CONCILIORUM
NOVA, ET AMPLISSIMA COLLECTIO
IN QUA PRÆTER EA QUÆ
PHIL. LABBEUS ET GABR. COSSARTIUS S. J.
Et novissime NICOLAUS COLETI *in lucem edidere*
EA OMNIA INSUPER SUIS IN LOCIS OPTIME DISPOSITA EXHIBENTUR, QUÆ
JOANNES DOMINICUS MANSI
LUCENSIS, CONGREGATIONIS MATRIS DEI EVULGAVIT.
EDITIO NOVISSIMA
AB EODEM PATRE MANSI,
POTISSIMUM FAVOREM ETIAM ET OPEM PRÆSTANTE
EM.MO CARDINALI DOMINICO PASSIONEO
SANCTÆ SEDIS APOSTOLICÆ BIBLIOTHECARIO,
ALIISQUE ITEM ERUDITISSIMIS VIRIS MANUS AUXILIATRICES FERENTIBUS CURATA,
Novorum Conciliorum, novorumque Documentorum Additionibus locupletata,
Ad MSS. Codices Vaticanos, Lucenses, aliosque recensita, & perfecta.
ACCEDUNT ETIAM NOTÆ, ET DISSERTATIONES QUAMPLURIMÆ, QUÆ IN CETERIS EDITIONIBUS DESIDERANTUR.

TOMUS SEPTIMUS.
Ab anno CCCCLI. ad annum CCCCXCII. inclusive.

FLORENTIÆ
MDCCLXII.
EXPENSIS ANTONII ZATTA VENETI.

SYLLABUS
EORUM, QUÆ IN TOMO VII CONTINENTUR.

Quæ hoc indice ☞ notata sunt, nostræ editioni noviter accessere.

ANNO CHRISTI 451.

CONCILII CHALCEDONEN. continuatio, videlicet.

Actio IV. G. L. pag. 1
Epistolium variorum Archimandritarum ad Marcianum Augustum, G. L. 65
Actio de Caroso & Dorotheo, aliisque cum eo, G. L. 79
Actio de Photio Episcopo Tyri, & Eustachio, G. L. 85
Actio V. Concilii Chalcedonensis, G. L. 97
Actio VI. ejusdem, G. L. 117
Actio VII. ejusdem, G. L. 177
Actio VIII. ejusdem, G. L. 185
Actio IX. ejusdem, G. L. 193
Actio X. ejusdem G. L. 203
Libellus Samuelis & aliorum Edessæ presbyterorum ad Photium, aliosque episcopos contra Ibam, G. L. 219
Actio XI. ejusdem Concilii G. L. 271
Actio XII. ejusdem, G. L. 293
Actio XIII. ejusdem, G. L. 301
Actio XIV. ejusdem, G. L. 313
Actio XV. ejusdem, G. L. 357
Canones Chalcedonenses ex interpretatione Dionysii Exigui. 371
----- iidem ex interpretatione Mercatoris. 381
☞ Statuta Canonum Concilii Chalcedonensis. 393
Canonum Chalcedonensium Paraphrasis Arabica. 407
Actio XVI. ejusdem Chalcedonensis Concilii, G. L. 423
☞ *P. Mansi præmonitio in eandem Actionem.* 453

Tertia Pars nonnullorum ad Concilium Chalcedonense spectantium, videlicet.

1. Allocutio ad Marcianum Imperatorem, G. L. 455
2. Relatio de gestis ad Leonem Pontificem, G. L. 473

ANNO CHRISTI 451.

3. Edictum Valentiniani & Marciani Impp. 475
4. Edictum Marciani Imp. de confirmatione gestorum in eodem Concilio, G. L. 477
5. EPISTOLA Leonis Papæ ad Anatolium CPtanum. 479
6. EPISTOLA ejusdem ad Marcianum. 480
7. EPISTOLA ejusdem ad Pulcheriam. *ibid.*
8. Exemplar Epistolæ Marciani Imp. ad Monachos Alexandrinos, G. L. 481
9. Exemplar Epistolæ Marciani Imp. ad eosdem. 487
10. Interpretatio Legis Theodosii Junioris. 495
11. EPISTOLA Valentiniani & Marciani Augusti, Palladio, Valentiniano, Tatiano & Vincomalo, G. L. 497
12. Epistola eorundem, Palladio Præfecto, G. L. 501
13. Exemplum litterarum Augustæ Pulcheriæ ad Bassam. G. L. 505
14. Exemplum literarum ejusdem ad Archimandritas &c. 509
15. Exemplum litterarum Marciani ad sanctam Synodum in Palæstina congregatam, G. L. 513
16. EPISTOLA Leonis Papæ ad Episcopos congregatos in Sancta Synodo Chalcedonensi. 517
17. ---- ejusdem ad Maximum episcopum Antiochenum. *ibid.*
18. ---- ejusdem ad Marcianum Augustum. *ibid.*
19. Sacra Marciani contra Hæreticos. 517
20. Rescriptum Synodicarum Juvenalis ad presbyteros, archimandritas &c. 520
21. Exemplar epistolæ Leonis ad Anatolium. 521
22. EPISTOLA Ep. Ægyptiorum ad Leonem Aug. 524

23.

ANNO CHRISTI 451.

23. EPISTOLA eorumdem ad Anatolium. 531
24. EPISTOLA eorundem ad eundem Imp. 530
25. EPISTOLA Leonis Papæ ad Leonem Imp. 537
26. EPISTOLA Anatolii ad Leonem Imp. *ibid.*
27. EPISTOLA Episcoporum Europæ ad Leonem Imp. 539
28. EPISTOLA Luciani Ep. Byzensis ad Leonem Imp. 541
29. EPISTOLA Valentini Ep. Philippopolis ad Leonem Imp. 542
30. EPISTOLA Sebastiani Ep. ad Leonem Imp. 543
31. EPISTOLA Theotimi ad Leonem Imp. 545
32. EPISTOLA Episcoporum Mæsiæ ad Leonem Imp. 546
33. EPISTOLA Ep. primæ Syriæ ad eundem Imp. 547
34. EPISTOLA Ep. Syriæ Secundæ ad eundem Imp. 550
35. EPISTOLA Ep. Provinciæ Ofroenæ ad eundem Imp. 551
36. EPISTOLA Mesopotamiæ ad eumdem Imp. 553
37. EPISTOLA Ep. Phœniciæ ad eundem Imp. 555
38. EPISTOLA Ep. Phæniciæ secundæ ad eundem Imp. 557
39. EPISTOLA Ep. Isauriæ ad eund. Imp. 559
40. EPISTOLA Ep. Ciliciæ primæ ad eundem Imp. 564
41. EPISTOLA Ep. Pisidiæ ad eundem Imp. 565
42. EPISTOLA Ep. Synodi Sardianæ ad eundem Imp. 571
43. EPISTOLA Ep. Pamphyliæ ad eundem Imp. 573
44. EPISTOLA Synodi Myrensis ad eumdem Imp. 576
45. EPISTOLA Agapiti Ep. ad eundem Imp. 580
46. EPISTOLA Juliani Ep. Coensis ad eundem Imp. 583
47. EPISTOLA Epp. Synodi Cyzicenæ ad eundem Imp. 584
48. EPISTOLA Epp. Armeniæ Primæ ad eundem Imp. 587
49. EPISTOLA Epp. Armeniæ Secundæ ad eundem Imp. 589
50. EPISTOLA Epp. Cappadociæ Primæ ad eundem Imp. 595
51. EPISTOLA Epp. Cappadociæ secundæ ad eundem Imp. 597
52. EPISTOLA Epp. Provinciæ Ponti ad eundem Imp. 600
53. EPISTOLA Epp. Provinciæ Hellesponti ad eundem Imp. 605
54. EPISTOLA Epp. Paphlagoniæ ad eundem Imp. 608
55. EPISTOLA Epp. Dardaniæ ad eundem Imp. 610
56. EPISTOLA Epp. Metropolis Corinthi ad eundem Imp. 611
57. Epistola Epp. Primæ Galatiæ ad eundem Imp. 612
58. EPISTOLA Epp. Veteris Epiri ad eundem Imp. 617
59. EPISTOLA Epp. Novæ Epiri ad eundem Imp. 619
60. EPISTOLA Epp. Cretæ ad eundem Imp. 621
61. EPISTOLA Varadati Monachi ad eundem Imp. 623
Notæ Severini Binii in CONCILIUM CHALCEDONENSE. 627
Notæ Gabrielis Albaspinæi. 646
Synodus Oecumenica IV. Chalcedonensis, ex libello Synodico, G. L. 649
Eadem ex Nili libello, G. L. 651
Eadem ex Auctoris incerti libello, G. L. *ibid.*
Antiqua Versio Concilii Chalcedonensis. *ibid.*
Appendix Concilii Chalcedonensis. 743
☞ *Ad Chalcedonense Oecumenicum Concilium Additio.* 773
Fragmentum Gestorum. 775
Codex Encyclius sive Collectio Epistolarum Synodalium ad Leonem Imp. 777
Eædem interprete Epiphanio Scholastico. 785
Appendix Codicis Encyclii, G. L. 781
☞ *Ad Concilium Chalcedonense Appendix altera cum præmonitione*, G. L. 798. & seq.
☞ *Testimonia de Christo nunc primum edita, Studio & opera Antonii Bongiovanni.* 823
☞ Severi Pat. Antiocheni sententiæ ex interpretatione Antonii Bongiovanni, G. L. 831
☞ Timothei Aeluri cum ejusdem interpretatione. 841
☞ Athanasii cum ejusdem Interpretatione. 845
☞ Julii Ep. Rom. cum ejusdem interpretatione. 847
☞ D. Cyrilli cum ejusdem interpretatione. 858
Synodus Alexandrina in causa Eutychianorum. 870
Alexandrina Timothei, G. L. *ibid.*
Thessalonicensis, G. L. *ibid.*

Con-

ANNO CHRISTI 451. Constantinopolitana, G. L. *ibid.*
Romana Leonis, G. L. 870
Romana Simplicii, G. L. 871
Antiochena Leonis, G. L. *ibid.*
CONCILIUM ROMANUM sub Leone, ibid.
CONCILIUM GALLICANUM. 873
CONCILIUM ARELATENSE sub Ravennio, 875
Observatio Philippi Labbe. 885
Sirmondi notæ. *ibid.*
Gabrielis Albaspinæi notæ. *ibid.*
Statuta Ecclesiæ Antiqua, cum præmonitione Jo. Dom. Mansi. 893
452. *CONCILIUM NARBONENSE*. 898
CONCILIUM INCERTI LOCI in Oriente forte CPtanum. 899
CONCILIUM ANDEGAVENSE. ibid.
Nota Jacobi Sirmondi. 902
Ejusdem Nota posthuma. ibid.
CONCILIUM GALLICUM INCERTI LOCI. 906
Synodus Provinciæ Turonicæ. *ibid.*
Nota posthuma Jacobi Sirmondi. ibid.
circa An. Chr. 455. *CONCILIUM ARELATENSE III.* 907
Jacobi Sirmondi Nota. 908
Ejusdem Nota posthuma. 909
Synodi, Alexandrina Æluri, Thessalonicensis Eudoxii, Constantinopolitana Anatolii, Romana Leonis. 910
459. *CONCIL. CONSTANTINOPOLIT.* G. L. 911
Nota Severini Binii. 915
Additio Stephani Baluzii. *ibid.*
460. *CONCILIUM LUGDUNENSE*. 921
VITA, EPISTOLÆ, ET DECRETA HILARI PAPÆ. 922
EPISTOLA Epp. Lupi Tricassini, & Euphronii Augustodunensis, ad Talasium Ep. Andegavensem. 941
Nota Jacobi Sirmondi. 942
461. *CONCILIUM TURONICUM I.* 943
Nota Severini Binii. 948
Canones Conciliorum Turonensium ex Burchardo aliisque. *ibid.*
463. *CONCILIUM ARELATENSE*. 951
CONCILIUM VENETICUM. ibid.
Nota Jacobi Sirmondi. 955
Nota Severini Binii. 956
CONCILIUM CAMBRICUM. 957
CONCIL. TARRACONENSE. ibid.
465. *CONCILIUM ROMANUM*. 959
Correctio ad idem Concilium. 965
VITA, EPISTOLÆ, ET DECRETA SIMPLICII PAPÆ. 969
Nota Severini Binii. ibid.
470. *CONCILIUM CABILLONENSE*. 998
471. *CONCILIUM ANTIOCHENUM*. 999

AN. CH.
470. aut circ. *CONCILIUM BITURICENSE*. 999
470. aut circ. *CONCILIUM VIENNENSE*. 1005
CONCILIUM ARELATENSE 1007
Nota Jacobi Sirmondi. 1012
P. Philippi Labbe Nota. ibid.
CONCILIUM LUGDUNENSE. ibid.
476. aut 477. Pseudo-Synodus Ephesina. 1013
Additio P. Dom. Mansi. ibid.
Pseudo-Synodus Alexandrina Æluri. 1018
Synodus Cyrensis. *ibid.*
CONCILIA DUO ANTIOCHENA. ibid.
Synodi, Constantinopolitana & Romana. *ibid.*
Synodus Laodicensis. 1022
482. Synodi binæ Antiochenæ. 1023
Synodus duplex Alexandrina. *ibid.*
VITA, EPISTOLÆ, ET DECRETA FELICIS PAPÆ III. 1025
Nota Severini Binii. ibid.
Supplementum Acacianum monumenta nunquam edita continens. 1069
Scipionis Maffei Adnotationes. 1089
Decretum ejusd. Pontificis. 1106
CONCILIUM ROMANUM I. contra Acacium. ibid.
Acta & producta in causa Acacii. 1107
Acta & producta in causa Fullonis. 1109
Observatio P. Antonii Pagi. 1110
EPISTOLA Quintiani Episcopi ad Petrum Fullonem, G. L. *ibid.*
Ejusdem Ep. Anathematismi XII. G. L. 1114
EPISTOLA Justini Ep. ad Petrum Fullonem, G. L. 1115
EPISTOLA Flaviani Ep. ad eundem. 1119
483. *CONCILIUM CONSTANTINOPOLITANUM in causa Petri Fullonis*. 1120
EPISTOLA Acacii ad Petrum Antiochenum, G. L. 1121
—— Atheonis Ep. ad eundem, G. L. 1125
—— Fausti Ep. ad eundem, G. L. 1127
—— Pamphyli Ep. ad eundem G. L. 1129
—— Asclepiadis Ep. ad eundem, G. L. 1133
CONCILIUM ROMANUM II. 1137
EPISTOLA Synodi Romanæ ad Clericos & Monachos Orientales. 1139
484. Conventus Generalis Epp. diversarum provinciarum Africæ. 1142

Decre-

ANNO CHRISTI

484. Decretum Hunerici Vandalorum Regis. 1153

485. Pseudo-Synodus Antiochena Fullonis. 1165

CONCILIUM ROMANUM in damnatione Fullonis & Acacii. 1166

☞ *Ad Concilium Romanum. Adnotatio Critica.* 1167

Synodus Quintiani Arculianorum Episc. 1170

☞ Seleucienses Synodi duæ. *ibid.*

487. *CONCILIUM ROMANUM III.* 1171

☞ *Ad idem Concilium Adnotatio Chronologica.* 1173

489. ☞ Seleuciensis Synodus Nestorianorum. 1174

492. *CONCILIUM CONSTANTINOPOLITANUM.* 1175

Synodus Alexandrina Timothei Æluri, G. L. 1176

—— Cyrensis Joannis, G. L. *ibid.*

—— Antiochena Zenonis, G. L. *ibid.*

ANNO CHRISTI

492. —— Laodicensis pro Stephano Antiocheno, G. L. 1177

—— Alexandrina Petri Mongi, G. L. 1178

—— Romana Felicis III. G. L. *ibid.*

—— Alexandrina alia Petri Mongi, G. L. *ibid.*

—— Alexandrina proximæ opposita, G. L. 1179

—— Romana alia Felicis III. G. L. *ibid.*

—— Constantinopolitana Euphemii. *ibid.*

APPENDIX.

☞ Synodus Syriaca habita anno 405. 1182

☞ *Anonymi Interpretis Adnotationes in eandem Synodum.* 1186

☞ Canones S. Patricio adscripti cum admonitione. 1187

CON-

CONCILIORUM OMNIUM,

AMPLISSIMA COLLECTIO.

CONCILII CHALCEDONENSIS

CONTINUATIO.

χρόνοι τοῦ Χριστοῦ 451.

ANNO CHRISTI 451.

ΠΡΑΞΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ	ACTIO QUARTA
τῆς ἐν Χαλκηδόνι ἁγίας συνόδου.	Chalcedonensis Concilii.

ΥΠΑΤΕΙΑΣ τοῦ δεσπότου ἡμῶν Φλαουίου Μαρκιανοῦ τοῦ αἰωνίου Αὐγούστου, καὶ τοῦ δηλωθησομένου πρὸ δεκαὲξ Καλανδῶν Νοεμβρίων, ἐν Χαλκηδόνι, κατὰ κέλευσιν τοῦ θειοτάτου, καὶ εὐσεβεστάτου δεσπότου ἡμῶν Μαρκιανοῦ τοῦ αἰωνίου Αὐγούστου, συνελθόντων ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ τῆς ἁγίας μάρτυρος Εὐφημίας τῶν ἐνδοξοτάτων ἀρχόντων· τουτέστι, τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου, καὶ ἐνδοξοτάτου στρατηλάτου, καὶ ἀπὸ ὑπάτων, καὶ πατρικίου Ἀνατολίου, καὶ τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου, καὶ ἐνδοξοτάτου ἐπάρχου τῶν ἱερῶν πραιτωρίων Παλλαδίου, καὶ τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου, καὶ ἐνδοξοτάτου ἐπάρχου πόλεως Τατιανοῦ, καὶ τῶν λοιπῶν . . . .

CONSULATU domini nostri [a] Flavii Marciani perpetui Augusti, & qui fuerit nuntiatus, decimosexto Kalendas Novembris, Chalcedone secundum jussionem [b] sacratissimi & piissimi domini nostri Marciani perpetui Augusti, congregatis in sanctissima [c] Dei ecclesiae sanctae martyris Euphemiae gloriosissimis judicibus, hoc est, magnificentissimo & gloriosissimo magistro militum & exconsule & patricio Anatolio, & magnificentissimo & gloriosissimo praefecto sacrorum praetoriorum Palladio, & magnificentissimo & gloriosissimo praefecto [d] urbis Tatiano, (& magnificentissimo & gloriosissimo magistro sacrorum officiorum Vincomalo, & magnificentissimo & gloriosissimo [e] exmagistro Martiali, [*] & magnificentissimo comite sacro- B

a magistris de domesticorum [illegible]

BALUZ. NOT.

a Hanc vocem nullus veterum librorum habet in hoc loco, neque veteres editiones. Quod ostendit illam ex Graeco fuisse additam ab editoribus Romanis.

b Hanc lectionem habet codex Parisiensis. Reliqui & veteres editiones, *sanctissimi*.

c Et hanc quoque vocem ex Graeco addidere Romani, quam neque veteres libri agnoscunt neque veteres editiones.

d Vocem *urbis* neque heic neque infra in nomine Theodori agnoscit codex Parisiensis. In nomine vero Apolloníi nullum vetus exemplar illam habet, neque veteres editiones.

e Codex Paris. legit *magistro*, uti scriptum esse in initio primae actionis monuimus supra Tom. VI. pag. 563. Postea sequitur in vetustis codicibus & editionibus, *& magnificentissimo Comite devotissimorum Domesticorum Sperátio*. Cum autem in hoc loco desint in Graeco nomina quorundam virorum illustrium, qui sub his generalibus verbis comprehenduntur, καὶ τῶν λοιπῶν, apparet omissam in editione Romana fuisse mentionem Sperátii per incuriam typographorum. Sane illam in margine restituit Labbeus: qui si fidem veterum exemplarium & editionum sequi voluisset, in textu reposuisset verba quae exciderant in editione Romana per errorem, ut dixi, typographorum. Vide Tom. VI. pag. 563.

ᵃ sacrorum privatorum Genethlio.) ad hæc A
& gloriosissimo senatu, hoc est, magnifi-
centissimo & gloriosissimo expræfecto & ex-
consule ac patricio Florentio, & magnifi-
centissimo & gloriosissimo exconsule ac patri-
cio Senatore, & magnificentissimo & glorio-
sissimo exmagistro & exconsule & patricio
ᵇ Nomo, (& magnificentissimo & gloriosis-
simo expræfecto & exconsule & patricio Pro-
togene, & magnificentissimo & gloriosissi-
mo expræfecto urbis Zoilo, & magnificen-
tissimo & gloriosissimo expræfecto urbis Theo-
doro, & magnificentissimo & gloriosissimo
expræfecto urbis Apollonio, & magnificen-
tissimo & gloriosissimo expræposito ᵃ sacri
cubiculi Romano, & magnificentissimo & glo B
riosissimo expræfecto Illyrici Theodoro, &
magnificentissimo & gloriosissimo expræfecto
ᵇ prætoriorum Constantino, & magnificen-
tissimo & gloriosissimo expræposito sacri cu-
biculi ᶜ Artaxerxe:) congregato autem &
sancto universalique concilio, quod secundum
divinam sanctionem in Chalcedonensium ci-
vitate collectum est, ᵈ hoc est,

Margin: ᵃ sacrorum privatorum. ᵇ Nonno.

Paschasino & Lucentio reverendissimis epi-
scopis, &
Bonifacio reverendissimo presbytero; haben-
tibus locum sanctissimi & Deo dilectissimi
episcopi senioris Romæ Leonis, &
Anatolio ᵉ magni nominis Constantinopo- C
lis novæ Romæ episcopi, & reliquis san-
ctissimis & reverendissimis episcopis, id
est,

Maximo Antiochiæ Syriæ,
Quintillo Heracleæ Macedoniæ, habente
locum ᶠ Anastasii episcopi Thessaloni-
censis,
Stephano episcopo Ephesi,
Luciano ᵍ Byziæ, habente locum Cyriaci
episcopi Heracleæ Thraciæ,
Diogene Cyzici,
Petro Corinthi,
Florentio ʰ Sardium,
Eunomio ⁱ Nicomediæ,
Eusebio & Constantino presbyteris, ha- D
bentibus locum ᵏ Anastasii episcopi Ni-
cææ,
Eleutherio ˡ Chalcedonensi,
Meletio Larissæ, habente locum Domini epi-
scopi ᵐ Apameæ Syriæ secundæ,
Amphilochio Sidæ,
Juliano ⁿ Coensis civitatis, habente locum
& ipso sedis apostolicæ ᵒ Romanæ,
Theodoro Tarsi,

. . . . . . προσόντι δὲ καὶ τῆς ἐνδόξου συγκλήτου, τουτέστι τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου, καὶ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ἐπάρχων, καὶ ὑπάτων, καὶ πατρικίου Φλωρεντίου· καὶ τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου, καὶ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ἐπάρχων, καὶ πατρικίου Σενάτορος· καὶ τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου, καὶ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ μαγίστρων, καὶ ὑπάτων, καὶ πατρικίου Νόννου· καὶ τῶν λοιπῶν

. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . συνελθούσης δὲ καὶ τῆς ἁγίας, καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου, τῆς κατὰ θεῖον θέσπισμα ἐν τῇ Χαλκηδονέων πόλει συναθροισθείσης· τουτέστι,

Πασχασίνου, καὶ Λουκενσίου, τῶν εὐλαβεστάτων ἐπισκόπων, καὶ
Βονιφατίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ὁσιωτάτου, καὶ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Λέοντος· καὶ
Ἀνατολίου τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς μεγαλωνύμου Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης· καὶ τῶν λοιπῶν ὁσιωτάτων, καὶ εὐλαβεστάτων ἐπισκόπων. τουτέστι,
Μαξίμου Ἀντιοχείας Συρίας·
Κυντίλλου Ἡρακλείας Μακεδονίας, ἐπέχοντος τὸν τόπον Ἀναστασίου ἐπισκόπου Θεσσαλονίκης·
Στεφάνου Ἐφέσου.
Λουκιανοῦ Βύζης, ἐπέχοντος τὸν τόπον Κυριακοῦ ἐπισκόπου Ἡρακλείας Θράκης·
Διογένους Κυζίκου· καὶ τῶν λοιπῶν.

. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .

BALUZII NOTÆ.

a Ista in nullo veterum exemplarium habentur, neque hic, neque paulo post.
b Veteres libri, *prætorio*.
c Iidem libri, *Artaxe*.
d Hæc non extant in antiquis editionibus, neque in codice Parisiensi. Pro his autem Corbejensis, & Divionensis, *id est*.
e Paris. *maxima Constantinopoli*.
f Annotatio Rustici. *Hic Anastasius. In priore Græca editione Eusebius*. Vide quæ dicta sunt supra ad subscriptiones tertiæ actionis.
g Veteres libri. *Byzæ*.
h Ante Romanam editionem legebatur *Sardorum*. Quo etiam modo scriptum est in codicibus calamo exaratis. Sed neque hic editores Romanos juvare potuit textus Græcus, cum illo careamus.
i Male in Divion. *Macedonia*.
k Paris. *Anastasii Episcopi Nicæa*. Hinc orta lectio codicum Corb. & Divion. *Athanasii Episcopi Nicæa*.
l Sic reposuere Romani, cum in antiquis editionibus legeretur *Chalcedonia*. Codices Corb. & Divion. habent *Calchedonensi*, Paris. *Calcedonensi*.
m Et hoc quoque rursum monendum est, vetera exemplaria vulgo habere *Apamiæ*.
n Paris. *Coo* tantum, ut in superioribus.
o Primus omnium Labbeus ita edidit. Reliquæ enim editiones præferunt *Romæ*. Sic etiam veteres libri.

. . . .

καὶ καθεσθέντων πάντων πρὸ τῶν καγκέλλων τοῦ ἁγιωτάτου θυσιαστηρίου, προκειμένων ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἁγίου, καὶ ἀχράντου εὐαγγελίου, οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ὑπερφυὴς σύγκλητος, εἶπον· ὥστε ἡμᾶς συνιδεῖν τὸ πρακτέον, ἀναγνωσθήτωσαν οἱ διδόμενοι τύποι ἐν ταῖς προλαβούσαις ἀκροάσεσι. Ῥωμαϊστὶ ἀνέγνων, ἀνέγνωμεν, ἀνέγνω. Κωνσταν- B τῖνος ὁ καθωσιωμένος μαγιστριανὸς, καὶ σηκρητάριος ἀπὸ σχεδαρίου πραχθέντος ἐν ὑπατείᾳ τοῦ δεσπότου ἡμῶν Μαρκιανοῦ τοῦ αἰωνίου Αὐγούστου, καὶ τοῦ δηλωθησομένου, τῇ πρὸ ὀκτὼ εἰδῶν ὀκτωβρίων ἐν Χαλκηδόνι, μεταξὺ τῶν λοιπῶν ἀνέγνω· οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ὑπερφυὴς σύγκλητος, εἶπον· περὶ μὲν τῆς ὀρθοδόξου, καὶ καθολικῆς πίστεως πληρέστερον συνόδου γενομένης μετὰ μίαν ἀκριβεστέραν ἐξέτασιν δεῖν γενέσθαι συνορῶμεν· ἐπειδὴ δὲ Φλαβιανὸς ὁ τῆς * εὐλαβοῦς μνήμης, καὶ Εὐσέβιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος, ἐκ τῆς τῶν πεπραγμένων, καὶ διαγνωσθέντων ἐρεύνης, καὶ αὐτῆς τῆς φωνῆς τινῶν τῶν ἐξάρχων γενομένων C τῆς τότε συνόδου, ὁμολογησάντων ἐσφάλθαι, καὶ μάτην αὐτοὺς καθῃρηκέναι, οὐδὲν περὶ τὴν πίστιν σφαλέντες, δείκνυνται ἀδίκως καθαιρεθέντες, φαίνεται ἡμῖν κατὰ τὸ τῷ Θεῷ ἀρέσκον, δίκαιον εἶναι, εἰ παρασταίη τῷ θειοτάτῳ, καὶ εὐσεβεστάτῳ ἡμῶν δεσπότῃ, τῷ αὐτῷ ὑπαχθῆναι ἐπιτιμίῳ Διόσκορον τὸν εὐλαβέστατον ἐπίσκοπον Ἀλεξανδρείας, καὶ Ἰουβενάλιον τὸν εὐλαβέστατον ἐπίσκοπον Ἱεροσολύμων, καὶ Θαλάσσιον τὸν εὐλαβέστατον ἐπίσκοπον Καισαρείας Καππαδοκίας, καὶ Εὐσέβιον τὸν εὐλαβέστατον ἐπίσκοπον Ἀγκύρας, καὶ Εὐστάθιον τὸν εὐλαβέστατον ἐπίσκοπον Βηρυτοῦ, καὶ Βασίλειον τὸν εὐλαβέστατον ἐπίσκοπον Σελευκείας Ἰσαυρίας, τοὺς ἐξουσίαν * ἐ- D σχηκότας, καὶ ἐξάρχοντας τῆς τότε συνόδου, κατὰ τοὺς κανόνας τοῦ ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος ἀλλοτρίους γενομένους· πάντων τῶν παρακολουθησάντων τῇ θείᾳ κορυφῇ γνωριζομένων. μετὰ τὰ λοιπά· οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ὑπερφυὴς σύγκλητος, εἶπον· ἕκαστος τῶν εὐλαβεστάτων ἐπισκόπων τῆς παρούσης ἁγίας συνόδου, ὅπως πιστεύει, ἐγγράφως ἄνευ τινὸς δέους, τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον

* ἀμνήμονος (?)

* ἀλλοτρίους

A Cyro Anazarbi,
Constantino Bostrorum,
Photio Tyri,
Theodoro Damasci,
Nonno Edessæ,
Simeone Amidæ,
Joanne Sebastiæ,
Seleuco Amasiæ.)

& reliqua [a] sancta synodo. Et residentibus omnibus ante altaris sanctissimi cancellos, propositis in medio sacrosanctis evangeliis, gloriosissimi judices & amplissimus senatus dixerunt: Ut sciamus quæ gerenda sint, relegantur ea quæ in præcedentibus sunt [b] audientiis constituta. * Constantinus vir devotus magistrianus & secretarius, ex scheda gestorum (a) sub consulatu domini nostri Marciani perpetui Augusti, & qui fuerit nuntiatus, octavo Idus [c] Octobris Chalcedone, inter alia legit: Magnificentissimi & gloriosissimi judices & amplissimus senatus dixerunt: De orthodoxa quidem & catholica fide integrius & subtilius in concilio post hunc diem inquisitionem fieri oportere * perpendimus. Quoniam autem Flavianus reverendæ memoriæ & Eusebius [d] reverendissimi episcopi, ex gestorum & cognitionum perscrutatione, & ipsa voce aliquorum, qui priores fuerant in illo concilio, & [e] se errasse dicentium confessione, [f] & quod vane [g] fuerint condemnati, qui nihil in fide [h] peccaverant, probantur injuste damnati, videtur nobis (secundum hoc, quod Deo est placitum) justum esse, si visum fuerit sacratissimo & piissimo domino nostro, * increpationi simili subjacere [i] Dioscorum Alexandriæ, & Juvenalem reverendissimum episcopum Hierosolymorum, & Thalassium reverendissimum episcopum Cæsareæ Cappadociæ, & Eusebium reverendissimum episcopum Ancyræ, & Eustathium reverendissimum episcopum Beryti, & Basilium reverendissimum episcopum Seleuciæ Isauriæ, qui potestatem habuerunt, & principes tunc fuere concilii, ([k] & cadere de sancta synodo,) ut secundum canones alieni a dignitate episcopatus existant, omnibus quæ subsecuta sunt, a sacro vertice cognoscendis.) [l] Post alia, magnificentissimi & gloriosissimi judices & amplissimus senatus dixerunt: Unusquisque reverendissimorum episcoporum hujus præsentis sancti concilii, quomodo credit, per scripturam sine aliquo metu, [m] solius Dei timorem præ oculis habens, festinet exponere, sciens quia sacratissimus piissimus dominus noster imperator secundum

* Lat. ex leg... (?)

* perpendimus.

* increpationi (?)

BALUZII NOTÆ

a Vox *sancta* desideratur in antiquis editionibus & in codicibus Corb. & Divionensi.
b Paris. *auditionibus*.
c Male in Paris. *Septembris*.
d Jam antea monuimus errorem a veteribus librariis commissum esse in epitheto ... Eusebi quando ... gebatur cum nomine *Flaviani mortui*. Illhic recte codices Corbeiensis & Divion. habent *reverentissimus* ... Paris. *vir reverentissimus Episcopus*. Reverenda memoria respicit Episcopum defunctum, reverentia titulus eum qui hactenus superest.
e Hæc desunt in libro Parisiensi. Deerant etiam olim in Divionensi, ubi addita sunt supra lineam.
f Conjunctionem addidere Romani. Eam porro non agnoscunt vetera exemplaria. Pro *quod* autem Parisiense & Divion. habent *quia*.
g Paris. *fuerant*.
h Divion. *peccaverant*. Corb. *peccaverint*.
i Omnes libri veteres, *Dioscorum reverentissimum Episcopum Alexandriæ*. Sic etiam in Græco.
k Veteres libri & editiones, *& cadere secundum canones de sancta Synodo, ut alieni*.
l Divion. & Paris. & hic & in sequentibus *Post alia*.
m Paris. & Divion. & Concilium V. *Deum tantum*. Divionensis habet lectionem vulgatam in margine.
(a) In Casin. infertur: *Initium prima sessionis sub Consulatu &c.*

[a] Nicænam expositionem sanctorum patrum trecentorum decem & octo, & secundum expositionem sanctorum [b] patrum centum quinquaginta, qui post hæc collecti sunt, & secundum canonicas epistolas & expositiones sanctorum patrum, Gregorii, Basilii, Hilarii, Athanasii, Ambrosii, & Cyrilli canonicas duas epistolas, quæ sunt in primo Ephesino publicatæ concilio atque firmatæ, sequitur, nullo modo ab eorum fide recedens. Nam & reverendissimus archiepiscopus senioris Romæ Leo pro contentione, quæ ab Eutyche infideliter & contra catholicam religionem facta est, videtur ad [c] reverendæ memoriæ Flavianum epistolam direxisse.

A ὀφθαλμοῖς τιθέμενος φόβον, ἐκθέσθαι σπουδάσατε, γνῶσιν, ὡς ὁ θειότατος, καὶ εὐσεβέστατος ἡμῶν δεσπότης κατὰ τὴν ἔκθεσιν τῶν ἐν Νικαίᾳ ἁγίων πατέρων τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ, καὶ κατὰ τὴν ἔκθεσιν τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα, τῶν μετὰ ταῦτα, καὶ κατὰ τὰς κανονικὰς ἐπιστολὰς, καὶ ἐκθέσεις τῶν ἁγιωτάτων πατέρων, Γρηγορίου, Βασιλείου, Ἱλαρίου, Ἀθανασίου, Ἀμβροσίου, καὶ τὰς Κυρίλλου δύο κανονικὰς ἐπιστολὰς, τὰς ἐν τῇ κατ' Ἔφεσον πρώτῃ συνόδῳ δημοσιευθείσας, καὶ βεβαιωθείσας, πιστεύει, κατ' οὐδένα τρόπον τῆς αὐτῶν πίστεως ἀναχωρῶν. καὶ γὰρ καὶ ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Λέων πρὸς τὴν παρὰ Εὐτυχοῦς ἀπίστως, καὶ B ἐναντίον τῆς καθολικῆς θρησκείας ἀνακύψασαν ἀμφιβολίαν, φαίνεται πρὸς τὸν τῆς εὐσεβοῦς μνήμης Φλαβιανὸν τὴν ἐπιστολὴν ἐκπέμψας.

(a) [d] Beronicianus vir devotus secretarius, ex alia scheda gestorum quæ acta sunt consulatu domini nostri Marciani perpetui Augusti, & eius qui fuerit nuntiatus, sexto Idus Octobris, Chalcedone, post alia (b) legit. Magnificentissimi & gloriosissimi judices & amplissimus senatus dixerunt. Differatur [e] auditio usque ad dies quinque, ut inter hæc vestra sanctitas congregetur [f] ad sanctissimum archiepiscopum Anatolium, & de fide communiter [*] cogitetis, ut si (c) qui dubitant, doceantur. (d) [g] Et post reliqua: Magnificentissimi & gloriosissimi judices & amplissimus senatus dixerunt. Necessarium non est omnes vos convenire. Sed quoniam consequens est credere dubitantes, reverendissimus [h] episcopus Anatolius eligat ex iis qui subscripserunt, quos putaverit esse dignos, ut doceant dubitantes. Post reliqua. Magnificentissimi & gloriosissimi judices & amplissimus senatus dixerunt. Interlocutio quæ præcessit, tradatur effectui.

Βερονικιανὸς ὁ καθωσιωμένος σηκρητάριος ἀπὸ ἑτέρου χιδαρίου πραχθέντος ἐν ὑπατείᾳ τοῦ δεσπότου ἡμῶν Μαρκιανοῦ, τοῦ αἰωνίου Αὐγούστου, καὶ τοῦ δηλωθησομένου, τῇ πρὸ [*] μιᾶς εἰδῶν ὀκτωβρίων ἐν Χαλκηδόνι, μετὰ τὰ λοιπὰ ἀνέγνω· οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ὑπερφυὴς σύγκλητος, εἶπον· ὑπερτεθήσεται ἡ ἀκρόασις ἕως ἡμερῶν πέντε, ὥστε ἐν τῷ μεταξὺ συνελθεῖν τὴν ὑμετέραν ἁγιωσύνην εἰς τὸ τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀνατολίου, καὶ κοινῶς περὶ τῆς πίστεως βουλεύσασθαι ἵνα οἱ ἀμφιβάλλοντες διδαχθῶσι. C μετὰ τὰ λοιπὰ οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ὑπερφυὴς σύγκλητος, εἶπον· οὐκ ἀναγκαῖον πάντας ὑμᾶς συνελθεῖν. ἀλλ' ἐπειδὴ ἀκόλουθόν ἐστι πεισθῆναι τοὺς ἀμφιβάλλοντας, ὁ εὐλαβέστατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀνατόλιος ἀπὸ τῶν ὑπογραψάντων ἐπισκόπων ἐπιλεξέτω, οὓς ἂν νομίσῃ ἱκανοὺς εἶναι πρὸς [*] διδασκαλίαν τῶν ἀμφιβαλλόντων. μετὰ τὰ λοιπὰ, οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ὑπερφυὴς σύγκλητος, εἶπον· τὰ διαλαληθέντα ἔργῳ παραδοθήσεται.

Magnificentissimi & gloriosissimi judices & amplissimus senatus dixerunt. Manifesta tis iis quæ tamprecem constituta sunt, [k] quod D placuit reverendo concilio de sancta fide, ipsum nos doceat. Paschasinus & Lucentius reverendissimi episcopi, & Bonifacius [l] reverendissimus presbyter, vicarii sedis apostolicæ, per virum reverendissimum [m] Paschasi-

Οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ὑπερφυὴς σύγκλητος εἶπον, δῆλον γινέσθω, τῶν ἤδη πρότερον τυπωθέντων, τί ἔδοξε περὶ τῆς ἁγίας πίστεως τῇ εὐλαβεστάτῃ συνόδῳ, [*] αὐτοὶ ἡμᾶς διδασκέτω. [*] Πασχασῖνος, καὶ Λουκίνσιος οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι, καὶ Βονιφάτιος ὁ εὐλαβέστατος

Margin notes: * audientia. * Al. L. * διδασκάλους. * αὐτοὶ L. * Πασχασῖνος.

BALUZII NOTÆ.

a Vox Nicænam, quæ necessaria non est, deest in Concilio V. & in codice Parisiensi. Addita est supra lineam in Divionensi.

b Vox patrum non extat in codice Parisiensi, & in Divionensi adjecta est supra lineam. Deest etiam in exemplari Parisiensi Concilii V.

c Veteres libri & editiones, reverendissimæ.

d Illa Romani turbaverunt per speciem emendationis, non satis distinguentes verba Notariorum a gestis. Sic ergo reponendum juxta veteres libros & editiones. *Beronicianus vir devotus secretarius ex alia scheda gestorum quæ acta sunt Consulatu Domini nostri Marciani perpetui Augusti & qui fuerit nuntiatus, sexto Idus Octobris, Calchedona. Et post alia legit. Magnificentissimi &c.*

e Codex Divion. *audientia*, manifesto errore librarii. Labbeus hinc sumpsit variam lectionem appositam in margine.

f Divion. *a sanctissimo Archiepiscopo Anatolio.*

g Divion. *Et post alia.*

h Paris. & Divion. *Archiepiscopus Anatholius.* Sic etiam in Græco.

i Corb. & Divion. *traditur effectui.*

k Veteres libri, *quod placuit.*

l Iidem libri, *reverendissimus Presbyter.*

m Annotatio Rustici: *Et hæc interlocutio etiam Latina vocis in codice Acumitensi ita.* tum titulus. *Initium tertiæ*

(a) Cod. Casin. *Beronicianus vir devotissimus secretarius ex alia scheda recitavit, quia secunda (sic) jam Episcopi habuerant, & ideo hic relata non est. Consulatu Domini nostri ... Aug. & qui fuerit &c. Calchedona.* ... VI. Id. Octobr.

(c) Casin. addit *de*.

(d) *doceant dum aniti.*

(e) In Casin. ponitur hic titulus *Ultima interlocutio tertiæ secutionis. Post alia magnificentissimi &c.*

τος πρεσβύτερος, τοποτηρηταὶ τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου, διὰ Πασχασίνου τοῦ εὐλαβεστάτου εἶπον· Ἡ ἁγία, καὶ οἰκουμενικὴ, καὶ μακαρία σύνοδος τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ τῆς πίστεως τὸν κανόνα, τὸν ἐν τῇ Νικαίᾳ παρ' αὐτῶν ἐκτεθέντα, καὶ τοῖς ἔξω κρατεῖ, καὶ μεταδιώκει, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἡ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα συναχθεῖσα σύνοδος ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ τοῦ τῆς μακαρίας μνήμης Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου, τὴν αὐτὴν πίστιν ἐβεβαίωσεν· ὅτινος συμβόλου τὴν ἔκθεσιν ἡ ἐπὶ τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ μνήμῃ Κυρίλλου σύνοδος ἐν τῇ Ἐφέσῳ [a] συναχθεῖσα, ἐν ᾗ Νεστόριος κατεδικάσθη, ὁμοίως ἀσπάζεται. ἀλλὰ καὶ τοῦ μακαριωτάτου ἀνδρὸς, πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν ἀρχιεπισκόπου Λέοντος, τοῦ Νεστορίου, καὶ Εὐτυχοῦς αἵρεσιν καταδικάσαντος τῷ ἀποσταλέντι γράμματι φανεροῦται ποία τῆς ἀληθείας ἡ πίστις. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ ἁγία σύνοδος ταύτην τὴν πίστιν κατέχει· καὶ ταύτην μεταδιώκει· καὶ οὐδὲν περαιτέρω ἔτι προσθεῖναι, οὔτε μειῶσαι ἀνέχεται. ἐκ ταύτης καταθέσεως ἑρμηνευθείσης Ἑλληνιστὶ διὰ Βερονικιανοῦ τοῦ καθωσιωμένου σηκρητάριου τοῦ θείου κονσιστωρίου, οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· Οὕτως πάντες πιστεύομεν, οὕτως ἐβαπτίσθημεν, οὕτως βαπτίζομεν, οὕτως πιστεύομεν. οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ὑπερφυὴς σύγκλητος, εἶπον· Ἐπειδὴ τὰ θεῖα εὐαγγέλια παρὰ τῆς ὑμετέρας εὐλαβείας προτεθέντα ὁρῶμεν, ἕκαστος τῶν συνελθόντων ἐπισκόπων διδαξάτω, εἴγε ἡ ἔκθεσις τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ πατέρων ἐν Νικαίᾳ συνελθόντων, καὶ τῶν μετὰ ταῦτα ἑκατὸν πεντήκοντα, ἐν τῇ βασιλευούσῃ πόλει συναθροισθέντων, συμφωνεῖ τῇ ἐπιστολῇ τοῦ εὐλαβεστάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος. [b]

Ἀνατόλιος ὁ εὐλαβέστατος ἀρχιεπίσκοπος τῆς βασιλευούσης Κωνσταντινουπόλεως εἶπε· Συνᾴδει ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ὁσιωτάτου, καὶ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος τῷ συμβόλῳ τῶν ἐν Νικαίᾳ τριακοσίων δεκαοκτὼ ἁγίων πατέρων ἡμῶν, καὶ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει μετὰ ταῦτα συναχθέντων, τῶν τὴν αὐτὴν πίστιν βεβαιωσάντων, καὶ τοῖς ἐν Ἐφέσῳ πραχθεῖσιν ἐπὶ τοῦ μακαριωτάτου, καὶ ἐν ἁγίοις Κυρίλλου παρὰ τῆς οἰκουμενικῆς, καὶ ἁγίας συνόδου, ὅτε τὸν δύσφρονα Νεστόριον καθεῖλε. διὸ καὶ συνῄνεσα, καὶ ἀσμένως ὑπέγραψα.

Πασχασῖνος καὶ Λουκήνσιος οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι, καὶ Βονιφάτιος ὁ εὐλαβέστατος πρεσβύτερος, τοποτηρηταὶ τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου, διὰ Πασχασίνου τοῦ εὐλαβεστάτου εἶπον· Σαφές ἐστι, καὶ οὐ δύναται ἀμφισβητηθῆναι, μίαν εἶναι πίστιν τοῦ μακα-

A num episcopum dixerunt: Sancta & beatissima synodus fidei regulam, quæ apud Nicæam a patribus est constituta, sequitur & tenet, [a] sed etiam & centum quinquaginta apud Constantinopolim sub sanctæ recordationis Theodosio [b] majore congregata synodus ipsam fidem confirmavit, [*] cujus symboli expositionem a beatæ recordationis viro Cyrillo apud Ephesum expositam (quando Nestorius est pro sui calliditate damnatus) similiter amplectitur. Tertio vero beatissimi atque apostolici viri universalis ecclesiæ papæ Leonis, Nestorii & Eutychetis hæresim damnantis, directa scripta, quid vera fides habeat exposuerunt. Similiter vero & B sancta synodus hanc fidem tenet, hanc sequitur: nihil amplius nec addere potest, nec minuere. Qua expositione interpretata Græce per [c] Beronicianum devotum secretarium divini consistorii, reverendissimi episcopi clamaverunt: Omnes sic credimus, sic baptizati sumus, sic baptizamus: sic credidimus, sic credimus. Gloriosissimi judices & amplissimus senatus dixerunt: Quoniam sacra evangelia posita a reverentia vestra perspicimus, singuli reverendissimi episcopi qui convenerunt, doceant, si expositio trecentorum decem & octo sanctorum patrum qui olim in Nicæa collecti sunt, & post hæc centum quinquaginta, qui in regia congregati sunt C civitate, consonat epistolæ reverendissimi papæ Leonis.

Anatolius reverendissimus episcopus regiæ Constantinopolis dixit: Epistola sanctissimi & [d] Deo amicissimi archiepiscopi Leonis consonat symbolo trecentorum decem & octo sanctorum patrum qui apud Nicæam, & centum quinquaginta qui apud Constantinopolim postea sunt collecti, qui eamdem fidem confirmaverunt: sed & iis quæ in Epheso D sub beatissimo & sanctissimo Cyrillo gesta sunt ab universali & sancto concilio, quando maledictum Nestorium condemnavit. Quapropter consensi, & eidem epistolæ libenter subscripsi.

(a) Paschasinus & Lucentius [e] reverendissimi episcopi, & Bonifacius presbyter, vicarii sedis apostolicæ per virum reverendissimum Paschasinum dixerunt: Manifestum est, nec poterit dubitari, unam fidem [f] beatissimi papæ sedis apostolicæ rectoris Leonis cum trecen-

trecen

BALUZII NOTÆ

a Veteres libri, *sed etiam centum*.
b Divion. & Paris. *maximo*.
c Antiquæ editiones *Beronicianum, videlicet devotum*. Viderunt editores Romani vocem *videlicet* superfluam & inutilem esse in hoc loco, sed non viderunt originem hujus erroris. Habuit haud dubie Crabbus exemplar vetus ei simile quod nos habemus ex bibliotheca monasterii Corbeiensis, in quo ita scriptum est, *Beronicianum vid. secretarium*. Quas notas non intelligens Crabbus, reposuit *videlicet*. In Divionensi legitur, *v. ded.* Quod recte Parisiensis explicat per *virum devotum*. Has ergo voces substituere debebant editores Romani, cum tollerent vocem *videlicet*. Vide codicem encyclium cap. 1.
d Paris. & Divion. *apostolici*. Sic etiam in ultimo constituto Papæ Vigilii, & in Concilio V.
e Veteres libri, *viri reverentissimi Episcopi*. Sic etiam in eodem constituto.
f Divion. *beatissimi Pontificis*.
(a) In Col. Cassin. ita sunt subscriptiones: *Lucentius episcopus Asculanæ Civit. subscripsi. Bonifacius Presbyter* [illegible] *definivi pariter cum sancta synodo in damnatione* [illegible] *Anatolius Episcopus Constantinopolitanus definivi similiter. Maximus Episcopus Antiochenus similiter. Stephanus* &c. & cæteri qui inferius in Veteri Editione Latina subscripti. *Magno ergo* [illegible] Maximus Episcopus [illegible] Dioscori damnatur. Tum datur epistola Concilii ad Imperatores. [illegible] post sententiam [illegible] Dioscori [illegible] actio III. *S. Calchedon. Conc.* [illegible] actio IV. S. Calchedon [illegible] qua absoluta ponitur. Ex his vero deduco subscriptiones, de quibus in Codice, ponendas fuisse ubi Patres in Dioscori damnatione subscribunt.

trecentorum decem & octo apud Nicæam A patrum concordare, atque ᵃ ᵃ detineri: centum quoque quinquaginta apud Constantinopolim congregatorum ᵇ sacerdotum, qui eandem fidem firmaverunt ᶜ; sed & Cyrilli sanctæ recordationis viri apud Ephesum (ᵇ quod Nestorius pro suo errore damnatus est) statuta ᵈ in nullo penitus discordare. Ideoque etiam beatissimi papæ ᶜ Leonis epistola, ᵉ ᵈ quæ illam fidem exposuisse, causa erroris Eutychis, est visa, uno sensu, uno quoque spiritu videtur illi fidei esse conjuncta.

Maximus reverendissimus episcopus Antiochiæ Syriæ dixit: Concordat epistola san- B ctissimi archiepiscopi regiæ Romæ Leonis expositionibus trecentorum decem & octo, apud Nicæam sanctorum patrum, & centum quinquaginta apud Constantinopolim novam Romam, & in Ephesio a sanctissimo episcopo Cyrillo expositæ fidei: & subscripsi.

Stephanus reverendissimus episcopus Ephesi dixit: Concordat epistola, & subscripsi ei, cum recte habeat.

Diogenes reverendissimus episcopus Cyzici dixit: Concordat epistola, & subscripsi ei, cum recte habeat.

Cyrus episcopus Anazarbi dixit similiter. Consonat, & subscripsi ei. C

Constantinus reverendissimus episcopus Bostrorum Arabiæ dixit: Consonat, & subscripsi ei.

Joannes reverendissimus episcopus Sebastiæ Armeniæ primæ dixit: Secundum intellectum meum, intentio epistolæ sanctissimi archiepiscopi Romæ Leonis consonat fidei trecentorum decem & octo, & centum quinquaginta qui post hæc apud Constantinopolim congregati sunt, & expositioni quæ in Ephesio in damnatione impii Nestorii facta est, cui beatissimus Cyrillus præsidebat: & ᶠ in ea epistola subscripsi.

Constantinus reverendissimus episcopus Meliten Armeniæ secundæ dixit: Certo scio D epistolam beatissimi & sanctissimi papæ Leonis episcopi Romani, cui etiam subscripsi, consonam esse expositioni sanctorum patrum trecentorum decem & octo qui in Nicæa convenerant, & centum quinquaginta qui Constantinopoli sub divæ memoriæ Theodosio, & eorum qui in Ephesio sub beatissimo Alexandrinorum episcopo Cyrillo.

Seleucus reverendissimus episcopus Amasiæ dixit: Consonas expositæ fidei trecentorum decem & octo sanctorum patrum invenimus synodicas epistolas sanctissimi patris nostri Cyrilli. Similiter etiam epistolam sanctissimi archiepiscopi nostri Leonis E invenimus consentire trecentis decem & octo & iis quæ a sanctissimo Cyrillo sunt exposita.

Patricius reverendissimus episcopus Tya-

ᵃ concordare fidem centum
ᵇ sed & sub Cyrillo [illegible] viro apud
ᶜ a in nullo
ᵈ per quam
ᶠ autem [illegible]

A ἐσιοτάτου πάπα τῆς Ἀποστολικῆς καθέδρας ἀρχιεπισκόπου Λέοντος συνᾴδουσαν τῇ τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ ἁγίων πατέρων πίστει τῶν συνελθόντων κατὰ Νίκαιαν, καὶ κρατεῖν, καὶ τῇ τῶν ρν´. τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει συναθροισθέντων, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὰ ἐπὶ τοῦ τῆς ἁγίας μνήμης Κυρίλλου κατὰ τὴν Ἔφεσον ὁρισθέντα, ἡνίκα Νεστόριος διὰ τὴν ἰδίαν πλάνην καθῃρέθη, κατ᾽ οὐδαμῶς τὸ σύνολον διηρηνται. καὶ τούτου χάριν, καὶ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ μακαριωτάτου πάπα, ἥτις ἐκείνην τὴν πίστιν ἀνενέωσεν, αἰτίᾳ τῆς πλάνης Εὐτυχοῦς, ἀποδέδεικται, ᵉ ὡς ἐν τῷ ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ πνεύματι συνᾴδει τῇ αὐτῇ ᶠ ἐπιστολῇ. ᵉ οἱ τῷ ᶠ ἐκεῖ

Μάξιμος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας B Συρίας εἶπε· συνᾴδει ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς βασιλευούσης Ῥώμης Λέοντος τοῖς ἐκτεθεῖσι παρὰ τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ ἐν Νικαίᾳ ἁγίων πατέρων, καὶ τῶν ρν´. τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ νέᾳ Ῥώμῃ, καὶ τῇ ἐν Ἐφέσῳ παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου ἐπισκόπου Κυρίλλου ἐκτεθείσῃ πίστει· καὶ ὑπεσημειωσάμην.

Στέφανος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἐφέσου εἶπε· συνᾴδει ἡ ἐπιστολὴ, καὶ ὑπεσημειωσάμην αὐτῇ, ὀρθῶς ἐχούσῃ.

Διογένης ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Κυζίκου εἶπε· συνᾴδει, καὶ ὑπέγραψα αὐτῇ.

Κῦρος ἐπίσκοπος Ἀναζάρβου εἶπεν ὁμοίως· συνᾴδει, καὶ ὑπέγραψα αὐτῇ. C

Κωνσταντῖνος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Βόστρων Ἀραβίας εἶπε· συνᾴδει, καὶ ὑπέγραψα αὐτῇ.

Ἰωάννης ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Σεβαστείας ᵍ Ἀρμενίας ᵍ Συρίας εἶπε· κατὰ τὴν ἐμὴν κατάληψιν ὁ σκοπὸς τῆς ἐπιστολῆς τοῦ ἁγιωτάτου ἐπισκόπου τῆς Ῥωμαίων Λέοντος συνᾴδει τῇ πίστει τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ, καὶ τῶν μετὰ ταῦτα ρν´. ἐν Κωνσταντινουπόλει συναχθέντων, καὶ τῇ ἐκθέσει τῇ γενομένῃ ἐν Ἐφέσῳ ἐπὶ τῇ καθαιρέσει τοῦ δυσσεβοῦς Νεστορίου, ἧς ἡγεῖτο ὁ μακαριώτατος Κύριλλος. καὶ ὑπεσημηνάμην τῇ αὐτῇ ἐπιστολῇ.

Κωνστάντιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀρμενίας D δευτέρας Μελιτηνῆς εἶπε· πεπληροφόρημαι, ὡς ἡ ἐπιστολὴ τοῦ μακαριωτάτου, καὶ ὁσιωτάτου πάπα Λέοντος τοῦ τῆς Ῥωμαίων, ἐν ᾗ καὶ ὑπέγραψα, σύμφωνός ἐστι τῇ ἐκθέσει τῶν ἁγίων πατέρων, τῶν ἐν Νικαίᾳ συνειλεγμένων τριακοσίων δεκαοκτὼ, καὶ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ρν´. ἐπὶ τοῦ τῆς θείας λήξεως Θεοδοσίου, καὶ τῶν ἐν Ἐφέσῳ ἐπὶ τοῦ μακαριωτάτου τῆς Ἀλεξανδρέων ἐπισκόπου Κυρίλλου.

Σέλευκος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀμασείας εἶπε· συμφώνους τῇ ἐκτεθείσῃ πίστει τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ ἁγίων πατέρων τὰς συνοδικὰς ἐπιστολὰς τοῦ ὁσιωτάτου πατρὸς ἡμῶν Κυρίλλου εὑρήκαμεν. ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς τριακοσίοις δεκαοκτὼ συνᾴδουσαν, καὶ τοῖς παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου Κυρίλλου, τὴν ἐ- E πιστολὴν τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν Λέοντος εὑρήκαμεν.

Πατρίκιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Τυάνων εἶπε·

BALUZII NOTÆ.

ᵃ Paris. & Divion. [illegible]. Ita etiam in constituto Vigilii, & in Concilio V.
ᵇ Legendum, [illegible] Nestorius. Mendum est typographicum editionis Labbeanæ.
ᶜ Codex Corb. & Paris. & veteres editiones non habent hoc nomen. Deest etiam in constituto Vigilii, & in Concilio V.
ᵈ Codices Paris. & Divion. docent legendum esse, *qua illam fidem exp. pro errore Eutychis causa dinoscitur una sensu unoque spiritu*. Ita etiam in constituto Vigilii.

τε· τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ἁγιωτάτου Λέοντος τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ῥώμης, σύμφωνον εὑρίσκομεν τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ τῶν ἐν Νικαίᾳ, καὶ τῶν ρν´. τῶν μετὰ ταῦτα ἐν τῇ βασιλευούσῃ συνελθόντων ἁγίων πατέρων· καὶ ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Δαμασκοῦ εἶπεν· οὐκ ἀμφιβάλλειν ἐστὶν, ὅτι γε σύμφωνος τῇ ἐκθέσει τῶν ἁγίων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ μακαριωτάτου, καὶ ἁγιωτάτου πατρὸς ἡμῶν ἀρχιεπισκόπου Λέοντος· ὁμοίως δὲ καὶ αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ μακαριωτάτου Κυρίλλου τῇ αὐτῇ ἐκθέσει συνᾴδουσι· καὶ ὑπέγραψα αὐτῇ.

Φώτιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Τύρου εἶπε· τῆς ἐκτεθείσης πίστεως παρὰ τῶν ἐν Νικαίᾳ τριακοσίων δεκαοκτὼ τὴν συμφωνίαν εὑρίσκομεν παρά τε τοῖς ρν´. ἁγίοις πατράσι, τοῖς συνελθοῦσιν ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει, καὶ τοῖς μετὰ ταῦτα συνελθοῦσιν ἐν τῇ Ἐφεσίων ἐπὶ τοῦ μακαριωτάτου Κυρίλλου, καὶ τῇ ἐπιστολῇ τοῦ ἁγιωτάτου, καὶ μακαριωτάτου πατρὸς ἡμῶν ἀρχιεπισκόπου τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας Λέοντος· καὶ ὑπέγραψα χειρὶ ἐμῇ.

Συμεὼν ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀμίδης Μεσοποταμίας εἶπε· συμφωνεῖ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆς Ῥωμαίων Λέοντος τῇ τε ἐν Νικαίᾳ ἐκτεθείσῃ πίστει. καὶ τῇ τῶν ρν´. καὶ τῇ ἐν Ἐφέσῳ ἐπὶ τοῦ τῆς μακαρίας μνήμης Κυρίλλου· καὶ ὑποσημειωσάμην αὐτῇ.

Περγάμιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας Πισιδίας εἶπε· συνᾴδουσαν καὶ συμφωνοῦσαν τὴν ἐπιστολὴν γνωρίζω τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῶν Ῥωμαίων Λέοντος τῇ καθολικῇ πίστει τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ, καὶ τῶν ρν´. ἁγίων πατέρων, ἔτι μὴν καὶ τῶν μετὰ ταῦτα συνελθόντων ἐπὶ τοῦ μακαριωτάτου Κυρίλλου ἐν τῇ Ἐφεσίων πόλει· καὶ ὑπεσημειωσάμην αὐτῇ.

Θεόδωρος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ταρσοῦ εἶπε· συμβαίνουσαν γνωρίζομεν τῇ ἐκθέσει τῆς πίστεως τῶν ἐν Νικαίᾳ τριακοσίων δεκαοκτὼ ἁγιωτάτων ἐπισκόπων, καὶ τῇ τῶν ρν´. ὁμοίως ἁγίων πατέρων τῶν συνελθόντων ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ τῇ ἐν Ἐφέσῳ μετὰ ταῦτα ἐπὶ τοῦ μακαριωτάτου Κυρίλλου, τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς Ῥωμαίων Λέοντος· καὶ ὑπέγραψα ἐν αὐτῇ.

Φραγκίων ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Φιλιππουπόλεως τῆς Θρᾴκης εἶπε· συνᾴδει ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος τῇ ἐν Νικαίᾳ ἐκτεθείσῃ πίστει ὑπὸ τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ ἁγίων πατέρων, καὶ τῇ ἐν τῇ βασιλευούσῃ Κωνσταντινουπόλει γενομένῃ συνόδῳ τῶν ρν´. καὶ τῇ ἐν Ἐφέσῳ συνόδῳ, ἧς ἡγεῖτο ὁ μακάριος Κύριλλος· καὶ ὑπέγραψα ἐν αὐτῇ.

Εὐσέβιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Δορυλαίου εἶπε· σύμφωνον ἡγοῦμαι εἶναι τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Λέοντος τῇ ἐκθέσει τῶν ἐν Νικαίᾳ συναχθέντων πατέρων, τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ, καὶ τῇ συνόδῳ τῶν ρν´. τῶν συναχθέντων ἐν τῇ μεγαλοπόλει Κωνσταντινουπόλει, καὶ τῇ συνόδῳ τῇ γενομένῃ ἐν Ἐφέσῳ ἐπὶ τοῦ μακαρίου Κυρίλλου· καὶ ὑπέγραψα ἐν αὐτῇ.

Φλωρέντιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Σάρδεων Λυδίας εἶπεν· ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ἁγιωτάτου, καὶ μακα-

A norum dixit : Epistolam sanctissimi Leonis archiepiscopi Romæ, consonam invenimus trecentis decem & octo qui in Nicæa, & centum quinquaginta sanctis patribus qui postea in regia urbe convenerunt : & subscripsi.

Theodorus reverendissimus episcopus Damasci dixit : Non est ambigendum, quia epistola beatissimi & sanctissimi patris nostri archiepiscopi Leonis consonet expositioni sanctorum patrum qui in Nicæa convenerunt; similiter etiam epistolæ beatissimi Cyrilli eidem expositioni consonent : & subscripsi ei.

Photius reverendissimus episcopus Tyri di-

B xit : Expositæ fidei a sanctis trecentis decem & octo patribus qui in Nicæa, consonantiam invenimus, & apud sanctos patres centum quinquaginta qui Constantinopoli convenerunt, & apud eos qui postea Ephesi sub beatissimo Cyrillo, & cum epistola sanctissimi & beatissimi patris nostri archiepiscopi Romanorum ecclesiæ Leonis : & subscripsi mea manu.

Simeon reverendissimus episcopus Amidæ Mesopotamiæ dixit : Concordat epistola Romanorum archiepiscopi Leonis, expositæ fidei & in Nicæa, & a centum quinquaginta, & in Epheso sub beatæ memoriæ Cyrillo :

C & subscripsi ei.

Pergamius reverendissimus episcopus Antiochiæ Pisidiæ dixit : Consentire & concordare scio epistolam sanctissimi archiepiscopi Romanorum Leonis cum catholica fide trecentorum decem & octo, & centum quinquaginta sanctorum patrum, quin etiam eorum qui postea in Ephesiorum urbe convenerunt sub beatissimo Cyrillo : & subscripsi ei.

Thodorus reverendissimus episcopus Tarsi dixit : Epistolam sanctissimi archiepiscopi Romanorum Leonis convenire scimus cum expositione fidei trecentorum decem & octo

D sanctissimorum episcoporum qui in Nicæa, & centum quinquaginta similiter sanctorum patrum qui Constantinopoli convenerunt, & qui postea Ephesi sub beatissimo Cyrillo : & subscripsi ei.

Francion reverendissimus episcopus Philippopolis Thraciæ dixit : Consonat epistola sanctissimi archiepiscopi Leonis expositæ fidei in Nicæa a trecentis decem & octo sanctis patribus, & synodo centum quinquaginta in regia urbe congregatæ, & synodo Ephesinæ, cui præfuit beatus Cyrillus : & subscripsi ei.

Eusebius reverendissimus episcopus Dory-

E læi dixit : Consonam esse censeo epistolam sanctissimi archiepiscopi veteris Romæ Leonis expositioni trecentorum decem & octo patrum in Nicæa congregatorum, & synodo centum quinquaginta in magna urbe Constantinopoli, & synodo Ephesi habitæ sub beato Cyrillo, & subscripsi ei.

Florentius reverendissimus episcopus Sardium Lydiæ dixit : Epistola sanctissimi & bea-

beatissimi papæ Leonis congruit cum fide sanctæ synodi in Nicæa congregatæ, & centum quinquaginta Constantinopoli collectæ, & ejus quæ Ephesi adversus Nestorium Dei voluntate convenit, cui præfuit beatus Cyrillus: & subscripsi ei.

Amphilochius reverendissimus episcopus Sidæ Pamphyliæ dixit: Sinceræ & veræ fidei expositæ a sanctis patribus in Nicæa collectis, congruentia tum sancti patres conscripserunt, qui in magna Constantinopoli nova Roma, tum qui Ephesi in sancta synodo sub beatæ memoriæ Cyrillo convenerunt: cum qua etiam congruit sensus secundum pietatem dictatus epistolæ per omnia perfectissimi Romanorum archiepiscopi Leonis: & subscripsi.

Marianus

Marinianus reverendissimus episcopus Synnadorum dixit: Consentire novi epistolam in omnibus sanctissimi Romanorum archiepiscopi Leonis soli & beatæ ac religiosæ expositioni trecentorum decem & octo patrum, & centum quinquaginta in regia Constantinopoli congregatorum: neque horum solummodo, verum etiam synodo adversus Nestorium Ephesi habitæ sub Cyrillo beatæ memoriæ; ideo etiam subscripsi ei.

Epiphanius reverendissimus episcopus Pergæ dixit: Quantum perspicere potui ex lectione epistolæ religiosissimi archiepiscopi Romanorum Leonis, consonat ejus sensus expositioni sanctorum trecentorum decem & octo patrum in Nicæa, & centum quinquaginta in regia urbe postea congregatorum, & synodo Ephesi adversus impium Nestorium habitæ cui præerat beatus Cyrillus: & ita sentiens, subscripsi eidem epistolæ.

Onesiphorus reverendissimus episcopus Iconii dixit; Cum epistolam sanctissimi archiepiscopi Romanorum Leonis nulla in re dissentire videam ab exposita fide sanctorum patrum qui in Nicæa congregati sunt, & centum quinquaginta qui apud magni nominis Constantinopolim convenerunt, & ab his quæ Ephesi in damnatione impii Nestorii a beatæ memoriæ patre nostro Cyrillo gesta sunt, subscripsi eidem epistolæ papæ Leonis.

Petrus reverendissimus episcopus Gangrorum dixit: Fidei quam sancti patres trecenti decem & octo in Nicæa confirmaverunt nobis, & centum quinquaginta in regia Constantinopoli congregati, & qui postea Ephesi, præsidente sanctæ illi synodo beato Cyrillo, cum consona esset etiam epistola sanctissimi archiepiscopi Leonis, & eumdem haberet scopum, eam amplexi sumus, eique subscripsimus.

Theodosius reverendissimus episcopus Canothæ dixit. Immobilis est fides sanctorum trecentorum decem & octo. Si quis conatus fuerit immota movere, ipse fluctuabit. Hanc igitur sequimur, & credimus: expositionem quoque editam a sanctis centum quinquaginta patribus qui Constantinopoli convenerunt, & Ephesi adversus impium Nestorium factam sub beatæ memoriæ Cyrillo: & consentit

εὐσεβεστάτου πάπα Λέοντος συμφέρει τῇ πίστει τῆς τε ἐν Νικαίᾳ ἁγίας συνόδου συναχθείσης, καὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει τῶν ρν΄. συναγηγερμένης, καὶ τῆς ἐν Ἐφέσῳ κατὰ Νεστορίου βουλήσει Θεοῦ συνελθούσης, ἧς ἡγεῖτο ὁ μακάριος Κύριλλος· καὶ ὑπέγραψα ἐν αὐτῇ.

Ἀμφιλόχιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Σίδης Παμφυλίας εἶπε· τῆς εἰλικρινοῦς, καὶ ἀληθοῦς πίστεως ἐκτεθείσης παρὰ τῶν ἐν Νικαίᾳ συνδραμόντων ἁγίων πατέρων, συμβαίνοντα, καὶ οἱ κατὰ τὴν μεγάλην Κωνσταντινούπολιν, νέαν Ῥώμην, ρν΄. ἅγιοι πατέρες συνέγραψαν, καὶ οἱ τῆς κατ' Ἔφεσον ἐπὶ τοῦ τῆς μακαρίας μνήμης Κυρίλλου ἁγίας συνόδου· ᾗ συνᾴδει καὶ ὁ νοῦς, ὁ κατ' εὐσέβειαν ὑπαγορευθεὶς, τῆς ἐπιστολῆς τοῦ πάντα ἐκπληρεστάτου τῶν Ῥωμαίων ἀρχιεπισκόπου Λέοντος· καὶ ὑπεσημειωσάμην.

Μαρινιανὸς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Συννάδων εἶπε· συνᾴδειν ἔγνων τὴν ἐπιστολὴν τοῦ πάντα ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς Ῥωμαίων Λέοντος τῇ μόνῃ, καὶ μακαρίᾳ, καὶ θεοφιλεῖ ἐκθέσει τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ, καὶ τῶν ρν΄. τῶν ἐν βασιλίδι Κωνσταντινουπόλει συναχθέντων· οὐ μόνον δὲ τούτων, ἀλλὰ καὶ τῇ συνόδῳ τῇ γενομένῃ κατὰ Νεστορίου ἐν Ἐφέσῳ ἐπὶ τοῦ τῆς μακαρίας μνήμης Κυρίλλου. διὸ καὶ ὑπέγραψα ἐν αὐτῇ.

Ἐπιφάνιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Πέργης εἶπεν· ὡς συνιδεῖν ἠδυνήθην ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῆς ἐπιστολῆς τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου τῶν Ῥωμαίων Λέοντος, συμφωνεῖ κατὰ διάνοιαν τῇ ἐκθέσει τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ ἁγίων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ, καὶ τῶν μετ' αὐτὴν κατὰ τὴν βασιλεύουσαν πόλιν συναθροισθέντων ρν΄. καὶ τῇ ἐν Ἐφέσῳ δὲ κατὰ τοῦ Νεστορίου τοῦ ἀσεβοῦς γενομένῃ, ἧς ἡγεῖτο ὁ μακάριος Κύριλλος· καὶ ταύτην ἔχων τὴν γνώμην, ὑπέγραψα τῇ αὐτῇ ἐπιστολῇ.

Ὀνησιφόρος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἰκονίου εἶπε· κατ' οὐδὲν ἀπᾴδουσαν συνιδὼν τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς Ῥωμαίων Λέοντος τῆς ἐκτεθείσης πίστεως παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ συναχθέντων, καὶ τῶν ρν΄. τῶν ἐν τῇ μεγαλωνύμῳ Κωνσταντινουπόλει συνελθόντων, καὶ τῶν ἐν Ἐφέσῳ πραχθέντων ἐπὶ τῇ καθαιρέσει τοῦ δυσσεβοῦς Νεστορίου παρὰ τοῦ τῆς μακαρίας μνήμης πατρὸς ἡμῶν Κυρίλλου, ὑπέγραψα τῇ αὐτῇ ἐπιστολῇ τοῦ πάπα Λέοντος.

Πέτρος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Γαγγρῶν εἶπεν· ἣν ἐκράτυνον ἐφ' ἡμῖν πίστιν οἱ ἅγιοι πατέρες οἱ τριακόσιοι δεκαοκτὼ οἱ ἐν Νικαίᾳ, καὶ οἱ ρν΄. οἱ ἐν τῇ βασιλευούσῃ Κωνσταντινουπόλει συναχθέντες, μετὰ δὲ ταῦτα καὶ οἱ ἐν Ἐφέσῳ, προηγουμένου τοῦ μακαρίου Κυρίλλου τῆς ἁγίας ἐκείνης συνόδου, σύμφωνον οὖσαν, καὶ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος, καὶ τὸν αὐτὸν ἔχουσαν σκοπὸν, κατεδεξάμεθα· καὶ ὑπέγραψα ἐν αὐτῇ.

Θεοδόσιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Κανώθας εἶπεν· ἀσάλευτος ἡ πίστις τῶν τριακοσίων δεκαοκτώ. ἐάν τις ἐπιχειρήσῃ σαλεῦσαι τὰ ἀσάλευτα, σαλεύεται. ταύτῃ οὖν ἀκολουθοῦμεν, καὶ πιστεύομεν, καὶ τῇ ἐκθέσει τῇ ἐκτεθείσῃ παρὰ τῶν ρν΄. ἁγίων πατέρων τῶν συνελθόντων ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ τῇ ἐν Ἐφέσῳ κατὰ δυσσεβοῦς Νεστορίου γενομένῃ ἐπὶ τοῦ τῆς μακαρίας μνήμης Κυρίλλου· καὶ συνᾴδει ἡ ἐπι-

ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου, καὶ πατρὸς A ἡμῶν Λέοντος· καὶ ὑπέγραψα ἐν αὐτῇ.

Σάββας ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Πάλτου Συρίας εἶπεν· οἱ τριακόσιοι δεκαοκτὼ ἅγιοι πατέρες συναχθέντες κατὰ γνώμην Θεοῦ εἰς Νίκαιαν, καὶ διδαχθέντες ἀπὸ πνεύματος ἁγίου, τὴν ὀρθὴν πίστιν ἡμῖν ἐξέθεντο. καὶ οἱ ρν΄. συναχθέντες ἐν Κωνσταντινουπόλει, ταύτῃ ἠκολούθησαν· ὁμοίως δὲ σύμφωνα ταύτῃ, καὶ ὁ μακάριος Κύριλλος ἐν Ἐφέσῳ ἐδίδαξε· σύμφωνα δὲ καὶ ὁ ὁσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ῥωμαίων Λέων διὰ τῆς ἰδίας ἐπιστολῆς ἐδίδαξε· καὶ πᾶσα ἡ οἰκουμένη οὕτω κατηχήθη, καὶ ἐδιδάχθη, καὶ ἡμεῖς ταύτην κατέχομεν, καὶ διδάσκομεν· καὶ ὑπέγραψα ἐν αὐτῇ· καὶ ἀναθεματίζω τοὺς ἢ προ- B σθέντας τι, ἢ ὑφαιροῦντας.

Ἐπιφάνιος ὁ εὐλαβέστατος πρεσβύτερος, ἐπέχων τὸν τόπον τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Αἰθερίου Πομπηϊουπόλεως ἐπαρχίας Παφλαγονίας, εἶπεν· ἐλέει τοῦ δεσπότου Χριστοῦ ἐβεβαιώθην εἰς τὴν πίστιν τῶν τιή. ἁγίων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ, ἣν μετὰ ταῦτα ἐβεβαίωσαν οἱ ρν΄. οἱ συναχθέντες ἐν τῇ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγίᾳ συνόδῳ, καὶ μετὰ ταύτην οἱ ἐν Ἐφέσῳ ὁμοίως συναχθέντες, ἡγουμένου τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης Κυρίλλου· πληροφορηθεὶς δὲ καὶ ἐπὶ τῇ ἐπιστολῇ τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῶν Ῥωμαίων Λέοντος, ὡς συμφωνεῖ ταῖς προειρημέναις ἐκθέσεσιν, ὑπογράψαντος καὶ τοῦ αὐτοῦ εὐλαβεστάτου ἐπι- C σκόπου Αἰθερίου τῇ αὐτῇ ἐπιστολῇ, ἀκολουθῶ τῇ προλεχθείσῃ ἁγίᾳ πίστει.

Φιλότιμος ὁ εὐλαβέστατος πρεσβύτερος ἐπέχων τὸν τόπον τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Θεμιστίου Ἀμάστριδος ἐπαρχίας Παφλαγονίας εἶπε· συντίθημι τοῖς αὐτοῖς.

Ἀβραάμιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Κάστρου Κιρκησίου εἶπεν· ἀκούσας τῆς καταθέσεως τῶν προδηλωμένων εὐλαβεστάτων ἐπισκόπων. κατὰ τὰ αὐτὰ κατατίθημι, καὶ ὑπέγραψα τῇ ἐπιστολῇ τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς Ῥωμαίων πόλεως Λέοντος.

Εὐδόξιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἐτεννῶν D Παμφυλίας εἶπεν· ἡ πίστις τεθεμελίωται, ἣν περ οἱ τριακόσιοι δεκαοκτὼ ἐν τῇ Νικαίᾳ ἐστήριξαν ἅγιοι πατέρες, καὶ οἱ ἑκατὸν πεντήκοντα συναχθέντες ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ἡ ἐν Ἐφέσῳ γενομένη ἁγία σύνοδος, ἡγουμένου τοῦ ὁσιωτάτου ἐπισκόπου Κυρίλλου· ᾗπερ συνᾴδει, καὶ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς Ῥωμαίων Λέοντος· ἐν ᾗ καὶ ὑπέγραψα.

Εὐγένιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Κοτεννῶν Παμφυλίας εἶπε· κἀγὼ τοῖς αὐτοῖς συντίθημι, καὶ ὑπέγραψα τῇ ἐπιστολῇ τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς Ῥωμαίων Λέοντος.

Ὀβρίμος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Κορακησίου εἶπε· κἀγὼ τοῖς αὐτοῖς συντίθημι, καὶ ὑπέγραψα τῇ ἐπιστολῇ τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς Ῥωμαίων Λέοντος.

Νέων ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος πόλεως Σιλλύου Παμφυλίας εἶπεν· ἡ γραφεῖσα ἐπιστολὴ παρὰ τοῦ θεοφιλεστάτου, καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς Ῥωμαίων Λέοντος, συνᾴδει, ὅσον κατὰ διάνοιαν, τῇ ἐκτεθείσῃ πίστει παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ τῶν ἐν Νικαίᾳ, καὶ τῶν ἑκατὸν πεν-

A epistola sanctissimi archiepiscopi & patris nostri Leonis: & subscripsi ei.

Sabbas reverendissimus episcopus Palti Syriæ dixit: Trecenti decem & octo sancti patres voluntate Dei in Nicæa congregati, & edocti a Spiritu sancto, rectam fidem nostram exposuerunt, & centum quinquaginta Constantinopoli collecti eam secuti sunt: similiter etiam huic congruentia beatus Cyrillus Ephesi docuit: consona quoque sanctissimus archiepiscopus Romanorum Leo per suam epistolam docuit, & universus orbis terrarum sic institutus est & edoctus; & nos eamdem retinemus & docemus: & subscripsi ei, atque anathematizo eos qui aliquid vel B addunt vel detrahunt.

Epiphanius reverendissimus presbyter, tenens locum religiosissimi Ætherii episcopi Pompejopolis, provinciæ Paphlagoniæ, dixit: Misericordia domini nostri Christi confirmatus sum in fide trecentorum decem & octo sanctorum patrum qui in Nicæa, & quam postea confirmaverunt centum quinquaginta congregati in sancta synodo Constantinopoli habita, & post hanc qui similiter Ephesi convenerunt, præsidente sanctæ memoriæ Cyrillo: certus etiam de epistola sanctissimi archiepiscopi Romanorum Leonis, quod consonet prædictis expositionibus C præterea cum ipse religiosissimus episcopus Ætherius eidem epistolæ subscripserit, ego quoque prædictam sanctam fidem sequor.

Philotimus reverendissimus presbyter, tenens locum religiosissimi Themistii episcopi Amastridis, provinciæ Paphlagoniæ, dixit: Iisdem consentio.

Abraamius reverendissimus episcopus Castricircensis, Osroenæ provinciæ, dixit: Audita depositione prædictorum reverendissimorum episcoporum, similiter & ego depono: & subscripsi epistolæ sanctissimi Romanæ urbis archiepiscopi Leonis.

D Eudoxius reverendissimus episcopus Etennorum Pamphyliæ dixit: Fides fundata est, quam trecenti decem & octo sancti patres Nicææ firmaverunt, & centum quinquaginta, Constantinopoli congregati, & Ephesi habita sancta synodus, præsidente sanctissimo episcopo Cyrillo; cui consonat etiam epistola sanctissimi archiepiscopi Romanorum Leonis; & ei subscripsi.

Eugenius reverendissimus episcopus Cotenorum Pamphyliæ dixit: Et ego iisdem consentio, & subscripsi epistolæ sanctissimi archiepiscopi Romanorum Leonis.

E Obrimus reverendissimus episcopus Coracesii dixit: Iisdem & ego consentio; & subscripsi epistolæ sanctissimi archiepiscopi Romanorum Leonis.

Neon reverendissimus episcopus civitatis Psyllii Pamphyliæ dixit: Epistola scripta a religiosissimo & sanctissimo Romanorum archiepiscopo Leone, quod attinet ad sensum, consonat cum fide exposita a sanctis trecentis decem & octo patribus, qui Nicææ, & a centum quinquaginta qui in regia urbe

Constantinopoli, & qui Ephesi propter im- A
pium Nestorium convenerunt; cui synodo
præerat bonæ memoriæ Cyrillus: & hanc
sequens sententiam, eidem epistolæ jam pri-
dem subscripsi.

Theophilus reverendissimus episcopus * O-
rei Pamphyliæ dixit: Quantum assequi po-
tui, epistola scripta a sanctissimo & religio-
sissimo archiepiscopo veteris Romæ Leone
consonat in sensu cum exposita fide a san-
ctis trecentis decem & octo patribus qui Ni-
cææ convenerunt, & a centum quinquagin-
ta qui postea Constantinopoli, & ab iis
qui Ephesi propter impium Nestorium con-
venerunt, cujus synodi caput erat beatus B
Cyrillus: & hanc sententiam sequentem,
epistolæ ejusdem papæ me subscripsisse li-
quet.

* Aretii, al. Arieti.

Verus religiosissimus presbyter, obtinens
locum Maræ reverendissimi episcopi * Cor-
dilusorum Pamphyliæ, dixit: Depono pro
memorato reverendissimo viro, eo quod pro-
pter infirmitatem a Nicæna civitate non ad-
venit, epistolam scriptam a religiosissimo &
sanctissimo archiepiscopo nostro urbis Ro-
mæ Leone non dissentire, quod ad senten-
tiam attinet, ab exposita fide a trecentis de-
cem & octo sanctis patribus qui Nicææ,
& a centum quinquaginta qui Constantino- C
poli, & ab iis etiam qui Ephesi convene-
runt.

* Corydalorum.

Sebastianus reverendissimus episcopus Ber-
rhoeæ dixit: Epistola domini Leonis archie-
piscopi per omnia consentit cum expositione
trecentorum decem & octo, & centum quin-
quaginta sanctorum patrum. & cum gestis
Ephesi prius a sanctæ memoriæ Cyrillo: &
huic consentiens subscripsi.

Aristomachus reverendissimus episcopus Co-
loniæ Cappadociæ secundæ dixit: Sanctissi-
mi archiepiscopi Leonis epistola per omnia
consentit cum expositione sanctorum patrum D
trecentorum decem & octo in Nicæa, & cen-
tum quinquaginta Constantinopoli congre-
torum, & cum iis quæ a sanctissimo Cyrillo
in prima Ephesina synodo acta sunt: & jam
subscripsi.

Julianus reverendissimus episcopus Coen-
sis dixit: Epistola sanctissimi archiepiscopi
nostri Leonis fulget ex concordia trecento-
rum decem & octo patrum, & centum quin-
quaginta qui Constantinopoli sub divæ me-
moriæ Theodosio congregati sunt: & con-
gruit cum iis quæ Ephesi gesta sunt a bea-
tissimo Cyrillo Alexandrinorum episcopo:
& in his permanens, subscripsi.

Theodoretus reverendissimus episcopus Cy- E
ri dixit: Sanctissimi archiepiscopi domini
Leonis epistola consentit cum exposita apud
Nicæam fide a sanctis & beatis patribus, &
cum symbolo fidei apud Constantinopolim
a centum quinquaginta episcopis dictato, &
cum epistolis beati Cyrilli: & amplexus præ-
dictam epistolam, subscripsi.

Cecropius reverendissimus episcopus Seba-
stopolis Armeniæ dixit: Epistola sanctissimi

νίσαντι τῶν ἐν τῇ βασιλίδι Κωνσταντινουπόλει,
καὶ τῶν ἐν Ἐφέσῳ συνδραμόντων Νεστορίῳ τῷ ἀσε-
βεῖ ἐκείνῳ· ἧς ἦρχεν ὁ τῆς μακαρίας μνήμης Κύ-
ριλλος, καὶ ταύτην ἔχων τὴν γνώμην, ἤδη πάλαι
ὑπέγραψα τῇ αὐτῇ ἐπιστολῇ.

Θεόφιλος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος πόλεως Ἀρ-
ναιοῦ Παμφυλίας εἶπεν· ὡς κατελαβόμην [illegible],
συμφωνεῖ, ὅσον κατὰ ἔννοιαν, ἡ ἐπιστολὴ ἡ γρα-
φεῖσα παρὰ τοῦ θεοφιλεστάτου, καὶ ἁγιωτάτου ἀρχι-
επισκόπου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Λέοντος, τῇ ἐκ-
τεθείσῃ πίστει παρά τε τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ ἁ-
γίων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ συνελθόντων, καὶ τῶν μετὰ
ταῦτα ἐν Κωνσταντινουπόλει ρν΄. καὶ τῶν Νεστορίου τοῦ
ἀσεβοῦς χάριν συνελθόντων ἐν τῇ Ἐφεσίων, ἧς τὸ
κεφάλαιον ὑπῆρχεν ὁ μακάριος Κύριλλος. καὶ ταύ-
την ἔχων τὴν γνώμην, φαίνομαι τῇ ἐπιστολῇ τοῦ
αὐτοῦ πάπα καθυπογράψας.

Βῆρος ὁ εὐλαβέστατος πρεσβύτερος, ἐπέχων
τὸν τόπον Μάρα τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου τῆς Κορυ-
δαλέων Παμφυλίας, εἶπε· κατατίθημι ὑπὲρ τοῦ
μνημονευθέντος εὐλαβεστάτου ἀνδρὸς, ἐπείπερ δι᾽ ἀρ-
ρωστίαν ἀπὸ τῆς Νικαίων πόλεως οὐ παραγέγονε,
ὡς ἡ ἐπιστολὴ ἡ γραφεῖσα παρὰ τοῦ θεοφιλεστάτου,
καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν τῆς Ῥωμαίων Λέ-
οντος [illegible], ὅσον πρὸς ἔννοιαν, τῇ ἐκτεθείσῃ
πίστει παρά τε τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ ἁγίων πα-
τέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ συνελθόντων, καὶ παρὰ τῶν ἑ-
κατὸν πεντήκοντα ἐν Κωνσταντινουπόλει συνδραμόν-
των, ἔτι μὴν καὶ τῶν ἐν Ἐφέσῳ.

Σεβαστιανὸς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Βεῤῥοίας
εἶπε· κατὰ πάντα συνᾴδει ἡ ἐπιστολὴ τοῦ κυρίου Λέ-
οντος τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῇ * ἐκθέσει τῶν τριακο- * ἴσ. ἐκθέσει
σίων δεκαοκτὼ, καὶ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα ἁγίων πα-
τέρων, καὶ πραχθεῖσιν ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρότερον παρὰ
τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης Κυρίλλου, καὶ * ἀρεσθεὶς, ταύ- * ἀρεσθεὶς,
τῃ ὑπέγραψα.

Ἀριστόμαχος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Κο-
λωνίας δευτέρας Καππαδοκίας εἶπε· συνᾴδει ἡ ἐ-
πιστολὴ τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος κα-
τὰ πάντα τῇ ἐκθέσει τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ τῶν
ἐν Νικαίᾳ, καὶ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα τῶν ἐν Κω-
νσταντινουπόλει ἁγίων πατέρων, καὶ τοῖς παρὰ τοῦ ἁ-
γιωτάτου Κυρίλλου ἐν Ἐφέσῳ ἐν τῇ προτέρᾳ συ-
νόδῳ πραχθεῖσι· καὶ ἤδη ὑπέγραψα.

Ἰουλιανὸς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος τῆς Κῶ εἶπεν·
[illegible] τῇ συμφωνίᾳ τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ
ἁγίων πατέρων, καὶ τῶν ρν΄. τῶν ἐν Κωνσταντινουπό-
λει ἐπὶ τοῦ τῆς θείας λήξεως Θεοδοσίου συναχθέν-
των, καὶ τοῖς πραχθεῖσιν ἐν Ἐφέσῳ παρὰ τοῦ μα-
καριωτάτου Κυρίλλου τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ἀλεξανδρείας,
ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν Λέ-
οντος· καὶ τούτοις ἐμμένων, ὑπέγραψα.

Θεοδώρητος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Κύρου εἶ-
πε· συνᾴδει ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου
τοῦ κυρίου Λέοντος τῇ ἐν Νικαίᾳ ἐκτεθείσῃ πίστει
παρὰ τῶν ἁγίων, καὶ μακαρίων πατέρων, καὶ τῷ ἐν
Κωνσταντινουπόλει ὑπαγορευθέντι παρὰ τῶν ρν΄.
συμβόλῳ τῆς πίστεως, καὶ ταῖς ἐπιστολαῖς τοῦ μα-
καρίου Κυρίλλου· καὶ ἀποδεξάμενος τὴν προειρηθεῖ-
σαν ἐπιστολὴν ὑπέγραψα.

Κεκρόπιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Σεβα-
στουπόλεως Ἀρμενίας εἶπε· συνᾴδει ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ἁ-

γιω-

γιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς Ῥωμαίων Λέοντος * τῇ ἐκθέσει τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ, καὶ τῇ ἐκθέσει τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα ἁγίων πατέρων, καὶ τῇ συνόδῳ τῇ ἁγίᾳ, καὶ τῷ μακαριωτάτῳ Κυρίλλῳ, καὶ συνῳδὸν προσδεξάμενος τὴν προειρημένην ἐπιστολὴν, ὑπέγραψα.

* [illegible]

Ἀκάκιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀριαραθείας εἶπε· σύμφωνός ἐστιν ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς Ῥωμαίων Λέοντος τῇ ἐκθέσει τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ τῶν ἐν Νικαίᾳ, καὶ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει συνελθόντων, καὶ τοῖς ἐπὶ τοῦ ἁγιωτάτου Κυρίλλου πραχθεῖσιν ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρότερον, καὶ βεβαιωθεῖσι· καὶ συνθέμενος, καὶ ὑπέγραψα.

B

Ἀττικὸς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ζήλων ἐπαρχίας Ἑλλησπόντου εἶπε· συνᾴδει ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Λέοντος τῇ ἐκθέσει τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ ἁγίων πατέρων, τῶν ἐν Νικαίᾳ, καὶ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει συνελθόντων, καὶ τῇ ἐπιστολῇ τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Κυρίλλου, τῇ ἐν Ἐφέσῳ πάλαι πραχθείσῃ· καὶ τούτοις συμφερόμεθα, καὶ ὑπεγράψαμεν.

Ἡράκλειος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Κομάνων ἐπαρχίας δευτέρας Ἀρμενίας, εἶπε· τοῦτο φαμὲν, ὅτι περ συνᾴδει ἐν ἅπασι τοῖς ἁγίοις πατράσιν ἡμῶν, λέγω δὲ τοῖς τριακοσίοις δεκαοκτὼ, καὶ τοῖς ρν'. καὶ τοῖς τοῦ μακαριωτάτου Κυρίλλου, τοῖς ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρότερον πραχθεῖσι, καὶ βεβαιωθεῖσιν, ἡ τοῦ ἁγιωτάτου Λέοντος ἐπιστολή· καὶ συνθέμενος τῷ τόμῳ, καὶ ὑπέγραψα.

C

Μελέτιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Λαρίσσης ἐπαρχίας δευτέρας Συρίας, τοποτηρῶν τοῦ ὁσιωτάτου ἐπισκόπου Ἀπαμείας Δόμνου, εἶπε· συνᾴδει ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας, τοῖς τε τριακοσίοις δεκαοκτὼ ἁγίοις πατράσι, καὶ τοῖς ρν'. ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἔτι μὴν καὶ τοῖς τοῦ μακαριωτάτου Κυρίλλου, τοῖς ἐν Ἐφέσῳ ἐν τῇ προτέρᾳ συνόδῳ πραχθεῖσι, καὶ βεβαιωθεῖσι· καὶ συνθέμενος ὑπέγραψα τῇ αὐτῇ ἐπιστολῇ.

D

Ὀλύμπιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Πανεάδος ἐπαρχίας πρώτης Φοινίκης εἶπε· συνῳδὸς ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ἁγιωτάτου, καὶ θεοσεβεστάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος περιέχει τῇ ἐκθέσει τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ, καὶ τῶν ρν'. ἁγίων πατέρων, ἔτι δὲ καὶ τοῖς ἐπὶ τοῦ τῆς μακαρίας μνήμης Κυρίλλου ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρότερον πραχθεῖσι· καὶ συνθέμενος, ὑπέγραψα τῇ αὐτῇ ἐπιστολῇ.

Τιμόθεος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Βαλανέων Συρίας δευτέρας εἶπε· τῇ ἐννοίᾳ τῆς πίστεως τῇ ἐκτεθείσῃ ὑπὸ τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ ἁγίων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ συνελθόντων, καὶ τῇ τῶν ρν'. ἐκτεθείσῃ ὑπὸ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει τηνικαῦτα συνελθόντων, ὁμόλογος ἐστιν ἡ ἐπιστολὴ ἡ γραφεῖσα πρὸς τὸν τῆς μακαρίας μνήμης Φλαβιανὸν παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου, καὶ πατρὸς ἡμῶν Λέοντος, συμφωνοῦσα, καὶ τοῖς παρὰ τοῦ μακαρίου Κυρίλλου ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρότερον πραχθεῖσι, καὶ βεβαιωθεῖσι. καὶ συνθέμενος, ὑπέγραψα τῷ τόμῳ.

E

Ἰουλιανὸς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ῥωσοῦ Κιλικίας δευτέρας εἶπε· συνᾴδει ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ὁσιω-

archiepiscopi Romæ Leonis consonat cum expositione trecentorum decem & octo, & centum quinquaginta sanctorum patrum, & cum sententia sancti ac beatissimi Cyrilli: & amplectens prædictam epistolam, subscripsi.

Acacius reverendissimus episcopus Ariarathiæ dixit: Consona est epistola sanctissimi archiepiscopi Romæ Leonis expositioni trecentorum decem & octo Nicææ, & centum quinquaginta Constantinopoli congregatorum, & iis quæ sub sanctissimo Cyrillo prius Ephesi gesta sunt & confirmata, & consensi, ac subscripsi.

Atticus reverendissimus episcopus Zelorum, provinciæ Helespo̅nti, dixit: Epistola sanctissimi papæ Leonis consentit cum expositione trecentorum decem & octo sanctorum patrum Nicææ, & centum quinquaginta Constantinopoli congregatorum, & cum epistola sanctissimi papæ Cyrilli olim Ephesi gestis recensita: iisque consensimus, & subscripsimus.

Heraclius reverendissimus episcopus Comanorum, provinciæ Armeniæ secundæ, dixit: Hoc dicimus, epistolam sanctissimi Leonis per omnia convenire cum sanctis patribus nostris, trecentis inquam, decem & octo, & centum quinquaginta, & cum eis quæ a beatissimo Cyrillo Ephesi prius gesta sunt & confirmata: eique tomo consensi, & subscripsi.

Meletius reverendissimus episcopus Larissæ, provinciæ Syriæ secundæ, locum tenens Domini sanctissimi episcopi Apameæ, dixit: Consonat epistola sanctissimi archiepiscopi Romanæ ecclesiæ Leonis cum trecentis quinquaginta qui Constantinopoli convenerunt, adhuc etiam & cum gestis & confirmatis a beatissimo Cyrillo in priore synodo Ephesina, & consentiens subscripsi eidem epistolæ.

Olympius reverendissimus episcopus Paneadis, provinciæ Phœniciæ primæ, dixit: Epistola sanctissimi & religiosissimi archiepiscopi Leonis continet consona expositioni trecentorum decem & octo, & centum quinquaginta sanctorum patrum, adhuc autem & gestis in priore synodo Ephesina sub beatæ memoriæ Cyrillo: & consentiens subscripsi eidem epistolæ.

Timotheus reverendissimus episcopus Balanæorum Syriæ secundæ dixit: Cum sensu fidei exposito a trecentis decem & octo sanctis patribus in Nicæa congregatis, & a centum quinquaginta qui Constantinopoli eo tempore convenerunt, consentit epistola scripta a sanctissimo archiepiscopo & patre nostro Leone ad beatæ memoriæ Flavianum; consona est etiam iis quæ in prima Ephesina synodo a beato Cyrillo gesta sunt & confirmata: & consentiens, ei tomo subscripsi.

Julianus reverendissimus episcopus Rhosi Ciliciæ secundæ dixit: Congruit epistola sanctissi-

A ctissimi archiepiscopi Leonis expositioni sanctorum dei sanctorum patrum trecentorum decem & octo, & centum quinquaginta, & iis quæ in prima Ephesina synodo sub beatissimo Cyrillo gesta sunt & confirmata : & consentiens, subscripsi ei tomo.

Paulus reverendissimus episcopus Mariamnæ Syriæ secundæ dixit: Sanctissimi & religiosissimi archiepiscopi urbis Romæ Leonis epistola consona est expositæ fidei a sanctis patribus in Nicæa, & post hæc a centum quinquaginta Constantinopoli, & iis quæ a beato Cyrillo Ephesi prius scripta sunt : & huic consentiens subscripsi.

Atarbius reverendissimus episcopus Trapezuntis, civitatis Ponti Polemoniaci, dixit: Per fidem consubstantialis trinitatis, & sapientiam divinitus vobis subministratam, vestra etiam gloria videt, epistolam sanctissimi Leonis consonam esse expositioni fidei trecentorum decem & octo sanctissimorum patrum qui Nicææ, & centum quinquaginta qui postea in regia urbe convenerunt, & iis quæ Ephesi sub sanctæ memoriæ Cyrillo prius gesta sunt & confirmata : ac propterea & nos, & religiosissimus Dorotheus Neocæsareæ metropolis nostræ episcopus, ita sentientes, subsignavimus.

Photinus (*) diaconus, vicarius Dorothei reverendissimi episcopi Neocæsareæ Ponti Polemoniaci, dixit : Ego quoque hæc depono.

(*) Alii v.g. & 16 dicunt Photinus Archidiaconus Theotimi episcopi Pessinuntis. Atarbius autem vices gessisse Dorothei Ep. Neocæsaren. Mardianus.

Joannes reverendissimus episcopus Polemonii civitatis Ponti Polemoniaci, dixit : Epistola sanctissimi papæ Leonis consona est expositioni trecentorum decem & octo sanctorum patrum qui Nicææ, & centum quinquaginta qui Constantinopoli convenerunt, & priori synodo Ephesinæ sub beatissimo Cyrillo : & ipsam subsignavi.

Gratidianus reverendissimus episcopus Cerasuntis Ponti Polemoniaci dixit: Epistolam D consanctissimi archiepiscopi papæ Leonis, consentientem expositioni sanctorum patrum trecentorum decem & octo qui Nicææ, & centum quinquaginta qui Constantinopoli convenerunt, & iis quæ Ephesi sub sacræ memoriæ Cyrillo gesta & confirmata sunt, subsignavi

(Joannes episcopus Carrhæ, similiter.)

Rhenus reverendissimus episcopus * Junopolis Paphlagoniæ dixit : Epistolam sanctissimi archiepiscopi Leonis, consentientem expositæ fidei a trecentis decem & octo, & centum quinquaginta sanctis patribus, & iis quæ in priore synodo Ephesina a sanctissimo Cyrillo confirmata sunt, subsignavi.

* Ionopolis

Cajumas reverendissimus episcopus Marcopolis, provinciæ Osroenæ, dixit : Epistola sanctissimi archiepiscopi Leonis concordat cum iis quæ exposita sunt a trecentis decem & octo sanctis patribus, & a centum quinquaginta, & cum iis quæ a beato Cyrillo confirmata sunt in priore synodo Ephesina : & subscripsi ei.

Athanasius reverendissimus episcopus * Parri inibi dixit: Epistola beatissimi archiepi-

* Perrhæ Euphratesiæ

A τάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος τῇ ἐκθέσει τῆς πίστεως τῶν ἁγίων πατέρων τῶν τε τριακοσίων δεκαοκτώ, καὶ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα, καὶ τοῖς ἐπὶ τοῦ μακαριωτάτου Κυρίλλου ἐν Ἐφέσῳ πραχθεῖσι, καὶ βεβαιωθεῖσιν ἐν τῇ προτέρᾳ συνόδῳ· καὶ συνθέμενος ὑπέγραψα τῷ τόμῳ.

Παῦλος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Μαριάμμης Συρίας δευτέρας εἶπε· τῇ ἐκθέσει παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ πίστει, καὶ τῶν μετὰ ταῦτα ἐν Κωνσταντινουπόλει ρν΄. καὶ τοῖς ὑπὸ τοῦ μακαρίου Κυρίλλου γραφεῖσιν ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρότερον, σύμφωνός ἐστιν ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ἁγιωτάτου, καὶ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς Ῥωμαίων Λέοντος· καὶ ταύτῃ συνθέμενος ὑπέγραψα.

B Ἀτάρβιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος πόλεως Τραπεζοῦντος Πόντου Πολεμωνιακοῦ, εἶπε· τῇ πίστει τῇ περὶ τὴν ὁμοούσιον τριάδα, καὶ τῇ θεόθεν ὑμῖν ἐπιχορηγηθείσῃ σοφίᾳ, συνορᾷ καὶ ἡ ὑμετέρα ἐνδοξότης, σύμφωνον εἶναι τῇ ἐκθέσει τῆς πίστεως τῶν ἐν Νικαίᾳ ἁγιωτάτων πατέρων τιη΄. καὶ τῶν ρν΄. τῶν ἐν τῇ βασιλευούσῃ συναχθέντων μετὰ ταῦτα συναθροισθεῖσιν, καὶ τοῖς ἐν Ἐφέσῳ ἐπὶ τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης Κυρίλλου τὸ πρότερον πραχθεῖσι, καὶ βεβαιωθεῖσι, τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ὁσιωτάτου Λέοντος· καὶ διὰ τοῦτο ἡμεῖς τε, καὶ ὁ θεοφιλέστατος Δωρόθεος ὁ τῆς μητροπόλεως ἡμῶν Νεοκαισαρείας

C ἐπίσκοπος, καθυπεσημηνάμεθα, οὕτω φρονοῦντες.

Φωτεινὸς διάκονος, τοποτηρητὴς τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Δωροθέου Νεοκαισαρείας Πόντου Πολεμωνιακοῦ εἶπε· κἀγὼ ταῦτα κατατίθημι.

Ἰωάννης ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος πόλεως Πολεμωνίου Πόντου Πολεμωνιακοῦ, εἶπεν· ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Λέοντος σύμφωνός ἐστι τῇ ἐκθέσει τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ ἁγίων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ, καὶ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει συνελθόντων, καὶ τῇ συνόδῳ τῇ ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρότερον, τῇ ἐπὶ τοῦ μακαριωτάτου Κυρίλλου· καὶ ὑποσημειωσάμην αὐτῇ.

* Γρατιανὸς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Κερα-

* Γρατιδιανός

D σοῦντος Πόντου Πολεμωνιακοῦ, εἶπε· τῇ ἐπιστολῇ τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου πάπα Λέοντος, συμφωνούσῃ τῇ ἐκθέσει τῶν ἁγίων πατέρων τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ τῶν ἐν Νικαίᾳ, καὶ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ τοῖς ἐν Ἐφέσῳ ἐπὶ τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης Κυρίλλου πραχθεῖσι, καὶ βεβαιωθεῖσι, καὶ ὑπεσημειωσάμην.

Ῥῆνος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Γουνοπόλεως Παφλαγονίας εἶπε· τῇ ἐπιστολῇ τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος, τῇ συνᾳδούσῃ τῇ ἐκτεθείσῃ πίστει παρὰ τῶν τριακοσίων δεκαοκτώ, καὶ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα ἁγίων πατέρων, καὶ τοῖς τοῦ ὁσιωτάτου Κυρίλλου ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρότερον βε-

E βαιωθεῖσιν, ὑπεσημειωσάμην.

Καϊουμᾶς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Μαρκουπόλεως, ἐπαρχίας Ὀσροηνῆς, εἶπε· συνᾴδει ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος τοῖς ἐκτεθεῖσι παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων τῶν τριακοσίων δεκαοκτώ, καὶ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα, καὶ τοῖς τοῦ μακαρίου Κυρίλλου ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρότερον βεβαιωθεῖσι· καὶ ὑπέγραψα αὐτῇ.

Ἀθανάσιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Πέῤῥης Εὐφρατησίας εἶπε· συμφωνεῖ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ μακαριω-

μακαριωτάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος τῆς Ῥωμαίων A τῇ ἐκτεθείσῃ πίστει παρὰ τῶν τριακοσίων δεκαοκτώ, καὶ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ τοῖς τυπωθεῖσιν ἐν τῇ Ἐφεσίων πρώτῃ συνόδῳ ἐπὶ τοῦ μακαριωτάτου Κυρίλλου· καὶ ὑπέγραψα τῇ αὐτῇ ἐπιστολῇ.

Βασίλειος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Τραϊανουπόλεως, ἐπαρχίας Ῥοδόπης, εἶπε· τοῖς πάλαι παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ ἐν τῇ Νικαίων τυπωθεῖσι, καὶ μετὰ ταῦτα παρὰ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα ἁγίων πατέρων τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει συνελθόντων βεβαιωθεῖσι, ἔτι γε μὴν καὶ τοῖς ἐν Ἐφέσῳ κατὰ τὴν προτέραν σύνοδον, συμφώνως ἐκείνοις πεπραγμένοις ἐπὶ τοῦ τῆς B ὁσίας μνήμης Κυρίλλου στοιχῶν, καὶ τὴν τοῦ τὰ πάντα ὁσιωτάτου τῆς Ῥωμαίων ἀρχιεπισκόπου Λέοντος ἐπιστολὴν τὴν γραφεῖσαν πρὸς τὸν τῆς ὁσίας μνήμης Φλαβιανόν, προσίεμαι, * πρὸς τὸν αὐτὸν βλέπουσαν σκοπόν· καὶ αὐτὸς ὑποσημειωσάμην.

* τοῖς τὸν αὐτόν.

Δοκιμάσιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Μαρωνείας Ῥοδόπης εἶπε· τῇ ἐκθέσει τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ ἁγίων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ, καὶ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἔτι γε μὴν καὶ τοῖς ἐπὶ τοῦ μακαρίου Κυρίλλου ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρότερον πραχθεῖσι, καὶ βεβαιωθεῖσι, συμβαίνουσαν ὁρῶν, καὶ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου, μετὰ πάντων, καὶ αὐτὸς ὑποσημειωσάμην αὐτῇ. C

Σερῆνος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Μαξιμιανουπόλεως Ῥοδόπης εἶπε· τῇ ἐκτεθείσῃ παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ πάλαι συνελθόντων τριακοσίων δεκαοκτώ, καὶ τῶν ρν΄. τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ τοῖς ἐπὶ τοῦ ἁγιωτάτου Κυρίλλου ἐν τῇ Ἐφεσίων πρώτῃ συνόδῳ πραχθεῖσι, συνᾴδουσαν εὑρὼν τὴν ἐπιστολὴν τοῦ δεσπότου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος, μετὰ πάντων, καὶ αὐτὸς ὑπέγραψα ἐν αὐτῇ.

Εὐσέβιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Σελευκοβήλου Συρίας δευτέρας εἶπε· τοῖς ἐκτεθεῖσι παρὰ τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ τῶν ἁγίων πατέρων τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα, ἔτι μὴν καὶ τοῖς τοῦ μακαρίου D Κυρίλλου, τοῖς ἐν Ἐφέσῳ κατὰ τὴν προτέραν σύνοδον πραχθεῖσι, καὶ βεβαιωθεῖσι, σύμφωνον εὑρὼν τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος, ὑπέγραψα αὐτῇ.

Εὐσέβιος καὶ Κωνσταντῖνος, οἱ εὐλαβέστατοι πρεσβύτεροι τῆς Νικαέων πόλεως, τοποτηροῦντες τῷ ὁσιωτάτῳ ἐπισκόπῳ τῆς αὐτῆς πόλεως Ἀναστασίῳ, εἶπον· κατατιθέμεθα, ὅτι ἤδη καὶ ἀναγνοὺς τὸν τόμον τοῦ ἁγιωτάτου Λέοντος ὁ ὁσιώτατος ἡμῶν ἐπίσκοπος Ἀναστάσιος, καὶ εὑρὼν αὐτὸν σύμφωνον τοῖς ἐκτεθεῖσι παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων τῶν τριακοσίων E δεκαοκτώ, τῶν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει συνελθόντων, καὶ τοῖς ἐπὶ τοῦ μακαρίου Κυρίλλου ἐν τῇ προτέρᾳ συνόδῳ τῇ κατ' Ἔφεσον πραχθεῖσι, καὶ βεβαιωθεῖσι, καθυπέγραψεν αὐτῷ.

Πορφύριος ἀρχιδιάκονος, τοποτηρῶν Οὐρανίῳ τῷ εὐλαβεστάτῳ ἐπισκόπῳ Ἐμίσης ἐπαρχίας Φοινίκης, εἶπεν· ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος ἡμῶν Οὐράνιος, ὁ εἰς τόπον αὐτοῦ ἀποστείλας με, εὑρὼν τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης συμφωνοῦσαν τῇ ἐκ-

scopi Romæ Leonis consonat expositæ fidei a trecentis decem & octo, & a centum quinquaginta qui Constantinopoli convenerant, & iis quæ a beatissimo Cyrillo decreta sunt in prima synodo Ephesina: & eidem epistolæ subscripsi.

Basilius reverendissimus episcopus Trajanopolis, provinciæ Rhodopes, dixit: Sequens ea quæ olim a sanctis patribus trecentis decem & octo Nicææ decreta sunt, & quæ postea a centum quinquaginta sanctis patribus Constantinopoli congregatis confirmata, & ea etiam quæ in priori synodo Ephesina similiter acta sunt sub beatæ memoriæ Cyrillo: amplector etiam epistolam per omnia sanctissimi Romanorum archiepiscopi Leonis, scriptam ad sanctæ memoriæ Flavianum, cum ad idem propositum respiciat: & ipse quoque subsignavi.

Docimasius reverendissimus episcopus Maroneæ Rhodopæ dixit: Expositioni trecentorum decem & octo sanctorum patrum qui Nicææ, & centum quinquaginta qui Constantinopoli convenerunt, ac iis prætereaquæ sub beato Cyrillo in priore Ephesina synodo acta sunt & confirmata, convenire videns epistolam sanctissimi archiepiscopi, cum omnibus ipse quoque eam subsignavi.

Serenus reverendissimus episcopus Maximianopolis Rhodopæ dixit: Epistolam sanctissimi archiepiscopi Leonis consentientem inveniens expositioni sanctorum trecentorum decem & octo patrum qui olim Nicææ, & centum quinquaginta qui post hæc Constantinopoli convenerunt, & iis quæ sub sanctissimo Cyrillo in prima synodo Ephesina gesta sunt, cum omnibus ego quoque eidem subscripsi.

Eusebius reverendissimus episcopus Seleucobeli Syriæ secundæ dixit: Consonam inveniens sanctissimi archiepiscopi Leonis epistolam iis quæ exposita sunt a sanctis patribus trecentis decem & octo, & centum quinquaginta, & iis etiam quæ a beato Cyrillo Ephesi in priore synodo gesta & confirmata sunt, subscripsi ei.

Eusebius & Constantinus reverendissimi presbyteri civitatis Nicænæ, ac vicarii Anastasii sanctissimi episcopi ejusdem civitatis, dixerunt: Cum sanctissimus episcopus noster Anastasius legisset tomum sanctissimi Leonis, & invenisset ipsum consentire iis quæ a sanctis trecentis decem & octo patribus in civitate nostra congregatis exposita sunt, & iis quæ sub beato Cyrillo in prima Ephesina synodo acta & confirmata sunt, ipsum ei subscripsisse deponimus.

Porphyrius archidiaconus, locum tenens Uranii reverendissimi episcopi Emesæ, provinciæ Phœniciæ, dixit: Uranius reverendissimus episcopus noster, qui in sui locum me misit, inveniens epistolam beatissimi Leonis archiepiscopi veteris Romæ consentientem expositioni trecentorum decem & octo sancto-

sanctorum patrum qui Nicææ, & centum quinquaginta qui Constantinopoli convenerunt, & iis quæ a beatissimo Cyrillo gesta & confirmata sunt in Ephesina synodo priore, subscripsit ei.

Theodorus episcopus Claudiopolis, provinciæ Isauriæ, dixit: Fidei trecentorum decem & octo, & centum quinquaginta, consona est interpretatio exposita a beatissimo Cyrillo, & confirmata in sancta synodo Ephesina prima: cui etiam consona est interpretatio epistolæ religiosissimi archiepiscopi Leonis: & subscripsi ei.

Joannes reverendissimus episcopus Germaniciæ Augustæ Euphratesiæ dixit: In fide trecentorum decem & octo qui Nicææ, & centum quinquaginta qui Constantinopoli superioribus congregati sunt, & baptizati sumus, & baptizamus: & huic consona invenientes ea quæ a beatissimo Cyrillo in priore Ephesina synodo exposita sunt & confirmata, & epistolam quoque beatissimi archiepiscopi Leonis, subscripsimus ei.

* Evoltius reverendissimus episcopus Zeugmatis Augustæ Euphratesiæ dixit: Epistola sanctissimi archiepiscopi Leonis consentit cum expositione trecentorum decem & octo, & centum quinquaginta sanctorum patrum, & cum iis quæ a beatissimo Cyrillo in priore synodo Ephesina gesta & confirmata sunt: & subscripsi ei.

* Εὐόψιος.

Similiter Quintillus reverendissimus episcopus Heracleæ, tenens locum sanctissimi Anastasii Thessalonicensis episcopi. &

Petrus reverendissimus episcopus Corinthi, metropolis Helladis, &

Atticus reverendissimus episcopus Nicopolis, metropolis veteris Epiri, &

Lucas reverendissimus episcopus Dyrrhachii, metropolis novæ Epiri, &

Constantinus reverendissimus episcopus Demetriadis Thessaliæ, tenens locum Vigilantii reverendissimi episcopi Larissæ, metropolis ejusdem provinciæ, &

Martyrius reverendissimus episcopus Gortynæ, metropolis Cretæ,

Et reverendissimi episcopi Macedoniæ primæ, id est,

Sozon reverendissimus episcopus Philippensium, &

Eusebius reverendissimus episcopus Toperi, &

Maximus reverendissimus episcopus * Chersonesi, &

* Serrhorum.

Nicolaus reverendissimus episcopus Stoborum, &

Joannes reverendissimus episcopus * Parthenopolis, &

* Parthenopolis.

Dardanius reverendissimus episcopus Bargalæ, &

Honoratus reverendissimus episcopus Tasii,

Et episcopi Helladis; hoc est,

θέσει τῆς τριακοσίων δεκαοκτὼ ἁγίων πατέρων τῆς ἐν Νικαίᾳ, καὶ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ τοῖς τοῦ μακαριωτάτου Κυρίλλου ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρότερον πραχθεῖσι, καὶ βεβαιωθεῖσιν, ὑπέγραψα αὐτῇ.

Θεόδωρος ἐπίσκοπος Κλαυδιουπόλεως ἐπαρχίας Ἰσαυρίας εἶπε· τῇ πίστει τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ, καὶ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα, σύμφωνός ἐστιν ἡ ἑρμηνεία ἡ ἐκτεθεῖσα παρὰ τοῦ μακαριωτάτου Κυρίλλου, καὶ βεβαιωθεῖσα ἐν τῇ κατ' Ἔφεσον προτέρᾳ ἁγίᾳ συνόδῳ· σύμφωνος δὲ ἐστι καὶ ἡ ἑρμηνεία τῆς ἐπιστολῆς τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος, καὶ ὑπέγραψα αὐτῇ.

Ἰωάννης ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Γερμανικείας Αὐγουστοευφρατησίας, εἶπεν· ἐπὶ τῇ πίστει τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ τῶν ἐν Νικαίᾳ, καὶ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις ἀθροισθέντων, καὶ ἐβαπτίσθημεν, καὶ βαπτιζόμεθα· καὶ ταύτῃ σύμφωνα εὑρόντες τὰ ἐκτεθέντα παρὰ τοῦ μακαριωτάτου Κυρίλλου ἐν τῇ προτέρᾳ κατ' Ἔφεσον συνόδῳ, καὶ βεβαιωθέντα, ἔτι μὴν καὶ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος, ὑπεγράψαμεν αὐτῇ.

Εὐλόγιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος τοῦ Ζεύγματος Αὐγουστοευφρατησίας, εἶπε· συνᾴδει ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος τῇ ἐκθέσει τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ, καὶ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα ἁγίων πατέρων, καὶ τοῖς τοῦ ἁγιωτάτου Κυρίλλου ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρότερον πραχθεῖσι, καὶ βεβαιωθεῖσι· καὶ ὑπέγραψα αὐτῇ.

Ὁμοίως, Κυντίλλος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἡρακλείας, ἐπέχων τὸν τόπον τοῦ ἁγιωτάτου ἐπισκόπου τῆς Θεσσαλονικέων Ἀναστασίου, καὶ

Πέτρος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Κορίνθου, μητροπόλεως Ἑλλάδος, καὶ

Ἀττικὸς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Νικοπόλεως, μητροπόλεως παλαιᾶς Ἠπείρου, καὶ

Λουκᾶς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Δυρραχίου μητροπόλεως νέας Ἠπείρου, καὶ

Κωνσταντῖνος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Δημητριάδος Θεσσαλίας, ἐπέχων τὸν τόπον Βιγιλαντίου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Λαρίσσης, μητροπόλεως ἐπαρχίας τῆς αὐτῆς, καὶ

Μαρτύριος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Γορτύνης, μητροπόλεως Κρήτης.

Καὶ οἱ Μακεδονίας πρώτης εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι, τουτέστι,

Σώζων ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Φιλίππων, καὶ

Εὐσέβιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος * Δοβήρου, καὶ

* Τοπίρου.

Μάξιμος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Σερρῶν, καὶ

Νικόλαος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Στοβῶν, καὶ

Ἰωάννης ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Παρθενουπόλεως, καὶ

Δαρδάνιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος * Βαργάλων, καὶ

* Βαργύλων.

Ὁνώρατος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Θάσου,

Καὶ οἱ τῆς Ἑλλάδος· τουτέστι,

Νι-

Νικίας ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Μεγάρων, καὶ
Ἰωάννης ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Μεσσήνης, καὶ
Ὠφέλιμος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Τεγέας, καὶ
Ἀθανάσιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ὀπούντος, καὶ
Εἰρηναῖος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ναυπάκτου, καὶ
Δομνῖνος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Πλαταιῶν, καὶ
Ὀνήσιμος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀργοῦς,

Καὶ οἱ παλαιᾶς Ἠπείρου· τουτέστι,
Μάρκος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Εὐβοίας, καὶ
Περεγρῖνος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Φοινίκης, καὶ
Εὐτύχιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀδριανουπόλεως, καὶ
Κλαύδιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀγχιασμοῦ, καὶ
Σωτήριχος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Κερκύρας,

Καὶ οἱ νέας Ἠπείρου· τουτέστι,
Πέτρος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἐχινέου, καὶ
Εὐσέβιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀπολλωνίας,

Καὶ οἱ τῆς Κρήτης· τουτέστι,
Κύριλλος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Σιβέρτος, καὶ
Γεννάδιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Κνωσοῦ, καὶ
Δημήτριος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Κάμπης, καὶ
Εὐφράτας ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος * Ἐλευθέρνης, ἐπέχων τὸν τόπον, καὶ Παύλου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Καντάνων, ἀπὸ χάρτου διὰ σημείων ὑπαγορεύσεως διὰ Σώζοντος ἐπισκόπου Φιλίππων· Τὴν τῶν ἁγίων πατέρων τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ πίστιν, σωτηρίαν ἡμετέραν οὖσαν, καὶ φυλάττομεν, καὶ μετὰ ταύτης ἐξελθεῖν τὸν βίον εὐχόμεθα. ἀλλὰ καὶ ἡ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα κατ' οὐδὲν ἕτερον τῆς εἰρημένης πίστεως ἀσύμφωνός ἐστι. φυλάττοντες δὲ ἐξηπλωμένην, καὶ πάντα τὰ πεπραγμένα, καὶ ὡρισμένα ἐπὶ τῆς πρώτης Ἐφεσιακῆς συνόδου, ἧς καθηγηταὶ γεγόνασιν ὁ μακαριώτατος Κελεστῖνος ὁ τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας πρόεδρος, καὶ ὁ μακαριώτατος Κύριλλος ὁ τῆς μεγαλοπόλεως Ἀλεξανδρείας· καὶ ὀρθοδοξότατον εἶναι τὸν ἁγιώτατον πατέρα, καὶ ἀρχιερέα Λέοντα πεπληροφορήμεθα. γεγένηται δὲ ἡμῖν περὶ τῆς ἐπισταλμένης παρὰ τῆς αὐ-

* Ἐλευθέρνης.

Nicias reverendissimus episcopus Megarum, &
Joannes reverendissimus episcopus Messenæ, &
Ophelimus reverendissimus episcopus Tegeæ, &
Athanasius reverendissimus episcopus Opuntis, &
Irenæus reverendissimus episcopus Naupacti, &
Domninus reverendissimus episcopus Platæarum, &
* Onesiphorus reverendissimus episcopus Argorum, * Onesimus

Et episcopi veteris Epiri; hoc est,
Marcus reverendissimus episcopus * Euriæ, & * Eubœæ.
Peregrinus reverendissimus episcopus Phœniciæ, &
Eutychius reverendissimus episcopus Hadrianopolis, &
Claudius reverendissimus episcopus Anchiaxi, &
Soterichus reverendissimus episcopus Corcyræ,

Et episcopi novæ Epiri; hoc est,
Petrus reverendissimus episcopus Echinæorum, &
Eusebius reverendissimus episcopus Apolloniæ,

Et Episcopi Cretæ, id est,
Cyrillus reverendissimus episcopus Subritis, &
Gennadius reverendissimus episcopus Coossi, &
Demetrius reverendissimus episcopus * Lappæ, & * Lampe.
Euphratas reverendissimus episcopus Eleutheræ, tenens etiam locum Pauli reverendissimi episcopi * Candiæ, ex charta dictaverunt notis per Sozontem episcopum Philippensium: Nos sanctorum patrum trecentorum decem & octo fidem, quæ est salus nostra, & servamus, [a] & cum ipsa vitam nostram complere oramus: [b] nec non & centum quinquaginta fides [c] nullo modo ante dictæ fidei dissonat, * [d] quam & servantes, [e] exequimur & omnia quæ acta sunt & decreta in prima [f] Ephesina synodo, cujus præsides fuerunt beatissimus Cœlestinus apostolicæ sedis [g] præsul, & beatissimus Cyrillus episcopus magnæ civitatis Alexandriæ & summe orthodoxum esse sanctissimum patrem * nostrum archiepiscopum Leonem, perfectissime [h] novimus. Factum est autem nobis certum de epistola * missa ab ipsius beatitudine, [i] a sanctissimis episcopis Paschasino & Lucen

* Cantanorum, Cantani
* Professione etiam servata, in omnia
* a ... cum Leone.
* ... ipsa

BALUZII NOTÆ.

a Divion *secundum ipsam*, & in margine, *al.* & *cum ipsa*.
b Divion. & cl. *per nullum modum antedictæ fidei aliena, sed consonat, & ... & in margine al. &* ... Divion. & cl. *per nullum modum antedictæ fidei dissonat, quam & servantes* CL. *per nullum modum*. Parisiensis mutilus est in hoc loco.
c Corb. & Divion. & veteres editiones, *per nullum modum*. Parisiensis & Divionensis, nec habetur in ultimo constituto Papæ Vigil.
d Vocem *quam* non habent codices Parisiensis & Divionensis, nec habetur in ultimo constituto.
e Veteres libri, *prosequimur*. Ita etiam in eodem constituto.
f Codex Corb. & veteres editiones, *Ephesena*.
g Divion. & Paris. & constitutum Vigilii, *præsens*. Lectionem vulgatam habet Divionensis in margine.
h Iidem libri, *cognovimus*. Ita etiam in eodem constituto.
i Voculam *a* non habent codex Corb. & veteres editiones.

Lucentio, qui locum continent [a] apostolicæ sedis, qui nobis [b] dilucidaverunt, quæ [*] linguæ obscuritas fecerunt [c] subnotabat. Quando enim secundum jussionem potestatis vestræ, ad sanctissimum archiepiscopum [d] Constantinopolis magnæ civitatis Anatolium, & ad considentem ei [e] sanctam synodum pervenimus, volentes [*] de quibus [f] paulo ante dubitabamus, doceri, invenimus ipsorum sanctitatem [g] paratissimam ad expellendam omnem dubitationem. Omnem enim hominem anathematizabant separantem a divinitate carnem domini & Dei [h] & salvatoris nostri Jesu Christi, quam sibi adunavit de sancta virgine Maria genitrice Dei, & non dicentem, [i] quæ Deum decent, & quæ homini conveniunt, ipsius esse inconfuse & indivise & sine [k] conversione. Et per hoc nobis satisfactum est. Et per omnia consonare [l] æstimantes præscriptis sanctis patribus, huic epistolæ consensimus & [m] subscripsimus. Omnes antedicti reverendissimi episcopi dixerunt: Omnes de Illyrico eamdem vocem dedimus: cui omnes consentimus:

* phrasis fe- cernere

* de paucis illis, de quibus dubitabamus,

Leontius reverendissimus episcopus Ascalonis Palæstinæ primæ, &
Photinus reverendissimus episcopus Lyddæ, &
Paulus reverendissimus episcopus Anthedonis, &
Heraclius reverendissimus episcopus Azoti, &
Stephanus reverendissimus episcopus Jamniæ, &
Polychronius reverendissimus episcopus Antipatridis, &
Pancratius reverendissimus episcopus Libyadis, &
Zosimus reverendissimus episcopus Minoidis, &
* Anianus reverendissimus episcopus Capitoliadis Palæstinæ secundæ, &
Zebennus reverendissimus episcopus Pellensis civitatis, &
Joannes reverendissimus episcopus Tiberiadis, &
Joannes reverendissimus episcopus Gadarorum, &
* Beryllus reverendissimus episcopus Aialæ Palæstinæ tertiæ, &
Aretas reverendissimus episcopus Elusæ, &
Musonius reverendissimus episcopus Zoaræ, &

* Ananias

* Besula

A τοῦ μακαριωτάτου ἐπισκόπου τὸ ἀμφίβολον, τῶν ἁγιωτάτων ἐπισκόπων Πασχασίνου, καὶ Λουκενσίου, τῶν τὸν τόπον ἐπεχόντων τῆς Ἀποστολικῆς καθέδρας, σαφηνισάντων ἡμῖν, ἃ ἡ φράσις δεῖσθαι ἐγίνετο. ἔτι γὰρ κατὰ τὸν τύπον τῆς ὑμετέρας ἐξουσίας παρὰ τῷ ἁγιωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ τῆς μεγάλης Κωνσταντινουπόλεως Ἀνατολίῳ, καὶ τῇ συνεδρευούσῃ αὐτῷ ἁγίᾳ ταύτῃ συνόδῳ παρεγενόμεθα, ἐθέλοντες περὶ ὧν ἀμφεβάλλομεν ὀλίγον πληροφορηθῆναι, εὕρομεν αὐτῶν τὴν ἁγιότητα ἑτοιμοτάτην τὴν ἀμφιβολίαν ἐκβάλλουσαν. πάντα γὰρ ἄνθρωπον ἀναθεματίζουσι, διαιροῦντα τῆς θεότητος τὴν σάρκα τοῦ κυρίου καὶ Θεοῦ, καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν ἥνωσεν ἑαυτῷ B ἀπὸ τῆς ἁγίας παρθένου Μαρίας τῆς Θεοτόκου, καὶ μὴ τὰ θεοπρεπῆ, καὶ ἀνθρωποπρεπῆ αὐτοῦ εἶναι λέγοντα ἀσυγχύτως, καὶ ἀτρέπτως, καὶ ἀδιαιρέτως. διὰ τοῦτο πληροφορηθέντες, καὶ συμφωνεῖν ἡγούμενοι κατὰ πάντα τοῖς προγεγραμμένοις ἁγίοις πατράσι τὴν ἐπιστολὴν, συνετέθημεν ταύτῃ, καὶ ὑπεγράψαμεν. πάντες οἱ προλεχθέντες εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι εἶπον, πάντες οἱ τοῦ Ἰλλυρικοῦ τὴν αὐτὴν φωνὴν ἐδώκαμεν, ᾗ τινι πάντες συντιθέμεθα.

Λεόντιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀσκάλωνος Παλαιστίνης πρώτης, καὶ
Φώτειος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Λύδδης, καὶ
Παῦλος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀνθηδόνος, C καὶ
Ἡράκλειος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀζώτου, καὶ
Στέφανος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἰαμνείας, καὶ
Πολυχρόνιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀντιπατρίδος, καὶ
Παγκράτιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Λιβυάδος, καὶ
Ζώσιμος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Μηνοΐδος, καὶ
Ἀνανίας ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Καπιτωλιάδος Παλαιστίνης δευτέρας, καὶ
Ζέβεννος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Πέλλης, D καὶ
Ἰωάννης ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Τιβεριάδος, καὶ
Ἰωάννης ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Γαδάρων, καὶ
Βήρυλλος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Αἰλᾶ Παλαιστίνης τρίτης, καὶ
Ἀρέτας ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἐλούσης, καὶ
Μουσώνιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ζωαρῶν, καὶ
Μαρ-

BALUZII NOTÆ.

a Paris. & Divion. *sanctæ apostolicæ sedis*.
b Iidem libri *exposuerunt quæ ipsa narratio demonstrat*. Divion. in margine, *al. dilucidaverunt quæ linguæ obscuritas fecerunt sanabat*.
c Hanc lectionem introduxit editio Romana pro eo quod antea legebatur *subsannabat*: quam lectionem confirmant etiam codices Corb. & Divion. in margine. Ego lubenter præfero veterem lectionem.
d Divion. & Paris. *Constantinopolim*.
e Corb. *sanctissimam synodum*.
f Corb. *paulus indubitamus*. Paris. & Divion. *paululum dubitabamus*. Hæc est vera lectio.
g Paris. & Divion. *paratam*.
h Conjunctio non extat in antiquis libris & editionibus.
i Paris. & Divion. *quæ Deo & homini pertinent*. Divionensis habet lectionem vulgatam in margine.
k Corb. *conversatione*. Sic etiam Divion. in margine.
l Divion. & Paris. *existimantes*.
m Lege ut in veteribus libris & editionibus: *subscripsimus omnes antedicti reverendissimi Episcopi. Omnes de Illyrico &c.* Expungenda itaque vox *diximus*, quam hic editores Romani addiderunt contra omnium veterum librorum & editionum fidem. Sane ut mutatio inducta a Romanis esset vera, oporteret omnes Episcopos antea nominatos fuisse Illyricianos. At multo major numerus erat eorum qui extra Illyricum habebant sedes suas.

Μαρκιανὸς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἰωτάπης, ἀπὸ χάρτου ὑπαγορεύσαντος διὰ Ἀνιανοῦ ἐπισκόπου Καπετωλιάδος εἶπεν· ἡμεῖς πάντες τῶν ἁγίων πατέρων τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ τῶν ἐν Νικαίᾳ συναχθέντων τὴν πίστιν ἐφυλάξαμεν ἀεὶ καὶ φυλάττομεν, καὶ μετὰ ταύτης τὸν βίον ἐξελθεῖν εὐχόμεθα. ἀκολουθοῦμεν δὲ καὶ τῇ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα πατέρων κατ' οὐδὲν διαφωνούσῃ· συντιθέμεθα δὲ καὶ τοῖς παρὰ τοῦ μακαριωτάτου, καὶ ὁσιωτάτου τὴν μνήμην γενομένου τῆς Ἀλεξανδρέων ἐπισκόπου Κυρίλλου πεπραγμένοις, καὶ ὁρισμένοις κατὰ τὴν Ἐφεσίων ἐν τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ. ἀλλὰ καὶ ἀναγνωσθείσης ἡμῖν τῆς ἐπιστολῆς τοῦ μακαριωτάτου, καὶ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς Ῥωμαίων Λέοντος, τοῖς πλείοσιν ὀρθῶς ἔχουσι προσετέθημεν, καὶ τοῖς εἰρημένοις συνᾴδουσι. τινὲς δὲ ἡμῖν ἐξ αὐτῆς προσέστησαν λέξεις, ὡς μερισμόν τινα καὶ χωρισμὸν τοῖς οὕτω φρονεῖν ἐθέλουσιν ἐμφαίνουσαι, περὶ ὧν καὶ ἐπὶ τῆς ὑμετέρας ἐξ ἀρχῆς ἀμφεβαλλόμεθα φιλανθρωπίας, καὶ ἐξελθεῖν ἀπὸ τῆς ὑμετέρας κελευσθέντες μεγαλοπρεπείας, ἠκούσαμεν παρὰ τῶν ἁγιωτάτων πατέρων, ἐπισκόπων τε καὶ πρεσβυτέρων τῶν ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ θεοφιλεστάτου, καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος, ὡς οὐδένα λέγουσι μερισμὸν ἐπὶ τοῦ κυρίου καὶ Θεοῦ, καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀλλ' ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν κύριον τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ. διὸ συνεθέμεθα, καὶ τῷ τόμῳ καθυπεγράψαμεν· οἰόμεθα δὲ αὐτοὺς καὶ νῦν, εἰ ἐπιζητηθεῖεν παρὰ τοῦ ὑμετέρου μεγέθους, τὰ αὐτὰ καταθήσεσθαι ὑπὲρ ὠφελείας τοῦ κόσμου παντός. πάντες οἱ προλεχθέντες εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι εἶπον· τὰ αὐτὰ πάντες εἴπομεν, καὶ τούτοις συντιθέμεθα.

Νουνέχιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Λαοδικείας Φρυγίας Πακατιανῆς εἶπεν· ἡ ἐπιστολὴ τοῦ μακαριωτάτου Λέοντος, ἐν ᾗ καὶ ὑπέγραψα, σύμφωνός ἐστι τῇ ἐκθέσει τῆς πίστεως τῶν ἐν Νικαίᾳ ἁγίων πατέρων, καὶ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα τῶν συνελθόντων ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ τῇ συνόδῳ τῇ κατ' Ἔφεσον, ἧς ἡγεῖτο ὁ μακάριος πατὴρ ἡμῶν Κύριλλος.

Νόννος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἐδέσης Ὀσροηνῆς, εἶπεν· ἡ ἐπιστολὴ τοῦ μακαριωτάτου Λέοντος σύμφωνός ἐστι τῇ συνόδῳ τῇ κατὰ Νίκαιαν γενομένῃ τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ, καὶ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἑκατὸν πεντήκοντα ἐπὶ τοῦ τῆς θείας λήξεως Θεοδοσίου, καὶ τῇ ἐπιστολῇ τοῦ τῆς μακαρίας μνήμης Κυρίλλου ἐν τῇ Ἐφεσίων μητροπόλει βεβαιωθείσῃ· ᾗ καὶ ὑπεσημηνάμην.

[a] Marcianus reverendissimus episcopus Jotapæ, ex charta cum dictassent per [a] Anianum episcopum Capitoliadis dixerunt: Nos omnes sanctorum patrum trecentorum decem & octo qui in Nicæa civitate convenerunt fidem semper servavimus & servamus, & cum ea vitæ nostræ finem complere oramus. Sequimur autem & centum quinquaginta fidem nullo modo dissonantem. [a] Consentimus etiam actis & constitutis in prima Ephesina synodo a [b] beatissimo & sanctissimæ memoriæ Cyrillo, qui fuit episcopus Alexandriæ (magnæ civitatis.) [c] Sed & lecta nobis epistola beatissimi, & [d] Deo amicissimi archiepiscopi Romani Leonis in plurimis [e] recte [a] habens, & prædictis [f] consonans, & consentimus. Aliqua autem nobis ex ipsa [g] obstiterunt verba, ut [a] partitionem & separationem aliquam demonstrantia sic volentibus sapere: de quibus & ab initio ante vestram clementiam [a] certabamus, & tunc a vestra jussi exire magnificentia, [h] audivimus a sanctissimis patribus & episcopis & presbyteris locum continentibus sanctissimi & Dei amatoris [i] præcipui archiepiscopi Leonis, quia nullam dicunt partitionem in domino [k] & Deo & salvatore nostro Jesu Christo, sed unum eumdemque dominum filium Dei; propter quod consensimus, & tomo subscripsimus. Existimamus autem [l] quod & ipsi etiam nunc, si invitati fuerint a vestra magnitudine, eadem [m] confitebuntur pro utilitate totius mundi. Omnes prædicti [n] reverendissimi episcopi [o] dixerunt: Eadem omnes diximus, & his consentimus.

[a] Amianus
[a] Anianus
[a] habens illos & prædictis consonantibus consentimus.
[a] divisionem
[a] ambigebamus,

Nunechius reverendissimus episcopus Laodiceæ Phrygiæ Pacatianæ dixit: Epistola beatissimi Leonis, in qua & subscripsi, consonat expositioni fidei sanctorum patrum qui in Nicæa, & centum quinquaginta [p] qui in Constantinopoli congregati sunt, & synodo Ephesinæ, cujus præsidens fuit [q] beatus pater noster Cyrillus.

Nonnus reverendissimus episcopus Edessæ Osroenæ dixit: Epistola beatissimi Leonis consona est synodo Nicææ habitæ trecentorum decem & octo, & centum quinquaginta qui Constantinopoli sub Theodosio divæ memoriæ convenerunt, & epistolæ beatæ memoriæ Cyrilli in Ephesina metropoli confirmatæ; quam etiam subsignavi.

BALU. NOT.

a Veteres libri: *Consentimus autem.*
b Corb. *beatissimo & sanctissimo.* Divion. & Paris. *beatissimo sanctissimo.*
c Veteres libri. *Sed etiam lecta.*
d Paris. *Dei amatoris.* In Divionensi primo scriptum fuit *amatoris*, sed postea expunctum est & additum supra lineam *Deo amicissimi.*
e Divion. *recta.*
f Paris. & Divion. *consonans consensimus.* Nam veteres editiones habent *apparuerunt.* Sic etiam vetera exemplaria.
g Primi ita edidere Romani.
h Veteres libri, *audiebamus.*
i Hanc vocem non habet codex Parisiensis, neque textus Græcus. Deerat etiam in Divionensi, sed addita est supra lineam.
k *Et Deo* desunt in antiquis libris & editionibus.
l Corb. & veteres editiones *& nunc ipsos, quia si invitati fuerint.* Eamdem lectionem habet Divion. in margine. At idem in textu & Parisiensis preferunt *& nunc ipsos, si jussi fuerint.*
m Paris. & Divion. *confitent.* Lectio vulgata extat in margine Divionensis.
n Abest a codice Divionensi.
o Hanc vocem neque veteres libri habent, neque veteres editiones, & puto superfluam esse, quamvis habeatur in Græco textu. Significant enim reverendissimi Episcopi paulo ante nominati se consentire iis quæ nomine eorum dicta fuerant ab Aniano Episcopo Capitoliadis. Et propterea deest in iisdem libris & editionibus vox omnes secundo repetita ab editoribus Romanis.
p Omnes libri veteres, *qui congregati sunt in Constantinopolim.* Sic etiam veteres editiones, nisi quod habent *in Constantinopoli.*
q Iidem libri, & editiones, *beatissimus Cyrillus.*

A Polychronius reverendissimus episcopus Epiphaniæ Ciliciæ dixit: Communis fidelium pater beatus Paulus apostolus, qui nos omnes per evangelium genuit, testatur de fide Romanorum, quod in toto mundo annuntietur: quam fidem jam inde a principio sancta illa ecclesia servavit: quam elocutus est nunc & semper sanctissimus archiepiscopus Leo, consonantem fidei sanctorum patrum qui Nicææ convenerunt, & omnium orthodoxorum. Hanc jam olim tenuimus fidem, ac tenemus, in qua & baptizati sumus, & baptizamus.

1. Corinth. 4. Rom. 1.

Eunomius reverendissimus episcopus Nicomediæ dixit: Expositionem fidei sanctorum patrum trecentorum decem & octo qui B Nicææ convenerunt, secutus est religiosissimus episcopus Alexandriæ Cyrillus: præterea synodus etiam centum quinquaginta episcoporum in magna urbe Constantinopoli sub divæ memoriæ Theodosio collecta eamdem sententiam confirmavit: religiosissimus quoque Romanorum archiepiscopus Leo perspicue eamdem secutus ostenditur. In ea igitur fide, quam ex patribus habemus, nihil novi admittentes, hanc per Dei gratiam servavimus, & servamus, & servabimus.

Alexander reverendissimus episcopus Sebastiæ Ciliciæ primæ dixit: Epistola beatissimi & sanctissimi Leonis archiepiscopi Ro- C mæ consona est expositioni trecentorum decem & octo Nicææ editæ, & centum quinquaginta in Constantinopoli felicissima urbe congregatorum sub divæ memoriæ Theodosio, & epistolæ beatissimi & sanctissimi Cyrilli Ephesi confirmatæ.

Callinicus reverendissimus episcopus Apameæ Bithyniæ dixit: synodus Nicææ habita a trecentis decem & octo sanctis patribus, & centum quinquaginta Constantinopoli celeberrima urbe, propter ordinationem beatissimi Nectarii episcopi, & quæ Ephesi adversus Nestorium convenit, unum habet sensum, dum trinitatem adorat, & trinitatem D prædicat, & orbi trinitatem tradit. Ego igitur has sanctas synodos sequor, in quas credidi, & subscripsi, has etiam confiteor, hisque consentio: & his paria sanctissimus pater noster Leo scripsit.

Theodorus reverendissimus episcopus Tripolis Phœnicis primæ maritimæ dixit: Cum recta & apostolica fide exposita a beatissimis ac sanctissimis patribus qui Nicææ, atque etiam centum quinquaginta qui in regia urbe Constantinopoli nova Roma convenerunt; & cum epistola beatissimi Cyrilli E Alexandriæ quondam episcopi, Ephesi declarata, consentit epistola sanctissimi ac religiosissimi episcopi Leonis.

Apragmonius reverendissimus episcopus * Chii dixit: Nullam differentiam inter ea quæ exposita sunt a sanctissimis patribus trecentis decem & octo qui Nicææ convenerunt, & ea quæ a centum quinquaginta, conspicio; quin etiam cum iis consentire scio epistolas beati Cyrilli, & san-

* Τῖν

Πολυχρόνιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἐπιφανείας Κιλικίας εἶπεν· ὁ κοινὸς τῶν πιστῶν πατὴρ ὁ μακάριος Παῦλος ὁ Ἀπόστολος, ὁ διὰ τοῦ εὐαγγελίου πάντας ἡμᾶς γεννήσας, μαρτυρεῖ τῇ πίστει Ῥωμαίων, ὡς ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ καταγγελλομένῃ· ταύτην τὴν πίστιν ἄνωθεν ἐφύλαξεν ἡ ἁγία ἐκκλησία ἐκείνη· ἣν ἐξεφώνησε νῦν, καὶ ἀεί, ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Λέων, συμφωνοῦσαν τῇ τῶν ἐν Νικαίᾳ ἁγίων πατέρων, καὶ πάντων τῶν ὀρθοδόξων. ταύτην ἄνωθεν ἐκρατήσαμεν τὴν πίστιν, καὶ κρατοῦμεν· ἐν ᾗ καὶ ἐβαπτίσθημεν, καὶ βαπτίζομεν.

Εὐνόμιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Νικομηδείας, εἶπε· τῇ ἐκθέσει τῆς πίστεως τῶν ἁγίων πατέρων τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ τῶν ἐν Νικαίᾳ, ὀρθῶς, καὶ εὐσεβῶς ἐχούσῃ, ἠκολούθησεν ὁ θεοσεβέστατος ἐπίσκοπος τῆς Ἀλεξανδρέων Κύριλλος· ἔτι μὴν καὶ ἡ ἐν τῇ μεγαλωνύμῳ Κωνσταντινουπόλει τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα ἐπισκόπων ἐπὶ τοῦ τῆς θείας λήξεως Θεοδοσίου ἀθροισθεῖσα σύνοδος, τὴν αὐτὴν ἐκύρωσε· καὶ ὁ θεοφιλέστατος δὲ τῆς Ῥωμαίων ἀρχιεπίσκοπος Λέων σαφῶς ἐξακολουθήσας δείκνυται ταύτῃ. μηδὲν οὖν προστεθείσης ἐφ' ᾗ ἔχομεν πίστει ἐκ πατέρων, ταύτην ἐφυλάξαμεν τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι, καὶ φυλάττομεν, καὶ φυλάξομεν.

Ἀλέξανδρος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Σεβαστῆς πρώτης Κιλικίας εἶπε· ἡ ἐπιστολὴ τοῦ μακαριωτάτου, καὶ ὁσιωτάτου Λέοντος τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ῥώμης σύμφωνός ἐστι τῇ ἐκθέσει τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ, τῇ γενομένῃ ἐν Νικαίᾳ, καὶ τῇ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα τῶν συνελθόντων ἐν τῇ πανευδαίμονι Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ τοῦ τῆς θείας λήξεως Θεοδοσίου, καὶ τῇ ἐπιστολῇ τοῦ μακαριωτάτου, καὶ ἁγιωτάτου Κυρίλλου, τῇ ἐν Ἐφέσῳ βεβαιωθείσῃ.

Καλλίνικος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀπαμείας Βιθυνίας εἶπεν· ἡ σύνοδος ἡ ἐν τῇ Νικαίων συγκροτηθεῖσα παρὰ τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ ἁγίων πατέρων, καὶ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα τῶν ἐν τῇ μεγαλωνύμῳ Κωνσταντινουπόλει, ἐπὶ τῇ χειροτονίᾳ τοῦ * μακαριωτάτου Νεκταρίου τοῦ ἐπισκόπου, καὶ ἡ ἐν Ἐφέσῳ κατὰ Νεστορίου συγκροτηθεῖσα, ἓν ἔχει φρόνημα, τριάδα προσκυνοῦσα, καὶ τριάδα κηρύττουσα, καὶ τριάδα τῷ κόσμῳ παραδιδοῦσα. καὶ αὐτὸς οὖν, καὶ ταύταις ταῖς ἁγίαις συνόδοις στοιχῶ, εἰς ἃς καὶ ἐπίστευσα, καὶ ὑπέγραψα. εἰς ταύτας καὶ ὁμολογῶ, καὶ συντίθεμαι. καὶ τὰ ἴσα τούτοις γέγραφεν ὁ ὁσιώτατος πατὴρ ἡμῶν Λέων.

* [illegible]

Θεόδωρος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Τριπόλεως Φοινίκης πρώτης παραλίας εἶπε· τῇ ὀρθῇ, καὶ ἀποστολικῇ πίστει τῇ ἐκτεθείσῃ ὑπὸ τῶν μακαριωτάτων, καὶ ἁγιωτάτων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ συνελθόντων, ἔτι μὴν καὶ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα τῶν ἐν τῇ βασιλευούσῃ νέᾳ Ῥώμῃ Κωνσταντινουπόλει συνελθόντων, καὶ τῇ ἐπιστολῇ τοῦ μακαριωτάτου Κυρίλλου, τοῦ τῆς Ἀλεξανδρέων γενομένου ἐπισκόπου, ἐν Ἐφέσῳ ἐμφανισθείσῃ, συνᾴδει ἡ τοῦ ἁγιωτάτου, καὶ ὁσιωτάτου ἐπισκόπου Λέοντος ἐπιστολή.

Ἀπραγμόνιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Τίου εἶπεν· οὐδεμίαν διαφορὰν ἐν τοῖς ἐκτεθεῖσι παρά τε τῶν ἁγιωτάτων πατέρων τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ τῶν ἐν Νικαίᾳ συνελθόντων, ἔτι μὴν παρὰ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα, συνορῶ. ἀλλὰ γὰρ καὶ ταύταις συμφώνους οἶδα τὰς ἐπιστολὰς τοῦ μακαρίου Κυρίλλου, καὶ τοῦ ὁσιωτάτου,

σκόπε, καὶ θεοφιλεστάτου πάπα Ῥώμης Λέοντος, ὑπέγραψα.

Κοσμᾶς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἱεροκαισαρείας Λυδίας εἶπε· σύμφωνός ἐστιν ἡ ἐπιστολὴ τοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ πάπα Λέοντος τοῖς τριακοσίοις δεκαοκτὼ πατράσιν ἡμῶν τοῖς ἐν Νικαίᾳ, καὶ ἡ προτέρα πρᾶξις τοῦ μακαρίου πατρὸς ἡμῶν Κυρίλλου ἐν Ἐφέσῳ γενομένη κατὰ Νεστορίου, καὶ οἱ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα συναχθέντων ἐν τῇ πανευδαίμονι Κωνσταντινουπόλει, νέᾳ Ῥώμῃ. καὶ τούτοις πιστεύομεν, καὶ διδάσκομεν.

Εὐλόγιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Φιλαδελφείας Ἀραβίας εἶπεν· ἐγὼ οὕτως πιστεύω, καθὼς ἐξέθεντο οἱ τριακόσιοι δεκαοκτὼ ἅγιοι πατέρες, καὶ B οἱ συνελθόντες ἐν τῇ βασιλευούσῃ πόλει, καὶ καθὼς περιέχει ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ἁγιωτάτου πατρὸς ἡμῶν Κυρίλλου, καὶ ἡ ἐπιστολὴ περιέχει τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος. συνᾴδει γὰρ τοῖς τριακοσίοις δεκαοκτώ· καὶ ὑπέγραψα ἐν αὐτῇ.

Ἐπιφάνιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Κιβύρων Συρίας, εἶπεν· οὐδὲν ἧττον περιέχει ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου, καὶ πατρὸς ἡμῶν Λέοντος τῆς ἐκθέσεως, τῆς γενομένης παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ τριακοσίων δεκαοκτώ, καὶ τῆς ἐπιστολῆς τῆς γραφείσης παρὰ τοῦ τῆς μακαρίας μνήμης Κυρίλλου τοῖς ἐν Ἐφέσῳ, καὶ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα ἁγίων πατέρων τῶν συναχθέντων ἐν τῇ πανευδαίμονι Κωνσταντινουπόλει νέᾳ Ῥώμῃ· καὶ ὑπέγραψα ἐν αὐτῇ.

Ἀνδρέας ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Σαγάρων Λυδίας εἶπεν· οὐδεμίαν ἐναλλαγὴν εὑρίσκω τῇ ἐκτεθείσῃ πίστει τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ πατέρων περιέχουσαν τὴν ἐπιστολὴν τοῦ πατρὸς ἡμῶν πάπα Λέοντος, καὶ τῇ ἐπιστολῇ τοῦ μακαρίου πατρὸς ἡμῶν Κυρίλλου, καὶ τῇ πράξει τῇ γενομένῃ ἐν τῇ πανευφήμῳ νέᾳ Ῥώμῃ Κωνσταντινουπόλει παρὰ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα πατέρων· καὶ ταύτῃ πιστεύομεν, καὶ διδάσκομεν· καὶ * ὑπέγραψα ἐν αὐτῇ.

* ἀντιγράψας μέν

Ἰουλιανὸς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Κελενδέρεως ἐπαρχίας Ἰσαυρίας, εἶπε· πιστεύομεν κατὰ τὴν πίστιν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν παρὰ τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ ἁγίων πατέρων ἡμῶν τῶν ἐν Νικαίᾳ, καὶ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα, καὶ τοῖς ἐπιστολαῖς τοῦ ἁγιωτάτου τῆς Ἀλεξανδρέων πόλεως Κυρίλλου, καὶ τοῦ ὁσιωτάτου, καὶ θεοφιλεστάτου πάπα Λέοντος Ῥώμης· καὶ ὑπέγραψα ἐν αὐτῇ.

Πατρίκιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος πόλεως Ἀκρασσοῦ ἐπαρχίας δευτέρας εἶπε· καθὼς ἐδιδάχθημεν, τῇ ἐκθέσει τῶν ἁγίων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ συναχθέντων τριακοσίων δεκαοκτώ, καὶ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα συνελθόντων ἐν τῇ βασιλευούσῃ Κωνσταντινουπόλει, καὶ τῇ ἐπιστολῇ τοῦ ὁσιωτάτου, καὶ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος, ἐν ᾗ καὶ ὑπέγραψα, ἐχούσαις συμφωνίαν, πιστεύω.

Διονύσιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος πόλεως Ἀτταλείας ἐπαρχίας Λυδίας εἶπε· κατὰ τὴν εὐαγγελικὴν φωνὴν ἐξέθεντο τὴν πίστιν βεβαίαν, καὶ ἀσάλευτον οἱ τριακόσιοι δεκαοκτὼ οἱ ἐν Νικαίᾳ συναχθέντες, καὶ οἱ ἑκατὸν πεντήκοντα οἱ ἐν τῇ βασιλευούσῃ Κωνσταντινουπόλει, καὶ ἡ ἐπιστολὴ δὲ τοῦ μακαριωτάτου Κυρίλλου, καὶ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ὁσιωτάτου, καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς μεγάλης Ῥώμης

A Beatissimi ac religiosissimi Leonis papæ Romani.

Cosmas reverendissimus episcopus Hierocæsareæ Lydiæ dixit: Consona est epistola patris nostri & papæ Leonis trecentis decem & octo patribus nostris qui Nicææ convenerunt, & actio prior beati patris nostri Cyrilli Ephesi habita adversus Nestorium, & centum quinquaginta in felicissima urbe Constantinopoli nova Roma congregatorum: & his credimus, & ita docemus.

Eulogius reverendissimus episcopus Philadelphiæ Arabiæ dixit: Ego sic credo, ut exposuerunt trecenti decem & octo sancti patres, & qui in regia urbe convenerunt, & ut continet epistola beatissimi patris nostri Cyrilli, & epistola religiosissimi archiepiscopi Leonis; (consonant enim trecentis decem & octo.) & ei subscripsi.

Epiphanius reverendissimus episcopus Cestrorum Syriæ dixit: Nihil minus continet epistola sanctissimi archiepiscopi & patris nostri Leonis, quam expositio Nicææ edita a sanctis patribus trecentis decem & octo, & epistola scripta a beatæ memoriæ Cyrillo ad eos qui erant Ephesi; & quæ a centum quinquaginta sanctis patribus in urbe felicissima C Constantinopoli nova Roma congregatis: & ei subscripsi.

Andreas reverendissimus episcopus * Sagarorum Lydiæ dixit: Epistolam patris nostri papæ Leonis nihil varietatis invenio continere ab exposita fide trecentorum decem & octo patrum, & ab epistola beati patris nostri Cyrilli, & ab actis in celeberrima urbe Constantinopoli nova Roma a sanctis centum quinquaginta patribus: & ei credimus, & ita docemus, eique subscripsi.

* Satalorum.

D Julianus reverendissimus episcopus Celenderenæ civitatis, provinciæ Isauriæ, dixit: Credimus secundum fidem nobis traditam a sanctis patribus trecentis decem & octo Nicææ, & centum quinquaginta, & epistolis sanctissimi Alexandrinæ urbis episcopi Cyrilli, & sanctissimi Leonis Papæ Romani: & ei subscripsi.

Patricius reverendissimus episcopus (*) Acrassi, provinciæ * secundæ, dixit: Sicut edocti sumus, expositioni sanctorum patrum trecentorum decem & octo Nicææ, & centum quinquaginta in regia urbe Constanti- E nopoli congregatorum, & epistolæ sanctissimi ac religiosissimi archiepiscopi Leonis, cui etiam subscripsi, cum sibi consentiant, credo.

(*) N. potius A. in L. in L. Lydiæ

Dionysius reverendissimus episcopus Attaliæ, provinciæ Lydiæ, dixit: Secundum evangelicam vocem exposuerunt fidem firmam atque inconcussam trecenti decem & octo Nicææ, & centum quinquaginta in regia urbe Constantinopoli congregati. Epistola quoque beatissimi Cyrilli, & epistola piissimi & sanctissimi archiepiscopi magnæ Romæ Leonis,

nis, cui etiam subscripsi, cum omnibus consentiunt.

Elias reverendissimus episcopus * Blaundri Lydiæ dixit: Expositioni sanctorum pa- trum trecentorumdecem & octo Nicææ con- gregatorum, & centum quinquaginta, & e- pistolæ beatissimi Cyrilli, consonat epistola sanctissimi & religiosissimi Leonis Papæ Ro- mani, cui etiam subscripsi per dominum Constantinum.

*Blaundi

Romanus reverendissimus episcopus My- rorum Lyciæ dixit: Epistolas quidem duas, alteram sanctæ memoriæ Cyrilli, alteram re- ligiosissimi archiepiscopi Leonis, consentire fateor. Verum illa Nicææ habita sancta & œcumenica synodus de ejusmodi rebus non disseruit. In omnibus autem quæ ab ipsa sunt exposita, & manemus, & incedimus, neque adimere aliquid, neque adjicere pos- sumus.

Neoptolemus reverendissimus episcopus Cornorum, provinciæ Lycaoniæ, dixit: Jam inde ab initio nostra patria ab omni hære- sica labe pura, ejusmodi quæstionum & con- tentionum expers fuit, nosque simplicius credidimus, patrum fidem sequentes exposi- tam in urbe Nicæna, quam postea interpre- tatus est beatæ memoriæ Cyrillus, ac de- nuo declaravit sanctissimus ac religiosissimus Romanæ urbis archiepiscopus Leo: nosque rursum his expositionibus non adversamur. Quod si quis habere se putat occasionem a- liquam contradicendi adversus expositionem beatissimi episcopi Leonis, ipse simul quæ- rat atque contendat, nobis nulla in re con- tradicentibus aut repugnantibus expositioni trecentorum decem & octo, & eorum qui postea fuerunt centum quinquaginta sancto- rum patrum fidei.

Florentius reverendissimus episcopus Ha- drianopolis Pisidiæ dixit: Ante interpreta- tiones religiosissimi & beatissimi patris no- stri Cyrilli, & beatissimi archiepiscopi Leo- nis, expositioni sanctorum patrum qui Ni- cææ convenerunt, obsequentes, ita credidi- mus & credimus: nec non centum quinqua- ginta fidei consentimus, aperte prædicanti, ex Spiritu sancto & Maria Virgine domi- num nostrum Jesum Christum esse incarna- tum. Huic fidei sanctorum patrum ita cre- dimus, ut interpretati * sumus, neque ulla in re ambigimus.

*sumus,

Eutropius reverendissimus episcopus Ada- dorum Pisidiæ dixit: Epistola sanctissimi ar- chiepiscopi Leonis nulla in re dissentit ab exposita fide a sanctis patribus qui Nicææ, & a centum quinquaginta qui postea Con- stantinopoli convenerunt, & ab epistola Cy- rilli sanctæ memoriæ, sed in omnibus con- sonat: & necessario ego quoque consentio, & ei subscripsi.

* Fontejanus reverendissimus episcopus Sa- galassi dixit: Ex quamplurimis argumentis mihi persuadens, epistolam a beatissimo pa- tre nostro Leone scriptam consonare cum symbolo a sanctissimis patribus Nicææ expo- sito, & a centum quinquaginta qui in urbe felicissima eamdem fidem exposuerunt, & cum epistola a sanctæ memoriæ Cyrillo quon-

*Frontinianus

A μὲν Λέοντος, ἐν ᾗ καὶ ὑπέγραψα, συνᾴδουσι πᾶσιν.

Ἠλίας ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος πόλεως Βλαύνδου Λυδίας εἶπε· τῇ ἐκθέσει τῶν ἁγίων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ τριακοσίων δεκαοκτὼ, καὶ τῇ παρὰ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα, καὶ τῇ ἐπιστολῇ τοῦ μακαριωτάτου Κυρίλλου, συνᾴδει ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ὁσιωτάτου, καὶ θεοφιλεστάτου πάπα Λέοντος Ῥώμης ἐν ᾗ καὶ ὑπέγραψα διὰ τοῦ κυρίου Κωνσταντίνου.

Ῥωμανὸς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Μύρων Λυκίας εἶπεν· ὅτι αἱ δύο ἐπιστολαὶ τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης Κυρίλλου, καὶ τοῦ εὐλαβεστάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος, συνῳδὰ λέγουσι, συντίθημι. ἡ δὲ ἐν
B Νικαίᾳ ἁγία, καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος περὶ τούτων οὐκ ἔχει διάλεξιν. πᾶσι δὲ τοῖς παρ' αὐτῆς ἐκτεθεῖσι, καὶ ἐμμένομεν, καὶ στοιχοῦμεν· καὶ οὔτε ὑφελεῖν, οὔτε προσθεῖναι δυνάμεθα.

Νεοπτόλεμος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Κόρνων ἐπαρχίας Λυκαονίας εἶπεν· ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς ἡ ἡμετέρα πατρὶς, πάσης αἱρετικῆς καθαρεύουσα νόσου, περὶ τὰς τοιαύτας ζητήσεις, καὶ φιλονεικίας ἀγυμνάστως ἔχει· καὶ ἡμεῖς ἁπλούστερον ἐπιστεύσαμεν, ἀκολουθοῦντες τῇ πίστει τῶν πατέρων, τῇ ἐκτεθείσῃ ἐν τῇ Νικαιέων πόλει, ἣν ὕστερον ἡρμήνευσεν ὁ τῆς μακαρίας μνήμης Κύριλλος, καὶ πάλιν ἐσαφήνισεν ὁ ἁγιώτατος, καὶ θεοφιλέστατος ἀρχι-
C επίσκοπος Λέων τῆς Ῥωμαίων πόλεως· καὶ πάλιν ἡμεῖς ταῖς ἐκθέσεσι ταύταις οὐκ ἐναντιούμεθα. εἰ δέ τις οἴεται ἔχειν τινὰ ἀφορμὴν ἀντιλογίας κατὰ τῆς ἐκθέσεως τοῦ μακαριωτάτου Λέοντος ἐπισκόπου, αὐτὸς συζητείτω, καὶ φιλονεικείτω, ἡμῶν ἐν μηδενὶ ἀντιλεγόντων, ἢ ἀπομαχομένων τῇ ἐκθέσει τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ, καὶ τῶν μετὰ ταῦτα ἑκατὸν πεντήκοντα ἁγίων πατέρων πίστει.

Φλωρέντιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀδριανουπόλεως Πισιδίας εἶπε· πρὸ τῶν ἑρμηνειῶν τοῦ θεοφιλεστάτου, καὶ μακαριωτάτου πατρὸς ἡμῶν Κυρίλλου, καὶ τοῦ μακαριωτάτου ἀρχιεπισκόπου Λέον-
D τος, τῇ ἐκθέσει τῶν ἁγίων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ πειθόμενοι, οὕτως ἐπιστεύσαμεν, καὶ πιστεύομεν· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα συναινοῦμεν τῇ πίστει τῇ σαφῶς διαγορευούσῃ, ὡς ἐκ πνεύματος ἁγίου, καὶ Μαρίας τῆς παρθένου ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐσαρκώθη. ταύτῃ τῇ πίστει τῶν ἁγίων πατέρων οὕτω πιστεύομεν, ὥσπερ * ἡρμηνεύσαμεν, καὶ οὐδὲν διαμφιβάλλομεν.

*ἑρμηνεύσαντες,

Εὐτρόπιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀδάδων Πισιδίας εἶπεν· ἐν οὐδενὶ ἀπᾴδει τῆς ἐκτεθείσης πίστεως παρὰ τῶν ἁγίων τῶν ἐν Νικαίᾳ πατέρων, καὶ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει μετὰ ταῦτα συνελθόντων, καὶ τῆς ἐπιστολῆς Κυρίλλου τοῦ τῆς
E ὁσίας μνήμης, ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος, ἀλλ' ἐν πᾶσι συμφωνεῖ· καὶ ἀναγκαίως κἀγὼ συναινῶ, καὶ ταύτῃ ὑπέγραψα.

Φροντινιανὸς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Σαγαλασσοῦ εἶπεν· ἐκ πολλῶν ἐμαυτὸν πληροφορήσας, συνᾴδειν τὴν ἐπιστολὴν τὴν παρὰ τοῦ μακαριωτάτου ἡμῶν πατρὸς Λέοντος τῷ συμβόλῳ τῷ ἐκτεθέντι παρὰ τῶν ἁγιωτάτων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ, καὶ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα τῶν ἐν τῇ πανευδαίμονι πόλει τὴν αὐτὴν ἐκθεμένων πίστιν, καὶ τῇ ἐπιστολῇ τῇ παρὰ τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης ἁγιωτάτου ἐπισκόπου Κυρίλ-

γ λου

λου γεγραμμένου τῆς Ἀλεξανδρέων πόλεως ἐκτεθείσῃ, καὶ συναινέσας ὑπέγραψα.

Παῦλος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Δέρβης Λυκαονίας εἶπεν· ἡμεῖς ἐξ ἀρχῆς, καὶ ἡ ἡμετέρα πόλις τὴν ζήτησιν ταύτην ἠγνόησε· πιστεύομεν δὲ τῷ φιλανθρώπῳ Θεῷ, ὅτι ὑπὸ τοῦ λοιποῦ ζήτησις γενήσεται. διὰ γὰρ τὴν ἀγαθότητα αὐτοῦ πάσης καθαρεύομεν νόσου αἱρετικῆς. ἐδιδάχθημεν γὰρ, καὶ παρελάβομεν πιστεύειν τῇ ἐκθέσει τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ τῶν ἐν Νικαίᾳ ἁγίων πατέρων, καὶ τῶν μετὰ ταῦτα ἐν Κωνσταντινουπόλει ἑκατὸν πεντήκοντα, καὶ τῇ ἐπιστολῇ τοῦ μακαριωτάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος, συνῳδούσῃ τῇ πίστει τῶν ἁγίων πατέρων, καὶ τῇ ἑρμηνείᾳ τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης Κυρίλλου· καὶ οὕτω πιστεύομεν.

Ἀχόλιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Λαρανδῶν, Λυκαονίας εἶπεν· οὐδεμίαν ἐδοκιμάσαμεν διαφορὰν τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Λέοντος πρὸς τὴν ἔκθεσιν τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ, καὶ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα, καὶ τὴν ἔκθεσιν τοῦ μακαριωτάτου Κυρίλλου· ᾗ τινι καὶ ὑπέγραψα.

Μύρος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Εὐλανδρων Φρυγίας εἶπε· κατὰ τοὺς κανόνας τῶν ἁγίων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ, καὶ τῶν ἐν τῇ βασιλευούσῃ ἑκατὸν πεντήκοντα, καὶ τὴν ἔκθεσιν τοῦ μακαριωτάτου Κυρίλλου, τῇ νῦν γραφείσῃ ἐπιστολῇ παρὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Λέοντος συναινῶ, εἰς πάντα συναινέσας· καὶ ὑπέγραψα.

Λουκιανὸς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος * Ἴψου Φρυγίας εἶπεν· τῇ ἐπιστολῇ τοῦ μακαριωτάτου, καὶ ὁσιωτάτου Λέοντος, συμφωνούσῃ τῇ ἐπιστολῇ τοῦ ὁσιωτάτου Κυρίλλου, καὶ τῇ ἐκθέσει τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα τῶν ἐν τῇ βασιλευούσῃ πόλει ἁγίων πατέρων, συναινῶ, καὶ ὑπέγραψα.

Φίλιππος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Λυσιάδος Φρυγίας εἶπεν· ἐγὼ ἐπακούσας τῆς ἐπιστολῆς τοῦ ἀρχιεπισκόπου Λέοντος, ὅτι σύμφωνος, καὶ τῇ ἐπιστολῇ τοῦ μακαριωτάτου Κυρίλλου, καὶ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα τῶν συναχθέντων ἐν τῇ βασιλευούσῃ πόλει, καὶ τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ ἁγίων πατέρων ἡρμήνευσε, πληροφορηθεὶς, καὶ συναινέσας ὑπέγραψα.

Εὐστόχιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Δοκιμίου Φρυγίας εἶπεν· ἡ ὑπαναγνωσθεῖσα ἡμῖν ἐπιστολὴ τοῦ μακαριωτάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος σύμφωνα τῇ τῆς ἁγίας συνόδου τῆς ἐν Νικαίᾳ τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ, καὶ τῆς ἐν τῇ βασιλευούσῃ Κωνσταντινουπόλει ἑκατὸν πεντήκοντα, καὶ τῇ ἐπιστολῇ τοῦ μακαριωτάτου Κυρίλλου. ὅθεν κἀγὼ συναινῶ, καὶ ὑπέγραψα αὐτῇ.

Βασίλειος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Νακωλείας Φρυγίας εἶπε· τῆς ἐπιστολῆς τῆς γραφείσης παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος, ἀναγνωσθείσης ἡμῖν, καὶ τῆς τοῦ μακαριωτάτου Κυρίλλου, καὶ τῆς τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ ἁγίων πατέρων ἐκθέσεως, καὶ τῆς τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα, τὴν πίστιν ἀμφοῖν συνᾳδούσας, καὶ πληροφορηθεὶς, συνῄνεσα εἰς πάντα, καὶ ὑπέγραψα.

Κυριακὸς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος * Εὐκαρπίας εἶπε· τὴν πίστιν τῶν ἁγίων πατέρων τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ τῶν ἐν Νικαίᾳ συναχθέντων, καὶ τῶν μετὰ ταῦτα ἐν τῇ βασιλευούσῃ πόλει συναθροισθέντων

A dam Alexandrinæ urbis sanctissimo episcopo edita: & consentiens subscripsi.

Paulus reverendissimus episcopus Derbæ Lycaoniæ dixit: Nos ab initio, nostraque civitas hanc quæstionem ignoravit: credimus etiam misericordi Deo, quod neque in posterum quæstio existet: nam propter ejus bonitatem ab omni hæretico morbo puri sumus. Didicimus enim & accepimus ut credamus expositioni trecentorum decem & octo in Nicæa sanctorum patrum, & centum quinquaginta qui postea Constantinopoli convenerunt, & epistolæ beatissimi archiepiscopi Leonis consonanti cum interpretatione sanctæ memoriæ Cyrilli: & ita credimus. B

Acholius reverendissimus episcopus Larandorum Lycaoniæ dixit: Nulla in re differre probavimus epistolam sanctissimi Papæ Leonis ab expositione trecentorum decem & octo, & centum quinquaginta, & ab expositione beatissimi Cyrilli: cui etiam subscripsi.

* Mirus reverendissimus episcopus Eulandrorum Phrygiæ dixit: Secundum canones sanctorum patrum in Nicæa, & centum quinquaginta in urbe regia congregatorum, & secundum expositionem beatissimi Cyrilli, epi- C stolæ nunc ab archiepiscopo Leone scriptæ, cum per omnia concordet, consentio, & subscripsi. * Meros

Lucianus reverendissimus episcopus Ipsensis Phrygiæ dixit: Epistolæ beatissimi ac sanctissimi Leonis, cum epistolæ sanctissimi Cyrilli, & expositioni centum quinquaginta sanctorum patrum consonet, qui in regia urbe convenerunt, consentio, & subscripsi.

Philippus reverendissimus episcopus Lysiadis Phrygiæ dixit: Ego audita epistola archiepiscopi Leonis, & certior factus, quod consona dixerit epistolæ beatissimi Cyrilli, & expositioni centum quinquaginta qui in D regia urbe congregati sunt, & trecentorum decem & octo patrum; consentiens subscripsi.

Eustochius reverendissimus episcopus Docimii Phrygiæ dixit: Lecta nobis nuper epistola beatissimi archiepiscopi Leonis consona continet sanctæ synodo Nicænæ trecentorum decem & octo, & centum quinquaginta qui in regia urbe Constantinopoli convenerunt, & epistolæ beatissimi Cyrilli, quamobrem & ego consentio, & subscripsi.

Basilius reverendissimus episcopus Nacolia Phrygiæ dixit: Lecta nobis epistola a E sanctissimo archiepiscopo Leone scripta, & epistola beatissimi Cyrilli, & expositione sanctorum patrum trecentorum decem & octo, & altera centum quinquaginta, cum fidem consentire invenerim, & certior sim factus, consensi per omnia, & subscripsi.

Cyriacus reverendissimus episcopus Eucarpi dixit: Cum secundum fidem sanctorum patrum trecentorum decem & octo qui Nicææ, & eorum qui postea in regia urbe congregati sunt, epistolam beatissimi archiepiscopi

* Ἴψου

* Εὐκαρπίας

scopi Cyrilli, & epistolam sanctissimi archie- A
piscopi Leonis invenerim consonare, & ipse per omnia consentiens subscripsi.

Abercius reverendissimus episcopus Hierapolis Phrygiæ dixit. Expositioni trecentorum decem & octo sanctorum patrum qui Nicææ convenerunt, & centum quinquaginta qui Constantinopoli, & epistolæ scriptæ a beatæ memoriæ Cyrillo, reperi consonare scriptam a Leone archiepiscopo epistolam: & ita credo, & per omnia certior factus consensi, & subscripsi.

Strategius reverendissimus episcopus * Polybotis urbis dixit. Epistolam beatissimi archiepiscopi Leonis inveni non dissidere ab expositione sanctorum trecentorum decem & octo qui Nicææ, & centum quinquaginta qui in regia urbe convenerunt, & ab epistola sanctæ memoriæ Cyrilli: expositioni vero trecentorum decem & octo, & postea centum quinquaginta sanctorum patrum, & ego consentio, & ita credens subscripsi. B

(Epiphanius episcopus Midai similiter.)
Critonianus reverendissimus episcopus Aphrodisiadis Cariæ dixit. Cum invenerim epistolam Papæ Leonis consonare expositioni sanctorum trecentorum decem & octo patrum qui Nicææ, quam etiam confirmarunt centum quinquaginta qui in regia urbe congregati sunt, & quam Cyrillus sanctæ memoriæ apud Ephesum consentienter est interpretatus, per omnia consentiens subsignavi. C

(Joannes episcopus Amatonis similiter.
Dionysius episcopus Antiochiæ similiter.)
Papias reverendissimus episcopus Eriziæ dixit. Consentientem expositioni sanctorum patrum trecentorum decem & octo qui Nicææ, & centum quinquaginta qui postea in regia urbe congregati sunt, epistolam quoque sanctæ memoriæ Cyrilli reperi, & epistolam sanctissimi archiepiscopi Leonis, & eam sequens approbo. D

Eusebius reverendissimus episcopus Stratoniceæ dixit. Ego etiam invenio expositionem trecentorum decem & octo sanctorum patrum qui in Nicæna urbe convenerunt, & centum quinquaginta qui postea in regia urbe congregati sunt, & epistolam sanctæ memoriæ Cyrilli consonam, invenio etiam epistolam beatissimi archiepiscopi Leonis. & approbo omnia, & subscripsi.

Theodoretus reverendissimus episcopus Alabandensium Cariæ dixit. Et ego consentio epistolæ sanctissimi archiepiscopi Leonis, E consonanti cum expositione trecentorum decem & octo sanctorum patrum, & centum quinquaginta qui postea Constantinopoli convenerunt, & cum epistola sanctæ memoriæ Cyrilli, & subscripsi.

Menander reverendissimus episcopus Heracleæ Salbaces Cariæ dixit. Cum expositione trecentorum decem & octo Nicææ, & centum quinquaginta Constantinopoli congregatorum, & cum epistola sanctæ memoriæ Cyrilli deprehendi etiam epistolam san-

A πιν, καὶ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ μακαριωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κυρίλλου εὗρον συνᾴδουσαν, καὶ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος· καὶ συναινῶν εἰς πάντα, ὑπέγραψα.

Ἀβέρκιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἱεραπόλεως Φρυγίας εἶπε· τῇ ἐκθέσει τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ ἁγίων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ συνελθόντων, καὶ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει συναθροισθέντων, καὶ τῇ ἐπιστολῇ τῇ γραφείσῃ παρὰ τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης Κυρίλλου, εὗρον συνᾴδουσαν τὴν ἐπιστολὴν τὴν γραφεῖσαν παρὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Λέοντος· καὶ οὕτω πιστεύω, καὶ πρὸς πάντα πληροφορηθεὶς συνεθέμην, καὶ ὑπέγραψα.

B Στρατήγιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος τῆς Πολυβότων πόλεως εἶπε· τὴν ἐπιστολὴν τοῦ μακαριωτάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος εὗρον οὐκ ἀπᾴδουσαν τῆς ἐκθέσεως τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ ἁγίων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ συναχθέντων, καὶ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα τῶν ἐν τῇ βασιλευούσῃ πόλει συνελθόντων, καὶ τῇ ἐπιστολῇ τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης Κυρίλλου, καὶ τῇ ἐκθέσει τῶν τριακοσίων δεκαοκτώ, καὶ τῶν μετὰ ταῦτα ἑκατὸν πεντήκοντα ἁγίων πατέρων, κἀγὼ συναινῶ· καὶ οὕτω πιστεύων ὑπέγραψα.

Κριτωνιανὸς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀφροδισιάδος Καρίας εἶπε· κατὰ τὴν ἔκθεσιν τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ ἁγίων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ, ἣν C ... καὶ ἐβεβαίωσαν οἱ ἑκατὸν πεντήκοντα οἱ ἐν τῇ βασιλευούσῃ πόλει συναθροισθέντες· ἣν καὶ Κύριλλος ὁ τῆς ὁσίας μνήμης ἐν Ἐφέσῳ συμφώνως ἡρμήνευσε· κατὰ πάντα ἄρα, καὶ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Πάπα Λέοντος συνᾴδειν, συναινῶν εἰς πάντα, ὑπεσημειωσάμην.

Παπίας ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἐρίζης εἶπε· κατὰ τὴν ἔκθεσιν τῶν ἁγίων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ συναχθέντων τριακοσίων δεκαοκτώ, καὶ τῶν μετὰ ταῦτα ἑκατὸν πεντήκοντα ἐν τῇ βασιλευούσῃ πόλει, καὶ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης Κυρίλλου, εὗρον D καὶ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος συνᾴδουσαν· καὶ ταύτῃ ἀκολουθῶ, συναινῶ.

* Εὐσέβιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Στρατονικείας εἶπε· κἀγὼ κατὰ τὴν ἔκθεσιν τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ ἁγίων πατέρων τῶν συνελθόντων ἐν τῇ Νικαίων πόλει, καὶ τῶν μετὰ ταῦτα ἑκατὸν πεντήκοντα τῶν ἐν τῇ βασιλευούσῃ πόλει συναθροισθέντων, καὶ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης Κυρίλλου, εὗρον σύμφωνα λέγουσαν, καὶ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ μακαριωτάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος· καὶ συναινῶ πᾶσι, καὶ ὑπέγραψα.

Θεοδώρητος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀλαβανδῶν Καρίας εἶπε· κἀγὼ συναινῶ τῇ ἐπιστολῇ E τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος, συνᾳδούσῃ τῇ ἐκθέσει τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ ἁγίων πατέρων, καὶ τῶν μετὰ ταῦτα ἐν Κωνσταντινουπόλει ἑκατὸν πεντήκοντα, καὶ τῇ ἐπιστολῇ τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης Κυρίλλου· καὶ ὑπέγραψα.

Μένανδρος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἡρακλείας Σαλβάκης Καρίας εἶπε· κατὰ τὴν ἔκθεσιν τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ τῶν ἐν Νικαίᾳ, καὶ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ κατὰ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ὁσίου τὴν μνήμην Κυρίλλου, εὗρον καὶ

τὴν

τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος συνᾴδουσαν· καὶ ταύτῃ συναινῶν ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Κνίδου εἶπε· πιστεύω, καθὼς ἐξέθεντο οἱ ἅγιοι πατέρες οἱ τριακόσιοι δεκαοκτώ, καὶ οἱ ἑκατὸν πεντήκοντα ἐν Κωνσταντινουπόλει, καθὼς καὶ ὁ μακάριος Κύριλλος ἐπίστευσε· καὶ καταδέχομαι τὴν ἐπιστολὴν τοῦ μακαριωτάτου πάπα Λέοντος, συνᾴδουσαν τούτοις· καὶ ταύτῃ συναινῶν ὑπέγραψα.

Τυγχάνιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀπολλωνιάδος εἶπε· κατὰ τὴν ἔκθεσιν τῶν τριακοσίων δεκαοκτώ, καὶ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα τῶν ἐν τῇ βασιλίδι πόλει συναχθέντων ἁγίων πατέρων, καὶ κατὰ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ μακαρίου Κυρίλλου εὑρών, καὶ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος συνᾴδουσαν· καὶ οὕτω φρονῶν ὑπέγραψα.

Διονύσιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Λάγμων Καρίας εἶπε· κατὰ τὴν ἔκθεσιν τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ ἁγίων πατέρων τῶν ἐν τῇ Νικαίᾳ συναχθέντων, καὶ κατὰ τὴν βεβαίωσιν τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα τῶν ἐν τῇ μεγαλωνύμῳ Κωνσταντινουπόλει συναχθέντων ἁγίων πατέρων, καὶ κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ μακαριωτάτου Κυρίλλου, καὶ κατὰ τὴν ἐπιστολὴν τὴν ὑπαναγνωσθεῖσαν τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος, οὐκ ἀπᾴδουσαν τῆς αὐτῶν πίστεως, κἀγὼ πιστεύω, καὶ ὑπέγραψα.

Γεμέλλος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Στρατονικείας εἶπε· κατὰ τὴν ἔκθεσιν * τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ ἁγίων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ, καὶ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει συναθροισθέντων, καὶ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ μακαριωτάτου, καὶ ὁσιωτάτου Λέοντος συνᾴδουσαν εὑρών, καὶ οὕτω πιστεύων, ὑπέγραψα.

Λεύκιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀπολλωνοϊερῶν ἐπαρχίας Λυδίας εἶπε· τὴν ἔκθεσιν τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ ἁγίων πατέρων, καὶ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα, καὶ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης Κυρίλλου, καὶ τὴν νῦν ἀναγνωσθεῖσαν τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος εὗρον συνᾴδουσαν· καὶ οὕτω πιστεύων, ὑπέγραψα τῇ ἐπιστολῇ.

Πολύκαρπος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Γαβάλων ἐπαρχίας Συρίας εἶπε· κατὰ τὴν ἔκθεσιν τῶν συναχθέντων τριακοσίων δεκαοκτὼ ἁγίων πατέρων τῶν ἐν τῇ Νικαίᾳ, καὶ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα τῶν ἐν τῇ μεγαλωνύμῳ Κωνσταντινουπόλει, καὶ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος, * [illegible]θεῖσαν, καὶ οὕτω πιστεύων, καὶ συναινῶν, ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀλινδῶν ἐπαρχίας * Καρίας εἶπε· ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Λέοντος συνᾴδει τῇ ἐκθέσει τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ ἁγίων πατέρων, καὶ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα τῶν ἐν τῇ μεγαλωνύμῳ Κωνσταντινουπόλει συναχθέντων, καὶ τῇ ἐπιστολῇ τοῦ τῆς μακαρίας μνήμης Κυρίλλου· καὶ οὕτω συναινῶν, ὑπέγραψα.

Ἰουλιανὸς ὁ εὐλαβέστατος [illegible] Καλχηδόνα ἐν τῇ [illegible] αὐτῆς πόλει, εἶπε· κατὰ τὴν ἔκθεσιν τῶν τριακοσίων δεκαοκτώ, καὶ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα, καὶ κατὰ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ τῆς [illegible] Κυρίλλου, εὗρον καὶ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος γραφεῖσαν· καὶ ταύτῃ συναινῶν ὑπέγραψα.

A ctissimi archiepiscopi Leonis concordare; eique consentiens subscripsi.

Joannes reverendissimus episcopus Gnidi dixit: Ita credo, ut exposuerunt sancti patres trecenti decem & octo, & centum quinquaginta Constantinopoli, ut etiam beatus Cyrillus credidit: & amplector epistolam beatissimi Papae Leonis iis consentientem; eique approbans subscripsi.

Tychanius reverendissimus episcopus Apolloniadis dixit: Cum expositione trecentorum decem & octo, & centum quinquaginta sanctorum patrum in regia urbe congregatorum, & cum epistola beatissimi Cyrilli deprehendi etiam epistolam sanctissimi archiepiscopi Leonis consonare; & ita sentiens subscripsi.

B

Dionysius reverendissimus episcopus Lagmi Cariae dixit: Juxta expositionem trecentorum decem & octo sanctorum patrum in urbe Nicaea congregatorum, & juxta confirmationem centum quinquaginta qui in Constantinopoli celeberrima urbe convenerunt, & juxta doctrinam beatissimi Cyrilli, & juxta epistolam lectam sanctissimi archiepiscopi Leonis, quae ab ipsorum fide non dissentit, & ego credo, & subscripsi.

C

Gemellus reverendissimus episcopus Stratoniciae dixit: Cum expositione trecentorum decem & octo sanctorum patrum Nicaeae, & centum quinquaginta Constantinopoli congregatorum, epistolam quoque beatissimi & sanctissimi Leonis, concordare deprehendi, & ita credens subscripsi.

Leucius reverendissimus episcopus Apollonis sacri, provinciae Lydiae, dixit: Expositionem trecentorum decem & octo sanctorum patrum, & centum quinquaginta, & epistolam sanctae memoriae Cyrilli, epistolam quoque modo lectam sanctissimi archiepiscopi Leonis invenimus concordare: & ita credens,

D ei epistolae subscripsi.

Polycarpus reverendissimus episcopus Gabalorum, provinciae * Syriae, dixit: Cum expositione trecentorum decem & octo sanctorum patrum qui Nicaeae, & centum quinquaginta qui in Constantinopoli celeberrima urbe congregati sunt, etiam epistolam sanctissimi archiepiscopi Leonis * [illegible], & ita credens & consentiens subscripsi.

Joannes reverendissimus episcopus Alindorum, provinciae * Cariae [illegible] sanctissimi Papae Leonis concordat cum [illegible] trecentorum decem & octo sanctorum patrum, & centum quinquaginta in Constanti-

E nopoli celeberrima urbe congregatorum, [illegible] cum epistola beatae memoriae Cyrilli [illegible] consentiens subscripsi.

Julianus reverendissimus [illegible] carnatus, continens [illegible] Calchedonensium urbis [illegible] dixit: Cum [illegible] expositioni trecentorum decem & octo, [illegible] rum quinquaginta, & epistolae [illegible] memoriae Cyrilli, deprehendi etiam [illegible] a sanctissimo archiepiscopo Leone [illegible], & ei consentiens subscripsi.

Magnificentissimi & gloriosissimi judices A & am[illegible]simus senatus dixerunt: [a] Et si reliqui omnes reverendissimi episcopi, qui non [illegible] sunt confessi, consentiunt dictis eorum [a] qui jam confessi sunt, [b] sanctissimorum patrum, propria voce doceant. Omnes reverendissimi episcopi clamaverunt: Omnes [c] acquiescimus, omnes consentimus, omnes similiter credimus, omnes eadem sapimus. Sic sapimus, sic credimus. Patres, ad synodum, concredentes ad synodum, qui subscripserunt ad synodum. Multi anni [*] [d] imperatoribus: multi anni Augustæ. Patres ad synodum, concredentes ad synodum. Multi anni [*] imperatoribus. Consapientes ad synodum. Multi anni [*] imperatoribus. [e] Ipsi etiam quinque B episcopi fidei subscripserunt: sicut Leo, sic sapiunt. [f] Multi anni imperatori. Magnificentissimi & gloriosissimi [g] judices (dixerunt. Suggessimus [h] divino & piissimo domino nostro imperatori [*] propter ipsos: & expectamus pietatis ejus mandata. Vestra autem reverentia & de Dioscoro, qui a vobis damnatus est, ignorante divo vertice & nobis, & de ipsis quinque, pro quibus petitionem facitis, & de omnibus actis in sancta synodo dabit rationem Deo. [*] Omnes reverendissimi episcopi clamaverunt: Dioscorum Deus deposuit, Dioscorus juste damnatus est, Dioscorum Christus deposuit.

* Si & rel.

* imperatori.

* imperatori.

* de ipsis

* Lucre [illegible] leg. [illegible], leg.

Et paucis horis transactis, dum expectabatur divi & piissimi domini nostri ([i] imperatoris) mandatum, magnificentissimi & gloriosissimi judices (& amplissimus senatus) dixerunt. Piissimus noster imperator [k] addiscens vestras preces, sententiæ vestræ permisit de Juvenali deliberare, & de Thalassio, & de Eusebio, & de Basilio, & de [l] Eustathio, reverendissimis episcopis, quæ vobis placuerunt. Ergo vestra [m] religiositas cognoscens, quia Deo de his quæ fiunt, dabit rationem, quid fieri de ipsis debeat, [illegible] Anatolius reverendissimus archiepiscopus Constantinopolis dixit. Petimus eos intrare. Omnes reverendissimi episcopi clamaverunt: Rogamus eos intrare. Qui (similiter credunt) ad synodum: [o] qui) eadem [illegible] synodo: qui subscripserunt epistolæ Leonis, ad synodum. Magnificentissimi & gloriosissimi judices & amplissimus senatus

Οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ὑπερφυὴς σύγκλητος, εἶπον· εἰ καὶ οἱ λοιποὶ πάντες, οἱ μὴ ἰδικῶς κατατιθέμενοι εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι συντίθενται τοῖς εἰρημένοις παρὰ τῶν κατατιθεμένων ὁσιωτάτων πατέρων, οἰκείᾳ φωνῇ διδασκέτωσαν. Πάντες οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· πάντες συντιθέμεθα· πάντες συναινοῦμεν· πάντες ὁμοίως πιστεύομεν· πάντες τὰ αὐτὰ φρονοῦμεν· οὕτω φρονοῦμεν· οὕτω πιστεύομεν· τοὺς πατέρας τῇ συνόδῳ· τοὺς ὁμοδόξους τῇ συνόδῳ· τοὺς ὑπογράψαντας τῇ συνόδῳ. πολλὰ τὰ ἔτη τῶν βασιλέων· πολλὰ τὰ ἔτη τῆς Αὐγούστης. τοὺς πατέρας τῇ συνόδῳ· τοὺς ὁμοπίστους τῇ συνόδῳ. πολλὰ τὰ ἔτη τῶν βασιλέων. τοὺς ὁμόφρονας τῇ συνόδῳ. πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ βασιλέως· καὶ οἱ πέντε τῇ πίστει ὑπέγραψαν. ὡς Λέων, οὕτω φρονοῦσι. πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ βασιλέως. Οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· ἀνηνέγκαμεν τῷ θειοτάτῳ, καὶ εὐσεβεστάτῳ ἡμῶν δεσπότῃ περὶ αὐτῶν· καὶ ἀναμένομεν τὴν ἀπόκρισιν τῆς αὐτοῦ εὐσεβείας. ἡ δὲ εὐσέβεια ἡ ὑμετέρα, καὶ περὶ Διοσκόρου τοῦ παρ' ὑμῶν καθαιρεθέντος, ἀγνοούσης καὶ τῆς θειοτάτης κορυφῆς, καὶ ἡμῶν, καὶ περὶ αὐτῶν τῶν πέντε, ὑπὲρ ὧν τὴν παράκλησιν ποιεῖσθε, καὶ πάντων τῶν πεπραγμένων ἐν τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ, δώσει λόγον τῷ Θεῷ. [a] πάντες οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· C Διόσκορον ὁ Θεὸς καθεῖλε· Διόσκορος δικαίως καθῃρέθη· Διόσκορον ὁ Χριστὸς καθεῖλε.

* Forsitan, ἐπιγνοὺς, ἐπιγνόντος, ἐπιγνοῦ.

Καὶ ὀλιγωρῶν διαγενομένων ἐν τῷ περιμένειν τὴν παρὰ τοῦ θειοτάτου, καὶ εὐσεβεστάτου ἡμῶν δεσπότου ἀπόκρισιν, οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· ὁ εὐσεβέστατος ἡμῶν βασιλεὺς μαθὼν τὰς ὑμῶν αἰτήσεις, τῇ ὑμετέρᾳ γνώμῃ δέδωκε βουλεύσασθαι περὶ Ἰουβεναλίου, καὶ Θαλασσίου, καὶ Εὐσεβίου, καὶ Βασιλείου, καὶ Εὐσταθίου, τῶν εὐλαβεστάτων ἐπισκόπων, τὰ ὑμῖν παριστάμενα. τῆς θεοσεβείας τοίνυν ἐστὶ τῆς ὑμετέρας, γινωσκούσης, ὅτι τῷ Θεῷ τῶν γινομένων δώσει λόγον, τὸ πρακτέον περὶ αὐτῶν διαλογίσασθαι. D Ἀνατόλιος ὁ εὐλαβέστατος ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως εἶπε· δεόμεθα αὐτοὺς εἰσελθεῖν. πάντες οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· παρακαλοῦμεν αὐτοὺς εἰσελθεῖν. τοὺς ὁμοδόξους τῇ συνόδῳ· τοὺς ὑπογράψαντας τῇ ἐπιστολῇ Λέοντος, τῇ συνόδῳ. οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ὑπερφυὴς σύγκλητος εἶπον· εἰσι-

BALUZII NOTÆ.

a Paris. & Divion. [illegible]. Divionensis habet lectionem vulgatam in margine.

b Veteres libri & editiones [illegible]. [illegible] in margine Divion. al. [illegible]. Postea addendum est [illegible].

c Divion. & Paris. [illegible], & in margine [illegible] Hæc enim omissa sunt per incuriam typographorum in editione Labbeana.

d Veteres libri, [illegible]. Et paulo post, pro *Imperatoribus* & *Imperatoribus*, codices Corb. & Divion. habent *Imperatori*, Paris. *Imperatori*.

e Veteres libri, [illegible]. Veteres editiones, [illegible] *fidei*. Nominantur illi paulo post.

f Hæc desunt in antiquis libris & editionibus. Addita sunt a Romanis ex Græco, non vero ex codicibus Latinis.

g Lege [illegible] *& amplissimus senatus dixerunt*. Et hæc quoque exciderunt in editione Labbeana per incuriam typographorum.

h Lege [illegible], ut in codicibus Corbeiensi & Divionensi. Sic etiam infra habet Corbeiensis.

i Deest in libris nostris.

k Paris. & Divion. *audiens*.

l Corb. [illegible].

m Divion. & Paris. *reverentia*.

n Hanc [illegible] debemus editoribus Romanis. Nam omnes veteres libri & editiones habent *cogitato* [illegible] antiquitus in margine.

o Ista desunt in codice Parisiensi. Deerant etiam in Divionensi, sed addita sunt antiquitus in margine.

p [illegible] in codice Corb. & in Divionensi, & in editione Crabbi. Surius habet [illegible], editio Veneta per errorem [illegible]. Romani hanc vocem penitus sustulerunt.

εἰσίτωσαν. * Καὶ εἰσελθόντων τῶν προγεγραμμένων εὐλαβεστάτων ἐπισκόπων, καὶ καθεσθέντων, πάντες οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· εἷς Θεὸς ὁ τοῦτο ποιήσας. πολλὰ τὰ ἔτη τῶν βασιλέων· τῶν * μεγαλωνύμων βασιλέων πολλὰ τὰ ἔτη· πολλὰ τὰ ἔτη τῆς συγκλήτου· πολλὰ τὰ ἔτη τῶν ἀρχόντων· τῶν ὀρθοδόξων πολλὰ τὰ ἔτη. αὕτη πλήρης ἕνωσις· αὕτη ἡ εἰρήνη τῶν ἐκκλησιῶν.

Οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· Τῇ προτεραίᾳ φανεροὶ ἐπίσκοποι τῆς Αἰγυπτιακῆς διοικήσεως, δεήσεις ἐπιδεδωκότες τῷ θειοτάτῳ, καὶ εὐσεβεστάτῳ ἡμῶν δεσπότῃ, τὴν οἰκείαν πίστιν ἐξέθεντο· καὶ ἤρεσε τῇ αὐτοῦ εὐσεβείᾳ, ταύτας ἐπὶ τῆς ἁγίας ὑμῶν ἀναγνωσθῆναι συνόδου. B εἴκοντες τοίνυν τοῖς προσαχθεῖσι παρὰ τῆς θείας, καὶ καλλινίκου κορυφῆς, εἰσελθεῖν τε αὐτοὺς ἐπιτρέπομεν, καὶ τὰς δεήσεις, παρόντων αὐτῶν, ἀναγνωσθῆναι, καὶ τὸ παριστάμενον περὶ αὐτῶν τὴν ὑμετέραν εὐλάβειαν διδάξαι. * Καὶ εἰσελθόντες Ἱερακίου, Σαβίνου, Ἀπολλωνίου, Πασμηίου, Ἰανουαρίου, Εὐλογίου, Ἰωάννου, Ἰσαάκ, Ἥρωνος, Στεφάνου, Θεοφίλου, ἑτέρου Θεοφίλου, Ἰσιδώρου, τῶν εὐλαβεστάτων Αἰγυπτίων ἐπισκόπων, καὶ κατὰ κέλευσιν πάντων καθεσθέντων, οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ὑπερφυὴς σύγκλητος, εἶπον· ὑμεῖς δεήσεις ἐπιδεδώκατε; * οἱ εὐλαβέστατοι τῆς Αἰγυπτίων ἐπίσκοποι εἶπον· ναὶ τῶν ποδῶν ὑ- C μῶν. οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ὑπερφυὴς σύγκλητος, εἶπον· καὶ ταύταις καθυπεγράψατε; * καὶ ἐπιδόντες οἱ εὐλαβέστατοι τὰς ὑπογραφὰς τῆς δεήσεως, εἶπον· ναὶ τῶν ποδῶν ὑμῶν, γνωρίζομεν τὰς ὑπογραφάς· ἡμεῖς ὑπεγράψαμεν· ἡμέτερα ἐστι τὰ γράμματα. οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ὑπερφυὴς σύγκλητος, εἶπον· ἀναγνωσθῶσιν αἱ δεήσεις. * Κωνσταντῖνος ὁ καθωσιωμένος σηκρητάριος τοῦ θείου κονσιστωρίου ἀνέγνω.

Τοῖς εὐσεβεστάτοις, καὶ φιλοχρίστοις ἡμῶν βασιλεῦσι, Φλαυΐῳ Οὐαλεντινιανῷ, καὶ Φλαυΐῳ Μαρ- D κιανῷ, νικηταῖς, τροπαιούχοις, ἀεὶ Αὐγούστοις, παρὰ πάντων τῶν τῆς ὑμετέρας Αἰγυπτιακῆς διοικήσεως ἐπισκόπων.

ΤΗΝ ἐξ ἀρχῆς παραδοθεῖσαν ἡμῖν ἐκ τῶν ἁγίων, καὶ πνευματοφόρων ἡμῶν πατέρων ὀρθόδοξον πίστιν, ἀπό τε τοῦ εὐαγγελιστοῦ τοῦ ἁγίου Μαρ-

A dixerunt: [a] Intrent. * Et postquam intraverunt [b] praefati reverendissimi episcopi, & consederunt, omnes reverendissimi episcopi ([c] iterum) clamaverunt: Unus Deus, qui hoc fecit. Multi anni imperatorum: magnorum imperatorum multi anni: multi anni senatus, multi anni judicum. Orthodoxorum multi anni. Haec integra adunatio, haec pax ecclesiarum.

Magnificentissimi & gloriosissimi judices & amplissimus senatus dixerunt: Pridie certi [d] episcopi Ægyptiacae regionis petitiones porrexerunt [e] divinissimo piissimo [f] imperatori domino nostro, propriam fidem exponentes, & placuit pietati ejus ante vestram B sanctam synodum eas recitari. Ergo obedientes decretis divi & victoris [g] apicis, [h] & intrare eos * praecipimus, & petitiones ipsis praesentibus recitari, & vestram reverentiam docere, quod de eis placuerit. * [i] Ut intraverunt [k] Hieracus, Sabinus, Apollonius, [l] Palmeius, Januarius, Eulogius, Joannes, [m] Isaac, Heron, Stephanus, Theophilus, [n] alter Theophilus, Isidorus, reverendissimi Ægyptiorum episcopi, & ex jussione * omnium consederunt, magnificentissimi & gloriosissimi judices & amplissimus senatus dixerunt: Vos petitiones porrexistis? * Reverendissimi Ægyptiorum episcopi dixerunt: C Etiam, per vestigia vestra. Magnificentissimi & gloriosissimi judices & amplissimus senatus dixerunt: Et subscripsistis eis? * Et conspexerunt iidem reverendissimi Ægyptiorum episcopi [o] subscriptionem petitionum, & dixerunt: Etiam, per vestigia vestra, cognoscimus subscriptiones. Nos subscripsimus, nostrae sunt literae. Magnificentissimi & gloriosissimi judices & amplissimus senatus dixerunt: Recitentur petitiones. * Constantinus devotissimus secretarius sacri consistorii recitavit.

*Piissimis & Christi amatoribus nostris imperatoribus, Flavio Valentiniano, & Flavio Marciano, victoribus ac triumphatoribus, semper Augustis, ab omnibus episcopis Ægyptiacae vestrae * regionis*

QUae a principio tradita est nobis a sanctissimis & spiritalibus patribus nostris orthodoxa [p] fides, & a sancto evangelista D Mar-

Margin notes: * Ῥωμαϊκ. [illegible] * μεγαλωνύμων * Ῥωμαϊκ. * Ῥωμαϊκ. * Ῥωμαϊκ. * Ῥωμαϊκ. [illegible] — * Latine, legi, legimus, lego. * permi[illegible] * Latine * omnes * Latine * Latine * Latine [illegible] * Divinae

BALUZ. NOTÆ.

a Parif. ingrediantur. In Divionensi habetur supra lineam.
b Deest praelati in libro Parisiensi [illegible] neque veteres editiones. Addita est a Romanis.
c Hanc vocem neque veteres libri habent neque [illegible] Ægyptii [illegible] Divionensi [illegible].
d Annotatio Rustici. Ab hoc loco de [illegible]. Deerant etiam olim in Divionensi, ubi addita sunt supra
e Divinissimo &c. Haec desunt in codice Parisiensi.
lineam.
f Imperatori. Deest in libro Corb. & Divionensi.
g Parif. principis. Ita etiam olim in Divionensi.
h Vetera exemplaria non habent conjunctionem.
i Parif. & Divion. Et intraverunt.
k Veteres libri, Hieracii.
l Parif. Palmeus, Corb. & veteres editiones, Parmius. Ita etiam Divion. in margine, qui in textu habet Pasmeius.
m Corb. & veteres editiones: Isaac, Iron. Hanc nomen error codicis Divion. Isaac Cyron, & Parif. [illegible] & in antiquis editionibus.
n Alter Theophilus. Haec desiderantur in vetustis exemplaribus Corbeiensi, & Divionensi, & [illegible] Codex Parisiensis habet, Theophilus, Isacus, Theoph. [illegible]
o Plures subscripserant. Itaque non una tantum subscriptio [illegible], sed plures. Itaque recte in libro Parisiensi scriptum est subscriptionem. Quo fere eadem est etiam lectio libri Divionensis, in quo legitur subscriptiones. Corbeiensis habet subscriptionem.
p Corb. & veteres editiones, fides a sancto. Paris. fides id est a sanctissimo.

A Marco, & ubique audito * episcopo & martyre Petro, & sanctissimis patribus nostris Athanasio & Theophilo, & * b sanctissimæ memoriæ Cyrillo, & nos servamus, & confessionis eorum sumus discipuli: eam colimus, & secundum eam sapimus, sicuti & c trecenti decem & octo qui in Nicæa, & beatus Athanasius, & qui sanctis connumeratur Cyrillus, exposuerunt; anathematizantes omnes hæreses, & Arii, & Eunomii, & d Manichæi, & Nestorii, & * illos qui dicunt e cælo carnem domini nostri fuisse, & non ex sancta Dei genitrice virgine Maria, ad similitudinem * omnium nostrum * sine peccato: super hæc & omnes hæreses, quæ extra ecclesiam catholicam sapiunt & B docent.

sancto Cyrillo. — * illorum — * excepto peccato

Et subscriptiones.

f Hieracus episcopus g Aphnaitarum porrexi.

Sabinus episcopus h Coptitarum porrexi.

Apollonius episcopus i Tanecrum porrexi.

k * Pasmejus episcopus l Paraleotorum porrexi.

Januarius episcopus Leontorum porrexi.

Eulogius episcopus m Athribitarum porrexi.

Joannes episcopus n Psynchi porrexi.

Isaac episcopus * o Tanæotarum porrexi.

p Heron episcopus q Themislæ porrexi.

Stephanus episcopus r Gentarum porrexi.

Theophilus episcopus s Erythræ porrexi.

Theophilus episcopus Cleopatridis porrexi.

Isidorus episcopus t Sethrœtarum porrexi.

* Pasimetus — seu Pasimet — * Tanaos

Omnes reverendissimi episcopi clamaverunt: Dogma Eutychis, quare non anathematizaverunt? Cum impostura petitiones porrexerunt. Epistolæ Leonis subscribant, anathematizantes Eutychem & dogmata ejus. Consentiant epistolæ Leonis. Eludere nos volunt, & discedere. Diogenes reverendissimus episcopus Cyzici dixit: synodus propter Eutychen facta est, v non propter aliud aliquid. Romanus * episcopus propter ipsum scripsit. Omnes consensimus epistolæ x consequenter habenti expositioni sanctorum patrum. Consentiant & isti epistolæ sanctissimi Leonis. Paschasinus & Lucentius reverendissimi episcopi, & Bonifacius presbyter, vicarii sedis apostolicæ, per Paschasinum y episcopum dixerunt: z Dicant si consentiunt

* archiepiscopus

κυ, κ̀ τῦ ἀοιδίμυ ἐπισκόπυ, κ̀ μάρτυρος Πέτρυ, καὶ τῶν ἁγίων ἡμῶν πατέρων, Ἀθανασίυ, Θεοφίλυ, κ̀ τῦ ἐν ἁγίοις Κυρίλλυ, κ̀ ἡμεῖς φυλάττοντες, καὶ τῆς ἐκείνων ὁμολογίας ὑπάρχοντες μαθηταὶ, ταύτην πρεσβεύομεν, κ̀ κατὰ ταύτην φρονοῦμεν, καθὼς καὶ οἱ ἐν Νικαίᾳ τιη´ ἐξέθεντο, κ̀ ὁ μακαριώτατος Ἀθανάσιος, κ̀ ὁ ἐν ἁγίοις Κύριλλος· ἀναθεματίζοντες πᾶσαν αἵρεσιν, τήν τε Ἀρείυ, κ̀ Εὐνομίυ, κ̀ Μανιχαίυ, κ̀ Νεστορίυ, καὶ τῶν λεγόντων ἐξ οὐρανῦ τὴν σάρκα τῦ κυρίυ ἡμῶν ὑπάρχειν, κ̀ μὴ ἐκ τῆς ἁγίας θεοτόκυ Μαρίας τῆς ἀπαρθένυ, καθ᾽ ὁμοιότητα πάντων ἡμῶν, χωρὶς ἁμαρτίας· πρὸς δὲ τύτοις καὶ πᾶσαν αἵρεσιν, ἐκτὸς τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας φρονῦσάν τι, ἢ διδάσκυσαν.

Καὶ αἱ ὑπογραφαί.

a Ἱέρακις ἐπίσκοπος Ἀφναιτῶν ἐπιδέδωκα.

Σαβῖνος ἐπίσκοπος Κοπτιτῶν ἐπιδέδωκα.

Ἀπολλώνιος ἐπίσκοπος Τανιτῶν ἐπιδέδωκα.

Πασμήιας ἐπίσκοπος Παραλιωτῶν ἐπιδέδωκα.

Ἰανυάριος ἐπίσκοπος Λεοντῶν ἐπιδέδωκα.

Εὐλόγιος ἐπίσκοπος * Ἀθλιβιτῶν ἐπιδέδωκα.

Ἰωάννης ἐπίσκοπος Ψύγχεως ἐπιδέδωκα.

Ἰσαὰκ ἐπίσκοπος * Ταναιωτῶν ἐπιδέδωκα.

Ἥρων ἐπίσκοπος Θέμνησι ἐπιδέδωκα.

Στέφανος ἐπίσκοπος Γεντῶν ἐπιδέδωκα.

C Θεόφιλος ἐπίσκοπος Ἐρυθρῦ ἐπιδέδωκα.

Θεόφιλος ἐπίσκοπος Κλεοπατρίδος ἐπιδέδωκα.

Ἰσίδωρος ἐπίσκοπος Σεθροιτῶν ἐπιδέδωκα.

* Τιβαεν... ἢ Τιβαεν... — * Ἀθλιβιτῶν — * Ταναιτῶν

Πάλιν, οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· τὸ δόγμα τῦ Εὐτυχέως διὰ τί ὐκ ἀνεθεμάτισαν; μετὰ ἐπιθέσεως τὰς δεήσεις ἐπιδεδώκασι. τῇ ἐπιστολῇ Λέοντος ὑπογραψάτωσαν, ἀναθεματίζοντες Εὐτυχέα, κ̀ τὸ δόγμα αὐτῦ. συνθῶνται τῇ ἐπιστολῇ Λέοντος. χλευάσαι ἡμᾶς θέλυσι, καὶ ἀπελθεῖν. Διογένης ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Κυζίκυ εἶπεν· ἡ σύνοδος διὰ Εὐτυχέα ἐγένετο· μὴ γὰρ δι᾽ ἄλλο τι ποτὲ, ὁ Ῥώμης ἀρχιεπίσκοπος δι᾽ αὐτὸν ἐγράψε. συνῃνέσαμεν πάντες τῇ ἐπιστολῇ ἀκολυ-D θύσῃ τῇ ἐκθέσει τῶν ἁγίων πατέρων. συνθῶνται, κ̀ αὐτοὶ τῇ ἐπιστολῇ τῦ ὁσιωτάτυ Λέοντος. Πασχασῖνος, κ̀ Λυκήνσιος οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι, κ̀ Βονιφάτιος ὁ εὐλαβέστατος πρεσβύτερος, τοπο-

VARIÆ NOTÆ.

a Paris. & Divion. [illegible]
b Iidem libri, & beatissimo Cyrillo.
c Divion. & Paris. [illegible] Anathematizantes & [illegible] Cyrillus.
d Divion. & Corb. Manis, Paris. Manni.
e Paris. & Divion. [illegible]. Sed vetus lectio extat in margine Divion. f Paris. Hieracii.
g Corb. Anastitarum. Paris. Afnaitarum, Divion. Fnaitum, & in marg. al. Afnaitarum. Veteres editiones. Atarum.
h Nomen sedis istius Episcopi deest in codice Parisiensi. In reliquis & in antiquis editionibus legitur Dessiterum.
i Paris. & Divion. Tanerum.
k Paris. & Corb. Pasmeius. Divion. Pasimetus.
l Corb. Paraxonitarum, reliqui, Paraitenium.
m Corb. Athribitarum, Paris. Athribitarum.
n Corb. & Paris. Psynchi. Divion. Tynchi.
o Veteres libri, Gadistum.
p Corb. Iron, reliqui Tyron.
q Veteres libri, Tmi.
r Corb. Gentium. Paris. & Divion. Gentium. s Paris. & Divion. Frytri, Corb. Erythra.
t Divion. & Corb. Sethroitorum, Paris. Setritum. Ceterum non eodem ordine subscribunt Episcopi in antiquis exemplaribus & in editionibus. In codicibus igitur hic ordo est, Hieraces, Sabinus, Januarius, Apollonius, Paminus, Eulogius, Johannes, Isaac, Iron, Stephanus, Theophilus, Theophilus, Isidorus.
v Melius veteres libri & editiones, non propter alterum aliquem. Itaque non video cur hanc lectionem rejicere placuerit editoribus Romanis.
x Paris. & Divion. consequenter.
y Hæc vox addita est ab editoribus Romanis. Non extat autem in antiquis libris & editionibus.
z Annotatio Rustici. Et hæc Latine tacet, id est. Et hæc quoque interlocutio Latine jacet in codicibus monasterii Acumetensis. Vide similem annotationem, quæ id docet quod nos dicimus, supra ad pag. 8.

τοποτηρηταὶ τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου, διὰ Πασχασίνου τοῦ ἐπισκόπου εἶπον· εἰπάτωσαν, εἰ συντίθενται τῇ ἐπιστολῇ τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου, καὶ εἰ ἀναθεματίζουσιν Εὐτυχέα. Ἀκάκιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀριαραθείας εἶπεν· ἀξιοῦμεν αὐτοὺς φανερῶς ἀναθεματίσαι Εὐτυχέα τὸν εἰπόντα πρὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως δύο φύσεις τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, καὶ μετὰ τὴν ἐνανθρώπησιν, μίαν. Κεκρόπιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Σεβαστουπόλεως εἶπεν· ὑπογραψάτωσαν τῇ ἐπιστολῇ τοῦ ὁσιωτάτου πάπα Λέοντος, καὶ Εὐτυχέα ἀναθεματισάτωσαν, καὶ τὸ δόγμα αὐτοῦ. Ἱεράκιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Αἰγύπτου εἶπε, καὶ οἱ λοιποὶ ἐπίσκοποι Αἰγύπτιοι B δι' αὐτοῦ τοῦ Ἱερακίου· εἴ τις παρὰ ταῦτα τὰ παρ' ἡμῶν ἐν ταῖς δεήσεσιν ἐπιδοθέντα φρονεῖ, εἴτε Εὐτυχὴς, εἴτε ἕτερός τις, ἀνάθεμα ἔστω. περὶ δὲ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ ἁγιωτάτου, καὶ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος, ἴσασι πάντες οἱ ἁγιώτατοι ἡμῶν πατέρες, ὅτι ἐν ἅπασιν ἀναμένομεν τὴν γνώμην τοῦ παρ' ἡμῖν ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου· καὶ παρακαλοῦμεν τὴν ὑμετέραν φιλανθρωπίαν, ἀναμεῖναι τὴν τοῦ ἡμετέρου προέδρου γνώμην· αὐτῷ γὰρ ἐν ἅπασιν ἀκολουθήσομεν. τοῦτο γὰρ καὶ οἱ ἐπὶ τῆς Νικαίας ἅγιοι πατέρες συναγηγερμένοι ἐκανόνισαν τιη. ὥστε ἀκολουθεῖν πᾶσαν τὴν Αἰγυπτιακὴν διοίκησιν τῷ ἀρχιεπισκόπῳ τῆς μεγαλοπόλεως Ἀλεξανδρείας, C καὶ μηδὲν δίχα αὐτοῦ πράττεσθαι παρά τινος τῶν ὑπ' αὐτὸν ἐπισκόπων. Εὐσέβιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Δορυλαίου εἶπε· ψεύδονται. Φλωρέντιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Σάρδεων εἶπε· δειξάτωσαν ὃ λέγουσιν. πάντες ἐβόησαν· φανερῶς ἀναθεματίσατε τὸ δόγμα Εὐτυχέως. ὁ μὴ ὑπογράφων τῇ ἐπιστολῇ, ᾗ συνέθετο ἡ ἁγία σύνοδος, αἱρετικός ἐστιν. ἀνάθεμα Διοσκόρῳ, καὶ τοῖς φιλοῦσιν * αὐτόν. ἐὰν μὴ ὀρθοδόξως φρονῶσι, πῶς ἔχουσι ψηφίσασθαι ἐπίσκοπον; οἱ Αἰγύπτιοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· περὶ πίστεώς ἐστιν ὁ ἀγών. Κεκρόπιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Σεβαστουπόλεως εἶπεν· οὐκ ἴσασιν οὗτοι, πῶς πιστεύουσι, καὶ D * νῦν μαθεῖν βούλονται. Φώτιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Τύρου εἶπε· συντίθεσθε τῇ ἐπιστολῇ τοῦ μακαριωτάτου ἀρχιεπισκόπου Ῥώμης Λέοντος, καθὼς καὶ ἡ οἰκουμενικὴ σύνοδος συνέθετο, καὶ ὑπέγραψεν, ἢ οὔ; Πασχασῖνος, καὶ Λουκήνσιος, καὶ Βονιφάτιος, οἱ εὐλαβέστατοι τοποτηρηταὶ τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου, διὰ Πασχασίνου εἶπον· τοσούτων ἐτῶν ἐπίσκοποι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις γηράσαντες, ἕως τῆς σήμερον τὴν πίστιν τὴν ὀρθόδοξον, καὶ καθο-

* αὐτό

A epistolæ apostolicæ sedis, & si anathema dicunt Eutycheti. Acacius reverendissimus episcopus Ariarathiæ dixit: [a] Suggerimus anathematizare eos Eutychem [b] aperte, qui dixit ante incarnationem duas naturas salvatoris nostri, post incarnationem, unam. Cecropius reverendissimus episcopus Sebastopolis dixit: [c] Subscribat epistolæ beatissimi papæ Leonis, & Eutychem anathematizent, & dogma ejus. [d] Hieracus reverendissimus episcopus Ægypti, & ceteri reverendissimi episcopi Ægyptii, per eumdem Hieracum dixerunt: Si quis præter ista, quæ a nobis in petitionibus porrecta sunt, sapit, sive Eutyches, sive alter aliquis, anathema sit. De B epistola autem sanctissimi & [e] Deo amicissimi archiepiscopi Romani Leonis, sciunt omnes sanctissimi patres nostri, quia [f] in omnibus expectamus sententiam [g] beati nostri archiepiscopi; & petimus vestram clementiam expectare præsidis nostri sententiam, quia eum in omnibus [h] sequemur. Nam & sanctissimi patres qui in Nicæa congregati sunt, trecenti decem & octo, [i] hanc regulam dederunt, ut sequatur omnis Ægyptiaca regio archiepiscopum magni nominis civitatis Alexandrinæ, & nihil absque ipso agatur ab aliquo ei subjacente episcopo. Eusebius reverendissimus episcopus Dorylæi dixit: Mentiuntur. Florentius reverendissimus episcopus C [k] Sardium dixit: Ostendant quod dicunt. Omnes ([l] reverendissimi episcopi) clamaverunt: Manifeste anathematizate [m] dogma Eutychis. [n] Qui non subscribit epistolæ, cui omnis sancta synodus consensit, hæreticus est. Anathema Dioscoro, & amantibus eum. Si non recte sapiunt, [o] quomodo possunt eligere episcopum? Reverendissimi episcopi Ægyptii clamaverunt: De fide est certamen. Cecropius reverendissimus episcopus Sebastopolis dixit: Non noverunt isti quomodo credunt, & [p] nunc volunt discere. Photius reverendissimus episcopus Tyri dixit: Consentitis epistolæ beatissimi (& sanctissimi) archiepiscopi Romæ Leonis, sicut & universalis D synodus consensit & subscripsit, aut non? Paschasinus & Lucentius [q] reverendissimi episcopi, & Bonifacius presbyter, vicarii sedis apostolicæ, per Paschasinum reverendissimum episcopum dixerunt: Tot annorum episcopi in * ecclesia senescentes, usque ad hoc tempus fidem [r] rectam * catholicam ignorant, & expectant adhuc * alienam sententiam? [s] Et interpretata in Græcam linguam prædicta interlocutione, omnes reverendissimi episcopi clamaverunt: Qui non consentit

* ecclesia

BALUZ. NOTÆ

a Paris. *Petimus eos aperte anathematizare Eutychem*
b Hanc vocem non agnoscunt veteres editiones, neque codices Corbejensis & Divionensis. d Paris. *Hieracius*.
c Legendum *Subscribant*. Error est typographicus editionis Labbeanæ.
e Divion. & veteres editiones, *Deo amantissimi*, Paris. *Deo amatoris*.
f Hanc quidem lectionem habent codex Paris. & Divion. Sed in margine illius scriptum est ita: *ad in omnibus* Quomodo legitur in codice Corbejensi & in antiquis editionibus.
g Veteres libri, *beatissimi*.
h Veteres libri & editiones, *sequimur*.
i Vocem *hanc*, quæ superflua est, non agnoscunt veteres libri & editiones. Porro codices Divion. & Paris. pro *regulam dederunt* scribunt *regulaverunt*.
k Veteres libri & editiones, *Sardensium*.
l Hoc deest in Paris. & Divion. adjectum est supra lineam.
m Paris. *dogmata*. n Divion. & Corb. *Qui non subscripsit*.
o Corb. *Quomodo habent eligere*, Divion. *habent ordinare*. Paris. *quomodo habent de Episcopo decernere*.
p Corb. *& nunc volunt discere*. Paris. *& non volunt discere*. Veteres editiones, *& non volunt discere*.
q Codex Corb. *viri reverentissimi Episcopi*. Et paulo post, *virum reverentissimum Episcopum*.
r Legendum, *rectam & catholicam*. Mendum est typographicum editionis Labbeanæ.
s Codex Parisiensis ista non habet. In Divionensi addita sunt in margine.

epistolæ sanctissimi archiepiscopi Leonis, hæ- A reticus est. Diogenes reverendissimus episco- pus Cyzici dixit. [a] Qui necdum cognoscunt quod credunt, [b] isti ordinare habent episco- pum? (Omnes) reverendissimi episcopi cla- maverunt: Qui non anathematizat Eutychem, hæreticus est. Reverendissimi episcopi Ægyp- tii clamaverunt. [c] Anathema Eutychi & [d] credentibus ei. Reverendissimi episcopi ([e] cla- maverunt &) dixerunt: Subscribant episto- læ Leonis. Qui non ei subscribit, hæreti- cus est. Reverendissimi episcopi Ægyptii cla- maverunt: Extra voluntatem archiepiscopi nostri non possumus subscribere. Acacius re- verendissimus episcopus Ariarathiæ dixit: [f] In- congruum est, universalem synodum [g] præter- B mittere [h] & in unam personam attendere, [i] quæ susceptura est episcopatum Alexandriæ ma- gnæ civitatis. Intentio enim his est, sicut in Ephesio perturbaverunt omnia, & scandalis [k] compleverunt universum mundum, & nunc istam sanctam & magnam synodum [l] per- turbare. [m] Petimus, ut non eis [n] conceda- tur: sed aut consentiant epistolæ, aut regu- larem damnationem suscipiant, & cognoscant quia excommunicati sunt. Photius reveren- dissimus episcopus Tyri dixit. Quomodo co- nantur [o] ordinem facere, non eadem sapien- tes huic sanctæ & universali synodo? Si enim [o] recta sapiunt, ostendant [p] propriam inten- C tionem, qualis est circa fidem, & suscipiant epistolam (sanctissimi) archiepiscopi Leonis. Si autem nolunt, excommunicati sunt. (Om- nes) reverendissimi episcopi clamaverunt. Hæc omnes dicimus, omnes sic sapimus. Reverendissimi episcopi Ægyptiorum (per unum ipsorum, [q] Hieracum [r] scilicet,) dixerunt: Jam per petitiones [s] nostram fidem manifestam fecimus, & non extra catholi- cam fidem credentes apparuimus. Quia vero episcopi nostræ regionis nimis multi sunt, [u] nos pauci, non possumus [u] pauci numero illorum personas suscipere. Petimus autem vestram sublimitatem, & hanc san- ctam & magnam synodum, ut misereamini D nobis, & expectetis nostrum archiepiscopum, ut secundum antiquam consuetudinem, illius sequamur sententiam. Quia si extra volun- tatem præsidis nostri aliquid faciamus, si- cut præsumptores & non servantes secundum canones antiquam consuetudinem, [y] omnes Ægyptiacæ regiones [z] insurgent in nos. (Er- go) miseremini nostræ senectutis: [aa] miserere- mini, & non nos faciatis in peregrinatione

[p] procedat

A λαλιὼ ἀγνοοῦντες, ὅτι ἐνδέχονται ἀλλοτρίας γνώμης ἀρτηθῆναι; ἐ ἑρμηνευθείσης ἑλληνιστὶ τῆς προσε- γραμμένης καταθέσεως, πάντες οἱ ἐπίσκοποι ἐβόη- σαν· ὁ μὴ συντιθέμενος τῇ ἐπιστολῇ τοῦ ἁγιω- τάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος, αἱρετικός ἐστι. Διο- γένης ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Κυζίκου εἶπεν· ὁ αἵρεσιν μὴ εἰδώς, τί πιστεύει, οὗτος ἔχει χειροτονῆ- σαι ἐπίσκοπον; οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· ὁ μὴ ἀναθεματίζων Εὐτυχέα, αἱρετικός ἐστι. οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι Αἰγύπτου ἐβόησαν· ἀνάθε- μα Εὐτυχεῖ, καὶ τοῖς πιστεύουσιν αὐτῷ. οἱ εὐλαβέ- στατοι ἐπίσκοποι εἶπον. ὑπογραψάτωσαν τὴν ἐπιστολὴν Λέοντος. ὁ μὴ ὑπογράφων τῇ ἐπιστολῇ, αἱρετι- B κός ἐστι. οἱ τῆς Αἰγύπτου εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· παρὰ γνώμην ἀρχιεπισκόπου οὐ δυνάμεθα ὑπογράψαι. Ἀκάκιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀριαραθείας εἶπεν· ἄτοπόν ἐστι, τὴν οἰκουμενικὴν ὑπερβεῖν σύνοδον, καὶ εἰς ἓν πρόσωπον βλέπειν, τὸ μέλλον τὴν ἐπισκοπὴν δέχεσθαι τῆς Ἀλεξανδρέων πόλεως. ὁ σκοπὸς γὰρ αὐτοῖς ἐστιν, ὥσπερ ἐν Ἐ- φέσῳ τὰ πάντα συνέχεαν, καὶ σκανδάλων ἐπλή- ρωσαν τὴν οἰκουμένην, καὶ νῦν ταράξαι τὴν ἁγίαν ταύτην, καὶ μεγάλην σύνοδον. δεόμεθα οὖν, μὴ προσχωρῆσαι αὐτοῖς, ἀλλ' ἢ συνθέσθαι αὐτοὺς τῇ ἐπιστολῇ, ἢ δέξασθαι τὰ ἐκ τῶν κανόνων ἐπιτί- μια, καὶ εἰδέναι, ὅτι ἀκοινώνητοί εἰσι. Φώτιος ὁ C εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Τύρου εἶπε· πῶς τὴν χει- ροτονίαν ἐπιχειροῦσι ποιῆσαι, ἕτερα φρονοῦντες τῇ οἰ- κουμενικῇ ταύτῃ συνόδῳ; εἰ τοίνυν φρονοῦσιν ὀρθῶς, δειξάτωσαν τὸν ἑαυτῶν σκοπὸν τὸν περὶ τὴν πίστιν, καὶ δεξάσθωσαν τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ἀρχιεπισκόπου Λέ- οντος· εἰ δὲ μὴ βούλονται, ἀκοινώνητοί εἰσιν· οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν. ταῦτα πάντες λέγο- μεν· πάντες οὕτω φρονοῦμεν. οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκο- ποι τῆς Αἰγύπτου εἶπον· ἤδη διὰ δεήσεων τὴν ἑαυτῶν πίστιν φανερὰν ἐπιδείξαμεν, καὶ οὐκ ἔξω τῆς καθολικῆς πίστεως ὤφθημεν πιστεύοντες. ἐπειδὴ δὲ οἱ τῆς διοικήσεως ἡμῶν θεοσεβέστατοι ἐπίσκοποι τυγχάνουσι παμπολλοι, οὐχ οἷοί τε δὲ ἡμεῖς ἐσ- D μὲν ἐλαχιστοι ὄντες τὸ ἐκείνων ἀναδέχεσθαι πρό- σωπον, ἀξιοῦμεν τὴν ὑμετέραν ὑπεροχὴν, καὶ τὴν ἁγίαν, καὶ μεγάλην ταύτην σύνοδον, ὥστε κατελεῆ- σαι ἡμᾶς, καὶ ἀναμεῖναι τὸν ἡμέτερον ἀρχιεπίσκο- πον, ἵνα κατὰ τὰ ἀρχαῖα ἔθη τῇ γνώμῃ ἐκείνου ἐξακολουθήσωμεν. ἐὰν γὰρ παρὰ τὴν τοῦ ἡγεμο- νεύοντος γνώμην ποιήσωμέν τι, ὡς ἀκανονίστως ἐ- πέρ-

BALUZII NOTÆ

a Veteres libri: *Qui necdum cognoscit quid credit.*
b Paris. *sic ordinare habet.*
c Annotatio Rustici. *Hic Ægyptii Episcopi anathematizant Eutychen.* Hanc annotationem Crabbus & alii posuerant. Romani deleverunt, quia nesciebant esse Rustici.
d Divion. & Paris. *concredentibus.*
e Hæc desunt in omnibus antiquis codicibus. *In synodum (corrige, synodo) Ostelius sanctus agit, & in hominem sustinet bene dicere.*
f Annotatio Rustici. *In synodum* (corrige, *synodo*) … *& in unam personam.* Alii & veteres editiones, *& in una persona.*
g Paris. *contemnere.* h Paris. *& unam personam.* … *Alexandrinæ magnæ civitatis suscipere.*
i Divion. & Corb. *qua futura est* … l Idem codex addit *festinant.*
k Paris. *compleverunt.*
m Divion. *Petimus ne hic.* o Iidem libri, *recte.*
n Veteres libri & editiones, *ordinationem.* … Legendum, *propriam* …
p Paris. & Divion. *præceptum Episcopum.* r Hæc vox deest in omnibus libris nostris.
q Veteres libri, *Hieracum.* t Idem & Paris. *Quia enim reverentissimi Episcopi.*
s Divion. *nostra.* … & in margine, *ut nos sumus.*
u Divion. *& non pauci*, & in margine, … Deerant etiam olim in Divionensi, ubi addita sunt supra lineam.
x Hæc desunt in codice Parisiensi. Deerant etiam olim in Divionensi, ubi addita sunt supra lineam.
y Paris. *omnes Episcopi Ægyptiaca regionis.*
z Corb. *insurgunt in nos.* Paris. & Divion. *adgravarunt nos.*
aa Vocem *miseremini* non repetit in hoc loco vetus exemplar Parisiense. Ita etiam primo in Divionensi, sed illic postea addita est supra lineam.

παρέχοντες ἡμῖν οἱ ἀπὸ πάσης τῆς Αἰγυπτιακῆς A διοικήσεως, καὶ οὐκ ἀθετήσουσι, καὶ μὴ φυλάξουσι τὰ ἀρχαῖα ἔθη κατὰ τοὺς κανόνας. ἐλεήσατε τὸ γῆρας ἡμῶν, ἐλεήσατε· καὶ μὴ παραστήσητε ἡμᾶς ἐν ἀλλοδαπῇ τὸν βίον ἡμῶν καταλῦσαι. καὶ ἔῤῥιψαν ἑαυτοὺς εἰς τὸ ἔδαφος οἱ αὐτοὶ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι, καὶ εἶπον· ἐλεήσατε ἡμᾶς, φιλάνθρωποί ἐστε. Κεκρόπιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Σεβαστουπόλεως εἶπεν· ἡ οἰκουμενικὴ σύνοδος τῆς Αἰγυπτιακῆς μείζων ἐστὶ, καὶ ἀξιοπιστοτέρα· καὶ οὐκ ἔστι δίκαιον, δέκα αἱρετικοὺς ἀκουσθῆναι, καὶ παροφθῆναι χιλίους διακοσίους ἐπισκόπους. οὐ γὰρ νῦν ἀπαιτοῦμεν αὐτοὺς, ὑπὲρ ἑτέρων τὴν ἑαυτῶν πίστιν φανερῶσαι· ἀλλ' εἰς οἰκεῖον πρόσωπον λέγομεν αὐτοὺς συνθέσθαι B τῇ ὀρθοδοξίᾳ. οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι τῶν Αἰγυπτίων ἐβόησαν· οὐκ ἔτι δυνάμεθα οἰκῆσαι τὴν ἐπαρχίαν· ἐλεήσατε ἡμᾶς. Εὐσέβιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Δορυλαίου εἶπεν· ἐντολεῖς εἰσιν οὗτοι πάντων τῶν Αἰγυπτίων, καὶ ὀφείλουσι τῇ οἰκουμενικῇ συνόδῳ συνθέσθαι. Λουκήνσιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος, ἐπέχων τὸν τόπον τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου, εἶπεν· εἰ πλανῶνται, παρὰ τῆς ὑμετέρας μεγαλοπρεπείας μαθητευέσθωσαν· ὅτι οὐ δύνανται δέκα ἄνδρες πρόκριμα ποιεῖν τῇ συνόδῳ τῶν ἑξακοσίων ἐπισκόπων, καὶ τῇ καθολικῇ πίστει. οἱ εὐλαβέστατοι τῶν Αἰγυπτίων ἐπίσκοποι ἐβόησαν· φονευόμεθα. ἐλεήσατε ἡμᾶς. πάντες οἱ εὐλαβέστα- C τοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· ὁρᾶτε, πῶς μαρτυροῦσι τοῖς ἑαυτῶν ἐπισκόποις; λέγουσιν· ὅτι φονευόμεθα. οἱ Αἰγύπτιοι εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι εἶπον· ἀποθνή-

A nostram vitam consumere. Et iidem reverendissimi episcopi jactaverunt se in terram, & dixerunt: Clementes estis, miseremini nostri. Cecropius reverendissimus episcopus Sebastopolis dixit. Universalis hæc synodus, [a] Ægyptiaca (regione) major est, ac fide dignior: & non est justum [b] decem hæreticos audiri, & prætermitti [c] mille ducentos episcopos. [d] Non enim nunc nos exigimus, ut pro aliis suam fidem ostendant; sed dicimus, [e] ut ipsi pro sua persona rectæ fidei consentiant. Reverendissimi episcopi Ægyptiorum clamaverunt: Jam non possumus habitare in provincia: miseremini nostri. Eusebius reverendissimus episcopus Dorylæi B dixit: Procuratores sunt isti omnium Ægyptiorum, & debent universalem synodum sequi. [f] Lucentius reverendissimus episcopus, vicarius sedis apostolicæ, dixit: Si errant, doceantur [g] per vestram magnificentiam: quia non possunt decem homines præjudicium facere synodo sexcentorum episcoporum, nec catholicæ fidei. Reverendissimi episcopi Ægyptii clamaverunt: Occidimur, miseremini nostri. Omnes reverendissimi episcopi clamaverunt: Videtis, quomodo testimonium perhibent suis episcopis, dicentes, quia occidimur? [h] Ægyptii reverendissimi episcopi dixerunt: [i] Morimur, per vestigia vestra, miseremini nostri. Moriamur a vobis, & C non illic. Fiat hic archiepiscopus, & subscribimus, & consentimus. Miseremini [k] canorum [*] nostrorum. Detur hic archiepiscopus. Novit [l] Dei amantissimus archiepiscopus Anatolius, quia talis [m] consuetudo in Ægy-

[*] tiarum

BALUZII NOTÆ.

a Parif. *Ægyptiacis Episcopis major est & fidelior*. Sic etiam ferme Divionensis. Corb. *Ægyptiaca major est & fide dignior*.

b Supra pagina 51. nominantur tredecim. Et totidem fuisse ait Balsamon in canone 30. illius Concilii Chalcedonensis.

c Vetus nota adjecta in margine editionis Venetæ. *Mille ducenti Episcopi in Chalcedonensi Concilio videntur adfuisse, non tamen affirmare sciverit*. Habet sane locus ille magnam difficultatem, quia Cecropius comparans, ut videtur, numerum Episcoporum synodi Chalcedonensis cum Hieraco & ceteris, qui procuratores erant Episcoporum Ægypti, ait justum non esse decem hæreticos audiri & prætermitti (id est, contemni) mille ducentos Episcopos. Vir clarissimus Andreas Chevillerus in dissertatione de formulis fidei subscribendis cap. 4. pag. 109. hanc difficultatem ita solvi posse putat, si Cecropius intelligatur voluisse signare numerum Episcoporum quatuor synodorum generalium, CCCXVIII. nimirum Nicænæ, CL. Constantinopolitanæ, CCXII aut circiter Ephesinæ, & DXX. Chalcedonensis. Nam si de numero mille ducentorum demas DCLXXX. pro tribus prioribus, remanent pro Chalcedonensi DXX. quos huic synodo interfuisse legimus in rescripto Marciani ad Palladium edito in tertia quam vocant ejusdem synodi parte. Ingeniosa quidem & erudito viro digna conjectura, quam tamen vix arbitror stare posse. Nam ut ea stare possit, necessarium est manere comparationem inter decem illos Episcopos Ægyptios & eos qui constituebant synodum Chalcedonensem. Quippe quum Episcopi Concilii universalis urgerent Ægyptios ut subscriberent epistolæ Leonis ad Flavianum, illi vero exciperent se id facere non posse extra sententiam & jussionem Archiepiscopi sui, & ideo expectandum esse donec ordinatus esset Episcopus in Ecclesia Alexandrina, Acacius Episcopus Ariarathiæ dixit incongruum esse universalem synodum prætermittere sive contemnere, ut est in codice Parisiensi, & in unam personam attendere quæ susceptura est episcopatum Alexandriæ. Præterea Lucentius Papæ Leonis vicarius eodem quo Cecropius dixit, quamvis aliis verbis, nimirum non posse decem homines facere præjudicium synodo sexcentorum Episcoporum. Ex quibus colligi non absurde potest respexisse Cecropium ad Episcopos Concilii Chalcedonensis quum interlocutus est non esse justum decem hæreticos audiri & mille ducentos Episcopos contemni. Synodus enim universalis, quod repetendum est, exigit subscriptionem, decem Ægyptii recusant. Annon æquum est illis decem obsequi, spretam tot Episcoporum catholicorum petitionem contemni? Itaque persuasum prorsus habeo errorem hic commissum esse a compositore gestorum, aut certe ab eo qui primus gesta transcripsit ex tabulis Notariorum. Legendum ergo *sexcentorum*, ut habet Lucentius, non vero *mille ducentorum*.

d Veteres libri & editiones. *Non enim nos exigimus*.

e Parif. *aut semetipsi recta fidei consentiant*. Divion. *ut semetipsos recta fidei consentiant*. Lectio vulgata extat in margine ejusdem codicis Divion. & in Corb.

f Varie jactatus est hic locus. In Corbejensi exemplari pro *Lucentius* scriptum est *Vicarius* hoc modo. *Vicarius vivi reverentissimus episcopus vicarius sedis apostolica sedis dixit*. Crabbus *Vicarius vir reverentiss. Episcopus majoris sedis apostolica dixit*. Quod argumento est illum in suo exemplari habuisse sicut nos descripsimus ex Corbejensi, & offensum illum hoc errore *majoris* posuisse loco *prioris sedis*. Surio aliter visum. Itaque sic edidit *Lucentius reverendissimus Episcopus vicarius sedis apostolica dixit*. Et hæc est lectio codicum Divion. & Paris.

g In libro Corbejensi mendose scriptum est, *per vestigium vestram magnificentiam*. quam lectionem habet etiam Divionensis in margine. Haud dubie sic etiam scriptum erat in veteri codice quo Crabbus utebatur. Quod eum impulit ut dum hunc locum emendare studet, sic ederit *per vestigiorum vestrorum magnificentiam*, quod est ridiculum. Itaque recte repositum est a Romanis, *per vestram magnificentiam*. Quæ est lectio codicum Parisiensis & Divionensis.

h Vox *Ægyptii* abest a codice Parisiensi. In Divionensi vero addita est supra lineam.

i Divion. *Morimur*. Item mox *Moriemur* pro *Moriamur*.

k Parif. *canis nostris*.

l Corb. *Dei amicissimus*, Parif. & Divion. *Dei amator*.

m Romani videntes veterem lectionem esse admodum barbaram, illam substituerunt. Nam veteres editiones & vetera exemplaria habent, *consuetudo Ægyptiacam regionem obtinuit*.

Ægyptiaca regione obtinuit, ut omnes epi- A
scopi obediant archiepiscopo ᵃ Alexandriæ.
Non quia non obtemperamus synodo, ᵇ sed
occidemur in patria. Miseremini nostri: po-
testatem habetis: subditi sumus, non recu-
samus. ᶜ Melius est nos mori a domino mun-
di, & a vestra * magnificentia, & ab hac (* excellentia)
sancta synodo, quam illic. Propter Deum
miseremini istorum canorum, parcite decem
hominibus, ᵈ parcite. Omnes reverendissimi
episcopi clamaverunt: Isti hæretici sunt. Re-
verendissimi episcopi Ægyptii dixerunt: Po-
testatem habetis ᵉ in animam nostram, par-
cite decem hominibus. ᶠ Moriemur illic.
Melius est hic mori. Misericordes sunt do-
mini. Novit consuetudinem ᵍ Anatolius ar- B
chiepiscopus. Hic sumus, usque dum fiat
archiepiscopus. Sedes nostras volunt: tol-
lant. nolumus esse episcopi, solummodo
non moriamur. Date archiepiscopum, &
si contradixerimus, punite nos. ʰ Con-
sentimus his quæ decreverit potestas vestra.
Non contradiximus, sed eligite archiepi-
scopum. Hic expectamus ⁱ usque dum ordi-
netur. Omnes reverendissimi episcopi clama-
verunt: Subscribant ᵏ damnationi Diosco-
ri. Magnificentissimi & gloriosissimi judices
& amplissimus senatus dixerunt: Quoniam
reverendissimi episcopi Ægyptiorum, non ut
repugnantes catholicæ fidei, subscribere in
præsenti distulerunt epistolæ sanctissimi ar- C
chiepiscopi Leonis, sed dicentes consuetudi-
nem esse in Ægyptiaca regione, extra sen-
tentiam & jussionem archiepiscopi nihil ta-
le ˡ se posse; poscunt autem sustineri se,
donec consecretur episcopus, qui ordinan-
dus est magnæ civitatis Alexandriæ: ᵐ ratio-
nabile nobis & clemens esse apparuit, ut in
eodem habitu expectent in regia civitate, &
dilationem ⁿ habeant usque ad ᵒ ordinatio-
nem archiepiscopi magnæ civitatis Alexan-
driæ. * Paschasinus reverendissimus episco- (* Latine)
pus, vicarius sedis apostolicæ, dixit: ᵖ Si
præceperit * gloria vestra, & jubetis illis (* potestas)
aliquid præstari humanitatis, fidejussoribus
datis, non exeant de ista civitate, quamdiu D
ᑫ Alexandria episcopum accipiat. Magnifi-
centissimi & gloriosissimi judices & amplissi-
mus senatus dixerunt: ʳ Sanctissimi Pascha-
sini sit ˢ firmum judicium. Unde permanen-
tes in proprio habitu reverendissimi episcopi
Ægyptiorum, aut dent fidejussores, si hoc
illis est possibile; aut per ᵗ sacramentum eis

A σκομεν, τὰς πολιὰς ὑμῶν. ἐλεήσατε ἡμᾶς. ἀποθα-
νούμεθα ἀφ' ὑμῶν, καὶ μὴ ἐκεῖ. γένηται ὧδε ἀρχιεπί-
σκοπος, καὶ ὑπογράφομεν, καὶ συντιθέμεθα. τὰς
πολιὰς ταύτας ἐλεήσατε. δοθήτω ὧδε ἀρχιεπίσκο-
πος. οἶδεν ὁ θεοφιλέστατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀ-
νατόλιος, ὅτι παρ' ἡμῖν ἔθος κεκράτηκεν ἐν τῇ
Αἰγυπτιακῇ διοικήσει, ὥστε πάντας τοὺς ἐπισκό-
πους ὑπακούειν τῷ Ἀλεξανδρείας ἀρχιεπισκόπῳ. οὐκ
ἀπειθοῦμεν τῇ συνόδῳ, ἀλλὰ φονευόμεθα ἐν τῇ
πατρίδι. ἐλεήσατε ἡμᾶς. ἐξουσίαν ἔχετε. ὑποκεί-
μεθα. οὐκ ἀπειθοῦμεν. αἱρετώτερον ἡμᾶς τε-
ρὰ τοῦ δεσπότου τῆς οἰκουμένης, καὶ παρὰ τῆς ὑ-
μῶν ὑπεροχῆς, καὶ παρὰ τῆς ἁγίας συνόδου ἀπο-
B θανεῖν, ἢ ἐκεῖ. διὰ τὸν Θεὸν ταύτας τὰς πολιὰς
ἐλεήσατε. φείσασθε δέκα ἀνθρώπων, φείσασθε.
πάντες οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν. οὗτοι
αἱρετικοί εἰσιν. οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι Αἰ-
γύπτιοι εἶπον. τῆς ψυχῆς ἡμῶν ἐξουσίαν ἔχετε,
δέκα ἀνθρώπων φείσασθε. ἀποθνήσκομεν ἐκεῖ.
βέλτιον ἐνταῦθα ἀποθανεῖν. ἐλεήμονές εἰσιν οἱ
δεσπόται. οἶδε τὰ ἔθη ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἀνα-
τόλιος. ὧδέ ἐσμεν, ἕως οὗ γένηται ἀρχιεπίσκο-
πος. τοὺς θρόνους θέλουσι, λαβέτωσαν. οὐ θέλομεν
εἶναι ἐπίσκοποι. μὴ ἀποθάνωμεν μόνον. φέρετε
ἀρχιεπίσκοπον, καὶ ἐὰν ἀντείπωμεν, τιμωρήσασθε
ἡμᾶς. πειθόμεθα οἷς ὁρίζει ἡ ἐξουσία ὑμῶν.
C οὐκ ἀπειθοῦμεν. ἀλλ' ἐκλέξασθε ἀρχιεπίσκοπον.
ὧδε ἐκδεχόμεθα, ἕως οὗ χειροτονηθῇ. πάντες οἱ
εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· ὑπογραψάτωσαν τῇ κα-
θαιρέσει Διοσκόρου. οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐν-
δοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ὑπερφυὴς σύγκλητος, εἶπον.
ἐπειδὴ οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι τῶν Αἰγυπτίων,
οὐχ ὡς μαχόμενοι τῇ καθολικῇ πίστει, ὑπογρά-
ψαι τῇ ἐπιστολῇ τοῦ θειοτάτου ἀρχιεπισκόπου Λέον-
τος ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἀνεβάλλοντο, ἀλλὰ φάσ-
κοντες ἔθος εἶναι ἐν τῇ Αἰγυπτιακῇ διοικήσει,
παρὰ γνώμην, καὶ διατύπωσιν τοῦ ἀρχιεπισκόπου
μηδὲν τοιοῦτον ποιεῖν, καὶ ἀξιοῦσιν ἐνδοθῆναι αὐ-
τοῖς ἄχρι τῆς χειροτονίας τοῦ ἐσομένου τῆς Αλε-
D ξανδρέων μεγαλοπόλεως ἐπισκόπου. εὔλογον ἡμῖν
ἐφάνη, καὶ φιλάνθρωπον, ὥστε αὐτοῖς μένουσιν ἐπὶ
τοῦ ἰδίου σχήματος ἐν τῇ βασιλευούσῃ πόλει, ἐν-
δοσιν παρασχεθῆναι, ἄχρις ἂν χειροτονηθῇ ἀρ-
χιεπίσκοπος τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως.
* Πασχασῖνος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος, καὶ το- (* Romaisl.)
ποτηρητὴς τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου εἶπεν· εἰ προ-
στάττει

BALUZII NOTÆ.

a Parif. & Divion. addunt *magna*.
b Veteres libri & editiones, *sed occidimur*. Ego non dubito quin editio Romana sit elegantior.
c Iidem libri & editiones: *Libentius*. Ego non dubito quin editio Romana sit elegantior.
d Ultimum *parcite* deest in omnibus antiquis libris & editionibus.
e Parif. & Corb. *in anima nostra*. Divion. *in animas nostras*.
f Divion. *Moriemur*. *Melius illis est hic mori*. Parif. *Moriamur ab illis*. *Melius est hic mori*.
g Veteres libri, *Archiepiscopus Anatolius*.
h Parif. & Divion. *Consentimus quibus decreverit*.
i Veteres libri, *usquequo ordinetur*.
k Divion. & Parif. *damnationem*.
l Hæc desunt in codicibus Divion. & Corbeiensi. Parisiensis mutilus est in hoc loco.
m Divion. & Parif. *aptum nobis & congruum apparuit in eodem habitu*.
n Iidem libri, *habere*. o Parif. *ordinem*.
p Corb. *Si præcipit*, quod Crabbus ita emendavit; *Si præceperit*. Legendum: *Si præcipit*. Atque ita habent codices Parisiensis & Divionensis.
q Divion. *Alexandria Episcopum acceptum*.
r Divionensis & Parisiensis. *Reverentissimi*.
s Iidem libri, *certum*.
t Veteres libri & editiones, *sacramenta*, quod certe melius est.

τάττοι ἡ ὑμετέρα ἐξουσία, καὶ * κελεύσῃ τί ποτε αὐτοῖς παρασχεθῆναι φιλανθρωπίας ἐχόμενον, ἐγγύας δώσουσιν, ὅτι οὐκ ἐξέρχονται ταύτης τῆς πόλεως, ἕως οὗ ὁ Ἀλεξανδρέων ἐπίσκοπος διξηται. οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ὑπερφυὴς σύγκλητος, εἶπον· ἡ τοῦ ὁσιωτάτου ἐπισκόπου Πασχασίνου ψῆφος βεβαία ἔστω. ὅθεν μένοντες ἐπὶ τοῦ οἰκείου σχήματος οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι τῶν Αἰγυπτίων, ἢ ἐγγύας παρέξουσιν, εἰ τοῦτο αὐτοῖς δυνατόν, ἢ ἐξωμοσίᾳ πιστευθήσονται, ἀναμένοντες τὴν χειροτονίαν τοῦ ἐσομένου ἐπισκόπου τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως. *

credatur, quia expectant ordinationem futuri episcopi magnæ civitatis Alexandriæ. *

Καὶ κατὰ κέλευσιν τῶν ἐνδοξοτάτων ἀρχόντων, καὶ τῆς μεγαλοφυοῦς συγκλήτου, καὶ τῆς ἁγίας συνόδου, εἰσελθόντων Φαύστου, Μαρτίνου, Πέτρου, Μανουηλίου, Ἀβρααμίου, Ἰώβ, Ἀντιόχου, Θεοδώρου, Παύλου, Ἰακώβου, Εὐσεβίου, Τρύφωνος, Μαρκέλλου, Τιμοθέου, Περγαμίου, Πέτρου, Ἀστερίου, Ἰωάννου, τῶν εὐλαβεστάτων πρεσβυτέρων, καὶ ἀρχιμανδριτῶν, καὶ καθεσθέντων, οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ὑπερφυὴς σύγκλητος, εἶπον· δεήσεις ἐπεδόθησαν τῷ θειοτάτῳ, καὶ εὐσεβεστάτῳ ἡμῶν δεσπότῃ ἐξ ὀνόματος Καρώσου, καὶ Δωροθέου τῶν εὐλαβεστάτων ἀρχιμανδριτῶν, καὶ ἑτέρων τινῶν. τὰ ὀνόματα τοίνυν τῶν ἐπιδεδωκότων αὐτὰς δῆλα γινέσθωσαν τοῖς εἰσελθοῦσιν εὐλαβεστάτοις ἀνδράσιν, ὥστε αὐτοὺς εἰπεῖν, εἰ πάντας ἴσασιν εἶναι ἀρχιμανδρίτας. * καὶ ἀκούσαντες οἱ εὐλαβέστατοι ἀρχιμανδρῖται τὰ ὀνόματα τῶν ἐπιδεδωκότων τὰς δεήσεις, διὰ Φαύστου τοῦ εὐλαβεστάτου εἶπον· Κάρωσος, καὶ Δωρόθεος ἀρχιμανδρῖταί εἰσιν. Ἐλπίδιος μνημειοφύλαξ τῶν Προκοπίου ἐστί. Φωτεινὸν ἔτι οὐκ οἴδαμεν, τίς ἐστιν. Εὐτύχιος ἐν μαρτυρίῳ Κελεστίνης ἐστί· μοναστήριον γὰρ οὐκ ἔχει· Θεόδωρος μνημείτης ἐστί. Μωσῆν οὐκ οἴδαμεν. Μάξιμος ἀρχιμανδρίτης ἐστί, διδάσκαλος Εὐτυχέως. Γερόντιον οὐκ οἴδαμεν, Νεμεσινὸν οὐκ οἴδαμεν· καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ξενίζει ἡμᾶς. Θεοφίλου τὸ ὄνομα ξενιζόμεθα. Θωμᾶν ὁμοίως οὐκ οἴδαμεν. Λεόντιος * ἀπὸ ἀρκτοξόου ἐστίν. Ὕψης μνημείτης ἐστίν, ἔχων δύο, ἢ τρία ὀνόματα εἰς τὸ Ξυλόκιρκον. Παῦλος ὁ Βιθυνὸς κατὰ μόνας ἐστὶν εἰς μνημεῖον. Γαυδέντιος * ἐστιν, ἔχει πέντε ὀνόματα εἰς * τὰ Φιλίππου. Εὐγνωμόνιον οὐκ οἴδαμεν. παρακαλοῦμεν πεμφθῆναι ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεπείας ὑμῶν, καὶ τῆς ἁγίας συνόδου τινάς, καὶ ἀπελθεῖν, καὶ ἰδεῖν τὰ μοναστήρια

[a] Per jussionem [b] quoque gloriosissimorum judicum, & amplissimi senatus, & sanctæ synodi, intrantibus [c] Fausto, Martino, Petro, [d] Manuele, Abraamio, Job, Antiocho, Theodoro, Paulo, Jacobo, Eusebio, Tryphone, Marcello, Timotheo, Pergamio, Petro, Asterio, Joanne, reverendissimis presbyteris & archimandritis, & considentibus, magnificentissimi & gloriosissimi judices & amplissimus senatus dixerunt: Petitiones porrectæ sunt divinissimo & piissimo nostro imperatori ex nomine Carosi, & Dorothei reverendissimorum archimandritarum, [e] & aliorum aliquorum. Nomina autem illorum qui eas porrexerunt, manifesta fiant [f] his, qui introjerunt, reverendissimis viris, ut dicant, si omnes noverunt esse archimandritas. * [g] Et audientes archimandritæ [h] nomina eorum qui petitiones porrexerunt, per Faustum reverendissimum (archimandritam) dixerunt: Carosus & Dorotheus archimandritæ sunt. Elpidius * monumentorum [i] Procopiensium custos est: Photinus autem quis est, non novimus [k] Eutychius de basilica Cælestinæ est, quia monasterium non habet: Theodorus in monumentis habitat: Moysen non novimus: Maximus archimandrita est, magister Eutychis: [l] Gerontium non novimus: [m] Nemesinum non novimus sed & nomen ejus miramur: Theophili & nomen miramur. Thomam similiter non novimus: Leontius * [n] ex ursatio est: * [o] Hypsius in monumentis habitat, habens * duo vel tria nomina in Xylocirco: Callinicus habet decem nomina in memoria in Xylocirco.) Paulus de Bithynia est [p] habitans solitarie in monumento: Gaudentius in monumentis habitat: habet, quinque nomina in [q] Philippianis: * [r] Eugnomenem non novimus.

Margin notes: * κελεύει. — * Γραφεῖ, ἀνέγνω, ἀνέγραψε, ἀνέγνω. — * Γραφεῖ, ἀνέγνω, ἀνέγραψε, ἀνέγνω. — * ἀπὸ ἀρκτοξόου. — * ἴσ. μνημείτης ἐστιν, * τὰ. — * Latine legi, legimus, lego. — * Latine legi, legimus, leg. — * monasteriorum — * Hypsius — * duos vel tres homines qui sciunt eius dici... — * Eugnomenium

BALUZII NOTÆ

a Annotatio Rustici. *Ab hoc loco de catholicis archimandritis qui propter hæreticos intromissi sunt monachos.*
b Φύσει. Hanc vocem neque veteres libri habent neque veteres editiones.
c Paris. & Divion. *Faustino*. Sic etiam infra, *per Faustinum*.
d Veteres libri, *Manuhelio*, *Abramio*.
e Codex Corb. & veteres editiones, *alterutrum*. Apparet autem mendum heic subesse. Et facile erat ex Græco textu & ex vestigiis bonæ lectionis existimare reponendum esse *& alterorum*. Verum quoniam illud barbarum est, Romani maluerunt *& aliorum*. Paris. & Divionensis habent, *& alterorum*.
f *His qui introjerunt*. Hæc desunt in codice Parisiensi. Deerant etiam olim in Divionensi, sed addita postea sunt in margine.
g Veteres libri & editiones *Et audientes reverentissimi archimandritæ*.
h Corb. & Paris. *nomina quæ*.
i Corb. & Divion. in margine, *Procopiensium*. Veteres editiones, *procopiensium*. Codex Divion. *Procopien.*, Paris. *Procopii*. Si tum Procopiense monasterium fuisset, facile erat existimare quorum monumentorum custos fuerit Helpidius.
k Divion. *Eutichius basilica*. Paris. *Eutichius est in basilica Celestina*. Sic etiam in Græco.
l Divion. *Gerontium non vidimus*.
m Divion. *Nemesium non vidimus*. Sic etiam paulo post ubi Thomas nominatur.
n Id est, in loco ubi ursi nutriuntur, ut docet textus Græcus. Et hinc fortassis dicta porta ursarum apud Constantinopolim.
o Ita veteres editiones. Codex Corbeiensis habet *Hyppi*, Divion. *Ippi*, Paris. *Ipse*.
p Paris. & Corb. *singulus habitans*. Divion. *solus habitans*.
q Divion. & Paris. *Philippianus*, eodem modo, quo apud Gregorium M. lib. 11. epist. 1. legitur, *in septimo palatio quod dicitur Secundianas*, & *Curator de Placidias*. Sic enim legitur in antiquis codicibus 45. 155 & 1065 bibliothecæ Colbertinæ & in editionibus Veneta anni 1504. & Parisiensi anni 1508.
r Paris. & Corb. *Eugnomenem*, Divion. *Eugenem.nem*.

mus. Rogamus aliquos mitti a vestra magnificentia, & a vestra sancta synodo, ut ambulent, & videant monasteria eorum, [a] & discant si habent monasteria, [b] an * deludant, & noceant honoribus archimandritarum: [c] & amodo debent accipere disciplinam, ut non se dicant archimandritas qui in monumentis habitant. Petimus etiam, ut & illi qui se dicunt esse monachos, & non [d] agnoscuntur nec a vestra magnificentia, nec a sanctissimo archiepiscopo, nec a nobis, [e] exeant a civitate sicut impostores, propter scandalum quod conati sunt facere. Magnificentissimi & gloriosissimi judices & [f] amplissimus senatus dixerunt: Intrent reverendissimi monachi, qui petitiones porrexerunt. Et intraverunt Carosus & Dorotheus, & Elpidius, & [g] Photinus, & Eutychius, & reliqui reverendissimi monachi, & Barsumas monachus, insuper etiam & [h] Calepodius eunuchus. Magnificentissimi & gloriosissimi judices & amplissimus senatus dixerunt. [i] Petitiones olim reverentia vestra victori * summo porrexit. Ergo respicientes quæ vobis proferuntur, dicite si eas agnoscitis a vobis porrectas. Carosus & Dorotheus reverendissimi archimandritæ, & reliqui, respicientes petitiones, dixerunt: Istæ sunt petitiones, quas nos porreximus. Magnificentissimi & gloriosissimi judices & amplissimus senatus dixerunt: Recitentur petitiones. Et antequam recitarentur, Anatolius reverendissimus archiepiscopus Constantinopolis dixit: Calopodius & Gerontius, qui inter eos presbyteri sunt, olim damnati sunt, & non illis licet intrare. Calopodius & Gerontius dixerunt: Nemo nobis dixit, quia damnati sumus: modo nobis dixerunt. Aetius archidiaconus sanctæ ecclesiæ Constantinopolitanæ vadens ad Calopodium eunuchum, dixit ei: archiepiscopus per me archidiaconum dicit tibi, quia damnatus es: & exi. [k] Calopodius dixit: Pro qua causa? Aetius archidiaconus dixit: Ut hæreticus. Calopodius dixit: Suggero ut legantur petitiones nostræ. Gloriosissimi & magnificentissimi judices & amplissimus senatus dixerunt: Recitentur. * Beronicianus devotissimus magistrianus & secretarius sacri consistorii recitavit

* deludant honores archimandritarum, & ab his debent puniri, ut

* vertici

* Legimus, legi legimus, legi

αὐτῶν, καὶ πεισθῶσιν, εἰ ἔχουσι μοναστήρια, ἢ χλευάζουσι τὰς ὑπολήψεις τῶν ἀρχιμανδριτῶν· καὶ ἀπὸ τούτων ὀφείλουσιν * ἐπιτιμηθῆναι, ὥστε μὴ ἑαυτοὺς ἀρχιμανδρίτας λέγειν, τοὺς ἐν μνημείοις καταμένοντας. παρακαλοῦμεν δὲ, τοὺς λέγοντας ἑαυτοὺς μονάζοντας, καὶ μὴ γνωριζομένους μήτε παρὰ τῆς ὑμετέρας μεγαλοπρεπείας, μήτε ἀπὸ τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου, μήτε παρ' ἡμῶν, ἐξελθεῖν ἀπὸ τῆς πόλεως, ὡς * ἐπιθέτας, διὰ τὸ σκάνδαλον, ὃ ἐπεχείρησαν ποιῆσαι· οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· εἰσελθέτωσαν οἱ εὐλαβέστατοι μονάζοντες, οἱ τὰς δεήσεις ἐπιδεδωκότες. Καὶ εἰσῆλθον Κάρωσος, καὶ Δωρόθεος, καὶ Ἐλπίδιος, καὶ Φωτεινὸς, καὶ Εὐτύχιος, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ προειρημένοι μοναχοὶ εὐλαβέστατοι, καὶ Βαρσουμᾶς μοναχὸς, ἔτι μὴν καὶ Καλοπόδιος ὁ εὐνοῦχος. οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ὑπερφυὴς σύγκλητος, εἶπον· δεήσεις πάλαι ἡ ὑμετέρα εὐλάβεια δέδωκε τῇ καλλινίκῳ κορυφῇ. ἐπιδόντες τοίνυν τὰς προφερομένας ὑμῖν, εἴπατε, εἰ ἐπιγινώσκετε αὐτὰς εἶναι τὰς παρ' ὑμῶν ἐπιδοθείσας. Κάρωσος, καὶ Δωρόθεος οἱ εὐλαβέστατοι ἀρχιμανδρῖται, καὶ οἱ λοιποὶ, ἐπιδόντες τὰς δεήσεις, εἶπον· αὗταί εἰσιν αἱ δεήσεις αἱ παρ' ἡμῶν ἐπιδοθεῖσαι. οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ὑπερφυὴς σύγκλητος, εἶπον· ἀναγινωσκέσθωσαν αἱ δεήσεις. Καὶ πρὸ τῆς ἀναγνώσεως, Ἀνατόλιος ὁ εὐλαβέστατος ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως εἶπε· Καλοπόδιος, καὶ Γερόντιος, οἱ μεταξὺ αὐτῶν πρεσβύτεροι ὄντες, καθῃρημένοι πάλαι, καὶ οὐκ ἔξεστιν αὐτοῖς εἰσελθεῖν. Γερόντιος, καὶ Καλοπόδιος εἶπον· ἡμῖν οὐδεὶς εἶπεν, ὅτι καθῃρέθημεν· ἄρτι ἡμῖν εἶπον. Ἀέτιος ἀρχιδιάκονος τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἁγίας ἐκκλησίας, ἀπελθὼν πρὸς Καλοπόδιον τὸν εὐνοῦχον, εἶπεν αὐτῷ. ὁ ἀρχιεπίσκοπος λέγει σοι δι' ἐμοῦ ἀρχιδιακόνου, ὅτι καθῃρημένος εἶ. καὶ ἔξελθε. Καλοπόδιος εἶπε· διὰ ποῖον πρᾶγμα, Ἀέτιος ἀρχιδιάκονος εἶπεν· ὡς αἱρετικός. Καλοπόδιος εἶπεν· ἀξιῶ ἀναγνωσθῆναι τὰς δεήσεις ἡμῶν. οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, εἶπον· ἀναγνωσκέσθωσαν. * Βερονικιανὸς ὁ καθωσιωμένος μαγιστριανὸς, καὶ σηκρητάριος τοῦ θείου κονσιστωρίου ἀνέγνω.

* ἐπιτιμηθῆναι,

* ἐπιθέτας

* Ῥωμαϊστὶ, ἀνέγνω, ἀναγινώσκω, ἀνέγνω

Τῷ

BALUZII NOTÆ

a Paris. & dicant.
b Corb. aut deludent & nocent honores. Paris. aut si deludent archimandritarum honores & nocent. Divion. aut deludent & nocunt honores, & in margine, al. nocent.
c Paris. & jam debent. Sic etiam in Divionensi, qui habet in margine, al. & amodo debent.
d Divion. cognoscuntur.
e Veteres libri, ut exeant.
f Divion. ampl. senatores. Sic etiam paulo post.
g Veteres libri & Crabbus, Photius. Primus Surius reposuit Photinus. Sane in initio libelli precum, qui paulo post sequitur, vocatur Photinus.
h Ita codex Parisiensis. Corb. Calepodius, Divion. Calipodius.
i Divion. Olim reverentia victori vertici preces porrexit. Ergo respicientes quæ vobis proferuntur, dicite si eas agnoscitis quæ a vobis porrectæ sunt. Ita etiam Parisiensis, nisi quod habet porrexerunt pro porrexit.
k Paris. & Divion. addunt eunuchus.

* DIVERSORUM ARCHIMANDRITARUM

Epistolium ad Marcianum Augustum.

Τῷ εὐσεβεστάτῳ, καὶ φιλοχρίστῳ βασιλεῖ, νέῳ Κωνσταντίνῳ, Μαρκιανῷ, Καρώσου, Δωροθέου, Ἐλπιδίου, Φωτεινοῦ, Εὐτυχίου, Θεοφίλου, Θωμᾶ, Λεοντίου, Θεοδώρου, Μωσῆ, Μαξίμου, Γεροντίου, Νεμεσινοῦ, Ὕψου, Καλλινίκου, Παύλου, Γαυδεντίου, Εὐγνωμονίου, τῶν ἐλαχίστων ἀρχιμανδριτῶν, καὶ πάσης αὐτῶν τῆς συνοδίας τῆς ἐν Χριστῷ, καὶ λοιπῶν κληρικῶν, καὶ μοναζόντων, καὶ λαϊκῶν.

A Piissimo & [b] Christi amantissimo imperatori nostro, novo Constantino, Marciano, a Caroso, Dorotheo, Elpidio, Photino, Eutychio, Theodoro, Moyse, Maximo, Gerontio, Nemesino, Theophilo, Thoma, Leontio, Hypsio, Gallinico, Paulo, Gaudentio, * [c] Eugnomene, [d] minimis archimandritis, & ab omnibus in Christo comitibus suis, & reliquis clericis & monachis & laicis.

* Eugnomenio

ΑΕΙ τὸ Ῥωμαΐον βασίλειον, καὶ μάλιστα ἀπὸ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου, καὶ μάκαρος, τὴν οἰκουμένην γαλήνης πεπλήρωκεν, ἀγωνισάμενον ὑπὲρ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως. ἀλλὰ διὰ τὸ ἕκαστον τὸ ἑαυτοῦ ζητεῖν, καὶ μηκέτι τὸ τοῦ ἑτέρου, καθὼς νομοθετεῖ ἡ θεία γραφὴ, ἅπαντα λέλυται· τῶν Ἀποστόλων ἡ πίστις πεπείρακται, καὶ τὸ μὲν τῶν ἐχθρῶν, Ἰουδαίων φαμὲν, καὶ Ἑλλήνων, ἐν εἰρήνῃ εἰ καὶ κάκιστα καθέστηκε, τὰ δὲ ἡμέτερα ἐν πολέμῳ ἀσπόνδῳ τυγχάνει. αὕτη δὲ ἡ διόρθωσις ἐτηρεῖτο τῇ φιλοχρίστῳ ὑμῶν βασιλείᾳ, πρὸς τὸ μὴ σχίσμα γίνεσθαι ἐν τῇ ὀρθοδοξίᾳ, ἀλλὰ τὴν πίστιν στηριχθῆναι ὑπὸ τῆς θειότητος ὑμῶν. πᾶν γὰρ δίκαιον παντὶ μὲν ἄρχοντι πρέπει, βασιλεῖ δὲ, καὶ μάλιστα εὐσεβεῖ, κατ' ἐξαίρετον, ὅθεν αὐτῷ πέφυκε νομοθετεῖσθαι τὸ δίκαιον. δεόμεθα οὖν τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας, πρὸς τὸ κελεῦσαι οἰκουμενικὴν γενέσθαι σύνοδον, ἣν ἤδη καὶ ἡ ὑμετέρα εὐσέβεια, προνοουμένη τῆς πάντων σωτηρίας, θεσπίσαι κατηξίωσεν· ἀργῆσαι δὲ τὰς στάσεις, καὶ τὰς κατὰ βίαν ὑπογραφὰς γινομένας, καὶ τοὺς διωγμοὺς τοὺς καθ' ἑκάστην παρὰ τῶν κληρικῶν καθ' ἡμῶν μελετωμένους, οὓς ἐπιχειροῦσι, λανθάνοντες τὴν ὑμετέραν εὐσέβειαν. καὶ παρακαλοῦμεν τὴν ὑμετέραν θειότητα, * μηδένα ἀναβάλλεσθαι, μήτε ἀπὸ μοναστηρίου, μήτε ἀπὸ ἐκκλησίας, μήτε ἀπὸ μαρτυρίου, ἕως τῆς διαγνώσεως τῆς ἁγίας συνόδου, πρὸς τὸ μὴ

* [illegible]

SEmper imperium Romanorum & præsertim a Theodosio [e] magno & beato, universum mundum [f] pacis bono complevit,
B laborans pro recta fide. Sed quoniam quisque suum quærit, [g] non etiam proximi, (sicut sancit sancta scriptura) omnia soluta sunt, apostolorum fides turbata est, [h] & ea quidem quæ sunt inimicorum, Judæorum dicimus & paganorum, [i] quamvis pessima, tamen in pace constituta sunt, nostra autem in bello [k] irreconciliabili persistunt. Hæc autem correctio servabatur [l] vestro amico Christi imperio, ut non in recta fide fiat schisma, sed ut fides firmaretur a divinitate vestra. [m] Omnis enim justitia omnem quidem * judicem decet, sed præcipue imperatorem, & maxime pium: * unde ad ipsum * pertinet, jus promulgare legitimum. [n] Sug-
C gerimus ergo pietati vestræ, ut præcipiat [o] universalem fieri synodum, quam vestra pietas * providentiam faciens [p] nostrum omnium saluti, jam convenire sancivit. Vacent autem [q] * turbationes & subscriptiones quæ per violentiam fiunt, & persecutiones quæ semper [r] a clericis contra nos * meditantur, & quas conantur facere, latentes vestram pietatem. Et petimus [s] divinitatem vestram, jam neminem jactari nec a monasterio, nec ab ecclesia, neque a basilica martyris, usque ad justum sanctæ synodi judicium, ([t] ne canonicis regulis obviare videatur &) [u] ne forte

* Cor. 10
* principem,
* unde jus ipsum sancire consuevit.
* ipsi convenit sancire quod justum est.
* providens nostræ omnium saluti, jam indicere dignata est.
* seditiones,
* exercentur.

BALUZII NOTÆ.

a Titulus iste desideratur in omnibus antiquis exemplaribus. Et sane si ullus ponendus esset, ita concipi oporteret. *Preces oblata Marciano Imperatori ab archimandritis.*
b Corb. *Christi amicissimo*, reliqui *Christianissimo*.
c Corb. *Eugnomiano*. Ex quo formata est prava lectio codicum Divion. & Paris. *Eunomio*.
d Veteres editiones, *viris*. In Corbejensi est *nimis*, ubi sunt vestigia priscæ lectionis. Paris. & Divion. *humillimis*.
e Veteres libri & editiones, *maximo*.
f Corb. *pacis complevit*, Divion. *pace complevit*, Paris. *tranquillitas implevit*.
g Paris. & Divion. *& jam non proximi*.
h *Et ea quidem quæ sunt*. Hæc desunt in codice Parisiensi. Deerant etiam olim in Divionensi, ubi addita sunt supra lineam. Itaque in codicibus illis legitur, *inimicorum autem, Judæorum*.
i Iidem libri *quamvis pessima est, tamen in pace constituta est*.
k Corb. & Divion. in marg. *bello infœrato*. Paris. *bello infœderato persistit*. Divionensis habet in textu *nostra autem in bello fidei ratio persistit*, ubi *fidei ratio* mendose positum est pro *infœderato*.
l Corb. *Christo*. Reliqui, *vestro pissimo*.
m Codices Divion & Paris. *Omnis enim justitia omni judici decet, præsertim pissimo Imperatori. Unde ipsi convenit sancire quod justum est*. Divion. *ipsis pertinentibus promulgare legitimum*.
n Paris. *Suggerimus autem*.
o Annotatio Rustici. *Ipsam dicunt quæ Chalcedone collecta est, quia nondum convenerat quando est hæc oblata petitio. Regula est ut ab electa synodo non liceat appellare. Isti igitur hæc ipsa sunt electioni damnati*.
p Corb. *nostra omnium salutis*. Paris. *nostra salutis*. Ita etiam primo in Divionensi, sed postea vox *omnium* addita est supra lineam.
q Veteres libri, *turba*.
r Sic Ordericus Vitalis pag. 871. ait: *& Clerici, qui semper invident monachis*. Item pag. 873. *Ecce antiquus mos pro invidia quæ Clerici contra monachos utebantur depravatus fuit*.
s Paris. & Divion. *serenitatem*.
t Hæc desunt in omnibus antiquis exemplaribus.
u Codices Paris. & Divion. *ne forte aliqui qui pacem diligunt, & ejus curam faciunt, aliis seditionem facientibus, hæc pietati vestræ adscribant; ut iterum per sanctos patres recta fide confirmata, nos reliquum tempus vitæ*

forte aliqui, aliis seditionem facientibus, A * hæc pietati vestræ putent * adscribenda, quam pacem diligere, & pro ipsa * præ omnibus novimus cogitare: ut iterum per sanctos patres sancta fide confirmata, possimus reliquum tempus vitæ nostræ caste & pie [a] vivere, & in pace incessanter consuetas orationes offerre domino nostro Christo pro * diuturnitate æternı vestri imperii, qui & sua bona voluntate invisibiliter [b] vobis donavit imperium) divinissimi Augusti.

* ... adscribere. * ante omnia. * perpetuo & æterni ... vestri ... majestate.

Diogenes reverendissimus episcopus Cyzici dixit: Barsumas, qui inter illos intravit, occidit beatum Flavianum. Ipse instabat, & B dicebat: Occidet. Et non [c] est positus in petitionibus: quare introivit? [d] Omnes reverendissimi episcopi clamaverunt: Omnem Syriam Barsumas evertit; duxit super nos mille monachos. Magnificentissimi & gloriosissimi judices & amplissimus senatus ad monachos dixerunt: Secundum vestram petitionem, quam per suggestiones dedistis, [e] divus & piissimus imperator [f] noster & sanctam synodum convenire, & vos [g] nunc introire præcepit. Ergo postquam intrastis, [h] sustinete discere quæ ab ipsa sancta synodo de fide * [i] firmantur. * Carosus & Dorotheus reverendissimi archimandritæ, & ceteri monachi dixerunt: Rogamus ut recite- C tur libellus qui a nobis offertur. (Omnes) reverendissimi episcopi clamaverunt. Homicidam Barsumam [k] emittite foras; homicidam [l] in arenam: anathema [m] Barsumæ: Barsumam in [n] exilium. Magnificentissimi & gloriosissimi judices & amplissimus senatus dixerunt. Recitetur libellus, qui a reverendissimis monachis porrectus est. Constantinus devotissimus secretarius divini [o] consistorii, accipiens (ab eis) recitavit.

* decernuntur. * formam ut * Latine, legi, legimus, legit

καὶ νομίσαι τινὰς, ἄλλων ἀπταιόντων, ἐπιγράφειν ταῦτα τῇ ὑμετέρᾳ εὐσεβείᾳ. καὶ γὰρ φιλεῖν ὑμᾶς τὴν εἰρήνην, καὶ ταύτης φροντίζειν πρὸ πάντων, πεπείσμεθα· ἵνα τῆς ἁγίας πίστεως στηριχθείσης, καὶ πάλιν διὰ τῶν ἁγίων, δυνηθῶμεν τὸν ἐπίλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς ἡμῶν σωφρόνως, καὶ δικαίως ἐν εἰρήνῃ τὰς συνήθεις, καὶ ἀδιαλείπτους εὐχὰς ἀναπέμψαι τῷ δεσπότῃ Χριστῷ ὑπὲρ τῆς διαμονῆς τοῦ αἰωνίου ὑμῶν κράτους, τῷ καὶ ἀοράτως τῇ ἰδίᾳ εὐδοκίᾳ χαρισαμένῳ ὑμῖν τὸ βασίλειον, θειότατοι Αὔγουστοι.

* ... αἰωνίου ...

Διογένης ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Κυζίκου εἶπε· Βαρσουμᾶς ὁ μεταξὺ αὐτῶν εἰσελθὼν, ἔσφαξε τὸν μακάριον Φλαβιανόν· αὐτὸς ἔστηκε, καὶ ἔλεγε· σφάξον. καὶ μὴ ἐγκείμενος ταῖς δεήσεσι, διατί εἰσῆλθε; πάντες οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· πᾶσαν Συρίαν Βαρσουμᾶς ἠφάνισε· ἐπήγαγεν ἡμῖν χιλίους μονάζοντας. οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες πρὸς τοὺς μονάζοντας εἶπον· κατὰ τὴν ὑμετέραν διὰ τῶν δεήσεων παράκλησιν ὁ θειότατος, καὶ εὐσεβέστατος ἡμῶν δεσπότης, καὶ τὴν ἁγίαν σύνοδον συγκροτηθῆναι, καὶ νῦν ὑμᾶς εἰσόδου τυχεῖν παρεκελεύσατο. εἰσελθόντες τοίνυν ἀνέχεσθε μαθεῖν τὰ παρὰ τῆς αὐτῆς ἁγιωτάτης συνόδου περὶ πίστεως τυπούμενα. * Κάροσος, καὶ Δωρόθεος οἱ εὐλαβέστατοι ἀρχιμανδρῖται, καὶ οἱ λοιποὶ μονάζοντες εἶπον· ἀξιοῦμεν ἀναγνωσθῆναι τὸν παρ' ἡμῶν προσφερόμενον λίβελλον. οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· τὸν φονέα Βαρσουμᾶν ἔξω * βάλετε· τὸν φονέα τῷ σταδίῳ· ἀνάθεμα τῷ Βαρσουμᾷ· Βαρσουμᾶν τῇ ἐξορίᾳ. οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ὑπερφυὴς σύγκλητος, εἶπον· ὁ παρὰ τῶν εὐλαβεστάτων μοναχῶν ἐπιδιδόμενος λίβελλος ἀναγινωσκέσθω. Κωνσταντῖνος ὁ καθωσιωμένος σηκρητάριος τοῦ θείου κονσιστωρίου ὑποδεξάμενος ἀνέγνω.

* Formantur, ... * dare

EPI-

BALUZII NOTÆ. nostræ caste & pie vivamus, & in pace incessanter consuetas orationes Domino nostro Christo pro perpetua æternali vestri imperii faciamus, quia sua bona voluntate invisibiliter vobis donavit imperium, divi Augusti. Divionensis habet seditionantibus. Idem habet lectionem vulgatam in margine.

a Corb. vivere in pace incessanter consuetasque orationes.

b Corb. & Divion. In margine, nobis donavit.

c Vox est desideratur in omnibus antiquis exemplaribus.

d Annotatio Rustici. Græc. Quomodo omnes?

e Corb. divinissimus. f Noster. Hæc vox desideratur in omnibus antiquis libris & editionibus.

g Nunc. Et hæc quoque desideratur in omnibus antiquis libris & editionibus.

h Paris. sustinere vos oportet quæ. i Idem codex & veteres editiones, formantur.

k Legendum, mittite foras. Error est typographicus editionis Labbeanæ. Ceterum hæc lectio nova est. Nam veteres libri & editiones habent mitte foras. Quod antea quoque alia occasione observavimus.

l Divion. & Corb. & veteres editiones, in arena. Paris. in stadium.

m Paris. Barsumati. Divion. Barsomati. n Divion. exilio

o Divion. & Paris. consistorii ab ipsis recitavit.

EPISTOLA ARCHIMANDRITARUM.

ad Chalcedonense Concilium pro Dioscori rehabilitatione.

Τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ, τῇ ἐνταῦθα ἐνδημούσῃ νῦν, παρὰ τῶν ἀρχιμανδριτῶν, καὶ ἁπάσης τῆς ἐν Χριστῷ ἀδελφότητος.

Κατὰ τὴν πρώτην κλῆσιν εὐθὺς ἐλθεῖν εἴχομεν πρὸς τὴν ὑμετέραν ἁγιωσύνην· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ εὐσεβὴς ἡμῶν δεσπότης ἐδήλωσε τῷ ὁσιωτάτῳ ἀρχιμανδρίτῃ, καὶ πρεσβυτέρῳ Καρώσῳ, μὴ παραγενέσθαι αὐτὸν, εἰ μὴ καὶ ἡ αὐτοῦ εὐσέβεια παρῇ, ἡμεῖς δὲ ἐκτὸς αὐτοῦ εἰσελθεῖν περιττὸν ἡγησάμεθα, ἐπειδή ἐστιν ἡμῶν πατήρ, ὡς καὶ τῇ ὑμετέρᾳ ἁγιωσύνῃ διὰ τῶν πεμφθέντων παρ' ὑμῶν πρὸς ἡμᾶς ἀντεδηλώθη αὕτη ἡ αἰτία, τούτου ἕνεκα οὐ παρεγενόμεθα· νῦν δὲ παραγενόμενοι, δεόμεθα τῆς ἁγιωσύνης ὑμῶν, πάντα ἀκολούθως προβῆναι, καὶ παρεῖναι κατὰ τὸ συνέδριον τοῦτο τὸν ἁγιώτατον ἀρχιεπίσκοπον Διόσκορον, καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ἁγιωτάτους ἐπισκόπους.

A Sancta synodo, quæ hic modo [*] [b] profecta est, [*] præsens ab archimandritis, [c] & omni in Christo fraternitate.

AD primam vocationem statim convenire habuimus ad vestram sanctitatem, sed quia piissimus imperator [d] sanctissimo archimandritæ & presbytero Caroso mandavit non venire, nisi & ipsius pietas præsens fuerit; nos autem sine ipso intrare supervacuum putavimus, quia pater est noster; sicut & vestræ sanctitati [e] per [*] rescripta mandavimus, quia [f] ad hoc non venimus. Nunc autem ad vos venientes, petimus vestram B sanctitatem, [g] ut omnia consequenter procedant, & ad hoc concilium [h] conveniant sanctissimus archiepiscopus Dioscorus, & qui cum ipso sunt sanctissimi episcopi.

[*] homines a vobis ad nos missos signi-ficata est hæc causa, ob hoc

Καὶ ἐν τῷ ἀναγινώσκεσθαι, πάντες οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· ἀνάθεμα Διοσκόρῳ· Διόσκορον ὁ Χριστὸς καθεῖλε, τούτους ἔξω βάλε. ἆρον ὕβριν τῆς συνόδου. ἆρον βίαν τῆς συνόδου· ἆρον αἶσχος τῆς συνόδου. Φαῦστος ὁ εὐλαβέστατος, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ εὐλαβέστατοι ἀρχιμανδρῖται εἶπον· ἆρον ὕβριν τῶν μοναστηρίων. οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· τῶν δεήσεων τούτων οὐκ ἔστι τῆς συνόδου ἀκοῦσαι. τὸν καθαιρεθέντα παρὰ πάσης ὁμοῦ τῆς συνόδου, ἐπίσκοπον ἐτόλμησαν [*] ὀνομάσαι. οἱ κανόνες διατί πατοῦνται; οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· ἄνευ προκρίματος ἀναγινωσκέσθω ὁ λίβελλος. [*] Κωνσταντῖνος ὁ καθωσιωμένος σηκρητάριος τοῦ θείου κονσιστωρίου ἀνέγνω τὰ ἑξῆς τοῦ λιβέλλου.

[*] ἐτόλμησαν
[*] λατινιστὶ

Et cum [i] legerentur, omnes reverendissimi episcopi clamaverunt: [k] Anathema Dioscoro. Dioscorum Christus deposuit. Istos mitte foras. Tolle injuriam a synodo. (Voces imperatori.) Tolle violentiam a synodo, tolle injuriam a synodo, [l] tolle notam a synodo. [m] Faustus reverendissimus, & qui cum ipso reverendissimi archimandritæ dixerunt: Tolle injuriam a monasteC riis. Omnes reverendissimi episcopi clamaverunt. Petitiones istas [*] synodum audire non licet. [n] Illum qui damnatus est ab omni synodo, episcopum nominare ausi sunt. Regulæ quare [o] calcantur? Magnificentissimi & gloriosissimi judices & amplissimus senatus dixerunt: Sine præjudicio recitetur libellus. [*] Constantinus devotissimus secretarius sacri consistorii, libelli reliqua recitavit.

[*] audire non est synodi.
[*] Latine

Καὶ γὰρ ὁ εὐλαβέστατος ἡμῶν βασιλεὺς, ἀφ' οὗ προέθετο τὴν σύνοδον ταύτην γενέσθαι, ἐπηγγείλατο ἡμῖν τὰ τῆς πίστεως, τῆς ἐκτεθείσης παρὰ τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ ἁγίων πατέρων ἐπισφραγίζεσθαι μόνον, καὶ μηδὲν ἕτερον πρὸ τούτου κινεῖσθαι, ἢ γίνεσθαι. τούτου δὲ δόξαντος, πάντως οὐκ εὔλογος D ἡ καθαίρεσις ἡ γενομένη κατὰ Διοσκόρου τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου· ἐπειδὴ ἔτι ἐκτὸς αὐτοῦ, ἢ τῶν σὺν αὐτῷ ὄντων ἁγιωτάτων ἐπισκόπων, δυνά-

Namque & ipse piissimus [p] noster [*], ex quo congregare hanc synodum constituit, pollicitus est nobis, [q] confirmari tantum expositionem fidei trecentorum decem & octo sanctorum patrum, [r] & nihil aliud [s] ante hoc moveri vel fieri. [t] Isto autem placito, utique irrationabilis est facta damnatio contra [u] sanctissimum archiepiscopum Dioscorum, quia nec sine [x] eo & sanctissimis episcopis qui cum ipso sunt, possumus aliquid de

[*] Imperator

BALUZII NOTÆ.

a Titulus iste est recens. Nullus extat in antiquis exemplaribus.
b Divion. & Paris. *profecta*. c Paris. & Corb. *& ab omni*.
d Paris. & Divion. *reverendissimo*.
e Iidem libri, *per scripta*.
f Id est, propter hoc. Male igitur hunc locum sollicitaverunt editores Romani, cum melior haud dubie sit lectio veterum editionum, quæ habet *ob hoc*. Et ita etiam legitur in Parisiensi & Divionensi exemplaribus.
g Paris. & Divion. *omnia consequenter ut procedant*.
h Divion. & Corb. *conveniat*. Paris. *veniat*. i Veteres libri, *legeretur*.
k Annotatio Rustici. *Hic anathematizant Dioscorum sancti patres*.
l Paris. & Divion. *tolle pestem*. Divionensis habet lectionem vulgatam in margine.
m Annotatio Rustici. *Et isti archimandritæ orthodoxi consentiunt Concilio sancto adversum pseudomonachos impios*.
n Divion. & Corb. *Damnatum Episcopum ab omni synodo nominare ausi sunt*.
o Paris. *conculcantur*. p Adde *Imperator*. Et hoc quoque connumerabitur inter errata typographica editionis Labbeanæ. q Codices Paris. & Divion. & veteres editiones, *confirmare*.
r Corb. & Divion. *& nihil alterum*. s Paris. & Divion. *ante hanc*.
t Iidem libri *Isto enim placito nomine*.
u *Sanctissimum*. Deest in libro Parisiensi. In Divionensi autem additum est supra lineam. Sic etiam paulo post
x *Eo &*. Et hæc quoque desunt in libro Parisiensi, & in Divionensi addita sunt supra lineam.

de fide aut dicere aut facere. Ergo præcipite venire eumdem sanctissimum archiepiscopum Dioscorum, [a] & omnes episcopos qui cum ipso sunt, ut & scandala, quæ facta sunt de fide, incidantur, & [b] orthodoxi populi non habeant inter se discordiam. * Debebat enim in hac parte vobis esse studium ante omnia vitæ necessaria. Si autem contra hæc, quæ nos [c] tam consequenter requirimus, vestra nititur reverentia, & velit auctoritate uti, quæ contraria est utilitatibus: testamur dominum Christum, & piissimum imperatorem, & magnificentissimos judices, & amplissimum senatum, & vestram conscientiam, & vestes nostras excutimus, & extra communicationem vestram nosmetipsos [d] efficiemus. Non enim patimur, symbolo fidei trecentorum decem & octo recusato, communicatores fieri eorum [e] qui hoc respuunt. Ad integriorem autem probationem, [f] quod nihil nos contrarium symbolo fidei sapiamus, [g] & ut locum non habeat aliqua calumnia [h] adversum nos facta, subdidimus & ipsum symbolum, & definitionem quæ hoc [i] supersignavit, prolatam a sancta & universali synodo quæ Nestorium condemnavit.

* Nam in hac parte studium omnibus humanis rebus vobis est præferendum.

Aetius archidiaconus Constantinopolis [k] sanctæ & catholicæ ecclesiæ dixit: Regula est hæc cum aliis posita a sanctis patribus, [l] quam custodientes sanctissimi patres episcopi, docent & clericos & monachos & omnes Christum colentes. * [m] Si * aut resultantes, aut acquiescere non volentes, [n] hac * utuntur regula. Et ex codice relegit hæc.

* Si invenerint aut resilientes,
* autem inveniant aut
* uti

*De clericis & monachis, qui semetipsos a communione * suspendunt.*

Can. 5. Concil. Antiocheni.
* separant

b Si presbyter aut diaconus suum contemnens episcopum, a communione semetipsum * suspendit ecclesiæ, & secretius, collectam [o] fecerit, & altare constituerit, & noluerit evocanti episcopo consentire, [p] neque eidem acquiescere, neque obedire & prius & secundo vocanti; hunc omnino damnari, [q] nec unquam curationem mereri, nec recipere eum posse honorem, ([r] ordinamus.) Si autem permanserit turbas faciens & seditiones ecclesiæ, per extraneam potestatem, tamquam seditiosum, debere * [s] converti.

* separaverit
* coerceri comprimi

Omnes reverendissimi episcopi clamave-

μαθά τι λέγειν, ἢ ποιεῖν περὶ πίστεως. κελεύσατε τοίνυν, παραγενέσθαι τὸν αὐτὸν ἀρχιεπίσκοπον Διόσκορον, καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ ἐπισκόπους, ὥστε τὰ σκάνδαλα τὰ γινόμενα περὶ τὴν πίστιν ἐκκοπῆναι, καὶ τοὺς ὀρθοδόξους λαοὺς μὴ ἔχειν σχίσματα ἐν ἑαυτοῖς· ἐπειδὴ ἡ περὶ τοῦτο τὸ μέρος σπουδὴ πάντων ὑμῖν τῶν ἐν τῷ βίῳ τούτῳ προτιμότερον ὀφείλει εἶναι. εἰ δὲ εἴς τι ὅπως ἀκολούθως παρ' ἡμῶν ζητούμενα ἡ ὁσιότης ὑμῶν ἀντιτείνει, καὶ θέλει αὐθεντίᾳ χρήσασθαι ἐναντίᾳ οὔσῃ τοῖς συμφέρουσι, μαρτυράμενοι τὸν δεσπότην Χριστὸν, καὶ τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα, καὶ τοὺς μεγαλοπρεπεστάτους ἄρχοντας, καὶ τὴν ἱερὰν σύγκλητον, καὶ τὸ ὑμέτερον δὲ συνειδὸς, καὶ ἀποτιναξάμενοι τὰ ἱμάτια, τῆς κοινωνίας τῆς πρὸς ὑμᾶς ἐκτὸς ποιησόμεθα ἑαυτούς. οὐ γὰρ ἀνεχόμεθα, τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ ἀθετουμένου, κοινωνοὶ γενέσθαι τοῖς τοῦτο ἀθετοῦσιν. εἰς δὲ τελειοτέραν ἀπόδειξιν τοῦ μηδὲν ἡμᾶς ὑπεναντίον τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως φρονεῖν, μήτε χώραν ἔχειν τινὰ συκοφαντίαν καθ' ἡμῶν γινομένην, ὑπετάξαμεν καὶ αὐτὸ τὸ σύμβολον, καὶ τὸν ὅρον ἐπισφραγίζοντα τοῦτο, καὶ ἐξενεχθέντα παρὰ τῆς ἁγίας, καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς καθελούσης Νεστόριον.

Ἀέτιος ἀρχιδιάκονος τῆς κατὰ Κωνσταντινούπολιν ἁγίας, καὶ καθολικῆς ἐκκλησίας εἶπε· κανών ἐστιν οὗτος, ὃς μετὰ τῶν ἄλλων τέθειται παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων· ὃν φυλάττοντες οἱ ἅγιοι πατέρες οἱ ἐπίσκοποι, ἐκδιδάσκουσι κληρικοὺς, καὶ μοναχοὺς, καὶ πάντας τοὺς χριστιανίζοντας, εἰ εὕροιεν ἢ ἀφηνιῶντας, ἢ μὴ βουλομένους πείθεσθαι, κεχρῆσθαι τῷ κανόνι τούτῳ. καὶ ἀπὸ βιβλίου ἀνέγνω ταῦτα.

Περὶ τῶν ἑαυτοὺς ἀφοριζόντων κληρικῶν, ἢ μοναζόντων.

Εἴτις πρεσβύτερος, ἢ διάκονος καταφρονήσας τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου, ἀφώρισεν ἑαυτὸν τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἰδίᾳ συνήγαγε, καὶ θυσιαστήριον ἔστησε, καὶ τοῦ ἐπισκόπου προσκαλουμένου, ἀπειθοίη, καὶ μὴ βούλοιτο αὐτῷ πείθεσθαι, μηδὲ ὑπακούειν καὶ πρῶτον, καὶ δεύτερον καλοῦντι, τοῦτον καθαιρεῖσθαι παντελῶς, καὶ μηκέτι θεραπείας τυγχάνειν, μηδὲ ἀπολαμβάνειν αὐτὸν δύνασθαι τὴν τιμήν· εἰ δὲ ἐπιμένοι θορυβῶν, καὶ ἀναστατῶν τὴν ἐκκλησίαν, διὰ τῆς ἔξωθεν ἐξουσίας, ὡς στασιώδη, αὐτὸν ἐπιστρέφεσθαι.

Πάντες οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· οὗτος

BALUZII NOTÆ.

a Iidem libri, *& omnes qui cum ipso sunt Episcopi.*
b Divion. *orthodoxus populus non habeat.* Paris. *orthodoxus populus ne habeat.*
c Vox *tam* deest in codice Parisiensi, & Divionensi addita est supra lineam.
d Corb. & Divion. & veteres editiones, *efficimus.* Paris. *effecimus.* quod idem est.
e Veteres libri & editiones, *qui hunc respuunt.*
f Paris. & Divion. *ut nihil nos*
g Veteres libri, *neque locum habeat.*
h Corb. *quæ adversum nos facta.* Reliqui & veteres editiones, *quæ adversum nos facta est.*
i Paris. & Divion. *testatur.*
k Hæc lectio est Binii. Nam superiores habent, *sancta & universali.* Quo etiam modo legitur in vetustis codicibus. Attamen Divionensis habet *venerabilis*; & in margine, *al. universalis.*
l Corb. *qui*, Divion. *quas.*
m Legendum: *Si autem inveniant aut resultantes.* Mendum est typographicum editionis Labbeanæ.
n Divion. *hanc utuntur regulam.*
o Corb. & Divion. *fecit & altare constituit & noluit.* Sic etiam Paris. nisi quod habet *fecerit.*
p Divion. *& non voluerit eidem acquiescere.* Reliqui & veteres editiones, *& noluerit eidem acquiescere.* Sic etiam Vigilius in epistola ad Rusticum & Sebastianum.
q Veteres libri & editiones, *nec unquam hanc curationem.* Sic etiam in eadem epistola Vigilii.
r Deest *ordinamus* in omnibus antiquis exemplaribus & in eadem epistola.
s Paris. *comprimi.* Sic etiam in eadem epistola Vigilii.

τος δίκαιος κανών· οὗτος ὁ κανὼν τῶν ἁγίων πατέρων. A οἱ μεγαλοπρεπέστατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ὑπερφυὴς σύγκλητος, εἶπον· κατὰ τὴν ὑμετέραν αἴτησιν, καὶ ἀντιλεγόντων τῶν εὐλαβεστάτων ἐπισκόπων, οἱ ἐπιδοθέντες παρ᾽ ὑμῶν λίβελλοι ἀνεγνώσθησαν. εἴπατε τοίνυν, εἰ βούλεσθε τοῖς δόγμασι πάσης τῆς ἁγιωτάτης συνόδου συναινέσαι. * Κάρωσος ὁ εὐλαβέστατος ἀρχιμανδρίτης εἶπε· τὴν τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ τῶν ἐν Νικαίᾳ γενομένων πατέρων πίστιν, ἐν ᾗ καὶ ἐβαπτίσθην, οἶδα· ἐπεὶ ἐγὼ ἄλλην πίστιν οὐκ οἶδα. ἐπίσκοποι εἰσί, καὶ ἐξουσίαν ἔχουσι καὶ ἀφορίσαι, καὶ καθαιρῆσαι· καὶ εἴ τι θέλουσιν, ἐξουσίαν ἔχουσι. πλείω ταύτης ἐγὼ ἄλλην οὐκ οἶδα| ἐμὲ ὁ ἅγιος
* ἐν Τόμοις ἐβάπτισε. L. Θεότιμος * ἐν τῷ μηνί, ὅτε ἐβάπτισεν, ἐκέλευσέ B μοι ἄλλο τί ποτε μὴ φρονῆσαι. Δωρόθεος ὁ εὐλαβέστατος ἀρχιμανδρίτης εἶπε· τῇ πίστει τῶν ἁγίων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ τριακοσίων δεκαοκτώ, ἐν ᾗ καὶ ἐβαπτίσθην, καὶ τῷ ὅρῳ τῶν ἐν Ἐφέσῳ καθελόντων Νεστόριον ἐμμένω, καὶ οὕτω πιστεύω, καὶ παρὰ ταύτην, ἄλλην πίστιν οὐκ οἶδα. Βαρσουμᾶς ὁ εὐλαβέστατος μοναχὸς διὰ ἰδίου ἀνθρώπου, ἑρμηνεύοντος αὐτὸν Συριστὶ λαλοῦντα, εἶπεν· οὕτω πιστεύω, ὡς οἱ τριακόσιοι δεκαοκτώ, καὶ οὕτως ἐβαπτίσθην· εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος· ὡς αὐτὸς ἐδίδαξεν ὁ κύριος τοὺς Ἀποστόλους. Ἐλπίδιος μοναχὸς εἶπεν· ἐγὼ πιστεύω, ὡς οἱ τριακόσιοι δεκαοκτὼ πατέρες οἱ ἐν C Νικαίᾳ, καὶ οἱ ἐν Ἐφέσῳ, οἱ Νεστόριον καθελόντες· καὶ ἐμμένω τῷ ὅρῳ, ᾧ ἐξέθεντο οἱ ἅγιοι πατέρες. οἱ λοιποὶ ἄλλοι μονάζοντες εἶπον· καὶ ἡμεῖς τὸ αὐτὸ λέγομεν.

Ἀέτιος ἀρχιδιάκονος τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἁγιωτάτης ἐκκλησίας, ἀπελθὼν πρὸς αὐτούς, εἶπεν· ἡ ἁγία αὕτη, καὶ μεγάλη σύνοδος οὕτω πιστεύει, ὡς οἱ τριακόσιοι δεκαοκτὼ ἅγιοι πατέρες οἱ ἐν Νικαίᾳ τηνικαῦτα συνειλεγμένοι ἐξέθεντο· καὶ τοῦτο τὸ σύμβολον αὐτοί τε φυλάττουσι, καὶ πάντας τοὺς προσιόντας ἐκδιδάσκουσιν. ἐπειδὴ δὲ ἐν τῷ μεταξὺ διχόνοιαι παρά τινων ἀνεφύησαν, καὶ πρὸς ταύτας ἀντιπαρατατόμενοι οἱ ἅγιοι πατέρες Κύριλλος, καὶ Κελεστῖνος, D καὶ νῦν ὁ ἁγιώτατος, καὶ μακαριώτατος πάπας Λέων, ἐπιστολὰς ἑρμηνευούσας τὸ σύμβολον, οὐ πίστιν, ἢ δόγμα ἐκτιθέμενοι, ἐκδεδώκασιν· ἃς ἀσμενίζει πᾶσα ἡ οἰκουμενικὴ σύνοδος, καὶ συναινεῖ, καὶ τὴν ἐκ τούτων ἑρμηνείαν παραδίδωσι τοῖς ἐπιθυμοῦσι μανθάνειν· καὶ ἡ ὑμετέρα ἀγάπη ταύτῃ τῇ γνώμῃ πάσης τῆς ἁγίας συνόδου πείθεται, καὶ ἀναθεματίζει Νεστόριον, καὶ Εὐτυχέα, ὡς καινοφωνήσαντας, ἢ οὔ; Κάρωσος ὁ εὐλαβέστατος μοναχὸς εἶπεν· ἐγὼ τί ἔχω ἀναθεματίσαι Νεστόριον, ὅτι καὶ ἅπαξ, καὶ δεύτερον, καὶ τρίτον, καὶ πολλάκις ἀνεθεμάτισα αὐτόν, καὶ καθῄρησα; Ἀέτιος ὁ εὐλαβέστατος ἀρχιδιάκονος τῆς κατὰ Κωνσταντινούπολιν ἐκκλησίας εἶπεν· καὶ Εὐτυχέα

A runt: [a] Hæc justa regula patrum. Magnificentissimi & gloriosissimi judices & amplissimus senatus dixerunt: Secundum vestram petitionem, & [b] contradicentibus reverendissimis episcopis, oblati a vobis libelli relecti sunt. Dicite igitur, si vultis dogmatibus totius sanctissimæ synodi consentire. * Carosus reverendissimus archimandrita dixit: Fidem trecentorum decem & octo patrum qui convenerunt apud Nicæam, in qua & baptizatus sum, novi: nam ego aliam fidem nescio. Episcopi sunt: potestatem habent & excommunicare & * damnare; & quidquid volunt, potestatem habent. * amplius ab hoc ego aliud nescio. * Me sanctus [c] Theotimus B in Tomis baptizavit: jussit mihi nihil aliud sapere. Dorotheus reverendissimus archimandrita dixit: Permaneo in fide sanctorum patrum trecentorum decem & octo qui apud Nicæam convenerunt, in qua baptizatus sum, [d] & in constituto eorum qui apud Ephesum Nestorium damnaverunt. Et sic credo, & præter hanc, non novi aliam fidem. Barsumas reverendissimus monachus per proprium hominem interpretantem eum [e] Syriace loquentem, dixit: Sic credo, quomodo trecenti decem & octo: & sic baptizatus sum in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti, [f] sicut ipsos dominus docuit apostolos. Elpidius monachus dixit: Ego credo sicut tre- C centi decem & [g] octo qui convenerunt apud Nicæam, & qui in Epheso Nestorium damnaverunt: & permaneo in * constitutis, sicut exposuerunt. Alii monachi, qui cum ipsis erant, dixerunt: Et nos eadem dicimus.

* deponere.
* ampliorem hac ego aliam nescio.
* Sanctus Theotimus in mente, quo me baptizavit.
Matth. 28
* constituto quod exposuerunt sancti patres,

Aetius archidiaconus Constantinopolitanæ sanctissimæ ecclesiæ, vadens ad eos, * dixit eis: Sanctum hoc magnumque concilium sic credit, sicut trecenti decem & octo sancti patres, qui apud Nicæam tunc congregati sunt, exposuerunt: & hoc symbolum & ipsi custodiunt, & omnes advenientes edocent. Quoniam autem inter hæc discordiæ sunt per aliquos generatæ, & adversus has repu- D gnantes sancti patres Cyrillus & Cælestinus, & nunc sanctissimus & beatissimus papa Leo, epistolas interpretantes symbolum, non fidem aut dogma exponentes, dederunt, quas veneratur omne concilium universale, & consentit, & interpretationem earum tradit cupientibus edoceri: & vestra dilectio huic sententiæ totius sanctæ synodi conquiescit, & anathematizat Nestorium & Eutychem, tamquam * novas voces introducentes, aut non? Carosus reverendissimus monachus dixit: Ego quid habeo anathematizare Nestorium, [h] qui semel & secundo & tertio & [i] multoties anathematizavi & damnavi eum? Aetius [k] reverendissimus archidiaconus Constantinopolis (sanctissimæ) ecclesiæ dixit: Et Eutychem igitur

* cum dixit
* vanas

BALUZII NOTÆ

a Lege. *Hæc justa regula, hæc regula patrum*. Et istud quoque mendum est typographicum editionis Labbeanæ.
b Male in Paris. *& contradicentium rever. Episcoporum*.
c Ita codex Parisiensis. Reliqui & veteres editiones habent *Timotheus*.
d Veteres libri & editiones, *& constituta eorum*.
e Veteres libri, *Syre* Veteres editiones, *Syrice*.
f Vocem *ipsos* neque veteres libri agnoscunt neque veteres editiones.
g Veteres libri & editiones, *octo patres qui apud Nicæam exposuerunt: & hoc*. Iidem libri & editiones: *& exposuerunt hoc symbolum*.
h Divion. & Paris. & veteres editiones, *qui & semel*.
i Veteres libri, *multotie*.
k *Reverendissimus*. Deest in antiquis libris & editionibus.

tur modo anathematizas, sicut sancta synodus, aut non? Carosus reverendissimus monachus dixit: Non est scriptum tibi: *Non judices, ne judiceris?* Episcopi sedent, & tu cur loqueris? Aetius reverendissimus archidiaconus (a Constantinopolitanæ ecclesiæ) dixit: Ad ea quæ per me interrogatus es a sancto concilio, dic: Acquiescis sanctissimo & universali concilio, an non? Carosus reverendissimus monachus dixit: Ego secundum expositionem trecentorum decem & octo sanctorum patrum, b ut dixi, sic credo, c sic baptizatus sum: aliud quid mihi * dicis? nescio. Potestatem habetis, episcopi estis: vultis d in exilium mittere? vultis damnare? Quidquid vultis, suscipio a vobis. Sanctus apostolus dicit: *Si angelus de cælo annuntiaverit vobis præter quam quod accepistis, anathema sit.* Quid habeo facere? Si non credit Eutyches, sicut credit universalis ecclesia, anathema sit. Magnificentissimi & gloriosissimi judices & amplissimus senatus dixerunt: Relegantur preces quæ a Fausto reverendissimo, e & ab aliis reverendissimis archimandritis oblatæ sunt. * Beronicianus f devotissimus secretarius sacri consistorii legit,

Matth. 7.
* dicens
* Latine

πίνων * ἀναθεματίζετε, ὡς ἡ ἁγία σύνοδος, ἢ οὔ; Κάρωσος ὁ εὐλαβέστατος μοναχὸς εἶπεν· οὐ γέγραπταί σοι· μὴ κρῖνε, ἵνα μὴ κριθῇς; ἐπίσκοποι καθέζονται, καὶ σὺ διατί λαλεῖς; Ἀέτιος ὁ εὐλαβέστατος ἀρχιδιάκονος εἶπε· πρὸς ἃ ἠρωτήθης δι' ἐμοῦ παρὰ τῆς ἁγίας συνόδου, εἰπέ· πείθῃ τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ τῇ οἰκουμενικῇ, ἢ οὔ; Κάρωσος ὁ εὐλαβέστατος μοναχὸς εἶπεν· ἐγὼ κατὰ τὴν ἔκθεσιν τῶν τριακοσίων δεκαοκτώ, ὡς εἶπα, οὕτω πιστεύω, ὡς καὶ ἐβαπτίσθην. ἄλλο τί μοι λέγετε; οὐκ οἶδα. ἐξουσίαν ἔχετε· ἐπίσκοποί ἐστε· θέλετε ἐξορίσαι; θέλετε καθαιρῆσαι, εἴ τι θέλετε, δέχομαι παρ' ὑμῶν. ὁ ἅγιος Ἀπόστολος λέγει· ἐὰν ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίσηται ὑμῖν, παρ' ὃ * παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω. τί ἔχω ποιῆσαι; ἐὰν μὴ πιστεύῃ Εὐτυχής, ὡς πιστεύει ἡ ἐκκλησία ἡ καθολική, ἀνάθεμα ἔστω. οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ὑπερφυὴς σύγκλητος, εἶπον· ἀναγνωσθήτωσαν αἱ δεήσεις, αἱ παρὰ Φαύστου τοῦ εὐλαβεστάτου, καὶ τῶν εὐλαβεστάτων ἀρχιμανδριτῶν ἐπιδοθεῖσαι. * Βερονικιανὸς ὁ καθωσιωμένος σηκρητάριος τοῦ θείου κονσιστωρίου ἀνέγνω.

* ἀναθεματίζειν,
* εὐηγγελισάμεθα,
* Ῥωμαϊστί.

g FAUSTI, MARTINI, PETRI,

& aliorum Archimandritarum literæ ad Marcianum Imperatorem.

*A divina semper manu protecto piissimo & Christianissimo dominatori & imperatori Marciano perpetuo Augusto, preces & supplicationes a Fausto, Martino, Petro, h Manuele, Abrahamio, Job, Antiocho, * Theodoro, Paulo, Jacobo, Eusebio Tryphone, Marcello, Timotheo, Germano, Petro, Asterio & Joanne, presbyteris & archimandritis.*

* Ab immaculata trinitate protecto.
* Barsubeo.

Τῷ * ἐκ ἀχράντου τριάδος σκεπομένῳ εὐσεβεστάτῳ, καὶ φιλοχρίστῳ δεσπότῃ βασιλεῖ Μαρκιανῷ, αἰωνίῳ Αὐγούστῳ, δέησις, καὶ ἱκεσία παρὰ Φαύστου, Μαρτίνου, Πέτρου, Μανουήλου, Ἀβρααμίου, Ἰώβ, Ἀντιόχου, Δωροθέου, Παύλου, Ἰακώβου, Εὐσεβίου, Τρύφωνος, Μαρκέλλου, Τιμοθέου, Γερμανοῦ, Πέτρου, Ἀστερίου, Ἰωάννου, πρεσβυτέρων, καὶ ἀρχιμανδριτῶν.

* ὑπὸ τῆς ἀχρ.

Christianissimum & pium vestrum imperium sanctam orthodoxorum religionem augere atque continere i meditans, sanctarum ecclesiarum expulit k turbationem. Eutychem enim, qui pollutas & profanas adversus omnium salvatorem Christum voces evomuit, l & superseminare in Christi ecclesia multa zizania machinatus est, projecit Christianissima vestra potentia. Quia autem ab illo edocti sunt, nolunt piæ & orthodoxæ fidei subscribere, & sequi sanctorum patrum piissima dogmata; sed dura cervice manserunt, resultantes atque adversantes rectæ patrum confessioni; m quamvis multa admonitio eis adhibita sit a Dei amantissimo archiepiscopo Anatolio, & his qui cum eo sunt, sanctissimis episcopis & pres-

Ἡ φιλόχριστος ὑμῶν, καὶ εὐσεβὴς βασιλεία τὴν εὐσεβῆ τῶν ὀρθοδόξων θρησκείαν αὔξειν τε, καὶ συγκροτεῖν μεμελετηκυῖα, τὸν τῶν ἁγιωτάτων ἐκκλησιῶν ἐξήλασε θόρυβον. Εὐτυχέα γάρ, τὸν τὰς μιαράς, καὶ βεβήλους κατὰ τοῦ πάντων ἡμῶν σωτῆρος Χριστοῦ ἐξερευξάμενον φωνάς, καὶ ἐπισπεῖραι πολλὰ τῇ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ ζιζάνια μηχανησάμενον, ἐξέωσε τὸ φιλόχριστον ὑμῶν κράτος. οἱ δὲ ἐκείνῳ μαθητευθέντες, οὐ βούλονται τῇ ὀρθοδόξῳ, καὶ εὐσεβεῖ πίστει καθυποσημειώσασθαι, καὶ ἐξακολουθῆσαι τοῖς τῶν ἁγίων πατέρων εὐσεβέσι δόγμασιν· ἀλλὰ σκληροτράχηλοι μεμενήκασιν, ἀνανεύοντες, καὶ ἐναντιούμενοι τῇ ὀρθῇ τῶν πατέρων ὁμολογίᾳ· καίτοι πολλῆς αὐτοῖς παραινέσεως προσαχθείσης παρὰ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχι-

BALUZII NOTÆ.

a Iidem libri & editiones, *Constantinopolitana sancta Ecclesia.*
b *Ut dixi.* Hæc desunt in omnibus antiquis libris & editionibus.
c Veteres libri, *sicut & baptizatus.*
d Iidem libri, *exiliare.*
e Ita codex Parisiensis. Sed alii & veteres editiones non habent *reverendissimis.*
f Divion. & Corb. *vd & secretarius.* Quod recte sic explicatur in Parisiensi: *vir devotus secretarius.*
g Titulus iste non extat in vetustis exemplaribus.
h Veteres libri, *Manubello.*
i Iidem libri, *meditata.*
k Iidem, *turbam. Eutychen etenim.*
l Veteres libri & editiones, *& seminare Christi Ecclesia.*
m Corb. & Divion. *multa vero admonitione eis inlata a Deo amicissimo.* Ita etiam veteres editiones, nisi quod habent *amantissimo.* Parif. *multa utique admonitione eis inlata a sanctissimo.*

ἀρχιεπισκόπου Ἀνατολίου, καὶ τῶν ἅμα αὐτῷ θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων, καὶ πρεσβυτέρων· καὶ τῶν ἱερῶν αὐτοῖς δογμάτων παραναγνωσθέντων, καθὼς οἱ παρ' ἡμῶν ἀποσταλέντες τοῦτο δῆλον ἡμῖν κατέστησαν. τούτου ἕνεκεν ἀξιοῦμεν τὸ ὑμέτερον κράτος, ὥστε θεσπίσαι, μὴ ἐπιπλεῖον προκόψαι αὐτοῖς τὰ τῆς ἀσεβείας, ἐπιτρέψαι δὲ ἡμῖν, τοῖς πνευματικοῖς τῶν μοναχῶν ὅροις ὑποβαλεῖν τοὺς οὕτως ἀναισχύντως τῆς ὀρθῆς ἡμῶν ἀποστατήσαντας πίστεως· ἵν', εἴπερ διορθωθεῖεν, ὅπερ εὐχόμεθα, μετὰ τῶν σωζομένων καὶ αὐτοὺς τὴν μερίδα ἔχειν· εἰ δὲ ἐπιπλεῖον ἐπιμένουσι τῇ ἑαυτῶν κακοπιστίᾳ, πρέπουσαν δέξασθαι τὴν ἐπιτίμησιν αὐτούς. καὶ περὶ τοῦ σπηλαίου δέ, ἔνθα οἱ θηριώδεις κατοικοῦσι, καὶ καθ' ἑκάστην τὸν τῶν ὅλων βλασφημοῦσι σωτῆρα Χριστόν, τύπον δοθῆναι παρ' ἡμῶν ἐπιτρέψῃ ἡ φιλόχριστος ὑμῶν βασιλεία, θείας ὑμῶν * ἐπισημειώσεως καταπεμπομένης εἰς πρόσωπον ἡμέτερον.

* ὑποσημειώσεως

Δωρόθεος ὁ εὐλαβέστατος μοναχὸς εἶπεν· ἐπειδὴ Εὐτυχῆ λέγουσιν, ὅτι πρὸ τῆς ἑνώσεως δύο φύσεις εἶπε, καὶ μετὰ τὴν ἕνωσιν, μίαν φύσιν, καὶ ἀναθεματίζουσιν αὐτόν, ὡς αἱρετικόν· πάντῃ πανταχοῦ προθέματα ἔθηκεν Εὐτυχής· καὶ ἡ ὑμετέρα μεγαλοπρέπεια ἤκουσε τὰ προθέματα αὐτοῦ, ὅτι ὀρθόδοξός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος, καὶ συκοφαντοῦσιν αὐτόν· οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ὑπερφυὴς σύγκλητος, εἶπον· Εὐτυχὴς εἶπεν ὅτι τὸ σῶμα τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ οὐκ ἦν τῆς ἡμῶν οὐσίας. σὺ περὶ τούτου πῶς δοξάζεις; * Δωρόθεος ὁ εὐλαβέστατος μοναχὸς εἶπεν· εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐβαπτίσθημεν, ὁμολογοῦντες τὸν σωτῆρα ἡμῶν Χριστόν, τὸν κατελθόντα, καὶ σαρκωθέντα ἐκ τῆς παρθένου, καὶ ἐνανθρωπήσαντα, σταυρωθέντα τε ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου. μακροθυμήσατε δέ, καὶ ἐὰν * παρέχητέ με, διορθώσασθε. τοῦτον ἐκ τῆς τριάδος εἶναι ὁμολογοῦμεν. καὶ γὰρ αὐτὸς ὁ δεσπότης ἡμῶν, ὁ ἐμπτυσθείς, καὶ λογχευθείς, καὶ ῥαπισθείς, ἡνίκα ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, λέγει τοῖς ἁγίοις μαθηταῖς αὐτοῦ· πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. ὁμολογοῦμεν οὖν τὸν παθόντα

* [illegible]

* παρέχετέ μοι διορθώσασθαι

A byteris: & divinis dogmatibus eis relectis, sicut hi qui a nobis directi sunt, * vobis hoc declararunt. Hac de causa rogamus vestram sancire [a] potestatem, * quatenus non amplius eorum augeatur impietas: [b] præcipi autem nobis, ut monachorum spiritalibus constitutis [c] subdamus eos, qui sic inverecunde a nostra fide recta recesserunt: [d] ut si emendati fuerint, (quod oramus) cum his qui salvantur, [e] ipsi quoque partem habeant: [f] sin autem amplius in sua mala fide permanserint, * decentem eos [g] suscipiant disciplinam. [h] De spelunca autem, ubi [i] ipsi * digni bestiis habitant, & quotidie blasphemant salvatorem omnium Christum, [k] disponi a nobis præcipiat Christianissimum (B) vestrum imperium, sacra vestra [l] subnotatione transmissa [m] ad nostram personam.

* nobis

* ne ulterius eorum pro grediatur impietas permitti.

* mereas ipsi pœnas luant

* efferati habitant

Dorotheus reverendissimus monachus dixit: Quoniam Eutychem dicunt, quia ante unitionem duas naturas dixit, & post unitionem unam naturam, & anathematizant eum sicut hæreticum: [n] passim ubique propositiones posuit Eutyches, & vestra magnificentia audivit quæ sunt ab eo proposita, quia [o] orthodoxus est [p] is homo, & fit ei calumnia. Magnificentissimi & gloriosissimi (C) judices & amplissimus senatus dixerunt: Eutyches ait, [q] quod corpus salvatoris nostri Jesu Christi non fuit nostræ substantiæ: tu de hoc quomodo * [r] confiteris? [s] Dorotheus reverendissimus monachus dixit: In nomine Patris & Filii & Spiritus sancti cuncti baptizati sumus, confitentes salvatorem nostrum Jesum Christum, qui descendit & incarnatus est [t] ex sancta virgine Maria, qui inhumanatus est, & crucifixus est pro nobis temporibus Pontii Pilati. [u] Sustinete autem, & si quid me transit, * [x] corrigatur. Hunc ex trinitate esse fatemur. Nam & ipse dominus noster, in cujus [y] faciem expuerunt, & * telo percussus est, & [z] ala(D)pas accepit, cum surrexisset a mortuis, dixit sanctis suis discipulis: [aa] *Euntes, docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti*. [bb] Credimus ergo

* sentis Latine

* t corrigito

* Qui [illegible]

Joan. [illegible] Matth. 28.

BALUZII NOTÆ.

a Veteres libri & editiones, *potentiam*.
b Veteres libri *Præcipite*: Veteres editiones: *Præcepit*. Ex quo facile colligitur exemplar Crabbi fuisse mendosum.
c Iidem libri & editiones, *subdantur qui sic*.
d Iidem libri & editiones, *aut si emendati*.
e Corb. & Divion. & veteres editiones, *hos quoque partem habere*. Ita etiam codex Parisiensis, qui mendose habet *patres*. f Veteres libri & editiones *si autem*.
g Corb. & Divion. & veteres editiones, *suscipere*. Codex Paris. *decet eos suscipere disciplinam*.
h Divion. & Corb. *& de spelunca*. i *Ipsi*, deest in antiquis exemplaribus & editionibus,
k Corb. & Divion. & veteres editiones, *disponi nobis*. Paris. *disponi a vobis*.
l Id est, subscriptione. Vide supra ad caput primum eorum quæ ante gesta præmissa sunt.
m Ita quidem veteres editiones. Sed veteres libri habent *in nostra persona*. Attamen in Parisiensi scriptum est *in nostram personam*. n *Passim*. Deest in omnibus antiquis libris & editionibus.
o Annotatio Rustici. *Aperte Dorotheus vindicat Eutychen*. Meminit autem hujus loci Evagrius scholasticus lib. 2. cap. 18. ajens Eutychen a Dorotheo appellatum fuisse orthodoxum.
p Vocem *is* neque vetera exemplaria habent neque veteres editiones.
q Paris. *quia corpus*. Hanc lectionem confirmant etiam alii codices, in quibus scriptum est *qui corpus*
r Divion. & Corb. *glorificas*.
s Certum est omnes libros veteres & Crabbum præferre *tincti*. Surius haud dubie, quia videbat voces *tincti & baptizati* esse synonymas reposuit *cuncti*, quem secuti postea sunt editores, non animadvertentes eam vocem esse inutilem, & non haberi in textu Græco.
t Paris. *a sancta virgine Maria, qui hominem indutus est*.
u Hæc est scriptura codicis Parisiensis. Reliqui & veteres editiones habent *Sustine*.
x Corb. & Divion. & veteres editiones, *corrigar*. Miror vero diligentissimos viros editores Romanos istud non vidisse. Non vidisse autem argumentum est gravissimum quod confessi locum esse mendosum, in margine admonuerunt reponendum forsitan esse *corrigito*. Paris. *& si quid erro, corrigas*. y Paris. *facie inspuerunt*.
z Omnes veteres libri & editiones, *alapam*. aa Veteres libri: *Ambulantes*.
bb Corb. & Divion. & veteres editiones: *Credimus ergo*. Parif. *Ergo confitemur eum qui passus est unum trinitatis esse*.

* Ex Trinitate — ergo illum passum, * a trinitatis esse; & aliam fidem non novimus. Omnes reverendissimi episcopi dixerunt: b Subscribis epistolæ, aut non? Dorotheus reverendissimus monachus dixit: Ego c in baptisma credo, epistolæ autem non subscribo. Magnificentissimi & gloriosissimi judices & amplissimus senatus dixerunt: d Cum piissimus noster imperator e & magnificentissimos judices & * amplissimum senatum ad vos destinavit, promisistis non contradicere his quæ a sancta synodo promulgantur: quare igitur in præsenti non consentitis decretis sanctæ synodi? * Dorotheus reverendissimus monachus dixit: Tunc nos locuti sumus judicibus & senatui: & intus intrantes, rogavimus imperatorem, B ut hæc synodus quæ præsens est, fidem confirmaret trecentorum decem & octo patrum, f in qua baptizati sumus, una cum definitione, quæ ab ipsis g patribus definita est. Magnificentissimi & gloriosissimi judices & amplissimus senatus dixerunt: Quia h divinissimus imperator noster i pius est, & nos intentionem ejus sequimur, si vultis, inducias duorum aut trium dierum ad cogitandum accipite (hoc enim ut vobis concedatur, nos petimus sanctam synodum:) ut recogitantes, confessionem fidei sanctorum patrum sequamini. Carosus reverendissimus archimandrita dixit: Hic sum: quid opus habetis duos aut tres dies sustinere? Ecce modo, C si vultis aliquid facere, potestatem habetis. Dorotheus reverendissimus monachus dixit: In fide permaneo trecentorum decem & octo patrum, in qua & baptizatus sum, & in definitione Ephesia, & aliud aliquid non dico. Magnificentissimi & gloriosissimi judices & amplissimus senatus dixerunt: A sancta synodo k formula dabitur. * (a)

(Margin: * gloriosissimus senatores ad. — * Latine, legi, legimus, legit. — * [illegible] — * Latine, legi, legimus, legit.)

A ἐκ τῆς τριάδος εἶναι· καὶ ἄλλην πίστιν οὐκ οἴδαμεν. πάντες οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι εἶπον· ὑπογράφεις τῇ ἐπιστολῇ; ἢ οὔ; Δωρόθεος ὁ εὐλαβέστατος μοναχὸς εἶπεν· ἐγὼ εἰς τὸ βάπτισμα πιστεύω, ἐπιστολῇ δὲ οὐχ ὑπογράφω. οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ὑπερφυὴς σύγκλητος, εἶπον· ἡνίκα ὁ θειότατος ἡμῶν βασιλεὺς τοὺς μεγαλοπρεπεστάτους ἄρχοντας, καὶ τοὺς συγκλητικοὺς ἔπεμψε τοὺς ἐνδοξοτάτους πρὸς * ἡμᾶς, ὑπέσχεσθε πείθεσθαι τοῖς τυπουμένοις παρὰ τῆς ἁγίας συνόδου· ἀνθ' ὅτου τοίνυν ἐπὶ τοῦ παρόντος οὐ συντίθεσθε τοῖς ὅροις τῆς ἁγίας συνόδου; * Δωρόθεος ὁ εὐλαβέστατος μοναχὸς εἶπεν· ἡμεῖς τότε ἐλαλήσαμεν τοῖς ἄρχουσι, καὶ τῇ B συγκλήτῳ, καὶ παρεκαλέσαμεν τὸν βασιλέα, εἰσελθόντες ἔσω, ἵνα ἡ σύνοδος ἡ παροῦσα βεβαιώσῃ τὴν πίστιν τῶν τιη. ἁγίων πατέρων, ἐν ᾗ καὶ ἐβαπτίσθημεν, μετὰ τοῦ ὅρου τοῦ ὁρισθέντος παρὰ τῶν * αὐτοῦ πατέρων. οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ὑπερφυὴς σύγκλητος, εἶπον· ἐπειδὴ ὁ θειότατος ἡμῶν δεσπότης εὐσεβής ἐστι, καὶ ἡμεῖς τῷ αὐτοῦ σκοπῷ ἀκολουθοῦμεν, εἰ βούλεσθε ὑμῖν ἐνδοθῆναι δύο, ἢ τρεῖς ἡμέρας πρὸς ἐπίσκεψιν, ἐξαιτοῦμεν τοῦτο παρὰ τῆς ἁγίας συνόδου ὑμῖν ὑπάρξαι· ἵνα ἐπισκεψάμενοι, ἀκολουθήσητε τῇ παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων δοξαζομένῃ πίστει. Κάρωσος ὁ εὐλαβέστατος ἀρχιμανδρίτης εἶπεν· ὧδε εἰμι· τί χρείαν ἔχετε C δύο, ἢ τρεῖς ἡμέρας ἐκδέξασθαι; * εἰ δὲ ἄρτι ἐξουσίαν ἔχετε, * ὅτι θέλετε, ποιῆσαι. Δωρόθεος ὁ εὐλαβέστατος μοναχὸς εἶπε· τῇ πίστει τῶν ἁγίων πατέρων τῶν τιη. ἐμμένω, ἐν ᾗ καὶ ἐβαπτίσθην, καὶ τῷ ὅρῳ τῶν ἐν Ἐφέσῳ· καὶ ἄλλο τίποτε οὐ λέγω. οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες, καὶ ἡ ὑπερφυὴς σύγκλητος εἶπον· παρὰ τῆς ἁγίας συνόδου τύπος δοθήσεται. *

(Margin: * ὑμᾶς L. — * Ῥωμαϊστὶ ἀνέγνων, ἀνεγνώκαμεν, ἀνέγνω. — * αὐτοῦ — * ἰδοὺ ἄρτι L. — * ἰν. ἄρτι — * Ῥωμαϊστὶ ἀνέγνων, ἀνεγνώκαμεν, ἀνέγνω.)

In cod. Bol. Exemplar conlatum die X. Kal. Aprilis indictione XIII. ad codices Græcos diligentissime. Explicit Actio IV. incipit Actio V. Alleluja.

ACTIO DE CAROSO ET Dorotheo, & iis qui cum eo erant. D

ΠΡΑΞΙΣ ΠΕΡΙ ΚΑΡΩΣΟΥ καὶ Δωροθέου, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.

Ex versione novat. Edit. Rom.

Consulatu piissimi & Christum amantis imperatoris nostri Marciani Augusti primum, tertiodecimo Kalendas Novembris, consedente sancto & generali concilio, quod juxta jussionem piissimorum imperatorum nostrorum congregatum est in Chalcedonensium metropoli, in martyrio sanctæ & pulchræ victricis martyris Euphemiæ, Aetius archidiaconus & primicerius dixit: reverendissimus presbyter & circuitor Alexander missus a sanctitate vestra ad pii[...]um & Christi amantem imperatorem nostrum monachorum causa, Carosi & Dorothei, & eorum qui Eutychem monachum quondam archiman-

Ὑπατείας τοῦ εὐλαβεστάτου, καὶ φιλοχρίστου ἡμῶν βασιλέως Μαρκιανοῦ Αὐγούστου τὸ πρῶτον, πρὸ δεκατριῶν καλανδῶν Νοεμβρίων, συνεδρευούσης τῆς ἁγίας, καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου, τῆς κατὰ θέσπισμα τῶν εὐσεβεστάτων ἡμῶν βασιλέων συναθροισθείσης ἐπὶ τῆς Χαλκηδονέων μητροπόλεως, ἐν τῷ μαρτυρίῳ τῆς ἁγίας, καὶ καλλινίκου μάρτυρος Εὐφημίας, Ἀέτιος ἀρχιδιάκονος, καὶ πριμμικήριος εἶπεν· ὁ εὐλαβέστατος πρεσβύτερος, καὶ περιοδευτὴς Ἀλέξανδρος, ἀποσταλεὶς παρὰ τῆς ὑμετέρας ἁγιωσύνης πρὸς τὸν εὐσεβέστατον, καὶ φιλόχριστον βασιλέα τῶν μοναζόντων ἕνεκεν, τῶν περὶ Κάρωσον, καὶ Δωρόθεον, καὶ τῶν κατὰ

BALUZII NOTÆ.

a Annotatio Rustici. *Iterum de uno trinitatis.*
b Ita codex Parisiensis. Reliqui & veteres editiones: *Subscribit.*
c Recte veteres libri & editiones, *in baptismate.*
d Codices Corb. & Divion. & veteres editiones: *Cum divinissimus.*
e Veteres libri non habent conjunctionem in hoc loco.
f Veteres libri & Crabbus, *in qua & baptizati.*
g Deest in codice Parisiensi.
h Paris. *serenissimus.*
i Idem, *piissimus est.*
k Hanc lectionem confirmant codex Parisiensis & editio Suriana. Ceteri & editio Crabbi habent, *forma laudabitur.*
(a) Cod. Cas. *Explicit actio quarta.* Deest vero in illo actio sequens, sicut & de Photio.

κατὰ Εὐτυχῆ τὸν ποτὲ ἀρχιμανδρίτην μονάζοντα, τῶν ἀποστατησάντων τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, φανερὰ παρὰ τῆς αὐτῶν εὐσεβείας κελευσθεὶς εἰπεῖν πρὸς τὴν ὑμετέραν ὁσιότητα, παραγενόμενος νῦν, βούλεται καταθέσθαι· καὶ τοῦτο αὐτὸ ὑποβαλλόμενον πρὸς τὸ παριστάμενον. ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε· λεγέτω ὁ παρὼν εὐλαβέστατος πρεσβύτερος, καὶ περιοδευτὴς Ἀλέξανδρος τὰ παρὰ τοῦ εὐσεβεστάτου, καὶ πιστοτάτου βασιλέως ἡμῶν δηλωθέντα τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ. Ἀλέξανδρος πρεσβύτερος, καὶ περιοδευτὴς εἶπεν· ἀποσταλεὶς παρὰ τῆς ὑμετέρας ἁγιωσύνης, καὶ παρὰ τῶν μεγαλοπρεπεστάτων ἀρχόντων, καὶ τῆς ἱερᾶς συγκλήτου, πρὸς τὸν εὐλαβέστατον, καὶ φιλόχριστον ἡμῶν βασιλέα, εἰπόντος μου αὐτῷ· ὅτι Δωρόθεος, καὶ οἱ περὶ Κάρωσον, οἱ δεδωκότες τὰς δεήσεις, ἐδήλωσαν λέγοντες· ὅτι ὑπέσχετο ἡ ὑμετέρα εὐσέβεια, τὰ μοναστήρια συγκαλεῖσθαι, καὶ ἡμᾶς μετ᾽ αὐτῶν, καὶ κειμένου τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου, διακρίνειν μεταξὺ ἀμφοτέρων ἡμῶν. ἐὰν οὖν κελεύῃ ἡ ὑμετέρα εὐσέβεια, τοῦτο γενέσθω· ἐπεὶ ἡμεῖς ἀπελθεῖν ἐκεῖ οὐ δυνάμεθα. ταῦτα ἀκούσας ὁ δεσπότης τῆς οἰκουμένης, ἐδήλωσεν αὐτοῖς δι᾽ ἐμοῦ, καὶ τοῦ κυροῦ Ἰωάννου τοῦ δεκουρίωνος· ὅτι εἰ ἤθελον ἐγὼ καθεσθῆναι ἀνὰ μέσον ὑμῶν, καὶ τῶν ἄλλων μοναστῶν, καὶ διακοῦσαι μεταξὺ ἀμφοτέρων ὑμῶν, οὐκ ἂν τὴν ἁγίαν, καὶ οἰκουμενικὴν σύνοδον ἔσκυλα ἐνταῦθα. ἀλλὰ διὰ τοῦτο παραγενομένων αὐτῶν, καὶ δηλωσάντων ἡμῖν περὶ ὑμῶν, εἶπον παραγενέσθαι ἡμᾶς, καὶ ἅπερ μὴ οἴδατε, γνῶναι, καὶ ἐρωτήσαντας, ἃ οὐκ οἴδατε, μαθεῖν παρ᾽ αὐτῶν. δίκαιον οὖν ἐκρίναμεν, ἀπελθεῖν ὑμᾶς εἰς τὴν σύνοδον· ἵνα γὰρ τοῦτο εἰδῆτε, ὅτι ἔτι δ᾽ ἂν τυπώσῃ ἡ ἁγία, καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος, καὶ ἐπιδῷ μοι ἐγγράφως, τούτοις στοιχῶ, τούτοις στέργω, τούτοις πιστεύω· πρὸς τοῦτο ἔχετε, καὶ ἄλλην ἀπόκρισιν παρ᾽ ἐμοῦ οὐ λαμβάνετε. ἡ ἁγία σύνοδος ἐπεφώνησε· πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ βασιλέως· πολλὰ τὰ ἔτη τῆς Αὐγούστης· πολλὰ τὰ ἔτη τῶν ὀρθοδόξων· καὶ μετὰ ταῦτα ἀνεγνώσθη δέησις δοθεῖσα τῷ εὐσεβεστάτῳ βασιλεῖ παρὰ Καρώσου, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ. καὶ μετὰ τὸ ἀναγνωσθῆναι, Ἀέτιος ἀρχιδιάκονος εἶπεν· ἐπήκουσεν ἡ ἁγία ὑμῶν μεγάλη, καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος τῶν ἐπιδοθεισῶν δεήσεων τῷ παρὰ τοῦ δεσπότου Χριστοῦ ἀναδειχθέντι εὐσεβεστάτῳ, καὶ φιλοχρίστῳ ἡμῶν βασιλεῖ, παρὰ τῶν εὐλαβεστάτων μοναζόντων Καρώσου, καὶ Δωροθέου, καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς περὶ τὴν πίστιν χωλευόντων, ὡς ῥιψοκινδύνως πράττοντες, ἐτόλμησαν ἐπίσκοπον ὀνομάζειν τὸν παρὰ τῆς ἁγίας, καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου καθαιρεθέντα Διόσκορον, καὶ * παρακαλέσαι τοὺς εὐσεβεστάτους, καὶ θεοφιλεστάτους βασιλέας, παραγενέσθαι * αὐτοὺς εἰς τὴν ἁγίαν σύνοδον ταύτην, καὶ ὡς ἀνεύθυνον μετὰ παρρησίας τῇ πίστει συνηγορεῖν. ἐπεὶ τοίνυν οὐ μόνον αὐτὸ τοῦτο πεφώρανται κακοδοξοῦντες, ἀλλὰ γὰρ καὶ τῶν καθαιρεθέντων ὑπερασπίζοντες· φανερὰ δὲ διαγορεύουσιν οἱ θεῖοι κανόνες κατὰ τῶν τὰ τοιαῦτα σφαλλομένων κληρικῶν τε, καὶ μοναχῶν· εἰ κελεύετε, τούτους ἀναγνωσόμεθα· ἐπειδήπερ μάλιστα καὶ φαίνονται ἐκ πολλοῦ χωρίσαντες ἑαυτοὺς τῆς τε ἁγιωτάτης, καὶ καθολικῆς ἐκκλησίας, καὶ τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου, ὥστε καὶ ἐκ τῶν παρ᾽ αὐτῶν ἐπιδοθέντων λιβέλλων φανερὰν τὴν ἑαυτῶν γνώμην κατέστησαν. ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν· οἱ θεῖοι τῶν πατέρων κανόνες ἀναγινωσκέσθωσαν, καὶ ἐμφερέσθωσαν τοῖς ὑπομνήμασι. καὶ λαβὼν τὴν βίβλον Ἀέτιος ἀρχιδιάκονος, καὶ πριμμικήριος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ἀνέγνω.

* παρακαλεῖσθαι

* Ἴσ. αὐτὸν

A dritam sequuntur, qui desciverunt ab orthodoxa fide, certa quædam ab ipsorum pietate jussus dicere vestræ sanctitati, nunc adest ac vult exponere. Et hoc vobis suggerimus, ad quod placuerit. Sancta synodus dixit: Dicat, qui adest, reverendissimus presbyter & visitator Alexander, quæ a piissimo & fidelissimo imperatore nostro significata sunt sanctæ synodo. Alexander presbyter & visitator dixit: Missus a sanctitate vestra, & a magnificentissimis judicibus & sacro senatu, ad piissimum & Christi amantem imperatorem nostrum, cum ei dixissem, quod Dorotheus & Carosus, qui preces obtulerunt, significarunt dicentes, quod pollicita est pietas ve- B stra, monasteria convocari, & nos cum ipsis, & proposito sancto evangelio, inter utrosque nos disceptare. Si igitur jubet pietas vestra, hoc fiat; nos enim illuc ire non possumus. Hæc cum audisset dominus orbis, significavit eis per me & dominum Joannem decurionem, quod si voluissem ego sedere inter vos atque alios monachos, & audire inter utrosque vos, non huc sanctam & universalem synodum fatigassem. Sed cum ipsi propterea adfuissent, ac nos de vobis certiores fecissent, dixi ut vos adessetis, & ea quæ nescitis, cognosceretis, & interrogando, ea quæ non nostis, disceretis ab iis. Justum igitur decrevimus, vos ad concilium abire. C Nam (ut sciatis) quidquid definierit sanctum & generale concilium, ac mihi in scriptis dederit, ea sequor, iis contentus sum, iis fidem habeo. Ad hoc habetis, nec aliud a me responsum accipitis. Sancta synodus acclamavit: Imperatori multos annos: multo annos Augustæ; multos annos orthodoxis. Postea lectæ sunt preces oblatæ piissimo imperatori a Caroso, & qui cum ipso erant; quibus lectis; Aetius archidiaconus dixit: Audivit sanctum magnum vestrum & universale concilium preces datas piissimo & Christum amanti imperatori nostro, qui a Christo domino electus est, a reverendissimis monachis Caroso & Dorotheo, & iis D qui cum ipsis in fide claudicant, qui temere agentes, ac se in periculum conjicientes, ausi sunt episcopum nominare Dioscorum, qui a sancto & universali concilio depositus est; ac deprecari piissimos ac Deo amabilissimos imperatores, ut * ipsi adessent ad hoc sanctum concilium; &, quasi hoc reprehensione careat, libere fidei patrocinarentur. Quoniam igitur ipsi non solum male in hoc sentire deprehensi sunt, sed etiam depositos protegere; aperta autem pronuntiant sacri canones de clericis ac monachis, qui in hujusmodi labuntur: si jubetis, hos legemus: quandoquidem maxime videntur se jam pridem a sanctissima & catholica ecclesia, & a proprio E episcopo separasse, ut etiam ex datis libellis suam sententiam aperuerunt. Sancta synodus dixit: Sacri patrum canones legantur, & commentariis inserantur. Sumptoque libro Aetius archidiaconus & primicerius magnæ ecclesiæ legit.

* si ipse adesset a. h. s. C., & quasi reus non esset, libere fidei patrocinaretur

A

Canon octogesimus tertius.

Ex Can. 4 Conc. Antiocheni, ex Can. 28. apost.

Si quis episcopus a synodo depositus, aut presbyter, aut diaconus, aut omnino qui est sub regula, a proprio episcopo, ausus fuerit amplius aliquid sacri ministerii gerere, sive episcopus juxta superiorem consuetudinem, sive presbyter, sive diaconus; postea non liceat ei ne in altera quidem synodo spem restitutionis, nec * satisfactionis locum habere Sed & omnes qui ei communicant, ejiciantur ex ecclesia: & maxime, si postquam cognoverunt sententiam in prædictos latam, iis communicare ausi fuerint.

* defensionis

Κανὼν πγʹ.

Εἴ τις ἐπίσκοπος ὑπὸ συνόδου καθαιρεθεὶς, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ὅλως τοῦ κανόνος, ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου, τολμήσειέ τι πρᾶξαι τῆς λειτουργίας, εἴτε ἐπίσκοπος κατὰ τὴν προάγουσαν συνήθειαν, εἴτε ὁ πρεσβύτερος, εἴτε ὁ διάκονος, μηκέτι * ἐξὸν εἶναι αὐτῷ μηδὲ ἐν ἑτέρᾳ συνόδῳ ἐλπίδα ἀποκαταστάσεως, μηδὲ ἀπολογίας χώραν ἔχειν. ἀλλὰ καὶ τοὺς κοινωνοῦντας αὐτῷ πάντας ἀποβάλλεσθαι τῆς ἐκκλησίας, καὶ μάλιστα εἰ μαθόντες τὴν ἀπόφασιν, τὴν κατὰ τῶν προειρημένων ἐξενεχθεῖσαν, B τολμήσειαν αὐτοῖς κοινωνεῖν.

* [illegible]

Alius Canon LXXXIV.

De iis qui seipsos separant.

Can. 5 Conc. Antioch. ex Can. 31 apost.

Si quis presbyter aut diaconus, contempto proprio episcopo, se ab ecclesia segregaverit, ac seorsim congregationem habuerit, & altare constituerit: si commonenti episcopo non acquieverit, nec consentire vel obedire voluerit semel & iterum ac tertium vocanti; is omnino deponatur nec ultra remedium consequi nec proprium honorem recipere possit. Quod si perseveraverit tumultuari, & ecclesiam perturbare: per potestatem externam tamquam seditiosus corrigatur.

Post lectionem autem divinarum & sacrarum regularum sancta synodus dixit: Christi domini benignitatem atque humanitatem imitans sancta hæc & universalis synodus, probat laudatque magnificentissimos & gloriosissimos judices, & sacrum Christique amantem senatum, de condescensione erga monachos Carosum, Dorotheum, Barsumam, & qui cum ipsis sunt: ut memoratis ad deliberandum & ad obediendum sancto huic & œcumenico concilio, & iis quæ ab eo de recta fide statuta sunt, darentur triginta dierum induciæ, id est, a decimo quinto die præsentis Octobris, usque ad Novembris decimum quintum. Ad eos igitur clerici mittentur præfinito die; qui admoneant, ut vel recto pede ambulent in veritate, ac iis credant quæ placita sunt huic sancto concilio, ad totius hæreticæ pravæque opinionis destructionem; aut sciant se cum monachis, qui cum ipsis sunt, privatos esse & gradu, & omni dignitate & communione, una cum eo ut desinant præesse monasteriis. Ac si quidem perfugere conentur, valere in eos eamdem pœnam decernit sanctum hoc & universale magnum concilium: externa videlicet auctoritate, juxta divinas sacrasque patrum regulas, corroborante sententiam in contumaces latam.

Κανὼν πδʹ.

Περὶ τῶν ἑαυτοὺς ἀφοριζόντων.

Εἴ τις πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, καταφρονήσας τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου, ἀφώρισεν ἑαυτὸν τῆς ἐκκλησίας, καὶ * ἰδίᾳ συνήγαγε, καὶ θυσιαστήριον ἔστησε, καὶ τοῦ ἐπισκόπου προσκαλεσαμένου αὐτὸν, ἀπειθήσει, καὶ μὴ βούλοιτο αὐτῷ πείθεσθαι, μηδὲ * ἀκούειν καὶ πρῶτον, καὶ δεύτερον, καὶ τρίτον καλοῦντι, τοῦτον παντελῶς καθαιρεῖσθαι, καὶ μηκέτι θεραπείας τυγχάνειν, C μήτε ἀπολαμβάνειν αὐτὸν δύνασθαι τὴν τιμήν· εἰ δὲ παραμένοι θορυβῶν, καὶ ἀναστατῶν τὴν ἐκκλησίαν, διὰ τῆς ἔξωθεν ἐξουσίας, ὡς στασιώδη, αὐτὸν * ἀποστρέφεσθαι.

* ἰδίᾳ
* ὑπακούειν
* ἐπιστρέφεσθαι

Καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν θείων, καὶ ἱερῶν κανόνων, ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε· τὸν δεσπότην Χριστὸν εἰς φιλανθρωπίαν μιμουμένη ἡ ἁγία αὕτη, καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος, ἀπεδέξατο τοὺς μεγαλοπρεπεστάτους, καὶ ἐνδοξοτάτους ἄρχοντας, καὶ τὴν ἱερὰν, καὶ φιλόχριστον σύγκλητον, τῆς ἐπὶ τοῖς μονάζουσι Καρώσῳ, Δωροθέῳ, καὶ Βαρσουμᾷ, καὶ τοῖς σὺν αὐτοῖς, συγκαταβάσεως· ὥστε παρασχεθῆναι τοῖς μνημονευθεῖσι πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ πεισθῆναι τῇ ἁγίᾳ ταύτῃ D καὶ οἰκουμενικῇ συνόδῳ, καὶ τοῖς παρ' αὐτῆς ἐπὶ τῇ ὀρθῇ πίστει τυπωθεῖσι, διορίαν ἡμερῶν τριάκοντα, τουτέστιν, ἀπὸ τοῦ ἐνεστῶτος μηνὸς Ὀκτωβρίου πεντεκαιδεκάτης, μέχρι Νοεμβρίου πεντεκαιδεκάτης. ἀποσταλήσονται τοίνυν πρὸς αὐτοὺς κληρικοὶ τῇ ὡρισμένῃ ἡμέρᾳ, ὑπομιμνήσκοντες αὐτοὺς, ἵνα ὀρθοποδήσωσι πρὸς τὴν ἀλήθειαν, ἢ εἴξωσι πᾶσι τοῖς δόξασι τῇ ἁγίᾳ ταύτῃ συνόδῳ πρὸς ἀναίρεσιν πάσης αἱρετικῆς κακοδοξίας, ἢ ἴστωσαν ἑαυτοὺς μετὰ τῶν σὺν αὐτοῖς μοναχῶν γεγυμνῶσθαι τοῦ τε βαθμοῦ, καὶ πάσης ἀξίας τε, καὶ κοινωνίας, μετὰ τοῦ καὶ ἀποστῆναι ἡγεμονείας μοναστηρίων· ὡς, εἴγε διαφυγεῖν ἐπιχειρήσειαν, κρατεῖν ἐπ' αὐτοῖς τὸ αὐτὸ ἐπιτίμιον, E ψηφίζεται ἡ ἁγία αὕτη, καὶ οἰκουμενικὴ μεγάλη σύνοδος· δηλονότι καὶ τῆς ἔξωθεν αὐθεντίας, κατὰ τοὺς θείους, καὶ ἱεροὺς τῶν πατέρων κανόνας, συνεπισχυούσης τῷ τύπῳ κατὰ τῶν ἀπειθούντων.

ΠΡΑ-

A

ΠΡΑΞΙΣ ΠΕΡΙ ΦΩΤΙΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ Τύρου, καὶ Εὐσταθίου ἐπισκόπου Βηρυτοῦ.

Ὑπατείας τοῦ δεσπότου ἡμῶν Μαρκιανοῦ τοῦ αἰωνίου Αὐγούστου, καὶ τοῦ δηλωθησομένου, τῇ πρὸ δεκατριῶν καλανδῶν Νοεμβρίων, ἐν Χαλκηδόνι, κατὰ κέλευσιν τοῦ θειοτάτου, καὶ εὐσεβεστάτου δεσπότου ἡμῶν, συνελθόντων ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ τῆς ἁγίας μάρτυρος Εὐφημίας, τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου, καὶ ἐνδοξοτάτου στρατηλάτου, ἀπὸ ὑπάτων, καὶ Πατρικίου, Ἀνατολίου, καὶ λοιπῶν τῶν προειρημένων μεγαλοπρεπεστάτων ἀρχόντων, προσέτι δὲ καὶ τῆς B προειρημένης ἁγίας, καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου, τῆς κατὰ θέσπισμα τοῦ θειοτάτου, καὶ εὐσεβεστάτου ἡμῶν δεσπότου ἐν τῇ Χαλκηδονίων πόλει συναθροισθείσης, καὶ καθεσθέντων πάντων πρὸ τῶν καγκέλλων τοῦ ἁγιωτάτου θυσιαστηρίου, Φώτιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Τύρου εἶπε· δεήσεις ἐπιδέδωκα τῷ θειοτάτῳ, καὶ φιλοχρίστῳ βασιλεῖ, καὶ ἐκέλευσε τὴν ὑμετέραν μεγαλοπρέπειαν, ἅμα τῇ ἁγίᾳ ταύτῃ, καὶ οἰκουμενικῇ συνόδῳ, ἀκοῦσαι τοῦ πράγματος, καὶ τύπον δοῦναι αὐτῷ. παρακαλῶ τοίνυν, ἀναγνωσθῆναί μου τὰς δεήσεις, καὶ τὰ δίκαια ἐπαρχθῆναί μοι. οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· ἀναγινωσκέσθωσαν αἱ δεήσεις Φωτίου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου. καὶ πρὸ τῆς ἀναγνώσεως, Εὐστάθιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Βηρυτοῦ εἶπεν· ὁ εὐλαβέστατος, καὶ φιλόχριστος ἡμῶν δεσπότης, καὶ ἡ εὐσεβεστάτη, καὶ φιλόχριστος ἡμῶν δέσποινα, καὶ ὑμεῖς οἱ ἐνδοξότατοι καὶ φιλόχριστοι ἄρχοντες, καὶ μεγίστη σύγκλητος, καὶ ἡ ἁγία, καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος, ἧς ἐξάρχουσιν οἱ θεοφιλέστατοι, καὶ ὁσιώτατοι πατέρες ἡμῶν, Λέων, καὶ Ἀνατόλιος, τῆς πίστεως ἕνεκεν ἡμᾶς ἐνταῦθα συνήγαγον. καὶ κελεύσατε πρὸ πάντων ὑπογραφῆναι τὸν ὅρον, ὥστε πρότερον πληρωθῆναι τὸ περὶ τῆς πίστεως. εἰ δὲ καὶ περὶ τοῦ ἐμοῦ πράγματος κελεύετε νῦν ζητηθῆναι, οὐχ ὑπερτίθεμαι, ἀλλ' εὐθὺς τὰς ἀποκρίσεις ποιοῦμαι. οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· ἐπειδὴ προσελθὼν ὁ θειότατος ἡμῶν βασιλεὺς παρὰ Φωτίου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου τῆς Τυρίων μητροπόλεως, ἐκέλευσε καὶ τὸ κατ' αὐτὸν, καὶ τοὺς ἄλλους ἐπισκόπους, τοὺς βεβλάφθαι λέγοντας, κεφάλαιον ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ συνόδῳ παρόντων ἡμῶν ἐξετασθῆναι· ἀναγινωσκέσθωσαν αἱ δεήσεις Φωτίου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου. Καὶ ἐπιδοθεισῶν αὐτῶν, Κωνσταντῖνος ὁ καθωσιωμένος σηκρητάριος τοῦ θείου κονσιστωρίου ἀνέγνω.

ACTIO DE PHOTIO Episcopo Tyri, & Eustathio episcopo Beryti.

Consulatu domni nostri Marciani perpetui Augusti, & ejus qui renuntiatus fuerit, [a] tertiodecimo Kalendas Novembris Chalcedone jussu sacratissimi & piissimi domini nostri, convenientibus in sanctissima ecclesia sanctæ martyris Euphemiæ, magnificentissimo & gloriosissimo magistro militum exconsule & patricio Anatolio, & ceteris prædictis magnificentissimis & gloriosissimis judicibus, insuper & prædicta sancta & generali synodo, jussu sacratissimi & piissimi domini nostri in Chalcedonensium civitate congregata, & consedentibus omnibus ante cancellos sanctissimi altaris, Photius reverendissimus episcopus Tyri dixit: Preces obtuli sacratissimo & Christum diligenti imperatori: ac jussit vestram magnificentiam una cum sancto hoc & universali concilio caussam audire, eamque definire. Oro igitur ut legantur meæ preces, mihique judicium reddatur. Gloriosissimi judices dixerunt: Legantur preces Photii reverendissimi episcopi. Et antequam legerentur, Eustathius reverendissimus episcopus Beryti dixit: Piissimus C & Christi amans dominus noster, ac piissima Christique amans domina nostra, vosque gloriosissimi judices & amplissimus senatus, & sanctum generaleque concilium, cujus principes sunt Deo amabilissimi & sanctissimi patres nostri Leo & Anatolius, fidei caussa nos hic congregarunt: ac jubete ante omnia subscribi definitionem, ut prius quæstio fidei absolvatur. Quod si de mea quoque caussa jubetis nunc quæri, non sum in mora, sed protinus respondebo. Gloriosissimi judices dixerunt: Quandoquidem conventus sacratissimus dominus noster a Photio reverendissimo episcopo Tyriorum metropoleos, jussit * rem ejus & aliorum episcoporum, qui dicunt læsum esse capitulum, D in sanctissimo concilio præsentibus nobis examinari: legantur preces Photii reverendissimi episcopi. * Cumque eæ datæ essent, Constantinus devotus secretarius sacri consistorii legit.

Ex nova versione Æsit. Rom.

* de eo & de aliis episcopis, qui dicunt se læsos esse, capitulum in Latino

* Paenitri, [marginal note, partly illegible]

Ταῖς γῆς, καὶ θαλάττης, καὶ παντὸς ἀνθρώπων ἔθνους, καὶ γένους δεσπόταις, Φλαυΐοις, Οὐαλεντινιανῷ, καὶ Μαρκιανῷ, τοῖς αἰωνίοις, καὶ τροπαιούχοις Αὐγούστοις, δέησις, καὶ ἱκετηρία παρὰ Φωτίου ἐπισκόπου τῆς Τυρίων πόλεως τῆς ὑμετέρας πρώτης Φοινίκης.

Terræ & maris, omniumque hominum nationis & generis dominis, Flaviis Valentiniano & Marciano, perpetuis & triumphatoribus Augustis, preces & supplicatio a Photio episcopo Tyriorum civitatis vestræ primæ Phœnices.

E

Πάντες ὅσοι τῶν κατὰ γνώμην τυχεῖν ἐθέλουσιν, οὐκ ἄλλως δυνηθήσονται, εἰ μὴ τοῖς ὑμετέροις ἴχνεσι προσπεσόντες, ἐκεῖθεν τῶν ἐλπιζομένων καρπόν τινα ἀπόνασθαι ἰσχύσουσι· ὅπου

Quicumque ea quæ ex sententia sunt, volunt adipisci, non aliter poterunt, quam si vestris vestigiis advoluti, inde speratæ fructum aliquem capere valeant; ac maxime cum jus supplicationibus eorum adest.

a Balsamon ad Can. 19. Concil. Chalced. dicit hanc actionem fuisse olim in fine gestorum. MSS. codices Latini eam non habent. Negotia Episcoporum si post fidem discussa fuerunt, fides autem definita act. 6. die XI. Kal. Novemb. hæc actio non potuit esse XII. Kal. Novemb. *Hard.*

BALUZII NOTÆ

A Ego igitur ad has preces veni, persuasum habens, quod non a jure exciderem. Quænam igitur causa sit precum mearum, brevis edocebit sermo. Sanctissimæ Tyriorum ecclesiæ ex priscis & immemorabilibus temporibus a sanctis canonibus certa definita sunt jura, tum in ecclesiastica administratione, tum in ordinationibus. Ejusmodi jura Eustathius reverendissimus episcopus Berytiorum civitatis, cum nonnullorum pro tempore studia habuisset, violare conatus est, sacra faciens rescripta sub Theodosio divæ memoriæ, quibus voluit, certarum civitatum sibi ordinationes asserens, quædam jura prædictæ ecclesiæ in se transferre. Tanta autem memoratus sanctissimus episcopus ad circumscriben- B dum ecclesiæ jura, instantia usus est, ut synodicum ad me curaverit mitti, depositionem comminans, nisi tali chartæ subsignarem. Cui cum, non ex proposito, sed metu minarum quæ ei inerant, subsignassem, impositam mihi necessitatem subscriptione significavi. Scripsi enim, quod jussus subscripsi; cum scirem nihil hoc mihi præjudicare, quod sacræ divinæque leges ea quæ non ex proposito, sed ex necessitate fiunt, nullam vim habere definiant. Sub vestra autem pietate, sciunt quicumque experimentum sumpsere, quod neque * pro aliquo homine sine ratione stare quidquam pollet; nec, si quis velit quod vetustati ignotum sit, per C novitatem usurpare, id poterit. Obsecro igitur provolutus vestris pedibus, ut sanciat cæleste vestrum imperium, ut omnia quæ primitus a sacris regulis attributa sunt prædictæ sanctissimæ ecclesiæ, integra man[illegible] si quid vero contra antiquitatem memo[illegible]tus, vel quivis alius qui cum eo faciat, aggressus sit, id irritum sit & vanum, nec ullam vim habeat; sed reddantur integra jura sanctissimæ Tyri ecclesiæ: cessent vero omnes, quæ ex subreptione a memorato quæsitæ sunt tum sacræ literæ, tum sententiæ quorumcumque maximorum judiciorum. Ac si quis horum gratia a quibusdam episcopis assensus factus sit ad evertendam vetustatem D & sacras regulas, nullam vim habeat; nullo mihi facto præjudicio ex ea quæ a me in synodico facta est, quemadmodum dixi, subsignatione: de hoc mittendo sacrum vestrum & venerandum typum pragmaticum ad magnificentissimos & gloriosissimos præfectos sacrorum vestrorum prætoriorum, & ad magnificentissimum & gloriosissimum præfectum exercituum orientis, & ad gloriosissimum magistrum sacrorum vestrorum officiorum, atque ad sanctum & œcumenicum concilium, quod Chalcedone Christi gratia & nutu ve- E stro collectum est: ut nihil contra ea quæ a vestra pietate sanciuntur, procedere possit. Natura enim comparatum est, ut sacrorum jura nunquam imminuantur a præfectorum * vanitate. Hoc cum adeptus fuero, consuetas preces pro æterno vestro imperio jugiter faciam.

* irrationabile patrocinium quidquam

* inventis, sive novitate

Magnificentissimi & gloriosissimi judices dixerunt: Quid ad hæc allegat reverendissimus episcopus Berytiorum Eustathius? Eu-

A μάλιστα τὸ δίκαιον ταῖς αὐτῶν ἱκετηρίαις προσῇ. ἐγὼ τοίνυν ἐπὶ τάσδε τὰς λιτὰς ἐλήλυθα, πείσας ἐμαυτὸν, ὡς οὐ διαμάρτοιμι τοῦ δικαίου. τίς τοίνυν ἡ αἰτία τῶν ἐμῶν δεήσεων, βραχὺς ἀναδιδάξει λόγος. τῇ Τυρίων ἁγιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ ἐξ ἀρχαίων, καὶ ἀμνημονεύτων τῶν χρόνων, ἀπὸ τῶν ἁγίων κανόνων φανερὰ ἀφώρισται δίκαια ἔν τε διοικήσει τῇ ἐκκλησιαστικῇ, καὶ ἐν ταῖς χειροτονίαις. τὰ τοιαῦτα δίκαια Εὐστάθιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος τῆς Βηρυτίων πόλεως, σπουδὴν κατὰ * καιρόν τινων ἐσχηκὼς, παραφθεῖραι ἐπεχείρησε, θείας ποιησάμενος ἀντιγραφὰς ἐπὶ τοῦ τῆς θείας λήξεως Θεοδοσίου· δι' ὧν ἐβουλήθη, ἐκδικῶν ἑαυτῷ φανερῶν πόλεων χειροτονίας, B τινὰ τῶν δικαίων τῆς προειρημένης ἐκκλησίας εἰς ἑαυτὸν μεταθεῖναι· τοσαύτῃ δὲ ὁ μνημονευθεὶς ὁσιώτατος ἐπίσκοπος εἰς τὸ περιγράψαι τὰ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ δίκαια ἐνστάσει ἐχρήσατο, ὡς καὶ συνοδικὸν πρός με παρασκευάσαι ἐκπεμφθῆναι, καθαίρεσιν ἀπειλῶν, εἰ μή γε τῷ τοιούτῳ ἐπισημειώσωμαι χάρτῃ· ᾧτινι οὐκ ἐκ προθέσεως, δέει δὲ τῆς ἐν αὐτῷ ἐγκειμένης ἀπειλῆς, ὑποσημειωσάμενος, τὴν ἐπενεχθεῖσάν μοι ἀνάγκην διὰ τῆς ὑπογραφῆς ἐσήμανα. ἔγραψα γὰρ, ὡς κελευσθεὶς ὑπέγραψα, εἰδὼς, ὡς οὐδὲν τοῦτο προκρίνει μοι, τῶν θείων, καὶ τῶν θείων νόμων τὰ μὴ ἐκ προθέσεως, ἐξ ἀνάγκης δὲ γινόμενα μηδεμίαν ἔχειν ἰσχὺν διοριζόντων. ἐπὶ δὲ τῆς ὑμετέρας C εὐσεβείας, εὖ ἴσασι πεῖραν παρειληφότες ἄνθρωποι πάντες, ὡς οὔτε ἄλογος προστασία κρατεῖ, οὔτε τις μὴ ἀρχαιότητι ἐγνωσμένον ἐκδικεῖν ἑαυτῷ τι, ἐθελήσας κατὰ καινοτομίαν δυνήσεται. δέομαι οὖν προκυλινδούμενος τῶν ὑμετέρων ἰχνῶν, θεσπίσαι τὸ οὐράνιον ὑμῶν κράτος, πάντα τὰ ἐξ ἀρχῆς ἐκ τῶν θείων κανόνων ἀφορισθέντα τῇ προειρημένῃ ἁγιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ, ἄπτωτα μένειν· εἰ τι δὲ ὑπεναντίον τῆς ἀρχαιότητος παρὰ τοῦ μνημονευθέντος, ἢ παρ' ἑτέρου τινὸς αὐτῷ πράττοντος ἐπικεχείρηται, τοῦτο ἄκυρον τυγχάνειν, καὶ μηδεμίαν ἔχειν ἰσχὺν, ἀλλ' ἀποδοθῆναι ἄξωτα τὰ δίκαια τῆς ἐν Τύρῳ ἁγιωτάτης ἐκκλησίας, ἀργεῖν δὲ πάντα τὰ ἐκ συναρπαγῆς τῷ μνημονευθέν- D τι πορισθέντα, τοῦτο μὲν θεῖα γράμματα, τοῦτο δὲ καὶ ἀποφάσεις οἱωνδήποτε μεγίστων δικαστηρίων· καὶ εἴ τις δὲ τούτων χάριν συναίνεσις παρά τινων ἁγιωτάτων ἐπισκόπων γεγένηται ἐπ' ἀνατροπῇ τῆς ἀρχαιότητος, καὶ τῶν θείων κανόνων, μηδεμίαν ἔχειν ἰσχύν· μηδενός μοι προκρίματος γινομένου ἐκ τῆς παρ' ἐμοῦ γεγενημένης ἐν τῷ συνοδικῷ, καθ' ὃν εἴρηκα τρόπον, ὑποσημειώσεως, θείου ὑμῶν, καὶ προσκυνουμένου τύπου πραγματικοῦ περὶ τούτου καταπεμπομένου πρός τε τοὺς μεγαλοπρεπεστάτους, καὶ ἐνδοξοτάτους ἐπάρχους τῶν ἱερῶν ὑμῶν πραιτωρίων, καὶ πρὸς τὸν μεγαλοπρεπέ- E στατον, καὶ ἐνδοξότατον στρατοπεδάρχην τῆς ἕω, καὶ πρὸς τὸν μεγαλοπρεπέστατον, καὶ ἐνδοξότατον μάγιστρον τῶν θείων ὑμῶν ὀφφικίων, καὶ τὴν ἁγίαν, καὶ οἰκουμενικὴν σύνοδον, τὴν ἐν τῇ Χαλκηδονίων χάριτι Χριστοῦ, καὶ νεύματι ὑμετέρῳ ἀθροισθεῖσαν· ὡς ἂν μηδὲν ὑπεναντίον τῶν παρὰ τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας θεσπιζομένων, προβληθῆναι δυνηθείη. πέφυκε γὰρ τὰ τῶν ἱερῶν δίκαια μηδέποτε ἐλαττοῦσθαι ἀπὸ τῆς τῶν προεστώτων καινότητος. καὶ τούτου τυχὼν, τὰς συνήθεις εὐχὰς ὑπὲρ τοῦ αἰωνίου ὑμῶν κράτους ποιήσομαι διαπαντός.

* καιρόν τινα εχ.

Οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· τί πρὸς ταῦτα δικαιολογεῖται ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος τῆς Βηρυτίων Εὐστάθιος; Εὐστάθιος ἐπί-

ἐπίσκοπος εἶπε· κελεύσατε αὐτὸν εἰπεῖν, εἴτε κανονικῶς κινεῖ, εἴτε κατὰ νόμους. Φώτιος ἐπίσκοπος εἶπε· * προσελθὼν τῷ εὐλαβεστάτῳ βασιλεῖ, ὥστε τυχεῖν τῶν δικαίων τὸν θρόνον τῆς Τυρίων, καὶ ὅτι παλαιὸν ἔθος ἐζήλωσεν ἀνατρέψαι Εὐστάθιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος, ἐρωτηθῶσιν οἱ κύριοι, καὶ ἁγιώτατοι ἐπίσκοποι. ἐγὼ γὰρ τῶν κανόνων οὐκ ἐξίσταμαι, οὔτε τύπους τῶν πατέρων ἀνατρέψαι βούλομαι· ἀλλ' ἐκεῖνα τὰ δίκαια μὴ ἀνατραπῆναι αἰτῶ. οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· τῷ θειοτάτῳ δεσπότῃ τῆς οἰκουμένης ἤρεσε, μὴ κατὰ θεῖα γράμματα, ἢ πραγματικοὺς τύπους, τὰ τῶν ὁσιωτάτων ἐπισκόπων προβαίνειν, ἀλλὰ κατὰ τοὺς παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων νενομοθετηθέντας. πάσης τοίνυν ἀργούσης ἐκ θείων πραγματικῶν διατυπώσεως, οἱ περὶ τούτου τοῦ κεφαλαίου κείμενοι κανόνες ἀναγνωσθήτωσαν. Καὶ πρὸ τῆς ἀναγνώσεως τῶν κανόνων, Εὐστάθιος ἐπίσκοπος εἶπε· τῶν ποδῶν ὑμῶν, ἐπειδὴ διέβαλέ με, ὡς κατὰ σπουδὴν ἀνύσαντα, παρακαλῶ πληροφορηθῆναι τὴν ἁγίαν, καὶ οἰκουμενικὴν σύνοδον, ὅτι οὐδὲν ἐξ ἐμοῦ πέπρακται. οὔτε γὰρ οὕτω τολμηρὸς ἤμην, ὥστε κατὰ τῶν κανόνων τῶν πατέρων ἐλθεῖν. οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· λεγέτω ἡ ἁγία, καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος, εἴγε αὐτῇ ἀρέσκει, κατὰ τοὺς κανόνας τῶν πατέρων ἐξετασθῆναι τὴν περὶ τούτου ζήτησιν, ἢ κατὰ θεῖα πραγματικά, περὶ ὧν τὰ παραστάντα τῇ θείᾳ κορυφῇ ἤδη πᾶσι φανερὰ κατεστήσαμεν. ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε· κατὰ τῶν κανόνων * πραγματικὸν μηδὲν ἰσχυέτω· οἱ κανόνες τῶν πατέρων κρατείτωσαν. οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· νῦν καιρός ἐστι διδαχθῆναι ἡμᾶς παρὰ τῆς ἁγίας συνόδου, εἰ ἔξεστι κατὰ θεῖον πραγματικὸν ἀλλοτρίας ἐκκλησίας δίκαια ἑτέρους ἐπισκόπους παραιρεῖσθαι. ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν· οὐκ ἔξεστι τοῦτο· παρὰ τοὺς κανόνας ἐστίν. οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· φανερᾶς γενομένης τῆς ἀποκρίσεως, ἣν ἔδωκεν ἡ ἁγία σύνοδος, λεγέτω ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Φώτιος, ποίας ἐκκλησίας ὑπ' αὐτὸν μητροπολίτην τυγχάνοντα ἐπίσκοπον ἀφείλετο ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Εὐστάθιος, ἢ τί περὶ τῶν χειροτονιῶν τῶν ὑπ' αὐτοῦ γενομένων πέπρακται. Φώτιος ἐπίσκοπος Τύρου εἶπεν· ἔλαβε Βίβλον, Βότρυν, Τρίπολιν, Ὀρθωσιάδα, Ἀρκάς, Ἀντάραδον· καὶ παρακαλῶ, κελεῦσαι τὴν ὑμετέραν φιλανθρωπίαν, ταύτας τῷ θρόνῳ Τύρου * ἀποκατασταθῆναι, καὶ περὶ τῶν γενομένων ἑτέρων μανθάνειν τὸ ὑμέτερον μέγεθος. Εὐστάθιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος εἶπε· σύνοδος εὐλαβεστάτων ἐπισκόπων γέγονεν ἐν Κωνσταντινουπόλει· καὶ ὅρος ἐδόθη, ᾧ τινι καὶ Μάξιμος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας ὑπέγραψε. Μάξιμος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας εἶπε· χάρτης μοι ἠνέχθη, ἔχων ὑπογραφὴν τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀνατολίου· καὶ τούτῳ ἀκολουθήσας κἀγώ, ὑπέγραψα. οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· παρῆν οὖν ἡ σὴ εὐλάβεια τῇ συνόδῳ, τῇ ἐπὶ τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀνατολίου ταῦτα τυπούσῃ, καὶ τοῖς πραττομένοις συνῄνει; Μάξιμος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας εἶπεν· ἐν Κωνσταντινουπόλει ἤμην. συνόδου γενομένης περὶ τούτου, οὐ παρήμην· ἀλλ' ἠνέχθη μοι χάρτης, καὶ ὑπέγραψα. Εὐστάθιος ἐπίσκοπος εἶπε· διδάσκω τὴν ὑμετέραν ἐξουσίαν, καὶ τὴν ἁγίαν σύνοδον, ὡς οὐ νῦν διαλογοῦμαι περὶ τοῦ πάντως λα-

* προσελθὼν Lat.

* ἀπραγματικόν

* ἀποκαταστῆσαι,

A Stathius episcopus dixit: Jubete eum dicere, utrum secundum canones moveat, an secundum leges. Photius episcopus dixit: Adii religiosissimum imperatorem, ut sedes Tyriorum sua jura adipisceretur. Quod autem vetustum morem studuerit evertere Eustathius reverendissimus episcopus, interrogentur domini & sanctissimi episcopi. Ego enim a regulis non discedo, nec volo typos patrum evertere; sed postulo ne illa jura evertantur. Gloriosissimi judices dixerunt: Sacratissimo domino orbis placuit, non juxta sacras literas aut pragmaticos typos, res sanctissimorum episcoporum procedere, sed juxta regulas a sanctis patribus latas. Omni igitur B cessante e sacris pragmaticis definitione, canones de hoc capitulo editi legantur. Et ante canonum lectionem, Eustathius episcopus dixit: Per vestigia vestra, quoniam me calumniatus est, quasi studio fecerim, obsecro sanctum & universale concilium * satisfactionem accipere, quod nihil per me actum est. Neque enim ita audax fuissem, ut patrum regulis adversarer. Gloriosissimi judices dixerunt: Dicat sancta & universalis synodus, utrum ei placeat, ex regulis patrum hujus causæ quæstionem examinari, an e sacris pragmaticis; de quibus quid sacro apici visum sit, jam omnibus apertum fecimus. Sancta synodus dixit. Contra regulas nihil prag- C maticum valebit. Regulæ patrum teneant. Gloriosissimi judices dixerunt: Nunc tempus est edoceri nos a sancta synodo, an liceat ex sacro pragmatico alienæ ecclesiæ jura ab aliis episcopis averti? Sancta synodus dixit: Non licet hoc, est præter regulas. Gloriosissimi judices dixerunt: Cum apertum responsum sit, quod sancta synodus dedit, dicat reverendissimus episcopus Photius, quas ecclesias, quæ sub se metropolitano episcopo essent, abstulit reverendissimus episcopus Eustathius, aut quid gestum sit de ordinationibus quæ ab ipso factæ fuerant. Photius episcopus Tyri dixit: Cepit Biblon Botryn, Tripolin, Orthosiadem, Arcas, Antaradon; D Hæc precor, ut benignitas vestra jubeat, eas sedi Tyri restitui, atque ut de aliis quæ facta sunt, amplitudo vestra cognoscat. Eustathius reverendissimus episcopus dixit: Concilium reverendissimorum episcoporum factum est Constantinopoli, ac data definitio est, cui etiam Maximus reverendissimus episcopus Antiochiæ subscripsit. Maximus reverendissimus episcopus Antiochiæ dixit: Charta mihi allata est, quæ habebat subscriptionem sanctissimi archiepiscopi Anatolii: quem ego sequens, subscripsi. Gloriosissimi judices dixerunt: Aderat igitur reverentia tua synodo, quæ sub sanctissimo archiepiscopo Anatolio hæc definiebat, & gestis consensit? E Maximus reverendissimus episcopus Antiochiæ dixit: Eram Constantinopoli: cum vero concilium de hoc haberetur, non adsui: sed mihi allata est charta, & subscripsi. Eustathius episcopus dixit. Vestram potestatem & sanctam synodum doceo, quod nunc non allego, ut omnino capiam, sed ut vobis persuadeam, quod calumniatus est me; neque enim ego religiosissimo imperatori preces obtuli, ut Berytum metropolim faceret. Consuetudo autem imperatoris est facere metropoles. Nec vero ego civitates divisi, sed

sancta

Hoc loco, & alibi sæpe, per sacras literas intelliguntur imperatorum literæ.

* doceri

ſancta diviſit ſynodus. Quemadmodum & A nunc, cum pauci Conſtantinopoli conveniſſent, miſſa eſt epiſtola almi archiepiſcopi Leonis, iis qui ubique eſſent, metropolitis & ſubſcripta eſt: ſic tunc quæ viſa erant præſentibus ſanctiſſimis epiſcopis, allata ſunt & ſubſcripta. Photius reverendiſſimus epiſcopus Tyrii dixit: A me ordinatio facta eſt, cum, juxta vetuſtum ordinem, qui de provincia ſunt, mihi adeſſent: atque inde primum miſſa eſt mihi abſenti excommunicatio, ac manſi excommunicatus centum viginti duos dies; ac duos rurſum ordinavi epiſcopos: eos depoſuit, presbyteroſque fecit. Magnificentiſſimi & glorioſiſſimi judices dixerunt: Quis miſit? Photius reverendiſſimus B epiſcopus Tyri dixit: Neſcio, inde miſſa eſt. Anatolius reverendiſsimus archiepiſcopus Conſtantinopolis dixit: Quædam egit nullo more atque ordine. Hic indignata ſynodus, & juxta regulas commota, excommunicationem ei miſit. Magnificentiſſimi & glorioſiſsimi judices dixerunt: Dicat ſancta ſynodus, licueritne ſanctiſſimo archiepiſcopo Anatolio, abſenti reverendiſſimo epiſcopo Photio excommunicationem mittere, ac jubere ut ei certæ eccleſiæ in provincia auferrentur: & an ſynodum appellare oporteat conventum epiſcoporum qui in regia civitate diverſantur. Tryphon reverendiſſimus epiſcopus Chii dixit: Synodus appellatur, & conveniunt, & labo- C rantes aliqua oppreſſione ſua jura nanciſcuntur. Atticus reverendiſſimus epiſcopus Zelorum dixit: At abſentem nemo damnat. Omnes reverendiſſimi epiſcopi acclamaverunt: Nemo abſentem condemnat. Anatolius reverendiſsimus epiſcopus Conſtantinopolis dixit: Tenuit pridem conſuetudo, ut qui in magna hac civitate morantur ſanctiſſimi epiſcopi, cum eos temporis occaſio vocat de emergentibus quibuſdam eccleſiaſticis cauſis, conveniant, ac ſingula definiant, reſponſoque eos dignentur, qui precantur aliquid. Nihil ergo a me factum eſt, quod novitati ſit affine: nec qui ex conſuetudine conſederunt ſanctiſſimi qui in ci- D vitate erant epiſcopi, novam formam protulerunt; ac oſtendit præſentiam epiſcoporum actio quæ facta eſt. Eunomius reverendiſſimus epiſcopus Nicomediæ dixit: Magnificentia veſtra nos percontata eſt, num liceat abſentem condemnare. Ad hoc reſponſum * do Romana voce: In divinis eſt ſcripturis, ſic continens in libro Actorum: *Non eſt Romanis conſuetudo donare aliquem hominem, priuſquam is qui accuſatur, præſentes habeat accuſatores, locumque defendendi accipiat ad diluenda crimina.* Photius reverendiſſimus epiſcopus dixit: Nihil aliud poſtulo, precorque veſtrum juſtum judicium, niſi ut faciatis ut regulæ ſtent, utque ii qui a me legi- E time ordinati ſunt, poſtea vero ejecti, & facti presbyteri, reſtituantur, ac ut ego eccleſias meas recipiam. Sancta ſynodus acclamavit: Hoc juſtum poſtulatum: regulæ teneant: juſta petitio Photii reverendiſſimi epiſcopi. Magnificentiſſimi & glorioſiſſimi judices dixerunt; Legantur regulæ. Atticus reverendiſſimus epiſcopus Nicopolis Epiri legit.

* ſ. Ro-mana voce in divinis eſt ſcripturis.

A βεῖν, ἀλλὰ περὶ τοῦ πεῖσαι, ὅτι ἐσυκοφάντησέ με. ἐγὼ γὰρ ὑπὸ δεήσεως ἐπιδέδωκα τῷ εὐλαβεστάτῳ βασιλεῖ, ἵνα μητρόπολιν Βηρυτὸν ποιήσῃ· ἔθος δὲ τοῖς βασιλεῦσι ποιεῖν τὰς μητροπόλεις· καὶ τὰς πόλεις δὲ οὐκ ἐγὼ διεῖλον, ἀλλ' ἡ ἁγία σύνοδος διεῖλεν, ὥσπερ καὶ νῦν ὀλίγων συνελθόντων ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐπέμφθη ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος τοῖς ἁπανταχοῦ μητροπολίταις, καὶ ὑπεγράφη· οὕτω καὶ τότε τὰ δόξαντα τοῖς παροῦσιν ὁσιωτάτοις ἐπισκόποις προσηνέχθη, καὶ ὑπεγράφη. Φώτιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Τύρου εἶπε· χειροτονία ἐγένετο παρ' ἐμοῦ, τῶν τῆς ἐπαρχίας συνόντων μοι κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τὴν παλαιάν, καὶ ἐπέμφ- B θη μοι ἐντεῦθεν πρῶτον μετὰ ἀκοινωνησία ἀπόντι, καὶ ἐποίησα * ἀκοινώνητος ρκβ΄. ἡμέρας· καὶ δύο πάλιν ἐχειροτόνησα ἐπισκόπους· καὶ καθεῖλεν αὐτούς, καὶ ἐποίησε πρεσβυτέρους. οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· τίς ἐστιν ὁ πέμψας; Φώτιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Τύρου εἶπεν· οὐκ οἶδα· ἐντεῦθεν ἐπέμφθη. Ἀνατόλιος ὁ εὐλαβέστατος ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως εἶπεν· ἀνακόλουθά τινα ἔπραξε, καὶ ἀγανακτήσασα ἡ σύνοδος ἐνταῦθα, κατὰ κανόνας κινηθεῖσα, ἀκοινωνησίαν αὐτῷ ἔπεμψεν. οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· λεγέτω ἡ ἁγία σύνοδος, εἰ ἐξῆν τῷ ἁγιωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ Ἀνατολίῳ, ἀπόν- C τι Φωτίῳ τῷ εὐλαβεστάτῳ ἐπισκόπῳ ἀκοινωνησίαν καταπέμψαι, καὶ προστάττειν ἀφαιρεθῆναι αὐτοῦ φανερὰς κατὰ τὴν ἐπαρχίαν ἐκκλησίας· καὶ εἰ σύνοδον χρὴ καλεῖν, τῶν ἐπιδημούντων τῇ βασιλίδι πόλει τὴν συνέλευσιν. Τρύφων ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Χίου εἶπε· σύνοδος καλεῖται, καὶ συνάγονται· καὶ οἱ καταπονούμενοι τῶν δικαίων ἀπολαύουσιν. Ἀττικὸς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ζήλων εἶπεν· ἀλλ' ἀπόντα οὐδεὶς καταχρίνει. πάντες οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· ἀπόντα οὐδεὶς κατακρίνει. Ἀνατόλιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως εἶπε· συνήθεια ἄνωθεν κεκράτηκε, τοὺς ἐνδημοῦντας τῇ μεγαλωνύμῳ πόλει ἁγιωτάτους ἐπισκό- D πους, ἡνίκα καιρὸς καλέσῃ περὶ ἀνακυπτόντων τινῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, συνιέναι, καὶ διατυποῦν ἕκαστα, καὶ ἀποκρίσεως ἀξιοῦν τοὺς δεομένους. οὐδὲν τοίνυν καινοτομίας παρ' ἐμοῦ ἐχόμενον γεγένηται, οὐδὲ συνεδρεύσαντες κατὰ τὸ σύνηθες οἱ ἐνδημοῦντες ἁγιώτατοι ἐπίσκοποι * κοινὸν τύπον ἐξήνεγκαν. καὶ δείκνυσι τὴν παρουσίαν τῶν ἐπισκόπων ἡ γενομένη πρᾶξις. Εὐνόμιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Νικομηδείας εἶπεν· ἡ μεγαλοπρέπεια ὑμῶν ἠρώτησεν ἡμᾶς, εἰ ἔξεστι τὸν ἀπόντα καταδικάζεσθαι. πρὸς τοῦτο δίδωμι τὴν ἀπόκρισιν * Ῥωμαϊκῇ φωνῇ· ἐν ταῖς θείαις ἔγκειται γραφαῖς, οὕτω περιέχουσα τῇ βίβλῳ τῶν πράξεων· οὐκ ἔστιν ἔθος Ῥωμαίοις E χαρίζεσθαί τινα, πρὶν ἂν ὁ κατηγορούμενος κατὰ πρόσωπον ἔχοι τοὺς κατηγόρους, τόπον τε ἀπολογίας λάβοι περὶ τοῦ ἐγκλήματος. Φώτιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Τύρου εἶπεν· οὐδὲν ἕτερον ἀξιῶ, καὶ δέομαι τῆς ὑμετέρας δικαιοκρισίας, ἢ τοὺς κανόνας στῆσαι, καὶ τοὺς παρ' ἐμοῦ μὲν χειροτονηθέντας ἐνθέσμως, ἐκβληθέντας δέ, καὶ γενομένους πρεσβυτέρους, ἀποκατασταθῆναι, καὶ λαβεῖν με τὰς ἐκκλησίας. ἡ ἁγία σύνοδος ἐβόησεν· αὕτη δικαία αἴτησις· οἱ κανόνες κρατείτωσαν· δικαία ἡ αἴτησις Φωτίου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου· οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· ἀναγινωσκέσθωσαν οἱ κανόνες. Ἀττικὸς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Νικοπόλεως Ἠπείρου ἀνέγνω.

* ἀκοινώνητος
* καινὸν L.
* ἴσως, Ῥωμαϊκὴ φωνή

A

Τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ ἁγίων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ συνελθόντων κανὼν δ΄.

Ἐπίσκοπον προσήκει μάλιστα μὲν ὑπὸ πάντων τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ καθίστασθαι. εἰ δὲ δυσχερὲς εἴη τὸ τοιοῦτον, ἢ διὰ κατεπείγουσαν ἀνάγκην, ἢ διὰ μῆκος ὁδοῦ, ἐξ ἅπαντος τρεῖς ἐπιτοαυτὸ συναγομένους, συμψήφων γενομένων καὶ τῶν ἀπόντων, καὶ συντιθεμένων διὰ γραμμάτων, τότε τὴν χειροτονίαν ποιεῖσθαι· τὸ δὲ κῦρος τῶν γενομένων δίδοσθαι καθ᾽ ἑκάστην ἐπαρχίαν τῷ μητροπολίτῃ.

B Οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· παρῆσαν τότε οἱ τῆς ἐπαρχίας ἐπίσκοποι, ὅτε ἐχειροτόνει ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Εὐστάθιος; Εὐστάθιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Βηρυτοῦ εἶπεν· ἀφ᾽ οὗ μητροπολίτης ἐγενόμην, παρῆσαν σὺν ἐμοὶ οἱ δόξαντές μοι· νῦν δὲ ἔξεστι τῷ εὐλαβεστάτῳ βασιλεῖ κελεῦσαι ὃ βούλεται. οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· ἡ ἁγία σύνοδος τὸ παριστάμενον αὐτῇ διδασκέτω· πότερον ἀρέσκει, κατὰ τὸν κανόνα τῶν ἁγίων τριακοσίων δεκαοκτὼ πατέρων, ἕνα μητροπολίτην ἐπίσκοπον εἶναι, τὸν ἐν ταῖς χειροτονίαις τῶν κατὰ πόλιν ἑκάστης ἐπαρχίας εὐλαβεστάτων ἐπισκόπων τὸ κῦρος ἔχοντα, ἢ δύο· ὥστε καὶ ἐξεῖναι αὐτοῖς κεχωρισμένως ἐν ταῖς πόλεσι τὰς χειροτονίας ποιεῖσθαι. C ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν· ἕνα κατὰ τοὺς κανόνας τῶν ἁγίων ἀξιοῦμεν εἶναι μητροπολίτην· δεόμεθα, τοὺς κανόνας τῶν ἁγίων πατέρων κρατεῖν. Ἀττικὸς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Νικοπόλεως Ἠπείρου εἶπεν· ὁ τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ ἁγίων πατέρων κανὼν ἕνα βούλεται μητροπολίτην καθ᾽ ἑκάστην ἐπαρχίαν εἶναι ἐπίσκοπον· καὶ ἱκετεύομεν καὶ νῦν τὴν δύναμιν τῶν κανόνων εἰς πάντα, καὶ πάσας τὰς ἐπαρχίας ἰσχύειν· ἀργούντων πάντων τῶν ἐκ περιδρομῆς πραγματικῶν γενομένων, καὶ ἀνατρεψάντων τὰ πνευματικῶς, καὶ κατὰ θεὸν θεσπισθέντα παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων. D οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· καὶ κατὰ τοὺς κανόνας τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ ἁγίων πατέρων, καὶ κατὰ τὴν ψῆφον, καὶ δικαίωσιν πάσης τῆς ἁγίας συνόδου, Φώτιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Τυρίων μητροπόλεως τὴν πᾶσαν ἐξουσίαν τοῦ χειροτονεῖν, ἐν ὅλαις ταῖς πόλεσι τῆς πρώτης Φοινίκης ἐπαρχίας ἕξει· Εὐστάθιος δὲ ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος ἀπὸ τοῦ θείου πραγματικοῦ τύπου μηδὲν πλέον ἑαυτῷ ἐκδικείτω τῶν λοιπῶν ἐπισκόπων τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας. καὶ εἰ συναινεῖ τούτοις ἡ ἁγία σύνοδος, διδασκέτω. ἡ ἁγία σύνοδος ἐβόησεν· αὕτη δικαία κρίσις· αὕτη Θεοῦ κρίσις· αὕτη δικαία ψῆφος. πολλὰ τὰ ἔτη τῶν βασιλέων· πολλὰ τὰ ἔτη τῆς Αὐγούστης· E πολλὰ τὰ ἔτη τῶν ἀρχόντων. οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· περὶ τῶν ἐπισκόπων τῶν χειροτονηθέντων παρὰ Φωτίου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου, ἀποκινηθέντων δὲ παρὰ Εὐσταθίου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου, καὶ μετὰ τὴν ἐπισκοπὴν πρεσβυτέρων εἶναι κελευσθέντων, τί παρίσταται τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ; ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν· ἐπισκόπους αὐτοὺς εἶναι ἀξιοῦμεν· δίκαιον αὐτούς ἐστιν ἀπολαβεῖν τὴν ἐπισκοπὴν, καὶ τὰς πόλεις, ὡς χειροτονηθέντας παρὰ τοῦ μητροπολίτου, ἡ χειροτονία τοῦ πατρὸς Φωτίου

Trecentorum decem & octo ſanctorum patrum: qui Nicææ convenerunt, Canon quartus.

Epiſcopum maxime quidem convenit ab omnibus qui in provincia ſunt, * conſtitui. Si vero id difficile fuerit, aut propter urgentem neceſſitatem, aut propter itineris longitudinem, omnino tres ſimul conveniant, ſuffragantibus etiam abſentibus, & per literas aſſenſum ſuum declarantibus: ac tunc ordinatio fiat. Suprema vero auctoritas eorum quæ fiunt, detur in unaquaque provincia metropolitæ.

* ordinari

B Magnificentiſſimi & glorioſiſſimi judices dixerunt: Aderantne provinciæ epiſcopi, cum ordinaret reverendiſſimus epiſcopus Euſtathius? Euſtathius reverendiſſimus epiſcopus Beryti dixit: Ex quo factus ſum metropolita, una mecum adfuerunt qui mihi ſunt viſi: nunc autem licet piiſſimo imperatori jubere quod vult. Magnificentiſſimi & glorioſiſſimi judices dixerunt: Sancta ſynodus quid ſibi videatur, doceat: utrum placeat, juxta regulam ſanctorum trecentorum decem & octo patrum, unum metropolitanum epiſcopum eſſe, qui in ordinationibus reverendiſſimorum epiſcoporum in unaquaque provinciæ civitate poteſtatem habeat, an duos; ita C ut iis liceat ſeparatim in civitatibus ordinationes facere. Sancta ſynodus dixit: Unum, juxta regulas ſanctorum patrum, volumus eſſe metropolitam: petimus ut regulæ ſanctorum patrum teneant. Atticus reverendiſſimus epiſcopus Nicopolis civitatis Epiri dixit: Trecentorum decem & octo patrum regula unum vult metropolitam in unaquaque provincia epiſcopum eſſe; & ſupplicamus, ut etiam nunc virtus regularum in omnia & in omnes provincias valeat: ceſſantibus omnibus pragmaticis, quæ ex concuſſione & ambitione fiunt, quæque everterunt ea quæ ſpiritualiter & ſecundum Deum a ſanctis patribus ſancita ſunt. Magnificentiſſimi & glo- D rioſiſſimi judices dixerunt: Juxta regulas trecentorum decem & octo ſanctorum patrum, & juſtam ſententiam totius ſanctæ ſynodi, Photius reverendiſſimus epiſcopus Tyriorum metropolis omnem poteſtatem ordinandi in univerſis civitatibus primæ Phœnices provinciæ habebit: Euſtathius vero reverendiſſimus epiſcopus e ſacro pragmatico typo nihil amplius ſibi vindicet, quam reliqui epiſcopi ejuſdem provinciæ. Et an his conſentiat ſancta ſynodus edoceat. Sancta ſynodus acclamavit: Hoc juſtum judicium, hoc Dei judicium, hæc juſta ſententia. Multos annos imperatorum, multos annos Auguſtæ, multos annos judicum. Magnificen- E tiſſimi & glorioſiſſimi judices dixerunt: De epiſcopis ordinatis a Photio reverendiſſimo epiſcopo, amotis vero ab Euſtathio reverendiſſimo epiſcopo, & poſt epiſcopatum presbyteris eſſe juſſis quid videtur ſanctæ ſynodo? Sancta ſynodus dixit: Epiſcopos eos eſſe cenſemus: juſtum eſt eos recipere epiſcopatum & civitates, tamquam ordinatos a metropolita: ordinatio patris Photii teneat. Sebaſtianus reverendiſſimus epiſcopus Berrhœæ Thraciæ dixit: Hoc omnes deprecamur, ut reddatur iis dignitas & epiſcopatus

tus & sedes & honor, tamquam ordinatis a A metropolita. Magnificentissimi & gloriosissimi judices dixerunt. De his finaliter decernere ac definire, sanctæ est synodi. * Qua interlocutione Græce interpretata per Beronicianum devotum secretarium sacri consistorii, Paschasinus & Lucentius reverendissimi episcopi, & Bonifacius presbyter, vicarii apostolicæ sedis Romæ, dixerunt: Episcopum in gradum presbyteri * redigere, sacrilegium est. Si vero & causa quædam justa illos ab actu episcopatus amovet, nec presbyteri locum retinere debent. Si autem citra aliquod crimen amoti sunt dignitate, ad episcopalem dignitatem revertentur. Anatolius reverendissimus archiepiscopus Constantinopolis di- B xit: Hi qui dicuntur ab episcopali dignitate in presbyteri ordinem descendisse, si quidem ex rationabilibus quibusdam causis damnantur, jure nec in presbyterii quidem honore esse merentur: sin absque aliqua rationabili causa in inferiorem gradum detracti sunt, justum est eos, si quidem non obnoxii cognoscantur, episcopatus recipere dignitatem & sacerdotium. Maximus reverendissimus episcopus Antiochiæ dixit: Ego quoque eadem, quæ Deo amabilissimi & sanctissimi episcopi, sentio de his qui ab episcopis in presbyteros transpositi sunt. Juvenalis reverendissimus episcopus Hierosolymorum dixit: Et ego de hujusmodi eadem dico. Tha- C lassius reverendissimus episcopus Cæsareæ Cappadociæ dixit: Assentior his quæ in scriptis definita sunt a sanctis patribus tum Romanis, tum magni nominis Constantinopolis Anatolio. Eusebius reverendissimus episcopus Ancyræ Galatiæ dixit: Sequor sententiam præfatorum sanctorum patrum, ac pronuntiationem justæ illorum sententiæ. Julianus reverendissimus episcopus Coensium civitatis, & ipse vicarius apostolicæ sedis, dixit: Inconsequens est, nec pium, eos qui episcopi canonice ordinati sunt, & ordinationem prompto animo susceperunt rursum presbyteri, præter omnem canonum ordinem, dignitatem habere. Si vero recte ac- D cusantur ut deprehensi in quibusdam criminibus, sancta synodus causæ certitudinem explorabit, ac veritate in lucem prolata, episcopi honore carebunt. Nec enim fieri potest, ut minor gradus majori dignitati succedat. Eunomius reverendissimus episcopus Nicomediæ dixit: Qui dignus non est esse episcopus, nec dignus quidem est qui sit presbyter. Omnes reverendissimi episcopi acclamarunt: Justum patrum judicium: omnes eadem dicimus. Patres juste decreverunt: sententia archiepiscoporum polleat. Magnificentissimi & gloriosissimi judices dixerunt: Quæ placita sunt sanctæ synodo, in omne tempus firma custodiantur.

* Latine

* demutare

A κρατείτω. Σεβαστιανὸς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Βεῤῥοίας Θρᾴκης εἶπε· τοῦτο πάντες παρακαλοῦμεν, ἀποδοθῆναι αὐτοῖς, καὶ τὴν ἐπιτιμίαν, καὶ τὴν ἐπισκοπὴν, καὶ τὸν θρόνον αὐτῶν, καὶ τὴν τιμὴν, ὡς χειροτονηθεῖσι παρὰ τοῦ μητροπολίτου. οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· τὸ περὶ τούτου τελείως ψηφίζεσθαι, καὶ τυποῦν, τῆς ἁγίας συνόδου. * ἧς τινος διαλαλιᾶς ἑρμηνευθείσης ἑλληνιστὶ διὰ Βερονικιανοῦ τοῦ καθωσιωμένου σηκρητιρίου τοῦ θείου κονσιστωρίου, Πασχασῖνος, καὶ Λουκήντιος οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι, καὶ Βονιφάτιος πρεσβύτερος, τοποτηρηταὶ τῆς Ἀποστολικῆς καθέδρας Ῥώμης, εἶπον· ἐπίσκοπον εἰς πρεσβυτέρου κατάγειν B βαθμὸν, ἱεροσυλία ἐστίν· εἰ δὲ καὶ αἰτία τις δικαία ἐκείνους ἀπὸ τῆς πράξεως τῆς ἐπισκοπῆς ἀποκινεῖ, οὐδὲ πρεσβυτέρου τόπον κατέχειν ὀφείλουσιν· εἰ δὲ καὶ ἐκτὸς τινος ἐγκλήματος ἀπεκινήθησαν τοῦ ἀξιώματος, πρὸς τὴν ἐπισκοπικὴν ἀξίαν ἐπαναστρέψουσιν. Ἀνατόλιος ὁ εὐλαβέστατος ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως εἶπεν· οὗτοι οἱ λεγόμενοι ἀπὸ τῆς ἐπισκοπικῆς ἀξίας εἰς τὴν τοῦ πρεσβυτέρου τάξιν κατεληλυθέναι, εἰ μὲν ἀπὸ εὐλόγων τινῶν αἰτιῶν καταδικάζονται, εἰκότως οὐδὲ τῆς τοῦ πρεσβυτέρου ἐντὸς ἄξιοι τυγχάνουσιν εἶναι τιμῆς· εἰ δὲ δίχα τινὸς αἰτίας εὐλόγου εἰς τὸν ἥττονα κατεβιβάσθησαν βαθμὸν, τυγχάνουσιν, εἴγε ἀνεύθυνοι φανεῖεν, τὴν τῆς C ἐπισκοπῆς ἀναλαβεῖν ἀξίαν τε, καὶ ἱερωσύνην. Μάξιμος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας εἶπε· κἀγὼ τὰ αὐτὰ τοῖς θεοφιλεστάτοις, καὶ ὁσιωτάτοις ἐπισκόποις συντίθεμαι περὶ τῶν ἀπὸ ἐπισκόπων εἰς πρεσβυτέρους μετατεθειμένων. Ἰουβενάλιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἱεροσολύμων εἶπε· κἀγὼ τὰ αὐτὰ λέγω περὶ τῶν τοιούτων. Θαλάσσιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Καισαρείας Καππαδοκίας εἶπε· συντίθεμαι τοῖς ἐγγράφως τυπωθεῖσι παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων, τῶν τε Ῥωμαίων, καὶ τοῦ τῆς μεγαλωνύμου Κωνσταντινουπόλεως Ἀνατολίου. Εὐσέβιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀγκύρας Γαλατίας εἶπεν· ἀκολουθῶ τῇ ψήφῳ τῶν ἁγίων πατέρων, τῶν D προδηλωθέντων, τῇ τε τῆς δικαίας γνώμης αὐτῶν ἀποφάσει. Ἰουλιανὸς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος τῆς Κώων πόλεως, τοποτηρῶν καὶ αὐτὸς τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου, εἶπεν· ἀνακόλουθόν ἐστι, καὶ ἀσεβὲς, χειροτονηθέντας κανονικῶς ἐπισκόπους, καὶ προθύμως τὴν χειροτονίαν δεξαμένους, πάλιν τῆς τοῦ πρεσβυτέρου παρὰ πᾶσαν τὴν τῶν κανόνων τάξιν ἀπολαύειν ἀξίας· εἰ δὲ, οἷα εἰκὸς, κατηγοροῦνται ὡς ἁλόντες ἐπί τισιν ἐγκλήμασι, δοκιμάσει ἡ ἁγία σύνοδος τὴν ἀκρίβειαν τοῦ πράγματος, καὶ τῆς ἀληθείας φωτισθείσης, * ἐκτὸς γενήσονται τῆς ἐπισκοπικῆς τιμῆς. οὐ γάρ οἷόν τε τὸν ἐλάττονα βαθμὸν μείζονος ἀξίας καθεστάναι διάδοχον. Εὐνόμιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Νικομηδείας εἶπεν· ὁ μὴ ὢν ἄξιος ἐπίσκοπος εἶναι, οὐδὲ πρεσβύτερος εἶναι δύναται ἄξιος. πάντες οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· δικαία ἡ κρίσις τῶν πατέρων· πάντες τὰ αὐτὰ λέγομεν. οἱ πατέρες δικαίως ἐψήφισαν· ἡ ψῆφος τῶν ἀρχιεπισκόπων κρατείτω. οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· τὰ ἀρέσαντα τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ, εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον βέβαια φυλαττέσθω.

* Ῥωμαϊστί

* δοκεῖ

Cecropius reverendissimus episcopus Sebastopolis dixit: Ne potestas vestra accusationem & querimonias a quacumque persona accipiat, & fatigetur, neve nos conteramur; petimus ut sine contradictione cessent

E Κεκρόπιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Σεβαστουπόλεως εἶπεν· ὑπὲρ τοῦ μηδὲ τὴν ὑμετέραν ἐξουσίαν αἰτίασιν παρ' ἑκάστου προσώπου δέχεσθαι, καὶ κάμνειν, μήτε ἡμᾶς συντρίβεσθαι, δεόμεθα, ὥστε ἀργῆσαι ἀναντιῤῥήτως τὰ ἐπὶ βλάβῃ τῶν κανόνων πραγ-

πραγματικὰ προαχθέντα τισὶν ἐν πάσῃ ἐπαρχίᾳ, κρατῆσαι δὲ τοὺς κανόνας διὰ πάντων· οὕτω γὰρ καὶ ἡ πίστις φυλάττεται, καὶ ἑκάστη ἐκκλησία ἕξει τὸ ἀσφαλές· καὶ μὴ ἐξεῖναι παρὰ κανόνας χειροτονεῖν τινάς. οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· εἰ πᾶσα ἡ ἁγιωτάτη σύνοδος συναινεῖ τῇ αἰτήσει Κεκροπίου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου, διδασκέτω. ἡ ἁγία σύνοδος ἐβόησε· πάντες τὰ αὐτὰ λέγομεν. ὅλα τὰ πραγματικὰ ἀργήσει· οἱ κανόνες κρατείτωσαν· καὶ τοῦτο παρ' ὑμῶν γινέσθω. οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· κατὰ τὴν ψῆφον τῆς ἁγίας συνόδου, καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις ἁπάσαις ἐπαρχίαις τὰ τῶν κανόνων κρατείτω. ἡ ἁγία σύνοδος ἐβόησε· πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ βασιλέως· πολλὰ τὰ ἔτη τῆς Αὐγούστης· πολλὰ τὰ ἔτη τῶν ἀρχόντων. αὕτη δικαία κρίσις· οἱ δίκαιοι *δικαίως ἔκριναν. οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· τὰ διαλαληθέντα ἔργῳ παραδοθήσεται *.

* Γραφαῖσι, ἀνέγνων, ἀνεγνώσθη, ἀνέγνω.

A ea pragmatica, quæ in detrimentum canonum quibusdam facta sunt in omni provincia: canones autem per omnia teneant. Sic enim & fides custoditur, & unaquæque ecclesia tutum statutum habebit: ac ne liceat aliquos præter canones ordinare. Magnificentissimi & gloriosissimi judices dixerunt. Si tota sanctissima synodus consentit petitioni Cecropii reverendissimi episcopi, doceat. Sancta synodus acclamavit: Omnes eadem dicimus. universa pragmatica cessabunt. regulæ teneant: & hoc a vobis fiat. Magnificentissimi & gloriosissimi judices dixerunt: Ex sententia sanctæ synodi, in aliis quoque omnibus provinciis regulæ teneant. Sancta B synodus acclamavit: Multos annos imperatoris, multos annos Augustæ, multos annos judicum. Hoc justum judicium: justi juste judicarunt. Magnificentissimi & gloriosissimi judices dixerunt: De quibus interlocutio facta est, effectui mandabuntur. *

* Eatine, legi, legimus, legit

ΠΡΑΞΙΣ ΠΕΜΠΤΗ.

Ὑπατείας τοῦ δεσπότου ἡμῶν Μαρκιανοῦ τοῦ αἰωνίου Αὐγούστου, καὶ τοῦ δηλωθησομένου, τῇ πρὸ μιᾶς, καὶ δέκα καλανδῶν Νοεμβρίων, ἐν Χαλκηδόνι, C κατὰ κέλευσιν τοῦ θειοτάτου, καὶ εὐσεβεστάτου ἡμῶν δεσπότου Μαρκιανοῦ τοῦ αἰωνίου Αὐγούστου, συνελθόντων ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ τῆς ἁγίας μάρτυρος Εὐφημίας, τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου, καὶ ἐνδοξοτάτου στρατηλάτου, ἀπὸ ὑπάτων, καὶ πατρικίου Ἀνατολίου, καὶ τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου, καὶ ἐνδοξοτάτου ἐπάρχου τῶν ἱερῶν πραιτωρίων Παλλαδίου, καὶ τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου, καὶ ἐνδοξοτάτου μαγίστρου τῶν θείων ὀφφικίων Βιγκομάλου, συνελθόντων δέ, καὶ Πασχασίνου, καὶ Λουκηνσίου τῶν εὐλαβεστάτων ἐπισκόπων, καὶ Βονιφατίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου, * ἐπέχοντος τὸν τόπον τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Λέοντος, καὶ

* ἐπεχόντων

Ἀνατολίου τοῦ εὐλαβεστάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς μεγαλωνύμου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ

Μαξίμου τοῦ εὐλαβεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας Συρίας, καὶ

Ἰουβεναλίου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Ἱεροσολύμων, καὶ

Quintillo reverendissimo episcopo Heracleæ Macedoniæ, agente vices sanctissimi Anastasii episcopi Thessalonicensis, &

Thalassio reverendissimo episcopo Cæsareæ Cappadociæ, &

Stephano reverendissimo episcopo Ephesi, &

Luciano reverendissimo episcopo Byziæ, agen-

ACTIO QUINTA Chalcedonensis concilii

C Consulatu domni nostri Marciani perpetui Augusti, & qui fuerit nuntiatus [a] xj. Kalendas Novembris, [b] Chalcedone secundum jussionem divinissimi & piissimi domini nostri Marciani perpetui Augusti, convenientibus in sanctissima ecclesia sanctæ martyris Euphemiæ, magnificentissimo & gloriosissimo magistro militum, exconsule ac patricio Anatolio, magnificentissimo & gloriosissimo præfecto [c] sacrorum prætoriorum Palladio, & magnificentissimo & gloriosissimo magistro [d] sacrorum officiorum Vincomalo: convenientibus etiam Paschasino & Lucentio reverendissimis episcopis, & Bonifacio reverendissimo presbytero, agentibus vices sancti archiepiscopi senioris Romæ Leo- D nis, &

Anatolio reverendissimo archiepiscopo magni nominis Constantinopolis, &

Maximo reverendissimo episcopo Antiochiæ Syriæ, &

[e] Juvenali reverendissimo episcopo Hierosolymorum, &

te vices [f] Deo amicissimi Cyriaci episcopi Heracleæ Thraciæ, &

[g] Eusebio reverendissimo episcopo Cyzici, &

Petro reverendissimo episcopo Corinthi, &

Florentio reverendissimo episcopo [h] Sardium, &

Eunomio reverendissimo episcopo Nicomediæ, &

G Ana-

BALUZII NOTÆ

a Veteres libri & editiones, *sub die xi. Kal. Novembris*. Eodem die habitam hanc actionem tradit Facundus.

b Veteres editiones, *in Chalcedone*. Veteres libri, *in Chalcedona*.

c *Sacrorum prætoriorum*. Hæc desunt in codice Parisiensi.

d Divion. & Paris. *divinorum officiorum*.

e Iidem libri, *Juvenalio*.

f Paris. *Dei amatoris*.

g Certum est eum qui tum erat Episcopus Cyzicenus vocatum fuisse Diogenem, Eusebium vero fuisse Episcopum Ancyræ Galatiæ. Itaque sic restituendus est hic locus ex fide veterum librorum & editionum: *& Eusebio reverendissimo Episcopo Ancyræ Galatiæ, & Diogene reverendissimo Episcopo Cyzici*. Sane Facundus lib. 5. cap. 3. scribit quinquaginta duos Episcopos nominatos etiam non annumeratis Legatis Romanis. Et tamen in vulgatis editionibus quinquaginta tantum leguntur. Quare locus illic est pro Diogene Cyziceno, & pro Photino Archidiacono, de quo mox dicemus.

h Veteres libri & editiones, *Sardeorum*.

Anastasio reverendissimo episcopo Nicææ, & A
Juliano reverendissimo episcopo Coensi, & eodem agente vices sedis apostolicæ senioris Romæ, &
Eleutherio reverendissimo episcopo [a] Chalcedonensi, &
Basilio reverendissimo episcopo Seleuciæ Isauriæ, &
Meletio reverendissimo episcopo Larissæ, agente vices reverendissimi [b] Domni episcopi Apemeæ, Syriæ, &
Amphilochio reverendissimo episcopo Sidæ, &
Theodoro reverendissimo episcopo Tarsi, &
Cyro reverendissimo episcopo Anazarbi, &
[c] Constantino reverendissimo episcopo Bostrorum, & B
Photio reverendissimo episcopo Tyri, &
Theodoro reverendissimo episcopo Damasci, &
Stephano reverendissimo episcopo Hierapolis, &
Nonno reverendissimo episcopo Edessæ, &
Symeone reverendissimo episcopo Amidæ, &
Epiphanio reverendissimo episcopo, agente vices reverendissimi Olympii episcopi Constantiæ, &
Joanne reverendissimo episcopo Sebastiæ, &
Seleuco reverendissimo episcopo Amasiæ, &
Constantino reverendissimo episcopo Melitenæ, &
Patricio reverendissimo episcopo Tyanensi, &
Petro reverendissimo episcopo Gangrorum, &
Eustathio reverendissimo episcopo Beryti, &
Apragmonio reverendissimo episcopo Tii, agente vices reverendissimi Calogeri episcopi Claudiopolis, &
Atarbio reverendissimo episcopo Trapezuntis, [d] agente vices Theoctisti reverendissimi episcopi Pissinuntis, &
Romano reverendissimo episcopo Myrorum, &
[e] Critoniano reverendissimo episcopo Aphrodisiadis Cariæ, &
Nunechio reverendissimo episcopo Laodiceæ Phrygiæ, &
Mariniano reverendissimo episcopo Synnadorum, &
Onesiphoro reverendissimo episcopo [f] Iconii, &
Pergamio reverendissimo episcopo Antiochiæ Pisidiæ,
Epiphanio reverendissimo episcopo * [g] Pergami, & (* Pergæ Pamphyliæ, sup.)
Attico reverendissimo episcopo Nicopolis Epiri, &
Martyrio reverendissimo episcopo Cortynæ, &
Luca reverendissimo episcopo Dyrrhachii, &
Vigilantio reverendissimo episcopo Larissæ Thessaliæ, &
Francione reverendissimo episcopo Philipporum, &
Sebastiano reverendissimo episcopo [h] Berrhœæ, &
Gerontio reverendissimo episcopo Seleuciæ Syriæ, &
C Eusebio presbytero, agente vices Macarii reverendissimi episcopi Laodiceæ Syriæ, &
Eusebio reverendissimo episcopo Dorylæi,

Et reliqua sancta & universali synodo secundum præcepta divinissimi & piissimi [i] domini nostri Marciani congregata [k] in Chalcedonensi civitate: & consedentibus omnibus ante cancellos [l] sancti altaris, magnificentissimi & gloriosissimi [m] judices dixerunt: Hæc quæ decreta sunt de fide, manifesta nobis jubete [n] perfici. * Asclepiades diaconus [o] magni nominis sanctissimæ ecclesiæ Constantinopolis recitavit definitionem, quam D non placuit his gestis [p] inserere. Et post lectionem dubitantibus aliquibus, Joannes reverendissimus episcopus Germaniciæ, (transiens in medio) dixit: Non bene habet definitio, [q] sed debet integre fieri. Anatolius

(* Latine, legi, legimus, legit.)

Καὶ τῆς λοιπῆς ἁγίας, καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου, τῆς κατὰ θέσπισμα τοῦ θειοτάτου, καὶ εὐλαβεστάτου ἡμῶν δεσπότου Μαρκιανοῦ ἐν τῇ Χαλκηδονέων πόλει συναθροισθείσης· καὶ καθεσθέντων πάντων πρὸ τῶν καγκέλλων τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου, οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· τὰ τυπωθέντα περὶ τῆς πίστεως δῆλα ἡμῖν καταστῆσαι καταξιώσατε. * Ἀσκληπιάδης διάκονος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως ἀνέγνω ὅρον, ὃν ἔδοξε μὴ ἐντυχῆναι τοῖσδε τοῖς ὑπομνήμασι. μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν, ἀμφιβαλλόντων τινῶν, Ἰωάννης ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Γερμανικείας εἶπεν· οὐκ ἔχει καλῶς ὁ ὅρος, καὶ ὀφείλει καλῶς γενέσθαι. Ἀνατόλιος

BALUZII NOTÆ.

a Paris. *Chalcedonis*, Corb. & Divion. *Chalcedone*, veteres editiones *Chalcedona*.
b Veteres libri: *reverentissimi Episcopi Apamia Syria Domni*. Sic etiam ferme veteres editiones.
c Veteres libri, *Constantio*.
d Et hic quoque locus mendosus est & mutilus. Lege ex fide exemplaris Parisiensis: *& Atarbio reverentissimo Episcopo Trapezuntis agente vices reverentissimi Dorothei Episcopi Neocæsaria, & Photino Archidiacono agente vices Theoctisti reverentissimi Episcopi Pisinuntis*. Certa autem est emendatio, cum constet ex actionibus prima, sexta, & decima sexta Atharbium gessisse vices Dorothei Episcopi Neocæsareæ, Theoctisti Episcopi Pessinuntis Photinum ejus Archidiaconum. Quare oportet mendosum esse quod supra dicitur pag. 24. Photinum Diaconum fuisse vicarium Dorothei Episcopi Neocæsareæ. Porro cum istius nomine impletur numerus quinquaginta duorum Episcoporum a Facundo commemoratus. Verum in fine istorum nominum occurret alia difficultas.
e Divion. & Corb. *Critomeno*. f Paris. *Iconia*, reliqui *Aconii*.
g Melius in Paris. *Perga*. Alii habent *Pergama*.
h Veteres libri & edit. *Berea*. Additur autem utrobique: *& Basilio reverentissimo Episcopo Gratianopolis, & Tryphone reverentissimo Episcopo Chii, & Theoctisto reverentissimo Episcopo Beria* vel *Berea*. Ista non habentur in editione Romana, quia haud dubie deerant in exemplaribus quibus usi sunt viri doctissimi. Sane certum est aut mutilos fuisse codices Facundi, aut horum trium Episcoporum nomina esse superflua, cum excedant numerum quinquaginta duorum ab eo commemoratorum.
i Veteres libri, *domni*. Quod iterum moneo, quia fere ubique sic habent libri nostri.
k Veteres editiones, *in Chalcedone*. Libri manu scripti, *in Chalcedona civitate*.
l Veteres libri & editiones, *sanctissimi altaris*.
m Annotatio Rustici. *Hic non sedit senatus*. Hanc annotationem edidit etiam Crabbus, & post eum alii. Romani eam sustulerunt. Porro codex Parisiensis in hoc loco adjungit etiam senatum, his verbis, *& amplissimus senatus dixerunt*. Sed hæc non habentur in textu Græco.
n Libri veteres, *perficere*.
o Paris. *magna Ecclesia regia Constantinopolis*. p Iidem, *inseri*.
q Veteres libri, *& debet*. Sic etiam textus Græcus.

τόλεως ὁ εὐλαβέστατος ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως πρὸς τὴν ἁγίαν σύνοδον εἶπεν· ἀρέσκει ὑμῖν ὁ ὅρος; πάντες οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι, ἐκτὸς τῶν Ῥωμαίων, καί τινων ἀνατολικῶν, ἐβόησαν· ὁ ὅρος πᾶσιν ἀρέσκει· αὕτη ἡ πίστις τῶν πατέρων. ὁ παρὰ ταῦτα φρονῶν αἱρετικός ἐστιν· εἴ τις ἄλλως φρονεῖ, ἀνάθεμα ἔστω. τοὺς Νεστοριανοὺς ἔξω βάλε· οὗτος ὁ ὅρος πᾶσιν ἀρέσκει. ὁ μὴ ἀναθεματίζων Νεστόριον, ἐξέλθῃ τῆς συνόδου· Ἀνατόλιος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως εἶπεν· ἤρεσε χθὲς πᾶσιν ὁ ὅρος τῆς πίστεως; οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι εἶπον· ὁ ὅρος πᾶσιν ἤρεσεν. ἄλλως οὐ πιστεύομεν· ἀνάθεμα τῷ ἄλλως πιστεύοντι, αὕτη ἡ πίστις τῶν πατέρων. ὁ ὅρος τῷ Θεῷ ἤρεσεν· αὕτη ἡ πίστις τῶν ὀρθοδόξων· ἡ πίστις δόλον μὴ πάθῃ· ἡ ἁγία Μαρία θεοτόκος γραφῇ· ἐν τῷ συμβόλῳ οὕτω προστεθῇ.

A [a] Dei amantissimus archiepiscopus (nominatissimæ) Constantinopolis ad sanctam synodum dixit: Placet vobis definitio? Omnes reverendissimi episcopi, præter Romanos & & aliquos orientales, clamaverunt: Definitio omnibus placet. Hæc fides patrum. Qui præter ista sapit, hæreticus est. Qui aliter sapit, anathema sit. Nestorianos mitte foras. Hæc definitio omnibus placet. Qui non anathematizat Nestorium, exeat [b] a synodo. Anatolius [c] Deo amicissimus archiepiscopus ([d] regiæ urbis) Constantinopolis dixit: Heri omnibus definitio fidei placuit? (Prædicti) reverendissimi episcopi clamaverunt: Definitio omnibus placuit. aliter non credimus. B Anathema illi qui aliter credit. Ista fides patrum. Definitio Deo placuit. Ista fides orthodoxorum. Fides fraudem * non patitur. Sancta Maria theotocos scribatur: in symbolo sic addatur.

* ne patiatur

Τῶν Ῥωμαϊκῶν τόπων ἡ ἑρμηνεία, Ἑλληνιστὶ ἐστι τὰ ἐπαγόμενα.

[e] *Quæ sequuntur, ex Latino Græce sunt reddita.*

Πασχασῖνος, καὶ Λουκήνσιος οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι, καὶ Βονιφάτιος ὁ εὐλαβέστατος πρεσβύτερος, τοποτηρηταὶ τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου Ῥώμης, εἶπον· εἰ μὴ συναινοῦσι τῇ ἐπιστολῇ τοῦ Ἀποστολικοῦ, καὶ μακαριωτάτου ἀνδρὸς ἐπισκόπου Λέοντος, κελεύσατε ἡμῖν ἀντίγραφα δοθῆναι, ἵνα ὑποστρέψωμεν, κἀκεῖ σύνοδος ἐπιτελῆται. οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· εἰ δοκεῖ, ἀπὸ τῶν εὐλαβεστάτων ἀνατολικῶν ἐπισκόπων ἕξ, καὶ ἀπὸ τῶν τῆς Ἀσιανῆς διοικήσεως τρεῖς, καὶ ἀπὸ τῆς Ποντικῆς τρεῖς, καὶ ἀπὸ τοῦ Ἰλλυρικοῦ τρεῖς, καὶ ἀπὸ τῆς Θρᾴκης τρεῖς, συμπαρόντων τοῦ τε ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀνατολίου, καὶ τῶν εὐλαβεστάτων ἀπὸ Ῥώμης, συνέλθωμεν ἔνδον ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τοῦ ἁγίου μαρτυρίου, καὶ πάντων ἀκολούθως παρ' αὐτῶν ἐξεταζομένων, τὰ ἀρέσκοντα περὶ τῆς ἁγίας πίστεως φανερὰ ὑμῖν γενήσεται. οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· ὁ ὅρος πᾶσιν ἤρεσε· τὰς φωνὰς τῷ βασιλεῖ· οὗτος ὁ ὅρος τῶν ὀρθοδόξων. καὶ πάλιν Ἰωάννου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Γερμανικείας ἐλθόντος πρὸς τοὺς ἐνδοξοτάτους ἄρχοντας, οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· τοὺς Νεστοριανοὺς ἔξω βάλε· τοὺς θεομάχους ἔξω βάλε· ὀλίγοι εἰσί, * καὶ μόλις ἐδείχθησαν. ἡ οἰκουμένη ὀρθόδοξός ἐστι· χθὲς ὁ ὅρος πᾶσιν ἤρεσεν. ὁ βασιλεὺς ὀρθόδοξός ἐστιν· ἡ Αὐγοῦστα ὀρθόδοξός ἐστιν· ἡ Αὐγοῦστα Νεστόριον ἐδίωξεν· οἱ ἄρχοντες ὀρθόδοξοί εἰσιν. πολλὰ τὰ ἔτη τῆς Αὐγούστης· πολλὰ

* μόλις

Paschasinus & Lucentius [f] reverendissimi episcopi, & Bonifacius presbyter, vicarii sedis apostolicæ [g] Romæ, dixerunt: [h] Si non consentiunt epistolæ apostolici & beatissimi viri papæ Leonis, jubete nobis [i] rescripta dari, [k] ut revertamur, & ibi synodus * [l] celeC bretur. (Magnificentissimi &) gloriosissimi judices dixerunt: Si placet, ab orientalibus reverendissimis episcopis sex, & ab Asiana regione tres, & ab Illyrico tres, & a Pontica tres, & a Thracia tres, præsentibus etiam sanctissimo archiepiscopo Anatolio, & reverendissimis Romanis, conveniamus intro in oratorio * [m] sanctæ martyris, & omnibus ab iisdem consequenter * requisitis, [n] quæ placuerint de sancta fide, manifesta * nobis fiant. Prædicti reverendissimi episcopi clamaverunt: Omnibus definitio placuit. Has voces imperatori. Ista definitio orthodoxorum est. Et iterum Joanne reverendissimo episcopo Germaniciæ [o] veniente ad gloriosisD simos judices, reverendissimi episcopi clamaverunt: Nestorianos mitte foras, inimicos Dei mitte foras. Qui sunt, vix * apparent. Universus mundus orthodoxus est. Heri definitio omnibus placuit. Imperator orthodoxus est, Augusta orthodoxa est, [p] Augusta Nestorium expulit. Judices orthodoxi sunt. Multi anni Augustæ, multi anni imperatori. Heri definitio omnibus placuit. Multi anni judicibus. Petimus ut definitio subscribatur [q] coram evangeliis.

* perficiatur

* sancti martyrii, (1) (1) Hoc est Ecclesiæ S. Euphemiæ. *Harduinus.*
* examinatis
* vobis fiant.

* ostensi sunt.

BALUZII NOTÆ.

a Corb. & Divion. *Deo amicissimus*, Paris. *sanctissimus*.
b *A synodo*. Hæc desunt in omnibus antiquis exemplaribus & editionibus.
c Paris. *sanctissimus*.
d Idem, *regiæ Constantinopolis*, Divion. *regnantis Constantinopolis*.
e *Quæ sequuntur &c.* Hæc non extant in vetustis exemplaribus, neque in editionibus quæ Romanam antecesserunt.
f Codex Divion. & veteres editiones, *viri reverentissimi*.
g *Romæ*. Hanc vocem neque veteres libri habent, neque veteres editiones.
h Annotatio Rustici. *Et hæc Latine jacet in ambobus Græcis codicibus*. Nam supra pag. 8. & 54. similes annotationes posuerat.
i Ita codex Parisiensis. Ceteri & veteres editiones habent *rescriptam*.
k Paris. *& revertamur*.
l Veteres libri, *celebratur*.
m Hæc est lectio codicis Paris. & veterum editionum. Corb. & Divion. habent *sancti martyri*. Quod melius congruit cum textu Græco: ob eamque rationem editores Romani admonuerunt in margine legendum esse *sancti martyrii*.
n Codices Divion. & Corb. & veteres editiones, *quæ placuerunt*.
o Paris. *transeunte*.
p *Augusta Nestorium expulit*. Hæc desiderantur in omnibus antiquis libris & editionibus. Habentur tamen in textu Græco.
q *Coram evangeliis*. Hæc & quæ sequuntur usque ad *Contra* desunt in exemplari Parisiensi.

geliis. Omnibus placuit. jubete subscribi definitionem. Contra fidem fraus non fiat. Qui non subscribit definitioni, hæreticus est. Sancta Maria * theotocos est. Qui non sic sapit, hæreticus est. Orthodoxi judices fidem * custodite. orthodoxorum imperatorum orthodoxi judices. [a] a definitione nullus [b] abscedit. Spiritus sanctus definitionem dictavit. Definitio orthodoxa est. Definitio modo subscribatur. Qui non subscribit, hæreticus est. Hæreticos foras mitte. Virgo Maria theotocos est. Hæreticum mitte foras. [c] Maria theotocos definitioni * addita est. Nestorianos mitte foras. Christus Deus est. Magnificentissimi & gloriosissimi judices dixerunt: Dioscorus dicebat, propter hoc se damnasse B Flavianum, quia duas naturas ajebat esse: definitio autem ex duabus [d] habet naturis. Anatolius reverendissimus archiepiscopus Constantinopolis dixit: [e] Propter fidem non est damnatus Dioscorus, sed quia excommunicationem fecit domino archiepiscopo Leoni, & tertio vocatus est, & non venit, & ideo damnatus est. Magnificentissimi & gloriosissimi judices dixerunt: epistolam sanctissimi Leonis suscipitis? * Prædicti reverendissimi episcopi clamaverunt: Etiam suscepimus, & subscripsimus. Magnificentissimi & gloriosissimi judices dixerunt: Ergo quæ in ea [f] inseruntur, inserantur definitioni. Prædicti reverendissimi episcopi clamaverunt: Altera C definitio non fit. nihil deest definitioni. Eusebius reverendissimus episcopus Dorylæi dixit: [g] Alia definitio non fit. Prædicti reverendissimi episcopi clamaverunt: Epistolam definitio firmavit. archiepiscopus Leo, ut credimus, sic credit. Definitio subscribatur. definitio habet omnia: definitio fidem habet. Leo eadem dixit, quæ & Cyrillus: Cælestinus, quæ Cyrillus dixit, firmavit: [h] Xystus firmavit quæ Cyrillus dixit: *Unum baptisma, unus dominus, una fides*. Tolle fraudem a definitione. Magnificentissimi & gloriosissimi judices dixerunt: Suggerentur divinissimo & piissimo domino nostro imperatori * [i] clamores isti [k] Et per jussionem D gloriosissimorum judicum vadens [l] in divinum palatium Beronicianus devotissimus secretarius sacri consistorii, & post paululum rediens, ista sanctæ synodo interlocutus est.

[m] *Interlocutio.*

Præcepit divinissimus & piissimus dominus noster [n] imperator, (1) [o] vel sicut placuit ma-

Margin: * Dei genitrix. * custodiant * addatur * Legimus, legi, legimus, lego * Ephes. 4. * acclamationes istæ (1) Lege ut fiat Hard.

A τὰ ἔτη τοῦ βασιλέως. χθὲς ὁ ὅρος πᾶσιν ἤρεσε. πολλὰ τὰ ἔτη τῶν ἀρχόντων. ὁ ὅρος, δεόμεθα, ὑπογραφῇ ἐπὶ τῶν εὐαγγελίων· πᾶσιν ἤρεσε. κελεύσατε ὑπογραφῆναι τὸν ὅρον. κατὰ τῆς πίστεως δόλος μὴ γίνηται. ὁ μὴ ὑπογράφων τῷ ὅρῳ, αἱρετικός ἐστιν. ἡ ἁγία Μαρία θεοτόκος ἐστίν. ὁ μὴ φρονῶν οὕτως, αἱρετικός ἐστιν. * οἱ ὀρθόδοξοι ἄρχοντες τὴν πίστιν * φυλάττουσιν. ὀρθοδόξων βασιλέων ὀρθόδοξοι ἄρχοντες. τοῦ ὅρου οὐδεὶς ἐξίσταται. τὸ ἅγιον πνεῦμα τὸν ὅρον ὑπηγόρευσε. ὁ ὅρος ὀρθόδοξός ἐστιν· ὁ ὅρος ἄρτι ὑπογραφῇ. ὁ μὴ ὑπογράφων, αἱρετικός ἐστι. τοὺς αἱρετικοὺς ἔξω βάλε. θεοτόκος ἡ παρθένος Μαρία. τὸν αἱρετικὸν ἔξω βάλε. ἡ θεοτόκος B Μαρία τῷ ὅρῳ προσετέθη. τοὺς Νεστοριανοὺς ἔξω βάλε. ὁ Χριστὸς Θεός ἐστιν. οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον. Διόσκορος ἔλεγεν· ὅτι διὰ τοῦτο καθεῖλον Φλαβιανὸν, ἐπειδὴ δύο φύσεις εἶπεν εἶναι· ὁ δὲ ὅρος ἐκ δύο φύσεων ἔχει. Ἀνατόλιος ὁ εὐλαβέστατος ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως εἶπε· διὰ τὴν πίστιν οὐ καθῃρέθη Διόσκορος, ἀλλ' ἐπειδὴ ἀκοινωνησίαν ἐποίησε τῷ κυρίῳ Λέοντι τῷ ἀρχιεπισκόπῳ· καὶ τρίτον ἐκλήθη, καὶ οὐκ ἦλθε, διὰ τοῦτο καθῃρέθη. οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ἀρχιεπισκόπου Λέοντος καταδέχεσθε; * οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· ναὶ ὑπεδεξάμεθα, καὶ ὑπεγράψαμεν. οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες C εἶπον· οὐκοῦν τὰ ἐν αὐτῇ ἐμφερόμενα ἐντεθῇ τῷ ὅρῳ. οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· ἄλλος ὅρος οὐ γίνεται· οὐδὲν λείπει τῷ ὅρῳ. Εὐσέβιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Δορυλαίου εἶπεν· ἄλλος ὅρος οὐ γίνεται. οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· τὴν ἐπιστολὴν ὁ ὅρος ἐβεβαίωσεν. ἀρχιεπίσκοπος Λέων, ὡς πιστεύομεν οὕτω πιστεύει. ὁ ὅρος ὑπογραφέσθω. ὁ ὅρος πάντα ἔχει. ὁ ὅρος τὴν πίστιν ἔχει. Λέων εἶπε τὰ Κυρίλλου. Κελεστῖνος τὰ Κυρίλλου ἐβεβαίωσε. Ξύστος τὰ Κυρίλλου ἐβεβαίωσεν· ἓν βάπτισμα, εἷς κύριος, μία πίστις. ἆρον δόλον τοῦ ὅρου. οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· ἀνενεχθήσεται τῷ θειοτάτῳ, καὶ εὐλαβεστάτῳ ἡμῶν δεσπότῃ τὰ ἐκβοώμενα. καὶ ἀπελθὼν D κατὰ κέλευσιν τῶν ἐνδοξοτάτων ἀρχόντων εἰς τὸ θεῖον παλάτιον Βερονικιανὸς ὁ καθωσιωμένος σηκρητάριος τοῦ θείου κονσιστωρίου, καὶ μετὰ μικρὸν ἐπανελθὼν, προσεφώνησε τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ ταῦτα.

Προσφώνησις.

Ἐκέλευσεν ὁ θειότατος, καὶ εὐσεβέστατος ἡμῶν δεσπότης, ἢ κατὰ τὰ δόξαντα τοῖς μεγαλοπρεπεστάτοις,

Margin: * ὀρθόδοξοι * φυλάξατε * Γράψατε, ἀνέγνωμεν, ἀνεγνώκαμεν, ἀνέγνω.

BALUZII NOTÆ.

a *A definitione*. Hoc quidem habetur in codice Parisiensi & in antiquis editionibus. Deest autem in Corb. & Divion. b Paris. *excedit*.
c Idem codex. *Maria theotocos est definitioni addatur.*
d Omnes libri veteres, *naturis habet*.
e Annotatio Rustici. *Hic dicit Anatolius Dioscorum non propter fidem fuisse damnatum.*
f Divion. & Corb. *inferuntur*, Paris. *proferuntur*.
g Annotatio Rustici. *Ideo dicit, Alia non fit quia tomo sancti Leonis consonans erat definitio promulgata, non autem contradicens*.
h Ita codex Parisiensis. At Corb. & Divion. habent *roboravit*. Annotatio Rustici. *Hic male mortuus Primasius falsavit, & ubi habet XYSTUS posuit ZES, volens quasi auctoritatem beati Cyrilli per tale extollere mendacium contra Ibæ confessoris epistolam*. Sane veteres editiones heic habent *Christus*. Quod auctoritatem in primis conciliat huic annotationi Rustici.
i Id est, acclamationes, ut recte in margine monuerunt editores Romani. Emendabitur autem per occasionem etiam Liberatus, in cujus capite XIII. legitur *petiverunt rursus acclamare*. Vidit vir clarissimus Garnerius mendum heic esse, & reposuit *acclamatione*. Veteres libri Bellovacensis & Corbejensis habent *clamare*; pro quo si reponas *clamore*, sensus erit integer.
k Paris. *Et ex jussione*. l Idem codex, *in sacrum*.
m *Interlocutio*. Desideratur istud in omnibus antiquis libris & editionibus, & superfluum est.
n *Imperator*. Hanc vocem nullus veterum librorum habet.
o *Vel*. Istam neque libri veteres, neque veteres editiones.

σέτοις, καὶ ἐνδοξοτάτοις ἄρχουσιν, ἓξ ἀπὸ τῶν τῆς ἀνατολικῆς διοικήσεως εὐλαβεστάτων ἐπισκόπων, καὶ τρεῖς ἀπὸ τῶν τῆς Ποντικῆς, καὶ τρεῖς ἀπὸ τῶν τῆς Ἀσιανῆς, καὶ τρεῖς ἀπὸ τῶν τῆς Θρᾴκης, καὶ τρεῖς ἀπὸ τοῦ Ἰλλυρικοῦ, συμπαρόντων τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀνατολίου, καὶ τῶν εὐλαβεστάτων ἀπὸ Ῥώμης, συνελθεῖν ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τοῦ ἁγιωτάτου μαρτυρίου, καὶ τὰ περὶ τῆς πίστεως ὀρθῶς, καὶ ἀνεπιλήπτως τυπῶσαι, ἐπὶ τῷ πάντας συναινέσαι, καὶ μηδὲ ἓν ἀμφίβολον καταλειφθῆναι· ἢ, εἰ μὴ τοῦτο δοκεῖ, ἕκαστος τὴν πίστιν διὰ τοῦ μητροπολίτου δήλην καταστῆσαι· ὥστε μηδεμίαν ἀμφιβολίαν, ἢ διχόνοιαν ὁμοίως καταλειφθῆναι· εἰ δὲ μὴ τοῦτο βουληθείη ἡ ὑμετέρα ἁγιότης, εἰδέναι ὑμᾶς, ὅτι περ ἐν τοῖς δυτικοῖς μέρεσιν ἔχει γενέσθαι ἡ σύνοδος, ὡς τῆς ὑμετέρας θεοσεβείας ἐνταῦθα τὰ περὶ τῆς ἀληθοῦς, καὶ ὀρθοδόξου πίστεως ἀναμφιβόλως τυπῶσαι μὴ βουλομένης. οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ βασιλέως· ἢ ὁ ὅρος κρατείτω, ἢ ἀπερχόμεθα· πολλὰ τὰ ἔτη τῶν βασιλέων. Κεκρόπιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Σεβαστουπόλεως εἶπεν· ἀξιοῦμεν ἀναγνωσθῆναι τὸν ὅρον, καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας, καὶ μὴ ὑπογράφοντας, ἐκείνους ἀπελθεῖν· ἡμεῖς γὰρ συναινοῦμεν ἐπὶ τοῖς καλῶς τυπωθεῖσι, καὶ οὐδὲν ἀντιλέγομεν. οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι τοῦ Ἰλλυρικοῦ εἶπον· οἱ ἀντιλέγοντες, φανεροὶ γένωνται. οἱ ἀντιλέγοντες, Νεστοριανοί εἰσιν· οἱ ἀντιλέγοντες, εἰς Ῥώμην ἀπέλθωσιν. οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· Διόσκορος ἔλεγε· τὸ ἐκ δύο φύσεων δέχομαι, τὸ δὲ δύο οὐ δέχομαι. ὁ δὲ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Λέων δύο φύσεις λέγει εἶναι ἐν τῷ Χριστῷ ἡνωμένας ἀσυγχύτως, καὶ ἀτρέπτως, καὶ ἀδιαιρέτως, ἐν τῷ ἑνὶ μονογενεῖ υἱῷ, τῷ σωτῆρι ἡμῶν. τίνι τοίνυν ἀκολουθεῖτε; τῷ ἁγιωτάτῳ Λέοντι, ἢ Διοσκόρῳ; * οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· ὡς Λέων, οὕτω καὶ πιστεύομεν. οἱ ἀντιλέγοντες, Εὐτυχιανισταί εἰσιν. Λέων ὀρθοδόξως ἐξέθετο. οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· προσθῆτε οὖν τῷ ὅρῳ, κατὰ τὴν ψῆφον τοῦ ἁγιωτάτου ἡμῶν Λέοντος, δύο φύσεις εἶναι * ἡνωμένας ἀτρέπτως, καὶ ἀμερίστως, καὶ ἀσυγχύτως ἐν τῷ Χριστῷ. * καὶ κατὰ παράκλησιν πάντων, οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἰσῆλθον ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τῆς ἁγιωτάτης μάρτυρος Εὐφημίας, ἅμα Ἀνατολίῳ τῷ εὐλαβεστάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ Πασχασίνῳ, καὶ Λουκεντίῳ τοῖς εὐλαβεστάτοις ἐπισκόποις, καὶ Βονιφατίῳ πρεσβυτέρῳ, καὶ Ἰουλιανῷ τῷ εὐλαβεστάτῳ ἐπισκόπῳ τῆς Κῴων πόλεως, τοῖς τοποτηρηταῖς

* Ῥωμαϊστί
* ἀδιαιρέτως,
* Ῥωμαϊστί.

A gnificentissimis & gloriosissimis judicibus, sex reverendissimos episcopos ab orientali regione, & tres ex Pontica, & tres ab Asiana, & tres a [a] Thracensi, & tres ab Illyrico, præsentibus etiam [b] sanctissimo [c] archiepiscopo Anatolio, & reverendissimis Romanis, * & convenientibus in oratorio [d] sanctissimæ martyris, de fide recte & * irreprehensibiliter [e] constituatur; * quibus omnes consentiant, & nihil dubium relinquatur: vel si vobis hoc non placet, singuli fidem suam per suum metropolitam manifestam constituant, ut nulla similiter dubietas, aut discordia relinquatur. [f] Si autem neque hoc vestra velit sanctitas, cognoscite quia in parti- B bus occidentalibus [g] habet fieri synodus, [h] eo quod religiositas vestra hic noluit de vera & orthodoxa fide indubitanter definire. Reverendissimi episcopi clamaverunt: Multi anni imperatori. [i] Aut definitio persistat, [k] aut discedimus. Multi anni imperatoribus. Cecropius reverendissimus episcopus Sebastopolis dixit: Petimus recitari definitionem; & ii qui contradicunt, & non subscribunt, ipsi ambulent; quia nos consentimus bene decretis, & in nullo contradicimus. Reverendissimi episcopi Illyrici dixerunt: Qui contradicunt, manifesti fiant. Qui contradicunt, Nestoriani sunt. Qui contradicunt, Romam ambulent. Magnificentissimi & gloriosissimi C judices dixerunt: Dioscorus dicebat: * [l] Quod ex duabus naturis est, suscipio, [m] duas non suscipio. Sanctissimus autem archiepiscopus Leo duas naturas dicit esse in Christo unitas inconfuse, inconvertibiliter & indivisibiliter in uno unigenito filio salvatore nostro. [n] Quem igitur sequimini? sanctissimum Leonem, aut Dioscorum? * Reverendissimi episcopi clamaverunt: Ut Leo, sic credimus. Qui contradicunt, Eutychianistæ sunt. Leo recte exposuit. Magnificentissimi & gloriosissimi judices dixerunt: Ergo addite definitioni, secundum judicium sanctissimi (patris) nostri Leonis, duas esse naturas unitas in Christo inconvertibiliter, [o] & insepa- D rabiliter, & inconfuse. * Et [p] rogati ab omnibus gloriosissimi judices, intraverunt in oratorio sanctissimæ martyris Euphemiæ, una cum Anatolio reverendissimo archiepiscopo Constantinopolitano, & Paschasino & Lucentio reverendissimis episcopis, & Bonifacio presbytero, & Juliano reverendissimo episcopo Coensi, [q] vicariis apostolicæ sedis Romanæ magnæ civitatis, nec non & Maximo reverendissimo episcopo Antiochiæ Syriæ, & Juvenale reverendissimo episcopo Hierosoly-

* convenire in o. s. m. ut de
* indefectibiliter
* ut omnes
* Ex duabus esse naturis
* Latine
* Latine

BALUZII NOTÆ.

a Ita codex Parisiensis. Reliqui & veteres editiones, *Thracensi*.
b *Sanctissimo*. Abest ab omnibus antiquis exemplaribus & editionibus.
c Paris. *Episcopo*. d Veteres libri & editiones, *sancta*.
e Paris. *constituatur ut omnes*. Alii, *constituatur omnes*.
f Veteres libri & editiones: *Si enim*.
g Non se elidunt litteræ in hac editione Romanorum, ut in veteribus & in libris calamo exaratis, in quibus legitur *fieri habet*. h Paris. *in hoc quod*.
i *Aut definitio pers. aut discedimus*. Hæc desunt in codice Parisiensi.
k Veteres editiones, *aut unus intereat*. Quæ quidem lectio pessima est. Ortam autem suspicor aut ex prolapsione libri Crabbi aut ex mendo veteris libri quo is utebatur. Nostri habent *aut imus*. Certum est Crabbum vidisse scriptum *aut unus*; & cum pateret sensum esse imperfectum, videtur de suo addidisse vocem *intereat*.
l Codices Corb. & Divion. & veteres editiones: *Quod ex duabus naturis suscipio*. Paris. *Quod ex du. naturis non suscipio*.
m *Duas non suscipio*. Hæc desunt in omnibus antiquis exemplaribus & editionibus.
n Veteres libri: *Quem autem*.
o Primi omnium curatores editionis regiæ heic addiderunt conjunctionem, quam neque veteres libri agnoscunt, neque veteres editiones. p Paris. *petiti*.
q Idem codex & veteres editiones *vicario*. Vide quæ adnotantur infra.

A solymitano, & Thalassio reverendissimo episcopo Cæsareæ Cappadociæ, & Eusebio reverendissimo episcopo Ancyræ Galatiæ, & Quintillo, & Attico, & Sozonte, reverendissimis episcopis Illyricis, & Diogene reverendissimo episcopo Cyzici, & Leontio reverendissimo episcopo Magnesiæ, & Florentio reverendissimo episcopo [a] Sardium, & Eusebio reverendissimo episcopo Dorylæi, & Theodoro reverendissimo episcopo Tarsi, & Cyro reverendissimo episcopo Anazarbi, & Constantino reverendissimo episcopo Bostrorum, & Theodoro reverendissimo episcopo Claudiopolis Isauriæ; & Francione, & Sebastiano, & Basilio, reverendissimis episcopis Thracibus. Et postquam [b] tractaverunt B de sancta fide, & exierunt, & sederunt omnes, magnificentissimi & gloriosissimi judices dixerunt: Dignetur sancta synodus fidem * continens, cum taciturnitate audire quæ decreta sunt in præsentia nostra a congregatis sanctissimis patribus, qui & definitionem fidei [c] interpretati sunt. * Aetius archidiaconus sanctæ ecclesiæ magnæ civitatis Constantinopolis recitavit.

* roborans seu confirmans.

* Latine, legi, legimus, legit

τῦ Ἀποστολικῦ θρόνυ τῆς Ῥωμαίων μεγαλοπόλεως· ἔτι μιω̃ κ̀ Μαξίμῳ τῷ εὐλαβεστάτῳ ἐπισκόπῳ Ἀντιοχείας Συρίας, κ̀ Ἰυβεναλίῳ τῷ εὐλαβεστάτῳ ἐπισκόπῳ Ἱεροσολύμων, καὶ Θαλασσίῳ τῷ εὐλαβεστάτῳ ἐπισκόπῳ Καισαρείας Καππαδοκίας, κ̀ Εὐσεβίῳ τῷ εὐλαβεστάτῳ ἐπισκόπῳ Ἀγκύρας Γαλατίας, κ̀ Κυιντίλλῳ, κ̀ Ἀττικῷ, κ̀ Σώζοντι, τοῖς εὐλαβεστάτοις ἐπισκόποις τοῖς ἀπὸ τῦ Ἰλλυρικῦ, κ̀ Διογένει τῷ εὐλαβεστάτῳ ἐπισκόπῳ Κυζίκυ, κ̀ Λεοντίῳ τῷ εὐλαβεστάτῳ ἐπισκόπῳ Μαγνησίας, κ̀ Φλωρεντίῳ τῷ εὐλαβεστάτῳ ἐπισκόπῳ Σάρδεων, κ̀ Εὐσεβίῳ τῷ εὐλαβεστάτῳ ἐπισκόπῳ Δορυλαίυ, κ̀ Θεοδώρῳ τῷ εὐλαβεστάτῳ ἐπισκόπῳ Ταρσῦ, καὶ Κύρῳ τῷ εὐλαβεστάτῳ ἐπισκόπῳ Ἀναζαρβῦ, κ̀ Κωνσταντίνῳ τῷ εὐλαβεστάτῳ ἐπισκόπῳ Βόστρων, κ̀ Θεοδώρῳ τῷ εὐλαβεστάτῳ ἐπισκόπῳ Κλαυδιυπόλεως Ἰσαυρίας, κ̀ Φραγκίωνι, κ̀ Σεβαστιανῷ, κ̀ Βασιλείῳ, τοῖς εὐσεβεστάτοις ἐπισκόποις τοῖς ἀπὸ τῆς Θρᾴκης. κ̀ ζητηθέντων περὶ τῆς ἁγίας πίστεως, κ̀ ἐξελθόντων, κ̀ καθεσθέντων πάντων, οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, κ̀ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· καταξιωσάτω ἡ ἁγία σύνοδος τὴν πίστιν συγκροτοῦσα, μετὰ ἡσυχίας ἀκοῦσαι τῶν ὁρισθέντων ἐπὶ παρουσίᾳ ἡμετέρᾳ παρὰ τῶν συνελθόντων ἁγίων πατέρων, κ̀ τὸν ὅρον τῆς πίστεως ἑρμηνευσάντων. * Ἀέτιος ἀρχιδιάκονος τῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως ἀνέγνω.

* Γράφεται ἀνέγνων, ἀνέγνωμεν, ἀνέγνω.

Sancta & magna & universalis synodus C quæ per gratiam Dei, & [d] præceptum piissimorum [e] & Christianissimorum [f] imperatorum Valentiniani & Marciani Augustorum, congregata est [g] in Chalcedone metropoli provinciæ Bithyniorum, in ecclesia sanctæ & victricis martyris Euphemiæ, hæc definivit, quæ subter scripta sunt.

Ἡ ἁγία, κ̀ μεγάλη, κ̀ οἰκυμενικὴ σύνοδος, ἡ κατὰ Θεῦ χάριν, κ̀ θέσπισμα τῶν εὐσεβεστάτων, κ̀ φιλοχρίστων ἡμῶν βασιλέων Μαρκιανῦ, κ̀ Οὐαλεντινιανῦ Αὐγύστων, συναχθεῖσα ἐν τῇ Χαλκηδονέων μητροπόλει τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, ἐν τῷ μαρτυρίῳ τῆς ἁγίας, κ̀ καλλινίκυ μάρτυρος Εὐφημίας, ὥρισε τὰ ὑποτεταγμένα.

[h] *Definitio* * *concilii Chalcedonensis.*

* Hæc est prima e quatuor editionibus Latinis quas habent Crabbus, Surius, &c.

Joan 14. 27. Matth. 13.

DOminus noster & salvator Jesus Christus notitiam fidei discipulis suis firmans, dixit: [i] *Pacem meam relinquo vobis, pacem meam do vobis*: ut nullus dissonet a D proximo circa dogmata pietatis, sed ut pariter veritatis [k] ostendant prædicationem. Quia vero non desinit per zizania sua diabolus contra semina pietatis insurgere, & semper aliquid novum contra veritatem invenire: propter hoc dominus, ut consuevit, providens humano generi, piissimum hunc & fidelissimum ad æmulationem erexit imperatorem, & undique sacerdotii præsides ad se convocavit, ut gratia domini omnium nostrum Christi operante, omnem quidem men-

Ὅρος τῆς ἐν Χαλκηδόνι τετάρτης Συνόδυ.

ὉΚύριος ἡμῶν, κ̀ σωτὴρ Ἰησῦς Χριστὸς τῆς πίστεως τὴν γνῶσιν τοῖς μαθηταῖς βεβαιῶν, ἔφη· εἰρήνην τὴν ἐμὴν ἀφίημι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· ὥστε μηδένα πρὸς τὸν πλησίον διαφωνεῖν ἐν τοῖς δόγμασι τῆς εὐσεβείας, ἀλλ' ἐπίσης ἅπασι τὸ τῆς ἀληθείας ἐπιδείκνυσθαι κήρυγμα. ἐπειδὴ δὲ ὁ παύεται διὰ τῶν ἑαυτῦ ζιζανίων ὁ πονηρὸς τοῖς τῆς εὐσεβείας ἐπιφυόμενος σπέρμασι, καί τι καινὸν κατὰ τῆς ἀληθείας ἐφευρίσκων ἀεὶ, διὰ τῦτο συνήθως ὁ δεσπότης προνοούμενος τῦ ἀνθρωπίνυ γένους, τὸν εὐσεβῆ τῦτον, κ̀ πιστότατον πρὸς ζῆλον ἀνέστησε βασιλέα, κ̀ τοὺς ἀπανταχῆ τῆς ἱερωσύνης πρὸς ἑαυτὸν ἀρχηγοὺς συνεκάλεσεν· ὥστε, τῆς χάριτος τῦ πάντων

BALUZII NOTÆ.

a Veteres libri & editiones, *Sardeorum*.

b Corb. & Divion. *retractaverunt*.

c Parif. *interpretaverunt*. *Aetius Archidiaconus Constantinopolis necta Roma legit*.

d Veteres editiones, *præcepto*. Veteres libri Divion. & Corb. *præcepta*. Quam lectionem esse bonam probatur auctoritate Parisiensis, in quo scriptum est *sanctione*.

e Idem codex, *Christianissimorumque*.

f Vetera exemplaria & textus Græcus addunt *nostrorum*.

g Corb. & Divion. *in Chalcedona*. Parif. *apud Chalcedonam metropolim Bithyniæ provinciæ in martyrio sanctæ & venerabilis martyris Euphemiæ definivit subter adnexa*. Sic etiam in codice canonum Ecclesiæ Romanæ.

h Titulus iste non extat in antiquis exemplaribus, & additus est a Crabbo. Dedit autem ille quatuor antiquas interpretationes istius definitionis. Harum prima est ea quam exhibent codex Corbeiensis & Divionensis & editio Romana, & quam in hoc loco repræsentat etiam editio Labbei. Secunda extat in collectione Isidori nomine publicata. Tertia infra in actione sexta, & in codice canonum quem vulgavit vir clariss. Paschasius Quesnellus. Secundam ergo & quartam, quæ isthic omissa sunt, nos dabimus post gesta emendata ex fide vetustissimorum exemplarium.

i Veteres libri & editiones *Pacem meam do vobis, pacem meam relinquo vobis*.

k Iidem libri & editiones, *ostenderent*.

τὸν ἡμῶν δεσπότου Χριστοῦ ἐνεργήσας, πᾶσαν μὲν τοῦ ψεύδους τῶν τοῦ Χριστοῦ προβάτων ἀποσείσασθαι λύμην, τοῖς δὲ τῆς ἀληθείας αὐτὴν καταποιμαίνειν βλαστήμασιν. ὃ δὴ καὶ πεποιήκαμεν, κοινῇ ψήφῳ τὰ τῆς πλάνης ἀπελάσαντες δόγματα, τὴν δὲ ἀπλανῆ τῶν πατέρων ἀνανεωσάμενοι πίστιν, τὸ τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ σύμβολον τοῖς πᾶσι κηρύξαντες, καὶ ὡς οἰκείους τοὺς τοῦτο τὸ * σύνθημα τῆς εὐσεβείας δεξαμένους πατέρας ἐπιγραψάμενοι· οἵπερ εἰσὶν οἱ μετὰ ταῦτα ἐν τῇ μεγάλῃ Κωνσταντινουπόλει συνελθόντες ρν΄. καὶ αὐτοὶ τὴν αὐτὴν ἐπισφραγισάμενοι πίστιν. ὁρίζομεν τοίνυν, τὴν τάξιν καὶ τοὺς περὶ τῆς πίστεως ἅπαντας τύπους φυλάττοντες καὶ ἡμεῖς τῆς κατ' Ἔφεσον πάλαι γεγενημένης ἁγίας συνόδου, ἧς ἡγεμόνες οἱ ἁγιώτατοι B τὴν μνήμην Κελεστῖνος ὁ τῆς Ῥωμαίων, καὶ Κύριλλος ὁ τῆς Ἀλεξανδρέων, ἐτύγχανον, προλάμπειν μὲν τῆς ὀρθῆς καὶ ἀμωμήτου πίστεως τὴν ἔκθεσιν τῶν τιη΄. ἁγίων, καὶ μακαρίων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ ἐπὶ τοῦ τῆς εὐσεβοῦς μνήμης Κωνσταντίνου τοῦ γενομένου βασιλέως συναχθέντων· κρατεῖν δὲ καὶ τὰ παρὰ τῶν ρν΄ ἁγίων πατέρων ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁρισθέντα, πρὸς ἀναίρεσιν μὲν τῶν τότε φυεισῶν αἱρέσεων, βεβαίωσιν δὲ τῆς αὐτῆς καθολικῆς, καὶ Ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως.

* σύνθημα

A dacii pestilentiam [a] a Christi ovibus removeret, [b] germinibus autem veritatis eas pinguescere faciat. Quod & perfecimus, communi judicio dogmata expellentes erroris, & * inerrabilem * patrum renovavimus fidem symbolum trecentorum decem & octo omnibus prædicantes. Et eos [c] qui hanc veluti * tesseram pietatis acceperunt, ut proprios patres [d] etiam adscribimus; eos nimirum qui postea in magna Constantinopoli congregati sunt centum quinquaginta, & eamdem fidem ipsi quoque confirmaverunt. [e] Decernimus igitur, ordinem & omnes formulas custodientes, quæ de fide sunt constitutæ, & nos [f] sanctæ synodi quondam in Ephesio factæ, B cujus præsides fuerunt [g] beatissimæ memoriæ Cælestinus Romanorum, & Cyrillus Alexandrinorum, * præfulgere quidem rectæ & immaculatæ fidei expositionem sanctorum & beatissimorum trecentorum decem & octo patrum, qui in Nicæa temporibus piæ memoriæ Constantini imperatoris congregati sunt: * servari autem & ea quæ [h] apud Constantinopolim a sanctissimis centum quinquaginta patribus decreta sunt, ad expellendas quidem [i] hæreses quæ eo tempore germinaverant, & ad confirmationem ejusdem catholicæ & apostolicæ nostræ fidei.

* rectam
* erroris integram,
* compositionem.

* ut præfulgeat quidem in recta & immaculata fide expositio sanct.

* vigeant etiam ea

C

Σύμβολον τῶν ἐν Νικαίᾳ τριακοσίων δεκαοκτὼ πατέρων.

Πιστεύομεν εἰς ἕνα Θεὸν, πατέρα παντοκράτορα, πάντων ὁρατῶν τε, καὶ ἀοράτων ποιητήν· καὶ εἰς ἕνα κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν γεννηθέντα ἐκ τοῦ πατρὸς μονογενῆ, τουτέστιν, ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ πατρός· Θεὸν ἐκ Θεοῦ, φῶς ἐκ φωτὸς, Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ, γεννηθέντα, οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ πατρὶ, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο· τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν, κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν, καὶ σαρκωθέντα ἐκ πνεύματος ἁγίου, καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου, καὶ ἐνανθρωπήσαντα, σταυρωθέντα τε ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, καὶ παθόντα, καὶ ταφέντα, D καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ κατὰ τὰς γραφάς· καὶ ἀνελθόντα εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ καθεζόμενον ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρός· καὶ πάλιν ἐρχόμενον μετὰ δόξης κρῖναι ζῶν-

Symbolum trecentorum decem & octo patrum [k] in Nicæa.

Credimus in unum Deum, patrem omnipotentem, [l] omnium visibilium & invisibilium conditorem. Et in unum dominum Jesum Christum filium Dei, [m] natum ex patre unigenitum, idest ex substantia patris; Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero: genitum, non factum, consubstantialem patri, per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit [n] de cælis, [o] & incarnatus est de Spiritu sancto & Maria virgine, atque inhumanatus est. Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, & passus & sepultus est, & resurrexit tertia die secundum scripturas: & ascendit in cælos, & sedet in dextera patris: & iterum venturus est cum gloria judicare vivos & mortuos, cujus regni non erit finis. Et

BALUZII NOTÆ.

a Male in antiquis codicibus, *a Christi a vobis*.
b Veteres libri, *floribus*.
c *Qui hanc vel tess. piet. acceperunt*. Hæc addita sunt ab editoribus Romanis, quæ neque in antiquis libris extant, neque in antiquis editionibus.
d Veteres libri & editiones, *esse ascribimus qui postea*. Attamen veteres editiones habent *etiam* pro esse.
e Veteres editiones: *Diffinimus*. Veteres libri: *Definivimus*. Ultimum constitutum Papæ Vigilii. *Definimus*. Annotatio Rustici. *Ut acribiam collationis quari Græcitatis agnoscant, juxta ipsa ut sunt in Græco verba descripsimus ex Acumitensi, ὁρίζομεν τοίνυν τὴν τάξιν καὶ τοὺς περὶ τῆς πίστεως ἅπαντας τύπους φυλάττοντες &c.* usque ἐτύγχανον.
f Iidem veteres libri, *a synodo quondam in Ephesio facta*. Sic etiam ferme veteres editiones.
g Veteres libri, & editiones, *sanctissima*.
h Veteres libri, *in Constantinopolim*.
i Veteres libri & editiones, *omnes germinantes hæreses*. Annotatio Rustici. *Omnes hæreses jam exortas hic confirmat & epistola CL. patrum contra hæresim Apollinarii, in qua iidem patres universi subscripserunt, id est, CL patres*. Sequitur in antiquis codicibus symbolum Nicænum, ac dein Constantinopolitanum, quæ desunt in antiquis editionibus. Ea restituit editio Romana.
k Divion. & Corb. *qui in Nicæa*. Paris. *Symbolum apud Nicheam cccx. & VIII.*
l Veteres libri, *factorem cæli & terræ, visibilium omnium & invisibilium. Et in unum*.
m Paris. *qui natus est ex patre ante omnia sæcula, lumen de lumine*. Sic etiam Divion. & Corb. nisi quod habent *genitus* pro natus.
n *De cælis*. Deest hoc in omnibus antiquis exemplaribus.
o Totus hic locus sic habet in vetustis codicibus: *& incarnatus est atque inhumanatus est, & passus est, & resurrexit tertia die, & ascendit in cælos, venturus judicare vivos & mortuos. Et in spiritum sanctum. Eos autem qui dicunt, Erat aliquando quando non erat, & quia ex non extantibus factus est aut ex altera subsistentia aut substantia, dicentes esse aut convertibilem aut mutabilem filium Dei, hos anathematizat catholica & apostolica Ecclesia.*

Et in Spiritum sanctum, dominum & vivificantem. Eos vero qui dicunt: Erat quando non erat, & antequam genitus esset, non erat, & quia ex non extantibus factus est; vel ex alia subsistentia vel substantia dicunt esse, vel mutabilem, vel alterabilem filium Dei: istos anathematizat catholica & apostolica ecclesia.

A τοὺς καὶ νεκρούς· οὗ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος· καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ κύριον, τὸ ζωοποιόν. τοὺς δὲ λέγοντας· ἦν ποτε, ὅτε οὐκ ἦν, καὶ πρὶν γεννηθῆναι οὐκ ἦν· καὶ ὅτι ἐξ οὐκ ὄντων ἐγένετο, ἢ ἐξ ἑτέρας ὑποστάσεως, ἢ οὐσίας φάσκοντας εἶναι, ἢ τρεπτὸν, ἢ ἀλλοιωτὸν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ· τούτους ἀναθεματίζει ἡ καθολικὴ, καὶ Ἀποστολικὴ ἐκκλησία.

[*] sæpe T. VI p. 9[illegible]. *Item symbolum* [a] *centum quinquaginta sanctorum patrum, qui* [a] *Constantinopoli congregati sunt.*

Καὶ τὸ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα ἁγίων πατέρων σύμβολον, τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει συναχθέντων.

Credimus in unum Deum, patrem omnipotentem, factorem cæli & terræ, visibilium omnium & invisibilium. Et in unum B dominum Jesum Christum, filium Dei unigenitum, [b] natum ex patre ante omnia sæcula, ([c] Deum de Deo,) [d] lumen de lumine, Deum verum [e] de Deo vero: [f] genitum, non factum, consubstantialem patri, per quem omnia facta sunt. Qui propter nos [g] homines, & propter nostram salutem descendit [h] de cælis, & incarnatus est de Spiritu sancto & Maria virgine, [i] & homo factus est: [k] & crucifixus est propter nos sub Pontio Pilato, [l] passus & sepultus est: & resurrexit tertia die [m] secundum scripturas: & ascendit in cælos, & sedet ad dexteram [n] patris: & iterum venturus est cum gloria judicare vivos & mortuos, cujus regni non C erit finis. Et in Spiritum sanctum dominum & vivificatorem, ex patre procedentem, cum patre & filio adorandum & conglorificandum qui locutus est per ([o] sanctos) prophetas. In unam [p] sanctam catholicam & apostolicam ecclesiam. Confitemur unum baptisma in remissionem peccatorum; expectamus resurrectionem mortuorum, & vitam futuri sæculi. Amen.

Πιστεύομεν εἰς ἕνα Θεὸν, πατέρα παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ, καὶ γῆς, ὁρατῶν τε πάντων, καὶ ἀοράτων· καὶ εἰς ἕνα κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν μονογενῆ, τὸν ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα. πρὸ πάντων τῶν αἰώνων, φῶς ἐκ φωτὸς, Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ, γεννηθέντα, οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ πατρὶ, δι᾽ οὗ τὰ πάντα ἐγένετο· τὸν δι᾽ ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν, καὶ σαρκωθέντα ἐκ πνεύματος ἁγίου, καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου, καὶ ἐνανθρωπήσαντα· σταυρωθέντα τε ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, καὶ παθόντα, καὶ ταφέντα, καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ κατὰ τὰς γραφάς· καὶ ἀνελθόντα εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καὶ καθεζόμενον ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρός· καὶ πάλιν ἐρχόμενον μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς· οὗ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος· καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ κύριον καὶ ζωοποιὸν, τὸ ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν πατρὶ καὶ υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον, τὸ λαλῆσαν διὰ τῶν προφητῶν· εἰς μίαν ἁγίαν, καθολικὴν, καὶ Ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν. ὁμολογοῦμεν ἓν βάπτισμα εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. προσδοκῶμεν ἀνάστασιν νεκρῶν, καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. ἀμήν.

[q] Sufficeret quidem ad plenam cognitionem [r] & confirmationem pietatis hoc sapiens & salutare divinæ gratiæ symbolum: de patre enim & filio [s] [t] Spiritu sancto perfectionem docet, [t] ac domini [u] nostri inhumanationem fideliter accipientibus repræsentat. D Sed quoniam hi qui veritatis reprobare prædicationem conantur, per proprias hæreses [y] novas voces genuerunt: [x] alii quidem my-

[t] a Spiritu

[y] vanas

Ἤρκει μὲν οὖν εἰς ἐντελῆ τῆς εὐσεβείας ἐπίγνωσίν τε, καὶ βεβαίωσιν τὸ σοφὸν, καὶ σωτήριον τοῦτο τῆς θείας χάριτος σύμβολον· περί τε γὰρ τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, ἐκδιδάσκει τὸ τέλειον, καὶ τοῦ κυρίου τὴν ἐνανθρώπησιν τοῖς πιστῶς δεχομένοις παρίστησιν. ἀλλ᾽ ἐπειδήπερ οἱ τῆς ἀληθείας ἀθετεῖν ἐπιχειροῦντες τὸ κήρυγμα, διὰ τῶν οἰκείων αἱρέσεων τὰς καινοφωνίας ἀπέτεκον, οἱ μὲν τὸ τῆς δι᾽ ἡμᾶς τοῦ κυρίου

BALUZII NOTÆ.

a Libri nostri, *Constantinopolim*. b Paris. *ex patre natum*. Reliqui, *qui de patre genitus est*.
c *Deum de Deo*. Hæc desunt in omnibus antiquis codicibus.
d *Lumen de lumine*. Deest istud in Parisiensi & in actione sexta.
e Corb. & Divion. *ex Deo vero*. f Paris. *natum*.
g Paris. *homines & salutem nostram*. Sic etiam in actione sexta.
h *De cælis*. Hæc desunt in omnibus libris nostris.
i Corb. & Divion. *& inhumanatus est*. Sic etiam in actione sexta. Paris. *& humanatus est*.
k Veteres libri, *crucifixus est pro nobis*.
l *Passus*. Hanc vocem nullus veterum librorum habet.
m *secundum scripturas*. Et ista quoque non habent veteres libri.
n Paris. *patris, iterum venturus cum gloria*.
o Deest in Corbeiensi & Divionensi.
p *Sanctam*. Istam vocem vetera exemplaria non agnoscunt, neque actio sexta.
q Istius finis quintæ actionis synodi Chalcedonensis habentur sex antiquæ versiones: ista; quatuor a Crabbo editæ: sextam invenimus in tribus antiquis exemplaribus bibliothecæ Colbertinæ. Postremas quinque referemus in fine gestorum. Ex alia rursum versione citat Vigilius Episcopus in libro quinto adversus Eutychetem cap. 17.
r Veteres libri, constitutum Vigilii a nobis editum infra, & editio Concilii Lateranensis sub Papa Martino: *pietatis & confirm. sapiens hoc & salutare*.
s Legendum, *& Spiritu sancto*. Mendum est editionis Labbeanæ.
t Veteres & Concilium Lateranense, *& domini*. Annotatio Rustici. *Hic quaternitatem putant induci qui cæci sunt animo, nec vident non esse additamentum quartæ sed expletionem unius ejusdemque de trinitate personæ, sicut ipse Dominus postquam dixit Apostolis, Ite.*
u *Nostri*. Hanc vocem non habent vetera exemplaria, neque Concilium Lateranense.
x Divion. & Corb. *& hi quidem mysterium*. Paris. & Concilium Lateranense & constitutum Vigilii. *Hi quidem mysterium quod pro nobis est Domini dispensationis corrumpere præsumentes, & Dei genitricis vocem de virgine Maria dicere renuentes, alii vero confusionem permixtionemque introducentes, & unam esse naturam carnis & deitatis stulte confingentes*

κῆς οἰκονομίας μυστήριον παραφθείρειν τολμῶντες, καὶ τὴν Θεοτόκον ἐπὶ τῆς παρθένου φωνὴν ἀπαρνούμενοι· οἱ δὲ σύγχυσιν, καὶ κρᾶσιν εἰσάγοντες, καὶ μίαν εἶναι φύσιν τῆς σαρκὸς, καὶ τῆς θεότητος ἀνοήτως ἀναπλάττοντες, καὶ παθητὴν τοῦ μονογενοῦς τὴν θείαν φύσιν τῇ συγχύσει τερατευόμενοι· διὰ τοῦτο πᾶσαν αὐτοῖς ἀποκλεῖσαι κατὰ τῆς ἀληθείας μηχανὴν βουλομένη ἡ παροῦσα νῦν αὕτη ἁγία μεγάλη, καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος, τὸ τοῦ κηρύγματος ἄνωθεν ἀσάλευτον ἐκδιδάσκουσα, ὥρισε προηγουμένως, τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ ἁγίων πατέρων τὴν πίστιν μένειν ἀπαρεγχείρητον· καὶ διὰ μὲν τοὺς τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ μαχομένους, τὴν χρόνοις ὕστερον παρὰ τῶν ἐπὶ τῆς βασιλευούσης πόλεως συνελθόντων ἑκατὸν πεντήκοντα ἁγίων πατέρων περὶ τῆς τοῦ πνεύματος οὐσίας παραδοθεῖσαν διδασκαλίαν κυροῖ· ἣν ἐκεῖνοι τοῖς πᾶσιν ἐγνώρισαν, οὐχ ὥς τι λεῖπον τοῖς προλαβοῦσιν * ἐπάγοντες, ἀλλὰ τὴν περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος αὐτῶν ἔννοιαν κατὰ τῶν τὴν αὐτοῦ δεσποτείαν ἀθετεῖν πειρωμένων γραφικαῖς μαρτυρίαις τρανώσαντες· διὰ δὲ τοὺς τὸ τῆς οἰκονομίας παραφθείρειν ἐπιχειροῦντας μυστήριον, καὶ ψιλὸν ἄνθρωπον εἶναι τὸν ἐκ τῆς ἁγίας τεχθέντα Μαρίας, ἀναιδῶς ληρῳδοῦντας, τὰς τοῦ μακαρίου Κυρίλλου τοῦ τῆς Ἀλεξανδρέων ἐκκλησίας γενομένου ποιμένος, συνοδικὰς ἐπιστολὰς πρός τε Νεστόριον, καὶ πρὸς τοὺς τῆς ἀνατολῆς, ἁρμοδίους οὔσας ἐδέξατο, εἰς ἔλεγχον μὲν τῆς Νεστορίου φρενοβλαβείας, ἑρμηνείαν δὲ τῶν εὐσεβεῖ ζήλῳ τοῦ σωτηρίου συμβόλου ποθούντων τὴν ἔννοιαν· αἷς καὶ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ τῆς μεγίστης Ῥώμης προέδρου τοῦ μακαριωτάτου, καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος, τὴν γραφεῖσαν πρὸς τὸν ἐν ἁγίοις ἀρχιεπίσκοπον Φλαβιανὸν ἐπ' ἀναιρέσει τῆς Εὐτυχοῦς κακονοίας, ἅτε δὴ τῇ τοῦ μεγάλου Πέτρου ὁμολογίᾳ συμβαίνουσαν, καὶ κοινήν τινα στήλην ὑπάρχουσαν κατὰ τῶν κακοδοξούντων, εἰκότως συνήρμοσε,

* ἐπεισάγοντες

A sterium dispensationis domini, quæ propter nos facta est, corrumpere præsumentes, [a] & vocem * theotocos de virgine dici denegantes: alii autem confusionem & [b] mixtionem introducentes, & unam naturam esse carnis & divinitatis stulte confingentes, & passibilem unigeniti divinam naturam per confusionem [c] * prodigiose dicentes: [d] propter hoc illis omnem machinationem contra veritatem volens claudere præsens nunc sancta & magna [e] & universalis synodus, prædicationem hanc ab initio [f] immobilem docens, decrevit ante omnia, fidem integram & [g] intemeratam permanere trecentorum decem & octo sanctorum patrum: & [h] confirmat doctrinam, quæ de substantia Spiritus sancti a patribus centum quinquaginta postea congregatis in regia civitate tradita est propter illos qui Spiritui sancto repugnabant; quam illi omnibus [i] notam fecerunt [k] non quasi aliquid deesset prioribus, adjicientes, sed suum de sancto Spiritu intellectum, contra illos qui dominationem ejus respuere tentaverunt, scripturarum testimoniis declarantes: [l] propter illos autem qui dispensationis mysterium corrumpere conantur, & purum hominem [m] esse genitum ex sancta virgine Maria impudenter delirant, [n] epistolas synodicas [o] beatissimi Cyrilli Alexandrinæ ecclesiæ præsulis ad Nestorium & ad orientales, [p] congruenter habentes * suscepit, ad convincendas Nestorii [q] vesanias, & ad interpretationem eorum, qui salutaris [r] symboli pio zelo nosse desiderant [s] intellectum: [t] quibus etiam & epistolam magnæ (& senioris urbis) [u] Romæ præsulis beatissimi & sanctissimi archiepiscopi Leonis, quæ scripta est ad sanctæ memoriæ archiepiscopum Flavianum ad perimendam Eutychis malam [x] intelligentiam, utpote & magni illius Petri confessioni congruentem, & communem quam-

* deiparam

* portentose

* amplexa est,

BALUZII NOTÆ.

a Divion. & Corb. *& vocem denegantes qua theotocos de virgine prædicatur.*

b Iidem libri, *temperamentum.*

c Paris. & Concil. Lateran. & constitutum Vigilii, *portentuose.* Sane Labbeus ibi in margine scripsit *portentose*, sed codex Parisiensis, a quo ille accepit, habet diserte *portentuose*. In Concilio vero Lateranensi editum etiam est *portentose*. At vetustissimus codex Ecclesiæ Bellovacensis præfert *portentuose*.

d Paris. & Concil. Lateran. *ob hoc illis omnem machinationem contra fidem.* (Concil. *veritatem*) *volens claudere.*

e Idem codex & Concil. *atque universalis.* Sic etiam in constituto Vigilii.

f Paris. & Concil. & constitutum Vigilii, *inconcussam docens definivit principaliter trecentorum decem & octo sanctorum patrum fidem manere intentabilem.* (Concilium, *intemerabilem.*) *Et propter illos quidem &c.* ut tomo septimo Conciliorum usque ad *corroborat.*

g Divion. & Corb. *inexcusabilem.*

h Iidem libri, *doctrinam confirmat.*

i Annotatio Rustici. *Nota, notam fecerunt, scilicet conjungentes epistola contra Apollinarii dogma conscripta.*

k Corb. & Divion. *non quasi quod aliquid deest antecedentibus inferentes, sed de sancto spiritu intellectum eorum contra illos.* Paris. & Concil. Lateran. *non quasi quod aliquid esset minus in præcedentibus inferentes, sed de sancto spiritu intellectum eorum adversus eos qui.* Sic etiam in constituto Vigilii.

l Corb. & Divion. *Propter illos autem qui dispensationis corrumpere conantur mysterium.* Paris. & Concil. Lateran. & constitutum Vigilii: *Propter illos vero qui mysterium dispensationis corrumpere moliuntur, & purum hominem esse qui ex sancta virgine Maria natus est impudenter delirantes.* Certum est hanc postremam vocem cubare in mendo legendumque esse *delirant*. Verum eam retinuimus, quia ita legitur in codice Parisiensi & in Concilio Lateranensi, tum etiam in constituto Vigilii.

m Divion. & Corb. *esse illum genitum.*

n Paris. & Concil. Lateran. *epistolas beati Cyrilli Alex. Eccl. præsulis synodicas ad Nest. & ad alios per orientem congruas existentes suscepit.* Sic etiam in constituto Vigilii.

o Divion. & Corb. *beati Cyrilli quondam Alexandrinæ.*

p Iidem libri, *congrue.*

q Veteres libri, *vesanias, interpretationem vero eorum.* Sic etiam in Concilio Lateranensi.

r Corb. & Divion. *symboli mentem pro zelo.* Sic etiam in Parisiensi, nisi quod illic vox *mentem* desideratur. Ob eam rationem omissa est in Concilio Lateranensi, non solum in editionibus, sed etiam in codice Bellovacensi, & in constituto Papæ Vigilii.

s *Intellectum.* Deest in omnibus antiquis exemplaribus & in Concilio Lateranensi, tum etiam in constituto Vigilii.

t Hæc est lectio codicis Paris. & Concilii Lateranensis. Sic etiam legitur in Corbeiensi & Divionensi, nisi quod habent *maxima* pro *magna.*

u *Romæ.* Deest in codice Parisiensi & in Concilio Lateranensi, tum etiam in constituto Vigilii.

x Corb. & Divion. addunt *consequentissime comparavit, utpote.*

dam [a] columnam existentem adversus per- A
verse sentientes, ad confirmationem rectorum
dogmatum [b] congruenter aptavit. His nam-
que qui in duos filios dispensationis (divinæ)
mysterium discerpere nituntur, [c] repugnat,
& illos qui passibilem deitatem unigeniti ausi
sunt dicere, a sacro cœtu expellit, & his qui
in duabus [d] Christi naturis temperamentum
aut confusionem [e] opinantur, resistit: [f] & qui
cælestem, aut alterius alicujus esse [g] substan-
tiæ, quam ex nobis assumpsit servi formam,
[h] delirantes dicunt, abigit: & qui duas qui-
dem ante [i] unitatem naturas domini fabu-
lantur, unam vero post unitionem confin-
gunt, [k] condemnat. Sequentes igitur sanctos
patres, unum eumdemque confiteri filium [l] B
& dominum nostrum Jesum Christum con-
sonanter omnes docemus, eumdem perfectum
in deitate, [m] & eumdem perfectum in hu-
manitate, [n] Deum verum & hominem ve-
rum eumdem ex anima rationali & corpo-
re, [o] consubstantialem patri secundum dei-
tatem, consubstantialem nobis eumdem se-
Heb. 4. cundum humanitatem, *per omnia nobis simi-
lem absque peccato*: ante sæcula quidem de
patre genitum secundum deitatem, in novis-
simis autem diebus eumdem propter nos &
propter nostram salutem ex Maria virgine
Dei genitrice secundum humanitatem, unum
eumdemque Christum, filium, dominum,
* ex duabus unigenitum, * [p] in duabus naturis inconfu- C
se, immutabiliter, indivise, [q] inseparabiliter
agnoscendum; nusquam sublata differentia
naturarum propter unitionem, magisque sal-
va proprietate utriusque naturæ, & in unam
personam atque subsistentiam concurrente:
non in duas personas partitum [r] aut divi-
sum, [s] sed unum eumdemque filium & uni-
genitum Deum Verbum, dominum Jesum
Christum, sicut ante prophetæ de eo, & ip-
se nos Jesus Christus erudivit, & patrum
nobis symbolum tradidit. His igitur cum
omni undique [t] exacta cura & diligentia a
nobis dispositis, definivit sancta & universa-
lis synodus, alteram fidem nulli licere profer-
re, aut conscribere vel componere, aut sentire, D
[u] aut alios docere. Eos autem [x] qui audent
componere fidem alteram, aut proferre, aut
docere, aut tradere alterum symbolum [y] vo-

πρὸς τὴν τῶν ὀρθοδόξων δογμάτων βεβαίωσιν. τοῖς
τε γὰρ εἰς υἱῶν δυάδα τὸ τῆς οἰκονομίας διασπᾷν ἐπι-
χειροῦσι μυστήριον παραιτεῖται, καὶ τοὺς παθητὴν τοῦ
μονογενοῦς λέγειν τολμῶντας τὴν θεότητα, τοῦ τῶν ἱε-
ρῶν ἀπωθεῖται συλλόγου, καὶ τοῖς ἐπὶ τῶν δύο φύσεων
τοῦ Χριστοῦ κρᾶσιν, ἢ σύγχυσιν, ἐπινοοῦσιν ἀνθίσταται·
καὶ τοὺς οὐράνιον, ἢ ἑτέρας τινὸς ὑπάρχειν οὐσίας τὴν ἐξ
ἡμῶν ληφθεῖσαν αὐτῷ τοῦ δούλου μορφὴν παραπαίον-
τας ἐξελαύνει· καὶ τοὺς δύο μὲν πρὸ τῆς ἑνώσεως φύ-
σεις τοῦ κυρίου μυθεύοντας, μίαν δὲ μετὰ τὴν ἕνωσιν
ἀναπλάττοντας, ἀναθεματίζει. ἑπόμενοι τοίνυν τοῖς
ἁγίοις πατράσιν, ἕνα, καὶ τὸν αὐτὸν ὁμολογεῖν υἱὸν τὸν
κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν συμφώνως ἅπαντες ἐκδι-
δάσκομεν, τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν θεότητι, καὶ τέλειον
τὸν αὐτὸν ἐν ἀνθρωπότητι, Θεὸν ἀληθῶς, καὶ ἄν-
θρωπον ἀληθῶς τὸν αὐτὸν ἐκ ψυχῆς λογικῆς, καὶ σώ-
ματος, ὁμοούσιον τῷ πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα, καὶ
ὁμοούσιον τὸν αὐτὸν ἡμῖν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, κα-
τὰ πάντα ὅμοιον ἡμῖν, χωρὶς ἁμαρτίας· πρὸ αἰώ-
νων μὲν ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα κατὰ τὴν θεότη-
τα, ἐπ' ἐσχάτων δὲ τῶν ἡμερῶν τὸν αὐτὸν δι' ἡμᾶς, καὶ
διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν, ἐκ Μαρίας τῆς Παρθέ-
νου τῆς Θεοτόκου κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ἕνα καὶ τὸν αὐ-
τὸν Χριστὸν, υἱὸν, κύριον, μονογενῆ, ἐκ δύο φύ-
σεων ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως, ἀχωρί-
στως γνωριζόμενον· οὐδαμοῦ τῆς τῶν φύσεων διαφορᾶς
ἀνῃρημένης διὰ τὴν ἕνωσιν, σωζομένης δὲ μᾶλλον τῆς
ἰδιότητος ἑκατέρας φύσεως, καὶ εἰς ἓν πρόσωπον, καὶ
μίαν ὑπόστασιν συντρεχούσης, οὐκ εἰς δύο πρόσωπα
μεριζόμενον, ἢ διαιρούμενον, ἀλλ' ἕνα, καὶ τὸν αὐτὸν υἱὸν,
καὶ μονογενῆ, Θεὸν λόγον, κύριον Ἰησοῦν Χριστόν·
καθάπερ ἄνωθεν οἱ προφῆται περὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς
ἡμᾶς ὁ κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς ἐξεπαίδευσε, καὶ τὸ τῶν
πατέρων ἡμῖν παραδέδωκε σύμβολον. τούτων τοίνυν
μετὰ πάσης πανταχόθεν ἀκριβείας τε, καὶ ἐμμελείας
παρ' ἡμῶν διατυπωθέντων, ὥρισεν ἡ ἁγία, καὶ οἰκου-
μενικὴ σύνοδος, ἑτέραν πίστιν μηδενὶ ἐξεῖναι προ-
φέρειν, ἢ γοῦν συγγράφειν, ἢ συντιθέναι, ἢ φρο-
νεῖν, ἢ διδάσκειν ἑτέρους. τοὺς δὲ τολμῶντας, ἢ συντι-
θέναι πίστιν ἑτέραν, ἢ γοῦν προκομίζειν, ἢ διδάσ-
κειν, ἢ παραδιδόναι ἕτερον σύμβολον τοῖς ἐθέλουσιν
ἐπιστρέφειν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐξ Ἑλληνισμοῦ,
ἢ ἐξ

BALUZII NOTÆ

a Veteres libri & Concil. Lateran. *columnam nobis adversum prava dogmata existentem ad confirmationem*. Sic etiam in constituto Vigilii.

b *Congruenter aptavit*. Hæc desunt in codicibus Corbeiensi & Divionensi. In Parisiensi vero & in Concilio Lateranensi legitur: *atque intellectum coaptavit*. Eodem modo legitur & in constituto Papæ Vigilii.

c Veteres libri, *abjicit*.

d Iidem libri, *naturis Christi*. Sic etiam in Concilio Martini Papæ, & in constituto Vigilii.

e Veteres libri & Concil. & constitutum Vigilii, *sequuntur*.

f Legendum, *& eos qui cælestem*. Error est editionis Labbeanæ.

g Veteres libri & Concil. *substantiæ dicunt quam*. Sic etiam in constituto Vigilii.

h Ibidem, *ut dementes abigit*. i Ibid. *unitionem*.

k Divion. & Corb. *anathematizat*.

l Conjunctio deest in exemplaribus Corbeiensi & Divionensi.

m Nec heic quoque conjunctionem agnoscunt veteres libri.

n Iidem libri & Concil. Lateran. *Deum vere & hominem vere*. Sic etiam in constituto Vigilii.

o Divion. & Corb. & heic & paulo post legunt *& consubstantialem*.

p Editores Romani annotarunt in margine legendum esse *ex duabus*. Verum lectionem quæ in textu habetur esse revera Concilii Chalcedonensis probat Rusticus in dialogo adversus Acephalos. Sic etiam in epistola Flaviani ad Theodosium. Vide Nicephorum lib. 15. cap. 5.

q Iidem libri, *& inseparabiliter*. r Iidem, *sive divisum*.

s Vetera exemplaria, *sed unum & eundem filium unigenitum*: Sic etiam in Concilio Martini Papæ, & in constituto Papæ Vigilii.

t Paris. & Concil. Lateran. & constitutum Papæ Vigilii, *scrupulositate*. Corb. & Divion. *scripulositate*.

u Iidem, *aut docere aliter*. Sic etiam in eodem constituto.

x Paris. & Concil. Lateran. *qui ausi sunt componere*. Ita etiam in eodem constit. Corb. & Divion. *qui ausi sunt aut componere fidem alteram aut certe proferre*.

y Veteres libri, Concilium, & constitutum *volentibus vel ex gentilitate ad agnitionem, vel ex Judaismo, vel ex hæresi quac. converti, his*.

ἢ ἐξ Ἰουδαϊσμοῦ, ἢ γοῦν ἐξ αἱρέσεως οἱασδηποτοῦν, τούτους, εἰ μὲν εἶεν ἐπίσκοποι, ἢ κληρικοὶ, ἀλλοτρίους εἶναι τοὺς ἐπισκόπους τῆς ἐπισκοπῆς, καὶ τοὺς κληρικοὺς τοῦ κλήρου· εἰ δὲ μονάζοντες, ἢ λαϊκοὶ εἶεν, ἀναθεματίζεσθαι αὐτούς.

Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ὅρου πάντες οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· αὕτη ἡ πίστις τῶν πατέρων. οἱ μητροπολῖται ἄρτι ὑπογράψωσι. παρόντων αὐτῶν τῶν ἀρχόντων, ἄρτι ὑπογράψωσι. τὰ καλῶς ὁρισθέντα ὑπέρθεσιν μὴ δέξηται. αὕτη ἡ πίστις τῶν Ἀποστόλων. ταύτῃ πάντες στοιχοῦμεν· πάντες οὕτω φρονοῦμεν. οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· τὰ παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων τυπωθέντα, καὶ πᾶσιν ἀρέσαντα, δῆλα τῇ θείᾳ γενήσεται κορυφῇ. *

* Γεγράφει, ἀνέγνων, ἀνέγνωμεν, ἀνέγνω.

A lentibus ad agnitionem veritatis converti vel ex gentilitate, vel ex Judaismo, vel ex haeresi quacumque; hos, si episcopi fuerint aut clerici, alienos esse episcopos ab episcopatu, & clericos a clero: si vero monachi aut laici fuerint, anathematizari * (a) eos.

Post lectionem vero definitionis omnes [b] religiosissimi episcopi clamaverunt. Haec fides patrum. Metropolitani modo subscribant: [c] praesentibus ipsis judicibus modo subscribant. quae bene definita sunt, dilationem non suscipiant. Haec fides apostolorum, huic omnes consentimus, omnes ita sapimus. Magnificentissimi & gloriosissimi judices dixerunt: Quae a sanctis patribus statuta sunt, B & omnibus placuerunt, [d] manifesta fient [e] sacro vertici. * (1) [f]

In cod. Bob. Idem contuli. explicit actio V. incipit VI.

* Lectae, legi, legimus, legit

(1) Dionysius Exiguus hoc loco ponit subscriptiones: *Et subscripserunt universi episcopi Paschasinus &c.* Hard.

ΠΡΑΞΙΣ ΕΚΤΗ.

ΥΠΑΤΕΙΑ τοῦ δεσπότου ἡμῶν Μαρκιανοῦ τοῦ αἰωνίου Αὐγούστου, καὶ τοῦ δηλωθησομένου, τῇ πρὸ ὀκτὼ καλανδῶν Νοεμβρίων, ἐν Χαλκηδόνι, κατὰ κέλευσιν τοῦ θειοτάτου, καὶ εὐσεβεστάτου ἡμῶν δεσπότου Μαρκιανοῦ τοῦ αἰωνίου Αὐγούστου, συνελ- C θούσης ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ τῆς ὁσίας, καὶ καλλινίκου μάρτυρος Εὐφημίας, τῆς ἁγίας, καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου, τῆς κατὰ θεῖον θέσπισμα ἐν τῇ Χαλκηδονίων πόλει συναθροισθείσης, τουτέστι,

Πασχασίνου, καὶ Λουκουσίου τῶν εὐλαβεστάτων ἐπισκόπων, καὶ Βονιφατίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ὁσιωτάτου, καὶ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Λέοντος, καὶ

Ἀνατολίου τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς μεγαλωνύμου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τῶν λοιπῶν ὁσιωτάτων καὶ εὐλαβεστάτων ἐπισκόπων, τουτέστι,

[g] ACTIO SEXTA
Chalcedonensis concilii

Consulatu [h] domini nostri Marciani perpetui Augusti, & qui fuerit nuntiatus, octavo Kal. Novembris, [i] in Chalcedone secundum jussionem [k] divinissimi & piissimi domini nostri Marciani perpetui Augusti: conveniente [l] in sanctissima ecclesia sanctae & * bonae victricis martyris Euphemiae sancta & universali synodo, quae secundum divinam sanctionem in Chalcedonensium civitate congregata est, id est,

Paschasino & Lucentio reverendissimis episcopis, & [m] Bonifacio reverendissimo presbytero, [n] locum tenentibus [o] sanctissimi & Deo amicissimi archiepiscopi senioris Romae Leonis, &

[p] Anatolio sanctissimo archiepiscopo splendidissimae Constantinopolis (novae Romae,) & reliquis sanctissimis & reverendissimis episcopis, id est,

* bene

BALUZII NOTAE.

a Vox *eos* non extat in libris nostris, neque in constituto Vigilii, neque in Concilio Martini Papae, neque demum in quatuor antiquis versionibus editis a Crabbo.

b Paris. *religios.* Reliqui, *reverentissimi*. Sic etiam veteres editiones.

c Haec non habentur apud Evagrium, neque in libro Corbeiensi, neque in Divionensi, neque demum in antiquis editionibus.

d Ex hoc loco recte collegerunt Facundus & Liberatus non acquievisse judices clamori Episcoporum petentium ut statim subscriberetur expositioni fidei quam Aetius Archidiaconus recitaverat, & intermissum ab illis fuisse ut primum Principi legeretur, adeoque dilatam subscriptionem in actionem sequentem.

e Veteres libri & editiones, *divino vertici*.

f Annotatio Rustici. *Idem contuli. Deo gratias*.

g Antequam aggrediamur ad emendationem hujus sextae actionis, observandum est quosdam codices initium Chalcedonensis Concilii constituere in ea actione in qua adfuit Imperator Marcianus, reliquas omittere, & his codicibus usum Merlinum ea tantum edidisse quae praesente Marciano dicta factaque sunt in synodo. Quod cum Crabbus ita invenisset, putans exemplaria sua esse mutila in hoc loco, partem illius actionis inseruit primam, initium faciens ab his verbis quae sequuntur post nomina Episcoporum, *Ecce adunatis omnibus*, & desinens in illis. *Sit a nobis procul invidia*. Quare ut monstretur origo istius erroris, necessarium non est ut recurramus ad codicem Vaticanum vetustissimum in quo praetermissa est prima actio Concilii Chalcedonensis, & ejus loco reponitur brevis quaedam epitome ejusdem Concilii, cui praefixa est Marciani ad synodum oratio, & post epitomen sequitur secunda actio, & aliae per ordinem usque ad finem. Crabbus enim codice illo neque ullo alio simili usus est, sed vetustissimo & integerrimo exemplari Rusticianae emendationis desumpto ex bibliotheca monasterii fratrum Cruciferorum in civitate Aquensi.

h Heic & paulo post veteres libri habent *domni*. Quo etiam modo ut plurimum habent scriptum. Sufficit autem istud semel aut bis observasse.

i Divion & Corb. *in Chalcedona*. Veteres editiones, *in Calcedona*. Desunt haec in codice Parisiensi.

k Codices Corb. & Divion. & veteres editiones, *divini*. Paris. *divi*.

l Idem codex Paris. *in sancta Ecclesia religiosa & bona victricis*.

m Paris. *Bonifacio religiosissimo*.

n Veteres libri, *tenentibus locum*. Sic etiam Crabbus.

o Corb. & veteres editiones, *sanctissimi & Deo amantissimi*. Paris. *religiosissimi & Deo amabilis*.

p Idem codex Paris. *Anatolio religiosissimo Archiepiscopo magni nominis Constantinopolitanae novae Romae, & reliquis religiosissimis Episcopis & reverendiss. id est*.

(a) In Cod. Casin. hic absolvitur actio V. statimque succedit actio VI. *Consulatu* &c.

Maximo Antiochiæ Syriæ,
Juvenale Hierosolymorum,
Quintillo Heracleæ Macedoniæ, [a] tenente locum Anastasii episcopi Thessalonicensis;
Thalassio Cæsareæ Cappadociæ,
Stephano Ephesi,
Luciano [b] Byziæ, tenente locum Cyriaci [c] episcopi Heracleæ Thraciæ;
Eusebio Ancyræ Galatiæ,
Diogene Cyzici,
Petro Corinthi,
Florentio [d] Sardium,
(Eunomio Nicomediæ,)

A Μαξίμου Ἀντιοχείας Συρίας,
Ἰουβεναλίου Ἱεροσολύμων,
Κυιντίλλου Ἡρακλείας Μακεδονίας, ἐπέχοντος τὸν τόπον Ἀναστασίου ἐπισκόπου Θεσσαλονίκης,
Θαλασσίου Καισαρείας Καππαδοκίας,
Στεφάνου Ἐφέσου,
Λουκιανοῦ Βύζης, ἐπέχοντος τὸν τόπον Κυριακοῦ Ἡρακλείας Θρᾴκης,
Εὐσεβίου Ἀγκύρας Γαλατίας,
Διογένους Κυζίκου,
Πέτρου Κορίνθου,
Φλωρεντίου Σάρδεων,
Καὶ τῶν λοιπῶν,

Anastasio Nicææ,
Eleutherio Chalcedonensi,
Juliano civitatis Coensis, tenente & ipso locum apostolicæ sedis senioris Romæ Leonis;
Basilio Seleuciæ Isauriæ,
Meletio Larissæ, tenente locum Domni episcopi Apameæ Syriæ,
Amphilochio Sidæ,
Theodoro Tarsi,
Cyro Anazarbi,
Constantino Bostrensi,
Photio Tyrii,
Theodoro Damasci,
Stephano Hierapoleos,
[e] Nonno Edessæ,
Symeone Amidæ,
Epiphanio episcopo Pergæ, tenente locum Olympii episcopi Constantiæ;
Joanne Sebastiæ,
Seleuco Amasiæ,
Constantino Melitenæ,
Patricio Tyanensi,
Petro Gangrensi,
Apragmonio Tii, tenente locum Calogeri episcopi Claudiopolis;
Atarbio Trapezuntis, tenente locum Dorothei episcopi Neocæsareæ,
Photino archidiacono tenente locum Theoctisti episcopi Pissinuntis;
Romano Myrensi,
Critoniano Aphrodisiadis Cariæ,
Nunechio Laodiceæ Phrygiæ,
Mariniano Synnadæ,
Onesiphoro Iconii,

B Pergamio Antiochiæ Pisidiæ, [f]
Attico Nicopolis veteris Epiri,
Martyrio Gortynæ,
Luca Dyrrhachii,
Vigilantio Larissæ Thessaliæ,
[g] Francione Philippopolis,
Basilio [h] Trajanopolis,
Tryphone Chii,
Theoctisto Berrhϫæ Syriæ,
Gerontio Seleuciæ,
Eusebio presbytero, [i] tenente locum Macarii Laodiceæ Syriæ;
Eusebio Dorylæi,
Sabba Palti,
Petro [k] Gabalæ,
C Sophronio Constantinæ,
Patricio Neocæsareæ [l] Augustæ Euphratesiæ,
Mara Anasarthæ,
Romulo Chalcidis,
Eustathio Beryti,
Leontio Ascalonæ,
Aniano Capitoliadis,
Zebenno Pellæ,
Joanne Tiberiadis,
Antiocho * [m] Archelaidis, * Arcis
Beryllo Ailæ,
Aretha Elusæ,
Musonio [n] Zoaræ,
Rufino Bybli,
Pancratio Libyadis,
D Zosimo Minoidis,
[o] Natira Gazæ,
Polychronio Antipatridis,
Joanne [p] Gadaræ,

Pau-

BALUZII NOTÆ

a Veteres libri & editiones, *tuente*. Sic etiam infra fere ubicumque in ista actione quidam Episcopi dicuntur supplere locum absentium.

b Vetera exemplaria *Byza*. Heic codex Paris. habet *locum tenente*.

c Vox *Episcopi* non extat in antiquis libris & editionibus.

d Paris. *Sardis*. Reliqui & veteres editiones, *Sardensium*.

e Huc usque recte habent gesta hujus sextæ actionis. Nam Facundus lib. 5. cap. 3. ait in ea inveniri Nonnum sedisse vigesimum octavum.

f Post hunc additur in antiquis codicibus & editionibus, *Epiphanio Pergensi*. Istius itaque nomen sustulerunt inde Romani editores, quia illud videbant paulo ante fuisse recitatum. Sed advertere debuerunt illum supra pro alio nominatum esse, isthic pro se ipso nominari eodem modo quo & in prima actione. Sane si Facundo fides habenda est, necesse est & hunc Epiphanium & Sebastianum Beroæ, quem pariter omiserunt editores Romani, retineri inter nomina istorum Episcoporum. Alioqui Theodoretus Episcopus Cyrensis, quem Facundus in ista actione centesimum vigesimum septimum sedisse scribit, reperietur centesimum vigesimum quintum locum obtinuisse.

g Paris. *Frantione*. Corb. & Divion. *Frontone*. Post illum veteres libri & editiones habent, *Sebastiano Beroæ*. Vide quæ paulo ante dicta sunt. Habetur autem ejus nomen in eodem loco in prima actione.

h Paris. *Traianopolitano*. Ceteri, *Tracianopolis*.

i Adde, *Laodiciæ Syriæ*. Mendum est typographicum editionis Labbeanæ.

k Paris. *Gabalon*. Alii, *Gabula*.

l Hæc addita sunt ab editoribus Romanis, qui noverant Neocæsaream, cujus Episcopus fuit hic Patricius, fuisse civitatem Augustæ Euphratesiæ. Ceterum hæc neque in antiquis exemplaribus habentur, neque in antiquis editionibus.

m Divion. & Corb. *Arebis*, Paris. *Astes*.

n Corb. & Divion. *Siger*, Paris. *Segros*.

o Corb. *Netyra*, Paris. *Nitira*.

p Corb. & Divion. *Gadaro*, Paris. *Padaron*.

Paulo Anthedonis,
Photino Lyddæ,
Heraclio Azoti,
Marciano * [a] Gerræ, (* Gerarorum)
Stephano Jamniæ,
Epicteto Diocletianopolis,
Romano Eudoxiopolis,
Theodoro Claudiopolis Isauriæ,
Juliano [b] Celenderitis,
Tyranno Germanicopolis,
Joanne Diocæsareæ,
Acacio Antiochiæ,
Epiphanio [c] Cestriæ,
[d] Aeliano Selenuntis,
Ammonio Jotapis,
* Megalo Philadelphiæ, (* Mazalo)
Marco Arethusæ,
Timotheo Balaneorum,
Eusebio [e] Seleucobeli,
Eutychiano Epiphaniæ.
Paulo [f] Mariamnis,
Lampadio [g] Rhaphaneorum,
Alexandro Sebastiæ,
Philippo Adanæ,
Hypatio Zephirii,
Theodoro Augustæ,
Chrysippo Malli,
Juliano Rhosi,
Polychronio Epiphaniæ,
Joanne Flaviadis,
Indimo [h] Hermopolis,
Sophronio chorepiscopo, [i] tenente locum Bastiani episcopi [k] Mopsuestiæ;
Proclo [l] Adranæ,
Eulogio Philadelphiæ Arabiæ,
Theodosio [m] Canothæ;
Hormisda Philippopolis,
Damiano Sidonis,
Theodoro Tripolis,
Olympio Paneadis,
Paulo Ptolemaidis,
Paulo Aradi,
Thoma Porphyrionis, [n]
[o] Bosphorio Orthosiadis,

A Porphyrio archidiacono, tenente locum Uranii episcopi Emissæ;
Joseph Æliopolis Phœniciæ,
Jordano [p] Abilæ,
Valerio Laodiceæ Phœniciæ,
[q] Thoma Evoreæ Phœnicis,
Theodoreto Cyri,
Rufino Samosateno,
Joanne Germaniciæ,
Timotheo Dolichis,
* Evoltio Zeugmatis, (* Eulogio)
[r] Athanasio * Pari insulæ, (* Perthæ,)
Cajuma Marcopolis,
B Joanne [s] Carrhensium,
[t] Abraamio Circisii,
Joanne Saracenorum,
Noe Cepha castelli,
Callinico Apameæ Bithyniæ,
Leucadio [u] Thinniensi,
Joanne Polemonii,
Gratidiano Cerasuntis,
Juliano Tabiæ,
Meliphthongo Juliopolis,
[x] Hypericio Asponensium,
Acacio Cinnæ,
Euphrasio [y] Laciniæ,
Cecropio Sebastopolis,
Joanne Nicopolis Armeniæ,
C Dorotheo presbytero, [z] tenente locum * Anatolii [aa] episcopi Satalorum; (* Andreæ, sup.)
Attico Zelorum,
Antiocho Sinopis,
Euchario diacono, tenente locum Paralii episcopi Andraponensis;
Paulo presbytero, tenente locum Uranii episcopi * [bb] Himerorum; (* Iberorum)
Acacio [cc] Ariarathiræ,
Heraclio Comanorum,
Adelphio chorepiscopo, tenente locum Adolii episcopi Arabisi,
Euphronio presbytero, tenente locum [dd] domini episcopi Cucusi,
Otreio presbytero, tenente locum Joannis episcopi [ee] Arcensis,

Theo-

BALUZII NOTÆ

a Paris. & Corb. *Gerarum*, Divion. *Hierarum*.
b Veteres libri & editiones, *Celenderos*. c Paris. *Cestro*, reliqui *Cestrorum*.
d Divion. *Heliano*. e Idem, *Seleucopolis*.
f Ita codex Divionensis. Pariss. *Mariamnes*, Corb. *Mariamnis*.
g Paris. *Rafanaeon*. Divion. *Sapaneorum*.
h Veteres libri, *Irenopolis*.
i Veteres libri & editiones, *tuente locum*. Sic etiam infra ubi de Paulo Emissæ.
k Corb. *Mompsuestia*, Paris. *Mompsuestias*. l Veteres libri, *Adraon*.
m Paris. *Canotas*, Corb. *Cleona*, Divion. *Cleonea*.
n Postea additur in antiquis libris & editionibus, itemque in actione prima, *Porphyrio Botryon* sive *Botrorum*, quod omissum est in editione Romana. Ceterum heic alia insurgit difficultas. Nam si revera retinendum est in hoc loco nomen Porphyrionis Episcopi Botryorum, jam Theodoretus, qui a Facundo dicitur sedisse in loco centesimo vigesimo septimo, occupabit centesimum vigesimum octavum. Fortassis Bonifacius, quia Presbyter tantum erat, non connumerabitur in hoc numero.
o Hic vocatur Phosphorus in omnibus antiquis libris & editionibus, & in actione prima.
p Paris. *Aviles*, Divion. *Ambis*, Corb. *Ambisabilis*.
q Paris. & Divion. *Thoma Evarias*, Corb. *Thoma Evaria*.
r Veteres libri, *Athanasio Perga* vel *Perges*. Postea vero iidem libri veteres & antiquæ editiones addunt, *Zebenno Martyropolis*. Sic etiam in prima actione. Sane hic ipse nominatur infra in editione Romana, sed non in antiquis, neque in libris nostris.
s Paris. *Castron*. t Corb. *Abramio Cyrensi*.
u Divion. *Cnidi*, Corb. *Cnidi Mutzy*, Paris. *Minitzu* tantum.
x Corb. *Hyperechio*, Paris. *Perechio*.
y Corb. & Divion. *Lacena Lagania*, Paris. *Laganias* tantum. Veteres editiones, *Lacinensi Lagania*.
z Veteres libri & editiones & heic & infra, *tuente*. Attamen in posterioribus hujus paginæ locis veteres editiones habent *tenente*.
aa Vocem *Episcopi* heic non habent veteres libri & editiones, neque ubi agitur de Paralio Andraponensi.
bb Corb. *Hierorum*, Divion. *Iberiorum*, Paris. *Boron*.
cc Veteres libri, *Ariarathia*.
dd Insignis error editionis Labbeanæ. Reponendum, *Domni Episcopi Cucusi*.
ee Corb. *Arcbis*, Divion. *Arcbisa*, Paris. *Arces*.

Theodosio Nazianzeno,
Aristomacho Coloniæ,
Rheno [a] Junopolis,
Epiphanio presbytero, tenente locum Ætherii episcopi Pompejopolis,
Philotimo presbytero, [b] tenente locum Themistii episcopi [c] Amastridis,
Theodoro Heracleæ,
Eulogio presbytero, tenente locum Genethlii [d] episcopi Cratiæ,
Pelagio presbytero, tenente locum Theophili episcopi Hadrianopolis,
Elpidio [e] Thermensis,
[f] Aquila Eudoxiadis,
Mysterio [g] Ammorii,
Longino [h] Orcisti,
Docimasio Maroneæ,
Sereno Maximianopolis,
Ætherricho Smyrnæ,
Eusebio [i] Clazomenensi,
Cyriaco [k] Ægensi,
Mama Anineti,
Leontio Magnesiæ Mæandri,
[l] Quinto Phoceæ,
Proclo [m] Argissæ,
Thoma * [n] Alalcomensi. (* Aulocoma.)
[o] Olympio Theodosiopoleos,
Philippo [p] Novæ aulæ,
Rufino Briuleno,
Marcellino Metropolis,
Isaia Elaitano,
Paulino Theodosiopolis [q] Asiæ,
Juliano [r] Hypæpæ,
Hesperio [s] Pitanæ,
Proterio * [t] Myrrhinæ, (* Myrrenis.)
[u] Basilico [x] Palæopolis,
Mæonio Nyssæ,
Petro Dardani,
Thalassio [y] * Patrii: (* Parit.)

A Davide [z] Adrianæ,
[aa] * Eulalio Pioniæ, (* Eulogio)
Pionio Troadis,
Stephano * [bb] Primnesiæ, (* Poemanenensi.)
[cc] * Theosebio Ilii, (* Theodoto)
[dd] Hermia Abydi,
Daniele Lampsaci,
Patricio * [ee] Adramyteorum, (* Adramytherorum.)
[ff] Menecrate Cerassorum,
Cossinio Hierocæsareæ; & tenente locum * [gg] Argei episcopi Sardeorum, (* Andrea)
Elia Blandi,
Polycarpio [hh] Gabalorum,
Patricio * [ii] Acarnaseno, (* Acasfi.)
Paulo Tripolis [kk] Lydiæ,
B Amachio [ll] Septoriorum,
Leucio [mm] Apollinis fani,
Gemello Stratoniciæ,
[nn] Alcimede Silandi,
Dionysio Attaliæ,
Nicolao [oo] Acarasseorum, & [pp] tenente locum Stephani [qq] episcopi [rr] Limyræ,
Zenodoto [ss] Thelmessi,
Frontone [tt] Phaselidis,
Philippo * [uu] Liburnæ, (* Balbureorum)
Theodoro Antiphelli,
Leontio Araxorum,
Antipatro Cauni,
[xx] Andrea Sectoriorum,
* Paulo Tlogorum, (* Andrea Tlogorum.)
C Romano [yy] Buboneorum,
[zz] Nicia Megarorum,
Athanasio [aaa] Opuntis,
Domnino Plateæ,
Onesimo [bbb] Argorum,
Marco [ccc] Euriæ,
Peregrino Phœnicis,
Eutychio Hadrianopoleos,
Claudio [ddd] Anchiaxi,

Sote-

BALUZII NOTÆ.

a Hæc lectio bona est: pro qua codex Divionensis habet *Hieniepolis*, Paris. *Hienopoleos*.
b Veteres libri & editiones, *tenente*. Sic etiam infra.
c Veteres libri & editiones, *Amastria*.
d Vox *Episcopi* deest in omnibus antiquis exemplaribus. Sic etiam paulo post in commemoratione Theophili.
e Corb. *Thermis*, Paris. *de Termis*.
f Divion. *Acyla*; & in margine, *al. Aquila*.
g Divion. & Corb. *Amyri*, Paris. *Amidi*. Legendum, *Amorii*.
h Corb. *Arcisti*, Divion. *Archyti*, Paris. *Arcyto*.
i Corb. & Divion. *Clazomeno*.
k Divion. & Corb. *Egea*, Paris. *Egeor*.
l Paris. *Coleno Facias*, Divion. *Colnti Facta*, Corb. *Corneti Facia*.
m Paris. *Argizon*, Corb. *Argizonis*, Divion. *Aragizonis*.
n Corb. & Divion. *Alaucomis*, Paris. *Aulaucomis*.
o Veteres libri, *Sampio*.
p Paris. & Corb. *Neas aules*, Divion. *Neas aulis*.
q *Asiæ*. Deest in omnibus antiquis exemplaribus.
r Veteres libri, *Hypepon*.
s Paris. *Titane*, Corb. *Titanis*, Divion. *Titianis*.
t Corb. & Paris. *Myronis*. Divion. *Mirynis*.
u Ita codex Parisiensis. Alii habent *Basilisco*.
x Melius veteres libri, *Paleospoleos*.
y Legendum, *Patri*. Mendum est typographicum editionis Labbeanæ.
z Veteres libri, *Adrianon*.
aa Paris. *Eulogio Pionio*. Divion. & Corb. *Eulogio Pioniis*.
bb *Primnesia*. Deest in omnibus libris quibus nos utimur.
cc Veteres libri, *Theodoto*.
dd Iidem libri, *Hermio*.
ee Iidem libri, *Adramiteron*.
ff Veteres libri, *Menocrato*, vel *Menecrato*.
gg Ita quidem veteres editiones. At vera exemplaria habent, *Argei Salgon*. Sane supra vidimus nomen Florentii Episcopi Sardeorum.
hh Veteres libri & editiones, *Gabalon*.
ii Veteres libri, *Acrasso*.
kk *Lydia*. Abest ab omnibus antiquis exemplaribus.
ll Veteres editiones, *Septenorum*. Veteres libri, *Septon*.
mm Iidem libri non habent vocem *fani*. Corb. & Paris. legunt *Apollonos*, Divion. *Apollonis*.
nn Veteres, *Alcimide Silandu*.
oo Veteres libri, *Acrasseon*, Veteres editiones, *Acrasseno*.
pp Iidem libri & editiones, *tenente*.
qq *Episcopi* Hæc vox desideratur in omnibus antiquis exemplaribus.
rr Veteres libri, *Limeron*.
ss Corb. & Paris. *Telmesso*, Divion. *Thelmisso*.
tt Corb. & Paris. *Phaselite*, Divion. *Fasilite*.
uu Divion. *Balbureon*, reliqui *Valbureon*.
xx Veteres libri, *Andrea Tloson*. Desunt itaque in libris nostris voces *Sectoriorum* & *Paulo*.
yy Veteres libri tantum, *Bubon*.
zz Veteres libri, *Ennaeo* vel *Eunico Megareu*.
aaa Divion. *Opulto*, reliqui *Opulta*.
bbb Corb. *Argos*, Divion. *Argus*, Paris. *Argentos*.
ccc Veteres libri, *Eureas*.
ddd Corb. *Alastochiasmu*. Ita etiam ferme Divionensis Parisiensis habet *Antipertasmo*. Legendum, *Anchiasmi*

Sotericho [a] Corcyræ,
Dionysio Antiochiæ,
Joanne [b] Alindæ,
Flacillo [c] Jassi,
Papia [d] Erizorum,
Dionysio [e] Heracleæ Lyncestidum,
Menandro [f] Heracleæ * Latmi. * Salbecis,
[g] Eupithio Stratoniciæ,
Joanne [h] Amyzonis,
Tynchanio Apolloniadis,
Theodoreto Alabandorum,
Joanne Gnidi,
Juliano presbytero, [i] tenente locum Calandionis [k] episcopi Halicarnassi,
Daniele [l] Cladorum,
Modesto Sebastæ,
Paulo Aristii,
Eulalio * [m] Silbii, * Siblia,
Charitone Dionysiopolis,
Joanne Trapezopolis,
Gennadio Acmoneorum,
Thoma Theodosiopoleos,
Gennadio [n] Mossynorum,
Evandrio Diocliæ,
Gerontio [o] Basilinopolis,
Alphio Myndi,
Theoctisto presbytero, tenente locum Diogenis episcopi [p] Orthosiæ,
Philotheo presbytero, tenente locum Zotici episcopi * [q] Arpasensis, * Ariassi,
Miro [r] Eulandrensi,
Luciano Ipsensi,
Philippo Lysiadis,
Epiphanio [s] Midæi,
Abercio Hierapoleos,
Cyriaco [t] Eucarpiæ,
Eustochio Docimii,
Aquila Aurocrorum,
Basilio Nacoliæ,
Strategio Polyboti,
Neoptolemo [u] Cornensi,

A Paulo Derbis,
Plutarcho [x] Lystrensi,
Eugenio [y] Cannorum,
[z] Ruso * Hydæ, * Sidæ,
Tyranno [aa] Homonadum,
Acholio Larandæ,
Eutropio [bb] Adadorum,
Paulo Philomelii,
Paulino Apameensi,
Thotecno * [cc] Tiracii, * Tyrissi,
Eorticio Metropoleos,
Cyro Siniandi,
[dd] Libanio * Parii Lycaoniæ, * Parlai,
Alexandro Seleuciæ,
Olympio Sozopoleos,
B Fontejano Sagalassi,
[ee] Adilo chorepiscopo, [ff] tenente locum [gg] Messalini episcopi Laodiceæ,
* [hh] Bassone Neapoleos, * Bassale
Florentio Hadrianopolis,
* Majano [ii] Limerorum, * Musonio Limenæ
[kk] Zebenno Martyropolis,
Evelpisto chorepiscopo, tenente locum Florentii episcopi Tenedi,
[ll] Sotere Theodosiadis, tenente locum Heliodori episcopi Amathuntis, & Proechii Arsinoæ,
Epaphrodito Tamassii, [mm] tenente locum Didymi [nn] episcopi civitatis [oo] Lapithi,
Dionysio diacono, tenente locum Photini episcopi Chytrorum,
C Joanne [pp] Messenæ,
Ophelimo [qq] Tegeæ,
Ireneo [rr] Naupacti,
Cyrillo Subritis,
Gennadio Gnossi,
Eusebio Apolloniensi,
Demetrio Lappensi, * Lampe
Euphrase [ff] Eleutherenensi,
Chrysogono presbytero, tenente locum Pauli episcopi * Candiæ, * Canteni

Sozon-

BALUZII NOTÆ.

a Corb. *Cosquiras*, reliqui *Corquiras*. b Veteres libri, *Alindon*.
c Veteres editiones, *Tarsi*. Codex Paris. & Corb. *Tarsu*, Divion. *Tharsu*.
d Veteres libri, *Papio Erizon*.
e Paris. *Heracleas Lacnu*, Divion. *Heracliae Lacca*, Corb. *Eraclias Lecna*.
f Veteres libri, *Heracleas Salnarias*. Hanc lectionem habent etiam veteres editiones in margine, pro qua Labbeus reposuit *Salbacis*.
g Divion. *Epitonio Stratonicias*. h Veteres libri, *Amazonis* vel *Amazonas*.
i Veteres libri & editiones, *tuente*. Sic etiam infra.
k Vox *Episcopi* non extat in hoc loco in antiquis exemplaribus, neque etiam in nominibus Diogenis & Zotici.
l Veteres libri, *Cadon*. Supra in prima actione *Cadorum*, itemque in secunda Veteres editiones, *Cadi*.
m Divion. & Corb. *Siblias*, Paris. *Sublias*.
n Veteres edit. *Mossonorum*. Codex Paris. *Mosino*, Divion. *Mysino*, Corb. *Myssinto*.
o Crab. *Basilinopolis*, ut ostenderet alicubi haberi *Basilopolis*. Codex Divion. *Basilopoleos*.
p Paris. *Hortosienon*, Divion. *Ortosien*, Corb. *Hortensie*.
q Supra in prima actione *Arpasa*, in secunda *Ariassi*. Isthic vetera exemplaria habent *Ariassu*.
r Eadem vetera exemplaria, *Euladro*.
s Paris. *Midaoi*, Corb. *Midoydu*, Divion. *Madatu*.
t Veteres libri & editiones, *Eucarpias*.
u Ita veteres editiones. Codex Paris. *Cornu*. reliqui *Carnu*. Supra in prima & secunda actione, *Cornorum*.
x Veteres libri, *Lystro*. y Iidem libri, *Canon*.
z Paris. *Rufo Iddis*, reliqui *Rupho Iddis*.
aa Veteres editiones, *Homonadon*. Codex Corb. *Humanadon*, Paris. *Humanado*. Sic etiam ferme Divionensis.
bb Veteres libri & editiones, *Adadon*.
cc Divion. *Tyroni*, Corb. *Tynabio*, Paris. *Trabio*. dd Veteres libri, *Libanio Parlao*.
ee Corb. & Divion. *Aditho*, Divion. *Adizo*.
ff Veteres libri & editiones, *tuente*. Sic etiam in duobus locis sequentibus.
gg Veteres libri. *Messalini Laodicias*, omisso vocabulo *Episcopi*. Sic etiam in nomine Florentii Tenedi.
hh Iidem libri, *Basso Neaspoleos*. ii Iidem libri, *Limenu*.
kk Deest hoc loco in antiquis codicibus & editionibus. ll Veteres, *Sotero*.
mm Veteres libri & ditiones, *tuente*. Sic etiam in sequenti nomine.
nn *Episcopi*. Hæc vox deest in antiquis libris.
oo Veteres libri, *Lapiton*; veteres editiones, *Lapethon*. pp Veteres libri, *Messinis*.
qq Iidem libri, *Tegeas*. rr Iidem *Naupactu*.
ff Iidem: *Eleutheranis tenente locum Pauli Episcopi Canteno*. Veteres editiones: *Eleutheranensi tuente locum Pauli Episcopi Candiae*. Itaque primi omnium Romani addiderant hæc verba, *Chrysogono Presbytero*. Acceperunt autem ex superioribus actionibus, prima nimirum & secunda. Contra in actione quarta Euphratas Episcopus Eleutheranus dicitur tenere etiam locum Pauli reverendissimi Episcopi Candiæ. Itaque fieri potest ut quum discessisset aut forsitan obiisset Chrysogonus Presbyter, Euphratas locum ejus suppleverit.

Sozonte Philipporum,
Constantino Demetriadis,
Eusebio [a] Topiris,
Maximino Seres,
Nicolao Stoborum,
Dardanio [b] Bargalæ,
Joanne [c] Patricopole,
[d] Honorato Thassi,
Theophilo [e] Orei,
Neone [f] Psyllii,
[g] Diodoro [g] Lysimachiorum,
Paulo [h] Puglorum,
Mara [i] Cordilusorum,
Marcellino Isindorum,
Macedonio Magydensi,
Eudoxio Etennorum,
Eugenio Cotennorum,
Marcellino Coralliæ,
Obrimo Coracesii,
Petro Echinæorum,
Eustathio gentis Saracenorum,
[i] Aurelio Afro,
[k] Resticiano Afro,

* Duberorum

* Parthenopolis

* Ariassi

* Silbis

* Theodoro Lysimachiorum

* Codrylorum.

Καὶ τῶν λοιπῶν ὁσιωτάτων, καὶ θεοσεβεστάτων ἐπισκόπων· παραγενόμενος ἐν τῇ αὐτῇ ἁγιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ ὁ θειότατος, καὶ εὐσεβέστατος ἡμῶν δεσπότης Μαρκιανὸς ὁ αἰώνιος Αὔγουστος, ἅμα τοῖς μεγαλοπρεπεστάτοις, καὶ ἐνδοξοτάτοις ἄρχουσι, τουτέστι, τῷ ἐνδοξοτάτῳ στρατηλάτῃ, ἀπὸ ὑπάτων, καὶ πατρικίῳ Ἀνατολίῳ, καὶ τῷ ἐνδοξοτάτῳ ἐπάρχῳ τῶν ἱερῶν πραιτωρίων Παλλαδίῳ, καὶ τῷ μεγαλοπρεπεστάτῳ ἐπάρχῳ τῆς βασιλίδος Κωνσταντινουπόλεως, νέας Ῥώμης, Τατιανῷ, καὶ λοιποῖς τοῖς μεγαλοπρεπεστάτοις ἄρχουσι.

[l] Et reliqua sancta synodo: Adveniens in[a] eadem sanctissima ecclesia divinissimus & piissimus dominus noster Marcianus [m] perpetuus Augustus, ([n]([a]) præsente ex divino zelo ac fervore fidei etiam piissima & Christianissima regina Augusta Pulcheria,) una cum magnificentissimis & gloriosissimis judicibus, id est, gloriosissimo magistro militum & exconsule ac patricio Anatolio, [o] & gloriosissimo præfecto sacrorum prætoriorum Palladio, & magnificentissimo præfecto regiæ Constantinopolitanæ urbis novæ Romæ Tatiano, [*] (& gloriosissimo magistro sacrorum officiorum Vincomalo, & viris magnificentissimis [p] & magistris Martiali & Placito, & viro magnificentissimo comite domesticorum Sporacio, & viro magnificentissimo comite [q] sacrorum privatorum Genethlio, & viro magnificentissimo comite domesticorum & sacrorum stabulorum Aetio, & viro [r] magnificentissimo primicerio [f] clarissimorum tribunorum & notariorum Leontio: super his etiam amplissimo senatu, id est, gloriosissimo expræfecto & exconsule ac patricio [t] Florentio, & gloriosissimo exconsule ac patricio Senatore, & gloriosissimo exmagistro & exconsule ac patricio Nomo, & gloriosissimo expræfecto & exconsule ac patricio Protogene, & viro magnificentissimo expræfecto & patricio [u] Eugaro, & viro

C

* & reliquis sanctissimis religiosissimis episcopis.

* & reliquis magnificentissimis judicibus,

BALUZII NOTÆ.

a Parif. & Corb. *Doverm*, Divion. *Deberm*.
b Corb. *Vargalle*, Parif. *Voergalio*, Divion. *Vergalio*.
c Legendum *Partinopoleos*, ut habent veteres libri. Veteres editiones legunt. *Parterepoleos*.
d Veteres libri, *Thaso*. e Iidem libri, *Ariasso*. f Iidem, *Sillio*.
g Corb. *Lesicon*, Divion. *Lisine*, Parif. *Lisineo*. Supra act. 1. & act. 2. *Lysineorum*.
h Divion. *Pegylon*; reliqui, *Peglon*.
i In veteribus libris præponitur Eustathio.
k Vetera exemplaria docent legendum esse *Restitutiano*. Post hanc vocem Rusticus quandam notam ponit, cui similem supra posuerat post nomen Theodosii Nazianzeni & ante nomen Aristomachi Coloniæ, & ait: *Qui inter hæc duo signa similima hic leguntur, in Græcis duobus codicibus non sunt*.
l *Et reliqua sancta synodo*. Hæc desunt in codice Parisiensi. Deerant etiam olim in Divionensi, ubi addita sunt supra lineam.
m Post hæc verba legitur in antiquis editionibus: *sub die sanctissimorum martyrum sancti Callinici & Euphemiæ, præsente ex divino zelo &c.* Hæc vero superflua sunt, & merito sublata ab editoribus Romanis. Supra initio hujus sextæ actionis scriptum est eam fuisse habitam in Ecclesia sanctæ Euphemiæ, eique adfuisse Episcoporum quorum mox nomina recitata sunt. Heic vero Notarius addit advenisse in eandem sanctissimam Ecclesiam piissimum Imperatorem. Error ortus ex glossemate cujusdam Græci, qui explicaturus quæ esset ea sanctissima Ecclesia, in margine descripsit verba Græca ex initio actionis, addita haud dubie voce μαρτύρων. Quod postea in Latini cujusdam codicis margine positum est Latine ab aliquo Græcæ linguæ non admodum gnaro, hoc modo, *id est, sanctissimorum &c.* Hinc vero quispiam alius effecit, *sub die sanctissimorum*. Multum porro heic se torquet vir clarissimus Paschasius Quesnellus ut inveniat quo codice horum actorum usus sit Baronius, & conjicit habuisse similem ei quo ipse utebatur. Si consuluisset veteres editiones, ex illis sua accepisse Baronium comperisset. Quod autem addit idem vir clarissimus, contra hanc pravam versionem pugnare omnes Latinas versiones, revincitur auctoritate veterum editionum, ubi hæc ipsa leguntur, ut diximus.
n *præsente ex divino &c. Pulcheria*. Hæc desunt in omnibus antiquis exemplaribus & in textu Græco. Deesse autem debere hinc etiam colligitur quod Valentinus Episcopus Philippolitanus & Episcopi Hellesponti & veteris Epiri scribentes ad Leonem Imperatorem in cap 16. 35. & 46. codicis encyclii, auctor breviculi historiæ Eutychianistarum, Ferrandus Diaconus in epistola ad Pelagium & Anatolium, Liberatus, Evagrius, & Theophanes nullam in hoc loco mentionem faciunt Pulcheriæ, sed tantum Marciani & judicum & sacri senatus. Antiquum tamen esse hunc errorem patet ex antiquissimis codicibus, in quibus hoc additamentum invenitur, & ex breviculo supra laudato, in quo scriptum est Imperatorem Marcianum indixisse synodum apud Nicæam, *in qua & ipse & Pulcheria resedit & omnis cum eo senatus & potestates*. Quo loco recte in margine annotat Labbeus liquere ex actis falsum hoc esse. Deponendus est ergo vetus error qui Pulcheriam interfuisse docuit synodo Chalcedonensi. Nam si Romanis nondum Christianis indecens visum est Agrippinam matrem Neronis ascendere suggestum Imperatoris & præsidere simul quum legati Armeniorum causam gentis apud eum oraturi erant, haud dubie Christianis in mentem venire non debuit fœminam, licet piissimam, simul cum Imperatore præsidere posse in Concilio sanctissimorum Episcoporum in quo de stabilienda vera fide tractabatur.
o Parif. & Divion. *& excellentissimo præfecto*. Parisiensis neque *&* habet, neque *ex*.
p Corb. & Divion. & veteres editiones, *exmagistris*. r *spectabili primicerio*.
q Parif. *sacrarum privatarum*. Ceteri & veteres editiones habent *clarorum*.
f Ita quidem codex Parisiensis. Deest autem illic mentio Senatoris, Eugari, & Romani. In Parisiensi vero non comparent Florentius, Senator, Eugarus, Romanus, Zoilus, & Antiochus. Quod ostendit prolixiora aut breviora fuisse in hoc loco gesta pro arbitrio eorum qui illa exscribebant.
t Deerat istud nomen in codice Divionensi, sed additum est supra lineam.
u Codex Corb. & veteres editiones, *Antiocho*. Postea codex Corb. addit, *& viro magnificentissimo expræfecto Augusto*.
(a) Hoc de Pulcheria deest etiam in Casin.

& viro magnificentissimo expræposito Romano A & viro magnificentissimo expræfecto Zoilo, & viro magnificentissimo expræfecto urbis Theodoro, & viro magnificentissimo expræfecto Apollonio, & viro magnificentissimo expræfecto urbis Antiocho, & viro magnificentissimo expræfecto urbis Anysio, & viro magnificentissimo expræfecto Illyrici Theodoro, & viro magnificentissimo expræposito [a] Artaxerse, & viro magnificentissimo expræfecto Constantino, & viro magnificentissimo expræfecto [*] [b] Parmasio, & viro magnificentissimo expræfecto Illyrici Eulogio, & viris magnificentissimis exquæstoribus, Apollodoro, Theodoro & [c] Menna, & viro magnificentissimo [d] & comite privatorum Severo, & viro magnificentissimo [e] & comite largitionum B Basilio, & viro magnificentissimo [*] & comite [f] privatorum Juliano, & viro magnificentissimo expræfecto Tryphone, & viro magnificentissimo exquæstore Polychronio, & viro magnificentissimo excomite Constantino, & viro magnificentissimo excomite Severiano, & viro magnificentissimo excomite [*] Heracliano;)

[*] Pharaso, Parnasio.

[*] excomite privatarum

[*] Heraclio

προσέτι δὲ καὶ τοῖς περιβλέπτοις κόμησι, καὶ τριβούνοις νοταρίοις· προσεφώνησε τὰ ὑποτεταγμένα, πρότερον Ῥωμαϊστί, καὶ μετὰ τὴν Ῥωμαϊκὴν προσφώνησιν, Ἑλληνιστί.

super his etiam spectabilibus comitibus & tri- C bunis notariis,) allocutus est [g] quæ subsequuntur, primum Latine, & postmodum Græce: ([*] cujus allocutionis virtus est illa.

[*] Dominus noster Marcianus perpetuus Augustus allocutus est sanctam synodum ita.

In cod Bobieriano hæc quoque legitur oratio Marciani, sed hor idiore ac plane barbaro stylo, quæ sola occurrit in Jolvano, eademque subsequitur e regione textus Græci. Utraque vero habetur in editione Crabbian. pag. 888.

ALLOCUTIO MARCIANI IMPERATORIS.

UBi primum divino judicio ad imperium sumus electi, inter tantas necessitates reipublicæ nulla nos magis causa constrinxit, quam ut orthodoxa & vera fides Christiana, quæ sancta atque pura est, indubitata omnium animis insideret. Constat autem, avaritia vel [h] pravis studiis quorumdam, per media tempora nonnullis diversa sentientibus, & pro voluntate sua, non prout veritas atque doctrina patrum postulat, [i] populos seducentibus, in errorem quamplurimos esse deductos. Qua de re sanctam synodum hoc videlicet proposito fieri studuimus, & vobis laborem indixisse videmur, quatenus omni errore atque caligine detersa, prout se divinitas hominibus manifestare voluit, & doctrina patrum ostendit, religio nostra, quæ pura atque sancta est, universorum mentibus insinuata, [*] suæ virtutis luce fulgescat: nec in posterum quisquam audeat de nativitate domini & salvatoris nostri Jesu Christi B aliter disputare, quam apostolica prædicatio, & instituta trecentorum decem & octo sanctorum patrum eidem convenientia, posteritati tradidisse noscuntur; sicut etiam sancti Leonis papæ urbis Romæ, qui sedem apostolicam gubernat, missa ad sanctæ memoriæ Flavianum Constantinopolitanæ urbis episcopum scripta testantur. Remotis itaque studiis, ablatis patrociniis, cessante avaritia, cunctis veritas innotescat. Nos enim ad fidem confirmandam, non ad potentiam aliquam [*] exercendam, exemplo religiosi principis Constantini, synodo interesse voluimus, [k] ne vel ulterius populi pravis suasionibus separentur. Facile enim simplicitas quorumdam hactenus nonnullorum ingeniis at- C que superflua verbositate decepta est, & constat, diversorum pravis insinuationibus dissensiones & hæreses natas. Studium autem nostrum est, ut omnis populus per veram & sanctam doctrinam unum sentiens, in eamdem religionem redeat, & veram fidem catholicam colat. quam secundum institutiones patrum [l] exponere concordantibus æque animis religio vestra festinet: quatenus sicut a Nicæna synodo usque ad proximum tempus, erroribus amputatis, vera fides cunctis innotuit; ita & nunc per hanc sanctam synodum remotis caliginibus, quæ in his paucis annis, sicut superius D dictum est, pravitate atque avaritia quorumdam emersisse videntur, perpetuo, quæ statuta fuerint, conserventur. Erit autem divinæ [*] majestatis, id quod sancto animo fieri desideramus, in æternum firmiter custodire.

[*] propriæ venientes

[*] ostendendam,

[*] providentiæ.

Παρ-

BALUZII NOTÆ

a Veteres libri, *Artaxe*.
b Divion. *Parnaso*, Paris. *Parnasso*, Corb. *Artaxio Parnaso*, veteres edit. *Artaxio Parnaso*.
c Vete es libri & edit. *Mena*.
d Ve e es libri & edit. *excomite privatarum*.
e Iidem libri & editiones, *excomite*. Sic etiam in nomine sequenti. Romani ergo ista mutaverunt.
f Paris. *privatarum*.
g Postea sequitur in codice Parisiensi: *Dominus noster Marcianus perpetuus Augustus allocutus est sanctam synodum ita.* Nulla heic mentio duplicis editionis, quia interpres unam tantum noverat, id est, Græcam. Deinde Rusticus utramque ponens, gestis ista inseruit post vocem *synodum*, *primum Latine, & postmodum Græce: cujus allocutionis virtus est ita*. Quo modo habent codices Corbejensis & Divionensis & veteres editiones. At editores Romani putantes heic errata esse a librariis, partem superioris admonitionis retinuerunt in textu, partem rejecerunt ad marginem, ne monito quidem lectore cur ita facerent. Post hæc verba Rusticus ponit quasdam notas in fronte utriusque editionis, & ait: *A signo isto totum sic emendavi ad Græcam proprietatem. In Acumitorum vero codice mea Latine scriptum est ita.* Allocutio Marciani Imperatoris ad Synodum. Hæc allocutio Græce tantum posita erat in Græcis codicibus ex quibus prodiit vetus interpretatio Latina; ideoque sola versio ex Græco reperitur in codice Parisiensi, in quo continetur pura puta antiqua versio, nullis Rustici additamentis aut emendationibus. Eadem sola primo posita fuit in codice Divionensi. Verum postea addita est vetus membrana, in qua descripta est allocutio Latina ab eadem manu quæ codicem integrum scripsit. Quod ostendere videtur eam solam in exemplari ex quo descriptus est codex Divionensis extitisse quæ versa est ex Græco. Hanc se addidisse ex codice monasterii Acœmetensis testatur Rusticus, qui Latina verba primo posuit, ut par erat, & deinde Latina ex Græco versa.
h *Pravis*. Hæc vox deest in omnibus antiquis exemplaribus & editionibus.
i Melius libri veteres, *populos ed-centibus*.
k Veteres libri, *neque ut ulterius*.
l Iidem libri: *exposueritis. Concordantibus itaque animis*. Hanc lectionem esse veram probat versio facta ex Græco.

(^a Et post regis hæc verba) omnes clamaverunt: Multi anni imperatori, multi anni Augustæ: orthodoxis multos annos: unus filius Constantinus. Marciano novo Constantino. (^b Marciani amatoris Christi regnum in sæcula permaneat, digni orthodoxæ fidei amatoris. Sit ab his procul invidia.

A Πάντες ἐβόησαν· πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ βασιλέως, πολλὰ τὰ ἔτη τῆς Αὐγούστης· τῶν ὀρθοδόξων πολλὰ τὰ ἔτη. εἷς υἱὸς Κωνσταντῖνος. Μαρκιανῷ νέῳ Κωνσταντίνῳ.

Interpretatio Latinæ allocutionis.

Ἑρμηνεία τῆς Ῥωμαϊκῆς προσφωνήσεως.

^c *Divinissimus & piissimus dominus noster Marcianus perpetuus Augustus virtutem præscriptæ allocutionis & Græce allocutus est ita.*

Ὁ θειότατος, καὶ εὐλαβέστατος ἡμῶν δεσπότης Μαρκιανὸς ὁ αἰώνιος Αὔγουστος, τὴν διάνοιαν τῆς ^a προτεταγμένης προσφωνήσεως καὶ Ἑλληνιστὶ φωνῇ προσεφώνησεν οὕτως. (^a προγεγραμ.)

UBi primum divino judicio ad imperium sumus electi, ante alias omnes publicas & ^d summe necessarias ^* causas, nihil sic & consilio & studio dignum putavimus, nisi ut circa orthodoxam fidem, quæ sancta & vera est, omnes unius essent sententiæ, & nihil de ea dubitabile in animabus hominum insideret. Repertum est enim ^* medio tempore quosdam ^e partim pecuniarum cupiditatibus, partim pravis studiis diversa sensisse, & præter sanctorum patrum fidem, ^f doctrinæ expositionem erroribus plenam multitudini edidisse. Huic rei remedium volentes imponere, sanctam vestram collegimus synodum, ^g laboribus, quos ex itinere suscepistis, ^h eventum maximum fore credentes, ut vera religio firmaretur, quatenus ^* omnis interjectus error atque caligo auferretur ab intelligentiis seductorum: ^i & prout ipsa se divinitas hominibus propria voluntate manifestavit, & ut sanctorum patrum doctrina ^k purissimam & verissimam animis omnium præfulgentem exposuit fidem, sic humanum genus ^l coleret, & de reliquo omnis auferatur audentibus præsumptio de nativitate domini & salvatoris nostri Jesu Christi aliter sentiendi aut disputandi, præter hæc quæ prædicata quidem sunt a sanctis apostolis, tradita autem ^m nunc consone a trecentis decem & octo sanctis patribus nostris ^n qui Nicææ convenerunt; sicut etiam ^o Deo amicissimi Leonis papæ urbis Romæ, qui sedem apostolicam gubernat, missa ad sanctæ memoriæ Flavianum ^p novæ regiæ Romæ episcopum ^q epistola ^* testatur. Am-

(Margin: ^* curas, ^* medium tempus, quibusdam partim p. c. p. p. f. d. sentientibus & [illegible] erroribus. ^* incumbens caligo. ^* significat.)

B ἘΝ προοιμίοις τῆς ἡμετέρας βασιλείας, θείᾳ ψήφῳ ἐπ' αὐτὴν αἱρεθέντες, πρὸ τῶν ἄλλων ἁπασῶν, καὶ ἀναγκαιοτάτων φροντίδων, οὐδὲν οὕτω καὶ βουλῆς, καὶ σπουδῆς ἄξιον ἐνομίσαμεν, ὡς τὸ περὶ ὀρθόδοξον πίστιν, ἁγίαν, καὶ ἀληθῆ τυγχάνουσαν, ὁμογνώμονας ἅπαντας εἶναι, καὶ μηδὲν περὶ αὐτὴν ἀμφίβολον ταῖς τῶν ἀνθρώπων ἐγκαθισθῆναι ψυχαῖς. εὕρηται γὰρ ὁ μέσος χρόνος, τινῶν τοῦτο μὲν χρημάτων ἐπιθυμίαις, τοῦτο δὲ φαύλαις σπουδαῖς φρονούντων διάφορα, καὶ παρὰ τὴν τῶν ἁγίων πατέρων πίστιν τῆς διδασκαλίας τοῖς πλήθεσιν ἐκτιθεμένων, πλάνης γέμουσαν ἐπιβλαβῆ. ταύτην ἰάσασθαι βουλόμενοι, τὴν ἁγίαν ἡμῶν ἠθροίσαμεν σύνοδον, τῶν τῆς ὁδοιπορίας μόχθων ἀποτέλεσμα C μέγιστον ἔσεσθαι πιστεύσαντες τὴν τῆς ἀληθοῦς θρησκείας βεβαίωσιν, ὥστε τὴν ἐπικειμένην ἀχλὺν ταῖς τῶν ἀνθρώπων τῶν πεπλανημένων ἐννοίαις ἀναιρεθῆναι· καὶ καθὼς αὐτὸ τὸ θεῖον τοῖς ἀνθρώποις οἰκείᾳ βουλήσει ἑαυτὸ κατέστησε φανερόν, καὶ ὡς ἡ τῶν ἁγίων πατέρων διδασκαλία τὴν καθαρωτάτην, καὶ ἀληθινὴν ταῖς ἁπάντων ψυχαῖς ἐκλάμπουσαν πίστιν ἐξέθετο, οὕτω τὸ ἀνθρώπινον θρησκεύειν γένος, καὶ τοῦ λοιποῦ πᾶσαν περιαιρεθῆναι τοῖς τολμῶσιν αὐθάδειαν περὶ τῆς γεννήσεως τοῦ δεσπότου, καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἕτερόν τι φρονεῖν, ἢ διαλογίζεσθαι, παρὰ τὰ κηρυχθέντα μὲν παρὰ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, παραδοθέντα δὲ νῦν συμ-D φώνως παρὰ τῶν τριακοσίων δεκαοκτὼ ἁγίων πατέρων ἡμῶν, τῶν ἐν Νικαίᾳ· ὃν τρόπον καὶ ἡ τοῦ θεοφιλεστάτου Λέοντος τοῦ τῆς βασιλίδος Ῥώμης ἀρχιεπισκό-

BALUZII NOTÆ.

a *Et post hæc Regis verba.* Et hæc quoque desunt in omnibus antiquis libris & editionibus. Addita autem sunt a Romanis ex editione quæ extat in collectione Isidori.

b *Marciani amatoris &c.* Hæc omnia desunt in eisdem libris & editionibus, & addita sunt ex eadem collectione Isidori.

c Hunc titulum habent veteres libri & editiones. In Divionensi addita est supra lineam.

d *Summe.* Hæc vox deest in exemplari Parisiensi. In Divionensi addita est supra lineam.

e Veteres libri & editiones, *tam pecuniarum cupiditatibus quam pravissimis studiis.*

f Iidem libri & editiones, *multitudini doctrinæ expositionem erroribus plenam edidisse.*

g Parif. *laboris quem ex itinere.* Divion. *laboribus quem ex itinere.*

h Divion. & Parif. *hunc eventum fore credentes* (Parif. addit *&*) *vera religionis firmamentum omni errore atque caligine detersa, prout se divinitas hominibus.* In Parisiensi post vocem *omni* additum est supra lineam *interjectus.*

i Vox *ipsa* deest in omnibus antiquis codicibus & editionibus.

k Parif. *puram ac verissimam.* Divion. primo *puram & verissimam*; sed postea quædam litteræ additæ sunt supra lineam quæ efficiunt *purissimam.*

l Veteres libri & editiones, *incolere, & de reliquo omnem auferri audentibus præsumptionem &c. aliter sentire aut disputare.*

m Vox *nunc* deest in omnibus antiquis libris & editionibus. Neque mirum est defuisse, cum certum sit non tunc celebratam fuisse synodum Nicænam quum ista scribebantur. Codex Divion. habet, *tradita autem sunt*; ubi excidit vox *consonanter*, ut colligitur ex margine, in qua scriptum est, *al. consone*. Sane codex Parisiensis præfert *tradita autem sunt consonanter.*

n *qui Nicææ convenerunt.* Hæc non extant in libris nostris, nec in antiquis editionibus. Sunt autem in hac pagina multa loca insignia quæ ostendunt quantum sibi licuisse crediderint editores Romani.

o Veteres editiones, *Deo amantissimi.* Codex Parif. *sancti.*

p Codex Corb. & veteres editiones, *novæ regiæ Romanæ urbis.* Parif. & Divion. *Constantinopolitanæ urbis.* Divionensis habet in margine, *al. novæ regiæ Romanæ urbis.*

q Veteres libri & editiones, *scripta testantur.*

σκόπου, τοῦ τὸν Ἀποστολικὸν θρόνον κυβερνῶντος, ἐπιστολὴ διαπεμφθεῖσα πρὸς τὸν τῆς εὐλαβοῦς μνήμης Φλαβιανὸν ἐπίσκοπον τῆς νέας βασιλίδος Ῥώμης γεγονότα, σημαίνει. ἀναιρουμένης τοίνυν πάσης ἀπρεποῦς σπουδῆς, ἐκβαλλομένης τε ἁπάσης προστασίας, καὶ τῆς ἀπληστίας χώραν ἐχούσης οὐδεμίαν, ἡ ἀλήθεια ταῖς ὑμῶν ἐκθέσεσι φανερωθῇ. ἡμεῖς γὰρ βεβαιότητι τοῖς πραττομένοις προσθήσοντες, οὐ δυνάμεως ἐπίδειξιν ποιησόμενοι, παρεῖναι τῇ συνόδῳ ἐδοκιμάσαμεν, ὑπόδειγμα ποιησάμενοι τὸν τῆς μακαρίας λήξεως Κωνσταντῖνον· ὥστε τῆς ἀληθείας εὑρεθείσης, μὴ περαιτέρω τὰ πλήθη ὑποσυρόμενα φαύλαις τισὶ διδασκαλίαις διχονοεῖν. πολλοὶ γὰρ ἁπλότητι διανοίας πτοηθέντες ὑπό τινων, περιττὰ, καὶ σεσοφισμένα ἐπιχειρούντων, εἰκότως ἠπάτηνται. οὐκ ἔστι μὲν γὰρ ἀμφίβολον, ὡς ἀτελέσι καὶ * μοχθηραῖς ἐξηγήσεσιν, αἵ τε διχόνοιαι, καὶ πολλαὶ ἀνεφύησαν αἱρέσεις. τῇ δὲ ἡμετέρᾳ γαληνότητι σπουδαῖόν ἐστι, τοὺς δήμους ἅπαντας, μίαν, καὶ τὴν αὐτὴν περὶ τὸ θεῖον ἔχοντας γνώμην, τὴν ἀληθῆ, καὶ καθολικὴν θρησκείαν τε, καὶ πίστιν σέβειν, ἣν αὐτοῖς κατὰ τὰ παραδοθέντα παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων δόγματα ἐξηγήσασθε. ἔργον τοίνυν γενέσθω τῆς ὑμετέρας εὐλαβείας, ἵνα ὁμογνώμονι ψυχῇ, καθάπερ ἐν τῇ Νικαέων ὁσιωτάτῃ τῶν πατέρων συνόδῳ φανερωθεῖσα ἡ πίστις, πλάνης μὲν ἠλευθέρωσε τοὺς ἀνθρώπους, εἰς φῶς δὲ προαχθεῖσα, πᾶσιν ἐγνώσθη· παραπλησίως καὶ νῦν διὰ τῆς ὑμετέρας συνόδου πᾶν μὲν ἀμφίβολον ἐν τῷ ὀλίγῳ τούτῳ χρόνῳ τεχθὲν, καθὼς ἔφημεν, φαυλότητί τινων, καὶ ἀπληστίᾳ, περικοπῇ, εἰσαεὶ δὲ τὰ παρ' ὑμῶν διωρισμένα φυλαχθείη. ἔσται δὲ τῆς θείας προνοίας, τοῦθ' ὅπερ εὐσεβεῖ γενέσθαι προθέσει σπουδάζομεν, εἰς τὸ διηνεκὲς ἐπὶ τῇ παρ' ὑμῶν ὠφελείᾳ φυλαχθῆναι βέβαιον. *

* Ισ. μοχθηρῶν ἐξηγήσεων

* Populi,

Πάντες ἐβόησαν· Μαρκιανῷ νέῳ Κωνσταντίνῳ. πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ βασιλέως. πολλὰ τὰ ἔτη τῆς Αὐγούστης. τῶν ὀρθοδόξων πολλὰ τὰ ἔτη. Μαρκιανῷ τῷ φιλοχρίστῳ. διὰ βίου ἡ ὑμῶν βασιλεία, ἄξιοι τῆς ὀρθοδοξίας. φιλόχριστοι, ἄφθονα ὑμῖν. Ἀέτιος ἀρχιδιάκονος Κωνσταντινουπόλεως εἶπε· ἐπειδὴ τῇ ῥοπῇ τῆς ἄνωθεν χάριτος, καὶ τῷ φιλοχρίστῳ ζήλῳ τῆς γαληνότητος ὑμῶν τῶν εὐσεβεστάτων, καὶ πιστοτάτων, τῶν ἐκ Θεοῦ εἰληχότων τὸ πάντων κρατεῖν βασιλέων, ἡ κατὰ θέσπισμα ὑμέτερον συνειλεγμένη ἁγία αὕτη, καὶ μεγάλη, καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος, μετὰ πλείστης ὅσης ἐκ πολλῶν ἡμερῶν σχολῆς, καὶ θείας

A putato igitur omni [a] inconvenienti studio, & ejecto omni patrocinio, & locum nullum habente [b] avaritia, cunctis veritas vestris expositionibus innotescat. Nos enim * ad fidem confirmandam, non ad potentiam ostendendam, exemplo religiosi principis Constantini, synodo interesse volumus: ut inventa veritate, non ultra multitudo pravis [c] quorumdam doctrinis attracta discordet. [d] Multos enim mentis simplicitate a quibusdam * perterritos, superflua & [e] callida introducere conantibus, [f] haud mirum est fuisse deceptos. Non est enim dubium, quod imperfectis & pravis diversorum expositionibus, tam dissensiones, quam multæ exortæ sunt hæreses. B Nostræ autem [g] serenitati operæ pretium est, omnes populos unam eamdemque circa divinitatem habentes sententiam, veram & catholicam religionem fidemque colere, [h] quam ipsis secundum tradita a sanctis patribus dogmata [i] exponite. Hoc ergo operis sit sanctitatis vestræ, & consentienti animo sicut in Nicæno [k] sanctissimo patrum concilio manifestata fides, [l] ab errore quidem homines liberavit, ad lucem autem prolata, omnibus cognita est: similiter & nunc per vestrum concilium omnis quidem [m] ambiguitas pravitate cupiditateque quorumdam, sicut diximus, in hoc parvo medio tempore nata, amputetur; in perpetuum autem, quæ C a vobis terminata fuerint, serventur. Erit autem hoc divinæ providentiæ, ut id quod pio proposito fieri curamus, semper ad utilitatem, quæ per vos orta est, firmiter conservetur.

* ut firmitatem his quæ geruntur adjiceremus, non ut potentiam ostentaremus,

* perculsos beata & captiosa argumenta proponentibus, haud

* Latinæ

Omnes clamaverunt: [o] Marciano novo Constantino (multos annos.) Imperatori multos annos. Augustæ (orthodoxæ) multos annos. * Marciane amator Christi, vestrum D nobis duret imperium. (Semper nobis imperetis,) digni ex orthodoxa fide. * Ab amatoribus Christi procul invidia sit. Et post has voces, Aetius archidiaconus Constantinopolitanæ urbis (novæ Romæ, [p] & primicerius notariorum,) dixit: Quoniam nutu supernæ gratiæ, & [q] divino zelo serenitatis vestræ * [r] piissimæ & fidelissimæ, [s] quibus a Deo datum est omnibus imperare, hæc magna & sancta & universalis synodus, per

* Marciano amatori Christi, vestrum duret

* Christi amatores, abundet Aetius.

* piissimi & fidelissimi imperatores

præ-

BALUZII NOTÆ.

a Parif. & Divion. *flagitiose*. b Iidem libri, *cupiditate*.
c *quorumdam*. Hæc vox deest in antiquis libris & editionibus.
d Codex Parif. & veteres editiones: *Multi enim mentis simplicitate a quibusdam perterriti*. Ita etiam reliqui codices, si levia quædam menda tollas.
e Parif. *affectata*, Divion. *effetata*. f Veteres libri & editiones, *merito decepti sunt*.
g Iidem libri & editiones, *tranquillitati*.
h Vox *ipsi* deest in omnibus antiquis libris & editionibus.
i Codex Corb. & veteres editiones, *exponitis*. Eamdem lectionem habet Divionensis in margine. At idem in textu mendose *exposistis*. Pro quo legendum *exposuistis*, ut in Parisiensi.
k Veteres libri & editiones, *sanctissimorum*. l Vox *ab* non habetur in antiquis codicibus.
m Veteres libri & editiones: *ambiguitas in hoc parvo medio* (Divion. & Corb. *medioque*) *tempore nata, sicut diximus, pravitate atque avaritia quorumdam amputetur*.
n Veteres libri & editiones, *festinamus*.
o Legendum & distinguendum ex fide veterum exemplarium. *Marciano novo Constantino. Multos annos Imperatori. Multos annos Augustæ. Orthodoxis* (Corb. *orthodoxorum*) *multos annos. Marciano amatori Christi. Vestrum nobis duret imperium, digni orthodoxia*. Codex Parif. *orthodoxi*.
p *& primicerius notariorum*. Hæc desiderantur in omnibus antiquis codicibus.
q Parif. & Divion. *& amanti Deum zelo*. r Melius veteres, *piissimi & fidelissimi*.
s Veteres libri & editiones, *omnibus imperare a Deo nobis datum est*.

præceptum vestrum congregata est, summo A studio & divina diligentia per multos dies omnem discordiam, quæ in præterito [a] quoquo modo [b] adversus rectam & immaculatam catholicam nostram fidem exorta est [c] expulit, per verbum veritatis omnem [d] novam vocem abjiciens, [e] sicut scripta per singula quæ contigerunt gesta manifestant: definitionem autem [f] nunc ab omni errore alienam prædicavit; divinarum scripturarum virtute [g] munita, servatque in ea sanctorum & beatissimorum patrum sententia, ad certam [h] quidem scientiam sincere legentium, & ad perpetuam coronam vestri pii Imperii: hanc præ manibus habens, si placet, annuente vestra serenitate recitabo. (Divinissimus B & piissimus [i] dominus imperator dixit:) Lege. * Aetius archidiaconus Constantinopolis novæ Romæ legit.

Sancta & magna & universalis synodus, quæ secundum Dei gratiam & sanctionem piissimorum Christianissimorumque imperatorum nostrorum Valentiniani & Marciani Augustorum, congregata est apud [k] Chalcedonem metropolim Bithyniæ provinciæ, [l] in * basilica sanctæ & [m] venerabilis martyris Euphemiæ, definivit subter annexa. Dominus noster & salvator Jesus Christus notitiam fidei, &c. (a)

Reliqua descripta sunt in proxima superio- C re actione, id est quinta *.

[n] Paschasinus episcopus, [o] vicarius domini mei beatissimi atque apostolici universalis ecclesiæ * papæ urbis Romæ Leonis, * [p] synodo præsidens, [q] statui, & subscripsi.

Lucentius episcopus civitatis ecclesiæ * [r] Erculanæ, [s] vicarius domini mei beatissimi atque apostolici viri universalis ecclesiæ papæ urbis Romæ Leonis, in synodo Græce relecta subscripsi.

Bonifacius presbyter urbis Romæ, vica- D rius domini mei beatissimi & apostolici viri universalis ecclesiæ papæ urbis Romæ Leonis, * [t] cum universa synodo consensi & subscripsi

Anatolius episcopus Constantinopolis novæ Romæ, definiens subscripsi.

Maximus episcopus Antiochiæ, statuens subscripsi.

* vanam

* Latine.

* martyrio sanctæ & victricis martyris.

* a pag. 1070 ad pag. 118.

* episcopi

* in synodo Græce relectis subscripsi

* al. Asculanæ,

* in synodo Græce relectis subscripsi

Ἐμμελείας, πᾶσαν μὲν ἐν τῷ παρεληλυθότι ὁπωσοῦν ἀναφυεῖσαν κατὰ τῆς ὀρθῆς, καὶ ἀμωμήτου καθολικῆς ἡμῶν πίστεως διχόνοιαν ἐκ ποδῶν πεποίηκε, τῷ τῆς ἀληθείας λόγῳ πᾶσαν ἀπελάσασα κενοφωνίαν, καθὰ καὶ τὰ ἐγγράφως ἐφ' ἑκάστῳ τῶν παρακολουθησάντων πεπραγμένα δηλοῖ· ὅρον δὲ νῦν ἐξεφώνησεν ἀπλανῆ, τῇ τῶν θείων γραφῶν ὀχυρωθεῖσα δυνάμει, καὶ τῶν ἁγίων, καὶ μακαριωτάτων πατέρων ἐν αὐτῷ διατηρήσασα τὴν διάνοιαν, πρὸς γνῶσιν μὲν ἀκριβῆ τῶν εἰλικρινῶς ἐντυγχανόντων, ἀγήρω δὲ στέφανον τῆς ὑμετέρας εὐσεβοῦς βασιλείας· * ἐπέχων τοῦτον μετὰ χεῖρας, εἰ παρίσταται νεύματι τῆς ὑμετέρας ἡμερότητος, ἀναγνώσομαι. ἀνάγνωθι. * Αέτιος ἀρχιδιάκονος Κωνσταντινουπόλεως, νέας Ῥώμης, ἀνέγνω.

Ἡ ἁγία, καὶ μεγάλη, καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος, ἡ κατὰ Θεοῦ χάριν, καὶ θέσπισμα τῶν εὐσεβεστάτων, καὶ φιλοχρίστων ἡμῶν βασιλέων, Οὐαλεντινιανοῦ, καὶ Μαρκιανοῦ Αὐγούστων, συναχθεῖσα ἐν τῇ Χαλκηδονέων μητροπόλει τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, ἐν τῷ μαρτυρείῳ τῆς ἁγίας, καὶ καλλινίκου μάρτυρος Εὐφημίας, ὥρισε τὰ ὑποτεταγμένα. ὁ κύριος ἡμῶν, καὶ σωτὴρ Ἰησοῦς Χριστός. καὶ τὰ ἑξῆς.

Τὰ ἑξῆς γέγραπται ἐν τῇ πρὸ τῆς πράξεως ταύτης πράξει, ἤτοι τῇ πέμπτῃ.

Πασχασῖνος ἐπίσκοπος, ἐπέχων τὸν τόπον τοῦ δεσπότου μου τοῦ μακαριωτάτου, καὶ Ἀποστολικοῦ τῆς οἰκουμενικῆς ἐκκλησίας ἐπισκόπου πόλεως Ῥώμης Λέοντος, ἐν τῇ συνόδῳ τοῖς Ἕλλησι ἀναγνωσθεῖσιν ὑπέγραψα.

Λουκήνσιος ἐπίσκοπος πόλεως ἐκκλησίας Ερκουλάνων, ἐπέχων τὸν τόπον τοῦ δεσπότου μου τοῦ μακαριωτάτου, καὶ Ἀποστολικοῦ ἀνδρὸς πάσης ἐκκλησίας ἐπισκόπου πόλεως Ῥώμης Λέοντος, ἐν τῇ συνόδῳ τοῖς Ἕλλησι ἀναγνωσθεῖσιν ὑπέγραψα.

Βονιφάτιος πρεσβύτερος πόλεως Ῥώμης, ἐπέχων τὸν τόπον τοῦ δεσπότου μου τοῦ μακαριωτάτου, καὶ Ἀποστολικοῦ ἀνδρὸς τῆς οἰκουμενικῆς ἐκκλησίας, ἐπισκόπου πόλεως Ῥώμης Λέοντος, ἐν τῇ συνόδῳ τοῖς Ἕλλησι ἀναγνωσθεῖσιν ὑπέγραψα.

Ἀνατόλιος ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, νέας Ῥώμης, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Μάξιμος ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἰουβε-

* Ἔχων

* Papæ.

BALUZII NOTÆ.

a *Quoquo modo*. Desunt in codice Parisiensi. In Divionensi addita sunt in margine.
b Paris. & Divion. *adversus sanctam & rectam & inviolabilem*.
c Veteres libri & editiones, *expelli fecit*.
d Paris. & Divion. *absonam*.
e Veteres libri & editiones, *sicut in scriptis monumentis singula quæ contigerunt manifestantur*.
f Veteres libri, *nunc omni*.
g Veteres libri & editiones, *munitam, servata in hoc sanctorum & beatorum*.
h *Quidem*. Deest in libro Parisiensi. Addita est supra lineam in Divionensi.
i Veteres libri, *dominus noster dixit*.
k Iidem libri, *Chalcedonam*.
l Iidem libri, *in martyrio*.
m Male in Divion. *universalis*.
n Annotatio Rustici. *Hæ subscriptiones tres sic Latine continentur in codice Acumitensi ut hic*.
o Ita codex Divionensis. Corbeiensis & veteres editiones, *vice domini*. Paris. *tenens locum domini*.
p Codex Paris. *in synodo his quæ Græce lecta sunt subscripsi*.
q Legendum: *statui, consensi, & subscripsi*. Error est typographicus editionis Labbeanæ.
r Antea legebatur *Æsculanæ*. Editores Romani mutaverunt, secuti videlicet Græcum textum in emendatione vocis Latinæ. Libri nostri habent *Asculanæ*.
s Paris. *tenens locum*. Sic etiam paulo post in subscriptione Bonifacii.
t Idem codex, *in synodo his quæ Græce lecta sunt subscripsi*.
u Iterum idem codex, *in Concilio his quæ Græce lecta sunt subscripsi*.
(a) In Cod. Casin. repetuntur hic simbola Nicænum & Constantinopolitanum, & definitio Chalcedonensis.

Ιουβενάλιος ἐπίσκοπος Ἱεροσολύμων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

A Juvenalis epiſcopus Hieroſolymorum, ſtatuens ſubſcripſi.

Κυϊντίλλος ἐπίσκοπος Ἡρακλείας, ἐπέχων τὸν τόπον τοῦ ἁγιωτάτου ἐπισκόπου Θεσσαλονικέων Ἀναστασίου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Quintillus epiſcopus Heracleæ, [a] tenens locum Anaſtaſii ſanctiſſimi epiſcopi Theſſalonicenſium, ſtatuens ſubſcripſi.

Θαλάσσιος ἐπίσκοπος Καισαρείας Καππαδοκίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

[b] Thalaſſius epiſcopus Cæſareæ Cappadociæ, definiens ſubſcripſi.

Στέφανος ἐπίσκοπος Ἐφέσου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Stephanus epiſcopus Epheſi definiens ſubſcripſi.

Λουκιανὸς ἐπίσκοπος Βύζης, ἐπέχων τὸν τόπον Κυριακοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Θρᾴκης, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Lucianus epiſcopus Byzæ, habens locum Cyriaci religioſiſſimi epiſcopi Heracleæ Thraciæ, definiens ſubſcripſi.

Εὐσέβιος ἐπίσκοπος Ἀγκύρας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Euſebius epiſcopus Ancyræ, definiens ſubſcripſi.

B

Διογένης ἐπίσκοπος Κυζίκου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Πέτρος ἐπίσκοπος Κορίνθου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Petrus epiſcopus Corinthi, definiens ſubſcripſi.

Φλωρέντιος ἐπίσκοπος Σάρδεων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Florentius epiſcopus Sardium, definiens ſubſcripſi.

Ἀναστάσιος ἐπίσκοπος Νικαίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Anaſtaſius epiſcopus Nicææ, definiens ſubſcripſi.

Εὐνόμιος ἐπίσκοπος Νικομηδείας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Eunomius epiſcopus Nicomediæ, definiens ſubſcripſi.

Ἰουλιανὸς ὁ ἐλάχιστος ἐπίσκοπος, καὶ πρεσβευτὴς τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Julianus minimus epiſcopus & legatus ſedis apoſtolicæ, definiens ſubſcripſi.

Ἐλευθέριος ἐπίσκοπος Χαλκηδόνος, ὁρίσας ὑπέγραψα.

C Eleutherius epiſcopus Chalcedonenſis, definiens ſubſcripſi.

Βασίλειος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Σελευκείας τῆς μητροπόλεως Ἰσαυρίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Baſilius miſericordia Dei epiſcopus Seleuciæ metropolis Iſauriæ, definiens ſubſcripſi.

Μελέτιος ἐπίσκοπος Λαρίσσης, ποιούμενος τὸν λόγον καὶ ὑπὲρ τοῦ ὁσιωτάτου Δόμνου ἐπισκόπου Ἀπαμείας Συρίας δευτέρας, καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Meletius epiſcopus Lariſſæ, ſermonem faciens & pro ſanctiſſimo domino epiſcopo Apameæ Syriæ ſecundæ, & pro me, definiens ſubſcripſi.

(Amphilochius epiſcopus Sidæ, definiens ſubſcripſi.)

Θεόδωρος ἐπίσκοπος τῆς μητροπόλεως Ταρσοῦ, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Theodorus epiſcopus metropolis Tarſi, definiens ſubſcripſi.

Κῦρος ἐπίσκοπος τῆς ἐν Ἀναζάρβῳ τῇ πόλει ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

D Cyrus epiſcopus Anazarbi civitatis ſanctæ Dei eccleſiæ, definiens ſubſcripſi.

Κωνσταντῖνος ἐπίσκοπος Βόστρων μητροπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Conſtantinus epiſcopus Boſtrenſium metropolis, definiens ſubſcripſi.

Φώτιος ἐπίσκοπος τῆς Τύρων μητροπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Photius epiſcopus Tyri metropolis, definiens ſubſcripſi.

Θεόδωρος ἐπίσκοπος Δαμασκοῦ, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Theodorus epiſcopus Damaſci, definiens ſubſcripſi.

Στέφανος ἐπίσκοπος Ἱερᾶς πόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Stephanus epiſcopus Hierapolis, definiens ſubſcripſi.

Νόννος ἐπίσκοπος τῆς Ἐδεσσηνῶν πόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Nonnus epiſcopus Edeſſenorum civitatis, definiens ſubſcribſi.

Συμεώνης ἐπίσκοπος Ἀμίδης τῆς μητροπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Πέτρου πρεσβυτέρου.

E Symeon epiſcopus Amidæ metropolis, definiens ſubſcripſi per Petrum presbyterum.

Ὀλύμπιος ἐπίσκοπος τῆς μητροπόλεως Κωνσταντίας, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Ἐπιφανίου ἐπισκόπου.

Olympus epiſcopus metropolis Conſtantiæ, definiens ſubſcripſi per Epiphanium epiſcopum.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Σεβαστείας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Joannes miſeratione Dei epiſcopus Sebaſtiæ, definiens ſubſcripſi.

Se-

BALUZII NOTÆ.

[a] Corb. & Divion. *obtinens locum Anaſtaſii Epiſcopi*. Pariſ. *agens locum ſanctiſſimi Archiepiſcopi Theſſalonicenſium Anaſtaſii ſtatuens ſubſcripſi*.

[b] Veteres libri & editiones: *Thalaſſius Epiſcopus Cæſareæ Cappadociæ ſimiliter*.

Seleucus Dei gratia episcopus Amasiæ metropolis, definiens subscripsi.

Constantinus miseratione divina episcopus Melitenæ, definiens subscripsi.

Patricius episcopus Tyanorum metropolis, definiens subscripsi.

Petrus episcopus metropolis Gangrorum, definiens subscripsi.

Calogerus episcopus metropolis Claudiopolis, definiens subscripsi per Apragmonium episcopum Tii.

Dorotheus episcopus Neocæsareæ, definiens subscripsi per Atarbium episcopum Trapezuntis.

Theoctistus episcopus Pissinuntis metropolis, definiens subscripsi per Photinum archidiaconum.

Romanus episcopus metropolis Myrorum, definiens subscripsi.

Critonianus episcopus Aphrodisiadis Cariæ, definiens subscripsi.

Nunechius episcopus metropolis Laodiceæ, definiens subscripsi.

Marinianus episcopus metropolis Synnadorum, definiens subscripsi.

Onesiphorus episcopus metropolis Iconii, definiens subscripsi.

Pergamius episcopus Antiochiæ Pisidiæ, definiens subscripsi.

Epiphanius episcopus Pergæ metropolis Pamphyliæ, definiens subscripsi.

Atticus episcopus Nicopolis veteris Epiri, definiens subscripsi.

Martyrius episcopus Gortynæ metropolis Cretæ, definiens subscripsi.

Lucas episcopus Dyrrhachii metropolis, definiens subscripsi.

Francion episcopus Philippopolis metropolis, definiens subscripsi.

Vigilantius episcopus Larissæ metropolis Thessaliæ, definiens subscripsi.

Sebastianus episcopus Beroæ, definiens subscripsi.

Basilius episcopus Trajanopolis metropolis, definiens subscripsi.

Tryphon episcopus Chii, definiens subscripsi pro Joanne episcopo Rhodi.

Theoctistus episcopus a Berrhœæ, definiens subscripsi.

Gerontius episcopus Seleuciæ Syriæ, definiens subscripsi.

Marius episcopus Laodiceæ Syriæ, definiens subscripsi per Eusebium presbyterum Antiochiæ.

Eusebius episcopus Dorylæi, definiens subscripsi.

Sabbas episcopus Palti, per Thalassium diaconum definiens subscripsi.

A Σέλευκος χάριτι Θεοῦ ἐπίσκοπος μητροπόλεως Ἀμασείας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Κωνσταντῖνος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Μελιτινῆς, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Πατρίκιος ἐπίσκοπος τῆς Τυάνων μητροπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Πέτρος ἐπίσκοπος τῆς μητροπόλεως Γαγγρῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Καλογῆρος ἐπίσκοπος τῆς μητροπόλεως Κλαυδιουπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Ἀπραγμονίου ἐπισκόπου.

Δωρόθεος ἐπίσκοπος τῆς Νεοκαισαρείας, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Ἀταρβίου ἐπισκόπου Τραπεζοῦντος.

B Θεόκτιστος ἐπίσκοπος τῆς Πισσινουντίων μητροπόλεως. ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Φωτεινοῦ ἀρχιδιακόνου.

Ῥωμανὸς ἐπίσκοπος τῆς μητροπόλεως Μύρων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Κριτωνιανὸς ἐπίσκοπος Ἀφροδισιάδος Καρίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Νουνέχιος ἐπίσκοπος τῆς μητροπόλεως Λαοδικείας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Μαρινιανὸς ἐπίσκοπος Συννάδων τῆς μητροπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ὀνησιφόρος ἐπίσκοπος μητροπόλεως Ἰκονίου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

C Περγάμιος ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας Πισιδίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἐπιφάνιος ἐπίσκοπος Πέργης τῆς μητροπόλεως Παμφυλίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀττικὸς ἐπίσκοπος Νικοπόλεως τῆς κατὰ τὴν παλαιὰν Ἤπειρον, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Μαρτύριος ἐπίσκοπος Γορτύνης τῆς Κρήτης μητροπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Λουκᾶς ἐπίσκοπος Δυρραχιηνῶν μητροπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Φραγκίων ἐπίσκοπος τῆς μητροπόλεως Φιλιππουπόλεως ὁρίσας ὑπέγραψα.

D Βιγιλάντιος ἐπίσκοπος μητροπόλεως Λαρίσσης Θετταλίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Σεβαστιανὸς ἐπίσκοπος Βεροίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Βασίλειος ἐπίσκοπος τῆς Τραϊανουπολιτῶν μητροπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Τρύφων ἐπίσκοπος τῆς Χίου, ὁρίσας ὑπέγραψα ὑπὲρ Ἰωάννου ἐπισκόπου Ῥόδου.

Θεόκτιστος ἐπίσκοπος Βεῤῥοίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Γερόντιος ἐπίσκοπος Σελευκείας Συρίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

E Μακάριος ἐπίσκοπος Λαοδικείας, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Εὐσεβίου πρεσβυτέρου Ἀντιοχείας.

Εὐσέβιος ἐπίσκοπος Δορυλαίου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Σάββας ἐπίσκοπος Πάλτου, διὰ Θαλασσίου διακόνου ὁρίσας ὑπέγραψα.

Εὐσέ-

BALUZII NOTÆ. a Corb. & Divion. *Berra* Parif. *Perſa*

A Λουκιανὸς ἐπίσκοπος Βύζης, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Πέτρος ἐπίσκοπος Γαβαλᾶ, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Σωφρόνιος ἐπίσκοπος Κωνσταντίνης, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Πατρίκιος ἐπίσκοπος Νεοκαισαρείας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Μάρας ἐπίσκοπος Ἀνασαρθῆς, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ῥωμύλος ἐπίσκοπος Χαλκίδος, ὁρίσας ὑπέγραψα χειρὶ Μάρα τοῦ ἐπισκόπου Ἀνασαρθῆς.

B Εὐστάθιος ἐπίσκοπος τῆς Βηρυτίων μητροπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Λεόντιος ἐπίσκοπος Ἀσκάλωνος, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀνιανὸς ἐπίσκοπος Καπιτωλιάδος, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ζίβεννος ἐπίσκοπος πόλεως Πέλλης, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἐπίσκοπος πόλεως Τιβεριάδος, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀντίοχος ἐπίσκοπος Ἀρκης, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Βήρυλλος ἐπίσκοπος Αἰλᾶ, ὁρίσας ὑπέγραψα.

C Ἀρέτας ἐπίσκοπος Ἐλούσης, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Μουσώνιος ἐπίσκοπος Σηγώρ, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ῥουφῖνος ἐπίσκοπος Βίβλου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Παγκράτιος ἐπίσκοπος Λιβυάδος, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Νατηρᾶς ἐπίσκοπος τῆς κατὰ Γάζαν, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Πολυχρόνιος ἐπίσκοπος Ἀντιπατρίδος, ὁρίσας ὑπέγραψα.

D Ἰωάννης ἐπίσκοπος τῆς Γαδαρέων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Παῦλος ἐπίσκοπος τῆς Ἀνθηδονίων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Φωτεινὸς ἐπίσκοπος ἐλάχιστος Λύδδης, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἡράκλειος ἐπίσκοπος Ἀζώτου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Μαρκιανὸς ἐπίσκοπος Γεράρων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Στέφανος ἐπίσκοπος Ἰαμνίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἐπίκτητος ἐπίσκοπος Διοκλητιανουπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

[a] Lucianus episcopus Byziæ, definiens subscripsi.

Petrus episcopus [b] Gabalæ, definiens subscripsi.

Sophronius episcopus Constantinæ, definiens subscripsi.

Patricius episcopus Neocæsareæ, definiens subscripsi.

Maras episcopus Anasarthæ, definiens subscripsi.

Romulus episcopus Chalcidis, definiens subscripsi per manum Maræ * chorepiscopi [c] Anasarthæ. *episcopi

[d] Eustathius episcopus [e] Beryti metropolis, definiens subscripsi.

Leontius episcopus Ascalonis, definiens subscripsi.

Anianus episcopus Capitoliadis, definiens subscripsi.

Zebennus episcopus civitatis Pellæ, definiens subscripsi.

Joannes episcopus Tiberiadis civitatis, definiens subscripsi.

Antiochus episcopus * [f] Archelaidis, definiens subscripsi. *Arcæ,

Beryllus episcopus [g] Ailæ, definiens subscripsi.

Aretas episcopus [h] Elusæ, definiens subscripsi.

Musonius episcopus Segor, definiens subscripsi.

Rufinus episcopus Bibli, definiens subscripsi.

Pancratius episcopus Libyadis, definiens subscripsi.

[i] Natiras episcopus Gazæ, definiens subscripsi.

Polychronius episcopus Antipatridis, definiens subscripsi.

Joannes episcopus Gadarensium, definiens subscripsi.

Paulus episcopus Anthedonis, definiens subscripsi.

Photinus minimus episcopus Lyddæ, definiens subscripsi.

Heraclius episcopus Azoti, definiens subscripsi.

Marcianus episcopus * [k] Gerthæ, definiens subscripsi. *Gerarorum

Stephanus episcopus Jamniæ, definiens subscripsi.

Epictetus episcopus Diocletianopolis, definiens subscripsi.

Ro

BALUZII NOTÆ.

a Vocatur Julianus in codice Corbeiensi. Ejus subscriptio isthic addita est supra lineam in Divionensi, ubi pariter vocatur Julianus, & eadem sub nomine Luciani ponitur post Petrum Gabalæ. Supra hic Lucianus subscripserat pro Cyriaco Episcopo Heracleæ. Quod cum animadvertisset Crabbus, ita scripsit in margine. *Lucianus ipse paulo ante pro alio, nunc idem pro se subscribit*. Ceterum in exemplari Parisiensi isthic quoque ita subscribit. *Lucianus Ep. Biza tenens locum Cyriaci Episcopi Heraclia Tracis similiter*.

b Divion. & Corb. *Gabbula*, Paris. *Gabulitis*.

c Vox *Anasartha* deest in omnibus antiquis codicibus.

d Corb. *Eustachius*. e Paris. *Beritu metropolitanus*.

f *Hæc lectio non est bona*. Divion. & Corb. habent *Arche*, Paris. *Arcis*.

g Divion. *Helage*. h Corb. *Eusa*. i Paris. *Natiras*.

k Divion. & Corb. *Gerura*, Paris. *Gerona*.

Romanus episcopus Eudoxiopolis, definiens subscripsi.

a Ibas episcopus Edessæ, definiens subscripsi.

Theodorus episcopus Claudiopolis Isauriæ definiens subscripsi.

Julianus episcopus b Celenderis Isauriæ, definiens subscripsi.

Tyrannus episcopus c Germanicopolis Isauriæ, definiens subscripsi.

Joannes episcopus Diocæsareæ civitatis, definiens subscripsi per lectorem meum d Julium.

B Ælianus episcopus Selinuntiæ civitatis, definiens subscripsi per subdiaconum meum Paulum.

Acacius episcopus Antiochiæ civitatis Isauriæ, definiens subscripsi.

Epiphanus episcopus civitatis f Cestræ, definiens subscripsi.

Ammonius episcopus Jotapæ, definiens subscripsi.

Megalus episcopus Philadelphiæ civitatis, definiens subscripsi.

Marcus episcopus Arethusæ, definiens subscripsi per g Timotheum episcopum Balanæorum.

C Timotheus episcopus Balanæorum, definiens subscripsi.

Eusebius episcopus civitatis h Seleucobeli, definiens subscripsi per Paulum episcopum Mariamnæ.

i Eutychianus episcopus Epiphaniæ, definiens subscripsi per Meletium episcopum Larissæ.

Paulus episcopus Mariamnæ, definiens subscripsi.

D Lampadius episcopus civitatis Rhaphanæorum definiens subscripsi per * Januarium diaconum meum. (* Joannem)

Alexander episcopus k Sebastæ civitatis, definiens subscripsi.

Philippus episcopus Adanæ civitatis, definiens subscripsi.

Hypatius episcopus Zephyrii civitatis, definiens subscripsi.

Theodorus episcopus Augustæ civitatis, definiens subscripsi.

Chrysippus episcopus civitatis Malli, definiens subscripsi.

Polychronius episcopus Epiphaniæ, definiens subscripsi.

E Joannes episcopus Flaviadis, definiens subscripsi.

A Ῥωμανὸς ἐπίσκοπος Εὐδοξιουπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἴβας ἐπίσκοπος Ἐδέσσης, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἐπίσκοπος Κλαυδιουπόλεως Ἰσαυρίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

* Ἰουλιος ἐπίσκοπος Κελενδέρεως τῆς Ἰσαυρίας, ὁρίσας ὑπέγραψα. (* Γελωνδὸ)

Τύραννος ἐπίσκοπος Γερμανικουπόλεως τῆς Ἰσαυρίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἐπίσκοπος πόλεως Διοκαισαρείας, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ τοῦ ἀναγνώστου μου Νείλου.

Αἰλιανὸς ἐπίσκοπος πόλεως Σελινοῦντος, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ τοῦ ὑποδιακόνου μου Παύλου.

Ἀκάκιος ἐπίσκοπος πόλεως Ἀντιοχείας Ἰσαυρίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἐπιφάνιος ἐπίσκοπος πόλεως Κέστρου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀμμώνιος ἐπίσκοπος πόλεως Ἰωτάπης, ὁρίσας ὑπέγραψα.

* Μέγαλος ἐπίσκοπος πόλεως Φιλαδελφείας, ὁρίσας ὑπέγραψα. (* Γεμίνλος)

Μάρκος ἐπίσκοπος Ἀρεθούσης, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Τιμοθέου ἐπισκόπου Βαλαναίων.

Τιμόθεος ἐπίσκοπος Βαλαναίων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Εὐσέβιος ἐπίσκοπος πόλεως Σελευκοβήλου, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Παύλου ἐπισκόπου Μαριάμης.

Εὐτυχιανὸς ἐπίσκοπος Ἐπιφανείας, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Μελετίου ἐπισκόπου Λαρίσσης.

Παῦλος ἐπίσκοπος Μαριάμης, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Λαμπάδιος ἐπίσκοπος πόλεως Ραφανεῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Ἰωάννου διακόνου μου.

Ἀλέξανδρος ἐπίσκοπος πόλεως Σεβαστῆς, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Φίλιππος ἐπίσκοπος πόλεως Ἀδάνης, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ὑπάτιος ἐπίσκοπος πόλεως Ζεφυρίου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἐπίσκοπος Αὐγούστης πόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Χρύσιππος ἐπίσκοπος πόλεως Μάλλου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Πολυχρόνιος ἐπίσκοπος Ἐπιφανείας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἐπίσκοπος Φλαβιάδος, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἰνδι-

BALUZII NOTÆ.

a Hunc Facundus lib. 5. cap. 3. scribit nonagesimum subscripsisse in ista actione sexta, & hic est octuagesimus quintus. Itaque oportet excidisse olim librariis aliquot Episcoporum nomina.

b Legendum *Celenderis*, ut in libro Corbeiensi; eamque lectionem confirmant etiam alii codices.

c Paris. *Germanicopolis Isauria*. Reliqui legunt *Germanopolis*, & non habent vocem *Isauria*.

d Omnes libri veteres, *Nilum*.

e Divion. *Acbylas*.

f Paris. *Cestro*. Deest in Divionensi.

g Divion. *Theodorum*.

h Idem codex, *Seleucopolis*.

i Ita codex Parisiensis & veteres editiones. At Divionensis habet *Eutitius*, Corb. *Eutychius*. Rusticus vero admonet in Acumitensi codice scriptum fuisse *Eutitianus*.

k Veteres libri, *Sebastiæ*.

Ινδιμος ἐπίσκοπος Εἰρηνουπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα. A

Ιουλιανὸς ἐπίσκοπος πόλεως Ρωσῦ, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Σωφρόνιος χωρεπίσκοπος, ποιούμενος λόγον ὑπὲρ Βασσιανοῦ ἐπισκόπου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Εὐλόγιος ἐπίσκοπος πόλεως Φιλαδελφείας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Πρόκλος ἐπίσκοπος πόλεως Σαδράων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θεοδόσιος ἐπίσκοπος πόλεως Κανώθας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ορμίσδας ἐπίσκοπος Φιλιππουπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα. B

Δαμιανὸς ἐπίσκοπος πόλεως Σιδῶνος, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἐπίσκοπος Τριπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ολύμπιος ἐπίσκοπος Πανεάδος, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Παῦλος ἐπίσκοπος Πτολεμαΐδος, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Παῦλος ἐπίσκοπος πόλεως Αράδου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θωμᾶς ἐπίσκοπος Πορφυρεῶνος, ὁρίσας ὑπέγραψα. C

Πορφύριος ἐπίσκοπος * Βοτρυῶνος, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Τιμοθέου Διακόνου. (* Βοτρύω̃ν,)

Φωσφόρος ἐπίσκοπος Ορθωσιάδος, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Τιμοθέου Διακόνου.

Οὐράνιος ἐπίσκοπος πόλεως Εμέσης, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ιωσὴφ ἐπίσκοπος Ηλιουπόλεως Φοινίκης, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ιορδάνης ἐπίσκοπος * Βίλης, ὁρίσας ὑπέγραψα. (* Βίλης,)

Βαλέριος ἐπίσκοπος πόλεως Λαοδικείας τῆς Φοινίκης, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θωμᾶς ἐπίσκοπος Εὐαρείας, ὁρίσας ὑπέγραψα. D

Θεοδώρητος ἐπίσκοπος Κύρου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ρουφῖνος ἐπίσκοπος Σαμοσατέων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ιωάννης ἐπίσκοπος Γερμανικείας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Τιμόθεος ἐπίσκοπος Δολιχῆς, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Εὐόλκιος ἐπίσκοπος Ζεύγματος, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Αθανάσιος ἐπίσκοπος Πέῤῥης, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Indimus episcopus Irenopolis, definiens subscripsi.

Julianus episcopus [a] Rhosi civitatis, definiens subscripsi.

[b] Sophronius chorepiscopus, sermonem faciens pro Bassiano episcopo ([c] Mopsuestiensi) definiens subscripsi.

Eulogius episcopus civitatis [d] Philadelphiæ, definiens subscripsi.

[e] Proclus episcopus [f] Adranorum civitatis, definiens subscripsi.

Theodosius episcopus civitatis [g] Canothæ, definiens subscripsi.

Hormisda episcopus Philippopolis, definiens subscripsi.

Damianus civitatis [h] Sidonis, definiens subscripsi.

Theodorus episcopus Tripoleos, definiens subscripsi.

Olympius episcopus Paneadis, definiens subscripsi.

Paulus episcopus Ptolemaidis, definiens subscripsi.

Paulus episcopus civitatis Aradi, definiens subscripsi.

Thomas episcopus Porphyrionis, definiens subscripsi.

Porphyrius episcopus [i] Botrorum, definiens subscripsi per Timotheum diaconum.

Phosphorus episc. Orthosiadis, definiens subscripsi per Timotheum diaconum.

Uranius episcopus Emisæ, definiens subscripsi.

Joseph episcopus Heliopolis Phœnices, definiens subscripsi.

Jordanus episcopus * [k] Abilæ, definiens subscripsi. (* Bilæ,)

[l] Valerius episcopus Laodiceæ civitatis, definiens subscripsi.

[m] Theonas episcopus Euriæ ([n] Phœnicis,) definiens subscripsi.

Theodoretus episcopus Cyri, definiens subscripsi.

Rufinus episcopus Samosatenus, definiens subscripsi.

Joannes episcopus Germaniciæ, definiens subscripsi.

Timotheus episcopus Dolichæ, definiens subscripsi.

Evoltius episcopus Zeugmatis, definiens subscripsi.

[o] Athanasius episcopus * [p] Pari, definiens subscripsi. (* Perrhæ)

BALUZII NOTÆ.

a Parif. *civitatis Rosa*.
b Divion. *Sophronius Episcopus*.
c *Mopsuestiensi*. Libri nostri non habent hanc vocem. Deest etiam in textu Græco.
d Parif. *civitatis Philadelphia*. e Veteres libri, *Petrus*.
f Ita Divionensis. Corb. *Adraorum*, Parif. *Arao*.
g Male in Parif. *Camothensi*. h Male in Corb. & Divion. *Tripolis*.
i Corb. *Bosrtorum*, Divion. *Botrynorum*, Parif. *Botrionensi*. l Divion. *Valerianus*.
k Ita Parisiensis. At Corb. *Asabila*, Divion. *Elba*.
m Corb. *Thomas E. Evaria*. Parif. *Thomas E. Eunaria*. Divion. *Thomas Episcopus Varia*
n *Phœnicis*. Hanc vocem non agnoscunt codices Corb. & Divionensis.
o Parif. *Anastasius*. p Divion. & Corb. *Perra*, Parif. *Pera*.

Zebennus episcopus Martyropolis, definiens subscripsi.
Callinicus episcopus Apameæ, definiens subscripsi.
Cajumas episcopus Marcopolis, definiens subscripsi.
Joannes episcopus civitatis Carrhensium, definiens subscripsi.
Abraamius episcopus [a] Circensii, definens subscripsi.
Maizi. Leucadius episcopus * [b] Thinniensis, definiens subscripsi.
[c] Noe episcopus Cephacastelli, definiens subscripsi.
Atarbius episcopus Trapezuntis, civitatis, definiens subscripsi.
Joannes episcopus Polemonii, definiens subscripsi.
Gratidianus episcopus Cerasuntis civitatis, definiens subscripsi.
Julianus episcopus Tabiæ, definiens subscripsi.
Meliphthongus episcopus Juliopolis, definiens subscripsi.
[d] Hypericius episcopus Asponensium, definiens subscripsi.
Acacius episcopus civitatis Cinnæ, definiens subscripsi.
Euphrasius episcopus Laganiæ, definiens subscripsi.
Cecropius episcopus Sebastopolis, definiens subscripsi.
Joannes episcopus Nicopolis definiens subscripsi.
Anatolius episcopus civitatis [e] Satalorum, definiens subscripsi per Dorotheum presbyterum.
Atticus episcopus civitatis Zelorum, definiens subscripsi.
Antiochus * Antiochus episcopus Sinopis, definiens subscripsi.
Paralius episcopus civitatis [f] Andropororum, definiens subscripsi per Eucharium diaconum.
Iberorum * Uranius episcopus * [g] Himerorum, definiens subscripsi per Paulum presbyterum meum.
Acacius episcopus civitatis [h] Ariarathiæ, definiens subscripsi.
Heraclius episcopus civitatis [i] Comanorum, definiens subscripsi.
Adolius episcopus civitatis [k] Arabissi, definiens subscripsi per [l] Adelphium chorepiscopum.

A Ζέβεννος ἐπίσκοπος Μαρτυρουπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Καλλίνικος ἐπίσκοπος Απαμείας, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Καϊουμᾶς ἐπίσκοπος Μαρκοπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Ιωάννης ἐπίσκοπος πόλεως Καῤῥῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Αβραάμιος ἐπίσκοπος Κιρκησίου, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Λευκάδιος ἐπίσκοπος Μνίζου, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Νόης ἐπίσκοπος Κηφᾶς, ὁρίσας ὑπέγραψα.
B
Ατάρβιος ἐπίσκοπος πόλεως Τραπεζοῦντος, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Ιωάννης ἐπίσκοπος Πολεμωνίου, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Τρατιδιανὸς ἐπίσκοπος πόλεως Κερασοῦντος, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Ιουλιανὸς ἐπίσκοπος Ταβείας, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Μελίφθογγος ἐπίσκοπος Ιουλιοπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Υπερέχιος ἐπίσκοπος Ασπόνων, ὁρίσας ὑπέγραψα.
C Ακάκιος ἐπίσκοπος πόλεως Κίννης, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Ευφράσιος ἐπίσκοπος Λαγανίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Κεκρόπιος ἐπίσκοπος Σεβαστοπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Ιωάννης ἐπίσκοπος Νικοπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Ανατόλιος ἐπίσκοπος πόλεως Σαταλων, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Δωροθέου πρεσβυτέρου.
Αττικὸς ἐπίσκοπος Ζήλων, ὁρίσας ὑπέγραψα.
D * Αντίοχος ἐπίσκοπος Σινώπης, ὁρίσας ὑπέγραψα. * Αντιοχο
Παράλιος ἐπίσκοπος πόλεως Ανδράπων, ὁρίσας ὑπέγραψα δι' Εὐχαρίου διακόνου,
Οὐράνιος ἐπίσκοπος Ιβώρων, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Παύλου πρεσβυτέρου μου.
Ακάκιος ἐπίσκοπος πόλεως Αριαραθείας, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Ηράκλειος ἐπίσκοπος πόλεως Κομάνων, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Αδόλιος ἐπίσκοπος πόλεως Αραβισσοῦ, ὁρίσας ὑπέγραψα δι' Αδελφίου χωρεπισκόπου
E

Δό-

BALUZII NOTÆ.

a Paris. *Circensium*, Divion. *Cercensium*.
b Divion. & Corb. *Maizi*, Paris. *Maizu*. Legendum *Maizi*.
c Corb. & Divion. *Noes Episcopus Cepha similiter*. Paris. *Johannes Episcopus Neocesar*.
d Corb. *Hyperechius*.
e Paris. *Sagalon*.
f Divion. & Corb. *Andrapoderum*, Paris. *Andrapone*.
g Corb. *Theorum*, Divion. *Hiberorum*, Paris. *Sbororum*.
h Veteres libri *Ariarathia* vel *Ariarathiai*.
i Paris. *Comanenses*.
k Veteres libri, *Arabia*.
l Paris. *Filadelfum*.

Δόμνος ἐπίσκοπος Κουκουσοῦ, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Εὐφρονίου πρεσβυτέρου.

Ἰωάννης ἐπίσκοπος Ἀρκης, ὁρίσας ὑπέγραψα χειρὶ πρεσβυτέρου Ὀξίε.

Θεοδόσιος ἐπίσκοπος Ναζιανζοῦ πόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀριστόμαχος ἐπίσκοπος Κολωνείας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀπραγμόνιος ἐπίσκοπος πόλεως Τίου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ῥῆνος ἐπίσκοπος Ἰουνοπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Αἰθέριος ἐπίσκοπος Πομπηϊουπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θεμίστιος ἐπίσκοπος Ἀμάστριδος, διὰ Φιλοτίμου πρεσβυτέρου ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἐπίσκοπος Ἡρακλείας Πόντου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Γενέθλιος ἐπίσκοπος Κρατείας, ὁρίσας ὑπέγραψα δι' Εὐλογίου πρεσβυτέρου.

Θεόφιλος ἐπίσκοπος Ἀδριανουπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ πρεσβυτέρου μου Πελαγίου.

Ἐλπίδιος ἐπίσκοπος πόλεως τῶν Θερμῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀκύλας ἐπίσκοπος Εὐδοξιάδος, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Μυστήριος ἐπίσκοπος πόλεως Ἀμμωρίου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Κυριακὸς ἐπίσκοπος Τρωκνάδων, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ χειρὸς Χρυσίππου πρεσβυτέρου.

Λογγῖνος ἐπίσκοπος πόλεως Ὀρκιστοῦ, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Σερῆνος ἐπίσκοπος Μαξιμιανουπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Πέτρος ἐπίσκοπος τῆς μητροπόλεως Γαγγρῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα ὑπὲρ Πολυχρονίου ἐπισκόπου Δαδύβρων, καὶ Θεοδώρου ἐπισκόπου Σώρων.

Αἰθέριχος ἐπίσκοπος Σμύρνης, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Παύλου διακόνου.

Εὐσέβιος ἐπίσκοπος πόλεως Κλαζομενῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Κυριακὸς ἐπίσκοπος πόλεως Αἰγῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Μάμας ἐπίσκοπος πόλεως Ἀνινήτου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Λεόντιος ἐπίσκοπος Μαγνησίας Μαιάνδρου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Κοῖντος ἐπίσκοπος πόλεως Φωκαίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

A Domnus episcopus Cucusi, definiens subscripsi per Euphronium presbyterum.

Joannes episcopus Arcæ, definiens subscripsi per manum Ocrei presbyteri.

Theodosius episcopus civitatis Nazianzi, definiens subscripsi.

Aristomachus episcopus [a] Coloniæ, definiens subscripsi.

Apragmonius episcopus civitatis Tii, definiens subscripsi.

Rhenus episcopus [*] Junopolis, definiens subscripsi. *Junopolis.*

Ætherius episcopus Pompejopolis, definiens subscripsi (per Epiphanium presbyterum.)

B

Themistius episcopus Amastridis, per Philotimum presbyterum definiens subscripsi.

Theodorus episcopus Heracleæ Ponti, definiens subscripsi.

Genethlius episcopus Cratiæ, definiens subscripsi per Eulogium presbyterum.

Theophilus episcopus Hadrianopolis, definiens subscripsi per Pelagium presbyterum meum.

Elpidius Episcopus civitatis [b] Thermarum, definiens subscripsi.

C

[c] Aquilas episcopus Eudoxiadis, definiens subscripsi.

Mysterius episcopus civitatis Ammorii, definiens subscripsi.

Cyriacus episcopus [d] Trognadorum, definiens subscripsi per manum Chrysippi presbyteri.

Longinus episcopus civitatis Orcisti, definiens subscripsi.

Serenus episcopus Maximianopolis, definiens subscripsi.

[f] Petrus episcopus metropolis Gangrenorum, definiens subscripsi [g] pro Polychronio episcopo [*] [h] Dabliorum, [i] & Theodoro episcopo [*] [k] Solorum. *Dadyborum. Sororum.*

D

Ætherichus episcopus Smyrnæ, definiens subscripsi per Paulum diaconum.

Eusebius episcopus civitatis [l] Clazomenarum, definiens subscripsi.

Cyriacus episcopus [*] [m] Ægeæ, definiens subscripsi. *Ægeon.*

Mamas episcopus [*] Aninetensis, definiens subscripsi. *civitatis Anetni.*

Leontius episcopus [n] Magnesiæ [o] Mæandri, definiens subscripsi.

E

[p] Quintus episcopus [q] Phocienfis civitatis, definiens subscripsi.

Pro-

BALUZII NOTÆ.

a Divion. *Colonia*, reliqui *Calonia*. b Idem codex, *ton Thermon*.
c Divion. & Corb. *Acylas*. d Iidem libri male *Prognadorum*. Melius Paris. *Trocnadon*.
e Paris. & Corb. *Orcista*, Divion. *Arcisti*. f Paris. *Petrus & metropolitanus Gangrorum*.
g Veteres libri *& pro*. h Corb. *Dadiborum*, Divion. *Dabriborum*, Paris. *Dabrona*.
i Veteres libri, *& pro Theodoro*.
k Divion. *Sororum*, Corb. *Sororum*, Paris. *Syrorum*.
l Corb. *Clazomenon*, Paris. *Clazomenus*, Divion. *Lazomenatorum*, id est, *Clazomenatorum*. Sic enim emendandum. m Divion. *Eglea*, Corb. *Egle*, Paris. *Ergate*.
n Paris. *Magnefiadis*. o *Maeandri*. Deest in omnibus antiquis exemplaribus.
p Divion. *Colatus*. Paris. *Quintillus Ep. Focaden*. q Corb. *Photia*.

Proclus episcopus * a Argissæ civitatis, definiens subscripsi. [* Argizorum]

Thomas episcopus * b Alalcomenus, definiens subscripsi. [* Aulicomenus,]

Olympius episcopus Theodosiopolis, definiens subscripsi.

Philippus episcopus * c Novæ aulæ, definiens subscripsi. [* Theodosiopolis,]

Rufinus episcopus d Briulenus, definiens subscripsi.

Marcellinus episcopus Metropolis civitatis, definiens subscripsi.

e Isaias episcopus f Elaitanus, definiens subscripsi.

Paulinus episcopus Theodosiopolis definiens subscripsi.

Julianus episcopus civitatis Hypæporum, definiens subscripsi.

Hesperius episcopus Pitanæ civitatis, definiens subscripsi.

Proterius episcopus g Myrrhinæ civitatis, definiens subscripsi.

h Basilicus episcopus Palæopolis, definiens subscripsi.

Petrus episcopus civitatis Dardaniorum, definiens subscripsi.

Thalassius episcopus i Parii civitatis, definiens subscripsi.

k David episcopus Adrianorum, definiens subscripsi.

Eulalius episcopus civitatis Pioniorum, definiens subscripsi.

Pionius episcopus Troadis civitatis, definiens subscripsi.

Mæonius episcopus Nyssæ civitatis, definiens subscripsi.

Stephanus episcopus * l Primnesiæ, definiens subscripsi. [* Permalai,]

m Theosebius episcopus Ilii, definiens subscripsi.

* Hermias episcopus Abydi civitatis, definiens subscripsi. [Hermes.]

Daniel episcopus civitatis Lampsaci, definiens subscripsi.

Patricius episcopus * n Adramyteorum definiens subscripsi. [* Adrianutherorum,]

Menecrates episcopus civitatis o Carysforum, definiens subscripsi.

Cossinius episcopus Hierocæsareæ civitatis definiens subscripsi.

Andreas episcopus * p Dædalorum, definiens subscripsi per Cossinium episcopum. [* Agalorum,]

A Πρόκλ☉ ἐπίσκοπ☉ πόλεως Ἀργιζῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θωμᾶς ἐπίσκοπ☉ Αὐλῆς Κώμης, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ὀλύμπι☉ ἐπίσκοπ☉ Θεοδοσιουπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Φίλιππος ἐπίσκοπ☉ Νέας αὐλῆς, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ῥουφῖν☉ ἐπίσκοπ☉ πόλεως Βριούλων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Μαρκελλῖν☉ ἐπίσκοπ☉ πόλεως Μητροπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἡσαΐας ἐπίσκοπ☉ Ἐλαΐτης, ὁρίσας ὑπέγραψα.

B Παυλῖν☉ ἐπίσκοπ☉ Θεοδοσιουπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἰουλιανὸς ἐπίσκοπ☉ πόλεως Ὑπαίπων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἑσπέρι☉ ἐπίσκοπ☉ πόλεως Πιτάνης, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Προτέρι☉ ἐπίσκοπ☉ πόλεως Μυρρίνης, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Βασιλικὸς ἐπίσκοπος Παλαιᾶς πόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Πέτρ☉ ἐπίσκοπ☉ πόλεως Δαρδάνης, ὁρίσας ὑπέγραψα.

C Θαλάσσι☉ ἐπίσκοπ☉ πόλεως Παρίου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Δαυὶδ ἐπίσκοπ☉ Ἀδριανῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Εὐλάλι☉ ἐπίσκοπ☉ πόλεως Πιονίων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Πιόνι☉ ἐπίσκοπ☉ πόλεως Τρωάδ☉, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Μαίονι☉ ἐπίσκοπ☉ πόλεως Νύσσης, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Στέφαν☉ ἐπίσκοπ☉ πόλεως * Ποιμανηνοῦ, ὁρίσας ὑπέγραψα. [* Poemaneni.]

D Θεοδόσιος ἐπίσκοπος Ἰλίου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἑρμῆς ἐπίσκοπος πόλεως Ἀβύδου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Δανιὴλ ἐπίσκοπος πόλεως Λαμψάκου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Πατρίκιος ἐπίσκοπος Ἀδραμυττηνῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Μενεκράτης ἐπίσκοπος πόλεως Κερασαείων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Κοσσίνιος ἐπίσκοπος πόλεως Ἱεροκαισαρείας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀνδρέας ἐπίσκοπος Ἀγαλῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Κοσσινίου ἐπισκόπου.

Ἠλίας

BALUZII NOTÆ.

a Corb. *Aregizorum*, Divion. *Arizitorum*, Parif. *Argilon*.

b Parif. *Auliucomer*. Divion. *uici aethrii*. Post hunc vero veteres libri addunt: *Olympius Episcopus Theodosipoli, similiter*. c Corb. *Neas aulei*, reliqui, *Neas aulis*.

d Corb. *Arulorum*, Divion. *Areulorum*. Parif. *Aricla*. Legendum, *Briniorum*.

e Male in Parif. *Esnas*. f Divion. & Corb. *Elaitorum*, Parif. *Eleona*.

g Divion. & Corb. *Myrena*, Parif. *Myrnia* pro *Myrina*.

h Veteres libri: *Basilius Episcopus Paleaspolees*. i Parif. *Paraui*.

k Male Parif. *Dacila*. l Corb. *Pymeniui*, Colb. *Pimeniuli*, Parif. *Pimania*.

m Divion. *Theodolus E. Ilii*. Corb. *Theodulus E. Ilii*. Parif. *Theosebius E. Iliopolis*.

n Corb. *Adrianotherorum*, Divion. *Adrianotyrorum*, Parif. *Adrianutherorum*.

o Corb. *Cerassenorum*, Divion. *Cerasset*, Parif. *Cerasenorum*.

p Corb. *Atalorum*, Divion. *Satalorum*, Parif. *Sagalorneus*. Paulo supra Anatolius Setalorum subscribit per Dorotheum Presbyterum.

Ἠλίας ἐπίσκοπος πόλεως Βλανδοῦ, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Πολύκαρπος ἐπίσκοπος πόλεως Γαβαλῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Πατρίκιος ἐπίσκοπος πόλεως Ἀκρασοῦ, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Παῦλος ἐπίσκοπος Τριπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀμάχιος ἐπίσκοπος Σεπτῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Λεύκιος ἐπίσκοπος πόλεως Ἀπόλλωνος ἱεροῦ, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Γέμελλος ἐπίσκοπος πόλεως Στρατονικείας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀλκιμήδης ἐπίσκοπος Σιλάνδου Λυδίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Διονύσιος ἐπίσκοπος Λυδίας Ἀτταλείας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Στέφανος ἐπίσκοπος Λιμύρων, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Νικολάου ἐπισκόπου τῆς Ἀκαρασσαίων πόλεως, διὰ τὸ ἀρρωστεῖν με.

Ζηνόδοτος ἐπίσκοπος τῆς Τελμησσέων μητροπόλεως, καὶ Μακρᾶς τῆς νήσου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Φρόντων ἐπίσκοπος τῆς Φασηλιτῶν πόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Φίλιππος ἐπίσκοπος πόλεως Βαλβουραίων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἐπίσκοπος πόλεως Ἀντιφέλλου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Λεόντιος ἐπίσκοπος Ἀράξων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀντίπατρος ἐπίσκοπος Καρασσαίων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀνδρέας ἐπίσκοπος τῆς Τλωαίων πόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Νικόλαος ἐπίσκοπος πόλεως Ἀκαρασοῦ, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ῥωμανὸς ἐπίσκοπος τῆς βουβωναίων πόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Δοκιμάσιος ἐπίσκοπος πόλεως Μαρωνείας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Νικίας ἐπίσκοπος πόλεως Μεγάρων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀθανάσιος ἐπίσκοπος πόλεως Ὀποῦντος, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Δομνῖνος ἐπίσκοπος Πλαταιέων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ὀνήσιμος ἐπίσκοπος Ἄργους, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Μαρκιανὸς ἐπίσκοπος πόλεως Εὐροίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

A Elias episcopus civitatis [a] Bleandri, definiens subscripsi.

Polycarpus episcopus civitatis Gabalorum, definiens subscripsi.

Patricius episcopus * [b] Acamassenus, definiens subscripsi. *civitatis Acrassi,*

Paulus episcopus Tripolis, definiens subscripsi.

Amachius episcopus * [c] Septenorum, definiens subscripsi. *Septorum,*

[d] Leucius episcopus Apollinis fani, definiens subscripsi.

B Gemellus episcopus Stratoniciæ civitatis, definiens subscripsi.

Alcimedes episcopus Silandi Lydiæ, definiens subscripsi.

Dionysius episcopus Attaliæ Lydiæ, definiens subscripsi.

Stephanus episcopus Limyrensium, definiens subscripsi per Nicolaum episcopum [e] Acarassenum, eo quod ægrotarem.

Zenodotus episcopus Telmessi metropolis, & [f] Macræ insulæ, definiens subscripsi.

Fronton episcopus civitatis [g] Phaselitarum, definiens subscripsi.

C Philippus episcopus civitatis * [h] Liburnensium, definiens subscripsi. *Balburorum,*

Theodorus episcopus civitatis [i] Antiphelli, definiens subscripsi.

Leontius episcopus civitatis [k] Araxorum, definiens subscripsi.

Antipater episcopus * [l] Cauni, definiens subscripsi. *Carasseorum, vel Cerasseorum*

[m] Andreas episcopus Tloæorum civitatis, definiens subscripsi.

Nicolaus episcopus civitatis Acarassi, definiens subscripsi.

Romanus episcopus civitatis [n] Bubonensium, definiens subscripsi.

D [o] Docimasius episcopus civitatis Maroneæ, definiens subscripsi.

Niceas episcopus civitatis [p] Megarensium, definiens subscripsi.

Athanasius episcopus civitatis Opuntis, definiens subscripsi.

Domninus episcopus [q] Platæensium, definiens subscripsi.

Onesimus episcopus Argorum, definiens subscripsi.

* Marcus episcopus [r] Eurœæ civitatis, definiens subscripsi. *Marcianus*

Pere-

BALUZII NOTÆ.

a Corb. *Balandi*, reliqui *Blandi*.
b Veteres libri, *Acrassi*.
c Divion. *Septorum*. Corb. *Setiorum*, Parif. *Sesti*.
d Parif. *Leucius Episcopus Apolloniadis*.
e Divion. & Corb. *Acrasia*, Parif. *Acarasseorum*.
f Codex Corbejensis, *Macra*: Divionensis habet *magna*. quam lectionem ex Græco acceperunt & reposuerunt editores Romani. Codex Parif. *parva*, quod confirmat lectionem libri Corbejensis & veterum editionum.
g Veteres libri, *Phaselitorum*.
h Corb. & Divion. *Balluronsium*. Parif. *Balburorum*.
i Divion. *Amisfalli*.
k Parif. *Arazor*,
l Corb. *Sarrasseorum*, Divion. *Crasseorum*, Parif. *Cerasseom*
m Corb. & Divion. *Antipater*.
n Parif. *Bubonerorum*.
o *Docimasius Episc. Baronsium*. Deest in libro Parisiensi, & in ejus loco ponitur *Docimasius Episcopus Maroniæ*. Uterque autem extat in Corb. & Divion.
p Parif. *Oprasorum*.
q Idem codex, *Plageorum*.
r Corb. *Euoria*.

A Peregrinus episcopus civitatis Phœnices, definiens subscripsi.

Eutychius episcopus Hadrianopolis, definiens subscripsi.

Claudius episcopus [a] Anchiazi, definiens subscripsi.

Soterichus episcopus [b] Corcyræ civitatis, definiens subscripsi.

Dionysius episcopus civitatis Antiochiæ, definiens subscripsi.

Joannes episcopus civitatis [c] Alindorum, definiens subscripsi.

[d] Flacillus episcopus * [e] Assi, definiens subscripsi. (* Iassi)

B Papias episcopus civitatis [f] Erizorum, definiens subscripsi.

Dionysius episcopus [g] Heracleæ civitatis Latmi, definiens subscripsi.

Menander episcopus Heracleæ Salbacis, definiens subscripsi.

Eupithius episcopus Stratoniciæ civitatis, definiens subscripsi.

Joannes episcopus civitatis [h] Amazonis, definiens subscripsi.

Tynchanius epscopus Apolloniadis civitatis, definiens subscripsi.

C Theodoretus episcopus civitatis [i] Anabladorum, definiens subscripsi.

Joannes episcopus Gnidi, definiens subscripsi.

Calandion episcopus civitatis Halicarnassi, definiens subscripsi (per Julianum presbyterum.)

Daniel episcopus civitatis [k] Cadorum, definiens subscripsi.

Modestus episcopus Sebastæ civitatis, definiens subscripsi.

(Paulus episcopus Aristii, definiens subscripsi.)

D Eulalius episcopus civitatis [l] Silbii, definiens subscripsi.

[m] Chariton episcopus Dionysiopolis, definiens subscripsi.

Joannes episcopus Trapezopolis, definiens subscripsi.

Gennadius episcopus Acmoneorum, definiens subscripsi.

[n] Thomas episcopus Theodosiopolis, definiens subscripsi. [o]

Gennadius episcopus civitatis Mossynorum, definiens subscripsi.

Περεγρῖνος ἐπίσκοπος πόλεως Φοινίκης, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Εὐτύχιος ἐπίσκοπος Ἀδριανουπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Κλαδαῖος ἐπίσκοπος Ἀγχιασμοῦ, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Σωτήριχος ἐπίσκοπος πόλεως Κερκύρας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Διονύσιος ἐπίσκοπος πόλεως Ἀντιοχείας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἐπίσκοπος Ἀλινδῶν πόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Φλακχίλλιος ἐπίσκοπος Ἰασοῦ, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Παπίας ἐπίσκοπος πόλεως Ἐρίζης, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Διονύσιος ἐπίσκοπος πόλεως Ἡρακλείας * Ἀ... πόλμου, ὁρίσας ὑπέγραψα. (* Λάτμου)

Μαίανδρος ἐπίσκοπος πόλεως Ἡρακλείας * Σαλμάκης, ὁρίσας ὑπέγραψα. (* Σαλβάκης)

Εὐπείθιος ἐπίσκοπος πόλεως Στρατονικείας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἐπίσκοπος πόλεως Ἀμαζόνος, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Τυγχάνιος ἐπίσκοπος πόλεως Ἀπολλωνιάδος, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θεοδώρητος ἐπίσκοπος πόλεως Ἀλαβανδῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἐπίσκοπος Κνίδου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Καλανδίων ἐπίσκοπος πόλεως Ἁλικαρνασοῦ, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Δανιὴλ ἐπίσκοπος πόλεως Κάδων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Μόδεστος ἐπίσκοπος πόλεως Σεβαστῆς, ὁρίσας ὑπέγραψα.

. . . .

Εὐλάλιος ἐπίσκοπος πόλεως Σιβλείας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Χάρης ἐπίσκοπος Διονυσιουπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἐπίσκοπος Τραπεζουπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Γεννάδιος ἐπίσκοπος Ἀκμοναίων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θωμᾶς ἐπίσκοπος Θεοδοσιουπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Γεννάδιος ἐπίσκοπος πόλεως Μοσυνῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Εὐα-

BALUZII NOTÆ.

a Veteres libri, *Anchiasmi*. b Iidem libri, *Corquira*.

c Corb. & Divion. *Alindinorum*, Paris. *civitatis Alindi*.

d Hæc subscriptio deest in codice Parisiensi. e Corb. *Gass*, Divion. *Zass*.

f Paris. *civitatis Herilis*. Corb. *Ermess*, Divion. *Herma*.

g Paris. *Antiochia*. Corb. *Heraclia Lacmi*, Divion. *Lagmi*.

h Divion. *Amazuatis*. i Paris. *civitatis Alabanda*.

k Idem codex, *Cladorum*. l Veteres libri, *Siblia*.

m Paris. *Charus*, Corb. *Carus*, Divion. *Eucharius*. n Deest in codice Divion.

o *Gerdio Episcopus Chadalma similiter*. Istius subscriptionis nulla est mentio in textu Græco, neque in codicibus Parisiensi & Divionensi. In Corbejensi primo ponuntur duæ notæ, quarum una proxime accedit ad g Latinorum, altera ad 5. notam numeralem; & postea additur *: diocli ad alma similiter*. Sic ergo habuit Crabbus in suo codice. Puto autem dubium non esse quin locus sit mendosissimus, ac fortassis ea omnia esse delenda.

Εὔανδρος ἐπίσκοπος πόλεως Διοκλείας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Γερόντιος ἐπίσκοπος πόλεως Βασιλινουπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀλφειὸς ἐπίσκοπος πόλεως Μυνδοῦ, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Διογένης ἐπίσκοπος πόλεως Ὀρθωσιαίων, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Θεοκτίστου πρεσβυτέρου.

Ζωτικὸς ἐπίσκοπος πόλεως Ἁρπασῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Φιλοθέου πρεσβυτέρου.

Μίρος ἐπίσκοπος Εὐλάνδρων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Λουκιανὸς ἐπίσκοπος πόλεως Ἴψου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Φίλιππος ἐπίσκοπος πόλεως Λυσιάδος, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἐπιφάνιος ἐπίσκοπος πόλεως Μιδαίου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀβέρκιος ἐπίσκοπος Ἱερᾶς πόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Κυριακὸς ἐπίσκοπος πόλεως Εὐκαρπίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Εὐστάθιος ἐπίσκοπος πόλεως Δοκιμίου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀκύλας ἐπίσκοπος Αὐροκρῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Βασίλειος ἐπίσκοπος Νακωλείας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Στρατήγιος ἐπίσκοπος Πολυβότου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Νεοπτόλεμος ἐπίσκοπος πόλεως Κόρνων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Παῦλος ἐπίσκοπος πόλεως Δέρβης, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Πλούταρχος ἐπίσκοπος πόλεως Λύστρων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Εὐγένιος ἐπίσκοπος πόλεως Καννῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ῥουφῖνος ἐπίσκοπος πόλεως Ὕδης, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Τύραννος ἐπίσκοπος πόλεως Ὁμοναδῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀχόλιος ἐπίσκοπος πόλεως Λαρανδῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Εὐτρόπιος ἐπίσκοπος Ἀλανδῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Παῦλος ἐπίσκοπος Φιλομηλίου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Παυλῖνος ἐπίσκοπος Ἀπαμείας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θεότεκνος ἐπίσκοπος Τυραείου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

A Evandrus episcopus civitatis Diocliæ, definiens subscripsi.

Gerontius episcopus civitatis Basilinopolis, definiens subscripsi.

Alphius episcopus civitatis Myndi, definiens subscripsi.

Diogenes episcopus civitatis Orthosiæ, definiens subscripsi per Theoctistum presbyterum.

Zoticus episcopus civitatis Harpasensium, definiens subscripsi per Philotheum presbyterum.

Mirus episcopus Eulandrorum, definiens subscripsi. B

Lucianus episcopus [a] Ipsensis, definiens subscripsi.

Philippus episcopus Lysiadis civitatis, definiens subscripsi.

Epiphanius episcopus * [b] Midanensis definiens subscripsi. * Midai,

Abercius episcopus Hierapolis definiens subscripsi.

Cyriacus episcopus civitatis Eucarpiæ, definiens subscripsi.

* [c] Eusthathius episcopus civitatis Docimii, definiens subscripsi. * Eustochius

C Aquilas episcopus Aurocrorum, definiens subscripsi.

Basilius episcopus Nacoliæ, definiens subscripsi.

Strategius episcopus Polyboti, definiens subscripsi.

Neoptolemus episcopus civitatis [d] Cornensium, definiens subscripsi.

Paulus episcopus [e] Derbæ civitatis, definiens subscripsi.

Plutarchus episcopus civitatis Lystrorum, definiens subscripsi.

D Eugenius episcopus civitatis [f] Cannorum, definiens subscripsi.

* Rufus episcopus [g] Sidæ, definiens subscripsi. * Rufinus ep. civitatis Hydæ,

Tyrannus episcopus civitatis [h] Homonadorum, definiens subscripsi.

Acholius episcopus [i] Larandorum civitatis, definiens subscripsi.

Eutropius episcopus * [k] Alindorum, definiens subscripsi. * Adada,

Paulus episcopus [l] Philomelii, definiens subscripsi.

Paulinus episcopus Apameæ, definiens subscripsi.

* Theoctistus episcopus [m] Tyrii, definiens subscripsi. * Theotecnus ep. Tyriaii,

Eor-

BALUZII NOTÆ.

a Veteres libri, *Ipse*, *Ips*, *Ipse*. b Divion. & Corb. *Midai*, Paris. *Milas*.
c Paris. *Avertius*. d Veteres libri, *Cornorum*.
e Paris. *Derbia*. f Veteres libri, *Canorum*. g Paris. *Idisa*.
h Idem codex, *Imonadorum*, Divion. *Themanorum*, Corb. *Themonadorum*.
i Divion. *Alandorum*, Paris. *Aralandorum*. k Paris. *Adadonia*.
l Veteres libri & hoic & alibi docent legendum esse *Philomelii*. Post hunc vero codices Corb. & Divion. repetunt subscriptionem Plutarchi Episcopi Lystrorum.
m Divion. *Tyra*, Paris. *Tyragi*.

Eorticius episcopus Nicopolis Pisidiæ, A definiens subscripsi.

* Cyrus episcopus [b] Siniandi, definiens subscripsi. (* Cyrillus)

Libanius episcopus civitatis * [c] Pari Lycaoniæ, definiens subscripsi. (* Paraliorum)

Alexander episcopus Seleuciæ, definiens subscripsi.

Olympius episcopus Sozopolis, definiens subscripsi.

* [d] Fontejanus episcopus Sagalassi, definiens subscripsi. (* Frontinianus,)

Messalinus episcopus Laodiceæ, definiens subscripsi per [e] Adilum chorepiscopum. B

Bassonas episcopus Neapolis, definiens subscripsi.

Florentius episcopus Hadrianopolis, definiens subscripsi.

* Musianus episcopus [f] Limeorum, definiens subscripsi. (* Musonius, f. Limenum,)

Manasses episcopus Theodosiopolis, definiens subscripsi.

Joannes episcopus [g] Bargylæ, definiens subscripsi.

Florentius episcopus Lesbi Tenedi, definiens subscripsi per Evelpistum chorepiscopum. C

Tryphon episcopus Chii insulæ, definiens subscripsi.

Epaphroditus episcopus civitatis [h] Tamasii, definiens subscripsi.

[i] Soteres episcopus civitatis [k] Theodosianæ, definiens subscripsi.

Heliodorus episcopus civitatis Amathuntis, definiens subscripsi (per Soterem episcopum Theodosianæ.)

Didymus episcopus Lapithi, definiens subscripsi (per Epaphroditum episcopum Tamasii.)

* Proechius episcopus Arsinoes, definiens subscripsi per Soterem episcopum (Theodosianæ.) D (* Proiechius.)

[l] Epiphanius episcopus Solorum, definiens subscripsi per Soterem episcopum (Theodosianæ.)

Photinus episcopus [m] Chythorum, definiens subscripsi per Dionysium diaconum.

Joannes episcopus Messenæ civitatis definiens subscripsi.

Ophelimus episcopus [n] Tegeæ civitatis, definiens subscripsi.

Ἐορτίκιος ἐπίσκοπος Νικοπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Κύριλλος ἐπίσκοπος Σινιάνδου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Λιβάνιος ἐπίσκοπος πόλεως Παραλίων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀλέξανδρος ἐπίσκοπος Σελευκείας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ὀλύμπιος ἐπίσκοπος Σωζοπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Φροντινιανὸς ἐπίσκοπος Σαγαλασσοῦ, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Μεσσαλῖνος ἐπίσκοπος Λαοδικείας, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Δαδίτου χωρεπισκόπου.

Βασσωνᾶς ἐπίσκοπος Νέας πόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Φλωρέντιος ἐπίσκοπος Ἀδριανουπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Μουσιανὸς ἐπίσκοπος Λιμβῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Μανασσῆς ἐπίσκοπος Θεοδοσιουπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἐπίσκοπος Βαργυλίου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Φλωρέντιος ἐπίσκοπος Λέσβου Τενέδου, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Εὐελπίστου χωρεπισκόπου.

Τρύφων ἐπίσκοπος Χίου τῆς νήσου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἐπαφρόδιτος ἐπίσκοπος πόλεως Ταμάσου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Σωτηρᾶς ἐπίσκοπος πόλεως Θεοδοσιανῆς, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἡλιόδωρος ἐπίσκοπος πόλεως Ἀμαθοῦντος, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Δίδυμος ἐπίσκοπος Λαπίθου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Προσέχιος ἐπίσκοπος Ἀρσινόης, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἐπιφάνιος ἐπίσκοπος Σόλων, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Σωτηρᾶ ἐπισκόπου.

Φωτεινὸς ἐπίσκοπος Χύθρων, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Διονυσίου διακόνου.

Ἰωάννης ἐπίσκοπος πόλεως Μεσσήνης, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ὠφέλιμος ἐπίσκοπος πόλεως Τεγέας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Εἰρη-

BALUZII NOTÆ.

a Ita codex Paris. Reliqui habent *Setbericus*.
b Paris. & Corb. *Siniandi*. Male in Divion. *Silandi*.
c Hanc lectionem supra ostendimus non convenire cum vetustis exemplaribus. Isthic in codice Divion. scriptum est *Parali*, in Corb. *Paralea*, in Paris. *Paraleorum*, nulla Lycaoniæ mentione.
d Corb. *Frontianus*, Paris. *Fontianus*, Divion. *Florentianus*. Male utrobique.
e Divion. *Adaditum*, Paris. *Daditum*, Corb. *Dadetum*.
f Veteres libri *Limenorum* vel *Liminorum*.
g Paris. *Vargilia*, Corb. *Bargylii*, Divion. *Asgeli*.
h Veteres libri, *Gamasi*.
i Corb. & Paris. *Seteras*, Divion. *Setbericus*.
k Corb. *Theodosiana*, Divion. *Theodosiadis*.
l Hæc subscriptio deest in codice Parisiensi.
m Corb. *Cytherensium*. Paris. *Cernensium*.
n Paris. *Tergeas*.

Εἰρηναῖος ἐπίσκοπος πόλεως Ναυπάκτου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Κύριλλος ἐπίσκοπος πόλεως Σύβεντος, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Γεννάδιος ἐπίσκοπος πόλεως Κνωσοῦ, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Εὐσέβιος ἐπίσκοπος πόλεως Ἀπολλωνιάδος, συναινέσας, καὶ ὑπέγραψα.

Δημήτριος ἐπίσκοπος Λάμπης, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Εὐφρατᾶς ἐπίσκοπος Ἐλευθέρνης, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Παῦλος ἐπίσκοπος Καντάνου, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Χρυσογόνου πρεσβυτέρου.

Σώζων ἐπίσκοπος Φιλίππων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Εὐσέβιος ἐπίσκοπος Δοβήρου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Μαξιμῖνος ἐπίσκοπος Σερρῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Νικόλαος ἐπίσκοπος Στοβῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Δαρδάνιος ἐπίσκοπος Παρλαᾶ, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἐπίσκοπος Παρθικοπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Κυριάκου πρεσβυτέρου.

Ὁνωρᾶτος ἐπίσκοπος πόλεως Θάσου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θεόφιλος ἐπίσκοπος Ἀριασσοῦ, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Νέων ἐπίσκοπος Σιλλίου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Διόδοτος ἐπίσκοπος πόλεως Λυσιναίων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Μάρας ἐπίσκοπος πόλεως Κοδρυλῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Μαρκελλίνου ἐπισκόπου.

Παῦλος ἐπίσκοπος πόλεως Πέγλων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Μαρκελλῖνος ἐπίσκοπος πόλεως Ἰσινδῶν, συναινέσας, καὶ ὑπέγραψα.

Μακεδὼν ἐπίσκοπος πόλεως * Μανδοῦ, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Εὐδόξιος ἐπίσκοπος πόλεως Ἐτεννῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Αὐρήλιος ἐπίσκοπος πόλεως Ἀδραμεντηνῆς, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Μαρκιανὸς ἐπίσκοπος πόλεως Κοραλλίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

* Forte Μαγύδου Baeid.

A Irenæus episcopus civitatis a Naupacti, definiens subscripsi.

Cyrillus episcopus civitatis b Subriti, definiens subscripsi.

Gennadius episcopus Gnossi civitatis, consensi & subscripsi.

c Eusebius episcopus civitatis Apolloniadis, definiens subscripsi.

d Demetrius episcopus e Lappæ definiens subscripsi.

Euphratas episcopus Eleuthernæ, definiens subscripsi.

Paulus episcopus f Cantani, definiens subscripsi per Chrysogonum presbyterum.

B Sozon episcopus Philippensis, definiens subscripsi.

Eusebius episcopus * g Topirensium, definiens subscripsi. * Doberi.

h Maximinus episcopus Serrensium, definiens subscripsi.

Nicolaus episcopus Stoborum, definiens subscripsi.

Dardanius episcopus * i Bargalæ, definiens subscripsi. * Parlae.

Joannes episcopus k Parthicopolis, definiens subscripsi per * Cyriacum presbyterum. * Cyrillum.

C Honoratus episcopus civitatis l Thassi, definiens subscripsi.

Theophius episcopus Ariassi, definiens subscripsi.

Neon episcopus m Psyllenus, definiens subscripsi.

Diodotus episcopus civitatis n Lysimachorum, definiens subscripsi.

Maras episcopus civitatis * o Cordilusorum, definiens subscripsi per Marcellinum episcopum (Isindensem.) * Codrylorum.

Paulus episcopus * p Tlotorum, definiens subscripsi. * Puglorum.

D Marcellinus episcopus civitatis q Isindorum, consensi & subscripsi.

Macedonius episcopus civitatis * Magidis, definiens subscripsi. * Maudi.

Eudoxius episcopus civitatis r Etennorum, definiens subscripsi.

s Aurelius episcopus t Adrumetinus, definiens subscripsi.

Marcianus episcopus civitatis u Coralliæ, definiens subscripsi.

Euge-

BALUZII NOTÆ.

a Divion. *Naupacti*. b Parif. *Subritorum*.
c Deest in codice Corbeiensi. In Divionensi vocatur *Heladit*.
d Divion. & Corb. *Meirius*. e Parif. *Lappi*, reliqui *Lampa*.
f Sic etiam supra. At in Corb. & Divion. scriptum est *Cantali*.
g Male in Parif. *Serrorum*. h Divion. *Maximus*.
i Jam supra vidimus subscriptionem Episcopi Bargylæ. In hoc loco codex Corb. habet *Farula*, Divion. *Faroli*, Parif. *Barla*.
k Nomen urbis cujus Episcopus fuit hic Joannes, deest in omnibus antiquis exemplaribus; pro quo in Corbeiensi positum est *is*.
l Corb. *Thasi*, Parif. *Tharsi*, Divion. *Thalassi*.
m Corb. & Divion. *Silyi*, Parif. *Sylui*.
n Veteres libri, *Lysineorum*.
o Divion. & Corb. *Codrylensium*. Parif. *Codrunis*.
p Corb. & Divion. *Pataloru*m, Parif. *Puglon*.
q Corb. & Divion. *Sindorum*, Parif. *Sisinnen*.
r Parif. & Corb. *Stennorum*, Divion. *Stenorum*.
s Istius subscriptio deest in libro Parisiensi.
t Divion. *Adrumentinus*, Corb. *Adrimettinus*.
u Corb. & Divion. *Caraleorum*, Parif. *Caralei*.

Eugenius episcopus civitatis [a] Cotennorum, definiens subscripsi.

[b] Obrimus episcopus [c] Coracesii civitatis, definiens subscripsi.

Petrus episcopus civitatis Echinæorum, definiens subscripsi [d] per manum Sophronii [e] coepiscopi mei.

Eustathius episcopus gentis Saracenorum, definiens subscripsi.

Constantinus episcopus civitatis Demetriadis, definiens subscripsi.

[f] Resticianus episcopus Africanus, consensi & subscripsi.

Sabinianus episcopus [g] Perrhæ, definiens subscripsi.

Eudoxius episcopus Chomatis, definiens subscripsi.

Palladius episcopus Corydalorum definiens subscripsi per Eudoxium episcopum Chomatis.

Diogenes episcopus metropolis Cyzici, & pro absentibus episcopis [h] sub me constitutis, hoc est Alexandro civitatis [i] Ocæ, Gemello Melitopolis, Eustorgio [k] Scepsii, Eutychiano [l] Barensi, Accacio [m] Preconnesi, & Timotheo Germæ, consentiens subscripsi.

[n] Theodorus [o] episcopus Tarsi metropolis, & pro absentibus episcop. sub me constitutis, Sallustio [p] Corycensi, & Matroniano Pompejopolis, consentiens subscripsi.

Marinianus [q] episcopus metropolis Synnadorum, & pro absentibus reverendissimis episcopis qui sub me sunt, Helladio [r] Thyatiræ, Paulo civitatis [s] Amadassæ, Auxanonte civitatis [t] Præpenissi, Otreio [*] civitatis Cinnaborii, Auxanonte civitatis Bryzenorum, Jacobo [*] [u] Primnesiæ [x] insulæ, & Basilio civitatis [*] [y] Orei, consentiens subscripsi.

[*] Cyrus episcopus [z] Anazarbi metropolis, & pro absentibus episcopis sub me constitutis, Paregorio Castabalæ, [aa] Juliano Alexandriæ [bb] minoris, [cc] Eustathio (Rhisorum, [dd] Alexandro) [ee] Ægeorum, consentiens subscripsi.

A Εὐγένιος ἐπίσκοπος πόλεως Κοτεννῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ὄβριμος ἐπίσκοπος πόλεως Κορακησίου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Πέτρος ἐπίσκοπος πόλεως Ἐχιναίων, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ χειρὸς Σωφρονίου συνεπισκόπου μου.

Εὐστάθιος ἐπίσκοπος ἔθνους Σαρακηνῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Κωνσταντῖνος ἐπίσκοπος πόλεως Δημητριάδος, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ῥεστικιανὸς ἐπίσκοπος Ἀφρικῆς, συνῄνεσα, καὶ ὑπέγραψα.

B Σαβινιανὸς ἐπίσκοπος Πέῤῥης, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Εὐδόξιος ἐπίσκοπος Χώματος, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Παλλάδιος ἐπίσκοπος Κορυδάλων, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Εὐδοξίου ἐπισκόπου.

Διογένης ἐπίσκοπος μητροπόλεως Κυζίκου, καὶ ὑπὲρ τῶν ἀπόντων ἐπισκόπων τῶν ὑπ' ἐμὲ, τουτέστιν, Ἀλεξάνδρου πόλεως Ὄκης, Γεμέλλου Μελιτουπόλεως, Εὐστοργίου Σκηψίου, Εὐτυχιανοῦ Βάρης, Ἀκακίου Προικοννήσου, καὶ Τιμοθέου Γέρμης, συναινῶν ὑπέγραψα.

C Θεόδωρος ἐπίσκοπος Ταρσοῦ τῆς μητροπόλεως, καὶ ὑπὲρ τῶν ἀπόντων ἐπισκόπων τῶν ὑπ' ἐμὲ, Σαλουστίου Κωρύκου, καὶ Ματρωνιανοῦ Πομπηϊουπόλεως, συναινῶν ὑπέγραψα.

Μαρινιανὸς ἐπίσκοπος μητροπόλεως Συννάδων, καὶ ὑπὲρ τῶν ἀπόντων εὐλαβεστάτων ἐπισκόπων τῶν ὑπ' ἐμὲ, Ἑλλαδίου πόλεως [*] Τιχτορίου, Παύλου πόλεως Ἀμαδάσσης, Αὐξάνοντος πόλεως Πρακανείσου, Ὀτρείου πόλεως Κινναβορίου, Αὐξάνοντος πόλεως Βρύζου, Ἰακώβου πόλεως Πρυμνησσοῦ, καὶ Βασιλείου πόλεως Ὀξέου, συναινῶν ὑπέγραψα. [*] Τιμογεν.

D Κύριλλος ἐπίσκοπος Ἀναζάρβου τῆς μητροπόλεως, καὶ ὑπὲρ τῶν ἀπόντων ἐπισκόπων τῶν ὑπ' ἐμὲ, Παρηγορίου Κασταβάλης, Ἰουλιανοῦ [*] Ἀλεξάνδρου, Εὐσταθίου Αἰγῶν, συναινῶν ὑπέγραψα. [*] Ἀλεξανδρείας.

Ὀνη-

Margin: [*] Prymnessi civitatis. [*] Oxi. [*] Cyrillus

BALUZII NOTÆ.

a Veteres libri, *Cotenorum*.
b Divion. *Orbimius*, Corb. *Orbius*.
c Divion. *Coracii*. Corb. *Corace*.
d Paris. *per Sophronium coepiscopum* cccxl. *similiter*. Hic numerus, ut ego quidem arbitror, positus est ut significaretur hunc Episcopum esse trecentesimum quadragesimum eorum qui hactenus subscripserunt.
e Divion. *Chorepiscopi*.
f Meus Divion. *Restitutianus Episcopus Afer*. Istius subscriptio desideratur in libro Parisiensi.
g Divion. & Corb. *Persa*.
h Pro his verbis codex Parisiensis & heic & infra habet *qui sub me sunt*.
i Paris. *Oci*.
k Corb. *Sceni*, Divion. *Cypsii*.
l Paris. *Bara*, Corb. *Barea*, Divion. *Urea*.
m Divion. *Preconis*, Corb. *Preconesio*, Paris. *Preconisi*.
n Divion. & Corb. *Dorotheus*.
o Paris. *Tarsi metropolitanus*.
p Paris. *Corici*, Corb. *Corice*, Divion. *Cyriaco*.
q Paris. *metropolitanus Episcopus*.
r Corb. *Thiatiro*, Paris. *Tessori*, Divion. *Tenorio*.
s Corb. *Amada*, Paris. *Amadase*, Divion. *Amadisse*.
t Paris. *Promisi*, reliqui *Promisso*.
u Corb. *Prymnaessa*, Paris. *Primnasia*, Divion. *Prima Asia*.
x *Insulæ*. Hanc vocem vetera exemplaria non habent.
y Divion. & Corb. *Ueti*, Paris. *Orii*.
z Paris. *Cyrus Episcopus metropolitanus Anazarborum*.
aa Nulla hujus mentio in codice Divionensi.
bb *Min.* Istud deest in nostris exemplaribus.
cc Corb. *Eustachio Egorum*, Paris. *Eustachio Episcopo Egeorum*, Divion. *Eustatiorio*.
dd *Alexandro Egeorum*. Desideratur in codice Parisiensi.
ee Corb. *Egorum*, Divion. *Egeorum*.

Ὀνησιφόρος ἐπίσκοπος Ἰκονίου μητροπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα καὶ ὑπὲρ τῶν ἀπόντων ἐπισκόπων τῶν ὑπ' ἐμέ, Εὐγενίου πόλεως Βαράγγων, Διομήδους πόλεως Ἀμβλάδων, Ἀετίου Ἰσαυροπόλεως, Εὐσταθίου πόλεως [a] Σανδάβων, Ἡγεμονίου πόλεως Γαδαμαυῶν, Κόνωνος πόλεως Περγῶν, Ἀρματίου πόλεως Μισθείας, Ὀνησίμου πόλεως Ἰλιστρῶν, Ὀλυμπίου πόλεως Οὐσάδων.

A Onesiphorus [a] episcopus Iconii metropolis, definiens subscripsi & pro absentibus episcopis sub me constitutis, Eugenio civitatis [*] [b] Aranæ, [c] Diomede [d] Amblatensi, Aetio Isauropolis, [e] Eustacio civitatis [*] [f] Ebagenorum, [g] Hegemonio civitatis [*] [h] Gadarenorum; Conone civitatis [*] [i] Pergæ, Armatio civitatis [k] Misthæ, Onesimo civitatis [l] Cyzistrorum, Olympio civitatis [*] [m] Sadagenorum.

Βασίλειος ἐπίσκοπος Σελευκείας Ἰσαυρίας μητροπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα καὶ ὑπὲρ τῶν ἀπόντων ὑπ' ἐμὲ ἐπισκόπων, Ἀντωνίου Νεφελίδος, Ἰακώβου Ἀνεμουρίου, Νουνεχίου Χαράδρων, Διαφεροντίου Ὄλβης, Ἀντωνίου Δομετιουπόλεως, Στεφάνου Δαλισάνδου, Παύλου Ἱεραπόλεως, Μηνοδώρου Εἰρηνουπόλεως, Κόνωνος Βίδης.

B Basilius [n] episcopus Seleuciæ Isauriæ metropolis, definiens subscripsi & pro absentibus episcopis sub me constitutis, Antonio [o] Nephelidis, Jacobo Anemorii, [p] Nunechio Charadrorum, Diapherontio [*] [q] Olbassæ, [r] Antonio Domitiopolis, Stephano Dalisandi, Paulo Hierapolis, Menodoro [s] Irenopolis, Conone [*] [t] Isidis.

Νουνέχιος ἐπίσκοπος Λαοδικείας τῆς μητροπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα καὶ ὑπὲρ τῶν ἀπόντων ὑπ' ἐμὲ ἐπισκόπων, Συμμαχίου πόλεως Ἀττουδῶν, Φιλητοῦ πόλεως Χαρητόπων, Ἐπιφανίου πόλεως Κολασσῶν, Εὐαγόρα πόλεως Ἰλουζῶν, Ζωσίμου πόλεως Θεμισοῦ, Ἀντιόχου πόλεως Σαναῶν, Φιλαδέλφου πόλεως [*] Ἀτανάσου, Ἀρχμίου πόλεως Συννάδος, Ἡρακλείου πόλεως Κυδισσοῦ, Γαΐου πόλεως Ἀλιόνων, Ματθίου πόλεως Τεμβριθύρων, Φιλίππου πόλεως Πελτῶν, Τατιανοῦ πόλεως Φιλιππουπόλεως.

C Nunechius [u] episcopus Laodiceæ metropolis, definiens subscripsi & pro absentibus episcopis sub me constitutis, [x] Symmachio Attudorum, Phileto [*] [y] Ceratapensi, Epiphanio [z] Colossensi, Evagora Illuzorum, Zosimo Themissi, Antiocho civitatis [*] [aa] Neæ, Philadelphio civitatis, [*] [bb] Anthemusiæ, Aramio civitatis [cc] Synnai, Heraclio civitatis [dd] Cydissorum, Cajo civitatis [*] [ee] Egarorum, Matthia [ff] Temenithyrorum, Philippo civitatis [gg] Peltorum, Tatiano Philippopolis.

Ὀλύμπιος ἐπίσκοπος τῆς μητροπόλεως Κύπρου, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Ἐπαφροδίτου ἐπισκόπου πόλεως Ταμασσοῦ, καὶ ὑπὲρ τῶν ἀπόντων, Ἑρμολάου πόλεως [*] Καρπεταπόλεως, Ἀριστοκλέους Τιβεριουπόλεως, καὶ Νικοπολίωνος πόλεως....

Olympius [hh] episcopus metropolis Cypri definiens subscripsi per Epaphroditum episcopum [ii] Tamassi. & pro absentibus episcopis sub me constitutis Hermolao civitatis [kk] Carteriopolis, Aristoclide Tiberiopolis, Nicopolione civitatis...

Συμεώνης ἐπίσκοπος Ἀμίδης τῆς μητροπόλεως, ὑπέγραψα καὶ ὑπὲρ τῶν ὑπ' ἐμέ, Εὐσεβίου Μαρωνουπόλεως, Καϊουμᾶ Οὐαλαρσαπ-

D Symeonius episcopus Amidæ metropolis, subscripsi & pro episcopis sub me constitutis, [ll] Eusebio Maronopolis, Caiuma

Margin notes: [*] Barangeorum. [*] Samandorum. [*] Hydamoni. [*] Perborum. [*] Uladorum. [*] Olbæ. [*] Bida. [*] Charetaporum. [*] Sanaorum. [*] Ericandorum. [*] Atanassi. [*] Aliaenorum. [*] Karpeiak. [*] Bar[illegible]

BALUZII NOTÆ.

a Parif. Episcopus metropolitanus Iconia.
b Corb. Haraton, Parif. Baraterum, Divion. Baragon. c Divion. Damido.
d Corb. Ambladon, Divion. Sambladon, Parif. Ambladorum.
e Parif. Eustachio. f Divion. & Corb. Evagrorum, Parif. Sanbatron.
g Veteres libri, Igemonio. h Parif. Gadamanii, Corb. Gadamnao, Divion. Gadamnajo.
i Parif. Pertorum. k Veteres libri, Mystia.
l Corb. Hilistorum, Parif. Ilistrorum, Divion. Elistrorum. m Veteres libri, Sadorum.
n Parif. Episcopus metropolitanus Seleucia. o Idem codex, Nefelia.
p Parif. Nunecio Caradri. Divion. Nunechio Adradorum. q Parif. & Corb. Olba, Divion. Alba.
r Parif. Antonius Dometianopoli. Corb. Domnuzoli, Divion. Damnapoli.
s Corb. & Divion. Hirinopoli, Parif. Erinopoli.
t Corb. Ysida, Divion. Isbida, Parif. Bidi. u Parif. Episcopus Laodicia metropolitanus.
x Græcus textus habet: Συμμαχίου πόλεως Ἀττουδῶν. Codex Corb. Symmachiu polis Attuderum, Divion. Symmacho polis Attuderum, Parif. Symmacho civitatis Attuderum.
y Corb. Cheratapensi, Divion. Cerapensi, Parif. civitatis Ceratapon.
z Divion. & Corb. Colosensi, Parif. Colasserum. aa Corb. & Divion. Neensi, Parif. Sanao.
bb Corb. Atanassi, Divion. Atanassi, Parif. Atanassi. cc Parif. Stanati.
dd Veteres libri, Cydissi. ee Divion. & Corb. Ægorum, Parif. civitatis Alion.
ff Corb. & Divion. Temonotyrorum, Parif. Themenutyron. gg Parif. Pelsensium.
hh Parif. Episcopus metropolitanus Cypri.
ii Ita codex Parisiensis. Corbeiensis habet Athanasi, Divion. Athanasii.
kk Corb. Carteria Aristocles, Divion. Carteria Aristoclei, Parif. Charteriopolis Aristocla. Non intellexerunt hunc locum editores Romani, qui ex epitheto Charteriopolis effecerunt nomen hominis, & ex nomine Tiberii hominis fecerunt civitatem Tiberiopolis. Sic ergo reponendum. Hermolao civitatis Charteria Aristoclea, Tiberio Nicopolis, sive Nicopolitana civitatis [illegible].
ll Eusebio, Marono &c. Ista quidem sic distinguuntur in libro Corbeiensi et in antiquis editionibus. Sed ibi pro Gualara legimus Gualaras. In Divionensi vero ita scriptum est: Eusebio Maronii, Cajumo Gualarir, Ty-

* Sercio

ma Valarsecopolis, * Tyricio civitatis.... A per Petrum presbyterum.

Pergamius episcopus Antiochiæ Pisidiæ, subscripsi & pro absentibus religiosissimis episcopis prædictæ provinciæ, Apellio, Protogene, Marcellino, * Maximo, Timotheo, Eutropio, Armenio, Musonio.

Stephanus episcopus Ephesi metropolis, & pro religiosissimis episcopis absentibus sub me constitutis, hoc est, Eutropio civitatis Pergami, Flaviano civitatis [b] Adriacenorum, Maximo civitatis Assi, Aretiano civitatis [c] Antandrorum, Chrysogono civitatis * Cimæ, Alexandro Magnesiæ ([d] apud Sipylum,) [e] Eustathio civitatis Timbriæ, [f] Dracontio civitatis * Hydræ, Gennadio civitatis [g] Teorum, Juliano civitatis Lebedi, Alexandro civitatis Colophonis, [h] Zotico civitatis [i] Anæorum, Isidoro civitatis [k] Prienes Maximo ([l] Trallianorum, Sabatio,) [m] Mastaurorum, Eustorgio civitatis [n] Templi Jovis, Gerontio [o] Arcadiopolis, Thoma civitatis [p] Aulii, Rufino civitatis [q] Ilii, Joanne civitatis, * [r] Bargasorum, Basilio civitatis Asæorum, Alexandro civitatis * [s] Naulochi, per [t] Hesperium episcopum Pitanæ consentiens subscripsi.

* Mycæ
* Erythræorum,
* Barettosum
* Menaules

[u] Constantinus episcopus metropolis Bostrorum, & pro religiosissimis episcopis sub me constitutis, [x] Placo civitatis Gerasæ, [y] Zosio civitatis [z] Esbuntorum, [aa] Malcho civitatis * Avaræ, Gautonæ civitatis * [bb] Elanorum, [cc] Nonno civitatis [dd] Zerabenæ, Chilone Neapolis, Joanne civitatis Erræ, [ee] Jovio civitatis [ff] Nebæ, [gg] Caiano civitatis Medaborum, [hh] Severo Maximianopolis, Anastasio [ii] Anithæ, Solemo civitatis * [kk] Constantiæ, Mara Dionysiadis, consentiens subscripsi.

* Æni.
* Neelorum
* Constantiarum,

πόλεως, Σεργίῳ πόλεως..... διὰ Πέτρου πρεσβυτέρου.

Περγάμιος ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας τῆς Πισιδῶν μητροπόλεως, ὑπέγραψα καὶ ὑπὲρ τῶν ἀπόντων θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων τῆς προειρημένης ἐπαρχίας, Ἀπελλίου πόλεως, Πρωτογένους πόλεως, Μαρκελλίνου πόλεως, Μαξιμίνου πόλεως, Τιμοθέου πόλεως, Εὐτροπίου πόλεως, Ἀρμενίου πόλεως, Μουσωνίου πόλεως.

Στέφανος ἐπίσκοπος Ἐφέσου τῆς μητροπόλεως, καὶ ὑπὲρ τῶν ὑπ' ἐμὲ ὄντων θεοσεβεστάτων ἐπισκόπων, τουτέστιν, Εὐτροπίου πόλεως Περγάμου, Φλαβιανοῦ πόλεως Ἀδραμυτίου, Μαξίμου πόλεως Ἄσσου, Ἀρετιανοῦ πόλεως Ἀντάνδρου, Χρυσογόνου πόλεως Μύκης, Ἀλεξάνδρου πόλεως Μαγνησίας, Εὐσταθίου πόλεως Τεμβρίου, Δρακοντίου πόλεως Ἐρυθρῶν, Γενναδίου πόλεως Τέων, Ἰουλιανοῦ πόλεως Λεβέδου, Ἀλεξάνδρου πόλεως Κολοφῶνος, Ζωτικοῦ πόλεως Ἀναίας, Ἰσιδώρου πόλεως Πριήνης, Μαξίμου πόλεως Μασταυρῶν, Εὐστοργίου πόλεως Διὸς ἱεροῦ, Γεροντίου πόλεως Ἀρκαδιουπόλεως, Θωμᾶ πόλεως Αὐλίου κώμης, Ῥουφίνου πόλεως Ἰλίου, Ἰωάννου Βαργάσων, Βασιλείου πόλεως Ἀσσαίων, Ἀλεξάνδρου πόλεως Ναυλόχου, συναινέσας ὑπέγραψα διὰ Ἑσπερίου ἐπισκόπου Πιτάνης.

[illegible]σταντῖνος ἐπίσκοπος τῆς μητροπόλεως Βόστρων, καὶ ὑπὲρ τῶν ὑπ' ἐμὲ θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων, Πλάκου πόλεως Γεράσων, Ζωσίου πόλεως Ἐσβούντων, Μάλχου πόλεως Αἴνου, * Γαυτοῦ πόλεως Νείλων, Νόννου πόλεως * Ζεραβεννῆς, Χείλωνος πόλεως νέας πόλεως, Ἰωάννου πόλεως Ἔρρης, Ἰοβίου πόλεως Νέβης, Γαϊανοῦ πόλεως Μηδάβων, Σεβήρου Μαξιμιανοῦ πόλεως, Ἀναστασίου πόλεως Εὐτιμίας, Σολέμου πόλεως Κωνσταντίνης, Μαρᾶ πόλεως Διονυσιάδος, συναινέσας ὑπέγραψα.

* Γάυτου
* Ζεραβέννα

Θεο-

RALUZII NOTÆ.

... *ricio per Petrum*. In Parisiensi vero: *Eusebio Marono, Cajuma Walar Saccopolis, Sergio per Petrum*. Vide textum Græcum.

a Parif. & textus Græcus, *Maximino*.

b Corb. *Adramuntio*, Divion. *Adramyßi*, Parif. *Adramiti civitatis*.

c Parif. *Antadoruntdorum*.

d Hæc desunt in omnibus antiquis exemplaribus.

e Corb. *Eustathio Temeni*, Parif. *Eustasio Temeni civitatis*. Divion. *Eustatio Tenedi*.

f Hæc subscriptio non habetur in codice Parisiensi. In Corbeiensi legitur, *Dracotio Herutribensum*; in Divionensi *Dracontio Erotrinensium*, quam lectionem confirmat textus Græcus.

g Parif. & Corb. *Teorum*. Eandem lectionem habet Divionensis in margine, & in textu *Temorum*.

h *Zitico*. Ita Codex Corbeiensis. Reliqui habent *Zotico*.

i Divion. & Corb. *Anea*.

k Hanc lectionem exhibet codex Parisiensis. Corb. *Primene*, Divion. *Palmana*.

l Veteres libri, *Trallorum*.

m Male in Divion. & Corb. *Mastrorarorum*, pessime in Parif. *Martyrorum*.

n Parif. *Dios bium*. Sunt verba Græca.

o Parif. *Archiopolis*, Corb. *Aradiupolis*.

p Corb. & Divion. *Aulii etc. Rufini*, Parif. *Aulucome, Rufino, Johanne, Baretto, Basilio Ua*.

q *Ilii*. Hæc vox in nullo veterum exemplarium habetur.

r Corb. *Varettorum*, Divion. *Varesorum*. Hoc nomen deest in Parisiensi.

s Veteres libri, *Menaula*.

t Corb. *Eusebium*.

u Parif. *Constantius Ep. Bostrensium*.

x Divion & Corb. *Placto Gerasi*, Parif. *Placto Gerasorum*.

y Divion. *Zisio*, Parif. *Tosio*.

z Corb. *Ebuntorum*, Parif. *Erbuntorum*, Divion. *Sebunterorum*.

aa Corb. & Divion *Malcho Eni*, Parif. *Marco Ubacane*.

bb Divion. & Corb. *Elorum*, Parif. *Elom*.

cc Divion. *Anno*, & in margine, *al. Nonno*.

dd Parif. & Corb. *Zerabenna*, Divion. *Zerabanna*. Parisiensis post *Zerabenna* addit *Chilone*, & mox, *Johanne Errai*.

ee Divionensis habet: *Erregiovispoleos*. Melius in Parisiensi. *Johanne Errai, Jovio civitatis Nevi*.

ff Divion. *Nevis*. Parif. *Nevis*.

gg Corb. *Gaiano civitatis Midamon*, Divion. *Gajapoleos Mido Severopolis*, Parif. *Gajano Madabon Futima*.

hh Parif. *Severus Maximianopoleos*.

ii Veteres libri, *Eutimia*.

kk Iidem libri, *Constantina*.

Θεόδωρος ἐπίσκοπος τῆς μητροπόλεως Δαμασκοῦ, καὶ ὑπὲρ τῶν ὑπ' ἐμὲ θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων, Γαϊανοῦ πόλεως Παλμύρας, Δαδα πόλεως Χωχανόρων, Εὐσεβίου πόλεως Ἰαβρούδων, Θεοδώρου πόλεως Δαβρῶν, Ἀβραμίου πόλεως * Ἀρχαίων, Πέτρου πόλεως * Κοραδαίων, συναινέσας ὑπέγραψα.

A Theodorus episcopus metropolis Damasci, & pro religiosissimis episcopis sub me constitutis, Joanne civitatis Palmyræ, ᵃ ᶜ Cochena civitatis Danaborum, Eusebio civitatis ᵇ Jabrudorum, Theodoro civitatis ᶜ Dabrorum, Abraamio civitatis * ᵈ Alanorum, Petro civitatis * ᵉ Coradænorum, consentiens subscripsi.

Στέφανος ἐπίσκοπος τῆς μητροπόλεως Ἱεραπόλεως, καὶ ὑπὲρ τῶν ὑπ' ἐμὲ θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων, Οὐρανίου πόλεως Σύρων, Μαρᾶ πόλεως Ὠρίμων, Δαυὶδ πόλεως Εὐρώπου, Κοσμᾶ πόλεως Μαριαμνουπόλεως, συναινῶν ὑπέγραψα.

Stephanus episcopus metropolis ᶠ Hierapolis, & pro Deo amantissimis episcopis sub me constitutis, Uranio civitatis ᵍ Surorum, Mara civitatis ʰ Orimorum, David civitatis Europi, ⁱ Cosma ᵏ Marianopolis, consentiens subscripsi.

B

Γρηγόριος ἐπίσκοπος Ἀδριανουπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Gregorius episcopus Hadrianopolis, definiens subscripsi.

Ἰουβενάλιος ἐπίσκοπος Διβέλλου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Juvenalis episcopus Dibelli, definiens subscripsi.

Ὁ θειότατος, καὶ εὐσεβέστατος ἡμῶν δεσπότης πρὸς τὴν ἁγίαν σύνοδον εἶπε· λεγέτω ἡ ἁγία σύνοδος, εἰ κατὰ συναίνεσιν πάντων τῶν ὁσιωτάτων ἐπισκόπων ὁ νῦν ἀναγνωσθεὶς ὅρος ἐξεφωνήθη. * πάντες ἐβόησαν· πάντες οὕτως πιστεύομεν· μία πίστις, μία γνώμη· πάντες τὸ αὐτὸ φρονοῦμεν, πάντες συναινέσαντες ὑπεγράψαμεν, πάντες ὀρθόδοξοι ἐσμέν· αὕτη ἡ πίστις τῶν πατέρων· αὕτη ἡ πίστις τῶν Ἀποστόλων· αὕτη ἡ πίστις τῶν ὀρθοδόξων· αὕτη ἡ πίστις τὴν οἰκουμένην ἔσωσεν. Μαρκιανῷ νέῳ Κωνσταντίνῳ, νέῳ Παύλῳ, νέῳ Δαυίδ. τὰ ἔτη τοῦ Δαυὶδ τῷ βασιλεῖ. εὐσεβεῖ κύριε ζωὴν αὐτῷ, νέῳ Κωνσταντίνῳ, νέῳ Μαρκιανῷ. ὑμεῖς ἡ εἰρήνη τῆς οἰκουμένης. εὐσεβεῖ κύριε ζωὴν αὐτῷ. φυλάξει ὑμᾶς ἡ πίστις ὑμῶν. τὸν Χριστὸν τιμᾷς, αὐτός σε φυλάξει. τὴν ὀρθοδοξίαν σὺ ἐβεβαίωσας. ὡς οἱ Ἀπόστολοι, οὕτω πιστεύετε. * τῇ Αὐγούστῃ πολλὰ τὰ ἔτη. ὑμεῖς φωστῆρες τῆς ὀρθοδοξίας· διὰ τοῦτο πανταχοῦ εἰρήνη, τοὺς φωστῆρας τῆς εἰρήνης κύ-

C

ˡ Divinissimus & piissimus ᵐ noster ⁿ imperator ad sanctam synodum dixit: Dicat sancta synodus, ᵒ si secundum omnium sanctorum episcoporum * ᵖ expositionem, definitio nunc relecta, prolata est. * Omnes clamaverunt: ᑫ Omnes sic credimus: una fides, ʳ una voluntas. omnes idipsum sapimus, omnes consentientes subscripsimus, omnes orthodoxi sumus. Hæc fides patrum, hæc fides apostolorum, hæc fides orthodoxorum, hæc fides ˢ orbem terræ salvavit. Marciano novo Constantino, novo Paulo, novo David: ᵗ annos David imperatori. ᵘ pio domine vitam ei, novo Constantino, novo Marciano. ˣ Vos estis pax orbis. ʸ pio domine vitam ei. ᶻ Conservet vos fides vestra: ᵃᵃ Christus, quem honoras, ipse te custodiat. ᵇᵇ Orthodoxam fidem tu roborasti. sicut apostoli, ita ᶜᶜ creditis. ᵈᵈ Augustæ multos annos. Vos lumina ᵉᵉ orthodoxæ fidei. propter hæc ubique pax est. Lumina pacis domine tu custodi. ᶠᶠ Luminaria mundi

Margin: * Ἀρχαίων — Κοραδαίων. Duo Cho... Archaiorum, al. Aslanorum. * Παρασὶ... ὑπέγραψα... * confessionem. Latine legi, legimus, legit. * τῇ Αὐγούστῃ

PALUZII NOTÆ

a Corb. *Dadarrum bonacho*. Divion. *Dadarorum bonacho*. Sed hæc postrema vox addita est supra lineam. Paris. *Dadapolis Choaa Charon*.

b Paris. *Jambrudum civitatis*. Divion. *Jabradorum*.

c Corb. & Divion. *Danaborum*, Paris. *Dababorum*.

d Corb. & Divion. *Alanorum*. Paris. *Arlanorum*.

e Paris. & Corb. *Coradorum*, Divion. *Cadorum*.

f Paris. *Hierapolis metropolitanus, & pro qui sub me sunt reverentissimis Episcopis*.

g Paris. *Suron*.

h Divion. & Corb. *Orimorum*, Paris. *de Orimo*.

i Divion. *Cyma*; & in margine, *al. Cosma*.

k Paris. *Marianus*, reliqui *Marianopoli*. Postea sequitur in antiquis exemplaribus Divion. & Corb. *Ressa Fessy*; pro quo Parisiensis habet *Resa Fesa*. Et post hæc in Parisiensi adduntur hæ notæ. cxxx. fec. cccclxx. His autem notis indicari numerum Episcoporum qui huic definitioni fidei subscripserunt docet nos similis nota apposita in codice Parisiensi in fine ultimæ actionis. Quod confirmat etiam Ephræmius Patriarcha Theopolitanus in codice 229 Bibliothecæ Photii, ubi ait quadringentos & septuaginta Episcopos fidem Chalcedonensis Concilii subscribendo confirmasse. Sunt enim re vera cccclxx. numerando absentes pro quibus subscriptum est. In editione Romana adduntur etiam subscriptiones Gregorii Episcopi Hadrianopolitani & Juvenalis Dibellensis, quorum nulla mentio in nostris exemplaribus. Præter subscriptiones istas, aliæ per provincias distributæ reperiuntur in codice canonum Ecclesiæ Romanæ & in antiquis codicibus manu scriptis, quas Labbeus rejecit ad calcem Concilii. Quoniam illæ non extant in collectione antiqua, neque in ea quæ a Rustico nunc nomen habet, visum est eas omittere.

l Divion. & Paris. *Sacratissimus*.

m Legendum, *Dominus noster*. Error est typographicus editionis Labbeanæ.

n *Imperator*. Hæc vox deest in omnibus antiquis libris.

o Divion. *si secundum confessionem omnium*. Paris. *si confessio omnium reverentissimorum Episcoporum pronunciata est quæ in præsenti relecta est definitio*.

p *Expositionem*. Nullus veterum librorum habet hanc vocem.

q Paris. *Sic omnes credimus*.

r Idem codex, *una sententia, omnes idem sapimus*.

s Idem, *universum mundum*.

t Paris. *Anni*.

u Melius idem codex. *Pie domine*.

x Paris. *Vos pax estis universi mundi*.

y Item: *Pie domine*, Divion. *Piissime domine*; & in margine *al. Pie domine*.

z Divion. *Conservet*. Paris. *Custodiat*.

aa Corb. & Divion. *Christum quem honoras*. Paris. *Christum honoras*. Sic infra Corb. & Div. habent. *Christum quem colis*.

bb Paris. *Rectam fidem tu firmasti*.

cc Divion. *credidistis*; & in margine, *al. creditis*.

dd Paris. *Augustæ multi anni*.

ee Idem, *rectæ fidei*. Divion. & Corb. *orthodoxæ tantum*

ff Paris. *Lumina orbis terrarum domine custodi*

di domine tu custodi. [a] Perpetua memoria A novo Constantino. Quæ ex genere orthodoxa est, [b] Deus eam custodiat. [c] custodem fidei Deus custodiat. eam quæ semper pia est, Deus custodiat. [d] Pia, orthodoxa, quæ contraria est hæreticis, Deus eam custodiat. Omnes hæreticos tu fugasti: (Nestorium & Eutychem tu persecuta es.) Absit invidia a vestro imperio. [e] digni fide, digni Christo: [f] absit invidia a vestro regno. Fideles imperatores [g] sic honorantur. Deus custodiat [h] potestatem vestram: Deus pacificet imperium vestrum. Marcianus novus Constantinus, Pulcheria nova Helena. [i] Fidem tu ostendisti: zelum Helenæ tu * sectaris. Vestra vita, [k] munimen cunctorum est: [l] vestra fides, ecclesiarum gloria est

demonstrasti.

([m] Et post has voces) [n] divinissimus & piissimus dominus noster ad sanctam synodum dixit: [o] Licet laborem vestræ reverentiæ, fatigationemque fecerimus, tamen maximas gratias agimus omnium [p] salvatori Christo, quia multorum [q] errantium circa fidem amputata discordia, in unam eamdemque [r] religionem omnes nunc [s] una voluntate convenimus, sperantes * [t] celerrimam vestris [u] ad divinitatem precibus, [x] & circa omnia pacem nobis a Deo donari. [y] Omnes clamaverunt. [z] Hæc digna vestro imperio: hæc propria vestri regni: * hæc correctio vestri imperii; [aa] digne fide, digne imperio & C religione. [bb] Propter hæc pacificatur orbis terrarum. hæc digna vestro imperio. Per te [cc] orthodoxa fides [dd] firmata est, per te hæresis non est, Cælestis rex terrenum custodi. Per te firmata fides est. Cælestis * rex Augustam custodi. Per te fides firmata est.

* quamprimum omnia in melius converti vestris precibus, & super omnia.

* hoc opus.

* imperator

ρα φύλαξον· τὰς φωστῆρας τῆς εὐσεβείας πάρα φύλαξον. αἰωνία ἡ μνήμη νέῳ Κωνσταντίνῳ. τὴν ἀπὸ γένους ὀρθόδοξον ὁ Θεὸς * φυλάξει· τὴν φύλακα τῆς πίστεως ὁ Θεὸς φυλάξει· τὴν ἀεὶ εὐσεβῆ ὁ Θεὸς φυλάξει. τὴν εὐσεβῆ, τὴν ὀρθόδοξον, τὴν κατὰ τῶν αἱρετικῶν ὁ Θεὸς φυλάξει. ὅλους τοὺς αἱρετικοὺς σὺ ἐδίωξας. ἄπεστι φθόνος τῆς ὑμῶν βασιλείας· ἄξιοι τῆς πίστεως, ἄξιοι τοῦ Χριστοῦ· ἀπέστω φθόνος τῆς ὑμῶν βασιλείας, οἱ πιστοὶ βασιλεῖς οὕτω τιμῶνται. ὁ Θεὸς * φυλάξει τὸ κράτος ὑμῶν· ὁ Θεὸς * εἰρηνεύσει τὴν βασιλείαν ὑμῶν. Μαρκιανὸς νέος Κωνσταντῖνος. Πουλχερία νέα Ἑλένη. τὴν πίστιν σὺ ἐπεδείξω· τῆς Ἑλένης τὸν ζῆλον σὺ ἐπε- B δείξω. ἡ ὑμετέρα ζωὴ πάντων ἀσφάλεια· ἡ ὑμετέρα πίστις, δόξα τῶν ἐκκλησιῶν.

* εὐσεβῆ

* σώζει

* εἰρηνεύει

Ὁ θειότατος, καὶ εὐσεβέστατος ἡμῶν δεσπότης πρὸς τὴν ἁγίαν σύνοδον εἶπεν· εἰ καὶ κάματον τῇ ὑμετέρᾳ εὐλαβείᾳ, καὶ σκυλμὸν ἐποιησάμεθα, χάριν μεγίστην ὁμολογοῦμεν τῷ πάντων σωτῆρι Χριστῷ, ὅτι πολλῶν πλανωμένων περὶ τὴν πίστιν ἀναιρεθείσης τῆς διχονοίας, εἰς μίαν, καὶ τὴν αὐτὴν ὁμογνωμόνως θρησκείαν ἅπαντες συνήλθομεν, ἐλπίζοντες τὴν ταχίστην πρὸς τὸ κρεῖττον ταῖς ὑμετέραις πρεσβείαις, καὶ τὴν ἐπὶ πᾶσιν εἰρήνην ἡμῖν παρὰ τοῦ Θεοῦ δωρηθήσεσθαι. πάντες ἐβόησαν· ταῦτα ἄξια τῆς ὑμῶν βασιλείας· ταῦτα ἴδια τῆς ὑμῶν βασιλείας. τοῦτο C κατόρθωμα τῆς σῆς βασιλείας, ἄξιε τῆς πίστεως, ἄξιε τοῦ Χριστοῦ, ἄξιε τῆς βασιλείας, καὶ τῆς θρησκείας. διὰ ταῦτα εἰρηνεύει ἡ οἰκουμένη. ταῦτα ἄξια τῆς ὑμῶν βασιλείας. διὰ σοῦ ἡ ὀρθοδοξία ἐβεβαιώθη, διὰ σὲ οὐκ ἔστιν αἵρεσις. οὐράνιε βασιλεῦ, τὸν ἐπίγειον φύλαξον· διὰ σοῦ βεβαία ἡ πίστις. οὐράνιε

BALUZII NOTÆ

a Idem codex: *Sempiterna*.

b Idem. *a Deo custodiatur. Quæ semper pia est, a Deo se ortur. Custodem fidei Deus custodiat. Pia & orthodoxa, adversarium* (Corrig. *adversariam*) *hæreticorum Deus custodiat. Omnes hæreticos tu expulisti, Nestorium & Eutichen tu fugasti*.

c In hoc loco Rusticus quandam notam apposuit, & ait: *Quod adjicet a signo hoc, ambo Græci codices habent*. Non intelligeremus autem, ut arbitror, ad quæ verba referatur hæc annotatio Rustici, nisi erratum heic esset a veteri librario in codice Divionensi, qui verba quæ ei exciderant reposuit in margine. Sunt autem hæc. *Custodem fidei Deus custodiat. Ea quæ semper pia est Deus custodiat, Pio orthodoxo. Quæ contraria est hæreticis. Deus custodiat*. Hinc ergo colligere possumus ea fuisse addita a Rustico. Sed rursum heic oritur alia difficultas. Nam Rusticus in eodem loco, paulo ante superiorem annotationem, hanc ponit. *Quod ad est, in solo Acumitensi codice invenī*. Quomodo igitur fieri potest ut quod a Rustico adjectum est, extiterit in duobus codicibus Græcis, & in solo Acumitensi inventum sit? Haud dubie annotatio prior, quam nos postremo loco descripsimus, referenda est ad quasdam acclamationes earum quæ leguntur ante locum supra relatum ex codice Divionensi.

d Divion. *Pio orthodoxo*. Corb. *Pio orthodoxa*. Sic ergo legendum & distinguendum: *Pio, orthodoxa*. Primum refertur ad Marcianum, alterum ad Pulcheriam.

e *Digni fide &c.* usque *regno*. Hæc desunt in codice Corbeiensi.

f Divion. *a vestro imperio*. Paris. *Amanti Christum imperio*.

g Paris. *ita honorantur*.

h Idem codex, *potentiam*.

i *Fidem tu ostendisti*. Hæc desunt in Corbeiensi & Divion. & in antiquis editionibus. Codex Paris. habet: *Helena fidem demonstrasti. Helena zelum tu ostendisti*.

k Divion. *cunctorum cautela est*. Paris. *omnium tutela*.

l Paris. *Fides vestra gloria Ecclesiarum est*.

m *Et post has voces*. Hæc desunt in omnibus antiquis exemplaribus.

n Paris. *Piissimus & sacratissimus dominus noster ad sanctam*. Divion. *sacratissimus & piiss. Imperator ad sanctam*.

o Adeo diversa sunt verba istius interlocutionis in codice Parisiensi ut satius putem integrum locum describere quam varias lectiones referre. Sic ergo habet. *Etsi laborem vestra reverentia & fatigationem fecimus, maximas gratias confitemur omnium salvatori Deo quod multis errantibus circa fidem jam expulsa discordia, in unam eandemque religionem consentientes omnes convenimus, sperantes celerius ad meliora vestris orationibus universalem nobis pacem a Deo esse donandam*.

p Veteres libri & editiones, *salvanti Deo*.

q *Errantium*. Deest in libro Divionensi.

r Idem codex, *fidem*.

s *Una voluntate*, Hæc desunt in eodem libro.

t Divion. & Paris. *celerem*.

u *At divinitatem*. Et hæc quoque desunt in eodem exemplari Divionensi.

x Idem codex: *& meliorem super omnes pacem a Deo donari*.

y Divion. *Sancta synodus iterum clamavit*.

z Annotatio Rustici. Græci non habent. Paris. *Ista digna tuo imperio. Ista propria sunt vestri imperio. Hæc perfectio vestri imperii*.

aa In hoc loco insigniter erraverunt typographi qui Labbeanam editionem curarunt. Legendum ergo: *digne fide, digne Christo, digne imperio, digne fide & religione*; ut est in codicibus Corbeiensi & Divionensi & in antiquis editionibus. In Romana vero & in codice Parisiensi desunt hæc *digne fide*. Divionensis habet ubique *digni*.

bb Codex Paris. *Propter hoc pacem habet universus mundus. Hæc digna tuo imperio. Per te recta fides firma est. Propter te non est hæresis. Cælestis Imperator, terrenum custodi. Per te firma est fides. Cælestis Imperator, Augustum custodi. Unus Deus qui hoc peregit. Cælestis Imperator, Augustum custodi. Digni pace. Hæreticos tu fugasti*.

cc Divion. & Corb. *orthodoxia*.

dd Divion. *firma*. Sic etiam paulo post.

μόνε βασιλεῦ, τὴν Αὐγοῦσταν φύλαξον. διὰ σοῦ βεβαία ἡ πίστις. ὡς Θεὸς ὁ τοῦτο ποιήσας. ὀρθόδοξε βασιλεῦ, τὴν Αὐγοῦσταν φύλαξον. ἄξιος τῆς εἰρήνης. τοὺς αἱρετικοὺς σὺ ἐδίωξας. Νεστορίῳ καὶ Εὐτυχεῖ ἀνάθεμα· ἀνάθεμα καὶ Διοσκόρῳ. δι' ὑμᾶς ἡ πίστις, δι' ὑμᾶς ἡ εἰρήνη. αὕτη ἡ εὐχὴ τῶν ἐκκλησιῶν, αὕτη εὐχὴ τῶν ποιμένων. Νεστορίῳ, καὶ Εὐτυχεῖ, καὶ Διοσκόρῳ ἀνάθεμα.

Ὁ θειότατος, καὶ εὐσεβέστατος ἡμῶν δεσπότης πρὸς τὴν ἁγίαν σύνοδον εἶπε· τῆς εὐσεβοῦς, καὶ καθολικῆς ἡμῶν πίστεως παρὰ τῆς ἁγίας, καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου κατὰ τὴν τῶν πατέρων ἔκθεσιν φανερωθείσης, δίκαιον ὁμοῦ, καὶ συμφέρον εἶναι ἡ ἡμετέρα γαληνότης ἐδοκίμασε, πᾶσαν τὴν τοῦ λοιποῦ φιλονεικίας ἀφορμὴν περὶ τῆς εὐαγοῦς θρησκείας ἀναιρεθῆναι. εἴ τις τοίνυν ἰδιώτης, ἢ * στρατιώτης προσομιλήσας, ἢ εἰς κλῆρον τελῶν, δημοσίᾳ περὶ τῆς πίστεως ὄχλα γώγων συναγαγὼν, καὶ ἐν προσχήματι διαλέξεως θόρυβον ἐμποιεῖ, ἴστω, ὡς ὁ μὲν ἰδιώτης τυχὼν ἐπιγραφόμενος, τῆς βασιλίδος ἐξελαθήσεται πόλεως· ὁ δὲ στρατευόμενος περὶ τῆς ἑαυτοῦ στρατείας, καὶ ὁ κληρικὸς περὶ τοῦ ἰδίου βαθμοῦ κινδυνεύσει, καὶ ἑτέραις ὑποβληθήσονται τιμωρίαις. πάντες ἐβόησαν· πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ βασιλέως· τοῦ φιλοχρίστου βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη· τῷ εὐσεβεῖ, τῷ Χριστιανῷ· τὰς ἐκκλησίας σὺ ὤρθωσας, τὴν ὀρθοδοξίαν σὺ ἐστήριξας. τῆς Αὐγούστης πολλὰ τὰ ἔτη. τῇ εὐσεβεῖ, καὶ φιλοχρίστῳ. τὴν ὑμετέραν βασιλείαν ὁ Θεὸς * φυλάξει· τοὺς αἱρετικοὺς ὑμεῖς ἐξεβάλετε. Νεστορίῳ, καὶ Εὐτυχεῖ, καὶ Διοσκόρῳ ἀνάθεμα. ἡ τριὰς τοὺς τρεῖς καθεῖλεν· ἡ τριὰς τοὺς τρεῖς ἐξέβαλε. δι' αἰῶνος ἡ ὑμῶν βασιλεία.

* στρατιώ

* φυλάξοι

Ὁ θειότατος, καὶ εὐσεβέστατος ἡμῶν δεσπότης πρὸς τὴν ἁγίαν σύνοδον εἶπε· τινά ἐστι κεφάλαια, ἅτινα πρὸς τιμὴν τῆς ὑμετέρας εὐλαβείας ὑμῖν ἐφυλάξαμεν, πρέπον ἡγησάμενοι, παρ' ὑμῶν ταῦτα κανονικῶς κατὰ σύνοδον τυπωθῆναι, ἢ νόμοις θεσπισθῆναι ἡμετέροις. καὶ κατὰ κέλευσιν τοῦ θειοτάτου, καὶ εὐσεβεστάτου ἡμῶν δεσπότου, Βερονικιανὸς ὁ καθωσιωμένος σηκρητάριος τοῦ θείου κονσιστωρίου, τὰ κεφάλαια ἀνέγνω οὕτω.

Unus Deus, qui hoc fecit. Rex cælestis Augustam custodi, dignam[a] pacis. Hæreticos tu fugasti. Nestorio & Eutychi anathema: anathema & Dioscoro. [b] Per vos fides, per vos pax. Hæc oratio ecclesiarum. Hæc oratio pastorum. Nestorio & Eutychi & Dioscoro anathema.

([c] Et post has voces) [d] divinissimus & piissimus dominus noster ad sanctam synodum dixit: [e] Pia & catholica fide a sancta & universali synodo secundum patrum expositionem declarata, justum simul & [f] expediens esse nostra tranquillitas approbavit, omnem de cetero contentionis occasionem de sanctæ fidei religione penitus amputari. [g] Si quis igitur * idiota, vel militaris, seu clericus, publice de fide, turbam congregans, sub obtentu disputationis tumultum fecerit, sciat, quia si quidem idiota sit, ab urbe regia expelletur: militaris vero & clericus gradus sui periculum sustinebunt, & pœnis aliis subjacebunt. Omnes clamaverunt: [h] Multos annos imperatori, (multos annos Augustæ.) Christum amantis imperatoris multi anni: pio & Christiano (multi anni.) Ecclesias tu erexisti, orthodoxam fidem tu confirmasti. Augustæ orthodoxæ multos annos: [i] piæ & amatrici Christi. Imperium vestrum Deus [k] custodiat. [l] Vos hæreticos expulistis. Nestorio & Eutychi & Dioscoro anathema. [m] Trinitas hos tres damnavit, Trinitas hos tres ejecit. In perpetuum maneat vestrum imperium.

* privatus

[n] Divinissimus & piissimus [o] dominus noster ad sanctam synodum dixit: Quædam capitula sunt, quæ ad honorem vestræ reverentiæ vobis servavimus, decorum esse judicantes, a vobis hæc regulariter potius formari per synodum, quam nostra lege sanciri. Et jubente divinissimo & piissimo principe nostro, Beronicianus vir devotus, secretarius divini consistorii, capitula sic relegit.

α.

Τοὺς ἀληθῶς, καὶ εἰλικρινῶς τὸν μονήρη μετιόντας βίον τῆς ὀφειλομένης αὐτοῖς ἀξιοῦμεν τιμῆς. ἐπει-

I.

(a) Eos qui vere & sincere solitariam arripiunt vitam, debito honore [p] dignos judica-

(a) Aliæ versiones sunt hi Canones in Ep. 3. Pelagii II ad Episcopos Histriæ. Hard.

BALUZII NOTÆ.

a Corb. *digna pace*, Divion. *digne paci*, Paris. *digni pace*.
b Paris. *Propter vos fides, propter vos pax*.
c Annotatio Rustici. *Græci non habent*. Non extant in codice Parisiensi.
d Divion. & Paris. *Sacratissimus & piissimus*.
e Idem codex: *Pia & catholica fide a sancta & universali synodo secundum expositionem patrum manifestata, justum simul & expediens esse nostra serenitas approbavit omnem in reliquo controversiæ occasionem de religione sanctissima expellere. Ergo si quis privatus aut militans aut in clero connumeratus, publice de fide multitudinem colligens, sub obtentu disputationis tumultum fecerit, sciat quia qui privatus est a regali civitate expelletur, qui militat circa suam militiam & cleri.us circa proprium gradum periclitabuntur, & aliis submittentur pœnis*.
f Divion. *conveniens*; & in margine, *al. expediens*. g Idem codex. *Quisquis igitur*.
h Corb. & Divion. *Multos annos Imperatori, multos annos Augustæ. Pio & Christiano. Ecclesias tu correxisti. Orthodoxiam tu confirmasti. Augustæ multi anni. Orthodoxæ multos annos*. Corbeiensis hæc habet in margine: *Amanti Christo Imperatori. Pio & amatori Christi*. Paris. *Multi anni Imperatori amanti Christum. Imperatori multi anni piissimo & Christianissimo. Ecclesias tu erexisti. Rectam fidem tu confirmasti Multi anni Augustæ orthodoxæ*. i Paris. *piissimæ amanti Christum*.
k Idem codex, *custodit*. l Idem: *Hæreticos vos ejecistis*.
m *Trinitas hos tres ejecit*. Hæc neque in antiquis exemplaribus habentur, neque in antiquis editionibus.
n Paris. & Divion. *Sacratissimus*.
o Sic in Parisiensi. Pro his vero alii habent, *noster Imperator*.
p Corb. & Divion. *dignos efficimus*. Ita etiam veteres editiones.

Habetur inf. inter canones hujus concilii in ordine xxiv. dicamus. Quoniam vero quidam sub prætextu solitariæ vitæ & ecclesias & communes [a] perturbant causas; placuit nullum quidem [b] ædificare monasterium præter voluntatem episcopi civitatis, neque in [c] possessione præter voluntatem domini possessionis. Eos vero monachos, qui per singulas civitates sunt atque provincias, subjici episcopo, & quietem amplecti, & intendere [d] solum jejunio & orationi, & neque ecclesiasticis, neque publicis importunos [e] rebus * existere; nisi forte jubeatur eis propter necessariam causam ab episcopo civitatis. Sed neque potestatem habere monachos suscipiendi in monasteriis suis servos, aut inscriptitios, præter voluntatem dominorum.

* se implicare

A δὴ δέ τινες τῷ μοναχικῷ κεχρημένοι προσχήματι, καὶ τὰς ἐκκλησίας, καὶ τὰ κοινὰ διαταράττουσι πράγματα, ἔδοξε, μηδένα μὲν οἰκοδομεῖν μοναστήριον παρὰ γνώμην τοῦ τῆς πόλεως ἐπισκόπου, μήτε δὲ ἐν κτήμασι παρὰ γνώμην τοῦ δεσπότου τοῦ κτήματος· τοὺς δὲ καθ' ἑκάστην πόλιν, καὶ χώραν μονάζοντας ὑποτετάχθαι τῷ ἐπισκόπῳ, καὶ τὴν ἡσυχίαν ἀσπάζεσθαι, καὶ προσέχειν μόνῃ τῇ νηστείᾳ, καὶ τῇ προσευχῇ, μήτε δὲ ἐκκλησιαστικοῖς, ἢ δημοσίοις παρενοχλεῖν πράγμασιν, εἰ μή ποτε ἄρα ἐπιτραπεῖεν διὰ χρείαν ἀναγκαίαν ἀπὸ τοῦ τῆς πόλεως ἐπισκόπου. μήτε μὴν ἐξουσίαν ἔχειν τοὺς μονάζοντας δέχεσθαι ἐν τοῖς ἑαυτῶν μοναστηρίοις δούλους, ἢ ἐναπογράφους, παρὰ γνώ- B μην τῶν δεσποτῶν.

II.

xxi. Can. iii. Quoniam vero aliqui clericorum & monachorum pecuniæ amore languentes, curis mundanarum rerum semetipsos subjiciunt, [f] aut possessionum conductores, aut procuratores constituti, [g] aut in domibus ([h] sæcularium) observantes, tamquam * dispensatores effecti: placuit huic sancto & magno concilio, nullum clericum conducere possessiones, aut [i] procurationem [k] suscipere; nisi forte ei a proprio episcopo jubeatur ecclesiasticarum possessionum habere solicitudinem. Si quis autem [l] post hanc definitionem aut ipse conducere præsumpserit, aut per alium quemlibet hanc curam suscipere, [m] ecclesiasticæ pœnæ subdatur: quod si in contentione perstiterit, dignitate [n] privetur.

* dispositores

β.

Ἐπειδή δέ τινες τῶν ἐν τῷ κλήρῳ κατειλεγμένων καὶ τῶν μοναζόντων, τὴν φιλοχρηματίαν νοσοῦντες, εἰς φροντίδας βιωτικῶν πραγμάτων ἑαυτοὺς ἐμβάλλουσι, μισθωταὶ κτημάτων, ἢ ἐπίτροποι καθιστάμενοι, ἢ οἰκίαις προσεδρεύοντες, ὡς διοικοῦντες· ἔδοξε τῇ ἁγίᾳ ταύτῃ, καὶ μεγάλῃ συνόδῳ, μηδένα κληρικὸν μισθοῦσθαι κτήματα, ἢ ἐπιτροπὴν ἀναδέχεσθαι, εἰ μή ποτε ἄρα παρὰ τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου ἐπιτραπείη τῶν ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων ποιεῖσθαι φροντίδα. C εἰ δέ τις μετὰ τὸν ὅρον τοῦτον, ἢ αὐτὸς τολμήσοι μισθώσασθαι, ἢ δι' ἄλλου τινὸς τοιαύτην ἀναδέξασθαι φροντίδα, τῷ ἐκκλησιαστικῷ τούτον ὑποβάλλεσθαι ἐπιτιμίῳ· εἰ δὲ ἐπιμένοι φιλονεικῶν, γυμνοῦσθαι αὐτὸν τοῦ ἀξιώματος.

III.

v. C. Can. v. Clericos in ecclesia constitutos non licere alterius civitatis ecclesiæ deputari, sed permanere illic, in qua ministrare ab initio deputati sunt: extra illos scilicet, qui amissis propriis provinciis, ex necessitate in alienam ecclesiam transierunt: Si quis vero post hanc definitionem, clericum [o] alteri episcopo competentem susceperit, placuit extra communionem fieri & eum qui susceptus est, & qui suscepit, donec clericus qui [p] abscessit, ad propriam revertatur ecclesiam.

Et post hanc lectionem, [q] traditis capitulis a [r] sacratissimo & piissimo principe [s] religiosissimo [t] archiepiscopo regiæ Constantinopolis [u] novæ Romæ Anatolio, omnes [x] reverendissimi episcopi clamaverunt: [y] Multos annos imperatori pio, Christiano. Chri-

γ.

Κληρικοὺς εἰς ἐκκλησίαν τελοῦντας μὴ ἐξεῖναι εἰς ἄλλης πόλεως τάττεσθαι ἐκκλησίαν, ἀλλὰ στέργειν ἐκείνην, ἐν ᾗ λειτουργεῖν ἐξ ἀρχῆς ἠξιώθησαν, ἔξω ἐκείνων, οἵτινες ἀπολέσαντες τὰς οἰκείας πατρίδας, ἀπὸ ἀνάγκης εἰς ἄλλην ἐκκλησίαν μετῆλθον. D εἰ δέ τις μετὰ τὸν ὅρον τοῦτον τὸν ἄλλῳ ἐπισκόπῳ προσήκοντα δέξαιτο κληρικόν, ἔδοξεν ἀκοινώνητον εἶναι καὶ τὸν δεχθέντα, καὶ τὸν δεξάμενον, ἕως ἂν ὁ ἀποστὰς κληρικὸς εἰς τὴν ἰδίαν ἐπανέλθῃ ἐκκλησίαν.

Καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν, ἐπιδοθέντων τῶν κεφαλαίων παρὰ τοῦ θειότητος, καὶ εὐσεβεστάτου ἡμῶν δεσπότου τῷ θεοφιλεστάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ τῆς βασιλίδος Κωνσταντινουπόλεως, νέας Ῥώμης, Ἀνατολίῳ, πάντες οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· πολλὰ τὰ

BALUZII NOTÆ.

a Iidem libri & editiones, *conturbant*.
b Divion. *disponere*.
c Veteres libri & editiones, *possessionem*.
d Corb. *solo jejunio*, Divion. *soli*.
e Divion. in margine, *ab regibus*.
f Corb & Divion. *conductores possessionum*, omissa voce *aut*.
g Iidem libri, *aut domibus observantes* quod melius est.
h *sæcularium*. Deest in vetustis codicibus.
i Divion. & Corb. *curationem*.
k Corb. *suscipiens*.
l Veteres libri & editiones, *post hunc terminum*.
m Iidem libri & editiones, *hunc ecclesiastico fundo supplicio*.
n Corb. & Divion. *nudetur*. Ita etiam Crabbus.
o Divion. & Corb. *alio*, Crabbus & Surius *alii*, editio Veneta *alium*.
p Veteres libri & editiones, *excessit*.
q *Traditis*. Hac vox deest in codice Corbeiensi. Defuisse etiam in Crabbianis hinc potest colligi quod editum est ab eo *capitulorum*, emendante videlicet locum qui videbatur cubare in mendo. Codex Parisiensis habet *porrectis*.
r Corb. & Paris. & veteres editiones, *divinissimo & piissimo domino nostro*.
s Paris. & Divion. *reverentissimo*.
t Veteres libri & editiones, *Episcopo*.
u *Novæ Romæ*. Deest istud in omnibus antiquis libris & editionibus.
x *Reverendissimi Episcopi*. Et istud quoque deest in omnibus antiquis libris & editionibus.
y Paris. *Multi anni Imperatori pio & Christiano*.

τὰ ἔτη τῶν βασιλέων· τῷ εὐσεβεῖ, τῷ Χριστιανῷ· ὁ Χριστὸς, ὃν σέβῃ, αὐτός σε φυλάξοι. ταῦτα τῆς πίστεως ἄξια. τῷ ἱερεῖ, τῷ βασιλεῖ. τὰς ἐκκλησίας σὺ ὤρθωσας, νικητὰ πολεμίων, διδάσκαλε πίστεως. πολλὰ τὰ ἔτη τῆς Αὐγούστης· τῇ εὐσεβεῖ, τῇ φιλοχρίστῳ. τῆς ὀρθοδόξου πολλὰ τὰ ἔτη. τὴν ὑμετέραν βασιλείαν ὁ Θεὸς φυλάξοι. τοὺς αἱρετικοὺς ὑμεῖς καθείλετε· τὴν πίστιν ὑμεῖς ἐφυλάξατε· ἄφθονα τῆς ὑμῶν βασιλείας. δι' αἰῶνος ἡ ὑμῶν βασιλεία.

Ὁ θειότατος, καὶ εὐσεβέστατος ἡμῶν δεσπότης πρὸς τὴν ἁγίαν σύνοδον εἶπεν. εἰς τιμὴν τῆς τε ἁγίας μάρτυρος Εὐφημίας, καὶ τῆς ὑμετέρας ὁσιότητος, τὴν Χαλκηδονέων πόλιν, ἐν ᾗ * τῆς ἁγίας πίστεως σύνοδος διεκροτήθη, μητροπόλεως ἔχειν πρεσβεῖα ἐθεσπίσαμεν, ὀνόματι μόνῳ ταύτην τιμήσαντες, σωζομένου δηλαδὴ τῇ Νικομηδέων μητροπόλει τοῦ * ἰδίου ἀξιώματος. * πάντες ἐβόησαν· δικαία ἡ κρίσις τοῦ βασιλέως· ἄξιε τῆς ἁγίας τριάδος. ἐν πάσχα τῇ οἰκουμένῃ. τὰς παραστάσεις τῶν ἐπισκόπων ὑμεῖς κωλύσατε. ἡ ἁγία τριὰς φυλάξει σε. δεόμεθα, ἀπόλυσον ἡμᾶς.

Ὁ θειότατος, καὶ εὐσεβέστατος ἡμῶν δεσπότης πρὸς τὴν ἁγίαν σύνοδον εἶπε· κεκμήκατε, τῷ μακρῷ διαστήματι σκυλμὸν ὑπομείναντες. ἀναμείνατε δὲ τρεῖς ἡμέρας, ἢ τέσσαρας ἔτι· καὶ παρόντων τῶν μεγαλοπρεπεστάτων ἡμῶν ἀρχόντων, ἕκαστα ὧν βούλεσθε, κινήσατε, τῆς προσηκούσης βοηθείας, ἀξιωθησόμενοι. μηδεὶς δὲ * ἡμῶν πρὸ * τοὺς τελείους τύπους πάντων δοθῆναι, τῆς ἁγίας ἀναχωρήσει συνόδου.

* τὰ τὰς αἰτίας τῆς ἁγίας κατὰ σύνοδον διεκροτήθη.
* πάντες
* Ῥωμαϊστὶ
* ἐκ ὑμῶν
* ἐκ τὰ τῶ.

A ftus, quem colis, ipse te ᵃ servet. Hæc fide digna sunt. ᵇ Sacerdoti, imperatori (multos annos.) Ecclesias tu ᶜ erexisti, victor ᵃ bellorum, doctor fidei. ᵈ Multos annos Augustæ ᵉ piæ, amatrici Christi. Orthodoxæ multos annos. Vestrum imperium Deus conservet. Hæreticos vos ᶠ destruxistis, fidem vos ᵍ custodistis. Invidia ab imperio vestro procul sit; imperium vestrum per sæculum sit.

Et post hæc ʰ divinissimus & piissimus dominus noster ad sanctam synodum dixit: Ad honorem sanctæ martyris Euphemiæ, & vestræ ⁱ pariter sanctitatis, Chalcedonensium civitatem, ᵏ in qua sanctæ fidei Concilium B gestum est, metropolis privilegia habere sancimus, nomine tantum hanc honorantes, salva videlicet Nicomediensium civitati propria dignitate. * Omnes clamaverunt: Justum judicium imperatoris, ˡ digni sancta ᵐ martyre. Unum pascha ⁿ orbi terrarum. * Circumventiones * episcoporum vos cohibetis. * ᵒ Hæc ᵖ sancta te custodiat. Supplicamus, dimitte nos: (pie imperator demitte nos.)

ᑫ Divinissimus & piissimus dominus noster (Marcianus perpetuus Augustus) ad sanctum concilium dixit. ʳ Multum quidem estis itinere * fatigati, laborem perferentes. Verumtamen sustinete ˢ adhuc tres aut quatuor dies, C & præsentibus magnificentissimis nostris judicibus, ᵗ quæcumque vultis, movete, competens adepturi * solatium. Nullus vestrum antequam * perfecti termini ex omnibus proferantur, a sancto concilio discedat.

* bellicus,
* Latine
* violentias
* Exs. a episcoporum vos prohibete.
* Sancta trinitas te conservet.
* Defatigati estis, longo spatio vexationem perferentes.
* auxilium
* perfecta decreta omnium
* detur de omnibus perfecta definitio

In cod. Bobieriano: Explicat Actio VI. incipit VII. Actio de Domno Antiocheno, quondam patriarcha translata ex Græco in Latinum. *Eam vero alii codices exhibent sub finem actionis decimæ.*

ΠΡΑ'ΞΙΣ Ε'ΒΔΟΜΗ τῆς ἐν Χαλκηδόνι ἁγίας συνόδου.

D ACTIO SEPTIMA Chalcedonensis Concilii.

Ὑπατείας τοῦ δεσπότου ἡμῶν Μαρκιανοῦ τοῦ αἰωνίου Αὐγούστου, τῇ πρὸ ἑπτὰ Καλανδῶν Νοεμβρίων, ἐν Χαλκηδόνι, κατὰ κέλευσιν τοῦ θειοτάτου, καὶ εὐσεβεστάτου ἡμῶν δεσπότου συνελθόντων ἐν τῇ ἁ-

COnsulatu ᵘ domini nostri Marciani perpetui Augusti, ˣ septimo Kalendas Novembris, Chalcedone secundum ʸ jussionem sacratissimi & piissimi domini nostri convenien-

BALUZII NOTÆ.

a Idem codex, *custodiat*. b Idem *Pontifici Imperatori*. c Idem, *correxisti*.
d Idem: *Multi anni Augustæ piæ & amanti Christum. Orthodoxiæ multi anni. Imperium vestrum Deus custodiat*. e Divion *piæ & amatrici*. f Parif. *depofuistis*.
g Idem, *conservastis*. *Absit invidia imperio vestro. Per sæcula vestrum imperium*.
h Divion. *sacratissimus & piissimus Imperator ad.* Parif. *sacratissimus & piissimus dominus noster ad.*
i *Pariter*. Deest in libro Parisiensi.
k Idem codex *in qua sancta fides per synodum confirmata est, privilegia habere metropolitanæ civitatis decrevimus, nomine tantum eam honorantes, servato scilicet quidem Nicomediensium civitatis proprio jure.*
l Omnes libri veteres habent *digne*. m Parif. *trinitate*. Sic etiam in textu Græco.
n Divion. & Corb. *orbis*. Parif. *universo mundo. Violentias Episcoporum vos prohibete.*
o *Hæc*. Deerat olim hæc vox in codice Divionensi, & addita est supra lineam.
p Parif. *sancta trinitas te conservet*. q Idem codex: *Sacratissimus & piissimus dominus noster Marcianus perpetuus augustus*. Divion. *Sacratissimus & piissimus (dominus noster) Imperator Marcianus perp. augustus*. Quæ uncis conclusa sunt, addita sunt supra lineam.
r Parif. *Laborastis multo spatio fatigationem perpessi. Sustinete autem tres aut quatuor dies adhuc*. Hunc locum ex ista antiqua versione citat Pelagius II. in epistola tertia ad Episcopos Istriæ. Evagrius lib. 2. cap. 18 sub finem: *Jussit etiam Imperator ut Episcopi triduum aut quatriduum ibidem morarentur, & unusquisque id quod vellet proponeret coram magnificentissimis judicibus*. Facundus lib. 5. cap. 3. *In sexto quippe consessu, fidei definitione perfecta, & ab omnibus Episcopis rite subscripta, interlocutus est Imperator ut aliquot diebus expectarent omnes Episcopi, & privata quorumque causa ibidem finiretur.*
s Divion. Corb. & veteres editiones, *tres adhuc*.
t Parif. *singula quæ vultis digno auxilio merituri movete*. Et hunc quoque locum refert Pelagius II. in epistola mox laudata, ubi perperam emendatus est juxta vulgatas editiones, cum codex Colbertinus, ex quo illa edita est, eodem modo habeat quo codex Parisiensis gestorum Chalcedonensium; qui sic pergit. *Nemo autem ex vobis antequam detur de omnibus perfecta definitio a sancta synodo discedat.*
u Veteres libri, *domni*. x Divion. vi. & in margine, *al.* vii. Veteres editiones. 4.
y Veteres libri & editiones, *jussionem piissimi nostri domini*.

nientibus [a] in sanctissima ecclesia beatæ mar- A tyris Euphemiæ gloriosissimis judicibus, [b] hoc est, magnificentissimo & gloriosissimo patricio Anatolio, & magnificentissimo & gloriosissimo præfecto sacrorum prætoriorum Palladio, & magnificentissimo & gloriosissimo magistro sacrorum officiorum Vincomalo; [c] convenientibus etiam Paschasino & Lucentio reverendissimis episcopis, & [d] Bonifacio reverendissimo presbytero, vicariis sanctissimi archiepiscopi veteris Romæ Leonis, & Anatolio reverendissimo episcopo [e] magni nominis Constantinopolis, & Maximo reverendissimo episcopo [f] Antiochiæ Syriæ, & Juvenali reverendissimo episcopo [g] Hierosolymorum, & Quintillo reverendissimo epi- B scopo Heracleæ Macedoniæ, [h] tenente locum sanctissimi Thessalonicensium episcopi Anastasii, & Thalassio reverendissimo episcopo [i] Cæsareæ, & ceteris supradictis reverendissimis episcopis, & reliquo sancto & universali concilio, per sanctionem [k] divinissimi & piissimi domini nostri in Chalcedonensium civitate congregrato, & residentibus cunctis ante cancellos [l] sanctissimi altaris, [m] magnificentissimi & gloriosissimi judices dixerunt: Divinissimus & piissimus dominus noster rogatus a Maximo & Juvenale sanctissimis episcopis, præcepit nos [*] agnoscere de motis inter eos capitulis. Unde conve- nientes [n] prædicti sanctissimi viri, [o] certa ad C invicem inter se ex non scripto constituerunt, quæ etiam nobis manifesta fecerunt, & videntur ex consensu juste disposita. Hæc igitur necessarium judicavimus etiam coram sancta synodo unumquemque eorum edocere, quatenus & ex [p] nostro decreto, & ex vestra sententia, quæ fuerint placita, [*] confirmentur. [*]

[*] disceptare

[*] firmitatem habeant.

[*] Latine.

Maximus reverendissimus episcopus Antiochiæ Syriæ dixit: Placuit mihi & reverendissimo episcopo Juvenal., post multam contentionem, per consensum, ut sedes quidem Antiochensium maximæ civitatis beati Pe- D tri habeat duas Phœnicias & Arabiam, sedes autem Hierosolymorum habeat tres Palæstinas. Et rogamus ex decreto vestræ magnificentiæ, & sancti concilii, hæc ex scripto firmari.

Juvenalis sanctissimus Hierosolymorum civitatis episcopus dixit: [q] Hæc etiam [*] complacuerunt, ut sancta quidem Christi resurrectio tres Palæstinas habeat: sedes autem Antiochensium, duas Phœnicias & Arabiam. Et rogo quatenus ex decreto vestræ magnificentiæ, & sancti concilii, ista firmentur.

[*] mihi complacuer.

γιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ τῆς ἁγίας μάρτυρος Εὐφημίας, τῶν ἐνδοξοτάτων ἀρχόντων· τουτέστι τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου, κ. ἐνδοξοτάτου πατρικίου Ἀνατολίου, κ. τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου, κ. ἐνδοξοτάτου ἐπάρχου τῶν ἱερῶν πραιτωρίων Παλλαδίου, κ. τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου, κ. ἐνδοξοτάτου μαγίστρου τῶν θείων ὀφφικίων Βιγκομάλου· συνελθόντων δὲ κ. Πασχασίνου, κ. Λουκηνσίου τῶν εὐλαβεστάτων ἐπισκόπων, κ. Βονιφατίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Λέοντος, κ. Ἀνατολίου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου τῆς μεγαλωνύμου Κωνσταντινουπόλεως, νέας Ῥώμης, κ. Μαξίμου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Ἀντιοχείας Συρίας, κ. Ἰουβεναλίου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Ἱεροσολύμων, κ. B Κυιντίλλου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Μακεδονίας, ἐπέχοντος τὸν τόπον τοῦ ἁγιωτάτου ἐπισκόπου τῆς Θεσσαλονικέων Ἀναστασίου, κ. Θαλασσίου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Καισαρείας, κ. λοιπῶν τῶν προειρημένων εὐλαβεστάτων ἐπισκόπων, κ. τῆς λοιπῆς ἁγίας, κ. οἰκουμενικῆς συνόδου, τῆς κατὰ θέσπισμα τοῦ θειοτάτου, κ. εὐσεβεστάτου ἡμῶν δεσπότου ἐν τῇ Χαλκηδονέων πόλει συναθροισθείσης, κ. καθεσθέντων πάντων πρὸ τῶν καγκέλλων τοῦ ἁγιωτάτου θυσιαστηρίου, οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, κ. ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· ὁ θειότατος, κ. εὐσεβέστατος ἡμῶν δεσπότης παρακληθεὶς παρὰ Μαξίμου, κ. Ἰουβεναλίου, τῶν ὁσιωτάτων ἐ- C πισκόπων, παρεκελεύσατο ἡμᾶς διαλαβεῖν μεταξὺ αὐτῶν περὶ τῶν κινουμένων κεφαλαίων· κ. συνελθόντες οἱ μνημονευθέντες ὁσιώτατοι ἄνδρες, φανερὰ πρὸς ἀλλήλους ἐν τοῖς [*] ἀγράφοις ἐτύπωσαν, ἃ καὶ ἡμῖν δῆλα κατέστησαν, δοκοῦντα κατὰ συναίνεσιν δικαίως τετυπῶσθαι. ταῦτα τοίνυν ἀναγκαῖον ἡγησάμεθα κ. ἐπὶ τῆς ἁγίας συνόδου ἕκαστον διδάξαι, ὥστε κ. ἐξ ἡμετέρας ἀποφάσεως. κ. ἐξ ὑμετέρας ψήφου, τὰ ἀρέσκοντα βεβαιωθῆναι. [*]

[*] ἀντιγράφοις

[*] Ῥωμαϊστί.

Μάξιμος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας Συρίας εἶπεν· ἤρεσέ μοι, κ. τῷ εὐλαβεστάτῳ ἐπισκόπῳ Ἰουβεναλίῳ, κατὰ σύμβασιν, μετὰ πολλὴν φιλονεικίαν, ὥστε τὸν μὲν θρόνον τῆς Ἀντιοχέων μεγα- D λοπόλεως τὸν τοῦ ἁγίου Πέτρου, ἔχειν δύο Φοινίκας, κ. Ἀραβίαν, τὸν δὲ θρόνον τῆς Ἱεροσολυμιτῶν ἔχειν τὰς τρεῖς Παλαιστίνας. κ. ἀξιοῦμεν ἐξ ἀποφάσεως τῆς ὑμετέρας μεγαλοπρεπείας, κ. τῆς ἁγίας συνόδου, ἐγγράφως βεβαιωθῆναι ταῦτα.

Ἰουβενάλιος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος τῆς Ἱεροσολυμιτῶν πόλεως εἶπε· τὰ αὐτὰ κἀμοὶ συνήρεσεν· ὥστε τὴν μὲν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ ἀνάστασιν τὰς τρεῖς Παλαιστίνας ἔχειν, τὸν δὲ θρόνον τῆς Ἀντιοχέων δύο Φοινίκας, κ. Ἀραβίαν. κ. ἀξιῶ ὥστε ἐξ ἀποφάσεως τῆς ὑμετέρας μεγαλοπρεπείας, καὶ τῆς ἁγίας συνόδου, βεβαιωθῆναι ταῦτα.

Ης

BALUZII NOTÆ.

a Paris. *in sancta Ecclesia sanctæ martyris.*

b *Hoc est magnificentissimo.* Hæc & sequentia desunt in codicibus Corbeiensi & Divionensi & in antiquis editionibus usque ad *reverendissimi Episcopi.*

c Paris. *convenientibus autem & Paschasino.*

d Idem codex: *Bonifacio sanctissimo Presbytero obtinente locum sanctissimi & reverendissimi Archiepiscopi.*

e Idem, *magnifica Constantinopoleos.*

f Idem, *Antiochena.* Vox *Syria* non habetur in veteri libro.

g Idem, *Jerosolimitanus.*

h Idem, *obtinente.*

i Idem, *Cæsaria Cappadociæ.*

k Veteres libri & editiones, *serenissimi & piissimi nostri domini.*

l *Sanctissimi.* Deest in antiquis libris & editionibus.

m *Magnificentissimi &.* Hæc quoque desunt in iisdem libris & editionibus.

n *Prædicti.* Et hoc quoque deest ibidem.

o Iidem libri & editiones, *quædam.*

p Ibidem, *& ex vestra sententia & ex nostra allocutione.*

q Legendum: *Hæc etiam mihi complacuerunt.* Mendum est typographicum editionis Labbeanæ.

Ἡ ἑξῆς τῆς διαλαλιᾶς Ἑλληνιστὶ ἑρμηνευθεῖσα διὰ Βερονικιανοῦ τοῦ καθωσιωμένου μαγιστριανοῦ, καὶ σηκρητα- ρίου τοῦ θείου κονσιστωρίου, τὰ ἐπαγόμενα.

Πασχασῖνος, καὶ Λουκίσιος οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι, καὶ Βονιφάτιος πρεσβύτερος, ἐπέχοντες τὸν τόπον τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, εἶπον· ταῦτα, ἅτινα συμφωνοῦσι τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, [a] Μαξίμου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Ἀντιοχείας, καὶ Ἰουβεναλίου Ἱεροσολύμων, ὑπὲρ ἀγαθῆς εἰρήνης εἰρῆσθαι νομίζομεν· τουτέστιν, ἵνα ὁ τῆς Ἀντιοχέων ἐκκλησίας τὰς δύο Φοινίκας, καὶ τὴν Ἀραβίαν ἔχῃ, ὁ δὲ Ἱεροσολύμων τὰς τρεῖς Παλαιστίνας ἔχῃ· ἔτι τε καὶ τῆς ἡμετέρας ταπεινώσεως τῇ διαλαλιᾷ βεβαιωθῶσιν· ἵνα μηδεμία μετέπειτα περὶ τούτου τοῦ πράγματος ταῖς προλεχθείσαις ἐκκλησίαις φιλονεικία καταλειφθείη.

Ἀνατόλιος ἐπίσκοπος τῆς ἐνδόξου Κωνσταντινουπόλεως, νέας Ῥώμης, εἶπε· τὰ συναρέσαντα μεταξὺ τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου τῆς Ἀντιοχέων Μαξίμου, καὶ τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου τῆς Ἱεροσολυμιτῶν Ἰουβεναλίου, καὶ ἐκ τῆς ἐμῆς διαλαλιᾶς βέβαια μενέτω· ἵνα ἡ μὲν ἁγιωτάτη ἐκκλησία τῆς Ἀντιοχέων μεγαλοπόλεως Φοινίκας δύο, καὶ Ἀραβίαν ἔχῃ, ἡ δὲ ἁγιωτάτη ἐκκλησία τῆς Ἱεροσολυμιτῶν τὰς τρεῖς Παλαιστίνας ἔχῃ· ὥστε τοῦ λοιποῦ ἑκατέραν ἐκκλησίαν πρὸς τὴν ἑτέραν ταύτης ἕνεκα τῆς ὑποθέσεως μηδεμίαν ἀμφισβητήσεως ἔχειν ἀφορμήν.

Θαλάσσιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Καισαρείας Καππαδοκίας εἶπε· τοῖς κατὰ συναίνεσιν τυπωθεῖσι μεταξὺ τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων Μαξίμου, καὶ Ἰουβεναλίου, καὶ ἡμεῖς συναινοῦμεν.

Στέφανος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἐφέσου εἶπε· καθὼς ἔδοξε τῷ θεοφιλεστάτῳ, καὶ εὐλαβεστάτῳ ἐπισκόπῳ τῆς Ἀντιοχέων πόλεως Μαξίμῳ, καὶ τῷ θεοφιλεστάτῳ ἐπισκόπῳ τῆς Ἱεροσολυμιτῶν Ἰουβεναλίῳ, ὥστε τὴν μὲν ἁγιωτάτην ἐκκλησίαν τῆς Ἀντιοχέων πόλεως ἔχειν τὰς δύο Φοινίκας, καὶ τὴν Ἀραβίαν, τὴν δὲ ἁγιωτάτην ἐκκλησίαν Ἱεροσολύμων τὰς τρεῖς Παλαιστίνας ἔχειν, κἀγὼ βεβαιῶ τὰ μεταξὺ αὐτῶν δόξαντα· ὥστε ἑκατέραν ἐκκλησίαν τοῦ λοιποῦ μηδεμίαν ἀφορμὴν ἔχειν φιλονεικίας.

Εὐσέβιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀγκύρας Γαλατίας εἶπε· χάριν γινώσκομεν τῷ δεσπότῃ Θεῷ, ἐφ' οἷς δύο πατέρων ἀμφισβήτησις συμβάσει φιλικῇ πεπεράτωται. κρατεῖν τοίνυν τὰ ἑκατέροις τοῖς μέρεσι δεδογμένα βουλόμεθα.

Πέτρος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Κορίνθου εἶπεν· ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ, καὶ ὁμονοίᾳ τῶν ἀμφοτέρων πατέρων ἡδόμενος, συναινοῦμεν ταῖς δόξασιν.

[a] Qua interlocutione Græce interpretata per Beronicianum devotissimum magistrianum, & secretarium sacri consistorii, mox sequentia.

Paschasinus & Lucentius reverendissimi episcopi, & Bonifacius presbyter, [b] tenentes locum apostolicæ sedis [c] veteris Romæ, (per Paschasinum reverendissimum episcopum) dixerunt: Hæc concordantibus fratribus nostris, Maximo reverendissimo Antiochensium civitatis episcopo, & Juvenale (reverendissimo & sanctissimo) Hierosolymorum episcopo, pro bono pacis dicta noscuntur: hoc est, ut Antiochensium ecclesia duas Phœnicias & Arabiam habeat, Hierosolymorum vero, tres Palæstinas possideat. Ad hoc autem & nostræ humilitatis interlocutione [d] firmentur, ut nulla in posterum de hac causa prædictis ecclesiis contentio relinquatur.

Anatolius reverendissimus archiepiscopus gloriosæ Constantinopolis novæ Romæ dixit: [e] Quæ placuerunt inter Dei amantissimum episcopum Antiochensium Maximum, & [f] Dei amantissimum Hierosolymorum episcopum Juvenalem, & ex mea interlocutione firma consistant: ut sanctissima quidem ecclesia Antiochensium magnæ civitatis habeat duas [g] Phœnicias & Arabiam, sanctissima vero ecclesia Hierosolymorum tres Palæstinas obtineat; quatenus de cetero [h] utrique ecclesiæ [i] hujus rei causa nullius contentionis relinquatur occasio.

Thalassius reverendissimus episcopus Cæsareæ Cappadociæ dixit: His quæ per consensum ordinata sunt inter Dei amantissimos episcopos Maximum & Juvenalem, & nos consentimus.

Stephanus reverendissimus episcopus Ephesi dixit: [k] Sicut placuit Dei amantissimo & reverendissimo episcopo Antiochensium civitatis Maximo, & Dei amantissimo Juvenali Hierosolymorum episcopo, ut sanctissima quidem Antiochensium civitatis ecclesia habeat duas Phœnicias, & Arabiam, sanctissima vero Hierosolymorum ecclesia tres habeat Palæstinas, quæ inter eos placuerunt, confirmo: [l] quatenus utraque ecclesia de cetero nullius habeat contentionis occasionem.

Eusebius reverendissimus episcopus Ancyræ Galatiæ dixit: Gratias agimus domino Deo, [m] in eo quod duorum patrum contentio [n] amicabili placito terminata est. [o] Obtinere igitur volumus ea, quæ utrisque partibus placuerunt.

Petrus reverendissimus episcopus Corinthi dixit: Circa pacem & concordiam [p] utrorumque patrum gaudentes, placitis consentimus.

BALUZII NOTÆ.

a Hæc non habentur in editione Rustici, sed in antiqua; hoc est, habentur quidem in codice Parisiensi, non extant in aliis, neque in antiquis editionibus per typographos vulgatis. Nunc annotamus varias lectiones ex editione Rustici. Postea redibimus ad antiquam.

b Veteres libri & editiones, *obtinentes*.

c *Veteris Romæ*. Desunt in antiquis libris & editionibus.

d Veteres libri & editiones, *firmantur*.

e Hæc lectio initium habuit in editione Suriana. Nam Crabbus ediderat: *Quæ complacuerunt*.

f Veteres libri, & editiones, *Deo amantissimum*. Sic etiam infra.

g Veteres libri & editiones, *Phœnicas* aut *Phœnices*. Sic etiam infra.

h Veteres libri *utraque* pro *utrique*. Eodem modo habent etiam in interlocutione Juliani Episcopi Coensis.

i Veteres libri, *alterius hujus rei*.

k Veteres libri & editiones: *Sicut placuit reverendissimis Episcopis*.

l Divion. *quatenus utraque Ecclesia*; & paulo post *habeant*.

m Veteres libri & editiones. *in quibus duorum*.

n Veteres libri, *amicali*.

o Divion. *tenere*; & in margine, *al. obtinere*.

p Idem codex, *utraque partis*.

Julianus reverendissimus episcopus Coensium dixit: Sicut complacuit utrique parti, hoc est, Maximo reverendissimo episcopo Antiochensium, & Juvenali [a] reverendissimo episcopo Hierosolymorum, ut sanctissima quidem ecclesia Antiochensium maximæ civitatis habeat duas Phœnicias & Arabiam, sanctissima vero ecclesia Hierosolymorum tres Palæstinas obtineat; & ego quæ inter eos placuerunt, mediante Christi caritate, utrisque ad unitatem firma esse decerno.

Diogenes reverendissimus episcopus Cyzici dixit: Consentio his quæ a patribus [b] facta sunt.

Amphilochius reverendissimus episcopus Sidensis dixit: Aperte divina dispensatione ad [c] amicabilem consensum contentionem [d] Deo amantissimorum episcoporum Maximi & Juvenalis venire jubente, [e] gratias agens & ego salvatori Christo de eorum pace, consentio his quæ sunt bene disposita.

Omnes reverendissimi episcopi clamaverunt: [f] Nos etiam eadem dicimus, & consentimus his, quæ a patribus [g] dicta sunt. [h] Magnificentissimi & gloriosissimi judices dixerunt: [i] Et hoc opus fuit sanctæ Trinitatis, & propositi [k] divinissimi & piissimi principis nostri, quatenus ea quæ [l] in lite erant apud eos qui contendere [m] videbantur, concordi proposito [n] deciderentur. Per placitum igitur Maximi [o] sanctissimi Antiochensium civitatis episcopi, & Juvenalis sanctissimi Hierosolymorum episcopi facta conventio, sicut utriusque attestatio declaravit, firma etiam per nostrum decretum, & sententiam sancti concilii, in omni tempore permanebit, hoc est, ut Maximus quidem sanctissimus episcopus, seu Antiochensium sanctissima ecclesia, duas Phœnicias & Arabiam sub propria habeat potestate: Juvenalis autem sanctissimus Hierosolymorum episcopus, sive sanctissima ecclesia quæ sub eo est, tres Palæstinas itidem sub propria habeat potestate vacantibus scilicet, secundum jussionem divinissimi & piissimi principis, omnibus [*] rebus, & quocumque modo sacris ab utraque parte literis impetratis, insuper & [p] multatione, quæ in eis hujus rei causa noscitur contineri.

[*] pragmaticis

Γιουβενάλιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος τῆς Κώων εἶπε· καθὼς συνήρεσεν ἑκατέροις τοῖς μέρεσι, τουτέστι, τῷ εὐλαβεστάτῳ Μαξίμῳ ἐπισκόπῳ τῆς Ἀντιοχέων, καὶ Ἰουβεναλίῳ τῷ εὐλαβεστάτῳ ἐπισκόπῳ τῆς Ἱεροσολύμων, ὥστε τὴν μὲν ἁγιωτάτην ἐκκλησίαν τῆς Ἀντιοχέων μεγαλοπόλεως ἔχειν τὰς δύο Φοινίκας, καὶ τὴν Ἀραβίαν, τὴν δὲ ἁγιωτάτην ἐκκλησίαν τῶν Ἱεροσολυμιτῶν τὰς τρεῖς Παλαιστίνας ἔχειν, κἀγὼ ὁρίζω, βέβαια εἶναι τὰ μεταξὺ αὐτῶν δόξαντα, μεσιτευούσης τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀγάπης ἑκατέροις εἰς ἕνωσιν.

Διογένης ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Κυζίκου εἶπε· συναινῶ τοῖς παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων γεγενημένοις.

Ἀμφιλόχιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Σίδης εἶπε· τῆς θείας ἐναργῶς οἰκονομίας εἰς φιλικὴν σύμβασιν τὰ τῆς ἀμφισβητήσεως τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων Μαξίμου, καὶ Ἰουβεναλίου, ἐλθεῖν κελευσάσης, εὐχαριστῶν κἀγὼ τῷ σωτῆρι Χριστῷ περὶ τῆς αὐτῶν εἰρήνης, συναινῶ τοῖς τετυπωμένοις.

Πάντες οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· καὶ ἡμεῖς τὰ αὐτὰ λέγομεν, καὶ συναινοῦμεν τοῖς παρὰ τῶν πατέρων εἰρημένοις. οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· ἔργον καὶ τοῦτο γεγένηται τῆς ἁγίας τριάδος, καὶ τῆς τοῦ θειοτάτου ἡμῶν βασιλέως προθέσεως· ὥστε τὰ ἀμφισβητούμενα παρ' αὐτῶν τῶν φιλονεικεῖν δοκούντων, ὁμογνώμονι τέμνεσθαι προθέσει. ἡ κατὰ σύμβασιν τοίνυν Μαξίμου τοῦ ἁγιωτάτου ἐπισκόπου τῆς Ἀντιοχέων, καὶ Ἰουβεναλίου τοῦ ὁσιωτάτου ἐπισκόπου τῆς Ἱεροσολυμιτῶν γενομένη συναίνεσις, ἣν ἡ ἑκατέρου κατάθεσις ἐδήλωσε, βεβαία καὶ ἐξ ἡμετέρας ἀποφάσεως, καὶ ἀπὸ τῆς ψήφου τῆς ἁγίας συνόδου, εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον διαμενεῖ· τουτέστιν, ὥστε Μάξιμόν τε τὸν ὁσιώτατον ἐπίσκοπον, εἴτουν τὴν ἁγιωτάτην Ἀντιοχέων ἐκκλησίαν, τὰς δύο Φοινίκας, καὶ τὴν Ἀραβίαν ἔχειν ὑπὸ τὴν ἰδίαν ἐξουσίαν· Ἰουβενάλιον δὲ τὸν ὁσιώτατον ἐπίσκοπον τῆς Ἱεροσολυμιτῶν, εἴτουν τὴν ὑπ' αὐτὸν ἁγιωτάτην ἐκκλησίαν, τὰς τρεῖς Παλαιστίνας ὑπὸ τὴν ἰδίαν ἐξουσίαν ἔχειν, ἀργούντων κατὰ κέλευσιν τοῦ θειοτάτου, καὶ εὐσεβεστάτου ἡμῶν δεσπότου, πάντων τῶν πραγματικῶν, καὶ τῶν ἄλλως πορισθέντων τοῖς μέρεσι θείων γραμμάτων, καὶ τῶν περιεχομένων αὐτοῖς προστίμων, ταύτης ἕνεκα τῆς ὑποθέσεως.

In cod. Bob. [q] Contuli die Kal. Aprilium feria 4. indictione 14. (forte 13.) Explicit actio VII incipit VIII. *& in margine* In codice est Acœmetarum.

ACTIO

BALUZII NOTÆ.

a Vox *reverendissimo* deest in codicibus manuscriptis.
b Divion. *dicta sunt*.
c Veteres libri, *amicalem*.
d Divion. *sanctissimorum*.
e Veteres libri, *gratias ago*, & paulo post, *consentiens*.
f Iidem libri *Et nos ita dicimus*.
g Divion. *dicta noscuntur*.
h *Magnificentissimi &c.* Hæc verba non habentur in antiquis codicibus & editionibus.
i Corb. & veteres editiones *Et hoc efficacia est sanctæ trinitatis*. Divion. *Et hoc efficacia vestræ fremuitatis est*.
k Divion *sacratissimi*. Sic etiam paulo post.
l Idem codex, *in lite sunt*, & in margine, *al. erant*.
m Idem, *videntur*.
n Ibidem, *decidantur*.
o *Sanctissimi*. Deest in veteribus libris & editionibus.
p Olim scriptum erat *multa* in codice Divionensi. Postea additum est *tione* supra lineam.
q Annotatio Rustici. *Contuli die Kal. April feria* IIII. *Indict.* XIIII. Ista sic reddidit Crabbus *Datum Kalendis Aprilis, feria quarta, Indictione decima quarta*. Istud cum falsum esse intelligerent editores Romani, quia constat actionem istam fuisse habitam exeunte mense Octobri, Indictione quarta, ab hoc loco sustulerunt. Argumento autem istud est hanc Rustici annotationem extitisse in codice quo Crabbus utebatur

ΠΡΑΞΙΣ ΟΓΔΟΗ τῆς ἐν Χαλκηδόνι ἁγίας συνόδου.

Ὑπατείας τοῦ δεσπότου ἡμῶν Μαρκιανοῦ τοῦ αἰωνίου Αὐγούστου, καὶ τοῦ δηλωθησομένου, τῇ πρὸ ἑπτὰ Καλανδῶν Νοεμβρίων, ἐν Χαλκηδόνι, κατὰ κέλευσιν τοῦ θειοτάτου, καὶ εὐσεβεστάτου ἡμῶν δεσπότου συνελθόντων ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ τῆς ἁγίας μάρτυρος Εὐφημίας, τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου, καὶ ἐνδοξοτάτου στρατηλάτου ἀπὸ ὑπάτων, καὶ πατρικίου Ἀνατολίου, καὶ τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου, καὶ ἐνδοξοτάτου ἐπάρχου τῶν ἱερῶν πραιτωρίων Παλλαδίου, καὶ τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου. καὶ ἐνδοξοτάτου μαγίστρου τῶν θείων ὀφφικίων Βινκομάλου· συνελθόντων δὲ καὶ Πασχασίνου, καὶ Λουκινσίου τῶν εὐλαβεστάτων ἐπισκόπων, καὶ Βονιφατίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ἁγιωτάτου ἐπισκόπου τῆς πρεσβυτίδος Ῥώμης Λέοντος, καὶ

Ἀνατολίου τοῦ εὐλαβεστάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς μεγαλωνύμου Κωνσταντινουπόλεως, νέας Ῥώμης, καὶ

Μαξίμου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Ἀντιοχείας Συρίας, καὶ

Ἰουβεναλίου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Ἱεροσολύμων, καὶ

Κυντίλλου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Ἡρακλείας τῆς Μακεδονίας, ἐπέχοντος τὸν τόπον τοῦ ἁγιωτάτου ἐπισκόπου τῆς Θεσσαλονικέων Ἀναστασίου, καὶ

Θαλασσίου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Καισαρείας Καππαδοκίας, καὶ

Στεφάνου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Ἐφέσου, καὶ τῶν καθεξῆς προειρημένων εὐλαβεστάτων ἐπισκόπων.

ACTIO OCTAVA Chalcedonensis Concilii.

Consulatu domini nostri Marciani perpetui Augusti, & qui fuerit nuntiatus, sub die [a] septimo Kalendas Novembris, [b] Chalcedone secundum [c] jussionem sacram divinissimi & piissimi domini nostri congregatis in sanctissima ecclesia sanctæ martyris Euphemiæ magnificentissimo & gloriosissimo magistro [d] militum & exconsule (ordinario) & patricio Anatolio, & magnificentissimo & gloriosissimo præfecto sacrorum prætoriorum Palladio, & magnificentissimo & gloriosissimo magistro sacrorum officiorum Vincomalo: B congregatis autem & Paschasino, & Lucentio reverendissimis episcopis, & Bonifacio reverendissimo presbytero, [e] tenentibus locum sanctissimi archiepiscopi senioris Romæ Leonis, &

Anatolio reverendissimo archiepiscopo magni nominis Constantinopolis [f] novæ Romæ, &

Maximo reverendissimo [g] episcopo Antiochiæ Syriæ, &

Juvenali reverendissimo episcopo Hierosolymorum, &

C Quintillo reverendissimo episcopo Heracleæ Macedoniæ, habente locum [h] sanctissimi episcopi Thessalonicensis Anastasii, &

Talassio reverendissimo episcopo [i] Cæsareæ Cappadociæ, &

Stephano reverendissimo Episcopo Ephesi,

[k] Luciano reverendissimo episcopo [l] Byziæ, [m] habente locum reverendissimi Cyriaci episcopi Heracleæ Thraciæ,

Eusebio reverendissimo episcopo Ancyræ, &

Diogene reverendissimo episcopo Cyzici, &

Petro reverendissimo episcopo Corinthi, &

D Florentio reverendissimo episcopo [n] Sardium, &

Eunomio reverendissimo episcopo Nicomediæ, &

Anastasio reverendissimo episcopo Nicææ, &

Juliano reverendissimo episcopo Coensi, [o] habente locum & ipso apostolicæ sedis senioris Romæ Leonis, &

Eleutherio reverendissimo episcopo [p] Chalcedonensi, &

Basilio reverendissimo episcopo Seleuciæ Isauriæ, &

Meletio reverendissimo episcopo Larissæ, habente locum reverendissimi episcopi Apameæ Syriæ Domni, &

Amphilochio reverendissimo episcopo [q] Sidæ, &

Theodoro reverendissimo episcopo Tarsi, &

Cyro reverendissimo episcopo Anazarbi, &

Constantino reverendissimo episcopo Bostrorum, &

Photio reverendissimo episcopo Tyri, &

Theodoro reverendissimo episcopo Damasci, &

Stephano reverendissimo episcopo Hierapolis, &

Nune-

BALUZII NOTÆ

a Veteres editiones, VIII. *Kal.* Codex, Divion. VI. & in margine, *al.* VII.

b Veteres libri, *Calcedona.*

c In libro Corbeiensi sic scriptum est, *secundum jussionem sacra divinissimi*, & vox *sacra* posita est in extrema linea. Librarius ergo primo scribere voluit *sacratissimi*, ut est in Divionensi & Parisiensi codicibus, & statim vertit ad *divinissimi*. Simili codice usus Crabbus, putans mendum heic esse, reposuit *sacram*. Tollenda ergo est hæc vox, quam neque Græcus textus agnoscit neque libri nostri. Non debere autem retineri probant etiam initia reliquarum actionum.

d Nulla mentio istius Anatolii in libro Parisiensi. In ceteris ita scriptum est: *militum, exconsule & patricio.*

e Veteres libri & editiones, *habentibus*. Neque video cur hæc vox mutari debuerit in hoc loco ab editoribus Romanis & alibi retineri.

f *Nova Roma*. Ista desiderantur in antiquis libris & editionibus.

g Veteres libri, *Antiocheno Episcopo.*

h Veteres libri & editiones, *sanctissimi Archiepiscopi Anastasii Thessalonicensis.*

i *Cæsarea*. Deest hæc vox in omnibus antiquis exemplaribus.

k Legendum, *& Luciano*. Error est typographicus editionis Labbeanæ. Ita etiam emenda in nomine Eusebii Ancyrani.

l Veteres libri, *Byza*. Sic etiam supra.

m Paris. *agentis.*

n Veteres libri & editiones, *Sardeorum.*

o Paris. *habente locum & eo.*

p Corb. & veteres editiones, *Chalcedonensi*, Divion. *Chalcedona.*

q Veteres libri & editiones, *Cidi*. Ceterum in codice Parisiensi prætermissa est mentio istius Episcopi & sequentis.

Nunechio reverendissimo episcopo [a] Laodiceæ, habente locum reverendissimi Olympii episcopi Constantiæ, &
Joanne reverendissimo episcopo Sebastiæ, &
Seleuco reverendissimo episcopo Amasiæ, &
Constantino reverendissimo episcopo [b] Militenæ, &
Patricio reverendissimo episcopo Tyanorum, &
Petro reverendissimo episcopo Gangrorum, &
Apragmonio reverendissimo episcopo [c] Tii, habente locum reverendissimi [d] Calogeri episcopi [e] Claudiopolis, &
Atarbio reverendissimo episcopo Trapezuntis, habente locum reverendissimi Dorothei episcopi Neocæsareæ, &
[f] Photino archidiacono, habente locum reverendissimi Theoctisti episcopi Pissinuntis, &
Romano reverendissimo episcopo Myrorum, &
Critoniano reverendissimo episcopo Aphrodisiadis Cariæ, &
Nunechio reverendissimo episcopo Laodiceæ Phrygiæ, &
Mariniano reverendissimo episcopo Synnadorum, &
A Onesiphoro reverendissimo episcopo Iconii, &
Pergamio reverendissimo episcopo Antiochiæ Pisidiæ, &
Epiphanio reverendissimo episcopo Pergæ, &
Attico reverendissimo episcopo Nicopolis Epiri, &
Martyrio reverendissimo episcopo Gortynæ, &
Luca reverendissimo episcopo [g] Dyrrhachenorum, &
Vigilantio reverendissimo episcopo Larissæ Thessaliæ, &
Francione reverendissimo episcopo Philippopolis, &
Sebastiano reverendissimo episcopo [h] Berrhæ, &
B Basilio reverendissimo episcopo Trajanopolis, &
Tryphone reverendissimo episcopo Chii, &
Theoctisto reverendissimo episcopo [i] Berrhoæ; &
Gerontio reverendissimo episcopo Seleuciæ [k] Isauriæ,
[l] Eusebio presbytero habente locum Macarii reverendissimi episcopi Laodiceæ Syriæ, &
Eusebio reverendissimo episcopo Dorylæi,

& reliqua sancta & universali synodo, quæ secundum sanctionem [m] divinissimi domini nostri ([n] imperatoris) in Chalcedonensium civitate collecta est: & residentibus omnibus ante cancellos [o] sanctissimi altaris, reverendissimi episcopi clamaverunt: Theodoretus modo anathematizet ([p] Nestorium.) Theodoretus reverendissimus episcopus transiens [q] in medium dixit: [r] Et preces obtuli [s] divinissimo & piissimo imperatori, & libellos obtuli reverendissimis episcopis agentibus locum [t] reverendissimi archiepiscopi Leonis: & si vobis videtur, legantur coram vobis, ut sicut sapio, cognoscatis. Reverendissimi episcopi clamaverunt: Nihil relegi volumus: modo anathematiza Nestorium. Theodoretus reverendissimus episcopus dixit: Ego per Dei gratiam [u] ab orthodoxis [al. et orthodoxe] sum nutritus & orthodoxe sum edoctus, & orthodoxe prædicavi: & non solum Nestorium & Eutychem, sed & omnem hominem qui recte non sapit, [x] avertor & alienum existimo. Et dum diceret [y] hæc, reverendissimi episcopi clamaverunt: Clare dic, [z] anathema Nestorio, & dogmatibus eius; anathema Nestorio, & amantibus eum Theodoretus reverendissimus episcopus dixit: Vere non di-

καὶ τῆς λοιπῆς ἁγίας, καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου, τῆς κατὰ θέσπισμα τοῦ θειοτάτου, καὶ εὐσεβεστάτου ἡμῶν δεσπότου ἐν τῇ Χαλκηδονέων πόλει συναθροισθείσης· καὶ καθεσθέντων πάντων πρὸ τῶν καγκέλλων τοῦ ἁγιωτάτου C θυσιαστηρίου, οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· Θεοδώρητος ἄρτι ἀναθεματισάτω. Θεοδώρητος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος παρελθὼν ἐν τῷ μέσῳ εἶπε· καὶ δεήσεις ἐπιδέδωκα τῷ θειοτάτῳ, καὶ εὐσεβεστάτῳ βασιλεῖ, καὶ λιβέλλους ἐπιδέδωκα τοῖς εὐλαβεστάτοις ἐπισκόποις, τοῖς διέπουσι τὸν τόπον τοῦ εὐλαβεστάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος· καὶ εἰ δοκεῖ ὑμῖν, ἀναγινωσκέσθωσαν ἐφ' ὑμῶν· καὶ μανθάνετε ὅπως φρονῶ. οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· ἀναγνωσθῆναι οὐδὲν θέλομεν. Νεστόριον ἄρτι ἀναθεμάτισον. Θεοδώρητος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος εἶπεν· ἐγὼ διὰ τὴν τοῦ Θεοῦ χάριν καὶ παρ' ὀρθοδόξοις ἐτράφην, καὶ ὀρθοδόξως ἐδιδάχθην, καὶ ὀρθοδόξως D ἐκήρυξα· καὶ οὐ μόνον Νεστόριον, καὶ Εὐτυχῆ, ἀλλὰ καὶ πάντα ἄνθρωπον μὴ φρονοῦντα ὀρθῶς ἀποστρέφομαι, καὶ ἀλλότριον ἡγοῦμαι. καὶ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν, οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· φανερῶς εἰπέ· ἀνάθεμα Νεστορίῳ, καὶ τοῖς δόγμασιν αὐτοῦ· ἀνάθεμα Νεστορίῳ, καὶ τοῖς φιλοῦσιν αὐτόν. Θεοδώρητος ὁ εὐλαβέ-

BALUZII NOTÆ.

a *Laodicea*. Hanc vocem veteres libri non habent in hoc loco.
b Corb. & Divion. *Meritenensi*, Parif. *Melitensi*.
c *Tii*. Hanc vocem non habent vetera exemplaria.
d Cum Romanis licuerit mutare veteres editiones, mihi licere debet admonere omnes veteres libros & editiones habere *Episcopi Calogeri*, *Episcopi Dorothei*, *Episcopi Theoctisti*.
e Parif. *Claudianopolis*.
f Male in Parif. *Fortunato*.
g Male in eodem libro & in Corb. *Saracenorum*.
h Corb. & Divion. & veteres editiones, *Beroa*. Parif. *Bersa*. Divionensis habet in margine, *al. Birta*.
i Veteres edit. *Beroa*, codex Corb. *Byria*, reliqui *Bersa*.
k Parif. *Syria*.
l Legendum, *& Eusebio Presbytero*. Et heic quoque prolapsi sunt typographi in hac editione Labbeana.
m Parif. & Divion. *sacratissimi*:
n Deest in omnibus vetustis codicibus.
o Parif. *sancti*.
p Deest in Parisiensi.
q Corb. & Divion. & veteres editiones, *in medio*.
r Veteres libri & editiones: *Preces*.
s Parif. & Divion. *sanctissimo*.
t Vox *reverendissimi* deest in omnibus antiquis libris & editionibus.
u Postea sequitur in codice Corb. & in antiquis editionibus, *& orthodoxe docui*. Istud vero sublatum est in editione Romana, quia non habetur in Græco. Sane codex Parisiensis caret additione illa, quam in Divionensi quoque defuisse hinc colligitur quod antiquitus addita est supra lineam.
x Veteres libri, *avertor*, quod idem est.
y Vocem *hæc* neque veteres libri habent neque veteres editiones, & posita non est secundum morem gestorum synodalium. Vide sequentia.
z In imperativo, pro *anathematiza*. Unde & in codice Corbeiensi scriptum est *anathematiza*. Sic etiam paulo post, ubi Divionensis habuit primo *anathema*, deinde *anathematiza*.

λαβέστατος ἐπίσκοπος εἶπεν· ἐπ' ἀληθείας ἔλεγον, εἰ μὴ ὡς οἶδα ἀρέσκειν τῷ Θεῷ· πρῶτον πείσω ὑμᾶς, ὅτι οὔτε πόλεως φροντίζω, οὔτε τιμῆς χρήζω, οὔτε διὰ τοῦτο παραγέγονα· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐσυκοφαντήθην, ἦλθον πληροφορῆσαι, ὅτι ὀρθόδοξός εἰμι, καὶ ὅτι Νεστόριον, καὶ Εὐτυχῆ, καὶ πάντα ἄνθρωπον δύο υἱοὺς λέγοντα ἀναθεματίζω. καὶ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν, οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· εἰπὲ φανερῶς· ἀνάθεμα Νεστορίῳ, καὶ τοῖς φρονοῦσι τὰ αὐτοῦ. Θεοδώρητος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος εἶπεν· ἐγὼ, ἐὰν μὴ ἐκθῶμαι ὅπως πιστεύω, οὐ λέγω· πιστεύω δέ. καὶ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν, οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν, οὗτος αἱρετικός ἐστιν· οὗτος Νεστοριανός ἐστι. τὸν αἱρετικὸν ἔξω βάλε. Θεοδώρητος ὁ εὐλαβέστατος B ἐπίσκοπος εἶπεν· ἀνάθεμα Νεστορίῳ, καὶ τῷ μὴ λέγοντι τὴν ἁγίαν παρθένον Μαρίαν θεοτόκον, καὶ τῷ εἰς δύο υἱοὺς μερίζοντι τὸν ἕνα υἱὸν τὸν μονογενῆ. ἐγὼ δὲ καὶ τῷ ὅρῳ τῆς πίστεως ὑπέγραψα, καὶ τῇ ἐπιστολῇ τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος. καὶ οὕτω φρονῶ· καὶ μετὰ ταῦτα πάντα, * σώζεσθαι. οἱ εὐλαβέστατοι ἄρχοντες εἶπον· ἡ πᾶσα λοιπὸν περὶ Θεοδωρήτου τοῦ θεοφιλεστάτου ἀμφιβολία λέλυται. καὶ γὰρ Νεστόριον ἐπὶ ἡμῶν ἀναθεμάτισε, καὶ παρὰ τοῦ θεοφιλεστάτου, καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος τῆς πρεσβυτίδος Ῥώμης προσεδέχθη, καὶ τὸν ὅρον τῆς πίστεως, τὸν παρὰ τῆς ὑμετέρας θεοσεβείας δοθέντα, C ἐδέξατο ἀσμένως· καὶ τοῦτο ἔτι μὴν καὶ τῇ ἐπιστολῇ τοῦ μνημονευθέντος ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος καθυπέγραψε. λείπεται τοίνυν ψῆφον ἐξενεχθῆναι παρὰ τῆς θεοφιλίας τῆς ὑμετέρας, ὥστε καὶ τὴν ἐκκλησίαν αὐτὸν ἀπολαβεῖν, καθὼς καὶ ὁ ὁσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Λέων ἐδικαίωσεν. πάντες οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· Θεοδώρητος ἄξιος τοῦ θρόνου. τὴν ἐκκλησίαν τὸν ὀρθόδοξον. ἡ ἐκκλησία τὸν ποιμένα ἀπολαβῇ. τὸν ὀρθόδοξον διδάσκαλον ἡ ἐκκλησία ἀπολάβῃ· τοῦ θρόνου Θεοδώρητος ἄξιος. τοῦ ἀρχιεπισκόπου Λέοντος πολλὰ τὰ ἔτη. μετὰ τὸν Θεὸν Λέων ἐδίκασε. ὁ λαὸς τὸν ὀρθόδοξον ἀπολάβῃ· ἄξιε τοῦ θρόνου. Θεοδωρήτῳ τῷ ἐπισκόπῳ ἡ D ἐκκλησία ἀποδοθῇ.

Πασχασῖνος, καὶ Λουκήνσιος οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι, καὶ Βονιφάτιος ὁ εὐλαβέστατος πρεσβύτερος, ἔτι δὲ καὶ Ἰουλιανὸς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος τῆς Κῴων πόλεως, ἐπέχοντες τὸν τόπον τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου, εἶπον· τὸν ἁγιώτατον, καὶ σεβάσμιον ἐπίσκοπον Θεοδώρητον ὁ ἁγιώτατος, καὶ μακαριώτατος πάσης ἐκκλησίας ἐπίσκοπος πόλεως Ῥώμης Λέων

A co, nisi quo modo novi Deo placere. Prius * satisfacio vobis, quia neque de civitate * cogito, neque honore opus habeo, neque ob hoc adveni: sed quia calumniam passus sum, veni satisfacere me esse orthodoxum, (a & omnem hæreticum qui converti noluerit, anathematizo.) & quia Nestorium & Eutychem, & omnem b hominem dicentem c vel opinantem duos filios, anathematizo. Et cum diceret, reverendissimi episcopi clamaverunt: Dic aperte, anathema Nestorio, & qui ea quæ eius sunt, sapiunt. Theodoretus reverendissimus episcopus dixit: Ego nisi exposuero quomodo credo, non dico. Credo autem Et cum diceret, reverendissi- B mi episcopi clamaverunt: Iste hæreticus est, iste Nestorianus est. Hæreticum foras mitte. Theodoretus reverendissimus episcopus dixit: Anathema Nestorio, d & ei qui non dicit Dei genitricem virginem Mariam, & qui in duos filios partitur unum Filium. e unigenitum. Ego autem & fidei definitioni subscripsi, & epistolæ sanctissimi & f Deo amantissimi archiepiscopi g domini Leonis; & sic sapio. Et post omnia hæc (h dixit:) i Salvete. Gloriosissimi judices dixerunt: Omnis jam dubitatio de Theodoreto reverendissimo k episcopo est soluta; quippe & Nestorium coram nobis anathematizavit, & a sanctissimo & l Dei amantissimo archiepiscopo m senioris urbis C Romæ Leone susceptus est, & definitionem fidei a n religiositate vestra prolatam libenter suscepit, o & insuper epistolæ memorati sanctissimi archiepiscopi Leonis subscripsit. Deest igitur ut sententia proferatur a p reverentia vestra, ut ecclesiam suam recipiat, sicut & sanctissimus Leo archiepiscopus judicavit. * Omnes reverendissimi episcopi clamaverunt: Theodoretus q dignus est sede Ecclesiæ orthodoxum. Ecclesia pastorem recipiat: orthodoxum doctorem ecclesia recipiat. Theodoretus dignus est sede. Archiepiscopo Leoni multos annos. * Post Deum Leo judicavit. r Populus orthodoxum recipiat s dignum sua sede. Theodoreto * catholico doctori red- D datur ecclesia.

* Pertinendo curo,
* Legi, legimus.
* Cum Deo
* episcopo reddatur

Paschasinus & Lucentius reverendissimi episcopi, & Bonifacius reverendissimus presbyter, insuper & t Julianus reverendissimus episcopus Coensis, habentes locum apostolicæ sedis, dixerunt: Sanctissimum & u venerabilem episcopum Theodoretum sanctissimus & beatissimus universæ ecclesiæ episcopus urbis Romæ Leo dudum in communio-

BALUZII NOTÆ

a Hæc non extant in codicibus calamo exaratis, neque in textu Græco.
b Divion. *animam*, & in margine, *al. hominem*.
c *Vel opinantem*. Codex Parisiensis iste non habet. Divionensis non habebat initio, sed postea addita sunt supra lineam. Sufficit autem aut *dicentem* aut *existimantem*. Admonitio est librarii qui cum nesciret quæ lectio esset melior, utramque posuit, lectori judicium integrum relinquens.
d Parif. *& quia non dicit*.
e Divion. & Parif. *qui est unigenitus*.
f Corb. *Deo amicissimi*, reliqui *reverentissimi*.
g Veteres libri, *domni*.
h *Dixit*. Deest in omnibus antiquis libris.
i Melius in codice Parif. *Valete*. Sic etiam legendum in Divionensi, ubi scriptum est *Vagete*; & in margine, *al. salvete*.
k *Episcopo* Illud quoque deest in omnibus libris veteribus.
l Corb. *Deo amicissimo*, Divion. & Parif. *reverentissimo*.
m Parif. *senioris Romæ susceptus*. Sic etiam primo in Divionensi, sed postea voces *urbis* & *Leone* addita sunt supra lineam.
n Divion. & Parif. *sanctitate*.
o Parif. & Corb. *& hoc insuper & epistola*. Divion. *adhuc insuper & epistola*.
p Corb. & veteres editiones, *Deo amabilitate* Attonitus fuit Surius novitate vocabuli. Itaque in margine annotavit forte reponi debere *amabili sanctitate*.
q Parif. *dignus sede orthodoxorum*.
r Parif. *recipere*.
s Veteres libri, *dignus sua sede*.
t Annotatio Rustici. *Nota Julianum post Bonifacium*. Vide quæ supra dicta sunt ad paginam 74
u Codices Divion. & Parif. & Crabbus, *venerandum*; editio Veneta *reverendissimum*.

nionem suscepit ita, sicut litteræ ab eo ad A nostram humilitatem directæ testantur. Si igitur fidem catholicam sicut [a] promittit, [b] & secundum prædictum [c] beatum episcopum subscriptionem in proprio libello direxit, & nostræ [d] insuper humilitati alio dato libello monstravit; quoniam & Nestorium & Eutychem non solum scripte, sed & sub præsentia totius consessus ore proprio anathematizavit; hoc judicio sanctissima & [e] venerandissima synodus, [f] insuper vero & nostra humilitas, reddi ei ecclesiam propriam definivit.

Anatolius reverendissimus episcopus [g] Constantinopolis dixit: Reverendissimus episco- B pus Theodoretus per omnia quidem est orthodoxus demonstratus, & ob hoc [*] [h] vero, quod anathematizavit Nestorium [i] & Eutychem, (ejusque [*] male placiti hæresim) [k] suam igitur ecclesiam juste [l] recipiat.

· decrevim

· ὶ mal. sensus

Maximus reverendissimus episcopus Antiochiæ dixit: Dudum quidem & a principio reverendissimum episcopum Theodoretum novi catholicum, audiens [m] doctrinas ejus in sanctissima ecclesia: multo [n] autem magis nunc ejus recipio sanctitatem, quia modo anathematizavit Nestorium & Eutychem, & sapit secundum definitionem expositam ab hoc sancto concilio. Unde & ego decerno esse eum consuete episcopum civita C tis Cyri.

Juvenalis reverendissimus episcopus [o] Hierosolymorum dixit: Et ego [p] eisdem consentio, quæ decrevit Anatolius [q] Dei amantissimus Constantinopolitanus episcopus.

Thalassius reverendissimus episcopus Cæsareæ Cappadociæ dixit: [r] Et ego decerno his similia, quæ patres sanctissimi de [s] Dei amantissimo episcopo Theodoreto [t] firmaverunt.

[*] Eusebius reverendissimus episcopus [*] Ancyræ dixit: His quæ [u] firmata sunt a sanctissimis patribus nostris & archiepiscopis, consona definio de reverendissimo episcopo Theodoreto.

· Photius.

· Tyri.

D Constantinus reverendissimus episcopus Bostrorum Arabiæ dixit: Et ego [x] consentio his, quæ de sanctissimo episcopo Theodoreto recte & juste decreta sunt.

Omnes reverendissimi episcopi clamaverunt: Hoc justum judicium, hæc justa sententia, hoc Christi judicium his & nos consentimus: [y] hæc omnes dicimus. Gloriosissimi judices dixerunt: Secundum decretum sancti concilii Theodoretus sanctissimus episcopus ecclesiam civitatis Cyri [z] recipiat. Reverendissimi episcopi clamaverunt: Anathematizet & Sophronius

· Latine, relegi, relegimus,

A [a] πάλιν εἰς κοινωνίαν ἐδέξατο ἴσως, καθὼς τὰ γράμματα, τὰ παρ' αὐτοῦ ἀποσταλέντα πρὸς τὴν ἡμετέραν ταπείνωσιν, μαρτυροῦσιν. εἰ τοίνυν τὴν καθολικὴν πίστιν, καθὼς ὑπισχνεῖται, καὶ κατὰ τὸν προλεχθέντα μακάριον ἐπίσκοπον τὴν ὑπογραφὴν ἐν τῷ ἰδίῳ λιβέλλῳ ἀπέστειλε, καὶ τῇ ἡμετέρᾳ ἔτι ταπεινώσει ἑτέρου δοθέντος λιβέλλου, [*] ἔδειξεν· ἐπειδὴ καὶ Νεστόριον, καὶ Εὐτυχῆ οὐ μόνον ἐγγράφως, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ παντὸς τοῦ συνεδρίου, οἰκείῳ στόματι ἀνεθεμάτισε, ταύτῃ τῇ κρίσει ἡ ἁγιωτάτη, καὶ σεβασμία σύνοδος, ἔτι τε καὶ ἡ ἡμετέρα ταπεινότης, ἀποδοθῆναι αὐτῷ τὴν ἰδίαν ἐκκλησίαν ὥρισεν.

[a] Gr. πάλιν

· δέξαι

Ἀνατόλιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως εἶπεν· ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος B Θεοδώρητος διὰ πάντων μὲν ὀρθόδοξος ἀπεδείχθη, καὶ δι' αὐτὸ δὲ τὸ ἀναθεματίσαι Νεστόριον, καὶ Εὐτυχῆ. δικαίως τοίνυν καὶ τὴν ἑαυτοῦ ἀπολήψεται ἐκκλησίαν.

Μάξιμος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας εἶπε. πάλαι μὲν, καὶ ἐξ ἀρχῆς τὸν θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον Θεοδώρητον ὀρθόδοξον ᾔδειν, ἐπακούων αὐτοῦ περὶ τῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας τῶν διδασκαλιῶν· πολλῷ δὲ πλεῖον νῦν ἀπεδεξάμην τὴν αὐτοῦ ὁσιότητα, ἀναθεματίσασαν νῦν Νεστόριον, καὶ Εὐτυχέα, καὶ φρονοῦσαν κατὰ τὸν ὅρον τὸν ἐκτεθέντα παρὰ τῆς ἁγίας ταύτης συνόδου. ὅθεν ψηφίζομαι καὶ C ἐγὼ τῆς πόλεως Κύρου συνήθως αὐτὸν εἶναι ἐπίσκοπον.

Ἰουβενάλιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἱεροσολύμων εἶπε· κἀγὼ τοῖς αὐτοῖς συντίθεμαι, οἷσπερ ἐψηφίσατο ὁ θεοφιλέστατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀνατόλιος.

Θαλάσσιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Καισαρείας Καππαδοκίας εἶπε· κἀγὼ παραπλήσια τοῖς ἀποφηναμένοις ἁγίοις πατράσι ψηφίζομαι περὶ Θεοδωρήτου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου.

Φώτιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Τύρου εἶπε· τοῖς τυπωθεῖσι παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν, καὶ ἀρχιεπισκόπων κατατίθεμαι σύνῳδα περὶ τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Θεοδωρήτου.

D Κωνσταντῖνος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Βόστρων Ἀραβίας εἶπε· συναινῶ κἀγὼ τοῖς περὶ τοῦ ὁσιωτάτου ἐπισκόπου Θεοδωρήτου ὀρθῶς, καὶ δικαίως ὁρισθεῖσιν.

Πάντες οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· αὕτη δικαία κρίσις· αὕτη δικαία ψῆφος· αὕτη Χριστοῦ κρίσις. τούτοις καὶ ἡμεῖς συναινοῦμεν. ταῦτα πάντες λέγομεν. Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· κατὰ τὴν κρίσιν τῆς ἁγίας συνόδου, Θεοδώρητος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος τὴν ἐκκλησίαν Κύρου πόλεως ἀπολήψεται. [*] οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· ἀναθεματισάτω καὶ Σωφρόνιος.

Σωφρό-

BALUZII NOTÆ

a Parif. *promisit*.
b Conjunctio desideratur in omnibus antiquis exemplaribus.
c Divion. *beatissimum*. Parif. *prædictorum beatissimorum Episcoporum*.
d Parif. & Divion. *rursus*.
e Parif. *reverentissima*.
f Parif. & Divion. *rursus*. Divion. in margine, *al. insuper vero*.
g Corb. & Divion. *Constantinopolitanus*.
h Vox *vero* non extat in Corb. & Divion.
i Veteres libri *& Eutychis male placiti hæresim*.
k Corb. & Divion. *& suam igitur*.
l Parif. & Corb. & veteres edit. *recipiet*.
m Corb. & Divion. admonent legendum esse *doctrinam*.
n *Autem*. Deest in libro Divionensi.
o Parif. *Hierosolymitanorum*.
p Veteres libri, *hisdem*.
q Corb. *Deo amicissimus*, reliqui, *reverentissimus*.
r Parif. *Et ego consentio*.
s Corb. *Deo amicissimo*, alii *reverentissimo*.
t Ita codex Parisiensis. Ceteri legunt *formaverunt*. Quod ostendit reponendum esse *formaverunt* in libro Parisiensi.
u Omnes libri veteres, *formata*.
x Parif. *consentio quæ*.
y Divion. *hæc & nos dicimus*.
z Veteres libri & editiones, *recipiet*.

Σωφρόνιος ἐπίσκοπος Κωνσταντίνης εἶπεν· ἀ- A νάθεμα Νεστορίῳ, καὶ Εὐτυχεῖ, καὶ πᾶσι τοῖς μὴ ὀρθῶς φρονοῦσιν. οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· καὶ Ἰωάννης ἄρτι ἀναθεματισάτω.

Ἰωάννης ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Γερμανικείας εἶπεν· ἀνάθεμα Νεστορίῳ, καὶ Εὐτυχεῖ, καὶ πᾶσι τοῖς φαῦλα φρονοῦσιν. οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν. Ἀμφιλόχιος Εὐτυχέα ἄρτι ἀναθεματισάτω.

Ἀμφιλόχιος ἐπίσκοπος Σίδης εἶπεν· ἀνάθεμα τῷ ἐπαράτῳ Εὐτυχεῖ, καὶ τοῖς τὰ αὐτοῦ φρονοῦσιν· οἱ ἐνδοξότατοι, καὶ μεγαλοπρεπέστατοι ἄρχοντες εἶπον· διὰ πάντων θεραπευθείσης τῆς ἁγίας συνόδου, καιρὸς τὴν ὁμόνοιαν πάντας φυλάττειν.

Sophronius reverendissimus episcopus [a] Constantiæ dixit: [b] anathema Nestorio & Eutychi, & omnibus qui orthodoxe non sapiunt. Reverendissimi episcopi clamaverunt: Et Joannes modo anathematizet. Constantiæ.

Joannes reverendissimus episcopus Germaniciæ dixit; Anathema Nestorio & Eutychi, & omnibus [c] prava sapientibus. Reverendissimi episcopi clamaverunt: Amphilochius modo [d] Eutychem anathematizet.

Amphilochius reverendissimus episcopus Sidæ dixit: Anathema maledicto Eutychi, & qui ea quæ ejus sunt, sapiunt. Gloriosissimi [e] & magnificentissimi judices dixerunt: Curata [f] per omnia sancta synodus, tempus est omnes servare concordiam. [*]

[*] Latine, legi, legimus, lego

In codice Bobierisno: Contuli feria VI. Kalend. Aprilis ind. 13. Deo gratias: In codice Acumetensium postesquam formata est fidei definitio mox & ista actio subsequitur & per omnia simile habet initium & inde & in nominibus tam judicum quam episcoporum excepto quod postquam scriptum est: *Et Eusebio venerando episcopo Dorylæ*, adjicitur, *& Cecropio episcopo Sebastopolis*, & sic cætera subsequuntur, id est, *Et reliqua sancta & universali* &c. Explicit actio VIII. incipit IX.

ΠΡΑΞΙΣ ΕΝΝΑΤΗ B τῆς ἐν Χαλκηδόνι ἁγίας συνόδου.

[h] ACTIO NONA Chalcedonensis Concilii.

Ὑπατείας τοῦ δεσπότου ἡμῶν Μαρκιανοῦ τοῦ αἰωνίου Αὐγούστου, καὶ τοῦ δηλωθησομένου, τῇ πρὸ [*] ἓξ Καλανδῶν Νοεμβρίων, ἐν Χαλκηδόνι, κατὰ κέλευσιν τοῦ θειοτάτου, καὶ εὐσεβεστάτου ἡμῶν δεσπότου Μαρκιανοῦ τοῦ αἰωνίου Αὐγούστου, συνελθόντων ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ τῆς ἁγίας μάρτυρος Εὐφημίας, τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου, καὶ ἐνδοξοτάτου στρατηλάτου ἀπὸ ὑπάτων, καὶ πατρικίου Ἀνατολίου, καὶ τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου, καὶ ἐνδοξοτάτου ἐπάρχου τῶν ἱερῶν πραιτωρίων Παλλαδίου, καὶ τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου, καὶ ἐνδοξοτάτου μαγίστρου τῶν θείων ὀφφικίων Βιγκομάλου· συ- C νελθόντων δὲ, καὶ Πασχασίνου, καὶ Λουκηνσίου τῶν εὐλαβεστάτων ἐπισκόπων, καὶ

Βονιφατίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς πρεσβύτιδος Ῥώμης Λέοντος, καὶ

Ἀνατολίου τοῦ εὐλαβεστάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς μεγαλωνύμου Κωνσταντινουπόλεως, νέας Ῥώμης, καὶ

Μαξίμου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Ἀντιοχείας Συρίας, καὶ

Κυιντίλλου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Μακεδονίας, ἐπέχοντος τὸν τόπον τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Θεσσαλονικέων Ἀναστασίου, καὶ

Θαλασσίου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Καισαρείας D Καππαδοκίας, καὶ

Στεφάνου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Ἐφέσου.

[*] Lat. ἑνὶ

Consulatu domini nostri Marciani perpetui Augusti, [g] & qui fuerit declaratus; [h] septimo Kalendas Novembris, [i] in Chalcedone [k] secundum jussionem divinissimi & piissimi domini nostri [l] Marciani perpetui Augusti, convenientibus in sanctissima ecclesia [m] [*] martyris Euphemiæ [n] magnificentissimo & gloriosissimo magistro militum exconsule & patricio Anatolio, & magnificentissimo & gloriosissimo præfecto sacrorum prætoriorum Palladio, & magnificentissimo & gloriosissimo magistro sacrorum officiorum Vincomalo: convenientibus etiam & Paschasino & Lucentio religiosissimis episcopis, &

[*] sanctæ mart.

Bonifacio religiosissimo presbytero, tenentibus locum sanctissimi archiepiscopi antiquæ Romæ Leonis, &

Anatolio reverendissimo archiepiscopo magni nominis Constantinopolis novæ Romæ, &

Maximo reverendissimo episcopo Antiochiæ Syriæ, &

Quintillo reverendissimo episcopo Heracleæ Macedoniæ, tenente locum reverendissimi episcopi Thessalonicensium Anastasii, &

Thalassio reverendissimo episcopo Cæsareæ Cappadociæ, &

Stephano reverendissimo episcopo Ephesi, & re-

PALUZII NOTÆ

a Parif. *Constantina*. Sic etiam emendatum est in Divionensi, cum antea legeretur, *Constantia*.
b Corb. *anathematizo Nestorio*. Sic etiam paulo post in professione Joannis.
c Parif. & Divion. *male sapientibus*. d *Eutychem*. Deest in Corbeiensi.
e *& magnificentissimi*. Ista desunt in omnibus antiquis libris & editionibus.
f *Per omnia*. Ista vero non habentur in codice Parisiensi, in Divionensi vero addita sunt supra lineam.
g *& qui fuerit declaratus*. Hæc desunt in omnibus antiquis libris & editionibus.
h Parif. *sub die* VIII. *Kal.* Divion. VI. *Kal.* & in margine, *al.* VII i Veteres libri, *in Chalcedona*
k *secundum jussionem &c. Augusti*. Hæc desiderantur in libro Parisiensi.
l *Marciani perpetui Augusti*. Et hæc quoque desunt in omnibus antiquis libris & editionibus. Pro his vero veteres editiones habent *Imperatoris*.
m Legendum, *sanctæ martyris*. Error est typographicus editionis Labbeanæ.
n Veteres libri & editiones, *gloriosissimis proceribus & sancta & universali synodo*,

& reliqua sanctæ & universali synodo, [a] quæ A per decretum divinissimi & piissimi domini nostri [b] Marciani in Chalcedone civitate collecta est: & residentibus [c] omnibus ante cancellos [d] sanctissimi altaris, ingressus Ibas reverendissimus, [e] qui fuit Edessenæ civitatis episcopus, dixit: Injustitiam ab Eutyche & falsa figmenta perpessus, absens a quadraginta mansionibus, & condemnatus, [f] huc adveni impetrare clementiam, & adii sacrum & immortalem verticem: & jussit vestram magnificentiam, cum sancta hac & universali synodo, quæ * adversum me sunt gesta perquirere. Deprecor igitur vos, ut cognoscatis quoniam falsam accusationem pertuli, & calumniam a quibusdam clericis. [g] Jubete ea B quæ judicata sunt a Photio & Eustathio reverendissimis episcopis, [h] relegi. Uranius enim episcopus [i] Himerorum [k] in gratiam Eutychis omnia agens, [l] præparavit ut quidam clerici accusarent me, & judicium sibi prædictisque [m] transmitteretur: & inventus sum innocens a blasphemiis quæ mihi [n] illatæ sunt, & judicatum datum est, a præfatis reverendissimis episcopis, accusationes quidem adversum me per calumniam factas arguens, * testificans autem [o] me esse catholicum. Jubete [p] igitur omnia quæ per absentiam meam in Epheso sub Dioscoro gesta sunt, [q] evacuari, & justitiam mihi servari, [r] qui in nullo culpabilis sum, & reddi mihi episcopatum C pariter & ecclesiam. Nam & omnes clerici Edesseni per quæ scripserunt præfatis episcopis testantur me esse catholicum: & alienum a [s] netaria [t] blasphemia quæ mihi injertur. Magnificentissimi & gloriosissimi judices dixerunt: Postulatione Ibæ reverendissimi [u] declarata, quid sanctæ synodo videtur? * Paschasinus & Lucentius & [x] Julianus reverendissimi episcopi, & Bonifacius presbyter, (vicarii sedis apostolicæ per Paschasinum) dixerunt: Ea quæ gesta sunt, quorum memoriam fecit reverendissimus Ibas, & semetipsum mundum ab omni accusatione in episcoporum [y] judicio significavit, proferantur [z] in medium, ut eorum lectione [aa] aut quid D judicandum sit, aut quid definiri oporteat, cognoscamus. Et porrecta ea sententia ab Iba reverendissimo, Beronicianus [bb] devotissimus secretarius divini consistorii relegit.

* circa

* testimonium autem red- [illegible]

* [illegible]

καὶ τῆς λοιπῆς ἁγίας, καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου, τῆς κατὰ θέσπισμα τοῦ θειοτάτου, καὶ εὐσεβεστάτου ἡμῶν δεσπότου Μαρκιανοῦ ἐν τῇ Χαλκηδονέων πόλει συναθροισθείσης· καὶ καθεσθέντων πάντων πρὸ τῶν καγκέλλων τοῦ ἁγιωτάτου θυσιαστηρίου, εἰσελθὼν Ἴβας ὁ εὐλαβέστατος ὁ γενόμενος ἐπίσκοπος τῆς Ἐδεσσηνῶν πόλεως, εἶπεν· ἀδικηθεὶς παρὰ Εὐτυχοῦς, καὶ σκευὴν ὑπομείνας ἀπὼν ἀπὸ τεσσαράκοντα μονῶν, καὶ καθαιρεθεὶς, ἦλθον ἐνταῦθα φιλανθρωπίας τυχεῖν· καὶ προσῆλθον τῇ θείᾳ, καὶ ἀθανάτῳ κορυφῇ· καὶ ἐκέλευσε τὴν ὑμετέραν μεγαλοπρέπειαν, ἅμα τῇ ἁγίᾳ ταύτῃ, καὶ οἰκουμενικῇ συνόδῳ ἐξετάζειν τὰ κατ' ἐμέ. δέομαι τοίνυν ὑμῶν, ἵνα μάθητε, ὅτι συσκευὴν ὑπέμεινα, συκοφαντηθεὶς παρά τινων κληρικῶν. κελεύσατε τὰ ἐπικριθέντα παρὰ Φωτίου, καὶ Εὐσταθίου τῶν εὐλαβεστάτων ἐπισκόπων ἀναγνωσθῆναι. Οὐράνιος γὰρ ὁ ἐπίσκοπος τῆς Ἱμερίας, εἰς χάριν Εὐτυχοῦς πάντα πράττων, παρεσκεύασέ τινας κληρικοὺς αἰτιάσασθαί με, καὶ τὴν δίκην ἑαυτοῖς τε, καὶ τοῖς προλεχθεῖσι παραπεμφθῆναι· καὶ εὑρέθην ἀθῷος ἀπὸ τῶν βλασφημιῶν τῶν ἐπενεχθεισῶν μοι· καὶ ἐπίκρισις ἐξηνέχθη παρὰ τῶν προλεχθέντων εὐλαβεστάτων ἐπισκόπων, τὰς μὲν κατηγορίας τὰς κατὰ συκοφαντίαν κατ' ἐμοῦ γενομένας ἐλέγχουσα, προσμαρτυροῦσα δὲ τῇ ἐμῇ ὀρθοδοξίᾳ. κελεύσατε οὖν, πάντα τὰ κατὰ ἀπουσίαν πεπραγμένα ἐν Ἐφέσῳ ἀργεῖν, καὶ τὰ δίκαιά μοι φυλαχθῆναι, τῷ ἐν μηδενὶ καταγνωσθέντι, καὶ ἀποδοθῆναί μοι τὴν ἐπισκοπὴν, καὶ τὴν ἐκκλησίαν. καὶ γὰρ ἅπαντες οἱ κληρικοὶ Ἐδέσσης δι' ὧν ἔγραψαν τοῖς προλεχθεῖσιν ἐπισκόποις ἐμαρτύρησάν μοι. ὅτι περ ὀρθόδοξος τυγχάνω, καὶ ἀλλότριός εἰμι τῆς ἐπενεχθείσης μοι ἀθεμίτου βλασφημίας. οἱ μεγαλοπρεπέστατοι ἄρχοντες εἶπον· τῆς διδασκαλίας Ἴβα τοῦ εὐλαβεστάτου δήλης γενομένης, τί παρίσταται τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ; * Πασχασῖνος, καὶ Λουκήνσιος, καὶ Ἰουλιανὸς οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν σὺν Βονιφατίῳ πρεσβυτέρῳ· τὰ πεπραγμένα, ὧν τὴν μνήμην ἐποιήσατο ὁ εὐλαβέστατος Ἴβας, καὶ ἑαυτὸν καθαρὸν ἀπὸ πάσης κατηγορίας ἐν τῷ τῶν ἐπισκόπων κριτηρίῳ κατεσήμανε, προκομισθῶσιν ἐν τῷ μέσῳ· ἵνα ἐκ τῆς τούτων ἀναγνώσεως, ἢ δικάσιμον, ἢ εἴ τι ὁρίσαι χρὴ, ἐπιγνῶμεν. καὶ ἐπιδοθείσης τῆς ἐπικρίσεως παρὰ Ἴβα τοῦ εὐλαβεστάτου, Βερονικιανὸς ὁ καθωσιωμένος σηκρητάριος τοῦ θείου κονσιστωρίου ἀνέγνω.

* Ῥωμαῖοι,

....

BALUZII NOTÆ.

a Paris. *quæ secundum sanctionem sacratissimi & piissimi Imperatoris in Chalcedona civitate congregata est, & sedentibus.* b Veteres editiones, *Imperatoris*. Veteres libri neque *Marciani* habent neque *Imperatoris*. d Paris. *sancti*, Divion. *sacratissimi*.

c *Omnibus*. Hanc vocem non agnoscunt veteres editiones.

e *Qui fuit*. Hæc desunt in libro Parisiensi & in ultimo constituto Vigilii. In Divionensi addita sunt supra lineam. f Omnes libri veteres, *bis*. Sic etiam in eodem constituto Vigilii.

g Divion. & Paris. *Jubete ergo ea*. Sic etiam in constituto.

h Corb. & veteres edit. *legi*. i Corb. & Divion. in margine, *Himeriorum*. Paris. & Divion. *Emeriorum*. Constitutum Vigilii, *Hemeriorum*. k Veteres libri & editiones, *pro gratia*.

l Veteres libri & editiones *preparavit quosdam clericos accusare me*. Sic etiam in constituto Vigilii.

m Iidem libri & edit. *transmitti*. Sic etiam in constituto.

n Paris. *inlata*. Et hoc quoque bonum est. Dicebant enim etiam blasphemium.

o Corb. & veteres edit. *meæ rectæ fidei*. Eandem lectionem habet Divion. in margine.

p Vox *igitur* deest in omnibus antiquis exemplaribus & editionibus & in constituto Vigilii.

q Corb. & Divion. in margine, *vacare*. r Veteres libri & editiones, *qui sum in nullo culpabilis*.

s Corb. *nefarii*. t Paris. & Divion. & Vigilius in constituto, *blasphemiis*.

u Veteres libri & editiones, *declarata sanctæ synodo, quid videtur*.

x Isthic Julianus Episcopus Coensis præponitur Bonifacio Presbytero. Vide quæ dicta sunt supra ad pag. 135.

y Veteres libri & editiones, *significavit judicio*. z Iidem libri & editiones, *in medio*.

aa Vox *quid* deest in omnibus veteribus libris. bb Veteres libri & editiones, *vir devotus*.

A

. . . .

Μετὰ τὴν ὑπατείαν Φλαυΐου Ζήνωνος, καὶ Ποστουμιανοῦ τῶν λαμπροτάτων, πρὸ πέντε καλανδῶν Μαρτίων ἐν κολωνίᾳ Τύρῳ, λαμπροτάτῃ μητροπόλει ὑπατικῇ, ἔτους τετάρτου ἑβδομηκοστοῦ πεντακοσιοστοῦ, μηνὸς Περιτίου δεκάτῃ, κατὰ Ῥωμαίους Φεβρουαρίου πέμπτῃ καὶ εἰκάδι, ἰνδικτιῶνος πρώτης, Φώτιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Τύρου μητροπόλεως, καὶ Εὐστάθιος τῆς Βηρυτίων καλλιπόλεως, διελαλήσαμεν τὰ ὑποτεταγμένα. ὁ μεγαλοπρεπέστατος, καὶ ἐνδοξότατος τριβοῦνος, καὶ νοτάριος Δαμάσκιος ἐπιδημήσας τῇ Φοινίκων ἐπαρχίᾳ, εὐσεβῆ γράμματα ἡμῖν * δέδωκε τοῦ πάντα εὐσεβεστάτου, καὶ φιλοχρίστου βασιλέως ἡμῶν, παρακελευόμενα, ὥστε ἀκροατὰς ἡμᾶς γενέσθαι ἅμα τῷ θεοσεβεστάτῳ ἐπισκόπῳ τῆς Ἱμερίων πόλεως Οὐρανίῳ, τῶν κινουμένων πρὸς τὸν θεοσεβέστατον ἐπίσκοπον τῆς Ἐδεσσηνῶν πόλεως Ἴβαν παρὰ Σαμουήλου, καὶ Κύρου, καὶ Μάρα, καὶ Εὐλογίου τῶν εὐλαβεστάτων· καὶ τύπον τὸν ἡμῖν φανησόμενον δικαιότατον παρασχεῖν. τοῖς οὖν εὐσεβῶς θεσπισθεῖσι τὸ ἱκανὸν ποιοῦντες, * προστεθείκαμεν τὴν ἀκρόασιν· καὶ τῶν μερῶν προσαχθέντων ἡμῖν διὰ τοῦ προειρημένου ἐνδοξοτάτου, καὶ περιβλέπτου τριβούνου, καὶ νοταρίου Δαμασκίου, καὶ καταθέσεως γεγενημένης παρὰ τοῦ αὐτοῦ ἐνδοξοτάτου ἀνδρός, δῆλον ποιούσης τοῦ πανευσεβοῦς βασιλέως ἡμῶν τὸ θέσπισμα, ἀναγκαίως ἐπετρέποντο οἱ τῶν κατηγόρων τὸ πρόσωπον ἔχοντες διδάσκειν, ἅπερ ἔχουσιν. ἐπιδεδωκότων δὲ αὐτῶν κεφάλαιά τινα, καὶ ἀξιωσάντων τούτων ἀκριβῆ γενέσθαι τὴν ἐξέτασιν, ἐντυχόντες ἡμεῖς τοῖς κεφαλαίοις, καὶ ἐν τούτοις εὑρόντες διαβολήν τινα τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Ἴβα, ὡς οὐκ ὀρθῶς φρονοῦντος, ἀλλ' ἕτερα παρὰ τὸν τῆς εὐσεβείας λόγον διδάσκοντος, ἀναγκαίως τούτου πρῶτον τὴν ἐξέτασιν μετὰ πολλῆς τῆς ἐπιμελείας ποιήσασθαι κατηπείχθημεν. ἐπετρέψαμεν τοιγαροῦν τοῖς κατηγόροις εἰπεῖν, τίνα ἐστίν, ἃ τῷ θεο-

* ἐπιδίδωσι

* προστεθείκαμεν

** Iba Edessena ecclesia episcopi acta.*

1 POst [a] consulatum Flavii Zenonis & Postumiani ([b] venerandorum virorum) consulum, sub die quinto Kalendar. Martiarum, in colonia Tiro clarissima metropoli consulari, anno quingentesimo septuagesimo quarto, mensis [c] Perithu die decima, secundum Romanos autem Febraurii quinta & vicesima, indictione prima, Photius episcopus Tyriorum metropolis, & [d] Eustathius [e] Berytiorum pulcræ civitatis, interlocuti sumus ea, quæ sunt subjecta. Magnificentissimus & [f] gloriosissimus tribunus & notarius Damascius, adveniens in [g] Phœnicum provinciam, pias literas nobis dedit per omnia piissimi & amatoris Christi imperatoris nostri, quæ juberent auditores nos esse [h] cum religiosissimo Uranio episcopo civitatis [i] Himeriæ, capitulorum eorum quæ moventur adversus [k] Dei amantissimum Ibam Edessenæ civitatis episcopum, a Samuele & Cyro & Mara & Eulogio [l] reverendissimis; & formam, quæ nobis [m] videretur, [n] justissimam proferre. His ergo quæ pie sancita sunt, satisfacientes, audientiam proposuimus: & partibus nobis adductis per præfatum * [o] strenuissimum & spectabilem tribunum & notarium Damascium, ab eodem [p] strenuissimo viro depositione facta, manifestante imperatoris nostri piissimi sanctionem, necessarie * [q] hortabamur, accusatorum personam habentes, docere quæ vellent. His ergo dantibus capitula quædam, & rogantibus ut horum fieret subtilis inquisitio, * incumbentes nos capitulis, & invenientes in his [r] accusationem quamdam adversus Ibam [s] religiosissimum episcopum, quasi non recte saperet, sed alia præter piam doctrinam doceret: [t] necessario hujus prius inquisitionem cum magna diligentia facere sumus impulsi. Præcepimus [u] igitur accusatoribus dicere, [x] quænam a religiosissimo episcopo Iba [y] dogmata dicta essent, [z] a pietate (sicut ipsi dicebant) alie-

* Judicatum Photii & Eustathii pro Iba. In edit. vero Crabbi dicitur Ibæ Edesseni episcopi libellus querulosus. Hi duo episcoporum conventus habiti sunt his consulibus, non post eorum consulatum: & hic annus est ccccxlviij ab ortu Christi: qua re aut alia numerandi ratio servata est, & ab alio principio ducta, aut mendum in numeris irrepsit. Sed cum omnes codd. mss. quos habuimus, tam Græci quam Latini sic legant, nihil mutare voluimus.

* clarissimum

* subebantur

* legentes nos capitula,

B

C

BALUZII NOTÆ.

a Editores Romani ad hunc locum observarunt hanc synodum Tyriam & Berytensem, cujus acta referuntur in actione decima, habitas fuisse sub consulatu Zenonis & Postumiani, non vero post eorum consulatum, ideoque aut aliam numerandi rationem esse servatam a vulgata, aut mendum in numeris irrepsisse. *Hæc difficultas* solvi potest, si sequamur opinionem virorum doctissimorum Andreæ Scotti & Petri Francisci Chifletii, qui censent *Post consulatum* interdum idem valere ac *sub consulatu*, & id ita intelligendum ac si scriptum fuisset *post initum seu editum Kalendis Januariis consulatum*. Ad confirmandam autem opinionem illam Chifletius affert auctoritatem appendicis ad chronicon Prosperi editam ex veteri codice Augustano in tomo primo antiquæ lectionis Henrici Canisii; in qua scriptum est Gensericum Regem Vandalorum, quem constat invasisse Carthaginem Theodosio XVII. & Festo Consulibus, eam urbem ingressum esse XIV. Kal. Novembr. post consulatum Theodosii XVII. & Festi. Eadem appendix extat in antiquissimo & optimæ notæ codice 240. bibliothecæ Colbertinæ, in quo sic legitur: *Post consulatum Theodosii XVII. & Festi Geisericus Vuandalorum Rex Carthaginem ingressus est die XIV. Kal. Novembris.*

b Error ortus ex ignoratione notarum. Lege ergo ut in antiquis exemplaribus, *virorum clarissimorum*. Certa est emendatio.

c Veteres libri, *Peritii*.

d Ita codex Parisiensis. Divion. *Eustatius*, Corb. *Eustachius*.

e Paris. *Beryto magna civitatis*.

f Idem codex, *perfectissimus*.

g Corb. *Phynicum provincia*, Paris. *Fenicia provincia*.

h Paris. & Divion. *cum sanctissimo*.

i Corb. *Himerina*, Paris. & Divion. *Emerina*.

k Corb. *Deo amicissimum*, reliqui *sanctissimum*.

l Paris. & Divion. *venerabilibus*.

m Divion. & Corb. *videtur*.

n Divion. et Paris. *justa*.

o Paris. *perfectissimum*.

p *Strenuissimo*. Deest in eodem libro.

q Paris. *imminebant*. Divion. *imminebat*; & in margine, *al. hortabatur*.

r Paris. & ultimum constitutum Papæ Vigilii, *immissionem*.

s Paris. & Divion. et constitutum Vigilii, *reverentissimum*.

t Veteres libri et editiones, *necessarie ex hoc prius*. Sic etiam in eodem constituto.

u Paris. & Divion. *etenim*. Ita etiam in constituto.

x Corb. & veteres editiones, *quæ essent quæ a religiosissimo*. Divion. *quæ essent quæ a reverentissimo*. Paris. & constitutum Vigilii, *quæ essent quæ ab Episcopo Iba dicerentur*.

y *Dogmata*. Deest in omnibus antiquis libris & editionibus & in constituto Vigilii.

z Veteres libri & editiones: *sicut ipsi dicebant, piis dogmatibus* (Paris. & constitutum Vigilii, *pii dogmatis*) *aliena*. *Dixerunt vero* (Hæc vox deest in Paris. & in constituto) *eorum ipsorum quædam. Et cum multa mota fuissent.*

na. Cum illi certa quædam dixissent, & A multa mota fuissent, quæ in actis inserta sunt; nos audientium ordinem [a] ad modicum relinquentes, & ad sanctarum ecclesiarum communem utilitatem respicientes, pro judicibus, pacis mediatores [b] eis partibus nosmetipsos effecimus: & multis usi consiliis, pietatem ubique præponentes, & inquirentes, * præparavimus [c] religiosissimum Ibam episcopum ([d] quod & ipse [d] amplexus est) ad satisfactionem eorum qui læsi dicebantur, [e] ex scripto dare [f] quod sentit vel sapit de pia nostra fide: quod & fecit. Ex abundanti autem prædictus [g] religiosissimus vir promisit [h] & in suæ civitatis ecclesia alloqui, B & manifeste anathematizare malignæ impietatis principem Nestorium, (& eos qui sicut ille sapiunt,) & qui vel libris vel codicibus ejus utuntur. * [i] Confessus autem sic se credere, sicut continent [k] literæ conventionis factæ inter [l] Dei amantissimum & sanctissimæ memoriæ virum Joannem [m] maximæ Antiochenæ civitatis episcopum, & Cyrillum maximæ Alexandrinorum civitatis episcopum, quibus ministravit beatæ memoriæ Paulus Emisenorum civitatis episcopus, ex quibus [n] universalis concordia facta est. Consentire autem & omnibus quæ nuper gesta sunt [o] a sancta synodo, quæ convenit in regia & Christiana Constantinopoli civitate: habere autem omnia quæ placuerunt C [p] in Ephesina metropoli, ut a concilio, quod a [q] Spiritu sancto movebatur: æqualem autem eam [r] judicare illi, [s] quæ in Nicæa habita est, & nullam differentiam arbitrari ejus [t] ad illam. Et [u] valde ejus [x] religiositatem laudavimus, quod [y] prompte anticipaverit curare eos, qui vel suspicione, [z] vel alio quolibet modo læsi erant de opinione ejus doctrinæ. His ergo placitis & promissis, & * [aa] medium parietem inimicitiarum [bb] Dei ope solventes, necessarium fuit congregare nos, & conjungere ad pacem & [cc] concordiam & [dd] dilectionem cum capite membra divisa. [ee] Docentes igitur quæcumque decebat, persuasimus reverendissi- D mo episcopo Ibæ, ut præfatos sicut filios pro-

* insinuavimus vel hortati sumus

* Confiteri etiam

* medio pariete Dei destructo.

A φιλεςάτῳ ἐπισκόπῳ Ἴβᾳ εἰρηκέναι τῆς ἀσεβείας, ὡς ἔφασκον, ἀλλότρια δόγματα. εἰπόντων δὲ αὐτῶν φανερά τινα, καὶ πολλῶν κινηθέντων, ἅπερ ἐμφέρεται τοῖς ὑπομνήμασιν, ἡμεῖς τὴν τῶν ἀκροατῶν τάξιν πρὸς μικρὸν καταλιπόντες, εἰς τὸ κοινωφελὲς τῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν ἀπιδόντες, ἀντὶ δικαςῶν, εἰρήνης μεσίτας τοῖς μέρεσιν ἑαυτοὺς κατεςήσαμεν· καὶ πολλαῖς χρησάμενοι ταῖς συμβουλαῖς, τῆς εὐσεβείας πανταχοῦ προτιμωμένης, καὶ ἐξεταζομένης, * παρεκελεύσαμεν τὸν θεοφιλέςατον ἐπίσκοπον Ἴβαν, καὶ αὐτὸν τοῦτο ἁρπάσαντα εἰς πληροφορίαν τῶν λεγόντων βεβλάφθαι, ἐγγράφως ἐπιδοῦναι, ὅπως ἔχει τε, καὶ φρονεῖ περὶ τῆς εὐσεβοῦς ἡμῶν πίςεως· B ὅπερ καὶ πεποίηκεν. ἐκ περιουσίας δὲ ὁ προειρημένος θεοφιλέςατος ἀνὴρ ὑπέσχετο, καὶ ἐν τῇ ἑαυτοῦ πόλει διαλέγεσθαι πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ φανερῶς ἀναθεματίζειν τὸν τῆς πονηρᾶς δυσσεβείας ἔξαρχον Νεςόριον, καὶ τοὺς ἢ λόγοις, ἢ βίβλοις αὐτοῦ κεχρημένους· ὁμολογεῖν δὲ οὕτως πιςεύειν, ὡς τὸ γράμματι περιέχει τὰ τῆς συμβάσεως τῆς γεγενημένης μεταξὺ τῶν θεοφιλεςάτων, καὶ ὁσιωτάτων τὴν μνήμην, Ἰωάννου τοῦ τῆς μεγίςης Ἀντιοχέων πόλεως ἐπισκόπου, καὶ Κυρίλλου τοῦ τῆς Ἀλεξανδρέων μεγίςης πόλεως ἐπισκόπου, οἷς διηκονήσατο ὁ τῆς μακαρίας μνήμης ἐπίσκοπος τῆς Ἐμεσηνῶν πόλεως Παῦλος· ἐξ ὧν ἡ οἰκουμενικὴ συνεκροτήθη ὁμόνοια· ςοιχεῖν C δὲ καὶ πᾶσι τοῖς πραχθεῖσιν ἔναγχος παρὰ τῆς συνελθούσης ἁγίας συνόδου ἐν τῇ βασιλευούσῃ, καὶ φιλοχρίςῳ Κωνςαντινουπόλει· ἔχειν δὲ τὰ δεδογμένα ἐν τῇ Ἐφεσίων μητροπόλει ἅπαντα, ὡς παρὰ συνόδου ὑπὸ ἁγίου πνεύματος κινηθείσης· ἴσην τε αὐτὴν ἡγεῖσθαι τῇ ἐν Νικαίᾳ συγκροτηθείσῃ, καὶ μηδεμίαν διαφορὰν νομίζειν αὐτῆς πρὸς ταύτην. καὶ σφόδρα αὐτοῦ τὴν θεοσέβειαν ἐπῃνέσαμεν, ἁρπάσασαν προθύμως τὸ θεραπεῦσαι τοὺς ἐξ ὑπονοίας, ἢ ἄλλως βεβλαμμένους περὶ τὴν ὑπόληψιν τῆς αὐτοῦ διδασκαλίας. τούτων δοξάντων, καὶ ἐπαγγελθέντων, καὶ μεσοτοίχου τῆς ἔχθρας σὺν Θεῷ καταλυθέντος, ἐπάναγκες ἦν συναγαγεῖν ἡμᾶς, καὶ συ- D νάψαι πρὸς εἰρήνην, καὶ ὁμόνοιαν, καὶ ἀγάπην τῇ κεφαλῇ

* παρεκαλέσαμεν

BALUZII NOTÆ.

a Parif. *modice*. b *Eis*. Hæc vox in nullo veterum exemplarium habetur, neque in antiquis editionibus.
c Parif. et Divion. *reverentissimum*. Sic etiam in ultimo constituto Papæ Vigilii.
d *Amplexus est*. Ista desiderantur in constituto Vigilii & codice Parisiensi. Desiderabantur etiam in Divionensi, ubi adjecta sunt in margine.
e Divion. *placuit scripto dare*. Parif. *læsi fuerant sapuit ex scripto dare*.
f Divion. & Corb. *quid sentit*. Sic etiam in constituto Vigilii.
g Parif. & Divion. & constitutum Vigilii, *reverentissimus*.
h Divion. et Parif. *& in sua eloqui civitatis Ecclesia*. Ultimum constitutum Vigilii, *& in sua eloqui civ. Ecclesia*. Corb. *& in sua alloqui civ. Ecclesia*.
i Rusticus admonet in codice Acumit. scriptum esse *confiteri*. In Parisiensi legitur: *Confessus est autem*. Sic etiam in constituto Vigilii. k Corb. et Divion. *littera quæ convenerunt inter*. Parif. & constitutum Vigilii, *littera quæ venerunt inter*. l Corb. *Deo amicissima & sanctissima memoria viros*. Parif. et Constitutum Vigilii, *reverentissima & sanctissima memoria Johannem*. Sic etiam Divionensis, qui tamen *viros* habet ut Corbeiensis. Veteres editiones, *Deo amantiss. & sanctiss. memoria viros*.
m Parif. *magna*. n Annotatio Rustici. *Nota universalem concordiam*. Parif. *universalis confessus* (corrig. *consensus*) *efficitur*. Constitutum Vigilii, *universalis consensus*.
o Annotatio Rustici. *Sanctam synodum illam dicit quæ in Constantinopoli contra Eutychem facta est apud sanctum Flavianum, Eusebio Episcopo accusante*.
p Parif. & constitutum Vigilii, *in Ephesino metropolitano concilio*.
q Veteres libri, *sancto spiritu*. Sic etiam in constituto.
r Parif. & constitutum Vigilii, *huic judicare*.
s Veteres libri et editiones, *quæ in Nicæa sunt constituta*. Sic etiam in constituto Vigilii.
t Parif. & Divion. *ad altam*. Sic etiam in eodem constituto. x Parif. & constitutum, *sanctitatem*.
u Veteres libri, *nimis*.
y Corb. *prone rapuerit*. Ita etiam Divionensis in margine. Sed idem in textu & Parif. legunt, *prone sapuerit*. Sic etiam in constituto Vigilii. z Divion. *vel aliquo modo ejus læderent opinionem doctrina*. Parif. et constitutum Vigilii, *vel alio quoque modo &c.* ut in Divionensi.
aa Parif. & Divion. *medio pariete inimicitia*. bb Veteres libri, *cum Deo*.
cc Parif. & Divion. *congruentiam*. Lectio vulgata extat in margine Divionensis.
dd Veteres libri & edit. *dilectionem capiti* ee Iidem libri & editiones: *Dicentes igitur quæ dicebant*

Y

A φαλῆ τὰ διεστῶτα μέλη. διαλεχθέντες τοιγαροῦν ὅταπερ ἰδεῖν, πεπείκαμεν τὸν θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον Ἴβαν, ἔχειν τοὺς προειρημένους ὡς ἴδια τέκνα, καὶ θάλπειν, καὶ συγκροτεῖν, ἁπάσης ἀμνηστίας παρεχομένης, τοῦ Θεοῦ τὸ κριτήριον αὐτῷ προθέντες· πεπείκαμεν δὲ καὶ αὐτοὺς τοὺς προειρημένους συνελθεῖν ὡς πατρὶ τῷ αὐτῷ θεοφιλεστάτῳ ἐπισκόπῳ Ἴβᾳ, καὶ πᾶσαν ἐπαγγείλασθαι εὔνοιαν καὶ διάθεσιν, ὡς τῶν λυπηρῶν ἁπάντων σὺν Θεῷ πεπαυμένων. πρὸς * τοῦτο ἀπητήσαμεν ἡμεῖς * λόγον τὸν θεοσεβέστατον ἐπίσκοπον Ἴβαν, ὡς πᾶσι τοῖς ἐν τῷ παρόντι πράγματι λυπήσασιν αὐτὸν, ἢ δόξασιν ἀντιπράττειν, ἀμνηστίαν δωρεῖσθαι· καὶ οὐδένα λυπήσει, οὔτε μὴν ἐπιστερήσει B βαθμοῦ, οὐδὲ τοὺς ἐλάττονας προτιμήσει τῶν ὑπερβεβηκότων διὰ τὴν γεγενημένην λύπην, ἀλλὰ πάντας, εἴτε κληρικοί εἰσιν, εἴτε μονάζοντες, ἢ λαϊκοὶ, ὡς ἴδια ἕξει τέκνα, οὐδεμίαν διαφορὰν ἑκάστου πρὸς τὸν ἄλλον ποιούμενος, ἀλλὰ πᾶσι τὸ δίκαιον φυλάττων ἔν τε ταῖς τιμαῖς, καὶ ταῖς θεραπείαις, καὶ τοῖς βαθμοῖς. περὶ δὲ τῆς ἐκκλησιαστικῆς προσόδου, καὶ τῆς ἐξ οἱασδήποτε αἰτίας προσπορίζομένων τῇ ἁγιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ, κινηθέντων τινῶν, ἔδοξε τῷ αὐτῷ θεοφιλεστάτῳ ἐπισκόπῳ Ἴβᾳ, ἐξ οἰκείας γνώμης ἐπαγγείλασθαι, ὅτι δὴ τοῦ λοιποῦ κατὰ τύπον τὸν ἐν τῇ μεγίστῃ τῶν Ἀντιοχέων ἐκκλησίᾳ διοικεῖται τὰ πράγματα διὰ οἰκονόμων ἐκ τοῦ κλήρου προβαλλομένων ὑπὸ τῆς αὐτοῦ θεοσεβείας. C ἔδοξε δὲ, ὡς εἴποτε δόξας δικαίως λυπεῖσθαι ὁ θεοσεβέστατος ἐπίσκοπος Ἴβας, βουληθείη ἐπιτιμῆσαί τινι τῶν προειρημένων εὐλαβεστάτων, Σαμουήλῳ, Κύρῳ, Μαρᾳ, Εὐλογίῳ, μὴ ἐξ αὐθεντίας ἰδίας ἐπιτιμᾶν αὐτοῖς, ἀλλὰ τοῦτο ποιεῖν γνώμῃ τοῦ θεοφιλεστάτου, καὶ ἁγιωτάτου πατρὸς, καὶ ἀρχιεπισκόπου Δόμνου, διὰ τὴν φθάσασαν εἰς αὐτοὺς γενέσθαι μικροψυχίαν. ἐγυμνάσθη δὲ καὶ ἕτερα τινα κεφάλαια * ἄγραφα, ἅτινα καὶ ἐτυπώθη· καὶ ἔστερξαν ἀμφότερα τὰ * παρ' ἡμῶν δοκιμασθέντα.

prio haberet & foveret & contineret, omni [a] injuriarum oblivione [b] praevia, [c] Dei judicium ei proponentes. Persuasimus autem & [d] eisdem praedictis, ut convenirent cum eodem religiosissimo episcopo Iba tamquam cum patre, & omnem * praeberent * benignitatem pariter & [f] affectum, [g] omnibus quae tristitiam commoverunt, Deo juvante, cessantibus. Super haec nos exegimus sacramentum [h] a religiosissimo episcopo Iba, ut omnibus qui eum in praesenti negotio contristassent, vel visi fuissent aliquid adversus eum egisse, [i] oblivionem donaret & nullum penitus contristaret, neque gradu fraudaret, neque minores majoribus propter praefatam contristationem praeferret: sed omnes, sive clerici, sive monachi vel laici essent, tamquam [k] proprios filios haberet, nullam differentiam uniuscujusque ad alium faciendo, sed omnibus [l] servaret justitiam in honoribus & [m] obsequiis & gradibus. De ecclesiastico vero [n] reddito, & ex quacumque causa [o] acquisitis sanctissimae ecclesiae, motis aliquibus, placuit eidem [p] religiosissimo [q] episcopo Ibae ex propria voluntate promittere, [r] quod de cetero [s] secundum formam Antiochenae maximae * civitatis [t] gubernarentur res per oeconomos ex clero ordinatos ab ejus * religiositate. Placuit autem, [u] ut si aliquando juste visus contristari [x] religiosissimus Ibas episcopus voluerit corripere aliquem praefatorum [y] venerabilium Samuelis, Cyri, Marae, Eulogii, non ex auctoritate propria corripiat eos, sed ex sententia [z] religiosissimi & sanctissimi [aa] patris & archiepiscopi Domni hoc faciat, propter praecedentem, [bb] quae inter eos accidit, offensionem. [cc] Sunt autem agitata & alia quaedam ex non [dd] scripto capitula, quae & disposita sunt, & rata ambae partes habuerunt, quae a nobis sunt probata.

* ἴσ. τοῦτο * ὅρκον L. * ἐγγράφως * ἡ. πα. * promitteret. * ecclesia gub. * sanctitate.

ΑἹ ΥΠΟΓΡΑΦΑΊ.

SUBSCRIPTIONES.

D Φώτιος ἐπίσκοπος τῆς Τυρίων πόλεως ἐπέκρινα.

Photius episcopus Tyri decrevi.

Εὐστάθιος ἐπίσκοπος τῆς Βηρυτίων καλλιπόλεως ἐπέκρινα.

[ee] Eustathius episcopus Berytiorum [ff] pulcrae civitatis decrevi.

Sa-

BALUZII NOTAE.

a *Injuriarum*. Deest in omnibus libris veteribus.
b Hanc lectionem primus protulit Surius. Nam Crabbus ediderat *prabita*. Quae est lectio veterum exemplarium.
c Paris. *Deo judicium relinquentes*.
d Veteres libri & edit. *eosdem praedictos convenire sicut patri eidem religiosissimo Episcopo Iba & omnem prabere*. Codices tamen Paris. & Divion. non habent vocem *religiosissime*.
e Divion. *fidelitatem*, Paris. *favorem*.
f Divion. & Paris. addunt *sicut filios*. In Corbeiensi legitur *ut*. Quod fortassis innuit in archetypo unde codex ille expressus est scriptum fuisse *ut filios*.
g Divion. *omnibus igitur quae tristitiam*. Paris. *omnibus igitur Deo juvante cessantibus*, mendose, ut opinor.
h Divion. *a reverentissimo Iba*. Paris. *reverentissimum Episcopum Ibam*. Corb. *religiosissimum Episcopum Ibam*.
i Paris. & Divion. *oblivioni*.
k Paris. *filios suos*.
l Paris. & Divion. *servare*.
m Veteres libri & editiones *consuetudinibus*.
n Veteres libri & editiones, *reditu*.
o Veteres libri, *quaestibus*. Veteres edit. *quaestionibus*.
p Paris. & Divion. *reverentissimo*.
q *Episcopo*. Deest in codice Corb. & in antiquis editionibus.
r Veteres libri & edit. *quia de cetero*.
s Paris. *hac secundum modum Antiochenae Ecclesiae*. Vox ergo *maxima*, quae supra lineam adjecta est in codice Divionensi, deest in Paris.
t Veteres libri, *gubernantur*.
u Paris. & Divion. *ut si quando*, Corb. *& si quando*.
x Corb. *vel. Episc. Ibas*. Divion. & Paris. *reverentissimus Episcopus Ibas*.
y Corb. & veteres edit. *reverentissimorum*.
z Corb. *reverentissimi*, *Deo amicissimi*, & *sanctissimi*. Ita etiam veteres editiones, nisi quod habent *Deo amantissimi*. Paris. & Divion. *reverentissimi & sanctissimi*.
aa Divion. *patriarcha Episcopi*.
bb Veteres libri & edit. *quae in eis pusillanimitas est effecta*. Hoc mutare non debuerant editores Romani, cum ea vox in simili casu usurpata reperiatur a veteri interprete canonum Nicaenorum.
cc Paris. & Divion. *Excitata sunt autem*. Corb. *Et excitata sunt autem*. Sic etiam in suo codice habuit Crabbus, qui legit *excitata*, & hac ultima verba retulit ad antecedentia.
dd Corb. & veteres edit. *subscripto*.
ee Paris. & Corb. *Eustachius*.
ff Divion. & Paris. *magna*

Samuel presbyter rata habeo quæ decreta sunt.

(a Maras presbyter rata habeo quæ decreta sunt.

Cyrus presbyter rata habeo quæ decreta sunt.

b Eulogius presbyter rata habeo quæ decreta sunt.)

Magnificentissimi & gloriosissimi judices dixerunt: Audivit sancta synodus quæ relecta sunt; quid igitur ei videatur, edicat. Paschasinus c & * reverendissimi episcopi per Bonifacium presbyterum apostolicæ sedis dixerunt: Sanctissimi episcopi, qui decreto proprio d inculpabilem e & ab omni accusatione liberum Ibam reverendissimum declararunt, si proprium sententiam f recognoscunt, edicant. Photius reverendissimus episcopus Tyri dixit. Etiam nostrum est * judicatum. Eustathius reverendissimus episcopus Beryti dixit. g Mea est & dictatio. Paschasinus & reliqui episcopi (sedis apostolicæ) * dixerunt: Audivit vestra beatitudo quid contineat & h sanctissimorum episcoporum decretum: similiter & vestræ (i) pu[ritati] de statu Ibæ quid l videatur, declarare k dignemini. Et tacentibus l omnibus reverendissimis episcopis, magnificentissimi judices dixerunt: Subsequenti die suam sententiam sanctissima synodus m efficiet manifestam *.

Σαμουῆλ πρεσβύτερος στέργω τὰ ἐκτεθέντα.

. . . .

Οἱ μεγαλοπρεπέστατοι ἄρχοντες εἶπον· ἤκουσε τῶν ἀναγνωσθέντων ἡ ἁγία σύνοδος. τί τοίνυν παρισάμενον * αὐτῇ λεγέτω. Πασχασῖνος, καὶ οἱ λοιποὶ ὁσιώτατοι διὰ τοῦ * πρεσβυτέρου τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου εἶπον· οἱ ἁγιώτατοι ἐπίσκοποι, οἵτινες ἰδίᾳ ψήφῳ ἀναίτιον, καὶ πάσης κατηγορίας ἐλεύθερον Ἴβαν τὸν ὁσιώτατον ἐδήλωσαν, τὴν ἰδίαν ἐπίκρισιν, εἰ ἐπιγινώσκουσιν, εἰπάτωσαν. Φώτιος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Τύρου εἶπε· ναὶ ἡμετέρα ἐστὶν ἡ ἐπίκρισις. Εὐστάθιος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Βηρυτοῦ εἶπεν· ἐμὴ ἐστὶν ἡ ὑπαγορία. Πασχασῖνος, καὶ οἱ λοιποὶ ὁσιώτατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· ἤκουσεν ἡ ὑμετέρα μακαριότης, τί περιέχει καὶ ἡ τῶν ἁγιωτάτων ἐπισκόπων ἐπίκρισις. ὁμοίως καὶ τῇ ὑμετέρᾳ ἁγιότητι περὶ τῆς στάσεως Ἴβα τί φαίνεται, ἀποφήνασθαι καταξιώσατε. καὶ σιωπώντων πάντων τῶν ὁσιωτάτων ἐπισκόπων, οἱ μεγαλοπρεπέστατοι ἄρχοντες εἶπον· τῇ ἑξῆς τὴν ἑαυτῆς γνώμην ἡ ἁγία σύνοδος φανερὰν καταστήσει. *

In codice Bellovacensi. Explicit actio IX incipit X. Contuli Græca Kal. Aprilis. In codice Acumetensium sic (vel hic) jacet VI. actio Chalcedonensis.

k ACTIO DECIMA. Chalcedonensis Concilii.

ΠΡΑΞΙΣ ΔΕΚΑΤΗ. τῆς ἐν Χαλκηδόνι ἁγίας συνόδου.

Similiter sexto Kalend. Novembris, eodem consulatu, in eadem sanctissima ecclesia sanctæ martyris Euphemiæ, * n præsidentibus eisdem magnificentissimis & gloriosissimis judicibus, & eadem sancta & universali synodo secundum jussionem o divinissimi & piissimi domini nostri Marciani perpetui Augusti, ingressus p prædictus reverendissimus Ibas episcopus dixit: Deprecor magnificentiam vestram, q & sanctam hanc & universalem synodum. Eutyches adversus me pro fide quædam falsa confinxit, nec me r in synodum introire permisit, per quadraginta s mansiones per diversos ad invicem succedentes ordines direxit me, t viginti am-

Ὁμοίως τῇ πρὸ * ἕξ καλανδῶν Νοεμβρίων, ὑπατείᾳ τῇ αὐτῇ, ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ τῆς ἁγίας μάρτυρος Εὐφημίας προκαθεζομένων τῶν αὐτῶν μεγαλοπρεπεστάτων καὶ ἐνδοξοτάτων ἀρχόντων, καὶ τῆς αὐτῆς ἁγίας, καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου, κατὰ κέλευσιν τοῦ θειοτάτου, καὶ εὐσεβεστάτου ἡμῶν δεσπότου Μαρκιανοῦ τοῦ αἰωνίου Αὐγούστου, εἰσελθὼν ὁ προλεχθεὶς ὁσιώτατος Ἴβας εἶπε· δέομαι τῆς μεγαλοπρεπείας ὑμῶν, καὶ τῆς ἁγίας ταύτης, καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου. Εὐτυχής με διὰ τὴν πίστιν συνεσκεύασατο. οὐ συνεχώρησέ μοι εἰσελθεῖν εἰς τὴν σύνοδον, ἀπὸ τεσσαράκοντα μονῶν δι' ἀμοιβαίων τῶν ταξεώτων παρέπεμψέ με· εἴκοσι, ἢ καὶ πλείους * φύλακας

Marginal notes: * reverendissimi. * decretum. * clamaverunt. * in Græco pro... * Lege, legimus. * consedentibus. * αὐτῇ. * Bonifacio presbytero. * Pomptri, ... * ἐν Lat. * φυλακαῖς Lat.

BALUZII NOTÆ

a Istius subscriptio deest in Paris. & Divion.
b Hanc subscriptionem non habet codex Parisiensis.
c Legendum, & reliqui reverentissimi. Mendum est typographicum editionis Labbeanæ. In codice Divion scriptum est *Paschasinus & Lucentius reverentissimi Episcopi*. Paris. & ultimum constitutum Papæ Vigilii: *Paschasinus & reliqui Episcopi per Presbyterum apostolicæ sedis*.
d Divion. & Constitutum Vigilii, & *inculpabilem*. e Veteres libri, & *omni*. Sic etiam in eodem constituto. f Iidem libri & constitutum, *recognoscunt*.
g Paris. & constitutum *Mea est subscriptio*. h Paris. & Divion. *sanctorum*.
i Divion. & Corb. & veteres edit. *tractetur*. k Veteres libri & edit *dignamini*.
l *Omnibus*. Deest in libro Parisiensi. m Divion. *efficiat*.
n Male in Divion. *præsentibus*. o Paris. & Divion. *sacratissimi*.
p Corb *prædictus Ibas reverentissimus*. Paris *Ibas prædictus reverentiss. vir*. Divion. *prædictus Ibas dixit*.
q Veteres libri & edit. & *hanc universalem sanctam synodum*. Sic etiam in ultimo constituto Papæ Vigilii.
r Paris. & Corb. & constitutum Vigilii, *in synodo*.
s Paris. & constitutum, *mansiones invicem per diversos ordines*. Sic etiam primo scriptum est in Divionensi, sed quæ postea addita sunt supra lineam effecerunt *mansiones ad invicem succedentes per diversos ordines*. Apud Facundum initio libri sexti scriptum est *provincias* pro *ordines*.
t Divion. & Corb. *viginti & amplius*. Sic etiam in eodem constituto.

κας ἤμειψα, * ὡς εἰμὶ ἐν φυλακῇ ἐν Ἀντιοχείᾳ A ὑπὸ τὴν κομητιανὴν τάξιν, λέγουσί μοι· ὅτι καθῃρέθης· εἰ παρίσταται τῇ μεγαλοπρεπείᾳ ὑμῶν, καὶ τῇ ἁγίᾳ ὑμῶν συνόδῳ, τὰ ἀκρίτως ἐπ' ἐμοὶ ἀπόντι γενόμενα ἀναξᾶσαι, τῆς ὑμετέρας ἔσω ἐξουσίας. περὶ γὰρ τούτου, ὡς ἤδη ὑμᾶς ἐδίδαξα, προσῆλθον τῇ θείᾳ, καὶ ἀθανάτῳ κορυφῇ· καὶ ἐκέλευσε τὴν ὑμετέραν μεγαλοπρέπειαν, καὶ τὴν ἁγίαν σύνοδον, ἀκοῦσαι τὰ κατ' ἐμέ. καὶ ἔγνωτε ἀπὸ τῆς ἐπικρίσεως, ὅτι ἐν οὐδενὶ αἴτιος εὑρέθην. Οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· τῇ προτεραίᾳ ὑπερθέσεως γενομένης εἰς τὸ τὴν ἁγιωτάτην σύνοδον τὰ δοκοῦντα αὐτῇ εἰπεῖν περὶ Ἴβα τοῦ εὐλαβεστάτου, τὰ δόξαντα αὐτῇ φανερὰ καθιστάτω. B οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· ἀπόντα οὐδεὶς καταχρίνει. Ἴβας εὐλαβέστατος εἶπε· δέομαι ὑμῶν. ἀπὼν κατεκρίθην· οὐ παρήμην· οὐκ ἔτυχον ἀπολογίας· οὐκ ἠξιώθην λόγου. οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· κακῶς ἐποίησαν οἱ παρὰ τοὺς κανόνας καταχρίναντες αὐτόν· τὰ κατὰ ἀπόντος γενόμενα ἀργείτω. ταῦτα πάντες λέγομεν· οὐδεὶς ἀπόντα κατακρίνει. Πατρίκιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Τυάνων εἶπε· πρώην ἀνεγνώσθη ὅρος τῶν τότε διαιτητῶν τυπωθέντων, φημὶ δή, Φωτίου καὶ Εὐσταθίου τῶν εὐλαβεστάτων ἐπισκόπων· καὶ ἔκριναν αὐτὸν ἱερέα εἶναι. πάντες οὖν συναινοῦμεν τῷ ὅρῳ ἐκείνῳ, καὶ βουλόμεθα αὐτὸν εἶναι ἱερέα. C οἱ ἀνατολικοὶ ἐπίσκοποι ἐβόησαν· αὕτη δικαία κρίσις· τινὲς τῶν ἐπισκόπων ἐβόησαν· ἀντιλέγεται. εἰσὶν οἱ κατηγορεῖν θέλοντες Ἴβα τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου. καὶ εἰσελθόντων Θεοφίλου διακόνου, καὶ Εὐφρασίου, καὶ Ἀντιόχου, καὶ Ἀβραμίου, Θεόφιλος διάκονος εἶπεν· ἀξιοῦμεν τὰ ἐπὶ Ἴβα πεπραγμένα ἐν Βηρυτῷ ἀναγνωσθῆναι, ἵνα μάθητε, ὅτι δικαίως καθῃρέθη. οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· κατηγορήσων Ἴβα τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου εἰσελήλυθας, ἢ ὡς ὑπὲρ τῆς πίστεως ἀγωνιζόμενος, τὰ πεπραγμένα ζητεῖς ἀναγνωσθῆναι; Θεόφιλος διάκονος εἶπεν· οἱ κατήγοροι δῆλοί εἰσι, D καὶ οὐκ εἰσὶν ἐνταῦθα. ἐγὼ διάκονός εἰμι, καὶ οἶδα τὴν βίαν τῆς πόλεως· καὶ εἰ κατηγορῶ, οὐ πάρεισι μάρτυρες, καὶ ἀρνεῖται. οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· * ἐγγράφως ἀποδείξεις περί τινος δύνασαι παρασχεῖν; Θεόφιλος διάκονος εἶπεν· ἔχω τὰ ὑπομνήματα τὰ ἐπ' αὐτοῦ πεπραγμένα ἐν Βηρυτῷ, καὶ τὰ ἐν Ἐφέσῳ. ἰδοὺ καὶ ὁ κῦρις ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Θαλάσσιος

* ἴσως, [illegible]

* ἐγγράφους

A plius * carceres mutavi, * tamquam non esset carcer in Antiochia in ordine [a] comitianorum, [b] dicunt mihi, quia damnatus es. Si videtur ergo magnificentiæ vestræ & sanctæ vestræ synodo, quæ sine judicio in absentia mea adversum me [c] acta sunt, infringere, in vestra erit potestate. Ob hoc etenim, sicut jam [d] docui, adii sacrum & immortalem verticem: & jussit vestram magnificentiam & sanctam synodum audire, quæ * adversum me gesta sunt. Et cognovistis ex decreto, quia in nullo culpabilis sum repertus. Magnificentissimi & gloriosissimi judices dixerunt: Pridem dilatione facta, ut sancta synodus quæ ei viderentur ediceret B de Iba reverendissimo, quæ ei placent, manifeste declaret. Reverendissimi episcopi clamaverunt: Absentem nemo condemnat. [e] Ibas reverendissimus dixit: Exoro vos: absens condemnatus sum, non aderam: [f] non obtinui me defendendi locum, * non mihi permissum est facere verbum. Reverendissimi episcopi clamaverunt: Male fecerunt, qui eum, præter canones [g] dudum [h] damnaverunt. Quæ adversus absentem facta sunt, vacuentur. Hæc omnes dicimus. Nullus condemnat absentem. Patricius reverendissimus episcopus Tyanensis dixit; Pridem relecta est sententia eorum qui tunc judices fuerunt deputati, ([i] dico autem Photii & Eustathii C reverendissimorum episcoporum) & decreverunt eum sacerdotem esse. Omnes ergo eorum [k] definitioni consentimus, & eum esse volumus sacerdotem. [l] Orientales episcopi clamaverunt. Justum est hoc decretum. [m] Quidam reverendissimi episcopi clamaverunt: Contradicitur. Sunt (accusatores ejus foris, & jubeantur ingredi. Magnificentissimi & gloriosissimi judices dixerunt. Ingrediantur) qui Ibam reverendissimum episcopum accusare [n] volunt. Et ingressis Theophilo diacono, & Euphrasio, & [o] Abraamio, & Antiocho, Theophilus dixit. [p] Rogamus, quæ super Iba in Beryto gesta sunt, relegi, [q] ut addiscatis quia juste damnatus est. Magnificentissimi & gloD riosissimi judices dixerunt [r] Theophilo: Accusaturus Ibam reverendissimum [s] episcopum advenisti, an [t] tamquam pro fide certaturus, gesta relegi quæris? Theophilus diaconus dixit: Accusatores manifesti sunt, & hic non sunt: Ego diaconus sum, & scio violentiam civitatis. Et si accuso, [u] & testes non adsunt, denegat. Magnificentissimi & gloriosissimi judices dixerunt: Scriptas probationes de re aliqua [x] præstare potes? Theophilus diaconus dixit:

* custodia

* f. cum essem in carcere in Antiochia sub ordine comitis

* propter

* non merui defensionis facere verbum.

BALUZII NOTÆ.

a Parif. & Corb. *commitianorum*. Veteres edit. *commiltanorum*
b Iidem libri, *dicentibus*. Sic etiam in constituto Vigilii.
c Ita Codex Colbertinus. Reliqui & veteres edit. *gesta*. Ita etiam in constituto.
d Veteres libri & edit. *edocui*. Ita etiam in ultimo constituto Vigilii.
e Divion. addit *Episcopus*. f Codices Corb. & Colbert. & veteres edit. *non obtinui, non merui satisfactionis licentiam facere verbum*. Sic etiam Parif. & Divion. nisi quod non habent *non merui*. Attamen illud ipsum additum est supra lineam in Divionensi.
g *Dudum*. Non extat in codice Parisiensi, neque in Colbertino, neque apud Facundum. In Divion. scriptum est supra lineam *dum*. Sic etiam in Corbeiensi, haud dubie per oscitantiam veteris librarii.
h Parif. *clamaverunt*. Apud Liberatum cap. 12. pro eo quod editiones habent *damnaverunt absentem*, veteres libri habent *clamavit absentem*. i Veteres libri & edit. *dico enim*.
k Parif. *sententia*. l Veteres libri. *Orientales reverendissimi Episcopi*.
m Veteres libri & editiones: *Quidam reverendissimorum Episcoporum*.
n Iidem libri & edit. *voluerint*. o Veteres libri, *Abramio*.
p Iidem libri, *Rogamus ea quæ super Ibam*. Parif. *Iba*. Veteres edit. *Rogamus quæ super Ibam*.
q Dion. *ut discatis*, Parif. *ut sciatis*. r *Theophilo* Hanc vocem nullus veterum librorum habet
s *Episcopum*. Deest in omnibus antiquis libris & editionibus.
t *Tamquam*. Et istud quoque deest in eisdem libris & editionibus
u Veteres libri & Crabbus. *testes non assunt, & denegat*. Sic etiam in ultimo constituto Papæ Vigilii
x Parif. *præbere*, Divion. *probare*; & in margine, *exhibere*(?). Quæ quidem lectio melior est

dixit: [a] Habeo monimenta, quæ [b] super eo gesta in Berytο, & quæ in Epheso. [c] Ecce & domnus Thalassius religiosissimus episcopus novit, [d] ipse, qui suscepit [e] relationes, adest. Interrogetur ipse, ob quam causam damnationem fecit. Et domnus Eusebius adest, & novit. Eusebius reverendissimus episcopus Ancyræ [f] Galatiæ dixit: Ego relationem non suscepi: dum autem in Epheso relegeretur, audivi; & est versuum charta multorum & multorum hominum depositiones habens. Si autem habet monimenta, tamquam ad petitionem gesta, ejus est [g] probare. [h] Ego enim cum multitudine auditor fui. Thalassius reverendissimus episcopus Cæsareæ Cappadociæ dixit: Cum omnibus audiebamus: Magnificentissimi & gloriosissimi judices dixerunt: Aderat tunc [i] reverendissimus Ibas in vestra audientia? Thalassius reverendissimus episcopus Cæsareæ Cappadociæ, & Eusebius reverendissimus episcopus Ancyræ Galatiæ, dixerunt: Non aderat. (Orientales & Pontici) reverendissimi episcopi clamaverunt: Absentem nullus * [k] abjicit. Theophilus diaconus [l] dixit: Veritas in sancta synodo demonstretur. Et domnus Eustathius dixit: Quia introduxerunt [m] tres, & sex, & duodecim testes propter dictionem quam dixit, hoc est: Non invideo Christo facto Deo. Hic est Photius episcopus. Proponatur ei evangelium. Magnificentissimi & gloriosissimi judices dixerunt: Expertus reverendissimus episcopus Photius sententiam synodi, justitiam quam in propria causa invenit, [n] custodire nunc quoque festinet, narrans nobis quomodo se habuit Ibæ negotium. * Photius reverendissimus episcopus Tyri dixit: Vere dico, neque enim decet in quacumque causa mentiri, [o] multo magis in tali & [p] tanta, & quæ a vestra potestate requiritur, & ab universali synodo [q] aperte. ([r] Quæstione quadam [s] de eo [t] mota) adversus eum venientes presbyteri & monachi a Mesopotamia [u] dicebant de ipso: iste vero negabat. Nos tamquam mediatores, & [x] pro mole [y] blasphemiarum, [z] & pro importunitate monachorum & presbyterorum, * jussimus egredi eos a Tyro. Scandalizabatur enim civitas, quæ nunquam tale aliquid vel [aa] cogitaverat, vel audierat. Post hæc eo jurante nihil tale a se dictum, occasionem percepimus ut pacificaremus ambos, & communicarent sibi, ([bb] aderat autem, ut puto, & domnus diaconus Eulogius Constantinopolitanus) [cc] & nos amicos eos fecimus. [dd] Gloriosissimi judi-

* condemnat

* Latius

* frogavimus

A οἶδεν· αὐτὸς δεξάμενος τὰς ἀναφορὰς, πάρεστιν· αὐτὸς ἐρωτηθῆ· αὐτὸς καὶ τὴν καθαίρεσιν αὐτῶ ἐποίησε διὰ ποῖον πρᾶγμα. καὶ ὁ κῦρις Εὐσέβιος πάρεστι, καὶ οἶδεν. Εὐσέβιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀγκύρας Γαλατίας εἶπεν· ἐγὼ ἀναφορὰν οὐκ ἐδεξάμην· ἤκουσα δὲ ἀναγινωσκομένης αὐτῆς ἐν Ἐφέσῳ· καὶ ἔστι πολυεπὴς ὁ χάρτης, καὶ πολλῶν ἀνθρώπων καταθέσεις ἔχων. εἰ δὲ ἔχει ὑπομνήματα, ὡς * ἐν δεήσει, αὐτῶ ἐστι δεῖξαι· ἐγὼ γὰρ μετὰ τῶ πλήθους ἀκροατὴς ἤμην. Θαλάσσιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Καισαρείας Καππαδοκίας εἶπε· μετὰ πάντων ἠκροασάμεθα. οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· παρῆν τη-
B νικαῦτα Ἴβας ὁ εὐλαβέστατος τῇ ὑμετέρᾳ ἀκροάσει; Θαλάσσιος, καὶ Εὐσέβιος οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι εἶπον· οὐ παρῆν. οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν. ἀπόντα οὐδεὶς καταρρίπτει. Θεόφιλος διάκονος εἶπεν· ἡ ἀλήθεια δειχθῇ ἐπὶ τῆς ἁγίας συνόδου. καὶ ὁ κῦρις Εὐστάθιος λέγει· ὅτι εἰσήνεγκαν τρεῖς, καὶ ἕξ, καὶ δώδεκα μάρτυρας διὰ τὴν λέξιν ἣν εἶπε, τήν· οὐ φθονῶ τῷ Χριστῷ γενομένῳ Θεῷ. ἐνταῦθά ἐστι Φώτιος ὁ ἐπίσκοπος· προτεθῇ αὐτῷ τὸ εὐαγγέλιον· οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· πεπειραμένος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Φώτιος τῆς κρίσεως τῆς συνόδου, τὴν δικαιοσύνην, ἣν ἐπὶ τῶ ἰδίου πράγματος εὗρε, φυ-
C λάξαι καὶ νῦν σπουδασάτω, διηγούμενος ἡμῖν, ὡς ἔχει τὸ κατὰ Ἴβαν τὸν εὐλαβέστατον πρᾶγμα· * Φώτιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος τῆς Τυρίων πόλεως εἶπε· τὸ ἀληθὲς λέγω· οὐ γὰρ πρέπει ἐν οἱῳδήποτε πράγματι ψεύσασθαι· πολλῷ δὲ μᾶλλον ἐπὶ τοιούτῳ, καὶ τοσούτῳ, καὶ ζητουμένῳ παρὰ τῆς ὑμετέρας ἐξουσίας, καὶ τῆς οἰκουμενικῆς συνόδου φανερῶς. ἐπὶ αὐτῶ ἐλθόντες ἀπὸ Μεσοποταμίας πρεσβύτεροι, καὶ μονάζοντες, ἔλεγον περὶ αὐτῶ· εἶτα οὗτος ἠρνεῖτο, ἡμεῖς ὡς μεσαζόμεθα, καὶ ἀπὸ τῶ ὄγκου τῶν δυσφημιῶν, καὶ ἀπὸ τῆς ὀχλήσεως τῶν μοναζόντων, καὶ πρεσβυτέρων, * προσετάξαμεν ἐξελθεῖν αὐτοὺς ἀπὸ Τύρου. ἐσκανδαλίζετο γὰρ ἡ πόλις, μη-
D δέποτε τοιοῦτόν τι * νοήσασα, μήτε ἀκούσασα. μετὰ τοῦτο αὐτῶ ὀμνύοντος, μηδὲν εἰρῆσθαι παρ᾽ αὐτῶ, ἐδεξάμεθα ἡμεῖς ἀφορμὰς, ὥστε εἰρηνεῦσαι τοὺς ἀμφοτέρους, κοινωνῆσαι * αὐτούς· παρῆν δὲ, νομίζω, καὶ ὁ κῦρις ὁ διάκονος Εὐλόγιος ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως. ἡμεῖς φίλους αὐτοὺς ἐποιησάμεθα. οἱ μεγαλοπρεπέστατοι ἄρχοντες εἶπον· ἠλέγχθη ποίαν Ἴβας ὁ εὐλαβέστατος παρὰ τῶν κατηγορησάντων

* ἐκδεῖσαι αὐτό

* Γαμαῖτι;

* Ἴσ. προσετάξαμεν, sive προσεκελεύσαμεν ἐξελθ.

* νοήσασα αὐτοῖς L.

BALUZII NOTÆ.

a Annotatio Rustici. *Nota quia ab ipso gesta porrecta sunt.*
b Veteres libri & editiones *super hoc*
c Parif. *Et ecce domnus Thalassius reverentissimus.* Divion *Ecce domnus.*
Sic etiam infra initio paginæ sequentis.
d Iidem libri, *ipse suscepit.*
e Divion. *relationem.*
f *Galatiæ.* Deest in omnibus antiquis libris & editionibus.
g Veteres libri, *approbare.*
h Parif. & Divion. *Ego autem.*
i Divionensis, Parifiensis, & Colbert. *Ibas reverentissimus.*
k Veteres libri, *audicit.* Sic etiam in ultimo constituto Vigilii Synodicon adversus Tragœdiam Irenæi cap. 201. *Juxta etiam nunc si fidei qui damnatus est, judicat judices qui addictus est.*
l Parif. & Divion. *dicit.*
m Divion. *& tres.*
n Parif. *custodiens, & nunc quoque festinet.*
o Idem codex, *multo magis autem in tali.*
p Parif. & Divion. *tanta quæ a vestra.*
q *Aperte.* Deest in codice Parif. & in antiquis editionibus.
r Parif. *quæstione. Quidam contentio.* Divion. *quæstionem quamdam.* Corb *quæstiones quasdam.* Sed illic primo scriptum fuit, *quæstione quadam.*
s *De eo.* Deest in codice Parifiensi.
t *Mota adversus eum.* Hæc desunt in omnibus antiquis codicibus.
u Veteres libri & edit. *accedebant adversus eum de semet ipso*
x Corb. *pro tumore.* Divion. *& timore,* & in margine, *al. pro tumore.* Parif. & veteres edit *pro timore.*
y Parif. *blasphematorum*
z Idem codex, *& propter importunitatem.*
aa Veteres libri & edit. *intellexerat.*
bb Iidem libri & edit. *aderat puto.*
cc Conjunctionem non habent veteres libri.
dd Parif. *Magnificentissimi & gloriosissimi.* Sic etiam in ultimo constituto Papæ Vigilii.

των αὐτοῦ; Φώτιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος εἶπεν· οὔ. ἔλεγε δέ· * ἐλθόντες τινὲς, συνόντες αὐτοῖς τοῖς κληρικοῖς, τρεῖς, ὑβρίζουσι καὶ ἀτιμάζουσι, καὶ μαχομένοις πρὸς αὐτὸν, μαρτυρεῖν· ἡμεῖς εἴπομεν, ὅτι οὐκ ἔστι τοὺς συνόντας τοῖς ἐχθροῖς δεκτοὺς εἶναι εἰς μαρτυρίαν· ἐποιήσαμεν οὖν αὐτοὺς φίλους· τὰ ἅγια δῶρα ἄνω ἐν τῷ ἐπισκοπείῳ ἐκοινώνησαν μετ' ἀλλήλων αὐτὸς, καὶ οἱ πρεσβύτεροι. Θεόφιλος διάκονος εἶπε· τὴν σωτηρίαν τῶν βασιλέων, καὶ τὴν νίκην αὐτῶν, ἀναγνωσθῇ τὰ ἐπ' αὐτῷ πεπραγμένα. οἱ μεγαλοπρεπέστατοι ἄρχοντες εἶπον· ἀναγινωσκέσθω τὰ ἐπὶ Ἴβα τῷ εὐλαβεστάτῳ ἐν τῇ Τυρίων λεγόμενα πεπρᾶχθαι. * καὶ ἐπιδοθέντων αὐτῶν, Κωνσταντῖνος ὁ καθωσιωμένος μαγιστριανὸς ἀνέγνω.

* ἦλθον L.

* Paris. ἀνέγνω, ἀνεγνώσθη, ἀνέγνω.

Ὑπομνηστικὸν Δαμασκίῳ τῷ περιβλέπτῳ τριβούνῳ, καὶ νοταρίῳ * πραιτωριανῷ.

* πραιτωριανῶν. L.

Εἰδότες τὴν πρόθεσιν τῆς σῆς θαυμασιότητος, καὶ ἐπιγινώσκοντες ὅσην ἔχεις σπουδὴν εἰς τὸ παραθέσθαι ἑαυτὸν τῷ Θεῷ, καὶ τῇ ἡμετέρᾳ εὐσεβείᾳ, ἐδοκιμάσαμεν, * ὡς τὸ ἀπελθεῖν ἅμα Οὐρανίῳ τῷ εὐλαβεστάτῳ ἐπισκόπῳ τῆς Ἱμεραίων πόλεως εἰς τὰ μέρη τῆς ἀνατολῆς, καὶ συνεπιτυχόντων τῶν κατὰ τόπον ἀρχόντων, παρασκευάσαι Ἴβαν τὸν εὐλαβέστατον ἐπίσκοπον τῆς Ἐδεσσηνῶν πόλεως, καὶ Δανιὴλ τὸν εὐλαβέστατον ἐπίσκοπον Θεοδοσιουπόλεως, εἰς τὴν Φοινίκων ἀπελθεῖν ἐπαρχίαν, κἀκεῖσε κινηθῆναι τὰ κινούμενα παρὰ τῶν εὐλαβεστάτων κληρικῶν τῶν προειρημένων πόλεων, ἐπί τε τοῦ προειρημένου θεοσεβεστάτου Οὐρανίου, καὶ Φωτίου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου τῆς Τυρίων πόλεως, καὶ Εὐσταθίου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου τῆς Βηρυτίων πόλεως, κατὰ τῶν μνημονευθέντων θεοσεβεστάτων ἐπισκόπων. σπούδασον τοίνυν κατὰ τὰ παραστάντα τῇ ἡμετέρᾳ θειότητι, ἀπελθεῖν εἰς τὰ μέρη τῆς ἀνατολῆς, καὶ παρασκευάσαι, τοὺς προειρημένους εὐλαβεστάτους ἐπισκόπους εἰς τὴν Φοινίκων παραγενέσθαι, κἀκεῖσε πάντα τὰ κινούμενα κεφάλαια παρὰ τῶν εὐλαβεστάτων κληρικῶν τῆς Ἐδεσσηνῶν πόλεως ἀκριβῶς ζητηθῆναι ἐπὶ τῶν μνημονευθέντων θεοσεβεστάτων ἐπισκόπων, καὶ τὰ ὁριζόμενα παρ' αὐτῶν πέρατι παραδοθῆναι. ἐδόθη τῇ πρὸ ἑπτὰ καλανδῶν Νοεμβρίων ἐν Κωνσταντινουπόλει.

* ὥστε

A ces dixerunt: Ibas igitur reverendissimus a suis accusatoribus est convictus? Photius reverendissimus episcopus Tyri dixit: Non. [a] Dicebat autem: Venerunt quidam tres [b] cohabitatores ipsis clericis injuriantibus, & litigantibus [c] contra eum, [d] dicere testimonium. Nos diximus quia non possunt cohabitantes inimicis susceptibiles ad testimonium comprobari. Fecimus ergo eos amicos: sancta munera * [e] rursum in episcopio communicaverunt invicem presbyteri & ipse. Theophilus diaconus dixit: Per salutem imperatorum, eorumque victoriam, legantur quæ super eo gesta sunt. Magnificentissimi & gloriosissimi judices dixerunt: [f] Relegantur ea quæ super [g] Iba reverendissimo in Tyro gesta dicuntur *. Et his oblatis, Constantinus [h] devotus magistrianus (& * adjutor sacri consistorii) [i] relegit.

* supra

* Latine, legi, legimus, legit.

* f. auditor

Commonitorium ([k] pro causa Iba Edesseni episcopi) Damascio [l] spectabili tribuno & notario prætorianorum.

SCientes admirationis tuæ propositum, & & cognoscentes [m] quantum habeas studium, ut teipsum Deo, & nostræ pietati commendes: visum nobis est ut tu pergas cum Uranio reverendissimo episcopo [n] Himerorum civitatis ad partes orientales, & cooperantibus per singula loca judicibus, [o] inducas reverendissimum Ibam Edessenæ civitatis episcopum, & Danielem reverendissimum ([p] Carrhenorum civitatis episcopum, & [q] Joannem reverendissimum) Thodosiopolitanum episcopum, in Phœnicum [r] provinciam properare, & ibi inquiri quæ moventur a reverendissimis prædictarum [s] civitatum clericis, tam apud prædictum [t] religiosissimum Uranium, & Photium reverendissimum episcopum Tyri * metropolis, quam [u] Eustathium reverendissimum Berytiorum civitatis episcopum, adversus [x] supra moratos religiosissimos episcopos. Festina igitur secundum ea quæ nostræ divinitati visa sunt, pergere ad partes orientales, & [y] inducere præfatos [z] reverendissimos episcopos [aa] in Phœniciam advenire, & ibi omnia [bb] capita quæ moventur a venerabilibus clericis Edessenæ (& [cc] Carrhensis & Theodosiopolitanæ) civitatis, inquiri subtiliter apud memoratos [dd] religiosissimos episcopos, & quæ ab iis fuerint definita, effectui mancipare. [ee] Datum Constantinopoli, * sexto Kalendas Novembris. [ff]

* civitatis

* septimo

BALUZII NOTÆ.

a Corb. *Dicebat*. Paris. & Divion. *Dicebant autem venisse quosdam tres*.
b Veteres libri & edit. *cohabitantes*. c Paris. *ad eum*.
d *Dicere testimonium*. Hæc desunt in omnibus antiquis libris & editionibus.
e Corb. *sursum*. Hanc vero lectionem esse bonam ostendit textus Græcus.
f Annotatio Rustici. *Sic dicunt in Tyro ut in prima actione de duabus epistolis beati Cyrilli*. Vide supra ad Tom. V. pag. 855 hujus editionis Labbeanæ. g Veteres libri & edit. *Ibam reverentissimum*.
h Iidem libri & edit. *vir devotus*. i Divion. *legit*. k *Pro causa Iba Edes. Episcopi*. Hæc desunt in codicibus calamo exaratis. l Veteres libri & edit *viro spectabili*.
m Paris. & Divion. *quod habeas*. n Corb. & Divion. *Himiriorum*, Paris. *Emeriorum*.
o Corb. *praparare*, Divion. *preparares*, Paris. *praparare*.
p Paris. *Carrinorum*, Divion *Cyrinorum*. q Vide quæ supra dicta sunt ad Tom. VI. pag. 1077 in annotatione Rustici. r Veteres libri & edit. *properare provinciam*. Hanc lectionem confirmat textus Græcus, quem secutus est vetus interpres. s Iidem libri & edit. *Clericis civitatum*.
t Divion. & Paris. *reverentissimum*. u Divion. *Eustatium virum venerabilem*. Paris. *Eustathium venerabilem Episcopum Berito civitatis*. x *Supra*. Deest in Parisiensi.
y Divion. & Corb. *preparare*, Paris. *prepara*. z Paris. *venerabiles*, Divion. *viros venerabiles*.
aa Paris. *Phenicia*. bb *Capita*. Deest in Corb. & Divion. & in antiquis editionibus. Parisiensis habet *capitula*. cc Divion. *Cyrensis*. dd Divion. & Paris. *reverentissimos*.
ee Veteres libri: *Data VI. Kalend. Novembr. Constantinopoli*.
ff Annotatio Rustici. *In Acumitensi codice hic finis sensus, & littera major incipit in capite versus*. Rusticus acta sequentia descripsit uno tenore in suo codice, & admonet aliter habuisse codicem monasterii Acumitensium, in quo gesta synodi Berytensis divisa erant a superioribus & initium alterius capitis constituebant.

A

[a] *Berytensis synodus habita in causa Ibæ Edesseni episcopi, relecta Chalcedone.*

Τὰ ἐν Βηρυτῷ πεπραγμένα ἐπὶ Ἴβᾳ.

POst consulatum Flavii Zenonis & Postumiani virorum clarissimorum, [b] Kalendis Septembris, indictione secunda, in colonia [c] Christi amica Beryto, [d] considentibus Photio & Eustathio & Uranio [e] religiosissimis episcopis in novo episcopio Beryti sanctissimæ novæ ecclesiæ, [f] præsente & Damascio [g] spectabili tribuno & notario [h] divini palatii, & Eulogio [i] religiosissimo diacono [k] Christi amantissimæ Constantinopolis [l] sanctissimæ ecclesiæ, [m] præsentibus [n] religiosissimis episcopis Iba, Joanne, Daniele, stantibus autem Samuele, & Cyro, & Eulogio, & Mara, & Ablavio, & Joanne, & Anatolio, & Caiuma, & Abibo, vir spectabilis Damascius dixit: Cum præsentes [o] reverendi clerici adiissent piissimum & [p] divinissimum dominum nostrum [q] imperatorem, & accusassent [r] reverendissimum (& Deo amantissimum) Ibam episcopum, & reverendissimum Joannem episcopum, & reverendissimum Danielem episcopum, pietas ejus sanxit (sicut continent [s] & piæ sacræ literæ, quæ ad vestram datæ sunt sanctitatem) ut ii qui accusati sunt, ab Osroena [t] provincia ad Phœniciam advenirent, [u] & ad illata crimina apud vestram religiositatem responderent. Et deputatus sum eos deducere, quæ a vobis fuerint definita, executioni mandare. Adsunt ambæ partes ad hoc quod vobis placuerit. [x] Religiosissimi episcopi Photius & Eustathius & Uranius dixerunt: Pium commonitorium dignetur tua magnificentia demonstrare, ut per omnia intentionem piissimi & Christianissimi imperatoris nostri sequamur: præfulgere etenim debet his gestis. Quo facto, Eulogius diaconus ([y] Constantinopolis) dixit: Adeuntibus reverendissimis clericis, Samuele, Cyro, Eulogio, Mara, Ablavio, Joanne, & Anatolio, & Caiuma, & Abibo, [z] Deo amantissimum [aa] & sanctissimum [bb] archiepiscopum nostrum Flavianum in sanctissima ecclesia [cc] regiæ Constantinopolis [dd] novæ Romæ, & accusantibus Ibam, Joannem, & Danielem reverendissimos episcopos, approbavit ejus sanctitas vestram [ee] religiositatem audire negotium: [ff] & dedi vestræ sanctitati. Et adsunt partes ad hoc quod vobis videtur. Reveren-

Μετὰ τὴν ὑπατείαν Φλαυΐου Ζήνωνος, καὶ Ποσυμιανοῦ, τῶν λαμπροτάτων, καλάνδαις Σεπτεμβρίαις, ἰνδικτιῶνος δευτέρας, ἐν κολωνίᾳ φιλοχρίστῳ Βηρυτῷ, συνεδρευόντων, Φωτίου, Εὐσταθίου, Οὐρανίου, τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων, ἐν τῷ νέῳ ἐπισκοπείῳ τῆς ἐν Βηρυτῷ ἁγιωτάτης νέας ἐκκλησίας, παρόντος καὶ Δαμασκίου τοῦ περιβλέπτου τριβούνου, καὶ νοταρίου τοῦ θείου παλατίου, καὶ Εὐλογίου τοῦ θεοφιλεστάτου διακόνου τῆς κατὰ τὴν φιλόχριστον B Κωνσταντινούπολιν ἁγιωτάτης ἐκκλησίας, παρόντων τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων, Ἴβα, Ἰωάννου, Δανιήλου, ἑστώτων δὲ Σαμουήλου, Κύρου, Εὐλογίου, Μαρᾶ, Ἀβλαβίου, Ἰωάννου, Ἀνατολίου, Καϊούμα, καὶ Ἀβίβου, ὁ περίβλεπτος Δαμάσκιος εἶπε· τῶν παρόντων εὐλαβεστάτων κληρικῶν προσελθόντων τῷ εὐσεβεστάτῳ, καὶ θειοτάτῳ ἡμῶν δεσπότῃ, καὶ αἰτιασαμένων τὸν εὐλαβέστατον ἐπίσκοπον Ἴβαν, καὶ τὸν εὐλαβέστατον ἐπίσκοπον Ἰωάννην, καὶ τὸν εὐλαβέστατον ἐπίσκοπον Δανιῆλον, ἐθέσπισεν ἡ αὐτοῦ εὐσέβεια, ὡς περιέχουσι καὶ αἱ πρὸς τὴν ὑμετέραν θεοσέβειαν εὐσεβεῖς, καὶ θεῖαι συλλαβαί, τοὺς αἰτιαθέντας ἀπὸ τῆς Ὀσροηνῶν τὴν Φοινίκων C καταλαβεῖν, καὶ πρὸς τὰ ἐπαγόμενα αὐτοῖς ἐπὶ τῆς ὑμετέρας θεοσεβείας ἀπολογήσασθαι· καὶ προσετάχθην αὐτοὺς προσαγαγεῖν, καὶ τὰ παρ' ὑμῶν ὁριζόμενα ἐκβιβασμῷ παραδοῦναι. πάρεστιν ἀμφότερα τὰ μέρη εἰς τὸ παριστάμενον. οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι Φώτιος, καὶ Εὐστάθιος, καὶ Οὐράνιος εἶπον· τὸ εὐσεβὲς κομμονιτώριον καταξιώσῃ ἡ σὴ μεγαλοπρέπεια ἐπιδεῖξαι, ἵνα τῷ σκοπῷ τοῦ φιλοχρίστου ἡμῶν βασιλέως διὰ πάντων ἀκολουθήσωμεν· προλάμπειν γὰρ ὀφείλει τῆσδε τῆς πράξεως. τούτου γενομένου, Εὐλόγιος διάκονος εἶπε· προσελθόντων τῶν εὐλαβεστάτων κληρικῶν, Σαμουήλου, Κύρου, Εὐλογίου, Μαρᾶ, Ἀβλαβίου, Ἰωάννου, Ἀνατο- D λίου, Καϊούμα, καὶ Ἀβίβου, τῷ θεοφιλεστάτῳ, καὶ ὁσιωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ ἡμῶν Φλαβιανῷ τῆς κατὰ τὴν βασιλεύουσαν Κωνσταντινούπολιν νέαν Ῥώμην ἁγιωτάτης ἐκκλησίας, καὶ αἰτιασαμένων Ἴβαν, καὶ Ἰωάννην, καὶ Δανιῆλον τοὺς θεοσεβεστάτους ἐπισκόπους, ἐδοκίμασεν ἡ αὐτοῦ ἁγιότης, τὴν ὑμετέραν θεοσέβειαν ἀκοῦσαι τῆς ὑποθέσεως· καὶ περὶ τούτου γράμματα ἐκόμισα, καὶ ἀποδέδωκα τῇ ὑμετέρᾳ ἁγιωσύνῃ. καὶ παρε-

BALUZII NOTÆ.

a Titulus iste desideratur in omnibus antiquis exemplaribus.
b Veteres libri & edit. *sub die Kal.* c Divion. & Paris. *Christiana.* d Iidem libri, *residentibus.*
e Iidem, *reverentissimi.* f Corb. & veteres edit. *præsidente*, Divion. *residente.*
g Veteres libri & edit. *viro spectabili.* h Divion. & Paris. *sacri palatii.*
i Iidem libri, *reverentissimo.* k Corb. *Christi amicissima*, Divion. & Paris. *Christianissima.*
l Divion. & Paris. *sanctissimaque.* m Divion. *præsidentibus.*
n Paris. & Divion. *reverentissimis.* o Veteres libri, *reverentissimi.*
p Paris. & Divion. *sacratissimum.* q *Imperatorem.* Deest in omnibus antiquis exemplaribus.
r Corb. *reverent. & Deo amicissimum.* Ita etiam Divion. nisi quod *& Deo amicissimum* additum est supra lineam. Paris. *venerabilem & reverentiss. Ibam & Johannem Episcopum & venerabilem Danielem Episcopum.*
s Corb. *& pia & sacra syllaba.* Paris. & Divion. *pia & sacra syllaba.*
t *Provincia.* Deest in omnibus antiquis libris & editionibus.
u Veteres libri & edit. *& ad ea quæ eis inferuntur apud vestram religiositatem redderent rationem.* Codices tamen & Divion habent *reverentiam.* x Veteres libri: *Reverentissimi.*
y Corb. *Constantinopolitanus.* z Corb. *Deo amicissimum*, reliqui *reverentissimum.*
aa *Et sanctissimum.* Deest in omnibus antiquis exemplaribus. bb Corb. & Divion. *Episcopum.*
cc Paris. & veteres edit. *regiæ civitatis Constantinopolis.*
dd *Novæ.* Deest in Corb. & Parisiensi. ee Divion. & Paris. *reverentiam.*
ff Insigne mendum editionis Labbeanæ. Repone ergo *& de hoc litteras detuli & dedi vestræ sanctitati.* Hanc lectionem confirmant etiam vetusti codices.

προφέρειν τὰ μέρη πρὸς τὸ παρεστάμενον. οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι εἶπον. ἐπειδὴ ἀποροῦμεν, ὅπως προσάγομεν τὰς πεύσεις, καὶ τὰς ἀποκρίσεις τοῖς τὸ πρόσωπον τῶν κατηγόρων ἐπέχουσι, διδασκέτω ἡμᾶς ὁ θεοφιλέστατος Ἴβας ἐπίσκοπος, εἴτι κατ' αὐτῶν πέπρακται ἐπὶ τῆς ἁγίας, καὶ μεγάλης συνόδου τῆς κατὰ τὴν μεγαλόπολιν Ἀντιόχειαν πρώην συγκροτηθείσης. Σαμουῆλος εἶπε, παρακαλοῦμεν τὰ λεγόμενα, Συριστὶ λεχθῆναι, διὰ τὸν ὁσιώτατον ἐπίσκοπον Οὐράνιον· ἐπειδὴ ἀκριβῶς οἶδε, τίνα ἐστὶ τὰ γραφέντα τῷ θεοφιλεστάτῳ, καὶ ἁγιωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ Φλαβιανῷ παρὰ τοῦ θεοφιλεστάτου, καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Δόμνου περὶ ἡμῶν· παρῆν γὰρ ἐν Κωνσταντινουπόλει. οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· παρέστω τῶν δυναμένων ἑρμηνεύειν εἷς τῷ θεοφιλεστάτῳ ἐπισκόπῳ Οὐρανίῳ. οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· καὶ ἤδη πεῦσιν προσηγάγομέν σοι τῷ θεοφιλεστάτῳ ἐπισκόπῳ Ἴβα, ὥστε διδάξαι ἡμᾶς, εἴτε περὶ τῶν ἑστώτων ἐπράχθη ἐν τῇ ἁγίᾳ, καὶ μεγάλῃ συνόδῳ, τῇ πρώην συναχθείσῃ κατὰ τὴν φιλόχριστον Ἀντιόχειαν. ὥστε ἁρμοδίως προσαγαγεῖν ἡμᾶς αὐτοῖς τὰς πεύσεις, καὶ ἀποκρίσεις. ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Ἴβας εἶπεν· οὗτοι οἱ τέσσαρες οἱ ἑστῶτες λιβέλλους ἐπιδεδώκασι τῷ θεοσεβεστάτῳ ἐπισκόπῳ κυρίῳ Δόμνῳ· καὶ κατηξίωσεν ἡ αὐτοῦ ἁγιωσύνη δηλῶσαι ἡμῖν ἀπαντῆσαι. καὶ ἐπειδὴ τεσσαρακοστὴ ἦν, ἐκέλευσε μετὰ τὴν ἡμέραν ἀπαντῆσαι ἡμῖν, γράψας ἐμοὶ, ὥστε ἀπολυθῆναι αὐτοὺς τῆς ἀκοινωνησίας· ἦσαν γάρ μοι ἀκοινώνητοι. ἐγὼ τὸ πᾶν ἐπέτρεψα τῇ γνώμῃ τοῦ ἀρχιεπισκόπου. ὁ ἀρχιεπίσκοπος διὰ τὴν ἑορτὴν ἀπέλυσεν αὐτοὺς τῆς ἀκοινωνησίας, ἐπὶ τῷ ὅρῳ τούτῳ, ἐπὶ τῷ μὴ ἐξελθεῖν Ἀντιόχειαν, ἕως ἂν τύπον λάβῃ τὰ κατὰ τὸ πρᾶγμα· ἐὰν δὲ ἐξέλθωσι πρὶν τύπον δέξεται τὸ πρᾶγμα, ὑποκεῖσθαι αὐτοὺς μείζονι ἐπιτιμίῳ τῆς καθαιρέσεως. Σαμουῆλος, καὶ Κῦρος, πρὸ τοῦ ἡμᾶς ἐπιστῆναι τῇ πόλει, καταλιπόντες, ἀνεχώρησαν εἰς τὸ κομητάτον· ἔμεινε δὲ Μάρας, καὶ Εὐλόγιος, εἶτα ὡς συνεκροτήθη ἡ ἁγία σύνοδος· ἦσαν γὰρ οὐκ ὀλίγοι ἐπίσκοποι ἐκεῖ· ἐκέλευσεν ἀναγνωσθῆναι τοὺς λιβέλλους. ἀνεγνώσθησαν οἱ λίβελλοι, ἐνεφέρετο ὀνόματα τεσσάρων κατηγόρων· ἱστήκεισαν δὲ οἱ δύο· ἤρετο αὐτούς· ποῦ εἰσιν οἱ * ἕτεροι ὑμῶν; οἱ δὲ εἶπον· οὐκ οἴδαμεν. ὡς δὲ ἠκούσαμεν, ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀπῆλθον. οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι εἶπον· ἡ σὴ θεοσέβεια παροῦσα τότε τὸν σκοπὸν ὀφείλει εἰδέναι τῆς ἁγίας ἐκείνης, καὶ μεγάλης συνόδου, εἴτε τελείως καθεῖλεν, εἴτε ἐπ' ἀμφιβόλῳ τοῦτον τὸν

* ἑταῖροι L.

A dissimi episcopi dixerunt: Quoniam dubitamus, quomodo proferre interrogationes aut responsiones [a] debeamus, [b] his qui personam accusatorum obtinent, [c] Deo amantissimus episcopus Ibas nos doceat, si quid adversus eos actum est in sancta & [d] magna synodo, quæ in Antiochena pridem facta est civitate. Samuel dixit: Rogamus ut ea quæ dicuntur, [e] dicantur Syra lingua propter sanctissimum [f] episcopum Uranium: quoniam integre novit ea quæ scripta sunt [g] Deo amantissimo & sanctissimo archiepiscopo Flaviano a [h] Deo amantissimo & sanctissimo archiepiscopo Domno, de nobis; [i] adfuit enim apud Constantinopolim. [k] Deo amantissimi B episcopi dixerunt: Adsit unus eorum, qui * possit interpretari [l] Deo amantissimo episcopo Uranio. (Notarii dixerunt: Adest Maras, [m] qui potest interpretari [n] Deo amantissimo episcopo Uranio.) Deo amantissimi episcopi dixerunt: Jam interrogationem intulimus tibi religiosissimo [o] episcopo Ibæ, quatenus nos doceres, si quid [p] de his stantibus actum est in sancto [q] magnoque concilio, quod est pridem in Antiochia [r] Christo amantissima congregatum, ut congrue eis nos inferamus interrogationes, sive responsa. [s] Religiosissimus episcopus Ibas dixit: Isti quatuor, qui stant, libellos obtulerunt [t] religiosissimo episcopo Domno, & C dignata est ejus sanctitas mandare nobis, ut occurreremus. Et quoniam quadragesima erat, post diem nos jussit occurrere. [u] Qui scripsit ut ab excommunicatione eos absolverem. Erant enim a me excommunicati. Ego omnia sententiæ archiepiscopi dereliqui. Qui archiepiscopus propter festivitatem ab excommunicatione eos absolvit, sub ea tamen definitione, ut non excederent [x] Antiochia, donec sententiam causa perciperet. Si autem exirent antequam finem causa perciperet, majori pœnæ essent damnationis obnoxii. Samuel & Cyrus, antequam adveniremus in civitatem, deserentes, in [y] comitatum profecti sunt: Maras autem & Eulo- D gius remanserunt. [z] Deinde ubi collecta est sancta synodus, (erant enim illic non pauci episcopi) jussit libellos relegi. Relecti libelli sunt: [aa] continebantur nomina quatuor accusatorum: stabant autem duo. Interrogavit autem eos: Ubi sunt vestri sodales, (qui vobiscum obtulerunt libellos?) Illi autem dixerunt: Nescimus; tamen sicut audivimus, [bb] Constantinopolim perrexerunt. [cc] Religiosissimi episcopi dixerunt: Tua [dd] religio-

* possunt

BALUZII NOTÆ.

a *Debeamus*. Deest in omnibus antiquis exemplaribus.
b Paris. *his qui pers. accus. obtinent debemus*. Divion. *hos qui accusatorum personam obtinere debent*.
c Corb. *Deo amicissimus*, reliqui *reverentissimus*.
d Paris. & Divion. *maxima*.
e Veteres libri, *Syra lingua dicantur*.
f *Episcopum*. Deest in codice Parisiensi.
g Corb. *Deo amicissimo & sanctissimo reverentissimo Archiepiscopo Fl. a Deo amicissimo reverentissimo & sanctissimo Domno*.
h Divion. *reverentissimo Archiepiscopo Fl. a reverentissimo & sanctissimo*. Nonnulla desunt in Parisiensi in hoc loco.
i Veteres libri *adfuit enim Constantinopolim*.
k Corb. *Deo amicissimi*, reliqui *reverentissimi*. Sic etiam paulo post.
l Corb. *Uranio Deo amicissimo Episcopo*. Paris. *Uranio reverentissimo Episcopo*. Divion. *reverentissimo Episcopo Uranio*.
m Veteres libri & edit. *qui possit*.
n Corb. *Deo amicissimo*, alii *reverentissimo*. Paris. & Divion. *reverentissimo*.
o Paris. *Iba Episcopo*.
p Veteres libri & edit. *de præsentibus*.
q Divion. & Paris. *maximoque*.
r Corb. *Christo amicissima*, alii *Christianissima*.
s Divion. & Paris. *Reverentissimus*.
t Iidem libri, *reverentissimo*.
u Legendum: *Qui scripsit mihi ut*. Mendum est typographicum editionis Labbeanæ.
x Veteres libri & edit. *Antiochiam*.
y Corb. & Paris. & veteres edit. *comitatu*.
z Veteres edit. *Deinde dum continuaretur*. Codex Corb *Deinde dum contineretur*. Alii: *Ita dum contineretur*.
aa Veteres libri & edit. *referebantur*.
bb Iidem libri & edit. *in Constantinopolim*:
cc Paris. & Divion. *Reverentissimi*.
dd Iidem libri, *reverentia*.

ligiositas, quæ tunc præsens fuit, debet A [a] scire intentionem sancti illius & magni concilii, utrum integre damnasset, an in dubio hanc sententiam protulisset. Manifestum [b] est enim, quia non [c] patietur tua sanctitas, quæ a sancto illo non sunt gesta concilio, dicere quasi gesta. Nam & facile [d] percipitur veritas. Religiosissimus episcopus Ibas dixit: Occulta nosse non possum. Ego puto, quia perfectam horum damnationem fecit. Si autem videtur vobis ex sententia eorum damnationem eorum non fecisse, [e] vestrum est judicare. Reverendisissimi episcopi dixerunt: (Ea quæ gesta sunt in sancto illo conventu, tua sanctitas præ manibus habet? [f] Religiosissimus episcopus Ibas dixit: B Habeo, & adjacent. [g] Reverendissimi episcopi dixerunt:) Suscipientes notarii, illam partem gestorum percurrant, [h] quæ continet de his qui se subtraxerunt; ut quæ de his gesta sunt, agnoscamus. Samuel dixit: Omnem allegationem nobis congruam adversus depositionem reverendissimi episcopi Ibæ, & adversus ea quæ jussa sunt relegi, [i] reservari nostræ parti, sicut justum est, vestram sanctitatem statuere quæsumus. [k] Deo amantissimi episcopi dixerunt: Ad præjudicium tuum non diximus tunc fieri lectionem. Samuel dixit: Quoniam ea quæ aguntur, consequenter aguntur, & * forte imminet vobis, ut non hæc, sed alia moveantur: rogavimus autem reservari nobis allegationem, [l] & ob hoc certamus, & ostendimus, quia non subjacemus damnationi, neque excommunicationi: sed quod factum est, sine [m] ordine & præter regulas a [n] reverendissimo episcopo nostro Iba factum est. Deo amantissimi episcopi dixerunt: Relegatur pars illa gestorum, [o] quæ de his qui se de audientia subtraxerunt, pridem in [p] maxima Antiochia sunt confecta.

* sæpe cogunt nos non hæc, sed alia movere.

ρον ἐξεφώνησε, δῆλον γάρ ἐστι, ὡς οὐκ ἂν ἕλοιτο ἡ σὴ ὁσιότης τὰ μὴ παρὰ τῆς ἁγίας ἐκείνης συνόδου πραχθέντα, ὡς πεπραγμένα εἰπεῖν· ἐπεὶ καὶ ῥᾴδιον καταλαβεῖν τὴν ἀλήθειαν. ὁ θεοσεβέστατος ἐπίσκοπος Ἴβας εἶπε· τὰ κρυπτὰ εἰδέναι οὐ δύναμαι· ἐγὼ νομίζω, ὅτι τελείαν καθαίρεσιν αὐτῶν ἐποιήσατο. εἰ δὲ φαίνεται ὑμῖν ἀπὸ τῆς ἀποφάσεως αὐτῶν τὴν καθαίρεσιν αὐτῶν μὴ πεποιηκέναι, ὑμέτερόν ἐστι κρῖναι· οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι εἶπον· λαβόντες οἱ νοτάριοι, ἐκεῖνο τὸ μέρος τὸ περὶ τῶν ἀπολειφθέντων διέλθωσιν, ἵνα γνῶμεν τὰ πεπραγμένα. Σαμουῆλος εἶπε· πᾶσαν δικαιολογίαν ἡμῖν ἁρμόζουσαν κατὰ τῆς καταθέσεως τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Ἴβα, καὶ κατὰ τῶν κελευσθέντων ἀναγνωσθῆναι, φυλαχθῆναι τῷ ἡμετέρῳ μέρει, παρακαλοῦμεν διορίσαι τὴν ὑμετέραν εὐλάβειαν. οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι εἶπον· εἰς πρόκριμα σὸν * οὖν εἴπομεν * οὐκ L τὴν ἀνάγνωσιν γενέσθαι. Σαμουῆλος εἶπεν· ἐπειδὴ τὰ πραττόμενα ἀκολούθως πράττεται, καὶ πολλάκις * ἐπείγει ἡμᾶς ἕτερα κινεῖν, καὶ οὐ ταῦτα· ἠξιώσαμεν * δὲ φυλαχθῆναι ἡμῖν δικαιολογίαν, καὶ περὶ τούτου ἀγωνιζόμεθα, καὶ δεικνύομεν, ὅτι οὐκ ἐσμὲν ὑπεύθυνοι τῇ καθαιρέσει, οὐδὲ τῇ ἀκοινωνησίᾳ. ἀλλὰ τὸ γενόμενον, μετ᾽ ἀταξίας γέγονε, καὶ παρὰ τοὺς κανόνας, παρὰ τοῦ ἐπισκόπου ἡμῶν Ἴβα. οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι εἶπον· ἀναγινωσκέσθω τὸ C μέρος τῶν ὑπομνημάτων, τὸ περὶ τῶν ἀπολειφθέντων ἐν τῇ ἀκροάσει τῇ κατὰ τὴν μεγίστην Ἀντιόχειαν γεγενημένη.

* ἀνάγκη * οὖν

Sanctum concilium dixit: Ubi sunt qui vobiscum obtulerunt libellos? Maras & Eulogius presbyteri dixerunt: Ejus calumnias [q] agnoscentes, [r] sicut & nos didicimus, nescimus quomodo illi discesserint. Sanctum D concilium dixit: Nunc autem ubi sunt? Maras presbyter dixit: Nescimus integre: sicut autem audivimus, [s] Constantinopolim sunt profecti. [t] Neque vero literas [u] eorum [x] suscepimus, neque scimus integre. Sanctissimus Domnus archiepiscopus dixit: Quas calumnias metuebant, cum ego utique scripsissem [y] religiosissimo Ibæ ob hoc, [z] & rescripserit, relinquens mihi omnia; & abso-

* Pars conc. Antiochen.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε· ποῦ εἰσιν οἱ ἅμα ὑμῖν ἐπιδεδωκότες τοὺς λιβέλλους; Μάρας, καὶ Εὐλόγιος πρεσβύτεροι εἶπον· τὰς συσκευὰς αὐτοῦ μαθόντες, ὡς καὶ ἡμεῖς ἐμάθομεν, οὐκ οἴδαμεν πῶς ἐκεῖνοι ἀνεχώρησαν. ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε· ποῦ δὲ νῦν εἰσιν; Μάρας πρεσβύτερος εἶπεν· οὐκ οἴδαμεν ἀκριβῶς· ὡς δὲ ἀκούομεν, ἐν Κωνσταντινουπόλει ὥδευσαν· οὔτε δὲ γράμματα αὐτῶν ἐδεξάμεθα, οὔτε οἴδαμεν ἀκριβῶς. ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Δόμνος εἶπε· ποίας ὑφωρῶντο συσκευάς; καὶ μὴν ἐμοῦ γράψαντος τῷ θεοφιλεστάτῳ ἐπισκόπῳ Ἴβα περὶ τούτου, ἀντέγραψεν, ἡμῖν διδοὺς τὸ πᾶν· καὶ ἐλύθησαν ἅμα ὑμῖν τοῦ

BALUZII NOTÆ.

a Iidem libri, *scire utrum Episcopus sancti illius & magni Concilii integre damnasset*.
b Corb. & Divion. & veteres edit. *enim est*.
c Iidem libri & edit. *patitur*.
d Divion. & Paris. *percipimus veritatem*.
e Corb. & veteres edit. *potest postea judicari*. Paris. *potest postea judicare*. Divion. *potestis postea judicare*.
f Iidem libri. *Reverentissimus Episcopus Ibas*. Sic etiam paulo post.
g Corb. *Religiosissimi*.
h *Quæ continet de his qui se subtraxerunt*. Hæc non habentur in codice Parisiensi, in Divionensi vero adjecta sunt ad marginem.
i Corb. & veteres editiones, *reservari, sicut justum est, vestram sanctitatem nostra parti statuere quæsumus*. Paris. & Divion. *servare, sicut justum est, vestram sanctitatem nostra parti rogamus*.
k Corb. *Deo amicissimi*. Paris. & Divion. *Reverentissimi*. Sic etiam paulo post.
l Conjunctio deest in codicibus Parisiensi & Divion. quorum prior habet *certavimus*.
m Male Divion. *ordinatione*.
n Divion. & Paris. *venerabili*.
o Paris. *quæ ad audiendum relecti sunt pridem Antiochiæ sunt confecta*.
p Divion. *magna*.
q Veteres libri & edit. *cognoscentes*.
r Corb. & veteres edit. *dicimus*. Divion. & Paris. *sicut & vos didicistis*. Divionensis habet in margine lectionem vulgatam.
s Veteres libri & edit. *in Constantinopolim*.
t Divion. *Neque enim*. Paris. neque vero habet neque enim.
u Corb. & Divion. *ipsorum*.
x Divion. *accepimus*.
y Paris. & Divion. *reverentissimo Ibæ*.
z Divion. & Paris. *rescripsit*. Parisiensis non habet conjunctionem. Eadem supra lineam addita est in Divionensi.

τοῦ ἐπιτιμίου τῆς ἀκοινωνησίας ἐπὶ ἔργῳ τοιούτῳ, ἐπὶ τῷ ἔχειν μὲν ὑμᾶς τὴν κοινωνίαν· ἐὰν δέ τις ὑμῶν ἀπολειφθείη πρὸ πέρατος τῆς ὑποθέσεως, ἐκκλησιαστικῷ ὑποβληθήσεται ἐπιτιμίῳ. δῆλοι τοίνυν εἰσὶν ἀπολειφθέντες, καὶ τῆς ἀκοινωνησίας, καὶ τοῦ Ἀποστολικοῦ τούτου θρόνου καταφρονήσαντες, καὶ ἑαυτοὺς ὑποβαλόντες καὶ τῷ μείζονι τῆς καθαιρέσεως ἐπιτιμίῳ. Σαμουῆλος εἶπεν· ἀξιῶ τὰς ὑπογραφὰς τῶν εὑρεθέντων ἐκεῖ ἐπισκόπων, καὶ ὑπογραψάντων ἀναγνωσθῆναι, καὶ ἐντεθῆναι τοῖς πραττομένοις· οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι εἶπον· ἀναγνωσθήτωσαν αἱ ὑπογραφαὶ τῶν θεοφιλεστάτων, καὶ ἁγιωτάτων ἐπισκόπων τῶν ἐγκειμένων τῷδε τῷ ὑπομνήματι· καὶ ἐντατέσθωσαν.

luti vobiscum sunt ab excommunicationis pœna, sub hac definitione, ut vos quidem haberetis communionem: si quis autem vestrum causam desereret ante finem, ecclesiasticæ disciplinæ subjaceret? Manifesti sunt igitur desertores, & excommunicationem & apostolicum hunc thronum contemnentes, & semetipsos submittentes majori damnationis supplicio. Samuel dixit: Rogo subscriptiones eorum episcoporum, qui ibidem reperti sunt [a] & subscripserunt, relegi, & inseri monimentis. Reverendissimi episcopi dixerunt: Relegantur subscriptiones [b] religiosissimorum & sanctissimorum episcoporum, qui in his inserti sunt monimentis, pariter & subdantur.

ΑἹ ΥΠΟΓΡΑΦΑΊ.

Δόμνος ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας διελάλησα.

Συμεώνης ἐπίσκοπος Ἀμίδης τὰ αὐτὰ διελάλησα.

Κωνσταντῖνος ἐπίσκοπος Βόστρης τὰ αὐτὰ διελάλησα.

Θεόκτιστος ἐπίσκοπος Βερροίας τὰ αὐτὰ διελάλησα.

Θωμᾶς ἐπίσκοπος Μοψουεστίας τὰ αὐτὰ διελάλησα.

Πλάγκος ἐπίσκοπος τῆς κατὰ Γεράσσαν ἁγίας ἐκκλησίας τὰ αὐτὰ ἐψηφισάμην.

Εὔορκιος ἐπίσκοπος τοῦ Ζεύγματος τὰ αὐτὰ διελάλησα.

Δανιῆλος ἐπίσκοπος πόλεως Βεῤῥοίων τὰ αὐτὰ διελάλησα.

Δάδας ἐπίσκοπος Βάτνων τὰ αὐτὰ διελάλησα.

Οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι εἶπον· δήλη ἐστὶν ἡ διαλαλιὰ τοῦ θεοφιλεστάτου, καὶ ἁγιωτάτου πατρὸς ἡμῶν, καὶ ἀρχιεπισκόπου Δόμνου. τοιγαροῦν οἱ λίβελλοι ἐπιδοθέντες χθὲς ἀναγινωσκέσθωσαν, καὶ ἐντατέσθωσαν τοῖς πραττομένοις.

SUBSCRIPTIONES.

Domnus episcopus Antiochiæ interlocutus sum.

Symeon episcopus Amidæ hæc eadem interlocutus sum.

(Stephanus episcopus Hieropolitanus hæc eadem interlocutus sum.)

Constantinus episcopus [c] Bostræ (sanctissimæ ecclesiæ,) hæc eadem interlocutus sum.

Theoctistus episcopus [d] Berrhœæ hæc eadem interlocutus sum.

Thomas episcopus [e] Mopsuestiæ hæc eadem interlocutus sum.

[f] Plancus episcopus [g] Gerrasenæ sanctæ ecclesiæ hæc eadem decrevi.

* [h] Evoltius episcopus Zeugmatis hæc eadem interlocutus sum. (* Evorcius)

Daniel episcopus * [i] Carrhensium hæc eadem interlocutus sum. (* Berrhœensium,)

Dadas episcopus [k] Batenorum hæc eadem interlocutus sum.

[l] Deo amantissimi episcopi dixerunt: manifesta est interlocutio [m] reverendissimi & sanctissimi patris [n] nostri & archiepiscopi Domni. Libelli igitur, qui heri oblati sunt, relegantur, & gestis [o] addantur.

LI-

BALUZII NOTÆ

a Corb. & veteres edit. *ut subscripserunt*.
b Divion. & Paris. *reverentissimorum*. Deest vox *& sanctissimorum*.
c Paris. *Bostre sanctiss. Dei Ecclesie*.
d Corb. & Divion. & veteres edit. *Beroe*, Paris. *Beric*.
e Corb. *Mompsuestia*. Paris. *Mampsuestie*.
f Corb. *Placcus*, Paris. *Placcas*, Divion. *Flacillus*.
g Paris. *Jorassene*, Divion. *Jerassene*, Corb. *Hierassena*.
h Veteres libri, *Evortius*.
i Paris. & Corb. *Beroensium*, Divion. *Veroensium*.
k Divion. *Batanorum*, Corb. *Patnorum* Istius interlocutio deest in codice Parisiensi.
l Corb. *Deo amicissimi*, alii, *reverentissimi*.
m Corb. *Deo amicissimi reverentiss. & sanctissimi*. Veteres edit. *Deo amantissimi reverendissimi & sanctissimi*.
n Divion. *nostri archiepiscopi*.
o Veteres libri & edit. *indantur*.

A

[a] LIBELLUS SAMUELIS & aliorum presbyterorum Edessæ, ad Photium & ad reliquos episcopos, contra Ibam.

[b] *Sanctissimis per omnia & Deo amantissimis episcopis, Photio & Eustathio & Uranio, petitio oblata a Samuele, Cyro, Eulogio, Mara, presbyteris sanctissimæ ecclesiæ Edessenæ.*

NOs quidem optabamus [c] per omne tempus vitæ sine litigio vivere. Quoniam autem ea quæ audacter gesta sunt adversum nostram ecclesiam [d] & sanctorum nostrorum C patrum fidem, [e] a venerabili episcopo nostro Iba, [f] per summam injustitiam, [g] compulerunt nos ad hanc accusationem descendere tam ejus, quam ejus fratris Danielis, [h] qui idem episcopus est Carrhensium civitatis, consequenter & secundum canones adeuntes concilium tam orientale, quam occidentale, oportuit nos & piissimum atque [i] Christianissimum [k] principem nostrum pro his deprecari. Ex hoc ergo & sanctissimo [l] nostro archiepiscopo Flaviano pariter decernente, & [m] cum piissimo nostro principe disponente, a vestra sanctitate nostrum exerceri negotium, advenimus [n] parati nobis adesse. Adimus igitur per hos nostros depre- D cantes libellos, ut jubeatur a vestra sanctitate inchoari negotium.

omnem injustitiam superantia,

Samuel presbyter libellos obtuli cum collegis.

Cyrus presbyter porrexi libellos cum collegis.

Eulogius presbyter obtuli hos libellos cum sociis.

Maras presbyter obtuli libellos cum sociis.

Samuel dixit: Rogamus hoc nobis [o] licitum existere a vestra justitia, ut hæc eadem B Syra lingua dicantur [p] Deo amantissimo & sanctissimo episcopo Uranio, quoniam aderat [q] Constantinopoli, quando literæ de hoc scriptæ ab archiepiscopo Domno ad archiepiscopum Flavianum, [r] relectæ sunt: & iterum adfuit in Antiochia, [s] quando de hoc moturi eramus sermonem. [t] Et de hoc qualia ei locutus sit, & quid ei [u] dixerit, rogamus ut dicat. [x] Photius & Eustathius reverendissimi episcopi dixerunt: Omnia quæ [y] expetisti, [z] is quid adest, [aa] religiosissimo

ΟἹ ΚΑΤᾺ ΤΟΥ͂ ἼΒΑ λίβελλοι.

Τοῖς ἁγιωτάτοις, καὶ πάντα ὁσιωτάτοις, καὶ θεοφιλεστάτοις ἐπισκόποις, Φωτίῳ, Εὐσταθίῳ, καὶ Οὐρανίῳ, ἱκεσία παρὰ Σαμουήλου, Κύρου, Εὐλογίου, Μάρα, πρεσβυτέρων τῆς κατὰ Ἔδεσσαν ἁγιωτάτης ἐκκλησίας.

ΗΜεῖς μὲν ηὐξάμεθα τὸν ἀπράγμονα τῆς ζωῆς ἅπαντα βιῶναι χρόνον. ἐπειδὴ δὲ τὰ τολμηθέντα κατὰ τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας, καὶ τῆς ἁγίας τῶν πατέρων ἡμῶν πίστεως, παρὰ τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Ἴβα, ἐπέκεινα ὄντα τῆς ἀδικίας, συνήλασεν ἡμᾶς ἐπὶ τήνδε τὴν κατηγορίαν ἐλθεῖν αὐτοῦ τε, καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Δανιήλου, καὶ αὐτοῦ ἐπισκόπου τῆς Καρρηνῶν πόλεως ἀκολούθως, καὶ κατὰ κανόνας ταῖς συνόδοις προσελθόντες, τοῦτο μὲν τῇ ἀνατολικῇ, τοῦτο δὲ τῇ δυτικῇ, ἐδέησεν ἡμᾶς, καὶ τῷ εὐσεβεστάτῳ, καὶ φιλοχρίστῳ ἡμῶν βασιλεῖ περὶ τούτων προσελθεῖν· καὶ τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν Φλαυιανοῦ συμψηφισαμένου τῷ εὐσεβεστάτῳ, καὶ φιλοχρίστῳ ἡμῶν βασιλεῖ, καὶ τυπώσαντος ἐπὶ τῆς ὑμετέρας ἁγιότητος τὰ καθ' ἡμᾶς γυμνασθῆναι, παρεγενόμεθα, ἑτοίμως ἔχοντες ἑαυτοῖς συστῆναι· προσίεμεν τοίνυν διὰ τῶνδε ἡμῶν τῶν λιβέλλων, δεόμενοι ἐπιτραπῆναι παρὰ τῆς ὑμετέρας ἁγιότητος, ἄρξασθαι τῆς ὑποθέσεως.

Σαμουῆλος πρεσβύτερος ἐπιδέδωκα τούσδε τοὺς λιβέλλους, *ἅμα ἑτέροις.

Εὐλόγιος πρεσβύτερος ἐπιδέδωκα τούσδε τοὺς λιβέλλους, ἅμα ἑτέροις,

Μάρας πρεσβύτερος ἐπιδέδωκα τούσδε τοὺς λιβέλλους, ἅμα ἑτέροις.

Ἑταίροις. Lat. & sic inf.

Σαμουῆλος πρεσβύτερος εἶπε· παρακαλοῦμεν, καὶ τοῦτο ὑπάρξαι ἡμῖν παρὰ τῆς ὑμετέρας δικαιοσύνης, ὥστε αὐτὰ ταῦτα Συριστὶ ῥηθῆναι τῷ θεοφιλεστάτῳ, καὶ ἁγιωτάτῳ ἐπισκόπῳ Οὐρανίῳ, ἐπειδὴ παρῆν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἡνίκα τὰ γραφέντα περὶ * τούτου γράμματα παρὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Δόμνου πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Φλαυιανὸν, ἀνεγνώσθη· καὶ πάλιν παρῆν ἐν Ἀντιοχείᾳ, ὅτε περὶ τούτου ἐμέλλομεν κινεῖν λόγον. καὶ περὶ τούτου οἷα αὐτῷ διελέχθη, καὶ τί αὐτῷ εἶπε, παρακαλοῦμεν αὐτὸν εἰπεῖν. οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι, Φώτιος, καὶ Εὐστάθιος εἶπον· ἅπαν-

BALUZII NOTÆ

a Titulus iste deest in omnibus antiquis exemplaribus.
b Corb. *Sanctissimis & per omnia sanctissimis & Deo amicissimis.* Divion. *Sanctissimis & per omnia reverentissimis & viris venerabilibus Episcopis.* Sic etiam Paris. nisi quod non habet vocem *viris*.
c Vox *per* desideratur in omnibus codicibus antiquis.
d Paris. *& sanctissimam.*
e Divion. *a viro venerabili.*
f Corb. *injustitia summa.* Divion. & Paris. *injustitiæ proxima*
g Divion. & Paris. *coëgerunt.*
h Paris. *Danihelis, idem Episcopus Carinensium civitatis.* Sic etiam Divion. nisi quod habet *Cyrrensium*. Corb. *Danihelis, & eodem Episcopo Carrensium civitatis.*
i Corb. *Christi amicissimum.*
k Veteres libri & edit. *pro his principem deprecari.*
l Vox *nostro* deest in codicibus antiquis.
m Paris. *cum piissimo & Christianissimo nostro principe.*
n Veteres libri & edit. *paratos nosmetipsos habentes probare quæ diximus. Adsumus igitur.* Hanc lectionem confirmat textus Græcus.
o *Licitum.* Abest ab omnibus libris veteribus.
p Corb. *Deo amicissimo*, Corb. & Divion. *reverentissimo.*
q Omnes libri nostri, *Constantinopolim.*
r Corb. & Divion. *lectæ.*
s Veteres libri, *quando ex hoc futuri eramus movere sermonem.*
t Corb. *Et de hoc alia ei loquutus est.* Paris. *& de hoc quod ei locutus sum.* Divion. *& de hoc quod locutus sum*, & in margine, *al. ei locutus sum.*
u Corb. *dixit*, alii *dixi.*
x Veteres libri *Reverentissimi Episcopi Photius & Eust. dixerunt.*
y Corb. & Divion. & veteres edit. *expetistis.*
z Paris. *huic qui adest.*
aa Paris. & Divion. *reverentissimo.*

ἅπαντα, ἅπερ ἐζήτησας, ἀπαρισῶς τῷ θεοσεβεστάτῳ ἐπισκόπῳ Οὐρανίῳ διὰ τῆς οἰκείας ἑρμηνεύσει γλώσσης. καὶ ἡρμηνεύθη. * διδάξει λοιπὸν καὶ ἡμᾶς ὁ εὐλαβέστατος Μάρας, ἅπερ ὁ θεοσεβέστατος ἐπίσκοπος Οὐράνιος τῇ οἰκείᾳ διελέχθη φωνῇ. Μάρας εἶπε. ταῦτα εἶπεν. ἀνεγνώσθη τὰ γράμματα ἐπὶ τῶν πατρικίων· ὅτι ἐπειδὴ συνέχεον τὸ συνέδριον, ἐποιήσαμεν αὐτοὺς ἀκοινωνήτους. ὅμως δὲ ἐγὼ κριτὴς ἐδόθην, καὶ οὐ δύναμαι μαρτυρεῖν. ὁ θεοσεβέστατος ἐπίσκοπος Ἴβας εἶπεν· ἐκείνων ὁ κύριος Δόμνος οὐκ ἐμνημόνευσεν ἐν τῇ ἐπιστολῇ, γράφων πρὸς τὸν ἁγιώτατον ἀρχιεπίσκοπον Φλαβιανὸν, ἅπαξ καθῃρημένων. οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι εἶπον· εἰρήκαμεν. δήλη ἐστὶν ἡ διαλαλιὰ τοῦ θεοφιλεστάτου, καὶ ἁγιωτάτου πατρὸς ἡμῶν, καὶ ἀρχιεπισκόπου Δόμνου. ἀναγινωσκέσθωσαν τοίνυν αὖθις οἱ λίβελλοι. καὶ ἀνεγνώσθησαν. οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· οἱ ἐπιδοθέντες παρ' ὑμῶν λίβελλοι γενικήν τινα περιέχουσι κατηγορίαν. ἐγγράφως τοιγαροῦν ἕκαστος κατατιθέσθω, τί τε κατηγορεῖν ἔχει, καὶ οἵοις ἐνστῆναι κεφαλαίοις βεβούλευται. Σαμουῆλος εἶπε· κατὰ τάξιν τὰ κεφάλαια διὰ στόματος προφέρομεν ἐπὶ τῆς ὑμετέρας ὁσιότητος. ἀρχόμεθα δὲ ἀπὸ τούτου τοῦ κεφαλαίου. οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι εἶπον· ἕκαστος οἰκείᾳ φωνῇ κατατιθέσθω, εἰ ἐνίστανται τὴν κατηγορίαν περὶ τῶν ἐπιδεδομένων κεφαλαίων. Σαμουῆλος εἶπεν· ἐνίσταμαι. Μάρας εἶπεν· ἐνίσταμαι. Εὐλόγιος εἶπεν. ἐνίσταμαι. Κῦρος εἶπεν· ἐνίσταμαι. οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι εἶπον· ἀναγινωσκέσθωσαν τὰ κεφάλαια ἅπαντα, καὶ οὕτως ἑκάστου ποιούμεθα τὴν ἐξέτασιν. Σαμουῆλος εἶπε· καὶ αὐτὰ ἐντεθῆναι τοῖς πραττομένοις παρακαλοῦμεν. οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι εἶπον· ἐνταττέσθωσαν τὰ κεφάλαια.

Τῆς πόλεως συνεισενεγκούσης εἰς λύτρωσιν αἰχμαλώτων ἕως νομισμάτων χιλίων πεντακοσίων, καὶ ὄντων παρὰ τῷ κειμηλιοφύλακι ἕως νομισμάτων ἑξακισχιλίων, μικρῷ πρὸς, ἐκτὸς προσόδων, ὧν ὑποδέχεται ὁ αὐτοῦ ἀδελφὸς, ἔχων σκεύη ἀργύρου ἡγιασμένου ἕως λιτρῶν διακοσίων, ταῦτα πέπρακε καὶ εἰ μὴ χίλια νομίσματα μόνον, ὡς ἔγνωμεν, οὐκ ἔπεμψε, τὰ ὑπόλοιπα εἰς ἑαυτὸν ἀπενεγκάμενος.

Ὅτι τὸ ποτήριον * διάλιθον πολλοῦ ἄξιον, προσενεχθὲν τῇ ἡμετέρᾳ ἐκκλησίᾳ παρὰ ἁγίου ἀνδρὸς ἀπὸ ἐτῶν ἕνδεκα, ἐν τοῖς κειμηλίοις τῆς ἐκκλησίας οὐκ ἀπέθετο, καὶ οὐκ οἴδαμεν τί γέγονεν ἀπ' αὐτοῦ.

* διὰ λίθο

A episcopo Uranio propria interpretabitur lingua. Et [a] postquam interpretata sunt, ([b] Deo amantissimi Photius & Eustathius, episcopi dixerunt:) Edoceat nos venerabilis Maras, quæ religiosissimus episcopus Uranius propria voce locutus est: [c] Maras dixit. Relectæ sunt literæ coram * patriciis, & quoniam confundebant [d] consessum, fecimus eos * excommunicari. Tamen ego judex datus sum, & non possum testari. [e] Religiosissimus episcopus Ibas dixit: Non fecit illorum mentionem [f] dominus [g] Domnus in epistola, quam scripsit ad [h] sanctissimum archiepiscopum Flavianum, qui fuerunt semel damnati. [i] Religiosissimi & B sanctissimi episcopi dixerunt: Diximus, clara est interlocutio [k] Deo amantissimi patris nostri [l] & archiepiscopi Domni; relegantur igitur rursus libelli. Et [m] postquam relecti sunt [n] Deo amantissimi episcopi dixerunt: Libelli, qui a vobis oblati sunt, generalem quamdam continent [o] accusationem. In scriptis igitur unusquisque vestrum deponat & quid accusare [p] habeat; & quibus [q] deliberaverit instare capitulis. Samuel dixit; Per ordinem ex ore [r] capitula coram vestra sanctitate proferimus. Incipimus autem ab isto capitulo. [s] Deo amantissimi episcopi dixerunt; Singuli propria voce deponant, si accusationi persistunt [t] de iis capitulis, quæ C dederunt. Samuel dixit: Persisto. Maras dixit: Persisto. Eulogius dixit: Persisto. Cyrus dixit: Persisto. Deo amantissimi episcopi dixerunt: Relegantur omnia capitula, & sic uniuscujusque [u] inquisitionem faciemus. Samuel dixit: Et ea deprecamur inseri monimentis. Deo amantissimi episcopi dixerunt: Inserantur.

* patriciis quoniam

* excommunicatos

I. Civitate conferente ad redemptionem captivorum usque ad mille & quingentos solidos, & positis apud custodem sacrorum * ministeriorum [x] usque ad sex millia solidorum, & paulo amplius, præter redditus, quos suscepit ipsius frater, habens in vasis D [y] argenti sacri usque ad libras ducentas, [z] ea vendidit * pro mille solidis solum (sicut nos cognovimus, non direxit) in semetipsum reliqua conferens.

* vasorum

* & non nisi mille solidos, ut cognovimus, misit, reliqua ad seipsum attrahens.

II. [aa] Rursum calicem gemmatum [bb] magni pretii, oblatum nostræ ecclesiæ a sancto viro ante annos undecim, inter vasa [cc] sanctæ ecclesiæ non reposuit, & nescimus quid factum sit [dd] de eo.

III.

RALUZII NOTÆ.

a *Postquam*. Deest in omnibus libris nostris.
b Corb. *Deo amicissimi Episcopi Photius*. Paris. & Divion. *reverentissimi Episcopi*.
c Legendum: *Maras dixit. Hæc dixit. Relecta*. Mendum est typographicum editionis Labbeanæ.
d Divion. & Paris. *consensum*. Sed hæc lectio non est bona.
e Iidem libri: *Reverentissimus*. f *Dominus*. Deest in codice Parisiensi. In Divionensi vero additum est supra lineam. g Iidem libri addunt *Archiepiscopus*.
h *Sanctissimum*. Desideratur in iisdem libris. i Iidem libri: *Reverentissimi*.
k Corb. *Deo amicissimi & sanctissimi*. Divion. & Paris. *reverentissimi & sanctissimi*.
l Divion. non habet conjunctionem. m *Postquam*. Deest in omnibus antiquis exemplaribus.
n Corb. *Deo amicissimi*, alii *reverentissimi*. o Ita codex Corbeiensis. Reliqui, *causationem*. Divionensis habet in margine, *al. occasionem*. p Veteres libri & edit. *habet*.
q Corb. & veteres edit. *deliberavit*. Paris. & Divion. *vult*.
r Corb. & Divion. in margine, *capita*. s Corb. *Deo amicissimi*. Alii, *Reverentissimi*. Sic etiam in duobus locis quæ sequuntur. t Veteres libri, *de his*.
u Divion. *mentionem*; & in margine; *al. inquisitionem*. x Divion. *usque ad sex mil. sol. & amplius, præter reditus*. Paris. *usque ad sex milia solidos & amplius, præter reditus*. Corb. *usque ad sex milia solidis & amplius, præter reditus*. y Divion. *argenteis*.
z Corb. *& vendidit nisi mille solidos solum sicut non direxit cognovimus, in semetipsum*. Divion. & Paris. *& vendidit nisi mille solidos solum sicut cognovimus non direxit, in semetipso*.
aa Veteres libri: *Rursus*. bb Iidem libri, *pro se multo valentem*.
cc Divion. *sancta*. dd *De eo*. Deest in libro Parisiensi.

III. Adhuc & de ordinationibus [a] accipit. A

IV. Abraamius quidam [b] diaconus nostri cleri fuit. [c] Hic Joanne quondam malefico deprehenso, cujus amicus erat & conscius, [d] coram reverendissimo episcopo nostro & omni clero convocato ad audientiam Abraamii diaconi, monstratum est eodem confitente conscium esse, [f] ut pœnam [g] sustinuerit excommunicationis, & omnibus odio fuerit, & omnium in exstationi patuerit multo tempore. Post hæc (nescimus quomodo persuasus) [h] satisfactione ab eo nullatenus proveniente, tentavit eum [i] Batenorum [k] civitatis ordinare episcopum: & prohibitus ab eo, qui tunc archidiaconus erat, indignatus est. Et hunc [l] quidem, B qui morti erat obnoxius, apud semetipsum decrevit esse episcopum. Illum vero qui turbam [m] incitaverat civitatis, & dixit justum non esse hoc fieri, removit de proprio loco, & excommunicavit, & expulit ab ecclesia. [n] Et quia de episcopo ei non processit, compulsus est eum facere xenodochum. Et retinet chartam magicarum incantationum reverendissimus [o] episcopus noster, qui [p] debuit ad judicem provinciæ hunc, [q] qui ita execrabilis est, offerre secundum [r] consuetudinem legum.

V. [s] Balleum nomine quemdam virum (de quo omnes [t] qui in eodem vico habitant, clamaverunt & in scriptis, & sine C scriptura, [u] tamquam adulterum & masculorum concubitorem) ordinavit presbyterum & [x] procuratorem; in custodiam retrudens, & judici tradens hos qui [y] clamaverunt; [z] & hæc innotescentibus ei literis [aa] Deo amantissimi archiepiscopi Domni.

VI. Quia ordinavit Danielem filium sui fratris episcopum Paganorum civitatis; [bb] cui oporteret sanctum Spiritum adesse, cujus possent opera adducere & persuadere, [cc] ut vel nunc ad cognitionem veritatis [dd] accederent; iste illic ordinavit inquietum, & juvenem existentem, & [ee] luxuriosissimum. [ff] Neque enim statuit aut passus est aliquando latere, [gg] sed pene semper in nostram D [hh] adveniebat civitatem propter [ii] Challoam

Ἔτι καὶ ἀπὸ χειροτονιῶν λαμβάνει.

Ἀβραάμιος τις ἦν διάκονος τοῦ ἡμετέρου κλήρου. Οὗτος Ἰωάννου τινὸς γόητος φωραθέντος, ᾧ ἦν φίλος, καὶ συμμύστης, ἐπὶ τοῦ θεοφιλεστάτου ἡμῶν δεσπότου ἐπισκόπου, καὶ πάντος τοῦ κλήρου συναχθέντος ἐπὶ τῇ ἀκροάσει Ἀβραμίου τοῦ διακόνου, ἐδείχθη αὐτοῦ ὁμολογήσαντος συνειδέναι· ὡς καὶ κόλασιν ὑπομεῖναι τῆς ἀκοινωνησίας, καὶ παρὰ πάντων μισηθῆναι, καὶ διωχθῆναι, καὶ ἐπὶ πολλῷ τῷ χρόνῳ. Μετὰ ταῦτα, οὐκ οἴδαμεν, πῶς πεισθείς· ἀπολογίας παρ' αὐτοῦ οὐδαμοῦ προχωρησάσης, ἐπεχείρησεν αὐτὸν ἐπίσκοπον χειροτονῆσαι τῆς [s] Βαττιωνῶν πόλεως, καὶ κωλυθεὶς παρὰ τοῦ τηνικαῦτα ἀρχιδιακόνου αὐτοῦ, ἠγανάκτησε· καὶ τὸν μὲν ὑπεύθυνον θανάτῳ, καθ' ἑαυτὸν ἐψηφίσατο εἶναι ἐπίσκοπον, τὸν δὲ μηνύσαντα τὸν θόρυβον τῆς πόλεως, καὶ εἰπόντα, ὡς οὐ δίκαιον γίνεσθαι, ἀπεκίνησε τοῦ τόπου, ποιήσας ἀκοινώνητον, διώξας καὶ τῆς ἐκκλησίας. Καὶ ἐπειδὴ οὐ προέβη αὐτῷ τὰ τῆς ἐπισκοπῆς, ἠπείχθη αὐτὸν ποιῆσαι ξενοδόχον· καὶ ἔχει παρακατασχὼν τὸν χάρτην τῶν γοητευτικῶν ἐπικλήσεων ὁ εὐλαβέστατος ἡμῶν ἐπίσκοπος, ὀφείλων τῷ ἄρχοντι τῆς ἐπαρχίας τὸν ἀπηγορευμένον προσενεγκεῖν κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τῶν νόμων.

Βαλεντίωνά τινα ἐπίρρητον ἄνδρα, οὗ πάντες οἱ συγκωμῆται κατεβόησαν ἐγγράφως, καὶ ἀγράφως C μοιχείαν, καὶ ἀρσενοκοιτίαν, ἐχειροτόνησε πρεσβύτερον, καὶ περιοδευτὴν, φυλακίσας, καὶ τῷ ἄρχοντι παραδοὺς τοὺς καταβοήσαντας· καὶ ταῦτα, ἐμφανισάντων αὐτῷ γράμματα τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Δόμνου.

Ὅτι ἐχειροτόνησε Δανιῆλον τὸν αὐτοῦ ἀδελφιδοῦν ἐπίσκοπον τῆς Ἑλληνίων πόλεως· ᾧ ποτε ἔδει [t] πνεῦμα ἅγιον γίνεσθαι, οὗ ἠδύνατο τὰ ἔργα καταιδέσαι, καὶ ὑποπεῖσαι, νῦν γοῦν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν· αὐτὸν ἄτακτον ὄντα, καὶ ἀσελγέστατον, καὶ νεώτερον. Οὐδὲ γὰρ ἠξίωσεν, οὐδὲ ἠνέσχετό ποτε λαθεῖν. Ἀλλὰ δι' ὅλου σχεδὸν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει παραβάλλων D διὰ Χαλλῶαν τινα ὕπανδρον, ἐκπορνεύων ταύτην, καὶ περ-

(Marginal glosses: [a] al. caius — Canterii filio — [b] secretarius — [c] congregato — [d] ... confitente ... — Σ sermonem qui ... — [m] ... [s] Valentinum quemdam ... — criminati fuit — criminati fuerant, quamvis ei ... literas — suum fratrem — [p] Helleno polis — qui erat ex paganorum civitate dum oportebat patrem sanctum fieri cujus possent opera reverentiam facere. — Βαττιωνῶν — [t] ... veteri versione in c. Bal.)

BALUZII NOTÆ.

a Crabb. *accidit*. Surius & veteres libri, *accepit*. b Veteres libri, *fuit diaconus noster cleri*. c Corb. & Divion. & veteres editiones. *Hic Joannis alicujus malefici deprehensi amicus erat & conscius*. Paris. *Hic Joannis cujusdam camerarii filius* (φίλος) *erat amicus & secretarius*. d Paris. *coram venerabili*. e Idem codex, *conscium eum esse*. f Idem, *ut & tormenta sufferret*. g Veteres libri & edit. *sustineret excom. & ab omnibus odiretur & in persecutione esset multo tempore*. h Paris. *defensione ab eo nullatenus approbata*. Hæc lectio congruit cum textu Græco. i Divion. & Paris. *Battinorum*, Corb. *Batneorum*. l Quidem. Deest in codice Parisiensi. k Veteres libri & editiones, *ordinare civitatis episcopum*. m Corb. & Divion. *indicaverat*. Crabb. *judicaverat*; & in margine, *for. indicaverat civitati*. Paris. *retulit*. n Veteres libri & editiones. *Et quoniam non potuit intentionem suam explere, compulsus*. Paris. habet *implere*. o Corb. & Paris. & veteres edit. *noster episcopus*. p Veteres libri & edit. *debuit judici*. q Paris. & Divion. *cui civitas interdicta est*. r Melius veteres libri & edit. *consequentiam*. s Paris. *Immissorem*, Divion. *Immissorum*. t Paris. *qui in vico*. Corb. *qui in eundem vicum*. u Tamquam. Deest in omnibus antiquis libris & editionibus. x Codex Corb. & Surius, *& procuratorem in custodiam retrudens*. Crabb. *procuratorem in custodiam recludens*. Paris. *chorepiscopum in custodia recludens*. y Paris. *clamaverant*. z Paris. & Divion. *& hic innotescentibus ei litteras reverentissimi Archiepiscopi Domni quia ordinasset Danihelem suum fratruelem Episcopum, qui erat ex paganorum civitate*. aa Corb. *Deo amicissimi*. bb Veteres libri & edit. *dum oportebat patrem sanctum fieri, cujus possent opera reverentiam facere & persuadere*. cc Paris. *nunc vero ad cognitionem veritatis eos accedere, inquietum*. Ita etiam primo habuit Divionensis; sed additis postea quibusdam vocibus supra lineam & in margine, effectum est: *ut vel nunc viros (pro vero) ad cognitionem veritatis eos accedere non iste illic ordinavit inquietum*. dd Corb. *accedere*. ee Paris. & Divion. *luxuriosum*. ff Veteres libri, & edit. *Neque enim passus aut dignatus est aliquando latere*. gg Divion. & Paris. *sed pene semper nostra innotuit civitati propter Calcoam*. hh Corb. & veteres edit. *adveniens* ii Corb. *Calloam*.

πειρινοσῶν τόπον ἐκ τόπυ, κ̀ εἰς ξυφλὼ ἑαυτὸν μετ' ταύτης ἐκδιδούς.

Ὅτι πάντα τὰ ἐκκλησιαστικὰ προσόδια, πολλὰ ὄντα, κ̀ εἰς ἄπειρον ποσότητα συντείνοντα καταβάλλεται ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν, κ̀ τοὺς ἑαυτοῦ ἀδελφιδοῦς· κ̀ ἀξιοῦμεν λόγον αὐτὸν δοῦναι ἐπὶ τῆς ὑμετέρας ὁσιότητος.

Ὅτι τὰς κληρονομίας, κ̀ τὰς καρποφορίας, κ̀ τὰ ὁθενδήποτε συνεισφερόμενα, κ̀ ἀνατιθέμενα, σταυρία χρυσᾶ, κ̀ ἀργυρᾶ συναγόμενα, καταβάλλεται ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν, κ̀ τοὺς αὐτοῦ ἀδελφιδοῦς.

Ὅτι κ̀ ἐκ τοῦ ^a^ προειρημένου μέρους εἰς ἀνάλωμα τῶν ^b^ φυλακῶν, εἰς τὰς οἰκίας τῶν αὐτοῦ συγγενῶν ἀναλίσκει.

Ὅτι μνείας ἔσης τῶν ἁγίων μαρτύρων, οὐκ ἐδόθη οἶνος προσενεχθῆναι τῷ ἁγίῳ θυσιαστηρίῳ, ἐς ἁγιασθῆναι, κ̀ τῷ λαῷ διαδοθῆναι, εἰ μὴ ὀλίγος πάνυ, κ̀ οὗτος φαῦλος, κ̀ [illegible], κ̀ ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ [illegible]· ὡς ἀναγκασθῆναι τοὺς ἀφορισθέντας ὑπηρετῆσαι, ἀπὸ καπήλου φαύλου πάνυ ἀγοράσαι ἓξ ξέστας, τοὺς μηδὲ ἐπαρκοῦντας. ^c^ ὅτι τοὺς τὸ ἅγιον σῶμα διανέμοντας [illegible], [illegible] αὐτοὺς, ὡς τοῦ αἵματος μὴ εὑρισκομένου, αὐτῶν πινόντων, κ̀ [illegible], κ̀ [illegible] [illegible], κ̀ θαυμαστὸν οἶνον. κ̀ [illegible] τοῦ ἔχοντος τὴν ἐξουσίαν τῆς [illegible], κ̀ διδαχθέντος [illegible] [illegible] τὸν ἐπίσκοπον μετὰ παρρησίας. κ̀ μηδὲν αὐτοῦ [illegible] [illegible] [illegible], ὡς ἀναγκασθῆναι ἡμᾶς, κ̀ αὐτὸν τὸν εὐλαβέστατον ἐπίσκοπον [illegible]· μαθόντα δὲ, μὴ κινηθῆναι, ἀλλὰ καταφρονῆσαι, ὡς σκανδαλισθῆναι [illegible] πολλὰ τῶν τῆς ἡμετέρας πόλεως.

Ὅτι Νεστοριανός ἐστι, κ̀ τὸν μακάριον Κύριλλον τὸν ἐπίσκοπον αἱρετικὸν ἀποκαλεῖ.

Ὅτι ὁ ἐπίσκοπος Δανιὴλ τινὰς τῶν μάλιστα τῆς ἀσελγείας [illegible] ἐχειροτόνησε κληρικούς.

Πειρόζο τοῦ πρεσβυτέρου καλῶς διαθεμένου, κ̀ τὰ κατ' αὐτὸν [illegible], κ̀ καταλείψαντος ἅπερ εἶχε [illegible] [illegible], προσόδους μὴ ἐχούσαις ἐκκλησίαις, ἀχθεσθεὶς ὁ [illegible] ἐπίσκοπος Ἴβας, εἶπε γραμματεῖον αὐτοῦ ἔχειν [illegible] χιλίων διακο-

quamdam ^a^ maritatam, circumducens eam per loca diversa, ^b^ & in deliciis cum eadem ditus.

VII. Quia omnis ecclesiasticus ^c^ redditus multos ^d^ existentes, & in infinitam tendentes quantitatem, ^e^ confert suo fratri, vel consobrinis. Et rogamus ut rationem ^f^ faciat coram vestra sanctitate.

VIII. Quia hæreditates & munera, & quæ undecumque offeruntur, & cruces ^a^ positas aureas & argenteas, collecta ^b^ dirigit ^g^ fratri suo, vel consobrinis.

IX. ^h^ Quia quæ ex definita ^a^ mensura ^i^ in expensas ^a^ captivorum ^k^ eroganda fuerant, ^l^ in domos suorum erogat cognatorum.

X. Quia dum memoria fieret sanctorum martyrum, non est datum vinum ^a^ ad sacrificium altaris, ad sanctificationem & populi distributionem, nisi ^m^ admodum exiguum, & vitiosum, ac lutosum, & quasi eo tempore vindemiatum: ut ex hoc cogerentur, qui deputati fuerant ministrare, ^n^ ^a^ de tabernis omnino vitiosi comparare sex sextarios, qui nec sufficerent: ^o^ ita ut his ^p^ qui sanctum corpus distribuebant, ^q^ innueret ut ingrederentur, quia sanguis non inveniretur; illis bibentibus, ^r^ & tunc ac semper habentibus ^a^ diversum & mirabile vinum. Et hæc acta sunt conscio ^f^ & admonito eo, qui potestatem ministeriorum habebat: cui & dictum est, ut & ipse ^t^ admoneret episcopum cum fiducia. Et cum nihil fecisset, illo tempore coacti sumus nos & ipsum reverendissimum episcopum rursus admonere. Et cum didicisset, permotus non est, sed contempsit, ita ut multi nostræ civitatis ^u^ hinc scandalizarentur.

XI. Quia Nestorianus est, & beatum ^x^ Cyrillum episcopum appellat hæreticum.

XII. Quia episcopus Daniel quosdam ^y^ suæ maximæ intemperantiæ clericos ordinavit.

XIII. ^z^ Pirozo presbytero bene testante, & tua propria disponente, & res quas habuit, ^aa^ relinquente ecclesiis ^bb^ redditus nullos habentibus, accensus noster episcopus Ibas cautionem ejus se habere dixit ^cc^ mille ducentorum solidorum: ^dd^ & id significavit ei, volens

Margin: a al. πρὸ; b φυλάκων; c ἐπὶ L.

BALUZII NOTÆ.

a Veteres libri *maritam*. Vide glossarium Dufresnii.
b *Commendans* deest in Paris. & Divionensi.
c Veteres libri, *reditus*.
d *Existentes*. Deest in codice Parisiensi. Deerat etiam in Divion. ubi additum est supra lineam.
e Corb. *offert* [illegible] *suo fratre*. Divion. *infert pro suo fratre*; & in margine, *al. in*. Parisf. *dedit pro suo fratre*.
f Corb. *faciat*.
g Veteres libri, *suo fratri*.
h Corb. *Quia ex definita mensura*. Parisf. *Quia ex definita natura mensura*. Divion. *Quia & ex definita mensura*.
i Omnes libri veteres, *in expensa carcerum*.
k *Erroganda fuerant*. Hæc desunt in omnibus vetustis codicibus.
l Veteres libri & edit. *in domibus*.
m Iidem libri & edit. *nisi omnino paululum, & hoc infectum atque lutosum, & tempore quo fuerat vindemiatum*.
n Veteres editiones *de tabernis & omnino infectos comparare sextarios*. Error hinc ortus quia Crabbus codice utebatur qui similis erat Corbeiensi, in quo primo scriptum est *de taverna sex omnino infectos comparare sextarios*. Postea littera *a* expuncta est in codice illo, & littera *i* superposita; eoque modo effectum est *tavernis*. Tum vero emendatorem fuit legi *tavernis* sive *tabernis*. Ex quo sequebatur vocem *ex* esse mendosam. Legendum ergo, ut est in veteribus libris, *de taberna sex omnino infectos comparare sextarios*.
o Veteres libri & editiones, *in tantum ut his*.
p Parisf. *quibus sa. corp. distribuebant*.
q Iidem libri & edit. *innuerent ingredi eos*.
r Parisf. *& semper habentibus*. Divion. *& habentibus* semper. Idem habet lectionem vulgatam in margine.
f *Et admonito*. Hæc desunt in codice Parisf. & in Divionensi.
t Veteres libri, *doceret*, & paulo post *docere*.
u *Hinc*. Hanc vocem non habet codex Parisiensis. Divionensis vero eam habet additam in margine.
x Divionensis. Parisf. *Cyrillum episcopum appellat hæreticum*. Ita etiam Corb. & veteres edit. nisi quod non habent vocem *episcopum*.
y Additum est illud ab editoribus Romanis, quia veteres editiones habebant tantum *ex suo clero eos*. Libri nostri legunt, *ex suo luxuria*.
z Parisf. *Pirozato*, ex Græco Πειρόζο.
aa Nostri veteres libri & edit. *Ecclesiis relinquente*.
bb Veteres libri, *reditus*.
cc Parisf. *solum mille*. Atque ita habuisse codices Græcos admonet Rusticus.
dd Veteres libri & editiones *& mandavit ei*.

volens ejus infringere [a] voluntatem, & eum A [b] per tristitiam [c] perimere.

XIV. Daniele autem episcopo testante, & relinquente quam habuit locupletem facultatem & prædia ex ecclesiasticis rebus, [d] nepotibus suæ amicæ, & ipsi [e] Challoæ, neque [f] indignatus est, neque increpavit eum.

XV. Quia Challoa amica Danielis episcopi, quæ prius nihil habuit, multis rebus ecclesiasticis abutens, quæ apud ipsam sunt, [g] ducentos & trecentos solidos feneratur: ut ex hoc manifestum [h] fiat, unde sit harum rerum collectio.

XVI. Abraamius fuit quidam diaconus. Hic * apantita * erat nostræ ecclesiæ, diversis negotiabatur temporibus. [i] primitus pauper & nihil [k] fere habens, ex nostra B ecclesia multas & innumeras res habuit, quæ * pro veritate erant nostræ ecclesiæ. Suadet huic Daniel episcopus, [l] ut sub scripto testamento in eum suam transmitteret hæreditatem, jurans [m] ei, hæc se post ejus mortem pauperibus erogare. [n] hoc enim & testamento continetur. Et postquam hæc Daniel est adeptus, non solum (sicut oportebat, [o] & sicut juraverat) non disposuit, sed [p] luxuriæ suæ * servivit. Challoæ enim mulieri [q] dedit:

* ex ipso vel, in ipsa nostra ecclesia erat, & diversis modis negotiabatur.
* hæc dicitur in cod. Bohem. a lo... reperitur
* tenera
* manc... Ch... mu... dedit
* ...

XVII. Quia a paganis * [r] incidentibus in peccatum sacrificiorum, accipiens Daniel episcopus [s] sportulam, [t] remittit crimen, negotians & hinc sibimet C lucrum.

XVIII. [u] Quia & ecclesiæ Edessenæ e prædio Lasargaritha silvas cædentes, portaverunt * ad prædia Challoæ amicæ Danielis episcopi, & ædificaverunt quæ voluerunt.

* sibi.

[x] Deo amantissimi episcopi dixerunt: [y] Quando redargutio capituli sequitur, animæ periculum [z] ferens, superfluam judicamus inquisitionem fieri ceterorum. Quæ igitur manifeste interdicta sunt & canonibus & legibus, & sunt aperte odiosa Deum timentibus, hæc eligite [aa] primum, & his instate. Videntur autem nobis hæc esse [bb] principalia D Primum quidem, rectæ esse oportere fidei, qui sacerdotio fungitur. [cc] Deinde, esse eum totius luxuriæ liberum: sed nec [dd] prodere pietatem, maxime pecuniarum causa. Ex quibus si alicujus probare potestis prævaricationem, proprio ore deponite. Samuel dixit: Sicut jam postulavimus, rogamus fieri inquisitionem capituli uniuscujusque per ordi-

σίων· καὶ τοῦτο ἐδήλωσεν αὐτῷ, θέλων ἀναξεῖψαι αὐτοῦ τὴν βούλησιν, καὶ αὐτὸν ἀπολέσαι ἀπὸ λύπης.

Δανιήλου δὲ τοῦ ἐπισκόπου διαθεμένου, καὶ καταλείψαντος ἅπερ εἶχε πλούσια πράγματα, καὶ κτήματα ἐκ τῶν ἐκκλησιαστικῶν τοῖς ἐγγόνοις τῆς αὐτοῦ φίλης, καὶ αὐτῇ Χαλλώᾳ, οὔτε ἠγανάκτησεν, οὔτε ἐνεκάλεσεν.

Ὅτι Χαλλῶα ἡ φίλη Δανιήλου τοῦ ἐπισκόπου, τὸ πρότερον μηδὲν ἔχουσα, ἀποκεχρημένη τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς τοῖς παρ' αὐτῇ οὖσι πολλοῖς πράγμασι, δανείζει ἀπὸ νομισμάτων διακοσίων, καὶ τριακοσίων· ὡς δῆλον ἐντεῦθεν γενέσθαι, πόθεν ἡ συναγωγὴ τῶν πραγμάτων.

Ἀβραάμιός τις ἦν διάκονος. οὗτος * ἀπ' αὐτῆς ἐτύγχανε τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας, διαφόρως πραγματευσάμενος, ὢν πρότερον πένης, καὶ μηδὲν, σχεδὸν εἰπεῖν, ἔχων, τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας πολλὰ, καὶ ἀμύθητα πράγματα ἔσχεν· ἅτινα κατὰ ἀλήθειαν ἦν τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας. ἀναπείθει τοῦτον Δανιῆλος ὁ ἐπίσκοπος, εἰς αὐτὸν παραπέμψαι τὸν κλῆρον κατ' ἐγγράφους διαθήκας, ὀμόσας αὐτῷ, τοῖς πτωχοῖς αὐτὰ διδόναι μετὰ τὴν ἐκείνου ἀποβίωσιν· τοῦτο γὰρ καὶ αἱ διαθῆκαι περιέχουσι. τούτων δὲ καθέξει γενόμενος ὁ Δανιῆλος, οὐ μόνον, ὡς ἐχρῆν, καὶ ὤμοσεν, οὐ διῴκησεν, ἀλλὰ τῇ δουλεύσῃ τῇ ἀσελγείᾳ αὐτοῦ Χαλλώᾳ τῇ γυναικὶ δέδωκεν αὐτά.

* ἐν αὐτῇ ἐν... ...τοτε

Ὅτι παρὰ τῶν ἐμπιπτόντων Ἑλλήνων ἁμαρτήματι θυσίας λαμβάνων Δανιῆλος ἐπίσκοπος σπόρτυλα, ἀφίησι τοῦ ἐγκλήματος, πραγματευόμενος ἑαυτῷ κἀντεῦθεν κέρδος.

Ὅτι τῆς ἐκκλησίας Ἐδέσσης τοῦ κτήματος Λασφαργαρείθας ὕλας τέμνοντες, ἀπήνεγκαν εἰς τὰ κτήματα Χαλλώας τῆς φίλης Δανιήλου τοῦ ἐπισκόπου, καὶ ἔκτισαν ἃ ἠβουλήθησαν.

Οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι εἶπον· ὅταν ἔλεγχος ἐπὶ κεφαλαίῳ παρακολουθήσῃ, ψυχῆς κίνδυνον φέρων, περιττὴν ἡγούμεθα τῶν λοιπῶν τὴν ἐξέτασιν. τὰ τοίνυν ὁμολογουμένως ἀπηγορευμένα καὶ τοῖς κανόσι, καὶ τοῖς νόμοις, καὶ προδήλως μισητὰ τοῖς τὸν Θεὸν φοβουμένοις, ταῦτα ἐκλέξασθε πρότερον, καὶ τούτοις ἐνστῆτε. δοκεῖ δὲ ἡμῖν ταῦτα εἶναι τὰ καίρια. πρῶτον μὲν τὸ ὀρθῆς εἶναι πίστεως χρῆναι τὸν ἱερατεύειν τυχόντα· εἶτα τὸ καθεστάναι πάσης ἀσελγείας ἐλεύθερον· ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ μὴ προδιδόναι τὴν εὐσέβειαν, μάλιστα χρημάτων ἕνεκεν. * ὡς εἴ τινος ἀποδεῖξαι δύνασθε τὴν παράβασιν, οἰκείῳ καταθέσθε στόματι. Σαμουῆλος εἶπεν· ὡς ἠξιώσαμεν ἤδη, παρα-

* 3. L.

BALUZII NOTÆ

a Paris. voluntates. b Idem, pro tristitia. c Veteres libri & edit. deserere.
d Paris. nepotibus & sua amica. Ita etiam primo Divionensis, sed postea & ipsi additum est supra lineam post vocem amica. e Paris. Calcboa, Divion. & Corb. Calcoa. Sic etiam paulo post scribunt iidem libri. f Vox est non habetur in codice Corb. & in antiquis editionibus.
g Veteres libri & edit. ducentenos & trecentenos. h Paris. & Divion. & ex hoc man. fit.
i Divion. primus pauper. k Paris. pene l Corb. & Paris. & veteres edit. ut scripto. Divion. ut scribat testamentum & in eum. m Ei. Deest in Divion. & Parisiensi.
n Paris. hoc etenim. o Veteres libri & edit. vel sicut.
p Iidem libri & edit. luxuria ejus serviunt. q Corb. & Paris. & veteres edit. dedit ea. Divion. dedit eam. r Paris. qua incedunt pro peccato.
s Hæc editio est Surii. Crabbus habet sportila, codex Corb. sportyla. Divion. sportula, Paris. portula. In Græco est σπόρτυλα. t Veteres libri & edit. relinquit.
u Paris. Quia Ecclesia Edessena prædiola fargaritas silvam cadentes portaverunt ad prædia Calcoa. Ita etiam Divion. nisi quod habet portaverunt sibi. Sic etiam Corb. ubi scriptum est Calloa.
x Corb. Deo amantissimi. Reliqui, reverentissimi. Sic etiam infra in singulis locis hujus paginæ.
y Paris. Quando objurgatio capitulum. Sic etiam in ultimo constituto Papæ Vigilii.
z Divion. referens. aa Veteres libri & edit. primitus. Sic etiam in eodem constituto.
bb Paris. integra. Ita quoque in constituto. cc Idem codex & constitutum, ita.
dd Divion. & Paris. prætermittere

παρακαλοῦμεν ἑκάστου κεφαλαίου κατὰ τάξιν τὴν ἐξέτασιν γενέσθαι. καὶ εἰ μὲν τὸ πρῶτον κεφάλαιον ἐπιτίμιον τοιοῦτον ἔχει, ὥστε αὐτὸ ἀρκεσθῆναι μόνον, καὶ μήτε ἕτερα κινηθῆναι, καλῶς ἐδικαίωσεν ἡ ὑμετέρα ὁσιότης, καὶ ἡμεῖς τούτῳ δουλεύσομεν. οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι εἶπον· ἐκ τῶν ἐπιδοθέντων παρ' ὑμῶν κεφαλαίων τρία μάλιστά ἐστι τὰ πάνδεινα, καὶ τῶν ἄλλων εὐκολώτερον ἐξελέγχεσθαι πεφυκότα. τούτους τοίνυν εἰ συστῆναι δύνασθε, καθάπερ εἰρήκαμεν, οἰκείᾳ γλώττῃ καταθέσθε. Μάρας εἶπε· τὰ περὶ τῆς πίστεως κινοῦμεν πρῶτον, καὶ τὰ ἄλλα κεφάλαια κινοῦμεν. οἱ θεοπρεπέστατοι ἐπίσκοποι εἶπον· προθέντες ὑμῖν τὸ ποιήσασθαι τούτων τῶν τριῶν κεφαλαίων τὴν σύστασιν, οὐκ ἤδη ἠρνησάμεθα τῶν λοιπῶν τὴν ἐξέτασιν. Μάρας εἶπε· τὸ περὶ τῆς πίστεως κινοῦμεν πρῶτον. οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι εἶπον· τί κινεῖν ἔχεις περὶ πίστεως; Μάρας εἶπε· προσομιλῶν εἶπεν· οὐ φθονῶ τῷ Χριστῷ γενομένῳ Θεῷ· ἐφ' ὅσον γὰρ αὐτὸς ἐγένετο, κἀγὼ ἐγενόμην. οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι εἶπον· ὁμολογήσει πρῶτον ὁ θεοσεβέστατος ἐπίσκοπος Ἴβας, εἰ * αὐτῷ ταῦτα εἴρηται. ὁ θεοσεβέστατος ἐπίσκοπος Ἴβας εἶπεν· ἀνάθεμα τῷ εἰπόντι, καὶ τῷ συκοφαντήσαντι· ἐγὼ γὰρ οὐκ εἶπον· μὴ γένοιτο. Σαμουῆλος εἶπε· μάρτυρες ἡμῖν εἰσι τούτων, ἐξ ὧν ἐνταῦθα πάρεισι. παρακαλοῦμεν τούτους κελευσθέντας παρ' ὑμῶν δεχθῆναι, καὶ οἰκείᾳ φωνῇ καταθέσθαι, εἰ μὴ ἤκουσαν αὐτοῦ εἰρηκότος τοῦτο. ὁ θεοσεβέστατος ἐπίσκοπος Ἴβας εἶπε· μυριάκις ἐγὼ ἀποτμηθῆναι καταδέχομαι, ἢ εἰπεῖν τὸ ῥῆμα τοῦτο καὶ μὴ γένοιτο, μηδὲ ἐννοηθῆναί με τοῦτο. ἀλλ' οἶδα ἐγὼ, ὅτι ἕκαστος ἀπὸ τῆς ὁμολογίας σώζεται. οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι εἶπον· ἐπ' ἐκκλησίας φὴς ταῦτα εἰρῆσθαι τῷ θεοφιλεστάτῳ ἐπισκόπῳ Ἴβᾳ; Σαμουῆλος εἶπεν· ἔθος ἐστὶν ἐν τῇ ἁγίᾳ ἐκκλησίᾳ ἡμέρᾳ τοῦ πάσχα, ἢ πρὸ τῆς ἡμέρας, διδόναι αὐτὸν ἐκ χειρὸς τοῖς κληρικοῖς φανερά τινα ἑορταστικά. ταῦτα μέλλων διδόναι, ὁμιλεῖ πρότερον· καὶ οὕτως δίδωσιν. ὡμίλησε δὲ τοῦτο, καὶ εἶπεν ἐπὶ πάντων κληρικῶν παρόντων διὰ τὸ λαβεῖν τὰ ἑορταστικὰ ταῦτα· καὶ ἐλέγχεται, τινῶν ἐξ αὐτῶν ἐνταῦθα κληρικῶν παρόντων, τῶν ἀκουσάντων τοῦτο εἰρημένον παρ' αὐτοῦ. οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι εἶπον· πρὸ πόσου χρόνου ταῦτα εἰρῆσθαι λέγεις τῷ θεοσεβεστάτῳ ἐπισκόπῳ Ἴβᾳ; Σαμουῆλος εἶπεν· ἔστι τρία ἔτη, μικρῷ πρός· εἴρηται δὲ καὶ ἕτερα· πῶς δὲ ταῦτα, εἰ κελεύσετε, ἀποδείκνυομεν. εἰ δὲ καὶ τὰ ἄλλα συνάψαι

* αὐτὸ L.

A nem. Et si quidem ᵃ primum capitum * increpationem talem habeat, ᵇ ut id solum sufficiat, & nihil aliud sit movendum, ᶜ bene id judicabit vestra sanctitas, ᵈ & nos * his serviemus: Deo amantissimi episcopi dixerunt: Ex capitulis a vobis oblatis, ᵉ tria sane sunt * pessima, ᶠ cum soleant talia objurgari facillime. Hæc igitur si probare potestis, ᵍ ut diximus, propria lingua testamini. Maras dixit: De fide movemus prius, & alia capitula ʰ post movemus. Deo amantissimi episcopi dixerunt: Si proposuimus vobis, ut horum trium capitulorum ⁱ probationi instetis, non ex hoc inquisitionem negavimus reliquorum. Maras dixit: ᵏ Capi- B tulum de fide movemus, prius. Deo amantissimi episcopi dixerunt: Quid habes de fide movere? Maras dixit: Alloquens dixit. *Non invideo Christo facto Deo: in quantum ˡ enim ipse factus est, & ego factus sum*, Deo amantissimi episcopi dixerunt: Confiteatur prius ᵐ religiosissimus episcopus Ibas, ⁿ si hæc * ita dicta sunt. Religiosissimus episcopus Ibas dixit: Anathema ei qui dixit, & ei qui calumniatur. Ego enim non dixi: absit. Samuel dixit. Testes nobis existunt hujus rei, ᵒ ex iis qui hic sunt rogamus hos a vobis vocatos suscipi, & propria voce testari, si eum non audierunt hæc dicentem. Religiosissimus episcopus Ibas dixit: Decies C millies ego secari patior, quam dicere hoc verbum; ᵖ absit a me, hoc vel cogitare. Sed scio ego, quia unusquisque ex confessione salvatur. Deo amantissimi episcopi dixerunt: In ecclesia dicis ᵠ religiosissimum Ibam episcopum hæc dixisse? Samuel dixit: Consuetudo est ʳ in ecclesia in die sancto paschæ, aut ante diem, dare eum de manu clericis quædam pro festivitate. ˢ Hæc daturus, alloquitur primitus, & sic dat. Allocutus est autem hoc, & ᵗ dixit coram omnibus ᵘ præsentibus clericis, ut acciperent ea quæ pro festivitate dantur. Et convincitur ab aliquibus ex his clericis hic stantibus, qui hoc ab isto audierunt dictum. D ˣ Deo amantissimi episcopi dixerunt: Ante quantum tempus hæc dixisse ʸ reverendissimum Ibam episcopum profiteris? Samuel dixit: Sunt tres anni, * plus minus. Dicta sunt autem & alia. ᶻ Sed interim hæc, si videtur, comprobamus. Si autem & alia nos conjungere jubetis, & alia quoque deponimus. Deo amantissimi episcopi dixerunt.

* censuram
* hæc
* gravissima & facilius quam alia eos qui possunt
* al. ab eo
* & paulo plus

BALUZII NOTÆ.

a Corb. & veteres edit. *primum pridem capitulum*
b Veteres libri & edit. *ut eo solo sufficiat.*
c Divion. *bene & judicabit*. Corb. *bene & judicabit*. Paris. *bene & judicet.*
d Paris. *& nos quid.*
e Veteres libri & edit. *tria sunt maxime pessima.*
f Corb. & Divion. *cum soleant alia*. Paris. *cum possint alia objurgari facillime.*
g *Ut diximus*. Hæc desunt in codice Parisiensi. In Divionensi vero addita sunt supra lineam.
h Paris. *post movemimus*. Divion. *sic movemus.*
i Veteres libri & edit. *probationi subsequatur*. Sic etiam Facundus lib. 5. cap. 4.
k Nescio unde hanc vocem acceperint editores Romani. Non extat enim in textu Græco, neque in antiquis editionibus, neque demum in codicibus manu scriptis. Non extat etiam apud Facundum, qui lib. 5. cap. 4. refert hunc locum.
l *Enim*. Deest in codice Corb. & apud Crabbum.
m Divion. & Paris. *reverentissimus*. Sic etiam paulo post.
n Paris. *si hæc ab eo prolata sunt.*
o Veteres libri & edit. *ex quibus hic sunt.*
p *Absit a me*. Deest in Divionensi. Paris. & Crabb. *absit a me hoc verbum vel cogitare*. Sic etiam Corbeiensis.
q Corb. *Deo amicissimum*, Paris. & Divion. *reverentissimum.*
r *In ecclesia*. Deest istud in omnibus antiquis exemplaribus & editionibus.
s Paris. *Cum esset hæc daturus.*
t *Dixit*. Deest in omnibus antiquis libris & editionibus.
u Paris. & Divion. *& præsentibus.*
x Corb. *Deo amicissimi*. Alii, *Reverentissimi*. Sic etiam paulo post.
y Veteres edit. *Deo amantissimum reverentissimum*. Corb. *Deo amicissimum reverentissimum*. Paris. & Divion. *reverentissimum* tantum.
z Corb. & veteres edit. *Hæc autem, si videtur, comprobamus*. Paris. & Divion. *Hæc autem, si videtur, interim comprobamus.*

Qui ſunt, qui hoc poſsint interim [a] atteſta- A ri? Samuel dixit: Sunt quidem multi: coram omni enim clero dixit: [b] Ex his autem ſunt hic tres: & [c] tres, quos canones legeſque [c] ſuſcipiunt. Si autem [d] pluribus opus eſt, & videtur, [e] etiam aliorum dabimus nomina, & ſecundum veſtram aderunt juſſionem. Religioſiſsimus epiſcopus Ibas dixit: Eſt clerus noſter [f] paulo major numero nominum ducentorum; plus minus, aut etiam plurium, (neque enim retineo numerum) omnes clerici teſtati ſunt, [g] ſive orthodoxus ſive hæreticus ſum, & per confeſsiones ſcriptas, quæ directæ ſunt ſanctiſſimo [h] archiepiſcopo Domno: [i] & ad veſtram reverentiam ſcripſerunt, ſi conſonat B tantorum teſtimonium clericorum tribus (ſicut ipſe dicit) teſtibus, qui cum ipſis venerunt ad accuſandum in Conſtantinopolim, [k] & nunc vero cum ipſis exiſtunt, veſtrum eſt judicare. Samuel dixit: Noſtrum eſt, qui [*] intendimus de hoc capitulo, [l] & accuſantium, eorum quæ diximus, probationes oſtendere, [m] non [n] religioſiſsimi epiſcopi noſtri Ibæ, aut per ſemetipſum, aut [o] per alios ſibi teſtari. Negationis enim [p] rationem nullus [q] exigit: [r] [*] Dixit quia factum eſt: [ſ] meum eſt probare. [t] Deo amantiſſimi epiſcopi dixerunt: Eos qui teſtes a te adducti ſunt, declara nominatim, [u] ut qui audierint Ibam [x] religioſiſsimum epiſcopum C hoc dixiſſe. Samuel dixit: Eſt David diaconus [*] [y] excuſtode ſacrorum vaſorum, & Maras diaconus, & [z] Sabbas diaconus, qui [*] conſtituta beati Ephræm per loce ſingula profert, vir inter Syros ſapientiſsimus. [aa] Religioſiſsimus epiſcopus Ibas dixit: Et [*] Maras [bb] cum ipſis in Antiochia adiit, & libellos cum ipſis porrexit, & aſcendit [cc] Conſtantinopolim cum eis. Maras antem ſecundum veritatem excommunicatus eſt a proprio archidiacono, (non [dd] enim me excommunicatus [ee] eſt) quoniam injuriam fecit presbytero, ob hoc eum a communione ſuſpendit. [ff] Deinde invenerunt eum triſtem, & ſuſceperunt eum ad [gg] accuſationem. Illos qui aſcenderunt adverſus me, (& D contra me [hh] adierunt principem) quomodo iſti ad teſtimonium [ii] producere poterunt? [kk] Tu quando dixiſti: Vita mortua eſt; non tibi [ll] dixi repente Amice; ſi quidem hoc dicis, quia caro domini vivificans eſt, & Chriſtus [*] [mm] noſter vita eſt, & ego confiteor: ſi au-

[*] et a canonibus & legibus admittuntur.

[*] propoſuimus hoc capitulum, & accuſantibus eorum.

[*] dixi

[*] ex cuſtodibus

[*] ſcripta

[*] i. alter ex his Sabas dicendus eſt, nam duorum ... in Græco ſpectatur.

[*] noſtra vita

ἡμᾶς κελεύετε, καὶ τὰ ἄλλα καταπιθέμεθα. οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι εἶπον· τίνες εἰσὶ πῶς οἱ τοῦτο μαρτυρεῖν δυνάμενοι; Σαμουῆλος εἶπεν· εἰσὶ μὲν πολλοί· ἐπὶ πάντες γὰρ τοῦ κλήρου εἶπε· ἐκ τούτων δὲ εἰσὶν ἐνταῦθα τρεῖς· καὶ οἱ τρεῖς δεκτοὶ καὶ τοῖς κανόσι, καὶ τοῖς νόμοις. εἰ δὲ πλειόνων χρεία, καὶ παρίσταται, καὶ ἄλλων ἐκδιδόμεν ὀνόματα· καὶ παραγίνονται κατὰ κέλευσιν ὑμετέραν. ὁ θεοσεβέστατος ἐπίσκοπος Ἴβας εἶπεν· ἐστιν ὁ κλῆρος ὑμῶν διακοσίων ὀνομάτων, μικρῷ πρός, ἢ καὶ πλειόνων· οὐδὲ γὰρ σώζω τὸν ἀριθμόν· πάντες οἱ κληρικοὶ ἐμαρτύρησαν, εἴτε αἱρετικός εἰμι, εἴτε ὀρθόδοξός εἰμι, καὶ δι' ἐγγράφων ὁμολογιῶν ἀποσταλεισῶν τῷ ἁγιωτάτῳ ἀρχιεπισκό- B πῳ Δόμνῳ· ἔγραψαν δὲ καὶ πρὸς τὴν ὑμετέραν θεοσέβειαν· εἰ συνᾴδει ἡ μαρτυρία τῶν τοσούτων κληρικῶν τῇ, ὡς λέγει, τριῶν μαρτύρων τῶν συνεισελθόντων αὐτοῖς εἰς κατηγορίαν ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ νῦν δὲ αὐτοῖς ἅμα οὖσιν, ὑμέτερόν ἐστι δοκιμάσαι. Σαμουῆλος εἶπεν· ἡμέτερόν ἐστι τῶν προτεινόντων τὸ κεφάλαιον, ἢ κατηγορούντων, ἀποδείξεις δοῦναι ὧν εἴπομεν, οὐ τοῦ θεοσεβεστάτου ἐπισκόπου Ἴβα μαρτυρῆσαι ἑαυτῷ, ἢ δι' ἄλλων· ἀρνήσεως γὰρ λόγον οὐδεὶς ἀπαιτεῖται. εἶπον, ὅτι γέγονεν· ἐμόν ἐστιν ἀποδεῖξαι. οἱ θεοσεβέστατοι ἐπίσκοποι εἶπον· εἰπὲ τοὺς [*] παραγομένους ὑπὸ σοῦ μάρτυρας ὀνομαστί, ὡς ἀκηκοότας τοῦ θεοσεβεστάτου ἐπισκόπου C Ἴβα ταῦτα εἰρηκότος. Σαμουῆλος εἶπεν· ἐστι Δαυὶδ διάκονος ἀπὸ κειμηλιοφυλάκων, καὶ Μάρας διάκονος, καὶ Σάββας ὁ διάκονος, ὁ τὰ συντάγματα κατὰ τὸν τόπον τοῦ μακαρίου Ἐφραὶμ λέγων, ἀνὴρ ἐν τοῖς Σύροις σοφώτατος. ὁ θεοσεβέστατος ἐπίσκοπος Ἴβας εἶπε· καὶ Μάρας ἐνέτυχεν ἐν Ἀντιοχείᾳ μετ' αὐτῶν, καὶ λιβέλλους ἐπιδέδωκε μετ' αὐτῶν, καὶ ἀνῆλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἅμα αὐτοῖς. Μάρας δὲ κατὰ τὸ ἀληθὲς ἀκοινώνητός ἐστι τῷ ἰδίῳ ἀρχιδιακόνῳ, οὐδὲ γὰρ ἐμοί ἐστιν ἀκοινώνητος· ἐπειδὴ ὕβρισε πρεσβύτερον· διὰ τοῦτο ἀκοινώνητον αὐτὸν ἐποίησεν. εἶτα εὗρον αὐτὸν λυπούμενον, καὶ προσεδέξαντο αὐτὸν εἰς κατηγορίαν. ἐκείνους τοὺς ἀνελθόντας κατ' ἐμοῦ, πῶς δύνανται αὐ- D τοὶ παράγειν εἰς μαρτυρίαν; σὺ ὅτε εἶπας· ἡ ζωὴ ἀπέθανεν, οὐκ εὐθὺς εἶπόν σοι· ἑταῖρε· εἰ μὲν τοῦτο λέγεις, ὅτι ἡ σὰρξ τοῦ κυρίου ζωοποιός ἐστι, καὶ ὁ Χριστὸς ἡμῶν ζωή ἐστι, κἀγὼ ὁμολογῶ· εἰ δὲ νύξω τὴν θεότητα, οὐ δέχομαι· καὶ ἐξ ἐκείνου ἐκοινώνησάς μοι δέκα ἔτη. Σαμουῆλος εἶπεν· εἰ ἐκάλεσέ-

[*] παραγομένους

BALUZII NOTÆ.

a Veteres libri, *proteſtari*. b Veteres libri & edit. *Ex his ſunt hic tres*.
c Pariſ. & Corb. *ſuſcipiant*. d Pariſ. & Divion. *plurioribus*.
e Veteres libri & edit. *& alterum*. f Iidem libri & editiones: *plus minus nominum ducentorum aut plurimorum*. Divion. pro *nominum* legit *numero*, & poſtea idem & Pariſ. habent *plurimum*. Sic etiam in ultimo conſtituto Papæ Vigilii. g Corb. *ſi vero orthodoxus*. Crabb. *ſi vere orthodoxus*.
h Veteres libri & edit. *Epiſcopo*. Sic etiam in eodem conſtituto Vigilii.
i Corb. *& ad veſtram vero reverentiam*. k Divion. & Pariſ. *& nunc cum ipſis*. Sic etiam in eodem conſtituto. l Corb. & Divion. & veteres edit. *& accuſantium quas diximus probationes*. Pariſ. *& accuſationum quas diximus*. m *Non*. Deeſt in Divionenſi.
n Divion. *reverentiſſimi*. Pariſ. *non reverentiſſimo Epiſcopo noſtro Iba*.
o Veteres libri & edit. *per alium*. p Pariſ. *verbum*.
q Ita codex Pariſienſis. Reliqui, *exigitur*. r Legendum: *Dixi*. Error eſt typographicus editionis Labbeanæ. ſ Pariſ. *meum eſt & probare*.
t Corb. *Deo amiciſſimi*. Alii *Reverentiſſimi*. u Corb. & veteres edit. *quaſi audiſſent*. Divion. & Pariſ. *qui audiſſent*. Divionenſis habet in margine, *al. quaſi audiſſent*.
x Divion. & Pariſ. *reverentiſſimum* y Divion. *& cuſtos*.
z Veteres libri ſemper ſcribunt *Sabas*, quod jam monuimus.
aa Pariſ. & Divion. *Reverentiſſimus* bb Pariſ. *cum ipſis Antiochiam*.
cc Idem codex, *in Conſtantinopolim*. dd *Enim*. Deeſt in Pariſ. & Divionenſi.
ee *Eſt*, deeſt in Divion. ff Pariſ. & Divion. *Ita*. Sic etiam paulo ante.
gg Pariſ. & Divion. *accuſationem illi qui aſcenderunt*.
hh Iidem libri, *aderant*. ii Iidem, *poterunt evocari*.
kk Pariſ. *Tu quia* ll *Dixi*. Deeſt in Corbeienſi. mm Divion. *noſtra*.

λεσέ με ἰδίᾳ, ἢ ἐνεκάλεσεν, ἢ περὶ τούτου μοι διελέχθη, ὑπεύθυνός εἰμι οἷς λέγει· εἰ μή, ὅτι ἐξ ἐκείνου οὐκ ἐπέτρεψέ μοι ὁμιλῆσαι. οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· ὁ θεοσεβέστατος ἐπίσκοπος Ἴβας ἐδίδαξεν, ὡς προσεκαλέσατό σε, καί τινα παρῄνεσεν· αὐτὸς ἀρνῇ· ἐπὶ μαρτύρων δὲ οὐδεὶς ἐκ παντὸς ἢ διδάσκει, ἢ παραινεῖ. τοιγαροῦν, ὡς περιττὸν, καταλιπόντες, ἐπὶ τὸ προκείμενον ἔλθετε. Σαμουῆλος εἶπεν· ἀρκεῖ μοι, ὅτι ὡμολόγησεν ἐπὶ τῆς ὑμετέρας ὁσιότητος, ὅτι ἐνεκάλεσέ μοι περὶ τούτου. ὁ θεοσεβέστατος ἐπίσκοπος Ἴβας εἶπεν· οὐδὲ ἐνεκάλεσα, ἀλλὰ ἐπυθόμην· ἑταῖρε, πῶς εἶπας τὴν ζωὴν τεθνάναι; τὴν θεότητα λέγεις, ἢ τὴν σάρκα τοῦ Θεοῦ ζωοποιὸν λέγεις; καὶ γὰρ καὶ ζωή ἐστι, καὶ ζωοποιός· καὶ οὕτω καὶ πιστεύω, καὶ ὁμολογῶ τῷ στόματί μου, ὡς ἐκέλευσεν ὁ Θεὸς αὐτός· ὅτι τῷ στόματι ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν. οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι εἶπον· ἐπυνθανόμεθα ὑμῖν, εἰ ἐπὶ ἐκκλησίας ὁ θεοσεβέστατος ἐπίσκοπος Ἴβας τοῦτο τὸ παρ' ὑμῶν εἰρημένον ἐδίδαξε· καὶ εἴπατε, ὅτι ἐν τῷ τρικλίνῳ τοῦ ἐπισκοπείου, παντὸς τοῦ κλήρου παρόντος, τοῦτο ἐδογμάτισεν. ἐπεὶ τοίνυν οἱ κανόνες, * οἱ νόμοι διὰ τὸ ἄπορον προσέταξαν ῥητὸν ἀριθμὸν μαρτύρων ἐκ παντὸς παραγγέλλεσθαι, ἐν δὲ τῷ παρόντι πράγματι ἀπορία οὐκ ἔστιν, ἀλλ' εὐπορία μαρτύρων, ὡς αὐτοὶ κατέθεσθε· ἐπάναγκές ἐστι, μὴ μόνον τοὺς ὑφ' ὑμῶν νῦν * παραγομένους, ἐπείπερ ὁ θεοσεβέστατος ἐπίσκοπος Ἴβας ὡς συγκατηγόρους ὑμῶν αὐτοὺς διέβαλε, πιστευθῆναι, ἀλλὰ γὰρ καὶ σχεδὸν πάντας ἐρωτηθῆναι τοὺς κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν τὰς εὐλογίας παρ' αὐτοῦ δεξαμένους, ὡς ἐδιδάξατε. Μάρας εἶπε· πολλάκις εἰσί τινες μηδὲ εἰδότες ἀκοῦσαι· ἀλλ' οἱ ἀκριβῶς εἰδότες τὰ τοιαῦτα, φανεροί εἰσι· καὶ τούτους ἐκδιδόαμεν. οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι εἶπον· πόσοι παρῆσαν τηνικαῦτα ἐκεῖσε πρεσβύτεροι; Μάρας εἶπεν· οὐκ οἴδαμεν. οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι εἶπον· εὐλογιῶν παρεχομένων, εἰκὸς ἦν ἅπαν τὸ σύστημα τῶν εὐλαβεστάτων κληρικῶν παρεῖναι. Εὐλόγιος εἶπε· μάλιστα μέν· καὶ εἰ ἠθέλοντό τινες ἐλθεῖν, καὶ εἰπεῖν, τὰς συσκευὰς αὐτοῦ φοβούμενοι, οὐκ ἀπῆλθον. πολλοὶ γὰρ αἱροῦνται μὴ προσκροῦσαι αὐτῷ, ἵνα μὴ ἀποθάνωσι. τινὰ γὰρ μὴ βουληθέντα τῶν πρεσβυτέρων καθυπογράψαι τοῖς αὐτοῦ ἐπαίνοις, ἡνίκα τὴν κατηγορίαν ἐν Ἀντιοχείᾳ κατ' αὐτοῦ ἐνεστησάμεθα,

* ἢ οἱ L.

* ἴσ. παραγενομένους.

A tem de divinitate sensisti, ᵃ non recipio: & ex eo tempore communicasti mihi annis decem. Samuel dixit: Si vocavit me secretius; vel increpavit; ᵇ vel de hac re si mihi locutus est, sum his quæ dicit obnoxius, ᶜ nisi quia ex illo me alloqui non * præcepit. ᵈ Deo amantissimi episcopi dixerunt: ᵉ Religiosissimus episcopus Ibas edocuit, quia te vocasset, ᶠ & aliqua monuisset, tu denegas. ᵍ Coram testimoniis vero nullus * ex omnibus est, qui vel doceat, vel moneat. Hoc ergo tamquam supervacuum ʰ relinquentes, ad præsens redite negotium. Samuel dixit: Sufficit mihi, quod coram vestra confessus est sanctitate, quoniam B me increpavit ⁱ de hoc. Religiosissimus Ibas episcopus dixit: Non increpavi, sed * interrogavi: Amice, quomodo dixisti vitam fuisse mortuam? ᵏ Divinitatem dicis, an carnem Dei vivificantem dicis? ˡ Etenim vita est, & vivificans. Et sic credo, & confiteor ore meo, sicut jussit ipse Deus: *Quia ore fit confessio ad salutem*. ᵐ Deo amantissimi episcopi dixerunt: ⁿ Interogavimus vos, si in ecclesia ᵒ religiosissimus episcopus Ibas hoc quod dicitur a vobis, ᵖ docuit: & dicitis, quia in triclinio episcopii, omni clero præsente, hoc ᵠ dogmatizavit. Quoniam igitur & canones & leges propter ʳ indigentiam certum numerum testium deduci * ex C omnibus decreverunt, & in præsenti negotio indigentia testium non est, sed abundantia magis, sicut ipsi testamini: necessarium est, non solum his qui a vobis ſ nunc adducti sunt, credi, quoniam ᵗ illos reverendissimus episcopus Ibas tamquam * accusatores vobiscum ᵘ hic asserit existentes, sed pene omnes ˣ interrogari, qui ʸ illo tempore benedictiones ab eo, sicut narratis, ᶻ acceperunt. Maras dixit: * Forte sunt quidam neque ᵃᵃ scientes se audire: sed qui integre noverunt talia, manifesti sunt, & hos ᵇᵇ nominaturi sumus. Deo amantissimi episcopi dixerunt: Quanti aderant ibi tunc presbyteri? Maras dixit: Nescimus. Deo amantissimi episcopi D dixerunt: Dum benedictiones præberentur, verisimile est omne ᶜᶜ reverendissimorum clericorum concilium adfuisse. Eulogius dixit: ᵈᵈ Maxime quidem, & si venire & dicere aliqui voluissent, ejus * concinnationes ᵉᵉ pavescentes non venerunt. Multi enim eligunt hunc non offendere, ne moriantur. ᶠᶠ Quemdam

* permisit

* omnino est.

* consuluit

Rom. 10.

* omnino

* accusationis vestræ socios rejecit,

* Plerumque sunt nonnulli, qui ne audire quidem sciant

* machinationes.

BALUZII NOTÆ.

a Annotatio Rustici; *Nota deitatem non mortuam*

b Corb. & Divion. & veteres edit. *vel ex hoc si mihi locutus est*. Ita etiam Paris. nisi quod non habet vocem *si*.

c *Nisi*. Deest in codice Parisiensi.

d Corb. *Deo amicissimi*. Paris. & Divion. *Reverentissimi*.

e Paris. & Divion. *Reverentissimus*.

f Corb. & veteres edit. *& alia*. Divion. *& te aliqua admonuisset, & tu denegas*.

g Paris. & Divion. *Quoniam testium nullus est utrum docuisset, vel ammonuisset, hoc ergo*. Quædam menda erant in libro Divionensi, quædam in Parisiensi. Ex iis invicem collatis veram lectionem constituimus.

h Iidem libri: *relinquatur, & ad præsens negotium redeamus*. Quamquam in Parisiensi mendose scriptum est *relinquamus* pro *redeamus*.

i Veteres libri & edit. *ex hoc*. Divionensis porro & Paris. addunt. *reverentissimus Episcopus Ibas. Venerabilis Episcopus Ibas dixit*.

k Divion. *De divinitate dicis*.

l Paris. *Scilicet vita*.

m Corb. *Deo amicissimi*. Alii, *reverentissimi*. Sic etiam infra.

n Divion. & Paris. *Interrogamus vos si*. Corb. *Interrogavimus si*.

o Divion. & Paris. *reverentissimus*.

p Paris. *edocuit*.

q Item codex, *ait*.

r Idem, *quæstionem*.

ſ *Nunc*. Deest in omnibus antiquis libris & editionibus.

t *Illos*. Et hoc quoque deest in omnibus antiquis libris & editionibus.

u Veteres libri, *hos asserit*.

x Veteres libri & edit. *interrogandos*.

y Paris. *in illo tempore*.

z Divion. & Corb. & veteres edit. *acceperant*.

aa Veteres libri, non habent vocem *se*.

bb Divion. *nominabimus*, Paris. *nominamus*.

cc *Reverendissimorum*. Deest in Divionensi & Parisiensi.

dd *Maxime quidem*. Et istud quoque deest in iisdem libris.

ee Iidem libri, *pavescentes maxime non venerunt*.

ff Veteres libri & editiones, etiam Romana: *Cuidam enim Presbytero nolenti subscribere*. Curatores editionis regiæ mutaverunt.

dam enim presbyterum nolentem subscribere A in ejus laudibus, cum accusationem in Antiochia adversus eum instituissemus, postquam exinde est reversus, [a] insidiose peremit: & viro ante annos quinquaginta catholico, nec lavanti aliquando ex quo conversus est, cui tota civitas testabatur, accusationem intulit [b] contra ipsum per proprios dispensatores, quam nec ad exitum perducere valuit, * [c] quam judex in ejus gratia ageret, illo [d] stante & clamante: Ostendatur quæ adversus me calumnia instituta est, aut absolvat. Et omnis civitas suscepit eum cum cereis & lucernis. Et ob hoc omnes clerici metuentes, B adversus eum testari [e] non volunt. Deo amantissimi episcopi dixerunt: Non arbitramur, timorem Dei ante oculos * habentes, & fidei causa proposita, pro gratia hominum salutem propriam aliquem posse contemnere. Unde quoniam ipse narrasti [f] collectam reverendissimorum [g] clericorum multitudinem, quando hæc [h] religiosissimus Ibas edocuit, non suscipimus trium testium, qui a vobis deducti sunt, voces, & maxime cum [i] suspecti sint eidem [k] religiosissimo episcopo [l] Ibæ, sicut deposuit. Samuel dixit. Quomodo possibile est, totum clerum ad testimonium [m] evocari? Eulogius dixit: Dum essemus in C Antiochia, fecerunt dictationem laudum, & hanc circumferebant clericis, ut subscriberent, quidam clericorum, [n] aut quindecim, aut decem & octo subscribere noluerunt, dicentes: * Forte interrogamur aliquid, & nescimus quid dicere, & mentiri non possumus. Hos deducens [o] in ecclesiam violenter, inclamari fecit, quasi qui deberent foras mitti, quoniam minime subscripsissent: & excommunicavit eos coram omni ecclesia, & misit eos foras: & ex hoc venerunt in Antiochiam. Ex quo autem viderunt, quia oppressi sumus, & non sunt [p] nostræ allegationes susceptæ, & quia * descendit homo ille, * qui quasi contra nos prævaluerat, [q] timuerunt D * descendere in civitatem, & necesse habuimus usque hodie eos pro testimonio pascere. [r] Religiosissimus episcopus Ibas dixit: Sanctissimus [s] & beatissimus archiepiscopus noster advenit in Hierapolim, ut domnum Stephanum inthronizaret [t] religiosissimum episcopum. Nos [u] volumus quæ consuetudinis sunt implere, & ire & salutare eos in Hierapolim. Dum egredimur, audio quia Samuel & Cyrus [x] jam huc venerunt ad accusandum nos, [y] subscriptiones nonnullo-

* f. ita ut judex qui illi gratificabatur, [illegible] illo instante & [illegible]. Deo [illegible] [illegible] [illegible] a Deo [illegible] [illegible] & [illegible] cum [illegible] exasperet.
* quamvis
* f. habentem
* Sæpe
* f. redire, ut qui contra nos prævaluisset,
* redire

A μετὰ τὸ κατελθεῖν αὐτὸν ἐκεῖθεν, συνεσκευάσατο· καὶ ἄνδρα ἀπὸ πεντήκοντα ἐτῶν ὀρθόδοξον ὄντα, μηδέποτε μηδὲ λουσάμενον ἐξ οὗ τῷ βίῳ τούτῳ ἀπετάξατο, ᾧ πᾶσα ἡ πόλις μαρτυρεῖ, κατηγορίαν ἐνστησάμενος κατ' αὐτοῦ διὰ τῶν ἰδίων οἰκονόμων, * ἣν οὐδὲ ὑπεξελθεῖν ἐδυνήθη, ὡς τὸν ἄρχοντα προσχαριζόμενον αὐτῷ μὴ βουληθῆναι, * ὅτι ἐκείνου ἐνισταμένου, καὶ λέγοντος· δειχθείη ἡ κατ' ἐμοῦ συσκευή· ἀπολῦσαι αὐτὸν, καὶ πᾶσαν τὴν πόλιν δέξασθαι αὐτὸν ἀπὸ φυλακῆς μετὰ κηρῶν, καὶ λύχνων. καὶ διὰ τοῦτο πάντες οἱ κληρικοὶ εὐλαβούμενοι, οὐχ αἱροῦνται B καταμαρτυρῆσαι αὐτοῦ. οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι εἶπον· οὐχ ἡγούμεθα, τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ πρὸ ὀφθαλμῶν ὄντος, καὶ τῆς πίστεως προκειμένης, αἱρεῖσθαι πρὸς χάριν ἀνθρώπων τῆς ἰδίας καταφρονεῖν σωτηρίας. ὅθεν, ἐπειδήπερ αὐτὸς ἐδίδαξας, ὡς τὸ πλῆθος συνηθροίσθη τῶν εὐλαβεστάτων κληρικῶν, ὅτε ταῦτα ὁ θεοσεβέστατος ἐπίσκοπος Ἴβας ἐδίδασκεν, οὐ δεχόμεθα τὴν τῶν παραγομένων παρ' ὑμῶν τριῶν μαρτύρων φωνὴν, καὶ μάλιστα ὑπόπτων ὑπαρχόντων αὐτῷ τῷ θεοφιλεστάτῳ ἐπισκόπῳ Ἴβᾳ, καθάπερ κατέθετε. Σαμουῆλος εἶπε· πῶς οἷόν τε ἐστιν, ὅλον τὸν κλῆρον ἐνεχθῆναι εἰς μαρτυρίαν; Εὐλόγιος εἶπεν· ὅτε ἦμεν ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐποίησαν ὑπηγο- C ρίαν ἐπαίνων· περιέφερον αὐτὴν τοῖς κληρικοῖς, ἵνα ὑπογράψωσι. τινὲς τῶν κληρικῶν, ἢ δεκαπέντε, ἢ δεκαοκτὼ, οὐκ ἠβουλήθησαν ὑπογράψαι, λέγοντες· ὅτι πολλάκις ἐρωτώμεθα τί ποτε, καὶ οὐκ οἴδαμέν τι εἰπεῖν, καὶ οὐ δυνάμεθα ψεύσασθαι. τούτους ἀγαγὼν βιαίως εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἐποίησε καταχραγῆναι, ὡς ὀφείλοντας ἐκβληθῆναι ἔξω, ἐπειδὴ μὴ ὑπέγραψαν. καὶ ἐποίησεν αὐτοὺς ἀκοινωνήτους ἐπὶ ὅλης τῆς ἐκκλησίας· καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς ἔξω· καὶ διὰ τοῦτο ἦλθον ἐν Ἀντιοχείᾳ. ἐξ οὗ δὲ εἶδον, ὅτι κατεπονήθημεν, καὶ οὐκ ἐδέχθη ἡμῶν τὰ δίκαια, καὶ ὅτι κατῆλθεν ὁ ἄνθρωπος, ὡς περιγενόμενος ἡμῶν, ἐφοβήθησαν κατελθεῖν εἰς τὴν πόλιν· καὶ D ἀνάγκην ἔχομεν τρέφειν αὐτοὺς ἕως τῆς σήμερον διὰ τὴν μαρτυρίαν. ὁ θεοσεβέστατος ἐπίσκοπος Ἴβας εἶπεν· ὁ ἁγιώτατος, καὶ ὁσιώτατος ἡμῶν ἀρχιεπίσκοπος παρεγένετο εἰς Ἱεράπολιν εἰς τὸν * ἐνθρονιασμὸν τοῦ κυροῦ Στεφάνου τοῦ θεοσεβεστάτου ἐπισκόπου. ἠβουλήθημεν πληρῶσαι τὰ νενομισμένα, καὶ ἀπελθεῖν, καὶ ἀσπάσασθαι αὐτὸν εἰς Ἱεράπολιν. ὡς ἔτι ἐξερχόμεθα, ἀκούομεν ὅτι Σαμουῆλος, καὶ Κῦρος ὧδε νῦν ἐπὶ τὸ κατηγορῆσαι ἡμῶν ἦλθον, ὑπογραφὰς τινῶν κληρικῶν λαβόντες. ὁμολογῶ τοῦτο. συνεκάλεσα

* ἣν· αὐ ἰὸν
* ἐπ
* ἐνθρονισμὸν

BALUZII NOTÆ.

a Melius in antiquis libris & editionibus, inter quas heic connumero Romanam: *calumniatus est*. Græci interfectionem vocabant si quis innocentem damnasset. Vide supra in capite cxc. synodici. Curatores editionis regiæ mutaverunt.
b *Contra ipsum*. Hæc desunt in omnibus antiquis libris & editionibus.
c Legendum, *quamvis judex*. Mendum est typographicum editionis Labbeanæ.
d Paris. *adstante*.
e Divion. & Corb. & Crabb. *non volent*. Paris. *nolunt*
f Divion. *collecta reverentissima multitudine clericorum*.
g Corb. & Paris. & veteres edit. *multitudinem clericorum*.
h Divion *reverentissimus Ibas*. Paris. *reverentissimus Episcopus Ibas*.
i Corb. & veteres edit. *suspecti sunt*.
k Divion. & Paris. *reverentissimo*.
l *Ibæ*. Deest in omnibus antiquis libris & editionibus.
m Paris. *advocari*.
n Vox *aut* deest in Paris. & Divionensi.
o Veteres libri & edit. *in Ecclesia*.
p Paris. *nostra fora [illegible] epta, & descendit homo quasi qui contra nos prævaluerat*.
q Idem codex & Divion. *timuimus*.
r Paris. & Divion. *Reverentissimus*
s *Et beatissimus*. Hæc desunt in omnibus antiquis libris & editionibus.
t *Religiosissimum*. Deest in Paris. & Divion.
u Paris. & veteres edit. *volumus*.
x Corb & Divion. & veteres edit. *profecti erant*. Paris. *profecti fuerant*.
y *Subscriptiones* &c. usque *accusandum nos*. Hæc desunt in exemplari Parisiensi, haud dubie quia exciderunt veteri librario. Deerant autem etiam in Divionensi, sed adjecta sunt in margine.

σα τὸν κλῆρον, καὶ εἶπον, ὡς ἤκουσα, ὅτι Σαμουῆλος, καὶ Κῦρος ἦλθον ἐπὶ τῷ κατηγορῆσαι ἡμῶν. ἀλλὰ καὶ ὑμῖν λέγω, εἴ τις ἐγγράφως αὐτοῖς ἐκοινώνησεν εἰς τοὺς λιβέλλους, ἕως ἂν εἰδῇ ποῖον πέρας λαμβάνει τὸ πρᾶγμα, μὴ κοινωνήσῃ. ἀφώρισαν ἑαυτοὺς οἱ λοιποὶ, πληττόμενοι ὑπὸ τοῦ συνειδότος. οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· πόσοι ἦσαν οἱ ἀφορίσαντες αὐτούς; ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Ἴβας εἶπεν· εἰσὶν ὡς δεκαπέντε, μικρῷ πρὸς, οἱ ἀφορίσαντες ἑαυτούς· καὶ ἐγὼ οὐκ ἀφώρισα αὐτούς. Μάρας εἶπεν· *εἰ ἀφώρισέ τις ἑαυτὸν, εἰ μὴ ἐγὼ μόνος, καὶ ὁ πρεσβύτερος Σαμουῆλος· ἐπειδὴ ἡμεῖς ἦμεν λιβέλλους ποιήσαντες κατ᾽ αὐτοῦ, οἱ τέσσαρες, ἐγὼ, καὶ Κῦρος, καὶ Σαμουῆλος, καὶ Εὐλόγιος· ἔλαβον οἱ δύο τοὺς λιβέλλους, καὶ ἀπῆλθον εἰς Ἱεράπολιν, ἐπὶ τῷ μεῖναι τὸν ἀρχιεπίσκοπον. ὁ κῦρις δὲ Σαμουῆλος ἐκακοῦτο λοιπόν· συνεκάλεσε πάντας ἐν τῷ σεκρέτῳ, καὶ εἶπεν. ἐπειδὴ ἤκουσα, ὅτι Κῦρος, καὶ Εὐλόγιος ἀπῆλθον κατ᾽ ἐμοῦ κατηγορῆσαι, τούτους ἀφώρισα, ἵνα γνῶτε, ὅτι ἀκοινώνητοί εἰσιν. εἰ δέ τις συνέπραξεν αὐτοῖς ἐν τοῖς λιβέλλοις, ἢ συνοίδεν, ἐπειδὴ ἀκούω, ὅτι τριάκοντά εἰσι κληρικοὶ οἱ συνθέμενοι αὐτοῖς, δίδωμι τῇ γνώμῃ αὐτῶν. οὐδεὶς ἐξέβη, εἰ μὴ ἐγὼ μόνος, καὶ αὐτός· ἐπειδὴ οὐκ ἦσαν συνθέμενοι ἡμῖν, ἀλλ᾽ ἔμειναν κοινωνοῦντες αὐτῷ. οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι εἶπον· λεγέτω ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Ἴβας, εἰ ἀληθῶς λέλεκται αὐτῷ ἅπερ οὗτοι εἰρήκασιν. ὁ θεοσεβέστατος ἐπίσκοπος Ἴβας εἶπεν· ἐγὼ οὔτε εἶπον, καὶ ἀναθεματίζω τὸν εἰπόντα. ἐγὼ γὰρ οὔτε παρὰ δαίμονος ἤκουσα τὸ ῥῆμα τοῦτο. Μάρας εἶπεν· εἰσὶ μάρτυρες οἱ μαρτυροῦντες ἡμῖν, ἐνταῦθα τρεῖς, ὧν τὰ ὀνόματα ἐκδιδόμεθα· εἰσὶ δὲ ἡμῖν καὶ ἕτεροι ἐν Ἐδέσσῃ. οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι εἶπον· ἐπάναγκές ἐστι καὶ τούτων προσθεῖναι τῆς *κατηγορίας, ἐπειδὴ οὐ περὶ μικρῶν ἐστιν ἡ ζήτησις. Εὐλόγιος εἶπεν· ἐκδιδόμεθα. Μάρας εἶπε· τὸν μακάριον Κύριλλον οὐκ ἐκάλεσας αἱρετικόν; ὁ θεοσεβέστατος ἐπίσκοπος Ἴβας εἶπεν· ἐπ᾽ ἀληθείας λέγω, οὐ μέμνημαι. εἰ δὲ καὶ ἐκάλεσα αὐτὸν, ὅτε ἡ ἀνατολικὴ σύνοδος ὡς αἱρετικὸν ἀνεθεμάτισεν, ἐξηκολούθησα τῷ ἐξάρχῳ μου. Μάρας εἶπεν· οὐκ εἶπας· ὅτι εἰ μὴ ἀνεθεμάτισε τὰ κεφάλαια αὐτοῦ, οὐκ ἐδεξάμεθα αὐτόν; ὁ θεοσεβέστατος ἐπίσκοπος Ἴβας εἶπεν, εἶπον ὅτι εἰ μὴ αὐτὸς ἑαυτὸν ἡρμήνευσε, καὶ ἐδέξατο αὐτὸν ἡ ἀνατολικὴ σύνοδος, κἀγὼ μετὰ τοῦ ἐξάρχου μου, καὶ τῆς ἀνατολικῆς συνόδου, ἀπηρνούμην αὐτόν. Μάρας εἶπε· πέρυσιν εἶπας, ὅτε ἡ κίνησις ἐγένετο ἐν τῷ σεκρέτῳ· τὸν μακάριον Κύριλλον ὡς αἱρετικὸν εἶχον, καὶ ἕως οὐ ἀνε-

* ἐκ ἀφώρισε L.

* κατηγορίας, L.

A rum clericorum accipientes. [a] Confiteor quia convocavi clerum, & dixi [b] me audisse, quia Samuel & Cyrus [c] venerunt ad accusandum nos. [d] Sed & vobis dico, siquis in scriptis [e] communicaverit [f] eis in libellis, donec videat quem finem causa suscipiet, non communicet. * [g] Excommunicaverunt semetipsos reliqui sua conscientia vulnerati. [h] Religiosissimi episcopi dixerunt: [i] Quot erant, qui semetipsos * excommunicaverunt? [k] Religiosissimus episcopus Ibas dixit: Sunt * plus minus quindecim, qui semetipsos a communione suspenderunt. Nam ego eos non excommunicavi. Maras dixit: Nullus * excommunicavit semetipsum, nisi ego so- B lus, & presbyter Samuel. Quoniam nos quatuor libellos * dederamus adversus eum, ego & Cyrus & Samuel & Eulogius: duo tulerunt libellos, & profecti sunt [l] Hierapolim, ut * sustinerent archiepiscopum: [m] domnus autem Samuel jam male habebat. [n] Deinde convocavit omnes in secretario & dixit: Quoniam audivi, quia Cyrus & Eulogius profecti sunt ut me accusarent, hos a communione suspendi, ut cognoscatis quia excommunicati sunt. Si quis autem eis in libellis cooperatus est, vel conscius est (quoniam audio quod triginta sunt clerici qui eis consenserunt) eorum dimitto sententiæ. [o] Nullusque egressus est, nisi ego solus C & ipse; [p] quia non nobis consenserunt, [q] sed remanserunt communicantes ei. [r] Deo amantissimi episcopi dixerunt: [s] Dicat religiosissimus episcopus Ibas, si vere ab eo dicta sunt, [t] quæ isti dixerunt: [u] Religiosissimus episcopus Ibas dixit: Ego nec dixi, & anathematizo qui dixit: ego enim nec a dæmone audivi hoc verbum. Maras dixit: Sunt testes, qui testantur nobis, hic tres, quorum nomina [x] damus. Sunt autem & alii nobis [y] in Edessa. [z] Deo amantissimi episcopi dixerunt: [aa] Necessarium est adjici & horum quoque * vocabula, quoniam non est de re modica quæstio. Eulogius dixit: [bb] Dabimus. Maras dixit: [cc] Beatum Cyrillum non vocasti D hæreticum? [dd] Religiosissimus episcopus Ibas dixit: Cum veritate dico, non sum memor. Et si vocavi eum, quando orientale concilium eum quasi hæreticum anathematizavit, [ee] secutus sum primatem meum. Maras dixit: Non dixisti, quia nisi anathematizasset capitula sua, non reciperemus eum? Religiosissimus episcopus Ibas dixit: Dixi, quia nisi semetipsum interpretatus fuisset, & suscepisset eum orientale concilium, & ego eum cum meo principe & orientali concilio abnegabam. Maras dixit:

* Segregaverunt?

* segregaverunt?

* circiter quindecim paulo plures, qui

* segregavit

* confeceramus.

* expectarent

* accusatio-nes,

BALUZII NOTÆ.

a Corb. *Confiteor hoc, convocavi.* b *Me audisse.* Hæc desunt in veteribus libris & editionibus.
c Veteres libri & edit. *jerunt.* d Paris. *Sed hæc vobis dico.*
e Veteres libri, *communicavit.* f Paris. *in illis libellis.*
g Divion. *Et excommunicaverunt semetipsos reliqui qui a sua conscientia sunt vulnerati.*
h Paris. & Divion. *Reverentissimi.* i Veteres libri: *Quanti erant.*
k Paris. & Divion. *Reverentissimus.* l Iidem libri, *in Hierapolim.*
m Paris. *Domnus Samuhel autem ægrotabat.* n *Deinde.* Deest in codice Parisiensi.
o Divion & Corb. *Nullus egressus.* Paris. *Et nullus egressus.*
p Legendum, *consenserant.* Mendum est typographicum editionis Labbeanæ.
q Paris. *sed communicantes remanserant ei.* r Corb. *Deo amantissimi*, alii *Reverentissimi.*
s Paris. & Divion. *Dicat sanctissimus.* t *Quæ isti dixerunt.* Hæc desunt in exemplari Parisiensi.
u Paris. & Divion. *Reverentissimus.* x Veteres libri & edit. *dedimus.*
y Paris. *in Edissa*; alii, *in Edessena.* z Corb. *Deo amici*, Divion. & Paris. *Reverentissimi.* Sic etiam infra. aa Divion. *Necessarium est nobis.* bb Divion. & Paris. *Dicemus.* Divion. in margine, *al. dabimus.* cc Annotatio Rustici. *Hic alia quæstio.* Paris. & Divion. *Beatæ memoriæ Cyrillum.*
dd Iidem libri: *Reverentissimus.* Sic etiam paulo infra ubicumque de Iba loquuntur gesta.
ee Paris. *secutus sum eum qui in me habebat primatum.*

* Anno fu[illegible] dixit: * ᵃ An non dixisti, quando ᵇ agita- A tum est in secreto: Bonæ memoriæ Cyrillum tamquam hæreticum habui, & donec anathematizasset sua capitula, non ᶜ recepi * eum? Religiosissimus episcopus Ibas dixit: Vere non sum memor. Si autem dixi, ᵈ dixi quia vere, nisi orientale concilium ᵉ recepisset eum sua illi capitula retractantem, hæreticum eum haberem. ᶠ Religiosissimi episcopi dixerunt: ᵍ Si probare potestis, quia post tactam ecclesiarum ʰ unitionem (quæ facta est cum beatissimæ & santissimæ memoriæ Joanne, & religiosissimæ & sanctissimæ memoriæ Cyrillo episcopo) * eum sua confessione hæreticum nominavit religiosissimus (episcopus Ibas? Maras dixit: Hoc dixit, quia habui- B mus eum hæreticum, donec sua anathematizasset capitula. Religiosissimus episcopus Ibas dixit: Ego, postquam sua capitula interpretatus est, ⁱ tantum abest ut eum vitum anathematizarim, ut etiam literas ab eo acceperim, & litteras ei miserim; & ᵏ communicatorem me habuit, & communicatorem eum habui. Deo amantissimi episcopi dixerunt: Postquam communicastis adinvicem, dixisti aliquid? Maras dicit: ˡ Anno superiore dixit, quia hæreticus fuit, donec anathematizasset. Religiosissimus episcopus Ibas dixit: Donec semetipsum interpretatus fuisset, (quia orientale concilium eum vocabat hæreticum, ᵐ & ut hæreticum C eum condemnavit) hæreticum eum & ego putabam. Postquam vero ⁿ adunatæ sunt ecclesiæ, & beatus ᵒ Paulus perrexit Alexandriam, orientalium fide portata ᵖ, & suscepit ab eo capitulorum interpretationem, ᵠ omnes eum communicatorem habuimus & orthodoxum, & nullus eum appellat hæreticum. Religiosissimi episcopi dixerunt: Maxime quidem sufficit ad pietatem hæresis abnegatio: verumtamen religiosissimus Ibas episcopus causam edocuit, pro qua ʳ putavit hæreticum cum omni orientali concilio sanctissimæ memoriæ Cyrillum. Vos autem dicitis: ˢ Hoc anno eum nominavit hæreticum. Hoc vobis ᵗ est necessarium probare. Maras dixit: ᵘ An- D no superiore hoc dixit: Hæreticum eum habui, donec ˣ anathematizasset sua capitula. Religiosissimus episcopus Ibas dixit: Donec

* eum Religiosissimus.

* eum hæreticum nominavit religiosissimus Ibas, fatemini.

A θεμάτισε τὰ κεφάλαια, οὐκ ἐδεξάμην αὐτόν. ὁ θεοσεβέστατος ἐπίσκοπος Ἴβας εἶπεν· οὕτως οὐ μέμνημαι. εἰ δὲ καὶ εἶπον, * εἶπον· ὅτι ἀληθῶς, εἰ μὴ ἡ ἀνατολικὴ σύνοδος ἐδέξατο αὐτὸν ἑρμηνεύσαντα τὰ ἐκεῖ κεφάλαια αὐτοῦ, αἱρετικὸν εἶχον αὐτόν. οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι εἶπον· εἰ δύνασθε ἀποδεῖξαι, ὅτι μετὰ τὴν ἕνωσιν τῶν ἐκκλησιῶν, τὴν γενομένην πρὸς τὸν μακαριώτατον, καὶ ὁσιώτατον τὴν μνήμην πατέρα ἡμῶν, καὶ ἐπίσκοπον Ἰωάννην, καὶ τὸν θεοσεβέστατον, καὶ ἁγιώτατον τὴν μνήμην ἐπίσκοπον Κύριλλον, αἱρετικὸν ὠνόμασεν αὐτὸν ὁ θεοσεβέστατος Ἴβας, ὁμολογήσατε. Μάρας εἶπε· τοῦτο εἶπεν· ὅτι εἴχομεν αὐτὸν αἱρετικόν, ἕως οὗ * ἀνα- B θεμάτισε τὰ κεφάλαια. ὁ θεοσεβέστατος ἐπίσκοπος Ἴβας εἶπεν· ἐγὼ τοσοῦτον ἀπέχω τοῦ μετὰ τὸ ἑρμηνευθῆναι αὐτοῦ τὰ κεφάλαια ἀναθεματίσαι τὸν ἄνδρα, ὅτι καὶ τὰ γράμματα παρ' αὐτοῦ ἐδεξάμην, καὶ γράμματα αὐτῷ ἔπεμψα, καὶ κοινωνικόν με ἔχει, καὶ κοινωνικὸν αὐτὸν ἔχον. οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι εἶπον· μετὰ τὸ γενέσθαι ὑμᾶς κοινωνικούς, τί ποτε εἶπας; Μάρας εἶπε· πέρυσιν εἶπεν· ὅτι αἱρετικὸς ἦν, ἕως ὅτε ἀνεθεμάτισεν· ὁ θεοσεβέστατος ἐπίσκοπος Ἴβας εἶπεν· ἕως ὅτε ἡρμήνευσεν αὐτόν, ἐπειδὴ ἡ ἀνατολικὴ σύνοδος αἱρετικὸν αὐτὸν ἐκάλει, καὶ ὡς αἱρετικὸν καθεῖλεν, αἱρετικὸν αὐτὸν κἀγὼ ἐνόμιζον· μετὰ δὲ τὸ ἑνωθῆναι τὰς ἐκκλησίας, καὶ C τὸν μακάριον Παῦλον ἀπελθεῖν εἰς Ἀλεξάνδρειαν, καὶ ἀπενεγκεῖν τὴν πίστιν τῶν ἀνατολικῶν, καὶ δέξασθαι παρ' αὐτοῦ τὴν ἑρμηνείαν τῶν κεφαλαίων, πάντες κοινωνικὸν αὐτὸν ἔχομεν, καὶ ὀρθόδοξον, καὶ οὐδεὶς καλεῖ αὐτὸν αἱρετικόν. οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι εἶπον· μάλιστα μὲν ἀρκεῖ ἡ ἄρνησις τῆς αἱρέσεως πρὸς εὐσέβειαν· πλὴν ὁ θεοσεβέστατος ἐπίσκοπος Ἴβας ἐδίδαξε τὴν αἰτίαν, δι' ἣν αἱρετικὸν ἐνόμισε μετὰ πάσης τῆς κατὰ τὴν ἀνατολὴν συνόδου τὸν ὁσιώτατον τὴν μνήμην Κύριλλον. ὑμεῖς δέ φατε, ὅτι πέρυσιν αἱρετικὸν αὐτὸν ὠνόμασε. τοῦτο ἐπάναγκές ἐστιν ὑμᾶς δεῖξαι. Μάρας εἶπε· πέρυσιν εἶπεν· αἱρετικὸν αὐτὸν εἶχον, ἕως οὗ ἀνεθεμάτισε D τὰ κεφάλαια. ὁ θεοσεβέστατος ἐπίσκοπος Ἴβας εἶπεν· ἕως οὗ ἐψηφίσατο πρὸς τὸν ὅσιον τῷ μακαριωτάτῳ Ἰωάννῃ, καὶ ἐδέξατο παρ' αὐτοῦ τὴν ἔγγραφον ὁμολογίαν

* ἄνευ ἀληθῶς, ὅτι ἂν μὴ L.

* ἴσ. ἀναθεματίσω

BALUZII NOTÆ.

a Corbeiensis & Divionensis habent: *Anno dixisti*. Quod maxime observandum est. Hinc enim orta sunt aliquot insignes depravationes quæ factæ postea sunt in his gestis. Nam ubi infra hic loquendi modus repetitur, editores putantes sensum esse imperfectum, ita suppleverunt ac si de anno ageretur quo ista ab Iba dicuntur dicta, cum sit tantum interrogatio simplex. Sane quoties in Corb & Divion. legitur *Anno*, toties in Parisiensi habetur *Annon*. Et verba quoque Græca doctos viros admonere poterant quomodo constituenda esset vera lectio. Ubicumque enim codices Latini habeat *Annon*; Græci legunt πέρυσιν. Nam quamvis hæc vox significet annum præteritum, significat etiam tempus præteritum indefinite. Cum autem iam in isto loco edidissent *Annon dixisti*, facile divinare poterant eodem modo reponendum esse in locis sequentibus.

b Veteres libri & edit. *flagitatum*. Ultimum constitutum Vigilii, *in quorum examine hæc fuerunt flagitata*.

c Veteres libri, *recipi*. d Corb. & Divion. *dixi vere quia*.

e Corb. & Divion. & veteres edit. *recepit eum sua capitula retractantem; alioquin hæreticum*. Paris. *recepisset eum reverentissimus Episcopus interpretantem sua capitula, hæreticum habui*.

f Divion. & Paris. *Reverentissimi*. Sic etiam infra. g Vox *Si* non extat in antiquis libris & editionibus.

h Paris. & Divion. *unitatem cum beata & sancta memoria Johanne & reverenda* (Paris. *& reverentissimę & sanctissimę*) *memorię Episcopo Cyrillo*. i Veteres libri & edit. *tantum abstineo ab anathemate viri quia & litteras ab eo suscepi & litteras ei direxi*.

k *Et communicatorem me habuit*. Hæc non habentur in codice Corbeiensi, sed tantum: *& communicatorem meum habui*, quam lectionem habet etiam Divionensis in margine. Sed idem in textu & Parisiensis habent: *& communicavit mihi, & communicavi ei*. l Corb. & Divion. *Anno dixit*, Divion. *Annon dixit*.

m Paris. *eumque tamquam hęreticum condemnavit, hęreticum quoque putabam*.

n Idem codex, *adunitę*. o Episcopus fuit Emissenus. Vide supra pluries in hac nostra collectione.

p Extat supra. q Paris. *omnes ei communicavimus, & nullus eum hęreticum sed orthodoxum magis appellat*. r Divion. *putabat*. s Corb. & Divion. *Anno*. Sic etiam in codice 1864. bibliothecæ Colbertinæ, in quo continentur antiquissima excerpta ex gestis Concilii Chalcedonensis. Paris. *Annon*.

t Divion. & Paris. & veteres edit. *est necessarium comprobare*. Sic etiam in eodem codice 1864. bibliothecæ Colbertinæ. u Corb. & Divion. & veteres edit. *Anno dixit*, Paris. *Annon dixit*.

x Paris. *retractasset*.

λογίαν περὶ πίστεως, ἣν ἔπεμψε διὰ τοῦ μακαριωτάτου Παύλου, πάντες αἱρετικὸν αὐτὸν εἴχομεν· ἀλλὰ μετὰ τὸ δέξασθαι αὐτὸν, κοινωνικοὶ εἴμεθα, καὶ ἐκοινώνει ἡμῖν, καὶ ἡμεῖς αὐτῷ. Σαμουῆλος εἶπε· ταῦτα νῦν λέγει ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος, θέλων διορθώσασθαι αὐτοῦ τὰ σφάλματα. ἡμέτερον δεῖξαί ἐστιν, ὅτι Κύριλλον εἶπεν αἱρετικὸν, καὶ διορθούμενος ἑαυτὸν, μετὰ ταῦτα εἶπεν· ὅτι ἕως οὗ ἀνεθεμάτισε τὰ κεφάλαια αὐτοῦ, αἱρετικὸς ἦν. ὁ θεοσεβέστατος ἐπίσκοπος Ἴβας εἶπεν· ἐγὼ ἀναθεματισμὸν οὐκ ἐμνημόνευσα· ἐγὼ ἐξηκολούθησα τῇ ἀνατολικῇ συνόδῳ. θέλετε τὰ ἔγγραφα; προσενέγκατε τὰ ἔγγραφα. * οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι εἶπον· εἰ φαίνεται μετὰ τὸν θάνατον τοῦ μακαριωτάτου, καὶ ἁγιωτάτου Κυρίλλου ὁ θεοσεβέστατος ἐπίσκοπος Ἴβας αἱρετικὸν αὐτὸν ὀνομάζων, καὶ αἱρετικὸν αὐτὸν ἔχων, ἀποδείξατε. Μάρας εἶπεν· ἀποδεικνύομεν· ὁ αὐτὸς καθωσιωμένος σηκρητάριος ὁμοίως ἀνέγνω. *

* Θέλετε τὰ ἄγραφα; προσενέγκατε τὰ ἄγραφα. L.

* Ῥωμαϊστί, ἀνέγνων, ἀνέγνωμεν, ἀνέγνω.

A secretius ad aurem Joannis beatissimi loqueretur, & suscepisset ab eo scriptam de fide confessionem, quam per Paulum beatissimum destinavit, hæreticum eum omnes habuimus: postquam vero suscepit eum, communicavimus ei, & communicavit nobis, [a] & nos ei. Samuel dixit, Hæc modo [b] reverendissimus episcopus Ibas dicit, [c] sua corrigere volens errata: nostrum [d] vero est [e] probare, quia Cyrillum dixit hæreticum, [f] & post hæc emendans semetipsum ait: Donec sua anathematizasset [g] capitula, hæreticus fuit. [h] Religiosissimus episcopus Ibas dixit: Ego anathematis non feci mentionem, ego secutus sum orientale concilium. * [i] Vultis [k] in B scriptis proferre quæ scripta sunt? Vultis non scripta proferre, [l] an scripta? [m] Deo amantissimi episcopi dixerunt: Si post mortem beatissimi [n] & sanctissimi Cyrilli religiosissimus Ibas episcopus eum visus est hæreticum [o] nominasse, & eum hæreticum habuisse, monstrate. Maras dixit: Probamus. Idem vir devotissimus secretarius similiter relegit. *

* Vultis in scriptis proferre quæ scripta sunt. Vultis non scripta? proferte non scripta.

* Latine, legi, legimus, legit.

Ἀπὸ τῆς ἐπιστολῆς γραφείσης παρὰ τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Ἴβα τῆς Ἐδεσσηνῶν πόλεως, Μάρῃ Πέρσῃ, μετὰ τὰ προοίμια.

* *Ex epistola, quæ scripta est a reverendissimo Iba episcopo Edessenorum, Mari Persæ, post proœmium.*

* Interpretatio epistolæ quæ scripta est a venerabili Iba episcopo ad Marim Persam. *In edit. Crabbi aliter.* Fragmentum epistolæ contra Cyrillum Alexandrinum.

Ἐν συντόμῳ δὲ τῇ συνέσει σου τῇ φωτεινῇ, τῇ δι' ὀλίγων τὰ πολλὰ ἐπιγινωσκούσῃ, οἷα πρὸ C τούτου, καὶ νῦν, ἐνταῦθα ἐγένετο, γνωρίσαι σοι ἐσπουδάσαμεν, εἰδότες, ὡς ταῦτα τῇ σῇ θεοσεβείᾳ γράφοντες, πᾶσι διὰ τῆς σῆς σπουδῆς τοῖς ἐκεῖσε γνώριμα γίνεται τὰ παρ' ἡμῖν, ὡς οὐδεμίαν ἐναλλαγὴν αἱ παρὰ τοῦ Θεοῦ δοθεῖσαι γραφαὶ ἔλαβον. ποιοῦμαι δὲ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποθέσεως ἐκ τῶν λόγων, ὧν καὶ αὐτὸς ἐπίστασαι. ἐγένετο φιλονεικία, ἐξ οὗπερ ἡ σὴ θεοσέβεια ἐνταῦθα ἦν, τοῖς δύο ἀνθρώποις τούτοις, Νεστορίῳ, καὶ Κυρίλλῳ· καὶ συνέγραψαν κατ' ἀλλήλων λόγους βλαβερούς, οἵτινες σκάνδαλον ἦσαν τοῖς ἀκούουσι. Νεστόριος γὰρ εἴρηκεν ἐν τοῖς αὐτοῦ λόγοις, καθὼς καὶ ἡ σὴ θεοσέβεια ἐπίσταται, ὅτι ἡ μακαρία Μαρία θεοτόκος οὐκ ἔστιν· ὡς νομισθῆναι τοῖς πολ-D λοῖς ἐκ τῆς αἱρέσεως Παύλου τοῦ Σαμοσατέως αὐ-

[p] In brevi autem [q] claræ tuæ prudentiæ, quæ in paucis multa cognoscit, [r] indicare quæ pridem & nunc hic acta sunt, festinavimus, scientes quia quæ vestræ sanctitati a nobis scripta sunt, vestro studio illic omnibus innotescent, & quia nullam permutationem scripturæ a Deo traditæ susceperunt. Facio autem [s] hujus argumenti principium ex sermonibus, quos & ipse edoctus es. Contentio facta est, ex quo hic [t] tua religiositas fuit, his duobus hominibus Nestorio & Cyrillo: & conscripserunt adversum se [u] nocivos & perniciosos libros, qui audientibus fuerunt [x] scandalum. [y] Nestorius enim dixit in suis libris, sicut & [z] religiositas tua novit, quia beata Maria Dei genitrix non est: [aa] ita ut multi putarent, ex hæresi Pauli [bb] Samosateni hunc esse, qui di-

xit

BALUZII NOTÆ.

a *Et nos ei.* Hæc desunt in codice Divionensi & in Parisiensi.
b Iidem libri, *venerabilis*. c Veteres libri & edit. *suum volens corrigere vitium*.
d *Vero.* Deest in Paris. & Divionensi. e Veteres libri, *adprobare*.
f Paris. *& postquam emendavit semetipsum, ait* g *Capitula.* Deest in eodem codice.
h Divion. & Paris. *Reverentissimus*. Sic etiam infra.
i Paris. hæc tantum *Vultis aliquid ex scripto proferre*. Divion. *Vultis aliquid ex scripto proferre, vultis aliquid ex non scripto proferre.* k Corb. *inscripta*. l Idem, *non scripta*.
m Corb. *Deo amicissimi*; alii & ultimum constitutum Papæ Vigilii, *Reverentissimi*.
n *Et sanctissimi.* Hæc desunt in omnibus antiquis libris & editionibus & in eodem constituto.
o Ita quidem codex Divionensis & constitutum Vigilii. Sed reliqui codices & Crabbus ista non habent. Ita etiam Surius & editio Veneta, nisi quod pro *habuisse* legunt *nominasse*.
p Tres istius fragmenti editiones habemus, istam nimirum, aliam inter acta Concilii Quinti, tertiam in libro sexto Facundi. Et illam quidem prætermittemus quam in Concilio V. extare diximus; tum quia de ea suo loco acturi sumus, tum quia multum diversa est a ceteris.
q Facundus, *luminosa*. r Idem, *qualia pridem & nunc hic acta sunt festinavimus indicare, scientes quoniam quæ vestræ sanctitati scribimus, & quæ hic aguntur, omnibus ibi positis per vestram sollicitudinem innotescent, quia nullam.* s Codex Paris. *hujus arg. princip. ex libris quos & ipse edoctus es*. Facundus: *hujus causæ princ. ex dictis quæ & ip. edo. es*.
t Codices Paris. & Divion. & Facundus, *tua sanctitas*.
u Veteres edit. *nocivos vel perniciosos*. Alterutrum itaque horum duorum vocabulorum delendum est. Nam & libri nostri habent tantum *nocivos*, Facundus *noxios*, Concilium V. *verba nocibilia*. Revocanda est in memoriam observatio quam alibi proferimus, ubicunque nimirum occurrunt in antiquis codicibus duo synonyma conjuncta per vocem *vel*, argumentum istud esse alterutrum sufficere, & admonitionem esse veteris librarii, qui cum divinare non posset quæ esset melior lectio, utramque posuit, lectori judicium integrum relinquens.
x Divion. *scandalo*. y Idem: *Nestorius quidem*.
z Divion. & Paris. & Facund. *sanctitas*.
aa *Ita*. Deest in Divion. & Paris. & apud Facundum. bb Libri nostri, *Samosateni*.

xit hominem purum esse Christum. Cyrillus autem [a] libros Nestorii volens destruere, lapsus est, [b] & inventus est in Apollinarii dogma [c] incidens. Conscripsit enim & iste [d] illi similiter, quia ipse Deus Verbum [e] homo factus est, ut non esset differentia inter templum & [f] inhabitantem in eo. Conscripsit enim duodecim capitula, quæ puto & tuam cognovisse [g] religiositatem: quia una natura est [h] divinitatis & humanitatis domini nostri Jesu Christi: & quia, sicut dicit, non [i] oportet dividere voces dictas, quas vel ipse dominus de semetipso dixit, vel evangelistæ de eo. [k] Hæc omni impietate plena sunt * sanctitas tua novit. Quomodo enim [l] accipi potest hoc quod est in principio Verbum, [m] de templo quod factum est ex Maria? [n] aut illud: *Minuisti eum paulo minus ab angelis*; de [o] divinitate Unigeniti dictum? ecclesia enim sic dicit: sicut & tua [p] religiositas novit, [q] & a principio * est edocta atque firmata divina doctrina ex libris beatissimorum patrum. Duæ naturæ, una virtus, una persona, [r] quæ est unus filius dominus [s] noster Jesus Christus. Ob hanc contentionem victores & pii imperatores jusserunt [t] episcoporum primores in Ephesina congregari civitate, & coram omnibus libros Nestorii & Cyrilli judicari: [u] Prius autem quam omnes episcopi, qui jussi fuerant congregari, venissent [x] in Ephesum, * præcedens idem Cyrillus, aures omnium quodam medicamine, quod solet sapientum oculos obcæcare, præoccupavit. [y] Invenit autem causam ex odio, quod habuit circa Nestorium. Et antequam [z] in synodum adveniret [aa] sanctissimus & Deo amantissimus archiepiscopus Joannes, [bb] Nestorium ex episcopatu [cc] deposuerunt, judicio & inquisitione non facta. Post duos autem dies damnationis ejus venimus in Ephesum: [dd] & cognoscentibus, qui in damnatione Nestorii [ee] quæ ab eis facta est, duodecim capitula quæ a Cyrillo conscripta sunt, [ff] cum essent contraria veræ fidei, posuerunt & firmaverunt, & con senserunt eis tanquam veræ fidei [gg] contonis, omnes orientales episcopi eumdem Cyrillum [hh] damnaverunt, [ii] & excommunicationem adver-

* antequam nos dicamus sanctitas

* Psalm. 8.

* sum edoctus, atque firmatus.

* antecedens

τὸν εἶναι, τοῦ φάσκοντος, ἄνθρωπον ψιλὸν εἶναι τὸν Χριστόν. Κύριλλος δὲ θέλων τοὺς λόγους Νεστορίου ἀνατρέψαι, ὤλισθε, καὶ εὑρέθη ἐμπίπτων εἰς τὸ δόγμα Ἀπολιναρίου. συνέγραψε γὰρ καὶ αὐτὸς ὁμοίως ἐκείνῳ, ὅτι αὐτὸς ὁ Θεὸς λόγος γέγονεν ἄνθρωπος· ὡς μὴ εἶναι διαφορὰν μεταξὺ τοῦ ναοῦ, καὶ τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν αὐτῷ. συνέγραψε γὰρ τὰ δώδεκα κεφάλαια, ἅπερ νομίζω καὶ τὴν σὴν θεοσέβειαν ἐγνωκέναι· ὅτι μία φύσις ἐστὶ τῆς τε θεότητος, καὶ τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· καὶ ὡς οὐ χρή, φησί, διαιρεῖν τὰς φωνὰς τὰς εἰρημένας, ἃς ἢ ὁ κύριος περὶ ἑαυτοῦ εἴρηκεν, ἢ οἱ εὐαγγελισταὶ περὶ αὐτοῦ. πάσης δὲ ἀσεβείας πεπλήρωται ταῦτα, καὶ πρὸ τοῦ ἡμᾶς εἰπεῖν, ὡς καὶ ἡ σὴ ἁγιωσύνη ἐπίσταται. πῶς γὰρ δυνατὸν ληφθῆναι τὸν ἐν ἀρχῇ λόγον ἐπὶ τοῦ ναοῦ τοῦ γεννηθέντος ἐκ Μαρίας; ἢ ἐκεῖνο τό· ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους· περὶ τῆς θεότητος τοῦ μονογενοῦς ῥηθῆναι; ἡ γὰρ ἐκκλησία οὕτως λέγει, ὡς καὶ ἡ σὴ θεοσέβεια ἐπίσταται, καὶ ἐξ ἀρχῆς * ἐδιδάχθην, καὶ ἐστηρίχθην τῇ θείᾳ διδασκαλίᾳ, ἐκ τῶν λόγων τῶν μακαρίων πατέρων· δύο φύσεις, μία δύναμις, ἓν πρόσωπον· ὅπερ ἐστὶν, εἷς υἱὸς κύριος Ἰησοῦς Χριστός. διὰ ταύτην τὴν φιλονεικίαν οἱ νικηταὶ, καὶ εὐσεβεῖς βασιλεῖς ἐκέλευσαν τοὺς ἐξάρχους τῶν ἐπισκόπων εἰς τὴν Ἐφεσίων πόλιν συναχθῆναι, καὶ ἐπὶ πάντων τοὺς λόγους Νεστορίου, καὶ Κυρίλλου κριθῆναι. πρὸ δὲ τοῦ πάντας τοὺς ἐπισκόπους τοὺς κελευσθέντας συναχθῆναι, ἐλθεῖν εἰς τὴν Ἔφεσον, προλαβὼν ὁ αὐτὸς Κύριλλος τὰς ἀκοὰς τῷ φαρμάκῳ, τῷ πηροῦντι τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν σοφῶν, προκατεῖχεν· εὗρε δὲ αἰτίαν ἐκ τοῦ μίσους τοῦ πρὸς Νεστόριον. καὶ πρὸ τοῦ εἰς τὴν σύνοδον παραγενέσθαι τὸν ἁγιώτατον, καὶ θεοφιλέστατον ἀρχιεπίσκοπον Ἰωάννην, ἐκ τῆς ἐπισκοπῆς τὸν Νεστόριον καθεῖλον, κρίσεως, καὶ ζητήσεως μὴ γενομένης. μετὰ δὲ δύο ἡμέρας τῆς τούτου καθαιρέσεως ἤλθομεν εἰς Ἔφεσον· καὶ μαθόντων ἡμῶν, ὅτι ἐν τῇ καθαιρέσει Νεστορίου τῇ γενομένῃ παρ' αὐτῶν, τὰ δώδεκα κεφάλαια τὰ συγγραφέντα παρὰ Κυρίλλου, ἐναντία ὄντα τῇ πίστει τῇ ἀληθινῇ, ἀνέθηκαν, καὶ ἐβεβαίωσαν, καὶ συνέθεντο αὐτοῖς, ὡς

* ἐδιδάχθη, ἐστηρίχθη L.

BALUZII NOTÆ.

a Facundus, *volens Nestorii libros destruere*. b Idem, *& in dogma Apollinarii inventus est incidisse*.
c Paris. & Divion. *cadens*. Sic etiam in epistola tertia Pelagii II ad Episcopos Istriæ.
d Facundus, *& ipse similiter illi*. Paris. *ille similiter*. e Facund. *factus est homo, tanquam non sit differentia*. f Corb. & veteres edit. *habitantem*.
g Divion. & Paris. *sanctitatem*. Sic etiam apud Facundum.
h Facundus, *deitatis*. i Idem, *oporteat*.
k Idem *Hæc autem omni imp. pl. sunt, antequam nos dicamus*. Veteres libri & edit. *Hæc omni impl. plena sunt, & anteq. n. dicamus*. Et hoc quoque nobile mendum est editionis Labbeanæ.
l Facundus, *accipi in principio verbum de templo nato ex Maria*.
m Paris. & Divion. *in templo*. n Paris. *aut illud quod legitur*.
o Facund. *deitate unigeniti dici*. p Paris. & Divion. & Facund. *sanctitas*.
q Facundus. *& sicut a principio didicit & confirmata est divina doctrina*.
r Veteres libri & edit. & Facundus, *quod est*.
s *Noster*. Hæc vox deest in nostris exemplaribus & apud Facundum.
t Veteres libri, *Episcoporum priores*. Facundus, *primates Episcoporum in Ephesinam congregari civitatem*.
u Codex Paris. *Et antequam omnes Episcopi*. Facundus *Sed antequam omnes Episcopi qui congregari jussi fuerant in Ephesum pervenirent, anticipans idem Cyrillus aures omnium pigmento, quod excæcat oculos sapientum, præoccupavit*. x Divion. *in Epheso*.
y Facundus *Invenit autem causam ex odio quod erat adversus Nestorium*.
z Divion & Paris. *in synodo*. Neutrum extat in editione Facundi.
aa Corb. *sanctiss. & Deo amicissimus*. Facundus, *sanctiss. & reverentissimus* Paris. *reverentissimus & sanctissimus*. Divion *reverentissimus* tantum.
bb Sic etiam in epistola tertia Pelagii II. ad Episcopos Istriæ. Facundus, *de Episcopatu Nestorium deposuerunt*.
cc Divion. *deposuit*, & in margine, *al. deposuerunt*.
dd Legendum, *& cognoscentibus nobis quia in damnatione*. Mendum est typographicum editionis Labbeanæ.
ee Facundus, *quæ facta est ab eis*. ff Facundus, *contraria existentia*.
gg Paris. & Facund. *consonantibus*. hh Paris. *dejecerunt*.
ii Idem codex: *& adversus alios Episcopos qui in eisdem capitulis consenserunt excommunicationem statuerunt*. Facundus *& adversus alios Episcopos qui consenserunt eius capitulis excommunicationem decreverunt*.

οὐ τῇ ἀληθινῇ πίστει συμφωνοῦσι, πάντες οἱ τῆς A ἀνατολῆς ἐπίσκοποι αὐτὸν Κύριλλον καθεῖλον, καὶ κατὰ τῶν ἄλλων ἐπισκόπων τῶν συντεθειμένων τοῖς κεφαλαίοις, ἀκοινωνησίαν ὥρισαν. καὶ μετὰ ταύτην τὴν ἀταξίαν, ἕκαστος εἰς τὴν πόλιν τὴν ἑαυτοῦ ὑπέστρεψεν. Νεστόριος δὲ, ἐπειδὴ ἐμισεῖτο παρὰ τῆς πόλεως, καὶ τῶν μεγάλων τῶν ὄντων ἐν αὐτῇ, ἐκεῖ ὑποστρέψαι οὐκ ἠδυνήθη. καὶ ἔμεινεν ἡ σύνοδος ἡ ἀνατολικὴ μὴ κοινωνοῦσα τοῖς ἐπισκόποις τοῖς κοινωνήσασι Κυρίλλῳ. καὶ διὰ ταῦτα λύπη πολλὴ μεταξὺ αὐτῶν ἐγένετο· καὶ ἐν φιλονεικίᾳ ἐπίσκοποι πρὸς ἐπισκόπους ἐγένοντο, καὶ λαοὶ πρὸς λαούς· καὶ τὸ γεγραμμένον ἔργῳ ἐπληρώθη· ὅτι ἔσονται ἐχθροὶ οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ. Καὶ ἐκ τούτου λοιδορίαι πολλαὶ καθ' B ἡμῶν ἐγένοντο Ἑλλήνων τε, καὶ αἱρετικῶν. οὐ γὰρ ἐτόλμα τις ἀπὸ πόλεως, εἰς πόλιν, ἢ ἀπὸ χώρας, εἰς χώραν ἀπέρχεσθαι· ἀλλ' ἕκαστος τὸν πλησίον, ὡς ἐχθρὸν, ἐδίωκε. πολλοὶ δὲ μὴ ἔχοντες φόβον Θεοῦ πρὸ ὀφθαλμῶν, προφάσει ζήλου τοῦ ὑπὲρ τῶν ἐκκλησιῶν, ἣν εἶχον ἔχθραν κεκρυμμένην ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, εἰς ἔργον ἀγαγεῖν ἐσπούδασαν. ὧν εἷς ἐξ αὐτῶν τυγχάνει ὁ τῆς ἡμετέρας πόλεως τύραννος, ὃν καὶ αὐτὸς οὐκ ἀγνοεῖς· ὅστις προφάσει τῆς πίστεως οὐ μόνον τοὺς ζῶντας ἀμύνεται, ἀλλὰ καὶ τοὺς πάλαι πρὸς τὸν Θεὸν [a] ἐπελελυθότας· ὧν εἷς ἐστιν ὁ μακάριος Θεόδωρος, ὁ κήρυξ τῆς ἀληθείας, καὶ διδάσκαλος τῆς ἐκκλησίας· ὃς οὐ μόνον ἐν τῇ ζωῇ C αὐτοῦ τοὺς αἱρετικοὺς [b] ἐκολάφισεν εἰς τὴν ἀληθινὴν αὐτοῦ πίστιν, ἀλλὰ καὶ μετὰ θάνατον ὅπλον πνευματικὸν τοῖς συντάγμασιν αὐτοῦ τοῖς τέκνοις τῆς ἐκκλησίας κατέλειψεν· ὡς καὶ ἡ σὴ θεοσέβεια αὐτῷ συντυχοῦσα ἔγνω, καὶ ἀπὸ τῶν συγγραφέντων παρ' αὐτοῦ ἐπείσθη. τοῦτον ἐτόλμησεν ὁ πάντα τολμῶν ἐπ' ἐκκλησίας φανερῶς ἀναθεματίσαι, τὸν διὰ ζῆλον Θεοῦ οὐ μόνον τὴν ἰδίαν πόλιν ἐκ τῆς πλάνης εἰς τὴν ἀλήθειαν ἐπιστρέψαντα, ἀλλὰ καὶ τὰς μακρὰν οὔσας ἐκκλησίας παιδεύσαντα τῇ αὐτοῦ διδασκαλίᾳ. καὶ περὶ τῶν βίβλων αὐτοῦ πολλὴ ἔρευνα πανταχοῦ ἐγένετο, οὐ διὰ τὸ τῇ πίστει τῇ ἀληθινῇ ἐναντίας αὐτὰς εἶναι. ἀεὶ γὰρ ζῶντος αὐτοῦ συνεχῶς αὐτὸν

[a] In ἀνεληλυθότας.

[b] In. ἐκόλασε.

A suos alios episcopos qui consenserant ejus capitulis, protulerunt. Et post hanc perturbationem unusquisque [a] in suam civitatem [b] reversus est: Nestorius autem, [c] quia sua erat odio civitati, & viris qui in ea sunt, maximis, [d] in eam reverti non potuit. Et remansit [e] orientale concilium [f] non communicans episcopis, qui communicaverunt Cyrillo. [g] Et ob hoc multa tristitia inter eos facta est, & in contentione erant episcopi adversus episcopos, & populi adversus populos: & completum est opere, quod scriptum est: *Quia erunt* [h] *inimici domestici ejus*. [i] Ex hoc detractiones multae adversus nos factae sunt paganorum [k] & haereticorum. Non enim B audebat aliquis de civitate ad civitatem, aut ad provinciam de provincia proficisci: [l] sed tamquam inimicum suum, unusquisque proximum suum persequebatur. Multi autem ante oculos non habentes Dei timorem, occasione ecclesiastici zeli, [m] inimicitiam, quam occultam in cordibus suis habuerant, ad effectum perducere [n] festinabant. Ex quibus unus existit [o] nostrae tyrannus civitatis, [p] quem & ipse non ignoras, qui occasione fidei, [q] non solum viventes [r] punit, sed & hos [s] etiam qui olim [t] ad dominum migraverunt. Quorum unus est beatus Theodorus [u] veritatis praedicator, & doctor ecclesiae, qui non solum in vita sua [x] colaphis cecidit C haereticos [y] pro veritate suae fidei, sed & post mortem spiritalia arma [z] in opusculis suis ecclesiae filiis dereliquit, [aa] sicut & tua sanctitas cum eo versata agnovit, & ex his quae ipse conscripsit, [bb] credidit. [cc] Hunc ausus est, qui omnia praesumit, coram ecclesia clare anathematizare, qui propter zelum Dei non solum propriam civitatem ab errore [dd] ad veritatem convertit, [ee] sed & longe existentes ecclesias sua doctrina perdocuit. Et de libris quidem ejus multa ubique perscrutatio [ff] facta est, non quia a vera fide existerent alieni [*] (vidi enim eum, adhuc illo [gg] vivo, frequenter eum laudantem, [hh] & in libris eius legebat) sed propter [ii] inimicitiam latentem, quam adversus eum habuit, quoniam [kk] manifeste

Matth. 10.

[*] (semper enim illo et vivente tote ipsum laudabat.

BALUZII NOTAE.

a Paris. *in sua civitate*. b Divion. *regressus*.
c Veteres libri & edit. & Pelagius II. *quia in sua erat odio civitati & virorum qui in ea sunt maximorum*. Facundus: *quoniam sua civitati odio erat & qui erant in ea excellentioribus*.
d Divion. & Corb. *in ea*, Facund. *illo*, Paris. *illi*. Sic etiam in epistola tertia Pelagii II. ad Episcopos Istriae, non quidem in editionibus, sed in codice Nicolai Fabri ex quo edita est, qui nunc habetur in bibliotheca Colbertina.
e Paris. *synodus orientalis*. f Facund. *non comm. his Episcopis*. Divion. *non communicans Episcopo Cyrillo*.
g Facundus *Et propter hoc*.
h Legendum, *inimici hominis domestici*. Error est typographicus editionis Labbeanae. Quamquam apud Facundum quoque excidit vox *hominis*.
i Veteres edit. *Et ex hoc detractiones*
k *Et haereticorum*. Haec desunt apud Facundum.
l Paris. *sed unusquisque proximum suum velut inimicum persequebatur*. Sic etiam Facundus, nisi quod habet *sicut* pro *velut*.
m Paris. & Facund. *inimicitias quas occultas in cordibus suis habuerant*. Corb. & veteres edit. *adversitatem quam in cordibus*.
n Facundus, *festinaverunt*.
o Id est, Rabbulas Episcopus Edessenus. Vide quae supra dicta sunt ad caput 42. synodici
p Facund. *quem nec tu ipse ignoras*. Codex Paris. *quem & ipse non ignoras*. Reliqui & veteres edit. *quem & ipse non nescis*.
q Divion. & Paris. & Facundus, *non solum eum viventes*. Corb. & veteres edit. *non solum commorantes*
r Divion. *punivit*, Paris. *ulciscitur*, Facund. *insequitur*.
s *Etiam*. Deest in codice Paris. & apud Facundum.
t Facundus, *ad Deum praecesserunt*. u Idem, *praeco veritatis*.
x Idem, *colaphizavit* y Idem *pro veritatem sua fidei*. Codex Paris. *per rectam fidem suam*
z Codex Paris. & Facundus, *in libris propriis*.
aa Veteres libri & edit. *sicut & tua sanctitas ad eum conveniens agnovit*. Facundus, *sicut & tua reverentia eidem colloquens cognovit, & ex his quae conscripsit instructa est*. bb Paris. *sibi satisfecit*.
cc Veteres libri & editiones: *Hunc ausus est qui omnia in Ecclesiis praesumit clare* (Paris. *aperte*) *anathematizare*. Facundus: *Hunc praesumpsit in Ecclesia palam anathematizare*.
dd Corb. & Paris. *in veritate*, Divion. *in veritatem*.
ee Paris. *sed & longe positas Ecclesias sua doctrina erudivit*. Facundus, *sed & longe positas sua doctrina instruxit Ecclesias*.
ff Facundus, *facta*.
gg Facundus: *vivente, frequenter eodem ejus legentem*. Desunt ergo hoc quaedam apud Facundum.
hh Paris. *& libros ejus*. ii Idem codex & Facund. *inimicitias latentes quas*. Corb. & veteres edit *adversitatem*
kk Paris. & Div. *eum manifeste*

nitate eum convicit in synodo. [a] His ergo A malis [a] interea gestis, [b] & unoquoque [c] ut volebat, sicut scriptum est, [d] ambulante, adorandus Deus noster, qui semper [e] sua clementia curam pro suis gerit ecclesiis, erexit cor fidelissimi atque victoris principis, [f] ut dirigeret [g] virum magnum, & in suo palatio notum, qui cogeret [h] reverendissimum atque sanctissimum archiepiscopum orientis domnum Joannem, [i] ut reconciliaretur Cyrillo. [k] ab eo enim [l] fuerat de episcopatu depositus. Et postquam literas imperatoris accepit, sanctissimum & [m] religiosissimum Paulum Emitenum [n] episcopum direxit, [o] per eum veram fidem scribens, & denuntians ei, quia si huic fidei Cyrillus consentiret, B & anathematizaret eos qui dicunt: Quia divinitas passa est; [p] & qui dicunt: Quia una natura est [q] divinitatis & humanitatis; ut [r] ei communicaret. Voluit autem dominus, qui semper suæ curam gerit ecclesiæ, quam sanguine suo proprio [s] redemit, ut & cor [t] Ægyptii [*] [u] subigeret, & sine fatigatione consentiret fidei, eamque susciperet, & omnes qui absque hac crederent, anathematizaret. [x] Et communicantibus invicem, contentio de medio est ablata, & pax in ecclesia facta est; [y] & non est in ea jam schisma, sed pax, sicut [z] pridem fuit. Quæ autem [aa] verba sunt, quæ a sanctissimo [bb] & Deo amantissimo archiepiscopo Joanne scri- C pta sunt, & quæ a Cyrillo rescripta suscepit, ipsas epistolas huic, [cc] quam ad tuam direxi [dd] religiositatem, [ee] conjunxi: [ff] ut relegens tua sanctitas agnoscat, & omnibus amantibus pacem denuntiet, quia contentio jam quievit, & medius [gg] inimicitiæ [hh] paries est ablatus, & qui seditiose adversus vivos & mortuos irruerant, in confusione sunt, [ii] satisfacientes pro suis excessibus, & contraria [kk] docentes suæ priori doctrinæ. Non enim quisquam audet dicere: [ll] Quia una est natura divinitatis & humanitatis; sed confitentur in templum, [mm] & in eum qui in hoc habitat, quid est unus filius Jesus Christus. Hæc autem scripsi tuæ [nn] religiosi- D tati ex magno affectu, quem circa te ha-

Cum inter hæc malis hæc gererentur, & unoquoque,

Joan. 17. v. 11.

[*] molliret,

A ἐσώρινε, καὶ εἰς τὰ βιβλία αὐτοῦ ἀνεγίνωσκε· ἀλλὰ διὰ τὴν ἔχθραν τὴν κεχαρισμένην, ἣν εἶχε πρὸς αὐτὸν, ἐπειδὴ ἤλεγξεν αὐτὸν φανερῶς ἐν τῇ συνόδῳ. τούτων δὲ τῶν κακῶν μεταξὺ γινομένων, καὶ ἑκάστου ὡς ἐβούλετο, κατὰ τὸ γεγραμμένον, ἀπιόντος, ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ προσκυνητὸς, ὁ πάντοτε τῇ φιλανθρωπίᾳ αὐτοῦ φροντίζων [*] τῆς ἐκκλησίας, διήγειρε τοῦ πιστοτάτου, καὶ νικητοῦ βασιλέως τὸν νοῦν, πέμψαι ἄνδρα μέγαν, καὶ γνώριμον ἀπὸ τοῦ παλατίου τοῦ ἰδίου, ἀναγκάζοντα τὸν ἁγιώτατον ἀρχιεπίσκοπον τῆς ἀνατολῆς τὸν κύριν Ἰωάννην, διαλλαγῆναι Κυρίλλῳ· ὑπ' αὐτοῦ γὰρ τῆς ἐπισκοπῆς καθῄρητο. καὶ μετὰ τὸ δέξασθαι τὰ γράμματα τοῦ βασιλέως, ἀπέστειλε B τὸν ἁγιώτατον, καὶ θεοφιλέστατον Παῦλον τὸν ἐπίσκοπον [*] Ἐμίσης, γράψας δι' αὐτοῦ τὴν ἀληθινὴν πίστιν, καὶ παραγγείλας αὐτῷ, ἐπεὶ ταύτῃ τῇ πίστει συνθῆται Κύριλλος, καὶ ἀναθεματίσει τοὺς λέγοντας, ὅτι ἡ θεότης ἔπαθε· καὶ τοὺς λέγοντας, ὅτι μία φύσις ἐστὶ θεότητος, καὶ ἀνθρωπότητος· ἵνα αὐτῷ κοινωνήσῃ. ἠβουλήθη δὲ ὁ Θεὸς, ὁ πάντοτε φροντίζων τῆς ἰδίας ἐκκλησίας, τῆς τῷ ἰδίῳ αἵματι αὐτοῦ λυτρωθείσης, καὶ τὴν καρδίαν τοῦ Αἰγυπτίου μαλάξαι, καὶ ἐκτὸς σκύλσεως τῇ πίστει συνθέσθαι, καὶ ταύτην δέξασθαι, καὶ πάντας τοὺς ἐκτὸς ταύτης πιστεύοντας ἀναθεματίσαι. καὶ κοινωνησάντων ἀλλήλοις, ἡ φιλονεικία ἐκ μέσου ἤρθη, καὶ εἰ- C ρήνη ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ γέγονε· καὶ οὐκ ἔτι λοιπὸν ἐν αὐτῇ σχίσμα, ἀλλὰ εἰρήνη, ὡς τὸ πρότερον, ἐστί. τίνα δέ ἐστι τὰ ῥήματα τὰ παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου, καὶ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ἰωάννου γραφέντα, καὶ ποῖα ἀντίγραφα ἐδέξατο παρὰ Κυρίλλου, αὐτὰς τὰς ἐπισ[illegible] ταύτῃ τῇ πρὸς τὴν σὴν θεοσέβειαν συζεύξας, [illegible] πέστειλα τῇ σῇ ὁσιότητι· ἵνα ἀναγνοὺς γνῷς, καὶ πᾶσιν ἀπαγγείλῃς, ὅτι ἡ φιλονεικία λοιπὸν πέπαυται, καὶ τὸ μεσότοιχον ἤρθη τῆς ἔχθρας, καὶ οἱ ἀτάκτως κατὰ ζώντων, καὶ νεκρῶν ἐπελθόντες, ἐν αἰσχύνῃ εἰσὶν, ἀπολογούμενοι ὑπὲρ τῶν ἰδίων πταισμάτων, καὶ ἐναντία τῇ πρώτῃ αὐτῶν διδαχῇ διδάσ- D κοντες. οὐ γὰρ τολμᾷ τις εἰπεῖν, ὅτι μία ἐστὶ φύσις θεότητος, καὶ ἀνθρωπότητος· ἀλλὰ ὁμολογοῦσιν

[*] τῆς ἰδίας.

[*] Ἐμίσης.

BALUZII NOTÆ.

a Corb. & Divion. & veteres edit. *inter eos gestis*. Facundus uno verbo, *intercedentibus*.
b Facundus: & *unoquoque, sicut scriptum est, prout volebat discedente, Deus noster adorandus, qui sua semper clementia curam gerit Ecclesiæ, fidelissimi atque victoris principis cor movit.*
c Veteres libri & edit. *sicut volebat*. d Paris. *abeunte*. Facundus, *discedente*.
e Corb. *per sua clementia*, Divion. *per suam clementiam*.
f *Ut dirigeret virum magnum*. Desunt heic nonnulla apud Facundum, quæ hinc restituenda sunt.
g Aristolaum Tribunum. Vide supra in gestis Concilii Ephesini pag. 176. in Synodico adversus Tragœdiam Irenæi cap. 56. h Divion. & Paris. & Facundus, *venerabilem atque sanctissimum*.
i Paris. *reconciliari*. k Paris. *ipse*.
l Veteres libri & Facundus, *fuerat episcopatu*. m Divion & Paris. & Facund. *reverentissimum*.
n Paris. & Facund. *direxit Episcopum*.
o Facundus, *scribens per eum veram fidem, & præcipiens ei quia si huic fidei Cyrillus consenserit & anathematizaverit eos qui*. p Corb. & veteres edit. *qui dicunt*. Facundus, *vel dicentes*.
q Paris. & Facund. *deitatis*. r Facund. *communicaret ei*.
s Corb. & Divion. *redemit, & ut cor*. Paris. *redemit, & cor*. Facund. *redemit, cor*.
t Id est, Cyrilli Alexandrini. u Facundus: *emollire, ut sine fatigatione fidei consentiret & hanc susciperet, atque omnes*. Paris. *mollire & sine vexatione fidei consentiret & hanc susciperet*.
x Facund. *& communicantibus illis sibi invicem*.
y Paris. *& non est jam in ea schisma*. Facundus non habet vocem *jam*.
z Paris. & Divion. & veteres edit. *pridem est*. Sic etiam apud Facundum.
aa Paris. & Facund. *verba sint*. bb *Et Deo amantissimo*. Istud deest in codice Parisiensi. Corbeiensis habet *Deo amicissimo*, Divion. & Facund. *reverentissimo*.
cc Veteres libri & Facund. *quam ad vestram*. dd Facundus, *reverentiam*.
ee Idem: *conjungens transmisi, ut relegens scias, & omnibus nostris fratribus amantibus pacem denunties quia*.
ff Paris. *ut relegat tua sanctitas & omnibus nostris fratribus amantibus pacem denuntiet*.
gg Facund. *inimicitiarum*. hh Imitatum ex epistola Cyrilli ad Joannem Antiochenum, quæ extat.
ii Facund. *pro suis satisf. excessibus*. Paris. *reddentes pro vitiis propriis rationem*.
kk Paris. *docent*, Facundus: *docent modo hæc quæ ante docuerant*.
ll Facund. *unam esse naturam*. mm Divion. *& in eo qui hoc inhabitat*. Paris. *& in eo qui in hoc inhabitat*. Facundus, *& inhabitantem in eo*. nn Paris. & Facund. *sanctitati*.

σιν εἰς τὸν ναὸν, καὶ εἰς τὸν ἐν αὐτῷ ἐνοικοῦντα, ὄντα τὸν υἱὸν Ἰησοῦν Χριστόν. ταῦτα δὲ ἔγραψα τῇ σῇ θεοσεβείᾳ ἐκ πολλῆς διαθέσεως, ἣν ἔχω πρὸς σὲ, πεπεισμένος ὡς ἡ σὴ ἁγιωσύνη καθ' ἡμέρας ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τοῦ Θεοῦ σεαυτὸν γυμνάζεις, ἵνα πολλοὺς ὠφελήσῃς.

Ἴβας ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος εἶπε· κελεύσει ἡ ὑμετέρα φιλανθρωπία ἀναγνωσθῆναι τὰ γράμματα τῶν κληρικῶν Ἐδέσσης, ἵνα μάθητε, ὅτι καὶ τῶν ἐπαχθέντων μοι ἀλλότριός εἰμι, καὶ βίαν ἔπαθον. οἱ μεγαλοπρεπέστατοι ἄρχοντες εἶπον· ἀναγινωσκέσθω τὰ γράμματα τὰ γραφέντα παρὰ τῶν εὐλαβεστάτων κληρικῶν Ἐδέσσης. καὶ ἐπιδοθέντων, Βερονικιανὸς ὁ καθωσιωμένος σηκρητάριος τοῦ B θείου κονσιστωρίου ἀνέγνω.

Διδασκαλία, καὶ παράκλησις τοῖς θεοφιλεστάτοις, καὶ ὁσιωτάτοις ἐπισκόποις, Φωτίῳ, καὶ Εὐσταθίῳ, παρὰ παντὸς τοῦ κλήρου τῆς Ἐδεσσηνῶν μητροπόλεως.

ΠΑρὰ πολλῶν, καὶ διαφόρων τῶν ἀπὸ Φοινίκης παραγινομένων πρὸς ἡμᾶς μαθόντες ἡμεῖς τὰ περὶ τῶν ἐπαναστάντων τῷ θεοφιλεστάτῳ, καὶ ὁσιωτάτῳ ἐπισκόπῳ Ἴβα, καὶ φρίξαντες ἐπὶ τῷ ῥηθέντι· ὑπερβαίνει γὰρ, καὶ τὴν τῶν πάνυ ἀθέων, καὶ ἀπίστων, αἱρετικῶν, καὶ Ἰουδαίων, καὶ Ἑλλήνων ἀκοὴν C τὰ ῥηθέντα ἡμῖν· ὅτι περ ἐπὶ πάντων ἡμῶν εἶπεν ὁ αὐτὸς θεοφιλέστατος, καὶ ἡμῶν ἐπίσκοπος· ὅτι οὐ φθονῶ τῷ Χριστῷ γενομένῳ Θεῷ, ἐπειδὴ κἀγὼ, εἰ βούλομαι, γίνομαι κατ' αὐτόν· καὶ πάντας ἡμᾶς, ὡς λέγουσιν, ἀκηκοέναι τῶν ῥηθέντων· κατάδηλον ποιοῦμεν τῇ ὑμετέρᾳ θεοφιλίᾳ, ὅτι, ὡς ἐπὶ Θεοῦ τοῦ φιλανθρώπου, οὔτε παρ' αὐτοῦ, οὔτε παρ' ἄλλου οὐδενὸς ἀκηκόαμεν τοιοῦτόν ποτε εἰρῆσθαι, οὐδὲ εἰσῆλθεν εἰς τὰ ὦτα τὰ ἡμέτερα οὐδὲν τοιοῦτον οὐδέποτε· ἀναθεματίζοντες ἑαυτοὺς, καὶ τῇ φρικτῇ γεέννῃ ὑπευθύνους ποιοῦντες, εἰ οἴδαμέν τι τοιοῦτον εἰρῆσθαι παρ' αὐτοῦ, ἢ ἕτερόν τι ἐναντιούμενον τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει. εἰ D γὰρ τοιούτου τινὸς ῥηθέντος ἠνεχόμεθα, ἢ κοινωνῆσαι τῷ εἰπόντι, ἢ συλλειτουργῆσαι αὐτῷ, τῇ ἐσχάτῃ ὑπεύθυνοι ἦμεν τιμωρίᾳ, ὡς κοινωνήσαντες τοιούτῳ [a] μύσει. παρακαλοῦμεν δὲ, καὶ δεόμεθα τῆς ὑμετέρας σοφίας, ὥστε μετὰ τάχους συμπεῖσαι τὸν αὐ-

[a] [illegible]

A beo, sciens quia tua sanctitas nocte & die in doctrina Dei [a] semetipsum exercet, ut multis sit utilis.

[b] Ibas reverendissimus [c] episcopus dixit: Jubeat vestra clementia relegi & literas clericorum Edessenorum, ut cognoscatis, quia & ab his quæ mihi illata sunt, alienus existo, & violentiam sum perpessus. Magnificentissimi & gloriosissimi judices dixerunt: Relegantur ea quæ scripta sunt a venerabilibus clericis Edessenis. Et oblatis his, Beronicianus [d] devotus secretarius sacri consistorii legit.

* [e] *Instructio & deprecatio [f] Dei amantissimis atque sanctissimis episcopis Photio & Eustathio, ab omni clero Edessenæ* * *civitatis.*

* Epistola clericorum Edessenorum

* Metropolis

A Multis atque diversis de [g] Phœnice advenientibus ad nos cognovimus ea quæ ab his, qui insurrexerunt in [h] Deo amantissimum & sanctissimum episcopum nostrum Ibam, gesta sunt, & [i] perterriti in eo quod dictum est, (transcendunt enim & [k] illorum qui sine Deo sunt, [l] & infidelium, & hæreticorum, & Judæorum, & paganorum auditum, ea quæ nobis dicta sunt: quia nobis præsentibus dixisset idem [m] Deo amantissimus episcopus [n] noster: Non invideo Christo facto Deo, quoniam & ego, si volo, possum fieri secundum illum: & omnes * nos, quos dicunt [o] audivisse ea verba) manifestum facimus vestræ [p] Deo amabilitati, [q] tamquam coram Dei clementia, [r] quia neque ab alio ullo tale dictum aliquando audivimus, neque in aures nostras ingressum est tale aliquid aliquando: anathematizantes nosmetipsos, & terribili gehennæ nosmetipsos obnoxios facientes, si novimus aliquid tale dictum ab eo, aut aliud aliquid contrarium catholicæ fidei. [s] Si enim aliquo tali dicto [t] acquiesceremus, aut communicare ei qui dixit, aut [u] comministrare in sacrificio; ultimo supplicio fuissemus obnoxii, tamquam communicantes tali [x] execratio-

* nos (ut dicunt) audivisse.

RALUZII NOTÆ.

a Hinc emenda Facundum, apud quem scriptum est *temetipsum exercet*.
b Paris. *Ibas venerabilis*. c Annotatio Rustici. *A tribus hic codicibus consonant, reliqui ut composuere gestorum, prius fit nominatus Episcopus antequam synodus ei restitueret ordinem*.
d Veteres libri & edit. *vir devotus*. e Paris. *Postulatio*. Sic in fine codices Paris. & Divion. habent *postulationem* pro *instructionem*. f Corb. & Divion. *Deo amicissimis*. Paris. *reverentissimis*.
g Paris. *Phenicia*. Ultimum constitutum Vigilii, *Phynicia*.
h Corb. *Deo amicissimum & sanctissimum*. Divion. & constitutum Vigilii, *sanctissimum & reverentissimum* Paris. *sanctissimo & reverentissimo Episcopo nostro Iba*, sed mendose.
i Conjunctio deest in omnibus antiquis libris & editionibus & in eodem constituto.
k Veteres libri & edit. *illos*. Ita etiam in constituto Vigilii.
l Corb. & Divion. & veteres edit. *& infideles & hæreticos & Judæos & paganos ea quæ dicta nobis sunt*. Ita etiam Paris. & constitutum Vigilii, nisi quod habent *& hæretici & Judæi & pagani*.
m Corb. *Deo amicissimus*, alii *reverentissimus*. Sic etiam in constituto Vigilii.
n *Noster*. Deest in antiquis exemplaribus & editionibus & in eodem constituto.
o Veteres libri & edit. & idem constitutum, *audisse ea quæ dicunt*.
p Paris. & Divion. *reverentia*. Sic etiam in eodem constituto.
q *Tamquam*. Abest ab omnibus antiquis codicibus & editionibus & ab eodem constituto.
r Legendum, *quia neque ab eo neque ab alio*. Error est typographicus editionis Labbeanæ.
s Divion. & Paris. *Si enim alicui tali dicto*.
t Paris. & idem constitutum, *passi fuissemus communicare*.
u Corb: & veteres edit. *aut comministrare ei in sacrificio*. Paris. *aut nisi Missas cum eo tenere*. Idem constitutum, *aut Missas cum eo tenere*.
x Paris. *erratu*. Reponendum *errori*, ut legitur in constituto Vigilii.

crationi: [a] Rogamus autem & deprecamur A vestram sapientiam, ut eidem [b] reverendissimo [c] episcopo suadeatis, quatenus velociter [d] ad suum gregem reverti festinet, qui periclitatur [e] ab omnibus lacerari, cum nullus sit qui ei adesse prævaleat; & maxime festivitate salutifera [f] sancti diei paschalis imminente, in qua & propter [g] catechismos, & propter eos qui digni sunt sancto baptismate, opus est ejus præsentia. Et petimus hanc * instructionem nostram coram vestra sapientia gestis innecti, ut nullum hæc lateant.

* postulationem.

τὸν θεοφιλέστατον ἡμῶν ἐπίσκοπον, καταλαβεῖν τὴν αὐτοῦ ποίμνην κινδυνεύουσαν διασπασθῆναι παρὰ πάντων, μηδενὸς ὄντος τοῦ ταύτης προστῆναι δυναμένου. καὶ μάλιστα τῆς σωτηρίου ἑορτῆς τοῦ ἁγίου πάσχα προσπελαζούσης, ἐν ᾗ καὶ διὰ τὰς κατηχήσεις, καὶ τοὺς ἀξιουμένους τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, χρεία τῆς αὐτοῦ παρουσίας· καὶ ἀξιοῦμεν ταύτην ἡμῶν τὴν διδασκαλίαν ἐνταγῆναι τοῖς πραττομένοις ἐπὶ τῆς ὑμετέρας σοφίας, ὥστε μηδένα ταύτην διαλαθεῖν.

ET SUBSCRIPTIONES.

B

* Fæcidas presbyter feci hanc [h] suggestionem cum sociis.
* Ursicinus presbyter feci hanc suggestionem cum sociis.

Eulogius presbyter feci hanc suggestionem cum sociis. Et subscriptio Syra.

[i] Libanius presbyter feci hanc [k] instructionem cum sociis. [l] Et subscriptio Syriaca

(Rhodon presbyter similiter. Et subscriptio Syra.)

[m] Leontius presbyter feci hanc instructionem cum sociis.

[n] Micallus presbyter, similiter

Eusebius presbyter, similiter.

Basilius presbyter, similiter. [o] Et subscriptio Syra.

[p] Abraamius presbyter feci hanc instructionem cum sociis.

[q] Patroinus presbyter, similiter. ([r] Atticus presbyter similiter.)

Bassus presbyter, similiter.

Strategius presbyter, similiter. Et subscriptio Syra. [s]

[t] Sabbatius diaconus feci hanc suggestionem simul cum ceteris.

* Nicæas diaconus, similiter.

[u] Martyrius diaconus, similiter

Eulogius diaconus, similiter.

Sabbas diaconus, similiter.

* Fecidas seu Fecicidas

* Ursinus

* Nicias.

ΚΑΙ ΑἹ ΥΠΟΓΡΑΦΑΙ.

* Φιχίδας πρεσβύτερος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα * ἑτέροις.

Οὐρσικῖνος πρεσβύτερος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις.

Εὐλόγιος πρεσβύτερος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις. καὶ ἡ ὑπογραφὴ Συριακή.

Λιβάνιος πρεσβύτερος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις. καὶ ἡ ὑπογραφὴ Συριακή.

. . . .

Λεόντιος πρεσβύτερος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις.

C * Μίχαλλος πρεσβύτερος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις.

Εὐσέβιος πρεσβύτερος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις.

Βασίλειος πρεσβύτερος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις. καὶ ἡ ὑπογραφὴ Συριακή.

Ἀβραάμιος πρεσβύτερος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις.

Παξοῖνος πρεσβύτερος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις.

Βάσσος πρεσβύτερος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις.

Στρατήγιος πρεσβύτερος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις. καὶ ἡ ὑπογραφὴ Συριακή.

D

Σαββάτιος διάκονος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις.

Νικίας διάκονος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις.

Μαρτύριος διάκονος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις.

Εὐλόγιος διάκονος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις.

Σάββας διάκονος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις.

* ἑταίροις L.

* Μιχάλλιος

Γα-

BALUZII NOTÆ

a Idem codex: *Rogantes*. b Corb. *Deo amicissimo*. c Veteres libri & edit. *suadeatis Episcopo*. d Parif. *ad suum reo fest. ovile, quod periclitatur & ab omnibus laceratur*. e Divion. *& ab omnibus laceratur*. f Parif. *sancta pascha*. Supra in Concilio Cabarsussitano, *intra diem Paschæ futura*. Vide notas Sirmondi ad Concilium Arelatense primum. g Divion. *catechismum*. Melius in Parisiensi, *catecuminos*. h Parif. *postulationem*. i Codex Corb. & veteres edit. legunt; *Libanius primus Presbyter*. Parif. *Libanius Archipresbyter*. k Veteres edit. *petitionem*. l *Et subscriptio Syriaca*. Deest istud in omnibus antiquis exemplaribus. m Veteres libri & edit *Leontius Presbyter similiter*. n Divion. *Micalus*. Corb. & veteres edit *Micalus*, Parif. *Mocalus*. o *Et subscriptio Syra*. Ista non habentur in libris nostris veteribus, neque in antiquis editionibus p Veteres libri & edit. *Abraamius Presb. similiter*. q Corb. & Divion. & veteres edit. *Patroinus*. Deest in Parisiensi. In Divionensi vero additus est in margine r Veteres libri & Crabb. *Arsenius*. s Post Strategium codices Corb. & Divion. & veteres editiones addunt *Leontius Presbyter similiter*. t Veteres libri & edit. *Sabbatius diaconus similiter*. u Male in Parif. *Martinus*.

Ἰάκωβος διάκονος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις.

. . . .

^a^ Ἀφρήμιος διάκονος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις. • Ἐφρέμιος

Πατρίκιος διάκονος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις.

Ἀκάκιος διάκονος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις.

Ἰσαάκιος διάκονος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις.

Σάββας διάκονος, λεγόμενος ἰατρὸς, πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις. καὶ ἡ ὑπογραφὴ Συριακή.

Εὐσέβιος διάκονος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις.

Κύριλλος διάκονος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις.

Ἀβραάμιος διάκονος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις. καὶ ἡ ὑπογραφὴ Συριακή.

. . . .

Ἀνύσιος διάκονος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις. καὶ ἡ ὑπογραφὴ Συριακή.

Ἄβιβος διάκονος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις. καὶ ἡ ὑπογραφὴ Συριακή.

Ἀνδρέας διάκονος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις.

Ἄρβιος διάκονος ἀξιωθεὶς ἔγραψα ὑπὲρ τοῦ εὐλαβεστάτου διακόνου Ὑπατίου, ὁμολογοῦντος πεποιηκέναι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις.

Δαδοῆς διάκονος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις.

Ἄβιβος διάκονος ἀξιωθεὶς ἔγραψα ὑπὲρ τοῦ εὐλαβεστάτου διακόνου Οὐαλεντίνου, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι αὐτόν. καὶ ἡ ὑπογραφὴ Συριακή.

Εὐσέβιος διάκονος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις. καὶ ἡ ὑπογραφὴ Συριακή.

Εὐλόγιος διάκονος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ἅμα ἑτέροις, ἐνιστάμενος ὑπὲρ αὐτῆς ἄχρι θανάτου.

Ἀβραάμιος διάκονος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις.

Ῥωμανὸς διάκονος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις.

Παῦλος διάκονος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις.

Παῦλος διάκονος ἀξιωθεὶς ὑπέγραψα ὑπὲρ Μάρα διακόνου, τήνδε πεποιηκότος διδασκαλίαν ἅμα ἑτέροις.

A Jacobus diaconus similiter.

(Cyrus [a] Leontii diaconus, similiter.)

[b] Aphremius diaconus, similiter.

[c] Patricius diaconus, similiter.

Acacius diaconus similiter.

[d] Sanctius diaconus, similiter. • Isaacius

[e] Sabbas diaconus, qui dicor medicus, feci hanc suggestionem cum ceteris. Et subscriptio Syra.

B

Eusebius diaconus, similiter.

• Cyrus diaconus, similiter. • Cyrillus

[f] Abraamius diaconus similiter. Et subscriptio Syra.

(Lucianus diaconus, similiter.) [g]

Anysius diaconus similiter. Et subscriptio [h] Syra.

[i] Abibus diaconus, similiter. [k] Et subscriptio Syra.

Andreas diaconus, similiter

C

Arbius diaconus rogatus subscripsi [l] pro reverendissimo Hypatio diacono, qui confessus est se fecisse hanc [m] instructionem cum sociis.

[n] Dadoes diaconus feci hanc [o] instructionem [p] cum sociis, ([q] stans pro ea usque ad mortem.)

Abibus diaconus rogatus subscripsi pro reverendissimo Valentino diacono; ob hoc quod non poterat. Et subscriptio Syra.

[r] Eusebius diaconus feci hanc instructionem cum sociis. [s] Et subscriptio Syra.

Eulogius diaconus feci hanc • petitionem cum sociis, & insto pro ea usque ad mortem. • Instructionem

D

[u] Abraamius diaconus feci hanc petitionem cum ceteris:

Romanus diaconus similiter.

Paulus diaconus, similiter.

Item Paulus diaconus rogatus subscripsi pro • Marea diacono, qui hanc fecit petitionem cum sociis. • Mara

Cy-

BALUZII NOTÆ

a *Leontii*. Hæc vox deest in libro Divionensi.
b Corb. & veteres edit. *Aphremus*, Paris. *Aframius*, Divion. *Abramius*.
c Paris. *Patrus*. d Corb. *Sanctius*, Paris. *Snactus*. Deest in Divionensi.
e Veteres libri & edit. *Sabas Episcopus qui dictus medicus similiter*.
f In hoc loco veteres libri & editiones non habent *Et subscriptio Syra*.
g Post Lucianum codex Divionensis habet. *Alius Abraamius Diaconus similiter*. Paris. *Abramius Diaconus similiter*. Ita etiam in Corbeiensi. h Paris. & Divion. *Græca*; & in margine, *al. Syra*.
i Veteres libri, *Abbibus*. k *Et subscriptio Syra*. Hæc desunt in antiquis libris & editionibus.
l Veteres libri & edit. *viro reverentissimo*. Divion. *religioso*.
m Divion. & Paris. *petitionem*. n Paris. *Dadois*. Corb. & veteres edit. *Dadoes*. Divion. *Dae*; & in margine, *al. Dadoes*. o Paris. & Divion. *petitionem*.
p Paris. *cum aliis*. q *Stans pro ea &c.* Hæc desunt in Divion. & Parisiensi.
r Postea codex Corb. & veteres edit. addunt: *Abramius Diaconus feci hanc instructionem*.
s Hæc subscriptio deest in codice Divionensi & in Parisiensi.
t *Et subscriptio Syra*. Illud deest in codice Corb. & in antiquis editionibus.
u Veteres libri & edit. *Abramius Diac. similiter*.

* Cyrillus diaconus feci hanc [b] instructionem cum sociis. A

Cæsarius diaconus, similiter.

Apeneus diaconus, similiter.

Maronius diaconus, similiter.

* Fæcidas, diaconus, similiter. Et subscriptio Syra. * Facidas

Joannes diaconus, similiter.

Gerontius diaconus, similiter. B

Agapius diaconus, similiter.

Adelphius diaconus, similiter.

* Sabbas diaconus, similiter. [d] Et subscriptio Syra.

* Bassus subdiaconus feci hanc petitionem cum sociis. Et subscriptio Syra.

Restitutus subdiaconus feci hanc instructionem cum sociis, instans pro ea usque ad mortem.

Cyrus subdiaconus feci hanc instructionem cum sociis. C

Restitutus subdiaconus rogatus subscripsi pro Abibo subdiacono, qui hanc petitionem fecit cum sociis.

[f] Thomas subdiaconus feci hanc petitionem cum ceteris. Et subscriptio Syra.

Bassus subdiaconus [g] rogatus subscripsi pro Abibo lectore, qui se confessus est hanc petitionem fecisse cum sociis.

Adelphius * lector feci hanc petitionem [h] cum sociis. [i] * subdiaconus

Euphrasius subdiaconus, similiter. Et subscriptio Syra.

Romulus subdiaconus, similiter. Et subscriptio Syra. D

Eusebius subdiaconus, similiter. Et subscriptio Syra.

Pœmenius subdiaconus, similiter. Et subscriptio Syra.

Theophilus lector, similiter. Et subscriptio Syra. [k]

Theophilus diaconus dixit: Deprecor vos, qui detulit hanc [l] ipsam (nescio quomodo dicitur diaconus, qui eam deportavit) postquam inde [m] projectus est, si non confessus est coram [n] omnibus clericis, quia ego mutavi verbum illud, [o] ut placerem episcopo.

Κύριλλος διάκονος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις.

Καισάριος διάκονος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις.

Ἀπολέος διάκονος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις.

Μαρώνης διάκονος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις.

* Φεκίδας διάκονος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις. ϗ ἡ ὑπογραφὴ Συριακή. * Φακιδ.

Ἰωάννης διάκονος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις.

Γερόντιος διάκονος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις.

Ἀγάπιος διάκονος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις.

Ἀδέλφιος * ὑποδιάκονος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις. * διάκον. L

Σάββας διάκονος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις. ϗ ἡ ὑπογραφὴ Συριακή.

Βάσσος ὑποδιάκονος πεποίημαι τὴν διδασαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις. ϗ ἡ ὑπογραφὴ Συριακή.

Ῥεστιτοῦτος ὑποδιάκονος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις, ἐνιστάμενος ὑπὲρ αὐτῆς ἕως θανάτου.

Κῦρος ὑποδιάκονος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις.

Ῥεστιτοῦτος ὑποδιάκονος ἀξιωθεὶς ὑπέγραψα ὑπὲρ Ἀβίβου ὑποδιακόνου, πεποιηκότος τήνδε τὴν διδασκαλίαν ἅμα ἑτέροις.

Θωμᾶς ὑποδιάκονος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις. ϗ ἡ ὑπογραφὴ Συριακή.

Βάσσος ὑποδιάκονος ἀξιωθεὶς ὑπέγραψα ὑπὲρ Ἀβίβου ἀναγνώστου, ὁμολογοῦντος πεποιηκέναι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις.

Ἀδέλφιος ὑποδιάκονος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις.

Εὐφράσιος ὑποδιάκονος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις. ϗ ἡ ὑπογραφὴ Συριακή.

Ῥωμύλος ὑποδιάκονος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις. ϗ ἡ ὑπογραφὴ Συριακή.

Εὐσέβιος ὑποδιάκονος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις. ϗ ἡ ὑπογραφὴ Συριακή.

Ποιμένιος ὑποδιάκονος πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην, ἅμα ἑτέροις. ϗ ἡ ὑπογραφὴ Συριακή.

Θεόφιλος ἀναγνώστης πεποίημαι τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἅμα ἑτέροις. ϗ ἡ ὑπογραφὴ Συριακή.

Θεόφιλος διάκονος εἶπε· δέομαι ὑμῶν, ὁ ἐνέγκας ταύτην αὐτήν, οὐκ οἶδα πῶς λέγεται ὁ διάκονος, ὁ ἐνεγκὼν αὐτήν· μετὰ τὸ ἐκβληθῆναι αὐτὸν ἐκεῖθεν, εἰ μὴ ὡμολόγησεν ἐπὶ ὅλων τῶν κληρικῶν, ὅτι ἐγὼ ἤλλαξα τὴν λέξιν ἐκείνην, ἵνα ἀρέσω τῷ ἐπι-

BALUZII NOTÆ.

a Veteres libri & edit. *Cyrus*. b Veteres libri & edit. *petitionem*.
c Veteres libri, *Sabas*. d *Et subscriptio Syra*. Hoc deest in antiquis libris & editionibus.
e Veteres libri & edit. *Bassus subd. similiter*.
f Iidem libri & edit. *Thomas subd. similiter*.
g *Rogatus*. Deest in Corb. & Divion. & in antiquis editionibus.
h *Cum sociis*. Hæc desunt in eisdem libris & editionibus.
i Veteres libri & edit. addunt: *Et subscriptio Syra*.
k Post recitatam subscriptionem Theophili lectoris, codex Corbeiensis & veteres editiones repetunt nomina quorundam: quæ nos consulto omittimus, quia constat errorem esse librarii, & quia reliqui codices & textus Græcus ab iis repetendis abstinent. l *Ipsam*. Deest in Divionensi.
m Idem codex; *profectus*, & in margine, *al. projectus*.
n *Omnibus*. Deest in Divion. & Parisiensi. o Iidem libri, *ut placeret*.

ἐπισκόπῳ. καὶ μετὰ ταῦτα ἐγένετο ἡ ἀναφορὰ ἀπὸ πάσης τῆς πόλεως· καὶ οὕτως ἐτέθη ἡ λέξις εἰς τὴν ἀναφοράν. κελεύσατε ζητηθῆναι, εἰ μὴ ὡμολόγησεν ὁ διάκονος, ὅτι ἐγὼ ἤλλαξα τὴν λέξιν· ἔπεμψεν αὐτὸν ἀπὸ Βηρυτοῦ. οἱ μεγαλοπρεπέστατοι ἄρχοντες εἶπον· τὰ μὲν ἀναγνωσθέντα, φανερά· ἵνα δὲ μηδὲν ἐλλείπῃ τοῖς δικαίως κριθῆναι ὀφείλουσιν, ἀναγνωσθήτω τὰ ἐν Ἐφέσῳ ἐν τελευταίοις περὶ Ἴβα τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου πραχθέντα. *

* γρ. ἀνέγνων, ἀνέγνωμεν, ἀνέγνω.

Πασχασῖνος, καὶ Λουκήνσιος, καὶ Ἰουλιανὸς, οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι, καὶ Βονιφάτιος πρεσβύτερος τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου, διὰ Πασχασίνου εἶπον· σύνοδος οὐ δύναται ἐμφέρεσθαι, ἐν ᾗ τὰ ἀθέμιτα πταίσματα ἐκεῖνα ἀνεγνώσθησαν· καὶ διὰ τοῦτο περιττὰ φαίνεται πρὸς ἀνάγνωσιν τὰ ἐκεῖ πεπραγμένα. εἰ μὲν οὖν καὶ ἀπὸ τοῦ μακαριωτάτου, καὶ Ἀποστολικοῦ ἐπισκόπου τῆς πόλεως Ῥώμης πάντα τὰ ἐκεῖ πεπραγμένα μάταια ἐστι, δῆλόν ἐστιν, ὡς καὶ ὁ ἁγιώτατος ἐπίσκοπος τῆς Ἀντιοχέων ἐκκλησίας ἔξω τούτων ἐστίν· *(ὅντινα μετὰ ταῦτα ὁ μακαριώτατος ἐπίσκοπος, ἐν τῇ ἰδίᾳ κοινωνίᾳ ὑπεδέξατο, καὶ γὰρ ἀναγκαῖον ἐστιν) ἵνα ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ τοῦ γαληνοτάτου, καὶ Χριστιανικωτάτου βασιλέως ἐπιτύχωμεν· ὥστε ἐκείνην τὴν σύνοδον ἱερῷ ἰδίῳ νόμῳ μήτε ὀνομάζεσθαι προστάξει.

* asteriscis inclusa suppleverunt Baluzius ex Codd. Venet.

Ἀνατόλιος ὁ εὐλαβέστατος ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, νέας Ῥώμης, εἶπεν· αὐτόθεν τὴν ἀνατροπὴν ἔχον τὰ κατ' Ἔφεσον πρώην πεπραγμένα, ἀφ' οὗ μάλιστα μετὰ ταῦτα καλλίστην, καὶ τῷ Θεῷ φίλην ἔσχηκε τὴν διόρθωσιν. τοιγαροῦν *κατασοφίζομαι, μηδὲν τῶν ἐν ἐκείνῃ τῇ λεγομένῃ συνόδῳ πεπραγμένων κρατεῖν, πλὴν τοῦ κατὰ τὴν μεγίστην Ἀντιόχειαν ὁσιωτάτου ἐπισκόπου Μαξίμου· ἐπειδήπερ καὶ ὁ ἁγιώτατος ἐπίσκοπος Ῥωμαίων Λέων εἰς κοινωνίαν αὐτὸν δεξάμενος, ἄρχειν τῆς Ἀντιοχέων ἐκκλησίας ἐδικαίωσεν. ᾧτινι τύπῳ ἀκολουθῶν, αὐτός τε συνῄνεσα, καὶ πᾶσα ἡ παροῦσα ἁγία σύνοδος. δεόμεθα δὲ τοῦ εὐλαβεστάτου, καὶ φιλοχρίστου ἡμῶν βασιλέως, ὥστε καὶ εὐσεβεῖ νόμῳ θεσπίσαι, μήτε σύνοδον ἐκείνην, τὴν μετὰ τὴν πρώην γενομένην ἐν Ἐφέσῳ, ὀνομάζεσθαι, μήτε τι τῶν ἐν αὐτῇ πεπραγμένων κρατεῖν.

* ἴσ. καθορίζομαι.

A Et post hæc relatio facta est ab omni civitate, [a] & est illud verbum in relatione positum. Jubete quæri, si non confessus est diaconus, quia ego mutavi verbum: misit enim eum a Beryto. Magnificentissimi & gloriosissimi judices dixerunt: Ea quidem quæ relecta sunt, clarent: ut autem nihil desit juste judicare [b] debentibus, relegantur quæ in Epheso [c] in ultimum de Iba reverendissimo [d] episcopo gesta sunt. *

* Latine legi, legimus, legit.

CONCIL. CHALCED.

Paschasinus & Lucentius & Julianus [e] reverendissimi episcopi, & [f] Bonifacius reverendissimus presbyter, vicarii sedis apostolicæ, B per Paschasinum dixerunt: synodus proferri non potest, [g] in qua illa nefaria delicta relecta sunt, & ob hoc ad lectionem videntur esse [h] superflua ea quæ ibi sunt acta. [i] Si ergo & a beatissimo & apostolico Romanæ urbis episcopo omnia quæ ibi gesta sunt, [k] vana sunt habita, claret, quia & sanctissimus [l] episcopus Antiochenæ civitatis extra hæc est, (quem post hæc beatissimus episcopus [m] in propria communione [n] suscepit. Necessarium est enim,) ut rursus eumdem tranquillissimum & Christianissimum principem adeamus, quatenus illud concilium [o] sacra * & pia lege neque nominari præcipiat.

* propria lege.

C [p] Anatolius reverendissimus [q] archiepiscopus Constantinopolis [r] novæ Romæ dixit: * Hinc destructionem ea quæ in Epheso [s] nuper gesta sunt, habuerunt, ex quo maxime [t] post hæc optime sunt & Deo [u] amabiliter emendata. Igitur [x] definimus, nihil horum valere, quæ in illa (quæ [y] synodus dicitur) sunt confecta, [z] nisi illud circa sanctissimum Maximum magnæ Antiochenæ civitatis episcopum: quoniam & sanctissimus Leo Romanus archiepiscopus in communionem eum recipiens, præesse eum [aa] Antiochensium judicavit ecclesiæ: quam formam sequens & ipse approbavi, & præsens omne sanctum concilium. Deprecamur [bb] autem D piissimum & [cc] Christi amantissimum nostrum imperatorem, [dd] quatenus & pia lege sanciat, neque synodum illam, quæ post primam in Epheso facta est, nominari, neque quidquam, [ee] quod in ea actum est, tenere.

* Ex ipso destruct.

BALUZII NOTÆ.

a Veteres libri & edit. *& est verbum.* b Paris. & Divion. *volentibus.*
c Paris. *in ultimo.* d *Episcopo.* Deest in omnibus antiquis codicibus.
e Paris. & Divion. *venerabiles Episcopi.* Heic rursum Julianus Episcopus Coensis nominatur ante Bonifacium Presbyterum. Vide quæ supra dicta sunt in subscriptionibus actionis sextæ.
f Divion. *Bonifacius Presbyter sedis apostolicæ.* Paris. *Bonifacius venerabiles Presbyteri sedis apostolicæ.* Ubi nemo non videt legendum esse *venerabilis Presbyter*, ut in Divionensi.
g Codex Corb. *in quo illa nefaria delecta sunt:* Paris. & Divion. *in qua vitia illa nefaria sunt relecta.*
h Corb. & veteres edit. *superflua quæ.* i Divionensis non habet *& a.*
k Paris. *vacua.* l Annotatio Rustici. *Nota de Maximo ordinato apud Ephesum.*
m Paris. & Divion. *in propriam communionem.*
n Annotatio Rustici. *Facta Leonis confirmantis subsequuta recipiuntur.*
o Corb. & Divion *sacra propria.* Paris. *sacra priora.* Ubi legendum eodem modo quo in ceteris.
p Divion. & Paris. *Anatholius venerabiles.* q Corb. *Episcopus.*
r *Novæ.* Deest in omnibus codicibus manu scriptis.
s *Nuper.* Deest in omnibus antiquis libris & editionibus.
t *Post hæc.* Hæc desunt in libro Divionensi. In Corbeiensi vero & in Paris. & antiquis editionibus deest tantum vox *post.* u Paris. & Divion. *amicabiliter.*
x Corb. *definivimus.* y Divion. *synodus non dicitur.*
z Corb. *nisi sanctissimum Episcopum Maximum maximæ Antiochenæ.* Reliqui, *nisi Maximum Antiochenæ civitatis Episcopum.* aa Corb. *Antiochenæ.* Paris. *Antiochenis judicavit Ecclesiis, quam formam sequens.* Corb. *in quo forma sequente ipse consensi & præsens.* Divion. & Paris. *In quo quandam formam sequente ipse consensi & præsens.*
bb *Autem.* Deest in omnibus antiquis libris & editionibus.
cc Corb. *Christi amicissimum.* Paris. & Divion. *Christianissimum.*
dd Paris. & Divion. *quatenus pie.* ee Veteres libri & edit. *quod actum est in ea tenere.*

[a] Juvenalis reverendissimus episcopus Hierosolymorum dixit: [b] Quod placet de hac re piissimo & [c] Dei amantissimo imperatori nostro, [d] ejus imperium [e] Deo amicum sancire dignetur. A

Thalassius reverendissimus episcopus Cæsareæ Cappadociæ dixit: Hæc eadem & ego sapio, quæ [f] Dei amantissimus & sanctissimus Juvenalis episcopus.

Eusebius [g] reverendissimus episcopus Ancyræ Galatiæ dixit: Consona & ego sanctissimo episcopo Juvenali de hoc negotio & sapio [h] & dico.

Stephanus [i] reverendissimus episcopus Ephesi dixit: Et ego judico, ut quæ contra B canones in Ephesina metropoli facta sunt, infringantur, [k] exceptis his quæ gesta sunt adversus Domnum Antiochenæ civitatis episcopum, ob hoc, quia ordinatio [l] Dei amantissimi episcopi Maximi [m] facta pro eo canonice in Antiochena metropoli, a sanctissimo archiepiscopo Leone, & [n] hoc præsente sancto & universali concilio est suscepta.

Petrus [o] reverendissimus episcopus Corinthi dixit: [p] Neque abstuli ipsi Ibæ sacerdotium, quia nec communicavi Ephesino concilio: & sequor expositionem horum qui [q] sedis apostolicæ locum habent, & sanctissimi archiepicopi Anatolii. C

Diogenes reverendissimus episcopus Cyzici dixit: Et ego consentio [r] sanctissimis archiepiscopis.

Joannes reverendissimus episcopus Sebastiæ dixit: Simili sententia, qua [s] Dei amantissimus & sanctissimus episcopus Juvenalis, & ego decerno, omnia auctoritati imperatoris [t] nostri piissimi & [u] Christianissimi [x] permittens.

Constantinus reverendissimus episcopus Bostræ dixit; Et ego consentio his quæ interlocuti sunt patres.

Theodorus reverendissimus episcopus Damasci dixit. Et ego consentio omnibus quæ a sanctis patribus juste & sancte [y] * formata D sunt.

* statuta

Critonianus reverendissimus episcopus [z] Aphrodisiadis dixit: Et ego consentio his quæ a sanctis patribus sunt [aa] formata.

Romanus reverendissimus episcopus Myrorum Lyciæ dixit: Omnia quæ [bb] a piissimis & Christi amatoribus imperatoribus nostris * [cc] formata sunt de synodo quæ dicitur esse, cum non sit, & nos prone suscipimus.

* formantur de syn.

Ἰουβενάλιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἱεροσολύμων εἶπεν· ὃ παρίσταται περὶ τούτου τῷ εὐσεβεῖ ἡμῶν βασιλεῖ, θεσπισάτω τὸ θεοφιλὲς αὐτοῦ κράτος.

Θαλάσσιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Καισαρείας Καππαδοκίας εἶπε. τὰ αὐτὰ κἀγὼ φρονῶ τῷ θεοφιλεστάτῳ, καὶ ὁσιωτάτῳ ἐπισκόπῳ Ἰουβεναλίῳ.

Εὐσέβιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀγκύρας Γαλατίας εἶπε· * συμφωνῶ κἀγὼ τῷ ὁσιωτάτῳ ἐπισκόπῳ Ἰουβεναλίῳ περὶ ταύτης τῆς ὑποθέσεως, καὶ φρονῶ, καὶ λέγω,

* σύμφωνα

Στέφανος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἐφέσου εἶπε· κἀγὼ δοκιμάζω, τὰ παρὰ κανόνας γενόμενα ἐν τῇ Ἐφεσίων μητροπόλει, ἀνατραπῆναι, ἐκτὸς τῶν πραχθέντων κατὰ Δόμνου τοῦ τῆς Ἀντιοχέων ἐπισκόπου, διὰ τὸ δεχθῆναι τὴν χειροτονίαν τοῦ γενομένου κανονικῶς θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Μαξίμου ἀντ' αὐτοῦ ἐν τῇ Ἀντιοχέων μητροπόλει παρά τε τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος, καὶ τῆς παρούσης ἁγίας, καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου.

Πέτρος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Κορίνθου εἶπεν· οὔτε ἀφειλόμην αὐτὸν τῆς ἱερωσύνης, ἐπειδὴ μήτε ἐκοινώνησα τῇ συνόδῳ τῇ κατ' Ἔφεσον· καὶ ἕπομαι τῇ καταθέσει τῶν ἐπεχόντων τὸν τόπον τῆς Ἀποστολικῆς καθέδρας, καὶ τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀνατολίου.

Διογένης ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Κυζίκου εἶπε· συναινῶ κἀγὼ τοῖς ὁσιωτάτοις ἀρχιεπισκόποις.

Ἰωάννης ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Σεβαστείας εἶπεν· ὁμογνωμόνως τῷ θεοφιλεστάτῳ, καὶ ἁγιωτάτῳ ἐπισκόπῳ Ἰουβεναλίῳ ψηφίζομαι κἀγὼ, τῇ αὐθεντίᾳ τὸ πᾶν ἐπιδοὺς τοῦ εὐλαβεστάτου, καὶ φιλοχρίστου βασιλέως ἡμῶν.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Βόστρων εἶπε· κἀγὼ συντίθεμαι τοῖς παρὰ τῶν πατέρων λαληθεῖσι.

Θεόδωρος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Δαμασκοῦ εἶπε. κἀγὼ συναινῶ πᾶσι τοῖς παρὰ τῶν πατέρων δικαίως, καὶ ὁσίως τυπωθεῖσι.

Κριτωνιανὸς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀφροδισιάδος εἶπε. κἀγὼ συντίθεμαι τοῖς παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων τυπωθεῖσι.

Ῥωμανὸς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Μύρων τῆς Λυκίας εἶπε· πάντα τὰ παρὰ τῶν εὐσεβεστάτων, καὶ φιλοχρίστων ἡμῶν βασιλέων τυπούμενα περὶ τῆς λεγομένης συνόδου, οὐκ οὔσης δὲ, καὶ ἡμεῖς προθύμως δεχόμεθα.

Εὐνό-

BALUZII NOTÆ.

a Vox *reverendissimus* deest in omnibus antiquis libris & editionibus.
b Veteres libri, *Quod placet ex hoc piissimo.* c Corb. *Deo amicissimo*, reliqui *Christianissimo*.
d Paris. & Divion. *ejus virtus*. e *Deo amicum*. Hæc non extant in Divion. & Paris.
f Corb. *Deo amicissimus*, alii *reverentissimus*.
g Vocem *reverendissimus* neque veteres libri heic agnoscunt, neque veteres editiones.
h Divion. & Paris. *atque dico*. i Paris. *venerabilis*.
k Veteres libri & edit. *absque his*. l Corb. *Deo amicissimi*, alii *reverentissimi*.
m Veteres libri, *facti*. Et hæc quidem lectio optima est. Paulo post Paschasinus ait de Nonno, *qui pro eo paulo ante factus est*. n *Hoc*. Deest in omnibus antiquis libris & editionibus.
o Paris. *venerabilis*. Sic etiam in interlocutionibus Diogenis, Joannis, Constantini, & Theodori.
p Veteres libri: *Neque abstuli ei sacerdotium, quoniam nec*.
q Veteres libri & edit. *locum se. ap. habent*. r Divion. *his sanctiss. archiepiscopis*.
s *Dei amantissimus &*. Hæc desunt in veteribus libris & editionibus.
t *Nostri*. Deest in omnibus antiquis exemplaribus.
u Corb. & veteres edit. *Christi amici* x Veteres libri & edit. *reddens*.
y Paris. *firmata*. z Veteres libri, *Aphrodisiada*.
aa Paris. & Surius, *sunt firmata*. bb Paris. & Divion. *a venerabilibus & Christianissimis*.
cc Corb. *formanda sunt de synodo*. Veteres edit. *firmanda*. In Divionensi primo scriptum fuit *formata*, sed postea repositum est *formanda*. Parisiensis habet *firmata*.

Εὐνόμιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Νικομηδείας A εἶπεν· ὅπερ * δόξει τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ περὶ τῶν πραχθέντων ἐν Ἐφέσῳ, τοῦτο κἀμοὶ ἀρέσκει. * ἔδοξε L.

Κεκρόπιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Σεβαστουπόλεως εἶπε· σύνοδον ἐκείνην οὐκ ὀφείλομεν λέγειν.

Πάντες οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν. πάντες τὰ αὐτὰ λέγομεν.

Μηκέτι τοίνυν ἀναγνωσθέντων τῶν ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρότερον πραχθέντων, οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· τὸ παριστάμενον περὶ Ἴβα τοῦ εὐλαβεστάτου ἡ ἁγία σύνοδος διδαξάτω. * * Ῥωμαΐτι, ἐπίγνω, ἐπιγνῶμεν, ἐπέγνω.

Πασχασῖνος, καὶ Λουκήνσιος οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι, καὶ Βονιφάτιος πρεσβύτερος, ἐπέχοντες τὸν τό- B πον τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου, διὰ Πασχασίνου εἶπον· ἀναγνωσθέντων τῶν χαρτῶν, ἔγνωμεν διὰ μὲν ἀποφάσεως τῶν εὐλαβεστάτων ἐπισκόπων, Ἴβαν τὸν εὐλαβέστατον ἀνεύθυνον ἀποδεχθῆναι· ἀναγνωσθείσης γὰρ τῆς ἐπιστολῆς αὐτοῦ, ἐπέγνωμεν αὐτὸν ὑπάρχειν ὀρθόδοξον. καὶ διὰ τοῦτο δογματίζομεν, καὶ τὴν τιμὴν τῆς ἐπισκοπῆς, καὶ τὴν ἐκκλησίαν, ἀφ' ἧς ἀδίκως, καὶ ἀπὼν ἐξεβλήθη, ἀνανεωθῆναι. περὶ τοῦ ἁγιωτάτου τοίνυν ἐπισκόπου, τοῦ πρὸ βραχέος ἀντ' αὐτοῦ γεγονότος, τῆς δοκιμασίας ἐστὶ τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου τῆς Ἀντιοχέων ἐκκλησίας, τί περὶ τούτου χρὴ * τυπῶσαι. * [illegible]σθαι

Ἀνατόλιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Κων- C σταντινουπόλεως, νέας Ῥώμης, εἶπεν· ἡ τῶν δικασάντων θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων πίστις, καὶ ἀνάγνωσις πάντων τῶν παρακολουθησάντων, ἀνεύθυνον δείκνυσιν Ἴβαν τὸν εὐλαβέστατον τῶν ἐπενεχθέντων αὐτῷ κατηγορημάτων. ὅθεν πᾶσαν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀποδύομαι περὶ αὐτοῦ ὑπόνοιαν, ἐπειδὴ συντίθεται, καὶ ὑπογράφει τῷ τε νῦν δοθέντι περὶ τῆς πίστεως ὅρῳ παρὰ τῆς ἁγίας συνόδου, καὶ τῇ ἐπιστολῇ τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς Ῥωμαίων Λέοντος· καὶ ἄξιον αὐτὸν κρίνω τῆς ἐπισκοπῆς, καὶ ἔχεσθαι τῆς φροντίδος τῆς ἐν ᾗ πρότερον ἐτύγχανεν ἐκ-

Eunomius reverendissimus episcopus Nicomediæ dixit: [a] Quod placuit sancto concilio de his quæ in Epheso gesta sunt, [b] hoc & mihi placet.

Cecropius reverendissimus episcopus Sebastopolitanus dixit: Illud concilium dicere [c] non debemus.

Reverendissimi episcopi clamaverunt: Omnes hæc [d] eadem dicimus.

[e] Igitur non amplius relectis iis quæ in Epheso gesta sunt, magnificentissimi & gloriosissimi judices dixerunt: [f] Quid placet ei de Iba reverendissimo episcopo, sancta synodus [g] doceat: * * Latine legi, legimus, legit.

[h] Paschasinus & Lucentius reverendissimi episcopi, & Bonifacius presbyter, tenentes locum sedis apostolicæ [i], per Paschasinum dixerunt: Relectis chartis, agnovimus ex sententia reverendissimorum episcoporum, Ibam reverendissimum innoxium approbari. Relecta enim ejus epistola agnovimus eum esse [k] orthodoxum. Et ob hoc decernimus, [l] & honorem episcopatus, & ecclesiam, a qua injuste & absens expulsus est, ei restituendam. De sanctissimo igitur episcopo (Nonno) [m] qui pro eo paulo ante factus est, * existimationis erit venerabilis episcopi * judicii Antiochenæ ecclesiæ, quid oporteat de eo * formari. * statui

Anatolius reverendissimus archiepiscopus Constantinopolis [n] novæ Romæ dixit: [o] Dei amantissimorum episcoporum qui causam judicaverunt, fides, ac lectio omnium horum quæ sunt subsecuta, demonstrant [p] innoxium Ibam reverendissimum * [q] ab accusationibus, quæ illatæ sunt in eum. Unde omnem in præsenti de eo suspicionem abjicio, quoniam [r] consentit & [s] subscribit ei quæ nunc de fide sententia data est a sancto concilio, & epistolæ sanctissimi archiepiscopi Romæ Leonis; & dignum eum judico episcopatu, [t] & habere curam ejus ecclesiæ, in qua pridem existebat. De Nonno autem reverendissimo epi- * a criminibus, quæ illata.

BALUZII NOTÆ.

a Veteres libri et edit *Quod placet*. b Divion. *hæc & mihi placent*.

c Veteres editiones addunt: *quia nec apostolica auctoritate conditum est, neque rite peractum*. Viderunt editores Romani quanta absurda hinc sequerentur; & quia hæc non extabant in Græco, ea sustulerunt. Extant tamen in codice 1864. bibliothecæ Colbertinæ de quo mox dicemus.

d *Eadem*. Deest in codice Corb. & apud Crabbum.

e Veteres libri: *Jam igitur non relectis quæ*.

f Veteres libri & edit. *Quod placet*. g Parif. & Divion. *manifestet*.

h Hæc interlocutio cum duabus sequentibus refertur in primo constituto Vigilii, iisdem fere verbis quibus descripta est in antiquis editionibus. Scrupulum autem hæc mihi movent ne forte a Baronio in hunc locum translata sit versio vulgata. Nam paulo post idem Vigilius referens verba Paschasini, Anatholii, & Maximi, non utitur iisdem verbis quæ supra referuntur. Probabile autem non est eum in eadem pagina voluisse diversas eorundem verborum interpretationes referre.

i Postea additur in antiquis editionibus & in eodem constituto: *quia missi apostolici semper in synodis prius loqui & confirmare soliti sunt*. Hæc vero non extant in vetustis codicibus Latinis synodi Chalcedonensis, neque in textu Græco. Vidit hanc difficultatem curator editionis Venetæ, qui propterea ita scripsit in margine: *Forte tamen hæc verba ex margine in textum irrepserunt, licet verissima sint*. Quæ conjectura sic arrisit editoribus Romanis ut hanc additionem tollerent. Habetur tamen in codice 1864. bibliothecæ Colbertinæ, in quo continentur antiquissima excerpta ex gestis Concilii Chalcedonensis.

k Parif. & ultimum constitutum Vigilii, *catholicum*.

l Veteres edit. *et honorem episcopatus restituendum & Ecclesiam a qua injuste & absens expulsus est reparandam*. Parif. *& honore episcopatus & Ecclesia qua injuste & absens expulsus est renovandum*. Corb. & Divion. *honore episcopatus & Ecclesia qua &c. renovandum*.

m Veteres libri: *qui ante modicum pro eo factus est, tractandum est a reverentissimo* (Parif. addit, *viro*) *Episcopo Antiochena*. n *Novæ*. Deest in omnibus codicibus antiquis.

o Veteres editiones: *Deo amantiss. Episcoporum & judicum fides*. Codex Corb. *Deo amicissimor. Ep. & judicum fides*. Parif. & Divion. & ultimum constitutum Vigilii: *Reverentissimorum Ep. & jud. fides*. Facundus lib. 5. cap. 3. *Judicantium reverentissimorum sententia innoxium demonstrans Ibam*.

p Parif. & Divion. *innocentem*. q Codex Parisiensis, Facundus, & Vigilius in primo constituto & in ultimo: *ab his quæ in eum accusatores intulerant*.

r Parif. *& consentit*. Divion. *& consensit*. s Parif. *subscripsit*.

t Codex Corb. & Facund. *& habere curam in qua pridem existebat Ecclesia*. Ita etiam in Divion. & Parif. & in antiquis editionibus, nisi quod illic scriptum est *Ecclesiæ*.

episcopo [a] formam dabit Maximus reverendissimus [b] Antiochenus episcopus.

Maximus reverendissimus episcopus Antiochenus dixit: [c] Ex iis quæ modo relecta sunt, manifestum est, quia ab omnibus ei illatis reverendissimus Ibas innocens est repertus, & ex [d] relecto quoque rescripto epistolæ, quæ prolata est ab eo qui adversarius ejus existit, [e] orthodoxa ejus declarata est dictatio. Unde & ego decerno, eum & episcopatus recipere dignitatem, & civitatem propriam, sicut visum est & [f] sanctissimis archiepiscopis, [g] qui locum sanctissimi archiepiscopi Leonis retinent, & qui regiæ civitatis est, sanctissimo archiepiscopo Anatolio: [h] Nonno nimirum Dei amantissimo episcopo, qui pro eo factus est, [i] manente in eadem episcopatus dignitate, [k] quo ad simul cum Dei amantissimis episcopis [l] ejusdem diœcesis meæ [m] de * illius ordinatione deliberem.

* ipso deliberem

Juvenalis reverendissimus [n] Hierosolymorum episcopus dixit: [o] Qui convertuntur, hos scriptura divina suscipi jubet. [p] Quapropter & eos qui ab hæreticis revertuntur, [q] suscipimus. Unde * [r] pervideo reverendissimum Ibam [s] impetrare clementiam, quia & senex est, [t] ut habeat episcopatus gradum, [u] orthodoxus existens.

* equum esse censeo, ut reverendissimus Ibas clementiam impetret, quia

Thalassius reverendissimus episcopus Cæsareæ Cappadociæ dixit: [x] Cum reverendissimi episcopi Photius & Eustathius causam Ibæ inquisierint, & eum non condemnaverint; horum sententiæ inhærens, volo permanere eum in sacerdotio, sicut & sanctissimis præsulibus visum est, [y] maxime quia in gestis promisit, [z] se anathematizaturum illa, quæ accusatores adversus eum deposuerant ex scripto.

Eusebius episcopus Ancyræ [aa] Galatiæ dixit: Lectio sententiæ quæ in Tyro prolata est a sanctissimis episcopis Photio & Eustathio, docuit quia reverendissimus Ibas in illo judicio [bb] anathematizavit Nestorium & ejus impia dogmata, [cc] & consensit rectis dogmatibus. Quapropter & [dd] præfati re-

A ...κλησίας. περὶ δὲ Νόννου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου τούτου δόσει ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος τῆς Ἀντιοχέων Μάξιμος.

Μάξιμος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος τῆς Ἀντιοχέων πόλεως εἶπεν· ἀπὸ τῶν ἀρτίως ἀναγνωσθέντων δῆλον κατέστη, ὡς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἴβας ἀθῷός ἐστι πάντων τῶν ἐπενεχθέντων αὐτῷ· καὶ ἐκ τοῦ ἀναγνωσθέντος δὲ ἀντιγράφου τῆς ἐπιστολῆς, τοῦ προκομισθέντος παρὰ τοῦ ἀντιδίκου αὐτοῦ, ὀρθόδοξος ὤφθη αὐτοῦ ἡ ὑπαγόρευσις· ὅθεν κἀγὼ ψηφίζομαι, ἀπολαβεῖν αὐτὸν ταύτην ἀξίαν τῆς ἐπισκοπῆς, καὶ τὴν οἰκείαν πόλιν, καθὼς καὶ τοῖς ἁγιωτάτοις ἀρχιεπισκόποις συνέδοξε, τοῖς ἐπέχουσι τὸν τόπον τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος, καὶ τῷ τῆς βασι-

B λευούσης ὁσιωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ Ἀνατολίῳ· δηλαδὴ τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Νόννου, τοῦ ἀντ᾽ αὐτοῦ γενομένου, μένοντος ἐν τῇ αὐτῇ ἀξίᾳ τῆς ἐπισκοπῆς, ἐπὶ τῷ περὶ αὐτοῦ δοκιμάσαι με μετὰ τῶν τῆς διοικήσεως θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων.

Ἰουβενάλιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἱεροσολύμων εἶπεν· τοὺς ἐπιστρέφοντας ἡ θεία γραφὴ κελεύει δέχεσθαι. διὸ καὶ τοὺς ἀπὸ αἱρετικῶν δεχόμεθα· ὅθεν συνορῶ, τὸν εὐλαβέστατον Ἴβαν φιλανθρωπίας τυχεῖν, τῷ καὶ γέροντα εἶναι, ἐπὶ τῷ ἔχεσθαι αὐτὸν τοῦ ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος, ὀρθόδοξον ὄντα.

C Θαλάσσιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Καισαρείας Καππαδοκίας εἶπε· τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων Φωτίου, καὶ Εὐσταθίου δοκιμασάντων τὰ κατὰ τὸν εὐλαβέστατον Ἴβαν, καὶ μὴ κατακρινάντων αὐτὸν, τῇ αὐτῶν ὑπολήψει τιθέμενος κἀγὼ, βούλομαι αὐτὸν ἔχεσθαι τῆς ἱερωσύνης κατὰ τὸ δόξαν τοῖς ἁγιωτάτοις προέδροις, διὰ τὸ μάλιστα ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν ὑποσχέσθαι αὐτὸν ἀναθεματίσαι ἐκεῖνα, ἅπερ οἱ κατήγοροι κατ᾽ αὐτοῦ ἐγγράφως κατέθεντο.

Εὐσέβιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀγκύρας Γαλατίας εἶπεν· ἡ ἀνάγνωσις τοῦ ὅρου τοῦ ἐκφωνηθέντος ἐν Τύρῳ παρὰ τῶν ἁγιωτάτων ἐπισκόπων Φωτίου, καὶ Εὐσταθίου, ἐδίδαξεν, ὡς ὁ εὐλαβέστατος

D Ἴβας ἐν ἐκείνῳ τῷ κριτηρίῳ ἀνεθεμάτισε Νεστόριον, καὶ τὰ ἀσεβῆ αὐτοῦ δόγματα, καὶ τοῖς ὀρθοῖς συνέθετο

BALUZII NOTÆ.

a Facundus addit, *qui factus est pro eo.* b Parif. *Antiochenæ civitatis dixit.*

c Legendum *Ex his quæ modo relecta.* Mendum est typographicum editionis Labbeanæ.

d Corb. & Surius, *relecto vero rescripto.* Parif. *ex lecto scripto.* Divion. *ex relecto rescripto.*

e Corb. & Divion & veteres edit. *orthodoxa est ejus declarata dictatio.* Parif. & Vigilius in primo constituto, *catholica est ejus declarata dictatio.* f Divion. *sanctissimo Archiepiscopo.*

g Melius veteres libri & edit *& qui locum.*

h Veteres edit. *De reverendissimo autem Nonno.* Corb. *Reverentissimo quippe Nonno.* Parif. & Divion. *Reverentissimum quippe Nonnum Episcopum.*

i Divion. et Parif. *manentem in episcopatus propria dignitate.*

k Corb. *ut cum Deo amicissimis.* Parif. & Divion. *ut cum sanctissimis.* Veteres edit. *manifestum est æstimatorum me esse cum Deo amantissimis Episcopis.*

l *Ejusdem diœcesis.* Deest in Parisiensi. m Veteres libri, *de ejus.* Veteres edit. *& de ejus ordinatione deliberare.* n Veteres libri. *Hierosolymitanus.*

o In primo constituto Vigilii: *Qui convertitur, scriptura divina.* Sed puto hunc locum esse mendosum, reponendamque illic esse vulgatam editionem. Nam et codex Parisiensis ita habet, et ipse Vigilius in ultimo constituto.

p Parif. et duo constituta Vigilii: *Quapropter & ab hæreticis revertentes.* Divion. *Quapropter & qui ab hæreticis.*

q Corb. et Parif. *suscepimus.* r Parif. *provideo.* Vigilius utrobique, *provideo.*

s Codex Corb. et Surius, *impetrasse.* Divion. et Parif. et duo constituta, *mereri.*

t Veteres libri, *& ut habeat.* Sic etiam in ultimo Vigilii constituto.

u Idem constitutum, *orthodoxum existentem.* Divion. *existentem catholicum.* Parif. *esse catholicum.* Sic etiam in ultimo constituto. x Veteres libri et editiones: *Reverentissimis Episcopis Photio & Eustathio comprobantibus Ibæ negotium & non adjudicantibus eum, horum opinione suasus & ego volo permanere eum in sacerdotio.* Sic etiam in ultimo constituto Vigilii.

y Iidem libri, *quia maxime.* Sic etiam in ultimo constituto.

z Veteres libri et edit. *ut anathematizaret illa.* Sic etiam in ultimo constituto Vigilii.

aa *Galatiæ.* Deest in omnibus antiquis libris et editionibus. bb Corb. *anathematizavit.*

cc Veteres libri, *& rectis consensit.* dd Parif. et Divion. *prædicti.*

θέντα δόγματα. διὸ καὶ οἱ προειρημένοι εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι τὴν πληροφορίαν ταύτην δεξάμενοι, τὸ δεῖν ἔχειν αὐτὸν τὴν ἐπισκοπὴν ἐδικαίωσαν· καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος τοίνυν τὸν αὐτὸν θεοφιλέστατον Ἴβαν ἀναθεματίζοντα Νεστόριον, καὶ τὰ ἀσεβῆ αὐτοῦ δόγματα, ἔχεσθαι βούλομαι τῆς ἀρχιερωσύνης.

Στέφανος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἐφέσου εἶπε· τὸν εὐλαβέστατον Ἴβαν ἀναθεματίζοντα Νεστόριον, καὶ Εὐτυχέα, καὶ τὰ ἀσεβῆ αὐτῶν δόγματα, κἀγὼ ψηφίζομαι, καθὼς καὶ οἱ ἅγιοι πατέρες, εἶναι ἐν τῇ τάξει τῆς ἐπισκοπῆς.

Διογένης ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Κυζίκου εἶπε· τὸν ὅρον τὸν ἐξενεχθέντα παρὰ τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων Φωτίου, καὶ Εὐσταθίου περὶ τοῦ θεοφιλεστάτου Ἴβα, κρατεῖν ἐδικαίωσα, καὶ μάλιστα καὶ τοὺς κατηγόρους τοὺς ἐγκειμένους συναινέσαι διὰ τῆς οἰκείας ὑπογραφῆς τῷ αὐτῷ ἐκτεθέντι ὅρῳ, καὶ νῦν ἀναγνωσθέντι ἐπὶ τῆς ἁγίας ταύτης, καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Βόστρων εἶπε· συντίθεμαι κἀγὼ τοῖς καλῶς δόξασι τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ περὶ Ἴβα τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου.

Θεόδωρος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Δαμασκοῦ εἶπε· τοῖς ἀκολούθως, καὶ κανονικῶς παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων ὁρισθεῖσιν ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ θεοφιλεστάτου Ἴβα, κἀγὼ συντίθεμαι.

Μελίτιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Λαρίσσης, ἐπέχων τὸν τόπον Δόμνου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Ἀπαμείας Συρίας, εἶπε· συντίθεμαι κἀγὼ τοῖς ὁρισθεῖσι καλῶς παρὰ τῶν ἁγίων, καὶ ὁσίων πατέρων περὶ τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Ἴβα.

Ῥωμανὸς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Μύρων τῆς Λυκίας εἶπεν· ὡς ἡ τῶν ἀναγνωσθέντων ἔπεισεν ἡμᾶς πίστις, ἐγκρίνω κἀγὼ, τὸν εὐλαβέστατον ἐπίσκοπον Ἴβαν * ἔχειν τὴν ἱερωσύνην, καθὼς καὶ οἱ ἁγιώτατοι ἀρχιεπίσκοποι ἐψηφίσαντο· δηλονότι ἀναθεματίζοντα Νεστόριον, καὶ Εὐτυχέα, καὶ τὰ ἀσεβῆ αὐτῶν φρονήματα.

(margin: * [illegible]θαι τῆς [illegible]σύνης,)

Εὐνόμιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Νικομηδείας, ...

A verendissimi episcopi hanc satisfactionem recipientes, [a] eum episcopatum retinere debere censuerunt. Et in præsenti igitur eumdem [b] religiosissimum Ibam anathematizantem Nestorium & ejus impia dogmata, [c] permanere in sacerdotio volo.

Stephanus reverendissimus episcopus Ephesi dixit: Reverendissimum Ibam anathematizantem Nestorium & Eutychem, & eorum impia dogmata, & ego decerno, sicut & sancti patres, [d] in ordine episcopatus existere.

Diogenes [e] reverendissimus episcopus Cyzici dixit: Sententiam quæ prolata est a sanB ctissimis episcopis Photio & Eustathio de [f] reverendissimo [g] episcopo Iba, [h] tenere oportere judico, [i] maxime quia & ejus accusatores [*] [k] ibi positi, subscriptione propria expositæ illi definitioni consentiunt, quæ nunc relecta est [l] in sancto hoc & universali concilio. (margin: * qui urgebant,)

Constantinus reverendissimus episcopus [m] Bostrorum dixit: Et ego consentio iis quæ bene visa sunt sancto concilio de Iba [n] Dei amantissimo episcopo.

[o] Theodorus reverendissimus episcopus Damasci dixit: His quæ [p] consequenter & canonicæ a sanctis patribus definita sunt super [q] persona [r] religiosissimi Ibæ, & ego conC sentio.

[f] Meletius reverendissimus episcopus Larissæ, [t] tenens locum Domni reverendissimi episcopi [u] Apameæ Syriæ dixit: Et ego consentio iis quæ bene definita sunt a [x] sanctissimis patribus de reverendissimo episcopo Iba.

Romanus reverendissimus episcopus Myrorum Lyciæ dixit: Sicut relectorum nobis fides suasit, & ego decerno eumdem reverendissimum episcopum Ibam [y] permanere in sacerdotio, sicuti est & a sanctissimis patribus & archiepiscopis definitum: utique eo anathematizante Nestorium & Eutychem, & ea quæ impie sapuerunt.

D Eunomius [z] reverendissimus episcopus Nicomediæ (dixit: Jam quidem [aa] ex iis quæ relecta sunt, innoxius approbatus est [bb] reverendissimus Ibas. In quibus etenim dicendo male, culpare visus est beatissimum Cyrillum, in postremis recte confessus, [cc] illa, in quibus culpaverat, refutavit. Unde & ego anathematizantem eum Nestorium & Eutychem, & impia eorum dogmata, & consentien-

---

BALUZII NOTÆ

a Veteres libri et edit. *ut oporteret eum habere episcopatum comprobaverunt.*
b Parif. et Divion. *sanctissimum.* c Parif. *habere in sacerdotium volo.* Divion. *habere in sacerdotio volo*; et in margine, *al. & ejus impia dogmata, permanere in sacerdotio volo.*
d Parif. et Divion *in honore episcopatus.* e Codex Divion. non habet vocem *reverentissimus.*
f Corb. *de Deo amicissimo.* g *Episcopo.* Deest in Parisiensi.
h Corb. Divion. *tenere judico*, veteres edit. *teneri judico*, codex Parif. *obtinere decerno.*
i Veteres libri, *quia maxime.* k Corb. *impositi*, veteres edit. *ibi impositi.*
l Parif. *in sancto & universali.* m Veteres libri & edit. *Bostra.*
n Corb. *Deo amicissimo*, alii *sanctissimo.* o Parif. *Theoderitus.*
p Parif. *subsequenter.* Sic etiam primo scriptum fuit in Divionensi, sed postea emendatum est.
q Parif. & Divion. *personam.* r Corb. *Iba Deo amicissimi.* Parif. *Iba sanctissimi*, Divion. *Iba sanctissimi Episcopi.* f Veteres libri non habent vocem *reverendissimus.*
t Veteres libri & edit. *habens locum.*
u Veteres libri *Apamia* tantum. x Iidem libri, *sancti.*
y Parif. *habere in sacerdotio*, Divion. *habere in sacerdotium.*
z Hanc vocem neque veteres libri habent, neque veteres editiones. Vigilius Papa, qui hunc locum refert in primo & ultimo constituto, ab ea quoque describenda abstinet.
aa Veteres libri, *ex his quæ relecta.* bb Parif. & Divion. & Vigilius in ultimo constituto, *venerabilis Ibas.* Hinc ergo fortassis emendandum primum, ubi scriptum est *beatus.*
cc Parif. & Vigilius in utroque constituto, *illa quæ culpaverat.*

tientem iis quæ a sanctissimo episcopo Leone scripta sunt, [a] & huic universali concilio, dignum esse episcopatu decerno.) A

[b] Joannes reverendissimus episcopus Sebastiæ, & Seleucus reverendissimus (episcopus) Amasiæ, & Constantinus reverendissimus episcopus Melitenus, & Patricius reverendissimus episcopus Tyanorum, & Petrus reverendissimus episcopus Gangrorum, & [c] Atarbius reverendissimus episcopus Trapezuntis, habens locum reverendissimi episcopi * Dorothei Neocæsareæ, dixerunt: Definitio reverendissimorum episcoporum Photii & Eustathii demonstrat innoxium reverendissimum [d] episcopum Ibam: similiter autem [e] & Ibæ abnegatio [f] facit nos ad eum recipiendum proniores. B Amica etenim semper est domino Christo clementia. Unde secundum [g] judicium sacrorum præsulum & totius sancti concilii, justum [h] decernimus & nos, eum recipere gradum episcopatus, [i] quippe cum anathematizet Nestorium & Eutychem, & impia eorum dogmata, & per omnia huic sanctæ synodo consentiat.

* Theodori

[k] Francion reverendissimus episcopus Philippopolitanus, & Basilius episcopus Trajanopolitanus, dixerunt: Qui in judicio neque præsens fuit, [l] sed neque advocatus est, [m] eum nullo modo lædi per sententiam, quæ adversus eum prolata est, judicamus. C

Nunechius reverendissimus episcopus Laodiceæ Phrygiæ dixit: [n] Consentio iis quæ definita sunt a sanctis patribus [o] de Iba reverendissimo [p] episcopo.

[q] Florentius reverendissimus episcopus Sardium Lydiæ dixit: [r] Et ego * eadem colloquor iis [s] quæ jam dicta sunt de Iba reverendissimo episcopo.

* assentior illis

Eusebius reverendissimus episcopus Dorylæi dixit: * Tantis patribus [t] sanctis episcopatum reverendissimo Ibæ reddentibus & ego consentio.

* Tam mal-is

Omnes reverendissimi episcopi clamaverunt: Omnes eadem dicimus: [u] Nestorium modo anathematizet, Eutychem ([x] & ejus D dogmata) modo anathematizet.

Ibas reverendissimus episcopus dixit: Et jam in scripto anathematizavi Nestorium, [y] ejusque dogma, & nunc anathematizo [z] eum decies millies. Quod enim semel * cum

* ex animo

. . . .

. . . .

. . καὶ Ἰωάννης ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Σεβαστείας, καὶ Σέλευκος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀμασείας, καὶ Κωνσταντῖνος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Μελιτηνῆς, καὶ Πατρίκιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Τυάνων, καὶ Πέτρος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Γαγγρῶν, καὶ Ἀτάρβιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Τραπεζοῦντος, ἐπέχων καὶ τὸν τόπον τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Θεοδώρου Νεοκαισαρείας, εἶπον· ὁ ὅρος τῶν εὐλαβεστάτων ἐπισκόπων Φωτίου, καὶ Εὐσταθίου ἀνεύθυνον ἔδειξε τὸν εὐλαβέστατον ἐπίσκοπον Ἴβαν· ὁμοίως δὲ καὶ ἡ αὐτοῦ ἄρνησις προθυμοτέρους ἡμᾶς περὶ τὸ δέξασθαι αὐτὸν καθίστησι· φίλον γὰρ ἀεὶ τῷ δεσπότῃ Χριστῷ τὸ φιλάνθρωπον. ὅθεν κατὰ τὴν κρίσιν τῶν ὁσιωτάτων προέδρων, καὶ πάσης τῆς ἁγίας συνόδου, δίκαιον κρίνομεν αὐτὸν καὶ ἡμεῖς ἀπολαβεῖν τὸν βαθμὸν τῆς ἐπισκοπῆς, ἀναθεματίζοντα αὐτὸν, δηλονότι Νεστόριον, καὶ Εὐτυχέα, καὶ τὰ ἀσεβῆ αὐτῶν δόγματα, καὶ συντιθέμενον κατὰ πάντα τῇ ἁγίᾳ ταύτῃ συνόδῳ.

Φραγκίων ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Φιλιππουπόλεως, καὶ Βασίλειος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Τραϊανουπόλεως, εἶπον· τὸν ἐν τῇ κρίσει μὴ παρόντα, ἀλλὰ μήτε προσκληθέντα, κατὰ μηδένα τρόπον βλάπτεσθαι ὑπὸ τῆς ἐξενεχθείσης κατ' αὐτοῦ ψήφου δοκιμάζομεν.

Νουνέχιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Λαοδικείας Φρυγίας εἶπε· συναινῶ τοῖς ὁρισθεῖσι παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων ἐπὶ Ἴβᾳ τῷ εὐλαβεστάτῳ ἐπισκόπῳ.

Φλωρέντιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Σάρδεων Λυδίας εἶπε· σύμφημι κἀγὼ τὰ ἴσα τοῖς προλεχθεῖσιν ἐπὶ Ἴβᾳ τῷ εὐλαβεστάτῳ ἐπισκόπῳ.

Εὐσέβιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Δορυλαίου εἶπε. τοσούτων ὁσίων πατέρων ἀποδεδωκότων Ἴβᾳ τῷ εὐλαβεστάτῳ τὴν ἐπισκοπὴν, κἀγὼ συναινῶ.

Πάντες οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· πάντες τὰ αὐτὰ λέγομεν. Νεστόριον, καὶ Εὐτυχέα ἄρτι ἀναθεματίσῃ.

Ἴβας ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος εἶπε· καὶ ἤδη ἐγγράφως ἀνεθεμάτισα Νεστόριον, καὶ τὸ δόγμα αὐτοῦ, καὶ νῦν ἀναθεματίζω αὐτὸν μυριάκις. τὸ γὰρ ἅπαξ μετὰ πληροφορίας γενόμενον, κἂν μυριάκις γίν-

RALUZII NOTÆ.

a Corb. *& huic universali synodo*. Divion. *& hac univ. synodo*. Parif. *& hanc universali synodo*. Ultimum Vigilii constitutum, *& in hac univ. synodo*, Primum, *& hac univ. synodo*.

b In codice Corb. & in Parif. & in antiquis editionibus legitur, *Joannes Episcopus Sebastiæ & Seleucus Episcopus Amasiæ & Constantinus Episcopus Melitinus & Patricius Episcopus Tyanorum & Petrus Episcopus Gangrorum & Atarbius Episcopus Trapezuntis habens & locum reverendissimi Episcopi Dorothei*. Divion. ut ceteri usque ad *Petrus venerabilis Episcopus Gangrorum & Atarbius venerabilis Episcopus Trapezuntis habens locum &c.*

c Parif. *Artanus*. Hæc sane lectio bona non est. Eam tamen describimus, quia eam retinuit Papa Vigilius in ultimo suo constituto. Unde concludi certo potest eum codice quodam usum esse qui huic Parisiensi similis erat.

d Vox *Episcopum* non extat in libris nostris.

e Melius veteres libri, *& ejus abnegatio*.

f Parif. & ultimum constitutum Vigilii, *facit nos in eo quod receperit proniores*. Sic etiam Divionensis, si certa quædam menda tollantur.

g Parif. & Divion. *sententiam*.

h Iidem libri, *decernimus eum & nos*.

i *Quippe cum anathematizet &c.* Hæc addita sunt a Romanis. Non habentur enim in antiquis editionibus, neque in libris nostris.

k Divion. *Francion venerabilis*. Parif. & Corb. *Francion Episcopus*

l *sed*. Deest in Parisiensi & Divionensi.

m Divion. *nullo modo lædi eum per prolatam adversus eum sententiam adprobamus*.

n Divion. *Consentimus his quæ*. Corb. *Condefinimus ea quæ*. Veteres edit. *Condefinivimus ea quæ*.

o Parif. & Divion. *de Iba sanctissimo*.

p *Episcopo*. Hanc vocem veteres libri non habent.

q Veteres libri & editiones: *Florentius Episcopus Sardorum*.

r Parif. *Et ego conloquor his*. Divion. *Et ego ad ea quæ consentio*.

s Veteres libri & edit. *quæ præfata*.

t Parif. & Divion. *sanctissimis*.

u Divion. *Nestorium modo anathematizet. Dogmata ipsius modo anathematizet. Eutichen & ejus dogmata modo anathematizet*.

x Veteres libri & edit. & primum constitutum Vigilii, *& ejus dogma*

y Parif. & Divion. *ejusque dogmata*

z *Eum*. Deest in omnibus antiquis exemplaribus

γῆσαντα, ὁ λοιπόν. καὶ ἀνάθεμα, καὶ αὐτῷ Νεστορίῳ, καὶ Εὐτυχεῖ, καὶ τῷ λέγοντι μίαν φύσιν. καὶ πάντα δὲ τὸν μὴ φρονοῦντα ὡς φρονεῖ ἡ ἁγία σύνοδος αὕτη, ἀναθεματίζω.

Οἱ μεγαλοπρεπέστατοι ἄρχοντες εἶπον· τὰ δεδογματισμένα παρὰ τῆς ἁγίας συνόδου περὶ Ἴβα τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου, τὴν ἰδίαν ἰσχὺν ἕξει, ᵃ

ᵃ [illegible]

A satisfactione sit, si sint decies millies, non contristat. Anathema & ipsi Nestorio & Eutychi, & unam dicenti naturam. Et omnem eum qui non sapit sicut hæc sancta synodus anathematizo.

Magnificentissimi & gloriosissimi judices dixerunt: Quæ judicata sunt ᵃ a sancto concilio de Iba reverendissimo episcopo, propriam ᵇ vim retinebunt. ᵃ

ᵃ Latine, legi, legimus, lego.

In codice Bobiertano: Constantinopoli 5. Kalend. Aprilis Ind. 13. feria 5. In Acumetensium codice post hanc subsequitur, & de beato Theodoreto. In alio codice Græco &c. Deo gratias. Explicit actio X. incipit XI.

In codice eodem Boh. sequens de Domno actio collocatur supra initio 7. actionis, ut monuimus supra. *In editione vero Crabbi subjungitur eidem actioni septimæ hæc præfatio ad lectorem monitione.* Quæ inventa est in codice patrum Julia membranaceo transcripta ex codice vetusto chartaceo, & dicitur ipsa fuisse Proculi & Albini Germanorum scholasticorum.

In eadem editione Crabbi subjiciuntur actioni X. hæc verba: Constantinopoli VI. Kalendas Aprilis indictione XIII. feria sexta, *quæ bellenus molestiam plurimam creavere lectoribus, ideoque a Romana aliisque editionibus expuncta*, quæ nos Rustico S. R. E. diacono ope codicis Bobieriani vindicavimus.

Actio de Domno Antiocheno.

(a) CONsulatu domini Marciani perpetui Augusti, & qui ᶜ fuerit nuntiatus, sexto Kalendarum Novembrium, Chalcedone secundum præceptum ᵈ divinissimi & clementissimi domini nostri ᵉ imperatoris, convenientibus in sancta ecclesia sanctæ martyris Euphemiæ, magnificentissimo & gloriosissimo magistro ᶠ militum & exconsule ordinario & patricio Anatolio, & magnificentissimo & gloriosissimo præfecto sacri consistorii Palladio, & magnificentissimo & gloriosissimo sacrorum officiorum magistro Vincomalo: convenientibus etiam Paschasino & Lucentio ᵍ reverendissimis episcopis, & Bonifacio reverendissimo presbytero, vicariis sanctissimi archiepiscopi senioris Romæ Leonis, & ʰ Anatolio reverendissimo archiepiscopo ⁱ maximi nominis Constantinopolis, & ᵏ Maximo reverendissimo archiepiscopo Antiochiæ Syriæ, & Juvenale reverendissimo episcopo Hierosolymitano, & cetera sancta synodo, quæ ex sanctione divinissimi & clementissimi domini nostri ˡ Marciani imperatoris in ᵐ Chalcedonensi civitate congregata est, quorum nomina infra ⁿ sunt scripta. Et residentibus universis ante cancellos sancti altaris, Maximus reverendissimus episcopus Antiochiæ dixit: Deprecor magnificentissimos & gloriosissimos judices, & sanctam hanc

B & universalem synodum, ᵒ ut humanitatem exercere in Domnum, qui fuit Antiochiæ episcopus, ᵖ dignemini & statuere ei certos sumptus de ecclesia quæ sub me est.

Paschasinus & Lucentius ᵠ reverendissimi episcopi, & Bonifacius presbyter, vicarii sedis apostolicæ, per Paschasinum ʳ reverendissimum episcopum dixerunt: Sanctus & beatissimus papa, qui episcopatum sancti ac venerabilis Maximi episcopi Antiochenæ ecclesiæ confirmavit, justo satis judicio ejus meritum approbasse videtur; si quidem memoratus ſ reverendissimus episcopus ᵗ Maximus suo arbitrio Domno ᵘ voluerit esse consultum, ut sumptus ei de sua ecclesia, miserationis intuitu, prout C æstimaverit, largiatur; ut contentus alimoniis, quiescat in posterum. ˣ Quæ confessio Græce per Beronicianum virum devotissimum, secretarium sacri consistorii, ᵃ ʸ translata est, ᶻ Anatolius reverendissimus episcopus Constantinopolitanus dixit: Laudo & ego ᵃᵃ condolentiam beatissimi episcopi Antiochiæ Maximi, in quibus spontanea voluntate ipse tales ᵇᵇ precatorias obtulit, ut sumptus præstaret Domno, qui fuit episcopus ecclesiæ sanctæ quæ sub eo est, ᶜᶜ præter hoc prædicto nihil requirente.

ᵃ tradux

Juvenalis episcopus Hierosolymitanus dixit: Amplector & ego consilium sancti episcopi Antiochiæ Maximi. Universa sancta synodus vo-

BALUZII NOTÆ.

a Parif. & Divion. *a sancto & venerando.*
b Veteres libri & edit. *fortitudinem.*
c Istud leve est. Tamen libri nostri & codex 1319. bibliothecæ Vaticanæ & editiones legunt, *nuntiatus fuerit.* Alii Vaticani habent editionem vulgatam.
d Veteres libri, *divi clementissimi domini*, Ita etiam Vaticani.
e *Imperatoris.* Deest in antiquis codicibus, etiam Vaticanis.
f Veteres libri: *militum, exconf. & patricio Anatolio.* Sic etiam in Vaticano vetustissimo mille annorum.
g Veteres libri & editiones, *viris reverentissimis.* Et mox, *viro reverentissimo Presbytero.* Verum vetustissimus ille Vaticanus non habet vocem *viro.*
h Veteres libri, *Anatolio viro reverentissimo.*
i Iidem libri, *magnissimi.* Sic etiam Vaticani.
k Iidem, *Maximo viro reverentissimo.* Et mox, *Juvenale viro reverentissimo.*
l *Marciani Imperatoris.* Hæc non extant in antiquis exemplaribus.
m Hanc lectionem habet vetus codex Vaticanus. Reliqui *Chalcedonensium.*
n Legendum, *scripta sunt.*
o Vox *ut* deest in codice Corb. tribus Vaticanis, & in antiquis editionibus. Pro ea vero Divionensis habet &. Sic etiam vetus Vaticanus.
p *Dignemini*, Deerat hæc vox in codice Divionensi, cui addita est supra lineam. Deest autem in veteri Vaticano.
q Veteres libri & editiones, *viri reverentissimi Episcopi.*
r Iidem libri veteres, *virum venerabilem.*
ſ Vaticani & Divion. *vir reverentissimus Maximus.*
t *Maximus.* Deest in Corbeiensi & in uno Vaticano.
u Veteres libri, *voluit.*
x. Ante emendationem ita scriptum erat in codice Divionensi. *Quæ confessione Græce &c. translata, Anatolius.* Et hæc lectio videtur melior. Illam autem exhibet vetus ille codex Vaticanus.
y Miror audaciam editorum Romanorum, qui in margine admonuerunt legendum heic esse *tradita.* Quod falsum est, & repugnat omnibus antiquis codicibus & editionibus & mori gestorum synodalium.
z Omnes libri veteres: *Anatolius vir reverentissimus.*
aa Vaticanus vetus & Divion. *compassionem.*
bb Iidem codices, *preces.*
cc Id est, ita ut Domnus his contentus, quiescat in posterum, ut paulo ante ait Paschasinus.

(a) Actio ista in Cassinen. non legitur. Videnda tum a fune de hac ipsa re ea quæ in fine hujus Concilii Baluzius affert ex Vaticanis codicibus eruta, & opera Card. Casanatensis ad se transmissa

a vociferata est: b Laudabiles merito sunt benevolentiæ archiepiscopi. Omnes cogitatum ejus c laudamus. Hic decet ejus existimationem humanus cogitatus pontificis. Magnificentissimi judices dixerunt: Amplectente sancta synodo A arbitrium Maximi viri religiosi episcopi Antiochenſium quod de Domno probavit, & nos d eidem consentimus, ejus e arbitrio derelinquentes quæ sunt de Domni honorificentia. Et alia manu edantur. * κατα

f ACTIO UNDECIMA Chalcedonensis concilii. B

i Consulatu domini nostri Marciani perpetui Augusti, & qui fuerit nuntiatus, quarto Kalendarum Novembris, g Chalcedone secundum jussionem h divinissimi & piissimi domini nostri imperatoris, convenientibus in sanctissima ecclesia sanctæ martyris Euphemiæ, i magnificentissimo & gloriosissimo magistro militum & exconsule & patricio Anatolio, & magnificentissimo & gloriosissimo præfecto sacrorum prætoriorum Palladio, & magnificentissimo & gloriosissimo magistro sacrorum officiorum Vincomalo: convenientibus etiam Paschasino & C Lucentio reverendissimis episcopis, & Bonifacio reverendissimo presbytero, tenentibus locum sanctissimi & beatissimi episcopi Romæ Leonis, & Anatolio reverendissimo episcopo magni nominis Constantinopolis, novæ Romæ, & Maximo reverendissimo episcopo Antiochiæ Syriæ, & Quintillo reverendissimo episcopo Heracleæ Macedoniæ, tenente locum sanctissimi Anastasii Thessalonicensium episcopi, & Thalassio reverendissimo episcopo Cæsareæ Cappadociæ, & Stephano reverendissimo episcopo Ephesi, & reliquo sancto & universali concilio, ex divali decreto in Chalcedonensium civitate D k congregati: & residentibus omnibus ante cancellos sancti altaris, ingressus l Bassianus reverendissimus pridem factus episcopus in Ephesiorum metropoli, adhærente sibi etiam Cassiano reverendissimo presbytero, m dixerunt: Violentiam passus, adii piissimum nostrum imperatorem, eique supplicavi; & direxit divinas literas ad sanctum n & magnum & universale concilium, o ut me audiat: Et quoniam omnia quæ moventur in sancto concilio, divinus apex præiente vestra magnificentia præcepit examinari, rogo vestram potestatem, sanctumque concilium, ut literæ divinæ legantur, p & ego audiat, &

ΠΡΑ'ΞΙΣ ΕΝΔΕΚΑ'ΤΗ τῆς ἐν Χαλκηδόνι ἁγίας συνόδου.

Υ'Πατείας τοῦ δεσπότου ἡμῶν Μαρκιανοῦ τοῦ αἰωνίου Αὐγούστου, καὶ τοῦ δηλωθησομένου, τῇ πρὸ τεσσάρων καλανδῶν Νοεμβρίων, ἐν Χαλκηδόνι κατὰ κέλευσιν τοῦ θειοτάτου ἡμῶν, καὶ εὐσεβεστάτου δεσπότου συνελθόντων ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ τῆς ἁγίας μάρτυρος Εὐφημίας, τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου, καὶ ἐνδοξοτάτου στρατηλάτου, ἀπὸ ὑπάτων, καὶ πατρικίου Ἀνατολίου, καὶ τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου, καὶ ἐνδοξοτάτου ἐπάρχου τῶν ἱερῶν πραιτωρίων Παλλαδίου, καὶ τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου, καὶ ἐνδοξοτάτου μαγίστρου τῶν θείων ὀφφικίων Βιγκομάλου· συνελθόντων τε Πασχασίνου, καὶ Λουκινσίου, τῶν εὐλαβεστάτων ἐπισκόπων, καὶ Βονιφατίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ἁγιωτάτου, καὶ ὁσιωτάτου ἐπισκόπου τῆς πρεσβύτιδος Ῥώμης Λέοντος, καὶ Ἀνατολίου τοῦ εὐλαβεστάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς μεγαλωνύμου Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης, καὶ Μαξίμου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Ἀντιοχείας Συρίας, καὶ Κυντίλλου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Μακεδονίας, ἐπέχοντος τὸν τόπον τοῦ ἁγιωτάτου ἐπισκόπου τῆς Θεσσαλονικέων Ἀναστασίου, καὶ Θαλασσίου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Καισαρείας Καππαδοκίας, καὶ Στεφάνου D τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Ἐφέσου, καὶ τῆς λοιπῆς ἁγίας, καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου, τῆς κατὰ θέσπισμα τοῦ θειοτάτου, καὶ εὐσεβεστάτου ἡμῶν δεσπότου ἐν τῇ Χαλκηδονέων πόλει συναθροισθείσης, καὶ καθεσθέντων πάντων πρὸ τῶν καγκέλλων τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου, εἰσελθὼν Βασσιανὸς ὁ εὐλαβέστατος, ὁ πρώην γενόμενος ἐπίσκοπος τῆς Ἐφεσίων μητροπόλεως, * συνόντων αὐτῷ καὶ * Βασσιανοῦ τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου, εἶπε· Βίαν παθὼν, προσῆλθον τῷ εὐλαβεστάτῳ ἡμῶν βασιλεῖ, καὶ ἐδεήθην αὐτοῦ· καὶ κατέπεμψε θεῖον γράμμα πρὸς τὴν ἁγιωτάτην, καὶ μεγάλην, καὶ οἰκουμενικὴν σύνοδον, ὥστε ἀκουσθῆναί με. καὶ ἐπει-

* ἴσ. συνόντος
* Κασσιανοῦ Lat.

BALUZII NOTÆ.

a Iidem melius, *exclamavit*.
b Veteres libri *Decibiles* (Divion. & vetus Vaticanus, *Decibilis*) *merito benivolentia*.
c In codice Corbeiensi scriptum est *laudabur*. Ita etiam in suo habuisse Crabbum hinc colligitur quod edidit *laudabimus*, quo modo scriptum est in uno Vaticano. Alii & Divionensis recte habent *laudamus*. In margine Divionensis, *al. laudibus*.
d Veteres libri, *idem*.
e Corb. & tres Vaticani, *arbitrii*.
f Præter tres codices antiquos quibus hactenus usi sumus in recensendis his gestis, quartum quoque nunc adhibebimus ex bibliotheca Colbertina, in quo continentur antiquissima excerpta ex iisdem gestis.
g Veteres libri, *In Chalcedona*.
h Corb. & Colbert. *divinissi. & piiss. domini nostri convenientibus*. Paris. & Divion. *sacratissimi & piiss. principis convenientibus*.
i Multum sane debemus doctissimis viris editoribus Romanis, qui nobis textum Græcum dederunt istius Concilii Chalcedonensis. Sed tamen illi cura & eruditione sua effecerunt ut hodie non habeamus antiquam versionem Latinam qua olim Romana Ecclesia utebatur. In hoc præcipue loco multa addiderunt quæ omissa fuerant a veteri interprete. Nam cum ille ita scripsisset, *magnificentissimis judicibus & sancto & universali Concilio*, illi addiderunt nomina judicum & quorundam Episcoporum contra omnium veterum codicum & editionum fidem, tantum quia legebantur in textu Græco.
k Veteres libri & edit. *collecta*.
l Codices Corb. & Colbert. semper scribunt *Bassanus*. Sic enim aliquando in Divionensi.
m Divion. *dixit*.
n *Et magnum*. Hæc desunt in omnibus antiquis libris & editionibus.
o Paris. *ut me possit audire*. Divion. *ut me posset audire*, & in margine, *al. ut me audiat*.
p *Et ego audiat*. Et hæc quoque desunt in omnibus antiquis libris & editionibus.

καὶ ἐπειδὴ πάντα τὰ γενόμενα ἐν τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ ἐπιλέλοιπεν ἡ θεία κορυφὴ παρούσης τῆς ὑμετέρας μεγαλοπρεπείας ἐξετασθῆναι, παρακαλῶ τὴν ὑμετέραν ἐξουσίαν, καὶ τὴν ἁγίαν σύνοδον, ὥστε τὸ θεῖον γράμμα ἀναγνωσθῆναι, καὶ ἀκουσθῆναί μου, ἵνα τὰ * δίκαιά μοι φυλαχθῶσι. οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· ἀναγινωσκέσθω τὸ θεῖον γράμμα· καὶ ἐπιδοθέντος αὐτοῦ, Βερονικιανὸς ὁ καθωσιωμένος μαγιστριανὸς, καὶ σηκρητάριος τοῦ θείου κονσιστωρίου, ἀνέγνω.

* Imminuta mi pa

A mihi quæ sunt [a] justa, serventur. Gloriosissimi judices dixerunt: Literæ * divinæ legantur. Quibus traditis, Beronicianus vir devotus, magistrianus & secretarius divini consistorii, legit.

* diva, id est sacra legit.

Αὐτοκράτορες Καίσαρες Οὐαλεντινιανὸς, καὶ Μαρκιανὸς, νικηταὶ, τροπαιοῦχοι, τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ, τῇ κατὰ θεῖον ἡμῶν θέσπισμα ἐν Χαλκηδόνι συναθροισθείσῃ.

B *Imperatores Cæsares Valentinianus & Marcianus, victores & triumphatores, (maximi, semper [b] colendi Augusti,) sancto concilio, quod sacro nostro decreto [c] Chalcedone collectum est.*

Βασσιανὸς ὁ εὐλαβέστατος πολλὰ ἄτοπα ὑπομεμενηκὼς, ἅτινα ταῖς αὐτοῦ δεήσεσι ταῖς τῷδε τῷ θείῳ ἡμῶν γράμματι ὑποτεταγμέναις περιέχεται, ἠξίωσε, παρὰ τῇ ὑμετέρᾳ ἁγιωσύνῃ ταῦτα γυμνασθῆναι. θελησάτω τοίνυν ἡ ὑμετέρα εὐλάβεια, δεξαμένη ταῦτα ἡμῶν τὰ θεῖα γράμματα, ζητῆσαι τὰ τοῦ πράγματος, καὶ τύπον δοῦναι τὸν ὑμῖν παριστάμενον.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· καὶ αἱ ὑποτεταγμέναι δεήσεις ἀναγινωσκέσθωσαν. ὁ αὐτὸς ἀνέγνω.

Bassianus reverendissimus multa incongrua passus, [d] contenta in precibus ejus, quæ his nostris divinis literis subditæ sunt, petit a vestra sanctitate [e] hæc discuti. * Festinet igitur vestra reverentia, has nostras suscipiens literas, causam discutere, & formam quæ vobis [f] visa fuerit, proferre.

* Placeat igitur vestræ reverentiæ, cum has nostras susceperit literas

Gloriosissimi judices dixerunt: Et preces, quæ subjectæ sunt, relegantur. Idem C relegit.

Τοῖς γῆς, καὶ θαλάσσης, καὶ παντὸς ἀνθρώπων ἔθνους, καὶ γένους δεσπόταις, Φλαβίῳ Οὐαλεντινιανῷ, καὶ Μαρκιανῷ, τοῖς αἰωνίοις Αὐγούστοις, δέησις, καὶ ἱκεσία παρὰ Βασσιανοῦ ταπεινοῦ, καὶ ἐλαχίστου ἐπισκόπου.

Terræ marisque & totius humani generis dominis Flaviis Valentiniano & Marciano perpetuis Augustis, [g] supplicatio a Bassiano humili & pusillo episcopo.

* *Bassiani episcopi literæ ad Valentinianum & Marcianum impp. supplicatoria pro causa sua in edit. Crabbi.*

Πᾶσα ἡ σωτηρία * μετὰ τὸν Θεὸν ἡ ὑμετέρα γαληνότης ὑπάρχει, ἐξαιρέτως δὲ τῶν ἱερέων τοῦ Χριστοῦ. διὸ κἀγὼ ἐπὶ τάσδε τὰς δεήσεις ἐλήλυθα, προκυλινδούμενος τοῖς ὑμετέροις ἴχνεσιν, ἐν τούτοις με κατελεηθῆναι. τὰ γὰρ εἰς ἐμὲ τολμηθέντα, δακρύων, καὶ στεναγμῶν ἀνάμεστα ὑπάρχει, καὶ ἀδιήγητα. ἀλλ' ἵνα διὰ συντομίας ἀναδιδάξω τὴν ὑμετέραν εὐσέβειαν, τινὲς τῶν ἐν τῷ τάγματι τῆς ἱερατείας, καὶ ἄλλων τινῶν τυγχανόντων, δεινὰ, καὶ ἀπηγορευμένα τοῖς νόμοις εἰς ἐμὲ, ὡς εἴρηται, τετολμήκασι τοιαῦτα, οἷα οὔτε ὑπὸ βαρβάρων τετόλμηταί ποτε. περιφρονήσαντες γὰρ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν τῶν ἀχράντων μυστηρίων δύναμιν, ἥντινα ἐκ τῶν ἐλέει Θεοῦ, ταπεινῶν χειρῶν μου ἐδέξαντο, μετὰ τὸ τὴν τῶν ἀχράντων μυστηρίων τελέσαι ἡμᾶς λειτουργίαν, παραυτὰ χειρωσάμενοί με, ἁρπάσαντες ἀπὸ τῆς ἁγίας ἐκκλησίας, πληγαῖς ῥιπίζοντές με, ἄγοντες, καὶ φέροντες ἐν τῇ ἀγορᾷ· ποτὲ δὲ καὶ ἐγ-

* τὸν Θεὸν σωτήριον, L.

Omnis salus violentiam patientium, post Deum vestra tranquillitas est, præcipue autem sacerdotum Christi. Quapropter & ego ad has preces [h] veni provolutus vestigiis vestris, ut [i] in his mei misereamini. [k] Nam quæ in me præsumpta sunt, lacrymis & gemitibus plena & inenarrabilia esse D noscuntur. Sed ut breviter pietati vestræ suggeram, quidam eorum qui sacerdotio funguntur, nec non & alii [l] vulgares, crudelia & interdicta legibus [m] in me facere præsumpserunt, & talia, quæ neque a barbaris sunt aliquando commissa. Spernentes [n] enim Dei timorem, & immaculatorum virtutem mysteriorum, quam ex humillimis manibus meis Dei misericordia susceperunt, [o] postquam a nobis mysteriorum * perfectio celebrata est, [p] repente apprehendentes me, & & abripientes de sancta ecclesia, * plagis afficiebant, ducentes & portantes in foro; [q] aliquando vero & recludentes, gladiis me sub-

* sacrificium absolutum est.

* verberibus

BALUZII NOTÆ.

a Divion. *justitia*. b *Colendi*. Deest hæc vox in Parisiensi codice. In Divionensi vero addita est supra lineam. c Veteres libri & edit. *Chalcedona* vel *Chalcedena*.

d Veteres libri, *quæ precibus ejus his nostris divinis litteris subditis continentur*. Sic etiam ferme veteres editiones. e Divion. & Paris. *hæc animadvertenda*.

f Veteres libri: & edit. *fuerit visa*.

g Legendum, *supplicatio & deprecatio*. Mendum est typographicum editionis Labbeanæ.

h Divion. *provolutus vest. vestris advenit*.

i *In his*. Hæc desunt in omnibus antiquis libris & editionibus.

k Paris. & Divion. *Ea vero quæ in me*. Corb. & Colbert. & veteres edit. *At vero quæ in me*.

l *Vulgares*. Et hoc quoque deest in omnibus antiquis libris & editionibus.

m Paris. & Divion. *in me, sicut dictum est, facere præsumpserunt*.

n *Enim*. Deest in Paris. & Divionensi. o Iidem libri: *Postquam enim a nobis*.

p Corb. & Colbert. *recipiente*. q Iidem libri & veteres edit. *aliquando quidem & recludentes & gladiis perturbantes*. Divion. & Paris. *aliquando quid. & recl. me & glad. perturbantes*.

jecerunt. [a] In iis itaque dum ipsius vitæ periculum sustinerem, furentes & abripientes pallium sacerdotii mei, in sede posuerunt quemdam ex iis, qui & ipse præsumpserat ea quæ in me incongrue facta [b] sunt, & in locum meum. Et post hæc, quascumque res habueram [c] mobiles vel immobiles, abstulerunt, & sicut voluerunt, sibi partiti sunt. Super hæc etiam, multos hominum meorum diversis plagis morti tradiderunt, ita ut * funera ante januas sanctæ Dei ecclesiæ quidam exponerent. Quia ergo (Deo mihi teste, & hominibus potentibus [d] & venerabilibus) in nullo culpabilis extiti [e] ex iis quæ in me dicta sunt, atque in me præsumpta: supplico vestræ pietati, & [f] provolvor B divinis vestris sacratisque vestigiis, quatenus sancire dignetur vestra cœlestis potestas, sacra vestra [g] subnotatione missa ad sanctum concilium, ut cognitio fiat inter me * miserrimum, & eos qui in me talia [*] præsumpserunt, [h] ac dicunt aliquid se adversum me habere. Hoc insuper sancire vestram [i] divinitatem exoro, ut nulli liceat [k] vexationem aliquam mihi inferre, donec ad finem perveniant ea quæ inter me & adversarios [l] meos aguntur. [m] Nam consuetudo illorum est hoc facere, ne * in eos videar prævalere, [n] & ea quæ mihi ab eis inferuntur, vel a me dicuntur, coram sacerdotibus [o] in sancto concilio, vestris sacratissimis auribus [p] re- C ferre: [q] & ut detur nobis, qui debeat quæ ab eis definita fuerint, effectui mancipare: * ut his potitus, consuetas orationes referam incessanter Deo pro [r] perpetuo vestræ potestatis imperio.

* cadavera

* miserabilem perpetratum.

* ab ipsis possim exter-gere.

Gloriosissimi judices dixerunt: Dicat Bassianus reverendissimus nomina eorum qui ab eo sunt accusati. Bassianus reverendissimus [s] episcopus dixit: Multi quidem sunt; princeps tamen horum ipse est, qui nunc episcopus est Stephanus. Hic enim & sedem meam tenet, & res: & rogo omnia examinari. Necessarium est enim [t] potius sacer- D dotium, quam possessiones. Quæratur enim si quid peccavi: [u] inquirant patres nostri, & sicut volent, decernant. Gloriosissimi judices dixerunt: Stephanus reverendissimus episcopus ad ista respondeat. Stephanus reverendissimus episcopus dixit: Sunt hic episcopi Asianæ diœcesis: veniant, * & probamus quæ nostra sunt. Est episcopus Magnesiæ Leontius, Mæonius episcopus Nyssæ, Proterius episcopus Smyrnæ, & ceteri qui hic sunt. Gloriosissimi judices dixerunt: Interim tu

* ν nosipsos commendemus

A κατάλλωσιν τοιαύτης, ξίφει με κατέβαλον. ἐν τούτοις τοίνυν εἰς αὐτὸ τὸ ζῆν κινδυνεύοντές μου, μαινόμενοι ἐνθρονίζουσιν, ἁρπάσαντες τὸ περιβόλαιον τῆς ἐμῆς ἱερωσύνης, ἕνα τινὰ, καὶ αὐτὸν ἐξ αὐτῶν τῶν τολμησάντων τὰ εἰς ἐμὲ γεγενημένα ἀτοπήματα, εἰς τὸν τόπον τὸν ἐμόν. καὶ λοιπὸν καὶ ὅσαπερ ὑπῆρχέ μοι πράγματα ἔν τε κινητοῖς, καὶ ἀκινήτοις, ἀφείλαντο, καὶ ὡς ἠθελήθησαν, εἰς ἑαυτοὺς κατεμερίσαντο. πολλοὺς δὲ καὶ τῶν διαφερόντων μοι ἀνθρώπων θανάτῳ, καὶ πληγαῖς διαφόροις κατέβαλον· ὥστε καὶ τὰ λείψανα πρὸ τῶν θυρῶν τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας τινὲς ἀπέθεντο. ἐπεὶ οὖν ἐν οὐδενὶ, τοῦ Θεοῦ μοι μαρτυροῦντος, καὶ ἀνθρώπων δὲ δυνατῶν, καὶ εὐλαβῶν, B παραίτιος εὑρέθην ἐπὶ τούτοις τοῖς εἰρημένοις, καὶ τολμηθεῖσι παρ' αὐτῶν εἰς ἐμέ. δέομαι τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας, καὶ προκυλινδοῦμαι τῶν θείων ὑμῶν, καὶ ἀχράντων ἰχνῶν, ὅπως θεσπίσαι καταξιώσῃ τὸ ὑμῶν οὐράνιον κράτος διὰ θείας ὑμῶν ὑποσημειώσεως καταπεμπομένης πρὸς τὴν ἁγίαν σύνοδον, διάγνωσιν συγκροτηθῆναι μεταξὺ αὐτοῦ τε τοῦ ἐλεεινοῦ, καὶ αὐτῶν τῶν ταῦτα διαπραξαμένων εἰς ἐμὲ, καὶ λεγόντων ἔχειν τι πρὸς ἐμέ. θεσπίσαι δὲ καὶ τοῦτο ἱκετεύω τὴν ὑμετέραν θειότητα, ὥστε μὴ ἐξεῖναί τινι, ἐπάγειν μοι μεθοδείαν, ἄχρις ἂν πέρατος * ἀξιωθῆναι τὰ μεταξὺ ἐμοῦ τε, καὶ τῶν ἐμῶν διαδίκων πραττόμενα· ἐπειδὴ ἔθος αὐτοῖς ἐστι ποιεῖν τοῦτο, πρὸς τὸ μὴ C περιγίνεσθαί με αὐτῶν, καὶ τὰ παρ' αὐτῶν, ἐπιφερόμενά μοι, καὶ παρ' ἐμοῦ λεγόμενα ἐπὶ τῶν ἀρχιερέων ἐν τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ, ἐπὶ τὰς θείας ὑμῶν ἀκοὰς ἀναγαγεῖν· δοθῆναι δὲ ἡμῖν τὸν ὀφείλοντα τὰ παρ' αὐτῶν ἐπικριθέντα εἰς πέρας ἀγαγεῖν. καὶ τούτου τυχὼν, τὰς συνήθεις εὐχὰς τῷ Θεῷ ἀναπέμψω ὑπὲρ τοῦ αἰωνίου ὑμῶν κράτους διὰ παντός.

* Io. [illegible]

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· λεγέτω Βασσιανὸς ὁ εὐλαβέστατος τὰς προσηγορίας τῶν παρ' αὐτοῦ αἰτιαθέντων. Βασσιανὸς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος εἶπε· πολλοὶ μέν εἰσιν· ὁ δὲ ἀρχηγὸς τῶν γεγενημένων αὐτός ἐστιν ὁ ἄρτι ἐπίσκοπος Στέφανος. οὗτος γὰρ τὸν θρόνον μου κατέχει, καὶ τὰ πράγματα· D καὶ παρακαλῶ δοκιμασθῆναι πάντα. ἀναγκαιοτέρα ἐστὶν ἡ ἱερωσύνη τῶν κτημάτων. ζητηθῇ, ἐάν τι ποτὲ ἡμάρτηκα· δοκιμάσωσιν οἱ πατέρες ἡμῶν, καὶ ὡς θέλουσιν, ὁρίσωσιν. οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· ἀποκρινέσθω πρὸς ταῦτα Στέφανος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος. Στέφανος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος ἀπεκρίνατο· εἰσὶν ἐνταῦθα οἱ ἐπίσκοποι τῆς Ἀσιανῆς διοικήσεως· καὶ ἐλθῶσι, καὶ συνιστάμεθα ἑαυτοῖς. ἔστιν ὁ ἐπίσκοπος Μαγνησίας Λεόντιος, Μαιόνιος ἐπίσκοπος Νύσσης, Προτέριος ἐπίσκοπος

BALUZII NOTÆ

a Veteres libri. *In his itaque.*
b Divion. & Paris. *sunt, in locum.*
c Divion. *mobile. & immobile.*
d Veteres libri & edit. *atque venerabilibus.*
e Veteres edit. *ex iis quæ in me dicta.* Colbertinus & Corb. *in his quæ in me dicta.* Paris. *in his quæ dicta sunt atque in me præsumpta.* Sic etiam Divion. nisi quod habet *acta* pro *dicta.*
f Omnes veteres libri & edit. *volvor.*
g Id est, subscriptione. Vide supra cap. 1. eorum quæ ante gesta præmissa sunt.
h Veteres libri & edit. *atque dicunt.*
i Paris. & Divion. *tranquillitatem.*
k Codices Corb. Paris. & Colbert. & veteres edit. *exactionem mihi quamdam inferre donec terminus proferatur eorum quæ.* Sic etiam Divion. nisi quod habet *vexationem.*
l *Meos.* Deest in Corb. & Colbert. & in antiquis editionibus.
m Corb. Divion. & Colbert. & veteres editiones: *Quoniam vero consuetudo illorum est hoc facere:* Paris. *Quoniam consuetudo eorum est hoc facere.*
n Veteres libri & edit. *& ut ea quæ.*
o Divion. *a sancto concilio.*
p Veteres libri & edit. *referantur.*
q Divion. *et & detur.*
r *Perpetuo.* Deest in omnibus antiquis libris & editionibus.
s Veteres libri & editiones non habent vocem *Episcopus.*
t Divion. *tam sacerdotium quam poss. quærantur. Si quid peccavi.*
u Veteres libri & edit. *probent.*

χοπος * Μυῤῥίνης, καὶ λοιποὶ οἱ ὄντες ἐνταῦθα. Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· τοὺς ἀποκρίνασθαι αὐτός. Στέφανος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἐφέσου εἶπεν· οὗτος οὔτε ἐχειροτονήθη ἐν τῇ Ἐφέσῳ, ἀλλὰ σχολαζούσης τῆς ἁγίας ἐκκλησίας, συναγαγὼν ὄχλον ἄτακτον μετὰ ξιφῶν, καὶ ἄλλων τινῶν * ἐρηναρίων, ἐπεισῆλθε, καὶ ἐκαθέσθη ἐν αὐτῇ. εἰ τοῦτον κρίνει ἡ ὑμετέρα μεγαλοπρέπεια εἶναι ἐπίσκοπον, ἄλλος λόγος ἐστί. τούτου ἐξωσθέντος κατὰ κανόνας, καὶ ῥιφέντος ἀξίως, ἐμὲ τεσσαράκοντα ἐπίσκοποι τῆς Ἀσίας ψήφῳ, καὶ τῶν λαμπροτάτων, καὶ τῶν λογάδων, καὶ τοῦ εὐλαβεστάτου παντὸς κλήρου, καὶ τῶν λοιπῶν πάντων τῆς πόλεως πάσης, ἐχειροτόνησαν. σήμερον γὰρ πεντήκοντα ἔτη ἔχω ἐν τῷ κλήρῳ Ἐφέσου. Βασσιανὸς ὁ εὐλαβέστατος εἶπε· μὴ περιέρχῃ με. ἐγὼ καὶ κανονικῶς ἐγενόμην· καὶ δεικνύω τοῦτο ὅτι κατεγνώσθην παρά τινος, ἀλλ' ἐκ νέας ἡλικίας ζῶν * τοῖς πτωχοῖς, καὶ πτωχεῖον ἐποίησα, καὶ ἔθηκα εἰς αὐτὸ ἑβδομήκοντα κραββάτια, καὶ πάντας τοὺς νοσοῦντας καὶ τετραυματισμένους ἐξένιζον. Μέμνων δὲ ὁ γενόμενος ἐπίσκοπος Ἐφέσου, φθονήσας τούτοις, ἐπειδὴ ἠγαπώμην παρὰ πάντων, πάντα ἐποίησεν ἐπὶ τῷ ἐκβληθῆναί με τῆς πόλεως. καὶ ἐπέβαλε τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐπὶ τῷ χειροτονῆσαί με ἐπίσκοπον Εὐάζων· καὶ τοῦτο ἐποίησεν· ἐγὼ δὲ οὐ κατεδεχόμην, ἀλλ' ἀπὸ ὥρας τρίτης ἕως ἕκτης ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου με ἀνήλισκε· καὶ τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον ἐγεμίσθη αἱμάτων, καὶ τὸ θυσιαστήριον. τούτου δὲ οὕτω γεγονότος, ἐγὼ ἔμεινα οὕτω, μήτε εἰς τὴν πόλιν ἀπελθὼν, μήτε αὐτὴν τὴν πόλιν εἰδώς· ἔμεινα δὲ οὕτω. καὶ συνέβη τὸν αὐτὸν Μέμνονα τέλει τοῦ βίου χρήσασθαι. μετὰ ταῦτα ἐχειροτονήθη Βασίλειος· οὗτος δὲ μετακαλεσάμενος τὴν σύνοδον τῆς ἐπαρχίας, καὶ μαθὼν παρ' αὐτῶν τὴν βίαν ἣν ἔπαθον, ὅτι * σκευὴ ἦν, ἐχειροτόνησεν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ ἄλλον ἐπίσκοπον, ἐμοὶ δὲ ἀπέδωκε τὴν κοινωνίαν, καὶ τὸν τόπον τῆς ἐπισκοπῆς. συνέβη δὲ τοῦτον πάλιν τέλει τοῦ βίου χρήσασθαι, ἐμὲ δὲ μετὰ πολλῆς ἀνάγκης, καὶ βίας ἐνθρονίζουσιν εἰς τὴν αὐτὴν πόλιν Ἔφεσον ὁ λαὸς, καὶ ὁ κλῆρος, καὶ οἱ ἐπίσκοποι. ὧν ὁ εἷς Ὀλύμπιος ὁ ἐπίσκοπος ἐνταῦθά ἐστι. γνοὺς δὲ ταῦτα ὁ εὐσεβέστατος ἡμῶν βασιλεὺς, εὐθὺς τοῦτο αὐτὸ ἐβεβαίωσε· καὶ εὐθέως διὰ ὑπο-

* Σμύρνης, L.
* ἴσ. ἀρηναρίων,
* πολλοῖς, ἢ τοῖς
* σκευὴ

responde. Stephanus reverendissimus episcopus Ephesi dixit: Iste neque ordinatus est in Epheso, sed vacante sancta ecclesia, colligens seditiosorum turbam cum gladiis, & aliis quibusdam * a arenariis, superingressus est, & b sedit ibi. Si hunc judicat vestra magnificentia esse episcopum, alia ratio est. Hoc ergo expulso c secundum canones, & projecto ut merebatur, me quadraginta episcopi Asiani, suffragio & nobilium & * plebis, & totius reverendissimi cleri, & omnis civitatis, ordinaverunt. Hodie enim quinquaginta annos habeo in d Ephesino clero. Bassianus reverendissimus (episcopus) dixit: Noli me circumvenire. e Ego & canonice factus sum episcopus, & ostendo hoc, & a nullo depositus sum, nec accusatus ab aliquo, f neque culpatus. Sed & ego a g juvenili ætate mea vixi pauperibus, & * ptochium feci, & in eo posui septuaginta lectos, & omnes languentes & ulceratos hospitio suscipiebam. Memnon autem qui fuit episcopus Ephesi, * invidiam habens in istis, quoniam diligebar ab omnibus, h nihil non egit ut expellerer a civitate: & immisit manus suas ut me ordinaret episcopum i Evazorum, & hoc fecit. Ego autem non acquiescebam, sed ab hora tertia usque ad sextam * coram altari me plagis k afflixit: & sanctum evangelium & altare l sanguine est impletum. His igitur ita gestis ego m sic permansi, neque ad civitatem vadens, (neque penitus ecclesiæ illi communicans, in qua nominatus fueram,) neque penitus ipsam civitatem videns. Mansi ergo sic, & contigit ipsum Memnonem finem vitæ suscipere. Post hæc ordinatus est Basilius. Is autem evocans concilium provinciæ, & agnoscens ab eis n violentiam quam fueram passus, & quoniam o machinatio fuerat, alium in illa civitate ordinavit episcopum, mihi vero reddidit communionem & locum p episcopatus. Contigit iterum & hunc finem vitæ suscipere, me autem cum multa necessitate & vi inthronizaverunt in eadem civitate Ephesi populus & clerus & episcopi, quorum unus episcopus Olympius hic est. Agnoscens autem hæc q piissimus noster imperator, * repente hoc confirmavit, & continuo per commonitorium r aperte declaravit, confirmans epi-

* i. gladiatores, qui in arena depugnant. in c Bohier. erinariis sive aranariis.
* primatum.
* i. hospitium pauperum,
* his rebus invidens,
* in altari conficiebat,
* statim

BALUZII NOTÆ.

a Varie scribitur hoc nomen in vetustis exemplaribus. Annotabimus autem varias lectiones: non quod hoc tanti sit, sed quia Labbeus heic in margine earum duas adnotavit, & quia usui ista esse interdum possunt ad emendandos veteres scriptores ubi libri manu scripti desunt. Itaque Corbeiensis habet *bocanariis*, ubi tamen emendatum est *barenariis*; Colbert. & Paris. *eranariis*, Divion. *erinariis*. De harenariis vide lib. 2. Miscellaneor. nostrorum pag. 488.

b Paris. & Divion. *sedit ibi*. Vide infra pag. 282.

c Veteres libri & edit. *secundum regulas & projecto digne, me quadraginta Episcoporum Asianorum decreto & nobilium & plebis*.

d Paris. & Divion. *Ephesio clero*, Corb. & Colbert. *Ephesi clero*.

e Paris. *Ego & regulariter factus sum*. Corb. Divion. & Colbert. *Et ego regulariter factus sum, & ostendo*. Sic etiam veteres edit. nisi quod addunt *Episcopus*.

f Corb. & veteres editiones addunt *ab aliquo*, Colbert. *ab alio*.

g Corb. & Divion. & Colbert. *juvenali*.

h Veteres edit. *hoc egit*. Codices Corb. & Colbert. *hoc egit*. Divion. & Paris. *egit*; Omnes autem libri habent, *ut expellerer civitate*.

i Ita omnes veteres libri & editiones. Crabbus vero in margine admonet *Vangensium* haberi in libro sancti Liberati, ubi tamen ipse edidit *Evazensium*, & in margine *Eoagensium*. Et posteriores quidem Liberati editiones præferunt *Evazensium*, codices vero MSS. *Vagensium*.

k Veteres edit. *expendit & afflixit*. Codices Corb. & Colbert. *expendit afflixit*. Paris. *afflixit* tantum. Sic etiam primo scriptum fuit in Divionensi, sed postea vox *expendit* addita est supra lineam. Ex quodam haud dubie simili codice profectum est ut utrumque vocabulum reciperetur in textu, cum alterutrum sufficiat.

l Veteres libri, *sanguinibus*.

m Veteres libri & edit. *perm ansi sic*.

n Paris. & Divion. *vim*.

o Paris. Corb. & Colbert. *machinatio fuit in illa civitate, alium ordinavit Episcopum*. Sic etiam Divion. nisi quod habet *in ipsa*.

p Paris. *episcopatus*.

q Veteres libri & edit. *noster piissimus*.

r Divion. *aperte hoc declaravit*.

episcopatum. Postea direxit [a] iterum [b] sacram per [c] Eustathium silentiarium, [d] quæ confirmaret episcopatum. Veni autem in regiam Constantinopolim: & suscipiens nos idem rerum dominus, id est, me [e] & eum qui erat [f] in ipsa regia civitate, episcopum Proclum, amicos nos fecit: & communicavi cum eo, & cum omnibus episcopis qui * per singulas tempora sunt reperti. Et faciens [g] synodicam idem sanctissimus Proclus, direxit & civitati & episcopis & clericis. Mansi itaque [h] sic quatuor annis, [i] ita ut decem episcopos ordinarem, & multos clericos. Et cum in pace degeremus, (quæ etiam per [k] relationem suam manifestaverunt ipsi [l] sanctissimi episcopi & reverendissimus clerus piissimo nostro imperatori, & perpetuæ Augustæ;) [m] placida voluntate suscipiens eorum pietas, repente rescripsit mihi & ipsis sanctissimis episcopis & clericis, & direxerunt per silentiarium. Relectis autem [n] divinis syllabis, omnes nos glorificavimus Deum, quia eorum pietas de ecclesiarum pace [o] adeo curam gerit. Crastina autem die missas celebravimus omnes simul, [p] & post missas, manus injicientes [q] incluserunt me, & cum vi abripuerunt pallium sacerdotii mei, & omnia bona mea: & sumentes unum ex ipsis hunc Stephanum, fecerunt eum episcopum. Stephanus reverendissimus (episcopus Ephesi) dixit: Jubeat vestra potestas, episcopos qui sunt hic, venire, ut appareat veritas coram vestra magnificentia. Gloriosissimi judices dixerunt: Pro qua re vocas reverendissimos episcopos? Stephanus reverendissimus (episcopus Ephesi) dixit: Ut testentur de universis quæ gesta sunt, [r] quandoquidem [s] ipse superintravit in sanctam ecclesiam cum gladiis & [t] arenariis & * aliis quibusdam, & sedit in sede. Et pro hoc expulsus est [u] a sanctis patribus, [x] & a sanctissimo regiæ civitatis Romæ Leone, & a beatissimo sanctæ memoriæ Flaviano Constantinopolitanæ urbis, [y] & ab Alexandrino [z] & Antiocheno; ab his enim expulsus * est. Ecclesiastico enim judicio mea humilitas constituta est. Cognoverunt omnes; & consenserunt, & [aa] sanctæ memoriæ Theodosius imperator, & universa synodus. Pro his enim misit sanctæ memoriæ imperator Theodosius Eustathium primicerium silentiariorum, ut cognosceret inter eum & clerum & pauperes, qui ab eo injustitiam fuerant passi. Venit in Epheso bea-

* tunc temporis

* saevus

* est regio judicio, & mea humilitas.

μηνυτικῶ ἐδήλωσεν ἐν φανερῷ, βεβαιῶν τὴν ἐπισκοπήν. μετὰ ταῦτα ἀπέστειλε σάκραν πάλιν διὰ Εὐσταθίου τοῦ σιλεντιαρίου, βεβαιοῦσαν τὴν ἐπισκοπήν. ἦλθον δὲ ἐν τῇ βασιλευούσῃ Κωνσταντινουπόλει· καὶ λαβόμενος ἡμᾶς ὁ αὐτὸς δεσπότης, ἐμέ τε, καὶ τὸν γενόμενον τῆς αὐτῆς βασιλευούσης πόλεως ἐπίσκοπον Πρόκλον, φίλους ἡμᾶς ἐποίησε· καὶ ἐκοινώνησα μετ' * αὐτῶν, καὶ μετὰ πάντων τῶν κατὰ καιρὸν εὑρεθέντων. καὶ συνοδικὰ ποιήσας ὁ αὐτὸς ὁσιώτατος Πρόκλος, ἀπέστειλε, καὶ τῇ πόλει, καὶ τοῖς ἐπισκόποις, καὶ τοῖς κληρικοῖς. ἔμεινα δὲ οὕτως ἐγὼ τετραετῆ χρόνον· ὡς καὶ δέκα ἐπισκόπους με χειροτονῆσαι, καὶ πολλοὺς κληρικούς. καὶ ἐν εἰρήνῃ ἡμῶν διαγόντων, ἅπερ καὶ δι' ἀναφορῶν ἐγνώρισαν οἱ αὐτοὶ ὁσιώτατοι ἐπίσκοποι, καὶ ὁ εὐλαβέστατος κλῆρος τῷ εὐσεβεστάτῳ ἡμῶν βασιλεῖ, καὶ τῇ αἰωνίᾳ Αὐγούστῃ, εὐμενῶς δεξαμένη ἡ αὐτῶν εὐσέβεια, εὐθὺς ἀντέγραψεν ἐμοί τε, καὶ αὐτοῖς τοῖς ὁσιωτάτοις ἐπισκόποις, καὶ τοῖς κληρικοῖς· καὶ ἀπέστειλαν διὰ σιλεντιαρίου. ἀναγνωσθεισῶν δὲ τῶν θείων συλλαβῶν, πάντες ἐδοξάσαμεν τὸν Θεὸν, ὅτι οὕτως φροντίζει ἡ αὐτῶν εὐσέβεια περὶ τῆς εἰρήνης τῶν ἐκκλησιῶν. τῇ δὲ αὔριον ἡμέρᾳ λειτουργήσαντες πάντες ὁμοῦ, ἀπὸ τῆς λειτουργίας αὐτόχειρες γενόμενοι, κατάκλειστόν με ἐποίησαν· καὶ μετὰ βίας ἁρπάσαντές μου τὸ περιβόλαιον τῆς ἱερωσύνης, καὶ πάντα τὰ ὑπάρχοντά μοι, καὶ λαβόντες ἕνα ἐξ αὐτῶν τοῦτον τὸν Στέφανον, ἐποίησαν αὐτὸν ἐπίσκοπον. Στέφανος ὁ εὐλαβέστατος εἶπε· κελεύσει ἡ ὑμετέρα ἐξουσία· ἐνταῦθα εἰσὶν οἱ ἐπίσκοποι· ἔλθωσιν ἐπὶ τῷ φανῆναι τὴν ἀλήθειαν ἐπὶ τῆς μεγαλοπρεπείας τῆς ὑμετέρας· οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· ἐπὶ τίνι καλεῖς τοὺς εὐλαβεστάτους ἐπισκόπους; Στέφανος ὁ εὐλαβέστατος εἶπεν· ἐπὶ τῷ καταθέσθαι αὐτοὺς τὰ γεγονότα πάντα, ἐπειδὴ αὐτὸς ἐπεισῆλθε τῇ ἁγιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ μετὰ ξιφῶν, καὶ ἐραναρίων, καὶ * δάδων τινῶν, καὶ ἐκαθέσθη ἐπὶ τὸν θρόνον. ἐξώσθη παρὰ τοῦτο παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων, παρά τε τοῦ ὁσιωτάτου τῆς βασιλευούσης Ῥώμης Λέοντος, καὶ τοῦ μακαριωτάτου Φλαβιανοῦ τοῦ ἐν ὁσίοις, τῆς βασιλευούσης Κωνσταντινουπόλεως, καὶ παρὰ τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, καὶ παρὰ τοῦ ἐν Ἀντιοχείᾳ. παρὰ τούτων ἐξώσθη κρίσει βασιλικῇ, κατέστη δὲ ἡ ἐμὴ βραχύτης. ἔμαθον πάντες, συνῄνεσαν, καὶ ὁ ἐν ἁγίοις βασιλεὺς Θεοδόσιος, καὶ ἡ σύνοδος πᾶσα. ἐπὶ τούτοις ἔπεμψεν ὁ ἐν ἁγίοις βασιλεὺς Θεοδόσιος Εὐστάθιον τὸν πριμμικήριον

* αὐτῷ, L.

* Forte ἄλλων. Hard.

BALUZII NOTÆ.

a *Iterum*. Deest in omnibus antiquis exemplaribus.
b Parif. & Divion. *sacra*. c Veteres libri vulgo vocant Eustachium.
d Veteres libri & edit. *quibus iterum confirmavit*. Vox tamen *iterum* deest in exemplari Parisiensi & in Divionensi addita est supra lineam. e Parif. *& eum qui in ipsa regia civitate erat Episcopus Proclum*.
f Divion. *in regia Constantinopoli*.
g Colbert. *synodicum*. Parif. & Divion. *synodica*. Synodicon adversus Tragœdiam Irenæi cap. 149. *prædictorum synodicorum proœmium*. h Divion. & Parif. & veteres edit. *sic ego quatuor annis*.
i Corb. & Parif. *ita ut & decem*. k Divion. *legationem*.
l Corb. Divion. & Parif. *reverentissimi*. Veteres edit. *reverendi*. Colbertinus non habet *sanctissimi Episcopi &*.
m Corb. & Colbert. & veteres edit *& placida*. n Parif. & Divion. *sacratissimis*.
o Veteres libri, *sic cogitat*. Veteres edit. *sic cogitavit*.
p Parif *& post mensas*. Non leviter prætereunda est hæc lectio. Confirmat enim interpretationem quam nos supra ad Tom. V. pag. 754. attulimus explicantes titulum cujusdem sermonis Nestorii. Sic supra in his gestis pro eo quod in epistola clericorum Edessenorum pro Iba legitur *comministrare in sacrificio*, codex Parif. habet *Missas cum eo tenere*. q Divion. & Corb. & Colbert. *incluserunt*.
r Veteres libri & Crabb. *quoniam*. f *Ipse* Deest in Divionensi,
t Rursum heic multum errant vetera exemplaria sicut dictum est supra, adeo ut in Colbertino scriptum sit *enarrariis*. u Parif. *& a sanctis patribus*.
x Divion. & Parif. *& a venerabili*. y Colbert. & Parif. *& Alexandrino*.
z Divion. *& ab Antiocheno*. aa Annotatio Rustici. *Theodosium sanctæ memoriæ appellat infelix*.
Vide similem annotationem infra.

ρμοι τῶν σιλεντιαρίων, διηγούμενος μεταξὺ αὐτοῦ, καὶ τοῦ κλήρου, καὶ τῶν πτωχῶν τῶν ἀδικουμένων παρ' αὐτοῦ. ἦλθεν ἐν τῇ Ἐφεσίων ὁ μακάριος Εὐστάθιος, τρεῖς μῆνας ἐποίησε διαγινώσκων. ἃ δὲ ἔγνω, φανερὰ κατέστησε· καὶ τὸν ὅρον, ὅν περ ὥρισεν ὁ μακάριος Εὐστάθιος, κατεδέξατο, καὶ ὁμολογίας ἐξέθετο· καὶ τῷ κλήρῳ, καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ φανερὰ ταῦτά ἐστιν. εἰσὶν ἐνταῦθα οἱ ἐπίσκοποι· εἰσελθέτωσαν, ἐὰν ἄλλως ἐρῶ. κελεύσῃ ἡ μεγαλοπρέπεια ὑμῶν, ἐλθεῖν αὐτούς· μὴ σὺν αὐτοῖς ἐχειροτονήθη ἐκεῖ; ἐπεισῆλθεν ἐκεῖ σήμερον ἀπὸ τεσσάρων ἐτῶν· καὶ ὁ Ῥώμης αὐτὸν καθεῖλε, καὶ ὁ Ἀλεξανδρείας αὐτὸν καθεῖλεν. ἴδῃ τὴν ἐπιστολὴν τὴν γραφεῖσαν παρὰ τοῦ μακαριωτάτου πάπα Λέοντος τὸ ὑμέτερον μέγεθος. οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· ὁμολογεῖς, Βασσιανὸν τὸν εὐλαβέστατον τέσσαρα ἔτη κατεσχηκέναι τὴν ἁγιωτάτην τῆς Ἐφεσίων πόλεως ἐκκλησίαν, ὡς ἐπίσκοπον; Στέφανος ὁ εὐλαβέστατος εἶπε· τυραννήσας, οὐχ ὡς ἐπίσκοπος. πῶς γὰρ εἶχε κρατῆσαι, ὁ μὴ χειροτονηθεὶς, ἀλλὰ μετὰ ξιφῶν εἰσελθὼν, καὶ καθισθεὶς ἑαυτῷ; κελεύσει ἡ μεγαλοπρέπεια ὑμῶν, εἰσελθεῖν τοὺς ἐπισκόπους. οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· δεικνύτω Βασσιανὸς ὁ εὐλαβέστατος, εἴγε ἀπὸ συνόδου εὐλαβεστάτων ἐπισκόπων, καὶ κατὰ τὸν εἰωθότα θεσμὸν εἰς χειροτονίαν ἐπίσκοπος κατέστη τῆς Ἐφεσίων μητροπόλεως.* Βασσιανὸς ὁ εὐλαβέστατος εἶπεν· Εὐάζων ποτὲ ἐγὼ οὔτε ἐγενόμην, οὔτε ἀπῆλθον, ἀλλὰ βιασθεὶς ὠνομάσθην ἐπίσκοπος. οἱ κανόνες φανερὰ ἔχουσιν. εἰπάτωσαν οἱ πατέρες, ἐὰν πρόκριμά ἐστι τὸ χειροτονηθῆναι, καὶ μὴ ἀπελθεῖν. αὐτοὶ εἰπάτωσαν· οἴδασι τοὺς κανόνας. παρακαλῶ, ἀκούσατέ μου· τέως φανερωθῇ ἡ τόλμα, ὅτι ηὐθέντησαν, καὶ λαβόντες ἐνέκλεισάν με· καὶ τότε περὶ τῆς ἱερωσύνης ζητοῦμεν. ἡ βία ζητηθῇ. Στέφανος ὁ εὐλαβέστατος εἶπεν· ἀξιῶ τοὺς κανόνας ἀναγνωσθῆναι τοὺς λέγοντας· ὥστε ἐν ἑτέρᾳ πόλει τὸν χειροτονηθέντα μὴ δύνασθαι ἐν ἑτέρᾳ καθίστασθαι. οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· ἀναγνωσθήτωσαν οἱ κανόνες. Λεόντιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Μαγνησίας ἀνέγνω. Καν. ϙε΄.

Εἴ τις ἐπίσκοπος σχολάζων ἐπὶ σχολάζουσαν ἐκκλησίαν ἑαυτὸν ἐπιῤῥίψας, ὑφαρπάζοι τὸν θρόνον δίχα συνόδου τελείας, τοῦτον ἀπόβλητον εἶναι, κἂν εἰ πᾶς ὁ λαὸς, ὃν ὑφήρπασεν, ἕλοιτο αὐτόν· τελείαν δὲ εἶναι σύνοδον ἐκείνην, ᾗ συμπάρεστι καὶ ὁ τῆς μητροπόλεως.

Ὁ αὐτὸς εὐλαβέστατος Λεόντιος ἐπίσκοπος ἀνέγνω ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ βιβλίου. Καν. ϙϛ΄.

* Γράφεται, ἀνέγνων, ἀνέγνωμεν, ἀνέγνω.

A tæ memoriæ Eustathius, tres menses [a] exegit cognoscendo. [b] Quæ cognovit, manifesta fecit: & terminum quem decrevit beatæ memoriæ Eustathius, suscepit, & [c] confessiones exposuit: & clericis (& [d] pauperibus) & ecclesiæ hæc manifesta sunt: Sunt hic episcopi: [e] veniant huc, & fateantur si aliter dico. [f] Jubeat vestra magnificentia venire eos. Numquid cum eis ordinatus est [g] ibi? Superintravit ibi, hodie quatuor anni sunt: & Romanus episcopus eum deposuit, & Alexandrinus eum damnavit. [h] Videat vestra magnificentia epistolam (1) scriptam a beatissimo papa Leone. Gloriosissimi judices dixerunt: Confiteris reverendissimum Bas- B sianum quatuor annis obtinuisse [i] sanctam Ephesiorum civitatis ecclesiam, velut episcopum? Stephanus reverendissimus episcopus Ephesi dixit: [k] Velut tyrannus, non ut episcopus. Quomodo enim obtinere poterat, qui per manus impositionem constitutus non est, sed cum gladiis est ingressus, [l] & sedit ibi? Jubeat vestra magnificentia episcopos ingredi. Gloriosissimi judices dixerunt: Ostendat Bassianus reverendissimus, si per synodum reverendissimorum episcoporum, & consueta [m] ordinationis lege [n] episcopus Ephesiorum metropolis est constitutus. * Bassianus reverendissimus episcopus dixit: Evazorum ego neque [o] unquam factus sum, neque profectus C [p] illuc, sed vim passus, denominatus sum episcopus. Canones manifesti sunt. Dicant patres, si præjudicium est ordinari, nec proficisci. Ipsi dicant: noverunt regulas. Supplico ut audiar. Interim præsumptio declaretur, [q] quia [r] auctoritate usi capientes clauserunt me; & tunc de sacerdotio quærimus. Violentia primo quæratur. Stephanus reverendissimus episcopus Ephesi dixit. Supplico ut canones relegantur, qui dicunt, ut is qui in alia civitate ordinatus est, constitui non posuit in altera. [s] Gloriosissimi judices dixerunt: Relegantur hi canones. Leontius reverendissimus episcopus Magnesiæ [t] ex codice * relegit [u] regulam nonagesimam quintam.

D

Si quis episcopus vacans super ecclesiam vacantem semetipsum iniiciens, subripuerit sedem præter perfectum concilium, hunc expellendum esse, licet omnis populus quem arripuit, eum elegerit. Perfecta vero synodus illa est, cui interest & metropolitanus episcopus.

Idem reveverendissimus Leontius episcopus ex eodem codice legit [x] regulam nonagesimam sextam.

Si

[c] conventiones

(1) Non extat. Hard.

* Latine, legi, legimus, legit

[t] antiquam collectionem canonum intelligit certis numeris distinctam.

Est can. 16. concilii Antioch. Cod 95.

BALUZII NOTÆ.

a Veteres libri & edit. *fecit*. b Corb. & Colbert. & veteres edit. *Quædam cognovit*. Paris. & Divion. *Et quædam cognovit*. c Paris. & Divion. *cautiones*.
d Conjunctio Deest in codice Corb. & Colbertino.
e Omnes libri veteres, *veniant hic*. f Veteres libri & edit. *Jubeat ergo vestra*.
g Veteres libri & editiones non habent vocem *ibi* in hoc loco.
h Iidem libri & editiones: *Videat epistolam scrip. a beat. Papa Leone vestra magnificentia*.
i Paris. & Divion. *sanctissimam*. k Corb. & Colbert. & edit. Veneta: *Ut tyrannus*. Crabb. *Ut tyrannum, non ut Episcopum*. l Omnes veteres libri, *Et sedit ibi*. Vide supra pag. 278.
m *Ordinationis*. Hæc vox deest in omnibus antiquis libris & editionibus.
n *Episcopus*. Deest in omnibus codicibus, uno excepto Divion. qui legit *constitutus Episcopus*.
o *Unquam* Et istud quoque deest in omnibus antiquis libris & editionibus.
p Veteres libri, *illuc*. q Veteres edit. *quo*.
r Veteres libri & edit. *auctoritate sua clauserunt me*. In editione tamen Veneta mendose scriptum est *clarnerunt* pro *clauserunt*. s *Gloriosissimi &c. canones*. Hæc desunt in codice Parisiensi. Deerant etiam olim in Divionensi, ubi addita sunt ad marginem.
t Id est, ex codice canonum Ecclesiæ universæ, ubi isti duo canones leguntur secundum numeros heic annotatos. Citat autem hunc locum Hincmarus in opusculo LV. capitulor. cap. 21.
u Veteres libri, *nonagesima quinta*. Quod ideo observo quia eodem modo citat Hincmarus.
x Ita codex Parisiensis. Nam alii habent, *regula nonagesima sexta*.

Canon 19. ejusd. conc. Antioch. Cod. 96.

[a] Si quis episcopus ordinationem accepe- A
rit episcopatus, & populo præesse decretus, non [b] acquieverit ordinationi, neque ei persuasum fuerit proficisci ad ecclesiam sibi commissam, hunc excommunicatum esse, donec coactus acquiescat, aut quidquam de eo episcoporum provinciæ synodus perfecta definiat.

Gloriosissimi judices dixerunt: Reverendissimus [c] episcopus Bassianus edoceat, quis eum fecit episcopum. Bassianus reverendissimus episcopus dixit: Unus eorum qui me inthronizaverunt, hic est Olympius. nescio alios: hunc recordor. Lucianus reverendissimus episcopus [d] Byziæ dixit: Qui habuit
jus, suscepit eum bonæ memoriæ Proclus, B
& suscepit eum beatæ memoriæ Theodosius piissimus imperator, & vocans eos, amicos effecit: sed tamen cur est expulsus? Stephanus reverendissimus episcopus Ephesi dixit: Beatus sanctæ memoriæ Flavianus expulit eum. Gloriosissimi judices dixerunt: Quoniam memoria facta est Olympii reverendissimi episcopi, tamquam is inthronizaverit Bassianum reverendissimum episcopum, [e] prædictus [f] Olympius, si hæc ita sunt, nos edoceat. Olympius reverendissimus episcopus Theodosiopolis dixit: Post mortem Basilii episcopi, qui illo tempore fuit in civitate, in qua ordinatus sum episcopus Theodosiopolis,
in ea degebam. * Mandaverunt mihi cleri C
ci ejusdem civitatis Ephesi, dicentes: [g] Veni huc, ut canonice ordinationem suscipiat civitas, quoniam [h] obdormivit sanctæ memoriæ Basilius, qui fuit episcopus. Ego vero has literas [i] accipiens, adveni, credens quia & alii reverendissimi episcopi [k] vocati essent. Ante tres autem dies quam * ingressus essem ecclesiam, [l] ut inthronizaretur, dum applicassem in quodam hospitio, sustinebam etiam reverendissimos episcopos, ut [m] canonice secundum morem ordinatio proveniret. Ut ergo primam & secundam & tertiam [n] sustinuissem diem in hospitio, & alter nullus [o] Deo amicissimorum est inven-
tus episcopus; [p] tandem venientes quidam e D
reverendis clericis, dicunt mihi: Alii episcopi non sunt hic, quid facto est opus? [q] Dicebam ego: (Solus) quid possum [r] facere? Quoniam extra [s] rationem canonum est, solum episcopum disponere ecclesiam, & maxime * tantæ metropolis: Cum ergo hæc * [t] loquerer mecum, circumdedit mansionem, in qua eram, innumera multitudo: [u] & ne-

* Sic reca.

* ut ingressus essem eccl.

* tam illustris.

* loquerentur.

A Εἴτις ἐπίσκοπος χειροτονίαν λάβοι ἐπισκόπου, καὶ ὁρισθεὶς προεστάναι λαοῦ, μὴ καταδέξοιτο τὴν χειροτονίαν, μηδὲ πείθοιτο ἀπιέναι εἰς τὴν ἐγχειρισθεῖσαν αὐτῷ ἐκκλησίαν, τοῦτον εἶναι ἀκοινώνητον, ἕως ἂν ἀναγκασθεὶς καταδέξηται, ἢ ὁρίσει τι περὶ αὐτοῦ ἡ τελεία σύνοδος τῶν κατὰ τὴν ἐπαρχίαν ἐπισκόπων.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· δειξάτω Βασσιανὸς ὁ εὐλαβέστατος, τίς αὐτὸν κατέστησεν ἐπίσκοπον. Βασσιανὸς ὁ εὐλαβέστατος εἶπεν· εἷς ἐκ τῶν ἐνθρονισάντων με οὗτός ἐστιν Ὀλύμπιος. οὐκ οἶδα ἄλλους· τοῦτον μνημονεύω. Λουκιανὸς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Βύζης εἶπεν· ὁ ἔχων τὸ κῦρος, ἐδέξατο
B αὐτόν· ὁ μακαρίτης Πρόκλος ἐδέξατο αὐτὸν, καὶ ὁ μακαρίτης Θεοδόσιος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς· καὶ καλέσας αὐτοὺς, φίλους αὐτοὺς ἐποίησεν. ἀλλ' ὅμως διὰ τί ἐξεβλήθη; Στέφανος ὁ εὐλαβέστατος εἶπεν· ὁ μακάριος ἐν ἁγίοις Φλαβιανὸς ἐξέωσεν αὐτόν. οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· ἐπειδὴ μνήμη γέγονεν Ὀλυμπίου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου, ὡς ἐνθρονίσαντος Βασσιανὸν τὸν εὐλαβέστατον, ὁ προλεχθεὶς εὐλαβέστατος Ὀλύμπιος, εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει, διδασκέτω. Ὀλύμπιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Θεοδοσιουπόλεως εἶπε· μετὰ τὸν θάνατον τοῦ κατὰ καιρὸν ἐπισκόπου Βασιλείου ἐν τῇ πόλει, ἐν ᾗ κεχειροτόνημαι ἐπίσκοπος Θεοδοσιουπόλεως, ἐν αὐ-
C τῇ διῆγον. δηλοῦσί μοι οἱ κληρικοὶ αὐτῆς τῆς πόλεως Ἐφέσου, λέγοντες· παραγενοῦ ἐνταῦθα, ἵνα κανονικῶς χειροτονίαν δέξηται ἡ πόλις, ἐπειδὴ ἐκοιμήθη ὁ τῆς ὁσίας μνήμης Βασίλειος, ὁ γενόμενος ἐπίσκοπος. ἐγὼ δὲ δεξάμενος τὰ γράμματα ταῦτα, παρεγενόμην, ὑπολαβὼν, ὅτι καὶ ἄλλοι εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐκλήθησαν. πρὸ τριῶν δὲ ἡμερῶν τοῦ μέλλειν εἰσιέναι εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦτον, καὶ ἐνθρονίζεσθαι, κατευχθεὶς ἔν τινι ὁσπιτίῳ, περιέμενον καὶ τοὺς ἑτέρους εὐλαβεστάτους ἐπισκόπους, ὥστε γενέσθαι κανονικὴν τὴν χειροτονίαν κατὰ τὸ ἔθος. ὡς δὲ καὶ μίαν, καὶ δευτέραν, καὶ τρίτην ἡμέραν ἔμεινα ἐν τῷ ὁσπιτίῳ, καὶ ἄλλος οὐχ εὑρέθη θεοφι-
D λέστατος ἐπίσκοπος, τελευταῖον ἐλθόντες τινὲς τῶν εὐλαβεστάτων κληρικῶν, λέγουσί μοι· ἄλλοι ἐπίσκοποι οὐκ εἰσὶν ἐνταῦθα, τί δεῖ γενέσθαι; εἶπον ἐγώ· τί δύναμαι ποιῆσαι; ἐπειδὴ ἔξω τῆς ἀκριβείας τῶν κανόνων ἐστὶ, μόνον ἐπίσκοπον διοικεῖν ἐκκλησίαν, καὶ μάλιστα τοιαύτης περιφανοῦς μητροπόλεως. ὡς δὲ ταῦτα ἐλάλουν μετ' ἐμοῦ, περιεκύκλωσαν τὸ οἰ-

BALUZII NOTÆ.

a Hic canon aliis verbis legitur in codice Parisiensi. *Si quis Episcopus vacans in Ecclesiam vacantem prosiliat, sedemque pervadat absque integro perfectoque concilio, hic abjiciatur necesse est, licet omnis populus quem diripuit eum habere delegerit. Perfectum vero Concilium illud est cui interest & metropolitanus antistes.* Est versio Dionysii Exigui, paucis mutatis in fine.
b Colbert. & Corb. *acquievit*.
c Vox *Episcopus* deest in hoc loco in codice Paris. & in Divionensi.
d Corb. & Colbert. *Bizæ*. Paris. *Viza*.
e *Prædictus*. Deest in omnibus antiquis codicibus & editionibus.
f *Olympius*. Deest in Parisiensi. Additus supra lineam in Divionensi.
g Veteres libri *Veni hic ut regulariter*. Veteres edit. *Veni huc ut regulariter*.
h Veteres libri & edit. *dormivit*.
i Divion. *suscipiens*.
k Veteres libri & edit. *vocarentur*.
l Iidem libri & edit. *ut is inthronizaretur*.
m Veteres libri & edit. *regulariter*.
n Veteres libri *sustinui*.
o Ita Corb. & Colbertinus. Reliqui habent *reverentissimorum*.
p *Tandem venientes &c. est opus.* Hæc desunt in omnibus antiquis exemplaribus & editionibus, & sunt superflua.
q Veteres libri & editiones: *Dicebam solus ego. Quid possum.* Infra: *Cum ego hæc loquerer mecum.*
r Veteres libri & edit. *efficere*.
s Iidem libri & edit. *subtilitatem*.
t Male in Corb. Divion. & Colbert. *loquerentur*.
u Paris. & veteres edit. *Nam enim qua constiti eorum tanta.* Ita etiam primo in Divionensi, sed postea addita est vox *&* ante *Nam*. Alii codices habent eamdem conjunctionem.

οἴκημα, ἔνθα ἤμην, πλῆθος ἄπειρον, καὶ οὐκ οἶδα τοῦ στῆναι· καὶ ἐπὶ τοσαύτης ἐξουσίας, καὶ ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου, τίς ποτε γυμνώσας παραμήριον Ὁλοσήρικος, τοῦτο ὄνομα αὐτῷ, κομητιανὸς τάχα ὤν, ἦλθε καὶ αὐτὸς, καὶ τὸ πλῆθος ἅπαν, καὶ βαστάσαντές με, ἀπήγαγον εἰς τὴν ἐκκλησίαν. καὶ οὕτω μετὰ διακοσίων, ἢ τριακοσίων ἀνθρώπων, καὶ ἐμὲ, καὶ αὐτὸν, ἀνήγαγον εἰς τὸν θρόνον, καὶ ἐγένετο ὁ ἐνθρονιασμός. μέχρι τούτου τὸ ὅπως γέγονεν, οἶδα. Βασσιανὸς ὁ εὐλαβέστατος εἶπεν· ἐψεύσατο. οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· εἰ Πρόκλος ὁ τῆς ὁσίας μνήμης, ὁ γεγονὼς ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, ἐδέξατο αὐτὸν Βασσιανὸν τὸν εὐλαβέστατον ἐπίσκοπον, καὶ ἐκοινώνησεν αὐτῷ ὡς ἐπισκόπῳ τῆς Ἐφεσίων μητροπόλεως, ὁ εὐλαβέστατος κλῆρος τῆς ἁγίας Κωνσταντινουπόλεως ἐκκλησίας διδασκέτωσαν. [a] Θεόφιλος ὁ εὐλαβέστατος πρεσβύτερος τῆς κατὰ Κωνσταντινούπολιν ἁγιωτάτης ἐκκλησίας εἶπεν· ὡς ἐπὶ Θεοῦ, καὶ ἐδέξατο αὐτὸν ὁ ἐν ἁγίοις Πρόκλος κοινωνικὸν, καὶ συνοδικοῖς γράμμασι τιμήσας αὐτὸν, ἀπέλυσεν ἐπὶ τὴν Ἔφεσον· καὶ ἐν τοῖς διπτύχοις ἔταξεν αὐτοῦ τὸ ὄνομα, καὶ ἐλέγετο ἕως πρὸ ὀλίγου καιροῦ. πάντες οἱ εὐλαβέστατοι κληρικοὶ τῆς Κωνσταντινουπολιτῶν ἁγιωτάτης ἐκκλησίας εἶπον· καὶ ἡμεῖς τὰ αὐτὰ λέγομεν. ἐδέξατο γὰρ αὐτὸν, καὶ ἐκοινώνησεν αὐτῷ ὁ μακάριος Πρόκλος, καὶ ἐποίησε συνοδικὰ γράμματα, καὶ εἰς τὰ δίπτυχα αὐτὸν ἐπέταξεν.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· νῦν Στέφανος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος λεγέτω, ὅπως ἐπίσταται Βασσιανὸν τὸν εὐλαβέστατον ἀποκινηθέντα τῆς ἐπισκοπῆς, καὶ εἰ αὐτὸς παρὰ τῆς συνόδου ἐχειροτονήθη. Στέφανος ὁ εὐλαβέστατος εἶπεν· ἀνηνέχθη παρὰ τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ἀλεξανδρέων πόλεως, τοῦ ἐν ἁγίοις Θεοδοσίου τοῦ βασιλέως γράψαντος ἐκεῖ. ἠνέχθη δὲ γράμματα, καὶ παρὰ τοῦ μακαριωτάτου πάπα τοῦ ἐν Ῥώμῃ ἁγιωτάτου ἐπισκόπου, ὥστε τοῦτον μηδὲν εἶναι ἐπίσκοπον· καὶ φανερά ἐστι τὰ γράμματα. κελεύσατε ἐλθεῖν τοὺς νοταρίους ἐπὶ τὸ φανερωθῆναι ποίῳ τρόπῳ ἀπεκινήθη, καὶ ποίῳ τρόπῳ ἐξεβλήθη, καὶ ποίῳ τρόπῳ ἐγὼ κατέστην. ἡμεῖς διὰ τὴν πίστιν ἤλθομεν. μὴ οὖν ᾔδειν, ὅτι τοῦτο εἶχεν ἀνακύψαι; ἅπαξ πέρας ἔλαβε τὸ πρᾶγμα. ἦλθεν ὁ σιλεντιάριος ἐκεῖ· τρεῖς μῆνας ἐποίησε διαγινώσκων μεταξὺ αὐτοῦ, καὶ τῶν κληρικῶν· φανερά ἐστι τὰ ὁρισθέντα. Βασσιανὸς ὁ εὐλαβέστατος εἶπε· Στέφανος πρεσβύτερός μου ἦν· τέσσαρα ἔτη μετ' ἐμοῦ ἐλειτούργει, μετ' ἐμοῦ ἐκοινώνει. καὶ ἐκοινώνει παρ' ἐμοῦ, ὡς παρ' ἐπισκόπου. καὶ αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ, ᾗ ἐνέκλεισάν με, καὶ ταῦτα ἔπαθον, μὰ τὰς δυνάμεις τοῦ Θεοῦ,

[a] Ρωμαϊστὶ, ἀνέγνων, ἀνεγνώκαμεν, ἀνέγνω.

A scivi ubi essem, & coram tanta potestate, & coram altari, quidam enudans gladium, Holosericus nomine, qui, puto, comitianus est, venit & ipse & omnis multitudo, & portantes me, [*] profecti sunt in ecclesiam. Et ita cum ducentis aut trecentis hominibus & me & ipsum levaverunt ad sedem, & inthronizatio celebrata est. Usque ad hoc, quemadmodum factum est, novi. Bassianus reverendissimus episcopus dixit: Mentitus est: Gloriosissimi judices dixerunt: Si Proclus sanctæ memoriæ, qui fuit archiepiscopus regiæ Constantinopolis, suscepit Bassianum reverendissimum [a] episcopum, & communicavit ei tamquam episcopo Ephesiorum metro- B polis, reverendissimus clerus sanctæ Constantinopolitanæ ecclesiæ nos edoceat. [*] Theophilus reverendissimus presbyter Constantinopolis sanctæ ecclesiæ dixit: [b] Ut coram Deo, & suscepit eum sanctæ memoriæ Proclus communicantem, & synodalibus litteris honorans dimisit eum ad Ephesum, & in [c] diptychis posuit ejus nomen, & recitabatur usque ad modicum [d] ab hinc tempus. Omnes reverendissimi clerici sanctissimæ Constantinopolitanæ ecclesiæ dixerunt: [e] Et nos hæc [f] ipsa dicimus. Suscepit enim eum, & communicavit ei beatæ memoriæ Proclus, & fecit synodicas literas, & in diptychis eum posuit.

[*] abduxerunt.

[*] Latine, legi, legimus, legit.

C Gloriosissimi judices dixerunt: Nunc Stephanus reverendissimus episcopus dicat, quemadmodum novit Bassianum reverendissimum episcopum ab episcopatu remotum, & si ipse per synodum ordinatus est. Stephanus reverendissimus episcopus Ephesi dixit: Relatum est [g] ab episcopo Alexandrinæ civitatis, sanctissimæ memoriæ Theodosio principe scribente illuc: allatæ sunt etiam litteræ e beatissimo & sanctissimo papa Romano, quatenus istum esse non oporteret episcopum; & manifestæ sunt (1) literæ. Jubete venire notarios, ut declaretur quomodo remotus est, [h] & quomodo est ejectus, & quomodo ego D sum ordinatus. Nos propter fidem venimus. Numquid [i] ergo sciebam, quoniam hoc potuisset emergere? Semel finem accepit causa. Venit silentiarius [k] illuc, tres menses fecit cognoscens inter eum & clericos. Clarent ea quæ definita sunt. [l] Bassianus reverendissimus dixit: Stephanus presbyter meus fuit, quatuor annis mecum missas celebrabat, mecum communicabat, [m] & communicabat mihi tamquam episcopo. Et ipsa die quia [n] recluserunt me, (simul communicavimus; & arripuit

(1) Non erant. Mara.

BALUZII NOTÆ.

a *Episcopum*. Deest in Corbeiensi. In Divionensi primo extabat, sed postea deletum est..
b Paris. *Coram Deo*. c Corb. & Colbert. *diptychiis*, reliqui *deptychis*.
d *ab hinc*. Deest in omnibus antiquis libris & editionibus. e Divion. *Et nos hoc*.
f *Ipsa*. Deest in omnibus antiquis libris & editionibus.
g Hunc locum contra veterum librorum & editionum fidem editores Romani mutaverunt & in sensum diversum transtulerunt, & quidem prorsus infeliciter. Codices Corb. & Colbertinus & veteres editiones habent: *Relatum est ad Episcopum Alexandrinæ civitatis*. Paris. *Relatum est Episcopo*. Sic etiam in Divionensi, nisi quod vox *ad* in margine addita est ante vocem *Episcopo*. Sensus autem est, Theodosium de causa Bassiani retulisse ad Episcopum Alexandrinum, ut ad Episcopum secundæ sedis, & Episcopum quoque Romanum ad eum scripsisse de deponendo Bassiano. Unde supra pag. 282. legitur eum fuisse damnatum ac depositum ab Episcopo Romano & ab Alexandrino. h *Et quomodo est ejectus*. Hæc desunt in omnibus antiquis libris & editionibus.
i *Ergo*. Et istud quoque deest in omnibus antiquis libris & editionibus.
k Corb. Paris. Colb. & veteres edit. *ibi*. Divion. *ubi*; & in margine, *al. ibi*.
l Corb. & veteres edit. *Bassianus Episcopus dixit*.
m Divion. Paris. & Colbert. *& communicabat a me tanquam ab Episcopo*. Legendum *communicabatur*, ut in libro Corbeiensi. n Corb. & Colbert. *reclauserunt*. Paulo post Corb. & Divion. legunt *inclausis & inclausus*. Sic etiam Colbertinus.

puit me, & incluſit me:) & iſta ſum paſſus. A Per virtutes Dei, aquam quæſivi, & non mihi dederunt. Tribus menſibus habuerunt me clauſum, Epiſcopi autem qui a me ordinati ſunt, ipſi & hunc ordinaverunt epiſcopum, dum eſſem incluſus. Si non ſum ego epiſcopus; neque illi qui a me ſunt ordinati, eſſe debent epiſcopi, neque clerici.

Caſſianus presbyter, qui fuit cum Baſſiano reverendiſsimo, dixit: [a] Media hebdomada coegerunt nos, & introduxerunt in baptiſterio, Stephanus reverendiſsimus epiſcopus, & Meonius; & dederunt mihi evangelium, & conjuraverunt me, & dixerunt: Veni, [b] jura non diſcedere ab illo, ſed [c] vivere cum eo, & mori cum eo, & non B tradere eum. Dixi: Hodie viginti quinque [d] annis communico, [e] Conſtantinopoli negotium agens: & Deus eſt qui novit, quia nunquam juravi alicui: & nunc dum presbyter [f] ſum, cogitis [g] me jurare? Qui ſumentes evangelium dederunt mihi, & juravi eis. Et quinta feria de ſancto paſcha tollentes, & ipſum [h] incluſerunt, & me [i] ceciderunt, & [k] debilem fecerunt calcibus. Et adduxerunt tres ſubdiaconos, & [*] veſpere tulerunt, & duxerunt me in [l] domum meam, & poſuerunt me ſemivivum, & phlebotomaverunt me. Ut ergo non pejerarem, hodie quatuor annos habeo [m] errando & mendicando Conſtantinopoli, [n] ut non pejerarem nomen Fi- C lii Dei. Lucianus reverendiſſimus epiſcopus [o] Byziæ tranſiens [p] in medium, dixit: Obſtrinxerunt nos reliqui epiſcopi nobiſcum reſidentes, ut unuſquiſque quod novit in veritate, [q] & ad pietatem tendere, dicat. Et licet ex nobipſis bonum eſſet hoc facere, verumtamen dicimus, quoniam quatuor annis operatus eſt in ſede ſine contentione, ſine contradictione, & ordinavit decem epiſcopos, & clericos multos, & communicavit ei qui nunc eſt epiſcopus Stephanus, cum eſſet ejus presbyter, & omnes reliqui clerici. Et quomodo poſſibile eſt nunc Baſſianum expelli præter conſequentiam [*] [r] regularem, [ſ] cum præcipue beatiſſimus Proclus D regiæ Conſtantinopolis epiſcopus ei communicaverit, & per ſynodicas litteras firmaverit ejus epiſcopatum? Meliphtongus reverendiſsimus epiſcopus [t] Heliopolis tranſiens [u] in medium, dixit: Oportebat eum qui quatuor annis ſine contentione epiſcopatum obtinuit, [x] aut accuſari: [y] aut ita ſine judicio non [*] jactari. Et quoniam [*] & ego conjuratus ſum ab epiſcopis juxta me ſedentibus, quatenus, tranſiens in medium dicam ea quæ [*] cunctos movent; tamquam os effectus reliquorum [z] prope me reſidentium epiſcoporum, ex perſo-

* vel eadem

* canonum

* ...

* ... peccati ... ſcientia ... factus ſum ... eſt

* me moveat coram omnibus

ὕδωρ ἐζήτησα, καὶ οὐκ ἔδωκάν μοι. ἐπὶ τρίμηνον ἐγκλειστόν με ἐγκατέκλεισαν. οἱ δὲ παρ' ἐμοῦ ἐπίσκοποι χειροτονηθέντες, αὐτοί, καὶ τοῦτον ἐχειροτόνησαν ἐπίσκοπον. ὄντος μου ἐγκατακλείστου. ἐὰν μὴ εἰμὶ ἐγὼ ἐπίσκοπος, οὐδὲ οἱ παρ' ἐμοῦ χειροτονηθέντες ὀφείλουσιν εἶναι ἐπίσκοποι, οὐδὲ οἱ κληρικοί.

Κασσιανὸς πρεσβύτερος, συνὼν Βασσιανῷ τῷ εὐλαβεστάτῳ, εἶπε· τῇ μέσῃ ἑβδομάδι κατηνάγκασαν ἡμᾶς, καὶ εἰσήνεγκαν ἐν τῷ βαπτιστηρίῳ, Στέφανος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος, καὶ Μαιόνιος· καὶ ἐπιδεδώκασί μοι τὸ εὐαγγέλιον, καὶ ὥρκωσάν με, καὶ λέγουσί μοι· δεῦρο. ὄμοσον μὴ ἀναχωρῆσαι ἐξ αὐτοῦ, ἀλλὰ ζῆν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἀποθανεῖν μετ' αὐτοῦ, καὶ μὴ προδοῦναι αὐτόν. λέγω· σήμερον εἰκοσιπέντε ἔτη εἰμὶ [*] κοινωνὸς, εἰς Κωνσταντινούπολιν πραγματευόμενος· καὶ Θεός ἐστιν ὁ εἰδὼς, οὐδέποτε ὤμοσά τινι· καὶ νῦν πρεσβυτέρου μου ὄντος, καταναγκάζετέ με ὀμόσαι; λαβόντες τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, ἔδωκάν μοι, καὶ ὤμοσα αὐτοῖς. καὶ τῇ πέμπτῃ τοῦ ἁγίου πάσχα λαβόντες, καὶ αὐτὸν ἐνέκλεισαν, καὶ ἐμὲ ἐφόνευσαν, καὶ ἐπίστιν με ἐποίησαν διὰ λακτισμάτων· καὶ ἤνεγκαν τρεῖς ὑποδιακόνους, καὶ ὀψὲ ἦραν, καὶ ἀπήνεγκάν με ἐν τῷ οἴκῳ μου, καὶ ἔθηκαν ἡμιθανῆ, καὶ ἐφλεβοτόμησάν με. ἵνα οὖν μὴ ἐπιορκήσω, σήμερον [*] τεσσαράκοντα ἔτη πλανώμενος ἐπαιτῶ ἐν Κωνσταν- C τινουπόλει, ἵνα μὴ ἐπιορκήσω τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ Θεοῦ.

Λουκιανὸς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Βύζης παρελθὼν ἐν τῷ μέσῳ, εἶπεν· ἐκράτησαν ἡμᾶς οἱ λοιποὶ ἐπίσκοποι οἱ μεθ' ἡμῶν καθεζόμενοι, ὥστε ἕκαστον, ὃ εἶδεν ἀληθὲς, καὶ πρὸς εὐσέβειαν συντεῖνον, εἰπεῖν· καὶ εἰ καὶ ἐξ αὐτῶν καλὸν ἦν ἡμᾶς τοῦτο ποιῆσαι, πλὴν λέγομεν· ὅτι τετραετίαν ἐνήργησεν ἐν τῷ θρόνῳ ἀμάχως, δίχα ἀντιῤῥήσεως, καὶ ἐχειροτόνησε δέκα ἐπισκόπους, καὶ κληρικοὺς πολλοὺς, καὶ ἐκοινώνει αὐτῷ αὐτὸς ὁ νῦν ἐπίσκοπος Στέφανος, πρεσβύτερος αὐτοῦ ὢν, καὶ πάντες οἱ λοιποὶ κληρικοί. καὶ πῶς οἷόν τε ἐστι, νῦν Βασσιανὸν ἐξωθεῖσθαι παρὰ τὴν τῶν κανόνων ἀκολουθίαν, τῷ καὶ μά- D λιστα τὸν μακαριώτατον Πρόκλον τὸν τῆς βασιλευούσης ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως κοινωνῆσαι αὐτῷ, καὶ διὰ συνοδικῶν γραμμάτων βεβαιῶσαι τὴν τούτου ἐπισκοπήν; Μελίφθογγος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἰουλιοπόλεως παρελθὼν εἰς τὸ μέσον, εἶπεν· ἐχρῆν τὸν τετραετῆ χρόνον κατεσχηκότα τὴν ἐπισκοπὴν ἀμάχως, ἢ μεμφθῆναι, ἢ οὕτως ἀκρίτως μὴ ῥιφθῆναι. καὶ ἐπειδὴ κατηναγκάσθην παρὰ τῶν ἐγγὺς καθεζομένων κἀγὼ ἐπισκόπων, ὥστε με παρελθόντα εἰπεῖν τὰ κινοῦντα πρὸς πάντας, στόμα γενόμενος τῶν ἐγγύς μου λοιπῶν ὄντων ἐπισκόπων,

* κοινωνῶ

* τέσσαρα L.

BALUZII NOTÆ.

a Pariſ. Colbert. & Corb. *Media ebdomada coegit nos & introduxit*. Divionenſis habet *collegit*, & in margine *al. coegit*.
b Veteres libri & edit. *jura mihi non diſcedere ab eo*.
c Male in Divion. *vendre*.
d Corb. Divion. & Colbert. *anni*.
e Veteres libri, *Conſtantinopolim*. Sic etiam paulo poſt.
f Iidem libri, *ſim*.
g *Me*. Deeſt in Corb. & Colbert. & apud Crabbum.
h Divion. & Corb. *incluſerunt*.
i Veteres libri, *occiderunt*. Itaque occidere iſthic ſignificat cædere.
k Divion. *debilem me fecerunt*.
l Corb. & Divion. & Colbert. & veteres edit. *domo mea*.
m Veteres libri & edit. *errando mendicando Conſtantinopolim*.
n Corb. & Colbert. *ut non pejerem*.
o Veteres libri, *Byzæ*.
p Divion. & Pariſ. *in medio*.
q Conjunctio non habetur in antiquis libris & editionibus.
r Pariſ. & Divion. *regularum*.
ſ Pariſ. *dum præcipue*.
t Veteres edit. *Juliopolis*. Veteres libri, *Julianopolis*; niſi quod Colbertinus habet *Juniantuppol*.
u Pariſ. *in medio*. Sic etiam paulo poſt.
x Idem codex, *aut non accuſare aut ſine judicio non jactare*.
y Corb. Divion. & Colbert. & veteres edit. *aut ſic ſine*.
z *Prope me*. Hoc deſideratur in omnibus antiquis libris & editionibus.

πων, ἐκ προσώπου πάντων ταῦτα ἀναφέρω τῇ τε ἁγίᾳ συνόδῳ, καὶ τῇ ὑμετέρᾳ ἐξουσίᾳ, ἅπερ Λουκιανὸς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος εἶπε. Στέφανος ὁ εὐλαβέστατος εἶπεν· ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Λέων ὁ Ῥώμης τοῦτον καθεῖλεν, ἐπειδὴ παρὰ κανόνας ἐγένετο. Κεκρόπιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Σεβαστουπόλεως εἶπε· κύριε Στέφανε, πόσα δύναται Φλαβιανὸς, ὁ βασιλεὺς, καὶ μετὰ θάνατον; πάντες οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι, καὶ οἱ κληρικοὶ Κωνσταντινουπόλεως εἶπον· ἡ ἀλήθεια οὕτως ἔχει. πάντες τὰ αὐτὰ λέγομεν. Φλαβιανοῦ αἰωνία ἡ μνήμη· τοῦ ὀρθοδόξου αἰωνία ἡ μνήμη. ἴδε ἐκδίκησις, ἴδε ἀλήθεια. Φλαβιανὸς μετὰ θάνατον ζῇ. ὁ μάρτυς ὑπὲρ ἡμῶν εὔξεται. Φλαβιανὸς μετὰ θάνατον τὴν πίστιν ἐξέθετο. Φλαβιανὸς ὧδε ἐστιν· ὁ ὀρθόδοξος ὧδε ἐστιν. πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ βασιλέως. Φλαβιανὸς ἡμῖν συνδικάζει.

Οἱ * ὀρθοδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· πάντων ἐξετασθέντων τῶν ἐπὶ Βασσιανοῦ, καὶ Στεφάνου τοῖς εὐλαβεστάτοις πεπραγμένων, ἀναγνωσθέντων δὲ, καὶ τῶν κανόνων, λεγέτω ἡ ἁγία σύνοδος αὕτη περὶ τῶν κατ᾽ Ἔφεσον ἐπισκόπων, τί αὐτῇ παρίσταται. * οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· τὸ δίκαιον Βασσιανὸν καλεῖ· οἱ κανόνες κρατείτωσαν. οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· ἡμῖν μὲν φαίνεται ὅτι Βασσιανὸς ὁ εὐλαβέστατος ἄξιος ὢν ἐπίσκοπος εἶναι τῆς Ἐφεσίων πόλεως, ἐπειδήπερ ἐξ ἐφόδου βιαίας ἑαυτῷ ταύτην ἐξεδίκησεν· ὅτε Στέφανος ὁ εὐλαβέστατος, ἐκ συνωμοσιῶν καὶ τοιαύτης περινοίας τὴν ἐπισκοπὴν ἑαυτῷ περιποιήσας· δίκαιον δὲ εἶναι ἐπιλεχθῆναι ἕτερον, τὴν τε πίστιν ἀκριβῶς ἐπιστάμενον, καὶ βίῳ κεκοσμημένον, τὸν ἐπίσκοπον εἶναι ὀφείλοντα. τὸ πᾶν δὲ τῇ ἁγιωτάτῃ συνόδῳ καταλιμπάνομεν, ὥστε δοῦναι τὸ παριστάμενον αὐτῇ τύπον ἐπὶ τῷ πράγματι. ἡ ἁγία σύνοδος ἐβόησεν· αὕτη δικαία κρίσις· αὕτη Θεοῦ κρίσις· ὁ Χριστὸς ἐδίκασε τῇ ὑποθέσει· ὁ Θεὸς δι᾽ ὑμῶν δικάζει· αὕτη ἡ ἀπόφασις τοῦ Θεοῦ ἐστι. τοὺς κανόνας, καὶ τοὺς νόμους ὑμεῖς φυλάττετε. πολλὰ τὰ ἔτη τῶν βασιλέων· πολλὰ τὰ ἔτη τῶν ἀρχόντων· πολλὰ τὰ ἔτη τῆς συνόδου.

Πασχασῖνος, καὶ Λουκήνσιος οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι, ἐπέχοντες τὸν τόπον τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, εἶπον· δῆλα τὰ παρὰ πάσης τῆς συνόδου λεχθέντα. τί περὶ τούτου τοῦ πράγματος, ἢ τῶν προσώπων δοκεῖ, καὶ ἡμῶν, καὶ τούτων ἐστὶ τὴν ἀπόφασιν βεβαιῶσαι. Ἀνατόλιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, νέας Ῥώμης, εἶπε· τοὺς ἀθέσμως ἑαυτοὺς ἁρμόσαντας τῇ τοῦ Χριστοῦ νύμφῃ, τῇ κατ᾽ Ἔφεσον φημι, ἁγιω-

na cunctorum hæc refero & sancto concilio & vestræ potestati, quæ Lucianus reverendissimus episcopus dixit. Stephanus reverendissimus episcopus dixit: Sanctissimus archiepiscopus [a] Romanus Leo hunc * damnavit, quoniam præter regulas factus est. Cecropius reverendissimus episcopus Sebastopolis dixit: Domne Stephane; cognosce quantum potest Flavianus * beatæ memoriæ [b] etiam post mortem. Reverendissimi episcopi & clerici Constantinopolitani clamaverunt: Veritas sic habet: omnes hæc ipsa dicimus. Flaviano æterna memoria: [c] orthodoxi æterna memoria. [d] Ecce ultio, ecce veritas. Flavianus post mortem vivit: martyr pro nobis oret. Flavianus post mortem fidem exposuit. Flavianus hic est: orthodoxus hic est. Multos annos imperatori. Flavianus nobiscum judicat.

Gloriosissimi judices dixerunt: Omnibus examinatis de Bassiano & Stephano reverendissimis, relectis etiam canonibus, dicat sancta synodus, de * episcopatu Ephesio quid [e] eis videatur. * Reverendissimi episcopi clamaverunt: Justitia Bassianum vocat: regulæ valeant. Gloriosissimi judices dixerunt: Nobis quidem videtur, neque Bassianum reverendissimum dignum existere ut sit Ephesiorum civitatis episcopus, quoniam ex invasione [f] violenta episcopatum sibimet vindicavit: neque Stephanum reverendissimum episcopum, qui per conjurationes [g] & tales adinventiones episcopatum sibimet acquisivit: justum vero esse, ut [h] eligatur alius, qui & fidem integre sciat, & vita noscatur ornatus, ut esse possit episcopus. Totum autem concilio sancto relinquimus, quatenus sententiam, quæ in hac causa fuerit visa, depromat. Sancta synodus clamavit: Hæc justa sententia est: hoc Dei judicium est: Christus judicavit causam: Deus per vos judicat: hæc sententia Christi est. Canones & leges vos custoditis. [i] Multos annos imperatoribus, multos annos judicibus, multos annos concilio.

[k] Paschasinus & Lucentius reverendissimi episcopi, obtinentes locum apostolicæ sedis veteris Romæ, dixerunt: Clarent quæ ab universo concilio dicta sunt. Quid de hac causa [l] sive de personis videatur, & [m] nostrum & horum est confirmare [n] sententiam. Anatolius reverendissimus archiepiscopus Constantinopolis [o] novæ Romæ dixit: Eos qui se contra legem sponsæ Christi [p] sanctissimæ Ephesinæ ecclesiæ conjunxerunt,

Marginal notes: * deposuit. * & imperatori etiam. * Γρ. ἐνδοξότατοι. * episcopis Ephesii. * Latine, legi, legimus, legis.

BALUZII NOTÆ.

a Veteres libri & edit. *Leo Romanus.*
b Iidem libri & edit. *& post mortem.*
c *Orthodoxi æterna memoria.* Hæc desunt in omnibus antiquis libris & editionibus.
d Paris. *Ecce ultio & veritas.* e Divion. *eis videtur.* Reliqui & veteres edit. *ei videtur.*
f Ita codex Parisiensis. Corb. & Colbert. *violentia*, Divion. *violentia.*
g Paris. & Divion. *& similes excogitationes.* Lectio vulgata extat in margine libri Divionensis.
h Veteres libri & edit. *eligatur alter.*
i *Multos annos Imperatoribus.* Hæc desunt in omnibus antiquis libris & editionibus.
k Veteres libri & edit. *Paschasinus reverentissimus Episcopus obtinens locum apostolicæ sedis dixit.*
l Veteres libri & edit. *sive personis.*
m Corb. & Colbert. *nostram.* Sic etiam Crabbus, qui in margine addit *nostrum*. Hinc orta lectio quæ hodie obtinet. Paris. & Divion habent *nostra.* n Paris. & Divion. *sententia.*
o *Nova Roma.* Deest in omnibus antiquis libris & editionibus.
p *Sanctissima.* Et hoc quoque deest in omnibus antiquis libris & editionibus.

runt, hos [a] decenter [a] legibus suis expellit. A Igitur & qui [b] insilivit sedi Bassianus reverendissimus episcopus, & qui post illum [c] inordinate semetipsum immisit Stephanus reverendissimus episcopus, quietem habeant, cessantes ab [b] operatione [d] ejusdem ecclesiæ. Dabitur autem Ephesiorum metropoli episcopus a Deo monstratus, & ab omnibus qui pascendi sunt eligendus [e] ad ordinationem [f] illius [c] episcopatus: [g] qui & recte prædicet verbum veritatis: memoratis scilicet dignitatem [h] tantummodo episcopatus habentibus & communionem, [d] [i] necessariaque salaria, [k] quæ a sanctissima [l] hac [m] consequentur ecclesia.

* Legitime a seipsa expellit
* administratione
* Ecclesiæ
* decere sicut solatium quod

B Sancta synodus exclamavit: Hæc justa sententia, hoc justum judicium est.

Eusebius reverendissimus episcopus Dorylæi dixit: Invasio reverendissimi Bassiani [n] eversionem habet [o] regularum, [p] & extra regulas etiam inordinate facta ordinatio in Stephano. Unde, si videtur, ambo debent Ephesiorum metropolis episcopatu vacare. Ordinari autem regulariter debet episcopus prædictæ metropoli, vita & fide compositus. Asiani reverendissimi episcopi prostrati [q] ante sanctissimam synodum patrum dixerunt: Misereremini nostri. Nos supplicamus [r] sancto concilio, ut misereatur filiorum nostro- C rum, ne forte propter nos [s] & propter peccata nostra moriantur; [e] ut nobis [t] clementia condonetur; [u] nam si Bassiano successorem suadeat aliquis hic ordinari, & filii nostri moriuntur, & civitas deperit. Gloriosissimi judices dixerunt: Quoniam secundum voces sancti concilii neque Bassianus, neque Stephanus [x] reverendissimi, digni sunt qui in Ephesiorum civitate sint episcopi. Asiani autem episcopi hic reperti dicunt: Si hic ordinetur alter episcopus, Ephesiorum conturbari [y] civitatem: dicat sancta synodus, [z] ubi volunt canones episcopum Ephesinæ sanctissimæ ecclesiæ ordinari. Reverendissimi episcopi clamaverunt: In provincia. D Diogenes reverendissimus episcopus Cyzici dixit: [aa] Consuetudo hoc habet: si factus fuisset [f] a Constantinopolitano episcopo, non

* ut his clementia tribuatur, & nobis condonetur. Alterum Bassiano sit tollenda mala, nam si quis pianchi... ordinatur, & filii.
* Constantinopoli episcopus, non hæc accidissent. Ibi.

A ταύτῃ ἐκκλησίᾳ, τούτους εἰκότως ἐννόμως ἑαυτῆς ἀπέβαλε. τοιγαροῦν ὅ,τε ἐπιπηδήσας τῷ θρόνῳ Βασσιανὸς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος, καὶ ὁ μετ' ἐκεῖνον ἑαυτὸν ἐπιβαλὼν ἀτάκτως Στέφανος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος, τὴν ἡσυχίαν ἀγέτωσαν, πεπαυμένοι τῆς κατ' ἐκείνην τὴν ἐκκλησίαν ἐνεργείας. δοθήσεται δὲ τῇ Ἐφεσίων μητροπόλει ἐπίσκοπος, ὁ παρὰ Θεοῦ ἀναδεδειγμένος, καὶ παρὰ πάντων τῶν μελλόντων ποιμαίνεσθαι ψηφιζόμενος, εἰς τὴν τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐκεῖ χειροτονίαν, ὀρθοτομῶν τὸν λόγον τῆς ἀληθείας· τῶν μνημονευθέντων δηλονότι ἐχόντων μόνον τὴν ἀξίαν τῆς ἐπισκοπῆς, καὶ τὴν κοινωνίαν, καὶ παραμυθίας τῆς προσηκούσης B ἀπὸ ταύτης τῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας ἀξιουμένων.

Ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν· αὕτη δικαία ψῆφος, αὕτη δικαία κρίσις.

Εὐσέβιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Δορυλαίου εἶπεν, ἡ ἔφοδος τοῦ εὐλαβεστάτου Βασσιανοῦ ἀνατροπὴν ἔχει τῶν κανόνων, καὶ ἡ ἀτάκτως γενομένη ἐπὶ Στεφάνῳ χειροτονία. ὅθεν, εἰ δοκεῖ, ἀμφοτέρους μὲν σχολάζειν τῆς ἐπισκοπῆς τῆς Ἐφεσίων μητροπόλεως, χειροτονηθῆναι δὲ κανονικὸν ἐπίσκοπον τῇ προειρημένῃ μητροπόλει, βίῳ, καὶ πίστει κεκοσμημένον. οἱ τῆς Ἀσίας εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι προσπεσόντες τῇ ἁγιωτάτῃ συνόδῳ τῶν πατέρων, εἶπον· ἐλεή- C σατε ἡμᾶς. ἡμεῖς παρακαλοῦμεν τὴν ἁγίαν σύνοδον, ὥστε κατελεῆσαι τὰ παιδία ἡμῶν, μὴ δι' ἡμᾶς, καὶ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, ἀποθάνῃ· ὥστε φιλανθρωπίαν δοθῆναι τούτοις, καὶ δοθῆναι ἡμῖν κἂν Βασσιανὸν εἰς κακοῦ ἀναίρεσιν· ἐπεί, εἴ τις ὧδε χειροτονηθείη, καὶ τὰ παιδία ἡμῶν ἀποθνήσκει, καὶ ἡ πόλις ἀπόλλυται. οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον. ἐπειδὴ κατὰ τὰς φωνὰς τῆς ἁγίας συνόδου οὔτε Βασσιανός, οὔτε Στέφανος, οἱ εὐλαβέστατοι, ἄξιοί εἰσιν ἐπίσκοποι εἶναι τῆς Ἐφεσίων πόλεως, οἱ δὲ τῆς Ἀσιανῆς ἐπίσκοποι οἱ ἐνταῦθα εὑρεθέντες φασίν, εἰ ἐνταῦθα χειροτονηθείη ἕτερος ἐπίσκοπος, D ἐν θορύβῳ γίνεσθαι τὴν Ἐφεσίων πόλιν· λεγέτω ἡ ἁγία σύνοδος, ποῦ βούλονται οἱ κανόνες τὸν τῆς κατ' Ἔφεσον ἁγιωτάτης ἐκκλησίας χειροτονηθῆναι ἐπίσ-

BALUZII NOTÆ

a Veteres edit. *legibus suis qui expellit*. Codices Corb. & Colbert. *legimus suis ejus expellit*. Paris. & Divion. *Lex ejus pellit*. Aliorum codicum lectionem habet Divionensis in margine.
b Corb. & Colbert. *insiluit*. c Paris. & Divion. *in ordine*.
d Colbert. *ejusdem Ecclesiæ suæ*. e Corb. & Divion. in marg. *ad ornationem*.
f *Illius*. Deest in omnibus antiquis libris & editionibus.
g Veteres libri & edit. *qui recte verbum prædicet veritati*.
h *Tantummodo*. Deest in omnibus antiquis libris & editionibus.
i Veteres libri, *necessariisque salariis*. k *Quæ*. Deest in Paris. & Divionensi.
l *Hac*. Deest in omnibus antiquis exemplaribus & editionibus.
m Divion. *consecutori*, Paris. *consecuturis*. n Paris. *conversionem*
o Veteres libri, *ex regulis*. p Corb. & Colbert. *etiam inordinate facta ordinatio in Stephanum*. Paris. & Divion. *ordinatio in Stephano*.
q *Ante sanct. synod. patrum*. Hæc verba, quæ certe superflua sunt, cum absque iis non minus constet sensus, desunt in omnibus antiquis libris & editionibus.
r Veteres libri, *sanctum Concilium*.
s Veteres libri & editiones, *& nostri filii moriantur*. t Corb. & Colbert. *clementia*
u Corb. Divion. & Colbert. *vel si Bassiano in electione malorum suadeat aliquis huc*. Paris. *vel si Bassianum in electione malorum. Nam si aliquis hic ordinetur, & filii nostri moriantur & civitas perit*.
x Veteres libri addunt *Episcopi in Ephesiorum civitate sunt digni, Asiani autem*.
y Colbert. *sententiam*. z Veteres libri & edit. *ubi volunt Episcopum Ephesina* (Paris. *Ephesana*) *sanctissima Ecclesia canones ordinari*.
aa Veteres libri *Consuetudo hic habet*. Non leviter prætereunda est hæc emendatio. Interrogaverant judices synodum ubi secundum canones peragenda esset ordinatio Episcopi Ephesini, & Episcopis clamantibus eam debere fieri in provincia Asiana, Diogenes Cyzicenus ait hanc esse consuetudinem, ut *hic*, id est, apud Constantinopolim, Episcopi Ephesini ordinentur, & ad probandam consuetudinem Philippus & Aetius adducunt exempla Memnonis, Castini, Heraclidis, & Basilii. Et ipse Diogenes statim ait turbationem ortam in Ephesina Ecclesia futuram non fuisse, si Bassianus factus fuisset Episcopus a Constantinopolitano Episcopo.

ἐπίσκοπον. οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι εἶπον· ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ. Διογένης ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Κυζίκου εἶπε· τὸ ἔθος ὧδε ἔχει. εἰ ἐγένετο ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως ἐπίσκοπος, οὐκ ἔδει ταῦτα γίνεσθαι. ἐκεῖ σαλγαμαρίους χειροτονοῦσι, καὶ διὰ τοῦτο ἀναβοὴ γίνεται. Λεόντιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Μαγνησίας εἶπεν· ἀπὸ τοῦ ἁγίου Τιμοθέου μέχρι νῦν εἰκοσιεπτὰ ἐπίσκοποι ἐγένοντο, πάντες ἐν Ἐφέσῳ ἐχειροτονήθησαν· μόνος Βασίλειος κατὰ βίαν ὧδε ἐγένετο, καὶ σφαγαὶ ἐγένοντο. Φίλιππος ὁ εὐλαβέστατος πρεσβύτερος τῆς κατὰ Κωνσταντινούπολιν ἁγίας μεγάλης ἐκκλησίας εἶπεν· ὁ ἐν ἁγίοις Ἰωάννης ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως δεκαπέντε ἐπισκόπους καθεῖλεν, ἀπελθὼν ἐν Ἀσίᾳ, καὶ ἐχειροτόνησεν ἄλλους ἀντ' αὐτῶν· καὶ Μέμνων ὧδε ἐβεβαιώθη. Ἀέτιος ἀρχιδιάκονος τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἶπε, καὶ Κασῖνος ὧδε ἐχειροτονήθη· Ἡρακλείδης, καὶ ἄλλοι μετὰ γνώμης τοῦ ὧδε ἀρχιεπισκόπου ἐχειροτονήθησαν· καὶ Βασίλειον ὁμοίως ὁ μακάριος Πρόκλος ἐχειροτόνησε· καὶ ὁ μακάριος Θεοδόσιος ὁ βασιλεὺς *συνήργησε τῇ τοιαύτῃ χειροτονίᾳ, καὶ ὁ μακάριος Κύριλλος ὁ ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας. οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· οἱ κανόνες κρατείτωσαν. τὰς φωνὰς τῷ βασιλεῖ. οἱ κληρικοὶ Κωνσταντινουπόλεως ἐβόησαν· τὰ τῶν πατέρων τῶν ρν'. κρατείτω. τὰ προνόμια Κωνσταντινουπόλεως μὴ ἀπόληται. ἡ χειροτονία κατὰ τὸ ἔθος ὑπὸ τοῦ ὧδε ἀρχιεπισκόπου γένηται. οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· συνορῶμεν ὅτι ἐπισκέψεως δεῖται ἡ ἁγία σύνοδος περὶ τῆς χειροτονίας τοῦ κατ' Ἔφεσον ἐπισκόπου. ὅθεν, εἰ δοκεῖ, τῇ ἑξῆς τοῦτο τελείως τυπωθήσεται. *

* [illegible]

* Ῥωμαϊστί, [illegible]

A habuerunt (*) hæc agi: [a] Ibi enim salgamarios ordinant, & propter ea * [b] eversio fit. Leontius reverendissimus episcopus Magnesiæ dixit: A sancto Timotheo usque nunc viginti septem episcopi [c] facti, omnes in Epheso sunt ordinati. Solus * Basilius violenter hic factus est, & multæ cædes hinc ortæ sunt. [d] Philippus reverendissimus presbyter Constantinopolitanæ [e] sanctissimæ [f] magnæ ecclesiæ dixit: Sanctæ memoriæ Joannes episcopus Constantinopolitanus [g] quindecim episcopos deposuit, profectus in Asiam, & pro eis alios ordinavit, & Memnon hic [h] ordinatus est. Aetius archidiaconus [i] Constantinopolis dixit: Et Castinus hic ordina- B tus est, Heraclides, & alii cum voluntate nostræ urbis archiepiscopi ordinati sunt. Basilium similiter beatæ memoriæ Proclus ordinavit, & [k] beatæ memoriæ quidem Theodosius imperator hujuscemodi ordinationi cooperatus est, & beatæ memoriæ Cyrillus Alexandrinus episcopus. Reverendissimi episcopi clamaverunt: Canones obtineant. [l] Voces imperatori: [m] Clerici Constantinopolitanæ ecclesiæ clamaverunt: Ea quæ sanctorum patrum centum quinquaginta sunt, teneant: privilegia Constantinopolis [n] ne depereant. Ordinatio secundum morem ab archiepiscopo nostro fiat. Gloriosissimi judices dixerunt: Perspicimus quia [o] hic [p] deliberatione opus C habet sanctum concilium, de ordinatione [q] episcopatus Ephesinæ ecclesiæ. Unde, si videtur, cras hoc perfectius disponatur. *

In cod. Bob. Contuli die altero a Kalendis Aprilis.

(*) Hoc est, non ista occidissent. *Hard.*

* perturbatio accicit.

* *f.* Bassianus *ut est in uno ms/ Lat.* in Bohier & Isidoro est Basilius

* Lathe, legi, legimus, legit

ΠΡΑΞΙΣ ΔΩΔΕΚΑΤΗ
τῆς ἐν Χαλκηδόνι ἁγίας συνόδου.

ὉΜοίως τῇ πρὸ τριῶν καλανδῶν Νοεμβρίων, ὑπατείᾳ τῇ αὐτῇ, ἐν τῇ αὐτῇ ἁγιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ προκαθεζομένων τῶν προγεγραμμένων μεγαλοπρεπεστάτων, καὶ ἐνδοξοτάτων ἀρχόντων, καὶ τῆς αὐτῆς ἁγιωτάτης, καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου, οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· ἡ τῶν δημοσίων φροντὶς ἀναγκαία τυγχάνουσα τῇ πολιτείᾳ ῥαθυμεῖται, ἡμῶν διὰ τὴν πίστιν τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ συνεχῶς οὕτω παραβάλλειν ὑπὸ τῆς θείας κορυφῆς προσαχθέντων· ἐπιπολὺ δὲ ἐπείπερ τῶν ἀναγκαίων τῇ πολιτείᾳ πραγμάτων ἀφέλκεσθαι ἡμᾶς οὐ δυνατὸν, ταχεῖαν ἐπὶ ταῖς ζητήσεσι λύσιν ἐπιθεῖναι σπουδάζοντες,

[o] ACTIO DUODECIMA
Chalcedonensis concilii.

D SImiliter tertio Kalendarum Novembrium, eodem consulatu, in eadem sanctissima ecclesia residentibus suprascriptis magnificentissimis & gloriosissimis judicibus, & eodem sancto & generali concilio, gloriosissimi judices dixerunt: Solicitudo necessaria reipublicæ negligitur, nobis propter fidem in sancto concilio * [r] continuo occupari a divino apice jussis. Quia ergo * multum nos a necessariis reipublicæ causis abduci non est possibile, velocem quæstionibus solutionem imponere festinantes, primo ordine dicere sanctam synodum petimus, si quid * majus deliberavit de sanctissima Ephesiorum ecclesia,

* adeo frequenter adesse, diu.

* amplius

BALUZII NOTÆ.

a Corb. Divion. & Colbert. & veteres edit. *Ubi*.
b Paris. & Divion. *mutatio*. Sed Divionensis habet lectionem vulgatam in margine.
c Corb. Divion. & Paris. *facti sunt*.
d Hic est, ut opinor, clarissimus ille Presbyter Constantinopolitanus, cujus supra fecimus mentionem & qui rursum interloquitur infra in fine actionis XVI.
e *Sanctissima*. Deest in Libro Parisiensi.
f *Magna*. Deest in antiquis codicibus & editionibus.
g Annotatio Rustici. *Palladius in vita sancti Johannis contraria inquit*. Recte. Nam Palladius redarguens Theophilum Episcopum Alexandrinum, qui scripserat sexdecim Episcopos a Joanne fuisse depositos, ait eos sex tantum fuisse. Vide dialogum ejus nuper editum a doctissimo viro Emerico Bigotio pag. 125. 140 223.
h Divion. & Paris. *confirmatus*. Rusticus in margine admonet alibi legi *firmatus*.
i Paris. *Constantinopolitanus*.
k Annotatio Rustici. *Theodosium beatum dicit Aetius*. Vide similem annotationem supra.
l *Voces Imperatori*. Hæc desunt in omnibus antiquis libris & editionibus
m Corb. *Clerici Constantinopolitani clamaverunt* Colbertinus & Paris. *Clerici Constantinopolitani clamaverunt*.
n Veteres libri, *non depereant*.
o *Hic*. Deest in codicibus antiquis.
p Corb. & Colbert. *deliberationem*.
q Veteres libri, *Ephesia episcopatus*.
r Divion. *continuo*.

A utrum alium ei episcopum oporteat ordinari, an certe Bassianum reverendissimum episcopum recipere episcopatum, an Stephanum reverendissimum episcopum esse. Omnia enim [a] quæ ad eos pertinent, sicut novit [b] eadem sancta synodus, hesterno die sufficienter examinata noscuntur.

Anatolius reverendissimus archiepiscopus Constantinopolitanus dixit: Mihi placet, si etiam [c] sancto concilio videtur, neutrum horum illius esse civitatis episcopum, sed alium [d] debere ordinari, eo quod præter canones sibimet episcopatum [e] usurparunt: [f] habere autem eos * & a sancta pascendos ecclesia.

B

(* & dignitatem episcopatus, & a &c.)

Paschasinus reverendissimus episcopus, obtinens locum apostolicæ sedis, dixit: Bassianus vel Stephanus episcopi, sicut cognitio manifestavit, non bono ordine uterque Ephesiorum ecclesiam detinuisse noscuntur. Hac ergo gratia, si omnis sanctissima synodus consentit, his remotis, alter regulariter ordinetur.

Lucentius reverendissimus episcopus, obtinens locum apostolicæ sedis, dixit: Non est canonicum ambos esse.

C Julianus reverendissimus Coensium civitatis episcopus, [g] & ipse vicarius * Romanæ apostolicæ sedis, dixit: Non debent ambo projici.

(* una cum Romanis: apostolicæ,)

Gloriosissimi judices dixerunt: Quoniam sæpe nobis interloquentibus, & poscentibus proferri sententiam de episcopatu [h] sanctæ ecclesiæ in Epheso constitutæ, perfecta responsio [i] ab omnibus non est data, venerabile & immaculatum evangelium [k] in medio proferatur. Et allato sanctissimo evangelio in medio, gloriosissimi judices dixerunt: [l] Similem petitionem [m] sanctæ synodo rursus offerimus, propositis [n] sanctis evangeliis, [o] adhortantes vos, neque duorum quemquam

D lædere, si forte quisquam eorum dignus est, * ut in memorata sanctissima ecclesia episcopatum debeat obtinere, sive si uterque indignus est, declarare. Unde secundum Deum, & secundum quod dignum est atque decens [p] ac utile sanctæ ecclesiæ, quæ sunt * justa decernite. *

(* episcopatum obtinere, ac que memoratam ecclesiam, si alterutri indignus est, sed secundum Deum)
(* vita decernere.)
(* Latine, legi, legimus, legit.)

A ἐν πρώτῃ τάξει λέγειν τὴν ἁγίαν σύνοδον ἐξαιτούμεθα, εἴ τι πλέον ἐβουλεύσατο περὶ τῆς κατ' Ἔφεσον ἁγιωτάτης ἐκκλησίας. πότερον χρὴ χειροτονηθῆναι ἕτερον αὐτῇ ἐπίσκοπον, ἢ Βασσιανὸν τὸν εὐλαβέστατον ἀναλαβεῖν τὴν ἐπισκοπὴν, ἢ Στέφανον τὸν εὐλαβέστατον ἐπίσκοπον εἶναι, πάντα γὰρ τὰ κατ' αὐτοὺς, ὡς ἐπίσταται ἡ αὐτὴ ἁγία σύνοδος, τῇ χθὲς ἡμέρᾳ ἱκανῶς ἐξητάσθη.

Ἀνατόλιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως εἶπεν· ἐμοὶ ἀρέσκει, εἰ καὶ τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ παρίσταται, μηδέτερον αὐτῶν τῆς πόλεως ἐκείνης εἶναι ἐπίσκοπον, ἀλλ' ἕτερον χειροτονηθῆναι, διὰ τὸ τούτους παρὰ κανόνας ἑαυτοῖς τὴν ἐπισκοπὴν

B ἁρπάσαι· ἐχόντων αὐτῶν δηλονότι τὴν τοῦ ἐπισκόπου ἀξίαν, καὶ ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἀποτρεφομένων.

Πασχασῖνος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος, ἐπέχων τὸν θρόνον τῆς Ἀποστολικῆς καθέδρας, εἶπε· Βασσιανὸς, ἢ Στέφανος ἐπίσκοποι, καθὼς ἡ * διάγνωσις ἐφανέρωσεν, οὐκ ἀγαθῇ τάξει ἀμφότεροι τὴν Ἐφεσίων κεκρατηκέναι γινώσκονται ἐκκλησίαν. τούτου οὖν χάριν * ἡ πᾶσα ἁγιωτάτη σύνοδος συναινεῖ, τούτων ἀποκινηθέντων, * ἄλλος κατὰ κανόνας ψηφισθῆναι,

(* διάγνωσις) (* οἱ L.) (* ἄλλον, L.)

Λουκήνσιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος, ἐπέχων τὸν τόπον τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου, εἶπε· κανονικὸν οὐκ ἔστιν ἀμφοτέρους κρατεῖν.

C Ἰουλιανὸς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος τῆς Κῶ, τοποτηρῶν, καὶ αὐτὸς ἅμα τοῖς Ῥωμαίοις τῷ Ἀποστολικῷ θρόνῳ, εἶπεν· οὐκ ὀφείλουσιν οἱ δύο ῥιφῆναι.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· ἐπειδὴ πολλάκις ἡμῶν διαλαλησάντων, καὶ ἐξαιτησάντων ψῆφον ἐξενεχθῆναι περὶ τῆς ἐπισκοπῆς τῆς κατ' Ἔφεσον ἁγιωτάτης ἐκκλησίας, τελεία ἀπόκρισις παρὰ πάντων οὐκ ἐδόθη, τὸ σεπτὸν, καὶ ἄχραντον εὐαγγέλιον μέσον κομιζέσθω. καὶ ἐνεχθέντος τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου, οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· τὴν ὁμοίαν αἴτησιν προσάγομεν τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ, προκειμένων τῶν σεβασμίων εὐαγγελίων, προτρέποντες αὐ-

D τὴν, μήτε τῶν δύο τινὰ βλάψαι, εἴγε ἄξιός ἐστί τις αὐτῶν τῆς ἐπισκοπῆς ἀντέχεσθαι, μήτε τὴν μνημονευθεῖσαν ἐκκλησίαν, εἴγε ἑκάτερος ἀνάξιός ἐστιν, ἀλλὰ κατὰ Θεὸν, καὶ κατὰ τὸ ἄξιον, καὶ πρέπον, καὶ συμφέρον τῇ ἁγιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ, τὰ δοκοῦντα ψηφίσασθαι. *

(* Ῥωμαϊστί, ἀνέγνων, ἀνέγνωμεν, ἀνέγνω.)

Ἀνα-

BALUZII NOTÆ.

a Divion. & Corb. *quæque eorum sunt*. Paris. *quæcunque eorum sunt*.
b *Eadem*. Deest in codice Parisiensi.
c Veteres libri, *concilio sancto*.
d *Debere*. Abest ab omnibus antiquis libris & editionibus.
e Veteres libri, *usurpaverunt*.
f In hoc loco mutila est editio Labbei. Superiores editiones habent; *habere autem eos & dignitatem episcopatus & a sancta pascendos Ecclesia*. Omnes vero libri manu scripti: *habentibus videlicet eis dignitatem episcopatus & a sancta pascendis Ecclesia*.
g Codex Corb. *& ipse vicarius cum Romana*. Sic quoque habuisse suspicor Crabbum in suo exemplari, & vocem *cum* delevisse ut superfluam. Alii codices habent *cum Romanis*; & editores Romani scripserunt in margine, *una cum Romanis*. Recte. Nam Julianus non erat Romanus, sed Græcus. Porro isthic vocatur vicarius apostolicæ sedis. Vide quæ supra dicta sunt ad paginam 135. Annotatio Rustici. *Hic Presbyter non legitur*. Intelligit Bonifacium Presbyterum apostolicæ sedis; cujus nomen cum recitatum hactenus fuerit in omnibus actionibus cum Paschasino & Lucentio, nunc omittuntur. Sed idem rursum comparet in sequenti actione. Immo, ut libere dicam quod sentio, puto hinc tollendum esse nomen Juliani, quem infra suo loco video loquentem, reponendumque esse nomen Bonifacii. Error haud dubie est profectus ab oscitantia compositoris gestorum.
h Paris. *sanctissima*.
i *Ab omnibus*. Hæc non habentur in antiquis libris & editionibus.
k Divion. *proferatur in medium*.
l Corb. & veteres edit. *Similiter*.
m *Sancta synodo*. Et hæc quoque desunt in omnibus antiquis libris & editionibus.
n Paris. *sacrosanctis*.
o Quamvis putem lectionem exemplaris Paris. esse vitiosam, describam tamen. Habet ergo *adorantes*.
p Paris. & Divion. *& utile*. Corbeiensis neutrum habet.

Ἀνατόλιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως εἶπε· ὃ ἤδη εἶπον· ἐμοὶ παρίσταται, εἰ καὶ τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ δοκεῖ, ὥστε μηδένα αὐτῶν τῆς Ἐφεσίων πόλεως εἶναι ἐπίσκοπον, ἀλλ' ἕτερον, ἐξ ἐκλογῆς πάντων τῶν μελλόντων ποιμαίνεσθαι ψηφιζόμενον, διοικεῖν τὴν ἐπισκοπήν, διὰ τὸ τοὺς δύο παρὰ κανόνας ἑαυτοῖς τὴν ἐπισκοπὴν ἁρπάσαι· ἔχειν δὲ αὐτούς, καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ ἐπισκόπου, καὶ τὴν κοινωνίαν, καὶ ἀποτρέφεσθαι ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας.

Πασχασῖνος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος, ἐπέχων τὸν τόπον τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, εἶπε· τὰ αὐτά, ἅπερ ἅπαξ κατεθέμην, καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος τυπῶ. τῶν μνημονευθέντων ἑκάτερος τὴν Ἐφεσίων ἀτάκτως ἐκκλησίαν κατείληφε· καὶ διὰ τοῦτο πᾶσα ἡ σύνοδος συναινεῖν ὀφείλει, τούτων ἀποκινηθέντων, ἄλλον κατὰ τοὺς κανόνας ψηφισθῆναι.

Μάξιμος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας Συρίας εἶπε· παρὰ κανόνας ἀμφότεροι ἀπὸ τῶν χθὲς διαγνωσθέντων τὴν ἐπισκοπὴν κατέχον. τίς δὲ αὐτῶν ἄξιός ἐστι μεῖναι ἐν τῇ πόλει κατὰ φιλανθρωπίαν, τῶν τῆς ἐπαρχίας ἐστὶ θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων εἰπεῖν.

Ἰουβενάλιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἱεροσολύμων εἶπεν· εἰ συνορᾷ ἡ ἁγία σύνοδος, ἐξωθεῖσθαι αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἐφεσίων, ἕτερον δὲ χειροτονηθῆναι κανονικῶς.

Θαλάσσιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Καισαρείας Καππαδοκίας εἶπε· συντίθεμαι τοῖς διαλαληθεῖσι παρὰ τῶν ἁγιωτάτων, καὶ θεοφιλεστάτων πατέρων.

Εὐσέβιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀγκύρας εἶπε, τοῖς ἀποφωνηθεῖσι πατράσι συναινῶ.

Ἰουλιανὸς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος τῆς Κῶ, καὶ τοποτηρητὴς τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου, εἶπε· κατὰ μὲν κανόνας οὐδὲ εἷς ὀφείλει εἶναι, κατὰ δὲ φιλανθρωπίαν, ἡ σύνοδος ἡ Ἀσιανὴ ἐπιλέξεται, τίς ὀφείλει εἶναι.

Εὐσέβιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Δορυλαίου εἶπε· πίστευσον, παρὰ κανόνας οἱ δύο ἐγένοντο.

Διογένης ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Κυζίκου εἶπε· τὰ κατὰ αὐτοὺς πλέον ἴσασιν οἱ τῆς ἐπαρχίας θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι· ὥστε λεγέτωσαν ἐκεῖνοι κατὰ τὴν προσοῦσαν αὐτοῖς εὐλάβειαν εἰς τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, τίνα προσήκει κρατεῖν τὴν Ἐφεσίων, διὰ τὸ μὴ στασιασθῆναι τὴν πόλιν.

Ῥωμανὸς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Μύρων τῆς Λυκίας εἶπε· συντίθεμαι τοῖς παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων τυπωθεῖσιν.

Εὐνόμιος ὁ εὐλαβέστατος * Νικομηδείας εἶπε· κἀγὼ συναινῶ τοῖς τυπωθεῖσι παρὰ τῶν πρὸ ἐμοῦ ἁγιωτάτων ἐπισκόπων.

* l. f. ἐπίσκοπος

Anatolius reverendissimus episcopus Constantinopolitanus dixit: Et dudum dixi, mihi videtur, si etiam [a] sanctissimo concilio placet, ut neuter eorum sit Ephesiorum civitatis episcopus, sed alius ex electione omnium qui pascendi sunt, ordinetur ad gubernandum episcopatum, eo quod ambo præter regulas sibimet episcopatum usurpaverint: habere autem eos & dignitatem episcopi, & communionem, & ab ecclesia esse [b] pascendos.

Paschasinus reverendissimus episcopus, obtinens locum sedis apostolicæ [c] antiquioris Romæ, dixit: Hæc ipsa quæ semel disposui, & in præsenti dispono de memoratis, quorum uterque nullo ordine Ephesiorum suscepit ecclesiam: & propterea, * si consentit omnis synodus, debet, his remotis, alter secundum canonum statuta decerni.

* universa synodus consentire debet ut his r[emotis] ... decernatur [illegible]

Maximus reverendissimus Antiochiæ [d] Syriæ dixit: Absque regulis ambo, ex his [e] quæ heri cognita sunt, episcopatum obtinuerunt. Quis autem eorum dignus est esse in civitate per clementiam, a sanctissimis provinciæ episcopis est dicendum.

Juvenalis reverendissimus episcopus Hierosolymorum dixit: [f] Si perspicit sancta synodus, pelli quidem eos ab Ephesiorum ecclesia, alium vero regulariter ordinari.

Thalassius reverendissimus episcopus Cæsareæ Cappadociæ dixit: Consentio interlocutionibus [g] sanctissimorum patrum.

Eusebius reverendissimus episcopus Ancyræ Galatiæ dixit: His quæ a patribus sunt decreta, consentio.

Julianus reverendissimus episcopus Coensium, [h] & vicarius apostolicæ sedis, dixit: Secundum regulas quidem neuter esse debet; per clementiam vero synodus Asiana eligat, * qui possit esse.

* quis debeat esse

Eusebius reverendissimus episcopus Dorylæi dixit: Crede, absque regulis ambo sunt facti.

Diogenes reverendissimus episcopus Cyzici dixit: Qualis quisque [i] eorum sit, plus sciunt [k] Dei amantissimi episcopi provinciæ. Dicant ergo illi secundum [l] reverentiam, quam de Dei timore habent, episcopatum [m] Ephesi quem oporteat obtinere, ne in civitate seditio generetur.

Romanus reverendissimus episcopus Myrorum Lyciæ dixit: Consentio his quæ a sanctis patribus sunt ordinata.

Eunomius reverendissimus episcopus Nicomediæ dixit: [n] Et ego consentio his quæ a sanctissimis patribus ante me definita sunt.

Mari-

BALUZII NOTÆ.

a *sanctissimo*. Ita Corbeiensis. Deest autem hæc vox in Parisiensi, & in Divion. addita est supra lineam.
b Paris. *alendos*.
c *Antiquioris Romæ*. Hæc desunt in omnibus antiquis libris & editionibus.
d *Syriæ*. Et istud quoque deest in iisdem libris & editionibus.
e Veteres libri & edit. *quæ relecta sunt*.
f Iidem libri & edit. *Perspicit*.
g Iidem libri & edit. *sanctorum*.
h *Et vicarius ap. sedis*. Hæc desiderantur in omnibus antiquis libris & editionibus, haud dubie omissa ab eo qui videns supra Julianum vicarium fuisse nominatum, putavit fortassis istum a superiore diversum esse.
i Paris. *horum*.
k Corb. *Deo amicissimi*, alii venerabiles.
l Paris. & Divion. *formidinem*.
m *Ephesi*. Deest in omnibus antiquis libris & editionibus.
n Veteres libri & editiones omnes ante regiam: *Et ego consentio in his*.

* Marinianus

A · Marinianus reverendissimus episcopus Synnadorum dixit: Regulariter neuter eorum esse debet.

Eleutherius reverendissimus episcopus Chalcedonensis dixit: Docuit nos cognitio quæ de episcopis facta est, quia nullus eorum regulariter episcopatum [a] sanctissimæ [b] Ephesinæ [c] detinuit ecclesiæ.

Gloriosissimi judices dixerunt: Placet sancto concilio interlocutio [d] Dei amantissimi archiepiscopi Anatolii, & reverendissimi episcopi Paschasini obtinentis locum Romanæ apostolicæ sedis, qua declaratum est, ambos quidem esse removendos, tamquam præter regulas factos, alterum vero ordinari [e] debere; prædictos autem habere episcopi dignitatem, & a sanctissima [f] Ephesina ecclesia [g] nutriendos.

Sancta synodus exclamavit: Hæc pia interlocutio, hæc secundum regulas est.

Diogenes reverendissimus episcopus Cyzici dixit: * Aliarum hæc melior est. Omnes clamaverunt: Hæc justa sententia, hæc omnibus placet. Ambo absque regulis facti sunt. Quæ canonica sunt, in his obtineant: ([h] Interlocutiones episcoporum teneant)

* aliis.

Gloriosissimi judices dixerunt: Quoniam placuit universis interlocutio Dei amantissimi archiepiscopi regiæ Constantinopolis Anatolii, & reverendissimi episcopi Paschasini obtinentis locum Leonis Dei amantissimi archiepiscopi senioris Romæ, præcipiens, eo quod [i] uterque contra regulas factus est, neutrum eorum [k] denominari, neque præesse sanctissimæ Ephesiorum ecclesiæ, [l] & omnis sancta synodus contra regulas eos ordinatos edocuit, & interlocutionibus reverendissimorum episcoporum consensit; removebuntur quidem a sancta Ephesiorum ecclesia Bassianus & Stephanus reverendissimi: habeant autem dignitatem episcopi, & ex [m] redditibus memoratæ sanctissimæ ecclesiæ, nutrimenti gratia & consolationis annis singulis [n] solidos aureos ducentos accipiant: alter vero secundum regulas ejusdem sanctissimæ ecclesiæ episcopus ordinabitur.

Omnis sancta synodus exclamavit: Hæc justa sententia, hæc * justa forma, [o] hæc bene habent.

* pia

Bassianus reverendissimus episcopus dixit: Quæ mihi abrepta sunt, jubete restitui.

Gloriosissimi judices dixerunt: Si quid Bassiano reverendissimo episcopo [p] ex rebus [q] illi competentibus direptum est, sive a Stephano reverendissimo episcopo, sive ab aliis quibuscumque personis, hoc ei post judiciales probationes, ab his qui abstulerunt, vel causa læsionis fuerunt, restituetur. *

* Latine, legi, legimus, legit.

Μαριανὸς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Συνάδων εἶπε· κανονικῶς οὐδὲ εἷς αὐτῶν ὀφείλει εἶναι.

Ἐλευθέριος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Χαλκηδόνος εἶπεν· ἐδίδαξεν ἡμᾶς ἡ διάγνωσις ἡ κατὰ τοὺς ἐπισκόπους, ὅτι περ οὐδὲ εἷς αὐτῶν κανονικῶς κατέχει τὴν ἐπισκοπὴν τῆς κατ' Ἔφεσον ἁγιωτάτης ἐκκλησίας.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· ἀρέσκει τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ ἡ διαλαλιὰ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀνατολίου, καὶ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Πασχασίνου ἐπέχοντος τὸν τόπον τοῦ Ῥώμης Ἀποστολικοῦ θρόνου, ἡ λέγουσα, τοὺς μὲν δύο ὀφείλειν ἀποκινηθῆναι, ὡς παρὰ κανόνας γενομένους, ἕτερον δὲ χειροτονηθῆναι· τοὺς δὲ προειρημένους, ἔχοντας τὴν τοῦ ἐπισκόπου ἀξίαν ἀπὸ τῆς κατ' Ἔφεσον ἁγιωτάτης ἐκκλησίας ἀποτρέφεσθαι. ἡ ἁγία σύνοδος ἐβόησεν· αὕτη εὐσεβὴς διαλαλιά· αὕτη κατὰ κανόνας ἐστί.

B

Διογένης ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Κυζίκου εἶπε· τῶν ἄλλων αὕτη βελτίων ἐστί. πάντες ἐβόησαν· αὕτη δικαία κρίσις· αὕτη πᾶσιν ἀρέσκει. οἱ δύο παρὰ κανόνας ἐγένοντο· τὰ τῶν κανόνων ἐπ' αὐτοῖς κρατείτω.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· ἐπειδὴ πᾶσιν ἀρέσκει ἡ διαλαλιὰ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς βασιλευούσης Κωνσταντινουπόλεως Ἀνατολίου, καὶ τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Πασχασίνου ἐπέχοντος τὸν τόπον Λέοντος τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, παρακελευομένη, διὰ τὸ ἀμφοτέρους ἀκανονίστως γεγενῆσθαι, μηδέτερον αὐτῶν χρηματίσαι, μήτε μὴν ἡγεῖσθαι τῆς κατ' Ἔφεσον ἁγιωτάτης ἐκκλησίας, καὶ πᾶσα δὲ ἡ ἁγία σύνοδος ἀκανονίστως τούτους κεχειροτονῆσθαι ἐδίδαξε, καὶ ταῖς διαλαλιαῖς τῶν εὐλαβεστάτων ἐπισκόπων συνῄνεσαν, ἀποκινηθήσονται μὲν τῆς κατ' Ἔφεσον ἁγίας ἐκκλησίας Βασσιανὸς, καὶ Στέφανος οἱ εὐλαβέστατοι, ἐχέτωσαν δὲ τὴν ἀξίαν τοῦ ἐπισκόπου, καὶ ἀπὸ τῶν προσόδων τῆς μνημονευθείσης ἁγιωτάτης ἐκκλησίας, τροφῆς ἕνεκα, καὶ παραμυθίας, καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν ἀνὰ διακοσίους χρυσίνους λαμβανέτωσαν· ἕτερος δὲ χειροτονηθήσεται κατὰ τοὺς κανόνας τῇ αὐτῇ ἁγιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ ἐπίσκοπος· πᾶσα ἡ ἁγία σύνοδος ἐβόησεν· αὕτη δικαία κρίσις· οὗτος εὐσεβὴς τύπος· ταῦτα καλῶς ἔχει.

C

D

Βασσιανὸς ὁ εὐλαβέστατος εἶπε· τὰ ἀφαρπασθέντα μοι ἀποκατασταθῆναι κελεύσατε.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· εἴ τι Βασσιανὸς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος ἐκ τῶν αὐτῷ διαφερόντων ἀφῃρέθη, εἴτε παρὰ Στεφάνου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου, εἴτε παρὰ ἑτέρων οἱωνδήποτε προσώπων, τοῦτο αὐτῷ μετὰ τοὺς * ἐνδικαστηρίους ἐλέγχους παρὰ τῶν ἀφελομένων, ἢ αἰτίων τῆς βλάβης γενομένων, ἀποκατασταθήσεται. *

* ἐν δικαστηρίοις

* Ῥωμαϊστί, ἀνέγνων, ἀνέγνωμεν, ἀνέγνω

ΠΡΑ'-

BALUZII NOTÆ

a *Sanctissimæ*. Deest in omnibus antiquis libris & editionibus.
b Veteres libri, *Ephesi*. c Paris. *detentavit*.
d Veteres libri & edit. *Deo amantissimi*. Sic etiam infra.
e *Debere*. Et istud quoque deest in omnibus antiquis libris & editionibus.
f Corb. *Ephesi*, reliqui *Ephesiorum*. g Paris. *nutriendi*. Hæc sane lectio bona non est. Utilis tamen esse inter nos potest, sicut supra in expositione fidei prava lectio ejusdem codicis Parisiensis nos certiores reddidit Ecclesiam Romanam usam esse veteri interpretatione quæ in codice illo continetur.
h Veteres libri, *Interlocutiones sanctorum Episcoporum*.
i Corb & veteres edit. *utrique contra regulas facti sunt*.
k Hanc lectionem primus protulit Surius, quam habet etiam codex Parisiensis. Reliqui & Crab. *dinumerari*.
l Corb. *omnis vero sancta*. m Veteres libri, *redditibus*.
n Veteres libri & edit. *solidos ducentenos*. Itaque vox *aureos* addita est ab editoribus Romanis.
o Veteres libri & edit *ea bene sunt*. p Veteres libri, *de rebus*.
q Veteres libri & edit. *competentibus ei*.

ΠΡΑ'ΞΙΣ ΤΡΙΣΚΑΙΔΕΚΑ'ΤΗ
τῆς ἐν Χαλκηδόνι ἁγίας συνόδου.

A Ὑπατείας τοῦ δεσπότου ἡμῶν Μαρκιανοῦ τοῦ αἰωνίου Αὐγούστου, καὶ τοῦ δηλωθησομένου, τῇ πρὸ τριῶν καλανδῶν Νοεμβρίων, ἐν Χαλκηδόνι κατὰ κέλευσιν τοῦ θειοτάτου, καὶ εὐσεβεστάτου δεσπότου ἡμῶν, συνελθόντων ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ τῆς ἁγίας μάρτυρος Εὐφημίας, τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου, καὶ ἐνδοξοτάτου στρατηλάτου, ἀπὸ ὑπάτων, καὶ πατρικίου Ἀνατολίου, καὶ τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου, καὶ ἐνδοξοτάτου ἐπάρχου τῶν ἱερῶν πραιτωρίων Παλλαδίου, καὶ τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου, καὶ ἐνδοξοτάτου μαγίστρου τῶν θείων ὀφφικίων Βιγκομάλου· συνελθόντων δὲ καὶ Πασχασίνου, καὶ Λουκηνσίου, τῶν εὐλαβεστάτων ἐπισκόπων, B καὶ Βονιφατίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς πρεσβυτίδος Ῥώμης Λέοντος, καὶ Ἀνατολίου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου τῆς μεγαλωνύμου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ Μαξίμου τοῦ εὐλαβεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας Συρίας, καὶ Ἰουβεναλίου τοῦ εὐλαβεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων, καὶ τῆς λοιπῆς ἁγίας, καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου, τῆς κατὰ θέσπισμα τοῦ θειοτάτου, καὶ εὐσεβεστάτου ἡμῶν δεσπότου ἐν τῇ Χαλκηδονέων πόλει συναθροισθείσης, καὶ καθεσθέντων πάντων πρὸ τῶν καγκέλλων τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου, C Εὐνόμιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Νικομηδείας εἶπε· δεήσεις ἐπιδέδωκα τῷ εὐσεβεστάτῳ δεσπότῃ τῆς οἰκουμένης, παρακαλῶν τὰ κανονικὰ τῆς μητροπόλεως Νικομηδείας, κατὰ τοὺς κρατήσαντας ἀρχῆθεν κανόνας, καὶ ἔθη, φυλαχθῆναι· καὶ ἐκέλευσε τὴν ὑμετέραν μεγαλοπρέπειαν ἅμα τῇ ἁγίᾳ συνέδρῳ ἀκοῦσαι, καὶ τύπον δοῦναι τῷ πράγματι. παρακαλῶ τοίνυν ἀναγνωσθῆναι τὰς δεήσεις μου, καὶ τὸ πρᾶγμα ἀκουσθῆναι, καὶ τὰ δίκαιά μοι φυλαχθῆναι. οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· ἀναγνωσκέσθωσαν αἱ δεήσεις. Βερονικιανὸς ὁ καθωσιωμένος σηκρητάριος τοῦ θείου κονσιστωρίου, ἀνέγνω.

D * Τῆς γῆς, καὶ θαλάσσης, καὶ παντὸς ἀνθρώπων ἔθνους, καὶ γένους δεσπόταις, Φλαυΐοις Οὐαλεντινιανῷ, καὶ Μαρκιανῷ, τοῖς αἰωνίοις Αὐγούστοις, δέησις, καὶ ἱκεσία παρὰ Εὐνομίου ἐπισκόπου, καὶ παντὸς τοῦ κλήρου τῆς κατὰ Νικομήδειαν μητρόπολιν ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς ἐκκλησίας.

* Τοῖς

Θεὸς τὸ βασιλεύειν ὑμῖν, καὶ κρατεῖν τῶν ὅλων ἐπὶ σωτηρίᾳ τῆς οἰκουμένης, καὶ εἰρήνῃ τῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν, δικαίως δεδώρηται. διὸ δὴ πρό πάντων τε, καὶ μετὰ πάντων, εὐσεβέστατοι, καὶ φιλό-

ACTIO DECIMA TERTIA
Chalcedonensis Concilii.

Consulatu domini nostri Marciani perpetui Augusti, & qui fuerit nuntiatus, tertio Kalendarum Novembris, Chalcedone secundum jussionem [a] divinissimi & piissimi domini nostri [b] imperatoris, congregatis in sanctissima ecclesia [c] sanctæ martyris Euphemiæ, [d] magnificentissimo & gloriosissimo magistro militum & exconsule ordinario ac patricio Anatolio, & magnificentissimo & gloriosissimo præfecto sacrorum prætoriorum Palladio, & magnificentissimo & gloriosissimo magistro sacrorum officiorum Vincomalo: convenientibus etiam Paschasino & Lucentio reverendissimis episcopis, & Bonifacio reverendissimo presbytero, tenentibus locum sanctissimi archiepiscopi veteris Romæ Leonis, & Anatolio reverendissimo episcopo magni nominis Constantinopolis, & Maximo reverendissimo archiepiscopo Antiochiæ Syriæ, & Juvenali reverendissimo archiepiscopo Hierosolymorum, [e] & reliquo sancto universalique concilio per divinam sanctionem in civitate Chalcedonensium congregato; [f] & residentibus omnibus ante [g] cancellos sacri altaris, Eunomius reverendissimus episcopus Nicomediensium dixit: Preces obtuli piissimo orbis terrarum domino; postulans, ut * privilegia metropolis Nicomediæ secundum canones qui antiquitus obtinuerunt, atque consuetudines, conserventur: & jussit vestram magnificentiam [h] simul cum sancto concilio cognoscere, & causæ terminum dare. Rogo itaque, ut * cognoscatis preces meas, & causam meam audiatis, & mihi quæ sunt justa, [i] servetis. Gloriosissimi judices dixerunt: Relegantur preces. Beronicianus vir devotus, magistrianus & secretarius divini consistorii, legit.

* jure

* legantur preces meæ,

*Terra marisque & * totius gentis hominum dominis, [k] Flaviis Valentiniano & Marciano perpetuis Augustis, supplicatio & postulatio ab Eunomio episcopo, & omni clero Nicomediensis metropolis sancta Dei ecclesia catholica.*

Eunomii Nicomediensis litteræ ad Valentinianum & Marcianum Augustos.

* *cujusque gentis ac generis hominum*

Deus vobis [l] regnum & omnium rerum imperium, (ut omnes [m] gubernaretis) ad salutem orbis terrarum, & pacem sanctarum ecclesiarum, justa donavit. Quapropter

BALUZII NOTÆ.

a Paris. & Divion *sacratissimi & piissimi principis*.
b *Imperatoris*. Deest in omnibus antiquis exemplaribus.
c Veteres libri & edit. *beata*.
d Divion. & veteres edit. *magnificentissimis & gloriosissimis judicibus*. Paris. & Corb. *magnificentissimis gloriosissimisque judicibus*. Desunt ergo in antiquis codicibus & editionibus nomina magistratuum & Episcoporum quæ heic, Græcum textum secuti, addidere Romani.
e Divion. & Paris. *& sancto & universali*. Corb. & veteres edit. *& sancto universalique concilio*.
f Vetera exemplaria non agnoscunt conjunctionem in hoc loco.
g Veteres libri, *sacri cancellos altaris*. Parisiensis mendose habet *sacros cancellos*.
h *simul*. Deest in omnibus antiquis libris & editionibus.
i Divion. *reservetis*.
k Corb. & veteres edit. *Flavio*, Paris. *Flaviano*.
l *Regnum & om. rerum*. Hæc desunt in omnibus antiquis libris & editionibus.
m Veteres libri, *gubernetis*.

pter ante omnia & per omnia, piissimi & A [a] Christi amantissimi principes, pro orthodoxæ & saluberrimæ fidei dogmatibus cogitantis, [b] tam hæreticorum fremitus extinguentes, quam [c] pia dogmata ad lucem deducentes. Unde [d] prosternimus nos majestatis vestræ vestigiis, ut jubeatis arceri injustitiam quæ adversum nos a reverendissimo episcopo Nicæno Anastasio est præsumpta; quatenus valeamus, [e] congrua Christianis pace fruentes, sine [f] intermissione mysteria divina perficere. Memoratus enim reverendissimus Anastasius, neque timorem Dei præ oculis sumens, neque leges pietatis vestræ reveritus, [g] contundit & conturbat in Bithyniorum provincia (absque consuetudine) [g] for- B mas & ecclesiasticas & imperiales quæ hactenus [h] tenuisse noscuntur [i] in ecclesiis, invalendo jura quæ nobis pietatis vestræ legibus & ecclesiasticis sanctionibus sunt [k] collata, quæ nullus aliquando præcessorum ejus [l] episcoporum jubere aut movere tentavit. Solus autem [m] hic [n] per cupiditatem opprimere nos & conturbare cœpit, [o] in malis victorem ac superiorem esse, gloriam credens; [p] ita ut hujus rei gratia huic sancto [q] & universali concilio libellos cogeremur offerre. Sed quoniam audientia in dilationem cedit, & formidamus, ne forte dimisso concilio jura nostra vacuentur, supplicamus nutu vestræ majestatis audientiam nostram sine di- C latione fieri: ut dum impetraverimus quæ poscimus, consuetas orationes domino Deo pro æterna vestra potestate solvamus.

Gloriosissimi judices dixerunt: Quid ad hæc reverendissimus Anastasius allegat? Anastasius reverendissimus episcopus [r] Nicænæ ecclesiæ dixit: Accusavit me, quasi ego aliquas novitates inter hæc [s] introduxissem, aut violentiam [t] fecerim: [u] unum ex his [x] quæ dicit, ostendat. Ego autem [y] diversa monstraturus sum, quoniam abripuit parochias meas, & multa, quæ non est consuetudo facere [z] Nicomediensem, fecit in me, & passus sum in omnibus [aa] supplicans archiepiscopo, & jura mea examinari D deposcens secundum antiquitatem & regulas: [bb] nec enim ego [cc] aliquid amplius volo. Gloriosissimi judices dixerunt: [dd] Proprie dicat [ee] Dei amantissimus Eunomius episcopus, in quo [ff] injustitiam ab Anastasio reverendissimo episcopo passus est. Eunomius reveren-

χριστοὶ βασιλεῖς, τῶν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, καὶ ὑγιοῦς δογμάτων φροντίζετε, τὰ μὲν τῶν αἱρέσεων φρυάγματα σβέσαντες, τὰ δὲ τῶν εὐσεβῶν δογμάτων εἰς φῶς ἀγαγόντες δίκαια. προσπίπτομεν τοίνυν τοῖς ἴχνεσι τοῦ ὑμετέρου κράτους, κελεῦσαι κωλυθῆναι τὴν καθ' ἡμῶν παρὰ τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου τῆς Νικαίων Ἀναστασίου τολμηθεῖσαν ἀδικίαν, ὡς δυνηθῆναι ἡμᾶς τῆς προσηκούσης Χριστιανοῖς εἰρήνης ἀπολαύοντας, ἀπερισπάστως τὰς τοῦ Θεοῦ λειτουργίας ἐκτελεῖν. ὁ γὰρ μνημονευθεὶς εὐλαβέστατος Ἀναστάσιος, μήτε τὸν τοῦ Θεοῦ λαμβάνων πρὸ ὀφθαλμῶν φόβον, μήτε τοὺς τῆς εὐσεβείας ὑμῶν ἐντρεπόμενος νόμους, συγχέειν, καὶ καταρράσσειν ἐν τῇ Βιθυνῶν ἐπαρχίᾳ πειρᾶται τοὺς κρατήσαντας ἐν B ταῖς ἐκκλησίαις βασιλικούς τε, καὶ κανονικοὺς τύπους, ἁρπάζων τὰ ἡμῖν παρὰ τοῦ νόμου τῆς εὐσεβείας ὑμῶν, καὶ τῶν παρὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν θεσμῶν ὑπάρξαντα δίκαια· ἅπερ οὐδείς ποτε τῶν πρὸ αὐτοῦ ἐπισκόπων παρασαλεῦσαι, ἢ κινεῖν ἐπεχείρησε· μόνος δὲ οὗτος πλεονεκτεῖν ἡμᾶς, καὶ ταράσσειν ἤρξατο, τὸ ἐπὶ κακοῖς ἰσχύειν δόξαν λογιζόμενος· ὡς ταύτης ἕνεκα τῆς αἰτίας, καὶ τῇ ἁγίᾳ, καὶ οἰκουμενικῇ συνόδῳ λιβέλλους ἐπιδοῦναι ἡμᾶς. ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ τῆς ἀκροάσεως εἰς ὑπέρθεσιν χωρεῖ, καὶ δεδοίκαμεν, μή πως λυθείσης τῆς συνόδου ἀργήσῃ τὰ ἡμέτερα δίκαια, δεόμεθα, νεύματι τοῦ ὑμετέρου κράτους ἀνυπερθέτως C γενέσθαι τὴν ἀκρόασιν. τυχόντες γὰρ ὧν ἐδεήθημεν, τὰς συνήθεις εὐχὰς ὑπὲρ τοῦ αἰωνίου ὑμῶν κράτους τῷ δεσπότῃ Χριστῷ ἀναπέμψομεν.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· τί πρὸς ταῦτα ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀναστάσιος δικαιολογεῖται; Ἀναστάσιος ἐπίσκοπος τῆς Νικαίων πόλεως εἶπεν· ᾐτιάσατό με, ὅτι ἐγὼ ἐκαινοτόμησα ἐν τῷ μεταξύ, ἢ ἐβιασάμην. ἓν δειξάτω, ὧν λέγει. ἐγὼ δὲ τὸ ἐναντίον ἔχω δεῖξαι, ὅτι καὶ ἥρπασέ μου παροικίας, καὶ πολλά, ἃ οὐκ ἔστιν ἔθος ποιεῖν τὸν Νικομηδείας, ἐποίησεν ἐπ' ἐμοῦ, καὶ ἠνεσχόμην πανταχοῦ, ἐντυγχάνων τῷ ἀρχιεπισκόπῳ, καὶ ἀξιῶν τὰ D δίκαιά μου γυμνασθῆναι κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, καὶ τοὺς κανόνας· οὐδὲ γὰρ ἐγὼ πλέον τι ζητῶ. οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· ἰδικῶς λεγέτω ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Νικομηδείας Εὐνόμιος, κατὰ τί ἠδίκηται παρὰ Ἀναστασίου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου. Εὐνόμιος Νικομηδείας εἶπε. κατὰ τὸ κρατῆσαν ἔθος ἐπὶ τῶν πρὸ ἐμοῦ, καὶ ἐπὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ, ἐπι-

BALUZII NOTÆ.

a Corb. *Christi amicissimi*, alii *Christianissimi*.
b Parisiensis, licet mendose, *tamquam hæreticorum*.
c Veteres libri & edit. *ad lucem dogmata*.
d Veteres libri, *prosternimur majestatis vestræ*.
e Iidem libri, *congrua pace Christianis fruentes*.
f Paris. & Divion. *intermis*.
g Veteres libri & edit. *formas ecclesiasticas*.
h Paris. & Divion. *tenere*.
i *In Ecclesiis*. Hæc desunt in omnibus antiquis libris & editionibus.
k Divion. *concessa*.
l *Episcoporum*. Et hoc quoque deest in omnibus antiquis codicibus & editionibus.
m *Hic*. Hanc enim neque codex Corb. habet, neque veteres editiones.
n *Per cupiditatem*. Ista desunt in codice Paris. & in Divionensi. Paris. & Divion. *male cœpit, fortitudinem gloriam esse credens*.
o Corb. & veteres edit. *in malis fortitudinem gloriam esse credens*.
p Veteres libri, *ita ut hæc*.
q *Et universali*. Hæc non habentur in codice Parisiensi. Deerant etiam olim in Divionensi, sed addita illic sunt antiquitus supra lineam.
r In libro Corbeiensi scriptum est, *Nicæna dixit*. Sic etiam haud dubie legebat Crabbus in suo exemplari, & putans aliquid heic deesse, addidit, *Ecclesiæ*. Nam reliqui libri non habent hanc vocem, & scribunt *Nicæa* pro *Nicæna*.
s Paris. *introduxi*. Sic etiam primo legebatur in Divionensi.
t Divion. & Paris. *feci*.
u *Unum ex his*. Hæc desunt in omnibus antiquis libris & editionibus.
x Divion. *quod dicit*.
y Corb. *diverso*. Ita quoque habuisse puto codicem Crabbi, eumque correxisse. Antiqua manus particulam *e* addidit supra lineam in codice Corbeiensi. Reliqui habent *e diverso*.
z Paris. & Divion. *Nicomediensem*.
aa Veteres libri & edit. *supplico*, & paulo post *deposco*.
bb Veteres libri & edit. *nec ego enim*.
cc *Aliquid*. Deest in Divionensi.
dd Veteres edit. *Propone*.
ee Veteres libri & edit. *Deo*.
ff Divion. *injustitiam sit ab An. rev. Ep. passus*.

ὑποτεταγμένας ἔχω τὰς ἐν τῇ Βιθυνῶν ἐπαρχίᾳ ἐκκλησίας· ὁ δὲ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀναστάσιος κληρικοὺς ἐκκλησίας τῆς ἐν Βασιλινουπόλει, τῆς ὑποπιπτούσης ἐμοί, ἀκοινωνήτους ἐποίησεν· ὅπερ τοῖς κανόσιν ἀπείρηται. Ἀναστάσιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Νικαίας εἶπε· πρῶτον δειξάτω, ὅτι καὶ Βασιλινούπολις ὑπ' αὐτόν ἐστι, καὶ ὅτι ἐγὼ κληρικοὺς ἀκοινωνήτους ἐποίησα. τὰ δύο δειξάτω· ἐγὼ δὲ δείκνυμι Βασιλινούπολιν ἀεὶ ὑπὸ Νίκαιαν γενομένην· καὶ γὰρ ῥεγεὼν ἦν αὐτῆς· τοῦτο τὸ βουλευτήριον οἶδε· καὶ εἰπάτω, ὑπὸ τίνα ἦν Βασιλινούπολις, εἰ μὴ ῥεγεὼν ἦν Νικαίας. οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· κατὰ ποῖον τρόπον ἀποδεῖξαι ἐπαγγέλλῃ, τὴν κατὰ Βασιλινούπολιν ἁγιωτάτην ἐκκλησίαν ὑπὸ Νίκαιαν εἶναι; πότερον κατὰ τοὺς κανόνας, ἢ ἐκ συνηθείας τινός; Ἀναστάσιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Νικαίας εἶπεν· ὥσπερ Τατταῖος, καὶ Δωρὶς ῥεγεῶνές εἰσιν ὑπὸ τὴν Νίκαιαν, οὕτως ἦν πρὸ τούτου, καὶ Βασιλινούπολις ὑπὸ τὴν Νίκαιαν. βασιλεύς τις Ἰουλιανός, ἢ οὐκ οἶδα τίς πρὸ αὐτοῦ, ἐποίησεν αὐτὴν πόλιν· καὶ λαβὼν ἀπὸ Νικαίας πραγματευομένους, κατέστησεν ἐκεῖ· καὶ τὸ ἔθος ἀπὸ τότε ἕως νῦν τοῦτο κρατεῖ. ἐὰν λείψῃ ἐν Βασιλινουπόλει πραγματευόμενος, ἀπὸ Νικαίας πέμπεται ἐκεῖ· καὶ πάλιν ἀπὸ Βασιλινουπόλεως μεθίσταται ἐν Νικαίᾳ· καὶ ἡ πρότερον οὖσα ῥεγεών, πάλιν μετὰ ταῦτα ἐγένετο πόλις. ἐξ ἐκείνου φαίνεται ὁ Νικαίας ἐπίσκοπος χειροτονήσας ἐκεῖ, καὶ ἅπαξ, καὶ δεύτερον· καὶ εἰσὶν ἐπιστολαὶ τοῦ μακαρίου Ἰωάννου ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως πρὸς τὸν Νικαίας ἐπίσκοπον, ὥστε ἀπελθεῖν, καὶ διορθώσασθαι τὴν ἐκκλησίαν, ὡς αὐτῷ προσήκουσαν. ἔχω γράμματα πρὸς τὸν μακάριον Πρόκλον. δείκνυμι ἐγώ, πόσοι ἀπὸ Νικαίας ἐχειροτονήθησαν· καὶ δειξάτω, καὶ οὗτος, πόσοι ἀπὸ Νικομηδείας ἐχειροτονήθησαν. Εὐνόμιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Νικομηδείας εἶπεν· οὐ δύναται δεῖξαι χειροτονίας πεποιηκώς· εἰ δὲ καὶ ἐποίησε καθ' ὑφαρπαγὴν ἅπαξ, ἐμοὶ οὐδὲν κατὰ τοὺς κανόνας προκρῖναι δύναται. Ἀναστάσιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος εἶπεν· οὐκ ἐγώ, ἀλλ' ὁ πρὸ ἐμοῦ ἐποίησεν. Εὐνόμιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος εἶπεν· ἅπαξ ἐποίησεν, ὡς λέγεις, ἢ πολλάκις; εἰ ἅπαξ ἐποίησε καθ' ὑφαρπαγήν τινα, ἢ συμβαίνει, ὅτι οὐκ εἶχε τηνικαῦτα ἐπίσκοπον ἡ μητρόπολις Νικομήδεια, καὶ ἐδέησε παρὰ τοῦ Νικαίας γενέσθαι, οὐδὲν πρόκριμα ἐμοὶ κατὰ τοὺς κανόνας. δύναμαι γὰρ ἐγὼ δεῖξαι, πολλοὺς μὲν ἀπὸ Νικομηδείας χειροτονηθέντας, σὺ δὲ οὐκ οἶδα εἰ δύνασαι κἂν ἕνα δεῖξαι. Ἀναστάσιος ὁ εὐλαβέστατος εἶπεν· ὅτε πόλις ἐγένετο ἡ Βασιλινούπολις, τίς [u] πρῶτον ἐχειροτονη-

A dissimus episcopus Nicomediæ dixit: Secundum consuetudinem [a] quam tenebant superiores mei & ejus, subjectas habeo in provincia Bithyniorum ecclesias: reverendissimus [b] autem episcopus Anastasius clericos ecclesiæ [c] Basilinopolis mihi [*] subjectos excommunicavit, quod canonibus prohibetur. Anastasius reverendissimus episcopus Nicææ dixit: Prius ostendat, [d] quia & Basilinopolis sub ipso est, & quia ego clericos ecclesiæ [e] suæ excommunicatos effeci: hæc duo probet. Ego autem [f] ostendam Basilinopolim [*] sub Nicæa [g] jam olim fuisse; nam regio fuit ejus: [h] id curia novit. & dicat curia, [i] sub quo fuit Basilinopolis, [k] si non fuit

B regio Nicææ. Gloriosissimi judices dixerunt: Quomodo te monstrare promittis, Basilinopolis sanctissimam ecclesiam sub Nicæa esse? utrum secundum canones, an ex [l] aliqua consuetudine? Anastasius reverendissimus episcopus Nicææ dixit: Sicut [*] Tatteus & [*] Doris regiones sunt sub Nicæa, [m] si fuit ante hoc Basilinopolis sub Nicæa. Imperator quidam Julianus (aut nescio quis ante eum) fecit eam civitatem, & sumens ex Nicæa curiales, ibi constituit; & consuetudo ex tunc hactenus observatur. Et si forte defuerit in Basilinopoli curialis, de Nicæa mittitur ibi, & rursus de Basilinopoli transfertur in Nicæam. Quæ cum prius fuisset regio,

C postea civitas effecta est, [n] ex illo perspicuum est ab episcopo Nicæno ibidem episcopatum fuisse ordinatum & semel & secundo. Et sunt epistolæ beati Joannis episcopi Constantinopolitani ad Nicænum episcopum, ut iret & emendaret ecclesiam, tamquam sibimet competentem. Habeo literas ad beatæ memoriæ Proclum. Ostendo ego, [o] quot a Nicæa ordinati sunt: [p] & ostendat hic quoque quot a Nicomedia sunt ordinati. Eunomius reverendissimus episcopus [q] Nicomediæ dixit: Neque [r] quidem potest ostendere ordinationem se fecisse: quod etsi fecit semel [s] per subreptionem, secundum canones nequaquam mihi præjudicare potest. Anastasius reveren-

D dissimus episcopus dixit: Non ego, sed decessor meus fecit. Eunomius reverendissimus episcopus dixit. Semel fecit, sicut dicis, an frequenter? Si semel fecit per subreptionem, [t] vel contigit forte ut tunc non haberet episcopum metropolis Nicomedia, & indiguit a Nicæno fieri, hunc nullum mihi præjudicium secundum regulas generatur. Possum enim ego monstrare, multos quidem a Nicomedia ordinatos: tu vero nescio si possis vel unum ostendere. Anastasius reverendissimus episcopus dixit: Quando civitas facta est Basilinopolis, [u] quis prius ordinavit,

Margin: [*] subjectâ — [*] tempore — [*] Tatteos — [*] Doris — [*] πρῶτον

BALUZII NOTÆ

a Paris. & Corb. quas tenebant sub prioribus meis & ejus. Divion. quod tenebat &c.
b Autem. Deest in Divionensi.
c Divion. Basilianopoli. Atque ita semper.
d Idem codex, quia est Basilian. sub ipso &.
e Suæ. Deest in omnibus antiquis exemplaribus.
f Veteres libri & e. ti. ostendo.
g Jam olim. Desunt in codice Parisiensi. In Divionensi supra lineam additum est ex olim. Quæ est lectio libri Corbeiensis.
h Paris. hoc curia novit. Reliqui & veteres edit. & curia novit.
i Veteres libri, sub quem.
k Veteres libri & edit. cui si non fuit.
l Iidem libri & edit. qualibet.
m Legendum, sic fuit ante. Mendum est typographicum editionis Labbeanæ.
n Veteres libri & edit. ex illo oportet episcopum Nicænum ibidem ordinasse & semel & secundo.
o Veteres libri, quanti a Nicæa.
p Iidem libri, & ostendat ipse quanti a Nicomedia.
q Nicomediæ. Deest in omnibus antiquis exemplaribus.
r Quidem. Deest in Parisiensi. In Divionensi addita est in margine.
s Paris. addit unam. Divionensis & hanc & paulo post habet [illegible], & in margine, vel per subreptionem.
t Corb. & Divion. & veteres edit. contigit forte. Paris. forte contigit.
u Veteres libri, qui prius.

vit; Eunomius reverendissimus episcopus di- A
xit: Quia excommunicavit clericos Basilino-
polis mihi subjectos, possum ostendere. Te-
stem voco sanctissimum [a] magnæ Constanti-
nopolis archiepiscopum, qui suscepit eos, &
reddidit eis communionem. Anastasius re-
verendissimus episcopus dixit: Non vere di-
cis Eonomius reverendissimus episcopus di-
xit: [b] Da epistolam domni archiepiscopi,
ubi reddidit eis communionem; & ubi scri-
psit tibi, [c] quod præter canones fecisti. Osten-
do decreta Basilinopolitanorum, ubi [d] roga-
verunt de episcopo: tu ostende ubi rogave-
runt [*] Nicænum, ut eis daret episcopum.
Anastasius reverendissimus episcopus dixit:
Jubete me probare paululum. Obtuli libellos B
archiepiscopo qui fuit, rogans eum [e] ut vo-
caret domnum Eunomium [f] episcopum, &
audiret [g] inter jura nostra. Dedit literas &
ad me & ad eum, scribens ambobus, ac
dicens: Nullus vestrum introducat aliquam
novitatem, sed consistite in rebus antiquis.
Ego enim novi, quomodo debeam metro-
poles honorare. Et habeo hujusmodi lite-
ras & ego, & ipse. [h] Accepi ego, sicut di-
xi, tales literas, sciunt hoc & notarii: di-
cant & alii. Venerunt Basilinopolitani cle-
rici, adeuntes me adversus episcopum suum.
Ego custodiens [i] mandata archiepiscopi, di-
xi: Non vos suscipio, sed abite ad archie-
piscopum: & si mihi jusserit, [k] audiam. Et C
relinquentes illi & me & ipsum, venerunt ad
sanctitatem domni Eunomii: dederunt ei li-
bellos adversus episcopum suum. Misit ipse
repente, præsentans episcopum Basilinopolis:
[l] confugit episcopus Basilinopolis [m] ad me.
Gloriosissimi judices dixerunt: Canones [n] le-
gantur. Beronicianus vir devotus, magistria-
nus & secretarius divini consistorii, ex codi-
ce dato ab Eunomio reverendissimo episco-
po legit. (a) [o] [*]

[*] Nicænos

σεο; Εὐνόμιος ὁ ἀλαβισατῶς εἶπεν· ὅτι ἀφώρι-
σε κληρικοὺς Βασιλινουπόλεως ἐμοὶ ὑποκειμένους, δύ-
ναμαι δεῖξαι. μάρτυρα καλῶ τὸν ἁγιώτατον ἀρ-
χιεπίσκοπον τῆς μεγαλοπόλεως, ὅστις ἐδέξατο αὐ-
τοὺς, καὶ ἀπέδωκεν αὐτοῖς τὴν κοινωνίαν. Ἀναστά-
σιος ὁ ἀλαβισατος ἐπίσκοπος εἶπεν· οὐ λέγεις ἀ-
ληθῶς. Εὐνόμιος ὁ ἀλαβισατος ἐπίσκοπος εἶπε·
δος τὴν ἐπιστολὴν τοῦ κυροῦ τοῦ ἀρχιεπισκόπου, ὅπου
ἀποδέδωκεν αὐτοῖς τὴν κοινωνίαν, καὶ ὅπου ἔγραψέ
σοι, ὡς παρὰ κανόνας πεποίηκας. δεικνύω ψήφισ-
ματα Βασιλινουπολιτῶν, ὅτι παρεκάλεσαν περὶ ἐ-
πισκόπου· σὺ δεῖξον, τί παρεκάλεσαν Νικαεῖς,
ὥστε δοῦναι αὐτοῖς ἐπίσκοπον. Ἀναστάσιος ὁ ἀλα-
βισατος ἐπίσκοπος εἶπεν· κελεύσατέ με δεῖξαι B
μικρόν. ἐπέδωκα λίβελλον τῷ ἀρχιεπισκόπῳ γε-
νομένῳ, ἀξιῶν αὐτὸν καλέσαι τὸν κύριν Εὐνόμιον
τὸν ἐπίσκοπον, καὶ ἐξετάσαι μεταξὺ τῶν δικαίων
ἡμῶν· δίδωσι γράμματα καὶ πρὸς ἐμὲ, καὶ πρὸς
αὐτὸν, γράψας ἀμφοτέροις, ὅτι μηδεὶς ὑμῶν μη-
δὲν καινοτομείτω, ἀλλὰ στοιχεῖτε τοῖς ἀρχαίοις.
οἶδα γὰρ ἐγὼ, πῶς ὀφείλω τὰς μητροπόλεις τι-
μᾶν. καὶ ἔχω τοιαῦτα γράμματα καὶ ἐγὼ, καὶ αὐ-
τός. λαμβάνω, ὡς εἶπον, τὰ τοιαῦτα γράμματα.
ἴσασι καὶ οἱ νοτάριοι· εἰπάτωσαν καὶ ἄλλοι. ἔρχονται
οἱ Βασιλινουπόλεως κληρικοὶ ἐντυχεῖν μοι κατὰ τοῦ
ἐπισκόπου αὐτῶν. φυλάττων ἐγὼ τὰς παραγγε-
λίας τοῦ ἀρχιεπισκόπου, λέγω· οὐ δέχομαι ὑμᾶς. C
ἀλλ' ἀπέλθετε πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον· καὶ ἐὰν
κελεύσῃ μοι, ἀκούω. καὶ ἐάσαντες ἐκεῖνοι καὶ ἐμὲ
αὐτὸν, ἔρχονται πρὸς τὴν ἁγιωσύνην τοῦ κυροῦ
Εὐνομίου. δεδώκασιν αὐτῷ λιβέλλους κατὰ τοῦ ἐπισ-
κόπου τοῦ ἰδίου. πέμπει αὐτὸς εὐθὺς, παρεστῶν τὸν
ἐπίσκοπον Βασιλινουπόλεως· προσφεύγει ὁ ἐπίσ-
κοπος Βασιλινουπόλεως πρὸς ἐμέ. οἱ ἐνδοξότατοι
ἄρχοντες εἶπον· ἀναγινωσκέσθωσαν οἱ κανόνες. Βερο-
νικιανὸς ὁ καθωσιωμένος σηκρητάριος ἀπὸ βιβλίου
ἐπιδοθέντος παρὰ Εὐνομίου τοῦ ἀλαβισατου ἀνέγνω.

[*] Capitulum sextum, ut habent codd. mss. Jolvaqua & Rohierio rus

CAPUT [*] VI.

[*] IV est omnino reponendum. Est Can. 4 concil. Nicæni

Episcopum oportet quidem præcipue ab D
omnibus episcopis provincialibus ordinari:
si vero hoc [p] difficile est, aut propter im-
minentem necessitatem, aut propter itine-
ris longitudinem, [*] ex omnibus ad hoc ip-
sum tribus [q] una congregatis, & in uno de-
cernentibus, & absentibus per literas con-
sentientibus, ordinationem fieri. Potestas au-
tem gestorum uniuscujusque provinciæ me-
tropolitano episcopo competit.

[*] omnino tres in unum congregatos, & in eamdem sententiam convenientibus etiam absentibus & per literas consentientibus, ordinationem perficere.

ΚΕΦΑΛ. [*] ϛ'.

[*] Verus est hic error: corrige δ'. est enim quartus canon Nicænus, adeoque quartus codicis ecclesiastici (quo usi sunt patres hujusce concilii, ut jam supra aliquoties insinuavimus) confecti ex Nicænis, Ancyranis, Neocæsariensibus, Gangrensibus, Antiochenis, quibus accesserunt Laodiceni, Constantinopolitani, Ephesini, & Chalcedonenses &c.

Ἐπίσκοπον προσήκει μάλιστα μὲν ὑπὸ πάντων
τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἐπισκόπων καθίστασθαι· εἰ
δὲ δυσχερὲς εἴη τὸ τοιοῦτον, ἢ διὰ κατεπείγουσαν
ἀνάγκην, ἢ διὰ μῆκος ὁδοῦ, ἐξ ἅπαντος τρεῖς
ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναγομένους, συμψήφων γινομένων καὶ
τῶν ἀπόντων, καὶ συντιθεμένων διὰ γραμμάτων,
τότε ποιεῖσθαι τὴν χειροτονίαν. τὸ δὲ κῦρος τῶν γι-
νομένων δίδοσθαι καθ' ἑκάστην ἐπαρχίαν τῷ μη-
τροπολίτῃ.

Ἀνα-

BALUZII NOTÆ.

a Paris. & Divion. megalopolis.
b Ita codex Parisiensis. Reliqui habent Da. Veteres edit. De epistola. Error hinc ortus, ut arbitror, quia in codice Crabbi scriptum erat, De epistolam, ut in Corbeiensi, in quo tamen posita littera o supra lineam, expuncta est littera a & constituta lectio De epistolam.
c Veteres libri, quia præter.
d Divion. rogaverunt de Nicomedia Episcopum.
e Veteres libri, ut juberet.
f Iidem libri & Surius, Episcopum audire. Crabb. adire.
g Hæc est lectio codicis Parisiensis, quam etiam habuit olim Divionensis. Corbeiensis & veteres editiones habent, extentera.
h Divion. Accepi ergo. Parisiensis habet etiam ergo.
i Corb. mandata Episcopi. Reliqui, mamma Episcopi. Divionensis habet in margine lectionem libri Corbeiensis.
k Veteres libri & edit. audio.
l Confugit Episcopus Basilinopolis. Hæc desunt in omnibus antiquis libris & editionibus.
m Paris. & Corb. apud me, Divion. ante me, & in margine, al. apud me.
n Paris. rogaverunt.
o Veteres libri addunt capitulum sextum. Est autem canon quartus Concilii Nicæni, qui haud dubie in codice Eunomii sexto loco positus erat. Nam & antiqua interpretatio & codices Rustici consentiunt in hoc loco.
p Paris. & Divion. diff. le fi.
q Una. Deest in Parisiensi. Addita vero est supra lineam in Divionensi.
(a) In Cabin. additur sextum

Ἀναστάσιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Νικαίας εἶπε· στοιχῶ τῷ κανόνι. εἰ μὴ εἰμὶ μητροπολίτης, οὐκ ἔχω μέρος οὐδὲ ἐγὼ ἐκεῖ. οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· ἐπίδειξον κατὰ ποῖον τρόπον τὰ τοῦ μητροπολίτου δίκαια ἔχεις. Ἀναστάσιος ὁ εὐλαβέστατος εἶπεν· ἀξιῶ ἀναγνωσθῆναι τὸν νόμον. οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· ἀναγνωσθήτω. καὶ ἐπιδοθέντος αὐτοῦ παρὰ Ἀναστασίου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου, Κωνσταντῖνος ὁ καθωσιωμένος σηκρητάριος τοῦ θείου κονσιστωρίου, καὶ μαγιστριανὸς, ἀνέγνω.

Ἑρμηνεία νόμου.

Αὐτοκράτορες Καίσαρες Φλάβιοι Οὐαλεντινιανὸς, καὶ Οὐάλης, εὐτυχεῖς, εὐσεβεῖς, σεβαστοὶ, αἰώνιοι νικηταὶ, λέγουσι Νικαεῦσιν.

Εἰ καὶ ἡ σπουδὴ ἡ ἡμετέρα δήλη πᾶσι καὶ περίβλεπτος γέγονεν, ἐξ οὗ τῆς βασιλείας τὸ ὑπεραναβεβηκὸς, καὶ τὴν δημοσίαν τῆς οἰκουμένης βουλήσει τοῦ κρείττονος ὑπεδεξάμεθα, ὅμως πρὸς τούτοις ἀποσώζομεν καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν αὐτῆς τῆς εὐτυχίας· ὅτι γε ἡ ὑμετέρα πόλις προσαπεπληρωθεῖσα, καὶ γαυρωθεῖσα ἐπὶ τῇ ἡμετέρᾳ εὐτυχίᾳ, χαρᾶς, καὶ εὐφροσύνης παντὶ δήμῳ αἰτία γέγονε. διὸ δὴ ἐπειδὴ μητρόπολις πάλαι ὠνομάσθη, καὶ τοῦτο νόμοι παλαιοὶ περιέχουσι, τὰ αὐτὰ ἄνευ Νικομηδεῦσι νομοθετούντων ἡμῶν ὑπάρξει, οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν ἔχειν δυνήσεται, τὸ ἀσάλευτα, καὶ ἰσχυρὰ μένειν, καὶ εἰς τὸ ἔπειτα αὐξηθησόμενα· καὶ εἰς τὸ ἑξῆς αὐτὸν τιμήσαντες, ἐν τῇ ὑμετέρᾳ πόλει προϊέναι ἐθεσπίσαμεν. διαμενέτω τοίνυν εἰς τὸ διηνεκὲς ἡ συνήθεια αὕτη, καὶ ἡ πόλις ὑμῶν μητρόπολις ἔστω, τῆς συνηθείας τῆς ἐπὶ τῷ προόδῳ τοῦ Βιθυνιάρχου διαμενούσης. οὐδεὶς γὰρ ἀφαιρεῖται τι τῶν ἄλλων. βουλήσει τοῦ κρείττονος αὐξηθείη τῆς ὑμετέρας πόλεως τὸ ἀξίωμα. χαίροντες τοίνυν τὰς εὐχὰς διπλασιάζετε, καὶ ἥδεσθε ἐφ' οἷς αὕτη ἡ τιμὴ ὑμῖν παρέχεται, πάσης ἀμφιβολίας εἰς τὸ ἑξῆς σχολαζούσης· συνορῶντες, ὅπως αἰωνίου εἰρήνης, καὶ προνοίας ἐκ τῶν ἡμετέρων θεσπισμάτων τετυχήκατε.

Εὐνόμιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος εἶπεν· ἀξιῶ τὴν ὑμετέραν μεγαλοπρέπειαν κελεῦσαι ἀναγνωσθῆναι τὸν νόμον τὸν παρασχεθέντα Νικομηδεῦσι μετὰ ταῦτα. οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· ἀναγνωσθήτω. καὶ ἐπιδοθέντος αὐτοῦ παρὰ Εὐνομίου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου, Βερονικιανὸς ὁ καθωσιωμένος σηκρητάριος τοῦ θείου κονσιστωρίου ἀνέγνω.

Anastasius reverendissimus episcopus dixit: Consentio canoni: Si non sum metropolitanus, nec ego illic habeo [a] potestatem. Gloriosissimi judices dixerunt: Ostende [b] quemadmodum jura metropolitani habes. Anastasius reverendissimus episcopus dixit: Supplico relegi legem. Gloriosissimi judices dixerunt: Legatur. Et dante Anastasio reverendissimo episcopo, Constantinus vir devotus, magistrianus & secretarius divini consistorii, legit.

Interpretatio legis.

Imperatores Cæsares [*] Flavius Valentinianus & Valens, pii, felices, [c] Augusti, perpetui victores, [d] salutem dicunt Nicænis.

Licet studium nostrum [e] ex illo manifestum atque clarum sit [f] cunctis, ex quo regni sublimitatem & publicam gubernationem Dei voluntate suscepimus, verumtamen [g] & [*] super principatum hujus felicitatis adjicimus, quoniam vestra civitas [h] sub initium completa gaudio, & [i] exultans super nostra felicitate, [*] gratiæ atque lætitiæ omni populo causa facta est. [*] Propterea licet metropolitana olim est nominata, & hoc leges antiquæ continent, tamen legem nobis proferentibus, nulla dubitatio esse poterit, eo quod hæc immota & [k] firma permaneant, & temporibus futuris augenda: [l] & de cetero hunc etiam in vestra civitate [*] exornantes, procedere sancivimus. Permaneat igitur in perpetuum ista consuetudo, & civitas vestra sit metropolitana, consuetudine [m] tamen in processu Bithyniæ judicis permanente. Nullus enim aufert aliquid aliorum. Ergo voluntate Dei vestræ civitatis dignitas augeatur. Gaudentes itaque, [n] orationes vestras duplicate, & lætamini in his, in quibus [o] hic vobis præbetur honor, omni dubietate [p] in futurum vacante, [q] conspicientes quemadmodum perpetuam [*] pacem & providentiam ex nostris sanctionibus impetrastis.

Eunomius reverendissimus episcopus Nicomediæ dixit: Rogo vestram magnificentiam, ut jubeatis legi legem Nicomediensibus post hæc concessam. Gloriosissimi judices dixerunt: Legatur. Et dante Eunomio reverendissimo episcopo, Beronicianus vir devotus secretarius divini consistorii, legit

[*] Valentinianus & Valens ...

[*] ad summam honoris

[*] jucunditatis

[*] Itaque cum sit olim metropolis appellata ...

[*] coronantes

[*] benignitatem

BALUZII NOTÆ

a Divion. parem, Parif. parvam.

b Corb. & veteres edit. quemadmodum ferendum metropolitam jus habes. Divion. quemadmodum an ferendum metropolitam ejus habes. Parif. quemadm. an jur. metropolitæ jus habes. In Corbeiensi vero & in antiquis editionibus scriptum est colendi.

c Augusti. Hanc vocem non habent codices Parif. & Divionensis.

d Salutem. Deest in omnibus antiquis exemplaribus.

e Divion. & illo manifesto.

f Cunctis. Deest in Parif. & Divionensi.

g Conjunctio deest in iisdem libris.

h Sub initium. Hoc deest in omnibus antiquis libris & editionibus.

i Et exultans. Et hoc quoque deest in omnibus antiquis libris & editionibus.

k Veteres libri & edit. firmissima maneant.

l Corb. & veteres edit. & de cetero hoc etiam in nostra civitate professoribus sancivimus; Parif. De cetero hoc etiam & in nostra civ. exornantes sancivimus; Divion. De cetero hoc et. in no. civ. exornantes sancivimus. Postea addita est vox & ante vocem De.

m Veteres libri, scilicet

n Parif. & Divion. ordinantes.

o Veteres libri, his.

p Veteres libri & edit. in futuro.

q Parif. & Divion. perspicientes.

A

Valentinianus pius, felix Augustus, Nicomediensibus salutem.

Valentiniani imp. privilegium Nicaenis civitati concessum. edit. Crabbi. Nicaenae literae privilegiales. fuerat,

Circa privilegia civitatis vestræ, quæ olim [a] fuerint, prisca consuetudo servabitur. Neque enim honoris adjectio Nicænorum [b] civitatis [c] jus vestrum lædere poterit, [d] cum augeatur digni as Nicomediensium civitatis, [e] quando illa quæ secundo loco est, metropolis nomine vocatur.

Gloriosissimi judices dixerunt: Nullæ [f] quidem ex his divinæ litteræ de episcopatu loquuntur: utræque [g] enim [*] de honore [h] referuntur metropolitanarum urbium. Sacræ autem literæ [i] divinæ memoriæ Valentiniani & Valentis, [k] quæ tunc Nicænæ civitati præbuerunt metropoliticum jus, proprie [l] præcipiunt ab aliis civitatibus nihil auferri: & [m] regula sanctorum patrum de uno metropolita in unaquaque provincia [n] decrevit. Quid igitur [o] hac de re concilio sancto videtur? Sancta synodus clamavit? Canones teneant: Canonibus [p] satisfiat. Atticus reverendissimus episcopus Nicopolis veteris Epiri dixit: Regula ita præcipit, ut in unaquaque provincia metropolitanus habeat potestatem, & ipse constituat omnes qui in ea provincia sunt episcopos: [q] & hic est sensus regulæ. [r] Nicomediensis autem episcopus, quoniam [*] ab initio [f] hæc metropolis est, [t] debet omnes episcopos qui in eadem provincia sunt, ordinare. Sancta synodus dixit: Hæc omnes volumus, hæc omnes supplicamus, hæc ubique teneant, [u] hæc omnibus placent. Joannes, [x] Constantinus, Patricius, (Petrus,) [y] & reliqui reverendissimi episcopi Ponticæ diœcesis, ([z] per unum ipsorum Joannem,) dixerunt: Canones [aa] unum sciunt metropolitam antiquiorem: & manifestum est, quoniam religiosissimo episcopo Nicomediæ ordinationes competunt, [bb] & quia leges etiam (sicut perspexit & vestra magnificentia) nomine metropolis solummodo honoraverunt [cc] Nicænum, & præponitur reliquis episcopis provinciæ honore solummodo. Sancta synodus dixit: Regulariter docuerunt, bene docuerunt: omnes hæc ipsa dicimus.

honorem tribuunt metropolitanis urbibus.

jampridem

Nicaenam civitatem,

Aetius archidiaconus splendidissimæ Constantinopolis dixit: Suggerimus vestræ magnificentiæ, rogantes ut nullum præjudicium Constantinopolitanæ sanctissimæ sedi fiat ex

Οὐαλεντινιανὸς εὐσεβὴς, εὐτυχὴς, Αὔγουστος, Νικομηδεῦσι χαίρειν.

Ἡ περὶ τὰ προνόμια τῆς πόλεως τῆς ὑμετέρας πάλαι ὑπάρξασα ἀρχαία συνήθεια φυλαχθήσεται. οὔτε γὰρ ἡ προσθήκη τῆς τιμῆς τῶν Νικαίων πόλεως τὸ δίκαιον τὸ ὑμέτερον ἐλαττῶσαι βλάψαι, ὁπότε ἐπαύξεται τὸ ἀξίωμα τῆς Νικομηδέων, εἴπερ ἐκείνη, ἡ ἐν δευτέρῳ τόπῳ οὖσα, μητροπόλεως ὀνόματι καλεῖται.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· οὐδὲ ἐν μὲν θεῖον γράμμα περὶ ἐπισκοπῆς διαλέγεται· ἑκάτερον δὲ τὴν τιμὴν ταῖς μητροπόλεσι παρέχει, τὸ δὲ θεῖον B γράμμα τῆς θείας λήξεως Οὐαλεντινιανοῦ, καὶ Οὐάλεντος, τηνικαῦτα τῇ Νικαέων παρασχὸν τὸ μητροπολιτικὸν δίκαιον, ἰδικῶς παρακελεύεται τῶν ἄλλων μηδὲν ἀφαιρεῖσθαι πόλεων· καὶ ὁ κανὼν τῶν ἁγίων πατέρων περὶ ἑνὸς μητροπολίτου καθ' ἑκάστην τῶν ἐπαρχιῶν διαγορεύει. τί τοίνυν τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ παρίσταται περὶ τούτου; ἡ ἁγία σύνοδος ἐβόησεν· οἱ κανόνες κρατείτωσαν· τοῖς κανόσι τὸ ἱκανὸν γινέσθω. Ἀττικὸς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Νικοπόλεως παλαιᾶς Ἠπείρου εἶπεν· ὁ κανὼν οὕτως διαγορεύει, ὥστε ἐν μιᾷ ἑκάστῃ τῶν ἐπαρχιῶν τὸ κῦρος ἔχειν τὸν τῆς μητροπόλεως, καὶ αὐτὸν καθιστᾶν C πάντας τοὺς ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἐπαρχίαν ὄντας ἐπισκόπους· καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ διάνοια τοῦ κανόνος. τὸν δὲ τῆς Νικομηδείας, ἐπειδὴ ἐξ ἀρχαίων αὕτη μητρόπολίς ἐστι, κεχρεώστηται, πάντας τοὺς ὑπὸ τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ ὄντας ἐπισκόπους χειροτονεῖν. ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε· ταῦτα πάντες βουλόμεθα· ταῦτα πάντες δεόμεθα· ταῦτα πανταχοῦ κρατείτω. ταῦτα πᾶσιν ἀρέσκει. Ἰωάννης, Κωνσταντῖνος, Πατρίκιος, καὶ οἱ λοιποὶ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι τῆς Ποντικῆς διοικήσεως εἶπον· οἱ κανόνες ἴσασιν ἕνα μητροπολίτην τὸν ἀρχαιότερον. καὶ δῆλον, ὡς τῷ θεοσεβεστάτῳ ἐπισκόπῳ Νικομηδείας διαφέρουσιν αἱ χειροτονίαι· καὶ ἐπειδὴ καὶ αἱ νομοθεσίαι, ὡς συνεῖδε καὶ ἡ D ὑμετέρα μεγαλοπρέπεια, ὀνόματι μητροπόλεως μόνῳ ἐτίμησαν τὴν Νικαέων, προτιμᾶται δὲ τῶν λοιπῶν ἐπισκόπων τῆς ἐπαρχίας τῇ τιμῇ μόνῃ. ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε, κανονικῶς ἐδίδαξαν, καλῶς ἐδίδαξαν· πάντες τὰ αὐτὰ λέγομεν.

Ἀέτιος ἀρχιδιάκονος τῆς μεγαλοπόλεως Κωνσταντινουπόλεως εἶπεν· ὑποβάλλομεν τῇ ὑμετέρᾳ μεγαλοπρεπείᾳ, παρακαλοῦντες, ὥστε μηδὲν πρόκριμα

BALUZII NOTÆ.

a Veteres libri & Crabbus, *fuerunt*. b Divion. *civitatem vestram*.
c *Jus*. Deest in Corbeiensi. d Divion. *dum quanto augeatur*. Corb. & Parif. & veteres edit. e Veteres libri & edit. *secundum quod illa secundo loco existat metropolis nomine constituta. dum quando.*
e Veteres libri & edit. Divionensi vero addita est supra lineam.
f Deest *quidem* in libro Parisiensi. In Divionensi vero addita est supra lineam. h Parif. & Divion. *referuntur*.
g *Enim*. Deest in Corbeiensi.
i Divion. *diva*: & in margine, *al. divinæ*.
k *Quæ tunc*. Hæc desunt in omnibus antiquis libris & editionibus.
l Veteres libri & edit. *præcipientes aliarum civitatum*.
m Divion. *regulæ*, & paulo post *decreverunt*.
n Corb. & Parif. *decrevit*. Sic etiam Divion. in margine.
o *De hac re*. Deest istud in Divionensi. Pro eo autem alii codices & veteres editiones habent, *ex hoc*.
p Corb. *satisfaciat*. Veteres edit. *satisfaciant*.
q Corb. & Divion. & veteres edit. *& ipse est*. Parif. *& iste ip.*
r Veteres libri & editiones: *De Nicomediensi autem*.
ſ *Hæc*. Deest in Corb. & Divion. & in antiquis editionibus.
t Veteres libri & edit. *oportet eum omnes Episcopos in eadem ordinare provincia*.
u *Hæc omnibus placent*. Desunt ista in omnibus antiquis codicibus & editionibus.
x Veteres libri et edit. *Constantius*. y Corb. *& Israel*.
z Parif. *per unum suorum*. aa *Unum*. Deest in Parisiensi. In Divionensi additum est supra lineam.
bb Veteres libri & edit. *quia & leges, sicut*. cc Parif. *Nicænam*.

μα τοῦ Κωνσταντινουπόλεως ἁγιωτάτου θρόνου ἐνήνεγκε τὰ νῦν διαλελαλημένα παρὰ τῶν ὁσιωτάτων ἐπισκόπων, τῆς Νικομηδέων πόλεως Εὐνομίου, καὶ τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου τῆς Νικαίων Ἀναστασίου, ἢ τὰ ἐπ' αὐτοῖς τυπούμενα. ὁ γὰρ ἁγιώτατος τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνος ἢ τὴν χειροτονίαν αὐτὸς ἐνεργεῖ ἐν τῇ Βασιλινουπόλει μετὰ τῶν λοιπῶν, ἢ ἐπιτρέπει γίνεσθαι, καθὼς καὶ τὰ φοιτήσαντα γράμματα, ἃ φοιτήσαντα πολλάκις, δεῖξαι δυνησόμεθα. καὶ ἀξιοῦμεν τὰς ἐπιστολὰς ἀναβληθῆναι. ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν. οἱ κανόνες κρατείτωσαν· τοῖς κανόσι τὸ ἱκανὸν γινέσθω. οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· τὴν μὲν αὐθεντίαν τοῦ μητροπολίτου ἐν ταῖς κατὰ Βιθυνίαν ἐκκλησίαις ὁ Νικομηδείας εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος ἕξει, τοῦ Νικαίας τὴν τιμὴν μόνην τοῦ μητροπολίτου ἔχοντος, ὑποκειμένου δὲ κατὰ μίμησιν τῶν ἄλλων ἐπισκόπων τῆς ἐπαρχίας τῷ τῆς Νικομηδείας· τοῦτο γὰρ, καὶ τῇ ἁγίᾳ παρίσταται συνόδῳ. ὅσα δὲ τῷ θρόνῳ τῆς κατὰ τὴν μεγαλώνυμον Κωνσταντινούπολιν ἁγιωτάτης ἐκκλησίας περὶ τοῦ χειροτονεῖν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἁρμόττει, ταῦτα κατὰ τάξιν οἰκείαν ἐπὶ τῆς ἁγίας γυμνασθήσεται συνόδου. Εὐνόμιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Νικομηδείας εἶπεν· εὐχαριστῶ τῇ δικαιοκρισίᾳ τῆς μεγαλοπρεπείας ὑμῶν, καὶ ἀγαπῶ τὸν ἀρχιεπίσκοπον τῆς μεγαλωνύμου Κωνσταντινουπόλεως, κρατούντων τῶν κανόνων. οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· ἃ εἴρηκας, γέγραπται.

A his quæ nunc [a] proferuntur a sanctissimis archiepiscopis, vel quæ moventur inter [a] Dei amantissimum episcopum Nicomediensium Eunomium, & Dei amantissimum episcopum Nicænum Anastasium, aut quæ inter eos ordinantur. Sanctissima enim Constantinopolitana sedes aut ordinationem ipsa [b] facit in Basilinopoli cum reliquis, aut [c] eam permittit fieri, sicut [d] literis quæ [e] sunt, vel factæ sunt sæpius, ostendere possumus. Et rogamus, ut epistolæ proponantur. Sancta synodus clamavit: Canones teneant. [e] Canonibus satisfiat. Gloriosissimi judices dixerunt: Auctoritatem quidem [f] metropolitani inter ecclesias provinciæ Bithyniæ, Nicome-B diensis reverendissimus habebit episcopus, Nicæno habente honorem [g] metropolitani tantummodo, subjacente autem ad exemplum aliorum episcoporum provinciæ Nicomediensi. Hoc enim visum est [h] etiam sancto concilio. Quæcumque autem sedi Constantinopolitanæ sanctissimæ ecclesiæ de [i] ordinationibus provinciæ competunt, [k] hæc suo ordine coram sancto concilio examinabuntur. Eunomius reverendissimus episcopus Nicomediæ dixit: Gratias ago [l] justitiæ [l] judicii magnificentiæ vestræ, & diligo archiepiscopum splendidissimæ Constantinopolis, obtinentibus [a] utique regulis. Gloriosissimi judices dixerunt: Quæ dixisti, conscripta C sunt, [n]

ΠΡΑΞΙΣ ΙΔ'. ΤΗΣ ΕΝ Χαλκηδόνι ἁγίας συνόδου.

Ὑπατείας τοῦ δεσπότου ἡμῶν Μαρκιανοῦ τοῦ αἰωνίου Αὐγούστου, καὶ τοῦ δηλωθησομένου, τῇ πρὸ μιᾶς καλανδῶν Νοεμβρίων, ἐν Χαλκηδόνι κατὰ κέλευσιν τοῦ θειοτάτου, καὶ εὐσεβεστάτου ἡμῶν δεσπότου Μαρκιανοῦ τοῦ αἰωνίου Αὐγούστου, συνελθόντων ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ τῆς ἁγίας μάρτυρος Εὐφημίας, τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου, καὶ ἐνδοξοτάτου στρατηλάτου, ἀπὸ ὑπάτων, καὶ πατρικίου Ἀνατολίου, καὶ τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου, καὶ ἐνδοξοτάτου ἐπάρχου τῶν ἱερῶν πραιτωρίων Παλλαδίου, καὶ τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου, καὶ ἐνδοξοτάτου μαγίστρου τῶν θείων ὀφφικίων Βιγκομάλου· συνελθόντων δὲ, καὶ Πασχασίνου, καὶ Λουκηνσίου τῶν εὐλαβεστάτων ἐπισκόπων, καὶ Βονιφατίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Λέοντος, καὶ Ἀνατολίου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου τῆς μεγαλωνύμου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ Μαξίμου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Ἀντιοχείας Συρίας, καὶ Ἰουβεναλίου

[q] ACTIO DECIMA QUARTA Chalcedonensis concilii.

D Consulatu domini nostri Marciani perpetui Augusti, & qui fuerit nuntiatus, [m] sub die pridie Kalendas Novembris Chalcedone secundum jussionem [n] divinissimi & piissimi principis, convenientibus in sanctissima ecclesia [o] sanctæ martyris Euphemiæ, [p] magnificentissimo & gloriosissimo magistro militum, & exconsule ac patricio Anatolio, & magnificentissimo & gloriosissimo præfecto sacrorum prætoriorum Palladio, & magnificentissimo & gloriosissimo magistro divinorum officiorum Vincomalo: convenientibus etiam Paschasino & Lucentio reverendissimis episcopis, & Bonifacio reverendissimo pres-E bytero, vicariis archiepiscopi veteris Romæ Leonis, & Anatolio reverendissimo episcopo magni nominis Constantinopolis, & Maximo reverendissimo episcopo Antiochiæ Syriæ, & Juvenali reverendissimo episcopo Hierosolymorum, & Quintillo reverendissimo episcopo Heracleæ Macedoniæ, tenente locum

a Veteres libri & edit. *Deo amantissimum*. Sic etiam paulo post.
b Parif. *faciat*; & mox, *permittat*.
c *Eam*. Deest in vetustis codicibus.
d Veteres libri, *literæ*; & mox, *possunt*.
e *Canonibus satisfiat*. Ista desiderantur in omnibus antiquis codicibus & editionibus. In Divionensi vero additum est supra lineam.
f Corb. *metropolitana*.
g *Metropolitani*. Deest in codice Parisiensi.
h *Etiam*. Deest in omnibus antiquis libris & editionibus.
i Corb. & veteres edit. *hoc per ordinem propriam*. Divion. *hoc pro ordine proprio*. Parif. *hoc pro ordine proprio*.
k Ita codices Corb. & Parisiensis. Divionensis habet *justa*; & in margine, *al. justitia judicii*.
l *Judicii*. Hanc vocem non agnoscit codex Parisiensis.
m Parif. *II. Kalendarum Novembrium*.
n Parif. & Divion. *sacratissimi*.
o Iidem libri, *venerande*.
p Veteres libri & edit. *magnificentissimis & gloriosissimis judicibus & sancto universalique concilio*.
q Multa hic ex Græcis codicibus addidere Romani, quæ delenda sunt ab eo qui puram putam habere voluerit antiquam interpretationem Latinam.

locum sanctissimi episcopi Thessalonicensium Anastasii, & Thalassio reverendissimo episcopo Cæsareæ Cappadociæ, & Stephano reverendissimo episcopo Ephesi, & reliquo sancto universalique concilio, quod in Chalcedonensium civitate divali sanctione collectum est: & residentibus omnibus ante [a] cancellos sancti altaris, [b] Sabinianus reverendissimus, episcopus dixit: Abrepta mihi injuste episcopatus mei sede, libellos [c] supplices obtuli sacro & immortali vertici: & jussit vestram magnificentiam una cum sancto & universali hoc concilio causam meam inquirere. Habeo autem & petitionem ad sanctum hoc concilium: & supplico præcipere vestram magnificentiam, & petitionem meam B legi & preces [d] meas, & mihi quæ sunt justa [e] reservari. Gloriosissimi judices dixerunt: Legantur preces & oblata petitio a Sabiniano reverendissimo [f] episcopo. Constantinus vir devotus, adjutor divini consistorii, legit.

A λίε τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Ἱεροσολύμων, κ̀ Κυντίλλου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Μακεδονίας, ἐπέχοντος τὸν τόπον τοῦ ἁγιωτάτου ἐπισκόπου τοῦ Θεσσαλονικέων Ἀνασταςίου, κ̀ Θαλασσίου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Καισαρείας Καππαδοκίας, κ̀ Στεφάνου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Ἐφέσου, κ̀ τῆς λοιπῆς ἁγίας, κ̀ οἰκουμενικῆς συνόδου, τῆς κατὰ θέσπισμα τοῦ θειοτάτου, κ̀ εὐσεβεστάτου ἡμῶν δεσπότου ἐν τῇ Χαλκηδονίων πόλει συναθροισθείσης· κ̀ καθεσθέντων πάντων πρὸ τῶν καγκέλλων τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου, Σαβινιανὸς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος εἶπεν· ἀφαιρεθεὶς ἀδίκως τοῦ θρόνου τῆς ἐπισκοπῆς, δεήσεις ἐπιδέδωκα τῇ θείᾳ, κ̀ ἀθανάτῳ κορυφῇ· κ̀ ἐκέλευσε τὴν ὑμετέραν μεγαλοπρέπειαν, ἅμα τῇ ἁγίᾳ ταύτῃ, κ̀ οἰκουμενικῇ συνόδῳ, τὸ κατ' ἐμὲ πρᾶγμα ζητῆσαι. ἔχω δὲ κ̀ διδασκαλικὸν πρὸς τὴν ἁγίαν ταύτην σύνοδον· κ̀ παρακαλῶ τὴν ὑμετέραν μεγαλοπρέπειαν, κελεῦσαι, κ̀ τὸ διδασκαλικὸν ἀναγνωσθῆναι, κ̀ τὰς δεήσεις, κ̀ τὰ δίκαιά μοι φυλαχθῆναι. οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, κ̀ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· ἀναγινωσκέσθωσαν αἱ δεήσεις, κ̀ τὸ προκομιζόμενον διδασκαλικὸν C παρὰ Σαβινιανοῦ τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου, Κωνσταντῖνος ὁ καθωσιωμένος βοηθὸς τοῦ θείου κονσιστωρίου ἀνέγνω.

Piissimis & [g] Christi amantissimis, & [h] digne a Deo omnium honoratis Augustis, Valentiniano & Marciano, preces & supplicatio a Sabiniano episcopo.

Τοῖς εὐσεβεστάτοις, κ̀ φιλοχρίστοις, κ̀ ἀξίως παρὰ τοῦ Θεοῦ τῶν ὅλων τετιμημένοις Αὐγούστοις, Οὐαλεντινιανῷ, κ̀ Μαρκιανῷ, δέησις, κ̀ ἱκεσία παρὰ Σαβινιανοῦ ἐπισκόπου.

DOminus omnium videns apostolicam & orthodoxam fidem a [?] dissimulatoribus [i] interim fatigari, & omnem mundum seditione vexari, suscitavit vestram pietatem, universum mundum regere atque guberna- D re, & tumultus, qui a [k] nefariis hominibus exorti sunt [l] adversus sanctorum [m] doctrinam, reprimere, & claritatem atque soliditatem recti dogmatis confirmare. [n] Unde juste de vestra etiam tranquillitate vobis dixerit Deus: *Exaltavi electum* [o] *de plebe mea: inveni David servum meum,* [p] *oleo sancto meo unxi eum: manus enim mea* [q] *suscipiet eum, & brachium meum confortabit eum.* [r] Credens itaque, nutu divino super omnium principatum ac dominationem consistere vestram divinitatem, adsum supplicans atque rogans vestram pietatem, ut mei providentiam fieri, & causam meam examinari præcipiatis. Ego enim a puero eram in monasterio dispensator [s] asceterii [t] multorum virorum,

Ὁ τῶν ὅλων κύριος ἰδὼν τὴν ἀποστολικὴν ὀρθόδοξον πίστιν ἀπὸ τῶν ῥᾳθύμων τινὸς χειμαζομένην, κ̀ πάντα τὸν κόσμον ἐν ἀταξίᾳ κλυδωνιζόμενον, ἤγειρε τὴν ὑμετέραν εὐσέβειαν ἰθῦναι, κ̀ κυβερνῆσαι τὴν οἰκουμένην, κ̀ τοὺς ὑπὸ τῶν μοχθηρῶν ἐπιφυέντας τῇ διδασκαλίᾳ τῶν ἁγίων ταραχὰς καταστεῖλαι, κ̀ τὸ λαμπρὸν, κ̀ βέβαιον τῆς ὀρθοδοξίας κυρῶσαι· κ̀ εἰκότως ἐπὶ τῆς ὑμετέρας γαληνότητος εἴποι, ὑμῖν ὁ Θεός· ὕψωσα ἐκλεκτὸν ἐκ τοῦ λαοῦ μου· εὗρον Δαυὶδ τὸν δοῦλόν μου, ἐν ἐλαίῳ ἁγίῳ μου ἔχρισα αὐτόν· ἡ γὰρ χείρ μου συναντιλήψεται αὐτῷ, κ̀ ὁ βραχίων μου κατισχύσει αὐτόν. [?] πιστεύω δ' ἂν νεύματι θείῳ εἰς τὴν τῶν ὅλων ἀρχὴν, κ̀ δεσποτείαν ἐπιστῆναι ὑμῶν τὴν θειότητα, πρόσειμι λιπαρῶν, κ̀ καθικετεύων ὑμῶν τὴν εὐσέβειαν, κελεῦσαι, πρόνοιάν μου γενέσθαι, κ̀ ζητηθῆναι τὰ κατὰ τὴν ἐμὴν ὑπόθεσιν. ἐγὼ γὰρ ἤμην παιδόθεν ἀσκητήριον οἰκονομῶν, πολυάνδρου μονα-

Margin notes: omnibus … codd. … habet … , Stephano adhuc … episcopo Ephes. … tamen … episcopatu … positus fuerat. — Inlusi …, & … episcopo …, Valentiniano & Marciano Augustis epistola deprecatoria. Ex edit. Crabbi. Verum leg. … Perrho … dissimulatoribus. … interim jactari, & o. … perturbatione fluctuare. — Psalm. 88 — … Lat.

BALUZII NOTÆ.

a Veteres libri & edit. *sancti cancellos*.
b Corb. & veteres edit. *Sautaianus*, quod idem est.
c *Supplices*. Deest in omnibus antiquis libris & editionibus.
d *Meas*. Veteres libri & Crabbus non habent hanc vocem. Primum prodiit in editione Suriana.
e Ita Surius. Codex Divion. & Crabbus habent *servari*, Paris. & Divion. *servare*.
f *Episcopo*. Deest in omnibus antiquis libris & editionibus.
g Corb. & veteres edit. *Christo amantissimis*. Paris. *Christianissimis*.
h Paris. & Divion. *digne Deo*.
i *Interim*. Deest in Parisiensi. In Divionensi vero addita est supra lineam.
k Veteres libri & edit. *nefandis*.
l *Adversus*. Deest in omnibus antiquis libris & editionibus.
m Veteres libri & edit. *doctrina*. Itaque mirum non est in libris & editionibus illis deesse vocem *adversus*.
n Veteres libri & edit. *Unde juste vestra tranquillitati ac de vobis dicit Deus*.
o Veteres libri, *de populo meo*.
p Corb. & Divion. *in oleo*.
q Ita quidem codex Parisiensis. Sed Divion. habet *suscepit*, Corb. & veteres edit. *suscepit*.
r Paris. *Credens igitur*.
s *Asceterii*. Deest in omnibus antiquis libris & editionibus.
t Surius, *omnium virorum*.

μοναστηρίων, οὐδὲ περὶ ἐπισκοπῆς ἐνθυμούμενος, μή τί γε προσελθὼν τινὶ διὰ τοῦ ἀξιώματος τούτου. ἐν τῇ οὖν ἐπιμελείᾳ τῶν μοναχῶν ὄντος μου, ἐφίσταταί μοι αἰφνίδιον ὁ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ τῆς μητροπόλεως ἐπίσκοπος μετὰ τῶν τῆς ἐπαρχίας ἐπισκόπων, καὶ χειροτονεῖ με ἐπίσκοπον Πέρρης, ἐξ ἧς καθῃρέθη Ἀθανάσιος, ἐγγράφοις ἐπὶ βαρυτάτοις κεφαλαίοις κατηγορηθεὶς, καὶ μὴ δυνηθεὶς ποτὲ ἀπολογήσασθαι πρὸς τὰ ἐπαγόμενα αὐτῷ ἐγκλήματα, ἀλλὰ ποτὲ μὲν παραιτούμενος τὴν ἐπισκοπὴν, ποτὲ δὲ διαφόρους πεποιηκὼς τὰς κλήσεις τῶν καλούντων αὐτὸν εἰς κρίσιν συνόδων διέπλει. οὗτος ἐν τῇ κατ' Ἔφεσον συνόδῳ ἐξ ἐπιτάγματος τοῦ τῆς Ἀλεξανδρείας προέδρου τῇ ἐμῇ ἐπεισελθὼν ἐκκλησίᾳ, ἐγὼ δὲ παρὰ γνώμην χειροτονηθεὶς, ἐκβέβλημαι· καὶ ταῦτα τῶν οἰκητόρων ἐκείνην τὴν πόλιν ὀδυρομένων, καὶ θρήνοις χρησαμένων ἐπὶ τῇ ἐμῇ ἐξόδῳ. ἱκετεύω τοίνυν τὸ ὑμέτερον κράτος, κελεῦσαι, καὶ τὴν κατ' ἐμὲ ὑπόθεσιν παρούσης ὑμῶν τῆς εὐσεβείας ἐξετασθῆναι, καὶ τὸ ταχθησόμενον πέρας λαβεῖν· ἵνα κἀγὼ μετὰ τῶν ἄλλων ἁπάντων τὰς συνήθεις εὐχὰς ὑπὲρ τοῦ αἰωνίου ὑμῶν κράτους ποιῶμαι διαπαντὸς, εὐσεβέστατοι, καὶ καλλίνικοι βασιλεῖς. Σαβινιανὸς ἐπίσκοπος ὑπηγόρευσα· καὶ ὑπογράψας ἐπιδέδωκα τῇ ὑμετέρᾳ εὐσεβείᾳ. Βερονικιανὸς ὁ καθωσιωμένος σηκρητάριος τὴν διδασκαλίαν ἀνέγνω.

A nihil de epiſcopatu cogitans, [a] nedum [*] rogans quemquam hujus gratia dignitatis. Dum ergo eſſem in monachorum [b] providentia conſtitutus, adſtitit mihi repente illius temporis [c] metropolitanus epiſcopus cum provincialibus epiſcopis, & me Perrhæ ordinavit epiſcopum, [d] de qua dejectus eſt Athanaſius, ex ſcripto de graviſſimis capitulis accuſatus, nec valens [e] unquam pro illatis ſibi criminibus reddere rationem, [f] nunc quidem epiſcopatum repudiabat, nunc vero citationes [g] ſynodorum vocantium eum ad judicium varie declinabat. [h] Is in Epheſina ſynodo, ex præcepto Alexandrini præſulis, in meam eccleſiam ſuperingreſſus eſt, & B ego præter voluntatem meam ordinatus, expulſus ſum. Et hæc quidem acta ſunt, habitatoribus illius civitatis dolentibus & lugentibus meam expulſionem. Supplico igitur [i] veſtræ potentiæ, ut jubeatis & meam cauſam ſub præſentia veſtræ pietatis examinari, & placitum terminum [k] dari: ut & ego [l] cum cunctis aliis conſuetas orationes pro perpetua veſtra potentia ſemper exolvam, piiſſimi atque victores principes. Sabinianus epiſcopus dictavi & ſubſcripſi, & offero veſtræ pietati. Beronicianus vir devotus, ſecretarius divini conſiſtorii, [m] petitionem legit.

[*] aliena

C

Τοῖς τὰ πάντα θεοφιλεστάτοις, καὶ ἁγίοις πατράσι, καὶ ἀρχιεπισκόποις, Λέοντι, Ἀνατολίῳ, Μαξίμῳ, καὶ πάσῃ τῇ λοιπῇ ἁγίᾳ συνόδῳ, δέησις, καὶ ἱκεσία παρὰ Σαβινιανοῦ ἐπισκόπου.

Per omnia [n] Dei amantiſſimis & ſanctiſſimis patribus & archiepiſcopis, Leoni, Anatolio, Maximo, & omni ſancto concilio, petitio & deprecatio data a Sabiniano epiſcopo.

[illegible]

Πολλαὶ μὲν, καὶ διάφοροι αἱ περὶ τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων τοῦ δεσπότου Χριστοῦ εὐεργεσίαι· ἡ δ' ἐν τῷ παρόντι καιρῷ περὶ τὰς αὐτοῦ ἁγίας ἐκκλησίας γενομένη κηδεμονία, ἰδία τις τυγχάνει, καὶ ἐξαίρετος, καθὼς τὰ πράγματα βοᾷ. συνήθροισε γὰρ τὴν ὑμετέραν ἀγγελικὴν σύνοδον διὰ τῶν ὡς ἀληθῶς εὐσεβεστάτων, καὶ φιλοχρίστων ἡμῶν βασιλέων, ἐπὶ τῷ τὴν πλάνην ἰδεῖν, καὶ τὴν μὲν πρὸ τούτων τῶν ἐνιαυτῶν δύο, μικρῷ πρὸς ἐν Ἐφέσῳ γενομένην σύγχυσίν τε, καὶ ἀκαταστασίαν καταργῆσαι, τὴν δὲ ἀλήθειαν, καὶ δικαιοσύνην φωτίσαι. ὅθεν κἀγὼ τῆς ζάλης ἐκείνης, καὶ τῶν κλυδώνων πειραθεὶς, ἐπὶ τὸν ὑμέτερον κατέφυγον εὔδιον λιμένα, διδάσκων, ὡς Διόσκορος ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας αὐθεντίᾳ, ἔτι δὲ καὶ τυραννίδι ἐμὲ μὲν τῆς ἐγχειρισθείσης μοι κατὰ κανόνας τῶν Περρηνῶν ἐκκλησίας διὰ τοῦ ἁγιωτάτου ἐπισκόπου, καὶ μητροπολίτου ἡμῶν Στεφάνου, ἐξέωσεν, ἀντεισήγαγε δὲ Ἀθανάσιον,

MUlta quidem atque diverſa ſunt circa genus humanum domini Chriſti beneficia: hæc autem in præſenti tempore circa ſanctas [o] ejus eccleſias cura propria quædam [p] exiſtit atque præcipua, ſicut ipſæ res clamant. Congregavit enim veſtrum [q] angelicum concilium per piiſſimos [r] revera & [ſ] Chriſtianiſſimos noſtros imperatores, ad D errorem perſpiciendum, & confuſionem atque ſeditionem, quæ ante hos paulo [t] plus duos annos in Epheſo facta eſt, deſtruendam, [u] & veritatem atque juſtitiam declarandam. Unde & ego illam tempeſtatem & fluctuationem expertus, ad veſtrum confugi tranquilliſſimum portum, ſuggerens, quia Dioſcorus Alexandrinus auctoritate ſua, inſuper & tyrannide, me quidem a [x] Perrhenorum eccleſia, commiſſa mihi ſecundum canones a ſanctiſſimo epiſcopo metropolis noſtræ Stephano, expulit; e diverſo autem introduxit Athanaſium, virum depoſitum in Antio-

BALUZII NOTÆ

a Veteres libri & edit. neque rogans.
b Divion. & Pariſ. cura. id eſt, dum gererem curam monachorum
c Stephanus Hierapolitanus, ut patet ex pagina ſequenti.
d Veteres libri & edit. de quo in ſcriptis dejectus eſt Athanaſius ex graviſſimis capitulis.
e Unquam. Deeſt in omnibus antiquis codicibus et editionibus.
f Veteres libri & edit. qui aliquando quidem epiſcopatum repudiabat, frequenter vero citationes.
g Divion. vocantium eum ad ſynodum judicium. Corb. vocantium ad ſynodorum judicium. Pariſ. & veteres edit. vocantium eum ad ſynodorum judicium. h Iidem libri & edit. Is enim in Epheſino.
i Corb. & veteres edit. & veſtra potentia. Pariſ. & Divion. veſtram potentiam.
k Veteres libri, dari. l Pariſ. cum aliis omnibus.
m Petitionem. Deeſt in omnibus antiquis libris & editionibus. o Ejus. Deeſt in codice Pariſienſi.
n Veteres libri & edit. Deo amantiſſimis. Sic etiam infra. r Veteres libri, vere.
p Corb. enim. q Pariſ. evangelicum. Sic etiam infra.
ſ Pariſ. Chriſto amantiſſimos. t Idem codex, plus annos, mundale.
u Idem, veritatem autem. x Idem, Perrinorum.

Antiochensium splendidissima civitate a mul- A
tis Dei amantissimis episcopis. Quæ vero
post hæc gesta sunt, & quomodo civitas
universa cum amaris lacrymis atque gemiti-
bus circumfusa [a] a me ægre separabatur, &
violentam meam lugebat exclusionem, me
dicere, puto, superfluum est. Unde rogo &
supplico vestræ [b] pietati, ut [c] injustitiam
quam passus sum, nullatenus despiciatis; sed
[d] etiam jubeatis, me impetrare quæ justa
sunt: quatenus etiam [e] in hoc * Dei clo-
mentia collaudetur, [f] qui per vestram [g] an-
gelicam & a Deo honoratam synodum [h] de-
struxit quidem errorem, & luci reddidit [i]
veritatem. Sabinianus episcopus obtuli hanc
petitionem a me dictatam atque subscriptam.

Gloriosissimi judices dixerunt: Respondeat
Athanasius reverendissimus episcopus. Atha-
nasius reverendissimus episcopus Perrhæ di-
xit: Mea causa a longo tempore inchoata
est: & hanc audierunt beatæ memoriæ Cy-
rillus & Proclus, & certas formas scripse-
runt Domno, qui fuit Antiochenus episco-
pus; [k] promisitque ille eas [l] complere. Et
cum [m] cognovisset mortem beati Cyrilli [n] re-
silivit, & ad judicium me vocavit. Ego
rescripsi, quia si vellet permanere in datis
sententiis ab archiepiscopis, paratus essem:
si vero vellet aliud aliquid, [o] non audire
me ejus citationem. Semel enim præceden-
tes episcopi rem certissimam decreverunt. C
Accusavi autem eos qui adversum me ma-
chinati sunt: & jusserunt non interesse judi-
cio eos qui a me fuerant accusati. Rogo
itaque, si videtur vestræ potestati, archie-
piscoporum literæ relegantur. Gloriosissimi
judices dixerunt: Literæ Procli & Cyrilli
reverendissimæ memoriæ relegantur. Et tra-
dita scheda Athanasio reverendissimo episco-
po, Beronicianus [p] devotus secretarius divini
consistorii legit.

ἄνδρα καθαιρεθέντα ἐν τῇ Ἀντιοχέων μεγαλοπό-
λει ὑπὸ πλείστων θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων. οἷα τοί-
νυν, καὶ τοῖς μετὰ τούτοις γέγονε, καὶ ὅπως πᾶσα ἡ
πόλις μετὰ πικρῶν δακρύων, καὶ ὀδυρμῶν περιχυθεῖ-
σα, δυσαποσπάστως εἶχε περὶ ἐμὲ, καὶ τὴν ἐμὴν ἐ-
πένθει βιαίαν ἐκβολὴν, τάχα περιττὸν ἐμὲ λέγειν.
διὸ παρακαλῶ, καὶ καθικετεύω τὴν ὑμετέραν φιλο-
θείαν, μὴ περιϊδεῖν τὴν κατ' ἐμοῦ γενομένην ἀδι-
κίαν, ἀλλὰ κελεῦσαι, τῶν δικαίων μετυχεῖν. ὅπως
καὶ ἐν τούτῳ ἀνυμνῆται ὁ φιλάνθρωπος Θεὸς, διὰ
τῆς ὑμετέρας ἀγγελικῆς, καὶ θεοτιμήτου συνόδου κα-
ταργήσας μὲν τὴν πλάνην, φωτίσας δὲ τὴν ἀλή-
θειαν. Σαβινιανὸς ἐπίσκοπος ἐπιδέδωκα ὑπαγο-
B ρεύσας, καὶ ὑπογράψας τήνδε τὴν δέησιν.

Οἱ μεγαλοπρεπέστατοι ἄρχοντες εἶπον· ἀποκρινέ-
σθω Ἀθανάσιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Πέρ-
ρης. Ἀθανάσιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος εἶπε·
τὸ ἐμὸν πρᾶγμα ἀπὸ μακροῦ χρόνου κατῆρκται. καὶ
τοῦτο ἤκουσαν οἱ τῆς μακαρίας μνήμης Κύριλλός τε,
καὶ Πρόκλος, καὶ φανεροὺς τύπους ἔγραψαν τῷ Ἀν-
τιοχείας γενομένῳ ἐπισκόπῳ Δόμνῳ· συνέθετο ἐ-
κεῖνος πληροῦν ταῦτα. αἰσθόμενος τοῦ θανάτου τοῦ
μακαρίου Κυρίλλου, ἀνεπήδησε, καὶ ἐκάλει εἰς κρίσιν·
ἐγὼ δὲ * ἀντέγραψα· ὡς, εἰ μὲν βούλοιτο ἐμμεῖναι
τοῖς τύποις τοῖς δοθεῖσι παρὰ τῶν ἀρχιεπισκόπων,
ἕτοιμός εἰμι· εἰ δὲ ἕτερόν τι βούλεται, οὐκ ἐπακούω τῇ
C κλήσει. ἅπαξ γὰρ οἱ προλαβόντες ἅγιοι ἐπίσκο-
ποι φανερὰ ἐτύπωσαν. ᾐτιασάμην δὲ καὶ αὐτοὺς τοὺς συ-
σκευασαμένους με· καὶ ἐκέλευσαν μὴ παρεῖναι τῇ κρί-
σει αὐτοὺς τοὺς αἰτιαθέντας παρ' ἐμοῦ. ἀξιῶ, εἰ πα-
ρέσταται τῇ ὑμετέρᾳ ἐξουσίᾳ, τὰ γράμματα τῶν ἀρ-
χιεπισκόπων ἀναγνωσθῆναι. οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχον-
τες εἶπον· τὰ γράμματα Πρόκλου, καὶ Κυρίλλου τῆς
τῆς εὐλαβοῦς μνήμης ἀναγινωσκέσθωσαν. καὶ ἐπιδο-
θέντος χάρτου παρὰ Ἀθανασίου τοῦ ἐπισκόπου,
Βερονικιανὸς ὁ καθωσιωμένος σηκρητάριος ἀνέγνω.

Rescriptum synodicarum literarum.

Ἀντίγραφον συνοδικοῦ γράμματος.

*Domino [q] meo dilectissimo fratri & consacer- D
doti Domno, Cyrillus in domi-
no salutem.*

Κυρίῳ μου ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, καὶ συλλειτουργῷ Δό-
μνῳ, Κύριλλος ἐν κυρίῳ χαίρειν.

Condolere nos fratribus necessarium est,
[r] quando quidam consacerdotum ali-
qua se passos affirmant, & hoc a propriis
clericis, quos erat necessarium subdere tam-
quam patribus cervicem, & esse subjectos se-
cundum placitum Dei, & ecclesiæ regulas
talia decernentes. Hoc ergo prælumi, * quo-
modo turpissimum est. Tanta namque
passum se dicit reverendissimus episcopus Atha-
nasius, ut etiam congregata in regia civita-
te synodus lacrymas daret. Ait enim, quos-
dam clericos qui sub eo [s] constituti sunt,

Συναλγεῖν ἡμᾶς ἀδελφοῖς ἀναγκαῖον, * καὶ οἵ-
τινες τῶν συλλειτουργῶν πεπονθέναι τι διϊσχυ-
ρίζονται, καὶ τοῦτο παρὰ κληρικῶν ἰδίων, οὓς ἦν ἀ-
ναγκαῖον ὑπέχειν, ἅτε πατράσι, τὸν αὐχένα, καὶ ὑ-
ποπίπτεσθαι κατὰ τὸ δοκοῦν τῷ Θεῷ, καὶ τοῖς τῆς ἐκ-
κλησίας κανόσι διηγορευμένον. τοῦτο πῶς οὐ τῶν αἰ-
σχίστων ἐστὶ πλημμελῶν; τοιαῦτά φησι πεπονθέναι
ἑαυτὸν ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀθανάσιος· * ὥ-
στε καὶ * τὸ τῆς συναχθείσης κατὰ τὴν βασιλεύου-
σαν Κωνσταντινούπολιν συνόδου κατακλυσθῆναι δά-
κρυον. φησὶ γὰρ, τινὰς τῶν * ὑπ' αὐτῶν ὄντων κλη-
ρικῶν

Margin notes: reverendissimi Dei. — Cyrilli episcopi Alexandrini epistola synodica ad Domnum Antiochenum, pro causa Athanasii Perrhæ episcopi. — a Al. — * quomodo non turpissimum est. — * ἀντέγραψα Lu. — * καὶ ὅσοι τινὲς — * ὅτι L. — * διὰ τῆς — * ὑπ' αὐτὸν Lu.

BALUZII NOTÆ.

a Veteres libri & edit. *inseparabiliter erat circa me.*
b Corb. & veteres edit. *Deo amabilitati.* Divion. & Paris. *beatitudini.*
c Divion. & Paris. *contumeliam.*
d *Etiam.* Deest in Corb. & Divion. & in antiquis editionibus.
e Veteres libri & edit. *in his.*
f *Qui.* Deest in omnibus antiquis libris & editionibus.
g Veteres libri & edit. *evangelicam.*
h Iidem libri & edit. *qua destruxit.*
i Male in Paris. *voluntatem.*
k Veteres libri, *& promisit ille.*
l Divion. *timore.*
m Paris. *agnovisset.*
n Iidem codex, *resolvit.*
o Veteres libri & edit. *non audirem ejus.*
p Veteres libri, *vir devotus.* Veteres edit. *vir devotissimus.*
q *Meo dilectissimo.* Hæc desiderantur in omnibus antiquis codicibus & editionibus.
r Veteres libri, *quodam modo.*
s Veteres libri & edit. *sunt constituti.*

ἐπαῖρον κατατολμῆσαι τοσοῦτον, ὡς, τό γε ἧκον εἰς A αὐτοὺς, ἐγχειρήματι δυνάμει, καὶ ἐξῶσαι τῆς ἱερωσύνης αὐτὸν, καὶ καθαιρέσεως ψῆφον ἐπ' αὐτὸν ἐξενεγκεῖν. ἐβούλοντο γὰρ τοὺς μὲν οἰκονόμους τῆς ἐκκλησίας, ἤγουν τοὺς τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων χειριστὰς ἐκβαλεῖν, στῆσαι δὲ αὐτοὺς τοὺς κατὰ γνώμην ἰδίαν· πρὸς τούτοις ἔτι καὶ ἐκ τῶν ἱερῶν διπτύχων περιελεῖν αὐτοῦ τὸ ὄνομα, ἕτερά τέ τινα αἰσχρὰ, καὶ ἀνοσιότητος γέμοντα δρᾶσαι· ἃ καὶ ἡ τῶν συνεζευγμένων λιβέλλων περιέχει δύναμις. ἐπειδὴ δὲ ἐστι τῶν ἀτόπων, τοιαῦτα τολμᾶσθαι παρὰ κληρικῶν κατὰ τῶν ἰδίων ἐπισκόπων, καὶ περιιδεῖν ἀμήχανον αὐτὰ, καταξιωσάτω ἡ σὴ ὁσιότης, εἰ τῆς Ἀντιοχέων ἐστὶ μακρὰν ἡ πόλις, ἣν διοικεῖν ἔλαχεν ὁ μνημονευ- B θεὶς θεοσεβέστατος ἐπίσκοπος Ἀθανάσιος, τισὶ δὲ οἰκείων γραμμάτων ἐπιτρέψαι τὴν ἀκρόασιν· ὥστε κληθέντας τοὺς τὴν [a] αἰτίαν ὑπομένοντας, ἀπολογήσασθαι· καὶ εἰ εὑρεθεῖεν ἔνοχοι τοῖς αἰτιάμασιν, ἀπολισθῆσαι τῆς ἱερᾶς λειτουργίας· ὃ γὰρ αὐτοὶ τετολμήκασι κατὰ τοῦ ἰδίου πατρὸς, τοῦτο πάθοιεν ἂν δικαίως, πάσης ἀλογήσαντες ἀκολουθίας, καὶ πάντα θεσμὸν ὑπερβάντες, καὶ παρ' οὐδὲν ποιησάμενοι τὸ ἀτιμάσαι πατέρα. λέγονται δὲ καὶ οὐ νῦν [b] πρότερον ἄρξασθαι εἶναι τοιοῦτοι, ἀλλ' ἤδη κατεγνῶσθαι, καὶ ἐπὶ πολλοῖς ἔτι χείροσι, καὶ θρασυτέροις ἐγχειρήμασι. φάσκει δὲ ὕποπτον [c] ἔχειν τὸν λαχόντα νῦν εἰς τὸ μητροπολιτικὸν δίκαιον τῆς ἐπαρχίας ἐξ C ἧς ἐστί. καὶ ὡς ἔφην ἤδη, τὸ λυπεῖν ἔδει, ἐξεῖναι τοῖς ἐν ὑποψίᾳ μὴ δικάζειν αὐτῷ. πρόσειπε τὴν παρὰ σοὶ ἀδελφότητα· σὲ ἡ σὺν ἐμοὶ ἐν κυρίῳ προσαγορεύει.

Ἀντίγραφον συνοδικοῦ γράμματος.

Τῷ ὁσιωτάτῳ, καὶ θεοφιλεστάτῳ, καὶ συλλειτουργῷ Δόμνῳ, Πρόκλος ἐν κυρίῳ χαίρειν.

ΤΟ' φιλάλληλον, θεοφιλέστατε, μέγιστον ἐν τούτῳ τυγχάνει δῶρον. συνδεσμὸν γὰρ εἰς ὁ- D μογνωμοσύνην ὁ ἀριστοτέχνης Θεὸς, ἣν ἐδημιούργησε φύσιν, τῇ διαθέσει τοὺς λόγῳ διοικουμένους συνέσφιγξεν· ἵν' οἰκειούμενοι τὰ ἀλλήλων πάθη, καὶ ἕκαστος ἐφ' ἑαυτοῦ τὰ τοῦ ἑτέρου μετρῶν, εἰς ἄλυτον συμπαθείας ὁμοφροσύνην συμπλέκοιτο τῇ ὁμοφυΐᾳ. τὰ μὲν γὰρ ἀφεστῶτα κατὰ σχέσιν, πρὸς τὴν ἀλλήλων ἀναγκαίως ἐπείγεται φθοράν· τὰ δὲ ἡνωμένα κατὰ γνώμην, οὐ ῥᾳδίως ἀπολισθαίνει τῆς οἰκείας ἀσφαλείας. διὸ καὶ ὁ μακάριος Παῦλος τὸ πλῆθος τῶν πιστῶν, καὶ τὸ συγκρότημα τῆς ἐκκλησίας, σωματια-

in tantam audaciam prosiluisse, [a] ut quod attinet ad præsumptionis vim, & expellerent eum a sacerdotio, & super eum [b] damnationis sententiam ferrent. [c] Voluerunt enim œconomos ecclesiæ, aut certe ecclesiasticarum rerum dispensatores ejicere, & quosdam alios ibi propria [c] auctoritate constituere: super hæc autem etiam de sacris diptychis nomen ejus auferre, [d] & alia quædam absurda & sceleribus plena perpetrare, quæ subjectorum libellorum virtus noscitur continere. Quia vero nimis incongruum est, præsumi talia a clericis adversus episcopos proprios, & hæc despicere nos impossibile est: dignetur tua sanctitas ([e] si ab Antiochia longe est civitas, [f] cujus gubernationem sortitus est memoratus religiosissimus episcopus Athanasius) quibusdam [g] per proprias literas audientiam delegare; quatenus evocati hi qui accusati sunt, respondeant. & si inventi fuerint [a] accusationibus rei, a sacro ministerio [h] decidant. Quod enim ipsi adversus patrem proprium præsumpserunt, hoc juste sustineant, quando omnem [a] consequentiam [i] prætermiserunt, & omnem legem transcendere præsumpserunt, & pro nihilo esse judicaverunt senectutem exhonorare patris. Dicuntur autem non modo [k] primum tales esse cœpisse, [l] sed jam in multis [a] culpati sunt adhuc valde pejoribus asperioribusque [m]. Asserit autem eum se suspectum habere, [n] qui nunc jus metropoliticum provinciæ obtinet, [o] ex qua est: &, sicut jam dixi, [p] nihil molesti est, [q] si iis qui ei suspecti sunt, judicare non liceat. Dic fraternitati quæ apud te est, salutem. Salutat te in domino, quæ nobiscum est.

Rescriptum synodicarum literarum

Sanctissimo & Dei amantissimo fratri & consacerdoti Domno Proclus, in domino salutem.

CAritas [a] sancta, Deo dilectissime, [a] maximum in hoc est donum. Vinciens enim ad concordiam [a] magnus artifex Deus naturam quam fabricatus est, benevolentia eos conjunxit, qui ratione reguntur, ut dum alii aliorum casus proprios ducerent, ac unusquisque ex se res alterius metiretur, in insolubilem consensionis unanimitatem ea connecterentur, quæ unius naturæ sunt. Ea enim quæ affectu disjuncta sunt, necessario in mutuum exitium ruunt: quæ vero voluntate unita sunt, non facile a firmitate propria dilabuntur. Unde & beatus Paulus multitudinem fidelium & conjunctionem ecclesiæ, cor-

BALUZII NOTÆ.

a Divion. & Paris. ut, sicut videtur, virtute cujusdam ... expellerent eum a sacerdotio.
b Divion. volunt equidem œconomos. Paris. volunt equidem yconomos. Corb. & veteres edit. Voluerunt œconomos.
c Veteres libri & edit. omnino. d Corb. & veteres edit. & alia quædam perpetrare valde gravissima & sceleribus plena. Sic etiam Paris. & Divion. nisi quod habent facere pro perpetrare. f Veteres libri, quam gubernare sortitus.
e Melius veteres libri & edit. quoniam ab Antiochia.
g Divion. & Paris. propriis litteris præcipere audire eam delegare. Sic etiam primo scriptum fuit in Divionensi, sed postea emendatum est
h Paris. a sacro ministerio deleantur. Sic etiam primo scriptum fuit in Divionensi, sed postea emendatum est ut legeretur delebantur. Corb. & veteres edit. sacro mysterio deiciantur. k Veteres libri, primo.
i Prætermiserunt. Deest in Divionensi.
l Corb. & Paris. sed quia jam in multis. Divion. sed quia in multis. n Veteres libri, qui nunc metropoliticum provinciæ jus (Hæc vox deest in Divion.) jus obtinet. Sic etiam veteres edit. in margine.
m Veteres libri addunt præsumptionibus.
o Ex qua est. Hæc desunt in omnibus antiquis libris & editionibus.
p Veteres libri & edit. nihil est quod contristet.
q Corb. cum liceat ut qui ei suspecti sunt judicare non debeant. Sic etiam in Paris. nisi quod habet cum liceat ut ei qui suspecti. Sic etiam veteres editiones, quæ tamen non habent liceat ut.

corpori comparavit, dicens: *Vos estis Corpus* A
Christi, & membra ex * *membro*: omnino
prædicans multitudinis conspirationem, & ex
concordia membrorum prohibens, ne con-
tentionis morbo, cui bella sunt amica, la-
boremus. Cur autem hæc scribam, Dei a-
mantissime pater, rogo paululum * ut agno-
scas. Dei amantissimus ecclesiæ Perrhenorum
episcopus Athanasius incredibilem simul, &
audientibus non mediocriter molestam * pom-
pam deflevit, dicens clericos suos velut * exu-
tos ratione subjectionis, & putantes sibi suf-
ficere voluntatem, ut essent sacrorum tyran-
ni, expulisse eum ab ecclesia, cum justa ra-
tio nulla subsisteret: & quantum ad eos at-
tinet, in tantam vesaniam exilisse, ut etiam B
damnarent eum, & operibus persuaderent,
quia in voluntate procacium, & non in de-
creto regularum, * sacrorum ordo consistat:
œconomos autem & curatores propria volun-
tate constituisse ecclesiæ Dei, & episcopi no-
men de sacris diptychis abstulisse; & ut bre-
viter dixerim, palam ecclesiasticum ordinem
expulisse: adjiciens, quoniam nutrivit circa
hæc istorum præsumptionem veteribus eorum
& sceleratis operibus non rationabilis venia
data. Nam præcessoribus ejus similia fa-
cientes, inde gradu facto, impetum suum ad
pejora cumularunt, cum prius meritas pœ-
nas non sustinuerint, aditu illis dato, ut
neque in posterum sibi temperarent. Sed tu, C
Dei amantissime, dignare, a nobis rogatus
(potes enim) consacerdotis infirmitates tibi
proprias efficere, obediens præcipue beato
Paulo dicenti: *Si patitur unum membrum,*
compatiuntur omnia membra. Et siquidem lon-
ge ab urbe Antiochena civitas constituta
est, in qua hæc perpetrata noscuntur, ali-
quos Dei amantissimorum episcoporum ipsi
urbi vicinos, personas non accipientes, ad
audiendum hanc causam sanctitas tua depu-
tet. Formidat enim religiosissimum metropo-
litanum episcopum, tamquam vesanæ flam-
mæ inimicorum ejus ex odio adversus eum
vim præbentem atque materiam. Et si qui-
dem convicti fuerint in quibus accusantur, ii D
de quibus conqueritur, & qui superbiam Ab-
salom imitati sunt, simili exemplo plectan-
tur. Sic enim odit Deus qui adversus pa-
tres armantur, ut patrum invasores in om-
ni mundo infamia * notet. Novi autem,
Dei amantissime, quoniam omnes comple-
ctens in Christi visceribus, & commiseratio-
ne plenus, consolaberis senem, & lacrymas
ejus tribulationis abstergens, * & donabis ei
odium malignitatis. & sacerdotii adversarios
post convictionem furori justo & competen-
ti vindictæ subjiciens, expelles * omnem pes-
simam voluntatem. & communis sacerdotii
pestem, scienter abscindens. Nam si quis con-
cesserit, ut præsumptoribus & inconvenienter E
in tantam procacitatem exilientibus, ut * Dei
pontificibus contumeliam inferre audeant,
misericordia illis sine judicio fiat, * ex qui-
bus oleum iniquitatis supplicationibus aucu-
pantur: nihil est reliquum nisi ut omnes ec-
clesiarum præsules in lutum & opprobrium
fiant, * & per hæc stabiliatur diabolicum in-
strumentum. Sed Deus ad hoc tuam reli-
giositatem * præordinavit, ut & injustitias
removeas, & præsumptiones comprimas, &
sacerdotio laboranti succurras, & * multis

1. Cor. 12.

πώσαντι, λέγων· ὑμεῖς ἐστε σῶμα Χριστοῦ, καὶ μέ-
λη ἐκ μέλους, ὁλῶς διαγορεύων τὴν τοῦ πλήθους
σύμπνοιαν, καὶ ἀπαγορεύων νοσεῖν τὴν φιλοπόλεμον
ἀντίστασιν, ἐκ τῆς τῶν μελῶν συμφωνίας. πρὸς
τί δὲ ταῦτα γράφω, θεοφιλέστατε, μικρὸν ἀνάσχου
μαθεῖν. ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος τῆς Περρηνῶν
ἐκκλησίας Ἀθανάσιος ἄπιστον ὁμοῦ, καὶ πλήττουσαν
οὐ μετρίως τοὺς ἀκούοντας ἀπεθρήνησε τραγῳδίαν, φή-
σας, τοὺς αὐτοῦ κληρικοὺς, ὥσπερ ἀποδυσαμένους τὸν
λογισμὸν τῆς ὑποχειριότητος, καὶ νομίσαντας ἀρκεῖν
αὐτοῖς ἐκ τοῦ βούλεσθαι, καὶ εἶναι ἱεροτυράννους, ἀ-
φώσασθαι μὲν αὐτὸν τῆς ἐκκλησίας σὺν οὐδενὶ δι-
καίῳ λόγῳ, καὶ τό γε ἐπ' αὐτοῖς, καὶ δὴ ἥκειν εἰς B
μανίας ὑπερβολὴν, καθελεῖν, καὶ τοῖς ἔργοις πεῖ-
σαι, ὅτι ἐν τῇ γνώμῃ τῶν * προπετευομένων, ἀλλ' οὐκ * προπετευο-μένων, L.
μὴ ἐν τῇ ψήφῳ τῶν κανόνων, ἡ τῶν ἱερῶν κρατύνεται
τάξις· οἰκονόμους τε, καὶ φροντιστὰς κατ' οἰκείαν αὐθεν-
τίαν ἐπιστῆναι τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ τῶν ἱερῶν δέλτων περι-
αλεῖν τὸ ὄνομα τοῦ ἐπισκοπεύοντος· καὶ συντόμως εἰ-
πεῖν, ἀναφανδὸν ἐξορχήσασθαι τὴν ἐκκλησιαστικὴν
τάξιν· προσθεὶς, ὡς ἔθρεψεν αὐτῶν τὴν περὶ
ταῦτα τόλμαν ἡ τῶν πάλαι παρ' αὐτῶν ἀνοσιουρ-
γηθέντων οὐκ εὔλογος συγγνώμη. τοὺς γὰρ πρὸ
αὐτοῦ τὰ ὅμοια πεποιηκότες, ὁδὸν τὴν ὁρμὴν ἐπὶ τὰ χεί-
ρω ἐκορύφωσαν, ἐφ' οἷς μὴ πάλαι ἀξίαν δεδώκασι
δίκην, τῷ μηδὲ αὖθις σωφρονῆσαι ἐσχηκότες ἐφό-
διον, ἀλλ' αὐτὸς, θεοφιλέστατε, καταξίωσον, παρ' C
ἡμῶν δυσωπούμενος· δύνασαι γάρ· οἰκειώσασθαι
τοῦ συνιερέως τὰς ἀσθενείας, μάλιστα πειθόμενος
τῷ μακαρίῳ Παύλῳ βοῶντι· εἰ πάσχει ἓν μέλος,
συμπάσχει πάντα τὰ μέλη. καὶ εἰ μακρὰν τῆς Ἀντιο-
χέων μεγαλοπόλεως ἡ πόλις, ἐν ᾗ ταῦτα ἐδραμα-
τουργήθη, ἀπόκειται, τινὰς τῶν ἀστυγειτόνων, καὶ ἀ-
προσωπολήπτων θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων ἀκοῦσαι
τῆς ὑποθέσεως. ὑφορᾶται γὰρ τὸν θεοφιλέστατον ἐ-
πίσκοπον τῆς μητροπόλεως, ὡς τῇ τῆς μανίας τῶν
ἀντιπάλων φλογὶ τὴν ἐκ δυσμενείας κατ' αὐτοῦ πα-
ρασχόντα δυναμίν τε, καὶ ὕλην. καὶ, εἰ ἐλεγχθεῖεν
ἐφ' οἷς ᾐτιάθησαν οἱ παρ' αὐτοῦ καταβοώμενοι, καὶ
ὡς ἀπόνοιαν τὸν Ἀβεσσαλὼμ ἐκεῖνον μιμησάμενοι, D
ἐπίσης ἐκείνῳ δέξασθαι, καὶ τὴν ἐκ τοῦ παραδείγμα-
τος τιμωρίαν. οὕτω γὰρ μισεῖ ὁ Θεὸς τοὺς κατὰ πα-
τέρων ὁπλιζομένους, ὡς ἐν πάσῃ τῇ κτίσει στηλι-
τεύειν τὰς πατραλοίας. οἶδα δὲ, θεοφιλέστατε, ὡς
πάντας περιπτυσσόμενος ἐν σπλάγχνοις Χριστοῦ,
καὶ γέμων συμπαθείας, οἰκτειρεῖς τὸν πρεσβύτην,
καὶ ἀπομάξεις αὐτοῦ τὸ τῆς θλίψεως δάκρυον, καὶ χα-
ριεῖ αὐτῷ τὸ μισοπόνηρον, καὶ τοὺς τῆς ἱερωσύνης ἐ-
πιβούλους, μετὰ τοὺς ἐλέγχους ὀργῇ δικαίᾳ χρησά-
μενος, καὶ ἀμύνῃ τὸ πρέπον ἐχούσῃ, παρασκευά-
σεις ἐκτόπους γενέσθαι, τοὺς * νομὴν, τὸ κοινὸν * γνώμην, L.
τῆς ἱερωσύνης καταβλάπτουσαν, ἐπιστημόνως ἐκτέ-
μνων. εἰ γὰρ δοίη τις, τοὺς τολμῶντας ἃ μὴ δεῖ, E
καὶ εἰς τοσοῦτο φθάνοντας θράσους, ὡς καὶ ὑβρίζειν κα-
τατολμᾶν, δι' ὧν ἱερωσύνην καθυβρίζουσιν, οἰκ-
τιρμοῦ ἀκρίτως, ἀφ' ὧν τὸν ἔλεον περὶ ἀνομίας * θη- * θηρεύονται παρακαλοῦντες.
ρεύονται, καὶ παρακαλοῦν· λείπεται οὐδὲν, ἢ πάντας
τοὺς τῶν ἐκκλησιῶν προεστῶτας παίγνιον εἶναι, καὶ
τῶν διαβολικῶν ὀργάνων. ἀλλ' ὁ Θεὸς ἐπὶ τούτῳ,
καὶ τὴν σὴν θεοσέβειαν προεχειρίσατο, ἐπὶ τῷ καὶ
παῦσαι ἀδικίας, καὶ τόλμας ἀναστέλλειν, καὶ ἱερωσύ-
νῃ καμνούσῃ βοηθεῖν, καὶ ταῖς οἰκείαις λοιδορίαις χώ-
ραν

ρον μὴ παρέχειν, ἀλλὰ μετὰ διάγνωσιν, τῷ μὲν συκοφαντηθέντι, εἴγε συκοφαντεῖται, βοηθεῖν· τὸν δὲ συκοφαντοῦντα, εἴγε ἀληθῶς συκοφαντεῖ, ἐκδίκησον· μὴ τοίνυν νομιζέτω σου ἡ θεοσέβεια, ὡς ἐφ' ὕβρει τοῦ θρόνου τῆς μεγίστης Ἀντιοχέων πόλεως παρῆλθεν νῦν τῇδε ὁ μνημονευθεὶς θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος· ἀλλ' ὀρρωδήσας τινας, ὥς φησι, τοὺς ταραχαῖς χαίροντας, καὶ οἰκείῳ πάθει στρατευομένους, δέδωκε πρὸς μικρὸν τόπον τῇ ὀργῇ· ἐπεὶ τό, τε ἀνεξίκακον, καὶ ἥμερον, καὶ φιλοδίκαιον τῆς σῆς θεοσεβείας κηρύττων οὐ παύεται· καὶ ἀλλ' ὡς οὐκ αἰτιώμενος, μὴ γένοιτο, ἀλλὰ δυσωπῶν εὐσχημονεστέραν γενέσθαι τὴν ἐπ' αὐτῷ μεσιτείαν. διὸ καὶ τοῖς παροῦσιν αὐτὸν ἐφοδιάσαντες γράμμασι, θαῤῥοῦσαν ἐποιήθημεν ἐγώ τε, καὶ ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος, καὶ συλλειτουργὸς ἡμῶν Κύριλλος, ὡς διὰ τὴν κρατοῦσαν ἐν ἡμῖν ἀγάπην αἰδεσθεὶς τοὺς ἐπιστείλαντας, βοηθήσεις πάντως τῷ νομίσαντι. πᾶσαν τὴν σὺν σοὶ ἀδελφότητα πλεῖστα προσαγορεύω.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· μετὰ τὰς ἐπιστολὰς τί ἐπεράχθη; Σαβινιανὸς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος εἶπεν· ἀξιῶ τὰ ὑπομνήματα ἀναγνωσθῆναι· καὶ ταῦτα διδάσκει ὑμᾶς. οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· αἱ [a] διδασκαλίαι τῶν προκομιζομένων ὑπομνημάτων ἀναγνωσθήτωσαν. Κωνσταντῖνος ὁ καθωσιωμένος σηκρητάριος τοῦ θείου κονσιστωρίου, ἀπὸ χάρτου ἐκδοθέντος αὐτῷ παρὰ Σαβινιανοῦ τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου. οὗ ἡ ἀρχὴ ἐφθαρται, τὰ ἑξῆς ἀνέγνω.

Ἐν τῇ Ἀντιοχέων ἁγιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ, ἐν τῷ ἐξεδρίῳ τοῦ θερινοῦ σηκρήτου, συνόδου γενομένης, καὶ καθεσθέντων τῶν ἁγιωτάτων ἐπισκόπων, Δόμνου τῆς αὐτῆς Ἀντιοχείας, Θεοδώρου Δαμασκοῦ, Βαλερίου Ἀναζάρβου, Πομπηϊανοῦ Ἐμέσης, Πολυχρονίου Ἐπιφανείας τῆς δευτέρας Κιλικίας, Δαμιανοῦ Σιδῶνος, Ἰαμβλίχου Χαλκίδος, Θεοκτίστου Βεῤῥοίας, Γεροντίου Σελευκείας, Ἰωσὴφ Ἡλιουπόλεως, Τιμοθέου Δολίχης, Βενετίου Βίβλου, Ἐπιφανίου Ἡρακλείας, Παύλου Πτολεμαΐδος, Στεφάνου Ἐπιφανείας δευτέρας Συρίας, Φωσφόρου Ὀρθωσιάδος, Θωμᾶ Μοψουεστίας, Ἰορδάνου Ἀβίλης, Παύλου Ἀντιράδου, Βαράνου Ἀλεξανδρείας, Μάρα Οὐρίμων, Σάββα Πάλτου, Μάρα [l] Ὀνασάρθας, Ἰωάννου Θεοδοσιουπόλεως, Δανιὴλ Καῤῥῶν, Σωφρονίου Κωνσταντίνης, Οὐρανίου [m] Οὐρᾶς, Μαξιμιανοῦ Ῥωσαφᾶς. Τατιανὸς διάκονος, καὶ νοτάριος εἶπεν· οἱ ἀπὸ Πέῤῥης ὁρμώμενοι κληρικοὶ λιβέλλους, καὶ νῦν πάλιν ἐπιδεδώκασι τῇ ὑμετέρᾳ ἁγιότητι κατὰ τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Ἀθανασίου.

misericordiis locum non praebeas: sed post cognitionem, ei quidem qui calumniam patitur, adjutorium feras: illum vero qui calumniam facit, si vere est calumniatus, abscindas. Non igitur tua religiositas arbitretur, quia tamquam ad injuriam sedis Antiochenae maximae civitatis huc venit memoratus Dei amantissimus episcopus; sed metuens quosdam, sicut ait, seditionibus gaudentes, & passioni propriae militantes, dedit ad tempus locum irae: nam alioqui patientiam, & mansuetudinem, & justitiam tuae religiositatis praedicare non cessat: nec ut accuset, (absit hoc) sed [a] ut supplicet honestiorem in se compositionem effici. Unde & praesentibus eum literis consolantes, considere jussimus ego atque sanctissimus episcopus & consacerdos noster Cyrillus, quod propter caritatem, quae continetur in nobis, habens reverentiam scribentibus, harum literarum generalum modis omnibus adjuvabis. Omnem quae tecum est, in Christo fraternitatem plurimum saluto.

Gloriosissimi judices dixerunt: Post epistolas [a] quid actum est? Sabinianus reverendissimus episcopus dixit: Supplico gesta legi, & ipsa vos edocebunt. Gloriosissimi judices dixerunt; Interlocutiones gestorum quae porriguntur, legantur. Constantinus [b] devotus secretarius divini consistorii, [c] ex schedа illi a Sabiniano reverendissimo episcopo data, cujus initium erat disruptum, [e] reliqua legit.

[d] *Antiochenum concilium.*

In Antiochensium sanctissima ecclesia, [e] in portico aestivalis secretarii, facto concilio, & residentibus sanctissimis episcopis, Domno ejusdem Antiochiae, Theodoro Damasci, Valerio Anazarbi, Pompejano Emesae, Polychronio Epiphaniae secundae Ciliciae, Damiano Sidonis, Jamblicho Chalcidis, Theoctisto [f] Berrhoeae, Gerontio Seleuciae, [g] Josepho Heliopolis, Timotheo Dolichis, Benetio Bibli, Epiphanio [e] Arcae, Paulo Ptolemaidis, Stephano Epiphaniae Syriae secundae, Phosphoro Orthosiadis, Thoma [h] Mopsuestiae, Jordane Abilae, Paulo Antaradi, Barane Alexandriae, Mara Urimorum, Sabba Palti, Mara [i] Anasarthae, Joanne Theodosiopolis, Daniele Carrhensium, Sophronio [k] Constantinae, Uranio [l] Himerorum, Mariniano [*] [m] Jotapae, Tatianus diaconus & notarius dixit: Perrhenses clerici libellos & nunc iterum obtulerant vestrae sanctitati adversus reverendissimum episcopum Athanasium (a) Quia igitur adest sanctum concilium,

Marginal notes: [*] Διδασκαλία L. — [a] al. hoc pro se intercessio ad animum revocandis permoveat dans illis gratias liquet illi componere paulo istius scire dare. — [*] Fors. me sequentia — [*] Ἡ κορυφὴ Αὐτοῖς — [*] Heraclea. — [*] Ἀντιαράδου — [*] Ἱμέρων — [*] Rhosapha.

BALUZII NOTAE.

a Paris. & veteres editiones, *quid est actum*. Hanc lectionem confirmat codex Corb. in quo legitur *quidem actum*. Sic etiam in margine Divionensis. Sed idem habet in textu, *quid factum est*. Veteres editiones admonent legendum esse *vir devotus* aut *devotissimus*.
b Veteres libri & editiones, *ex scheda Sabiniani reverendi Episcopi cujus initium &c.*
c Veteres libri & edit. *ex scheda Sabiniani reverendi* ...
c Veteres libri & edit. ... antiquis exemplaribus.
d Titulus iste desideratur in omnibus antiquis exemplaribus.
e Melius veteres libri, & edit. *in aestivali portico*. Vide quae nos diximus ad Reginonem pag. 117. g Veteres libri & edit. *Joseph*.
f Corb. *Berea*. Paris. *Verea*. Divion. & veteres edit. *Berea*. k Corb. & Divion. & veteres edit. *Constantinae*.
h Corb. *Mompsuestia*. i Veteres libri, *Onasartae*.
l Divion. *Bera*, Paris. *Vera*. Sic etiam legisse videtur qui scripsit codicem Corbeiensem, in quo legitur *Vera*.
m Veteres libri, *Resapha*.
(a) In Cod. Cassinensi hic inferuntur paucula quaedam epistola S. Leonis, quae excipiunt documenta quaedam a Lupo transcripta, nihilque ulterius separem, quamvis in fine nec consueta clausula, *explicit*, legitur, nec scriptura paginam totam implet, sed media columna vacua relinquitur.

lium, præ manibus habeo libellos; & si præ- A cipit tua sanctitas, eos relego.

Domnus episcopus ᵃ Antiochiæ dixit: Ubi sunt, qui libellos obtulerunt? Tatianus diaconus dixit: Foris sunt. Domnus episcopus dixit: Ingrediantur. Tatianus diaconus dixit: ᵇ Adstitit Isaacius, qui libellos obtulit. Domnus episcopus dixit: ᶜ Solus Isaacius libellos obtulit, an alii cum eo? Tatianus diaconus dixit: Solus Isaacius obtulit libellos. Domnus episcopus dixit: Dicat Isaacius si ipse libellos obtulit. Isaacius primicerius lectorum dixit: ᵈ Etiam, ᵉ quæso sanctitatem tuam. ᶠ Domnus episcopus di- B xit: Lege illos. Et lecti sunt. Domnus episcopus dixit: Quoniam memoria facta est & Joannis subdiaconi, & ipse ingrediatur. Tatianus diaconus dixit: ᵍ Adest Joannes subdiaconus. Domnus episcopus dixit: Præsentibus ʰ eis lege conjunctos libellos. Et lecti sunt. Domnus episcopus dixit: Ubi sunt ipsi libelli? Tatianus diaconus dixit: Habeo eos præ manibus. Domnus episcopus dixit: Lege etiam eos. Et lecti sunt. Domnus episcopus dixit. Quando delegavimus causam beatissimo Panolbio, qui tunc metropolitanus erat ejus provinciæ, ut causam audiret, quæ subsecuta sunt? Tatianus diaconus dixit: Habeo ejusdem beatissimi Panolbii epistolam, C per quam edocuit quæ secuta sunt. Domnus episcopus dixit: ⁱ Lege eam. Et lecta est. Domnus episcopus dixit: Habes exemplaria * repudii reverendissimi episcopi Athanasii? Tatianus diaconus dixit. Præ manibus habeo & exemplaria & ᵏ authentica, quæ accepi a ˡ Dei amantissimo episcopo Joanne Hierapolitanorum metropolis. Domnus episcopus dixit: Legantur authentica ᵐ per ordinem. Et lecta sunt.

* recusationis

Theodorus episcopus Damasci dixit: Quoniam favorabilis erat circa reverendissimum episcopum Athanasium beatæ memoriæ Pa- D nolbius Hierapolitanus quondam episcopus, per proprios repudii libellos edocuit ⁿ idem reverendissimus episcopus Athanasius. ᵒ Manifestus est igitur litem fugiens, & neque amico proprio audientiam suam credens.

Valerius episcopus Anazarbi dixit: Manifestus est reverendissimus episcopus Athanasius tamquam ᵖ sibi conscius nonnullorum, quibus accusatur, eo quod noluerit apud amicum ᑫ proprium Panolbium causam dicere, secundum epistolas repudii ab eo conscriptas.

A ἐπειδὴ τοίνυν πάρεστιν ἡ ἁγία σύνοδος, ἔχω μετὰ χεῖρας τοὺς λιβέλλους· καὶ εἰ κελεύσειεν ἡ σὴ ὁσιότης, τούτους ἀναγνώσομαι.

Δόμνος ἐπίσκοπος εἶπε· ποῦ εἰσιν οἱ τοὺς λιβέλλους ἐπιδεδωκότες; Τατιανὸς διάκονος εἶπεν· ἔξω εἰσί. Δόμνος ἐπίσκοπος εἶπεν· εἰσίτωσαν. Τατιανὸς διάκονος εἶπεν· ἕστηκεν Ἰσαάκιος ὁ τοὺς λιβέλλους ἐπιδεδωκώς. Δόμνος ἐπίσκοπος εἶπε· μόνος Ἰσαάκιος δέδωκε τοὺς λιβέλλους, ἢ καὶ ἄλλοι σὺν αὐτῷ; Τατιανὸς διάκονος εἶπε· μόνος Ἰσαάκιος ἐπιδέδωκε τοὺς λιβέλλους. Δόμνος ἐπίσκοπος εἶπε· λεγέτω Ἰσαάκιος, εἰ αὐτὸς ἐπιδέδωκε τοὺς λιβέλλους. Ἰσαάκιος, ἀρχαναγνώστης εἶπε· ναί· δέομαι τῆς B ἁγιωσύνης σου. Δόμνος ἐπίσκοπος εἶπεν· ἀνάγνωθι τούτους. Καὶ ἀνεγνώσθησαν. Δόμνος ἐπίσκοπος εἶπεν· ἐπειδὴ ἐμνημόνευσε, καὶ Ἰωάννου ὑποδιακόνου, εἰσίτω καὶ οὗτος. Τατιανὸς διάκονος εἶπε· πάρεστι καὶ Ἰωάννης ὁ ὑποδιάκονος. Δόμνος ἐπίσκοπος εἶπε· παρόντων αὐτῶν, ἀνάγνωθι τοὺς συνεζευγμένους λιβέλλους. Καὶ ἀνεγνώσθησαν. Δόμνος ἐπίσκοπος εἶπε. ποῦ εἰσιν οὗτοι οἱ λίβελλοι; Τατιανὸς διάκονος εἶπεν· ἔχω μετὰ χεῖρας. Δόμνος ἐπίσκοπος εἶπεν· ἀνάγνωθι καὶ τούτους. Καὶ ἀνεγνώσθησαν. Δόμνος ἐπίσκοπος εἶπεν· ἡνίκα παρεπέμψαμεν τὴν δίκην τῷ μακαριωτάτῳ Πανολβίῳ τῷ τηνικαῦτα μητροπολίτῃ τῆς ἐπαρχίας, ὥστε διαγνῶναι τῆς ὑποθέσεως, C τίνα παρηκολούθησαν; Τατιανὸς διάκονος εἶπεν· ἔχω τοῦ αὐτοῦ μακαριωτάτου Πανολβίου ἐπιστολὴν, δι' ἧς ἐδίδαξε τὰ παρακολουθήσαντα. Δόμνος ἐπίσκοπος εἶπεν· ἀνάγνωθι καὶ ταύτην. Καὶ ἀνεγνώσθη. Δόμνος ἐπίσκοπος εἶπεν· ἔχεις τὰ ἀντίγραφα τῶν παραιτήσεων τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Ἀθανασίου; Τατιανὸς διάκονος εἶπεν· ἔχω μετὰ χεῖρας, καὶ τὰ ἀντίγραφα, καὶ τὰ αὐθεντικὰ, λαβὼν παρὰ τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου τῆς Ἱεραπολιτῶν μητροπόλεως. Δόμνος ἐπίσκοπος εἶπεν· ἀναγινωσκέσθω τὰ αὐθεντικὰ κατὰ τάξιν. Καὶ ἀνεγνώσθη.

Θεόδωρος ἐπίσκοπος Δαμασκοῦ εἶπεν· ὅτι εὐνοϊκῶς διέκειτο περὶ τὸν εὐλαβέστατον Ἀθανάσιον ὁ μα- D καρίτης Πανόλβιος ὁ τῶν Ἱεραπολιτῶν τὸ τηνικαῦτα ἐπίσκοπος, διὰ τῶν οἰκείων παραιτήσεων ἐδίδαξεν ὁ αὐτὸς εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀθανάσιος. δῆλος τοίνυν ἐστὶ φυγὼν τὴν δίκην, καὶ μηδὲ τῷ φίλῳ ἑαυτοῦ τὴν κατ' αὐτὸν ἐμπιστεύσας ἀκρόασιν.

Βαλέριος ἐπίσκοπος Ἀναζάρβου εἶπε· δῆλος ἐστιν ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀθανάσιος συνειδὼς ἑαυτῷ τινα, ἅπερ καὶ κατηγορεῖται, τῷ μὴ βουληθῆναι παρὰ τῷ αὐτοῦ φίλῳ τῷ μακαριωτάτῳ Πανολβίῳ δικάσασθαι, κατὰ τὰς παρ' αὐτοῦ γραφείσας παραιτητικὰς ἐπιστολάς.

Πομ-

BALUZII NOTÆ

a *Antiochiæ*. Deest in codicibus manu scriptis.
b Divion. & Corb. *Adsistit Isacius*. Fere semper sic scribitur in antiquis libris.
c Divion. & Paris. *Et solus Isacius*.
d Iidem libri. *Etiam domine*.
e *Quæso sanctitatem tuam*. Hæc non extant in codice Parisiensi. Non scripta primo fuisse in Divionensi hæc ostendit quod addita sunt in margine.
f *Domnus Episc. dixit. Lege illos. Et lecti sunt*. Hæc desunt in omnibus antiquis libris & editionibus.
g Veteres libri *Adest & Johannes*.
h *Eis*. Deest in Corb. & Divionensi.
i Paris. *Lege & eam*.
k Paris. & Corb. *coauthentica*.
l Veteres libri & edit. *Deo amantissimo*
m *Per ordinem*. Hæc desunt in codice Parisiensi. In Divionensi vero addita sunt supra lineam.
n *Idem*. Deest in omnibus antiquis exemplaribus.
o Paris. *Igitur manifestus est*.
p Veteres libri & edit. *conscius sibi in quibus accusatur*.
q Paris. & Divion. *proprium beatissimum Panolbium*

Πομπηϊανὸς ἐπίσκοπος Ἐμίσης εἶπε· φίλου τυγχάνοντος αὐτῷ τοῦ μακαριωτάτου Πανολβίου τοῦ ἐπισκόπου, ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀθανάσιος δῆλός ἐστιν, ὡς ὑπὸ κακοῦ συνειδότος τοῦτο πεποίηκεν.

Πολυχρόνιος ἐπίσκοπος Ἐπιφανείας εἶπεν· ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀθανάσιος, οὐδὲ τῷ αὐτοῦ φίλῳ θαῤῥήσας τὴν κατ' αὐτοῦ κατηγορίαν, δῆλός ἐστι φαύλῳ συνειδότι φυγὼν τὴν δίκην.

Γάμβλιχος ἐπίσκοπος εἶπεν· εἰ ἑαυτῷ ἐθάῤῥει ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀθανάσιος, οὐκ ἂν τὴν ἀκρόασιν Πανολβίου τοῦ φίλου αὐτοῦ παρῃτήσατο, ὡς αὐτὸς ἐν τοῖς παραιτητικοῖς γράμμασι τοῖς πρὸς αὐτὸν ὡμολόγησεν· ἀλλ' ἴσως ὑπὸ τοῦ συνειδότος ἐλαυνόμενος, ἔφυγε τὴν κλῆσιν τὴν ἐπὶ τοῦ προειρημένου μακαρίου Πανολβίου.

Δαμιανὸς ἐπίσκοπος Σιδῶνος εἶπε· μεγάλως ἑαυτὸν ἠδίκησε, καὶ ὑπεύθυνον κατέστησε τοῖς ἁγίοις κανόσιν ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀθανάσιος, τρίτον κληθεὶς παρὰ τοῦ τῆς εὐλαβοῦς μνήμης Πανολβίου, τοῦ τὸ τηνικαῦτα τῆς Ἱεραπολιτῶν μητροπόλεως ἐπισκόπου τυγχάνοντος, καὶ τρίτον παραιτησάμενος, καὶ μὴ ἀπαντήσας.

Γερόντιος ἐπίσκοπος Σελευκείας εἶπε· τὰ μέγιστα ἑαυτὸν ἠδίκησεν ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀθανάσιος, μήτε τοῦ φίλου αὐτοῦ τοῦ μακαρίου Πανολβίου ἀνασχόμενος, καὶ ταῦτα κληθεὶς δικάσασθαι, φυγὼν τὴν ἀκρόασιν, ὡς καὶ αἱ παρ' αὐτοῦ τρεῖς παραιτητικαὶ ἐπιστολαὶ διηγόρευσαν.

Βενίτιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Βίβλου εἶπε· τὰ παραιτητικὰ γράμματα τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Ἀθανασίου ἐδίδαξεν ἡμᾶς, ὡς γνήσιος ἐτύγχανεν ὁ τότε μητροπολίτης αὐτῷ, ὁ μακάριος Πανόλβιος, παρ' ᾧ τὰς ἀποκρίσεις ἔδει ποιήσασθαι. ὅθεν οὐκ ἐχρῆν τὴν κλῆσιν φυγεῖν, εἰ μὴ πού γε τὸ συνειδὸς αὐτοῦ ἐνεπόδιζε.

Θεόκτιστος ἐπίσκοπος Βεῤῥοίας εἶπεν· εἰ εἶχε καθαρὸν τὸ συνειδὸς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀθανάσιος, οὐκ ἂν παρῃτήσατο τοῦ μακαρίου Πανολβίου τὴν κλῆσιν, φίλου αὐτοῦ τυγχάνοντος.

Ἐπιφάνιος ἐπίσκοπος Ἄρκης εἶπεν· ἔδειξεν ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀθανάσιος, ὡς ἑαυτὸν τῆς Περῤῥηνῶν ἐκκλησίας ἀπαλλοτριώσει, τὴν ἐπισκοπὴν παραιτησάμενος, [n] τρεῖς ἐπιστολὰς, καὶ ταῦτα, φίλον ἔχων τὸν μακάριον Πανόλβιον τὸν γενόμενον τῆς Ἱεραπολιτῶν ἐπίσκοπον, δυνάμενον, εἰ μὴ ἑαυτῷ συνῄδει, τὰ κατ' αὐτὸν δεόντως τυπῶσαι.

Μάρας ἐπίσκοπος Οὐρίμων εἶπε· τῷ φυγεῖν τὸν εὐλαβέστατον ἐπίσκοπον Ἀθανάσιον τὴν κρίσιν τοῦ μακαρίου Πανολβίου τοῦ τὸ τηνικαῦτα τῆς Ἱεραπολιτῶν ἐπισκόπου, δῆλός ἐστιν ἐλεγχόμενος ὑπὸ τοῦ συνειδότος.

Βαράνης ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας εἶπε· τὰ μέγιστα ἑαυτὸν ἠδίκησεν ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀθανάσιος, μὴ ὑπακούσας τῷ τηνικαῦτα μητροπολίτῃ τῷ μακαρίῳ Πανολβίῳ, καὶ ταῦτα φίλῳ αὐ-

Pompejanus episcopus Emisæ dixit: [a] Cum amicus ejus [b] existeret beatæ memoriæ Panolbius episcopus, [c] certum est quod reverendissimus episcopus Athanasius hoc conscientia mala fecit.

Polychronius episcopus Epiphaniæ dixit: Reverendissimus episcopus Athanasius neque suo amico committens accusationem suam, [d] certum est prava conscientia declinasse judicium.

Jamblichus episcopus Chalcidis dixit: Si confideret reverendissimus Athanasius, aut sapientiam Panolbii amici proprii non fugisset, sicut ipse in literis repudii ad eum datis professus est. Sed forsan conscientia compulsus evocationem declinavit a prædicto beato Panolbio factam.

Damianus episcopus Sidonis dixit: Maxime [e] sibi ipsi nocuit, & reum se canonibus sanctis effecit reverendissimus episcopus Athanasius [e] citatus a reverendæ memoriæ Panolbio, qui tunc erat Hierapolitanorum metropolitanus episcopus, & tertio respuens, nec occurrens.

Gerontius episcopus Seleuciæ dixit: Valde sibimetipsi nocuit reverendissimus episcopus Athanasius, neque amicum suum prædictum Panolbium passus, & præcipue evocatus ad judicium, & audientiam fugiens, sicut [e] tria ejus repudia manifestant.

Benetius reverendissimus episcopus Bibli dixit: Lectio literarum repudii reverendissimi episcopi Athanasii docuit nos, quia purus amicus fuit ei [f] qui tunc metropolitanus erat, hoc est, beato Panolbio, apud quem [g] respondere oportebat. Unde non oportuit evocationem effugere, nisi forte ejus conscientia impedisset.

Theoctistus episcopus [h] Berrhææ dixit: Si mundam habuisset conscientiam reverendissimus episcopus Athanasius, non repudiasset audientiam beati Panolbii, cum ejus utique amicus [i] esset.

Epiphanius episcopus Arcæ dixit: Ostendit reverendissimus episcopus Athanasius, quia semetipsum ab episcopatu Perrhenorum ecclesiæ fecit extraneum, repudium tertio mittens, dum atque beatum Panolbium Hierapolitanorum episcopum amicum haberet, qui posset, [k] nisi ipse sibi conscius esset, ejus negotium bene disponere.

Maras episcopus [l] Urimorum dixit: In eo quod reverendissimus episcopus Athanasius judicium beati Panolbii declinavit, qui tunc Hierapolitanorum erat episcopus, apparet quia conscientia sua convictus est.

Beranes episcopus Alexandriæ dixit: Maxime sibi nocuit reverendissimus episcopus Athanasius, non obediens tunc metropolitano beatæ memoriæ Panolbio, [m] & præcipue cum ejus amicus existeret, unde [n] certum est,

BALUZ. NOTA.

a Veteres libri & editiones: Dum amicus.
b Divion. existente, & in margine, al. existeret.
c Veteres libri & edit. certus est reverendissimus Episcopus Athanasius quia hoc.
d Paris. & Divion. & veteres edit. certus est prava. In Corb. primo scriptum fuit certus, deinde emendatum certum.
e Veteres libri & edit. & hic & paulo post, [illegible].
f Paris. & Corb. qui tunc metropolitanus.
g Veteres libri & edit. [illegible].
h Divion. & veteres edit. Beroe, Corb. Beroe, Paris. Berrhe.
i Corb. & Paris. & veteres edit. [illegible].
k Veteres libri & edit. nisi ipse sibi
l Corb. & Divion. [illegible]. Divion. [illegible].
m Veteres libri & edit. & præcipue dum ejus
n Corb. & Paris. & veteres edit. certus est.

est, quia non recta conscientia vivens, talem audientiam declinavit, & ad [a] recusationes venit.

Stephanus episcopus Epiphaniæ dixit: Superfluam rem esse judico, post [a] tria repudia & terminum habentia, causam reverendissimi episcopi Athanasii in examinationem adduci. Quomodo enim [b] eligit hunc a sancto concilio judicari, [b] dum proprii amici sui [c] beatæ memoriæ Panolbii, sicut ipse in repudiis manifestavit, videatur declinasse judicium?

[a] non recusationes, & eum propulsando.
[b] eligat a S. concilio judicari, cum

Phosphorus episcopus [d] Orthodosiadis dixit; Ea quæ a reverendissimo episcopo Athanasio sunt scripta ad beatæ memoriæ Panolbium, qui tunc Hierapolitanorum erat episcopus, manifestant, quoniam judicium fugiens, reus a Perrhenorum discessit episcopatu.

Daniel episcopus Carrhensium dixit; Palam est quia directis repudii literis reverendissimus episcopus Athanasius ad beatæ memoriæ Panolbium, qui tunc [e] metropolitanus erat, refutando judicium, ab episcopatu semetipsum fecit extraneum.

Joannes episcopus Theodosiopolis dixit; Iis quæ placent sancto concilio vestro & ego consentio.

Sophronius episcopus [f] Constantiæ dixit; Ex repudii literis, quæ relectæ sunt, [g] deprehenditur reverendissimus episcopus Athanasius, quia ad judicium venire noluit, & episcopatum quoque repudiavit.

Joseph episcopus [h] Juliopolis dixit: Tertio repudiando reverendissimus episcopus Athanasius, & nolendo apud amicum suum beatæ memoriæ Panolbium, qui tunc metropolitanus erat episcopus, occurrere, & causam [i] dicere, & semetipsum ab illatis sibi criminibus liberare, [k] certum est quoniam conscientia mala sit usus.

Timotheus episcopus [l] Dolichæ dixit: Oportebat quidem reverendissimum episcopum Athanasium ab exordio, evocatum tertio beatæ memoriæ Panolbio, qui tunc metropolitanus episcopus erat, occurrere, & allegationibus suis uti; [m] cum secundum ea quæ nunc lecta sunt, amicum suum eumdem esse definiret. Quia igitur sæpe evocatus repudiavit, reum semetipsum [n] illatorum sibi criminum constituit.

Paulus episcopus [o] Aradi dixit: Tertio ad audientiam evocatus reverendissimus Athanasius a Panolbio metropolitano episcopo, & maxime ejus amico, sicut ex his quæ sunt lecta, didicimus, & tertio Perrhenorum episcopatum repudians, [p] apparet non bona conscientia percussum declinasse judicium.

τῷ συγχωρεῖν. δῆλον δῆλός ἐστιν, ὡς ἐκ φαύλου συνειδότος συσχεθεὶς, ἀπέφυγε τὴν τοιαύτην κρίσιν, καὶ ἐπὶ τὰς παραιτήσεις ἦλθεν.

Στέφανος ἐπίσκοπος Ἐπιφανείας εἶπε· [a] περιττὸν εἶναι μετὰ τρεῖς παραιτήσεις, καὶ ταῦτα, [a] ὅρον ἐχούσας, ἀξιοῦν παραδοθῆναι τὸ πρᾶγμα τὸ κατὰ τὸν εὐλαβέστατον ἐπίσκοπον Ἀθανάσιον. πῶς γὰρ ἂν εἵλετο παρὰ τῇ ἁγίᾳ ταύτῃ συνόδῳ δικάσασθαι, ὁπότε ἐπὶ τοῦ οἰκείου φίλου τοῦ μακαρίου Πανολβίου, ὡς αὐτὸς ἐν ταῖς παραιτητικαῖς αὐτοῦ ἐδήλωσε, τὴν κρίσιν φαίνεται ἀποφυγών;

[a] [illegible]

Φωσφόρος ἐπίσκοπος Ὀρθωσιάδος εἶπε· τὰ παρὰ τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Ἀθανασίου γραφέντα πρὸς τὸν μακάριον Πανόλβιον τὸν τηνικαῦτα ἐπίσκοπον ὄντα τῆς Ἱεραπολιτῶν, δηλοῖ, ὡς τὴν κρίσιν φεύγων, τῆς Περρηνῶν ἀνεχώρησεν ἐπισκοπῆς.

Δανιὴλ ἐπίσκοπος Καρρῶν εἶπεν· ἐδήλωσε τὰ πεμφθέντα παραιτητικὰ γράμματα παρὰ τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Ἀθανασίου πρὸς τὸν μακάριον ἐπίσκοπον Πανόλβιον, ὡς παραιτησάμενος τὴν κρίσιν, ἀλλότριον ἑαυτὸν τῆς ἐπισκοπῆς κατέστησεν.

Ἰωάννης ἐπίσκοπος Θεοδοσιουπόλεως εἶπε· τοῖς δόξασιν ὑμῶν τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ, καὶ αὐτὸς συναινῶ.

Σωφρόνιος ἐπίσκοπος Κωνσταντίνης πόλεως εἶπεν· ἐκ τῶν ἀναγνωσθέντων παραιτητικῶν γραμμάτων δῆλός ἐστιν ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀθανάσιος, ὡς κρίσιν μὴ θέλων ἐλθεῖν, καὶ τὴν ἐπισκοπὴν παραιτησάμενος.

Ἰωσὴφ ἐπίσκοπος [a] Ἰλίου πόλεως εἶπε· τρίτον παραιτησάμενος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀθανάσιος, καὶ μὴ βουληθεὶς ἐπὶ τοῦ φίλου αὐτοῦ τοῦ μακαρίου Πανολβίου, τοῦ τὸ τηνικαῦτα τῆς μητροπόλεως ἐπισκόπου, ἀπαντῆσαι, καὶ δικάσασθαι, καὶ ἑαυτὸν ἐλευθερῶσαι τῶν ἐπιφερομένων αὐτῷ ἐγκλημάτων, δῆλός ἐστι κακῷ συνειδότι χρησάμενος.

[a] Ισ. Ἡλίο

Τιμόθεος ἐπίσκοπος Δολίχης εἶπεν· ἔδει μὲν τὸν εὐλαβέστατον ἐπίσκοπον Ἀθανάσιον παρὰ τὴν ἀρχὴν, τρίτον κληθέντα παρὰ τοῦ τῆς μακαρίας μνήμης Πανολβίου, τοῦ τὸ τηνικαῦτα τῆς Ἱεραπολιτῶν μητροπόλεως ἐπισκόπου, ἀπαντῆσαι, καὶ ταῖς προσηκούσαις αὐτῷ χρήσασθαι δικαιολογίαις, ὅτε ἀπὸ τῶν νῦν ἀναγνωσθέντων, καὶ φίλον αὐτὸν ἑαυτοῦ ὡρίσατο. ἐπειδὴ τοίνυν πολλάκις κληθεὶς παρῃτήσατο, ὑπεύθυνον ἑαυτὸν κατέστησε τοῖς ἐπιφερομένοις αὐτῷ.

Παῦλος ἐπίσκοπος Ἀράδου εἶπε· τρίτον εἰς ἀκρόασιν κληθεὶς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀθανάσιος ὑπὸ τοῦ μακαρίου Πανολβίου τοῦ τῆς Ἱεραπολιτῶν μητροπόλεως ἐπισκόπου, καὶ ταῦτα, φίλου αὐτοῦ τυγχάνοντος, ὡς ἀπὸ τῶν ἀναγνωσθέντων ἐμάθομεν, καὶ τρίτον παραιτησάμενος τὴν ἐπισκοπὴν τῆς Περρηνῶν ἐκκλησίας, δῆλός ἐστιν, ὡς οὐ καλῷ συνειδότι πληττόμενος ἔφυγε τὸ κριτήριον.

Παῦ-

BALUZII NOTÆ.

a Veteres libri & edit. repudium. b Parif. & Divion. dum propter metropolim. c Divion. legit Panolbii. d Parif. Orthodoxiadis. Reliqui & veteres edit. Orthosiadis. e Veteres libri, metropolitis. f Carb. Constantiæ. g Veteres libri & edit. reus est. Divion. reatum. h Divion. Heliopolis. i Divion. dicere & seipsum. Parif. dicere, semetipsum. k Carb. & Parif. & veteres edit. certum est. l Parif. Dolichi. m Veteres libri & edit. dum secundum. n Veteres libri & edit. illatis sibi constituit. Divionensis tamen habet conscientia in textu, & conscientia in margine. o Veteres libri & edit. Ptolemaidis. p Iidem libri & edit. apparet quoniam non bona conscientia percussus videatur declinasse judicium.

[illegible]

A [a] Paulus episcopus Ptolemaidis dixit: His quae recte ac rite a praecedentibus sanctis patribus acta et sancita sunt, [illegible] immutata sunt, similia decerno.

Sabbas episcopus Palti dixit: Tertio repellendo [b] reverendissimus Athanasius, & conjiciendo dixisse pro se ordinari debere, quam [c] de reliquo rationem habet de episcopum Perrhenorum sancta Dei ecclesiae nunc rejecit, & praecipue cum apud omnem sanctae bonae memoriae Panolbium [illegible] non dixerit?

Marus episcopus Anasarthae dixit: Integre semetipsum diligi manifestavit reverendissimus episcopus Athanasius a bonae memoriae B Posidonio metropolis episcopo, per epistolas reddidit ad eum directas. Fugiens itaque audientiam ejus, apparet hoc conscientia [d] malo fecisse.

Domnus episcopus [e] Antiochiae dixit: Post hanc repulsam ubi degebat reverendissimus episcopus Athanasius? Isacius [f] archidiaconus dixit: [f] Egressus est de civitate, & in regione Samosatorum degebat [g] apud semetipsum in proprio praedio & domo descendit in civitatem Samosatorum. Quoniam autem hic sunt clerici, rogo sanctum vestrum concilium ingredi eos, & dicere quae ipsi quoque noverunt. Domnus episcopus C dixit: Ingrediantur. [h] Et illis ingressis, Tatianus diaconus dixit: Adsunt reverendissimi clerici: Domnus episcopus dixit: Stent secundum ordinem reverendissimi presbyteri & reverendissimi [h] diaconi. Theodorus episcopus [i] Damasci dixit: Ubi degebat post repulsam reverendissimus episcopus Athanasius? [k] Domnus episcopus dixit: Quid dicunt & reliqui clerici? Theodorus episcopus dixit: Ex illo regressus est [l] Perrhen. Domnus episcopus dixit: [m] Quos ordinavit? Theodorus episcopus dixit: Illas ordinationes post [n] repulsam a se factas, constituit? Domnus episcopus dixit: Dicant & reliqui clerici, [o] qui noverunt, quid postea [p] subsecutum D sit. Theodorus episcopus dixit: Vos cujus rei causa estis [q] Hierapolim profecti? Domnus episcopus dixit: Novi & ego [r] domo profectum esse reverendissimum episcopum Athanasium; nam detulit mihi literas [s] Dei amantissimorum & sanctissimorum episcoporum, id est, domni Procli & domni Cyrilli. Theodorus episcopus dixit: Divinas literas per Dei amantissimum episcopum Athanasium [t] perlatas sunt sanctissimorum archiepiscoporum: jubeat tua sanctitas has relegi coram sancto concilio. Domnus episcopus dixit: Legantur. [u] Et lectae sunt.

Theo-

a Haec interlocutio [illegible] exemplaribus & editionibus.
b Corb. & veteres edit. reverendiss. [illegible] Athanasius.
c De reliquo. [illegible] In codice [illegible] & in Pariliensi. Corbeiensis [illegible] est in hoc loco.
d Veteres libri & edit. [illegible]
e [illegible] Antiochiae. Deest in veteribus codicibus.
f Veteres libri & editiones. Egressus est de praedio Samosatorum.
g [illegible]
h Corb. [illegible]
i Damasci. [illegible]
k [illegible]
l [illegible]
m Veteres libri. Quos ordinavit.
n Veteres libri & Corb. [illegible]
o Veteres libri & edit. [illegible]
p Paris. [illegible]
q [illegible] ad Hierapolim.
r Veteres libri & edit. [illegible]
s Diction. [illegible]
t Diction. & Corb. & veteres edit. [illegible] Paris. [illegible]
u [illegible]

Theodorus episcopus dixit: Videtur reverendissimus episcopus Athanasius nihil verum docuisse sanctissimos & Dei amantissimos archiepiscopus domnum Proclum & domnum Cyrillum, [a] cum etiam apud beatum Panolbium, qui fuit ejus metropolita & ejus amicus, sicut ipse in repudiis a se datis ostendit, [b] repudiavit Perrhae episcopatum, & non a clericis est expulsus, sicut edocuit: sed ipse tertio ab eodem Panolbio evocatus, audientiam illorum sibi criminum recusavit, & [c] propriam civitatem reliquit: adjiciens & hoc in repudii sui literis, [d] quoniam ante duos aut tres annos hoc apud se deliberatum fuisset, ut ab episcopatu recederet.

Θεόδωρος ἐπίσκοπος εἶπε· φαίνεται ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀθανάσιος μηδὲν ἀληθὲς διδάξας τοὺς ἁγιωτάτους, καὶ θεοφιλεστάτους ἀρχιεπισκόπους, τόν τε κύριον Πρόκλον, καὶ τὸν κύριον Κύριλλον· ὁπότε καὶ ἐπὶ τοῦ μακαρίου Πανολβίου τοῦ γενομένου αὐτοῦ μητροπολίτου, φίλου αὐτοῦ τυγχάνοντος, καθὼς ἐν τοῖς ἐπιδοθεῖσι παρ' αὐτοῦ παραιτήσεσιν ἐγνώκειμεν, παραιτεῖται τὴν τῆς Πέῤῥης ἐπισκοπὴν, καὶ οὐχ ὑπὸ τῶν κληρικῶν ἐξηλάθη, ὡς ἐδίδαξεν· ἀλλ' αὐτὸς τρίτον παρ' αὐτοῦ τοῦ μακαρίου Πανολβίου κληθεὶς, παρῃτήσατο τὴν ἀκρόασιν τῶν ἐπαγομένων αὐτῷ ἐγκλημάτων, καὶ τὴν πόλιν ἀπέλιπε· προσθεὶς καὶ τοῦτο ἐν τοῖς παραιτητικοῖς αὐτοῦ συγγράμμασιν, ὅτι πρὸ δύο, ἢ τριῶν ἐνιαυτῶν τοῦτο παρ' αὐτῷ ἔκειτο, τοῦ ἀποστῆναι τῆς ἐπισκοπῆς.

Valerius episcopus dixit: Perspexi & ego, quoniam reverendissimus Athanasius [e] falsa docuerit Dei amantissimos [f] & sanctissimos archiepiscopos Proclum & Cyrillum. Nam & propria voluntate ex scripto repudiavit episcopatum, & tertio a beatae memoriae Panolbio evocatus, audientiam declinavit: usus [*] etiam repudio, & propria voluntate civitatem deseruit, & non a propriis clericis est expulsus.

[*] quibusdam recusationibus,

Βαλέριος ἐπίσκοπος εἶπε· συνεῖδον κἀγὼ, ὡς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀθανάσιος ψευδῆ ἐδίδαξε τοὺς θεοφιλεστάτους, καὶ ἁγιωτάτους ἐπισκόπους Πρόκλον, καὶ Κύριλλον. καὶ γὰρ καὶ οἰκείᾳ γνώμῃ τὴν ἐπισκοπὴν παρῃτήσατο ἐγγράφως· καὶ τρίτον παρὰ τοῦ μακαρίου Πανολβίου κληθεὶς, ἔφυγε τὴν κρίσιν, τισὶ χρησάμενος παραιτήσεσι, καὶ οἰκείᾳ γνώμῃ τὴν πόλιν ἀπολιπὼν, καὶ οὐχ ὑπὸ τῶν ἰδίων κληρικῶν [*] ἐξηλάθη.

[*] κληθεὶς

Polychronius episcopus dixit: Manifesta est [g] Dei amantissimi episcopi Athanasii circa [h] causam suam [*] [i] argumentatio, calumniam [k] facientis (quasi de violentia sua) reverendissimis [l] ecclesiae suae clericis: qui [m] cum a semetipso ab ecclesiastico ministerio discesserit, [n] & ante multa tempora in profectionem longinquam abierit, [*] causam illis adscripsit.

[*] nugatio,
[*] culpam

Πολυχρόνιος ἐπίσκοπος εἶπε. πρόδηλος τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Ἀθανασίου ἡ περὶ τὸ πρᾶγμα αὐτοῦ ἀδολεσχία, συκοφαντήσαντος τοὺς τῆς ἐκκλησίας αὐτοῦ εὐλαβεστάτους κληρικούς· [*] ἑαυτὸν γὰρ ἀναχωρήσας τῆς ἐκκλησιαστικῆς λειτουργίας, καὶ πρὸ πλείστου χρόνου εἰς ἀποδημίαν μακρὰν ἀπεληλυθὼς, ἐκείνοις τὴν αἰτίαν ἐπέγραψε.

[*] ἴσως, ἀφ' ἑαυτοῦ

[o] Pompejanus episcopus dixit: Haec eadem & nos cognovimus, quod mentitus est reverendissimus episcopus Athanasius, & alia pro aliis edocuit Dei amantissimos episcopos Proclum & Cyrillum.

Πομπηϊανὸς ἐπίσκοπος εἶπε· τὰ αὐτὰ, καὶ ἡμεῖς συνειδόμεν, ὡς ἐψεύσατο ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀθανάσιος, καὶ ἕτερα ἀνθ' ἑτέρων ἐδίδαξε τοὺς θεοφιλεστάτους, καὶ ἁγιωτάτους ἐπισκόπους Πρόκλον, καὶ Κύριλλον.

Jamblichus episcopus dixit: Dati repudii libelli a reverendissimo episcopo Athanasio [p] beatae memoriae Panolbio, qui tunc metropolitanus episcopus & [q] amicus ejus erat, sicut & ipse monstravit, docent nos quia inaniter calumniam fecit apud sanctissimos & [r] venerandissimos archiepiscopos Proclum & Cyrillum [s] de reverendissimis suis clericis, [t] cum ipse [u] episcopatum Perrhenorum [x] sponte reliquerit, & conjuraverit alium pro [y] se ordinari episcopum.

Ἰάμβλιχος ἐπίσκ. εἶπεν· οἱ ἐπιδοθέντες λίβελλοι τῆς παραιτήσεως παρὰ τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Ἀθανασίου τῷ μακαρίῳ Πανολβίῳ, τῷ τηνικαῦτα ἐπισκόπῳ τῆς μητροπόλεως τυγχάνοντι, καὶ φίλῳ αὐτοῦ ὄντι, ὡς καὶ αὐτὸς ἐδίδαξε, διδάσκουσιν ἡμᾶς, ὡς μάτην ἐσυκοφάντησε παρὰ τοῖς ἁγιωτάτοις ἀρχιεπισκόποις Πρόκλῳ, καὶ Κυρίλλῳ τοὺς εὐλαβεστάτους κληρικοὺς αὐτοῦ, αὐτὸς ἀφ' ἑαυτοῦ ἀπολιπὼν τὴν Περῤῥαίων ἐπισκοπὴν, καὶ ὁμόσας ἕτερον ἀντ' αὐτοῦ χειροτονηθῆναι ἐπίσκοπον.

Tr-

BALUZII NOTAE.

a Veteres libri & edit. *dum etiam*.
b Veteres libri, *a Perro episcopatu non a clericis*.
c *Propriam*. Deest in veteribus codicibus.
d Veteres libri & edit. *quoniam & ante*.
e Corb. & veteres edit. *falso*.
f *Et sanctissimos*. Deest in Parisiensi.
g Corb. *Deo amantissimi*, ali *reverentissimi*.
h Veteres libri & edit. *causam ejus*.
i Hoic Rusticus admonet Graecos codices habere *παρα…*; quam variam lectionem in margine habent veteres editiones. Romani eam sustulerunt, & pro ea posuerunt *nugatio*.
k Divion. & Paris. *facientes*.
l *Ecclesiae suae*. Haec desunt in omnibus antiquis libris & editionibus.
m Veteres libri & edit. *dum a semetipso*.
n Conjunctio deest in codice Corb. & in Divionensi.
o Codices Corb. & Paris. *Pompejanus Episcopus dixit. Certus est Athanasius alia pro aliis docuisse Deo amantissimos & sanctissimos Proclum & Cyrillum*. Divion. *Certum est reverentissimum Athanasium alia &c.* ut in Corbeiensi. Rusticus autem hoic admonet Graecos codices ita habere. *Haec eadem & nos cognovimus quia mentitus est reverentissimus Episcopus Athanasius & alia pro aliis edocuit Deo amantissimos & sanctissimos Archiepiscopos Proclum & Cyrillum*. Haec fere in margine suae editionis posuit Crabbus & post eum Surius & editio Veneta. Romani beneficio Graeci textus & istius marginalis lectionis eam contexuerunt quae hodie legitur in tomis Conciliorum. Sed si quis velit habere verba veteris interpretis, recurrere necesse est ad ea quae nos descripsimus ex Corbeiensi & Parisiensi codicibus.
p Paris. *bonae mem.*
q Veteres libri & edit. *ejus amicus*.
r Paris. & Divion. *venerandos*.
s Iidem libri non habent vocem *de*.
t Veteres libri & edit. *dum ipse*.
u Veteres libri & edit. *episcop. sed. Perroneorum*. Edit. *Perreorum*.
x *Sponte*. Deest in omnibus antiquis libris & editionibus.
y Paris. *Episcopum ordinari*.

Τιμόθεος ἐπίσκ. εἶπε· τὰ αὐτὰ συνεῖδον κἀγὼ A τοῖς θεοφιλεστάτοις ἐπισκόποις.

Δανιὴλ ἐπίσκ. εἶπε· ἐθαύμασα, πῶς ἐπείχετο ὁ ἐπίσκ. Ἀθανάσιος, κληθεὶς παρὰ τοῦ τῆς μακαρίας Πανολβίου ἀπολογήσασθαι, καὶ παραιτησάμενος τὴν ἐπισκοπήν, ἐνοχλεῖν τοῖς θεοφιλεστάτοις ἀρχιεπισκόποις Πρόκλῳ, καὶ Κυρίλλῳ, μηδὲ ἀληθὲς διδάξας.

Γερόντιος ἐπίσκ. εἶπε· τὰ αὐτὰ συνεῖδον κἀγώ, ὡς μηδὲν ἀληθὲς ἐδίδαξε τοὺς ἁγιωτάτους, καὶ θεοφιλεστάτους ἐπισκόπους, Πρόκλον φημί, καὶ Κύριλλον, ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀθανάσιος.

Θεόκτιστος ἐπίσκ. εἶπε· τὰ αὐτὰ συνεῖδον κἀγώ, ὡς ψευδῆ ἐδίδαξε τοὺς ἁγιωτάτους, καὶ ὁσιωτάτους ἀρχιεπισκόπους, Πρόκλον φημί, καὶ Κύριλλον, ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀθανάσιος.

Στέφανος ἐπίσκ. εἶπε· κἀγὼ ὅτι συνεῖδον μᾶλλον ἐψεῦσθαι, καὶ ἐπὶ τῶν ἁγιωτάτων, καὶ θεοφιλεστάτων ἀρχιεπισκόπων, Πρόκλου, καὶ Κυρίλλου, τὸν εὐλαβέστατον ἐπίσκοπον Ἀθανάσιον. ὅτι γὰρ παρὰ τῶν κληρικῶν φαίνεται ἀπελαθείς, ἀλλὰ μᾶλλον οἰκείᾳ γνώμῃ τὰς παραιτήσεις πεποιημένος.

Βαλέριος ἐπίσκ. Λαοδικείας εἶπε· τὰ αὐτὰ κἀγὼ συνεῖδον τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ.

. . . .

* [illegible] * Βάρας ἐπίσκ. εἶπε· κἀγὼ συναινῶ τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων, κἀκεῖνα σύμφημι εἶναι, ἃ καὶ αὐτοὶ καλῶς ἔχειν ἐδοκίμασαν.

Παῦλος ἐπίσκ. εἶπε· τὰ αὐτὰ κἀγὼ συνεῖδον τοῖς προλαβοῦσιν ἁγίοις πατράσι, σύμψηφος * αὐτοῖς ὤν. * αὐτοῖς

Ἰωσὴφ ἐπίσκ. εἶπε· τὰ αὐτὰ συνεῖδον κἀγὼ τοῖς θεοφιλεστάτοις καὶ ἁγιωτάτοις ἐπισκόποις.

Μάρας ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκ. εἶπεν· ἐλήλεγκται ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκ. Ἀθανάσιος, ὡς ψευδῆ D ἐδίδαξε τοὺς θεοφιλεστάτους ἐπισκόπους.

Σάββας ἐπίσκ. εἶπεν· εἰ τὴν ἡσυχίαν ἠγάπα ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκ. Ἀθανάσιος, οὐκ ἔδει αὐτὸν μετὰ παραίτησιν, καὶ ὅρκον ἐνοχλῆσαι τοῖς ἁγίοις πατράσι, καὶ ἀρχιεπισκόποις Πρόκλῳ, καὶ Κυρίλλῳ.

Ἰωάννης ἐπίσκ. εἶπε· τὰ αὐτὰ κἀγὼ συνεῖδον.

Δανιὴλ ἐπίσκ. εἶπεν· ὁμοίως κἀγὼ συνεῖδον.

Timotheus episcopus dixit: Hæc eadem, quæ [a] Dei amantissimi episcopi, & ego perspexi.

* Daniel episcopus dixit. Admiratus sum, * [illegible] quomodo passus sit reverendissimus episcopus Athanasius (evocatus a metropolitano episcopo beatæ memoriæ Panolbio ut satisfaceret, & tertio repudians episcopatum) importunus [b] existere Dei amantissimis archiepiscopis Proclo & Cyrillo, & nihil eos [c] veri edocere.

Gerontius episcopus dixit: Hæc eadem & ego perspexi, quia nihil [d] veritatis edocuit sanctissimos & Dei amantissimos episcopos Proclum & Cyrillum [e] reverendissimus episcopus Athanasius. B

Theoctistus episcopus dixit: Hæc ipsa & ego perspexi, quia falsa docuerit sanctissimos & venerabilissimos Proclum & Cyrillum reverendissimus episcopus Athanasius.

Stephanus episcopus dixit: Et ego ita perspexi, quia magis mentitus est [f] etiam apud sanctissimos & [g] Dei amantissimos archiepiscopos Proclum & Cyrillum reverendissimus episcopus Athanasius. Nam neque a clericis videtur expulsus, [h] sed potius propria voluntate repudia fecit.

Valerius episcopus Laodiceæ Syriæ dixit: Et ego [i] hæc ipsa perspexi, quæ sanctum C concilium.

[k] (Epiphanius episcopus * [l] Arcæ dixit: * Heraclea [m] Hæc ipsa & ego cognosco, quæ sanctum concilium.)

[n] Baranes episcopus dixit: Et ego consentio sancto concilio [o] Dei amantissimorum episcoporum, & illa constituo, quæ & ipsi bene se habere comprobaverunt.

[p] Paulus episcopus dixit: Hæc ipsa & ego perspexi, quæ præcedentes sanctissimi patres, [q] & cum eis decerno.

Joseph episcopus dixit: Hæc ipsa & ego perspexi, quæ Dei amantissimi [r] & sanctissimi archiepiscopi (decreverunt.)

[s] Maras reverendissimus episcopus dixit: D Convictus est reverendissimus episcopus Athanasius falsa docuisse Dei amantissimos episcopos.

Sabbas episcopus dixit: Si quietem diligeret reverendissimus episcopus Athanasius, non eum oportuerat post repudium & jusjurandum, importunum existere sanctissimis patribus & archiepiscopis Proclo & Cyrillo.

Joannes episcopus dixit: Similiter & ego perspexi.

[t] Daniel episcopus dixit: Similiter & ego perspexi.

BALUZII NOTÆ.

a Carb. *Deo amantissimi*, alii *reverendissimi*.
b Paris. *existere*. c Idem codex, *veritatis edoceret*. Divion. *veritate edocere*.
d Divion. *veritate edocuit*. e Paris. & Divion. *venerabilis Episc. Athanasius*.
f Baluz. Deest in omnibus libris veteribus.
g Carb. *reverendissimos Archiepiscopos*. Paris. & Divion. *venerandos Archiepiscopos*.
h Paris. & Divion. *sed potius* (Divion. addit *quia*) Carb. & veteres edit. *sed repudia propria voluntate fecit*.
i Paris. *perspexi hæc ipsa*. k *Stephanus*. Deest illa interlocutio in codice Divionensi, in quo adjecta est in margine. l *Arca*. Deest in omnibus codicibus antiquis.
m Paris. *Et ego ipsa perspexi quæ sanctum Concilium*.
n Divion. *Baranius*. o Paris. & Divion. *reverendissimorum*.
p In antiquis libris & editionibus hic præponitur sequens, id est, Joseph loquitur primo loco.
q Veteres libri & edit. *& cum eis quoque decerno*. r *Et sanctissimi*. Hæc desunt in Parisiensi.
s Veteres libri & editiones: *Maras Episcopus dixit*. Et statim iidem libri & editiones transferunt ad interlocutionem quæ hoc ordine Sabæ, *Si quietem*. Itaque & verba Maræ tribuunt in postremis editionibus & omnia [illegible] Sabæ desunt in antiquis & in codicibus editionibusque [illegible]. Sed eum veteres libri habent.
t Hæc interlocutio deest in antiquis editionibus. Sed eam veteres libri habent.

Sophronius episcopus dixit: Præcedentibus me [a] Dei amantissimis episcopis & ego consentio. A

Domnus episcopus dixit: Quando suscepi
literas [b] Dei amantissimorum Procli & Cy-
rilli, memor sum quia & eum [c] hæc [d] evo-
cavi, & Dei amantissimos episcopos provin-
cias, ut hæc causa [e] examinaretur. Relege
itaque ambas epistolas. [f] Et lecta sunt. Dom-
nus episcopus dixit: Quid rescripsit ad hæc
reverendissimus episcopus Athanasius? [*]
Domnus episcopus dixit: Lege & epistolam,
quam scripsit [g] religiosissimus Joannes Hie-
rapolitanorum [h] metropolis episcopus. [i] Idem
dixit: Novi, quando suscepi a reverendissi-
mo episcopo Athanasio literas, quia mox B
convocavi [k] sanctum concilium secundum ejus
preces, mittens etiam [l] scripta ad eum, ut
adesset in hoc sancto concilio. Relege ita-
que a me ad eum [m] missam epistolam. [n]
Idem dixit: Lege etiam synodicas literas
ad eum [o] datas. Domnus episcopus di-
xit: [p] Quis ei detulit hanc epistolam? Idem
dixit: [q] Quæ sunt præter hæc ex non scri-
pto dicta a reverendissimo episcopo Athana-
sio? Domnus episcopus [r] dixit: Lege etiam
epistolam ab eo conscriptam sancto concilio.
Tatianus diaconus dixit: Habeo & epistolas
religiosissimorum episcoporum domni Ibæ &
domni Andreæ, quas miserunt evocati a tua
sanctitate, & occurrere non valentes. Dom- C
nus episcopus dixit: Lege & eas per ordi-
nem. Tatianus diaconus dixit: Alios libel-
los obtulit sancto concilio reverendissimus
[s] Philippus subdiaconus sanctæ Dei ecclesiæ
Perrhensis: [t] & jubet vestra [u] sanctitas, hos
quoque relego. Domnus episcopus dixit:
Lege. Theodorus episcopus dixit: Ea quæ
posita [x] sunt in libellis, solus nosti, [y] an
alii [z] simul sciunt? Philippus subdiaconus
dixit: Novit hæc etiam reverendissimus pre-
sbyter [aa] Fronton exœconomus. Domnus epi-
scopus dixit: Dicat reverendissimus Fronton,
quid de hac causa novit. Domnus episcopus
dixit: Hæc dominica quæ est? Theodorus
episcopus dixit: [bb] Quis scit hæc? Fronton D
presbyter dixit: [*] Theodorus diaconus, [*] qui
commanebat [cc] cum ipso episcopo Anthana-
sio. Theodorus episcopus dixit: Quid nosti
in causa columnarum argentearum, [*] si ve-
re [dd] conscius eras illo tempore [ee] reverendis-
simo episcopo Athanasio? Domnus episcopus

Margin notes: [*] Desunt ref. & ponuntur alibi. — [*] Theophilus — [*] qui commanet — [*] si quidem certum est te illo tempore simul fuisse cum reverendissimo episcopo Athanasio?

Σωφρόνιος ἐπίσκ. εἶπε· κἀγὼ τοῖς πρὸ ἐμοῦ θεοφιλεστάτοις ἐπισκόποις συναινῶ.

Δόμνος ἐπίσκ. εἶπεν. ἡνίκα ἐδεξάμην τὰ γράμματα τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων Πρόκλου, καὶ Κυρίλλου, μέμνημαι καὶ αὐτὸν ἐνταῦθα συγκαλέσας, καὶ τοὺς θεοφιλεστάτους ἐπισκόπους τῆς ἐπαρχίας, ὥστε ἐξετάσαι τὰ κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην. ἀνεγνώσθησαν τοίνυν ἀμφότεραι αἱ ἐπιστολαί. καὶ ἀνεγνώσθησαν. Δόμνος ἐπίσκ. εἶπεν· ἀνάγνωθι καὶ ἣν ἔγραψεν ἐπιστολὴν ὁ θεοφιλέστατος Ἰωάννης ὁ τῆς Ἱεραπολιτῶν μητροπόλεως ἐπίσκ. ὁ αὐτὸς εἶπεν· οἶδα, ἡνίκα ἐδεξάμην τὴν παρὰ τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Ἀθανασίου ἐπιστολὴν, εὐθὺς συγκαλέσασθαί με τὴν ἁγίαν σύνοδον κατὰ τὰς αὐτοῦ παρακλήσεις, ἐπιστείλας τε, καὶ πρὸς αὐτὸν, ὥστε παραγενέσθαι τῆς ἁγίας συνόδου [*] συγκεκροτημένης. ἀνάγνωθι τοίνυν τὴν παρ' ἐμοῦ πρὸς αὐτὸν γραφεῖσαν ἐπιστολήν. Δόμνος ἐπίσκοπος εἶπε· τί πρὸς ταῦτα ἀντέγραψεν ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκ. Ἀθανάσιος; ὁ αὐτὸς εἶπεν· ἀνάγνωθι καὶ τὸ συνοδικὸν γράμμα τὸ πρὸς αὐτὸν γενόμενον. Δόμνος ἐπίσκ. εἶπε· τίς ταύτην αὐτῷ ἀπεκόμισε τὴν ἐπιστολήν; ὁ αὐτὸς εἶπε· τίνα ἐστὶ τὰ ἀγράφως ῥηθέντα ἔτι παρὰ τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Ἀθανασίου; Δόμνος ἐπίσκ. εἶπεν· ἀνάγνωθι καὶ τὴν παρ' αὐτοῦ γραφεῖσαν ἐπιστολὴν πρὸς τὴν ἁγίαν σύνοδον. Τατιανὸς διάκονος εἶπεν· ἔχω καὶ ἐπιστολὰς τῶν θεοσεβεστάτων ἐπισκόπων, τοῦ κυροῦ Ἴβα, καὶ τοῦ κυροῦ Ἀνδρέου, ἃς ἐπέστειλαν κληθέντες ὑπὸ τῆς σῆς ὁσιότητος, καὶ μὴ δυνηθέντες ἀπαντῆσαι. Δόμνος ἐπίσκ. εἶπεν· ἀνάγνωθι καὶ ταύτας κατὰ τάξιν. Τατιανὸς διάκονος εἶπεν· ἑτέρους λιβέλλους ἐπιδέδωκε τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ ὁ εὐλαβέστατος ὑποδιάκονος Φίλιππος τῆς κατὰ Πέῤῥην ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας. καὶ εἰ κελεύσειεν ἡ ὑμετέρα ὁσιότης, τούτους ἀναγνώσομαι. Δόμνος ἐπίσκ. εἶπεν· ἀνάγνωθι. Θεόδωρος ἐπίσκ. εἶπε· τὰ ἐγκείμενα τοῖς λιβέλλοις μόνος οἶδας, ἢ καὶ ἄλλοι συνίσασι; Φίλιππος ὁ ὑποδιάκονος εἶπεν· οἶδε ταῦτα, καὶ ὁ εὐλαβέστατος πρεσβύτερος Φρόντων ὁ ἀποοικονόμος. Δόμνος ἐπίσκ. εἶπε· λεγέτω ὁ εὐλαβέστατος πρεσβύτερος Φρόντων, τί περὶ τῆς ὑποθέσεως οἶδε ταύτης. Δόμνος ἐπίσκ. εἶπεν. αὕτη ἡ δομινικὰ [*] τίς ἐστι; Θεόδωρος ἐπίσκ. εἶπε· τίς οἶδε ταῦτα; Φρόντων πρεσβύτερος εἶπε· Θεόφιλος διά-

Margin notes: [*] τὸ συγκεκροτημένο — [*] τίς ἐστι

BALUZII NOTÆ.

a Veteres libri & edit. *Deo amantissimis*. Sic etiam infra.
b Corb. *Deo amantissimorum Episcoporum*. Divion. *religiosorum Episcoporum*. Paris. *religiosissimorum Episcoporum*.
c Veteres libri, *hic*. d Divion. *vocavi*, Paris. *convocavi*.
e Veteres libri & edit. *permisset examinari*. f *Et lecta sunt*. Ista desunt in omnibus antiquis codicibus.
g Corb. *Deo amicissimus Johannes*. h Paris. *metropolitis*.
i Veteres libri & edit. *Domnus Episcopus dixit*. l *Scripta*. Deest in Parisiensi. Corbeiensis habet *scripturam*. Divion. supra lineam *scripturas*.
k Veteres libri & edit. *sanctum hoc concilium*.
m Veteres libri & edit. *factam epistolam*. Postea additur in codice Divion. *& relegit*.
n Veteres libri & editiones: *Domnus Episcopus dixit*.
o Iidem libri & edit. *factas*. Postea Divion. addit: *& legit*.
p *Quis ei det. ha. epistolam. Idem dixit*. Hæc desunt in omnibus antiquis libris & editionibus.
q Veteres libri & edit. *Quæ sunt super hæc*. r Veteres libri, *Lege & ab eo conscriptam epistolam sancto concilio*.
s Veteres libri & edit. *subdiaconus Philippus*.
t Legendum, *& si jubet*. Error est typographicus editionis Labbeanæ.
u Paris. & Divion. *religio*. x Veteres libri non habent vocem *in*.
y Veteres libri & edit. *an & alii*. z *Simul*. Deest in Parisiensi.
aa Corb. & veteres edit. *ex œconomo Fronton*, Paris. *ex œconomo Fronto*, Divion. *& ex œconomo Fronto*, Codices Paris. & Divion semper scribunt *Fronto*.
bb *Quis scit hæc &c. Theodorus Ep. dixit*. Hæc desunt in libro Parisiensi. Videntur autem excidisse veteri librario, cum reperiantur in aliis exemplaribus & in antiquis editionibus.
cc Veteres libri & edit. *cum ipso reverentissimo Episcopo Athanasio*. Sic etiam in textu Græco.
dd Divion. & veteres edit. *conscius eras*. ee Divion. *reverentissimus Episcopus Athanasius*.

A διάκονος ὁ συμμένων τῷ εὐλαβεστάτῳ ἐπισκόπῳ Ἀθανασίῳ. Θεόδωρος ἐπίσκ. εἶπε· τί οἶδας ἐν τῇ ὑποθέσει τῇ κατὰ τοὺς τίτλους τῆς ἀργυρίας, εἴπερ ἀληθῶς συνῆλθε μετ' ἐκείνων τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Ἀθανασίου; Δόμνος ἐπίσκ. εἶπε· ἀπαιτούσαν τοὺς ὄντας, ὧν μνήμην ἐποιήσατο Φρόντων ὁ πρεσβύτερος, ἅπερ ἐπίστανται. Θεόδωρος ἐπίσκ. εἶπεν· εἰ ἐνταῦθά εἰσιν, ὧν μνήμην ἐποιήσατο ὁ εὐλαβέστατος Μάρης, καὶ αὐτοὶ οἵπερ συνίσασι τῇ καταθέσει ἅπερ ἐπίστανται. Τατιανὸς διάκονος εἶπεν· ἵστανται Μάρης, καὶ Θεόφιλος οἱ διάκονοι. Θεόδωρος ἐπίσκ. εἶπε· τί οἴδατε ἐν τῷ πράγματι; Δόμνος ἐπίσκ. εἶπεν· ἀναγνωσθήτωσαν. Θεόδωρος ἐπίσκ. εἶπεν· ὡς οὐκ ἀρκούντων τῶν ἤδη ῥηθέντων, σκανδάλων πληρῶσαι τὰς ἁπάντων ἀκοάς.

B Δόμνος ἐπίσκ. εἶπε· τί στέργει ὑμῶν ἡ ἁγία σύνοδος δεῖν γενέσθαι;

Θεόδωρος ἐπίσκ. εἶπεν· εἰ τῆς ὑπολήψεως τῆς ἑαυτοῦ ἐφρόντιζεν Ἀθανάσιος ὁ ἐπίσκοπος, οὐκ ἂν ἔφυγε τὴν ἐξέτασιν τῶν ἐγκλημάτων τῶν ἐπαχθέντων αὐτῷ· καὶ τὸ δὴ μεῖζον, τῆς ἀκροάσεως ἀφορισθείσης τῷ μακαρίῳ Πανολβίῳ τῷ γενομένῳ τῆς Ἱεραπολιτῶν ἐπισκόπῳ, ὃν καὶ φίλον αὐτοῦ γεγενῆσθαι, καὶ εὐνοϊκῶς περὶ αὐτὸν διακεῖσθαι, ὁ αὐτὸς Ἀθανάσιος δι' οἰκείων γραμμάτων πολλαχοῦ ἐσήμανεν. ἀλλὰ καὶ τρίτον τὴν ἐπισκοπὴν τῆς Περρῆς παρῃτήσατο ἐγγράφως, δι' ὧν πρὸς τὸν αὐτὸν μακαρίτην

C ἐπέστειλε Πανόλβιον, ἐν οἷς παρεκάλει, διὰ τὸ ἡσυχίαν ἀσπάζεσθαι, φήσας. τοῦτο δὲ οὐκ ἐποίησεν, ἀλλὰ μακρὰς ὁδοὺς στειλάμενος, ἠνώχλησε τὰς ἀκοὰς τῶν ἁγιωτάτων, καὶ θεοφιλεστάτων ἀρχιεπισκόπων, τοῦ κυρίου φημὶ Πρόκλου, καὶ τοῦ κυρίου Κυρίλλου, μηδὲν ἀληθὲς τοὺς μνημονευθέντας ἄνδρας διδάξας, ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα πολλάκις κληθεὶς, τοῦτο μὲν παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου πατρὸς ἡμῶν, καὶ ἀρχιεπισκόπου κυροῦ Δόμνου, τοῦτο δὲ καὶ παρὰ τῆς ἁγίας συνόδου, ἀποδύσασθαι τὰ ἐπαγόμενα αὐτῷ ἐγκλήματα, παραγενέσθαι οὐκ ἠβουλήθη. τί ἂν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς δοκεῖ θεσμοῖς, τὸν ἐπί τισιν ἀτοπίαις ἐγκαλούμενον,

D καὶ τρίτον καλούμενον, καὶ μὴ παραγενόμενον, ἐκπίπτειν ἧς ἔχει τιμῆς; φαίνεται δὲ ὁ μνημονευθεὶς Ἀθανάσιος οὐ τρίτον μόνον, ἀλλὰ καὶ πολλάκις κληθεὶς, καὶ μὴ ὑπακούσας, μηδὲ τοῖς ἐπαγομένοις ἐγκλήμασι βουληθεὶς ἀποκρίνασθαι. τούτου ἕνεκεν ἀλλότριον ἑαυτὸν τῆς ἱερωσύνης κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς θεσμοὺς εἶναι κρίνω, καὶ χρῆναί φημι τὸν θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον τῆς Ἱεραπολιτῶν τὸν κύριον

A dixit: Dicant etiam isti, quorum memoriam fecit Fronton presbyter, [a] quid noverunt. Theodorus episcopus dixit: Si hic sunt, quorum memoriam fecit reverendissimus [b] Mares (presbyter,) & ipsi quæ noverunt, propria voce testentur. Tatianus diaconus dixit: Adstant Mares & Theophilus [c] diacones. Theodorus episcopus dixit: Quid nostis in causa? [d] (Qui postquam libellorum meminerant,) Domnus episcopus dixit: Lege eos. Theodorus episcopus dixit: [e] Numquid non sufficient nobis quæ jam dicta sunt atque deposita, scandalis complere omnium aures?

B Domnus episcopus dixit: Quid perspicit vestra sancta synodus fieri oportere.

Theodorus episcopus dixit: Si opinionis suæ curam habuisset Athanasius [f] reverendissimus episcopus, non declinasset examinationem criminum sibimet illatorum; & quod majus est, [g] audientia delegata beatæ memoriæ Panolbio, qui fuit Hierapolitanus episcopus, & ejus amicus, & circa eum valde favorabilis, sicut ipse Athanasius propriis literis sæpius intimavit. A quo tertio ad audientiam evocatus, [h] non obedivit, sed etiam tertio episcopatum [i] Perrhensem ex

C scripto repudiavit per ea quæ ad [k] eumdem beatæ memoriæ Panolbium scripsit, in quibus etiam rogavit, [l] dicens [*] a se silentium [m] complectendum. [n] Sed hoc non fecit, sed longa itinera aggressus, turbavit [o] aures sanctissimorum & [p] Dei amantissimorum [q] & archiepiscoporum, id est, [r] domni Procli & domni Cyrilli, nihil verum memoratos sanctissimos viros edocens: sed etiam postea sæpius evocatus tam a [f] sanctissimo patre nostro & archiepiscopo domino Domno, quam a præsenti [t] sancto concilio, quatenus semetipsum a criminibus sibi illatis exueret, venire [u] non voluit: Quid ergo ecclesiasticis

D sanctionibus placet? eum qui pro quibusdam rebus incongruis [x] evocatur, & tertio vocatus non venit, cadere honore quem habet. [y] Manifestum est autem, memoratum Athanasium non solum tertio, sed etiam frequenter evocatum non obedisse, neque illatis criminibus respondere voluisse. Hujus rei gratia alienum eum a sacerdotio secundum ecclesiasticas leges esse decerno, & oportere [z] Dei amantissimum episcopum Hierapolitanorum

BALUZII NOTÆ

a Parif. & Divion. *quod noverunt*. Corb. & Divion. in margine, *quod norunt*.
b Veteres libri & editiones & hoic & paulo post, *Maris*.
c Divion. *diaconi*.
d *Qui postquam lib. meminerant*. Hæc desunt in omnibus antiquis exemplaribus.
e Veteres libri: *Tamquam non sufficientibus quæ jam*.
f Vox *reverentissimus* deest in codice Parif. & in Divionensi.
g Corb. & veteres edit. *audientiam delegatam a beata*.
h Veteres libri, *non obedivit*.
i Iidem libri, *Perra*.
k *Eumdem*. Deest in antiquis libris & editionibus.
l *Dicens a se*. Hæc desunt in codice Divion. & in Parisiensi.
m Veteres libri, *amplectendum*.
n Divion. *Sed & hoc non fecit*.
o Veteres libri & edit. *auditus*.
p Corb. *Deo amantissimorum*, Parif. & Divion. *venerabilium*.
q Delenda est hæc conjunctio. Mendum est typographicum editionis Labbeanæ.
r Parif. & Divion. *domni mei Procli & domni mei Cyrilli*. Sic etiam in Divion. nisi quod habet *beatissimo*.
f Corb. & Parif. *sanctissimo & patre nostro Archiepiscopo Domno*.
t *Sancto*. Deest in omnibus antiquis libris & editionibus.
u Divion. *non valuit*.
x Divion. *evocatur, & tertio evocatus*. In Corbeiensi desunt *evocatur & tertio*.
y Veteres libri & editiones: *Videtur autem memoratus Athanasius, non solum tertio evocatus, sed etiam frequenter, & non obediens (Veteres edit. obediens) neque volens, neque criminibus respondere. Hac ergo gratia*. Sed veteres editiones habent, *Hujus rei gratia*.
z Veteres libri & edit. *Deo amantissimum*.

norum dominum Joannem velociter episcopum in ecclesia Perrhenorum regulariter ordinare, ut tandem aliquando in pacifica quiete eadem civitas constituatur, libera a fluctuatione atque tumultu, [a] qui in hoc duorum annorum tempore [b] in ea fuit.

Valerius episcopus dixit: Quoniam dudum videtur examinationem causæ repudiasse prædictus Athanasius, [c] declinando judicium beatæ memoriæ Panolbii, insuper etiam & ejus successoris metropolitæ, & nunc etiam regulariter evocatus a communi patre & archiepiscopo Domno, [d] & a sancto concilio [e] hic congregato, similiter examinationem fugit, [f] frequenter differendo; [g] certum est, quoniam debet [h] condemnari. Igitur extraneum eum & [i] ego sacerdotio judicavi, [k] & ab episcopi dignitate; & debet [l] ab omnibus illic ordinari alter episcopus, tamquam hoc semel alienato: quatenus [m] vel nunc desinat esse [n] patre ([o] quod violenter sustinuit) [p] orbata Perrhenorum civitatis ecclesia.

Timotheus episcopus dixit: [q] Recta & justa [r] prolata est sententia a congregato hic sancto concilio adversus prædictum Athanasium. Nam [s] toties consequenter & regulariter evocatus a [t] metropolitano suo beatæ memoriæ Panolbio, [u] & Dei amantissimo & sanctissimo episcopo Joanne metropolita nostro, & a præsenti sancto concilio, sed etiam a sanctissimo & [x] Dei amantissimo episcopo [y] nostro Domno; & non obaudiens, diversis [z] vero dilationibus usus, sibimet omnem sacerdotii privationem adscribat. Igitur & ego consentio [aa] iis quæ regulariter & legitime sunt decreta a sancto vestro concilio: & supplico ut Perrhenorum sanctissimæ ecclesiæ ordinetur episcopus, ut & nos & eadem sanctissima ecclesia [bb] contritione & miseria [cc] liberemur.

Maras episcopus dixit: [bb] His eisdem & ego consentio, & alienum esse [cc] decerno ab honore episcopatus Athanasium, qui Perrhæ fuit episcopus, quoniam sæpe vocatus non [dd] obedivit & supplico, ut velociter in Perrhenorum ecclesia ordinetur episcopus.

Pompejanus episcopus Emesæ dixit: His quæ regulariter ecclesiastice definita sunt a sanctissimis & Dei amantissimis metropolitis Theodoro & Valerio, & ego consentio, quæ utique juste ab eis decreta sunt; approbans & ego Athanasium, qui Perrhæ fuit episco-

Ἰωάννην τὴν ταχίστην ἐπίσκοπον τῆς Περρηνῶν ἐνθέσμως χειροτονῆσαι· ὅπως κἂν ὀψέ ποτε ἐν εἰρηνικῇ καταστάσει ἡ αὐτὴ γένηται πόλις, ἀπαλλαγεῖσα τοῦ σάλου, καὶ τοῦ θορύβου τοῦ ἐν τῷ διετεῖ τούτῳ χρόνῳ ἐν αὐτῇ γενομένου.

Βαλέριος ἐπίσκ. εἶπε· ἐπειδὴ φαίνεται ἄνωθεν παραιτησάμενος τὴν ἐξέτασιν τῆς ὑποθέσεως ὁ προῤῥηθεὶς Ἀθανάσιος, ἀποφυγὼν καὶ τὴν κρίσιν τοῦ μακαρίου Πανολβίου, ἔτι τε καὶ τοῦ μετ' αὐτὸν γενομένου αὐτοῦ μητροπολίτου, καὶ νῦν δὲ ἐνθέσμως κληθεὶς παρά τε τοῦ κοινοῦ πατρὸς, καὶ ἀρχιεπισκόπου Δόμνου, καὶ τῆς συναθροισθείσης ἐνταῦθα ἁγίας συνόδου, ὁμοίως καὶ τὴν ἐξέτασιν ἀπέφυγε, διαφόρως ὑπερτιθέμενος, δῆλός ἐστιν ὀφείλων καταψηφισθῆναι. τοιγαροῦν ἀλλότριον αὐτὸν κἀγὼ τῆς ἱερωσύνης ἐδοκίμασα, καὶ τῆς τοῦ ἐπισκόπου ἀξίας· καὶ ὀφείλει ἐκ παντὸς ἐκεῖ χειροτονηθῆναι ἕτερος ἐπίσκοπος, ὡς τούτου ἅπαξ ἀλλοτριωθέντος· ὥστε παύσασθαι νῦν γοῦν τὴν ὀρφανίαν τῆς Περρηνῶν πόλεως.

Τιμόθεος ἐπίσκ. εἶπεν· ὀρθὴ, καὶ δικαία ἐξενήνεκται ψῆφος παρὰ τῆς ἐνταῦθα ἀθροισθείσης ἁγίας συνόδου κατὰ τοῦ προειρημένου Ἀθανασίου. καὶ γὰρ κληθεὶς τοσαυτάκις ἐνθέσμως, καὶ ἀκολούθως, καὶ παραιτησάμενος, ὑπό τε τοῦ μητροπολίτου αὐτοῦ τοῦ μακαρίου Πανολβίου, ὑπό τε τοῦ ἁγιωτάτου, καὶ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Ἰωάννου τοῦ μητροπολίτου ἡμῶν, καὶ ὑπὸ τῆς παρούσης ἐνταῦθα ἁγίας συνόδου, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τοῦ ἁγιωτάτου, καὶ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου ἡμῶν Δόμνου, καὶ μὴ ὑπακούσας, διαφόροις δὲ ἀναβολαῖς χρησάμενος, ἑαυτῷ ἐπιγραφέτω τὴν παντελῆ ἀποβολὴν τῆς ἀρχιερωσύνης. τοιγαροῦν συντίθεμαι καὶ αὐτὸς τοῖς κανονικῶς, καὶ ἐνθέσμως διαγορευθεῖσιν ὑπὸ τῆς ἁγίας ὑμῶν συνόδου· καὶ παρακαλῶ, ὥστε ἐπίσκοπον χειροτονηθῆναι τῇ Περρηνῶν ἁγίᾳ ἐκκλησίᾳ, πρός τε ἡμᾶς, καὶ τὴν αὐτὴν ἐκκλησίαν συντριβῆς, καὶ ταλαιπωρίας ἀπαλλαγῆναι.

Μάρας ἐπίσκ. εἶπε· τὰ αὐτὰ κἀγὼ συντίθεμαι, καὶ ἀλλότριον κρίνω τῆς ἀρχιερατικῆς τιμῆς Ἀθανάσιον τὸν γενόμενον Περρῆς ἐπίσκοπον, ἐπειδὴ πολλάκις κληθεὶς οὐχ ὑπήκουσε· καὶ παρακαλῶ, ὥστε τὴν ταχίστην ἐπίσκοπον χειροτονηθῆναι ἀντ' αὐτοῦ τῇ Περρηνῶν ἐκκλησίᾳ.

Πομπηιανὸς ἐπίσκ. εἶπε· τοῖς κανονικῶς, καὶ ἐκκλησιαστικῶς διαγορευθεῖσιν ὑπὸ τῶν ἁγιωτάτων, καὶ θεοφιλεστάτων μητροπολιτῶν Θεοδώρου, καὶ Βαλερίου, κἀγὼ συντίθεμαι δικαίως ὑπ' αὐτῶν κριθεῖσι, δοκιμάσας κἀγὼ, Ἀθανάσιον τὸν γενόμενον Περρῆς

SALUTII NOTÆ.

a *Qui in hoc*. Hæc desunt in omnibus antiquis libris & editionibus.
b Veteres libri & edit. *in ea morbinato*.
c Corb. & veteres edit. *& declinando*. Sic etiam postea emendatum est in Divionensi.
d Veteres libri & edit. *& sancto*.
e *Hic congregato*. Hæc desunt in omnibus antiquis libris & editionibus.
f Corb. & Paris. & veteres edit. *certus est*.
g Veteres libri & edit. *adjudicari*.
h Divion. & veteres edit. *ego a sacerdotio*.
i Veteres libri, *& Episcopi*.
k *Vel nunc*. Hæc desunt in libro Parisiensi. In Divionensi vero addita sunt supra lineam.
l Veteres libri & edit. *hac tamen*.
m *Quod violenter sustinuit*. Et hæc quoque desunt in codice Parisiensi, & in Divionensi sunt addita in margine.
n Veteres libri, *pupilla*.
o Divion. *Recta & justa*.
p Divion. & Paris. *est prolata*.
q Veteres libri, *toties*.
r Veteres libri & edit. *metropolita*.
s Veteres libri, *& a Deo amantissimo*.
t Veteres libri & edit. *Deo amantissimo*. Sic etiam infra.
u *Nostro*. Deest in omnibus antiquis libris & editionibus.
x *Vero*. Deest in Divion. & Paris.
y Veteres libri, *his quæ*.
z Male in Divion. *contentione*.
aa Veteres libri, *liberetur*.
bb Iidem libri: *Hæc eadem & ego consentio*. Paris. tamen & Divion. legunt *consentio*.
cc Veteres libri, *decerno honore*.
dd Iidem libri, *obedivit*.

ρας ἐπίσκοπον, ἀλλότριον εἶναι παντάπασι, καὶ τῆς ἐπισκοπῆς, καὶ τῆς ἀρχιερατικῆς τιμῆς· καὶ παρακαλῶ ἄλλον ἀντ' αὐτοῦ καταστῆναι ἐπίσκοπον τῆς αὐτῆς πόλεως, ἵνα κἂν νῦν ἀπαλλαγῇ ταραχῶν, καὶ θορύβων ἡ αὐτὴ κατὰ Πέῤῥην ἁγία τοῦ Θεοῦ ἐκκλησία.

Ἰάμβλιχος ἐπίσκ. εἶπε. σύμψηφος γίνομαι κἀγὼ τοῖς ὁρισθεῖσι, καὶ κανονικῶς τυπωθεῖσι παρὰ τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων, φημὶ Θεοδώρου, καὶ Βαλερίου τοῦ μητροπολίτου, περὶ Ἀθανασίου τοῦ ποτὲ ἐπισκόπου τῆς Περῤῥηνῶν. ὅθεν ἀξιῶ τὸν ἁγιώτατον ἐπίσκοπον Ἰωάννην τὸν μητροπολίτην, τοῦτον ἀλλότριον γενομένον κατὰ τὴν [a] ἡμετέραν δοκιμασίαν τῆς ἐπισκοπῆς, ἄλλον πρόεδρον δοῦναι τῇ Περῤῥηνῶν ἁγίᾳ ἐκκλησίᾳ.

Οὐρανίος ἐπίσκ. εἶπεν· Ἀθανάσιον τὸν ἐπίσκοπον κληθέντα εἰς τὸ ἀπολογήσασθαι περὶ τῶν ἐπενεχθέντων αὐτῷ μεγάλων, καὶ ἀθεμίτων ἐγκλημάτων, καὶ μὴ ὑπακούσαντα τῇ ὁρισμῷ κλήσει τοῦ θεοφιλεστάτου, καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν Δόμνου. καὶ τῆς παρούσης ἁγίας, καὶ μεγάλης συνόδου, ἀπὸ συνειδότος κακοῦ ἐχόμενον· τοῦτον κἀγὼ συμψηφίζομαι ἀνάξιον, καὶ ἀλλότριον πάσης ἐκκλησιαστικῆς λειτουργίας, καὶ τῆς τοῦ ἐπισκόπου προσηγορίας.

Δαμιανὸς ἐπίσκ. εἶπεν· ἔδει Ἀθανάσιον τὸν γενόμενον τῆς Περῤῥηνῶν ἐκκλησίας ἐπίσκοπον, ἐπὶ φανεροῖς ἐγκλήμασιν αἰτιαθέντα, καὶ κληθέντα ὑπὸ τοῦ μακαρίου Πανολβίου τοῦ γενομένου μητροπολίτου αὐτοῦ, καὶ φροντίζοντος αὐτοῦ, ὑπακοῦσαι, καὶ χρήσασθαι τοῖς ἑαυτοῦ δικαίοις· ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὐκ ἐποίησεν, ἀλλὰ μακρὰν στειλάμενος ὁδὸν, καὶ ἐνοχλήσας τὰς ἀκοὰς τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων Πρόκλου, καὶ Κυρίλλου, καὶ κομίσας τὰ γράμματα, ὧν ἕνεκα καὶ αὖθις ἐκλήθη παρά τε τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν Δόμνου, παρά τε τῆς ἁγίας συνόδου, ὑπακοῦσαι οὐκ ἠθελήθη. τοῦτο οὖν μὴ ποιήσαντα, ἐπιδοκιμάζω κἀγὼ ἀλλότριον αὐτὸν εἶναι τῆς ἀρχιερατικῆς ἀξίας, καὶ χρῆναι τὸν θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον Ἰωάννην, τὸν τῆς Ἱεραπολιτῶν μητροπόλεως ἐπίσκοπον, ἀντ' αὐτοῦ προχειρίσασθαι τῇ Περῤῥηνῶν ἁγίᾳ ἐκκλησίᾳ πρόεδρον.

Πολυχρόνιος ἐπίσκ. εἶπε· θρήνων, καὶ ὀδυρμῶν πρόξενος ἡμῖν ἐγένετο Ἀθανάσιος, ὁ ποτὲ τῆς Περῤῥηνῶν γενόμενος ἐπίσκοπος. ἐπὶ ἐγκλήμασι γὰρ διαφόροις κατηγορηθεὶς τὴν κρίσιν ἀπέφυγε, τρίτον κληθεὶς ὑπὸ τοῦ μακαρίου Πανολβίου τοῦ τῆς Ἱεραπολιτῶν ἐπισκόπου, καὶ ταῦτα φίλου τυγχάνοντος αὐτοῦ, ὡς αὐτὸς ἐν τοῖς παραιτητικοῖς αὐτοῦ ἐδήλωσι γράμμασι. καὶ νῦν δὲ πολλάκις κληθεὶς ὑπὸ τοῦ θεοφι-

A pus, [a] esse & ab episcopatu omnimodis alienum, [b] & ab honore pontificatus: & rogo alium episcopum pro eo constitui in eadem civitate, ut vel [c] nunc a tumultu & seditionibus eadem Perrhenorum sancta Dei ecclesia liberetur.

Jamblichus episcopus dixit: Simul decerno & ego ea quæ regulariter & legitime constituta sunt a Dei amantissimis & sanctissimis episcopis, id est, Theodoro & Valerio metropolita, de Athanasio, qui quondam Perrhenorum fuit episcopus. Unde & ego rogo sanctissimum Joannem episcopum [d] hujus pridem metropolitam, isto secundum

B vestram approbationem [e] alieno ab episcopatu facto, alium pontificem constituere sanctissimæ Perrhenorum ecclesiæ.

[f] Uranius episcopus dixit: Athanasium episcopum evocatum, ut satisfaceret de illatis sibi maximis nefariisque criminibus, & non obedientem citationi canonicæ Dei amantissimi & sanctissimi archiepiscopi nostri Domni, & præsentis sancti magnique concilii, quoniam conscientia mala videtur alligatus: hunc & ego decerno indignum & extraneum omni ecclesiastico ministerio, episcopique vocabulo.

Damianus episcopus dixit: Oportebat A-

C thanasium, qui Perrhenorum ecclesiæ fuit episcopus, [a] in quibusdam criminibus accusatum, & evocatum a beatissimo Panolbio suo tunc metropolita, & curam ejus habente, obaudire, & suis allegationibus uti: [g] at hoc quidem non fecit, [h] sed per longa itinera [i] profectus, & molestus existens auribus [k] religiosissimorum episcoporum Procli & Cyrilli, [l] & deferens literas, quarum gratia & iterum evocatus est a sanctissimo archiepiscopo nostro Domno [m] & sancto concilio, obaudire contempsit. Cum ergo hoc non fecerit, & ego decerno alienum eum existere [n] a dignitate pontificatus, & oportere [o] ut amantissimus Dei Joannes episco-

D pus Hierapolitanorum [p] metropolis episcopum [q] consecret pro eo Perrhenorum [r] sanctæ ecclesiæ.

Polychronius episcopus dixit: [s] Luctus & gemitus causa nobis effectus est Athanasius quondam Perrhenorum episcopus. Diversis enim criminibus accusatus judicium declinavit, tertio evocatus a beatæ memoriæ Panolbio Hierapolitanorum episcopo, [t] cum utique ejus amicus existeret, sicut ipse in repudii sui literis declaravit; [u] & nunc quoque sæpius a [x] Dei amantissimo & sanctissimo

[a] *præterea* L.

[a] *de eodem*

[p] *prædicta*

[s] *lamentationes*

BALUZII NOTÆ.

a *Esse &.* Hæc desunt in omnibus antiquis codicibus & editionibus.
b Veteres libri, *& honore.*
c Iidem libri, *nunc tumultu.*
d *Hujus pridem.* Hæc desunt in Paris. & Divionensi.
e Corb. & Paris. *alieno episcopatu*
f Veteres libri *Uranius Episc. Syrorum dixit.* Veteres edit. *Hymeneorum.*
g Veteres libri & edit. *& hoc quidem.*
h Veteres libri, *sed longo itinere.*
i Corb. & Paris. & veteres edit. *profectus est, molestus.* Divion. *profectus est, & molestus.*
l Divion. & Paris. *deferens tantum.*
k Veteres libri & edit. *Deo amantissimorum.*
m Veteres libri & edit. *& a sancto Concilio, & obaudire contempsit. Hoc ergo non faciente eo, & ego*
n Veteres libri *dignitate vel dignitatem.*
o Corb. & veteres edit. *amantissimum Johannem Episcopum.* Divionensis & Parisiensis, ut par est, legunt *Deo amantissimum.*
p Paris. *metropolitam pro eo Episcopum.*
q *Sanctæ.* Hæc vox deest in Corb. & in antiquis editionibus. Alii habent *sanctissimæ.*
r Corb. *& cum idem utique amicus ei existeret.* Paris. & Divion. *& dum utique amicus ejus existeret.*
s Corb. *& nunc autem sæpius.* Paris. *Nunc autem sæpius.* Sic etiam primo scriptum fuit in Divionensi.
t Veteres libri & edit. *Deo amant.*

simo [a] archiepiscopo Domno, & hoc congregato concilio [b] vocatus, obedire citationi [c] noluit, sed permansit multo tempore illudens, & [*] fallens ecclesiasticas sanctiones. [d] Propter hæc igitur omnia, semetipsum ab omni pontificatus ministerio [*] denudavit, episcopique vocabulo; & sit quoque depositus etiam meo decreto: [e] & ordinabitur alter episcopus sanctæ Perrhensi ecclesiæ, qui possit [f] ei solvere [g] malorum calamitatem.

[*] conculcans

[*] abdicans,

Theoctistus episcopus dixit: Consentio his quæ bene & regulariter definita sunt a sancto concilio, quatenus alienus [h] sit ab honore pontificatus Athanasius, qui Perrhæ fuit episcopus: & decerno, ut pro eo [i] alius Perrhenorum sanctissimæ Dei ecclesiæ ordinetur episcopus.

Benetius episcopus dixit: His quæ regulariter a sancto concilio sunt prolata, consentio etiam ipse, judicans Athanasium Perrhæ quondam episcopum [k] post hac [l] alienum [m] esse a pontificatu, & oportere pro eo pontificem ecclesiæ Dei constitui.

Gerontius episcopus dixit: Quoniam sæpe vocatus Athanasius Perrhæ quondam episcopus & a metropolita suo beatæ memoriæ Panolbio, [n] & a Joanne Hierapolitanorum metropolitano episcopo, & ab archiepiscopo nostro Domno, [o] sed & a præsenti sancto concilio, non adfuit, hunc & ego alienum esse decerno secundum ecclesiasticas sanctiones [p] ab episcopatu: [q] & rogo [r] velociter episcopum ordinari pro eo sanctissimæ Perrhenorum ecclesiæ.

Stephanus episcopus dixit: [s] De maximis criminibus accusatus Athanasius Perrhenorum quondam episcopus, & sæpius evocatus, & nec semel obaudiens, sed longa itinera eligens proficisci, & molestus existere auribus [t] religiosissimorum episcoporum Procli & Cyrilli, & propterea rursus ab [*] exarcho orientalis [u] diœcesis evocatus, & a congregato sancto concilio, & neque sic obaudiens, dignus est [x] expelli a pontificatu, [y] alio pro eo prædictæ ecclesiæ [z] constituto pontifice.

[*] id est Domno Ar. Ant

Joseph episcopus dixit: Oportebat quidem occurrere Athanasium Perrhenorum ecclesiæ quondam episcopum, & ab illatis sibi criminibus semetipsum [*] exuere. Sed quoniam [aa] sæpe evocatus hoc non fecit, sanctum [bb] præsens concilium in eum sententiam protu-

[*] purgare

λιστάτου, καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τοῦ κυροῦ Δόμνου, καὶ τῆς ἐνταῦθα συναχθείσης συνόδου, ὑπακοῦσαι τῇ κλήσει οὐκ ἠθέλησεν, ἀλλ' ἔμεινεν ἐπὶ πολὺν χρόνον παίζων, καὶ [*] πατῶν τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς θεσμούς. τούτου οὖν ἕνεκα πάντων ἑαυτὸν τῆς ἱερατικῆς ἀπέτεμε λειτουργίας, καὶ τῆς τοῦ ἐπισκόπου προσηγορίας· καὶ ἔστω καθῃρημένος, καὶ τῇ ἐμῇ ψήφῳ· χειροτονηθήσεται δὲ ἕτερος ἐπίσκοπος τῇ ἐν Πέρρῃ ἁγίᾳ ἐκκλησίᾳ, ὁ δυνάμενος αὐτῇ λῦσαι τὴν συμφορὰν τῶν κακῶν.

[*] [illegible], L.

Θεόκτιστος ἐπίσκ. εἶπε· συντίθεμαι τοῖς καλῶς, καὶ ἐνθέσμως ὁρισθεῖσι παρὰ τῆς ἁγίας συνόδου, ὥστε ἀλλότριον εἶναι τῆς ἀρχιερατικῆς τιμῆς Ἀθανάσιον τὸν γενόμενον τῆς Πέρρης ἐπίσκοπον· καὶ ψηφίζομαι, ὥστε ἀντ' αὐτοῦ χειροτονηθῆναι ἄλλον τῇ Περρηνῶν ἁγίᾳ ἐκκλησίᾳ ἐπίσκοπον.

Βενέτιος ἐπίσκ. εἶπε· τοῖς κανονικῶς παρὰ τῆς ἁγίας συνόδου ἐξενεχθεῖσι, συντίθεμαι καὶ αὐτός, κρίνας Ἀθανάσιον τὸν Πέρρης γενόμενον ἐπίσκοπον, ἀλλότριον τοῦ λοιποῦ τῆς ἀρχιερατικῆς τυγχάνειν τιμῆς, καὶ δεῖν ἕτερον ἀντ' αὐτοῦ πρόεδρον προβληθῆναι τῇ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ.

Γερόντιος ἐπίσκ. εἶπεν· ἐπειδὴ πολλάκις κληθεὶς Ἀθανάσιος ὁ γενόμενος Πέρρης ἐπίσκοπος, ὑπό τε τοῦ μητροπολίτου αὐτοῦ, τοῦ μακαρίου Πανολβίου, ὑπό τε τοῦ θεοφιλεστάτου Ἰωάννου τοῦ τῆς Ἱεραπολιτῶν μητροπόλεως ἐπισκόπου, καὶ τοῦ παναγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν Δόμνου, οὐ μὴν ἀλλά, καὶ τῆς παρούσης ἐνταῦθα ἁγίας συνόδου, οὐ παρεγένετο· τοῦτον κἀγὼ ἀλλότριον κρίνω κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς θεσμοὺς τῆς ἐπισκοπῆς· καὶ παρακαλῶ, τὴν ταχίστην χειροτονηθῆναι ἐπίσκοπον ἀντ' αὐτοῦ τῇ Περρηνῶν ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ.

Στέφανος ἐπίσκ. εἶπεν· ἐπὶ μεγίστοις ἐγκλήμασι κατηγορηθεὶς Ἀθανάσιος ὁ γενόμενος ἐπίσκοπος τῆς Περρηνῶν πόλεως, καὶ πολλάκις κληθείς, καὶ οὐδὲ ἅπαξ ὑπακούσας, ἀλλὰ μακρὰν ὁδὸν ἑλόμενος στείλασθαι, καὶ ὀχλῆσαι τὰς ἀκοὰς τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων Πρόκλου, καὶ Κυρίλλου, καὶ διὰ τοῦτο πάλιν ὑπό τε τοῦ ἐξάρχου τῆς ἀνατολικῆς διοικήσεως κληθείς, καὶ τῆς ἀθροισθείσης ἁγίας συνόδου, καὶ οὐδὲ οὕτως ὑπακούσας, δίκαιός ἐστιν ἐξωσθῆναι τῆς ἀρχιερωσύνης, ἑτέρου ἀντ' αὐτοῦ καθισταμένου προέδρου τῇ προειρημένῃ ἁγίᾳ ἐκκλησίᾳ.

Ἰωσὴφ ἐπίσκ. εἶπεν· ἔδει μὲν ἀπαντῆσαι τὸν Ἀθανάσιον τὸν γενόμενον τῆς Περρηνῶν ἐκκλησίας ἐπίσκοπον, ἀποδύσασθαι τὰ ἐπιφερόμενα αὐτῷ ἐγκλήματα. ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦτο πολλάκις κληθεὶς οὐ πεποίηκεν. ἡ δὲ παροῦσα ἁγία σύνοδος κατὰ τοὺς ἐκκλησια-

BALUZII NOTÆ

a Paris. *Episcopo Domino Domno.*
b *Vocatur.* Deest in antiquis exemplaribus.
c Veteres libri & edit. *non voluit.*
d Veteres libri. *Has itaque gratia semetipsum omni.*
e Corb. *& ordinabitur autem alter.* Alii *Ordinabitur autem alter.*
f *Ei.* Deest in omnibus antiquis libris & editionibus.
g Paris. & Divion. *malor. ejus calam.*
h Veteres libri, *sit honore.*
i *Alius.* Deest in omnibus antiquis libris & editionibus.
k *Post hac.* Et illud quoque deest in omnibus antiquis libris & editionibus. Sic etiam in Divionensi, nisi quod illic mendose scriptum est *decerno pro de cetero.*
l Paris. *alienum de cetero esse pontificatu.*
m Corb. *esse pontif.*
n Divion. *& a religiosissimo Joh.* Paris. *& religiosissimo Johanne.*
o Veteres libri *sed etiam præsenti.*
p Veteres libri non habent *ab.*
q Divion. *& rogo velociter pro eo Episcopum.*
r Paris. *episcopum velociter.*
s Veteres libri & edit. *In maximis.*
t Iidem libri & edit. *Deo amantissimorum.*
u Veteres libri, *diœcesi.* Sic vulgo.
x Iidem libri, *expelli pontif.*
y Divion. *& alium pro eo præd. Eccl. constituendum Pontificem.*
z Paris. & Corb. *constituendo.*
aa Divion. & Corb. *sæpius.*
bb Veteres libri & edit. *præsensque.*

κλησιαστικὰς θεσμοὺς ψῆφον ἐξενέγκαι κατ' αὐτοῦ, συντίθεμαι κἀγὼ πᾶσι τοῖς ὁρισμοῖς ὁρισθεῖσι παρὰ τῆς ἁγίας συνόδου, κρίνας ἀλλότριον αὐτὸν εἶναι τῆς ἀρχιερωσύνης, χρῆναι δὲ ἕτερον ἀντ' αὐτοῦ τῇ Περρηνῶν ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ πρόεδρον καταστῆναι.

Φωσφόρος ἐπίσκ. εἶπε. συναινῶ κἀγὼ τοῖς ὁρισμοῖς ὁρισθεῖσι παρὰ τῆς ἁγίας συνόδου, καὶ ἀλλότριον αὐτὸν εἶναι δοκιμάσας τῆς ἐπισκοπῆς τὸν προειρημένον Ἀθανάσιον, παρακαλῶ καὶ συμψηφίζομαι ἕτερον ἀντ' αὐτοῦ προχειρισθῆναι ἐπίσκοπον τῆς Περρηνῶν ἐκκλησίας.

Θωμᾶς ἐπίσκ. εἶπε· τῶν κατηγόρων Ἀθανασίου πολλάκις, πάλαι τε τῷ Πανολβίῳ τῷ μακαρίῳ τῷ τῆς μητροπόλεως ἐπισκόπῳ γενομένων, καὶ τῷ ἁγιωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ ἡμῶν κυρῷ Δόμνῳ, καὶ νῦν τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ παρενοχλησάντων, κλήσεών τε πολλάκις γενομένων, ὥστε τὴν τῶν κατηγοριῶν γενέσθαι ἐξέτασιν, μὴ ἀπαντήσας Ἀθανάσιος, ἑαυτὸν ἔξω τῶν τῆς ἀρχιερατικῆς πεποίηκεν ἔργων· καὶ μετὰ τὴν τῆς ἁγίας συνόδου ψῆφον, ἀναγκαίως ἡ τῶν Περρηνῶν ἁγία τοῦ Θεοῦ ἐκκλησία, τοσοῦτον ἀπροστάτευτος μείνασα χρόνον, λήψεται πρόεδρον χειροτονηθέντα ἀκολούθως παρά τε τοῦ θεοφιλεστάτου μητροπολίτου, καὶ τῶν τῆς ἐπαρχίας θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων.

Παῦλος ἐπίσκ. εἶπε· συντίθεμαι τοῖς ἀποφανθεῖσι παρὰ τῆς ἁγίας ταύτης συνόδου, καὶ ἀλλότριον τῆς ἐπισκοπῆς κρίνω τὸν προειρημένον Ἀθανάσιον, καὶ ψηφίζομαι ἕτερον ἀντ' αὐτοῦ συντόμως χειροτονηθῆναι τῇ Περρηνῶν ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ.

Παῦλος ἄλλος ἐπίσκ. εἶπε· τοῖς ἐκκλησιαστικῶς, καὶ κανονικῶς ὁρισθεῖσι παρὰ τῆς ἁγίας συνόδου σύμψηφός εἰμι· ἀλλότριον κρίνω τῆς ἀρχιερατικῆς τιμῆς Ἀθανάσιον τὸν γενόμενον Περρῆς ἐπίσκοπον, καὶ ψηφίζομαι ἕτερον ἀντ' αὐτοῦ διὰ ταχέων προβληθῆναι τῇ αὐτῇ ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ.

Μάρας ἐπίσκ. εἶπε· κἀγὼ τὰ αὐτὰ συντίθεμαι, καὶ ἀλλότριον κρίνω τῆς ἀρχιερατικῆς τιμῆς Ἀθανάσιον τὸν γενόμενον Περρῆς ἐπίσκοπον, ἐπειδὴ πολλάκις κληθεὶς οὐχ ὑπήκουσε· καὶ ψηφίζομαι ἕτερον ἀντ' αὐτοῦ χειροτονηθῆναι τῇ Περρηνῶν ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ.

Βαράνης ἐπίσκ. εἶπε· τοῖς ὁρισμοῖς ὁρισθεῖσιν ὑπὸ τῶν παρόντων θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων σύμφωνα κἀγώ φημι, ἀλλότριον κρίνας παντελῶς τῆς ἀρχιερατικῆς τιμῆς, καὶ τῆς ἀξίας τοῦ ἐπισκόπου τὸν αὐτὸν Ἀθανάσιον· καὶ ψηφίζομαι ἕτερον ἀντ' αὐτοῦ

sit secundum ecclesiasticas sanctiones. Unde & ego consentio omnibus quæ ab eis legaliter definita sunt, judicans eum alienum [a] esse a pontificatu, oportere [b] autem [c] alienum pro eo [d] pontificem Perrhenorum sanctæ Dei ecclesiæ ordinari.

Phosphorus episcopus dixit: Consentio & ego his quæ regulariter definita sunt a sancto concilio, alienum esse [e] judicans ab episcopatu prædictum Athanasium: rogo autem, & una decerno, alium pro eo Perrhenorum sanctissimæ Dei ecclesiæ ordinari pontificem.

Thomas episcopus dixit: Accusatoribus Athanasii [f] frequenter olim quidem beatæ memoriæ Panolbio, qui [g] metropolis fuit episcopus, & sanctissimo archiepiscopo nostro [h] Domno, & nunc etiam sancto concilio molestis existentibus, [i] & vocationibus sæpe factis, ut [k] accusationum examinatio proveniret, non occurrens Athanasius, semetipsum [l] extraneum ab [a] efficacia pontificatus effecit. Unde post sententiam sancti concilii, [m] necessario Perrhenorum sanctissima Dei ecclesia, tanto tempore sine præsule manens, [n] suscipiat pontificem a sanctissimo metropolita & religiosissimis episcopis provinciæ regulariter ordinatum.

Paulus episcopus [o] Ptolemaidis dixit: Consentio his quæ decreta sunt ab hoc sancto concilio, & [p] alienum ab episcopatu judico prædictum Athanasium, atque decerno [q] alium pro eo velociter Perrhenorum sanctæ Dei ecclesiæ ordinandum episcopum.

[r] Paulus alius episcopus dixit: His quæ ecclesiastice & regulariter a sancto concilio sunt decreta, particeps sum, alienum [s] judicans ab honore episcopatus Athanasium [t] Perrhenorum quondam episcopum, & decerno alium pro eo celerius eidem sanctissimæ Dei ecclesiæ constituendum episcopum.

Maras episcopus dixit: Et ego hæc ipsa constituo, & alienum judico ab honore pontificatus Athanasium Perrhenorum quondam episcopum, quoniam [u] sæpius evocatus non obaudivit: & decerno [x] alienum pro eo Perrhenorum sanctæ Dei ecclesiæ ordinari debere.

Baranes episcopus dixit: His quæ regulariter definita sunt a Dei amantissimis episcopis, consona loquor & ego, alienum judicans ab omni pontificatus honore & dignitate episcopatus [y] eumdem Athanasium: & decer-

BALUZII NOTÆ.

a Veteres libri, *esse pontificatu*.
b Paris. *vero*.
c Veteres libri & edit. *alium*. Sic etiam infra in interlocutione Maræ.
d Paris. *Perreorum sanctæ Dei ecclesiæ episcopum ordinari*.
e Veteres libri, *judicans episcopatu*.
f Paris. *frequenter beatæ memoriæ Panolbio*. Divion. *frequenter ... me Panolbio*.
g Paris. *metropolitis*.
h Idem codex, *Domno domino*.
i Divion. *vocationibus*, Paris. & *vocationibus*.
k Veteres libri & edit. *accusatorum*.
l Corb. & Paris. *extraneum efficacia*. Divion. *extraneum efficacia*, & in margine, *al. efficacia*.
m Corb. & veteres edit. *necessario*. Deest in Paris. & Divionensi.
n Veteres libri, *suscipiet*.
o Paris. *Tholomaidis*. Alii, *Ptolomaida*. Veteres edit. *Ptolemaida*.
p Corb. & Paris. *alienum episcopatu*. Divion. & *alienum episcopatu eodem prædicto Athanasio*.
q *Alium*. Deest in antiquis exemplaribus.
r Veteres edit. *Paulus Episcopus Antaradensis dixit*. Veteres libri *Paulus Episcopus Aradi & Antaradi dixit*. Vide quæ supra diximus ad caput 11. synodici.
s Veteres libri & heic & infra in interlocutionibus Epiphanii & Jordanis, *judicans honore*, & in interlocutione Maræ, *judico honore*. & in interlocutione Baranis, *judicas omni*.
t Paris. *Ferra*.
u Idem codex, *sæpe evocatus*.
x Veteres libri, *alium pro eo*, ut supra in interlocutione Joseph & paulo post in interlocutione Baranis.
y *Eumdem*. Deest in libro Parisiensi.

decerno alium pro eo Perrhenorum sanctæ A
Dei ᵃ ecclesiæ constituendum.

Epiphanius episcopus dixit: His quæ be-
ne & regulariter a sancto concilio sunt de-
creta, consentio & ipse, alienum judicans
ab honore pontificatus Athanasium ᵇ Perrhe-
norum quondam episcopum: & decerno ce-
leriter alium constitui eidem Perrhenorum
ecclesiæ, qui eam possit pro Dei voluntate
gubernare.

Jordanes episcopus dixit: His quæ secun-
dum ecclesiasticos canones a sancto concilio
bene sunt prolata, consentio, alienum judi-
cans ab honore pontificatus Athanasium Per-
rhenorum quondam episcopum: & decerno B
alium pro eo Perrhenorum sanctæ Dei ec-
clesiæ ordinandum.

ᶜ Joannes episcopus dixit: Consentio ᵈ &
ego ipse iis quæ canonice & legitime defi-
nita sunt a sancto concilio: & alienum ᵉ ab
episcopatu judico Athanasium, approbans al-
terum pontificem constituendum ecclesiæ Per-
rhenorum.

Daniel episcopus dixit: Consentio ᶠ om-
nibus his quæ regulariter sancto concilio pla-
cuerunt, & alienum judico ᵍ Athanasium ab
episcopatu, ʰ approbans alterum pro eo Per-
rhenorum civitati ordinandum episcopum.

Sophronius episcopus dixit: Ea quæ regu-
lariter atque legaliter a sancto concilio de- C
finita sunt, & ipse sequens, alienum judico
Athanasium ab episcopatu, approbans alte-
rum pro eo Perrhenorum sanctæ Dei ⁱ ec-
clesiæ constituendum episcopum.

Sabbas episcopus dixit: Consentio & ego
omnibus quæ dicta sunt, & una decerno
cum sancto concilio, alienum judicans ᵏ esse
ab honore pontificatus Athanasium, quo-
niam evocatus ab omni sua provincia, suis-
que metropolitis, & sanctissimo patre no-
stro atque ˡ doctore, & ab omni ᵐ hoc san-
cto concilio, ⁿ non obedivit: approbo autem
quatenus pro eo Perrhenorum sanctæ Dei ec-
clesiæ alter ordinetur episcopus, ᵒ qui possit
ab ea hanc malorum congeriem avertere. D

Domnus episcopus dixit: Mei quidem vo-
ti non fuit, talem adversus episcopum pro-
ferre sententiam. Quia vero ᵖ sancto conci-
lio digne complacuit, alienum existere A-
thanasium secundum ecclesiasticas ᑫ sanctio-
nes ab episcopatu, ʳ tamquam multis ma-
gnisque criminibus accusatum, semper vero
judicium & examinationem ˢ causæ fugien-
tem, confirmo hæc etiam ego, & in his
quæ omnibus communiter placuerunt, con-
cors existo, judicans eum alienum ᵗ esse a
pontificatu: & ᵘ præcipio ᵘ Dei amantissimo
epicopo Joanni, & ˣ ipsius provinciæ reli-

ᵘ permitto

τῇ Περρηνῶν ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ χειροτονηθῆναι.

Ἐπιφάνιος ἐπίσκ. εἶπε· τοῖς καλῶς, καὶ ἐνθέσμως ἀποφανθεῖσιν ὑπὸ τῆς ἁγίας συνόδου συντίθεμαι καὶ αὐτὸς, ἀλλότριον κρίνας τῆς ἀρχιερατικῆς τιμῆς Ἀθανάσιον τὸν γενόμενον Πέρρης ἐπίσκοπον· καὶ ψηφίζομαι, διὰ τάχους ἕτερον προβληθῆναι τῇ αὐτῇ Περρηνῶν ἐκκλησίᾳ, δυνάμενον διοικῆσαι αὐτὴν κατὰ τὸ τοῦ Θεοῦ βούλημα.

Ἰορδάνης ἐπίσκ. εἶπε· τοῖς κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας ὑπὸ τῆς ἁγίας συνόδου καλῶς ἀποφανθεῖσι συντίθεμαι, ἀλλότριον κρίνας Ἀθανάσιον τῆς ἀρχιερατικῆς τιμῆς, τὸν γενόμενον Πέρρης ἐπίσκοπον· καὶ ψηφίζομαι ἕτερον ἀντ' αὐτοῦ χειροτονηθῆναι τῇ Περρηνῶν ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ.

Ἰωάννης ἐπίσκοπος εἶπε· συντίθεμαι καὶ αὐτὸς ἐγὼ τοῖς κανονικῶς, καὶ ἐνθέσμως ψηφισθεῖσι παρὰ τῆς θείας συνόδου· καὶ ἀλλότριον κρίνας τῆς ἐπισκοπῆς Ἀθανάσιον, δοκιμάζω ἕτερον πρόεδρον καταστῆναι τῇ Περρηνῶν ἐκκλησίᾳ.

Δανιῆλος ἐπίσκοπος εἶπε· σύμφημι πᾶσι τοῖς κανονικῶς δόξασι τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ, καὶ ἀλλότριον κρίνας Ἀθανάσιον τῆς ἐπισκοπῆς, δοκιμάζω ἕτερον ἀντ' αὐτοῦ χειροτονηθῆναι τῇ Περρηνῶν πόλει.

Σωφρόνιος ἐπίσκοπος εἶπε· τοῖς κανονικῶς, καὶ ἐνθέσμως ὁρισθεῖσι παρὰ τῆς ἁγίας συνόδου, καὶ αὐτὸς ἐξακολουθῶν, ἀλλότριον κρίνω τῆς ἐπισκοπῆς Ἀθανάσιον, καὶ δοκιμάζω ἕτερον ἀντ' αὐτοῦ καταστῆναι τῇ Περρηνῶν ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ.

Σάββας ἐπίσκοπος εἶπε· συντίθεμαι κἀγὼ τοῖς ἐκλαληθεῖσι πᾶσι, καὶ σύμψηφός εἰμι τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ, ἀλλότριον δοκιμάσας εἶναι τῆς ἀρχιερατικῆς τιμῆς Ἀθανάσιον· ἐπειδὴ κληθεὶς παρὰ πάσης τῆς ἐπαρχίας, καὶ τῶν μητροπολιτῶν αὐτοῦ, καὶ τοῦ ἁγιωτάτου πατρὸς ἡμῶν, καὶ διδασκάλου, καὶ πάσης τῆς παρούσης τῆς ἁγίας συνόδου, οὐχ ὑπήκουσε· καὶ δοκιμάζω, ὥστε ἕτερον ἐπίσκοπον ἀντ' αὐτοῦ καταστῆναι τῇ Περρηνῶν ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ, τὸν δυνάμενον αὐτῇ λῦσαι τὴν συμφορὰν τῶν κακῶν.

Δόμνος ἐπίσκοπος εἶπεν· ἐμοὶ μὲν ἀπευκταῖον ἦν, τοιαύτην ἐξενεχθῆναι κατὰ ἐπισκόπου ψῆφον. ἐπειδὴ δὲ καὶ τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ συνέδοξεν, ἀλλότριον Ἀθανάσιον εἶναι κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς θεσμοὺς τῆς ἐπισκοπῆς, ἀξίως, αἰτιαθέντα μὲν ἐπὶ πολλοῖς, καὶ μεγάλοις ἐγκλήμασι, φυγόντα δ' ἀεὶ τὸ κριτήριον, καὶ τὴν ἐξέτασιν τῆς ὑποθέσεως, βεβαιῶ ταῦτα κἀγὼ, καὶ τοῖς κοινῇ πᾶσι δόξασι συμψηφίζομαι, κρίνας αὐτὸν ἀλλότριον εἶναι τῆς ἱερωσύνης· καὶ ἐπιτρέπω τῷ θεοφιλεστάτῳ ἐπισκόπῳ Ἰωάννῃ, καὶ τοῖς τῆς ἐπαρχίας θεοσεβεστάτοις ἐπισκό-

BALUZII NOTÆ.

a Idem codex, esse.
b Idem codex, Perra. Sic etiam paulo post in interlocutione Jordanis.
c Veteres libri & editiones: Johannes Episcopus Theodosiopolis dixit.
d Paris. & ego ipse his quæ can. & regulariter. Alii & veteres edit. & ego ipse quæ can. & legaliter.
e Veteres libri non habent ab.
f Omnibus. Deest in Parisiensi. In Divionensi vero est supra lineam.
g Veteres libri, Athanasium episcopatu. In Divion. vox ab addita est supra lineam.
h Corb. & approbans. Paris. & approbo.
i Paris. Ecclesia esse consistat.
k Veteres libri, esse honore.
l Divionensis addit, Domno.
m Hoc. Deest in omnibus antiquis libris & editionibus.
n Veteres libri, non obaudivit.
o Qui possit ab ea &c. Hæc desunt in omnibus antiquis codicibus & editionibus.
p Veteres libri, concilio sancto.
q Iidem libri, sanctiones episcopatu.
r Veteres libri & edit. tamquam sæpius quidem & in multis.
s Iidem libri & edit. negotii.
t Veteres libri, esse pontificatu.
u Veteres libri & edit. Deo amantissimo.
x Iidem libri & edit. ipsi.

σκόπους, ἕτερον ἀντ' αὐτοῦ χειροτονῆσαι ἐπίσκοπον A τῇ ἐν Πέῤῥῃ ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ.

Καὶ αἱ ὑπογραφαὶ τῶν προειρημένων ἐπισκόπων.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· εἴ τινες τῶν τηνικαῦτα ἅμα Δόμνῳ καθελόντων τὸν εὐλαβέστατον ἐπίσκοπον Ἀθανάσιον προσεδρεύουσι τῇ ἁγιωτάτῃ συνόδῳ, παρελθέτωσαν εἰς μέσον. [a] Καὶ παρελθόντων εἰς μέσον Θεοδώρου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Δαμασκοῦ, Θεοκτίστου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Βεῤῥοίας, Γεροντίου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Σελευκείας, Δαμιανοῦ τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Σιδῶνος, Ἰωσὴφ τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Ἡλιουπόλεως, Σάββα τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Πάλτου, B καὶ Σωφρονίου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Κωνσταντίνης, οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· Ἀθανάσιον τὸν εὐλαβέστατον ἐπίσκοπον, λεγέτωσαν οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι διὰ ποίαν αἰτίαν τὸ τηνικαῦτα καθεῖλον.

[a] Γραπτί, [illegible]

Θεόδωρος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Δαμασκοῦ εἶπε· κληρικοὶ τῆς Περῤῥηνῶν ἐκκλησίας αἰτιάσεις δεδώκασι κατ' αὐτοῦ· καὶ κληθεὶς οὐ παρεγένετο, εἰπών τινας ἐχθροὺς ἔχειν· καὶ δεύτερον κληθεὶς, οὐ παρεγένετο. ὡς δὲ τρίτη κλῆσις ἐπὶ αὐτῷ γεγένηται, καὶ παρῃτήσατο ἐλθεῖν, κατὰ τοὺς κανόνας ἐξηνέχθη C ἀπόφασις, ἡ καθαιροῦσα αὐτόν.

Θεόκτιστος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Βεῤῥοίας εἶπε· κληθεὶς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀθανάσιος ὑπὸ τῆς συνόδου, τῆς συναχθείσης ἐν Ἀντιοχείᾳ, τρίτον, οὐ παρεγένετο· καὶ κατεκρίθη ἀπὸ τοῦ μὴ παραγενέσθαι.

Γερόντιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Σελευκείας εἶπεν· ἡμεῖς καθείλομεν αὐτόν· ἐπειδὴ κανονικῶς ἐκλήθη τρίτον, καὶ οὐκ ἀπήντησε· καὶ κατὰ τοὺς κανόνας καθῃρέθη παρὰ πάντων τῶν συνελθόντων. Βαρέα γάρ τινα ἐνέκειτο τοῖς λιβέλλοις τοῖς κατ' αὐτοῦ· καὶ ἐκλήθη κανονικῶς, καὶ οὐκ ἀπήντησε. D

Δαμιανὸς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Σιδῶνος εἶπε· κληθεὶς ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀθανάσιος παρὰ τῆς ἁγίας συνόδου τῆς συναθροισθείσης ἐν τῇ Ἀντιοχείᾳ, τρίτον, οὐχ ὑπήκουσε· καὶ κατὰ τοὺς κανόνας καθῃρέθη παρὰ πάντων, τῶν τότε συνελθόντων.

Ἰωσὴφ ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἡλιουπόλεως εἶπε· κληθεὶς ἐν τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ τῇ κατὰ Ἀντιόχειαν συνελθούσῃ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ καὶ ἅπαξ, καὶ δεύτερον, καὶ τρίτον ὁ εὐλαβέστατος Ἀθανάσιος, καὶ μὴ παραγενόμενος, ὑπεβλήθη τῇ καθαιρέσει.

A gloriosissimis episcopis, [a] alium pro eo Perrhenorum sanctæ Dei ecclesiæ episcopum [b] ordinare.

[c] *Et subscriptiones prædictorum episcoporum.*

Gloriosissimi judices dixerunt: Si qui eorum, qui tunc cum Domno deposuerunt Athanasium reverendissimum episcopum, [d] assident [e] sancto concilio, [f] in medium transeant. [a] Et [g] transeuntibus in medium Theodoro reverendissimo episcopo Damasci, Theoctisto reverendissimo episcopo [h] Berrhœæ, Gerontio reverendissimo episcopo Seleuciæ, Damiano reverendissimo episcopo Sidonis, Joseph reverendissimo episcopo Heliopolis, B Sabba reverendissimo episcopo Palti, [i] & Sophronio reverendissimo episcopo Constantinæ, gloriosissimi judices dixerunt: Dicant reverendissimi & sanctissimi episcopi, pro qua culpa tunc Athanasium reverendissimum [k] deposuerunt de episcopatu.

[a] Latine, legi. legimus, legit.

Theodorus reverendissimus episcopus Damasci dixit: Clerici Perrhenorum ecclesiæ accusationes obtulerunt adversus eum, & evocatus non adfuit, dicens quosdam se inimicos habere; & secundo evocatus non adfuit. [l] Cum vero tres evocationes in eum factæ fuissent, & venire recusasset, secundum canones adversus eum depositionis ejus C prolata sententia est.

Theoctistus reverendissimus episcopus [m] Berrhœæ dixit: [n] Tertio evocatus religiosissimus episcopus Athanasius a concilio Antiochiæ [o] congregato, non adfuit: [p] & ideo quod non adfuit, [q] damnatus est.

Gerontius reverendissimus episcopus [r] Seleuciæ dixit: Nos deposuimus eum, quoniam regulariter evocatus tertio, non occurrit, & secundum regulas depositus est ab omnibus qui tunc convenerant. Gravia enim quædam posita erant in libellis adversus eum prolatis, & evocatus regulariter, [s] obaudire D contempsit.

[s] occurrere.

Damianus reverendissimus episcopus Sidonis dixit: Tertio evocatus Athanasius reverendissimus episcopus a sancto concilio Antiochiæ congregato, non obaudivit: & secundum regulas ab omnibus qui tunc convenerant, condemnatus est.

Joseph reverendissimus episcopus Heliopolis dixit: [t] Evocatus a sancto concilio Antiochiæ congregato in auditorio & semel & secundo & tertio reverendissimus Athanasius, [t] & non adveniens, damnationi submissus est.

BALUZII NOTÆ

a *Alium pro eo*. Hæc & sequentia desunt in codice Divionensi, & his ista substituuntur *prædictorum Episcoporum positionis tempore*. b Paris. addit *& subscriptiones prædictorum Episcoporum*.

c Ita codex Corb. & editiones. Et hoc est melior editio. Nam cum hic sit finis Concilii Antiocheni adversus Athanasium, consequens est subscriptiones Episcoporum positas fuisse in hoc loco. e Veteres libri, *sanctissimo*.

d Paris. & Divion. *observant*. g Paris. & Corb. & veteres edit. *transeuntibus in medio*.

f Paris. & Divion. *in medio transeant*.

h Veteres edit. *Beroæ*. Corb. *Beroea*, Divion. *Beroe*, Paris. *Byrea*.

i Conjunctio deest in omnibus antiquis libris & editionibus.

k Corb. & Divionensis *deposuerunt episcopatu*. Paris. *deposuerunt episcopum*. m Veteres edit. *Beroa*, codex Corb. *Beroea*, Divion. *Beroe* Paris. *Beria*.

l Veteres libri & edit. *Dum vero tres*. n Veteres libri & edit. *Evocatus*. Sic etiam in interlocutione Damiani.

o Iidem libri & edit. *congregato tertio*. Sic etiam in eadem interlocutione.

p Paris. *in eo*. q Veteres libri & edit. *adjudicatus est*.

r Corb. & Divion. & veteres edit. addunt *Syriæ*, Paris. *Isauriæ*.

s Paris. & Divion. *Evocatus in sancto*. t Divion. *& non obaudiens*.

Sabbas reverendissimus episcopus Palti di-A xit: Aderam in judicio. Detulerat Athanasius [a] sacram, [b] ut non sederet neque dominus [c] Theodorus in causa, neque Joannes metropolita. Sedebant ambo in causa. Dicebam ad eos: Quia si judices estis, audite negotium. Si vero non subscribitis, [d] egredimini. Simpliciter contentione facta subscribere noluerunt. Ad ultimum evocatus est tertio, & non venit: & propterea deposuimus eum.

[e] Sophronius reverendissimus episcopus Constantinæ dixit: Nihil discussum est eorum quæ adversus eum erant, & in præsentia B ejus * per probationem nihil examinatum est. Sed ex una parte accusaverunt illi. Nos autem non credidimus uni parti, quoniam accusatores [f] quæcumque volunt dicunt, nec omnino oportet accusatoribus credi. Evocatus est autem propter hæc semel: dixit causam, pro qua non adesset, ([g] quosdam se inimicos habere in synodo :) quæ posita est in gestis. Iterum secundum evocatus est. Rursus tertio evocatus est. Cum [h] autem non obaudisset tertio, deponens eum prolata sententia est.

* In contradictione judicio nihil.

Gloriosissimi judices dixerunt: Dicat Athanasius reverendissimus episcopus, cur tertio evocatus a sancto Antiocheno concilio, C [i] non occurrit, ut propriis allegationibus uteretur. Athanasius reverendissimus episcopus dixit; Quoniam inimicus meus erat ipse qui judicabat, [k] Antiochenus. Et rogo hæc relegi, & veritatem probari. Abierunt (tredecim) clerici, & ipsi decreverunt nolentes. Gloriosissimi judices dixerunt: Sabinianus reverendissimus episcopus, quoniam post depositionem Athanasii reverendissimi ordinatus est a provinciali concilio, in Perrhenorum civitatis episcopatu (sicut nos perspicimus) manere debet. Neque enim ex una parte remotus justum est ut præjudicium patiatur: quoniam [l] neque vocatus est, neque * contradictio ei servata est. Athanasius vero depositus, tamquam evocationibus non D obaudiens, postea vero ex una parte a Dioscoro episcopatum obtinere jussus, interim, sicut perspicimus, debet quiescere. Causas vero illatas ei, examinandas esse decernimus apud sanctissimum episcopum Antiochiæ Maximum, & concilium quod cum eo est: ita tamen, ut intra octo menses, a præsenti die numerandos, examinatio fiat eorum [m] qui dudum accusationem adversus eum proposuerunt, [n] aut si quivis alius [o] contra eum de his ipsis instare voluerit: & si quidem convictus fuerit omnia præsumpsisse, quæ ei criminaliter seu pecunialiter sunt illata, [p] & gestis inserta, [q] aut unum ex illis, quod * damnatione sit dignum, non solum eum

* respondendi locus ei servatus.

* depositione

Σάββας ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Πάλτου εἶπεν· παρήμην εἰς τὸ δικαστήριον· ἦν δὲ Ἀθανάσιος ἐγκαλῶν ..., μὴ καθεσθῆναι μηδὲ τὸν κύριον Θεοδώρητον εἰς τὴν δίκην, μηδὲ Ἰωάννην τὸν μητροπολίτην. ἐκάθηντο οἱ δύο εἰς τὴν δίκην. ἔλεγον πρὸς αὐτούς· ὅτι εἰ δικασταί ἐστε, ἀκούετε τοῦ πράγματος· εἰ δὲ μὴ ὑπογράψητε, ἐξέλθετε. ἁπλῶς φιλονεικίᾳ ἐχρῆτο, καὶ οὐκ ἤθελον ὑπογράψαι. τέλος ἐκλήθη τρίτον, καὶ οὐκ ἦλθε, καὶ διὰ τοῦτο καθῃρέθη αὐτός.

Σωφρόνιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Κωνσταντίνης πόλεως εἶπεν· οὐδὲ ἐξήτασαν τὰ κατ' αὐτόν, καὶ παρουσίᾳ αὐτοῦ κατὰ σύστασιν οὐδὲ ἐξητάσθη· B ἀλλ' ἐκ μιᾶς μοίρας ᾐτιάσαντο ἐκεῖνοι· ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐπιστεύσαμεν τῇ μιᾷ μοίρᾳ, ἐπειδὴ οἱ κατήγοροι ὅσα θέλουσι λέγουσι· οὐ πάντως δὲ δεῖ πείθεσθαι τοῖς κατηγοροῦσιν· ἐκλήθη διὰ ταῦτα ἅπαξ, εἶπε τὴν αἰτίαν, δι' ἣν οὐ παρεγένετο· ἥτις ἐγκεῖται τοῖς ὑπομνήμασι· πάλιν ἐκ δευτέρου ἐκλήθη. πάλιν ἐκλήθη ἐκ τρίτου. ὡς οὐχ ὑπήκουσεν ἐκ τρίτου, ἐξηνέχθη ψῆφος ἡ καθελοῦσα αὐτόν.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· λεγέτω Ἀθανάσιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος, τίνος ἕνεκα τρίτον κληθεὶς παρὰ τῆς κατὰ Ἀντιόχειαν συνόδου, C οὐκ ἀπήντησε, ταῖς οἰκείαις δικαιολογίαις χρησάμενος. Ἀθανάσιος ὁ εὐλαβέστατος εἶπεν· ἐπειδὴ ἐχθρός μου ἦν αὐτὸς ὁ κρίνων, ὁ Ἀντιοχείας· καὶ ἀξιῶ ταῦτα ἀναγνωσθῆναι, καὶ δειχθῆναι τὴν ἀλήθειαν· ἀπῆλθον οἱ κληρικοί, καὶ αὐτοὶ ἐψηφίσαντο, μὴ θελήσαντος· οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· Σαβινιανὸς μὲν ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος, ἐπειδὴ μετὰ τὴν καθαίρεσιν Ἀθανασίου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐχειροτονήθη ὑπὸ τῆς κατὰ τὴν ἐπαρχίαν συνόδου, ἐπὶ τῆς ἐπισκοπῆς τῆς Περρηνῶν πόλεως, καθὼς ἡμεῖς συνορῶμεν, μένειν ὀφείλει· οὐδὲ γὰρ ἐκ μιᾶς μοίρας ἀποκινηθείς, δίκαιός ἐστι πρόκριμα παθεῖν, ὁπότε οὐ μετεκλήθη, οὐδὲ ἀπολογίαν αὐτῷ ἐφυλάχθη. Ἀθα- D νάσιος δὲ καθαιρεθείς, ὡς μὴ ὑπακούσας ταῖς κλήσεσι, μετὰ ταῦτα δὲ ἐκ μιᾶς μοίρας παρὰ Διοσκόρου τῆς ἐπισκοπῆς ἀντέχεσθαι κελευσθείς, τέως, καθὼς συνορῶμεν, ἡσυχάζειν ὀφείλει· τὴν δὲ περὶ τῶν ἐπαχθέντων αὐτῷ δίκην συστῆναι δικαιοῦμεν ἐπὶ τοῦ ὁσιωτάτου ἐπισκόπου τῆς Ἀντιοχέων Μαξίμου, καὶ ἐπὶ τῆς μετ' αὐτοῦ συνόδου· οὕτω μέντοι, ὥστε ἐντὸς ὀκτὼ μηνῶν ἀπὸ τῆς σήμερον ἡμέρας ἀριθμουμένων τὴν ἐξέτασιν γενέσθαι τῶν ἤδη κατ' αὐτοῦ τὴν κατηγορίαν ποιησαμένων, ἢ καὶ ἑτέρου τινὸς τῷ πράγματι συνισταμένου. καὶ εἰ μὲν ἐλεγχθείη τετολμηκὼς πάντα τὰ ἐγκληματικῶς, καὶ χρηματικῶς αὐτῷ ἐπενεχθέντα, καὶ ἐμφερόμενα τοῖς ὑπομνήμασιν,

BALUZII NOTÆ.

a Parif. & Corb. & sacra. b Divion. ut sederet. c Corb. & Parif. & veteres edit. Theodoretus. d Corb. & veteres edit. egrediamini simpliciter; & contentione Ita etiam Divion. & Parif. nisi quod non habent vocem simpliciter. e Hæc interlocutio extat etiam in codice 3179. bibliothecæ Colbertinæ in quo habentur antiquissima excerpta ex gestis Concilii Chalcedonensis. f Parif. & Divion. quæ volunt. g Quosdam se inim. hab. in synodo. Hæc desunt in omnibus antiquis exemplaribus. h Autem. Deest in omnibus libris veteribus. i Divion. non occurrerit. k Parif. addit Archiepiscopus. l Divion. & Parif. neque evocatus. m Corb. & Divion. & veteres edit. qui dudum adversus eum accusationem. n Corb. & veteres edit. aut si alter (Corb. alter.) o Parif. aut alterius cujuslibet causas scilicet convenientes. Divion. aut alt. cujusl. causa scilicet convenientis. p Divion. aut gestis inserta q Veteres libri & editiones, aut unum eorum.

μένω, [illegible] ἐπισκοπῆς [illegible] τῆς αὐτῆς [illegible] σύνοδος [illegible] Ἀθανάσιον μὲν τὴν ἐπισκοπὴν, καὶ τὴν ἐκκλησίαν τῆς αὐτῆς πόλεως, ἀπολαβεῖν διὰ τοῦ ὁσιωτάτου ἐπισκόπου Μαξίμου τοῦ τῆς Ἀντιοχέων μεγαλοπόλεως· Σαβινιανὸν δὲ τὸν εὐλαβέστατον, καὶ τὸ ἀξίωμα τῆς ἐπισκοπῆς ἔχειν, καὶ [illegible] τρεφόμενον, ὡς ἂν ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος τῆς Ἀντιοχέων Μάξιμος πρὸς τὴν δύναμιν τῆς κατὰ Πέῤῥην ἁγιωτάτης ἐκκλησίας διατυπώσῃ. τίνα δοκεῖ τῇ ἁγιωτάτῃ συνόδῳ λέγειν, εἰ τοῖς τυπωθεῖσιν ἐπιψηφίζεται, ἤ τι ἕτερον τυποῖ;

Μάξιμος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας εἶπε· τούτου οὐδὲν δικαιότερον. Κῦρος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Ἀναζαρβοῦ εἶπε· ὁ Θεὸς δι' ὑμῶν ἐλάλησεν· ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε· οὐδὲν δικαιότερον, οὐδὲν ἀκριβέστερον. αὕτη δικαία κρίσις, αὕτη δικαία ψῆφος. τὰ τυπωθέντα πέρατι παραδοθῇ· μετὰ τοῦ Θεοῦ ὑμεῖς δικάζετε.

Οἱ μεγαλοπρεπέστατοι, καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· τὰ παρ' ἡμῶν μὲν δοκιμασθέντα, τυπωθέντα δὲ παρὰ τῆς ἁγίας συνόδου, βέβαια μενέτω.

A alienum esse [a] ab eodem episcopatu, sed etiam legibus publicis esse subdendum. Si vero intra hoc tempus [b] non agatur adversus eum, [c] neque convincatur, sicut praedictum est; Athanasius quidem [c] episcopatum ejusdem recipiat civitatis [d] & ecclesiam per sanctissimum episcopum Antiochiae Maximum. Sabinianus vero reverendissimus episcopus & dignitatem episcopatus habeat, & substitutus sit, & pascatur, [e] sicut reverendissimus episcopus Antiochenorum Maximus secundum [f] facultatem Perrhenorum sanctissimae [g] ecclesiae disposuerit. Haec audiens sanctissima synodus dicat, si ea quae sunt ordinata, [*] decernit, an aliud quid disponit.

B Maximus reverendissimus episcopus Antiochiae dixit: Hoc nihil justius. Cyrus reverendissimus episcopus Anazarbi dixit: Deus per vos locutus est. Sancta synodus dixit: Nihil justius, nihil integrius; [h] hoc justum judicium: haec justa sententia. Quae disposita sunt, effectui mancipentur, [i] quia cum Deo vos judicatis.

Gloriosissimi judices dixerunt: Ea quae [*] a nobis quidem approbata sunt, disposita vero a sancto concilio firma consistant. [*]

In Cod. Baluziano: Contuli (*) sexta feria ante pascha cui vicini sumus die ante Kalend. Aprilis VI. indict. XIII. & requievi ab opere perpetrato complens adjuvante gratia Christi collationem sanctissimi Concilii Chalcedonensis. Explicit actio XIV. incipit XV. Cod. Acumitensium; Termini ecclesiastici promulgati a sancta & magna & universali synodo, quae Chalcedone collecta est.

Marginal notes: [*] vel a opere, non convincatur. [*] confirmat. [*] nobis quidem vero. [*] Latine, legi, legimus, lego. (*) Forte sexta feria [illegible]. [*] [illegible]

ΠΡΑΞΙΣ ΙΕ. ΤΗΣ ΕΝ Χαλκηδόνι ἁγίας συνόδου.

C

ACTIO DECIMA QUINTA Chalcedonensis Concilii.

Ὅροι ἐκκλησιαστικοὶ ἐκφωνηθέντες παρὰ τῆς ἁγίας, καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς ἐν Χαλκηδόνι συναχθείσης.

Definitiones ecclesiasticae editae a sancta & generali synodo Chalcedone congregata.

GENTIANO HERVETO INTERPRETE.

ΚΑΝΩΝ α.

Τοὺς παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων καθ' ἑκάστην σύνοδον ἄχρι τοῦ νῦν ἐκτεθέντας κανόνας κρατεῖν ἐδικαιώσαμεν.

β.

D Εἴ τις ἐπίσκοπος ἐπὶ χρήμασι χειροτονίαν ποιήσαιτο, καὶ εἰς πρᾶσιν καταγάγῃ τὴν ἄπρατον χάριν, καὶ χειροτονήσῃ ἐπὶ χρήμασιν ἐπίσκοπον, ἢ χωρεπίσκοπον, ἢ πρεσβύτερον, ἢ διάκονον, ἢ ἕτερόν τινα τῶν ἐν τῷ κλήρῳ καταριθμουμένων, ἢ προβάλλοιτο ἐπὶ χρήμασιν ἢ οἰκονόμον, ἢ ἔκδικον, ἢ προσμονάριον, ἢ ὅλως τινὰ τοῦ κανόνος, δι' αἰσχροκέρδειαν οἰκείαν· ὁ τοῦτο ἐπιχειρήσας, ἐλεγχ-

CANON I.

Qui a sanctis patribus in unaquaque synodo hucusque expositi sunt, observari canones aequum censuimus. [a]

II.

Si quis episcopus, propter pecunias ordinationem fecerit, & non venalem gratiam in venditionem deduxerit, & propter pecunias ordinaverit episcopum, vel chorepiscopum, vel presbyterum, vel diaconum, vel aliquem eorum qui in clero annumerantur, vel propter pecunias promoverit oeconomum, vel defensorem, vel paramonarium, vel omnino aliquem ex canone,

Marginal notes: [a] a [illegible] sanctis patribus. [b] [illegible] quis episcopus.

BALUZII NOTAE.

a Veteres libri & edit. *ab ipso*. b Veteres libri, *neque agatur*.
c Paris. *episcopatum & ecclesiam ejusdem recipiat civitatis per sanctissimum*. Divion. *episcopatum & ejusd. ecclesiam recipiat civitatis per*. d Corb. & *Beslyfa*.
e Veteres libri & edit. *donec*. f Iidem libri & edit. *nonum*.
g Paris. & Corb. *disponat Beslyfa*.
h *Hoc justum judicium*. Haec desunt in omnibus antiquis codicibus & editionib.
i *Quia*. Deest in omnibus vetustis exemplaribus.

none, turpis quæstus gratia: qui hoc tentasse convictus fuerit, de proprio gradu in periculum veniat: & qui est ordinatus, ex ordinatione vel promotione quæ instar mercatorum venundatur, nihil juvetur: sed sit a dignitate vel curatione alienus quam pecuniis adeptus est. Si quis autem sequester & intercessor adeo turpibus & nefariis lucris apparuit, hic quoque si sit quidem clericus proprio gradu excidat: si sit autem laicus, vel monachus, anathematizetur.

III.

LXXXVI dist. cap. pervenit ad sanctam.

Pervenit ad sanctam synodum, quod eorum qui in clerum cooptati sunt, quidam propter turpe lucrum alienas possessiones conducunt, & sæcularia negotia exercent, divinum ministerium negligentes, sæcularium vero domos subeuntes, & eorum facultatum tractationem ac curationem propter avaritiam suscipientes. Definiit ergo sancta synodus, neminem deinceps, nec episcopum, nec clericum, nec monachum, vel possessiones conducere, vel sæcularibus possessionum administrationibus seipsum ingerere; nisi utique ex lege ad inexcusabilem impuberum tutelam vocetur, vel civitatis episcopus eum rerum ecclesiasticarum curam gerere permittat, vel orphanorum, vel viduarum, quibus provideri non potest, & personarum quæ ecclesiastico auxilio maxime indigent, propter timorem domini. Si quis autem quæ statuta sunt, deinceps transgredi aggressus fuerit, is pœnis ecclesiasticis subjiciatur.

IV.

XVI. q. 1. qui vere pureque XVIII q. II quidam monachorum.

Qui vere & sincere monasticam vitam aggrediuntur, digni convenienti honore habeantur. Quoniam autem nonnulli monachico prætextu utentes, & ecclesias, & negotia civilia perturbant, & temere, citra ullam discriminis rationem, in urbibus circumcursantes, quinetiam monasteria sibi constituere studentes, visum est, nullum usquam ædificare nec construere posse monasterium, vel oratoriam domum, præter sententiam ipsius civitatis episcopi: monachos autem, qui sunt in unaquaque regione & civitate, episcopo subjectos esse, & quietem amplecti, & soli jejunio & orationi vacare, in quibus ordinati sunt locis fortiter perseverantes nec ecclesiasticis, nec sæcularibus negotiis se ingerere, vel communicare, propria relinquentes monasteria, nisi quandoque a civitatis episcopo eis permissum fuerit: nullum autem in monasteriis servum recipi, ad hoc ut sit monachus, præter voluntatem sui domini. Eum autem qui hanc nostram definitionem transgreditur, definimus esse excommunicatum, ne nomen Dei blasphemetur: civitatis autem episcopum oportet eam quam par est monasteriorum curam gerere.

A θείς, περὶ τὸν οἰκεῖον κινδυνευέτω βαθμόν· καὶ ὁ χειροτονούμενος μηδὲν ἐκ τῆς κατ' ἐμπορίαν ὠφελείσθω χειροτονίας, ἢ προβολῆς, ἀλλ' ἔστω ἀλλότριος τῆς ἀξίας, ἢ τοῦ φροντίσματος, οὗπερ ἐπὶ χρήμασιν ἔτυχεν· εἰ δέ τις, καὶ μεσιτεύων φανείη τοῖς οὕτως αἰσχροῖς, καὶ ἀθεμίτοις λήμμασιν, καὶ οὗτος, εἰ μὲν κληρικὸς εἴη, τοῦ οἰκείου ἐκπιπτέτω βαθμοῦ· εἰ δὲ λαϊκός, ἢ μονάζων, ἀναθεματιζέσθω.

B

γʹ.

Ἦλθεν εἰς τὴν ἁγίαν σύνοδον, ὅτι τῶν ἐν τῷ κλήρῳ κατειλεγμένων τινὲς δι' οἰκείαν αἰσχροκέρδειαν ἀλλοτρίων κτημάτων γίνονται μισθωταί, καὶ πράγματα κοσμικὰ ἐργολαβοῦσι, τῆς μὲν τοῦ Θεοῦ λειτουργίας καταῤῥᾳθυμοῦντες, τοὺς δὲ τῶν κοσμικῶν ὑποτρέχοντες οἴκους, καὶ οὐσιῶν χειρισμοὺς ἀναδεχόμενοι διὰ φιλαργυρίαν, ὥρισε τοίνυν ἡ ἁγία, καὶ μεγάλη σύνοδος, μηδένα τοῦ λοιποῦ, μὴ ἐπίσκοπον, μὴ κληρικόν, μὴ μονάζοντα, ἢ μισθοῦσθαι κτήματα, ἢ πράγματα, ἢ ἐπεισάγειν ἑαυτὸν κοσμικαῖς διοικήσεσι· πλὴν εἰ μήπου ἐκ νόμων καλοῖτο εἰς C ἀφηλίκων ἀπαραίτητον ἐπιτροπήν, ἢ ὁ τῆς πόλεως ἐπίσκοπος ἐκκλησιαστικῶν ἐπιτρέψοι φροντίζειν πραγμάτων, ἢ ὀρφανῶν, καὶ χηρῶν ἀπρονοήτων, καὶ τῶν προσώπων τῶν μάλιστα τῆς ἐκκλησιαστικῆς δεομένων βοηθείας, διὰ τὸν φόβον τοῦ κυρίου. εἰ δέ τις παραβαίνειν τὰ ὡρισμένα τοῦ λοιποῦ ἐπιχειρήσοι, ὁ τοιοῦτος ἐκκλησιαστικοῖς ὑποκείσθω ἐπιτιμίοις.

δʹ.

Οἱ ἀληθῶς, καὶ εἰλικρινῶς τὸν μονήρη μετιόντες βίον, τῆς προσηκούσης ἀξιούσθωσαν τι- D μῆς. ἐπειδὴ δέ τινες τῷ μοναχικῷ κεχρημένοι προσχήματι, τάς τε ἐκκλησίας, καὶ τὰ πολιτικὰ διαταράττουσι πράγματα, περιϊόντες ἀδιαφόρως ἐν ταῖς πόλεσιν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ μοναστήρια ἑαυτοῖς συνιστᾷν ἐπιτηδεύοντες· ἔδοξε μηδένα μηδαμοῦ οἰκοδομεῖν, μηδὲ συνιστᾷν μοναστήριον, ἢ εὐκτήριον οἶκον, παρὰ γνώμην τοῦ τῆς πόλεως ἐπισκόπου· τοὺς δὲ καθ' ἑκάστην πόλιν, καὶ χώραν μονάζοντας ὑποτετάχθαι τῷ ἐπισκόπῳ, καὶ τὴν ἡσυχίαν ἀσπάζεσθαι, καὶ προσέχειν μόνῃ τῇ νηστείᾳ, καὶ τῇ προσευχῇ, ἐν οἷς τόποις ἐπετάξαντο, προσκαρτεροῦντας· μήτε δὲ ἐκκλησιαστικοῖς, μήτε βιωτικοῖς παρενοχλεῖν E πράγμασιν, ἢ ἐπικοινωνεῖν, καταλιμπάνοντας τὰ ἴδια μοναστήρια· εἰ μήποτε ἄρα ἐπιτραπεῖεν διὰ χρείαν ἀναγκαίαν ὑπὸ τοῦ τῆς πόλεως ἐπισκόπου. μηδένα δὲ προσδέχεσθαι ἐν τοῖς μοναστηρίοις δοῦλον ἐπὶ τῷ μονάσαι παρὰ γνώμην τοῦ ἰδίου δεσπότου· τὸν δὲ παραβαίνοντα τοῦτον ἡμῶν τὸν ὅρον, ὡρίσαμεν ἀκοινώνητον εἶναι, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ βλασφημῆται. τὸν μέντοι ἐπίσκοπον τῆς πόλεως χρὴ τὴν δέουσαν πρόνοιαν ποιεῖσθαι τῶν μοναστηρίων.

Περὶ

ἐ.

Περὶ δὲ τῶν μεταβαινόντων ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν ἐπισκόπων, ἢ κληρικῶν, ἔδοξε τοὺς περὶ τούτων τεθέντας κανόνας παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων ἔχειν τὴν ἰδίαν ἰσχύν.

ϛ.

Μηδένα δὲ ἀπολελυμένως χειροτονεῖσθαι, μήτε πρεσβύτερον, μήτε διάκονον, μήτε ὅλως τινὰ τῶν ἐν τῷ ἐκκλησιαστικῷ τάγματι· εἰ μὴ ἰδικῶς ἐν ἐκκλησίᾳ πόλεως, ἢ κώμης, ἢ μαρτυρίῳ, ἢ μοναστηρίῳ, ὁ χειροτονούμενος ἐπικηρύττοιτο. τοὺς δὲ ἀπολύτως χειροτονουμένους ὥρισεν ἡ ἁγία σύνοδος ἄκυρον ἔχειν τὴν τοιαύτην χειροθεσίαν, καὶ μηδαμοῦ δύνασθαι ἐνεργεῖν ἐφ' ὕβρει τοῦ χειροτονήσαντος.

ζ.

Τοὺς ἅπαξ ἐν κλήρῳ κατειλεγμένους, ἢ καὶ μονάσαντας, ὡρίσαμεν, μήτε ἐπὶ στρατείαν, μήτε ἐπὶ ἀξίαν κοσμικὴν ἔρχεσθαι· ἢ τοῦτο τολμῶντας, καὶ μὴ μεταμελουμένους, ὥστε ἐπιστρέψαι ἐπὶ τοῦτο, ὃ διὰ Θεὸν πρότερον εἵλοντο, ἀναθεματίζεσθαι.

ἠ.

Οἱ κληρικοὶ τῶν πτωχείων, καὶ μοναστηρίων, καὶ μαρτυρίων, ὑπὸ τῶν ἐν ἑκάστῃ πόλει ἐπισκόπων τὴν ἐξουσίαν, κατὰ τὴν τῶν ἁγίων πατέρων παράδοσιν, διαμενέτωσαν· καὶ μὴ κατανθαδιαζέσθωσαν, ἢ ἀφηνιάτωσαν τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου· οἱ δὲ τολμῶντες ἀνατρέπειν τὴν τοιαύτην διατύπωσιν καθ' οἱονδήποτε τρόπον, καὶ μὴ ὑποταττόμενοι τῷ ἰδίῳ ἐπισκόπῳ, εἰ μὲν εἶεν κληρικοί, τοῖς τῶν κανόνων ὑποκείσθωσαν ἐπιτιμίοις· εἰ δὲ μονάζοντες, ἢ λαϊκοί, ἔστωσαν ἀκοινώνητοι.

θ.

Εἴ τις κληρικὸς πρὸς κληρικὸν πρᾶγμα ἔχοι, μὴ ἐγκαταλιμπανέτω τὸν οἰκεῖον ἐπίσκοπον, καὶ ἐπὶ κοσμικὰ δικαστήρια κατατρεχέτω· ἀλλὰ πρότερον τὴν ὑπόθεσιν γυμναζέτω παρὰ τῷ ἰδίῳ ἐπισκόπῳ, ἢ γοῦν γνώμῃ αὐτοῦ τοῦ ἐπισκόπου, παρ' οἷς ἂν τὰ ἀμφότερα μέρη βούλωνται, τὰ τῆς δίκης συγκροτείσθω. εἰ δέ τις παρὰ ταῦτα ποιήσει, κανονικοῖς ὑποκείσθω ἐπιτιμίοις. εἰ δὲ καὶ κληρικὸς ἔχοι πρᾶγμα πρὸς τὸν ἴδιον ἐπίσκοπον, ἢ πρὸς ἕτερον, παρὰ τῇ συνόδῳ τῆς ἐπαρχίας δικαζέσθω. εἰ δὲ πρὸς τὸν τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας μητροπολίτην ἐπίσκοπος, ἢ κληρικὸς ἀμφισβητοίη, καταλαμβανέτω ἢ τὸν ἔξαρχον τῆς διοικήσεως, ἢ τὸν τῆς βασιλευούσης Κωνσταντινουπόλεως θρόνον, καὶ ἐπ' αὐτῷ δικαζέσθω.

ι.

Μὴ ἐξεῖναι * κληρικὸν ἐν δύο πόλεων κατὰ τὸ αὐτὸ καταλέγεσθαι ἐκκλησίαις, ἐν ᾗ τε τὴν ἀρχὴν ἐχειροτονήθη, καὶ ἐν ᾗ προσέφυγεν, ὡς μείζονι δῆθεν, διὰ δόξης κενῆς * ἐπιθυμίαν· τοὺς δέ γε τοῦτο ποιοῦντας ἀποκαθίστασθαι τῇ ἰδίᾳ ἐκκλησίᾳ, ἐν ᾗ ἐξ ἀρχῆς ἐχειροτονήθησαν, καὶ ἐκεῖ μόνον λειτουργεῖν. εἰ μέντοι ἤδη τις μετετέθη ἐξ ἄλλης εἰς ἄλ-

* κληρικὸν

* ἐπιθυμίαν

V.

De episcopis, vel clericis, qui a civitate in civitatem transeunt, placuit eos qui editi sunt a sanctis patribus canones, vires obtinere.

VI.

Nullum absolute ordinari, nec presbyterum, nec diaconum, nec omnino aliquem eorum qui sunt in ordine ecclesiastico, nisi specialiter in ecclesia civitatis, vel pagi, vel martyrio, vel monasterio is qui ordinetur, designetur. Eos autem qui absolute ordinantur, decrevit sancta synodus irritam ac invalidam habere ejusmodi manuum impositionem, & nusquam exercere ac operari posse ad ejus qui ordinavit injuriam.

VII.

Eos qui in clero semel ordinati sunt, & itidem monachos, statuimus nec ad militarem expeditionem, nec ad sæcularem dignitatem posse venire. Qui autem hoc audent, & non pœnitentia ducti ad id revertuntur, quod propter Deum prius elegerant, anathematizari.

VIII.

Clerici ptochotrophiorum, monasteriorum & templorum martyrum, sub potestate episcoporum, qui sunt in unaquaque civitate, ex sanctorum patrum traditione, permaneant. & non per arrogantiam se a proprio episcopo, imperium ejus detrectantes, subducant. Qui hanc autem constitutionem avertere ausi fuerint: si sint quidem clerici, canonum pœnis subjiciantur: si autem monachi, vel laici, sint excommunicati.

IX.

Si quis clericus habet cum clerico litem aut negotium, proprium episcopum ne relinquat, & ad sæcularia judicia ne excurrat: sed causam prius apud proprium episcopum agat: vel de episcopi sententia, apud eos quos utraque pars elegerit, judicium agitetur. Si quis autem præter hæc fecerit, canonicis pœnis subjiciatur. Si clericus autem cum proprio vel etiam alio episcopo negotium aut litem habeat, a provinciæ synodo judicetur. Si autem cum ipsius provinciæ metropolitano episcopus vel clericus controversiam habeat, diœcesis exarchum adeat, vel imperialis urbis Constantinopolis thronum, & apud eum litiget.

X.

Non licere clerico in duarum civitatum ecclesiis eodem tempore in catalogum referri, & in ea in qua a principio ordinatus est, & in ea, in quam, tanquam ad majorem, confugit, propter inanis gloriæ cupiditatem: eos autem qui hoc faciunt, propriæ ecclesiæ restitui, in qua ab initio ordinati sunt, ut illic solum ministrent: sed

si jam

si jam quispiam ex alia in aliam ecclesiam translatus est, nihil prioris, ecclesiæ vel eorum quæ sub ea sunt martyriorum, vel ptochotrophiorum, vel xenodochiorum rebus communicare. Eos autem qui ausi fuerint post magnæ hujus & universalis synodi definitionem, aliquid eorum quæ sunt prohibita, facere, statuit sancta synodus eos proprio gradu excidere.

XI.

Omnes pauperes, & qui auxilio indigent, cum examinatione, cum epistolis seu pacificis ecclesiasticis solis viam ingredi statuimus, & non cum commendatitiis: quoniam literas commendatitias iis solis personis quæ sunt suspectæ, præberi oportet.

XII.

Pervenit ad nos, quod quidam, cum præter ritus ecclesiasticos ad potentatus accessissent, per pragmaticas unam provinciam in duas diviserunt: ut ex eo duo essent metropolitani in eadem provincia. Statuit ergo sacra synodus, ne episcopus deinceps tale quid audeat: quoniam is qui hoc aggreditur, a suo gradu excidit. Quæcumque autem civitates per literas imperatorias metropolis nomine honoratæ sunt, solo honore fruantur, & qui ejus ecclesiam administrat episcopus, servato scilicet veræ metropolis suo jure.

XIII.

Externos clericos & ignotos in alia civitate sine proprii episcopi commendatitiis literis nusquam ullo modo ministrare.

XIV.

Quoniam in nonnullis provinciis concessum est lectoribus & cantoribus uxores ducere, decrevit sancta synodus nulli eorum licere diversæ a recta opinionis uxorem ducere: eos autem qui ex ejusmodi matrimonio liberos susceperunt, si eos quidem baptizare apud hæreticos prævenerint, ad catholicæ ecclesiæ communionem adducere: si autem non baptizaverint, non posse eos apud hæreticos baptizare. Sed neque hæretico, vel pagano, vel Judæo, matrimonio conjungere, nisi utique persona, quæ orthodoxæ conjungitur, se ad orthodoxam fidem conversendam spondeat. Si quis autem hoc sanctæ synodi decretum transgressus fuerit, canonicis pœnis subjiciatur.

XV.

Diaconissam non esse mulierem ordinandam ante annum quadragesimum, & eam cum accurata examinatione. Si autem postquam ordinatione suscepta ministerio aliquo tempore permansit, seipsam matrimonio tradiderit, Dei gratiæ injuriam faciens, ea una cum illo qui ei conjunctus est, anathematizetur.

ἄλλην ἐκκλησίαν, μηδὲν τοῖς τῆς προτέρας ἐκκλησίας, ἤτοι τῶν ὑπ' αὐτὴν μαρτυρίων, ἢ πτωχείων, ἢ ξενοδοχείων, ἐπικοινωνεῖν πράγμασι. τοὺς δέ γε τολμῶντας μετὰ τὸν ὅρον τῆς μεγάλης, καὶ οἰκουμενικῆς ταύτης συνόδου πράττειν τι τῶν νῦν ἀπηγορευμένων, ὥρισεν ἡ ἁγία σύνοδος, ἐκπίπτειν τοῦ οἰκείου βαθμοῦ.

ια'.

Πάντας τοὺς πένητας, καὶ δεομένους ἐπικουρίας, μετὰ δοκιμασίας, ἐπιστολίοις, εἴτουν εἰρηνικοῖς ἐκκλησιαστικοῖς μόνοις ὁδεύειν ὡρίσαμεν, καὶ μὴ συστατικοῖς· διὰ τὸ τὰς συστατικὰς ἐπιστολὰς προσήκειν τοῖς οὖσι μόνοις ἐν ὑπολήψει παρέχεσθαι προσώποις.

ιβ'.

Ἦλθεν εἰς ἡμᾶς, ὥς τινες παρὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς θεσμοὺς προσδραμόντες δυναστείαις, διὰ πραγματικῶν βασιλικῶν τὴν μίαν ἐπαρχίαν εἰς δύο κατέτεμον, ὡς ἐκ τούτου δύο μητροπολίτας εἶναι ἐν τῇ αὐτῇ ἐπαρχίᾳ. ὥρισε τοίνυν ἡ ἁγία σύνοδος, τοῦ λοιποῦ μηδὲν τοιοῦτον τολμᾶσθαι παρὰ *ἐπισκόπου· ἐπεὶ τὸν τοῦτο ἐπιχειροῦντα ἐκπίπτειν τοῦ οἰκείου βαθμοῦ. ὅσαι δὲ ἤδη πόλεις διὰ γραμμάτων βασιλικῶν τῷ τῆς μητροπόλεως ἐτιμήθησαν ὀνόματι, μόνης ἀπολαυέτωσαν τῆς τιμῆς, καὶ ὁ τὴν ἐκκλησίαν αὐτῆς διοικῶν ἐπίσκοπος, δηλονότι σωζομένων τῇ κατὰ ἀλήθειαν μητροπόλει τῶν οἰκείων δικαίων.

* [illegible] L.

ιγ'.

Ξένους κληρικοὺς, καὶ *ἀναγνώστας ἐν ἑτέρᾳ πόλει δίχα συστατικῶν γραμμάτων τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου μηδ' ὅλως μηδαμοῦ λειτουργεῖν.

* Cod. Va[illegible] Cod. [illegible]

ιδ'.

Ἐπειδὴ ἔν τισιν ἐπαρχίαις συγκεχώρηται τοῖς ἀναγνώσταις, καὶ ψάλταις γαμεῖν, ὥρισεν ἡ ἁγία σύνοδος, μὴ ἐξεῖναί τινα αὐτῶν ἑτερόδοξον γυναῖκα λαμβάνειν· τοὺς δὲ ἤδη ἐκ τοιούτων γάμων παιδοποιήσαντας, εἰ μὲν ἔφθασαν βαπτίσαι τὰ ἐξ αὐτῶν τεχθέντα παρὰ τοῖς αἱρετικοῖς, προσάγειν αὐτὰ τῇ κοινωνίᾳ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας· μὴ βαπτισθέντα δὲ, μὴ δύνασθαι ἔτι βαπτίζειν αὐτὰ παρὰ τοῖς αἱρετικοῖς, μήτε μὴν συνάπτειν πρὸς γάμον αἱρετικῷ, ἢ Ἰουδαίῳ, ἢ Ἕλληνι· εἰ μὴ ἄρα ἐπαγγέλλοιτο μετατίθεσθαι εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν τὸ συναπτόμενον πρόσωπον τῷ ὀρθοδόξῳ. εἰ δέ τις τοῦτον τὸν ὅρον παραβαίη τῆς ἁγίας συνόδου, *κανονικῶς ὑποκείσθω.

* [illegible] l.

ιε'.

Διακόνισσαν μὴ χειροτονεῖσθαι γυναῖκα πρὸ ἐτῶν τεσσαράκοντα, καὶ ταύτην μετὰ ἀκριβοῦς δοκιμασίας. εἰ δέ γε δεξαμένη τὴν χειροθεσίαν, καὶ χρόνον τινὰ παραμείνασα τῇ λειτουργίᾳ, ἑαυτὴν ἐπιδῷ γάμῳ, ὑβρίσασα τὴν τοῦ Θεοῦ χάριν, ἡ τοιαύτη ἀναθεματιζέσθω μετὰ τοῦ αὐτῇ συναφθέντος.

ις'.

ις'.

Παρθένον ἑαυτὴν ἀναθεῖσαν τῷ δεσπότῃ Θεῷ, ὡσαύτως δὲ καὶ μονάζοντα, μὴ ἐξεῖναι γάμῳ προσομιλεῖν. εἰ δέ γε εὑρεθεῖεν τοῦτο ποιοῦντες, ἔστωσαν ἀκοινώνητοι. ὡρίσαμεν δὲ ἔχειν τὴν αὐθεντίαν τῆς ἐπ' αὐτοῖς φιλανθρωπίας τὸν κατὰ τόπον ἐπίσκοπον.

XVI.

Virginem, quæ se domino Deo dedicavit, similiter & monachos non licere matrimonio conjungi. Sin autem hoc fecisse inventi fuerint, sint excommunicati. Ostendendæ autem in eos humanitatis auctoritatem habere statuimus episcopum ejus loci.

ιζ'.

Τὰς καθ' ἑκάστην ἐκκλησίαν ἀγροικικὰς παροικίας, ἢ ἐγχωρίους, μένειν ἀπαρασαλεύτους παρὰ τοῖς κατέχουσιν αὐτὰς ἐπισκόποις, καὶ μάλιστα, εἰ τριακονταετῆ χρόνον ταύτας ἀβιάστως διακατέχοντες ᾠκονόμησαν. εἰ δὲ ἐντὸς τῶν τριάκοντα ἐτῶν γεγένηταί τις, ἢ γένηται περὶ αὐτῶν ἀμφισβήτησις, ἐξεῖναι τοῖς λέγουσιν ἠδικῆσθαι, περὶ τούτων κινεῖν παρὰ τῇ συνόδῳ τῆς ἐπαρχίας. εἰ δέ τις παρὰ τοῦ ἰδίου ἀδικοῖτο μητροπολίτου, παρὰ τῷ ἐξάρχῳ τῆς διοικήσεως, ἢ τῷ Κωνσταντινουπόλεως θρόνῳ δικαζέσθω, καθὰ προείρηται. εἰ δέ τις ἐκ βασιλικῆς ἐξουσίας ἐκαινίσθη πόλις, ἢ αὖθις καινισθείη, τοῖς πολιτικοῖς καὶ δημοσίοις τύποις, καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν παροικιῶν ἡ τάξις ἀκολουθείτω.

XVII.

Quæ sunt in unaquaque provincia, rurales vicinasque parochias, firmas & inconcussas manere apud eos qui illas tenent episcopos: Et maxime si xxx. annorum tempore eas sine vi detinentes administraverint. Si autem intra xxx. annos fuit aliqua vel fuerit de iis controversia, licere iis qui injuriam sibi fieri dicunt, de iis litem movere apud synodum provinciæ. Si quis autem injuria afficiatur a proprio metropolitano, apud exarchum diœcesis, vel Constantinopolitanam sedem litiget, sicut prius dictum est. Sin autem etiam civitas aliqua ab imperatoria auctoritate innovata est, vel deinceps innovata fuerit, civiles & publicas formas ecclesiasticarum quoque parochiarum ordo consequatur.

ιη'.

Τὸ τῆς συνωμοσίας, ἢ φατρίας ἔγκλημα, καὶ παρὰ τῶν ἔξω νόμων πάντη κεκώλυται, πολλῷ δὲ μᾶλλον ἐν τῇ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ τοῦτο γίνεσθαι ἀπαγορεύειν προσήκει. εἴ τινες τοίνυν ἢ κληρικοὶ, ἢ μονάζοντες εὑρεθεῖεν ἢ συνομνύμενοι, ἢ φατριάζοντες, ἢ κατασκευὰς τυρεύοντες ἐπισκόποις, ἢ συγκληρικοῖς, ἐκπιπτέτωσαν πάντη τοῦ οἰκείου βαθμοῦ.

XVIII.

Conjurationis vel sodalitatis crimen ab externis etiam legibus est omnino prohibitum: multo magis hoc autem in Dei ecclesia fieri prohibere oportet. Si qui ergo clerici vel monachi inventi fuerint, vel se jactantes, vel sodalitates compactantes, vel aliquid struentes ac molientes adversus episcopos ac clericos, proprio gradu omnino excident.

ιθ'.

Ἦλθεν εἰς τὰς ἡμετέρας ἀκοὰς, ὡς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις αἱ κεκανονισμέναι σύνοδοι τῶν ἐπισκόπων οὐ γίνονται, καὶ ἐκ τούτου πολλὰ παραμελεῖται τῶν διορθώσεως δεομένων ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων. ὥρισε τοίνυν ἡ ἁγία σύνοδος κατὰ τοὺς τῶν ἁγίων πατέρων κανόνας, δὶς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐπὶ τὸ αὐτὸ συντρέχειν καθ' ἑκάστην ἐπαρχίαν τοὺς ἐπισκόπους, ἔνθα ἂν ὁ τῆς μητροπόλεως ἐπίσκοπος δοκιμάσῃ, καὶ διορθοῦν ἕκαστα τὰ ἀνακύπτοντα· τοὺς δὲ μὴ συνιόντας ἐπισκόπους, ἐνδημοῦντας ταῖς ἑαυτῶν πόλεσι, καὶ ταῦτα ἐν ὑγείᾳ διάγοντας, καὶ πάσης ἀπαραιτήτου καὶ ἀναγκαίας ἀσχολίας ὄντας ἐλευθέρους, ἀδελφικῶς ἐπιπλήττεσθαι.

XIX.

Pervenit ad aures nostras, quod in provinciis, canonibus constitutæ episcoporum synodi non fiant, & ex eo multa ecclesiastica negliguntur quæ correctione indigent. Statuit ergo sancta synodus secundum sanctorum patrum canones, ut bis in anno eumdem in locum conveniant uniuscujusque provinciæ episcopi, ut metropolitanus melius esse perspexerit, & singula emergentia corrigant: episcopi autem, qui non conveniunt, si in eadem metropoli versentur, atque adeo sani sint & ab omni inexcusabili & necessario negotio liberi, fraterne reprehendantur.

κ'.

Κληρικοὺς εἰς ἐκκλησίαν τελοῦντας, καθὼς ἤδη ὡρίσαμεν, μὴ ἐξεῖναι εἰς ἄλλης πόλεως τάττεσθαι ἐκκλησίαν, ἀλλὰ στέργειν ἐκείνην, ἐν ᾗ ἐξ ἀρχῆς λειτουργεῖν ἠξιώθησαν· ἐκτὸς ἐκείνων, οἵτινες ἀπολέσαντες τὰς ἰδίας πατρίδας, ἀπὸ ἀνάγκης εἰς ἄλλην ἐκκλησίαν μετῆλθον. εἰ δέ τις ἐπίσκοπος μετὰ τὸν ὅρον τοῦτον ἄλλῳ ἐπισκόπῳ προσήκοντα δέξηται κληρικὸν, ἔδοξεν ἀκοινώνητον εἶναι, καὶ τὸν δεχθέντα.

XX.

Clericos in ecclesiis ministerio fungentes, quemadmodum jam statuimus, non licere in alius civitatis ecclesia ordinari: sed illa esse contentos, in qua ab initio ut ministrarent, digni habiti sunt: præter illos qui amissa sua patria, in aliam ecclesiam necessario transierunt. Si qui autem episcopi post hoc decretum, clericum qui ad alium episcopum pertinet,

susce

susceperint, placuit esse excommunicatos, eumque qui susceptus est, & eum, qui suscepit, donec clericus qui migravit, in suam ecclesiam redeat.

A καὶ τὸν δεξάμενον, ἕως ἂν ὁ μεταστὰς κληρικὸς εἰς τὴν ἰδίαν ἐπανέλθῃ ἐκκλησίαν.

XXI.

Clericos vel laicos, episcopos aut clericos accusantes, non indiscriminatim, nec citra inquisitionem, admittere ad accusationem, nisi eorum existimatio prius examinata fuerit.

κα'.

Κληρικοὺς, ἢ λαϊκοὺς, κατηγοροῦντας ἐπισκόπων, ἢ κληρικῶν, ἁπλῶς, καὶ ἀδοκιμάστως μὴ προσδέχεσθαι, εἰ μὴ πρότερον ἐξετασθῇ αὐτῶν ἡ ὑπόληψις.

XXII.

Non licere clericis, post mortem proprii episcopi, res quæ ad ipsum pertinent, rapere, quemadmodum & iis * qui adsumunt, prohibitum est: eos autem qui faciunt, de proprio gradu in periculum venire.

κβ'.

Μὴ ἐξεῖναι κληρικοῖς μετὰ θάνατον τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου διαρπάζειν τὰ διαφέροντα αὐτῷ πράγματα, B καθὼς καὶ τοῖς * πάλαι κανόσιν ἀπηγόρευται· τοὺς δὲ τοῦτο ποιοῦντας κινδυνεύειν εἰς τοὺς ἰδίους βαθμούς.

XXIII.

Pervenit ad aures sanctæ synodi, quod clerici quidam & monachi, quibus nihil a proprio episcopo mandatum est, & sunt etiam nonnumquam ab ipso communione segregati, ad imperatoriam Constantinopolis urbem se conferunt; & in ea diu morantur, turbas excitantes, & statum ecclesiasticum perturbantes, aliquorum domos subvertunt. Statuit ergo sancta synodus, ut ii prius a sanctissimæ Constantinopolitanæ ecclesiæ defensore admoneantur, ut imperatoria urbe excedant: si autem in iisdem negotiis impudenter perseverent, ut per proprium defensorem ejiciantur, & in propria loca revertantur.

κγ'.

Ἦλθεν εἰς ἀκοὰς τῆς ἁγίας συνόδου, ὡς κληρικοί τινες, καὶ μονάζοντες, μηδὲν ἐγκεχειρισμένοι ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου, ἔστι δὲ ὅτε ἀκοινώνητοι γενόμενοι παρ' αὐτοῦ, καταλαμβάνοντες τὴν βασιλεύουσαν Κωνσταντινούπολιν, ἐπὶ πολὺ ἐν αὐτῇ διατρίβουσι, ταραχὰς ἐμποιοῦντες, καὶ θορυβοῦντες τὴν ἐκκλησιαστικὴν κατάστασιν, ἀνατρέπουσί τε οἴκους τινῶν. ὥρισε τοίνυν ἡ ἁ- C γία σύνοδος, τοὺς τοιούτους ὑπομιμνήσκεσθαι μὲν πρότερον διὰ τοῦ ἐκδίκου τῆς κατὰ Κωνσταντινούπολιν ἁγιωτάτης ἐκκλησίας, ἐπὶ τῷ ἐξελθεῖν τῆς βασιλευούσης πόλεως. εἰ δὲ τοῖς αὐτοῖς πράγμασιν ἐπιμένοιεν, ἀναισχυντοῦντες, καὶ ἄκοντας αὐτοὺς διὰ τοῦ αὐτοῦ ἐκδίκου ἐκβάλλεσθαι, καὶ τοὺς ἰδίους καταλαμβάνειν τόπους.

XXIV.

Quæ semel voluntate episcopi consecrata sunt monasteria, perpetuo manere, monasteria, & res quæ ad ea pertinent servari, eaque non amplius fieri sæcularia habitacula. Eos autem, qui hoc fieri permittunt, canonum pœnis subjici.

κδ'.

Τὰ ἅπαξ καθιερωθέντα μοναστήρια κατὰ γνώμην ἐπισκόπου, μένειν εἰς τὸ διηνεκὲς μοναστήρια, καὶ τὰ προσήκοντα αὐτοῖς πράγματα φυλάττεσθαι τῷ μοναστηρίῳ, καὶ μηκέτι δύνασθαι γίνεσθαι ταῦτα κοσμικὰ καταγώγια. τοὺς δὲ D συγχωροῦντας τοῦτο γίνεσθαι, ὑποκεῖσθαι τοῖς ἐκ τῶν κανόνων ἐπιτιμίοις.

XXV.

Quoniam nonnulli metropolitani, ut sæpe a nobis auditum est, & greges sibi commissos negligunt, & episcoporum ordinationes differunt, sanctæ synodo placuit ut intra tres menses episcoporum ordinationes fiant, nisi inexorabilis utique necessitas effecerit ut dilationis tempus prorogetur. Si autem hoc non fecerint, eos ecclesiasticæ pœnæ subjici. Viduæ vero ecclesiæ reditum, apud ecclesiæ œconomum salvum custodiri.

κε'.

Ἐπειδὴ δέ τινες τῶν μητροπολιτῶν, ὡς περιηχήθημεν, ἀμελοῦσι τῶν ἐγκεχειρισμένων αὐτοῖς ποιμνίων, καὶ ἀναβάλλονται τὰς χειροτονίας τῶν ἐπισκόπων· ἔδοξε τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ ἐντὸς τριῶν μηνῶν γίνεσθαι τὰς χειροτονίας τῶν ἐπισκόπων, εἰ μή ποτε ἄρα ἀπαραίτητος ἀνάγκη παρασκευάσῃ ἐπιταθῆναι τὸν τῆς ἀναβολῆς χρόνον, εἰ δὲ μὴ τοῦτο ποιήσῃ, ὑποκεῖσθαι αὐτὸν κανονικῷ ἐπιτιμίῳ· τὴν μέντοι πρόσοδον τῆς χηρευούσης ἐκκλησίας σώαν φυλάττε- E σθαι παρὰ τῷ οἰκονόμῳ τῆς ἐκκλησίας.

XXVI.

Quoniam in nonnullis ecclesiis, ut sæpe a nobis auditum est, episcopi absque œconomo tractant res ecclesiasticas, placuit, omnem ecclesiam episcopum habentem, ex proprio clero, œconomum habere, ut sine testibus sit ecclesiæ administratio, nec ideo res ejus dissipentur, & probrum ac dedecus sacerdotio

κϛ'.

Ἐπειδὴ δὲ ἔν τισιν ἐκκλησίαις, ὡς περιηχήθημεν, δίχα οἰκονόμων οἱ ἐπίσκοποι τὰ ἐκκλησιαστικὰ χειρίζουσι πράγματα· ἔδοξε πᾶσαν ἐκκλησίαν ἐπίσκοπον ἔχουσαν, καὶ οἰκονόμον ἔχειν ἐκ τοῦ ἰδίου κλήρου, οἰκονομοῦντα τὰ ἐκκλησιαστικὰ κατὰ γνώμην τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου· ὥστε μὴ ἀμάρτυρον εἶναι τὴν οἰκονομίαν τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἐκ τούτου τὰ τῆς ἐκκλησίας σκορπίζε-

* Vide Balsamonis nostraique no-

πίζεσθαι πράγματι, καὶ λοιδορεῖν τῷ ἱερω- A
σύνης ἀφαιρεῖσθαι· εἰ δὲ μὴ τοῦτο ποιήσῃ,
ὑποκεῖσθαι αὐτὸν τοῖς θείοις κανόσι.

iuratur. Si autem hoc non fecerit, eum divinis etiam canonibus subjici.

κζ´.

Τοὺς ἁρπάζοντας γυναῖκας, καὶ ἐπ' ὀνόματι συνοικεσίου, ἢ συμπράττοντας, ἢ συναιροῦντας τοῖς ἁρπάζουσιν, ὥρισεν ἡ ἁγία σύνοδος, εἰ μὲν κληρικοὶ εἶεν, ἐκπίπτειν τοῦ οἰκείου βαθμοῦ· εἰ δὲ λαϊκοί, ἀναθεματίζεσθαι αὐτούς.

XXVII.

Eos, qui nomine conjugii mulieres rapiunt: vel opem ferunt, ac consentiunt iis qui rapiunt, statuit synodus, si sint quidem clerici, proprio gradu excidere; sin autem laici anathematizari. *Aliter: & iis qui rapiunt.*

Observatio Editorum Romanorum.

Canones qui sequuntur, non extant in codicibus Graecis manuscriptis quos habuimus hujus concilii, nec etiam in Latinis, neque in collectionibus Dionysii & Isidori. Cujus rei causa ea esse videtur, quia Anatolii Constantinopolitani episcopi circumventione ac fraude, cum sedis apostolicae legati e synodo egressi essent, patribus concilii propositi, atque ab eis subscripti fuerant: ex quorum primo, qui est XXVIII. duorum patriarcharum Alexandrini & Antiocheni privilegia a concilio Nicaeno eis data infringebantur, & primatus ejus in ecclesia post Romanum pontificem statuebatur. Quod beatus Leo indigne ferens, eos tamquam irritos & infirmavit, ut apparet ex ipsius epistola 121. ad episcopos synodi Chalcedonensis, & epistola LIII. ad Maximum Antiochenum, & aliis. Recensentur tamen a Theodoro Balsamone, Joanne Zonara, & aliis Graecis canonum collectoribus. Et cum idem XXVIII. canon relectus sit in sequenti actione, praesentibus ipsis apostolicae sedis legatis, idem hic adscribendos putavimus; non ut eis aliquid auctoritatis adjungatur, sed ut rei gestae series non ignoretur. *In subscriptione vero* ...
Sequentes quoque canones desunt in codd. Juliano & Balleriniano septimo supr. laudatis, Bonifacius presbyter sanctae ecclesiae Romanae statui & subscripsi ... urbe, si vero laici, anathema esse, *hoc legentur*; ... vel civitatem sub eis ferunt. Consuli, die 6 kal. Aprilis ... scripsi, & ceteri episcopi diversarum provinciarum, ... *& quae sequuntur*, more in codice Acumincensi ... post ... Ind. XIII. *Additur quoque, urbe ipsa*; Bonifacius pr. ... O ave ... Chalcedonensis. *Atque hac eadem* ... actionem de beato Theodoreto, id est cum praefatione hoc ... *quae Romani correctores, Binius, reliquique deinde collectores nullo praetermisso reperientur in editione Crabbiana, quae ... conferuntur.*

Quoad istos canones lege inferius Ballerinorum admonitionem XVI. Chalcedonensem.

B

κη´.

Πανταχοῦ τοῖς τῶν ἁγίων πατέρων ὅροις ἑπόμενοι, καὶ τὸν ἀρτίως ἀναγνωσθέντα κανόνα τῶν ρν´. θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων γνωρίζοντες, τὰ αὐτὰ καὶ ἡμεῖς ὁρίζομεν καὶ ψηφιζόμεθα περὶ τῶν πρεσβείων τῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, νέας Ῥώμης· καὶ γὰρ τῷ θρόνῳ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, διὰ τὸ βασιλεύειν τὴν πόλιν ἐκείνην, οἱ πατέρες εἰκότως ἀποδεδώκασι τὰ πρεσβεῖα, καὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ κινούμενοι οἱ ρν´. θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι, τὰ ἴσα πρεσβεῖα ἀπένειμαν τῷ τῆς νέας Ῥώμης ἁγιωτάτῳ θρόνῳ, εὐλόγως κρίναντες, τὴν βασιλείᾳ καὶ συγκλήτῳ τιμηθεῖσαν πό- C λιν, καὶ τῶν ἴσων ἀπολαύουσαν πρεσβείων τῇ πρεσβυτέρᾳ βασιλίδι Ῥώμῃ, καὶ ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς, ὡς ἐκείνην, μεγαλύνεσθαι πράγμασι, δευτέραν μετ' ἐκείνην ὑπάρχουσαν· καὶ ὥστε τοὺς τῆς Ποντικῆς, καὶ τῆς Ἀσιανῆς, καὶ τῆς Θρᾳκικῆς διοικήσεως μητροπολίτας μόνους, ἔτι δὲ καὶ τοὺς ἐν τοῖς βαρβαρικοῖς ἐπισκόπους τῶν προειρημένων διοικήσεων χειροτονεῖσθαι ὑπὸ τοῦ προειρημένου ἁγιωτάτου θρόνου τῆς κατὰ Κωνσταντινούπολιν ἁγιωτάτης ἐκκλησίας· δηλαδὴ ἑκάστου μητροπολίτου τῶν προειρημένων διοικήσεων, μετὰ τῶν τῆς ἐπαρχίας ἐπισκόπων, D χειροτονοῦντος τοὺς τῆς ἐπαρχίας ἐπισκόπους, καθὼς τοῖς θείοις κανόσι διηγόρευται· χειροτονεῖσθαι δὲ, καθὼς εἴρηται, τοὺς μητροπολίτας τῶν προειρημένων διοικήσεων παρὰ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως ἀρχιεπισκόπου, ψηφισμάτων συμφώνων, κατὰ τὸ ἔθος, γινομένων, καὶ ἐπ' αὐτὸν ἀναφερομένων.

XXVIII.

Sanctorum patrum decreta ubique sequentes, & canonem qui nuper lectus est, centum & quinquaginta Dei amantissimorum episcoporum agnoscentes, eadem quoque & nos decernimus ac statuimus de * privilegiis sanctissimae ecclesiae Constantinopolis novae Romae. Etenim antiquae Romae throno quod urbs illa imperaret, jure patres privilegia tribuerunt. Et eadem consideratione moti centum quinquaginta Dei amantissimi episcopi, sanctissimo novae Romae throno aequalia privilegia tribuerunt, recte judicantes, urbem quae & imperio & senatu honorata sit, & aequalibus cum antiquissima regina Roma privilegiis fruatur, etiam in rebus ecclesiasticis, non secus ac illam, extolli ac magnificari, secundam post illam existentem: ut & Ponticae & Asianae & Thraciae dioecesis metropolitani soli, praeterea episcopi praedictarum dioecesum quae sunt inter barbaros, a praedicto throno sanctissimae Constantinopolitanae ecclesiae ordinentur: unoquoque scilicet praedictarum dioecesum metropolitano cum provinciae episcopis, provinciae episcopos ordinante, quemadmodum divinis canonibus est traditum. Ordinari autem, sicut dictum est, praedictarum dioecesum metropolitanos a Constantinopolitano archiepiscopo, convenientibus de more factis electionibus, & ad ipsum relatis.

* *primatu & de iis*

κθ´.

Ἐπίσκοπον εἰς πρεσβυτέρου βαθμὸν φέρειν,

XXIX.

Episcopum in presbyterorum gradum de-

deducere, est sacrilegium. Si qua autem justa causa illos ab episcopali actione removet, nec presbyteri debent locum obtinere. Sin autem absque ullo crimine dignitate moti sunt, ad episcopalem dignitatem redibunt.

Anatolius religiosissimus Constantinopolitanus archiepiscopus dixit. Ii qui dicuntur ab episcopali dignitate ad presbyteri ordinem descendisse, si justis quidem de causis condemnantur, jure nec presbyteri honore digni sunt. Sin autem sine aliqua probabili causa ad inferiorem gradum depressi sunt, jure, si quidem nulli sunt culpæ affines, episcopatus auctoritatem & sacerdotium recipient.

A ἱεροσυλία ἐστίν. εἰ δὲ αἰτία τις δικαία ἐκείνους ἀπὸ τῆς πράξεως τῆς ἐπισκοπῆς ἀποκινεῖ, οὐδὲ πρεσβυτέρου τόπον κατέχειν ὀφείλουσιν. εἰ δὲ ἐκτὸς τινὸς ἐγκλήματος ἀπεκινήθησαν τοῦ ἀξιώματος, πρὸς τὴν τῆς ἐπισκοπῆς ἀξίαν ἐπαναστρέψουσιν.

Ἀνατόλιος ὁ εὐλαβέστατος ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως εἶπεν· οὗτοι οἱ λεγόμενοι ἀπὸ τῆς ἐπισκοπικῆς ἀξίας εἰς τὴν τοῦ πρεσβυτέρου τάξιν καταληλυθέναι, εἰ μὲν ἀπὸ εὐλόγων τινῶν αἰτιῶν καταδικάζονται, εἰκότως οὐτὲ τοῦ πρεσβυτέρου ἐντὸς ἄξιοι τυγχάνουσιν εἶναι τιμῆς· εἰ δὲ δίχα τινὸς αἰτίας εὐλόγου

B εἰς τὸν ἥττονα κατεβιβάσθησαν βαθμὸν, δίκαιοι τυγχάνουσιν, εἴγε ἀνεύθυνοι φανεῖεν, τὴν τῆς ἐπισκοπῆς ἐπαναλαβεῖν ἀξίαν τε, καὶ ἱερωσύνην.

XXX.

Quoniam religiosissimi episcopi Ægypti, non ut catholicæ fidei adversantes, sanctissimi archiepiscopi Leonis epistolæ subscribere distulerunt, sed dicentes in Ægyptiaca diœcesi hanc esse consuetudinem, ut præter voluntatem & mandatum episcopi nihil tale faciant, & petunt concedi sibi dilationem usque ad ordinationem futuri magnæ civitatis Alexandrinorum archiepiscopi; justum nobis & humanum visum est ut ipsis in proprio habitu in imperiali urbe manentibus remissio concedatur, donec ordinatus fuerit Alexandrinus archiepiscopus. Unde in proprio habitu manentes, vel fidejussores dabunt, si hoc ab eis fieri potest, vel eorum jurijurando fides habebitur.

λ'.

Ἐπειδὴ οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι τῆς Αἰγύπτου, οὐχ ὡς μαχόμενοι τῇ καθολικῇ πίστει, ὑπογράψαι τῇ ἐπιστολῇ τοῦ ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Λέοντος ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀνεβάλοντο, ἀλλὰ φάσκοντες, ἔθος εἶναι ἐν τῇ Αἰγυπτιακῇ διοικήσει, παρὰ γνώμην, καὶ διατύπωσιν τοῦ ἀρχιεπισκόπου μηδὲν τοιοῦτον ποιεῖν, καὶ ἀξιοῦσιν ἐνδοθῆναι αὐτοῖς ἄχρι τῆς χειροτονίας τοῦ ἐσομένου τῆς τῶν Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως ἀρχιεπισκόπου, εὔλογον ἡμῖν ἐφάνη, καὶ φιλάνθρωπον, ὥστε αὐτοῖς μένουσιν ἐπὶ τοῦ οἰκείου σχήματος, ἐν τῇ βασιλευούσῃ πόλει, ἔνδοσιν παρασχεθῆναι, ἄχρις ἂν χειροτονηθῇ ὁ τῆς Ἀλεξανδρέων ἀρχιεπίσκοπος. ὅθεν μένοντες ἐπὶ τοῦ οἰκείου σχήματος, ἢ ἐγγύας παρέξουσιν, εἰ τοῦτο αὐτοῖς δυνατὸν, ἢ ἐξωμοσίᾳ καταπιστευθήσονται.

CANONES CHALCEDONENSES

Ex Interpretatione Dionysii Exigui.

TITULI CANONUM.

I. *De canonibus uniuscujusque concilii.*

II. *Quod non oporteat episcopos, aut quemlibet ex clero per pecunias ordinari.*

III. *Quod non oporteat episcopos, clericos & monachos prædia aliena conducere.*

IV. *De honore monachis competente, & ut nullus eorum tentet ecclesiastica aut sæcularia inquietare negotia, nec alienum servum præter conscientiam domini ejus suscipere.*

V. *Non transmigrandum de civitate in civitatem.*

VI. *Quod non oporteat absolute quoslibet ordinari.*

VII. *De clericis & monachis non manentibus in suo proposito.*

VIII. *De clericis qui sunt in ptochiis, monasteriis, atque martyriis, quæ sub potestate episcoporum uniuscujusque civitatis existunt.*

IX. *Quod non oporteat clericos habentes adversus se invicem negotia, proprium episcopum relinquere, & ad sæcularia judicia convolare.*

X. *Quod non licet clerico in duarum civitatum ecclesiis ministrare.*

D XI. *Quod non oporteat egenis epistolia tribui, honestiores autem commendatitiis literis approbari.*

XII. *Ut nequaquam in duos metropolitanos provincia dividatur.*

XIII. *Quod non oporteat peregrinos clericos sine commendatitiis literis ministrare.*

XIV. *Quod non liceat clericos uxorem secta alterius accipere.*

XV. *De diaconissis mulieribus.*

XVI. *De virginibus.*

XVII. *De parochiis.*

XVIII. *De conjuratione, vel conspiratione.*

XIX. *Quod oporteat per provincias bis in anno concilia celebrari.*

E XX. *Quod minime clericos transmigrari conveniat.*

XXI. *De episcoporum aut clericorum accusatoribus.*

XXII. *Quod non liceat clericis post mortem sui episcopi res ad Deum pertinentes diripere.*

XXIII. *De clericis & monachis, qui præter voluntatem sui episcopi, ad regiam Constantinopolim veniunt.*

XXIV.

XXIV. *Quod non liceat monasteria quæ consecrata sunt diversoria sæcularia fieri.*
XXV. *Quod non oporteat ordinationes episcoporum diu differre.*
XXVI. *De dispensatoribus singularum ecclesiarum.*
XXVII. *De his qui rapiunt puellas.*

CANON I.

[1] Regulas [2] sanctorum patrum per singula nunc usque concilia constitutas, proprium robur obtinere decrevimus.

* Varia lect. ex cod. Anicieosi, in quo versio antiqua.

II.

Si quis episcopus per [3] pecunias fecerit ordinationem, & sub [3] pretio redegerit gratiam, quæ [4] non potest [5] vendi, ordinaveritque per [5] pecunias episcopum, ([a] aut chorepiscopum,) aut presbyterum, aut [b] diaconum, vel quemlibet ex his qui connumerantur in clero, aut promoverit per pecunias [6] [c] dispensatorem aut defensorem, ([c] vel [6] mansionarium,) vel quemquam omnino qui subjectus est regulæ pro suo [d] turpissimo lucri commodo; [e] is qui hoc attentasse probatus fuerit, proprii gradus periculo subjacebit: & qui ordinatus est, nihil ex hac ordinatione vel promotione [f] per negotiationem facta, proficiat, sed sit alienus [g] a dignitate vel [6] solicitudine, quam [7] pecuniis [h] acquisivit. Si quis vero mediator tam turpibus & nefandis datis vel acceptis extiterit; [i] & ipse, si quidem clericus fuerit, proprio gradu decidat: si vero laicus aut monachus anathematizetur.

* qua non per gratiam Dei non acquiritur.
* emi.
* œconomum.
* officium.
* cura

III.

Pervenit ad sanctam synodum, quod quidam qui in clero [m] videntur [k] allecti, propter [l] lucra turpia conductores alienarum possessionum fiant, & sæcularia negotia sub cura sua suscipiant, Dei quidem ministerium parvipendentes, sæcularium vero discurrentes domos, & propter avaritiam, patrimoniorum solicitudinem [n] sumentes. Decrevit itaque sanctum hoc magnumque concilium, nullum deinceps, [m] non episcopum, non clericum, vel monachum, aut possessiones conducere, aut negotiis sæcularibus [n] se immiscere, [f] præter pupillorum (si forte leges imponant) [8] inexcusabilem curam, aut civitatis episcopus ecclesiasticarum rerum solicitudinem habere præcipiat, aut orphanorum & viduarum, [o] earum quæ sine ulla [p] provisione sunt, [p] ac personarum quæ maxime ecclesiastico indigent [q] adjutorio, & propter timorem domini causa deposcat. Si quis autem [r] de cætero transgredi hæc statuta tentaverit; [f] qui est hujusmodi, ecclesiasticis [6] increpationibus subjacebit.

* sunt
* adhæreant.
* ad minorem ætatem tamen qui et colunt non fuerit.
* defensione
* pœnæ

IV.

Qui vere & sincere [8] singularem sectantur vitam, [t] competenter [8] honorentur. Quoniam vero quidam [t] utentes habitu [9] [u] monachali, ecclesiastica negotia civiliaque conturbant circumeuntes indifferenter urbes, nec non & monasteria sibi instituere [10] [x] tentantes, placuit nullum quidem usque ædificare aut constituere monasterium, vel [6] oratorii domum, præter [6] conscientiam civitatis episcopi, Monachos vero per unamquamque civitatem aut regionem subjectos esse episcopo, & quietem diligere, & intentos esse tantummodo jejunio & orationi, in locis in quibus renunciaverunt sæculo, permanentes: nec ecclesiasticis vero, nec sæcularibus negotiis communicent, vel in aliquo sint molesti, propria monasteria deserentes, nisi forte his [6] præcipiatur propter opus necessarium ab episcopo civitatis. Nullum vero recipere in monasteriis servum, ([y] ut sit [6] cum eis) [z] monachi obtentu, [aa] præter sui domini [6] conscientiam. Transgredientem vero hanc definitionem nostram, excommu-

* solitariam
* oratorii
* voluntatem
* monachos

HARDUINI NOTÆ.

1 Contulit hos Canones Harduinus cum vetere MS. collectione Dionysiana, quæ est in Bibliotheca collegii Parisiensis Soc. Jesu, atque has variantes lectiones desumpsit.
2 Parif. *parentum*. 3 MS. *sue pretium*.
4 MS. Parif. *venundari*. 5 Parif. *pecuniare*. 7 Hard. *per pecunias*.
6 al. *aut dispensatorem, aut latent defensorem*. 9 MS. *Monachi*. 10 MSS. *profanantur*.
8 MSS. *honore digni habeantur*.

BALUZII NOTÆ.

a *Aut chorepiscopum*. Deest in codice Parisiensi. b Idem codex, *diaconum*.
c *Vel mansionarium*. Deest in eodem libro, & in codice Reginæ Sueciæ.
d Corb. *turpi*, Parif. *turpissimi*. e Corb. *is vero ad hoc adcompraendum*. Parif. *is vero hoc adimpravit*. Sic etiam in codice Reginæ Sueciæ.
f Veteres libri, *quæ est per negotiationem*. Sic etiam Crabbus, & codex Reginæ Suecorum.
g Parif. *ea dignitate*. Ita etiam codex Reginæ Sueciæ.
h Iidem codices, *quæsivit*. i *Et ipse*. Deest in iisdem codicibus.
k Corb. *electi*. l Corb. *lucro suo turpia*. n Veteres libri, *se miscere*.
m Idem: *neque episcopum, neque clericum*. p Idem, *& personarum*. Copulativa deest in Corbeiensi.
o Parif. *earumque quæ*. r Iidem libri, *transgredi de cetero patuit*. Codex Reginæ Suecorum, *de cetero transgredi hæc statuta tentaverit*.
q Veteres libri, *adjutorio propter*.
f *Qui est*. Illud desideratur in libro Reginæ & in Parisiensi.
t Parif. *utentes habitu monachi*. u Corb. *monachili*. x Corb. *properantes*.
y *Ut sit cum eis*. Hæc desunt in antiquis codicibus. z Corb. *obtentu professionis monachicæ*.
aa Parif. *præter suorum*.

municatum esse ᵃ decernimus, ne nomen Dei blasphemetur. Verumtamen episcopum convenit civitatis, competentem monasteriorum providentiam ᵇ gerere.

V.

u De his qui ᶜ transmigrant de civitate in civitatem, episcopis aut clericis, placuit ut canones qui de hac re a sanctis patribus statuti sunt, habeant propriam firmitatem.

VI.

x Nullum absolute ordinari debere presbyterum ᵈ, aut diaconum, nec quemlibet in * gradu ecclesiastico, nisi specialiter ᵉ in ecclesia civitatis aut * pagi, aut in martyrio, ᶠ aut monasterio qui ordinandus est, pronuntietur. Qui vero absolute ordinantur, decrevit sancta synodus irritam * haberi hujuscemodi manus impositionem, & nusquam posse ministrare ad * ordinantis injuriam.

VII.

Qui semel in clero deputati sunt, aut monachorum vitam * expetiverunt, statuimus, ᵍ neque ad dignitatem aliquam venire * mundanam: aut hoc tentantes, & non agentes pœnitentiam, * quo minus redeant ad hoc, quod propter Deum primitus elegerunt, anathematizari.

VIII.

Clerici qui præficiuntur * § ʰ ptochodochiis, ⁱ & qui ordinantur in monasteriis & basilicis martyrum, sub episcoporum qui in unaquaque civitate sunt, secundum sanctorum patrum traditiones, potestate permaneant, nec per contumaciam ab episcopo suo dissiliant. Qui vero audent evertere hujusmodi formam ᵏ quoquo modo, nec proprio subjiciuntur episcopo; si quidem clerici sunt, canonum * ˡ correptionibus * subjacebunt si vero laici vel monachi fuerint, communione priventur.

IX.

Si quis clericus adversus clericum habet negotium, non deserat ᵐ proprium episcopum, & ad sæcularia percurrat judicia: sed prius * actio ventiletur apud episcopum proprium, vel certe consilio ejusdem episcopi, apud quos utræque partes voluerint, judicium * ⁿ obtinebunt. Si quis autem ᵒ præter hæc fecerit, canonicis * ᵖ correptionibus subjacebit. Quod si clericus habet causam ᑫ adversus episcopum proprium, vel adversus * alterum, apud synodum provinciæ judicetur. Quod si adversus ejusdem provinciæ metropolitanum episcopus vel clericus habet querelam, * petat aut y primatem diœceseos, z aut sedem regiæ urbis Constantinopolitanæ, & * apud ipsam judicetur.

X.

Non ¹ liceat clericum ² conscribi in * duabus simul ecclesiis, & ʳ in qua ab initio ordinatus est, & ad quam confugit, quasi ad potiorem, ob inanis gloriæ cupiditatem: hoc autem facientes revocari debere ad suam ecclesiam, in qua ³ primitus ordinati sunt, & ibi tantummodo ministrare. Si vero jam quis translatus est ex alia in aliam ecclesiam, ⁴ prioris ecclesiæ, vel martyriorum quæ sub ea sunt, aut ˢ ptochodochiorum, aut xenodochiorum, rebus ⁵ in nullo communicet. Eos vero qui ausi fuerint post definitionem magnæ & universalis hujus synodi, quidquam ex his quæ nunc sunt prohibita, perpetrare, decrevit sancta synodus ᵗ a proprio gradu excidere.

XI.

Omnes pauperes & indigentes auxilio, cum proficiscuntur, sub probatione epistoliis vel ecclesiasticis a pacificis tantummodo * commendari decrevimus, & non * commendatitiis literis, ᵘ propterea quod commendatitias literas * honorationibus ⁶ tantummodo ˣ personis * præstari conveniat.

XII.

Pervenit ad nos, quod quidam præter ec-

Marginal glosses: * ordine. * possessionis. * habere. * probrum ordinantis. * egerunt. * sæcularem. * ita ut. * dispensatione pauperum seu ptochiis, id est, mendicorum hospitiis. * censuris damnationis sive ultionibus. * examinetur causam. * agitetur. * interdictis, correctionibus. * extraneum. * ad primam sedem recurrant. * ibi causam definiat. * duarum urbium simul. * f. commeare. * synoducis * in solis personis quæ sunt suspectæ, præstari. * qui bonæ esse opinionis videntur.

HARDUINI NOTÆ.

1 Hard. *licere*. 2 MSS. Paris. *in duarum civitatum simul pronuntiare ecclesiis*. 3 MSS. Paris. *initio*. 4 Hard. *nihil prioris* &c. 5 Hard. pro *in nullo* legit *omnino*. 6 Hard. *personis honorationibus solummodo concedantur*.

BALUZII NOTÆ.

a Veteres libri, *decrevimus*. b Corb. *agere*. c Idem codex, *migrant*. d Corb. addit *omnino*. e Veteres libri, *Ecclesia aut p[illegible] aut martyrii*. f Paris. *aut monasterio*. Deest in Corbeiensi. g Legendum, *neque ad militiam, neque ad dignitatem*. Erratum est typographicum editionis Labbeanæ. h Veteres libri, *præbent*. Sic etiam lib. 7. Capitular. cap. 2. i Veteres libri & Capitularia, *vel qui*. k Iidem libri, *quocunque modo*. Sic etiam in eodem loco Capitularium. l Corb. *ultionibus*. m Veteres libri, *Episcopum proprium*. n Omnes libri veteres, *sustinebunt*. Sic etiam citat Hincmarus in opusculo lv. capitulor. cap. 28. Sic enim legitur apud Dionysium Exiguum. Sed omnes editiones habent *obtinebunt*. o Corb. *præter eos fecerit*. p Idem codex, *correctionibus*. q Idem, *contra Episcopum*. r Veteres libri, *in qua initio*. s Iidem libri *ptochiorum*, ut supra. t Corb. *a proprio hujuscemodi gradu recedere*. Ita etiam Paris. nisi quod habet *hujusmodi*. u Veteres libri, *propter quod*. x Paris. *præstari personis*. Corb. *præstare personis*

ecclesiastica statuta facientes, convolarunt ad potestates, & per * pragmaticam * sacram in duo [b] provinciam unam diviserunt, ita ut ex hoc facto duo metropolitani * esse videantur in una provincia. Statuit ergo sancta synodus, de reliquo nihil ab episcopis tale tentari: alioquin, qui hoc adnisus fuerit amissioni gradus proprii subjacebit. Quæcumque vero civitates jam * literis imperialibus * metropolitani nominis honore sublimatæ sunt, honore tantummodo perfruantur, & qui ecclesiam ejus gubernat episcopus, salvis scilicet [1] veræ metropoli privilegiis suis.

* pragmaticus imperialis
* sint
* per sacras litteras
* metropolis nomine honoratæ sunt.

XIII.

Peregrinos clericos & lectores in alia civitate, * præter commendatitias literas * sui episcopi, nusquam penitus ministrare debere.

* sine commendatitiis literis.
* sine synodicis literis

XIV.

Quoniam in quibusdam provinciis concessum est * lectoribus & [c] psalmistis uxores ducere, statuit sancta synodus, non licere cuiquam ex his accipere sectæ alterius uxorem. Qui vero [d] ex hujusmodi conjugio jam filios susceperunt, si quidem præventi sunt, ut ex se [e] geniti apud hæreticos baptizarentur, offerre eos ecclesiæ catholicæ communioni conveniet: non baptizatos autem, non posse eos ulterius apud hæreticos [f] baptizare: sed neque * copulari debet nuptura hæretico, aut Judæo, vel pagano; [g] nisi forte persona orthodoxæ copulanda promittat se ad orthodoxam fidem transferre. [h] Si quis hanc definitionem sanctæ synodi transgressus fuerit, correptioni canonicæ subjacebit.

* lectores & psalmistæ uxores permittuntur,
* conjungere in matrimonium cum hæretica.

XV.

b Diaconissam [2] non ordinandam esse * ante annum quadragesimum, & hanc cum summo libramine. Si vero * suscipiens manus impositionem, [3] & aliquantum temporis in ministerio permanens, semetipsam tradat nuptiis, gratiæ Dei contumeliam faciens, anathematizetur hujusmodi cum eo qui eidem [4] copulatur.

* mulierem
* accepta velatione.

XVI.

Virginem quæ se [i] Domino Deo consecravit, similiter & monachum, non licere nuptialia jura contrahere. Quod si hoc inventi fuerint perpetrantes, [k] excommunicentur. * Confitentibus autem decrevimus, ut habeat auctoritatem ejusdem loci episcopus misericordiam eis humanitatemque largiri.

XVII.

Singularum ecclesiarum rusticas parochias, [5] vel * in [6] possessionibus, manere * inconcussas illis episcopis, qui eas retinere noscuntur, & maxime si per tricennium eas absque vi obtinentes, * sub * dispensatione rexerunt. Quod si intra tricennium facta est de his, vel fiat altercatio, licere eis qui se læsos asserunt, apud sanctam synodum provinciæ de his movere certamen. Quod si quisquam a [k] suo metropolitano læditur, apud * primatem diœceseos, aut apud [l] sanctam Constantinopolitanam sedem judicetur, sicut superius dictum est. Si qua vero civitas potestate imperiali * novata est, aut * si protinus innovetur, * civiles dispositiones & publicas, ecclesiasticarum quoque parochiarum ordines subsequantur.

XVIII.

Conjurationis vel conspirationis crimen & a * veteribus legibus est omnino prohibitum: multo magis hoc in Dei ecclesia ne fiat, admonere conveniet. Si qui ergo clerici vel monachi reperti fuerint conjurantes, * aut conspirantes, aut insidias ponentes episcopis, aut * conclericis, gradu proprio penitus [m] ab scindantur.

XIX.

Pervenit ad aures nostras, quod in provinciis statuta episcoporum concilia minime celebrentur, * & ex hoc plurima negligantur ecclesiasticarum causarum, quæ [n] correctionibus indigeant. Decrevit itaque sancta synodus, secundum canones patrum bis in anno episcopos in idipsum * in unamquamque provinciam convenire, quo metropolitanus [p] episcopus probaverit, & corrigere singula, si qua fortassis emerserint. Quicumque vero non advenerint episcopi, resident autem in suis

HARDUINI NOTÆ

1 Hard. *salvis vero metropolitanis privilegiis suis.*
2 MS. *Diaconam.*
3 Hard. *aliquandiu.*
4 Paris. *conjungitur.*
5 Hard. *vel in possessionibus.*
6 Absunt hæ duæ voces a ms. uno Paris.

BALUZII NOTÆ

a Veteres libri, *sacram.*
b Iidem libri, *unam provinciam.*
c Iidem libri, *psaltis.*
d Corb. *ex hujusmodi.*
e Veteres libri, *genitos, & conjugavit.*
f Corb. *baptizari.*
g Veteres libri, *nisi forte promittat ad orthodoxam fidem se persona orthodoxa copulatura transferre.*
h Paris. *Si quis autem hanc.*
i *Domino.* Deest in Corbeiensi.
k Vox *suo* deest in codicibus antiquis.
l *Sanctam.* Et istud quoque deest in codicibus antiquis.
m Corb. *abscidantur*, Paris. *abscindantur.*
n Corb. *& ab hoc.*
o Veteres libri, *correctionis.*
p Iidem libri, *antistes.* Sic etiam veteres editiones in margine

* suppeditantes salute · * inevitabili à nos

suis civitatibus, [a] & hoc, * si in sua incolumitate consistunt, omnique * inexcusabili & necessaria occupatione probantur liberi [1] fraterno [b] corripiantur affectu.

XX.

* collocari, · * militare · * ea contentos esse, in quo, · * sua patria omissa.

[c] Clericos in ecclesia ministrantes, sicut jam constituimus in alterius civitatis ecclesia * statutos fieri * non oportet, sed * contentos esse, in quibus ab initio ministrare meruerunt exceptis illis, qui * proprias amittentes provincias, ex necessitate ad aliam [e] ecclesiam transierunt. Si quis autem episcopus post hanc definitionem susceperit clericum ad alium episcopum pertinentem, placuit, & susceptum & * suscipientem communione privari, donec is qui migraverat, clericus ad propriam fuerit regressus ecclesiam.

* susceptorem

XXI.

Clericos aut laicos accusantes episcopos aut clericos, passim & sine probatione ad accusationem recipi non debere, nisi prius eorum discutiatur existimationis opinio.

XXII.

Non licere clericis post obitum sui episcopi, res ad eum pertinentes diripere, sicut antiquis quoque est canonibus [2] constitutum. [d] Quod si hoc facere tentaverint, graduum suorum periculo subjacebunt.

XXIII.

Pervenit ad aures sancti concilii, quod quidam clerici & monachi, quibus nihil ab episcopo suo commissum est, [e] aliquando vero & communione ab eo [f] privati, pervenientes ad urbem regiam Constantinopolitanam, in ea diutius [g] immorantur, excitantes turbas, & statum ecclesiasticum commoventes, subvertentes [h] etiam quorumdam domos. Decrevit [i] itaque sancta synodus, [k] hujusmodi primo quidem per defensorem Constantinopolitanae sanctissimae ecclesiae [l] commoneri, ut egrediantur ab urbe regia. Quod si [m] iisdem negotiis impudenter insistant, etiam nolentes idem defensor expellat, ut ad propria loca perveniant.

XXIV.

[n] Quae semel ex voluntate episcopi dedicata sunt monasteria, [o] perpetuo manere monasteria, & res quae ad ea pertinent, [p] monasterio reservari, nec posse [q] ea ultra fieri saecularia habitacula. Qui vero hoc fieri permiserint, canonum [r] correptionibus subjacebunt.

XXV.

Quoniam quidam metropolitanorum (quantum * comperimus) [s] commissos sibi greges negligunt, & ordinationes episcoporum facere differunt: placuit sanctae synodo, intra tres menses ordinationes episcoporum celebrari, nisi forte necessitas * inexcusabilis [t] coegerit tempus dilationis extendi. Quod si hoc minime fecerit, correptioni ecclesiasticae subjacebit: verumtamen [u] redditus ecclesiae viduatae penes oeconomum ejusdem ecclesiae integri reserventur.

* rumore comp. · * inevitabili

XXVI.

Quoniam in quibusdam ecclesiis (ut rumore comperimus) * praeter oeconomos, episcopi facultates ecclesiasticas tractant: placuit, omnem ecclesiam habentem episcopum, [x] habere oeconomum de clero proprio, qui dispenset res ecclesiasticas * secundum sententiam episcopi proprii; ita ut ecclesiae dispensatio * praeter testimonium non sit, & ex hoc dispergantur ecclesiasticae facultates, & sacerdotio maledictionis [y] contumelia * [3] procuretur. Quod si hoc minime fecerit, divinis constitutionibus subjacebit.

* sine oeconomis · * cum consensu · * sine testimonio · * ingeratur

XXVII.

Eos qui rapiunt [z] mulieres [aa] etiam * sub nomine * simul habitandi, [bb] aut cooperantes, aut * [cc] conniventes raptoribus, decrevit sancta synodus, ut si quidem clerici sunt, decidant gradu proprio; si vero laici, anathematizentur.

* hospitalis societatis nomine · * conjugii · * consentientes.

CA-

HARDUINI NOTÆ.

1 Parif. fraterna correptioni subjaceant. 2 Canon. Apost. 40. Parif. est prasum. 3 Hard cooperandi.

BALUZII NOTÆ.

a Parif. & hoc in sua. b Idem codex, affectu corripiantur.
c Idem, transierunt Ecclesiam. e Idem: est autem quando & communione privantur ab eo.
d Idem Quod si hoc. g Veteres libri, commorantur.
f Corb. privantur. i Itaque. Deest in Corbeiensi.
h Etiam. Deest in libro Parisiensi.
k Parif. hujusmodi per defensorem Constantinopolitana sancta Ecclesia primo quidem.
l Veteres libri, commoveri. m Iidem libri, hisdem.
n Parif. Quae semel dicata sunt monasteria consilio Episcoporum maneant perpetua.
o Perpetuo. Deest in Corbeiensi. p Veteres libri, monasterii.
q Ea. Deest in Parisiensi. r Parif. sententiis.
s Veteres libri, negligunt commissos sibi greges. t Iidem libri, praponet.
u Iidem, reditus. x Iidem, habere & oeconomum.
y Parif. derogatio. z Idem, puellas. aa Etiam. Deest in antiquis codicibus.
bb Parisiensis non habet aut. cc Corb. conhibentes, Parif. cohibentes.

CANONES CHALCEDONENSES

Ex interpretatione * *Isidori Mercatoris.*

* veteri, post loquar in [illegible]

TITULI CANONUM.

I. *De canonibus uniuscujusque concilii conservandis.*

II. *Quod non oportet clericos aut monachos prædia sæcularia vel causas suscipere.*

III. *Quod non oporteat episcopos aut quoslibet ex clero pecuniis ordinare.*

IV. *De honore monachis competente, & ut nullus eorum tentet ecclesiastica aut sæcularia inquietare negotia, nec alienum servum præter conscientiam domini ejus suscipere.*

V. *Quod non liceat episcopo aut cuilibet ex clero de alia ad aliam transire civitatem.*

VI. *Quod non oportet absolute quoslibet ordinari.*

VII. *De clericis & monachis in suo proposito non manentibus.* B

VIII. *De clericis qui sunt in ptochiis, monasteriis atque martyriis, quæ sub potestate episcoporum uniuscujusque civitatis consistunt.*

IX. *Quod non oporteat clericis prætermisso episcopo ad sæcularia judicia commeare.*

X. *Quod non liceat clericos in duobus ecclesiis ministrare.*

XI. *Quod oporteat egenis epistolam tribus honestiores autem commendatitiis litteris approbare.*

XII. *Quod nequaquam duobus metropolitanis provincia dividatur.*

XIII. *Quod non oporteat extraneos clericos sine commendatitiis literis ministrare.*

XIV. *Quod non liceat clerico uxorem sectæ alterius accipere, nisi si forte spondeat se ad veram fidem venire.*

XV. *De diaconissis mulieribus quod non liceat nisi quadragenarias ordinari.*

XVI. *De monachis vel puellis Deo dicatis quod non liceat eis nuptiis jungi.*

XVII. *De ecclesiis in parochiis per triginta annos ab episcopo habitis vel renovatis urbibus.*

XVIII. *De conspiratione clericorum quod Græci fratrias dicunt.*

XIX. *Quod oporteat per provincias bis in anno concilia fieri.*

XX. *Quod minime clericis in aliam civitatem transmigrare liceat, nisi eis qui pro persecutione proprias amiserint civitates.* D

XXI. *De episcoporum aut clericorum accusatoribus quales debeant suscipi in accusationem.*

XXII. *Quod non liceat clericis post mortem sui episcopi res ad eum pertinentes diripere.*

XXIII. *De clericis & monachis excommunicandis, qui præter voluntatem sui episcopi ad urbem regiam veniunt.*

XXIV. *Quod non liceat monasteria quæ consecrata sunt diversoria sæcularia fieri.*

XXV. *Quod non oporteat post obitum episcopi ordinationem alterius differre episcopi.*

XXVI. *De œconomis, id est, dispensatoribus singulis ecclesiis habendis.*

XXVII. *De his qui sibi rapiunt uxores.*

A

VETERES
TITULI CANONUM
Concilii Chalcedonensis.

Ex Vetustissimo Codice Lucensi sign. 490.

Ex Concilio Chalcedonensi.

I.

UT omnium Conciliorum statuta teneantur.

II.

Episcopus Presbyter vel quilibet ex clero (si) per venalitatem ordinatus fuerit, & qui ordinatur deponatur, sive œconomus, vel actuarius anathema fit.

III.

Ut nullus Clericorum conductores efficiantur. Episcopus curam habeat Orphanorum, & Viduarum.

IV.

Nullus monachus sine Episcopi conscientia monasterium faciat. Monasteria sub Potestate Episcoporum suorum sint, & C nec vagentur absque potestate Episcopi, vel Abbatis.

V.

Episcopus sive Clericus de alia Ecclesia in aliam transferat se.

VI.

Nullus sine loci nominatione, aut Presbyter (aut) diaconus, aut quicunque ordinetur.

VII.

Quicunque clericus aut monachus ad secularem militiam reversus fuerit, anathema sit.

VIII.

Clerici monachi, laici, qui proprio Episcopo noluerint subiacere, excommunicentur.

IX.

Clerici si habuerint causam ab Episcopo suo audiantur, aut a metropolitano, si vero contra episcopum suum sive metropolitanum ad Regiam civitatem causent.

X.

In duas Ecclesias unus non ordinetur. Clericus nisi ubi prius, aut certe secunda, ut causa non habeat in prio- E rem. (sic)

XI.

Episcopus pauperibus faciat epistolas per loca.

XII.

XII.

In una Provincia duo non sint metropolitani.

XIII.

Clericus ab alio Episcopo sine epistola non recipiatur.

XIV.

Nullus Clericus hereticam Uxorem accipiat

XV.

Diaconissa ante quadraginta annos non ordinetur, & si post ordinationem maritum acceperit, anathema sit.

XVI.

Si qua devota vel Monachus post professionem nupserit, excommunicetur.

XVII.

Post triginta annos nullus repetat Diœcesem suam; si vero novata fuerit Civitas, & Ecclesiastica (sic) ordo servetur.

XVIII.

Si quis Clericus vel monachus conjurationes fecerit, deponatur.

XIX.

Duas vices in anno synodus fiat: & Episcopus monitus qui non fuerit, corripiatur.

XX.

Qui Clericum alienum susceperit Episcopus, & Clericus excommunicent.

XXI.

Quicunque Clericum vel Episcopum accusaverit, passim non recipiatur, nisi opinio eorum fuerit præsentata.

XXII.

Clerici res pertinentes Episcopi post mortem non rapiant.

XXIII.

Clerici vel monachi sine conscientia Episcopi sui Regiam civitatem habitantes projiciantur.

XXIV.

Semel consecrata monasteria cum judicio episcopi sui nullatenus post eant sæcularia habitacula.

XXV.

Mortuo Episcopo infra tres menses ordinetur alter

XXVI.

Omnes Episcopi œconomos habeant.

XXVII.

Raptores excomunicentur

A

CANONES I.

Regulas [a] a sanctis patribus in unaquaque synodo usque nunc prolatas teneri statuimus.

II.

Si quis episcoporum, accepta pecunia, ordinationem fecerit, & [b] sub pretium deduxerit [a] impretiabilem gratiam, atque ordinaverit [c] per pecunias episcopum, sive chorepiscopum, [d] sive presbyterum, sive diaconum, aut quemcumque alium qui connumeratur inter clericos, aut accepta pecunia ordinaverit œconomum. [e] id est defensorem, sive [a] paramonarium: quicumque ergo hæc [f] meditatus fuerit, si convictus fuerit, ipse quidem subeat gradus sui periculum; & qui sic [g] ordinatus fuerit, nullum habeat fructum ex hujusmodi mercimonio & creatione probrosa, sed sit alienus [h] & dignitatis & solicitudinis ejus, quam per [i] pecunias [a] introivit. [k] Sed & ille qui instans tam turpibus & illicitis [a] datis, intercessor apparuit, si quidem clericus fuerit, de proprio decidat gradu si vero laicus, [l] sive monachus [m] fuerit, [n] anathema sit.

III.

Pervenit ad sanctam synodum, quia de his qui in clero connumerantur, quidam [o] propter turpis lucri gratiam, alienarum [a] possessionum conductiones & caussas sæculares suscipiunt, & seipsos quidem a ministeriis sanctis per desidiam [p] separant, ad domos autem sæcularium concurrunt, & substantiarum [q] eorum gubernationes avaritiæ causa suscipiunt. Decrevit ergo sancta & magna synodus, neminem deinceps [r] eorum, hoc est, episcopum, sive clericum, aut monachum, conducere possessiones, aut miscere sæcularibus [s] procurationibus: nisi forte qui legibus ad minorum [t] tutelas ætatum, sive curationes, inexcusabiles attrahuntur, aut cui ipsius civitatis episcopus ecclesiasticarum rerum commiserit gubernacula, vel orphanorum, [u] ac viduarum [a] quæ indefensæ sunt, [a] & earum personarum, quæ maxime ecclesiastico indigent adminiculo, propter timorem Dei. Si quis vero transgressus fue-

BALUZ. NOTÆ

a Hic canon in D[illegible] veter[illegible] [illegible] conceptus est quibus extat apud Dionysium Exiguum
b Vetus codex, [illegible] impretiabilem gratiam
c [illegible] Hæc non habentur in libro veteri
d Vetus codex, Presbyterum [illegible]
e [illegible] Desideratur [illegible] in veteri [illegible]
f Vetus codex, [illegible]
g Vetus codex, [illegible]
h Vetus codex, aut dign[illegible] aut [illegible]
[illegible] Vetus codex, pecuniam
k Vetus codex, [illegible] & [illegible] apparuerit
l Vetus codex, aut monachus
m Fuerit. Deest in veteri libro
n Vetus codex, anathema [illegible]
o Vetus codex, propter [illegible]
p Vetus [illegible], & paulo post concurrunt
q Vetus codex, earum
r Vetus codex, earum
s Vetus codex addit [illegible]
t Vetus codex, ætatum tutelas
u Vetus codex, aut viduarum, & paulo post, aut earum

fuerit statuta, [a] correptioni ecclesiasti- nus impositionem, & nullam [illegible] factum valere, ad injuriam [illegible] cum ordinavit. cæ subjaceat.

IV.

Qui vere & pure solitariam eligunt vitam, [b] digni sunt convenienti honore. Quia tamen quidam [c] monachi habitu utentes, res communes disturbant, indifferenter civitates circumeuntes, nec non & monasteria per seipsos propria præsumptione constituere tentant: placuit, neminem aut ædificare, aut construere monasteria, aut oratorii domum, sine conscientia ipsius civitatis episcopi. Eos vero, qui per singulas civitates seu possessiones in monasteriis sunt, subjectos esse [d] debere episcopo, & quieti operam dare, atque observare [e] jejunia & orationes, in locis in quibus [f] semel Deo [f] se devoverunt, permanentes: & neque communicare [g] ecclesiasticis, neque sæculares aliquas [h] tractare actiones, relinquentes propria monasteria: nisi forte jubeantur, propter urgentes necessitates, ab ipsius civitatis episcopo. Et neminem servorum suscipi in monasterium, ut fit cum eis monachus, nisi cum domini proprii conscientia. Prætereuntem vero hæc decrevimus extra communionem esse, [k] ne nomen domini blasphemetur. Convenit vero civitatis episcopo, [m] curam [l] solicitudinemque necessariam monasteriis exhibere.

V.

Propter eos episcopos sive clericos, qui de civitate ad civitatem transeunt, placuit, definitiones datas a sanctis patribus habere propriam firmitatem.

VI.

Neminem absolute ordinari presbyterum, [n] vel diaconum, vel quemlibet in ecclesiastica ordinatione constitutum, nisi [o] manifeste in ecclesia civitatis, sive possessionis, aut in martyrio, aut in monasterio, qui ordinatur, [p] mereatur ordinationis publicatæ vocabulum. [q] Eorum vero qui [r] absolute ordinantur, decrevit sancta synodus [s] vacuam [t] habere manus impositionem, & nullam [illegible] factum valere, ad injuriam [illegible] eum ordinavit.

VII

Eos qui semel in clero [illegible] fuerint, sive in monasteriis [illegible] deputati [illegible] neque ad militiam, neque ad [illegible] sæculares venire. [illegible] Eos autem, qui [illegible] ausi fuerint [illegible] facere, & non [illegible] redire [illegible] maluerint, [illegible] ad [illegible] tantur, [illegible] quod ante obtentu Dei [illegible] fuerunt, [illegible] anathematizari.

VIII

Clerici in ptochiis, & in monasteriis, aut martyriis [illegible] state sint eius, qui in ea est civitate episcopus, [illegible] sanctorum patrum [illegible] nec per [illegible] nem recedant a suo episcopo. [illegible] vero qui ausi fuerint [illegible] institutionem quocumque modo, [illegible] noluerint subjacere proprio episcopo [illegible] quidem fuerint clerici, [illegible] pro [illegible] ordinatione subjaceant [illegible] canonicis [illegible] si vero monachi [illegible] ci fuerint, [illegible] communione priventur.

IX.

Si clericus adversus clericum habeat negotium, non relinquat suum episcopum, & ad sæcularia [illegible] currat [illegible] sed prius [illegible] apud proprium episcopum, [illegible] (si fuerit [illegible]) arbitros ex utraque parte [illegible] tur negotium. Si quis vero [illegible] fecerit, canonicis [illegible] bus. Et si clericus adversus [illegible] alium episcopum habeat causam, [illegible] audientiam synodi provinciæ [illegible] quiratur. Si vero contra ipsius provinciæ metropolitanum episcopum [illegible] sive clericus habeat [illegible] gat [illegible] ad [illegible] certe ad Constantinopolitanæ [illegible] tatis sedem, [illegible] gotium [illegible] exequatur.

[illegible]

X.

Non licere clericum in ecclesiis duarum civitatum ordinari, [a] sed in qua ab initio ordinatus est, & cujus [b] expetitio erat ante profugium. Et si propter vanæ gloriæ desiderium contigerit, [c] ut post ad majorem ecclesiam confugerit, eum indubitanter revocari debere ad eam, in qua ab exordio ordinatus est, & ibi tantummodo ministrare. Si quis vero jam translatus est [d] ab alia in aliam ecclesiam, nihil habeat commune cum priore ecclesia, [e] sive sub hac ecclesia constitutis martyriis, [f] sive in ptochiis, B vel xenodochiis, aut eorum negotiis. Eos vero qui ausi fuerint post ordinationem hujus magnæ & universalis synodi agere quæ prohibita sunt, statuit sancta synodus cadere de proprio gradu.

XI.

Omnes pauperes & indigentes ecclesiasticis auxiliis, [g] cum proficiscuntur, sub probatione epistolii, sive pacificis, quæ dicuntur [*] ecclesiasticæ, tantummodo commendari statuimus, & non commendatitiis epistolis: quia commendatitias C epistolas, quas dicimus, eos tantum accipere convenit, [*] qui in opere sunt clariores. [*]

XII.

Pervenit ad nos, [h] quod quidam præter [i] ecclesiasticos ordines affectantes potentiam, per [k] pragmaticam formam, unam provinciam in duas dividant, [l] ita ut ex hoc inveniantur duo metropolitani episcopi [m] in una eademque esse provincia. Statuit [n] ergo sancta synodus, deinceps nihil tale attentari a quolibet episcopo: eos vero qui tale aliquid [o] attentaverint, de proprio gradu cadere. D Si quæ vero [p] antea civitates per pragmaticam imperialem [q] metropolitani nominis honore decoratæ sunt, nomine A solo perfruantur [*], & qui ecclesiam ejus regit episcopus, [r] privilegio metropolitano episcopo jure proprio reservato.

XIII.

Extraneum clericum & [s] lectorem extra civitatem suam sine commendatitiis literis proprii episcopi nusquam penitus [t] liceat ministrare.

XIV.

Quia in quibusdam provinciis conceditur [u] psalmistis & lectoribus uxores accipere, statuit sancta synodus, prorsus non licere [x] cuiquam ex his [*] alterius sectæ accipere uxorem. Si quis vero prævenit, & habet jam de tali [y] conjugio filios, si forte [z] prævenerint eos jam apud hæreticos [aa] baptizari, debent eos [bb] offerre sanctæ ecclesiæ catholicæ, ut ibi communicent. Qui vero adhuc baptizati non sunt, omnimodo non posse eos in hæretica ecclesia baptizari, [cc] nec in [*] matrimonio jungi hæretico, Judæo, vel pagano; nisi forte [dd] sposponderit se venire ad orthodoxam fidem, dum conjungitur personæ [ee] orthodoxæ. Si quis vero hanc definitionem sanctæ synodi [ff] præterierit, regularum [gg] condemnationibus subjaceat.

XV.

Diaconissam non debere ante quadraginta annos ordinari, [hh] & hoc cum diligenti probatione. Si vero [*] susceperit ordinationem, & quantocumque tempore observaverit [ii] ministerium, & postea se nuptiis tradiderit, injuriam faciens Dei gratiæ, hæc anathema sit cum eo qui in illius [kk] nuptiis convenit.

XVI.

Si qua virgo se [ll] dedicaverit Deo, similiter & monachus, non licere [mm] eis jungi nuptiis. Si vero inventi fuerint hoc facientes, maneant excommunicati. [*] Statuimus vero posse in eis facere humanitatem, si ita probaverit loci episcopus.

XVII.

BARONII NOTÆ

a Vetus [illegible] in qua.
b Vetus codex, [illegible] ante [illegible].
[illegible] ordinatus [illegible]
c Vetus codex, ut [illegible] ad ma[illegible] confugeret, Eccle[illegible]
d Vetus codex, ab alia ad aliam.
e Vetus codex, hoc sub ea.
f Vetus codex, hoc [illegible]
g Vetus codex, cum [illegible] epistolis [illegible] qua dicunt [illegible] commendatitiis [illegible], quia commendatitias quas dicimus [illegible] statuimus, & non commendatitiis [illegible] qui non [illegible] sunt clariores, & eis tantummodo prabeantur. [illegible]
h Vetus codex, [illegible]
i Vetus codex, ecclesiasticas ordinationes.
k Vetus codex, pragmaticum [illegible] & infra, pragmaticum imperialem.
l Vetus codex, & ex hoc [illegible]
m Vetus codex, in eadem & una esse provincia.
n Vetus [illegible]
o Vetus codex, temptaverint, cadere de proprio gradu.
p Antea. Deest in veteri exemplari.
q Vetus codex, metropolitano decorata sunt nomine, [illegible]
r Vetus codex, [illegible] metropolitano episcopo [illegible] honore.
s Vetus codex, lectorem.
t Liceat. Deest in veteri libro.
u Vetus codex, [illegible]
x Vetus codex, [illegible]
y Vetus codex, connubio.
z Vetus codex, [illegible]
aa Vetus codex, baptizare.
bb Vetus codex, offerre catholicæ Ecclesiæ.
cc Vetus codex, nec matrimonium.
dd Vetus codex, [illegible]
ee Orthodoxa. Deest in veteri codice.
ff Vetus codex, [illegible]
gg Vetus codex, condemnatione.
hh Vetus codex, & hoc.
ii Vetus codex, ad ministerium.
kk Vetus codex, nuptiis [illegible]
ll Vetus codex, dicave[illegible]
mm Vetus codex, [illegible]

XVII.

Per singulas ecclesias ᵃ parochias rusticanas, sive in possessionibus, ᵇ manere ᵉ immobiles apud eos, qui eas ᶜ retinent, episcopos; & maxime ᵈ si eas sine violentia jam per ᵉ triginta annos tenentes gubernaverunt. Si vero intra triginta annos ᵉ etiam facta fuerit, aut fiat ᶠ de his altercatio, licere eis qui se dixerint læsos, propter eas ᵍ movere apud synodum provinciæ ʰ certamen. Si quis vero putaverit se a proprio metropolitano gravari, ⁱ apud primatem diœceseos, aut apud Constantinopolitanæ civitatis sedem agat judicium, sicut dictum est. Si vero quælibet civitas per auctoritatem imperialem ᵉ renovata est, aut si renovetur in posterum, civilibus & publicis ordinationibus etiam ecclesiarum ᵏ parochianarum sequatur ordinatio.

XVIII.

Conjurationum & ᵉ conspirationum ˡ crimen, quod apud Græcos dicitur phratria, publicis etiam legibus certum est penitus inhiberi: hoc multo magis in sancta ᵐ Dei ecclesia ne fiat, convenit abdicari. Si qui vero clerici, vel monachi inventi fuerint conjurantes, ⁿ aut phratrias vel factiones componentes aliquas suis episcopis, aut aliis clericis, ᵒ omnino cadant de proprio gradu.

XIX.

ᵖ Pervenit ad aures nostras & hoc, quod in provinciis constituta episcoporum concilia minima celebrentur, & quod inde multæ, quæ correctione opus ᵍ habent, ecclesiasticæ res negligantur. Statuit igitur hæc sancta synodus, secundum patrum regulas bis in anno in unum convenire per singulas provincias episcopos, ʳ ubi singula quæ emerserit, corrigantur ˢ. Qui vero noluerint convenire episcopi, ᵗ constituti in suis civitatibus ᵘ & cum hoc maxime in sui corporis sanitate ˣ consistentes, etiam omnibus aliis urgentibus & inexcusabilibus negotiis liberi ʸ sunt, licere eos fraterna caritatis admonitionibus corripi.

XX.

Clericos ʸ in suis ecclesiis constitutos, sicut jam ᶻ definivimus, non licere [illegible] alterius civitatis ecclesiis ordinari, sed acquiescere ᵃᵃ in ea, in qua ab initio ᵉ ministrare meruerunt: exceptis illis, qui proprias civitates perdiderunt, & ex necessitate ad alias ecclesias migraverunt. Si vero quicumque episcopus post definitionem istam ᵇᵇ susceperit clericum ad alium episcopum pertinentem, placuit sanctæ synodo, & [illegible] susceptum, & eum qui susceptus est, [illegible] communicatos manere, quandiu [illegible] clericus ad propriam ᶜᶜ ecclesiam revertatur.

XXI.

ᵈᵈ Clericos, sive laicos, qui accusaverint ᵉᵉ episcopum aut clericos, ᵉ temere atque indifferenter non ᶠᶠ debere suscipi in accusationem, nisi prius eorum opinio fuerit perscrutata.

XXII.

Non licere clericis post mortem episcopi sui rapere pertinentes ad eum res, ᵍᵍ sicut jam præcedentibus regulis [illegible]tum ʰʰ habetur. Si vero hæc fecerint, ⁱⁱ periclitari se noverint in proprio gradu.

XXIII.

ᵏᵏ Pervenit ad aures sanctæ synodi, quia clerici quidam & monachi ˡˡ nihil habentes sibi injunctum a proprio episcopo, interdum vero ᵐᵐ etiam illi qui ab eo fuerant excommunicati, veniant ad ⁿⁿ regiam civitatem Constantinopolitanam, & ᵒᵒ multis temporibus in ea consistentes, per-

a Vetus codex, *rusticanas parochias*. b Vetus codex, *permanere*. c Vetus codex, [illegible] d Vetus codex, [illegible] e *Etiam*. Deest in veteri codice. f Vetus codex, [illegible] g Vetus codex, [illegible]
h *Certamen*. Deest in veteri libro.
k Vetus codex, [illegible]
m *Dei*. Deest in veteri [illegible]
o Vetus codex, *omni modo*.
r Vetus codex, [illegible]
s *Corrigantur*. Deest in veteri libro.
u Vetus codex, [illegible]
y Vetus codex, [illegible]
aa Vetus codex, [illegible]
bb Vetus codex, *ad alium episcopum per*[illegible] dd Vetus codex, [illegible]
cc Vetus codex, [illegible]
ee Vetus codex, [illegible]
gg Vetus codex, [illegible]
ii Vetus codex, [illegible]
kk Vetus codex, [illegible]
mm *Etiam*. Deest in veteri libro.
nn Vetus codex, *ad hanc regiam*. [illegible] Chalcedonem [illegible] Chalcedon erat vicina Constantinopoli [illegible] Constantinopoli [illegible] veteres aliquando accessisse Constantinopoli [illegible]
oo Vetus codex, *multis temporibus in ea consistentes* [illegible]

turbationes tranquillitati ecclesiasticæ inferant, & diversorum domos corrumpant. Statuit igitur sancta synodus, hos [a] quidem primum commoneri per defensorem Constantinopolitanæ sanctæ ecclesiæ, ut exeant de regia civitate. Si autem in eodem proposito improbe perduraverint, etiam invitos eos [b] expellat ipse defensor, ut ad sua loca redeant.

XXIV.

Quæ semel consecrata fuerint monasteria cum judicio sui episcopi, [c] maneant perpetuo monasteria, & res ad ea pertinentes conservari ipsis monasteriis decrevimus, nec ulterius posse ea fieri secularia habitacula. Qui vero permiserint hæc fieri, subjaceant his condemnationibus, quæ per canones constitutæ sunt.

XXV.

[d] Quoniam quidam metropolitanorum, sicut ad nos perlatum est, negligunt [e] creditum sibi gregem, & differunt ordinationes facere episcoporum: placuit [f] sanctæ synodo intra tres menses fieri ordinationes episcoporum, nisi forte inexcusabilis necessitas coegerit tempus [g] ordinationis amplius [h] prorogari. Si autem quis episcoporum hæc non observaverit, [i] ipsum debere ecclesiasticæ condemnationi subjacere: [k] redditus vero ejusdem viduatæ ecclesiæ integros reservari apud œconomum ejusdem ecclesiæ placuit.

XXVI.

Quia in quibusdam ecclesiis, sicut ad nos pervenit, sine œconomo episcopi res ecclesiasticas tractant: [l] placuit, omnes ecclesias episcopos habentes, [m] etiam œconomum habere de proprio clero, qui gubernet ecclesiæ res cum arbitrio sui episcopi, ut non sine testimonio sit [n] gubernatio ipsarum rerum ecclesiasticarum, & ex [o] hoc eveniat res ejusdem ecclesiæ dispergi, & sacerdotali dignitati obtrectatio generetur. Si vero quis hoc non observaverit, divinis subjaceat regulis.

XXVII.

Eos qui sibi rapiunt uxores, vel eos qui eis auxilium præstiterint, statuit sancta synodus, si quidem clerici fuerint, cadere de proprio gradu: si vero [p] laici fuerint, anathema sint.

JOANNIS DOMINICI MANSI

IN SEQUENTEM

CANONUM CHALCEDONENSIUM

VETUSTAM VERSIONEM

PRÆMONITIO.

In meo Conciliorum Supplemento Tom. I pag. 329. 330. vetustissimam hanc Canonum Chalcedonensium versionem, ex antiquissimo Lucensi Cod. signato olim num. 88. modo 490. acceptam, [illegible] ineditam evulgavi. Dein illam reperi jam excusam in Cod. Canonum [illegible], ineditam [illegible]. Hac Quesnelli & mea pariter [illegible] a Quesnello in Append. ad Oper. S. Leonis Magni [illegible]. [illegible] Balerini fratres eam reproduxerunt in Append. ad Opera S. Leonis Magni pag. 225. [illegible] pro scriptore sæculi VIII. atque insuper veteres [illegible] Codicem meum Lucensem [illegible] emendatum [illegible] Canonibus præscriptos habeat, qui nec in editione Balerinorum comparent, ideo hic [illegible] judicavi.

IN-

BALUZII NOTÆ

a Vetus codex, primum quidem commoneri.
b Vetus codex, [illegible] per eundem defensorem ut ad sua loca [illegible].
c Vetus codex, [illegible], & [illegible] ipsi monasterio, & non [illegible].
d Vetus codex, [illegible].
e Vetus codex, sibi creditum gregem.
f Vetus codex, sanctæ synodo.
g Ordinationis. Deest in veteri codice.
h Vetus codex, [illegible].
i Vetus codex, ipsum quidem debere.
k Vetus codex, [illegible].
l Placuit. Deest in veteri exemplari.
m Vetus codex, habere & œconomum, & paulo post, gubernet ecclesiastica [illegible].
n Idem codex, gubernatio ipsa rerum ecclesiasticarum, & ex hoc [illegible] dispergi ejusdem Ecclesiæ res.
o Vetus codex, hoc.
p Vetus codex, laici, anathema esse.

INCIPIUNT CANONES CHALCEDONENSES

Tituli XXVII.

INCIPIUNT STATUTA.

I.

QUingentesimo anno sub Imperatore piissimo Marciano. Constituta quæ per singulas Synodus a SS. Patribus constituta sunt hactenus habere firmitatem censuerunt, dicentes.

II.

De his qui præmio ordines adipiscuntur.

Si quis episcopus ordinationem pro pecunia fecerit, & vendiderit rem, quæ **B** nisi per gratiam Dei non acquiritur, & sub pecunia ordinaverit episcopos aut presbyteros vel diaconum aut eorum quemquam, qui in numero clericorum continentur, aut accepta pecunia fecerit oeconomum, vel ditensorem, aut ostiarium, vel quamcumque hujusmodi pro turpitudinem lucri; qui hoc fecisse probatur, sui gradum periculum sustinebit. Sed & is qui ordinatur nihil ex ordinatione, quæ per negociationem processit, utilitatis acquirat. Sed fiat dignitatis reus, qui ipsi pro pecunia commissa est alie- **C** nus. Si quis autem in istam turpibus & nefariis lucris medius interfuisse videatur, & is quidem, si clericus fuerit degradetur, si vero laicus, aut monachus anathematizetur.

III.

Ut clerici conductores non sint.

Pervenit ad S. Synodum quoniam quidam clericorum propter lucri turpitudinem alienarum possessionum conductores efficiantur, causis sæcularibus tractantibus, ministeria Dei negligant, & **D** sæcularium domus discurrentes & patrimoniorum curas propter avaritiam suscipientes. Igitur Sancta & magna Synodus constituit nullum deinceps, neque episcopum, neque clericum, neque monachum conducti titulo possessiones habere liceat, neque causarum sæcularium posse ordinationibus commisceri, nisi forte vocetur aliquis secundum leges ad minoris ætatis tutelam, quæ excusari non licet, aut civitatis episcopus ecclesiasticarum rerum curam clerico voluerit committere, aut orphanorum, vel **A** viduarum propria providentia carent, vel personarum talium, quæ auxilium ecclesiasticum postulant propter timorem Dei. Si quis autem ea, quæ constituta sunt, deinceps violare tentaverit, ecclesiasticæ damnationi subjaceat.

IV.

Qui vitam solitariam jectantur, & quo honore fungantur.

Quoniam vero quidam sub protextu habitu monachi ecclesias, & conventus, & res communes disturpant, civitates circumeuntes indiscrete, necnon & monasteria sibi constituere studentes, placuit, ut nullum eorum usquam ædificare liceat, neque monasterium constituere, neque oratorium absque civitatis episcopi voluntate. Monachi vero qui sunt per singulas civitates & provincias episcopi subditos esse censemus, & quietem diligere, & jejuniis esse contentos, & orationibus, & nullis locis observare in quibus renuntiasse videntur, nequaquam ecclesiasticis vel sæcularibus rebus communicare, ne importunitatem inferre propriis monasteriis, nisi forte qualiti fuerint propter causam necessariam ab episcopum civitatis. Sane placuit ut nullum servum suscipiant in suis monasteriis ad monachum faciendum sine propria Domini voluntate. Qui vero hoc constitutum excesserit a communione eum suspendi decernimus, ne nomen Dei blasphemetur. Civitatis autem episcopus oportet con petentem præstare providentiam cunctis monasteriis.

V.

De episcopis vel clericis qui se de civitate in aliam transferunt.

Placuit ut canones qui a S. Patribus constituti sunt de his ipsis suam habeant firmitatem

VI.

Nullum absolute liceat ordinari, neque presbyterum, neque diaconum, neque penitus quemquam de his qui sunt intra ecclesiastico ordine, nisi peculiariter ecclesiæ civitatis, aut possessionis, aut martirii, aut monasterii qui ordina-

tus

tus est pronontietur. Qui vero absolute A ordinatur decrevit S. Synodus irritam esse hujuscemodi manus impositionem, & munus quam posse ministrare ad ordinantis injuriam.

VII.

De professis clericis vel monachis.

Qui semel sunt in clero ordinati, aut monachi facti, constituimus, ut neque ad militiam, neque ad dignitatem sæcularem venire. Si vero hoc adripuerint, B & non pœnitentes ad hoc revertantur, quod...... Deum prius elegerunt, anathematizentur.

VIII.

De dispensatoribus.

Clerici qui præficiuntur dispensationi pauperum, vel monasteriorum, & basilicis martyrum, sub episcopis, qui in unaquaque civitate sunt, secundum sanctorum Patrum traditiones permaneant, C ne per suam temeritatem episcopi sui moderatione declinent. Quia vero hujusmodi dispositionem quo habet modo subvertere ausi fuerint, & episcopo suo non dederint consueta, siquidem clerici fuerint canonice damnationi subjaceant; si autem monachi, aut laici fuerint a communione cessent.

IX.

Si clericus cum clerico causam habeat, placuit ut episcopum suum non deserant, & ad judicia sæcularia currant; sed prius, ut dictum est, apud episco-D pum suam examinent causam, aut certe cum voluntate ipsius causa dicatur apud quos partes utrasque voluerint. Si quis autem contra hæc venire tentaverit, canonicis interdictis subjacebit. Si vero clericus quis habeat causam cum extraneo episcopo, vel cum suo, apud Synodum provinciæ judicetur. Si autem episcopus aut clericus discrepationem habeat cum metropolitano episcopo, ad primam sedem recurrant, aut ad sedem CPtanam, & ibi causam definiant.

X.

Ut nullus clericus suam deserat ecclesiam.

Civitatum ecclesiis debeat militare in qua primum ordinatus quis est, & non ad quam quasi majorem pro vanæ gloriæ desiderium confugivit. Eos vero qui hoc tentaverint, ecclesiæ propriæ restituendos esse in qua primo ordinati sunt, & ibi tantum ministrare. Si qui tamen jam ex alia in alia ecclesia translatus est, in nullis causis prioris ecclesiæ vel ad ipsam pertinentibus martiriis vel sinodociis vel pauperum rebus habeat facilitatem tractandi. Eos vero qui ausi fuerint post hoc constitutum magni & universalis istius Synodi aliquid contrarium agere, in his quæ nuper sancta Synodus interdixit, proprium amittant gradum.

XI.

Non temere dandis epistolis Synodicis.

Omnes pauperes, & revera egentibus solaciis oportet pacificis tantum literis prosequi, & non synodociis, quoniam synodocias literas his tantum dari convenit, qui bonæ esse opinioni videantur.

XII.

In una provincia unum debere esse metropolitanum episcopum.

Pervenit ad nos quoniam quidam contra ecclesiastica statuta facientes, se potestatibus conferentes, per pragmaticum unam provinciam diviserunt in duas, ac per hoc duo in una provincia sunt metropolitani episcopi. Igitur nunc constituit magna Synodus nihil tale deinceps tentari ab episcopis. Et qui aliquid hujusmodi arripuerint, proprium amittant gradum. Quicumque vero civitates per sacras literas nomine metropolitano funguntur, ipsæ solæ honorem consequantur. Et his qui huic ecclesiæ præest episcopus, salvo utique proprio jure, quod revera convenit metropolitanæ civitati.

XIII.

Ut in aliena civitate clerici non ministrent.

Peregrinos clericos & lectores in alie-E na civitate sine synodociis literis episcopi sui penitus nusquam ministrare debere.

XIV.

Ut nullus clericus hæreticam vel paganam ducat uxorem.

Quoniam quibusdam provinciis lectores, & psaltes nubere permittantur, constituit

ſtituit S. Synodus non licere quemquam ulterius hæreticam mulierem accipere; eos vero qui jam ex tali matrimonio filios procrearunt, & ſi quidem filios ſuos apud hæreticos baptizarunt, poſtmodum vero poſſe eos in catholica communione percipere. Si autem non ſunt baptizati, jam non debere eos apud hæreticos baptizari, nec ad conjugium cum hæreticis conjungi, neque cum Judæo, neque cum pagano, niſi forte ſe transferre ad fidem orthodoxam promiſerint perſonæ quæ conjungendæ ſunt cum orthodoxis. Si quis autem hujus S. Synodi conſtitutum violare tentaverit, canonum damnationi ſubjaceat.

XV.

Quod annorum velari debeant ancillæ Dei.

Placuit non eas ordinari ante annum XLmum, & hoc cum diligenti provatione. Si vero accepta velatione, & certo tempore miniſterio obſervans nupſiſſe tradiderint ad injuriam Dei gratiæ, hujuſmodi mulier anathematizetur, cum eo qui illi conjungitur.

XVI.

De Virginibus & Monachis.

Nec eam quæ ſe Domino Deo virginem vovit, eodem modo nec monachis nubere licebit. Si vero hoc facere voluerint a communione ſuſpendantur. Confitentibus autem decrevimus ut habeat authoritatem ejuſdem loci epiſcopus miſericordiam humanitatemque largiri.

XXVI.

De ruſticas parrocias, quæ ſunt in ſingulis provinciis, inconvulſas manere conſtituimus apud epiſcopos, qui detinere eas videntur, maxime eas anni XXX. detinentes inviolatæ diſpenſaverunt. Si vero intra XXX. annis facta aut fiat quæſtio, his licere quæſtionem movere apud Synodum ſuæ provinciæ, qui vim pertuliſſe aſſerunt. Si quis autem a metropolitano ſuo epiſcopo male tractetur, apud primam ſedem provinciæ ſuæ, vel apud CPtanum cauſam dicat, ſicut ſuperius comprehenſum eſt. Si qua vero poteſtate imperiali civitas nova conſtituta eſt, aut certe conſtituatur, civilibus & publicis formulis etiam eccleſiaſticarum parrociarum ordo celebretur.

XVIII.

De conjuratis.

Conjurationis, vel conſpirationis crimen apud extrinſecus leges amputari ſolere; multo magis in eccleſia Dei hoc ne fiat prohiberi oportet. Igitur ſi clerici, aut monachi inventi fuerint conjurati, & per conjurationem calumniam facientes epiſcopis vel quibuslibet & clericis, proprium amittat gradum.

XIX.

Ut ſecundo in anno concilia fiant.

Pervenit ad aures noſtras quoniam in quibuſdam provinciis non fiunt epiſcoporum ſynodus ſecundum canonem conſtitutum, & hoc multarum eccleſiaſticarum quæ corripienda ſunt vel corrigenda negligi ſcriptura. (*ſic*) Igitur Synodus conſtituit ut ſecundum canones patrum, quæ apud Niciam Bytiniæ conſtituti ſunt, bis in anno idipſum epiſcopos ex ſingulas provincias convenire, ubi metropolitanus epiſcopus conſtituerit, & omnia quæcumque emerſerint corrigere. Epiſcopi vero qui non convenerint & in propriis poſiti civitatibus, & non profecti, ſed abſentes, maxime ſuppeditante ſalute, receſſerint, excuſabilibus occupationibus liberi, fraternitatis intuitu corripiantur.

XX.

De non ſuſcipiendis alterius eccleſiæ clericis, & de ſuſceptoribus eorum.

Clericos in eccleſia militantes, ſicuti jam conſtitutum eſt, non licere in alterius civitatis eccleſia militare; ſed illa eſſe contentum in qua principio miniſtrare meruit, extra eos qui amiſſa patria ad alia eccleſia præ neceſſitate venerunt. Qui vero epiſcoporum poſt hoc conſtitutum alterius eccleſiæ clericum ſuſceperit, placuit a communione ſuſpendi, & eum qui ſuſcepit, & qui ſuſceptus eſt, quoque clericum qui translatus eſt fecerit ad ſuam reverti eccleſiam.

XXI.

XXI.

De accusatores episcoporum.

Clerici vel laici qui episcopos accusaverint, sive quoslibet clericos, omnino sine judicio eos non suscipiet, nisi prius eorum æstimatio fuerit diligentius examinata.

XXII.

Ut nullus clericus aliena diripiat.

Clericis non licere post mortem episcopi sui diripere ea, quæ illi competere non possunt, sicut & anterioribus canonibus cautum est, alioquin eos de gradibus suis posse periclitari.

XXIII.

De clericis & monachis excommunicatis.

Pervenit ad aures S. Synodus quoniam quidam clerici & monachi, quibus nec aliquid ab episcopo suo commissum est, & interdum enim ab ipsius communionem suspensi ad CPtanam civitatem pergunt, & ibidem diu remorantes ecclesiasticam disciplinam disturbant, quorumdam autem etiam domos subvertunt; sanctam constituit synodus prius quidem hujusmodi homines per sanctæ ecclesiæ CPtanæ defensorem hos admonere, ut a civitate discedant. Verum si inter negotia & impudentiam fuerint remorati, eos etiam invitos per eundem defensorem jactari, & ad loca propria revocari.

XXIV.

De sacrata monasteria.

Quæ Deo semel sacrata sunt monasteria secundum episcoporum consensum, oportet in perpetuum monasteria nuncupari, & eorum res monasteriis reservari, & non debere ulterius cœnacula sæcularia fieri. Si quis hoc fieri prætermiserit, canonicis interdictis subjaceat.

XXV.

De ordinandis episcopis, & de reditus ecclesiarum.

Quoniam metropolitanorum quidam, sicut cognovimus, commissas sibi negligunt greges, & ordinationes episcoporum fieri differunt, placuit S. Synodo intra tres menses episcoporum ordinationes fieri. Nisi forte necessitas inexcusabiliis dilationis tempus protrahi coegerit; alioquin eos pœnæ ecclesiæ subjacere: ecclesiæ vero reditus viduatæ apud œconomum ipsius ecclesiæ integros conservari convenit.

XXVI.

De dispensatores ecclesiarum.

Quoniam in quibusdam ecclesiis reperimus sine œconomis res ecclesiasticas tractante episcopo, placuit omnino ut omnis ecclesia habens episcopum, etiam œconomum habere, de proprio clero, qui res ecclesiasticas dispenset, cum consensu episcopi sui; ne cum dispensatio sine testimonio fuerit, res ecclesiasticæ dispersæ sint ad contumeliam Pontificis inrogandam. Si vero hoc non fecerit, reos esse sanctis subjacere canonibus.

XXVII.

De corruptores mulierum.

Eos vero qui mulieres diripiunt hospitali solatio nomine, & illos qui cohibere, aut consensum rapientibus præbere videntur, sancta constituit Synodus, ut si quidem clerici fuerint propriumu amittant gradum; si vero laici anathematizentur.

Et subscripserunt. Paschasinus episcopus statui & subscripsi. Lucentius episcopus statui & subscripsi. Bonifatius presbyter legatus S. Ecclesiæ Romanæ statui & subscripsi. Et cæteri episcopi infrascripti. a

QUI SUBSCRIPSERUNT

CONCILIO CHALCEDONENSI.

Ex codice Massai antiquissimo annorum mille descripsit olim Romæ R. P. Jacobus Sirmondus, cujus apographo usi sumus.

Paschasinus episcopus vicarius domni mei beatissimi atque apostolici universalis ecclesiæ papæ Leonis urbis Romæ synodo præsidens statui, consensi & subscripsi.

Lu-

HARDUINI NOTÆ

a Has subscriptiones exhibuit Harduinus ad tomi primi calcem, ut eas hic edidit Labbeus, hoc est, inquinatissime, quo nomine, inquit ille, easdem prorsus omittere primum consilium fuit, deinde mutata sententia, ne quid vetusti monumenti [illegible] videamur, aliena suo loco potius, quam nullo consuimus edendas. Tum ex nonnullis, autem quæ hic adnotamus, tum ex indice episcopatuum, quem in fine operis exhibebimus, intelligitur quomodo sint hæ subscriptiones emendandæ.

Lucentius episcopus civitatis ecclesiæ Ausculanæ vicarius domini mei beatissimi & apostolici viri universalis ecclesiæ papæ Leonis urbis Romæ in synodo Græce lecto præsidens statui, consensi & subscripsi.

Bonifacius presbyter S. E. R. synodo præsidens statui, consensi & subscripsi.

Leo presbyter S. E. R. synodo præsidens statui, consensi & subscripsi.

ANATOLIUS CONSTANTINOPOLITANUS.

Provincia Thraciæ episcopi III.

Cyriacus Heracliensis per Lucianum.
Romanus Eudoxiopolitanus.
Lucianus [a] Byzes.

Provincia Thraciæ secundæ episcopi III.

[b] Frontius Philippupolitanus.
Sebastianus [c] Beryis.
Epictitus [d] Berois.

Provincia [e] *Diocletianopolis Rhodopes episcopi* IV.

Basilius Trajanopolitanus.
Docimasius [f] Marodianus.
Serenus [g] Maximiapolitanus.
[h] Macarius [i] Enuntos.

Provincia Emimontis episcopi I.

Jobianus [k] Demectu.

Provincia Illyrii episcopi VII.

Anastasius Thessalonicensis, per Quintilianum episcopum Heracliensem.
Sozon Philippensis.
Dardanius [l] Barlaa.
Maximinus Serriensis.
Nicolaus [m] Stroviensis.
Anopatus [n] Thasutanus.
Eusebius [o] Doberutanus.
Miliccenus,

Provincia Helladiæ episcopi VIII.

Petrus Corinthii.
[*] Niceas Megarensis, [*] Nicetas.
Joannes Messenensis.
Ophelimos Getheas.
Athanasius [p] Opontunensis.
Irenicus Naupactensis.
[q] Domnus Platæonensis.
Onesimus [r] Alguianus.
Magnus Diaconus.

Provincia Syriæ primæ episcopi IX.

Maximus Antiochenus.
Maximinus.
Macarius Laodicensis, per Eusebium presbyterum Antiochenum.
Theoctistus [*] [s] Viriensis, [*] Beriensis.
Gerontius Seleucensis.
Romulus [t] Chalcidonensis.
Petrus Gabalensis.
Maras Onosatensis.
Sabas Paltibensis,
Uranius Gabalonensis.

Provincia Syriæ secundæ episcopi VI.

Domnus Apamiensis, per Mellitum Larissensem.

Provincia Ciliciæ primæ episcopi VIII.

A Theodorus Tarsensis.
Matronianus [*] Pompejopolitanus, per Theodorum [*] metropolitanum.
Alexander Sebastensis.
Philippus Adanensis.
Hypatius Zephyrensis.
Theodorus Augustensis.
Crysippus [u] Mallatanus,
Salustius [x] Corrycutanus, per Philippum Adanensem.

Provincia Ciliciæ secundæ episcopi XIX.

Cyrillus Anazarbensis.
Polychronius Epiphaniensis.
[*] Johamus Flaviados, [*] Joannes.
Indemos Irenopolitanus.
B Julianus Rocsutanus.
Basianus Mopsuestensis, per Sophronium episcopum Isauriæ.
Basilius Seleuciensis.
Theodorus Claudiopolitanus.
Julianus Celendorotanus:
[*] Johamus Diocæsariensis, [*] Joannes.
Daniel [*] Anatnostu, [*] Anagnosti.
Epiphanius Cetestoroensis.
Mamnreos Titipolitanus.
Acacius Antiochensis.
Lea Manditus, per papa diaconem.
Ammonius Latapis.
Arlianus Selinuntoniensis, per Paulum subdiaconem.
C Natalis Philodelphianus.
Tyrannus Germanicensis.

Provincia Phœnices episcopi XIII.

Photius Tyriensis.
Damianus Sidonensis.
Paulus Ptolemaidos.
Olympius Aradupolitanus.
Paulus Porfyritanus.
Thomas Pancadus.
Petrus Biblutanus, per Photium Pureuntanum.
Eustathius Perythropolitanus.
Theodorus Tripolitanus.
Heraclius Arcus.
Alexander [y] Anaparadu.
Porphyrius Botryopolitanus, per Selosseum
D diaconem.
Fobforus Strosiadensis.

Provincia Phœnices Libanitidis episcopi VII.

Theodorus Damascenus.
Uranus Emisiensis
Joseph Heliopolitanus.
Thomas Eutreopolitanus.
Valerius Laodicensis.
Eustathius [*] Fylesaracensis, [*] Silesaracensis,
Jordanis Araviensis.

Provincia Arabiæ episcopi XV.

Constantinus Bostron.
Eulagius Filadelfiensis.
Proclus Adraonensis.
Theodosius Canothasiensis.
E Ormilda Philippopolitanus.
Flaccus Gerosolotanus, per Constantium Boslotrostreensem.

HARDUINI NOTÆ.

a Lege, *Bizia*.
b Lege, *Francion Philippopolitanus*.
c Lege, *Berbereq*.
d Lege *Diocletianopolis*.
e Dele hic, *Diocletianopolis*.
f Lege *Maronianus*.
g Lege, *Maximianopolitanus*.
h Al. MS. *Marinus*.
i Pro, *Æni*.
k Lege *Develt*.
l Lege, *Berbea*.
m Lege *Stobiensis*.
n Lege *Thasianus*.
o Lege, *Doberitanus*.
p Lege, *Opuntensis*.
q Lege, *Domninus Plataa*.
r Lege, *Arerum*
ſ Lege, *Beroensis*.
t Pro, *Chalcidensis*.
u Lege, *Mallotanus*.
x Lege, *Corycitanus*.
y Pro, *Antarado*.

A

* Augustus Eufrasiensis.
Stephanus * Gerasipolitanus. * Hierapolitanus.
Theodoritus * Samosetenus.
Johannes * Cyropolitanus.
Timotheus * Germaniensis.
Evulcius * Dulcis * Doliches.
Gavinianus Zeugmatos
Patricius Perrensis.
Rufinus Neocæsariensis.

Provincia Osdroensis episcopi VIII.

Nonus Celabaledensis.
Gaiumas Marcupolitanus.
Johannes Carron.
Abramius Caiftrocircon.
Danielus Macedonopolitanus.
Damianus Callinicupolitanus.
Sophronius Constantinopolitanus.
Joannes Sarracenus.

Provincia Mesopotamia episcopi VI.

Symeon Amudensis.
Noe * Cefariensis, * Zephanensis,
Maras Azetinensis.
Zebennos Martyropolitanus.
Gaiumas * Infeles, * Inreles.
Eutenius * Rufuniensis, * Suphaniensis.

Provincia Palæstina prima episcopi IX.

Iuvenalis Hyerosolymitanus.
Glucon Cæsariensis, per Sozinum episcopum Ealinenlem.
Leontius Ascalonitanus.
Photinus Diospolitanus.
Paulus Anthedonensis.
Pracltus Agathopolitanus.
Pancratius * Enodensis, * Abiadensis.
Polychronius Antipatridensis.
Stephanus Jamnientis

Provincia Palæstina secunda episcopi IV.

Severianus Scythopolitanus.
Arnanius Capitoliados.
Zeounus * Pelleftianus, * Pellesitanus.
Ioannes Gadarensis.

Provincia Palæstina tertia episcopi VI.

Beryllus Eliensis.
Aretas Elusitanus.
Mutonius * Socronensis, * Zoroanensis.
Marcianus Diotanus.
Nit Iras.
Marcianus Gares.

Provincia Veteris Epiri episcopi VIII.

Atticus Nicopolitanus.
Marcus * Euroos, * Euriae.
Peregrinus * Phynicenus.
Eutychius Adrianopolitanus.
Claudius * Alciamensis.
Sotericus Cercyras Melitanus.
Philotheus Dodonensis.
Ioannes * Proicensis, * Bruticensis.

Provincia Metropolis Epiri episcopi IV.

Zenobius Bostroensis.
Lucas * Doraciensis.
Eusebius Apolloniensis.
Petrus * Ecimiensis. * Ethimiensis.

Provincia Thessalia episcopi I.

Constantinus * Dimetrias, * Demetriados

Provincia Creta episcopi V.

Martyrius * Gargiensis, * Gortynensis.
Gennadius, * Gnosutanus.
Cyrillus, * Subsetanus.
Eufratas * Eleutheriensis.
Dimiteius * Laupensis.

Provincia Bithynia Pontica episcopi V.

Eunomius Nicomediensis
Anastasius Nicæas.
Julianus a Co & presbyter archiep. Leonis
Eleutherius * Chakedonos, * Chalcidos.
Callinicus Apamenus.

Provincia Galatia prima episcopi VII.

B Eusebius Anquiranus.
Julianus Tabianus.
Melistoggus * * Lulliopolitanus, * Juliopolitanus.
Hyperechius * * Jasponotiaensis, * Asponotaensis.
Acatius * Cinitanus
Laucadius * Mnizutanus.
Euphrasius Galmiensis.

Provincia Galatia secunda episcopi VII.

Theoctistus Pefinuntos, per Photium archidiaconum.
Elpidius Myrecenonthermis
* Miterius Ammorius, * Mysteros.
Aquilas Eudoxiados.
C Quiriacus * Troenadensis
Pius Petenensis
Longinus Orcistu

Provincia Cappadocia prima episcopi III

Thaladius Cæsariensis.
Mutonius Nyssenus
Firminus Thermis

Provincia Cappadocia secunda episcopi IV

Patricius Tyanensis.
Theodosius Nanziazensis.
Aristomachus Coloniensis.
Cyrus Cybistronensis.

Provincia Armenia prima episcopi III.

Joannes Sebastensis.
* Cecrifius Sebastianopolitanus, * Cecropius,
D Joannes Nicopolitanus.

Provincia Armenia secunda episcopi IV.

Constantinus Melitinensis.
Acacius * Ariaratheus
Adonius * Crabilcum, per Lucium presbyterum.
Joannes * Arcis per Eufronium presbyterum.

Provincia Ponti Polemiaci episcopi IV.

Dorotheus Neocæsariensis, per Fotinum diaconum.
Joannes Polemoniacus.
Gratiados Cerastontenus
Atarbios Trapezuntios.

*Provincia * Helespontu episcopi VI.*

Seleucius Amasenus.
E Antonius * Amessinus, per Olympium diaconum.

Pa-

HARDUINI NOTÆ

a Lege, Provincia Augusta Euphratensis. b Pro, Cyropolitano. c Pro, Germaniciensis. d Pro, Samosatensi. e Pro, Zeugmatos. f Pro, Amphipolitani. g Pro, Anchiasmensis. h Pro, Phenicensis. i Pro, Dyrrachenus. k Pro, Gnossiensis. l Pro, Subritensis. m Pro, Eleutheronensis. n Pro, Lampensis. o Pro, Heliopolitani. p Pro, Aspona. q Pro, Cinensis. r Pro, Mocistianus. s Pro, Troenadensis. t Pro, Ariarathea. u Pro, Arabisso. x Pro, Areos. y Pro, Helenopontus. z Pro, Amisenus.

Paralios Andraponensis per Elpidium presbyterum.
Uranius Iborensis, per Paulum presbyterum.
Atticus Zelonensis.
Antiochus Sinopensis.

Provincia Paphlagoniae episcopi v.

Petrus [a] Gangrotanus.
Ethericus Pompeiopolitanus, per Epiphanium presbyterum.
Renos [b] Juliopolitanus.
Polychronius [c] Dadyrensis.
Theodorus [d] Sotonensis.

Provincia Onoriados episcopi vi.

Caligorus Claudiopolitanus.
Theodorus Heracliensis.
Apragmonius [e] Tuitatius [f] Tuitanus. [g]
Theophilus Adrianopolitanus, per Pelagium presbyterum.
Genethius [i] Ecratensis, per Eulogium presbyterum.
Olympius Prusiadensis, per Modestum presbyterum.

Provincia Hellespontiaca episcopi xi.

Diogenes Cyzicuntos.
Petrus Dardanensis.
Thalassius [k] Parvi.
David [l] Adriniensis [m] Adrianensis.
Eulalius Pionensis,
Pionius Troadensis.
Stephanus [n] Pymanenus.
[o] Theoservus [p] Ilii [q] Theusebius.
Hermias Abydensis,
Daniel Lampsacensis.
Patricius Adrianopolitanus.

Provincia Asiae episcopi xix. xx.

Stephanus Ephesenus.
Ethericus Smyrnensis.
Thomas Auliocomenos & Valentiniapolitanus.
[r] Euseis Clazomenus, [s] Eusebius
Cyriacus [t] Ules, [u] Eiles, seu Edes [x]
Leontius [y] Magnisias majoris. [z] Mamas, [a] Animeta.
Quintus [b] Focensis [c] Phocensis.
Proclus [d] Algizinus [e] Alosizenus.
Basilicus Palaeaspolitanus.
Philippus [m] Nealytanus.
Rufinus [n] Briolonitanus.
Olympius [o] Ebazotanus.
Esaias Eleas.
Esperus [p] Epitanensis.
Petronius Mirynaeus.
Neonius [q] Myssenus
Paulinus [r] Perperenotanus
Marcellinus Metropolitanus.
Abianus Iperotanus. [s] Julianus Hypeporanus. [t]

Provincia Lydiae episcopi xiii.

Florentius [u] Sardeonensis.

A Menecrates [x] Corassensis.
Patricius [y] Herassensis, [z] Erassensis [a]
Polycarpus Gabalensis.
Paulus Tripolitanus.
Elias Vendutanus.
Cosinius [b] Geratesanensis, [c] Hierocaesariensis
Amantius Selgon.
Andreas Satalenus.
Dionysius [y] Attanensis.
Gemellus Stratonicensis.
Alcimedes [z] Elladensis [a] Eulandensis
Leucius Apollosiera.

Provincia Pamphyliae episcopi.

Epiphanius Pergensis.
Theophilus [b] Adriassis.
B Theodorus Lausaniensis.
Marcellinus [m] Ilindonensis.
Macedon Magidaniensis.
Neon [c] Ymylu [d] Sinisis. [bb]
Paulus [cc] Poglotensis.
Maras Codroylonensis.

Provincia Pamphyliae alterius episcopi xxiii

Amphilochius [dd] Sidensis.
Eudoxius Elletonensis.
Eusebius Cottinensis.
[ee] Aristodytus Olympuensis.
Palladius Capidalensis
Stephanus [ff] Limmitensis
Croton Palendonensis.
Theodorus [gg] Antifollensis.
C Antipatros [hh] Caunenus.
Andreas Ptboleotanus.
Somanus [ii] Bobonensis.
Gaius [kk] Suedronensis,
Marcianus [ll] Coralensis.
Romanus [mm] Myrrensis.
Eudoxius [nn] Chomatanensis.
Cyrinus [oo] Paralensis.
Zenodotus [pp] Telmisu
Philippus [qq] Barbarensis.
Leontius Araxenus.
Cratinus Panormitanus
Nicullus [rr] Acrassutanus.
Obremus Coracesiensis

Provincia Lycaoniae episcopi viii

D Onesiphorus Iconensis.
Neoptolemus [ss] Cronensis
Paulus Derbensis.
Plutarchus Lystron
Eugenius [tt] Canon.
Rufus Sides. [uu]
Tyrannus [xx] Imadanensis.
Oscholius [yy] Lalandensis

Provincia Pisidiae episcopi xvi

Pergamius Antiochenus
Paulus [zz] Philomedensis
Theodisius [a] Tyatu, [b] Tyrcu, [ccc]
Cyrus Cinandensis

a Pro, Gangrensi. b Pro, Juliopolitano. c Pro, Dadybrensi. d Pro, Sorono
e Pro, Tertiano. f Pro, Cratiensi. g Pro, Pario
h Pro, Parmenio. i Pro, Ilii. k Pario, Lebedi
l Pro, Adriano. m Pro, Neocaesariensi. n Pro, [illegible]
o Pro, Bozeno. p Pro, Pitanensi. q Pro, Myssenensi.
r Pro, Perperenensi. s Pro, Myrinaeo. t Pro, Sardeno
u Pro, Cerassensi. x Pro, Amassono
y Pro, Attaleensi. z Pro, Anolo. aa Pro, Ilioduensi.
bb Forte, Sydensi. cc Pro, Pogloensi. dd Pro, Sidensi
ee Adde hic, Provincia Lyciae. ff Pro, Limyrensi.
gg Pro, Antiphellensi. hh Pro, Caunensi. ii Pro, Bobonensi.
kk Pro, Sydrensi. ll Forte, Corydallensi. mm Pro, Myrensi.
nn Pro, Chomatensi. oo Pro, Patarensi. pp Pro, Telmisso
qq Pro Balburensi. rr Pro, Acrasso. ss Pro, Canensi.
tt Pro, Canno. uu Pro, Hyde. xx Pro, Misthiensi.
yy Pro, Larandensi. zz Pro, Philomeliensi. aaa Pro, Tyrio

Alexander Seleucenſis.
Photinus ᵃ Salageſſutanus.
Baſſones Neaſpolitanus
Mulonius Limenenſis.
Eutropius ᵇ Adadonenſis.
Longinus Apamenus.
Porticius Metropolitanus.
Libanius ᶜ Pallatonenſis.
Olympius Sozopolitanus.
Meſſalinus ᵈ Laudecenſis.
Florentius Adrianopolitanus.
Maximinus Zozulonenſis.

Provincia Cariæ epiſcopi XIII.

Cretonianus ᵉ Afrodiſius.
Johannes ᶠ Aliſdonenſis.
Panias ᵍ Enydonenſis.
Menandrus ʰ Heracleos.
Joannes ⁱ Cnayzonenſis.
Theodoritus Alabandenſis.
Calandion ᵏ Acharnaſrenſis, per Pulianum presbyterum, ˡ Halicarnaſſenſis.
Dionyſius Antiochenus.
Placalus ᵐ Jaſſu.
Dionyſius ⁿ Laromenus.
Eupithius Stratonicenſis.
° Tutelanius ᵖ Apilonenſis, ᵠ Tichanius Apollonieus.
Joannes ʳ Nidienſis.

Provincia Phrygiæ Salutaris epiſcopi XII.

Marinianus Synadenſis.
Miros Bilandenſis.
Philippus ˢ Sygiada, ᵗ Lyciados. ᵘ
Avircius ᵖ Geraſpolitanus.
Euſtochius Docimii.
Aquila Antoclinus.

A Euſebius ᵠ Dorylea.
Motimus ʳ Epiu.
Epiphanius Mardagenſis.
Cyriacus Eucarpenſis.
Baſilius Nacolienſis.
Strategius ᶠ Polybatenus.

Provincia Phrygiæ Pacatianæ epiſcopi XIII.

Nunechius ᵗ Jaudocias Trimitaria.
Danielus ᵘ Cadonenſis.
Eulalius ˣ Siurienſis.
Paulus Ariſtenſis.
Gennadius Acmonenſis.
Philippus ʸ Ageyraſlydera, ᶻ Agiraſſidenſis.
Evandrus Dioclias.
Modeſtus Sebaſtenus.

B Mathias ʸ Themeſianenſis.
Charis Dionyſupolitanus.
Joannes ᶻ Trapezuntanus.
Gennadius Moſſynenſis.

Provincia Neſon epiſcopi IV

Joannes Rhodu.
Euphrontius Chiu.
Florentius Mitylenes.
Barachus Naxenſis.

Provincia Cypri epiſcopi VII.

Olympius Conſtantienſis, per Didymum epiſcopum ᵃᵃ Latipenſem.
Epaphroditus Conneſſenſis.
Soteras Theodoſianus.
Photinus ᵇᵇ Cythirenus.

C Eliodorus ᶜᶜ Amathuntus.
Didymus ᵈᵈ Latipenſis.
Procuchius Arcenenſis.

Provincia Africæ epiſcopi II.

Valerianus Baſſianenſis.
Valerianus Afrus.

CANONUM CHALCEDONENSIUM PARAPHRASIS ARABICA.

Auctore Joſepho presbytero M[illegible], & Interprete [illegible]. Ex Hard. Concil.

LIBER QUARTI EX OECUMENICIS CONCILIIS,

Quod in urbe Chalcedone congregatum eſt; ex ſexcentis triginta numero epiſcopis, propter Eutychem & Dioſcorum, tempore Imperatoris Marciani.

In nomine Dei Patris & Filii & Spiritus ſancti, unius Dei.

Hic liber eſt ſancti Concilii quarti ex Oecumenicis commemoratis, quod in urbe Chalcedone ex triginta & ſexcentis epiſcopis, ſanctis electiſque Patribus congregatum eſt. Inſtitutus autem eſt eorum conventus propter Eutychium & Dioſcorum, qui Chriſtum duas habere naturas, divinam & humanam, pertinaciter denegabant. Sed Patres ſancti hac ſy- D nodo congregati aſſeruerunt, confirmarunt, verum conſtituerunt, & confeſſi ſunt duas in Chriſto naturas eſſe, naturam divinam & naturam humanam: illumque in una perſona eſſe, nec commixtum, nec ſeparatum. Et anathematizarunt & maledictos pronunciarunt Eutychium & Dioſcorum & Macarium ac Thimatychium diſcipulum ejus, & ſequaces eorum, tempore

HARDUINI NOTÆ.

ᵃ Pro, Sagalaſſi. ᵇ Pro, Adadenſis. ᶜ Pro, Pralatrenus. ᵈ Pro, Laodicenſis. ᵉ Pro, Aphrodiſiadis. ᶠ Pro, Alindenſis. ᵍ Pro, Myndenſis. ʰ Pro, Heraclea Salbaco. ⁱ Pro, Amyzonenſis. ᵏ Pro, Lyſſi. ˡ Pro, Larma. ᵐ Pro, Tyrchanus Apolloniadis. ⁿ Pro Caudrenſis. ° Pro Lyſiadis. ᵖ Pro, Hieropolitanus. ᵠ Pro, Orcilat. ʳ Pro, Miſſi. ᶠ Pro, Polybotenus. ᵗ Pro, Laodicea Trimitaria. ᵘ Pro, Cadorenus. ˣ Pro, Selbienſis. ʸ Pro, Themiſoniadenſis. ᶻ Pro, Trapezopolitanus. ᵃᵃ Pro, Lapethenſem. ᵇᵇ Pro, Cytherenus. ᶜᶜ Pro, Amathuntinus. ᵈᵈ Pro, Lapithenſis.

pore Marciani. Hoc enim sanctum Concilium Chalcedone coram Imperatore Marciano congregatum est. Numero autem erant sexcenti triginta episcopi Patres sancti. Præsides in eo tunc temporis erant Anatolius Patriarcha Constantinopolitanus, & Maximus Antiochenus, & Juvenalis Patriarcha Hierosolymitanus.

Erant etiam in synodo procuratores Leonis Patriarchæ Romani. Dicunt autem ipsum hunc Leonem Patriarcham urbis Romæ huic etiam synodo in fine ipsius præsentem adfuisse. Occasionem huic convocando Concilio Eutychius mente alienatus præbuit; & opinio quam iste orthodoxæ doctrinæ contrariam protulerat. De isto autem Eutychio plura dicamus necesse est.

Eusebius itaque episcopus Dorylæi ad Flavianum Patriarcham Constantinopolitanum venit (idque prius quam sancta hæc synodus congregaretur:) eique retulit, hunc Eutychium de Christo Domino nostro male sensisse, & sanctæ Dei ecclesiæ contradicere: & ab eo rogavit, ut istum adesse juberet, ut eum propter opinionis ejus pravitatem coram ipso reprehenderet. Sanctus igitur Flavianus recipiebat quod Eusebius episcopus ejus de isto ipsi retulerat. Et dicebat ei Patriarcha; Videsis ut tu in præsentia synodi ejus causa congregatæ hoc confirmes. Tunc mittebant usquequo quartum hoc sanctum Patrum Concilium convocassent, qui Eutychii opinionem inspicerent. Congregati sunt autem Constantinopoli, Marciano tunc temporis imperante. In unum igitur congregati, nuncios mittebant ad Eutychium; hic autem primo apparere recusabat. Cum vero alii post alios ad eum missi fuissent nuncii, quarta demum citatione adveniebat: & interea dum in eum præsentem diligenter quæsitum esset, patebat iis opinionis istius pravitas. Quoniam non diceret corpus Magistri, Dominique nostri Jesu Christi nobiscum nostræ essentiæ esse; sed dicebat eum duas habuisse naturas ante corporis assumptionem, & deinde post Incarnationem unam factam esse naturam. Cum enim in medio Concilii præsens esset, & a synodo rogatus sententiam suam de Christo, respondebat eis: *Ego dico unam solam, non duas in Christo naturas esse*. Tunc respondentes dicebant ei: Si Christus, ut tu arbitraris, unica sit natura, tum æterna quidem natura de novo facta esset. Quod si qui æternus fuit, de novo factus sit; tum qui numquam non est, idem aliquando non fuit. Et si admitti potest, ut quod æternum fuit, idem de novo extiterit, etiam qui stat idem erit qui sedet, calidum idem quod frigidum, præceptor idem qui puer: cum id genus absurdis, quæ inter nullos homines effari licet. Iste autem tacebat, & nihil respondebat, quoniam ad silentium redactus fuit. Dicebant igitur ei: Heus tu ab opinione recede: nam improba est opinio. Iste autem redire noluit, sed in ea constanter persistit. Tunc eum anathematizabant & excommunicabant propter hoc dictum. Is autem se immorigerum diu gerebat: donec ad Imperatorem Theodosium * in Arcadia se contulit, & opem ab eo imploravit, prætendens se injuria affectum esse, & eum rogavit, ut concilium sibi denuo congregaret, quod in negotium ipsius inspiceret. Et itaque Concilium Ephesi secundo congregarunt, in quo quadringenti quinquaginta episcopi numerati sunt

* Pro Arcadii filium.

Præses in hoc Concilio erat Dioscorus Patriarcha Alexandrinus, necnon Domnus Antiochenus. Dictus autem Dioscorus rem agitabat, quemadmodum ipse voluit. Sed & procuratores sancti Romani Præsulis Concilio huic intererant, & inspiciebant sententiam a Flaviano latam, & segregationem atque anathematizationem ab eo inflictam Eutychio, quem propter dictum episcopi Dorylæi anathemate percusserat. Et inveniebant illud recte factum, eumque anathemati denuo subjiciebant. Volebant etiam eum expellere, quemadmodum expulsi fuerant qui eum præcesserunt. Verum Dioscorus videns quid Flavianus Patriarcha Constantinopolitanus, nec non quid Eusebius episcopus Dorylæi fecerat, ipse & socii ejus, sententiam ab iis contra Eutychium latam improbabant. Tunc de Flaviano in Byzantio inquirebant, & quid factum fuerat in depositione Eutychii sibimet injurii, qui dicebat corpus Domini Jesu Christi, cui sit gloria, nostris corporibus in natura haud simile esse, verum eum ante corporis assumptionem ex duabus naturis constitisse, & post corporis assumptionem ex una natura, quoniam per corporis assumptionem numerus periit. Tum demum hi Flavianum Patriarcham Constantinopolitanum, & Eusebium episcopum Dorylæi inique excommunicabant; autumantes eos Eutychium injuria affecisse, & Flavianum cum legatis sancti Patriarchæ Romani prætextum quæsivisse, & sententiam istam sustulerunt, utpote quæ injusta fuerit, alta voce exclamantes, hanc sententiam inique latam esse. Verum Dioscorus Patriarcha Alexandrinus eo quod fecerat non contentus fuit, donec etiam Domnum Antiochenum, & Theodoritum * Ancyranum, & * Abiam Rohensem, aliosque complures segregaverat. Et hæc quidem omnia Dioscorus Patriarcha Alexandrinus propterea fecit, quod ipse præsens non fuerit in primo Concilio, præ animositate quod illud sine sui præsentia Eutychium excommunicaverat: & idcirco errorem pro veritate, & veritatem pro errore habuit, resque sanctæ ecclesiæ conturbavit. Verum nec hoc satis visum est, usque quo ad Patriarcham Romanum miserat, eum rogans, ut illis Eucharistia interdiceret. Et in hoc statu ipse Ephesio reversus est, postquam doctrinam sanctæ ecclesiæ confuderat. Sed & aliud etiam ei in causa fuit, quare hoc decerneret, protectio nimirum Imperatoris, a quo munera captavit in Eutychetis negotio.

* Pro Cyri ... episcopum ... Pro Ibam.

Hoc itaque judicium fuit Eutychii, & origo fidei ipsius. Iste autem Eutychius peritus fuit medicus, ac proinde cum eum anathematizarant, non expellebant eum, quemadmodum anathematizatos expellere soliti sunt; idque quoniam medicina ejus illis opus esset. Unde relictus est in urbe Constantinopoli; ubi etiam constanter mansit usque ad mortem Imperatoris Marciani, cui Imperator Asterius successit. Hic autem Imperator in gravem morbum incidit, idque post duos annos ab inflicto Eutycheti anathemate; qui medicinam morbo ejus adhibuit, adeo ut istius opera sanitati restitutus fuerit. Tum dicebat ei Imperator: Pete a me quidquid tibi opus est. Et dicebat ei Eutychius: Petitio mea ad te, o mi princeps, est. Siquidem Eusebius episcopus Dorylæi, inter quem & me magna orta est contentio, abiens ad Flaviani Patriarchæ Constantinopoli-

politani sedem, inique me detulit, eumque eo A
incitavit, ut synodum adversum me congrega-
ret, meque injuste & iniquissime excommuni-
caret: Petitio proinde ad te, o mi princeps,
est ut synodum mihi convoces, quæ negotium
meum & sententiam in me latam inspiciat,
mihique adeo faveat, ut me anathemate sol-
vat. Et dicebat ei Imperator: Hoc volente
Deo Opt. Max. tibi effectum dabo. Tunc mit-
tebat Imperator ad Dioscorum Patriarcham
Alexandrinum, & Joannem Patriarcham An-
tiochenum; iisque in mandatis dabat, ut co-
ram protinus adessent. Adveniebat itaque Dio-
scorus, & una cum eo tredecim episcopi. Sed
præsul Antiochenus moram trahebat, & non
præsens aderat. Quapropter Imperator Diosco- B
ro mandabat Eutychii causam examinare, eum-
que anathemate quocumque demum modo sol-
vere. Et ei insuper, tam minis quam promis-
sis insectans, dicebat: Si illum anathemate sol-
veris, omnimodis te beneficiis cumulabo, tibi-
que benignus ero. Sin hoc non feceris: nec
eum solveris, certissime te morte afficiam.
Quamobrem eligens sibimet beneficia præ ce-
de, iste conciliium faciebat una cum tredecim
illis episcopis, & qui cum eis etiam veniebant.
Hi autem benignam ei (Eutychio) sententiam
ferebant, eumque anathemate suo solvebant:
sed Eusebium episcopum Dorylæi excommuni-
cabant: & tum demum ab urbe Constantino-
poli reversi sunt, postquam doctrinam sanctæ C
ecclesiæ corruperant. Et hanc ob causam Dio-
scorus Eutychium adjuvit. Sic itaque nos mo-
do explicuimus, quomodo habuit totum eo-
rum negotium, & quidquid ab iis factum est.

Verum postquam mortuo Imperatori Aste-
rio Marcianus in Imperio successisset, (quod
post mortem etiam Eutychii factum est:) syno-
dus e præsulibus ad Imperatorem Marcianum
congregata est; qui etiam ei dixerunt: O Im-
perator, sane Eusebius episcopus Dorylæi vir
sanctus est & sceleris purus; Eutychius autem
hæreticus fuit, veræ religioni contradicens;
eumque sanctus Eusebius ob hæresim ipsius ex-
communicavit: tunc congregati sunt ad Impe-
ratorem Asterium (Eutychius & socii) opem
ab eo implorantes: atque hoc ipsi adeo pla- D
cuit, ut injustam ei synodum convocaret, cui
præsidebat Dioscorus Patriarcha Alexandrinus.
Ipse enim superstes adhuc erat, vita ad hoc us-
que tempus non functus. Istud autem iniquum
Concilium Eusebium sanctum anathemate per-
cussit, & Eutychium hæreticum solvit. Qua-
propter te, o Imperator, oportet Concilium
convocare, quod in hanc rem inspiciat. Impe-
rator itaque sanctum Concilium illico congrega-
bat, a quo Dioscorus, propter ea quæ male
& injuste fecerat, anathemate percussus est: de
quo Dioscorus certior factus ipse etiam syno-
dum Alexandriæ cogebat, & Græcos excom-
municabat, asserens hoc recte a se factum es-
se; huncque Eusebium in errore fuisse, Euty- E
chium autem recte sensisse. Iste enim idem
quod Eutychius asseruit, & Jacobitarum reli-
gionem professus est, & ipse & sectatores ejus
eamdem ad hunc usque diem amplexi sunt:
& propterea Jacobitæ de eo opinantur, quod
ipse unus ex iis esset, qui religionem ipsorum
fundavit; & post eum Severus, & Jacobus et-
iam eidem opinioni testimonium præbuit. Sed
hi duo post illum orti sunt; & illi magistr. il-
lius (opinionis) fuerunt in provinciis Melopo-

A tamia; Dioscorus autem in provinciis Ægypti
& Nubiæ eam instituit, & in partibus eis ad-
jacentibus. Sic modo absolvimus notitiam hæ-
retici, & quidquid ad eam pertinet.

Nunc autem in notitiam veritatis redeamus,
& quomodo ipsa sese habuit. Cum homines
igitur secundæ hujus synodi Ephesi congrega-
tæ injustitiam vidissent, consentiebant ut Con-
cilium Chalcedone conveniret, quod proinde
congregatum est. Et præses in eo erat sanctus
Anatolius Patriarcha Constantinopolitanus: quo-
niam * Eusebius jam mortuus erat: & Maxi- * Pro Flaviano.
mus Patriarcha Antiochenus, nam Dom-
nus etiam vita functus fuerat. Sed Juvena-
lius Patriarcha Hierosolymitanus adhuc in vi-
B ta & præsens erat. Cum hæc autem synodus
congregata esset, Dioscorum Patriarcham Ale-
xandrinum excommunicabat, propterea quod
Eutychium in veritate oppugnanda receperat.
Tunc opinionem Eutychii infidelis & blasphe-
miam ejus in medium proferebant, & in eam
diligenter inquirebant, sincere de ea differen-
tes, & in utramque partem disputantes. Con-
cilium autem sanctum Nicææ, & alterum Con-
stantinopoli habitum recipiebant: quoniam in
duobus istis sanctis Conciliis fidem suam col-
locabant. Sed & primum etiam Concilium
Ephesi celebratum admiserunt, quoniam ipsi
Patres in eo etiam prædicarunt, Christum in
personæ unitate duas habere naturas. Quin
C etiam consenserunt in fidem & receptionem
duorum codicum sancti Cyrilli: quorum unus
idem erat, quem ad Nestorium hæreticum
conscripsit; alter autem is, quem ad Orienta-
tales scripsit. Et propterea eos duas synodos
vocant: idque quia primus in synodo Ephesi
primo habita lectus fuit, & synodus summo
applausu eum excepit, & doctrinam in eo con-
tentam approbavit. Is etiam, quem ad Orien-
tales scripsit, receptus est: namque synodus
populi Orientalis & Ægyptii eum summo et-
iam applausu excepit. Et Cyrillus illico hujus
Concilii præses constitutus est. Tunc etiam in
hoc Concilio lectus est Liber Leonis Patriar-
chæ Romani, qui etiam summa approbatione
exceptus, & columna fidei orthodoxæ nomina-
D tus est. Item excommunicationem Nestorii
confirmarunt. Tunc Eutychii & Dioscori opi-
nionem rejiciebant, eosque anathemate percus-
sos propter fidei ipsorum pravitatem excommu-
nicabant.

Porro orthodoxam etiam fidem ex adverso
hæresi constituerunt: qua exposuere quod di-
cunt, Christum ante unionem duas habuisse
naturas; & post unionem, unam habere natu-
ram incarnatam: quoniam hæc est sanctorum
Patrum sententia: & sic etiam Cyrillus dixit,
hoc modo, & quod Christus una est natura
incarnata: sanctus autem per vocem *incarnata*
duas naturas indigitat. Neque enim parvi fa-
ciunt hanc vocem in numero, eo quod unam
E naturam dicit. Et quicumque asserunt Chri-
stum unicam habere naturam, & de incarna-
tione mentionem non injiciunt, eos nos expel-
limus, anathematizamus, & excommunicamus.
Hæc autem ipsorum fides fuit: Credimus Do-
minum nostrum Jesum Christum unum esse,
non duos Christos, (quemadmodum opinatus
est Nestorius juxta sententiam quam protulit:)
& unam subsistentiam & unam personam in
duabus naturis; & non unicam habere natu-
ram, (quemadmodum Eutychius & Dioscorus
assir-

affirmarunt;) eumque Deum esse ac hominem, A de essentia Patris in divinitate sua, & de essentia nostra in humanitate sua. Et hæc vera est fides. Deinde in hoc etiam Concilio docuerunt, sanctam puramque Virginem Dei genitricem fuisse. Et quoniam synodus propter Eutychium congregata est, prædicarunt etiam Christum duabus naturis constare, sine commistione, & sine commutatione, & sine disjunctione, & sine separatione, cognitum in divinitate sua perfectum, & in humanitate etiam sua perfectum; idque propterea quod Eutychius corruptam valde de incarnatione opinionem amplexus est. Et quicumque corpus Domini Jesu Christi de essentia nostra post unionem esse non dicet, iste duarum essentiarum pro- B prietates corrumpit; ac proinde dixerunt duas naturas inconfusas esse; quoniam quod non confunditur, in unione sua non alteratur: ipsumque conservatum esse duarum substantiarum compotem, nec disjunctionis nec separationis rationem subeuntem; deinde nec divisum omnino esse nec separatum: verum per unionem esse in persona, & unam personam perficere. Hoc itaque explicite posuerunt, & proprietates naturarum non corruperunt: sed proprietates utriusque ex duabus istis naturis conservatas esse in una persona & una hypostasi; cumque nec divisum esse in duabus personis, neque etiam separatum, asseruerunt.

Et quidem qui extra ecclesiam sunt, testan- C tur nihil vitii in omnibus synodi Chalcedonensis statutis esse, ubi ea decreverunt, juxta quæ Patres ipsorum fere locuti sunt: sed non dicent actiones duarum naturarum & proprietates ipsarum post unionem conservatas esse. Quod si duæ partes post conserventur, hoc cognitum est, essentias ipsarum etiam post unionem conservatas esse. Et si essentiæ, quæ sunt duæ naturæ, post unionem & in unione conserventur, quomodo aliter esse potest? Si duæ non sint naturæ, neque divisio ibi esse potest, quoniam divisio non est nisi naturarum; ac proinde quomodo divisio esse potest, si non sint naturæ ejus capaces?

Postquam itaque synodus Chalcedonensis fi- D dem promulgasset, Theodoretum & * Abiam recepit: postquam accurato scrutinio in eos inquisivisset: iique Nestorio maledixerant, quem antea admiserant, (fuerant enim Nestoriani:) & propriis manibus ad imum chartæ subscripserant, in qua fides continebatur. Sed Dioscorus hoc omnino renuit, neque eorum receptioni annuere voluit; quoniam ille Eutychium, licet non conversum, jam receperat; eumque orthodoxum, hoc est, recte in fide institutum nominaverat. Sic itaque fides, in quam Patres Chalcedonenses consenserunt, processit. Verum multi homines Dioscori depositionem ægre tulerunt: sed plura iis non præsto erant argumenta, quam, quod ei firmiter adhæsissent, & E stulte agentes in partes secessissent. Qui enim ecclesiam Dei rescindunt, successu felices non erunt.

* pro Ibam.

Sancta autem ecclesia Dei quatuor Concilia recipiebat, & orthodoxam eorum fidem prædicabat; & nihilo recedit ab iis quæ illa constituerunt: sed sequitur Concilium Nicænum habitum, & fidem ejus amplectitur, quod Filius sit Patri coessentialis, lumen ex lumine, Deus verus ex vero Deo. Tunc etiam maledixit Ario & sociis ejus, atque etiam iis qui post eum

A eamdem fidem profitentur. Deinde recipit etiam synodum Constantinopolitanam; & universam illius doctrinam, de eo quod Spiritus sanctus Deus est, prædicat: & sic dicit, quod Pater & Filius & Spiritus sanctus unus est Deus, tres hypostases, proprietates, & personæ, perfectæ proprietatis actus perfecti, in se subsistentes; numero solum, non divinitate distincti: tres personæ in una essentia, una divinitate. Neque enim tres essentias nec tres naturas in Trinitate asserimus; neque unam hypostasim; nec unam personam, omnibus unam: quoniam unitas in essentiam dumtaxat ac naturam cadit; Trinitas autem in hypostases & personas. Postea etiam eadem synodus B maledixit Macedonio Spiritus sancti inimico, & sociis ejus, qui blasphemia etiam in Spiritum verbi profuderant; & quoniam isti etiam divinitatem cum Sabellio confundunt, sed non etiam cum Ario eam dividunt. Porro ecclesia recipit etiam Concilium Ephesinum primum, quo testati sunt Filium, qui est Verbum Dei, unam fuisse in Trinitate personam, ante mundum ex Patre genitum, eumque Patri & Spiritui sancto coessentialem esse: atque insuper illum ultimis diebus in humanitate natum esse ex sancta Virgine Domina beata Maria; & non unitum esse cum homine subsistente; sed in utero puræ Virginis humanitatem sibi assumpsisse cum anima mente C prædita, rationali, intelligenti: eumque Deum verum esse, ipsum Deum perfectum, & hominem perfectum, unam hypostasim, unam personam. Tradidit etiam dolores ejus vere dolores fuisse, & opera ejus vere miracula: & quod ille unus fecit quæ facere Deo convenit, & fecit etiam quæ homini facere convenit; & propterea dicit duas ei progenerationes fuisse; unam ex Patre ante sæcula, alteram ex utero in ultimis diebus. Deinde testata est etiam Christum duas habere naturas, & dicit eum unam esse personam: & maledixit Nestorio, & improbare ejus opinionem, & omnibus una cum eo hæreticis. Verumtamen libri hæreticorum & libri sanctæ ecclesiæ omnes collecti fuerunt D ad constituendam Dioscori excommunicationem. Et cum ab iis nonnulli recesserint, secundum admiserunt concilium Ephesi celebratum: sed in eo Eutychius acceptus fuit dicens, corpus Christi non esse ejusdem cum nobis essentiæ: & dicebat etiam eum duabus constitisse naturis ante unitionem, & post unitionem unam habere naturam. Et quicumque istud Concilium admittit, idem omnia admittat necesse est quæcumque isti dixerint. Quod si contradixerint, sibimet quidem contradicent; cum enim istud admittant in operibus, quomodo in verbis etiam non admitterent?

Porro Eutychius post secundum istud Ephesinum Concilium, alias res deposuit: verum E sancta ecclesia Concilium istud Ephesinum secundum non recipit; sed ea recipit Concilium Chalcedonense, & Concilium Nicænum, & Constantinopolitanum, & Ephesinum primum. Deinde Eutychium segregavit, & omnes illius libros rejecit: & prædicavit Virginem Dominam beatam Mariam sanctam fuisse Dei genitricem; & Christum unam esse hypostasim, & personam unam; ipsum perfectum Deum & perfectum hominem, eumdemque Patri coessentialem esse in divinitate, & eumdem etiam nobis coessentialem esse in humanitate. Tunc præ-

prædicavit Christum duabus constare naturis, quæ divinitatis perfectæ & humanitatis perfectæ notionibus dignoscuntur. Cum autem duas naturas asserit, id sane dicit per modum distinctionis, & non conjunctionis. Qui autem hanc amplexi sunt sententiam, videlicet coalitionis post unionem, dicant mihi an conservetur, aut non conservetur? Nulli dubitamus, quin (ultimum) hoc non dicent. Quod si perpetuo conservetur, ille ex duabus naturis procul dubio ratione distinctionis, non ratione conjunctionis, constat. Sic itaque explicuimus modo quidquid ad hoc Concilium pertinet, tam quod pro eo, quam quod contra illud fuit, nec quidquam omnino mutavimus. Synodus autem Chalcedone congregata hæc statuta constituit, quæ sunt viginti septem Canones, vicesimo quinto die Tisrin prioris, anno Alexandri Imperatoris Græci septingentesimo sexagesimo tertio: suntque hi qui sequuntur.

CANON I.

Omnes Canones, quos Patres nostri ante nos in omnibus conciliis constituerunt, diligenter observentur, & opera juxta eos instituantur, & nihil in eis violetur.

CANON II.

Quicumque episcopus aliquid in ordinatione pecunia vendit, aut munus pro ea accipit, siquidem post aliquod tempus id cognitum fuerit, eum pecuniam pro ordinatione ab eo accepisse, quem episcopum constituere voluit, aut chorepiscopum, aut presbyterum, aut diaconum, aut in aliquo e gradibus sacerdotii ex iis qui in ecclesiæ ministerio recensentur; aut eum muneribus a viro corruptum fuisse, & tum eum constituisse œconomum ecclesiæ, vel alium aliquem ex ecclesiæ præpositis, vel ecclesiam & ordinationem mercaturam fecisse, qua negotietur, donec eo res pervenit, ut ipse proclamet ordinationem celebrandam esse; & quicumque voluit accepit, more nonnullorum hæreticorum & ipsorum operum: Contra quemcumque id apparuerit, mercatura sua atque etiam gradu excidat ipse, & qui ordinationem ab eo accepit: nihil etiam exinde fructus percipiat, quoniam eam mercaturam fecit; sed gradu suo dejiciatur, quo per munera constitutus est. Et quicumque sordidis hujusmodi rebus, quæ non sunt licitæ, sese injecerit, gradu suo deponatur, si sacerdos sit: sin laicus aut monachus, anathematizetur: quoniam sacerdotium Dei Opt. Max. pretio vendidit, & mercaturam eo exercuit.

CANON III.

Perlatum est ad sanctam synodum, quod nonnulli ex iis, qui in ecclesiæ ministerio constituuntur, se villis alienis conducendis immisceant, & propter turpis lucri amorem mundanis negotiationibus se exerceant; & a Dei, cujus nomen sanctificetur, ministerio recedunt, & ad laicos accedunt, & eorum procurationibus & possessionibus se immittunt propter pecuniæ amorem. Et propterea (Patres) hoc statutum ediderunt, & decreverunt, ut nec episcopus, nec sacerdos, nec monachus, præsumat in se suscipere possessiones, mercaturas, & procurationes: præterquam nisi ei placuerit curatorem esse puerorum, qui orphani sunt, ut hæreditas eorum apud ipsum deponatur, eosque sub tutela commissos habeat; & inter eos versetur in metu & timore Dei usque dum ad virilem ætatem pervenerint: siquidem hoc illi a præfecto mandatum fuerit, ab eo ut excusetur obtinere non potest; aut episcopus civitatis hoc præceperit, ut opes ecclesiæ custodiat, aut opes orphanorum, aut opes viduarum, quibus nemo est qui negotia ipsorum curet: aut curam gerat facultatum miseri alicujus viri, timore Dei Opt. Max. ab eo mercedem suam petens. Si quis autem ausus fuerit transgredi quod nos constituimus & decrevimus, anathematizetur.

CANON IV.

Quicumque solitariam elegerunt vitam, & monachi facti sunt, laude, veneratione, & honore afficiantur. Quoniam autem quidam iis solo similes habitu vestimenta lanea induunt, ut eo artificio reverentiam sibi concilient; atque hoc facientes ecclesiam perturbant, & in civitatibus circumcursant; atque ædes sacras, id est, monasteria aut claustra ædificare student, propriis suis facultatibus; vel, si nihil ipsis suppetat, facultatibus fidelium; & eadem habitare invitos adigunt: Nobis igitur visum est, ut nemo in quavis provincia ædificet, nec monasterium sibi constituat in civitatibus, nimirum in medio civitatum, in vicinio mulierum: hoc enim iis non licet. Neque conveniant etiam in domo ad precandum, ne civitates in schismata trahant: neque fratres una congregentur sine præcepto episcopi & permissione ejus. Sed monachi, qui sunt in civitatibus & vicis, episcopis suis auscultent, & eorum potestati subjiciantur, & iis in omnibus quæ faciunt obsequantur; & quietem & vacationem eligant, & in jejunio & oratione constantes maneant: & eo loco perseverent, quo monachi constituti sunt: neque rebus ecclesiæ, nec mundi negotiationibus se se ingerant; neque monasterio suo emigrent; nisi accidens aliquod iis contigerit, & episcopus suus propterea exire jusserit. Nec in ullo monasterio recipiatur vir, monasticam vitam agere cupiens, qui servus est sub dominio, nisi domini sui voluntate & lubenti animo. Qui autem hoc statutum, quod in libro hoc nostro edidimus, violare ausus fuerit, stricte præcipimus, ut ecclesiam ingredi prohibeatur, ne probra in religionem nostram jaciantur. Episcopus autem monasteria visitet; eaque, ut par est, in cura habeat.

CANON V.

De eo quod ministros ecclesiæ & sacerdotes ejus ab una ad aliam ecclesiam migrare non oporteat: præcipimus ut firma maneant statuta, quæ sancti Patres ante nos constituerunt; & ut ista recipiantur, & omnia eorum præcepta firmiter obtineant.

CANON VI.

Nemo ordinationem recipiat, nisi declaretur ei locus & sedes ubi resideat; non presbyter, nec diaconus, nec alius ab iis, neque qui istis inferior est: sed locus ejus declaretur, & in eo

eo eosdem maneat: & si ab eo translatus fuerit, eidem restituatur: & deinceps in eo perpetuo sit loco, cui ordinatus est; sive sit ecclesiæ civitatis, aut pagi, aut martyrii, vel etiam monasterii: & tempore, quo primus suscipit ordines, eumdem locum divulget in facie synodi, & coram iis, ut ipsi eum cognoscant. Et si quis ordinationem susceperit absolute loco ejus non declarato, irritum sit sacerdotium ejus; neque ei quovis in loco gradus sui ministerium exercere liceat, ad ejus qui eum ordinavit opprobrium, vel ob consuetudinem quæ in ecclesia Dei processit.

CANON VII.

Quicumque in ministerio ecclesiæ constitutus est, vel in monasterii etiam ministerio, ut fiat monachus: de eo præcipimus, ut non constituatur in militia, neque in aliquo magistratus civilis negotio, nec in externa administratione, neque etiam in ulla negotiatione, quæ sæcularibus similis est. Et si quis ausus fuerit transgredi quod præcipimus, & sinceram facti sui pœnitentiam non egerit, nec resipuerit, & ad pristinum suum statum in ministerio Dei Opt. Max. redierit; anathemate percutiatur, & sancta Dei ecclesia ejiciatur.

CANON VIII.

Quicumque sacerdos in nullis est rebus pauperum, aut orphanorum, vel in monasteriis aut martyriis; episcopo civitatis, in cujus territoriis locus ejus est, subjiciatur, juxta quod sancti Patres statuerunt: neque præsumat episcopo suo immorigerum esse, nec obedientiam suam ei præstandam relinquere. Et si ipse ausus fuerit, vel aliquam violandi ea quæ præcipimus occasionem dederit, & episcopo suo non obtemperaverit, si monachus est aut laicus, sanctam ecclesiam ingredi prohibeatur.

CANON IX.

Si contentio inter sacerdotes acciderit, aut ipsi in aliqua re sibi invicem adversarii fuerint, episcopos suos non relinquant, & opem a principibus aut judicibus implorent: sed episcopum de rebus suis certiorem faciant, & arbitros inter se constituant jussu episcopi: deinde acquiescant in eo, quod ipse de illis statuerit. Si quis eorum autem contra fecerit ac a nobis constituitur, gradu suo decidat. Si vero sacerdos querelam habuerit contra episcopum suum, aut episcopum alium, querela ista ad synodum episcoporum apud Metropolitanum istius loci congregatam referatur. Verum si querela contra metropolitam fuerit, ab eo ad Exarchum cui subest veniet, & ad Patriarcham in Imperiali civitate Constantinopoli, & ei querelam suam declaret, & jus suum accipiat.

CANON X.

Non licet cuivis ex ecclesiæ ministris duabus ecclesiis ministrare, sed in ea cujus ministerio separatus est: & si parva fuerit, in alia ipsa majore propter desiderium inanis gloriæ & laudis ab hominibus non ministrabit. Et si quis a propria sua ecclesia migrare ausus fuerit, eidem restituatur, & in ea ministret. Quod si sacerdos aliquis ab una ecclesia ad aliam migraverit, sic ut canones hujus auctoritatem minuat, eumque contemptui exponat; ei ne liceat attingere rem aliquam prioris ecclesiæ, a qua migravit, nec rem aliquam martyriorum, nec domorum eorum qui morbis & invaletudine affliguntur; neque etiam attingat nosocomia quæ sunt in isto loco. Quicumque autem violaverit quod synodus nostra præcipit, & aggressus fuerit quæ nos prohibuimus, mandamus modo ut gradu suo deponatur.

CANON XI.

De omnibus pauperibus, qui eleemosynas rogant, mandamus modo, ut scribantur eis epistolæ, cum inquisitum fuerit in res eorum, & quod illi digni sint eleemosynis, & quod necessaria iis deficiant. Et hæ epistolæ in ipsorum manibus sint, ut fideles etiam eas videant, & misericordia in eos commoveantur; sintque similes literis, quæ in sacerdotum gratiam scribuntur: quoniam literæ istæ iis dumtaxat qui bonæ sunt famæ, & bonæ conversationis & melioris notæ scribuntur.

CANON XII.

De eo quod non oportet episcopum fieri metropolitanum per literas Imperatoris, & favorem ejus.

Pervenit ad sanctam synodum, quod quidam violatis sanctæ ecclesiæ ritibus, & implorato principis auxilio, nonnullas metropoles in duas secuerunt partes, & provincias Imperatoris jussu sciderunt, ut in una provincia duo sint metropolitani, etsi non sint duo præsules in eodem loco. Quapropter statuit sancta synodus, ut nullus in posterum episcopus quippiam huic simile faciat; & quis nobis contradicere, & hoc decretum transgredi ausus fuerit, gradu suo dejiciatur: civitates autem, quæ per Imperatoris præceptum metropoleon honorem adeptæ sunt, solum honoris nomen habeant. Sic etiam erit episcopus, qui in isto loco ministrat, & agnoscat jus & honorem isti civitati debitum, quæ revera metropolitani civitas est.

CANON XIII.

De sacerdotibus, qui ex provincia sua egrediuntur.

Quicumque vir ex ecclesiæ ministris aut sacerdotibus peregrinis ex provincia sua ad aliam emigrat, ne consistat in aliquo gradu ministerii sui ei collato, pro pœna ei; nisi secum habeat literas patentes ab episcopo suo, quibus ei permittitur, ut transeat quocumque velit ex provinciis Dei; & ibi honoretur.

CANON XIV.

Quandoquidem in nonnullis provinciis hujusmodi obtinuit consuetudo, ut lectoribus & cantoribus qui in ecclesia degunt, id est, [illegible], permittatur uxores ducere; & cum hoc iis conceditur, licitum iis est, non illicitum; statuit sancta synodus, ut non liceat cuivis eorum uxorem ducere, quæ sit ex hæreticorum filiabus

Et quicumque ex iis uxorem ex hæreticis antehac A duxerunt; & nati sunt ipsis ex iis liberi, quos etiam apud hæreticos baptizarunt; eos ad sanctam Dei ecclesiam adducant, & in ea illos signent. Quod si eos non baptizaverint, posthæc non licebit iis illos apud hæreticos baptizare: neque cum iis matrimonium inibunt, nec etiam cum Judæis, nec cum ethnicis: nisi persona, cui matrimonio quis conjungitur, spoponderit se a parte nostra staturam, una cum liberis suis nobiscum fore, seque in orthodoxa nostra fide creditura esse. Qui autem hoc statutum transilire ausus fuerit, anathematizatus, segregatus, excommunicatus sit.

CANON XV.

Mulier ecclesiæ ministra ne constituatur, priusquam anni quadraginta ei elapsi fuerint: neque etiam constituatur, nisi post multum & accuratum scrutininm quod menstrua ei cessarunt, & quod ipsa concupiscentia non laborat. Quod si nupserit, postquam donum Dei Opt. Max. & eminentis hujus gradus ministerium suscepit, & ipsa, & qui eam duxit, anathemate simul devoveantur oportet.

CANON XVI.

Quæcumque virgo se se Deo Opt. Max. obtulerit, & sic etiam de juvenibus diximus, qui C monasticam vitam agere & monasteria ingredi recupiunt, ne liceat iis ut ad matrimonium recupiunt, ne liceat iis ut ad matrimonium redeant: & quicumque ex iis hoc fecisse deprehensus fuerit, ecclesiam ingredi prohibeatur. Sed visum est nobis, ut res ipsorum episcopo provinciæ suæ committatur, & ipse misericordiam & clementiam iis administret, eosque recipiat, quemadmodum ipsi visum fuerit.

CANON XVII.

Præcipimus, ut in omni provincia termini ejus firmi serventur; & ut omnis provincia constanter maneat in potestate episcopi sui, adeo ut numquam moveatur: præsertim si ista provincia in manibus fuerit alicujus episcopi, qui eam triginta annos gubernavit, & negotia ejus D administravit, juxta quod necessarium, conveniens, & licitum fuit; & nemo cum eo litigavit de aliqua re ad ecclesias ejus pertinente, atque eam secure tenuerit, & in ea fidus habitus fuerit, hoc etiam ei concedatur, ut post annositatem ejus & consuetudinem nihil ei immutetur. Quod si in istis triginta annis controversia sæpius mota fuerit de spurcitia factorum ejus, & de pravo ejus ecclesiarum regimine, & judiciorum ejus iniquitate; tum ei qui injuria se ab episcopo affectum conqueritur, permittatur querelam suam ad synodum istius provinciæ deferre, ut eam inspiciat. Et si metropolitanus episcopo alicui injurius fuerit, deferatur querela ad Patriarcham, qui in illa E est diœcesi, & ad episcopum urbis Constantinopoleos, sicut ante dictum est. Et si Imperator præceperit, gradus ejus ei auferatur, vel aliæ ejus res postea capiantur. Et firmi maneant cum episcopo ejus limites, qui in Imperatoris senatu constituti sunt.

CANON XVIII.

De eo quod nulli sacerdoti vel falso vel vere jurare liceat, neque sodalitates congregare, neque turpia facta perpetrare, congregando ad rebellionem & falsam fidem promovendam; quod quidem externæ leges prohibent; quanto magis sanctæ ecclesiæ leges istud vetare oportet? Quapropter quicumque sacerdos, aut monachus sive religiosus, ex iis qui monasteria inhabitant, aut multitudo eorum se congregaverint, vel fœdus jurejurando omnes eorum inter sese sanxerint, quod episcopum suum in aliqua lege vel monasterii sui præfectum opponent, B & fraudulenter machinati fuerint cum gradu suo movere, anathematizati sint & segregati sint.

CANON XIX.

De eo quod episcopos oporteat bis in anno apud metropolitanum suum aut Patriarcham suum congregari, ut ipse eos examinet, & negotia eorum inspiciat.

Pervenit ad synodum, quod non congregatur synodus episcoporum ex omni provincia ad metropolitanum suum, aut Patriarcham suum, quemadmodum antiqui Patres statuerunt: & quod hac corruptionis causa multæ hæreses in Ecclesiam introductæ sunt, propterea quod illi in eas quas debuerunt diligentia inquirere neglexerunt: Quamobrem visum est nobis, ut synodus conveniat, & bis quotannis congregetur, ubi metropolitano visum fuerit, & ipse iis mandaverit; ut corrigantur quæcumque ad eum corruptiones delatæ sunt, quemadmodum sancti Patres ante nos præceperunt. Et si quis episcopus hoc transgressus fuerit, & ad synodum non venerit, & præcipue cum præsens est in civitate sua, & corpore suo sanus, synodus fratrum suorum eum ob neglectum ejus in Ecclesiæ negotiis reprehendant.

CANON XX.

De eo quod non liceat cuilibet sacerdoti ab una ad aliam civitatem migrare.

Nullis licet Ecclesiæ sacerdotibus ad aliam exire civitatem, & in sacerdotum catalogum referri, sacerdotum videlicet illius civitatis, juxta quod lege descriptum est: sed in ecclesiis illis persistant, in quibus ordinati sunt, aut super eas constituti, & in iis ministrent: nisi necessitas eos e provincia ipsorum moveat ex parte principis victoris & religionem negare cogentis. Et si propter hanc ipsi causam ad aliam se conferant Ecclesiam, nullum est in iis crimen. Quod si nos episcopum aliquem post hunc diem invenerimus, sacerdotem aliquem ad aliam provinciam pertinentem suscepisse; visum est nobis, ut prohibeatur aliquid ad gradus sui ministerium spectans exsequi, & ipse, & quem suscepit; donec ea persona ad suam Ecclesiam regressa fuerit.

CANON XXI.

Quicumque vir e sacerdotibus & laicis episcopum aut sacerdotem aliqua re accusat, non ad-

admittatur ab eo accusatio ejus, priusquam accurato scrutinio in eum inquisitum fuerit: & si ille dignus sit, cui fides habeatur in eo quod refert, propter bonam ejus religionem & pietatem, examinetur quod defert: sin aliter se habuerit, nec omnino ab eo admittatur quod de illo dicit.

CANON XXII.

De eo quod non liceat sacerdotibus post mortem episcopi sui res ejus usurpare, nec bona ejus diripere, nisi quae per testamentum suum reliquit.

Non licet sacerdotibus episcopi sui divitias B usurpare, quas post se reliquit, cum mortem obiit Dei Opt. Max. jussu, qui vitam & mortem infert; ipse autem vivus est, qui non moritur: neque res ejus usurpabunt, nisi eas de quibus Patres locuti sunt & mandatum ediderunt. Et si quis eorum istud fecerit, grado ejiciatur.

CANON XXIII.

De eo quod oporteat, ut ex urbe Constantinopoli expellatur omnis sacerdos, aut religiosus, aut monachus, qui nec munus nec certum in ea locum sibi assignatum habet.

Ad sanctam synodum relatum est, quod nonnulli e sacerdotibus & monachis, quos episcopi ipsorum ob necessaria eorum negotia dudum miserunt; sed & multi eorum excommunicati ad urbem Constantinopolim veniunt, & in ea commorantur longo tempore, & rescindunt resecantque ecclesiae ordinem, & in fidelium etiam domibus frequentes sunt, ut eos sibi amicitia conjungant, & diligunt liberos eorum, uxores etiam atque filias eorum, iisque se applicant; idque hoc animo, ut eo modo magnas sibi opes acquirant, aut facile obtineant quidquid velint ex rebus sibi necessariis. Quocirca sanctae synodo visum est, ut omnes qui hoc modo vel ei similiter se habent, Defensor, cui ecclesia Constantinopolitana subest, ad eos prius accedat, & urbe exire praecipiat. D Quod si exire nolunt, sed etiam post dictam ejus admonitionem iis factam commorantur, vi & contemptu illinc ejiciantur, ut ad loca sua redeant.

CANON XXIV.

De eo quod monasteria laicorum domicilia fieri non debeant.

Monasteria, quae Deo Opt. Max. separantur, & episcopi mandato consecrantur, atque etiam ipsius consilio, perpetuo sint monasteria; & opes ipsorum ex frugibus & votis & nummis iis conserventur; neque laicorum habitationes A fiant: & quicumque monasterium aliquod sibi domicilium constituerit, aut illud cognoverit; & non mutaverit, anathematizatus sit & maledictus.

CANON XXV.

De eo quod non oporteat ecclesiam longo relinqui tempore sine episcopo, nec provinciam sine metropolitano, neque sine Patriarcha.

Quandoquidem nonnulli metropolitani, ex lucri ex populi sibi congregandi aviditate, episcoporum ordinationes differunt; visum est synodo, ut episcopi ordinationem non differant B ultra tres menses a morte decessoris; nisi causa aliqua necessaria contigerit, quae evitari nequit; & necesse sit ut episcopi ordinatio ulterius differatur. Et quicumque huic decreto adversatus fuerit, synodus eum reprehendat, & quodcumque sibi visum fuerit, judicium in eum statuat. Omnes autem istius ecclesiae reditus in ecclesiae procuratoris sive oeconomi manibus maneant, ut ipse eos conservet.

CANON XXVI.

Pervenit ad sanctam synodum, quod nonnullae sint ecclesiae, quibus nullus est oeconomus; C & quod pauci sint episcopi, qui opes ecclesiae accipiunt. Quamobrem praecipimus, ut omnis ecclesia, quae habet episcopum, oeconomum etiam habeat e sacerdotibus ejusdem ecclesiae, & quidem selectissimis; & ut ipse sit, qui pecuniam pro ecclesia expendat episcopi mandato, juxta quod episcopus voluerit aut ei praeceperit. Verumtamen episcopus ecclesiae expensis inspiciat, neque sine ipsius testimonio fiant, ne opes ecclesiae perdantur, & sacerdotes propterea reprehendantur. Quicumque autem hoc transilierit, anathematus sit, segregatus, excommunicatus.

CANON XXVII.

De eo quod non oporteat matrimonium inter homines per vim fieri; sed ut animo libero & electione sua invicem fiat.

Pervenit ad sanctam synodum, quod nonnulli ex iis, quibus secta est potens, foeminas sibimet in matrimonium rapiunt sine ipsarum voluntate. Quocirca quicumque liberam mulierem matrimonii causa sibi violenter arripuerit, aut opem ei tulerit; qui eo nomine rapit, aut una cum eo rapuerit; praecipit modo sancta synodus, ut qui id fecerit, si sacerdos sit, sacerdotio suo deponatur & gradu excidat: sin laicus, a congregatione expellatur & ab Eucharistia arceatur.

Explicit quartum ex Oecumenicis Conciliis.

ACTIO DECIMA SEXTA
Chalcedonensis Concilii.

CONsulatu domni nostri Marciani perpetui Augusti, & qui fuerit nuntiatus, [b] quinto Kalend. Novembris, [c] Chalcedone secundum jussionem [d] divinissimi & piissimi domini nostri Marciani perpetui Augusti, congregatis in sanctissima ecclesia sanctæ martyris Euphemiæ, [e] magnificentissimo & gloriosissimo magistro [f] militum & exconsule & patricio Anatolio, & magnificentissimo & gloriosissimo præfecto sacrorum prætoriorum Palladio, & magnificentissimo & gloriosissimo magistro sacrorum officiorum Vincomalo: congregatis [f] etiam Paschasino & Lucentio reverendissimis episcopis, & Bonifacio reverendissimo presbytero, habentibus locum sanctissimi archiepiscopi senioris Romæ Leonis, & Anatolio reverendissimo archiepiscopo magni nominis Constantinopolis, & Maximo reverendissimo episcopo Antiochiæ Syriæ, &

Juvenali reverendissimo episcopo Hierosolymorum, &

Quintillo reverendissimo episcopo Heracleæ Macedoniæ, habente locum Anastasii reverendissimi Thessalonicensium episcopi, &

Thalassio reverendissimo episcopo Cæsareæ Cappadociæ, &

(*) Stephano reverendissimo episcopo Ephesi, &

Luciano reverendissimo episcopo [g] Bizyæ, habente locum [h] religiosissimi Cyriaci episcopi Heracleæ Thraciæ, &

Eusebio reverendissimo episcopo Ancyræ Galatiæ, &

Diogene reverendissimo episcopo Cyzici, &

Petro reverendissimo episcopo Corinthi, &

Florentio reverendissimo episcopo [i] Sardium, &

Eunomio reverendissimo episcopo Nicomediæ, [k] &

Anastasio reverendissimo episcopo Nicææ, &

Juliano reverendissimo episcopo Coensi, habente locum sedis apostolicæ senioris Romæ, &

Eleutherio reverendissimo episcopo Chalcedonensium, &

Basilio reverendissimo episcopo Seleuciæ Isauriæ, &

Meletio reverendissimo episcopo Larissæ, habente locum reverendissimi [l] domni episcopi Apameæ Syriæ, &

Amphilocio reverendissimo episcopo Sidæ, &

Theodoro reverendissimo episcopo Tarsi, &

Cyro reverendissimo episcopo Anazarbi, &

ΠΡΑΞΙΣ ΕΚΚΑΙΔΕΚΑΤΗ
τῆς ἐν Χαλκηδόνι ἁγίας συνόδου.

ΥΠατείας τοῦ δεσπότου ἡμῶν Μαρκιανοῦ τοῦ αἰωνίου Αὐγούστου, καὶ τοῦ δηλωθησομένου, [a] πρὸ πέντε καλανδῶν Νοεμβρίων, ἐν Χαλκηδόνι κατὰ κέλευσιν τοῦ θειοτάτου, καὶ εὐσεβεστάτου ἡμῶν δεσπότου Μαρκιανοῦ, τοῦ αἰωνίου Αὐγούστου, συνελθόντων ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ τῆς ἁγίας μάρτυρος Εὐφημίας τῶν ἀποστρατηγῶν μεγαλοπρεπεστάτων, καὶ ἐνδοξοτάτων ἀρχόντων, ἔτι δὲ καὶ τῶν εὐλαβεστάτων ἐπισκόπων.

[a] In codice Reg. ... legitur Kal. ... qui ... ea ... Latina versio ... editio Crabbiana.

Constantino reverendissimo episcopo Bostrorum Arabiæ, &

Photio reverendissimo episcopo Tyri, &

Theodoro reverendissimo episcopo [m] Damasci, &

Stephano reverendissimo episcopo Hierapoleos, &

Iba reverendissimo episcopo Edessæ, &

Symeone reverendissimo episcopo Amidæ, &

Epiphanio reverendissimo episcopo [n] Pergæ [o] habente locum reverendissimi Olympii episcopi Constantiæ, &

Joanne reverendissimo episcopo Sebastiæ, &

Seleuco reverendissimo episcopo Amasiæ, &

[p] Constantino reverendissimo episcopo [q] Melitenæ, &

Patricio reverendissimo episcopo Tyanorum, &

Petro reverendissimo episcopo Gangrorum, &

Calogero reverendissimo episcopo [r] Claudiopolis, &

Apragmonio reverendissimo episcopo [s] Tii, &

Atarbio reverendissimo episcopo Trapezuntis, habente locum reverendissimi Dorothei episcopi Neocæsareæ, &

[t] Photino archidiacono [u] habente locum Theoctisti reverendissimi episcopi Pisinuntis, &

Romano reverendissimo episcopo Myrorum, &

Critoniano reverendissimo episcopo Aphrodisiadis [x] Cariæ, &

Nunechio reverendissimo episcopo Laodiceæ Phrygiæ, &

[y] Mariniano reverendissimo episcopo Synnadorum, &

One-

BALUZII NOTÆ

a Heic desinit optimus ille & antiquissimus codex Corbeiensis. Reliqua perierunt.

b Editores Romani heic in margine ana tarent numerum videri corruptum. Nam actio xxv. habita fuit pridie Kal. Novembris, & xv. eodem die post Lagarorum discessum. Quare legendum esse putant *Kalend. Novembris*. Sane sic scriptum primo fuit in codice Divionensi, sed postea littera v. addita supra lineam effecit v. *Kal.*

c Veteres libri & edit. *in Chalcedona*.

d Veteres libri *sacratissimi*.

e Veteres libri & Crabbus *militum, exconsule*.

f Veteres libri & edit *etiam & Paschasino*.

g Veteres libri, *Byza*.

h Veteres edit. *Deo amantissimi*. Neutrum horum epithetorum extat in codice Parisiensi. In Divionensi scriptum est supra lineam *reverentissimi*.

i Veteres libri & edit. *Sardorum*.

k *Et Anastasio &c. Nicea*. Hæc veteri librario exciderant in codice Divionensi.

l Veteres libri, *Episcopi Domni Apamiæ*. Et hæc quoque exciderunt veteri librario in codice Parisiensi.

m *Damasci & Symeone rev. Episcopo*.

n *Perge*. Deest in antiquis codicibus.

o Paris. *agenti*.

p Paris. *Constantio*.

q Idem codex, *Melitina*. Divion. *Melitina*.

r Paris. *Claudianopolis*.

s Divion. *Cti*

t Idem. *Photio*

u Idem, *agente*, Paris. *agentis*.

x *Caria*. Deest in codice Parisiensi.

y Divion. *Mariano*.

Onesiphoro reverendissimo episcopo Iconii, [a] & A
Vigilantio reverendissimo episcopo Larissæ Thessaliæ, &
Pergamio reverendissimo episcopo Antiochiæ Pisidiæ, &
Epiphanio reverendissimo episcopo Pergæ, &
Attico reverendissimo episcopo Nicopolis [b] veteris Epiri, &
Martyrio reverendissimo episcopo Gortynæ, &
Luca reverendissimo episcopo Dyrrhachii, &
Francione reverendissimo episcopo Philippopolis, &

Sebastiano reverendissimo episcopo [c] Berrhææ, &
Basilio reverendissimo episcopo Trajanopolis, &
Tryphone reverendissimo episcopo Chii, &
Theodisto reverendissimo episcopo [d] Berrhææ, &
Gerontio reverendissimo episcopo [e] Seleuciæ Syriæ, [f] &
Eusebio reverendissimo presbytero, obtinente locum Macarii episcopi Laodiceæ Syriæ, &
Eusebio reverendissimo episcopo Dorylæi,

καὶ τῆς λοιπῆς ἁγίας, καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου, τῆς κατὰ θέσπισμα τοῦ δεσπότου, καὶ ἀειθέου ἡμῶν [illegible], ἐν τῇ Χαλκηδονέων πόλει συναθροισθείσης· καὶ καθεσθέντων πάντων πρὸ τῆς κιγκλίδος τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου, Πασχασῖνος, καὶ Λουκήνσιος οἱ ἁγιώτατοι ἐπίσκοποι, ἐπέχοντες τὸν τόπον τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου, εἶπον· εἰ προστάττει ἡ ὑμετέρα μεγαλοπρέπεια, ἔχομεν διδασκαλίαν ὑποβαλεῖν. οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· λεγέτω ὃ βούλεται. Πασχασῖνος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκ. ἐπέχων τὸν τόπον τοῦ Ῥώμης εἶπεν· οἱ δεσπόται τῆς οἰκουμένης φροντίζοντες ὑπὲρ τῆς ἁγίας καθολικῆς πίστεως, δι' ἧς τὸ βασίλειον αὐτῶν αὔξεται, καὶ ἐπιδίδωσιν, [illegible] τοῦτο κατηξίωσαν, ἵνα μίαν πίστιν διὰ τῆς ἀγαθῆς εἰρήνης ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις φυλάττωσι. μείζονι τοιγαροῦν φροντίδι ἔτι, καὶ εἰς τὸ μετὰ ταῦτα ἡ τούτων φιλανθρωπία προνοῆσαι κατηξίωσεν· ἵνα μήτις αὖθις ἀψιμαχία μεταξὺ τῶν ἱερατέων τοῦ Θεοῦ, ἢ σχίσματα, ἢ σκάνδαλα ἀνακύψῃ. τῇ χθὲς δὲ ἡμέρᾳ ἀναχωρησάσης τῆς ὑμετέρας ὑπεροχῆς, καὶ τῆς ἡμετέρας ταπεινώσεως, ὑπομνήματά τινα λέγεται πεπρᾶχθαι· ἅπερ ἡμεῖς ὑπελάβομεν [illegible] κανόνων, καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπιστήμης φανερῶς γεγενῆσθαι. τοῦτο αἰτοῦμεν, ἵνα ἡ ὑμετέρα ἐνδοξότης προστάξῃ ἀναγνωσθῆναι· ἵνα πᾶσα γνῷ ἡ ἀδελφότης, πότερον δίκαια, ἢ ἄδικα τὰ πεπραγμένα. οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· εἴ τινα ἐπράχθη ὑπομνήματα μετὰ τὴν ἡμετέραν ἀναχώρησιν [illegible], ἀναγνωσθήτω. καὶ πρὸ τῆς ἀναγνώσεως, Ἀέτιος ἀρχιδιάκονος τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκκλησίας εἶπεν· ὁμολογοῦμεν, ὅτι τὰ περὶ τῆς πίστεως τύπον ἐδέξατο προσῆκοντα. ἔθος δὲ ἐν ταῖς συνόδοις, μετὰ τὸ τὰ προηγούμενα ταῦτα τυπωθῆναι, καὶ ἕτερά τινα ἀναγκαῖα γυμνάζεσθαι, καὶ τυποῦσθαι. εἴχομεν, τουτέστιν, ἡ Κωνσταντινουπόλεως ἁγιωτάτη ἐκκλησία, φανερά τινα διαπράξασθαι. παρακαλε-

B C D

Et reliquo sancto & universali concilio, quod secundum sanctionem [g] divinissimi & pissimi domini nostri [h] imperatoris in Chalcedonensium civitate collectum est: & [i] residentibus omnibus ante cancellos [k] sancti altaris, [l] Paschasinus & Lucentius reverendissimi episcopi, vicarii sedis apostolicæ, dixerunt: Si imperat magnificentia vestra, habemus quædam referre vobis. Gloriosissimi judices dixerunt: Quid vultis, edicite. Paschasinus sanctissimus episcopus, vicarius sedis apostolicæ dixit: Domini totius orbis pro catholica fide [m] decertantes, per quam & augetur eorum & lucet imperium, sancire dignati sunt, quatenus unam fidem teneant omnes ecclesiæ [n] pro bono pacis. Major autem eorum tranquillitati cura est, in quibus post hæc providere dignati sunt, ne qua rursus [o] contentio inter [p] sacerdotes Dei, aut schisma, aut aliquod nascatur scandalum. Hesterna [q] enim die, postquam potestas vestra surrexit, & humilitas nostra (vestigia vestra secuta est,) quædam gesta facta [r] dicuntur, quæ nos & præter canones [s] ecclesiasticos & disciplinam [t] æstimamus effecta. Poscimus ergo, ut vestra magnificentia relegi hæc præcipiat, ut omnis fraternitas inspiciat, utrum justa, an injusta sint ea quæ gesta sunt. (Quæ vox Græce interpretata per Beronicianum [u] devotum secretarium divini consistorii,) Gloriosissimi judices dixerunt: Si qua gesta post nostrum discessum [x] facta sunt, relegantur. Et antequam [y] recenserentur, Aetius archidiaconus sanctæ ecclesiæ [z] Constantinopolis dixit: Confitendum est, quia formam ea quæ de fide sunt, congruam susceperunt. Consuetudo autem est in synodis, [aa] postquam ea quæ sunt omnium præcipua, fuerint definita, & alia quædam necessaria [bb] exerceri atque formari. [cc] Habuimus, hoc est, Constantinopolitana sanctissima ecclesia, certa quædam,

a *Et Vigilantio &c.* Hæc desunt in hoc loco in codice Parisiensi, in quo ponuntur post Lucam [illegible] Dyrrachii. b *Veteris.* Deest in exemplari Parisiensi. c Veteres libri, & alii Berœæ. d Veteres [illegible] Berœæ. Colb. Divion. Berœæ. Paris. [illegible] e Divion. *Seleuciæ Isauriæ* [illegible] f [illegible] Hæc desunt in codice Parisiensi. Desunt etiam alias in Divionensi, ubi addita sunt in margine. g Veteres libri, *sanctionem.* h *Imperatoris.* Deest in antiquis codicibus. i *Divion. sedentibus* k *Sancti.* Deest in codem Colb. & in antiquis editionibus. Deest etiam alias in Divionensi, sed additum est supra lineam. l Divion. *Paschasinus sanctissimus episcopus & Lucentius sanctissimus episcopus* [illegible] Veteres editiones. *Paschasinus Deo amantissimus episcopus &c.* [illegible] *Paschasinus reverendissimus episcopus* [illegible] m Paris. *certantes.* Sic frequenter in antiquis libris, [illegible] n Divion. [illegible] o Veteres libri, *Dei sacerdotes.* [illegible] Idem codex, *id* q Paris. *hesterno.* r Idem codex, [illegible] s Divion. *confessa sunt,* & in margine, *ut facta sunt.* t Divion. [illegible] u Divion. *inveniantur.* Paris. *relegantur.* y Paris. *Confitendum est quia ea quæ ad fidem pertinent, formam congruam susceperunt.* z Idem codex, [illegible] aa Divion. [illegible] bb Idem codex, *Habuimus* [illegible]

BALUZII NOTÆ.

dam, quæ agere [a] deberemus. Rogavimus [b] dominos episcopos de Roma, ut communicarent [c] iis gestis: refutaverunt, dicentes: [d] talia se non suscepisse [e] mandata. Retulimus & ad vestram magnificentiam, & jussistis, ut præsens sanctum concilium [f] hoc ipsum inspiceret. [g] Procedente vestra magnificentia, sanctissimi episcopi qui hic sunt, tamquam de communi causa surgentes poposcerunt [h] hæc fieri gesta. [h] Et adsunt hic, neque in occulto gestum est, [i] neque furtim [k] sunt gesta, sed consequenter atque canonice facta. Gloriosissimi judices dixerunt: Gesta quæ confecta sunt, relegantur.

Et oblata scheda ab Aetio archidiacono Constantinopolitano, Beronicianus [l] devotus secretarius divini consistorii legit.

[m] Definitiones sanctorum patrum sequentes ubique, & regulam, [n] quæ nunc relecta est, centum quinquaginta [o] Dei amantissimorum episcoporum, qui congregati sunt [p] piæ memoriæ imperatore [q] magno Theodosio in regia civitate Constantinopoli [r] nova Roma; cognoscentes, [s] & nos eadem definimus de privilegiis [t] ejusdem sanctissimæ Constantinopolitanæ ecclesiæ novæ Romæ. Etenim [u] sedi senioris Romæ, propter imperium civitatis illius, [x] patres [y] consequenter privilegia reddiderunt. [z] Et eadem intentione permoti centum quinquaginta [z] Dei amantissimi episcopi, [aa] æqua [bb] sanctissimæ sedi novæ Romæ privilegia tribuerunt, rationabiliter judicantes, imperio & senatu urbem ornatam, [cc] & æquis senioris regiæ Romæ [dd] privilegiis frui, & in ecclesiasticis, [ee] sicut illam, majestatem habere negotiis, & secundam post illam existere; [ff] & hos qui de Ponto sunt, & de Asia & Thracia, [gg] diœcesibus, [hh] metropolitanos solos, rursus autem & qui inter barbaros sunt, episcopos præfatarum [ii] diœcesum ordinari [kk] a prædictæ sanctissimæ Constantinopolitanæ sedis sanctissima ecclesia: quippe, ut unusquisque metropolita præfatarum diœcesum [ll] cum episcopis suæ provinciæ ordinet suæ regionis episcopos, sicut divinis canonibus est præceptum: ordinari autem, sicut dictum est, metropolitas præfatarum diœcesum a Constantinopolitano archiepiscopo, decretis consonis secundum morem factis, & ad eum relatis.

σαμεν τοὺς κυρίους τοὺς ἐπισκόπους τοὺς ἀπὸ Ῥώμης, κοινωνοὺς γενέσθαι τῶν πραττομένων· παρῃτήσαντο, λέγοντες, ἐντολὰς μὴ εἰληφέναι τοιαύτας. ἀνηνέγκαμεν καὶ ἐπὶ τὴν ὑμετέραν μεγαλοπρέπειαν· ἐκελεύσατε τὴν ἁγίαν σύνοδον τοῦτο αὐτὸ διασκοπῆσαι. προελθούσης τῆς ὑμετέρας μεγαλοπρεπείας, οἱ ἁγιώτατοι ἐπίσκοποι, ὡς κοινοῦ ὄντος ἐνταῦθα τοῦ πράγματος, ἀναστάντες ἐζήτησαν τὴν πρᾶξιν ταύτην γενέσθαι. καὶ πάρεστιν ἐνταῦθα, ὅτι ἐν παραβύστῳ τι πέπρακται, ὅτι κλοπῆς ἔστω· καὶ ἔστιν ἡ πρᾶξις ἀκόλουθος, καὶ κανονική. οἱ μεγαλοπρεπέστατοι ἄρχοντες εἶπον· γενομένη πρᾶξις ἀναγινωσκέσθω.

Καὶ ἐπιδοθέντος χάρτου παρὰ Ἀετίου ἀρχιδιακόνου τῆς Κωνσταντινουπολιτῶν ἐκκλησίας, Βερονικιανὸς ὁ καθωσιωμένος σεκρετάριος τοῦ θείου κονσιστωρίου ἀνέγνω.

Πανταχοῦ τοῖς τῶν ἁγίων πατέρων ὅροις ἑπόμενοι, καὶ τὸν ἀρτίως ἀναγνωσθέντα κανόνα τῶν ρν΄. θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων, τῶν συναχθέντων ἐπὶ τοῦ εὐσεβοῦς τὴν μνήμην μεγάλου Θεοδοσίου, τοῦ γενομένου βασιλέως ἐν τῇ βασιλίδι Κωνσταντινουπόλει, νέᾳ Ῥώμῃ, γνωρίζοντες, τὰ αὐτὰ καὶ ἡμεῖς ὁρίζομεν καὶ ψηφιζόμεθα περὶ τῶν πρεσβείων τῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας τῆς αὐτῆς Κωνσταντινουπόλεως, νέας Ῥώμης. καὶ γὰρ τῷ θρόνῳ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, διὰ τὸ βασιλεύειν τὴν πόλιν ἐκείνην, οἱ πατέρες εἰκότως ἀποδεδώκασι τὰ πρεσβεῖα. καὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ κινούμενοι οἱ ρν΄. θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι, τὰ ἴσα πρεσβεῖα ἀπένειμαν τῷ τῆς νέας Ῥώμης ἁγιωτάτῳ θρόνῳ, εὐλόγως κρίναντες τὴν βασιλείᾳ καὶ συγκλήτῳ τιμηθεῖσαν πόλιν, καὶ τῶν ἴσων ἀπολαύουσαν πρεσβείων τῇ πρεσβυτέρᾳ βασιλίδι Ῥώμῃ, καὶ ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς, ὡς ἐκείνην, μεγαλύνεσθαι πράγμασι, δευτέραν μετ' ἐκείνην ὑπάρχουσαν· καὶ ὥστε τοὺς τῆς Ποντικῆς, καὶ τῆς Ἀσιανῆς, καὶ τῆς Θρᾳκικῆς διοικήσεως μητροπολίτας μόνους, ἔτι δὲ καὶ τοὺς ἐν τοῖς βαρβαρικοῖς ἐπισκόπους τῶν προειρημένων διοικήσεων χειροτονεῖσθαι ὑπὸ τοῦ προειρημένου ἁγιωτάτου θρόνου τῆς κατὰ Κωνσταντινούπολιν ἁγιωτάτης ἐκκλησίας· δηλαδὴ ἑκάστου μητροπολίτου τῶν προειρημένων διοικήσεων μετὰ τῶν τῆς ἐπαρχίας ἐπισκόπων χειροτονοῦντος τοὺς τῆς ἐπαρχίας ἐπισκόπους, καθὼς τοῖς θείοις κανόσι διηγόρευται· χειροτονεῖσθαι δὲ, καθὼς εἴρηται, τοὺς μητροπολίτας τῶν προειρημένων διοικήσεων παρὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, ψηφισμάτων συμφώνων κατὰ τὸ ἔθος γενομένων, καὶ ἐπ' αὐτὸν ἀναφερομένων.

AI

BALUZII NOTÆ.

a Paris. *deberemus*.
b Veteres libri, *domnos*.
c Iidem libri, *his gestis*.
d Veteres libri, *non se talia suscepisse* (Divion. *recepisse*.)
e Ita etiam ferme veteres editiones.
f Divion. *in hoc ipsum*.
g Paris. *Conveniente*.
h Paris. *Absunt etc.*
i Veteres libri & edit. *neque modo furtim*.
k Veteres libri, *& sunt gesta consequenter atque canonice facta*.
l Veteres libri & edit. *ut devotus*.
m Divion. *Definitionem*.
n Veteres libri & edit. *& quæ nunc*.
o Veteres libri, *reverentissimorum*.
p Veteres libri & edit. *sub piæ mem.*
q Iidem libri & edit. *majore*.
r Nova. Deest in Divionensi.
s Veteres libri, *& nos hæc eadem*.
t Iidem libri, *ejus sanctiss.*
u Divion. *sedi senioris illius*. Exciderunt itaque hoic nonnulla veteri librario.
x Veteres libri, *digne patres*.
y Iidem libri. *Eadem int.*
z Veteres libri, *reverentissimi*.
aa Paris. *æqualia*.
bb Veteres libri, *sancta*.
cc Iidem libri, *æqua senioris Romæ*.
dd Paris. *privilegiis*, Divion. *privilegio*.
ee Divion. & veteres edit. *sicut illa*, Paris. *sicut & illa*.
ff Veteres libri, *& ut hos*. Veteres edit. *& ut hi*.
gg Veteres libri, *diœcesi*.
hh Paris. *metropolitas*.
ii Paris. *diœcesum*, & in locis sequentibus *diœceseon*. Divion. ubique, *diœceseon*.
kk Paris. *a prædicta sanctissima Constantinopolitana sede*. Sic etiam primo scriptum fuit in Divionensi, sed postea mutatum est.
ll Hanc lectionem non habebat antea codex Divionensis, sed manus quædam addita supra lineam & in margine eam constituerunt. Sic ergo illic legebatur: *cum Episcopis provinciæ ordinet, sicut sacris &c.* In Parisiensi legitur: *cum Episcopis Provinciæ Episcopos provinciæ ordinet, sicut sacris &c.*

ΑΙ ΥΠΟΓΡΑΦΑΙ.

Ἀνατόλιος ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Μάξιμος ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας Συρίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἰουβενάλιος ἐπίσκοπος Ἱεροσολύμων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Κυριακὸς ἐπίσκοπος Ἡρακλείας μητροπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Λουκιανοῦ ἐπισκόπου Βύζης.

Διογένης ἐπίσκοπος τῆς μητροπόλεως Κυζίκου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

B

Φλωρέντιος ἐπίσκοπος Λυδῶν μητροπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ῥωμανὸς ἐπίσκοπος τῆς μητροπόλεως Μύρων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Βασίλειος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Σελευκείας τῆς μητροπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Κῦρος ἐπίσκοπος τῆς μητροπόλεως Ἀναζαρβοῦ, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἐλευθέριος ἐπίσκοπος τῆς μητροπόλεως Χαλκηδόνος, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἐπίσκοπος τῆς μητροπόλεως Ταρσοῦ, ὁρίσας ὑπέγραψα.

C

Καλόγηρος ἐπίσκοπος τῆς Κλαυδιοπολιτῶν μητροπόλεως Ὀνωριάδος, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Στεφάνου πρεσβυτέρου.

Σέλευκος χάριτι Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς μητροπόλεως Ἀμασείας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Πέτρος ἐπίσκοπος τῆς μητροπόλεως Γαγγρῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Φώτιος ἐπίσκοπος Τύρου τῆς μητροπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἐπίσκοπος Δαμασκοῦ τῆς μητροπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Κωνσταντῖνος ἐπίσκοπος τῆς μητροπόλεως Βόστρων, ὁρίσας ὑπέγραψα,

D

Μελίτιος ἐπίσκοπος Λαρίσσης, τὸν λόγον ποιούμενος ὑπέρ τε τοῦ ὁσιωτάτου ἐπισκόπου Δόμνου Ἀπαμείας Συρίας, καὶ ὑπὲρ ἐμαυτοῦ, ὁρίσας ὑπέγραψα.

. . . .

. . . .

. . . .

Φραγκίων ἐπίσκοπος τῆς μητροπόλεως Φιλιππου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Νουνέχιος ἐπίσκοπος τῆς μητροπόλεως Λαοδικείας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Μαριανὸς ἐπίσκοπος τῆς μητροπόλεως Συνάδων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

E

Ὀνησίφορος ἐπίσκοπος τῆς μητροπόλεως Ἰκονίου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Περγάμιος ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας Πισιδίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Κριτωνιανὸς ἐπίσκοπος τῆς μητροπόλεως Ἀφροδισιάδος, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Εὐτύχιος ἐπίσκ. Ἐπιφανείας Συρίας δευτέρας ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Μελιτίου ἐπισκόπου Λαρίσσης.

SUBSCRIPTIONES.

Anatolius episcopus Constantinopolis novæ Romæ, definiens subscripsi.

Maximus episcopus Antiochiæ Syriæ, definiens subscripsi.

Juvenalis episcopus Hierosolymorum, definiens subscripsi.

Cyriacus episcopus Heracleæ metropolis, per Lucianum episcopum Byziæ definiens subscripsi.

Diogenes episcopus metropolis Cyzici, definiens subscripsi.

B

Florentius episcopus Sardium Lydiæ metropolis, definiens subscripsi.

Romanus episcopus metropolis Myrorum, definiens subscripsi.

Basilius Dei gratia episcopus Seleuciæ metropolis Isauriæ, definiens subscripsi.

Cyrus episcopus Anazarbi metropolis, definiens subscripsi.

Eleutherius episcopus metropolis Chalcedonensis, definiens subscripsi.

Theodorus episcopus metropolis Tarsi, definiens subscripsi.

C

Calogerus episcopus metropolis Claudiopolis Honoriadis, per Stephanum presbyterum definiens subscripsi.

Seleucus Dei gratia episcopus metropolis Amasiæ, definiens subscripsi.

Petrus episcopus metropolis Gangrorum, definiens subscripsi.

Photius episcopus metropolis Tyri, definiens subscripsi.

Theodorus episcopus metropolis Damasci, definiens subscripsi.

Constantinus episcopus metropolis Bostrorum, definiens subscripsi.

D

Meletius episcopus Larissæ, sermonem faciens pro sanctissimo domino episcopo Apamiæ Syriæ, & pro me, definiens subscripsi.

(Stephanus episcopus Hierapoleos, similiter,

Basilius episcopus Trajanopolis similiter.)

Francion episcopus Philippopolis metropolis, definiens subscripsi.

Nunechius episcopus metropolis Laodiceæ, definiens subscripsi.

Marianus episcopus metropolis Synnadorum, definiens subscripsi.

E

Onesiphorus episcopus metropolis Iconii, definiens subscripsi.

Pergamius episcopus Antiochiæ Pisidiæ, definiens subscripsi.

Critonianus episcopus Aphrodisiadis metropolis, definiens subscripsi.

* Eutychianus episcopus Epiphaniæ Syriæ secundæ, definiens subscripsi per Meletium episcopum Larissæ.

Euse-

A Eusebius Episcopus Dorylæi, definiens subscripsi.	Εὐσέβιος ἐπίσκοπος Δορυλαίου, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Lucianus episcopus Byziæ & Arcadiopolis, definiens subscripsi.	Λουκιανὸς ἐπίσκοπος Βιζύης, καὶ Ἀρκαδιουπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Joannes episcopus Rhodi, definiens subscripsi per Tryphonem episcopum Chii.	Ἰωάννης ἐπίσκοπος Ῥόδου, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Τρύφωνος ἐπισκόπου Χίου.
Ibas episcopus Edessæ, definiens subscripsi.	Ἴβας ἐπίσκοπος Ἐδέσσης, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Abraamius episcopus Circensii, definiens subscripsi.	Ἀβραάμιος ἐπίσκοπος Κιρκησίου, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Theodorus episcopus Claudiopolis, definiens subscripsi.	Θεόδωρος ἐπίσκοπος Κλαυδιουπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.
* Al. [illegible] * Antiochus miseratione divina episcopus Sinopæ, definiens subscripsi. B	Ἀντίοχος ἐλέει Θεοῦ ἐπίσκοπος Σινώπης, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Rufinus episcopus Samosatensis, definiens subscripsi.	Ῥουφῖνος ἐπίσκοπος Σαμοσάτων, ὁρίσας ὑπέγραψα.
* [illegible] Uranius episcopus * Himerorum, definiens subscripsi.	Οὐράνιος ἐπίσκοπος Ἰβόρων, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Callinicus episcopus Apameæ, definiens subscripsi per Paulum presbyterum.	Καλλίνικος ἐπίσκοπος Ἀπαμείας, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Παύλου πρεσβυτέρου.
Timotheus episcopus Balanæorum, definiens subscripsi.	Τιμόθεος ἐπίσκοπος Βαλανεῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Marcus episcopus Arethusæ, definiens subscripsi per Timotheum episcopum Balanæorum.	Μάρκος ἐπίσκοπος Ἀρεθούσης, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Τιμοθέου ἐπισκόπου Βαλανεῶν.
Proclus episcopus Adranorum civitatis, definiens subscripsi. C	Πρόκλος ἐπίσκοπος Ἀδράνων πόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Theodosius episcopus civitatis Canothæ, definiens subscripsi.	Θεοδόσιος ἐπίσκοπος πόλεως Κανώθας, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Hormisda episcopus Philippopolis, definiens subscripsi.	Ὁρμίσδας ἐπίσκοπος Φιλιππουπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Paternius chorepiscopus, pro Jordane episcopo Abilæ definiens subscripsi.	Πατέριος χωρεπίσκοπος, ὑπὲρ Γορδάνου ἐπισκόπου Ἀβίλης, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Meliphthongus miseratione divina episcopus Juliopolis sanctæ Dei ecclesiæ, definiens subscripsi.	Μελίφθογγος ἐλέει Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς κατὰ Ἰουλιούπολιν ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Joseph episcopus Heliopolis, definiens subscripsi.	Ἰωσὴφ ἐπίσκοπος Ἡλιουπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Damianus episcopus civitatis Sidonis, definiens subscripsi. D	Δαμιανὸς ἐπίσκοπος πόλεως Σιδῶνος, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Joannes episcopus Flaviadis civitatis, definiens subscripsi.	Ἰωάννης ἐπίσκοπος πόλεως Φλαβιάδος, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Indimus episcopus Irenopolis, definiens subscripsi.	Ἴνδιμος ἐπίσκοπος Εἰρηνουπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Julianus episcopus civitatis Rhosi, definiens subscripsi.	Ἰουλιανὸς ἐπίσκοπος πόλεως Ῥωσοῦ, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Aretas episcopus Elusæ, definiens subscripsi.	Ἀρέτας ἐπίσκοπος Ἐλούσης, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Beryllus episcopus Ailæ, definiens subscripsi.	Βήρυλλος ἐπίσκοπος Αἰλᾶ, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Olympius episcopus Paneadis, definiens subscripsi.	Ὀλύμπιος ἐπίσκοπος Πανεάδος, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Uranius episcopus Emesæ, definiens subscripsi. E	Οὐράνιος ἐπίσκοπος Ἐμέσης, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Theodorus episcopus Tripolis, similiter.	Θεόδωρος ἐπίσκοπος Τριπόλεως ὁμοίως.
Paulus episcopus Aradi, definiens subscripsi.	Παῦλος ἐπίσκοπος Ἀράδου, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Daniel episcopus Lamplaci, definiens subscripsi.	Δανιὴλ ἐπίσκοπος Λαμψάκου, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Leontius episcopus Ascalonis, definiens subscripsi.	Λεόντιος ἐπίσκοπος Ἀσκάλωνος, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Αν-

Λουκιανὸς ἐπίσκοπος τῆς Ἰψηλοῦ πόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀλέξανδρος ἐπίσκοπος Σελευκείας Πισιδίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Στέφανος ἐπίσκοπος Πρυμνησσοῦ, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Πολύκαρπος ἐπίσκοπος πόλεως Γαβάλων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Λεῦκος ἐπίσκοπος πόλεως Ἀπόλλωνος ἱεροῦ, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Νατίρας ἐπίσκοπος τῆς κατὰ Γάζαν ἐκκλησίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Γεννάδιος ἐπίσκοπος τῆς Μοσυναίων πόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀλφειὸς ἐπίσκοπος πόλεως Μίνδου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Γεννάδιος ἐπίσκοπος τῆς Ἀκμωναίων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Διονύσιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος πόλεως Ἀντιοχείας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ὁ ἐλάχιστος ἐπίσκοπος πόλεως Ἀλινδῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Διονύσιος ὁ ἐλάχιστος ἐπίσκ. πόλεως Ἡρακλείας Λάγμου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ὁ ἐλάχιστος ἐπίσκοπος Κνίδου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Εὐσέβιος ἐπίσκοπος Σελευκοβήλου, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Παύλου ἐπισκόπου Μαριάμμης.

. . . .

Πολυχρόνιος ἐπίσκοπος πόλεως Ἐπιφανείας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ῥωμανὸς ἐπίσκοπος Εὐδοξιουπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Αὐρήλιος ἐπίσκοπος ἐκ τῶν μερῶν τῆς Ἀφρικῆς, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Πατρίκιος ἐπίσκοπος Ἀκρασσοῦ, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Βασσιανὸς ἐπίσκοπος πόλεως Μοψουεστίας, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Σωφρονίου ἐπισκόπου Ἀναζαρβοῦ.

Ῥηνὸς ἐπίσκοπος Ἰωνοπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ζηνόδοτος ἐπίσκοπος τῆς Τελμισσοῦ πόλεως, καὶ Μακρᾶς τῆς νήσου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἀντιφελλιτῶν πόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Φίλιππος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Βαλβουραίων ἐπαρχίας Λυκίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀνδρέας ἐπίσκοπος Λυκίας πόλεως Τλωαίων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ῥωμανὸς ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Βουβωναίων πόλεως, Λυκίας ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θωμᾶς ἐπίσκοπος πόλεως Εὐαρείας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θεόκτιστος ἐπίσκοπος τῆς Πεσινουντίων πόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Φωτεινοῦ ἀρχιδιακόνου μου.

A Lucianus episcopus Ipsenopoleos, definiens subscripsi.

Alexander episcopus Seleuciæ Pisidiæ, definiens subscripsi.

Stephanus episcopus * Prymnesiæ, definiens subscripsi. * [illegible]

Polycarpus episcopus civitatis Gabalorum, definiens subscripsi.

Leucus episcopus templi Apollinis, definiens subscripsi.

Natiras episcopus ecclesiæ Gazæ, definiens subscripsi.

B Gennadius episcopus Mosynæorum civitatis, definiens subscripsi.

Alphius episcopus civitatis Mindi, definiens subscripsi.

Gennadius episcopus Acmonæorum, definiens subscripsi.

Dionysius minimus episcopus Antiochiæ civitatis, definiens subscripsi.

Joannes minimus episcopus civitatis Alindorum, definiens subscripsi.

Dionysius minimus episcopus civitatis Heracleæ Lagmi, definiens subscripsi.

Joannes minimus episcopus Gnidi, definiens subscripsi.

C Eusebius episcopus Seleucobeli, per Paulum episcopum Mariamnæ, definiens subscripsi.

(Paulus episcopus Mariamnæ, similiter.)

Polychronius episcopus Epiphaniæ, definiens subscripsi.

Romanus episcopus Eudoxiopolis, definiens subscripsi.

Aurelius episcopus ex partibus Africanis, definiens subscripsi.

Patricius episcopus Acrassi, definiens subscripsi.

D Bassianus episcopus Mopsuestenus, per Sophronium episcopum Anazarbi, definiens subscripsi.

Rhenus episcopus Jonopolis, definiens subscripsi.

Zenodotus episcopus Telmissæ civitatis, & Longæ insulæ, definiens subscripsi.

Theodorus miseratione divina episcopus Antiphellensis civitatis, definiens subscripsi.

Philippus miseratione divina episcopus civitatis * Liburnæ, provinciæ Lyciæ, definiens subscripsi. * [illegible]

E Andreas episcopus Lyciæ civitatis Tlozorum, definiens subscripsi.

Romanus miseratione divina episcopus civitatis Bubonæorum, provinciæ Lyciæ, definiens subscripsi.

Thomas episcopus civitatis * Evareæ, definiens subscripsi. * [illegible]

Theoctistus episcopus civitatis Pisinuntis per Photinum archidiaconum meum definiens subscripsi.

Florentius episcopus Lesbi, Tenedi, Proselenes, Ægialorum, per Evelpistum chorepiscopum meum, definiens subscripsi.

Tryphon episcopus sanctæ ecclesiæ in Chio, definiens subscripsi.

Docimasius episcopus Maroneæ, definiens subscripsi.

Serenus minimus episcopus Maximianopolis, definiens subscripsi.

Euphrasius episcopus Laganiæ, definiens subscripsi.

Eustochius episcopus Docimii, definiens subscripsi.

Basilius episcopus Nacoliæ, definiens subscripsi.

Pionius episcopus civitatis Troadis, definiens subscripsi.

Petrus minimus episcopus civitatis Dardani, definiens subscripsi.

Theosebius episcopus civitatis Ilii, definiens subscripsi.

Eulalius episcopus Pioniorum, definiens subscripsi.

Eutrophius minimus episcopus Adadorum Pisidiæ, definiens subscripsi.

Olympius episcopus Sozopolis, definiens subscripsi.

Musianus episcopus Limenum, definiens subscripsi.

Philippus episcopus Lysiadis, definiens subscripsi.

Gemellus episcopus civitatis Stratoniciæ definiens subscripsi.

Cyrinus episcopus civitatis Patarorum, definiens subscripsi.

Eulalius episcopus civitatis * Silbii. definiens subscripsi. * Sibilæ.

Modestus episcopus civitatis Sebastiæ, definiens subscripsi.

Epiphanius episcopus civitatis Midaii, definiens subscripsi

Thomas episcopus Theodosiopolis, definiens subscripsi.

Paulus episcopus civitatis Aristii, definiens subscripsi.

Joannes episcopus Trapezopolis, definiens subscripsi.

Tynchanius episcopus Apolloniadis civitatis definiens subscripsi.

Photius episcopus Tyri metropolis, subscripsi, & pro Petro episcopo Bibli, & pro Heraclito episcopo Arcæ, & pro Phosphoro episcopo Orthosiadis, & pro Porphyrio episcopo Botrorum.

Papias episcopus civitatis Erizorum, definiens subscripsi.

Joannes minimus episcopus Amazonis, definiens subscripsi.

Theodoretus minimus episcopus Alabandorum, definiens subscripsi.

Calandion episcopus Halicarnassi civita-

A Φλωρέντιος ἐπίσκοπος Λέσβου, Τενέδου, Προσιλήνης, Αἰγιαλῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Εὐελπίστου χωρεπισκόπου μου.

Τρύφων ἐπίσκοπος τῆς κατὰ Χίον ἁγίας ἐκκλησίας, * ὑπέγραψα. * ὁρίσας: L.

Δοκιμάσιος ἐπίσκοπος Μαρωνείας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Σερῆνος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος Μαξιμιανουπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Εὐφράσιος ἐπισκ. Λαγανίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Εὐστόχιος ἐπίσκοπος Δοκιμίου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

B Βασίλειος ἐπισκ. Νακωλείας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Πιόνιος ἐπίσκοπος πόλεως Τρωάδος, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Πέτρος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος πόλεως Δαρδάνου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θεοσέβιος ἐπίσκοπος πόλεως * Ἰλίου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Εὐλάλιος ἐπίσκοπος Πιονίων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Εὐτρόπιος ἐλάχιστος ἐπίσκοπος Ἀδάδων Πισιδίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

C Ὀλύμπιος ἐπίσκοπος Σωζοπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Μουσιανὸς ἐπίσκοπος Λιμένων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Φίλιππος ἐπίσκοπος Λυσιάδος, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Γέμελλος ἐπίσκοπος πόλεως Στρατονικείας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Κύρινος * ἐπίσκοπος πόλεως Πατάρων, ὁρίσας ὑπέγραψα. * Κυρίνος

Εὐλάλιος ἐπίσκοπος πόλεως Σιβλίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

D Μόδεστος ἐπίσκοπος πόλεως Σεβαστῆς, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἐπιφάνιος ἐπίσκοπος πόλεως Μιδαίου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θωμᾶς ἐπίσκοπος Θεοδοσιουπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Παῦλος ἐπισκ. πόλεως Ἀρίστου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἐπίσκοπος Τραπεζουπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Τυγχάνιος ἐπίσκοπος πόλεως Ἀπολλωνιάδος, ὁρίσας ὑπέγραψα.

E Φώτιος ἐπίσκοπος Τύρου μητροπόλεως, ὑπέγραψα, καὶ ὑπὲρ Πέτρου ἐπισκόπου Βίβλου, καὶ Ἡρακλείτου ἐπισκόπου Ἄρκης, καὶ ὑπὲρ Φωσφόρου ἐπισκόπου Ὀρθωσιάδος, καὶ ὑπὲρ Πορφυρίου ἐπισκόπου Βοτρύων.

Παπίας ἐπισκ. πόλεως Ἐρίζων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἐλάχιστος ἐπισκ. * Ἀμαζόνος, ὁρίσας ὑπέγραψα. * Forte, Ἀμαζονίου Nord.

Θεοδώρητος ὁ ἐλάχιστος ἐπίσκοπος Ἀλαβάνδων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Καλανδίων ἐπισκ. πόλεως Καρίας Ἁλικαρνασσοῦ,

νικοῦ, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Ἰουλιανοῦ πρεσ- A βυτέρου μου.

Νεοπτόλεμος ἐπίσκ. Κόρνων ἐπαρχίας Λυκαονίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Παῦλος ἐπίσκ. πόλεως Δέρβης, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Πλούταρχος ἐπίσκ. πόλεως Λύστρων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Εὐγένιος ἐπίσκ. πόλεως Καννῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ῥοῦφος ἐπίσκ. πόλεως Ὕδης, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀχόλιος ἐπίσκ. πόλεως Λαρανδῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα. B

Τύραννος ἐπίσκ. Οἰμαναδῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θωμᾶς ἐπίσκ. * Πορφυρίων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Εὔανδρος ἐπίσκ. πόλεως Διοκλείας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἐπίσκοπος πόλεως Βαργυλίου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

. . . .

. . . .

Διονύσιος ἐπίσκ. πόλεως Ἀτταλείας τῆς Λυδῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀνδρέας ἐπίσκ. πόλεως * Σαγαλῶν, ὁρίσας C ὑπέγραψα διὰ Διονυσίου ἐπισκόπου.

Σάββας ἐπίσκ. πόλεως Πάλτου, ὁρίσας ὑπέγραψα δι' Ἀχολίου ἐπισκόπου πόλεως Λαράνδων.

Μῖρος ἐπίσκ. τῆς κατὰ Εὔλανδραν ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας, ὑπέγραψα χειρὶ ἐμῇ.

Ἀβέρκιος ὁ ἐλάχιστος ἐπίσκ. τῆς Ἱεραπολιτῶν πόλεως Φρυγίας Σαλουταρίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Κυριακὸς ἐπίσκ. τῆς Εὐκαρπιαίων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀκύλας ὁ ἐλάχιστος ἐπίσκ. Αἰροκρῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα. D

Εὐλόγιος ἐπίσκ. Φιλαδελφείας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀλέξανδρος ἐπίσκ. πόλεως Σεβαστῆς, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Φίλιππος ἐπίσκ. πόλεως Ἀδάνων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

. . . .

Θεόδωρος ἐπίσκ. Αὐγούστης, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Κυριακὸς ἐπίσκ. πόλεως Τροκναδῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ τοῦ πρεσβυτέρου μου Χρυσίππου.

Πολυχρόνιος ἐπίσκ. Ἀντιπατρίδος, ὁρίσας ὑ- E πέγραψα.

. . . .

. . . .

Εὐδόξιος ἐπίσκ. πόλεως Χώματος Λυκίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Στέφανος ἐπίσκ. ἐλέῳ Θεοῦ * Μύλων Λυκίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Πατρίκιος ἐπίσκ. Ἀδριανοῦ Θηρῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα.

tis Cariæ, per Julianum presbyterum meum definiens subscripsi.

Neoptolemus episcopus Cornensis, provinciæ Lycaoniæ, definiens subscripsi.

Paulus episcopus civitatis Derbæ, definiens subscripsi.

Plutarchus episcopus civitatis Lystrorum, definiens subscripsi.

Eugenius episcopus civitatis Cannorum, definiens subscripsi.

Rufus episcopus civitatis Hydæ, definiens subscripsi.

Acholius episcopus Larandorum, definiens subscripsi.

Tyrannus episcopus Homonadorum, definiens subscripsi.

Thomas episcopus Porphyrionis, definiens subscripsi.

Evander episcopus civitatis Diocleæ, definiens subscripsi.

Joannes episcopus civitatis * Arcæ, definiens subscripsi.

(Dardanius episcopus Bargylæ similiter.)

Dionysius episcopus Attaliæ civitatis Lydiæ, definiens subscripsi.

Andreas episcopus civitatis * Sectoriorum, per Dionysium episcopum Attaliæ Lydiæ, definiens subscripsi.

Sabbas episcopus Palti, definiens subscripsi per Acholium episcopum Larandorum.

Mirus episcopus sanctæ Dei ecclesiæ Eulandræ, subscripsi manu mea.

Abercius minimus episcopus Hierapoleos Phrygiæ Salutaris, definiens subscripsi.

Cyriacus episcopus Eucarporum, definiens subscripsi.

Aquilas minimus episcopus * Androliorum, definiens subscripsi.

Eulogius episcopus Philadelphiæ, definiens subscripsi.

Alexander episcopus civitatis Sebastæ, definiens subscripsi.

Philippus episcopus civitatis Adanorum, definiens subscripsi.

(Hypatius episcopus Zephyrii, similiter.)

Theodorus episcopus Augustæ, definiens subscripsi.

Cyriacus episcopus civitatis Trocnadorum, definiens subscripsi per Chrysippum presbyterum meum.

Polychronius episcopus Antipatridis, definiens subscripsi.

(Joannes episcopus Carrhorum, similiter.)

Eudoxius episcopus Chomatis civitatis Lyciæ, definiens subscripsi.

Stephanus miseratione divina episcopus Limyrorum Lyciæ, definiens subscripsi.

Patricius episcopus Hadrianitherorum, definiens subscripsi.

Hermias minimus episcopus civitatis Abydi, definiens subscripsi.
David episcopus Adrianæ, definiens subscripsi.
Heraclius episcopus Azoti, definiens subscripsi.
Leontius episcopus Arazorum, definiens subscripsi.
Sabinianus episcopus Perrhæ, definiens subscripsi.
Paulinus episcopus Apameæ, definiens subscripsi.
Tyrannus episcopus Germanicopolis, definiens subscripsi.
David episcopus civitatis Cadorum, definiens subscripsi.
Atticus miseratione divina episcopus Zelorum, definiens subscripsi.
Noe episcopus Çepha castelli, subscripsi manu mea.
Valerianus episcopus Laodiceæ Phœnicis, definiens subscripsi.
Cyrus episcopus civitatis Sinandi, definiens subscripsi.
Bassonas episcopus Neapolis, definiens subscripsi.
Eupithius episcopus Stratonicorum Cariæ, definiens subscripsi.
Eorticius episcopus Nicopolis Pisidiæ, definiens subscripsi.
Joannes episcopus Germaniciæ, definiens subscripsi.
Theodoritus episcopus Cyri, definiens subscripsi.
Timotheus episcopus civitatis Dolichis, definiens subscripsi.
Thalassius episcopus Parii, definiens subscripsi.
Gerontius episcopus Seleuciæ, definiens subscripsi.
Theoctistus episcopus Berrhœæ, subscripsi per Gerontium episcopum Seleuciæ.
Petrus episcopus Gabulæ, definiens subscripsi.
Evolcius episcopus Zeugmatis, definiens subscripsi.
Fonteianus episcopus Sagalassi, definiens subscripsi.
Rusticius episcopus Afer, definiens subscripsi.
Anianus episcopus Capitoliadis, definiens subscripsi.
Zebennus episcopus civitatis Pellæ, definiens subscripsi.
Joannes episcopus Tiberiadis sanctæ ecclesiæ, definiens subscripsi.
Menecrates episcopus civitatis Crassorum, definiens subscripsi.
Pancratius episcopus sanctæ ecclesiæ Libyadis, definiens subscripsi.
Cossinius episcopus Hierocæsareæ, definiens subscripsi.

A Ἑρμείας ὁ ἐλάχιστος ἐπίσκ. πόλεως Ἀβύδου, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Δαυὶδ ἐπίσκοπος Ἀδριανοῦ, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Ἡράκλειος ἐπίσκοπος Ἀζώτου, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Λεόντιος ἐπίσκοπος Ἀράζων, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Σαβινιανὸς ἐπίσκ. Πέῤῥης, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Παυλῖνος ἐπίσκ. Ἀπαμείας, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Τύραννος ἐπίσκοπος Γερμανικοπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.
B Δανιὴλ ἐπίσκοπος Κάδων, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Ἀττικὸς ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκ. Ζήλων, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Νόης ἐπίσκ. Κηφᾶς, ὁρίσας ὑπέγραψα χειρὶ ἐμῇ.
Βαλεριανὸς ἐπίσκ. Λαοδικείας τῆς Φοινίκης, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Κῦρος ἐπίσκ. πόλεως Σινάνδου, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Βασσωνᾶς ἐπίσκ. Νέας πόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.
C Εὐπείθιος ἐλάχιστος ἐπίσκ. Στρατονικείων Καρίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Εὐρτίκιος ἐπίσκοπος μητροπόλεως Πισιδῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Ἰωάννης ἐπίσκ. Γερμανικείας, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Θεοδώριτος ἐπίσκοπος Κύρου, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Τιμόθεος ἐπίσκ. πόλεως Δολιχῆς, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Θαλάσσιος ἐπίσκ. Παρίου, ὁρίσας ὑπέγραψα.
D Γερόντιος ἐπίσκ. Σελευκείας, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Θεόκτιστος ἐπίσκ. Βεῤῥοίας, ὑπέγραψα διὰ Γεροντίου ἐπισκόπου Σελευκείας.
Πέτρος ἐπίσκοπος Γαβαλῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Εὐόλκιος ἐπίσκ. Ζεύγματος, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Φωντηϊανὸς ἐπίσκ. Σαγαλάσσου, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Ῥουστίκιος ἐπίσκοπος Ἀφρὸς, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Ἀνιανὸς ἐπίσκ. Καπιτωλιάδος, ὁρίσας ὑπέγραψα.
E Ζέβεννος ἐπίσκ. πόλεως Πέλλης, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Ἰωάννης ἐπίσκ. τῆς ἐν Τιβεριάδι ἁγίας ἐκκλησίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Μενεκράτης ἐπίσκ. πόλεως Κρασσῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Παγκράτιος ἐπίσκ. τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Λιβυάδος, ὁρίσας ὑπέγραψα.
Κοσσίνιος ἐπίσκ. Ἱεροκαισαρείας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀλυ-

Ἀλκιμήδης ἐλάχιστος ἐπίσκ. Σιλάνδου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀμάχιος ἐπίσκ. πόλεως Σεπτῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Αἰθέριος ἐπίσκ. χάριτι τοῦ Θεοῦ Πομπηϊουπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Ἐπιφανίου τοῦ Θεοῦ πρεσβυτέρου.

Θεμίστιος ἐπίσκ. Ἀμάστριδος, ὁρίσας ὑπέγραψα διὰ Φιλοτίμου πρεσβυτέρου.

Παῦλος ἐπίσκ. Τριπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

. . . .

Μανασσῆς ἐπίσκοπος Θεοδοσιουπόλεως μεγάλης Ἀρμενίας, ὁρίσας ὑπέγραψα χειρὶ ἐμῇ.

Φρόντων ἐπίσκ. τῆς Φασηλιτῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Διογένης ἐπίσκ. Κυζίκου τῆς μητροπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα, καὶ ὑπὲρ τῶν ἀπόντων θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων τῶν ὑπ' ἐμὲ, Τιμοθέου Γέρμης, Ἀλεξάνδρου Ὀξῆς, Φιλοστοργίου Κεψοῦ, Γεμέλλου Μελιτουπόλεως, Εὐτυχιανοῦ Βάρεως, Ἀκακίου Προικοννήσου, τῶν ὅρων.

Στέφανος ἐπίσκ. Ἱερᾶς πόλεως ὑπέγραψα, καὶ ὑπὲρ τῶν ἀπόντων θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων τῶν ὑπ' ἐμὲ, Οὐρανίου, Μάρα, Δαυὶδ, Κοσμᾶ, Μαρινοῦ, τῶν ὅρων.

Νουνέχιος ἐπίσκ. τῆς μητροπόλεως Λαοδικείας, ὑπέγραψα, καὶ ὑπὲρ τῶν ὑπ' ἐμὲ θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων, Ἡρακλείου, Συμμάχου, Φιλίππου, Φιλαδέλφου, Φιλήτου, Τατιανοῦ, Ἀντιόχου, Ζωσίμου, Ἐπιφανίου, Ἀραβίου, Γαΐου, Εὐαγόρα, τῶν ὅρων.

Λουκήνσιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος, τοποτηρητὴς τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου, εἶπε· πρῶτον ἡ ὑμετέρα ἐνδοξότης ἐσημειώσατο ὅσα ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν ἐπισκόπων ἐπράχθη, ἵνα μή τις κατὰ ἀνάγκην ὁρίσας ὑπογράψαι τοῖς μνημονευθεῖσι κανόσι βιασθῇ.

. . . .

Οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν· οὐδεὶς ἐβιάσθη. Λουκήνσιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος, καὶ τοποτηρητὴς τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου, εἶπε· φαίνεται * προστεθεῖσθαι τοῖς ὅροις τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ, καὶ τοῖς μετ' αὐτοὺς ἑκατὸν πεντήκοντα, τὰ νῦν μνημονευθέντα, μὴ ἐμφερόμενα δὲ ἐν τοῖς συνοδικοῖς κανόσι, ταῦτα φάσκουσιν ὡρίσθαι. εἰ τοίνυν ἐν τοῖς χρόνοις τούτοις τῷ βενεφικίῳ ἐχρήσαντο, τί νῦν ζητοῦσιν ὃ μὴ κατὰ κανόνας ἐχρήσαντο; Ἀέτιος ἀρχιδιάκονος τῆς Κωνσταντινουπόλεως τῆς ἐκκλησίας εἶπεν· εἰ περὶ τούτου τοῦ κεφαλαίου ἐντολὰς εἰλήφασί τινες, προσενεγκάτωσαν. Βονιφά-

* ἴσ. προστεθεῖσθαι

A Alcimedes minimus episcopus Silandri, definiens subscripsi.

Amachius episcopus civitatis * Septoriorum, definiens subscripsi.

* Sciorum

Ætherius Dei gratia episcopus Pompeiopolis, definiens subscripsi per Epiphanium presbyterum.

Themistius episcopus Amastridis, definiens subscripsi per Philotimum presbyterum.

Paulus episcopus Tripolis, definiens subscripsi.

B (Musonius episcopus Zoarorum, similiter.

Messalinus episcopus Laodiceæ, similiter.)

* Olympius episcopus Theodosiopolis magnæ Armeniæ, definiens subscripsi.

* Manasses

Fronton episcopus Phaselitarum, definiens subscripsi.

Diogenes episcopus Cyzici metropolis, definiens subscripsi & pro absentibus religiosissimis episcopis qui sub me sunt, Timotheo Germæ, Alexandro Ocæ, Philostorgio * Scepsis, Gemello Melitopolis, Eutychiano Bareæ, Acacio Proeconnesi.

* Cepsi.

C Stephanus episcopus Hierapolis subscripsi & pro absentibus qui sub me sunt, religiosissimis episcopis Uranio, Mara, David, Cosma, * Marino

* Mariano

Nunechius episcopus metropolis Laodiceæ subscripsi & pro his qui sub me sunt, religiosissimis episcopis, Heraclio, Symmachio, Philippo, Philadelphio, Phileto, Tatiano, Antiocho, Zosimo, Epiphanio, Arabio, Cajo, Evagora.

D [a] Lucentius reverendissimus episcopus, sedis apostolicæ vicarius, dixit: Primo gloria vestra perpendat, [b] quia circumventione cum sanctis episcopis [c] gestum sit, ut non conscriptis canonibus, quorum [d] mentionem fecerunt, [e] subscribere sint coacti.

Post. Latina nomina [illegible]

([f] Et interpretata voce per Beronicianum [g] devotum secretarium divini consistorii,) Nemo reverendissimi episcopi clamaverunt: Nemo coactus est. Lucentius reverendissimus episcopus, vicarius sedis apostolicæ, dixit: Accedit ad cumulum, quod trecentorum decem & octo constitutionibus postpositis, cen- E tum quinquaginta, qui in synodicis canonibus non habentur, mentionem tantum fecisse noscuntur, quæ dicunt ante octoginta [h] prope annos constituta fuisse. Si ergo his temporibus hoc beneficio usi sunt, quid nunc * requirunt? Si nunquam usi sunt, quare requirunt? (Qua voce per Constantinum devotum secretarium [i] divini consistorii Græce interpretata,) Aetius archidiaconus sanctissi-

* requirunt, quo non secundum canones usi sunt?

BALUZII NOTÆ.

a Codex Paris. *Lucentius vir reverendissimus Episcopus vicarius sedis apostolicæ dixit*. Divion. *Lucentius Episcopus vic. se. ap. dixit*.
b Veteres libri & omnes editiones ante Labbeanam, *quia circumventione*.
c Veteres libri, *gestum est*.
d Iidem libri, *fecerunt mentionem*.
e Divion. *subscripserunt coacti*; & in margine, al. *subscribere coacti sunt*.
f Paris. *Et interpretata Græca voce*.
g Idem codex, *virum devotum*. Sic paulo post uterque noster codex habet *virum devotum*.
h Paris. *prope annos*.
i Veteres libri, *sacri*.

ctissimæ Constantinopolitanæ ecclesiæ dixit : A
Si de hoc capitulo ᵃ aliquod mandatum acceperunt, proferant. Bonifacius presbyter, ᵇ sedis apostolicæ vicarius, dixit: Beatissimus & ᶜ apostolicus Papa inter cetera hoc nobis mandavit. Et ex ᵈ chartula recitavit.

Sanctorum quoque patrum constitutionem prolatam nulla patiamini temeritate violari vel imminui, servantes omnimodis personæ nostræ in vobis (quos vice nostra ᵉ transmisimus,) dignitatem : ac si qui forte civitatum suarum ᶠ splendore ᶠ confisi, aliquid sibi tentaverint usurpare, hoc qua dignum est constantia retundatis.

Gloriosissimi judices dixerunt : Utraque pars canones ᵍ proponat. Paschasinus ʰ reverendissimus episcopus, vicarius sedis apostolicæ, ⁱ recitavit. B

ᵏ Trecentorum decem & octo sanctorum patrum canon sextus. ᵍ Quod ecclesia Romana semper habuit primatum. Teneat ˡ autem & Ægyptus, ut episcopus Alexandriæ omnium habeat potestatem, quoniam & Romano episcopo hæc est consuetudo. Similiter autem & ᵐ qui in Antiochia constitutus est, & in ceteris provinciis, primatus habeant ecclesiæ civitatum ᵐ ampliorum. Per omnia autem manifestum sit, ⁿ quod si quis præter voluntatem metropolitani episcopi fuerit ordinatus, ᵒ hunc statuit hæc sancta synodus non debere esse episcopum. Sane si C communi consensui ᵍ & rationabiliter probato, & secundum ecclesiasticam regulam statuto, duo aliqui aut tres ʳ per contentionem suam contradicant, illa obtineat sententia, in qua plures fuerint numero (sacerdotes.) ˢ Quoniam vero mos antiquus obtinuit & ᵗ vetusta traditio, ut etiam Æliæ, id est, Hierosolymorum episcopo deferatur, habeat consequenter honorem suum : ᵘ sed metropolitano sua dignitas salva sit.

Constantinus ˣ devotus secretarius divini consistorii, ex dato codice ab Aetio archidiacono Constantinopolitanorum sanctissimæ ecclesiæ, recitavit.

ʸ Regula sexta trecentorum decem & octo D sanctorum patrum. Antiquæ consuetudines teneant in Ægypto, ut Alexandrinus episcopus omnium habeat potestatem, quoniam & Romano episcopo hæc consuetudo est. Similiter autem & ᶻ Antiocheno, & in aliis provinciis, primatus habeant ecclesiæ ᶻ civitatem. Universaliter autem illud manifestum est, ᵃᵃ quia quisquis præter voluntatem metropolitani fiat episcopus, hunc sancta synodus definivit non ᵇᵇ debere esse episcopum. Sane si communi omnium consensui rationabiliter probato, & secundum ecclesiasticam

τος ὁ ὁσιώτατος πρεσβύτερος εἶπεν· ὁ μακαριώτατος, καὶ Ἀποστολικὸς ἐπίσκοπος μεθ᾽ ἕτερα πολλὰ, καὶ τοῦτο ἡμῖν ἐνετείλατο. Καὶ ἀπὸ τοῦ χάρτου ἀνέγνω.

Τοὺς ὅρους τῶν ἁγίων πατέρων μηδεμιᾷ προπετείᾳ ἐλαττοῦσθαι, ἢ μειοῦσθαι. φυλαττέσθω τοιγαροῦν τῆς ἡμετέρας προσώπου ἡ ἀξία πᾶσι τρόποις ἐν ὑμῖν· καὶ εἴ τινες τυχὸν πεποιθότες δυνάμει τῶν ἰδίων πόλεων, παρασφετερίσασθαι ἐπεχείρησαν, τούτους ἐκβάλλεσθαι κατὰ τὸ τοῦ δικαίου πρέπον.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· ἑκάτερον μέρος τοὺς κανόνας προβαλλέτω. Πασχασῖνος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος, καὶ τοποτηρητὴς ἀνέγνω.

Τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ ἁγίων πατέρων κανὼν ἕκτος. ἡ ἐκκλησία Ῥώμης πάντοτε ἔσχε τὰ πρωτεῖα. ἐχέτω τοιγαροῦν, καὶ ἡ Αἴγυπτος, ὥστε τὸν ἐπίσκοπον Ἀλεξανδρείας πάντων ἔχειν ἐξουσίαν, ἐπειδὴ καὶ τῷ Ῥώμης ἐπισκόπῳ τοῦτο συνηθές ἐστι. ὁμοίως καὶ κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν, καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις ἐπαρχίαις, τὰ πρωτεῖα σώζεσθαι ταῖς ἐκκλησίαις. ᵐ καὶ τοῦτο δὲ πρόδηλον, ὡς εἴ τις χωρὶς γνώμης τοῦ μητροπολίτου γένηται ἐπίσκοπος, τὸν τοιοῦτον ἡ σύνοδος ἡ μεγάλη ὥρισε μὴ δεῖν εἶναι ἐπίσκοπον, ἐὰν μέντοι ἡ ἐκείνων πάντων γνώμη εὔλογος εἴη, καὶ κατὰ κανόνα ἐκκλησιαστικόν, δύο δὲ, ἢ τρεῖς δι᾽ οἰκείαν φιλονεικίαν ἀντιλέγωσι, κρατείτω ἡ τῶν πλειόνων ψῆφος. ἐπειδὴ δὲ ἡ συνήθεια κεκράτηκε, καὶ παράδοσις ἀρχαία ἐστὶν, ὥστε καὶ τὸν ἐν Αἰλίᾳ ἐπίσκοπον τιμᾶσθαι, ἐχέτω τὴν ἀκολουθίαν τῆς τιμῆς, τῇ μητροπόλει σωζομένου τοῦ οἰκείου ἀξιώματος.

Κωνσταντῖνος σηκρητάριος ἀπὸ βιβλίου ἐπιδοθέντος παρὰ Ἀετίου ἀρχιδιακόνου ἀνέγνω.

Τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ ἁγίων πατέρων κανὼν ϛ´. τὰ ἀρχαῖα ἔθη κρατείτω, τὰ ἐν Αἰγύπτῳ, ὥστε τὸν Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπον πάντων ἔχειν ἐξουσίαν, ἐπειδὴ καὶ τῷ ἐν Ῥώμῃ ἐπισκόπῳ τοῦτο συνηθές ἐστι. ὁμοίως δὲ καὶ κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν, καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις ἐπαρχίαις, τὰ πρεσβεῖα σώζεσθαι ταῖς ἐκκλησίαις. καθόλου δὲ πρόδηλον ἐκεῖνο, ὅτι εἴ τις χωρὶς γνώμης τοῦ μητροπολίτου γένοιτο ἐπίσκοπος, τοῦτον ἡ σύνοδος ἡ μεγάλη ὥρισε μὴ δεῖν εἶναι ἐπίσκοπον. ἐὰν μέντοι τῇ κοινῇ πάντων ψήφῳ εὐλόγῳ οὔσῃ, καὶ κατὰ κανόνα ἐκκλησιαστικόν, δύο, ἢ τρεῖς

BALUZII NOTÆ.

ᵃ Paris. mandatum aliquod.
ᵇ Veteres libri, vicarius sc. apostolica.
ᶜ Iidem libri, apostolicus vir Papa.
ᵈ Divion. charta.
ᵉ Veteres libri, misimus.
ᶠ Paris. confisi. Hanc lectionem habet etiam Divionensis in margine.
ᵍ Divion. & veteres edit. proponam.
ʰ Paris. vir reverentissimus.
ⁱ Veteres libri, dixit.
ᵏ Paris. Trecentorum decem & octo sanctorum patrum. Antiquæ consuetudines serventur per Ægyptum, ita ut Episcopus Alex.
ˡ Autem. Deest in Divionensi.
ᵐ Veteres libri, aliorum.
ⁿ Veteres libri & edit. ut si quis.
ᵒ Iidem libri & edit. quia hunc statuit.
ᵖ Divion. communionem consensu. Paris. communionem consensu. Legendum ergo, communi omnium consensu, ut infra.
ᵍ Communio deest in codice Parisiensi. In Divionensi addita est supra lineam.
ʳ Veteres libri, contentione sua.
ˢ Paris. Quoniam mos. Sic etiam primo in Divionensi.
ᵗ Veteres libri, vetus.
ᵘ Veteres libri & edit. sed & metropolitano.
ˣ Veteres libri, vir devotus.
ʸ Regula sexta. Hæc omnia usque ad vocem synodi..um desiderantur in codice Parisiensi.
ᶻ Legendum, civitatum. Erratum est typographicum editionis Labbeanæ.
ᵃᵃ Divion. quia si quis.
ᵇᵇ Debere. Deest in eodem libro.

ἢ τρεῖς δὲ δι' οἰκείαν φιλονεικίαν ἀντιλέγωσι, κρατεί-
τω ἡ τῶν πλειόνων ψῆφος.

Ὁ αὐτὸς συναγόμενος ἀνέγνω ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ βι-
βλίου συνοδικὸν τῆς δευτέρας συνόδου. Τάδε ὥρι-
σαν οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει χάριτι Θεοῦ συνελθόν-
τες ἑκατὸν πεντήκοντα ἐπίσκοποι ἐκ διαφόρων ἐπαρ-
χιῶν κατὰ κλῆσιν τοῦ θεοφιλεστάτου βασιλέως Θεο-
δοσίου, ἐπὶ Νεκταρίου ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως·
μὴ ἀθετεῖσθαι τὴν πίστιν, μηδὲ τοὺς κανόνας τῶν
πατέρων τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτώ, τῶν ἐν Νι-
καίᾳ τῆς Βιθυνίας συνελθόντων, ἀλλὰ μένειν ἐ-
κείνην κυρίαν· καὶ ἀναθεματισθῆναι πᾶσαν αἵρεσιν,
καὶ ἰδικῶς τὴν τῶν Εὐνομιανῶν, εἴτουν ἀνομοίων, καὶ
τὴν τῶν Ἀρειανῶν,
ἤγουν πνευματομάχων, καὶ τὴν τῶν Σαβελλιανῶν,
καὶ τὴν τῶν [a] Μαρκελλιανῶν, καὶ τὴν τῶν Φωτεινιανῶν,
καὶ τὴν τῶν Ἀπολλιναριστῶν· τοὺς δὲ ὑπὲρ τὴν διοίκη-
σιν ἐπισκόπους ταῖς ὑπερορίοις ἐκκλησίαις μὴ ἐπιβαί-
νειν, μηδὲ συγχέειν τὰς ἐκκλησίας, ἀλλὰ κατὰ
τοὺς κανόνας, τὸν μὲν Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπον τὰ
ἐν Αἰγύπτῳ μόνον οἰκονομεῖν, τοὺς δὲ τῆς ἀνατο-
λῆς ἐπισκόπους τὴν ἀνατολὴν μόνην διοικεῖν· φυ-
λαττομένων τῶν ἐν τοῖς κανόσι τοῖς κατὰ Νίκαιαν
πρεσβείων τῇ Ἀντιοχέων ἐκκλησίᾳ· καὶ τοὺς τῆς
Ἀσιανῆς διοικήσεως ἐπισκόπους τὰ κατὰ τὴν Ἀσια-
νὴν διοίκησιν μόνον οἰκονομεῖν, καὶ τοὺς τῆς Ποντι-
κῆς μόνα, καὶ τοὺς τῆς Θρᾴκης τὰ τῆς Θρᾴκης μό-
νον· ἀκλήτους δὲ ἐπισκόπους ὑπὲρ διοίκησιν μὴ ἐπι-
βαίνειν ἐπὶ χειροτονίᾳ, ἤ τισιν ἄλλαις οἰκονομίαις
ἐκκλησιαστικαῖς. φυλαττομένου δὲ τοῦ γεγραμμένου
περὶ τῶν διοικήσεων κανόνος, εὔδηλον, ὡς τὰ καθ'
ἑκάστην ἐπαρχίαν ἡ τῆς ἐπαρχίας σύνοδος διοική-
σει, κατὰ τὰ ἐν Νικαίᾳ ὡρισμένα. τὰς δὲ ἐν τοῖς
βαρβαρικοῖς ἔθνεσι τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας οἰκονομεῖ-
σθαι χρὴ κατὰ τὴν κρατήσασαν συνήθειαν ἐπὶ τῶν
πατέρων· τὸν μέντοι Κωνσταντινουπόλεως ἐπίσκοπον
ἔχειν τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς μετὰ τὸν Ῥώμης ἐπί-
σκοπον, διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν νέαν Ῥώμην.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· οἱ ὑπογράψαν-
τες τῷ ἀναγνωσθέντι τόμῳ ἐκ τῶν τῆς Ἀσιανῆς
διοικήσεως, καὶ Ποντικῆς ὁσιώτατοι ἐπίσκοποι λεγέ-
τωσαν, εἴγε οἰκείᾳ γνώμῃ, ἢ ἀνάγκης τινὸς αὐ-
τοῖς [b] ὑποσχεθείσης, ὑπέγραψαν. καὶ παρελθόν-
των αὐτῶν ἐν τῷ μέσῳ, Διογένης ὁ Κυζίκου

[a] Lege Mar-[illegible]
[b] [illegible]

A regulam statuto, duo aliqui vel tres per con-
tentionem suam [a] contradicant, [b] definitio
obtineat plurimorum.

[c] [d] Synodicum primi concilii sub Nectario
episcopo Constantinopolis, episcoporum cen-
tum quinquaginta. Hæc constituerunt epi-
scopi qui in Constantinopolim Dei gratia
convenerunt ex diversis provinciis, secun-
dum evocationem [e] Dei amantissimi princi-
pis Theodosii, sub Nectario [f] episcopo Con-
stantinopolitano. Non [g] [h] reseruari fidem,
neque [i] regulas trecentorum decem & octo
patrum qui in Nicæa Bithyniæ convenerunt,
sed [k] maneant illa [l] propria. Et [m] anathe-
matizentur omnes hæreses, & propriè Euno-
B mianorum, [n] vel dissimilem Filium Patri cre-
dentium, & Arianorum, ([o] seu Eudoxiano-
rum, & Semiarianorum.) seu Pneumatoma-
chorum, & Sabellianorum, & Marcionista-
rum, & Photinianorum, & Apollinaristarum.
Episcopi autem [p] [q] super diœcesim, quæ
trans [r] finem sunt ecclesiarum, non tran-
scendant, neque confundant ecclesias, sed se-
cundum regulas, Alexandriæ [s] quidem epi-
scopus ea solum quæ sunt in Ægypto, di-
sponat; orientis autem episcopi orientem so-
lum gubernent: servatis [t] autem primatibus,
secundum canones Nicænos, [u] Antiochenæ
ecclesiæ: & episcopos Asianæ diœcesis Asia-
nam diœcesim tantummodo gubernare, &
C Ponticos Ponticam, & Thraciæ Thraciam so-
lum. Inovocatos autem episcopos [x] [y] super
diœcesim, vel pro ordinatione, vel pro aliis
ecclesiasticis [z] ordinationibus nullatenus [aa] ad-
venire: [bb] servata autem suprascripta [cc] de pro-
vinciis [dd] vel regionibus regula, [ee] manifestum
est, quia [ff] secundum unamquamque provin-
ciam ejusdem synodus provinciæ [gg] guberna-
tura est, secundum ea quæ in Nicæa sunt
constituta. Eas autem [hh] quæ sunt in barba-
ris gentibus, Dei ecclesias [ii] gubernari opor-
tet secundum hanc, quæ [kk] per patres con-
suetudo [ll] tenet. [mm] [nn] Episcopum tamen Con-
stantinopolitanum habere primatus honorem
post Romanum episcopum, [oo] propterea quod
D sit nova Roma.

Gloriosissimi judices dixerunt. Hi qui re-
lecto tomo subscripserunt Asianæ & Ponti-
ci [pp] sanctissimi episcopi dicant, si voluntate
propria, vel [qq] impulsione sibi [rr] aliqua necessi-
tate coacti subscripserunt. Et transeuntibus
in medio Ponticis & Asianis episcopis qui
subscripserunt, [ss] Diogenes reverendissimus
ep-

a Idem codex, contradicunt. b Paris. [illegible]
c Veteres libri, [illegible] d Idem libri, Constantinop. [illegible]
e Divion. [illegible] Paris. [illegible] f Paris. [illegible]
g Item codex & veteres edit. [illegible] h Idem codex, [illegible]
i [illegible] Hæc desunt in codicibus [illegible]
k Veteres libri, [illegible]
[illegible] l Paris. [illegible] m Divion. [illegible], Paris. [illegible]
n [illegible] Desunt in Parisiens. In Divion. est supra lineam.
o Divion. [illegible] Paris. [illegible]
[illegible]
p Veteres libri, super diœcesim vel ordinationem [illegible] q Veteres libri & edit. [illegible]
r Paris. [illegible]
s De provinciis. Hæc desunt etiam in libro Divionensi, & addita sunt in margine.
t Divion. [illegible] u Divion. [illegible], Paris. [illegible]
x Divion. manifestum [illegible]
y Divion. & veteres edit. quæ sunt in barbaris gentibus. Paris. quæ in barbaris [illegible] gentibus.
z Gubernari. Hæc [illegible] librario qui descripsit codicem Parisiensem.
aa Pro. Desunt in Parisiens. bb Veteres libri, tenent.
cc Divion. & veteres edit. [illegible] dd Veteres libri, propter quod est.
ee Iidem libri, [illegible] ff [illegible] Hæc desunt in [illegible] codicibus.
gg Veteres libri, necessitate [illegible] hh Divion. Diogenes Episcopus dixit.

episcopus ᵃ Cyzici dixit: ᵃ Coram Deo, cum voluntate subscripsi.

Florentius episcopus ᵇ Sardium Lydiæ dixit: Nulla mihi illata est necessitas, sed sponte subscripsi.

ᶜ Romanus episcopus Myrorum dixit: Non sum coactus. ᵈ Ego gratum habeo sub sede Constantinopolitana esse, quoniam & ᵉ ipse me honoravit, & ᵉ ipse me ordinavit. Mihi justum videtur, & voluntate subscripsi.

ᶠ Calogerus episcopus Claudiopolis Honoriadis dixit: Secundum sententiam sanctorum patrum centum quinquaginta, voluntate propria, non coactus subscripsi.

Seleucus episcopus Amasiæ dixit: Ante me tres sunt ab hac sede ordinati episcopi; & ᵍ inveniens hanc consequentiam, & ego secutus sum. ᵍ Et nunc propria voluntate feci, sub hac sede esse volens, (ʰ quia & providetur mihi.)

ⁱ Eleutherius Chalcedonensis dixit: Sciens quia & ᵏ per canones & per consuetudinem præcedentem ˡ habet hæc jura Constantinopolitana sedes, ᵐ cum ᵒ voluntate subscripsi.

Petrus episcopus Gangrorum dixit: Ante me tres sunt ordinati a sede regiæ civitatis, & ego post ⁿ tantos similiter. Et ob hoc consensi his quæ consuetudo habuit, & sponte subscripsi.

Nunechius episcopus ᵒ Laodiceæ dixit: Gloria sedis Constantinopolitanæ, gloria nostra est. Hujus enim ᵖ honoris nos sumus quoque participes, quoniam ᵠ solicitudines nostras ʳ suscipit & ˢ diligimus ut uniuscujusque provinciæ ᵗ metropolis a sede hac ordinetur; unde & sponte subscripsi.

ᵘ Marinianus episcopus Synnadorum dixit ᵘ Cum sint & priores mei a sancta sede Constantinopolitanæ ecclesiæ ordinati, & ego ipse quoque per eam, sponte subscripsi, quoniam & canones primatum ˣ præbent Constantinopolitanæ sanctissimæ sedi.

Pergamius episcopus Antiochiæ Pisidiæ dixit ʸ Et propria voluntate subscripsi, & in omnibus sanctissimum archiepiscopum regiæ civitatis novæ Romæ in honore & ᶻ cura, sicut patrem præcipuum, habere nos convenit. Hoc solum rogo, ut si qua aut ᵃᵃ per eorum sanctitatis ignorantiam, aut per subreptionem inveniuntur agi, pro ejus gloria, vel pace sanctarum ecclesiarum, ᵇᵇ & eius ad Deum ᵇᵇ coram omnibus comproba-

Ἐπίσκ. Κυζίκου εἶπεν· ἀπὸ γνώμης ὑπέγραψα, ὡς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

Φλωρέντιος ἐπίσκ. Σάρδεων εἶπεν· οὐδεμία μοι ἀνάγκη ἐπήχθη, ἀλλ' ἑκουσίως ὑπέγραψα.

Ῥωμανὸς ἐπίσκ. Μύρων εἶπεν· οὐκ ἠναγκάσθην ἐγώ· ἡδέως ἔχω ὑπὸ τὸν θρόνον Κωνσταντινουπόλεως εἶναι, ἐπειδὴ καὶ αὐτός με ἐτίμησε, καὶ αὐτός με ἐχειροτόνησεν. ἐμοὶ δίκαιον φαίνεται, καὶ ἀπὸ γνώμης ὑπέγραψα.

Καλόγηρος ἐπίσκ. Κλαυδιουπόλεως εἶπε· κατὰ γνώμην τῶν ἁγιωτάτων πατέρων τῶν ρν'. ἰδίᾳ γνώμῃ, ὑπέγραψα, μὴ ἀναγκασθείς.

Σέλευκος ἐπίσκ. Ἀμασείας εἶπε· πρὸ ἐμοῦ τρεῖς ἐπίσκοποι ἐχειροτονήθησαν ὑπὸ τοῦ θρόνου τούτου· καὶ εὑρὼν ταύτην τὴν ἀκολουθίαν, ἠκολούθησα· καὶ νῦν ἑκουσίως ἐποίησα, βουλόμενος εἶναι ὑπὸ τὸν θρόνον τοῦτον.

Ἐλευθέριος ἐπίσκοπος Χαλκηδόνος εἶπεν· ἐπιστάμενος, ὡς καὶ ἐκ τῶν κανόνων, καὶ ἐκ τῆς προλαβούσης συνηθείας, ἔχει τὰ δίκαια ταῦτα ὁ Κωνσταντινουπόλεως θρόνος, μεθ' ἡδονῆς ὑπέγραψα.

Πέτρος ἐπίσκοπος Γαγγρῶν εἶπε· πρὸ ἐμοῦ τρεῖς ἐχειροτονήθησαν ὑπὸ τοῦ τῆς βασιλευούσης πόλεως, κἀγὼ μετ' αὐτοὺς ὁμοίως. καὶ διὰ τοῦτο συνεθέμην, ὡς συνήθειαν ἔχον· καὶ ἑκουσίως ὑπέγραψα.

Νουνέχιος ἐπίσκοπος Λαοδικείας εἶπεν· ἡ δόξα τοῦ θρόνου Κωνσταντινουπόλεως, δόξα ἡμῶν ἐστι· τῆς γὰρ ἐπ' αὐτοῦ τιμῆς, καὶ ἡμεῖς μετέχομεν, ἐπειδὴ καὶ τὰς μερίμνας ἡμῶν ἀναδέχεται· καὶ ἀγαπῶμεν, τὸν καθ' ἑκάστην ἐπαρχίαν μητροπολίτην ὑπὸ τοῦ θρόνου τούτου χειροτονεῖσθαι. ὅθεν καὶ ἑκὼν ὑπέγραψα.

Μαρινιανὸς ἐπίσκοπος Συννάδων εἶπεν· ὡς καὶ τῶν πρὸ ἐμοῦ χειροτονηθέντων ὑπὸ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως ἁγιωτάτου θρόνου, καὶ ἐμοῦ δι' αὐτοῦ, ἑκουσίως ὑπέγραψα· ἐπειδὴ καὶ οἱ κανόνες τὰ πρεσβεῖα παρέχουσι τῷ Κωνσταντινουπόλεως ἁγιωτάτῳ θρόνῳ.

Περγάμιος ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας εἶπε· καὶ οἰκείᾳ γνώμῃ τὴν ὑπογραφὴν πεποίημαι, καὶ ἐν πᾶσι τὸν ὁσιώτατον ἀρχιεπίσκοπον τῆς βασιλευούσης νέας Ῥώμης ἐν τιμῇ, καὶ θεραπείᾳ, ὥσπερ πατέρα ἐξαίρετον ὄντα, ἔχειν ἡμᾶς προσήκει ἐστίν. τοῦτο δὲ μόνον ἀξιῶ, ὥστε, εἴ τινα ἢ κατὰ ἄγνοιαν τῆς αὐτῶν ὁσιότητος, ἢ συναρπαγῇ, εὑρίσκεται πραττόμενα, ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ δόξης, καὶ τῆς εἰρήνης τῶν ἁγιωτάτων ἐκκλησιῶν, καὶ τῆς πρὸς Θεὸν

BALUZII NOTÆ.

a Cyzici. Deest in Parisiensi. b Veteres libri & edit. Sardensium. d Divion. Ego natum.
c Iidem libri & edit. Romanus reverentissimus Episcopus. In Divionensi addita sunt supra lineam.
e Ipse me honoravit. Hæc desunt in codice Parisiensi. Ita etiam in recitatione nominum Seleuci, Nunechii, Mariniani, & Pergamii.
f Veteres libri & edit. Calogerus reverentiss. Episcopus. g Paris. & nunc propria vero.
h Paris. ono providetur. Veteres edit. quia & providit videtur. k Paris. per canonem.
i Veteres libri, Eleutherius Episcopus Calcedonæ. m Divion. cum summa voluntate. Paris. libenter.
l Veteres libri, habet jura.
n Divion. tantos annos & ob hoc. Paris. tanto secula, hac consensi.
o Veteres libri & edit. Laodiceæ Phrygiæ. p Veteres libri, honore.
q Divion. sollicitudinem nostram. r Veteres libri & edit. suscepit.
s Veteres libri, Marianus.
t Melius veteres libri, metropolitas.
u Veteres libri, Tamquam & priores mei a sede Const. sanctissima Eccl. ordinatis ex me ipso subscripsi, quoniam & canones.
x Paris. tenent. y Veteres libri. Propria.
z Veteres libri, per ejus ignorantiam sanctitatis.
aa Agi. Deest in Parisiensi. In Divionensi vero additum est supra lineam.
bb Paris. & ejus coram ad Deum omnibus comprobationibus. Divion. & ejus ad Deum coram omnibus comprobationibus.

Θεὸν αὐτοῦ παρὰ πᾶσιν ὁμολογήσαμεν, ταῦτα, ὡς A ἐπὶ πατρὸς, ἐξετασθῆναί τι, καὶ φυλαχθῆναι.

Κριτωνιανὸς ἐπίσκοπος Ἀφροδισιάδος εἶπεν· ἀπὸ οἰκείας γνώμης τὴν ὑπογραφὴν πεποίημαι, ἀκολουθῶν τῷ σκοπῷ τῶν ἁγιωτάτων πατέρων, καὶ χρεωστῶν τῷ θρόνῳ τούτῳ, ἐφ' ᾧ κἀγὼ ἐχειροτονήθην, καὶ οἱ πρὸ ἐμοῦ, καὶ πάσης προστασίας ἡ ἐκκλησία ἡμῶν τετύχηκε.

Εὐσέβιος ἐπίσκοπος Δορυλαίου εἶπεν· ἑκὼν ὑπέγραψα· ἐπειδὴ καὶ τὸν κανόνα τοῦτον τῷ ἁγιωτάτῳ πάπᾳ ἐν Ῥώμῃ ἐγὼ ἀνέγνων, παρόντων τῶν κληρικῶν Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἀπεδέξατο αὐτόν.

Ἀντίοχος ἐπίσκοπος Σινώπης εἶπεν· ἑκὼν ὑπέγραψα, ἀκολουθήσας τῷ μητροπολίτῃ μου, καὶ B τῷ κανόνι τῶν ρν'.

Οἱ λοιποὶ ἐβόησαν· ἑκόντες ὑπεγράψαμεν.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· ἀναγνωσθεισῶν τῶν ὑπογραφῶν, καὶ τῆς ἑκάστου τῶν ὑπογεγραφότων καταθέσεως φανερᾶς γενομένης, ὡς οὐδεμιᾶς ἀνάγκης, ἀλλὰ γνώμῃ οἰκείᾳ ὑπέγραψαν, οἱ μὴ ὑπογράψαντες εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι τί διδάσκουσιν;

Εὐσέβιος ἐπίσκοπος Ἀγκύρας εἶπεν· ἐγὼ μὲν λόγον ἔχω εἰπεῖν, οὐδὲ πρόκριμα φέροντα τῇ κοινότητι. ὅτι πολλάκις ἀπέχω τοῦ ἐπιθυμεῖν χειροτονεῖν, ἐκ πραγμάτων ἐδήλωσα. ὁ γὰρ ἀρτίως καταθέμενος ὁσιώτατος ἐπίσκοπος, καὶ τὸν πρὸ τούτου ἐγὼ ἐχειροτόνησα. ἦλθε γὰρ ἡ πόλις ἅπασα C πρός με εἰς τὴν Ἄγκυραν, καὶ κομίζουσα τὰ ψηφίσματα. ἀπεκρινάμην αὐτοῖς, λέγων· ἐγὼ οὐκ εἰμὶ τῶν ἐπιθυμούντων χειροτονεῖν. ἀνεμίμνησκόν με τῶν πρότερον χειροτονηθέντων παρὰ τοῦ Ἀγκυρανῶν ἐπισκόπου, δύο, δύο, τρεῖς. ἐγὼ εἶπον· ὅσα μοι ἐὰν λέγητε, ἐγὼ ἐμαυτὸν δίκῃ οὐ μέλλω. μετὰ ταῦτα ἔρχονται, παρακαλοῦσι τὸν μακάριον Πρόκλον, καὶ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν, Φίλιππος πρεσβύτερος τῆς κατὰ Κωνσταντινούπολιν ἐκκλησίας εἶπεν· ἡ θεοσέβειά σου ἔγραψε περὶ Καλλινίκου. μετὰ δὲ τὴν θεοσέβειάν σου, Πέτρον ἐχειροτόνησεν ὁ μακάριος Πρόκλος. Εὐσέβιος Ἀγκύρας εἶπεν· ἐπέστειλεν ὁ μακάριος πρός με· ἐχειροτόνησα αὐτόν. D τοῦτο πάντως οὐκ ἔστι διαμαρτυρία, ἀλλὰ ἀπόδειξις τῆς ἐμῆς προαιρέσεως. ἵνα μετὰ τοῦτο ἐπαγάγω, τί αὐτῷ, ἢ πρὸς ὅ τι ἀντιλέγω. ἀπῆλθον εἰς τὴν Γάγγραν, ἐνεθρόνισα τὸν ἐπίσκοπον. συνέβη, ἀποθανεῖν αὐτὸν ὀλίγων ἡμερῶν. πάλιν πάντες οἱ τῆς πόλεως προσελθόντες μοι, παρεκάλουν, ὥστε ποιῆσαι ἄλλον ἐπίσκοπον. τὰ αὐτὰ ὑμῖν

A tione, hæc tamquam coram patre discutiantur atque serventur.

Critonianus episcopus Aphrodisiadis dixit: Ex propria voluntate subscripsi, sequens intentionem sanctorum patrum, & debitor hujus sedis existens, quoniam & ego ordinatus sum, & priores mei, & omne patrocinium ecclesiæ nostræ promeretur.

Eusebius episcopus Dorylæi dixit: Sponte subscripsi, quoniam & hanc regulam sanctissimo papæ in urbe Roma ego relegi, præsentibus clericis Constantinopolitanis, eamque suscepit.

Antiochus episcopus Sinopæ dixit: Sponte B subscripsi, sequens metropolitam meum, & regulam centum quinquaginta.

Ceteri reverendissimi episcopi clamaverunt: Sponte subscripsimus.

Gloriosissimi judices dixerunt: Relectis subscriptionibus, & uniuscujusque subscribentium depositione manifestata, quia nulla necessitate, sed voluntate propria subscripserunt; hi qui non subscripserunt sanctissimi episcopi, quid edocent?

Eusebius episcopus Ancyræ Galatiæ dixit: Ego meum dicturus sum verbum, nullum in commune præjudicium faciens. Quoniam desisto a desiderio ordinationis, rebus ostendi. Petrus etenim episcopus, qui C modo testatus est, de Gangris est episcopus. Ante hunc enim qui fuit, ego ordinavi. Omnis enim civitas ad me venit in Ancyra, decreta portantes. Respondi eis dicens: Ego non sum ex iis qui ordinare desiderant. Commemorabant vero mihi priores, qui fuerant ordinati ab episcopo Ancyranorum duos aut tres. Ego dixi: Quæcumque mihi dicatis, ego meipsum judicio non submitto. Post hæc veniunt rogantes beatum Proclum. Et cum diceret, Philippus reverendissimus presbyter Constantinopolitanæ sanctæ ecclesiæ dixit: Religiositas tua scripsit de Callinico, & post sanctitatem tuam Petrum ordinavit beaD tus Proclus. Eusebius episcopus Ancyræ dixit: Direxit beatus Proclus ad me scripta: Ordinavi eum. Hoc totum allegatio non est, sed meæ voluntatis probatio, ut post hæc inferam quod peto, vel id quod contradico. Profectus sum in Gangra, inthronizavi episcopum. Sic evenit, ut moreretur intra paucos dies. Rursus omnes de civitate adeuntes rogabant ut fieret alter episcopus. Dixi, hæc ipsa vobis & nunc re-

 spon

a Ita codex Parisiensis. At Divionensis habet [illegible]
b Veteres libri & edit. [illegible]
[illegible]

spondeo: Ego non desidero ordinare. Re- A
spicientes meum * a in his rebus fastidium,
venerunt b Constantinopolim, & deduxerunt
domnum Petrum, qui nunc confessus est.
Hoc ergo sit pro meæ testimonio voluntatis,
c & quod ego ordinare non cupio. Rogo
autem, ut civitates pro ordinationibus non
d solvant. Si enim non in civitatibus ipsis
hi qui e eligunt a civitate, ordinantur, a
synodo provinciæ comprobati, solvuntur sub-
stantiæ: Et hoc probatum habeo, f qui pro
eo qui ante me fuit, multa reddidi debita.
g Philippus presbyter dixit: Ex regula * hoc
h interemptum est. Hæc i legibus & regulis
* interempta sunt. Altaria k munda sunt.
l Eusebius episcopus Ancyræ dixit: * Prop- B
ter Deum m opinio clara est sanctissimi epi-
scopi Anatolii, sed nullus immortalis existit.
n Anatolius episcopus Constantinopolis di-
xit: A quo ordinatus es ipse? o Eusebius
dixit: p Hic malo meo repertus sum & or-
dinatus a beato Proclo. q Thalassius episco-
pus Cæsareæ Cappadociæ dixit: r Pergimus
ad domnum s Anatolium archiepiscopum,
& * t ordinamus illud.

Gloriosissimi judices dixerunt: Ex his quæ gesta sunt, * u & ab unoquoque deposita, perpendimus, x omnem quidem primatum & honorem præcipuum secundum canones, antiquæ Romæ y Dei amantissimo archiepisco- C po conservari: oportere autem sanctissimum archiepiscopum regiæ Constantinopolis z novæ Romæ * aa eisdem primatibus honoris & ipsum dignum esse, & potestatem habere ordinare metropolitas in Asiana & Pontica & Thracia bb diœcesibus, secundum hunc modum; ut decreto facto, a clericis uniuscujusque metropolis, & possessoribus, atque clarissimis cc viris, super hæc & a dd reverendissimis episcopis provinciæ omnibus, aut pluribus, ee eligatur is quem præfati metropolitanæ ecclesiæ * episcopi dignum esse probaverint: ff referatur autem ab omnibus eligentibus sanctissimo archiepiscopo gg regiæ Constantinopolis, hh ut penes eum sit, ii si velit, D hunc qui electus est kk advenire, & hic ordinari, an secundum ejus permissionem in provincia * ll episcopatus mereri decretum: uniuscujusque tamen civitatis mm sanctissimos episcopos nn ordinari ab omnibus, aut pluribus pro-

* in hac re propositum

* hæc sublata sunt

* sublata

* Per Dei [illegible]

* Annuimus

* eisdem primatus honoris & ipsum esse dignum & potestatem

* episcopum

* ex decreto episcopatum consequi

A ἀποταξάμενος καὶ νῦν· ἐγὼ οὐκ ἐπιθυμῶ χειροτονεῖν. Διαστρέψαντες τὴν ἐμὴν προαίρεσιν ἐπὶ τούτῳ, ἦλθον ἐπὶ Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἤγαγον τὸν κύριον Πέτρον, τὸν νῦν καταθέμενον. ταῦτα μὲν οὖν ἔστω μαρτυρία τῆς ἐμῆς προαιρέσεως, καὶ ὅτι τοῦ χειροτονεῖν οὐκ ἐπιθυμῶ. παρακαλῶ δὲ, τὰς πόλεις διὰ χειροτονίας μὴ λύεσθαι· ἐὰν * μὲν γὰρ ἐν ταῖς πόλεσιν αὐταῖς οἱ ψηφιζόμενοι παρὰ τῆς πόλεως, χειροτονῶνται παρὰ τῆς συνόδου τῆς κατὰ τὴν ἐπαρχίαν δοκιμαζόμενοι, λύονται αἱ οὐσίαι. καὶ ἀπὸ πείρας οἶμαι, ἐπειδὴ τοῦ πρὸ ἐμοῦ πολλὴν ὀλίγην * ἀπιδώκασι. Φίλιππος πρεσβύτερος εἶπεν· ἀπὸ τοῦ κανόνος ταῦτα ἀνῄρηται. ταῦτα νόμοις, καὶ κανόσιν ἀνῄρηται· καθα- B ρὰ τὰ θυσιαστήρια. Εὐσέβιος Ἀγκύρας εἶπε· διὰ τὸν Θεὸν λάμπει ἡ ὑπόληψις τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀνατολίου. ἀλλ' οὐδείς ἐστιν ἀθάνατος.

Ἀνατόλιος ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως εἶπεν· ὑφ' οὗ ἐχειροτονήθης αὐτός; Εὐσέβιος εἶπε· τῷ κακῷ μου εὑρέθην ἐνταῦθα, καὶ ἐχειροτονήθην παρὰ τοῦ μακαρίου Πρόκλου. Θαλάσσιος ἐπίσκοπος Καισαρείας εἶπεν· ἀπερχόμεθα πρὸς τὸν κύριον τὸν ἀρχιεπίσκοπον Ἀνατόλιον, καὶ ποιοῦμεν αὐτό.

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· ἐκ τῶν πεπραγμένων, καὶ ἐκ τῆς ἑκάστου καταθέσεως, συνορῶμεν, πρὸ πάντων μὲν τὰ πρωτεῖα, καὶ τὴν ἐξαίρετον τιμὴν, κατὰ τοὺς κανόνας, τῷ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης θεο- C φιλεστάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ φυλάττεσθαι· χρῆναι δὲ τὸν ὁσιώτατον ἀρχιεπίσκοπον τῆς βασιλίδος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης τῶν αὐτῶν πρεσβείων τῆς τιμῆς ἀπολαύειν, καὶ αὐτὸν ἐξ αὐθεντίας ἐξουσίαν ἔχειν τοῦ χειροτονεῖν τοὺς μητροπολίτας ἔν τε τῇ Ἀσιανῇ, καὶ Ποντικῇ, καὶ Θρακικῇ ταῖς διοικήσεσι, κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον· ὥστε ψηφίζεσθαι μὲν παρὰ τῶν ἑκάστης μητροπόλεως κληρικῶν, καὶ κτητόρων, καὶ λαμπροτάτων ἀνδρῶν, ἔτι μὴν καὶ παρὰ τῶν κατὰ τὴν ἐπαρχίαν εὐλαβεστάτων ἐπισκόπων πάντων, ἢ τῶν πλειόνων, καὶ ἐπιλέγεσθαι ὅνπερ ἂν οἱ προειρημένοι ἄξιον εἶναι τῆς κατὰ τὴν μητρόπολιν ἐκκλησίας ἐπίσκοπον δοκιμάσωσιν· ἀναφέρεσθαι δὲ πα- D ρὰ πάντων τῶν ἐπιλεξαμένων τῷ ὁσιωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ τῆς βασιλίδος Κωνσταντινουπόλεως, ἐπὶ τῷ ἐν αὐτῷ εἶναι, εἴτε βούλεται τὸν ἐπιλεγέντα ἐνταῦθα παραγενόμενον χειροτονηθῆναι, εἴτε κατ' ἐπιτροπὴν αὐτοῦ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῇ ψήφῳ τῆς ἐπισκο-

τῆς

* μὴ γάρ

* [illegible]

BALUZII NOTÆ.

a Divion. & veteres edit. *ex hoc rerum*. Paris. *ex re ipsa*.
b Veteres libri & edit. *ad Constantinopolim*.
c Iidem libri, & edit. *Et ego*.
d Melius veteres libri & edit. *solvantur*.
e Legendum, *eliguntur*. Mendum est typographicum editionis Labbeanæ.
f Divion. *qui a pro eo*.
g Veteres libri *Philippus reverentiss. presbyter*.
h Veteres edit. *interemptum*. Hanc lectionem habet etiam codex Divion. in margine.
i Divion. *regulis & legibus*.
k Idem codex, *mundata*.
l Veteres libri & edit. *Eusebius reverentissimus Episcopus*.
m Paris. *clara opinio*.
n Veteres libri & editiones *Anatolius reverentissimus Archiepiscopus regiæ Constantinopolis*.
o Veteres libri & editiones *Eusebius reverentissimus Episcopus Ancyræ Galatiæ dixit*.
p Id est, Constantinopoli. Et tamen ista non dicebantur Constantinopoli, sed apud Chalcedonem. Vide quæ dicta sunt supra ad pag. 391.
q Paris. & veteres edit. *Thalassius reverentissimus Episcopus*.
r Paris. *Pergamus*.
s Veteres libri & edit. *Archiepiscopum Anatolium*.
t Ita veteres edit. & codex Divion. in margine. At idem in textu habet *judicabimus*. Paris. *judicamus*.
u Veteres libri & edit. *vel ab unoquoque*.
x Paris. *ante omnia quidem*.
y Veteres libri, *reverentissimo*.
z Iidem libri, *urbis Romæ*.
aa Paris. *eorumdem privilegiorum honore dignum effectum potestatem habere*.
bb Divion. *diœcesis*, Paris. *diœcesi*.
cc *Viris*. Deest in antiquis exemplaribus & editionibus.
dd Veteres libri, *reverentissimo Episcopo*.
ee Veteres libri & edit. *eligi quemcumque præfati*.
ff Iidem libri & edit. *referre autem*.
gg *Regiæ*. Deest in Parisiensi. In Divionensi vero adjectum est supra lineam.
hh Veteres libri, *utrum sit*. Divionensis habet in margine: *al. ut eo eo sit*. Ex quo conjicio sic quoque scriptum fuisse in Corbeiensi, legendumque esse *ut eo eo sit*.
ii Divion. *si vellet*.
kk Veteres libri & edit. *deductum hic ordinari*.
ll Divion. *Episcopatum*.
mm *Sanctissimos*. Deest hæc vox in libro Parisiensi. In Divionensi addita est in margine.
nn Veteres libri & edit. *ab omnibus ordinari aut plurimis*.

τῆς τυχεῖν· τὰς μέντοι κατὰ [illegible] ἐκκλησίας [illegible] χειροτονεῖσθαι παρὰ πάντων, εἰ τῶν [illegible] τῆς ἐπαρχίας [illegible] ἐπισκόπων, τὸ [illegible] ἔχοντας τὸ μητροπολίτου κατὰ τὸν [illegible] τῶν [illegible], καὶ μηδὲ [illegible] τῆς χειροτονίας τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς βασιλίδος Κωνσταντινουπόλεως. ταῦτα παρ᾽ ἡμῶν [illegible]. τὰ δὲ παριστάμενα αὐτῇ, ἡ ἁγία, καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος διδάξαι καταξιωσάτω.

Οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἐβόησαν. αὕτη δικαία ψῆφος, ταῦτα πάντες λέγομεν· ταῦτα πᾶσιν ἀρέσκει. αὕτη δικαία κρίσις· τὰ τυπωθέντα κρατείτω. αὕτη δικαία ψῆφος. πάντα δεόντως ἐτυπώθη. [illegible], ἀπολύσατε ἡμᾶς. τὴν σωτηρίαν τῶν βασιλέων, ἀπολύσατε ἡμᾶς. πάντες τῇ ἀποφάσει ἐμμένομεν, πάντες τὰ αὐτὰ λέγομεν.

Λουκήνσιος ἐπίσκοπος εἶπεν· ὁ Ἀποστολικὸς θρόνος ἡμῶν παρόντων προσέταξε πάντα πράττεσθαι. [illegible] ὅπερ δὴ ποτε πρὸ τοῦ [illegible] παρὰ κανόνας τῇ χθὲς ἡμέρᾳ ἐπράχθη ἀπόντων ἡμῶν, τὴν ὑμετέραν ὑπεροχὴν αἰτοῦμεν, ὅτι κελεύσαι [illegible] [illegible]· ἵνα μὴ [illegible] ἐξ ἡμῶν [illegible] τούτοις τοῖς [illegible], ἀλλὰ γνώσεσθαι ἡμᾶς σαφῶς, [illegible] τῷ Ἀποστολικῷ, καὶ πάσης ἐκκλησίας προέχοντι ἐπισκόπῳ [illegible]· ἵνα αὐτὸς [illegible] περὶ τῆς [illegible] τοῦ θρόνου [illegible], ἢ περὶ τῆς ἀνατροπῆς τῶν κανόνων δυνηθῇ ἀποφήνασθαι.

. . . .

Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· ὅσα διελαλήσαμεν, πάντα ἡ σύνοδος ἐπῄνεσε.

A [illegible] reverendissimis episcopis, potestatem habente metropolitano secundum patrum [a] regulas definitam, [b] etiam nihil communicante in illorum ordinationibus sanctissimo archiepiscopo regiæ Constantinopolis. Hæc a nobis inspecta sunt. Quæ autem [c] sibi videntur, sanctum & universale concilium docere dignetur.

Reverendissimi episcopi [d] clamaverunt: Hæc justa sententia: hæc omnes dicimus, hæc omnibus [e] placent: hoc justum decretum. Quæ constituta sunt, valeant. Hæc justa sententia. Omnia ordinate decreta sunt. B Supplicamus, [f] dimittite nos. Per salutem imperatorum dimitte nos. [g] Omnes in hac sententia permanemus, [h] omnes eadem dicimus.

[i] Lucentius reverendissimus episcopus ([k] vicarius sedis apostolicæ) dixit: Sedes apostolica [l] nobis præsentibus humiliari non debet: [m] & ideo [n] quæcumque in [o] præjudicium canonum vel regularum hesterna die gesta sunt nobis absentibus, sublimitatem vestram petimus, ut circumduci jubeatis: sin alias, contradictio nostra his gestis inhæreat, ut noverimus quid apostolico viro [p] universalis ecclesiæ Papæ referre debeamus: ut ipse aut de suæ sedis injuria, aut de canonum C eversione possit ferre sententiam.

(Joannes reverendissimus episcopus Sebastiæ dixit: Omnes in sententia vestræ magnificentiæ permanemus.) [p] Illustrissimi judices dixerunt: [q] Quod interlocuti sumus, tota synodus [r] approbavit.

☞ JOANNIS DOMINICI MANSI

PRÆMONITIO

IN ACTIONEM XVI. CHALCEDONENSIS.

Ballerini fratres in appendicula ad Tom. I. Operum S. Leonis Magni pag. 1491. ex Græco codice Veneto S. Marci actionem hanc Concilii XVI. dederunt, quæ multo brevior est vulgata hac in editionibus Conciliorum, tum & paucula quædam continet, quæ in actis præsentibus non leguntur. Multa tamen utrinque sunt omnino eadem, & paucula quædam variantes exhibeat, quas utpote parvi momenti hoc negligo. Superest modo ea dentur, quæ in Codice Veneto minime vero in editis apparent; ac principio quidem exordium actionis cum Episcoporum catalogo fere idem utrinque respondet; post illa autem verba: ante cancellos Sacri Altaris *abeunt in diversa, & in Veneto quidem sic legimus.*

Βονιφάτιος πρεσβύτερος ἐπέχων τὸν τόπον τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης εἶπεν. Ὁ ἀποστολικὸς πίστεως Ῥώμης Λέων ὁ ἐμὸς δεσπότης ἐπιστολὴν πρὸς τὴν ἁγιωτάτην σύνοδον ἀπέστειλε, κελεύσατε αὐτὴν ἀποδεχθῆναι, καὶ ἀ-

D Bonifatius presbyter locum habens apostolicæ Sedis senioris Romæ ait. Apostolicus episcopus, & apostolicæ fidei Romæ Leo Dominus meus ad sanctissimam Synodum epistolam misit: jubete ut recipiatur & legatur. Gloriosissimi Judices dixerunt: Legatus epistola

BALUZII NOTÆ

a Veteres libri, *regulam*. b *Etiam*. Deest in vetustis codicibus. d Veteres libri & edit. *dixerunt*.
c Paris. *et*. Divionensis neque *sibi* habet neque *et*.
e Postea iidem libri & editiones recentiores, *hoc omnes dicimus*.
e Postea iidem libri & editiones receriunt, *hoc omnes dicimus*. Divionensis legit *dimittite*.
f Veteres libri & edit. *dimitte*, nisi quod in primo loco Divionensis legit *dimittite*. h *Omnes eadem dicimus*. Hæc desunt in vetustis codicibus & editionibus.
g Veteres libri: *Omnes sententia*. i Paris. & veteres edit. *Lucentius vir reverentissimus*.
k *Vicarius sedis apostolicæ*. Deest hoc in codice Corbeiensi & in textu Græco. Deerat etiam in Divionensi, sed additum est in margine. l Divion. *nobis præcepit præsentibus*. Veteres edit. *quæ nobis præcepit præsentibus*. m Paris. *Ideo*. n Veteres libri, *quæcumque*.
o Iidem libri, *præjudicio*. p Veteres libri & edit. *Viri illustrissimi*.
q Veteres libri, *comprobavit*. r In hoc loco codex Paris. habet. *Explicit synodus Chalcedonensis*

stola Leonis reverendissimi Archiepiscopi Romæ. Et præbente Juliano reverendissimo Episcopo civitatis Coensium locum habente etiam ipso apostolicæ Sedis; cum autenticam Latinam epistolam, tum ejusdem interpretationem Constantinus devotissimus Secretarius sic habentem legit.

Leo Episcopus sanctæ Synodo apud Chalcedonem constitutæ, dilectissimis in Domino fratribus salutem.

Optaveram quidem *& cetera, uti legitur epistola* 93. *usque ad illa*: Bene valete in Domino, fratres carissimi.

A ναγνωσθήναι. Οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον· ἀναγνωσθήτω ἡ ἐπιστολὴ Λέοντος τοῦ εὐλαβεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ῥώμης, καὶ ἐπιδόντος Ἰουλιανοῦ τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου τῆς Κώων πόλεως ἐπιτηροῦντος καὶ αὐτοῦ τῷ ἀποστολικῷ θρόνῳ, τήν τε αὐθεντικὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπιστολὴν, καὶ τὴν ταύτης ἑρμηνείαν. Κωνσταντῖνος ὁ καθωσιωμένος σηκρητάριος ἀνέγνω ἔχουσαν οὕτως. Λέων ἐν Χαλκηδόνι τοῖς ἀγαπητοῖς ἀδελφοῖς ἐν Κυρίῳ χαίρειν.

Ἐῤῥῶσθε ἐν κυρίῳ ἀδελφοὶ προσφιλέστατοι.

ΤΟΜΟΣ ΤΡΙΤΟΣ

ΕΝ Ὧι ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΣΥΝΟΔΟΝ

ἘΝΙΑ, ΚΑΙ ἌΛΛΑ ΤᾺ ΜΕΤ' ΑΥΤΗΝ.

TERTIA PARS,

IN QUA CONTINENTUR NONNULLA

ad Concilium spectantia, & alia quæ post Concilium acta sunt.

I. Allocutio sancti & universalis Chalcedonensis concilii, ad Marcianum piissimum & amatorem Christi imperatorem.

B Προσφωνητικὸς παρὰ τῆς ἁγίας συνόδου πρὸς τὸν εὐλαβέστατον, καὶ φιλόχριστον βασιλέα Μαρκιανόν.

Quod non innovans aliquid adversus Nicænam fidem nunc sanctissimus archiepiscopus Leo scripsit epistolam ad sanctæ memoriæ Flavianum Constantinopolitanæ regiæ urbis episcopum, sed sanctos patres secutus sit, qui & post magnam synodum Nicænam hæreses quæ per unumquodque tempus exortæ sunt, similiter refutaverunt.

Ὅτι οὐ καινοτομῶν τι καὶ κατὰ τῆς ἐν Νικαίᾳ πίστεως, νῦν ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Λέων ἐποιήσατο τὴν ἐπιστολὴν τὴν πρὸς τὸν ἐν ἁγίοις ἐπίσκοπον τῆς βασιλίδος Κωνσταντινουπόλεως Φλαβιανὸν, ἀλλὰ τοῖς ἁγίοις πατράσιν ἀκολουθῶν, τοῖς καὶ μετὰ τὴν μεγάλην σύνοδον τὴν ἐν Νικαίᾳ τὰς κατὰ καιρὸν ἀναφυείσας αἱρέσεις ὁμοιοτρόπως ἐλέγξασι.

ET hoc vestrum decebat imperium, [a] ut suæ circa subjectos sibi providentiæ ex his quæ ad Deum pertinent, initium sumeret, [b] & primo contra diabolum pro pietate [*] militia conveniret. Unde [*] nobis impenetrabilem [c] in omni errore propugnatorem Deus providit, [d] & Romanæ ecclesiæ papam [e] ad victoriam præparavit, [f] doctrinis eum [*] per omnia veritatis [g] accingens, ut quemadmodum [h] fervens affectu Petrus, & hic affectu ferventiore decertans, omnem ad Deum sensum intelligentiamque perducat. [i] Sed ne quis fidei ejus concordiam vitans, & propriæ seductionis [k] convictionem celare [l] contendens, quasi peregrinam [m] quamdam & [*] ignoratam regulis, epistolæ ejus seriem

* castra colligere.
* nobis Deus nullius errori vulneri patentem, (seu, invulnerabilem errori) providit propugnatorem,
* a Rom.
* undique
* a regulis alienam,

C Ἦν ἄρα καὶ τοῦτο τῆς ὑμετέρας βασιλείας ἐπάξιον, τῆς τῶν ὑπηκόων ἐκ τῶν τῷ Θεῷ προσηκόντων ἐπιμελείας κατάρχεσθαι, καὶ πρῶτον ἐξ εὐσεβείας κατὰ τοῦ διαβόλου συγκροτῆσαι στρατόπεδον. ὅθεν ἄτρωτον [*] ὑμῖν ἐκ πλάνης ὁ Θεὸς ἐπινόησε πρόμαχον, καὶ τὸν τῆς Ῥωμαίων πρὸς νίκην ἐτρέπισε πρόεδρον, τοῖς τῆς ἀληθείας αὐτὸν πανταχόθεν περισφίγξας διδάγμασιν· ἵνα, ὡς ὁ θερμὸς τῷ πόθῳ Πέτρος μαχόμενος, ἅπαν πρὸς Θεὸν ἐφελκύσηται νόημα. ἀλλὰ μή τις τῆς πίστεως αὐτοῦ τὴν ὁμόνοιαν παραιτούμενος, καὶ τῆς οἰκείας ἀπάτης τὸν ἔλεγχον ἐπικαλύπτειν πειρώμενος, ὡς ξένην τινὰ, καὶ τοῖς κανόσιν οὐ νενομισμένην τῆς ἐπιστολῆς διαβάλλῃ τὴν σύνταξιν, ὡς οὐκ ἐξὸν εἶναι λέγων, ἔκθεσίν τινα πίστεως

* ἀπὸ

BALUZII NOTÆ.

a Veteres libri, *ut subjectorum sibi providentia*.
b Veteres libri & edit. *& prima*. Conjunctio tamen deest in exemplari Parisiensi.
c *In omni*. Vox *in* deest in antiquis codicibus.
d Conjunctionem non habet codex Parisiensis. Eadem olim deerat in Divionensi.
e *Ad victoriam præparavit*. Hæc desunt in eodem libro Parisiensi, & in Divionensi addita sunt in margine.
f Veteres libri & Crabb. *& doctrinis*.
g Veteres libri & edit. *adstringens*.
h *Fervens affectu*. Hæc desunt in omnibus antiquis libris & editionibus.
i Divion. *Sed ne quis fidem ejus concordiamque vitantes*. Idem tamen habet lectionem vulgatam in margine.
k Veteres libri, *abrupta*.
l Divion. *contendentes*.
m *Quamdam*. Deest in Parisiensi. In Divionensi addita est supra lineam.

στως παρὰ τῶν ἐν Νικαίᾳ τῶν πατέρων ἐκτεθεῖσαν. μίαν μὲν γὰρ ὡς κεφαλαίῳ τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ διδασκαλίαν ὁ τῆς ἐκκλησίας ἡμῖν παραδίδωσι νόμος· ἣν, ὡς κοινὸν ἐξ ἁγίων σύνθημα, τοῖς μορφουμένοις πρὸς τὴν τῆς υἱοθεσίας παραγγελίαν ἀσφάλειαν· πρὸς δὲ τοὺς ἀντιφθέγγοντας ποικίλαι τῶν ἀγώνων ἡμῖν ἀφορμαὶ παραδίδονται, τοῖς ὅσ' αὐτῶν ψευδῶς ἐπαγομένοις παρὰ τῶν εὐσεβούντων προσαρμοζόμεναι. τοῖς μὲν γὰρ πιστοῖς ἀρκεῖ πρὸς ὠφέλειαν ἡ τῆς πίστεως ἀπερίεργος κατανόησις, εἰς συγκατάθεσιν τῶν τῆς εὐσεβείας δογμάτων τοὺς εὐγνωμονοῦντας προσάγουσα· τοῖς δὲ τὴν ὀρθὴν διαστρέφειν πειρωμένοις διδασκαλίαν, δεῖ πρὸς ἕκαστον ὧν αὐτοὶ γεννῶσι, προσαπαντᾶν, καὶ ταῖς αὐτῶν μηχαναῖς ἀντιτάττειν τὰ πρόσφορα. εἰ μὲν οὖν ἅπαντες τῷ τῆς πίστεως ἠρκοῦντο συνθήματι, καὶ τῆς εὐσεβείας οὐκ ἐνεωτέριζον τὴν τρίβον, ἔδει τοὺς τῆς ἐκκλησίας μηδὲν τῷ συμβόλῳ προστιθέναι εἰς ἀπόδειξιν. ἐπειδὴ δὲ πολλοὶ τῆς εὐθείας πρὸς τὰς τῆς πλάνης ὁδοὺς ἐκτρέποντες, καινήν τινα πορείαν ἑαυτοῖς ἐπινοοῦντες τῷ ψεύδει, ἀνάγκη καὶ ἡμᾶς τοῖς τῆς ἀληθείας αὐτοὺς ἐπιστρέφειν ῥήμασι, καὶ ταῖς αὐτῶν ἐπινοίαις ἀντιτάττειν τὸν ἔλεγχον, οὐχ ὥς τι λεῖπον τῇ πίστει καινοτομοῦντας ἀεὶ πρὸς εὐσέβειαν, ἀλλ' ὡς τοῖς παρ' ἐκείνων καινοτομουμένοις ἐπινοοῦντας τὰ πρόσφορα. καὶ ἵνα τῇ ὑμετέρᾳ πραότητι γένηται κατάδηλον τὸ λεγόμενον, ἀπ' αὐτῶν τῶν τῆς πίστεως ῥημάτων ἀρξώμεθα, τὰς τῶν πατέρων, ὡς ἕκαστος ἔχει περὶ αὐτῶν, παρατιθέντες ἐννοίας. εἶπεν ἡ πίστις.

Πιστεύω εἰς ἕνα κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, ὁμοούσιον τῷ πατρί. τοῦτο τέλειον τοῖς εὐγνωμονεῖν πειρωμένοις πρὸς ὁμολογίαν τὸ ῥῆμα, μίαν τοῦ υἱοῦ πρὸς πατέρα τῆς θεότητος ὑποφαῖνον τὴν φύσιν· ὥστε μὴ ἄλλης μὲν οὐσίας τὸν υἱὸν, ἑτέρας δὲ τὸν πατέρα προστιθέναι τῷ φρονήματι, καὶ ταῖς Ἀρείου κατὰ τῆς εὐσεβείας κακοτεχνίαις συμφέρεσθαι. ἀλλ' ἐπειδὴ Φωτεινὸς, καὶ Μάρκελλος ἑτέραν κατὰ τοῦ υἱοῦ βλασφημίαν ἐκαινοτόμησαν, ὡς εἶναι τοῦτον παντελῶς ταῖς συκοφαντίαις ἀρνούμενοι, ἀλλὰ τὸν αὐτὸν πατέρα, καὶ υἱὸν, καὶ πνεῦμα καλεῖσθαι διαβεβαιούμενοι,

A [a] accuset, [b] asserens quod non [c] liceat [d] cuiquam exponere fidem praeter patres qui apud Nicaeam concorditer convenerunt: unam [e] quidem esse velut principali loco trecentorum decem & octo patrum doctrinae confessionem, lex [d] nobis ecclesiae [e] praecipit, [f] quam velut [a] commune sanctorum decretum, ad eorum qui vocantur in adoptionem filiorum, tradimus firmitatem. [g] Adversus autem eos qui veritati resistunt, [a] variae nobis certaminum causae tributae sunt, a piis viris congruenter adhibitae contra ea quae ab his fallaciter inferuntur. Et credentibus quidem [h] sufficit ad utilitatem fidei indiscussa [i] perspectio, ad [a] confessionem pii dogmatis B devotos pertrahens animos. His autem qui doctrinam rectam pervertere moliuntur, ad singula quae [k] male pariunt, oportet occurrere, & eorum [a] objectis congrua quaeque providere. Nam si omnes contenti essent fidei constituto, & pietatis semitam nulla innovatione turbarent, deceret ecclesiae filios nihil [a] amplius excogitare, quam symbolo constat esse declaratum. [l] Sed quia multi a recta linea per [m] anfractus erroris exorbitant, novum quoddam sibimet iter mendacii construentes; necesse nobis est, veritatis eos inventione [n] convertere, [o] commenta quoque eorum (devia salutaribus [p] adjectionibus) refutare, [q] non ut novum ad pietatem ([r] quasi fidei desit) [s] semper aliquid exquirentes, [t] sed ut contra ea quae ab illis [a] innovata sunt, excogitantes quae salubria [u] judicantur. Et ut mansuetudini vestrae, quod C dicimus, evidenter appareat, ab ipsis fidei sermonibus inchoemus, sanctorum patrum, qualiter [x] quisque de his [y] senserit, decreta subdentes. Dixit fides.

[z] Credo in unum [aa] dominum Jesum Christum Filium Dei, consubstantialem Patri. Hoc verbum perfectum est atque sufficiens his qui ad confessionem fidei devotum animum deferre contendunt, unam divinitatis naturam Patris Filiique significans; ita ut non alterius [bb] quidem substantiae Patrem, D [cc] alterius vero sensus excogitet, & Arii contra pietatem sentientis, malignitatibus [dd] conveniat. Sed quia Photinus atque Marcellus [ee] aliam adversum Filium blasphemiam [ff] innovarunt, [gg] eum prorsus existere [hh] audaci calumnia [ii] negantes, [kk] sed unum eumdemque ipium

BALUZII NOTAE.

a Divion. *dementis accusant*. Paris. *clementer accuset*. In Divionensi legendum est *dementer*, in Paris. *demeater*.
b Divion. *asserentes*. c Veteres libri & edit. *liceret*.
d *Nobis*. Deest in Parisiensi. In Divionensi posita est supra lineam.
e Paris. & veteres edit. *praecepit*. f Veteres libri, *quam*.
g Paris. *Adversus eos tamen*. h Idem codex, *sufficiet*.
i Divion. *perfectio*; & in margine, *al. perspectio*. k Paris. *mala*.
l Divion. *Sed quia multum*. m Paris. *anfractus errores*. Hinc orta prava lectio libri Divion. *anfractus errores*. Idem tamen habet in margine, *al. per anfractus*.
n Veteres libri, *dirigere*. o Iidem libri, *commentaque*.
p Iidem libri, *oppositionibus*. In Divionensi primo scriptum erat *oppositionibus*. Dein emendatum est supra lineam.
q Paris. *non novum*. Divion. primo, *non novum*. Postea vox *ut* addita est supra lineam.
r Veteres libri, *quod fidei sit*. Lectio vulgata extat in margine Divionensis.
s *Semper*. Deest in Parisiensi. In Divion. addita est supra lineam.
t Paris. *sed contra*. Sic etiam primo in Divionensi. u Paris. *dijudicantur*.
x *Quisque*. Deest in Parisiensi. Addita est supra lineam in Divionensi.
y Veteres libri, *senserint*. z Iidem libri, *Credimus*.
aa Divion. *dominum nostrum Jesum*. bb *Quidem*. Deest in antiquis exemplaribus.
cc Legendum, *alterius vero filium sensus*. Error est typographicus editionis Labbeanae. In libro Divion. scriptum est, *alterius filium sensus*; in Parisiensi, *alium vero filium sensus*.
dd Paris. *inferatur*. Divion. *inferantur*, veteres edit. *inferatur*. ff Veteres libri, *innovavit*.
ee Veteres libri & edit. *aliud adversus filium blasphemias*.
gg Iidem libri, *non eum prorsus*. hh Divion. & veteres edit. *audacia calumnia*.
ii Veteres libri, *praeuleruns*. Divionensis habet in margine, *al. negaverunt*.
kk *Sed unum*. Haec desunt in codice Parisiensi. In Divionensi addita sunt supra lineam.

ipsum Patrem & Filium & Spiritum sanctum A appellatum esse [a] affirmantes, [b] & usque ad vocabulorum tantummodo sonum [c] trinitatis definivere [c] substantiam: contra eos quoque trium [d] subsistentiarum patres insulere doctrinam, non extra scripturam sanctam hanc inventionem sibi [e] confingentes, nec intelligentiam fidei [f] veluti imperfectam penitus transeuntes, [g] sed eam divinitus inspiratis explanantes * eloquiis, & pro * Homousii, id est, unius essentiæ confessione optime desudantes, & ostendentes, quod unam duarum personarum nobis essentiam fides ediderit, nequaquam Filii subsistentiam [h] denegaverit. Iterum ait symbolum: Credo & in Spiritum sanctum: sufficientem intelligen- B tiam, [i] quod Spiritus sanctus Deus sit, piis mentibus tradens. Si enim similiter ut in Patrem & Filium, ita etiam & in Spiritum sanctum credere [k] jussit; manifestum [l] est quippe quod ut in Deum spem nos habere [m] præcipit, unam naturam insinuans in Trinitate credentibus. Sed quia tunc fides simplicem de Spiritu sancto doctrinam protulit, nullo adhuc certamen afferente de eo: illi qui de Arii stirpe [n] progeniti sunt, apud semetipsos hanc pestilentiam retinentes, veris refutationibus convicti de Filio, in Spiritum sanctum [o] suam blasphemiam transtulerunt, arbitrantes calumniam suam non posse * detegi, cum [p] temerarie eum inter creaturæ [q] C vilia deputarent. Unde qui defensionem [r] veritati postea detulerunt, piis [s] renisi argumentationibus, eorum penitus expulere contagia, [t] dominum illum & Deum [u] ex Patre procedentem, secundum fidei * documenta declarantes. [x] Sic igitur audaces adversus divinitatem, qui colore pietatis [y] adversus fidem [z] simulato, regulam fidei subruebant, ab assertoribus Trinitatis capti atque protriti sunt. Sed quia etiam illa quæ bene de [aa] dominicæ incarnationis dispensatione probantur esse [bb] fide disposita, alii [cc] hæretici malignis inventionibus subvertere sunt moliti, iterum [dd] gratia & contra eorum feD rales impetus nobis propugnatores veritatis ostendit, confidentius asserentes, quod * integra & divina de incarnatione Dei Verbi, dignaque tantæ clementiæ symboli intelligentia comprobetur. Ait enim: Descendit, & incarnatus est, & [ee] inhumanatus est. * Quod descendit quidem, [ff] hæc dicta sunt, [gg] spontaneam potestatis condescensionem descri-

* definientes non afferentes.
* verbis, & * Homousii [illegible] decertantes,
* convinci, & [illegible] creaturæ [illegible] ipsi [illegible] fuerit,
* edicta
* integra & divina & digna Dei Verbi clementia [illegible] symboli de incarnatione sententia
* Cum [illegible] quod descendit, sponta-

A καὶ μέχρι μόνων φωνῶν τὴν ἔλλειψιν τὸ διάφορον δεξάμενοι· τὸ τῆς τριάδος ἰσοστάσιον οἱ πατέρες ἀντεισήγαγον δόγμα, οὐκ ἔξωθεν τῆς γραφῆς αὐτοῖς ἀναπλάσαντες τὸ εὕρεμα, οὐδὲ τῆς πίστεως, ὡς ἀτελῆ, παραδραμόντες τὴν ἔννοιαν, ἀλλ' αὐτὴν ταῖς θεοπνεύστοις σαφηνίζοντες ῥήσεσι, καὶ τῷ τοῦ ὁμοουσίου καλῶς ἐναγωνιζόμενοι πράγματι, καὶ δεικνύντες, * καὶ μίαν ἐπὶ δύο προσώπων ἡμῖν οὐσίαν ἡ πίστις ἐξέθετο, οὐκ αὐτὴν τοῦ υἱοῦ τὴν ὕπαρξιν περιεγράψατο. πάλιν ἔφη· καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· ἀρκοῦσαν τοῖς εὐσεβέσι τῆς τοῦ πνεύματος θεολογίας παραδοῦσα τὴν ἔννοιαν. ὁ γὰρ ὁμοίως τῷ πατρὶ, καὶ υἱῷ, τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ πιστεύειν διαγορεύσασα, δηλονότι ὡς εἰς B Θεὸν ἔχειν τὰς ἐλπίδας ἐπέταξε, μίαν ἐν τριάδι φύσιν τοῖς παραδεχομένοις γνωρίζουσα, ἀλλ' ἐπειδήπερ ἁπλῆν ἡ πίστις τηνικαῦτα τοῦ πνεύματος τὴν διδασκαλίαν ἐξέθετο, οὐδενὸς ὄντος περὶ αὐτοῦ προσστεζοντος, οἱ τῆς Ἀρείου σπορᾶς ἐν ἑαυτοῖς τὴν λύμην φυλάξαντες, τοῖς περὶ τοῦ υἱοῦ στηλωθέντες ἐλέγχοις, ἐπὶ τὸ πνεῦμα τὴν βλασφημίαν μετήνεγκαν, ἀνεπίδεκτον αὐτοῖς εἶναι τὴν συκοφαντίαν οἰόμενοι, καὶ τὴν τοῦ κτίσματος εὐτέλειαν αὐτῷ τολμηρῶς ἐπεφήμισαν. ὅθεν οἱ μετὰ ταῦτα τῆς ἀληθείας ὑπερασπίζοντες, τὴν αὐτῶν λύμην ταῖς ἀντιμαχομέναις ἀπεσείσαντο, κύριον αὐτὸ, καὶ Θεὸν, καὶ πατρὸς ἔχον τὴν ἐκπόρευσιν, κατὰ τὴν τῆς πίστεως διάνοιαν ἀποφήναντες. C οὕτω μὲν οὖν οἱ κατὰ τῆς θεότητος τολμηταὶ, δυσσεβείας προσωπείῳ κατὰ τῆς πίστεως τὴν φύσιν ὀρύττοντες, τοῖς τῆς τριάδος συνηγόροις ἑάλωσαν. ἐπειδὴ δὲ καὶ τὰ καλῶς τῇ πίστει περὶ τῆς οἰκονομίας τεθέντα, ταῖς αὐτῶν ἑτεροσχολίαις ἀνατρέψαι προέθεντο, πάλιν ἡ χάρις καὶ πρὸς τὴν τούτων ἔφοδον ἡμῖν ἀνέδειξε στρατηγοὺς, δεικνύντας, ὡς ἐντελῆ τε, καὶ θεῖα, καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ λόγου φιλανθρωπίας ἐπάξια τὰ περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ συμβόλου τυγχάνει νοήματα. ἔφη γάρ· κατελθόντα, καὶ σαρκωθέντα, καὶ ἐνανθρωπήσαντα. τὸν μὲν κατελθόντα, τὴν ἑκούσιον τῆς ἐξουσίας ὑπογράφοντα, συγκατάβασιν· τὸν δὲ σαρκωθέντα, τὴν ἀληθῆ τῆς ἡμετέρας σαρκὸς D ἀνάληψιν ἐμφαίνοντα, καὶ * τὴν ἐκ παρθένου καθ' ἕνωσιν γεννήσεως τὴν ἀπόδειξιν ἐνδεικνύμενον· τὸν δὲ ἐνανθρωπήσαντα, τὴν ψυχῆς λογικῆς, καὶ σώματος ἐν αὐτῷ τῆς ἡμετέρας φύσεως συμπλήρωσιν παρεχόμενον. ἀλλ' οὐκ οἶδ' ὅπως πολυειδῆ τοῖς ἀνθρώποις ἐντεῦθεν ὁ πονηρὸς τὴν ἀπώλειαν ἐπενόησε, τῆς εἰς ἡμᾶς, ὡς ἐχθρὸς, τοῦ Θεοῦ προνοίας

τὸ

* ἐπὶ
* τὸ τῆς

BALUZII NOTÆ

a Veteres libri & edit. *firmantes*. b Conjunctio deest in codice Parisiensi. Deerat autem etiam olim in Divionensi. c Veteres libri & edit. *distantiam*.
d Divion. *substantiarum*, & in margine, *al. subsistentiarum*.
e Veteres libri, *fingentes*. Sic etiam veteres editiones in margine. f Veteres libri, *velut*.
g Divion. *sed eadem*. h Veteres libri, *negaverunt*.
i Iidem libri, *quod sp. sanct. Deus est*. k Veteres libri & edit. *confusit*.
l Paris. *est quod in Deum*. Ita etiam primo habuit Divionensis, sed postea voces *quippe ut* addita supra lineam effecerunt *quod quippe ut in Deum*. Quo modo habent veteres editiones.
m Veteres edit. *præcepit*. Sic etiam codex Divion. in margine. Parisiensis habet *monstravit*. Quo modo emendandum est in Divionensi, ubi legitur, *monstrans*. n Veteres libri, *pregnati*.
o Divion. *sua blasphemia*. Blasphemium enim & blasphemiam dixere veteres, ut alibi ostendimus.
p *Temerarie*. Deest in libro Parisiensi. In Divionensi additum est supra lineam.
q Paris. *vilia temere deputarent*. r Idem codex, *veritatis*.
s *Renisi*. Deest in antiquis codicibus. Habetur tamen in margine Divionensis.
t Veteres libri & edit. *dominum eum*. u Paris. *& ex patre*.
x Paris. *Sic audaces*. Divion. *Sicut audaces*. y Veteres libri, *contra*. Veteres edit. *circa*.
z *Simulato*. Deest in antiquis libris & editionibus. aa Veteres libri & edit. *dispensatione dominicæ incarnationis*.
bb *Fide*. Deest in omnibus antiquis exemplaribus & editionibus.
cc Veteres libri, *hæretici*. dd Iidem libri, *gratia contra*.
ee Iidem libri, *homo factus est*. Sic etiam infra. ff *Hæc dicta sunt*. Desunt in codice Parisiensi. In Divionensi addita sunt ad marginem. gg Divion. *spontaneam condescensionem describentia potestatis*. Paris. *spontaneam inclinationem potestatis ejus insinuans. Quod autem incarnatus est*.

τὰ παρ᾽ ἄλλων ἁρπάζειν βουλόμενος· καὶ τοὺς μὲν ἔπεισε τὴν ἐκ παρθένου κατὰ τὸ ληφθὲν ἀπαρνεῖσθαι γέννησιν, ὡς ἐν τιμῇ δῆθεν, καὶ φειδοῖ τῆς τοῦ σωτῆρος ἀξίας, τὴν, Θεοτόκος, τοῦ γένους ὑποκλέπτων φωνήν· τοὺς δὲ κατ᾽ αὐτῆς ἀντικρυς τῆς τοῦ μονογενοῦς θεότητος ὥπλισε πρὸς ἀσέβειαν, τρεπτὸν, καὶ παθητὸν αὐτὸν ἀναιδῶς ἀνακηρύξαι τοῖς φθέγμασι, μετὰ τοὺς κακῶν ὑπηρέτας ἀξίους διανέμων τὰ βλάσφημα· ὥστε τοὺς μὲν τῆς ληφθείσης μορφῆς ἀνελεῖν τὰ γνωρίσματα, τοὺς δὲ μέχρι σαρκὸς μόνης ὁμολογῆσαι τὴν ἕνωσιν· καὶ τοὺς μὲν τῆς ψυχῆς τὴν ἰατρείαν ἀρνήσασθαι, τοὺς δὲ ταύτην δίχα τοῦ νοεῖν παρεῖναι λέγειν τῷ σώματι· καὶ τοὺς μὲν τὸ τῆς ἑνώσεως διασπᾶσθαι μυστήριον, καὶ ψιλὸν, ὡς ἐπὶ προφήτου τινὸς, εἰπεῖν τὸ φαινόμενον· τοὺς δὲ τὴν τῶν φύσεων ἀπαρνεῖσθαι διάφορον, καὶ μηδὲν τῆς τοῦ σωτῆρος θεότητος, καὶ ἀνθρωπότητος καταλιπεῖν ἰδίωμα, φύρειν δὲ ἀπαξαπλῶς ἅπαντα τῆς οἰκονομίας τὰ πράγματα. ἀλλ᾽ οὐκ ἔλαθε τὸν ἀκοίμητον ὁ τῆς φύσεως ἐχθρὸς ὀφθαλμόν· ἀλλ᾽ ὡς φωστῆρας εὐθὺς τοῖς ἐν πλάνῃ τοὺς πατέρας ἀνέδειξε, τῆς πίστεως ἅπασιν ἀναπτύσσοντας τὴν διάνοιαν, καὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως ἐπιμελῶς τὴν εὐεργεσίαν κηρύττοντας· πῶς ἄνωθεν ἐκ μήτρας τῆς οἰκονομίας κατήρτισται τὸ μυστήριον, πῶς καὶ Θεοτόκος, διὰ τὸ τὴν παρθενίαν αὐτῇ καὶ μετὰ τὴν κύησιν χαρισάμενον, καὶ θεοπρεπῶς τὴν μήτραν σφραγίσαντα, καὶ κατὰ ἀλήθειαν μήτηρ, διὰ τὴν ἐξ αὐτῆς, ἣν ἐδάνεισε σάρκα, τῷ δεσπότῃ τῶν ὅλων ἡ παρθένος ὀνόμασται· πῶς ἀνέτειλεν ἐκ τῆς Ἰεσσαὶ ῥίζης ὁ κύριος· πῶς σπέρματος Ἀβραὰμ ὁ κύριος ἐπιλάβετο· πῶς τῆς ἡμετέρας ἐν αὐτῷ φύσεως τὴν ἀπαρχὴν ἐπεδείξατο· πῶς Θεὸς τέλειος, καὶ ἄνθρωπος ὁ μονογενὴς ἀναπέφανται· πῶς ἐν αὐτῷ τῶν φύσεων μεμαρτύρηται τὸ διάφορον· πῶς τοῦ προσώπου τὸ μοναδικὸν ἀποδέδεικται· πῶς Ἰησοῦς Χριστὸς χθὲς, καὶ σήμερον, ὁ αὐτὸς, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας· πῶς πρόσφατος, καὶ ἀΐδιος· πῶς οὐράνιος, καὶ ἐπίγειος· πῶς ὁρατὸς, καὶ ἀόρατος· πῶς ὁμοούσιος τῷ πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα, καὶ ὁμοούσιος αὐτὸς τῇ μητρὶ κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα· πῶς ὁ αὐτὸς, ἀπαθὴς ὡς Θεὸς, καὶ παθητὸς ὡς ἄνθρωπος, ἀποδέδεικται. τούτοις οἱ πατέρες τὸν πονηρὸν κατηγωνίσαντο τοῖς ῥήμασι· τούτων ἐπὶ τῷ συμβόλῳ κατὰ τῶν συκοφαντεῖν ἐγχειρούντων τὴν συνηγορίαν πεποίηνται, οὐκ ἄλλο τῆς πίστεως ἡμῖν πρὸς ὁμολογίαν ἐπεισάγοντες σύνθημα, ἀλλὰ τὸ κακῶς παρ᾽ ἐχθρῶν παραποιούμενον διασαφηνίζοντες, καὶ τοῖς κατὰ καιρὸν ἐφαρπάζειν ἐπιχειροῦσι παρεκτεινόμενοι, ὅπως ὁ μέγας Βασίλειος,

A beatia. Dicens vero, incarnatus est, veram assumptionem nostræ [a] carnis, & ex virgine [b] per unitatem nativitatis [c] ostendit. Quod vero inhumanatus est, in ipso nostræ naturæ plenitudinem ex anima rationali & corpore [d] manifestant. Sed nescio [e] quomodo contra fidem [e] hanc malignus multifidam perniciem excogitavit hominibus, tamquam inimicus [f] arcem divinæ providentiæ [g] circa nos violare contendens: [h] & his quidem juxta id quod assumptum est, nativitatem persuasit ex virgine denegare, velut in [i] honorem atque reverentiam nostri salvatoris & domini gloriæ, vocabulum Dei genitricis ab ejus generatione subripiens: illos autem B adversus ipsam ejusdem unigeniti divinitatem impie atque impudenter armavit, convertibilem eam atque passibilem profanis instigans prædicare sermonibus: distributor plane malarum rerum dignis ministratoribus, quæ sunt blasphema sacrilegaque dispertiens; ita ut per illos [k] quos quidem [l] assumptæ formæ [m] adimerentur indicia, per illos autem tantummodo carnis unitio diceretur: & illi quidem negarent animæ medicinam, hi vero inesse quidem animam corpori, sed eam præter intelligentiam esse faterentur. Per hos etiam hostis antiquus [n] unitionis nisus est sacramenta dividere, & purum, tamquam de propheta aliquo, id C quod apparuit pro nobis, asserere: per illos autem differentiam negare naturarum, & nihil redemptoris nostri divinitatis humanitatisque relinquere proprium; simulque [o] fermenti instar, dispensationis negotia universa miscere. [p] Verum non latuit indormitabilem oculum naturæ nostræ communis inimicus; sed tamquam luminaria confestim patres nostros his quos tenebrarum pervaserat error, ostendit, qui cunctis reserarent intelligentiam fidei, & incarnationis [q] beneficia diligenter prædicarent; quomodo dispensationis sacramentum sit ab initio [r] ex utero dispositum, quomodo & Dei genitrix sit virgo [s] vocitata, propter eum qui virginitatem D ejus dignatus est etiam sacrare post partum, uterumque (ut decebat Deum) integritate [t] signare: quomodo secundum veritatem mater dicta sit propter carnem quam ex se omnium domino [u] ministravit: quomodo de Jessæ [u] radice ortus sit, quomodo semen Abrahæ mundi conditor apprehenderit, quomodo in seipso nostræ [x] probaverit naturæ primitias, quomodo perfectus Deus [y] & perfectus homo unigenitus [z] apparuerit, quomodo in eo sub testimoniis [aa] claruerit differentia naturarum, quomodo personæ singu-

Marginal notes: acum potestatis condescensionem defectionem. In eo quod incarnatus est, verum nostræ carnis assumptionem ostendens, & illam per unitionem ex virgine nativitatis probans. In eo vero quod homo factus est, in ipso hanc quod summum fuit divinæ circa nos providentiæ ... — per illos quidem — A his quidem unionis mysterium dividentes, & simpliciter esse, ut in propheta quopiam, partem asperabilem dicentes, illis vero naturarum differentiam relinquentes nullamque, in salvatore nostro divinitatem humanitatisque propriam relinquentes, & ut in universum dicamus, omnia dispensationis gesta miscentes. — perfectam servare — mutuata, Isai. 11. Hebr. 2. — naturæ ostenderit initia. Heb. 13.

BALUZII NOTÆ.

a Paris. *carnis ex virgine.*
b Divion. *per mutationem*, & in margine, *al. per unitatem.*
c Veteres libri, *ostendunt.*
d Iidem libri, *manifestant.*
e Iidem libri: *quomodo multifidam hanc malignus perniciem excogitavit.*
f *Arcem.* Deest in Parisiensi. In Divionensi habetur in margine.
g Paris. *circa nos summam violare.*
h Veteres libri & edit. *& illis quidem.*
i Veteres libri, *honore atque reverentia.*
k Delenda est vox *quos.* Mendum est typographicum editionis Labbeanæ.
l Divion. *quæ assumpta est forma.*
m Iidem libri, *unitatis.*
m Veteres libri, *adimerentur indicium.*
o *Fermenti instar.* Hæc non extant in codice Parisiensi, & in Divionensi addita sunt supra lineam.
p Citat hunc locum Facundus lib. 1. cap. 1. & 4. & quidem ex hac antiqua interpretatione.
q Veteres libri & edit. & Facundus, *diligenter beneficia.*
r Veteres libri & edit. & Facundus, *ex vulva.* Ibidem infra, *vulvamque.*
ſ Divion. *vocata.*
t Paris. & veteres edit. *signaret.* Sic etiam in codice Vaticano 176
u Paris. *radice dominus ortus.*
x Veteres libri, *sumpserit.*
y. Iidem libri, *idemque perfectus homo.*
z Paris. *apparuit.* Sic etiam primo scriptum fuit in Divionensi.
aa Divion. & veteres editiones *claruit.*

singularitas demonstrata [a] sit, quomodo Jesus Christus heri & hodie, ipse & in secula: quomodo recens & sempiternus, quomodo celestis atque terrenus, quomodo visibilis & invisibilis, quomodo substantialis Patri secundum divinitatem, & consubstantialis idem ipse matri secundum humanitatem: quomodo idem impassibilis ut Deus, & ut homo passibilis sit; [b] probatur. His inimicum patres nostri prostravere sermonibus: hinc pro symbolo defensionem contra eos qui calumniam tentaverunt struere, protulerunt, non aliud nobis ad confessionem proferentes signaculum fidei, sed quod male ab hostibus corruptum fuerat, [c] instaurantes, atque obsistentes eis qui per illa tempora subripere [d] nitebantur, (& custodes singuli eorum quibus praeerant, effecti sunt ad salutem,) Sic magnus ille Basilius minister gratiae, [e] subsistentiarum evidentiam, ut in epistola [f] mire declaravit, & sancti Spiritus doctrinam diligentius tradidit, consacerdotum suorum eliciens etiam subscriptione consensum. Sic quoque Damasus [g] Romanae urbis decus ad justitiam, literis ad Paulinum latis, dispensationis sacramenta patefecit, admonens, ut his quae bene decreta sunt, si qui communionis suae participes [h] velint esse, consentiant. Ita & qui postmodum ubique [i] adversus varias haereticorum congregati sunt novitates, commune [k] de fide decretum unanimiter ediderunt, ea quae fraterno consensu probaverant, absentibus [l] evidentissime intimantes. Et illi quidem qui apud [m] Sardicam contra reliquias Arii [n] convenerunt, orientalibus direxerunt sui constituta judicii. Qui vero in [o] hac urbe Apollinaris [p] detexerunt pestilentiam, occidentalibus proprium innotuere [q] decretum: & illis quidem Osius ad [r] proferendam sententiam praeerat: horum autem Nectarius cum Gregorio [s] tenuit principatum. Sic & apud Ephesum, [t] id quod de Dei genitrice judicatum est, scripto firmatum est. Et [u] de deitate atque humanitate domini testimonia cum propria subscriptione [x] protulerunt, manu & lingua naturarum professionem in una persona pariter approbantes. Si quis autem [y] censet, hucusque consistere debere eos qui fidem pro facultate defendere cupiunt, maxime quidem hoc praeceptum haereticis promulgare debebit, illos ab impugnatione removens, non avertens a protectione [z] pastores. Omnis enim lex injustos a delictis cohibet, [aa] non judices a potestate

ὁ τῆς χάριτος ὑπηρέτης, τὴν τῶν ὑποστάσεων, ὡς ἐν ἐπιστολῇ, σαφήνειαν διδάξας, καὶ τὴν τοῦ ἁγίου πνεύματος ἀκριβῆ διδασκαλίαν παρέδωκε, ταῖς ὑπογραφαῖς τῶν συμποιμένων ἀπαιτήσας τὴν συγκατάθεσιν. οὕτως Δάμασος, τὸ τῆς Ῥώμης πρὸς δικαιοσύνην καλλώπισμα, τοῖς πρὸς Παυλῖνον τὴν οἰκονομίαν διήρθρωσε γράμμασι, πείσας τοὺς καλῶς κριθεῖσι τὰς τῆς αὐτοῦ κοινωνίας μετέχειν βουλομένους ἐπιψηφίσασθαι. οὕτως οἱ μετὰ ταῦτα πανταχῇ πολλάκις ἐπὶ τοῖς τῶν αἱρετικῶν ἀθροισθέντες καινίσμασι, κοινὴν, ὡς σύμψηφοι, τὴν περὶ τῆς πίστεως ψῆφον ἐξήνεγκαν, ἅπερ ἀδελφικῶς ἐν αὐτοῖς ἐδοκίμασαν, ταῦτα φανερῶς τοῖς ἀποῦσι διαχαρμάσαντες. καὶ οἱ μὲν ἐκ Σαρδικῆς κατὰ τῶν Ἀρείου λειψάνων ἀγωνισάμενοι, τοῖς ἐν ἀνατολῇ τὴν κρίσιν ἐξέπεμψαν· οἱ δὲ ἐνταῦθα τὴν Ἀπολιναρίου λώβην φωράσαντες, τοῖς ἐν δύσει τὴν ψῆφον ἐγνώριζον· καὶ τῶν μὲν Ὅσιος ἐξῆρχε τῆς γνώμης, τῶν δὲ Νεκτάριος σὺν Γρηγορίῳ τὴν ἡγεμονίαν ἦγε. οὕτως ἐν Ἐφέσῳ τὰ περὶ τῆς Θεοτόκου κριθὲν ἐκυροῦτο τοῖς γράμμασι· καὶ τοὺς περὶ τῆς θεότητος, καὶ ἀνθρωπότητος τοῦ κυρίου χρήσεις μεθ' ὑπογραφῆς ἐμφανίζοντο, χειρὶ καὶ γλώττῃ τὴν τῶν φύσεων ἐν ἑνὶ προσώπῳ κηρύξαντες ὁμολογίαν. εἰ δέ τις μέχρι τούτου εἶναι τοὺς τῇ πίστει συνηγορεῖν βουλομένους προστάττει τὴν ἄδειαν, μάλιστα μὲν πρὸς τοὺς αἱρετικοὺς τοῦτο νομοθετείτω τὸ πρόσταγμα, ἱερέας παύσας τῆς ἀδικίας, μὴ τοὺς ποιμένας τῆς ἀντιλήψεως. πᾶς γὰρ νόμος τοῖς πονηροῖς ἀπαγορεύει τὴν ἁμαρτίαν, οὐ τοὺς κριτὰς ἀπείργει τῆς ἐξουσίας. ἄλλως τε μαθητευσάτωσαν, ὡς καὶ νῦν ἔξεστιν, ἀμφισβητήσεως φωνῆς, ταῖς τῶν πατέρων ἑρμηνείαις τὴν ἡμετέραν ἐπισυνάπτειν ὁμολογίαν. καὶ πείθειν, ὡς ἐκ τῆς ἐκείνων ἐξηγείας ἐπελαυνόμεθα φρόνημα, ἀλλὰ μαρτυροῦσιν αὐτοῖς πρὸς τὴν τῆς ἡμετέρας πίστεως βεβαίωσιν χρώμεθα. οὕτω τοῖς Ἀθανασίου πρὸς Ἐπίκτητον φιλοτιμούμεθα γράμμασιν· οὕτως ὡς οἰκείαις ταῖς πρὸς Κληδόνιον Γρηγορίου ἐπιστολαῖς περιφερόμεθα. καὶ τί δεῖ τὰ πολλὰ λέγειν; εἰ γὰρ τὸ δι' ἐπιστολῶν τὸ τῆς ἐκκλησίας σαφηνίζεσθαι φρόνημα πρὸς ἑκάστην ζήτησιν, μέμψεως ἄξιον, αὐτὸν ἄν τις πρῶτον τὸν μακάριον γράψαντα Κύριλλον, ὃς ταῖς ἑαυτοῦ γράμμασι τοῖς τῆς ἑῴας τὸ οἰκεῖον ἐξέθετο φρόνημα. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸν μέγαν τῇ αὐτῇ τε ἂν Πρόκλον περιβάλοι γραφῇ, τὸν πρὸς Ἀρμενίους τόμον τοῖς τῆς ἀνατολῆς εἰς συμφωνίας ἐπε-

Margin notes: f episcopus a justitia decus. — o convenerunt. — p his partes. — dus fuit. — s susceperat. — x protulerunt. — y volentibus fidem defendere, hoc iam hucusque consistere jubet maximis. — z non potestatem judicibus adimit [illegible] cent.

BALUZII NOTAE.

a Sit. Deest in Parisiensi. b Veteres libri, probatur.
c Iidem libri, instaurare cupientes. Postea sequuntur & interjacent in codice Parisiensi fragmentum ex epistola Ro-
la Vitalis & Constantii ad Capreolum Episcopum Carthaginensem & ejusdem Capreoli epistola ad Vitalem &
Tonantium. Utraque ex codice Herivallensi edita est ab immortalis memoriae viro Jacobo Sirmondo.
d Veteres libri, nitebantur custodes. e Veteres libri & edit. subsistentiarum per epistolam evidentiam.
f Veteres libri, jure. g Divion. urbis Romanae decus & justitia. Paris. Romanae urbis est, qui a justitia decus.
h Paris. vellent. i Veteres libri, [illegible] sunt.
k Paris. pro fide. Neutrum initio habuit codex Divionensis. Postea scriptum est de fide supra lineam.
l Evidentissime. Deest in codice Parisiensi. In Divionensi additum est in margine.
m Veteres libri & edit. Sardicam. n Paris. convenerant.
o Id est, Constantinopoli. Et tamen illa dijudicata sunt apud Chalcedonem. Vide quae supra dicta sunt Tom. VI. ad paginam 547. p Veteres libri, detexere.
q Divion. decretum illis quibus tunc Osius. Paris. decretum illisque tunc Osius.
r Veteres libri, promendam. s Iidem libri, susceperat.
t Iidem libri, quod Dei genitrix s. Maria scripto.
u Vox de non extat in codice Parisiensi. Deerat etiam antiquitus in Divionensi, ubi addita est supra lineam.
x Divion. prolata sunt. Sic emendandum est in Parisiensi, ubi legitur probata sunt.
y Decere. Deest in antiquis libris & editionibus. z Divion. & veterem edit. pastores.
aa Divion. non judicare, & in margine, al. non judices.

ἀποδοχῆς ἀπεστέρησαν· κοινωνήσει δὲ τῆς αἰτίας A καὶ ὁ σοφὸς τῆς Ἀντιοχέων Ἰωάννης, ὃς τῶν αἱρετικῶν τὰς λοιδορίας ἀποσεισάμενος, καὶ τῆς Ἀποστολικῆς διδαχῆς τὸ εὐθὲς ἐνδειξάμενος, τῆς ἑῴας ὡς ἐκ μιᾶς γλώττης τῷ ὁσίῳ Πρόκλῳ, καὶ τῷ τῆς οἰκουμένης τὰ σκῆπτρα διέποντι τὴν ὁμολογίαν ἐξέπεμψε. μὴ τοίνυν ἡμῖν τὸ θαυμαστὸν τῆς Ῥώμης προέδρου τὴν ἐπιστολὴν, ὡς νεωτερισμοῦ ἔγκλημα, προσφερέτωσαν, ἀλλ', εἰ μὴ σύμφωνος ταῖς γραφαῖς, ἐλεγχέτωσαν· εἰ μὴ τοῖς προλαβοῦσι πατράσιν ὁμόδοξος, εἰ μὴ πρὸς δυσσεβῶν κατηγορίαν γέγραπται, εἰ μὴ [a] τοῖς ἐν Νικαίᾳ πίστεως τὴν συνηγορίαν ἐνδείκνυται, εἰ μὴ τῶν νεωτερισμῶν ἐπιχειρούντων ἀνατρέπει τὸ μελέτημα, εἰ μὴ τῶν ματαιοφρονούντων καταγωνίζεται τερατείαν. B εἰ γάρ τις τῶν πατέρων παραχαράττει τὴν ἔννοιαν, οὗτος τῶν τῆς παραβάσεως ἐγκλημάτων ὑπόχρεως, οὐχ ὁ τῆς παραβάσεως ἐπιφέρων τὸν ἔλεγχον. ὁ μὲν γὰρ ἐξ οἰκείας γνώμης, οὐδενὸς μαχομένου, τοῖς αὐτοῦ ῥήμασι φιλοτιμούμενος, ἐκθέσει, ἐπειδὴ ὡς ἀλαζὼν ἂν εἰκότως ἁλίσκοιτο. ὁ δὲ τοῖς κακῶς φρονοῦσι ἐγνωκόσι μαχόμενος, τῇ τῶν ἐχθρῶν ἐπινοίᾳ προσαρμόζει τὴν γλῶτταν, τὰ παρ' ἐκείνων κακῶς ἐξενεχθέντα τοῖς τῆς ἀληθείας διαλύων τεκμηρίοις. ἀλλ' ὦ φιλόχριστοι, καὶ τῆς ἄνωθεν ὑμῖν κληρωθείσης βασιλείας ἐπάξιοι, τῇ πίστει τὴν εὐεργέτην ἀμείψασθε, καὶ τῇ περὶ τὴν ὁμολογίαν σπουδῇ τῆς C τιμῆς τὴν εὐγνωμοσύνην ἐνδείξασθε, τῶν μὲν πονηρῶν τὰς ὁρμὰς ἀνακόπτοντες, πᾶσι δὲ τῆς εὐσεβοῦς ὁμολογίας τὴς συμφωνίας βραβεύοντες, καὶ καθάπερ σφραγῖδα τῶν εὐσεβῶν δογμάτων, τῆς παρ' ὑμῶν ἀθροισθείσης συνόδου τῆς Πέτρου καθέδρας βεβαιοῦντες τὸ κήρυγμα. θαρρεῖν γὰρ χρὴ τὴν ὑμετέραν εὐσέβειαν, ὡς οὐδὲ τῆς πάλαι παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων καταγγελθείσης πίστεως ὁ θεσπέσιος τῆς Ῥώμης παραιτεῖται πρόεδρος. καὶ ἵνα μηδεμία τοῖς ἐκ φθόνου τὸν Ἀποστολικὸν ἄνδρα διαβάλουσι πονηρευομένοις καταλίπητε πρόφασιν, τῆς συμφωνίας τῇ ἐπιστολῇ τῶν ἁγίων πατέρων χρήσεις, πρὸς D ἀκριβῆ γνῶσιν τοῦ ὑμετέρου κράτους, ἐκ πολλῶν ὀλίγας παρατεθείκαμεν.

A [a] disjungit. [b] Alias autem docentur indociles, [c] quia & nunc licet, [d] ut ambiguitate quæstionis exorta, patrum interpretationibus nostram confessionem [e] coaptemus, satisfacientes quod in nullo discordem intelligentiæ eorum detulerimus animum, sed his utamur testibus ad nostræ fidei firmitatem. Sic Athanasii ad Epictetum amplectimur literas: sic tamquam propriam Gregorii ad Cledonium epistolam ubique [f] proferimus. Et quid oportet plura dicere? Si enim per epistolas ecclesiæ dogmata [g] declinari pro unaquaque quæstione, dignum culpa judicant, ipsum in primis beatissimum Cyrillum quilibet potuerit denotare, quia literis suis, B [h] quod sentiebat, orientalibus expressit. [i] Nec non & magnum Proclum huic vituperationi subjiciet, qui eisdem orientalibus volumen ad Armenios pro fidei congruentia destinavit. His autem consociabitur ad culpam & sapientissimus Joannes Antiochenus episcopus, qui hæreticorum maledicta [k] repellens, & apostolicæ doctrinæ [l] rectissimum dogma declarans, totius orientis confessionem, velut ex uno ore, sanctissimo Proclo, & ei qui per idem tempus mundi regebat gubernacula, destinavit. Non igitur nobis admirandi Romanæ urbis præsulis epistolam, velut [m] innovationis offendiculum criminentur; sed si non est divinis scripturis coaptata, C redarguant. si non præcedentium patrum sententiis adunata, si non impiorum accusationem continet, si non defensionem Nicænæ fidei [n] profert, si non eorum qui novitates appetunt, commenta subruit, si non [o] vaniloquorum contagia prodigiosa subvertit. Si quis enim patrum depravat intelligentiam, hic pœnæ transgressionis habetur obnoxius, non qui transgressionem sua cura redarguit. Qui enim sponte sua nullo contra contingente, professionem verbis propriis [p] defert, [q] hic ut elatus non immerito comprobatur. Qui vero eis qui prava sentiunt, obluctatur, is contra inimicorum adinventiones linguam prudenter [r] exercet, quæ ab illis D male prolata sunt, veritatis [s] nitens ratione [t] dissolvere. [u] Sed o vos Christi amantes, & imperio superno nutu vobis concesso dignissimi, compensate ei fidem, qui beneficia tanta concessit; studioque circa [x] purissimam confessionem, [y] pro concessis honoribus [z] præstantiam vestræ devotionis ostendite, malignorum quidem molimina refrænantes, omnibus vero piæ confessionis declarantes in unitate concordiam, ac velut signaculum sacræ doctrinæ, concilii hujus a vobis congregati [aa] prædicatio-

BALUZII NOTÆ

a Veteres libri & edit. *disjungit*. Primus Surius in margine posuit *distinguit*. Hinc ergo vel ex editione Veneta accepere Romani. Meliorem porro esse veterem lectionem probant ea quæ nos supra diximus ad collectionem Carthaginensem.
b Refert hunc locum Facundus lib. 1. cap. 1. ex illa interpretatione.
c Divion. *sicut & nunc factio nos animadvertere*. Paris. *sicut & nunc facile est nos animadvertere*. Legendum esse *facile est animadvertere* & sensus admonet & lectio quæ extat apud Facundum, ubi sic scriptum est, *facile est advertere*.
d Paris. & Facundus, *quod ambiguitate*.
e Veteres libri & Facund. *coaptasse cognoscimur*.
f Hæc est lectio codicis Parisiensis. Apud Facundum vero scriptum est *proferimus*, in codice Divion. *praferimus*.
g Legendum, *declarare*. Mendum est typographicum editionis Labbeanæ.
h Ita etiam apud Facundum. Sed in codice Divionensi & in antiquis editionibus legitur, *orientalibus quod sentiebat*. Codex Parisiensis mutilus est in hoc loco.
i Hunc quoque locum refert Facundus ibidem & lib. 2. cap. 2.
k Veteres libri & Facundus, *vocitavit*.
l *Rectissimum* Deest apud Facundum & in exemplari Parisiensi. In Divionensi vero additum est supra lineam.
m Paris. *innovationum*.
n Idem codex, *profert*.
o Idem codex & veteres edit. *vaniloquorum*.
p Divion. *profert*, & in margine, *al. defert*.
q Paris. *hic elatus non immerito*. Sic etiam primo habuit Divionensis.
r Veteres libri, *exercet*.
s *Nitens*. Deest in Parisiensi. In Divionensi additum est supra lineam.
t Paris. *dissolvit*. Sic etiam primo scriptum fuit in Divionensi.
u Veteres libri. *Sed vos, Christo amabiles*. Sic etiam ferme veteres edit.
x Paris. *purissimam*.
y *Pro concessis honoribus*. Hæc desunt in antiquis codicibus & editionibus.
z Paris. *potiam*. Divion. *professionem*, & in margine, *al. præstantiam*.
aa Veteres libri, *prædicationem*.

tionem Petri sedis auctoritate [a] roborantes. Confidere namque oportet vestram [b] pietatem, quia nihil præter fidem, quæ olim a sanctis patribus annuntiata est, venerabilis Romanus pontifex innovavit. Atque ut nulla his qui apostolicum virum per invidiam lacerare nituntur, relinquatur occasio, consonantia epistolæ ejus sanctorum patrum testimonia, ad certiorem notitiam vestræ pietatis, ex multis pauca subdidimus.

A

Testimonia sanctorum patrum, qui & duas naturas in Christo confessi sunt, [c] & consubstantialem Patri Deum Verbum, etiam nobis secundum carnem ex Maria consubstantialem [d] factum, veraciter asseruerunt.

Ὅτι καὶ οἱ ἅγιοι πατέρες δύο φύσεις ἐν Χριστῷ εἰρήκασι, καὶ τὸν ὁμοούσιον τῷ πατρὶ Θεὸν λόγον, ὁμοούσιον ἡμῖν ἐκ Μαρίας κατὰ σάρκα γενόμενον.

Sancti Basilii ex his quæ contra Eunomium scripsit.

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου ἐκ τοῦ πρὸς Εὐνόμιον.

Ego enim [e] & hoc quod est in forma Dei [f] existere, [g] ac si in essentia [g] Dei æquivalere pronuntio. Sicut enim hoc quod [h] formam servi suscepit in substantia humana dominum nostrum factum esse significat: ita [i] cum dicit, [k] quod in forma Dei est, divinæ substantiæ proprietatem sine dubitatione commendat.

B

Ἐγὼ γὰρ καὶ τὸ ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχειν, ἴσον τῷ ἐν οὐσίᾳ Θεοῦ ὑπάρχειν δύνασθαί φημι· ὡς γὰρ τὸ μορφὴν ἀνειληφέναι δούλου, ἐν τῇ οὐσίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος τὸν κύριον ἡμῶν γεγενῆσθαι σημαίνει· οὕτω λέγων, ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχειν, τῆς οὐσίας τῆς θείας παρίστησι πάντως τὴν ἰδιότητα.

Beati Ambrosii ex his quæ scripsit ad Gratianum imperatorem.

Τοῦ μακαρίου Ἀμβροσίου ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τῆς πρὸς τὸν βασιλέα Γρατιανόν.

[l] Servemus [m] differentiam divinitatis & carnis. Unus [n] in utraque loquitur Filius Dei, quia in [o] eodem utraque natura est.

Φυλάξωμεν διαφορὰν θεότητος, καὶ σαρκός. εἷς ἐν ἑκατέρᾳ φθέγγεται υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἐπειδὴ ἐν αὐτῷ ἑκατέρα φύσις ἐστίν.

Beati Gregorii [p] Theologi ex epistola ad Cledonium.

Τοῦ μακαρίου Γρηγορίου τοῦ θεολόγου ἐκ τῆς πρὸς Κληδόνιον.

C

Naturæ quidem duæ, Deus & homo, quia & anima & corpus: filii autem non duo, neque duo dii.

Φύσεις μὲν γὰρ δύο, Θεὸς, καὶ ἄνθρωπος, ἐπεὶ καὶ ψυχὴ, καὶ σῶμα· υἱοὶ δὲ οὐ δύο, οὐδὲ Θεοί.

[q] Ejusdem ex secundo sermone de Filio.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ περὶ υἱοῦ δευτέρου λόγου.

Et hoc est quod [r] facit hæreticis seductionem, nominum prolata [s] sejunctio. Signum est autem, [t] quia ubi naturæ secernuntur intelligentiis, simul secernuntur & nomina.

Καὶ τοῦτό ἐστιν, ὃ ποιεῖ τοῖς αἱρετικοῖς τὴν πλάνην, ἡ τῶν ὀνομάτων ἐπίζευξις, ἐπαλλαττομένων τῶν ὀνομάτων διὰ τὴν σύγκρασιν. σημεῖον δὲ, ὡς ἡνίκα αἱ φύσεις διΐστανται ταῖς ἐπινοίαις, συνδιαιρεῖται καὶ τὰ ὀνόματα.

S. Athanasii ex his quæ scripsit adversus hæreses.

Τοῦ μακαρίου Ἀθανασίου ἐκ τοῦ κατὰ αἱρέσεων λόγου.

D

Et sicut non essemus liberati a peccato atque maledicto, si non caro [v] naturæ esset humanæ, quam induit Verbum (nihil enim commune nobis est ad alienum) sic nequaquam [u] homo Deus fieret, si non [x] natura

Καὶ ὥσπερ οὐκ ἂν ἠλευθερώθημεν ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, εἰ μὴ φύσει σὰρξ ἦν ἀνθρωπίνη, ἣν ἐνεδύσατο ὁ λόγος· οὐδὲν γὰρ κοινὸν ἦν ἡμῖν πρὸς τὸ ἀλλότριον· οὕτως οὐκ ἂν ἐθεοποιήθη ὁ ἄνθρωπος, εἰ μὴ

BALUZII NOTÆ.

a *Roborantes*. Deerat olim hæc vox in codice Divionensi, sed addita postea est supra lineam. In Parisiensi legitur, *roborare*.

b Veteres libri, *sementiam*.

c Conjunctio deest in codicibus calamo exaratis.

d *Factum*. Deest in codice Parif. & apud Crabbum. In Divionensi additum est supra lineam.

e Veteres libri, *ex hoc*.

f Parif. & Divion. *est*. Sed postea *existere* additum est in margine.

g Veteres libri, *Dei fit æque valere*.

h Veteres libri, *forma servi*.

i Veteres libri & edit. *quod dicit*.

k Parif. *quia in forma*.

l Non sunt ipsa verba Ambrosii, sed versa ex Græco.

m Divion. *differentias veritatis*.

n Veteres libri & edit. *in utroque*.

o Iidem libri & edit. *in eo*.

p *Theologi*. Deest in omnibus antiquis exemplaribus & editionibus. Pro eo vero codex Divion. habet supra lineam *Episcopi Nazianzeni*, veteres edit. *Nazianzeni tantum*.

q Veteres libri, *Ejusdem Gregorii*.

r Iidem libri, *subjunctio*.

s Divion. *natura fit*.

t Iidem libri, *et si quando natura discernuntur*.

u Sic primo scriptum fuit in eodem codice Divionensi. Postea vox *homo* expuncta est, & in margine scriptum *ille homo*. In Parisiensi scriptum est, *Deus homo*.

x Veteres libri, *natura esset patris verum*.

μὴ φύσει ἐκ τοῦ πατρὸς, καὶ ἀληθινὸς, καὶ ἴδιος ἦν αὐτοῦ ὁ λόγος ὁ γενόμενος σάρξ. καὶ διὰ τοῦτο γὰρ τοιαύτη γέγονεν ἡ συνάφεια, ἵνα τῷ κατὰ φύσιν τῆς θεότητος συνάψῃ τῇ φύσει ἀνθρώπου.

A esset ex Patre, & verum atque [a] consempiternum [b] esset ejus Verbum, quod factum est caro. Idcirco namque talis est facta connexio, ut ei qui juxta naturam divinitatis est, [c] illum hominem qui est humanæ naturæ, conjungeret.

Ἀμφιλοχίου ἐπισκόπου Ἰκονίου ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην.

Διάκρινον λοιπὸν τὰς φύσεις, τήν τε τοῦ Θεοῦ, τήν τε τοῦ ἀνθρώπου. οὔτε γὰρ κατ' ἔκπτωσιν Θεοῦ γέγονεν ἄνθρωπος, οὔτε κατὰ προκοπὴν ἐξ ἀνθρώπου Θεός. Θεὸν γὰρ λέγων, καὶ ἄνθρωπον, δὸς τὰ παθήματα τῇ σαρκὶ, δὸς τὰ θαύματα τῷ Θεῷ.

Amphilochii episcopi Iconii, de explanatione evangelii secundum Joannem.

Discerne jam naturas tam Dei, quam hominis: Neque enim per amissionem Dei factus est homo, neque secundum provectum [d] ex homine Deus est. [e] Deum enim dico & hominem, da passiones carni, [f] da B Deo miracula.

Ἀντιόχου ἐπισκόπου Πτολεμαΐδος.

Μὴ συγχέῃς τὰς φύσεις, καὶ οὐχὶ ναρκήσεις περὶ τὴν οἰκονομίαν.

Antiochi episcopi [g] Ptolemaidi.

Non confundas naturas, [h] & non obstupesces circa dispensationem.

Τοῦ μακαρίου ἐπισκόπου Φλαβιανοῦ Ἀντιοχείας εἰς τὰ θεοφάνια.

Τίς ὡς ἀληθῶς λαλήσει τὰς δυναστείας τοῦ κυρίου, ἀκουστὰς ποιήσει πάσας τὰς αἰνέσεις αὐτοῦ; τίς ἂν λόγῳ παραστήσει τῆς εἰς ἡμᾶς εὐεργεσίας τὸ μέγεθος; ἀνθρωπίνη φύσις θεότητι συμπλέκεται, μενούσης ἐφ' ἑαυτῆς ἑκατέρας φύσεως.

[i] Beati Flaviani episcopi Antiocheni in [k] theophania.

Quis revera [l] loquetur potentias domini, aut auditas faciet omnes laudes ejus? Quis verbo [m] collati nobis beneficii magnitudinem possit [n] exprimere? Humana natura deitati conC jungitur, ita tamen, ut in se utraque natura permaneat.

Τοῦ μακαρίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην.

Τί γὰρ ἐπάγει; καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν. μονονουχὶ λέγων. μηδὲν ἄτοπον ὑποπτεύσῃς ἀπὸ τοῦ, ἐγένετο· οὐ γὰρ τροπὴν εἶπον τῆς ἀτρέπτου φύσεως ἐκείνης, ἀλλὰ σκήνωσιν, καὶ κατοίκησιν. τὸ δὲ σκήνωμα οὐ ταυτὸν ἂν εἴη τῇ σκηνῇ, ἀλλ' ἕτερον ἐν ἑτέρῳ σκηνοῖ. ἐπεὶ οὐδ' ἂν εἴη σκήνωσις· οὐδὲν γὰρ ἐν ἑαυτῷ κατοικεῖ, ἕτερον δὲ εἶπον κατ' οὐσίαν· τῇ γὰρ ἑνώσει, καὶ τῇ συναφείᾳ, ἕν ἐστιν ὁ Θεὸς λόγος, καὶ ἡ σάρξ· οὐ συγχύσεως γενομένης, οὐδὲ ἀφανισμοῦ τῶν οὐσιῶν, ἀλλ' ἑνώσεως ἀρρήτου τινὸς, καὶ ἀφράστου.

[o] Beati Joannis episcopi Constantinopolitani de explanatione evangelii secundum Joannem.

Quid enim intulit? *Et habitavit in nobis.* Hoc [p] fere dicens. Nihil incongruum suspiceris [q] ex hoc quod factum est. Non enim [r] conversionem dixit [f] illius inconvertibilis naturæ, sed habitationem [t] & commorationem. Id autem quod habitat, [u] non ipsum est quod habitaculum, sed alterum in altero [x] inhabitat; alioquin jam non erit habiD tatio; nihil enim in seipso habitat. Alterum autem dixi [y] juxta substantiam. Per unitionem enim & connexionem unum est Deus Verbum & caro, nequaquam facta confusione vel [z] permixtione [aa] harum substantiarum, sed unitione quadam ineffabili atque inenarrabili.

BALUZ. NOTÆ

a Parif. *consempiternum, nec verbum quod factum est caro.* b Divion. *erat esset.*
c Veteres libri, *illud quod est humana natura conjungeret*. Divionensis habet lectionem vulgatam in margine.
d Veteres libri, *ex hominibus*. e Iidem libri. *Deum enim eundem dico.*
f Iidem, *da divinitati.* g Parif. *Ptolomaidi*. Divion. in margine, *Ptolomaida*.
h Divion. *& non stupefcet circa dispensationem.*
i Vox *Beati* deest in antiquis libris & editionibus.
k Veteres libri, *in epiphania*. Lectio vulgata extat in margine Divionensis.
l Veteres libri, *loquitur.* m Male in Divion. *conlatoratione.* o Veteres libri, *Sancti Johannis.*
n Divion. *exponere. Humanam naturam deitate conjungimur.*
p Veteres libri, *prae*. Sic etiam habuisse Crabbum in suis exemplaribus hinc colligitur quod edidit *ac*. f Idem codex, *in illius.*
q Veteres libri, *de hoc.* r Divion. *confusionem.*
t Ita Divionensis in margine. Parif. *sed commemorationem*. Divion. in textu, *sed commutationem* [illegible]
u Divion. *non id ipsum*. Parif. *in id ipsum.* x Parif. *habitat.*
y Veteres libri, *justa naturam*. *Non per unitatem et connexione*. Divionensis habet lectionem vulgatam in margine.
z *Harum*. Deest in Parifiensi. In Divionensi additum est supra lineam.
aa Divion. *sed unitate ineffabili atque inenarrabili permanente*. Parif. *sed unitate ineffabili permanente.*

A

Beati Attici (Constantinopolitani episcopi) ex epistola ad [a] * *Eupsychium.*

* [illegible] Græc. [illegible]

Quid igitur oportebat operari [b] illum sapientissimum? meditatione assumptæ carnis, & unitione Dei Verbi ad hominem qui ex Maria est, [c] utrumque factum est; [d] ita ut ex utroque unitus Christus, quatenus Deus est, in propria impassibilis deitatis dignitate persisteret: quatenus vero per carnem cum morte congressus, simul & per cognatam carnis naturam contemptum mortis ostenderet, pariterque etiam per ipsius mortem novi testamenti jura firmarentur.

Τοῦ μακαρίου Ἀττικοῦ ἐκ τῆς πρὸς Εὐψύχιον ἐπιστολῆς.

Τί τοίνυν ἔχρην τὸν πάνσοφον πραγματεύσασθαι; μεσιτείᾳ τῆς προσληφθείσης σαρκὸς, καὶ ἑνώσει τοῦ Θεοῦ λόγου πρὸς τὸν ἐκ Μαρίας ἄνθρωπον, ἑκάτερα γίνεται· ὥστε τὸν ἐξ ἀμφοῖν ἡνωμένον Χριστὸν, θεότητι μὲν διατεθέμενον ἐπὶ τοῦ οἰκείου μένειν τῆς ἀπαθοῦς θεότητος ἀξιώματος, σαρκὶ δὲ θανάτῳ προσομιλήσαντα, ὁμοῦ μὲν ἀποδεῖξαι τῇ ὁμοφύλῳ τῆς σαρκὸς φύσει τὴν κατὰ τοῦ θανάτου ὑπεροψίαν, ὁμοῦ δὲ κρατύνεσθαι τῇ πληγῇ τῆς ἀφορμῆς διαθήκης τὰ δίκαια.

B

Beati Procli ex sermone: Puer natus est nobis, filius datus est nobis.

Et naturas ratione [e] divide, & [e] unitatem mysterii divinis extolle præconiis.

* unitatem, id est, unionem.

Τοῦ μακαρίου Πρόκλου ἐξ ὁμιλίας τῆς εἰς τό· παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν, υἱὸς καὶ ἐδόθη ἡμῖν.

Καὶ τὰς φύσεις τῷ λόγῳ διαίρει, καὶ τὴν ἕνωσιν τοῦ μυστηρίου θεολόγησον.

Beati Cyrilli ex epistola ad Nestorium.

Conc. Ephes. part. 1. c. 8.

[f] Et quia diversæ quidem [g] sunt naturæ, quæ ad unitionem veracissimam convenerunt, unus vero ex [h] utraque est Christus & Filius: non quod naturarum differentia [i] per unionem [k] sublata sit.

Τοῦ μακαρίου Κυρίλλου ἐκ τῆς πρὸς Νεστόριον ἐπιστολῆς.

Καὶ ὅτι διάφοροι μὲν αἱ πρὸς τὴν ἑνότητα τὴν ἀληθινὴν συνενεχθεῖσαι φύσεις, εἷς δὲ ἐξ ἀμφοῖν Χριστὸς, καὶ υἱὸς, οὐχ ὡς τῆς τῶν φύσεων διαφορᾶς

C ἀνῃρημένης διὰ τὴν ἕνωσιν,

Ejusdem ex epistola ad Joannem Antiochenum episcopum destinata.

Conc. Ephes. part. 1. c. 38.

Unus enim dominus Jesus Christus, licet non ignoretur differentia naturarum, ex quibus ineffabilem [l] unitionem dicimus esse * celebratam.

* perfectam.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς πρὸς Ἰωάννην ἐπιστολῆς,

Εἷς γὰρ κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς, κἂν ἡ τῶν φύσεων μὴ ἀγνοῆται διαφορὰ, ἐξ ὧν τὴν ἀπόρρητον ἕνωσιν πεπρᾶχθαι φαμέν.

[m] *Ejusdem ex epistola ad* * *Nestorium.*

* Successum Diocæsareensis ecclesiæ episcopum in Isauria. Ibid.
* al. unitionem.
* immutabiliter seu incommutabiliter.

Advertentes igitur modum [n] incarnationis, [n] ut dixi, videmus quod duæ naturæ per individuam [o] unitionem inconfuse atque * [p] inconvertibiliter invicem [q] sibi [r] convene-

D runt. Caro namque caro est, [s] & non deitas, licet Dei [t] sit facta caro. Similiter etiam Verbum Deus est, & non caro, licet dispensatorie propriam fecerit carnem.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς πρὸς Νεστόριον ἐπιστολῆς.

Ἐννοοῦντες τοίνυν τῆς ἐνανθρωπήσεως τὸν τρόπον, ὡς ἔφην, ὁρῶμεν, ὅτι δύο φύσεις συνῆλθον ἀλλήλαις καθ' ἕνωσιν ἀδιάσπαστον ἀσυγχύτως, καὶ ἀτρέπτως. ἡ γὰρ σὰρξ σάρξ ἐστι, καὶ οὐ θεότης, εἰ καὶ γέγονε * Θεοῦ σάρξ. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ λόγος Θεός ἐστι καὶ οὐ σάρξ, εἰ καὶ ἰδίαν ἐποιήσατο τὴν σάρκα οἰκονομικῶς. * Θεοῦ

Τοῦ

BALUZII NOTÆ.

a Divion. *Eusam*, Paris. *Ipsum*. Legendum videtur *Hesychium*.
b *Illum*. Deest in antiquis libris & editionibus.
c Veteres libri: *Nam utrumque factum*.
d Divion. & Paris. *ita ut ex utroque unitum Christum deitatem quidem ejus* (Paris. *et*) *fateamur in propria impassibili natura dignitate persistere, mortem vero carne* (Divion. *carnem*) *gustare simul ut & socia sibi natura carnis ostenderet per mortem mortis ipsius habere contemptum, pariterque etiam ut novi testamenti per obitum jura firmentur.*
e Paris. *dis erne*.
f Idem codex, *Et quod diversa*.
g Veteres libri, *sunt natura qua ad unitatem*.
h Iidem libri, *utrisque*.
i Iidem libri, *per unitatem*.
k Male in Divion. *salutis sit*.
l Veteres libri, *unitatem*.
m In antiquis editionibus hæc tantum in titulo habentur: *Cyrilli*. Sic autem illic in margine annotavit Crabbus: *Cyrillus Episcopus, sed ubi, non scribitur; nec est in istis duabus epistolis Cyrilli*. id est, neque in epistola ad Joannem Antiochenum, neque in epistola ad Nestorium. Et tamen codex Græcus docet testimonium illud sumptum esse ex epistola Cyrilli ad Nestorium, quod falsum est. Nam extat supra cap. 124. synodici in epistola prima Cyrilli ad Successum. Quare verissima est inscriptio quam exhibent veteres libri: *Ejusdem ex epistola ad Successum Diocæsariensem Episcopum*. Ex eadem epistola ad Successum refert hoc fragmentum Ephræmius apud Photium cod. 229.
n *Ut dixi*. Hæc verba desunt in codice Parisiensi, & in Divionensi addita sunt supra lineam. Sunt autem revera Cyrilli.
o Divion. *unitatem*. Paris. *trinitatem*. Mendose sane. Sed id tamen ostendit in archetypo ex quo prodiit codex ille, scriptum fuisse *unitatem*.
p Paris. *immutabiliter*, Divion. *incommutabiliter*.
q *Sibi*. Deest in Parisiensi.
r Divion. *convenirent*, Paris. *custodierint*.
s Divion. *deitas deitas est*: & in margine, *al. & non deitas*.
t Veteres libri, *facta sit*.

A

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς πρὸς τὸν μακάριον Ἰωάννην τὸν Ἀντιοχείας πατριάρχην ἐπιστολῆς.

Δύο γὰρ φύσεων ἕνωσις γέγονε. διὸ ἕνα Χριστὸν, ἕνα υἱὸν, ἕνα κύριον ὁμολογοῦμεν. κατὰ ταύτην τὴν τῆς ἀσυγχύτου ἑνώσεως ἔννοιαν ὁμολογοῦμεν τὴν ἁγίαν παρθένον θεοτόκον, διὰ τὸ τὸν Θεὸν λόγον σαρκωθῆναι, καὶ ἐνανθρωπῆσαι, καὶ ἐξ αὐτῆς συλλήψεως ἑνῶσαι ἑαυτῷ τὸν ἐξ αὐτῆς ληφθέντα ναόν.

Ejusdem ex epistola ad beatum Joannem directa.

Duarum [a] namque naturarum [b] unitio facta est: idcirco unum Christum, unum Filium, unum dominum confitemur. Secundum hanc inconfusibilis unitatis intelligentiam confitemur sanctam virginem Dei genitricem, [c] propterea quod Deus Verbum, incarnatus est & homo [d] factus, & ex ipsa conceptione unierit sibi quod ex ea [e] sumptum est templum.

Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως ἐκ τῆς ἑρμηνείας τοῦ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγελίου.

B

Καὶ καθάπερ τις ἐν μεταιχμίῳ στὰς δύο τινῶν ἀλλήλων διεστηκότων, ἀμφοτέρας ἐκτείνας τὰς χεῖρας, ἑκατέρωθεν λαβὼν συνάψειεν· οὕτω καὶ αὐτὸς ἐποίησε, τὴν παλαιὰν τῇ καινῇ συνάπτων, τὴν θείαν φύσιν τῇ ἀνθρωπίνῃ, τὰ αὐτοῦ τοῖς ἡμετέροις.

Sancti Joannis [f] archiepiscopi Constantinopolitani de explanatione evangelii secundum Matthæum.

Et quemadmodum quis in meditullio pugnæ positus, duobus quibusdam [g] invicem sibi discordantibus, utrasque manus extendens, sumens utrumque conjungat: sic etiam Christus fecit, vetus novo, divinam naturam humanæ, sua nostris clementer adjungens.

Explicit allocutio sive responsum sancti Chalcedonensis concilii cum subjectis testimoniis patrum. *In cod. Bob. additur:* habita apud Martianum venerabilem principem: *Ibidem leguntur ista verba:* Contuli ad solum codicem Acumitensium (quia non affuit, alius Græcus, dicta feria 5. Kal. Aprilis indictione XIII. *Subjiciuntur deinde iterum canones sive regulæ 27. concilii Chalcedonensis: verum ex Dionysiana versione* quæ supra excusa est pag. 371.

C

Ἐπιστολὴ σταλεῖσα παρὰ τῆς ἁγίας συνόδου τῷ ἁγιωτάτῳ πάπᾳ τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας Λέοντι.

Ἡ ἁγία, καὶ μεγάλη, καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος, ἡ κατὰ Θεοῦ χάριν, καὶ θέσπισμα τῶν εὐσεβεστάτων, καὶ φιλοχρίστων βασιλέων συναχθεῖσα ἐν τῇ Χαλκηδονίων μητροπόλει τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, τῷ ἁγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ τῆς Ῥωμαίων ἀρχιεπισκόπῳ Λέοντι.

II. *Relatio sanctæ synodi Chalcedonensis ad sanctissimum papam Romanæ ecclesiæ Leonem, de omnibus gestis generaliter.*

Sancta & magna & universalis synodus, quæ per gratiam Dei & sanctionem piissimorum & amatorum Christi imperatorum nostrorum collecta est in Chalcedonensium metropoli provinciæ Bithyniæ, sanctissimo & beatissimo Romanorum archiepiscopo Leoni.

R*Epletum est gaudio os nostrum, & lingua nostra exultatione. &c. Est inter Leon.* XCVIII.

In codice ms. V. C. Joannis Bohierii senatoris Divionensis hæc verba Rustici S. R. E. diaconi interpretis adscripta occurrunt. [h] Scripsi pridie Kalend. Aprilis feria III. Ind. XIII. *& sequitur mox epistola S. Leonis, quæ huic relationi respondet, incipitque:* Omnem quidem fraternitatem &c. *quam infra leges hujus appendicis seu tertiæ partis numero* XVI.

In ms. Jolyano hæ tres leguntur subscriptiones: Anatolius episcopus Constantinopolitanus valere vos in domino oro Dei amantissime pater. Maximus episcopus magnæ urbis Antiochiæ valere vos in domino oro sanctissime & beatissime pater. Juvenalis episcopus Hierosolymitanus valere vos in domino oro sanctissime & beatissime pater.

Ceteræ subscriptiones desunt: atque ibi desinit ms. illud V. C. Claudii Jolyi canonici Parisiensis codex optimæ notæ, ex cujus collatione non pœnitendum sæpiuscule operæ laborisque nostri pretium retulimus.

III.

BALUZII NOTÆ

a Divion. *enim.*
b Veteres libri, *unitas.*
c Iidem libri, *propter quod.*
d Paris. *factus ex ipsa.* Divion. *factus est ipsa.*
e Divion. *assumptum.*
f *Archiepiscopi Constantinopolitani.* Hæc desunt in antiquis libris & edit.
g Divion. *invicem subditis sibi.*
h Hanc annotationem, quam & veteres quoque editiones habent, omiserunt editores Romani, sive nescientes cujus ea esset, sive, quod probabilius videtur, persuasi a Baronio verba illa esse librarii cui epistolam exscripsit. Philippus Labbeus eam reposuit, quia deprehendit illam esse Rustici Diaconi Ecclesiæ Romanæ. David porro Blondellus in libro de primatu pag. 338. 349. hinc male collegit veterem versionem Latinam Concilii Chalcedonensis elaboratam esse anno Christi DXX

III. *Edictum * Valentiniani & Marciani Imperatorum, quo prohibentur disputationes de fide coram vulgo.*

* In nostris codicibus nec leges sanctæ memoriæ V. & M. impp. quidem ... Leo in suis confirmat epistolis, quibus interdicuntur prohibenturque disputationes Christianorum cum Paganis & Judæis, & confirmantur Chalcedonensis concilii edicta atque statuta.

Imperatores Cæsares, Flavius Valentinianus, & Flavius Marcianus, de Christiana fidei rebus edictum civibus nostris Constantinopolitanis.

A Οἱ βασιλεῖς, Φλαύϊος Οὐαλεντινιανός, καὶ Φλαύϊος Μαρκιανός, αἰώνιοι Αὔγουστοι, περὶ τοῦ κωλύεσθαι τὰς * περὶ τῶν Χριστιανῶν διαλέξεις, πρόθεμα τοῖς πολίταις ἡμῶν τοῖς Κωνσταντινουπολίταις.

* περὶ τῆς Χρ. ... τῆς Χρ.

TAndem aliquando, quod summis votis atque studiis optabamus, evenit. [b] Remota est de orthodoxa Christianorum lege contentio, tandem remedia culpabilis erroris inventa sunt, & discors populorum sententia in unum consensum concordiamque convenit. [c] E diversis enim provinciis [d] religiosissimi sacerdotes [e] Chalcedonem venerunt juxta nostra præcepta, & quid observari in religione debeat, perspicua definitione docuerunt. Cesset igitur jam profana contentio. Nam vere impius atque sacrilegus est, qui post tot sacerdotum sententiam; opinioni suæ aliquid tractandum relinquit. Extremæ quippe dementiæ est, in medio & perspicuo die commentitium lumen inquirere. Quisquis enim post veritatem repertam aliquid ulterius discutit, mendacium quærit. Nemo itaque vel clericus, vel [f] militaris, vel alterius cujuslibet conditionis, de fide Christiana [g] publice turbis [h] adunatis & audientibus tractare * [i] conetur in posterum, ex hoc tumultus [k] & perfidiæ occasionem requirens. Nam injuriam facit judicio [l] religiosissimæ synodi, si quis semel judicata ac recte disposita revolvere, & publice disputare contendit, cum ea quæ nunc de Christiana fide statuta sunt, juxta apostolicas expositiones, & [m] statuta sanctorum patrum trecentorum decem & octo, & centum quinquaginta, definita esse noscantur. Nam in contemptores hujus legis pœna non deerit: quia non solum contra fidem bene compositam veniunt, sed etiam Judæis & paganis ex hujuscemodi certamine * profanant veneranda mysteria. Igitur si clericus erit qui publice tractare de religione ausus fuerit, a consortio clericorum removebitur: si vero militia præditus sit, cingulo [n] spoliabitur: ceteri etiam hujus criminis rei de hac [o] regia urbe pellentur, pro vigore judiciario etiam competentibus suppliciis subjugandi. Constat enim, [p] hinc hæreticæ insaniæ exordia fomitemque [q] præberi, dum publice quidam disputant atque contendunt. Universi ergo quæ a sancta synodo [r] Chalcedonensi statuta sunt, custodire [s] debebunt,

Leg. 1 C. de summa trin. & fid. Cath.

* audeat

* divulgant

Μόλις ποτὲ τὸ διὰ μεγίστης εὐχῆς ὑπάρχον ἡμῖν, καὶ σπουδῆς ἀποβέβηκε, καὶ ἡ περὶ τοῦ νόμου τῶν ὀρθοδόξων Χριστιανῶν ἐκποδὼν φιλονεικία γεγένηται· μόλις εὕρηται τὰ τῆς ἐπιψόγου πλάνης ἰάματα, καὶ τῶν δήμων ἡ διαφωνοῦσα διάνοια πρὸς μίαν ἐλήλυθε σύνδεσιν, καὶ ὁμόνοιαν. ἐκ διαφόρων γὰρ ἐπαρχιῶν εὐλαβεῖς κατὰ τὴν Χαλκηδονίων πόλιν B ἐπίσκοποι συνηθροίσθησαν ἐξ ἡμετέρου προστάγματος, καὶ δι' ὅρου σαφῶς, ἐπὶ τῇ θρησκείᾳ τί δέοι παραφυλάττειν, ἐδίδαξαν. ἡ βέβηλος τοίνυν ἔρις τοῦ λοιποῦ σχολαζέτω. καὶ γὰρ ἀληθῶς ἀσεβής, καὶ ἱερόσυλος, ὃς μετὰ τοσούτων ἐπισκόπων ἀπόφασιν τῇ οἰκείᾳ τι ποτὲ γνώμῃ καταλιμπάνει πρὸς ἔρευναν· ἐπείπερ ἐσχάτης δηλονότι παρανοίας ἐστί, τὸ μεσούσης ἡμέρας φῶς σεσοφισμένον ζητεῖν. ὁ γάρ τι μετὰ τὴν εὕρεσιν τῆς ἀληθείας διερευνώμενος περαιτέρω, ψεῦδος ζητεῖ. μηδεὶς οὖν κληρικός, ἢ γοῦν στρατευόμενος, ἢ γοῦν ἑτέρας αἱρέσεως οἱασδήποτε, περὶ τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως, δημοσίᾳ συναγομένων ὄχλων, καὶ ἀκροωμένων, εἰς τὸ ἑξῆς διαλέξεις ποιεῖ- C σθαι τολμάτω, ταραχὰς ἐκ τούτου, καὶ κακοδοξίας προφάσεις ἐπινοῶν. τῇ κρίσει γὰρ ὕβριν ποιεῖ τῆς ἁγίας συνόδου, ὅστις ἂν τὰ ἅπαξ κριθέντα, καὶ ὀρθῶς τυπωθέντα, πάλιν ἀνακυλίειν ἐκ διαλέξεως, καὶ δημοσιεύειν φιλονεικοίη· ὁπότε τὰ νῦν περὶ τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως ὁρισθέντα, κατὰ τὰς τῶν τιη. διδασκαλίας, καὶ τῶν ρν. τυπωθέντα γινώσκεται. οὐδὲ γὰρ ἐλλείψει τιμωρία κατὰ τῶν τοῦδε καταφρονούντων τοῦ νόμου· ἐπειδήπερ οὐ μόνον κατὰ τῆς πίστεως τῆς εὖ διατεθείσης ἐναντίοι χωροῦσιν, ἀλλὰ γὰρ Ἰουδαίοις τε, καὶ Ἕλλησιν ἔκπυστα διὰ τῆς τοιᾶσδε φιλονεικίας τὰ σεπτὰ ποιοῦσι μυστήρια. οὐκοῦν, εἰ μὲν εἴη κληρικὸς ὁ περὶ θρησκείας δημοσίᾳ φιλονεικεῖν D τολμῶν, ἀποκινηθήσεται τοῦ καταλόγου τῶν κληρικῶν· εἰ δὲ στρατείᾳ κοσμούμενος, τὴν ζώνην ἀφαιρεθήσεται. καὶ οἱ λοιποὶ δὲ οἱ ἔνοχοι τῷ ἐγκλήματι τούτῳ, τῆς βασιλίδος αὐτῆς ἐλαθήσονται πόλεως, κατὰ τὴν τῶν δικαστηρίων κίνησιν, καὶ ταῖς ἁρμοζούσαις ὑποβληθησόμενοι τιμωρίαις. δῆλον γάρ, ἐντεῦθεν τῇ μανίᾳ τῶν αἱρετικῶν τὰς ἀρχάς, καὶ τὰς ἐκβάσεις ποιεῖν

BALUZII NOTÆ.

a Præter codices, Divionensem & Corbeiensem, in quibus continentur gesta synodi Chalcedonensis, duo antiquissima hujus edicti exemplaria nacti sumus in codicibus 932. & 1579. Bibliothecæ Colbertinæ. In codice vero 1579. hunc habet titulum: *Imperatores Valentinianus & Martianus Augusti universis populis.* Ex quo colligi potest illud non ad cives tantum Constantinopolitanos missum esse, sed ad universos populos, ut par erat.

b Codex 932. *Remota est quippe.*

c Codex 1579. *Ab universis enim.*

d Divion. & Corb. *reverentissimi.*

e Veteres libri & editiones, *Chalcedonam.*

f Iidem libri, *militans.* Sic etiam Facundus lib. 12. cap. 2.

g Codex 932. *publice aliquid terminantes et coadunatis.* Codex 1579. *publice terminata coadunatis.* Facundus *publice congregatis populis.*

h Vetera exemplaria, *coadunatis.*

i Facundus *præsumat.*

k Conjunctio non habetur in antiquis exemplaribus.

l Corb. & Divion. *reverentissimæ.*

m Ibidem, *instituta sanctorum.*

n Colbertini, *expoliabitur.*

o Veteres libri & editiones, *sanctissima.* Infra *sacratissima.*

p Corb. & Divion. *hic.* Codex 1579. neutrum habet.

q Codex 1579. *oriri.*

r Veteres libri, *Chalcedone.*

s Facund. *debeant*, & paulo post *dubitare.*

νεωτέρων περιέχεσθαι, ἐν ὅσῳ τις διαλέγεται δημοσίᾳ, καὶ ἐρίζωσιν. ἀπέχετε τοίνυν τὰ παρὰ τῆς ἁγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου ὁρισθέντα παραφυλάττειν ὀφείλοντες, τοῦ λοιποῦ μηδὲν ἀμφιβάλλοντες. διὰ τοῦτο τοιγαροῦν ὑπομνησθέντες τοῦ τῆς γαληνότητος ἡμῶν διατάγματος, τῶν δυσσεβῶν φωνῶν ἀπολήξατε, καὶ τοῦ περὶ τῶν θείων περαιτέρω ζητεῖν· ὅπερ ἀθέμιτον. ἐπειδήπερ οὐ μόνον ἐκ θείας κρίσεως, καθάπερ πιστεύομεν, τὸ ἁμάρτημα τὸ τοιοῦτον τιμωρηθήσεται, ἀλλὰ γὰρ καὶ τῇ τῶν νόμων, καὶ τῇ τῶν δικαζόντων αὐθεντίᾳ σωφρονισθήσεται. ἐδόθη πρὸ ἑπτὰ εἰδῶν Φεβρουαρίων ἐν Κωνσταντινουπόλει.

A nihil postea [a] dubitaturi. Hoc itaque nostræ commoniti [b] serenitatis edicto, [c] abstinete a profanis vocibus, & ulterius desinite de divinis disputare: quod nefas est. Quia non solum divino judicio peccatum hoc, prout credimus, punietur, verum etiam legum & judicum auctoritate coercebitur. [d] Constantinopoli 7. Idus Februarii, Sporatio viro clarissimo, & qui fuerit nuntiatus, consulibus. An. 451.

Διάταξις τοῦ εὐσεβεστάτου, καὶ φιλοχρίστου βασιλέως Μαρκιανοῦ, προτεθεῖσα ἐν Κωνσταντινουπόλει μετὰ τὴν σύνοδον, βεβαιοῦσα τὰ παρ' αὐτῆς πεπραγμένα.

B IV. *Edictum piissimi & christianissimi imperatoris Marciani, propositum Constantinopoli, de confirmatione gestorum Chalcedonensis synodi, & eorum observatione.*

ΤΗ'ν ἁγνὴν τῆς καθολικῆς τῶν ὀρθοδόξων πίστεως ἁγιότητα, φανερὰν, καὶ ἀναμφίβολον καταστῆσαι πᾶσιν ἡ ἡμετέρα γαληνότης ἐθέλουσα, ὅπως ἂν ἡ περὶ τὸ θεῖον μείζων παραδοθῇ τοῖς ἀνθρώποις εὐσέβεια, τὴν τοσαύτην, καὶ τοιαύτην τῶν ἐξ ἁπάσης σχεδὸν ἐπαρχίας συνειλεγμένων ἐπισκόπων σύνοδον κατὰ τὴν Χαλκηδονίων πόλιν ἀθροισθῆναι παρεκελεύσατο· κἀκεῖ διασκέψεως ἐπὶ πλείστας ἡμέρας γεγενημένης, τὸ τῆς πίστεως τῶν Χριστιανῶν εὗρεν ἀληθὲς, καὶ ἀνόθευτον. εὐχαῖς γὰρ, καὶ λιταῖς πλείσταις τὸ θεῖον παρακεκλήκασι, μὴ λαθεῖν αὐτοὺς τὴν εὐαγῆ, καὶ πληρεστάτην ἀλήθειαν· ἠκολούθησάν τε τοῖς τύποις τῶν ἁγίων πατέρων, ἐκείνοις δηλαδὴ, τοῖς ὑπὸ τῶν τιη. ἁγιωτάτων ἐπισκόπων κατὰ τὴν Νικαίαν ἀποφανθεῖσιν· ὁμοίως δὲ κἀκείνοις, ἅπερ οἱ ἑκατὸν πεντήκοντα κατὰ τήνδε τὴν βασιλίδα πόλιν ὥρισαν συνελθόντες. καὶ ἐκείνοις δὲ τοῖς ἤδη [e] πάλαι κατὰ τὴν Ἔφεσον ὁρισθεῖσιν, ὅτε τῆς ἀληθείας ὁ τῆς μακαρίας μνήμης Κελεστῖνος ὁ τῆς Ῥωμαίων, καὶ Κύριλλος ὁ τῆς Ἀλεξανδρέων ἐπίσκοπος, ἐξῆρχον. καθ' ὃν καιρὸν ἀπεκλείσθη, καὶ Νεστορίου ἡ πλάνη, αὐτοῦ καταδικασθέντος τοῦ ταύτης αὐθέντου γεγονότος· ὧν ὀρθῶς, καὶ προσκυνητῶς ἐν Χαλκηδόνι ζητηθέντων, Εὐτυχὴς ὁ διαβεβαιούμενος ἀθέμιτα παμπολλὰ, μετὰ τῆς συνηγορίας τῆς ἑαυτοῦ καταβέβληται, ὅπως ἂν αὐτῷ μὴ περαιτέρω παρασχεθῇ ἡ τοῦ ἀπατᾶν τοὺς ἀνθρώπους εὐχέρεια. τούτων τοίνυν θρησκευτικῶς, καὶ πιστῶς τυπωθέντων, ἅπερ θεμελιοῦν τὴν τῶν ὀρθοδόξων προσκυνητὴν γνώσκεται πίστιν, ὅπως, ὡς μηδεμίαν τοῦ λοιποῦ τοῖς συκοφαντεῖν εἰωθόσι τὸ θεῖον, ἀμφιβολίαν ὑπο-

Venerabilem catholicæ orthodoxorum fidei sanctitatem manifestam & indubitatam universis constituere cupiens nostra serenitas, ut major erga divinitatis obsequia hominibus religio traderetur, tantam atque talem synodum, ex omnibus pene provinciis coadunatis episcopis, in Chalcedonensi civitate colligi jussit; atque ibi plurimis diebus tractatu habito, [f] quid verum & infucatum C Christianæ fidei esset, invenit. [g] Votis enim & orationibus plurimis exoravere divinitatem, quatenus sancta & [h] plena veritas eos non lateret. [i] Secutique sunt statuta venerabilium patrum, ea videlicet quæ apud Nicæam trecentorum decem & octo sanctorum episcoporum sententia sunt definita: similiter & quæ centum quinquaginta in hac amplissima coadunati urbe constituerunt, atque ea quæ apud Ephesum pridem statuta sunt, cum beatissimæ recordationis Cælestinus Romanæ urbis, & Cyrillus Alexandrinæ civitatis, episcopi, [k] veritatis duces fuerunt. Quo tempore etiam & Nestorianus error exclusus est, ejus auctore damnato. Quibus ita rite & veD nerabiliter apud [l] Chalcedonem inquisitis, Eutyches qui plura affirmabat illicita, cum sua assertione dejectus est, [m] ne decipiendorum ulterius [n] hominum ei præberetur facultas. Ordinatis itaque religiose & fideliter quæ venerandam orthodoxorum fidem fundasse noscuntur, ita ut nulla in posterum dubitatio, vel illis qui calumniari divinitatem assolent, [o] relinqueretur; sacro nostræ serenitatis edicto venerandam synodum confirmantes, admonuimus universos, ut de religione disputare desinerent, quoniam unus & al-

[e] Iam olim

[a] Iidem, *dubitantes*. Sic etiam Crabbus: & in margine, *dubitatur*. quam lectionem ex margine in textum transtulit Surius. BALUZII NOT.

[b] Colbertini, *facetitatis*. Facund. *tranquillitatis*.

[c] Veteres, *abstinete profanis*. Sic etiam Facundus.

[d] Legendum, *Datum Constantinopoli*. Mendum est typographicum editionis Labbeanæ. Ceterum in Corb. & Divion. codicibus sic habetur. *Datum VII. Idus Febr. Constantinopolim &c.* Codex 9Jh. ita. *Datum VI. Kal. Febr. Constantinopoli*.

[e] Codex Colbertinus *Venerabilem atque catholicam orthodoxorum fidem sanctitate manifesta & indubitata*.

[f] Veteres libri & editiones, *quod verum*.

[g] Iidem libri & editiones *Votis etenim*.

[h] Corb. Divion. & editiones, *plena est veritas*.

[i] Iidem libri *Sequuti sunt*.

[k] Non video cur hinc veterem editionem expulerunt editores Romani, quæ ita habet · *invenere veritatem*. Hanc autem confirmant etiam vetera exemplaria.

[l] Corb. & Divion. & editiones, *Chalcedonam*.

[m] Colbert. *ne et rejiciendo ulterius a quoquam hominum præberetur facultas*.

[n] Iidem libri & editiones, *et hominum*.

[o] Iidem libri, *linqueretur*

& alter tanta secreta invenire non posset, A maxime cum summo labore & [a] magnis orationibus tot venerabiles sacerdotes, nisi Deo, ut credendum est, auctore, ad indaginem veritatis non potuerint pervenire. Verum sicut manifesta ratione cognovimus, non desinunt quidam in eadem perversitatis insania permanere, & publice de religione contendere, populis coadunatis, & mysteria divina [b] sub Judaeorum paganorumque obtutibus publicare, & [*] profanare quae rectius colenda sunt, quam inquirenda. Oportuerat itaque in eadem pertinacia [c] persistentes statuta dudum animadversione compesci, ut poena corrigeret, quos reverentia jussionum emendare non potuit. Verum in hoc secuti consuetu- B dinem nostram, nocentes prae omnibus quod divinitas pietate laetetur, poenam [d] nocentium credimus differendam, iterata hac sancientes nostrae clementiae jussione, ut [e] in futurum a prohibitis omnes abstineant, nec conventicula colligant super religione certantes: quia in hujusmodi perversitate & vanitate detecti, & statutas dudum suscipient poenas, & judiciario motu, prout religiosis temporibus convenit, punientur. Oportet enim Chalcedonensem synodum sequi, in qua omnibus diligenter quaesitis, ea definita sunt, quae pridem tres praedicti coetus, apostolicam fidem secuti, omnibus observanda [f] tradiderunt. [*] Datum [g] tertio Idus Mar- C tii, Constantinopolis, Sporatio viro clarissimo, & qui fuerit nuntiatus, consulibus. [*]

[* in vulgus proferre]

[* reperiuntur in cod. hic has duae voces hic Civitas Constantinopolitanae]

λιμπάνεσθαι· ἱερῶ τῆς ἡμετέρας ἡμερότητ@ διὰ τύγματι τὴν ἁγίαν βεβαιώσαντες σύνοδον, ὑπεμνήσαμεν ἅπαντας, ὥστε τῶν περὶ θρησκείας παύσασθαι διαλέξεων, ἐπειδήπερ οὐχ εἷς, καὶ δεύτερος ἀρκεῖν οἷός τε ἦν τὸ τοσοῦτον μυστήριον· ὁπότε μάλιστα σὺν καμάτῳ μεγίστῳ, καὶ μεγάλαις εὐχαῖς τοσοῦτοι ἅγιοι ἱερεῖς, εἰ μὴ Θεοῦ, καθάπερ πιστευτέον ἐστὶν, ἡγουμένου, φθάσαι πρὸς τὴν τῆς ἀληθείας ἀνίχνευσιν οὐκ ἂν ἐδυνήθησαν. πλὴν, ὡς ἐγνώκαμεν ἐναργεῖ λογισμῷ, τινὲς ἐν τῇ μανίᾳ τῆς αὐτῆς διαστροφῆς ἐμμένειν οὐ παύονται, καὶ περὶ θρησκείας δημοσίᾳ φιλονεικεῖν, συναγομένου τοῦ πλήθους, ἀδημοσιεύειν τὰ θεῖα μυστήρια Ἰουδαίων τε, καὶ Ἑλλήνων δημόσιευειν ἐπ' ὄψεσι, καὶ ἐκπομπεύειν ἅπερ σέβειν ἀ- B μεινον, ἢ ζητεῖν. ἐχρῆν τοιγαροῦν, τοὺς ἐν τῇ αὐτῇ τυγχάνοντας ἐπιμονῇ διὰ τῆς ὁρισθείσης ἤδη σωφρονισθῆναι κολάσεως· ὅπως ἂν ἡ τιμωρία διορθώσειεν, οὓς τῶν [*] προσταγμάτων τὸ σέβας ἐπανορθοῦν οὐ δεδύνηται. ἀλλὰ τῷ ἔθει τῷ ἡμῶν ἀκολουθοῦντες ἐν τούτῳ, καὶ πρὸ πάντων γινώσκοντες, ὡς τὸ θεῖον χαίρει τῇ εὐσεβείᾳ, τὴν τῶν [*] ἐνόχων ὑπερθεῖναι ἡγησάμεθα τιμωρίαν, διὰ τῆσδε τῆς ἐπαναληφθείσης κελεύσεως τῆς ἡμετέρας θεσπίζοντες, ὥστε εἰς τὸ ἑξῆς τῶν κεκωλυμένων πάντας ἀπέχεσθαι, καὶ μὴ συνάγειν ὀχλαγωγίας τοὺς περὶ θρησκείας ἐρίζοντας· ἐπειδήπερ οἱ ἐν τῇ τοιαύτῃ διαστροφῇ, καὶ C ματαιότητι φωραθέντες, καὶ τὰς ὁρισθείσας ἤδη κολάσεις ἐκδέξονται, καὶ τῇ τῶν δικαστηρίων κινήσει, καθάπερ τοῖς εὐσεβέσι καιροῖς ἁρμόζει, τιμωρηθήσονται. χρὴ γὰρ ἕπεσθαι τῇ ἐν Χαλκηδόνι συνόδῳ, ἐν ᾗ πάντων ἐπιμελῶς ζητηθέντων, ταῦτα διώρισται, ἃ πρότερον αἱ τρεῖς μνημονευθεῖσαι σύνοδοι, αἱ τῇ τῶν Ἀποστόλων ἀκολουθήσασαι πίστει, τοῖς πᾶσι φυλακτέα παραδεδώκασιν. ἐδόθη πρὸ γ' εἰδῶν εἰδῶν Μαρτίων ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὑπατείᾳ Σφωρακίου, καὶ τοῦ δηλωθησομένου.

[* πραγμάτων, L.]

[* ἐνόχων L.]

Ex eodem exemplo scriptum Palladio viro illustri [*] [h] [*] praetori orientis, Valentiniano viro illustri [*] praetori Illyrici. Tatiano viro illustri praefecto urbis, Vincomalo viro illustri ma- D gistro [i] sacrorum officiorum, & consule designato.

[* Anno Chr. 451.]

[* praefecto]

[* praefecto praetoriorum]

Ἔγραφη Παλλαδίῳ ἐπάρχῳ τῶν κατὰ τὴν ἀνατολὴν πραιτωρίων, Οὐαλεντινιανῷ ἐπάρχῳ τῶν κατὰ τὸ Ἰλλυρικὸν πραιτωρίων, Τατιανῷ ἐπάρχῳ τῆς πόλεως, Βηγκομάλῳ μαγίστρῳ τῶν θείων ὀφφικίων, καὶ ὑπάτῳ δεσιγνάτῳ.

V. EPISTOLA LEONIS PAPÆ AD ANATOLIUM CONSTANTINOPOLITANORUM episcopum.

Leo episcopus Anatolio episcopo.

MAnifestato &c. *Exstat G. L. inter Leonianas* CVI.

VI. EPISTOLA EJUSDEM AD MARCIANUM AUGUSTUM.

Leo episcopus Romanae & universalis ecclesiae, Marciano Augusto.

MAgno munere misericordiae Dei &c. *Exstat G. L. inter Leonianas.* CIV.

VII. EPISTOLA EJUSDEM LEONIS PAPÆ AD PULCHERIAM AUGUSTAM.

Leo episcopus Pulcheriae Augustae.

SAnctis & Deo placitis &c. *est* CV *inter Leonian.*

VII.

BALUZII NOTÆ.

a Veteres libri & editiones, *amplissimis orationibus*.

b Iidem libri & editiones, *Judaeorum paganorumque sub obtutibus*. Has varias lectiones ita curiose persequor, ut agnoscat lector qua licentia usi sint editores Romani in recensenda antiqua versione Concilii Chalcedonensis.

c Veteres libri & edit. *consistentes*.

d Veteres libri, *nocentum*.

e Iidem libri, *in futurum prohibitis*.

f Colbert. *praedixerunt*. Postea statim sequebatur in antiquis editionibus, *civitatis Constantinopolitanae*, quod recte deletum est a Romanis. Sed cum eadem habeantur in antiquis exemplaribus Concilii Chalcedonensis, aliqua admonitione opus erat qua doceret ista olim male posita fuisse in hoc loco.

g Veteres libri, VI. *Idus*. Colbertinus tamen habet III. *Idus*.

h Lege, *Praefecto*. Notae non satis distinctae hos errores pepererunt.

i *Sacrorum*. Haec vox addita est ab editoribus Romanis. Non extat autem in libris nostris, neque in antiquis editionibus.

A

Ἀντίτυπον θείων γραμμάτων τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως Μαρκιανοῦ, πεμφθέντων τοῖς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ μονάζουσι.

VIII. *Exemplar epistolæ scriptæ ab imperatore Marciano Alexandrinis monachis, per Joannem decurionem.*

ΤΟ' μηδὲν μηδαμῶς ἁμαρτεῖν ἴδιον ὑπάρχει τοῦ τῶν ὅλων Θεοῦ, καὶ δεσπότου· τῶν δὲ συνετῶν ἐστιν ἀνδρῶν, ἐπείπερ ἄνθρωποι ὄντες οὐχ οἷοί τε μὴ πταίειν, τὸ ἁμαρτήσαντας αὐτίκα μεταμελεῖσθαι, καὶ διορθοῦσθαι τῇ μεταμελείᾳ τὰ σφάλματα. τὸ δὲ ἐπιμένειν τοῖς πταίσμασι, καὶ τούτοις ἐναγωνίζεσθαι, καὶ σπουδάζειν κακῷ τὸ κακὸν ἐπισωρεύειν, παμπόνηρε τινὸς, καὶ λίαν ἐξεστηκότος ἐστίν. ὅπερ τινὰς τῶν τὴν Ἀλεξάνδρειαν, καὶ περὶ αὐτὴν οἰκούντων εὐλα- B βῶν μοναχῶν πεπονθέναι μαθόντες, καὶ νοήσαντες, μὴ δι' ἁπλότητι τρόπων τοῦτο αὐτοὺς ἀπομεμψημένοι, θείοις ἐχρησάμεθα γράμμασιν, ἃ δηλοῦσι τὴν ἡμετέραν ὀρθόδοξον πίστιν, καὶ ἔτι τοπαράπαν ἡ ἁγία, καὶ καθολικὴ σύνοδος ἡ ἐν Χαλκηδόνι γενομένη, περὶ τὴν Ἀποστολικὴν πίστιν οὐδὲν ἐκαινοτόμησε· διὰ πάντων δὲ τοῦ Ἀθανασίου, καὶ Θεοφίλου, καὶ Κυρίλλου, τῶν τῆς εὐλαβοῦς μνήμης γενομένων ἐπισκόπων τῆς Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως, ἀκολουθήσασα διδασκαλίᾳ, καθεῖλε μὲν τὴν Εὐτυχοῦς βλασφημίαν, οὐδὲν ἕτερον ἢ τὰ Ἀπολιναρίου φρονοῦσαν ἀσεβῆ διδάγματα. ἐξέκοψε δὲ καὶ τὴν Νεστορίου δυσσέβειαν.

IN nullo quolibet modo delinquere, proprium est Dei omnium, dominique cunctorum: sapientium autem virorum est, [a] quando, cum sint homines, est eis impossibile non peccare, ut dum peccaverint, repente pœnitentiam agant, [b] ut pœnitendo vitia corrigant. Nam permanere in peccatis, & [e] in eis exerceri, & festinare malo malum accumulare, omnino malignum & valde vesanum est. Quod aliquos [c] Alexandriam, eique urbi vicina loca habitantes reverendissimos monachos passos esse cognovimus: & credentes non per [d] simplicitatem morum hoc eos pertulisse, divinis literis usi sumus, declarantibus orthodoxam nostram fidem: & quia sancta catholicaque synodus quæ Chalcedone facta est, circa apostolicam fidem nihil penitus innovavit; sed per omnia Athanasii, & Theophili, & Cyrilli, reverendæ memoriæ Alexandrinorum pontificum, secuta doctrinam, damnavit quidem Eutychis blasphemiam, [e] nihil aliud sapientem, quam Apollinarii impiam doctrinam: abscindit autem & impietatem Nestorii (1) & venerabile symbolum trecentorum decem & octo sanctorum patrum qui in Nicæa convenerunt, integrum per omnia custodivit, neque [f] imminutione, neque adjectione vexatum. Et credit quidem nostra tranquillitas, [g] sanctas literas nostras nec non & præcepta proposita dudum in Alexandrinorum magna civitate, sufficere ad persuasionem eorum qui nescio quomodo adhuc dubitant, eo quod nihil innovatum sit a sancto catholicoque concilio, & quatenus nullus de cetero dubitaret, hujus rei gratia relinquatur. Neque enim quemlibet ita [h] simpliciorem esse credimus, ut legens tantas doctrinas, sic clare pronuntiantes fidem orthodoxam, hactenus in ipso errore permaneat. Si vero fortasse sint aliqui (quod non credimus) [i] infitannobis clementiam non sequentes, volumus iterum eis per has sacratissimas literas nostras certissime satisfieri: quia sanctorum & venerabilium patrum doctrinas sequens sanctissima catholicaque synodus, cuncta disposuit, & Eutychis quidem peremit impietatem: quem Dioscorus est secutus, & alii quidam, qui libros Apollinaris non dubitaverunt plebi dispergere, vocabula sanctorum patrum eis attitulantes quatenus ad plenum simplicium mentes sua falsitate deciperent. Confirmavit autem trecentorum decem & octo sanctorum patrum in Nicæa convenientium venerabile symbolum, nihil nec auferens, nec adjiciens, secundum quod baptizata nostra tranquillitas ab ætate adolescentiæ sapit, [k] & ut in eo consistat, exoptat; credens dominum nostrum & salvatorem Christum filium Dei unigenitum, coæternum & consubstantialem Patri, propter nos & propter nostram salutem humanatum, natum ex Spiritu sancto & Maria virgine Dei genitrice, & esse Deum & hominem vere eumdem, non alium & alium (absit hoc) [l] sed unum [*] eumdem, nullo modo partitum, aut separatum, aut convertibilem. Eos * eundemque autem qui dicunt, aut aliquando duos filios, aut duas personas, etiam nos tamquam Dei inimicos abominamur & anathematizamus. Hæc igitur & nunc agnoscentes, si qui forsitan estis adhuc falsitate decepti, ad veritatem recurrere festinate, nefandis volmetipsos, & canonibus contrariis collectionibus abstinentes, ne super hoc, quod animas vestras perditis, etiam legali castigationi subdamini: unite vero vos omnes sanctissimæ & catholicæ orthodoxorum ecclesiæ, quæ una est, sicut & venerabiles definitiones patrum nos [m] docent. Hoc enim agentes, animam quidem vestram saluti donabitis, Deo vero cunctorum quæ sunt placita facietis, [n] sed & nostræ tranquillitati vos commendantes, ejus cura fruemini. Propterea siquidem & Joannem vide-

Margin notes: * ea defendere, — * eundemque

BALUZII NOTÆ

a Veteres libri, *quoniam dum sunt homines.*
b Iidem libri, *& pœnitendo.*
c Iidem libri, *Alexandria, eique urbi loca vicina.*
d Melius veteres & Surius, *simplicitatis modum.*
e Veteres libri & Surius, *nisi aliud quam Apollinarii doctrinam impiam sapientem.*
f Veteres libri, *immutatione*, quod idem est, Sanctus Gregorius lib. 9. epist. 61. *Verbum vero carnem dicimus factum, non immutando quod erat, sed suscipiendo quod non erat. In incarnationis enim suæ mysterio unigenitus patris nostra accepit, sua non minuit.* Vide Notas ad Capitularia pag. 1341.
g Melius veteres libri, *sacras*
h Veteres libri, *ita simpliciorem.*
i Iidem libri *intentionem inferre nostis clementiæ.*
k Veteres libri, *& in eo ut consistat.*
l Veteres libri & edit. *sed unum eundemque.* Mendum est ergo Labbeanæ editionis
m Veteres libri, *edocent.*
n Iidem libri, *sed etiam no. tranq. comm. ejus cura fruimini.*
(1) Hic adsciverant Conciliorum editores plura prædictis non cohærentia ex MS. cod. Vat. desumpta, alteram scilicet Marciani Epistolam, quæ vero in veteribus codicibus hic sequuntur, infra rejecerant veluti ex altera versione hujus epistolæ supplementum. Nos Harduinum secuti hic subjecimus reliqua hujus epistolæ, licet deest Græcus textus, & alteram Marciani Epistolam apposito titulo distinximus.

a videlicet decurionem eligentes misimus, qui certissime valeat ea quae de fide sunt, explanare. Nam & sanctorum episcoporum universali catholicorum concilio interfuit, & universa quae gesta sunt, clare novit: ut per omnia satisfactione suscepta, hi qui (quod non credimus) adhuc dubitant, tandem aliquando ad veram & immaculatam fidem remeare festinent.

A

Epistola ἀκέφαλος Marciani Augusti pro Juvenali contra Theodosium, ad Macarium episcopum & Sinaitas monachos.

AB illo missus oppugnare sanctam & orthodoxam fidem, nihil se mali facere putavit, si Eutychis impietatem imitaretur, qui contra piam orthodoxorum religionem insurrexit, aemulans quidem Photinum a veritate alienum, imitator vero esse studens Deo repugnantis sententiae Apollinarii, & Valentini, & Nestorii; calumniator aperte ostensus sanctissimi concilii, quod nuper propter fidei ardorem in Chalcedonensium urbe nostro nutu congregatum est, quod trecentorum decem & octo sanctorum patrum symbolum ad constituendam fidem editum confirmavit; nihil, vel addendo, vel minuendo, immutans ab eorumdem sanctorum patrum magisterio: justum vero censens, ut Eutyches qui veritatem oppugnaret, & fidei fluctuationem afferre cuperet, a nomine orthodoxorum alienus esset. Cujus improbam ac temerariam praesumptionem Theodosius sequens, in Palaestinorum regionem se confert, circumvenit ac decipit ignaros, alia pro aliis sanctam synodum docuisse fingens. Asseruit enim, quod ipsa sancta synodus duos filios, & duos Christos, & duas personas adorari docuerit, quodque contra symbolum sanctorum patrum fidem interpretata sit. Cumque inde multitudinem hominum deceptorum collegisset, simplicium, ut ita dicam, imperitiam adjutricem nactus, Aeliensium urbem invadit, incendia domorum perpetrans, caedes religiosorum hominum, liberationes eorum qui summis criminibus convicti essent: quibus facinoribus, religionis opinionem aucupans, periculose auctoritatem sibi arrogavit; & perfringens carceres, ut sontibus, quantum in ipso esset, judicio ereptis, omnibus, ut ita dicam, flagitiorum ac scelerum liberam facultatem praeberet. In ipsam porro sanctitatem, & majestatis nostrae leges peccans, portas urbis clausit, sibique episcopatus, praeter omnes certe leges, nomen usurpavit, sanctissimo Juvenale & superstite, & in ipsa urbe degente, divina simul & humana jura violans & conturbans. Hinc ad atrociora progrediens, omnes Palaestinae sanctissimas ecclesias atque urbes in graviora mala incommodaque adducit, caedes designans reverendissimorum episcoporum, in nonnullis vero urbibus quos sibi libuisset ordinans. Insana enim audacia usus, jussit episcopos civitatum justo pridem suffragio ex divinis regulis creatos, alienos, ut ipsi quidem visus est, a sacerdotio haberi, sedibusque quibus assignati fuerant, expelli. Bello autem sanctissimum episcopum Juvenalem oppugnat, per immissam undique multitudinem caedem ejus moliens. Sic enim

Παρ' ἐκείνου πεμφθεὶς πολεμῆσαι τῇ ἁγίᾳ, καὶ ὀρθοδόξῳ πίστει, οὐδὲ μάλα ἐξαμαρτάνεσθαι φαῦλον, εἰ τὴν Εὐτυχοῦς δυσσέβειαν μιμήσαιτο. ὃς κατὰ τῆς εὐσεβοῦς τῶν ὀρθοδόξων θρησκείας ἐπανέστη, ζηλῶν μὲν Φωτεινὸν τὸν τῆς ἀληθείας ἀλλότριον, μιμητὴς δὲ εἶναι τῆς θεομάχου γνώμης Ἀπολιναρίου, καὶ Βαλεντίνου, καὶ Νεστορίου σπουδάζων· συκοφάντης ἄντικρυς ἀποδεικνύμενος τῆς πρῴην κατὰ τὴν Χαλκηδονίων πόλιν συγκροτηθείσης διὰ τὸ περὶ τὴν πίστιν θερμὸν ἡμετέρου νεύματος ἁγιωτάτης συνόδου, ἣ τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ τῶν ἁγίων πατέρων πρὸς συγκρότησιν τῆς πίστεως τὸ σύμβολον ἐβεβαίωσε, οὐδὲ κατὰ προσθήκην, ἢ μείωσιν τῆς τῶν αὐτῶν ὁσίων πατέρων διδασκαλίας ἐναλλάξασα· Εὐτυχῆ δὲ, ὡς τῇ ἀληθείᾳ μαχόμενον, καὶ τὴν πίστιν παρασαλεῦσαι βουληθέντα, ἀλλότριον εἶναι τοῦ τῶν ὀρθοδόξων ὀνόματος δικαιώσασα. οὗ τῇ μοχθηρᾷ, καὶ ῥιψοκινδύνῳ τόλμῃ Θεοδόσιος ἀκολουθῶν, καταλαμβάνει μὲν τὴν Παλαιστίνων χώραν, ἀπατᾷ δὲ τοὺς μὴ εἰδότας, ἕτερα ἀνθ' ἑτέρων δεδογματίσθαι παρὰ τῆς ἁγίας συνόδου πλαττόμενος. ἔφασκε γὰρ, ὡς ἡ αὐτὴ ἁγιωτάτη σύνοδος δύο υἱοὺς, καὶ δύο Χριστοὺς, καὶ δύο πρόσωπα προσκυνεῖσθαι ἐδογμάτισε, καὶ ὡς ὑπεναντίον τοῦ συμβόλου τῶν ἁγίων πατέρων τὴν πίστιν ἡρμήνευσε. ἐντεῦθέν τε αὐτῷ πλῆθος τῶν ἀπατηθέντων ἀθροίσας, καὶ τὴν τῶν ἀφελῶν, ὡς εἰπεῖν, ἄγνοιαν κτησάμενος σύμμαχον, τὴν Αἰλιέων καταστρέχει πόλιν, ἐμπρησμοὺς οἴκων, φόνους εὐλαβῶν ἀνδρῶν, ἀφέσεις τῶν ἐπὶ τοῖς ἐσχάτοις ἐγκλήμασιν ἑαλωκότων τολμῶν· δι' ὧν εὐλαβοῦς τινος δόξαν θηρώμενος, ἐπικινδύνως ηὐθέντησε· καὶ τὰς εἱρκτὰς ἀναῤῥήξας, ἵνα τῶν ἐνοχλουμένων, τό γε ἐπ' αὐτῷ, τῆς δίκης ἐλευθερωθέντων, πᾶσιν, ὡς εἰπεῖν, τοῦ πλημμελεῖν ἀνέδην παράσχῃ τὴν ἐξουσίαν. καὶ εἰς αὐτὴν δὲ τὴν καθοσίωσιν, καὶ τοὺς τῆς ἡμετέρας θειότητος νόμους ἐξαμαρτάνων, ἀπέκλεισε μὲν τῆς πόλεως τὰς πύλας, ἑαυτῷ τε τὸ τῆς ἐπισκοπῆς σεβάσμιον παρὰ πάντας τοὺς κανόνας ἐνεχείρησεν ὄνομα, Ἰουβεναλίου τοῦ ὁσιωτάτου, καὶ περιόντος, καὶ ἐπὶ τῆς πόλεως τυγχάνοντος, ὁμοῦ τά τε θεῖα, καὶ τὰ ἀνθρώπινα χραίνων τε, καὶ συγχέων δίκαια. ἐντεῦθέν τε ὁδῷ βαδίζων ἐπὶ τὰ χείρονα, τὰς κατὰ τὴν Παλαιστίνην πάσας ἁγιωτάτας ἐκκλησίας, καὶ πόλεις τοῖς μείζοσι περιβάλλει κακοῖς, τοὺς μὲν εὐλαβεστάτους ἐπισκόπους ἀναιρεῖσθαι παρασκευάζων, ἐν δὲ ταῖς χειροτονῶν οὓς ἐβούλετο. προσέταττε γὰρ, μανιώδει τῷ θράσει κεχρημένος, τοὺς πάλαι ψήφῳ δικαίᾳ κατὰ τοὺς θείους κανόνας τῶν πόλεων ἐπισκόπους, ὡς αὐτῷ παρέστη, ἀλλοτρίους τῆς ἱερωσύνης

BALUZII NOTÆ.

a In antiquis libris scriptum est, *Johannem V. C. decurionem*. Pro quo haud dubie in Suriano legebatur, *Johannem videlicet, virum devotum*. Has porro notas per vocem *videlicet* reddidisse etiam Crabbum supra observavimus ad paginam 10. Concilii Chalcedonensis.

νας ἀνθίστασθαι, καὶ τῶν θρόνων οἷς ἐνιδρύσθησαν, A
ἀποβαλέσθαι. ἐκινδύνευσε δὲ καὶ Ἰουβενάλιος τῷ ὁ-
σιωτάτῳ ἐπισκόπῳ κατασχεθεὶς ὑπὸ τῶ παρόδο-
ξως πλήθους [illegible] αὐτοῦ [illegible]
[illegible] γὰρ ἦν, [illegible] μὲν [illegible] τὴν [illegible] αὐ-
τῷ [illegible], [illegible] δὲ πλείους
τὰ τῆς [illegible]. Ἰουβενάλιον μὲν ὃν
τὸν ὁσιώτατον ἐπίσκοπον ἔτι ἁγία τριὰς, καὶ ὡς τὸ
πράγματα ἔδειξε, τὰ περὶ τὴν πίστιν θεμέλια διέσω-
σε· Σευηριανὸς δὲ ὁ τῆς εὐλαβοῦς μνήμης ἐπίσκο-
πος τῆς Σκυθοπολιτῶν, ἅμα ἑτέροις ἀντ' ἐκείνου
δυσσεβῶς ἀναιρεθεὶς, πάρεργον τῆς Θεοδοσίου μα-
νίας γέγονε. ταῦτα καὶ τὰ τούτων δεινότερα τολμήσας
Θεοδόσιος, ἐπειδὴ τῶν κατ' αὐτὸν ἐπιτηδευμάτων τῷ ἡμε- B
τέρῳ κράτει γνωσθέντων, κατασχεθῆναι ἐκελεύσθη-
ναι σὺν τοῖς αὐτοῦ δορυφόροις, καὶ τῶν κακῶν κοινω-
νοῖς προσετάχθη, δραπετεύει μὲν ἐκ τῆς Παλαι-
στίνης, ἣν οὕτω διέθηκε, αὐτοῖς ἐπιδεικνὺς τοῖς
πράγμασιν, ὡς ὑπηρέτης, καὶ πρόδρομος τῷ ἀντι-
χρίστου γέγονε. τόπους δὲ ἐκ τόπων ἀμείβων, τὰς μὲν
ἁγιωτάτας ἐκκλησίας διαταράττων, τὰς δὲ περὶ τὴν
πίστιν ἀπλουστέρους ἑτέρα παρὰ τὴν ἀλήθειαν φρονεῖν,
καὶ δυσσεβῶς τὸ θεῖον θρησκεύειν παρασκευάζων, εἰ-
τα, ὡς ἐμάθομεν, τὸ τῆς εὐλαβείας οἰκητήριον,
καὶ τοῖς ἁγίοις ἀνδράσι βατὸν, Σινᾶ κατείληφεν
ὄρος· ἐν ᾧ τὰ παρ' ὑμῶν, φίλα μὲν τῷ κρείττο- C
νι, παρὰ δὲ ἡμῖν πάσης ἀξία τιμῆς, ἵδρυται μο-
ναστήρια. καὶ δι' ὧν ἐν αὐτοῖς λανθάνων ἔτι μελετᾷ
κατὰ τῆς ὀρθοδοξίας, ἀφορμὴν αὐτῷ γενήσεσθαι προσ-
δοκᾷ. ἀλλ' ἐκείνου μὲν οὐδεὶς ὡς λόγος· ἐπείπερ οὐ-
δὲ τῆς τιμωρίας τῶν πεπλημμελημένων αὐτῷ τε, καὶ
τοῖς αὐτοῦ δορυφόροις, εὕροι τις ἂν μέτρον ἄξιον.
τὸ δὲ ἡμέτερον κράτος, εἰ καὶ λίαν τεθάρρηκεν, ὡς
οὐδενὶ τρόπῳ τὸ πονηρὸν, καὶ θεομάχον Θεοδοσίου
φρόνημα τὴν ἀληθῶς, καὶ βεβαίαν ἐν ὑμῖν ὑπερ-
χθεῖσαν πίστιν παρασαλεῦσαι δυνήσεται, ὅμως,
ἵνα μή τι τοῦ δαίμονος ἔργον, οὗ ὑπηρετεῖται, πα-
ρὰ τὴν ὑμῶν τε, καὶ τοῦ ἡμετέρου κράτους πρόθεσιν
ἰσχύσαι δυνηθῇ, τοῖσδε τοῖς θείοις γράμμασι τὴν
ὑμετέραν προτρέψαι εὐλάβειαν, τὸν οὕτως ἀνόσιον, D
καὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἀλλότριον, τῶν τε ἁγιωτά-
των ἐκκλησιῶν πολέμιον, ἅμα τοῖς αὐτοῦ συνερ-
γοῖς πανταχόθεν ἀναζητηθέντα παραδοῦναι τῷ τῶν
ἐπαρχιῶν ἰθύνοντι, ὡς τῷ μεγίστῳ τῷ ἐνδοξοτάτῳ
στρατηλάτῃ τῆς ἕω ἀπὸ ὑπάτων, καὶ πατρικίῳ δικα-
στηρίῳ ἀχθησόμενον· οὐχ ἵνα δίκην ἐπάξια παθ-
των, ἀλλ' ἵνα τοῦ λοιποῦ γοῦν τὰς εὐλαβεῖς, καὶ ἀ-
μφὶ τὸ θεῖον ἀφελέστερον διακειμένας, ἐκ τοῦ περιϊ-
ὼν ἐπ' ὀλέθρῳ τῶν τόπων, ὡς ἂν καταλάβοι, διαλυ-
μαίνεσθαι παύσηται ψυχάς. ἴστω γὰρ ἡ ὑμετέρα εὐλά-
βεια, ὡς ἡμεῖς ἐκ προγόνων τῆς ὀρθοδόξου πίστεως
γεγονότας, καὶ ταῖς θείαις γραφαῖς τὴν ἁγίαν ἐξ ἀρχῆς
δεῖν προσκυνεῖν διδαχθέντας, τῶν τριακοσίων δέκα
καὶ ὀκτὼ τῆς ὁσίας μνήμης πατέρων τὸ σύμβολον ἀ-
σπάζεσθαι· οὕτω βαδίζοντες, καὶ κατ' αὐτὸ πιστεύον-
τες, τήν τε Φωτεινοῦ, καὶ Ἀπολιναρίου, καὶ Οὐαλεν-
τίνου, καὶ Νεστορίου, καὶ Εὐτυχοῦς, τῶν τε ἄλλων πάν-
των, ὅσοι τῷ συμβόλῳ ἐναντία φρονεῖν ἐγνώκασι,
δυσσέβειαν ἀποσειόμενοι, πιστεύοντες δὲ τὸν δεσπότην
ἡμῶν, καὶ σωτῆρα Ἰησοῦν Χριστὸν, ἐκ πνεύματος ἁγίου,
καὶ Μαρίας τῆς παρθένου τῆς θεοτόκου γεννηθῆναι· καὶ
ὁμολογοῦντες ἕνα, καὶ τὸν αὐτὸν υἱὸν Ἰησοῦν, Θεὸν

A accusantes episcopum se nihil ad ipsum pertinentes esse passurum, constrictosque suos iandem processuros. Juvenalem quidem sanctissimum episcopum & sancta Trinitas, & ut res ipsa ostendit, fidei constantia servavit at Severianus piæ memoriæ episcopus Scythopolis, una cum aliis pro illo nefarie interemptus, vesaniæ Theodosii fuit parergon atque * additamentum. Hæc & his teteriora ausus Theodosius, postquam allatis ad potestatem nostram ejus facinoribus, undecumque ipsius vestigiis inquiri una cum satellitibus suis, scelerumque sociis, est jussus, e Palæstina quam sic affecerat, profugit, rebus ipsis ostendens, ministrum se ac præcursorem antichristi fuisse. B Loca porro e locis identidem mutans, sanctissimas perturbans ecclesias, idque studens, ut qui in fide simpliciores sunt, aliena a veritate sentiant, impieque divinitatem colant: in montem Sina (ut certiores facti sumus) domicilium religionis, quo sanctis viris aditus est, pervenit; in quo a vobis exorta, cara Deo, ac digna quibus nos omnem honorem habeamus, sita sunt monasteria ubi latitans, meditatur etiam orthodoxiam oppugnare, & occasionem sibi forte sperat. Atque illius quidem nulla jam habenda est ratio; quandoquidem nec * designatorum ab eo ipsiusque satellitibus facinorum pœnæ dignum mo- C dum quisquam invenire potest. Nostra autem potestas, quamvis admodum confidit, perniciosam ac Deo repugnantem Theodosii sententiam nullo modo posse commovere vestræ fidei stabilitatem; tamen ne dæmonis opus, cujus ille est administer, præter vestrum nostræque potestatis propositum, quidquam valere queat, decrevit vestram reverentiam per has sacras literas hortari, ut tam nefarium hominem, alienum ab orthodoxa fide, hostem sanctissimarum ecclesiarum, una cum ipsius adjutoribus undique investigatum tradatis provinciæ rectori, ut in maximum gloriosissimi magistri militum orientis, exconsulis & patricii, judicium adducatur: non ut tot flagitio- D rum pœnam suscipiat, sed ut in posterum certe religiosas & circa numen divinum simplicius affectas animas, ad perniciem loca omnia circumeundo, inficere desinat. Sciat enim reverentia vestra, nos usque a majoribus orthodoxam fidem colere, ac divinis scripturis edoctos sanctam Trinitatem adorare, trecentorum decem & octo almæ memoriæ patrum symbolum amplecti, id sequi, juxta id credere: Photini, & Apollinaris, & Valentini, & Nestorii, & Eutychis, aliorum, quotquot contra symbolum sentire decrevêrunt, scelus aspernantes, credentes vero dominum nostrum ac salvatorem Jesum Christum & Spiritu Sancto & Maria virgine E deipara natum esse, profitentes unum ac eumdem filium Jesum, Deum perfectum & hominem perfectum eumdem, Deum vere & hominem vere eumdem, nulloque modo divisum, aut separatum, aut conversum salvatorem Christum jugiter adoramus. In hac fide Deum precamur ut stabiliter maneamus, aperte anathematizantes eos qui duos filios dicunt, aut duos Christos, aut duas personas, vel qui dixerunt, aut scripserunt, aut præsumunt dicere. Quam quidem sanctissimam fidem, quæ vera est atque

que

quæ orthodoxa, sanctum concilium firmavit proxime Chalcedone celebratum, uno ore unoque sensu religionem sanctam & orthodoxam colens; perversamque solius Eutychis opinionem condemnavit suffragio cum sanctis patribus sentiente.

A πλήρη, καὶ ἄνθρωπον τέλειον αὐτὸν, Θεὸν ἀληθῶς καὶ ἄνθρωπον ἀληθῶς τὸν αὐτὸν, οὐδενὶ τρόπῳ μεριζόμενον, ἢ χωριζόμενον, ἢ τρεπόμενον, τὸ σύνθημα Χριστὸν προσκυνούμενον ὁμολογεῖ, ἐν ταύτῃ τῇ πίστει ἀσφαλῶς μόνον ἀρχόμενον, ἀναθεματίζοντας φανερῶς τοὺς λέγοντας δύο υἱοὺς, ἢ δύο Χριστοὺς, ἢ δύο πρόσωπα, ἢ εἰπόντας, ἢ γράψαντας, ἢ καὶ λέγειν τολμῶντας. Ταύτην προσηκόντως ὀρθοδοξίαν τὴν πίστιν, ἀληθῆ, καὶ ὀρθόδοξον οὖσαν, καὶ ἡ κατὰ * Χαλκηδονίων σύνοδος συνηγερμένη ἁγιωτάτη σύνοδος ἐβεβαίωσεν, συμφώνως χρησαμένη περὶ τὴν ἀρχὴν, καὶ ὀρθόδοξον θρησκείαν φυλάξασα τε, καὶ τὴν Εὐτυχοῦς μόνου κακοδοξίαν ὁμογνώμως B τοῖς ἁγίοις πατράσι ψήφῳ καταδικάσασα.

* Τῇ ἐν Χαλ.

IX. *Exemplar in sacra epistola missa a sacratissimo & piissimo domino nostro Marciano perpetuo Augusto ad archimandritas, monachos, & reliquos habitantes in Ælia, & circa eam.*

Ἀντίτυπον θείων γραμμάτων πεμφθέντων ἀρχιμανδρίταις, καὶ λοιποῖς ἐν Αἰλίᾳ, καὶ τοῖς περὶ αὐτὴν οἰκοῦσι μοναχοῖς, παρὰ τοῦ θειοτάτου, καὶ εὐσεβεστάτου ἡμῶν δεσπότου Μαρκιανοῦ τοῦ αἰωνίου Αὐγούστου.

(1) Interprete Epiphanio Scholast.

(1) AGnoscens nostra majestas preces quas ad sacratissimam piissimamque nostræ tranquillitatis conjugem direxistis, rebus ipsis mihi persuasum est, a quod non supplicationes misistis, sed sub obtentu precum, impiam, & Dei legibus, Romanæque reipublicæ contrariam existentem vestram b demonstraveritis intentionem. Nam cum oportuerit vos quieti vacare, & esse sub sacerdotibus, eorumque doctrinis c obedire, doctorum potius e ordinem audacia vehementi assumere præsumpsistis, qui d neque a recte docentibus doceri e patimini, & vobisipsis stulte persuadetis quod cunctos oporteat circa apertæ fidei scientiam vos potius sequi, quam sanctorum apostolorum prophetarumque volumina, f & a sanctæ memoriæ g patribus mandata contradita. h Et quasi minus quam i priores delinquere vos putaretis, si falsis k doctrinis vestras præsumptiones obumbrare i velletis, nihil veritatis in vestris precibus k docuistis, asserentes neque incendiorum, neque homicidiorum, neque aliarum incongruarum rerum esse vos auctores, aut monasteria; sed & incolas civitatis, & quosdam peregrinos memoratarum rerum originem extitisse. Sed nihil horum quæ l tentata sunt, nostram latuit pietatem; quando & monimentorum gestis, & singulorum relationibus nobis apertum est, quomodo & m Æliensium civitas a vobis velut hostibus capta sit, qui habitare in monasteriis, & ejusmodi locis e observare debuistis. Insuper & venerandæ memoriæ diaconi commissa cædes, n & quod illius corpus post necem etiam o communi sepultura privatum, insensibiliter tractum subdebatur injuriis. Quomodo etiam domus incensæ, & portæ clausæ sint civitatis, & quasi p legi-

c Instrui

e priores peccata fecerit, e suggestionibus vestris facinora.

C ΕΝτυχὸν τὸ ἡμέτερον κράτος ταῖς δεήσεσιν, ἃς πρὸς τὴν εὐσεβεστάτην, καὶ θεοφιλεστάτην δέσποιναν τὴν ὁμόζυγον τῆς ἡμετέρας γαληνότητος ἐξεπέμψατε, τοῖς πράγμασιν ἐπείσθη, ὡς οὐχ ἱκετηρίαν ἐπέμψατε, δεήσεως δὲ προσχήματι τὴν ἀσεβῆ, καὶ τοῖς τοῦ Θεοῦ νόμοις, καὶ τῇ πολιτείᾳ τῶν Ῥωμαίων ἐναντίαν καθεστῶτα σκοπὸν ὑμῶν ἀπεδείξατε. δέον γὰρ τὴν ἡσυχίαν ἄγειν, καὶ πλέον ὑπὸ τοὺς ἱερέας, καὶ τοῖς ἐξ αὐτῶν μαθήμασι προσομιλεῖν, διδασκάλων τάξιν ὑπὸ τῆς ἄγαν αὐθαδείας ἑαυτοῖς ἐπενοήσατε, οἱ μηδὲ τὰ παρὰ τῶν διδασκόντων ὀρθῶς μαθεῖν ἀνεχόμενοι· πείσαντες δὲ ἑαυτοὺς ἀνοήτως, ὅτι δεῖ μᾶλλον ὑμῖν πάντας ἀκολουθεῖν πρὸς τὴν τῆς πίστεως εὕρεσιν, ἢ τοῖς τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ προφητῶν βίβλοις, τοῖς τε παρὰ τῶν τῆς θείας μνήμης πατέρων παραγγέλμασιν. ὥσπερ δὲ τῶν προλαβόντων ἐλάττονα πλημμελοῦντες, εἰ ψευδέσι διδασκαλίαις τὰ παρ' ὑμῶν D τετολμημένα ἐπισκιάζειν βουληθείητε, οὐδὲ τῆς ἀληθείας ἐχόμενοι τοῖς ἱκετηρίοις ἐδιδάξατε, φάσκοντες μήτε τῶν ἐμπρησμῶν, μήτε τῶν φόνων, μήτε τῶν ἄλλων ἀτοπημάτων ὑμᾶς αἰτίους, ἢ τὰ μοναστήρια καθεστάναι, τῶν δὲ τὴν πόλιν οἰκούντων, καί τινων ξένων ἔργον γεγενῆσθαι τὰ μνημονευθέντα δεινά. ἔλαθε δὲ οὐδὲ τῶν τετολμημένων τὴν ἡμετέραν εὐσέβειαν, καὶ πράξεσιν ὑπομνημάτων, καὶ ἀναφοραῖς τῶν καθ' ἕκαστον φανερωθέντων, ὅπως τε ἡ τῶν Αἰλιέων παρ' ὑμῶν, ὡσανεὶ πολεμίων, κατελήφθη πόλις, τῶν οἰκεῖν τὰ μοναστήρια, ἐν τοῖς τοιούτοις προσεδρεύειν μόνον ὀφειλόντων· ὅτι τε τοῦ τῆς εὐλαβοῦς μνήμης διακόνου ἀσεβῶς τολμηθεῖσα σφαγή, καὶ ὡς τὸ ἐκείνου σῶμα μετὰ τὴν ἀναίρεσιν, καὶ E τῆς κοινῆς χρησαμένης ὁσίας, ἀκτέριστον ἀναισθήτως

e earum modo vehdere. e commaculati (?) corpus denique mortuis tractum, etiam insensibiliter, injuriis subdebatur. e in flatu et vitiata legibus libero,

BALUZII NOTÆ.

a Veteres libri, quarum non supplicationes misistis, sed sub schemate precum. Ita etiam Surius, nisi quod habet quomodo pro quarum.
b Surius, demonstrastis. Veteres libri, demonstrantes.
c Iidem libri, ordinem.
d Iidem libri, neque recte
e Iidem libri, patimini, & semetipsis stulte persuadetis quia cunctos oporteat ad perfectæ fidei scientiam.
f Surius & libri veteres, & sanctæ memoriæ.
g Patribus. Deest in libris colono exemplis.
h Surius & vetera exemplaria, & quasi priores natura delinquere vos putastis.
i Veteres libri & editio Suriana, volentes.
k Iidem libri & Surius, docuistis.
l Carb. & Surius, tentata. Bellovac. gesta.
m Veteres libri & Sur. Ælienum.
n Iidem libri & Sur. & quia illius.

[illegible]

A bus propriis civitatis custodiebatur muros, & carcere violenter aperto, maleorum præsumpentibus remissio pœnarum, & periculosis fugæ præbebatur occasio. Proficientibus autem ad pejora, postremis minora fuisse præcedentia demonstrantes, Juvenalem sanctissimum episcopum, & alios reverendissimos sacerdotes per quemdam ad hoc destinatum interficere voluistis. Cum vero is qui missus fuerat, fuisset spe sua deceptus, sine effectu suam vesaniam & eorum a quibus missus fuerat, esse non sinens, Severianum sanctæ memoriæ episcopum gladio percutiens, neque his qui erant cum eo pepercit. Hæc ergo & his pejora delicta, &
B quomodo præsumpta, & quibus agentibus, (aut invitantibus) acta sint, manifestant ea quæ frequenter in diversis judiciis proprie demonstrata, & sacratissimis nostris auribus intimata sunt, certissimum indicium vestræ voluntatis habentia, [b] quam prompte ad maxime delinquendum descenderitis, non Dei fidem defendere vel fovere volentes, sed vobisipsis præfecturas & sacerdotia, quorum vos ostendistis omnimodis alienos, in perditionem civitatum vindicare studentes. Nostra siquidem pietas admiratur, qua causa Eutychem [c] quidem anathematizatis, bene in hac parte facientes: Theodosio vero, qui projectæ audaciæ est, vos ipsos con-
C tradidistis, sapienti ea quæ sunt Eutychis, [d] qui Valentini & Apollinaris contra orthodoxam fidem [e] æmulatus insaniam, sanctissimas quidem conturbat ecclesias, civitatibus vero [f] subversionis & importabilis vexationis existit occasio: [g] vobis etiam factus est adeo nefandarum & iniquarum actionum princeps. Et impietatis quidem [h] suæ [h] ac delictorum omnium pœnas dignissimas [i] dabit omnium domino & salvatori Christo, [l] quorum excitastis originem. Non enim patietur [k] divina potestas sine supplicio [l] pertransire ea quæ in ejus fidem blaspheme, & in sanctas ecclesias, & in sanctos viros miserande peremptos, nefande commissa sunt.
D [m] Nostra vero tranquillitas nihil tale fieri contra monachos imperavit, sed ut tantummodo [n] Æliensium sedaretur civitas, quatenus de cetero [o] quies ab omnibus servaretur. Vestra vero procacitas [p] mandatis contraria monachorum agens, bellum adversus communem quietem assumpsit. & multitudinem congregans latronum, & aliorum inique agere solitorum, armaque contra legitime viventes commovens, causa cædis & devastationis, aliarumque crudelium rerum, provinciæ habitatoribus fuit: [q] ita ut mota majestas nostra indignaretur rerum talium com-

BALUZII NOTÆ

a Corb. & Sur. [illegible]. b Veteres libri, quam prompte ad delinquendum descenderitis, non Dei fidem vindicare vel fovere volentes, sed vobisipsis præfecturas & sacerdotia defendentes, quorum vos ostendistis. Sic etiam fere Surius. c Veteres libri & Surius: quidem anathematizatis, bene tamen facientes, Theodosio vero, qui prior est omnium, vos ipsos contradidistis.
d Iidem libri & Sur. qui circa Valentini. e Iidem libri & Sur. habens [illegible] vesaniam.
f Iidem libri & Sur. subversionis importabilis &c.
g Iidem libri & Surius: sed etiam vobis factus est nef. & iniq. causarum princeps.
h Iidem libri & Sur. deliciorumque.
h Iidem libri & Sur. suæ pœnas.
i Iidem libri & Sur. adversus quem vos excitastis originem.
l Veteres libri, flamo, Surius, flamo.
m Veteres libri & Surius: Nostra quidem.
n Veteres libri, Æliorum. Sic etiam Surius.
o Veteres libri & Sur. quies ejus ab omnibus.
p Veteres libri, mandatorum. Ita etiam Surius, qui in margine admonuit reponendum esse mandatis. Lectionem marginalem in textum transtulere editores Romani.
q Veteres libri & Surius: Unde mota quidem majestas nostra ut indignaretur rerum talium commissoribus [illegible]. Sed [illegible] supposita est, ut [illegible] & [illegible] [illegible] solus pœnas [illegible]. Sed codex Bellovacensis non habet vocem solus. Surii vero editio mutila est in extrema parte hujus loci.

commissoribus, sed per insitam clementiam A superata, cædis & incendiorum auctores pœnas luere juberet: licet etiam adversus vos justum esset ut nostra indignatio [a] progrederetur, qui relictis monasteriis, in quibus vos perpetuo residere vestra professio jubet, ea ausi estis, quæ ultimo supplicio digna sunt. Nam etiam docere potius quam discere præsumitis, divina nescientes eloquia aperte [a] præcipicntia, quia non est discipulus super magistrum suum; [b] nec servus super dominum suum. Quas doctrinas salvatoris animarum nostrarum, aut sanctissimorum apostolorum [c] & patrum, secuti estis? [d] Non enim proprias sequentes impietates, [e] dicere audebitis, quod ad cædes aliaque delicta quæ B vos egistis, sanctorum documenta progrediantur. Sed quia duas naturas audientes, perturbatas vestras animas fuisse docuistis, veluti quadam novitate auribus vestris illata; [f] scitote, quia vobis quidem harum rerum examinationem facere non congruit, [g] qui subtilitatem hujus rei intelligere [h] nequitis. Nos autem patrum suscipientes doctrinas, naturam intelligimus veritatem. Hoc enim [i] est quod sapimus, simul & dicimus; quia dominus noster Jesus Christus, Deus vere & homo vere est idem. sicut & sanctissimus apostolus Paulus, [k] naturam ipsam veritatem intelligens, in epistola ad Galatas clare docet, ita dicens: *Sed tunc qui-* C *dem nescientes* [l] *Deum*, [m] *servistis eis qui natura non sunt dii*: hoc est, ignorantes vere [n] Deum, qui vere non sunt dii: ex his palam significans, quia natura [o] veritas est. Sed dicitis, quia de naturis in fidei symbolo nihil continetur a trecentis decem & octo sanctis patribus exposito. [p] Neque enim ulla de hac re tunc quæstio mota erat, neque nunc aliqua novitas adversus eam fidem excogitata est; sed sanctorum patrum qui in orthodoxa fide claruerunt, [q] firmata est traditio. Vos autem qui dicitis, Non oportet naturarum rationes exquiri, [r] hoc ipsum facere compertum est, aperte in supplicationibus a vobis directis naturarum memoriam D facientes, atque dicentes: Quomodo parit virgo, & manet virgo? Et quomodo generat per naturam eum qui super naturam est? [s] Verbum enim caro factum est. Quomodo autem factum est? quomodo separari potest? Factum vero est, non natura mutatum, neque divinitate conversum. [t] Videte igitur

A πος, ἐπαγανακτῆσαι μὲν τοῖς πεπλημμελημένοις, ἐμφύτῳ δὲ φιλανθρωπίᾳ [a] κινηθεὶς, τοὺς τῶν φόνων, καὶ τῶν ἐμπρησμῶν ἀρχηγοὺς αἰτίους δίκας ὑπέχειν παρακελεύσασθαι· εἰ καὶ, ὅτι, καὶ καθ' ὑμῶν ἦν τὰ τῆς ἀγανακτήσεως πρεσβεῦσαι, καταλείψαντων μὲν τὰ μοναστήρια, εἰς ἃ ὑμᾶς ἐξ ἀρχῆς προσεδρεύειν τὸ ἐπάγγελμα παρακελεύεται, τολμησάντων δὲ τοιαῦτα, ἃ τῶν ἐσχάτων τιμωριῶν ἄξια καθέστηκεν· ἐπειδὴ καὶ διδάσκειν ἀντὶ τοῦ μανθάνειν ἐπιχειρεῖτε, οὐκ εἰδότες τὰ θεῖα λόγια φανερῶς διαγορεύοντα, ὡς οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον, οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ. ποίαις διδασκαλίαις τοῦ σωτῆρος τῶν ἡμετέρων ψυχῶν, ἢ B τῶν ἁγιωτάτων Ἀποστόλων, καὶ πατέρων, ἠκολουθήσατε; οὐ γὰρ ἂν ταῖς οἰκείαις ἑπόμενοι δυσσεβείαις λέγειν τολμήσετε, ὡς ἐπὶ φόνοις, ἢ πλημμελήμασιν ἑτέροις, ἅπερ ὑμεῖς διεπράξασθε, τὰ τῶν ἁγίων [b] προεμβαίνει διδάγματα. ἐπειδὴ δὲ δύο φύσεις ἀκούοντες, τὰς ὑμετέρας ψυχὰς θαμβεῖσθαι ἐδιδάξατε, ὡς τινος καινοφωνίας ταῖς ὑμετέραις ἀκοαῖς προσαγομένης· ἴστε, ὡς ὑμῖν μὲν τὴν περὶ τούτων ἐξέτασιν πολυπραγμονεῖν οὐ προσήκει, συνιέναι τὴν ἐπὶ τούτοις λεπτότητα μὴ δυναμένοις. ἡμεῖς δὲ τὰς τῶν πατέρων [c] ἐκδεξάμενοι διδασκαλίας, τὴν φύσιν νοοῦμεν ἀλήθειαν. τοῦτο γάρ ἐστιν ὃ φρονοῦμεν, καὶ φαμέν· ὅτιπερ ὁ δεσπότης ἡμῶν, καὶ σωτὴρ Ἰησοῦς C Χριστὸς, Θεὸς ἀληθῶς, καὶ ἄνθρωπος ἀληθῶς ἐστιν ὁ αὐτὸς· καθὼς καὶ ὁ ἁγιώτατος Ἀπόστολος Παῦλος, τὴν φύσιν ἀλήθειαν νοῶν, ἐν τῇ πρὸς Γαλάτας ἐπιστολῇ διδάσκει, σαφῶς λέγων· ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδότες Θεὸν, ἐδουλεύσατε τοῖς φύσει μὴ οὖσι θεοῖς. ἐκ τούτων φανερῶς, ὅτι φύσις ἐστὶν ἡ ἀλήθεια σημαίνει· εἰ δὲ ὅτι περὶ φύσεων ἐν τῷ τῆς πίστεως οὐ [d] περιδέχεται συμβόλῳ τῷ ἐκτεθέντι παρὰ τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ ἁγίων πατέρων· οὔτε γάρ τις περὶ τούτου ζήτησις ἐκινήθη· οὔτε δὲ νῦν καινοτομία τις κατὰ τῆς αὐτῆς ἐπενοήθη πίστεως, ἀλλὰ τὰ τῶν ἁγίων τῶν ἐπὶ ὀρθοδοξίᾳ λαμψάντων ἐκυρώθη παραγγέλματα· ὑμεῖς δὲ οἱ μὴ χρῆναι D λέγοντες φυσιολογεῖν, αὐτὸ τοῦτο ποιοῦντες ἁλίσκεσθε, διαρρήδην ἐν ταῖς παρ' ὑμῶν ἀποσταλείσαις δεήσεσι φύσεως μεμνημένοι, καὶ λέγοντες· πῶς τίκτει παρθένος, καὶ πάλιν μένει παρθένος; καὶ πῶς γεννᾷ κατὰ φύσιν τὸν ὑπὲρ φύσιν; καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς δέ· ὁ γὰρ λόγος σὰρξ ἐγένετο. πῶς δὲ γέγονε; πῶς χωρισθῆναι δύναται; γέγονε δὲ, οὐ τρα-

Margin: [a] asserentia Matth. 10 — [a] ἴσ. κινηθεὶς — [b] ἐμμένει — [c] ἐκλεξάμενοι

BALUZII NOTÆ.

a Veteres libri & editiones: *progredetur, relinquentes quidem monasteria, quibus vos semper observare mandata præcipiunt; præsumentes autem & illa quæ ultimo supplicio digna comprobant. Quia vero etiam docere.*

b *Nec servus super dominum suum.* Hæc addita sunt ab editoribus Romanis, quia consequenter post superiora ponuntur in capite decimo evangelii secundum Matthæum & in textu Græco. Verum in hac Marciani epistola non agitur de auctoritate domini supra servum, sed de obedientia discipuli. Itaque recte in veteribus libris & editionibus desideratur hoc additamentum.

c Conjunctio non habetur in antiquis exemplaribus.

d Veteres libri & editiones: *Non enim licet propriæ.*

e Iidem libri & editiones. *dicere præsumitis quia per cædes aliaque delicta quæ vos egistis sanctorum eruditio procedebat. Proinde duas.* f Iidem libri & edit. *Quapropter scitote.*

g Corb. & Surius, *dum subtilitatem.* h Veteres libri, *nequeatis.*

i Vox *est* deest in antiquis codicibus & editionibus.

k Veteres libri & edit. *veram naturam intelligens.*

l *Deum.* Hanc vocem, quæ neque apud Surium habetur neque in vetustis codicibus, addidere Romani.

m Veteres libri, *servi estis.* n Veteres libri & edit. *Deum, eis qui vere.*

o Veteres libri habent: *veritas est sanctissimus. Etenim quia de.* Fortassis legendum: *veritas est. Scimus etenim quia de.* p Veteres libri & editiones: *Non enim quadam ob hoc tunc quæstio mota erat.*

q Iidem libri & edit. *firmata præcepta sunt. Vos ergo qui dicitis.*

r Iidem libri & edit. *vos hoc facere comprobamini.*

s Veteres libri *Et in subsequentibus. Et verbum caro.*

t Veteres libri & editiones: *Videte siquidem quomodo natura ubique memoriam facitis.* Codex Corbeiensis habet *facietis.* Sic etiam Bellovacensis, sed illic littera e expuncta est.

ξαντὸς τὴν φύσιν, οὐδὲ μεταβληθεὶς τὴν θεότητα. ὁρᾶτε ὦν πῶς φύσεως πανταχοῦ μέμνησθε, οἱ πρὸς αὐτὸ τὸ τῆς φύσεως ὄνομα ταραττόμενοι, καὶ πανταχόθεν ἑαυτοῖς τοῦ συκοφαντεῖν τὰ παρὰ τῆς ἁγίας συνόδου ἀληθῶς ἐπὶ τῇ πίστει κυρωθέντα ἀφορμὰς περιεργάζεσθε· ἁμαρτάνοντες καὶ κατὰ τοῦτο, ὅτι ψευδόμενοί φατε, ὡς ἐδογματίσθη λέγεσθαι δύο υἱοὺς, καὶ δύο Χριστούς· ὅπερ οὐχ οὕτως ἔχει. ἀπαγορεύοντες γὰρ, ἀναθεματίζομεν τοὺς τοῦτο λέγοντας, ἢ γράψαντας, ἢ εἰπόντας, ἢ καὶ τολμῶντας λέγειν. τὸ γὰρ ἡμέτερον κράτος τῷ συμβόλῳ τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ ἁγίων πατέρων τόν τε προλαβόντα χρόνον ἠκολούθησε, καὶ εἰς τὸ ἑξῆς πείθεται, πιστεῦον τὸν δεσπότην ἡμῶν, καὶ σωτῆρα Ἰησοῦν Χριστὸν ἐκ πνεύματος ἁγίου, καὶ Μαρίας τῆς παρθένου τετέχθαι. τὴν γὰρ ὀρθόδοξον πίστιν, ὡς παρελάβομεν, διηνεκῶς φυλάττειν σπουδάζομεν, ὃν τρόπον καὶ ἡ ἁγία σύνοδος, ἥτις κατὰ τὴν Χαλκηδονίων ἔναγχος συνεκροτήθη, πιστεύουσα διδάσκει, βεβαιοῦσα τὸ σύμβολον, [a] τοῖς τε αὐτοῖς ἁγίοις πατράσι, καὶ τῇ συνόδῳ τῇ κατ᾽ Ἔφεσον, ἧς Κελεστῖνος, καὶ Κύριλλος, οἱ τῆς εὐλαβοῦς μνήμης, προεβέβλυντο, τὴν Νεστορίου πλάνην ἐξωθούμενοι. καὶ ἡ μὲν ἡμετέρα γαληνότης οὐδενὶ τὸ σύνολον ἀνάγκην ἐπαχθῆναι προσέταξεν, ὥστε ἢ ὑπογράφειν, ἢ συναινεῖν, εἰ οὐ βούλοιτο. οὐδὲ γὰρ ἀπειλαῖς, ἢ βίᾳ τινὰ πρὸς τὴν τῆς ἀληθείας ὁδὸν ἕλκειν βουλόμεθα. τὸ δὲ ἐναντίον ὑμεῖς, πρὸς τοῖς ἤδη τετολμημένοις, διὰ ξιφῶν, καὶ ἑτέρων χαλεπῶν, ἔτι μὴν καὶ ὕβρεων, καὶ αἰκισμῶν εἰς γυναῖκας λαμπρὰς, καὶ σεμνὰς γενομένων, ἀνάγκην ἐπάγειν οὐκ ὠκνήσατε πολλοῖς, πείθεσθαι μὲν ταῖς διεστραμμέναις ὑμῶν διδασκαλίαις, ἐκβοήσεσι δὲ, καὶ ὑπογραφαῖς ἀναθεματίζειν τὴν αὐτὴν ἁγιωτάτην σύνοδον, καὶ τὸν ὁσιώτατον πατριάρχην τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς μεγάλης Ῥώμης Λέοντα, καὶ τοὺς ἄλλους ὁσίους πατέρας· ὑπὲρ ὧν τολμημάτων ἀναγκαίως δώσετε λόγον τῷ τῶν ὅλων δεσπότῃ Θεῷ· ὑπὲρ, εἰ θέμις εἰπεῖν ἐφ᾽ ὕβρει ταῦτα πράττειν ἐτολμήσατε, ἐπονείδιστοι καὶ καταγέλαστοι δικαίως τοῖς τε μιαροῖς Ἕλλησι, καὶ ταῖς αἱρέσεσι κατασταντες, οἷς ὑπόδειγμα αἰσχύνης γεγόνατε. ἐπειδὴ δὲ καὶ τοὺς Σαμαρείτας ᾐτιάσασθε, ὡς κατὰ τῶν ἁγιωτάτων ἐκκλησιῶν δεινὰ, καὶ ἀθέμιτα πλημμελήσαντας, καὶ φόνους, ἢ ἕτερά τινα ἄτοπα πλημμελήσαντας, γινώσκετε, ὡς ἐθεσπίσαμεν, ζητήσεως παρακολουθησάσης ἀκριβοῦς παρὰ τοῦ περιβλέπτου κόμητος Δωροθέου, τὰ μὲν ἁρπαγέντα ταῖς ἁγιωτάταις ἐκκλησίαις, καὶ τοῖς ἀπολέσασιν ἀποκα-

*κὴ σύμφωνα σοφίᾳ L.

A quomodo naturam ubique commemoratis, qui propter ipsum nomen naturæ turbamini, & undique vobisipsis calumniandi ea quæ a sancta synodo pro fide vere firmata sunt, occasionem exquiritis, [a] etiam in eo peccantes, quod mentientes asseritis, prorsus definitum esse dici debere duos filios, & duos Christos; quod ita non est. Nos enim hoc * abdicantes, anathematizamus eos qui hoc scripserunt, [b] aut dixerunt, aut dicere forte præsumunt. Nostra namque tranquillitas symbolum trecentorum decem & octo patrum [c] & jampridem secuta est, & ei in posterum tempus assentit, credens dominum nostrum & salvatorem Jesum Christum ex B Spiritu sancto & Maria virgine Dei genitrice [d] natum. Orthodoxam namque fidem, sicut accepimus, servare in perpetuum festinamus, quemadmodum etiam sancta synodus nuper in Chalcedonensium civitate celebrata, credens docet, [e] symbolum confirmans, & consona sapiens ipsis sanctis patribus, [f] Ephesinoque concilio, cujus Cælestinus & Cyrillus reverendæ memoriæ præsules fuerunt, errorem Nestorii condemnantes. [g] Ac nostra clementia nulli penitus necessitatem [h] præcepit imponi, quatenus aut subscriberet, aut consentiret invitus. [n] Non enim terrore aut violentia aliquos volumus ad viam trahere veritatis. [i] Vos autem e contrario C præter ea quæ dudum ausi estis[k], gladiis, aliisque crudelitatibus, insuper & injuriis & * tormentis in mulieres honestas & nobiles perpetratis, necessitatem plurimis non dubitastis inferre, ut consentirent vestris perversis doctrinis, & clamoribus atque subscriptionibus anathematizarent eamdem sanctam synodum, & sanctissimum patriarcham sedis apostolicæ maximæ Romæ Leonem, [k] & alios sanctissimos patres: pro quibus ausibus necessarie reddituri estis [l] Deo omnium domino rationem, in cujus injuriam, si dici fas est, talia facere præsumpsistis, [m] jure opprobrium & irrisio scelestis paganis & [n] hæreticis effecti, quibus estis exemplum confu- D sionis [o] redditi. Quia vero & Samaritas accusastis, tamquam ipsi adversus sanctas ecclesias crudelia & nefanda commiserint, & [p] cædes, & alia simul incongrua [q] perpetrarint: cognoscite quia sancivimus, ut inquisitione subtilissima subsecuta per virum spectabilem comitem Dorotheum, ea quidem quæ [r] * directa sunt, sanctis Dei ecclesiis, & eis qui perdiderunt, restituantur; illi autem qui harum rerum inveniuntur auctores, legiti-

* prohibentes
* verberantibus.
* direpta

BALUZII NOTÆ

a Iidem libri & edit. *etiam in hac parte peccantes, quia mentientes adseritis eo quod definitum sit dici.*
b *Aut dixerunt.* Illud quidem habetur apud Surium, sed deest in antiquis codicibus.
c Veteres libri & edit. *tempore jam præcedente secuta est, & in futuro credo Dominum nostrum salvatorem.*
d Iidem libri & edit. *natum atque professor.*
e Veteres libri & edit. *symbolumque.*
f Iidem libri & edit. *Ephesoque.*
g Iidem libri & editiones: *Igitur nostra.*
h Veteres libri: *præcipit imponi quatenus aut subscribat aut consentiat, si noluerit.* Ita etiam Surius.
i Veteres libri & editiones: *Diverso autem vos super ea quæ dudum præsumpsistis, gladiis aliisque crudelitatibus, insuper & injuriis & tormentis in mulieribus honestis & nobilibus perpetratis* (Veteres libri, *perpetrastis*), *etiam necessitatem plurimis non dubitastis inferre ut consentirent quidem perversis doctrinis & cum clamoribus.*
k Vox *alios* deest in antiquis libris & editionibus.
l Veteres libri & edit. *amatum Deo & domino.*
m *Jure.* Deest in antiquis codicibus & editionibus.
n Veteres libri & edit. *hæreticis ipsissime constituti quibus.*
o Iidem libri & edit. *effecti.*
p Veteres libri, *cædes pariter & alia.* Male apud Surium, *cædis pariter & alia.*
q Veteres libri & edit. *fuerint moliti.*
r Legendum, *direpta.* Mendum est typographicum editionis Labbeanæ.

gitima ultioni subjaceant, [a] cum horum criminum ultio nihil ad vos pertineat; quos oportet, agnoscentes quomodo credat nostra potentia, & a nostra pietate pariter invitatos, a sancta & orthodoxa fide nullatenus deviare, [b] sed sedere potius in monasteriis, & orationibus ad Deum fusis vacare, & consona vestræ professioni semper efficere, nullasque turbas omnino miscere; neque his quæ ad perditionem animarum a pravis doctoribus proferuntur, incaute consentientes, [c] neque propter eorum impios cœtus ab orthodoxa fide & Dei vos [d] separantes ecclesiis. Collectas vero canonibus contrarias nequaquam facere præsumatis, sciens ea quæ dudum sancita sunt a divæ memoriæ priorum temporum principibus, qui sanctam catholicamque religionem corroborantes, maximis suppliciis extraneas collectas præsumentes facere subdi sanxerunt. [e] Nos autem credentes fore ut priorum vos pœnitentia capiat, clementiam nullatenus denegavimus, multis utique precibus [f] utente sanctissimo Juvenale, per quas nos exoravit hæc ad vos scripta transmitti. Agnoscentes autem [*] diversorum precibus, [g] quod a militibus custodire jussis [h] Æliensium civitatem, [i] & equorum multitudine atque virorum vestra [*] monasteria conturbantur, etiam in hoc indignati, Dorotheum virum spectabilem comitem [k] ab hac vos molestia liberare sancivimus: licet nec antea injuriam fieri monasteriis, aut vestra [*] refugia sustinere præcepimus angustias.

* ex precibus

* oratorio

* hospitia

A ταςλῦσαι, τοὺς δὲ τούτων ἀφισταμένους αἰτίας τιμωρίαν τὴν ἐκ τῶν νόμων ὑπέχειν, τῆς ἐπὶ τούτοις ἐκδικήσεως οὐδὲ ὑμῖν προσηκούσης· ὡς χρὴ διδαχθέντας, ὅπως τὸ ἡμέτερον κράτος πιστεύει, καὶ παρὰ τῆς ἡμετέρας εὐσεβείας προτραπέντας, μὴ χωρίζεσθαι τῆς ἁγίας, καὶ ὀρθοδόξου πίστεως, προσεδρεύειν δὲ τοῖς μοναστηρίοις, καὶ ταῖς πρὸς τὸ κρεῖττον σχολάζειν εὐχαῖς, σύμφωνα τῷ ἐπαγγέλματι διαπραττομένους, καὶ μηδένα θόρυβον παντάπασιν ἐμποιοῦντας, μήτε μὴν τοῖς ἐπὶ ἀπωλείᾳ τῶν ψυχῶν παρὰ τῶν φαύλως διδασκόντων λεγομένοις ἁπλῶς πειθομένους, μήτε διὰ τὰς ἐκείνων ἀσεβεῖς συμβολὰς, τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, καὶ τῶν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιῶν χωριζομένους. παρασυνάξεις μηδὲ ὅλως ποιεῖν τολμήσητε· εἰδότες τὰ πάλαι νομοθετηθέντα παρὰ τῶν τῆς θείας λήξεως ἐν τοῖς ἀνωτέρω χρόνοις γεγονότων βασιλέων, οἳ τὴν ὀρθὴν, καὶ καθολικὴν συγκροτήσαντες θρησκείαν, μεγίστοις ἐπιτιμίοις τοὺς παρασυνάγειν τολμῶντας ὑποβάλλεσθαι θεσπίζουσι. μεταμελήσειν δὲ ὑμῖν τῶν προτέρων πιστεύοντες, οὐδὲ τῆς φιλανθρωπίας ἠρνησάμεθα, πολλαῖς παρακλήσεσι χρησαμένου τοῦ ὁσιωτάτου ἐπισκόπου Ἰουβεναλίου, δι' ὧν ἡμᾶς ἐξεδυσώπησε, ταῦτα πρὸς ὑμᾶς τὰ θεῖα χαράξαι γράμματα. διδαχθέντες δὲ ταῖς δεήσεσιν, ὡς ὑπὸ τῶν φυλάττειν κελευσθέντων στρατιωτῶν τὴν Αἰλιέων πόλιν, τῷ τε τῶν ἵππων, καὶ ἀνδρῶν πλήθει θορυβεῖται τὰ ὑμῶν ἀσκητήρια, καὶ ἀγανακτήσαντες πρὸς τοῦτο, Δωρόθεον τὸν περίβλεπτον κόμητα ὑμᾶς ἐλευθεροῦν τῆς ὀχλήσεως ἐθεσπίσαμεν· εἰ καὶ ὅτι οὐδὲ πρὸ τούτου ἐνυβρισθῆναι τὰ μοναστήρια, ἢ τὰς ὑμῶν ξενίας στενοχωρηθῆναι προσετάξαμεν.

* In c. Bob. Theodosii junioris, quam pro Eutyche seductus a Chrysaphio promulgavit, quam nunc ideo posui (ait Rusticus S. R. E. diaconus) ut quoniam beatæ memoriæ principis Marciani lex hanc subsecuta destruxit, etiam tali collatione notetur, quod amplectendum, quidve vitandum sit de hæreticis Nestorianis & fide catholica.

X. *Interpretatio legis* [*] *a Theodosio juniore, cum seductus fuisset a Chrysaphio, adversus Flavianum & socios pro Eutyche promulgata: quam religiosissimi Marciani principis lex subsecuta destruxit.*

[l] Olim quidem prius Nestorius, qui fuit Constantinopolitanus episcopus, nova & pestifera, præter illa quæ tradita sunt, tentans inducere, dogmatum Christianorum puræ & orthodoxæ fidei [m] contraria, a sancta synodo est ejectus, quæ Ephesi ex universo orbe principali sanctione convenit. Quæ sancta synodus pariter confirmavit etiam catholicam fidem, ab episcopis qui Nicææ congregati sunt, traditam. Et nos confirmantes quæ salubriter definita sunt ab eodem sancto concilio quod Ephesi congregatum est, generalem promulgavimus legem, quæ tam prædictum Nestorium, quam eos qui ei similia sapiunt, damnat; præcipientes, ne Christiano saltem nomine censerentur, sed ut Simoniani potius vocarentur, quoniam blasphemiam Simonis dilexerunt. Definivimus etiam, certis eos debere ultionibus subjacere, quas continet [n] præfata præceptio. Quoniam vero præsenti tempore, dum post illa jampridem quietæ essent ecclesiæ, Flavianus Constantinopolitanus episcopus, & Eusebius alter episcopus, perniciosas seductiones sequendo Nestorii, [o] schismata ecclesiis injecerunt; [p] præcepimus rursus in ejusdem civitatis Ephesi [q] sanctissimam ecclesiam [r] undique convenire concilium, ut cum

BALUZII NOTÆ.

a Veteres libri & edit. *nihilque vobis in eorum defensionem commune sit, quos oportet.* (Corb. *in monasteriis*) *& ad provectum meliorem*

b Iidem libri & editiones, *sed observare potius monasteriis* *nullamque turbam omnino celebrare, sed neque orationibus vacare & consona paternis mandatis semper efficere* *his quæ ad perditionem.*

c *Neque propter eorum impios cœtus.* Hæc desiderantur in antiquis codicibus & editionibus.

d Veteres libri & edit. *separatis.*

e Iidem libri & editiones; *Nos autem priorum vos pœniten-tiam habere credentes, clementiam.*

f Veteres libri, *orante.*

g Veteres libri & edit. *quia a militibus custodire* (Sur. *custodire*) *jussi.*

h Veteres libri, *Æliorum.* Surius, *Heliorum.*

i Eleganter ita reposuere Romani. Nam antea legebatur, *multitudine caballorum.* Quo etiam modo habent vetera exemplaria. Caballos tamen dicebant antiqui, ut patet multis exemplis.

k Veteres libri & edit. *ab hac ea molestia.*

l Eamdem legem habes ex alia versione in collatione quinta Concilii V.

m Hanc vocem non habent veteres libri.

n Hoic consequenter in vetustis codicibus scriptum est: *Hic jam male.* Sunt autem verba Rustici, quæ conveniunt cum his quæ jam ante monuerat in titulo. Crabbus illa non posuit, sed pro his in margine scripsit: *Male defuncto Theodosii.* Surius addidit, *fraude decepti.*

o Veteres libri, *schismata & seditiones.*

p Iidem libri, *præcipimus.*

q Iidem, *sanctissimæ Ecclesiæ.*

r Sic veteres libri. Sed veteres editiones habent *utique.* Et libri vero & editiones addunt *donec.*

cum omni subtilitate vera fide firmata, a san- A ctis ecclesiis injecta per eos hæresis auferatur. Hæc ipsa igitur sancta synodus definivit, obtinere quidem fidem quæ Nicææ a trecentis decem & octo patribus tradita est, excludi vero ab episcopatu non solum Flavianum & Eusebium, sed & Domnum qui fuit Antiochenus episcopus, & Theodoretum, & alios quosdam, a qui in eadem præfatæ hæreseos cæcitate participant, & ob hoc sacerdotalibus indigni sunt sedibus. Et nos igitur ejusdem sanctæ synodi decreta laudamus atque firmamus, hanc orthodoxam fidem putantes atque nominantes, quæ a trecentis decem & octo patribus exposita est, & firmata in sanctis conciliis quæ Ephesi congregata sunt: Ut vero & in reliquum tempus B perfectissima fiat totius solutio quæstionis, jubemus ut in omni orbe terrarum huic ipsi fidei quæ in Nicæa prolata est, undique episcopi universi subscribant per metropolitanos singulorum locorum, & hoc ipsum nobis per proprias eorum literas intimetur. Omnino autem nullus, qui Nestorii ac Flaviani, & eorum qui b ejusdem hæresis sententia detinentur, ullo modo episcopus ordinetur. Sed & si quis jam maligno præventu est ordinatus, aut si quis de cetero per concursum fuerit simulationemque provectus, is orthodoxorum pontificum decreto projiciatur. Et nec usque ad verbum eidem sanctæ fidei vel adjiciatur aliquid, vel dematur. Sed nec habeat aliquis, aut legat, aut transcribat, proferatve Nestorium, vel * terminos ejus, aut codices noxios, & maxime quos contra solas Porphyrius edidit c Christianas literas; neque Theodoreti scripta; sed quicumque hujusmodi codices habet, publice illos proferat, & cunctis videntibus igni tradantur. Et eos qui hanc religionem colunt, vel doctores eorum, nullus neque in civitate, neque in agro, d * neque eos secum patiatur habere consessum: alioquin rebus ejus publicatis, ipse perpetuo exilio relegabitur. e Quicumque hoc egerit, vel qualislibet extiterit, vel quisquis codices f habuerit, interdictam fidem Nestorii ac Theodoreti continentes, aut interpretationes eorum, vel qui vocantur sermones allocutorii, sive traditiones, iisdem tormentis subjaceat, vel si ea quæ sunt ab illis composita, alterius nomine fuerint prænotata.

* decreta

* neque in suburbano suscipiat neque

In supra sæpesæpius, nec umquam satis laudato, cod. Bobierianp Rusticus idem hæc subjecit, quæ ad trium capitulorum causam illustrandam nonnihil lucis adjiciens: Lex hæc de Nestorio recte continens, contra orthodoxos vero perverse, & pro illa nihilominus utilitate inserta est, ut sciat Lector, quia sequens lex principis Marciani ideo nominatim de Iba nihil dixit, quoniam nec in ista hic legitur, sed specialiter ab ista damnatos specialiter solvit; generaliter vero & illa generaliter attigit. Sicubi autem de Iba in hujus legis (quæ sequitur) exemplaribus invenitur, in superfluum deputetur. Quia & nos alicubi posuisse recolimus, quod ex verioribus Acumitensium duximus emendandum. *Hæc eadem paucis admodum mutatis leguntur in editione Petri Crabbi, non secus atque alia quæ paulo ante ex eodem codice Bobieriano adscripsimus ad marginem, quæ nescio quo consilio in editione Romana, Biniana, Regia, sublata fuerunt. Porro in eadem editione Crabbi desideratur hic & alibi pluribus in locis nomen Rustici diaconi, cui debentur observationes illæ haud parvi momenti.*

Περὶ τῶ ἀναξατλῶσαι τὰ κατὰ τῶ τῆς ἁγίας μνήμης Φλαυιανῶ τῶ ἐπισκόπε τῆς βασιλευόσης ἐν Κωνσταντινουπόλει, κ̀ βεβαιωθῆναι τὰ μ(ετὰ) ταῦτα ὑπὲρ αὐτῶ παρὰ τῆς ἁγίας συνόδε τυπωθέντα,

CXI. *De infirmandis iis quæ contra sanctæ memoriæ Flavianum episcopum Constantinopolitanæ urbis injuste sunt prolata, & confirmandis iis quæ postea de eo constituta sunt a sancta synodo Chalcedonensi.*

Οἱ βασιλεῖς Παλλαδίῳ τῷ μεγαλοπρεπεστάτῳ ἐπάρχῳ τῶν πραιτωρίων, Οὐαλεντινιανῷ ἐπάρχῳ τῶ Ἰλλυρικῶ, Τατιανῷ ἐπάρχῳ πόλεως, Βιγκομάλῳ μαγίστρῳ τῶν θείων ὀφφικίων, καὶ ὑπάτῳ δεσιγνάτῳ.

Valentinianus & Marcianus Augusti, Palladio præfecto prætoriorum orientis, Valentiano præfecto Illyrici, Tatiano præfecto urbis, Vincomalo magistro divinorum officiorum, & consuli designato.

ΟΥ̓δέ ποτε δόξα τῷ θανάτῳ τῶν ἐνδόξων ἀπόλλυται, ὐδὲ συναποθνήσκυσι τοῖς πλέτῦσιν D αἱ ἀρεταί· μᾶλλον δὲ τῶν ἀγαθῶν ἡ ὑπόληψις αὔξεται τῶ πλέτῳ, ἐπειδήπερ ἅπας ὁ κατὰ τῶν τεθνεώτων ἐκποδὼν γίνεται φθόνος. ἐντεῦθεν μ(ετὰ) τοσαύτης σπεδῆς, κ̀ ἔπαινον τὰ τῶν προγόνων ἐξυμνεῖται κατορθώματα. ἐντεῦθεν ἡμῖν τῶν ἀεί-

Gloria nunquam * gloriosi morte perimitur, nec pereunt cum g morientibus virtutes; imo etiam obitu existimatio augetur h proborum hominum, quia omnis adversum mortuos evanescit invidia. Inde tanto studio ac præconiis majorum facta laudantur; inde i optimorum virorum maxima cum veneratione memoria celebratur; inde ma-

* gloriosorum hominum

BALUZII NOTÆ.

a Veteres libri, *qui eadem*.

b Veteres libri & editiones, *ejusdem sententia hæreseos*.

c Veteres libri, *Christianos*. Melius, ut videtur, in Concilio V.

d Legendum, *neque in suburbano* (editio Rom. *suburbio*) *suscipiat, neque eos secum*. Mendum est insigne editionis Labbeanæ.

e Veteres libri & editiones: *Quisquis*.

f *Habuerit*. Hæc vox non habetur in antiquis exemplaribus.

g Veteres libri & editiones habent *cum defectione*, id est, ut ego quidem emendo, *cum deficiente*. Nam non dixit gloriam non perimi morte gloriosi.

i Vetusti codices & antiquæ editiones excludunt vocem *hominum*.

h Vocem *virorum* veteres libri & editiones non agnoscunt in hoc loco.

magnorum animi exitus appetivere glorio-A sos; quia [b] compertum est, eos solummodo [c] perpetuo mori, quorum [d] de vita ac morte * taceretur. [e] Id ita esse, etiam [f] præsenti tempore divinum ostendit humanumque judicium. Cum enim falsa invidia & improbe concinnata calumnia, religiosæ ac venerabilis recordationis Flavianus hujus [g] almæ urbis episcopatu fuisset expulsus (quamvis hoc fuit plenius retinere sacerdotium, fidem quam acceperat, conservare: is enim solus est, qui esse meretur episcopus) tamen ita ejus [h] reliquias & expetiit hæc * sacratissima civitas, & recepit, ut beatior omni vivente videretur: ut exitus ille qui putaba-B tur acerbus, optandus credatur fuisse, quo illam immortalem mercatus est laudem. [i] Secutumque est illud, quod meritis ejus divinitas præstitit, ut venerabilis synodus innumerabilium pene sacerdotum Chalcedonem conveniret quæ dum fidem diligenter inquirit, auctoritate beatissimi Leonis episcopi [k] æternæ urbis Romæ, & religionis fundamenta * constituit, [l] Flaviano & anteactæ vitæ palmam, & mortis tribuit gloriosæ. Ergo quoniam venerabilis recordationis Flavianus tanto ac tali decoratus est testimonio, ut Eutyches qui contra senserat, cum sceleratis dictis suis ab omnibus uno ore damnaretur; aboleatur illa constitutio, quæ-C [m] sceleratorum subreptione post obitum sanctæ memoriæ Flaviani adversus eum lata cognoscitur: [n] cessentque in totum ea, quorum initium fuit iniquum, & injusta sententia nihil obsit Eusebio quoque & Theodoreto religiosis episcopis, qui eadem lege continentur: quoniam non possunt sacerdotes constitutione damnari, quos synodicum ornat [o] de conservata religione decretum. Expulsa itaque illa sanctione, retineat vitæ gloriæque [p] suæ Flavianus, quam meretur, perpetuam laudem, ceteris constantiæ erga fidem futurus exemplum. [q] * Illustrissima igitur & magnifica auctoritas tua hanc saluberrimam legem, edictis propositis, ad om-D nium notitiam faciat pervenire. Datum Constantinopoli pridie Nonas Julii, Sporacio viro clarissimo, & qui fuerit nuntiatus, * consulibus.

* tacere

* regia

* consummat

* [illegible] igitur

* Anno Christi [illegible]

A σαν ἡ μνήμη μετὰ μεγίστης ἐπιπλεῖται τῆς προσκυνήσεως. ἐπειδὴ τῶν ἀρίστων ἀνδρῶν αἱ ψυχαὶ πολλάκις τὰς ἐνδόξους ᾔτουν τελευτάς. συνομολόγηται γὰρ, ἐκείνους μόνους εἰς τὸ διηνεκὲς ἀποθνήσκειν, ὧν ἥ τε ζωὴ, καὶ ὁ θάνατος σεσιώπηται. τοῦτο καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος οὕτως ἔχειν, ἥ τε θεία, καὶ ἡ τῶν ἀνθρώπων ἐπιδείκνυσι κρίσις. ὁπότε γὰρ φθόνῳ ψευδεῖ ὑπὸ τῆς κακίας συντεθείσης συκοφαντίας ὁ τῆς ἁγίας, καὶ προσκυνητῆς μνήμης Φλαβιανὸς, ὁ ταύτης τῆς ἐνδόξου πόλεως ἐπίσκοπος, τῆς ἀρχιερωσύνης ἐκβληθεὶς, καὶ ὁπότε κατὰ τὸ ἀληθὲς οὐκ ἐπ' ἴσης τῆς ἐπισκοπῆς τελειότερον ἔχεσθαι, ἥ τε τὴν πίστιν, ἣν παρείληφε, φυλάττειν· οὗτος γὰρ B μόνος ἠξίωται τοῦ τυγχάνειν ἐπίσκοπος· ὅμως τὰ τούτου λείψανα ἡ βασιλικωτάτη αὕτη πόλις ἐζήτησε, καὶ ἀπέλαβεν ὡς μακαριώτερον αὐτὸν πάντων τῶν ζώντων ὀφθῆναι· ὥστε τὴν τελευτὴν ἐκείνην τὴν χαλεπὴν νομισθεῖσαν, δι' εὐχῆς ποιεῖσθαι γεγενῆσθαι, δι' ἧς ἐκείνην τὴν ἀθάνατον εὐφημίαν ἐπραγματεύσατο, καὶ δὴ τούτοις ἐπηκολούθησεν ἐκεῖνο, ὅπερ τοῖς αὐτοῦ γέρασιν ὁ Θεὸς ἐδωρήσατο· ὥστε προσκυνητὴν σύνοδον ἀναριθμήτων σχεδὸν ἐπισκόπων συνελθεῖν εἰς τὴν Χαλκηδονίων· ἥτις ἐν ὅσῳ τὰ κατὰ τὴν πίστιν ἐπιμελῶς ἐξζήτει, διὰ τῆς αὐθεντίας τοῦ μακαριωτάτου Λέοντος τοῦ τῆς αἰωνίας τὴν δόξαν Ῥώμης ἐπισκόπου, καὶ τῆς θρησκείας κυροῖ C τὰ θεμέλια, Φλαβιανῷ τὸ βραβεῖον τοῦ τε παρῳχηκότος βίου, καὶ τῆς ἐνδόξου παρέσχηκε τελευτῆς. ἐπειδὴ τοίνυν ὁ τῆς προσκυνητῆς μνήμης Φλαβιανὸς τῇ τοσαύτῃ κεκόσμηται μαρτυρίᾳ, ὥστε Εὐτυχῆ τὸν τἀναντία πεφρονηκότα μετὰ τῶν μυσαρῶν αὐτοῦ ῥημάτων καταδικασθῆναι παρὰ πάντων ἑνὶ στόματι, ἀπαλειφέσθω τὰ τῆς διατάξεως ἐκείνης, ἥτις καθ' ἁρπαγὴν τῶν μυσαρῶν μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης Φλαβιανοῦ κατ' αὐτοῦ τεθεῖσα γινώσκεται· καὶ καθ' ὅλου χαλαζέτω τὰ ἐξ ἀδικίας τὴν ἀρχὴν ἐσχηκότα, ἥ τε ἄδικος ἀπόφασις μηδὲν βλαπτέτω μηδὲ Εὐσέβιον, μηδὲ Θεοδώρητον, τοὺς θεοφιλεστάτους ἐπισκόπους, οὓς ὁ ὅρος ὁ αὐτὸς περιέχει· D ἐπειδήπερ οὐ δύνανται ἐκ διατάξεως ἐπίσκοποι κατακρίνεσθαι, οὓς ἐπὶ τῇ φυλακῇ τῆς πίστεως συνοδικὴ ψῆφος ἐκόσμησεν. ἐκβληθείσης τοιγαροῦν τῆς νομοθεσίας ἐκείνης, κατεχέτω τοῦ βίου, καὶ τῆς δόξης τῆς ἑαυτοῦ Φλαβιανὸς, ἧς περ ἠξίωται, τὸν αἰώνιον ἔπαινον, τῆς ἐνσταθείας τῆς περὶ τὴν πίστιν αὐτὸς τοῖς λοιποῖς ἐσόμενος ὑπόδειγμα. ἡ ὑπερλαμπρος τοιγαροῦν, καὶ μεγαλοφυὴς αὐθεντία σου τὸν σωτηριώδη τοῦτον νόμον, φροντισάτω ἰδίκτων, εἰς τὴν ἁπάντων ποιῆσαι γνῶσιν ἐλθεῖν. ἐδόθη πρὸ μιᾶς νωνῶν Ἰουλίων, ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὑπατείᾳ Σποραχίου τοῦ λαμπροτάτου, καὶ τοῦ δηλωθησομένου.

Περὶ

BALUZII NOTÆ.

a Legendum, *magnorum virorum animi*. Et illud quoque connumerabitur inter errata editionis Labbeanæ.
b Veteres libri & editiones, *comperum erat*.
c Veteres libri & editiones, *perpetue*.
d Veteres libri, *denica*. Veteres editiones, *de vita*.
e Vetera exemplaria præferunt, *Indita esse*. Sic etiam intelligo legisse Crabbum in sua. Verum quoniam nullum illic bonum sensum videbat, edidit *Indicta vel incidiam esse*. Hanc pravam lectionem secuti sunt alii editores usque ad Romanos, qui veram invenerunt.
f Veteres, *præsenti in tempore*.
g Veteres libri, *alma nobis Episcopus episcopatu*. Sic etiam Crabbus. Surio deinde, haud dubie per incuriam operarum, excidit vox *Episcopus*, quam editio Veneta non restituit. Ab illo itaque tempore deest in vulgatis editionibus Conciliorum.
h Communio non extat in vetustis codicibus.
i Iidem. *Sequutum est*.
k Iidem codices, *æternabilis urbis*.
l Varie & mendose legitur hic locus in antiquis libris & editionibus. Et libri quidem ita habent: *Flaviano sancta civitati, & Flaviano palam mortis tribuit gloriosa*. Editiones vero: *sancta civitati, & Flaviano palmam & sancta civitate & mortis tribuit gloriosa*. Melior haud dubie est editio Romana, præsertim a veterum exemplarium auctoritate nititur.
m Veteres libri & editiones, *subreptio ac scelestorum*.
n Iidem libri & editiones, *refertque in eorum cujus*.
o Iidem libri & editiones, *semper conservanda*.
p Vocem *sua*, quæ inutilis est, neque veteres libri habent, neque veteres editiones.
q Veteres libri habent *Illi*, editiones *Illa*. Error ortus ex ignoratione notarum. Legendum ergo *Illustris igitur &c*. Sic infra in fine capitis XII. in iisdem antiquis codicibus legitur *Illi* pro eo quod editiones & codices Colbertini habent *Illustri*.

A

Περὶ τοῦ βέβαια εἶναι ταῦτα, ἅπερ παρὰ τῆς ἁγίας συνόδου τῆς ἐν Χαλκηδόνι κατὰ Εὐτυχοῦς καὶ τῶν αὐτοῦ μοναχῶν ὡρίσθη.

Οἱ αὐτοὶ Αὔγουστοι τοῖς αὐτοῖς ἄρχουσι.

Μεγίστας τῷ παντοκράτορι Θεῷ χρὴ ἔχειν, καὶ ὁμολογεῖν τὰς χάριτας, ὅτι τὰ μύση οὔτε λανθάνειν παντελῶς, οὔτε διαμένειν ἀτιμώρητα συγχωρεῖ· ὧν θάτερον μὲν τοῦ βλάπτειν πλείστην ὑπέχει τὴν ἄδειαν, θάτερον δὲ τοῦ ἁμαρτάνειν δεῖγμα δίδωσι τοῖς λοιποῖς. τοιγαροῦν ἐν φροντίδι τὰς τῶν ἀνθρώπων πράξεις ὑπάρχειν τῷ Θεῷ, καὶ B τὸ τῆς θρησκείας μάλιστα σέβας, πρώην ἐν τῷ τὴν καθολικὴν πίστιν περιφανῶς ἀσφαλῶς κυροῦσθαι ἐδείχθη· ἡνίκα τὸν τοῖς μυσαροῖς ἑπόμενον δόγμασιν Εὐτυχῆ, καὶ λανθάνειν, ὡς ἐλάνθανεν, ἐπὶ πλεῖον οὐκ εἴασε, καὶ ἁλόντα, τοῦ μύσους τὴν τιμωρίαν διαφυγεῖν οὐκ ἠνέσχετο. ὅθεν ταῖς ψήφοις ὑπὸ Θεοῦ τε καταδικασθεὶς, καὶ ἀνθρώπων, ὅρον συνοδικὸν, ὡς ἦν ἄξιος, ἐπηνέγκατο, Θεῷ τε ὑπεύθυνος ὤν, ᾧ τὴν ὕβριν ἐποίει, καὶ ἀνθρώποις ἔνοχος, οὓς ἀπατᾷν ἐπεχείρει. πλεῖστοι γὰρ ἔναγχος ἐκ πάσης, ὡς εἰπεῖν, τῆς οἰκουμένης ὁσιώτατοι κατὰ τὴν Χαλκηδόνα ἀθροισθέντες ἐπίσκοποι, τὰ τοῦ μνημονευθέντος Εὐτυχοῦς φαυλότατα πλάσματα, C μετὰ τῆς πλάνης τῆς ἐν Ἐφέσῳ συνόδου, τῆς αὐτοῦ χάριν γεγενημένης, ἐξέβαλον, τοῖς τῶν ἁγίων πατέρων ἀκολουθήσαντες δόγμασι, τοῖς τε ἐν Νικαίᾳ παρὰ τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ ἐκτεθεῖσι, καὶ τοῖς ἐν ταύτῃ τῇ πόλει παρὰ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα, καὶ τοῖς ἐν Ἐφέσῳ, ἡνίκα τὴν Νεστορίου πλάνην ἐξέκλεισαν, προεδρευόντων Κελεστίνου τε τοῦ τῆς Ῥωμαίων, καὶ Κυρίλλου τοῦ τῆς Ἀλεξανδρέων πόλεως ἐπισκόπων. τὰ κατὰ τὴν ἀρχαιοτάτην τοίνυν διδασκαλίαν ὑπὸ τῆς προσκυνητῆς συνόδου τῆς ἐν Χαλκηδόνι ὁρισθέντα, κατ' ἐκείνην τὴν πίστιν, δι' ἧς τὸν Θεὸν σεβόμεθα, φυλάττεσθαι διὰ παντὸς D ἐθεσπίσαμεν, καὶ θεσπίζομεν. ἀκόλουθον γὰρ σφόδρα καθέστηκε, τῶν ἐπισκόπων, τῶν καθαρᾷ διανοίᾳ τὸν Θεὸν θρησκευόντων, τοὺς τύπους τοὺς ὑπὲρ τῆς ἁγιωτάτης, καὶ ὀρθοδόξου πίστεως προφυκότας, κατὰ τοὺς τῶν πατέρων κανόνας, μετὰ μεγίστου φυλάττεσθαι τοῦ σεβάσματος. ἐπειδὴ δὲ τῆς βασιλικῆς προνοίας ἐστὶ, πᾶν φαῦλον ἐν ἀρχῇ καταπαύειν,

XII. *De confirmandis quæ a sancta synodo Chalcedonensi contra Eutychem & ejus monachos constituta sunt.*

[a] *Iidem Augusti* [b] *Palladio præfecto prætorii.*

[b] AMplæ omnipotenti Deo [c] habendæ atque agendæ sunt gratiæ, quod scelera nec latere [d] prorsus, nec durare impunita permittit. [e] Horum enim alterum lædendi habet plurimam facultatem: alterum [f] peccandi ceteris præstat exemplum. Curæ igitur esse divinitati hominum actus, & maxime reverentiam religionis, proxime in confirmanda catholica fide evidenter apparuit, cum Eutychem sceleratorum dogmatum sectatorem nec [g] latere, [g] ut diu lateret, sivit; nec patefacto scelere, passa est pœnam sceleris evitare. Sententiis itaque divinis humanisque damnatus, synodicum decretum, ut merebatur, excepit, reus divinitati, cui faciebat injuriam; reus hominibus, quos decipere conabatur. Proxime etenim innumerabiles ex toto pene orbe beatissimi episcopi Chalcedone congregati, improba prædicti Eutychis, una cum [g] synodo ejus causa habita, expulere commenta, secuti sanctorum definita majorum, quæ vel apud Nicæam a trecentis decem & octo constituta sunt, vel in hac postea alma urbe a centum quinquaginta sunt episcopis decreta, vel apud Ephesum, cum Nestorii est error exclusus, præsidentibus Cælestino Romanæ urbis, & Cyrillo Alexandrinæ civitatis, [h] episcopis. Ea igitur quæ sunt juxta pristinam disciplinam [i] a reverenda synodo Chalcedonensi definita, illa fide qua Deum colimus, [e] per omnia servanda censuimus, atque censemus: quia valde consequens est ([e] [k] quingentorum viginti) sacerdotum pura mente Deum colentium definita, quæ pro orthodoxorum fide sacrosancta secundum patrum regulas processerunt, summa cum veneratione servare. [l] Verum quoniam [e] principalis providentiæ est, omne malum [m] inter initia opprimere, & serpentem morbum legum medicina resecare: hac lege decernimus, eos qui Eutychetis decipiuntur [n] errore, ad exemplum [o] Apollinaristarum, quos Eutyches secutus est, quosque venerabiles parentum regulæ, id est, ecclesiastici ca-

[e] errore suo de Ephesina ejus causa habita

[e] perpetuo

[e] hæc etiam verba habentur in c. Boh.

[e] regia

Ii 2

BALUZII NOTÆ.

a Præter codices Corbeiensem & Divionensem, quibus utimur in recensendis & emendandis iis quæ Rusticus huic tertiæ actioni subjecit, duo præterea vetustissima istius edicti exemplaria reperimus in codicibus 408. & 2579 bibliothecæ Colbertinæ. Itaque hinc etiam variantes lectiones excerpere placuit. Titulus istius edicti sic concipitur in codicibus Colbertinis. *Imperatores Valentinianus & Marcianus Augusti Palladio Præfecto prætorii.*

b Iidem libri: *Divina semper potentia referenda atque agenda sunt gratia, quæ* (408 *quia*) *audimus, decepi* (idem, *quæ occulte*) *nec latere concedit.*

c Veteres libri, *referenda a votibus habenda sunt*, Veteres editiones, *referenda ac tribuenda*. Romani editores non animadverterunt hanc versionem esse Rustici, & ideo libere mutarunt.

d Desst prorsus in omnibus antiquis libris & editionibus. Pro eo autem veteres libri & editiones habent *concedit*.

e Colbertini. *quorum unum malorum lædendi*

f Iidem codices, *procurandi*. quod fortassis melius est.

g Corb. & Divion. *ut diu latuerat*. Facile erat divinare veram lectionem. Verum hanc nobis curam exemerunt codices Colbertini, in quibus scriptum est *latuerat*.

h Hanc lectionem confirmant exemplaria Colbertina. Nam Corbeiense & Divionense habent *Episcopo*

i In Divionensi & Corbeiensi codicibus scriptum est, *a ven. synodo*, quod indicat legendum esse *a venerabili*. Verum hanc lectionem præfert Colbertinus 2579. Alter habet *admirabili*.

k Non admirarer ita legi in omnibus antiquis codicibus, nisi vidissem Labbeum in margine monuisse hæc eadem verba haberi in codice Bohieriano.

l *Verum*. Hanc vocem non habent exemplaria Colbertina.

m Pessime Corb. & Divion. *interentia*.

n Corb. & Divion. *furore*

o Iidem libri, *Apolonariorum*, codex 2579. *Apollinariorum*, alter *Apolienarariorum*

canones & [a] principum divorum [b] sacratissi- A
ma scita condemnant, (nullum episcopum)
nullum habere presbyterum, nullos habere
vel appellare clericos; ipsumque Eutychem
nomine [c] presbyteri ([d] quo & indignus &
spoliatus est) [e] in totum carere. [f] Si qui
autem contra definita nostra episcopos, pre-
sbyteros, ceterosque clericos ausi fuerint
creare, tam [*] factos, quam facientes, vel
præsumentes sibi clericorum gradum, bono-
rum amissione perculsos, exilio perpetuo præ-
cipimus contineri. Coeundi, vel colligendi,
vel congregandi monachos, aut ædificandi
monasteria, [g] jubemus nullam eos habere
licentiam; locaque ipsa, [h] in quæ forte con-
venire aliquando tentaverint, confiscari, si B
tamen domino loci sciente convenerint:
quod si ignaro, actorem [i] conductoremque
loci fustibus [k] cæsum, [*] deportationem sub-
ire censemus. Ipsos præterea nihil ex testa-
mento cujusquam capere, [l] nihil eis qui ejus-
dem erroris sunt, relinquere testamento, ad
nullam eos patimur adspirare militiam, ni-
si forte ad [m] cohortalitiam, vel limitaneam.
[n] Si quis autem extra prædictam militiam
inventus fuerit militare, vel quia ignoraba-
tur ejus in religione perversitas, vel quia
post adeptum cingulum ad hunc [o] devenerit
errorem: solutus militia, infidelitatis suæ
fructum hunc habeat, ut [p] optimorum ho-
minum & palatii communione privetur, nec C
alibi quam in quo natus est vico vel civita-
te versetur. Quod si qui eorum in hac [*] al-
ma urbe (quod credi nefas est) [q] geniti
sunt, tam hac civitate venerabili, quam sa-
cratissimo comitatu, & omni excludantur
metropolitana civitate. Et hæc quidem ge-
neraliter circa omnes constituimus, qui ta-
li labe polluti sunt, vel polluentur. Eos
autem qui antehac clerici [r] orthodoxæ fidei
fuere, & monachi qui [*] quondam Eutychis
habitavere diversorium (neque enim mona-
sterium dicendum est, quod religionis habuit
inimicos) qui ad hoc usque insaniæ proces-
serunt, ut relicto venerabilis religionis cul-
tu, & synodico decreto, quod totius pene D
orbis Chalcedone coadunati decrevere sacer-
dotes, infaustam Eutychetis sequantur asser-
tionem: quia vera luce deserta, tenebras
eligendas esse crediderunt, omnibus pœnis
quæ vel hac, vel præcedentibus legibus ad-
versus hæreticos definitæ sunt, jubemus te-
neri, imo extra Romanum expelli solum,
sicut præcedentes religiosissimæ constitutio-
nes de Manichæis constituere: ne eorum ve-
nenatis fraudibus, sceleratisque commentis,
innocentium & infirmorum animi decipian-
tur. Comperimus præterea quædam eos in
contumeliam religionis & invidiam venera-
bilis synodicæ definitionis fuisse mentitos,
conscriptisque libris & chartarum [*] tomis

[Margin notes:] [*] ordinatos, quam ordinantes — [*] bonisque publicari &c. — [*] felicissima — [*] in eodem cum Eutyche habitavere diversorio — [*] plurium tomis ex hæresibus,

ϗ τὴν ἱερωσύνην νόσῳ διὰ τῆς τῶν νόμων ἰσχύος
ἐστέρησεν· διὰ τοῦτο τῷ νόμῳ θεσπίζομεν, τοὺς ὑπὸ
τῆς μανίας Εὐτυχοῦς ἀπατωμένους, καθ' ὑπόδειγμα
τῶν Ἀπολλιναριστῶν, οἷς ἠκολούθησεν Εὐτυχής, ϗ
ὡς οἱ κανόνες τῶν πατέρων τιμῶν, τουτέστιν οἱ τῆς ἐκ-
κλησίας κανόνες, ϗ αἱ θεῖαι διατάξεις τῶν πάλαι
βασιλέων κατεδίκαζον, μηδένα ἔχειν ἐπίσκοπον ἢ πρεσβύτε-
ρον, μηδέ τινας κληρικοὺς ἢ ἔχειν, ἢ ὀνομάζειν· ϗ
αὐτὸν Εὐτυχῆ τῆς τε πρεσβυτέρου προσηγορίας, ἧς
ἀνάξιος ὢν ἐγυμνώθη, καθόλου στερίσκεσθαι. εἰ
δέ τινες ἐναντία τῶν παρ' ἡμῶν ὁρισθέντων, ἐπισκό-
πους, ἢ πρεσβυτέρους, ἢ ϗ λοιποὺς κληρικοὺς χειρο-
τονῆσαι τολμήσωσιν, αὐτούς τε τοὺς χειροτονουμένους,
ϗ τοὺς χειροτονοῦντας, ἢ παρατιθέντας ἑαυτοῖς κατὰ
ἀπόληψιν τὸν βαθμὸν τὸν τῶν κληρικῶν, μετὰ τὸ
καταδικασθῆναι τῇ τῶν ὑπαρχόντων ἀποβολῇ, ἀεὶ
ὑπερορίᾳ διηνεκεῖ συνέχεσθαι προστάττομεν. Τὸ συ-
νιέναι τε, ἤτοι συνάγεσθαι, ἢ μοναχοὺς συναθροί-
ζειν, ἢ οἰκοδομεῖν μοναστήρια, οὐδεμίαν αὐτοὺς ἔ-
χειν κελεύομεν ἄδειαν· ϗ αὐτοὺς δὲ τοὺς τόπους, εἰ
παραθέντες ἴσως ποτὲ συνέλθοιεν, δημοσιεύεσθαι·
ὅμως, εἰ τοῦ δεσπότου τοῦ τόπου ἐγνωκότος συνέλ-
θοιεν· εἰ δ' γε ἀγνοοῦντος, τὸν διοικητὴν, ἤτοι
μισθωτὴν τοῦ τόπου, βασανισθέντα ῥάβδοις, μετὰ
δημεύσεως ἐξορίαν ὑποστῆναι θεσπίζομεν. αὐτοὺς
δὲ τούτους, οὐδὲ αὐτοὺς ἐκ διαθήκης δέχεσθαι, οὐδὲ
τοῖς ἐκ τῆς αὐτῆς πλάνης ὑπάρχουσι καταλιμπάνειν,
ἀλλ' οὐδεμίαν μετιέναι στρατείαν, ἀνεχόμεθα, εἰ μὴ
τι ἄρα τὴν τῶν κορτιλίνων, ἢ τῶν λιμιτανείων. εἰ
δέ καί τις ἐν ἑτέρᾳ παρὰ τὴν προειρημένην εὑρε-
θείη στρατείᾳ, ἢ διὰ τὸ ἠγνοῆσθαι αὐτοῦ τὴν ἐν τῇ
θρησκείᾳ διαστροφὴν, ἢ ϗ διὰ τὸ μετὰ τὴν ζώνην
εἰς ταύτην αὐτὸν ἐληλυθέναι τὴν πλάνην, τῆς
στρατείας ἀφαιρεθεὶς, τοῦτον καρπὸν τῆς οἰκείας κα-
κοδοξίας ἐχέτω, τὸ ϗ τῆς τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν, ϗ
τῆς τοῦ παλατίου στερίσκεσθαι μετουσίας, ϗ μήτε ἑ-
τέρωθι, εἰ μὴ ἐν ᾗ ἐτέχθησαν κώμῃ, ἢ πόλει, αὐ-
τοὺς ἀναστρέφεσθαι. εἰ δ' γε τινὲς τούτων ἐκ ταύτης
ἀφωρμήθησαν τῆς πανευδαίμονος πόλεως, ὃ καὶ ἀ-
θέμιτον, ἀπὸ ταύτης τῆς τε βασιλίδος πόλεως,
ϗ τοῦ θείου κομιτάτου, ϗ πάσης ἐλαύνεσθαι μη-
τροπόλεως. ϗ ταῦτα μὲν γενικῶς περὶ πάντων ὁρί-
ζομεν τῶν προειρημένων τῷ μιάσματι τούτῳ νοσού-
μενων, ἢ μολύνεσθαι δοκούντων. τοὺς μέντοι γε
πρότερον κληρικοὺς ὄντας τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ϗ
μοναχοὺς, τοὺς τὸ αὐτὸ οἰκήσαντας Εὐτυχεῖ καταγω-
γίου· οὐδὲ γὰρ λέγειν προσήκει μοναστήριον, ὅπερ
τοὺς τῆς εὐσεβείας ἔσχεν ἐχθρούς, τοὺς εἰς τοῦτο ἐλά-
σαντας μανίας, ὥστε καταλειφθείσης τῆς εὐσεβοῦς
προσκυνουμένης θρησκείας, ϗ τῆς συνοδικῆς κρί-
σεως, ἣν σχεδὸν ἐκ πάσης τῆς οἰκουμένης συνελθόν-
τες ἐν Χαλκηδόνι ὥρισαν ἱερεῖς, ἀκολουθῆσαι τοῖς
φαύ-

BALUZII NOTÆ.

a Codex 408. *divorum Principum*, alter *defunctorum Principum*.
b Colbertini, *sacratissima sanctiones*.
c Codex 408. *presbyterii*.
d Codex 1570. *quo indignus nomine spoliatus est*.
e Codex 408. *in toto*.
f Divion. & Corb. *Si qui tamen*. Colbertini, *Si quis tamen*.
g Veteres libri & editiones, *nullam eos jubemus habere licentiam*.
h Divion. & Corb. *si quæ forte*.
i Veteres libri, *conductoremve*.
k Codices Colbertini, *cæsos*. Alii habent, *cæsum subire censemus*.
l Corb. & Divion. *nihil ejus quis*.
m Omnes libri veteres, *cohortalinam*.
n Corb. & Divion. & 408. *Si quis autem*.
o Divion. & Corb. *devenit*.
De optimi appellatione vide Baronium tomo primo.
p Vox *bonorum* deest in omnibus antiquis exemplaribus.
q Codex 408. addit, *& damnati*.
r Veteres libri & editiones, *orthodoxorum*

[illegible] Νεστορίου [illegible] ... ὁσάκις ἂν ἐπαγγελθῶσιν, τοῖς πυρὶ παραδίδοσθαι ... [illegible]

τὸν [illegible]. τὰς δὲ σπουδάζοντας ἀκροᾶσθαι τὸν τὰ μυστήρια ... δέκα λιτρῶν χρυσοῦ τιμωρίᾳ καθυποβάλλεσθαι. οὕτω γὰρ ἡ ἀφορμὴ ἡ τῆς πλάνης [illegible] ... τὸν δὲ ἁμαρτημάτων, διδάσκαλος ἀπουσίας, καὶ διδάσκαλος. ἡ [illegible] ... προστάξαμεν, γνωστὸν ποιεῖ, ἡ μεγαλοπρεπὴς ἐνδοξότης σου, προγράμμασιν ἰδίοις, πᾶσιν, ἃ προσετάξαμεν, ... τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἀρχόντων, καὶ τῶν τάξεων τούτων, καὶ τῶν ἐκδίκων τῶν πόλεων, ὡς εἴγε τὰ καθαρᾷ πίστει, καὶ ἁγίᾳ προθέσει φυλαχθῆναι παρ' ἡμῶν θεσπισθέντα, ἢ παρίδωσιν, ἢ συγχωρήσωσι παραβαίνεσθαι, ἕκαστος ἀνὰ δέκα λιτρῶν προστίμῳ χρυσοῦ ζημίας ἀξιώσουσιν, ... ὡς προδόται τῆς εὐσεβείας, καὶ τῶν νόμων, καὶ περὶ αὐτὴν [illegible] βαλλόμενος, ... Ἐδόθη δὲ πρὸ πέντε καλανδῶν Αὐγούστων ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὑπατείας Σπορακίου τοῦ λαμπροτάτου, καὶ τοῦ δηλωθησομένου.

A plane similis, quae eorum insaniam adversus veram fidem aperte figurarent: itaque ubicumque hujusmodi [a] scripta inveniri, ignibus [b] cremari. Eos vero qui vel scripserint, vel aliis legenda tradiderint docendi studio vel discendi, condemnamus [c] cum publicatione bonorum deportatione puniri. [d] Demandi etenim hanc infectam haeresim, sicut pridem edictis serenitatis nostrae constituitur, omnibus adimimus facultatem: quia ultimo supplicio coercebitur, qui illicita docere tentaverit. Eos vero qui [e] discendi studio audierint scelerata disserentem, decem librarum auri mulcta compescimus. Ita enim maxime subtrahetur erroris, si peccatorum & doctor defuerit & auditor. B [f] (Palladi [g] parens carissime.) Illustris itaque & magnifica auctoritas tua, edictis propositis, omnibus sciat nota quae jussimus: cognoscentibus moderatoribus provinciarum, eorumque officiis, defensoribus etiam civitatum, quod si ea quae [g] pura fide & sancto proposito custodienda censuimus, aut neglexerint, aut permiserint temerari, [h] singuli denorum librarum auri mulcta percussi, ut religionis legumque proditores, etiam de existimatione laborabunt. [i] Datum [k] v. Kal. Augusti Constantinopoli, Sporatio viro clarissimo, & qui fuerit nuntiatus, consulibus.

C

Καὶ ὁμοίως ἐγράφη Οὐαλεντινιανῷ ἐπάρχῳ τῶν Ἰλλυρικῶν, καὶ Τατιανῷ ἐπάρχῳ πόλεως, καὶ Βιγεντάλῳ μαγίστρῳ, καὶ ὑπάτῳ δεσιγνάτῳ.

Eodem exemplo scripta Valentiniano viro illustri praefecto Illyrici, & Tatiano praefecto urbis, & Vincomalo magistro officiorum & consuli designato.

Ἀντίτυπον βασιλικοῦ γράμματος γραφέντος Βασσῷ ἡγουμένῳ ἀσκητηρίου ἐν Αἰλίᾳ, παρὰ τῆς εὐσεβεστάτης, καὶ φιλοχρίστου Αὐγούστης Πουλχερίας.

XIII. *Exemplum regiarum literarum scriptarum ad Bassum praefectum monasterii in Aelia, a piissima & Christi amante Augusta Pulcheria.*

Τὴν τῆς ἡμετέρας γαληνότητος περὶ τὴν εὐσέβειαν, καὶ ὀρθόδοξον πίστιν σπουδήν τε, καὶ προθυμίαν, καὶ ὅπως αὐτὴν διὰ παντὸς αὔξεσθαί τε, καὶ D συγκροτεῖσθαι σπουδάζομεν, οὐδένα μὲν ἀμφιβάλλειν νομίζομεν· πλέον δὲ πάντων ἀκριβῶς ἐπίστασθαι τὴν σὴν εὐλάβειαν πεπληροφορήμεθα. ἐπειδὴ δὲ ἀνεφάνη ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς καιροῖς ὁ τῆς Σίμωνος πλάνης, μᾶλλον δὲ τοῦ Ἀντιχρίστου πρόδρομος Θεοδόσιος· ὃς ὅπως μὲν διέθηκε τὴν Αἰλίαν πόλιν, καὶ τὰς ἐν τῇ Παλαιστίνῃ ἁγιωτάτας ἐκκλησίας ἐτά-

SErenitatis nostrae studium, animumque in sanctam & orthodoxam fidem, & quomodo eam usquequaque amplificari & celebrari studemus, nemini dubium esse arbitramur; maxime vero omnium id nosse certo tuam reverentiam confidimus. Sed quoniam his temporibus extitit Simonis erroris imitator, vel potius antichristi praecursor Theodosius: qui quemadmodum affecerit Aelienssem civitatem, Palaestinaeque sanctissimas ecclesias turbaverit, contra divina & humana

a Legendum, *scripta reperta fuerint*. Mendum est editionis Labbeanae. Codex 1570 habet, *scripta reperta fuerint*.
b Veteres libri & editiones, *concremari*.
c Cum publicatione bonorum. Hoc in nullo veterum exemplarium habetur quae nos vidimus, neque in editionibus quas Romanam antecesserunt.
d Codices Colbertini, *Docendi ... [illegible]*.
e Omnes libri veteres, *sequendi*.
f Palladi parens carissime. Haec non habentur in codice Corbeiensi, neque in Divionensi. At in Colbertinis legitur *Palladi parens carissime atque amantissime*.
g Divion. & Corb. & veteres editiones, *nostra fide*. In codice 1559 scriptum est *oratione quod sanctam ... nostram fidem sancto proposito custodiendam esse censemus*.
h Singuli Denis in omnibus antiquis exemplaribus & editionibus.
i Corb. Divion. & 1575. & veteres editiones *Datum xi. Kal.*

BALUZII NUIÆ

na jura perpetrans innumerabilia mala, & A
calumnians ſanctam & univerſalem Chalce-
done collectam ſynodum, quaſi ſymbolum
trecentorum decem & octo ſanctorum patrum
commoverit, & labefactarit, & duos filios,
duoſque Chriſtos, ac duas perſonas adorari
oportere docuerit, nec reverentiam tuam la-
tet: neceſſarium duxit pietas noſtra, per ſa-
cras noſtras literas antea miſſas redarguere
memorati nefarii viri mendacia, noſtramque
fidem nobis a majoribus traditam declarare,
& quod juxta ſymbolum trecentorum decem
& octo patrum credimus; quod quidem ſan-
cta ſynodus Chalcedone habita, nihil vel
addens vel imminuens, confirmavit. Cum
vero benignitate atque humanitate domini
noſtri & ſalvatoris Chriſti, ii qui Ælien-
ſium urbem incolunt, cognoviſſent meæ ſe-
renitatis, & religioſiſſimi domini orbis ter-
ræ & conjugis majeſtatis meæ, veram & or-
thodoxam fidem, ad eam accurrerunt, mul-
tiſque laudibus dominum noſtrum & ſalva-
torem Jeſum Chriſtum ac noſtram poteſta-
tem celebrarunt, veniamque delictorum quæ
ante commiſerant, orarunt. Ac de illis qui-
dem ſacratiſſimus & piiſſimus dominus &
conjux meæ ſerenitatis, ſolita uſus huma-
nitate, eum typum dedit, qui ipſius pieta-
tem deceat. Noſtra autem ſerenitas conſide-
rans præfati ſceleſti ac nefarii Theodoſii ca-
lumnias, metuenſque ne quas e religioſis fe-
minis ſimpliciores circumſcripſerit, ſuiſque
præſtigiis & fallaciis eas valuerit a veritate C
abducere, volenſque undique delere memo-
rati ſceleſti hominis convictam impietatem:
idcirco has ad vos ſacras noſtras literas diri-
gimus, quibus fidem nobis uſque a patribus
traditam declaramus, eamque volumus om-
nibus Deo conſecratis fœminis per vos mani-
feſtam eſſe: quod nos fidem ſecundum ex-
poſitum ſymbolum a trecentis decem & octo
ſanctis patribus ſervamus; deteſtamur vero
Photini, & Apollinarii, & Valentini, & Ne-
ſtorii impietatem; ad hæc vero & novel-
lam improbamque Eutychis ſententiam: &
credimus dominum & ſalvatorem noſtrum Je-
ſum Chriſtum de Spiritu ſancto & Maria vir-
gine deipara natum eſſe; confitentes unum D
& eumdem Filium Jeſum, Deum perfectum
& hominem perfectum eumdem; Deum ve-
re, & hominem vere, eumdem; nulloque
modo diviſum, aut ſeparatum, aut conver-
ſum ſalvatorem Chriſtum ſemper adoramus:
in hac fide ſine fluctuatione perſeverare op-
tantes, & anathematizantes eos qui dicunt
duos filios, aut duos Chriſtos, aut duas per-
ſonas; vel qui dixerunt, aut ſcripſerunt, aut
dicere audent. Quam quidem ſanctam & or-
thodoxam fidem univerſalis etiam ſynodus
quæ proxime Chalcedone habita fuit, con-
firmavit; nullamque vel additionem vel de-
tractionem fecit in expoſito ſancto ſymbolo
a trecentis octodecim ſanctis patribus, ac ſo- E
lius Eutychis perverſam opinionem condem-
navit ſuffragio ſanctis patribus concinente.
Quamobrem reverentia tua, cognita ſereni-
tatis noſtræ vera & orthodoxa fide, orare
pro nobis ac noſtro imperio aſſidue ſtudeat.

A πράξει, μεγάλα δεινὰ κατὰ τῶν θείων, καὶ τῶν ἀν-
θρωπίνων δικαίων διαπραξάμενος, συκοφαντῶν τε
τὴν ἁγίαν, καὶ οἰκουμενικὴν ἐν Χαλκηδόνι συναθρο-
ισθεῖσαν σύνοδον, ὡς τὸ σύμβολον τῶν τριακοσίων
δέκα καὶ ὀκτὼ ἁγίων πατέρων παρασαλεύσασαν, καὶ
δύο υἱοὺς, καὶ δύο Χριστοὺς, καὶ δύο πρόσωπα προσ-
κυνεῖσθαι δογματίσασαν, οὐδὲ τὴν ὑμετέραν λέλη-
θεν εὐλάβειαν· ἀναγκαῖον ἡγήσατο ἡ ἡμετέρα εὐ-
σέβεια, διὰ τῶν πρὸ τούτου καταπεμφθέντων θείων
ἡμῶν συλλαβῶν ἐλέγξαι μὲν τὰς τε μνημονευθεί-
σης μιαροῦ ἀνδρὸς ψευδολογίας, τὴν δὲ ἡμετέ-
ραν ἐκ προγόνων ἡμῖν παραδοθεῖσαν φανερῶσαι πί-
στιν, καὶ ὅτι κατὰ τὸ σύμβολον τῶν τριακοσίων δέκα
καὶ ὀκτὼ πιστεύομεν· ὅπερ καὶ ἡ ἐν Χαλκηδόνι ἁγία
σύνοδος, μηδὲν τούτῳ προσθεῖσα, μήτε μὴν ἀφαι-
B ρεῖν μειώσασα, ἐβεβαίωσε. καὶ διὰ τὴν φιλανθρω-
πίαν τοῦ δεσπότου ἡμῶν, καὶ σωτῆρος Χριστοῦ, γνόν-
τες οἱ τὴν Αἰλιέων πόλιν οἰκοῦντες, τήν τε τῆς ἐμῆς
γαληνότητος, καὶ τοῦ εὐσεβεστάτου δεσπότου τῆς οἰ-
κουμένης, καὶ ὁμοζύγου τῆς ἐμῆς θειότητος ἀληθῆ,
καὶ ὀρθόδοξον πίστιν, ταύτῃ τε προσέδραμον, καὶ διὰ-
φόρως εὐφημίαις τὸν δεσπότην ἡμῶν, καὶ σωτῆρα
Ἰησοῦν Χριστὸν, τήν τε ἡμετέραν ἀνύμνησαν βασι-
λείαν, καὶ συγγνώμην ἐπὶ τοῖς προλαβοῦσιν αὐτῶν
ᾐτήσαντο πταίσμασι. καὶ περὶ μὲν αὐτῶν ὁ θειότα-
τος, καὶ εὐσεβέστατος δεσπότης, καὶ ὁμόζυγος
τῆς ἐμῆς γαληνότητος, τῇ συνήθει αὐτοῦ φιλαν-
θρωπίᾳ κεχρημένος, τύπον δέδωκε τὸν τῇ αὐτοῦ
C πρέποντα εὐσεβείᾳ. ἡ δὲ ἡμετέρα γαληνότης λογι-
ζομένη τὰς Θεοδοσίου τοῦ προλεχθέντος μιαροῦ,
καὶ ἀνοσίου συκοφαντίας, μὴ καί τινας εὐλαβεστάτων
γυναικῶν τὰς ἁπλουστέρας ἠπάτησε, καὶ ταῖς αὐτοῦ
μαγγανείαις τε, καὶ ψευδολογίαις ἀπαγαγεῖν πί-
στεως τῆς ἀληθείας ἴσχυσε, πανταχόθεν τε βουλο-
μένη τὴν τοῦ μνημονευθέντος μιαροῦ ἀπελεγχθεῖ-
σαν ἐξαλεῖψαι δυσσέβειαν, τούτου ἕνεκα τάδε πρὸς
ὑμᾶς τὰ θεῖα ἡμῶν καταπέμπομεν γράμματα, δι'
ὧν τήν τε ἐκ πατέρων ἡμῶν παραδοθεῖσαν ἡμῖν φανε-
ροῦμεν πίστιν, πάσαις δὲ ταῖς τῷ Θεῷ ἀνακειμέναις
γυναιξὶ δῆλον ταύτην δι' ὑμῶν γενέσθαι βουλόμε-
θα. ὅτι περ ἡμεῖς τὴν μὲν πίστιν κατὰ τὸ ἐκτεθὲν
D σύμβολον παρὰ τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ ἁγίων
πατέρων φυλάττομεν, βδελυσσόμεθα δὲ τὴν Φω-
τεινοῦ, καὶ Ἀπολιναρίου, καὶ Βαλεντίνου, καὶ Νεστο-
ρίου δυσσέβειαν, καὶ πρὸς τούτοις, τὴν νεαρὰν Εὐτυ-
χοῦς κακοδοξίαν· καὶ πιστεύομεν τὸν δεσπότην, καὶ σω-
τῆρα ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐκ πνεύματος ἁγίου, καὶ
Μαρίας τῆς παρθένου τῆς θεοτόκου τετέχθαι· ὁμο-
λογοῦντες ἕνα, καὶ τὸν αὐτὸν υἱὸν Ἰησοῦν, Θεὸν τέ-
λειον, καὶ ἄνθρωπον τέλειον τὸν αὐτόν· Θεὸν ἀληθῶς,
καὶ ἄνθρωπον ἀληθῶς τὸν αὐτόν· οὐδενὶ τρόπῳ με-
ριζόμενον, ἢ χωριζόμενον, ἢ τρεπόμενον τὸν σω-
τῆρα Χριστὸν προσκυνοῦμεν διαπαντός· ἐν ταύτῃ
τῇ πίστει ἀσαλεύτως διαμένειν εὐχόμενοι, καὶ ἀνα-
E θεματίζοντες τοὺς λέγοντας δύο υἱοὺς, ἢ δύο Χρι-
στοὺς, ἢ δύο πρόσωπα, ἢ εἰπόντας, ἢ γράψαντας,
ἢ καὶ λέγειν τολμῶντας. ἣν τινα ἁγίαν, καὶ ὀρθό-
δοξον πίστιν, καὶ ἡ ἐν Χαλκηδόνι ἔναγχος οἰκου-
μενικὴ συναθροισθεῖσα σύνοδος ἐβεβαίωσε· μηδε-
μίαν προσθήκην, ἢ μείωσιν ἐν τῷ ἐκτεθέντι ἁγίῳ συμβόλῳ παρὰ τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ ἁγίων πα-
τέρων ποιήσασα, τὴν Εὐτυχοῦς μόνου κακοδοξίαν συμφώνῳ τοῖς ἁγίοις πατράσι ψήφῳ κατακρίνασα. με-
θοῦσα τοίνυν ἡ σὴ εὐλάβεια τὴν τῆς ἡμετέρας γαληνότητος ἀληθῆ, καὶ ὀρθόδοξον πίστιν, εὔχεσθαι ὑπὲρ
ἡμῶν, καὶ τῆς ἡμετέρας βασιλείας ἐκτενέστερον σπουδαζέτω.

Αἰ-

Ἀντίτυπον θείων γραμμάτων γραφέντων ἀρχιμανδρίταις, καὶ λοιποῖς ἐν Αἰλίᾳ, καὶ τοῖς περὶ αὐτὴν οἰκοῦσι μοναχοῖς, παρὰ τῆς θειοτάτης δεσποίνης ἡμῶν Πουλχερίας τῆς αἰωνίας Αὐγούστης.

A Αἱ μὲν δεήσεις, ἃς ἐπεστείλατε πρὸς τὴν ἡμετέραν εὐσέβειαν, ἔλεγχον τῆς ὑμετέρας φέρουσι πλάνης. ὁ δὲ θειότατος, καὶ ἡμερώτατος βασιλεὺς, ὁμόζυγος τῆς ἐμῆς γαληνότητος, καὶ ἡ ἡμετέρα θειότης, τὴν μὲν εὐσέβειαν προτιμᾷν ἐγνώκαμεν πάντων, τὴν δὲ φιλανθρωπίαν, ἣν ἐμὸν ἐστιν ἡμῖν, ἀσπαζόμεθα. καὶ οἷα μὲν ἡ αὐτοῦ γαληνότης, ἐντυχοῦσα ταῖς ἱκετηρίαις, ἐπέστειλεν ὑμῖν, τὰ τῆς αὐτοῦ θειότητος σημαίνει γράμματα, ἃ ταῖς πολλαῖς ἱκεσίαις τοῦ Ἰουβεναλίου τοῦ ὁσιωτάτου ἐπισκόπου δυσωπηθεῖσα ἡ αὐτοῦ γαληνότης πρὸς ὑμᾶς ἀντέγραψε. τὸ δὲ ἡμέτερον κράτος μέμφεται μὲν τοῖς ἐν τῷ προλαβόντι χρόνῳ κατὰ τῆς ἁγνῆς θρησκείας, καὶ τῆς κοινῆς εὐταξίας τολμηθεῖσι παρ' ὑμῶν, ἐναντία διαπραττομένων τῷ τῶν μοναχῶν ἐπαγγέλματι· παραινεῖ δὲ ταῖς θείαις συλλαβαῖς, ὀψὲ γοῦν ποτε πρὸς μεταμέλειαν [a] ὑμᾶς τῶν γινομένων ἀπιδόντας, πᾶσαν τῶν ὑμετέρων ψυχῶν ἀπώσασθαι πλάνην, ἐπιγνῶναι δὲ τῆς πίστεως τὴν ἀλήθειαν, ἣν ἐκ προγόνων λαβοῦσα, εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον ἡ ἡμετέρα φυλάττει εὐσέβεια, ὡς μὲν ἐδίδαξαν οἱ τῆς ὁσίας μνήμης τριακόσιοι δέκα καὶ ὀκτὼ ἅγιοι πατέρες, ἀναντιρρήτως πιστεύουσα· τὴν Νεστορίου δὲ δυσσέβειαν ἀπελαθεῖσαν παρὰ τῆς κατὰ Ἔφεσον ἁγίας συνόδου, ἧς Κελεστῖνος, καὶ Κύριλλος οἱ τῆς εὐλαβοῦς μνήμης προβεβλήατο, ὡς θεομάχον δικαίως ἀποστρεφομένη· μισήσασα δὲ ἀναγκαίως καὶ τὴν Εὐτυχοῦς κατὰ τῆς ὀρθοδοξίας ἐπανάστασιν· ὃς τοῖς Βαλεντίνου, καὶ Ἀπολιναρίου κατὰ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως διδασκαλίαις ὁδηγηθεὶς, τὴν ἀληθῆ θρησκείαν διαταράττειν ἐσπούδασεν. ἑπομένη δὲ τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ τῇ κατὰ τὴν Χαλκηδονέων ἔναγχος συγκροτηθείσῃ, ἐφ' οἷς ἑρμηνείᾳ συμφώνῳ τὸ σύμβολον τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ ἁγίων πατέρων ἐβεβαίωσε, πιστεύει τὸν δεσπότην ἡμῶν, καὶ σωτῆρα Χριστὸν, ἐκ πνεύματος ἁγίου, καὶ Μαρίας τῆς παρθένου τῆς θεοτόκου τεχθῆναι, διδαχθεῖσα νοεῖν τὴν φύσιν ἀλήθειαν εἶναι, καὶ τὸν δεσπότην ἡμῶν κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, Θεὸν ἀληθῶς, καὶ ἄνθρωπον ἀληθῶς τὸν αὐτόν· οὕτω γὰρ καὶ ὁ ἁγιώτατος Παῦλος ὁ Ἀπόστολος διδάσκει ἐν τῇ πρὸς Γαλάτας ἐπιστολῇ ῥήμασι τούτοις· ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδότες Θεὸν, ἐδουλεύσατε τοῖς φύσει μὴ οὖσι θεοῖς· τουτέστιν, ἀγνοοῦντες τὸν ἀληθῶς Θεὸν, τοῖς μὴ κατὰ ἀλήθειαν οὖσι θεοῖς ἐδουλεύσατε. τούτοις γὰρ ἡμᾶς σαφῶς διδάσκει τοῖς ῥήμασι, τὴν φύσιν ἀλήθειαν νοεῖν. μάτην δὲ τὰς ὑμετέρας ἔπληξε ψυχὰς ψευδὴς ὑπόνοια. οἷα δὴ τῆς ἐν Χαλκηδόνι

XIV. *Exemplum sacrarum literarum scripta* [illegible] *rum archimandritis, & reliquis monachis* [illegible] *in Ælia & circa eam habitantibus, a* [illegible] *sacratissima domina nostra Pulcheria perpetua Augusta.*

PReces equidem quas ad nostram direxistis pietatem, indicium vestri erroris ostendunt. Sacratissimus autem & mansuetissimus imperator, nostræ tranquillitatis conjux, & nostra serenitas, pietatem omnibus rebus præponere judicavimus, & clementiam [a] nobis insitam amplectimur. Quæ autem ejus pietas, vestras supplicationes agnoscens, vobis scripserit, literæ divinitatis ejus ostendunt, quas vobis multis precibus Juvenalis sanctissimi episcopi ejus exorata tranquillitas destinavit. Nostra vero serenitas culpat equidem ea quæ dudum a vobis adversus venerabilem religionem, communemque disciplinam præsumpta sunt, agentibus illa [b] quæ sunt instituto & professioni monachorum valde contraria. Monet autem divinis syllabis, ut licet tarde, tamen ad meliora respicientes, omnem vestrarum animarum abjiciatis errorem, & veritatem fidei cognoscatis, quam a progenitoribus suscipiens nostra pietas, [c] universo tempore conservat, sicut tradiderunt sanctæ memoriæ trecenti decem & octo venerabiles patres, sine contradictione [d] credens; & Nestorii impietatem [e] expulsam ab [f] Ephesino sancto concilio, cui Cælestinus & Cyrillus reverendæ memoriæ præsidebant, tamquam inimicam Dei justissime respuit, [g] ac necessarie odio habet Eutychis [*] resultationem contra rectam doctrinam: qui Valentini & Apollinaris adversus fidem orthodoxam dogmatibus eruditus, religionem veram studuit conturbare. Sequitur autem sanctum concilium, quod nuper Chalcedone congregatum est, [*] quando interpretatione consona trecentorum decem & octo patrum symbolum confirmavit; & [h] credit dominum nostrum & salvatorem Christum ex Spiritu sancto & Maria virgine natum, erudita intelligere naturam esse veritatem, & dominum nostrum Jesum Christum Deum vere & hominem vere eumdem. Sic enim sanctissimus Paulus apostolus docet in epistola ad Galatas, his verbis loquens: *Sed tunc quidem nescientes Deum, servistis [*] natura non existentibus diis:* hoc est, nescientes eum qui vere Deus est, his qui vere dii non sunt, [*] servistis. His itaque verbis clare nos docet naturam [k] intelligere veritatem. Frustra vero vestras animas falsa perculit opinio, quasi sancta Chalcedonensis synodus congregata docuerit, aut tranquillitas nostra [l] crediderit duos filios, aut duos Christos per duas naturas intelligendos; sed non ita veritas habet. Nos enim abdicantes hoc, anathematizamus eos qui hoc [m] dixerunt, aut scri-

[*] rebellionem

[*] in eo quod interpretatione [illegible]

[*] Quidem [illegible]

[*] [illegible]

BALUZII NOTÆ.

a Surius, capitum nostri. Veteres libri, [illegible].
b Veteres libri & edit. quæ videntur [illegible] monachorum valde contraria.
c Veteres libri & edit. tempore universo conservat, sicut etiam tradiderunt.
d Ita etiam Surius. Sed veteres libri, credentibus.
e Veteres libri & edit. expulsa.
f Veteres libri, Ephesi.
g Veteres libri & edit. & Eutychis resultationem contra rectam doctrinam, & qui Valentini & Apollinaris adversus fidem orthodoxam dogmatibus eruditus, religionem nostram studuit conturbare, odio ac efferte [illegible].
h Veteres libri, credidit.
i Iidem libri, qui natura.
k Veteres libri & edit. docere.
l Veteres libri, crediderit aut duos filios.
m Iidem libri, scripserunt aut dixerunt aut dicere forte præsumunt.

scripserunt, aut dicere fortasse præsumunt. Nostra namque potestas unum eumdemque Filium Jesum Christum Deum perfectum, & hominem perfectum eumdem, nullo modo divisum [a] vel mutatum, salvatorum Christum confitetur: semperque in ea fide optamus inconcusse persistere. Agnoscentes igitur simplicitatem veritatemque nostræ fidei, quam custodire studemus secundum sanctorum patrum veram traditionem: scientes etiam orthodoxam fidem & clementissimam intentionem tranquillissimi rerum domini, & pietatis meæ [b] conjugis, & rebus ipsis credentes, per quas solum pietatem [c] in Deum respiciens, [d] eos qui sic peccare præsumpserunt, digna [e] ultione castigare distulit: [*] in futuro tempore honore, nostrisque beneficiis cumulari sperantes, de cetero cunctam dubitationem [f] ab animis vestris auferte, & in vestris monasteriis perdurantes, & solitariam vitam [*] reverenter [g] agentes, a recta fide & [h] veritate ecclesiarum vos nolite sejungere; ne (quod non sperat nostra clementia) tamquam veritatis impugnatoribus nomen [i] adscribatur hæreseos. [k] Scitote etiam, quia tranquillitas ejus, divinis literis ad [l] [*] Dorotheum [*] comitem destinatis, jussit subtilissimam inquisitionem fieri de subreptione rerum, quæ a Samaritis [m] dicuntur esse præsumpta: & quæcumque direpta monstrantur, [n] ea sanctissimis ecclesiis, & qui [o] ea perdiderunt, ab eis reddi sancivit, [p] utque raptarum rerum auctores pœnas debeant legitimas sustinere. Monasteria vero & habitacula vestra [q] ab importunitate militum, ejusdem viri solicitudine libera, & sine molestia conservari [r] præcepit. Credit enim nobiscum ejus tranquillitas quia per hanc providentiam atque exhortationem, & priorum vos actuum pœnitebit, & [*] catholicæ ecclesiæ concordi fide possitis uniri in pace & unanimitate, orthodoxa religione servata. *Et alia manu*. Deus vos custodiat multis annis, reverendissimi.

[*] postheac honore atque favore cumulari

[*] religiose

[*] V S virum spectabilem.

[*] catholicæ ecclesiæ concordi fide uniri in pace

A συγκροτηθείσης ἁγιωτάτης συνόδου διδαξάσης, ὡ τῆς ἡμετέρας γαληνότητος πεισάσης, δύο υἱοὺς, ἢ δύο Χριστοὺς διὰ τὰς δύο φύσεις νοεῖσθαι· ἔχει δὲ οὐχ οὕτως ἡ ἀλήθεια. ἀπαγορεύοντες γὰρ, ἀναθεματίζομεν τοὺς τοῦτο γράψαντας, ἢ εἰπόντας, ἢ καὶ λέγειν τολμῶντας. τὸ δὲ ἡμέτερον κράτος ἕνα, καὶ τὸν αὐτὸν υἱὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, Θεὸν τέλειον, καὶ ἄνθρωπον τέλειον, τὸν αὐτὸν Θεὸν ἀληθῶς, καὶ ἄνθρωπον ἀληθῶς τὸν αὐτὸν, οὐδενὶ τρόπῳ μεριζόμενον, ἢ τρεπόμενον, τὸν σωτῆρα Χριστὸν ὁμολογεῖ διαπαντὸς, ἐν ταύτῃ τῇ πίστει διαμένειν ἀσαλεύτως εὐχόμενοι. διδαχθέντες τοίνυν τὸ ἁπλοῦν, καὶ ἀληθὲς τῆς ἡμετέρας πίστεως, ὅπερ φυλάττειν σπουδά-B ζομεν κατὰ τὴν τῶν ἁγίων πατέρων ἀληθεστάτην παράδοσιν. εἰδότες δὲ καὶ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν, καὶ τὸν φιλάνθρωπον σκοπὸν τοῦ γαληνοτάτου δεσπότου τῆς οἰκουμένης, καὶ ὁμοζύγου τῆς ἐμῆς εὐσεβείας, καὶ τοῖς πράγμασι πεισθέντες, δι' ὧν μόνη τῇ πρὸς τὸ κρεῖττον εὐσεβείᾳ τοὺς οὕτω δυσσεβῆ, καὶ παρανομα τετολμηκότας δίκαις ὑποβαλεῖν ταῖς ἀξίαις ἀνεβάλετο· καὶ τῆς εἰς τὸν ἑξῆς δὲ χρόνον τιμῆς, καὶ συγκροτήσεως παρ' ἡμῶν πειραθήσεσθαι προσδοκῶντες, τοῦ λοιποῦ γοῦν πᾶσαν ἀμφισβήτησιν τῶν ὑμετέρων ψυχῶν ἀπελάσατε, τοῖς τε μοναστηρίοις προσκαρτεροῦντες, καὶ τὸν μονήρη βίον εὐλαβῶς μετιόντες, τῆς ὀρθῆς πίστεως, καὶ τῆς ἑνώσεως τῶν ἐκκλησιῶν μηδό-C λως χωριζόμενοι· ὡς ἂν μή τις ὑμῖν· ὅπερ οὐκ ἐλπίζει τὸ ἡμέτερον κράτος· αἱρέσεως [*] ὀνόματι ἀληθείᾳ πολεμούσης ἐπιγράψῃ. γινώσκετε δὲ, ὡς ἡ αὐτοῦ γαληνότης θείοις γράμμασι πρὸς Δωρόθεον τὸν περίβλεπτον κόμητα, ἐκέλευσεν, ἀκριβῆ ζήτησιν προτεθῆναι περὶ τῆς τῶν πραγμάτων ἁρπαγῆς, τῆς λεγομένης παρὰ τῶν Σαμαρειτῶν τετολμῆσθαι. καὶ ἔσα μὲν ἂν ἐπιδειχθῶσι ληφθέντα, ταῦτα ταῖς τε ἁγιωτάταις ἐκκλησίαις, καὶ τοῖς ἀπολέσασι, παρ' αὐτῶν ἀποδοθῆναι ἐθέσπισε· ὑπέχειν δὲ τοὺς ἁρπασαμένους αἰτίους τὰς ἐκ τῶν νόμων εὐθύνας· τὰ δὲ μοναστήρια, καὶ τὰ οἰκήματα ὑμῶν τῆς παρὰ τῶν στρατιωτῶν ὀχλήσεως, φροντίδι D τοῦ αὐτοῦ ἀνδρὸς, ἐλεύθερα φυλαχθῆναι προσέταξε. πιστεύει γὰρ ἅμα ἡμῖν τὸ [*] αὐτῶν κράτος, ὡς διὰ τῆς τοιαύτης προνοίας, καὶ προτροπῆς, τῶν τε πρότερον ὑμῖν πεπραγμένων μεταμελήσει, καὶ τῇ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἑνωθήσεται συμφώνῳ πίστει, ἐν εἰρήνῃ, καὶ ὁμονοίᾳ τῆς ὀρθοδόξου θρησκείας φυλαττομένης.

[*] τῷ ὀνόματι

[*] αὐτοῦ

Ἀν-

BALUZII NOTÆ.

a *Vel mutatum*. Hæc non extant in antiquis libris & editionibus.
b Veteres libri & edit. *jugalis*.
c *In Deum*. Et hæc quoque desunt in antiquis libris & editionibus.
d Codex Corb. *eos qui sic sese peccare*. Bellovac. *eos qui sic sine peccare*. Forte legendum *sine*, id est, impie.
e Surius: *castigare ultione præcipiet, in futuro*. Veteres libri *castigare ultione præcipit, & in futuro*.
f Veteres libri & edit. *ab animabus*.
g Iidem libri & edit. *[illegible]*.
h Iidem libri & edit. *unitate*, quod melius est.
i Veteres libri, *scribatur*.
k Veteres libri & editiones: *Scitote siquidem*.
l Surius edidit, *Dorotheum nostrum Comitem*. Editores Romani sustulerunt vocem *nostrum*, quam videbant non congruere huic loco. Textus autem Græcus poterat eos admonere quid reponendum esset. Error Surii ortus ex eo quod veteres notas non intellexit. Nam veteres libri habent, *Dorotheum vc Comitem*, id est, *virum spectabilem*.
m Veteres libri & edit. *dicitur*.
n Sur. *a sanctissimis*. Veteres libri, *& sanctissimis*.
o Veteres libri & edit. *[illegible] perdiderunt*. Sic etiam in editione Romana.
p Veteres libri, *atque*.
q *Ab* Deest in veteribus libris & editionibus.
r Veteres libri & edit. *præcipit*.

A

Ἀντίτυπον θείων γραμμάτων τοῦ αὐτοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως Μαρκιανοῦ, πεμφθέντων τῇ ἐν Παλαιστίνῃ ἁγίᾳ συνόδῳ.

ΤΟ περὶ τὴν πίστιν θερμὸν τῆς ἡμετέρας εὐσεβείας, καὶ ὁποίᾳ ὁσημέραι κεχρήμεθα σπουδῇ περὶ τὴν ἁγιωτάτην, καὶ ὀρθόδοξον πίστιν, ἡγούμεθα μηδένα μὲν λανθάνειν, πρὸ δὲ πάντων ἀκριβῶς εἰδέναι τὴν ὑμετέραν εὐλάβειαν, καὶ πάντας τοὺς τῷ θεοφιλεῖ καταλόγῳ τῶν ὁσιωτάτων ἱερέων περιεχομένους. ὁ δὲ τῷ γένει τῶν Χριστιανῶν ἐξ ἐπιτηδεύματος πολεμῶν βάσκανος διάβολος, οὐ παύεται μηχανήματα ἐπινοῶν κατὰ τῆς ἁγίας, καὶ ὀρθοδόξου B πίστεως· καὶ τὰς προλαβούσας αἱρέσεις ἀπογνούς, ἑτέραν ἐφεῦρε νῦν διὰ τοῦ δυσσεβοῦς Εὐτυχοῦς κακοδοξίαν, τοῦ τὴν Φωτεινοῦ, καὶ Ἀπολιναρίου, καὶ Βαλεντίνου, καὶ Νεστορίου θεομάχον ζηλώσαντος γνώμην, ὅ τις ἡμῖν ἔτεκε τὸν δυσσεβῆ, καὶ πρόδρομον τοῦ Ἀντιχρίστου, μιμητὴν δὲ καὶ τῆς Σίμωνος πλάνης Θεοδόσιον· ὃς ἀποστραφεὶς τῇ ἀληθείᾳ· πῶς γὰρ ἔμελλε ταύτῃ τίθεσθαι ὁ τῆς μερίδος τοῦ Ἀντιχρίστου ὑπάρχων, μᾶλλον δὲ ὅλον αὐτὸν ἐνδεδυμένος; καὶ συνιδών, ὡς εἰ μὴ πλάττοιτό τινα τῆς αὐτοῦ πανουργίας, καὶ δυσσεβείας ἄξια, οὐχ ἕξει τοὺς ὑπακούοντας, ἐπινοεῖ τινα, καὶ συντάττει γράμματα, C ἅπερ ἠδύνατο πλάσασθαι μόνος ὁ διάβολος· καὶ δι' αὐτῶν τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἁγίαν συκοφαντεῖν οὐκ ἐπαύσατο σύνοδον, ὡς δογματίσασαν δύο υἱούς, καὶ δύο Χριστούς, καὶ δύο πρόσωπα ὀφείλειν προσκυνεῖσθαι· οὕτω τε τὰς τῶν ἁπλουστέρων ἀπατήσας ψυχάς, καὶ τινας ἄλλους τῷ διαβόλῳ ἐκδεδομένους, ἔσχεν αὐτῷ συντρέχοντας· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ μοναχούς, καὶ ἐρημίτας, καὶ πλῆθος ἐκ τούτων συναγαγών, ἀνατρέπει μὲν πόλεις, ἐργάζεται δὲ φόνους ἐν μέσαις αὐταῖς, καὶ οὐδὲ τῶν τυχόντων, ἀλλ' ὁσίων, καὶ εὐλαβῶν ἀνδρῶν· τολμᾷ δὲ ἐμπρησμούς, καὶ στάσεις, καὶ νεωτερισμοὺς κατὰ τῆς πολιτείας αὐτῆς, σύγχυσιν τῶν θείων ὁμοῦ, καὶ ἀνθρωπίνων ἐργαζόμενος, ἀναρρηγνὺς εἱρκτάς, D καὶ φονέας τοὺς τὰ παραπλήσια αὐτῷ τολμήσαντας, καὶ ἑτέρους ἐπὶ ἀθεμίτοις ἐγκλήμασι φυλαττομένους πρὸς τιμωρίαν, ἀφείς· ὥσπερ ἄδειαν διδοὺς πᾶσι τοῦ πλημμελεῖν διὰ τούτων, ἃ βούλοιντο. καὶ ὡς μικρῶν ὄντων τῶν προλαβόντων, ἐπάγει καὶ ἕτερα τούτων βαρύτερα. τῇ γὰρ ἑαυτοῦ ἐπιρρίψας δυσσεβείᾳ, ἐπιπηδᾷ τῷ τοῦ θρόνου τοῦ τρισμακαρίστου Ἀποστόλου Ἰακώβου, ἡγησάμενος μὴ ἕξειν τοῦτον ἀσφαλῶς, εἰ μὴ τὸν κατὰ τοὺς ἁγίους κανόνας ἐνιδρυθέντα πάλαι αὐτῷ ὁσιώτατον ἐπίσκοπον Ἰουβενάλιον ἀνέλοι. ἐπιπέμπει τοίνυν αὐτῷ τοὺς ἀναιρήσοντας· ἀποτυχὼν δὲ τοῦ προλεχθέντος ἀνδρός, διὰ τὸ τῆς πίστεως αὐτοῦ ἑδραῖον, καὶ τὴν τῆς ἁγίας E τριάδος περὶ αὐτὸν ῥοπήν, Σευηριανὸν τὸν ὁσιώτατον τῆς Σκυθοπολιτῶν ἐπίσκοπον ἅμα τοῖς σὺν αὐτῷ ἀναιρεῖ. γίνεται δέ, ὥς γε ἐνόμιζεν, ἐν καθέξει τοῦ θρόνου. οὐκ ἀρκεσθεὶς δὲ τούτῳ, καὶ τοὺς ἐν ἑτέραις πόλεσιν ὄντας εὐλαβεῖς ἐπισκόπους τῶν τε ἁγίων ἐκκλησιῶν, καὶ τῆς ἱερωσύνης ἀπελαύνει, ἑτέρους δὲ τοὺς κοινωνοῦντας αὐτῷ τῆς ἀσεβείας, καὶ τῶν ἀθεμίτων πράξεων, ἀντ' αὐτῶν καθιστᾷ. ταῦτα μὲν οὖν τὰ παρ' αὐτοῦ τετολμημένα ἴστε πάντες ἀκριβῶς, ἐπείπερ τὸ πολὺ τῶν πεπραγμένων μέρος κατὰ τῆς ὑμῶν εὐ-

XV. *Exemplum sacrarum literarum piissimi imperatoris Marciani ad sanctam synodum in Palaestina congregatam.*

PIetatis nostrae fervorem erga fidem, quantoque quotidie studio circa sanctissimam & orthodoxam fidem utamur, neminem quidem latere putamus: ante omnes vero penitus nosse reverentiam vestram, atque universos qui Deo amabili ordine sanctissimorum episcoporum continentur. Qui vero Christianorum generi ex instituto bellum facit, invidus diabolus non desinit molimi-B na excogitare contra sanctam & orthodoxam fidem: ac priores haereses desperans, aliam nunc adinvenit per impii Eutychis pravam opinionem, qui Photini, & Apollinarii, & Valentini, & Nestorii cum Deo pugnantem sententiam aemulatus est; quae nobis peperit impium & praecursorem antichristi, & imitatorem Simonis erroris Theodosium: qui aspernatus veritatem (quomodo enim ei assensurus fuerat, qui partis antichristi sit, vel potius totum eum induerit?) & pervidens, quod nisi quaedam fingeret astutia & impietate sua digna, non esset habiturus qui eum audirent; quasdam excogitavit & composuit literas, quas solus poterat C fingere diabolus: ac per eas sanctam, quae Chalcedone habita est synodum calumniari non destitit; quasi quae docuisset duos filios, & duos Christos, & duas personas adorari debere. Sic simpliciorum animas decipiens, & quosdam alios diabolo deditos, habuit qui ad eum accurrerent: quinimo & monachos & eremitas, & multitudinem ex iis colligens, civitates evertit; caedesque in iis mediis perpetrat; nec quorumcumque, sed sanctorum & religiosorum virorum: audet vero & incendia, & seditiones, & rerum novarum motum contra ipsam rempublicam, divinorum simul & humanorum confusionem faciens, carceres perrumpens, & homicidas D qui similia atque ipse ausi sunt, aliosque qui ob nefaria crimina ad supplicium custodiuntur, dimittens; tamquam impunitatem omnibus dans quorumlibet facinorum. Et quasi priora levia sint, addit & alia his graviora. Nam impietati suae laxans habenas, invadit sedem ter beati apostoli Jacobi, ratus se eam tuto non habiturum, nisi eum qui juxta sanctos canones in ea pridem collocatus est, sanctissimum episcopum Juvenalem de medio tolleret. Quare immisit qui eum interficerent. Cum autem praedicto viro potitus non esset, propter ejus fidei stabilitatem, & sanctae Trinitatis opem ac favorem in eum; Severianum sanctissimum Scythopo-E litanum episcopum una cum iis qui cum ipso erant, interfecit. Venit autem, ut quidem arbitrabatur, in possessionem sedis. Nec vero eo contentus, eos qui in aliis civitatibus erant, religiosos episcopos e sanctis ecclesiis & e sacerdotio expulit; alios autem impietatis suae ac nefariorum facinorum socios pro iis instituit. Haec itaque ab eo ausa omnes certo scitis; quandoquidem magnam scelerum partem in vestram reverentiam exercuit. Quae quidem cum ad aures nostrae serenitatis venissent, simulatque audita sunt,

Iusta sententia, nec tamen satis dignam ejus injuriis pœnam irrogante, sed humaniter castigante, compressa facinora sunt. Quod cum sensisset, Hierosolymis aufugit, ac vitat Palæstinam universam, quam multis malis affecerat, sicuti ipsis oculis sanctitas vestra accepit: seipsum vero in Sina monte una cum quibusdam scelestorum consiliorum participibus occultat, eo se quasi in latibulum, inque ferarum cubicula abdens, ac comparans se adversus veritatem. Cumque vellet conatus suos ad exitum adducere, simpliciorumque illic animas mendaciis suis captivare, obtrectans sanctæ synodo, quædam contra eam effutivit, vel potius contra salutem suam, quæ impiæ ipsius solius menti & linguæ consentanea sunt. Quamobrem studium sanctissimæ nostræ fidei invigilans pietas nostra (ab ea enim imperium nostrum pendere & firmari confidimus) ad Macarium reverendissimum episcopum, & ad archimandritas, monachosque omnes qui in præfato monte degunt, sacras literas misit, scelerati Theodosii vesaniam & impietatem redarguens, exhortans fugere ejus commenta, falsosque sermones, simplicem vero & inculpatam fidem colere, sicut a sanctis trecentis octodecim patribus qui Nicææ fuerunt, accepimus, & eum ejicere e prædictis venerabilibus locis, ne ipsa quoque polluantur Theodosii scelere: vel etiam eum tradere una cum ipsius satellitibus provinciæ præfecto, ut perducatur ad magnificentissimi & gloriosissimi prætoris orientis exconsulis & patricii judicium: quandoquidem metus est (nam omnimodum malum est diabolus, quem Theodosius induit) ne ex iis locis effugiens, & in Palæstinam se referens, illis partibus scelera sua inserat, simpliciorumque animas circumveniat. Sacras porro literas nostras ad vestram dirigimus reverentiam, sanctitatem vestram hortantes, ut præcaveatis nefarii hominis adventum, & plebis aures atque animos præoccupetis, veritatem orthodoxæ fidei dicantes, ac docentes, quod nos usque a patribus in sancta & orthodoxa fide sumus, & juxta symbolum trecentorum octodecim sanctorum patrum credimus; odimus vero ac execramur Photini, & Apollinarii, & Valentini, & Nestorii impietatem, ac præterea recentem perversamque Eutychis opinionem. Et credimus dominum nostrum & salvatorem Jesum Christum de Spiritu sancto & Maria virgine Dei genitrice natum esse, confitentes unum & eumdem filium Jesum, Deum perfectum & hominem perfectum eumdem, Deum vere & hominem vere eumdem: nulloque modo divisum, aut separatum, aut conversum salvatorem Christum adoramus. In hac fide non fluctuantes permanere optamus, anathematizantes eos qui dicunt duos filios, aut duos Christos, vel qui dixerunt, scripserunt, vel dicere præsumunt. Quam quidem sanctam & orthodoxam fidem nuper Chalcedone congregata œcumenica synodus etiam confirmavit, nulla additione aut diminutione in exposito sancto symbolo a trecentis octodecim sanctis patribus facta: Eutychis solius mala opinione condemnata suffragiis cœtui sanctorum patrum consentientibus. Hac enim fide potestas nostra freta est, in eaque permanere & stu-

A λεβείας * ἐγίνωσκε. ἃ περιελθόντα εἰς ἀκοὴν τῆς ἡμετέρας γαληνότητος, ἅμα τῷ εἰωθυίᾳ, δικαίῳ τύπῳ, καὶ οὐκ ἀξίαν μὲν τῶν αὐτοῦ ἀδικημάτων ἐπάγοντι τιμωρίαν, φιλανθρωπίᾳ δὲ σωφρονίζοντι, τὰ ἀδικήματα διελύθη. ὅπερ αἰσθόμενος, δραπετεύει ἀπὸ τῆς Ἱεροσολυμιτῶν, καὶ φεύγει τὴν Παλαιστινῶν ἅπασαν, ἣν κακῶς διέθηκεν, ὡς αὐτοψεὶ παρείληφεν ἡ ὑμετέρα ἁγιωσύνη. ἐν δὲ τῷ Σινᾶ ὄρει, ἅμα τισὶ κοινωνοῦσιν αὐτῷ τῶν ἀθεμίτων βουλευμάτων, ἑαυτὸν ἐγκατακρύπτει, πάντως τε ἐμφωλεύων αὐτόθι κατὰ τῆς ἀληθείας, καὶ βουλόμενος τὰ πάλαι ἐγχειρηθέντα αὐτῷ εἰς πέρας ἀγαγεῖν, καὶ τὰς τῶν ἐκεῖσε ἁπλουστέρων ψυχὰς
B ταῖς ἰδίαις ψευδολογίαις ἐξανδραποδίζειν, συκοφαντῶν τὴν ἁγίαν σύνοδον, καὶ λέγων τινὰ κατ' αὐτῆς, μᾶλλον δὲ τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας· ἃ τῇ δυσσεβεῖ τε ψυχῇ, καὶ γλώσσῃ ἐκείνου μόνου ἁρμόζει. διὸ ἐκεῖ τε ψυχῇ, καὶ γλώσσῃ... χρυσίνεστα τῇ περὶ τὴν ἁγιωτάτην ὀρθόδοξον πίστιν σπουδῇ ἡ ἡμετέρα εὐσέβεια· ἐκ γὰρ αὐτῆς τὴν ἡμετέραν βασιλείαν ἠρτῆσθαί τε, καὶ συγκροτεῖσθαι πιστεύομεν, πρὸς Μακάριον τὸν εὐλαβέστατον ἐπίσκοπον, καὶ τοὺς ἐν τῷ προλεχθέντι ὄρει ἀρχιμανδρίτας τε, καὶ μοναχοὺς πάντας, θεῖα κατέπεμψε γράμματα, ἐλέγχουσα μὲν τὴν μανίαν, καὶ ἀσέβειαν Θεοδοσίου τοῦ μυσαροῦ, παραινοῦσα δὲ φεύγειν τὰς αὐτοῦ ψευδολογίας, τὴν δὲ ἁπλῆν, καὶ ἀμώμητον πίστιν
C σέβειν, καθὼς παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ παρειλήφαμεν· τοῦτόν τε ἐκδιῶξαι ἐκ τῶν προλεχθέντων σεβασμίων τόπων, ὡς ἂν μὴ καὶ οὗτοι χρανθεῖεν ἐκ τῆς Θεοδοσίου δυσσεβείας· ἢ καὶ παραδοῦναι αὐτὸν μετὰ τῶν αὐτοῦ δορυφόρων τῷ τῆς ἐπαρχίας ἡγεμόνι, διαχθησόμενον εἰς τὸ τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου, καὶ ἐνδοξοτάτου στρατηγοῦ τῆς ἕω ἀπὸ ὑπάτων, καὶ πατρικίου δικαστήριον· ἐπειδὴ δέος ἐστί· πολύτροπον γὰρ κακὸν ὁ διάβολος, ὃν Θεοδόσιος ἐνδέδυται· μή πως τούτους ἀποφυγὼν τοὺς τόπους, πλησιάσας δὲ πάλιν τοῖς τῆς Παλαιστίνης, τὰς αὐτοῦ δυσσεβείας ἐνσπείρῃ τοῖς μέρεσι, καὶ τὰς τῶν ἀφελεστέρων πλανήσῃ ψυ-
D χάς. τάδε τὰ θεῖα ἡμῶν γράμματα πρὸς τὴν ὑμετέραν κατεπέμψαμεν εὐλάβειαν, παραινοῦντες τῇ ὑμετέρᾳ ὁσιότητι, παραφυλάττεσθαι μὲν τὴν τοῦ μυσαροῦ παρουσίαν, προκαταλαμβάνειν δὲ τὰς τοῦ πλήθους ἀκοάς, καὶ διαθέσεις, κηρύττοντες μὲν τὴν ἀλήθειαν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, διδάσκοντας δέ, ὡς ἡμεῖς ἐκ πατέρων τῆς ἁγίας, καὶ ὀρθοδόξου πίστεως ὑπάρχοντες, κατὰ τὸ σύμβολον τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ ἁγίων πατέρων πιστεύομεν· μισοῦμεν δέ, καὶ βδελυσσόμεθα τὴν Φωτεινοῦ, καὶ Ἀπολλιναρίου, καὶ Βαλεντίνου, καὶ Νεστορίου δυσσέβειαν, καὶ πρὸς τούτοις τὴν νεαρὰν Εὐτυχοῦς κακοδοξίαν. καὶ πιστεύομεν τὸν δεσπότην ἡμῶν, καὶ σωτῆρα Ἰησοῦν Χριστὸν ἐκ πνεύματος ἁγίου, καὶ Μαρίας τῆς παρθένου, καὶ θεοτό-
E κου τετέχθαι, ὁμολογοῦντες ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν υἱὸν Ἰησοῦν, Θεὸν τέλειον, καὶ ἄνθρωπον τέλειον τὸν αὐτόν· Θεὸν ἀληθῶς, καὶ ἄνθρωπον ἀληθῶς τὸν αὐτόν, οὐδενὶ τρόπῳ μεριζόμενον, ἢ χωριζόμενον, ἢ τρεπόμενον τὸν σωτῆρα Χριστὸν προσκυνοῦμεν, ταύτῃ τῇ πίστει ἀσαλεύτως διαμένειν εὐχόμενοι, ἀναθεματίζοντες τοὺς λέγοντας δύο υἱούς, ἢ δύο Χριστούς, ἢ εἰπόντας, ἢ γράψαντας, ἢ καὶ λέγειν τολμῶντας. ἣν ταύτην ἁγίαν, καὶ ὀρθόδοξον πίστιν, καὶ ἡ ἐν Χαλ-

κηδόνι

μηδὲν ἐνεγχθὲν αἰχμάλωτον συνηγορηθεῖσα σύνοδος ἐβεβαίωσε, μηδεμίαν προσθήκην, ἢ μείωσιν ἐν τῷ ἐκτεθέντι ἁγίῳ συμβόλῳ παρὰ τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ ἁγίων πατέρων ποιήσασα, τὴν δ' Εὐτυχοῦς μόνην κακοδοξίαν συμφώνως τοῖς ἁγίοις πατράσι ψήφῳ καταδικάσασα. ἐν ταύτῃ γὰρ τῇ πίστει τὸ ἡμέτερον πέποιθε κράτος, καὶ ἐν ταύτῃ δοκιμάζομεν στέλλεσθαι, καὶ εὔχεται, καὶ τὴν ἡμετέραν δι' αὐτῆς φυλάττεσθαι βασιλείαν. τὴν τοίνυν ἀληθῆ, καὶ σεπτὴν, καὶ ὀρθόδοξον πίστιν ἡμῶν, ἥν περ καὶ ἡ ἐν Χαλκηδόνι ἁγία σύνοδος ἐβεβαίωσε, τῷ πλήθει παντὶ κηρύττοντες. καὶ μάλιστα τοῖς ἀρχιμανδρίταις τοῖς μὴ ἀκολουθοῦσι τῇ γνώμῃ τοῦ μιαροῦ Θεοδοσίου, τοῦ τὰς πόλεις, καὶ τὰς ἐκκλησίας τό γε ἐπ' αὐτῷ ἀνατρέψαντος, τὰς συνήθεις εὐχὰς ὑπέρ τε ἡμῶν, καὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς καταστάσεως ἐκτενέστερον ποιεῖσθαι μὴ κατοκνοῦντες.

A det & operat, nostrumque ab ea custodiri imperium. Nostram itaque veram & colendam & orthodoxam fidem, quam & sancta synodus quæ Chalcedone facta est, confirmavit, universæ multitudini prædicantes, & maxime archimandritis, qui sententiam secuti non sunt nefarii Theodosii, qui civitates & ecclesias, quantum quidem in ipso fuit, evertit, consuetas orationes pro nobis ac Romano statu intentius facere ne intermittatis.

In codice Bobieriano post relationem synodi, quæ habetur supra numero hujus Appendicis 11. pag. 474. A. sequitur. Epistola sanctissimi & beatissimi atque apostolici Dei gratia per omnia pleni Leonis papæ, omnia sanctæ Chalcedonensis synodi firmans, & sola illa infringens, quæ per ambitionem Constantinopolitanorum gesta sunt contra Nicæni statuta concilii.

XVI. EPISTOLA LEONIS PAPÆ AD EPISCOPOS QUI IN SANCTA synodo Chalcedonensi congregati fuerunt.

Leo episcopus, sanctæ synodo apud Chalcedonem habita.

OMnem quidem fraternitatem vestram nosse non ambigo &c. *Extat G. L. inter Leonian. num.* CIV.

XVII. EJUSDEM EPISTOLA AD MAXIMUM ANTIOCHENUM EPISCOPUM.

Leo catholicæ Ecclesiæ episcopus, Maximo carissimo fratri, episcopo Antiocheno.

QUantum dilectioni tuæ placeat &c. *Est inter Leon. num.* CXIX.

XVIII. EJUSDEM LEONIS PAPÆ EPISTOLA AD MARCIANUM AUGUSTUM.

Leo episcopus, Marciano Augusto.

QUod sæpissime &c. *Est Leon.* CXXXIV.

XIX. SACRA * MARCIANI IMPERATORIS CONTRA HÆRETICOS.

* Edita a Crabbo pag. 903. post aliud ejusdem cum subscriptis testimoniis patrum jam supra cap. 1 & 2 exhibitum.

Imperator Marcianus Augustus, Palladio præfecto prætorii.

LIcet jam etiam sacratissima constitutione mansuetudinis meæ cautum ac definitum sit, quæ in eos severitas exercenda sit, qui Eutychetis vel Apollinaris hæreticam perversitatem secuti, a religione & fide catholica deviarunt: Alexandrinæ tamen urbis cives atque habitatores tantis sunt Apollinaris infecti veneniis, ut necessarium fuerit ea quæ ante sanximus, repetita nunc etiam lege decernere. Oportet enim ut sit numerosa severitas sanctionum, ubi est licentia crebra culparum. Custodiendæ præterea orthodoxæ fidei cura tanto a serenitate mea adhiberi impensior debet, quanto res humanas divinæ præcedunt. Quicumque ergo vel in hac sacra urbe, vel in Alexandrina civitate, vel in Ægyptiaca diœcesi, diversisque aliis provinciis, Eutychetis profanam perversitatem sequuntur, & ita non credunt, ut trecenti decem & octo sancti patres tradiderunt, catholicam fidem in Nicæna civitate fundantes, centum quoque & quinquaginta alii venerabiles episcopi, qui in hac alma urbe Constantinopolitana postea convenerunt, & sicut Athanasius & Theophilus & Cyrillus sanctæ recordationis episcopi Alexandrinæ civitatis crediderunt, quos etiam Ephesina synodus (cui beatæ memoriæ Cyrillus præfuit, in qua Nestorii error expulsus est) in universis secuta est, quos & nuper venerabilis Chalcedonensis synodus est secuta, prioribus conciliis sacerdotum in ex omni prorsus parte consentiens, nihilque adimens sacrosancto symbolo, neque adjiciens, sed Eutychetis dogmata funesta condemnans; sciant se esse hæreticos Apollinaristas. Apollinaris enim facinorosissimam sectam Eutyches & Dioscorus mente sacrilega sunt secuti. Ideoque omnes hi qui Apollinaris vel Eutychetis perversitatem sequuntur, illis pœnis, quæ divorum retro principum constitutionibus contra Apollinaristas, vel serenitatis nostræ sanctione postmodum contra Eutychianistas, vel hac ipsa augustissima lege contra eosdem decretæ sunt, noverint se esse plectendos. Idcirco Appollinaristæ, hoc est Eutychianistæ, quibus etsi est in appellatione diversitas, est tamen in hæresis pravitate conjunctio; & dispar quidem nomen, sed idem sacrilegium; sive in hac alma urbe, diversisque provinciis, sive in Alexandrina civitate, seu in Ægyptiaca diœcesi sunt, neque ita credunt, ut prædicti venerabiles patres credebant; neque viro reverendissimo Alexandrinæ urbis antistiti Proterio fidem orthodoxam tenenti communicant, secundum sacratissimas divorum retro principum constitutiones, quæ de Apollinaristis promulgatæ sunt; non habeant potestatem faciendi testamenti & condendæ ultimæ voluntatis, neque id capiant, quod ipsis ex testamento cujusquam fuerit derelictum, nihil etiam ex donatione aliqua consequantur: sed si quid in ipsos vel liberalitate

litate viventis, vel morientis fuerit voluntate A
collatum; id fisco nostro protinus addicatur.
Ipsi vero in nullos aliquid ex facultatibus suis
donationis titulo & jure transfundant. Episco-
pos quoque, vel presbyteros, aliosque clericos
illis creare & habere non liceat, scientibus tam
Eutychipnistas, vel Appollinaristas, qui ausi
fuerint cuiquam episcopi, vel presbyteri, vel
clerici nomen imponere, quam hos qui conati
fuerint impositum sibi nomen sacerdotale reti-
nere, pœnam exilii & facultatum suarum amis-
sionem subituros. Eos vero qui antehac catho-
licarum ecclesiarum clerici, vel orthodoxæ fi-
dei monachi fuerunt, & relicto vero & ortho-
doxo omnipotentis Dei cultu, Apollinaris vel
Eutychetis hæresim & dogmata abominanda B
sectati sunt, vel postea sectabuntur, omnibus
pœnis quæ vel hac, vel prioribus legibus adver-
sus hæreticos constitutæ sunt, jubemus teneri,
& extra ipsum quoque Romani imperii solum
pelli, sicut de Manichæis præcedentium legum sta-
tuta sanxerunt. Universi præterea Appollinari-
stæ vel Eutychianistæ, non ecclesias, non mo-
nasteria sibi construant, parasynaxes & conven-
ticula tam diurna quam nocturna non contra-
hant, neque ad domum, neque ad possessionem
cujusquam, neque ad monasterium, neque ad
quemcumque alterius locum, operatores sectæ
funestissimæ congregentur. Quod si fecerint,
& hoc factum fuisse domino volente constite-
rit, post rem in examine judicis approbatam, C
domus vel possessio, in quam convenerint, fi-
sco sine dilatione societur: monasterium vero,
ejus civitatis orthodoxæ ecclesiæ, in cujus terri-
torio est, jubemus addici. Si vero ignorante
domino, sciente vero qui pensiones domus exi-
git, vel conductore, vel procuratore, vel acto-
re prædii, parasynaxes & conventicula inter-
dicta collegerint; conductor, vel procurator,
sive actor, vel quicumque eos in domum, vel
in possessionem, vel monasterium receperint, ac
passi fuerint illicitas parasynaxes, conventusque
celebrare; si vilis & abjectæ conditionis sint, fusti-
bus publice & in pœnam suam, & in aliorum coer-
ceantur exemplum: si honestæ vero personæ sint,
decem libras auri mulctæ nomine fisco nostro co- D
gantur inferre. Nullum præterea Apollinaristam
vel Eutychianistam ad aliquam jubemus aspirare
militiam, nisi ad cohortalitiam, vel limitaneam.
Si qui vero extra prædictam militiam inventi
fuerint militare, soluto cingulo, honestorum
hominum & palatii communione priventur:
nec in aliqua, quam in ea in qua nati sunt,
civitate vel vico ac regione versentur. Si qui
vero in hac alma urbe nati sunt, tam sacratis-
simo comitatu, quam omni per provincias me-
tropolitana civitate pellantur. Nulli insuper Eu-
tychianistæ vel Apollinaristæ, publice vel pri-
vati advocandi cœtus, circulos contrahendi, &
hæretico more disputandi, ac perversitatem fa-
cinorosi dogmatis asserendi, sit facultas. Nulli E
etiam contra venerabilem Chalcedonensem syno-
dum liceat aliquid vel dictare, vel scribere, vel
edere atque emittere, aut aliorum super eadem
rescripta proferre: nemo hujusmodi habere li-
bros, & sacrilega scriptorum audeat monimenta
servare. Quod si qui in his criminibus fuerint
deprehensi, perpetua deportatione damnentur.
Eos vero qui discendi studio audierint de in-

A fausta hæresi disputantes decem librarum auri, quæ fisco nostro inferendæ sunt, jubemus subire dispendium. Omnes vero hujuscemodi chartæ ac libri, qui funestum Eutychetis, hoc est Apollinaris, fuerint dogma complexi, incendio concrementur, ut facinorosæ perversitatis vestigia ipsa flammis combusta depereant. Æquum namque est, ut immanissima sacrilegia par pœnæ magnitudo percellat, Palladi pater carissime atque amantissime. Illustris igitur & magnifica auctoritas tua, quæ hac sacratissima constitutione decrevimus, in hac alma urbe, diversisque provinciis, ac præcipue in Alexandrina civitate, & per universam Ægyptiacam diœcesim, edictis ex more propositis, ad omnium notitiam B faciat pervenire, ut cuncta, quam statuimus in eos qui rei fuerint deprehensi, severitas protinus exerceatur: scientibus moderatoribus provinciarum, eorumque apparitoribus, defensoribus etiam civitatum, quod si ea quæ legis hujus religiosissima sanctione custodienda decrevimus, aut neglexerint, aut aliqua permiserint temeritate violari, denarum librarum auri mulctam fisco nostro cogentur inferre, insuper etiam existimationis suæ periculum substinebunt. Ea quoque, quæ de paganis per omne Romanum imperium æqualiter valitura perennitatis nostræ lege decrevimus, instantissime in eos exerceantur, quos constiterit, profanos ritus, ac simulacrorum impios cultus, & interdicta C sibi sacrilegia celebrare. Data sub die Kalendarum Augusti, Constantinopoli, divo Valentiniano octavum, & Anthemio, viris clarissimis consulibus. Anno Christi 451.

Observatio Philippi Labbe, S. J.

Hæc epistola in editione Crabbiana subjicitur, Narrationis ordo de pravitate Dioscori Alexandrini, *hoc initio*: Postquam Dioscorus &c. *deinde*: Fides Romanorum: Credimus in unum Deum, &c. tum Attici episcopi CP. qualiter epistola formata fiat. *Postremo denique hæc subjiciuntur in eadem editione Crabbi pag.* 947. Exemplar hoc Chalcedonensis concilii desumptum est ex bibliotheca monasterii fratrum ordinis Cruciferorum in civitate Aquensi. Anno namque domini 1468. in Aquensi passagio R. D. Petrus Ferrici legatus Romanus in causa Leodiensi, postea cardinalis, excopiari exemplar disposuit ex vetustissimo codice, eidem monasterio a quodam Aquensi decano dono dato: quod plurium judicio scriptum non multo longe post hujus Chalcedonensis concilii tempora præsumitur. Tanta quidem vetustatis fuit, ut nisi cum difficultate legeretur, & unus duntaxat in Coloniensi civitate excopiare præsumeret. *Hæc ille vir singulari diligentia atque industria præditus.*

XX. *RESCRIPTUM SYNODICARUM literarum Juvenalis sanctissimi episcopi Hierosolymorum, ad revererendos presbyteros & archimandritas, & reliquos monachos Palæstinæ provinciæ sub ejus diœcesi constitutos.*

CUm summus & primus apostolorum Petrus dixisset: *Tu es Christus filius Dei vivi*: Matth. 16
E Dominus intulit; dicens: *Beatus es Simon Barjona, quia caro & sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus qui in cælis est. Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversus eam.* Super hanc confessionem roborata est ecclesia Dei, & fidem quam nobis sancti tradiderunt apostoli, [a] hanc ecclesia custodivit, & custodiet usque ad finem mundi.

Quam

BALUZII NOTÆ.

a Veteres libri, *hanc Ecclesiam*.

Quam & sanctum [a] quoque magnumque & universale concilium Nicaenum trecentorum decem & octo sanctorum patrum exposuit, quamque sanctum quoque magnumque & universale concilium nuper congregatum Chalcedone secutum est: huic neque adjici, neque subtrahi potest. Calumniatores autem & transgredientes mandatum Dei, quod [b] praecipit; *Non falsum testimonium dices adversus proximum tuum*, convenit [c] [e] adversari. Nam si rex [d] David propheta dicebat: *Eum qui detrahebat occulte adversus proximum suum, hunc persequebar: superbo oculo & avaro corde*, [e] *cum eo non edebam cibum*; quanto magis nos debemus aversari eos qui falsum testimonium dicunt adversus tantos sanctissimos patres, magis autem adversus cunctum terrarum orbem? Vestra itaque reverentia fidem quam suscepit, teneat. Gratia enim Christi haec [f] & ab apostolis data, & a patribus est sanctis exposita: haec etiam nunc valet, & usque ad finem mundi vigebit. [g] Quomodo Galatis scribens, dicebat apostolus: *Siquis vobis evangelizaverit praeter quod accepistis, anathema sit.* Deus autem etiam errantes suae conjungat ecclesiae, qui per prophetam dicit: *Vivo ego, dicit dominus: nolo mortem peccatoris, sed ut convertatur & vivat.*

Exod. 20. [e] f. aversari.

Psal. 100.

Galat. 1

Ezech. 33.

Juvenalis episcopus Hierosolymorum, in domino valere vos opto.

Irenaeus episcopus Caesariae, in domino valere vos opto.

Paulus episcopus Parali, in domino valere vos opto.

[h] Et consequenter trium Palaestinarum episcopi subscripserunt.

XXI. p EXEMPLAR EPISTOLAE LEONIS IMPERATORIS PRIMI AD ANATOLIUM episcopum CPtanum.

Imperator Caesar Leo piissimus, victor & triumphator maximus, semper Augustus, Anatolio regiae civitatis episcopo.

Votum quidem meae pietatis fuit, universas orthodoxorum sanctas ecclesias, nec non & civitates sub Romano imperio constitutas maxima frui quiete, nihilque contingere, quod possit earum statum tranquillitatemque turbare. Qualia vero in Alexandrinorum civitate nuper [i] evenerint, jam quidem nosse tuam credimus sanctitatem. Ut tamen perfectius cuncta [k] cognoscas, & quae causa tanti [l] tumultus confusionisque fuerit, exemplaria precum quas reverendissimi episcopi & clerici a praedicta civitate & Aegyptiaca [m] dioecesi ad regiam Constantinopolim venientes, contra Timotheum meae clementiae porrexerunt, nec non & exemplaria precum, quas hi qui in sacratissimum nostrum [n] expeditum pro Timotheo ab Alexandrina civitate venientes, [n] nostrae tranquillitati obtulerunt, tuae sanctitati direximus, qualtenus quod actum est de praedicto Timotheo, quem Alexandrinorum populus, & honorati, & curiales, & naucleri episcopum sibi petunt, aliisque negotiis, quae ipsarum precum continet textus: ad haec autem & de Chalcedonensi concilio, cui nullo modo consentiunt, [o] quemadmodum libelli adjuncti ostendunt, [p] clare sanctitas tua possit agnoscere. Tua siquidem reverentia omnes orthodoxos episcopos, qui in praesenti in hac urbe regia commorantur; nec non & reverendissimos clericos ad se repente faciat convenire, & diligenter omnia pertractantes atque discutientes, [q] quoniam Alexandrinorum civitas perturbata est, pro cujus disciplina & quiete maxima solicitudo nobis existit, [r] & de praedicto Timotheo, & de Chalcedonensi concilio, quid in commune sapitis, sine quolibet humano terrore, & absque gratia cujuscumque vel odio, solummodo omnipotentis Dei timorem vestris oculis proponentes, (quoniam sicut nostis, de tali causa intemeratae divinitati rationem eritis sine dubio reddituri) cum omni celeritate meam facite cognoscere pietatem: ut ex omnibus vestris literis haec integre cognoscentes, formam congruam dare possimus, quatenus Aegyptiaca dioecesis & Alexandrinorum civitas, pro cujus quiete nos prae omnibus convenit cogitare, tranquillitate sanctarum ecclesiarum, & disciplina, & inconcussa pace potiatur. [s]

* conventum

OBSERVATIO PHILIPPI LABBE, S. J.

Cassiodorus cap. 2. l. 1. Divin. lect. Chalcedonensis synodi testis est codex encyclius, qui ejus reverentiam tanta laude concelebrat, ut sanctae auctoritati, merito judicet comparandam. Quem codicem ἐγκύκλιον, id est totius orbis epistolarum, a viro disertissimo Epiphanio fecimus in Latinum de Graeco sermone converti. *Primus eas Surius collectioni conciliorum inserendas curavit, easque Nicolinus, Binius, regiusque collector non omiserunt.* Encyclium hunc librum manuscriptum extare in bibliotheca venerabilis capituli ecclesiae Bellovacensis accepimus indicio V. C. Claudii Joly B. Mariae Parisiensis canonici, qui opera sua confectum codicum illorum canonum dumtaxat exaratorum catalogum pro solita humanitate nobis commodavit. Hunc vero variarum epistolarum fasciculum, si nancisci licuerit beneficio clarissimorum Decani & canonicorum, cum aliquibus aliis ad conciliorum nostrorum editionem spectantibus, ex cum excusis comparabimus, quaeque visa fuerint observatu digna, in appendices notasque nostras non indiligenti studio comportabimus.

BALUZII NOTAE

a Quoque. Deest in codicibus antiquis.
b Veteres libri, praecipitur
c Ita quidem editio Romana. Ceterum Surius & veteres libri legunt aversari. Viderunt curatores editionis regiae sic emendandum esse. Conjecturam autem suam agnovissent esse certam, si editionem consuluissent Romanam antiquiorem.
d Veteres libri, David & propheta.
e Iidem libri, cum eum.
f Ita etiam scriptum a Romanis. Nam veteres libri & editiones habent, & Apostolis.
g Veteres libri, Quoniam.
h Iidem libri: Et consequenter alii trium.
i Veteres libri, evenerint.
k Veteres libri & edit. cognoscas, quae causa.
l Veteres libri, tumultusque confusionis.
m Veteres libri, dioecesi; & infra, dioecesis.
n Veteres libri & edit. obtul. nos. tranquillitati.
o Quemadmodum libelli adjuncti ostendunt. Haec desunt in antiquis codicibus & editionibus. Addita autem sunt a Romanis, haud dubie ex textu Graeco, ubi extant.
p Veteres edit. clare possit agnoscere. Veteres libri, clare posse agnoscere.
q Veteres libri, quoniam nos Alexandrinorum. Legendum videtur, quoniam nunc Alexandrinorum
r Veteres libri & edit. aut de praed. Timotheo aut de Chalcedonensi.
s Veteres libri & editiones addunt. Huic subjectae sunt & sequentes preces & directae universis metropolitanis Episcopis.

Hæc subjecta sunt & sequentes preces, quæ una cum superiori epistola directa sunt & aliis metropolitanis episcopis & monachis quibusdam, videlicet.

Leoni reverendissimo urbis Romæ pontifici.
Basilio episcopo Antiochiæ Syriæ.
Juvenali episcopo Hierosolymorum.
Epiphanio episcopo Syriæ secundæ.
Dorotheo episcopo Damasci Phœniciæ Libanitiæ.
Pelagio episcopo Tarsi Ciliciæ primæ.
Orestio episcopo Anazarbi Ciliciæ secundæ.
Stephano episcopo Hierapoleos.
Ibæ episcopo Edessæ Osroenæ.
Symeoni episcopo Amidæ Mesopotamiæ.
Antipatro episcopo Bostrorum Arabiæ.
Basilio episcopo Seleuciæ Isauriæ.
Olympio episcopo Constantiæ Cypri.
Joanni episcopo Patrensi.
Eustathio episcopo Beryti.
Eunomio episcopo Nicomediæ.
Anastasio episcopo Ancyræ.
Theoctisto episcopo Pissinuntis.
Alypio episcopo Cæsareæ Cappadociæ primæ.
Patricio episcopo Tyanensi.
Charterio episcopo Claudiopoleos.
Petro episcopo Gangrensi.
Seleuco episcopo Amaseæ.
Joanni episcopo Sebastiæ.
Ortio episcopo Molitianensi.
Petro episcopo Cænorum.
Eleutherio episcopo Chalcedonensi.
Juliano episcopo Tabiæ.
Adelphio episcopo Arabyssi.
Evethio episcopo Cyzici.
Joanni episcopo Ephesi.
Eleutherio episcopo Sardensi.
Agapito episcopo Rhodi.
Critoniano episcopo Aphrodisiadis.
Petro episcopo Myrensi.
Pergamio episcopo Antiochiæ Pisidiæ.
Epiphanio episcopo Pergæ.
Palladio episcopo Iconii.
Nunechio episcopo Laodiceæ Phrygiæ Pacatianæ.
Mariniano episcopo Synnadensi.
Amphilochio episcopo Sidæ.
Ætherichο episcopo Smyrnæ.
Philippo episcopo Hierapoleos.
Joanni episcopo Heracleæ Europæ.
Basilio episcopo Trajanopolis.
Gregorio episcopo Hadrianopolis.
Valeriano episcopo Marcianopolis.
Valentino episcopo Philippopolis.
Euxitheo episcopo Thessalonicensi.
Petro episcopo Corinthi.
Eugenio episcopo Nicopolitano.
Martyrio episcopo Cortynensi.
Vigilantio episcopo Larissæ.
Lucæ episcopo Dyrrhacheno.
Ursicino episcopo Scupensi.
Zotimo episcopo Sardicæ.
Luciano episcopo Byzano.
Theotimo episcopo Tomizano.

A Jacobo monacho Nisibeno.
Symeoni monacho.
Varadato monacho.

XXII. EPISTOLA

ÆGYPTIORUM EPISCOPORUM ET CLERI EPISCOPORUM

ad Leonem Augustum.

Piissimo, & Christianissimo, & divinitus electo, victori, triumphatori, semper Augusto Leoni, oblatæ preces ab universis episcopis vestræ Ægyptiacæ diœcesis, & clericis sanctissimæ ecclesiæ B *vestræ maximæ civitatis Alexandrinæ.*

A Superna gratia modo divinitus condonatus, juste non cessas pro communi utilitate cogitare, post Deum cunctorum venerabilis imperator. Quapropter etiam omnis fortitudo verborum tuis vincitur actibus, quibus divinitas exoratur: & verba quidem ad hæc eis necessaria non sunt, quibus opera facere noscuntur [a] indicium. Nuper enim electus a Deo, [b] & purpura exornatus, optimum judicasti propositum tuum magnum ostendere, quem ipse omnium creator elegit, benignis initiis largitorem remunerando bonorum, quando repente in ipso principio, voce vestra ex scripto proce- C dente piissima ad sanctissimos metropolitanos episcopos, inerumpibilem ecclesiæ catholicæ crepidinem roborastis, & priorum omnium piissimorumque principum constituta pro orthodoxa religione firmastis. Insuper & ea quæ nuper a sanctæ & beatæ memoriæ Marciano principe nostro sancita sunt, consona decernentes, nihil aliud estis mercati, quam pacem omnium & stabilitatem reipublicæ, [c] frenantes linguas eorum qui adversus ecclesias Christianas [d] consurgunt & blasphemant Deum, aut in eum quocumque modo delinquunt. Injuria namque Dei manifesta est, hæreticorum [e] abscindentium semet ipsos a recta fide licentia. Quapropter hanc optime sciens, venerabilis impe- D rator, maligni prolem existere semper [f] insidiantis quieti sanctarum Christi ecclesiarum, earumque immutilatam pacem consistere non sinentes, recte providentiam tuam studuisti mox adhibere, ei per omnia resistentem: quod est opus piissimorum principum pro orthodoxa fide pugnantium, & [g] resistentium primitus malis extrinsecus venientibus, & animabus [h] fidelium adversantibus. Hunc igitur animum te possidente religiosum & tutorem humani generis, tantumque circa Christum studium demonstrantem adimus & nos, importabilia mala passi, licet peccatores, Christi pontifices, quæ neque sermonibus sufficimus præsentare, nec lugere digne valemus. Quemadmodum autem nostra sit ge- E sta calamitas, enarramus. Catholica siquidem intemerata & apostolica fide in Nicæa a sanctis tunc trecentis decem & octo patribus posita & ubique firmata, & apud omnes verbum veritatis recte prædicantes habita, quam etiam unaquæque per tempora orthodoxorum episcoporum, ad

BALUZII NOTÆ

a Male in veteribus libris *contradictum*.
b Veteres libri, *ut purpuram exornarit*.
c Iidem libri, *refrenantes*.
d Iidem libri, *insurgunt*.
e Ibid. *abscidentium* & infra *abscidens*.
f Iidem libri, *insidiantes quieti*.
g Iidem libri, *resistentibus*.
h Corb. *infidelium*.

ad peremptionem quidem sæpius exortarum contra rectam fidem vanarum quæstionum, custodiam vero rectæ [a] considerantium patrum firmavit atque roboravit; simili quoque modo & Chalcedone sanctum & universale concilium congregatum dudum sub [b] pio sanctæ memoriæ principe Marciano, hanc inviolatam incontaminatamque servavit, abscindens quidem zizaniæ pestem a quibusdam rectis [c] superseminatam dogmatibus, confirmans autem venerabilis Nicænæ fidei, sicut diximus, symbolum salutare, & fingens [d] inaversibiles terminos super eum, sicut gratia Spiritus sancti dictabat; formamque constituit, per quam omnem adjectionem, omnem imminutionem adversus confessionem rectam penitus abnegavit. Quapropter & nostro Ægyptio concilio necessarie cum archiepiscopo nostro sanctæ memoriæ Proterio, indubitanter ei consentiente, & ea sapiente, & [e] unanimiter cum universis totius orbis Christi sacerdotibus, & præ omnibus summis sanctis episcopis, id est, Romano Leone, regiæ Constantinopolis Anatolio, & Antiocheno Basilio, & Juvenali Hierosolymorum, & omnibus orthodoxis episcopis, laborantibus nobis, secundum sanctum apostolum, pro evangelicæ fidei firmitate, & in Christo sapientibus cum nostris ecclesiis & civitatibus, & [f] incommutata pace orthodoxi populi apud nos & apud Alexandriam consistente, excepto Timotheo, qui semetipsum [g] ab ecclesiæ catholicæ fide disrupit pariter & abscidit, mox post sanctum Chalcedonense concilium, dum tunc dignitate presbyterii fungeretur, cum quatuor aut quinque solis episcopis & paucis monachis, hæretica Apollinaris & ejus similium secta languentibus, propter quam damnati tunc regulariter a sanctæ memoriæ Proterio, & omni Ægyptiaco concilio, etiam imperiali [h] nutu digne [i] exilium sunt experti. Hunc Timotheum malignus invenit arma suæ machinationis aptissima, quem novimus [k] quidem boni cujuslibet [l] extorrem, diabolicæ vero mentis solummodo instrumentum opportunum existere. Qui dudum inhians in episcopatum Alexandrinæ maximæ civitatis, sicut rei eventus ostendit, appetens quod eum oportebat effugisse, si tamen saperet, bene præponens schema quod vitare se primitus dolose fingebat, insidiatusque transitum sanctæ memoriæ principis Marciani, quo migravit ad Deum, blasphemis vocibus impudenter adversus eum insurgens, & sanctum & universale Chalcedonense concilium anathematizans inverecunde, & vulgus populi seditiosorum & vilium congregans, eumque contra sanctas regulas, ecclesiasticam disciplinam & communem rempublicam legesque coarmans, irruit in ecclesiam sanctam Dei, habentem pastorem atque doctorem sanctissimum nostrum tunc patrem, archiepiscopumque Proterium, & collectas solitas celebrantem, & orationes fundentem omnium nostrum salvatori Christo pro vestræ pietatis imperio, & Christianissimo vestro palatio, congregatis in ipsa civitate magnificentissimis judicibus, & curia, & plebe fideli, omnique clero simul & monachis. Hoc itaque malo procedente, & vix adhuc facta die, dum in episcopio secundum consuetudinem degeret Deo amabilis Proterius, assumens secum Timotheus juste condemnatos duos episcopos, & clericos similiter, qui (sicut diximus) [m] in exilio fuerant habitare damnati, tamquam manus impositionem [n] suscepturus a duobus, nullo penitus orthodoxorum episcoporum ex diœcesi Ægyptiaca præsente, ut moris est in talibus Alexandrinorum episcoporum ordinationibus interesse, ut credit, adeptus est pontificatus sedem, adulterium aperte præsumens in ecclesia proprium sponsum habente, & agentem in ea divina mysteria, & sedem propriam regulariter exornantem. Iste optimus odibilem Deo, & undique periculosam differri non sinens [o] actionem, cum rabie quadam [p] incontemnabili repente semetipsum inthronizavit, legem & ordinem ecclesiasticum, irrationabilem iram populi permitti esse confidens. & neque regulas patrum, [q] non legem imperialem, aut sanctiones ecclesiasticas, non ordinem, non potestatem imperialem, non judicialem severitatem mente percipiens, mox ordinationes efficit episcoporum simul & clericorum, episcopus sine impositione manus existens. Sed neque priorem habens presbyteratus ordinem, baptisma fecit & omnes operationes, quæ ei nullatenus agere competebant, exercuit. His ita audacter & nefande per eum quotidie procedentibus, post aliquot dies dum alibi degeret, magnificus & gloriosissimus dux Dionysius civitati adfuit laboranti, & egit quatenus pestiferœ ecclesiæ cruentissimus tyrannus etiam ab ipsa civitate recederet. Quo facto ecclesiæ & civitati communem utilitatem [r] consuluit. Sic ergo decursis paucis diebus, dum commotio & irrationabilis ira pro Timotheo meditaretur ab aliquibus contra sanctæ memoriæ Proterium, nihil aliud erat quod faceret ille beatæ memoriæ, quam ut locum daret iræ, secundum quod scriptum est, [s] ut ad sacrum baptisterium se conferret, invasionem fugiens contra suam concurrentium necem. In quo scilicet loco & barbaris & cunctis ferocibus hominibus timor fuit, etiam nescientibus loci culturam, & exinde gratiam emanantem. [t] Hi vero tamen qui ab initio intentionem Timothei ad effectum producere festinabant, neque in illis intemeratis locis eum salvari volentes, neque cultum loci metuentes, nec tempus, cum esset salutaris paschæ festivitas, nec ipsum sacerdotium pavescentes, quod est mediatio Dei & hominum, percusserunt inculpabilem virum, cumque crudeliter occiderunt, etiam cum aliis

BALUZ. NOTÆ

a Pessima lectio. Veteres libri habent *confitentium*.
b Veteres libri, *pia sanctaque memoria*.
c Quamquam potest [illegible] esse in antiquis exemplaribus, [illegible] tamen illic scriptum esse [illegible]
d Melius in veteribus libris, *inconspicuos*.
e Corb. *unanimiter*.
f Veteres libri, *incommota*.
g Idem libri, *ab Ecclesia catholica & fide*. Hæc [illegible]
h Veteres libri, *more*.
[illegible] verba Græca apud Evagrium.
i Male in codice Bellovac. *exilium*.
k Melius veteres libri, *bene quidem*.
l Veteres libri, *exsortem*.
m Corb. *in exilio jussi fuerant*.
n Vide Valesii annotationes ad Evagrium.
o Veteres libri, [illegible]
p Melius libri veteres, *incontemtibili*, id est, quæ non potest contemni, [illegible]
q Veteres libri, *neque legem*.
r Veteres libri, *consuluit*.
s Idem libri, *& ad sacrum*.
t Idem libri, [illegible]
u Veteres libri & edit. *Tamen hi vero*.

aliis sex: & circumducentes ejus ubique cadaver vulneratum, crudeliterque trahentes per omnia civitatis [a] loca insensibile corpus plagis sine misericordia verberabant, dividentes membratim eum, & neque [b] interiora more canum gustare parcentes illius viri, quem nuper habere se mediatorem Dei & hominum putaverant: tradentesque reliquum ejus corpus igni, etiam dispergebant ejus cineres in ventos, ferocitatem bestiarum omnium transcendentes. Horum siquidem omnium auctor fuit & sapiens ([c] si Deo placet) architectus Timotheus; primo [d] siquidem adulter, postea etiam homicida, pene manibus propriis hoc nefas efficiens; & propterea condemnandus, quando agenti, qui jubet malum fieri, in supplicio proximus est. B Adjecit etiam his malis sine timore pejora, dum itaque contra regulas [e] operatur. Hactenus agit sacra mysteria, qui neque laicorum communionem habere sanctis canonibus potest: & gubernat quidem auctoritate sua sanctam Alexandrinorum ecclesiam, res autem ejus, ut visum fuerit ei, male devastat, & habentes alimenta pauperes ab ecclesia, ejus solatio privat omnimodis, aliis hæc sceleratissimis [f] expendendo. Et aperte quidem episcopos condemnatos quatuor aut quinque, contrarios orthodoxæ fidei, sicut diximus, existentes, alios quidem secum habet, alios vero per civitates mittit, [g] ut in eis episcopos orthodoxos persequantur: sed & alios ordinare non cessat. Eos C autem qui regulariter consistunt, velut communicatores sancti & universalis concilii & sanctæ memoriæ Proterii, anathematizavit, & sic expulit omnem sanctissimum urbis Alexandrinæ clerum communicantem similiter generali concilio, & sanctæ memoriæ [h] Proterio archiepiscopo: sed etiam clericos, qui in nostris ecclesiis & a nobis sunt [i] ordinati, omnes velut hæreticos anathematizando vere monstravit. Orthodoxos vero senes, & sanctæ memoriæ [k] Theophilum Alexandrinorum civitatis episcopum, [l] & sanctæ memoriæ Cyrillum, & beatæ memoriæ Proterium, omnes antiquitus ordinatos, & ut diximus, anathematizavit, & a sacerdotio cuncto prohibuit. Addidit autem istis D malis etiam hoc, quod ex venerabilibus [m] diptychis abstulit quidem sanctæ memoriæ [n] Proterii vocabulum, posuit vero suum nomen & Dioscori ab universali concilio condemnati: cujus nec ordinationes suscepit. Sic undique velut ebrius esse varia calliditate convincitur, & per singulas civitates & venerabilia monasteria

A præcipit, ut nullus communionem suscipiat aut ab episcopis aut clericis qui communicatores sunt aut fuerant sancti & universalis Chalcedonensis concilii, & memoriæ venerandæ Proterii, [o] nec putet clericos qui a nobis sunt ordinati: sed pro illis jubet alios introduci, tam quos ipse ordinat, quam quos alios facere jubet. Hinc igitur cunctæ Ægyptiacæ diœcesis sanctas ecclesias obtinente caligine atque [p] mœrore, eisque confusione rerum in eis sic existentium [q] cumulatis, coacti sumus contemnentes salubritatem propriam, multo itineris labore suscepto, de civitatibus nostris exire, & leporibus atque ranis [r] formidolosiorem agere vitam, propter calumnias a Timotheo, eique concordantibus B contra nos singulos meditatas, & tamquam ad serenissimum & inflaetuabilem portum, id est, ad vestræ tranquillitatis vestigia convolare, deserentes consacerdotes nostros in quibusdam latentes locis, propter insidias ab his factas, nec valentes nobiscum longa itinera properare, expectantesque per nos vestræ pietatis auxilia, & unam eamdemque [f] nobiscum simul cum Alexandrinis omnibus clericis habentes fidem. Quia vero sic aperta sunt quæ [t] quotidie a Timotheo præsumuntur, ut neque convictionibus aut laboribus egeant ad probandum, quando ejus superbia [u] manifestata est & contra regulas patrum, & contra sanctiones ecclesiarum, contraque ipsam rempublicam, contra omne cingu C lum & potestatem; præsumimus autem dicere aperte, etiam contra vestræ pietatis imperium: supplicamus & [x] deprecamur vestram Christianissimam potestatem, ut orthodoxam & intemeratam fidem & integre ubique servatam, & indubitabiliter consistentem, nulloque nostrorum circa eam discrepante, sed sicut diximus, concordantibus nobis cum omnibus totius orbis sacerdotibus, non patiamini tyrannidem redditudinem fidei sustinere, sed [*] vindicare potius [y] sanctorum patrum regulas & ordinem ecclesiasticum, civilemque disciplinam, & sanctorum magnorumque conciliorum diversis temporibus pro orthodoxæ fidei vigore celebratorum injuriam: & scribere [z] dignemini san- D ctissimo Romanæ civitatis archiepiscopo, quatenus hæc ei a vestra tranquillitate nota fiant: nec non & Antiocheno, & Hierosolymitano, & Thessalonicensium urbis episcopo, & [aa] Ephesino, aliisque quibus visum vestræ fuerit potestati; (nam archiepiscopo hujus regiæ civitatis Anatolio declarata est nostris libellis hujusmodi causa) ut eorum sanctitas certissime cognoscens

[*] f. vindicare

BALUZII NOTÆ.

a Veteres libri, *loca divulgaverit, insensibile.*

b Iidem libri, *interiora ejus.*

c *Si Deo placet.* Hæc desunt in codicibus manu scriptis.

d Veteres libri, *eodem.*

e Lego ex fide veterum librorum. *operatur hactenus sacra mysteria.*

f Veteres libri, *expendo.*

g Iidem libri, *ut in eas.*

h Codex Bellovac. *Proterio quondam Archiepiscopo.*

i Veteres libri, *ordinati, & omnes velut hæreticos anath. vere monstravit orthodoxos viros senes*

k Veteres libri, *Theophilo.*

l Veteres libri, *& a sa. me. Cyrillo & Dioscoro & be. me. Proterio.* Recte. Sic enim restituendus est integer locus: *omnes velut hæreticos anath. ve. mon. orth. vi. senes a sancta me. Theophilo Alex. civit. Episcopo & a sa. me. Cyrillo & Dioscoro & bea. me. Proterio omnes antiquitus ordinatos.* Agitur enim hic de Episcopis depositis a Timotheo Æluro, ordinatis a Theophilo, Cyrillo, Dioscoro, Proterio, qui sedem Alexandrinam tenuerant ante Timotheum. Vide infra cap. VIII.

m Veteres libri, *dyptichis.* Sic etiam fere ubique.

n Iidem libri, *Proterii patris nostri vocabulum.*

o Iidem libri, *nec pute.*

p Iidem libri, *mœrore.*

q *Cumulatis.* Iidem libri, *cumulatos coacti.*

r Iidem libri, *formidabiliorem.*

f Iidem libri, *nobiscum habentes fidem simul cum Alexandrinis omnibus clericis.* Recte vero.

t Iidem libri, *a Timotheo cotidie.*

u Iidem libri, *manifesta.*

x Iidem libri *deprecamur.*

y Iidem libri, *sanctas patrum.* Sic etiam veteres editiones, etiam Romana. Sed quia postea in Biniana editione scriptum est *S. Patrum regulas*, in regia editum est *sanctorum pro sanctas.*

z Veteres libri & edit. *dignamini.*

aa Iidem libri & edit. *Ephesio.*

ſcens mala quæ provenerunt contra orthodo- A xorum eccleſias & epiſcopos per Timotheum, veſtræ pietati renunciet, quid in tantis malefactis, ſanctorum patrum regulis ſit decretum. Et tunc ſanciat quidem veſtra potentia, ut qui ita vaſtavit eccleſiaſticas ſanctiones, ab Alexandrinorum eccleſia ſancta recedat, cui [a] præſederat tyrannico modo, & non legitima diſpoſitione tentavit atque perfecit, tantarumque præſumptionum pœnas ſubjaceat. Deinde jubeat, ſicut ſanctæ patrum regulæ præcipiunt, & antiqua conſuetudo tradit, Ægyptiacæ diœceſis omnem ſynodum orthodoxam & communicatricem totius orbis [b] epiſcoporum, quempiam ſanctæ vitæ eligere dignum ſacerdotio virum, & communicatorem univerſalis concilii, & ve- B ſtræ pariter pietatis, & qui [c] ſedi ſancti Marci evangeliſtæ irreprehenſibilis eſſe videatur, quique poſſit [d] vita Alexandrinorum populum in ſanctitate atque juſtitia gubernare, noſque valeat velut propria membra defendere, & ſit ad ſatisfaciendum idoneus verbo ſimul [e] & doctrina, ſecundum apoſtolum, ut poſſit erudire reſultantes, & ad veritatem cum ſatisfactione reducere. Si vero (quod non credimus) poſtquam ſecuta fuerint hæc quæ popoſcimus ſupplicantes, opus fuerit etiam ſynodo, non pro cauſa fidei, quia, ſicut prædiximus, nullo modo dubitamus, ſed propter Timothei novitates & vanitates, & nefandos actus: neque hoc evitamus, neque ſegnes ad hoc erimus, ſed potius C confidentes [f] accedemus: quia ipſa noſtra juſtitia defenſionem nobis apportat, quando [g] nobis nullum ſermonem facientibus pro redargutione vel probatione eorum, ipſa quæ ab illis jam contra ſanctas regulas prave commiſſa ſunt, & hactenus perpetrantur, pene vocem ſuam adverſus eos emittunt, nec occultari poſſunt. Cumque ipſe cum ſuis inſtanter uſque ad præſens, impudenterque deroget & anathematizet ſummos archiepiſcopos, id eſt, Romanum Leonem, & Conſtantinopolitanum Anatolium, & Baſilium Antiochenum, cunctumque Chalcedonenſe concilium, omneſque totius orbis epiſcopos, & undique orthodoxos clericos ſimul & laicos: hinc itaque veſtram tranquillitatem ſup- D pliciter exoramus, quatenus dum petitiones noſtræ perveniant ad effectum, ſancire jubeatis veſtræ ſyllabis pietatis, Timotheum ab appetita veſania prohiberi; ut nec ordinationes aliquas tamquam epiſcopus faciat epiſcoporum, ſeu clericorum, aut quorumlibet aliorum; neque collectas debeat celebrare, aut quodlibet aliud epiſcopi opus efficere, vel contra noſtras civitates aut eccleſias, aut [h] adverſus nos aliquid tentare vel innovare, [i] quando abſolute contrarius apparuit & concilio & catholicæ ſimul eccle-

ſiæ: ſed neque ut res Alexandrinæ eccleſiæ, ut viſum ei fuerit, [k] diſpergat, ne ſicut male [l] putat, per pecunias ſuæ utilitati proſpiciat: ſed ut [m] concilio ſenioris cleri Alexandrinæ civitatis, præter eos ſcilicet qui ab ipſo nunc ſine judicio & contra regulas ordinati ſunt, conſiſtant, qui etiam dudum indicium [n] diligentiæ favoriſque ſanctæ eccleſiæ temporibus patrum præcedentium præbuerunt: quatenus & providere rebus eccleſiæ, & cuſtodire ejus redditus poſſit [o] domino, hæc forma a veſtra pietate proferatur. Clericos vero univerſos honore dignos, & in reverentia ſeneſcentes, qui ab eo ſunt, ſicut jam diximus, [p] expulſi, [q] ſanciri (*) præcipite ſine calumnia [q] ad ſuas ec- B cleſias, in pace celebrantes pro veſtra pietate ſolemnes orationes cum quiete ſervari, urbemque pariter & in ea ſanctas eccleſias conſtitutas, ad Chriſti gloriam & ſalutem & perpetuitatem veſtræ Chriſtianiſſimæ pietatis: literas dirigentes pro his quæ poſcimus ad magnificentiſſimum Dionyſium ducem, nec non & ad ſingularum provinciarum judices; quatenus ea quæ a veſtra manſuetudine ſunt ſancita, & ſerventur, & effectui contradantur.

(*) f. ſanciri ... MSS ... Pone, ... Nota

Neſtor epiſcopus civitatis Flagonitorum, [r] his precibus ſubſcripſi.

Athanaſius epiſcopus [s] Toicenæ civitatis ſimiliter.

[t] Pulſaminon epiſcopus Niciotorum civitatis, ſimiliter.

Thomas epiſcopus Vantenæ civitatis, ſimiliter

Pœmen epiſcopus [u] Eletmatis, ſimiliter.

Athanaſius epiſcopus Thoitorum, ſimiliter

Apollo epiſcopus [*] [x] Antithorum, ſimiliter.

Harpocras epiſcopus [z] Gavmorum, ſimiliter.

Paulus epiſcopus [y] Taneos, ſimiliter.

Iſaias epiſcopus civitatis [a] Naucratenæ, ſimiliter.

Iſaac epiſcopus [aa] Thineos, ſimiliter.

Petrus epiſcopus [*] Scinorum Mandrorum, ſimiliter.

Maurion epiſcopus Cotenopolitanus, ſimiliter.

Maximus epiſcopus Garulenus, ſimiliter.

Ammonius presbyter Alexandrinus & œconomus, ſimiliter.

Timotheus presbyter & œconomus ejuſdem eccleſiæ, ſimiliter.

Aaron presbyter, & Macarius presbyter, ſimiliter.

Theodorus diaconus, & Proterius diaconus, ſimiliter.

Concil. Gener. Tom. VII. Ll XXIII

BALUZII NOTÆ

a Corb. *præſederat*, Bellovac. *præſiderat*.
b Veteres libri, *Epiſcoporum, ſicut jam ſcripſimus, eligere*. Atque hæc lectio multo melior eſt.
c Iidem libri, *ſedem*.
d Iidem libri, *vitam*.
e Iidem libri, *atque doctrina*.
f Iidem libri, *accedimus*.
g Iidem libri, *nullum nobis*.
h Iidem libri, *adverſum nos*.
i Iidem libri, *quoniam*.
k Corb. *diſpergat*, Bellovac. *diſperget*.
l Veteres libri, *putet*.
m Iidem libri, *conſilio*.
n Iidem libri, *dilig. ſua*.
o Melius in veteribus exemplaribus, *domini forma*.
p Veteres libri, *nunc expulſi, ſanctire præcipite*.
q Iidem libri, *ad ſuas Eccleſias*.
r Veteres libri, *Zoicena*.
t Iidem libri, *Pluſaminon*.
u Melius veteres, *Clyſmatis*. Clyſma enim eſt urbs Ægypti, ſita ad ſinum Arabicum. Vide annotationes Henrici Valeſii ad Philoſtorgium lib. 3. cap. 6.
x Bellovac. *Antheorum*.
z Veteres libri, *Cauorum*.
y Iidem libri, *Thyneos*.
a Iidem libri, *Naucratenæ*.
aa Iidem libri, *Tineos*.

XXIII. EPISTOLA EPISCOPORUM

ÆGYPTIACÆ DIOECESIS, AD ANATOLIUM archiepiscopum Constantinopolitanum.

Sanctissimo & Dei amantissimo archiepiscopo Constantinopolitanæ & catholicæ ecclesiæ Anatolio episcopi Ægyptiacæ diœcesis.

SIcut paterni pontificatus & successionis gubernacula retines, sic & illorum [a] integritate imitaris zelum; & omnes quidem diversis temporibus sævientes exasperatos contra sacras regulas, & sanctam intemeratamque fidem, & hæreticos operarios a sancta & venerabili ecclesia removisti, liberamque eam omni discordia & hæretico sensu monstrasti: quod etiam nunc credimus & a tua sanctitate fieri, & ab aliis sanctissimis archiepiscopis qui ejusdem honoris sortiti [b] sunt sedem, magis autem ab omnibus sanctissimis totius orbis archiepiscopis, contra Timotheum qui Alexandrinæ ecclesiæ pontificalem sedem sibi tyrannico abripuit modo, & contra eos qui tantæ vesaniæ cooperatores existunt, eo quod commune sit omnibus Christi pontificibus bellum adversus eos assumere. Jam itaque preces offerentes piissimo & Christianissimo nostro principi, licet non omnia quæ præsumpta sunt, valeremus edicere propter multitudinem iniquitatum ab eo factarum contra sacras venerabilesque [c] regulas, & adversus ipsam rempublicam: verumtamen ut virtutis nostræ veræ humilitatis fuit, hæc tamquam in tabula depingentes, ejus pietati [d] narravimus, poscentes auxilium præberi sanctis ecclesiis in Ægypto constitutis, & correctionem vitiis quæ commissa sunt, adhiberi. Nihilominus autem & tuam sanctitatem adimus per hos libellos, & [e] denuo suggerimus, quod narrantes ore proprio dudum effecimus, quæ quidem præsumpta sint adversus sanctas regulas a memorato Timotheo, quæ vero etiam contra sanctam immaculatamque fidem commissa sunt, quemadmodum jura ab eo sint sacerdotii [f] conculcata, & ad quantam derisionem Judæis atque gentilibus, & aliis qui non recte concirca orthodoxam ecclesiam catholicamque consistunt, Christianorum sacramenta perduxerit: & quemadmodum ipsam rempublicam [g] in pejorem statum mutaverit, qui sanctissimas quidem ecclesias in Ægypto positas, earumque orthodoxos pastores, & cum disciplina Christi ovilia gubernantes, expulit ab ecclesiis cum sacerdotibus suis; venerabilia vero monasteria, & quæ olim [h] fide orthodoxa claruerunt, virorum virginumque subvertit, ut pene omnes Ægyptiacæ ecclesiæ una cum monasteriis propter prædictas causas & persecutiones a Timotheo factas, in calamitate sint positæ. Obscure loquentes [i] ne credamur superflua quædam dicere veritati, sermoni nostro ponentes ordinem, conamur ut possumus, breviter ea quæ adversus nos, magis autem quæ adversus veritatem sunt facta, depromere. Igitur post turbam quæ nuper facta est sanctis ecclesiis a quibusdam hæreticis, qui tunc clerici erant, & sanctissimæ Alexandrinorum ecclesiæ sedis pontificatum desiderabant, cum in sancta pace consisterent Ægyptiacæ & Alexandrinæ sanctissimæ ecclesiæ, & concordarent omnes sancto universali Chalcedonensi concilio, [k] eo quod consonet, nihilque mutatum habeat, neque augmentum, [l] nec imminutionem obtineat a sancto concilio, quod certo tempore in Nicæa civitate a trecentis decem & octo sanctissimis episcopis celebratum est, præsumpta sunt, religiosissime pater, contra Alexandrinam sanctissimam ecclesiam, quæ nec [m] sermo, nec omne sæculum quolibet tempore novit effecta, sed neque tyrannorum quilibet tale malo sui capitis aliquando tractavit. [n] Quidem enim Timotheus Alexandrinæ ecclesiæ presbyter, malignitate insignis existens, & sub figmento semper continentem ostendens vitam, & opportunum propriæ voluntatis [o] cognomen habens furoris, illo tempore desiderio detentus in sedis Alexandrinæ pontificatu, & hoc non adipiscens, præcipue dum sacerdotio fuisset dejectus sententia synodali Dioscorus, nihil mali reliquit, [p] quod molitus non est contra sanctam ecclesiam, donec desiderium proprium adimpleret. Insidiatus ergo mortem, magis autem transitum ad cœlos, pii & beatæ memoriæ imperatoris Marciani, & hunc quasi congruum sibi judicavit, ut suam perficeret voluntatem, redimens quosdam monachos negligentes, qui in suburbanis habitare noscuntur, & [q] semetipsos, sicut & ille, ex quo Chalcedonense sanctum & universale concilium celebratum est, a communione generalis ecclesiæ suspenderunt; turbisque [r] gaudentibus semper adhuc superstite sanctæ memoriæ archiepiscopo nostro Proterio, & solennia atque decentia pontifice celebrante mysteria, & collectas sine aliqua seditione faciente nobiscum, & cum omni Alexandrino clero, & concurrente omni curia ad collectas quæ ab eo celebrabantur pro communi salute, pro piissimo atque Christianissimo principe nostro, & omni palatio, & ejus exercitu; misit in civitatem, ut turbam atque tumultus facerent, tamquam novitas quædam, aut permutatio reipublicæ & orthodoxæ fidei facta fuerit in transitu piæ memoriæ principis Marciani: tantamque commovit

BALUZII NOTÆ

a Veteres libri, *integritatis*.

b Vox *sunt* deest in antiquis codicibus.

c Desunt hic nonnulla, quæ sic supplentur e libris nostris: *regulas & adversus sanctam orthodoxamque fidem ipsumque sanctorum Ecclesiarum statum adversus ipsam rempublicam*.

d Veteres libri, *narrabimus*.

e Male in antiquis libris, *dico*.

f Veteres libri, *conlocata*.

g Iidem libri, *in pejori statu*.

h Iidem libri, *fidem orthodoxam*, & paulo post, *Ecclesias*.

i Vox *ne* desideratur in codicibus calamo exaratis.

k Veteres libri, *& quod consonet*.

l Corb. *nec imminutione optineat sancto Concilio*. Bellovac. *nec imminutione opt. sa. concilio*.

m Veteres libri, *sermone*.

n Lege: *Quidam enim*. Error est typographicus.

o Melius libri nostri, *cognomen habens furentis*. Vocabatur enim Ælurus. Veteres glossæ, Αἴλουρος, *felex*, *hæc catta*. Feles metaphorice dicitur pro furace aut rapace. Unde infra idem Timotheus dicitur occulte, latrocinanter, & non regulariter ad ovium caulas esse ingressus.

p Vox *quod* deest in libris nostris. Surius edidit *quo*.

q Veteres libri, *semetipsas*.

r Iidem libri, *gaudentes*.

vit seditionem, [a] totam urbem complens simplicium virorum & seditiosis consentientium, & sine judicio talium voluntatibus consonantium, ut etiam nefarii clamores fierent, nullusque posset liberorum, & mansuete viventium illo die procedere. Deinde alia congregata est multitudo permixta atque redempta, ejusdem Timothei molitione collecta [b] in majorem Alexandrinæ civitatis ecclesiam, una cum prædictis monachis: & sumens duos episcopos consentientes sibi, & propterea sub indignatione factos ecclesiis a pontificali sede Alexandrinæ ecclesiæ, nullamque communionem habentes cum sancta catholicaque ecclesia, [c] semetipsum inthronizavit, & quasi archiepiscopum demonstravit, dum vere catholicus archiepiscopus cum omni clero in episcopio consisteret. Et repente quidem accessit [d] baptismata & ordinationes efficere diaconorum atque presbyterorum, nec non & episcoporum: & alia cœpit niti, quæcumque facere competunt vero pontifici. Et eos quidem quos ordinavit, distribuit in Alexandrinas sanctas [e] Ægyptiacasque ecclesias; præcipiens omnes religiosissimos presbyteros ecclesiarum, atque diaconos, a [f] præcessoribus transitum ad cælos habentibus ordinatos, id est, Theophilo, & Cyrillo, & [g] Proterio, ab ecclesiis expelli, nullum ulterius sacerdotii ministerium habituros. Extendens autem suam vesaniam, & [h] quasi incrementum suæ superbiæ & concupiscentiæ operatus, considerans quia non posset aliter studium suæ intentionis efficere, nisi ab humanis rebus auferret, quod etiam fecit, eum qui regulariter jure archiepiscopus & catholicæ pastor fuit ecclesiæ, sanctæ memoriæ Proterium, suadens aliquos, sicut rerum eventus ostendit, [i] homicidas veros contra insurgere, qui eum orantem in baptisterio peremerunt, & per omnem (ut ita dicamus) urbem trahentes, & velut in pompa ejus reliquias deducentes undique vulneratas & membratim incisas, non respuerunt etiam [k] carnis ejus & internorum viscera sancta gustare; ignique tradentes reliquum ejus corpus, ventis etiam cinerem dispergebant, omnem bestiarum transcendentes ferocitatem; non senectutem, non canos, non pontificatum, mediatorem Dei & hominum, non tempus erubescentes. Commiserunt enim homicidium tempore sancto paschæ, quo etiam dæmones salutari passione perterriti conquiescunt. Rursum etiam augmentum malorum efficiens per eos qui cum eo dudum fuerunt, & quasi semetipsum in malis exercens, condemnatos quidem in scripto clericos & episcopos in communionem suscepit, & ministrare præcepit sanctis & venerabilibus sacrificiis: sanctum vero & universale concilium Chalcedone celebratum, quod nec augmentum, nec imminutionem, sicut prædiximus, habet a sancta Nicæna synodo, anathemati subdidit cum omnibus ei communicantibus: nullumque religiosorum episcoporum ex Ægypto, aut Alexandrinorum clericorum ei communicantium suscepit, nisi qui illi abrenuntiare [l] præsumunt; quod hactenus nemo fidelium fecit: Insuper omnes totius orbis episcopos, eorumque venerabiles clericos anathematizans: parva siquidem hæc esse judicans; & ad satietatem hæreticæ suæ vesaniæ non posse sufficere, etiam in venerabili diptycho (in quo piæ memoriæ transitum ad cælos habentium episcoporum vocabula continentur, quæ tempore sanctorum mysteriorum secundum sanctas regulas releguntur) posuit suum nomen & Dioscori, qui sub damnatione anathematis [m] a Deo & universali concilio esse decretus est; & delevit exinde sanctæ memoriæ & secundum Deum viventis Proterii nomen regulariter archiepiscopi constituti. Et ne polluamus ultra sermonem, [n] dum singulas ejus volumus præsumptiones edicere, usque ad ea quæ dicta sunt, linguam præcurrentem refrenantes, aliquo modo reticuimus. Nolumus enim recordari, quemadmodum conatus est in sanctissimas Ægyptiacæ diœcesis ecclesias, in quibus [o] Dei amantissimi & orthodoxi episcopi constituti sunt, hæreticos episcopos destinare, & in venerabilibus monasteriis clericos; & quemadmodum concutiat virginum monasteria, conturbans eas & terrorem eis suæ tyrannidis imponens: vel ad quantam vesaniam insilivit, ita ut etiam pontificales sedes, in quibus resedit sanctæ memoriæ Proterius, postquam fregit eas, igni contraderet, [p] aqua marina venerabilia sanctaque altaria in sanctis ecclesiis, ubi ædificata sunt atque dicata, diluerit; ne audientes in incredulitatem forte ducantur, aut certe rectæ fidei inimici lætentur: a quo & alia multa valde præsumpta sunt, quæ narrari sermone non possunt. Quia vero terribilia sunt, & omnem vesaniam valde transcendunt, quæ in talibus sanctissimis temporibus sunt ab eo commissa adversus sanctam intemeratamque fidem, & contra sanctas & venerabiles regulas, communemque disciplinam, magis autem contra sanctarum ecclesiarum [q] statum; & adversus ipsam [r] rempublicam, ejusque leges; hæc ferre minime prævalentes, neque [s] permittenda censentes, multam itineris fatigationem, marinaque pericula, & incertam vitam ipsius, nostrarumque ecclesiarum curas secundo loco ponentes, ad hanc regiam venimus civitatem, [t] consacerdotes in occulto velut in persecutione tyrannica dimittentes, & preces piissimo & Christianissimo principi, & tuæ sanctitati fundentes, atque poscentes, quatenus misericordiam præbeatis statui communi, & saluti orthodoxæ plebis, ecclesiarum pariter unitati; nec non & sanctorum & Dei amantissimorum patrum nostrorum [u] laboribus feratis auxi-

BALUZ. NOTÆ

a Surius edidit, *totam ut urbem complens*. Sic etiam editio Romana. Codices nostri non agnoscunt vocem *totam*, & legunt *urbem cum plebe simplicium se virorum*.
b Veteres libri, *in majore Alex. civ. Ecclesia*.
c Iidem libri, *in semetipsum*.
d Iidem libri, *baptismate*.
e Iidem libri, *Ægyptiacas Ecclesias*.
f Iidem libri, *præcess. & transitum*.
g Iidem libri, *Proterio & Dioscoro ab Ecclesiis*. Vide quæ dicta sunt supra ad paginam 517.
h Corb. *crementum*.
i Veteres libri, *homicidas vero contra eum insurgere qui eum eo orante in baptisterio peremerunt*.
k Veteres libri, *carnes*.
l Iidem libri, *præsumunt dicit quod actenus*.
m Melius libri nostri, *a sancto & universali Concilio*.
n Corb. *dum ad singula ejus volumus*.
o Veteres libri, *Deo amantissimi*. Sic etiam veteres editiones. Infra *Deo amantissimorum*, & *Deo amantissimi*.
p Legendum, *aquamarina*.
q Veteres libri, *statutum*.
r Iidem libri, *rempublicamque leges*.
s Iidem libri, *permittenda*.
t Iidem libri, *consacerdotes nostros in occulto velut in persecutionem tyrannicam dimittentes*.
u Iidem libri, *laborantibus*.

auxilium, qui diversis temporibus pericula sunt A
perpessi multaque contra inimicos habuere cer-
tamina, quatenus sancta & incemerata fides im-
mobilis & intentabilis possit ab omni hæreti-
ca sapientia custodiri; nostrosque gemitus syno-
dicis literis sanctissimo ecclesiæ Romanæ pon-
tifici Leoni, nec non & Antiocheno & Hie-
rosolymitano, atque Thessalonicensi, & Ephe-
sino, Dei amantissimis episcopis, vel aliis, qui-
bus [a] fuerit visum, ecclesiis indicetis, (quo-
niam hoc delictum læsio est communis) ut om-
nes totius orbis episcopi cognoscentes ea quæ
præsumpta sunt a Timotheo [b] & quia novita-
tes exercuit contra [c] sanctas regulas & religio-
nem orthodoxam, litteris synodicis piissimo &
Christianissimo principi nostro, vestræque san- B
ctitati secundum venerabiles patrum regulas
rescribentes, dignam formam, quæ in hoc
placuerit, præbere non differant. Si vero [d]
prospexeritis oportere fieri universale conci-
lium pro salute fidelium populorum, & statu
sanctarum ecclesiarum, ut terminus debeat re-
gulariter in his quæ a Timotheo sunt nefande
commissa, proferri, ne malignis aliis viris oc-
casio perpetrandi similia præbeatur, & hoc fie-
ri deprecamur, sanctissime & [e] Dei amantissi-
me pontifex. Paulo minus autem nos transie-
rat etiam hoc ad objurgationem eorum quæ a
Timotheo sunt præsumpta contra sanctæ me-
moriæ Proterium, declarare: quod facimus, ut
nullam ille possit habere in suis delictis excu- C
sationis occasionem, & omnes audientes agno-
scant, quia nihil contra eum pro inimicitiarum
causa suggessimus. Nam cum post mortem san-
ctæ memoriæ archiepiscopi nostri Proterii tan-
tam rabiem contra eum & vesaniam demonstra-
verit, ut etiam pontificalem sedem, in qua
ille sedit, igne cremaret, & de venerabili di-
ptycho ejus nomen auferret, & qui ab eo fue-
rant ordinati, ecclesiasticum & sacerdotale mi-
nisterium celebrare prohiberet, ejusque gene-
ris proximos valde persequeretur; substantiam
quoque ejus, quam a parentibus habuerat, de-
vastaret: quomodo manifestus non est, quia
cædem contra eum ipse commisit, rebus ipsis
voluntatem Timothei valde pandentibus, & D
quemadmodum esse vesanus apparuit contra me-
moriam illius qui beate defunctus est? Suppli-
camus igitur, ut nulla subreptio [f] apud [*] an-
gelum vestræ sanctitatis obtineat per eos qui
pro eo sermonem videntur efficere; sed res ip-
sas inspicite, quia non solum adversus vivum
infestus [g] extitit, sed etiam contra defunctum:
& sanctis regulis placitam contra eum formam
dare [h] dignemini.

XXIV. EPISTOLA

Quorumdam episcoporum Ægyptiacæ dioecesis pro Timotheo nefando archiepiscopo Alexandrinæ ecclesiæ, ad Leonem imperatorem Augustum.

Piissimo & Christianissimo imperatori orthodoxo Leoni, victori, triumphatori, semper Augusto, episcopi & clerici Ægyptiacæ diœcesis ab archiepiscopo Timotheo Æluro destinati.

SCriptum est omni poscenti rationem esse red-
B dendam de spe quæ in nobis est, atque
multo magis piissimo & Christianissimo princi-
pi. Nos itaque sanctissimi & [i] Dei amantissi-
mi patris nostri & archiepiscopi Timothei literas
tranquillitati vestræ detulimus, gratiarum actio-
ne plenissimas, & quod Alexandrinorum magna
civitas, auspice Deo, sub vestræ pietatis impe-
rio pacem habeat, & cum quiete multa tam
ipsa civitas, quam sanctissimæ ecclesiæ & vene-
rabilia monasteria [k] gubernentur. Quia vero
necessarie visum est, [l] etiam spem nostram &
fidem breviter vestræ mansuetudini declarare;
suggerimus, nos trecentorum decem & octo san-
ctorum patrum qui [m] Nicæna civitate collecti sunt,
& per sanctum Spiritum sunt locuti, symbolum
C atque fidem tenere & custodire, & neque aug-
mentum aliquod, nec immutionem recipere. Ea
namque quæ a sancto Spiritu dicta atque con-
scripta sunt, fas non est [n] aliquo modo retra-
ctari, nec augmentum aliquod, nec imminu-
tionem eis inferre, sicut scriptum est: *Noli trans-
ponere terminos æternos, quos posuerunt patres
tui;* quando neque interpretatione eget prædi-
ctorum sanctorum patrum fidei symbolum, cum
per se interpretatum sit, & claræ prædicet my-
steria pietatis. Hanc ergo fidem firme & in-
concusse atque immobiliter detinemus. Hæc
ad satisfactionem perfectam mansuetudini tuæ
suggerimus, & ita credimus tam nos, quam
Dei amantissimus archiepiscopus noster Timo-
D theus. Hoc autem manifestum tuæ facimus pie-
tati de prædicto archiepiscopo nostro Timotheo,
quia confidens de tua pietate, eidem symbolo tre-
centorum decem & octo sanctorum patrum, in
quo baptizati estis, bonamque confessionem con-
fessi, credere, & in eo persistere, & spem sa-
lutis habere. Et communicavit tuæ pietati, &
[o] confitetur se orthodoxum ita sapientem at-
que credentem, ut etiam collectas & sine san-
guine sacrificia celebret pro vestra potentia.
Quia vero satisfecimus præcepto vestræ tran-
quillitatis, suppliciter exoramus, ut annuatis
precibus nostris, & Dei amantissimo & sanctissimo
archiepiscopo nostro rescribatis, & nos ad ejus
sanctitatem protinus dirigatis. Speramus enim,
E quoniam Deus qui tuæ serenitati pium hoc
donavit imperium, pacemque in Alexandrina
civitate dispensare dignatus est, vestrum corro-
borabit amplius principatum, majoremque pa-
cem

BALUZII NOTÆ.

a Ibidem, *visum fuerit*. b Iidem libri, *& quasi novitates*.
c Iidem libri, *sanctissimas*. d Iidem libri, *perspexeritis*.
e Veteres libri & edit. *Deo amantissime*. f Vide synodicon adversus Tragœdiam Irenæi cap. 10).
g Bellovac. *extitit*. h Veteres libri, *dignemini*.
i Veteres libri & edit. *Deo amantissimi*. Infra, *Deo amantissimus*, & postea *Deo amantissime*.
k Iidem libri & edit. *gubernantur*. l Veteres libri, *etiam de spe nostra fide breviter*.
m Veteres libri & edit. *in Nicæna*. n Veteres libri, *modo aliquo retractare*.
o Veteres libri & edit. *confitetur orthodoxum*.

cum donabit cuncto terrarum orbi & sanctis ecclesiis. Quia vero vestra pietas imperavit, quemadmodum de synodis sapiamus, nostram sententiam facimus manifestam, quoniam communicat ecclesia synodis in Epheso celebratis. Synodum vero centum quinquaginta nescimus: novimus autem, quia beati patres nostri & archiepiscopi [a] post concilium [a], atque in Constantinopolitana ecclesia congregati sunt. Synodum enim Chalcedonensem ecclesia maximæ civitatis Alexandrinæ non suscipit. .....

XXV. EPISTOLA LEONIS PAPÆ

AD LEONEM IMPERATOREM.

Leo episcopus Leoni Augusto.

LIteras clementiæ tuæ, plenas virtute fidei &c. *Est inter Leon. num.* CLVI.

XXVI. EPISTOLA ANATOLII EPISCOPI

AD LEONEM IMPERATOREM.

Piissimo & Christianissimo Imperatori Augusto victori ac triumphatori, Leoni, Anatolius Constantinopolitanus episcopus.

ORationi siquidem nostræ opus est, Christianissime & fidelissime imperator, ut non circa meditationem a diabolo [b] pervenientium rerum contra communem ecclesiarum pacem occupemur. Quia vero, sicut apparet, adversarius non sinit præsentem sine fluctuatione navigare nos vitam, necesse est supernæ gratiæ gubernaculo [c] usos oportere nos omnes qui Deo auctore sumus in sacerdotio constituti, illius certaminibus obviare. Unde etiam nunc in his quæ sunt præsumpta in Alexandrinorum ecclesia, non quievi, sed sequens vestræ Christianæ tranquillitatis intentionem, volentem & sanctorum patrum regulas non sperni, & civilia jura servari, quod me facere congruebat, scilicet sedem gubernantem hujus regiæ civitatis, egi: & hæc manifesta vestræ pietati fient per ea quæ scripsi tam Romano sanctissimo & venerando Leoni pontifici, quam omnibus uniuscujusque diœcesis venerabilibus metropolitanis episcopis, apud quos ingemui petulantiam contra sanctorum patrum regulas perpetratam, & facta scelesta Timothei, sicut accusationes adversus eum vestræ pietati [d] & nobis scriptæ testantur, qui conculcavit ecclesiasticas sanctiones, legesque civiles, quique secundum quod scriptum est, malam potius partem libenter elegit, & quæ illis quæ in rebus decentibus deficiunt, commodatur. Ait enim, Prov. 18 *Impius dum ceciderit in profundum malorum, spernit*. Significavi nihilo minus eis & de sancto beatoque nostro concilio Chalcedonensi, quæ digna sunt. Ergo quoniam aliis hæc convenienter exposui, pronior nunc extiti, ut cum

A fiducia clarius de rebus præsentibus meam possem publicare sententiam. Notum igitur facio vestræ tranquillitati, quod piissimis vestris syllabis a nobis fieri præcepistis, [e] quia constituo Timotheum quidem, quantum ad integritatem sanctorum canonum, [f] adversum quos semper ea quæ gessit & gerit, hactenus irritavit, in ordinatione sacerdotii nullatenus esse dignum. Quomodo enim sacerdos erit, qui ita a proprio pontifice, & ab omnibus totius orbis sacerdotibus sponte semetipsum abrupit, & hæreticum per omnia demonstravit, dudum se a sancto & famosissimo Chalcedonensi concilio separando, & reverendissimos [g] episcopos Ægyptiacæ diœcesis, & clericos, nec non & orthodoxorum multitu- B dinem, & monachorum catholicæ fidei & ipsi universali concilio communicantium, veluti hæreticos ab ecclesiis propriis expellendo; insuper & aliarum multarum malarumque rerum auctor existens, sicut accusationes adversus eum oblatæ proclamant? De Chalcedonensi vero sancto & universali concilio hoc aperte pronuntio, quia tentare omnino retractare aliquid eorum quæ ab eo definita sunt, hominum est insidiantium solummodo catholicæ ecclesiarum Christi concordiæ, congaudentium turbis atque tumultui; quando apostolica quidem & paterna dogmata olim nobis tradita, in eo roborata sunt [h] & affirmata: nullum autem dogma rectitudini ecclesiasticæ contrarium illic peregrine aut noviter est C probatum. Illa siquidem Deo amabilis ac venerabilis synodus, ex imperiali tunc sanctione celebrata ad peremptionem scandalorum quæ tunc contra fidem intemeratam videbantur exorta, non aliam innovavit fidem, non peremit antiquitus existentem, non adjecit aliquid olim confessioni contraditæ, non imminuit eam quæ semper custoditur & salvat: sed trecentorum decem & octo sanctorum patrum symbolum [i] incontaminabile & inviolabile a domesticis fidei custodiri, & eis qui imbuuntur ab impietate cum terrore tradi præcepit. Nec non & synodos sanctas & orthodoxas, post illam maximam, ei consonas existentes, & pro illius confirmatione diversis temporibus celebratas, re- D cte probavit, & solummodo, sicut diximus, semen zizaniorum tunc ortum exterminavit, ne ulla ex hoc malitiæ radix per eos qui inerudite contendunt, denuo pullularet, & puram intemeratamque nostram fidem in aliquo noceret, quatenus ab hoc aliqui simplicium fœdarentur. Nunc igitur famosissime & fidelissime noster princeps, insertæ tibi justitiæ [k] congruit sancire, ne quorumdam mala voluntas, seu hæretica pravitas, cuncto orbi terrarum & omnibus Christi sacerdotibus unitis secundum Deum & pacem habentibus, vexationis communis & contritionis fiat occasio, & sacris canonibus suum robur contra Timotheum spernentem eos, per nos demonstrantibus decernere, uti quæ necessaria sunt, [l] ut per vestræ pietatis imperium, sicut in illis quoque contra talium rerum præsumpta provenire sancitum est, hæc secundum legum severitatem effectui contradantur, ad vin-

BALUZII NOTÆ

a Veteres libri, *post Concilium CL. qui in Constantinopolitana Ecclesia congregati sunt, synodum enim Chalcedon. Eccl. maxi. civit. Alex. non suscipit.* Supplevi.
b Melius veteres libri, *provenientium.*
c Iidem libri, *usos.*
d Iidem libri, *& nobis scriptæ data testantur.*
e Iidem libri, *quia constituo.*
f Iidem libri, *quos adversum.*
g Iidem libri, *Ægyptiacæ diœces. Episcopos & clericos.*
h Iidem libri, *atque firmata.*
i Veteres libri, *incontaminabilem & inviolabilem.*
k Iidem libri, *congruit sancire.*
l Iidem libri, *post hæc per vestræ.*

vindictam contemptarum ecclesiæ sanctionum, & A innoxii sanguinis, hoc est, sanctæ memoriæ Proterii orthodoxi Alexandrinæ civitatis episcopi, sicut visum fuerit pietatis vestræ tranquillitati, Christianissime ac fidelissime imperator Auguste, immaculata & intemerabili dextera.

XXVII. EPISTOLA EPISCOPORUM EUROPÆ, AD LEONEM IMPERATOREM.

Protecto, pio & Christianissimo domino totius orbis terrarum, & imperatori Augusto Leoni, Joannes reverendissimus Heracleæ, Theophronius episcopus Aphrodisiadis, Theotecnus episcopus [a] *Cœlensis, & Babulas episcopus novæ Theodosiopolis Europæ vestræ.*

[a] Pro Cœlensi [illegible]

Pietatis vestræ & Christianitatis imperium clarius purpura atque diademate pro fidei causa lucet. Vere namque piissime & Christianissime imperator, leo quidem contra hostes existis, circa mites autem & subditos, mansuetissimi David imitator agnosceris, quippe divinitus adeptus imperium. Eodem namque modo etiam eos qui inordinati videntur, & contra sanctas regulas semetipsos armaverunt, & seditiones impias & scelestas arripiunt, imperiali auctoritate comprimitis, & de mundi quiete cogitantes, incommotas & sine fluctibus sanctas ubique conservatis ecclesias. Præstet igitur omnium dominus Christus vestrum imperium indeclinabiliter confessionem fidei conservantem, longævis annorum curriculis sanctorum intercessionibus permanere. Sacras igitur & Christianissimas literas a vestra tranquillitate directas cum multo studio relegentes, in quibus præcepistis nobis clarius explanare, quid de sancto magnoque & universali Chalcedonensi concilio sentiamus, [b] & de Timotheo, quem Alexandrinorum populus [c] sibimet ordinavit episcopum; per hanc humilem nostram relationem vestræ pietati significamus, [d] quomodo cunctis sanctissimis orthodoxisque conciliis & concordamus & consentimus. Primum quidem dogmata & expositionem trecentorum decem & octo sanctorum sequimur patrum, eorumque fidem indeclinabiliter custodimus, [e] in quam etiam baptizati sumus & baptizamus. Post quos, centum quinquaginta sanctorum patrum qui in regiam Constantinopolim congregati sunt, constituta servamus. Nec non etiam [f] Ephesinum concilium, quod sub beatæ memoriæ Cælestino successore sancti & venerandi & custodis clavium regni cœlorum Petri, & sub sanctæ memoriæ Cyrillo Alexandrino pontifice congregatum est propter hæresim nefandam profanamque Nestorii: præcipue tamen per Dei gratiam Chalcedone collectum magnum sanctumque & universale concilium, eo quod prædicta concilia firmaverit; nihilque quod illis bene videatur placuisse, commoverit, nec augmentum quoddam vel detractionem fecerit, aut quidquam ex his quæ tunc fuere definita, commoverit, aut aliquid [g] incongruenter interpretatum sit. Quod concilium velut ancoram cautam firmamque servamus, quando contra omnem hæreticam tyrannidem scutum inexpugnabile & arma extitit, quæ nequeant superari. Hujus igitur formas sive definitiones nullus recta sapientium mutilare præsumat: & [h] neque unum iota aut unum apicem possumus aut commovere, aut violare horum [i] quæ ab eo recte sunt & inculpabiliter definita. Sequimur autem & famosissimorum sanctorum patrum doctrinas rectas, misericordia regis omnium Christi evangelicum adepti sacerdotium, recte sapimus semper, & B sicut sapit apostolica Romanorum sedis ecclesia, & sicut sapuerunt beatæ famosæque memoriæ patres & episcopi regiæ Constantinopolis, & sicut omnes totius orbis [k] episcopi, recte verbum prædicantes veritatis [l] sapimus sic regentes populos prædicamus, rectam eis proponentes intemeratamque doctrinam. De Timotheo vero, sicut continent preces subditæ sacratissimis vestris & Deo amantissimis literis, quia ejus immissione sanctæ memoriæ Proterius orthodoxus sanctusque pater & Alexandrinorum episcopus, in sacratissimi baptisterii loco peremptus est, membratimque concisus, & locis omnibus circumtractus, & post hæc igni contraditus, aliaque passus, quæ propter sceleris C exaggerationem [m] terretur lingua proferre: sanctissimum quidem Proterium in ordine & choro sanctorum martyrum ponimus, & ejus intercessionibus misericordem & propitium Deum nobis fieri postulamus: Timotheum vero, qui talia perpetravit in beatæ memoriæ [n] Proterio qui fuit episcopus, cujusque consilio atque tractatu factum est scelus hujusmodi, quod etiam humanos auditus propter excellentiam crudelitatis obturat, tamquam tyrannum & sanguinarium, & propter immensam sui crudelitatem antiquos tyrannos qui semetipsos adversus triumphatores martyres armaverunt, transcedentem, quique episcopatum arripuit, [o] alienum a sacerdotio & episcopatus dignitate, & extraneum esse D decernimus. Sanctissimos autem & consacerdotes nostros, qui ab eo contra ecclesiasticas sanctiones excommunicati sunt atque damnati, & consacerdotes nostros eos, & comministros, & coepiscopos & communicatores habemus, & optamus sanctis eorum orationibus Dei clementiam promereri. Similiter autem sive archimandrita, sive presbyter, sive diaconus, sive quis alius, in clero constitutus, excommunicatus ab eo est propter bonæ memoriæ Proterium Alexandrinæ civitatis episcopum, huic communicamus, & esse eum in clericatus dignitate decernimus. Nam lupus qui pastori non pepercit, nec ovibus parcit. Eos autem qui in damnatorum locis ab eo sunt constituti, sive episcopi sint, sive archimandritæ, sive presbyteri, sive diacones, sive quilibet in clero humiliori con-

BALUZII NOTÆ.

a R[illegible].
b Veteres libri, simul & de Timotheo.
c Iidem libri, semet.
d Iidem libri, quoniam [illegible].
e Iidem libri, in qua etiam. Dubium est autem an Surius legerit quam aut eam.
f Veteres libri & edit. Ephesum.
g Veteres libri, non congruenter.
h Refert hunc locum Facundus lib. 2. cap. 5. et alia, ut videtur, interpretatione. Sic etiam apud eum legitur *neque unum iota vel unum apicem possumus aut commutare eorum quæ apud illum definita sunt*. Eadem interpretatione usos quoque esse Episcopos Istriæ colligi potest ex epistola tertia Pelagii II ad eos scripta.
i Ita reposuere Romani. Nam antea legebatur, *quæ ab ea*. Quo modo habent etiam vetera exemplaria. Hanc autem lectionem confirmat etiam interpretatio quæ extat apud Facundum, & epistola Pelagii II. paulo ante laudata.
k Veteres libri, *episcopatus*.
l Iidem libri, *si sapimus*.
m Iidem libri, *territur*.
n Iidem libri, *Proterium qui fuit*.
o Iidem libri, *alienum sacerdotio*.

confisos; hos indignos graduum, in quibus A sunt praeter ecclesiasticam consequentiam ordinati, cum obumbratam velut theatralem dignitatem videantur sortiti esse, decrevimus. Vestrae siquidem tranquillitatis est, Alexandrini populi curam habere, & a sancta Dei aula lupum expellere, & invulneratum inconsumptumque gregem salvatoris Christi servare, & concordiam multamque pacem Alexandrinorum civitati concedere, ad gloriam Christi, & exaltationem piissimi vestrae Christianitatis imperii.

Joannes episcopus. Incolumem vestram pietatem Deus omnium nobis donet longaevis temporibus sanctorum orationibus.

Theotecnus episcopus Cyclensis, similiter.

Theophronius episcopus [a] Aphrodisiadis, si- B militer.

Babulas episcopus novae Theodosiopolis, similiter.

XXVIII. EPISTOLA LUCIANI

EPISCOPI BYZENSIS,

ad Leonem imperatorem.

Piissimo & Christianissimo domno imperatori, perpetuo Augusto Leoni, Lucianus humilis Byzae metropolitanae episcopus.

DAtis mihi piis atque venerabilibus literis C vestrae Christianitatis imperii, & relegente me sacros apices vestros; [b] ac inveniente in eis ferventissimum circa orthodoxam fidem zelum, & excellentem pietatis intentionem, & quia valde pro sanctarum ecclesiarum pace curatis, nec non & vestras civitates sub quiete manere, & omnes subjectos in tranquillitate consistere festinatis, & sacerdotes Christi pro fidei robore ad concordiam invitatis, & ea quae discerpta sunt insidiis inimici, voluntate Dei conjungere decertatis: & mea humilitas suam indicat voluntatem, in quantum intelligere potest, principaliter equidem de Timotheo, quem etiam [c] lectioni subjectae preces edocuerunt sacerdotii appellatione & operatione nimis indignum, qui secundum sanctorum patrum regulas expellendus, nisi forte propter magnitudinem clementiae [d] sanctis summorum thronorum archiepiscopis quidquam de eo aliud videatur: eo quod & piissimae vestrae divinitus factae clementesque literae manifestant, valde vos de urbe Alexandrina cogitare. De sancto vero & universali Chalcedonensi concilio, quod concordat & trecentis decem & octo sanctis patribus [e] qui in Nicaea convenerunt, & centum quinquaginta qui post haec in urbe regia congregati sunt, & eis qui in Epheso sub Caelestino Romanae urbis, & Cyrillo Alexandrinorum, sanctis episcopis convenerunt, etiam animo quidquam sumere, quod sit ei E contrarium, impii atque haeretici sensus esse judicavi. [f]

XXIX. EPISTOLA

VALENTINI EPISCOPI PHILIPPOPOLIS

ad Leonem imperatorem,

Per omnia piissimo & Christianissimo imperatori, triumphatori & Augusto Leoni, humilis Valentianus in domino aeternam salutem.

CUm & ante imperium virtutibus regnaverit Christianissima vestra tranquillitas, & in imperio supra purpuras & diadema fidei rectitudine decoratur & coronatur. Nam compensationem justitiae potius quam donum a Christo regalia sceptra percipientes, compensationem rursus Deo redditis, vestrum imperium conservanti, dum incessabiliter [g] cogitatis, quatenus securam ab omni haeretica tempestate ecclesiam ejus & sine fluctuatione servetis. Quemadmodum [h] gentium bella amantium superbas cogitationes ad terram deponere festinastis, ita & pravos sensus haereticorum adversus Christum latrantium, velut pulverem exsufflantes, ad nihilum usque [i] perducetis, & secundum vocabulum vestrum, inimicis quidem Dei & vestri imperii, tamquam leo saevus, occurritis: circa eos autem qui pie Deum colunt, & imperii vestri sceptris obediunt, [k] ovium pastoris imitatores & oves simpliciores existitis. Igitur pro ecclesiastica pace & salute filiorum ecclesiae multam providentiam pietas vestra gerens, sacratissimis suis syllabis adorandisque sancivit, ut mea parvitas sanctissimos provinciae episcopos in unum colligens, quae humilitati nostrae placerent, & regulis convenirent, & fidei rectae congruerent, indicaremus vestrae Christianitatis imperio: maxime autem de crudelibus malignisque rebus, & omnis tragoediae narratione majoribus, quae nuper Alexandriae provenerunt, simul & de Chalcedonensi sancto magnoque & universali gratia Christi celebrato concilio: cujus termini non ex nobis, sed gratia D Dei sancti Spiritus sunt confixi, nihil metuentes, neque pro gratia vel inimicitiis decernentes, sed Dei solummodo judicium injudicabile formidantes, ad notitiam vestrae Christianissimae tranquillitatis referre deberemus. Quapropter & in unum nosque simul & nostri clerici congregati, habentes timorem Dei prae oculis, [l] sub ea quae a vestra sunt pietate sancita, suggerimus vestrae tranquillitati, quoniam & unitatem colimus, & iniquorum communionem abominamur, & sanctorum patrum concilia complectimur, & ea quae ab eis sunt definita atque decreta, custodire intransgressibiliter exoramus. Timotheum vero qui totius malitiae culmen [m] excedit, & inhumanitatis crudelitatem [n] transcendit, homicidam, patrisque necatorem, qui episcopo superstite ecclesiam ejus adulteravit, [o] & sponsum ejus occidit, & tyrannico modo & impudenter semetipsum in sedem ejus imposuit, sicut

BALUZII NOTAE

a Corb. *Arrosdisiadis*, Bellovac. *Arrosdisiadis*.
b Vox *ac* deest in codicibus calamo exaratis.
c Veteres libri, *lectionis subjecta precum*.
d Iidem libri, *sanctissimis*.
e Iidem libri, *qui Nicaea*.
f *Explicit*.
g Veteres libri, *cogitetis*.
h Iidem libri, *amantium bella gentium*.
i Iidem libri, *perducetis*.
k Iidem libri, *omni pastor imitatores*.
l Iidem libri, *eumdem ea quae*.
m Corb. & veteres edit. *excellit*.
n Veteres libri, *transit*.
o Iidem libri, *& postea sponsum ejus*. Recte. Nam primo Timotheus superordinatus est Proterio, & postea eum morti tradidit.

sicut preces oblatæ tranquillitati vestræ [a] declarant, non oportere neque inter vivos examinari, palam est [b] nunquam dignitate pontificatus indui, & in sancto altari stare, & divinitati ministrare credendus est. Quid etiam dicamus de populo indiscreto, qui ab eo ad impietatem armatus est, & amplius quam eorum fluvius inundavit iniquitatibus, malitiæ [c] turre ultra Pharum, qui apud eos excellenter accenditur, & usque ad cœlos flammas impietatis extendit? Victoriam dicam judicans hanc esse, ad comparationem aliarum rerum, quæ ab eo sine timore commissa sunt, qui etiam unam naturam negantes, cuncta ferocitate vestiti sunt. De sancto vero & universali Chalcedonensi concilio, cujus princeps non homo, sed Christus, B qui est super omnia Deus & rex æternus, deinde pastores totius orbis extitere doctores, præsentibus eis & sacratissimo vestro senatu, & culmine eminentium potestatum, & divæ memoriæ ter beato principe Marciano, omnibus obsignantibus hanc esse pietatis viam, patrumque fidem impollutam & immutabilem, sanctorumque Apostolorum doctrinam in nullo [d] mutatam, neque discordantem expositæ fidei a sanctis patribus in Nicæno concilio congregatis: cum utique ea doceat simul & [e] alliget, & aperte ab omni hæretica nos tecta discernat. [e] In hac ergo perduramus, hanc tenemus, & ea quæ in ea sunt explanata, intransgressibiliter observamus, C omnemque hæreticam pravitatem abominamur; Deo semper hymnos pacificos exsolventes, qui vobis custodem rectæ fidei vestram potentiam condonavit.

Valentinus episcopus Philippopolitanæ metropolis sanctissimæ ecclesiæ, manu mea subscribens, his quæ sunt supra scripta consentio.

Epictetus episcopus Diocletianopolis, similiter.

Et reliqui similiter.

XXX. EPISTOLA SEBASTIANI EPISCOPI

AD LEONEM IMPERATOREM.

Post Deum domino totius orbis pissimo & Christianissimo nostro principi Leoni, in domino salutem, humilis & ultimus Sebastianus episcopus.

TUum quidem, pissime imperator, laudabilem & gloriosissimum inter homines principatum omnium dominus Christus quotidianis diebus bonis incrementis maximum splendidissimumque demonstrat, & de cetero demonstrabit, hoc semper efficiens propter fidem rectam quæ ab infantia est vobis A inserta, & propter reverentiam quam divinitati salubriter exhibetis. Quod autem supplicamus, sacratissime imperator, illud est, ne patiamini illius venerabilis & inter sanctos habitantis maximi viri Marciani [f] talisque principis post mortem opinionem [*] nunc a culicibus lacerari, neque tuum ita præcipuum, & ultra gloriam constitutum imperium contemptibile illudere volentibus ostendatis: sed veritatis experimentum sumant stulti, scientes quia terribile est incidere in manus Dei vivi. Hoc autem in ordine primo pissime nosse supplicamus, [g] quia sicut soli ad demonstrandum quia sol est, nihil minus est; ita illi magno sancto- que & universali Chalcedonensi concilio, bonorum quidem omnino nihil deest: neque enim eget [h] augmento, neque detractione, cum sit sancto Spiritu velut divino quodam sale conditum. Nam qui in eo illo tempore condemnati, & indigni pontificali statu esse decreti sunt, sententia hoc magni Dei tamquam impii pertulerunt. Qui vero suscepti sunt, velut injustam & tyrannicam circumventionem parvo tempore sustinentes, repente decreto sancti Spiritus juste suscepti sunt: inter quos nostrorum temporum secundus Abel beatus Flavianus existit. Tanti siquidem & talis [i] probatique concilii amplectere judicium, serenissime [k] orthodoxe imperator. Taliter namque sapuisse comperimus omnes qui verbo & doctrina, & vita mirabili, Deo per diversa tempora placuerunt; id est, beatum Athanasium, qui sæpius propriis sancivit dogmatibus, quia erat in corpore passibili impassibilis, [l] & in mortali immortalis. Sic & Basilius magnus, & Gregorius Nazianzenus, & alter Gregorius Nyssæ, & post Joannes Constantinopolitanus, verborum simul & cogitationum pelagus benedictum. Scito siquidem nefandum Timotheum, & eos qui similia cum immensa tyrannide saperunt ac sapiunt, alienos a nobis factos ab orthodoxorum episcopatu. [m] Bene autem & digne tuorum temporum, imperator egregie, si preces ab Ægyptiaco concilio tibi datas rationabiles existentes, & omni approbatione dignas, tamquam orthodoxas suscipias, & alia cuncta tamquam D satanæ opera, & cogitationes animas corrumpentes effugias, solumque vobis sufficiat Chalcedonense concilium, [n] cum solum omnia orthodoxorum antiqua concilia in semetipso Spiritus sancti virtute constringat. Incolume semper consistens atque crescens vestrum imperium dominus orbi terrarum longis dignetur servare temporibus, imperator sacratissime. [o]

XXXI.

BALUZII NOTÆ.

a Iidem libri, *declaraverunt*. b Iidem libri, *non quia dignitate*. c Iidem libri *In hanc ergo*.

c Corb. *terra*. d Veteres libri, *mutantem*.

f Legendum, *tantis talisque principis*. Mendum est typographicum editionis Labbeanæ.

g Et hunc quoque locum ex alia versione refert Facundus lib. 2. cap. 5. hoc modo: *quoniam sicut soli nihil minus est ad demonstrandum quia sol est, hi & magno & sancto & universali synodo Chalcedonensi minus quidem bonorum nihil omnino est, neque additamento aliquo eget, neque detractione, ab Spiritu sancto veluti divino quodam sale condita. Etenim qui in ea tunc damnati sunt, indigni sacerdotali ordine judicati, decreto ac judicio magni Dei, velut impii, condemnati sunt. Qui vero in ea recepti sunt, injustam & tyrannicam antea sustinentes deceptionem, celeriter decreto Spiritus sancti juste suscepti sunt, in quibus est & nostrorum temporum secundus Abel, beatus Flavianus.*

h Veteres libri, *augmentum neque detractionem*. k Veteres libri & edit. *& orthodoxe*.

i Iidem libri, *probatique*. Sic etiam veteres editiones. m Iidem libri *Bene autem factas & digne*.

l Veteres libri, *& mortali*.

n Iidem libri, *tam solum*. o Explicit.

A

XXXI. EPISTOLA

Theotimi episcopi Scythiæ ad Leonem Imperatorem.

Domino pissimo, & Christianissimo imperatori nostro Leoni, Theotimus humilis Scythiæ regionis episcopus.

DEcet tuam pietatem, venerabilis imperator Auguste, ecclesiarum tranquillitate gaudere, & tribulationes populi conturbati & tempestates tranquillissimis vestris allocutionibus ad pacis jura transferre. Propterea siquidem vos B Deus cælitus divino nutu suo munivit, ut ea quidem quæ sana sunt, imperiali potestate integra semper salvaque custodiatis; quæ vero vexata sunt atque corrupta, vestræ pietatis medicina curetis. Nihil itaque Deo amabilius est, nihil acceptius, quam ut illa vos sapiatis, quæ a Dei Patris sapientia didicistis; & illa doceatis, quæ ab ipsis fidei vestræ incunabulis saluberrime estis eruditi. Et quoniam sacratissimis vestris syllabis admonuistis, ut quæ sapimus de sancto Chalcedonensi concilio, nostris literis referamus ad vestræ notitiam pietatis; cognoscat vestra serenitas, quoniam nihil amplius, nihil minus, [a] quam quæ in Chalcedonensi concilio a sanctis patribus integre atque perfe- C cte definita sunt, credimus, aut consentimus. Neque enim aliud nos ultra sapere, quam ea quæ tantorum patrum termino sanctus Spiritus erudivit. Unde mansuetissime imperator, & ego, & omnis ecclesia Dei sic sapimus, & in consensu nostro sanctorum patrum definitiones fide & devota confessione firmamus. De Timotheo vero sic sapimus: quoniam secundum virtutem precum adhuc vivo existente episcopo, impudenti intentione ab excommunicatis est ordinatus, exordinatum & excommunicatum ecclesiastica regula eum esse decernit: neque manus impositionem illorum episcoporum in sancta ecclesia permittit quamdam habere virtutem, qui Christi fidem violantes, or D dinationem impositam sibimet amiserunt. Nunc igitur nostræ confessionis verbum facientes saluberrimis vestris auribus manifestum, deposcimus dominum nostrum Jesum Christum, ut vestrum imperium catholicæ fidei robore confortatum, & crucis virtute munitum, ab omni suspectione bellorum intactum semper custodire dignetur. Optamus vestram tranquillitatem divina [b] providentia semper incolumem, & coronam imperii vestri intemeratam & impollutam multis annis nobis divinitas donare dignetur, domine sacratissime & venerabilis imperator. [c]

XXXII. EPISTOLA

EPISCOPORUM MOESIÆ SECUNDÆ ad Leonem Imperatorem.

Domino pissimo, victori, semper Augusto Leoni, Marcianus, Martialis, Monophilus, Marcellus, Petrus & Dittas episcopi secundæ Mœsiæ.

TRanquillissime principum, desiderium habens pii propositi, verbum fidei quam tenes, tibi fieri manifestum, sacris literis hoc a nostra humilitate fieri præcepisti, ut vobis B aperte [d] significaret de sancta & incomprehensibili deitate, quam humana lingua nec comprehendere, nec scribere potest, sed potius cum mundo [e] corde colere debet & adorare. Hoc autem adstruimus, confitentes [f] nos, & perdurare in fide quam in urbe Nicæna trecenti decem & octo patres, condemnata impietate Arii, tradiderunt in [g] toto orbe terrarum: nec non & quæ a sanctis centum quinquaginta patribus in urbe Constantinopolitana de sancto Spiritu, pro delenda Macedonii persona, prolata est: insuper & quæ [h] in Epheso ad depositionem impietatis Nestorianæ formam accepit: super hæc autem & quæ ad peremptionem Eutychianæ vesaniæ de humanatione Salvatoris, C in Chalcedonensium civitate multis sanctis episcopis convenientibus per jussionem Leonis Romani pontificis, qui vere caput [i] est episcoporum, & venerabilis sacerdotis & patriarchæ Anatolii, concilio celebrato, sub ducibus imperatoribus confirmata est. Quod concilium nos cum omni clero & populo Christiano usque ad finem tenentes & possidentes, in eo concupiscimus permanere. Timotheum vero qui postea per odium atque crimen, sicut publicis libellis ignoscitur, scelestissime contra Proterium reverendissimum virum, Alexandrinæ civitatis episcopum, operatus est, & condemnatis viris sibimet per obreptionem indigne episcopatus nomen imposuit, hunc cum D his qui similia præsumpserunt, in ordine sacerdotum nec numerari, sed sub anathemate, & inter Simoniacos reputandum esse decernimus. De synodo vero, quam petunt fieri quidam post decretum patrum qui Chalcedone definierunt, nos nec optamus, nec fieri contentimus, ne meiora scandala generentur, sed magis contra principes tanti sceleris ultionem proferri decernimus.

Martianus episcopus civitatis [k] Abriticæ, confirmavi & subscripsi.

Martialis episcopus civitatis Apiarensis, similiter.

Monophilus episcopus civitatis Dorostori, [*] [illegible] similiter.

E Marcellus episcopus civitatis Nicopoleos, similiter.

Petrus episcopus civitatis Novensis, similiter.

[l] Ditta episcopus civitatis Odyssæ Scythiæ, similiter.

BALUZII NOTÆ

a Veteres libri, quam ego in Epheseno.
b Veteres libri & edit. prudentia. Mutatum est in editione Romana.
c Explicit.
d Veteres libri, significaret.
e Iidem libri, corde & fide colere.
f Vox nos deest in libris nostris.
g Vox quoque in deest in libris nostris.
h Veteres libri, Ephes.
* i Vocem est non agnoscunt antiqua exemplaria.
k Veteres libri, Abrytice.
l Iidem libri, Ditta.

Et hæc Latine quidem data, esse in Græco interpretata, & iterum translata de Græco in Latinum. [a]

XXXIII. EPISTOLA

EPISCOPORUM PRIMÆ SYRIÆ ad Leonem imperatorem.

Sacratissimo & piissimo amatori Christi Augusto, & a Deo coronato semper victori imperatori Leoni, Basilius, Maximus, Theoklitus, Domnus, Gerontius, Faustianus, Saturnius, & Petrus, episcopi primæ Syriæ.

OMnibus siquidem, sicut lux, vestra potentia ad beneficia proposita, æquos radios indigentibus velut in mensura condonat, præcipue vero illis, qui amatores rectæ fidei, & camdem circa Deum, quam vos, obtinent pietatem. cujus præceptores quidem sunt doctores rectorum dogmatum, & qui diversis temporibus extiterunt lumina veritatis. Custos autem omnium præcipuus præes, quando & culturæ a vobis dilatæ susceptor & fidelissimus conservator existis. Quapropter non auream in his [b] coronam vobis offerimus, nec qualem hi qui mundanarum rerum obtinent potestatem, propter beneficia sibi collata, beneficiorum grates exsolvunt; sed ex famosissimis actionibus compositam, quas [c] consueverunt studia virtute bonaque vita fulgentia generare. Quarum natura immarcescibilis, non ad breve tempus apud suscipientes manet, sed in æternum beneagentibus præmia & ubertatem epulationis extendit. Quomodo enim repensare possumus ei terrena, qui utitur cœlesti prudentia? Quid de nostris retribuamus illi, cui divina carpere moris est? Transeant ergo paupertatis nostræ negotia ad favoris [d] culmen, divina dogmata deducantur ad medium, quæ etiam vos amplectentes, æternam vobis gloriam radicastis. Hæc enim a nobis Salvator docenda prædicavit, & Spiritus sancti gratia [e] construxit, dudum quidem scripturas sanctas legentibus hæc prænuntians, postea vero a Nicænis patribus pro communi utilitate confirmans. Non enim tempus aliquod horum fidei symbolum permutavit, nec qualibet ars verborum eorum sensus convertit. sed velut in quamdam petram omnis hæreticorum impetus in hæc verba percussus, in spumam repente dissolvitur. Sive enim creaturam dicat aliquis Filium Dei secundum Patris naturam, per hanc fidem male sentire convincitur: sive nostræ formæ veritatem in eo neget, tamquam pietatis inimicus expellitur: sive sancti Spiritus divinam tentaverit permutare substantiam, velut fidei alienus adjicitur. Nam hæc quasi vera lux obumbrationem nullatenus recipit falsitatis. Dum enim dicit: [f] Ex Deo natus est, hoc est, de substantia Patris ante sæcula, & non [g] factum, consubstantialitatem confirmat, & eos qui adversa sapiunt, foras mittem impietatis excludit. Rursus cum dicit: Qui propter nostram salutem descendit, & incarnatus est, & [h] humanatus est, & natus ex Maria virgine; dispensationis interpretatur omne miraculum. Similiter autem [i] cum in sancto Spiritu unam & eamdem quam in Patre & Filio profitetur fidem, impietatem [k] perimit eorum qui sancto Spiritui reluctantur. Ex his itaque sermonibus coarmati etiam posteri veritatis propugnatores, considerantes verborum virtutem, malis adinventionibus fidem violare tentantibus, linguas opposuerunt, non ipsi quidquam novitatis & per contentionem invenientes, sed verbis symboli patrum velut in acie repugnantes. His enim qui divinitatis unigeniti naturam passibilem esse calumniantur, responsionem contrariam objiciunt, inconvertibilem & immutabilem substantiam Dei docentes. Eos qui primitias nostræ naturæ in unigenito respuunt, ex eodem similiter arguunt, ex ipsa nuncupatione explanantes, [l] quod ad incarnationem & humanationem nihil aliud quam assumptionem & unitionem nostræ naturæ monstravit; Hos ita centum quinquaginta magni patres, [m] & qui universale concilium Chalcedonense sancti Spiritus voluntate celebravere, secuti sunt, unum [n] eumdemque Filium & secundum divinam & secundum humanam naturam docentes; eumdemque de Patre secundum divinitatem, eumdemque de matre secundum humanitatem, tamquam Deum [o] impassibilem; * eumdem secundum quod sumptum est de nobis, consubstantialem nobis, eumdem secundum nativitatem de Patre, consubstantialem genitori, & hoc quod fuit ante sæcula natura manifestantem, & quod in se assumpsit novissimis diebus veritate servantem: non alium & alium per hæc denuntiantes, sed eumdem filium dominum & Deum, & quæcumque de eo dicuntur, competenter glorificantes. Hanc synodum, tamquam [p] concordem illis, per omnia custodimus, & eos quidem qui in ea anathematizati sunt, & anathematizamus, Eutychem & Nestorium: eos vero qui in ea claruerunt, valde laudamus; & omnes absolute qui paternam sortem nobiscum una custodiunt, tamquam fratres [q] recipimus: eos autem qui [r] parentalem rectitudinem negant, velut extraneos judicamus, nihil aliud in eis amplius cogitantes. Quos enim alienos fides efficit, quid oportet a nobis aliis omnino delictorum suppliciis? De Timotheo siquidem, qui Alexandrinum pontificatum & Ægyptiacæ diœcesis arripuit potestatem, supervacaneum etiam aliquid dicere judicamus. Quid enim amplius dicamus de eo qui a confessione pia per ea quæ dudum & nunc agit & loquitur, sicut ex precibus vestræ majestati prolatis ostenditur, semetipsum fecit extraneum? Denique ipse & de-

* *f. deest eumdem tamquam hominem passibilem*

BALUZII NOTÆ.

a Rursus. b Veteres libri, coronam a vobis offerimus. c Iidem libri, consueverunt
d Iidem libri, culmen. e Iidem libri, construxit.
f Iidem libri, Ex eo. g Iidem libri, factum cum substantialitatem.
h Iidem libri, humanatus & natus. i Iidem libri, cum in Spiritum sanctum.
k Iidem libri, peremit. l Iidem libri, quod enim ad incarnationem.
m Corb. & qui in universale Concilio Chalcedonensi sancti Spiritus voluntate celebrare. Sic etiam ferme Bellovacensis. n Veteres libri, eumdem.
o Iidem libri, impassibilem, tamquam hominem passibilem. Hinc confirmatur conjectura editorum Romanorum, qui in margine admonuerunt hæc verba forte deesse.
p Iidem libri, cum vobis sincerum. q Iidem libri, recipimus.
r Iidem libri, parentalem.

[a] defensores ejus aperte literis quas vestræ [b] ob- A tulerant tranquillitati, bellum se habere contra ecclesiam monstraverunt, tanta concilia, hoc est, centum quinquaginta, & eorum qui [c] Chalcedone collecti, abdicantes audacter. Quapropter multis maximisque accusationibus adversus eum factis, non arbitramur oportere, ut hæc a nobis examinentur: nisi forte etiam gentiles qui a pietate segregati sunt, omnino culpemus, [d] quod non omnes ecclesiæ custodiunt sanctiones. Contra hos enim qui prima fronte alienigenæ sunt, [e] & in summis rebus nequaquam nobis communicare proponunt, decernere aliquid de reliqua conversatione, nullus derelictus est [f] locus, & tamquam legum aliquarum transgressores castigare, dum utique B abscisi alienatione fidei ab omni corpore sint abscisi, & procul a rebus nostris semetipsos abstraxerint. Si quis enim in divinis causis elegerit quæ nostra sunt sequi, tunc in eum definitiones canonum in reliquis delictis examinamus, [g] si vero summitate concordiæ communionis nostræ ab ecclesiasticis legibus longe discordat, iste nimis extraneus est. De delictis autem & præsumptionibus quas nefande commisit, reipublicæ legibus & earum [h] præsidibus secundum rationem judicio competenti [i] subdetur. Vestræ igitur erit clementiæ, ea quidem quæ sunt pietatis, extendere & ornare, [k] & [l] celsitudinem decoris [l] subvehere: ea vero quæ huic sunt adversa resolvere: [m] ostendentis simul ad C clementiam & malignitatis abjectionem, per quæ in vobis imitatio divina formatur, ad utilitatem subjectorum cuncta disponens, & veram mansuetudinem & pacem tribuens universis, quæ vestræ pietati repensationem bonorum per ea quæ geritis, pollicetur.

Basilius episcopus [n] opto incolumem vestram pietatem multis annorum curriculis conservari Dei ecclesiis & Romano imperio, religiosissime & piissime, & Christo amabilis imperator.

Maximus episcopus [o] Laodiceæ, similiter.
Theoctistus episcopus [p] BerrhϾ, similiter.
Gerontius episcopus Seleuciæ, similiter.
Flavianus episcopus Gabalæ, similiter.
Domnus episcopus Chalcidis, similiter.
Cyrus episcopus [q] Onosarthæ, similiter.
Petrus episcopus Gabbi, similiter.
Sabbas episcopus Palti, similiter. [r]

XXXIV EPISTOLA
EPISCOPORUM SYRIÆ SECUNDÆ
ad Leonem imperatorem

Religiosissimo atque piissimo & Christianissimo Augusto, & honorato communiter a Deo imperatori Leoni, Epiphanius, Eutychius, Basilius, Diogenes, Maximus, Paulus & Misgaius, episcopi secundæ Syriæ.

Ostendit, piissime principum, qui omnium Christus amorem circa sanctas ecB clesias suas eximium, & ad terminum etiam nunc adduxit promissionem, quam sanctis evangeliis Petro dictum est: *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, & portæ inferni non prævalebunt adversus eam*: quando vestram tranquillitatem pii imperii augusta veste circumdedit. & mirabile non est. Nam cum Deus sit, & sine mendacio verba protulit, & firmas [s] suas promissiones semper ostendit. Unde vos largitorem potestatis optime cognoscentes, ea quæ gloriam ejus declarare noverunt, hæc statuere laboratis, confidentes quoniam ex hoc vestræ gloriæ culmen augebitur, dum eum qui glorificavit, glorificare denuo [t] festinatis. Quapropter nos beneficiorum C vestrorum culmen experti, pro pietate [u] vestra divinitati incessabilibus orationibus supplicamus, ut suo decreto terrarum orbi gubernationem donatum longo tempore conservare dignetur ad [y] exaltationem sanctarum ecclesiarum, & æternam constantiam rerum. Confidimus autem, quoniam nostras suscipiet preces, videns nos pro tua gloria cogitantes, & propterea orationes pro vestro facientes imperio. Igitur dignatum est vestri culmen imperii piis syllabis indicare, ut affectum quem circa fidem habemus, aperiamus. Complentes ergo quod scriptum est, sine aliqua dilatione vestræ sanctioni velociter obedimus. Ait enim: *Paratus semper ad satisfactionem omni petenti vos rationem de spe quæ in vobis est*. Et si undi D que, piissime principum, jubet sermo divinus de pietate proferre cum præparatione responsum, [z] quanto magis nobis, qui propter communem utilitatem hoc facere festinamus? Significamus ergo quam sententiam habemus circa venerabilem confessionem, & quæ concilia vera decernimus, quæ hanc fidem firmam esse per sanctas scripturas asseruerunt. Est itaque prima quidem synodus post apostolicam fundationem velut crepido quædam immobilis trecentorum decem & octo patrum, [aa] quæ in Nicæa sub divæ memoriæ Constantino collecta est, & Arii vesaniam publicavit, & consubstantialitatis scientiam cunctis aperuit. Post illam ve-

BALUZII NOTÆ

a Iidem libri, *defensor*.
b Iidem libri, *obtulerit*.
c Iidem libri, *Chalcedona*.
d Iidem libri, *quoniam non omnes*.
e Conjunctio deest in libris manu scriptis.
f Veteres libri, *locus tam legum*.
g Iidem libri, *Si vero ipsa summitate*.
h Iidem libri, *præsidibus*. Sic etiam omnes editiones ante ultimam Binianam, in qua scriptum est *præsidebus*. Error est typographicus editionis Labbeanæ.
i Veteres libri, *subditur*.
k Legendum, *& ad celsitudinem*.
l Veteres libri, *vehere*.
m Iidem libri, *ostendentes*.
n *Opto*. Deest in libris nostris.
o Veteres libri, *Laodicia*.
p Iidem libri, *Berre*.
q Bellovac. *Odosartha*.
r Explicit.
s Veteres libri, *promissiones suas*.
t Iidem libri, *laborastis*.
u Iidem libri, *festinantes*.
x Iidem libri, *vestra divinitati*.
y Iidem libri, *exaltationem*.
z Veteres libri, *quanto magis responsum nobis*.
aa Iidem libri, *quæ Nicææ*.

ro centum quinquaginta patrum, quæ in regia A
ª Constantinopoli congregata est, quæ Deum
sanctum Spiritum declaravit aperta confessione:
& his duabus consentire ea quæ in Epheso sunt
prius gesta, didicimus. Post quas sanctas &
universales synodos, & eam quæ Chalcedone
celebrata est, & cum summa integritate tradi
per omnia festinavit, ᵇ tamquam voluntatem
Dei dicimus & congregatam pariter & firmatam.
Rectam enim & immaculatam asseruit
fidem, nihil ulterius dici aut sanciri consentiens,
quam ea quæ posita sunt in venerabili
symbolo trecentorum decem & octo patrum.
Hæc autem & dudum scripsimus vestræ potentiæ,
cum subscriptionibus subditis reverendissimorum
episcoporum provinciæ destinantes. Quia B
vero & de Timotheo qui Alexandrinorum ecclesiam
quadam fluctuatione commovit, nos significare
sanxistis, sacratissimas regulas sequentes,
& his edocti per Dei gratiam, ecclesiastico
tramite nostrum peragere tempus, auctorem
homicidii & adulterii hunc talem operarium
esse decernimus, legentes ea quæ precibus sanctissimorum
episcoporum vestram majestatem
adeuntium, continentur. Ex quibus etiam nos
* extincti super eum decretum tale protulimus
cum & efficacem & penetrantem super omnem
gladium bis acutum proponentes Dei sermonem:
& licet neque ab initio possederit, (nam
quomodo habere potuit, qui secundum quod
scriptum est non accepit?) tamen alienum eum C
a cuncta dicimus sacerdotii dignitate. Vestræ
igitur pietatis est, sanctissimum etiam in hoc
agere zelum, & illa sancire, quæ legibus &
sacris canonibus, & cunctis Dei ecclesiis pacem
conferre videantur. Incolumem pietatem vestram
multis annorum curriculis conservari Dei
ecclesiis & Romano principatui deprecamur,
religiosissime & Christo amabilis imperator.

* Forte ... nam. Ibid. Hebr. 4

1. Cor. 4

Epiphanius episcopus Epiphaniæ.
Eusebius episcopus Arethusæ, similiter.
Elias episcopus Seleuciæ, similiter.
Diogenes episcopus Larissæ, similiter.
Magnus episcopus Mariamnæ ᶜ Euphratesiæ, similiter.

XXXV. EPISTOLA

EPISCOPORUM PROVINCIÆ OSROENÆ

ad Leonem imperatorem.

Deo amantissimo & piissimo atque Christianissimo Augusto, digne a Deo coronato imperatori Leoni, Nonnus, Damianus, Joannes, Abrahamius, Joannes, Petronius, Elias, Basilius, episcopi Osroenæ provinciæ.

NOn est mirabile, o victor atque Christianissime principum, ut qui desuper sceptrorum B
potentiam sumpsit, cum consilio Dei
qui hæc præbuit, cuncta faciat, ᵈ atque immobilia
sacerdotii jura custodiat, nihilque patiatur
propter multam mansuetudinem rerum sibi competentium
præter ejus decernere voluntatem. Et
hoc maximum est inter alia nimis indicium,
quod designant etiam literæ vestræ, quas nuper
nobis dirigere tranquillitas vestra dignata est,
per quas ea quæ crudeliter sunt præsumpta
contra sanctas regulas a Timotheo, qui tyrannice
sedem divinitus sacerdotibus condonatam
tenuit in ᵉ Alexandrina civitate, cognovimus.
Ominum enim iniquitatum res plenæ sunt, &
piæ intentioni vestræ tranquillitatis & immaculatæ
fidei valde ᶠ contraria. Vos enim ex quo C
purpuram & coronam geritis, ᵍ orthodoxum
lumen, ecclesiarum omnium domini Christi
diversam semper habuistis curam. Quæ vero in
Alexandria gesta sunt, sicut preces continent
eorum qui ʰ eas pietati vestræ apices obtulerunt,
omnem transcendunt iniquitatem. Vos
fidem orthodoxam ⁱ custoditis, scientes ab ea
optime commoneri. Timotheus autem ad ejus
destructionem ᵏ nihil non præsumpsit. Vos pacis
ˡ estis auctores, illi novorum certaminum
inventores. Vos sine sanguine subjectos vivos
virtute Dei legibus custoditis: illi nutricem
suam pontificali sanguine compleverunt. Vos
cum benedictione competenti ad divina loca
semper acceditis: illi principium sceleris ibidem
D commiserunt. Quomodo ergo possibile est, his
ita se habentibus, aut humilibus nobis, aut
vobis pie regnantibus, inter sacerdotes constituere
harum rerum auctorem? Et de Timothei
quidem ᵐ causa hanc sententiam nos habemus.
ⁿ Ut autem correctio in eo fieri debeat, estis
vos domini per auctoritatem imperii, quam
estis justitiæ suffragio consecuti. De sancto autem
concilio Chalcedone celebrato, ex quo
semetipsos penitus absciderunt, id est, Timotheus
& huic similia sapientes, ad peremptionem
dogmatum bene expositorum a beatis patribus
in Nicæa collectis, ᵒ quæ etiam idem
sanctum Chalcedonense concilium ᵖ confirmavit;

BALUZII NOTÆ.

a Veteres, *Constantinopolim*. b Iidem libri, *quam voluntatem*.
c *Euphratesia*. Vox ista non habetur in hoc loco in antiquis codicibus, sed post vocem *similiter*. Fortasse erat
titulus epistolæ Episcoporum Euphratesiæ, quæ statim posita fuerit. Sed istic omnino divinamus. e Iidem libri, *Alexandrinam civitatem*.
d Veteres libri, *atque dicat & immobilia*.
f Iidem libri, *contraria*. Sic autem reponendum esse conjecerant curatores editionis regiæ. Quid si legatur: *geritis orthodoxi, lumen Ecclesiarum, omnium &c.*
g Iidem libri: *geritis orthodoxa, lumen Ecclesiarum omnium.*
h Editores Romani monuerunt in margine legendum forte esse, *eas pietatis vestræ epist.* Nihil tamen mutandum. Sensus enim est: *qui eas apices, id est, litteras seu preces, obtulerunt pietati vestræ.*
i Veteres libri, *custodite*. l Iidem libri, *sedes auctores*.
k Iidem libri, *nihil quod non præsumpsit*. n Veteres libri: *ut aut correctio*.
m *Causa*. Hæc vox deest in vetustis codicibus.
o Vetera exemplaria habent, *qui etiam*, quod refertur ad Chalcedonense Concilium, non ad Nicænam. *Concilius* ergo pro *Concilium* dicebatur, ut alibi monuimus supra.
p Legendum, *confirmavit*, non *infirmavit*. Mendum est typographicum editionis Labbeanæ.

vit, corroboravit, non subvertit; laudavit, & non infregit: [a] quid oportet aliquid nos vel dicere, errantes cum his quæ ab illis decreta sunt, quibus etiam præfulget symbolum a sanctis patribus in Nicæna urbe signatum, & vivere, & vitam huius sæculi terminare? Ab illo enim nos [b] sancto * concilio nullus præter mortem poterit separare, [c] quomodo & vos tranquillissimi, quæ ab his sancita sunt, optime vestris syllabis [d] confirmastis.

* a beato

Nonnus episcopus Edessenæ metropolis, incolumem vestram pietatem multis annorum curriculis conservari Dei ecclesiis & Romano imperio, dominus præstet Christus, piissime & Christianissime [e] Deo amabilis imperator.

Damianus episcopus Callinici, similiter.
Abrahamius episcopus Circisii, similiter.
Basilius episcopus Baliensis, similiter.
Joannes episcopus Carensis, similiter.

XXXVI. EPISTOLA MESOPOTAMIÆ AD LEONEM IMPERATOREM.

Religiosissimo atque piissimo & Christianissimo Augusto, & a Deo coronato & honorato imperatori Leoni, Maras, Maronius, Noe, Eusebius, Reticius, Valaras, Maras, Abrahamius episcopi vestræ Mesopotamiæ regionis.

OMnium Christus atque salvator, qui humanum genus tamquam facturam propriam miseratus, ab impietatis profunditate & ignoratione peccati ad celsitudinem scientiæ pietatis evexit, & lumen quidem ecclesiam suam, id est, corpus fidelium nominavit; invictam vero eam etiam inferni portis esse constituit, & operationibus eam tamquam Deus undique roboravit; non solum per [f] piscatores suos, magnum mysterium veritatis annuntiantes, [g] non jam humanæ prudentiæ verbis, sed cælesti [h] sapientia & ignea sancti Spiritus lingua fundavit & auxit, sed etiam per pios postea principes, & collaborantes piscatoribus, [i] ad prædicationem evexit. Quorum pii imperii successorem, & fidei salutaris heredem etiam nunc suis donavit ecclesiis, & omnibus quæ sub cœlo sunt, rebus, tranquillissimam Christianitatis vestræ potentiam, ab confirmationem ecclesiasticæ pacis, salvantis vos [k] spe simul & fide, & constantiam totius orbis terrarum, & pelagi rationalis fidelium populorum. Igitur a Deo propter insertam vobis fidem hanc [l] & pietatem regalia sceptra suscipientes, [m] Christianissime principum, mansuetudine atque clementia largitorem remuneratis imperii, quando pro humana salute & ecclesiarum pace cum sacerdotibus Christi curam congruam ante alias cogitationes, & beneficia tamquam pii principis exhibetis: & A ut fideles Christi sacerdotes regalibus vestris & piis literis honoratis, eosque ad hanc utilitatem participes vos habere non piguit. Hunc ergo consilio obedientes, voluntati ac providentiæ vestræ potentiæ altam pacem & longævam optantes vitam, congregati in vestra Mesopotamia, ex his quæ apud vos pro proposito gesta sunt, nostram sententiam declaramus. Sancivit itaque Christianitatis vestræ potestas, ut relegentes oblatas vobis adversus Timotheum preces, syllabis pietatis vestræ [n] subjectis, indicaremus vestræ tranquillitati, quam de eo sententiam habere [o] possumus, cum Dei videlicet hoc timore facientes. Quas preces non sine dolore, [p] non sine lacrymis relegentes, & scelus non modicum & narrationem auribus terribilem in eis invenientes, nihil aliud præter hoc dicimus, B Christianissime principum, * qui sufficit omni auditui & menti fidelium, in his quæ nefande a Timotheo gesta sunt, cum hæc [q] vera probentur, justam contra eum habere vos indignationem, & pias leges vestras erigere, & ut sacerdotes Christi lugeant cum qui talium rerum cooperator effectus est, & hoc in schemate sacerdotis, cum utique neque possit esse, neque [r] laicorum uti communione fidelium, non quia sacerdotis & * hominum sibi debeat nomen imponere. Igitur de rebus tristitia plenis & fletibus, hæc a nostra humilitate ad notitiam pietatis vestræ perducta sunt, cum positis per sapientiam C vobis [s] a Deo celebratam, quando in manibus ejus vestra corda servantur, & cogitare decenter ecclesias Christi ab hujusmodi scelere liberare. De spe autem & fide quæ in nobis est, in qua nutriti sumus, & in qua ex hac vita oramus abire, confessionem quam habuimus & habemus, mansuetissime principum, sequentes principaliter, & velut super firmissimum fundamentum nostra verba & vitam super evangelicam & apostolicam prædicationem Trinitatis ædificantes, deinde & expositam a sanctis patribus qui in Nicæa collecti sunt, sequimur fidem: reverenter autem, & velut tutamen nostræ vitæ, etiam sanctum concilium quod Chalcedone celebratum est, obtinemus atque servaD mus, quod nihil in symbolo fidei exposito Nicææ a sanctis trecentis decem & octo patribus est adjectum. Sancta siquidem Chalcedonensis synodus impietatem hæreticorum singulorum temporum abdicavit, & prædicationem Trinitatis confirmare secundum divinas scripturas, & piissimorum patrum expositiones atque traditiones per omnia festinavit. Hæc & de fide & de spe quæ in nobis pro satisfactione est, etiam cum timore Dei manifesta vestræ facimus potestati, hæc tamquam solita salvare defendimus, hæc cum sacerdotibus Christi pietas vestra tenens atque confirmans, in pace imperii retinacula gubernabit, ecclesiam Christi immobiliter conservando, regni cœlorum arrhas firmissi-

Matth. 16.
* f. quod
Locus mendosus.
* Forte Deo & hominum
Haud
Prov. 21.

BALUZII NOTÆ.

a Veteres libri: *quod oportet aliquid nos vel dicere*.
b Legendum, *sancto & beato Concilio*. Et istud quoque mendum est typographicum editionis Labbeanæ.
c Melius in libris nostris, *quoniam & vos*.
d Iidem libri, *confirmatis*.
e *Deo*. Deest istud in antiquis codicibus & in antiquis editionibus. Additum est in Romana.
f Legendum, *piscatores discipulos suos*. Et hoc quoque connumerandum est inter errata typographica editionis Labbeanæ.
g Veteres libri, *non eam humanæ*.
h Iidem libri, *sapientia*.
i Legendum, *ad prædicationem pietatis evexit*. Error est editionis Labbeanæ.
k Veteres libri, *spem simul & fidei*. Veteres edit. *spe simul & fidei*.
l Conjunctio deest in antiquis codicibus.
m Veteres libri, *Christianissimi*.
n Iidem libri, *subjectas*, quod melius est.
o Iidem libri, *possimus*.
p Iidem libri, *nec sine lacrymis*.
q Iidem libri, *esse*.
r Iidem libri, *laicorum communionem*
s Melius libri nostri, *a Deo conlatam*.

missimas possidebit, & nos sacerdotes & [a] populum fidelem cum studio magno clamare faciet ad dominum Christum: Salvum fac domine regem tuum, & exalta cornu ejus imperii, quod est & erit gloria tuorum, domine sacerdotum, simul & ecclesiarum tuarum.

Maras episcopus vestræ Mesopotamiæ, incolumem vestram pietatem multis annorum curriculis conservari ecclesiis [b] Dei & Romano pariter optamus imperio, religiosissime & Christo amabilis imperator.

Zoras episcopus, similiter.
Maronius episcopus, similiter.
Noe episcopus, similiter.
Eusebius episcopus, similiter.
Reticius episcopus, similiter.
[c] Valaras episcopus, similiter.
Maras episcopus, similiter.
[d] Abrahamius episcopus, similiter.

XXXVII. EPISTOLA
EPISCOPORUM PHŒNICIÆ MARITIMÆ
ad Leonem Imperatorem.

Domino amantissimo & Christianissimo, & a Deo decenter honorato imperatori Leoni, Dorotheus, Eustathius, Megas, Theodorus, Rufinus, Cassius, Paulus, Heraclitus, Antiochus, Nonnus, Magnus, Thomas, Episcopi oræ maritimæ Phœniciæ, in domino salutem.

GLorificat quidem omne genus humanum dominum Christum, quoniam scriptis vestræ pietatis lætari promeruit: plus autem collaudat Deum chorus sacerdotum, quoniam vestris bonis in communi participatur, & quia rursus ratione præcipua honorem vobisipsis debitum promeretur. Decebat enim eum [e] qui culmen imperii divina largitate sortitus est, Dei sanctas ecclesias venerari. Optime namque confiditis, quoniam his bene dispositis, omnis manus hostium vertitur in timorem: & qui pridem imprudenter resistere didicerant, propter vestræ fidei magnitudinem confusi ad ruinam venient. Imitatores enim principum constituti, qui justitia & æquitate claruerunt, facillime rebus præsentibus prævalebitis. Pro Dei siquidem legibus [f] dimicatis, velut integri custodes earum; & sanctorum habentes curam, æquo cum eis honore fruemini, cogitantes ut [g] nullius hominis disciplina minor inveniatur, & pro subjectorum quiete præcipuam studetis habere solicitudinem. Et hæc quidem, quantum ad consolationem pertinet corporalem, pro ejus utilitate gerere vestra serenitas non quiescit: potiorem vero habet industriam, ut fidei orthodoxæ cultus in hominum animabus oriatur: [h] quatenus vestra pietate adducantur regi regum, qui a

A Deo, ut essent, plasmati sunt. Hanc itaque devotionem possidens apud Deum, & sanctas ecclesias multiplicare quotidie studens vestra tranquillitas, sequendo quidem reverendæ memoriæ & in sanctorum choro [i] laudantem Constantinum, & tenendo vestigia piæ memoriæ Marciani, pro pace ecclesiarum maximam diligentiam gerit vestra religio. Quapropter sancire dignati estis, [k] ut per universos provinciarum episcopos manifestum vestræ tranquillitati fiat, quam voluntatem habemus de glorioso concilio Chalcedone celebrato. Qua de re [l] nostram aperte sententiam declaramus, quia nulla ratione aut modo discordat ab expositione sanctorum patrum Nicææ congregatorum: [m] nec tamquam minus habeat doctrina majorum [n] qui in Nicæa fuerunt, hoc gestum est, sed ut per Chalcedonense concilium illorum expositionis reveletur intentio. Quia enim alii aliter, &, ut volunt, piis syllabis

B violenti sunt, & familiarem malæ sectæ nequitiam immaculatæ fidei superimponere moliuntur; hujus rei gratia pestiferam eorum & callidam redarguens voluntatem, & omnem putativam opinionem dominicæ inhumanationis abdicans, eos qui prodigiose non ex Dei genitrice virgine esse nostrum fermentum credunt, destruxit, & vesanam rabiem figmenta talia cogitantium publicavit. Neque enim augmentum aut correctionem, neque imminutio-

C nem aut decisionem fecit Chalcedonense concilium patrum spiritali concordia collectorum. Est enim & ex hoc indicium sumere manifestum, eo quod divino decreto & approbatione cuncti convenientes, rectæ confessioni in his quæ sunt placita, consenserunt, & nulla (Dei gratia) secuta est discordia. Et de his quidem, ut congruit, indicavimus, immobiliter nostram sententiam roborantes, & scientes quia omnipotenti Deo valde [o] placeamus, & vestræ majestati hoc modo satisfacimus; quando nihil contrarium, nec extraneum a Nicænorum patrum symbolo sectatur Chalcedonense concilium divinitus inspiratum, [p] sed magis ut dictis majorum consonat atque con-

D cordat, ita contra malevolos semper [q] illud amplectitur. De eo siquidem qui episcopalem vocationem Alexandrinæ civitatis abripuit, sicut eum preces [r] oblatæ plurima contra patrum regulas fecisse designant, hoc tantummodo dicimus: quia secundum ea quæ precibus sunt inserta, mensuras ecclesiasticæ vindictæ transcendit. Cur enim dicat quilibet, ut ei dignitatis nuditas inferatur, [s] quam neque primitus habuit, nec illi post hæc accessit? Hic enim, sicut preces de eo edocent, & legum & ecclesiasticorum canonum pro nihilo habuit sanctiones. Et quæ aures hujus sceleris dicta non respuant: quæ lingua ea quæ scripta sunt in illis precibus, explicare cuncta prævaleat? Vestræ siquidem solummodo erit justitiæ

BALUZII NOTÆ.

a Veteres libri, *populus fidelis*.
b Iidem libri, *Dei, Romano pariter &c.*
c Iidem libri, *Valaras*.
d Iidem libri, *Abramius*.
e Veteres libri, *quia culmen*.
f Iidem libri, *dimicastis velut integri custoditis*.
g Iidem libri, *nullius hominis*.
h Iidem libri, *quatenus a vestra*.
i Iidem libri addunt &.
k Iidem libri, *& per universos provinciarum Episcopos ut manifestum*.
l Iidem libri, *nostra aperte sententia*.
m Iidem libri, *ne tamquam*.
n Iidem libri, *qui Nicææ*.
o Iidem libri, *placemus*.
p Veteres libri & edit. *sed magis dictis*. Editores Romani mutaverunt.
q *Illud*. Et istud quoque deest in antiquis libris & editionibus ante Romanam.
r Male in libris calamo exaratis, *ablata*.
s Veteres libri, *aut cujusquam neque*.

stitiæ atque sapientiæ cogitatio, celerem terminum rebus imponere. Quod autem nunc nostram mentem effugerat, non erat reminisci superfluum. Quia enim quasi gloriantes hi qui pro eo petitionem obtulerunt, dixerunt,[a] quod Timotheus symbolum trecentorum decem & octo patrum, sicut affirmaverunt, amplectitur, ex hoc apparebit[b] hic simulatione & arrogantia magis usus. Nam qui præter eorum formam ac terminos inverecunde omnia perpetravit, & aperte contra eos bella suscepit, illos primitus impugnavit, in quorum minime constituto permansit. Igitur piissime imperator Leo, vestrum est, ut in eum formam congruam deferatis. Extingue armiger Dei, sicut tuæ convenit religioni, impetus frequentium tempestatum, & sanctis ecclesiis Dei ita dispone pacem, quatenus pro vestra potentia, & omni sacro palatio, & victoria fidelis exercitus, orationes suas emittant, pro omni vitæ vestræ tempore, quam Deo placeat conservare.

Dorotheus episcopus Tyri. Incolume pium vestrum & Christianum imperium, pro beneficio & pace cunctarum ecclesiarum, sancta Trinitas custodire dignetur piissime & Christo amabilis imperator.

Eustathius episcopus[c] Beryti, similiter.

Megas episcopus Sidonis, similiter.

Theodorus episcopus Tripolis, similiter.

Heraclitus episcopus Arcesi, similiter.

Nonus episcopus Orthosiadis, similiter.

Atticus episcopus Aradiæ Constantiæ, similiter.

XXXVIII. EPISTOLA

EPISCOPORUM PHÆNICIÆ SECUNDÆ

ad Leonem imperatorem.

Dei amantissimo & piissimo, atque Christianissimo domino totius orbis terrarum, & a Deo decenter honorato imperatori Leoni, Joannes, Veranius, Petrus, Joannes, Joannes, Thomas, Dada, Eusebius, Theodorus, Abrahamius, Petrus & Eustathius, episcopi Phœniciæ secundæ Libanisiæ.

Prov. 21. VEre *cor regis in manu Dei, & cor Dei in consilio regis*. Propterea qui ab eo imperii retinacula sunt sortiti, nunquam decipiuntur,[d] subjectos autem magna solicitudine gubernantes. Dei enim cor habent,[e] unde possident donum sapientiæ atque solatii, unde f. consilii meruerint coronari. Ex illa siquidem manu, rerum domine, adeptus sapientiam,[f] habes immobilem atque robustam in te fidei rectæ crepidinem. Igitur consulere nos vestra serenitas pia sanctione dignata est, de immaculata fide quæ in nobis est, quam videamur habere voluntatem. Hoc enim nos docent apostolicæ sanctiones, quod a patribus sanctis caute percipimus, tam ab his[g] qui in Nicæa per sanctum Spiritum congregati sunt, & quæ sunt sancti Spiritus ibi sanxerunt, quam a centum quinquaginta patribus, qui cum eo Spiritus inimicis ejusdem Spiritus corde pacifico restiterunt. Nec non & de beatis patribus[h] Chalcedone collectis, qui superiora quidem concilia multitudine transcenderunt, nihil autem horum quæ ab illis recte probata sunt, reliquerunt, quod non competenter insinuaverint. Si enim ea quæ a patribus Chalcedone congregatis sancita sunt, infirma judicaverimus; & ea quæ in Nicæa decreta sunt, sine dubitatione destruimus. Horum namque illa non peremptio, sed robur existunt. Si autem ea quæ in Nicæa constituta sunt, vel usque ad unum sermonem refutare voluerimus, & apostolorum sanctiones[i] læsisse videbimur. Ubi enim fundamentum rectæ & immobilis fidei posuerunt sapientissimi architecti, illic prædictorum patrum sanctiones ædificatæ sunt. Qua gratia nostras animas non negamus, neque sanctos patres, aut quæ ab eis noscuntur esse sancita. De sancto quidem Chalcedonensi concilio, & quæ illic pie definita sunt, hanc nos habemus cum vestra pietate sententiam. De impia vero tyrannide Timothei Ægyptii, qua usus est, sacerdos equidem factus non est, sed potius ecclesiæ adulter apparuit. Quid dicam, qui eam quam salvator proprio sanguine liberavit, ille pontificali sanguine voluit adipisci, & factus est non pastor ovium Christi, sed importabilis lupus; non pater, sed parricida; non sponsus, sed thalami violator? Hæc enim omnia continentur in precibus tranquillitati vestræ porrectis: quas relegentes, amare flevimus. Tit. 1 Quomodo enim ingemiscere non poteramus, audientes hæc in canonum subversionem fuisse commissa, & per mutationem ecclesiasticarum sanctionum, & disciplinæ digressionem, sacerdotum necem, sacrorum (quantum ad præsumptiones attinet) pollutionem? Nam licet sacra omni violatione sint libera, verumtamen audacium nisus, eorumque conscientia violata est, secundum apostoli dictum. Hæc itaque de illius præsumptione proferimus, quoniam non est fas, ut vestræ fidei tranquillitas hunc dignum debeat judicare. Qui enim rebus divinis illusit, magis autem[k] tyrannidem ei intulit, quique ejusmodi malis semi- f. eis na ministravit quidem, monstravit etiam posteris causas scandalis plenas, & suæ malitiæ imitatores effecit, nequaquam nos vocamus sacerdotem, aut suis criminibus innoxium esse decernimus. Nos itaque ex his quæ agnovimus, omni venia hunc virum exuimus: vestra Christianissima majestas de civitatis illius emendatione deliberet; quidquid enim vultis, mansuetissimi domini, adimplere potentis. Pio namque principi nihil impossibile, quod non possit modo pietatis adimplere. Dominus enim universorum gubernat imperium, & ipse auctoritate sua[l] imperavit fluctuanti mari ut quiescat, & tam vobis mundi rectoribus, quam

a Iidem libri, *eo quod Timotheus*.
b Iidem libri, *hac simulatione adrogantia*.
c Iidem libri, *Berytiorum*
d Veteres libri, *subjectorum*.
e Iidem libri, *inde possident*.
f Corb. *habeat*, Bellovac. *habent*. Et mox uterque habet *robustum*.
g Veteres libri, *qui Nicæa*. Sic etiam paulo post.
h Veteres libri, *Chalcedone*.
i Iidem libri, *delisse*.
k Iidem libri, *tyrannidem & insulit*.
l Iidem libri, *increpavit*.

quam eis qui reguntur a vobis, suo imperio tranquillitatis pignora condonavit.

Joannes episcopus, incolumem vestram pietatem multis annorum curriculis custodiri ecclesiis Dei & Romano deprecamur imperio, venerabilis & piissime atque Christianissime imperator.

Uranius episcopus a Emesae, similiter.
Petrus episcopus Heliopolis, similiter.
Joannes episcopus Abilae, similiter.
Joannes Episcopus b Almirensis, similiter.
Thomas episcopus c Evariae, similiter.
Dadas episcopus Comoarenus, similiter.
Eusebius episcopus Abydenus, similiter.
Theodorus episcopus Castridanabeni, similiter.
d Abrahamius Episcopus Coradensis similiter.
Eustathius episcopus Saracenorum, similiter.

XXXIX. EPISTOLA

EPISCOPORUM PROVINCIAE ISAURIAE

ad Leonem imperatorem.

Piissimo & Christianissimo imperatori nostro Augusto, & a Deo competenter honorato principi Leoni, episcopi Isauriae Provinciae, Basilius, Joannes, Julianus, Nunechius, Epiphanius, Ammonius, Paulus, Conon, Euphronius, Sabbatius, Athanasius, Hermophilus, Julianus, Theon, Dacianus, Paulus, Orestion.

QUem alterum decebat e imperatorem talia pro talibus praecipere, & scribere nobis subjectis, & leges pro rebus divinis ponere sacerdotibus aequo judicio puras, praeter vestram solummodo pietatem, quam ipse proprie Deus elegit, & ex totius mundi potentia coronavit, & supra reipublicae retinacula constituit, violentia tempestatis nullatenus imminente? Quapropter bonam retributionem, * quae prospicitis, Christo referre desideratis. Abel sacrificiorum puritatem fecistis: * in quo enim aequale est sacrificium cum veritate fidei & amicitia pacis. Zelatus es actibus tuis, tranquillissime imperator, Constantinum illum memoriae immortalem, maximum, pium, amatorem Christi, & indubitanter apud omnes beatum, f qui Abelis vivens imaginem in animabus hominum possidit in aeternum: qui cum David quidem sicut rex & propheta stat apud Deum, cum Petro autem & Paulo & tonitrui filiis, quasi similis eis, in praedicationibus veritatis effulget. Ille enim, quando eum Romanorum sceptris Deus ordinavit, ecclesiae membris intexuit, multam caliginem & tempestatem quamdam imminere g lucri purissimae dogmatum veritatis inspiciens, & creaturarum adoratione imminuta, a falsis simulatoribus pietatis denuo eam videns institui contra Christianam fidem, & sacerdotes, qui vere filium esse Dei, & de substantia Patris ante saecula natum credunt & praedicant, semetipsum per sanctum Spiritum increatae Trinitatis imperio & adorationi subjiciens, suum in terra firmavit h regnum, & pietatis radios i in terra mixtos omni caligine, ex illo tempore usque ad praesens per omnes (ut ita dixerim) terras explicuit: factus semen, & radix, & cultura, & scintilla nobis salutis inextinguibilis. Sed rursum Christianissima vestra *, honorabilis imperator, ad illius tendit intentionem. Ecclesiae siquidem Alexandrinae aedificatore nequitiae languorem serente certaminis, & membra corporis universorum fidelium dissipante, quae pro salute communi debebant alterutris esse sociata: quatenus qui sanae sunt mentis, in definitionibus Nicaeni concilii permanerent, quas dudum patres congregati * k Chalcedone signantes, ovilium rationalium ovium tradiderunt. Aliis vero quemdam Timotheum eligentibus, repugnantem dogmatibus patrum qui Chalcedone collecti sunt, & petentibus eum principem, oviumque pastorem, qui illis derogare l praesumsit, quae admirari magis oportet; & accusat patrum Chalcedonensium constituta, & fratres haec amplectentes expellit. Ita cum his rebus odia & persecutiones variae sint obortae, sicut oppressorum preces contra opprimentes eos pietati vestrae oblatae denuntiant, tu piissime velut mansuetissimus pater potius quam regnator, potestate regali interim quiescendum rebus ita commissis decrevisti, & sacerdotibus hujus passionis medicinam m impartire dignatus es, & spiritalem advocasti sententiam, decreto sacerdotum communi magis volens ad incolumitatem membra languentia revocare, ut haec res quamdam reverentiam & memoriam Dei praeberet, & asperitatem rerum, & certamen exortum, & fervorem iracundiae crescentis * egerit, ipse coepisti. Itaque piis vestri imperii sanctionibus, ut sententiam quam unusquisque nostrum in suo gerit animo, revelaret, & aperte vestrae majestatis imperio declararet, de his quae a patribus Chalcedone sancita sunt, & Timotheo, quem aliqui Alexandriae praesidere deposcunt. Volentes autem examinatione certissima fulgere Deo amabilem undique veritatem, etiam timorem nobis proposuistis futuri judicii, quatenus neque n inimicitia, neque circa quosdam gratia faciente, deberemus obumbrare quod justum est. Servientes igitur nutui vestrae potestatis, & omnes pariter congregati, & tractantes atque universa considerantes, ut erant, haec dicimus: quia Chalcedonensis concilii intentio est valde firmissima. Sequitur enim praedicationes evangelii, & sanctorum patrum qui dudum in Nicaena urbe collecti sunt, symbolum inviolatum omnino custodit: omnem quidem dogmatis nequitiam ab impiis adinventam procul abjicientes, & sensum verborum symboli sanctae fidei subtiliter investigans, & haec faciens o manifesta; nec non & centum quinqua-

* *f. in eo conf.* — * *f. deest nos... jectus aut quod simile* — * *f. ovilibus.*

BALUZII NOTAE.

a Iidem libri, *Emissa*. b Iidem libri, *Palmirensis*. c Iidem libri, *Euariae*.
d Iidem libri: *Abramius Episcopus Uranensis similiter. Petrus Episcopus Coradensis similiter.* Recte. Nam supra post Abramium & ante Eustathium nominatus est Petrus.
e In antiquis libris haec vox abbreviata est. Sic autem legendum. *Quem alium decebat, Imperator, talia pro talibus praecipere &c.*
f Veteres libri, *qui in Abel libens imaginem.*
g Legendum, *luci*. Mendum est typographicum.
h Veteres libri, *regnum*.
i Iidem libri, *incrementatos*.
k Corb. *Chalcedone*.
l Veteres libri, *praesumunt*.
m Corb. *imperatori*, Bellovac. *imperitori*.
n Veteres libri, *inimicitiarum*.
o Iidem libri, *fo manifestas*.

quaginta patrum qui olim in regia civitate convenerunt; piissimam legem immobilem inviolatamque custodiens, quam illi universi de sancti Spiritus substantia ejusque dominatione posuerunt, blasphemam Macedonii [a] religantes linguam, & unam naturam esse eamdemque Patri, & Filio, & sancto Spiritui publice confitentes. Destructæ sunt autem hoc constituto etiam impietates variæ, importabiliaque commenta Manichæorum, quæ sub figmento reverentiæ obumbrata videbantur. Multis etenim rationibus [b] egit illa synodus, multisque verbis, non quo novitates aliquas contra definitiones tam bene fixas introduceret, sed ut interpretatione latiori conamen contra symbolum meditatum latronibus veritatis auferret. Quia enim stultitiam sectantes Eutychis, veram naturam dominicæ carnis, [c] pietatis prædicationi subripiebant, extraneum cum omnino [d] facientis a nobis, qui ex nobis est, dominum Jesum Christum, nihil eum de matre sua secundum carnem beata virgine Maria assumpsisse confitentes: simulabant autem se [e] patrum in Nicæa convenientium dogmata sequi, nec non & Cyrilli amplecti nimis & honorare decreta, cum sint valde callidi, & patrum nostrorum concordiam & amicitias se habere mentiantur, quando voluerint eorum filiis fraudes ingerere: [f] remoti patres operatione sancti Spiritus, piissimam beati Cyrilli linguam ad accusationem vesaniæ istorum evocare crediderunt; qui olim dum Alexandrinam gubernaret ecclesiam, & aperte contra Nestorii vesaniam dimicaret, & beato Cælestino incolumis ecclesiæ Romanorum pastori particeps esset adversus Nestorii impietatem in priori patrum Ephesi concilio, pro veritatis defensione maximus propugnator emicuit, quando uno fonte & iisdem syllabis a se conscriptis, & impietatem Nestorii [g] percussit, & contra zizania pravæ sectæ Eutychis, quæ jam pridem tunc germinabant, nondum tamen videbantur aperte, [h] falcem sectionis apertissime præparavit. Propterea namque epistolam ab illo sapientissimo patre conscriptam patres illi ad medium deduxerunt, in qua cum omni subtilitate nos docuit dispensationis dominicæ sacramentum; [i] quomodo & incarnatus unigenitus Filius permansit Filius unus existens, demonstrans in eo & humanæ naturæ quam assumpsit ex virgine, inconvertibilem servari proprietatem, & paternæ substantiæ gloriam sine aliquo temperamento consistere, nequaquam assumptam a domino carnem alterum filium in glorificatione Trinitatis introducens, quod Nestorius noviter asserebat: sed existentem ante sæcula Filium invisibilem, in novissimis diebus revelatum nobis. Neque secundum Eutychis vanitatem, carnem domini cognationem docens hominum declinare: propter quod Deus Verbum incarnatus, homo factus est, apprehendens (sicut Paulus ait) semen Abrahæ, & particeps proxime nobis factus sanguinis & carnis, & formam servi suscipiens, totius dominus creaturæ, & per omnia similis factus nobis absque peccato; qui est impermutabilis per figuram paternæ substantiæ. Huic autem etiam illam epistolam quæ a patribus orientalis ecclesiæ scripta [k] dignoscitur, patres sanctissimi conjunxerunt, studentes undique celsam & tutissimam itineri regio pietatis circumferre maceriam, ne forsan agentes inter pusilli cujusdam sensus circumventionem conclusi, aut in foveam Nestorii ruerent, aut in alterius præcipitii profunditatem inciderent, quam Eutyches postea [l] suffodit: quam tamen jam prius effossam & a diligentibus cultoribus coopertam, ipse denuo in interitum suæ animæ rursus aperuit. Miramur igitur, quomodo hi qui vestræ pietati preces pro Timotheo porrexerunt, confitentur cognoscere & amplecti synodum patrum qui Ephesi contra Nestorium convenerunt, homines, qui per ea quæ gesserunt, etiam illam [m] ut Chalcedonensem penitus denegant. Nam literæ ejusdem epistolæ ad impium Nestorium a Cyrillo conscriptæ, in concilio utroque florentes, in Ephesino quidem blasphemantem Nestorium arguerunt, in Chalcedonensi vero Eutychis vesaniam destruxerunt: & propter easdem syllabas in illo quidem concilio omnium laudibus Cyrillus coronatus est, sapiens Alexandrinorum pater; & rursus in isto concilio post mortem quasi præceptor prædicatus est pietatis, nihil amplius ex epistolis beatissimi Cyrilli, his qui Chalcedone convenerunt, ad medium deducentibus, nisi illas literas, quas Deo amabilis Leo Romanæ pater ecclesiæ ad sanctæ memoriæ Flavianum contra Eutychis vesaniam constituens destinavit, in quibus & ipse vocibus beatissimi Cyrilli concordare dignoscitur. Et has quidem synodus deduxit ad medium, non quasi validiores eas symbolo patrum in Nicæa convenientium esse decernens, (nullus hoc putet) sed aperte volens per ipsas arguere eos qui simulant se quidem symbolum Nicænorum patrum amplecti, dum autem nullum volunt proferre sermonem quo veritas carnis dominicæ designatur, pessima semina Manichæorum latenter simpliciorum inferunt animabus, a quibus majore custodia opus est, quam ab impia calliditate Nestorii. Ille siquidem aperte unum Christum in duos dividens filios, patrum symbolo semetipsum pandit inimicum: isti vero unum quidem eumdemque se venerari, colere & adorare dicentes, sicut symbolum docet, unitarum vero duarum naturarum proprietates perimentes, & neque passibilitatem carnis dominicæ, neque impassibilitatem divinitatis ejus esse confitentes, dubiam circa incautos habentes sententiam, maximas læsiones eis inspirare moliuntur. Nam aut conversionem factam suspicari concedunt circa dispensationis sacramentum, aut aliquid putativum, aut phantasiam, aut confusionem, aut transitum falso per virginem figuratum, & non gestam vere nativitatem domini, dicunt. Hæc enim omnia [n] germina sunt dolosæ radicis,

Hebr. 2.

BALUZII NOTÆ.

a Iidem libri, *relegantes*.
b Iidem libri, *egisti*.
c Iidem libri, *a pietatis prædicatione*.
d Iidem libri, *facientes*.
e Iidem libri, *patrum Nicæa*. Sic etiam in pagina sequenti.
f Melius libri nostri, *moti patres*. Syllaba re hæc accessit ex fine superioris vocis.
g Veteres libri, *percussit*.
h Iidem libri, *falcem*.
i Iidem libri, *quantum & incarnatus*.
k Iidem libri, *dinoscitur*.
l Iidem libri, *suffodiens*.
m Vox ut deest in antiquis exemplaribus.
n Corb. *germinata sunt doloe & radicis*.

cis, quæ mortem animabus his [a] obedientibus afferunt. Propterea siquidem ad peremptionem vesaniæ totius hæreticæ, prædictis epistolis eguerunt. Nam & post expositionem subtilissimam harum literarum, rursus patres qui sanctum concilium Chalcedonense celebraverunt, symbolum patrum Nicænorum pro lapide sumentes, ubique hoc solum circumferri & prædicari ad illuminationem fidelium sanciverunt. Quapropter, omnium mansuetissime & venerabilis imperator, quisquis laudat Chalcedonense concilium, & Ephesinum & Nicænum valde miratur: qui autem hoc respuit, neque illorum legibus acquiescit, sed simulat tantummodo se colere pietatem. Pro causa vero Timothei quid amplius vestræ pietatis potentiæ nos dicamus? Si enim preces contra eum datas sequuntur [b] ut causæ, & omnia quæ ibi sunt posita, opere (sicut illi asserunt) facta noscuntur, [c] nullus ei per canones sanctorum patrum veniæ sermo [d] relinquitur. Hæc ergo vobis scribere, vestra tranquillitate præcipiente, curavimus. Deus autem sapientia vestræ pietatis imperii, membra ecclesiæ semper uniat, sitque communium medicus passionum, & [e] mansuetissimum vestrum imperium perpetuo tranquille & mansuete custodiat, affectu nos paterno regentem.

Basilius episcopus misericordia Dei Seleuciæ metropolis vestræ Isauriæ, incolumem vestram pietatem multis annorum curriculis ecclesiæ Dei & [f] toti orbi terrarum oro servari piissime & Christianissime triumphalis imperator.

Julius episcopus Celendereos, similiter.

Nunechius episcopus Latmi & Calendri, similiter.

Stephanus episcopus Dalisandi, similiter.

Epiphanius episcopus Cestri, similiter.

Ammonius episcopus Zotapæ, similiter.

Paulus episcopus Hierapoleos, similiter.

Conon episcopus [g] Libyadis, similiter.

Acacius episcopus Antiochiæ, similiter.

Sebastianus episcopus Sebastiæ, similiter.

Euphronius episcopus Anemorii, similiter.

Athanasius episcopus Philadelphiæ, similiter.

Hermophilus episcopus Diocæsareæ, similiter.

Julianus episcopus [h] Hermopolis, similiter.

Theon episcopus Hellinosii, similiter.

Paulus episcopus Olbi, similiter.

Orentio episcopus Domitiopolis, similiter.

XL. EPISTOLA

EPISCOPORUM CILICIÆ PRIMÆ

ad Leonem Imperatorem.

Dei amantissimo atque piissimo & Christianissimo Augusto, a Deo competenter honorato imperatori Leoni, Pelagius, Alexander, Philippus, Hypatius, Chrysippus, Seleucus, Eustathius, Titus, episcopi primæ Ciliciæ, in domino salutem.

CHristianissima intentio vestræ potentiæ, & propositum pietatis, ex multis quidem rebus nobis innotuit, præcipue autem ex literis vestræ pietatis nuper ad nos directis; quibus pervigilem circa pietatem laborem suum tranquillitas vestra demonstravit. Quapropter omnium Deum laudantes, & linguas ad favorem, & corda ad supplicationes incessabiliter [i] commonentes pro pio vestræ serenitatis imperio, congregavimus [k] Dei amantissimos episcopos universæ provinciæ, pro quibus sancire suis literis pietas vestra dignata est: & concordi mente decrevimus, Timotheum quidem contra sanctorum patrum regulas & ecclesiasticas sanctiones sacerdotium invasisse seditione populi pariter & tumultu. Hæc enim nos lectæ contra eum preces edocuerunt, quem neque sacerdotem arbitramur, nec omnino in ordine episcoporum constitui patimur. Magnam etenim synodum sanctorum patrum Chalcedone collectam amplectimur, & salutarem esse decrevimus: & non solum propter multitudinem pontificum ibidem congregatorum, & sententiam sanctæ & pii imperatoris Marciani una cum eis prolatam; sed quia & sanctorum patrum in Nicæno concilio congrua & convenientia, & in nullo contraria eam sapuisse conspicimus. Hæc quidem per nostram sententiam declaramus. Vestra vero pietate Romano [l] imperio incolumi permanente, credimus in pace & constantia sanctas Dei ecclesias conservari Christo, vestrum pium propositum Deo dirigente ad illa gerenda, quæ ejus ecclesiis videantur esse utilia, & per vestram mansuetudinem eis pacis jura præbente.

Pelagius episcopus Tarsi, incolume vestrum imperium tempore longo sanctis ecclesiis & Romano [*] conservet imperio, piissime atque Christianissime.

[*] f. a Deus, vel quod similе.

Alexander episcopus, Philippus episcopus, similiter.

Hypatius episcopus, Seleucus episcopus, Eustathius episcopus, similiter.

Titus episcopus, similiter.

XLI.

BALUZII NOTÆ

a Veteres libri, *oedientibus fuerunt*

b Iidem libri, *& causa.*

c Iidem libri, *nullius &.*

d Iidem libri, *relinquetur*

e Iidem libri, *mansuetissime.*

f Iidem libri, *toto orbe.*

g Iidem libri, *Zibida*

h Iidem libri, *Hieronopolis.*

i Veteres libri, *commonentes.* Quo modo legendum esse monuerunt curatores editionis regiæ.

k Veteres libri & edit. *Deo amantissimos.* Sic etiam in pagina sequenti.

l *Imperio.* Deest in antiquis codicibus.

XLI. EPISTOLA EPISCOPORUM PISIDIÆ ad Leonem imperatorem.

Per omnia Christianissimo, victori atque triumphatori, & a Deo competenter honorato imperatori Leoni, Pergamius episcopus Antiochiae Pisidiae metropolis, Eutropius episcopus [a] *Adadenus, Paulinus episcopus Apamenus, Libanius Paralenus, Alexander Seleuciae, Manes* [b] *Gortynae, Bassus* [c] *Neapoleos, Florentius* [d] *Hadrianopolis, Metrophilus Metropolis,* [e] *Theodorus Theodosiopolis, Marcianus Philomeli, Eugenius Synnadorum, Politianus Sozopolis, Attalus Malinopoleos, Castinus Limenopoleos.*

COgnoscentes sanctionem vestram zelo divino esse completam, & placationem Dei voluntate sancta conferentem, & subjectis per fidem inenarrabilem quietem ac disciplinam, quæ ad salutem pertinent, piissime providentem, per quam præcepistis nobis, ut de Timotheo, qui in omni impietate noscitur accusatus, nec non & de his quæ pro fide catholica placuerunt sancto & universali concilio Chalcedone celebrato, quid communiter sentiamus, sine timore cujusquam hominis, & absque gratia vel inimicitiis indicemus, tamquam reddituri incircumscriptibili Dei judicio rationem: vestræ potentiæ nostris significamus apicibus, Timotheum quidem, qui jam damnatus ostenditur, sicut plurimi [f] venerabilem episcoporum Ægyptiacæ diœcesis, & reverendissimi clerici in scriptis affirmantes, vestræ clementiæ suggesserunt novissime, contra ecclesiasticas sanctiones ad sacerdotii ministerium fuisse perductum, sed etiam eos qui cum scirent eum fuisse damnatum, communicare illi sine periculo crediderunt, extraneos eos esse a Dei ecclesia judicamus, secundum consequentiam regularem nulla eis venia nec spe restitutionis ullo modo remanente, sicut tertia & octogesima regula [*] de talibus aperte decernit, cujus initium est: Si quis episcopus a synodo depositus, aut presbyter, aut diaconus ab episcopo proprio, &c. Nam ut is [g] qui & illi sententiæ succubuit, & ante tantorum inenarrabiliumque malorum, & multis lacrymis lugendorum auctor extitit, dignum debeat secundum leges subire supplicium, postquam cognoscitur talia præsumpsisse, nostrum [h] non est edicere, sed probare decet, & judicare vestram Christianissimam majestatem: quatenus & pro omnibus cogitetis, [i] & pia quiete placetis Deum, & proprium muniatis imperium, & subjectos ab iniqua peste hujusmodi liberetis. Si vero fidem sancti Chalcedonensis universalisque concilii Timotheus negare præsumit, & quicumque nefandorum ejus actuum ministri sociique reperiuntur, nihil mirum est. [k] Nam quia a divina pace monstrantur extranei, sine dubio & ab ecclesiasticis sanctionibus simul, & æquitatis [l] contra Romanum imperium contenti sunt inimici, non est mirandum, si etiam a sensibus propriis exciderunt, vesane blasphemantes & anathematizantes saluberrimæ fidei doctores atque custodes sanctissimos & apostolicos patres & archiepiscopos, omnesque simul Dei amantissimos episcopos, sequentes sanctissimos episcopos qui per generationes singulas rectæ fidei lumina fuisse noscuntur, & Dei amantissimos [m] senioris & novæ Romæ archiepiscopos, qui his concordes existunt. Quorum firma & immobilis & inexpugnabilis fides in Christo probata est apud sanctam & universalem synodum Chalcedone celebratam, cujus per Dei gratiam communicatores & sumus, & usque ad vitæ terminum in Deo permanebimus, secundum centum quinquaginta [n] sapientes & egregios medicos, qui diverso modo passiones & subtiliter perscrutantur, & tunc congruam simul & singularem medicinam offerunt ægrotantibus: cogitantes pro correctione eorum [o] quæ in Alexandria contigerunt, divino zelo serventes, in memorata sanctione præcepistis, quatenus omnia diligenter tractentur, [p] & a sanctissimis episcopis comprobentur, quoniam nunc Alexandrina civitas conturbatur, pro cujus quiete & disciplina maximam se habere solicitudinem significavit vestra clementia. Quapropter edicimus, Timotheo siquidem consentientes, & qui pro eo vestræ Christianitati preces proprias obtulerunt, velut episcopi & clerici Ægyptiacæ diœcesis, cum non [q] sapiunt, ut apparet, sapere se confidunt, quando sic aperto mendacio impudenter incumbunt. Videntur enim in prædictis precibus, pietatis vestræ sanctioni subjectis, contra literas mansuetudinis vestræ locuti, & contra gloriosam cogitationem quam pro Alexandrina civitate & ejus disciplina geritis, tractasse. Affirmantes enim maximam pacem memoratam civitatem & sanctissimas ecclesias & monasteria possidere, aperte rebus ipsi capti sunt, & adversus pietatis vestræ vocem & cogitationem sine metu locuti. Plenam namque caliginem, & a malis imminentibus nubem, disciplinam esse dicentes & pacem & in ecclesia Alexandrinorum divinitus attributam [r] quoniam hujusmodi viri putabantur [*] contra veritatem & vestra optima consilia properantes, pacemque Dei vocantes persecutiones, & bellum contra orthodoxos sacerdotes & clericos gestum, novamque tyrannidem contra sacras regulas inquirentes, [s] clare in sacrum il-

Margin notes: [*] venerabilium. — [*] Sive can. 4 concilii Antiocheni qui est 83 codicis canonum ecclesiæ universæ. — [*] Forte quo... illorum.

BALUZII NOTÆ

a Veteres libri, *Adadenus*.
b Iidem libri, *Gortynae*.
c Iidem libri, *Pancaspoleos*. Sic etiam veteres editiones.
d Veteres edit. & codex Corb. *Adrianopolis*, Bellovac. *Andrianopolis*.
e Veteres libri, *Tiron Theodosiopolis*, *Martianus Philomeli*, *Theopompus Tinei*, *Eugenius Timandi*, *Politianus Sozopolis*, *Æsagus Caliporum*. *Cognoscentes*. Desunt ergo in antiquis codicibus nomina & sedes Attali & Castini sive Cassini.
f Legendum, *venerabilium*. Error est typographicus editionis Labbeanæ.
g Corb. *qui ea illis*. Melius Bellovac. *qui eadem*. Agitur enim illic de Dioscoro, qui in exilium profectus est apud Gangras.
h Veteres libri, *non esse audere*.
i Iidem libri, *& pie*.
k Vocula *a* deest in antiquis codicibus.
l Contra. Deest in antiquis libris.
m Veteres libri, *senioris novæ*.
n Iidem libri, *sapientes enim & egregios*. (*Itaque corruptis vocibus illis centum quinquaginta, quæ redundant, legendum videtur* In Deo permanebimus. Secundum sapientes enim & egregios &c. *Mardinus*.)
o Veteres libri, *quæ Alexandriam*.
p Iidem libri, *& fecundissimis*.
q Iidem libri, *sapiant*.
r Iidem libri, *quomodo hujusmodi viri sapere putabantur contra veritatem vestra optima*.
s Iidem libri, *clarum*.

lud incurrere videntur eloquium. Non est, in-A quit, indisciplinationis, sed pacis Deus, sicut in sanctorum universis ecclesiis agnoscitur. (1 Cor 14.) Hi etenim ad perditionem parati sunt, secundum prophetam dicentem. *Perdes omnes qui loquuntur mendacium.* (Psal. 5.) Quomodo autem isti credendi sunt sapere, & tenere [a] causam ab omni mendacio segregatam, [b] aut divinam sapientiam salutarem, hoc est salubrem fidem, quam praecipue servare promittunt, dicentes in praedictis precibus suis [c] inconcusse atque firme & immobiliter se credere symbolo in [d] Nicaea civitate a sanctis trecentis decem & octo patribus explanato, & neque augmentum, neque detractionem hoc posse recipere, neque opus habere qualibet interpretatione, [e] cum per se, ut ajunt, videatur B interpretatum: centum quinquaginta vero sanctorum patrum concilium ignorare se profitentes, docentesque communicare Alexandrinam ecclesiam Ephesiis conciliis: [f] adjicientes & hoc, quod synodum Chalcedone celebratam ecclesia Alexandrina non [g] recepit. Per haec igitur ostenduntur similes esse eorum, qui nescientes exponentem optime salutis remedia medicinam, & passiones provenientes subtiliter edocentem, impudenter totum se nosse promittunt. Sic enim & isti neque temporum diversorum languores [h] haeresim scientes, nec medicinam congruam infirmis opportune prolatam ab [i] spiritualibus medicis, sanctis scilicet & orthodoxis sacerdotibus qui per tempora C synodos impleverunt, inspicientes, harum rerum non habentes discretionem, superfluos & erroneos in suis precibus posuerunt sermones. Nam si haec quae memoravimus, agnovissent, non arbitrarentur augmentum aut detractionem factam in sancto symbolo [k] a trecentis decem & octo sanctis patribus explanato, nec per se dicerent illud interpretatum, quod paucissimis quidem sermonibus, sed perfectis sensibus scripturae divinae per viros ejus scientiae peritissimos videretur esse completum. Quorum veritatem ignorantes, & qualis quantaque haeretico tunc procedente languore prolata sit medicina divinitus inspirata, [l] in illud incurrisse divinum videntur eloquium, quod ait: *Nolite fieri sapien-* D *tes apud vosmetipsos.* (Rom 12.) Propter haec enim ignoraverunt haereticos, qui postea per diversa tempora variis languoribus sunt exorti, nec non etiam eos qui opportune & necessarie eorum infirmitatibus saluberrimae fidei congruam obtulerunt salutaris adjutorii medicinam, sicut sanctissimi centum quinquaginta [m] patres infirmitati languoris Macedonii, qui divinitatem sancti Spiritus negavit, obtulerunt, aperte firmitatem rectae fidei docentes, & divinitatem unitatis inseparabiliter adorandam. Rursus igitur alia passione nata circa inhumanationem Dei Verbi per callidum erroneumque Nestorium, sancti patres [n] qui illo tempore Ephesi convenerunt, suscipientes pariter orientalium episcoporum probatissimam sibi concordiam, perfectae praedictum languorem inenarrabili fide curaverunt. Similiter autem Timothei sequaces ignorare videntur, quemadmodum postea Eutyches, cum in profundum phantasiae prava ignorantiae suae secta corruerit, principatu haeretico [o] suffocatus sit, & quia pro eo duo sint celebrata concilia, prius in Ephesio, & postea Chalcedone; & quia quae Ephesi quidem facta est, non sufficit ejus aegritudinis, ut oportebat, discernere passionem, & offerre quae erant necessaria medicinae. (Pseudo synodus Ephesina.) Quae vero Chalcedone per Dei gratiam congregata est, ejus solatio ita praevaluit, ut aegritudinem aperte cognosceret, & remedium medicinae salutaris offerret. Igitur notum est sapientibus universis, quia nisi diversae diversisque temporibus haereses exortae fuissent, nequaquam opus esset consilio spiritualium medicorum. Nam ubi infirmitas, illic opus est sine dubio [p] medicina. Et quia non, sicut defensores Timothei putant, adjectio quaedam symbolo trecentorum decem & octo patrum est facta, quando emergentibus variis aegritudinibus, spiritalis & necessaria eis oblata est medicina; simul quia corpori est aegrotanti similis incredulitas. Et quemadmodum oculis dudum aegrotantibus, & caute atque competenter a medicis qui tunc inventi fuerint, curatis, si rursus contingat aliquem visceribus forte dolere, quicumque postea reperti fuerint, non desinunt adhibere medicinam: ita haeretica infirmitate temporibus diversis exorta, mirum non est, si a piissimis temporum quorumque principibus Deo amantissimi episcopi pro imminente cura convocati, medicinae utilia remedia porrexerunt. Quae cum ita sint, nonne ignorantia manifesta est, & novissima in Timothei [q] inscitia atque superbia, (f. defensoribus.) quando omnibus quidem orthodoxis & religiosissimis episcopis quicumque nunc sunt, & qui ad Deum jam migraverunt, aperte calumniantur, quasi adjectionem quamdam in sacro trecentorum decem & octo sanctorum patrum symbolo fecisse videantur? & [r] quasi pro credulitate sua dicant, (f. cum) quia in praedicto sacro symbolo nullum ipsi augmentum aut detractionem quamcumque recipiant, nonne plenum est hoc totius [s] falsitatis indicium, cum dicant centum quinquaginta sanctorum patrum se ignorare concilium? Unde magis [s] videntur, quia non solum talium medicorum necessariam curam prorsus ignorant, sed etiam ipsam infirmitatem Macedonii, pro qua videntur [t] esse collecti. Quam scilicet ignoranter, [u] cum sit utique manifesta & nimis insignis etiam simplicibus orthodoxis & in laico ordine constitutis, multo magis varium Nestorii errorem, nec non Eutychis impietates, [x] vesaniam phantasiamque nescire panduntur. Et propterea inaniter & indi-

BALUZII NOTAE.

a Iidem libri, *causam omni.*
b Iidem libri, *autem divinam.*
c Iidem libri, *inmutabiliter.* Forte *immutabiliter.*
d Iidem libri, *Nicaena.*
e Iidem libri, *cum per se audiunt.*
f Iidem libri, *adicientes & hoc quasi synodum.*
g Iidem libri, *recepit.*
h Melius veteres, *haeresim.*
i Iidem libri, *spiritalibus.* Sic in pagina sequenti *spiritalium.*
l Veteres libri, *in illo incurrisse divino videntur eloquio.*
k Praepositio deest in antiquis libris.
m Veteres libri & edit. *patres Episcopi infirmitati.* Editores Romani putantes vocem *Episcopi* esse superfluam, eam sustulerunt.
n Rectius: *qui in illo tempore.*
o Veteres libri, *suffocato.*
p Iidem libri, *medicina.*
q Iidem libri, *infirmitate.*
r Iidem libri, *fantasiis*, id est, *fantasiis.* Infra *vocandae viri fantasiarum confessione.*
ſ Veteres libri, *videntur.*
u Iidem libri, *eum sit.*
t Iidem libri, *falso.*
x Iidem libri, *vesaniamque phantasiam.* Forte legendum, *vesaniamque phantasiam.*

indiscrete in suis precibus [a] dixerunt, se Ephesiis communicare conciliis, cum prius utique sit sine dubitatione susceptum, secundum vero non solum priori consistat adversum, sed etiam universis sanctis episcopis, qui olim luminaria fuisse probantur ecclesiæ, quorum famosissimam & religiosissimam multitudinem dinumerare difficile est. Præcipue tamen adversarii esse panduntur immortalis & beatæ memoriæ Athanasio Alexandrinæ civitatis episcopo, cui dum inveniantur esse contrarii Timothei sequaces, [b] omnibus indubitanter orthodoxis, & maxime fidelibus Ægyptiis, & Dei zelum habentibus omnibus omnino videbuntur inimici. Sed hæc equidem dicta sunt de unoquoque capitulo petitionibus eorum inserto, quantum breviter a nostra dici potuit parvitate, ut vestræ pietatis imperio, sicut piis literis imperare dignati estis, [c] indicaremus. Religiosissima namque vestra pietas decenter egit, [d] ut se contineret, & necessariæ discretioni Deoque placenti committeret examinationem horum qui nullam impietatis speciem reliquerunt, sed super alia mala etiam hoc adjecerunt, ut diabolica inspirati virtute, examinatione non facta, sanctissimos episcopos & religiosissimos clericos in sanctis orthodoxisque ecclesiis enutritos expellerent a ministeriis quæ Christi domini gratia sunt sortiti. [e] Ut autem undique divino lumine veritatis, mendacii tenebræ sequacium Timothei destruantur, & a religiosissima pietate vestra simul & æquitate hæc impietas, iniquissimaque superbia radicitus evellatur, decet eos aperte convinci, quia cum sibi recte credere videantur, multum [f] extra scientiam esse noscuntur, nequaquam divinum intendentes [g] eloquium: *Non cognoverunt, neque intellexerunt, in tenebris ambulant.* (Psal. 81.) Ut autem [h] talis omnibus ostendatur, & præcipue populo volenti Timotheum habere pontificem, divino nobis proposito timore confidimus [i] & hoc sacræ vestræ majestati suggerere, quatenus valde celerrime & sine qualibet obumbratione in sua ignorantia & pravæ sectæ sententia convincatur Timotheus, & ejus sequaces episcopi simul & clerici. Igitur si placet vestræ pietatis imperio, sub custodia eos foris Alexandrinam civitatem esse præcipite, & seorsum eorum singulos habitare, & divinæ scripturæ libros quos voluerint, dato primitus ab eis breve, quos habeant necessarios accipere; et intra certos dies arctissime custoditi, ita ut nulli liceat ad eos accedere, & verba eis sensusque disseminare, jubeantur exponere, quam virtutem scripturæ divinæ respicientes, rectæ fidei symbolum susceperunt, & fidem trecentorum decem & octo sanctorum patrum immobiliter se tenere & custodire polliciti sunt, quæ fuerunt Arianorum variis blasphemiis atque languoribus, [k] quas nefande sanctarum scripturarum textu nitebantur adstruere; & quemadmodum hæ a prædicto symbolo sunt exclusæ. Non solum enim Arianorum, sed & plurimæ ante hanc [l] hæreses exortæ, in divinæ scripturæ proloquiis putantur incumbere. [m] Isti quidem si venerabiliter reminiscuntur omnium sanctæ memoriæ orthodoxorum patrum, & [n] quales quique fuerunt, agnoscunt inter eos reverendæ memoriæ Athanasium simul & Cyrillum doctrinæ copiosa pollentes, & pastores Alexandrinæ civitatis insignes: quos omnes orthodoxi sequuntur, & præcipue fideles Ægyptiorum. Quæ cum ita sint, in scriptis sequaces Timothei declarare jubeantur, quomodo memorati sancti patres saluberrime crediderunt, & quomodo horum inveniuntur adversi qui cum Ario fuisse noscuntur hæretici, & qui sunt isti, aut [o] quæ sapientes a recta fide recesserunt: quo facto & caligo erroris simul & pravæ sectæ sequentium Timotheum ubique protinus aperitur, ipsis insuper qui non cum discretione, sed sine quadam probatione præventi sunt, indicatur. Et ex hoc omni venia monstrabuntur extranei, qui rectæ fidei universale concilium nefandissima voluntate & scelestissima lingua anathematizare præsumunt. Tum etiam præter concilium [p] Dei amantissimorum episcoporum, sapientissime & semper memorabiliter, [q] velociter vestra pietas efficiet, ut dum primitus convicta fuerit atque notata prava eorum nefandissimaque secta damnetur, & ea quæ pro recta fide sunt, [r] & Christo Deo placent, & divinæ disciplinæ pacique conveniunt, roborentur. Turpe satis, & rectitudini vestræ nimis indignum est, ut divulgetur generali synodo nunc opus esse, dum hæc aperta sint & valde certissima: quatenus, ut dictum est, plus valere videantur qui se diabolo tradiderunt, & ejus impietate ebriati. Et ut insignis pompa concilii, occasio quidem multis [s] contemptus sacræ fidei & detractionis existit; frequentia vero multorum indiscrete loquentium paganorum, aut infidelium, & præcipue hæreticorum, plurimi (quod absit) simplicium trahuntur ad lapsum; qui dum illi putentur quidem de quibus volunt honeste loqui, ad varias autem blasphemias rectæ fidei dogma perducant. Cur enim hoc capitulum eligunt, qui hactenus quod sapiunt, ita nesciunt, ut pro sua fide frequenter egeant convenire?

Pergamius episcopus Antiochiæ Pisidiæ subscripsi quæ sunt subjecta intercessionibus omnium sanctorum, armatus recta fide, & omnia quæ pietati sunt adversa, devincens. Multo tempore a clementia divina serveris, Christo amabilis & honorate divinitus imperator.

Eutro-

BALUZII NOTÆ.

a Corb. *accidit Ephesiis se*. Bellovac. *reddidit Ephesiis se*.
b Omnibus. Deest in antiquis codicibus.
c Veteres libri, *judicaremus*.
d Iidem libri, *ut se continere necessariæ discretioni Deoque placenti committere & examinationi*.
e Corb. *Ut autem undique auditui voluminis veritatis*. Bellovac. *Ut autem undique auditui divino luminis veritatis*.
f Legendum, *extra bonam scientiam*. Mendum est typographicum editionis Labbeanæ.
g Veteres libri: *eloquium, quo præcipitur non esse sapiendum plusquam oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem. Postea siquidem non sapienter ad sobrietatem, intenderunt in divinum eloquium, & non cognoverunt.*
h Lectio quæ extat in vetustis exemplaribus & sensus admonent legendum esse, *tales omnibus ostendantur*.
i Veteres libri, *& in hoc*.
k Iidem libri, *quas nefande*.
l Iidem libri, *hæreses sunt exortæ*.
m Iidem libri: *Isti quidem venerabiliter*.
n Corb. *qualesque*.
o Veteres libri, *qui sapientes*.
p Iidem libri, *Deo amantissimorum*.
q Bellovac. *ad velociter*. Sic etiam primo Corbejensis; sed postea ita emendatum est ut legi debeat *ac velociter*.
r Veteres libri, *Deo Christo placentia*.
s Iidem libri, *conceptus*.

[a] Eutropius episcopus Adadenorum civitatis, similiter.

[b] Paulinus episcopus Apameensis, similiter.

Libanius episcopus [c] Paraleensis, similiter.

Alexander episcopus Seleuciæ similiter.

[d] Maximus episcopus [d] Gorteensis, similiter. Mrn.

[e] Bassus episcopus Neapoleos, similiter.

Florentius episcopus Hadrianopolitanus, similiter.

[*] Minophilus episcopus Metropolitanorum, similiter. * Metrophilus supra.

[*] Theodorus episcopus Theodosiopolis, similiter. * Theod. supra.

Marcianus episcopus Philomeli, similiter.

Eugenius episcopus Synnadorum, similiter.

Politianus episcopus Sozopolitanus, similiter.

Attalus episcopus Malinopoleos, similiter.

Castinus episcopus Limenopoleos, similiter. [f]

XLII. EPISTOLA

EPISCOPORUM SYNODI SARDIANÆ IN LYDIA

ad Leonem Imperatorem.

Domino piissimo, Christique amantissimo imperatori nostro Leoni, perpetuo Augusto, parva & humilis synodus congregata in metropoli Sardianorum vestra Lydia.

[g] PRimitus vestræ pietatis [h] imperium nuper adeptæ sanctissimæ Dei [i] ecclesiæ in Lydia constitutæ, augmentum magnæ tuitionis & zeli circa orthodoxam fidem vestræ tranquillitatis agnoscunt. Unde incessabiliter pro vestræ Christianitatis imperio preces offerentes Deo, ut [*] longæva & in pace vestra servetur vita, nonnulli magis aliquam [k] sibi & suis sacerdotibus atque populis quietam negotiantur vitam. Pro quibus enim hæc a nostra parvitate suggesta sunt, breviter indicamus. Quoniam divina sanctione per Eudoxium virum devotum magistrianum religiosissimo nostro metropolitæ [l] Ætherio data, convocati sumus in civitate [m] Sardianorum literis memorati sanctissimi viri metropolitæ nostri directis: congregatisque nobis in urbe prædicta, vestræ pietatis literæ sunt directæ, nec non & preces quæ videbantur de quibusdam capitulis eis esse subjectæ: quas audientes, de utroque capitulo vestræ pietati suggerimus. De principali namque capitulo, & quod ad ipsam Christianorum fidei respicit summitatem, id est, de sancto & universali concilio Chalcedone collecto, cui regulariter præsederunt & maximæ Romæ sanctissimus & beatissimus archiepiscopus Leo per venerabiles episcopos directos & clericos, nec non & regiæ Constantinopolis sanctissimus & venerabilis Archiepiscopus Anatolius, & A summi sacerdotes qui ei concordes fuerunt, & similia decreverunt; nec non & omnes sanctissimi totius orbis episcopi: etiam hoc fatemur, quia necessario per illorum vestigia gradientes, & reverentiam eis habentes, eosque venerantes, [o] quæ piæ & divina inspiratione constituta sunt, quæ in prædicto sancto & universali concilio sancita noscuntur, eis concordes sumus, quando nihil dissonant a sancto & universali Nicæno concilio trecentorum decem & octo sanctorum patrum. Deus enim qui per illos olim fidem regulariter exposuit, ipse etiam nunc per istos eam [o] denuo, *quoniam unus & idem*, secundum beatum apostolum, *Spiritus sanctus operatus est universa*. De 1. Cor. 12. B Timotheo namque, qui tyrannice, sicut agnovimus, & contra regulas sedem sanctissimæ ecclesiæ Alexandrinæ civitatis invasit, dum utique esset ecclesiasticæ [p] correctioni contraditus, relegentes [q] preces quæ syllabis pietatis vestræ subjectæ sunt a [r] Dei amantissimis episcopis Ægyptiacæ diœcesis & venerabilibus clericis Alexandrinæ civitatis, per eas agnovimus, quia cum adulterio quod in pontificatu commisit, & homicidio, etiam anathematizare sanctum concilium Chalcedonense non timuit. Quibus auditis, animæ nostræ profundo vulnere sunt percussæ, [s] deflentes quod in tam venerabilibus temporibus ab adversario pietatis & inimico orthodoxæ fidei, tantæ [t] obsessio C nes nobis insurgunt. Legentes etiam preces ab aliquibus Timotheo consentientibus mansuetudini vestræ pietatis oblatas, amplius deflevimus, & nostra mente nimis excessimus pro tanta præsumptione. Quia super ea quæ jam [u] commiserunt, non eos piguit etiam prædicto magno sanctoque concilio, quantum ad eos attinet, contumelias inferre, [x] & illud prorsus expellere. Totum tamen hoc vestro judicio, non personam respicientes, committimus, supplicantes ut omnium totius orbis sanctissimorum episcoporum post Deum vitam vestra pietas faciat esse securam, & sanctis ecclesiis quietis & pacis jura concedat. Scimus enim, quia Deus qui vobis perpetua regni sceptra D donavit, secundum beatum Salomonem, poscentibus sapientiam & prudentiam præbebit Prov. 1. etiam in hac causa, quatenus benignitatem imperialem per omnia demonstretis, Christianissimi atque piissimi.

[y] Ætherius episcopus Sardianorum Lydiæ. Christus Deus Christianissimum & invictissimum vestræ pietatis imperium in augmento fidei & pacifica vita sanctorum intercessionibus conservare dignetur piissime, & religiosissime & Christo amabilis imperator.

Paulus episcopus Daldi, similiter.

Asianus episcopus Philadelphiæ, similiter.

Joannes episcopus [z] Heraclidis, similiter.

Polycarpus episcopus [aa] Gabalorum, similiter.

Julia-

BALUZII NOTÆ.

a Iidem libri, *Eutropius Episcopus Dadadorum*.
b Iidem libri, *Paulus Episcopus Apamensis*.
c Iidem libri, *Parlaet*.
d Iidem libri, *Zorziloensis*.
e Veteres libri, *Bassonas Episcopus Neapoleos*.
f Explicit.
g Corb. *Primitis*.
h Veteres libri, *imposit*.
i Iidem libri, *Ecclesia Lydia*.
k Iidem libri, *sibi ut suis*.
l Iidem libri & veteres edit. *Emtherio*. Sic etiam in subscriptionibus.
m Iidem libri, *Sardinorum*.
n Iidem libri, *aequo pio*.
o Corb. *denuo roborauit, quoniam*.
p Veteres libri, *correptionis*.
q Iidem libri, *preces syllabis*.
r Iidem libri, *Deo amantissimis*.
s Iidem libri, *deflentes in*.
t Iidem libri, *absessiones*.
u Iidem libri, *miserunt*.
x Iidem libri, *& eum*.
y Iidem libri: *Eutherius Episcopus Synnadorum. Christus Deus noster Christianissimum*. Sic etiam veteres editiones, nisi quod non habent vocem *noster*.
z Veteres libri & edit. *Heracnidis*.
aa Veteres edit. *Tabantus*. Libri nostri, *Tabalani*.

Julianus episcopus [a] [illegible], similiter.
Joannes episcopus [b] [illegible], similiter.
Rufinus episcopus Arcapolis, similiter.
Lucius episcopus Apollinis, similiter.
Gemellus episcopus Stratonicia, similiter.
Dionysius episcopus Attaliæ, similiter.
Cyriacus episcopus Apolloniadis, similiter.
Theodorus episcopus Gordi, similiter.
Anatolius episcopus [c] Hellenorum, similiter.
Leonides episcopus [d] Beatæ, similiter.
Heraclidianus episcopus Senus, similiter.
Diamonius episcopus [e] Thyateranus, similiter.
Onesiphorus episcopus Blandi, similiter.
Julianus episcopus Satalæ, similiter.
Joannes episcopus Tripolis, similiter. [f]

XLIII. EPISTOLA

EPISCOPORUM PAMPHYLIÆ REGIONIS

ad Leonem imperatorem.

Piissimo & Christianissimo domino imperatori Leoni, Epiphanius episcopus Pergensis, & qui cum eo sunt reverendissimi episcopi, Ephesius, Porphyrius, Deodatus, [g] Neesimaras, Paulus, [h] Marcianus, Auxentius, Pionius, Joannes, Miccus, Innocentius, Polemon, Theosebius, [i] episcopi Pamphyliæ regionis.

DEcet quidem Deum omnis humana laus, & omnis pariter oratio, pium vero principem famosissimus sermo. Nam & ipse cum subjectis adorat imperii largitorem, & pacis provisorem dominum Christum, qui protegit invisibiliter, & eos qui adversus pacem gerunt bella, concidit. Ait enim quodam loco sacra scriptura, [k] dum Ægyptiorum multitudinem populus formidaret: *dominus pugnabit pro vobis, & vos tacebitis*. [l] Et hoc quidem frequenter operatus est Christus, sub vestro vero pietatis imperio palam gerens fervida, [m] & vehementer expavit. Quæ cum esset ad [n] capiendum difficilis, & non crederetur posse [o] subdi, sic potuit repente consumi, ut de cetero neque nomen ejus valeat inveniri. Ita siquidem Deus protegit ac provisor existit eorum qui in eo cordis pietate confidunt qualem te quoque esse contigit, Deo amabilis [o] imperator, qui non solum extranearum rerum provisor esse dignosceris, sed etiam sanctarum Dei ecclesiarum pacem multo labore conquiris, ut habeas eam tu quoque, qui pro ea decertas, & pro ejus universitate cuncta diligenter operaris, [p] quomodo & uno Christi corpore omnes qui ejus sunt, alligantur. Quis itaque sermo digne possit vestram laudare tran-

Exod. 14.

Locus corruptus.

A quillitatem, circa utrumque sic pie & paterna caritate laborantem, & tuitionem suam summo studio conferentem? Quapropter competit vobis psalmistæ verbum: *Speravit in domino*, [q] *& in misericordia altissimi non commovebitur*. [r] *Inveniatur manus tua omnibus inimicis tuis, & dextera tua inveniat omnes odientes te*. Et hæc quidem a nobis [s] humillimis pro gratiarum actione referuntur, piissime & Christo amabilis imperator. Dudum itaque literas ad vestram pietatem dirigens ego humilis, declaravi meam vestræ pietati sententiam, qualis sim circa orthodoxam fidem, nec non & sanctum Chalcedonense concilium. Quia vero etiam nunc divinis syllabis tranquillitas vestra B præcepit, ut una cum Deo amantissimis episcopis qui mecum sunt, conveniens significare debeam quid sentiamus de eodem sancto Chalcedonensi concilio, & de Timotheo Alexandrino, sicut ajunt, episcopo: etiam rursus communiter vestræ [t] majestati significamus, quoniam gratia Dei nulla parte ab ejus pietate recedimus, nisi quia læsionem judicamus, divisionem simplicium populorum, quam nescio quomodo ignorantiam facientem patiantur. Sicut enim jamdudum Christianissimis vestris auribus indicavi, nulla alia doctrina tradita est a nobis accedentibus ad salutare sanctumque baptisma, nisi quæ a sancto Nicæno concilio gratia spiritali prolata est, per quam & nos C meruimus peccatorum redemptione salvari, & donum adoptionis adipisci, unde bona futura percipere sustinemus, & mundus pariter universus. Non enim nos quidem per ea ad Christum accessimus, alios autem eadem nobiscum [u] participare gratia prohibemus, dum omnia compleat, & omnibus valde sufficiat, nullusque respuere potest [x] quo ipse salvatus est. Non igitur dicant, quia nos hanc solum prædicamus, & non eam colimus: sed & colimus, & veneramur, & prædicamus, & cum ea de præsenti vita optamus egredi, & Christo domino per hanc credimus præsentari. Non ergo mentem simplicium subvertentes hæc dicant. Nos enim & Nicænam synodum D debito honore veneramur, & Chalcedonensem quoque suscipimus, veluti scutum eam contra hæreticos opponentes, & non anathema fidei existentem. Non enim ad populum a papa Leone & a sancto Chalcedonensi concilio scripta est, ut ex hoc debeant scandalum sustinere; sed tantummodo sacerdotibus, ut habeant [y] quo possint repugnare contrariis. Duarum namque naturarum sive substantiarum unitatem in uno Christo declaratam invenimus a [z] pluribus apud nos consistentibus sanctis & [aa] religiosissimis patribus, & nequaquam veluti [bb] mathema, aut symbolum his qui baptizantur, hoc tradimus, sed ad bella hostium reservamus.

BALUZII NOTÆ.

a Veteres edit. *Mastina*. Veteres libri, *Mastaura*.
b Veteres libri & edit. *Maoni*.
c Iidem libri & edit. *Helleonorum*.
d Iidem libri & edit. *Beat*.
e Veteres libri, *Thyaterrenus*. Veteres edit. *Thyaterrenus*.
f *Explicit*.
g Veteres libri, *Neesmarus*.
h Corb. *Mircojus*, Bellovac. *Mircus*.
i *Episcopi*. Deest in antiquis codicibus. Recte. Erratum hæc vox jam antea posita fuit.
k Veteres libri, *cum*.
l Iidem libri: *Et hoc qui frequenter*.
m Iidem libri, *cattendam*.
n Iidem libri, *subjici*.
o Veteres libri, *Imperator non solum extranearum rerum*.
p Iidem libri, *quoniam & uno*.
q Iidem libri, *& misericordia*.
r Iidem libri: *Inveniatur*.
s Iidem libri, *humilissimis*.
t *Majestati*. Deest in codicibus veteribus.
u Veteres libri & edit. *participari*.
x Veteres libri, *quo ipse*.
y Iidem libri, *quod possint*.
z Iidem libri, *plurimis*.
aa Iidem libri, *gloriosissimis*.
bb Ita recte editiones. Male autem in antiquis libris *anathema*. Confunduntur sæpe hæc duo vocabula.

mus. Si vero propter modestiam eorum qui per A
simplicitatem [a] scandalizati noscuntur, placue-
rit vestræ potentiæ, Christo amabilis impera-
tor, sanctissimo Leoni Romanæ civitatis epi-
scopo, [b] nec non aliorum pariter sanctitati,
propter istorum (sicut dixi) condescensionem
& satisfactionem, quatenus idem sanctissimus
vir literis suis declaret, quia non est symbo-
lum, neque mathema epistola quæ tunc ab
eo ad sanctæ memoriæ nostrum archiepisco-
pum Flavianum directa est, & quod a sancto
concilio dictum est, sed hæreticæ pravitatis
potius increpatio: simul & illud quod ab eis
est dictum, in duabus naturis, quod forte eis
dubium esse dignoscitur, dum a patre prola-
tum sit propter eos qui veram Dei verbi in- B
carnationem negant, [c] his sermonibus aper-
tius indicatum, ita tamen, ut in nullo sanctæ
synodi fiat injuria. Nihil enim differt, sive
duarum naturarum unitas inconfusa dicatur,
sive ex duabus eodem modo referatur. Sed
neque si una dicatur Verbi natura, inferatur
autem incarnata, aliud quid significat, sed
idem honestiori sermone declarat. Nam & in-
venimus sæpius hoc dixisse sanctos patres. A-
pud vestræ pietatis imperium, quod significat
[d] vestra potentia decenter ago, quia ipsa sy-
nodus permanebit, sicut ecclesiæ membra di- Locus mendosus.
scerpta copulabuntur hoc sermone curata, &
ea quæ contra sacerdotes nefandæ committun-
tur, cessabunt, & ora hæreticorum contra C
nos aperta damnabuntur, & omnia reducentur
ad pacem, & fiet, sicut scriptum est, [e] *unus grex*
& unus pastor. Quoniam & dominus Christus Joan. 10.
multa condescensione circa nos usus, [f] & hu-
manum salvavit genus: & *quia cum dives esset*,
utique divinitate, *pauper factus est pro nobis*, 2. Cor. 8.
secundum quod homo fieri voluit, ut nos illa
paupertate ditaremur, sicut beatus Paulus edi-
cit. Et iterum, [g] quomodo relinquens nona- Luc. 15.
ginta novem oves in cœlis, perrexitque quæ-
rere perditam, quod constat in nobis: & quia
[h] cum invenisset, multam nobis tuitionem ex-
hibuit, ita ut eam humeris suis imponeret,
& cælestibus ordinibus copularet in quo &
magnum gaudium factum [i] dicit in cœlo & D
pro ejus inventione, & pro numeri supple-
mento. His itaque quid sentiamus de Chal-
cedonensi concilio, nos humiles vestræ pietati
suggessimus. De Timotheo vero, quantum
nos humiles probare potuimus, vestræ tran-
quillitati suggerimus: quia si ea quæ de eo
continentur in precibus oblatis vestræ tranquil-
litatis imperio, tanta & talia vera comperiun-
tur, sicut asserunt reverendissimi episcopi qui
ea suppliciter obtulerunt; extraneus ab omni
sacerdotali honore & pia canonum integritate
dignoscitur, sicut nos humiles valemus inspi-
cere. Omnis enim causa ejus in judicio &
probatione vestri pendet imperii, & integrita-
te sanctorum summorumque patrum, quibus
& nos humiles justum est obedire propter ma-
ximam eorum scientiam [k] ac sapientiam, sub-
tiliter talia judicare valentium. Nobis autem
dari veniam a vestra potestate poscimus, si
quid ut homines in his literis incaute sugges-
simus. Invitati enim, [l] aut potius jussi, &
quod majus est, conjurati, hæc scribere vestræ
tranquillitati præsumpsimus.

Epiphanius Pergenæ civitatis episcopus in-
columem pietatem vestram Dei ecclesiis & [m]
Romano imperio in Christo opto servari sem-
per, piissime & Christo amabilis imperator.

[*] Ephesius episcopus [n] Comaneus, similiter. [*] Ephesius

Porphyrius episcopus Palmopoleos, similiter.

Diodotus episcopus [o] Lysinensis, similiter.

Polemon episcopus [p] Tebennorum, similiter.

Miccus episcopus Hadrianopolis, similiter.

Maras episcopus Codri, similiter.

Neon episcopus Gilsatenus, similiter.

Paulus episcopus [q] Puglensis, similiter.

Martinus episcopus [r] Pellensis, similiter.

[*] [s] Hierius episcopus Panemotici, similiter. *f.* Pierius

Joannes episcopus [t] Ariassi, similiter.

Theosebius episcopus [u] Maximianopolis, si-
militer.

Auxentius episcopus Termissæ, similiter.

Innocentius episcopus [x] Eudoxianus, simili-
ter. [y]

XLIV. EPISTOLA SYNODI MYRENSIS,

ad Leonem Imperatorem.

Christo amantissimo, victori atque triumphatori,
& a sancta Trinitate servato imperatori Leo-
ni, synodus quæ per sanctionem vestræ majesta-
tis in Myrena metropoli vestræ Lyciæ provin-
ciæ congregata est.

Literas tranquillitatis vestræ suscepimus [z] [*] Baronius v. d. virum devotum
per [*] Branemundum magistrianum, ple-
nas fide ac pietate, zeloque justitiæ [aa] & agni-
tionis Dei. Manum itaque tuam commodatu-
rus Christo, sacerdotes cooperatorios advoca-
sti: & pro orthodoxa religione propugnatu-
rus, præsules ejus socios tibi in dimicationi-
bus adesse decrevisti: & sanctiones ecclesiasti-
cas regulasque sanctorum patrum [bb] contemptas
agnoscens, eos qui hæc orant inviolabiliter
conservari, ad defensionem concurrere præce-
pisti: pontificisque necem ulciscens, sicut Moy-
ses

BALUZII NOTÆ.

a Veteres libri, *scandalizari*.
b Iidem libri, *necnon & ab eorum pariter sanctitate*.
c Iidem libri, *his scilicet sermonibus*.
d Veteres edit. *decenter ago vestra potentia*. Veteres libri, *decenter agat vestra potentia*.
e Iidem libri, *grex unus*.
f Conjunctio deest in veteribus libris.
g Veteres libri, *quoniam relinquens*.
h Iidem libri, *cum venisset*.
i Iidem libri, *dicit*.
k *Ac sapientiam*. Hæc desunt in codice Bellovacensi.
l Veteres edit. *potius aut jussi*. Melius veteres libri, *potius autem jussi*.
m Veteres libri, *Romanorum*.
n Veteres libri, *Comanensis*. Surius, *Comanensis*.
o Veteres libri & edit. *Clysmensis*.
p Iidem libri & edit. *Trebennorum*.
q Veteres edit. *Poglensis*. Veteres libri, *Parlensis*.
r Iidem libri & edit. *Pellensis*.
s Veteres libri, *Gerius*.
t Veteres libri & edit. *Areas*.
u Veteres libri, *Maximianopolis*.
x Iidem libri, *Eudoxianus*. Veteres edit. *Eudoxianus*.
y *Xapinis*.
z Falsa lectio, quæ orta est ex ignoratione notarum. Codex Corbejensis habet, *per Baronem vd. & littera d scinditur in medio*. Simili ergo exemplari usus Surius, putavit duas postremas literas pertinere ad nomen istius magistriani, & ex Barone fecit Branemundum. Legendum ergo, *per Baronem virum devotum magistrianum*. Codex Bellovac. *per Baronem vd. magistrianum*.
aa Veteres libri non agnoscunt conjunctionem.
bb Iidem libri, *contemptas*.

Psal. 33. fes [illegible], per [illegible] fere pene clama-
re visus es: [illegible] est domini, veniat ad me. [illegible]
& ipsum criminibus omnibus suscipiens, vin-
dictam interim suspendisti, ut cum [a] justo-
rum pariter videamus, & judices ad hoc con-
stituisti orthodoxos totius orbis episcopos; ut
apud omnes judicatus, quasi pœnam ab omni-
bus justam videretur ferre sententiam. Ille qui
cunctos in eo qui inique [b] necatus est, ut ve-
raciter cognoscitur auditores. Singulos autem a
civitate propria non traxisti, ne forsitan evo-
cationem quasi violentiam is qui evocabatur,
accusaret: sed permisisti, tamquam competens
universis, ut consistentes in provincia judica-
rent, quatenus satisfactione careat, quisquis
post hanc sorte suam voluerit mutare senten- B
tiam. Igitur & nos, o [c] Christo amabilis, &
qui imperium [d] a Christo sortitus es, in tuis
consiliis exultamus, [e] videntes te pro ortho-
doxa fide ita ferventissime laborantem: [f] De-
umque propter perpetuam vestram majestatem
deprecamur, ut longo tempore vestrum nobis
conservet imperium, & nequaquam [g] alii sub-
jecti, esse videamur. Suggerimus igitur, quia
de singulis quæ in sacris [h] literis vestris con-
tinentur, lectio apud nos cum laudibus cele-
brata est atque lætitia: sed procum cognitio
eisdem literis subditarum, nostra gaudia vio-
lavit, Christo amabilis & triumphabilis impe-
rator. Tremor enim & terror recte [i] singulo-
rum commovit, & fontes lacrymarum de pu- C
pillis oculorum valde fluxerunt, fletibus etiam
genæ rigatæ sunt, procellæque malorum, &
multa jacula calamitatum subinde revelata sunt,
& amara nuntia alia crudelia pervenerunt. Et
2. Reg. 16. donec audiremus quidem, quia vivente adhuc
nostro sacerdote ordinatus est, cognovimus
quia velut adulteri filius, [k] sic Abessalom im-
pudenter insurrexit in patrem, & sponsam vi-
vi genitoris abripuit, & quia nefande semeti-
psum constituit & irregulariter sacerdotem.
Quasi pelagi tempestas commota, ea quæ a
populo inconsiderate fiunt, ad modicum qui-
dem prævalent, tempore vero superveniente
solvuntur. Cum vero audissemus & necem
præcedentem lectionem, & in venerabilibus D
locis factam, & bestiarum modo lacerationem
corporis perpetratam, & mortui nefandas in-
jurias, & membrorum humanorum crudelissi-
mas sectiones, & exusti corporis cinerem, &
nullam compassionem Timotheum, aut [l] e-
versionem, aut odium habuisse contra hujus-
modi præsumptores, cum oportuerit eum mox
dare locum, ut aliena violentia magis quam
ejus proposito hæc facta monstrarentur; sed
potius eum [m] festivitatem cum eis celebrasse:
tunc exilivimus, & vultum, secundum quod
scriptum est, tristem habentes atque demis-
sum, & utramque manum [n] ad invicem con-
Isa. 49. ferentes, atque dicentes: *Oblitus est nostri domi-
nus, reliquit nos dominus.* Quid jam nos sacerdo-

A tes faciamus? [o] Quomodo pastores, cum merce-
narium vidimus greges ita dispergere? Quomodo
competentes, cum hæc examinari mitius
supplicamus? Quomodo reverendi, qui cul-
tum sancti baptismatis obscuratum despicimus?
Quomodo ecclesiæ sponsales, nefandum adulte-
rium reticentes? Quomodo exemplum fide-
lium, [p] cum paternarum regularum custodes
in temporibus pietatis ecclesiæ fluctuantur?
Tranquillitas divinæ scientiæ continet univer-
sa, & navis orthodoxorum decurreret forsitan
in profundum, nisi imperator pius [q] existeret,
pro purpura virtutibus fulgens, armis utens
adversus hostes venerabili cruce, [r] & hoc vo-
catus appellatione, qua per clementiam Chri-
B stus vocari dignatus est: *Recubans, inquit, so-* Genes. 49.
poratus est sicut leo. Oportebat tunc secundum
prophetæ Jeremiæ vocem, novissimum quære- Jerem. 9.
re locum, & die noctuque ea quæ sunt com-
missa lugere. Non enim una est mulier, se-
cundum historiam, quæ injustitiam & vim
pertulisse dignoscitur. Breviter itaque, Chri-
sto amabilis imperator, historiam quoque au-
dire dignare. Aliquando Levita vir violen- Judic. 19.
tiam passus in conjuge, & contumeliam ferre
non valens, & injuriam sceleris immensam es-
se conspiciens, dum mulier mane mortua fuis-
set inventa, plurimis contumeliam inferenti-
bus, dividens eam in undecim partes, unde-
cim Israel tribubus destinavit: & propterea
C undecim & non duodecim, quia unam tribum
sciebat injuriosos & luxuriosos habere viros.
Tunc omnes undique ad ultionem velocissime Judic. 20.
concurrerunt, pro literis mulieris membra su-
scipientes, & velut inimicos fratres proprios
expugnantes, dum tanti sceleris præsumptio
atque mortis, dilectionem [f] * cogitationis ex- * cognationis.
cluderet. Insuper etiam anathematizaverunt
eos, ne sponsam ab eis sumerent, aut darent
sponsam eis; & nisi remedium sapientiæ fuis-
set post hæc inventum, etiam nomen tribus
Benjamin esset [s] ablatum. Ea siquidem quæ Judic. 21.
nunc gesta sunt, illis comparata, crudelitate
majora sunt. Non enim una ecclesia hanc per-
tulit læsionem, nec unus sacerdos occisus est;
D sed omnis ecclesia, & omnis pontifex est ne-
catus (unum enim, secundum beati Pauli vo-
cem, omnes pariter sumus, & unum mem-
brum, & fratres, unum habemus caput Chri-
stum:) Ecclesiasticæ sanctiones & constituta 1. Cor. 10.
conculcata, regulæ sanctorum patrum spretæ & 12. Ephes. 4.
sunt. Dominus totius orbis terrarum Chri-
stus, nutritor pietatis, & orthodoxæ fidei pro-
pugnator, occasionem dedit loquendi coram
regibus, & non timendi. Antiqui jura loque- Luc. 20.
bantur etiam audire nolentibus. Ipse autem,
mitissime atque clemens, nostras imbuit au-
res, ut malum tamquam malum notemus:
Væ, inquit, qui dicitis malum bonum, & ama- Isa. 5.
rum dulce. Ad justam igitur indignationem,
rogamus, excitamus atque supplicamus, ut be-

BALUZII NOTÆ.

a Iidem libri, *justo rerum, & non videre.*
b Iidem libri: *necatus est ut esse.*
c Veteres libri, *o Christi amabilis.*
d Melius veteres libri, *a Deo.*
e Veteres libri, *& videntes.*
f Conjunctio deest in antiquis codicibus & editionibus.
g Veteres libri, *alio.*
h Iidem libri, *asperis literis.*
i Legendum, *singulorum corda commovit.* Mendum est typographicum editionis Labbeanæ.
l Iidem libri, *aversionem.* Veteres edit. *eversionem.*
k Veteres libri, *sicut Absalom.*
m Veteres libri, *festivitatem cum eis & lætitia celebrasse.*
o Melius vetera exemplaria: *Quomodo pastores pastores.*
n Iidem libri, *ad invicem conferentes.*
p Eadem vetera exemplaria, *qui paternarum.*
q Eadem exemplaria addunt, *& subjectos sapienter gubernans, pro purpura.*
f Legendum *cognationis.* Error est typographicus editionis Labbeanæ.
r Veteres libri, *& hoc.*
s Veteres libri, *ablatum.*

pisteria & altaria, sacerdotium, regulas vindices patrum, [a] sceleris domino serventissime ulto, provideas ecclesiis salvatoris quietem. Quantum enim ex lectione precum & scelerum commissorum, quæ illic referuntur, agnovimus, mercenarius, & non pastor, probatus est Timotheus. Occulte namque, latrocinanter, & non regulariter per januas sanctarum regularum ad ovium [b] caulas ingressus est. Adulter Timotheus, vivo adhuc sponso, in ejus sedem vesanissimus insilivit. Homicida Timotheus: particeps est enim eorum qui suum spiritalem patrem & Christum implacabiliter lacerarunt. Sacerdotio indignus Timotheus: abripuit enim, non accepit, honorem. Incredulo pejor Timotheus: negat enim sanctum B Chalcedonense concilium, sicut per eos quos destinavit, scripsisse dignoscitur, quod nullo modo a decreto sanctorum [c] patrum in Nicæa convenientium, Dei utique & hominum celebrato timore, discordat. Cui enim eorum qui ibidem congregati sunt, sicut sub Dioscoro in Ephеso adversus bonæ memoriæ Flavianum, terror illatus est, qui, sicut ibi, dexteræ calamum figens, atque digito demonstrans eos qui ante januas observabant, aliquid reclamavit, aut plagas forte sustinuit? Nullus per subsellia semetipsum abscondit, fugiens subscriptionis iniquitatem. Hic novum nil audivimus: (nam neque consentire poteramus.) Quæ tradiderunt nobis ab initio inspectores & C ministri Verbi, trecenti decem & octo sancti patres qui in Nicæa convenerunt, & [d] Constantinopoli, aut qui in Ephеso venerandæ collecti sunt, hæc in nobisipsis, & dudum in Chalcedone per nos obsignavimus: & non hæc in aerem & inaniter sunt soluta, Christo amabilis imperator. Sed etiam his literis mox ad vestram tranquillitatem usi sumus, & pene lacrymis nostram supplicationem, non atramento, conscripsimus, rogantes & supplicantes, & tamquam prostrati præsentes, ut non sinatis inimicos ecclesiæ sanctas Dei ecclesias conturbare: sed & faciatis eas sub quiete consistere, & occasionem fieri [e] synodum requirentibus abscindatis. In nullo enim discordamus D in rebus, in quibus est nobis satisfactum, aut de [f] fide saluberrima dubitamus: & si quis annuntiaverit nobis præter quod accepimus, anathema sit. Expellite, secundum quod scriptum est, de concilio pestilentiam, & virum sanguinum auferte de medio, & consacerdotes qui [g] persecutionem injuste passi sunt, tamquam pii vestro more protegite, ecclesiis proprios sponsos redonate, & monasteria congregate, & sudores sanctæ memoriæ Athanasii & Theophili & Cyrilli, qui orthodoxæ fidei principes extiterunt, nequaquam inutiles esse permittite & Proterium sanctæ memoriæ, qui mediator Dei fuit & hominum, magna voce clamitantem clementer audite. Celare enim ejus sanguinem, sicut Zachariæ, terra non patitur, ne iterum [h] cœlum secunda vice maledicatur.

Petrus misericordia Dei episcopus Myrenæ Metropolis sanctæ Dei ecclesiæ, subscribens retuli. Incolumem in Christo longo tempore majestatem vestræ pietatis [i] oro.

Eudoxius episcopus Chomates, similiter.

Cyrianus episcopus [k] Patarenus, similiter.

Stephanus episcopus Limyrenus, similiter.

Eudoxius episcopus [l] Acalandenus, similiter.

Leontius episcopus [m] Arazenus, similiter.

Andreas episcopus [n] Tlonorum, similiter.

Nicolaus episcopus Acrassenus, similiter.

Athanasius episcopus [o] Xanthensis, similiter.

Hypatius episcopus Sidymensis, similiter.

[*] Pannitius episcopus Ascandenus, similiter.

Anatolius episcopus [p] Olympiensis, similiter.

Cyrinus episcopus [q] Oeneandenus, similiter.

Nicolaus episcopus [r] Gaunenus, similiter.

Aquilinus episcopus [*] Padullenus, similiter.

Nicolaus episcopus Balburenus, similiter.

Aristodemus episcopus Phaselitanus, similiter.

Eustathius presbyter subscripsi pro Theodoro episcopo [s] Antiphellensi, & manibus dolente.

Carporus presbyter subscripsi in loco Palladii episcopi [t] Corydallani, similiter.

Gelasius presbyter subscripsi in loco Romani episcopi [*] Bunensis civitatis, similiter.

Nicolaus archidiaconus subscripsi in loco Heliodori episcopi [*] Narensis, similiter.

Timasius presbyter subscripsi in loco Leontii episcopi [u] Calindeni, similiter.

[*] Forte, Panemuthicus. In Notitia ὁ Ἀσάνδων. Hard.

[*] Forte Podalensis: a Ποδαλία.

[*] Forte, Bubonensis. Hard.

[*] Forte, Arycandensis, ab Ἀρύκα. Hard.

XLV. EPISTOLA AGAPITI EPISCOPI,

ad Leonem Imperatorem.

Domino Christo amabili atque victori Leoni Agapitus misericordia Dei Christi episcopus vestræ Rhodi.

DEsuper sceptra regni suscipiens, sacratissime & invictissime principum, pro munere vestræ pietati collato, Deum cœlestem regem [x] primitiis decentibus honorastis. Prima enim oblatio & acceptabile sacrificium est, ut auriga mundi & princeps totius orbis qui sub sole consistit, adorandæ Trinitatis fidem servet incolumem, & doceat ex his quæ facit & colit,

BALUZII NOTÆ.

a Iidem libri, *ulcisci domino ferventissime, ulcem provideas.*
b Iidem libri, *aulas.* Sic etiam veteres editiones. Sed quia Surius in margine apposuit *caulas*, & insolens est caulæ ovium vocentur aulæ, editores Romani in textum transtulerunt lectionem quam Surius posuerat in margine.
c Veteres libri, *patrum Nicæa*, & paulo post, *qui Nicæa.*
d Iidem libri, *Constantinopolim CL. & qui in Ephеso reverende.*
e Sic emendavere Romani. Nam antea legebatur, *symbolum.* Quo etiam modo legitur in antiquis exemplaribus.
f Veteres libri *fidei saluberrimam.*
g Iidem libri, *persecut. passi sunt injuste.*
h Veteres libri, *cœlum.*
i Iidem libri, *oraro.*
k Iidem libri, *Datarenus.*
l Iidem libri, *Acalaldenus.*
m Iidem libri, *Aracenus.* Sic etiam veteres editiones.
n Iidem libri & editiones, *Glororum.*
o Carb. *Xanthensis.*
p Veteres libri & editi *Olympianensis.*
q Iidem libri & edit. *Oenoandus.*
r Iidem libri, *Caunenus.*
s Iidem libri, *Antiphellitano similiter & manibus dolentem.*
t Iidem libri, *Corydallani.*
u Veteres libri & edit. *Calandi similiter.* Explicit.
x Veteres libri, *primitiis decentibus primitiis honorastis.*

lit, timere & homines Deum, & talia facta- A ctari, per quæ nostrum servatur genus, & cogitare pro communi republica & totius populi disciplina: quatenus optima causa pacis & nomen ubique [a] præcellat & vigeat, & non instar bestiarum contra suum genus homines singuli rabiem feritatis exerceant. His itaque bonis & aliis multiplicibus dudum & nunc per vestrum imperium constitutum divinitus perfruentes, omnes oramus innumeris vos conservari temporibus, (vere namque sacerdos & natura imperator existis,) sed & omne genus humanum Deo convenit supplicare pro imperii vestri longævitate. Nam in principiis vestræ serenitatis imperii, tantam barbarorum multitudinem manu dextera subjugastis, & ni- B mis importabilem destruxistis, ut perpetuum erigeretis [b] trophæum in omni orbe terrarum, & altam pacem toto præberetis in mundo. Nihilo minus autem & nunc pro humano genere cogitatis, saluberrimas has literas & utiles animarum sacerdotibus destinantes, his quibus ligare & solvere peccata concessum est, communionis sacræ solicitudinem committentes. Quapropter corroborati piarum vestræ serenitatis auctoritate literarum, ad hoc responsum confidentes accessimus, supplicantes Deo & vestræ serenitatis imperio, ut nostras humiles voces dignemini placanter accipere, & si quid tamquam idiotæ paululum delinquimus, veniam condonare. Sacræ siquidem & C incomparabiles vestræ syllabæ potestatis, & mala quæ incredibiliter [c] Alexandriæ provenerunt, & Timothei gesta [d] pessima declararunt, qui, sicut [e] ajunt preces oblatæ pietati vestræ a quibusdam [f] Dei amantissimis episcopis Ægyptiacæ diœcesis, auctor tanti sceleris esse dignoscitur. Super hæc autem & ea quæ satisfactores Timothei fieri postulant, nostræ parvitati [g] manifesta sunt. Jussistis itaque considerare concilium vestræ provinciæ insularum, quid sentiat de sancto & universali Chalcedonensi concilio. Et mihi quidem fuit optabile & nimis [h] utilissimum, secundum vestræ pietatis jussionem cum omnibus episcopis nostræ provinciæ præbere responsum. Sed quoniam D evocatio quidem & ante susceptionem sacrarum pietatis vestræ literarum, & rursus postquam susceptæ sunt a me, festinanter effecta est; sed hiemalis temporis qualitas, sicut pietas vestra [i] prospicit, eos venire ad metropolim non permisit, dum tribus millibus aut quatuor millibus stadiorum quidam abesse videantur: necessarium fuit, ne quod impedimentum fieret Eudoxio viro devoto magistriano, præcepti pietatis vestræ ministro, ad reliqua responsa provinciarum & commissa, ut velociter meam sententiam facerem manifestam. Hoc enim etiam ipse [k] videlicet magistrianus compulit adimplere. Gradior itaque gratia Dei ad narrationem capitulorum præ-

A sentium, atque probationem [l] hæreticam, qua possum. Memoratus enim Timotheus si talis esse paruerit, qualem eum oblatæ preces vestræ pietati a Dei amantissimis Ægyptiacæ diœcesis [m] episcopis atque clericis esse declaraverunt, non solum inter episcopos sive clericos, sed neque inter fideles laicos juste constituendus est, qui & piorum canonum disciplinam vastavit, & Romanam rempublicam confusione complevit. Verumtamen quoniam imperialis lex & ecclesiasticarum sanctionum consequentia custoditur, si placet, hoc supplico, ut vocetur accusatus sacro vestræ pietatis edicto: quatenus in præsenti convinci possit coram vestris auribus quæ circumveniri non B possunt, aut coram sancta synodo, quæ pro qualitate temporis in civitate regia [n] poterit inveniri; si tamen placuerit potestati vestræ: & ita dignam suorum actuum suscipiat ultionem. Si (vero quod non credo) in tantis & talibus criminibus accusatus, divinæ jussioni vestræ obedire noluerit, nec ad proprium dominum ita pium mansuetumque principem concurrere festinarit, non solum ab ordine sacerdotii, sed & a Deo simul & principe & cunctis hominibus, sicut reus, erit abjiciendus. De sancto siquidem [o] universali concilio Chalcedone imperiali sanctione collecto, ad confirmationem quidem atque cautelam orthodoxæ & catholicæ fidei, & damnationem atque de- C structionem pravitatis Eutychianæ, quid dicamus, quando per omnia concordem sensum intemeratæ fidei a trecentis decem & octo [p] patribus qui in Nicæa Christi gratia convenerunt, & patrum Chalcedone convenientium reperimus? Non enim aliud quidquam præter illam immobilem & fundatam rectæ fidei expositionem eos decrevisse, nec aliquod augmentum aut detractionem in symbolo sancto fecisse cognovimus: ob quam rem & pene omnes occidentalium partium Deo amabiles episcopi consentientes sibimet, & pariter decernente sanctissimo atque beatissimo Leone Romanæ urbis archiepiscopo, literis propriis & oris sui confessione, ea quæ ab ipsis sanctis D patribus Chalcedone collectis interpretata seu explanata sunt de domini nostri Jesu Christi incarnatione, confirmaverunt atque consignaverunt. Unde vestram pietatem suppliciter exoramus, ut dum una sit dominatio Patris & Filii & [q] Spiritus sancti, & ejusdem fidei [*] unius cujusque baptismatis, & nos unum atque idem sapimus, & in una sancta & consubstantiali & adoranda Trinitate baptizati sumus; sicut & dominus noster Deus & salvator Jesus Christus sanctis discipulis suis injunxit: pacem quidem & nunc sanctis ecclesiis conferatis, & retinaculum ori apponatis hæretico, quod indisciplinabilem eorum & inobedibilem arceat intellectum. Non enim ad ecclesiarum ædificationem, sed ad destructionem simplicium populorum.

[*] Forte unius; Hols.

BALUZII NOTÆ

a Iidem libri, *præcelleat*.
b Iidem libri, *tropæum*;
c Veteres libri, *Alexandria*.
d *Pessimo*. Deest in libris nostris.
e Iidem libri, *audiunt*.
f Iidem libri, *Deo amantissimis*. Sic etiam infra
g Sic editio regia. Reliquæ & veteres libri, *manifestata*.
h Veteres libri, *utilissimam*.
i Iidem libri, *prospiciet*.
k Veteres libri legunt *modo*. Et sic etiam fortasse habebat Surianus. Puto autem emendandum esse, & pro modo reponendum *vir devotus*.
l Melius veteres libri, *hæreticitate*.
m *Episcopis*. Deest in codicibus antiquis, male, ut opinor.
n Veteres libri, *potuerit*.
o Iidem libri, *universalique*.
p Veteres libri, *sanctorum patrum qui Nicæa*.
q Iidem libri, *sancti Spiritus*.

rum, contentiones excitare noscuntur. Hæc A itaque a mea parvitate mediocriter, ut potui, dicta sunt; tu vero domine Christo amabilis atque laudabilis, cujus potestas & virtus in manu domini est, quod tibi revelaverit Deus, & in tuo corde fuerit consuete locutus, hoc in omnibus sancire dignare. Novimus enim & credimus, quoniam qui te unxit in regem Jesus Christus Deus & salvator noster, ipse tibi sicut David & Danieli suam sapientiam condonavit, ad robur quidem & augmentum sanctarum Christi ecclesiarum, [a] ad ædificationem atque constantiam fidelium populorum. Quæ tamen acta fuerint apud [b] consacerdotes in concilio apud nos celebrando secundum sacram vestram & adorabilem sanctionem, post non B multum vestræ pietati declarabuntur.

Ego Agapitus episcopus Rhodiorum, orans dominum incolumem valere, & longo sæculo conservari Christo amabile vestræ serenitatis imperium, manu mea subscripsi. [c]

XLVI. EPISTOLA

JULIANI EPISCOPI COENSIS,

ad Leonem Imperatorem.

Piissimo atque fidelissimo victori atque triumphatori Leoni, principi semper Augusto, Julianus humilis episcopus Coensis.

EGo, domine Christo amabilis imperator, illam sapientissimam monitionem mente percipiens, qua dictum est, Cognosce temetipsum, volui taciturnitate quiescere, & [d] majorum patrum judicium sustinere. Non enim evocationis æqualitas parem rerum servat effectum: sed quando coactus cum evocatione concordat, tunc similitudo nominum habet rerum quoque impermutabilem veritatem. Verumtamen quoniam [e] consultare nos tranquillitas vestra præcepit de unoquoque capitulo quod continetur in precibus Deo amabilium consacerdotum Ægyptiacæ diœcesis, manifestam meæ D parvitatis facio voluntatem, mœstus existens, & lacrymarum imbribus irrigatus, quid loquar ignorans, captivitatem [f] ac destructionem utique pietatis, [g] illam tamen & pontificis lugens inopinabilem necem. Ea siquidem quæ in Alexandrina civitate commissa sunt, ex ipsa narratione declarant animi passionem, & ad vindictam tanti facinoris vestram solummodo provocant æquitatem. Nam constituti ut orbem debeatis gubernare terrarum, indisciplinationis ægritudinem ad interitum perducentem mederi summo studio festinantes, non gladium evaginantes ad necem, sed interminationis verbo indisciplinatos regulariter perducentes ad obedientiæ voluntatem. Sententiam itaque quam E contra se Timotheus nefandus exegit, [h] sanctiones apertius explanarunt, quas sua tyrannide sæpius abnegavit, disciplinam ecclesiasticam confundendo, & injurias inferendo, inimicus nescio quo modo totius Christianitatis effectus. Captus enim in talibus vestram justitiam debet experiri solummodo, quoniam ad magnitudinem commissorum ejus, sicut [i] in precibus continetur, potestas ecclesiasticarum non sufficit sanctionum. Pando siquidem vestræ potentiæ & quid de sancto Chalcedonensi concilio sentire dignoscor. Hoc etenim nullatenus a veritate discordat, quoniam fidem traditam a sanctis beatisque trecentis decem & octo patribus consona voluntate divina inspiratione firmavit, non dogma aliud introduxit, non alterum symbolum, non vanam expositionem, non dualitatem unigeniti filii Dei, neque novitatem aliquam celebravit: sed per omnia consonat etiam sacro concilio centum quinquaginta sanctorum patrum pariter, & [k] Ephesino, cui præsederunt ter beati & sanctissimi patres Cælestinus Romanæ pontifex civitatis, & Cyrillus Alexandrinus episcopus. Supplicamus igitur vestræ potentiæ, ut inviolabiliter conservetis ea quæ a Christo per ipsum de ipso bene sunt constituta. Ubi enim tantorum erat congregata multitudo pontificum, & sanctorum præsentia evangeliorum, & frequens simul oratio illic creaturæ totius opificem invisibili virtute credimus fuisse præsentem. Terror enim tunc nullus fuit imperialis auctoritatis, quoniam sanctæ piæque memoriæ Marcianus, amoris diviC ni diademate coronatus, [l] spiritualem quoque suscipiens curam, festinavit apostolorum dogmata [m] confirmari a præsulibus ecclesiæ, desiderio fidei accensus orthodoxæ. [n] Quem cum vestra pietas imitatur, & victoriam contra barbaros adipiscitur, & veritatis quoque destruit inimicos.

Julianus humilis episcopus definiens retuli. [o]

XLVII. EPISTOLA

EPISCOPORUM SYNODI CYZICENÆ

ad Leonem Imperatorem.

D *Piissimo & Christianissimo, & juste a Deo potestatem totius orbis & dominationem sortito, victori semper Augusto Leoni, concilium humilium episcoporum, gratia Christi & nutu vestræ tranquillitatis in [p] Cyzicenorum metropoli celebratum, quæ est Hellespontinæ regionis.*

QUantum ad fidem tuam, Christo amabilis atque piissime principum, neque sermo ad favorem esse valebit æqualis. Claret enim, quoniam divina pietas apud vos potius gubernat imperium. Nam propter ejus fidei constantiam, voluntatem requiritis sacerdotum, quatenus ex omni concordia venerabilis fidei jura serventur. Unde studio vestræ serenitatis Christus omnium dominus præbet effectum. Igitur sanctioni vestræ pietatis omni virtute & celeriter ministrantes, ea quæ nobis cum magna deliberatione atque [q] concilio placuerunt, per has

BALUZII NOTÆ.

a Corb. & ad ædificationem. Belovac. & ædificationem. b Iidem libri, consacerdotibus.
c Explicit. d Veteres libri, maiorem. e Iidem libri, consulere, quod melius est.
f Veteres libri, ad instructionem. g Iidem libri, illa tamen. h Iidem libri, sanctis canones, & mox quos. i Vox in deest in antiquis exemplaribus. Sic etiam in pagina sequenti. k Veteres libri & edit. Ephesio. l Iidem libri & edit. spiritalem. m Veteres libri, conf. præsulibus. n Iidem libri, Quo. o Explicit. p Veteres libri, Cyzicenorum metropolim. q Veteres libri, consilio. Hinc confirmatur conjectura editionis regiæ.

has mediocres literas indicamus. Sacras etenim A
vestræ mansuetudinis literas relegentes, dire-
ctas nobis per Eudoxium virum devotum ma-
gistrianum, mox in ipsis principiis invenimus
fulgere pietatem, & maximum vestræ serenita-
tis & fidele certamen. Super hæc autem, &
de morte sacerdotis inquisitionem illic positam,
quam homicidæ quidam non timuerunt suo ju-
re committere in sanctæ memoriæ Proterium Ale-
xandrinæ civitatis episcopum, & sicut positum
est in precibus eorum qui & post mortem ejus ani-
mam venerantur, ipsum quidem perimere san-
ctissimo in baptisterio non timuerunt, per to-
tam civitatem trahentes; post hæc autem igni
ejus reliquias contradentes, cinerem in ventos
dispergere præsumpserunt: quod peccatum om- B
ni quidem tragœdia, & quibuslibet fabulis aut
hujusmodi figmentis verborum poeticorum vi-
detur immensius, & nihil horum lamentationi
Jeremiæ secundum. Quis etenim sensum ha-
bens, non clamet, hos præsumptores crudelio-
res esse quam bestias, quæ tamen post mortem
se in consanguineis nesciunt vindicare? Quis
autem mortuum ita violare præsumens, vel so-
lo nomine sit acceptabilis Christianus? Sacer-
dotis autem sanguis velocem habuit ultionem
a domino Christo, quem sacerdotii esse constat
auctorem, sicut in sanctis docemur scripturis:
Matth. 23. quia sanguis sancti Zachariæ Jerusalem non esse
pertulit impunitam. Quia etsi fuisset aliquid ab
eo contra leges factum, quod possit eum face- C
re a dignitate episcopatus [a] alienum, oportebat
non homicidis manibus, sed legum judicio sa-
crarum & civilium hæc finiri. Ergo quod in
eo præsumptum est, si veritas precibus inest,
valde crudelissimum esse dignoscitur: vestra
tamen hoc solummodo, maxime principum,
vindicta indiget, aut certe clementia. Et præ-
cipue quidem civitati Alexandrinæ parcendum
est, sicut etiam prospicit vestra tranquillitas.
Si vero etiam populum qui indisciplinationem
æstimat esse legem, oportet sine emendatione
dimitti, & hoc in vestræ pendet pietatis arbi-
trio. Timotheus autem qui nunc [b] Alexan-
driæ est constitutus episcopus, sicut in pre-
cibus continetur, in ea sede permanere non D
potest. Si vero amisit presbyterii dignitatem,
& habuit cum justa [c] damnatione exilium;
quæ tamen rursus non ex concilio sanctorum
patrum regulariter sunt abolita: deinde cum
secundum sacras regulas episcopi consecratio
celebretur convenientibus provinciæ cunctis epi-
scopis, & si per ægritudinem forte aut pro
aliis necessariis & inevitabilibus causis absentes
sint, propriis tamen literis ordinationi factæ
consentientibus: si duo homines, & hi quoque
damnati Timotheum ordinaverunt, nequaquam
Ægyptiaco consentiente concilio, superfluum
est hujusmodi hominem in episcopatus ordine
permanere, si tamen, ut diximus, preces ne-
quaquam a veritate discedunt. Sed & petitio-

nes pro eo vestræ tranquillitati porrectas le-
gentes, invenimus gratiarum actionem apud ve-
stram pietatem factam, & post hanc propriæ fi-
dei expositionem. [d] Dixerunt enim sanctam qui-
dem [e] synodum in Nicæa factam se suscipere,
& secundum eorum expositionem credere: cen-
tum quinquaginta vero reverendissimorum epi-
scoporum concilium, & quod pridem Chalce-
done celebratum est, penitus ignorare. Unde
hujusmodi sensus ostendit, [f] quod contrarii
cultores sint sanctorum episcoporum qui in to-
to orbe consistunt. Nam si concilium factum
contra hæreses respuunt, [g] quale est & sub Ne-
ctario sanctæ memoriæ in maxima civitate re-
gia [h] ex diversis provinciis congregatum, pa-
lam est quoniam illas hæreses prohibere [i] no-
lint, sed eas potius amplectuntur, quas sanctissimi
patres, hæc pie constituentes, anathemati subdi-
derunt. Denique prima regula in eis est posita, Canon 1. concil CP.
quæ anathematizat apertis sermonibus hæreses u-
niversas. Qui ergo hanc synodum refutant ita
sanctam ac venerandam, quam præ omnibus
quidem veritas confirmavit, [k] deinde & tanto
tempore robur accepit, certum est quia non in
uno capitulo sustinent scandalum, sed in mul-
tis hæresibus languere noscuntur. Nam qui le-
gem veritatis adjutricem refugiunt, aperti sunt
veritatis ipsius inimici; quando hanc synodum,
quam se ignorare confingunt, [l] Proterius Deo
amabilis tunc Alexandrinæ civitatis episcopus,
vir anima venerandus, una cum eis præsens
& ipse firmavit. [m] Nos autem eorum maxi-
mam ignorantiam de ineffabili inhumanatio-
ne damnamus, [n] quia cum a Cyrillo sanctæ
ac beatæ memoriæ & ipso Alexandrinæ civita-
tis episcopo divinas literas doceri putentur, aut
definitiones ab eo divina inspiratione de inef-
fabili humanatione expositas ignorarunt, aut
hactenus sub pietatis figmento latuerunt, quan-
do sanctæ memoriæ Cyrillo usque ad mortem
communicaverunt, & post ejus terminum di-
versa sentire noscuntur. Nos igitur mox [o] ut
syllabas pietatis vestræ suscepimus congregati,
vestræ tranquillitati significamus, quia novimus
Chalcedonense concilium fuisse secutum expo-
sitionem trecentorum decem & octo sanctorum
patrum qui in Nicæna urbe convenerunt, assi-
dente quoque tunc temporis ipsi venerando con-
cilio sanctæ piæque memoriæ Marciano, & sa-
cratissimo Christianissimoque senatu. Unde san-
ctorum patrum sequimur per omnia volunta-
tem. Nos ergo vestræ pietatis jussionibus om-
ni virtute velociter ministravimus. Dominus
autem omnium & protector Christus conser-
vet vestræ pietatis imperium, ut ad tempora
longa procedat: quatenus vestra tranquillitate
salva, in pace Dei sanctissimæ ecclesiæ & to-
tius orbis terræ consistat.

[p] Evoptius humilis episcopus metropolis Cy-
zici, incolumem propter omnes vestram pieta-
tem & longo tempore conservari, sanctam &
con-

BALUZII NOTÆ

a Veteres libri, *extraneum*. b Iidem libri, *Alexandrinæ*. c Iidem libri, *synodum Nicæno factam suscipere & sec. eor. expos. se credere*. d Veteres libri, *Dum enim*. e Iidem libri, *damnat. simul exilium*. f Iidem libri, *eo quia contrarii*. g Ibidem, *quale est CL. sub Nectario*. h Particula *ex* deest in libris nostris. i Veteres libri, *nolunt*. k Corb. *deinde & beato tempore*. Bellovac. *deinque & beato tempore*. l Veteres libri & editiones, *[illegible] Timotheus*. Recte. Respiciunt enim ad Concilium primum Constantinopolitanum, cui interfuisse Timotheum Episcopum Alexandrinum tradit Socrates lib. 5. cap. 8. Male ergo fecere Romani, qui absque ulla auctoritate mutaverunt hunc locum. m Veteres libri, *Post autem*. n Iidem libri, *quia dum*. o Veteres libri non agnoscunt vocem *ut*. p Veteres libri, *[illegible]*. Veteres edit. *[illegible]*. Verum quia Surius in margine scripserat *[illegible]*, editores Romani reposuerunt *Evoptius* in textu, nulla veteris lectionis mentione facta.

consubstantialem deprecans Trinitatem, subscripsi.

* Petrus episcopus Dardani, similiter.

Timotheus episcopus [b] Ceramensis, similiter.

Thalassius episcopus Parii, similiter.

David episcopus [c] Andrianæ, similiter.

Pionius episcopus Troadis, similiter.

Alexander episcopus Occæ, similiter.

[d] Theosebius episcopus, Ilii, similiter.

Hermias episcopus Abydi, similiter.

Patricius episcopus Adrianotheres, similiter.

[e] Sotomius episcopus * Mileti, similiter.

* Polyterus episcopus [f] Scepsii, similiter.

[g] Sabbas episcopus Pioniæ, similiter.

Armonius episcopus Lampsaci, similiter.

Joannes episcopus Pœmaneus, similiter.

Domninus episcopus Varenus, similiter. [h]

* In Notitia, Miles... Nara. * Poru... Pe... Ilad

XLVIII. EPISTOLA

EPISCOPORUM ARMENIÆ PRIMÆ,

ad Leonem Imperatorem.

Piissimo & Christianissimo imperatori, victori, semper Augusto Leoni, Joannes, Gregorius, Auxentius, Eustathius, Epiphanius, episcopi primæ Armeniæ, in domino salutem.

DEus verus dominus noster Jesus Christus semper optima naturæ humanæ dona concedens nullum tempus sine sua providentia dereliquit. Qua gratia etiam nunc fidei veræ prospiciens, [i] quæ nostræ salutis spes est, in te pio & [k] Christianissimo principe quodam secundo David, cornu imperii reclinavit: quem sibi novit religiose a cunabulis serviturum, hunc sua sententia in omni orbe terrarum imperare sancivit: quatenus ex vestro imperio profluerent bona subjectis, & ubique pietatis prædicatio prævaleret, vestra utique mansuetudine nihil aliud præter fidem sceptra regalia judicante. Quarum rerum testis est & præsens zelus, & studium illa firmandi, unde firmitas vestri accedat imperii. A Deo namque unctus in regem, mox ei qui unxit, ipsa principia commendasti, optime satis cogitationibus simul & vocibus ei deserviens; & ut hæc bene consisterent, [l] præteritis omnibus apud cunctos pro fide orthodoxa decertatus es, omni scilicet mala secta prorsus expulsa atque sublata, [m] in idem convenientibus & adinvicem concordantibus, qui nuper (quod fieri non oportuerat) videbantur esse divisi. Quia [n] ut prospicit vestra pietatis intentio, [o] ad unam reduxistis ecclesiam non solum eos qui per dissensionem nova passione languebant, sed etiam eos, [p] quorum erat a priscis temporibus mens corrupta, & a recta [q] & regia via recedentes, ad loca prava & spinosa blasphemi erroris abjerant: ut secundum evangelicam vocem, omnes ecclesiæ unum ovile consisterent, & unus pastor dominus Christus esset. Sed hæc quidem omnia proveniant in vestro semper imperio. Quia [r] vero & meæ [s] simul humilitati piis literis estis jubere dignati, ut quid sentiam de his [t] quæ in Alexandria facta sunt, manifestem, licet & exaggeratio rerum ibi gestarum neque sententiæ tribuit facultatem, caligine rerum tristium mentibus obumbrante: hoc tamen vobis insinuo, quia si vera sunt quæ in precibus religiosissimorum episcoporum & clericorum Ægyptiacæ diœcesis continentur, & auctor Timotheus invenitur tantorum, & talium scelerum, quæ propter nimietatem, ut arbitror, non creduntur, [u] alienus a sacerdotio cum his qui similia perpetrarunt, apud sanctos canones judicabitur. Et hæc quidem de his quæ in Alexandria gesta sunt, cum sancto concilio quod mecum est, deliberans, religiositati vestræ significavi. Fidem vero solam trecentorum decem & octo sanctorum patrum, qui Dei gratia convenerunt in Nicæna urbe sub piæ memoriæ principe Constantino, servamus, qua ab infantia sumus imbuti, & in sacerdotio alios imbuere novimus; quamque & [x] post hæc episcopi congregati in civitate regia firmaverunt, & propriam judicarunt, & ipsa sibi cooperatrice utentes, & doctrina divinitus inspirata, sancti scilicet Spiritus [z] blasphemia & zizania radicitus amputantes: quamque nihilo minus & definitio a sancto Chalcedonensi concilio explanata firmavit, præcipue repugnans vesaniæ nefandi Nestorii, & sanctam synodum quæ Ephesi est celebrata, confirmans, cujus præsules fuerunt Deo amabiles & sanctissimæ memoriæ Romanorum & Alexandrinorum episcopi, Cælestinus & Cyrillus, qui maxime adversus sceleratam blasphemiam Nestorii suis responsionibus doctrinisque [y] * clamaverunt: quorum epistolæ adversus eumdem impium Nestorium ad orientales universos datæ, & ab eodem sanctæ memoriæ Cyrillo contra eumdem Nestorium [z] anathemata proposita, sunt firmata atque roborata. Igitur indicamus prolatam definitionem a sancto Chalcedonensi concilio, non sicut fidei symbolum, sed sicut definitionem esse positam, ad peremptionem * Nestorianæ vesaniæ, & exclusionem eorum qui salutem incarnationis domini nostri Jesu Christi denegare noscuntur: & agnoscant omnes qui ob hoc scandalum patiuntur, quia neque nos post orthodoxum symbolum a trecentis decem & octo [aa] sanctis patribus traditum, aut augmentum, aut diminutionem in his [bb] quæ sunt perfecte & a sancto Spiritu definita, suscipimus, fidem aliam nescimus: quia neque est, nec patimur hoc audire, licet quidam esse dicant. Si vero quibusdam volunt calumniari verbis, etiam hoc vestræ serenitati indicare confidimus, quoniam ea quæ illis videntur esse dubia ad [cc] intelligendum, sic respicere noscantur effectum.

* clamarunt

* Eutychianæ

BALUZII NOTÆ.

a Interfuit Concilio Chalcedonensi. Vide actionem primam in initio.
b Veteres libri & edit. *Cermensis*. Et istud quoque mutavere Romani.
c Corb. & veteres edit. *Adriana*, Bellovac. *Aarana*.
d Interfuit Concilio Chalcedonensi.
e Veteres libri, *Sozomenus*.
f Veteres libri & edit. *Scipsei*.
g Iidem libri & edit. *Sabas Ep. Pionia*.
h *Explicit*.
i Veteres libri, *quo nostra*.
k Iidem libri, *Christiano*.
l Iidem libri, *pro ceteris*.
m Iidem libri *eadem tantum*.
n Vox ut deest in libris nostris.
o *Ad unam red. ecclesiam* Veteres libri, *ad unam reduxisti Ecclesiam*.
p Iidem libri, *cui quorum*.
q Iidem libri, *& a regia*.
r Iidem libri, *semper*.
s Vocem *simul* veteres libri non habent. Sic etiam paulo post.
t Veteres libri, *ut eam sacerdotio*.
u Veteres libri, *post hæc CL. Episcopi*.
x Iidem libri, *blasphemias*.
y Legendum, *clamaverunt*. Mendum est typographicum editionis Labbeanæ.
z Veteres libri, *anathema*.
aa Iidem libri, *sanctorum patrum*.
bb Iidem libri, *quæ sic perfecte & a Sp. sanc. definita*.
cc Iidem libri, *intelligentiam*.

ctum. Sunt enim quædam in definitione, quæ recte intelligantur orthodoxa: [a] sunt vero aliqui, qui si ea aliter velint aspicere, invenient hæc sensus dubios parientia. Multi quidem & scripturas divinas non intelligentes sicut scriptæ sunt, propriæ blasphemiæ dogmata genuerunt: quos dominus Christus [b] sua clementia, ut sacra pietatis vestræ prudentia diligentiaque convertat, & [c] vere prædicare verbum veritatis edoceat, & hoc sapere quod [d] sancta dictat ecclesia, cujus caput quidem est Christus, vos autem robur ac fundamentum, imitantes immobilem Christi petram, super quam omnium creator [e] ecclesiam [e] ædificans, omnibus Christianis pietatis requiem condonavit: qui etiam vestram serenitatem semper conservare dignetur in talibus vigilantem, & insidiantem bestiam Christi ovilibus a septis fidei orthodoxæ repellentem. Credimus enim, quia postquam nostris literis hæc indicavimus, cuncta veritatis via & omnis modus vestræ panditur pietati, quatenus sopiantur scandala, & ad rectam fidem membra discordantia reducantur, domino Christo desuper quadam inspiratione vestram tranquillitatem ad bona omnia deducente.

Matth. 16. [e] suam ædificans.

Joannes episcopus misericordia Dei [f] Sebastæ metropolis sanctæ Dei ecclesiæ, manu mea subscribens, secundum sanctionem vestræ pietatis prædictam, epistola meam sententiam nuntiavi, quam habeo pro fide trecentorum decem & octo sanctorum patrum in Nicæa convenientium; quam & sanctum Chalcedonense concilium confirmavit: simul & pro Timotheo, quem preces his adversarium ostenderunt: & conservari vestram potestatem temporibus longis exopto.

Joannes episcopus Nicopolitanus, similiter.
Gregorius episcopus Sebastopolis, similiter.
Maxentius episcopus [*] [g] Barissaræ, similiter.
Eustathius episcopus [h] Colonæ, similiter.
Epiphanius episcopus [i] Ataleni, similiter.

[*] In Notitia, Berisorum Berd.

XLIX. EPISTOLA
EPISCOPORUM ARMENIÆ SECUNDÆ
ad Leonem Imperatorem.

Religiosissimo & piissimo & Christianissimo imperatori, semper Augusto Leoni, Otreius, Acacius, Joannes, Adelphius, Hormisda, Longinus, secundæ Armeniæ episcopi, in domino salutem.

Deus qui glorificantes se glorificat, secundum cor suum apicem vestræ tranquillitatis inveniens inexpugnabilem palmam & honorem fidei consistentem, placidus præbuit vobis, [k] Christianissime principum, super omnes homines sine prohibitione aliqua potestatem. Insurgentes enim inopinabiliter subdidit victoriis atque [l] incomparabilibus triumphis, & vestram pietatem excellentissimis honoribus exornavit, immutilata & sine litigio, & ab aliis indivisa præbens sceptra vestri imperii, ut firmas atque claras in vobis divinas servantes formas, optima voluntate serveris. Bonum enim circa dominum Deum favorem vobis habentibus, mansuetis [m] vocibus ad legalem & mirabilem vitam conversationemque deducitur quidquid [n] sub sceptro vestri imperii gubernatur: æqua vero sorte salutis vestræ utilitati reliquorum hominum ponens, inconcussam catholicis totius orbis ecclesiis pacem sine tumultuatione confertis, & Dei clementiam imitantes, neque parvulos, [o] neque humiles despicitis, quando per commodum [p] condescensionis sumitis culmen, ad nos etiam pro fidei causa depositis, sociosque nos, qui pro abjectione nostra nihil in terra sumus, inter vestras accipitis curas, non egentes collatione nostra, & in hoc utique magnitudinem incomparabilis Dei clementiæ demonstrantes. Quapropter quoniam jussi sumus, ultra nos quoque præsumimus: & quid sentiamus, vestræ pietati suggerimus. Nos igitur, venerabilis imperator, in ultimo mundi loco degimus, multo spatio a regia civitate distantes, [q] sed a vestræ potentiæ in nullo divisi favore: circa fidem equidem rectam sententiam possidemus, ad sermones vero contentionum linguas habemus segnes. Cohabitamus enim circa Armenios barbaros, fideles quidem, sed recte Romano eloquio non utentes, brevi quodam [r] spatio ab eis, magis autem [s] intercisione Euphratis fluminis separati, & propter frequentem barbarorum permixtionem longos nequivimus proferre sermones. Vitamus autem etiam doctrinas extraneas proferentes, quia eloquia quidem sancti Spiritus renuunt, & propriam doctrinam in evangelicis eruditionibus afferre noscuntur. Nos etenim secundam inhabitantes Armeniam, una & immobili utimur voluntate, & in una fide consistimus, [t] communiter omnes, & seorsum singuli pro vestra majestate ad Deum facientes orationem, ab omni hæresi & lingua blasphema separati; unamque doctrinam super omnia claram a sanctis trecentis decem & octo patribus percipientes, patrum fidem inviolabilem conservamus: quæstiones vero de Deo tamquam inutiles & nostra cogitatione superiores effugimus, & aliud quidquam aut dicentes valde declinamus, a superfluis quæstionibus abstinemus; & lectiones impias refutantes, ab earum pravitate inimica ecclesiæ sumus extranei, & triticum fidei a zizaniis separatum vobis fidelibus imperantibus conservamus, in traditione patrum doctrinæ sufficientiam possidentes, & nihil supervacaneum quemquam loqui sinentes. Superflui namque perscrutatores divinarum rerum, & dogmatum quæsitores, & quasi pietatem suis syllabis

a. Reg. 2.

---

a Iidem libri, *sunt . si vero aliquis ea aliter velit spicere, invenient hos sensus dubios parientes multos quidem.* c Iidem libri, *recte prædicare.*
b Iidem libri, *sua clementia & sacra* (Corb. *sacra*) *pietatis vestra.* e Legendum, *Ecclesiam suam ædificans.* Et hoc quoque
d Iidem libri, *sancta catholica dictat.* f Veteres libri & edit. *Sebastiæ.*
mendum est typographicum editionis Labbeanæ. Superiores enim habent *Barissa*, veteres libri *Varissa*.
g Hæc est lectio editionis Romanæ. i Iidem libri, *Athalenus similiter. Euphrat.*
h Veteres libri, *Colonia.* l Veteres libri, *comparabilibus.*
k Corb. *Christianissimi.* n Iidem libri, *sub sceptro imperii.*
m Iidem libri *mutibus*, id est, *nutibus.*
o Iidem libri, *humilesque.* p Iidem libri, *condescensionis summitatis culmen.* s Iidem libri, *intercessione.*
q Iidem libri, *sed vestra.* r Iidem libri, *ab eis spatio.*
t Iidem libri, *incommunique*

BALUZ. NOTA.

bis comprehendentes, cum loquuntur, aut aliud A quidquam de scientia divina delinquunt, elevantur mox contra Deum: & volens unusquis aliquid constituere, propriam fidem scribit, a catholica ecclesia semetipsum abrumpit, rectis dogmatibus contradicit, fideles & fortiter instantes & manentes in fide vehementer impugnare nititur, & lingua propria debellatur. Unde ne saepius adversitate diaboli divisi, & in multas discreti sententias, rectam patrum imminuamus fidem, propugnatores vos fidei, quia immensis jam beneficiis Dei imaginem conservastis, Deus instituit, quatenus contra operantes scandala, vestra objicientes auxilia, atque solatium laborantibus in evangelia conferentes, triumphum cum eis pariter habeatis. B Sancta siquidem & catholica ecclesia evangelicam percipiens fidem, in qua tu quoque vocatus es, piissime principum, & confessus bonam confessionem, in ea consistis, atque traditiones tenes, quascumque [a] praecepit, & vocante Jesu Christo, non poteris amoveri: ab iniquis autem comprimitur quidem, non tamen annihilatur, sed floret potius, pietatis illustrata dogmatibus, & vestra simul irradiata fide, suscipit bella hostium sibi placentium, & eorum mala consilia nihilo minus aversatur, peregrinis & vanis doctrinis per diversa non fertur. Omnibus enim blasphemiis impietatis initium est languor pessimus, quo se magis amare volunt. Unusquisque enim horum vocationem Christi C ad nomen proprium transferre volens, iniquas blasphemias adversus Christum [b] eructare dignoscitur: qui ex nobis fuerunt, non manserunt nobiscum. (1. Joan. 2.) A recta namque & regia digressi via, & redemptorem nostrum Christum impudenter abnegantes, & ipsi vocatione qua vocati sunt, facti probantur [c] extorres; & obedientes sibimet, impie suum habere vocabulum pro Christiana religione fecerunt, qui non in alia baptizati sunt fide, aut alios Christi discipulos habuerunt, alium modum baptismatis introducentes, aut Christum alium praedicantes. *Unus enim dominus, una fides, unum baptisma.* (Ephes. 4.) Quidam vero imitantes Judae voluntatem, a semetipsis blasphemiae malitiam genuerunt, & D Christi vocabulo cum ipsa pietate privati, eos qui sub eorum nomine crediderunt, suo nomine vocari quadam deceptione fecerunt. Hinc enim trecenti decem & octo patres fidem in diversis corporibus habentes unam, confidenter bellum pro pietate gesserunt, & veritatem nimis mansuetissime defendentes, & mentem vesanam hostium ecclesiae revelantes, eos quoque qui & tunc simul erant, & nos qui post multum tempus sumus exorti, symbolo fidei ad veritatis jura [d] perducere non quiescunt. Accedentibus enim ad baptisma tradimus quod & accepimus, non augmentum aliquod facientes aut detrimentum hoc. Huic namque doctrinae nihil affectione minus est. Contra omnes itaque abominandas haereses veritatem confidenter opponimus, ne velut impraeparati secundum scripta spiritalia condemnemur. Et eis

A eis quidem qui sacrilegium in divinas perpetrant scripturas, & corda sibimet faciunt adhaerere simplicium, nos qua possumus virtute resistimus: [e] nervi vero & arma ecclesiarum & virtus, vos estis, Christianissimi principum. Nam & beatae memoriae Constantinus, princeps militiae omnipotentis Christi, trecentos decem & octo sanctos patres habens armigeros, & dominico bello vincens, maximus quidem apud regem regum apparuit, in omnibus autem Dei ecclesiis tempore longo & oblivione memoriam possedit fortiorem, & ab omni pio ore laudatur. Igitur quasi paternae succedentes hereditati [f] sacratissimi principes, qui sceptra illius susceperunt, in synodo centum B quinquaginta patrum & fidem trecentorum decem & octo patrum piis & Deo decibilibus sanctionibus firmaverunt, & inventorem novorum dogmatum confuderunt, inanem depellentes ab ecclesia pestem, aequalem Patris & Filii & Spiritus sancti substantiam, virtutem atque divinitatem annuntiantes, in nullo dignitatem, auctoritatem aut dominationem penitus imminutam. Rursus ergo diabolus arma sua [g] malitiae Nestorii linguam exacuens, in duos filios dividere unum & solum Christum nefanda voluntate praesumpsit, & rem unitatis verae dissolvens, seorsum in hominem, & seorsum in [h] dominum Christum Filium Dei vivi impia machinatione discrevit. Quo facto, mox C beatae memoriae Caelestinus Petri sedis sententiaeque successor, & Cyrillus Alexandrinae civitatis episcopus, & Acacius magnus noster pater & doctor, cum [i] multitudine sibimet aggregata sapientes, impetum contra veritatem tactum destruentes, inventorem mendacii cum ipso mendacio pariter expulerunt, & sanctorum trecentorum decem & octo patrum fidem roboraverunt. Sed neque hac diabolus devictione confusus, dogma Valentini olim sopitum, per Eutychem denuo renovavit, surrexitque, dicens caelestis corpus assumpsisse dominum Jesum Christum, & ad homines advenisse. Quem si fas esset, callidum verbis, non vero intellectu contendentem, ut non dicam dogmatum nummularium, D [k] ut cum corpore ad caelos educeretur, ostenderemus ei dominum gloriae, [l] figuras clavorum in manibus habentem, & his potius quam inaccessibili luce fulgentem. (Joan. 20.) In carne enim is qui semper est, apparuit: factus est ex muliere creator omnium, *factus sub lege, ut eos qui sub lege erant, redimeret; ut filiorum adoptionem reciperemus.* (Galat. 4.) *Pauper factus est, cum esset dives*: (2. Cor. 8) & participationem meae carnis elegit, ex semine Abrahae factus est, & sanguine & carne participatus, proxime nobis uniens & (Hebr. 2) compaginans in unum divinae naturae peccatricem nostram ex transgressione naturam. Caro enim & ossa, secundum evangelistam Deum ostenderunt, (Luc. 24) [m] & Deus naturae in carne & ossi- E bus manifestatus est; ut cum a vita nostra mortalitas sit [n] absorpta, nequaquam sit jam mors, (1. Cor. 15) vita vivente per mortem. Vivus enim Dei sermo in morte semetipsum ostendens quia vita est,

BALUZII NOTAE.

a Veteres libri, *percepit*.
b Iidem libri, *eructuare*.
c Iidem libri, *exortes*.
d Iidem libri, *perducere*. *Non quiescunt eorum accod. ad hunc.*
e Veteres libri, *nervi uno simul & arma*.
f Iidem libri, *sacratissimi principis*.
g Iidem libri, *militiae*.
h Iidem libri, *Deum Christum*.
i Iidem libri, *multitudine patrum sibimet*.
k Iidem libri, *& cum corpore*.
l Sic codex Corbeiensis. Bellovac. *fugaras* Non dubito autem quin legendum sit *figuras*.
m Veteres libri, *& Deus in carne*.
n Iidem libri, *absorta*.

est, mortem nequaquam esse declaravit; & rursus aeque integritatem suae praesentiae demonstrare volens, ad discipulos ait: *Palpate me, & videte, quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere.* Factus utique secundum nos homo, qui permansit Deus: mediator effectus Dei & hominum, primitiae dormientium, primogenitus ex mortuis, secundus Adam, caput corporis ecclesiae. Ait namque propheta: *Et homo est, & quis agnoscet eum?* Quod enim ait, [a] *Et homo est*, augmentum & assumptionem ostendit ejus qui est, & futuri in saecula divinitatem interpretatur. * Cum itaque adoramus Christum, qui & dispensative pro nostra salute suscepit carnem passionis, & divinae nobis impassibilitatis jura donavit. [b] Sic enim concilium sanctorum patrum Chalcedone celebratum sapiens, & trecentorum decem & octo patrum inviolabilem & inconcussam custodivit fidem; & fortiter [b] in eruditis viris fatuitatibus resistens, catholicis ecclesiis in toto orbe fundatis contulit bona pacis. Cum quibus nos quoque in uno corpore congregati per fidem, vestrum imperium immaculatum, & ad filiorum filios pervenire, ab omnium domino deprecamur. Si vero quidam decerpentes congruentia syllabarum compositionesque verborum, bella & lites movere tentant adversus ecclesias, Deus [c] resistet eis. Nos autem intentionem exponentium fidem & mentem probantes, nequaquam a verborum compositione recedimus, sed & [d] propugnatores dogmatum, & [e] perfectos custodes fidei trecentorum decem & octo patrum habemus, [f] & sanctos patres Chalcedone collectos, [g] sicut & ipsos trecentos decem & octo patres, honoramus. Nihil enim adjicientes illorum symbolo, os obnoxium multis suppliciis damnaverunt. Igitur sanctionem pietatis vestrae suscipiens una cum sanctissimis episcopis nostrae provinciae, relegensque preces ab Alexandrinis clericis vestrae majestati porrectas priores atque posteriores, in prioribus quidem invasionem ovium factam contra pastorem flevi, & contra ipsum sacerdotium seditionem novi Dathan & Abiron nimis ingemui. Pudor enim cunctus per arrogantiam est expulsus, omnis lex & timor imperialis & judicium est contemptui, & sacerdotales sanctiones vexaverunt nefandissimae voluntates, manus contra sacerdotes armantes, quas debuerant optime temperare; & donum perceperunt, dignum suae salutis pignus. Habens etenim mentem ratione privatam, sicut precibus sumus edocti (si tamen verae sunt) sceleratus Timotheus, principatus amorem utilitati praeponens, ad res nefandas accessit, sedibus non sibi competentibus irruens, adhuc vivo ecclesiae sacerdote; dispensationemque ecclesiae petulanti voluntate dirigens, & principium sacerdotii faciens sanguinis effusionem: sed etiam [h] sanctorum gregum caedis factus occasio, impudenter custodem constituit semetipsum, qui neque vocari [i] dignus est Christianus, quando cruentis manibus venerabilia mysteria non dubitat impia praesumptione contingere, & post damnationem illam operari, quae eum, neque alios agentes, sanctorum patrum regulae videre permittunt. [k] Qui neque sustinens ut secundum regulas ordinaretur ecclesiasticas, & ab his qui [l] simili castigationi videbantur esse subjecti, factus episcopus, ab omnibus ecclesiis semetipsum excommunicasse dignoscitur, quasi faciens divinae gratiae donis injuriam. Deinde cum non valeat curare quae ab eo male praesumpta sunt, si tamen quae de ipso dicta sunt, cum veritate concordant, patrum conciliis obloquitur: & cum ei mala patriae non sufficiant, omnes conturbare tentat ecclesias; quasi potestatem habens gerendi quaecumque voluerit: & neque vivis, neque mortuis praesulibus parcit ecclesiae, sed quasi contra omnes potestatem impietatis adeptus, [m] primum & patrum synodo derogat, quam Spiritu divino statuit sedes Alexandrina. Quod mihi [n] videtur fecisse, ut effugiat homicidii adulteriique supplicia. Illic namque in ipsis principiis contra homicidas excommunicationis decreverunt poenam. Non suscipit autem sanctum & universale Chalcedonense concilium, nesciens quia etiam ante hoc a trecentorum decem & octo sanctorum patrum fide semetipsum fecit extraneum, quam sanctum utique Chalcedonense concilium confirmavit ac roboravit. Oportebat enim eum ascendentem tyrannice ad thronum beatae memoriae Cyrilli, illius libris incumbere, & doctrinam illius possidere. Sed vos pii, tamquam universos principes optima virtute superantes, fidem defendite tyrannidem sustinentem, patrum sanctionibus conferte virtutem, sacerdotibus donate a periculis libertatem, prohibete eos qui irregulariter contra ecclesias nituntur insurgere: quatenus sine seditione & lite [o] atque bello vestris temporibus sanctae Dei ecclesiae constitutae, incessabiliter pro vestra longaevitate atque salute emittant domino Christo suas orationes, ut longis pacificisque temporibus universo orbi terrarum & omnibus sanctis & catholicis Dei ecclesiis condoneris, per omnia invictissime & Christianissime triumphator semper Auguste.

* Tresius * misericordia Dei episcopus Militenae metropolis sanctae & catholicae ecclesiae, propria manu subscribens, secundum sanctionem vestrae pietatis, meam sententiam per praefatam epistolam protuli, quid sentio in confessione sanctorum Patrum in Nicaea convenientium, quam secutum est & Chalcedonense sanctum & universale concilium: simul & quod saepio super Timotheum, quaeque preces accusaverunt: custodiri vestram potestatem sanctis ecclesiis & omni orbi terrarum temporibus longis exoro.

Joannes episcopus [p] Arcae, similiter.

Adelphius episcopus Arabiae, similiter.

Luc. 24. — 1. Tim. 2. 1 Cor. 15. Coloss. 1. — Jerem. 17. — * Forte sum. Hard. — Num. 16. — * Otreius. * Forte, Gregor. Hard.

L. EPI-

BALUZ. NOTAE

a Veteres libri, *& homo & augmentum assumptionem ostendit & ejus qui.*
b Melius veteres libri, *ineruditis viri*. Vide supra ad pag. 594.
c Iidem libri, *resistet eis.*
d Male in Baluzian. *expugnatores.*
e Veteres libri, *perfectos custodes*
f Veteres libri non habent conjunctionem &.
g Iidem libri, *& sicut & ipsos.*
h Iidem libri, *sanctorum gregum.*
i Melius libri veteres, *dignus.*
k Iidem libri, *qui neque non sustinens.*
l Veteres libri, *familia.*
m Infulsa lectio, quam recte emendant vetera exemplaria, *primum CL. patrum.*
n Veteres libri, *fecisse videtur.*
o Iidem libri, *atque illo.*
p Iidem libri, *Arche.*

L. EPISTOLA

EPISCOPORUM CAPPADOCIÆ PRIMÆ,

ad Leonem Imperatorem.

Religiosissimo, & a Deo infulas imperiales adepto, Leoni Augusto, Alypius episcopus Cæsa- reæ Cappadociæ, in domino salutem.

MAximus omnium dominus Deus munus
optimum & sanctis Dei ecclesiis & [a] to-
ti orbi terrarum vestrum condonavit imperium.
Et hoc nos non aliqua conjectura dicimus, sed B
ipso rerum experimento [b] eruditi [*]. Nam quan- (* proferimus. Nam)
do in ipso principio vestri regni, quod a Deo
in omni orbe suscepistis, non aliunde, nisi un-
de decebat, imperii fecistis initium, maximum
est indicium voluntatis vestræ quam habetis
circa beneficii largitorem. Mox enim ut ad
imperium accessistis, bene etiam hoc dispensan-
te pro nobis domino nostro Jesu Christo, re-
pente justa Dei sententia in vestra pietate mon-
strata est, magis autem in nobis. Nam virtus
imperantis commune bonum est, & utile sin-
gulorum, redditusque per vos & a vobis cun-
ctis sanctis Dei ecclesiis honor, literis ubique
currentibus atque significantibus, & quam ha-
beatis circa fidem orthodoxam voluntatem, & C
quia nihil veritati præponitis. Hinc itaque no-
bis fiducia conceditur, & [c] bonorum [*] spem (* omnium)
habere confertur sub tali principe constitutis,
qui & subjectorum salutem rebus omnibus su-
perponit. Quia vero contigit turbas atque tu-
multus emergere, & in his magis rebus, ubi
vobis maximum est studium, id est, circa Dei
ecclesias pacis jura conferre, quam bonitatis
inimicus diabolus ab eis auferre, & violentiam
inferre tentavit: neque in hac causa nostram
probaris neglexisse cautelam, invigilas autem,
& cuncta consideras secundum [d] bonos pasto-
res, ne lupis liceat [e] oves arripere: aut certe
secundum optimos medicorum, alligas vulnera,
& eis præbes denuo medicinam. Cooperetur D
itaque dominus huic vestræ pietatis intentioni,
& modum inveniat, quatenus omnia quæ divi-
sa sunt, copulentur, & disrupta totius corporis
membra rursus compaginentur, & totum eccle-
siæ corpus salubritati reddatur, unitumque ser-
vetur. De his enim, unde mihi vestris literis
præcepistis, id est, de sancto Chalcedonensi con-
cilio, & Alexandrinis malis, quæ cum fieri
non oportuerit, facta dicuntur: hoc tantum di-
co, quia similiter ignoravi [f] & quæ Chalcedo-
ne sunt gesta, quia nec in synodo fui; & ea
quæ Alexandriæ facta sunt, nunc vix audivi;
simul & [g] quomodo defunctus est sanctæ me-

A moriæ Proterius, & quia eo vivente, is
qui nunc episcopus factus dicitur, ordinatus
est. Quia vero jussistis [h] me de his omnibus
ignorantem, meam vobis sententiam declarare,
[i] colligere festinavi episcopos sub me constitu-
tos, (sunt enim duo) quorum unus, sicut
præcepistis, advenit, & ipse mecum fecit sen-
tentiam manifestam: alter vero infirmitate de-
tentus, occurrere quidem non valuit, suam ve-
ro voluntatem ad me datis literis indicavit,
quas etiam meæ suggestioni conjungens pariter
destinavi. His itaque [k] sic se habentibus, ve-
stræ pietati significo, quia ea quidem quæ particu-
lariter examinata sunt atque gesta a sanctis epi-
scopis in Chalcedonensi [l] collectis civitate, non
B legi, (neque enim a sanctæ memoriæ tunc epi-
scopo Thalassio, [m] qui interfuit sancto conci-
lio, aliquid hic amplius est allatum ex his quæ
gesta noscuntur) sed tantummodo definitionem
expositam ab illo sancto concilio, [n] ab eo de-
latam inspexi: quam relegens salubriter, con-
gruenterque suscipiens atque intelligens, & (ut
reor) mente recta [o] eam ut oportebat exami-
nans, comperi a recta fide non dissonare. Nam
& trecentorum decem & octo sanctorum patrum
[p] Nicææ convenientium laudat fidem, & eam
sequi omni intentione festinat, & inviolabiliter
immobiliterque custodit: in qua, gratia domi-
ni nostri Jesu Christi, & baptizati sumus & credi-
mus & in qua credere [q] accedentes ex gentibus
C edocemus: sed & reliquos omnes sanctos sequi-
tur patres, & eos qui post illos in regia civi-
tate collecti; & rursus qui Ephesi convenerunt:
& ut simpliciter dicatur, omnes qui in fide &
recto dogmate sunt præclari, socios asserit &
fidei communicatores. Inscribit & sanctæ me-
moriæ Cælestinum, & maximum Cyrillum, qui
ubique noscitur approbatus, & maxime in ana-
thematibus prolatis contra Nestorium; [r] & ei (Psalm. 72.)
similia sapientes: sed etiam eos qui cum illis pro
pietate dimicarunt atque [f] decertarunt contra Ne-
storium veritatis inimicum, & qui iniquitatem lo-
cutus est in excelsum: nec non adversus eos, qui-
cumque adulterare vera dogmata cognoscuntur;
& quod summum est, dominum nostrum Jesum
D Christum non confitentur ex sancta Maria virgine
Dei genitrice incarnatum nostra carne, & per
omnia secundum nos [t] factum peccatum pro-
pter salutem nostram: quod ab omnibus qui
recte crediderunt & credunt, intelligi & dici
omnes agnoscimus, quia hanc gratiam adepti
sumus. Ergo quantum ad definitionem, quam
etiam legi, nihil habeo in quo sanctum conci-
lium possim de mala secta culpare. Si vero non
propter fidem, sed propter alia quædam quasi
non secundum regulas a sanctis trecentorum
decem & octo patribus in Nicæna urbe prolatas,
[u] facta sunt, quæstio nunc exorta est, hæc non
universalem debent tumultum facere, sed ve-
stræ

BALUZII NOTÆ.

a Veteres libri, *toto*.
b Iidem libri, *eruditi proferimus. Nam quando*. Error est typographicus editionis Labbeanæ.
c Legendum, *bonorum omnium spem*. Et hic quoque error est typographicus ejusdem editionis.
d Veteres libri, *pastores bonos*.
e Iidem libri, *oves arripere*.
f Iidem libri, *& quæ Calchedone*.
g Iidem libri, *quomodo*.
h Vox *me* deest in antiquis exemplaribus.
i Veteres libri, *colligere vos episcopos*. Quod ita le-
gendum: *colligi reverentissimos Episcopos*.
k Hunc locum laudat & refert Pelagius II. in epistola tertia ad Episcopos Istriæ, in qua pessime editus est
apud Baronium, non quidem vitio veteris exemplaris, sed amanuensis quo Nicolaus Faber utebatur aut typo-
graphorum. Editores Romani emendarunt juxta versionem codicis encyclii.
l Veteres libri, *civitate collectis*. Sic etiam in epistola Pelagii.
m Vocula *qui* deest in libris nostris, male.
n Pelagius in codice veteri, *hoc*. pro quo legendum, *hac*.
o Veteres libri, *eam & ut oportebat*.
p Veteres libri, *Nicæa*.
q Male veteres libri *accidentes*.
r Veteres libri, *& ejus similia sapientium*.
f Iidem libri, *decertati sunt*.
t Iidem libri, *factum præter nostrum peccatum*.
u Iidem libri, *facta sint*.

stra indigens examinatione pietatis. Vobis namque hæc inquirentibus, & literas regulas relegentibus, bene novi quia correctionem causa suscipiet. Nullus itaque judicet, quia supra me, & ultra quam mihi convenit, hæc locutus sum. Nam neque hæc ipsa dixerum, nisi conjurationem [a] in vestra pietatis syllabis positam formidarem, compellentem nos quæ vera sunt cum fiducia declarare. De his autem quæ in Alexandrina civitate facta vulgantur, hoc tantummodo dico, quia lamentatione digna sunt quæ gesta dicuntur, & si vera facta sunt, aut a Timotheo qui episcopus dicitur ordinatus, aut a quolibet alio, & sicut conscripta sunt in libellis pietati vestræ ab accusatoribus ejus oblatis, ita contigerunt, indignos sacerdotio hujusmodi operarios esse dico. Vestrum est autem omnia disponere sapienter, & provide hujus mali impetum cohibere, ne ulterius possit accidere. Igitur quæ de prædictis causis novi, atque dicere debui, hæc sunt. Quæ vero ipsius negotiis & omni mundo profutura sint, opto, si quid meæ orationes prosint, ut dominus Jesus Christus cuncta bona sua vestro [b] imperio pensitet, & nobis in se sperantibus longis temporibus vestrum custodiat principatum, dispensantem mansuete atque clementer & religiose quæ nostra sunt.

Alypius misericordia Dei episcopus metropolis Cæsareæ primæ Cappadociæ sanctæ Dei ecclesiæ, obediens his quæ pie mihi a vestra potestate præcepta sunt, hæc meis scriptis [c] insinuavi.

[d] Vvius episcopus Myssenus similiter.

LI. EPISTOLA

EPISCOPORUM SECUNDÆ CAPPADOCIÆ,

ad Leonem Imperatorem.

Piissimo & Christianissimo, & amabili imperatori, semper Augusto Leoni, Patricius, [f] Eustathius, Nobulius, Theodosius, Aristomachus, Cyrus, Ambrosius, Patrophilus episcopi secundæ Cappadociæ.

INtentio pia, & studium quod circa rectam fidem geritis, munus Romanorum vobis contulit principatum, o sacratissime & Christo amabilis imperator. Quam fidem in utroque conservans, vis equidem sanctas ecclesias esse, & eas augeri, nec non unumquemque [g] ad fidem rectam, quam a prima juventute serenitas vestra servavit, adducere, quamque etiam vobis nunc tempus est aperte omnibus explanare. Quia vero nostram sententiam, quid sapiamus, sacris literis manifestare sanxistis, & agnoscere voluistis, quid de sancto Chalcedonensi concilio sentiamus, & de his quæ Alexandriæ gesta dicuntur: convocatis [h] in unum sanctis episcopis secundæ Cappadociæ, hoc egimus. Convenientes enim in unum una cum clericis, primum quidem pro vita vestra tranquillitatis oravimus ad custodiam sanctarum ecclesiarum, [i] nec non ipsius rectæ & venerabilis fidei, & pace undique per victoriam cunctarum gentium longius propaganda. Relectis autem precibus ex utraque parte vobis oblatis, hoc est, [k] a sanctissimis episcopis Ægyptiacæ diœcesis, & ab aliis, indicamus quia ab initio in his quæ definita sunt a sancto & universali Chalcedonensi concilio, tunc consensimus, [l] & nunc in præsenti subscripsimus, & ea ita servamus, sicut antiquum sanctum & universale concilium sanctorum trecentorum decem & octo patrum in Nicæna urbe celebratum, secundum quod & baptizati sumus, & nosmetipsos bonæ confessioni tradidimus, sacerdotiumque sortiti clementia domini nostri salvatoris Christi, ad fidem ejus eos qui imbuuntur adducimus. Nec non & alias synodos, quas per singula tempora congregari necessariæ res exegerunt, sicut in his indicatur, per omnia custodimus, quod a sancto Spiritu celebratæ sunt, [m] & de his quæ placuerunt, constitutæ noscuntur: & arbitramur quia quicumque sancto & universali Chalcedonensi concilio adversari nituntur, semetipsos non intelligunt, quando & sanctorum trecentorum decem & octo patrum in Nicæno concilio inimici apertissime comprobantur. Nam si sancta Chalcedonensis synodus hanc synodum suscepit atque firmavit, tamquam veritatem habentem, & rectæ fidei firmitatem, (utraque enim inest in se) quomodo non aperte illi quoque repugnare noscuntur? Non enim prudentis est animi, in parte quidem suscipere, in parte vero aliquid reprobare, & propria abjicere sententia, quæ ab illis sunt utiliter definita. Et de sancto quidem Chalcedonensi concilio hæc dicta sufficiant. De his autem quæ Alexandriæ non bene gesta sunt, dudum quidem sufficienter flevimus, [n] & nunc nequaquam lamentari quiescimus. [o] Quis enim modus nostrarum erit lacrymarum, cum multa & importabilia videantur quæ in ea urbe contigerunt, sanctis ecclesiis passis injurias: licet hoc vel dicere præsumptivum sit, & neque pudore prohibitis eis, qui sanctum baptisterium invaserunt, quique forsitan & in eo sanctam gratiam adepti sunt, ad redemptionem pristinorum utique peccatorum? Cum vero adjicitur, quia & in his locis sacerdotis interfectio perpetrata est, quomodo non erit ita terribile, ut omnem auditum valeat obturare? Dum autem etiam depompatum dicatur omne corpus, injuriisque subjectum, cum jam caruerit sensu, & membra divisa, ignique contradita, collectusque cinis secundum quod illis placuit, [p] dispersus est, quomodo non erit hoc miserandum, & multarum lacrymarum rigatione dignissimum? præcipue dum quis animo cogitet, quia neque post mortem defuncto sacrificii oblationem fieri permiserunt, sed tamquam extra naturæ legem eum punire festinaverunt, quia jam nequaquam harum injuria-

BALUZ. NOTÆ

a Vox *to* deest in veteribus libris.
b Veteres libri, *præstet imperio*.
c *Explevi*.
d Iidem libri, *Onius*.
e Iidem libri, *insinuavimus*.
f Veteres libri, *Eustatius*.
g Vox *ad* desideratur in codicibus antiquis.
h Veteres libri, *in idem*.
i Iidem libri, *pacem undique victoriam*.
k Iidem libri, *& a sanctissimis*. Et paulo post, *& ab aliis*.
l Iidem libri, *& nunc in præsenti*.
m Iidem libri, *& his quæ placuerunt*.
n Legendum, *& nunc etiam nequaquam*. Error est typographicus editionis Labbeanæ.
o Veteres libri: *Quis enim*
p Iidem libri, *esse dispersum*.

lurisorum videbatur habere sensum. Ea vero quæ de Timotheo gesta sunt, penitus non laudamus: sacerdotium habere non potest. Primum quidem, quia oportet eum qui ex quacumque causa deponitur, sustinere, & neque ad eum gradum accedere, [a] neque ad majorem currere dignitatem, antequam is qui eum deposuit, solvat sententiam in eo prolatam, aut certe sanctorum episcoporum synodus quæ [b] perseveraverit juste definiant. Depositos autem episcopatu sua clericatu aliis hanc conferre dignitatem, lex ecclesiastica nulla permittit. Si autem etiam sumamus per concessionem, quia duo episcopi fuerunt fidei pronomio [c] digni; atque hoc modo deficiente numero ordinatio episcopi potuit provenire, quando hoc sacris canonibus inhibetur. Dum vero habenti episcopo in sua ecclesia sacerdotium, & in nulla parte reprehenso, neque remoto, alter in ecclesia dicatur introductus, & culpabile, & omni ratione probatur incongruum. Quia vero, sicut precibus indicatur, omnia quæ de Timotheo gesta sunt, sine venia sunt, & omni consequentia videntur extranea, & sacerdotio dissonantia, non solum si hæc omnia in eo probantur effecta, sed vel si unum tantummodo horum quæ prædicta sunt, contigit, neque sic eum subtilitates canonum sacerdotium habere permittunt. [d] * Quod etiam insidiatus agnoscitur sanctæ memoriæ Proterio aut voluntate, aut opere, palam est quia & sacris canonibus expellitur, & apud lupos bene positus odibilis invenitur. Hæc itaque sunt, quæ in unum convenientes atque deliberantes pariter approbavimus: vestra vero piissima Christianissimaque serenitas, quæ super nos provide sortita videtur imperium, multis bonisque fruatur temporibus; & sicut oramus, sanctissimas sub quiete servet ecclesias, & pacem omni conferat mundo, omnesque gentes vobis, quæ sub sole sunt constitutæ, succumbant, quod dudum gratia domini Christi constat esse jam factum, ut rursus ad meliorem statum Romanus perveniat principatus.

quod si etiam

Patricius episcopus Tyanorum metropolis, secundum vestræ pietatis sanctionem, meam manifestavi sententiam de Chalcedonensi synodo, quia eam suscipio, nihil contrarium sanctis patribus sapientem; similiter autem & de Timotheo * sicut [e] scriptum est: & manu mea subscripsi, & potestatem vestram multis oro custodiri temporibus.

supra

[f] Eustathius episcopus * Paterni, similiter.

Theodosius episcopus [g] Nazianzi similiter.

Aristomachus episcopus Colonorum, similiter.

In Notitia est Hamaxar. Hard.

Cyrus episcopus * Cubistaliæ, similiter.

Ambrosius episcopus [h] Asunæ, similiter.

Patrophilus episcopus [i] Justinopolis, similiter.

In Notitia est Kolorpe. Hard.

Anebrius episcopus Doalæ, similiter.

LII. EPISTOLA

EPISCOPORUM PROVINCIÆ PONTI,

ad Leonem imperatorem.

Piissimo & Christianissimo imperatori, Cæsari Leoni, triumphatori, semper Augusto, Euippus, Petrus Joannes, Gratianus, episcopi provinciæ vestræ [l] Ponti.

Vos equidem invictissimos atque Christianissimos principum quis non laudet, terrarum orbem sapientia gubernantes, & principatum fortiter obtinentes, & optimum æquitatis fundamentum, hoc est, amorem quem circa nos geritis, digna ædificatione ponentes? Aperte namque per hæc monstratur, quia nulli fuit aliquando cujuslibet rei sic [m] ferventissimus amor, sicut vestræ pietatis imperio, ut Christianorum populus possit augeri, & ad maximam gloriam potestatemque perduci, quem penitus in malis esse non sinitis. Nec vos ab hujusmodi voluntate suspendit neque favor populi, neque multitudo pecuniarum, nec [n] quæstus gloriæ, neque quod rex regum esse videris & nominaris, nec omnia reliqua, quibus agnoscitur humana felicitas. [o] Nihil itaque horum omnium vos ita lætificat, quomodo ut per vestram majestatem nos exaltemur, & per nos vestrum apud Deum & homines approbetur imperium, & insolubilis [p] apud vos potestas permaneat in æternum. Propterea siquidem alienigenarum quidam populus, qui pridem nostram provinciam veluti suam invaserat, non magno labore subjectus est, sed & omnes circa Romanum imperium gentes inimicæ destructæ sunt. Vos autem hæc omnia secundo loco ponentes, tamquam divina manu promoti, nostram concordiam valde requiritis, bene scientes, quia vestra securitas ecclesiarum [q] pace consistit. Nam si fuerit pax inconcussa, immobiliter servabuntur universa. Nos itaque quis [r] digne possit dicere, sciens verborum facta considerare, & passiones lamentationibus æquare? Quoniam pacem quam a patribus percepimus, non servamus, [s] & ejus tantum nomen audivimus, hanc nec leviter venerari [t] cognoscimur. Solutum est enim vinculum caritatis, thesaurorum nostrorum pax direpta est. O quanta sunt mala! protrahimur enim passionibus nostris ad gemitus. Nostra fuit caritas aliquando: paterna est hæc hæreditas, quam in nobis per discipulos dominus thesaurizavit, dicens: *Mandatum vobis do novum, ut diligatis invicem:* Sed hanc hæreditatem priores quidem successores filii a patribus suscipientes, usque ad nostros patres inviolabiliter servaverunt: hæc autem luxuriosa generatio non servavit. Quomodo lapsa sunt de manibus nostris,

Joan. 13.

BALUZII NOTÆ.

a Male in veteribus libris, *neque ad majorem*. b Iidem libri, *persevera*[illegible].
c Iidem libri, *digni atque hoc modo*.
d Legendum: *Quod si autem insidiatus*. Mendum est typographicum editionis Labbeanæ.
e Legendum, *sicut supra scriptum est*. Et hoc quoque mendum est typographicum editionis Labbeanæ.
f Veteres libri: *Eustathius Episcopus Paterni*. Sic etiam veteres editiones.
g Veteres libri & editiones *Naziali*. h Veteres libri, *Afuna*.
i Iidem libri, *Pessinuntis*. Forte *Constantinopolis*. k *Euphem*[illegible].
l Veteres libri, *Ponti Polemoniaci*. m Iidem libri, *ferventissimus*. n Iidem libri, *adeptus*[illegible].
o Iidem libri: *Nil igitur horum omnium vos ita lætificat*. p Iidem libri, *apud nos*.
q Iidem libri, *tranquillitate*. r Iidem libri, *possit digne*. s Iidem libri, *& cujus tantum*.
t Iidem libri, *cognoscitur*.

stris, caritate deficiente, divisim? Nos carita-A tis pauperes sumus, & inimici de malis nostris locupletantur. Ait enim psalmista: *Zelatus sum super iniquos.* Psalm. 72. Nos penitentiam transeuntes, quod scriptum est legamus: Zelati sumus super iniquos, pacem peccatorum videntes. Illi Ibidem. siquidem sunt concordes alterutris, & sibimet copulantur, & velut funes sua perplexione roborantur: nos autem nec consentimus adinvicem, neque nostris sententiis concordamus, cum nullus ignoret, quia sanctæ & laudabilis Trinitatis primum bonum sit pax & indivisio. Unde & Deus unus & est, & esse creditur, non minus propter concordiam aut æqualitatem substantiæ, sed etiam ut nomen hoc unitatis Deo sit commune cum aliis, quibus gau-B dent. Pax enim, & caritas, & similia, vocitatur, per hæc nomina nobis præstans, ut his virtutibus transformemur ad Deum. Secundæ vero post Deum potestates, id est angelicæ cælestesque virtutes, nihil ita libenter habent, quomodo quietem tumultusque vacationem. Deinde sive leges creaturæ respiciamus, quia cælum & terra & mare & totus hic mundus, maximum Dei elementum atque mirabile quod etiam Deus [a] declarat, donec constiterit, & pacem ad semetipsum habuerit, manens in propriis naturæ terminis, & nihil alterius contingens, neque vincula suæ harmoniæ digrediens, quibus artifex ratio omnia colligavit, mundus est, quod vocatur [b] præcipua pulchri-C tudo, qua nihil poterit quilibet hic clarius aut magnificentius invenire: mox autem ut pacem amiserit, & mundus esse cessavit, & illud pacis bonum quale fuerit, tumultuatione monstratur. Et ut relinquamus populos & civitates, & choros, & militias, & domos, & navium complementa, & conjugia atque societates pace quidem crevisse, tumultuatione vero defecisse; ad Israel veniamus, & aliorum flagello corripiamur. Illi namque donec pacem habuerant, & adinvicem & ad Deum, san- Deut. 7. ctus populus, & pars domini & regale sa- Exod. 19. cerdotium vocabantur, [c] & a principibus regebantur gubernatis a Deo, & columnæ eos Exod. 13. ignis & nubis nocte dieque deducebant, ut in-D ter eos adstantes: mare vero [d] Moysis virga Exod. 14. percussum, velut vitrum in aliqua summitatis parte usque ad finem [e] sectum, ab initio litoris usque ad terminum alterius probatur esse divisum, ut & Moyses cum omni populo in fundo constitutus sine ulla infusione, adustus etiam sole, & pedibus abyssos in siccitate funditus [f] ingrediens, non timuerit repentinum murum ex fluctibus fabricatum, hinc & hinc instar muri conspiciens aquas fuisse coagulatas. Esurientibus autem cibus [g] est cælitus allatus, Exod. 16. fontem petra sitientibus ministravit [illegible]pregnantibus autem manuum extensio pro innumeris Exod. 17. millibus suis, & triumphos oratio contulit, Ibidem. itinera præparavit. Ab horum facie flumina Josue 3. recedebant, imitantia mare cognatum. Sol ste- Josue 10. tit justi oratione vinctus, & proprio cursu subsistens, occasionem perloquendi [h] concessit, augmentum quotidianæ mensuræ largitus est. [i] Sed & propter sacerdotum ambitum, tuba- Josue 6. rumque sonum, murus hostium fortissimus est commotus. At ubi jam mente languere cœperunt, & legem umbram futurorum sæpius conculcare, & prophetas clamantes spernere, deinde evangelica miracula, quæ per Christum sunt facta, respicientes, id est, conceptum sine permixtione, incorruptam nativitatem ex Virgine, & desuper invisibiliter testificantes voces ei, cujus supereminet dignitas, Matth. 14 & 15. & naturalium infirmitatum salubritatem non aliqua medicina, sed puro sermone & jussu voluntatis effectam, & mortuorum regressionem, & timorem dæmonum, & potestatem passionum in aere; & super maria gressum, non diviso per utrumque pelago, nec in fundo nudato gradientibus secundum miracula [k] Moyseos sed ipsa superficie gressibus quasi terræ constipatione substrata, per quamdam fortitudinem [l] procedente vestigio: & ciborum copiam, quantam ille voluit, ministratam, & epulas in deserto largissimas, cum multa millia pascerentur, quibus non cælitus manna fluebat, neque terra frugifera de sua natura res necessarias dabat, sed de ineffabilibus horreis divinæ virtutis hæc munificentia procedebat: panisque præparatus ministrorum fructificatus in manibus, & amplificatus satietate comedentium, ita ut reliquiæ multis aliis mensis copiam ministrarent, [m] & de panum epulis totidem numero cophini, quot sunt apostoli, [n] remanerent. Hæc itaque miracula videntes singuli, graviter valde respiciebant; sed & piscium epulas, quas maria non præbebant, sed ille qui etiam mari hoc genus inseruit: pro tantis beneficiis mordacitate concussi, & invidentes suæ [o] saluti, [*] ut domini bona pate- * Forte f. dum bona, Hard. rentur, crimen hoc maximum judicantes, adversus salvatorem & Christum magis accensi sunt, in multasque divisi partes, adversus semetipsos postea sunt conversi, crucifixo domino eos ad hanc pœnam utique compellente. Igitur quanta in oppressione sint passi, non victum porrigentes filiis, sed eos pro victu [*] * f. necantes [p] negantes, & famis remedium carorum pignora facientes, longum est enarrare. Verumtamen una est horum maxima valde calamitas, quod in totum mundum dispersi sunt, ut & cultus deficeret eorum, & Jerusalem pavimentum vix possit agnosci: ad quam eis ad hoc tantum licet accedere, quantum possunt desolationem ejus in die lugere. Sed nos etiam hujusmodi habentes exempla, ad discordiæ mala procedimus. Heu mihi, quia ditati sumus in malis, & omnia tenebræ conceperunt, & operuerunt universa, multum novem plagis Ægyptiorum graviora. Palpabiles tene- Exod. 10. bras jam timemus, ne sumus expectati illius ignis hæc præsentia comprehendat, ne in his Anti-

BALUZII NOTÆ.

a Iidem libri, *declaratus dona hæc constiterit.*
b Iidem libri, *pulchritudo præcipua.*
c Iidem libri, *sed a principibus.*
d Iidem libri, *ait Moyses.* Veteres edit. *ore Moysis.*
e Iidem libri, *scissum.*
f Iidem libri, *digrediens.*
g Iidem libri, *cælitus est allatus, fontem petra sitientibus ministra sitientibus ministravit.*
h Iidem libri, *confessi.* Sic etiam veteres editiones. Sed quia Surius in margine admonuit legendum videri *concessit*, eam lectionem editores Romani transtulerunt in textum, nulla veteris [illegible] munitam.
i Iidem libri: *Sed & murus hostium præter sacerdotum ambitum tubarumque sonum murus fortissimus est commotus.*
k Veteres libri, *Moyses.*
l Iidem libri, *procedente.*
m Iidem libri, *& de quorum epulis.*
n Iidem libri, *remansisse.*
o Iidem libri, *saluti & illi bona.*
p Iidem libri, *necantes.*
Sic porro legendum esse conjecerant in margine curatores editionis regiæ.

Antichristus adsit, & * tempus habeat suæ A potentiæ nostra vitia [a] præsentesque labores. Non enim contra bene valentium muros accedit, aut caritate coarmatos aggreditur. Propterea inquit Jeremias in lamentationibus: *Ego defleo, & quæro oculis meis fontes lacrymarum*. Passiones sufficientes [b] & volo sapientes, ut lamentationem operentur, & utero doleo, non est quomodo relevetur dolor, aut quibus sermonibus hoc agatur, quia devictis inimicis, a nobisipsis modo destruimur, tamquam vesani carnes proprias comedentes, nec sentientes quia alterutros [c] jaculamur, & ab alterutris in fugam convertimur. Nam si preces oblatæ vestræ potentiæ a religiosissimis episcopis Ægyptiacæ provinciæ, & reverendissimis clericis, B cum veritate concordant, quæ magnitudo est relicta nequitiæ? aut ubi sic amarus terminus alicujus [d] tragœdiæ poterit inveniri? Quis sine lacrymis in hac narratione gravitatem [e] philosophiæ non possit excedere, audiens mediatorem Dei & hominum, qui cum angelis stetit, qui cum archangelis choros egit, in venerabili paschæ tempore, quo etiam latrocinantium collegia requiescunt, arma non moventur, prætoria nihil agunt, & unum omnibus Christianis studium est, a rebus aliis vacantibus, Christo per orationis puritatem in passionis atque resurrectionis sacramento communicare, ab spiritaliter pariente matre fuisse protractum, & ab eis qui ab ipso in eo fonte C renascuntur initiati, pariter & quia sacerdos sacrificiorum sine sanguine celebratorum necatus est, & manus sacrificia faciens, suo sanguine violata est, quia in multas partes ferro dividebatur corpus ejus, diversis contumeliis sauciatum, & irrationali populo lusus effectum, viris atque mulieribus, atque juvenibus calamitatem hanc pro pompa gerentibus, ignique contraditum; & pyramide tracta in civitate Christiana in cinerem dissolutum? Hoc tamen pestum est, ut per omnia elementa sacerdos victor existeret, in terra punitus, igne consumptus, in aerem dispersus, & ut assolet, per minutas partes & atoma direptus, ad vicinas aquas * undis effusus, ita ut nec sepul D turam sanctam promereretur, quæ etiam impiis non negatur. Quantum credendum est tunc paganos atque Judæos taliter conspicientes, nostra mysteria derisisse? Hæc igitur erunt posteris tabulæ incredibiles & amaræ. Sed quis horum malorum auctor, si tamen accusatores veri sunt? Is utique qui adhuc vivente pontifice, in Marci sedem prorupit ascendere, & adultero modo thalamos inviolabiles attentare, ad sacrum altare pedibus non lotis accedens, qui suis manibus pontifex ordinatus est, qui omnes simul patrum terminos commovit, & sententiam in sua damnatione prolatam ipse, sicut putavit, absolvit, & alio judicio episcoporum non indigens, nefandam atque imaginariam [f] ordinationem suam a damnatis episcopis, & hoc duobus, accepit, cum E

regulæ patrum sanctam & venerabilem colentium Trinitatem, vel tres episcopos corporaliter adesse in hujusmodi dispensationibus omnino * [g] prospiciant. Hic autem non tali observatione provectus, quoniam non poterat virtute hanc bonitatem præsulis ecclesiæ Alexandrinæ transcendere; alium molitus est modum, per quem conspicuus e contrario videretur, & idem passus, quod provenit eis qui furoris immensitate cæcantur, & quidquid prius occurrerit eis, irrumpunt, licet sit quoquo modo parcendum: qui cum tales sint, alios medicare contendunt; neque hoc mansuete aut mitissime faciunt, sed velut quidam medicus imperitus, [h] incidere solummodo & occidere præparatus, cui recte dicendum est; *Medice, cura te ipsum*. Abstulit itaque de diptychis eum, qui lege & ordine [i] ascensu spirituali [k] honorandus erat; & conscripsit * illum, qui dogmate tantorum episcoporum de pontificali cathedra projectus est. His igitur ita gestis, ut dictum est, (non enim nos harum rerum integritatem novimus, in ultimo quodam loco Ponti degentes) hujusmodi emendatio vestra tranquillitate nunc eget: quia nisi causa languoris ablata fuerit, non poterit sanitas reparari. Quia vero etiam de concilio fecerunt memoriam hi qui multa primitus commiserunt, [l] etiam de causa quidvis nos pati contingat, pro veritate licet sustinentes pericula non celamus, dum liberam potestatem & fiduciam utique sumpserimus: quatenus in nullo dissimilitudinis imago posita, principali figura disjungi, & propterea sæpius vera sententia supplantari, multis utique propter honoris affectum atque potentiæ, qui neque præsumptionem, neque fastum, sed vitam deberent sequi, virtutum contraria facientibus, quique a veritate propterea divelluntur, & cum eis abrumpitur etiam multa pars plebis, cui mos est seditionibus congaudere, & cum volantibus pariter advolare. Hujusmodi siquidem conspirationibus [m] armatorum acquiescendum est, dum magis ordo episcopalis per miracula conquiratur. Quid enim de eis, qui Gregorii magni, [n] civitatis nostræ episcopi, & aliorum ejusdem vocabuli episcoporum, & Basilii, & immortalitatis [o] amatoris Athanasii dogmata sapiunt, aliud post tanta tempora potest credi? [p] Aut aliquid convertibiliter de inconvertibili poterunt cogitare, & secundis semper priora dissolvere, & non magis per quietem impetum [q] tergiversantium, semper quæstiones de Deo quærentium, destruere, & aliquando post longas turbas, sanctis Dei ecclesiis pacis jura conferre? Sicut enim rerum materies, vehementi spiritu irruente, in semetipsa contrita, ignem & flammam sponte frequenter emittit, nequaquam prius hoc passa, donec spiritus flare cessabit: aut certe si celatus ignis in paleis, nulla respiratione flammæ concessa, neque ea quæ sunt vicina consumit, nec omnino valet extingui, sed pro flamma vapor quidem per paleas fertur in aera; si vero

Margin notes: * Al. necessitatem & ... (left, beside line 1) — Jerem. 9. — Concil. Nicæn. can. 6. — * Melius, prospiciant, Hard. — * Doctorum. — Gregorius Neocæsariensis episcopus, Thaumaturgus dictus.

BALUZII NOTÆ.

a Iidem libri, *mærentesque languoris*. b Iidem libri, *& voco*. c Iidem libri, *vertimur*. d Iidem libri, *tragica potest comment*. *Quæ hoc loco permanebit ut in hanc narratione gravitate*. e Iidem libri, *vestri*. f Vocem *suam*, quæ superflua est, veteres libri non habent. g Veteres libri, *prospiciant*. h Veteres libri & edit. *incidere solummodo & incidere*. Editores Romani in textum transtulerunt conjecturam marginalem Surii. i Veteres libri, *ascensus*. k Iidem libri, *honorabatur*. l Iidem libri, *etiam de hac causa quodvis nos*. m Iidem libri, *amatorum*. n Iidem libri, *nostra civitatis*. o Iidem libri, *amatore quæ omnia quæ respondit Athanasius*. p Iidem libri, *aut quia aliquid*. q Iidem libri, *tergiversantium*.

ro quamdam respirationem [a] sumit, fumum convertit in flammas: sic & nunc agitur, dum adhuc intus sunt querimoniæ, quæ contra nos machinari noscuntur. Si vero convenientes contra nos certamen decrevimus excipere, quod neque aures audiant, neque oculi videant aliquando, pia vestra potentia sceptra imperii gubernante, metus est ne forsitan ad impudentissima bella perveniamus, & confusio magna prævaleat, & nullam pacem [b] alterutrum expectemus. Unde considerandum est, quia jam rex cælestis ad januas est, novissima sustineamus, & ipsum dominum in gloria paterna venturum, jam non sub imagine, sed aperte respiciendum, judicaturum omnem [c] humanam naturam, timoris & spei futurorum ambiguitatem pendentem, & propter eventum utriusque rei fortiter inhiantem. Quia vero etiam de his qui [d] Chalcedone convenerunt, consulere nos vestra tranquillitas dedignata non est, dicimus, quoniam multitudinem illorum virorum respicientes senectute sapientiaque pollentium, in cunctis spiritalibus donis admirandorum, super hæc & fidem glorificantium pii numeri, quos in Nicæna urbe sanctus Spiritus congregavit, [e] nec non & quos idem Spiritus in regia urbe collegit, cui etiam nos [f] conformati esse dignoscimur, & pie conservamus quæ ab eis provisa sunt, & nunquam tantum [g] concilium denegamus. Hæc ergo breviter piscatorie & non Aristotelice suggessimus. Si quid vero inerudite dictum est, aut velut ignorantibus compositionem ornatumque sermonis, aut velut a negotiis longe positis, veniam supplicamus vestram tribuere pietatem.

Evippus misericordia Dei episcopus metropolis Neocæsareæ sanctæ Dei ecclesiæ subscripsi, & oro pacificum vestræ [h] imperium pietatis longis conservari temporibus pro sanctarum Dei ecclesiarum & totius orbis statu, piissime & Deo amabilis imperator.

Petrus episcopus Comanus, similiter.

Joannes episcopus Polemonii, similiter.

Gratianus episcopus Cerasuntis, similiter. [i]

LIII. EPISTOLA

EPISCOPORUM PROVINCIÆ HELLESPONTI,

ad Leonem Imperatorem.

Piissimo & Christianissimo terræ domino, possidenti cæleste regnum, perpetuo Augusto, imperatori Leoni, Seleucus, [k] Uranius, Erythrius, Acilianus, Hyperitius, Paulus, humiles episcopi [l] Hellesponti provinciæ.

Dignæ sanctiones actuum vestrorum, qui vobis imperii retinacula [m] gubernarunt. Secundum fidem namque apostolicam, catho- A licamque virtutem vobis agentibus Deus potentiam mundi commisit, quam pace Deo placita [n] gubernatis. Sancti itaque provinciæ nostræ Deo amabiles episcopi convenientes in unum, relegere vestræ serenitatis epistolam & preces [o] annexas, ut quod secundum sanctiones ecclesiasticas placeret, vobis indicaretur. Considerantes ergo prædictas preces, & earum lectiones velut oculis inspicientes, necem sanctissimi sacerdotis in [p] venerabili baptisterii loco præsumptam, in quo etiam his qui pessima facinora committunt, refugientibus salus est; nec non & peregrinam quamdam & ineffabilem, quæ neque apud feroces barbaros agitur, in ejus corpore [q] factam rabiem, & non so- B lum adversus eum, sed etiam contra totius ordinem sacerdotii & pietatis pariter perpetratam, horumque scelerum Judaica vesania atque superbia commissorum [r] actorem fuisse Timotheum: lamentatione simul & lacrymis etiam nunc sumus impleti, & neque medium tempus luctum nostrum potuit imminuere, quia temporibus Christianis & vestris, a Christianis quoque talia in sacerdote proprio committuntur, quæ a sæculo facta non sunt, nec quilibet sermo hæc retulisse cognoscitur. Quæ audientes, & vix abstinentes a lacrymis, indicamus, quoniam qui hoc scelus vere gesserunt, nequaquam episcopatu digni sunt: sed neque is qui ab eis ordinatus est, sacerdotium si regulariter provenisset, C poterit obtinere, quando etiam is qui dicitur ordinatus, ut [s] audiverunt, damnatus erat a sanctissimæ memoriæ episcopo suo Proterio, & concilio sanctorum episcoporum Ægyptiacæ diœcesis, quique a duobus solummodo similiter secum condemnatis, & neque numerum ordinantium complentibus regularem, nefandam ordinationem dicitur suscepisse, vivo pontifice, & ea quæ sunt sacerdotii celebrante. [t] Et super hoc orthodoxos ac venerabiles episcopos pene totius Ægyptiacæ diœcesis a propriis sedibus exclusisse, nec non & clericos & monachos a proprio civitatum suarum ordine repulisse, & irregulares homines & mendaces in locis expul- D sorum tentavit evehere. Sed & alia plurima perpetrata dicuntur, quæ cuncta sacris canonibus fieri prohibentur, & ea sanctionibus ecclesiasticis excluduntur. Super hæc autem, dicit se non suscipere sanctam & universalem synodum Chalcedone celebratam, quæ per omnia fidem trecentorum decem & octo sanctorum [u] patrum in Nicæa convenientium inviolabilem custodivit, simul & quæ in reliquis conciliis definita sunt, [x] hoc est, & sanctorum patrum in regia civitate congregatorum & proprius Ephesii, & nascentes hæreses spiritalibus gladiis radicitus amputavit, & ita fidem inviolatam prædictorum trecentorum decem & octo sanctorum patrum per omnia roboravit: in qua

BALUZ. NOTA.

a Iidem libri, *gemat*. b Iidem libri, *accerto* [illegible]. c Iidem libri, *naturam humanam*. d Iidem libri, *Calchedone*. e Recte iidem libri ut supra, *necnon* CL. [illegible]. f Veteres libri, *conformati*. Sic supra in veteribus libris permutantur hæc vocabula [illegible]. g Iidem libri, *Concilium non denegamus*. h Melius veteres, *vestra* [illegible] *imperium*. i [illegible] k Veteres libri & edit. *Oranius*. l Iidem libri, *Hel*[illegible]*ponti*. Recte. Amasia enim [illegible] Helenoponti, non vero Hellesponti. Et supra cap. [illegible] extat epistola Synodalis Episcoporum Helenoponti [illegible] iste Seleucus supra in gest. Concilii Chalcedonensis subscribit ut Episcopus Helenoponti [illegible]. m Veteres libri, *gemmarunt*. n Iidem libri, *gubernantes*. o Iidem libri, [illegible]. p Iidem libri, *venerabilis*, quod melius est. q Iidem libri, [illegible]. r Iidem libri, *auctorem*. s Certum est hanc lectionem non esse bonam. Codex Bellovacensis [illegible] Sic etiam scriptum est in Corbeiensi, sed littera *d* [illegible] *esse ordinatus*. t Veteres libri. *Et super hoc*. u Iidem libri, [illegible]. x Iidem libri, ac [illegible] CL. [illegible]. Vide paulo ante pag. 605. 606.

qua & nati sumus & baptizati, & baptizamus, A & in ea vitam finire semper oramus. Si vero lucem cæci & veritatem mendaces accusant, illi quidem propter cæcitatem visus, illi vero eo quod eorum error & malitia pariter arguantur: novimus quia omnes hæretici sanctas synodos, eorum malas sectas destruentes, accusant. Sic enim Ariani & [a] Eunomiani de trecentis decem & octo Nicænis patribus agunt: Macedoniani vero de centum quinquaginta in Constantinopolitana urbe congregatis, Nestoriani autem Ephesiæ synodo, Eutychianistæ vero & Apollinaristæ, & ceteri malorum adinventores, sexcentis triginta patribus [b] Chalcedone convenientibus adversantur, inimicas veritati destructiones extendunt, & per suam ve- B saniam mentiri probantur. Igitur Timotheum, qui Apollinarista cognoscitur, & propterea semetipsum a sancto concilio facit extraneum, irregulariter ordinatum, & tanti mali reum, si tamen accusatores veri probantur, nequaquam episcopum nominamus, aut communicatorem sacerdotii sumimus, qui his ita malis videtur obnoxius: & supplicamus piæ vestræ potentiæ, quatenus sanctarum ecclesiarum providentiam solenniter habeatis, & disciplinam Ægyptiacæ diœcesis dignam [c] vestra rectitudine teneatis: quatenus fuga quidem persecutionem patientium depellatur, & eis qui turbati fuerant, pax alta revocetur, sanctisque ecclesiis illic positis unitas conferatur. Nostræ vero ecclesiæ, C Deo gratiæ, vestræ providentia pietatis, in pace & unanimitate & fidei rectæ concordia magna consistunt, nostraque voce deposcunt, quatenus resistatur eis qui synodum fieri quærunt. [d] Nam si sæpius conveniamus, aliud quidquam sapere poterimus præter ea quæ nobis sunt tradita a sanctis patribus, & sanctis conciliis explanata. Nihil enim aliud student, qui optant synodos congregari, nisi [e] ut vasa sacra plurimi sanctorum episcoporum vendentes, pro sumptibus & expensis & subvectionibus animalium pretia universa consumant, & aliqui eorum in peregrinatione aut mari vitæ hujus luce priva- ti, onus hoc atque peccatum congregantibus concilium providere noscantur. Sed jubete po- D tius singulos sacerdotum in propria ecclesia positos, [f] & ubi constituti sunt, permanentes, orationes & preces pro vestræ [g] serenitatis imperio celebrare.

[h] Seleucus gratia Dei episcopus [i] Amasiæ metropolis sanctæ Christi ecclesiæ, manu mea subscripsi, secundum religiosam sanctionem vestræ pietatis meam sententiam per prædictam epistolam manifestans, una cum Dei amantissimis episcopis cunctæ provinciæ, quid sentiam, & pro recta fide trecentorum decem & octo sanctorum [k] patrum in Nicæa convenientium, quam & Chalcedonense concilium confirmavit: nec non & de Timotheo, qui precibus accusatus est: & multis temporibus a Deo servari E vestrum oramus imperium.

[l] Uranius episcopus Iboreæ, similiter.

Erythrius episcopus Amisi, similiter.

Ælianus episcopus Sinopensis, similiter.

Hyperitius episcopus [m] Tili, similiter.

Paulus episcopus [n] Adratus, similiter.

LIV. EPISTOLA

EPISCOPORUM PAPHLAGONIÆ REGIONIS

ad Leonem Augustum Imperatorem.

Piissimo & Christianissimo, amabili imperatori, & regnum cælestium possidenti Augusto Leoni, Petrus, Æthorius, Olympius, Saturnellus, [o] Hyperius, episcopi Paphlagoniæ regionis.

Erexistis equidem olim Dei sanctas ecclesias, primum hoc justum sacrificium offerentes domino Christo, quod jura omnia pietatis transcendat, & propriam virtutem habeat: & quatenus ea quæ a divæ memoriæ Marciano constituta sunt, firma permaneant. Nunc itaque orta nobis est Christo amabilis, & regnum a divinitate suscipiens vestra tranquillitas, ut magna intentione concordiæ & indivise recta piaque servetur fides in sanctis Dei ubique constitutis ecclesiis. Agnovimus etenim vestræ pietatis oraculo, quia pro Alexandrinæ civitatis pace curam maximam habeat vestra serenitas. Ex precibus autem subjectis invenimus, Proterii quidem beatæ memoriæ ab eadem ecclesia [p] facta exclusione, & voluisse Timotheum in eadem civitate sumere pontificatus officium, & machinatum, ut memoratus vir cum pœna de præsenti vita recederet. Ad hæc autem confiteri Timothei sectatores, quia trecentorum quidem decem & octo patrum, & concilii Ephesi congregati sequantur fidem: centum vero quinquaginta sanctorum patrum concilium in regia civitate celebratum, & sanctam & universalem Chalcedonensem synodum denegare [q] noscuntur. Sancientes ergo quæ communiter sapimus episcopi Paphlagoniæ regionis, ad notitiam pietatis vestræ deducimus. Præcedente siquidem nostra oratione ac supplicatione ad dominum nostrum Jesu Christum emissa pro vestræ serenitatis imperio, & unitate sanctarum ecclesiarum, & cum multa deliberatione divinas literas intuentes, & preces subjectas eis; vestræ pietati suggerimus, quia cuncti ante nos Deo amabiles episcopi doctrinam sanctorum evangeliorum & apostolorum percipientes, & sequentes fidem sanctorum patrum apostolicam confessionem docentium, tradiderunt nobis unam cum fideli populo hujusmodi fidem. Unde dominum & Deum nostrum orantes, rempublicam potentiamque vestram a Deo nobis concessam longa ætate servari, nequaquam separamur a [r] traditione trecentorum decem & octo sanctorum patrum, neque concilium sanctorum centum quinquaginta in regia civitate celebratum, neque sanctam & universalem synodum in metropoli [s] Chalcedonensi factam: sed

BALUZII NOTÆ.

a Veteres libri, Eunomianam. b Iidem libri, Calchedone. c Iidem libri, nostra rectitudini. d Iidem libri, Nam nisi sæpius. e Vox ut deest in antiquis codicibus. f Veteres libri & alter ubi constituti. g Iidem libri, æternitatis. h Iidem libri, Selevius. i Iidem libri, Amasea, supra in titulo. k Iidem libri, patrum Nicea. l Iidem libri, Orantur. m Iidem libri, Zeli. Recte. Nam Zelorum urbs erat in provincia Helenoponti, ut docent veteres notitiæ. n Veteres libri, Adrapeani, ut docent eædem notitiæ. o Veteres libri, Hypedius. p Iidem libri, factam exclusionem. q Iidem libri, noscantur. r Melius veteres libri, traditione trecentorum decem & octo. s Iidem libri, Calcedone.

[a] sed neque augmentum aut imminutionem a traditione sanctorum trecentorum decem & octo patrum eas habere dicimus, sed ad peremptionem eorum factas, qui quantum ad se gratiam sancti Spiritus denegare noscuntur, & in sancti mysterii Christi domini dispensatione. [*] Quamobrem repugnant, & contumelias inferunt etiam illi magno sanctoque concilio trecentorum decem & octo sanctorum patrum. Non enim sine periculo esse putaverunt sancti patres, si tacerent haereticorum incredulitatem, nitentium sancti illius concilii jura [*] [g] convertere, & non aperta narratione sanctam veramque fidem omnibus explanerent. Quapropter ostenditur, quia isti qui nunc sancta concilia denegant, non zelo pietatis, sed inconstanti contentiosaque sententia non solum contumelias patribus sanctis inferunt, sed etiam universo ordini sacerdotum. De Timotheo vero, & quae ab eo machinata dicuntur (si tamen verae preces sunt, quas vestrae serenitati porrexerunt reverendissimi clerici Alexandrinae civitatis, & sanctissimi episcopi Aegyptiacae dioecesis) dicimus, quia dura videntur & valde crudelia quae ab eo commissa sunt, & cunctos iniquitatis terminos tali operatione transcendunt, ita ut non solum sacerdotii gradu probetur indignus, sed etiam ab ordine sit laicorum removendus, praesumens cum multis criminibus quae gessit, contumelias quoque conciliis sanctis inferre: de quo domini quidem Dei opus est, ut ei remmittatur opus quod fecit adversus sacerdotem nihil sibi nocentem; vestrum vero est, [b] triumphator maxime principum, ut justum sacrificium offeratis domino Deo, tantorum scelerum vindictam vobis placitam facientes. Deprecamur autem, & vestram pietatem totis viribus exoramus, ut apostolicam doctrinam [c] in quam creditis, immobilem conservetis in pace multa & tranquillitate sub vestrae pietatis imperio, [d] & in clero & omni populo in fide saluberrima costituto, & ut eis qui inaniter alia concilia fieri desiderant, resistatis, & ut nobis vestra pietate donetis, quatenus sub quiete degentes, secundum fidem & traditionem sanctorum patrum confitentes, in pace inviolabili & disciplina servemur, orationi divinae supplicationique vacantes, & ita atque [e] conversatione domino Christo placentes, ad honorem orthodoxae fidei: & fundentes domino Deo preces pro vestra serenitate, quatenus dominus Christus vestrae pietatis imperio suae infundat dexterae claritatem, quae vos sua pace conservet, & fortitudinem vobis atque virtutem praestet, simul magnificentissimis maximisque proceribus, & glorioso sapienti justissimoque vestro senatui, ad peremptionem ferocitatis [f] malignorum, & unanimitatem sanctarum Christi ecclesiarum, & totius Romanae pacis & disciplinae.

Petrus episcopus Gangrenae metropolis sanctae Dei ecclesiae, manu mea subscripsi, & secundum sanctionem vestrae pietatis propria sententia declaravi, sicut in hac epistola probetur esse praedictum, una cum Deo amantissimis episcopis nostrae provinciae, quam habemus voluntatem in orthodoxa fide trecentorum decem & octo sanctorum patrum Nicaeae convenientium, quam & sanctum Chalcedonense concilium confirmavit: nec non & de Timotheo, qui in precibus accusatus est: & oramus orthodoxum & Christi amabilem principatum vestrum multis a Deo domino conservari temporibus.

Aetherius episcopus Pompejopolis, similiter.

Olympius episcopus Surensis, similiter.

Saturnellus episcopus Amastrenae civitatis, [*] pro sanctissimo episcopo, eo quod aegrotaret, subscripsi similiter. [g]

f. pro me & sancto episcopo Hypatio, eo

LV. EPISTOLA EPISCOPORUM DARDANIAE, ad Leonem Imperatorem.

Domino piissimo & invictissimo, atque Christianissimo, perpetuo Augusto, imperatori Leoni, Ursilius, Dalmatius [h] & Maximus, episcopi vestrae Dardaniae.

Et agnovimus & invenimus [i] in lectione imperii vestri, salvatoris Dei judicium, & quia virtute sua cunctas regno vestro subdidit barbaras nationes, & per vos ejus pietas firma inviolabilisque consistit, & ut nemo praesumat apud pium imperatorem aliquid iniquum petulantia scelerata suggerere: quia sicut in sua pace omnia divina consistunt, ita nihil sacramentorum Dei per fidem tranquillitatis vestrae humana varietate mutatur. Quid enim ita praeceps est, aut sic impium poterit judicari, quam credere pietatem fidei terminis apostolicis communitam, innumerabilibus [k] & sacerdotibus omnibus sanctarum scripturarum testimoniis roboratam, nec non & decretis Nicaeni Chalcedonensisque concilii judicio confirmatam, inanibus & profanis praesumptionibus posse violari, dum ad omnem perfectionem catholicae fidei sapientissimi Salomonis doctrina sufficiat? Ait enim: [l] *Sentite de domino in bonitate, & in simplicitate cordis quaerite eum.* Quid ergo pessima calliditate nequitia faciet, cui ultra bonitatem nequaquam licet excedere? Sed sicut ostenderunt literae meae humilitati directae, hac [m] Timotheus respuisse dignoscitur, qui episcopatum ambiens, episcopi [n] morte percepit; quapropter aliorum scelus ejus ruina factum est, & in fraterno concilio non vocatur, quando fratris necator esse cognoscitur; utique a reverendae memoriae Proterio, quantum ad fidem ejus, in nullo laesus; cujus tali morte hic ordinatus, vestrae tranquillitatis judicio nullum poterit ejus gradus habere robur. Igitur religio vestrae pietati commissa ab aeterno Deo, invictissime principum, conservetur: ejus clementia imperium quod vobis collatum est, in omni gloria longa aetate muniatur. Et sicut vestra mansuetudo divina propitiatione continuis temporibus custoditur, sic

f. dispensatione (margin)

f. convellere. (margin)

f. sapite (margin)

BALUZ. NOTAE.

a Iidem libri, *subvertere*. b Iidem libri, *triumphatorum*. c Iidem libri, *in qua*. d Vocabula in absunt a codicibus antiquis. e l Veteres libri, *conversatione Domino Christo placentes*. f Iidem libri, *malignorum & amicorum*. g *Explicit*. h Conjunctio deest in codicibus manuscriptis. i Veteres libri, *in electione*. k Et haec quoque deest conjunctio. l Veteres libri, *Sapite Domino*. m Iidem libri, *Dimotheus nihil respuisse*. n Iidem libri, *morte percepit*.

sic & sacra mysteria nullorum scelestis præsumptionibus vulnerentur, sed pietatis vestræ laboribus pax mundo collata, in sua soliditate intransgressibili pietate servetur.

Ursilius episcopus Dardaniæ. incolumem tranquillitatem tuam pro pace mundi & catholicis ecclesiis, multis annis virtus æterna custodiat, domine piissime & invictissime, perpetue Auguste.

Dalmatius episcopus [a] Nentinæ, similiter.

Maximus episcopus [b] Diocletianensis, similiter. [c]

LVI. EPISTOLA

EPISCOPORUM METROPOLIS CORINTHI,

ad Leonem Imperatorem.

Piissimo & invictissimo domino totius terrarum orbis, & Christianissimo imperatori Leoni, Petrus episcopus metropolis Corinthi, & reliqui episcopi reverendissimi sub me constituti, [d] Athanasius, Rufinus, Alexander, Candidus, Agatherus, Alexander, Architimus, Cyriacus, Thales, Domitius, Hosius, Constantinus, Isicius, Joannes, Athanasius, Timotheus, Aphobius, Zoilus, Plutarchus, Gerontius, in domino salutem.

IN omnibus quidem, quibus propter religiosum imperium vestrum respublica bene regitur, omnium dominus glorificatur Christus; præcipue autem in quibus orthodoxæ fidei inconcussa jura servare studet vestra tranquillitas: pro quibus sancta & adoranda Trinitas intentionem vestram remunerans, & victorias de inimicis, & omnia sicut optatis præbuit, & præbebit vestræ pietatis imperio. Unde vero dignata est nobis scribere vestra tranquillitas, & aperte jussit nostram manifestare sententiam, hæc pietatis vestræ potentiæ declaramus, quia ea quæ a Chalcedonensi sancto & universali concilio definita sunt, tamquam sanctis synodis præcedentibus consona, & in nullo contraria, aut sanctorum trecentorum decem & octo patrum Nicæno concilio, aut Constantinopolitano centum quinquaginta, aut Ephesio sub beatæ memoriæ Cyrillo celebrato, omnibus sententiis manere immutilata decrevimus. Nihil enim dubium in eadem [e] sancta salutari fide derelictum est, nec convenit de tali causa sæpius fieri tractatus universales, quasi in verborum novitate, & non in fide inconcussa, rectaque conversatione, salus humani generis constituta sit. Timotheum vero, sicut ex his quæ sunt scripta, cognovimus, nec regulariter, nec consequenter sacerdotium obtinere prospicimus. Quo tamen modo oporteat ejus cautam, & sanctas ecclesias in illa constitutas regione, disponi secundum Deum, in vestræ pietatis & justitiæ pendet arbitrio, quæ non minus paci ecclesiarum, quam securitati civitatum & subjectorum providere dignatur; perfecte sciens, quibus imperare divino judicio constituta sit, docta pariter ecclesiasticas sanctiones & proprias leges, & per utraque tam orthodoxam fidem, quam reipublicæ jura disponens. Nostras igitur orationes, quas pro vestræ serenitatis imperio incessanter offerimus, omnium Deus & dominus placatus accipiat: quatenus & omnis mundus per vos, & sanctæ ejus ecclesiæ cum omni pace & tranquillitate & fide orthodoxa gubernentur.

Petrus episcopus metropolis Corinthi. Sancta & consubstantialis Trinitas, quæ tuum genus ad munimen fidei orthodoxæ & salutem generis humani constituit, pium tranquillitatis tuæ longissimo tempore servet imperium, venerabilis imperator.

Athanasius episcopus [g] Atheniensis, similiter.

Rufinus episcopus Thespinensis, similiter.

Alexander episcopus Patrenus, similiter.

Candidus episcopus [*], similiter.

[h] Agatherus episcopus Megarensis, similiter.

Alexander episcopus [i] Elateæ, similiter.

Architimus episcopus Thebarum, similiter.

Cyriacus episcopus Carystenus, similiter.

[k] Thales episcopus Argi, similiter.

Domitius episcopus [*], similiter.

Hosius episcopus Lacedæmonis similiter.

Constantinus episcopus Chalcidis, similiter.

Isicius, episcopus Tanagrensis, similiter.

Joannes episcopus Messenæ, similiter.

Athanasius episcopus Proponti, similiter.

Timotheus episcopus Megalopoleos, similiter.

Aphobius episcopus [l] Coronæ, similiter.

Zoilus episcopus [m] Carsiæ, similiter.

Plutarchus episcopus [n] Platæensis, similiter.

[*] Georgius episcopus, [*] similiter. [o]

[*] Gerontius

LVII. EPISTOLA

EPISCOPORUM PRIMÆ GALATIÆ,

ad Leonem Augustum Imperatorem.

Religiosissimo & Christianissimo, amabili imperatori, Augusto Leoni, Anastasius, Julianus, Proclianus, [p] Epiphanius, Daniel [q] Amatius & Euphrasius episcopi primæ Galatiæ.

QUis sermo sufficiat ad laudem domini Christi, tantam felicitatem humano generi conferentis, & suam providentiam in totius vitæ tempore demonstrantis? [r] Ecce [*] cum venerandæ memoriæ principem Marcianum ad Deum profi-

[*] post re... fa... aut ... fruit

BALUZII NOTÆ.

a Iidem libri, *Nentima*. Carolus a S. Paulo putat heic legendum esse *Nessyna*, cum Nentinæ civitatis nulla mentio extet, nisi vero in Dacia meminerit Concilium Sardicense.

b Veteres libri, *Dioclitianensis*. Veteres edit. *Diclitianensis*.

c *Explicit*. d Veteres libri *Johannes, Athanasius, Timotheus, Afobius, Epistat, Mesius, Zosimus, Plutarchus, Georgius, Anexsius, Rufinus, Alexander, Caredimus, Acaterus, Alexander, Arctitimus, Cyriacus, Talis, Domitius, Osius, Constantinus, & Hesicius in Domino salutem*. Sic etiam ferme veteres editiones. Romani mutaverunt, quia putarunt ordinem melius fuisse custoditum in subscriptionibus.

e Veteres libri, *In omni*. f Iidem libri, *sancta & salutari*. g Iidem libri, *Atheniensium*

h Iidem libri, *Agatemerus*. i Iidem libri, *Heratia*. k Ibidem, *Talis*.

l Iidem libri, *Coronia*. m Iidem libri, *Carsa*.

n Veteres libri & editiones, *Platenus*. o *Explicit*.

p Veteres libri, *Eufanius*. Veteres edit. *Euphanius*. q Veteres libri & edit. *Armatius*.

r Veteres libri. *Ecce enim gener. me. principe Marciano*

proficiſcentem, & de gloria ad gloriam [a] demigrantem, & de terrenis ſceptris cæleſte imperium poſſidentem, veſtram potentiam Deus [b] ſuaverit in regnum ejus, & pietati pariter ſuccedentem; quatenus hanc per apoſtolicam veſtram religionem in eccleſiis conſervata permaneant. Quapropter [c] mox ut Deus vos ad ſolium imperiale perduxit, primitias largitori veſtro clariſſimas obtuliſtis, id eſt, legem hanc erroneis dogmatibus reſiſtentem, eccleſiaſticæ veritatis adjutricem. Semper enim divinarum rerum curam habentes, neque tumultum qui [d] Alexandriæ proveniſſe dicitur, ſine examinatione digniſſima reliquiſtis: ſed veſtræ pietatis oraculis primæ Galatiæ ſynodum ſanctorum epiſcoporum in metropoli Galatiæ convenire ſanxiſtis, quatenus deliberationem ſubtiliſſimam adhibentes, & relegentes utriuſque partis ſubjectas oraculo veſtro preces oblatas a ſancto Ægyptiaco concilio, & clericis Alexandrinæ civitatis, nec non & Timothei defenſoribus, noſtram ſententiam panderemus, quid de ſancto Chalcedonenſi concilio, & de his quæ Alexandriæ geſta ſunt, ſentiamus. Quapropter omnibus nobis celeriter congregatis, hæc principia, hoc noſtrum fuit initium, ut omnium dominum rogaremus, quatenus vobis tantum ſtudium pro eccleſia ejus habentibus, ſupernam retributionem conferat, pietatemque veſtram maxima longævitate cuſtodiat pro [e] dogmatum ſacrorum. [*] Deinde conſiderantes etiam preces, quæ ſapimus, veſtro imperio declaramus. Fidem itaque habemus atque ſervamus, in qua & nati ſumus, & cum qua pergere ad Dei terribile judicium omnes oramus, in qua etiam baptizati ſumus, & abſque merito ad ſacerdotium evocati, ad fidem gratiam accipientes imbuimus. Quam fidem venerabilis evangeliſtarum numerus, & chorus tradidit glorioſus apoſtolorum, quibus utique ſacramenta cæleſtia deſuper inſpirata ſunt: ſed & numerus trecentorum decem & octo ſanctorum epiſcoporum collectus in Nicæna urbe ſancivit, apoſtolicam religionem perfecte & apoſtolico ſpiritu conſcribens, & divina eccleſiæ noſtræ dogmata cum magnanimitate cuſtodiens: nec non & aliæ ſanctorum epiſcoporum eccleſiæ catholicæ ſynodi, quæ neceſſario pro inſurgentibus hæreſibus ſunt collectæ, hanc ſervari cum integritate juſſerunt. Nihilo minus & Chalcedonenſis, nutu Chriſtianiſſimi principis congregata, æquam de ea habuit voluntatem, definiens illorum ſanctorum patrum dogmata intemerata immobiliaque ſervari, & quaſi ex [f] quodam diametro utramque redarguens veritatis adverſitatem quæ duo æqua impietate perducere probantur in præceps. Et deſtruens Neſtorii nefandi veſaniam, diviſionem & ſectionem diſpenſationis domini Chriſti peſſime [g] dictantis, nec non & Appollinaris furorem, qui confuſionem in ejuſdem unigeniti inhumanationem introduxit, & multa alia vane locutus eſt a veritate [*] poſita. Bonam igitur confeſſionem fidei trecentorum decem & octo noſtrorum patrum & Chalcedonenſis ſynodus, & aliæ decreverunt inviolabilem permanere: & [h] nos, qui eccleſiarum Galatiæ provinciæ ſortiti ſumus epiſcopatum, [i] cum omnibus eccleſiarum populis hanc perfecte ſervamus. Inſolubilis enim eſt firmitas dogmatum [k] apoſtolorum, patrumque noſtrorum, augmento non egens, imminutionem nequaquam ſuſcipiens: ſed qualis fuit a patribus conſcripta, & tunc prædicata, uſque ad finem ſæculi [l] conſervanda eſt, & ab omni novitate manebit extranea. Nullus itaque ad orationem eccleſiaſticæ veritatis apoſtolo Paulo major eſt, quia vas electionis eſſe promeruit. Hic enim doctrinas imbuit, quarum eruditionem, in tertium cælum aſcendens, accepit. Nullus ad miniſtrandum ſupernis ſacramentis decentior [m] angelo, quoniam [n] pura natura novit miniſtrare puriſſimis. Sed ſive Paulus voluerit aliquid jubere quod primitus ipſe non docuit, ſeu angelus, hoc eccleſia Dei non ſuſcipit, ſciens quia ſcriptum eſt [*]. Ergo ſive angelus prædicet præter quod Paulus docuit, & chorus trecentorum decem & octo ſanctorum prædicavit epiſcoporum, non terremur angelica dignitate, ut aliud doceamus præterquam ſumus a ſanctis patribus eruditi: nec Pauli merito ſubdimur, qui raptus eſt in paradiſum, eidem verba inflexibilia ſunt credita. Hæc enim lex eſt. *Sive ego*, inquit, *vel angelus de cælo annuntiaverit vobis præter quod accepiſtis, anathema ſit*. Non quia Paulus [o] erat in ſuis dogmatibus permutandus, qui per Chriſtum & [*] movebatur & loquebatur; nec quia angelus de cælo ad miniſterium noſtræ ſalutis mittendus erat, ut aliquid extra gratiam ſacramentorum prædicare pateretur: ſed ut tantorum merito, cunctis aliquid contra eccleſiaſtica dogmata nitentibus, omne conamen novitatis abrogaretur. Nos itaque omni virtute ſervamus ſanctorum patrum dogmata, & ſanctum concilium Chalcedonenſe cognoſcimus, quod ſcilicet paternorum dogmatum divitias ſanctis eccleſiis inviolabiliter [p] conſervabit. Qui vero ab eo concilio ſemetipſos abſcindunt, ignorant quia [q] nomine Chalcedonenſe concilium denegantes, rebus autem ipſis [r] a cuncto totius mundi collegio ſacerdotum ſine dubio ſegregantur. [ſ] Illud ab omnibus celebratum eſt, quod eorum qui ibi collecti ſunt, nullus penitus diſcordavit. Sed & ſi pauci quidam pro aliquibus neceſſitatibus per provincias remanſerunt, ad communionem ejus attracti ſunt, quoniam antiqua eccleſiæ dogmata ſervare dignoſcitur. Ea ſiquidem quæ [t] Alexandriæ perpetrata divulgantur, dudum quidem [u] fama ad nos perduxit: ſed nunc integritatem inſertam precibus agnoſcentes, & menſuram noſtri gemitus non habentes, fontes requirimus lacrymarum, & luctus Jeremiæ lamentationibus pares, ſcientes utique fletum paſſionibus adæquare. Quis enim valeat abſtinere, licet animum habeat adamante

[*] ſ inſp. dubitatione.

a Iidem libri, *demigrante*, & paulo poſt *poſſidente*.
b Iidem libri, *vocavit regno ejus*.
c Iidem libri, *mox Deus*.
d Iidem libri, *Alexandria*.
e Iidem libri, *dogmatum catholica ſacrorum*.
f Iidem libri, *quodam diametro utramque*.
g Iidem libri, *dictantes*.
h Iidem libri, *nos & Eccleſiarum*.
i Ibid. *cum omni*.
k Melius veteres libri, *apoſtolicorum*.
l Iidem libri, *conſervanda eſt ab omni*.
m Bellovac. *angelo puro*.
n Veteres libri, *pura natura omni novi*.
o Iidem libri, *erat ſuis*.
p Melius libri noſtri, *conſervavit*.
q Iidem libri, *nomine quidem Chalcedon.*
r Iidem lib. *cuncto* tantum.
ſ Iidem libri *Illud omnibus celebratum eſt eorum qui*.
t Iidem *Alexandria*.
u Iidem *ad nos fama*.

te fortiorem, audiens in sacris locis nullum pudorem fuisse servatum, sanctumque locum communis redemptionis nostræ, hoc est, venerabile baptisterium, multorum virorum, quantum ad eorum attinet voluntatem, invasione fuisse temeratum, dum divina omnia nequaquam injuriarum moli succumbant, & hæc perpetrata ab illis forsitan, qui peccatorum redemptionem ibidem susceperunt? [a] Et quid est crudelius, sacerdotis necem etiam auribus valde terribilem, iram nec usque ad interitum illius habentem finem, sed ultra naturam indisciplinabiliter excedentem? [b] Solet enim contra adversarios furor insurgere: quem vero quilibet inimicum non habet, hunc honorandum natura docet. Omnis civitas scelerum immanitate [c] completa est, & per omnes plateas & omnes porticus secta membra mysteria sacra celebrantis tractare feruntur, & ad novissimum incensa atque consumpta, & ad cineres usque redacta. Et neque in his solummodo doctorem atque pontificem sistere passi sunt, sed etiam in [d] ventos miserabiliter dispersserunt. Hæc igitur [e] quantum virtus fuit valde deflentes, de Timotheo tantorum malorum auctore, sicut preces [f] docuerunt, quas bene se habere credimus, secundum piam sanctionem vestræ potentiæ [g] nuntiamus, si re vera accusantium verba cum accusationis veritate concordant, alienum eum ab omni sacerdotio esse demonstrant. Nam eum qui ex quacumque causa depositus est, non solum ad majorem gradum venire lex ecclesiastica non permittit, sed neque in ordine in quo fuit, [h] permanere, nisi deponens propria sententia eum rursus absolvat, aut certe synodus sanctorum episcoporum aliquid de eo disponat. Sed etiam episcopi, qui a sua dignitate depositi videbantur, sicut edocuerunt, lex non est ut alium possint ad officium evehere, [i] quod ipsi videbantur amisisse: & duo solummodo, [k] licet super omnes honorabiles existerent, & omni accusatione liberi essent, ordinationem tamen episcopi celebrare ecclesiastico ordine prohibentur. Quod autem & vivo pontifice ecclesiam gubernante, & nullo propter ordinationem regulariter procedente decreto, constitutus dicitur, omnem transcendit iniquitatem. Quod vero & necem ita crudelem aggressus est, aut cooperatus, sicut edocuerunt, non solum hoc regulis interdictum, sed etiam legibus & communi jure naturæ prohibitum est. Igitur si veræ monstrantur accusantium preces, nihil [l] horum sacerdotio conferre potest sacrarum subtilitas literarum [m] vestrarum. Itaque invictum & triumphale imperium agnoscens quæ bene se habere decrevimus, æquum ordinem suæ prudentiæ sanctis servet ecclesiis, atque dignetur disciplinam communi pietatis custodire collegio, omnique virtute ac fortitudine bono [n] Christi corporis [n] unanimitatem pacemque servare. Sciatque vestra tranquillitas, [o] & agnoscant qui nescio quomodo sunt seducti, [p] quia neque Chalcedonense concilium, neque quilibet alius cui pietatis ecclesiæ apostolicæ participium inest, alienam tenet fidem præter antiquam illam evangelicam, quam chorus trecentorum decem & octo patrum superna gratia inspiratus, ecclesiis Christi immobili religione dereliquit. [q] Qui vero propriis quidem passionibus instigati, zeli autem figmentum sibimet apponentes, & simpliciores seducentes, Alexandrinam ecclesiam turbaverunt, ipsi judicium portabunt, quicumque esse noscantur. Intantum enim [r] nec recta intentione, nec sermone veritatis utuntur contra sanctum Chalcedonense concilium, quia non solum ab illo se separant, [f] sed neque sanctorum patrum concilium in regia civitate factum se suscipere profitentur, cum & ibi dogmata sanctorum trecentorum decem & octo patrum subtiliter reservari præceptum sit, & in ipsa [t] sancta synodo inter primos fuerit, cui illo tempore pontificium Alexandrinæ civitatis videbatur esse commissum, vir apostolicus, & ab omni macula sermonum aut actuum segregatus. [u] Sed qui donavit venerabile vestræ pietatis imperium Romano principatui, & Dei sanctis ecclesiis, longa serenitatis vestræ tempora dignetur efficere, pacemque per vos & unitatem ovilibus Christi conferre, subjiciatque vobis omnes adversarias nationes: quatenus undique pace Christi muniti, patrum dogmata inviolabilia conservetis, & omnem rempublicam æquitatis ordine disponatis.

Concil. Nicæn. can. 5.

Concil. Nicæn. can. 6.

Anastasius episcopus Ancyræ metropolis sanctæ Dei ecclesiæ, manu mea subscribens secundum pietatis vestræ sanctionem, per prædictam epistolam insinuavi quid sentiam de confessione sanctorum patrum Nicææ congregatorum, quam Chalcedonensis sancta synodus secuta esse dignoscitur; & de Timotheo, qui precibus accusatus est: & servari vos temporibus longis oro.

[x] Julianus episcopus, similiter.
Proclianus episcopus, similiter.
Epiphanius episcopus, similiter.
Amatius episcopus, similiter.
Daniel episcopus, similiter.
Euphrasius episcopus, similiter.

LVIII.

BALUZII NOTÆ.

a Veteres libri, *Et quia est.*
b Iidem libri: *Solitus enim contra adversarios.*
c Iidem libri: *completa est, & secta membra sacra mysteria celebrantes & per omnes plateas & per omnes porticos tracta referuntur.* Surius, *tractare feruntur.*
d Iidem libri: *ventis.*
e Iidem libri, *quantus.*
f Iidem libri, *edocuerunt, quæ bene.*
g Iidem libri, *annuntiamus.*
h *Permanere, nisi deponens.* Hæc desunt in codicibus manu scriptis.
i Veteres libri, *quem ipsi videbantur.*
k Iidem libri, *qui licet super omnes honorabiliores existerent.*
l Iidem libri, *horum sacerdotum.*
m Iidem libri: *Vestrum itaque invictum & triumphalem.*
n Iidem libri, *unanimitatem.*
o Iidem libri, *ut agnoscant.*
p Iidem libri, *quia neque sanctum Chalcedonense Concilium neque nos nec quilibet.*
q Veteres libri, *Quid vero propriis.*
r Vox nec desideratur in libris nostris.
f Veteres libri, *sed neque CL. sanctorum.*
t Legendum, *sancta synodo.* Sic etiam veteres libri.
u Bellovac. *sed qui de venerabile.* Corb. *sed qui dono venerabile.*
x Hactenus editiones non habuerunt nomina sedium quibus sequentes Episcopi præfuerunt. Sic autem habent in antiquis exemplaribus. *Julianus Episcopus Aspona similiter. Proclianus Episcopus Nicopoleos similiter. Eufronius Episcopus Spona similiter. Armatius Episcopus Maiz similiter. Daniel Episcopus Cynna similiter. Eufrasius Episcopus Lagnia similiter. Explicit.*

LVIII. EPISTOLA

EPISCOPORUM VETERIS EPIRI, ad Leonem Augustum Imperatorem.

Deo amantissimo atque piissimo & Christianissimo, victori, triumphatori, semper Augusto Leoni, humilis episcopus Eugenius in domino salutem.

NOs equidem humillimi voluimus, & hoc superna gratia promerentes, nostra mente quiescere, & taciturnitatis pelagus in sancti & adorandi Spiritus pace retinere, ut sic abstinentes, sive propter humanam inopiam, aut infirmitatem, dicendi timorem tanti delicti apud nos haberemus. [a] Sed quia proprii principatus adulter extollitur, & in sublime semper elevatur, suisque scintillis multorum corda succendit, ut pulchritudinem sapientissimam solummodo Dei conturbet ecclesiarum, summa necessitas nobis incubuit mutare propositum, ut a vobis provocati, per hanc dicendi orationem egrediamur in aerem, Dei fide nostros obturantes auditus, ut ita [b] sirenarum mortiferum peccatum, sive earum (secundum Jeremiam) filiarum mortem transeuntes, [c] per ipsum pelagus vitæ tecum sobrie veniamus. Suscipe igitur hoc piissime, suscipe libenter a nobis munus nostrum omnium sacerdotum, & [d] reliquorum in ministerio divinæ scientiæ, qui constituti sunt, prædicationem tuæ jussionis quasi ex una curia consensuque scriptam. Fideli namque, fideliterque interroganti principi lucrum est sacerdotibus, immortalis [e] libri sanctam offerre responsionem, ut ex te denuo, Christianissime, & tuæ tranquillitatis imperio in omnem terram & cunctos homines cum mansuetudine pietatis poculum ministrent, uno omnium nostro domino unigenito Dei filio gubernante, qui solus in omnibus sæculis perpetuo [f] regnans, & tibi imperatori coronam, quando oportuit, latenti, imo magis claro nutu super imposuit. Primum tibi signum regalis dignitatis beati David [g] fundibulam laudabili voluntate committens, per deserta discurrens, aptissime bestias jacularis. Nos autem sub arbore pacis positi, sine timore in aura delectabili [h] commoremur. Jaculare ergo, jaculare potentissime, secundum [i] Danielem, etiam Lybiæ hircum paternæ fidei jaculo, ut nequaquam perditus ventilet ea quæ sunt ad Austrum. Ille namque paulolum exiliens ad ultima Lybiæ regionis, illam immedicabilem Alexandrinorum [k] urbi influit passionem, ut sacerdotis sui interemptorem, amatorem Dei populo demonstraret, & viro sacrilego sacerdotii privilegia nefande committeret, qui non [l] solum a sacerdotali voluntate, sicut preces de eo conscriptæ referunt, alienus ostenditur, sed etiam omni [m] affectioni vulgi peregrinus agnoscitur, licet quibuscumque verbis pastorum delere nitatur auditus. Nam si ei animo concepti adulterii non imminuerit crimen, hoc solummodo paternæ traditionis [n] destructori possit, quod est, sufficere, ut in eo juste possit ultio provenire. Cui namque clarum non est ([o] nisi qui forte sponte bona scire despicit) quid per sacratissima sanctissimi & beatissimi & post Deum patris nostri Leonis scripta sancitum est? Tacemus enim quæ primitus sub sanctæ memoriæ principe Marciano coram omni populo in civitate Chalcedonensi de fide orthodoxa sunt prolata, ad confusionem quidem maleficorum & vesanorum hominum, & commemorationem atque consolationem piorum & fidelium. Quæ fides & ab illo sancto omnibusque honorando concilio testimonium bonum promeruit, & [p] definitio scientiæ clarioris uno nutu [q] ab omnibus obsignata est, ipsam formam detinens, quæ dudum in sancto Nicæno concilio, & [r] Ephesino primo apud recte sapientes constituta dignoscitur. In qua præcipue æternitas & humanitas (sic enim dicendum est) [s] unius unigeniti custoditur, hoc est uno [t] domino nostro Jesu Christo incarnato Dei Verbo oratione servata, *ut in nomine Jesu Christi*, sicut ait apostolus, *omne genu flectatur, cælestium terrestrium & infernorum; & omnis lingua confiteatur, quia dominus Jesus Christus in gloria est Dei Patris.* Quiescant igitur, quiescant, & hoc per te, piissime, qui modicum bonum putant munus taciturnitatis existere. Quiescant confundere & Dei ecclesias conturbare, & curiosis sermonibus auditus personare simplicium: vel tuam rectam fidem, si metum futuri judicii non habent, erubescant. Cur ventis sermonum tranquillitatem sanctæ fidei nostræ conturbant? Cur concilia adversus Deum in omni loco & gente faciunt residere vilissima? Cur tela contra nos dæmonibus subministrant? Cur de morte parvulorum cogitantes, nostræ immortalitatis auctorem [*] pascua sectantur, qui adhuc terrenas causas tractare noscuntur? Cur certant sua scientia secundum Adam fieri velut dei, qui adhuc nec quæ sunt hominum, agunt? Cur lenem nostram mollemque pacem [x] impugnant pro zelo, simplicitatem sancti nostri & celandi mysterii suffocantes? quo mysterio non solum nos, sed & omnes ministri spiritus superantur. Quapropter gloriamur [u] velut codicillos nos habere creditæ dignitatis hujus, qua [z] divinitas tractatur, & immensæ scientiæ cum mensura congrua ministrare dicatur. Iterum a nobis dicatur [y] & hoc, domine Deo amantissime, & cum omnibus hominibus in omni loco positis. In hoc enim tibi

Jerem. 9.

Daniel. 8.

Philipp. 2.

[*] Locus corruptus in MSS. cond. ...

a Veteres libri, *sed quia post proprii*.
b Iidem libri, *senarearum*.
c Vox per non habetur in libris nostris.
d Veteres libri, *reliquorum qui in min. div. sci. constituti sunt*.
e Iidem libri, *liber sanctam offerre resp. vel ex te*.
f Iidem libri, *regnaverat*.
g Iidem libri, *fundibalam*. Vide glossarium Dufresnii.
h Iidem libri, *commoremur*.
i Iidem libri, *Danihelem*.
k *Urbi*. Deest in codicibus antiquis.
l Veteres libri, *solum sacerdotali*.
m Iidem libri, *affectione*.
n Iidem libri, *destructor quod est*.
o Iidem libri, *qui nisi forte*.
p Iidem libri, *definitionis scientia clarioris*.
q *Ab omnibus*. Hæc non extant in codice Corbeiensi.
r Veteres libri, *Ephesi*.
t Iidem libri, *domino nostro Christo incarnato Deo*.
u Iidem libri, *quia velut codicillos nos habere credit dignitatis*.
x Iidem libri, *impugnant pro zelo*.
y Iidem libri, *& hoc cum Deo*.
z Iidem libri, *divinitas*.

BALU NOT

tibi [a] librum responsionis de confessione & oratione concludimus, quod a sanctis patribus & ab initio & hactenus dicitur: Pater & Filius & Spiritus sanctus in æterna Trinitas est, unius principatus virtus, qui est super omnia benedictus in sæcula Deus. Rom. 9.

Eugenius episcopus Epiri. Incolumem vestram pietatem omnium dominus noster Jesus Christus pollentem magna longævitate conservet, & sanctæ nostræ & beatissimæ fidei sanctionibus, per omnia Deo amantissime atque pissime.

Valerianus episcopus Phœnicis, similiter.

Claudius episcopus Anciasmi, similiter.

Sotericbus episcopus [b] Corcyræ, similiter.

Hypatius episcopus [c] Hadrianopolis, similiter.

[d] Didacus episcopus [e] Phocæ, similiter.

Eugenius episcopus [f] Euroææ, similiter.

[g] Uranius episcopus [h] Dodonææ, similiter.

Stephanus episcopus Bothroti, similiter. [i]

In Notitia, Evroea. Nord.

LIX. EPISTOLA

Episcoporum novæ Epiri,

ad Leonem Imperatorem.

Pissimo & Christi amantissimo, a Deo principi constituto victori, triumphatori, semper Augusto Leoni, [k] Lucas episcopus, Artemius, Antonius, Philocharis, Eusebius, Nazarius & Paulus [l] episcopi Epiri.

Relegentes ea quæ nobis a vestra tranquillitate sunt scripta, & agnoscentes mox inter ipsa principia non solum pro fide catholica sanctarum ecclesiarum, [m] sed pro civitate quæ sub vestri imperii [n] sceptro dinumeratur, tantam vos habere solicitudinem, quantam oportet gerere divino nutu Romana imperia conscendentem, & tranquille omnia gubernantem, [o] ut undique totius orbis terrarum inconcussa & sine fluctu sit navis; maximas gratias salvatori nostro Jesu Christo debere nos confitemur, orantes pariter, ut Christianum nobis [p] vestrum imperium multis temporibus conservetur, quod nobis & singulis utique, & pariter universis spes maximas, & demonstrat & donat. Decet enim & simul & [q] singulatim universos, quasi de quodam pectoris nostri cubiculo bona vestra proferre, quorum prima & maxima est, pacis utilitas. Relegentes igitur [r] oblatas vobis preces ab Alexandrinis, in malorum tempestate maxima constitutis, & agnoscentes scelera a dæmone ibi commissa, amarissime in his ingemiscentes, & propria membra lugentes, quæ tali calamitate noscuntur afflicta: paulatimque [s] respirantes, & communem de his rebus tractatum habentes omnes episcopi in vestra Epiro constituti, secundum ea quæ a vestra tranquillitate sancita sunt, hæc vestris piis auribus indicamus: gratias primitus etiam in hoc agentes, quoniam parcentes nostris infirmitatibus atque laboribus, & maximam propter hiemis vehementiam nostri solemniter curam habentes, præcipitis ut singuli nostrum in regione [t] propria de præsentibus rebus suam debeant proferre sententiam. Quapropter [u] dicimus, quod si ea quæ ab Alexandrinis in accusatione deducta sunt, cum veritate concordant, (non enim ex una parte verba suscipienda sunt) nec ordinatio Timothei firma consistit, & ab episcopatu, quem [x] eripuisse dicitur, est penitus alienus. Si autem oportet [y] eum sermonem satisfactionis in præsentia vocatum præbere pro his quæ commisit, sicut & convenit, [z] & justum simul & pium est, si etiam vestræ tranquillitati [aa] complacet, ut secundum petitiones supplicum nihil ab eo in medio tempore adversus fidem catholicam penitus innovetur, cum præcipue imperator piæ memoriæ Marcianus deponendos esse sanciverit etiam recte sanctos episcopos, si quid mutilare aut commovere ex his quæ [bb] Chalcedone a sancto & universali concilio sunt definita, tentaverint, sicut ipsa monimenta ibi confecta testantur, in quibus quoddam signaculum definitionibus, memorati principis sanctio supposita est. Ea vero quæ Chalcedone constituta sunt a sancto & universali concilio de fide catholica, inquantum doctrinas & expositiones & interpretationes perfectorum patrum nostrorum sequi valuimus, esse consona judicavimus his quæ [cc] Nicææ a sanctis trecentis decem & octo patribus definita sunt, & postea in regia civitate a centum quinquaginta patribus explanata, in quibus etiam perduramus. Et licet plurimis sermonibus extendatur expositio fidei catholicæ Chalcedone celebrata, tamen ad illas respicit, quarum in præcedentibus probatur [dd] fuisse memoria, & veluti paucarum illarum est interpretatio syllabarum. Si quis igitur sobrie ac fideliter, & non contentiose de his voluerit cogitare, in tantorum decretis consentit, quorum etiam [ee] multus numerus ad satisfactionis sufficit rationem. Non enim in verbo fidei omnium [ff] unanimiter potuit sententia convenire, nisi sanctus Spiritus illic pro causa veritatis interfuis-

Sup. c. 11.

BALUZII NOTÆ.

a Iidem libri, *liberum*.
b Iidem libri, *Corcyre*.
c Iidem libri, *Adriani*.
d Iidem libri: *Didacus*. Suspicor esse Diadochum Episcopum Photicæ, cujus habemus aliquot lucubrationes Latine versas a Francisco Turriano.
e Melius veteres libri & edit. *Foticæ*.
f Veteres edit. *Euroeæ*. Veteres libri, *Euroe*. quod melius est.
g Veteres edit. *Oranius*. Veteres libri, *Orlanius*.
h Veteres libri, *Dodona*.
i *Explicit*.
k Veteres libri & editiones: *Lucas Archiepiscopus*.
l Melius veteres libri, *Episcopi novæ Epiri*. Nam epistola Episcoporum veteris Epiri extat in capite superiori.
m Veteres libri, *sed pro omni civitate*.
n Iidem libri, *sceptra*.
o Vox ut deest in libris nostris.
p Veteres libri, *vestræ pietatis imperium*.
q Iidem libri, *singulatim*.
r Iidem libri, *oblatas nobis*. quod ferri aliquo modo potest. Attamen vulgata lectio melior est.
s Veteres libri, *conspirantes*.
t Iidem libri, *propria residentes de præs.*
u Iidem libri, *edicimus quia si ea*.
x Iidem libri, *adripuisse*. Editiones omnes ante Labbeanam, *arripuisse*.
y Iidem libri, *ut oportet*. & mox, *vocato præberi*.
z Iidem libri, *justum est simul & pium*.
aa Iidem libri, *complaceat*.
bb Iidem libri, *Chalcedone*. & paulo post, *Chalcedona*
cc Iidem libri, *Nicea*.
dd Iidem libri, *fuisse memoriam*.
ee Iidem libri, *multis*
ff Iidem libri, *unanimiter*.

fuisset. Cum ergo grandia sint hæc quæ mota noscuntur, & egeant vestræ Christianitatis auxilio, supplicamus tantis malis resistere, & rebus inopinabilibus repugnare. Dignumque vestra pietate [a] trophæum cum superno solatio contra diabolum confidenter erigite, flammam hanc, antequam in sublime conscendat, extinguite: languoremque priusquam velut morbus [b] inficiat universa, curate. Nam medicorum ægritudines curantium illos potius admiramur, qui neque ad ægritudinem venire permittunt. Non patiaris horum scelerum cumulum fieri posteris in exemplum: habeant loca sancta proprium cultum, ecclesiæ inviolabile securitatis jus, pontificisque cautela baptisteria purgentur a nece. Dele jam, venerabilis imperator, impietatis monumenta: doceantur omnes pietatis exercere culturam.

Lucas episcopus Dyrrachenus. Incolumem semper in omnibus modis pium vestræ serenitatis principatum multis in pace temporibus dominus Christus conservare dignetur, Deo amabilis, victor & triumphator Auguste.

Artemius episcopus [c] Escampenus, similiter.

[e] Antonius episcopus [d] Lychnidii, similiter.

[* In Notitia Xadova. Merd.]

[e] Philocharis episcopus [f] Vallidi, similiter.

Eusebius episcopus Apolloniadis, similiter.

Nazarius episcopus Aulonæ, similiter.

Paulus episcopus Prinatenus, similiter. [g]

LX. EPISTOLA

EPISCOPORUM CRETÆ,

ad Leonem Imperatorem.

Piissimo imperatori, & Christo amabili domino, Augusto Leoni, Martyrius humilis episcopus vestra Gortyna.

TEmpus nobis est lyram sumere divinitus inspirati psalmistæ David, principatu tranquillitatis vestræ. Ille namque solus idoneus est hymnus [h] piæ vestræ magnitudini proferri, in quo ait: *Salvum fac domine regem, & exaudi nos*. Et iterum in aliis modulationibus dicit: *Domine, in virtute tua lætabitur rex, & in salutari tuo exultabit vehementer*; & reliqua quæ in ipso psalmo sunt, pro vestræ potentiæ ordinatione dicta creduntur. Sciens enim ex illo tempore gestorum talia [i] prophetarum, quia per quæ confirmatis ea quæ Dei sunt, per ea quoque vestrum roboratis imperium. De his autem quæ nos vestra sancivit pietas [k] judicare, ego & mei consacerdotes recte consistentes insinuavimus quia sanctum Chalcedonense concilium concordare credimus expositioni fidei trecentorum decem & octo patrum in [l] Nicæa urbe congregatorum, in qua [m] baptizati & baptizantes, & prolatum exinde omnibus symbolum intemeratum inviolatumque servantes vitam in eo complere [n] reliquam: & his quæ postea definita sunt a sanctis centum quinquaginta sacerdotibus in civitate regia [o] Constantinopoli congregatis; nec non & his quæ in Ephesina [p] synodo priori, quæ Nestorii diabolicas blasphemias abscidit, & vesaniam Eutychis una destruxit, & quæcumque inter hæc orta est hæretica blasphemia. [q] Et dicimus tranquillitati vestræ, quia ab initio totius hæreticæ blasphemiæ inexperta est vestra [r] Creta, decem martyribus provincialibus passionis tempore deprecantibus salvatorem Deum, ut libera a tentationibus hæreticis, [f] semper ab æstu eorum provincia servaretur. Et secundum magniloquum apostolum Paulum scribentem fugiendas quæstiones legales, quæ lites noscuntur [t] sæpe generare. [Tit. 3.] De his enim quæ in sanctæ memoriæ Proterium gesta sunt, non est qui non graviter & absque humana natura hæc facta [u] decernat. Vestræ vero pietatis est, cujus anima, secundum scripturam divinam, in manu divina consistit, secundum propriam clementiam ea quæ sunt commissa corrigere. [Prov. 21.] Timotheus vero, si viduata sanctissima ecclesia episcopus ordinatus est, decreto civium universorum & religiosissimorum episcoporum universæ provinciæ, aut omnium, aut plurimorum [x] convenientium una, & reliquis aut propter senectutem, aut propter ægritudinem, aut quamcumque necessariam causam absentibus, a tribus tamen ut parum episcopis inculpabilibus & communicatoribus regulariter ordinatus, atque constitutus est, firmitatem eum sedis habere decernimus. Si vero aliquid horum desit, necesse est ordinationem pariter [y] dijudicare.

[Psal. 19.] [Psal. 20.] [Locus mutilus.]

Martyrius episcopus Gortynæ. Incolumem vestram potestatem, tuentem pacem sanctarum Dei ecclesiarum, sancta & vivificatrix Trinitas omni tempore vitæ conservet, piissime & Christo amabilis imperator.

Cyrillus episcopus [a] [z] Subruus, similiter.

Euphronius episcopus Hierapinæ, similiter.

Gennadius episcopus Gnossi, similiter.

Prosdocius episcopus Lappæ, similiter.

Euphrata episcopus [aa] Chersonesi, similiter,

[a] [bb] Nicais episcopus Catamensis, similiter.

Sebon episcopus Duniæ, similiter.

LXI.

BALUZII NOTÆ

a Iidem libri, *tropæum*.

b Corb. *despiat*, Bellovac. *despiciat*.

c Veteres libri & edit. ante regiam, *Autonimus*.

d Veteres libri & edit. *Lychnidrus*.

e Iidem libri & editiones, *Hylocaris*.

f Veteres libri, *Valide*. Puto legendum *Bullidi*, quam fuisse civitatem Epiri constat.

g *Explicit*.

h Veteres libri, *pie magnitudinem vestri proferre in quibus ait*. Monuerat autem Surius hunc locum esse mutilum.

i Iidem libri, *propterea quia [illegible], & certum quia per quæ*.

k Iidem libri, *judicare, ego per me consacerdotes*.

l Iidem libri, *Nicena*.

m Iidem libri, *baptizati atque baptizantes*.

n Iidem libri, *reliquam Dominum deprecamur, necnon & his quæ postea*

o Iidem libri, *Constantinopolim*.

p Iidem libri, *synodo celebrata sunt, quæ Nestorii*.

q Iidem libri. *Et dicimus*.

r Male in veteribus libris, *secreta*.

f Veteres libri, *semper creta*.

t Iidem libri, *saeve*.

u Iidem libri, *decernant*.

x Iidem libri, *una convenientium*.

y Iidem libri, *clandicare*.

z Iidem libri, *Subrites*

aa Veteres libri & edit. *Corsonesi*.

bb Veteres libri, *Nicaus*.

LXI. EPISTOLA,

VARADATI MONACHI,

ad Leonem Imperatorem.

Terræ marisque & totius generis humani domino, orbis terrarum victori, & pissimo Augusto Leoni imperatori, pauper [a] Varadatus in domino salutem. [a in Menæ Hornbergo. Marl.]

TErribiles literas imperii vestri suscipiens per Eutropium magistrianum, vestræ divinitatis famulum, valde gavisus sum (semper enim gratiam tranquillitatis vestræ suscepimus) [a] eo quod possit potestas vestra solicita pro sanctis ecclesiis domini Jesu Christi, cunctisque pauperibus sub vestro imperio constitutis. Propterea enim in omni imperio Romanorum vestram pietatem Deus elegit, conferens vobis intellectum sapientiæ, sicut scriptum est: *Principium sapientiæ timor Domini* : quæ sapientes mundi transcendit: quatenus conterat vestra divinitas eos qui iniquissime conversantur, & liberet justos de manibus impiorum. Audivimus enim [b] quomodo incedunt lupi super greges, & rapiunt oves ab ovilibus suis, & non metuunt a voce pastorum. Quapropter repente, amice Leo, [c] rugies, [d] fiesque illis valde terribilis, & pro metu, Leonis impetum fugientes, quod abripuerunt, de suo redimittunt. Sic ergo vestram facere condecet pietatem, ut sicut nomen est imperii vestri, ita prædicetur in toto mundo terribile pietatis vestræ decretum, sicut scriptum est: *Secundum nomen tuum Deus, ita & laudatio tua*. Sed & Salomon, David filius, ait: *Similis est ira regis furori leonis*. Et Deus omnipotens glorificavit nomen Leonis super omnia quæ in terra sunt, [e] subiiciat omnes volentes extolli contra timorem Dei. Scriptum est enim, quia dixit Deus omnipotens Semei prophetæ, ut iret ad Jeroboam regem, & argueret eum in quibus deliquerat; dixitque Deus prophetæ, ne comederet panem, aut biberet aquam in illo loco. Et cum locutus fuisset propheta regi Jeroboam secundum verba dominica, [f] & audivit verba mendacii; cumque comedisset panem, & bibisset aquam in illo loco jussit leoni Deus, & deposuit de asino suo prophetam, & discerpsit eum, & membratim in via projecit, eo quod transgressus est præceptum domini. Dixerat enim ei, ne comederet, aut biberet: & comedit & bibit. Et scriptum est [g] quid fecit leo prophetæ, usque in hodiernum diem. Sic decet nomen pietatis vestræ terribilia ferre præcepta in omni [h] terra contra omnes qui præsumunt divina mandata corrumpere. Isti enim sunt filii Timothei, qui latenter egit inique, [i] necavit hominem, & tulit ejus uxorem. [k] Et quidem

[Psal. 110. Prov. 1 & 9.] [3 Reg. 13.]

A Deus omnipotens eum facere noluit, sed neque vestra divinitas hoc perpetrare præcepit: & cum deberent omnipotenti supplicare Deo, [l] ut misereretur eis; [m] & rogare vestræ pietatis imperium, ut eis cederet de sanguine quem habent in manibus; per diversa discurrunt, fallaciis volentes, sicut scriptum est, multos a fide recta decipere, si potuerint: faciunt etiam electos errare, sicut scriptum est in sancto evangelio. Fides enim hæc recta est & invicta, ut scriptum est: *In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum*. Et ipsum Verbum [n] habitavit in Maria, & sicut legitur, induit corpore de figmento Dei Patris [o] & domini nostri Jesu Christi. Et testis est beatus Paulus, quia [p] Christus Jesus de Maria est natus ex semine David in Spiritu sancto, missus a Patre qui in cælis est, ut [q] in mundum veniens & ambulans renovaret omnem carnem in carne sua, & resurgere nos faceret a morte in carne sua; & omnia in eo nobis ostendit. Nam & protoplastus homo ab ejus Patre [r] factus est: & propterea postquam periit, in filii vita quæsitus est. Et iterum propter adversarium diabolum, qui filius noluit fieri lucis, & propterea debellabat homines, & omnem carnem hominis in concupiscentia obligabat, Deus omnipotens facturam suam deperire non voluit, sed misit Spiritum sanctum suum ad Mariam Galilæam, in corpore quod ille deceperat, in quo etiam seducebat inimicus, ut per eum devinceretur atque confunderetur. Corpus enim domini nostri Jesu Christi omnem carnem vivificavit, ut per corpus proprium ostenderet justitiæ templum. Per ipsum enim sumus liberati, sicut beatus Paulus ait, & [s] Isaias propheta testatur. Cum enim vidisset dominum Deum ait: *Væ mihi in labiis iniquis, & dominum Deum vidi*. Et sumens angelus carbonem ignis ab altari per ferrum, posuit in ore prophetæ; dixitque prophetæ angelus: *Transiit iniquitas tua*. Rogamus vestrum imperium, ut ad eos dicere jubeatis, quare per ferrum carbonem sustulit angelus, & Isaias propheta digitis carni appropinquare non potuit, quoniam [t] urebantur. Et dicere si nequiverint coram vestro imperio & victoria, etiam nos quod nobis jussit vestra tranquillitas, dicimus cum veritate, monstrantes sicut in sanctis scripturis de virga ferrea legitur: est enim virga Christus, sicut scriptum est, in igne, & fit ignis. Numquid possunt digiti carnis appropinquare ei, & non uri? Sed per forfices ferreas, quæ similes ferro sunt, & dum per eas tenta fuerit virga ferrea, jam tunc [u] tenet carnis digitis, nec uruntur. Sed etiam & ipsi, qui tenent [x] in fundum virgam ferream, & ignem qui similis est in aqua, & tunc possunt digiti tenere, [y] & non uri. Ita factum est [z] in Joanne, qui secundum similitudinem artificis, tenuit baptizando in aqua domi-

[Matth. 24.] [Joan. 1.] [Rom. 1.] [Luc. 4.] [Galat. 4.] [Isa. 6.] [Ibidem.] [Psal. 2.] [f. infundunt] [Matth. 3.]

BALUZII NOTÆ.

a Veteres libri, *eo quod sit*.
b Iidem libri, *quoniam incedunt*.
c Legendum, *rugiens*.
d Melius veteres libri, *fitque*.
e Legendum, *ut subiiciat*. Error est typographicus.
f Veteres libri, *& audivit verba mendacii & comedisset*.
g Iidem libri, *quod fecit*.
h Iidem libri, *terra & contra*.
i Iidem libri, *necavit*.
k Iidem libri *Et hoc quidem Deus*.
l Corb. *ut qui misereretur*. Bellovac. *ut qui misereretur*.
m Veteres libri, *& rogaret vestra pie. imp. ut ei cederet de sang. quod habent*.
n Iidem libri, *inhabitavit*.
o Iidem libri, *& domini Dei nostri Jesu*.
p Iidem libri, *Jesus Christus*.
q Iidem libri, *in mundo*.
r Iidem libri, *fictus est*.
s Iidem libri, *Esajas*.
t Iidem libri, *urebantur. Et si dicerent nequiverint*.
u Iidem libri, *tenetur carnis*.
x Iidem libri, *infundunt*.
y Iidem libri, *nec uri*.
z Iidem libri, *& in Johanne*.

dominum ad similitudinem ignis. Et tunc datum est sanctis sacerdotibus Dei tenere corpus sanctum filii Dei, & non uruntur communicantes hominibus cibum æternum. Legitur: *Vita hominis, panis, & aqua*: [a] non est panis, qualem comedunt Judæi, & operarii non credentes, [b] quia vita est hominum: sed corpus, quod intus est filius Dei, ex Maria Virgine, & est figmentum Dei, qui est filius Dei, panis qui de cælo descendit. Non enim aqua quæ ex multis est fontibus, vita est hominum, (nam sunt multi aquam non habentes) sed aqua, quæ vita hominum est, aqua est baptismatis, quæ est ex Deo. Sicut enim virga ferrea fit ignis, & absque forcipe ferrea non tenetur: sic & Verbum quod erat in principio teneri non poterat, & fieri vita hominum, nisi induisset carnem, ut in eo corpore secundum similitudinem teneretur. Non poterat autem sine corpore hominis hoc teneri, sicut nec Isaias illud tenuit digitis carnis, quoniam nondum [c] indutum carne Verbum Dei. Quomodo enim ostendere poterunt, ex quo est plasmatus Adam, usque dum venisset Christus, & indutus fuisset carnem ex Maria virgine, quia potuit quisquam electorum tenere Verbum, quod ante luciferum est, sicut multi nunc comedunt? Numquid non diligebat Deus, sicut diligit nunc, eos qui in hac generatione sunt? Diligebat eos, & in eis valde gaudebat. Sicut enim sapiens artifex massam fermentat, & non repente eam [d] conspersionem permiscet, sed spatio alicujus momenti quiescit, & ita amicis suis præbet ad comedendum: ita nunc gestum est, ut sufficiant hæc exempla non credentibus. Abraham, cum dixisset [e] Saræ ut faceret fermenti sata tria, non dixit ei nomen, eo quod non erat [f] fermento conspersum. Et cum venisset Deus, & donasset gratiam Patris, ait: *Simile est regnum cælorum homini, qui accepit farinæ sata tria, & abscondit in eis modicum fermenti*. Quis enim prophetarum antiquorum aut novissimorum dixit, ut misceretur conspersioni fermentum, nisi ipse Christus, qui venit ut divinitas ejus voluit, & permiscuit plasma Patris, secundum voluntatem patris sui, sicut scriptum est: *Veni facere voluntatem tuam Deus*? Scimus enim, quia Verbum in principio erat ante plasma & ante solem, & sic mansit donec hoc plasmate opus esset, nam & fermentum mundi ante plasma. Quod autem præsumpserunt atque locuti sunt coram vestræ serenitatis imperio, sicut didicimus ex his quæ conscripta sunt, quoniam dicunt sufficere sibi concilium in Nicæna urbe celebratum, & nequaquam in Chalcedonensi concilio consentire, exprobret eis vestra divinitas per sapientiam sanctorum apostolorum, qui dum congregati essent in Jerusalem, præter Paulum apostolum, omnes simul librum Actuum conscripserunt propter fidem domini Jesu Christi, & permanet in sanctis ecclesiis quod scripserunt: & post multos annos venerunt ex eis in magnam civitatem Antiochenam, & venit simul beatus Paulus ad eos. Et congregatis eis in sancta magnaque ecclesia, surgens Beatus Paulus, sicut scriptum est, arguit beatum Petrum coram omni ecclesia. Sic enim dixit Petro: *Si tu, cum sis Judæus, in præputio vivis, quomodo cogis gentes Judaice vivere?* Et non contradixit Petrus, & reliqui apostoli, Paulo, sed verba Pauli cum gratia susceperunt, permanentes in vera fide, quæ per Paulum eis adjecta est. Et si illi, qui cum essent lumina mundi, & multo tempore cum Christo domino conversati, susceperunt sermonem Pauli, quem in novissimo Deus elegit: quanto magis debent, qui missi sunt a Timotheo ad vestrum imperium, suscipere doctrinam sancti concilii, & beati semperque memorabilis Marciani, & quæcumque justa sunt de vera fide Chalcedonensi? Disposita vero nequaquam maligna sua machinatione, consentiunt in sancto concilio, & in prophetis, aut in apostolis. Sufficit beatus David exprobrans & confundens non sentientes suscipere Verbum Dei, quem quotidianis diebus in suis auribus audiunt. Ait enim David: *Ante solem fuit nomen ejus*. Et quando natus est de sancta virgine Maria, dixit ei denuo Deus omnipotens: *Ego hodie genui te*. Et metuendum est atque terribile, putare mentiri Deum in sermonibus suis, quibus ait: *Ante solem fuit nomen ejus*. Et iterum cum natus esset de Maria virgine. *Ego hodie genui te*. Sed rursus ait. *In Sion nominatus est, & ipse fundavit eam*. Et ipse David in sancto Spiritu ait [g] de seipso: *Dixit dominus domino meo, Sede a dextris meis*. Hæc ergo, quæ thesaurizaverunt nobis apostoli & prophetæ, & justi habitantes in montibus & in speluncis, qui placuerunt in conspectu Dei, ea scripsimus vestræ pietati ad gloriam Dei & Christi & Spiritus sancti. Et dudum quidem sancti, & venerabiles archiepiscopi vestræ tranquillitati veram fidem scripserunt, & de Chalcedonensi concilio, ([h] similia enim sunt coram Deo) & qualis fuit oblatio Abraham prius, & Job in medio, & sanctorum novissime offerentium; ita suscepit Deus legislationem sancti concilii prioris & [i] posterioris. Vellem autem, ut juberet vestra divinitas coram se filiis Timothei: Abraham unum agnum obtulit, & suscepit Deus & lætatus est: & Job septem [k] agnas & septem boves, unam oblationem Deo: & suscepit Deus, & lætatus est: & sancti apostoli tres panes, qui sunt corpus Christi: & suscepit. Quid putas dicturi sunt Timothei filii: Similis est ovis Abraham illis quatuordecim, [l] quas obtulit Job? An certe dicturi sunt, quia non fuit similis una ovis Abraham illis quatuordecim Job? Jam nos omnes filii Abraham sumus, vocati in vera fide. Sed Abraham & Job, qui placuerunt Deo, minime hoc baptisma susceperunt. Numquid nos divisi sumus ab eis? Absit: sed credimus quia & ipsi & nos filii sumus omnipotentis. Sic decet credere vestrum imperium, & veram statuere fidem Deus enim perfectus est, &

Margin: Gal. 2. — Joan. 6. — Joan. 1. — Psal. 109. — Gen. 18. — Matth. 13. Luc. 13. — Psal. 39. — Psalm. 71. — Psalm. 2. — Psal. 71. — Psalm. 2. — Psal. 86. — Psal. 109. — Genes. 22. — Job. 42. — Rom. 9. — Galat. 3.

BALUZII NOTÆ.

a Iidem libri, *non est panis*.
b Iidem libri, *quia est vita*.
c Iidem libri, *indutum fuerat carnem*.
d Iidem libri, *conspersionem*. Sic etiam paulo post.
e Iidem libri. *Sarræ*. Sic enim vulgo scribunt Latini.
f Iidem libri, *fermen conspersio*.
g Iidem libri, *de ipso*.
h In hoc loco quædam habent veteres libri quæ non extant in editionibus. Sic ergo legendum: *similia enim sunt coram Deo. Sicut enim Deo testamentum vetus & novum similia sunt coram Deo, & qualis fuit oblatio Abraham prius & Job*.
i Veteres libri, *posteri*.
k Bellovac. *agnos*.
l Veteres libri, *quæ obtulit*.

non possunt homines [a] perscrutari divinitatem eius. Sicut enim solem non potest quilibet minuere aut mutare, sic nec factorem solis poterit in æternum. Hæc cum tremore scripsi vestræ pietatis imperio, septima & vicesima die Augusti mensis, anno secundo [b] imperii, indictione decima. Saluto vestram divinitatem, & omnes diligentes tranquillitatem vestram, & deprecor omnipotentem Deum, ut statuat vestrum imperium longævis in hoc mundo temporibus, & in futuro sæculo coram Deo. [c]

Anno Christi 451.

IN [a] CONCILIUM [b] CHALCEDONENSE

[c] œcumenicum seu universale IV. [d] approbatum, in quo [e] sexcenti triginta episcopi omnes hæreses, maxime [f] Eutychetis & [g] Dioscori, [h] condemnarunt, anno domini 451. Marciano & Adelphio consulibus æra 489.

NOTÆ SEVERINI BINII.

Hoc concilium a Leone pontifice indictum est. Qua occasione?

a *Concilium.*) Hæc sacrosancta synodus auctoritate sancti Leonis indicta, hortatu, opera, & auxilio Marciani imperatoris congregata, convocata ac defensa fuit hac occasione. Post obitum Theodosii imperatoris, voluntate sanctæ Pulcheriæ ex senatusconsulto delatum est imperium Marciano. Cum enim nullum præcessisset exemplum, ut Augusta sola moderaretur habenas imperii, ipsaque Deo virginitatem vovisset, jamque ætate grandior esset, utpote quæ annum quinquagesimum primum vitæ suæ ageret, salubre illud inivit consilium, ut conjugii titulo eveheret in imperium virum ætate maturum, consilio gravem, continentia probatum, atque militari virtute ubique spectatum; sicque optimo imperii regimini opportune consuleret, ut tamen devota Deo virginitatis integritati omnino prospectum esset. Nutu igitur ac voluntate divina electus imperator Marcianus duabus epistolis, quæ extant inter præambulares concilii Chalcedonensis, ad Leonem scriptis, rogat pontificem, ut ad propulsandas hæreses, locum, tempus & modum congregandi concilii universalis præscribat. Priore epistola hæc ait: *Per celebrandam synodum te auctore maxima pax circa omnes episcopos fidei catholicæ fiat.* Secunda epistola ad Leonem, quæ extat inter præambulares: *Superest*, inquit, *ut si placuerit tuæ beatitudini in has partes advenire, & synodum celebrare, hoc facere religionis affectu dignetur.* Et paulo post: *Si vero hoc onerosum est, ut tu ad has partes advenias, hoc ipsum propriis literis tua sanctitas manifestet; quatenus & in omnem orientem, & in ipsam Thraciam & Illyricum nostra littera dirigantur; ut ad quemdam definitum locum ubi vobis placuerit, omnes sanctissimi episcopi debeant convenire, & quæ Christianæ religioni & catholicæ fidei prosint, sicut sanctitas tua secundum ecclesiasticas regulas definierit, sua dispositione declarent.*

Imperatoris rogatu pontifex indixit concilium.

Item eximie admodum Pulcheria Augusta peculiari epistola ad Leonem scripta, ait: *Tua reverentia, quocumque modo prospexerit, significare dignetur: ut omnes etiam totius orientis episcopi, Thraciæ atque Illyrici (sicut etiam nostro domino, piissimo imperatori, meo conjugi placuit) in unam civitatem velociter ab orientalibus partibus valeant convenire, & illic sancto concilio & de catholica confessione, & de his episcopis qui ante hoc segregati sunt, sicut fides & Christiana pietas exigit, te auctore decernant.* Hæc ex epistola Pulcheriæ ad Leonem, quæ extat inter præambulares concilii Chalcedonensis. Tanta cum industria concilium œcumenicum expetentibus Augustis, pontifex respondit; ob ingruentem Hunnorum exercitum Gallias devastantem & jam Italiam invadere cogitantem, concilium œcumenicum ad tempus opportunum differendum esse; ideo nimirum, ut episcopi a barbarica hostilitate liberati, se libere ad synodum conferre possent. Constat ex epistola Leonis quadragesima secunda, quadragesima tertia, & quadragesima quarta, dum consensisset, novaque legatione, quæ synodo œcumenicæ interesset, decreta, priorem illam, de qua supra in notis concilii Constantinopolitani & Mediolanensis egimus, revocasset, imperator piissimus publicam edidit sanctionem inter præambulares concilii Chalcedonensis extantem, de synodo œcumenica Nicææ in Bithynia Kalendis Septembris celebranda. Optabat enim ibi contra hæresim Eutychetis universale concilium celebrari, ubi primum Ariana impietas damnata

Quid pontifex responderit.

Quare mandatum, ut Nicææ convenirent episcopi.

fuit. Legati pontificii de fide occidentalium per Leonem & provincialia concilia Mediolani atque alibi in oriente habita jam ante, prout fieri consuevit, informati, cum literis commendatitiis ad imperatorem scriptis, ante Kalendas Julias Roma discesserunt, secum deferentes etiam Leonis pontificis epistolam quadragesimam septimam ad synodum transmissam; ex qua patres concilii intelligerent, quibus de rebus in synodo agere, quosque concilii præsides agnoscere deberent. Cum igitur ad præfinitum diem Kalendarum Septembrium episcopi ad synodum convocati, se Nicæam Bithyniæ contulissent, ibique pluribus diebus adventum imperatoris synodo interesse volentis, expectassent, scriptis ad imperatorem epistolis petitum fuit, ut quia plures episcopi ob difficultatem & laborem itineris, infirmitatibus, aliisve angustiis affligerentur, conventus ex more agi permitteret. Ad hoc Marcianus Augustus rescripsit, visum esse apostolicæ sedis legatis, ne absque imperatoris sententia synodus ageretur, seque propediem affuturum pollicitus est. Sin autem adventum maturare non liceret, hortatus est eosdem, ut se Chalcedonem conferrent. Cum interea Illyricum ob metum imminentis barbaricæ invasionis perturbari audivisset, adeoque non videretur esse tutum, ob bellicas expeditiones Constantinopoli longe recedere, decima Kalendarum Octobris, patres Nicææ congregatos iteratis literis Chalcedonem Constantinopoli propinquiorem convocavit. Unde, quod initio dixi, liquidissime constat, hanc synodum œcumenicam, imperatoris instinctu & consilio, pontificis autem jussu atque auctoritate congregatam fuisse. Hoc apertis verbis profitentur episcopi secundæ Mœsiæ in epistola ad Leonem imperatorem, quæ extat inter epistolas ad Chalcedonense concilium pertinentes, ubi sic ajunt: *In Chalcedonensium civitate multi sancti episcopi convenerunt, per jussionem Leonis Romani pontificis, qui vere caput est episcoporum.* Denique Gelasius in epistola ad episcopos Dardaniæ scribit, non Alexandrinam vel Antiochenam, sed solam dumtaxat apostolicam sedem cum auxilio imperatoris, sua auctoritate decrevisse, ut synodus Chalcedonensis fieret. Quod si Magdeburgenses, prout debebant, bene accepissent, non tam impudenter Gelasium vera scribentem de mendacio arguissent. Scitu & observatu necessarium est, appellatione hujus concilii ea tantum acta intelligenda esse, quæ Leonis primi pontificis maximi auctoritate confirmata fuerunt. Nam decretum illud actionis decimæ sextæ, quo patres concilii absentibus legatis & postea reclamantibus, Constantinopolitanæ sedi primatum attribuerunt, ideo quod instar Romæ caput imperii effecta, primatum meruerit, velut illegitimum a Leone pontifice justissime improbatum fuit. Supponit enim, quod Romana sedes tunc primatum habere meruerit, cum Romani orbis imperio potiretur, atque adeo non divino, sed humano jure caput ecclesiarum effecta fuerit. Vide quæ dicemus infra verbo *approbatum*. Baronius anno 450. & 451. Bellarminus libro quarto de concil. cap. 13.

Qua occasione concilium Nicæa Chalcedonem translatum sit.

Redarguuntur Magdeb.

Quæ acta appellatione hujus concilii comprehenda sint.

b *Chalcedonense.*) Sic dictum a Chalcedone, quæ erat civitas Bithyniæ, prope Bosphorum Thracium, e conspectu Byzantii, quod in altera est parte situm. Hanc Megarenses condiderunt, teste Strabone libro duodecimo. Incolæ urbis Cæci appellati sunt, ideo quod non potius oppositum litus elegissent, in quo postea conditum est Byzantium, loco longe feliciori situm. Hujus meminit Pomponius lib. 2. Plinius lib. 5. cap. ult. Ptolemæus cap. 1. l. 5. Antoninus in suo itinerario. Hæc civitas licet ante non ignobilis foret, a patribus hujus concilii honore & dignitate clarior & illustrior reddita fuit. Cum imperator instaret, ut ad honorem Euphemiæ martyris Chalcedon nomine tenus metropolis dignitatem consequeretur, citra præjudicium Nicomediæ, patres concilii actione septima communi consensu id admiserunt. Et quanquam principio imperator voto singulari desideraret, ut patres Nicææ convenirent, eodemque loco, quo primum Ariana perfidia oppugnata est, Eutychianam hæresim condemnarent; propter bellicas tamen expeditiones, & barbarorum incursiones fieri debuit, ut patres præscripto die Nicææ congregati, transferrentur Chalcedonem, quæ Constantinopoli propinquior, & a metu hostium multo securior erat.

Chalcedon quæ & qualis urbs.

Hac urbe occasione concilii facta est metropolis.

Locus habiti concilii.

In amplissima basilica sanctæ Euphemiæ martyris, quæ non intra mœnia, sed in suburbio collocata fuit, episcopi convenerunt. Ante cancellos sacri altaris in secretario, prout fieri consuevit, synodalis patrum consessus fuit. Quo ordine, infra dicemus verbo *sexcentorum*. Ecclesiam sanctæ Euphemiæ graphice describit Evagrius lib. 2. cap. 3. Quis locus ecclesiæ dicatur secretarium, post ea quæ notavimus supra canone 21. concilii Laodiceni, prolixius ostendit Baronius anno 451. num. 61. 62. & 63.

Consessus episcoporum ubi.

c Oecu-

BALUZII NOTÆ.

a Iidem libri, *perscrutari & imminuere divinitatem.*
b Iidem libri, *imperii vestri.*
c Post ista veteres libri addunt *per secunda Syria*; quod irrepsit ex titulo alterius epistolæ. Deinde; *Explicit.*

Concilium œcumenicum fuit.

c *Œcumenicum seu universale.*) Cum ad instantiam imperatoris hoc concilium auctoritate Romani pontificis indictum sit, jussoque ejusdem omnes episcopi totius orbis convocati fuerint, ut patet ex iis quæ diximus supra verbo *concilium*: cum denique huic sanctorum patrum conventui Romanus pontifex per suos legatos præsederit, quis universale & œcumenicum esse neget? Paschasinum & Lucentium episcopos, Bonifacium & Basilium presbyteros, legationis munere fungentes synodo interfuisse ac præsedisse, singulæ fere actiones concilii attestantur. Ipsi enim in omnibus prope actionibus primi nominantur, primi sedent, primi loquuntur, & primi subscribunt, non alia sane auctoritate, quam ut jus præsidendi a pontifice sibi delegatum ipso facto usurparent. Quid quod ipsi legati, definitivam sententiam in Dioscorum pronunciantes, apertis verbis indicent actione tertia, se id nomine pontificis velut universi concilii præsides præstare? Verba sententiæ hæc sunt. *Sanctissimus ac beatissimus papa caput universalis ecclesiæ Leo, per nos legatos suos, sancta synodo consentiente, Petri apostoli præditus dignitate, qui ecclesiæ fundamentum & petra fidei, & cœlestis regni janitor nuncupatur, episcopali dignitate Dioscorum nudavit, & ab omni sacerdotali opere fecit exsortem.* Tertio, quod supra nominatis episcopis ac presbyteris auctoritate pontificia collata sit præsidendi auctoritas, ipse sanctus Leo pontifex epistola quam scripsit ad synodum Chalcedonensem, 47. 45. profitetur his verbis: *In his fratribus Paschasino & Lucentio episcopis, Bonifacio & Basilio presbyteris, qui ab apostolica sede directi sunt, me synodo vestra fraternitas existimet præsidere.* Quarto denique ex Synodica ipsius concilii ad Leonem scripta, quæ habetur post finem concilii, manifesto constat, ipsos legatos non tantum præsidendi auctoritatem habuisse & usurpasse, verum etiam ab omnibus patribus concilii pro præsidibus agnitos & honoratos fuisse. *Tu quidem,* inquiunt, *sicut membris caput præeras in his qui tuum tenebant ordinem, benevolentiam præferens.* Si dicas, Marcianum concilio prima actione interfuisse, eumque primo loco sedisse, adeoque ut judicem ac præsidem concilii præsto fuisse; Respondeo, imperatorem in propria persona non primæ, sed secundæ actioni, & per sæculares judices posterioribus actionibus interfuisse, ut judicem controversiarum fidei egerit, nemo præter insanum Lutherum aliquem aut Calvinum affirmaverit. Qua intentione imperator per se aut suos vicarios præsens esse voluerit, patres concilii in epistola synodica ad Leonem scribunt his verbis. *Tu episcopis judicibus sicut membris caput præeras in his qui tuum tenebant locum: imperatores vero ad ordinandum decentissime præsidebant,* &c. nimirum, ut omnem vim, fraudem atque tumultum a Synodo averterent. Cum enim in conciliabulo Ephesino Dioscorus Alexandrinus episcopus, usurpatus dumtaxat & illegitimus universalis concilii præses, introductis militibus, episcopos ad subscribendum coegisset, voluit per se vel suos vicarios interesse, ne cuiquam aliqua violentia inferretur. Hoc est, quod in oratione ad synodum habita actione sexta ait, se venisse ad confirmandam fidem, sicut olim fecerat Constantinus magnus: qui cum non ad judicandas & explicandas fidei controversias, sed ad defendendum & exequendum decreta synodi præsto adfuit, certum est non alia intentione Marcianum imperatorem huic concilio interfuisse, quam ut illud sua auctoritate adversus hæreticorum tumultus ac seditiones tutaretur ac defenderet. Advertat ergo lector, quam splendide mentiatur Calvinus, dum ait ex solo permissu & privilegio imperatoris, atque defectu personarum idonearum accidisse, quod legati pontificis huic concilio præsederint. Vide Bellarminum lib. 1. de conciliis cap. 19.

Legatos apostolicæ sedis præsedisse concilio probatur quatuor rationibus. Ratio 1.

Ratio 3.

Ratio 4.

Refellitur objectio

Qua intentione imperator per se vel suos concilio interfuerit.

Calvini mendacium detegitur.

Quæ acta hujus concilii approbata sint: Reprobantur quæ de primatu Constantinopolitanæ sedis decreta sunt.

d *Approbatum.*) Ea quæ hoc concilio de fide incarnationis domini nostri Jesu Christi contra hæresim Eutychianam communi patrum orthodoxorum sententia definita sunt, auctoritate Leonis pontificis, prout iidem patres concilii synodali epistola ad Leonem scripta expedierant, confirmata & approbata fuerunt, ut patet ex circulari epistola. Id vero quod instigante Anatolio Constantinopolitano antistite, ambitiose, absentibus, & postea contradicentibus legatis, de primatu sedis Constantinopolitanæ contra decreta Nicæni concilii constitutum fuit, ut post Romanam sedem, secundum locum patriarchalis honoris ac dignitatis Constantinopolitana ecclesia haberet; id inquam, sanctus Leo pontifex plane improbavit, cassavit, atque irritum reddidit. Approbatio decretorum fidei extat epistola Leonis LXI. quam ad synodum Chalcedone habitam scripsit. Cujus initio hæc ait: *Omnes quidem fraternitatem vestram nosse non ambigo, definitionem sanctæ synodi, quæ ad confirmationem fidei in Chalcedonensi civitate celebrata est, toto corde me fuisse complexum.* Et paulo infra: *Ne ergo per malignos interpretes dubitabile videatur, utrum quæ in synodo Chalcedonensi per unanimitatem vestram de fide statuta sunt, approbem; hæc ad omnes fratres & coepiscopos nostros, qui prædicto concilio interfuerunt, scripta direxi, quæ gloriosissimus & clementissimus princeps (sicut poposci) in notitiam vestram mittere pro catholicæ fidei amore dignabitur: ut & fraterna universitas, & omnium fidelium corda agnoscant, me non solum per fratres qui vicem meam executi sunt, sed etiam per approbationem gestorum synodalium propriam vobiscum junxisse sententiam, in sola videlicet fidei causa (quod sæpe dicendum est) propter quam generale concilium, & ex præcepto Christianorum principum, & ex consensu apostolicæ sedis placuit congregari, damnatis hæreticis, qui se corrigi noluissent, nulla penitus resideret de vera domini nostri Jesu Christi incarnatione dubitatio. Unde si quis unquam ausus fuerit vel Nestorii perfidiam tueri, vel Eutychetis aut Dioscori impium dogma defendere, a catholicorum communione resecetur, nec habeat ejus corporis participationem cujus abnegat veritatem.* De improbatione primatus sedis Constantinopolitanæ adjudicati, idem Leo pontifex epistola quinquagesima quinta ad Pulcheriam scribit. *Consensiones episcoporum & sanctorum canonum apud Nicæam conditorum regulis repugnantes, unita nobiscum vestra fidei pietate, in irritum mittimus, & per auctoritatem beati Petri apostoli generali prorsus definitione cassamus.* Omnia igitur illa, quæ nomine hujus concilii sub præsidio Leonis habiti continentur, ejusdem auctoritate approbata fuerint. Canones vero, quos legatis absentibus ad concilium clanculo & furtim addiderunt orientales episcopi, a Leone pontifice nequaquam recepti fuere, cum nihil præter fidei definitionem confirmaverit, ut ex epistola 61. verbis supra recitatis liquido apparet.

Præter confirmationem sedis apostolicæ, accesserunt etiam ad corroborandam hanc Chalcedonensem synodum sanctissimorum virorum, qui his temporibus orientalem ecclesiam illustrabant, & miraculorum virtute nitebant, sanctorum Euthymii nimirum & Auxentii elogia, qui se fidem hac synodo definitam tenere, verbis & miraculis testati fuerunt. Refert Zonaras tomo tertio annalium, quod cum Eutychianæ factionis sectarii decreta concilii subsannarent, eaque auctoritatem non veritate, sed potentia imperatoris niti dicerent, Anatolium patriarcham convocatis adversariis ita locutum fuisse: *Quoniam sententiam vestram adhuc mordicus tenetis, neque vos perperam sentire creditis, sed nos incusatis, quasi Nestorii dogma approbemus, cum duas naturas in salvatore prædicemus, utraque citra confusionem proprietatem suam retinente, istius controversiæ dubitatio, si placet, Deo permittatur. Scribatur igitur vestra de fide sententia in uno libello, & noster in altero: atque ambo in loculo gloriosæ martyris Euphemiæ collocentur, & hujus judicium esse utri recte an perperam sentiant. Hæc cum hæreticis etiam placuissent, libelli scripti, remoto lapide qui loculum claudebat, pectori martyris apponuntur: & lapis in suum locum repositus, ab utraque parte signatur. Dehinc supplicationes fiunt, & preces ad Deum porriguntur, ut demonstret utra sententia ei cordi sit, & quæ rejicienda videatur. Post triduum conveniunt, imperatore etiam præsente. Aperto loculo (o rem mirabilem!) libellus hæreticorum ad pedes martyris invenitur; alter in manu ejus dextera, quam extendisse fertur ad imperatorem & patriarcham, ac libellum ei porrexisse. Itaque rectæ sententiæ assertores plaudere, adversarii vero demissis vultibus & præ pudore caligantibus, abire, quidam etiam veram sententiam amplecti.* Hæc Zonaras, quem sequitur Glycas tomo tertio annalium. Metaphrastes & Nicephorus lib. 15. cap. 5. eamdem quidem historiam recensent, sed in ratione temporis aberrant. Non infirma laus sacrosancti concilii est, quod a concilio Constantinopolitano, anno vigesimo Leonis, celebrato, confirmatum sit; quodque triginta septem metropolitani orientales, teste Evagrio lib. 2. cap. 10. & Liberato in breviario cap. 15. ad Leonem imperatorem anno Christi 457. rescribunt, *Chalcedonensem synodum usque ad sanguinem vindicandam, eo quod non alteram fidem teneret, quam synodus Nicæna constituit.* Basiliscum imperatorem tyrannum & hæreticum, qui erat quasi flagellum Dei & virga furoris domini, & manifestus persecutor ecclesiæ, hanc synodum, quod refert Evagrius lib. 3. cap. 4. rejecisse: Anastasium Acephalorum hæreticorum sectarium, aliosque hæreticos plures, teste eodem Evagrio cap. 30. eamdem acerrime impugnasse concedimus: sed cum magno gloriæ & celebritatis augmento ad concilium hac occasione addito. Nam quanto eam hæretici gravius accusarunt, tanto eam viri sancti fortius defenderunt & propugnaverunt. Theodosius cœnobiarcha sanctissimus in epistola ad Anastasium, quam ex Metaphraste recitat Surius die 11. Januarii, cum re onsuisset decreta hujus concilii, imperatorem allocutus est: *Adversus hoc & ignis ascendatur, & ensis acuatur, & mors quoque nobis acerba afferatur; imo vero, si fieri possit, pro una innumerabiles: nos vero nunquam prodemus veram religionem, neque ea quæ recte placuerunt patribus, ea abrogando, probro afficiemur.* Extat in bibliotheca sanctorum patrum Leontius Byzantius, qui in opere de sectis hæreticorum, auctoritate hujus synodi acerrime propugnat. Quamquam ea quæ summi pontificis & conciliorum auctoritate, & virtute mira-

Chalcedonensis fidei definitio miraculis confirmata.

Omnes fere orientales episcopi epistolis ad Leonem imperatorem scriptis supra in fine concilii hujus extantibus, hanc synodum approbant.

Basiliscus & Anastasius imperatores oppugnarunt.

miraculorum est corroborata, talibus defensoribus non indigeat. Si dicas hoc concilium in fide & moribus aberrasse, tum quod actione 16. definiat, Romanum pontificem a patribus Nicæni concilii primatum habuisse, quem jure divino sibi concessum jam diu ante obtinuerat, & de facto usurparat; tum etiam quod illam a quinta synodo condemnatam epistolam Ibæ ad Marim Persam, qua Cyrillus Alexandrinus arguitur, Theodorus Mopsuestenus cum suis scriptis laudatur, concilii patres approbaverint: Respondeo nihil præjudicii his omnibus sacrosancto concilio generari. Quidquid enim de primatu apostolico & Constantinopolitano decretum est, absentibus legatis sedis pontificiæ constitutum fuit, ideoque auctoritate pontificia non tantum reprobatum, verum etiam concilii nomine indignum est, quidquid eadem actione sub nomine & prætextu hujus concilii editum & constitutum fuit, ut ex præcedentibus sufficienter constat. Epistolam Ibæ patres concilii non approbarunt, sed ex ea tantum dijudicarunt, scriptorem ecclesiæ, qui ante concordiam Cyrilli Alexandrini cum Joanne Antiocheno initam Nestorianæ factioni adhæserat, vere catholicum esse, meritoque præcedentibus duobus judiciis ecclesiasticis, Tyri & Beryti habitis, a calumnia adversariorum absolutum fuisse. Hoc enim judicio episcoporum decisum est, quod in controversiam vocabatur; nimirum, an Ibas Edessenus episcopus catholice & orthodoxe contra Nestorium de persona Christi sentiret, adeoque justo judicio Tyri & Beryti calumnia adversariorum absolutus esset: de epistola nulla fuit controversia, eaque non aliter in judicium adducta fuit, quam ut inde agnosceretur, Ibasne post initam concordiam inter Cyrillum & Joannem Antiochenum catholicus, an Nestorianus esset. Summam itaque injuriam irrogant concilio sanctissimo, qui epistolam hæreticam, hæreticorum laudes, orthodoxorum calumnias continentem, justoque judicio quintæ synodi universalis condemnatam, a patribus hujus concilii receptam & approbatam fuisse cum Nestorianis in vulgus emittunt. Vide quæ diximus hac de re supra in notis concilii Berytensis sub Leone. Item quæ infra notabimus quintæ synodi coll. 8.

Objectio.

Responsio.

An concilium Chalcedonense epistolam Ibæ approbaverit.

e *Sexcenti triginta episcopi.*) Sexcentos triginta episcopos huic sacro concilio præsentes fuisse, testantur Marcellinus in chron. Liberatus diaconus in breviario cap. 13. Photius de septem conciliis cap. 4. Sanctus Leo epistola 52. ad episcopos Galliarum scribens, in hoc sexcentos ferme fratres coepiscopos congregatos fuisse, item profitetur. Unde cum prima actione concilii trecenti tantum quadraginta quinque episcopi scripti legantur, dimidiam fere partem episcoporum qui interfuerunt, ibidem desiderari certum est. Ex horum numero pontificiæ legationis munere, ut ex epistola Leonis ad synodum Chalcedonensem constat, functi sunt Paschasinus Lilybæi in Sicilia episcopus, Lucentius Asculanus antistes, Bonifacius & Basilius sanctæ Romanæ ecclesiæ presbyteri cardinales. Julianum Coensem episcopum, in orientem res ecclesiæ agere solitum, pontifex voluit in hac eadem synodo legati munera obire, ut ex subscriptionibus synodalibus actionis primæ, & Leonis epistola liquet. Ex Africana ecclesia, licet Vandalica persecutione assidue vexaretur, adfuerunt Aurelius Adrumetinus, & Rusticus. Adfuerunt etiam hostes catholicæ fidei, qui simul conspirant contra Flavianum, Dioscorus Alexandrinus, & Juvenalis Hierosolymitanus, Domnus Antiochenus, qui jam privatus, & qui ejus loco suffectus fuit Maximus: itemque in locum sancti Flaviani subrogatus Anatolius Constantinopolitanus, a sancto Leone catholicæ ecclesiæ jam ante reconciliatus. Nestorium hæresiarcham ex subscriptione alterius episcopi eodem nomine appellati, interfuisse, apud Evagrium lib. 2. cap. 2. scribit Zacharias rethor: sed merito ab Evagrio reprehenditur, cum is cujus nomen subscriptum habetur, Phanagoriæ civitatis episcopus, adeoque ab illo hæresiarcha longe alius fuerit. Marcianum imperatorem una cum Pulcheria Augusta, aliisque imperii magistratibus, præsentem fuisse, ipsa acta concilii loquuntur. Horum omnium consessus ita dispositus fuit. Imperator cum Pulcheria Augusta, magistratibus senatoribus & judicibus cognitoribus, sedem habuit ante cancellos. Ex patribus concilii inter apsidem & cancellos constitutis, legati sedis apostolicæ, & post eos Anatolius Constantinopolitanus, Antiochenus, aliique deinceps episcopi sederunt a læva parte. Dioscorus autem Alexandrinus, & post eum Juvenalis Hierosolymitanus, aliique a dextera. In medio ipsorum super thronum sacrosancta evangelia collocata fuere. Et quia læva, quod supra in notis concilii Nicæni, verbis, *trecentorum octodecim*, dixi, dignior est dextera: vel quia Christum dominum nostrum, qui est summus pontifex (cujus typum gerebat evangelium super thronum in meditullio collocatum) in synodalem consessum respicientem; a dextris haberent, qui sederent in sinistra: & a sinistris, qui considerent in dextera: hac, inquam, de causa accidit, ut quanquam Dioscorus & Juvenalis ambo judicandi adessent, dextrum locum occupare permissi fuerint. De locali enim dispositione in antiquo Romano ordine hæc leguntur. *Sedebunt ea locali dispositione, ut intrantibus ecclesiam episcopi sint ad sinistram, &c.*

Numerus episcoporum.

Legatorum nomina quæ.

Episcopi Africæ.

Dioscorus cum suis asseclis interfuit.

Nestorius quis.

Quis consessus concilii.

Cur legati sedis apostolicæ a læva parte sederint.

f *Eutychetis.*) Eutyches monachorum Constantinopoli degentium archimandrita fuit, contra Nestorianam hæresim in concilio Ephesino ceteris præstantius dimicavit, tanto cum zelo, ut eam ob rem a Leone epistola sexta & actione quarta concilii Constantinopolitani sub Leone celebrati, laudari meruerit. Sed cum imprudenter prædictam hæresim impugnaret, eo prosiliit, ut non modo duas personas, sed etiam duas naturas in Christo domino negaret, diceretque eos omnino Nestoriana hæresi infectos esse, qui in Christo unam personam, duas vero naturas indivise & inconfuse conjunctas profiterentur. Hæc ille multis annis secreto docuerat, missisque ad aliorum monasteriorum monachos & abbates hac de re scriptis libellis & voluminibus, quorumdam subscriptionem & approbationem impetravit. Denuntiatus hanc ob rem ab Eusebio Dorylæi episcopo, in Constantinopolitano concilio condemnatus, scriptis ad pontificem appellationum libellis, quibus se catholicum simulabat, in conciliabulo Ephesino, quod per Chrysaphium importunis precibus apud imperatorem extorserat, nullo juris & æquitatis ordine servato, ille absolutus, contra Flavianus in exilium ablegatus fuit, ut supra in notis prædictorum duorum conciliorum prolixius enarravi. Postquam hoc sacrosancto concilio acta Ephesini conciliabuli rescissa essent, meritamque damnationis sententiam iterato judicio accepisset, ut e monasterio Constantinopolitano, ubi cum periculo fidelium agebat, longius relegaretur, a sancto Leone duabus epistolis ad Leonem 45. & ad Marcianum 70. scriptis petitum fuisse constat: sed ad quem locum, quove successu & eventu exularit, non liquet. Hæc ex Liberati diaconi breviario cap. 11. & ex actis concilii Constantinopolitani, & conciliabuli Ephesini actione prima, in Chalcedonensi concilio extantibus. Vide notas prædicti concilii.

Eutyches hæresiarcha describitur.

g *Dioscori.*) Post obitum Cyrilli magni & sanctissimi præsulis Alexandrini, Dioscorus Nestorium hac in re imitatus, superinducta admirandæ sanctitatis larva, vacantis ecclesiæ Alexandrinæ sedem est adeptus. Speciem humilitatis & modestiæ præ se ferens, intus superbiam cum summa arrogantia occultavit, voluitque videri sanctissimus, qui facinorosissimus erat, quique actione 3. hujus concilii de Origenistarum & Arianorum hæresi, de homicidio, incendio, vitaque turpissima est convictus. Ad universum populum sibi conciliandum, *simulac in thronum evectus est*, (inquit Liberatus diaconus in breviario) *opprimens Cyrilli heredes, & per calumnias multas ab iis auferens pecunias, pistoribus & cauponibus civitatis dedit, ut mundissimum panem, & pretiosissimum vinum viliore pretio populo exhiberent.* Clericos Cyrillo cariores absque causa ab ordine deponere tentavit. Nepotes ejusdem mire afflictatos per Nonnum consulem Alexandria expulit. Athanasium quoque Cyrilli ex sorore nepotem presbyterio privavit, nullaque prævia accusatione ab ecclesiastico collegio alienum fecit. Prædatorio illi Ephesino conciliabulo, seu potius latrocinio, quanta cum turpitudine præsederit, ipsa acta loquuntur. Hoc concilio homicida sacrilegus justo judicio condemnatus, postquam excommunicandi summum pontificem scelus inauditum attentasset, in Gangram Paphlagoniæ civitatem relegatus est, illucque manu militari perductus, ibidem paulo post mortuus est. Hæc ex actis concilii Ephesini, Chalcedonensis, breviario Liberati, Evagrio, Baronio, &c. Plura dicemus infra.

Dioscorus Alexandrinus describitur.

h *Condemnarunt, &c.*) Id qua ratione, quove ordine juris ac rerum gestum sit, tredecim sessionibus, septemdecim actiones continentibus, summatim recensebo. Unius sessionis nomine appello actiones plures uno eodemque die habitas.

Sessionis nomine quid intelligendum.

SESSIO I.

PRima sessione VIII. Idus Octobris, anno 451. celebrata, episcoporum sedibus, eo quo supra diximus ordine, ante cancellos in secretario dispositis, Dioscorus Alexandrinus per legatos pontificis denuntiatus, ideo quod sine auctoritate & consensu pontificis universale concilium congregasset, eique contra omnem antiquitatem & consuetudinem præsedisset, decreto concilii e patrum consessu amotus, velut reus dijudicandus, jussus est in medio sedere. Quo facto, Eusebius Dorylæi episcopus, in medium velut accusator progressus, ad acta pseudosynodi Ephesinæ provocavit. Post lectum libellum, Dioscorus, ut sui judicium declinaret, de fide primum agendum esse contendit: sed interlocutione judicum ipsa acta Ephesini conciliabuli ante omnia jussa sunt legi. Quæ dum legerentur, delictum suum excusans & attenuans, dixit, non sua solius auctoritate, sed & Juvenalis Hierosolymitani, Thalassii Cæsareensis episcopi, aliorumque omnium præsentium subscriptione prædicta acta confirmata esse. Contra episcopi fere omnes dixerunt, voluntarie & citra vim adhibitam neminem subscripsisse: per milites fustibus, gladiis, & minis exilii Flaviano, aliisque pluribus illatam deinceps expo-

Sessione I. quid sit gestum.

suo-

fuerunt; addentes, acta a notariis Dioscori corrupta esse atque depravata. Eutychetem in ea, quam obtulerant, confessione fidei, incarnatum quidem Christum profiteri, sed non ex Maria virgine. Quæ cum dixissent, tandem sui erroris atque peccati veniam deprecati fuerunt.

Absoluta lectione actorum Ephesini concilii, producta sunt acta concilii Constantinopolitani, ex quibus legati sedis apostolicæ probaverunt Flavianum vere catholicum esse, Eutychetem autem absque dubitatione ulla impium hæreticum. Dioscorus interlocutus, Flavianum jure damnatum, ideo quod post incarnationem duas naturas distinctas & inconfusas in Christo confiteretur, hæresim suam manifestavit. His adjecta est recitatio actorum de cognitione habita Constantinopoli super fide notariorum. Inde Eutychetis absolutio: & post interposita quædam acta concilii Ephesini œcumenici, impia sententia a Dioscoro in Flavianum Ephesi pronunciata, in hoc patrum consessu lecta fuit. Quibus omnibus exacte cognitis, interlocutione judicum tractatio de fide in sequentem sessionem dilata est. Rogati quid de judicibus Flaviani statuendum foret, responderunt, omnes Flaviani accusatores & judices, nominatim vero Dioscorum, Juvenalem, Thalassium, aliosve, qui cum prædictis principem locum in pseudosynodo Ephesina obtinuerunt, ex præscripto sacrorum canonum damnandos esse.

Post hæc pro gratiarum actione & Dei laudum celebratione, subsecuta est sacri trisagii acclamatio, videlicet: *Sanctus Deus, sanctus fortis, sanctus & immortalis*: additumque, *multos annos imperatori*: & denique plurima in Dioscorum dicta fuerunt.

SESSIO II.

Sessionis 2. res gestæ.

SEcunda sessio celebrata est sexto Idus Octobris, anno 451. In qua habita est a patribus tractatio de fide, hoc ordine. Primo lectum est sacrum Nicæni concilii symbolum: secundum illud cum veteribus patribus sensisse Cyrillum & sanctum Leonem, omnes contestati fuerunt: Recitatum est deinde ex scripto symbolum Constantinopolitani concilii œcumenici. Postea vero duæ sancti Cyrilli epistolæ: quarum alteram ad Nestorium, alteram ad Joannem Antiochenum dederat. Insuper magna illa sancti Leonis epistola 10. de verbi incarnatione ad Flavianum scripta, publice recitari jussa est. Denique refutatis illis, quæ ab episcopis Palæstinæ & Illyrici objecta fuerunt, acclamatum est ab omnibus: *Hæc patrum fides: hæc apostolorum fides. Omnes ita credimus, orthodoxi ita credimus: anathema qui non ita credit. Petrus per Leonem ita locutus est.* &c.

SESSIO III.

Sessionis 3. brevis enarratio.

TErtio Idus Octobris prædicti anni ad tertiam sessionem conveniunt episcopi tantummodo (quæ est manifestissima nota œcumenici concilii) absque magistratibus sæcularibus, eo quod tractanda esset Dioscori damnatio, cui præter episcopos, secundum canones nemini aliorum judicum sæcularium aut laicorum interesse licebat. Cum ad hanc sessionem Dioscorus, qui a militibus domi custodiebatur ne fugam arriperet, secundo citatus, propter absentiam judicum, & prætensam quamdam ægritudinem, comparere recusasset, lecti sunt libelli accusationum quos Theodorus & Ischyrion Alexandrinæ ecclesiæ diaconi, Athanasius ejusdem ecclesiæ presbyter, & Sophronius Alexandrinæ civitatis Christianus, contra Dioscorum obtulerunt. Primo libello accusabatur, quod esset Origenista hæreticus, blasphemus in sanctam Trinitatem; homicida Flaviani, incendiarius, injustus & temerarius, utpote qui Teodorum diaconum nulla alia de causa a diaconatu amovisset nisi quod sancti Cyrilli episcopi amicus fuisset: quod post hominum memoriam primus Romanum pontificem excommunicando scelus inauditum commisisset. Secundus libellus Ischyrionis post confirmata prædicta scelera continebat, quod frumentum ad conficiendam sacram eucharistiam, & solatium peregrinorum ab imperatore ecclesiis Libyæ dari solitum, surripuisset; adeo ut eam ob causam incruentum sacrificium Missæ diu oblatum non fuerit. Adjecit, quod ea bona quæ Peristeria nobilissima fœmina per testamentum monasteriis & pauperibus contulisset eo fine, ut pro salute animæ suæ sacrificium Deo offerretur, ille scenicis & turpibus personis in eleemosynam contulerit, ut quidem ex bonis illius (quod vetus & recepta consuetudo orandi pro defunctis, tunc merito impiissimum esse judicabat) *incensum Deo pro ejus anima obtulerit*. De vita ipsius valde obscœna plurima addidit, ut quod subintroductas fœminas haberet in episcopio, quibuscum in balneo lavaretur; & quod inter alias Pansophiam quamdam famosissimam magno omnium Alexandrinorum scandalo in deliciis haberet. Postremo quod non satis ei fuerit, Theodorum diaconum ob amicitiam cum sancto Cyrillo habitam diaconatus officio privasse; verum etiam possessiones ejusdem per monachos a se missos incenderit, arbores exciderit, jussitque occidi Theodorus, vix fugiens evaserit. Tertio libello Athanasius presbyter Cyrilli Alexandrini, se cum fratribus & cognatis urbe ejectum, omnibus bonis ac fortunis spoliatum, tormentis Chrysaphii subjectum, ad summam paupertatem adactum esse, ut mendicando victum quærere debuerit. Fratrem inter tormenta expirasse, sibi presbyterum ademptum esse; & ne vestigium ullum Alexandriæ superesset, domos suas in ecclesias conversas esse. Quarto libello Sophronii, tyrannidis est accusatus: utpote qui pœnam adulteri cujusdam, quem imperator puniri rescripserit, impediverit dicens Ægyptum magis ad se quam ad imperatorem pertinere: ideoque etiam allatas Alexandriam novi imperatoris Marciani imagines per suam urbe efferri mandaverit. His visis, ne qua solemnitas requisita deesset, placuit patribus ut Dioscorus adhuc tertio vocaretur per scriptum citationis libellum, qui prætensas illius excusationes falsas esse demonstrabat. Legitime igitur tertio citatus, ut libellis Alexandrinorum contra se oblatis responderet, contumax in proposito perstitit, & adesse recusavit. Cum igitur nihil reliquum esset ad ejus defensionem vel excusationem: ipsi apostolicæ sedis legati adversus Dioscorum damnationis, & ab episcopatu, omnique ecclesiastica functione depositionis sententiam protulerunt. Singuli vero episcopi, singulis sententiis impium Dioscorum perstringentes, eidem subscripserunt. Latam sententiam ipsi Dioscoro insinuarunt, perque synodicas epistolas ad imperatores, Pulcheriam Augustam, & ad clerum Alexandrinum scriptas, eamdem ubique promulgarunt.

SESSIO IV

Quartæ sessionis compendiosa narratio.

QUarta sessione 16. Kalendas Novembres celebrata, episcopis synodi cum magistratibus & judicibus cognitoribus in unum convenientibus, proposita est causa Juvenalis Hierosolymitani, Thalassii Cæsariensis, Eusebii Ancyræ, Eustathii Beryti, & Basilii Seleuciæ, episcoporum, qui cum Dioscoro improbo Ephesino conventui præfuerant. Petebant ad communionem ecclesiæ, & simul ad synodum recipi, qui cum Dioscoro ob eadem patrata scelera sess. 1. damnati fuerant. Qui cum decreto synodali interposito paruissent, Nicæno atque Constantinopolitano symbolo, nec non epistolæ sancti Leonis papæ decimæ, de verbi incarnatione ad Flavianum transmissæ, subscripsissent, contrarium sentientibus ac docentibus anathema dixissent, ad communionem ecclesiæ, & simul etiam ad ingressum synodi admissi fuerunt. Post hæc Ægyptii episcopi cum libello fidei, quem imperatori obtulerunt, ingressi, jussu legatorum apostolicæ sedis in Eutychetem anathema dixerunt: ne autem epistolæ Leonis, antequam novus Alexandrinus antistes eligeretur, subscriberent, precibus suis impetrarunt, cautione adhibita, quod Chalcedone non prius sint abituri, quam in locum Dioscori alius Alexandrinus episcopus subrogatus fuerit. Post hæc juxta relationem exemplarium Latinorum (Græci enim, quibus hac de re minor est adhibenda fides, ante quartam actionem hæc contigisse referunt.) Carosus, Dorotheus & Barsumas archimandritæ Eutycheti adhærescentes, ad synodum intromissi libellum obtulerunt; in quo cum more Eutychetis & Dioscori, sub mentito pallio Nicæno fidei catholicos se jactitarent, & tamen pro Dioscoro supplices preces haberent, concessa est illis dilatio trium dierum ad resipiscendum, & catholicæ fidei adversus Eutychetem subscribendum. Archimandritæ catholici contra ejus perfidiam libellum obtulerunt, qui omnium judicio ut catholicus & orthodoxus approbatus fuit.

SESSIO V.

Quam Latinus codex antiquæ versionis non habet.

DEcimotertio Kalend. Novembres anni 451. habita est sess. 5. duabus actionibus, uno eodemque die transacta.

Quintæ sessionis succincta & brevis enarratio.

Actio prior sessionis 5.

Priore actione Carosus, Dorotheus, aliique archimandritæ illi qui libellum Marciano imperatori obtulerant, petiverunt sibi concedi, ut coram imperatore de fidei veritate cum catholicis disputare liceat. Id quod hæreticis petentibus respondit imperator, Alexander visitator & Joannes decurio in synodo retulerunt his verbis; *Hæc cum audivisset dominus noster* (Marcianus imperator) *significavit per me & dominum Joannem decurionem: si voluissem ego sedere inter vos atque alios monachos, & audire sicut utrosque vos, non hic sanctam & universalem synodum fatigassem: sed cum ipsi convenissent, & vos de vobis certiores fecissent, dixi, ut vos adessetis, & ea quæ nescitis cognosceretis, & interrogando ea quæ non nostis, addisceretis ab iis. Jussum igitur decrevimus, vos ad concilium abire. Nam*, ut

ut sciatis quæcumque definierit sanctum & universale concilium, ac mihi in scriptis dederit, ea sequor, his contentus sum, his fidem habeo. Hoc habete, nec a me aliud responsum accipietis.

His enarratis, magno præconio imperatori acclamatum est. Hæreticis vero ad resipiscendum datæ sunt induciæ usque ad decimam quintam Novembris.

Actio posterior sessionis 5.

Posterior actio hujus sessionis quintæ, controversiæ illius quæ inter Photium Tyri, & Eustathium Beryti episcopum, de jure metropolis primæ Phœniciæ exorta fuit, tractationem continet. Controversia talis erat. Antiquitus secundum veterem provinciarum distinctionem per canones factam, Tyria ecclesia jure metropolitano præerat primæ Phœniciæ. Accidit ut imperator pragmatica sanctione aliam fecerit ejus provinciæ divisionem, ex qua complures civitates, quæ subjacebant Tyriæ, sub Beryti ecclesia ponerentur; nempe Byblos, Botys, Tripolis, Orthosias, Arias, & Antaradon. Huic autem divisioni cum Photius non acquievisset, habito ea de re judicio Constantinopoli coram Anatolio Constantinopolitano aliisque cum eo residentibus episcopis, excommunicatus fuit: neque prius absolvi potuit, quam decreto synodali de aucto jure Berytensis ecclesiæ super nominatas ecclesias subscripsisset. Cum autem Photius ad hanc synodum Chalcedone congregatam venisset, Marciano imperatori per supplicem libellum oblatum conquestus est de jure antiquo suæ metropolis diminuto, civitatibusque quibusdam ab Eustathio vendicatis. Imperator accepto libello causam illam sanctæ synodo dijudicandam tradidit, sicque prædicta die 13. Kalendas Novembres coram sacro patrum conventu producta fuit. Principio rogabat Photius, causam, prout mandaverat imperator, a synodo audiri, suumque libellum imperatori oblatum, in consessu patrum recitari. Sed ne fieret libelli lectio, Eustathius objecit, id non esse faciendum ante absolutam illam de fide tractationem, cujus causa omnes ad synodum congregati & convocati essent. Judices autem interlocuti, libellum legi mandarunt. Ex quo cum Photii de usurpatis ab Eustathio Tyriæ metropolis civitatibus, deque consensu per vim & metum extorto, querelas audissent, institit Photius, ut secundum pristina jura ablatæ civitates suæ ecclesiæ Tyriæ redderentur.

Fragmentum sessionis 5.

Jussus autem a judicibus cognitoribus ad hæc respondere Eustathius, rogavit idem eos, num secundum canones ecclesiasticos, an vero secundum leges imperatoris causa dirimenda esset. Tunc iidem interlocuti judices ista dixere: Sacratissimo domino orbis placuit, non juxta sacras imperatoris literas & pragmaticos typos res sanctissimorum episcoporum procedere, sed secundum canones a sanctis patribus datos. Omni igitur cessante e sacris pragmaticis definitione, canones de hoc capitulo editi legantur. Et inferius iidem patres conversi: *Dicat*, inquiunt, *sancta synodus utrum ei placeat ex regulis patrum hujus causæ quæstionem examinari, an ex sacris pragmaticis, de quibus ea quæ sacro apici visa sunt, jam omnibus aperta fecimus. Sancta synodus dixit: Contra canones nihil pragmaticum valebit. Regulæ patrum teneant. Gloriosissimi judices dixerunt: Nunc tempus est, edoceri nos a sancta synodo, an liceat ex sacro* D *pragmatico, aliena ecclesiæ jura ab aliis episcopis averti. Sancta synodus dixit: Non licet hoc, est præter regulas.* His dictis, jussus est Photius docere synodum de usurpatis ab Eustathio ecclesiis Tyriæ metropolis. Quo facto petiit idem Photius a S. Synodo irrita reddi, quæ ab Anatolio & aliis episcopis haud pridem contra eandem metropolim ex lege imperatoris Constantinopoli definita fuissent. Ad hæc Eustathius se excusans dixit, non a se invasa jura Tyriæ ecclesiæ, sed factum esse lege imperatoris, consuetudinisque esse, imperatores metropoles facere. Attamen sancta synodus definivit, nullam esse debere sententiam, adversus Photium absentem pronuntiatam. Rursum a Photio petitum in suas ecclesias esse restituendos a se ordinatos, ab Eustathio autem episcopatu ejectos, & inter presbyteros annumeratos. Antequam autem de his sancta synodus aliquid definiret, jussere judices cognitores legi sacrum canonem. Lectusque est can. 4. magni Nicæni concilii, quo jubetur uniuscujusque provinciæ esse E debere unum metropolitanum episcopum. Lecto itaque canone, & Eustathio respondente, licere imperatori jubere quod vellet; judices cognitores de his sanctæ synodi judicium ita interpellarunt: *Sancta synodus quid sibi videatur, doceat: utrum placeat secundum canonem trecentorum decem & octo patrum, unum metropolitanum episcopum esse qui in ordinationibus reverendissimorum in unaquaque provincia civitate episcoporum potestatem habeat, an duos; ita ut liceat separatim in civitatibus ordinationes facere. Sancta synodus dixit: Unum juxta regulas sanctorum patrum postulamus esse metropolitam. Petimus ut regula sanctorum patrum teneat. Atticus reverendissimus episcopus Nicopolis civitatis Epiri dixit: Trecentorum decem & octo patrum regula unum vult metropolitam in unaquaque provincia episcopum esse. Et supplicamus ut nunc etiam virtus canonum in quo-* A *libet & in omnes provincias valeat, cessantibus omnibus quæ concursatione & ambitione pragmaticorum fiunt, quæ & everterunt ea quæ spiritualiter & secundum Deum a sanctis patribus sancita sunt.* Hæc Atticus. His omnibus auditis atque exacte percognitis, judices cognitores definita a sanctis patribus probavere, atque sua ipsorum sententia firmavere, ita interlocuti: *Juxta regulas trecentorum decem & octo patrum, & juxta sententiam totius sanctæ synodi Photius reverendissimus episcopus totius Tyriorum metropolis omnem potestatem ordinandi in universis civitatibus primæ Phœnices provinciæ habebit. Eustathius reverendissimus episcopus a sacro pragmatico typo nihil amplius sibi vendicet, quam reliqui episcopi ejusdem provinciæ. At an his consentiat sancta synodus, doceat. Sancta synodus exclamavit: Hoc justum judicium: hæc justa sententia. Multos annos imperatorum: multos annos Augustæ: multos annos judicum.* Restitutis ex sententia totius œcumenicæ synodi episcopis in diversis civitatibus a Photio ordinatis, redactis vero in ordinem presbyterorum ab Eusta- B thio promotis, improbatoque per apostolicæ sedis legatos & alios, usu illo, ut qui ab episcopatu deponebantur, sinerentur presbyteri ministrare: mox ejusmodi ad judices & ad S. synodum facta est suggestio a Cecropio Sebastopolis: *Ne potestas vestra accusationem & querimonias a quacumque persona accipiat & fatigetur, neve nos conteramur: petimus ut sine contradictione cessent ea pragmatica, quæ in detrimentum canonum a quibusdam facta sunt in omni provincia. Canones vero per omnia teneant; sic enim & fides custoditur, & unaquaque ecclesia tutum statum habebit. Ac ne liceat præter canones ordinare. Magnificentissimi & gloriosissimi judices dixerunt: Si tota sanctissima synodus consentit petitioni Cecropii reverendissimi episcopi, doceat. Sancta synodus acclamavit: Omnes eadem dicimus: Universa pragmatica cessabunt: Canones teneant, & hoc a vobis fiat. Magnificentissimi & gloriosissimi judices dixerunt: Ex sententia sanctæ synodi in aliis quoque omnibus provinciis teneant.* His stabilitis, secuta est ex more sancta C totius synodi acclamatio. Jusseruntque judices, ut quæ definita essent, effectui mandarentur.

SESSIO VI.

Quæ in codice Latino per errorem collectoris, quinta actio nominatur.

Sessionis sextæ summa brevis.

SExta sessio habita est 11. Kal. Novembres. Fidei catholicæ definitio, quam recitavit quidam Constantinopolitanæ ecclesiæ diaconus, explosa est, actisque inseri vetita: non quod non esset catholica, sed quod ad coarguendas & damnandas hæreses Eutychetis non sufficeret. Leonis sententia contra Dioscorum de incarnatione Christi, secundo judicio per acclamationem omnium patrum est approbata; ideo quod Anatolius Constantinopolitanus episcopus memor adhuc sui Dioscori, cujus fuerat apocrisiarius, temerarie effutivisset, Dioscorum non propter fidem, sed ob excommunicationem in Romanum pontificem temere pronuntiatam, D damnatum esse. Quibus ita peractis, ad destructionem Eutychianæ hæreseos edita est definitio fidei, cujus exordium est: *Dominus noster & salvator*, &c. De qua observatu necessarium est, quod in Græcis exemplaribus sub una tantum definitione recte comprehendantur, quæ in Latina editione priore per errorem collectoris ponuntur sub titulo duarum definitionum, ab illis scilicet verbis: *Sufficeret quidem ad plenam cognitionem*, &c. quæ sequuntur. Quæ in Græcis exemplaribus recte & conformiter ipsis actis, nullo interposito alio titulo, uno filo sermonis cum præcedentibus continuatur. Deleantur igitur & expungantur ex Latina editione antiqua inter initium & finem definitionis collata verba hæc:

Alia definitio Calcedonensis synodi similiter sub quadruplici editione, comprehendens eorum quæ in conciliis, Nicæno primo, Constantinopolitano primo, Ephesino primo, decreta sunt, approbationem, & duarum creaturarum in una Christi persona assertionem.

E Hæc est illa fidei definitio, quæ una cum professione fidei hæretica, ad probandum utra verior esset, per invocationem sanctæ Euphemiæ confirmatam esse diximus supra verbo, *approbatum*.

SESSIO VII.

Quæ in Latinis exemplaribus sexta actio mendose nominatur.

Sessionis septimæ summa brevis.

OCtavo Kalend. Novembris ipso natali gloriosissimæ virginis & martyris, in cujus basilica conveniebatur, habita est septima sessio, sive actio 9. Ob diei celebritatem, Marcianus imperator, & Pulcheria Augusta, una cum magistratibus interesse solitis, præsto fuerunt. Marcianum imperatorem Latine primum, &

subin-

subinde Græco sermone perorantem, patres concilii per ingeminatas acclamationes immensis laudibus sunt prosecuti. Lecta deinde, & per subscriptionem omnium episcoporum approbata est illa definitio fidei, quæ superiore sessione conscripta fuit. Sanctionem pœnalem tulit imperator contra eos, qui adversus hanc definitionem fidei disputantes, turbas aut tumultum concitaverint. Rogatu ejusdem imperatoris tria decreta ediderunt. Primum, ne monachi absque consensu episcoporum monasteria ædificent: ab episcopali obedientia & subjectione non eximantur, neve invito domino servum adscriptum in monasterium assumant: degentes in monasterio reipublicæ negotia non curent, sed orationibus tantum & jejuniis vacent. Secundo ad cohibenda vitia & inconstantiam clericorum extra suas ecclesias, in quibus ordinati sunt, vagantium, decretum est, ne quis alienum clericum suscipiat. Tertio constitutum fuit, ut ad honorem sanctæ martyris Euphemiæ civitas Chalcedonensis citra præjudicium Nicomediæ, nomine tenus dignitatem metropolis habeat. Quibus constitutis, patres quidam abitum & discessionem concedi petiverunt: sed rogavit imperator, ut adhuc tres vel quatuor dies expectarent.

SESSIO VIII.

Comprehendens Latinæ editionis act. 3. 7. 8. & 9.

Sessionis octavæ summaria enarratio.

AD diversarum ecclesiarum controversias dirimendas 7. Kalend. Novembris ad synodum convenerunt episcopi, eaque sessione tres actiones sub uno die absolverunt. Harum prima, controversia inter Antiochenum & Hierosolymitanum episcopos, de jure metropoleos agitata, composita est. Sedi Antiochenæ Phœnicia atque Arabia adjudicatæ sunt. Hierosolymitano vero episcopo in quem jus metropolis Palestinæ, quod ante Cæsareensis ecclesia habebat, translatum erat, datæ sunt tres Palestinæ. Secunda actione de Theodoreto Cyri episcopo actum est. Hic cum a Dioscoro in conventiculo Ephesino depositus, & tanquam si Nestorianus esset, exulare coactus fuisset, apud Romanum pontificem, aliosque orientis episcopos hac de re diu multumque conquestus, se vere catholicum esse plurimis literis significavit. Sed cum patres concilii Ephesini œcumenici ipsum acerrimum scriptorum S. Cyrilli impugnatorem experti essent, epistolis Theodoreti fidem nullam adhibuerunt, sed potius in hoc consessu institerunt, ut anathema Nestorio diceret. Quod cum ille non gravate secunda jam vice præstitisset, omnium gratiam sibi conciliavit, eademque omnium sententia in pristinam sedem est restitutus: quem jam ante sanctus Leo post dictum anathema Nestorio in communionem ecclesiæ susceperat. Cum hoc judicium synodi Eutychiani post aliquot lustra annorum infringere conarentur, Vigilius pontifex sententiam episcoporum scriptis Theodoreti convenientem confirmavit. Tertia actione pronunciatum fuit, Ibam Edessenum episcopum a calumniis adversariorum suorum duobus conciliis Tyri & Beriti habitis recte absolutum, male vero Ephesino conciliabulo condemnatum, & episcopatu amotum fuisse. Inquisitio de Nonno episcopo in locum Ibæ subrogato commissa est Maximo Antiocheno episcopo. Hæc non tantum in actis concilii, sed etiam apud Liberatum diaconum in breviario cap. 13. recensentur.

Phœniciæ metropolis quæ.

Theodoretus absolvitur.

Ibæ absolutio confirmatur.

SESSIO IX.

Quam Latinus codex actionem nonam appellat male: quia numerus actionum, sessionum numerum excedit, & sub una sessione quandoque plures actiones habitæ reperiuntur.

Actio sessionis nonæ summatim recensita.

SEssio nona habita est 6. Kalend. Novembr. in qua absoluta est causa Ibæ, de qua supra egimus. Sed & *eadem sessione*, inquit Liberatus cap. 13. *id etiam invenitur esse decretum, ut quod sub Dioscoro in Epheso congregatum est concilium, nomen concilii minime obtineret, sed & ut peteretur ab imperatore, ut de hoc ipse legem sanciret*. Hac eadem sessione, eodemque die, nimirum 6. Kalendas Novembris, habita legitur actio de Domno Antiocheno Episcopo, qua ad petitionem Maximi Antiocheni præsulis auctoritate pontificia in sede confirmati, concessum est, ut Domno per justam sententiam Dioscuri a Leone approbatam exauctorato, ex Antiochenæ ecclesiæ redditibus alimenta præstentur. Hæc actio in Græco codice desideratur. Quinetiam tempore Justiniani imperatoris eadem actione Græca exemplaria caruisse, colligitur ex quadam novella constitutione ejusdem imperatoris ad Ioannem Romanum pontificem data, quæ extat infra sub hoc initio: *Scientes quod nihil aliud hic potest*, &c. Qua constitutione non dixisset imperator Domnum Antiochenum a sancta synodo Chalcedonensi post mortem damnatum fuisse, si hanc actionem, qua ipsi ad instantiam Maximi alimenta decernuntur, in codice Græco legisset. Vetus Latina edit. hanc actionem non suo loco, sed sub act. 7. exhibet, quæ ad sess. 9. referri debebat. *In Latino vetere scripto codice Vaticano, qui Procnii, & Albini fuisse dicitur*, inquit Baronius, *sub 9. act. reponitur, & sub eadem die, nempe sub 6. Kal. ejusdem mensis Novembris: sed dicenda potius sess. 9. quam act. 9. Actionum enim numerus excedit numerum sessionum, quod ut dictum est, sub una sessione interdum plures actiones habitæ reperiantur.*

SESSIO X.

Quæ extat in latino codice act. 11.

Sessionis 10. acta.

DEcima sessio habita est quarto Kalendas Novembris qua tractata est controversia inter Bassianum e sede Ephesina depositum, & Stephanum in ejus locum subrogatum. Sed cum illi mutuis se criminationibus lacerarent in sequentem sessionem res est dilata.

SESSIO XI.

Latini codicis actionem 12. & 13. comprehendens.

Sessionis 11. compendiosa narratio.

CUm patres 3. Kal. Novembr. convenissent, in prædicta controversia sess. 10. definitum est, ut neuter prædictorum duorum esset Ephesinæ ecclesiæ episcopus, sed potius alius ordinaretur: ita tamen ut uterque in episcopali dignitate maneret, singulisque eorum ducenti solidi ab Ephesina ecclesia præstarentur. Ad accusationem & depositionem Stephani facta est acclamatio sancto Flaviano martyri, utpote quod præsto esset, & causam suam judicaret, & in ultionem Stephani, qui potentissimus Dioscori fautor & administer fuerat, pro synodo oraret. Hac controversia decisa, agitata est causa Eunomii Nicomediensis episcopi cum Anastasio Nicæno. Licet enim rescripto imperatorum Valentiniani & Valentis, Nicæna ecclesia dignitatem metropolis consecuta fuerit, tamen hæc sacrosancta synodus definivit, eam episcopo Nicomediæ subesse debere.

SESSIO XII.

Actionem 14. & 15. comprehendens.

Sessionis 12. summaria narratio.

PRidie Kalend. Novembris habita est duodecima sessio, in qua Antiocheni concilii sententia de Sabiniano in ecclesiam Parthenorum (qua fuerat a Dioscoro spoliatus) restituto, & Athanasio, qui fuerat in locum ejus suffectus, amoto, est confirmata; concessa ei facultate, ut si quæ jura adversus Sabinianum haberet, ea infra spatium octo mensium apud Maximum Antiochenum prosequeretur. Hac causa absoluta finitum erat concilium, solutisque comitiis, legati sedis apostolicæ cum judicibus egressi sunt, & abierunt: orientales autem episcopi ad instantiam Anatolii Constantinopolitani clandestine & dolose remanserunt, & triginta canones actionis decimæ quintæ extantes sanciverunt. Quorum uno, vigesimo octavo scilicet, hoc constitutum fuit, ut & patriarchalis ecclesia Constantinopolitana sit, & secundum locum inter patriarchales sedes (quod Alexandrinæ jure successionis apostolicæ concessum) Constantinopolitanus episcopus obtineat. Hac ratione se id consecuturum sperabit Anatolius, quod in concilio œcumenico Constantinopolitano primo a suis antecessoribus quidem tentatum fuit, sed pontificibus Romanis obstantibus, frustra.

Canon de primatu Constantinopolitanæ constitutus.

SESSIO XIII.

Actionem 16. complectens.

Sessio 13. summatim recensita.

IPsis Kalendis Novembris (quod Græca & Latina exemplaria habent, 5. Kalendas Novembris hanc actionem celebratam fuisse, mendosum est) die nimirum sequente, post actionem decimam quintam, ad instantiam legatorum pontificiorum, omnes episcopi cum judicibus cognitoribus convenerunt. Quibus præsentibus legati pontificis dixerunt: *Hesterno die postquam potestas vestra surrexit, & humilitas nostra vestigia secuta est, quædam gesta facta dicuntur, quæ nos præter canones ecclesiasticos existimamus effecta. Poscimus ergo ut vestra magnificentia relegi hæc præcipiat, ut omnis fraternitas inspiciat, utrum justa an injusta sunt ea quæ gesta sunt*. Mandato igitur judicis decretum præcedentis diei prælectum fuit. Quod cum legati sedis apostolicæ Nicæno canoni sexto contrarium, Anatolius vero cum suis Constantinopolitani primi quarto canoni idem conveniens esse asseruissent, judicibus Constantinopolitanæ ecclesiæ faventibus, itum est in sententiam Anatolii. Legati contradixerunt, suamque interpositam hac de re protestationem ad acta referri postularunt. His omnibus absolutis, sancta synodus novissimo loco synodicam epistolam ad Leonem pontificem perscripsit, petens ab eo cuncta rata haberi & confirmari, quæ in concilio gesta fuerunt. Quid vero ad synodum pontifex

sex rescripserit, quas actiones probarit, quasve improbarit, diximus supra verbo *approbatum*, & in notis epist. 55. & aliarum S. Leonis supra tom. III.

Quo tempore hoc concilium habitum fuerit.

Marciano & Adelpho consulibus. Hæc ex initio actorum concilii narrantur his verbis: *In nomine domini nostri Jesu Christi, consulatu piissimi Marciani, sub die octavo Idus Octobris, indictione quarta.* Idem consulatus Marciani in singularum fere actionum principio reperitur. In fastis emendatioribus annus Christi 451. Leonis duodecimus, Valentiniani vigesimus septimus, & Marciani secundus, cum prædicto consulatu coincidunt. Consulatus igitur Valentiniani septimus, & Avieni, cum æra 488. errore librariorum in titulum actionis primæ irrepserunt. Istis ergo deletis substituantur ea quæ de tempore hujus concilii habet inscriptio, in principio præambularium epistolarum collocata.

Inscriptio concilii emendata.

Notæ in epistolas præambulares.

Argumentum epistolæ a Petro Ravennate ad Eutychetem scriptæ.

a *Epistola Petri Ravennatis ad Eutychetem.*) Responsoria est epistola rescripta ad illam Eutychetis, qua ante initium conciliabuli Ephesini perditissimus hominum conatus est omnes occidentales episcopos contra Flavianum concitare & impellere. Restituto ejus errore, monet, ut encyclicæ illi Leonis epistolæ decimæ de incarnatione Verbi divini scriptæ, tanquam oraculo Spiritus sancti, plane acquiescat. Scriptorem epistolæ Petrum Chrysologum hoc vel sequente anno, secunda die Decembris, ut produnt tabulæ ecclesiasticæ, ex hac vita migrasse, constat ex epistola Leonis 37. quam anno domini 451. sub consulatu Marciani ad ejus successorem Leonem scripsit.

Tempus & occasio epistolæ Hilari diaconi.

b *Epistola Hilari diaconi.*) Hilarus sanctæ Romanæ ecclesiæ diaconus, & magni Leonis pontificis legatus, hanc epistolam de rebus in pseudosynodo Ephesina gestis scripsit ad Pulcheriam Augustam anno domini 449. paulo post quam fuga elapsus, per invia loca, perque multa pericula Romam venisset. Dioscorus magno conatu laborabat, ut Hilarum ad subscribendum sententiæ injustæ contra Flavianum prolatæ induceret: cum verbis illud efficere non posset, vi adhibita eum vel saltem retinere tentavit, ne pontifici Romano res a se tyrannice gestas nunciaret. Cognitis insidiis Dioscori, Hilarus ne caperetur per invia & periculosa loca fugit, votisque Deo per S. Joannem evangelistam nuncupatis, liberationem expetivit & impetravit. Factus post obitum S. Leonis Romanus pontifex, memor beneficii accepti & voti nuncupati, ædiculam erexit Romæ in baptisterio Constantini, ornavitque eam musivo opere, in cujus superliminari beneficium ab eo acceptum voluit posteris omnibus reddi testatum, his verbis.

Liberatori suo, beato Joanni evangelistæ, Hilarus episcopus famulus Christi.

Egregium sane antiquitatis monumentum, quo sceleratorum hæreticorum grassatio in latrocinio Ephesino adversus catholicæ fidei defensores paucis notis describitur, & nota redditur. Ex adversa parte ejusdem baptisterii, alteram etiam ædiculam S. Joannis Baptistæ erexit, quæ hactenus a piis hominibus magno studio frequentatur: in cujus superliminari hæc leguntur.

Hilarus episcopus sanctæ plebis Dei.

In ipsis autem ejusdem ædiculæ vel sacelli portis æneis habentur æri deargentato insculpta verba hæc:

In honorem B. Joannis Baptistæ, Hilarus episcopus Dei famulus offert.

De fuga Hilari, plura vide apud sanctum Leonem epistola vigesima quinta ad Theodosium, & vigesima sexta ad Pulcheriam scripta. De oratoriis & sacellis, vide quæ dicturi sumus infra in notis ad vitam ejusdem Hilari ex Anastasio bibliothecario desumptam: & Baronium an. 449. num. 99. & 100.

Tempus & occasio sacrarum liter.

c *Sacræ literæ.*) Has literas Valentinianus Eudoxiæ conjux, & Galla Placidia mater Valentiniani, ad imperatorem Theodosium in oriente degentem scripserunt eo tempore, quo sanctus Leo pontifex habito Romæ concilio, Ephesinum conciliabulum reprobavit circa initium Octobris anni 446. Accidit enim opportune admodum, ut prædictus imperator Valentinianus cum Augusta matre & uxore ad sacra apostolorum limina pie frequentanda venerit illo tempore, quo supra nominatum concilium habebatur. Cum audissent ea quæ Ephesi per tyrannidem gesta fuerant, exhorruerunt, & ad immane facinus destruendum, singuli singulas literas ad Theodosium in orientem miserunt.

Explicatur locus epist.

d *Post venerabilem noctem dici apostoli, &c.*) Quæ ista nox sit, merito dubitatur. De natali die apostoli Petri, qui ubique & semper vigesima nona Junii celebrari consuevit, hæc intelligi nequeunt, quoniam eo tempore pseudosynodus Ephesina nondum celebrata fuit. Opinor hæc dicta fuisse de die dedicationis ejusdem basilicæ, quæ solita est celebrari decimo nono Novembris ad quam omnes episcopi, qui synodo Romanæ interfuerunt, detenti sunt ideo, ut responsum Theodosii expectarent: vel etiam, ut in concilio generali in Italia fortasse cogendo, facile & cito præsentes esse possent.

Hac epistola de convocanda synodo actum est apud pontificem.

e *Epistola Marciani.*) His literis piissimus imperator de œcumenica synodo celebranda cum pontifice tractare cœpit. Sciens enim non aliter, quam cum auctoritate Romani pontificis œcumenicas synodos convocari debere, per literas ejus consensum impetravit, & paulo post hisce sacris ad omnes episcopos transmissis, primo Nicæam, & paulo post propter barbarorum incursiones, Chalcedonem eosdem convocavit. Vide quæ dicimus supra in verbo *concilium*.

Epistola Pulcheriæ cur scripta.

f *Intentio nostra tranquillitatis est.*) Cum promulgatum esset ab imperatore Marciano edictum de universali concilio Nicææ celebrando, turbas, contentiones atque tumultus in populo excitari contigit. Quæ cum imperator sub pœna capitis prohibuisset, accidebat quod plures monachi, clerici & laici diversorum favoribus in diversa commoti, Nicæam se conferrent, atque adeo metum seditionis novæ Augustis imperatoribus incuterent. Ad hoc periculum tumultus auferendum, sancta Pulcheria Augusta has literas ad Strategium consularem Bithyniæ dedit, mandans illi, ut omnes omnino isthic non vocatos ab aditu urbis & concilii repellat.

Notæ *actionis* I.

g *Ex læva quidem parte sedentibus.*) De ratione consessus synodalis, vide quæ diximus supra verbo *Chalcedonense*, & in notis concilii Nicæni, verbo *Nicænum*.

h *Antepositis in medio sacrosanctis & venerabilibus evangeliis.*) Qua de causa in medio consessus sacrosancti evangelii codex in throno eminentiori collocatus fuerit, allegatis locis dixi.

i *Quibus in Græco interpretatis.*) Quare Paschasinus Latine, non Græce locutus fuerit in concilio Græcorum, dicemus infra verbis, *interpretante eum Florentio*, &c.

Sine auctoritate Romani pontificis non licet œcumenicum concilium convocare.

k *Synodum ausus est facere sine auctoritate apostolica, quod nunquam licuit.*) Confirmantur his verbis ea quæ supra frequenter dixi, soli Romano pontifici convenire œcumenica concilia sua auctoritate indicere, iisque per se vel per legatos suos interesse. Vide notas ad epist. Marcelli tom. I. concil.

Error notæ consularis.

l *Datum tertio Kal. Aprilis, Zenone & Postumiano viris clarissimis consulibus.*) Hoc rescriptum Theodosii pro synodo Ephesina cogenda ad Dioscorum missum, in nota consulari & temporis depravatum esse, nemo non videt. Quia ultima synodi Constantinopolitanæ II. actio in causa Eutychetis habita fuit 27. Apr. Asterio & Protogene consulibus, ut constat supra ex notis ejusdem concilii. Et post hanc synodalem actionem ab imperatore hoc rescriptum est promulgatum. Cum igitur Zenonem & Postumianum superiore anno, nimirum 448. consulatum gessisse certum sit, quid commune est illis cum rebus 449. anni? Restituendum est ergo, *tertio Kal. Majas, Asterio & Protogene consulibus*. Vid. Baron. anno 449. n. 25. Epistolæ quæ sequuntur, ad acta pseudosynodi Ephesinæ spectant. De quibus præter ea quæ supra diximus in notis ejusdem conciliabuli, nihil dicam.

Lectio conciliis emendatur. Textus concilii emendatur.

m *Tempore Zenonis & Postumiani, &c. indictione 3.*) Hæc verba depravata, atque hoc modo corrigenda esse, *Post consulatum Zenonis & Postumiani, &c. indictione secunda*, supra probavimus in notis conciliabuli Ephesini.

Cur Julianus Græce doctissimus in concilio Græcorum Latine locutus fuerit.

n *Interpretante eum Florentio episcopo Lydiæ.*) Julianus Coensis episcopus & legatus sedis apostolicæ, Græcæ linguæ peritissimus fuit. Voluit enim sanctus Leo epistolam suam de Incarnatione Verbi ad Flavianum scriptam ab eo in Græcum sermonem transferri. Accedit quod ejusdem pontificis rogatu ac jussu, ut patet ex epist. Leonis 56. acta Chalcedonensis concilii Latine transtulerit. Factum est igitur non ob inscitiam & ignorantiam Græcæ linguæ, sed potius ob majestatem Latinæ linguæ, excellentiamque Romanæ ecclesiæ, quod legati pontificii etiam apud Græcos Latine loqui consueverint. Vide quæ hac de re notavimus in epistolam Leonis 56.

o *Consulibus Flavio Zenone, &c.*) Hoc loco qui est p. 149. Ec. 1. incipiunt enarrari acta concilii Constantinopolitani I. de quibus vide quæ dixi supra in notis ejusdem concilii, tom. III. concil. sub Leone.

Trisagion cur hic decantatum.

p *Sanctus Deus, sanctus fortis, &c.*) Magna sane Dei providentia factum esse videtur, ut cum Eutyches in secreto cubiculo, & penetralibus monasterii, adversus divi-

divinitatem pugnaturus, super incudem obduratæ perfidiæ fulmina blasphemiæ fabricaret, quibus ipsa divinitas, si posset, labefactanda foret, unam naturam in Christo passam atque mortuam esse, &c. prædicaret; magna, inquam, Dei benignitas est & providentia, quod adversus novum hunc ducem hagiomachorum non fulgur intorserit, sed canticum dumtaxat præpararit, quo divinitatis immortalitas ubique gentium prædicaretur, & per ipsum offensi numinis imploratio conciliaretur. Quod qua ratione, quove tempore acciderit, ex antiquo menologio Græcorum annuatim publice in ecclesia legitur & recitatur his verbis. *Die vigesima quarta Septembris, imperante Theodosio*, anno imperii illius 39. qui erat Christi 446. *terra motus factus est magnus, & talis, qualis nunquam antea factus fuisse commemoratur. Quo factum est, ut totus populus una cum imperatore & patriarcha exierit extra urbem in locum qui dicitur Campus; propterea quod sine cessatione aliqua erat illa terrarum commotio. Cum igitur imperator ipse Theodosius & Proclus Patriarcha, & totus populus litaniis & supplicationibus divinam opem implorarent, repente puerulus quidam de media turba in aerem raptus est. Omnibus autem præ timore clamantibus*, Kyrie eleison, *descendit puer, & voce magna populum compellans, petiit, ut trisagion in hunc modum decantaret;* Sanctus Deus, sanctus fortis, sanctus & immortalis miserere nobis. *Quæ cum dixisset, animam Deo reddidit, & terra motus quievit.* Ita Deus optimus maximus, antequam instaret prælium, arma præparavit: antequam venenum in præcordia irreperet, medicamenta confecit, atque ante hanc venturam famem horrea frumento replevit. Vide quæ dicturi sumus infra in notis epistolarum Felicis papæ III.

Quando & qua occasione institutum.

Emendatur lectio.

q *Finis primæ cognitionis.*) Chronologia Christi & indictionis hic addita, vitiosa est, quomodo emendanda sit, ex iis quæ supra dicta sunt, patet.

N O T Æ *actionis* II.

Formula fidei a quo inventa

r *Expositio fidei concilii in Nicæa.*) Hanc formulam fidei, a quo & in quem finem edita fuerit tempore Nicæni concilii, dixi supra in notis concilii Nicæni, verbis, *contra hæreses Arianorum*, litera g notatis.

An note temporis signata.

s *Consulatu Paulini & Juliani.*) Observandum est, quod hæc descriptio, qua die & consule Alexandrino, tempus exactissime describitur, nequaquam ipsi confessioni & formulæ Nicænæ fidei, sed tantum œcumenicæ synodo præfixa fuerit. Nam hæreticorum tantum consuetudo erat (teste Athanasio de synodis) edere professionem fidei chronologia temporum & consulum consignatam. Vide notas concilii Nicæni verbis iisdem.

t *Symbolum synodi Constantinopolitanæ.*) A quo hoc symbolum conscriptum, quomodo alias nominatum fuerit, quando apud Latinos hæc particula, *Filioque*, addita & recepta sit, dixi in notis concilii Constantinopolitani primi œcumenici, verbo *credimus*; & in notis concilii Toletani primi, verbo *regula fidei*.

N O T Æ *actionis* III.

Romanus papa universalis episcopus est.

u *Universali archiepiscopo & patriarchæ magnæ Romæ Leoni.*) In omnibus his libellis Leo pontifex Romanus, universalis patriarcha nominatur; & in titulo eorumdem libellorum sancto universali concilio anteponitur. Quibus cum patres concilii non modo non contradixerint, verum etiam in sua epistola ad Leonem scripta eumdem patrem suum & caput appellarint, dubium non est, quin illum universæ ecclesiæ primatem, omnique concilio majorem & superiorem esse cognoverint. Verum igitur est quod epistola trigesima ad Eulogium Alexandrinum scribit sanctus Gregorius, per sanctam Chalcedonensem synodum pontifici sedis apostolicæ hoc universitatis nomen oblatum esse. Quod autem subjungit, a nullo suorum antecessorum usurpatum fuisse, ita intelligi debet, quod nemo Romanus pontifex eo titulo ex solemni ritu semper & in omnibus inscriptionibus usus sit. Constat enim quod non modo sanctus Leo epistola 54. ad Marcianum, verum etiam Sixtus I. & Zephyrinus se universales episcoporum episcopos & pontifices maximos appellarint. Vide notas epistolæ 2. Sixti, verbo *universalis*, & in vitam Zephyrini, verbo *Zephyrinus*. Item notas epistolæ 54. sancti Leonis, & quæ dicemus infra in notis epistolæ synodi concilii hujus, post actionem 16.

Explicatur locus sancti Gregorii.

Usus sacrificii incruenti.

x *Neque terribile & incruentum sacrificium celebratum est.*) Conqueritur hoc loco Ischyrion diaconus, quod Dioscorus triticum illud quod imperator Libyæ ecclesiis, tritico ob nimiam provinciæ ariditatem carentibus, dare solebat, ad conficiendam sacram eucharistiam & solatium peregrinorum, ipse sustulerit, adeo ut eam ob causam in Libia diu non fuerit oblatum incruentum missæ sacrificium. Ex quo cum firmissimum contra hæreticos nostri temporis argumentum pro sacrificio missæ, ejusdemque ritibus colligatur, placuit hunc locum hac singulari nota depingere.

Usus oblationum pro defunctis.

y *Ut neque incensum ex oblatione illius Deo offeretur.*) Vides hic veterem usum, quo pii defunctorum memoriam prosequebantur: quod, nisi sancte pieque solitum in universa ecclesia catholica frequentari, nequaquam coram œcumenica synodo Dioscoro id crimini datum fuisset.

Inscriptio edicti mendosa.

z *Edictum sive leges sancti Marciani.*) Hujus edicti, quo sancitur, ne cui amplius liceat de fide disserere, vitiosa & dolose corrupta est inscriptio. Primo enim non potuit imperator vix trium annorum, fuisse vigesimæ septimæ tribunitiæ potestatis, quæ non nisi cum imperio impertiri solita fuerit. Secundo non potuit, neque debuit inscribi pontifex, cum is titulus in Gratiano defecerit. Hæc plura si constarent sibi, possent tituli ex subjugatis populis defendi. Accidit enim non semel quod hæredes imperii iisdem uterentur insignibus titulorum, quibus prædecessores condecorati fuerant.

Græca & Latina editio conferuntur.

a *Actio* IV.) Ante hanc actionem quartam in Græco codice ponitur actio synodalis de archimandritis Eutychianis, a præcedentibus & subsequentibus actionibus distincta. Verum quod ad res archimandritarum in concilio gestas spectat, putarem magis Latinis exemplaribus quam Græcis in his deferendum esse; quia probabile non est, archimandritas hæreticos auditos esse, antequam lapsorum episcoporum causa pertractaretur. Ita verius esse puto, quod post absolutionem episcoporum, archimandritarum causa, prout habent Latina exemplaria, in judicium deducta fuerit.

b *De clericis & monachis.*) Vide quæ diximus supra in notis concilii Antiocheni I. sub Julio, ad canonem 5.

Lectio concilii emendatur.

c *Actio* V.) Verius actio septima. quia Græcum exemplar amplius quam Latinum, habet sessionem quintam decimo tertio Kalendas Novembris celebratam, duasque actiones continentem. In quarum priore de Caroso & Dorotheo quid gestum fuerit, supra dixi. In posteriore controversia illa, quam de jure metropolis Photius Tyri & Eustathius Beryti antistites moverunt, decisa est eo ordine, quo supra dixi. Illam quintam, hanc sextam actionem nominare poteris.

Suriana editio hic emendatur.

d *Definitio Chalcedonensis*, &c.) Hæc omnia, *alia definitio Chalcedonensis synodi, similiter sub quadruplici editione*, &c. quæ tanquam titulus & argumentum alterius cujusdam definitionis præfiguntur definitioni fidei, deleantur & expugnantur: quia una tantum definitio fidei in concilio edita fuit. Quamobrem in Latina editione, quod factum est in Græco codice, hæc verba, *sufficeret quidem*, &c. usque ad finem, cum præcedentibus sine ulla interpositione tituli vel alterius argumenti continuanda sunt. Doleo hæc a typographis in hac editione * nostra non esse emendata.

* anni 1618.

e *Actio* VI.) Hæc actio septima in sessiones celebrata fuit. Cum igitur ex præcedentibus constet, duas actiones habitas fuisse sessione quinta, necessario concedendum hanc actionem ordine octavam esse.

N O T Æ *actionis* VII.

Emendatur actio VII.

f *Actio* VII.) Verius actio nona, ut ex præcedentibus constat. Celebrata est autem hæc actio 7. Kalend. Novembr. cum duabus aliis infra sequentibus, sessione octava, ut videre est in Græco codice, & apud Liberatum diaconum. Quod igitur initio hujus actionis dicitur, 4. Kalend. Novembr. hanc actionem habitam fuisse, mendosum est.

N O T Æ *actionis* VIII.

Mendosa lectio corrigitur.

g *Actio* VIII.) Verius decima. Tres enim actiones supradictæ celebratæ sunt uno die, unaque sessione, quæ in Græco codice octava, & apud Liberatum septima est, ideo quod Liberatus unum illud secretarium, supra ex Græcis exemplaribus restitutum, prætererit. Illud igitur, quod hic principio dicitur, *Sub die 8. Kalend. Novemb.* mendosum est, debetque pro *octavo* poni *septimo Kalend. Novembris*.

h *Actio* IX.) Hac actione cœpta est causa Ibæ episcopi Edesseni, quam verius undecimam quam nonam actionem nominaveris, ex causis supradictis.

i *Post consulatum Flavii Zenonis*, &c.) Hæc verba mendosa esse, & sic corrigenda, *Sub consulatu Flavii Zenonis & Postumiani*, non tantum ex actis concilii illius, quod in causa Ibæ habitum est Tyri, verum etiam ex principio actorum Berytensis concilii colligitur quo loco sub consulatu Zenonis & Postumiani dicitur habitum fuisse judicium Beryti in eadem causa, ob quam mense Majo ejusdem anni Tyri aliquot episcopi prius convenerant. Vide notas concilii Tyrii sub Leone.

k *Actio* X.) Verius XII. ut ex prædictis manifeste liquet. De rebus hac actione gestis, atque de Ibæ episcopi absolutione & epistola vide quæ diximus supra in notis concilii Berytensis sub Leone. Item supra, verbo *approbatum*, in prœmialibus notis hujus concilii.

l *Indictione secunda.*) Mendosum est, corrigere: *Indictione prima.* Nam ex principio actorum concilii in causa Ibæ Tyri habiti, quæ extant supra * pag. 650. T. VI. constat quod consulatus Zenonis & Postumiani, annus domini 448. & indictio prima inciderint in eumdem annum. sicut etiam coincidunt in annum 451. consulatus Marciani & Adelphii, & indictio quarta. Vide quæ notavimus supra in notis concilii Berytensis sub Leone.

* pag. 58.

Actio de Domno Antiocheno est 13. habita sessione nona. In Græco codice non extat.

Quæ de actione secunda hujus sessionis nonæ hoc loco dicenda erant, dicta sunt supra in notis actionis 7.

m *Actio de Domno Antiocheno.*) Hæc actio celebrata fuit sessione nona, sexto Kalend. Novembris, postquam causa Ibæ Edesseni episcopi absoluta fuisset. Hæc actio in Græco exemplari desideratur, eamque tempore Justiniani Imperatoris in vulgato codice Græco non extitisse, supra diximus *sessione nona*. Sub nona actione reponitur, teste Baronio, in quodam vetere manuscripto codice Vaticano. Sed dicenda potius sessio, quam actio nona. Actionum enim numerus sessionum numerum excedit, quia, quod supra frequenter diximus, interdum sub una sessione plures actiones habitæ fuerunt. Potest nominari & inscribi actio XIII. Quia sept. kalend. Novembres, nona actione de causa Antiocheni & Hierosolymitani episcoporum actum est. Decima, de Theodoreto Cyri episcopo. Undecima, Ibæ Edesseni controversia est inchoata & duodecima tandem actione, 6. Kalend. Novembres absoluta.

n *Actio* XI.) Hæc actio habita est sessione decima, quæ vero rerum ordine observato, est actio XIV. Quid in ea gestum fuerit, supra dixi.

o *Relegit regulam nonagesimam quintam.*) De sequentibus duobus canonibus vide quæ notavimus supra in concilio Antiocheno I. sub Julio, canone 5. 16 & 17.

p *Actio* XIII.) Verius XV. si ad ea quæ supra dicta sunt, attendas,

q *Actio* XIV.) Verius XVI. De rebus in hac actione gestis consule ea quæ supra dixi sessione 11.

r *Actio* XV. *canones synodi complectens.*) Hæc actio synodica non est, utpote quæ legatis pontificiis, aliisque orthodoxis episcopis absentibus, post abitum judicum cognitorum, ad instantiam Anatolii Constantinopolitani, hominis ambitiosi, ab orientalibus duntaxat dolose & clandestine remanentibus celebrata fuit. Canones omnes absentibus legatis constitutos fuisse, testatur Liberatus in breviario cap. 13. Eosdem a sancto Leone improbatos fuisse, supra dixi verbo *approbatum*. Qui a Romanis pontificibus renovati, vel in aliis approbatis conciliis editi sunt, robur & auctoritatem habent. Bellarmin. lib. 2. de Roman. pontificibus cap. 22.

De tutela dativa

s *Præter pupillorum (si forte leges asperant) inexcusabilem curam.*) An si episcopus dativam tutelam alicui clerico imponat, contra statutum Africani concilii I. sub Stefano celebrati, agat, diximus supra in notis prædicti concilii Africani.

t *Competenter honorentur.*) Quis honor episcopis, quisve presbyteris competat, diximus in notis concilii Nicæni I. Can. 4

Can. 5.

u *De his qui transmigrant*, &c.) Vide quæ diximus supra in notis concilii Sardicensis can. 3

Can. 6

x *Nullum absolute ordinari.*) Neminem sine titulo ordinari debere, jam diu in ecclesia observatum & constitutum fuit, ut patet ex iis quæ supra in notis ad vitam Evaristi diximus, &c. Novum ergo non est, quod hic ea de re constituitur.

Can. 9

y *Primatem diœceseos.*) Id est, episcopum Romanum, nam Græca vox hujus canonis ἔξαρχος non proprie primatem, sed principem significat. Solus vero Romanus pontifex est princeps Christianæ diœceseos. His verbis igitur lex constituitur, ut si quis cum metropolitano aliquo controversiam habeat, non alibi eum convenire possit aut debeat, quam apud principem diœceseos, Romanum scilicet pontificem.

An Constantinopolitana sedes Romanæ æquata fuerit.

z *Aut sedem urbis Constantinopolitanæ.*) Hæc non mandantis, sed permittentis concilii verba sunt, adeo ut horum auctoritate clericis vel episcopis prope Constantinopolim habitantibus concessum fuerit, suas causas coram antistite Constantinopolitano proponere, ibique totius controversiæ decisionem expectare. Ita hunc canonem Nicolaus I. in epistola ad Michaelem Imperatorem interpretatur. Eamdem expositionem, rejecta sententia Archidiaconi & Joannis de Turrecremata, sequitur & approbat Bellarmin lib. 2. de Romanis pontificibus cap. 22. ubi contra Nilum Thessalonicensem quondam episcopum doctissime primatum Romanæ ecclesiæ defenders, ostendit, nequaquam ex hoc loco probari, quod auctoritate hujus concilii Constantinopolitana sedes, quoad dignitatem patriarchalem, sedi Romanæ adæquata fuerit. Etiamsi enim (quod verum non est) concederemus, quod juxta hunc & can. 17. omnis clericus totius orbis injuriam a suo metropolitano sibi illatam apud Constantinopolitanam sedem denunciare possit, quodque ipsi Constantinopolitano quaslibet causas judicare liceat; non tamen inde recte probaretur, eumdem Romano pontifici parem esse. Nam ex vi horum canonum, solum eos judicare potest Constantinopolitanus, qui se a suo metropolitano læsos esse arbitrantur: at Romanus pontifex eos quoque judicare potest, qui vel ab ipsis patriarchis, vel ab episcoporum conciliis etiam maximis & frequentissimis læsi fuerunt. Quod Cæciliani, Athanasii, Chrysostomi, Pauli, Flaviani, Theodoreti, aliorumque plurium exempla declarant. Juxta canones Sardicenses a sententia cujusvis metropolitani ad Romanam sedem appellare licet: atque ita penes Romanum pontificem ultimum judicium semper remanet. Unde etiamsi Constantinopolitanus quaslibet causas ex toto terrarum orbe judicare posset, non tamen apostolicæ sedis antistiti exæquaretur. Vide Bellarm. prædicto loco.

a *Pacificæ tantummodo.*) Quæ dicantur literæ pacificæ, quæ commendatitiæ, supra in notis ad vitam & epistolam Sixti I. & in notis can. 25. concilii Eliberini, item alibi diximus. Can. 11. Epistolæ pacificæ quæ. Can. 15

b *Diaconissam non ordinandam.*) De diaconissa ejusve officio egimus supra in notis concilii II. Hierosolymitani, & Laodiceni, &c.

c *Clericos.*) Qua ratione vel occasione transmutatio episcopatuum prohibita vel concessa sit, diximus supra in notis conciliorum Nicæni & Sardicensis. Can. 20

d *Sanctorum patrum decreta.*) Hic est ille canon clandestinus & subreptitius, quem Anatolius cum reliquis orientalibus ad primatum suæ ecclesiæ comparandum, legatis absentibus & contradicentibus, constitui atque decerni procuravit; quemque sanctus Leo pontifex pluribus epistolis damnavit & reprobavit, non tantum ideo quod citra auctoritatem Romani pontificis editus, illegitime constitutus fuerit, verum etiam quod duo aliaque plura manifesto falsa mendacia contineat. Quod in eo refertur, a patribus Nicænis Romano pontifici primatum esse attributum, quasi eum ante non habuerit, falsum est. Nam ut alia scripturæ, patrum & conciliorum testimonia omittam, ex ipso initio sexti canonis Nicæni manifesto constat, quod ipsa Romana ecclesia non a conciliis vel Christianis Imperatoribus, sed a Christo domino salvatore nostro primatum obtinuerit. Ita enim exorditur sextus canon concilii Nicæni: *Ecclesia Romana semper habuit primatum.* Quomodo itaque eum a patribus Nicæni concilii accepisse potuit? Alterum quod falso asserunt, ideo nimirum Romanæ ecclesiæ primatum esse concessum, quia Roma est sedes imperii, sanctus Leo epist. 52. ad Marcian. & sanctus Gelasius epist. ad episcopos Dardaniæ, disertis verbis refellunt, Inter alias hanc rationem habet sanctus Gelasius. Mediolanum, Ravenna, Sirmium, Treveri, & Nicomedia, multis temporibus sedes imperii fuerunt. Quibus cum nihil plus juris, dignitatis & prærogativæ ecclesiæ ea de causa concessum fuerit, non immerito mendacii arguuntur, qui dicunt prædicta de causa Romanam urbem ad fastigium apostolici muneris evectam esse. De canone concilii Constantinopolitani vide quæ ibi notavimus. Item quæ scripsi supra in notis sexti canonis Nicæni. Hunc canonem cum duobus sequentibus tanquam appendicem habet Theodorus Balsamon ex nomocanone Photii.

Can. 28 Canon de primatu Constantinopolitano redarguitur.

e *Quoniam religiosissimi Ægypti episcopi.*) Cum editus canon 28. de primatu Constantinopolitanæ sedis verteretur in præjudicium Ecclesiæ Alexandrinæ, Alexandrini episcopi electionem per summam calliditatem post synodum distulerunt, ne si præsens esset, conatibus Anatolii restitisset: & ne præsentes Ægyptii episcopi reclamarent, absentes esse voluerunt, eo prætextu, quod ipsis absque episcopo Alexandrino synodicis decretis subscribere non liceret. Et ne schismatici haberentur Ægyptii, per hunc canonem declararunt sine præjudicio schismatis ipsorum, subscriptionem expectandam fore. Hæc Baron. anno 451. num. 143. Can. 30. Cur electionem Alexandrini episc. distulerint.

f *Quinto Kalendas Novembris.*) Hæc verba mendosa sunt. Nam tam in Græco, quam in Latino codice actio hæc, ut patet ex Lucentii episcopi verbis, celebrata est ipsis Kalendis Novembris. Ita enim ait Lucentius sedis apostolicæ legatus: *Hesterno die, postquam potestas vestra surrexit, & humilitas nostra vestigia vestra secuta est, quædam gesta facta dicuntur, quæ nos & præter canones ecclesiasticos, & disciplinam æstimamus effecta*, &c. Quod cum pridie Kalendas Novembris acciderit, ut videre est in principio actionis 14. patet hæc verba sic esse emendanda. *Ipsis Kalendis Novembris in Chalcedone*, &c. Act. 16. Lectio concilii emendatur.

g *Quod ecclesia Romana semper habuit primatum*, &c. Vide notas canonis sexti supra in Nicæno concilio.

h *Episcopatum tamen Constantinopolitanum.*) Vide notas can. 5. supra in primo Constantinopolitano œcumenico, sub Damaso pontifice.

i *Relatio sanctæ synodi Chalcedonensis ad beatum papam Leonem*, &c.) Cum sancta synodus hac eadem epistola sanctum Leonem caput universalis ecclesiæ esse profiten- An titulus epistolæ sit corruptus.

ficaretur, nominetque eumdem patrem omnium episcoporum, titulum Alexandrinorum libellis inditum non increparit, neque sustulerit, nullumque studium prætermiserit, quo ipsum primarium Christianæ religionis antistitem prosequeretur, admodum verisimile est, quod nomen œcumenici in titulo hujus epistolæ præfixum quidem fuerit, sed librarii alicujus dolo hinc subductum sit: maxime propterea, quia S.* Leo lib. 7. epist. 30. ad Eulogium Alexandrinum scribens, ait: *Vestra sanctitas novit, quod mihi per sanctam Chalcedonensem synodum pontifici sedis apostolicæ (cui Deo disponente deservio) hoc universitatis nomen oblatum est*: nusquam fortasse evidentius, quam in titulo & inscriptione hujus synodalis epistolæ. Quomodo sit intelligendum illud S. Gregorii, quo dicit, nullum prædecessorum suorum hunc titulum usurpasse, supra semel atque iterum attigimus.

* Gregorius I.

k Hæc circa finem epistolæ in Latinis antiquis adjecta verba, *Scripsi pridie Kalend. Aprilis, feria tertia, indictione 13.* non sunt epistolæ synodicæ, sed librarii illius * qui eam exscripsit. Sicut enim ex præcedentibus certissime constat, hanc synodum mense Novembris absolutam, non pervenisse ad sequentis anni 452. mensem Aprilem; ita multo certius est, nihil pertinere decimam tertiam indictionem ad Chalcedonense concilium, quod indictione quarta celebratum esse, ipsa acta concilii demonstrant. Quid quod epistola referat, Marcianum imperatorem idem exoptare, quod sacrosancta synodus petebat; nimirum ut primatum urbi Constantinopolitanæ adjudicatum Leo pontifex confirmet? Quod si verum est, nequaquam defendi potest, synodicam hanc indictione 13. scriptam esse, cum octava indictione Marcianus imperator defunctus fuerit. Vide Baron. anno 451. num. 46.

Verba correctis explodentur. * Imo Rustici diaconi qui CP. vide supra pag. 339.

l *Exemplar epistolæ ab imperatore Marciano Alexandrinis.*) Cum Proterius communibus votis episcoporum eorum qui concilio interfuerant, in locum Dioscori eo modo quem refert Liberatus cap. 14. subrogatus fuisset, maxima seditio in populum cum multorum cæde & incendio excitata fuit, ut videre est apud Evagrium lib. 2. cap. 5. Quam seditionem ut Marcianus princeps optimus & Christianissimus coerceret, misit ad eos Joannem decurionem virum maxime pium atque disertum. quem, quod laicus esset (catholicos enim omnes & episcopos aversabantur, adeo ut potius irritamentum fuisset ad iras, quam ad pacem conciliandam fomentum, si episcopum aliquem misisset) de rebus in concilio gestis libentius & facilius audirent. Dedit eidem epistolam hanc, qua eos conatus est ad mansuetudinem revocare, reddereque veritatis amplectendæ cupidos, atque concordiæ studiosos, insinuans illud in primis, nihil novi in concilio Chalcedonensi esse sancitum, sed omnia secundum Nicænæ fidei regulam, juxta Alexandrinorum episcoporum sententiam Athanasii, Theophili atque Cyrilli, esse decreta. adeo quod huic synodo velle refragari, idem esset, quod suis ipsorum doctoribus adversari.

Hæc sacra imperatoria qua occasione scripta.

Quid autem imperator hoc rescripto effecerit, non liquet. Certum est illud, Alexandrinorum studium in improbissimum & nequissimum Dioscorum eo usque invaluisse, ut divinos etiam honores cultumque religiosum (proh scelus) ei detulerint, vel ad hoc usque tempus, quo anno 1594. ab ecclesia Alexandrina, universaque Ægypto solemnis missa est legatio Romam ad Clementem VIII. Romanum pontificem, qua apostolicæ sedis communionem, quam post damnatum Dioscorum & emissam orthodoxæ fidei catholicæ professionem expetebat, obtinuerunt.

Dioscorus religiose cultus est Alexandriæ.

m *Exemplar epistolæ Marciani ad archimandritas.*) Pseudomonachi Eutychiani, in Palæstina gravissimis tumultibus excitatis, Juvenalem episcopum Hierosolymitanum paulo post Chalcedonense concilium ejecerunt, & quemdam Theodosium monachum (a quo teste * Damasco de hæres. Theodosiani vocati sunt,) hominem nefarium in episcopum asciverunt, ut constat ex Evagrio lib. 2. c. 5. & Nicephoro lib. 15. cap. 9. cujus opera cum post multas cædes & incendia concilii Chalcedonensis professoribus illata, Eudociam Augustam Theodosii imperatoris relictam viduam in suas pertraxissent, scriptis ad Pulcheriam literis, eam in hæresim eamdem pellicere tentarunt, scientes artibus, & ex præsidio fœminarum Arianam aliasve hæreses toto orbe fœcundiore germine propagatas esse. Ne videantur hæretici profitentur se Eutychetem atque Nestorium damnare & detestari. Has literas, quæ potius supplicem libellum præseferebant, cum accepisset Pulcheria, eas Marciano conjugi suo ostendit. Ille vero censens non armis, sed piis potius admonitionibus illos ab errore ad fidem catholicam revocandos esse, hanc epistolam mansuetudine & doctrina orthodoxa plenissimam ad eos scripsit. Adjunxit alias ejusdem argumenti Pulcheria, quarum exordium est: *Precor equidem, quæ ad nostram*, &c. Verum quamdiu Theodosius ille scelestissimus monachus in ea regione permansit, obdurata corda impiorum monachorum emolliri non potuerunt, sed potius cum perditissimo homine in omnia mala conspirarunt. Hisce literis Augustorum laicus Hierosolymitanos per Dei gratiam commotos, ex lapsu primum resipuisse constat ex epistola sanctæ Pulcheriæ, quam ad Bassam abbatissam monasterii quod erat Hierosolymis, scripsit.

Qua occasione hæc epistola scripta sit. * Joanne Damasceno.

His literis imp. laici Hierosolymitani conversi sunt. Hæretici Romanum pontificem excommunicantes, a gentilibus ridentur.

n *Non enim terrore aut violentia aliquos volumus trahere ad viam veritatis.*) Quod ait imperator se neminem invitum cogere ad fidem, intellige illo modo, quo ipsi hæretici in Palæstina faciebant, gladiis nimirum & tormentis injuste inflictis. Plura enim adversus hæreticos a Marciano dura esse rescripta, patet supra ex actis concilii Chalcedonensis, act. 3.

o *Opprobrium & irrisio faclosti, paganis & hæreticis justissime confitentis, quibus estis exemplum confusionis effecti.*) Nota & observa lector, hos pseudomonachos a paganis aliisve hæreticis derisos esse, ideo quod scelus hactenus intentatum audentes, in sanctam synodum, ipsumque sanctum Leonem Romanum pontificem anathema dixissent, aliosque ad idem agendum per tormenta impulissent. Quis non rideat novantes nostri sæculi hæresiarchas, majora, si possent, patraturos?

p *Exemplar epistolæ Leonis imperatoris.*) His omnibus epistolis sequentibus scribendis occasionem præbuerunt, partim pseudomonachi in Ægypto sacram synodum Chalcedonensem respuentes, eamque de erroribus arguentes; partim plebs Alexandrina, quæ exordio imperii Leonis, anno nimirum domini 457. in cœna domini septimana sancta Proterium Dioscoro substitutum occidit, eique Timotheum Ælurum cædis auctorem, parricidam sacrilegum, hominemque, qualis depingitur in epist. Alexandrinorum ad Leonem scripta scelestissimum subrogarunt. Leo igitur imperator recens electus, accepta gratulatoria Leonis pontificis epistola 73. qua ad defensionem Chalcedonensis concilii monebatur, nihil antiquius habuit, quam fidei orthodoxæ consulere, & quibus eam viribus confirmare atque solidius stabilire valeret. Ad quod præstandum illud salubre consilium iniit, ut sanctionem amplissimam ederet, qua significaret, se confirmare omnia prædecessoribus imperatoribus adversus hæreticos promulgata decreta, atque in primis quæ pro firmitate Chalcedonensis concilii haud pridem a Marciano Augusto sancita fuissent edicta. Adjecit postea, ut ad metropolitanos omnes orientales literas daret, quibus reliqui pariter admonerentur ecclesiarum minores episcopi, ut cujus essent fidei, redditis literis facerent manifestum: ex quo alterum de duobus efficeretur, ut vel in hunc modum omnium orthodoxorum calculo, iterum ipsorum confessione Chalcedonense concilium firmaretur, & perinde ac præsentes in synodo, sua scriptione fidem catholicam communirent. vel saltem ex hoc, qui essent hæretici, palam fieret, detectique tum sententia episcoporum, tum etiam legibus imperatorum e gradu sedeque protinus ejicerentur. Hæc constant ex epistola Alexandrinorum, quam ad Leonem imperatorem transmiserunt, & ex illa encyclica imperatori ad Anatolium Constantinopolitanum his de rebus scripta.

Qua occasione epistolæ virorum illustrium pro Chalcedonensi concilio scriptæ sint.

Hac occasione ipsi quoque hæretici ad Leonem imperatorem legatos literasque dederant, quibus more hæreticorum profitentur se Nicænam fidem citra ullum additamentum credere, quibus Ephesinum conciliabulum sub Dioscoro celebratum venerantur, & Chalcedonensem synodum rejiciunt.

** NOTÆ GABR. ALBASPINÆI EP. AUR.

AD CANONEM XI.

CONCILII CHALCEDONENSIS.

MUltiplex hujusce canonis difficultas scaturit ex unico vocabulo ὑπολήψει; varii enim interpretes cum variam ei significationem assignent, utra sit verior non facile expedieris. Sustinendum ergo judicium est, nam quoquo te verteris, præsto est veterum interpretum authoritas, quæ in scriptis eorum venerabilis, in animis nostris sacra esse debet. Duæ sunt versiones Latinæ veteres quæ interpretantur τοῖς οὖσιν ἐν ὑπολήψει, personis honoratioribus. Antiquitas harum versionum magni ponderis esse debet, utpote quæ Zonaræ & Balsamonis & Matthæi Blastaris versiones longo intervallo antecedat; & si conjectura res sit, credendum ab hominibus linguæ Græcæ & vetustatis cognitionem callentibus proficisci, necnon concilii Chalcedonensis proximis. Est & alia interpretatio ipsorum neotericorum Græcorum τοῖς οὖσιν ἐν ὑπολήψει personis suspectis ut Zonaræ, Balsamonis, atque ut fertur, Matthæi Blastaris. Quæ in re in sustinendo judicio lectoris mira prudentia esse debet. Quis enim crederet viros tantos, natione Græcos, in politia ecclesiæ versatissimos in patria peregrinari, & vocabulum Græcum non intelligere; cum maxime ex Latinis Græca non fecerint, sed concilium ut erat Græce conscriptum, Græce sint interpretati. Zonaras in hunc canonem deci-

decimum: *Commendatitia vero sunt qua segregatis antea clericis, aut laicis, aut omnino ignotis hominibus in aliam urbem migrantibus dabantur, aut trigesimi tertii canonis apostolici decreto tradi consueverant, qua vel eos pœnis solutos, vel in numero fidelium habendos esse demonstrant: proindeque illos urbis ejus ad quem proficiscuntur episcopo commendant, atque conciliant. Accipiunt si quoque commendatitias qui vocati in judicium, se a culpa immunes ostenderint, quibus & ei ad quem missi sunt episcopo commendantur, ex falsa delatione ipsorum innocentiam tentatam fuisse, testatum fiat.* Balsamon ibidem: *commendatoria scriptura dicuntur qua dantur clericis, ab his qui illos ordinarunt; dicuntur etiam & ea qua dantur episcopis, vel clericis segregatis, & qui alioqui fuerunt in non bona existimatione.*

Cum hi duo interpretes de personis suspectis interpretati sint, occasionem dederunt consimilis interpretationis Herveto & Bernardino Ferrario, qui librum scripsit de antiquo ecclesiasticarum epistolarum genere cujus verba magnam partem ex Blastare qui nobis nunc ad manus non est, desumpta referam: *Omnino tres ob causas commendatitia tribuebantur. Primo peregrinationes quibuscumque clericis sive laicis, ut ejusmodi literis tanquam hospitalitatis tessera muniti, ubique terrarum ab æque catholicis benigne exciperentur hospitio. Deinde clericis ad eorum ordinationem comprobandam. Postremo ignotis hominibus aut suspectis, ut eos vel notos redderent, vel injuste accusatos criminove solutos, vel pœnis tandem liberatos ostenderent.*

In hac veritate opinionum lectori fieri non potest satis, nisi aut a vera intelligentia literarum pacificarum & commendatitiarum, aut ab investigatione significationis hujus vocis ὑπόληψις, qua usi sunt authores proximiores concilio Chalcedon. Ad primum quod attinet non tam facile percipi potest, quid fuerint commendatitia litera; cui enim exploratus esset earum usus, nulla suboriretur difficultas in sensu hujusce canonis, nec in significatione ὑπόληψιν. Zonaras in hunc canonem scribit tria hominum genera commendatitias accipere consuevisse. Tradebantur enim segregatis clericis, aut laicis in aliam urbem migrantibus; aut omnino ignotis hominibus, vocatis etiam in judicium si se culpa immunes probavissent: idem fere habet Balsamon.

Bernardinus Ferrarius tribus de causis dari solitas scribit. Cujacius Novel. 6. Zonaræ & Balsamoni adstipulatur. Pluribus in locis commendatitiarum literarum fit mentio, non magna tamen lux affulget scire cupientibus, qua in re a pacificis, canonicis, communicatoriis formatis dimissoriis discreparent, aut quem usum haberent peculiarem. Plurimi siquidem canones statuunt clericos minime admittendos esse, aut peregrinari debere, sine commendatitiis, can. 12. & 33. apost. 9. Sardic. 11. & 13. Chalc. 28. Carth. 3. can. 3. & 8. Agathen. can. 12. Turonico primo & 6. Anglic. 2. Andegav. iisdem de causis alii canones statuunt etiam clericos accipere debere formatas, & sine illis vetant admitti, ut 28. Carth. 3. 50. & 51. Meldensis, quadragesimus primus Laodicensis. Plurimi etiam canones præcipiunt clericis, ut accipiant ab episcopis suis literas, ut quintus & septimus Carth. neque addunt canonicas, formatas aut commendatitias: unde colligi posset nomine tenus differentiam constituisse: & in omnibus illis canonibus non facile deprehendes literas commendatitias datas fuisse presbyteris suspectis, aut criminum postulatis. Qui vero ita interpretantur, non tam canonum authoritate, quam ambiguitate hujus vocis ὑπόληψις, nituntur, quam forte perperam reddunt, & invita sententia: si enim hujusmodi litera suspectis dabantur, cur nullibi earum fit mentio? Cur frequentius clericis quam laicis dabantur?

Scribit praterea Balsamon ad hunc canonem: qui volunt in aliis regionibus sacra celebrare, debent non solum commendatitias epistolas afferre, sed etiam pacificas, quod secus se habere videtur. Nam clerici numquam pacificas, aut communicatorias literas accipiebant, sed soli laici: Cum enim pacifica, dimissoria non essent, sed tantum fidem facientes, qui eas reddebat, excommunicatum non esse, sed inter fideles recenseri, cui usui potuissent esse clericis? qui ut hospites exciperentur, & sacris altaribus admoverentur, qua illis transeundum esset, non solum docendum erat se esse in societate fidelium, verum etiam aliquo ordine & honore insignitos. Quapropter dimissoriis utebantur clerici, aut commendatitiis, quibus utrumque testatum foret.

Itaque qui communicatorias & pacificas a commendatitiis non discriminant, falli videntur. Pacifica siquidem solum laicis dabantur peregrinantibus, ut ad communionem admitterentur & hospitalitatis jure gauderent. Dimissoria autem solis dumtaxat clericis; ut facultatem haberent manendi in alia Diœcesi & ministrandi, quas si non haberent eliminabantur: de his intelligendus venit can. 17. in Trullo, 15. apostolorum.

Sed quod ad commendatitias attinet, & videntur esse, quæ in commendationem laicorum & clericorum ab episcopis & metropolitanis scribebantur, quorum fide & authoritate qua incedendum esset, non solum in negotiis ab omnibus adjuvabantur: sed etiam lautius excipiebantur. Non enim concedebantur nisi dignioribus & alicujus existimationis, unde inter has & communicatorias & dimissorias (de ceteris taceo quod ad tria ista capita omnes revocentur) id interesse videtur quod alia communionem, hæ gratiam & favorem conciliarent.

Ceterum ad veram & germanam hujus vocis ὑπόληψις significationem, appositius convenit prima Latinorum versio, Balsamone & Zonara licet Gracis origine repugnantibus; Princeps enim omnis eruditionis Aristoteles, ἐν τοῖς τόποις. Εἰ ὑπόληψις ἐστὶ ψευδὴς ἢ ἀληθὴς, εἴη δὲ ἡ δόξα, εἶδος γὰρ ὑπολήψεως ἡ δόξα. Si existimatio est falsa, aut vera, opinio erit hujusmodi, species enim existimationis est opinio, τῶν δὲ ἀρχόντων κατεγνώκεσαν ῥᾳθυμίαν ὡς οὐ φροντιζόντων τῆς αὑτῶν ὑπολήψεως. Principium autem socordiam condemnabant, quod sua existimationis nullam rationem haberent. Quod Aristoteles, δόξαν, Polybius Aristotelem imitatus διάληψιν, pro δόξα usurpavit. Non ut voluit Casaubonus διάληψιν appellavit, quam vulgo alii authores, ὑπόληψιν, certam opinionem de aliquo conceptam. Apposite vero citat Casaubonus Justiniani Novellam 123. ἐν τούτοις οἱ μοναχοὶ ἢ οἱ καλλίονος ὑπολήψεως τυγχάνοντες, & felicius interpretatur quam in editione Latina habetur. Citat etiam ex Novella 90 testes, ἀνυπολήπτους, integros, integra fama. Hoc non ingenue quod Cujacium dissimulaverit scribentem ad cap. 5. de clericis non residentibus: *Non est omittendum quod Chalcedonensi synodi proditum est cap. 11. a commendatitiis literis sive systaticis, εἰρηνικὰς separari, quasi ha dentur humilioribus, illa honestioribus, τοῖς οὖσιν ἐν ὑπολήψει, qui sunt ob opination.*

Cum hæc ita se habeant secundum primam versionem quæ interpretatur ὑπόληψιν personas honoratiores (quo verbo utitur concilium Matisconense primum canone undecimo) duas explicationes hic canon admittere potest, quia nimirum commendatitia duabus de causis dabantur. Docuit nos jam ante concilium Sardicense, literas commendatitias scriptas fuisse ab episcopo, aut metropolitano in gratiam clerici, aut laici negotiorum causa ad imperatorem, aut in castra proficiscentis, ut commendatione metropolitani, aut episcopi, qui in aula erant episcopi, curam sibi assumerent nomine ecclesiæ, negotiorum ejus qui commendabatur. Hoc sensu possumus literas commendatitias accipere, & hunc canonem enodare, si dixerimus consentaneum non fuisse proletario cuilibet, egeno nimirum, & nullis opibus, aut sententiam passo, in exilium vel ad metalla, aut Cæsarem appellante commendatitias indulgere. Nam si ecclesia promiscue & indifferenter quarumcumque personarum tutelam suscepisset, hæc passivitas ecclesiæ dignitatem apud principes & quosvis magistratus non minimum imminuisset. Quod si causa pauperum, orphanorum, viduarum, aut ad triremes damnatorum æquitate nitebatur, & ea ratione patrocinium ecclesiæ desiderabat, eo casu sequendus erat nonus canon Sardicensis, qui statuit diaconum destinari ad fratres & coepiscopos; qui in illo tempore in his regionibus & urbibus morabantur, in quibus felix & beatus Augustus Remp. gubernabat, & ei negotium dandum esse, ut hosce pauperes quantum posset ecclesiæ nomine adjuvaret. At commendatitias dare quibusvis pauperibus, orphanis, viduis, aut sententiam passis, concilium Chalcedonense, Sardicense insequendo æquum non putavit. Præterea hæ literæ sortiebantur alium effectum, secundum quem possumus hunc etiam canonem explicare. Nam qui cum his literis iter aggrediebantur, sumptibus ecclesiæ alebantur, & longe lautius ac curiosius exhibebantur cum commendatitiis literis, præ his qui tantum pacificas, aut communicatorias adferebant, (neque hic necessitas incumbit probandi hospitalitatem hanc sumptibus ecclesiarum exerceri solitam fuisse: plerique omnes canones id testantur) canone ergo hoc undecimo statuitur discrimen personarum adhibendum esse, pauperibus nimirum abunde esse, si literas pacificas & communicatorias accipiant, quibus fulti tanquam Christiani iis rebus quæ peregrinantibus ad vitam sunt necessariis procurabantur; commendatitias autem non accipiant, ut dignationis personarum habeatur ratio & sumptuum, quemadmodum cavetur canone secundo concilii Carthag. tertii *mensasque sumptuosas hospitibus exstant*. Nec abnuendum nonnullos repertos, qui abuterentur commendatitiis, sortem suam & dignitatem circumforaneorum more nundinantes.

Quærerem libenter ex iis qui Zonaram sequuntur, num contra jus & fas, pauperes nonnunquam inter reos deferrentur, & num juxta divites suspecti esse possent, quod nemo ut arbitror negabit. Magnum enim paupertas opprobrium jubet quodvis perficere & pati, at pauperibus

priori

priori parte canonis commendatitiæ concedi non poterant, suspectis vero secunda parte, aut in jus vocatis poterant, non congruit ergo eorum explicatio, quia pauperibus poterat concedi quod suspecti esse possent, ut omnes concedent: aliunde vero non poterant concedi, quia id in canone prohibetur. Deinde si opinioni eorum stemus, dabantur hæ literæ separatis communione, ignotis, suspectis, reis, postulatis. At tamen A tummodo canon dicit ὑπὸ ὑπόληψιν; non ergo canonis sensum, nec commendatitiarum vim assequuntur, quia non solis suspectis eas volunt dari, sed multis aliis qui non possunt significari per hanc vocem ὑπόληψις. Edisserant denique quid tandem causæ fuerit, ut dixi, cur pauperibus omni misericordia dignissimis denegarentur, suspectis nihilominus concederentur.

CHALCEDONENSIS, OECUMENICA QUARTA.

Ex libello Synodico.

Ἀλλὰ καὶ Πυλχερία ἡ εὐσεβὴς Αὐγούστα (*) διεγείρειν σύνοδον οὐκ ἐπαύσατο. σύνοδον οἰκουμενικὴν τετάρτην ἐν Χαλκηδόνι, τῶν ἑξακοσίων τριάκοντα θεοφόρων πατέρων ἀθροίσασθαι. Ἥτις ἁγία σύνοδος καθελοῦσα Εὐτυχῆ, καὶ Διόσκορον, τὰς δύο φύσεις Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἀδιαιρέτως, καὶ ἀσυγχύτως ἐτράνωσέ τε, καὶ ἀνεκήρυξεν.

B Sed & Pulcheria pia Augusta urgere, & congregare synodum œcumenicam quartam Chalcedone sexcentorum & triginta divinorum patrum non est cunctata. Quæ quidem sancta synodus, Eutyche ac Dioscoro abdicatis, duas Jesu Christi Dei nostri naturas indivise & incommixte declaravit, & prædicavit.

EADEM CHALCEDONENSIS SYNODUS EX PHOTIO.

Ἡ δὲ ἁγία, καὶ οἰκουμενικὴ τετάρτη σύνοδος τὸν ἐν βασιλεῦσιν εὐσεβέστατον Μαρκιανὸν συμπαρόντα, καὶ συμπνέοντα ἔχουσα, τῶν ἀληθινῶν μὲν δογμάτων ἀκροατήριον ἀφεῖρε τὴν Χαλκηδόνα πόλιν Βιθυνίας οὖσαν ἐπίσημον. ἐν τριάκοντα δὲ καὶ ἑξακοσίοις τὸν ἀριθμὸν ἐξετείνετο· οἷς λογάδες ἐχρημάτιζον, Ἀνατόλιός τε ὁ τῆς βασιλίδος πόλεως τοὺς ἱεραρχικοὺς θεσμοὺς ἐγκεχειρισμένος, καὶ Λουκίνσιος (καὶ Πασχασῖνος) ἐπισκοπικῷ διαπρέποντες ἀξιώματι, σὺν Βονιφατίῳ πρεσβυτέρῳ τὸν τόπον ἐπέχοντες Λέοντος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης, οὗ κλέος μέγα, καὶ πολὺς ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας ζῆλος, μεθ' ὧν Μάξιμός τε ὁ Ἀντιοχείας, καὶ Ἱεροσολύμων Ἰουβενάλιος, οἵτινες Εὐτυχῆ τε τὸν δυστυχῆ, καὶ τὸν προστάτην αὐτοῦ τὸν ἀλαζόνα Διόσκορον τὸν ποτὲ Ἀλεξανδρείας δυσσεβημάτων εὐθύνας εἰσπράξεις ἀπῄτησαν. καὶ γὰρ καὶ οὗτοι τὴν ἐκ διαμέτρου Νεστορίου πλάνην οἰκειωσάμενοι εἰς τὴν ὁμοίαν ἐκείνῳ ἐξέπεσον ἀθλιότητα. τὸν γὰρ ἕνα κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐκ θεότητός τε, καὶ ἀνθρωπότητος γνωριζόμενον, καὶ ἐν ταύταις ταῖς δυσὶ προσκυνούμενον φύσεσιν εἰς μίαν τολμηρῶς, καὶ ἀφρόνως ἀνεκίρνων, καὶ συνέχεον φύσιν, ἐξ ὧν τῆς τε πατρικῆς οὐσίας ἑτερόφυλον, καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἑτεροφυῆ ὁ συνιστᾶσι οἱ δείλαιοι συμπεραίνοντες. εἰ γὰρ μία ἡ τοῦ Χριστοῦ φύσις ἢ θεία πάντως, ἢ ἀνθρωπίνη ἔσται. ἀλλ' εἰ μὲν μόνη θεία, ποῦ τὸ ἀνθρώπινον; εἰ δὲ ἀνθρωπίνη, πῶς ἐκ ἔξαρνοι τῆς θεότητος; εἰ δ' ἕτερόν τι παρὰ ταῦτα (τοῦτο γὰρ ὑπολείπεται, καὶ πρὸς τοῦτο μᾶλλον αὐτῶν νεύει τὸ φρόνημα) πῶς οὐχ ἑτεροφυὴς αὐτοῖς ὁ Χριστὸς, καὶ τοῦ πατρὸς, καὶ ἡμῶν ἀναπλασθήσεται; ἢ τί ἂν δυσσεβέστερον, ἢ ἀφρονέστερον ἄνθρωπον γενέσθαι φάσκειν τὸν τοῦ Θεοῦ λόγον, καὶ Θεὸν, ἐπί τε φθορᾷ τῆς οἰκείας θεότητος, καὶ ἐπὶ ἀναιρέσει τῆς προσληφθείσης ἀνθρωπότητος. τοῦτο γὰρ ἕπεται πάντως τοῖς μηδ' ἑτέρας φύσεως, ἀλλ' ἑτέρας παρὰ ταύτας τὸν Χριστὸν εἰπεῖν τολμήσασι.

C Sanctum & œcumenicum quartum concilium, quod præsentem atque faventem habuit Marcianum piissimum imperatorem, orthodoxorum dogmatum auditorium delegit sibi Chalcedonem insignem Bithyniæ civitatem; sexcenti & triginta episcopi interfuerunt. Præsides declarati sunt Anatolius, qui sacras regiæ civitatis leges administravit, & Paschasinus, ac Lucentius episcopali dignitate præstantes, cum Bonifacio presbytero, qui locum obtinebant Leonis sanctissimi papæ Romani. cujus gloria magna, magnusque pietatis ac religionis zelus fuit & studium. Et Maximus Antiochiæ episcopus, & Juvenalis episcopus Hierosolymorum. D Qui Eutychem illum infelicem, & defensorem ipsius atque arrogantem Dioscorum ut impios ad causam dicendam in judicium vocarunt. Nam & isti, errorem ex diametro contrarium errori Nestoriano defendentes, in eamdem miseriam inciderunt. Unum enim dominum nostrum Jesum Christum ex divinitate, atque humanitate constantem & in his duabus naturis adorandum, ad unam audacter ac stulte naturam redigebant, & confundebant. Nec animadvertebant homines infelices, se illum & divina diversum essentia ab humana alienum natura constituere. Nam si una est Christi natura, aut divina omnino est, aut humana. E Si divina sola, ubi humanitas? Sin humana tantum, ubi divinitas? Sin tertium aliquid præter hæc (id enim videtur reliquum & huc magis vergit eorum sententia) nonne natura diversus Christus & a patre & a nobis constituetur? Quo quid magis impium aut stultum fingi potest, Dei Verbum ac Deum ita hominem factum esse dicere, ut & propriæ divinitatis interitum passus sit, & humanitatis assumptæ jacturam fecerit? Hoc enim omnino sequitur incommodum, si neutram Christo, sed diversam naturam tribuant. Quamobrem sententiæ istius aucto-

(*) Lege, διεγείρειν τὸν ἄνακτα, (Marcianum Augustum) non destitit, ut Synodum cogeretur *Hard.*

auctores, Christique oppugnatores, meritas tantæ impietatis pœnas dederunt. Sacerdotio enim spoliati, una cum hæresi sua Christi oppugnatrice, ab ecclesiæ totius communione fuerunt exclusi, anathemateque damnati. Rectus autem & invictus ecclesiæ sensus, magis adhuc scripturarum patrumque testimoniis confirmatus atque illustratus est. Unum esse Christum, personam esse, duasque naturas, nempe divinitatem & humanitatem, sine confusione distractioneque consideratas, ita beatissimis illis episcopis aperte declarantibus, & decernentibus, ut sine dissensione ab omnibus crederetur, & in omnes terrarum fines promulgaretur. Nonne perspicue Christus divinæ naturæ suæ dignitatem ostendit, dum claudis crura corrigeret & confirmaret, cæcis videndi facultatem tribueret, mortuos ab inferorum portis in vitam revocaret, & alia innumerabilia divina signa perficeret ac demonstraret? Humanitatem vero, dum lassitudinem, labóres, famem, sitim, & quæ his similia sunt, subiret atque perferret? Hæc enim partim Deo, partim homini congruentia, idem Christus verus Deus noster efficiens, unam in se atque singularem personam, duas ac differentes naturas sine confusione conjunctas, aperte sine ulla controversia demonstravit. Atque hæc quidem in quarto concilio confecta sunt.

A διο κ) τῆς τοσαύτης δυσσεβείας οἱ τῶν χριστομάχων τύπων δογμάτων εἰσηγηταὶ ἀξίαν τε δίκlὼ δεδωκότες, ἀφαιρεθησάντες τῆς ἱερωσύνης, κ) ἀπὸ πάσης τῆς ἐκκλησίας γεγένασιν ἀνάθεμα, συνεκπελασθείσης αὐτοῖς κ) τῆς χριστομάχου αἱρέσεως. τὸ δὲ ὀρθὸν, κ) ἀκαταγώνιστον τῆς ὀρθοδοξίας φρόνημα, ἔτι μᾶλλον ταῖς γραφικαῖς μαρτυρίαις ἀνεκηρύχθη, κ) διέλαμψεν, ἕνα τὸν Χριστὸν, ἤτοι μίαν αὐτοῦ τlὼ ὑπόστασιν, κ) δύο τὰς φύσεις, θεότητά τε, κ) ἀνθρωπότητα ἀσυγχύτως, κ) ἀδιαιρέτως ἐνθεωρουμένας, τῶν τρισμακαρίστων ἀρχιερέων περιφανῶς θεολογησάντων, κ) παραδεδωκότων, ἀδιστάκτως ὁμολογεῖν, κ) κηρύσσειν εἰς πάντα τῆς οἰ-
B κουμένης τὰ πέρατα· δῆλον δὲ κἀντεῦθεν ὡς δι' ὧν μὲν χωλοῖς αἱ βάσεις ὠρθοῦντο, κ) τυφλοῖς τὸ πάθος εἰς ὀμμάτων βλάστlὼ ὑπεφύετο, νεκροί τε τῶν πυλῶν ἀνεσπῶντο τοῦ ᾅδου κ) πρὸς τὸ ζῆν μετετάττοντο, αἵ τε ἄλλαι θεοσημίαι, ἃς οὐ ῥᾴδιον ἀριθμεῖν, ἐπετελοῦντο, κ) ἐπεδείκνυντο, τῆς θείας φύσεως ἐναργῶς παρεδήλου τὸ ἀξίωμα. δι' ὧν δὲ κόπους, κ) πόνους, κ) πεῖναν, κ) δίψαν, κ) τὰ τούτοις ὑφίστατο συγγενῆ, κ) παραπλήσια τῆς ἀνθρωπίνης οὐσίας ἐτράνετο τὸ ἰδίωμα· ὧν τὰ μὲν θεοπρεπῶς ὁ αὐτὸς Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν ἐπιτελέσας, κ) δια πραξάμενος μίαν μὲν αὐτοῦ, κ) ἑνικὴν τὴν ὑπόστασιν, δύο δὲ κ) διαφερούσας τὰς φύσεις ἐν ἀσυγχύτῳ ἑνώσει σα-
C φῶς τε, κ) ἀναντιῤῥήτῳ λόγῳ παρέστησε, κ) ἐπιστώσατο. ἀλλ' ἐν τούτοις κ) τὰ τῆς τετάρτης συνόδου.

EADEM IV. OECUMENICA E NILI LIBELLO.

SAncta & œcumenica quarta synodus Chalcedone habita est imperante Marciano, congregata a sexcentis triginta sanctis patribus adversus Dioscorum patriarcham Alexandrinum, & Eutychem Archimandritam Constantinopolitanum. Huic præerant, Leo Romæ, Anatolius Constantinopolis, Juvenalis Hierosolymorum, Maximus Antiochiæ episcopi. Erat annus mundi 5943. A quarta usque ad quintam sunt anni 102. Nos accepimus & credimus duas naturas, quæ in unam domini nostri hypostasim inconfuse concurrerunt, sic nunc quoque manere in seipsis, unaquaque retinente suas operationes. Docuit hoc enim dominus, nunc quidem dicens, *anima mea turbata est, Pater libera me ab hac hora*; nunc vero dicens, *Nemo aufert animam a me, sed potestatem habeo ponendi & rursus accipiendi eam*; ut turbari quidem sit creatæ naturæ, potestatem autem habere proprie conveniat inhabitanti in ipsa divinitati. Eos igitur qui dicunt in unam naturam concurrisse ambas, ac unam in Christo naturam prædicantes, anathemate percellimus.

Ἡ Ἁγία, κ) οἰκουμενικὴ τετάρτη σύνοδος, ἡ ἐν Χαλκηδόνι γέγονεν ἐπὶ τῆς Βασιλείας Μαρκιανοῦ, συγκροτηθεῖσα ὑπὸ ἑξακοσίων τριάκοντα ἁγίων πατέρων κατὰ Διοσκόρου πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, κ) Εὐτυχοῦς ἀρχιμανδρίτου Κωνσταντινουπόλεως. ἡγοῦντο δὲ αὐτῆς Λέων Ῥώμης, Ἀνατόλιος Κωνσταντινουπόλεως, Ἰουβενάλιος Ἱεροσολύμων, Μάξιμος Ἀντιοχείας, lὼ δὲ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτη
D ͵εϡμγʹ. ἀπὸ τετάρτης ἕως τῆς πέμπτης ἔτη ρβʹ. ἡμεῖς παρελάβομεν, κ) πιστεύομεν ὅτι αἱ δύο φύσεις αἱ συνελθοῦσαι ἐν μιᾷ ὑποστάσει τοῦ κυρίου ἡμῶν ἀσυγχύτως, οὕτω κ) μεμενήκασι καθ' ἑαυτὰς, ἑκατέρας ἐχούσης τὰς ἰδίας ἐνεργείας. ἐδήλωσε γὰρ τοῦτο ὁ κύριος, νῦν μὲν λέγων, ὅτι νῦν ἡ ψυχή μου τετάρακται, πάτερ σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης· νῦν δὲ λέγων, ὅτι οὐδεὶς αἴρει τlὼ ψυχlὼ μου ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλὰ ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι, κ) πάλιν λαβεῖν αὐτlὼ. ὡς τὸ μὲν ταράττεσθαι τῆς κτιστῆς εἶναι φύσεως, τὸ δὲ ἐξουσίαν ἔχειν ἰδιαζόντως τῆς ἐνούσης αὐτῇ θεότητος. τοὺς λέγοντας οὖν ὅτι εἰς μίαν φύσιν ἀμφότεροι γεγόνασι, κ) μίαν εἶναι τοῦ κυρίου πρεσβεύοντας φύσιν τῷ ἀναθέματι ἀναπέμπομεν.

Ioan. 12.
Ioan. 10.

EADEM EX AUCTORIS INCERTI LIBELLO.

QUarta sancta & œcumenica synodus habita est Chalcedone sub religiosissimo imperatore Marciano, & Leone papa Romæ, & Anatolio patriarcha Constantinopolis, & 630. patribus adversus Dioscorum qui fuerat Alexandriæ patriarcha, & Eutychem. Illi enim Dei ac servatoris nostri Je-

E Ἡ Δʹ δʹ. ἁγία, κ) οἰκουμενικὴ σύνοδος γέγονεν ἐν Χαλκηδόνι ἐπὶ Μαρκιανοῦ τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως, κ) Λέοντος πάπα Ῥώμης, κ) Ἀνατολίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, κ) χλʹ. πατέρων ὑπάρχουσα κατὰ Διοσκόρου γενομένου πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κ) Εὐτυχοῦς. ἐπεὶ γὰρ τlὼ τοῦ Θεοῦ, κ) συ-

καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐνανθρώπησιν παρῃτοῦντο σχεδὸν παντελῶς, ἐν φαντασίᾳ αὐτὸν λέγοντες φορέσαι τὴν σάρκα, ὅθεν καὶ ἐν μιᾷ φύσει αὐτὸν ἐμυθολόγουν, τῇ θεότητι τὰ πάθη προσνέμοντες, διὰ τοῦτο ἐν ταύτῃ μὲν ἐμμείναντας πλάνῃ ἀνεθεμάτισαν ἅμα τοῖς ὁμόφροσιν αὐτῶν. θεῖον δὲ ὅρον ἐξεφώνησαν, τέλειον Θεὸν, καὶ τέλειον ἄνθρωπον ἐν δύο φύσεσιν ἀσυγχύτως, καὶ ἀδιαιρέτως τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ Θεὸν κηρύξαντες. τὴν δὲ τοῦ ἁγίου Λέοντος ἐπιστολὴν τὴν πρὸς τὸν ἁγιώτατον πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως Φλαβιανὸν ὡς στήλην ὀρθοδοξίας ἀπεδέξαντο. χρὴ δὲ γινώσκειν ὅτι οἱ λεγόμενοι Θεοδοσιανοὶ οἱ ἀπὸ Θεοδοσίου τινὸς, καὶ οἱ Ἰακωβῖται οἱ ἀπὸ Ἰακώβου τινὸς, καὶ οἱ Σευηριανοὶ οἱ ἀπὸ Σευήρου τὰ ὅμοια τῶν γεγραμμένων Διοσκόρου, καὶ Εὐτυχοῦς τῶν βεβήλων αἱρετικῶν, ὡς καὶ αὐτοὶ βέβηλοι τυγχάνοντες φρονοῦσι. διὸ δὲ ἀνθίστανται μετὰ τῶν ἑτέρων αἱρέσεων τῇ τοιαύτῃ ἁγίᾳ, καὶ οἰκουμενικῇ δ΄. συνόδῳ, ἑαυτοὺς ἀπαλλοτριοῦντες τῆς ἁγίας καθολικῆς ἐκκλησίας.

A su Christi incarnationem propemodum prorsus abolebant dicentes eum carnis phantasma gestasse. Quamobrem cum fabulabantur unius esse naturæ, quasi divinitati suæ passiones suas tribuisset. Propterea ergo permanentes in hoc errore anathematizaverunt cum suis sequacibus. Divinam autem definitionem promulgarunt, prædicantes dominum nostrum Jesum Christum esse perfectum Deum & perfectum hominem in duabus naturis inconfuse & indivisibiliter. Epistolam autem Leonis ad sanctissimum Constantinopolis patriarcham Flavianum tanquam orthodoxæ veritatis columnam pronunciarunt. Oportet autem nosse eos qui dicuntur Theo-
B dosiani a Theodosio quodam, & qui Jacobitæ a Jacobo quodam, & qui Severiani a Severo dicti sunt sensisse eadem cum iis quæ de profanis hæreticis Dioscoro & Eutyche scripsimus, ut qui & ipsi profani essent: quamobrem cum reliquis hæreticis huic sanctæ & œcumenicæ quartæ synodo adversantur, se ipsos abalienantes a sancta catholica ecclesia.

ANTIQUA VERSIO CONCILII CHALCEDONENSIS,

EMENDATA A RUSTICO S. R. E. DIACONO,

Edita a Petro Crabbo, servata á Laurentio Surio, mutata ab editoribus Romanis, nunc vero restituta ex auctoritate & fide veterum exemplarium.

PRÆFATIO.

STEPHANI BALUZII

I. Dignitas & auctoritas magni illius Concilii Chalcedonensis, cui sexcenti & triginta Episcopi interfuerunt, & inter hos plurimi magnorum nominum magnarumque virtutum, cui etiam piissimus Imperator Marcianus suam præsentiam dignatus est exhibere, postulat ut antiquam illius versionem Latinam, quam Rusticus sanctæ Romanæ Ecclesiæ Diaconus olim contulit cum codicibus antiquis, Romanæ Conciliorum editionis curatores, dum concinnitati & elegantiæ studerent pro more sui sæculi, obliterarunt per speciem emendationis, revocemus & universo literatorum ordini sanctæque Dei Ecclesiæ restituamus. Laboriosum sane opus ac difficile, tum periculosum in primis: quia qui criticen non amant, quorum infinitus est numerus, supervacaneam & inutilem dicent omnem operam meam in hoc collocatam, parum sua referre existimantes utrum hoc aut illo modo verterit interpres, dum sensus verborum Græcorum expressus sit. Sed illa tamen spes me solatur, viros doctos, quorum præcipue causa hic labor a me susceptus est, laudaturos hanc meam diligentiam, ac mihi aliquam propterea gratiam habituros, & quæ illi maxime spernunt maxime approbaturos. Intelligunt enim quæ reverentia debeatur scriptis veterum, quæ sit authoritas priscarum versionum, quanta utilitas capiatur ex variis lectionibus quas nobis antiqui codices subministrant, etiamsi interdum sint depravatissimæ.

II. Difficile valdeque operosum est constituere tempus quo vetus illa interpretatio elaborata est, & quis illius sit auctor, quia cum nihil istiusmodi annotatum

C sit in antiquis codicibus, neque apud veteres scriptores qui ea usi sunt, non videtur posse ulla fieri conjectura vel argumentatio vera. Hanc igitur partem relictam, ut Ciceronis verbo utar, explebimus nullis adminiculis, sed, ut dicitur, Marte nostro. Verum antequam ad eam materiam descendam, necessario quædam dicenda sunt de opinione clarissimi viri Paschasii Quesnelli censentis acta Chalcedonensis Concilii, eo quo nunc habentur modo, collecta, translata, & ordinata rogatu sancti Leonis fuisse a Juliano Episcopo Coensi. Fundum autem istius suæ opinionis accepit ex his verbis S. Leonis ad eumdem Julianum scribentis: *Gestorum synodalium quæ omnibus diebus Concilii in Chalcedonensi civitate confecta sunt parum clara, propter linguæ diversitatem, apud nos habetur instructio: & ideo fraternitati tuæ specialiter injungo ut in unum codicem universa facias congregari, in Latinum scilicet sermonem absolutissima interpretatione translata*. Hinc erui quidem potest sanctum Leonem Juliano injunxisse uti in unum codicem congregari faceret
D omnia gesta Concilii Chalcedonensis & in Latinum sermonem transferri; sed an ei paritum fuerit, an Julianus ea gesta Latine verterit, neminem puto certo definire posse. Scio Leonem cupiisse ut epistolam suam ad Flavianum idem Julianus diligenti interpretatione ex Latino in Græcum transferret. Quod quidem homini Græco, qui haud dubie aliquantulam Latinæ linguæ cognitionem habebat, difficile non erat in tenui & exigua lucubratione. At majoris operæ fuit amplissima illa gesta ex Græco sermone vertere in Latinum, homini præsertim Græco; qui, tamen etsi Legatus esset sedis apostolicæ in oriente, semper locutus est in synodo, nunquam interprete usus est ut sua sensa proderet. Scio doctissimos viros Cardinalem Baronium & Henri-

---

a Ad antiquam Concilii Chalcedonensis versionem repræsentandam cum duo hic præstare in animo habuerit Baluzius; ostendere videlicet primo, qui illam, & quomodo digesta, constituerent; tum ea ad primigeniam lectionem revocare; nos lectorum commodo inservientes varias lectiones, atque adnotationes, quas Baluzius citatis editionis Labbeanæ paginis ad restituendam veteris interpretationis lectionem jugi serie descripserat, singulis quibusque Labbeanis paginis subjecimus; reliqua vero, quæ sinceram ejusdem antiquæ versionis compagem repræsentant, hic damus. *Hæc Coletus*. Nos vero in hac editione licet dedimus Epistolas S. Leonis ex recensione Ballerinorum; de adnotationibus tamen Rustici Lectores minime fraudavimus, cum & illas Ballerini diligenter adnotent. *Mansi*.

Henricum Valesium contra sensisse Julianum per inter-
pretem in synodo locutum. Sed illos in hunc errorem
impulerunt mendosæ istius Concilii editiones, in quibus
perperam positus est Julianus pro Julio. Nam præterea
si re vera Julianus hæc gesta Latine versa misisset ad
Leonem, dubium non est quin & ipse & successores
ejus uti debuerint ea collectione. Usos autem non fuis-
se ex eo, liquet quod qui ea gesta antiquitus lauda-
runt, usi citra controversiam fuerunt collectione mul-
tum diversa ab ea quæ hodie in omnium manibus ver-
satur.

Cassiodor. cap. 23. divin. lect.

III. Igitur repudiata opinione viri clarissimi, reli-
quum est ut nostram promamus. Primum ergo obser-
vandum est a nullo veterum laudatam reperiri Latinam
gestorum Chalcedonensium interpretationem ante ponti-
ficatum Papæ Vigilii, deinde canones XXVII. Conci-
lii Chalcedonensis in ea positos esse quales leguntur
apud Dionysium Exiguum, & rursum actione XII.
(quæ hodie est XI.) referri canonem XVI. Antiochenum
qualis extat apud eumdem Dionysium. Ex quo conjici
posse videtur illam tum prodiisse, ac fortitan a Diony-
sio ipso fuisse compositam, quem Cassiodorus testatur
alia multa, præter codicem canonum ecclesiasticorum,
ex Græco transtulisse in Latinum, quæ utilitati possunt
Ecclesiæ convenire.

IV. Sed adversus hanc conjecturam opponi potest
relatos in quarta actione & in duodecima canones V.
& XVII. synodi Antiochenæ esse alterius versionis quam
Dionysianæ, & verisimile non esse Dionysium, vi-
rum, ut ait Cassiodorus, in utraque lingua doctissi-
mum, qui canones Antiochenos Latine vertit in co-
dice canonum ecclesiasticorum, aliena potius verba quam
sua his gestis inserere voluisse. Gravis sane argumen-
tatio, si non liceret interpretibus sua sensa diversis
modis ac verbis explicare. Verum illud eos sibi lice-
re putasse ostendam tribus gravissimis argumentis ex
hac ipsa Concilii Chalcedonensis interpretatione re-
tits. Habentur in antiqua versione post sextam
actionem canones XXVII. ex ea interpretatione, ut
dixi, quæ legitur apud Dionysium Exiguum, &
tamen paulo ante tres eorumdem canonum referun-
tur diversis omnino verbis, non solum in editioni-
bus vulgatis, sed etiam in codicibus antiquis. Præ-
terea definitio fidei constituta in quinta actione
quia subscriptio dilata est, relecta fuit in sexta co-
ram imperatore & ab omnibus approbata. Poterat
vetus interpres, uti factum est post inventam ar-
tem typographicam, prima tantum illius verba po-
nere in sexta actione & lectorem remittere ad quin-
tam, ubi ea definitio extabat integra, sed maluit
eam istic rursum totam integram ponere ex nova ver-
sione, quam nos propterea suo loco describimus. De-
nique in actione tertia, post prolatam damnationis sen-
tentiam adversus Dioscorum Episcopum Alexandri-
num, refertur in antiquis exemplaribus epistola a sy-
nodo scripta ad Clericos Alexandrinos ex duplici ver-
sione, primo quidem subjectam propositioni contra Dio-
scorum, deinde post damnationem ad eum missam.
Probant igitur ista posse interpretes eadem loca, quum
repetuntur, varie transferre, & necesse non esse ut se
ipsos transcribant, adeoque diversas illas versiones ca-
nonem Antiochenorum non impedire quin Dionysio tri-
bui possit vetus ista gestorum synodi Chalcedonensis in-
terpretatio.

V. Primus omnium, ut arbitror, quorum hodie scri-
pta supersunt, antiqua illa versione usus est Facundus
Episcopus Hermianensis, quem anno Christi DXLVI.
scripsisse duodecim libros pro defensione trium capitu-
lorum colligitur ex ejus procemio ad eosdem libros.
Nam cum is scribat actionem tertiam primæ conjun-
ctam ac secundæ præpositam fuisse in codicibus, & in
variis librorum suorum locis referat ipsa verba veteris
interpretis, quamvis aliquando, quod fatendum est,
ab illo discedat, manifestum est eum non alia inter-
pretatione usum esse quam ea quam nos vocamus anti-
quam. Neque enim dici potest eum sua accepisse ex il-
la quam Rusticus recensuit & emendavit, cum certum
sit istum collationem synodi Chalcedonensis aggressum
non esse ante Indictionem duodecimam, id est ante an-
num Christi quingentesimum quadragesimum nonum.
Sed heic tamen mihi negotium facessit idem Facundus,
qui referens edictum Imperatoris Marciani pro confir-
matione eorum quæ decreta fuerant ab Episcopis apud
Chalcedonem congregatis, quod non extat in exempla-
ri nostro antiquæ versionis, videtur accepisse ex edi-
tione Rustici qui in fine actionis tertiæ docet se illud
ex codice Acumitensi Græco transtulisse in Latinum.
Cum enim constet Facundum libros suos scripsisse an-
te quam Vigilius adveniret Constantinopolim, adeoque
aliquot annis ante quam Rusticus ad emendanda hæc
gesta accederet, planum est eum non potuisse illius
verba describere ac sua potius accepisse ex codicibus
antiquioribus, id est, aut iisdem aut similibus qui-
bus postea usum quoque esse constat Papam Vigilium
dum quæreret quid de Iba constitutum fuisset in sy-

Facund. lib. 1. c. 1. pag. 94. & seq.

Idem lib. 12. c. 3. pag. 534.

A nodo Chalcedonensi. Nisi si Facundus retractans libros
suos post emissam Rustici editionem, ea addidit quæ
nondum noverat quum primum animum ad eos scriben-
dos appulit.

VI. Concilii V. episcopos alia collectione usos non
esse quam ea quam nos antiquam vocamus, & ejus in-
terpretem versione nostra veteri usum quoque esse, in
promptu est. Nam in collatione sexta, in qua non-
nulla referuntur ex gestis synodi Chalcedonensis, ac-
cepisse se eorum partem profitentur ex tertia actione,
cum tamen hodie ea legantur in secunda: quod & a
Surio quoque, qui primus Concilii V. gesta vulga-
vit, adnotatum est in margine. Cum autem con-
stet Evagrium scholasticum, Facundum, & codices
monasterii Acœmetensium, cum quibus congruit no-
ster Parisiensis, eam actionem vocasse tertiam quæ
nunc est secunda, ac secundam quæ nunc est posuisse
in loco tertiæ, ambigi non potest quin similibus usi sint
Episcopi illius Concilii. Porro interpretem sua accepis-
B se ex codicibus Latinis gestorum Chalcedonensium fa-
tis agnoscent ii qui ejus verba comparare voluerint
cum variis lectionibus quas nos ex eodem codice Pari-
siensi descripsimus in tertia & quarta actionibus istius
nostræ synodi.

VII. Duo insignia Vigilii Romani Pontificis opu-
scula habemus ex quibus facile deprehendi potest il-
lum quoque fuisse usum antiqua ista versione, consti-
tutum videlicet editum anno Christi DLIII. pro de-
fensione trium capitulorum, quod ab illustrissimo Car-
dinale Baronio editum est, & constitutum anno se-
quenti ab eo emissum pro damnatione eorumdem capi-
tulorum, quod nos infra post gesta Concilii V. da-
turi sumus. Erat ille, ut ipse fatetur in priore con-
stituto, Græcæ linguæ ignarus, & ob hoc Lati-
nos codices Chalcedonensis synodi consuluit. Usus est
autem antiqua editione, ut ostendit etiam hic lo-
cus ex actione decima Labbeana: * *relecta ejus epi-
stola, agnovimus eum esse catholicum*. Nam cum
reliqui codices & veteres editiones habeant *orthodoxum*,
C Parisiensis vero in quo continetur antiqua illa versio,
solus habeat *catholicum*, dubitari non potest quin Vi-
gilius, qui hunc locum eodem modo refert in utro-
que constituto, aliquo simili codice sit usus. Nolo re-
ferre omnia loca a Vigilio adducta ex veteri versione,
ne fastidiosus sim lectori per nimiam diligentiam. Tria
tantum aut quatuor afferam quæ omnium manifestissi-
me ostendunt non aliunde illum accepisse. In ultimo
constituto Vigilius affert epistolam Clericorum Edesse-
norum pro Iba, quæ extat in actione decima, & cum
ceteri veteres libri & editiones Romana antiquiores ha-
beant, *& hæreticos & Judæos & paganos*, in Pari-
siensi & in isto constituto legitur, *& hæretici & Ju-
dæi & Pagani*. Rursum ibidem pro *comministrare et
in sacrificio*, quæ est lectio veterum librorum & edi-
tionum, in Parisiensi & in eodem constituto scriptum
est, *Missas cum eo tenere*. Infra idem Vigilius referens
interlocutionem quorumdam Episcoporum simul loquen-
tium, inter quos fuit Atarbius Trapezuntinus, Arta-
D nium eum nominat manifesto errore, sed quem accepit
ex veteri versione Latina, in qua Episcopus ille voca-
tur Attanus in hoc loco. In epistola etiam ad Rusti-
cum & Sebastianum, quæ extat inter acta quintæ sy-
nodi describens canonem quintum Antiochenum ex actio-
ne quarta Concilii Chalcedonensis, iisdem verbis illum
describit quæ descripta quoque sunt in libro Parisiensi.
Ex quibus omnibus & ceteris quæ facile unusquisque
observabit perspicuum est Papam Vigilium antiqua no-
stra versione usum esse.

VIII. Ejus successor Pelagius II. in epistola tertia
ad Episcopos Istriæ tractans causam Ibæ Episcopi E-
desseni, quod est unum ex tribus capitulis, plurima
fragmenta describit ex illius epistola ad Marim Per-
sam prout leguntur in codice Parisiensi. Deinde refe-
rens verba Marciani principis e synodo discedentis,
quæ extant in calce actionis sextæ, ea refert qualia
leguntur in eodem codice Parisiensi, non vero quem-
admodum ea habent reliqui codices & editiones, ut il-
lic monuimus. Denique ait. *Vigilanti ergo cura respi-
E cite quia in sexta illius actione sanctæ fidei professio
consummatur, moxque in septima ad instructionem jam
fidelium regula canonum figitur*. Et paulo post scribit
ordinem causæ indicare ut dum definita fidei regula in
actione sexta ostenditur, in actione subjuncta cano-
num forma sequeretur. Ac deinde. *Si igitur in actio-
ne sexta professio fidei consummatur, moxque canonum
regula figitur*. Itaque Pelagius in suis codicibus habe-
bat canones in actione septima ut in codice Parisiensi.
Afferam autem & alium Pelagii locum ex eadem epi-
stola, quem manifeste patet sumptum esse ex antiqua
versione. Primus illam edidit illustrissimus Cardinalis
Baronius ex veteri codice doctissimi viri Nicolai Fabri,
sed non ubique eo modo quo illic habetur. Testis erit
iste locus, quem describo juxta editionem Baronianam,
quam editores deinde Conciliorum retinuerunt. *Labora-
stis multo spatio fatigationem perpessi. Sustinete autem tres*
aut

* hujus novæ editionis

aut quatuor dies adhuc, & præsentibus magnificentissimis judicibus nostris singula quæcumque volueris movere, competentem adipisceris solutionem. At in codice Fabri, qui nunc conservatur in bibliotheca Colbertina, omnia quidem similia sunt editioni vulgatæ usque ad hæc verba, *singula quæcumque*, pro quibus ita habet codex vetus: *Singula quæ volueris digna auxilio merituri movere*. Hanc autem lectionem sumptam esse ex veteri versione nullus est dubitandi locus.

IX. Pelagium secundum secutus est S. Papa Gregorius, vir ad æternitatem Romani nominis natus. Is ergo ad Secundinum scribens de gestis Concilii Chalcedonensis docet usum se esse codice in quo canones sequebantur post definitionem fidei in sexta actione prolatam, & post canones, causæ Episcoporum speciales, quod ostendit illum antiqua versione nostra usum esse. Referenda autem nunc sunt ejus verba: *Sancta Chalcedonensis synodus*, inquit, *usque ad definitionem fidei & prolationem canonum de generalibus causis locuta est. Nam post prolationem canonum, specialia Episcoporum certamina sopire curavit*. Confirmat hanc suam scriptionem idem sanctus in alio loco qui nonnullis visus est habere aliquid difficultatis & obscuritatis, quia non noverant discrimen quod intercedit inter antiquam versionem Latinam synodi Chalcedonensis & vulgatas editiones. Scribit ergo Gregorius ad Constantium Episcopum Mediolanensem de personis tantummodo actum esse in quinta synodo, & de his personis de quibus in Chalcedonensi Concilio nihil continetur. Ajunt itaque sanctum Gregorium videri non satis attendisse ad ea quæ scribebat, aut aliud quid innuisse quam quod apparet: expressam enim Theodoreti & Ibæ, de quorum personis actum est in Concilio quinto, mentionem haberi in tribus actionibus synodi Chalcedonensis quæ præter illas tantum celebratæ sunt, in octava nimirum, nona, & decima. Addit deinde Sanctus Gregorius post expressos canones Chalcedonenses, factam esse contentionem, & extremam actionem de personis ventilatam esse. Hinc vero putant sanctum virum aliquid humani passum esse, aut canones non recte referri in actione XV. quam occupant. Hæc sunt verba Gregorii: *De illa tamen synodo quæ in Constantinopoli postmodum facta est, quæ a multis quinta nominatur, scire vos volo quia nihil contra quatuor sanctissimas synodus constituerit vel senserit, quippe quia in ea de personis tantummodo, non autem de fide aliquid gestum est, & de his personis de quibus in Chalcedonensi Concilio nihil continetur, sed post expressos canones facta contentio, & extrema actio de personis ventilata est*. Difficultates quæ adversus hunc locum proponuntur nullæ erunt, si verba sancti Gregorii reducantur ad ea quæ de Chalcedonensi synodo scribit Pelagius II. in epistola paulo ante laudata, statuendo nimirum finem illius Concilii esse in definitione fidei & in constitutione canonum, & actiones quæ postea sequuntur, quamvis in sede synodi fuerint celebratæ & in corpore gestorum ejus reperiantur, posse quodammodo existimari non pertinere ad Concilium, quippe cum privata tantum negotia in illis fuerint judicata. Specialis enim synodorum causa est fides. Itaque ex hoc etiam loco habemus sanctum Gregorium codice usum fuisse in quo canones synodi Chalcedonensis sequebantur statim post definitionem fidei, & postea actiones de specialibus Episcoporum certaminibus.

S. Gregor. lib. 7. Indic. epist. 53

S. Gregor. lib. 3. epist. 37.

X. Martinus quoque Papa istius nominis primus, decessorum suorum vestigiis insistens, non aliis codicibus est usus. Patet illud ex secretario quarto Concilii Lateranensis ab eo habiti, in quo definitio synodi Chalcedonensis descripta est eodem verborum ordine qui extat in codice Parisiensi. Ex pluribus locis quos ad probandam hanc veritatem proferre possemus duo sufficient, quæ certo ostendunt Martinum veteri versione usum fuisse. Sic ergo legitur in eodem secretario quarto: *Propter illos vero qui mysterium dispensationis coruminpere moliuntur, & purum hominem esse qui ex sancta virgine Maria natus est impudenter delirantes*. Certum est & constans legi in hoc loco debere *delirant*, ut est in omnibus editionibus & in antiquis codicibus Divionensi & Corbejensi. Retinendum tamen est hoc mendum, quia cum extet etiam in codice Parisiensi & in ultimo constituto Vigilii, ostendit Martinum ista sumpsisse ex ea versione quæ mendum illud habebat, id est ex antiqua quam nobis conservavit codex Parisiensis. Idem dicendum de altero loco qui paulo post sequitur, & ita habet: *qui salutaris symboli pio zelo nosse desiderant*. Nemo non videt aliquid heic deesse. Neque fugit illud Surium istius Concilii primum editorem, qui propterea in margine apposuit vocem *intellectum*, quam alii deinde editores retinuerunt. In codicibus quidem Corbejensi & Divionensi synodi Chalcedonensis legitur: *qui salutaris symboli mentem pio zelo nosse desiderant*. Cum autem vox *mentem* desit in codice Parisiensi & in ultimo constituto Vigilii, difficile non est divinare cur desit etiam in Concilio Martini Papæ. Nam, quod dicendum quoque est, non solum eam non habuit codex Surii, sed desideratur etiam in vetustissimo ejusdem Concilii Lateranensis exemplari quod extat in bibliotheca Ecclesiæ Bellovacensis. Si quis hinc plura nosse cupierit, adire potest observationes nostras ad paginas 113. & 117. Concilii Chalcedonensis.

XI. Neque vero Romæ tantum aut in Italia recepta erat hæc versio, sed in Gallia quoque nostra. Testis hujus rei est omni exceptione major Hincmarus Archiepiscopus Remensis, cujus hæc sunt verba in opusculo LV. capitulorum cap. XXI. *Sed & actio XII. Chalcedonensis Concilii, in quo scriptum habetur, regula nonagesima quinta de vacante Episcopo, & paulo post Leontius ex eodem codice legit regulam XCVI. de his qui ad episcopatum vocati veniunt*. Cum enim Hincmarus hunc locum laudet ex actione duodecima, manifestum est eum codice synodi Chalcedonensis usum fuisse in quo canones XCV. & XCVI. Ecclesiæ universæ descripti erant in actione duodecima. Iste vero alius esse non potuit quam antiqua nostra versio; in qua quia canones ponuntur post actionem sextam, necessario actio quæ in aliis codicibus est septima, in isto est octava, & sic de ceteris quæ postea sequuntur usque ad sextam decimam. Nam in illa rursum conveniunt omnia vetera exemplaria. Porro hinc etiam probari potest Hincmarum sua accepisse ex antiqua versione quod cum primo loco posuisset *regula nonagesima quinta*, in secundo scripsit *regulam*. Cum enim codices Divionensis & Corbejensis utrobique ista ponant in nominativo, Parisiensis in primo quidem loco similiter habet sed in secundo ponit accusativum, ut legitur apud Hincmarum.

XII. Quæ hactenus dicta sunt ostendunt veram esse non posse conjecturam Paschasii Quesnelli, qui putat prima quæ in Galliam appulerunt synodi Chalcedonensis exemplaria a Rustico fluxisse, nullamque extare in occidente ejusdem synodi editionem, quæ non Rustici mentionem faciat. Nam quæ nos supra retulimus ex Facundo, Concilio quinto, Vigilio, Pelagio, Gregorio, Concilio Lateranensi, & Hincmaro, ea certo sumpta sunt ex editione diversa ab ea quam Rusticus emisit, quam illi videntur ignorasse.

XIII. Itaque vetus illa interpretatio, quæ prorsus congruit cum his quæ de Concilio Chalcedonensi refert Evagrius, in hoc differebat ab hodierna vulgata quod statim post actionem primam sequebatur actio in qua depositus est Dioscorus, quæ nunc est tertia, & quod post actionem sextam, in septima nimirum, descripti erant canones XXVII. qui nunc in actione XV. constituti sunt. Tum vero actio de conventione Maximi Episcopi Antiocheni & Juvenalis Hierosolymitani, quæ nunc est septima, erat octava; & sic de ceteris quæ sequuntur usque ad sextam decimam, ut dixi. Quare quod ait idem vir clarissimus hinc etiam probari codices synodi Chalcedonensis quibus Romana Ecclesia utebatur sedecim actiones habuisse quod Dionysius Exiguus canones XXVII. ejusdem synodi, *quos tamen constat*, inquit, *non esse nisi in ultima omnium actione promulgatos*, retulit in suam collectionem, subsistere non potest, cum certum sit antiquas collectiones Græcas & Latinas habuisse canones XXVII. statim post actionem sextam, & hujuscemodi collectionibus semper usam esse Ecclesiam Romanam, ut antea diximus.

Quesnellus tom. 2. pag. 428

XIV. His ita constitutis, æstimare possumus priscam collectionem Græcam actorum synodi Chalcedonensis in eumdem ordinem ac modum confectam fuisse quem hodie omnibus exhibent Evagrius scholasticus & vetus codex Parisiensis. Hunc autem illi actionum Chalcedonensium ordinem fuisse docent.

Actione prima actum est de causa Eutychetis Archimandritæ Constantinopolitani; lectaque sunt gesta synodi Constantinopolitanæ sub Flaviano, Ephesinæ sub Dioscoro, & pars gestorum primæ synodi Ephesinæ. Lecta sunt etiam multa alia, prout continentur in omnibus editionibus.

Actione II. judicatus est Dioscorus & damnatus.

Actione III. relecta sunt symbola synodorum Nicænæ & Constantinopolitanæ primæ, tum etiam epistolæ duæ sancti Cyrilli, & epistola sancti Leonis ad Flavianum.

Actio quarta eadem continet quæ vulgatæ editiones exhibent. Sed non habet actionem de Caroso & Dorotheo, neque actionem de Photio & Eustathio. Hæc enim addita sunt in editione Romana, & non extant in antiquis exemplaribus manu scriptis, neque in antiquis editionibus.

Actione V. constituta est definitio fidei, cujus subscriptio dilata est in sequentem actionem.

Actione VI. adveniente Marciano in synodum, eamque alloquente, relecta est fidei definitio & subscriptio. Tum hortatu Imperatoris tres canones subscripti.

Actione VII. constituti sunt alii canones.

Actione VIII. confirmata est conventio Maximi Episcopi Antiocheni & Juvenalis Hierosolymitani.

Actione IX. purgatus est Theodoretus Episc. Cyrensis

Actione x. & xi. discussa & finita causa Ibæ Episcopi Edesseni.

Actione xii. & xiii. judicata controversia de episcopatu Ephesino.

Actione xiv. discussa lis de Basilinopoli.

Actione xv. actum de Sabiniano Episcopo Perrhensi.

Actione xvi. & ultima actum de honore Episcopi Constantinopolis novæ Romæ.

XV. Heic vero observandum etiam est, ex dialogo Rustici adversus Acephalos & ex actione secunda sextæ synodi sumi posse opinionem epistolas quæ ante gesta prætermissæ sunt, fuisse olim descriptas in antiqua collectione tametsi Evagrius & vetus interpres illas non recenseant. Nam Rusticus in ea dialogi parte in qua disputat de natura verbi, quæ inhumanata est, mentionem facit libelli propriæ fidei quem Flavianus Episcopus Constantinopolitanus Imperatori Theodosio destinavit; *qui & in Chalcedonensi synodo susceptus est*, inquit. Sane in actione prima Chalcedonensi, ubi relegantur acta synodi Constantinopolitanæ sub Flaviano, Episcopi suscipiunt expositionem fidei prolatam a Flaviano, ut docent etiam verba Maximi Antiocheni. Verum nulla illic mentio epistolæ illius ad Theodosium, sed tantum interlocutionis in Concilio Constantinopolitano prolatæ; ut manifeste liquet ex prosecutionibus Thalassii Cæsariensis, Quintilli Heracleensis, & aliorum quorumdam. Cum itaque Rusticus scribat epistolam Flaviani ad Theodosium fuisse susceptam a Concilio Chalcedonensi, necesse est existimare eum respexisse ad collectionem illam epistolarum quæ editæ sunt ante primam actionem. Ad Concilium sextum quod attinet, cum in secunda illius actione referatur fragmentum ex epistola sancti Leonis ad Flavianum, & referatur ex libro primo synodi Chalcedonensis, eam porro certum sit lectam non esse in actione prima Chalcedonensi, sed in tertia, ut quidem docent Evagrius, vetus interpres, & Rusticus, manifestum est verba illa sextæ synodi accipienda esse de codice in quo epistola illa continebantur. Nisi Synodum sextam sic interpretemur, ut dicamus eam intellexisse gesta Concilii Chalcedonensis, quia valde prolixa erant, variis libris comprehensa fuisse, ut ait Photius in Bibliotheca, ita ut, exempli gratia, primus liber contineret tres priores actiones, ceteri reliquas. Neque reponi potest Leonis verba sumpta esse ex editione Rustici, quæ epistolas illas præmittit gestis synodi Chalcedonensis. Etenim ille epistolam Leonis non descripsit inter ceteras quæ leguntur ante gesta, eo quod, ut ipse ait, *in gestis sancti & universalis Concilii Chalcedonensis tertia actione inserta sit*. Hinc tamen colligi vere non potest acta synodi Chalcedonensis, quæ nunc divisa sunt in partes tres, semper apud nos & apud Græcos fuisse divisa in libros tres, quia primi illorum libri mentionem faciunt gesta sexti Concilii. Quod ideo dico ne cui imponat falsa Christiani Lupi observatio ita pronunciantis in annotationibus suis ad Concilium Chalcedonense. Nam ut istud verum esse posset, necessarium foret ut tertii saltem gestorum Chalcedonensium libri mentio aliqua extaret in scriptis veterum. Ceterum quod hodie illa divisa sunt in partes tres, petitum non est ab antiquitate, sed inventum ad editoribus Romanis, qui in parte tertia posuerunt epistolas scriptas integro sexennio post habitam synodum Chalcedonensem, ut dicemus in præfatione ad codicem encyclium.

XVI. At Liberatus, qui testatur se gesta Chalcedonensis Concilii de Græco in Latinum translata suscepisse apud Alexandriam, codicem nactus est multum diversum ab iis, quibus usi sunt Evagrius & vetus interpres. Nam primo causam Dioscori ponit in tertia actione, prout eam hodie exhibent editiones vulgatæ, & canones, qui apud Evagrium & in antiqua versione constituunt actionem septimam, rejicit in penultimam, conventionemque Maximi & Juvenalis illis substituit. Dein negotium Theodoreti actitatum ait fuisse in secretario quidem secretario, sed in actione octava, & causam Ibæ discussam in decima & undecima, controversiamque de episcopatu Ephesino cognitam & terminatam in undecima & duodecima. Tum decimæ tertiæ assignat litem de Basilinopoli, & decimæ quartæ seu undecimo secretario causam Bassiani (sic enim vocatur in antiquis Liberati exemplaribus) Episcopi Perrhensium, ultimæ vero contradictionem Legatorum sedis apostolicæ adversus ambitum Anatolii Episcopi Constantinopolitani.

XVII. Diversi rursum fuere codices quibus utebatur Facundus. Laudat ille actionem primam, secundam, tertiam, quartam, quintam, sextam, septimam, & octavam. De prima, secunda, & tertia testatur eas eamdem ordinem habuisse quem ex Evagrio retulimus & ex antiqua versione; in quarta approbatam fuisse ait epistolam sancti Leonis ad Flavianum; in quinta expositionem fidei recitatam atque ad Imperatorem relatam; in sexta, in qua præsens fuit & Imperator, omnes Episcopos subscripsisse definitioni fidei, in septima & octava causam Ibæ discussam atque finitam. Sane postea canones ecclesiasticæ disciplinæ ait constitutos fuisse post definitionem fidei. Verum cum post actionem sextam commemoratam scribat in septima & in octava causam Ibæ fuisse discussam, necesse est existimare codices ejus non habuisse hos canones in septima, & aut consequenter positos in sexta, quod propius vero crediderim, aut rejectos ad calcem gestorum, ut in codice ex quo sua descripsit Liberatus.

XVIII. Codex quoque ille monasterii Acœmetensium a Rustico toties laudatus differebat ab antiqua collectione Græca & Latina, a Facundi quoque & Liberati codicibus. Nam licet tertiam actionem habuerit in loco secundæ, ut colligi potest ex annotatione Rustici ad caput septimum eorum quæ ante gesta præmissa sunt, in hac tamen discrepabat ab aliis quod causam Ibæ ponebat in sexta actione, nisi si erratum heic est a veteri librario, canones in septima, causam Theodoreti in octava, & actionem prætermittebat in qua confirmata est conventio Juvenalis & Maximi. Ista quidem certa sunt, licet obscura in codicibus antiquis, qui corrupti sunt in his locis.

XIX. Denique codex patriciæ Juliæ, cujus mentionem facit Rusticus, habuit actionem de Domno Episcopo Antiocheno, quam ceteri quos idem vidit non agnoscebant. Et rursum heic magnum discrimen est inter vetera exemplaria quæ actionem illam præferunt. Nam libri nostri & veteres editiones eam ponunt in septima actione synodi Chalcedonensis: Vaticanus vero a Baronio laudatus in nona. Rursum eam aliquot libri præponunt conventioni Juvenalis & Maximi, alii postponunt. Quod enim illa hodie legitur in calce actionis decimæ, profectum est ex sola conjectura & opinione editorum Romanorum. Illud interim admoneo, codicem illum Vaticanum, de quo mox dictum est, non extare hodie in bibliotheca sedis apostolicæ. Nam cum nuper ad virum litterarum istarum amantissimum ac peritissimum Hieronymum Cardinalem Casanatam scripsissem, ut in mei & communium studiorum nostrorum gratiam consuli faceret hunc codicem, rescripsit illum non fuisse repertum, nec apud ullos memoriam illius extare. Eodem autem tempore monuit me idem vir optimus & humanissimus consultos jussu suo fuisse codices omnes Latinos bibliothecæ Vaticanæ, in quibus extant acta ejusdem synodi, & omnes actionem de Domno ponere in septima actione ante conventionem Juvenalis & Maximi. Præstat autem ipsius verba referre ex literis ad me datis die trigesima Martii hujus anni. *Ceterum omnes codices Vaticani*, inquit vir eminentissimus, *in actione septima ante Maximi & Juvenalis conventionem ponunt actionem de Domno Antiocheno. Inter eos unus est vetustissimus, quippe qui ante mille ad minus annos peritorum judicio conscriptus fuit; ex quo non titulum modo cum abreviationibus & nævis suis, sed & integram actionem cum suis iisdem nævis describi & cum aliis duobus vetustis codibus conferri jussi, eamque ad te mitto. Duo alii codices Vaticani nu. 5405. & 4166. recentissimi sunt, nec quicquam continent observatione dignum.* In titulo vero exemplaris ejusdem actionis ad me missi ita scriptum est. *Actionem de Domno Antiocheno ita exhibet codex vetustissimus Vaticanus nu. 1322. charactere majusculo secunda ætate, ante mille, ut videtur ad minimum annos conscriptus, ac intus corrosus & mutilus, suppletus tamen manu octingentorum & amplius annorum.* Tum ad marginem annotatum est varias lectiones ejusdem actionis sumptas esse ex codicibus 1321. & 1323 ejusdem bibliothecæ Vaticanæ. Hinc ergo, præter cetera, discimus actionem de Domno præponi conventioni Juvenalis & Maximi in omnibus codicibus Vaticanis, cum tamen Corbeiensis & editiones Conciliorum Romana antiquiores eam postponant. Verum codices Vaticanos & Divionensem, qui cum illis convenit, esse meliores ostendere videtur annotatio in calce actionis de Domno posita in codice Corbeiensi, quæ sic habet: *Post hæc sequitur Maximi & Juvenalis (conventio) quam inter se fecisse noscuntur de quibusdam paræciis.* Eadem verba certum est extitisse in codice quo Crabbus utebatur. Annotatio est enim Rustici, qui admonet actionem de Domno positam esse primo loco in codice patriciæ Juliæ, & post eam sequi in eodem codice conventionem Maximi & Juvenalis.

XX. Inquirenti autem mihi in originem tantorum discriminum, nihil probabilius occurrit quam oscitantia & arbitrium Notariorum. Nam quia Episcopi, quum ad synodos proficiscebantur, solebant, ut etiam ad Evagrium observavit vir doctissimus Henricus Valesius, Notarios suos secum deducere qui gesta synodalia notis exciperent, quo scilicet finita synodo codicem actorum singuli referrent in patriam, evenit deinde ut cum codices tabularum ederent in paginis, eas quisque pro suo captu ac libitu disponeret; sicque factum est ut quidam, exempli causa, initium causæ Ibæ retulerint in sexta actione, alii in septima, alii in nona, alii in decima, & sic de ceteris. Consuevisse autem Episcopos secum ducere Notarios suos ad Concilia probat Insi-

insignis locus ex gestis istius synodi Chalcedonensis. In actione prima cum recitata fuissent gestorum latrocinii Ephesini monumenta, & quidam Episcopi clamarent ea falsa esse, Theodosius Episcopus Claudiopolitanus de Dioscoro loquens dixit: *Deduxit suos Notarios. Ejiciens enim omnium Notarios, suos fecit scribere*. Et cum judices & senatus peterent cujus manu perscripta essent monumenta gestorum, Dioscorus dixit: *Unusquisque per suos Notarios scripsit, mei mea, religiosissimi Episcopi Juvenalis sui, religiosissimi Episcopi Thalassii, sui. Erant autem & aliorum reverentissimorum Episcoporum multi Notarii excipientes. Sic non est meorum Notariorum litera, quia unusquisque proprium habet*: & cetera quæ sequuntur.

XXI. Nunc ordo rerum postulat ut agamus de editione Rustici. Venerat is Constantinopolim anno DXLVII. cum Papa Vigilio patruo suo, a quo postea defecit sub initium anni DXLIX. gradusque sui honore & ministerio dejectus est anno sequenti. Ante vero dejectionem suam aggressus est emendationem gestorum synodi Chalcedonensis x. Kal. Martias anni DXLIX. & eam absolvit anno sequenti III. Kal. Aprilis, annum integrum & aliquanto plus huic operi incumbens. Dubium autem est an illud effecerit Constantinopoli, an vero apud Chalcedonem. Ut pro Chalcedone sentiam, faciunt mendosissimæ notæ appositæ in fine primæ actionis, ex quibus deprehendisse mihi videor antiquam veramque lectionem, quemadmodum illic dico. Huic tamen conjecturæ obstare videtur mentio codicis monasterii Acœmetensium, quod omnes sciunt situm fuisse apud Constantinopolim. Verum illud ita explicandum est, ut dicamus Rusticum non loqui de codice Acœmetensium Constantinopolitanorum, sed eorum qui erant sub Episcopo Chalcedonensi, quorum Archimandrita Joannes subscribit libello monachorum ad Mennam Patriarcham totamque synodum dato in collatione quinta synodi Constantinopolitanæ sub Menna.

XXII. Contra Quesnellus, qui novam nobis operum sancti Leonis editionem dedit, existimat Rusticum emendasse tantum primam actionem: idque his argumentis evincere conatur. Primum ait nullibi in gestis, præterquam in prima actione, mentionem fieri emendationis Rustici, & in ea sola nonnulla haberi inserta ex codice Acumitensi. Postea tamen addit nolle se ista pro certis accipi. Recte. Nam ipse supra, nimirum ad epistolam xxiv. sancti Leonis, quæ scripta est ad Flavianum Episcopum Constantinopolitanum, quæque relecta est in actione secunda Concilii Chalcedonensis, agnoscere videtur hanc quoque actionem a Rustico Diacono emendatam fuisse; & in dissertatione de causa Theodoriti agnoscit itidem eum ad codices monasterii Acœmetarum accurate recognovisse acta Concilii Chalcedonensis. Addo autem hæc verba posita in calce actionis quintæ in codicibus Rustici, *Idem contuli*, ad eum necessario referenda esse qui superiores actiones contulerat cum codicibus antiquis, id est ad Rusticum, cujus solius mentio est in codicibus antiquitus emendatis. Nam quod idem vir clarissimus suspicatur codicem Acœmetensium, quem lustrare cœperat Rusticus, primum quidem in oriente emendatum a viris Rustico antiquioribus, qui attestationes in eo suas apposuerant, ad occidentales postea deportatum, a pluribus descriptum esse, adeoque emendationes in marginibus appositas non esse unius Rustici, sed plurium diversorumque annotatorum, mera divinatio est, ut pace ejus dixerim, quæ ratione non constat. Nam præterquam quod editio Rustici sero cognita fuisse videtur in occidente, cum sola antiqua usi sint occidentales usque ad tempora Hincmari Remensis, Rusticus, qui initio primæ actionis monuerat incœpisse se emendationem Chalcedonensis Concilii x. Kal. Martias, in calce decimæ quartæ scribit cœpisse emendationem Chalcedonensis Concilii x. Kal. Martias, in calce decimæ quartæ scribit complevisse se collationem sanctissimi Concilii Chalcedonensis III. Kal. April. Indict. XIII. & requievisse postea ab opere perpetrato. Quæ verba de alio quam de Rustico accipi non posse nemo est qui non fateatur, nisi qui contentionis funem ducere voluerit. Quod autem idem vir clarissimus ait in sola prima actione nonnulla haberi inserta ex codice Acœmetensium, illud verum non esse luculenter probant annotationes Rustici a nobis editæ in variis istorum locis. Et si ille veteres codices accurate, uti nos fecimus, consuluisset, hanc opinionem mente sua non comprehendisset.

XXIII. Observat præterea idem vir clarissimus Rusticum reliquisse intactam seriem priscorum actorum, & annotationes suas ad oram paginarum relegasse; idque se recte colligere putat ex hac admonitione prævia in codice Thuano, qui nunc censetur in bibliotheca Colbertina: *Annotatio circumducta †: Singulas interlocutiones a foris ita posui ut Acumitensium codex Græcus latine continet*. Antequam de re ipsa agam, necesse est admonere virum doctum non satis feliciter assecutum esse sensum istius admonitionis seu annotationis. Codex Græcus Acœmetensium Latine habebat interlocutiones Legatorum sedis apostolicæ, ut patet ex variis locis istorum gestorum, & etiam alias nonnullas. Cum itaque Rusticus vellet verba Lucentii describere in margine qualia habebantur in illo codice, neque posset ea loco suo ponere, id est, contra versionem ex Græco quæ extat in textu, quia ibi scripserat admonitionem suam de interlocutionibus a foris positis, supra eam admonitionem sic scripsit, *Annotatio circumducta*, id est in alienum locum ducta, in alieno loco posita; & mox signum adposuit quod ostenderet quo recurrendum esset ad eam inveniendam. Ad simile autem signum paulo post describit in margine verba Latina codicis Acœmetensium, quæ nos item varias lectiones paginæ 786. retulimus. Itaque annotatio illa Rustici non complectitur omnia discrimina veterum codicum a Rustico relectorum, sed tantum interlocutionem istam & alias quasdam quæ paulo post sequuntur, & a nobis relatæ sunt in suis locis.

a hujus editionis

XXIV Examinandum nunc est an Rusticus intactam reliquerit seriem priscorum actorum, & an contentus fuerit adnotare emendationes suas ad oras paginarum. Primum ipse in initio & in calce primæ actionis testatur se acta illa emendasse, contulisse cum antiquis exemplaribus Græcis & Latinis, annotasse, distinxisse. Non contentus ergo fuit vir doctus officio collatoris, sed textum quoque emendavit ubi occasio tulit. Præterea cum Latina actorum Chalcedonensium collectio, quæ nunc omnium manibus versatur, sit antiquior Rustico, eique emendandæ idem adlaboraverit, ut vir doctus fatetur, dubitari non potest quin is multa illic mutaverit, si multa illic sunt diversa ab antiqua versione. diversa autem esse admodum multa & innumera nemo inficiabitur qui variantes lectiones a nobis collectas consuluerit. Itaque sic ista interpretari debemus, Rusticum gesta Concilii Chalcedonensis contulisse cum codicibus Græcis & Latinis, ea emendasse, annotationes suas apposuisse, quæ obscura erant distinxisse. Neque tamen censendus est immutasse ordinem actionum, cum videamus Facundum, qui sua scribebat, uti diximus, ante quam Rusticus aggrederetur emendationem horum gestorum, ita quasdam actiones constituere ut locus non videatur esse posse reponendis canonibus in septima, & Liberatum, qui codice Alexandrino utebatur, tametsi post Rusticum subscripserit breviarium suum, codice usum diverso a Rusticiano. Multum autem debemus diligenti & erudito huic Diacono, qui laborem conferendi hæc gesta in se suscepit, & quasdam annotationes sparsim addidit in margine quæ sunt magni momenti.

XXV. Quæri autem hoc loco potest an unus idemque fuerit hic rusticus cum illo qui dialogum scripsit adversus Acephalos. Mihi sane dubium non est quin unus idemque cum illo fuerit, nescio an aliis persuasurus sim. His argumentis ego permoveor ut ita credam, quod uterque Acephalorum hostis fuerit, trium autem capitulorum defensor. De eo qui scripsit dialogum nulla ambiguitas est. Ostendendum ergo eum qui synodum Chalcedonensem contulit cum antiquis exemplaribus hostem quoque Acephalorum fuisse & trium capitulorum defensorem. In actione prima Chalcedonensi, ubi recensentur acta secundæ synodi Ephesinæ, Eustathius Episcopus Beryti laudat epistolas Cyrilli Alexandrini ad Acacium Episcopum Melitenæ, Valerianum Iconii, & Successum Diocæsareæ. Ad hunc autem locum ita annotat Rusticus. *Nota epistolas quibus nunc usque abutuntur Acephali ad Acacium, Valerianum, & Successum*. Eumdem fuisse trium capitulorum defensorem hinc certo probatur quod Ibam vocat confessorem in annotatione quinta ad actionem quintam *contra Ibæ confessoris epistolam*. Et in annotatione ad legem Theodosii junioris latam pro Eutychete annotat hinc eradendum esse nomen Ibæ, sicubi invenitur, & se ipsum emendat qui in alia lucubratione illius mentionem fecerat inter eorum nomina quæ illa lex damnat. Respicit autem, ut arbitror, ad illam partem dialogi qua caremus; in qua idem tractabat causam Diodori, Theodori, Ibæ, & Theodoreti. Ex quo interim discere possumus dialogum illum ab eo scriptum esse ante quam aggrederetur emendationem Concilii Chalcedonensis. Præterea eodem argumento utuntur auctor dialogi & auctor annotationum ad synodum Chalcedonensem, ubi disputant de duabus Christi naturis adversus hæreticos. Hæc sunt verba dialogi: *Ergo, ut dicis, multo magis quatuor secundum te erunt trinitatis, imo potius, ut dicitis, quaternitatis natura &c.* Auctor vero annotationum ita scribit ad definitionem fidei in quinta actione lectam: *Hic quaternitatem putant induci qui cæci sunt animo, nec vident non esse additamentum quarta sed repletionem unius ejusdemque de trinitate personæ*. Illustrissimus annalium ecclesiasticorum conditor existimavit dialogum illum a Rustico missum ad Sebastianum Diaconum, sed istius nomen postea in titulo operis esse subtractum; idque colligit ex his ver-

bus in præfatione positis. *Memento Christianum te esse atque Diaconum, & hic summa totius universitatis Ecclesiæ.* Verum si quis attendat ad verba Rustici, is intelliget, illa ad eum referri, non ad alium quempiam. Fingit enim se decrevisse manere in silentio, sed rationem sibi e contrario suggessisse uti non occultaret talenta quæ ei commissa erant. Inter hæc ergo ratio dicit *Memento Christianum te esse atque Diaconum.* Assentior autem clarissimo viro Philippo Labbeo, qui ait parum sibi probabilem videri eorum sententiam qui dialogum hunc ex Græco versum fuisse putant. Porro Rusticum cum pertinaciter insisteret defensioni trium capitulorum, Thebaida in exilium cum Felice Abbate Gillitano missum esse anno DLIV. testatur Victor Tunonensis.

XXVI. Postquam egimus de antiquis editionibus synodi Chalcedonensis, consequens est ut de iis quoque agamus quæ post inventam artem typographicam prodierunt. Primus ergo acta synodi istius seu potius exiguam eorum partem edidit Jacobus Merlinus Doctor theologus Parisiensis. Postea Petrus Crabbus integra acta secundum Rustici editionem vulgavit, bona quidem fide, sed qui tamen alicubi nonnulla suo Marte supplevit, quia constabat sensum non esse integrum, quæ postea jure meritoque sublata magna ex parte sunt ab editoribus Romanis, quia neque in antiquis codicibus habentur neque in textu Græco. Idem referens passim in margine annotationes Rustici, eas protulit tanquam suas non quidem dolo malo; sed qui eas describeat ex veteri codice, non putavit necessarium de his admonere lectores, neminem fore credens qui non intelligeret eas ex antiquis codicibus esse acceptas, quod nonnullis viris doctis ævi nostri fraudi fuit. Eadem editio, in aliquot locis emendata a Laurentio Surio, recusa est postea Coloniæ, tum Venetiis, retentis utrobique annotationibus Rustici. Tandem ineunte hoc sæculo viris quibusdam doctissimis impositum est Romæ onus recensendi Concilia generalia, & inter hæc, etiam Chalcedonense. Præstiterunt illi istud cum summo studio summaque diligentia; sed, quod dolendum est, morem sæculi sui secuti, versionem Latinam in locis propemodum innumeris contaminarunt, dum elegantiæ sermonis & concinnitati studerent, ac præterea deleverunt annotationes Rustici, persuasi, ut opinor, eas esse Crabbi, adeoque nullam habere auctoritatem. Præterea nimium tribuentes textui Græco, multa bona sustulerunt ex versione Latina, quia non congruebant cum textu Græco, quædam addiderunt quæ versio Latina non habebat. Et tamen istius synodi codices Græcos interdum deteriores esse Latinis ostendit initium quartæ actionis, & ipsi etiam editores Romani id fateri coacti sunt sub finem actionis XVI. ubi ista annotaverunt in margine *Verba Latina manibus diffusiora sunt Græcis, quæ corrupta videntur, & interpretis sensus ex integriori textu desumptus.* Sane in actione XIV. inter priores synodi nominatur in omnibus Græcis codicibus Stephanus Episcopus Ephesinus, qui tamen in actione duodecima ab illo episcopatu depositus fuerat, ut hic quoque agnoscunt iidem editores Romani. Præterea in testimoniis quæ subjecta sunt allocutioni synodi ad Marcianum, quæ edita est in fine gestorum, refertur in antiquis editionibus fragmentum ex epistola quadam Cyrilli Episcopi Alexandrini, sed absque nomine illius ad quem scripta est, & Crabbus illic recte monuit illud non extare in epistola Cyrilli ad Joannem Antiochenum, neque in ea quam idem scripsit ad Nestorium. Et tamen editores Romani, cum viderent locum illum in Græco referri ex epistola ad Nestorium, ita etiam posuerunt in editione Latina, tanquam si ita quoque haberet vetus editio, nulla admonitione addita quæ doceret hanc inscriptionem additam esse ex Græco. Certum est autem lectionem illam codicum Græcorum esse falsissimam, & fragmentum illud esse desumptum ex epistola prima Sancti Cyrilli ad Succensum Episcopum Diocæsareensem, ut docent etiam omnia vetera exemplaria versionis Latinæ. Quare recte fecissent viri doctissimi, si retinuissent ipsa verba veterum editionum, emendationes vero conjecturasque suas retulissent ad margines, unde inde integrum reliquissent lectoribus istarum rerum studiosis, cum, ut hic monet Baronius, ob depravatos codices alterutrum ex Græco corrigendus sit Latinus textus, & ex Latino Græcus.

XXVII. Ceterum quam periculosum sit quicquam absque admonitione temere addere aut mutare in scriptis veterum, præsertim in rebus ad religionem summi Dei pertinentibus, ostendit eventus præsertim earumdem in his ipsis gestis Concilii Chalcedonensis. Editores Romani ex codicibus Græcis addiderunt in calce actionis quartæ actionem de Carosio & Dorotheo monachis, & actionem de Photio Episcopo Tyri & Eustathio Episcopo Beryti, & in altera columna novam versionem posuerunt diverso charactere, quem vulgo vocamus Italicum. Binius postea secutus est, qui easdem actiones, ut par erat, retinuit in sua Conciliorum editione Græco-latina, sed diversitatem characterum non servavit. Aliter tamen usurpatum ab eo est occasione eorum quæ ex Græco textu Romani Latine, sed characteribus Italicis, addiderunt initio actionis XI. & XIV. ubi retinuit modum a Romanis servatum. Verum postea curatores editionis regiæ, qui spectabant ad elegantiam editionis, indecorum putantes ista diverso charactere scripta esse, cum ea certo pertinere videantur ad seriem gestorum, & vetera & nova Latina eodem charactere edi jusserunt. De errore commisso in actione XIII. neque Binium damno neque curatores editionis regiæ. Quippe illic editores Romani obliti sunt additiones suas mandare exarari characteribus Italicis, sua non distinguentes a veteribus in hoc loco. Binianam ergo regiamque editionem imitati sunt posteri. Et sic factum est ut qui novis Conciliorum editionibus utuntur, & veteres non habent quas data occasione consulant, id est, major pars generis humani, cogantur existimare ea additamenta esse veteris interpretis, quia ejus verba discernere non possunt a verbis editorum Romanorum.

XXVIII. Ex his quæ dicta hac usque sunt quivis facile intelligit hæc gesta eguisse nova recensione & collatione ad vetera exemplaria. Itaque ego, permotus reverentia adversus antiquitatem, tum caritate rei publicæ & eorum qui his studiis delectantur, conquisivi vetera eorumdem gestorum exemplaria, & immenso ac pene incredibili labore ea contuli cum antiquis & novis editionibus, idque ita scrupulose ut etiam annotaverim vocum transpositiones, omissa aut mutata epitheta & vocabula honoris, ac etiam quandoque descripserim lectiones falsissimas. Neque id tamen feci absque ratione. Nam veræ illæ lectiones, seu falsæ, seu quæ videntur esse levis momenti, usui mihi fuerunt ut ostenderem quænam esset vetus interpretatio, eane quæ extat in vulgaris editionibus Conciliorum, an alia quæpiam; ac præterea illæ mihi viam aperuerunt ad inveniendam versionem qua Romana & ceteræ occidentales Ecclesiæ utebantur. Et quamvis ea utilitas magna sit, nullus dubito quin hanc curam & diligentiam meam culpent plerique qui hæc tanquam minima aspernantur, quæ vero viri docti non rejiciunt, quia sciunt vere dictum esse ab Hieronymo contemnenda non esse quasi parva sine quibus magna constare non possunt. Iis porro qui me in hoc reprehendent illud quoque respondere fas erit, imitatum esse me Rusticum Ecclesiæ Romanæ Diaconum, qui hæc minutissima consectatus, dedit mihi documentum quomodo me gerere deberem in hac veterum codicum & editionum collatione. Præterea ita existimavi, futurum aliquando post nos aliquem qui serio cogitare velit de nova & accurata Conciliorum omnium editione, aliosque volet haud dubie dare integram & emaculatam veterem istius Concilii Chalcedonensis versionem Latinam. Is vero gaudebit sic omnia a me annotata, ut eum majore laboris parte levaverim, annotando quid a veteri interprete præstitum sit, quid a Rustico, quid ab iis qui post inventam artem typographicam ediderunt eamdem antiquam interpretationem.

Hieronym. epist. 7. ad Lætam.

XXIX. In emendandis his gestis usus sum vetustissimis & optimis codicibus de quibus nunc dicturus sum. Incipiam autem ab eo quem voco Parisiensem, quia in eo continetur pura puta illa vetus interpretatio quam constat esse Rustico antiquiorem. Illius usum debere me lubens profiteor viro clarissimo & doctissimo Claudio Jolio Cantori & Canonico insignis Ecclesiæ Parisiensis, qui pro suo in literas amore illum, ne periret, cum reliquis bibliothecæ suæ libris dono dedit eidem Ecclesiæ, bono in posterum exemplo, si quis imitari voluerit. Corbejensem, in quo emendationes & annotationes Rustici continentur, sed qui decimis sexta actione mutilus est, habui ex bibliotheca celeberrimi monasterii Corbejensis, mihi permanenter concessum ab illo monachorum doctissimo Joanne Mabillonio. Divionensem, quem sic voco, quia huc ad me pervenit ex urbe Divionensi, debeo singulari humanitati amplissimi nobilissimique viri Joannis Bohierii Præsidis Divionensis, in quo literarum ac librorum amor hæreditarius est, & qui illum mei juris esse tamdiu voluit donec mihi esset utilis. Istum & Parisiensem sæpe laudasse Labbeum constat & ex iis multas varias lectiones retulisse. Verum qui nostra comparare voluerint cum Labbeanis, invenient virum occupatissimum non habuisse satis otii ad colligenda ex libris illis omnia quæ discrepabant a vulgatis editionibus, contentumque fuisse nonnulla passim annotare ut ostenderet illos incognitos sibi non fuisse. In bibliotheca quoque Colbertina plures optimos codices inveni, in quibus varia gestorum synodi Chalcedonensis fragmenta continentur. In uno quidem inveni ea quæ ante gesta præmissa sunt, ut verbo Rustici utar, id est, epistolas, S. Leonis & aliorum quæ præponi solent primæ actioni. In alio inveni actionem primam fere integram, cum annotationibus & emendationibus Rustici. In aliis autem quasdam alias actiones & va-

Crabbi tomi secunda edit. pag. 994 & seq.

& verba fragmenta, prout annotatum a me est in ipsorum recensione gestorum.

XXX. Superest ut nonnulla dicamus de Julio Episcopo Puteolano & de Domno Antiocheno, quia ad hæc gesta pertinent. Non[illegible] autem de iis agendum hic est. Auctor breviculi historiæ Eutychianistarum ait secundæ synodo Ephesinæ sub Dioscoro interfuisse vicarios ab apostolica sede directos, Julium videlicet Episcopum Puteolanum, & Hilarum Archidiaconum, Renatum vero Presbyterum, qui cum illis quoque missus fuerat, non interfuisse, quia in Delo insula morte præventus est. In eadem synodo depositus est Domnus Episcopus Antiochenus. In gestis autem Chalcedonensis Concilii extat actio in qua decretum est sumptus ei præstandos de Ecclesia Antiochena ad vitam ejus sustentandam. Quod Julium Puteolanum & Renatum Presbyterum, Paschasius Quesnellus contendit auctorem breviculi esse hallucinatum; Julium enim non interfuisse Concilio Ephesino, Renatum interfuisse. Quod Domnum vero, actionem illam synodi Chalcedonensis falsam esse ac suppositititiam speciali dissertatione ostendere conatus est. Ego autem debere me veritati puto ut quæ vere scripta sunt ab antiquis tuear pro mea virili, quæ a recentioribus scriptoribus adversus veritatem scribuntur refellam. Ostendam ergo primum Julium re vera interfuisse prædatoriæ synodo Ephesinæ, Renatum vero non interfuisse, deinde actionem illam de Domno non esse falsam ac suppositititiam.

XXXI. Itaque hæc sunt verba breviculi. *Interfuerunt etiam vicarii ab apostolica sede directi, Julius Puteolanus Episcopus, Hilarus Archidiaconus, quia Presbyter Renatus in Delo insula morte præventus est.* Vir illustris clarissimus qui hæc falsa esse contendit putat memoriæ lapsum peccasse auctorem breviculi, aut incuria transcribentium scriptisve depravatum, Renatum pro Julio posuisse. Ad probandam autem opinionem suam hæc duo argumenta adducit. Julium nunquam nominari in actis latrocinii Ephesini, adeoque ei non interfuisse, sed Julianum Episcopum Coensem, Renatum vero interfuisse diserte probari ex epistola CXVI. Theodoreti Episcopi Cyrensis ad eum scripta post habitam synodum. Contra ego contendo auctorem breviculi vera dixisse, & neque Julianum Episcopum Coensem in ea falsa synodo fuisse præsentem, neque Renatum Ecclesiæ Romanæ Presbyterum. Ac primo quidem observandum est non licere cuiquam accusare veteres falsitatis absque certis argumentis. Huic vero tantum abest ut viri clarissimi argumentationes certæ sint ut etiam omnia conspirent ad stabilienda & confirmanda ea quæ ab auctore breviculi sunt prolata. Nam & Prosper, cujus auctoritas excuti non potest, scribit in chronico Dioscorum Episcopum Alexandrinum tulisse in ea synodo sententiam damnationis in Flavianum Episcopum Constantinopolitanum, *reclamante Hilaro Diacono Ecclesiæ Romanæ, qui vice S. Leonis Papæ cum Julio Episcopo Puteolano a sede apostolica fuerat destinatus.* Nulla hic mentio Juliani Coensis, neque Renati Presbyteri. Prospero convenit cum Evagrio, qui lib. 2. cap. X. ait Julium Episcopum Leonis Episcopi Romani vices gessisse in ea synodo. Denique in gestis Concilii Chalcedonensis, ubi gesta prædatoriæ synodi Ephesinæ referuntur, vicarius Papæ Leonis constanter vocatur Julius in omnibus antiquis codicibus manu scriptis, exceptis tantum aliquot locis, in quibus per errorem librariorum vocatur Julianus aut Juvenalius. Porro Julianum Coensem huic synodo non interfuisse hæc quoque probant. Nam si interfuisset, acta ejus mentionem fecerent, quæ Hilari quoque Diaconi & Dulcitii Notarii meminerunt. Quare cum eadem a Renati quoque nomine semper abstineant, manifestum est eum illuc non pervenisse, adeoque verum esse quod de eo scribit auctor breviculi. His ita constitutis, necesse est ruere argumentum petitum ex epistola CXVI. Theodoreti, ex cujus falsa inscriptione permotus est vir clarissimus ut existimaret Renatum interfuisse conciliabulo Ephesino. Duplex autem potest afferri causa & origo hujus erroris. Nam cum Theodoretus prohibitus fuerit literis Imperatoris Theodosii accedere ad hanc synodum Ephesinam, & ab ea distaret triginta quinque dierum spatio, ut ipse scribit ad Sanctum Leonem, mirum videri non deberet impositum illi fuisse per incuriam aut ignorantiam eorum qui eum de rebus in synodo gestis certiorem fecerant, qui cetera quidem veri, in nomine Renati fuerint falsi. Sed malo illud imputare veteri librario qui codicem epistolarum Theodoreti composuit. Consuevisse enim istiusmodi errores committi frequenter a veteribus librariis notissimum est, & probari etiam potest ex emendationibus a viro clarissimo factis in editione epistolarum S. Leonis.

Theodoret. epist. 113.

XXXII. Major nobis difficultas incumbit in explicando negotio Domni Episcopi Antiocheni, non propter rem ipsam, sed quia respondere oportet variis ac multiplicibus argumentis a Quesnellio allatis, quæ nos, Deo juvante, facile ostendemus esse invalida. Idque eo lubentius efficiemus quod nobis constet plurimum nos gratiam apud illum inivisse, qui verbis minime ambiguis usus est [illegible] ut hæc actio minime commentitia sed genuina esse probetur, quod ea ratione, inquit, jam præclarissimum antiquitatis monumentum, quod pro manibus habebant summæ [illegible] auctoritatis Romani Pontificis in synodos & Episcopos orientales. Tum nobis regulas quasdam præscribit quas sequi oportet eum qui vere germanum primariæ sedis privilegia vindicare voluerit adversus novatores; id est, veri amantem, & animum a defensi obsequii alienum, verborum [illegible] non opere mendacio, sed potius ex manuscriptis conferendo veritatem etiam [illegible] in falsitatis suspicionem vocari? Has regulas nos magna cum cura & diligentia servabimus, quantum nobis licebit per mediocritatem virium nostrarum.

XXXIII. Primum hujus Quesnelli argumentum adversus hanc actionem illud est, illam inter omnes alias Chalcedonensis Concilii actiones Latine tantum reperiri, idque esse non leve indicium suppositionis ab aliquo impostore Latino factæ, in gratiam nimirum Romani Pontificis. Videamus ergo quid magni emolumenti hinc comparare fuerit Romanus Pontifex. Nam si illic nihil pro ejus auctoritate reperiatur extraordinarium, id est, quod non in aliis ejusdem Concilii locis inveniatur, secundum necessario erit nullum fuisse consilium admittendæ istius falsitatis, adeoque subsistere non posse argumentationem viri docti. In hac igitur actione Paschasinus Vicarius sancti Leonis suo collegarumque suorum nomine ait sanctum & beatissimum Papam, qui episcopatum sancti & venerabilis Maximi Episcopi Ecclesiæ Antiochenæ confirmavit, justo facto judicio visum fuisse approbasse meritum ejus. Quibus verbis & depositionem Domni & ordinationem Maximi confirmari nemo est qui ambigere possit. At enim illud est magnificum pro Romano Pontifice, si Antiocheni & consequenter Alexandrini aliorumque Episcoporum ordinatio stat aut cadit pro ejus arbitrio? Nolo hic ingredi vastum disputationis campum de potestate Romani Pontificis. Illud tantum ajo, nihil hic novi dicere Paschasinum, & eadem in eodem Concilio Chalcedonensi dicta esse ab Anatolio Episcopo Constantinopolitano, Stephano Ephesino, & iterum a Paschasino, dum ajunt in actione decima Maximum a Leone susceptum esse in communionem, & ordinationem Maximi ab eo fuisse susceptam. Sane solus Stephanus Ephesinus ait ordinationem Maximi a Leone fuisse susceptam. Sed profecto alii, quum de eo in communionem a Leone suscepto loquuntur, eodem tempore dicunt ordinationem ejus confirmatam ab eo fuisse. Nam si Romani Pontifices olim communionem restituendo Episcopis depositis in synodo, eis suas quoque sedes reddebant, dubitari non potest quin Leo recipiens in communionem suam Maximum recens ordinatum in Ecclesia Antiochena, hoc ipso ordinationem ejus approbaverit. Itaque nihil amplius in actione de Domno tribuit Paschasinus Leoni quam ei in decima tribuunt idem Paschasinus, Anatolius, & Stephanus. Ex quo consequitur nihil novi juris Romano Pontifici hinc conciliari, adeoque nullam causam fuisse quæ Latinum Romanæ sedi addictum impelleret ad concinnandam actionem istam ut Papæ gratificaretur.

XXXIV. At ea Latine tantum edita reperitur, Græce autem nusquam apparuit? quod est non leve indicium suppositionis. Non puto virum doctum huic argumento multum inniti. Scit enim multa esse veterum Græcorum scripta quæ hodie Latine tantum habemus, neque tamen ideo minus vera putantur. Et quamquam ista certa sint, neque indigeant probatione, afferam tamen aliquot exempla quibus contradici non poterit. Nam in tomis Conciliorum, inter gesta Concilii Ephesini, extat epistola Nestorii ad Cælestinum Latine tantum, quam tamen constat Græce scriptam fuisse. Ejusdem Concilii actionis sextæ initium habetur Latine tantum; itemque in eadem actione desunt Græce subscriptiones octo Quartodecimanorum, quas nos postea invenimus in duobus codicibus manuscriptis bibliothecæ regiæ. Deinde in fine ejusdem actionis desunt subscriptiones Græcæ, quæ ex Latinis codicibus acceptæ sunt. Petitiones quoque schismaticorum & alia nonnulla habentur Latine tantum; itemque actio septima ejusdem Concilii Ephesini, in qua continentur suggestiones Episcoporum Cypri. Denique in eadem actione refertur definitio synodi contra Messalianitas, & paulo post libellus supplex synodo oblatus a quibusdam Episcopis, quæ omnia Latine tantum edita sunt. In Concilio quoque Chalcedonensi, ne exempla e longinquo tantum repetamus, deest Græcus textus multarum interlocutionum, itemque epistolæ Concilii ad Marcianum, & relationis ejusdem synodi ad Pulcheriam. Codicem encyclium & acta Concilii V. Latine tantum habemus. Quæ omnia necesse est falsa esse ac suppositititia, si regula a viro clarissimo proposita certa est. Porro actionem istam de Domno versam esse ex Græco testatur ipse Rusticus, cujus etiamnum ævo superfuisse Græca videtur.

XXXV

XXXV. Alterum suppositionis indicium a viro docto allatum illud est, quod hujusmodi actio nobis prodiit ex unico codice, quem nulla auctoritas, antiquitas nulla commendabat, cum & chartaceus solummodo esset, & ab ignotis scholaribus Germanis deobus acceptus prædicetur. Doleo me ad hanc necessitatem adductum ut annotare cogar virum clarissimum duos germanos scholasticos quorum mentionem facit Rusticus male interpretatum esse de duobus scholaribus Germanis, & putare Crabbum, quia non monuit ista se descripsisse ex veteri codice Rustici, codicem illum accepisse a Julia. Hæc est enim annotatio Rustici. *Actio de Domno Antiocheno, quam invenimus in codice patricia Julia memoratitie nove transcriptam ex codice vetusto chart. quem dicit ipsa fuisse Proculi & Albini germanorum scholasticorum*. Jam ergo omnes intelligunt hanc actionem, non ex codice novo, sed ex eo qui vetus erat ævo Rustici, descriptam fuisse, qui fuerat Proculi & Albini fratrum virorum disertissimorum. Nobis vero non ex unico codice prodiisse censenda est, cum eam habuerint codices quibus Crabbus & Baronius utebantur, exstet vero etiam in Corbeiensi & Divionensi & in tribus Vaticanis vetustissimis, quorum unus est mille saltem annorum ut ad me scripsit eminentis doctrinæ dignitatisque vir Hieronymus Cardinalis Casanata. Cum ergo nobis testis sit illa vetustas & consonantia codicum, ut verbo utar auctoris synodici adversus Tragœdiam Irenæi, sufficiunt illi ad ostendendum errorem in quo versabatur vir doctus. Unum tantum addam, valde mihi displicere, quod is Rustici fidem, cui tantum debet Ecclesia universa ob præclaram operam ab eo impensam in gestis synodi Chalcedonensis, in suspicionem falsitatis, tanquam si is hanc actionem supposuisset ut ostenderet Domnum non esse damnatum post mortem. Sic enim falso persuasum erat quibusdam ævo Rustici, ut statim dicemus.

XXXVI. Subdit enim vir doctus hanc actionem fuisse ignotam Imperatori Justiniano & Episcopis, qui synodum quintam celebrarunt, qui ajunt Domnum a Synodo Chalcedonensi damnatum fuisse post mortem, quia scripserat debere taceri duodecim capitula S. Cyrilli. Unde concludit eum non fuisse superstitem tempore synodi Chalcedonensis, adeoque summæ ignorantiæ atque impudentiæ convinci eum qui hanc actionem consarcinavit ac supposuit. Non immorabor in recensendis erroribus historicis, qui passim occurrunt in constitutionibus Imperatoris Justiniani, neque in ostendendo plurima in gestis Concilii V. scripta atque inserta esse quæ vera non sunt. Cum enim ista sint certissima, atque ita aliqua ex parte fateatur etiam vir clarissimus, abuti videremur otio nostro si ad ea probanda nos converteremus. Itaque omissa auctoritate illa Justiniani & Concilii V. utpote nullius momenti cum præsertim nihil de damnatione neque de morte Domni reperiatur in gestis Concilii Chalcedonensis, videamus an ex aliquo veterum scriptorum testimonio colligere possimus Domnum fuisse mortuum eo tempore quo synodus Chalcedonensis habebatur.

XXXVII. Antequam tamen hanc partem exequar, necessarium puto aliqua dicere de ejus depositione facta in prædatoria synodo Ephesina dolo Dioscori, ut ait Liberatus quia in hoc vertitur cardo causæ, & Quesnellus contendit eum esse mortuum statim post dejectionem suam. Dioscorus Episcopus Alexandrinus, præses & tyrannus nefandæ illius synodi, Ibam Episcopum Edessenum, Theodoretum Cyrensem, Eusebium Dorylæensem, Flavianum Constantinopolitanum, Sabinianum Perrhensem, omnes catholicos, deposuit cum consensu Domni Antiocheni, cujus auctoritate abutebatur ut facilius ad optatum finem pervenire posset. *Post hos omnes autem*, inquit Liberatus, *& Domnum Antiochenum remanentem ab orthodoxorum dejectione, quia partem fecerat Dioscoro in depositione orthodoxorum & Eutychis absolutione. Depositus est autem dolo Dioscori per Sabinianum conjunctum in amicum Dioscoro, datis in medio ejus epistolis quas ad eumdem Dioscorum Antiochenus Domnus contra duodecim Cyrilli capitula scripserat, damnavit ægrotum & absentem illo die*. Aliam depositionis ejus causam, ut hoc obiter dicam, refert Marius Mercator, nimirum quod eo præsente palam in Ecclesia ausus sit Theodoretus insultare memoriæ Cyrilli Episcopi Alexandrini. Conatur autem heic vir ille hunc Liberati locum conciliare cum iis quæ scripta sunt a Nicephoro lib. 14. cap. xlvii. vocem *remanentem*, quæ obscura est in hoc loco, sic interpretans ac si Liberatus dicere voluisset Domnum se removisse ac retraxisse ab orthodoxorum depositione, ob idque damnatum a synodo. Nicephorus enim cum dixisset Domnum vi consensisse depositioni Flaviani Constantinopolitani & Eusebii Dorylæensis, addit eumdem postea, quum liberrati suæ redditus fuisset, retractasse quæ fecerat, & subscriptionem suam reddi sibi flagitasse, ac propterea sacerdotalem dignitatem ei ademptam esse a synodo. Occasio postulat ut etiam pro nostra virili locum ab eruditis vexatum explicemus. Hic est ergo, ut ego

Vide Concil. V. collat. ... in hoc

quidem arbitror, verus ac genuinus sensus verborum Liberati. Dioscorus in Latrocinio Ephesino deposuit Episcopos orthodoxos; Domnum tamen Antiochenum, quamvis & ipse esset orthodoxus, non deposuit, quia ipsi consenserat in depositione orthodoxorum & Eutychis absolutione. Sed hunc quoque remanentem indemnatum postea damnavit nimirum *post omnes* alios damnatos, quia epistolam ad Dioscorum scripserat contra duodecim capitula Cyrilli, ut ait Liberatus. Itaque non est depositus a synodo quia publice pœnitebat eum præstitisse consensum damnationi orthodoxorum, sed quia epistolam ad Dioscorum scripserat quæ damnare videbatur duodecim capitula Cyrilli.

XXXVIII. Scribit deinde Liberatus Domnum ægrotum & a synodo absentem fuisse depositum. Probabilissimum ergo ac potius certum esse ait vir ille eum non diu depositioni suæ superfuisse, nec usque ad Concilium Chalcedonense produxisse ætatem, id est, ex eo morbo illum non convaluisse quo afflictum fuisse testatur Liberatus, tædioque propterea confectum obiisse. Poterat ille hanc conjecturam suam juvare testimonio Eutychii, qui in annalibus suis scribit Domnum mortuum esse anno sequenti post illam synodum Ephesinam. Verum abstinuit, ea, ut opinor, de causa, quia auctor ille plenus erroribus historicis & chronologicis, nihil certi dare posse censendus est de vita aut morte Domni. Contra argumentum igitur ex Liberato petitum ego oppono eumdem Liberatum, qui paulo post describens mortem Flaviani, & quomodo Anatolius in loco ejus ordinatus est, consequenter & uno tenore ait pro Domno Antiocheno ordinatum esse Maximum, neque addit Domnum fuisse mortuum. Immo tanquam de vivo locutum fuisse hæc res indicio est quod postquam dixit Anatolium ordinatum fuisse in loco Flaviani defuncti, subjungit de ordinatione Maximi in loco Domni, Nonni in loco Ibæ, & Athanasii in loco Sabiniani, nulla mortis eorum vel alicujus ex eis mentione facta. Sicut autem nemo ex hoc loco colligere certo potest Domnum mortuum non fuisse tempore Concilii Chalcedonensis quia conjungitur cum Iba & Sabiniano, quos constat huic Concilio interfuisse, sic ex superiore nullus certo colligere potest mortuum fuisse ante tempus synodi Chalcedonensis quia ægrotabat tempore Concilii Ephesini.

XXXIX. Fortius urget argumentum ex silentio ejusdem Liberati depromptum, qui singulas actiones Concilii Chalcedonensis recensens, nullam causæ Domni mentionem fecit, facturus haud dubie, si vere circa eum contigissent quæ in ea actione narrantur. Adde Evagrium scholasticum, qui primo quidem ait in Ephesina synodo depositum fuisse Domnum Episcopum Antiochenum; *de quo quid postea factum fuerit*, inquit, *invenire non potui*; deinde seriem contexens actionum Concilii Chalcedonensis, de Domno prorsus silet. Hæc enim innuere videntur Domnum fuisse mortuum eo tempore quo synodus Chalcedonensis habebatur; cum uterque horum scriptorum de eo sileat in historia illius Concilii, alter vero eorum testetur nescire se quid de eo factum fuerit post ejus depositionem. Ad hæc respondendum est Liberatum & Evagrium usos esse codicibus in quibus illa actio non exstabat, sicuti non exstat etiamnum in codice quem nos vocamus Parisiensem. Neque tamen ideo falsa est. Nam quemadmodum si nondum ars typographica inventa esset, & aliquis codice illo solo utens, actionem illam prætermitteret, nihil adversus auctoritatem codicum præjudicare videretur in quibus illa invenitur, sic nec Liberati aut Evagrii silentium præjudicare potest adversus codices quos constat eorum ætate habuisse illam actionem.

Evagr. lib. 2. c. 18.

XL. Hic enim semel observandum est, Concilii Chalcedonensis finem esse revera in actione sexta, ita ut ea complectatur quoque canones, & quæ sequuntur actiones, quamvis in Concilio actitatæ fuerint, non pertinere proprie ad Concilium, quia nihil illic actum est de causa fidei, sed circa sola negotia privata versantur. Illud colligimus ex vita sancti Euthymii Abbatis & ex epistola tertia Pelagii II. ad Episcopos Istriæ. Nam in vita sancti Euthymii scriptum est illius discipulos Stephanum Jamniæ & Joannem Sarracenorum Episcopos, qui synodo Chalcedonensi interfuerunt, statim postquam literis mandatum est decretum fidei, iter arripientes illud quam celerrime detulisse ad Euthymium. Putabant ergo illi finem synodi esse in definitione fidei. Unde postea eorum nomina nusquam comparent in actionibus quæ sequuntur post sextam. Sed apertius istud docet Pelagius II. in epistola mox laudata, cujus hæc sunt verba. *Plerique Græci antiquiores codices continere synodum nonnisi in sex actionibus, subjunctis canonibus, demonstrantur, ut omnino cetera quæ privato studio fuerant mota non habeant*. Et paulo supra: *Vigilanti ergo cura respicite quia in sexta illius actione sanctæ fidei professio consummatur, moxque in septima ad instructionem jam fidelium regula canonum figitur, ulterioribus vero actionibus nihil de causa fidei, sed sola negotia privata versantur*. Decessori

S. Greg. lib. 5. indict. 2. epist. 10.

Dioscori suo, vel potius sibi ipsi, si qua fides Paulo Diacono, consentanea scribit sanctus Gregorius in epistola ad Sirenglanum: *Sancta Chalcedonensis synodus usque ad definitionem fidei & prolationem canonum de generalibus causis locuta est. Nam post prolationem canonum specialis Episcoporum examinatio fuisse monstratur.* Itaque cum plerique codices, Graeci, & quidem antiquiores, non haberent alias actiones quae sequuntur post sextam, quia respiciebant privata quorumdam Episcoporum negotia, mirum non est si hi qui eas postea addiderunt, in gestis eas intulerunt diversis modis; nullo temporum ordine observato, illam vel aliam inferendo temporum ordine observato, illam vel aliam inserendo aut omittentes prout quisque affectu ducebatur. Vetus collector omisit actionem de Domno; sed eam habebat vetus exemplar ex quo descriptus est codex patricio Julio.

XLI. Idem dici potest, ut illud quoque obiter annotem, de actione in qua agitata & definita est controversia quae inter Photium Episcopum Tyri & Eustathium Beryti erat de quibusdam Ecclesiis quas praeter jus fasque ab Eustathio fuisse invasas conquerebatur Photius. Eam non habuisse constat veteres Chalcedonensis synodi collectiones. Et tamen initio illius facta prodiit ex Graeco codice Vaticano. Illic vero ut etiam fidem facit illustrissimus Cardinalis Baronius, constituta est in calce quartae actionis, cum tamen Balsamon in scholio ad canonem XXIX. Chalcedonensem testetur ea in codice suo positam fuisse in fine gestorum. Referenda autem sunt ejus verba. *Scriptum est in fine quartae synodi*, inquit, *relatum fuisse a Photio metropolis Tyri Episcopo quod Episcopus Berytensis erectionis accepta occasione, diversos Tyriorum episcopatus ab Ecclesia avulsit, Byblum, Botry, Tripolim, Orthosiadem, Arcadem, & Antaradum, & eos qui ab ipso Photio ordinati fuerant, depositos Episcopos, in presbyteri locum deduxit. Hoc cum observassent qui secundum imperiale decretum Chalcedone convenerant patres cum gloriosis magistratibus statuerunt aequum esse Tyriorum Ecclesiae restitui ablatos, ut dictum est, episcopatus, & habere depositos Episcopos proprios honores. Et Romani quidem Ecclesiae loci conservatores pronunciarunt: Episcopum in Presbyteri locum deducere est sacrilegium &c. Anatolius autem & reliqua synodus & magistratus secuti sunt.* Valde autem puto meliorem esse lectionem codicis quo Balsamon utebatur, & annotationem dici falsam esse quae hodie legitur in initio illius actionis. Nam cum certum sit negotia privata Episcoporum fuisse discussa post definitionem fidei tantum, id est, post sextam actionem, consequens est controversiam Photii & Eustathii non potuisse disceptari XIII. Kalend. Novembris. Sexta enim actio habita fuit XI. Kal. ejusdem mensis. Adeo autem verum est actionem de Photio, & Eustathio positam olim fuisse in fine gestorum ut etiamnum eumdem locum obtineat in codicibus Graecis bibliotheca Vaticanae. Testis est mihi hujusce rei omni exceptione major Hieronymus Casanata Cardinalis eminentissimus in epistola ad me data die XXIX. Junii. *Consului etiam foci*, inquit, *codices Graecos bibliothecae Vaticanae, ut te certiorem facere possem de loco quem in iis obtinet actio Photii Episcopi Tyri, ac in duobus quidem codicibus, scilicet 831. & 1178. illius bibliothecae, qui soli hactenus reperti sunt, actio illa cum alia Caroſi & Dorothei reperitur in fine Concilii ante ejusdem synodi allocutionem ad Imperatorem. Quare necesse est ut Baronius alio codice usus fuerit nobis ignoto, in quo sub actione quarta gesta illa recenserentur; ac Baronii fidem forsan secuti sunt editores Romani, qui ea iisdem sub actione quarta collocarunt.* Si quis divinationi locus, oportet viros doctissimos eam ob causam in illum locum transtulisse actiones illas, quia in fine quartae actionis synodi Chalcedonensis agitur de Caroſo, & Dorotheo, ac consequenter quidem posuisse eam quam invenerant in codicibus Graecis, postea vero illam in qua agitata est causa Photii & Eustathii, quia utraque data dicitur eodem die, nimirum XIII. Kal. Novembris.

XLII. Gravioris momenti in causa Domni Antiocheni est illa pars Evagrii in qua scribit invenire se non potuisse quid de eo factum sit post ejus depositionem. Nam cum Evagrius civis & Advocatus fuerit Antiochenus, ut diserte probat vir doctissimus Henricus Valesius, difficile est existimare illum nescisse quid de Domno factum sit, si is re vera superfuit suae depositioni, & si sumptus ei in Chalcedonensi synodo decreti sunt ex facultatibus Ecclesiae Antiochenae ad vitam sustentandam. Fateor hanc difficultatem esse magnam. Verumtamen illa nullo modo juvat opinionem viri clarissimi. Nam hinc colligi quoque potest nescisse Evagrium si tum Domnus excesserat e vivis, aut si ei in post depositionem suam superstes fuit. Immo verba illa Evagrii confirmare potius videntur scriptionem auctoris vitae Sancti Euthymii; qui docet Domnum, quum illa contigissent quae Euthymius ei praedixerat, id est, vita in episcopatu infelix & depositio, poenitentia ductum quod salutaribus ejus monitis non obedisset, ad Euthymium in Palaestinam rediisse. Hinc ergo factum ut qui vitam

Tom. 1. Monumentor. Eccl. Graec. pag. 147.

procul Antiochia & in silentio transivit, in oblivionem venerit Antiochensium. Adeo enim verum est Domnum post depositionem suam secessisse in eremum ut & Theophanes quoque chronographus & qui ab eo accepit Anastasius bibliothecarius illud mandaverint memoriae literarum, quamvis diversas secessus ejus causas afferant ab ea quam profert auctor vitae S. Euthymii. Neque reponi potest majorem fidem habendam esse Evagrio, qui exeunte saeculo sexto suam historiam scribebat, quam Theophani & Anastasio, qui multum remoti fuere a tempore quo ista contigisse narrantur. Praeterquam quod enim Evagrius non est confendus esse contrarius & adversus his quae a Theophane & Anastasio tradita sunt, licet diversa scripserit, verba etiam ejus non docent ita latere voluisse ac latuisse Domnum ut nisi Cyrillus Scythopolitanus, qui ejusdem eremi incola fuit in qua Domnus habitavit, secretum illud detexisset, etiamnum haud dubie cum Evagrio ignoraremus quid de eo factum sit post ejus depositionem.

XLIII. Ad confirmandam opinionem suam de morte Domni Quesnellus aliquot alias rationes adducit quae mihi non videntur esse magni momenti, nimirum pejorem Domni conditionem non fuisse quam Juvenalis Hierosolymitani & caeterorum quibus synodus indulgentiam dedit in actione quarta, & de quorum nominibus, an ad altare recitanda essent, Anatolius scripsit ad S. Leonem. Nam quod indulgentiam erga Juvenalem & alios, mirum non est praetermissum fuisse Domnum, qui eam non expetebat, & post depositionem suam redierat in Palaestinam ad Euthymium Abbatem suum. Quod de silentio quoque Anatolii dici potest. Quippe cum Domnus desiisset esse inter Episcopos, neque se restitui postularet, nulla quaestio esse poterat de ejus nomine recitando cum nominibus aliorum Episcoporum. Praeterea retorqueri potest argumentum adversus Quesnellum. Nam si Domnus propterea censendus est mortuus tum fuisse quia nullam ejus mentionem in fuis ad Leonem literis facit Anatolius, mortui ergo tum etiam erant Thalassius Episcopus Caesareae, Eusebius Ancyrae, & Basilius Seleuciae. Leo enim Anatolio respondens, istorum, qui cum Dioscoro, Juvenale, & Eustathio fuerant principes Ephesini latrocinii, mentionem nullam facit.

XLIV. Sed Gelasius Papa ad Episcopos Dardaniae scribens de damnatione Acacii, omnia quaecumque potest exempla corrogans ut apostolicae sedis auctoritatem supra synodos evehat, ac plures enumerans Episcopos quos a synodo damnatos absolvit sedes apostolica, alios etiam ab eadem damnatos quos synodus absolverat, addensque eam veniam concessisse innumeris qui praevaricati erant in pseudosynodo Ephesina, dum hanc in irritum misit, nullam inter haec Domni mentionem facit. Mortuus igitur erat ante ordinationem Maximi. Recte sane, si cunctorum Episcoporum catholicorum a Dioscoro depositorum nomina recitasset Gelasius, solius Domni nomen silentio transmisisset. Si igitur propterea mortuus fuisse dicendus est Domnus Antiochenus ante ordinationem Maximi quia Gelasius nomen ejus tacuit dum loqueretur de Pontificibus qui latrocinio corruerant Ephesino, dicendum quoque est Ibam Edessenum & Sabinianum Perrhenum mortuos esse quum Nonnus & Athanasius in locis eorum ordinati sunt, quia ab eorum nominibus commemorandis abstinuit Gelasius in epistola illa ad Dardanos. Quod tamen dici non posse & veteres historiae ostendunt & gesta synodi Chalcedonensis.

XLV. Urget vir clarissimus, & ait S. Leonem, quando rescidit acta pseudosynodi Ephesinae, nunquam de Domni depositione excipienda cogitasse, sed omnia omnino illic a Dioscoro perpetrata in irritum misisse, ac praeterea rogasse Theodosium Augustum ut omnia in eo statu manere juberet in quo fuerant ante omne judicium. Ex quo consequitur effectum habere non potuisse sententiam latam adversus Domnum, si is tum in vita fuisset. Utrum de Domni depositione excipienda cogitaverit Leo, annon, difficile exploratu est. Non excepisse constat, saltem ex monumentis quae hodie supersunt. Verum ista nihilo magis probant Domnum mortuum esse ante ordinationem Maximi, quam probant ideo Maximum in loco ejus ordinatum esse quia is sponte recessit ab episcopatu Antiocheno post sententiam synodi latrocinalis.

XLVI Mortuum esse eum ante habitam synodum Chalcedonensem asseverat Quesnellus, quia in constitutione Theodosii Imperatoris qua pseudosynodi acta confirmat, de Domno scriptum est, *qui fuit Antiochenus Episcopus*, & quia inter acta synodi Antiochenae recitata in actione XIV. Chalcedonensi Athanasius Episcopus Perrhensis, in loco Sabiniani ordinatus, causam reddens cur subterfugerit judicium Domni, ait: *Salutaris meus erat ipse qui judicabat Antiochenus*. Hinc manifestum esse contendit Theodosium & Athanasium loqui de Domno quasi jam defuncto. Sic nuper quidem e nostris, vir magnae famae, collegit ex actis Concilii

Ephe-

Ephesini primi Cyrillum Episcopum Alexandrinum non tenuisse locum Cælestini Papæ in synodo, quia ubi dicitur eum tenuisse, gesta ajunt, *qui & obtinebat locum Cælestini*, istud vero referri debere ait ad tempus præteritum, id est, ad tempus quod antecessit synodum Ephesinam. Sane hi loquendi modi sunt præteriti temporis, fateor, sed præteriti imperfecti, ut ajunt grammatici. Sunt autem ista puerilia, & non merentur ut in his amplius immoremur. Illud ergo tantum dicam, Athanasium non loqui de Domno tanquam mortuo videri certum esse. Etenim idem in initio istius actionis nominans Cyrillum Alexandrinum, Proclum Constantinopolitanum, & Domnum, de duobus prioribus loquitur tanquam mortuis, de Domno tanquam de eo qui olim fuerat Episcopus Antiochenus, sed qui tum non erat Episcopus quum ista dicebantur. *Hanc* (causam) *audierunt beatæ memoriæ Cyrillus & Proclus, & certas formas scripserunt Domno qui fuit Antiochenus Episcopus.*

XLVII. Ex silentio quoque amicorum Domni & Concilii Chalcedonensis colligit Quesnellus eum mortuum esse ante ordinationem Maximi: quia si tum is superstes fuisset, neque facile desertus esset ab amicis suis, & causa ejus retractata fuisset in synodo Chalcedonensi. Demus hoc Quesnello ut has conjecturas alicujus esse momenti fateamur, si certum esset ægre Domnum tulisse depositionem suam, adeoque publice conquestum esse de violentia sibi facta. Verum cum nihil istiusmodi legatur, contra vero ex vita S. Euthymii & ex veterum scriptorum ac synodi Chalcedonensis silentio colligi non absurde possit eum patienter tulisse potentiam Dioscori & dolorem suum, non est cur amicorum Domni & synodi Chalcedonensis silentium imputemus morti ejus? Quanquam reponere possumus Chalcedonensis synodi gesta loqui de Domno tanquam vivente in actione decima, dum ajunt omnia quæ in latrocinio Ephesino gesta sunt infringenda esse, *exceptis his quæ gesta sunt adversus Domnum Antiochenæ civitatis Episcopum, ob hoc quia ordinatio Deo amantissimi Episcopi Maximi facta pro eo canonice in Antiochena metropoli, a sanctissimo Archiepiscopo Leone & hoc præsente sancto & universali Concilio est suscepta.* Quippe si tum Domnus excessisset e vivis, inutilis erat illa synodi cura pro Maximo, cujus ordinationem esse sine controversia constitisset. At quia ille in loco viventis ordinatus erat, necesse fuit illum muniri adversus ingruentem tempestatem, si forte Domnus, seu sponte sua, seu ab æmulis Maximi stimulatus, sedem suam repetere voluisset.

XLVIII. Redit postea Quesnellus ad argumenta falsitatis istius actionis, & ait moris non fuisse ætatis illius ut Romanus Episcopus hac unica voce, PAPA, sine aliquo addito designetur, nec locum ullum extare in actis Chalcedonensibus, in quibus toties nominandus occurrit, ubi ad vocem *Papa* non addatur vel *urbis Romæ* vel *apostolicæ sedis* aut aliquid simile. Duplex ad ista potest esse responsio. Prima, necessarium non esse ut ævo Domni Antiocheni vox *Papa* sola poneretur quum de Episcopo Romano agebatur, ac sufficere ut hic mos inolevisset ævo interpretis, apud quem vox πάπας respondet voci *Papa* in interlocutione quadam Bonifacii Presbyteri Romani quæ extat post subscriptiones Episcoporum in actione decima sexta. Secunda, etiam ævo Domni vocem *Papa* solam dictam esse de Romano Pontifice, & id quidem in gestis synodi Chalcedonensis, in epistola Hilari Diaconi ad Pulcheriam Augustam, & in breviculo historiæ Eutychianistarum. Incipiam autem a gestis Concilii. In actione prima, inter acta synodi Ephesinæ secundæ, Julius Episcopus Vicarius Papæ Leonis ait: *Prius Papæ legatur epistola*; quod non solum in Latino textu legitur, sed etiam in Græco, qui ita habet: πρῶτον ἀναγνωσθῇ τὰ παρὰ τῦ πάπα ἐπιστολῶν. Rursum in actione secunda reverentissimi Episcopi clamaverunt: *Papa Leo ita interpretatus est*, quod cum Græco congruit, ubi sic legitur: ὁ πάπας Λέων οὕτως ἡρμήνευσεν. Immo Evagrius ista recensens non ponit vocem Λέων in hoc loco, sed ait simpliciter: ὁ πάπας οὕτως ἡρμήνευσεν, & id quidem in omnibus Evagrii editionibus Græcis. Ad Latinos quod attinet, epistola Hilari Diaconi ad Pulcheriam August. scripta post latrocinium Ephesinum, quæ ab eodem Quesnello relata est inter epistolas S. Leonis, satis magnam fidem facit consuesse tum Romanos Pontifices appellari simpliciter Papas. Sic enim ait; *manifesta necessitas erat quæ me literas beatissimi Papæ ad vestram clementiam directas offerre compelleret.* Non utar auctoritate epistolæ Gallæ Placidiæ ad eamdem Pulcheriam, in qua scriptum est; *multitudine sacerdotum reverendissimus Leo Papa circumdatus*, quia reponi posset vocem *Papa* heic esse cum adjuncto. Breviculus historiæ Eutychianistarum; *Superveniente Uranio subadjuva & contra Joannem jam Episcopum sacra principis deferente, ab episcopatus illius confirmatione Papa suspensus est.* Sufficiunt autem, ut arbitror, illa quæ dicta sunt ad infringendam vim argumenti quod adversus hunc locum adduxit Quesnellus.

XLIX. Sensit ille tot argumentis a se allatis valde incommodare interlocutionem Stephani Episcopi Ephesini, qui in actione decima ait judicare se ut quæ contra canones in Ephesina metropoli facta sunt infringantur, exceptis his quæ gesta sunt adversus Domnum Antiochenæ civitatis episcopum: *ob hoc*, inquit, *quia ordinatio Deo amantissimi Episcopi Maximi facta pro eo canonice in Antiochena metropoli, a sanctissimo Archiepiscopo Leone & hoc præsente sancto & universali Concilio est suscepta.* Quesnellus, ut a se repellat vim & pondus istius testimonii, ait illud non magni faciendum esse, quia unicum est, & ab eo profectum quem actione sequenti exauctoratum legimus propter scelera per quæ sibi gradum ad Ephesinam sedem fecerat, adeoque probabile esse eum ex odio ac malevolentia condemnationem Domni ratam esse voluisse. Sane verum est graviorum facinorum reos non admitti ad testimonium. Sed crimina quæ Stephano exprobrat Quesnellus nullius huic momenti sunt, quia causa ejus nondum fuerat agitata in synodo, adeoque ille nondum compertus erat illorum flagitiorum. Alioqui dicendum esset malos homines fuisse patres synodi Chalcedonensis, qui hominem convictum nefariorum facinorum admiserant in conventu, & quidem inter Episcopos primarum sedium. Etenim is in actione tertia cum aliis Episcopis damnavit Dioscorum, in quarta laudavit epistolam Leonis ad Flavianum eamque suscepit, in sexta subscripsit definitioni fidei coram Imperatore, in septima confirmavit conventionem Juvenalis & Maximi. Odium autem & malevolentiam habuisse eum adversus Domnum, quæ eum impelleret ad confirmandam ejus depositionem, invenire non potui. Contra, si in re adeo obscura divinare liceret, proclivius esset existimare Stephanum, qui sententiam depositionis tulerat adversus Dioscorum in tertia actione, in ista debuisse favere ac patrocinari Domno, quem Dioscorus dolo deposuerat in prædatoria synodo, & qui propterea merebatur indulgentiam. Non confirmavit autem condemnationem ejus propter odium aut malevolentiam, sed quia cum Domnus post depositionem suam rediisset ad monasterium suum judicioque Episcoporum de se voluntarius acquievisset, ac fortassis libellum refutatorium pro more illorum temporum obtulisset synodo, dederat locum canonicæ ordinationi Maximi, quam propterea Leo Papa & Concilium Chalcedonense susceperunt.

L. Æque parum verum est Stephani suffragium fuisse unicum, eique nullum fuisse adstipulatum. Nam Anatolius Episcopus Constantinopolitanus paulo ante definierat nihil horum valere quæ in synodo illa Ephesina gesta sunt, *nisi illud circa sanctissimum Maximum magnæ Antiochenæ civitatis Episcopum, quoniam & sanctissimus Leo Romanus Archiepiscopus in communionem eum recipiens, præesse eum Antiochensium judicavit Ecclesiæ.* Quibus verbis arbitror dubitari non posse quin Anatolius intellexerit infringi debere quæ contra canones acta fuerant in illa synodo, exceptis his quæ gesta sunt adversus Domnum Antiochenæ civitatis Episcopum, ob hoc quia ordinatio Maximi facta pro eo canonice in Antiochena metropoli, a sanctissimo Archiepiscopo Leone suscepta est. Unde & antea Paschasinus dixerat: *Si ergo & a beatissimo & apostolico Romanæ urbis Episcopo omnia quæ ibi gesta sunt vana sunt habita, claret quia & sanctissimus Episcopus Antiochenæ civitatis extra hæc est, quem post hæc beatissimus Episcopus in propria communione suscepit.* Paschasino, Anatolio, & Stephano adstipulatos esse ceteros Episcopos gesta docent. Igitur Stephani suffragium non fuit unicum.

LI. Addit Quesnellus ad hoc unicum Stephani Ephesini suffragium respexisse quintam synodum cum exempla undequaque exquireret Episcoporum post mortem damnatorum, ut inde trium capitulorum damnatio roboraretur: quorum exemplorum inopia cum laboraret, avide arripuit Stephani verba, quasi fuissent a synodo approbata. Ut ista melius intelligantur, describenda sunt Concilii V. verba: *Chalcedonensis sancta synodus Domnum Antiochiæ Episcopum, eo quod scripsit debere taceri duodecim capitula sanctæ memoriæ Cyrilli, & post mortem condemnavit, cum confirmasset condemnationem ejus, & suscepisset Maximi ordinationem.* Si cavillari luberet, opponerem nihil de capitulis Cyrilli legi in interlocutione Stephani, adeoque Concilium V. ad eam non respicere. Sed agamus more majorum, sine fuco ac fallaciis. Ait quinta synodus condemnationem Domni confirmatam fuisse a Concilio Chalcedonensi, & Maximi ordinationem in eo fuisse susceptam. Certum est ista pertinere ad solum Stephanum, si ea a nullo alio dicta sunt. At cum paulo ante ostenderimus omnes Episcopos eadem dixisse, recte censuit quinta synodus Chalcedonensem ista decrevisse de Domno & Maximo, neque hanc sententiam coercuit intra limites verborum Stephani.

Concil V. collat. 6.

LII. Su-

LII. Superest ut Paschasini nunc interlocutionem retractemus, quam paulo ante descripsimus, tum ut veritati gestorum patrocinemur, tum ut quae vere ab eruditissimo & optimo viro Petro de Marca Archiepiscopo Parisiensi dicta sunt, ea vera esse ostendamus. Egit ille de causa Maximi Antiocheni in libro tertio de concordia, ut etiam isto exemplo doceret Romanae sedis auctoritatem in temperanda canonum executione & indulgenda dispensatione ad orientis quoque Ecclesias porrectam fuisse. Ordinatus fuerat Maximus ab Anatolio Episcopo Constantinopolitano in loco Domni a Dioscoro damnati. Huic ordinationi duo maxima vitia inerant; unum, quod Domnus ab impia synodo damnatus esset; alterum, quod ordinatio illa contra canones ab Anatolio perfecta erat, *quod nos*, inquit Leo ad Marcianum Augustum scribens, *amore reparandae fidei & pacis studio retractare cessavimus*. Poterat ergo Leo, ut Marca ait, ordinationem Maximi retractare, nisi benigne se in eum gessisset. Id vero hinc etiam confirmat quod ille a Synodo Chalcedonensi eo solum nomine receptus sit quod Leo summus Pontifex ejus ordinationem & communionem probasset. Tum ut id ostendat esse verum, describit verba Paschasini supra relata, & annotat sequentia, *quem post haec beatissimus Episcopus in propria communione suscepit*, deesse in textu Graeco, sed haec tamen a veteri interprete juxta fidem antiquorum codicum retenta esse. Quesnellus, qui non vult ista dicta esse a Paschasino, miris modis se torquet ut bonum loci illius sensum constituat absque verbis illis, quaedam sua auctoritate addens, nonnulla detrahens, alia mutans. Et ut confirmet opinionem suam, ait necesse non esse ut Legatorum sedis apostolicae verba firmentur interlocutione Anatolii, quam propterea Marca statim retulerat cum sibi ipsi sufficiant ut intelligantur; *& sine sententia illorum*, inquit, *ab Anatolii suffragio discrepet; sive illi consonet*, *non probat tamen id a Legatis dictum quod dictum non esse omnia originalium actorum exempla significant*. Duo igitur contendit Quesnellus, sensum esse integrum absque illis Paschasini verbis, & ea deesse in omnibus exemplaribus actorum originalium. Quoad primum, publicam heic appello fidem si non manifestum est sensum esse imperfectum absque verbis illis. Cum enim dixisset Paschasinus synodum Ephesinam a Leone Papa missum fuisse in irritum, addidit his generalibus verbis non comprehendi Maximi ordinationem ex eo clarere quia Leo eum in sua communione susceperat. Nisi enim Paschasinus hanc rationem reddidisset, sensus non fuisset integer, & aliquid postea expectassent Episcopi quod ab eo diceretur. Adde quod sequentia nullam connexionem habent cum causa nisi addantur hae voces, *Necessarium est enim*, quae in textu quoque Graeco deesse constat. At enim ea desiderantur in omnibus exemplaribus Graecis, quae originalia vocat idem Quesnellus? Primo quaerendum est an re vera dici possit Graeca exemplaria esse originalia ubi Legati Romani Pontificis Latine loquebantur? Sane Rusticus in hoc loco non legitur adnotasse hanc Legatorum Papae interlocutionem Latine jacere in antiquis codicibus. Sed cum ipse alibi moneat illos Latine locutos esse & interlocutiones eorum Latine scriptas fuisse in antiquis exemplaribus Graecis, cum isthic compositor gestorum non dicat eos per interpretem esse locutos, par est existimare Paschasinum locutum esse Latine; adeoque si quid heic erroris commissum est, non videtur esse tribuendum interpreti Latino, sed Graeco, seu potius librario, qui per errorem omisit ea quae isthic desunt in textu Graeco. Nam & veteres Graecos codices synodi Chalcedonensis non esse sanos ostendimus supra, ubi etiam monuimus Baronium credidisse corrigendos illos propterea esse ope Latinorum.

LIII. Sunt etiam alia nonnulla quae Quesnellus adducit ad probandam falsitatem actionis de Domno, nimirum errores quidam grammaticales, & omissa nomina Episcoporum qui huic actioni interfuisse dicuntur, quae describi oportebat, cum illic scriptum sit, *quorum nomina infra sunt scripta*, denique quod Maximus preces porrigit judicibus laicis in causa ecclesiastica, posthabitis Episcopis principibus synodi. Quod attinet ad errores grammaticales, fatemur multos heic commissos esse. Sed quid facimus quod in integra actorum synodi Chalcedonensis serie tot barbarismi & alii errores grammaticales admissi sunt ut propterea existimaverint editores Romani emendanda illa esse, adeoque per speciem emendationis, ut antea diximus, effecerunt ne hodie habeamus antiquam versionem eo modo quo elaborata est a veteri interprete aut emendata a Rustico? Quoad Episcoporum nomina, necesse non fuit ut statim sequerentur post actionem de Domno, sed ut recitarentur in actionibus sequentibus. Recitata autem illa fuisse in octava & in sequentibus patet ex inspectione gestorum. Et quamvis in actionibus illis non forent descripta, sufficerent subscriptiones quae leguntur in calce gestorum. Quoad factum vero Maximi, observandum est eam causam non fuisse mere ecclesiasticam, adeoque nihil extra regulam fecisse eum quando preces suas direxit ad judices laicos. Neque tamen solos judices laicos rogavit pro hac causa, sed etiam sanctam synodum; nimirum ut ex utriusque potestatis consensione obtineret quod in gratiam Domni petebat. Fecit autem istud secundum quod praeceperat Imperator Marcianus: qui recedens a synodo jussit ut Episcopi triduum aut quatriduum morarentur, & unusquisque id quod vellet proponeret coram magnificentissimis judicibus. Sed primo loco nominat judices laicos in causa ecclesiastica, posthabitis Episcopis principibus synodi? Quasi vero in tota serie gestorum non nominentur perpetuo magnificentissimi judices & amplissimus senatus ante Episcopos synodi principes & ante ipsos Legatos sedis apostolicae. Immo illi aliquando primi sententiam promunt in rebus ad disciplinam ecclesiasticam pertinentibus, quam postea Episcopi amplectuntur & approbant.

LIV. Ait praeterea Quesnellus indecens esse ac ridiculum exhibere Domnum coram synodo tanquam mendicum sollicitumque de alimentis & praeter hoc aliud nihil requirentem, Domnum, inquam, tantae sedis qualis erat Antiochena praesulem, qui cum avunculi sui loco successisset, non poterat multis opibus amicisque ac auctoritate plurima non pollere, neque ad illud calamitatis profundum deduci potuisse confitendus est ut alimenta ei omnino deessent nisi successoris sui arbitrio provisum ei esset. Adversus haec nihil habeo quod respondeam nisi nihil horum reperiri in actis ne illa de Domno. Nam neque ille advenit ad synodum, ut etiam vir clarissimus contendit adversus Baronium, neque sumptus illos petiit, neque alius pro eo. Fecit id Maximus sponte & voluntarie, inscio Domno, ut ego quidem arbitror. Immo valde suspicor ista effectum non habuisse, & Domnum sua sorte contentum, reliquum vitae exegisse in monasterio absconditum, nihilque deinceps habuisse commune cum Antiochenis. Ad hanc opinionem me adducunt verba Evagrii dicentis invenire se non potuisse quid de Domno factum sit post ejus depositionem. Haec enim probant eum bene latuisse & aspectum etiam hominum praesentiamque vitasse.

LV. Ad extremum ait Quesnellus manifestum hinc etiam esse actionem de Domno Antiocheno falsam esse ac supposititiam quod a reliquarum Graecarum actionum synodi Chalcedonensis corpore distracta sit, quod incertam sedem hactenus nacta, quod inducta longe post acta collecta, ridiculam praeterea esse inquiens ut pro decernendis Domno alimentis actionem peculiarem solemnemque instituerent patres consultationem. Si valerent rationes illae a Quesnello allatae, consequens esset actionem de Photio & Eustathio, quae Rustici, Liberati, & Evagrii aevo distracta erat a corpore reliquarum Graecarum actionum synodi Chalcedonensis, falsam esse ac supposititiam. Nam eam inductam esse longe post acta collecta hinc probatur quod aevo scriptorum illorum non extabat in gestis, cum tamen eam haberet exemplar quo postea Balsamon usus est. Quod enim actio de Domno incertis sedibus jactata est, istud ipsum de actione Photii & Eustathii dici potest: quae cum in codice Balsamonis extaret in fine gestorum, in vulgatis editionibus hodie ponitur in calce actionis quartae. Mirum vero non est peculiarem actionem institutam fuisse pro causa Domni; quae quidem consultatio solemnis non fuit ab universa synodo decreta, sed postulatio a Maximo Antiocheno proposita. Cum autem Imperator e synodo discedens jussisset ut Episcopi adhuc triduum aut quatriduum morarentur apud Chalcedonem & interim negotia sua inter se agitarent, non poterat synodus repellere petitionem Maximi, praesertim tum ex caritate & affectu ac reverentia in Domnum descendere videretur. Ceterum quae Quesnellus argumentatur ex verbis Facundi, ea non pertinent ad causam quam nos tractamus, cum ille nihil aliud ex Facundi silentio elicere velit quam Domnum non fuisse damnatum in Concilio Chalcedonensi.

LVI. Satisfactum igitur puto esse Quesnello, & luculenter ostensum falsam ac supposititiam non debere censeri actionem de Domno Episcopo Antiocheno, cum praesertim nihil auctoritatis in ea tribuatur Romano Pontifici, quod non in aliis istorum gestorum locis contineatur. Si tamen ille permanere elegerit in suis suspicionibus, conveniam eum verbis ejusdem Facundi; qui lib. v. cap. iii. disputans de epistola Ibae Episcopi Edesseni, quam quidam propterea dicebant non pertinere ad decreta ipsius Concilii, quia post fidei definitionem de illa judicatum est, addit canones ecclesiasticae disciplinae ob eamdem causam dicendos esse non pertinere ad eamdem synodum, quia ibi sunt post definitionem fidei constituti, & subdit: *Et utinam docerent cui synodo illos debeamus adscribere, si ea quae a Chalcedonensi Concilio gesta sunt, Chalcedonensis Concilii non sunt.*

Haec habui dicenda occasione gestorum synodi Chalcedonensis. Tu, lector, ea aestimabis; & si quid in his quae a me dicta sunt reprehensione dignum inveneris, emendabis.

Cap. I.

Rescriptum de fide factum manu Flaviani Archiepiscopi Constantinopolitani, datum ab eo poscenti Imperatori.

Flavianus episcopus Constantinopolitanus piissimo & amatori Christi Imperatori Theodosio salutem. Nihil ita convenit sacerdoti Dei & dogmatibus erudito divinis &c. *Extat part. I. Conc. Chalc. epist. V. Ex alia porro versione habetur in epistola Innocentii Episcopi Maroniæ, in qua continentur gesta collationis habitæ cum Severianis.*

Cap. II.

Epistola Leonis Archiepiscopi Romæ ad Eutychen scripta.

Desideratissimo filio Eutychi Leo episcopus. Ad notitiam nostram tuæ dilectionis literis retulisti quod Nestoriana hæresis quorumdam rursus studiis pullularet. Sollicitudinem tuam &c. *ut supra Epist. I.*

Cap. III.

Incipit epistola Petri Episcopi Ravennensis ad Eutychen Presbyterum scripta.

Dilectissimo & honore digno filio Eutychi Presbytero Petrus episcopus Ravennæ. Tristes literas tuas & scripta mœsta mœrore debito percurri; quia sicut nos pax ecclesiarum &c. *ut supra Epist. XV.*

Cap. IV.

Incipit epistola sanctissimi Archiepiscopi Romæ Leonis ad Flavianum Archiepiscopum Constantinopolitanum.

Dilectissimo fratri Flaviano episcopo Leo episcopus. Cum Christianissimus & clementissimus Imperator sancta ac laudabili fide pro Ecclesiæ catholicæ pace sollicitus &c. *ut supra Epist. II.*

Cap. V.

Incipit epistola Flaviani Archiepiscopi Constantinopolitani ad Leonem Archiepiscopum Romæ.

[a] Sanctissimo & Deo amantissimo patri, & consacerdoti &c.

Nihil est quod stare faciat &c. *Extat juxta hanc versionem e regione Græci textus inter Epistolas S. Leonis.* Epist XXII.

Cap. VI.

Epistola sanctissimi Archiepiscopi Romæ Leonis ad Faustum Presbyterum.

Dilectissimo Fausto Presbytero Leo episcopus. Gratum semper est mihi tuam alloqui caritatem &c. *ut supra cap XIV.*

Cap. VII.

ANNOTATIO RUSTICI.

Epistola encyclia sive synodica sanctissimi Archiepiscopi Romæ Leonis ad Flavianum Archiepiscopum Constantinopolitanum: quæ non posita cum istis epistolis, eo quod in gestis sancti & universalis Concilii Chalcedonensis [b] tertiæ actionis inserta sit.

A

Cap. VIII.

Epistola Flaviani Archiepiscopi Constantinopolitani scripta ad eumdem Archiepiscopum senioris Romæ Leonem.

Sanctissimo & beatissimo patri & consacerdoti Leoni Flavianus in Domino salutem. Pietate & recta prædicatione &c. *ut supra cap. IV.*

Cap. IX.

Epistola sanctissimi Archiepiscopi Romæ Leonis ad Julianum Episcopum Cobensem.

Dilectissimo fratri Juliano Leo. Licet per nostros &c. *ut supra cap. VIII.*

Cap. X.

Epistola sanctissimi Archiepiscopi Romæ Leonis ad Faustum, Marcianum, & reliquos Archimandritas Constantinopolis.

B

Dilectissimis filiis Fausto & Marciano & reliquis Archimandritis Leo episcopus. Cum propter causam fidei, quam Eutyches perturbare tentavit &c. *ut supra cap. IX.*

Cap. XI.

Epistola sanctissimi Archiepiscopi Romæ Leonis ad Imperatorem Theodosium.

Gloriosissimo & clementissimo Theodosio Augusto Leo episcopus. Quantum rebus humanis consulere providentia divina dignetur &c. *ut supra cap. X.*

Cap. XII.

Epistola Leonis Archiepiscopi Romæ ad Pulcheriam Augustam.

C Quantum sibi fiduciæ de fide vestræ clementiæ Ecclesia Dei debeat polliceri multis probavimus sæpe documentis, dum, sicut spiritu sancto docente didicistis, illi per omnia potestatem vestram subjicitis cujus munere &c. *ut supra cap. XI.*

Cap. XIII.

Sanctissimi Archiepiscopi Romæ Leonis epistola scripta ad secundum Concilium Ephesinum contra Eutychen; quæ perducta quidem est, occultata vero propter quod non fuerit concessa publicari Episcopis a Dioscoro.

Religiosa clementissimi Principis fides sciens ad suam gloriam maxime pertinere &c. *ut supra cap. XIII.*

D

Cap. XIV.

Epistola sanctissimi Archiepiscopi Romæ Leonis ad Imperatorem Theodosium, qua rogavit speciale Concilium in Italia fieri & in nullo alio loco, eo quod contraria sit canonibus secunda synodus Ephesina.

Gloriosissimo & clementissimo Theodosio Augusto Leo episcopus. Olim & ab initio in Conciliis celebratis &c. *ut supra cap. XX.*

Cap. XV.

Epistola alia sanctissimi Archiepiscopi Romæ Leonis ad Imperatorem Theodosium, culpans Ephesinum Concilium quod adversus sanctissimum Flavianum Episcopum factum est, petentis aliud Concilium in partibus Italiæ celebrari.

E Gloriosissimo & clementissimo Theodosio Augusto Leo episcopus & sancta synodus quæ in urbe Roma convenit. Literis clementiæ vestræ,

---

a Primus hanc versionem epistolæ Flaviani ad Leonem vulgavit vir clarissimus Paschasius Quesnellus ex codice, ut ipse agnoscit, bibliothecæ Thuanæ, qui nunc censetur in Colbertina, & cum quo rursum nos eam contulimus. Adhibuimus præterea auctoritatem exemplarium Corbeiensis & Divionensis de quibus actum est in præfatione.

b Hodie extat in secunda. Hinc ergo colligimus codicem ex quo Rusticus ista descripsit habuisse in secunda actione judicium de Dioscoro, adeoque secundam rejectam fuisse in tertium locum, sicut videmus apud Evagrium & in codice Parisiensi.

ſtræ, quas dudum ad beati Petri Apoſtoli ſedem &c. *ut ſupra cap. XIX.*

Cap. XVI.

Epiſtola Leonis Archiepiſcopi & ſancti Concilii quod Romæ collectum eſt ad Pulcheriam Auguſtam.

Glorioſiſſimæ & clementiſſimæ filiæ Pulcheriæ Auguſtæ Leo epiſcopus & ſanctum Concilium Romæ collectum. Si epiſtolæ quæ in fidei cauſa ad pietatem veſtram directæ ſunt per noſtros clericos perveniſſent &c. *ut ſupra cap. XXI.*

Cap. XVII.

Epiſtola Hilarii Diaconi Romani ad Pulcheriam Auguſtam.

Glorioſiſſimæ ac piiſſimæ Pulcheriæ Auguſtæ Hilarus Diaconus. Studium mihi fuiſſe poſt ſynodum advenire Conſtantinopolim dicere non debeo &c. *ut ſupra cap. XXIV.*

Cap. XVIII.

Epiſtola Gallæ Placidiæ Auguſtæ ad Pulcheriam Auguſtam.

Galla Placidia piiſſima ſemper auguſta Æliæ Pulcheriæ piiſſimæ ſemper auguſtæ filiæ. Ut Romam frequentibus concurſionibus adæque deſideremus inſpicere &c. *ut ſupra cap. XXVIII.*

Cap. XIX.

Sacræ literæ tam a domno noſtro Valentiniano quam a divæ memoriæ Placidia matre & Eudoxia Auguſta ad Theodoſium divæ memoriæ, ut juberet in partibus Italiæ Concilium celebrari.

Domino meo Theodoſio glorioſiſſimo victori ac triumphatori perpetuo Imperatori & patri, victor Valentinianus glorioſus, victor ac triumphator ſemper auguſtus & filius. Cum adveniſſem in urbem Romam &c. *ut ſupra cap. XXV.*

Cap. XX.

Domino victori Theodoſio triumphatori ſemper auguſto filio Galla Placidia piiſſima & perpetua auguſta mater. Dum in ipſo ingreſſu civitatis antiquæ &c. *ut ſupra cap. XXVI.*

Cap. XXI.

Epiſtola Liciniæ Eudoxiæ Auguſtæ ad Theodoſium.

Domino Theodoſio inclito, ſemper auguſto & patri, Licinia Eudoxia piiſſima & perpetua auguſta filia. Omnibus notum eſt tuam manſuetudinem curam atque ſollicitudinem habere Chriſtianorum &c. *ut ſupra cap. XXVII.*

Cap. XXII.

Epiſtola Theodoſii reſcripta ad Valentinianum.

Domino meo Valentiniano Auguſto Theodoſius. Et Romæ perveniſſe tuam manſuetudinem & petitionem oblatam a Leone &c. *ut ſupra cap. XXIX.*

Cap. XXIII.

Epiſtola Theodoſii reſcripta ad Gallam Placidiam.

Dominæ meæ Placidiæ venerabili Auguſtæ Theodoſius. Ex literis tuæ manſuetudinis noſtra cognovit æternitas quid reverentiſſimus Patriarcha Leo a tua æternitate popoſcerit &c. *ut ſupra cap. XXX.*

Cap. XXIV.

Epiſtola Theodoſii ad Eudoxiam Auguſtam.

Dominæ meæ Eudoxiæ venerabili Auguſtæ Theodoſius. Semper equidem tui deſiderii literis delectamur, & has tota animæ ſuavitate complectimur &c. *ut ſupra cap. XXXI.*

Cap. XXV.

Epiſtola ſanctiſſimi Archiepiſcopi Romæ Leonis & ejus ſancti Concilii ad Clericos & honoratos & omnem populum Conſtantinopolitanum.

Leo epiſcopus & ſancta ſynodus quæ in urbe Romana convenit, clero, honoratis, & plebi conſiſtenti Conſtantinopolim, dilectiſſimis filiis, in Domino ſalutem. In notitiam noſtram quæ Epheſi contra opinionem omnium ſunt acta perlatis &c. *ut ſupra cap. XXII.*

Cap. XXVI.

Epiſtola ſanctiſſimi Archiepiſcopi Romæ Leonis ad Archimandritas Conſtantinopolitanos.

Leo epiſcopus & ſancta ſynodus quæ in Romana civitate collecta eſt, Fauſto, Martino, Petro, Magno, Heliæ, Presbyteris & Archimandritis monaſteriorum Conſtantinopolitanorum, dilectiſſimis filiis, in Domino ſalutem. Quamvis ea quæ ad Conſtantinopolitanam Eccleſiam ſcripſimus ſollicitudinem devotionis veſtræ latere non poſſent &c. *ut ſupra poſt cap. XXIII.*

Cap. XXVII.

Epiſtola Valentiniani & Marciani ad Archiepiſcopum Romæ Leonem.

Victores Valentinianus & Marcianus glorioſi, triumphatores, ſemper auguſti, Leoni reverentiſſimo Archiepiſcopo glorioſæ civitatis Romæ. Ad hoc maximum imperium nos venire Dei providentia & electione ſenatus excellentiſſimi cunctæque militiæ contigit &c. *ut ſupra cap. XXXIII.*

Cap. XXVIII.

Epiſtola piiſſimi Imperatoris Marciani ad Archiepiſcopum Romæ Leonem.

Leoni reverentiſſimo epiſcopo Eccleſiæ glorioſiſſimæ civitatis Romæ Marcianus. De ſtudio & oratione noſtra ſanctitas tua non dubitat &c. *ut ſupra cap. XXXIV.*

Cap. XXIX.

Epiſtola Pulcheriæ Auguſtæ ad ſanctiſſimum Archiepiſcopum Romæ Leonem.

Leoni reverentiſſimo epiſcopo Eccleſiæ glorioſæ civitatis Romæ Pulcheria Auguſta. Literas tuæ beatitudinis cum decenti omni epiſcopo veneratione ſuſcepimus &c. *ut ſupra cap. XXXV.*

Cap. XXX.

Sacræ literæ miſſæ a Valentiniano & Marciano ubique ad religioſos Epiſcopos, quatenus omnes in Nicæa convenirent.

Imperatores Cæſares Valentinianus & Marcianus victores & triumphatores maximi, ſemper auguſti, ad omnes ubique reverentiſſimos epiſcopos. Omnia ad veram fidem & Chriſtianam orthodoxam religionem &c. *ut ſupra cap. XXXVI.*

Cap. XXXI.

Item ſacræ literæ eorumdem piiſſimorum Imperatorum ubique ad Deo amantiſſimos Epiſcopos.

Victores Valentinianus & Marcianus, glorioſi, ac triumphatores, ſemper auguſti. Omnibus rebus oportet præponi divina. Deo enim omnipotente propitio conſiſtente, ea quæ communis reipublicæ ſunt & cuſtodiri & meliorari confidimus. Quoniam igitur [a] dubietates quædam

[a] *Hæc eſt in ſcriptura librorum Corbejenſis & Colbertini. Codex Divionenſis*, ambiguitates; *& in margine*, al. dubietates.

dam circa orthodoxam religionem nostram facta videntur, sicut etiam epistola religiosissimi episcopi gloriosæ civitatis Romæ Leonis ostendit, hoc proprie nostræ mansuetudini placuit, ut sanctum Concilium in Nicæna civitate provinciæ Bithyniæ celebretur: quatenus convenientibus rationibus, & omni veritate perscrutata, & ablatis de medio studiis, quibus dudum quidam abutentes sanctam & orthodoxam perturbavere religionem, vera fides nostra in omni tempore clarius agnoscatur, ut de cetero nulla possit esse dubitatio [a] sive discordia. Unde & tua sanctitas cum quibus ei placuerit religiosissimis episcopis, & quos ex Ecclesiis sub cura tui sacerdotii constitutis fide dignos & orthodoxæ religionis doctrinam præparatos esse probaverit, ad prædictam Nicænam civitatem intra diem Kalendarum Septembrium venire festinet. Noverit enim tua religio & nostram divinitatem affuturam venerando Concilio, nisi forte quædam utilitates publicæ in expedito nos occupaverint. Deus te custodiat per multos annos, sanctissime & venerabilis pater. [b] Data Kalendis Januariis Constantinopoli Consulatu Domni Marciani perpetui augusti primo & qui fuerit nunciatus.

Paulo diversa est ab hac nostra ea superioris epistolæ editio quæ extat supra cap. XXXVII. ubi dicitur data ad Anatolium Episcopum Constantinopolitanum.

CAP. XXXII.

Sacra literæ missa ad Synodum in Nicæa a Valentiniano & Marciano.

Studii nostri est congruenter decerni ea quæ sanctæ & orthodoxæ religionis existunt &c. *ut supra cap. XXXVIII.*

CAP. XXXIII.

Sacra litera missa a piissima & Christianissima Augusta Pulcheria ad Consularem Bithyniæ Strategium, ut curam haberet circa disciplinam synodi perhibendam antequam placeret de Nicæa ad Chalcedonam mutari Concilium.

Intentio nostræ tranquillitatis est ante civiles causas sanctas Christi Ecclesias eisque dicatos in pace consistere &c. *ut supra cap. XXXIX.*

CAP. XXXIV.

Sacra litera missa sancto Concilio quod Nicæa concurrerat, ut deberet Chalcedonam migrare.

Victores Valentinianus & Marcianus, gloriosi, ac triumphatores maximi, semper augusti, Deo amabili synodo. Festinantes ad sanctum venire Concilium &c. *ut supra cap. XLI.*

CAP. XXXV.

Similiter exemplar imperialium literarum quæ Nicæa missæ sunt sancto Concilio, dum adhuc piissimus Imperator in Thracia resideret, ut deberet indifferenter Chalcedoniam migrare.

Imperatores Valentinianus & Marcianus victores, semper augusti, sancto Concilio quod Nicæa per Dei voluntatem nostra sanctione collectum. Dudum quidem & per alias divinas nostras literas &c. *ut supra cap. XLII.*

EXPLICUERUNT QUÆ ANTE GESTA PRÆMISSA SUNT.

NUNC INCIPIUNT GESTA PRIMA CONCILII CHALCEDONENSIS.

RUSTICUS EX LATINIS ET GRÆCIS EXEMPLARIBUS, MAXIME ACOEMIT. MONASTERII, EMENDAVI.

CONCILII CHALCEDONENSIUM ACTIO PRIMA IN NOMINE DOMINI NOSTRI JESU CHRISTI COEPIT EMENDARI D. KL. MAR. X. IND. XII.

Consulatu domni nostri Marciani perpetui augusti & qui fuerit nunciatus, sub die octavo Idus Octobris &c. *ut supra pag. 563.*

Supra p. 566. B. id est, Maximo. *Adeo diversus est ordo Episcoporum in antiquis exemplaribus ab eo, qui videtur in editis, ut satius existimaverim eos recensere secundum ordinem servatum in nostris libris. Sic ergo illic habetur.*

Id est, Maximo Antiochiæ Syriæ, Juvenali Hierosolymæ, Quintillo Heracleæ Macedoniæ agente vices (*Codex Acœmetensis*, tenente locum) Anastasii Episcopi Thessalonicensis, Thalassio Cæsareæ Cappadociæ, Stephano Ephesi, Luciano Bizæ & agente vices (*Idem codex*, tenente locum) sim. Cyriaci Episcopi Heracleæ Thraciæ, Eusebio Ancyræ Galatiæ, Diogene Cyzici, Petro Corinthi, Florentio Sardeorum, Eunomio Nicomediæ, Eusebio, & Constantino Presbyteris agentibus vicem (*Idem codex*, tenentibus locum) Anastasii Episcopi Nicææ, Eleuterio Chalcedonensi, Juliano civitatis Coo & ipso agente vicem (*Idem codex*, tenente locum) sedis apostolicæ priscæ urbis Romæ Leonis, Basilio Seleuciæ Isauriæ, Meletio Larissæ & agente vicem (*Idem codex*, tenente locum) Domni Episcopi Apamiæ Syriæ, Amphilochio Sidis Pamphyliæ, Theodoro Tarsi primæ Ciliciæ, Cyro Anazarbi secundæ Ciliciæ, Constantino Bostræ Arabiæ, Photio Tyri Phœnicis maritimæ, Theodoro Damasci Phœnicis, Stephano Hierapolis primæ Syriæ, Nonno Edessæ primæ Syriæ, Symeone Amidæ Mesopotamiæ, Epiphanio Episcopo & agente vices Olympii Episcopi Constantiæ Mesopotamiæ, Johanne Sebastiæ Armeniæ, Seleuco Amasiæ, Constantino Melitinæ Armeniæ, Patricio Tyanæ secundæ Cappadociæ, Petro Gangræ Galatiæ secundæ, Apragmone agente vicem (*Idem codex*, tenente locum) Calogerii Episcopi Claudiopolitani, Atarbio Trapezuntæ agente vices Dorothei Episcopi Neocæsareæ Ponti, Photino Archidiacono agente vices Theoctisti Episcopi Pisinuntis Ponti, Romano Myron Lyciæ, Critoniano Aphrodisiadis Cariæ, Nunechio Laodiciæ Phrygiæ Pacatianæ, Mariniano Synnadæ Phrygiæ, Onesiphoro Iconii Lycaoniæ,

a *Idem liber*, seu discordia generari.
b *Ita codex Corbejensis Colbertinus*, Data x. Kal. Junias. *In Diviomensi primo scriptum fuit*, Dat. Kal. Januarii *Deinde ita emendatum est*: Data x. Kal. Januariarum Constantinopolim.

A nia, Pergamio Antiochiæ salutaris Pisidiæ, Epiphanio Pergis Pamphyliæ, Attico Nicopolitano veteris Epiri, Martyrio Gortynæ, Luca Dyrrachii novæ Epiri, Constantino Demetriadis agente vices (*Idem codex*, tenente locum) Vigilantii Episcopi Larissæ Thessaliæ, Francione Philippopolitano Thraciæ, Sebastiano Berojetano, Basilio Trajanopolis Rhodopæ, Tryphone insulæ Chii agente vices (*Idem codex*, tenente locum) Johannis Episcopi insulæ Rhodi, Theoctisto Beriæ Syriæ, Gerontio Seleuciæ Syriæ, Eusebio Presbytero agente vices Macarii Episcopi Laodiciæ Syriæ, Eusebio Dorylæi Phrygiæ salutariæ, Saba Palti Syriæ, Petro Gabbulæ Syriæ, Sophronio Constantiæ, Patricio Neocæsareæ, Mara Anasarthæ, B Romulo Chalcidis, Eustathio Berythi Phœnicis maritimæ, Leontio Ascalonæ Palæstinæ, Anniano Capitoliadis, Zebenno Pellæ, Johanne Tiberiadis, Antiocho Arcæ, Beryllo Ailæ (*Idem codex*, Aicha), Areta Elusæ secundæ Palæstinæ, Musonio Sigor secundæ Palæstinæ, Rufino Bibli Phœnicis maritimæ, Pancratio Lybiadis, Zosimo Minoidis, Polychronio Antipatridis, Johanne Gadaron secundæ Palæstinæ, Paulo Anthedonis, Photino Lyddæ, Heraclio Azoti primæ Palæstinæ, Marciano Gerarum, * Stephano Jamniæ Palæstinæ, Epictecto Diocletianopolis, Romano Eudoxiopolis, Theodoro Claudiopolis Isauriæ, Julio Celen- C dereos Isauriæ, Tyranno Germanicopolis Isauriæ, Johanne Diocæsareæ, Acacio Antiochiæ, Epiphanio Cestroensi, Æliano Selenuntis, Gajo Sydrorum, Ammonio Jottapæ, Megalo Philadelphiæ, Marco Arethusæ secundæ Syriæ, Timotheo Balaneorum secundæ Syriæ, Eusebio Seleucobeli, Eutitiano Epiphaniæ secundæ Syriæ, Paulo Mariammæ secundæ Syriæ, Lampadio Raphaneorum secundæ Syriæ, Alexandro Sebastæ, Philippo Adanæ primæ Ciliciæ, Hypatio Zephyrii, Theodoro Augustæ, Chrysippo Malli, Juliano Rosi, Polychronio Epiphaniæ, Johanne Flaviadis, Indimo Irinopolis, Sophronio Chorepiscopo agente vices (*Codex Acæmet.* tenente locum) Bas- D siani Episcopi Mompsuestiæ secundæ Ciliciæ, Proclo Adaurorum (*Idem codex*, Adraorum,) Arabiæ, Eulogio Philadelphiæ, Theodosio Canothæ, Hormisda Philippopolis Arabiæ, Damiano Sidonis, Theodoro Tripoleos, Olympio Paneadis, Paulo Ptolomaidis, Paulo Aradi, Thoma Porphyreonis, Porphyrio Botryorum, Phosphoro Orthosiadæ, Porphyrio Archidiacono agente vices (*Idem codex*, tenente locum) Uranii Episcopi Emissæ Phœnicis Libani, Joseph Heliopolis Phœnicis Libani, Jordane Abiliæ, Valerio Laodiciæ, Thoma Evariæ, Rufino Samosateno, Johanne Germaniciæ Euphratisiadis, Timotheo Dolichis, Evolcio Zeugmatis, Athanasio Perges, Zebenno Martyropoli, Cajuma Marcopolis, Johanne E Carrensi, Abramio Circensii, * Johanne gentis Saracenorum, Nouchipa Hieraculano, Sabino Duli, Apollonio Taneos, Irone Thennisо, Athanasio Busereos, Pasmio Parali, Isidoro Sethroiti, Theophilo Cleopatridis, (*Hoc loco, ut monet Rusticus, horum quoque nomina adduntur*, Theodoro Eluse, Stephano Getos) Theodulo Æliæ Pentapoleos, Januarios Leontorum, Johanne Psynchi, Auxonio Seppenute, Isaac Tavæ, Eulogio Athribeos, Esaia Hermopolis, Nestorio Phragoneos, Theophi-

* Vide vitam S. Euthymii editam a Cotelerio cap. 72.

* Vide vitam S. Euthymii editam a Coteleriо cap. 93.

A lo Erythræ, Macario Cabasæ, Callinico Apamiæ Bithyniæ, Leucadio Mnizæ, Johanne Pholemoniæ, Gratidiano Cærasuntis, Juliano Tabiæ, Melyphtongo Juliopolitano, Hyperechio Asponensi, Acacio Cinnensi, Euphrasio Laganiæ, Cecropio Sebastopolitano, Johanne Nicopolitano, Dorotheo (*Idem codex*, Theodoro) Presbytero tenente locum Anatolii Episcopi Sathali, Attico Zelorum, Antioco Sinopæ, Euchario Diacono tenente locum Praylii (*Idem codex*, Paralii) Episcopi Andrepæ, Paulo Presbytero agente vices, (*Idem codex*, tenente locum) Uranii Episcopi Iboreæ, Acacio Ariarathyæ, Heraclio Comanis, Adelphio Chorepiscopo agente vices Adolii Episcopi Arabis- B si, Euphronio Presbytero agente vices Domni Episcopi Cuccusi, Otrajo Presbytero agente vices Johannis Episcopi Arces, Theodosio Nanzianzi Cappadociæ, Aristomacho Coloniæ, Rino Junopoleos, Epiphanio Presbytero agente vices (*Idem codex*, tenente locum) Ætherii Episcopi Pompejopolis, Philotimo Presbytero agente vices (*Idem codex*, tenente locum) Themistii Episcopi Amastriæ Ponti, Theodoro Heracleæ Ponti, Eulogio Presbytero agente vices (*Idem codex*, tenente locum) Genethlii Episcopi Cratiæ, Pelagio Presbytero agente vices (tenente locum) Theophili Episcopi Adrianopolitani, Helpidio Thermensi, Aquila Eudoxiadis, Mysterio Amorii, C Chrysippo Presbytero agente vices Cyriraci Episcopi Trognadorum, Longino Orcistii, Docimasio Maroniæ provinciæ Rhodopæ, Sereno Maximianopolis Rhodopæ, Ætherico Smyrnæ Asiæ, Eusebio Clazomenæ Asiæ, Cyriaco Ægiæ Asiæ, Mama Aninitensi, Leontio Magnisiæ Mæandri, Quinto Phociæ Asiæ, Proclo Argizæ, Thoma Auliucomæ, Olympio Theodosiopolitano, Philippo Novæ Aulæ, Rufino Brialæ, Marcellino Metropolitano Isaiæ Latonæ, Paulino Theodosiopolitano, Juliano Hyppeponensi, Hesperio Piltanæ, Proterio Myrenæ Asiæ, Basilisco Palæapolitano, Mæonio Nyssæ, Petro Dardani provinciæ Hellesponti, Thalassio Parii Hellesponti, David Hadriani D Hellesponti, Eulalio Pionis, Pionio Troadæ Hellesponti, Stephano Pymenini Hellesponti, Theosebio Ilii Hellesponti, Hermio Abydi Hellesponti, Danielo Lampsaci, Patricio Adrianotyrorum; Menecrate Cerassorum, Cossinio Hierocæsareæ agente vices (tenente locum) Andreæ Episcopi Satalorum, Helia Blandi, Polycarpo Gabalunensi, Patricio Acrassi, Paulo Tripolitano, Amachio Settorum, Leucio templi Apollinis, Gemello Stratoniciæ, Alcidimo (*Idem codex*, Alcimedo) Silandi, Dionysio Attaliæ, Nicolao a Carasso (*Idem codex*, Accarasenorum) agente vices (tenente locum) Stephani Episcopi Lymirorum Lyciæ, Zenodoto Thelmissi, Frontone Phaselitis, Phi- E lippo Balburiorum, Theodoro Antiphilli, Leontio Araxi Lyciæ, Antipatro Cauni Lyciæ, Andrea Glocorum, Romano Buboneorum, Nicæa Megaræ Helladis, Athanasio Opunti Helladis, Domnino Plateis Helladæ, Onesimo Argivo Helladæ, Marco Euruæ (*Idem codex*, Euriæ) ut supra, Peregrino Phœniciæ, Eutychio Adrianopolis veteris Epiri, Claudio Anchiaimi ut supra, Sotherico Cerciræ ut supra, Dionysio Antiochiæ Cariæ, Joanne Alindis ut supra, Flaccillo Jassi ut supra, Papio Erizorum ut supra, Dionysio Helladiæ Lagmii,

mii, Menandro Heracliæ, Salbuco Cariæ, Eu- A
phitio Stratoniciæ ut supra, Johanne Amazonis ut supra, Thynchanio Apolloniadis ut supra, Theodoreto Alabandorum ut supra, Joanne Cnidi ut supra, Juliano Presbytero agente vices (tenente locum) Calendionis Episcopi Halicarnassi, Daniele Cadis, Modesto Sebastæ, Paulo Aristii, Eulalio Sibliæ, Charito Dionysiopolis, Johanne Trapezopolis, Gennadio Agmoneorum, Thoma Theodosiopolis. Gennadio Molynis (*Idem codex*, Mosinorum), Evandro Diocliæ Prævalis, Geronrio Basiliopolis, Alphio Myndi Cariæ, Theotisto Presbytero agente vices (tenente locum) Diogenis Episcopi Orthosiorum Cariæ, Philotheo Presbytero agente vices (tenente locum) Zo- B
tici Episcopi Adrasi, Miro Euladris, Luciano Ipsensi Phrygiæ, Philippo Lysiadis, Epiphanio Midavi, Abertio Hierapolis Phrygiæ, Cyriaco Eucarpiæ, Eustochio Docimii Phrygiæ, Aquila Aurocrorum, Basilio Nacoliæ, Strategio Polybotarum Phrygiæ, Neoptolemo Cornis, Paulo Derbæ, Plutarcho Lystris, Eugenio Canon Rusoydæ, Tyranno Humanadorum, Acholio Larandæ, Eutropio Adadæ, Paulo Philomilii, Milino Apamiæ Bithyniæ, Teotecno Tyræis, Eortacio Metropolis, Cyro Iniandi, Libanio Parlai, Alexandro Seleuciæ, Olympio Sozopolis Hæmimonti, Frontisiano Sagalassi, Adilo Chorepiscopo tenente locum Messalini Episcopi Laodiciæ, Bassona Neapolis, C
Florentio Adrianopolis, Majano Lymeniæ, Euchelpisto Chorepiscopo agente vices (*Idem codex Acœmet.* tenente locum) Florentii Episcopi insulæ Tenedi, Sotere Theodosianæ agente vices & Heliæ Episcopi Amathuntis, Etprobio Episcopo Arsinoæ, Epaphrodito Tamassii (*Idem codex*, Gamailii) agente vices & Didymi Episcopi Lapithii, Dionysio Diacono agente vices Photini Episcopi Cythrorum, Johanne Messenæ Helladis, Ophelino Tegeæ Helladis, Irenæo Naupacti Helladis, Cyrillo Sobriti, Gennadio Gnossi, Eusebio Apolloniæ, Demetrio Lampæ, Euphrata Eleutorianæ, agente vices (tenente locum) & Pauli Episcopi Cantani. Sozonte Philippi Macedo- D
niæ, Eusebio Dobirum ut supra, Maximino Serreis ut supra, Nicolao Stobis secundæ Macedoniæ, Dardanio Bargalæ ut supra, Johanne Parthicopolis primæ Macedoniæ, Honorato Thassi insulæ, Theophilo Ariassi, Neone Sylii, Diodoto Lysineorum, Maraco Dravlorum, Paulo Potlorum, Marcellino Isidis, Macedone Magidi, Eudoxio Etennorum, Eugenio Cotenentium, Marcellino (*Idem codex*, Marciano) Coralliæ, Obrimo (*Idem codex*, Ombrimo) Coracisii, Petro Echinei, Aurelio Afro, Eustachio gentis Sarracenorum, (*a*) Restituano (*Idem codex* Regetiano *vel* Regeliano) Afro, (TRICENTI QUINQUAGINTA TRES) & scholasticis &c. *ad pag.* 579. *Ex quo facile da-* E
*tur intelligere ea in antiquis nostris exemplaribus deesse quæ ab hoc loco ridisse sustulerunt editores Romani, nimirum, Marciani Imperatoris allocu*tionem. *Vide observationem virorum doctissimorum.*

Ad pag. 587. *codex Parisiensis habet hunc titulum.* (*b*)

QUÆ IN EPHESO.

Divæ memoriæ Theodosius Dioscoro religiosissimo Episcopo Alexandriæ.

Imperatores Cæsares Theodosius & Valentinianus, victores ac triumphatores maximi, semper venerabiles augusti, Dioscoro. Cunctis constitit manifestum quia nostræ reipublicæ status &c. *ut supra pag.* 587. *ad pag.* 590. *ubi Codex Parisiensis habet sequentem titulum.*

QUÆ IN CHALCEDONA.

Constantinus devotissimus a secretis &c. *ut pag.* 590.

Post vocem recitavit, *quæ habetur post altercationem de Theodoreto, Parisiensis & Divionensis codices habent hunc titulum.*

QUÆ IN EPHESO.

Sacra litera scripta reverentissimo Episcopo Alexandriæ Dioscoro.

Pervenit ad nostræ serenitatis auditum &c. *ut supra pag.* 593. *usque ad pag.* 597.

Sacra litera directa Proclo viro spectabili Proconsuli Asiæ.

Sanctæ quidem synodi &c. *Usque ad pag.* 601. *ubi post vocem*, Hierosolymorum, *codex Parisiensis, cui consentiunt etiam Corbejensis & Colbertinus, habet sequentem titulum.*

QUÆ IN CHALCEDONA.

Dioscorus reverendissimus &c. *ad pag.* 606.

QUÆ IN EPHESO.

Tempore Zenonis, &c. *ut pag.* 607.

QUÆ IN CHALCEDONA.

Et cum legerentur, Orientales &c. *ibid.*

QUÆ IN EPHESO.

Et Juvenale &c. *ibidem.*

QUÆ IN CHALCEDONA.

Et cum legerentur, Orientales &c. *ibid.*

QUÆ IN EPHESO.

Et Stephano Ephesi &c. *ibid.* & cum legerentur.

QUÆ IN CHALCEDONA.

Ætius Archidiaconus &c. *ad pag.* 615. *ubi.*

QUÆ IN EPHESO.

Joannes presbyter, & primicerius notariorum recitavit &c. *ad pag.* 617. & cum legerentur *pag.* 623.

QUÆ IN CHALCEDONA.

Orientales &c. *ad pag.* 627.

QUÆ IN EPHESO.

Dioscorus reverentissimus Episcopus Alexandriæ dixit. Ego pro satisfactione &c. in Nicæa & in Epheso convenerunt &c. Et cum legerentur.

QUÆ IN CHALCEDONA.

Eusebius reverentissimus Episcopus &c. ex eadem scheda recitavit.

QUÆ

(*a*) Cod. Casin. *Restitutano.*

(*b*) In Cas. [illegible] nullo titulo subditur *Divæ memoriæ* &c., & prosequitur usque ad illa verba quæ sunt in Act. pag. 631. *Universalis synodus [illegible]*, statimque ibi subditur: *Reingitur initium gestorum Ephesini [illegible] Zenonis & [illegible]*. [illegible] Codex cum in editis actis sit *Tempore Zenonis* &c. [illegible] absoluta reperitur [illegible] *sapit. Sequentia libelli Eusebii, quæ [illegible] & magnus Gregorius & Basilius* &c. & prosequitur [illegible] in Act. [illegible]

QUÆ EPHESI.

Dioscorus reverentissimus Episcopus Alexandriæ dixit. Etsi &c. Et cum legerentur.

QUÆ IN CHALCEDONA.

Theodorus reverentissimus Episcopus Claudiopolis &c. ex eadem scheda recitavit.

QUÆ IN EPHESO.

Helpidius vir spectabilis Comes dixit: Patefactum est &c. *ut pag.* 628. & cum legerentur.

QUÆ IN CHALCEDONA.

Eusebius reverentissimus Episcopus Dorylæi &c. ex eadem scheda recitavit.

QUÆ IN EPHESO.

Et omnes enim sanctos patres &c. Et cum legerentur.

QUÆ IN CHALCEDONA. B

Eusebius reverentissimus Episcopus Dorylæi &c. *ut pag.* 633. ex eadem scheda recitavit.

QUÆ IN EPHESO.

Ex libello adhuc Eutychis.

Sed secundum hanc fidem &c. *ad pag.* 644. & cum legerentur.

QUÆ IN CHALCEDONA.

Eusebius vir reverentissimus Episcopus Dorylæi dixit &c. ex eadem scheda recitavit.

QUÆ IN EPHESO.

Helpidius vir spectabilis Comes dixit &c. *ut pag.* 645. *usque ad pag.* 653.

QUÆ IN EPHESO.

Et exclamans sancta synodus &c. sequentia libelli Eusebii. C

CONSTANTINOPOLI.

Et magnus Athanasius &c. *Hunc titulum addidimus ex codice Corbejensi. Editiones Romana antiquiores ita habebant.* Constantinopoli Actione prima Acta, lecta Ephesi, relecta Chalcedone. *Deleta autem ista sunt ab editoribus Romanis. pag.* 656. Et cum legerentur.

QUÆ IN CHALCEDONA.

Gloriosissimi judices &c. percurrantur. (*a*)

QUÆ IN CONSTANTINOPOLI.

Beronicianus devotissimus a secretis sacri consistorii ex eadem scheda recitavit.

SECUNDA COGNITIO IN CONSTANTINOPOLI.

Consulatu Flavii Zenonis &c. *ut ibid. ad pag.* 659. fidei monimentorum. D

Rescriptum epistolæ &c. (*b*)

Obloquuntur: *Varias istius epistolæ versiones extare supra monuimus ad cap. VI. Vers. Vet. Conc. Ephes. & aliam rursus a Mario Mercatore factam dedimus ibid. Illam quæ istic habetur nescio unde acceperint editores Romani. Diversa quippe est ab ea quam superiores editiones præferunt. Cur autem omissa etiam sit vetus alia ejusdem epistolæ interpretatio a Crabbo primum edita, facile non est divinare. Nos ergo antiquam versionem dabimus a Crabbo editam, sed collatam* A *cum vetustis exemplaribus manuscriptis, ac etiam alteram illam versionem quam a Crabbo etiam primo editam fuisse diximus, præsertim cum, ut observatum est a viro docto, ea usum fuisse constet sanctum Leonem in epistola ad Leonem Augustum. Ut autem distinguere possit eruditus lector has duas antiquas editiones, unam quidem vocabimus Rustici, quia in codicibus a Rustico emendatis invenitur, aliam Crabbi, quia ab illo primum edita est. Et editionem quidem Rustici hic ponemus consequenter, aliam post gesta. Istius porro editionis aliud exemplar habetur supra in actione secunda pag.* 959.

Rescriptum epistolæ religiosissimi Cyrilli Alexandriæ episcopi ad Nestorium mense Mechir, Ind. XIV.

OBloquuntur quidem, sicut audio, quidam existimationi meæ apud tuam [a] reverentiam, & hoc frequenter, processionum vel conventuum [b] plenariorum tempora maxime observantes, & eo magis, forsitan arbitrantes delectare se aures tuas, adversus nos inconsideratas voces emittunt, læsi quidem nihil, objurgati autem, & hoc leniter, [c] unus quidem quod cæcos & pauperes vexabat injuriis, [d] alter autem quod contra matrem evaginaverat gladium, tertius vero quia cum ancilla aurum furatus est alienum, & qui talem semper C habuerit existimationem qualem nullus provenire saltem [e] aliquibus gravissimis inimicis optaverit. Verum non multus mihi de talibus sermo est, ut neque supra dominum & magistrum neque supra patres pusillitatis quæ mihi inest modus excrescat. Non enim facile est cuiquam, quamlibet vitam suam habeat circumspectam, nequam hominum maledicta vitare. Sed illi quidem maledictione & amaritudine plenum os habentes, [f] reddent omnium judici rationem. Convertar autem nunc ego ad id quod me maxime decet, & commonebo etiam nunc tamquam fratrem in Christo de doctrinæ ratione & sensu fidei cum omni cautela plebibus prædicandæ. Exhortabor quo- D que cogitare debere quia si offendatur [g] solum unus de pusillis qui credunt in Christum, quam sit intolerabilis indignatio. Si vero tanta fuerit multitudo læsorum, quomodo quæso non omni arte studendum est, ut prudenter auferatur hujusmodi offensio & sanæ fidei ratio insinuetur exposcentibus veritatem? Erit autem hoc [h] & omnino recte faciendum, si sanctorum patrum libros legentes, [i] magni eos momenti esse facere festinemus, & probantes nosmetipsos si sumus in fide secundum quod scriptum est, illorum rectis & inreprehensibilibus definitis nostros sensus bene atque optime robo-

---

a Ita etiam codices Paris. & Divion. in actione secunda istius Concilii. Corbejensis habet *religiositatem*.
b *Plenariorum*. Hanc vocem nullus veterum librorum habet in secunda actione.
c Omnes veteres in eadem actione secunda: *unus eorum quod cæcos*.
d Corb. *alter vero*. Paris. *alter quod*. Vox *vero* addita est supra lineam in Divionensi.
e *Aliquibus*. Hanc vocem veteres libri non habent in actione secunda.
f Ita codices Corbejensis & Colbertinus. Alii & Crabbus habent, *reddent quandoque omn. jud. rationem*. Sic etiam habent omnia vetera exemplaria in actione secunda istius synodi Chalcedonensis.
g Vocem *solum* non habent vetera exemplaria in eadem actione secunda.
h Eadem exemplaria non habent *omnino* in eadem actione.
i Hæc est lectio veterum exemplarium Corb. Divion. & Colbertini. Parisiense habet, *magni eos fateamur*. Crabbus, *magni eos momenti habere studeamus*. Sic etiam Corbejensis in secunda actione, ubi Paris. & Divion. legunt *esse fateamur*.
(*a*) In Cass. additur: *Beronicianus... recitavit. Ex gestis Ephesenis relegitur secunda actio Constantinopoli. Consulatu* &c. ut est hic.
(*b*) Cass. Rescriptum epistolæ reverentissimi & Deo digni Cyrilli...... *mense Mechir indictione XIII.*

roboremus. Ait ergo sanctum illud & magnum A Concilium ipsum [a] de Deo & patre secundum naturam genitum unicum filium, Deum verum de Deo vero, lumen de lumine, per quem omnia creavit pater, descendisse, incarnatum esse, atque inhumanatum esse, [b] hominem factum, [c] passum, resurrexisse tertia die, & in cœlum ascendisse. [d] Hæc etiam nos sequi oportet, & verba atque doctrinas, cogitantes quid significet incarnari [e] & hominem fieri Dei verbum. Non enim dicimus quia Dei verbi natura transformata facta sit caro, sed nec quia in totum hominem qui est ex anima & corpore commutata est, [f] sed illud potius, quia carnem animatam anima rationali uniens sibimet [g] substantialiter Deus ver- C bum, inenarrabiliter atque inscrutabiliter factus est homo & appellatus est filius hominis, non tantum secundum voluntatem aut [h] beneplacitum, nec sicut in personæ tantummodo susceptione, sed quia diversæ quidem quæ ad veram unitionem convenere naturæ, unus autem ex utrisque Christus & filius, non quasi [i] naturarum per unitionem diversitate præsumpta, sed magis hisdem naturis perficientibus nobis divinitate & humanitate [k] unicum Dominum & Christum & filium per inenarrabilem & [l] inscrutabilem concursum ad unitatem. [m] Sic dicitur, dum certe ante omnia secula subsistentiam [n] habeat & natus sit ex patre, generari etiam secundum carnem ex mu- D liere; [o] non quod ei divina natura [p] (in qua consubstantivus vel coessentialis id est homousius est patri) in sancta virgine initium ut esset acceperit, [q] neque quia necessitate propter se ipsum secunda eguerit nativitate post patrem, (Est enim hoc vanum simul & imperitum existentem ante omnia secula & coæternum patri dicere indiguisse secundo ut esse[t] initio) sed quoniam propter nos & propter nostram salutem uniens sibi [r] substantialiter humanitatem processit [s] ex muliere, propterea dicitur [t] secundum carnem natus. Non enim prius homo communis ex sancta [u] est virgine generatus, & sic postea verbum supervenit in eo; sed ex ipsa vulva unitus nativitatem carnalem [x] dicitur pertulisse, tamquam nativitatem propriæ carnis suam faciens. Sic eum dicimus & passum esse & resurrexisse; non quia Dei verbum in sua natura passum est aut plagas perforationes clavorum aut reliqua vulnera, [y] (impassibilis namque divinitas, quoniam & incorporea) [z] sed quia quod proprium ejus factum est pertulit corpus, ipse iterum pro nobis dicitur pertulisse. Erat enim impassibilis in carne passibili. Simili autem modo & de morte ejus sentimus. Immortalis enim secundum naturam & incorruptibilis & vita & vivificans est [aa] Dei verbum. Sed quia iterum proprium ejus corpus gratia Dei, [bb] sicut dicit Paulus, pro omnibus gustavit mortem, dicitur mortem pro nobis ipse perferre; [cc] non quasi venerit in experimentum mortis, quod attinet ad ejus naturam, (summæ enim dementiæ est hoc [dd] dicere vel sentire) sed quia, [ee] sicut nuper dixi, caro ejus gustavit mortem. Sic etiam resurgente ejus carne, rursus ejus resurrectio [ff] vocitatur; non quasi ipso ad corruptionem quod absit, elapso, sed quia ejus [gg] iterum caro surrexit. Sic & unum Christum Dominumque fatebimur, non ut hominem coadorantes verbo, [hh] ne incisionis imaginatio præsens [ii] inducatur dum dicitur *co*, sed sicut unum atque eundem adorantes, [kk] quia non alienum est a verbo ejus corpus cum quo ipse considet patri; non iterum sicut duobus filiis considentibus,

a Eadem exemplaria in actione secunda, *de Deo patre genitum secundum*.
b Corbejensis ista non habet in secunda actione, neque vocem *mortuum* quæ statim sequitur.
c Libri Paris. & Divion. & Crabbus legunt, *passum, mortuum, resurr.*
d Paris. in secunda actione. *Hæc etiam nos sequi oportet verba*. Ita etiam Corb. & Div. nisi quod habent *consequi*.
e Corb. in eadem actione, *& inhumanari*.
f Veteres libri in eadem actione secunda, *sed illud potius sentiendum*.
g Divion. & Paris. *substantialiter vel essentialiter*. Sic etiam iidem secunda actione, ubi Corbojensis habet *secundum substantiam*. h Vetera exemplaria in actione secunda, *bonum placitum*.
i Eadem exemplaria ibidem, *naturarum earum per unitatem*.
k Divion. & Corb. ibidem, *unum*.
l Corb. ibid. *ineffabilem*. Eandem lectionem habet Divionensis in margine.
m Corb. & Divion. in eadem actione secunda. *Et sic dicitur certe dum sit*.
n Vetera exemplaria ibidem, *habens & natus ex patre*.
o Divion. ibid. *non quod ejus divina*. Corb. *non quod divina*
p Ad hanc parenthesim ista notavit Rusticus in margine. *Non est in Græco*. Quod etiam in editione Crabbi retentum est, repudiatum vero in Romana, quia Crabbianum putabatur
q Vetera exemplaria in eadem actione secunda, *neque ex necessitate*.
r Codices Paris. & Divion. *substantialiter*. Sic etiam iidem in actione secunda, ubi Corbejensis habet *secundum substantiam*.
s Iidem libri Paris. & Divion. *ex femina*. Ita etiam omnes in secunda actione
t Annotatio Rustici. *Græci, Carnaliter*. quod etiam retentum est a Crabbo.
u Iidem & heic & in secunda actione, *est virgine genitus*. Sic etiam Crabbus.
x Iidem libri Divion. & Paris. *creditur & dicitur pertulisse*.
y Heic iidem libri & Crabbus addunt *pertulerit*. Sic etiam codices Divion. Paris. & Corbejensis in secunda actione
z Divion. & Paris. *sed quia quod factum est proprium ejus pertulit corpus, ipse mortem pro nobis dicitur pertulisse*. Sic etiam omnes libri in actione secunda.
aa Eadem vetera exemplaria Divionense & Parisiense: *Deus Dei verbum*. Sic etiam omnes libri in secunda actione. bb Iidem libri, *sicut dicit Apostolus Paulus*. Item in secunda actione
cc Iidem libri & heic & in secunda actione. *non quod experimentum terrenæ mortis divina ejus natura pertulerit*. Sic etiam scripsit Crabbus in margine.
dd Ibid. *sentire vel dicere*. Ita etiam veteres libri in secunda actione.
ee Omnia vetera exemplaria habent in actione secunda, *sicut nunc dixi*. Quod ostendit verum esse quod alibi admonuimus vocem *nuper* aliquando significare *supra*.
ff Corb. in eadem actione secunda. *dicitur*. Eandem lectionem habet Divion. in margine.
gg Corb. in secunda actione, *iterum corpus surrexit*.
hh Paris. & Divion. & Crabbus, *ne divisionis*. Sic etiam omnes libri in eadem actione secunda. At Divionensis & Crabbus habent in margine, *al.* incisionis. Crabbus, *ne divisionis imaginatio præsentetur vel inducatur*.
ii Eadem vetera exemplaria, *judicetur*. Divion. in margine & heic & in secunda actione, *al. inducatur* Corb. in secunda actione, *præsentetur*.
kk Eadem exemplaria, *quia non alienum corpus a verbo est, sed ejus magis est proprium cum quo ipse considet* Ita etiam ferme omnia vetera exemplaria in actione secunda.

A bus, sed sicut uno cum carne [a] propter unitatem. Si vero secundum [b] subsistentiam unitionem sive ut [c] ineffabilem sive ut indecentem recusamus, incurrimus in id ut duos filios prædicemus. Necesse est enim [d] cuncta dividere & dicere hominem quidem specialiter filii vocabulo [e] honoratum, [f] rursus vero specialiter Deum verbum filii nomen atque appellationem naturaliter [g] habentem. Non ergo in duos filios unus Dominus Jesus Christus dividendus est. [h] Nullo enim modo oportet rationem rectæ fidei sic habere. [i] Sed nec personarum [k] unitionem, sicut aliqui opinantur. Non enim dixit scriptura, quia Deus verbum personam hominis univit sibi, sed quia caro factum est. Verbum vero carnem fieri nihil est B aliud nisi quia juxta nos participatus est [l] carnem & sanguinem, nostrum autem corpus perfecit proprium, & processit homo ex muliere, Deus esse non desinens & ex Deo patre esse progenitus, sed & in adsumptionem carnis quod fuerat perseverans. Istud allegat ubique subtilis fidei ratio. Sic sanctos patres sensisse comperimus. Sic ausi sunt [m] Dei genitricem sanctam virginem dicere; non quia natura verbi [n] Dei vel deitatis ejus ex sancta virgine initium ut esset accepit, sed quia quod ex ea genitum est sanctum corpus rationaliter animatum, cui & subsistentialiter unitum verbum secundum carnem dicitur natum. Hæc etiam nunc ex caritate quæ in Christo est scribo, C rogans ut fratrem, & contestans sicut in conspectu Christi & electorum angelorum hæc nobiscum sentire pariter & docere, ut Ecclesiarum pax perstet incolumis, & sacerdotibus Dei indiscissum concordiæ atque caritatis vinculum perseveret.

Cyrillus episcopus Alexandriæ &c. *ut pag. 665.*

Epistola scripta Deo amantissimo Episcopo Antiochiæ Joanni &c. ibid.

Duas autem istius epistolæ versiones dedit Crabbus, eam nimirum quam nos invenimus in antiquis exemplaribus, quæ emendata est a Rustico, aliam ex alia antiqua interpretatione, quæ extat etiam in collectione canonum edita a viro clarissimo Paschasio Quesnello. Illam retinuerunt editores Romani aliquot in locis correctam ex ingenio, eam quæ a Rustico emendata est rejecerunt. At nos, qui editionem Rustici repræsentamus, interpretationis ab illo editæ varias lectiones heic annotabimus; si prius monuerimus eam extare rursum in actione secunda istius Concilii Chalcedonensis pag. 959. & supra in antiqua versione Concilii Ephesini ad quam referendæ sunt sequentes variæ lectiones.

A convocantibus tamen. *Codices Corb. & Colb.* autem. *Sic etiam Corbejensis in secunda actione, ubi alii habent* tamen.

piissimis ac Christo amantissimis. *Exemplar Paris.* piissimis ac Christianissimis; *reliqua*, piissimis, Deo amicissimis, ac Christianissimis. *Veteres editiones*, piissimis ac Deo amantissimis atque Christianissimis. *Codex Corb. in secunda actione pro* Christianissimis *habet* Deo amicissimis.

famosissimam. *Omnia vetera exemplaria & hæc in secunda actione habent* opinabilem. *Ita etiam Crabbus, qui in margine scripsit* inenarrabilem.

in seculo. *Omnes veteres libri in secunda actione*, in seculo.

praeclarum. *Hanc lectionem præferunt libri Parisiensis & Divionensis. Reliqui & veteres editiones* præclarissimum. *Quo etiam modo habet codex Corbejensis secunda actione. At Parisiensis illic habet* præclarum. *Ita etiam primo habuit Divionensis, sed postea emendatum est ut legeretur* præclarissimum.

B ditissima manu. *Codices Corb. Divion. Colb. & veteres editiones*, divite manu bona impertit & tribuit subjugare. *Sic etiam Paris. nisi quod* partitur *habet pro* impertit. *Hanc ultimam lectionem habent omnia vetera exemplaria in secunda actione.*

reverentissimo. *Ita codices Divion. & Parisiensis & hic & in actione secunda. At Corb. & Colb. habent*, religiosissimo & consacerdote fratre.

conversari. *Veteres libri & editiones*, versari. *Ita etiam omnes libri in actione secunda.*

conjungerent ea quæ separata. *Voces illa*, ea quæ, *desunt in antiquis libris & editionibus. Sic etiam in actione secunda.*

coronaret. *Legendum* coronet, *ut omnes libri & editiones, non solum hic, sed etiam in secunda actione.*

conveniunt. *Veteres libri in actione secunda*, convenientia sunt.

reverentissimi. *Corb.* religiosissimi.

persuadendum nobis *Vetera exemplaria habent* nos. C *Sic etiam in actione secunda.*

aculeum. *Paris. & Divion.* clavum. *Iste habet in margine*, al. aculeum. *In secunda quoque actione omnia vetera exemplaria habent* clavum.

Paratos tamen. *Melius veteres libri & editiones*, Paratos tamen ita in hoc invenit; *nisi quod quidam habent* paratus autem *vel* enim. *Codex Corb. in secunda actione*: Paratos autem ita in hoc nos invenit.

salvatorem dicentem. *Corb. & Colb.* salvatoris dicentis.

Dominus Deus. *Omnes libri & editiones*, Domine Deus.

Quoniam si quis. *Codices Corb. & Colb. & editiones.* In tantum ut si quis particeps fuerit pacis quæ a Deo datur, non indigebit omni bono. *Codex Corb. in secunda actione*: Quare quisquis particeps.

ministratur. *Veteres libri in actione secunda*, datur. nunc maxime nobis. *Iidem libri in eadem actione*, nunc magis nobis.

reverentissimo. *Codices Corb. & Colb. & editiones*, D religiosissimo. *Ita etiam Corbejensis in secunda actione.*

chartam proferente. *Editiones & omnia ferme vetera exemplaria sic legunt*, chartam nobis proferente.

professionem. *Sic legitur hic locus in editionibus Crabbi & in Corb. & Colb. exemplaribus*: confessionem, & affirmante hanc a tua sanctitate & ab aliis Deo amicissimis ibidem constitutis Episcopis esse compositam. Habet autem scriptura ita & ipsis verbis inserta est huic epistolæ meæ. *Divion. & Paris.* & hanc a tua sanctitate compositam fidem dicente & ab aliis reverentissimis ibidem constitutis Episcopis. Habet enim scriptura ita & ipsis verbis sicut insertum est huic epistolæ meæ. *Sed postrema ista pars paulo aliter habet in Parisiensi*: Habet autem scriptura ista sicut &c. *Omnes veteres libri in secunda actione congruunt cum editione nostra, nisi quod habent* confessionem *&* compositam fidem

a Vetera exemplaria in actione secunda, *secundum unitionem. Si vero secundum subsistentiam unitionem aut ut inconvenientem aut ut indecentem recusamus, incurrimus ut duos filios.*
b Ibid. *subsistentialem unitatem*. Crabbus in margine, *substantialem*.
c Crabbus hanc vocem posuit in margine, & contextu *inconvenientem*. Quæ est lectio codicum Divionensis & Parisiensis. Porro Divionensis habet in margine, *al. ineffabilem*.
d Pro *cuncta* codex Corb. in actione secunda habet *omnino*. Sic etiam Divion. in margine.
e Divion. in eadem actione, *prædicare*. & in margine, *al. honoratum*.
f Iidem libri, *& rursus specialiter* Sic etiam omnes libri veteres in secunda actione.
g Libri veteres in eadem actione, *habere*.
h Rusticus annotat Græcos codices sic habere. *Nullo autem modo proderit rectæ fidei rationi si sic habeatur.*
i Corb. in eadem actione. *vel si personarum unitionem aliqui opinantur.*
k Divion. & Paris. *unitatem*.
l Corb. & Paris. in actione secunda *carnis & sanguinis, & nostrum corpus fecit proprium*. Ita etiam Divion nisi quod habet *carni & sanguini*.
m Annotatio Rustici in eadem actione: *Proprie in Græco sonat participem.*
n Vox *Dei* non extat in exemplari secundæ actionis.

dem dicente. *Attamen Corbeiensis legit*, compositam afirmante.

breviter enarramus. *Vetera exemplaria & veteres editiones*, breviter dicimus. *Sic etiam veteres libri in actione secunda.*

Irreprehensibilia. *Videtur legendum* incomprehensibilia. *Nam codices Corbeiensis & Colbertinus, quibus consentiunt etiam veteres editiones, habent* ineffabilia. *Eandem lectionem habet codex Corbeiensis in secunda actione.*

sed confitentes. *Iidem codices & editiones*, sed confessione propriæ infirmitatis.

pro excludendis. *Hanc lectionem confirmant veteres editiones & codices Parisiensis & Divionensis. Colbertinus & Corbeiensis legunt*, præcludentes his &c.

tentant adsurgere. *Codex Corb. in secunda actione*: tentantes surgere in quibus ea quæ sunt. *Codex Parisf. illic non habet voces* in quibus ea, *quæ in Divionensi addita sunt supra lineam.*

quæ sunt supra. *Corb. Divion. Colb.* dum ea quæ sunt supra. *Veteres editiones*, in quibus ea quæ sunt supra. *Vide quæ paulo ante dicta sunt.*

homo factus. *Ita omnes libri veteres. Sed Divionensis habet in margine*, inhumanatus. *Sic etiam Corbeiens.*

ex ipsa conceptione. *Omnes veteres libri & editiones*, & ex ipsa conceptione. *Sic etiam codex Corbeiensis in actione secunda.*

conjungentes. *In Corbeiensi & Colbertino exemplaribus vitio veterum librariorum scriptum est* muníficantes *pro* unificantes, *ut est in antiquis editionibus; in quarum margine scriptum est*, conjungentes, communificantes. *Attamen codex Corbeiensis in actione secunda habet* communificantes. *Eadem lectionem reperi in margine Divionensi.*

quasdam dividentes. *In vetustis editionibus habetur*, quasdam vero dividentes. *Sic Corb. & Divion. in secunda actione.*

& diviniores quidem. *Corb. & Colbert. & veteres editiones*, & divinitatem quidem dicentes secundum deitatem. *Quam lectionem Divionensis codex habet in margine. Corbeiensis in secunda actione præfert*, & Deo decentes quidem.

humiliores. *Quædam exemplaria habent* humiles. *Sic etiam Corb. in actione secunda.*

ita & nos sapere. *Corb. Divion. Colb.* ita & nos quoque sapere.

alterutris. *Omnes libri veteres & editiones*, alterutrum. *In secunda quoque actione omnes libri veteres legunt* alterutrum.

vestræ & nostræ. *Ita codices Parisiensis & Turonensis. Alii & veteres editiones habent*, & nostræ & vestræ. *In actione vero secunda codex Corbeiensis habet*, & quæ apud nos & quæ apud vos sunt Ecclesiæ. *Supra in principio illius epistolæ* pace coronet Ecclesias quæ apud vos & apud nos sunt.

solentium. *Quidam codices habent* amantium. *Veteres editiones*, amantes.

eructare. *In omnibus antiquis exemplaribus & hic & in actione secunda scriptum est* eructare.

ad eos dicere. *Tota vetera exemplaria & antiquæ editiones*, ad eos dicere oportere. *Codex Corb. in secunda actione*, dici debere. *Eandem lectionem habet Divionensis in margine.*

& in hac tanta stultitia. *Eadem tota exemplaria*, & hanc tantam stultitiam laneustis. *Sic etiam codex Paris. in secunda actione. At alii illic habent*, & hac tanta stultitia.

Oportebat enim oportebat. *Hanc lectionem unus tantum vetus codex habet, nimirum Parisiensis. Reliqui & veteres editiones* Oportebat enim aperte. *At in secunda actione omnes retinent vocem* oportebat.

diceremus. *Omnes veteres libri in actione secunda*, dicimus. Intelligeretur. *Veteres libri & editiones*, intelligatur. *Sic etiam omnes in secunda actione.*

vere autem & sanctus Gabriel. *Iidem libri & editiones*. Vere autem omnino & sanctus Gabriel. *Paris. & Divion. in secunda actione*. Verum autem.

quia peperit. *Veteres libri in secunda actione*, quod peperit.

salvum faciet. *Iidem libri & editiones*, salvabit.

depositam ejus sanctam carnem. *Corb. & Colb. & veteres editiones*, deposita ejus sancta carne. *Ita etiam codices Paris. & Corb. in secunda actione.*

secundus homo de cælo. *Divion. & veteres editiones*, secundus homo de cælo cælestis.

Meminimus autem. *Ad hoc marginem annotat Rusticus istud non haberi in multis codicibus Græcis.*

inconvertibilis & immutabilis. *Omnes libri & nostri & veteres editiones habent*, inconvertibilis enim & immutabilis. *Sic etiam in secunda actione Corbeiensis & Divionensis.*

A tamen quia unus. *Quidam codices*, tamen quia ut unus. *Ita etiam Corbeiensis in secunda actione.*

perfectus in deitate. *Corbeien.* perfectus ens in deitate. *Mendum est veteris librarii; pro quo reponendum est*, perfectus permanens in deitate, *ut in Colbertino: aut* existens, *ut in secunda actione præfert codex Corbeiensis, itemque Divionensis supra lineam.*

& in una persona. *Veteres editiones*, & tamquam in una persona. *Codices Corb. Colb. Divion.* & sicut in una persona.

unitatem factam esse diximus. *Corb. & Colbert.* unitionem factam esse dicimus. *Sic etiam veteres editiones. Quo etiam modo habet codex Divion. in margine. In actione secunda codex Corb. habet*, & tamquam in una persona. *Eandem lectionem habet Divionensis in margine.*

confermentatio. *Libri nostri & antiquæ editiones*, fermentatio. *Sic etiam habent codices Paris. & Divion. in secunda actione.*

B quasi ita saperem. *Corb. & Colb. & veteres editiones*, quasi aut tali multiloquio usus sim aut talia dixerim. *Quo etiam modo scriptum est in margine libri Divionensis. Contra in margine veterum editionum, quæ, ut dixi consentiunt cum libris nostris, hæc lectio posita est*, quasi ita sapuerim aut dixerim. *Quo etiam modo habet codex Corbeiensis in secunda actione.*

qui suspicati sunt. *Corb. Divion. Colbert. & antiquæ editiones*, qui vel suspicati sunt.

obumbratio. *Omnia vetera exemplaria & veteres editiones*, adumbratio. *Sic etiam omnes libri in secunda actione.*

& non mutatur. *Colbert. Divion. Corb.* & non est mutatus, sed neque mutabitur.

verbum omnes confitemur. *Iidem libri*, verbum subsistere omnes confitemur.

accidentes. *Ita codex Parisiens. Reliqui & editiones*, accedentes. *Sic etiam omnes veteres libri in secunda actione.*

C Prophetæ voce. *Omnia vetera exemplaria & editiones*, per Prophetæ vocem.

ambigat nullus. *Eadem exemplaria & editiones*, ambigat nemo. *Sic etiam omnia vetera exemplaria in actione secunda.*

unum mutare. *Ita codices Divionensis & Parisiensis. Sed Divionensis habet in margine*, al. vel verbum dictorum ibidem positorum. *In Corbeiensi & Colbertino & in editionibus*, vel verbum mutare ibidem positorum. *In margine editionum*, unum mutare dictorum. *Codex Corb. in secunda actione* vel unum. *Sic etiam emendatum est antiquitus in Divionensi.*

terminos quos. *Omnes libri veteres in actione secunda*, terminos æternos quos.

Neque enim loquebantur. *Corb. & Colb. & editiones*. Neque enim ipsi erant qui loquebantur, sed spiritus Dei & patris.

Dei patris. *Corb. in secunda actione*: Dei & patris.

est autem a filio. *Melius in antiquis libris & editionibus*, est autem & a filio. *Sic etiam habent omnes libri veteres in actione secunda.*

D sanctorum. *Ita codex Divionensis, qui* sanctarum *habet in margine. Quam lectionem præferunt reliqua vetera exemplaria & editiones.*

Mœsiam. *Ita codices Divionensis, Colbertinus, & Corbeiensis. Parisiensis & veteres editiones habent* Mysiam. *In actione secunda codices Paris. & Divion. habent* Mysiam, *Corb.* Mœsia.

Si quis spiritum. *Omnia vetera exemplaria & omnes editiones*: Si quis autem spiritum. *Sic etiam omnes veteres libri in actione secunda.*

in hoc quod eis placuerit mutant. *Corb. & Colb. & editiones*, in sibimet placitum vertunt. *Ita etiam Paris. & Divion. pro quod* mutant *habent pro* vertunt. *Sed Divionensis præfert in margine*, al. vertunt. *In actione secunda omnes veteres libri habent* in sibimet placitum mutant.

opinabilis. *Codex Corb. in secunda actione habet* opinatissimam. *Eamdem lectionem illic habet in margine Divionensis.*

E beatissimum. *Quidam codices & editiones maluere* beatum.

nullum errorem. *Ita codex Parisiensis. Ceteri & editiones*, & nullum errorem.

Et cum legerentur,

QUÆ IN CHALCEDONA.

Reverentissimi Episcopi (*a*) Illyriciani &c. *ut supra pag.* 674. ex eadem scheda recitavit.

(*b*) QUÆ IN EPHESO.

Eustathius Episcopus Beryti &c. *ut pag.* 675 confirmavit.

QUÆ

(*a*) Cod. Cafin. *Illtrestani*

(*b*) *Quæ in Constantinopolim.*

QUÆ IN CHALCEDONA.

Orientales & qui cum ipsis reverentissimi &c. Et postquam lecta sunt.

(a) CONSTANTINOPOLI, RETRACTATA EPHESI, CHALCEDONE RELECTA.

Eusebius reverentissimus Episcopus &c. & cum legerentur,

QUÆ IN CHALCEDONA.

Gloriosissimi judices & amplissimus Senatus &c. *ut pag.* 680. *ad* 686. B. ex eadem scheda recitavit.

QUÆ IN CONSTANTINOPOLI.

Religiosissimus Episcopus Basilius &c. *Codices Corbejensis & Colbertinus sic habent*. Constantinopoli, retractata Ephesi, relecta Chalcedone; ubi Basilius Episcopus dixit in duabus naturis agnoscendum unum Dominum. *In editione vero Crabbi sic*. Actione II. Constantinopoli habita ab Eutyche, lecta in Ephesino Concilio, relecta in Chalcedone ...... ab Ecclesia abdicamus.

QUÆ IN EPHESO.

Sancta synodus &c. *ut pag.* 686. sint anathema.

QUÆ IN CONSTANTINOPOLI.

In veteribus editionibus sic scriptum est. Constantinopoli Actione II. gesta, sed Chalcedone relecta.

Saturninus Deo amantissimus &c. & cum legerentur,

QUÆ IN CHALCEDONA.

Æthericus reverentissimus &c. *ut pag.* 688. ex eadem scheda recitavit.

QUÆ IN CONSTANTINOPOLI.

Valerianus &c. Et cum legerentur,

QUÆ IN CHALCEDONA.

Dioscorus reverentissimus Episcopus Alexandriæ dixit: ex duabus suscipio &c. *ut pag.* 691. ex eadem scheda recitavit.

QUÆ IN CONSTANTINOPOLI.

Meliphtongus &c. & cum legerentur,

QUÆ IN CHALCEDONA.

Dioscorus reverentissimus &c. *ut pag.* 692. ex eadem scheda recitavit.

QUÆ IN CONSTANTINOPOLI.

Sabbas Dei amantissimus &c. & cum legerentur.

QUÆ IN CHALCEDONA.

Eustathius reverentissimus &c. *ut pag.* 694 ex eadem scheda recitavit.

QUÆ IN CONSTANTINOPOLI.

Eustathius Deo amantissimus &c. sententiam exponat.

TERTIA COGNITIO IN CONSTANTINOPOLI. (b)

Præsidente sanctissimo &c. *ut supra pag.* 699. *usque ad pag.* 712.

QUARTA COGNITIO CONCILII CONSTANTINOPOLITANI. (c)

Codex Corbejensis Quæ Constantinopolim, cognitio quarta. Gr. de die quia non stat. *Editio Crabbi*. Actio Constantinopolitanæ synodi 4. sed Chalcedone lecta.

Et sequenti die, tertia feria &c. *ut pag.* 712. patrum autem colligere.

ITEM QUINTA COGNITIO CONCILII CONSTANTINOPOLITANI EX GESTIS EPHESINIS.

Titulus iste sic intelligendus est, ut quæ illic dicuntur de gestis Ephesinis referenda non sint ad primum Concilium Ephesinum, sed ad secundum, in quo Dioscorus Alexandrinus tyrannum ac prædonem egit. Itaque in editione Crabbi ita scriptum est. Actio quinta Constantinopolitani Concilii, lecta Ephesi, sed relecta Chalcedone.

Sequenti die, idest, septima decima &c. *ut supra pag.* 719.

SEXTA COGNITIO CONCILII CONSTANTINOPOLITANI EX GESTIS EPHESINIS.

Ita habet hic titulus in codice Divionensi. In Corbejensi scriptum est. Quæ Constantinopoli. Cognitio sexta. *Editiones veteres*. Actio VI. Constantinopol. lecta Ephesi, sed relecta Chalcedone. *Codex Paris*. Item quia cognitio.

Die sabbati, qui est &c. *ut supra pag.* 723.

SEPTIMA COGNITIO CONCILII CONSTANTINOPOLITANI EX GESTIS EPHESINIS SECUNDI CONCILII.

Hunc titulum descripsimus ex codice Divionensi. In Corbejensi hæc tantum leguntur. Quæ Constantinopoli, cognitio septima. *In Parisiensi*. Item sexta cognitio in Constantinopoli. *Istius cognitionis vetus exemplar extat etiam in codice* 932. *bibliothecæ Colbertinæ, ex quo variantes lectiones adjicimus*.

Congregata rursus &c. *ut supra pag.* 729. *usque ad pag.* 738. secundum carnem, an non?

INTERRUPTIO IN EPHESO.

Sancta synodus dixit &c. & cum legerentur,

QUÆ IN CHALCEDONA.

Orientales & qui cum ipsis &c. (d) ex eadem scheda recitavit.

QUÆ IN CONSTANTINOPOLI.

Eutyches presbyter &c. & cum legerentur,

QUÆ IN EPHESO.

Johannes reverentissimus Episcopus Ephesi &c. *Sic veteres libri & editiones, mendose. Melius in Romana*, Hephæsti &c. *ut pag.* 740. inducitur.

QUÆ IN CONSTANTINOPOLI.

Eutyches presbyter dixit: sic credo &c. ut vestra sanctitate.

QUÆ IN EPHESO.

Dioscorus Episcopus &c. reliqua recitavit.

QUÆ IN CONSTANTINOPOLI.

Sanctissimus Archiepiscopus dixit &c. *ut ead. pag.* 741. naturam confiteor.

QUÆ IN EPHESO.

Dioscorus Episcopus &c. *ut pag.* 744. & cum legerentur,

QUÆ IN CHALCEDONA.

Orientales, & qui cum ipsis &c. ex eadem scheda recitavit.

QUÆ IN CONSTANTINOPOLI.

Sancta synodus dixit &c. confusionem dicis

(a) *Quæ in Constantinopolim*. & sub eodem titulo omnia dantur usque ad adnotationem positam in margine Actorum G. L. *Chalcedone acta*. tunc vero ponitur titulus *Quæ in Chalcedone Euther'...*. Dein ubi in editis G. L. est *Beronicianus* &c. hic novus titulus signatur. *Quæ in Constantinopolim Beronicianus .... reverentissimus Valerianus* &c. usque post illa verba: *a fide pia sancta ecclesia*; post hæc enim habetur novus titulus: *Quæ in Chalcedonia* &c. *Dioscorus* &c. & sub hoc titulo prosequuntur cætera usque ad Beronicianus &c. *Sabas Palty* &c. quibus præfigitur titulus *Quæ in Constantinopolim*, & deinceps sub eodem omnia pergunt usque ad *tertiam* &c. (b) Casin. addit *ex gestis Ephesenis*. (c) Cas. addit. *ex gestis Ephesenis*.

(d) Quæ sub hoc titulo in Casin. desinunt in illa verba: *& nunc dicimus*; statimque præponitur alter titulus. *Quæ in Constantinopoli Constantinus* &c & procedit usque ad *Joannes* &c. ut hic.

QUÆ IN EPHESO.

Et exurgens Basilius reverentissimus Episcopus &c. *ut pag.* 748. neque scio dixisse.

QUÆ IN CONSTANTINOPOLI.

Magnificentissimus &c. consabulationes ejus. *Subscriptiones domni Flaviani Episcopi & Confessoris seu diversorum Episcoporum vel Archimanditarum, qui in hujus synodi Concilio consederunt.*

Flavianus Episcopus &c. *ut pag.* 748.

SUBSCRIPTIO ARCHIMANDRITARUM.

Andreas presbyter &c. *ut pag.* 751. (*a*) cumque lecta fuissent.

QUÆ IN EPHESO.

Eutyches Archimandrita dixit &c. *ut pag.* 753. Idibus Aprilis Constantinopoli.

QUÆ IN CONSTANTINOPOLI.

REPLICATIO GESTORUM IPSIUS CONCILII.

Exemplar gestorum habitorum Idibus Aprilis. Constantinopoli.

Flavio Protegene &c. *ut supra pag.* 754. *usque ad pag.* 821. notionem.

ALIORUM GESTORUM PRINCIPIUM.

Consulatu Flavii Protogenis &c. *ut eadem pag.* 821. *ad pag.* 827. gesta edidi.

QUÆ IN EPHESO.

Basilius Episcopus Seleuciæ &c. & cum legerentur,

QUÆ IN CHALCEDONA.

Basilius reverentissimus Episcopus &c. *ut ead. pag.* 827. ex eadem scheda recitavit.

QUÆ IN EPHESO.

Seleucus Episcopus dixit &c. *ut pag.* 831. *usque ad pag.* 862. recitavit.

LIBELLUS MONACHORUM EUTYCHIS.

Sanctæ huic & Dei &c. *ut ead. pag.* 862. *usque ad pag.* 871. Ephesinæ primæ &c. *In Parisiensi hic est titulus.*

QUÆ IN EPHESO ACTA SUNT, ADVERSUS NESTORIUM.

Aliter autem codex Divionensis, in quo sic legitur. Initium Ephesini primi Concilii ex gestis Ephesini secundi. *In Corbejensi vero ita adnotavit Rusticus Diaconus.* Hic sancta synodus Ephesina ex gestis Ephesei latrocinii Chalcedone recitatur.

Post Consulatum &c. *ut ead. pag.* 871. *usque ad pag.* 885. & princeps.

FINIUNT EXEMPLA SANCTORUM EPISCOPORUM.

Petrus presbyter &c. *ut ad pag.* 885. *usque ad pag.* 893. ignorem.

In loco aliter fecere Romani quam fecerant in editione actorum Concilii Ephesini. Nam cum in iis edendis professi fuissent sequi se Theodorum Peltanum, qui tres tantum priores subscriptiones eorum qui decepti sunt posuit, quia codex Bavaricus, quo ille utebatur, plures non habebat, isti non solum ceteras addiderunt quas in Græcis exemplaribus inveniebant, sed ex concilii Chalcedonensis antiqua versione eas quoque descripserunt quarum Græca verba non reperiebantur. Qua diligentia defuncti, supervacaneum & inutile arbitrati sunt eadem repetere in editione actorum concilii Chalcedonensis, & studio brevitatis eorum A *tantum nomina retulerunt quorum subscriptiones integræ extabant in superioribus hujus synodi editionibus, ne monitis quidem lectoribus eas repetendas esse ex gestis Ephesina. Verum quia congruum videtur acta magnæ istius synodi integra reddere, qualia nimirum leguntur in antiquis codicibus, prout factum videmus a Crabbo & Surio & in editione Veneta, operæ pretium me facturum putavi & eruditis lectoribus non injucundum si priorum exempla sequens, eas subscriptiones heic revocavero quas Romani in alium locum transtulerunt, præsertim quia multa ab illis mutata sunt contra fidem veterum librorum & editionum. Hinc etiam juvari interdum poterit textus Græcus. Sic ergo habent.*

B Flavius Hesychius Cerdanepiensis principalis Quartodecimanus, cognoscens veram & rectam fidem, supplicans accessi ad sanctam & catholicam Ecclesiam, & anathematizo omnem hæresim, præcipue vero Quartodecimanorum. Consentio suprascriptæ expositioni catholicæ fidei, anathematizans & eos qui non celebrant sanctum diem Paschæ sicut sancta & catholica Ecclesia celebrat. Jurans per sanctam & homousion trinitatem & pietatem & victoriam religiosissimorum [a] & Christi amicorum Imperatorum Flavii Theodosii & Flavii Valentiniani perpetuorum Augustorum; si vero aliquid de his transgressus quandoque fuero, subjacere me legis severitati. Et subscripsi manu mea.

C Rufinus secundæ Philadelphiæ Quartodecimanus, cognoscens veram catholicam fidem, supplicavi exorans sanctam & catholicam Ecclesiam, & anathematizo omnem hæresim, præcipue vero Quartodecimanorum. Consentio vero cum omni domo mea præscriptæ expositioni rectæ fidei, anathematizans & eos qui non celebrant sanctum diem Paschæ sicut sancta & catholica & apostolica Ecclesia celebrat. Jurans per sanctam & homousion trinitatem & pietatem & victoriam [b] Christi amicorum Imperatorum Flavii Theodosii & Flavii Valentiniani perpetuorum Augustorum, si vero de his aliquid aliquando transgressus fuero, subjacere me cum omni domo mea legis severitati. Et relecta mihi expositione & placente, subscripsi propria mea voluntate & proposito.

Eugenius secundæ Philadelphiæ Quartodecimanus, cognoscens cum omni domo mea rectam & catholicam fidem, obsecrans sanctissimum episcopum Theophanium, accessi ad sanctam & catholicam Ecclesiam, & anathematizo omnem hæresim, præcipue vero Quartodecimanorum, & eos qui non celebrant sanctum diem Paschæ sicut sancta & catholica & apostolica Ecclesia. Consentio vero cum omni domo mea præscriptæ expositioni catholicæ fidei. Jurans per sanctam & homousion trinitatem & pietatem & victoriam & diuturnitatem Christianissimorum Imperatorum Flavii Theodosii & Flavii Valentiniani perpetuorum Augustorum, si vero aliquid eorum prævaricatus fuero quandoque, subjacere me cum omni do-

mo

a Hæc non extant in codice Parisiensi. Non extabant etiam olim in Divionensi, sed postea addita sunt supra lineam. Desunt etiam apud Marium Mercatorem.

b Codices Divion. & Parif. *Christianissimorum.*

(*a*) Post subscriptiones Cod. Casin. habet: *Finis quæ in Constantinopolim. Quæ in Ephoso. Cum lecta* &c. est supra pag. 754. & pergunt cætera usque ad col. 798. post illa verba *relecta est*, statimque ponitur titulus *VII. Secretarium, ultima actio. Congregato rursus* &c. & sic pergitur usque ad acta Concilii I. Ephesini quæ hoc duplici titulo præfiguntur *Quæ in Ephoso prima. Initium Ephesini primi Concilii post consulatum* &c.

mo mea legis severitati. Et relecta mihi expositione & placita, subscripsi manu mea.

Faustinus laicus secundæ Philadelphiæ Quartodecimanus, cognoscens veram & catholicam fidem, obsecrans sanctissimum Episcopum Theophanium, accessi ad catholicam Ecclesiam, & anathematizo omnem hæresim, præcipue vero Quartodecimanorum, in qua prius erraveram, & consentio præscriptæ expositioni catholicæ fidei, anathematizans & eos qui non celebrant diem sanctum Paschæ quemadmodum sanctæ & catholicæ & apostolicæ Ecclesiæ celebrant. Jurans per sanctam & homousion trinitatem & pietatem & victoriam dominorum orbis terræ Flavii Theodosii & Flavii Valentiniani perpetuorum Augustorum, si vero aliquid horum prævaricatus fuero quandoque, subjacere me legum severitati. Et relecta mihi expositione, accedens cum omni domo mea subscripsi manu mea.

Damalius & Alexander manu usi [a] Eutropii filii Theodori reverentissimi Diaconi, cognoscentes catholicam fidem, & obsecrantes sanctissimum Episcopum Theophanium, accessimus ad catholicam Ecclesiam, anathematizantes omnem hæresim, præcipue vero Quartodecimanorum, & eos qui non celebrant sanctum diem Paschæ quemadmodum catholici. Et relecta nobis expositione, jurantes venerabili juramento sanctæ trinitatis & victoriam & salutem dominorum orbis terræ Flavii Theodosii & Flavii Valentiniani perpetuorum Augustorum non transgredi aliquid præscriptorum. Et credentes cum domibus nostris subscripsimus.

Flavius Nymphidianus secundæ Philadelphiæ scholasticus omnibus dogmatibus & consuetudinibus Quartodecimanorum hæresis [b] non suscipiens, consentiens vero his quæ sunt orthodoxe fidei, abrenuntio, confitens communicare huic rectæ fidei in omnibus & hanc suscipere.

Polychronius Tatiani Philadelphiensis, manu utens Flavii Hesychii & Danihelí Philadelphenorum principalium, propter quod tarde scriberem, cognoscens catholicam fidem, & obsecrans sanctissimum Episcopum Theophanium, accessi catholicæ fidei, anathematizans omnem hæresim, præcipue vero Quartodecimanorum, in qua erraveram, & eos qui non celebrant sanctum diem Paschæ quemadmodum & orthodoxi. Et lecta mihi hac expositione, juravi venerabili juramento sanctæ trinitatis & victoriam & salutem dominorum orbis terræ Flavii Theodosii & Flavii Valentiniani perpetuorum Augustorum non transgredi aliquid præscriptorum; & credo cum omni domo mea, & constat mihi omnia præscripta. Polychronius [c] mutuatus sum manum [d] Eustachii.

Flavius Marcellus aurifex Quartodecimanus, cognoscens catholicam fidem, & obsecrans sanctissimum Episcopum Theophanium, accessi propria mea voluntate & proposito ad sanctam Dei & catholicam Ecclesiam, & anathematizo omnem hæresim, præcipue vero Quartode-

A cimanorum, & eos qui non celebrant sanctum diem Paschæ quemadmodum catholici. Et juravi per sanctam trinitatem & pietatem Christianissimorum Imperatorum Flavii Theodosii & Flavii Valentiniani perpetuorum Augustorum, si autem aliquid transgressus fuero horum præscriptorum, reum me esse legum severitati. Et subscripsi manu mea.

Eutychius secundæ Philadelphiæ, cognoscens catholicam fidem, & obsecrans sanctissimum Episcopum Theophanium, accessi propria mea voluntate & proposito ad sanctam Dei catholicam Ecclesiam, & anathematizo omnem hæresim, præcipue vero Quartodecimanorum, & qui non celebrant sanctum diem Paschæ sicut

B catholici. Et jurans per sanctam trinitatem & pietatem Christianissimorum Imperatorum Flavii Theodosii & Flavii Valentiniani perpetuorum Augustorum, si vero transgressus fuero aliquid de his quæ præscripta sunt, subjacere me legum severitati. Et subscripsi manu mea.

[e] Stratonicus Ammonii Philadelphiæ Quartodecimanus, cognoscens catholicam fidem, & obsecrans sanctissimum Episcopum Theophanium, accessi ad sanctam Dei catholicam Ecclesiam, & anathematizo omnem hæresim, præcipue vero Quartodecimanorum, & qui non celebrant sanctum diem Paschæ sicut catholici. Et juravi per sanctam trinitatem & pietatem Christianissimorum Imperatorum no-

C strorum Flavii Theodosii & Flavii Valentiniani perpetuorum Augustorum, si autem transgressus fuero de his omnibus quæ præscripta sunt, subjacere me legum severitati. Et subscripsi per nepotem meum Alexandrum, ob eo quod literas ignorarem.

[f] Theodorus & Alexander & Philadelphus subscribentes per unum ex nobis, id est, Alexandrum, cognoscentes catholicam fidem, & obsecrantes sanctissimum Episcopum Theophanium, accessimus ad sanctam Dei catholicam & apostolicam orthodoxam Ecclesiam, & anathematizamus omnem hæresim, præcipue quæ dicitur Catharon, & qui non faciunt sanctum diem Paschæ sicut catholici. Et juramus per

D sanctam trinitatem & pietatem & victoriam dominorum orbis terræ Flavii Theodosii & Flavii Valentiniani perpetuorum Augustorum, si autem transgressi fuerimus quid de his omnibus quæ præscripta sunt, subjacere nos legum severitati. Et relectæ nobis huic expositioni subscripsimus.

Marinus Evithii manu utens Neoterii lectoris catholicæ fidei, cognoscens catholicam fidem, & obsecrans sanctissimum Episcopum Theophanium, accessi ad sanctam Dei catholicam & apostolicam Ecclesiam, & anathematizo omnem hæresim, præcipue autem Quartodecimanorum, & qui non celebrant sanctum diem Paschæ sicut catholici. Et juravi vene-

E rabili sacramento, si transgressus fuero quid de his omnibus quæ præscripta sunt, subjacere me legum severitati. Et subscripsi.

Padicius Philadelphianus subscripsi manu mea,

---

a Marius Mercator, *Eupropii*.
b Codex Paris. *non suscipientibus quæ sunt orthodoxæ fidei abrenuntiatione*. Ita etiam Divion. nisi quod habet *abrenuntio*. Idem in margine habet editionem vulgatam.
c Codex Divion. *accommodavi*.
d Idem codex, *Eusebii*.
e Græca verba istius & sequentium duarum subscriptionum extant tom. 4. pag. 1362.
f Divion. & Paris. *Theodoritus*. Vid. tom. 4. p. 1355.

mea, cognoscens catholicam, & obsecrans sanctissimum Episcopum Theophanium, accessi ad sanctam catholicam & apostolicam catholicorum Ecclesiam, & anathematizo omnem hæresim, præcipue Quartodecimanorum, & qui non celebrant sanctum diem Paschæ sicut catholici, & jurans venerabili sacramento, si quid transgressus fuero de his omnibus quæ præscripta sunt, subjacere me legum severitati. Et perlecta mihi expositione, subscripsi manu mea.

[a] Cyriacus Philadelphenus [b] Navatianæ hæreseos cognoscens orthodoxam fidem, & obsecrans sanctissimum Episcopum Theophanium, accessi ad sanctam Dei catholicam & orthodoxorum Ecclesiam, & anathematizo omnem B hæresim, præcipue vero Catharon. Et jurans venerabili sacramento, si quid prævaricatus fuero de his omnibus quæ præscripta sunt, subjacere me legum severitati. Et relecta mihi expositione, subscripsi per Eusebium Syrum Caliopium.

[c] Auxonius Philadelphenus Navatianus, cognoscens catholicam fidem, & obsecrans sanctissimum Theophanium Episcopum, accessi ad sanctam Dei catholicam & orthodoxorum ecclesiam, & anathematizo omnem hæresim, * [d] præcipue autem Navatianorum, & consentio cum omni domo mea præscriptæ expositioni catholicæ fidei. Et jurans venerabili sacramento sanctam & homousion trinitatem & pieta- C tem & victoriam Dominorum Imperatorum Flavii Theodosii & Flavii Valentiniani perpetuorum Augustorum, si autem aliquid horum prævaricatus fuero, subjacere me cum omni domo mea legum severitati. Et perlecta mihi expositione, & complacens, subscripsi manu mea. †

Diomedes habitans in vico [e] Cacabo, cognoscens catholicam fidem, & obsecrans sanctissimum Theophanium Episcopum, accessi propria mea voluntate & spontaneo proposito ad sanctam Dei catholicam & apostolicam orthodoxorum Ecclesiam, & anathematizo omnem hæresim; præcipue vero tetraditorum, in qua prius erraveram. Et juro per sanctam & D homousion trinitatem & victoriam, & pietatem dominorum orbis terræ permanere me in his quæ præscripta sunt & [f] in nullo transgredi, sed in omnibus custodire permanentem in catholica fide. Si vero inventus fuero unquam prævaricari aliquid eorum quæ mihi placent, subjacere legum severitati. Et audiens expositionem, subscripsi manu mea.

Julianus secundæ Philadelphiæ, cognoscens catholicam fidem, accessi ad sanctam Dei catholicorum Ecclesiam, & anathematizo omnem hæresim, præcipue autem Quartodecimanorum. Et juro [g] venerabile sacramentum, si quid A transgressus fuero de his omnibus quæ præscripta sunt, subjacere me legum severitati. Et complacens, per Martyrium lectorem subscripsi.

Eutychius Chorepiscopus Aulacæ princeps Quartodecimanorum hæreseos, cognoscens veram catholicorum fidem, & obsecrans sanctissimum episcopum Theophanium & reverentissimum Chorepiscopum Jacobum & reverentissimum presbyterum & Oeconomum Charisium, accessi ad sanctam & catholicam Ecclesiam, & anathematizo omnem hæresim, præcipue vero Quartodecimanorum, in qua prius erraveram, & consentio præscriptæ expositioni catholicæ fidei, anathematizans & eos qui non celebrant sanctum diem Paschæ sicut & sancta catholica B & appostolica Ecclesia celebrat. Jurans per sanctam & homousion trinitatem & pietatem & victoriam dominorum orbis terræ Flavii Theodosii & Flavii Valentiniani perpetuorum Augustorum, si vero aliquid de his prævaricatus unquam fuero, subjacere me legum severitati. Et subscripsi manu mea.

Patricius presbyter de vico Paradioxilo, manu utens Maximi compresbyteri ob eo quod literas ignorarem, cognoscens veram fidem catholicorum, & obsecrans sanctissimum & Deo amicissimum episcopum Theophanium & reverentissimum presbyterum Jacobum & reverentissimum presbyterum & Oeconomum Charisium, & obsecrans accessi communicare in san- C cta Dei catholica & apostolica Ecclesia catholicorum fidei, & orthodoxiæ, & anathematizo omnem hæresim, præcipue vero Quartodecimanorum, & eos qui non celebrant sanctum diem Paschæ sicut sancta Dei & catholica Ecclesia. Et jurans per sanctam & [h] vivificatricem trinitatem & pietatem & victoriam dominorum orbis terræ Flavii Theodosii & Flavii Valentiniani perpetuorum Augustorum, si vero de his aliquid prævaricatus fuero, subjacere me legum severitati, Et lecta mihi expositione, & complacens, subscripsi manu mea.

[i] Zenon Eorepiscopus Quartodecimanorum hæreseos, cognoscens veram fidem catholicorum, & obsecrans sanctissimum episcopum D Theophanium & [k] reverentissimum Jacobum Chorepiscopum & reverentissimum presbyterum & Oeconomum Charisium accessi ad sanctam Dei & catholicam Ecclesiam, & anathematizo omnem hæresim, præcipue vero Quartodecimanorum, in qua prius erraveram, & consentio præscriptæ expositioni orthodoxæ fidei, anathematizans & eos qui non celebrant sanctum diem Paschæ sicut sancta catholica Ecclesia celebrat. Jurans per sanctam & homousion trinitatem & pietatem & victoriam dominorum orbis terræ Flavii Theodosii & Flavii Valentiniani perpetuorum Augustorum, si vero de his aliquid prævaricatus fuero unquam,

a Et istius quoque subscriptionis cum tribus sequentibus Græca verba extant tom. 4. p. 1361.

b Ita codex Corbejensis, cui consentit textus Græcus. At Divion. & Paris. & veteres editiones habent *Novatiana*. Quo etiam modo legitur in sequentibus.

c Codex Corb. habet in margine, *Dazenus*. Sic etiam in Græco tom. 4. p. 1361. & apud Marium Mercatorem in hoc tom. p. 701. *Eusenius*.

d Annotatio Rustici. * *A signo isto usque ad istud † codices Græci non solum habent, Et juravi venerabile sacramento non prævaricari aliquid superscriptorum, & subscripsi manu mea*. Vide supra pag. 699.

e Divion. & Paris. *Caccaba*. Sic etiam vetus interpres Concilii Ephesini & Marius Mercator. Sic etiam veteres editiones.

f Paris. *& in nullo transgredi catholicam fidem*

g Divion. & Paris. *per sanctam trinitatem*.

h Iidem libri, *vivificatricem*.

i Istius etiam subscriptionis Græca verba habentur tom. 4. pag. 1361.

k Codex Paris. & Divion. & heic & paulo post habent *religiosum*.

quam, ſubjacere me legum ſeveritati. Manum A vero accommodavi pro eo ego Flavius Palladius, ob eo quod præſens diceret literas ſe ignorare.

His igitur perlectis &c. *ut ſupra pag.* 893. *uſque ad pag.* 901. locutus eſt populus.

Sequebantur in antiquis editionibus ſubſcriptiones Epiſcoporum prioris ſynodi Epheſinæ. Verum quia illæ jam reperiebantur in geſtis ejuſdem ſynodi, quamvis ex alia verſione, editoribus Romanis ſufficere viſum eſt ſi octo priores referrent, reliquas omitterent. Verum quia illæ deſcriptæ ſunt integræ inter acta Concilii Chalcedonenſis etiam in antiquis exemplaribus & apud Marium Mercatorem, & nobis non puto licere mutare quæ ſanctiſſimi illi viri bene recteque pro ſua ſapientia conſtituerunt, ea præſertim quæ lecta recenſitaque ſunt in magnis Con- B *ciliis, hoc quoque dudum eſſe arbitratus ſum gratum iſtorum ſtudiorum & literarum noſtrarum amatoribus, ut eaſdem ſubſcriptiones, in quibus etiam nonnulla habentur quæ alibi non reperiuntur, in hunc locum revocem. Sic ergo habent in antiquis codicibus manu ſcriptis.*

Cyrillus epiſcopus Alexandriæ ſubſcripſi.

[a] Arcadius epiſcopus & legatus ſedis apoſtolicæ ſubſcripſi.

Juvenalis epiſcopus Hieroſolymæ ſubſcripſi.

[b] Memnon epiſcopus Epheſius ſubſcripſi.

Projectus epiſcopus & Legatus ſedis apoſtolicæ ſubſcripſi.

Philippus presbyter ſedis apoſtolicæ atque Legatus ſubſcripſi. C

Firmus epiſcopus Cæſarienſis ſubſcripſi.

Theodotus epiſcopus Ancyritanus ſubſcripſi.

Berinianus epiſcopus Pergenſis metropolitanus [c] per Timotheum epiſcopum ſubſcripſi.

Severus epiſcopus Synnadenſis ſubſcripſi.

Perigenes epiſcopus Corinthienſis ſubſcripſi.

Iconius epiſcopus Gortynenſis Cretæ ſubſcripſi.

Reginus epiſcopus Conſtantiæ Cypri ſubſcripſi.

Acacius epiſcopus Meletinus ſubſcripſi.

Palladius epiſcopus Amaſenus ſubſcripſi.

Herenianus epiſcopus Myrenſis ſubſcripſi.

Valerianus epiſcopus Iconienſis ſubſcripſi.

[d] Pius epiſcopus metropolis Piſinuntenſis ſubſcripſi.

Cyrillus humilis epiſcopus Aphrodiſienſis ſub- D ſcripſi.

Amphilochius epiſcopus Sidenſis metropolis ſubſcripſi.

Meonius epiſcopus Sardenſis ſubſcripſi.

Hellanicus epiſcopus Rhodienſis ſubſcripſi.

Dalmatius epiſcopus Cyzicenus ſubſcripſi.

Flavianus epiſcopus Philippenſis ſubſcripſi.

Ariſtonicus epiſcopus [e] Laodicenſis ſubſcripſi.

Paralius miſericordia Chriſti epiſcopus Chii ſubſcripſi.

[f] Idduas epiſcopus Smyrnenſis ſubſcripſi.

Olympius epiſcopus Claudiopolitanus per epiſcopum Epiphanium & Euſebium ſubſcripſi.

[g] Dinatus epiſcopus Nicopolitanus veteris Epiri ſubſcripſi.

Domninus epiſcopus [h] Cotiajenſis ſubſcripſi.

Euſtathius epiſcopus Docimienſis ſubſcripſi.

Epiphanius epiſcopus Gratienſis ſubſcripſi.

Gregorius epiſcopus Ceraſuntinus ſubſcripſi.

Helladius epiſcopus Adramyttinus ſubſcripſi.

Anyſius epiſcopus civitatis Thebanæ Helladæ ſubſcripſi.

Domnicus epiſcopus [i] Opontinus ſubſcripſi.

Callicrates epiſcopus Naupatenus ſubſcripſi.

Nicæas epiſcopus Apamenus ſubſcripſi.

Callinicus epiſcopus Apamenus ſubſcripſi.

Petrus humillimus epiſcopus Pruſenſis ſubſcripſi.

Euprepius epiſcopus [k] Byzenſis ſubſcripſi.

Dion epiſcopus Thebæus ſubſcripſi.

Perrebius epiſcopus Theſſalonicenſium [l] Sardanorum ſubſcripſi.

Paulus epiſcopus Antidonenſis ſubſcripſi.

Theodorus epiſcopus Magniſiæ civitatis ſubſcripſi.

Euſebius epiſcopus Heraclienſis ſubſcripſi.

Joannes epiſcopus [m] Lesbo Portoſelenſis & Litorum ſubſcripſi.

Thomas epiſcopus Derbenſis ſubſcripſi.

[n] Senecion epiſcopus Scodrenæ civitatis ſubſcripſi.

Tribonianus epiſcopus Primopolitanæ ſanctæ Dei Eccleſiæ ſubſcripſi.

Martyrius epiſcopus Hiliſtrienſis ſubſcripſi.

Anyſius epiſcopus Colubraſſenæ civitatis ſubſcripſi.

Acacius epiſcopus [o] Cotennæ civitatis ſubſcripſi.

Ablabius epiſcopus Amorienſis ſubſcripſi.

Philippus epiſcopus Pergamenſis ſubſcripſi.

Heracleon & Theophilus epiſcopi [p] Tralenſis civitatis ſubſcripſimus.

Daphnus epiſcopus Magniſiæ Mæandri ſubſcripſi.

Euſebius epiſcopus Magniſienſis Sipylæ civitatis ſubſcripſi.

Andreas humilis epiſcopus [q] Cherriſenſis ſubſcripſi.

Paulus humilis epiſcopus Lampanæ civitatis ſubſcripſi.

Eutropius humiliſſimus epiſcopus Evazonenſis ſubſcripſi.

Severus minimus epiſcopus provinciæ Piſidiæ Soxopolis ſubſcripſi.

Silvanus epiſcopus Cerataponenſis ſubſcripſi.

Com-

a *Annotatio Ruſtici* In Acumetenſium codice Romanorum dicta Latinis verbis ita ut hic.

b Omiſſus in hoc loco, poſtea poſitus eſt ſupra lineam. Quare nil mirum reperitur infra poſt Iconium Gortynenſem in eodem exemplari Divionenſi & in Pariſienſi. Repetitur etiam eodem loco in codice Corbejenſi, ſed additus ſupra lineam.

c *Per Tim. Ep.* Hæc non habentur in codice Divionenſi.

d Ruſticus admonet in Acumitenſi codice legi *Pionius*.

e In margine codicis Corbejenſis ita ſcriptum eſt: *Laodicia Phrygia puto verita habet*.

f Codex Divion. *Clius miſericordia Chriſti Epiſcopus ſubſcripſi*: & in margine: *al. Idduas Epiſcopus Middenſis ſubſcripſi*.

g Idem codex: *Dynamius*. & in margine, *al. Dynatus*.

h Ibidem, *Cottianenſis*. In Pariſienſi, *Cotzienſis*.

i Divion. *Potens*. k Pariſ. *Buzenſis*.

l Ita omnes libri noſtri. Tamen Ruſticus admonet in codice Acumitenſi ſcriptum eſſe *ſaltuum*.

m Ita codex Corbejenſis. Divionenſis habet: *Leſſo Portuſelenenſis & liſtorum*. Pariſ. *Liſſopenenſis & leterum*

n *Annotatio Ruſtici*. Et iſta in codice Acumitenſi Latine jacet.

o Codex Divion. *Cotina*.

p Idem codex, *Trallina*.

q Hæc eſt lectio libri Corbejenſis. Divionenſis habet *Cherſonenſis*, Pariſ. *Coronſenſis*.

Commodus minimus episcopus Tripolis sub- A scripsi.

Constantinus episcopus [a] Diocletianopolitanus subscripsi.

Nestorius episcopus Sionensis subscripsi.

Aphobius minimus episcopus [b] Coloensis subscripsi.

[c] Dioscos episcopus Thyaterenæ civitatis subscripsi.

Paulus episcopus [d] Deddianæ civitatis subscripsi.

Limenius episcopus [e] Eptenæ civitatis subscripsi.

Dorotheus episcopus [f] Myrrenensis subscripsi.

Theodorus episcopus [g] Attaliensis subscripsi.

[h] Apronius minimus episcopus Heracleotanæ B civitatis Lampi subscripsi.

Spudasios minimus episcopus [i] Cerconiensis subscripsi.

Piletus minimus episcopus [k] Amuzonis subscripsi.

Docimasius episcopus Maroniæ subscripsi.

Ennepius episcopus Maximianopolitanus subscripsi.

Euthalius episcopus Colophoniensis subscripsi.

Lucianus episcopus [l] Tobirensis subscripsi.

Rufinus episcopus Tabiæ civitatis subscripsi.

Romanus episcopus [m] Rafiæ civitatis subscripsi.

Fidus episcopus Joppis subscripsi.

Eusebius episcopus [n] Doracenæ civitatis subscripsi.

Timotheus episcopus Termissæ & Eudociadæ subscripsi.

Eucharius episcopus [o] Dyrracenæ civitatis subscripsi.

Evagrius episcopus [p] Solonensis civitatis insulæ Cypri subscripsi.

Nectarius episcopus Casonensis civitatis subscripsi.

Agathocles episcopus Coroniæ civitatis subscripsi.

[q] Azanus episcopus Sycamazonensis subscripsi.

Ædesius episcopus [r] Pisidonensis subscripsi.

Secundinus episcopus Laminiensis subscripsi.

Nunechius episcopus Selgensis subscripsi.

Marcidianus episcopus Coracisiensis subscripsi. D

Cyrillus episcopus [s] Cilinensis per manus Helleboni presbyteri subscripsi.

Sapricius episcopus Paphi Cypri insulæ subscripsi.

[t] Themistus minimus episcopus Jasensis subscripsi.

Promachius minimus episcopus Alindunensis civitatis subscripsi.

Eudoxius episcopus Chomatensis civitatis subscripsi.

Libanius episcopus veteris civitatis subscripsi.

[u] Tarianus episcopus Lyrbensenæ civitatis subscripsi.

Alexander episcopus Arcadiopolis subscripsi.

Theodotus episcopus Nisensis subscripsi.

Rhodon episcopus veteris civitatis subscripsi.

Tychius minimus episcopus Erythreæ civitatis subscripsi.

Eugenius episcopus Apolloniadæ civitatis subscripsi.

[x] Æticius episcopus Pæoniensis Hellesponti subscripsi.

Timotheus episcopus Thermensis Hellesponti.

Archelaus [y] minimus episcopus Myndunensis subscripsi.

Apelles humilis episcopus Cybirræ civitatis subscripsi.

Philadelphius minimus episcopus Traianopolis subscripsi.

Eutherius humilis episcopus [z] Stratoniciæ Lydiæ provinciæ subscripsi.

Joannes minimus episcopus Aureliopolis civitatis subscripsi.

Maximus minimus episcopus Cymensis subscripsi.

Modestus episcopus Aneatenæ civitatis subscripsi.

[aa] Theodosius humilis episcopus Mastaurensis C subscripsi.

Thomas episcopus Valentinianopolitanus subscripsi.

Eusebius episcopus Clazomenitanus subscripsi.

Eusebius episcopus Asponensis subscripsi.

Euphorus episcopus Hypeponensis civitatis subscripsi.

Sadus episcopus Phenusensis subscripsi.

Domnus episcopus Orcistensis subscripsi.

Joannes episcopus Augustopolitanus subscripsi.

Petrus episcopus Parembulensis subscripsi.

Natiras episcopus Gazæ subscripsi.

Zenon episcopus Curiensis civitatis subscripsi.

Evoptius episcopus Ptolomaidæ [bb] Pentapolis subscripsi.

Macarius episcopus Mitilinensis subscripsi.

Eusebius episcopus Pelusiensis subscripsi.

Hermogenes episcopus Rinocurensis subscripsi.

Marinus episcopus [cc] Heliopolitanus subscripsi.

Joannes episcopus Ephestensis subscripsi.

Heraclius episcopus Tamiatensis subscripsi.

Stra-

---

a Divion. *Diocletianopolitanus*.
b Divion. *Baduana*. & in margine, *al. Coloensis*.
c Idem, *Dioscorus*. d Paris. *Deiriana*.
e Idem codex, *Settena*. Ita etiam Divionensis.
f Paris. *Mirrenensis*, Divion. *Myriensis*.
g Rusticus admonet *Cataria* scriptum esse in codice Acumitensi.
h Divion. *Aphronius humilis Episcopus Heracl. civ. provincia Lappi*. Divion. *provincia Lappi*.
i Paris. *Caramiensis*, Divion. *Caramiensis*.
k Rusticus tradit in codice Acumitensi legi *Amazonis*.
l Paris. *Toperensis*.
m Ita codex Corbeiensis. Alii habent *Rufia*. In codice Acumitensi, ut docet Rusticus, legebatur *a Rufias*.
n Paris. *Parra*. Divion. *Patria*. o Corb. & Paris. *Dovacena*.
p Divion. *Salonensis*. q Paris. *Johannes*. Supra *Azannes*.
r Idem, *Sedinena*. s Divion. *Cyrilinena*.
t Divion. *Themistius humilis Episcopus Jarena*. Idem & Parisiensis legunt *humilis* in sequenti subscriptione.
u Male in Divionensi & Paris. *Tarianus*. x Ita codex Corbeiensis. Reliqui habent *Æticus*.
y Paris. *humilis*. Sic etiam in subscriptionibus Philadelphii, Joannis, Maximini.
z Hic codex Paris. habet *Stratoniciæ*, & in subscriptione Philadelphii *Stratonicia Lidia*.
aa Paris. *Theodorus*. bb Corbeiensis & Parisiensis addunt *provinciæ*.
cc Paris. *Juncopolitanus*.

Strategius episcopus [a] Athlibiensis subscripsi. A

Aristobulus episcopus Ithmuensis subscripsi.

Theon episcopus Heracliæ Sethroiti subscripsi.

Solon episcopus civitatis [b] Choraliensis subscripsi.

Alypius episcopus Selenuntensis subscripsi.

Macedonius episcopus Xoensis subscripsi.

Petrus episcopus Oxuryncheensis subscripsi.

Metrodorus episcopus Leontensis subscripsi.

Paulus episcopus Fragonensis subscripsi.

Ammonius episcopus Panephisensis subscripsi.

Publius episcopus Olbiensis subscripsi.

Hieracus episcopus [c] Aphnanensis subscripsi.

Samuel episcopus Disteensis subscripsi.

Sopatros episcopus Lybiæ Septimiacæ provinciæ subscripsi. B

Isaac episcopus Elearchiensis subscripsi.

Isaac episcopus Tavensis subscripsi.

Heraclius episcopus Blearchiæ subscripsi.

[d] Theon episcopus Pinchensis subscripsi.

Cyrus episcopus Achajæ subscripsi.

Eulogius episcopus Terenutensis subscripsi.

Alexander episcopus Cleopatridæ subscripsi.

[e] Silvanus episcopus Cobritensis subscripsi.

Ego vero Heraclius episcopus pro eo subscripsi, eo quod infirmabatur.

Adelphius episcopus Onuphensis subscripsi.

Abraham episcopus Ostracinensis subscripsi.

Athanasius Parali episcopus subscripsi.

Adelphius episcopus Sensis subscripsi.

Lampetius episcopus Casiæ civitatis subscripsi.

Chrysaorius episcopus Aphroditensis subscripsi.

Ammonius episcopus Botuensis subscripsi.

Eutychius episcopus Theodosiopolitanus subscripsi.

Venantius episcopus Gerapolitanæ civitatis subscripsi. Subscripsi vero per Notarium meum Theodosium.

Zenobius episcopus Barcenæ civitatis subscripsi.

[f] Zenon episcopus Teuchirensenæ civitatis subscripsi.

Eusebius episcopus Nilopolitanæ civitatis subscripsi.

Heraclius episcopus Heracliæ superioris subscripsi.

Macarius episcopus Antenæ civitatis subscripsi.

Sabinus episcopus Panutensis subscripsi.

Athanasius episcopus civitatis Scipsiæ subscripsi.

Philumenus episcopus Cinoeensis subscripsi.

[g] Felix episcopus [h] agens vices [illegible] sedis civitatis Apolloensium & Be[illegible] subscripsi.

Timotheus episcopus provinciæ Scythiæ Tomitanæ civitatis subscripsi.

[i] Paulianus episcopus Majumæ subscripsi.

Phybamon episcopus Coptuensis subscripsi.

Zenobius episcopus [k] Contensis civitatis subscripsi.

Pabitcus episcopus Apollonensis subscripsi.

Andreas episcopus Hermopolitanus subscripsi.

[l] Phaneas minimus episcopus Arpatensis subscripsi.

Theotebius episcopus [m] Prieni[illegible] civitatis subscripsi. B

Maximus episcopus Asiæ subscripsi.

Theodistus episcopus Phocensis subscripsi.

Hermolaus minimus Attudensis subscripsi.

Theodorus episcopus Gadarensis per alterius manum, id est, [n] Ætherii Archidiaconi, subscripsi.

Athanasius episcopus Pari insulæ subscripsi.

Paulus Orymnensis episcopus subscripsi.

Timotheus episcopus Briolensis subscripsi.

Daniel episcopus Colemæ Cappadociæ subscripsi.

Asclepiades episcopus Trapezopolitanus subscripsi.

Theodorus episcopus civitatis Echineensis subscripsi. C

Bessula Diaconus ecclesiæ Carthaginiensis subscripsi.

Stephanus episcopus Theopolitanus Asiæ provinciæ subscripsi.

[o] Cæsarius [p] Chorepiscopus [q] Arcesenæ civitatis subscripsi.

Theodulus episcopus Elusensis subscripsi.

Theodorus episcopus Ariddelensis subscripsi.

Letojus episcopus Libyadæ subscripsi.

Aristocritus episcopus Olympi subscripsi.

Post has subscriptiones Crabbus & ceteri usque ad editionem Romanam nonnulla habent Cyrili Alexandrini adversus Nestorii blasphemias quæ recte omissa sunt in editione Romana & in a[illegible] D *quæ ex illis emanarunt. Non extant enim in antiquis exemplaribus, sive Græcis, sive Latinis.*

Et cum legerentur, (a) accensis ceteris Constantinus devotissimus secretarius sacri consistorii ex eadem scheda recitavit ita.

Diocorus episcopus Alexandriæ &c. *ut supra pag. 902. ad pag. 907.* Et cum legerentur

a Divion. *Athlinensi*.

b Paris. *Caratiensi*. Divionensis habet *Solon Episcopus Kleauteaſi*, & in margine, *al. Choraliensi*.

c Idem codex, *Planutena*. d Item, *Theonas*, Divion. *Thema*.

e Divion. *Cobanus Episcopus Jobitensis*, & in margine, *al. Silvanus Episcopus Coenitensis*. Acoemetensis codex, ut docet Rusticus, habebat *Bucerichensis*.

f Divion. *Zenon Episcopus Carena civitatis*, & in margine, *al. Teuchirenena*.

g Cum hic Episcopus dicatur agere vices apostolicæ sedis, & pro *Apollonensium*, sive *Apollonitanum*, ut habent alii codices, scriptum sit in Divionensi *Bononiensium*, non absurda fortassis conjectura fuerit [illegible] referat ad Felicem Episcopum Bononiensem, qui [illegible] omnino ætate vivebat, & dicitur obiisse anno Christi [illegible] Hanc conjecturam confirmare potest & annotatio Rustici Diaconi, qui ita scribit ad hanc subscriptionem [illegible] *ita Latina est* (omissum in codice Acoemetensium) *Ita Felix Episcopus [illegible] Acoemetensium & [illegible] num subscripsit*. Cum enim subscripserit Latine argumentum est eum fuisse Episcopum occidentalem.

h Hæc non habentur in codice Parisiensi.

i Paris. *Paulianus*. Divion. [illegible] & in margine, *al. Paulianus*. Acoemetensis habebat *Pau[illegible]* teste Rustico. k Paris. *Coseeno*, Divion. *Anc[illegible]*.

l Paris. *Phaneas humilis*. Sic etiam Divionensis. Item in Hermoin.

m Paris. *Parienses*, Divion. *Pariena*. n Paris. & Divion. *A[illegible]*.

o Ita codices Corbeienses & Divionensis. At Parisiensis habet *Ceasfus*.

p Idem codex, *Episcopus*. Ita etiam Divionensis, qui habet in margine, *al. Chorepiscopus*.

q Codex Paris. *Arcesenæ*.

(a) In Cassin. Cod. hic subditur *Ita [illegible] [illegible] Episcopus [illegible] [illegible], quæ in [illegible] Confessione [illegible]*.

QUÆ IN CHALCEDONA.

Orientales, & qui cum ipsis &c. in hunc modum.

QUÆ IN EPHESO.

Juvenalis episcopus Hierosolymitanus &c. *ut pag.* 9?0. *ad pag.* 935. subscripsi.

QUÆ IN CHALCEDONA.

Gloriosissimi judices &c. Completum est.

Explicit prima cognitio Chalcedonensis Concilii.

ANNOTATIO RUSTICI.

Explicit prima cognitio. Finivimus emendantes & confirma a prid. a Kal. XGII. fer. IIII. Ind. XIII. XV. Kal. April. Chalcedonensis Concilii. Rusticus per gratiam Dei Diaconus sanctæ Ecclesiæ Romanæ contuli, annotavi, distinxi. Deo gratias.

Mirum est quot & quanta absurda pepererit hic locus, dum ab istarum litterarum studiosis investigaretur modus explicandi corruptissimas illas notas quæ sequuntur post vocem emendantes. *Crabbus difficultatem elusit illa prætermittens, sed in horrendos errores incidit per speciem emendationis & interpretationis: Labbeus has notas,* ima, *reddidit per vocem* manuscripta, *sane inscite omnino, si fas est ita loqui de viro plurimæ lectionis & eruditionis. Differentia enim codicum manuscriptorum ab editis nulla esse potuit ante inventam artem typographicam, quod etiam observavit vir clarissimus Paschasius Quesnelius. Difficultatem aliam admodum magnam habent illa,* a prid. a Kal XGII. *cui se satisfecisse putavit idem Labbeus illa retrogrado ordine revocans ad Kalendas Decembris, quia* XGII. *sic emendavit ut legendum esset* XCII. *Verum nec sic tollitur difficultas. Etenim non* XCII. *tantum dies interjacent inter Kalendas Decembris & diem* XV. *Kalendarum Aprilium, sed centum octo integri, computatis extremis. Editores Romani, malis certe hic usi, Indictionem* VIIII *posuere pro* XIIII *ut emendationem Rustici referrent ad annum* CCCCVI. *non animadvertentes hunc Rusticum eum esse qui Vigilii Papæ consanguineus fuit, adeoque toto seculo posterior est synodo Chalcedonensi. Nam certum est tertiam illam quartam a Rustico commemoratam incidisse anno* DL. *(quo Indictio* XIII. *fuit) in diem* XV. *Kalendarum Aprilium. Ista se explicaturum pollicitus erat Labbeus, sed morte præventus exequi non potuit. Ego me non comparo cum viro doctissimo, sed tantum meas conjecturas affero. Sic ergo puto legi debere illam Rustici annotationem.*

Explicit prima cognitio Chalcedonensis Concilii. Finivimus emendantes & conferentes apud Kalxedonam feria IV. Indictione XIII. XV. Kal. Aprilis. Rusticus per gratiam Dei Diaconus sanctæ Ecclesiæ Romanæ contuli, annotavi, distinxi. Deo gratias.

Ex mutatione autem in hoc loco facta ab editoribus Romanis ortus est insignis error Christiani Lupi to. I. suorum scholiorum ad Concilia pag. 469. ubi referens hanc annotationem qualis habetur in editione Romana, hinc colligit modum per Cyclos Domini annos computandi in Romana Ecclesia fuisse ante Dionysium Exiguum.

INCIPIT SECUNDA COGNITIO CHALCEDONENSIS CONCILII.

Consulatu domini nostri &c. *ut pag.* 927. *ad pag.* 95?. Ecclesiæ.

Incipit epistola Leonis Papæ urbis Romæ scripta ad Flavianum episcopum de hæresi Eutychianorum, sive proprie de ipso Eutyche.

Dilectissimo fratri &c. *ut ead. pag.* 960. *ad p.* 976. mancipentur.

Explicit actio secunda. Incipit tertia.

Consulatu piissimi &c. *ut pag.* 976. *ad pag.* 989. concilium.

PRIMA VOCATIO.

Et cum abissent reverendissimi Episcopi &c. *ut ead. p.* 989. *usque ad pag.* 999. secundo ita.

SECUNDA VOCATIO.

Sancta & universalis synodus &c. *ut ead. pag.* 999. *usque ad pag.* 1013. monimentis.

LIBELLUS ISCHYRIONIS DIACONI.

Hæc tantum veteres libri, quibus Crabbus addidit, ad Leonem Papam & Chalcedonense Concilium. *Sic etiam editores Romani. Verum quoniam iidem in margine scripserunt,* sanctæ & œcumenicæ synodo exhibitus adversus Dioscorum, *hanc lectionem in textum rejecerunt curatores editionis regiæ, nulla veteris facta mentione.*

Nunc quando &c. *ut ead. pag.* 1013. *usque ad pag.* 1021. aderit.

LIBELLUS ATHANASII PRESBYTERI (a)

Hæc tantum vetera exemplaria. Crabbus addidit, ad Leonem Papam & ad Chalcedonense Concilium. *Ita etiam ferme editores Romani; qui in margine addiderunt versionem ex Græco, hoc modo:* Libellus Athanasii Presbyteri Alexandriæ oblatus adversus Dioscorum sanctæ synodo. *Curatores editionis regiæ lectionem illam e margine transtulerunt in textum, alterius nulla facta mentione. Hinc ergo est orta editio Labbeana.*

Sanctissimo & beatissimo &c. *ut pag.* 1021. *ad pag.* 1030. socientur.

LIBELLUS SOPHRONII.

Hic est titulus sequentis libelli in vetustis exemplaribus. Veteres editiones addunt Christiani ad Leonem Papam & Chalcedonense Concilium. *Romani secuti textum Græcum, titulum eo modo composuerunt quo in editione Labbeana legitur.*

Sanctissimo & beatissimo &c. *ut pag.* 1030. *ad pag.* 1036. monentes.

TERTIA VOCATIO (b)

Hæc tantum in veteribus libris, quibus congruit & textus Græcus. Quare inutilis est titulus hic appositus in vulgatis editionibus.

Sancta & magna &c. *ut ead. pag.* 1036. *usque ad pag.* 1080. Episcopatus dignitate.

SUBSCRIPTIONES EORUMDEM EPISCOPORUM.

Paschasinus &c. *ut pag.* 1081

Post subscriptionem Maximi Antiocheni Rusticus ponit quoddam signum, & ait: A signo hoc nec iste codex Græcus cuilibet in ordine nominum consonat, & ipse inter se valde dissonat. Idcirco servato hujus codicis ordine contuli. Summulis tamen Græcis ut continet codex Acumitensis ostenditur. *Summulas Græcas vocat Rusticus litteras numerales quas posuit in margine harum subscriptionum. Cum itaque etiam Rustici testimonio constet perturbatissimas in antiquis exemplaribus fuisse illas Episcoporum subscriptiones, diversaque admodum sit editio Rustici a Romana, visum est heic illas integras apponere quales leguntur in antiquis codicibus & editionibus.*

Ste-

(a) Cod. Ca[illegible] ad[illegible]
(b) Cod. C[illegible] Sancta [illegible] & magna & universalis &c.

Stephanus episcopus metropolitanus Ephesi A subscripsi.

Quintillus episcopus Heracleæ Macedoniæ subscripsi.

Andreas Presbyter Thessalonicensis, pro reverentissimo ᵃ Euxitheo episcopo meo subscripsi.

ᵇ Lucianus episcopus Byzæ pro Cyriaco reverentissimo episcopo Heracliæ Thraciæ subscripsi.

Diogenes Episcopus metropolitanus Cyzici subscripsi.

Julianus episcopus Choo & Legatus Ecclesiæ Romanæ subscripsi.

Petrus Episcopus Corinthi provinciæ Achajæ subscripsi.

Eunomius Episcopus metropolitanus civitatis Nicomediæ subscripsi.

Theodorus Episcopus Tarsensis metropolitanus subscripsi.

Joannes Episcopus Ephesti subscripsi.

Romanus Episcopus metropolitanus Myrenæ civitatis subscripsi.

Eleutherius Episcopus Chalcedonensis subscripsi.

Seleucus Episcopus Amasiæ subscripsi.

ᶜ Constantinus Episcopus metropolitanus Melitenæ civitatis subscripsi.

Eustachius Episcopus Beryti subscripsi.

Cyrus Episcopus metropolitanus Anazarbenæ civitatis subscripsi.

Joannes Episcopus metropolitanus Sebastiæ civitatis subscripsi.

Constantinus Episcopus metropolitanus Bostrenæ civitatis subscripsi.

Patricius Episcopus ᵈ Tyanon subscripsi.

ᵉ Theodorus episcopus civitatis Damascenæ subscripsi.

Petrus Episcopus Gangrenæ civitatis subscripsi.

Basilius Episcopus metropolitanus Trajanopolitanæ civitatis subscripsi.

Calogerus Episcopus metropolitanus Claudiopolitanæ civitatis subscripsi.

Amphilochius Episcopus metropolitanus Sidenæ civitatis provinciæ Pamphyliæ subscripsi. D

Epiphanius Episcopus metropolitanus Pergenæ civitatis provinciæ Pamphyliæ subscripsi.

Atticus Episcopus metropolitanus Nicopolitanæ civitatis veteris Epiri subscripsi.

Onesiphorus Episcopus metropolitanus civitatis Iconii subscripsi.

Johannes Episcopus metropolitanus insulæ Rhodi subscripsi.

Florentius Episcopus metropolitanus Sardenæ civitatis provinciæ Lydiæ subscripsi.

Photius Episcopus metropolitanus civitatis Tyri subscripsi.

Francion episcopus metropolitanus Philippopolis civitatis subscripsi.

Tryphon episcopus insulæ Chio subscripsi.

Nunechius episcopus metropolitanus Laodiciæ subscripsi.

Pergamius episcopus metropolitanus Antiochenæ civitatis pro me & pro Domno reveren- B tissimo episcopo metropolitano Apamenæ civitatis subscripsi.

Eulogius episcopus provinciæ Philadelphiæ metropolitanus subscripsi.

Proclus Episcopus civitatis Adraon subscripsi.

Critonianus Episcopus metropolitanus Aphrodisiadæ civitatis subscripsi.

Simeon episcopus metropolitanus Amidenæ civitatis subscripsi.

Stephanus episcopus Hierapoleos subscripsi.

Theoctistus episcopus metropolitanus Pessinuntinæ civitatis subscripsi.

ᶠ Fontejanus episcopus Sagalassenæ civitatis subscripsi.

Lucas episcopus ᵍ Dyracenæ civitatis metro- C politanus provinciæ novæ Epiri subscripsi.

Marinianus episcopus Synnadæ subscripsi.

Joannes episcopus Germaniciæ subscripsi.

ʰ Tryphon episcopus Chii subscripsi.

Theodorus episcopus civitatis Claudiopolis subscripsi.

Nonus episcopus civitatis Edessæ subscripsi.

Sebastianus episcopus Beroctanæ civitatis subscripsi.

Paulus episcopus Ptolomaidæ subscripsi.

Joannes ⁱ episcopus Armeniæ provinciæ subscripsi.

Cecropius episcopus Sebastopolitanæ civitatis subscripsi.

Aristomachus episcopus civitatis Coloniæ subscripsi.

Thalassius episcopus civitatis Parii subscripsi.

Acacius episcopus Ariarathiræ civitatis subscripsi.

Heraclius episcopus civitatis Comanon subscripsi.

a Quamvis editio Crabbi habeat *Anastasio*, ego tamen non dubito quin in suo codice habuerit *Euxitheo*, cum omnes nostri sic præferant. Atque id adeo verum est ut cum postea Rusticus inter Episcopos qui commemorantur in initio quartæ actionis reperisset nomen Anastasii Thessalonicensis, annotaverit heic quidem Anastasium nominari, sed in priori Græca actione Euxitheum fuisse vocatum. Verum quoniam illius nomen ignotum erat Crabbo, cum nondum prodiisset codex encyclius neque epistola sancti Leonis scripta ad hunc Euxitheum, existimans grave mendum esse, supposuit nomen Anastasii viri tum celeberrimi, & qui ea omnino tempestate vivebat quo celebratum est Chalcedonense Concilium. Consensus ergo veterum exemplarium admonet retinendum heic nomen Euxithei, quod non tum quidem appositum est quum ista subscribebantur, sed tum quando factus est Episcopus. Ut enim quis catholicum se esse ostenderet, oportebat eum subscribere decretis synodi Chalcedonensis, ut docent etiam epistolæ sancti Leonis. Euxithei Episcopi Thessalonicensis mentio extat in indiculo codicis encyclii & in epistola 119. sancti Leonis in editione Quesnelli. Vid. lib. 1. de concordia cap. 38.

b Ante istius Luciani subscriptionem codices Parisiensis & Divionensis habent. Thalassius Episcopus Cæsareæ Cappadociæ subscripsi.

c Post istum sequitur in eisdem codicibus Basilius Episcopus Seleuciæ Isauriæ subscripsi. Postea Parisiensis addit Eusebius Episcopus Ancyræ Galatiæ subscripsi.

d Divion. *Tyanei*. e Crabbus, *Theodosius*.

f Paris. *Fontianus*, Divion. *Photianus*. Sed rursum ponitur paulo post ista post Lucam Dyracenum, & ibi vocatur Fontejanus.

g Crab. *Dyrrhachena*, codex Paris. *Dorracena*.

h Ista subscriptio inutilis est in hoc loco, cum jam lecta fuerit. Verum cum habeatur in codice Corbeiensi, quem præcipue sequimur, addita vero sit antiquitus supra lineam in Divionensi, noluimus eam delere. Nescimus enim causam quæ antiquarios illos ad hoc movit ut bis ponerent.

i Crabbus edidit, *Episcopus Nicopolis Armeniæ*.

Meletius episcopus Larissæ [a] faciens sermonem pro Domno episcopo Apamiæ Syriæ subscripsi. A

[b] Meletius episcopus Larissæ subscripsi.

Marcus episcopus Arethusæ civitatis subscripsi.

Calinicus episcopus Apamiæ civitatis subscripsi.

[c] Paulus episcopus Paltenæ civitatis subscripsi.

[d] Theodosius episcopus Nazianzenæ civitatis subscripsi.

Philippus episcopus civitatis Adanæ subscripsi.

[e] Evolcius episcopus Zeumatis subscripsi.

Polychronius episcopus Epiphaniæ subscripsi. B

Neoptolemus episcopus [f] Corinæ subscripsi.

Acholius episcopus Larandenæ civitatis subscripsi.

Julianus episcopus civitatis Hypepon subscripsi.

Gerontius episcopus Seleuciæ [g] Syriæ subscripsi.

Theoctilus episcopus civitatis [h] Beroeæ subscripsi.

Zenodotus episcopus Thelmessenæ civitatis subscripsi.

[i] Gratianus episcopus Panormensis subscripsi.

Leontius episcopus civitatis Magnisiæ subscripsi.

Eudoxius episcopus Chomatenæ civitatis subscripsi. C

Uranius episcopus Emessenæ civitatis subscripsi.

Epictetus episcopus Diocletianopoleos civitatis subscripsi.

Timotheus episcopus Balaneon subscripsi.

[k] Simeon episcopus Amidis subscripsi.

Theotecnus episcopus civitatis [l] Tyraion subscripsi.

[m] Papas episcopus civitatis Philomelensis subscripsi.

Paulinus episcopus civitatis Apamiæ Pisidiæ subscripsi.

[n] Batonas episcopus Neapolitanæ civitatis subscripsi.

[o] Florentius episcopus civitatis [p] Orion subscripsi.

Cyrus episcopus civitatis Syniandi subscripsi.

Macarius episcopus civitatis Laodiciæ subscripsi.

Indimus episcopus [q] Irinopolitanæ civitatis provinciæ secundæ Ciliciæ subscripsi.

Hypatius episcopus civitatis Zephyri subscripsi.

Æthericus episcopus Smyrnæ civitatis subscripsi.

Antiochus episcopus civitatis Sinopæ subscripsi.

Lucianus episcopus civitatis Ipsinorum subscripsi.

Basilius episcopus civitatis Nacoliæ subscripsi.

Eustochius episcopus civitatis Docimiai subscripsi.

Apragmonius episcopus civitatis [r] Chion subscripsi.

Eorticius episcopus Nicopolitanæ civitatis provinciæ Pisidiæ subscripsi.

Alexander episcopus Seleuciæ civitatis provinciæ Pisidiæ subscripsi.

Timotheus episcopus Dolichenæ civitatis subscripsi.

[s] Gratidianus episcopus Cerasuntenæ civitatis subscripsi.

Renus episcopus Junopoleos subscripsi.

Patricius episcopus civitatis Neocæsareæ augustæ provinciæ Euphratesiæ subscripsi.

Sophronius episcopus civitatis Constantinæ subscripsi.

Joannes episcopus civitatis Flaviadæ subscripsi.

Theodorus episcopus Augustæ subscripsi.

[t] Cyrinus episcopus Gadaron subscripsi.

Cyriacus episcopus Eucarpiæ subscripsi.

Abercus episcopus Hierapoleos subscripsi.

Paulus episcopus Mariamnensis subscripsi.

Eusebius episcopus Clazomenæ civitatis subscripsi.

[u] Myrus episcopus [x] Euladrenæ civitatis subscripsi.

Paulus episcopus Tripolitanæ civitatis subscripsi.

Eutropius episcopus Adadon subscripsi.

Olympius episcopus [y] Sozopolis civitatis subscripsi.

[z] Leontius episcopus subscripsi.

Mamas episcopus Aninitenæ civitatis subscripsi.

Proterius episcopus civitatis [aa] Smyrnæ subscripsi.

Marcellinus episcopus Metropolis civitatis subscripsi. D

Esaias episcopus [bb] Aleanæ civitatis subscripsi.

Hesperius episcopus [cc] Pitanæ civitatis subscripsi.

[dd] Abraamius episcopus [ee] Cyreesi subscripsi.

Mæonius episcopus Nyssenæ civitatis subscripsi.

Caiumas episcopus Marcopolitanæ civitatis subscripsi.

Joannes episcopus Carrenæ civitatis subscripsi.

Theo-

a Hæc absunt a codice Parisiensi, & non extabant primo in Divionensi. Sane paulo supra Pergamius Antiochenus subscribit pro se & pro Domino Apameno.

b Hanc subscriptionem repetunt codex Corbeiensis & editio Crabbi.

c Apud Crabbum ita legitur. Paulus Episcopus Anthedonis civitatis subscripsi. Sabas Episcopus Paltenæ civitatis subscripsi.

d Divion. *Theodorus*. Eandem lectionem habet Crabbus in margine.

e Divion. *Eutocius*, Parif. *Eolcius*, Crabbus *Evoltius*.

f Ita Corbeiensis. Alii habent *Corona*, Crab. *Corna*.

g Parif. *Isauria*.

h Divion. *Syriæ*.

i Parif. *Cratianus*.

k Deest in codice Parisiensi. Deerat etiam olim in Divionensi.

l Parif. *Tyramon*, Crab. *Thera*.

m Crab. *Paulus*.

n Crab. *Basinas*, codex Parif. *Basson*, Divion. *Barson*.

o Crab. *Theophilus*.

p Divion. *Larion*, & in margine, *al. Sorion*. Crab. *Orel*.

q Codex Parif. *Irepolis*.

r Crab. *Tii*.

s Divion. *Cratianus*, Parif. *Grattanus*.

t Apud Crabbum sic legitur. Cyrinus Episcopus Pataræ subscripsi. Joannes Episcopus Gadaræ subscripsi.

u Parif. & Divion. *Myron*.

x Divion. *Evandrena*.

y Parif. *Theodosiopolis*. Sic etiam Divionensis, qui habet in margine, *al. Sozopolis*.

z Apud Crabbum sic scribitur. Leontius Episcopus Zarenus subscripsi.

aa Crab. *Myrrina*.

bb Crab. *Flaviana*, codex Parif. *Flaviana*, Divion. *Eletana*.

cc Parif. *Pitana*.

dd Hæc subscriptio desideratur in libro Parisiensi, olim quoque deerat in Divionensi.

ee Divion. *Circensi*, Crab. *Circensi*.

Theodorus episcopus Antiphellenæ civitatis A subscripsi.

[e] Quintus episcopus Phociæ subscripsi.

Musianus episcopus civitatis [b] Limenon subscripsi.

Julianus episcopus civitatis Rosq subscripsi.

Valerianus episcopus civitatis Laodiciæ subscripsi.

Philippus episcopus Lisiadæ civitatis subscripsi.

Alcimedes episcopus civitatis Silandi provinciæ Lydiæ subscripsi.

Amachius episcopus civitatis [c] Sellenæ subscripsi.

Polycarpus episcopus Gabalenæ civitatis provinciæ Lydiæ subscripsi.

Eleusinius episcopus [d] sacri Apollinis subscripsi. B

Dionysius episcopus Attaliæ civitatis subscripsi.

Gemellus episcopus Stratoniciæ civitatis subscripsi.

[e] Leucius episcopus [f] sani Apollinis civitatis subscripsi.

[g] Niceas episcopus Megarenæ civitatis subscripsi.

Athanasius episcopus Opuntinæ civitatis subscripsi.

Philippus episcopus [h] Neaulitanæ civitatis subscripsi.

Atharbius episcopus civitatis Trapezunti subscripsi.

Hirenæus episcopus civitatis Naupactæ subscripsi. C

Ophelinus episcopus [i] Tegeæ civitatis subscripsi.

Domninus episcopus civitatis Plateæ subscripsi.

[k] Eudoxius episcopus Chomatis subscripsi.

Stephanus episcopus Lymiræ civitatis subscripsi.

[l] Straton episcopus [m] Phaselitenæ civitatis subscripsi.

Philippus episcopus [n] Balburenæ civitatis subscripsi.

Antiparus episcopus [o] Caurinæ civitatis subscripsi.

Nicolaus episcopus [p] Acarassenæ civitatis subscripsi. D

Leontius episcopus [q] Arexenæ civitatis subscripsi.

Philippus episcopus [r] Libernesenæ civitatis subscripsi.

Andreas episcopus [s] Tloeænæ civitatis subscripsi.

Romanus episcopus Bubonesæ civitatis subscripsi.

Alexander episcopus Sebastiæ subscripsi.

Stephanus episcopus [t] Pimæninesæ civitatis subscripsi.

Hermias episcopus Abydi sanctæ Dei Ecclesiæ subscripsi.

[u] Cussonius episcopus civitatis Hierocæsareæ provinciæ Lydiæ subscripsi.

Patricius episcopus [x] Adrianathiræ sanctæ Dei Ecclesiæ provinciæ Hellesponti subscripsi.

Strategius episcopus [y] Polybiaon civitatis subscripsi.

Olympius episcopus [z] Theodosiopolis civitatis subscripsi.

[aa] Damianus episcopus civitatis Sidonæ subscripsi.

Theodosius episcopus civitatis Canothæ subscripsi.

Docimasius episcopus Maroniæ subscripsi.

Thomas episcopus Porphyreonos subscripsi.

Epiphanius episcopus [bb] Cestron civitatis subscripsi.

Magalius episcopus Philadelphiæ subscripsi.

[cc] Helianus episcopus civitatis [dd] Selinusæ subscripsi.

[ee] Evandrius episcopus [ff] Diocletianon subscripsi.

Eulogius Presbyter pro Genethlio reverentissimo episcopo meo Cratiæ civitatis subscripsi.

Pelagius presbyter pro Theophilo reverentissimo episcopo meo Adrianopolis subscripsi.

Modestus presbyter Prusiadæ pro episcopo meo Olympio subscripsi.

Serenus episcopus Maximianopolis civitatis subscripsi.

Joannes episcopus Polemoniæ subscripsi.

Soteras episcopus Theodosianæ civitatis subscripsi.

Epaphroditus episcopus Tamiasi subscripsi.

Leontius episcopus civitatis Ascalonæ subscripsi.

Patritius episcopus [gg] Acrassi subscripsi.

Zebennus episcopus Pellensis subscripsi.

Ibas episcopus Edessenæ civitatis subscripsi.

Eutherius episcopus Sardenæ civitatis subscripsi.

Alexander episcopus [hh] totius provinciæ Scythiæ subscripsi.

Photinus episcopus [ii] Lyddenæ civitatis subscripsi.

Anianus episcopus civitatis Capitoliadæ subscripsi.

Theophilus episcopus Ariassenæ civitatis subscripsi.

Martyrius episcopus Gortynæ civitatis subscripsi.

Nico-

a Divion. *Colnius*, Parif. *Coenius*. b Crab. *Lymerorum*. c Divion. *Silina*, Crab. *Septena*. d Crab. *Phani*. e Hanc subscriptionem Crabbus non habet. f Divion. *sacri*, & in margine, *al. fani*. g Parif. *Micheas*. h Crab. *Nova aula*, codex Parif. *Neaulitana*, Divion. *Neagaitana*. Eadem subscriptio repetita est infra. i Divion. *Egea*. k Hæc subscriptio non extat in codice Parisiensi, apud Crabbum. Non extabat etiam antiquitus in Divionensi. l Codices Parif. & Divion. & Crabbus legunt *Fronton*. m Parif. *Fasiatena*, Divion. *Vasiltina*. n Parif. & Divion. *Balierena*, Crab. *Liburna*. o Crab. *Cauniae*, Parif. *Camedena*, Divion. *Amdina*, & in margine, *al. Caurina*. p Parif. *Acrassena*. q Idem, *Arazene*. r Parif. *Libernensa*. s Idem, *Tloensa*. Divion. *Doiensa*; & in margine, *al. Doena*. Crab. *Sellerorum*. t Parif. *Pimanense*, Divion. *Piminense*, Crab. *Prymnesia*. u Divion. *Cossonius*, Crab. *Cossinius*. x Crab. *Adramyteorum*. y Divion. *Polebion*, & in margine, *al. Polybyeon*. Crab. *Polyhetes*, & in margine, *Polydora*. z Parif. *Sozopolis*. Sic etiam Divionensis, & in margine, *al. Theodosiopolis*. aa Divion. *Dardanus*, & in margine, *al. Damianus*. bb Divion. *Centron*. cc Parif. *Julianus*. Sic etiam Divionensis, & in margine, *al. Heliauus*. dd Parif. *Selinusi*, Divion. *Silinusi*, Crab. *Selenuntis*. ee Parif. *Evander*. ff Parif. *Diocletiana*, Crab. *Diocilia*. gg Parif. *Acrasa*, Crab. *Acarnasiena*. hh Parif. *Pagasena civitatis*, Divion. *Pagassena civitate*, & in margine, *al. totius provincia Scythia*. Crabbus *Tomitanorum provincia Scythia*. ii Parif. *Lindena*, Divion. *Ledena*.

Nicolaus episcopus [a] Stobenæ civitatis subscripsi. A

[b] Cyrillus episcopus civitatis Subriti subscripsi.

[c] Eusebius episcopus subscripsi.

Peregrinus episcopus civitatis [d] Phynicis subscripsi.

Claudius episcopus Anchiasini subscripsi.

Euphratas episcopus civitatis [e] Eleutheræ subscripsi.

Gennadius episcopus civitatis Armoneon provinciæ Phrygiæ subscripsi.

Demetrius episcopus Lampenæ civitatis subscripsi.

[f] Neoptolemus episcopus Cornorum subscripsi.

Paulus episcopus civitatis Derbi subscripsi.

Plutarchus episcopus Lystrenæ civitatis subscripsi. B

Eugenius episcopus civitatis Cannon subscripsi.

Rufus episcopus civitatis [g] Ydis subscripsi.

Tyrannus episcopus [h] Olmenadæ civitatis subscripsi.

[i] Achosius episcopus [k] Larandi subscripsi.

Petrus episcopus [l] Gabulenæ civitatis subscripsi.

Noe episcopus castelli Cephas subscripsi.

Maras episcopus [m] Anastarthenæ civitatis pro me & Romulo episcopo [n] Chalcidensis civitatis subscripsi.

Eulalius episcopus [o] Sibliæ civitatis subscripsi.

[p] Petrus episcopus subscripsi.

Theosebius episcopus civitatis [q] Ilii subscripsi. C

Dionysius episcopus [r] Heracleæ civitatis subscripsi.

[s] Joannes episcopus civitatis Alindenæ subscripsi.

Eupithius episcopus Stratoniciæ civitatis subscripsi.

Papias episcopus Erizi subscripsi.

Theodotus episcopus Alabandenæ civitatis subscripsi.

Joannes episcopus civitatis Amyzoniton subscripsi.

Tynchanius episcopus Apolloniadæ subscripsi.

Dionysius episcopus Antiochiæ Pisidiæ subscripsi.

Dionysius episcopus Antiochiæ Pisidiæ subscripsi.

Florentius episcopus Adrianopolitanæ civitatis subscripsi.

[t] Atticus episcopus Zilensis civitatis subscripsi.

Messalinus episcopus Laodicensis subscripsi.

Helpidius episcopus [u] monasterii mansionis Thermon subscripsi.

Menandrus episcopus Heracliæ subscripsi.

[w] Evandrus episcopus Diocletianopolis civitatis subscripsi.

Flacillus episcopus civitatis Jassu subscripsi.

Joannes episcopus Cnidi subscripsi.

Ancylas episcopus Eudoxiadæ civitatis subscripsi.

Romanus episcopus Eudoxiopolis, civitatis, id est, [x] Salambriæ, provinciæ Thraciæ, subscripsi. [y]

Theodorus episcopus Heracliæ subscripsi.

Rufinus episcopus Samosatenæ civitatis subscripsi.

Athanasius episcopus [z] Perrenæ civitatis subscripsi.

Rufinus episcopus [aa] Briulenæ civitatis subscripsi.

Pionius episcopus civitatis [bb] Troadæ subscripsi.

Hormisda episcopus Philippopolis civitatis provinciæ Arabiæ subscripsi.

Julianus episcopus [cc] Celendereæ civitatis subscripsi.

Tyrannus episcopus [dd] Germanopolis civitatis subscripsi.

Acacius episcopus Antiochiæ subscripsi.

Ammonius episcopus [ee] Jotapenæ civitatis subscripsi.

[ff] Gennadius episcopus [gg] Mosenæ civitatis subscripsi.

Gennadius [hh] alter episcopus Ammonensis civitatis subscripsi.

Paulinus episcopus Theodosiopolis civitatis subscripsi.

Joannes episcopus [ii] Trapezopolitanæ civitatis subscripsi.

Florentius episcopus [kk] Lesbi Tenedi subscripsi.

[ll] Dorotheus episcopus Neocæsareæ subscripsi.

Daniel episcopus [mm] Lampsaci subscripsi.

[nn] Antiochus episcopus Arcænorum subscripsi.

[oo] Aquilas episcopus subscripsi.

Joannes episcopus Diocæsareæ subscripsi.

Eula-

---

a Divion. *Stolana*. Sed hanc lectionem puto non posse esse bonam. Stobis fuit urbs Macedoniæ. Vide Notam ad Capitularia pag. 986. b Crabbus ita edidit. Cyrillus Episcopus Apolloniæ Cretæ civitatis subscripsi. c Idem sic edidit. Eusebius Episcopus Topitis civitatis subscripsi.

d Paris. *Fenici*, Divion. *Pinici*, Crab. *Phænici*. e Divion. & Paris. *Eleutherina*.

f Hæc subscriptio desideratur apud Crabbum. Deerat etiam olim in exemplari Divionensi.

g Crab. *Hydæ*, codex Paris. *Odes*. h Paris. *Olmalendena*. Divion. *Ralmalandina*, & in margine, *al. Olmanada*. Crab. *Homenadorum*. i Hanc subscriptionem non habent codex Divion. & Crabbus.

k Paris. *Larandena*. l Crab. *Gabalena*. m Paris. *Asartena*, Divion. *Artenna*.

n Male in Divion. & Paris. *Calcedonensis*. o Crab. *Sibeli*. p Editio Crabbi sic habet. Petrus Episcopus Echineorum subscripsi. q Paris. *Ilo*, Divion. *Elio*.

r Divion. & Paris. *Heracleotana*. s Paris. *Jordanis*. Sic etiam Divionensis; & in margine, *al. Joannes*. t Hæc vox videtur inutilis, cum idem significetur per *mansionis*. Eam porro non habet Parisiensis, & in Divionensi olim defuisse hæc res indicio est quod posita illic est supra lineam. Verum quoniam eadem extat in codice Corbeiensi & in editione Crabbi, tollere noluimus.

u Ista deest apud Crabbum. x Crab. Selymbriæ. y Post istam subscriptionem Crabbus hanc quoque ponit. Julianus Ypepa similiter. Sed iste non videtur esse diversus a Juliano Episcopo Hypepon supra nominato, cujus civitas sæpe in manuscriptis codicibus scribitur, *Ypepa*.

z Male apud Crabbum, *Parthenia*. aa Sive *Briulena*, ut habent codices Parisiensis, & Divionensis. bb Idem libri, *Troadena*. cc Divion. *Celenderina*, Paris. *Celendrena*, Crab. *Celenderitis*.

dd Crab. *Germanicopolis*. Hanc lectionem esse bonam ostendere videtur lectio codicum Parisiensis & Divionensis, quamvis multum diversa, qui habet, *Marcopolis*, & Divionensis in margine, *al. Germanopolis*.

ee Divion. *Irazena*. ff Hanc subscriptionem non habet vetus exemplar Parisiense.

gg Crab. *M*[illegible]*orum*. Codex Divion. *Ammonense*, & in margine, *al. Mosena*.

hh Codex Paris. & Crabbus, qui unum tantum Gennadium heic agnoscunt, non habent vocem istam.

ii Paris. *Trapezuntena*. Divion. *Trapezuntina*, & in margine, *al. Trapezopolitana*.

kk Crab. *Lesbi*, Divion. & Paris. *[illegible]*. ll Istius subscriptio desideratur apud Crabbum. Post illam vero codex Parisiensis has addit. Helpidius Episcopus similiter. Atticus Episcopus similiter. mm Hæc vox deest in libro Parisiensi. nn Istam subscriptionem non habet codex Parisiensis. In Divionensi adiecta est ad marginem. oo Paris. *Aquilinus*, Divion. *Achas*. Sic autem edidit Crabbus. Aquilas Episcopus Aurocyron subscripsi, & in margine posuit, *Arcotrarum*.

Eulalius episcopus [a] Pionienæ civitatis provinciæ Hellesponti subscripsi. A
Rufinus episcopus civitatis Bibli subscripsi.
Alexander episcopus Antaradi subscripsi.
[b] Jovinus Episcopus Debaltenæ civitatis subscripsi.
Joannes episcopus [c] Supertidæ civitatis subscripsi.
Theodorus episcopus Tripolitanæ civitatis subscripsi.
Paulus episcopus civitatis Aristiu subscripsi.
Sozon episcopus Philippensis subscripsi.
Cyriacus episcopus [d] Trognadæ civitatis subscripsi.
Diodotus episcopus [e] Lysineon civitatis subscripsi. B
[f] Macedon episcopus [g] Magdenæ civitatis subscripsi.
Neon episcopus civitatis [h] Pyliodenæ subscripsi.
Mysterius episcopus civitatis [i] Amorii subscripsi.
Longinus episcopus [k] Olcistenæ civitatis subscripsi.
Petrus episcopus civitatis Dardani subscripsi.
Chrysippus episcopus civitatis Mallon subscripsi.
Daniel episcopus [l] Cadenæ civitatis subscripsi.
Thomas episcopus Theodosiopolis civitatis subscripsi.
Athanasius episcopus [m] Monlynon subscripsi. C
David episcopus Adrianæ civitatis subscripsi.
[n] Theodistus episcopus Pisinuntenæ civitatis subscripsi.
Cyriacus episcopus civitatis [o] Egapsi subscripsi.
[p] Paulus episcopus subscripsi.
Julianus presbyter agens vicem Calandionis episcopi Halicarnassenæ civitatis subscripsi.
[q] Eulogius episcopus Philadelphiæ subscripsi.
Proclus episcopus Adraon subscripsi.
Juvenalis episcopus Hierosolymorum subscripsi.
Thalassius episcopus Cæsareæ subscripsi.
Nitiras episcopus civitatis Gazæ subscripsi.
Cyrinus episcopus Pataræ civitatis subscripsi. D
Theophilus episcopus civitatis Oriæ subscripsi.
[r] Eusebius episcopus Ancyræ subscripsi.
Eudoxius episcopus civitatis [s] Stenon subscripsi.

Marcianus episcopus [t] Cotenæ civitatis subscripsi.
Sabas episcopus civitatis Palto subscripsi.
Macarius episcopus civitatis Eno subscripsi.
Cyriacus episcopus [u] civitatis subscripsi.
Philippus episcopus Theodosiopolis sive magnæ aulæ subscripsi.
Basilius episcopus Paleaspoleos subscripsi.
Lucianus episcopus civitatis Byzoæ subscripsi.
Patritius episcopus [x] Agmassenæ civitatis subscripsi.
Eutychius episcopus [y] Docimenæ civitatis subscripsi.
[z] Eustachius episcopus gentis Sarracenorum subscripsi.
Paulus presbyter agens vicem Uranii reverentissimi episcopi [aa] Ibaritanæ civitatis subscripsi.
Helias episcopus [bb] Balandenæ civitatis subscripsi.
Eusebius episcopus civitatis [cc] Seleucobeli subscripsi.
Patritius episcopus [dd] Adrianutheron subscripsi.
Julianus episcopus Tabiæ civitatis subscripsi.
[ee] Meliphtongus episcop. [ff] Adeliupoleos subscripsi.
Stephanus episcopus civitatis [gg] Manenon subscripsi.
Acacius episcopus civitatis [hh] Cinni subscripsi.
Andreas episcopus civitatis [ii] Settenæ subscripsi.
Paulus episcopus Aradi subscripsi.
Abramius episcopus castri Circensis subscripsi.
[kk] Vitesalas episcopus Neapolitanæ civitatis subscripsi.
Leucadius episcopus [ll] Imnizu civitatis subscripsi.
Euphrasius episcopus [mm] Laganiæ civitatis subscripsi.
Musonius episcopus [nn] Brimenæ civitatis subscripsi.
Antiochus episcopus civitatis [oo] Sinopi subscripsi.
Helpidius presbyter agens vicem reverentissimi episcopi Parali Adrapenæ civitatis subscripsi.
Euphronius presbyter agens vicem Domini reverentissimi episcopi [pp] Copulenæ civitatis subscripsi.
Helpidius presbyter agens vicem reverentissimi (a) [pp] Antoniani episcopi civitatis [qq] Amisu subscripsi.

Anno-

---

a Divion. *Pionena*, Parif. *Pionitena*, Crab. *Pionia*. b Post istum sequitur in codice Parif. [illegible] Andreas Presbyter Thessalonicæ pro Episcopo Epistreus. Verum illa posita jam est supra in initio subscriptionum. Confirmat autem veterem lectionem adversus Crabbum.
c Crab. *Tiberiadis*. d Parif. *Tregnadena*, Crab. *Tregmadorum*. f Divion. *Macadion*, & in margine, *al. Macedon*.
e Divion. *Lysion*, Crab. *Lysimachiorum*.
g Crab. *Magidena*, codex Parif. *Majudena*, Divion. *Majudena*. i Parif. *Amurion*, Divion. *Amorion*.
h Divion. *Sicatena*, Parif. *Syntana*, Crab. *Pyllena*. l Divion. *Adena*.
k Parif. *Soletiena*, Divion. *Ocistena*, Crab. *Orthisena*.
m Crab. *Mossynorum*. n Desideratur in editione Crabbi. p Sic edidit Crabbus. Paulus Episcoporum
o Divion. *Iegâ*, Parif. *Gigâ*, Crab. *Egora*. q Istius & sequentis subscriptiones desunt apud Crabbum in hoc loco. Item Tiosorum subscripti [illegible] Cyrini & Theophili, & Sabæ Palt, tum etiam Luciani Byzoæ.
[illegible] in quo addita est.
r Ista deest in codice Parisiensi. Desiderabatur etiam olim in D[illegible]. u Hæc vox [illegible] abest a codice Divionensi. Crabbus edidit: Cyriacus Episcopus civitatis Eucarpiæ subscripsi.
s Crab. *Stenorum*. t Idem, *Sterpana*.
x Crab. *[illegible]*. y Crab. *[illegible]*. aa Crab. *Himerorum*.
z Crab. *[illegible]*, codices Parif. & Divion. *[illegible]*. cc Hæc est vera lectio [illegible]. Male itaque Divion. *[illegible]*.
bb Idem, *Sicanarena*.
Parif. & Corb. *[illegible]*. Pessime Crab. *[illegible]*.
dd Divion. *[illegible]*, *al. Adrianutheron*, Crab. *Adramytheorum*.
ee Divion. *[illegible]*, Crab. *[illegible]*. hh Parif. *[illegible]*, Crab. *[illegible]*.
ff Divion. *[illegible]*. gg Crab. *Cynna*. ii Parif. *[illegible]*.
ii Deest [illegible]. kk [illegible]. mm Parif. *[illegible]*, Divion. *[illegible]*.
[illegible] *Brimia*. nn Crab. *Amphoerum*.
oo Crab. *[illegible]*. pp Codex Divion. & Crab. *Antonini*.
(a) In Codice [illegible] *Antonii* [illegible] *Civitatis Amisenæ* [illegible] Reliquæ subscriptiones desunt.

Annotatio Rustici, ᵃ Omnes quibus numerus non adscriptus est neque in meo neque in Acumitensi Græco sunt.

Qui numerum non habent adscriptum, hi sunt.

Lucianus episcopus Byzoæ pro Cyriaco episcopo Heracliæ Thraciæ.
Joannes Metropolitanus Sebastiæ.
Atticus episcopus metropolitanus Neapolitanæ civitatis.
Joannes episcopus metropolitanus insulæ Rhodi.
Simeon episcopus metropolitanus Amedenæ civitatis.
Theoctistus episcopus metropolitanus Pisinuntenæ civitatis.
Leontius episcopus civitatis Magnisiæ.
Maonius episcopus Nyssenæ civitatis.
Polycarpus episcopus Gabballenæ civitatis.
Eleusinius episcopus sacri Apollinis.
Philippus episcopus Libernensenæ civitatis.
Florentius episcopus Adrinopolitanæ civitatis.
Messalinus episcopus Laodicensis.
Flaccillus episcopus civitatis Jassi.
Petrus episcopus civitatis Dardani.
Chrysippus episcopus civitatis Mallon.
Daniel episcopus Cadenæ civitatis.
Thomas episcopus Theodosiopolis civitatis.
Cyrinus episcopus Pataræ civitatis.
Theophilus episcopus civitatis Oriæ.
Eudoxius episcopus civitatis Stenon.
Marcianus episcopus Cotenæ civitatis,
Sibas episcopus civitatis Palto.
Macarius episcopus civitatis Palto.
Cyriacus episcopus civitatis ......
Philippus episcopus Theodotiopolis sive Novæ aulæ.
Basilius episcopus Paleaspoleos.
Lucianus episcopus civitatis Byzoæ.
Patricius episcopus Agmassenæ civitatis.
Eutychius episcopus Docimenæ civitatis.
Eustachius episcopus gentis Sarracenorum.
Paulus presbyter agens vicem Uranii episcopi Ibaritanæ civitatis.
Helias episcopus Balandenæ civitatis.
Eusebius episcopus civitatis Seleucobeli.
Stephanus episcopus civitatis Manenon.
Andreas episcopus civitatis Settenæ.
Paulus episcopus Araditu.
Abraamius episcopus castri Circensis.
Vitelalas episcopus Neapolitanæ civitatis.
Musonius episcopus Brimenæ civitatis.
Antiochus episcopus civitatis Sinopi.
Helpidius presbyter agens vicem episcopi Parali Adrapenæ civitatis.
Euphronius presbyter agens vicem Domini episcopi Copsenæ civitatis.
Helpidius presbyter agens vicem Antoniani episcopi civitatis Amissu

Epistola Concilii &c. *ut supra pag.* 1098. T. VI.

De quatuor sequentibus epistolis hinc necessario admonendus es, lector, immutatum esse earum ordinem ab editoribus Romanis. Nam superiores editiones habent primo epistolam Concilii ad Imperatores, deinde propositionem factam contra Dioscorum, tertio damnationem missam Dioscoro, postremo epistolam scriptam ad Clericos Alexandrinos. Ordinem istum confirmant vetera exemplaria Corbejense & Divionense. Nam Parisiense habet tantum epistolam ad Imperatores. Nos vero Rustici exemplaria sequimur, quia de restituenda ejus editione cogitamus.

PROPOSITIO CONTRA DIOSCORUM.

Sancta & magna & universalis synodus quæ per gratiam Dei secundum sanctionem piissimorum & Deo amicissimorum Imperatorum nostrorum in Chalcedonensi provinciæ Bithyniæ civitate collecta est in ecclesia sanctissimæ & decore ornatæ victoriæ martyris Euphemiæ &c. *ut pag.* 1098. Tom. VI. *Ita vetera exemplaria, quibus consentiunt veteres editiones.*

DAMNATIO MISSA DIOSCORO

A SANCTO CONCILIO.

Sancta & magna & universalis synodus &c. *ut pag.* 1094. Tom. VI. *&c.*

CLERICIS ALEXANDRINIS

CHALCEDONE CONSTITUTIS, de damnatione Dioscori.

Epistola ista extat ex duplici versione in antiquis exemplaribus manu scriptis, primo quidem subjecta propositioni contra Dioscorum, deinde post damnationem missam Dioscoro. Posterior interpretatio edita est supra pag. 1095. Tom. VI. *Priorem hic nunc primum vulgamus.*

Sancta & magna synodus quæ per gratiam Dei & decreta piissimorum & Christo amicorum Imperatorum nostrorum in Chalcedonensi Bithyniæ provinciæ civitate collecta est in ecclesia sanctissimæ & ornatæ decore victoriæ martyris Euphemiæ, Charmosyno presbytero & œconomo & Euthalio Diacono reverendissimis, & reliquis Clericis qui hic sunt. Cognoscat reverentia vestra Dioscorum, qui fuit vester Episcopus, multimode in violatione divinarum regularum convictum & ecclesiastici ordinis, necnon in contumeliam quam sanctæ huic & universali synodo intulit, eo quod tertio secundum divinas regulas evocatos adesse despexerit, hesterna die, quæ est præsentis mensis Octobris tertiadecima, die sabbati, a sancto & universali Concilio, secundum quod convenit ecclesiasticæ disciplinæ, esse ab episcopatu depositum & omni ecclesiastico gradu privatum. Custodite igitur ecclesiastica universa, tamquam facturi rationes ei qui per voluntatem Dei & nutum piissimorum & Deo amicissimorum Imperatorum nostrorum Alexandrinæ magnæ civitatis sanctissimæ ecclesiæ ordinandus episcopus.

Annotatio Rustici. Relationes sanctæ synodi ex codice Acumitensi Græco in Latinum transtuli ego ipse.

Hanc annotationem inveni in antiquis exemplaribus & in editione Crabbi. Quæ ergo Rusticus transtulit, hæc sunt.

I. Re-

a Hæc verba habentur etiam in codice Divionensi, quo usus est Labbeus. Quoniam vero ille non satis intelligebat sensum verborum Rustici, omnia numeri de quibus supra diximus non extant in illo codice, ea sic pro auctoritate sua emendavit & edidit: *... numerus non adscriptus est, neque in meo, neque in Acumitensi Græco.* Ex quibus verbis non arbitror ullum bonum sensum elici posse.

I Relatio sanctæ synodi Chalcedonensis ad Pulcheriam Augustam de damnatione Dioscori.
II Edictum Imperatoris Marciani de prohibitis disputationibus a Christianis.
III. De eo edictum secundum.
IV. Sacra Theodosii junioris, quam seductus a Chrysaphio scripsit pro Eutychete.
V. Constitutio Marciani Imperatoris de infirmandis bis quæ contra sanctum Flavianum episcopum Constantinopolitanum facta sunt.
VI. Alia ejusdem de confirmandis his quæ sancta synodus decrevit adversus Eutychem.
VII. Relatio sanctæ synodi ad Papam Leonem.
His addidit Rusticus epistolam sancti Leonis ad Episcopos synodi Chalcedonensis.

Hæc omnia, si relationem excipias quæ ad Pulcheriam missa est, editores Romani rejecerant in eam quam vocant tertiam partem Concilii Chalcedonensis. Nos ordinem Rustici custodivimus.

Relatio sanctæ synodi Chalcedonensis ad sanctæ memoriæ Pulcheriam Augustam de damnatione Dioscori.

Pulfimæ & Christum &c. *ut pag.* 43.

Leges sanctæ memoriæ Principis Marciani, quas beatissimus Leo Papa in suis confirmavit epistolis, de prohibitis disputationibus a Christianis edictum civibus nostris Constantinopolitanis.

Imperatores Cæsares Flavius Valentinianus Pontifex inclitus, Germanicus inclitus, Alamannicus inclitus, Sarmaticus inclitus, tribunitiæ potestatis vicies septies, imperii vicies septies, Consul septies, & Flavius Marcianus Pontifex inclitus, Germanicus inclitus, Sarmaticus inclitus, Alamannicus inclitus, Francicus inclitus, tribunitiæ potestatis vicies septies, Imperator, Consul semel, de prohibitis disputationibus a Christianis edictum civibus nostris Constantinopolitanis.

Hos titulos, sicut hic a nobis descripti sunt, exhibent vetera exemplaria & editiones antiquæ Romani illos sustulerant, & Labbeus non putavit esse repenendos.

Tandem aliquando &c. *ut supra pag.* 475.

De eo edictum secundum.

Civibus nostris Constantinopoli, iidem Augusti, Venerabilem catholicæ &c. *ut supra pag.* 478.

Istius constitutionis exemplar vetustissimum reperi in codice 932. bibliothecæ Colbertinæ, ubi habet hunc titulum. Christianis catholicis in synodo convenientibus. Iidem Augusti Palladio præfecto prætorii.

Interpretatio legis Theodosii junioris, quam pro Eutyche seductus a Chrysaphio promulgavit, quam nunc ideo posui ut quia beatæ memoriæ Principis Marciani lex hanc subsecuta destruxit, etiam hujus collatione notetur quid amplectendum quidve vitandum sit de hæreticis Nestorianis & fide catholica. Verba sunt Rustici interpretis.

Olim quidem prius Nestorius &c. *ut supra pag.* 495.

Annotatio Rustici. Lex hæc de Nestorio recte continens, contra orthodoxos vere perversa, & pro illa nihilominus utilitate inserta est ut sciat lector quia sequens lex Principis Marciani ideo nominatim de Iba nihil dixit quoniam nec in illa sic legitur, sed specialiter ab illis damnatos specialiter solvit, generaliter vero & illa generaliter attigit. Sicubi autem de Iba in hujus legis quæ sequitur exemplaribus invenitur, ut superfluum deputetur quia & ex [illegible] ex vetustius Acumitenus [illegible] ximus emendandum.

Hanc annotationem [illegible] [illegible] nomine. Poterant autem [illegible] animadvertere eam non [illegible] [illegible] cum eam [illegible] Verum [illegible] [illegible] sunt nomen auctoris [illegible] Rusticus pertinet, videntur ad suam [illegible] [illegible] contra Acephalos in qua item [illegible] Theodori, Theodoreti, Ibæ, & [illegible] caremus. Auctorem quippe [illegible] diversum ab his nostris [illegible] annotatio [illegible] ad [illegible] Berytii, supra pagina 6[illegible] [illegible] enim [illegible] [illegible] & pag. [illegible] [illegible] tationem nostram cap. 25.

De infirmandis quæ contra sanctæ memoriæ Flavianum episcopum Constantinopolitanæ urbis, & confirmandis quæ postea pro eo a sancta synodo Chalcedonensi statuta sunt, iidem Augusti, id est, Valentinianus & Marcianus [illegible] Præfecto Prætoriorum orientis.

Gloria nunquam gloriosi morte [illegible] &c. *ut supra pag.* 495.

De confirmandis quæ a sancta synodo Chalcedonensi contra Eutychem & ejus monachos statuta sunt, iidem Augusti Palladio præfecto prætorio. Et eodem exemplo Valentiniano Præfecto [illegible] Tatiano Præfecto urbis, Vincomalo magistro officiorum & Consuli designato.

Ampliæ omnipotenti &c. *ut supra pag.* [illegible]

Annotatio Rustici. Lex eodem exem[illegible] pta Valentiniano viro Illustri Præf[illegible] [illegible], & Tatiano Præfecto urbis, & Vincomalo magistro officiorum & Consuli designato.

Relatio sanctæ synodi Chalcedonensis ad beatum Papam Leonem generaliter [illegible]

Sancta, & magna &c. *ut supra pag.* [illegible]

Istam relationem in fine actionis tertiæ [illegible] [illegible]erat etiam Surius, quod mutatum est in editione Veneta, ubi subjecta est testimoniis patrum quæ descripta habentur in ultima actione Concilii. Editionem Venetam imitata est Romana, ex qua reliquæ prodierunt. Porro qui mutationem istam primus induxit in editiones Conciliorum [illegible] usus fuisse codice [illegible] tam antiquo [illegible] nos vocamus Parisiensem, in quo ista relatio ad Leonem subjicitur [illegible] Concilii Chalcedonensis. Non est tamen [illegible] Rusticus [illegible] [illegible] Illam ergo [illegible] bemus in fine gestorum.

Epistola sanctissimi & beatissimi atque [illegible] Dei gratia per omnia pleni Leonis Papæ [illegible] pe la sancta Chalcedonensis synodi firmans [illegible] [illegible] infringens quæ per ambitionem [illegible] Constantinopolitanorum [illegible] statuta Concilii. Quæ [illegible] ad relationem sanctæ synodi [illegible]

Leo episcopus sanctæ synodo &c. *ut supra pag.* 518.

INCIPIT ACTIO QUARTA

CHALCEDONENSIS CON[illegible]

Consulatu domini nostri &c. *ut supra pag.* 1. *usque ad pag.* 14. & subscripti

Interlocutio quidem Maximi Antiocheni extat integra in antiquis codicibus & editionibus [illegible]

[illegible] qua legitur in vulgatis. Reliqua omittuntur, A & nomina tantum interloquentium describuntur. Et quamvis multo melius sit eas habere cuiusmodi nobis deserunt editores Romani, nos tamen, qui Rustici editionem revocamus, nobis esse officii nimus arbitrati, ut eorundem episcoporum nomina heic describeremus eodem ordine quo apud illam extant.

Stephanus reverentissimus episcopus Ephesi dixit: Consonat, & subscripsi.

Diogenes reverentissimus episcopus Cyzici dixit: Consonat, & subscripsi.

Cyrus episcopus Anazarbi dixit similiter: Consonat, & subscripsi.

Constantinus reverentissimus episcopus Bostrorum Arabiæ dixit: Consonat & subscripsi ei. B

Joannes reverentissimus episcopus Sebastiæ Armeniæ primæ dixit: Secundum intellectum meum [illegible] epistolæ sanctissimi Archiepiscopi Romæ Leonis consonat fide trecentorum decem & octo & centum quinquaginta qui post Constantinopolim congregati sunt & expositioni quæ in Epheso in damnatione impii Nestorii facta est, cui beatissimus Cyrillus præsidebat & in epistola ea subscripsi:

Constantinus episcopus Melitinæ similiter.
Seleucus episcopus Amasiæ similiter.
Patricius episcopus Tyanorum similiter.
Theodorus episcopus Damasci similiter.
Photius episcopus Tyri similiter.
Simeonius episcopus Amidæ similiter.
Pergamius episcopus Antiochiæ Pisidiæ similiter.
Theodorus episcopus Tarsi similiter.
Francion episcopus Philippopolis similiter.
Eusebius episcopus Dorylæi similiter.
Florentius episcopus Sardeorum similiter.
Amphilochius episcopus Sidæ similiter.
Marinianus episcopus Synnadorum similiter.
Epiphanius episcopus Pergæ similiter.
Onesiphorus episcopus Iconiæ similiter.
Petrus episcopus Gangrorum similiter.
[a] Theodosius episcopus Canothæ similiter.
Sabas episcopus Pali similiter.
Epiphanius presbyter habens locum Æthe[illegible] episcopi Pompeiopolis similiter.
Philippus presbyter habens locum Themi[illegible] episcopi Anastasiadis similiter.
Alcimianus episcopus [b] Cathi similiter.
Eudoxius episcopus [c] Etennorum similiter.
Eugenius episcopus Cotenorum similiter.
Olympius episcopus Coracesii similiter.
Neon episcopus [d] Helsi similiter.
Theophilus episcopus [e] Arabissi similiter.
Verus presbyter obtinens locum Maræ episcopi Constantiorum similiter.
Stephanus episcopus [f] Berræ similiter.
Antiochus episcopus Coloniæ similiter.

Julianus episcopus Coensis similiter.
[g] Theodoretus episcopus Cyri similiter.
Cecropius episcopus Sebastopolis similiter.
Acacius episcopus Ariarathiæ similiter.
Atticus episcopus Zelorum similiter.
Heraclius episcopus Comanorum similiter.
Meletius episcopus Larissæ similiter.
Olympius episcopus Paneadæ similiter.
Timotheus episcopus Balaneorum similiter.
Julianus episcopus Rhosi similiter.
Paulus episcopus Mariaminæ similiter.
Atharbius episcopus Trapezuntis similiter.
Photius Diaconus vicarius Thodori episcopi Neocæsareæ similiter.
Joannes episcopus Polemonii similiter.
Gratidianus episcopus Cerasuntis similiter.
Joannes episcopus [i] Carnorum similiter.
Renus episcopus Junopolis similiter.
Cajumas episcopus Marcopolis similiter.
Athanasius episcopus Perrenus similiter.
Basilius episcopus [k] Gratianopolis similiter.
Docimasius episcopus Maroniæ similiter.
Serenus episcopus Maximianopolis similiter.
Eusebius episcopus Seleucobeli similiter.
Eusebius & Constantinus presbyteri & vicarii Anastasii episcopi Nicææ similiter.
Porphyrius Archidiaconus locum continens Urani episcopi Emesæ similiter.
Theodorus episcopus [l] Claudianopolis similiter.
C Joannes episcopus Germaniciæ similiter.
Evolcius episcopus [m] Zeugmatis similiter.
Quintillus episcopus Heracleæ continens locum Anastasii episcopi Thessalonicensis, & Petrus episcopus Corinthi, & Atticus episcopus Nicopolis, & Lucas episcopus Dyrrachii, & Martyrius episcopus Gortynæ, & Constantinus episcopus Demetriadis continens locum Vigilantii episcopi Larissæ, & [n] reverentissimi Macedoniæ primæ episcopi, id est, Sozon episcopus Philipporum, & Eubius episcopus [o] Dobiri, & Maximus episcopus [p] Serson, & Nicolaus episcopus Stobon, & Johannes episcopus [q] Particopolis, & Dardanus episcopus [r] Bargalon, & Honoratus episcopus Thasi, [s] & Helladæ, D hoc est, Nicætas episcopus Megaron, & Johannes episcopus Melenæ, & Ophelimus episcopus [t] Tanæ, & Athanasius episcopus Opuntis, & Hirenæus episcopus Naupacti, & Domninus episcopus Platæon, & Onesimus episcopus Argi, & veteris Epiri, hoc est, Marcus episcopus Euriæ, & Peregrinus episcopus Phœniciæ, & [u] Eutychius episcopus Hadrianopolis, & Claudius episcopus Anchiatmi, & Sotericus episcopus [x] Cercyræ, & novæ Epiri, hoc est, Petrus episcopus Echinei, & Eusebius episcopus Apolloniæ, & Cretensis, hoc est, Cyrillus episcopus Subriti, & Gennadius episcopus Gnosi, & Deme-

[illegible] Colbertinus & Divionensis, Parisiensis & editiones habent *Theodosius*. [illegible] Hæc est vera lectio. Cod. Corb. *Catorum* [illegible] textus Græcus [illegible] editiones [illegible] Cod. [illegible] *Berræ*. [illegible] & Facundus lib. [illegible] cap. [illegible] ait eum trigesimo & octavo [illegible] Theodoretum [illegible] in quarto consessu Synod. Chalcedonensis. In [illegible] posita est in margine. Quod [illegible] ab hoc loco [illegible] trigesimum & octavum. [illegible] Editiones & Græcus textus *Trapezuntis* [illegible] Græcus & codices Divion. & Paris. habent *Claudiopolis* [illegible] Græc. [illegible] Cod. [illegible] editio Romana [illegible] Editiones *Cercyræ* [illegible] Græc. [illegible] Cod. [illegible] Paris. *Tanæ*, [illegible] textus Græcus & editiones [illegible] Cod. Paris. *Cercyræ*. Divion. [illegible] Editiones & textus Græc. *Cercyræ*.

Demetrius episcopus [a] Lampæ, & Euphratas A episcopus Eleutheræ continens locum & Pauli episcopi [b] Cantynon ex charta dictaverunt notis per Sozontem episcopum Philippon: Sanctorum patrum trecentorum decem & octo fidem, quæ est salus nostra, & servamus, & cum ipsa vitam nostram complere oramus &c. *ut supra pag.* 30. cui omnes consentimus.

Leontius episcopus Ascalonis, & Photinus episcopus [c] Lydæ, & Paulus Anthedonis, & Heraclius episcopus Azoti, & Stephanus episcopus Jamniæ, & Polychronius episcopus Antipatridis, & Pancratius episcopus Lybiadis, & Zosimus episcopus Minoidis, & [d] Annianus episcopus Capitoliadis, & Zebennus episcopus Pellæ, & Johannes episcopus Tyberiadis, & B Johannes episcopus Gadaron, & [e] Beryllus episcopus [f] Aialæ, & Aretas episcopus Elusæ, & Musonius episcopus [g] Zooron, & Martianus episcopus [h] Iliota ex charta dictaverunt per Annianum episcopum. Nos sanctorum trecentorum decem & octo patrum qui in Nicæa civitate convenerunt &c. *ut supra pag.* 34. beatus pater noster Cyrillus.

Nonnus reverentissimus episcopus Edessæ similiter.

Polychronius episcopus Epiphaniæ similiter.

Alexander episcopus Sebastiæ similiter.

Eunomius episcopus Nicomediæ similiter.

Callinicus episcopus Apamiæ Bithyniæ similiter.

Theodorus episcopus Tripolis similiter.

Apragmonius episcopus [i] Tii similiter.

Cossinius episcopus Hierocæsareæ similiter.

Eulogius episcopus Philadelphiæ similiter.

Epiphanius episcopus Cestron similiter.

Andreas episcopus [k] Satalon similiter.

Julius episcopus Celenderenæ similiter.

Patricius episcopus [l] Actassi similiter.

Dionysius episcopus Attaliæ similiter.

Helias episcopus Blandi similiter.

Romanus episcopus Myron similiter.

Neoptolemus episcopus Curnon similiter.

Florentius episcopus [m] Arianopolis similiter.

Eutropius episcopus Adadon similiter.

Fontejanus episcopus Sagalassi similiter.

Paulus episcopus [n] Derbæ similiter.

Acholius episcopus Laradon similiter.

Myrus episcopus Eulandron similiter.

Lucianus episcopus Ipsi similiter.

Philippus episcopus Lysiadis similiter.

Eustochius episcopus Docimii similiter.

Basilius episcopus Nacoliæ similiter.

Cyriacus episcopus Eucarpiæ similiter.

Abercius episcopus Hieracplis similiter.

Strategius episcopus Polyboteon similiter.

Epiphanius episcopus [o] Midaii similiter.

Critonianus episcopus Aphrodisiadis similiter.

Joannes episcopus [p] Amazonis similiter.

[q] Dionysius episcopus Antiochiæ similiter.

Papias episcopus [r] Erigas similiter.

Eupithius episcopus Stratoniciæ similiter.

Theodoretus episcopus Alabandorum similiter.

Menander episcopus Heracliæ similiter.

Johannes episcopus Cnidi similiter.

Tynchanius episcopus Apolloniadis similiter.

Dionysius episcopus [s] Heracliæ similiter.

Gemellus episcopus Stratoniciæ similiter.

Leucius episcopus [t] Apollinis similiter.

Polycarpus episcopus Gabalon similiter.

Johannes episcopus Alinon similiter.

Julianus presbyter continens locum Calandionis episcopi Halicarnassi similiter.

Magnificentissimi & gloriosissimi &c. *ut supra pag.* 47. *usque ad pag.* 79. formula dabitur.

Annotatio Rustici. Exemp. cont. d. x. Kal. Aprilis, Ind. XIII. ad codices Græcos diligentissime.

EXPLICIT ACTIO QUARTA.

Postea sequuntur in editione Romana actiones de Caroso & Dorotheo, & de Photio episcopo Tyri & Eustathio episcopo Berythi. Verum illa non habentur in antiquis libris & editionibus, ideoque C *a nobis prætermittuntur. Balsamon in canonem 29. Chalcedonensem citat actionem de Photio episcopo Tyri, & ait eam fuisse in fine actorum quartæ synodi.*

INCIPIT ACTIO QUINTA.

Consulatu domni nostri &c. *ut pag.* 98. *usque ad pag.* 118. sacro vertici.

EXPLICIT ACTIO QUINTA.

INCIPIT SEXTA FELICITER

Consulatu domini nostri &c. *ut pag.* 118. *usque ad pag.* 135. notitiam fidei &c.

Sequitur postea in antiquis exemplaribus definitio fidei edita in concilio Chalcedonensi, cui inserta sunt symbola synodi Nicænæ & synodi Constantinopolitanæ. Illam omiserunt in hoc loco editores Conciliorum, quia jam edita fuerat in actione quinta. Verum cum eam veteres libri hoc rursum exhibeant, & interpretatio quæ extat in ista actione sit diversa ab ea quæ recitata est in quinta, non gravabor illam describere. Sic ergo habet.

Dominus noster & salvator Jesus Christus notitiam fidei confirmans discipulis suis ait: *Pacem meam do vobis, pacem meam relinquo vobis,*

[a] Editiones, *Lappa*. [b] Ita Corb. & Parisiensis. Divion. *Cotea*, editiones *Candia*. Græc. Ke[illegible]. [c] Editiones *Lyddæ*. Codex Divion. *Liaia*. [d] Paris. *Annar* [illegible], & paulo post *Annaram*. [e] Paris. *Berylius*. Divion. *Besu*[illegible]. [f] Divion. *Aaala*, Paris. *Adala*. [g] Divion. & Paris. *Cooron*, editiones *Zoara*. [h] Ita codices Corb. & Paris. Divionensis habet *Heoeta*, veteres editiones *Iso*, Romana ex Græco *Jotape*. [i] Ita codices Paris. & Corb. & textus Græcus Divionensis, *Cii*, editiones, *Chi*. [k] Græc. Σεγαλων. Veteres editiones, *Sattaliorum*. [l] Veteres editiones, *Acamaja*. [m] Postea sequitur in codice Corb. *Gaiap*. Sic etiam, ni fallor, habuit Crabbus in suo exemplari, cum apud illum legamus *Galatia* pro *Gaian*. Error hinc ortus quod hoc omissa sunt nomina duorum Episcoporum, quæ nos restituimus ope codicis Divionensis & Græci textus. Horum autem unus fuit Fontejanus Episcopus Sagalassi, pro quo is qui primus hunc errorem commisit, scripsit *Gaiap*, omissa prima syllaba. Deest autem hoc vox etiam in codice Parisiensi, tametsi is non habeat duorum Episcoporum nomina quæ nos addidimus. [n] Divion. *Berga*. [o] Codex Divion. *Minadalis*, Paris. *Midai*. Veteres editiones, *Midaii*, Romana, *Midai*, Græca non extant. [p] Ita libri veteres & editio Romana. Crabbus, *Amyzonis*. Græca non extant. [q] Et hoc quoque deest textus Græcus. [r] Ita codex Corbeiensis, pro quo legendum *Sozia*, ut recte verterunt editores Romani. Codices Divion. & Paris. habent *Erejae*. Veteres editiones, *Erestorum*. [s] Ita constanter omnes veteres libri & editiones. Sed quia in Græco textu scriptum est Λογου Καρια, Romani contra consensum veterum librorum & editionum insuper habentes Romani reposuerunt *Logme Caria*. Tamen aliqua mensura fieri debuit veteris editionis. [t] Ita libri. At veteres editiones addunt *Idam*, Recte. Est enim in Græco.

ut nullus a proximo suo dissonet in doctrina pie- A
tatis, sed æqualiter prædicatione veritatis ostendant. Quoniam vero non quiescit nequissimus per sua zizania insurgens sationibus pietatis inspergere & novi aliquid contra veritatem semper inveniens, ob hoc consuete Dominus noster providens humano generi, pissimum hunc & fidelissimum principem ad zelum fidei suscitavit, & undique sacerdotii principes ad se convocavit; quatenus, gratia Domini omnium nostrum Christi operante, ab ovibus Christi omnem pestem quidem mendacii submoveret, germinibus autem veritatis pingues efficeret. Quod quidem & fecimus, commum decreto dogmata fugantes erroris, & inenarrabilem vero patrum renovavimus fidem, trecentortum decem B
& octo symbolum omnibus prædicantes, & tamquam domesticos qui pietatis hujus compositionem receperunt patres ascribentes qui postea apud Constantinopolim convenerunt. Definivimus igitur ordinem & omnes formulas fidei conservantes nos quoque ejus quæ apud Ephesum olim facta est sancta synodus, cujus præsides fuerunt sanctæ memoriæ Cælestinus Romanorum urbis antistes & Cyrillus Alexandrinæ Ecclesiæ præsul, præfulgere recte quidem immaculatæ fidei expositionem trecentorum decem & octo sanctorum & beatissimorum patrum apud Nicæam sub piæ recordationis Constantino principe congregatorum, obtinere autem etiam centum quinquaginta sanctorum patrum C
apud Constantinopolim definitam ad interemptionem tunc exortarum hæreseon, confirmationem vero ejusdem catholicæ & apostolicæ nostræ fidei.

Symbolum apud Nicæam trecentorum decem & octo.

Credimus &c. *ut supra in actione quinta, nisi quod istbic deest* lumen de lumine.

Et item symbolum centum quinquaginta sanctorum patrum qui in Constantinopolim congregati sunt.

Credimus &c. *ut in eadem actione quinta, nisi quod istbic deest* lumen de lumine. *Sunt etiam præterea alia diversa, quæ illic notavimus.*

Sufficeret quidem &c. *ut in eadem actione* D
quinta.

Paschasinus episcopus &c. *ut supra pag. 135.*

Thalassius episcopus Cæsaræ Cappadociæ similiter.

Et ita deinceps iidem libri & editiones. Illa vero Romani mutaverunt propter auctoritatem textus Græci. Qui vero sequi voluerit hunc veterem Interpretem, recurrat necesse est ad veteres editiones. Quoniam vero in his quoque variant vetera exemplaria, præcipue vero Parisiense, in quo, ut dixi, pura puta vetus interpretatio continetur, placuit istbic subscriptiones quæ sequuntur describere quales habentur, in isto exemplari, daturi deinceps aliorum varias lectiones.

Stephanus episcopus Ephesi similiter.

Lucianus episcopus agens locum Cyriaci episcopi Heracliæ similiter.

Eusebius episcopus Ancyræ similiter.

Diogenes episcopus Cyzici metropolis similiter.

Petrus episcopus metropolis Corinthi similiter.

Florentius episcopus Sardeorum similiter.

Eunomius episcopus Nicomediæ similiter.

Anastasius episcopus Niciæ similiter.

Julianus episcopus & [a] Legatus apostolicæ sedis similiter.

Eleutherius episcopus Chalcedonensis similiter.

Basilius episcopus misericordia Dei Seleuciæ metropolis Isauriæ similiter.

Meletius episcopus Larissæ faciens sermonem
B pro sanctissimo episcopo Domno Apamiæ Syriæ secundæ & pro me similiter.

Amphilochius episcopus Sidæ metropolis similiter.

Theodorus episcopus metropolis Tarsi similiter.

Cyrus episcopus Anazarbi metropolis sanctæ Dei Ecclesiæ similiter.

Constantius episcopus Bostrorum metropolitanus similiter.

Photius episcopus Tyri metropolitanus similiter.

Theodorus episcopus Damasci metropolitanus similiter.

Stephanus episcopus Hierapoleos similiter.

[b] Nonnus episcopus Edessæ metropolitanus similiter.

Simeon episcopus Amidæ metropolitanus per [illegible]rum presbyterum meum subscripsi.

Olympius episcopus Constantiæ metropolitanus per Epiphanium episcopum similiter.

Johannes episcopus [c] Sebastiæ metropolis similiter.

Seleucus episcopus Amasiæ metropolitanus similiter.

Constantius episcopus metropolitanus Melitinus similiter.

Patricius episcopus Tyanorum metropolitanus similiter.

Petrus episcopus metropolitanus Gangrorum
D similiter.

Calogerus episcopus metropolitanus Claudiopolis per Apragmonium episcopum [d] similiter.

Dorotheus episcopus metropolitanus Neocæsareæ per Atharbium episcopum Trapezuntis similiter.

Theoctistus episcopus Pisinuntis metropolis per Photium Archidiaconum similiter.

Romanus episcopus metropolis Myrorum similiter.

Critonianus episcopus Aphrodisiadis Cariæ similiter.

Nunechius episcopus Laodiciæ metropolis similiter.

Marinianus episcopus Synnadorum metropo-
E lis similiter.

Onesiforus episcopus metropolis Iconii similiter.

Per-

a Annotatio Rustici. Nota quia non Vicarium se sed Legatum se dicit. *Jam antea supra ad pag. 1047. T. VI. annotatimus Rusticum non connumerasse hunc Julianum inter vicarios apostolicæ sedis qui huic Concilio Chalcedonensi interfuerunt, nomine sancti Leonis. Et tamen idem supra pag. 107. & pag. 191. nominatur inter eosdem* [illegible] *sed post Bonifacium Presbyterum. Sed idem pag. 83 & 204. nominatur ante eumdem Bonifacium. Rursum nominatur cum Paschasino & Lucentio pag. 298. nulla Bonifacii mentione, ut heic etiam observavit Rusticus. Vide* [illegible] *de concordia sacerdotii & imperii cap.* [illegible]

b Hunc Facundus lib. [illegible] cap. [illegible] ait subscripsisse trigesimo primo loco. Et tamen heic recensetur in vigesimo octavo. Sed quia certum est errorem hunc esse, secuti sumus alia exemplaria & editiones.

c Codex Paris. habet *Amasia*. Sed quia certum est errorem hunc esse, secuti sumus alia exemplaria & editiones.

d Editiones addunt *Tri*. Verum illud abest a vetustis codicibus.

A Pergamius episcopus Antiochiæ Pisidiæ similiter.

Epiphanius episcopus Pergæ metropolis Pamphyliæ similiter.

Atticus episcopus Nicopolis veteris Epiri similiter.

Martyrius episcopus Gortynæ Cretæ metropolitanus similiter.

Lucas episcopus Dyrrachinus metropolitanus similiter.

Vigilantius episcop. Larissæ Thessaliæ similiter.

Francion episcopus metropolitanus Philippopolis similiter.

Deinceps vero editiones veteres satis conveniunt cum libris calamo exaratis. Itaque satis sit sibi adnotasse varias lectiones. Ad pag. 174.

B *Varias lectiones illorum canonum non descripsimus ex codice Parisiensi; quia cum sint illic ex interpretatione multum diversa ab ista & a reliquis vulgatis, publicæ rei interesse arbitrati sumus ut heic integre describantur prout extant in vetusto illo exemplari.*

Quædam capitula. *Codex Parisiensis & Pelagius II. in epistola tertia ad episcopos Istriæ:* Aliqua sunt capitula quæ ad honorem vestræ reverentiæ vobis servavimus, justum existimantes hæc a vobis regulariter per singulam synodum formari quam legibus vestris (*Legendum*, nostris) sanciri. Et secundum jussionem divi & piissimi domini nostri Veronicianus devotissimus sacri consistorii capitula ita relegit.

C Qui vere & sincere in solitariam vitam migrant, debito honore eos dignos judicavimus. Quia autem aliqui monachili habitu utuntur, & Ecclesias & res communes perturbant, placuit neminem ædificare monasterium sine voluntate episcopi civitatis, neque autem in possessione sine voluntate domini possessionis, monachos autem qui in unaquaque civitate & provincia sunt subditos esse episcopo & otium amare & sodis jejuniis & orationibus intentos esse, neque autem ecclesiasticis neque publicis negotiis se implicare, nisi forte aliquando jussi fuerint propter causam necessariam ab episcopo civitatis, neque potestatem habere monachos D suscipere in suis monasteriis servos adscriptitios sive voluntate dominorum.

Quia aliqui in clero constituti & monachi divitiarum cupiditate detenti in curas hominum secularium semetipsos immittunt, & conductores possessionum vel vici fiunt, vel dominibus quasi dispositores observant, placuit huic magnæ & sanctæ synodo nullum clericum conducere possessionem vel suscipere procurationem, nisi forte a suo episcopo jussus fuerit curam ecclesiasticis possessionibus adhibere. Si quis autem post hanc definitionem vel ipse conducere audeat, vel si per alterum talem suscipiet curam, ecclesiasticis pœnis iste subjaceat; si autem certans perseveret, eum dignitate nudari.

E Clericis in Ecclesia constitutis non liceat alterius civitatis Ecclesiæ clericorum deputari, sed in illa esse constitutos in qua servire ab initio meruerunt; præter illos qui amissa patria propter necessitatem in aliam Ecclesiam migraverunt. Si quis autem post hanc definitionem clericum ad alium episcopum pertinentem suscipiat, placuit eum excommunicari & susceptum & susceptorem quousque ad propriam Ecclesiam Clericus revertatur.

Et post hanc lectionem &c. *ut pag.* 176. a sancto concilio discedat.

Explicit actio sexta

Postea sequuntur in codice Parisiensi & in veteri exemplari serenissimæ Reginæ Christinæ Suecorum XXVII. canones ejusdem Concilii ex eadem versione quæ extat apud Dionysium Exiguum, cum hoc titulo.

INCIPIUNT EJUSDEM SYNODI TITULI CANONUM

NUMERO VIGINTI SEPTEM.

Recte sane. Nam quum Evagrius dixisset in actione sexta conscriptos esse canones hortatu Imperatoris, addit alios canones in sequenti consessu fuisse constitutos. Est autem istud magni momenti. Ostendit enim canonem de privilegiis episcopi C. P. non fuisse conditum eo tempore quo reliqui constituti sunt, tametsi Græci canonum collectores eum consequenter ponant cum aliis viginti septem. Simili codice utebatur auctor epistolæ tertiæ Pelagii ad Episcopos Istriæ, in qua scriptum est in septima actione regulam canonum fixam esse ad instructionem fidelium, ulterioribus vero actionibus sola negotia privata discussa.

Incipit actio septima.

Antequam ultra progrediamur annotandum est multum differre veteres scriptores & vetera exemplaria in constituenda ista actione. Nam primo Liberatus septimo secretario sive consessu tres actas ait esse causas, controversiam nimirum definitam quæ erat inter Juvenalem episcopum Hierosolymitanum & Maximum Antiochenum, Theodoretum episcopum Cyri judicatum orthodoxum, & causam Ibæ discussam. Contra Evagrius consessum octavum vocans quem Liberatus septimum secretarium dixit, in eo actum scribit de conventione quam Juvenalis & Maximus fecere. Neuter vero mentionem facit actionis de Domno Antiocheno. In codice Corbeiensi duæ tantum causæ actæ dicuntur in septima actione, judicium videlicet de controversia Juvenalis & Maximi, & causa Domni. Contra in Divionensi & in tribus Vaticanis vetustissimis, ut me monuit Eminentissimus Cardinalis Casanata, causa Domni præcedit, alia subsequitur. Et sane hunc ordinem fuisse custoditum in codice Julia monet Rusticus in fine actionis de Domno. Quæ haud dubie causa fuit ut postea mutatus sit ordo in nonnullis eorum exemplarium quæ ex autographo Rustici emanarunt. At in Parisiensi actio octava dicitur quæ in Corbeiensi & Divionensi est septima; & in ea tantum agitur de conventione Juvenalis & Maximi, nulla Domni mentione. Itaque codex Parisiensis congruit cum Evagrio. Sed Liberato non convenit cum Evagrio neque cum ullo veterum exemplarium.

Annotatio Rustici. Hanc actionem in Acumitensi codice non inveni, sed alterum Græcum contuli ubi legitur actio octava. *Scilicet Acumitensis codex habebant canones XXVII. in fine sextæ actionis; post quos sequebatur actio octava; ut in codice Parisiensi quo nos utimur. Vide annotationem Rustici in fronte actionis XV.*

Consulatu domni nostri &c. *ut pag.* 179. & Thalassio reverentissimo episcopo Cæsareæ Cappadociæ. *Postea vero sequitur in codice Parisiensi* & Stephano reverentissimo episcopo Ephesi, & Luciano reverentissimo episcopo Vizæ obtinente jo-

A

locum reverentissimi episcopi Heracliæ Thraciæ Cyriaci, & Eusebio reverentissimo episcopo Ancyræ Galatiæ, & Diogene reverentissimo episcopo Cyzici, & Petro reverentissimo episcopo Corinthi, & Florentio reverentissimo episcopo Sardeorum, & Eunomio reverentissimo episcopo Nicomediæ, & Anastasio reverentissimo episcopo Nicææ, & Juliano reverentissimo episcopo Choo obtinente locum apostolicæ sedis antiquæ Romæ, & Eleutherio reverentissimo episcopo Chalcedonensium, & Basilio reverentissimo episcopo Seleuciæ Isauriæ, & Meletio reverentissimo episcopo Larissæ obtinente locum reverentissimi episcopi Apamiæ Syriæ Domni, & Amphilocio reverentissimo episcopo Sidæ, & Theodoro reverentissimo episcopo

B

Tarsi, & Cyro reverentissimo episcopo Anazarbi, & Constantio reverentissimo episcopo (Bostræ Arabiæ,) & Photio reverentissimo episcopo Tyri, & Theodoro reverentissimo episcopo Damasci, & Stephano reverentissimo episcopo Hierapoleos, & Nonno reverentissimo episcopo Edessæ, & Simeone reverentissimo episcopo Amidæ, & Epiphanio reverentissimo episcopo obtinente locum reverentissimi episcopi Constantiæ Olympii, & Joanne reverentissimo episcopo Sebastiæ, & Seleuco reverentissimo episcopo Amasiæ, & Constantio reverentissimo episcopo Melitinæ, & Patricio reverentissimo episcopo Tyanorum, & Petro reverentissimo episcopo Gangrorum, & Apragmonio

C

reverentissimo episcopo obtinente locum episcopi Claudiopoleos Calogeri, & Atharbio reverentissimo episcopo Trapezuntis obtinente locum reverentissimi episcopi Neocæsareæ Dorothei, & Photino Archidiacono obtinente locum Theoctisti reverentissimi episcopi Pisinuntis, & Romano reverentissimo episcopo Myrorum, & Critoniano reverentissimo episcopo Aphrodisiadis Cariæ, & Nunechio reverentissimo episcopo Laodiciæ Phrygiæ, & Mariano reverentissimo episcopo Synnadorum, & Onesiphoro reverentissimo episcopo Iconii, & Pergamio reverentissimo episcopo Antiochiæ Pisidiæ, & Epiphanio reverentissimo episcopo Pergensi, & Attico reverentissimo episcopo Nicopoleos (ve-

D

teris) Epiri, & Martyrio reverentissimo episcopo Gortynæ, & Luca reverentissimo episcopo Dyrrachii, & Vigilantio reverentissimo episcopo Larissæ Thessaliæ, & Francione reverentissimo episcopo Philippopoleos, & Sebastiano reverentissimo episcopo Beriæ, & Basilio reverentissimo episcopo Trajanopoleos, & Tryphone reverentissimo episcopo Chii, & Theoctisto reverentissimo episcopo Veriæ, & Gerontio reverentissimo episcopo Seleuciæ, & Eusebio presbytero obtinente locum Macarii episcopi Laodiciæ Syriæ, & Eusebio reverentissimo episcopo Dorylæi, (Fratres episcopi LXI.) & reliqua sancta & universali synodo quæ per decretum sacratissimi & piissimi nostri domini

E

in Chalcedonensium civitate congregata est, & sedentibus omnibus ante cancellos sancti altaris, magnificentissimi & gloriosissimi judices dixerunt &c. *ut pag.* 179.

In codice vero Parisiensi, hæc scripta sunt post illa quæ nunc descripsimus.

Sacratissimus & piissimus noster dominus petimus (*Leg.* petitus) a Maximo & Juvenali reverentissimis episcopis jussit nos audire inter eos de capitulis quæ moventur. Et convenientes memorati viri reverentissimi certa ad invicem ex non scripto disposuerunt, quæ & nobis manifesta constiterunt, quæ videntur per consensum juste esse disposita. Hæc igitur necessarium esse duximus, & in præsentia sanctæ synodi singula eorum edocere, quatenus & ex vestro decreto & ex nostra sententia quæ placent firmitatem habeant.

Maximus reverentissimus episcopus Antiochiæ Syriæ dixit. Placuit mihi & reverentissimo episcopo Juvenali post multam contentionem per consensum quatenus sedes quidem Antiochenorum magnæ civitatis sancti Petri habere duas Phœnicias & Arabiam, sedem vero Hierosolymitanorum habere tres Palæstinas; & supplicamus ex sententia vestræ magnificentiæ & sanctæ synodi scriptis hæc firmari.

Juvenalis reverentissimus episcopus Hierosolymitanorum civitatis dixit. Hæc eadem & mihi placuerunt, quatenus sancta quidem Christi resurrectio tres Palæstinas habeat, sedes autem Antiochenorum duas Phœnicas & Arabiam, & supplico ex sententia vestræ magnificentiæ & sanctæ synodi hæc firmari.

Qua interlocutione Latine interpretata per Beronicianum devotissimum magistrianum & a secretis sacri consistorii, quæ sequuntur Paschasinus & Lucensius reverentissimi episcopi & Bonifacius presbyter obtinentes locum apostolicæ sedis per Paschasinum reverentissimum episcopum dixerunt. Ista quæ consentientibus fratribus nostris Maximo reverentissimo episcopo Antiochenorum Ecclesiæ & reverentissimo & sanctissimo episcopo Juvenali Hierosolymitanorum pro bono pacis dicta esse noscuntur, hoc est, ut Antiochenorum Ecclesia duas Phœnicas & Arabiam habeat, Hierosolymitanorum tres Palæstinas habeat, insuper etiam & nostræ humilitatis per interlocutionem firmentur, ut nulla post hæc de hac causa prædictis ecclesiis contentio relinquatur.

Anatholius reverentissimus Archiepiscopus gloriosæ Constantinopoleos novæ Romæ dixit. Quæ placuerunt inter reverentissimum episcopum Antiochenorum Maximum & Hierosolymitanorum sanctissimum episcopum Juvenalem & per meam interlocutionem firma maneant, & sancta quidem Ecclesia Antiochenorum magnificæ civitatis Phœnicas duas & Arabiam habeat, sancta autem Hierosolymitanorum Ecclesia tres Palæstinas habeat, ut de reliquo unaquæque Ecclesia ad alteram ob hanc causam nullam dubietatis habeat occasionem.

Thalassius episcopus reverentissimus Cæsariæ Cappadociæ dixit. Quæ per consensum disposita sunt cum reverentissimis & sanctissimis episcopis Maximo & Juvenale & nos consensimus.

Stephanus reverentissimus episcopus Ephe dixit. Sicut reverentissimo & sanctissimo episcopo Antiochenorum civitatis Maximo placuit & reverentissimo Juvenali episcopo Hierosolymitanorum, quatenus sancta quidem Ecclesia Antiochenorum civitatis habeat Phœnicas & Arabiam, sancta autem Ecclesia Hierosolymitanorum tres Palæstinas habeat, & ego quidem firmo quæ inter eos placuerunt, ut de reliquo unaquæque Ecclesia nullam occasionem habeat contentionis.

Eusebius reverentissimus episcopus Ancyræ Galatiæ dixit. Gratias agimus Domino Deo quatenus duorum patrum contentio ad consensum amicalem celebrata sit. Tenere igitur in utrisque partibus cuncta quæ placuerunt volumus.

Pe-

Petrus reverentissimus episcopus Corinthi dixit. In pace & concordia amborum patrum delectati consensimus in his quae placuerunt.

Julianus reverentissimus episcopus Cohensium civitatis dixit. Sicut placuit utrisque partibus, hoc est, Maximo reverentissimo episcopo Antiochenorum, & Juvenali reverentissimo episcopo Hierosolymitanorum, quatenus sancta quidem Ecclesia Antiochenorum civitatis habeat duas Phœnicas & Arabiam, sancta autem Ecclesia Hierosolymitanorum tres Palæstinas habeat, & ego definio firma esse quæ inter eos placuerunt mediante Christi caritate utriusque in concordia.

Diogenes reverentissimus episcopus Cyzici dixit. Consentio in his quæ inter partes facta sunt.

Amphilochius reverentissimus episcopus Sides dixit. Divina manifesta dispensatione in amicalem consensum quæ erant dubietatis perducente, reverentissimis episcopis Maximo & Juvenali jubente. Cui & ego, gratias agens salvatori Christo de pace eorum, consentio in his quæ bene disposita sunt.

Omnes reverentissimi episcopi clamaverunt. Et nos eadem dicimus, & consentimus in his quæ ab utrisque dicta sunt.

Magnificentissimi & gloriosissimi judices dixerunt. Et hoc opus factum est sanctæ trinitatis, sacratissimi etiam & piissimi nostri Imperatoris propositi, quatenus quæ ambigebantur ab eis qui contendere videbantur, consentaneo intercidantur proposito. Per consensum igitur Maximi reverentissimi Antiochenorum & Juvenalis sanctissimi episcopi Hierosolymitanorum facto consensu, sicut utriusque depositio designavit, firma & ex nostra sententia & ex decreto sanctæ synodi in omne tempus permaneat, hoc est, ut Maximus quidem sanctissimus episcopus vel etiam Antiochenorum sancta Ecclesia duas Phœnices & Arabiam sub sua potestate habeat, Juvenalis autem reverentissimus episcopus Hierosolymitanorum vel etiam sub eo sancta Ecclesia tres provincias Palæstinas sub sua potestate habeat; vacantibus secundum jussionem sacratissimi & piissimi nostri domini omnibus pragmaticis & aliter adquisitis a partibus sacris litteris & multis quæ continentur in eis ob hanc causam.

Annotatio veteris interpretis. EXPLICIT ACTIO CONCILII CHALCEDONENSIS VIII.

In eadem actione septima, quæ veteri interpreti, ut vides, octava fuit, agitata fuit causa Domni episcopi olim Antiocheni; ut patet ex codicibus Rustici. Quoniam vero actio de Domno habita dicitur VI. *Kal. Novembris, quo die constat celebratam esse decimam actionem, editores Romani eam moverunt a loco quem obtinebat & ad calcem decimæ actionis rejecerunt. Hinc deceptus V. C. Philippus Labbeus, qui non animadvertebat cur ita factum esset a Romanis, admonuit in pag. 177. quosdam codices eam actionem exhibere sub finem actionis decimæ; quod non est verum.*

Annotatio Rustici. Actio de Domno Antiocheno, quam inveni in codice patr. (*id est* Patriciæ) Juliæ membranatio novo transcriptam ex codice vetusto chartatio, quem dixit ipsa fuisse Proculi & Albini germanorum scholasticorum.

Item alia annotatio. Actio de Domno Antiocheno quondam Patriarcha translata ex Græco in Latino. *Codices Vaticani*: translata de Græco in Latinum.

Hæc actio de Domno extat supra 275.

In fine istius actionis sic scriptum est in vetustissimo illo codice Vaticano: Explicit de Domno Antiocheno quondam Patriarcha.

Annotatio Rustici. Post hæc sequitur Maximi & Juvenalis (compositio) quam inter se fecisse leguntur de quibusdam parrœciis.

Hunc locum non intelligens Crabbus, putavit esse titulum sequentis actionis; cum tamen in ea non agatur de controversia Maximi & Juvenalis, sed tantum de causa Theodoreti episcopi Cyrensis. Quod Crabbum admonere poterat hæc verba alio referri debere. Ait ergo Rusticus in codice patriciæ Juliæ primo loco positam fuisse actionem de Domno Antiocheno, & post hæc compositionem quam inter se fecerunt Maximus & Juvenalis. Hæc autem Rustici annotatio effecit ut qui postea gesta synodi Chalcedonensis descripserunt ex codicibus Rustici, posuerint primo loco actionem de Domno, ut videmus in codice Divionensi & in Vaticanis. Nam in Corbeiensi legitur primo compositio Maximi & Juvenalis, postea vero actio de Domno; & statim sequitur annotatio quam nos supra posuimus.

INCIPIT ACTIO OCTAVA.

In codice Parisiensi ita scriptum est. Incipit actio nona ejusdem synodi. *Ubi revocanda sunt in memoriam ea quæ supra a nobis dicta sunt in initio actionis septimæ.*

Consulatu domni nostri &c. *ut pag.* 186.

Annotatio Rustici. Contuli die feria VI. Kal. Aprilis, Ind. XIII. Deo gratias.

EXPLICIT ACTIO OCTAVA.

In codice Parisiensi pro octava scriptum est nona hoc modo. Explicit actio nona synodi Chalcedonensis. *Vide quæ supra dicta sunt initio actionis septimæ.*

INCIPIT ACTIO NONA

Annotatio Rustici. In codice Acumit. posteaquam formata est fidei definitio, in Acumitensi quinta, mox & ista actio subsequitur, & per omnia simile habet initium & inde & in nominibus tam judicum quam episcoporum, excepto quod postquam scriptum est *& Eusebio reverentissimo episcopo Dorylæi*, adjicitur *& Cecropio reverentissimo episcopo Sebastopolis*. & sic cetera subsequuntur, id est, *& reliqua sancta & universali synodo*.

Hanc annotationem Labbeus pertinere putavit ad actionem octavam, cum tamen vetera exemplaria eam ponant in fronte nonæ. Itaque verba illa: Explicit actio VIII. incipit IX. *poni non debent post annotationem, ut legitur in editione Labbei, sed ante annotationem, ut docet etiam codex Divionensis, ex quo Labbeus descripsit. Porro quia codex ille mendosus est, Labbeus omisit ea quæ difficultatem habere videbantur. Ceterum & illud admonendum est, veteres libros mendose habere* sequitur *pro eo quod nos edidimus* synodo.

Consulatu domni nostri &c. *ut pag.* 194. consistorii relegit.

JUDICATUM PHOTII ET EUSTATII PRO IBA.

Post Consulatum Flavii &c. *ut pag.* 198. efficiet manifestam.

EXPLICIT ACTIO NONA.

In codice Parisiensi legitur. Explicit actio decima Concilii Chalcedonensis.

INCIPIT ACTIO DECIMA.

Annotatio Rustici. Contuli Græca Kal. Aprilis.

lis. In codice Acumitensi sic jacet, *Sexta actio* A *Chalcedonensis: & incipit: similiter* VII. *Kalendas.*

Hanc annotationem Labbeus retulit ad nonam actionem, cum tamen in antiquis codicibus sequatur post titulum decima. Sunt autem in codice Divionensi, quo ille usus est, quadam menda: quorum emendatio cum illi non occurreret, ea prætermisit. Vide quæ supra dicta sunt ad annotationem actionis nonæ.

Extant hujus actionis fragmenta quædam antiquissima in codice 2579. *bibliotheca Colbertinæ: & hinc quoque varias lectiones excerpsimus*

Similiter sexto Kal. Novemb. &c. *ut supra p.* 203. *usque ad pag.* 248.

INTERPRETATIO EPISTOLÆ B

quæ scripta est a venerabili Iba episcopo Mari Persæ, post procemia.

In brevi autem claræ tuæ &c. *ut pag.* 248. *usque ad pag.* 273. vim retinebunt.

In codicibus Rustici sequitur. Const. 5. Kal. April. Indict. XIII. feria 5. *Istud ita reddidit Crabbus.* Constantinopoli VI. Kalen. Aprilis, Indictione XIII. feria sexta. *Ita etiam Labbeus, nisi quod posuit* V. Kal. & feria quinta. *Ego vero puto legendum* Consuli VI. Kal. *repugnantibus licet, ut videtur, antiquis codicibus.*

Annotatio Rustici. In Acumitensi codice post hanc subsequitur & de beato Theudoreto. In alio codice Græco id est qui isto est orto. Deo gratias.

Ultima verba istius annotationis sunt depravatissima, & emendari facile non possunt. Itaque omissa sunt in editione Labbei. Eodem tamen modo scripta sunt in omnibus exemplaribus Rustici.

Postea sequitur in editione Romana & aliis quæ post illam prodiere actio de Domno Antiocheno, quam veteres editiones & libri nostri ponunt in septima actione.

EXPLICIT ACTIO DECIMA.

In codice Parisiensi, in quo ut dictum est, canones tenent locum actionis septimæ, ista dicitur undecima hoc modo. Explicit auditio synodi Chalcedonensis undecima. *Et statim.* Incipit ejusdem Concilii actio duodecima.

INCIPIT ACTIO UNDECIMA. D

Consulatu domni nostri &c. *ut pag.* 277. *ad pag.* 294. disponantur.

Annotatio Rustici. Consuli die altero a Kal. April.

EXPLICIT ACTIO UNDECIMA.

Codex Parisiensis. Explicit actio synodi Chalcedonensis duodecima.

INCIPIT ACTIO DUODECIMA.

Similiter tertio Kalendarum &c. *ut pag.* 294. restituetur.

EXPLICIT ACTIO DUODECIMA.

INCIPIT ACTIO TERTIADECIMA.

Consulatu domni nostri &c. *ut pag.* 302. *ad* 314. conscripta sunt.

EXPLICIT ACTIO TERTIA-DECIMA. E

INCIPIT ACTIO QUARTA-DECIMA.

Consulatu domni nostri &c. *ut pag.* 314. *ad* 322. nobiscum est.

RESCRIPTUM SYNODICARUM LITTERARUM.

Hoc rescriptum Crabbus ediderat secundum vetera exemplaria. Ejus obscuritate & barbarie offensi editores Romani, hac veteri interpretatione spreta, aliam dederunt quæ nonnulla vetera habet, plurima nova. Nos ergo, qui vetera restituere laboramus, heic tibi, lector, reddimus antiquam illam versionem barbaram, qualis habetur in antiquis exemplaribus.

SAnctissimo & Deo amantissimo fratri & consacerdoti Domno Proclus in Domino salutem. [a] Caritas Deo amica maximum est donum. Vinciens enim ad concordiam magnus artifex Deus naturam quam operatus est in sua dispositione verbo disponente constrinxit, ut [b] proprias facientes alterutrum passiones & mores & unicuique ejusdem naturæ existenti, alterius mensuram per consensum [c] compositionis insolubilem complicaret. Ea siquidem quæ procul [d] affectu sunt ad corruptionem aliorum necessarie perducuntur. Quæ vero voluntate unita sunt, non facile [e] a tutela propria dilabuntur. Unde & beatus Paulus multitudinem fidelium & continuationem Ecclesiæ corpori comparavit dicens, *Vos estis corpus Christi & membra ex membro*, omnino prædicans multitudinis conspira- C tionem, & per concordiam membrorum interdicens esse languendum in contentione quæ bellis amica est. Cur autem hæc scribam, Deo amantissime, patere paululum ut agnoscas. Deo amantissimus Ecclesiæ Perrheneorum episcopus Athanasius & incredibilem simul & audientes non mediocriter [f] percutientes pompam destevit, dicens clericos suos, velut exuta ratione subjectionis, & putantes sibi sufficere voluntatem, ut essent sacerdoti tyranni, expulisse eum ab Ecclesia, cum ratio nulla subsisteret, & quantum ad eos attinet, in tantam vesaniam exilisse ut etiam damnarent eum & operibus crederent quia in voluntate procacium & non in decreto regularum consistuut ordines sacerdotum, œconomos autem & curatores propria voluntate constituentes Ecclesiæ Dei, & episcopi nomen de sacris diptychis auferentes, & ut breviter dixerim, nefandissime ecclesiasticum ordinem insinuat dissolutum, adjiciens quoniam nutrivit circa hæc istorum præsumptionem, in veteribus eorum [g] sceleratis operibus non rationabili venia data. Nam decessoribus ejus similia facientes, impetum suum ad pejora itinera cumularunt, cum non olim pœnam dignam sustinuerint ut de cetero haberent temperamenti viaticum. Sed tu, Deo amantissime, dignare a nobis rogatus. Potes enim proprias consacerdotum [h] infirmitates efficere, obediens præcipue beato Paulo dicenti: *Si patitur unum membrum, compatiuntur omnia membra*; ut siquidem longe ab urbe Antiochena civitas constituta est in qua hæc divulgata noscuntur, [i] aliquem Deo amicissimorum Episcoporum ipsi urbi vicinum personas non accipientium ad audiendum sanctitas tua deputet. Formidat enim reli-

a Paris. & Divion. *Caritas sancta magnum est* donum. b Iidem libri, *familiares faciens*.
c Paris. *compassionis*. d Veteres edit. *ab effectu*. Divion. *ab effectu*.
e Paris. & Divion. *cautela*. f Deest in Parisiensi. In Divionensi vero additum est supra lineam.
g Paris. *scelestis*. h Divion. *passiones*.
i Paris. *aliquem reverentissimorum*. Divion. *aliquos reverentissimorum*.

[a] religiosissimum metropolitanum episcopum, tamquam vesanus flammas inimicorum ejus adversus eum virtutem præbentem atque materiam; & siquidem convicti fuerint in quibus accusantur quos inclamat tamquam superbiam habentes Abessalon, cum illum fuerint imitati, simili exemplo plectantur. Sic enim odit Deus eos qui adversus patres armantur ut patrum invasores [b] in omni mundo notentur. Novi enim, Deo amantissime, quoniam omnes amplectens Christi visceribus, & compassibilitate plenus existens, consolaberis [c] eum, & lacrymas ejus tribulationis absterges, [d] & donabis ei odium malignitatis, & sacerdotii adversarios post conjunctionem furori justo & competenti vindictæ subjicies, expellens omnem pessimam voluntatem, & communem sacerdotii pestem, scienter abscides. Nam si quis concesserit ut præsumptoribus & inconvenienter in tantam procacitatem exilientibus ut & Deo per Pontifices contumeliam inferre audeant, misericordia sine judicio fiat ex quibus oleum iniquitatis supplicationibus aucupentur, nihil est reliquum nisi ut fiant omnes Ecclesiarum præsules lusum & per hæc statuatur diabolicum instrumentum. Sed Deus ad hoc tuam [e] religiositatem præordinavit ut & injustitias removeas & præsumptiones abscidas & sacerdotio laboranti succurras & multis maledictionibus locum non præbeas, sed post agnitionem ei quidem [f] qui calumniam patitur, si tamen calumniam patitur, adjutorium feras, illum vero qui calumniam facit, si vere est calumniator, abscidas. Non igitur tua [g] religiositas arbitretur [h] quod tamquam ad injuriam sedis Antiochenæ hic venit memoratus [i] Deo amicissimus episcopus; sed metuens quosdam, sicut ait, seditionibus congaudentes & passioni propriæ militantes, dedit ad tempus locum iræ. Patientiam vero & mansuetudinem & justitiam adhuc tuæ religiositatis prædicando non cessat, nec in quolibet accusat, absit hoc, sed supplicat [k] honestiorem in se compositionem effici. Unde & præsentibus eum litteris consolantes confidere diximus ego atque sanctissimus episcopus & consacerdos noster Cyrillus propter caritatem quæ continetur in nobis. Habens itaque reverentiam scribentibus, harum litterarum gerulum [l] modis omnibus adjuvabis. Omnem quæ tecum est in Christo fraternitatem plurimum saluto.

Gloriosissimi judices &c. *ut pag.* 326. *ad* 358. consistant.

Annotatio Rustici Contuli sexta feria ante Pascha vicinissimum, die ante Kalendas Aprilis tertia, Indictione XIII. & requievi ab opere perpetrato, complens adjuvante Christi gratia collationem sanctissimi Concilii Chalcedonensis.

Hæc annotatio iisdem omnino verbis habetur in omnibus exemplaribus, quamvis paulo aliter expressa sit a Labbeo. Sunt autem in ea aliquot insignes difficultates. Nam certum est Indictionem XIII. *incidere in annum* DL. *& eo anno Pascha evenisse* VIII. *Kal. Maii. Quomodo igitur fieri potest ut completa sit collatio synodi Chalcedonensis feria sexta ante Pascha, & completa sit* III. *Kal. Aprilis? Est enim divortium plusquam unius mensis. Præterea eo anno dies tertia ante Kalendas Aprilis non incidit in feriam sextam, sed in quartam. Itaque oportet hoc erratum esse a veteri librario qui ista descripsit ex codice Rustici.*

EXPLICIT ACTIO QUARTADECIMA

INCIPIT ACTIO QUINTADECIMA.

Annotatio Rustici. Codex Acumitensis. Termini ecclesiastici promulgati a sancta & magna & universali synodo quæ Chalcedone collecta est.

Codex idem: Actio septima.

INCIPIUNT CAPITULA CHALCEDONENSIUM.

Codex Corbejensis habet in hoc loco canones ex versione quæ extat apud Dionysium Exiguum, & supra pag. 371. *Divionensis vero secundum eam quæ extat in collectione Isidori, & supra p.* 380. *Annotavimus igitur ibi primo varias lectiones ex codice Corbejensi; nec non ex Parisiensi & ex eo qui extat in bibliotheca serenissimæ Reginæ Suecorum Christinæ, quamvis illic canones positi sint in septima actione; ad pag. autem* 384. *& seqq. varias Lectiones ex codice Divionensi.*

Annotatio Rustici. Contuli die VI. Kal. April. Indict. XIII.

In fine canonum ita scriptum est in codice Parisiensi. Expliciunt canones Concilii Chalcedonensis. *In Corbejensi vero & in Divionensi sic.* Expliciunt canones sancti Chalcedonensis Concilii. Bonifacius Presbyter sanctæ Ecclesiæ Romanæ statui & subscripsi; & ceteri episcopi diversarum provinciarum vel civitatum subscripserunt.

Annotatio Rustici. Post actionem de beato Theodoreto ista jacet in codice Acumitensium, id est, cum præfatione hac: Octava actio Chalcedonensis.

Expliciunt canones sancti Chalcedonensis Concilii.

Bonifacius presbyter sanctæ Ecclesiæ Romanæ statui & subscripsi.

Et ceteri episcopi diversarum provinciarum vel Deivitatum subscripserunt.

Annotatio. Rustici. Post actionem de beato Theodoreto ista jacet in codice Acumitensium, id est cum præfatione hac: Octava actio Chalcedonensis. *Vide supra in fine actionis decimæ.*

Post Isidorianam canonum Chalcedonensium editionem Labbeus posuit nomina Episcoporum qui subscripserunt Concilio Chalcedonensi, descripta, ut ipse ait, ex codice Massæ antiquissimo annorum mille. Hunc catalogum ediderat primo Moguntiæ anno MDXXV. *Joannes Vuendelstinus, non quidem in fine canonum, sed post definitionem fidei, secundum morem synodorum. Itaque nomina ista jam posita sunt per ordinem in actione sexta.*

INCIPIT ACTIO SEXTADECIMA.

Consulatu domini nostri Marciani perpetui augusti & qui fuerit nun. *& ut supra pag.* 423 *ad pag.* 427.

Sequuntur in antiquis codicibus & editionibus subscriptiones episcoporum, eadem sane quæ in re-

[a] Iidem libri, *reverentissimum*. [b] Veteres edit. *qui in omni mundo infamia notantur*.
[c] Divion. & Parif. & Surius, *fovere*.
[d] Iidem veteres libri, *& in hoc est adesse sunt mala latabitur, & sacerdotii*.
[e] Iidem libri, *reverentiam*. [f] Hæc addita sunt ex codice Parif. & Divion.
[g] Divion. & Pari. *sanctitas* Et infra *reverentia pro religiositate*. [h] Iidem libri; *omis*.
[i] Iidem, *reverentissimus*. [k] Eadem vetera exemplaria, *opportunum*.
[l] Divion. *omnibus modis*, Parif. *omnimodis*.

centioribus editionibus leguntur, sed aliis verbis; A *quia editores Romani nobis verba Græca, secundum ea illas edere maluerunt. Propter reverentiam tamen qua veteri interpreti debetur, & quia in Latinis codicibus nonnulla habentur qua Græci non habent, puto retinenda esse qua ille meliora putavit. Sic ergo habent.*

Anatolius episcopus Constantinopolis definiens subscripsi.

Maximus episcopus Antiochiæ definiens subscripsi.

Juvenalis episcopus Hierosolymorum definiens subscripsi.

Cyriacus episcopus Heracleæ per Lucianum episcopum Byziæ definiens subscripsi.

Diogenes episcopus Cyzici similiter. B

Florentius episcopus Lydorum similiter.

Romanus episcopus Myrorum similiter.

Basilius episcopus Seleuciæ Isauriæ similiter.

Cyrus episcopus Anazarbi similiter.

Eleutherius episcopus Chalcedonensis similiter.

Theodorus episcopus Tarsi similiter.

Calogerus episcopus Claudiopolis similiter per Stephanum Presbyterum Honoriadis.

Seleucus episcopus Amasiæ similiter.

Petrus episcopus Gangrorum similiter.

Photius episcopus Tyri similiter.

Theodorus episcopus Damasci similiter.

Constantinus episcopus Bostrorum similiter.

Meletius episcopus Larissæ sermonem faciens C & pro Domno episcopo Apamiæ similiter.

Stephanus episcopus Hierapoleos similiter.

Basilius episcopus Trajanopolis similiter.

Francion episcopus Philippopolis similiter.

Nunechius episcopus Laodiciæ similiter.

Marinianus episcopus Synnadensis similiter.

Onesiphorus episcopus Iconii similiter.

Pergamius episcopus Antiochiæ Pisidiæ similiter.

Eutychianus episcopus Epiphaniæ similiter.

Critonianus episcopus Aphrodisiadæ similiter.

Meletius episcopus Larissæ similiter.

Eusebius episcopus Dorylæi similiter.

Lucianus episcopus Byziæ & Arcadiopolis similiter.

Johannes episcopus Rhodi per Tryphonem Episcopum Cii similiter.

Ibas episcopus Edessæ similiter.

Abramius episcopus Circensis similiter.

Theodorus episcopus Claudiopolis similiter.

Antiochus episcopus Sinopæ similiter.

Rufinus episcopus Samotatorum similiter.

Callinicus episcopus Apamiæ similiter.

Uranius episcopus Iberiorum per Paulum Presbyterum similiter.

Timotheus episcopus Balaneorum similiter.

Maras Episcopus Arethusæ per Timotheum episcopum Balaneorum similiter.

Proclus episcopus Adraorum similiter.

Theodorus episcopus similiter.

Hormisda episcopus Philippopolis similiter.

Paternus Chorepiscopus pro Johanne episcopo Abilæ similiter.

Meliphtongus episcopus Juliopolis similiter.

Joseph episcopus Heliopolis similiter.

Damianus episcopus Sidoniæ similiter.

Johannes episcopus Flaviadis similiter.

Indimus episcopus Irenopolitanus similiter.

Julianus episcopus Rhosi similiter.

Aretas episcopus Elusæ similiter.

Beryllus episcopus Ailæ similiter.

Olympius episcopus Paneandis similiter.

Uranius episcopus Emissæ similiter.

Theodorus episcopus Tripolis similiter.

Paulus episcopus Aradi similiter.

Daniel episcopus Lampsaci similiter.

Leontius episcopus Ascalonis similiter.

Lucianus episcopus Ipsinopoleos similiter.

Alexander episcopus Seleuciæ similiter.

Stephanus episcopus Pimanini similiter.

Polycarpus episcopus Gabalorum similiter.

Leucius episcopus Apollinis templi similiter.

Netiras episcopus Gazæ similiter.

Gennadius episcopus Moysineorum civitatis similiter.

Adelphius episcopus Mindi similiter.

Gennadius episcopus Agmoneorum similiter.

Dionysius episcopus Antiochiæ similiter.

Johannes episcopus Alindorum similiter.

Dionysius episcopus Heracleæ Latmi similiter.

Johannes episcopus Cnidi similiter.

Eusebius episcopus Seleucobeli similiter per Paulum episcopum Mariammæ.

Paulus episcopus Mariammæ similiter.

Polychronius episcopus Epiphaniæ similiter.

Romanus episcopus Eudoxiopolis similiter.

Aurelius episcopus ex partibus Africanis similiter.

Patricius episcopus Acrassi similiter.

Bassianus episcopus Mompsuestias similiter per Sophronium Chorepiscopum Anazarbi.

Rhenus episcopus Juliopolis similiter.

Zenodotus episcopus Telmissæ & Longæ insulæ similiter.

Theodorus episcopus Antefelittorum similiter.

Philippus episcopus Balbuleorum similiter.

Andreas episcopus Tloatorum similiter.

Romanus episcopus Buboneorum similiter.

Thomas episcopus Evariæ similiter.

Theoctistus episcopus Pisinuntis similiter per Fortunatum Archidiaconum.

Florentius episopus Lesbi Tenedii Piroselenetorum per Evelpistum Chorepiscopum similiter.

D Triphon episcopus Cii similiter.

Docimasius episcopus Maroniæ similiter.

Serenus episcopus Maximianopolis similiter.

Euphrasius episcopus Laganiæ similiter.

Eustochius episcopus Docimi similiter.

Basilius episcopus Nacholiæ similiter.

Piponius episcopus Troadæ similiter.

Petrus episcopus Dardani similiter.

Theosebius episcopus Ilii similiter.

Eulalius Episcopus Pioniorum similiter.

Eutropius Episcopus Adadorum Pisidiæ similiter.

Olympius episcopus Sozopolis similiter.

Musianus episcopus Liminorum similiter.

Philippus episcopus Lysiadis similiter.

E Gemellus episcopus Stratoniciæ similiter.

Quirinus episcopus Patarorum similiter.

Eulalius episcopus Sibliæ similiter.

Modestus episcopus Sebastiæ similiter.

Epiphanius episcopus Midai similiter.

Thomas episcopus Theodosiopolis similiter.

Paulus episcopus Aristii similiter.

Johannes episcopus Traperopoleos similiter.

Gennadius episcopus Mossineorum similiter.

Tyncanius episcopus Apolloniadis similiter.

Photius episcopus Tyri & pro Petro episcopo Bibli & pro Heraclito episcopo Archæ, & pro

pro Phosphoro episcopo Orthosiadis, & pro Porphyrio episcopo Botrorum subscripsi. A

Papias episcopus Erizorum similiter.

Johannes episcopus Amazonum similiter.

Theodorus Alabandorum similiter.

Calandion episcopus Halicarnassi similiter per Julianum Presbyterum meum.

Neoptolemus episcopus provinciæ Lycaoniæ similiter.

Plutarchus episcopus Lystrorum similiter.

Eugenius episcopus Cannorum similiter.

Rufinus episcopus Idæ similiter.

Tyrannus episcopus Homonadorum similiter.

Acholius episcopus Larandorum similiter.

Thomas episcopus Porphyrionis similiter.

Evander episcopus Diocliæ similiter.

Johannes episcopus Barbili similiter.

Dionysius episcopus Attaliorum Lydiæ similiter.

Andreas episcopus Satalorum similiter per Dionysium Episcopum.

Sabas episcopus Palti similiter per Acholium episcopum Larandorum.

Myrus episcopus Euladri similiter.

Abercius episcopus Hierapoleos similiter.

Cyriacus episcopus Eucarpiorum similiter.

Aquilas episcopus Aurocrorum similiter.

Eulogius episcopus Philadelphiæ similiter.

Alexander episcopus Sebastiæ similiter.

Philippus episcopus Adanorum similiter.

Hypatius episcopus Zephyrii similiter.

Theodorus episcopus Augustæ similiter.

Cyriacus episcopus Pragnadorum similiter per Chrysippum Presbyterum.

Polychronius episcopus Antipatridis similiter.

Johannes episcopus Carrorum similiter.

Eudoxius episcopus Chomatis Lyciæ similiter.

Stephanus Episcopus Limerorum similiter.

Patricius episcopus Adranotinorum similiter.

Hermias episcopus Abydi similiter.

David episcopus Adrianæ similiter.

Heraclius episcopus Azoti similiter.

Leontius episcopus Araxorum similiter.

Sabinus episcopus Petræ similiter.

Daniel episcopus civitatis Cadorum similiter.

Paulus episcopus Apamiæ similiter.

Tyrannus episcopus Germanicopolis similiter.

Florentius episcopus Lesbi Tenedi Elitorum similiter.

Atticus episcopus Zelorum similiter.

Noe episcopus Cepha castelli similiter.

Valerius episcopus Laudiciæ similiter.

Cyrus episcopus Siniandi similiter.

Bassonas episcopus Neapoleos similiter.

Eupithius episcopus Stratoniciorum similiter.

Corticius episcopus Pisidiorum similiter.

Theodoritus episcopus Cyri similiter.

Johannes episcopus Germaniciæ similiter.

Timotheus episcopus Dolichiæ similiter.

Talassius episcopus Parii similiter.

Gerontius episcopus Seleuciæ similiter.

Petrus episcopus Gabbulæ similiter.

Evoltius episcopus Zeugmatis similiter.

Leontius episcopus Arazorum similiter.

Fonteianus episcopus Sagalassi similiter.

Rusticus episcopus Afer similiter.

Anianus episcopus Capitoliadis similiter.

Zebennus episcopus Pellæ similiter.

Johannes episcopus Tyberiadis similiter.

Menecratius episcopus Cerassorum similiter.

Pancratius episcopus Lybiadis similiter.

Cossonius episcopus Hierocæsareæ similiter.

Alcimedes episcopus Silandi similiter.

Amachius episcopus Septorum similiter.

Ætherius episcopus Pompejopolis similiter per Epiphanium Presbyterum.

Themistius episcopus Amastridis per Philotimum Presbyterum similiter.

Paulus episcopus Tripoleos similiter.

Mutonius episcopus Zoarorum similiter.

Manasses episcopus Theodosiopolis similiter.

Fronton episcopus Phaselitorum similiter.

Diogenes episcopus Cyzici subscripsi & pro absentibus reverentissimis episcopis qui sub me sunt, Timotheo Germæ, Alexandro Occ, Philostorgio Scepsii, Gemelio Melitopolis, B Lychiano Vareæ, Acacio Proconisi similiter.

Stephanus episcopus Hierapoleos subscripsi pro absentibus qui sub me sunt venerabilibus episcopis Uranio, Mara, David, Celma, Marino similiter.

Nunechius episcopus Laudiciæ subscripsi & pro his qui sub me sunt venerandis episcopis Symmachio, Heraclio, Philippo, Philadelpho, Phileto, Tatiano, Antiocho, Zosimo, Epiphanio, Atabi, Gaio, Evagora similiter XII.

In codice Parisiensi additur. Fratres sunt episcopi numero CCXXIII.

Lucentius reverentissimus episcopus &c. *ut pag. 442. ad pag.* 454 approbavit.

C *Incipit responsio seu allocutio sancti & universalis Chalcedonensis Concilii habita apud Marcianum venerabilem principem, quod non innovant aliquid adversus Nicænam fidem sanctissimus Archiepiscopus Leo scripsit epistolam ad sanctæ memoriæ Flavianum Constantinopolitanæ urbis Episcopum, sed sanctos patres secutus sit qui post magnam synodum Nicænam hæresiæ quæ per idem tempus exortæ sunt similiter refutarunt.*

Et hoc profecto vestrum decebat imperium &c. *Supra pagina 454. ad paginam 474. adtingens.*

Annotatio Rustici. Contuli ad solum codicem Acumitensem, quia non adfuit alius Græcus, die teria v. Kal. April. Indictione XIII.

D Explicit allocutio sive responsio sancti Chalcedonensis Concilii cum subjectis testimoniis patrum habita apud Marcianum venerabilem principem.

Sequuntur postea in codice Parisiensi XXVII. canones ex versione Dionysii Exigui: & in fine eadem leguntur quæ supra retulimus in fine actionis XV.

In codice Parisiensi, in quo, ut toties dictum est, continetur antiqua versio, canones non recensentur in fine gestorum, sed eorum loco ponitur relatio synodi ad Leonem Papam ex interpretatione diversa ab ea quam Rusticus posuit in fine actionis tertiæ. Ita etiam vetus alter codex antiquæ versionis quem extare in bibliotheca serenissimæ Suecorum Reginæ Christinæ me nuper monuit doctissimus juvenis Laurentius de Zaccagnis, qui varias aliquot lectiones ex eo descripsit & ad me misit. In vetustissimo vero codice Vaticano signato 1322. (ut ad me scripsit eminentissimus Cardinalis Casanata) exstant quidem in fine gestorum iidem canones ex versione Dionysii Exigui, sed postea aliquis paulo recentior post suos ante octingentos annos posuit relationem synodi ad Papam, acceptam nimirum ex celeri versione, quamvis codex ille contineat editionem Rustici. In hoc autem codici Reginæ & Parisiensi præstat Vaticanus, quod cum illi tres tantum priores sub-

tiones habeant, iste habet sexagintaquinque. His ita præfatis, damus nunc tibi, lector, relationem illam qualis extat in codicibus antiquis.

Exemplar relationis archetypi sanctæ magnæ & universalis synodi quæ in Chalcedonensi metropoli congregata est ad sanctæ memoriæ Papam Leonem.

SAncta & magna & universalis synodus quæ secundum Dei gratiam & sanctionem piissimorum & Dei amatorum principum collecta A est in Chalcedone metropoli Bithyniæ provinciæ, sanctissimo ac beatissimo Leoni. Repletum est gaudio os nostrum & lingua nostra exultatione quod hanc ut propriam nobis gratiam prophetiam aptavit. *Legitur etiam secundum hanc versionem post Epistolam XCVIII. S. Leonis.*

Explicit relatio sanctæ synodi Chalcedonensis ad Papam Leonem.

Huic relationi synodali adjungi potest Marciani Imperatoris epistola ad Leonem, quæ edita est in Concilio Romano Bonifacii II.

APPENDIX CONCILII CHALCEDONENSIS.

Supra admonuimus duas fuisse antiquitus editiones Latinas epistolæ Cyrilli ad Nestorium, unam quidem quam exhibent codices Rustici, aliam quæ edita est a Petro Crabbo. Primam dedimus supra. Secundam nunc damus.

Epistola Cyrilli Episcopi Alexandrini ad Nestorium.

COmperi quosdam existimationi meæ detrahentes apud reverentiam tuam multa garrire, & ideo crebro frequenterque agere, & maxime tunc cum virorum illustrium atque prudentium præsto esse plurimos vident, & fortasse opinantes tuas aures delectari, non adeo ex voluntate tales adversum nos voces emittunt, homines nulla quidem in re a me prorsus offensi nec læsi, sed modesti a nobis clementerque convicti, unus quia cæcis vim egentibusque faciebat, alter quia supra matrem suam erexit gladium, alius quia cum ancilla aurum rapuit alienum, & hac semper existi- C matione vixit quam nullus inimicissimo suo optat evenire. Ceterum talium hominum nullam omnino habeo curam, ne videar supra dominum aut magistrum vel supra patres nostros mensuram meæ mediocritatis extendere. Neque enim fieri potest ut aliquis maledicorum vitus & molestiam vitare possit, quamvis rectissime vivat. Sed illi maledictionis & amaritudinis os plenum habentes, rationem judici omnium reddituri sunt. Ego autem me converto ad id quod me maxime decet; & te nunc quoque admonebo quasi fratrem in Domino ut doctrinam verbi & sensum fidei caute & cum omni observatione facias semper ad populos, sciens plane quod si quis ex his qui D in Christum credunt unum dumtaxat scandalizaverit, indignationi subjacebit ingenti. Sin vero non unus sit, sed multitudo decepta, tunc omni arte nobis utendum est, ut circumcidamus scandala, & illis qui quærunt veritatem sanam rectamque fidei dirigamus rationem. Id autem facile fiet si pariter patrum recensentes scripta sanctorum, eos plurimi faciamus, & nosmetipsos consulentes si in fide consistimus, secundum quod scriptum est, tum demum rectis illorum atque irreprehensibilibus institutis sensus nostros animosque firmemus. Ait igitur sancta & magna synodus ipsum qui est ex Deo patre naturaliter natus, filium unigenitum, Deum verum de Deo vero, lumen de E lumine, per quem & cum quo omnia fecit pater hunc descendisse, incarnatum esse & hominem factum, passum esse, resurrexisse tertia die, & ascendisse rursus in cœlos. Hæc B nos sequi verba debemus, his nos convenit obtemperare dogmatibus, considerantes quid sit incarnatum esse & hominem factum Dei verbum. Non enim dicimus quod Dei natura conversa vel immutata facta sit caro, nec quod in totum hominem, qui est ex anima & corpore, transformata sit, sed illud magis quod carnem animatam anima rationali sibi copulaverit & verbum substantialiter & ineffabiliter & indeprehensibiliter factus sit homo, & nuncupatus sit etiam filius hominis, non nuda tantummodo voluntate, sed nec assumptione sola personæ, sed quod diversæ quidem naturæ in unum convenerint. Unus tamen ex ambabus Christus & filius, non evacuata aut sublata diversitate naturarum per conjunctionem, sed quia simul nobis effecerunt unum Dominum & Christum & filium, id est, divinitatis & humanitatis per arcanam illam ineffabilemque copulationem ad unitatem. Itaque is qui ante secula omnia est natus ex patre, etiam ex muliere carnaliter dicitur procreatus; non quia divina ipsius natura de sacra virgine sumpsit exordium, nec quod propter se ipsam opus habuit secundo nasci post illam nativitatem quam habebat ex patre, (Est enim ineptum & stultum hoc dicere, quod is qui ante omnia secula est contempiternus patri, secundæ generationis eguerit ut esse inciperet) sed quia propter nos & propter nostram salutem naturam sibi copulavit humanam & processit ex muliere, idcirco dicitur natus esse carnaliter. Neque enim primum natus est homo communis de sancta virgine, & tunc demum habitavit in eo verbum, sed in ipsa vulva uteroque virginali se cum carne conjunxit, & sustinuit generationem carnalem, carnis suæ nativitatem suam faciens. Sic illum dicimus & passum esse & resurrexisse, non quia Deus verbum in sua natura passus sit aut plagas aut clavorum transfixiones aut alia vulnera, (Deus namque incorporalis extra passionem est) sed quia corpus illud quod ipsius proprium factum est, passum est, ideo hæc omnia pro nobis ipse dicitur passus. Inerat enim in eo corpore quod patiebatur Deus qui pati non poterat. Simili modo & mortem ipsius intelligimus. Immortale enim & incorruptibile est naturaliter & vita & vivificans Dei verbum. Sed quia corpus ipsius proprium gratia Dei, juxta Pauli

li vocem, pro omnibus mortem gustavit, idcirco ipse dicitur mortem passus esse pro nobis; non quod ipse mortem esset expertus, quantum ad ipsius animam pertinet,) insania est enim hoc vel sentire vel dicere) sed quod, ut supra diximus, vera caro ipsius mortem gustavit. Ita & resurgente carne, ipsius rursus resurrectionem dicimus; non quia in corruptionem ceciderat, quod absit, sed quia ejus resurrexit corpus. Ita Christum unum & dominum confitemur, non tanquam hominem cum verbo coadorantes, ne divisionis quædam species inducatur, sed unum jam & eundem adorantes: quia non est alienum a verbo corpus suum, cum quo ipsi etiam adsidet patri. Nec hoc ita dicimus quasi duobus filii adsidentibus, sed uno cum carne per unitatem: quia si talem copulationem factam per substantiam aut quasi impossibilem aut quasi parum decoram noluerimus accipere, in id incidemus ut duos filios esse dicamus. Necesse enim est discernere & dicere hominem separatum fuisse sola filii appellatione honoratum, & rursus verbum, quod est ex Deo, & nomine & veritate filium Dei; sed discernere in duos filios non debemus unum Dominum Jesum Christum. Neque enim id adjuvat rectam fidei rationem, licet nonnulli copulationem nescio quam perhibeant personarum. Non dixit enim scriptura verbum Dei personam sibi hominis assumpsisse, sed carnem factum esse. Id autem est ostendere Dei verbum similiter ac nos participatum habuisse carnis & sanguinis & corpus nostrum proprie suum fecisse & hominem ex muliere processisse, non abjecta nec deposita deitate aut generatione illa quam habebat ex patre, sed mansisse etiam in assumptione carnis Deum quod erat. Hoc ubique rectæ fidei ratio protestatur: In tali sensu sanctos patres fuisse comperimus. Ideo illi non dubitarunt sanctam virginem dicere theotocon; non quod verbi natura deitasque in sancta virgine sumpsit exordium, sed quod ex ea natum sit sacrum illud corpus animatum anima rationali cui substantialiter adunatum Dei verbum carnaliter natum esse dicitur. Hæc igitur pro caritate in Christo scribo, quærens te tamquam fratrem, & contestans coram Christo & electis angelis ut hæc nobiscum & sentias simul & doceas, ut Ecclesiarum pax salva servetur, & concordiæ caritatisque vinculum indissolubile maneat sacerdotibus Dei.

Post antiquam versionem Latinam gestorum synodi Chalcedonensis & emendationem Rustici, ut reor, quædam pars eorum ab alio quopiam versa est barbare, additaque interdum nonnulla ex glossemate; cujusmodi sunt illa quæ supra in actione sexta dicuntur de præsentia Pulcheriæ in synodo, & quæ in actione decima inserta sunt interlocutioni Paschasini vicarii Papæ Leonis. Quoniam vero sexta illa actio aliter apud Isidorum & in antiquis quibusdam exemplaribus habetur quam in gestis Chalcedonensibus, visum est eam hic dare qualem eam reperimus in tribus vetustis codicibus bibliothecæ Colbertinæ.

Allocutio Martiani Augusti ad sanctam synodum Chalcedonensem habita contra omnes hæreses & maxime adversus Eutychem & Dioscorum.

CONsulatu piissimi & amatoris Christi Flavii Marciani perpetui Augusti, die Idus Octobris, synodo facta in civitate Chalcedonense metropoli provinciæ Bithyniæ ex decreto piissimorum & fidelissimorum Imperatorum Valentiniani & Marciani, convenientibus in Ecclesia sanctæ ac triumphatricis martyris Euphemiæ gloriosissimis principibus, id est, magnificentissimo & glorificentissimo magistro militum Expræfecto, & Exconsule patricio Anatholio, & magnificentissimo & gloriosissimo præfecto sacri prætorii præfecturæ Palladio, & magnificentissimo & gloriosissimo præfecto urbis Tatiano, & magnificentissimo & gloriosissimo magistro divini officii Vincomalo, & magnificentissimo & gloriosissimo Comite largitionum Martiali, & gloriosissimo & magnificentissimo Comite Domesticorum Sporacio, & magnificentissimo Comite rerum privatarum Genethlio, appositis etiam ex gloriosissimo senatu, id est, magnificentissimo & gloriosissimo Expræfecto prætorii sexies & Exconsule ordinario & patricio Florentio, & magnificentissimo & gloriosissimo Exconsule & patricio Senatore, & magnificentissimo & gloriosissimo Exmagistro & Exconsule patricio Nomo, & magnificentissimo & gloriosissimo Expræfecto & Exconsule ordinario & patricio Protogenio, & magnificentissimo & gloriosissimo Exprætecto Zoilo, & magnificentissimo & gloriosissimo Exprætecto urbis Theodoro, & magnificentissimo & gloriosissimo Exprætecto urbis Apollonio, & magnificentissimo & gloriosissimo Expræposito Artaxerxe, conveniente etiam sancto Concilio totius orbis secundum divinum præceptum in Chalcedona civitate congregato, id est, Paschasino & Lucentio episcopis & Bonifacio presbytero continentibus locum venerabilis & sancti Archiepiscopi antiquæ Romæ Leonis, & Anatholio sancto Archiepiscopo magnificentissimæ Constantinopolitanæ novæ Romæ, & reliquis sanctissimis & reverentissimis DCXXX. episcopis, & sedentibus omnibus ante cancellos sancti altaris cum magnificentissimis principibus & gloriosissimo & eximio senatu, adveniente etiam piissimo Imperatore Marciano in supradicta sanctissima basilica, præsente etiam zelo divino & calore fidei accensa piissima & fidelissima Regina Augusta Pulcheria, sanctam synodum allocutus est hæc.

Cum primum per electionem in regnum decreto Dei provecti sumus, inter tantas publicas utilitates nullum magis nos constrinxit negotium quam rectam & veram fidem Christianorum, quæ sancta & vera consistit, indubitatam omnibus declarare. Manifestum est enim quod ex avaritia vel vano studio hi qui præcedentibus temporibus diversa tacuerunt, & docuerunt populum pro id quod eis expedit, non prout convenit, neque quod veritas aut doctrina patrum exquirit, multi ad errorem conversi sunt. Unde sanctam synodum scilicet ad istam fieri perfectionem præparavimus, & laborem vobis arbitrati sumus imponere, ut omni erroris caligine detersa, secundum quod ipsa divinitas hominibus se fieri manifestam voluerit, & patrum demonstravit doctrina, sic fides nostra, quia pura & sancta consistit, in omnium ingrediens animas, propriæ veritatis clu-

effulgeat luce. De cetero audeat nemo de na- A tivitate Domini & salvatoris nostri Jesu Christi aliter disputare præter quod apostolicum præconium & CCCXVIII. sanctorum patrum consonans huic doctrinæ tradidisse noscuntur, sicut etiam sanctissimi Papæ Leonis, qui apostolicum gubernat thronum, ad sanctæ memoriæ Flavianum regiæ urbis Constantinopolitanæ quondam episcopum testantur litteræ. Remotis igitur & amputatis talibus patrociniis, & cessantibus avaritiis, omnis veritas manifestetur. Nos etenim ad confirmandam fidem, non ad ostendendam virtutem, exemplo Imperatoris Constantini adesse synodo excogitavimus, sed ne in posterum multitudo populi institutionibus pravis attracta inveniatur dis- B sentiens. Facile enim simplicitas quorundam commentis loquacium usque nunc delusa est. Nam manifestum est quoniam diversorum pravis doctrinis discordiæ & hæreticos ortæ sunt. Nobis autem omne studium adhibendum est ut populum propter veram & sanctam doctrinam id ipsum sentientem uni rectæ applicare Ecclesiæ. Et ideo veram fidem catholicam, quam etiam exponere secundum patrum doctrinam concordantibus animis vestris vestra properet reverentia, ut qualiter a Nicæa synodo usque in hoc tempore abscisso errore vera fides est omnibus cognita, sic & nunc per hanc sanctam synodum, deposita nebula quæ in his paucis annis, ut superius diximus, ex pravita- C te & avaritia quorumdam visa est exoriri, sic semper serventur quæ statuta sunt. Erit quidem divinæ providentiæ quod pie fieri volumus in secula hoc conservare firmissime.

Et post Regis hæc verba omnes episcopi clamaverunt. Marciano novo Constantino multos annos. Multi anni Regis, multi anni Reginæ. Orthodoxis multi anni. Marciani amatoris Christi regnum in secula permaneat. Digni orthodoxi ac fidei amatores Christi, sit a vobis procul invidia.

Et post has voces Æthius Archidiaconus Constantinopolitanæ novæ Romæ & primicerius Notariorum dixit. Quoniam nutu supernæ gratiæ & zelo piissimæ serenitatis vestræ, D piissimi, quibus a Deo omnes regere concessum est, Imperatores, circa sanctionem vestram congregata sancta hæc & magna totius mundi synodus cum plurima multorum dierum vocatione & divina diligentia omnem quidem in præterito quomodo exorta est contra rectam & inviolabilem catholicam nostram fidem in verbo veritatis discordiam effugavit, omnem abigendo innovationem, sicut & in scripturis per singula quæ subjiciuntur acta demonstrant, terminum vero simplicem statuit divinarum scripturarum virtute munitum & sanctorum ac beatissimorum patrum in ipsum conservans sententiam ad veram agnitionem qui sincere requirunt, longæva autem corona E vestri imperii, & habeo ipsum præ manibus, & si videtur nutui vestræ serenitatis, perlegam. Piissimus & fidelissimus Imperator dixit: Perlege. Et idem Archidiaconus perlegit.

Sancta & magna universalis synodus quæ secundum gratiam Dei ex decreto piissimorum Imperatorum Valentiniani & Marciani Augustorum congregata est in Chalcedonensi civitate metropoli provinciæ Bithyniæ in basilica sanctæ ac triumphatricis martyris Euphemiæ instituit quæ subter comprehensa sunt. Dominus & salvator noster Jesus Christus fidei agnitione proprios confirmans discipulos ait, *Pacem meam do vobis, pacem meam relinquo vobis*, ut ne ulla fidei dissensio inter proximos oriatur, sed ex quo veritatis prædicatio ostendatur. Sed quia non desinit malignus in ipsis pietatis seminibus zizania sua inserere & novi quiddam adversus veritatem semper excogitare, idcirco Dominus noster humano generi solite cupiens providere, piissimum hunc & fidelissimum Imperatorem erexit ad zelum, qui undique sacerdotum Pontifices ad se convocavit, ut gratia Domini nostri Jesu Christi cooperante, omnem mendacii pestilentiam ab ovibus Christi removeat, easque veritatis germinibus reficiat. Quod & communi decreto peregimus, erroris quidem sectas abjicientes, & patrum rectam fidem renovantes, CCCXVIII. symbolum prædicantes, & velut horum domesticos alios centum quinquaginta patres huic piissimo titulo consentientes notavimus, qui post hæc in hanc amplissimam urbem Constantinopolitanam convenientes, etiam ipsi eandem fidem consignaverunt. Statuimus igitur ordinem & omnes fidei formulas custodiendas & nos etiam sanctam synodum dudum Ephesi factam, cujus fuerunt auctores venerabilis memoriæ Cælestinus Romanæ urbis & Cyrillus Alexandrinæ Ecclesiæ sacerdotes, ut præfulgeat quidem rectæ & inculpabilis fidei expositio CCCXVIII. episcoporum ac beatissimorum qui in Nicæa sub Constantino piæ memoriæ Imperatore convenerunt, contineatur autem & CL. sanctorum patrum in urbe Constantinopolitana decretum ad peremptionem quidem sectarum tunc pullulantium, confirmationem vero ipsius catholicæ atque apostolicæ nostræ fidei.

Symbolum CCCXVIII. sanctorum patrum qui in Nicæa convenerunt.

Credimus in unum Deum patrem omnipotentem, omnium visibilium & invisibilium conditorem. Et in unum Dominum Jesum Christum filium Dei, de patre natum, unigenitum, hoc est, de substantia patris, Deum verum de Deo vero, natum, non factum, homousion patris, hoc est, ejusdem cum Deo patre substantiæ, per quem omnia facta sunt quæ in cælo & quæ in terris; qui propter nos & propter nostram salutem descendit & incarnatus est, homo factus, passus est, & resurrexit tertia die, ascendit in cœlos, inde venturus est judicare vivos & mortuos. Et in spiritum sanctum. Eos autem qui dicunt; Erat quando non erat, & antequam nasceretur non erat, & quia ex nullis extantibus factus est; aut ex alia subsistentia vel substantia dicunt esse aut convertibilem vel mutabilem filium Dei, anathematizat catholica & apostolica Ecclesia.

Et idipsum CL. sanctorum patrum.

Credimus in unum Deum patrem omnipotentem, factorem cæli & terræ, visibilium omnium & invisibilium conditorem. Et in unum Dominum Jesum Christum filium Dei unigenitum, ex patre natum ante omnia sæcula, Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero, natum, non factum, homousion patri, hoc est, ejusdem cum patre sub-

substantiæ, per quem omnia facta sunt quæ in cœlo & quæ in terris; qui propter nos & propter nostram salutem descendit & incarnatus est de spiritu sancto & Maria virgine, homo factus, passus est sub Pontio Pilato, sepultus, tertia die resurrexit; ascendit in cœlos, sedet ad dexteram patris, iterum venturus in gloria judicare vivos & mortuos; cujus regni non erit finis. Et in spiritum sanctum dominum & vivificatorem, ex patre & filio procedentem, cum patre & filio adorandum & glorificandum, qui locutus est per prophetas. Unam catholicam atque apostolicam Ecclesiam. Confitemur unum baptisma in remissionem peccatorum. Expectamus resurrectionem mortuorum, vitam futuri seculi. Amen.

Sufficeret quidem ad plenissimam pietatis agnitionem & confirmationem cautissimum hoc & salutare divinæ gratiæ symbolum. De patre enim & filio & spiritu sancto doctrinam perfectam edocet, & incarnationem dominicam fideliter suscipientibus manifestat. Sed quoniam hi qui prædicationem veritatis destruere nituntur, quasdam propriæ hæreseos nativitates parturiunt, (Quidam enim mysterium pro nobis actum divinæ dispensationis audet corrumpere & vocem illam divini partus factam ad virginem denegant. Alii temperamentum confusionemque inducentes, & unam esse naturam carnis & deitatis insensate componentes, passibilem unigeniti divinam naturam tali confusione prodigiose divulgant) idcirco omnem adversus veritatem opponendam ab ipsis machinationem volens excludere sancta & magna universalis synodus, antiquam prædicationem immobilem docens, statuit præcipue CCCXVIII. sanctorum patrum fidem incontaminatam manere, & propter eos qui spiritui sancto adversantur, CL. patrum paulo posteriore tempore in urbe Constantinopolitana convenientium de substantia spiritus sancti traditam doctrinam corroborat, comprobare, quam etiam illis omnibus insinuaverunt, non quod in præcedentibus aliquid deesset adjicientes, sed de spiritu sancto eorundem intellectum adversus eos qui divinitatis ejus dominationem nituntur adimere, scripturarum testimoniis plenius manifestantes. Propter eos sane qui dispensationis mysterium tentant corrumpere, & purum hominem esse qui ex sancta Maria natus est impudenter divulgant, beatissimi quondam Cyrilli Alexandrini Ecclesiæ sacerdotis synodicas epistolas tam ad Nestorium quam ad ceteros per orientem congruas & sibi consentientes suscepit, ad confutationem quidem Nestorianæ amentiæ, interpretationem vero eorum qui religioso zelo salutaris symboli cupiunt intellectum, quibus & epistolam sancti ac beatissimi primæ sedis archiepiscopi Leonis scriptam ad Flavianum sanctæ recordationis Archiepiscopum ad perimendam Eutychetis malignitatem, quæque magni Petri confessioni concordat, & communem quandam paginam existentem contra eos qui non recte glorificant, ad confirmationem catholicæ religionis evidenter subjunxit. Nam & eos qui in duos filios dispensationis dominicæ mysterium scindere moliuntur exsecratur, & eos qui passibilem divinitatem unigeniti filii audent asserere de concilio sacerdotum repellit, & eos qui in duas naturas Christi temperamentum vel confusionem argumentantur adversatur, & qui cœlestem aut alterius cujuscunque substantiam existere formam servi quam ex nobis assumpsit insaniendo asserunt procul abjicit, & eos qui duas quidem ante adunationem naturas Domini delirant, unam vero post adunationem confingunt, anathemos facit. Consentiens igitur sanctis patribus, unum ejusdemque filium confiteri Dominum nostrum Jesum Christum consona voce pariter edocemus, perfectum eundem in divinitate, perfectum eundem in humanitate, Deum verum, & hominem verum eundem ex anima rationali & corpore, secundum divinitatem unius cum patre naturæ, secundum humanitatem eundem unius naturæ nobiscum, per omnia similem nobis absque peccato, ante secula quidem ex patre natum secundum divinitatem, in novissimis vero diebus eundem propter nos & propter nostram salutem ex Maria virgine Dei genitrice secundum humanitatem, unum eundemque Christum, filium, Dominum, unigenitum in duas naturas inconfuse, immutabiliter, indivise, inseparabiliter cognoscendum, in nullo naturarum differentias propter unitatem perimendas, magis autem salva utriusque naturæ proprietate & in una coeunte persona unoquoque statu concurrente non in duabus personis partiendum vel dividendum, sed unum eundemque filium unigenitum Deum verbum Dominum Jesum Christum, sicut ab exordio prophetæ de eo & ipse nos & erudivit, & patrum nobis tradidit symbolum. His itaque cum omni undique subtilitate & diligentia a nobis ordinatis, statuit sancta & universalis synodus aliam fidem nulli licere proferre aut scribere aut edere aut sapere aut docere aliter. Qui autem audent aut exponere aliam fidem aut proferre aut docere aut tradere aliud symbolum volentibus converti ad scientiam veritatis ex gentilibus, ex Judæis, vel hæreticis quibuscunque, siquidem Episcopi aut clerici fuerint, alienos esse Episcopos ab episcopatu & clericos a clero; si vero monachi vel laici fuerint, anathema fieri.

Vetus definitio fidei ejusdem Concilii Chalcedonensis, diversa ab illis quæ extant in actione v. & vi. & ab ea quæ paulo supra relata est in hac appendice. Illam quartam edidit primo Crabbus, deinde Quesnellus. Nos eorum editiones contulimus cum quatuor antiquissimis exemplaribus bibliotheca Colbertina.

Dominus & salvator Jesus Christus fidei intellectu discipulos confirmari præcipiens ait: *Pacem meam do vobis, pacem meam relinquo vobis*; ut nulla dissensio inter nos ex religiositate venerabili oriatur, sed ex æquo veritatis ostendatur præconium. Sed quoniam non desinit per sordiculas quasdam malignus insidiari pietatis seminibus, sed semper novi quiddam adversus veritatem indagat, ob hoc habens Dominus noster providentiam humani generis, hunc clementissimum & fidelem adversus æmulum nobis concessit principem, qui undique sacerdotes ad se convocavit, ut gratia Domini nostri Jesu Christi cooperante totam falsitatis noxam a grege suo abjiciat & veritatis eam corroboret germinibus. Quod & fecimus, communi decreto vel judicio errores persequentes & sectas. Sed & perfectissimorum patrum innovavimus fidem, trecentorum decem & octo symbolum omnibus prædicantes, & quod sincera agnitione animo concepisse cogno-

gnoscimus sacerdotes, attitulantes notavimus. A Et post hæc convenerunt in urbe Constantinopolitana numero centum quinquaginta, etiam hi hanc confirmantes fidem. Nos vero nunc ordinem & omnes fidei formulas custodientes, decernimus sanctum Ephesianorum Concilium, cujus auctores fuerunt venerabiles Cælestinus urbis Romæ & Cyrillus Alexandrinæ urbis Episcopi, unanimiter sentientes, juste præcellere inculpabilis fidei expositionem trecentorum decem & octo venerabilium ac beatissimorum patrum qui in Nicæa temporibus divæ memoriæ Constantini Imperatoris convenerunt, etiam obtinere vero & centum quinquaginta venerabilium episcoporum apud Constantinopolim quæ decreta sunt adversus interemptionem sectarum pullulantium & crescentium, manifestatione hujus catholicæ & apostolicæ nostræ fidei.

Postea sequitur in gestis Concilii Chalcedonensis confirmatio & explicatio symbolorum superius descriptorum. Hujus vero confirmationis antiqua versio edita est in serie gestorum. Sed præter eam adhuc quinque antiquæ reperiuntur, quatuor apud Crabbum, quarum tertia edita est in hac appendice, quinta in tribus vetustissimis codicibus bibliotheca Colbertina, quam & Quesnellus edidit, sed in multis diversam a libris Colbertinis. Utrasque istic referri debere visum est.

EDITIO I.

AD cognoscendam quidem confirmandamque perfectissime pietatem consultissimum satis hoc divinæ gratiæ symbolum saluberrimumque sufficeret. De patre namque & filio, ac spiritu sancto quod plenissimæ fuerat institutionis edocuit, & incarnationem Domini fideliter excipientibus evidenter insinuat. Verum quoniam quidam ea quæ syncera veritas prædicat depravare conati, novas auditu suas hæreticas perfidias ediderunt, & alii quidem dispensationis dominicæ sacramentum, quod nostri causa est celebratum, ausi fuere corrumpere, dum a sancta virgine partum processisse divinum vocis abnegatione dissimulant, & alii confusionem sive permixtionem rursus inducunt, ut unam esse naturam divinitatis & carnis stulte confingunt, ac per hoc unigeniti confusione portentuosa, divinam naturam passibilem esse significant; ea propter ab universa contra veritatem machinatione veniente volens eos excludere quæ modo præsto est sancta & magna hæc synodus, quod antiquitus in fide prædicatur, immobile hæc dicens, ante omnia statuit ut trecentorum decem & octo patrum venerabilium fides illibata permaneat. Et propter eos quidem * qui cum spiri-

EDITIO II.

SUfficiebat quidem ergo ad perfectam pietatis cognitionem & confirmationem sapiens hoc & salutare divinæ gratiæ symbolum (de patre enim & filio ac spiritu sancto edocet perfecte, & domini humanationem) fideliter suscipientibus adprobationem. Verum quia veritatis prædicationem reprobare conantes, per proprias hæreses varias voces parturierunt, hi quidem domini propter nos dispensationis mysterium vitiare conati sunt, & vocem theotocos, id est, Dei genitrix, in virgine abnegant. Alii autem confusionem & commixtionem introducentes, unamq; esse naturam carnis & deitatis insensate fingentes, passibilem unigeniti naturam divinam confusione monstruantur. Propter hoc omnem ipsis claudi contra veritatem machinam volens præsens nunc ipsa sancta magna & œcumenica synodus, illud prædicationis superius immotum edocens diffinivit, præcipue trecentorum decem & octo sanctorum patrum fidem immutilatam manere. Propter spiritus sancti quidem impugnatores, posterioribus temporibus doctrinam de spiritus sancti substantia, a centum quinquaginta patribus in regia urbe traditam, authorizat, quam illi omnibus

EDITIO IV.

SUfficeret quidem ad plenitudinem cognoscendam pietati & confirmationem prudens hoc & salutare per Dei gratiam symbolum. De patre autem & filio & spiritu sancto plenitudinem docet, & Domini inhumanationem fideliter accipientibus repræsentat. Sed quoniam lædere prædicationem veritatis conantes, propriis hæresibus novas voces proferunt, hi quidem mysterium Domini propter nos divinæ dispensationis audentes corrumpere, & matris Dei virginis appellationem recusant, alii vero confusionem permixtionemque introducunt & unam naturam carnis & deitatis stulte confingunt, passibilem unigeniti divinam esse naturam confusione portentosa dicentes, ob hoc illis omnem aditum contra fidem volens claudere præsens nunc sancta & magna atque universalis synodus, prædicatione hanc ab initio inconcussam docens, constituit præ cæteris trecentorum decem & octo sanctorum patrum fidem manere illæsam. Et propter illos qui adversum Spiritum sanctum pugnant, Macedonianos, posterioribus temporibus a patribus, ad Constantinopolim centum quinquaginta congregatis, de essentia spiritus corroborat traditam disciplinam, quam illi

COLBERT.

SUffecerat quidem ad plenariam pietatis agnitionem (*a*) sanctum hoc & salutare divinæ gratiæ secretum. De patre enim & filio & spiritu sancto docet nos plenaria & perfecta Domini nostri incarnatio quibus fideliter credulitas adest. Sed quoniam hi qui veritatis destruere conantur præconium, quasdam innovationes procreaverunt secretalem Domini nostri incarnationem corrumpere nisi, & divinæ vocis virginem creatricem ausi sunt denegare, & (*b*) confusionem unius naturæ humani corporis & divinitatis componere ausi sunt, separabilem & corruptibilem unici filii divinam naturam dicere tentaverunt, ob hoc omnes (*c*) ipsi opponendam adversus veritatem machinationem volens hoc (*d*) venerabile atque mundanum (*e*), antiquo illo præconio & firmo exemplo decrevit edocens præcipue CCCXVIII. Episcoporum venerabilium fidem manere incontaminatam & adverversus illos qui spiritui sancto adversantur, quam fidem etiam posteriore tempore in urbe CPolitana centum quinquaginta convenientes venerabiles Episcopi & doctrinam nobis spiritus sancti substantiæ confirmaverunt; non quod aliquid deesset priscæ fidei superadjicientes, sed ad-

Quartæ hujus formulæ dantur variantes ex Cod. Lx. 490.

(*a*) *Secundum sanctum hunc Salvatorem* (*b*) *confessionem.* (*c*) *ipsi.*
(*d*) *pravenerabile.* (*e*) *Concilium*

ritui obviare nituntur, eam traditionem, quam in augustissima Constantinopolitana urbe positea, congregatis centum & quinquaginta patribus, de substantia sancti spiritus fuerat decreta, confirmat. Hanc etenim cunctis innotescere memorati fecerunt, non quasi aliquid deesset praecedentibus indicentes, sed de spiritu sancto quid ipsi sentirent, contra illos qui ejus potestati refragari conati sunt, sanctarum scripturarum testimoniis illustrantes. Propter eos autem qui dispensationis dominicae tentavere pervertere sacramentum, & hominem solum de sancta Maria virgine procreatum esse vaniloquiis suis autumant impudenter, sancti Cyrilli, qui Alexandrinae fuit pastor Ecclesiae synodales epistolas ad Nestorium scriptas atque orientales, utique sibi convenientes, amplexa est, ad arguendum quidem Nestorianam dementiam, interpretationem vero desiderantium pio zelo concipere saluberrimi sacramenti sententiam. Quibus epistolam quoque beatissimi Romanae antiquioris urbis antistitis ac venerabilis Papae Leonis Flaviano sanctae memoriae Archiepiscopo scriptam, ad expugnandam pravitatis Eutychianae perfidiam, utpote maximi Petri confessioni salutis convenientem, & velut monimentum cujusdam statuae communis extantem, contra cunctos haereticos merito copulavit, ut recto dogmati sua firmitas inconcussa permaneat. Nam & in duos filios dispensationis tentantibus dividere sacramentum resistit hostiliter, & eos qui passibilis audent dignitatis unigenitum dicere, collegio sacerdotali detrudit, & confusionem & commixtionem in duabus notificarunt, non tanquam aliquid deficiens praecedentibus introducentes, sed de spiritu sancto ipsorum cogitationem vel intellectum, contra attentantes ipsius dominationem reprobare, scripturarum testimoniis expresserunt. Propter autem dispensationis mysterium vitiare conantes, & tenuem hominem esse ex sancta virgine Maria natum impudice maledicentes, beati Cyrilli Alexandrinorum Ecclesiae pastoris synodicas epistolas ad Nestorium & ad ipsos Orientales, convenientes existentes suscepit, in redargutionem quidem mente captiones Nestorii, in interpretationem autem salutaris symboli pio zelo desiderantium intellectum. Quibus & epistolam magnam & antiquae Romae praecedentis sancti & beati Leonis, scriptam sanctissimo Episcopo Flaviano, ad extinctionem quidem pravae intelligentiae Eutychis, magni PETRI professioni convenientem, ac communem quemdam cippum columnam existentem contra male opinantes merito adnexuit ad orthodoxorum dogmatum confirmationem. Conantibus enim in filii divinitate dispensationis divellere mysterium obviat, & passionem unigeniti deitati dicere audentes, sacrorum colloquio repellit, & excogitantibus commixtionem vel confusionem in duabus naturis Christi obsistit, & eos qui insaniunt, dicentes caelestem vel alicujus alterius essentiae substantiam, ex nobis assumptam impii servi formam existere, exagitat: & consabulantes duas quidem ante unionem naturas domini, unam autem post unionem autumantes, anathematizat. Sequentes igitur sancti illi omnibus notam fecerunt, non quasi deesset aliquid praecedentibus, inferentes, sed de sancto spiritu suam sententiam promulgantes, adversus eos qui veritatem laedere tentaverunt, scripturarum testimoniis roborantes. At vero propter illos qui dispensationis mysterium violare conantur, & purum hominem esse qui ex sancta virgine Maria natus est impudentius delirantes, epistolas beati Cyrilli Alexandrinae Ecclesiae praesulis synodicas utique litteras ad Nestorium, & ad alios per Orientem, acceptissimas habet ad convincendas Nestorii blasphemias, & ad interpretationem synceriorem salutaris symboli, his qui nosse illud desiderant. Quibus etiam subjunxit epistolam magnam & senioris urbis praesulis beatissimi sancti Episcopi Leonis, quae scripta est ad sanctae memoriae Archiepiscopum Flavianum, & ad sensus pessimos Eutychis auferendos, quippe magni illius Petri confessionibus congruentem, & quandam columnam nobis adversum prava dogmata jure conjunctam, ad confirmationem recti dogmatis. His enim qui in dualitate filiorum dispensationis convellere mysterium nituntur, praecipit & illos qui passibilem deitatem unigeniti ausi sunt dicere, sacerdotali numero submoveri, & his qui in duabus naturis Christi permixtionem aut confusionem dici aestimant repugnandum, vel eos qui caelestem aut alterius esse substantiae carnem quae illi est assumpta de nobis, formam servi abjicit, & qui duas quidem ante unionem naturas domini fabulantur, unam vero post unionem confingunt, anathematizat. adversus eos qui nitebantur divini spiritus conceptioni adversari & Domini nostri potestatem corrumpere. Hos ergo in scripturis divinis ad (a) detestationem evidentius manifestantes, propter hos qui substantiae secretum evertere insectabantur dicentes hominem sine divinitate fuisse (b) effectum ex venerabili virgine Maria impudenter & vulgariter, venerabilis quondam Episcopi Cyrilli Alexandrinae Ecclesiae litteras & totius orientis congruas adversus Nestorii amentiam, in quibus manifesta expressio (c) certatque salutaris symboli desiderantibus epistolam, atque Archiepiscopi Leonis primae sedis, quae destinata & directa videbatur ad venerabilem sanctae memoriae Flavianum ad intercipiendam Eutychis malignitatem, quamvis sancti Petri confessioni concordantem & unam (d) atque similem paginam visa est adversus obtrectantium audaciam evidenter edere convenit integre fidei credentibus. Nam & eos qui quasi bifariam Dei vivi substantiam secretalem nituntur dividere oppugnant. Hos etiam qui passibilem audent dicere divinitatem unici filii, hos repellendos de omni synodo oportet, necnon & hos qui duplicem naturae commixtionem confusionem Domini nostri argumentantur impugnare, & qui caelestem vel etiam constare substantiam quam ex nobis concreatam. Ipsis ergo figuram delirantes vel insanientes dicimus, & hos qui duas ante nativitatem naturas Domini, unam postunitarum insulse fingentes, excommunicare oportet. Sequamur igitur patrum nostrorum sententiam, unum & eundem

(a) manifestius.
(b) creatum.
(c) certi atque.
(d) ad

duabus Christi naturis excogitantibus reluctat, & cælestem vel alterius cujusdam substantiæ esse, quam de nobis assumpsit sibi formam servilem, delirantes, exterminat, necnon & eos qui duas quidem ante unitionem, unam vero post unitionem in Christo naturas fabulose confingunt, anathematizare non cessat. Beatissimos igitur sequendo patres, unum & eundem filium confiteri dominum Jesum Christum concordantibus omnes institutionibus edocemus, eundem in deitate perfectum, eundem in humanatione perfectum, Deum vere & vere hominem eundem ex anima rationali & corpore, consubstantialem patri secundum deitatem, consubstantialem nobis eundem secundum humanitatem, per omnia similem nobis sine sorde peccati, ante secula quidem a patre progenitum secundum deitatem, in ultimis vero diebus eundem propter nos, & propter nostram salutem ex Maria virgine, quæ Deum peperit secundum incarnationem unum & eundem Christum, filium Jesum, dominum, unigenitum, quem in duabus naturis inconfuse & immutabiliter, indivise atque inseparabiliter omnes agnoscimus, nusquam sublata differentia naturarum propter unitionem sed potius utriusque naturæ proprietate servata, & in unam concurrente personam, non in duas deductum divisumve personas, sed unum & eundem filium, Deum verum, dominum Jesum Christum, sicuti nos ab initio prophetæ de eo, & ipse nos Jesus Christus instituit, & paternum nobis tradidit symbolum. His igitur a nobis

sanctos patres, unum & ipsum confiteri filium dominum nostrum Jesum Christum consonanter omnes docemus, perfectum ipsum in deitate, & perfectum ipsum in humanitate, Deum vere & vere hominem; ipsum ex anima rationali & corpore, consubstantialem patri secundum deitatem, novissimis autem diebus ipsum propter nos, & consubstantialem nobis ipsum secundum humanitatem, per omnia similem nobis sine peccato, ante secula quidem ex patre natum secundum deitatem, novissimis autem diebus ipsum propter nos & nostram salutem ex Maria virgine natum secundum humanitatem, unum & ipsum Jesum Christum dominum unigenitum, in duabus naturis inconfusibiliter, inconvertibiliter, invisibiliter, inseparabiliter cognoscendum, nulla naturarum differentia sublata propter unionem, sed salva magis utriusq; naturæ proprietate, & in unam personam & in unam substantiam concurrente, non in duas personas distributum vel divisum, sed unum & ipsum unigenitum filium, Deum verbum Jesum Christum, sicut superius prophetæ de ipso, & ipse Jesus Christus nos edocuit, & patrum symbolum nobis tradidit. His igitur cum omni undique diligentia & solicitudine a nobis formatis, diffinivit sancta & œcumenica synodus, aliam fidem nemini licere proferre, ..., vel conscribere, vel componere, vel sapere, vel docere aliter. Audentes autem vel componere fidem alteram ..., vel producere, vel docere, vel tradere aliud symbolum volentibus converti ex gen-

anathematizat. Sequentes igitur sanctos patres, unum eumdemque confiteri filium & dominum nostrum Jesum Christum consona voce omnes docemus, eumdem perfectum in deitate, eundem perfectum in humanitate, Deum vere & hominem vere eundem ex anima rationali & corpore, coessentialem patri secundum deitatem, coessentialem nobis eundem secundum humanitatem, per omnia nobis similem absq; peccato, ante secula quidem de patre genitum secundum deitatem, in novissimis autem diebus eundem propter salutem nostram ex Maria virgine theotoco secundum humanitatem, unum, eundem Christum, filium, dominum, unigenitum, in duabus naturis inconfuse, immutabiliter, indivise, inseparabiliter agnoscendum, nusquam sublata essentia naturarum propter unionem, magisq; salva proprietate utriusque naturæ, & in unam personam atque existentiam concurrente, non in duas personas partitum atque divisum, neque disjunctum, sed unum & eundem filium, unigenitum Deum verbum Jesum Christum, sicut ante prophetæ de eo, & ipse nos Jesus Christus erudivit, & patrum nobis symbolum tradidit. His igitur cum omni undique veritate, diligentia & solicitudine a nobis definitis, statuit sancta & universalis synodus alteram fidem nulli licere proferre, vel conscribere, aut componere, aut sentire, aut docere aliter. Eos autem, qui ausi sunt componere fidem alteram, aut proferre, aut docere, ut tradere alterum symbolum volenti vel converti, vel ex gentilibus ad cognitio-

dem confitentes Dominum Jesum Christum convenienter edocentes, perfectum eundem in divinitate, & perfectum eundem carnalem hominem Deum certum, eundem hominem certum, eundem ex anima rationali & corporis substantia, patri in divinitate (a) substantiæ similem, item & nobis per omnia in humana substantia similem præter peccatum, ante secula ex patre progenitum secundum divinitatem, sed in ultimis diebus eundem propter nos & propter nostram salutem ex Maria virgine divini nominis creatricem secundum hominem unum eundemque Christum, filium, Dominum unicum in duplici natura inconfuse (b) immutabiliter, indivise (c) cognoscendum, in nullo duplicis naturæ distantiam interempta propter unitatem salva proprietate utriusque naturæ sub una persona, non sub una substantia convenientes, neque enim in duas figuras divisam atque partitam, sed unum eundemque filium unicum Deum (d) verbum Dominum Jesum Christum, sicut antiquitus prophetæ pro eo (e) & jam ipse nos Jesus Christus erudiit & (f) patrum nobis tradidit symbolum. Horum itaque (g) communi veritate & suavitate (h) a nobis ordinata, statuit venerabilis & mundana Ecclesia nullam aliquam fidem licere cuiquam proferre aut edere vel docere vel tradere alterum symbolum ' corripere volentibus ad scientiam veritatis ex paganitarum aut Judaicæ aut hæreticæ cujuslibet sectæ. Hos vero, sive sint Episcopi aut Clerici, ali[illegible]s esse ab episcopatu, seu Clerici sint,

(a) Deest *substantia*.
(b) *immutabilem*.
(c) Addit *in*.
(d) *verum*, & deest *Dominum*.
(e) *etiam*.
(f) *pater*.
(g) *cum omni*.
(h) *nobis*.

bis undique cum omni deliberatione ac diligentia pariter ordinatis, decrevit sancta atque universalis hæc synodus aliam fidem nemini licere proferre, sive conscribere, aut exponere, vel sentire, vel aliter tradere. Sed eos qui audent vel componere aliam fidem vel proferre, vel docere, vel tradere aliud symbolum volentibus ad cognoscendam se convertere veritatem ex ritu pagano sive judaico vel qualicunque hæretico, eos, si quidem episcopi vel clerici sunt, alienos esse episcopos ab episcopatu, & clericos a clero: quod si monachi vel laici fuerint, anathematizari.

gentilitate vel Judaismo ..., vel hæresi quacunque, hos, si quidem episcopi fuerint, vel clerici, alienos esse episcopos episcopatu: & clericos clericatu: si autem monachi vel laici fuerint, anathematizari.

tionem veritatis venire, vel ex Judæis, vel hæresi quacunque, hos, si episcopi fuerint aut clerici, alienos esse episcopos ab episcopatu & clericos a clero; si vero monachi aut laici fuerint, anathematizari.

sint, a clero; sed & si monachi sint aut laici, hos excommunicari jubemus. (a)

JOANNES DOMINICUS MANSI
LECTORI.

VErsionem veterem ab edita plane diversam actionis hujus reperi in MS. Cod. Vaticano 1322. quam exscribendam mihi curavi, atque hic exhibeo. Verum quod Codex senio atque temporum injuria characteres habet persæpe fugientes & pæne deletos, insuper barbari scriptoris ruditatem præsefert; hinc talem reddo qualem accepi. Multa tamen sunt quæ ex facili conjectura sanari possent; alia ex collatione cum versione jam edita emendarentur, quod lectoris solertiæ relinquo.

Ex MS. Vat. 1322. fol. 1 *Item exempla Epistola sacra secunda quæ missa sunt Sancta Synod... quem ad Niceam convenit de transeundo ad Calched...*

Ed. Ep. XLI. in part. I. Concil. VIctor Valentinianus & Marcianus Augusti. Festinantes nos ad sanctam synodum pervenire publicare... causa necessaria satis inbuit; sed his quæ vestra sanctita... scribit, agnovimus plures de vobis tam corporis.... firmitate, quam aliis roborare variis causis, und... multæ necessitates publicæ nos hic morari compe.... Tamen præpositam esse omnibus judicamus ea quæ.... atque orthodoxam fide est cara. Nam & religiosi... atque presbiteri qui vice Sancti Leonis archiepiscopi sanctæ u.... Romæ venerunt, petierunt a nostra mansuetud.... omnimodo venerabili nos adesse Concilio, dicente... sente nostra pietate non patisse illuc pervenire. Per petitiones vero reverentiæ vestræ nimium cupienti... & ipsi sanctam vestram synodum celebrari festinamus nos venire quantocius. Unde si placet reverentiæ vestræ ad Calchedonensium civitatem transire dignemini. Illuc enim potesimus excurrere quamvis hic nos publicæ necessitates impediant, quia ea quæ expediunt veritati & ortodoxæ fidei, atque paci & quieti sanctarum & catholicarum Ecclesiarum omnibus potiora esse censuimus. Nec dubitamus hoc etiam vestræ beatitudini placiturum, nec vos alterius angustiæ civitatis faciat laborare, & absente nostra mansuetudine synodale concilium differatur, orare tamen pro Imperio nostro dignemini, ut & hostium nobis immanitas subjugetur, & pax mundana firmetur, & in securitate degat Romana Respublica, quod vos facere etiam modo confidimus.

Imperatores Cesares Valentinianus, & Marcianus Victores Augusti.

SAnctæ synodo quæ apud Niceam divino arbitrio & nostro decreto est congregata & quidem per sacras literas nostras jam certum vestre fecimus sanctitati.... quæ sanctis nostris de venerabili atque ortodoxæ..... statuta sunt, confirmentur ne ulterius ortodo..m populi vario videantur errore decepti. Sed..... sis Salvatorem nostrum ac dominum Jesum Christum secuti decet.... cut nostri religiosissimi Patres constituerunt.... confessione glorificent. Nos enim nimiæ fidei...lo ferventes in necessitates publicas quæ sunt.... præsenti distulimus, plurimi facientes ortodoxe..c vere fidei ratione, quam sub nostræ consuetudinis præsentia volumus confirmari. Nam quæ in yllirici partibus acciderunt etiam ad audientiam vestram credimus pervenisse. Quæ licet jam voluntate divina congruam meruerit ultionem. Tamen Reipublicæ commodum, nostræ quoque mansuetudinis expeditiones ad patres yllirici fieri postulabat. Sed quoniam sicuti prædictum est nihil nobis orthodoxa fide est carius, ac firmitate ipsius ideo ulteriores quidem expeditiones interim differre statuimus specialiter vero reverentiæ vestræ etiam nunc interducimus ne mora in vobis ulla nascatur ad Calcedonem veniendi. Qui tamen ex religione Attici diaconi sanctæ Ecclesiæ Constantinopolitanæ sacratissimæ urbis tranquillitas nostra cognovit vereri sanctimoniam vestram, ne quidam fortæ Euticyanæ superstitionis, sive alius quidam seditionem aliquam facere moliatur, aut turbam ea propter... hoc nuncio declaramus, ut penitus ab hujusmodi ca.... nihil habentes, quod vereamini, veniatis. veniatis ad... cedonensium civitatem, inde namque speramus... quod absque aliqua perturbatione vel strepitu... & prout divi-

Ed. Ep. XLII.

(a) Ad. Explicit synodus mundanum idest universale apud Chalcedona.

divinitate est gratum de vera atque or....xa A religione dispositis universis, omnes quantociu... proprios remeabitis lares. Adcelerate igitur p...gere nullas moras in negotio conterentes, ne cunct...bus vobis dilatione celetur veritatis inventio nobis e... studium summum est servore divino congruenter m...ac sortitam remearem felices. data V. Kl. Jul.

Ordo gestorum habitorum Chalcedona præsentibus Marciano & Pulcheria Augustorum.

Lucentio. PAschasino Lybitano provinciæ Siciliæ, &[*] Lulensi Asculano, & Bonifacio Presbytero urbis Romæ, Vicariis religiosissimi ac beatissimi Romanæ Sacro Sanctæ Ecclesiæ Papæ Leo- B nis, & ceteris Episcopis qui etiam subscripserunt. * Cum pervenisset piissimus, & fidelissimus Imperator Marcianus ad idem supradictum sanctissimum martyrium præsente ex divino zelo & fervore fidei, etiam piissima & Christianissima Regina & Augusta Pulcheria, cum etiam magnificentissimis magistratibus, & inlustrissimo ac nobili senatu ad venerabilem synodum ista locutus est: Ubi primum divino judicio ad imperium sumus electi inter tantas necessitates Reipublicæ nulla nos magis causa anxit, quam ut orthodoxa & vera fides Christiana, quæ sancta atque pura est, indubitata omnium animis insideret... Constat enim avaritia vel studiis quorumdam per media tem- C pora nonnullis diversa sentientibus, & pro voluntate sua, non pro ut veritas atque doctrina Patrum postulat populos seducentibus, in errorem quamplurimos esse deductos. Qua de re sanctam synodum hoc videlicet proposito fieri studuimus, & vobis laborem indixisse videmur, quatenus omni errore atque caligine detersa pro ut se divinitas hominibus manifestare voluit, & doctrinam Patrum ostendit, religio nostra quæ pura atque sancta est, universorum mentibus insinuata suæ veritatis luce fulgescant nec in posterum quisquam audeat de nativitate Domini, & salvatoris nostri Jesu Christi aliter disputare quam apostolica prædicatione & instituta trecentorum decem & octo D sanctorum Patrum, eidem convenientia posteritati tradidisse noscuntur, sicut etiam S. Leonis Papæ Urbis Romæ, qui sedem Apostolicam gubernat, missa ad Sanctæ memoriæ Flavianum Constantinopolitanæ Urbis Episcopum scripta testantur, remotisque studiis, ablatis patrociniis, cessante avaritia cunctis veritas innotescat. Nos enim ad fidem confirmandam, non ad potentiam aliquam exercendam exemplo religiosi Principis Constantini synodo interesse volumus, ne vel ulterius populi pravis persuasionibus separentur. Facile enim simplicitas quorundam hactenus nonnullorum ingeniis atque superflua verbositate decepta est, & constat diversorum pravis insinuationibus dissensiones & hereses na- E tas. Studium autem nostrum est ut omnis populus per veram & sanctam doctrinam unum sentiens, in eadem religionem redeat, & veram fidem catholicam colat, quam secundum institutiones Patrum exposueritis. Concordantibus itaque animis religio vestra festinet, qu. tenus sicut a Nicæna synodo usque ad proximum tempus erroribus amputatis, vera fides cunctis innotuit; ita & nunc per hanc Sanctam Synodam remotis caliginibus quæ in his paucis annis sicut superius dictum est, pravitate atque avaritia quorundam emersisse videntur, perpetuo quæ statuta fuerint conserventur, erit autem divinæ majestatis id quod Santo animo fieri desideravimus in æternum firmentur custodire.

* Vide supe- rius ad ora- tionem Mar- ciani.

Pag. 1013.

Et post ista principis verba ab omnibus Episcopis adcl.... matum est Novo Constantino Marciano, novo mul.. annis; augustam orthodoxam. multis annis Christi cultor... Marciano, vestrum imperium per secula regna vestra permaneant. Orthodoxia vos meruit a Christi cultoribus abiit invidia. Et post adclamationes Aetius Archidiaconus novæ urbis Romæ Constantinop. ac Prim. Notar. dixit. Quia gratiæ supernæ momento & vestro religiosissimo zelo tranquillissimi Principes, qui pietate simul & fide pollentes ex Deo totius estis sortiti orbis imperium, venerabilis & universalis hæc synodus quæ vestro sacro decreto collecta est quamplurimis dierum sollicitis spatiis immorata ac diligentiam sibimet imperciendo divinam cunctam quidem præteritamque qualitercumque fuit exorta discordia...dversus rectam adque inculpabilem nostram catholicam..dem de medio fecit abscedere, ut optinente veri..tis optimam ratione quidquid ar.te hac vaniloque ... vitatis emerserat, amoveret, sicut etiam singula..uæ superius subsecuta sunt actorum series probat,....ctarum scripturarum virtute munita disi...one pronuncians modo protulit eam que vel.....to minime tramite penitus aberraret, vel beatis....rum ac venerabilium Patrum sensum bene scr...ret. Et relegentibus undique circumspectam... riens notionem, & vobis eam coronam religiosissimi..ncipes Christus inponens quam certu est nullum ...mporis prorsus senium esse passuram, ac præ manibus habemus ea quæ loquimur, si placent, ex nutu vestræ mansuetudinis recitamus.

Piissimus & Christianissimus Princeps dixit: recita, & idem * Arius Archidiaconus & primicerius Notar. recitans ita. Dominus noster atque salvator omnium Christus credulitatem fidei propriis robando discipulis ait: *Pacem meam do vobis, pacem meam relinquo vobis*; Ut in religiosa doctrina jam nemo dissonaret a proximo, sed universis prædicatio veritatis æqualiter eluceret, verum quum loliis suis semina pietatis malignus adoriri non cessat, & quidquid est novitatis adversum viam veritatis excogitat; ideo solito Dominus humano consulens generi religiosissimum fidei qui zelo pollentem pro meritis suæ virtutis elevavit hunc principem. Qui undique sacerdotii ad semet auctores accersisset, quatenus opitulante Domini nostri gratia Christi cuncta quidem mendacii pestilentia penitus ab ovilibus Christi pellatur. * Aetius

Pinguescentia vero jam germina quæ * secus aluit pieta... exuberent, quod etiam fecimus erroris sævi dogmat.... communire moventes examine patrum quæ rectissima fidei munimina reparentes. ac trecentorum decem & oc... symbolum prædicatione fundantes, eosque, qui hæc sec... pietatis, veræ vestigia parentum titulis familiarite inserentes. Isti sunt tamen illi, qui ad maximam Constantinopolitanam urbem postea convenerunt, qui & ipsi fide... firmitatem sub iisdem confessionibus adsignarunt. Statuimus igitur, & nos in omnibus ordinem simul & no... fide servantes illius Ephesenæ quæ jam dudum est habita maxima synodus, in qua tunc beatæ memoriæ Celestin.. Romæ urbis Antistes, & Cyrillus Alexandrinæ præsidat.. jura me- * f. secus

meruerunt, ut trecentorum quidem decem & octo venerabilium patrum rectæ pariter & inculpabilis fidei præfulgeat institutum, qui sub piæ recordationis temporibus illis principe Constantino in Nicæa Urbe collecti sunt. In sua vero firmitate permaneant, & ea quæ centum quinquaginta sancti Patres in Constantinopolitana urbe posterius decreverunt. Ad retellendas quidem quæ tunc hereses emerserant, stabiliendam vero ejusdem nostræ catholicæ fidei puritatem; ad cognoscendam &c. *Extat supra juxta editionem I.*

Et cum recitasset, piissimus & Christianissimus Princeps ad Sanctam Synodum dixit: si omnium consensu religiosorum Episcoporum hæc quæ modo subjecta sunt definita fuerant sancta synodus dicat. omnes Episcopi adclamaverunt: omnes sic credimus, una fides, una sententia, omnes idem sentimus, omnes orthodoxi sumus, scientes subscripsimus, omnes orthodoxi sumus, Patrum ista fides, Apostolorum ista fides.. ortodoxorum ista fides, ista fides salus mundi, divo ....stantino Marciano, novo Paulo, novo David annos Dav...da Principi, pie Domine vitam, ipsi novo Constantino, novo Marciano pax mundi vos estis pie domine vita u..fides vos servet, Christum honoras ipse te servet, orto...xiam tu firmasti, ut Apostoli sic credis. Multis an... augustam ortodoxiam lumen vos habet, propter hæc ubique pax lumen pacis Domine serva. Novi Constan.... sempiterna memoria a proavis orthodoxam domine s...va custodem fidei Deus servet semper, piam, Deus servet tua p....tu ortodoxa, hæreticorum hostem Deus servet. omnes heret...tu persequeris. Nestorium & Eutychetem tu perscruta; absit invidia a vestra fide, digni fide, digni Christo Christiano Imperio. absit invidia, fideles Principes sic honorantur, potentatum vestrum Deus servet, Deus pacificet regnum vestrum, novus Constantinus Marcianus. nova Helena Pulcheria, Helenæ fidem tu ostendisti, Zelus Helenæ in te probatur, Crucem Christi tu defendes, invenit Helena, servavit Pulcheria, vita vestra tutela omnium, vestram fides Ecclesiarum gloria. Piissimus & Christianissimus Imperator dixit: licet laborem reverentiæ vestræ vel vexationis aliquid fecerimus, gratias tamen maximas confitemur salvatori nostro Christo quod multis orantibus circa fidem sublata discordia in unam atque eandem religionem etiam modo cuncti convenimus, sperantes cito vestris Deum precibus & universalem pacem nobis a majestate divina largiendum. hæc digna vestro regno, ita propria vestri Imperii non emeritum regni tui bonus nde dignus Christo imperium meruit cum imperium & pietas, propter hæc in pace mundus. Hæc meretur imperium vestrum, ortodoxia per te fir...a propter te nulla hereses cælestis rector terre....m serva propter te firma fides, cælestis regnator...gustam serva firma fides bonus Deus qui hæc fecit, cæles...s regnator augustam serva, pace digni vos estis hereticos... persequeris Nestorio & Eutycheti anathema & Dioscoro ...nathema, propter vos fides, per vos pax hæc preces ...desiarum, hæc preces pastorum Nestorio, Eutycheti... Dioscoro anathema.

..issimus & Christianissimus Princeps ad Sanctam Synodum dixit: Pie catholica fides pro Patrum traditionibus a Sancta Synodo demonstrata justum pariter atque utile nostra probabit esse tranquillitas, omnes in posterum contentionis materia de sincera religione prorsus auferri. Si quis igitur aut privatus, aut militaribus adhærens stipendiis, sive clero sociatus publicæ de fide & si vulgi partes aliquas trahens sub speciæ disputandi perturbationem faciat quandam, sciat quod qui privati conditione notatus est a sacratissima urbe pelletur, militaris de sua militia. & clerus de suo gradu periclitabuntur etiam aliis subdendos suppliciis.

Multis annos principi Christiano, multis annos principi, christianum principem multis annis, ut pius tu christianus, ecclesias tu elevasti, ortodoxiam tu firmasti, multis annis augustam & catholicam multis annis tu pia, tu catholica vestrum regnum Deus servet, hæreticos vos expulistis. Nestorio Euthiceti & Dioscoro anathema, Trignitas tres deposuit, vestrum imperium per secula.

Piissimus & christianissimus Princeps dixit. Sunt quæd ... certa capitula quæ honoris respectu vestræ reserva...sanctitati, congruum sancitis regulariter a vobis ista syno.... disponi concilio potius, quam nostris legibus statui.

Multis annis Principem tu pius. tu christianus Christus quem col....ipse te servet hoc meritum fidei tuæ est, tu sacerdos... Imperator ecclesias tu elevasti, victor bellorum, rector fi.... multis annis augustam, tu pia tu christiana orthodoxam mult s annis vestrum regnum Deus servet, hereticos deposuisti, fide...vos servastis, absit invidia regno vestro vestrum imperium per secula.

Piissimus & christianissimus Imperator dixit in honore Sanctæ martyris Eufemiæ ac vestræ beatitudinis & calcedonensium civitatem in qua sancta fides synodale fecit haberi concilium metropolitani juris privilegio gloriari decrevimus honore tantummodo servato videlicet metropolitano jure proprio dignitatis Nicomediensium civitati. Omnes adclamaverunt justum judicium Principis, & sancta martyre dignus, unum pascha mundus agat, ipsa sancta te servet, precamur dimitte nos.

Piissimus & Christianissimus Imperator dixit. nimio quidem laborasti s itinere vexationis incommoda sustinentes triduo tamen aut quattuor dies expectate, & præsentibus nostris magistratibus singula movete quæ vultis competens auxilium, promerentia vero ne novestrum antequam perfecta forma super omnibus de sancta synodo Sancta discedat.

Post absolutam fere editionem hujus tomi vir optimus & doctissimus mihique amantissimus Hieronymus Cardinalis Casanata ad me misit quædam excerpta ex vetustissimo suo cod. e Vatican. ... Chalcedonensis toties supra laudato, primo quidem gesta actionis quintæ, in qua, post recitationem symboli Nicæni, subjunguntur anathematismi Papæ Damasi missi ad Paulinum Episcopum Antiochenum, deinde vetus interpretatio expositionis fidei condita in Concilio Chalcedonensi, paulo supra edita ex tribus antiquis codicibus bibliothecæ Colbertinæ, breviarium actionis in qua damnatus est Dioscorus, & actionem in qua resedit Imperator Marcianus. Tum vero describuntur quæ acta sunt pro confir...manda

mandi conventione Juvenalis Episcopi Hierosolymitani & Maximi Antiocheni, & postea actio de Domno Antiocheno, cum confirmatione vicariorum sedis Apostolicæ. In interlocutione autem Maximi qua testatur convenisse inter se & Juvenalem de divisione provinciarum locus est magni momenti, prætermissus in editione Græca & in antiqua versione Latina, nimirum ita inter eos convenisse si id placuerit Papæ Leoni, qui cupit sanctorum patrum canones infringibiles permanere. Quo loco intelligi Nicænos dubium non est, & docet etiam ejusdem Leonis epistola ad Maximum scripta post habitam synodum Chalcedonensem. Sequuntur ergo quæ ex codice illo Vaticano ad me misit eminentissimus Cardinalis, mendosa quidem illa, a nobis vero emendata ubi id fieri potuit absque ullo periculo. Sunt autem in iis passim nonnulla quæ hodie non leguntur in gestis.

COLLECTORIS PRÆMONITIO.

QUoniam vero ex his nonnulla Baluzius antea dederat eademque Venetus Labbei editor inconsulte omisit, atque illa sint phrasibus multo ab his, quæ hic dantur, diversa, ideo & hæc pariter e regione reponenda censui.

LECTIO COD. VATIC.

A

(a) *Venerabilis totius mundi conventus, qui ex gratia Dei nostri & decreto Clementissimorum & Religiosorum Imperatorum Valentiniani & Marcian. Augustorum adunatus est in Chalcedonensem metropolitanam Bithyniæ in martyrio S. (b) Victricis Eufemiæ (c) decrevit quæ subpter comprehensa sunt.*

DOminus & Salvator noster Jesus Christus fidei intellectu discipulis confirmans præcepit: *Pacem meam do vobis, pacem meam relinquo vobis*; ut nulla dissensio inter (d) suos ex religiositate venerabili oriatur; sed ex ea quoque veritatis ostendatur præconium. Quoniam non desinit per (e) articulam quædam malignus insidiare pietatis seminibus; sed semper novi quiddam adversus veritatem indagat; ob hoc Dominus noster habens providentiam humani generis hunc clementissimum ac fidelem adversus æmulum nobis concessit principem, qui undique (f) sacerdotes vocavit, ut gratia Domini nostri Jesu Christi cooperante (g) tota falsitatis noxa abiciatur, & veritatis eam (h) corroborare germinibus; quod & fecimus, communi decreto vel judicio erroris persequentes sectas, sed & perfectissimorum patrum (i) fidem innotescamus, trecentorum decem & octo symbolum omnibus prædicantes, & quod sincera agnitione animo concepisse (k) cognoscimur sacerdotes attitulantes notavimus. Et post hæc convenerunt in urbe Constantinopolitana numero centum quinquaginta, etiam ii hanc confirmantes fidem. Nos vero hunc ordinem, & omnes fidei formulas custodientes, decernimus secundum Ephesianorum Concilium, cujus auctores venerabiles Sanctæ memoriæ Cœlestinus urbis Romæ Episcopus & Cyrillus Alexandrinæ urbis Episcopus unanimiter sentientes, justæ præcellere inculpabilis fidei expositionem trecentorum decem & octo venerabilium beatissimorum Patrum, qui in Nicæa temporibus Divæ memoriæ Constantini Imperatoris convenerunt: etiam obtinere vero & centum quinquaginta venera-

EDITIO BALUZII.

DOminus noster & Salvator Jesus Christus notitiam fidei confirmans discipulis suis, ait: *Pacem meam do vobis, pacem meam relinquo vobis*: ut nullus a proximo suo dissonet in doctrina pietatis, sed æqualiter prædicatione

B

veritatis ostendant. Quoniam vero non quiescit nequissimus per sua zizania insurgens rationibus pietatis inspergere, & novi aliquid contra veritatem semper inveniens, ob hoc consuete Dominus noster providens humano generi, piissimum hunc & fidelissimum principem ad zelum fidei suscitavit, & undique sacerdotii principes ad se convocavit; quatenus gratia Domini omnium nostrum Christi operante, ab ovibus Christi omnem partem quidem mendacii submoveret, germinibus autem veritatis pingue efficeret. Quod quidem & fecimus, communi decreto dogmata fugantes erroris, & inenarrabilem vero patrum renovavimus fidem trecentorum decem & octo symbo-

C

lum omnibus prædicantes, & tanquam domesticos qui pietatis hujus compositionem receperunt patres ascribentes, qui postea apud Constantinopolim convenerunt. Definivimus igitur ordinem, & omnes formulas fidei conservantes nos quoque ejus, quæ apud Ephesum olim facta est Sanctus Synodus, cujus Præsides fuerunt sanctæ memoriæ Cœlestinus Romanorum urbis antistes & Cyrillus Alexandrinæ Ecclesiæ præsul, præfulgere rectæ quidem, & immaculatæ fidei expositionem trecentorum decem & octo Sanctorum, & beatissimorum Patrum apud Nicænum sub piæ recordationis Constantino principe congregatorum; obtinere autem etiam centum quinquaginta Sanctorum patrum apud Constantinopolim definitam ad

(a) [illegible] Synodi [illegible] contra Eutychem.
(b) atque [illegible] (d) [illegible]
(c) [illegible] (f) [illegible]
(g) [illegible] (h) [illegible] (i) innotescamus fidem
(k) [illegible]

nerabilium Episcoporum apud Constantinopolim. Quæ decreta sunt adversum interemptionem sectarum pullulantium & crescentium manifestationem hujus catholicæ (*l*) & apostolicæ nostræ fidei.

ad interemptionem tunc exortarum heresum, confirmationem vero ejusdem Catholicæ, & apostolicæ nostræ fidei.

Symbolum trecentorum decem & octo & centum quinquaginta.

CRedimus in unum Deum, patrem (*m*) omnipotentem factorem cœli & terræ, visibilium omnium & invisibilium; & in unum Dominum Jesum Christum filium Dei unicum, de patre natum ante omnia sæcula, Deum verum de Deo (*n*) vero, natum non factum, ejusdem substantiæ qua pater est, per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit, (*o*) natus est de Spiritu Sancto, & (*p*) ex Maria virgine homo factus. Crucifixus pro nobis sub Pontio Pilato sepultus (*q*) est & resurrexit tertia die, ascendit in cœlos, sedet ad dexteram patris, (*r*) unde venturus est cum gloria judicare vivos & mortuos; cujus regni finis non erit; & in Spiritum sanctum Dominum & vivificatorem, a patre procedentem, (*s*) & qui cum Patre & Filio adoratur, & glorificatur, (*t*) qui locutus est per Prophetas; in unam catholicam atque apostolicam Ecclesiam. Confitemur unum baptismum in remissionem peccatorum, speramus resurrectionem mortuorum, vitam futuri sæculi. Amen. (*u*) Eos autem qui dicunt. *Erat tempus quando non erat, & priusquam nasceretur non erat*, & quia ex multis extantibus factus est vel ex alia essentia, dicentes mutabilem filium & convertibilem filium Dei, hos anathematizat Catholica & Apostolica Ecclesia.

Credimus &c. *ut in actione v. Conc. Chalced. sed deest hic* lumen de lumine.

Huc usque Baluzii cum Codice Vaticano collatio; dein solus Vaticanus prosequitur.

POst hoc Concilium Nicænum, quod in urbe Roma Concilium congregatum est a catholicis Episcopis addiderunt de spiritu sancto. Et quia postea hic error inolevit ut quidam ore sacrilego auderent dicere spiritum sanctum factum esse per filium, anathematizamus eos qui non tota libertate proclamant eundem cum patre, & filios unius potestatis esse atque substantiæ. Anathematizamus quoque eos qui Sabellii sequuntur errorem, eundem dicentes patrem esse quem & filium. Anathematizamus Arium atque Eunomium, qui pari impietate, licet sermone dissimili, filium & spiritum sanctum asserunt esse creaturas. Anathematizamus Macedonianos, qui de Arii stirpe venientes, non perfidiam mutavere, sed nomen. Anathematizamus Photinum, qui Ebionis hæresim instaurans, Dominum Jesum Christum tantum ex Maria confitetur. Anathematizamus eos qui duos filios asserunt, unum ante secula, & alterum post assumptionem carnis ex virgine. Anathematizamus eos qui pro hominis anima rationabili & intelligibili dicunt Dei verbum humana in carne versatum, cum ipse filius sit verbum Dei, & non pro anima rationabili & intelligibili in suo corpore fuerit, sed nostram, id est, rationabilem & intelligibilem sine peccato animam susceperit atque salvaverit. Anathematizamus eos qui verbum filium Dei extentione aut collectione & a patre separatum in substantitum & finem habitum esse contendunt. Eos quoque qui de Ecclesiis ad Ecclesias migraverunt tamdiu a communione nostra habemus alienos quamdiu ad eas redirent civitates in qua primum sunt constituti. Quod ex illius transmigrante in loco viventis ordinatus est, tamdiu vacet a sacerdotii dignitate qui suam deseruit civitatem quamdiu successor ejus quiescat in Domino. Si quis non dixerit semper patrem, semper filium, semper spiritum sanctum esse, anathematizamus. Si quis non dixerit filium natum de patre, id est, de substantia ipsius divina, anathema sit. Si quis non dixerit verbum Deum filium Dei, sicut verbum Deum Patrem & omnia posse & omnia nosse & patri æqualem, anathema sit. Si quis dixerit quod in carne constitutus filius Dei, cum esset in terra, in cœlis cum patre non erat, (anathema sit.)

SUfficeret quidem ad plenariam pietatis agnitionem sanctum hoc & salutare &c, *ut supra pag* 752.

Explicit expositio fidei Chalcedonensis

Iacs

(*l*) Deest & [illegible]
(*m*) [illegible]
(*n*) Deest [illegible]
(*o*) [illegible]
(*p*) [illegible]
(*q*) [illegible]
(*r*) Huc usque [illegible]
ex Colbert. Cod. [illegible]
(*s*) Deest [illegible]
(*t*) Deest & [illegible]
(*u*) [illegible]

Incipit actus synodi Chalcedonensis quæ congregata est III. Idus Octobris.

REsidentibus episcopis suprascriptis, legitur libellus Eusebii Episcopi contra Dioscorum oblatus synodo. Requisitus Dioscorus non observat. Convenitur Dioscorus. Dicit se venire non posse, quod custodiretur a magistraneis & scholaribus. Secunda ammonitione conventus respondit se ægrotare, & non, nisi senatus adfuerit, ad synodum venire. Dioscorus conventus requirit a directis Juvenalem, Thalassium, Eusebium, Basilium, & Eustacium. Ingreditur Athanasius presbyter Alexandrinus. Legitur Theodori libellus, quo dicit se deputatum fuisse sanctæ memoriæ Cyrilli (erat enim magistrianus) sed pro remuneratione synodi Ephesinæ Clericum factum, & post quindecim annos a Dioscoro se deflet exclusum, & non solum se, sed & generatio-nem Cyrilli fugasse de civitate odio fidei quam ille prædicaverat; & dicit illum * tam Origenis fuisse, blasphemum, homicidam, sed & turpis vitæ fuisse illum semper se promittit docere. Petit eos quos secum Dioscorus sollicitatos adduxerat in custodiam redigi, & ab his requiri, id est, Agorastum, Dorotheum, Eusebium, Joannem Notarium. Leguntur Scytionis libelli dicentes Dioscorum agros vastatse multorum dejecisse domos, alios exilium misisse, alios mutasse, alios urbe propulsos, avarum, & pauperibus negasse quæ provinciis propter ariditatem a judicibus indulta sunt, a provincialibus vili emere & caro distrahere, ita ut oblationes Ecclesiis desint, pecuniam quam Perysteria nobilis Ecclesiæ reliquerat monachis, synodochiis, & pauperibus erogandam, themelicis & theatralibus expendisse personis, & mulieribus domum ipsius & balneas frequentari, quarum una erat famosa Pansophia cognomine Montana; de qua etiam a populo acclamatum est; agros, messes, monachis excissis omnibus, & habitationibus dissipatis, emendicare. Petrum illum tunc Diaconum dicit cum aliis ad rapiendum se fuisse directum, D quem memorat perfidiæ ipsius in Epheso ministrum fuisse, extortam sibi clauso professionem in civitate non manendi. Petit iterum Agorastum, Dorotheum, Eusebium, Didonem, Arpocrationem, Petrum, Gajanum, & Metallinum balnei Episcopi, ut per ipsos & alios doceat quod intendit. Legitur & Athanasii. Dicit sibi avunculum fuisse Cyrillum Episcopum, & commendatum fuisse Dioscoro successori suo; sed ille contra fidem veniens oppressisse non veritus ard.. propinatum se Cryssaphio & Nomo, ut cogeretur omnia sua perdere, & insuper pecuniam mutuari; fratrem suum Paulum ipsis supplicans & infirmis interiisse denum & quicquid habere potuit occu E passe, & se post omnia ab officio remotum, interdictum sibi misericordiam, panem, balneas. Legitur Soffronii libellus, Accusatur Dioscorus adulterii, blasphemii. Petitur Timotheus minister ejus, ut discutiatur. Mandatur trina conventio. Respondit singulis qui directi fuerant iisdem verbis dicens: Quod dixi, semel dixi; quod addam non habeo. Dantur interlocutiones de contumace judicandum; & consentientibus singulis dicta sententia est quod Eutychen receperit & Flavianum deposuerit

* fuisse eum

A nec permiserit apostolicæ sedis scripta in synodo recitari, ut hæreses nutrirentur, quod criminaliter appetatur, quod contra canones ab aliis depositum ipse susceperit. Anatholius ** refrenandam Dioscori damnationem dicit apostolicæ sedi. Dicunt omnes sententiam.

** referendam

Item Chalcedonenses octavo Kal. Novembris gesta hoc continent.

REsidet Imperator cum Episcopis & potestatibus ac senatu. Loquitur Imperator Latine & Græce in principio imperii sui contra hæreticos causam fidei se velle tractare. Acclamatur. Sequitur interlocutio quæ fecit B locum symbolo Nicæno trecentorum decem & octo & symbolo centum quinquaginta ita.

Credimus in unum Deum patrem omnipotentem, factorem cœli & terræ, visibilium & invisibilium, & in unum Dominum Jesum Christum filium Dei unigenitum, qui natus est ex patre ante omnia secula, Deum verum de Deo vero, natum, non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt; qui propter nos homines & salutem nostram descendit, & incarnatus, atque inhumanatus est, & passus, & resurrexit tertia die, ascendit ad cœlos, venturus est judicare vivos & mortuos; & in spiritu sancto. Eos autem qui dicunt *Fuit aliquando quando non erat, & priusquam* C *quam nasceretur non erat*, & quod ex nullo fuerit, aut ex alia substantia vel essentia, dicentes esse aut convertibilem aut mutabilem filium Dei, hos anathematizat catholica & apostolica Ecclesia.

Ita etiam centum quinquaginta sanctorum patrum qui Constantinopolim congregati sunt.

CRedimus in unum Deum patrem omnipotentem, factorem cœli & terræ, visibilium omnium & invisibilium, & in unum Dominum Jesum Christum filium Dei unigenitum, (natum) ex patre ante omnia secula, Deum verum de Deo vero, natum, non factum, consubstantialem patri, per quem omnia facta; qui propter nos homines & salutem nostram descendit, & incarnatus est de spiritu sancto & Maria virgine, & inhumanatus & crucifixus est pro nobis sub Pontio Pilato, & sepultus est, & resurrexit tertia die, ascendit in cœlos, sedet ad dexteram patris, iterum venturus est cum gloria judicare vivos & mortuos, cujus regni finis non erit; & in spiritum sanctum Deum & vivificantem, ex patre procedentem: qui cum patre & filio adoratur & glorificatur, qui locutus est per sanctos Prophetas; in unam catholicam & apostolicam Ecclesiam. Confitemur unum baptisma in remissione peccatorum; & expectamus resurrectionem mortuorum, vitam futuri seculi. Amen.

Sequitur interlocutio contra eos qui negant theotocon, id est, quæ Deum peperit sancta Maria, vel eos qui confusionem & permixtionem introducunt, & unam nativitatem dicunt deitatis. Fuit in eadem interlocutione mentio epistolæ ad sanctæ memoriæ Flavianum de catholica; de cujus rei & plurimis disputatur, & interlocutionis illius conclusionem aliter credentibus pœna præponitur, cui subscribunt omnes Episcopi. Post subscriptionem omnium Epi-

Episcoporum, interloquitur Imperator dicens A ut profiterentur omnes Episcopi si proprio consensu definitio quæ est lecta prodiderit. Omnes & universi acclamaverunt: Sic credimus, una fides, una scientia, omnes hoc sentimus, omnes consensimus & subscripsimus, omnes orthodoxi sumus. Hæc est fides patrum, hæc est fides Apostolorum & catholicorum, hæc fides salvabit universum orbem. Marciano novo Constantino, novo Paulo, novo (David.) Annos David Imperatori Domine, vitam da novo Constantino, novo Marciano. Vos pax totius orbis, & alia multa acclamata sunt. Interlocutio Imperatoris ad synodum: Gratias agentes Deo quod plurimi erroris circa fidem adempti, & omnes in una B fide fuerint reversi atque concordia. Iterum acclamatum est. Adloquitur Imperator: Pia & catholica fide a sancta & universali synodo secundum patrum expositionem manifestata justum simul & utile pervidet nostra tranquillitas omnem deinceps contentionis occasionem super pura religione penitus amputandam. Si quis igitur privatus, aut militaris.. etiam Clericus alloqui publice de fide, multitudinem congregari, ut & per disputationes fecerit turbas, noverit se de regnatrice urbe esse pellendum; qui autem militat, de militia sua, Clericus de gradu proprio periclitabuntur, aliisque subdendos esse suppliciis. Iterum acclamatum est. Adloquitur Imperator & dicit. Sunt quidem C capitula quæ ad honorem vestræ reverentiæ reservavimus, existimantes decere apud vos ista canonice secundum synodum ordinari aut nostris legibus sanciri. Et recitavit jussu Principis Veronicianus a secretis sancti consistorii ita. De monachicis etiam, ne quis sine conscientia Episcopi in monachorum monasterium in qualibet civitate vel in agro audeat fabricare, & eos Episcopis subditos esse debere, & quietos orationi vacare atque jejunio, neque ecclesiasticis aut publicis causis molestus existat, nisi forte in causa necessaria ab Episcopo jussus, nec potestatem habeat suscipere conservos aut originarios præter dominorum conscientiam. Nec clerici aut monachi conducto- D res aut procuratores fiant; quod modis omnibus prohibetur, nisi forte ecclesiasticæ rei ab Episcopo suo conductor aut procurator fuerit institutus, quibus interponit pœnam. Clericos etiam ad alteras Ecclesias transire non licere, interponens susceptori pœnam atque suscepto donec ad propriam revertatur Ecclesiam. Quæ lecta, eadem iceda Constantinopolitano Episcopo traditur. Acclamatum est. Iterum Imperator loquitur pro * Nicæa civitate toto nomine honoranda, quod illic synodus fuerit congregata, salva dignitate metropolitani Nicomediensis. Acclamatum est. Et in hoc interloquitur Imperator ad synodum & dicens: Laborastis tanti intervalli & vexationem E sustinentes. Expectate autem adhuc tres dies aut quatuor, & præsentibus judicibus magnificis nostris, singula quæ volueritis exerite, adjutoria competentibus promeritura. Nullus autem vestrum antequam perfecta de omnibus forma prodeat e sancta synodo discedat. Et dixit Veronicianus & Constantinus viri devoti agentes in rebus, secretarii sacri Consistorii.

* Chalcedona

Exemplar gestorum de Græco in Latino translatum.

CONsulatu Domni nostri perpetui Augusti vij. Kal. Nov. Chalcedone secundum præceptum divinissimi clementissimi Domini Marciani perpetui, convenientibus in sancta Ecclesia sanctæ martyris Euphemiæ vvcc. & magistris militum Consule ordinario & patricio Anatholio & viro clarissimo & illustri præfecto Palladio & v. c. & illustri magistro officiorum Vincomalo, convenientibus etiam & Paschasio & Lucullensio reverentissimis Episcopis, & Bonifacio viro religioso Presbytero Vicario Archiepiscopi senioris Romæ Leonis, & Anatholio venerabili Archiepiscopo splendidi nominis Constantinopolitanæ, & Maximo venerabili Episcopo Antiochiæ Syriæ, & Juvenale venerabili Episcopo Hierosolymitano, & cetera sancta & œcumenica synodo hodie quæ secundum sancta divalia divinissimi & clementissimi Domini in Chalcedonense civitate congregata est, omnibus residentibus ante cancellos sancti altaris, magnificentissimi & inlustres judices dixerunt. Divus clementissimus noster Dominus rogitus a Maximo & Juvenale sanctis Episcopis, præcepit nos inter eos audire de his quibus vertuntur capitulis; & convenientes memorati venerabiles viri certa ad invicem, nulla interveniente scriptura, statuerunt quæ nobis manifesta constituerunt (; & videntur ex) consensu juste esse statuta. Hæc itaque necessario arbitrati sumus & in conspectu sanctæ synodo singula instruere; ut & de vestro decreto & ex nostra sententia quæ placuerint roborentur.

Maximus reverentissimus Episcopus Antiochiæ Syriæ dixit: Placuit mihi & reverentissimo Episcopo Juvenali, quos post multam altercationem ad concordiam & sedem Antiochiæ urbis, quæ est sancti Petri, habere duas Phœnices & Arabiam, sedem vero Hierosolymitanam habere tres Palæstinas; si tamen id venerabili patri nostro Archiepiscopo Romæ majoris Leoni placuerit, qui cupit uti sanctorum patrum canones infringibiles permanere; & rogamus ex sententia vestræ magnificentiæ & sancta (synodi) per scripturam hæc roborari.

Juvenalis venerabilis Episcopus Hierosolymitanus dixit: Eadem mihi placuit ut sanctam quidem Christi Anastasim tres Palæstinas habere, sedem vero Antiochiæ duas Phœnices & Arabiam. Rogo & ego ex sententia vestræ magnificentiæ & sanctæ synodi hæc roborari.

Paschasinus & Lucellensis venerabiles Episcopi & Bonifacius Presbyter Vicarii sedis apostolicæ per Paschasinum venerabilem Episcopum dixerunt: Ea quæ concordantibus fratribus nostris Maximo V. R. Antiochenæ Ecclesiæ Episcopo & sancto & venerabili Juvenali Hierosolymitano bono pacis placuisse noscuntur, id est, ut Antiochena Ecclesia duas Phœnices & Arabiam habeat, Hierosolymitana vero tres Palæstinas habeat, etiam nostræ humilitatis interlocutione firmentur, ut nulla in posterum super hoc negotio supradictis Ecclesiis controversia relinquatur.

Qua interlocutione Græce interpretata per Veronicianum virum devotum agentem in rebus & secretarium sacri consistorii, Anatholius venerabilis Archiepiscopus gloriosissimæ Constantinopolitanæ dixit: Quæ complacita sunt

inter beatissimum Episcopum Maximum Antiochiæ & venerabilem Episcopum Hierosolymitanum Juvenalem, & ex mea interlocutione firma manebunt. Et sancta quidem Ecclesia Antiochenæ urbis duas Phœnices & Arabiam habeat, sancta vero Ecclesia Hierosolymitanorum tres Palæstinas habeat, ut deinceps unaquæque Ecclesia adversus alteram propter hanc rem nullam habeat altercationis querelam.

Omnes universi venerabiles Episcopi vociferati sunt quorum nomina infrascripta sunt. Et nos hæc ipsa dicimus, consentimus eis quæ a patribus dicta sunt.

Magnificentissimi & gloriosissimi judices dixerunt: Opus & hic factum & sanctæ Trinitatis & divini clementissimi nostri Imperatoris B præpositionis, ut ea quæ jurgantur ab eis quæ altercari poterant uni consilio deciderent voluntati quæ ad concordiam. Igitur Maximi sanctissimi Episcopi Antiochensium & Juvenalis sancti Episcopi Hierosolymitani factus consensus, sicuti singulorum expositio firma ex nostra sententia stet, (ex) decreto sanctæ synodus in perpetuo tempore permanebit, id est, ut Maximus quidem sanctus Episcopus sive sancta Antiochentium civitas duas Phœnices & Arabiam sub potestate sua habeant; Juvenalis vero sanctus Episcopus Hierosolymitanus sive sancta Ecclesia quæ sub ipso est tres Palæstinas sub potestate sua habebit: sopitis secundum præceptum divi & clementissimi nostri Domini uni C versis pragmaticis, aliisve promeritis partibus litteris divinis, & multæ in eis adscriptæ, hæc scilicet vacata secularia. *Et alia manu*. Edantur.

Exemplum ex Græco in Latino.

CONsulatu Domini Marciani perpetui Augusti & qui nuntiatus fuerit, vi. Kal. Novembris, Chalcedone, secundum præceptum divi clementissimi Domini nostri Marciani perpetui Augusti, convenientibus in sancta Ecclesia sanctæ martyris Euphemiæ magnificentissimo & gloriosissimo magistro militum Exconsule & patricio Anatholio, & magnificentissimo gloriosissimo Præfecto sacri * consistorii Palladio, D & magnificentissimo & gloriosissimo magistro sacrorum officiorum Vincomalo, convenientibus etiam & Paschasino & Lucentio viris reverentissimis Episcopis, & Bonifacio viro reverentissimo Presbytero Vicario sancti Archiepiscopi senioris Romæ Leonis, & Anatolio viro reverentissimo Archiepiscopo magnifimi nominis Constantinopolitano, & Maximo viro reverentissimo Episcopo Antiochiæ Syriæ, & Juvenali viro reverentissimo Episcopo Hierosolymitano, & cetera sancta synodo quæ ex sancione divi & clementissimi Domini nostri in Chalcedonensi civitate congregata, quorum nomina suprascripta, residentibus universis ante cancellos sancti altaris, Maximus vir reverentissi- E mus Episcopus Antiochiæ dixit: Deprecor magnificentissimos & gloriosissimos judices & sanctam hanc universalem synodum humanitatem exercere in * Domnum, qui fuit Antiochiæ Episcopus, & statuere ei certos sumptus de Ecclesia quæ sub me est.

* Domnum

Paschasinus & Lucentius viri reverentissimi Episcopi & Bonifacius Presbyter Vicarii sedis apostolicæ per Paschasinum virum reverentissimum Episcopum dixerunt: Sanctus ac beatissimus Papa, qui episcopatum sancti ac venerabi-

A lis Maximi Episcopi Antiochenæ Ecclesiæ confirmavit, justo satis judicio ejus meritum adprobasse videtur; siquidem memoratus vir reverentissimus Episcopus Maximus suo arbitrio Domno voluit esse consultum, ut sumptus ei de sua Ecclesia miserationis intuitu prout æstimavit largiatur, ut contentus alimoniis, quiescat in posterum.

Qua confessione Græce per Veronicianum virum devotum secretarium sacri consistorii translata, Anatolius vir reverentissimus Episcopus Constantinopolitanus dixit: Laudo & ego compassionem beatissimi Episcopi Antiochiæ Maximi, in quibus spontanea voluntate ipse tales preces obtulit ut sumptus præstaret Domno, B qui fuit Episcopus Ecclesiæ sanctæ quæ sub eo est, præter hoc prædicto nihil requirente.

Juvenalis Episcopus Hierosolymitanus dixit: Amplector & ego consilium sancti Episcopi Antiochiæ Maximi. Universa sancta synodus vociferata est quorum nomina his. Decibiles merito benivolentiæ Archiepiscopi. Omnes cogitatum ejus laudamus. Hæc decet ejus æstimationem. Humanus cogitatus Pontificis. Magnificentissimi judices dixerunt: Amplectente sancta synodo arbitrium Maximi viri religiosi Episcopi Antiochensium, quod de Domno probavit, & nos (idem) consentimus, quæ sunt ejus arbitrii derelinquentes de Domni honorificentia. *Et alia manu*. Edantur.

C Consulatu piissimi & amatoris Christi Flavii Marciani perpetui Augusti & qui nuntiatus fuerit, die Kal. Novembris, Chalcedone metropoli Bithyniæ provinciæ, sancta major & œcumenica synodus quæ Dei gratia, & sanctione piissimorum Imperatorum virorum religiosorum congregata est, statuit ea quæ ejus sunt. Quidam quidem de instantia beatissimorum Episcoporum operata est ut Maximo Antiochensium majoris civitatis, & Juvenali Hierosolymensium gratia redderetur, justum etenim est ut memoria... acitorum pax obtineat. Plurimis itaque ab utrisque dictis... conspectu jus sanctæ majoris synodi magnificentissimorum & gloriosissimorum judicum sub præsentia conve- D nit utriusque, & ut duas quidem Phœnices & Arabiam supra alias orientalis provinciæ sub sede Antiochensium Ecclesiæ agere & sufficere eorum regentiæ, & nihil aliquando amplius quærere, tres vero Palæstinas sub sede esse Hierosolymæ Ecclesiæ & sufficere earum regentiæ & nihil in posterum quærere. Convenit etiam & omnia quæ hic acta sunt & pragmatica gesta & multa vel si quid aliud sive per episcopos sive per Imperatores aut judices facta sunt utriusque partibus vacua esse omnino. Hæc præfati beatissimi episcopi non ex decreto judiciario: sed ex communi consensu complexi sunt, & consenserunt accipiunt. Igitur tulimus eodem beatissimum Episcopum Maximum peten- E tem humanitatem de Domno qui fuit episcopus Antiochiæ, ut ei communicationem ut plebeo præstari tantummodo, ut sumptus ex eadem, quæ sub eo est sancta Ecclesia, in eo statu durante in quo est, & nihil amplius requirente, pariter & nos decernimus, & decreto communi firmamus hæc quæ suprascripta, & immoventia & firma sancimus.

Paschasinus & Lucentius & Julianus Episcopi sancti & Bonifacius Presbyter Vicarii beatissimi Papæ Leonis dixerunt: Beatissimus Papa caput universalis Ecclesiæ, apostolicæ dignitatis

tis honore conspicuus, Leo, privilegia Antiochenæ Ecclesiæ reformari secundum veterum patrum statuta constituit. Ideoque & nos Phœnicem primam vel secundam simulque Arabiam, quas nuper amiserat, revocari ad jus pristinum, sancta synodo consentiente, decrevimus, quia hoc præstantibus inlustrissimis præcelsisque judicibus pacis studiis utrisque Episcopis placuit conventio, provinciarum divisio quiete mitigaret. Unde Hierosolymorum prædictus antistes tres Palæstinas, quas olim tenuit, inconcusse possideat; Antiochenus vero memoratas justitia exigente reciperet; quatenus dissensione depulsa, sacerdotali concordia inviolata servetur. Laudantes namque votum reverentissimi Antiochiæ urbis Maximi, quod circa Domnum ejusdem quondam civitatis antistitem spontanea voluntate dignanter ostendit, ut humanitatis solatia ab Ecclesia consequatur, nostra interlocutione firmamus, ita ut CCL. solidos annis singulis consequatur, nihilque amplius requirere audeat, sed in eo statu communione tantum fruatur & requie.

Paschasinus episcopus statui & subscripsi.

Lucensis Episcopus statui & subscripsi.

Et ceteri Episcopi infrascripti ita subscripserunt qui supra scripti sunt.

Explicit quæ acta sunt antequam aliqua in Chalcedonensi Concilio statuerentur.

Sequitur in codice allocutio Marciani ad synodum, eadem prorsus cum ea quæ extat supra pag. 129.

Adjungitur constitutio Marciani ad synodum Chalcedonensem, quæ incipit, Tamdem aliquando, *ut supra pag. 475. In fine dicitur data VI. Kal. Februarii Constantinopoli, Sporatio Consule.*

Item alia constitutio Marciani ad Palladium, edita ibid. pag. 478.

Item epistola Papæ Leonis ad synodum Chalcedonensem, relata ibid. pag. 517.

AD CHALCEDONENSE OECUMENICUM CONCILIUM

ADDITIO.

Ex Suppl. Mansi App. Tom. II. pag. [illegible]

ADjungendam his omnibus censui summam confessionis ejusdem Chalcedonensis, quam S. Euthymius celebris Palæstinæ abbas tunc florens, cum Theodosio pseudo-monacho agens complexus fuit. Suppeditat illam Cyrillus Theopolitanus in vita, quam de illo paulo post ejus obitum scripsit, vulgata a PP. S. Mauri in Analectis Græcis, quæ monumentis ecclesiæ Græcæ Cotelerianis adjungi solent. Ejus edendæ consilium suggessit discrimen quod animadvertisse mihi visus sum inter confessionem ipsam Græcam Latinamque nunc extantem, & eam, cujus synopsis ibi traditur. Ut e. g. cum Euthymius ait in ea confessione appellari S. Cyrillum commilitonem [illegible] itemque rectæ fidei *magistri* titulo (*) ibidem decorari. Hæc in vulgata fidei confessione Chalcedonensi frustra quæras. Adde quæ habet Euthymius ex verbis ipsis confessionis Chalcedonensis de Christo, non quidem ex duabus naturis, ut Græca concilii definitio in excusis habet [illegible] *ex duabus naturis* sed in *duabus naturis* [illegible] subsistente, quam genuinam esse lectionem confessionis, prout a Patribus edita est, sapientissimi vitæ hujus editores animadvertunt in nota quam hic pariter retinendam censui. Suspicio hinc ingeritur confessionem hanc Chalcedonensem non usque adeo integram & emaculatam ad nos pervenisse; quam quam, si quod est mendum, si quid est subtractum, id leve esse & summæ rei ne parum quidem officiens deduco ex consensu vetustissimarum omnium versionum, inter quas verborum quorumdam, phrasium ac rerum parvi momenti dissidium intercedit. Hæ sunt igitur fragmenti hujus tradendi rationes, quibus ratio alia accedit urgens; ut scilicet vetustissimum ejus confessionis interpretem fidum darem, ex quo de mente concilii certiores efficeremur.

(*) [illegible]

EX VITA S. EUTHYMII

Ex Analect. Græc. pag. [illegible]

Ὑπολαβὼν δὲ ὁ μέγας Εὐθύμιος εἶπε· πάντα μὲν τὰ κατὰ μέρος ἐξητασμένα τε, καὶ πεπραγμένα ὑπὸ τῶν τῆς συνόδου οὐκ ἀνέγνων. ὅσον δὲ ἐπὶ τῷ ἐκτεθέντι ὑπ' αὐτῆς ὅρῳ, οὐδὲν ἔγωγε κακοδοξίας [illegible] ἐπιμέμφεσθαι. καὶ γὰρ τὴν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ ἁγίων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ [illegible], καὶ ἐπεῖδεν αὐτὴν ὁμολογεῖ, καὶ φυλάττειν ἀσάλευτον [illegible], καὶ ἀπαραχάρακτον. [illegible] κατὰ Κωνσταντινούπολιν [illegible], καὶ τοὺς κατὰ τὴν Ἔφεσον κατὰ Νεστορίου [illegible] συναχθέντας [illegible]. Κύριλλον δὲ τὸν τῆς Ἀλεξανδρείας [illegible], καὶ τῆς ὀρθῆς [illegible] [illegible] αὐτῆς [illegible] [illegible] * [illegible]

* [illegible]

TUm beatus Euthymius: Omnia quidem, inquit, per patres examinata & gesta ab illa synodo non legi. Quod autem ad definitionem, quam edidit, attinet, nihil habeo, quo illam erroris insimulem. „ Siquidem trecentorum decem & octo sanctorum „ Patrum Nicænæ Synodi fidem laudat, eamque se sectari, & inconcussam atque integram servare profitetur. Centum quoque „ & quinquaginta sanctos patres Constantinopoli collectos, ac illos qui Ephesi con„ tra impium Nestorium convenere, [illegible] „ edocet. Cyrillum Alexandriæ antistitem „ commilitonem vocat, magistrique rectæ „ fidei titulo ornat. Deiparam sanctam Virginem prædicat, atque ex ipsa unigenitum „ filium & Verbum Dei secundum carnem „ genitum esse confitetur. In illum duas „ esse generationes, unam temporis exper„ tem

A „ tem & incorpoream ex Patre: aliam temporalem ex Virgine matre in corpore animato. *In* duabus naturis unum Christum secundum perfectum divinitatis & humanitatis conceptum agnosci confitetur, secundum quem hæc verba infert, *sine confusione, vel conversione, vel divisione vel separatione*, illorum causa, qui inexplicabilem & inseparabilem secundum hypostasim factam in utero unionem dividere vel separare audent; tum etiam propter illos, qui secundum conversionem Dei Verbum carnem factum esse asserunt; tum qui Unigeniti carnem divinitati consubstantialem esse declarant; tum qui non unionem Verbi cum carne confitentur, sed concretio- B nem, confusionem, & consubstantiationem impie monstri instar fingunt; qui quidem aiunt divinitatis & carnis naturam, unam factam fuisse naturam: ut juxta illorum sermonem non amplius servari queat Christi vel passibilitas ob ipsius divinitatis impassibilitatem, vel impassibilitas ob ejusdem rursus humanitatis passibilitatem. Itaque secundum hunc rectæ intelligentiæ scopum dictionem *in duabus* suæ definitioni inseruit synodus; non ut seorsum & per partes Christum separans, sed eumdem in utroque confitens, & in eodem utrumque. Unde & nos cum illam dicentem *Christum in duabus naturis* (a) audimus, non di- C visionem aliquam vel sectionem uni Christi compositæ hypostasi inferre putamus; sed naturarum differentiam significare agnoscimus, juxta sanctum Cyrillum Alexandrinum, qui ait: *Non ut naturarum differentia per unionem sublata*.

A καὶ λόγον τοῦ Θεοῦ. καὶ ἐπ' αὐτὸν τὰς δύο ἀναφέρει γεννήσεις, τὴν τε ἄχρονον ἐκ τοῦ πατρὸς καὶ ἀσώματον· καὶ τὴν ἐν χρόνῳ ἐκ τῆς παρθένου μητρὸς ἐν σώματι ἐμψυχωμένῳ. ἐν δύο φύσεσι γνωρίζεσθαι ὁμολογεῖ τὸν ἕνα Χριστὸν κατὰ τὴν ἐν θεότητι τέλειον, καὶ ἐν ἀνθρωπότητι ἔννοιαν, καθ' ἣν καὶ ἐπιφέρει λέγουσα, ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως, ἀχωρίστως, διά τε τοὺς τολμῶντας μερίζειν, ἢ χωρίζειν τὴν ἐν τῇ μήτρᾳ γεγενημένην ἄφραστον, καὶ ἀδιάσπαστον καθ' ὑπόστασιν ἕνωσιν, καὶ διὰ τοὺς κατὰ τροπὴν λέγοντας σάρκα γεγενῆσθαι τὸν τοῦ Θεοῦ λόγον, καὶ τοὺς τὴν τοῦ μονογενοῦς σάρκα ὁμοούσιον τῇ θεότητι ἀποφαινομένους, καὶ διὰ B τοὺς οὐχὶ ἕνωσιν τοῦ λόγου πρὸς τὴν σάρκα ὁμολογοῦντας, ἀλλὰ σύμφυσιν, καὶ σύγχυσιν, καὶ συνουσίωσιν ἀσεβῶς τερατευομένους. οἵ τινές φασι τήν τε τῆς θεότητος φύσιν, καὶ τὴν τῆς σαρκὸς, μίαν ἀποτελεσθῆναι φύσιν, ὡς κατὰ τὸν ἐκείνων λόγον μηκέτι δύνασθαι τοῦ Χριστοῦ σώζεσθαι μήτε τὸ παθητὸν διὰ τὸ ἀπαθὲς αὐτοῦ τῆς θεότητος, μήτε τὸ ἀπαθὲς διὰ τὸ παθητὸν αὐτοῦ πάλιν τῆς ἀνθρωπότητος. κατὰ τοῦτον τοίνυν τὸν τῆς ὀρθῆς διανοίας σκοπὸν τὴν, ἐν δύο, λέξιν τῷ ἑαυτῆς ὅρῳ ἐνέθηκεν ἡ σύνοδος. οὐχ ὡς ἰδίᾳ, καὶ ἀνὰ μέρος χωρίζουσα τὸν Χριστὸν, ἀλλὰ τὸν αὐτὸν ἐν ἑκατέρῳ ὁμολογοῦσα, καὶ ἐν ταυτῷ τὸ ἑκάτερον. C ὅθεν καὶ ἡμεῖς δι' ἂν ταύτης ἀκούωμεν λεγούσης ἐν δύο φύσεσι τὸν Χριστὸν, οὐ διαίρεσίν τινα, ἢ τομὴν ἐπιφέρειν οἰόμεθα τῇ μιᾷ τοῦ Χριστοῦ συνθέτῳ ὑποστάσει. ἀλλὰ τὴν τῶν φύσεων διαφορὰν σημαίνειν αὐτὴν γινώσκομεν, κατὰ τὸν ἐν ἁγίοις Κύριλλον τὸν Ἀλεξανδρείας λέγοντα. οὐχ ὡς τῆς τῶν φύσεων διαφορᾶς ἀνῃρημένης διὰ τὴν ἕνωσιν.

ADNOTATIO EDITORUM.

(a) HÆ voces ἐν δύο sive ἐν δύο φύσεσι jam non extans in Concilii Chalcedonensis definitione, in editis Græce Conciliis: sed earum loco legitur ἐκ δύο φύσεων. Veram tamen & genuinam lectionem esse ἐν δύο φύσεσι perspicuum est ex iisdem vocibus (quæ huc ex illa definitione adductæ sunt) hic sæpius repetitis, ubi ne semel quidem ἐκ δύο, vel ἐκ δύο φύσεων legitur, sed constanter ἐν δύο quæ quidem dictio æque tunc familiaris & celebris erat, ac olim vox ὁμοούσιος. Adde in latinis versionibus antiquis non legi *ex duabus* sed *in duabus*. Præterea rectus ac germanus sensus exigit ἐν δύο non ἐκ δύο, ut ex ipsa lectione definitionis planum erit, ubi sic legitur. ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν Χριστὸν υἱὸν κύριον μονογενῆ ἐκ δύο φύσεων ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀχωρίστως γνωριζόμενον *unum & eundem Christum, Filium, Dominum, unigenitum ex duabus naturis sine confusione vel conversione, vel divisione, vel separatione cognitum*. Ubi vides ἐκ δύο φύσεων γνωριζόμενον *ex duabus naturis cognitum* vix sensum aliquem rectum efficere: quam rectissimum vero, si legatur ἐν δύο φύσεσι γνωριζόμενον *in duabus naturis cognitum*.

Addere hic mihi liceat fragmentum actorum hujus Concilii ex vita S. Abundii Comensis Episcopi a Ballerinis tom. I. pag. 1487. indicatum.

FRAGMENTUM GESTORUM.

Constantinopolitanæ Synodi habitæ Anno 450. in qua lecta & recepta fuit S. Leonis epist. 28. ad Flavianum, ex Vita S. Abundii Episcopi Comensis.

ANatolius Episcopus Constantinopolitanus novæ Romæ accepta epistola S. Leonis D Papæ ad confirmationem catholicæ fidei contra vesaniam hæreticorum, congregavit Concilium omnium Episcoporum, Archimandritarum, Presbyterorum, & Diaconorum: & ante conspectum omnium [b] recitata est epistola S. Leonis Papæ, quam beatus Abundius coram omnibus præsentavit: concordantibus testimoniis Roma-

a Gesta hujus Synodi ad S. Pontificem missa, laudantur epist. 80. Horum tantum fragmentum superest insertum Vitæ S. Abundii Comensis, qui unus fuit e quatuor Legatis a S. Leone missis ad pacem cum Orientalibus ea ratione componendam, ut ejus epistolam ad Flavianum reciperent, eidemque subscriberent. Etsi hujus Vitæ auctor nec coævus nec valde antiquus sit, cum ipsa tamen Synodi acta invenerit, hac in parte summam fidem meretur, unde illud fragmentum Card. Baronius Annalibus jure inseruit ad an. 450. num. 29. ac exinde in editionibus Conciliorum descriptum fuit. Hoc vero nos in Appendice daturos promisimus adnot. 6. in epist. 80.

b Hæc narratio ab Auctore Vitæ ex Synodi gestis derivata omnino concinit cum Leonis verbis insertis epistola 88. cap. 3. ad Paschasinum.

Romanorum Patrum ac Græcorum, Anatolius Episcopus Constantinopolitanus huic epistolæ S. Leonis Papæ continenti catholicæ fidei veritatem, concordantibus etiam testimoniis Patrum ab eadem Apostolica Sede * decretorum (*lege directi*) plena devotione consensit & subscripsit, anathema dicens Eutycheti & Nestorio, & ipsorum dogmati cum sectatoribus eorum. Id ipsum fecere omnes qui aderant Episcopi, Presbyteri, Archimandritæ, atque Diaconi.

* Leg. directorum

* Mox Sanctus Abundius, Asterius Episcopi, Basilius & Senator Presbyteri dixerunt: Omnipotenti Deo gratias: quoniam reverendorum Episcoporum, Presbyterorum, Archimandritarum, Diaconorum, ac totius Cleri professiones cognovimus, fidem rectam & a Patribus B traditam profiteri, sicut eorumdem subscriptio gestis præsentibus inserta declarat. Ideo nos quoque, quia omnes hos exigere & expectare comperimus, secundum assertionem venerabilis viri Eusebii episcopi Dorylæi & sententiam sanctæ A memoriæ Flaviani Episcopi, vel assensum Papæ Leonis, qui ad insinuandam cunctis fidem catholicam nos Romæ misit, anathema dicimus Eutycheti, vel omnibus qui ejus perfidiam sequuntur, & dicunt in Christo ante incarnationem duas fuisse naturas, post incarnationem unam tantum naturam: cum catholica fides & ante incarnationem unam tantum Verbi fuisse, & post incarnationem duas, idest, Verbi & perfecti hominis fateatur in una persona, inconfusa proprietate sui, manere naturas. Nestorio etiam, qui vesanum (ut legitur) dudum dogma dispersit, dicendo Dominum Jesum Christum ex Maria Virgine hominem tantum, non etiam Deum natum, sed & sectatoribus ejus in hujusmodi perversitate durantibus anathema dicimus. Propter quod convenit, ad confirmationem subscriptionis, sanctam, quæ præsens est, fraternitatem iisdem, vel omnibus, qui eorum doctrinam sequantur, anathema similiter dicere.

* Hic incipit gestorum fragmentum.

Ex novo Baluzii Collectione.

CODEX ENCYCLIUS,

SIVE

COLLECTIO EPISTOLARUM SYNODALIUM ad Imperatorem Leonem scriptarum anno Christi CDLVIII. pro defensione Concilii Chalcedonensis.

Interprete EPIPHANIO SCHOLASTICO.

PRÆFATIO

STEPHANI BALUZII.

I. *Codex encyclius, magno in honore habitus apud antiquos, diu neglectus, hodie vix cognitus, mea cura meoque studio rursum aspiciet lucem & publicis utilitatibus inserviet. Codicem encyclium voco collectionem illam epistolarum synodalium quæ adversus Timotheum Ælurum Alexandrinæ sedis invasorem scriptæ sunt ad Leonem Imperatorem istius nominis primum, ejus auctoritate & imperio compositam a quodam homine Græco, ac postea Latine jussu Cassiodori Senatoris versam ab Epiphanio Scholastico*, opus eximium ecclesiasticæ antiquitatis, *ut ad Eva-* D *grium ait vir doctissimus Henricus Valesius*, quod utinam Græce quoque extaret. *Eam collectionem primus in lucem emisit Laurentius Surius, vir de republica ecclesiastica optime meritus, sed absque ulla mentione interpretis, mutato etiam titulo. Vocavit enim epistolas illustrium personarum pro Concilio Chalcedonensi. Res in eo statu fuit donec Romana Conciliorum editio prodiret, in qua & multa inserta sunt huic collectioni quæ ad illam non pertinent, qualiam magni momenti detracta ac prætermissa, tum epistolarum ordo mutatus contra mentem collectoris & interpretis. Editionem Romanam imitatæ sunt posteriores; hincque factum est ut hodie non extet codex encyclius, quia quæ in eo descripta erant, nunc permixta sunt* E *collectioni illi quam editores Romani consarcinarunt tertiam partem Concilii Chalcedonensis. Occasio autem scribendarum epistolarum istarum [illegible] hæc fuit*

C II. *Cum Dioscorus Episcopus Alexandrinus merito facinorum suorum depositus fuisset in Synodo Chalcedonensi & in exilium missus apud Gangras, Proteriusque in loco ejus ordinatus fuisset, magna divisio discissioque populi apud Alexandriam facta est, eo quod viveret Dioscorus & esset in exilio. Multa ergo pericula passus est Proterius, & militari custodia, ut Liberatus ait, eguit plurimo tempore sui pontificatus. Et evasit quidem his periculis dum Marcianus Imperator in vita fuit. Sed cum is in cœlum sublatus esset, tanquam si nulla & irrita canonibusque adversa fuisset ordinatio Proterii, Timotheus Ælurus factione quorumdam seditiosorum in sede ejus constitutus est, & ne in posterum Proterius ei afferre posset impedimentum, a sequacibus Dioscori & Timothei occisus est in baptisterio, quo confugerat. Interea Leo sumit imperium, vir cum primis catholicus & pacis ecclesiasticæ amantissimus. Huic ergo supplicationes a catholicis Episcopis Ægypti & a nonnullis clericis Ecclesiæ Alexandrinæ oblatæ sunt, quatenus & mors vindicaretur Proterii & expelleretur episcopali sede Timotheus. A parte quoque istius quidam Episcopi & clerici dederant & ipsi petitiones Imperatori, petentes in primis in irritum mitti decreta synodi Chalcedonensis, cujus defensores erant Episcopi & clerici qui exarserant adversus interfectores Proterii. Ambarum ergo partium supplicationes Imperator legens, & considerans nimis esse grave vexari iterum tantum numerum sacerdotum, quorum plurimos aut ætas aut infirmitas aut paupertas laborem peregrinationis subire prohibebat, noluit illos congregari, sed de utroque negotio scripsit singularum metropolitanarum civitatum Episcopis & iis qui in monastica vita*

cxxii

excellebant, consulens quid fieri oporteret vel de ordinatione Timothei vel de terminis synodi Chalcedonensis. Rescripserunt omnes, tanquam si invicem consuluissent, Chalcedonensem synodum esse usque ad sanguinem vindicandam, Timotheum vero non solum inter Episcopos non habendum, sed etiam Christiana appellatione privandum. Solus Amphilochius Episcopus Sidæ, ut Evagrius ait, Timothei quidem ordinationem graviter reprehendit in epistola quam scripsit ad Imperatorem, Chalcedonensem tamen synodum non admisit; qui tamen & ipse, ut apud Photium testatur Eulogius Alexandrinus, paulo post Concilii sententiæ subscripsit & consensit. Et hæ epistolæ vel relationes Episcoporum omnium, *inquit Liberatus*, in uno codicis corpore vocantur encyclia.

III. *Recte autem ait Liberatus hunc codicem vocari encyclia. Nam in titulo ejus, qui positus est post epistolam Juvenalis Episcopi Hierosolymitani ad monachos Palæstinæ, scriptum est Leonem Imperatorem, quum accepisset literas ad se scriptas a sanctissimis Episcopis quos consuluerat, eas in unum corpus compegisse & jussisse ut encyclia nominarentur. Hinc Pelagius II. in epistola secunda ad Episcopos Istriæ ait:* In encycliis vero quod est episcopalium collectio litterarum. *Omnes autem antiqui ita vocant. Agmen ducat Cassiodorus, qui capite xxiii. operis de divinis lectionibus monet eos ad quos scribebat uti legant* encyclia, id est, epistolas confirmationis supradicti Concilii. *Victor Tununensis in chronico:* Extant quæ [illegible] Græco eloquio vocitantur. *Idem Pelagius in epistola tertia ad eosdem Episcopos Istriæ:* Ex sanctis prædecessoris nostri Leonis epistolis ac encycliis testimonia adjungitis. *Et paulo post:* Unde & encyclia hæc ita esse testantur. *Sunt etiam alia quædam loca istiusmodi in eadem epistola, sed ista sufficiunt. Benedictus Abbas Anianensis in disputatione adversus Felicianam impietatem:* Stephanus Episcopus in encycliis ad Leonem principem.

IV. *Hæc monumenta non senserunt interpretes Evagrii scholastici & Theodori lectoris, qui* [illegible] *verterunt encyclicas vel circulares literas, cum scribere simpliciter debuissent* encyclia. *Neque tamen exemplorum auctoritate destituti fuere. Nam & Rusticus Romanæ Ecclesiæ Diaconus & vetus interpres quintæ synodi encyclias epistolas dixere quæ alii unico vocabulo vocarunt encyclia. Hæc sunt verba Rustici sub finem dialogi adversus Acephalos:* Cunctarum Ecclesiarum consona sententia confirmata est per epistolas encyclias regnante Leone. *Concilium V. collatione VI.* Unde sanctissimis Episcopis in universalem sanctam synodum Chalcedone convocatis, non vocatus est Ibas, sed Nonnus in sancta synodo consedit ut Edessenæ Ecclesiæ Episcopus; qui etiam postea cum sua Osroena synodo ad Leonem piæ recordationis interrogantem de Chalcedonensi Concilio & aliis quibusdam rescribens, pars fuit eorum qui encyclias epistolas scripserunt.

V. *Difficile est definire numerum Episcoporum qui epistolas illas scripserunt; quia neque omnes habemus, neque ubique annotata sunt nomina scribentium. In calce earum quæ hodie supersunt scriptum est illos fuisse quingentos. Verum Nicephorus Callistus de hac ipsa re agens scribit illos fuisse supra mille, Eulogius vero Alexandrinus mille trecentos. Ad numerum in calce codicis encyclii annotatum proxime accedit Ephremius Antiochenus, qui quingentos & septuaginta fuisse tradit, si vera est observatio viri clarissimi Joannis Garnerii. Sed falsum illum fuisse puto. Nam neque Ephremius Episcopos de quibus loquitur ait fuisse quingentos septuaginta, sed quadringentos septuaginta tantum; neque loquitur de Episcopis qui epistolas encyclicas scripserunt, sed de his qui fidem Chalcedonensis Concilii subscribendo consignarunt, quos fuisse quadringentos septuaginta scriptum est etiam in calce subscriptionum sextæ actionis in codice Parisiensi gestorum ejusdem synodi.*

VI. *Nescio quo fato factum est ut Euphratesia, in qua Theodoretus fuit Episcopus, & Cilicia secunda, in qua fuit Mopsuestia, non connumerentur inter provincias quarum epistolæ synodales etiamnum habentur. Neque tamen propterea existimandum est illarum provinciarum Episcopos alienam a ceteris sententiam habuisse in causa Ecclesiæ Alexandrinæ, ut suspicari visus est R. P. Garnerius. Nam si illi contraria reliquis scripsissent, istud non tacuissent Eulogius Alexandrinus & Evagrius scholasticus, qui diserte tradunt neminem inter tot Episcopos deprehensum fuisse qui aliter sentiret præter solum Amphilochium Sidensem, qui tamen & ipse postea synodo consensit. Præterea in antiquis codicibus & in omnibus editionibus, etiam in postrema Parisiensi, reperitur nomen Euphratesiæ, loco sane non suo, cum conjungatur cum Mariamma civitate secundæ Syriæ. Ex quo trahi potest argumentum epistolam Episcoporum Euphratesiæ positam in codice fuisse post epistolam Episcoporum secundæ Syriæ, sed intercidisse.*

VII. *Rursum controversia est de tempore quo epistolæ illæ scriptæ sunt, quia Victor Tununensis ait ista contigisse Leone IV. & Anthemio II. Consulibus, id est, anno Christi quadringentesimo sexagesimo octavo. Hæc sunt ejus verba:* Leone IV. & Anthemio II. Coss. Leo Aug. supplicationibus Ægyptiorum permotus ut synodus fieret quæ de gestis synodi Chalcedonensis judicium ferret; ad cognoscendam singulorum fidem Ecclesiarum præsulibus, unicuique semotim, scripsit. Singulis epistolas tanquam ex una collatione consonas suscepit id fieri nullatenus posse, sed magis ac magis in sua perpetuitate synodi gesta Chalcedonensis manere. Extant quæ [illegible] Græco eloquio vocitantur. *Verum hinc, præter cetera, falsum esse constat Victorem quod certum sit ista contigisse eo tempore quo sanctus Leo tenebat apostolicam sedem & ante quam sanctus Symeon Stylites in cælum evolaret. Cum autem ille ad Christum fuerit profectus anno Christi* CCCCLX. *sanctus vero Leo anno sequenti, manifestum est controversiam de episcopatu Alexandrino de terminis Concilii Chalcedonensis non referendam ad eum annum quo Leo & Anthemius consulatum simul gesserunt. Rectius ergo Baronius ista constituit in anno* CCCCLVII. *cum certum sit has turbas Alexandriæ excitatas fuisse paulo post mortem Marciani Imperatoris.*

VIII. *Huic tamen Baronii sententiæ obstat auctoritas Marcellini Comitis, qui totam illam historiam revocat ad Indictionem* XI. *ad eum annum quo Leo & Majorianus Augusti simul Consules fuere, id est, ad annum quadringentesimum quinquagesimum octavum. Sic enim ait.* IND. XI. Leone Aug. & Majoriano Coss. Leo Imp. pro tomo Chalcedonense per universum orbem singulis orthodoxorum Episcopis singulas consonantesque misit epistolas, quo sibi quid de eodem tomo sentirent cuncti suis rescriptionibus

bus indicarent. Horum omnium Episcoporum ita conspirantes suscepit epistolas ut eas putares uno tempore unius viri eloquio fuisse dictatas. *Juvat hanc opinionem epistola Varadati monachi ad Leonem; quæ data dicitur anno secundo imperii ejus, die vero* XXVII. *mensis Augusti. Cum enim Leo factus sit Imperator anno* CCCCLVII. *secundus imperii ejus annus incidit necessario in annum quadringentesimum quinquagesimum octavum; adeoque si verum est Varadati epistolam fuisse scriptam anno tantum secundo imperii Leonis, vera necessario videtur esse scriptio Marcellini Comitis. Adde quod ex epistolis sancti Leonis Papæ colligitur finem causæ Ecclesiæ Alexandrinæ nondum plene datum mense Junio anni quadringentesimi quinquagesimi noni, & suspensam propterea illam fuisse per totum illum annum quo Leo & Majorianus consulatum gessere. Et sane negotium gravissimi momenti, quod universam commovebat Ecclesiam, de quo Imperator scripsit ad universos Episcopos qui gregem Christi regebant intra limites imperii Romani, non videtur potuisse terminari intra eum annum quo cœptum est; præsertim cum immensum sit spatium ab Alexandria Constantinopolim, & ex libellis Episcoporum catholicorum Ægypti oblatis Leoni Aug. & Anatolio Episcopo Constantinopolitano constet multa a Timotheo Æluro præsumpta esse in Ægyptiaca diœcesi quæ intra modicum temporis spatium perfici non potuere. Præterea misit Imperator magistrianos per totum orientem, ut Liberatus ait,* per quos omnes illi Episcopi qui Chalcedone fuerant congregati quid Alexandriæ gestum fuisset agnoscerent. *Illi postea congregati sunt in sua quique provincia, causam examinarunt, epistolas synodales scripserunt ad Imperatorem. Quare verior videtur scriptio Marcellini Comitis ista scribentis evenisse sub consulatu Leonis & Majoriani.*

IX. *Duæ antiquitus fuere editiones Latinæ istarum epistolarum, una qua usi sunt Facundus Episcopus Hermianensis & Episcopi Istriæ, altera quam jussu Cassiodori Senatoris elaboravit Epiphanius scholasticus, qua nos quoque utimur. Utra autem antiquior sit ambiguum est. Nam cum Facundus & Cassiodorus eodem tempore vixerint, neque sciri certo possit an iste librum de divinis lectionibus scripserit ante quam alter aggrederetur defensionem trium capitulorum, an vero postea, conjecturam ex eorum scriptis accipere non possumus de antiquitate veterum editionum codicis encyclii. Itaque, omissa illa parte, ostendamus duas olim fuisse Latinas interpretationes ejusdem codicis. In capite* XIV. *vulgatæ, quæ est Epiphanii, legitur:* Neque unum jota aut unum apicem possumus aut commovere aut violare horum quæ ab ea recte sunt & inculpabiliter definita. *Apud Facundum vero lib.* II. *cap.* V. Neque unum jota aut unum apicem possunt aut commovere aut commutare eorum quæ apud illam diffinita sunt. *Cum hunc locum ex ea editione retulissent Episcopi Istriæ ad Pelagium secundum Papam scribentes in causa trium capitulorum, ille eos monuit illum aliter habere in encyclius, & mox eum protulit ex versione Epiphanii. Sic enim ait epistola tertia ad eos scripta:* Neque enim in encyclius continetur ut ipsi in scripto vestro posuistis, Neque enim unum jotam vel apicem possumus aut commovere aut commutare eorum quæ apud Chalcedona decreta sunt. sed ita illic [illegible] est. Neque unum jotam aut unum apicem possumus

A aut commovere aut violare eorum quæ ab ea recte sunt & inculpabiliter definita. *Retulit veterem hunc locum prout extat in veteri codice Nicolai Fabri, ex quo epistolæ [illegible] editæ et a Baronio, quem nunc servat bibliotheca Colbertina. Nam editiones sunt depravatissimæ. Est & alius locus apud Facundum multum diversus ab editione vulgata; quem quia retulimus integrum in observationibus ad caput* XVII. *codicis encyclii, supersedemus heic describere.*

X. *Imperfectam porro ac mutilam esse editionem qua nos utimur satis constat, tum ex [illegible] Benedicti Abbatis Anianensis supra relato, tum quia desunt illhic epistolæ quas Amphilochius Episcopus Sidensis, Symeon Stylites, & Jacobus Nisibenus* B *rescripserunt ad Leonem Imperatorem, quarum mentionem facit Evagrius. Sed tamen arbitror epistolas illas nunquam extitisse in codicibus Epiphanii, adeoque fragmentum relatum a Benedicto Anianensi desumptum esse ex ea [illegible] ctione qua usos fuisse diximus Facundum & Episcopos Istriæ. Quis porro fuerit Episcopus iste Stephanus cujus est hoc fragmentum, in ambiguo est. Proclive quippe est interpretari de Stephano Episcopo Hierapolitano metropolitano Euphratesiæ, ad quem scriptam esse ab Imperatore Leone de negotio Ecclesiæ Alexandrinæ patet ex cap.* XI. *istius codicis encyclii. Verum in fronte codicis veteris in quo fragmentum illud reperimus, dum recensentur lucubrationes Benedicti, diserte scri*C*ptum est* Stephani Meneudis Episcopi. *Ex quo colligi debet hunc Stephanum fuisse diversum ab Hierapolitano. Nescio autem ubinam posita fuerit Ecclesia cujus ille fuit Episcopus. Sane in actione prima Concilii Chalcedonensis, ubi recitantur acta synodi Constantinopolitanæ post depositionem Eutychetis, inter Episcopos illius synodi recensetur Longinus Episcopus Talbondinæ civitatis in provincia Pisidiæ; pro quo Crabbus in margine posuit* Menedunen. *ex quopiam veteri codice. In eadem vero prima actione Chalcedonensi, inter Episcopos Ephesini latrocinii nominatur Zosimus Episcopus Mineidis civitatis; & pro* Minoidis [illegible] *codex Parisiensis habet* Minedæ, [illegible] Menedæ. *Utrum ad alterutram harum urbium referenda sit epistola Stephani Episcopi Menedensis,*

D *an ad aliam quampiam, relinquo judicio virorum doctorum. Satis est indicasse quod reperi.*

XI. *Interpretationem qua olim utebatur Ecclesia Romana, & qua nos quoque utimur, ab Epiphanio scholastico supra monuimus esse confectam. Docet autem illud titulus in antiquis exemplaribus positus, qui sic habet:* Chalcedonensis synodi testis est hic codex, qui encyclius nuncupatur. Tanta enim reverentia & tanta laude concelebrat ut sanctæ auctoritati merito judicet comparandam. Quem codicem [illegible] est, totius orbis epistolarum, a viro disertissimo Epiphanio, instante Cassiodoro Senatore, de Græco in Latinum versus est. *Sumta sunt ista ex Cassiodoro cujus hæc sunt verba ex capite* XI. *libri de divinis lectionibus:* Chalcedonensis autem synodi testis est codex encyclius, qui ejus reverentiam tanta laude concelebrat ut sanctæ auctoritati merito judicet comparandam. Quem codicem [illegible], id est, totius orbis [illegible] rem, a viro disertissimo Epiphanio fecimus in Lat. de Græco sermone converti.

XII. *Primus [illegible] autem typis [illegible] edidit [illegible] tam hanc librum emisit Laurentius Surius [illegible] anno* MDLXVII. *ut dictum est supra, ex codice [illegible] paret, in quo desiderabatur titulus a nobis [illegible] [illegible]

pta [illegible] *Romæ*. *Est autem postea Venetiis anno* MDCXXXXX *in ædibus Dominici Nicolini*. *Tandem cum ineunte hoc sæculo viri quidam doctissimi, a* [illegible] *ut sibi se curam novæ Conciliorum generalium editionis, quæ anno* MDCVIII *Romæ prodierat*, [illegible] *codicem quidem illum retinuerant, sed translaterant in locum non suum, constituentes eum in parte tertia Concilii Chalcedonensis, atque factum est ut hodie, quantum in ipsis fuit, abolita sit in editionibus Conciliorum memoria codicis encyclii. Nam præterea multa addiderunt in initio quæ nunquam antea fuerant in codice illo, neque ad causam pertinent de qua agitur in encycliis. Sane Epiphanius scholasticus præmiserat epistolas duas Marciani ad monachos Alexandrinos & ad eos qui commorabantur in Ælia & circa eam, aliam Pulcheriæ ad monachos in Ælia & circa eam habitantes, itemque aliam Juvenalis Episcopi Hierosolymitani ad monachos Palæstinæ. Veruntamen ille sic epistolas illas posuit in* [illegible] *encyclio ut eas distingueret a corpore encycliarum. Posuit enim ante titulum & ante præfationem codicis encyclii. Tum editores Romani titulum illum & præfationem omiserunt, itemque admonitionem Epiphanii de Episcopis ad quos scripsit Imperator Leo, putantes haud dubie ibi omnia esse Surii. Denique mutarunt ordinem veterem contra mentem ejus qui collegit epistolas encyclias. Cum enim ille elenchum episcoporum metropolitanorum ad quos scriptum est ab Imperatore posuisset in capitulo* XI. *epistolam vero Varadati monachi, quem Baradocbum vocat, in capite* XXI *suæ collectionis, editores Romani primi Episcoporum illorum nomina descripserunt in calce epistolæ imperatoriæ ad Anatbolium Episcopum Constantinopolitanum, quæ extat in capite sexto, & epistolam Varadati rejecerunt in ultimum locum, indecens, ut reor, arbitrati monachum præponi tot Episcopis, quorum epistolæ referuntur post illam Varadati in antiquis codicibus & editionibus. Postremo prætermiserunt annotationem de numero Episcoporum qui encyclias epistolas ad Leonem scripserunt, ejusque loco posuerunt:* Finis Concilii Chalcedonensis; *In quo tamen decepti sunt viri doctissimi. Quæ enim sunt Concilii Chalcedonensis, ea finem habuerunt ante sexennium, ut dictum est in præfatione ad Concilium Chalcedonense.*

XIII. *His initiis ut adhiberi medicina posset, necessarium erat nancisci vetera exemplaria codicis encyclii eaque conferre cum editionibus. Venit illud in mentem clarissimo viro Philippo Labbeo, sed morte præventus exequi non potuit. Non aliis testibus egemus ad hoc probandam quam ipso Labbeo, cujus ec*[illegible] *verba:* Encyclicum hunc librum manuscriptum extare in bibliotheca venerabilis capituli Ecclesiæ Bellovacensis accepimus indagina V. C. Claudii Jolyi B. Mariæ Parisiensis Canonici qui opera sua confectum codicum illorum calamo duntaxat exaratorum catalogum pro solita humanitate nobis communicavit. Hunc vero variarum epistolarum fasciculum si nancisci licuerit beneficio clarissimorum Decan. & Canonicorum cum aliquibus aliis ad Conciliorum nostrorum editionem spectantibus, ea cum excusis comparabimus, quæque visa fuerint observatu digna in appendices notasque nostras non indiligenti studio comportabimus. *Quod itaque facturus erat vir clarissimus, si diutius in vita fuisset, nos aggressi sumus; usique non solum codice illo Bellovacensi sumus, quem nobis suppeditavit humanitas eruditissimi viri Godefridi Hermant Canonici ejusdem insignis Ecclesiæ, sed etiam eo quem ex bibliotheca monasterii Corbejensis nobiscum communicavit vir eximiæ pietatis & eruditionis Dominus Joannes Mabillonius monachus Benedictinus. Sunt ambo ejusdem ætatis, id est, octingentorum annorum; ac fortassis uterque debetur diligentiæ Odonis Episcop. Bellovacensis, qui cum fuerit etiam Abbas Corbejensis, hæc duo exemplaria conscribi fecerit in usum filiorum suorum, Canonicorum videlicet Bellovacensium & monachorum Corbejensium.*

XIV. *Contuli ergo editiones codicis encyclii cum his duobus antiquis exemplaribus, falsasque interdum lectiones annotavi, & transpositiones vocabulorum: quia cum agatur de integra restitutione antiquæ illius versionis, necessarium videtur Epiphanii verba eo ordine collocari quem ille ea voluit obtinere. Contuli autem secundum ordinem quem epistolæ illæ synodales habent in antiquis codicibus, & editionibus, ea tantum ponens quæ ab Epiphanio versa sunt, ab illis abstinens quæ addita sunt ab editoribus Romanis. Sic enim fiet ut quum de nova Conciliorum editione capietur consilium, is qui in se suscipiet hanc pulcherrimam curam, poterit levi negotio has epistolas emendare & dividere a gestis Concilii Chalcedonensis & eas locis suis reponere, ut decet, id est, ad annum Christi* CCCCLVIII. *revocare.* (*)

CO

(*) Hoc viri Clarissimi monitum sequutus Coletus in novissima editione Veneta conciliorum Labbei totum hunc codicem Encyclium seorsum a Concilio Chalcedonensi dedit, referens in annum CCCCLVIII. Mihi tamen visum est adjungere reliquis Concilii Chalcedonensis appendicibus cum revera Appendix haberi possit ejusdem Concilii. Projectæ enim fuit epistola in appendices Chalcedonensis relatæ, quæ aliquot annis post habitum Concilium datæ sunt. Cur ergo & codex ab appendicibus sejungatur? Accedit aliquas epistolas in codice Encyclio contentas ab ipso Concilio vel saltem tempore ejusdem Concilii datas fuisse, quæ proinde melius in appendicem ejusdem darentur, quas ab eodem avulsas quærere lectores ægre tulissent.

CODEX ENCYCLIUS,

SIVE

COLLECTIO EPISTOLARUM SYNODALIUM ad Imperatorem Leonem scriptarum anno Christi CDLVIII. pro defensione Concilii Chalcedonensis.

Interprete EPIPHANIO SCHOLASTICO.

Incipiunt sacræ epistolæ venerandæ memoriæ Marciani & Pulcheriæ Augg. simul & Juvenalis sanctissimi Episcopi Hierosolymorum tam Alexandrinis quam cunctis Hierosolymitanis monachis de statutis sancti Chalcedonensis Concilii.

CAP. I

A

Exemplar epistolæ scriptæ ab Imperatore Marciano Alexandrinis per Johannem Decurionem & Timothei nefandi personam.

IN nullo quolibet modo delinquere proprium est Dei dominique cunctorum &c. *ut in Actis Concilii hujus editionis Labbeanæ part. III. cap. VIII.*

CAP. II.

Exemplar epistolæ sancitæ a Marciano sacratissimo Imperatore ad Archimandritas, monachos, & reliquos habitantes in Æliam & circa eam.

Agnoscens nostra majestas preces quas ad sacratissimam piissimamque dominam nostræ tranquillitatis conjugem &c. *ibid. cap. IX.*

CAP. III.

Ælia Pulcheria sacratissima & piissima perpetua Augusta Archimandritis & reliquis monachis in Ælia & circa eam habitantibus. Preces equidem quas ad nostram direxistis pietatem &c. *ut ibid. cap. XIV.*

CAP. IV.

Rescriptum synodicarum literarum Juvenalis sanctissimi Episcopi Hierosolymorum ad reverentissimos Presbyteros & Archimandritas & reliquos monachos Palæstinæ provinciæ sub ejus diœcese constitutos.

Cum summus & primus Apostolorum Petrus dixisset &c. *ut ibid. cap. XX.*

Quæ hactenus commemorata sunt, non pertinent proprie ad codicem encyclium, quamvis sub eo titulo comprehendantur in antiquis codicibus. Sequebantur itaque postea in antiquis editionibus titulus epistolarum encycliarum & præfatio Epiphanii scholastici in eumdem codicem. Editores Romani ista omnia sustulerunt; tum quia mutarunt ordinem istarum epistolarum, adeoque neque titulo illo eguerunt neque præfatione; tum quia existimantes horum auctorem esse Surium, censuerunt omitti posse absque ullo literarum istarum detrimento. Nos autem, qui certo scimus hæc non esse Surii, cum habeantur in antiquis codicibus, ista censemus esse reponenda suis locis.

CAP. V

*Incipiunt epistolæ divæ memoriæ Leonis Imperatoris ad universos metropolitanos Episcopos totius orientis & occidentis de statutis Chalcedonensis Concilii & de Timothei parricidæ nefandissima præsumptione, simul & rescriptum subscriptorum omnium sanctissimorum Episcoporum ad eumdem Principem: quod memoratus Augustus postmodum * encyclia voluit nominari.*

* [illegible]

Post terminum in Chalcedona gestorum & allocutiones factas a piissimis Imperatoribus Marciano & Pulcheria, necnon & Juvenale B sanctissimo Episcopo, ad monachos qui Hierosolymam conturbant, quorum exemplaria sunt præposita, quidam in tantam stultitiam pervenerunt, ut ita piam sacerdotum multorumque virorum hanc synodum atque sententiam non dubitarent accusationi subicere & dogmatum repugnantium sanctionibus quæ Nicæa a sanctis patribus statuta sunt matrem vocarent. Erat itaque qui talia devulgabat, & definitiones omnium moleste ferebat, Alexandrinæ populus civitatis, * naturaliter ad iras immensasque turbas acutus, & multitudo simulque Palæstinæ non cum subtilitate dogmatum monachicam elegerat vitam, & quicunque alii diversis modis cum illis circa rectitu- C dinem fidei claudicabant. Marciano autem sacratissimæ memoriæ, qui Chalcedone conventum collegit Episcoporum, * religionem vita in imperio terminato, ad Leonem quidem Christianissimum Dei voluntate imperialis principatus gubernacula transierunt. Illi autem qui universalem synodum respuebant, credentes se habere licentiam agendi quæ vellent, turbarum repente cogitaverunt vias. Et alii quidem venientes ad Constantini regiam civitatem, infringi imperiali jussione ea quæ Chalcedone bene sunt statuta poscebant. Multi vero Alexandrinæ populi civitatis Proterium, qui tunc gubernabat Ecclesias, iracunde & odiose ferebant, culpantes eum quia * Dioscoro pridem sacerdote ad- D judicato quidem & dignitate projecto & extra terminos degere condemnato, ipse pontificatum ejus sedis acceperat. Propter hæc itaque contra eum omnes populi impetu vesano irrationabiliter utentes comprehenderunt quidem eum refugientem ad septa sacri baptismatis

* Vide Evagr. lib. 2. c. 8. & Theophan. [illegible]

* [illegible]

* [illegible]

crudeli vero & feroci morte perimentes eum, quemdam Timotheum pro eo sine judicio in ejus constituto sederunt, nullum ecclesiasticæ legis ordinem observantes, honoratum quidem presbyterii dignitate, sed qui prolatus fuerat communis fidei nequaquam consentire decretis; & propterea sententia Proterii ab Ecclesia videbatur expulsus. Hanc igitur sic inordinatam & indispositam non ferentes injuriam sacerdotes qui in Ægypto recte sapiebant, ad Imperatoris auxilium, quod solum relictum fuerat, concurrerunt; & supplicationes porrigentes, patrum venerabiles sanctiones conlocatas ab Alexandrinis indisciplinationibus non debere dispici supplicabant. Contigit autem ut eodem tempore Imperatorem adirent etiam hi qui synodi dogmatibus derogarent & non eam habere recte scripta accusatione quererentur. Has autem preces utriusque rei suscipiens fidelissimus Imperator & gubernatus a Christo velocem simul & inreprehensibilem examinationem causæ hujus effecit. Et colligere quidem rursus ex omni terra sacerdotes abnuit, tanquam laboriosum atque tumultuosum, & quod non mediocrem vexationem Ecclesiis potuisset adferre. Sed literas ad uniuscujusque provinciæ civitatisque Pontifices scribens, & in his ea quæ fuerant ei ab utraque parte oblata conjungens, singulos voluntatem propriam rescribere aperte præcepit; utrum ea quæ apud Chalcedonam synodice definita sunt eis placerent, & Timothei pontificatum tanquam incompetenter factum reprehenderent, & quæ vero synodi erant nequaquam confiterentur aut saperent. Et hæc quidem * sceptris piisime & clementissime constitutus propriis literis imperavit. Illi vero sacerdotes voluntatem suam singillatim ut eis placere videbatur Imperatori & magnæ Constantinopolis præsuli epistolis propriis indicaverunt. Quæ epistolæ omnes cum integritate veraci ipsis sermonibus in Græco positæ & in Latinitate translatæ per dispositionem libri hujus propter legentium veram notitiam consequenter & sicut ordo habet pandantur. *Explicit.*

* *for. in scriptis.*

CAP. VI.

Exemplar epistolæ Leonis Imperatoris ad Anatolium Episcopum Constantinopolitanum. Hoc modo scriptum est & aliis metropolitanis Episcopis.

Imperator Cæsar Leo piissimus, victor, triumphator maximus, semper Augustus, Anatolio regiæ civitatis Episcopo. Votum quidem meæ pietatis &c. *ut ibid. cap. XXI.*

Hæc epistola extat Græce apud Evagrium lib. 2. cap. 9. unde eam edemus in appendice istius codicis encyclii.

Desunt autem in hoc loco nomina Episcoporum ad quos scriptum est, quæ infra referuntur cap. XI.

CAP. VII.

Piissimo & Christianissimo & divinitus electo, victori triumphatori semper augusto, oblatæ preces ab universis Episcopis &c. *ut ibid. cap. XXII.*

Fragmenta Græca istarum precum habentur apud Evagrium lib. 2. cap. 8. unde describentur in appendice.

CAP. VIII.

Sanctissimo & Deo amantissimo Archiepiscopo Constantinopolitanæ & catholicæ Ecclesiæ

A Anatolio, Episcopi Ægyptiacæ diœcesis. Sicut paterni pontificatus & successionis gubernacula &c. *ut ibid. cap. XXIII.*

CAP. IX.

Piissimo & Christianissimo Imperatori orthodoxo Leoni, victori, triumphatori, semper augusto, Episcopi & Clerici Ægyptiacæ diœcesis ab Archiepiscopo Timotheo Æluro destinati. Scriptum est omni poscenti rationem esse reddendam &c. *ut ibid. cap. XXIV.*

CAP. X.

ADMONITIO EPIPHANII.

Quibuscumque scriptum est a Leone piissimo Principe, simul cum ejus literis sunt adnexæ duæ petitiones Episcoporum Ægypti & clericorum Alexandrinæ civitatis & eorum qui

B ex persona Timothei * Æluri preces similiter obtulerunt, necnon & litteræ Anatolii Constantinopolitanæ civitatis Archiepiscopi. Et sic utique directæ sunt metropolitanis totius orbis Episcopis. Quorum etiam omnium epistolæ sive relationes per ordinem sunt conscriptæ, condemnantium quidem Timotheum Ælurum tanquam adulterum & homicidam pariter & hæreticum, adprobantium vero & concordiam confitentium Chalcedonensis sancti Concilii cum trecentorum XVIII. & centum quinquaginta sanctorum judicio patrum. Scriptum est enim his qui subter adnexi sunt. *Explicit.*

* *Vet. libri Elurus vel Hellurus.*

Hanc Epiphanii admonitionem omiserunt editores Romani, putantes eam esse Surii: nomina vero

C *Episcoporum ad quos scriptum est retinuerunt ad calcem epistolæ Leonis Imperatoris cap. XXI. & quidem sublatis etiam epithetis & vocabulis honoris, quorumdam etiam nominibus prætermissis. Sic ergo habent consequenter in codicibus Epiphanii.*

Leoni reverentissimo urbis Romæ Pontifici, Anatolio reverentissimo Constantinopolitanæ civitatis Episcopo, Basilio reverentissimo Episcopo Antiochiæ Syriæ, Juvenali reverentissimo Episcopo Hierosolymorum, Epiphanio reverentissimo Episcopo Apamiæ Syriæ secundæ, Dorotheo reverentissimo Episcopo Tyri Phœniciæ primæ, Johanni reverentissimo Episcopo Damasci Phœniciæ Libanisiæ, Pelagio reverentissimo Episcopo Tarsi Ciliciæ primæ, Orestio re-

D verentissimo Episcopo Anazarbi Ciliciæ secundæ, Stephano reverentissimo Episcopo Hierapoleos, Ibæ reverentissimo Episcopo Edessæ, Osroenæ Symeoni reverentissimo Episcopo Amidæ Mesopotamiæ, Antipatro reverentissimo Episcopo Bostrorum Arabiæ, Basilio reverentissimo Episcopo Seleuciæ Isauriæ, Olympio reverentissimo Episcopo Scythopoleos, Savino reverentissimo Episcopo Constantiæ Cypri, Johanni reverentissimo Episcopo Petrensi, Eustachio reverentissimo Episcopo Berythei, Jacobo reverentissimo monacho, Symeoni reverentissimo monacho, Baradoco reverentissimo monacho, Eunomio reverentissimo Episcopo Nicomediæ, Anastasio reverentissimo Episcopo An-

E cyræ, Theoctisto reverentissimo Pitinuntis, Alypio reverentissimo Episcopo Cæsareæ Cappadociæ primæ, Patricio reverentissimo Episcopo Tyanensi, Charterio reverentissimo Episcopo Claudiopolis, Petro reverentissimo Episcopo Gangrensi, Seleuco reverentissimo Episcopo Amasiæ, Johanni reverentissimo Episcopo Sebastiæ, Orcio reverentissimo Episcopo Militanensi, Petro reverentissimo Episcopo Caeno, Eleutherio reverentissimo Episcopo Chalcedonensi, Juliano reverentissimo Episcopo Tabiæ, Adelphio reverentissimo Episcopo Arabyssi, Johanni reveren-

veren

verentissimo Episcopo Ephesi, Eutherio reve- A rentissimo Episcopo Sardensi, Agapito reverentissimo Episcopo Rhodi, Critoniano reverentissimo Episcopo Aphrodisiadis, Petro reverentissimo Episcopo Myrensi, Pergamo reverentissimo Episcopo Antiochiæ Pisidiæ, Epiphanio reverentissimo Episcopo Pergæ, Palladio reverentissimo Episcopo Iconii, Nonechio reverentissimo Episcopo Lamiæ, Mariniano reverentissimo Episcopo Synnadensi, Amphilochio reverentissimo Episcopo Sidæ, Ætherico reverentissimo Episcopo Smyrnæ, Philippo reverentissimo Episcopo Hierapoleos, Johanni reverentissimo Episcopo Heracleæ Europæ, Basilio reverentissimo Episcopo Trajanopolis, Gregorio reverentissimo Episcopo Arianopolis, Va- B leriano reverentissimo Episcopo Marcianopolis, Valentino reverentissimo Episcopo Philippopolis, Euxitheo reverentissimo Episcopo Thessalonicensi, Petro reverentissimo Episcopo Corinthi, Eugenio reverentissimo Episcopo Nicopolitano, Martyrio reverentissimo Episcopo Gortynensi, Vigilantio reverentissimo Episcopo Larissæ, Lucæ reverentissimo Episcopo Dyrraceno, Ursiceno reverentissimo Episcopo Scupensi, Zosimo reverentissimo Episcopo Sardicæ, Juliano reverentissimo Episcopo *, Luciano reverentissimo Episcopo Byzeno, Theotimo reverentissimo Episcopo Tomitano, & ceteris Episcopis metropolitanis.

* Constt.

Cap. XII.

Leo Papa Leoni Augusto.

Literas clementiæ tuæ plenas virtute fidei & lumine veritatis venerantes accepi &c. *ut ibid. cap. XXV.*

Cap. XIII.

Piissimo & Christianissimo Imperatori Augusto, victori ac triumphatori, Leoni, Anatolius Constantinopolitanus Episcopus. Orationi siquidem nostræ opus est, Christianissime & fidelissime Imperator, ut non circa &c. *ut ibid. cap. XXVI.*

Cap. XIV.

Incipit epistola Europa.

Protecto, pio, & Christianissimo domino totius orbis terrarum & Imperatori perpetuo Augusto Leoni, Johannes * reverentissimus Heracleæ, Theophronius Episcopus Aphrodisiadis, Theotecnus Episcopus Cyclensis, & Babulas Episcopus novæ Theodosiopolis Europæ vestræ. Pietatis vestræ & Christianitatis imperium clarius purpura atque diademate &c. *ut ibid. cap. XXVII.*

* *leg.* Episcopus.

Cap. XV.

Piissimo & Christianissimo Domino Imperatori perpetuo augusto Leoni Lucianus humilis Byzæ metropolitanus Episcopus. Datis mihi piis atque venerabilibus literis vestræ Chri- E stianitatis &c. *ut ibid. cap. XXVIII.*

Cap. XVI.

Incipit de Philippopoli.

Per omnia piissimo & Christianissimo Imperatori, triumphatori, & augusto Leoni, humilis Valentinus (*Veteres libri*, Valentio) in Domino æternam salutem. Cum & ante imperium virtutibus regnaverit Christianissima vestra tranquillitas &c. *ut cap. XXIX.*

Cap. XVII.

Post Deum domino totius orbis piissimo & Christianissimo nostro principi Leoni, in Domino salutem, humilis & ultimus Sebastianus Episcopus. Tuum quidem, piissime Imperator, laudabilem & gloriosissimum inter homines principatum &c. *ibid. cap. XXX.*

Cap. XVIII.

Domino piissimo & Christianissimo Imperatori nostro Theotimus humilis Scythiæ regionis Episcopus. Decet tuam pietatem, venerabilis Imperator auguste &c. *cap. XXXI.*

Cap. XIX.

Domino piissimo, victori, semper augusto Leoni, Marcianus, Martialis, Monophilus, Marcellus, Petrus, & Dizas Episcopi secundæ Mysiæ. Tranquillissime principum, desiderium habens &c. *cap. XXXII.*

Cap. XX.

Sanctissimo & piissimo Amatori Christi Augusto & a Deo competenter honorato Imperatori Leoni, Basilius, Maximus, Theoctistus, Domnus, Gerontius, Flavianus, Saba, Cyrus, & Petrus, Episcopi primæ Syriæ. Omnibus equidem sicut lux, vestra potentia ad beneficia proposita &c. *ibid. cap. XXXIII.*

Cap. XXI.

Terræ marisque & totius generis humani domino, orbis terrarum victori, & piissimo Augusto, Leoni Imperatori, pauper * Baradocus in Domino salutem. Terribiles literas imperii vestri suscipiens per Eutropium &c. *ut ibid. cap.* C *LXI.*

* *Fort.* Vetradius

Cap. XXII.

Religiosissimo atque piissimo & Christianissimo Augusto & honorato competenter a Deo Imperatori Leoni Epiphanius, Eusebius, Elias, Diogenes, Maximus, Paulus, & Magnus, Episcopi secundæ Syriæ. Ostendit, piissime principum, dominus omnium &c. *ibid. cap. XXXIV.*

Cap. XXIII.

Deo amantissimo & piissimo atque Christianissimo Augusto, digne Deo coronato Imperatori Leoni, Nonnus, Damianus, Johannes, Petronius, Helias, Basilius, Abramius, Episcopi Osroenæ provinciæ. Non est mirabile, o victores atque Christianissimi principum ut qui D &c. *ibid. cap. XXXV.*

Cap. XXIV.

Religiosissimo atque piissimo Augusto & a Deo honorato Imperatori Maras, & Maronius, Noe, Eusebius, Turuhius, Balusachius, Maras, Abramius, Episcopi vestræ Mesopotamiæ regionis. Omnium Christus atque salvator &c. *ut ibid. cap. XXXVI.*

Cap. XXV.

Domino amantissimo & Christianissimo & a Deo decenter honorato &c. *ut ibid. cap. XXXVII.*

Cap. XXVI.

Deo amantissimo & piissimo & a Deo decenter honorato Imperatori Leoni Johannes &c. *ut ibid. cap. XXXVIII.*

Cap. XXVII.

Piissimo & Christianissimo Imperatori nostro Augusto & a Deo competenter honorato principi Leoni &c. *ut ibid. cap. XXIX.*

Cap. XXVIII.

Deo amantissimo atque piissimo & Christianissimo Augusto a Deo competenter honorato &c. *ut ibid. cap. XL.*

Cap. XXIX.

Per omnia Christianissimo, victori atque triumphatori, & a Deo competenter honorato &c. *ut cap. XLI.*

CAP. XXX.

Domino piissimo, Christo amantissimo Imperatori nostro Leoni perpetuo augusto &c. *ut ibid. cap. XLII.*

CAP. XXXI.

Piissimo & Christianissimo Domino Imperatori Leoni Epiphanius Episcopus Pergensis &c. *cap. XLIII.*

CAP. XXXII.

Christo amantissimo, victori atque triumphatori & a sancta trinitate servato &c. *cap. XLIV.*

CAP. XXXIII.

Domino Christo amabili piissimo, atque victori Leoni Agapitus misericordia Dei Christi Episcopus vestræ Rhodi. Desuper sceptra &c. *ut cap. XLV.*

CAP. XXXIV.

Piissimo atque fidelissimo victori atque triumphatori Leoni, principi semper augusto, Julianus &c. *cap. XLVI.*

CAP. XXXV.

Piissimo & Christianissimo, & juste a Deo potestatem totius orbis & dominationem sortito &c. *cap. XLVII.*

CAP. XXXVI.

Piissimo & Christianissimo Imperatori, victori semper augusto, Leoni &c. *ut ibid. cap. XLVIII.*

CAP. XXXVII.

Religiosissimo & piissimo & Christianissimo Imperatori semper augusto Leoni Otrius &c. *cap. XLIX.*

CAP. XXXVIII.

Religiosissimo & a Deo infulas imperiales adepto Leoni Augusto Olimpius Episcopus &c. *cap. L.*

CAP. XXXIX.

Piissimo & Christianissimo & amabili Imperatori semper Augusto Leoni Patricius &c. *cap. LI.*

CAP. XL.

Piissimo & Christianissimo Imperatori Cæsari Leoni &c. *ut ibid. cap. LII.*

CAP. XLI.

Piissimo & Christianissimo terræ domino, possidenti cœleste regnum, perpetuo augusto *ut ibid. cap. LIII.*

CAP. LXII.

Piissimo & Christianissimo, amabili Imperatori, & regnum cœlestium possidenti &c. *ut cap. LIV.*

CAP. XLIII.

Domino piissimo & invictissimo atque Christianissimo &c. *ut ibid. cap. LV.*

CAP. XLIV.

Piissimo & invictissimo domino totius terrarum orbis & Christianissimo Imperatori &c. *ut cap. LVI.*

CAP. XLV.

Religiosissimo & Cristianissimo amabili Imperatori augusto &c. *ibid. cap. LVII.*

CAP. XLVI.

Deo amantissimo atque piissimo & Christianissimo, victori, triumphatori &c. *ut cap. LVIII.*

CAP. XLVII.

Piissimo & Christi amantissimo, a Deo principi constituto &c. *cap. LIX.*

CAP. XLVIII.

Piissimo Imperatori & Christi amabili Domino Augusto Leoni Martyrius &c. *ut ibid. cap. LX.*

EXPLICIUNT EPISTOLÆ EPISCOPORUM NUMERO QUINGENTORUM FELICITER.

APPENDIX
CODICIS ENCYCLII.

Libellus precum, quem Episcopi Ægypti, & universus Clerus urbis Alexandrinæ miserunt ad Leonem Imperatorem.

Vide Cod. Encycl. cap. 7.

Pio & Christi amantissimo & a Deo designato, victori ac triumphatori & augusto Leoni, preces oblatæ ab universis Episcopis Ægyptiacæ diœcesis vestræ & a Clericis maximæ & sanctissimæ Ecclesiæ Alexandrinorum vestrorum. Cum cœlesti gratia tanquam eximium quoddam munus orbi terrarum concessus fueris, jure merito quotidie post Deum reipublicæ providere non cessas, omnium Imperatorum sanctissime Auguste. *Et post alia.* Dumque tranquilla pax orthodoxæ plebis cum apud nos, tum in urbe Alexandria esset, rursus turbæ excitatæ sunt, cum Timotheus statim post sanctum Chalcedonense Concilium, quo tempore duntaxat Presbyter erat, ab Ecclesiæ catholicæ communione & pace separasset se ac præcidisset una cum quatuor aut quinque quondam Episcopis & paucis monachis, qui pestifero Apollinaris & Eutychis errore perinde ac ipse impliciti tenebantur. Quam ob causam tunc canonice depositi a beatæ memoriæ Proterio

Τῷ εὐσεβεῖ, καὶ φιλοχρίστῳ, καὶ παρὰ Θεοῦ ἀναδειχθέντι, νικητῇ, τροπαιούχῳ, καὶ αὐγούστῳ Λέοντι, δέησις παρὰ τῶν ἐπισκόπων πάντων τῆς ὑμετέρας αἰγυπτιακῆς διοικήσεως, καὶ κληρικῶν τῶν κατὰ τὴν μεγίστην ὑμετέραν ἀλεξανδρέων ἁγιωτάτην ἐκκλησίαν· ἐκ τῆς ἄνωθεν χάριτος δῶρον τῷ βίῳ περιχεθείς, εἰκότως οὖν λήγεις ὁσημέραι τοῦ κοινοῦ μετὰ τὸν Θεὸν προμηθούμενος εὐσεβέστατε πάντων αὐτοκρατόρων Αὔγουστε· καὶ μεθ' ἕτερα. ἀστασιάστου τε εἰρήνης τῶν ὀρθοδόξων λαῶν παρ' ἡμῖν τε κατὰ τὴν τῶν Ἀλεξανδρέων ὑπαρχούσης, πάλιν Τιμοθέου ἀποκοινωνήσαντος ἑαυτὸν τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, καὶ πίστεως, ἀποτεμόντος εὐθὺς μετὰ τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἁγίαν σύνοδον, τὸ τηνικαῦτα δῆθεν πρεσβυτέρου τυγχάνοντος, ἅμα τέτταρσιν, ἢ πέντε μόνοις ποτὲ ἐπισκόποις, καὶ ὀλίγοις μονάζουσι, σὺν αὐτῷ τὴν αἱρετικὴν ἀπολιναρίου, καὶ τὴν κατ' ἐκεῖνον νοσούντων κακοδοξίαν. δι' ἣν καθαιρεθέντες τότε κανονικῶς ὑπὸ τοῦ τῆς θείας μνήμης

προ-

προστασίᾳ, καὶ πάσης αἰγυπτιακῆς συνόδου, βασιλικῆς εἰκότως σὺν ἐξορίᾳ ποινῆς ἐπειράθησαν. καὶ μεθ' ἕτερα. ἐπιτηρήσας τε τὴν ἐντεῦθεν πρὸς Θεὸν ἐκδημίαν τοῦ τῆς εὐσεβοῦς λήξεως Μαρκιανοῦ τοῦ γενομένου βασιλέως, βλασφήμοις τε φωναῖς, ὡς αὐτόνομος ἀναιδῶς κατ' αὐτοῦ θρασυνόμενος, καὶ τὴν ἁγίαν, καὶ οἰκουμενικὴν τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον ἀναθεματίζων ἀπηρυθριασμένως, πλῆθος δήμου ὠνητῶν τε, καὶ ἀτάκτων ἐπισυρόμενος, καὶ στασιάσας κατά τε τῶν θείων κανόνων, καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως, καὶ τῆς κοινῆς πολιτείας, καὶ τῶν νόμων, ἐπεισέφρησεν ἑαυτὸν τῇ ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ, καὶ ἐχούσῃ ποιμένα τε, καὶ διδάσκαλον, τὸν ἁγιώτατον ἡμῶν τὸν τηνικαῦτα πατέρα, καὶ ἀρχιεπίσκοπον Προτέριον, τάς τε συνήθεις συνάξεις ἐπιτελοῦντα, καὶ λιτὰς ἀναπέμποντα τῷ πάντων ἡμῶν σωτῆρι Χριστῷ ὑπὲρ τῆς εὐσεβοῦς ὑμῶν βασιλείας, καὶ τοῦ φιλοχρίστου ὑμῶν παλατίου. καὶ μετ' ὀλίγα, καὶ μόνης διαγενομένης ἡμέρας, ἐν τῷ ἐπισκοπείῳ κατὰ τὸ ἔθος διάγοντος τοῦ θεοφιλεστάτου Προτερίου, λαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ ὁ Τιμόθεος τοὺς καθαιρεθέντας ἐνδίκως δύο ἐπισκόπους, καὶ κληρικοὺς ὁμοίως τὴν ἐξορίαν, ὡς ἔφημεν, οἰκεῖν κατακριθέντας· ὡς δὴ χειροτονίαν παρὰ τῶν δύο δεξάμενος, μηδενὸς τὸ σύνολον τῶν κατὰ τὴν αἰγυπτιακὴν διοίκησιν ὀρθοδόξων ἐπισκόπων παρόντος κατὰ τὸ εἰωθὸς ἐπὶ ταῖς τοιαύταις τῆς Ἀλεξανδρέων τοῦ ἐπισκόπου χειροτονίαις, ἐπιλαμβάνεται ὡς ἐνόμισε, τῆς ἀρχιερατικῆς καθέδρας, μοιχείαν προδήλως τολμήσας κατὰ τῆς ἐχούσης ἐκκλησίας τὸν ἑαυτῆς νυμφίον, καὶ ἐνεργοῦντος ἐν αὐτῇ τὰ θεῖα, καὶ κανονικῶς τὸν οἰκεῖον διέποντος θρόνον· καὶ μεθ' ἕτερα. οὐδὲν ἕτερον ἦν ποιεῖν τὸν μακάριον ἐκεῖνον, ἢ τόπον δοῦναι τῇ ὀργῇ κατὰ τὸ γεγραμμένον, καὶ τὸ σεπτὸν καταλαβεῖν βαπτιστήριον, φεύγοντα τῶν ἐπ' αὐτὸν ἐρχομένων πρὸς φόνον τὴν ἔφοδον· ἐν ᾧ μάλιστα τόπῳ καὶ βαρβάροις, καὶ πᾶσιν ἀγρίοις ἀνθρώποις ἐγγίνεται δέος, τοῖς καὶ μὴ εἰδόσι τὸ σέβας τοῦ τόπου, καὶ τὴν ἐκεῖθεν βρύουσαν χάριν. ὅμως οἱ τὸν ἐξ ἀρχῆς Τιμοθέου σκοπὸν εἰς ἔργον προαγαγεῖν σπουδάζοντες, οἱ μὴ δὲ ἐν τοῖς ἀχράντοις ἐκείνοις σηκοῖς αὐτὸν ἀνεχόμενοι σώζεσθαι, οὔτε τὸ σέβας αἰδεσθέντες τοῦ τόπου, οὔτε τὸν καιρόν· ἦν γὰρ τοῦ σωτηρίου πάσχα πανήγυρις, οὔτε τὴν ἱερωσύνην αὐτὴν φρίξαντες μεσιτεύουσαν, Θεῷ καὶ ἀνθρώποις, ἀποκτείνουσι τὸν ἀνεύθυνον, σφάττουσιν αὐτὸν ἀπηνῶς μετὰ καὶ ἄλλων ἕξ. καὶ περιαγαγόντες τούτου τὸ λείψανον πανταχοῦ κατατετρωμένον, ὁμοῦ τε περισύραντες κατὰ πάντα σχεδὸν τόπον τῆς πόλεως, καὶ καταπομπεύσαντες σχετλίως, ᾐκίζοντο ἀνηλεῶς τὸ τῶν πληγῶν οὐκ αἰσθανόμενον σῶμα διατεμόντες κατὰ μέλος. οὐ μὴν οὐδὲ τῶν ἐντὸς ἀπογεύσασθαι κατὰ τοὺς θῆρας ἀφειδόμενοι ἐκείνου, ὃν ἔχειν μεσίτην Θεοῦ, καὶ ἀνθρώπων ἔναγχος ἐνομίσθησαν. πυρί τε παραδόντες τὸ ὑπολειφθὲν αὐτοῦ σῶμα, τὴν ἐκ τούτου κόνιν τοῖς ἀνέμοις παρέπεμπον, θηρίων πᾶσαν ὑπερακοντίσαντες ἀγριότητα. ὧν ἁπάντων αἴτιος, καὶ τῶν κακῶν σοφὸς οἰκοδόμος καθειστήκει Τιμόθεος.

A & ab universo Concilio Episcoporum Ægypti, imperialem quoque merito vindictam exsilio experti sunt. *Et paulo post.* Cumque tempus captasset obitus divæ recordationis Marciani Augusti, impiis vocibus ac maledictis nomen illius impudenter incessens, tanquam nullis legibus subjectus, sanctum praeterea & universale Chalcedonense Concilium perfricta fronte anathematizans, multitudinem hominum venalium ac seditiosorum post se trahens, quos contra divinas regulas & ecclesiasticam disciplinam, contra leges & rempublicam armaverat, in sanctam Dei Ecclesiam irrupit, quæ pastorem & doctorem tunc temporis habebat sanctissimum nostrum patrem & Archiepiscopum Proterium; qui tunc B solemnes collectas celebrabat, & servatori omnium nostrum Christo preces ac vota faciebat pro religioso imperio vestro & pro Christi amantissimo palatio. *Et post pauca.* Deinde unico die elapso, cum Proterius Deo carissimus juxta morem in episcopali domo moraretur, Timotheus assumptis secum duobus Episcopis, qui legitime fuerant destituti, & Clericis qui similiter, ut jam diximus, exilio damnati fuerant, perinde ac si ordinari posset a duobus Episcopis, nemine omnino ex orthodoxis Episcopis Ægyptiacæ diœcesis præsente, quemadmodum in hujusmodi ordinationibus Episcopi Alexandrini fieri solet, archiepiscopalem sedem, sicut ipse qui- C dem putavit, occupat, adulterium palam inferre ausus Ecclesiæ suum ipsius sponsum habenti, qui sacra in ipsa faciebat, & qui sedem suam juxta canonum præcepta administrat. *Et aliquanto post.* Nihil aliud facere potuit beatus Proterius quam, sicut scriptum est, dare locum iræ & ad venerandum baptisterium confugere, ut eorum qui ad cædem faciendam irruebant impetum declinaret: quo maxime in loco ipsis etiam barbaris & universis feris hominibus, qui sanctitatem ejus loci & promanantem inde gratiam ignorant, terror quidam oboriri solet. Nihilominus tamen hi qui consilium quod Timotheus ab initio habuerat, ad effectum perducere studebant, qui ne immaculatis D quidem illis septis Proterium servari sustinebant, nec loci sanctitatem reveriti, nec tempus ipsum, erat enim tum dies festus Paschæ salutaris, nec sacerdotii dignitatem reformidantes, quæ inter Deum atque homines sequestra est, insontem occidunt, cumque eo sex alios crudeliter mactant. Et cadaver illius undequaque vulneratum circumducentes, per cuncta fere civitatis loca raptant atrociter, miserandum in modum ei insultantes, & corpus sensus omnis expers absque ulla misericordia verberantes ac membratim secantes. Ac nequidem veriti sunt ferarum more viscera illius degustare quem paulo ante inter Deum atque homines interpretem ac sequestrum habere videbantur. E Postremo quod reliquum erat corporis cum in rogum conjecissent, cinerem in ventos sparserunt, quasvis bestias crudelitate longe superantes. Quorum omnium malorum auctor atque architectus fuit Timotheus.

Exem-

A

Exemplar epistolæ sacræ piissimi Imperatoris Leonis missæ ad Anatolium Constantinopolis Episcopum, & ad metropolitanos & reliquos totius orbis Episcopos.

Ἴσον θείου γράμματος τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως Λέοντος. τιμοθεΐτου Ἀνατολίῳ ἐπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην ἅπασαν μητροπολίταις, καὶ λοιποῖς ἐπισκόποις.

Vide not. Baron. l. c.

IMperator Cæsar Leo pius, victor, triumphator, maximus, semper Augustus, Anatolio Episcopo. Erat hoc quidem in votis pietati meæ, ut omnes orthodoxæ & sanctissimæ Ecclesiæ, cunctæ item urbes imperii Romani maxima quiete fruerentur, nec quidquam accideret quod earum statum tranquillitatemque turbaret. Quæ vero nuper Alexandriæ contigerint, ea sanctitati tuæ nota B jam esse equidem non dubito. Sed tamen ut rem omnem accuratius possis cognoscere, quæ causa tanti tumultus tantæque perturbationis extiterit, exemplaria libellorum precum quos religiosissimi Episcopi & Clerici ex supra dicta urbe Alexandria & ex Ægyptiaca diœcesi ad urbem regiam Constantinopolim venientes adversus Timotheum pietati meæ obtulerunt, exemplaria item libellorum precum quos quidam ex parte Timothei ad sacrum nostrum comitatum ab eadem urbe Alexandria venientes tranquillitati nostræ porrexerunt, ad sanctitatem tuam misimus: ita ut quid factum sit a Timotheo, quem populus & honorati ac decurio- C nes & navicularii urbis Alexandrinæ sibi Episcopum postulant, de aliis item rebus quæ in precum textu continentur, præterea de Chalcedonensi synodo, cui supra memorati neutiquam consentiunt, sicut preces eorumdem subjectæ demonstrant, sanctitas tua aperte possit cognoscere. Tua igitur reverentia omnes sanctos Episcopos orthodoxos qui nunc in hac urbe regia commorantur, sed & reverendissimos Clericos quamprimum ad se faciat convenire. Et cunctis accurate tractatis atque examinatis, quandoquidem Alexandrina civitas jam perturbata est, de cujus statu ac tranquillitate plurimum solliciti sumus, certiores nos facite quidnam de D supra memorato Timotheo & de Chalcedonensi synodo sentiatis, idque omni humano timore procul amandato, sine odio cujusquam aut gratia, solum omnipotentis Dei timorem præ oculis habentes: quippe qui probe sciatis vos rationem hujus rei intemeratæ divinitati esse reddituros; quo nos per litteras vestras perfecte de omnibus edocti competentem formam edere valeamus.

ΑΥτοκράτωρ καῖσαρ Λέων, εὐσεβὴς, νικητὴς, τροπαιοῦχος μέγιστος, ἀεισέβαστος Αὔγουστος, Ἀνατολίῳ ἐπισκόπῳ. Δι' εὐχῆς μὲν ἦν τῇ ἐμῇ εὐσεβείᾳ, ἁπάσας τὰς ὀρθοδόξους ἁγιωτάτας ἐκκλησίας, ἔτι γε μὴν καὶ τὰς ὑπὸ τῶν ῥωμαίων πολιτείαν πόλεις, μεγίστης ἡσυχίας ἀπολαύειν, μηδὲν δὲ συμβαίνειν τὴν αὐτῶν κατάστασιν, καὶ γαλήνην διαταράττον. οἷα δὲ κατὰ τὴν Ἀλεξανδρέων ἔναγχος συνέβη, εἰδέναι μὲν ἤδη πεπείσμεθα τὴν σὴν ὁσιότητα. ἵνα δὲ πλειόνπερον περὶ πάντων διδαχθῇς, ποῖα αἴτια τοῦ τοσούτου θορύβου, καὶ τῆς συγχύσεως γέγονε, τὰ ἴσα τῶν δεήσεων ἃς οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι, καὶ κληρικοὶ ἀπὸ τῆς ὑπερλεχθείσης πόλεως, καὶ τῆς Αἰγυπτιακῆς διοικήσεως εἰς τὴν βασιλίδα Κωνσταντινούπολιν παραγενόμενοι κατὰ Τιμοθέου τῇ ἐμῇ εὐσεβείᾳ ἐκόμισαν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἴσα τῶν δεήσεων, ἃς εἰς τὸ θεῖον ἡμῶν στρατόπεδον ὑπὲρ Τιμοθέου ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρέων παραγενόμενοι, τῇ ἡμετέρᾳ ἐπιδεδώκασι γαληνότητι, πρὸς τὴν σὴν θεοσέβειαν ἀπεστείλαμεν. ὥστε τί πέπρακται παρὰ τοῦ εἰρημένου Τιμοθέου, ὃν ὅ,τι τῆς Ἀλεξανδρέων δῆμος, καὶ ἀξιωματικοὶ, καὶ πολιτευόμενοι, καὶ ναύκληροι, ἐπίσκοπον ἑαυτοῖς αἰτοῦσι, καὶ περὶ τῶν ἄλλων πραγμάτων τῶν τῷ ὕφει τῶν δεήσεων παρεχομένων, καὶ πρὸς τούτοις, περὶ τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου, ᾗ τινι οὐδαμῶς καθὰ αἱ ὑποτεταγμέναι δεήσεις αὐτῶν σημαίνουσι, φανερῶς δυνηθῆναι μαθεῖν τὴν σὴν ὁσιότητα. ἡ σὴ τοιγαροῦν εὐλάβεια ἅπαντας τοὺς ὀρθοδόξους ὁσίους ἐπισκόπους τοὺς ἐπὶ τοῦ παρόντος κατὰ τήνδε τὴν βασιλίδα πόλιν διάγοντας, ἔτι γε μὴν καὶ τοὺς εὐλαβεστάτους κληρικοὺς πρὸς ἑαυτὴν παραχρῆμα ποιησάτω συνελθεῖν· καὶ πάντων ἐπιμελῶς ἐξετασθέντων, καὶ δοκιμασθέντων, ἐπειδὴ νῦν ἡ Ἀλεξάνδρου πόλις τετάρακται, ἧς τινὸς τῆς καταστάσεως, καὶ τῆς ἡσυχίας μεγίστη ἐστὶν ἡμῖν φροντὶς, εἴπατε τὸ δοκοῦν περὶ τοῦ προειρημένου Τιμοθέου, καὶ τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου, ἄνευ τινὸς ἀνθρωπίνου φόβου, καὶ δίχα χάριτος, καὶ ἀπεχθείας, μόνον τὸν τοῦ παντοκράτορος Θεοῦ φόβον πρὸ ὀφθαλμῶν τιθέμενοι, ἐπειδὴ ἴστε ὅτι περὶ τοῦ πράγματος τούτου τῇ ἀχράντῳ θειότητι λόγον δώσετε. ἵνα περὶ πάντων δι' ὑμετέρων γραμμάτων πλείως διδαχθέντες, τὸν ἁρμόζοντα τύπον δοῦναι δυνηθῶμεν.

Fragmentum ex epistola Stephani Episcopi ad Leonem Imperatorem, descriptum ex disputatione Benedicti Abbatis Anianensis adversus Felicianam impietatem.

Ex codice 4310 bibliotheca Colbertinæ. Vide supra §. 10 in præfatione.

INdutus est filius tunicam corporis, hoc est, E integrum hominem, de sancta virgine, quam sanctus spiritus texuit. Ineffabiliter in ingressu, inenarrabiliter in egressu, incomprehensibiliter ingressus est visibilis, egressus est visibilis. Ingressus est Dei verbum egressus idem est homo. Paradigmate siquidem isto idem est exutus qui & indutus, scilicet qui absque homine Dei filius, etiam & cum homine unus idemque filius. Non alius adoptivus, & alius proprius Dei filius; sed idem qui ex Deo est Deus, idem in homine Dei est unigenitus filius; quoniam si & habitu inventus est ut homo, non est habitu immutatus; licet habitus

bitus fit illi aptificatus, non ullo modo A adoptatus. Verum qui habitus non est habentis persona persona, sed participatio naturæ persistendo natura. Ac per hoc consulte Dei filius habendo habitum, habitu inventus ut homo, idem ipse manet naturali proprietate habendo habito, ipsa sui deitatis persistendo singularitatis persona; quoniam persona ingenuata propria sua in homine venit deitatis persona. Propter quod dicit: *Ego veni in nomine patris mei*. Nomen enim patris personam perstruit filii, quia non nisi habendo filium paternam gerit personam. Qui ergo in nomine patris venit, nihilominus filius ejus fuit. Et ideo non duo venerunt filii verus & falsus, aut unus partim proprius, partim etiam adoptivus, sed unus Jesus Christus ex toto benedictus, qui venit in nomine Domini. Quia qui in principio erat verbum, idem verbum caro factum est, individuum, unus proprius & verus unigenitus Dei filius. Et si aliud atque aliud ex convenientia naturarum, non tamen est alius, sed unus idemque ex toto unigenitus Dei filius.

JOANNIS DOMINICI MANSI

IN SEQUENTEM APPENDICEM

PRÆMONITIO.

Cl. Antonii Bongiovanni J.U.D. Viri doctissimi beneficio exhibet editio mea novum hoc Leontii Byzantini opusculum cæteris ejus lucubrationibus adjungendum. Quamquam vero scripta illa quæ Canisius vulgavit auctorem præferant Leontium non Hierosolymitanum quidem ut nostri hujus titulus enunciat, sed C^ptanum, non est tamen facile cur alterum ab altero Leontium distinguamus; cujus rei conjecturam satis validam argumenti inter opera illa omnia affinitas præbet. Quin & in MSS. Codicibus non raro alter pro altero titulus cæteris etiam Leontii opusculis adjungitur, ut modo Leontius Constantinopolitanus, modo Hierosolymitanus adnotetur; quod & Fabricius Bibl. Græc. tom. VII. ante me animadvertit. Nihilo tamen secius, si quis vellet Leontium Constantinopolitanum a Hierosolymitano discernere me sane haberet opinionis suæ adstipulatorem magis quam refragatorem. Principio enim utrumque distinguit Patria cum alter Hierosolymitanus alius vero Constantinopolitanus scribatur. Insuper Constantinopolitanum illum Leontium sæculo ineunte septimo scripsisse iis argumentis probat Basnagius in sua Canisiana collectionis editione nova, quibus assensus denegari nequaquam posset. Apologistam vero nostrum paulo post Chalcedonense concilium opusculum illud suum dedisse persuasum, & fere demonstratum mihi ex eo est, quod controversiæ trium capitulorum vel non meminerit prorsus, vel ita meminerit ut cœpta potius quam adulta videri possit; cum tamen inter accusationes concilii Chalcedonensis hæc validissima fuerit, & cui obtrectatores concilii insistebant maxime. Infuper verba ista Leontii in hac ipsa Apologia Sane quod nonnulla concilia minus recte decreverunt, abrogarunt, id alia concilia præstantiora; *nonne postulassent vel exegissent potius, ut concilii Constantinopolitani in causa trium capitulorum exemplum plane domesticum induceretur si post concilium illud anno 553. habitum Leontius iste scripsisset? Utcumque tamen sit de Leontii hujus ætate dignissimum est opusculum, quod in lucem publicam prodeat, ingentesque habendæ sunt gratiæ Cl. Bongiovanni, cujus opera profertur. Qui & ex aliis MSS. Leontii operibus utilissimo pariter consilio dedit nonnulla SS. Patrum de Christi incarnatione testimonia hic pariter a nobis edenda. Quod vero hæc ibi a nobis excudantur, quamquam alioquin & in aliis Leontii operibus jam evulgata & in actis concilii Chalcedonensis ex his nonnulla edantur, rationem aptissimam exhibet idem interpres Cl. in præmonitione ad Lectorem, cui nihil addendum succurrit.*

AD CONCILIUM CHALCEDONENSE OECUMENICUM

APPENDIX ALTERA.

ANTONII BONJOVANNI VERONENSIS

PRÆMONITIO.

Ex Supplem. Mansii in Append. ad Tom. IV pag. 467.

EXtat in vetusto Græcæ D. Marci bibliothecæ codice opus nondum editum Leontii monachi Hierosolymitani contra Nestorianos, & Eutychianos, quem in fine sæculi V. vel VI. initio vixisse conjicit ex opere ipso Joan. Albertus Fabricius Bibl. Græc. tomo VII. pag. 452 Jacobus autem Basnagius in suis ad Leontium ᵃ observationibus clare demonstrat eum initio sæculi VII. floruisse. Ad opus ipsum quod attinet, illud integrum, bonis faventibus superis in lucem proferam, quod viris eruditis jamdiu in votis esse video. Interim ex eo decerpsi, quæ sequuntur, ut Claro Viro Jo. Dominico Mansi rem gratam facerem, qui maxima diligentia unde unde conquirit ea, quibus præclarum opus suum locupletare maxime possit. Quæ historiæ ecclesiasticæ & conciliorum illustrandæ valde profutura nemo non videt. Occurrit ergo primum egregia concilii Chalcedonensis Apologia adversus eos, qui illud explodendum autumabant. Sit ergo.

LEONTII MONACHI ᵇ HIEROSOLYMITANI

APOLOGIA

Concili ᶜ Chalcedonensis, ex interpretatione Antonii Bongiovanni cum notis ejusdem.

Objiciunt Hæretici primum.

„ ETsi pia videntur dogmata, quæ nunc A
„ traditis; vestram tamen societatem
„ fugimus, propterea quia colitis, ac veramini Chalcedonense concilium, & Romæ patriarcham ᵈ Leonem, qui quidem (ut ait qui se magistrum ipsorum
„ jactitat Antiochenus patriarcha ᵉ Severus) se in unum convenire simularunt,
„ ut Eutychetem dejicerent, quum reipsa
„ tamen Nestorio suffragari studerent.

Verum qui hæc effutiunt, nonne sese valde petulantes, & audaces ostendunt? Nostram quippe famam lacerare non dubitant, qui profecto pœnas dabunt ei, qui vivos & mortuos judicaturus est, quique singulorum B opera debitis præmiis vel suppliciis afficiet, patefacietque cordis intima, & abscondita. Nos interim ope divina freti planum facie-

„ ΩΣ κἂν τοιάδε ὑμεῖς εὐσεβοφανῆ νῦν δογ-
„ ματίζετε, ἐ συνεκκλησιαζόμεθα ὑμῖν·
„ δέχεσθε γάρ, καὶ σέβετε τὴν ἐν Χαλκηδόνι
„ Σύνοδον, καὶ Λέοντα τὸν Πατριάρχην Ῥώμης,
„ οἵ, καθά φησιν αὐτοῖς ὁ λέγων τινὰ ἑαυτὸν εἶναι διδάσκαλον αὐτῶν, ὁ ἀπὸ πατριαρχῶν Ἀντιοχείας Σεβῆρος, πρόφασιν μὲν ἔχων τῆς ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνελεύσεως τὴν Εὐτυχοῦς καθαίρεσιν· σπούδασμα δὲ ἦσαν Νεστορίου.

Ταῦτα γοῦν οἱ λέγοντες πῶς ἐ τολμηταί, καὶ αὐθάδεις λίαν; δέξαν γὰρ ἐ ξέμυσι βλασφημοῦντες, οἱ λόγον μὲν δώσουσι τῷ ἑτοίμως ἔχοντι κρῖναι ζῶντας, καὶ νεκρούς, ὃς καὶ ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ ἀποκαλύψει τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν. δείξομεν δὲ καὶ ἡμεῖς σὺν Θεῷ τῇ ἀληθείᾳ πᾶσι τοῖς ἀκροαταῖς τῶν δὲ, ὡς καὶ κεκαταις

a Tom. 1. Thesauri monum. Ecclesf. Henrici Canisii.

b In Leontii operibus edit. Tom. IX. bibl. Patrum appellatur Byzantinus; ideo autem & Hierosolymitanum appellari tradit Cl. vir Henric. Canisius præf. in eadem opera, quia prope Hierosolymam in monasterio S. Lauræ habitavit. Sed non est confundendus Leontius noster cum Leontio Byzantino Nestoriano, ut præclare monet cl. vir Basnagius in suis ad Leontium observ.

c Convocatum fuit concilium hoc Chalcedone, an. 451. sub pontificatu S. Leonis ad profligandos Eutychetis errores, qui unam in Christo naturam, ex divina, & humana compositam asserebat.

d Vetus nomenclatura, qua primis ecclesiæ sæculis gaudebant Romani Pontifices, qui & episcopi Romæ, & archiepiscopi appellabantur.

e Expulso per summam injuriam Flaviano, in ipsius locum suffectus est Severus monachus, Eutychianorum caput, qui quum proscripsisset Chalcedonense Concilium, & S. Leonem, proscriptus & ipse fuit in Concilio episcopor. 4. ab Jo. Cpolit. ep. convocato. Tom. V. conc. p. 170.

τοῖς ἀπολογούμενοι, ὅτι χείλη δόλια ἐν καρδία καὶ ἐν καρδίᾳ ἐλάλησαν κακά· ὅμως αὐτοῖς, καὶ ἐκ καρδίας ἐλάλησαν κακά· ὅμως αὐτοῖς κατὰ τὴν Ὁμοιωσιν τοῦ ὄφεως φθόνερος, καὶ μισάνθρωπος, ὁ Θεοδώρητος. οἱ γὰρ τὸν τε ἀναθεματίσαντας Νεστόριον, ἤγουν τὴν ἐν Ἐφέσῳ Σύνοδον κοτιώμενοι, καὶ τὰ κατὰ Νεστορίου γεγραμμένα τοῦ ὁσιωτάτου Κυρίλλου, καὶ τὰς κατὰ τοῦδε φωνὰς πάσας ὁμολογοῦντες, καὶ ὡς μίσει τι αὐτοῦ πανταχόσε μνημονεύοντες, καὶ ... τὴν ὑπὲρ αὐτὸν τῇ ἀσεβείᾳ, καὶ μετὰ πάντας τοὺς ἀναθεματίζοντας, καὶ τοὺς τὰ αὐτὰ φρονοῦντας, τοσοῦτον ἀλόγως ὡς Νεστόριον σπουδάζοντες διέλαθησαν;

„ Ναὶ πάντες τινές, φησιν, ἐν τῇ συνόδῳ, οἱ „ ἐφωράθησαν Νεστορίῳ πάλαι φρονοῦντες.

Ἵνα δὲ καὶ κατὰ συνδρομὴν τοῦτο δῶμεν αὐτοῖς· τὸ γὰρ ἀληθεύειν τῷ λόγῳ εἰδότες, ὡς μηδὲ τὴν ἀπολογίαν ἐκτείνειν σπεύσητε ὁ βουλόμενος· πῶς ποτε μὲν δικαίων δέκα μόνων καὶ Σόδομα, καὶ Γομόρρα ὅλη ἐσώζετο; καὶ ἡ κραυγὴ τῆς ἀνομίας καὶ ἕως τῶν ὑψίστων ἀνέβη· ἐν δὲ τούτοις δύο δήπου, ἢ τρίτον τινὰ δεισιδαιμονοῦντα, εἰ καὶ ἄρα ἀγνοοῦντες τι ἐν αὐτοῖς ἀσεβοῦντα, πᾶσα ἡ ἐκκλησία πληθὺς, καὶ λαὸς ὁ ἅγιος τοῦ Χριστοῦ ἱερατεύματος, ὡς γνώμη δυσσεβοῦντες μὴ διαδρᾶσαι τὴν ἀλήθειαν ἐγκαταλείφθησαν; ἔτι τοῦ λέγοντος Θεοῦ· οὗ εἰσὶ δύο, ἢ τρεῖς συνηγμένοι ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖ εἰμὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν. καὶ τοῦτο οὐκ εἰς αὐτοὺς μόνους συντείνοντος τῆς θείας παρορᾶσεως, ἀλλὰ καὶ εἰς πᾶσαν Χριστοῦ τὴν καθ' ὅλης τῆς οἰκουμένης ἁγίαν ἐκκλησίαν τῶν πιστευόντων, καὶ πάντων λαῶν ἀφειδέστερον, ὅτι οὐδὲ ἀποστατοῦντες ἀλλ' ἴσως αἰωνίας παραδόσεως ἤκειν ἔμελλε τὰ τοῖς ψηφισθέντα φρονήματα, ὡς ὁρῶμεν. Θεοῦ μέχρι καὶ νῦν. ἄρα οὐκ εἰς τοὺς τῆς θείας ... ὁ τὸν τῆς πίστεως λόγον ἀσεβήσειε ... ὁ... Χριστοῦ λόγον ... οἰκουμένης τῶν ἁγίων συνόδων, καὶ βεβαιωθῆναι ἐν ταῖς ἑξῆς ... λογιζόμενος, εἰ δὲ μηδὲ ἐκ τοῦ τῆς θείας ... λόγῳ μὴ ... δεκτοὺς ἔχετε ... τὴν ἁγίαν σύνοδον, ἀλλ' ... ἐκ τῆς παλαιᾶς ... ἐν ... ἐν αὐτῇ ... Νεστορίου κακοδοξίαν, εἰ καὶ τοῖς λεγομένοις ... συνηγοροῦντα, σκοπήσωμεν καὶ ... κατάκρισις ... σύνοδος ... ἀβούλητος ... παλαιὰ ... ἀσέβειαν, εἰ καὶ μὴ ... ἀναθεματίσαντες τὸν Νεστόριον ...

A mus istorum nebulonum auditores ... quasi coram judicibus caussam agentes, ostendemusque vere in eorum corde esse ... dolosa, eoque nefaria verba ... protesto non amor erga Deum ... sed acri serpentis instar in homines ... ac livor inflammat. Nam quomodo ... mile est, quod eis ... Nestorium scilicet eos facile, qui concilium Ephesinum, quo is profligatus est, ... tur, probantque cum D. Cyrillo contra Nestorium ipsum scripta, ... tus eumdem voces omnes ... quam de piaculo quodam ubique ... nem faciunt, quique ipsum ...
B omnium ... primum, ac ... cum ejus affectis idem sentientibus, ... dunt, ejiciuntque a Christi ... munitate?

„ Aderant, inquis, in concilio nonnulli, quos olim Nestorio ...

Ut obiter id eis concedamus ... enim imbecillitatem humanae ... probe scientes nimis ... re) ut inquam id eis concedamus, ... de solos ... a Deo servata fuit ... Gomorra, quarum nefaria ... ipsam rumore suo complebant ... ob duos, vel tres nefarios homines, clam
C impie sentientes, tota venerabilis ... do, sanctusque ... solum coetus, quasi omnes ... a Deo ita deferentur, ut ... quçant, praesertim cum Deus ... ceatur, *ubi fuerint duo ... in nomine meo ... in medio eorum.* Quod autem numine divino ... cilium, damnum hoc ... lium solum pertineret ... totius christianorum ... omni populorum genere ... ret, atque diffunderetur ... concilii decreta non ... modo, sed in perpetuum ...
D tura erant, ... videmus. ... gravem ... fidei nostrae ... ta per tanta ... atque posteritati ... ne ratio quidem haec ... pere vos movet ad ... probandum, sed adhuc ... recipi ... patres occulte fovisse pravum Nestorii ... ma, licet aperte unam omnes ... tentiam proferrent, considerabimus ... ex caussa ... tur. Numquid ... ra, ut ... mutata ... tecto ... hac aperte declarat, ...

a Nestor ... Mona ... ad sedem ... error damnatus ... in genere ...
b Patet id ex ...
c Nam Concilii patres Act. I. Nestorium ... id ipsum ad unum omnes ...
e Sanctum appellatur Concilium ...
f Tales facile patrum numerum ...

ita pridem, at eo tempore pie recteque sensisse, quum nefaria Nestorii dogmata scripta sententia damnarint profligarintque. Quod sane fieri potuisse quis neget? quemadmodum & illud accidere potuisse nemo negabit, ut quidam alii, qui tum in concilio pie recteque sentiebant, postea in impietatem prolaberentur. Nonne & Paulus, qui antea Christum persequebatur, postea prædicavit eam fidem quam perdendam curaverat? Nonne Judas (qui una cum undecim apostolis dominum prædicabat, quum bini per orbem terrarum ab eo mitterentur) idem ipse postea eidem Domino struxit insidias? Verum & si Concilii tempore nonnulli Patrum intus in corde suo prave sensissent, quum cæteroquin ipsius Concilii recte gesta, atque dicta suffragio quisque suo probarint; quam ob id reprehensionem mereretur Sacra Synodus; scriptum est enim solius Dei esse corda scrutari, atque nervos.

οὐ τῶν ἐνδεχομένων ἐστίν; ὥσπερ γοῦν οὐδὲ ἑτέρους πάλιν τινάς· τῶν ἐν τῇ συνόδῳ ἀδύνατόν ἐστι κατ' ἐκεῖνο καιροῦ εὐσεβοῦντας, ὕστερον μεταπεσεῖν εἰς ἀσέβειαν· ἢ οὐχὶ καὶ Παῦλος, ὁ πρὶν διώκτης, ὕστερον εὐηγγελίζετο τὴν πίστιν, ἥν πάλαι ἐπόρθει; Ἰούδας δὲ ὁ προδότης σὺν τοῖς ια. εὐαγγελιζόμενος τὸν κύριον, ὅτε ἀνὰ δύο ἀπεστάλησαν ὑπ' αὐτοῦ, ὕστερον καὶ ἐπεβούλευσεν αὐτῷ; ἄλλως δὲ εἰ καὶ κατὰ τὸν τῆς συνόδου καιρὸν αὐτὸν κακόφρονες ἦσάν τινες ἐν αὐτοῖς, ὅμως ἐπὶ τοῖς καλῶς πραττομένοις συνετίθεντο, τίς ἡ μέμψις ἐκ τοῦδε καὶ τῇ συνόδῳ; μόνῳ γὰρ εἶναι Θεοῦ τὸ καρδίας, καὶ νεφροὺς ἐτάζειν εἴρηται.

„ At si partem aliquam, inquis, reprehensione dignam habuit, totum, quod „ reliquum est, ob id rejiciendum videtur.

„ Ἀλλ' εἰ ὅλως μέρος ἔχει ψεκτόν, τὸ ὅλον, „ φησί, λοιπὸν ἀδόκιμον κρίνεται.

Rejicienda igitur erit & area tota solum ob lolium, & universorum Apostolorum Cœtus unum ob Judam explodendus. Præterea si totum a parte diudicari debet; quum multi e Concilii Ephesini patribus synodo Chalcedonensi interfuerint; rationi contentaneum erit ex hisce potius hujus Concilii contra Nestorium animum atque mentem conjicere, quam ex illis paucis inferre contrarium. An ignoratis & e Concilii [a] Nicæni 318. Patribus [b] septendecim circiter dejectionis metu perculsos adprobasse Fidei regulam contra Arium, eique subscripsisse? qui postea & D. Athanasium acriter insectati sunt? ob id tamen haud exploditur tota synodus. Quod si non a manifesta parte de Concilii totius bonitate diudicandum putatis; sed ob dubia potius totum explodendum contenditis; quum ob unam partem a vobis explodatur totum Chalcedonense Concilium, & una cum toto ea quoque Patrum pars improbanda videatur, qui Concilio Ephesino interfuerunt, ejusque partem componebant; numquid ex hac parte, quæ prava deprehensa est, totum Concilium ipsum Ephesinum, tanquam Nestorio patrocinatum necessario rejiciendum putabitis? explodendumque totum Concilium Nicænum ob septendecim illos, quasi omnes Ario studuerint? Sed ut vestram in accusando temeritatem insolentiamque clare perspicere possitis, mementote in eorum numero qui hujusce Concilii definitioni subscripserunt, fuisse cum D. [c] Symeonem, qui suam nobis virtutem in [d] columna testatam reliquit, quem [e] orationibus hymnisque sa-

Καὶ πᾶσαν τὴν ἅλω ἄρα διὰ τὸ ἐν ζιζάνιον, καὶ τὸν ὅλον χορὸν τῶν Ἀποστόλων διαβλητέον διὰ τὴν εἰς τοῦσδε τοῦ Ἰούδα συγκαταρίθμησιν. ἔτι μὴν εἰ ἐκ τοῦ μέρους τὸ ὅλον κρίνειν δεῖ, ἐπεὶ πολλοὶ καὶ τῶν ἐκ τῆς ἐν Ἐφέσῳ συνόδου ἦσαν ἐν τῇδε τῇ Χαλκηδόνος συνόδῳ, δῆλον ὡς ἐκ τῶνδε μᾶλλον τὸν κατὰ Νεστορίου σκοπὸν εἶναι καὶ τῆσδε στοχάζεσθε εὔλογον. ἢ ἀγνοεῖτε ὅτι καὶ τῶν ἐν Νικαίᾳ τιη. πατέρων. τοὺς δέκα καὶ ἑπτὰ φόβῳ τῆς καθαιρέσεως ὑπέγραψαν κατὰ Ἀρείου; οἳ καὶ ἐπολέμησαν δεινῶς μετὰ ταῦτα τὸν μέγαν Ἀθανάσιον; καὶ οὐ παρὰ τοῦτο ἡ σύνοδος ὅλη διαβάλλεται. εἰ δὲ ἐκ τοῦ (μὴ) σαφοῦς μέρους οὐκ ἀξιοῦτε συνιέναι τὴν τοῦ ὅλου ἀγαθότητα, ἐκ δὲ τοῦ ἀμφιβόλου διαβάλλειν πειράζετε· ἆρά γε ἐκ μέρους διαβληθείσης ὑμῖν τῆσδε τῆς ἁγίας συνόδου τῆς ὁλότητος πάσης, συνδιαβεβλημένων τῷ ὅλῳ καὶ τῶν ἐκ τῆς ἐν Ἐφέσῳ ἀριθμούντων ἐν αὐτῇ, οἳ ἦσαν μέρος ἐκείνης, κἀκείνην ἀνάγκη τὴν ὁλότητα ἐκ τοῦ ληφθέντος αὐτῆς μέρους μεμπτοῦ, ὡς σπούδασμα Νεστορίου συνδιαβάλλεσθαι; καὶ ἐκ τοῦ ὑπολείμματος τῶν δέκα καὶ ἑπτά, ὡς σπούδασμα Ἀρείου τὴν ἐν Νικαίᾳ ἀθετεῖσθαι δέον; ἵνα δὲ μὴ ἀγνοῆτε τῆς ἀθέσμου λοιδορίας ὑμῶν τὴν προπέτειαν, μνημονεύσατε, ὅτι καὶ Συμεὼν ὁ ἅγιος, ὁ ἐν κίονι τὴν ἰδίαν ἡμῖν ἀρετὴν στηλώσας ἀρετήν, εἷς ἦν τῶν ὑπογραψάντων ἐν τῷ ὅρῳ τῆσδε τῆς συνόδου, εἰς ὃν ἐγκωμιαστικοὺς λόγους, καὶ ὕμνους ἐκθειαστικοὺς καὶ ὁ ὑμέτερος ἔφη πατριάρχης Σεβῆρος αὐτός, καὶ Βαραδάτης δέ, καὶ Ἰάκωβος οἱ θαυματουργοὶ συνυπέγραψαν· ἀλλὰ τί ταῦτα ῥητορικῆς ὄντα πιθανολογίας δεόμενα τοῖς πρὸς κατα-

a Convocatum fuit Concilium hoc Nicææ Bith. contra Arium, qui Dei verbum creaturam esse impie docebat. Circa numerum Episcoporum, qui huic Concilio interfuerunt, discrepant inter se Athanasius *Epist. ad solit.* Eusebius *lib. 3. de vita Constantini*, & alii.

b Septemdecim primum fuerunt, qui fidei formulæ subscribere recusarunt, quos postea ad quinque fuisse redactos, & ex his tres dejectionis metu subscripsisse testatur Ath. *Decr. pag. 251.* Duo duntaxat, Theonas scilicet, & Secundus pertinaciter Ario adhæserunt, quos una cum ipso Concilium damnavit. *Epist. Synod. ap. Socr. l. 1. c. 9.*

c Symeon scilicet Stylites, S. Jacobus Syrius, & S. Baradatus, vita & miraculis insignes, qui de Concilio Calchedonensi ab imper. Leone consulti, illud adprobarunt. Id de se testatur Symeon Styl. *Epist. ad Basil. Antioch. Episcopum.* Evagr. II. 10.

d A qua columna, Græce στύλος suam denominationem traxit.

e Nulla horum operum mentio apud Fabricium T. IX. p. 303. ubi de Severo, ejusque operibus differit.

κατείληψιν ἀσεβείας ἐναγωνίως σπεύδουσιν ἐμποδὼν ῥίπτοντες τὰ σκάνδαλα; καὶ τοὺς θέλοντας ξέχειν καλῶς ἐκκόπτοντες τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; ὡς ἂν γοῦν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀνθρώπων παραστήσωμεν ἐκ ἐν λόγῳ ὄντα τὸν ὑμέτερον ἀπεσχισμόν· ἰδοὺ πάντα παραδραμόντες ἔλεγχον τῶν προφασισμάτων, προτείνομεν ὑμῖν, ὡς εἰ τὰ προβασανισθέντα ἡμῖν ὀρθὰ δόγματα συνομολογήσετε, μίαν τε φύσιν τοῦ Θεοῦ λόγου σεσαρκωμένην λέγοντες, καὶ δύο φύσεις εἶναι Χριστοῦ ἡνωμένας κατὰ μίαν αὐτοῦ τὴν ὑπόστασιν, ἐκ ἀρνούμενοί τε καὶ τὴν σύνοδον, καὶ Λέοντα. Ἀλλὰ καὶ ἄγγελον ἐξ οὐρανοῦ, εἰ μὴ οὕτως ἐφρόνουν, καὶ ἔλεγον, ἢ ἔγραφον, πρὸ ὑμῶν ἀναθεματίζομεν· Σεβῆρόν τε, καὶ Διόσκορον, καὶ Τιμόθεον, καὶ ὑμᾶς, καὶ τὸν οἱονοῦν οὕτως φρονοῦντα ἀσπαζόμεθα, καὶ ἀποδεχόμεθα, μηδὲν ἕτερον ἐπιλέγοντες, τούτοις, ἀλλὰ τὴν κρίσιν τῶν οὕτως φρονούντων, ἢ ἄλλως μὲν εἰρηκότων, ἑτέρως δὲ νοούντων, τῷ πάντων κριτῇ Θεῷ ἐγκαταλιπόντες· εἰ δὲ πάντως κρίνειν καὶ ἡμᾶς δεῖ, καὶ πληροφορεῖσθαι τίνες μὲν εὐσεβεῖς εἰσι πατέρες ἡμῶν, καὶ ποιμένες, καὶ φωστῆρες· τίνες δὲ ἀστέρες πλανῆται, καὶ λῃσταί, καὶ λύκοι, εἰς διαίρεσιν καὶ φθορὰν τῆς ἐκκλησίας Χριστοῦ τῷ διαβόλῳ λειτουργήσαντες· εἰκότως, ὡς μὲν εὕρομεν σαφῶς ἐκ τῶν γεγραμμένων τῆς ἀληθείας ὑποφήτας, ὡς διὰ τῆς θύρας εἰσιόντας εἰς τὴν μάνδραν τοῦ Χριστοῦ, ἤγουν δι' αὐτοῦ, ὅς ἐστιν ἡ ἀλήθεια, τούτους σέβομεν, τούτους ἀγαπῶμεν, τούτοις ὑπακούομεν· ἀλλοτρίῳ δὲ οὐχ ὑπακούομεν, ὅτι οὐκ οἴδαμεν τοῦ ἀλλοτρίου τὴν φωνὴν τὰ ἐντὸς πρόβατα τοῦ καλοῦ ποιμένος, καὶ ἀρχιποιμένος τοῦ μεγάλου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

„ Καὶ μὴν φασὶ καὶ αὐτοὶ οἱ τῆς συνόδου πα-
„ τέρες περὶ φωνάς τινας ἀλλήλοις διηνέχθησαν,
„ καὶ ἐνίστησαν ὑπὲρ τῆς πρώτης αὐτῶν ἐκθέσεως,
„ τῆς καταργηθείσης· θερμῶς ἀλλήλοις ἀν ἦσαν,
„ καὶ ὑπὲρ Διοσκόρου πρεσβεύοντες τοῦ ὑπευθύνου·
„ πῶς οὖν οὐχ ὕποπτοι;

Πάλιν τί τοῦτο ξένον; καὶ ἐν τῇ γὰρ τῶν τιη. πατέρων συνόδῳ τῇ ἐν τῇ Νικαίᾳ, διηνέχθησάν τινες πρὸς ἀλλήλους, ὡς δηλοῖ Εὐσέβιος ἱστορῶν.

„ Ἀλλὰ καί φησιν ἐλέγχει τὴν σύνοδον ἑτε-
„ ροφρονοῦσαν κατὰ βάθους πρὸς τὰ πολλὰ τῶν
„ εἰρημένων ὑπ' αὐτῆς, καὶ ἄλλα μὲν ὠδίνουσαν,
„ ἄλλα δὲ ἀποτίκτουσαν ὁ τοῦ ὅρου αὐτῆς διπλα-
„ σιασμός, καὶ ἡ ἐπάλληλος ψῆφος, καὶ τῶν ἰδίων
„ ἡ μεταστροφή.

Ἀλλ' ἔστι μὲν, ὦ οὗτος, ἐκ τῶν κατ' αὐτὴν πεπραγμένων εὔλογον τήν τε ἐπανάληψιν τοῦ ὅρου, καὶ τὴν ἐπιδιόρθωσιν κατανοῆσαι σαφέστατα· ἵνα δὲ μὴ τοιαύταις δικολογίαις ἀγοραίοις καὶ ἡμεῖς

A cris celebravit & ipse Patriarcha vester Severus; tum una cum illo subscripsisse & Baradatum, & Jacobum, qui miracula bene multa patrarunt. Verum quid offendicula haec, quae pura putaque subdolae rhetoricae commenta sunt, objicitis iis, qui pietatis adipiscendae studio flagrant, eosque a veritate detorquere conamini, qui recta incedere student? Porro quo facilius coram Deo & hominibus perspicuum vobis facere possimus absurdam esse vestram a nostra sejunctam societatem, caeteris omnibus praetermissis, hoc unum dicimus. Si nimirum amplectendo, quae proponimus recta dogmata, fateamini unam Dei Verbi Naturam carnem B assumpsisse, atque duas Christi Naturas in una eademque Persona subsistere, fidem praestando Concilio; & Leoni (quibus omnibus contraria sentientes, aut docentes, subscribentesque, vel angeli sint, eos proscribendos judicamus) libenter amplectimur, commendamusque & Severum, & Dioscorum, [a] & Timotheum, & vos, & quemlibet alium ita sentientem, nihilque praeterea dicimus: sed horum omnium (qui ita sentiunt, aut verbo quidem ita profitentur, corde vero aliter credunt) judicium ipsi Deo omnium judici relinquimus. Verum si nos quoque de Patrum nostrorum integritate pietateque judicare oportet, atque definire, C qui nam boni pastores sint, & vera lumina, qui contra errantia sidera, & fures, & lupi, qui suum ecclesiae discerpendae, laniandaeque ministerium operamque Diabolo praebent; profecto quot veritatis explanatores deprehendimus, ingredientesque Christi gregem per januam, hoc est per Christum ipsum, qui Veritas est, eos omnes colimus, ac diligimus, eorumque mandatis obtemperamus; extraneo contra non obsequimur, quia nos, qui in ipso grege censemur, oves egregii Pastoris, atque pastorum omnium Principis magni Christi Jesu, vocem extranei minime novimus.

At, inquies, ipsi Concilii Patres de vo- D cibus quibusdam inter se dissenserunt, institeruntque vehementer ut [b] prima, quae jam explosa fuerat, retineretur expositio, vel pro Dioscoro ipso, qui reus agebatur, deprecaturi.

Et quid mirum? Nam & in ipsa Nicaena synodo Patrum 318. nonnulli inter se dissenserunt, ut in [c] Historia sua ostendit Eusebius.

At, inquis, quod synodi Patres in cordis intimo longe aliter de rebus multis sentirent, quam pronunciarunt; quodque aliud animo suo conceperint, aliud ediderint: id aperte declarat cum [d] duplex Fidei regula ab ipsis tradita, tum repetita suffragia, E & actionum inconstantia.

Verum ab synodi gestis, o stolidissima capita, liquet apertissime eam sua decreta renovando, correxisse id, quod antea minus recte se habebat. Sed ne ejusmodi foren-

 sibus

a Aelurum Eutychianorum [illegible] de quo vide infra.
b Primam proposuerat Anatolius C.P. quam Episcopi Romani omnes, & quidam Orientales exploderant [illegible] Tandem accurate re perpensa, dicarunt; caeteri contra tenendam urgente a Spiritu Sancto dictatam clamarunt [illegible] Act. V. conc. Chal. alteram ediderunt, approbaruntque universi Concilii patres.
c Idipsum testatur idem Eusebius & Lib. III. de vita Constant. c. 13.
d De qua supra diximus.

sibus cavillationibus, nos quoque vobiscum A distineamur, ad hæc illud etiam addimus, dicimusque, nullis hominibus, ne divino quidem Numine afflatis, affulgere statim, primo intuitu perfectam rerum intelligentiam, sed & sanctos interdum perspicere clarius, quod antea subobscure cernunt. Præterea nisi cuncta lividis oculis intuemur, ex hoc ipso magis magisque perspicuum fit Synodum omnia considerate, & caute, non temere gessisse, atque negligenter.

Sed alia de caussa, inquis, vituperanda est hæc synodus. Constat enim iniquo eam odio flagrasse in [a] Dioscorum (qui olim ecclesiæ Alexandrinæ præfuit, & Nestorianos errores acriter insectatus est) quem si- B ne justa caussa non modo a [b] sede sua dejecit, cum tanquam Nestorii hostem insectando, sed talia continet defensionum, atque criminationum capita, tales item calumnias, quæ Tertyllo pro Judæis ad [c] Philecem contra Paulum scribenti maxime convenirent.

Verum hæc subdole comminiscuntur ad fallendos leviorum judicum animos eosque decipiendos. Dioscorum enim (cui quod [d] dejectum impium Eutychetem excepisset, atque Flavianum, qui eum juste dejecerat [e] proscripsisset, crimini dabatur) sæpe multisque [f] modis in jus vocavit, C ut ab objectis hisce criminibus se se defenderet: quumque ille primum [g] tergiversaretur, deinde etiam impudentius judicium detrectaret; tum demum Concilii patres eum dejecerunt.

Cur ergo, dicet aliquis, synodus ait se Dioscorum dejecisse non propter mala dogmata, sed ob ejus contumaciam, quod sibi vocanti parere recusavit?

Verum enim vero, stultissimi viri, vocatus quidem a Concilii Patribus fuit ob Eutychiani dogmatis suspicionem, in quam inciderat; sed quum recusasset parere, se, suaque eorum disquisitioni subjiciens, inci- D dit in aliud crimen, contumaciæ scilicet, quod propter peculiari supplicio affectus est, & ex canonum præscripto a sua dignitate dejectus; ob id tamen haud fuit ab impietatis crimine absolutus. Non enim, si quis forte de sacrilegio delatus, vocatusque detrectaret judicium, atque propterea contumaciæ damnaretur per hanc leviorem condemnationem victor in principali caussa discederet, sed magis magisque confirmaret, objecti criminis suspicionem. Si dixeritis eum detrectasse judicium non conscientiæ suæ stimulis adactum, sed judicum iniquitate perterritum, reponam eum debuisse scriptis id significare, & rite recteque pro- E cedere, non omnino recusare probationes. Hoc enim eum omni delicti excusatione caruisse clare demonstrat. Et sane quid re-

A ὑμῖν συνδιασυρώμεθα, καὶ πρὸς τόδε τοῦτο φαμὲν, πρῶτα μὲν ὡς οὐκ ἐκ πρώτης ἀνθρώποις πᾶσιν οὐδὲ τοῖς θεοφόροις ἡ τελεία γνῶσις ἔδεις· ἀλλ' ἔστι καὶ τοὺς ἁγίους τῇ μὲν ἐκ μέρους τι γινώσκοντας, ὕστερον πλειοτέρως τὸ αὐτὸ ἐπιγινώσκειν· ἄλλως δὲ εἰ μὴ τὸ ὅλον πρὸς διαβολὴν μόνον ὁρῶμεν, μᾶλλον ἂν ἐκ τοῦδε προσιχνοῖτε, καὶ ἐμπειροτέρως ψηφισαμένη φανεῖται, καὶ οὐδὲν κατὰ συναρπαγὴν, ἢ παρόρασιν τῆς χρείας ἐκφωνήσασα.

„ Ἀλλὰ καὶ ἑτέρωθεν αὐτὴν, φησὶ, διαβλη-
„ τέον· Διοσκόρῳ γὰρ ἀντιπαθῶς ἔχουσα ἐλέγ-
„ χεται, τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὄντι Πάπᾳ ποτὲ,
„ ὃς τοῖς Νεστοριανοῖς ἀντέκειτο ἄγαν δόγμασι·
B „ ὃ γὰρ τόνδε οὐκ ἀλόγως ἐξέβαλε τοῦ θρόνου
„ μόνον, ὡς ἐχθρῷ Νεστορίου τούτῳ μηνίσασα·
„ ἀλλὰ τινὲς αὐτῇ τοιῶνδε συνηγοριῶν ῥήσει-
„ καὶ παραγραφαὶ, καὶ διαβολαὶ Τερτύλλῳ τῷ
„ ὑπὲρ Ἰουδαίων λέγοντι κατὰ Παύλου πρὸς Φί-
„ λικα πρέπουσαι.

Πρὸς ὑπόληψιν γὰρ τῶν κουφοτέρων κριτῶν εἰσιν ἐξειργασμένα τὰ τοιάδε· Διόσκορον γὰρ ὡς Εὐτυχέα μὲν τὸν κακόφρονα δεξάμενον μετὰ τὴν καθαίρεσιν αὐτοῦ, καὶ ἀναθεματίσαντα τὸν ὅσιον Φλαυιανὸν, τὸν δικαίως αὐτὸν καθάραντα προσ- ξέψατο ἐλθεῖν εἰς ἀνάκρισιν τῶν κατ' αὐτοῦ ἡ σύ-
C νοδος διαφόρως, καὶ ἄλλοτε ἄλλως, ψιλῶς τε προφασιζόμενον ἐπὶ τῇ ἀναμονῇ αὐτοῦ τῇ πρὸς τὴν κλῆσιν φωραθέντα· ὕστερον δὲ καὶ ἀναιδῶς οὐκ εἴξαντα παραγενέσθαι, τηνικαῦτα ἐξέβαλον.

„ Πῶς οὖν, φησιν, αὐτὴ ἡ σύνοδος ἔφη Διό-
„ σκορον μὴ διὰ δόγμα καθελεῖν· ἀλλ' ὅτι κλη-
„ θεὶς, οὐχ ὑπήκουσε.

Καὶ γὰρ οὕτως, ὦ οὗτοι, ἐκλήθη μὲν διὰ τὴν τοῦ κακοῦ δόγματος Εὐτυχοῦς ὑποψίαν. μὴ ὑπακούσας δὲ, καὶ ἐκδοὺς εἰς βάσανον τὸ καθ' ἑαυτὸν,
D προσυπέπιπτε καὶ ἑτέρῳ ἐγκλήματι, τῷ τῆς παρακοῆς, ὑπὲρ οὗ καὶ τῆς κατὰ τοὺς κανόνας μερικῆς τετυχὼς ἀμοιβῆς ἐκβεβλημένος· πλὴν οὐκ ἐν τῷ δὲ τοῦ τῆς κακοδοξίας ἠλευθέρωται· οὐ γὰρ εἴτις ἐπὶ ἱεροσυλίᾳ ἐγκαλοῖτο, προσκληθεὶς δὲ εἰς τὴν περὶ τούτου δίκην, καὶ φυγοδικήσας, εἶτα ἀλόγως φυγοδικίας καταγνωσθεὶς, διὰ τῆς κουφοτέρας καταγνώσεως τοῦδε, περὶ τῆς ἱεροσυλίας τὴν νικῶσαν ἀπενήνοχεν· τοὐναντίον γὰρ μᾶλλον ἐπιβεβαιοῖ τὴν ἔγκλησιν τῆς βασάνου τῆς ὑποθέσεως· εἰ δὲ λέγοιτε ὅτι οὐ τὸ συνειδὸς αὐτῷ αἴτιον ἦν τῆς φυγοδικίας, ἀλλ' ἡ τῶν δικαστῶν ἀντιπάθεια· τοῦτο ἄρα ἐγγράφως, καὶ νομίμως, καὶ κανονικῶς δι'
E ἀλόγου παραιτήσεως ἔδει αὐτὸν συστῆσαι, οὐ μὴν διὰ τῆς τῶν ἐλέγχων ἀποδράσεως· τοῦτο γὰρ ἀπορίᾳ παντελεῖ τῆς περὶ τοῦ ἐγκλήματος ἀπολογίας

a Mortuo enim D. Cyrillo, Dioscorus in ejus locum suffectus est, qui postea quum Eutychianis patrocinaretur, damnatus proscriptusque fuit in Concilio Chalc. *Act. III.*

b Fecerunt id Concilii Patres *Act. I.*

c Id ei crimini, datur in Concilio Chalc. *Act. I.*

d Scribendum fortasse Φήλικα *Ad Phelicem.*

e Dioscorus Flavianum ab omni dignitate deposuit in falso Concilio Ephesino reclamantibus Summi Pontificis legatis ibid.

f Trinam enim Concilii Patres ad Dioscorum legationem miserunt, unam voce, reliquas duas scriptis oboundas *Concil. Chalc. Act. III.*

g Finxit enim se morbo correptum ad Concilium ire non posse. ibid.

h Declarant id Patres in sua contra Dioscorum sententia, & per Epistolam id ei significarunt. ibid.

γίας γίνεται. τίνος γὰρ ἂν περὶ ἴσα λόγος παρεχόμενος; ὁ βουλόμενος τῶν ὑπεραλγούντων ἀνδρὸς ἐθέλοι τοῦ. ὅτι μὲν γὰρ ἐδέξατο Εὐτυχέα, φανερόν. ὅτι δὲ οὐ καλῶς ἐδέξατο ἄνδρα μίαν εἶναι μόνην τὴν τοῦ Χριστοῦ φύσιν δεξάμενον θείαν τε ἁπλῶς, καὶ οὐδὲ ἔχουσαν ἀνθρώπινον, τί ἂν ἀπολογήσαιντο; ὑμεῖς ἂν οἱ Διοσκόρου συνήγοροι ἐπικρίνατε.

» Ναί φησι· μετανοήσαντα γὰρ αὐτὸν ἐπὶ τοῖς » τοῖς ἐδέξατο, καὶ ἀληθῶς ὀρθοδοξοῦντα ἔγνω.

Οἱ γοῦν τὰς ἑαυτῶν ὑποπτευθείσας πάντη Νεστορίῳ συμφρονεῖν τῇ ἐν τῇ συνόδῳ μὴ μεταθέσθαι τῆς ἑτεροδοξίας πειθόμενοι, πῶς καὶ τὸν δὲ οὐχ ἁπλῶς μόνον ὑποπτευόμενον, ἀλλὰ καὶ ἐγγράφως ὁμολογήσαντα τὴν ἀσέβειαν αὐτοῦ, καὶ καθαιρεθέντα ἐπὶ τῷδε, ὡς μὴ ἀποστάντα τῆς κακοδοξίας, μεταμαθεῖν τὴν εὐσέβειαν ἐπληροφορήθητε; ὑπὸ παρουσίᾳ συνόδου, ἢ μαρτύρων τινῶν ἀξιοπίστων, ἢ ἐν ἐκκλησίᾳ, ἢ ἐν ἐγγράφῳ ὁμολογίᾳ τινὶ τῆς προτέρας αὐτοῦ ἀποστάντα κακοδοξίας ὁμολογήσαντα; εἰ τε μὲν οὖν οὕτως ταῦτα ἔχει, καὶ ὡς μετανοήσαντα ἐδέξατο αὐτόν, δῆλον ὅτι οὕτως ἀποστάντα προτέρας αὐτόν, ἐφ' ᾗς ἔχειτο πρὸς Διόσκορον μετανοῆσαι, καθῄρει ὁ ὁσιώτατος Φλαβιανός· πῶς ἂν δεξάμενος τὸν δὲ ὁμολογοῦντα τὴν πάλαι αὐτοῦ κακοδοξίαν, τὸν καθαιρεθέντα δικαίως πρὸ τῆς μετανοίας, Φλαβιανὸν τὸν δικαίως αὐτὸν καθῃρηκότα Εὐτυχῆ, τί ἄν φησι περὶ αὐτοὺς ἔπραξεν εἰς αὐτόν; ἢ οὖν ὡς ἀληθῶς μετανοήσαντα τοῦτον ἐδέξατο, ἢ ὡς ἀδίκως καθελόντα αὐτὸν Φλαβιανόν, ἐκεῖνον αὐτὸς ἀδίκως ἀντικαθεῖλεν.

» Ἀλλὰ καί φησι Νεστοριανῇ προλήψει τὸν » περὶ Φλαβιανὸν τὸν Κωνσταντινουπόλεως ἐπίσκο- » πον· ἔνθεν καὶ ὕποπτα τὰ εἰς Εὐτυχῆ γενόμενα » ὑπ' αὐτοῦ.

Καὶ τίς ἐντυγχάνων τῇ ἐκθέσει τῆς πίστεως Φλαβιανοῦ, τὸ δὲ συμφήσειεν, ὃ ἦν; φησὶ γάρ·

» Κηρύσσομεν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν » πρὸ αἰώνων ἐκ Θεοῦ Πατρὸς ἀνάρχως γεννη- » θέντα κατὰ τὴν Θεότητα. ἐπ' ἐσχάτων δὲ τῶν » ἡμερῶν τὸν αὐτὸν δι' ἡμᾶς, καὶ διὰ τὴν ἡμε- » τέραν σωτηρίαν ἐκ Μαρίας τεχθέντα κατὰ τὴν » ἀνθρωπότητα, Θεὸν τέλειον, καὶ ἄνθρωπον τέ- » λειον τὸν αὐτὸν ἐν προσλήψει ψυχῆς, καὶ σώ- » ματος, ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ κατὰ τὴν Θεότη- » τα, καὶ ὁμοούσιον τῇ μητρὶ τὸν αὐτὸν κατὰ τὴν » ἀνθρωπότητα· καὶ γὰρ ἐκ δύο φύσεων τὸν αὐ- » τὸν Χριστὸν μετὰ τὴν σάρκωσιν, τὴν ἐκ τῆς ἁ- » γίας Παρθένου, καὶ ἐνανθρώπησιν, ἐν μιᾷ ὑπο- » στάσει, καὶ ἐν ἑνὶ προσώπῳ ἕνα Χριστόν, ἕνα, » υἱόν, ἕνα Κύριον ὁμολογοῦμεν. καὶ μίαν δὲ τοῦ » Θεοῦ Λόγου φύσιν σεσαρκωμένην μέντοι, καὶ » ἐνανθρωπήσασαν λέγειν οὐκ ἀρνούμεθα, διὰ τὸ

A spondere poterat, si adfuisset? dicat quisquis hujus viri casum aegre fert. Quod enim exceperit Eutychetem, manifestum est, utrum autem recte se gesserit hominem illum excipiendo (qui Naturam [a] unam duntaxat in Christo mere Divinam, humanae substantiae prorsus expertem profitebatur) quave propterea se defensione tueri possit, id vobis ipsis Dioscori patronis judicandum relinquo.

Ecce, inquis, sed Eutychetem excepit, postquam erroris eum sui poenituit, atque pie rectеque sentire coepit.

At quomodo vos, qui non ita facile adduci potestis, ut credatis suam mutare potuisse sententiam eos Concilii Patres, qui B quoquo modo semel vobis in suspicionem Nestorianae haereseos venerunt, quomodo, inquam, pie recteque nunc sentire putatis eum, qui non levem aliquam sui criminis suspicionem injecit, sed suam ipsius impietatem scriptis aperte confessus est? qui propterea tanquam in errore suo persistens a dignitate sua dejectus fuit? qui demum neque in synodi consessu, neque coram testibus fide dignis, neque in Ecclesia, neque scriptis suam se pravam opinionem mutasse declaravit? At si ita est, si Dioscorus excepit ipsum erroris jam sui poenitentem; sequitur inde juste a sanctissimo Flaviano de- C jectum eum, qui prius ita nefarie sentiebat; etiamsi postea ad Dioscorum confugiens poenitentiam egerit. Quomodo ergo qui hominem hunc excepit veterem errorem suum confitentem, atque juste ante peractam poenitentiam dejectum, se quoque Flavianum ipsum, qui eum dejecerat, juste dejecisse autumat? Vel ergo Dioscorus eum excepit haud vere poenitentem, vel Flavianum eundem, a quo jure ac merito Eutyches dejectus est, per summam injuriam ipse dejecit.

Fama erat, inquit, Flavianum Constantinopoleos episcopum Nestorii errores D fovere; propterea suspecta sunt omnia, quae contra Eutychetem ipse gesserat.

Ecquis, heu miseri, Fidei expositioni a Flaviano traditae occurrens, verum id esse fateatur? ait enim:

Praedicamus Dominum nostrum Jesum Christum ante saecula secundum Divinitatem a Deo Patre sine temporis [b] initio genitum, eumdemque postremis diebus propter nos, & propter nostram salutem a Virgine Maria secundum humanam carnem progenitum, perfectum Deum, eumdemque perfectum hominem simul, [c] animato corpore praeditum, consubstantialem Patri secundum Divinitatem, & ejusdem cum Ma- E tre substantiae secundum humanam carnem. [d] Eundem enim Christum duabus Naturis praeditum post assumptam ex utero Sanctae Virginis humanam carnem unum in una eademque substantia ac Persona Christum, unum Filium, unum Dominum confitemur, neque dubitamus asserere unam Dei Verbi naturam carnem, & humanitatem assum-

a Is enim impie docebat Dominum ante carnem assumptam habuisse naturas duas, postea vero unam dumtaxat, quem errorem acriter insectatur; Leo *Epist. ad Flavianum*.
b Accepta sunt haec ex Epistola Flaviani ad Theodosium apud Labbe tom. IV. pag. 778. edit. Venetae, MANSI.
c Id contra Arium.
d Contra Apollinarem.

assumpsisse, propterea quia [a] unus idemque A subsistit in duabus naturis Dominus noster Jesus Christus. Qui contra duos filios in Christo, vel duas substantias, vel duas Personas asserunt, nec unum eundemque Dominum Jesum Christum Dei veri Filium agnoscunt, eos omnes execramur, & ab ecclesia Dei segregandos judicamus. Idque supplicium omnium primo nefario Nestorio, ejusque asseclis idem sentientibus, aut prædicantibus infligimus, qui profecto omnes amittent adoptionem illam, quæ pie recteque sentientibus promittitur.

Ita confitetur is, qui a Dioscoro tanquam Nestorii fautor (ut ipse ait) dejectus. Quid? omissis in Dioscorum querelis omnibus, vi- B detur ne vobis universa [b] sanctorum patrum, sacrorumque Dei ministrorum synodus odio compulsa dejecisse Dioscorum unum, eundemque præsentem, & variis modis ad concilium vocatum, atque de Eutychetis erroribus suspectum; Severus contra Antiochiæ vitam degens qui Synodum Chalcedonensem (neque suis [c] temporibus, neque locis celebratam, nec ab ipso vocatam, nec excipientem Nestorium, sed ipsum ejusque dogmata scriptis explodentem, probantemque recta contra eum dogmata, non item ei contrariam Eutychetis pravam sententiam) Severus, inquam, qui non modo rejiciendam absolute judicavit, sed unus om- C nes una sententia a Christi fidelium cœtu [d] segregare ausus est, nonne videtur id egisse per summam injuriam audaciamque? quamquam in more positum jam diu videmus cum apud nostrates, tum apud exteros populos eadem instituta profitentes, ut longe potiora habeantur universitatis judicia contra privatos, quam privatorum contra ipsam universitatem, in qua continentur. Et vos igitur æquum esset, si recte filii hominum judicari velitis, potiorem ducere totum ecclesiæ sacrorum præsulum cœtum, quam unam duntaxat ipsius partem, ipsumque magis fide dignum existimare. Num alium quempiam ausum unquam fuisse no- D stis proscribere synodum, & non Hæresiarchas omnes ab synodo proscribi, atque profligari? qua in re mirandi profecto sunt servi Dei, qui rectum semper ordinem servarunt: confusionis enim auctor Deus esse nequit. Sane quod nonnulla concilia minus recte decreverunt, abrogarunt id alia concilia præstantiora; nunquam tamen privatus unus omnes simul sanctos patres damnare ausus est, immo neque Concilium aliud proscribere consuevit. Quanto magis ergo vituperanda ejus audacia, qui unus universum ecclesiæ Dei sanctum cœtum solemni ritu proscribere non dubitavit? Ad hæc nihil moventur, sed adhuc servant in pecto- E re suum contra nos acre virus. Ecquid objiciunt præterea?

A ,, ἐξ ἀμφοῖν ἕνα τε τὸν αὐτὸν εἶναι Κύριον ἡμῶν ,, Ἰησοῦν τὸν Χριστόν· τοὺς δὲ δύο υἱοὺς, ἢ δύο ,, ὑποστάσεις, ἢ δύο πρόσωπα καταγγέλλοντας, ,, ἀλλ' οὐχὶ ἕνα, καὶ τὸν αὐτὸν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν ,, υἱὸν τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος κηρύσσοντας, ἀναθε- ,, ματίζομεν, καὶ ἀλλοτρίους τῆς ἐκκλησίας εἶναι ,, κρίνομεν, καὶ πρῶτον πάντων Νεστόριον ἀναθε- ,, ματίζομεν τὸν δυσσεβῆ, καὶ τοὺς τὰ αὐτοῦ φρο- ,, νοῦντας, ἢ λέγοντας· καὶ ἐκπίπτουσιν οἱ τοιοῦτοι ,, τῆς υἱοθεσίας τῆς ἐπηγγελμένης τοῖς ὀρθῶς ,, φρονοῦσιν. οὕτω μὲν οὗτος ὁμολογεῖ ὁ ὑπὸ Διο- σκόρου, ὥς φησιν, ὅτι Νεστοριανίζων καθαιρεθείς· εἶτα δὲ ἁπλῶς καὶ τῆς κατὰ Διοσκόρου πάσης μέμ- B ψεως σιγηθείσης ἡμῖν, πᾶσα μὲν ἡ τῶν ἱερῶν, καὶ ἁγίων λειτουργῶν σύνοδος ἀνθεκτικῶς ἔδοξεν ὑμῖν ἐκβαλεῖν παρόντα, καὶ κεκλημένον διαφόρως, καὶ προδιαβεβλημένον ἐπὶ προλήψει Εὐτυχοῦς ἕνα τινὰ μόνον αὐτὸν Διόσκορον. Σεβῆρος δὲ, ὁ γενόμενος ἐν Ἀντιοχείᾳ οὔτε ἐν χρόνοις, ἢ τόποις αὐτῷ τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον παροῦσαν, οὔτε προσκληθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ, οὔτε δεξαμένην Νεστόριον, ἀλλὰ καὶ ἐκβάλλουσαν αὐτὸν, καὶ τὰ αὐτοῦ ἐγγράφως, δεχομένην δὲ τὴν κατ' αὐτοῦ ὀρθοδοξίαν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὴν ἀντικειμένην αὐτῷ κακοδοξίαν Εὐτυχοῦς, οὐκ ἐκβάλλεσθαι ἁπλῶς καταψηφισάμενος, ἀλλὰ καὶ ἀναθέματι κατακρίνειν αὐτοὺς C ἅπαντας ἅμα ὑφ' ἓν ὁ εἷς μόνος τολμήσας, πῶς οὐκ ἔδοξεν ὑμῖν ὅλως ἐμπαθῶς ἔχειν, ἢ προπετῶς πρὸς τάδε; καίτοι ἀπ' αἰῶνος κἂν τοῖς ἐξωτέροις, κἂν τοῖς ἡμετέροις πάντων τῶν ὁμοειδῶν τὰς τοῦ κοινοῦ κρίσεις μᾶλλον ἀποδεκτέας ἴσμεν κατά τινος τῶν ἰδικῶν, ἢ τὰς ἐξ ἰδικοῦ τινος κατὰ τοῦ περὶ αὐτὸ κοινοῦ· καὶ ὑμῖν ἄρα τὸ ὅλον τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας μέρους ἰδίου ἑνὸς ἀξιοπιστότερον ἔδει νομίζεσθαι. εἰ ἀληθείας κρίνετε υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων· τίνα γὰρ ἂν καὶ ἄλλον οἴδατε τολμήσαντά ποτε σύνοδον ἀναθεματίζειν, καὶ οὐ τοὐναντίον πάντας τοὺς αἱρεσιάρχας ὑπὸ συνόδων ἀναθεματισθέντας; καὶ γὰρ ὄντως θαυμαστὸν ὅπως οἱ τοῦ Θεοῦ D δοῦλοι τὸν τῆς τάξεως λόγον ἐφύλαξαν ἀεί· οὐ γάρ ἐστιν ἀκαταστασίας ὁ Θεός. συνόδων οὖν διαφόρων δεισιδαιμονησασῶν, κατήργηνται μὲν συνόδοις κυριωτέραις τὰ ὑπ' αὐτῶν· οὐ μήν τις τῶν θεοφόρων μόνον ἰδικῶς κατακρίνειν, ἀλλ' οὐδὲ σύνοδος ἀναθεματίσαι σύνοδον ἐτόλμησε· πόσῳ γε μᾶλλον ἀναθεματίζειν κοινόν τι θεολαβοῦς πανηγύρεως ὁ εἷς ἐνθέσμως ἀπετόλμησεν; ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν οὐκ ἐκπτύσαντες ὅμως ἀπὸ τῆς ψυχῆς τὸν ἐγκειμένον αὐτοῖς γλοιώδη τῆς ἀλόγου προλήψεως καθ' ἡμῶν ῥύπον, τί φασὶ πάλιν;

E

,, Ὡς

a Hoc contra Eutychetem.

b Sanctum Concilium Chalcedonense, quod tanto in honore habitum fuit præsertim apud Græcos, ut ipsius festum ii quotannis celebrare consueverint.

c Nam Concilium Calchedonense convocatum fuit anno 451. Severus autem florere coepit anno 509. Quo tempore ducenti monach. Eutychiani, duce Severo, se ab Oriente Cpolim contulerunt Anastasium imp. rogantes, ut Concilium Calchedonense a Christi fidelibus omnibus explodi juberet. Theoph. p. 135.

d Ejus Epistolas Synodicas, quibus iis Concilium Calchedonense damnavit, proscripsitque, memorat Evagrius III. 33. 34.

» Ὡς αἱ πλείους τῶν χειροτονιῶν ὑμῶν διὰ A
» χρυσίου δόσεως, καὶ λήψεώς εἰσι, καὶ ἔχουσι τὸ
» ἐπάρατον κατὰ τὴν τοῦ μάγου Σίμωνος ἀράθε-
» σιν. πῶς ἂν ὑμῖν συγκοινωνοῖμεν; εἰ μὴ ἄρα
» κατάρας εἶναι κληρονόμοι, κοινωνοὶ ὑμῶν
» φασί.

Ἆρα οὖν ἐπεί τινες τῶν ἰατρῶν [illegible] C

ζῆλος, καὶ καταργηται τὸ σκάνδαλον καὶ προσδράμοιεν τῇ ἀληθείᾳ; ἢ οὐδὲ τοῦτο πάλιν ἱκανὸν ἡμῖν ἔσται εἰς ἀποθεραπείαν αὐτῶν; ἆρα δ' ἂν ἀνάγκην ἔτι, οἱ καθ' ὑμᾶς ἱερεῖς οἱ ἐμβαίνοντες εἰς τὰς οἰκίας, καὶ αἰχμαλωτεύοντες γυναικάρια αἰσχροῦ κέρδους χάριν, οἱ τῆς ἐν ταῖς γυναικωνίτισι, καὶ παρὰ πόδας τῆς κλίνης τελουμένης αὐτοῖς ἱερουργίας τὰς μισθὰς ἀποβλέποντες, καὶ τοὺς μηνιαίους, καὶ ἐτησίους ἐράνους ἐπελπίζουσι; δέδοικα λέγειν τὰ πλείω, μή πως καὶ βεβήλοις θεατρισθῶμεν οἱ τὴν μόρφωσιν ἔχοντες τῆς εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν ἠρνημένοι· πολλὰ γὰρ πταίομεν ἅπαντες· καὶ γὰρ μισθὸς τοῦ λουτροῦ τῆς χάριτος, καὶ ἀπὸ τι- D μῆς ἐκ τῶν λειψάνων τῆς θείας δωρεᾶς οἱ συμπεφώνηται παρ' ὑμῶν, τί ἕτερον ἀκουσόμεθα, ἢ ὅτι τὸ ὄνομά μου δι' ὑμῶν βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσιν; ἀρκέσει γοῦν ἑκάστῳ ἐκ τοῦ ἰδίου ὀφθαλμοῦ τὴν δοκὸν ἐξαίρειν, καὶ τότε ἐξετάσειν τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ κάρφος καθὼς φησιν ἡμῖν ὁ μόνος ἀναμάρτητος· τοῦτο δὲ ἡμῖν σὺν Θεῷ προσθείτω εἰς κρίσιν, καὶ διάσκεψιν πᾶσαν ἀνθρώ-

Multa videlicet suffragia auro fuisse quæsita, atque propterea diris iis execrationibus obstringi, quibus Simonem magum Petrus olim simili de causa devovit. Quomodo ergo vobiscum, atque societatem inire licet? nisi forte nos ejusdem vobiscum maledictionis hæredes, ac participes fieri velimus.

Verum enim vero, si forte medici nonnulli deprehendantur in adulterio, & furto, numquid propterea medicina ipsa vituperanda est atque fugienda? Profecto si qui nobis hæc objiciunt, faciunt id innocentia sua freti, & inculpatæ vitæ consisi, ut ii, qui Puri [a] vocantur; nos eis inposterum respondebimus tamquam [b] Novatianis, non B tamquam [c] Mixophysitis. Sin minus nos tamquam auri potius quam Christi amatores reprehendunt; & se dogmata quidem eadem ac nos tenere dicunt, nos autem ob hanc solam auri cupiditatem aversari, neque posse nobiscum vitam degere: ne ob hanc quidem caussam nos insectari, sed pro nobis ultro peccata nostra confitentibus orare deberent. Jubemur enim orare Deum pro nobis invicem ut a vitiis nostris mundemur; vetamur contra Pharisæorum instar insectari proximos, qui nobiscum religionem eandem profitentur. Verum confidimus Dominum bonum semen in nobis reliquisse, nec permisisse coetum nostrum evadere Sodomæ & Gomorræ similem. Quid? Si ostenderimus hos multos apud nos sacros præsules hac in re ne [d] tantillum quidem a recto tramite aberrasse? numquid a furore suo desistent? & sublato omni obstaculo, veritatem æquo animo amplectentur? an ne hoc quidem iis sanandis sufficiet? Necesse ne erit præterea vestros commemorare sacerdotes, qui ventitant ad mulierculas, easque turpis [e] lucri caussa captant, qui non contenti sacrificii mercede in [f] gineceis, & ad lecti pedes oblati, stipendia sibi paciscuntur singulis mensibus, vel annis persolvenda? Prætereo reliqua, veritus ne vel a profanis hominibus in scenam ducamur, qui D pietatis quidem inanem speciem præ nobis ferimus, pietatem vero ipsam, ejusque vim omnino spernimus, rejicimusque. In multis enim delinquimus omnes. Etenim si vos ipsi fatemini, neque negare potestis accipi solere mercedem pro sacri [g] fontis lavacro, & pro pretiosis [h] divini doni reliquiis, quid aliud nobis exprobrari audiemus, nisi illud: [i] *Nomen meum propter vos apud gentes ludibrio habetur*? Oportet igitur unumquemque no-

a Ita appellabantur Novatiani, Græce Cathari, qui se puros ab omni culpa profitebantur, qui semel amissam gratiam amplius recuperari non posse autumabant. Errorem hunc proscripserant S. Cyprianus in Concilio Africano, & S. Pontifex Cornelius in suo Concilio Romano.

b Horum caput Novatianus presbyter, qui se a Cornelio Romano Pontifice segregavit, atque Episcopum Ecclesiæ Romanæ ab suis creari se fecit, qui quum prava dogmata profiterentur, damnatus fuit in supra memoratis conciliis.

c Ita appellabantur Eutychiani, qui & Monophysitæ dicuntur, propterea quia naturam unam in Christo, ex humana & divina permixtam adstruebant.

d Græca phrasis *a funiculo ad corrigiam*.

e Acriter insectatur & D. Hieronymus Clericorum sui temporis avaritiam, qui sub prætextu largiendæ munusculis benedictionis, aurum, & munuscula captare consueverant. *Epist. 22. ad Eustoch.* Hinc Valentiniani lege vetitum, ne Clerici ad viduas, & virgines parentibus orbas accederent. *C. Th. de Episc.*

f In more positum erat & primis Ecclesiæ sæculis offerre sacrificium in privatis domibus. Hinc & D. Ambrosius a matrona quadam Romana vocatus fuit, ut in ejus domo sacrificium offerret. *Paulin. in vita Ambr. n. 10.*

g Vigebat & in Ecclesiis Occidentalibus sæculo tertio mos ponendi monetam aliquam in sacro fonte, quam sacerdos, collato Sacramento, sibi sumere solebat. Quem morem damnavit Concilium Eliberitanum *can.* 48. ne sacerdos vendere videretur, quod ipse gratis accepit.

h Panis videlicet consecrati, quem in frusta dividere, & adstantibus distribuere consueverat. Cujus panis reliquias quod nefarii quidam sacerdotes pecunia gratis venderent, hac de re merito queritur Leontius.

i Ezechiel. c. 36. v. 23. 24. & Paul. ad Rom. c. 2. v. 24.

noſtrum educere trabem a propriis oculis, atque ita feſtucam in oculis alienis clarius perſpicere poterimus; quemadmodum monet is, qui ſolus caret omni culpa. Hæc quum Divina providentia præſto ſint omnibus ad recte judicandum, dignoſcendamque veritatem; nos tamen pudet coram ipſo veritatis verbo vero verborum omnium, & operum, atque cogitationum judice mutare, quam ſemel imbibimus, opinionem, vel ab amicis, vel ab inimicis quaſi domeſticis acceptam, recuſamuſque ſincero animo perpendere, quæ traduntur, eademque tam diligenter ſcrutari, quam ea par eſt, quæ ab hominibus omnino ignotis traduntur. Quamquam omni partium ſtudio remoto, ſimplici mentis intuitu dicta contemplantes, melius ac rectius judicare, veritatemque clarius perſpicere poterimus; quum alias noſtris his hoſtibus nimium indulgere ſoleamus. Quam ob rem audacter affirmare non dubitamus, eos, qui ipſis adhærent, propterea quia rectum eorum dogma putant, etiamſi revera malum ſit ac male ſentiant, impietatis notam ſubituros non eſſe, quum Deus cordis intima, & occulta judicaturus accedet. *Quum enim*, ait, *coram ipſo perſuaſum fuerit cor noſtrum, neque conſcientia noſtra nos mordet; Deus major eſt corde noſtro, perſpicitque omnia*. At ſi veritatis verbum ſe ſe clare nobis patefacit, noſtraſque mentes lumine ſuo perfundit; nos contra claudimus oculos, obturamuſque noſtras aures ſponte ſurdi evadendo, rejiciendoque veritatem ipſam: profecto miſerrimi omnium deprehendemur, omniumque commiſeratione atque luctu digni, nihil illum verendum diem formidando, quo coram Angelis, ac poteſtatibus, totoque terrarum orbe Dei judicium ſubeunte a Chriſto rejiciemus. Quo ſane die nihil nobis proderit neque noſtrum in hæreſiarchas impenſum ſtudium, neque ſanguinis cognatio, neque familiarium, aut patria conſuetudo (qua quidam inſolubili nodo in impietate detinentur) neque divitiarum copia, neque mundana quædam lucra, quæ nos ita deviinciunt, ut vix ac ne vix quidem a ſuperſtitione divelli poſſimus, & pietatem, ejuſque ſociam moderationem ingentium bonorum fontem rejicere non dubitemus. Non enim familiarum plauſus, aut contentionis ſtudia, neque vana gloria, qua magiſtros ab hominibus ſe appellari gaudent, eripere poterunt ſummis illis miſeriis, atrocibuſque ſuppliciis, atque tenebris exterioribus homines illos, qui veritatis claram lucem averſantur, atque gloriam inter mendacii tenebras quærunt. Deo quippe gratum eſt veritatem rebus omnibus anteponere, præſertim in iis, quæ ſpectant ad Deum ipſum. Hanc una de cauſſa & Abraham Chaldæorum impia religione abjecta, relictis rebus omnibus, patre, domo, cognatis, amicis, & regione ipſa, totum ſe ſe pietati dedit, idque potiſſimum in cauſſa fuit, cur a Deo ipſo unice diligeretur, ſummiſque cumulatus honoribus, ingenti liberorum multitudine donaretur. Paulus quoque lucrum omne ſtercus duxit, nulla ſane alia de cauſſa niſi ut Chriſtum ipſum lucrifaceret. Cæteri denique ſancti cum Græci, tum Hebræi, & Sa-

τος, δυνατώτερον ἐνώπιον τοῦ τῆς ἀληθείας λόγου τοῦ ὄντως κριτοῦ παντὸς λόγου, καὶ ἔργου, καὶ νοήματος ἡμῶν, ἀποθέσθαι ἥνπερ ἐνεδεξάμεθα, πάντη τῆς ἡμετέρας, πάντη τῆς ἀλλοτρίας τῆς δόξης τὴν ὡς παρ' οἰκείων, καὶ πολεμίων ἀκρόασιν τῶν εἰρημένων, καὶ κρίνειν τὰ ῥηθέντα, ὡς παρά τινων πάντη ἀγνώστων αὐτῷ τῶν ἐξ ἑκατέρου μέρους, καὶ ὅποτε θατέρου λόγου προσθεματισθέντος κατὰ τὴν διάνοιαν αὐτῷ· καὶ εἰ ὄντως γυμνῷ τῷ κριτηρίῳ ἑαυτῶν χωρὶς παντὸς προσπαθοῦς, καὶ ἀντιπαθοῦς ἐπισκοτίσματος ἀληθέστερα κρίνομεν, καὶ ἐλεγκτικώτερα, καὶ ἰσχυρότερα, καὶ σοφώτερα τὰ παρ' αὐτῶν οἷς δὲ τοῖς ἐναντίοις ἡμῶν προσκείμενοι· οὕτως τολμῶμεν λέγειν, ὡς οἱ καὶ κακῶς ταῦτα ἐκεῖνοι φρονεῖν οἱ συναπαγόμενοι αὐτοῖς, διὰ τὸ δόξαι τούτοις θεοπρεπέστερον εἶναι δόγμα τὸ κατ' αὐτούς, οὐ καταγνωσθήσονται ἀσέβειαν ἐν ἡμέρᾳ, ὅτε κρινεῖ ὁ Θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν καρδιῶν. ἐὰν γάρ φησιν ἔμπροσθεν αὐτοῦ πείσωμεν τὰς καρδίας ἡμῶν, καὶ ἡ καρδία ἡμῶν καταγινώσκῃ ἡμῶν, ὁ Θεὸς μείζων ἐστὶ τῆς καρδίας ἡμῶν, καὶ γινώσκει πάντα· εἰ δὲ ὁ μὲν τῆς ἀληθείας λόγος φαιδρύζων ἑαυτὸν ἐπιδείκνυσιν ἡμῖν· ἡμεῖς δὲ τούς τε ὀφθαλμοὺς καμμύομεν, καὶ τοῖς ὠσὶ βαρέως ἀκούομεν αὐτοῦ ἐθελοκωφοῦντες, καὶ ἀποστρεφόμεθα αὐτόν, ὄντως παντὸς θρήνου ἄξιοι ἑαυτοὺς καταστήσομεν τὴν αἰσχύνην τῆς μελλούσης ἀλλοτριώσεως, καὶ ἀρνήσεως Χριστοῦ, ἐνώπιον ἀγγέλων, καὶ ἐξουσιῶν, παντός τε τοῦ κρινομένου κόσμου, οὐ φροντιζόμενοι, ὅτι οὐδὲν ἡμᾶς ὀνήσει, ὅτε ἡ πρὸς τοὺς αἱρεσιάρχας προσπάθεια, ὅτε ἡ γονική, ἡ φιλική, ἡ τοπικὴ συνήθεια, πρὸς τὴν ἀσέβειαν ἀλύτως τινὰς καταδεσμεύουσα, ὅτε πορισμὸς χρημάτων, ἢ κέρδη τινὰ βιωτικὰ δυσαποσπάστους ἡμᾶς ἀπὸ τῆς δεισιδαιμονίας ποιήσαντα, καὶ τὸν μέγαν πορισμὸν τὴν εὐσέβειαν μετὰ αὐταρκείας παριδεῖν ὑποπείσαντα. οὐ γὰρ δὴ φατριαστικοὶ κρότοι, οὐδὲ ἀγῶνες ἀντιλογικοί, καὶ πρόληψις διδασκαλικῆς ἀξίας, φιλοῦντες λέγεσθαι ῥαββὶ παρὰ τῶν ἀνθρώπων, τοῦ αἰσχίστου ἐκείνου ταλανισμοῦ, καὶ τῶν ἀδιαπρεπεστάτων βασάνων, καὶ τῆς εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον παραδόσεως ἐξαιροῦντες τούσδε, οἳ τὸ φῶς τῆς ἀληθείας ἠρνήσαντο, καὶ ηὐδόκησαν ἐν τῷ σκότει τοῦ ψεύδους. εὐάρεστον γὰρ Θεῷ τὸ παντὸς προτιθέναι τὴν ἀλήθειαν, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς περὶ Θεοῦ αὐτοῦ τῆς ἀληθείας. διὰ γοῦν τόδε καὶ μόνον Ἀβραὰμ Χαλδαίων τὴν ἀσέβειαν ἀποπτύσας μετὰ πατρός, καὶ οἴκου, καὶ συγγενείας, καὶ φίλων, καὶ χώρας, καὶ λοιπῶν, προσεχώρησε τῇ εὐσεβείᾳ. Θεῷ τε ἐστὶ τούτῳ πρώτῳ, καὶ μόνῳ ἠγάπηται, καὶ πεφύλακται, καὶ δεδόξασται, καὶ πεπλήθυνται. Παῦλος δὲ ὁ ἀπόστολος ἅτινα ἦν αὐτῷ κέρδη, πάντα σκύβαλα ἡγήσατο δι' αὐτὸν ἕτερον, ἵνα Χριστὸν κερδάνῃ· καὶ οἱ λοιποὶ πάντες ἐξ Ἑλλήνων, καὶ Σαμαρειτῶν, καὶ Ἰουδαίων ἅγιοι ἀσπασίως ἔσχον· ὁ γὰρ μὴ ἀρνησάμενος πατέρα, καὶ μητέρα, καὶ ἀδελφούς, καὶ ἀδελφάς, καὶ τέκνα, καὶ ἀγρούς, καὶ οἰκίαν, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἕνεκεν ἐμοῦ, οὐκ ἔστι μου ἄξιος φησὶν ὁ Κύριος. καὶ μή τις ὑπολογιζέσθω λέγων· ἀλλ' οὐχ ἡ κατὰ τὰς αἱρέσεις δοξασία πρὸς τὴν ὀρθοδοξίαν ὃ νῦν δείκνυμεν, ὡς ἡ Χαλδαίων, καὶ Ἑβραίων, καὶ Ἑλλήνων ἀσέ-

βεια

σαν τῆς ἀληθοῦς πίστεως, ἵνα ἀμφοῖν αὐτοῖς ἀλ- A λοτριωθεὶς ἀπὸ Χριστοῦ ὁ περὶ μηδέν τι τῆς ὀρθῆς πίστεως μέρος ἀπαντῶν τῷ λόγῳ· ὁ γὰρ [illegible] τῇ λόγῳ [illegible] ἀλλήλοις [illegible], καὶ [illegible], ἀλλ' ἐστιν, ὡς καὶ ὅσον [illegible] [illegible] αἱρέσεων [illegible] [illegible], ἢ [illegible], ἢ φίλων [illegible] [illegible] ἢ Μανιχαίων [illegible], ἢ Ἑλλήνων, ἢ Ἑβραίων [illegible], ἢ φίλος, ἢ [illegible] [illegible] [illegible] ἀληθείας [illegible] [illegible], καὶ [illegible] τῇ ἀληθείᾳ, [illegible] B πλεῖον [illegible] αὐτῶν.

» Ἀλλά, φησι, κατ' ἐμαυτὸν ἐγὼ νομίζων κρεττόνως φρονεῖν, ἔχομαι τῆς ἐμῆς δόξης ἀ- C μεταθέτως.

Ἀλλὰ καὶ περὶ ὧν φησιν ὁ Ἀπόστολος Ἰουδαίων Θεῷ μὴ ἀρεσκόντων, καὶ τὸν Κύριον σταυρωσάντων, καὶ τοὺς Ἀποστόλους διωξάντων, καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐναντίων, ὅμως τοῦτο [illegible] μαρτυρεῖ· φησὶ γάρ τι πάλιν· μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς, ὅτι ζῆλον Θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν· ἄρα [illegible] οὐχ ἁπλῶς ζηλοῦν, ἀλλὰ ἐπιγνώσει τοῦ ζηλουμένου δόγματος δεῖ· καὶ γὰρ καὶ πᾶσα ἄλλογος, καὶ [illegible] παράδοσις καὶ ἐθνῶν, καὶ αἱρέσεων [illegible] ταί τι καλὸν ποιεῖν, ὥσπερ ἂν καὶ ἀνθρωποθυσίαις οἱ Σκύθαι θεραπεύοντες. δέον ἄρα μὴ ἀμελεῖν, ὅση δύναμις, καὶ ἐρευνᾷν τὴν ἀλήθειαν, καὶ πάντα D [illegible], τὸ καλὸν ὀρθῶς κατέχειν· εἴ γε οὐδὲ ἀργύριον λαμβάνομεν, οὐ ἱμάτιον [illegible], εἰ μὴ δοκιμάσαντες, καὶ [illegible], καὶ [illegible] εἰς ἑτέρους πλεονάκις αὐτὰ βασανίσωμεν. πῶς ἂν εὐλόγως ἄρα ἀτημελῶς τὴν θείαν δόξαν [illegible]; τί γὰρ ἐν τούτοις ἀφρόντιστοι ὡς ἐκ [illegible] [illegible] ἡμᾶς τὴν τῆς πίστεως Χριστοῦ χάριν, καὶ ἀλήθειαν [illegible], δι' ἧς ἡμῖν τὰ πρὸς ζωὴν πάντα τὰ θεῖα, καὶ μέγιστα ἐπαγγέλματα δεδώρηται, ὡς γέγραπται, καὶ ἡ πρὸς τὴν θείαν φύσιν ἁπλῶς κοινωνία· ὅσον δὲ ἐστιν ἀγαθὸν ἡ [illegible] εὐσέβεια, καὶ ὅσον κακὸν ἡ ἀσέβεια· τῆς E γὰρ εἰς πᾶσαν ἁμαρτίαν ἐγκαταλείψεως ὑπὸ Θεοῦ αἰτία ἡμῖν αὕτη ἐστὶ μόνη. δηλοῖ ὁ λέγων, καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν Θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα, ἃ τοῖς ἑξῆς [illegible] σι. καὶ τάδε μὲν ἂν μαρτυροίη τῇ ἀσεβείᾳ· περὶ δὲ

A [illegible] omnes eodem modo affecti fuerunt. Etenim qui non odit (ait Dominus) patrem, & matrem, & fratres, & sorores, & filios, & agros, & domum, & suam ipsius animam propter me, non est me dignus. Neque dicat quis Haereticorum dogmata non ita [illegible] ab recta Fide quemadmodum Chaldaeorum [illegible], & Hebraeorum, Graecorumque [illegible] a recta Christi [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] a Christo eum, qui in una parte [illegible] a recta Christianorum fide defecit. Nam qui [illegible] partem unam vel minimam violat, [illegible] [illegible] aliquam doctrinam, aut contrariam [illegible], [illegible] declarat, B [illegible] ne illud quidem (in quo maxime pie sentire videtur) amplecti sponte ductum, sed aut parentum, aut regionum, vel amicorum institutionibus irretitum. Quocirca qui tali modo affectus est, si Manichaeorum, aut Graecorum, Hebraeorumve filius evaderet, aut amicus, aut familiaris, longe magis quam ipsa profecto veritatem sperneret, & aversaretur. Si enim quum parum abest a veritate, eam tamen haud sequitur amplectiturque, profecto si longius abesset, etiam animum ab ipsa veritate magis alienum praeseferret.

At, inquies, mihi intime persuasum est C rectius, quam vos me sentire. propterea constanter in mea sententia maneo.

Verum ita sese habuisse Judaeos (quos tamen affirmat Paulus displicere Deo, atque Dominum crucifixisse, & Apostolos persequi, & nullis hominum obedire) testatur idem Apostolus, ubi rursum dicit, *testor eos habere Dei zelum, sed non secundum discretionem*. Non oportet ergo caecis oculis vos amplecti dogmata, quae traduntur; sed opus est ea perpendere diligenter, & penitius illa introspicere. Omnis enim omnium gentium, & haereticorum doctrina, quantumvis impia, & absurda putat se continere bonum aliquod institutum: hinc Scythae [a] D victimis humanis Deum colendo, pie rectoque se agere arbitrantur. Oportet ergo scrutari, quantum in nobis est, & quaerere veritatem, & accurate cuncta perpendendo, rectam in omnibus amplecti sententiam. Nos certe nec argentum accipere, neque vestem emere solemus; nisi prius utramque accurate consideraverimus, exploraverimusque diligentissime. Quod [illegible] ita sit, quomodo excusatione digni esse poterimus, temere divina dogmata amplectendo profitendoque? Nostra enim his in rebus negligentia quodammodo clamat nullius momenti esse, quae credimus de Christo, ejusque Gratia, *per quam multa & maxima nobis*, ut E scriptum est, *promissiones facta sunt*, atque Naturae Divinae participes omnino fieri conceditur. Quantum ergo boni praesefert sincera pietas; tantum profecto mali continet impietas ei contraria. Haec enim sola in causa nobis est, cur a Deo deficiamus, & in omne peccatorum genus delabamur, teste

a Nec Scythae modo, verum etiam Carthaginenses, quos Agathoclis tempore quum gravibus incommodis affligerentur Saturni placandi gratia ducentos pueros nobilitatis flores, & tercentos cives in flammas uno pene momento conjecisse testatur Diodorus Siculus lib. XX. p. 756.

Apostolo, qui ait. [a] *Quandoquidem non probaverunt habere Deum in notitia, tradidit illos Deus in reprobum sensum, ut faciant ea, quæ non conveniunt*; & quæ deinceps recensentur. Hæc Apostolus de impietate: de pietate vero in ep. ad Timoth. ait: [b] *exerce te ipsum ad pietatem, hæc enim ad omnia utilis est, promissionem habens vitæ, quæ nunc est, & futuræ*. Sed alii justam causam, & probabilem rationem afferre conantur, cur a veritate desciverunt.

Quomodo, inquiunt, Deo non placere potest eorum doctrina, apud quos inventi sunt nonnulli cum in vivis tum in defunctis qui eadem ac ipsi dogmata amplexi, gratiam ægrotos sanandi, & alia miracula patrandi nacti sunt? Perspicuum enim est divinam in iis potestatem operari, maxime qui rectam religionem colunt, atque recta dogmata profitentur.

Quibus respondemus id ad plenam rei probationem accurato divinorum dogmatum exploratori, & judici non sufficere. Primum enim raro apud illos hoc evenit, nec ex una hirundine ver, ut dici solet, dijudicari debet. Quandoquidem & Ariani, cum alias antea, tum etiam nostris hisce temporibus apud Longobardos, & apud Persas Nestoriani talia miracula patrant; idque non ad probationem peculiaris ipsorum sectæ, sed totius Christianæ religionis, cujus quanta vis sit, & auctoritas Spiritus Sanctus populis a recta fide prorsus alienis per ea prodigia manifeste declarat. Præterea sæpe videre est donum hoc miracula patrandi cum dari promiscue nonnullis, Orthodoxis, & Hetherodoxis [c] non ob solam ipsorum pietatem (veritas enim in contrariis, & oppositis vitæ rationibus versaretur) sed ob naturalem simplicitatem, humilitatemque, & animi potius puerilem innocentiam, quam solertiam, sagacitatem, atque virtutem; tum singula singulis dispensari ob peculiarem cujusque dexteritatem, habilitatemque, qua præ cæteris religionem eamdem profitentibus præstat. Etenim si potestas ea præsto semper omnibus esset ob solam ipsorum fidem; eadem profecto semper miracula patrare deberent omnes, qui fidem eamdem profitentur. At contra se res habet; nam sæpenumero qui fidei dogmata tradunt, nulla prodigia patrant; quum ipsorum discipuli ea potestate maxime polleant. Non enim omnia, quæ operari consuevit Spiritus Sanctus, uni eidemque tribuit: [d] *alii quippe datur sermo sapientiæ, alii sermo intelligentiæ, alii gratia curationum, alii operatio virtutum, alii denique fides secundum eumdem Spiritum*. Qua in re mirum mihi videtur, quod qui linguarum dono gaudet, [e] non obtineat etiam aliud huic affine, quo linguas easdem, quibus loquitur, interpretari queat. Sunt ergo nonnulli, qui carent dono sapientiæ, & intelligentiæ, & sublimi fidei spiritu, qui tamen gau-

τῆς εὐσεβείας φησὶ πρὸς Τιμόθεον, γύμναζε σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν· ἡ γὰρ εὐσέβεια πρὸς πάντα ἐστὶν ὠφέλιμος, ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς, τῆς τε νῦν, καὶ τῆς μελλούσης· ἀλλά τι καὶ ἕτεροι τούτων τινὶς τῆς πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἀντιποτάξίας ποιοῦνται δικαίωμα· φασὶ γὰρ

„ Ὅτι πῶς οὐ θεάρεστος ἡ κατ' αὐτοὺς δόξα,
„ εἴθε καὶ τῶν ζώντων ἐν σαρκί τινες αὐτοῖς ὁμό-
„ δοξοι, καὶ τῶν προκοιμηθέντων ὤφθησαν ἰα-
„ μάτων, καὶ σημείων θεόθεν ἔχειν τὸ χάρισμα·
„ δῆλον γὰρ ὡς ἐξ ἀκοῆς, καὶ διδαχῆς ὀρθῆς
„ πίστεως Θεοῦ αἱ θεῖαι δυνάμεις ἐνεργοῦνται.

Πρὸς ὃ λεκτέον, ὡς οὐκ ἀρκεῖ τόδε πρὸς ἀσφαλῆ πληροφορίαν τῷ δοκιμωτάτῳ τῶν θείων δογμάτων κριτῇ· πρῶτον μὲν γὰρ σπανιώτερον εὑρηται τοῦτο ἐν αὐτοῖς, καὶ οὐκ ἐκ μιᾶς Χελιδόνος τὸ ἔαρ κριτέον· ἄλλως γοῦν καὶ Ἀρειανοί ποτε, καὶ μέχρι νῦν ἐν Λογγιβάρδοις, καὶ Νεστοριανοὶ παρὰ Πέρσαις ποιοῦσι τάδε θαύματα· ἀλλ' οὐκ εἰς μαρτυρίαν ἁπλῶς τῆς κατ' αὐτοὺς πρὸς ἡμᾶς αἱρέσεως, ἀλλὰ τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως. οἵα τις ἐστὶν ἡ δύναμις πρὸς τοὺς πάντη ἀπίστους ἐπιδεικνυμένη τοῦ πνεύματος. ἔτι μὴν ἔστιν ὁρᾶν πολλάκις θαυμάτων χαρίσματα ἔχοντας ὀρθοδόξους τε, καὶ ἑτεροδόξους ὁμοίως, οὐ δι' εὐσέβειαν μόνον· ἦ γὰρ ἂν ἦν ἐν τοῖς ἐναντίοις λόγοις, καὶ ἀντιφατικοῖς ἡ ἀλήθεια. ἀλλὰ διὰ φυσικὴν ἁπλότητα, καὶ ἀτυφίαν, μᾶλλόν τε νηπιότητα ψυχῆς, ἢ δεινότητα. πραΰτητά τε, καὶ συμπάθειαν, καὶ ἁπλῶς τῆς τοιᾶσδε χάριτος ἰδιαιτέραν ἐπιτηδειότητα τοῦδε τινὸς, παρὰ τοὺς λοιποὺς τῶν ὁμοπίστων αὐτῷ· εἰ γὰρ ὄντως πᾶσιν ἀεὶ διὰ τὴν δόξαν μόνην προσῆν ἡ τῶν θαυματουργιῶν δύναμις, ἔδει πάντας πάντοτε ὁμοίως τοὺς ὁμοδόξους θαυματουργεῖν· καὶ μὴν πολλάκις τῶν διδασκάλων τῆς πίστεως οὐ θαυματουργούντων, οἱ μαθητευόντες ὑπ' αὐτῶν ἐνεργοῦσι τὰ σημεῖα· οὐ γὰρ πάντα, ὅσα ἐνεργεῖ τὸ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ χαρίζεται· ᾧ μὲν γὰρ δίδοται λόγος σοφίας, ᾧ δὲ λόγος γνώσεως, ἑτέρῳ δὲ χαρίσματα ἰαμάτων, ἑτέρῳ ἐνεργήματα δυνάμεων, ἄλλῳ δὲ πίστις κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα· καὶ γὰρ θαυμαστὸν, πῶς ὁ λαλῶν γλώσσαις, οὐ πάντως οὐδὲ τὸ ἐγγύτατον τῷδε χάρισμα λαβὼν, καὶ διερμηνεύειν· ἄρα οὖν εἰσὶ καὶ τινὲς οὐδὲ λόγου σοφίας ἀπαρτισθέντες, οὐδὲ λόγου γνώσεως, οὐδὲ πίστιν ὑψηλὴν εἰληφότες θαυμάτων ἔχουσι χαρίσματα, καὶ οὐκ εὔλογον ἐκ θατέρου θάτερον τῶν τοῦ πνεύματος χαρισμάτων κατασκευάζεσθαι. τὸ δὲ σαφέστερον εἰπεῖν· οἱ μὲν ἐν τούτοις μόνοις ἦν τὰ χαρίσματα τῶν θαυμάτων, ἢ μαλ-

a Ep. ad Rom. cap. 1. v. 28.

b Epist. ad Timoth. I. cap. IV. v. 8.

c Hujusmodi enim gratiæ *gratis datæ* in scholis appellantur, quas vel impiis interdum concedi certo certius est, idque fatentur Theologi omnes. At ex hoc Leontii loco manifeste liquet doctrinam hanc a primis Ecclesiæ sæculis tradi consuevisse iisdem pene verbis quibus Theologi nostri temporis loquuntur, quod mihi notatu dignum videtur.

d D. Paul. Epistola 1. ad Corinth. cap. XII. v. 8. 9. & seqq.

e Ait enim D. Paulus l. c. *alii genera linguarum, alii interpretatio sermonum*.

ἢ μᾶλλον ἡμῶν ἐν αὐτοῖς ἱερᾶται, οὐχ ἐν ἂν ὄντως αὐτοῖς ἡ δόξα πρόληψιν εὐσεβείας παρὰ τὴν ἡμετέραν. ὡς τοῦ Κυρίου τὸν λόγον αὐτῶν βεβαιοῦντος μόνου διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων. κατὰ τὸ γεγραμμένον· ὥσπερ καὶ τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων πάλαι συνιστάνοντος πρὸς ἅπαντα τὰ ἔθνη, καὶ ὥσπερ τὰ Μωϋσέως, καὶ Ἀαρὼν σημεῖα ὑπὲρ τὰ Ἰαννοῦ, καὶ Ἰαμβροῦ πρὸς τοὺς Αἰγυπτίους θαμβοῦντος. εἰ δὲ ἐν ἡμῖν, καὶ μείζονα, καὶ πλείονα ὁρᾶται τὰ ἐκ τοῦ Πνεύματος θαύματα κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, πῶς ἐκ θαυματουργιῶν ἀξιοπιστότερον εἶναι βούλονται τὸ δόγμα; μηδὲ τόδε οὖν ὡς ὀνήσιμον αὐτοῖς εἰς ἀπολογίαν τινὰ τὴν ὑπὲρ τῆς δεισιδαιμονίας αὐτῶν προβαλλέτωσαν· εἰ γὰρ καὶ Σκευᾶς σὺν τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ Ἰουδαῖος ὤν, ἐν ὀνόματι Χριστοῦ ἐπορκίζων ἤλαυνε δαίμονας, καὶ οὐκ ἐν τῷδε ἁπλῶς τοῖς μαθηταῖς τοῦ Κυρίου συναριθμεῖται· δῆλον ὡς οὐδὲ οὗτοι ἐκ τοῦδε πρόφασιν ἔχουσι περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν· πολλοὶ γάρ φησιν ἐροῦσί μοι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, Κύριε οὐ τῷ σῷ ὀνόματι προεφητεύσαμεν, καὶ δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καὶ δυνάμεις πλείους ἐποιήσαμεν; καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς, ὅτι οὐδέποτ' ἔγνων ὑμᾶς. σαφὲς ἄρα ὡς οὐκ ἀρκεῖ πρὸς διάκρισιν τῶν ἐγνωσμένων, καὶ ἀπεγνωσμένων Χριστῷ θαύματος ἐμφάνεια πολλάκις, ἢ διὰ τὴν τοῦ πεισομένου τὴν εὐεργεσίαν, πίστιν ὀρθοτέραν μᾶλλον, ἢ τὴν τοῦ ἐνεργοῦντος, γινομένου τοῦδε· ἢ διὰ τὴν τῶν θεατῶν εἰς τὴν πρὸς εὐσέβειαν ἁπλουστέραν πληροφορίαν· ἐνίοτε δὲ καὶ κατὰ κοινωφελεστέρας χρείας τῆς κατὰ καιρόν, ἢ τόπον ὑπὸ Θεοῦ, καὶ διὰ τοῦ οἱουδήποτε τῶν παρόντων ἐπιτελουμένου· ἐν τοῖς γοῦν καθ' ἡμᾶς ἱστόρηται χρόνοις, καὶ τόποις· μιμός τις τῶν θεατρικῶν, καὶ οὗτος ἐπὶ στάσει, καὶ φόνῳ ἐγκαλούμενος, φυγὼν τὸν δικαστὴν ἐν τοῖς κατὰ τὸ βαρβαρικὸν λεγόμενον λιμιτὸν ἐρήμοις, καὶ ὑπὸ Σαρακηνῶν ληϊσθεὶς Χριστιανῶν, διὰ τὸ δοκεῖν αὐτοῖς ἐκ τῆς ἀποτετριχώσεως μοναχὸς εἶναι, καὶ ὥσπερ οἱ παρ' αὐτοῖς μοναχοὶ παραβάλλοντες, ἱερουργεῖν δύνασθαι τοῦ ζωτικοῦ ἄρτου τὸ μυστήριον, διὰ νευμάτων εἰσεπράττετο σπουδαίως ὑπ' αὐτῶν τῆς θείας θυσίας τὴν λειτουργίαν, μόνος ἀφεθεὶς τῶν συνδεσμίων αἰχμαλώτων ἐκτελέσαι· καὶ ὡς λόγῳ πείθειν αὐτοὺς ὑπὲρ τῆς ἑαυτοῦ ἀνεπιτηδειότητος οὐκ εὐπόρει, καὶ ἀντιπίπτειν τῇ προστάξει αὐτῶν ἐπὶ πλεῖον οὐκ εὐτόνει· βωμὸν ἐκ φρυγάνων κατὰ τὴν ἔρημον συστησαμένων, καὶ σινδόνα ἐφαπλωσάντων, καὶ προσθέντων ἄρτον νεόπτητον, καὶ οἶνον ἐν ξυλοποτηρίῳ κερασάντων, παρεστὼς ἐσφράγισε τὰ δῶρα ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἐδόξασε τὴν ἁγίαν Τριάδα μόνον, καὶ κλάσας, διένειμεν αὐτοῖς· εἶτα μετὰ τόδε ὡς ἁγιασθέντι λει-

A dent potestate miracula patrandi. Neque rationi consentaneum est ex uno Spiritus Sancti dono aliud inferre. Clarius loquamur. Profecto si ipsi soli talia miraculorum dona possiderent; vel magis, quam nos, hisce pollerent: Verisimile videri posset sanam esse, ac piam eorum sententiam, utpote a Domino confirmatam iis signis, quæ, scriptura teste, recte credentes comitari consueverunt. Quemadmodum idem dominus & apostolorum prædicationem apud omnes gentes miraculis confirmavit, & Moysis prodigia supra [a] Iamni & [b] Mambri miracula apud Ægyptios extulit. Verum si divina Spiritus Sancti prodigia longe plura, ac majora per
B totum terrarum Orbem patrari solent apud nos, quam apud ipsos: quomodo nobis ex miraculis suum dogma probari putant? Desinant ergo nobis id obtrudere, quod ipsis defendendis, eorumque pervicaciæ tuendæ prodesse nihil potest. Nam si & Scevas [c] Judæus una cum filiis suis invocato Christi nomine malo spiritus a corporibus obsessis abigit, neque propterea in Domini discipulis censetur: profecto nec hi per similia miracula suum pravum dogma satis probare nobis unquam poterunt. *Multi enim*, ait, *in die illa mihi dicent, Domine, nonne in nomine tuo prophetavimus, & Dæmonia ejecimus, & alia multa prodigia patravimus? qui-*
C *bus omnibus respondebo: nescio vos*. Ad dignoscendos ergo eos, qui Christo chari sunt, vel contra, non sufficiunt miracula, quæ plerumque patrantur ad aliorum potius [d] utilitatem, rectioremque fidem, quam ad utilitatem ejus, a quo patrantur; quæ pietati promovendæ maxime inserviunt, quæ denique ratione habita cum loci, tum temporis aliis utilioribus de caussis a Deo per quemlibet adstantium fieri consueverunt. Memoriæ porro nostrorum temporum, atque regionum proditum est, extitisse mimum quemdam ex iis, qui theatris operam navant, qui de seditione, & homicidio delatus, quum judicis metu compulsus ad eum
D locum, qui Barbaricus limitus dicitur, per deserta fugisset, forte incidit in Christianos quosdam Saracenos; a quibus captus, quum ex abrasis capillis monachus eis videretur, crederetur que posse (quemadmodum apud ipsos monachi consueverant) offerre vitalis Panis augustissimum sacrificium: ad id acribus stimulis per nutus ab eis cogebatur; atque solus inter ejus captivos socios illud offerre jubebatur. Quibus quum potestate id faciendi se destitutum esse persuadere non potuerit; quumque eorum voluntati diutius resistere non fuerit ausus: erecto protinus e virgultis altari, superextensa sindone, apposito recenti [e] pane, & in ligneum [f] calicem infuso vino, benedixit dona hæc sublatis in Cœ-

Fff 2

a Jamnes, & Mambres duo magi celebres, quos Moysi in Ægypto restitisse testatur D. Paulus II *ad Timoth.* c. 8.

b Textus, ut vides, habet Ἰαμβρῆ, *Jambri*, sed huic lectioni adversatur Paulus l. c.

c Hebræi tum temporis Christo Domino maximam fidem habebant eumque propterea sua in calamitatibus invocare consueverant. Patet id ex Historia Comitis Josephi, quem, quum ægrotaret, Judæi quidam hortabantur, ut Christi nomen invocaret, si protinus a morbo servari vellet. *Epiph. hær.* 30 n. 5.

d Ad distinctionem *gratiæ gratum facientis*, ut schola loquuntur, quæ prodest ei cui confertur, quum subjectum, cui inest, Deo gratum faciat, merito nomen illud nacta est.

e In more positum erat primis Ecclesiæ temporibus, ut propriis suis manibus panem conficerent, præberentque ita recentem sacerdoti, qui pro se Sacrificium offerri volebant, cui consuetudini paruisse vel Imperatores ipsos patet exemplo Valentis. *Greg. Naz.* p. 350. 351.

f Hinc liquet priscis temporibus, adhiberi consuevisse calices ligneos.

Cœlum oculis, invocatoque solo Trinitatis A nomine: atque panem postea frangendo, singulis distribuit. Calicem deinde, atque sindonem, ut res Deo sacras summa cum veneratione custodiunt, ne ad profanum ulum traducantur, negliguntque solum altare ipsum. Super quod repente magna vis ignis e Cœlo descendit, qui neminem quidem ipsorum attigit, neque læsit, sed altare totum combussit, penitusque delevit; ut ne frustulum quidem virgultorum ibi remanserit. Quo prodigio commoti Barbari conjecerunt oculos in hominem illum, qui sacrificium obtulerat, institeruntque vehementer, ut [a] munus aliquod ab eis pro tanto facinore petere vellet. Is autem po- B stulavit, ut qui secum capti fuerant, secum etiam dimitterentur; quod statim obtinuit, omnesque simul misera captivitate liberavit. Hic autem unus e nostris putabatur ob id unum, quod nostris concionibus interesse soleret, qui ne minimum quidem discrimen norant, quod Christianos inter & Christianos intercedit. Saraceni vero [b] Jacobitarum dogmata profitebantur, & una cum ipsis vitam degere consueverant. Qui Jacobitæ unam in Christo naturam & ipsi prædicant, atque hi cum Saracenis ipsis per deserta vagabantur, eisque sedulo ministerium, operamque præbebant. Qui profecto nec ipsi norant, neque docebant perscrutanda esse Christia- C norum dogmata, & cum aliis aliorum Sectatorum institutis comparanda: sed quemadmodum Persæ Nestorii doctrinam, ita & hi prava Jacobi dogmata sine ulla disquisitione probabant.

τὸν, ἐν τιμῇ συστέλλουσι τό τε ποτήριον, καὶ τὴν σινδόνα, πρὸς τὸ μὴ κοινωθῆναι λοιπὸν τόδε, τοῦ βωμοῦ μόνου πεφροντικότες, καὶ ἄφνω πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐλθὸν ἐπιπεσὸν, αὐτῶν μὲν οὐδενὸς ἥψατο, οὐδ' ἐλύπησέ τινα· τὸν δὲ θυσιαστήριον βωμὸν ὅλον κατέφλεξε, καὶ ἐξανήλωσεν, ὡς μηδὲ πόρρω αὐτοῦ καταλιπεῖν· καὶ τούτῳ ὀφθέντι τῷ τεραστίῳ οἱ βάρβαροι πληροφορηθέντες, εἰς τὸν ἱερουργήσαντα, δόματι παρ' αὐτοῦ αἰτεῖν ὑπὲρ τῆς λειτουργίας ἐξεβίαζον· ὁ δὲ τοὺς συναλωθέντας αὐτῷ πάντας καὶ συναφεθῆναι ᾐτήσατο, καὶ τοῦτο ἔλαμβανε, καὶ πάντας ἠλευθέρου τῆς συμφορᾶς τῆς συναντῆς· ἦν δὲ οὗτος τὴν μὲν δόξαν ἡμέτερος, τῷ μόνον ἡμῖν συνεκκλησιάζεσθαι· οὐ μὴν εἰδὼς οὐδὲ ὅτι ἐστί τις σχεδὸν Χριστιανῶν διαφορά· οἱ δὲ Σαρακηνοὶ ἐκ τῆς τῶν Ἰακωβιτῶν αἱρέσεως εἰώθεσαν κοινωνεῖν, οἳ καὶ αὐτοὶ τὴν μίαν φύσιν ἐπὶ τοῦ Κυρίου πρεσβεύουσι, καὶ ἔτι προθύμως τοῖς Σαρακηνοῖς συμπεριάγεσθαι κατὰ τὴν ἔρημον, καὶ λειτουργεῖν αὐτοῖς ὡς ἐπίπαν. οὔτε μὴν οὐδὲ οὗτοι εἰδότες, οὐδὲ διδάσκοντες τὴν ἐν Χριστιανοῖς δογμάτων ἐξέτασιν, ἢ σύγκρισιν· ἀλλ' ὥσπερ τοῖς Νεστορίου Πέρσαι, οὕτως καὶ οἵδε τοῖς Ἰακώβου φρονήμασι προκατειλημμένοι ἐνετυπώθησαν ἀβασανίστως.

S. CYRILLI, [c] PAULI EMESSENI, EUSTATHII ANTIOCHENI

Aliorumque luculentissima de Christo testimonia, nunc primum edita, studio, & opera

ANTONII BONGIOVANNI.

Cum interpretatione, & notis ejusdem.

ARGUMENTUM

OBjiciunt præterea Eutychiani vocabulum hoc duarum in Christo naturarum novum esse, & nusquam nec in sacris literis, nec a sanctis patribus usurpatum; quod ut refellat Leontius, in medium affert plura veterum patrum oracula, qui primis ecclesiæ sæculis floruerunt, ex iis operibus decerpta, quæ jamdiu perierunt. Hæc duntaxat in lucem proferre placuit, omissis iis, quæ ex editis Chrysostomi, Basilii, Cyrilli, aliórumque operibus proferuntur. Quanti porro facienda sint fragmenta hæc quæ damus, nemo adeo peregrinus est in theologica, & ecclesiastica provincia, qui non videat. Prodeat ergo primum.

ΚΥ-

a In Græco textu legitur *δόματι*, sed legendum puto *δωρεάν τι*, ut sequenti petitioni congruat.

b Horum caput Jacobus quidam Syrius monachus, Severi discipulus, qui Eutychianorum errores per Mesopotamiam, & Armeniam prædicavit. *Demetr. Cydon. tom. 2. Auct. Bibl. PP. p. 1221. Bibl. Orient. p. 649.*

c Fragmenta hæc cum iis, quæ affert auctor Synodici *adv. Traged.* apud Baluzium, & Leontius noster in suo contra Eutychetem edito opere T. IX. *Bibl. Ven. PP* possent in nova Cyrilli operum editione honestum aliquem sibi locum vindicare

A

ΚΥΡΙΛΛΟΥ

Ἐκ τῆς ἑρμηνείας τῆς πρὸς Ἑβραίους δευτέρου τόμου.

ΣΥνέβησαν ἀλλήλαις ἀποῤῥήτως τε, καὶ ὑπὲρ νοῦν Θεότης, καὶ ἀνθρωπότης, καὶ διάφοροι μὲν αἱ φύσεις ὁμολογουμένως, ἀλλ' εἷς τε, καὶ μόνος ὁ ἐξ ἀμφοῖν υἱός.

CYRILLI

Ex Tomo II. Interpretationis ep. ad Hebraeos.

DIvinitas & Humanitas sibi invicem copulatae sunt arcano quodam modo, & supra quam mente concipi potest; quae proculdubio duae diversae naturae sunt, unus tamen, & solus Filius ex utraque componitur.

B

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Ἐκ τῆς αὐτῆς, Τόμου ς'.

Εἰ γὰρ καὶ νοοῖντο διάφοροι, καὶ ἀλλήλαις ἄνισοι τὴν εἰς ἑνότητα συνδεδραμηκυῖαι αἱ φύσεις, σαρκὸς δὴ λέγω, καὶ Θεοῦ, ἀλλ' ἓν εἷς τε, καὶ μόνος ὁ ἐξ ἀμφοῖν υἱὸς ἀληθῶς.

EJUSDEM

Ex ejusdem expositionis Tomo a. *VI.*

Et si diversae, & ab se invicem differentes intelligantur eorum, quae in unum convenerunt, Naturae, & Carnis scilicet, & Dei; unus tamen, & solus ex utraque Filius vere subsistit.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Ἐκ τῆς ἑρμηνείας τῆς πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς.

Νοουμένης δὲ μᾶλλον, καὶ ὑπαρχούσης ἑκατέρας ἐν τῷ τῆς ἰδίας φύσεως ὅρῳ παραδέχεσθαι τὴν ἕνωσιν· καὶ πάλιν οὐκ ἀνάχυσίν τινα τὴν εἰς ἄλληλα τῶν φύσεων παραδέχεσθαι φαμέν· μενούσης δὲ μᾶλλον ἑκατέρας τοῦτο, ὅπερ ἐστὶν, ἑνῶσθαι σαρκὶ νοοῦμεν τὸν Λόγον.

EJUSDEM

b *Ex expositione in Epistolam ad Hebraeos.*

C Asserimus factam in Christo conjunctionem, utraque Natura in suo statu manente, & intellecta. *Et rursum*: Dicimus nullam factam fuisse naturarum confusionem, nec unam in aliam fuisse conversam, sed utraque ita, ut erat, manente, carni Verbum copulatum intelligimus.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Ἐκ τῆς βίβλου τῶν χρήσεων.

Καὶ οἱ μὲν μίαν φύσιν ἀναίρεσιν τῆς προσληφθείσης ἐξ ἡμῶν τῷ Θεῷ Λόγῳ τελείας ἀνθρωπότητος ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ὅλων ἐκδιδάσκουσιν· οἱ δὲ δύο ὑποστάσεις, ἤγουν φύσεις, κατὰ διαίρεσιν, καὶ χωρισμὸν ἐκπαιδεύουσιν· ἀλλ' οὐ καθ' ἕνωσιν τὴν κατ' οὐσίαν, ὡς τοῖς ἁγίοις δοκεῖ Πατράσιν, ὡς ἑκατέρωθεν αὐτῆς τῆς ἀληθείας διαμαρτάνειν.

EJUSDEM

Ex Libro Auctoritatum

Alii docent unam Dei Verbi Naturam ad tollendam, evertendamque illam humanam,
D quam ex nostra specie pro communi omnium salute Verbum assumpsit: alii tradunt duas in Christo Hypostases, scilicet naturas ab se invicem subsistentia distinctas, & sejunctas, non autem conjunctione naturali sibi copulatas, ut sanctis Patribus videtur.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Ἐκ τῆς πρὸς Ἰοῦστον ἐπίσκοπον Ῥώμης ἐπιστολῆς.

Ἐγὼ γὰρ οὔτε ἐλέγχομαι πεφρονηκὼς ἕτερόν τι πώποτε παρὰ τὸ δοκοῦν τῇ ἀληθείᾳ, οὔτε παθητὴν εἰρηκά ποτε τὴν Θείαν τοῦ Λόγου φύσιν· καὶ μετὰ βραχύ· οἶδα δὲ καὶ ἀπαθῆ τὴν τοῦ Θεοῦ φύ-

c EJUSDEM

Ex epistola ad Justum episcopum Romae.

Ego profecto neque cogitavi quidquam contra verum dogma; nec unquam dixi divinam Verbi naturam pati posse. *Et paullo post*: novi Dei naturam impassibilem esse, & incorruptam, & immutabilem vel in ipsamet

E

---

a Hinc liquet hoc Cyrilli opus fuisse saltem in libros VI. distributum, quanquam liber duntaxat II. memoratur a Facundo XI. 7. Theodoreto *lib.* ... aliisque.

b Vide infra praeclarum aliud excerptum ex eadem interpretatione.

c In editis D Cyrilli Epistolis nulla hoc nomine inscripta legitur. Et sane D. Cyrilli tempore sedem Romanam tenuit Caelestinus, post Caelestinum Sixtus III. post Sixtum Leo, sub cujus Pontificatu Cyrillus e vita migravit. Quis ergo fuit ille Justus Episcopus Romae, cui Cyrillus scripsisse dicitur? id eruditis considerandum relinquo.

ſamet humana natura, & unum in utraque, & ex utraque Chriſtum confitemur.

A ειν, καὶ ἄτρεπτον, καὶ ἀναλλοίωτον κατὰ τὴν τῆς ἀνθρωπότητος φύσιν, καὶ ἕνα ἐν ἀμφοῖν τὸν Χριστόν.

THEODOTI EPISCOPI ANTIOCH.

Ex [b] *Libro contra* [c] *Synuſiaſtas*

Sciant omnes, nos, quum Chriſtum duabus naturis conſtatum aſſerimus, tribuere unicuique, quod ei convenit, & omnia de una eademque perſona prædicare.

ΘΕΟΔΟΤΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ.

Ἐκ τοῦ κατὰ Συνουσιαστῶν.

Γνῶσαν ὅτι ἡμεῖς τὸν Χριστὸν δύο φύσεις ὁμολογοῦντες, ἑκατέρᾳ μὲν φύσει τὰ πρόσφορα νέμομεν· ἀλλὰ πάντα καθ' ἑνὸς προσώπου τοῦ υἱοῦ κατηγοροῦντες.

PAULI EPISCOPI EMESENI

Ex [d] *oratione ab ipſo habita in Alexandrinorum eccleſia, præſente patriarcha Cyrillo, eus Cyrillus ipſe plauſit, eam valde probans, ſummiſque laudibus efferens, adjecitque ſtatim & ipſe ſuam, in qua ait*, hauſimus nobis aquam.

B

ΠΑΥΛΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΕΜΕΣΗΣ.

Ἐκ τοῦ ῥηθέντος ἐν τῇ Ἀλεξανδρέων ἐκκλησίᾳ λόγου ὑπ' αὐτοῦ, παρουσίᾳ Κυρίλλου πατριάρχου, ὃν ἐφήμισε, καὶ ἀπεδέξατο, καὶ ἐνεκωμίασεν εὐθὺς ἐπειπὼν καὶ αὐτὸς λόγον, ἐν ᾧ φησιν, ἐπλήσαμεν ἡμῖν ὕδωρ.

Vide & Johannem duas de Chriſto naturas prædicantem, & unum filium. Aliud eſt tabernaculum, aliud, quod tabernaculum ipſum inhabitat; aliud templum, & aliud templum ipſum inhabitans, Deus ſcilicet. Dictum perpende. Non dixit alius, & alius, tanquam de duabus Perſonis, vel duobus Chriſtis, vel Filiis, ſed *aliud* & *aliud*, tanquam de duabus naturis.

Ὅρα καὶ τὸν Ἰωάννην δύο φύσεις κηρύττοντα, καὶ ἕνα υἱόν, ἕτερον σκηνή, καὶ ἕτερον τὸ σκηνοῦν, ἕτερον ναός, καὶ ἕτερον ὁ ἐνοικῶν Θεός. πρόσεχε τοῖς λεγομένοις. οὐκ εἶπεν ἕτερος, καὶ ἕτερος, ὡς ἐπὶ δύο προσώπων, ἢ Χριστῶν, ἢ δύο υἱῶν· ἀλλ' ἕτερον, καὶ ἕτερον, ὡς ἐπὶ δύο φύσεων.

C

EUSTATHII ANTIOCH. EPISCOPI

Ex [e] *interpretatione in pſalmum XV.*

Miſit Dominus Filium ſuum genitum ex Muliere. Non genitos ait, ſed genitum. Unica enim eſt perſona. Non dixi unicam naturam (abſit enim, ut hoc dicamus) neque unam eandemque eſſe ſubſtantiam carnis, & divinitatis, ſed unum dixi Dominum Jeſum Chriſtum, per quem omnia facta ſunt.

ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ.

Ἐκ τῆς ἑρμηνείας τοῦ ιε. ψαλμοῦ.

Ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ γενόμενον ἐκ γυναικός, οὐ γενομένους, ἀλλὰ γενόμενον· μοναδικὸν γὰρ τὸ πρόσωπον· οὐκ εἶπον μοναδικὴν τὴν φύσιν· ἄπαγε μὴ γένοιτο· οὐδὲ τὴν αὐτὴν οὐσίαν σαρκός, καὶ Θεότητος· ἀλλ' εἶπον ἕνα κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγ.

GREGORII NYSSENI AD PHILIPUM MONACHUM.

De [f] *Arianorum objectione, cujus initium: animæ vitium eſt.*

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ.

E Πρὸς Φίλιππον μονάζοντα περὶ τῆς τῶν Ἀρειανῶν ἀντιθέσεως, ἧς ἡ ἀρχή, ἡ κακία γενομένη ἐστὶ ψυχῆς.

Et ſi enim ineffabili, & arcana conjunctione utraque ſint unum, non tamen unum

Κἂν γὰρ ἀῤῥήτῳ, καὶ ἀφράστῳ ἑνώσει τὰ συναμφότερα ἕν, ἀλλ' οὐ τῇ φύσει· διὰ τὸ ἀσύγχυτον

---

a Theodotus Antiochiæ Epiſcopus vir integritate morum, atque doctrina præſtantiſſimus, qui Concilio Epheſino contra Neſtorium interfuit, a [illegible] ſe nunquam fuiſſe reprehenſum gloriatur Theodoretus *Epiſt.* 115. *ad S. Leonem*, [illegible] magno adjumento ſibi putavit, ut ab exilio revocaretur.

b Nulla quod ego ſciam, hujus operis mentio apud ſcriptores Eccleſiaſticos. Memorantur autem Theodoti Epiſtola Synodica in Conc. *Hierapoli*, cui Theodotus præfuiſſe dicitur. Labbei Tom. II. nec non tres in Epheſ. homiliæ, una contra Neſtorium, duæ in Natalem Salvatoris noſtri.

c Synuſiaſtas meminit Chryſoſtomus epiſtola ad Cæſarium Tom. III. pag. 743. ad quem locum notatur hoc nomine appellari Apollinariſtas. Cujus denominationis cauſſam aperit Greg. Nazian. *Orat.* 46. p. 722. [illegible] *Affirmabant enim, antequam deſcendiſſet filium hominis fuiſſe, & deſcen[illegible] quam in cælis habebat, ante ſæcula ſua ſubſtantia conjunctam.* [illegible]

d Ex hac eadem Orat. [illegible] in edito Leontii opere contra Eutych. Tom. IX. Bibl. PP.

e Ex Euſtathii commentariis in aliquot Pſalmos protulit excerpta quædam clar. vir Jo. Alb. Fabricius *Bibl.* [illegible] *Græc.* T. VIII. [illegible]

f Scripſit ergo Nyſſenus, ſi Leontio fides habenda, adverſus Arianos, quod opus non amplius extare noratur [illegible]

χυσιν φημι· ἕτερον γὰρ τὸ Θεῖον παρὰ τὸ σῶμα· ἐπείσακτον γάρ· ὁ τοίνυν Χριστὸς δύο ὑπάρχων φύσεις, καὶ ἐν αὐταῖς ἀληθῶς γνωριζόμενος, μοναδικὸν πρόσωπον ἀσύγχυτον ὅμως.

A sunt natura, propterea quia nullà in iis confusio contigit. Aliud enim est divinitas, aliud corpus. Hoc enim assumptum est, & prorsus adventitium. Christus ergo duas naturas continet, & in hisce vere subsistere dignoscitur. Unam tamen præsefert personam sine ulla confusione subsistentem.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Ἐκ τῶν πρὸς αὐτούς.

Εἰ γὰρ καὶ ἐν δύο φύσεσι νοεῖται, καὶ ἔστι ὁ Χριστὸς, ἀλλ᾽ ἕνα ἴσμεν υἱόν.

EJUSDEM

Ex libris contra eosdem.

Etiam si Christus in duabus naturis concipiatur, & in iis vere subsistat; unum tamen Filium eum esse novimus, atque con-
B fitemur.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Ἐκ τοῦ εἰς τὸ, ἐγὼ πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα μου.

Φαίνεσθαι δὲ τὴν διάγνωσιν τῶν φύσεων ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν λεγομένων.

CYRILLI HIEROSOLYMITANI

In dictum illud: Ego vado ad Patrem meum.

Patere (ait S. Pater) discrimen naturarum ex eorum diversitate, quæ de illis prædicantur.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΜΒΡΟΣΙΟΥ

Ἐκ τῆς πρὸς τοὺς ὄχλους διαλέξεως.

Ὁ μίαν ἐκ δύο κατασκευάζων φύσιν, κρᾶσιν, καὶ σύγχυσιν πάντως εἰσάγει.

Καὶ μετ᾽ βραχέα.

Δύο ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ ὁμολογοῦμεν φύσεις ἡνωμένας ἀῤῥήτῳ ἑνώσει, καὶ μηδαμῶς ἀλλήλων χωριζομένας, ἢ συγχεομένας, δηλονότι τοῦ ἑκάστου σώζοντος ἰδιώματος, νοουμένου τε, καὶ σωζομένου, εἰ καὶ ἕνα οἴδαμεν Χριστὸν υἱὸν μονογενῆ· τὰ γὰρ συναμφότερα ἕνα ἀπετέλεσεν ἡμῖν Χριστὸν, καὶ οὐ μίαν φύσιν.

S. AMBROSII.

Ex [a] *disputatione ad turbas.*

C Qui naturam unam ex duabus compositam adstruit, profecto commixtionem & confusionem inducit.

Et paulo post.

Confitemur duas in Christo naturas, sibi invicem ineffabili modo conjunctas, & negamus unam ab alia secerni, vel unam cum alia confundi. Quia videlicet sua cuique manet integra proprietas, ut mente concipitur, etiamsi unum dumtaxat Christum, Filium unigenitum in utraque subsistere probe sciamus. Nam utraque nobis confecit unum
D Christum, non unam naturam.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Ἐκ τῆς πρὸς Φιλιππησίους.

Κἂν δύο ἐπιστάμεθα ἐν Χριστῷ φύσεις, οἴδαμεν μὴ δύο εἶναι υἱούς, ἀλλ᾽ ἕνα ὅμοιον τῷ πατρὶ κατὰ τὸ ἀόρατον· ὅμοιον τῇ μητρὶ, κατὰ τὸ ὁρατόν.

EJUSDEM

Ex [b] *epistola ad Philippenses.*

Etiamsi duas in Christo naturas esse certo sciamus, tamen haud esse duos filios intelligimus, sed unum dumtaxat similem Patri secundum invisibilem substantiam, similem matri secundum substantiam visibilem.

SE

a Nullum Ambrosii opus hoc titulo perscriptum occurrit in luculentissima Parisiensi editione. Utrum autem excerptum hoc, & subsequens depromptum fuerit ex aliquo Ambrosii opere edito sub diverso titulo, videant Eruditi. Mihi profecto tantum otii non suppetit, ut hujus rei gratia omnia Ambrosii opera percurrere possim.

SEVERI PATRIARCHÆ ANTIOCHENI SENTENTIÆ

Ex interpretatione

ANTONII BONGIOVANNI

Cum notis ejusdem.

ARGUMENTUM.

AFfert deinde Leontius plura Severi Eutychianorum patroni testimonia, quibus eum sibi contradicere ostendit, atque ita adversarios suis ipsorum armis configit. Deprompta vero sunt hæc testimonia ex iis operibus quæ jamdiu cum auctore suo perierunt. Prodeat ergo primum.

A

SEVERUS HÆRETICUS MISOPHYSITA

Auctoritatibus Julii, & Ambrosii hoc subdit.

QUi proprietates agnoscit, quique conjunctionem diligenter observat; is neque naturas inficiabitur, nec ipsarum copulam ignorabit.

EJUSDEM

b *Severi ex libris contra Grammaticum.*

B

Duas in Christo naturas concipimus, unam creatam, alteram increatam. Nemo vero concilio Chalcedonensi ridiculum hoc crimen objecit, quod in Emmanuele duas naturas asseruerit; nemo unus, inquam, hoc objecit, sed illud potius ei vitio vertendum putavit, quod concilii patres ex duabus naturis Christum compositum, Cyrillum secuti, minime docuerint. Nos autem instare nunquam cessabimus. Ostendat aliquis synodum Chalcedonensem aut Leonem in suis libris confiteri vel *Hypostaticam unionem*, vel naturalem conjunctionem, vel ex duabus naturis unum Christum, vel Dei verbi naturam unam *incarnatam*; id, inquam, ostendat, C Et tunc una cum sapientissimo Cyrillo dicemus eos mente sola deprehendere discrimen, quod inter illa duo, quæ ineffabili modo conjuncta sunt, intercedit, atque dignoscere utrumque in unum convenisse, & aliam esse naturam verbi, & aliam naturam carnis, quæ sibi invicem copulata, & conjuncta duo manere mente percipient, etiam si reipsa minime disjungantur.

LEONTIUS.

Quamquam qui hæc dicit, idem in sua ad c Nephalium fidei formula testatur esse *absurdum omnium maximum duas de Christo* D *naturas prædicare, quamvis id a plerisque Sanctis patribus assertum fuerit*. Et post hæc:

ΣΕΒΗΡΟΥ ΤΟΥ ΑΙΡΕΤΙΚΟΥ ΤΟΥ ΜΙΞΟΦΥΣΙΤΟΥ.

Ταῖς Ἰουλίου, καὶ Ἀμβροσίου χρήσεσιν οὕτως ἐπιλέγοντος.

Ὁ Δὲ καὶ τὰ ἴδια γινώσκων, καὶ τὴν σύνοδον φυλάττων, οὔτε τὰς φύσεις ψεύδεται, οὔτε τὴν ἕνωσιν ἀγνοήσει.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Ἐκ τῶν κατὰ τοῦ γραμματικοῦ.

Δύο τὰς φύσεις ἐν τῷ Χριστῷ νοοῦμεν· τὴν μὲν κτιστὴν, τὴν δὲ ἄκτιστον· ἀλλ' οὐδεὶς ἐγράψατο τὴν ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδον τὴν ἄλογον ταύτην γραφὴν, τί δήποτε δύο φύσεις ὠνόμασαν περὶ τῆς τοῦ Ἐμμανουὴλ ἑνώσεως διαλαμβάνοντες· οὐδεὶς ταύτην ἔστησε τὴν κατηγορίαν, ἀλλ' ἐκείνην μάλα δικαίως, τί δήποτε μὴ ἀκολουθήσαντες τῷ ἁγίῳ Κυρίλλῳ ἐκ δύο φύσεων ἔφασαν εἶναι τὸν Χριστόν· οὐ παυσόμεθα λέγοντες, ὡς δειξάτω τις τὴν ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδον, ἢ τὸν τόμον Λέοντος, τὴν καθ' ὑπόστασιν ἕνωσιν ὁμολογήσαντας, ἢ σύνοδον φυσικὴν, ἢ ἐξ ἀμφοῖν ἕνα Χριστὸν, ἢ μίαν φύσιν τοῦ Θεοῦ Λόγου σεσαρκωμένην· καὶ τότε γνωσόμεθα, ὡς κατὰ τὸν σοφώτατον Κύριλλον, θεωρίᾳ μόνῃ ἀνακρίνοντες τὴν ὡς ἤδη διαφορὰν τῶν συνενεχθέντων ἀπορρήτως εἰς ἓν ἴσασι, καὶ ὡς ἑτέρα ἡ τοῦ Λόγου φύσις, καὶ ἑτέρα ἡ τῆς σαρκός. καὶ ὡς δύο τὰ ἀλλήλοις συνενηνεγμένα καθορῶσι τῷ νῷ· διιστῶσι δὲ οὐδαμῶς.

Καί τοι γε ὁ ταῦτα λέγων, ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς πίστεως αὐτοῦ πρὸς Νηφάλιον, ὁ αὐτός φησι, τὸ λέγειν δύο φύσεις ἐπὶ Χριστοῦ, πάσης κατηγορίας ἐπίμεστον, εἰ καὶ ὑπὸ πλειόνων πατέρων εἴρηται·

a Quomodo Leontii auctoritatem hanc Severo nunc tribuis, qui in contra Nestorian. & Eutych. libris eam Julii esse dicis? quomodo item lib. de sectis eam non Julio, neque Severo tribuis, sed Timotheo Apollinaristæ?

b Severi contra Jo. Grammaticum mentio fit in catena ad Cantica S. Scripturæ, & in actis Concilii Later. an. 649. *Tom. VII. Lab. p. 301.* Johannis item Apologia Concilii Chalc. memoratur in Anastasii Hodego *p. 90. & 46.*

c Memorat hoc opus Anastasius in Hodego, nec non Evagrius III.

ρηται· καὶ μεθ' ἕτερα, καὶ μὴ εἴπῃς ὡς τῇ λέξει τῶν δύο φύσεων τινὲς τῶν πατέρων ἐχρήσαντο· ἐχρήσαντο γὰρ ἀδιαβλήτως ὥσπερ εἴρηται· κατὰ δὲ τὸν χρόνον τοῦ ἁγίου Κυρίλλου τῆς νόσου τῶν Νεστορίου κατανεμουσῶν τὰς ἐκκλησίας ἐπειγομένης, ἔτι πλέον ἡ λέξις ἀπεδοκιμάσθη.

Ὥστε οὖν, ὦ οὗτος, καὶ πάλαι ἀδόκιμος, καὶ ἐπὶ πλέον μετὰ Νεστόριον· πῶς οὖν ἀδιαβλήτως ἐχρήσαντο αὐτῇ; εἶτα δὲ εἰ διαβέβληται, καὶ ἀπεδοκιμάσθη κατὰ Νεστόριον, πῶς οὐ κατὰ τόδε γράφεις, ἢ κατηγορεῖ τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου μετὰ Νεστόριον οὔσης· ἀλλὰ διότι μὴ καὶ ἐκ δύο λέγει καὶ τὴν καθ' ὑπόστασιν ἕνωσιν Χριστοῦ· ὅτι δὲ λέγει τάδε, τίς ἀμφιβάλλει; εἰ γὰρ ἡ σύνοδος ψηφιζομένη φησὶν οὕτως, τὰς τοῦ μακαρίου Κυρίλλου τοῦ τῆς Ἀλεξανδρέων ἐκκλησίας γενομένου ποιμένος συνοδικὰς ἐπιστολὰς πρὸς Νεστόριον, καὶ πρὸς τοὺς τῆς ἀνατολῆς δεχόμεθα, ἁρμοδίας οὔσας εἰς ἔλεγχον τῆς Νεστορίου φρενοβλαβείας, ἐν αἷς ἐπιστολαῖς καὶ τὴν φυσικήν, καὶ τὴν καθ' ὑπόστασιν ἕνωσιν ἔφη ὁ πατήρ· πῶς οὐχὶ τὰ αὐτὰ ὁμολογεῖ, ᾧ συμφωνεῖ, καὶ ὃν ἀποδέχεται ἐν πᾶσι; ἡμῶν δὲ προλεγόντων τε, καὶ συλλεγόντων τὸ ἐκ δύο φύσεων εἶναι τὸν Κύριον, μετὰ τοῦ καὶ ἐν δύο φύσεσιν εἶναι, καὶ λεγόντων καὶ τὴν σύνοδον, καὶ πᾶσαν φύσιν, καὶ ἄγγελον ἐξ οὐρανοῦ, εἰ μὴ οὕτως ἐφρόνει, ἀναθεματιζόντων, διατί μὴ καταδέχονται αὐτοὶ τάδε; συνομολογείτω λέγοντες καὶ τὸ ἐκ δύο μετὰ τοῦ ἐν δύο σὺν ἡμῖν, καὶ Σεβῆρον, καὶ Διόσκορον, καὶ τοὺς μετ' αὐτῶν, εἰ μὴ οὕτως ἐφρόνουν, ἀναθεματίζειν αἱρούμενοι. Φλαβιανοῦ τε
„ τοῦ μακαρίτου τῆς ἐκθέσεως ἐχούσης, καὶ μίαν
„ δὲ φύσιν τοῦ Θεοῦ Λόγου σεσαρκωμένην μέντοι,
„ καὶ ἐνανθρωπήσασαν λέγειν οὐ παραιτούμεθα,
„ διὰ τὸ ἐξ ἀμφοῖν ἕνα Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν
„ Χριστόν· καὶ τοῦτο τῆς συνόδου ποτνιωμένης, πῶς οὐχὶ κατὰ πάντα τάδε τούτοις συμφθέγγεται ἡ σύνοδος; Λέων δὲ ὁ θαυμάσιος μιᾷ κυρώσει, καὶ συνόψει πάντα τάδε τὰ κατὰ Νεστορίου εἰρημένα ἐν τῇ ἐν Ἐφέσῳ συνόδῳ ὑπὸ τοῦ μακαρίου Κυρίλλου ἐπισφραγίζεται, καὶ πρὸς λέγων· τὰ μέντοι γε τῆς πρότερον ἐν Ἐφέσῳ Συνόδου, ἧς τηνικαῦτα ὁ τῆς ὁσίας μνήμης Κύριλλος τότε προήδρευε,
„ κατὰ Νεστορίου ἰδικῶς πραχθέντα διαμενέτω-
„ σαν, μήπως ἡ τότε καταδικασθεῖσα δυσσέβεια
„ δι' αὐτὸ τοῦτο καθ' ὁτιοῦν ἑαυτὴν ἀπατήσῃ· ὅτι-
„ περ Εὐτυχὴς δικαίως ἀναθεματισθεὶς καταβέ-
„ βληται· ἡ καθαρότης γὰρ τῆς πίστεως, καὶ δι-
„ δασκαλίας, ἣν τῷ αὐτῷ πνεύματι κηρύττομεν,
„ ὥσπερ οἱ ἅγιοι πατέρες ἡμῶν, καὶ τὴν Νεστο-
„ ρίου, καὶ τὴν Εὐτυχοῦς μετὰ τῶν ἡγεμόνων αὐτῶν
„ ἐπίσης καταδικάζει, καὶ διώκει κακοδοξίαν. ἀ-
„ κουσίου δὲ ἔτι τοῦ λέγοντος, ὅτι καὶ πλείους τῶν
„ πατέρων ἀδιαβλήτως ἐχρήσαντο φωνῇ, τῇ ἐν δύο ἐπὶ Χριστοῦ. καὶ ὅτι οὐχ ὡς λέγουσαν τὸ ἐν δύο γράφονται τὴν σύνοδον, ἀλλ' ὡς τὸ ἐκ δύο μὴ εἰποῦσαν, καὶ τὰ λοιπά, ἅ φασιν· οὐκ οἶδα γὰρ πῶς λαθὼν ἑαυτόν, ὥσπερ ἐν ὕπνῳ λαλῶν, ἐν τῷ ἑαυτοῦ συγγράμματι πάλιν φησί· νέστωρ, καὶ
„ μεθ' ἕτερα ταῖς βίβλοις τῶν πατέρων ἐρευνώ-
„ μενος, εὗρόν τινα μικρὰ καὶ νῦν τῶν πατέρων
„ ἀρρήτως ἡνωμένην, φύσεις ἐπὶ Χριστοῦ δοξαζόν-

A *ne dicas, inquit, nonnullos patres hoc verbo duarum naturarum esse usos; nam tum eo vocabulo uti eis impune licuit, ut jam diximus, non item & D. Cyrilli tempore, quo, dum per ecclesias Nestoriana lues grassabatur, ea vox magis magisque rejecta fuit.*

Si ita est, insane, rejecta ergo jam antea fuit, & multo magis post Nestorium. Quod quum ita sit, quomodo ergo patribus illis ea voce uti licuit? Praeterea si vocabulum illud rejectum fuit in judicio contra Nestorium, cur nemo coetum Chalcedonensem Nestorio posteriorem de hoc ipso, quo is usus est, redarguit? sed id unum ei
B vitio vertit, quod e naturis duabus minime compositum Christum afferat, nec earum in una subsistentia conjunctionem profiteatur. Quod autem hoc dicat & sacra synodus, quis dubitat? si enim illa suis ferendis decretis ita loquitur: *Suscipimus D. Cyrilli, qui ecclesiae Alexandrinae praefuit, contra Nestorium, & Orientales episcopos synodales epistolas, quae Nestorium ipsum sua dementia clare convincunt.* Quibus in epistolis Sanctus Pater naturalem conjunctionem in una eademque subsistentia confitetur; quomodo synodus ipsa non est in eadem sententia, ac ille, quicum omnino consentit, & quem hac in re maxime probat, amplectiturque? Quum
C porro nos uno ore fateamur, praedicemusque Christum Dominum ex duabus naturis esse compositum, eundemque simul in duabus iisdem naturis subsistentem; quumque afferamus, & conjunctionem, & naturam utramque, parati, vel Angelum ipsum coelo descendentem, nisi idem crederet, execrari; cur eadem & ipsi non credunt, profiteanturque nobiscum Christum cum ex duabus naturis componi, tum in hisce subsistere? Cur & Severum, & Dioscorum, eorumque sectatores aliter sentientes, non damnant, atque proscribunt? Et cum felicis memoriae Flavianus in sua Fidei expositione dicat, *Unam Dei Verbi Naturam incarna-*
D *tam, eandemque humanitatem assumpsisse praedicare non dubitamus, propterea quia ex duabus naturis unus Dominus noster Jesus Christus componitur*; quumque sacra synodus eadem haec veneretur: quomodo non idem in his omnibus & ipsa cum Flaviano sentit? D. autem Leo sententia, & decreto suo confirmat, rataque habet omnia quae in Concilio Ephesino contra Nestorium a D. Cyrillo prolata fuerunt. *Firma maneant*, inquit, *Concilii Ephesini (cui felicis recordationis Cyrillus praefuit) contra Nestorium acta, ne forte tum damnata impietas per hoc ipsum ullo modo se decipiat. Quandoquidem Eutyches jure ac merito a Christi fidelium communitate*
E *expulsus est, & ab sede sua dejectus. Nam pura Fides, & ea simplicissima disciplina (quam nos eo, quo Sancti Patres, animo & affectu praedicamus) eadem sententia damnat prava Nestorii, & Eutychetis, eorumque sectatorum dogmata, omnisumque istorum nefariam sententiam iisdem telis configit.* Sed redeamus iterum ad eum, qui fatetur plures Sanctos Patres dixisse Christum duabus in naturis subsistere, concilium vero Chalcedonense non ideo reprehendi, quod id ipsum dixerit, sed quia Christum eundem ex dua-

bus compositum haud affirmarit, & reliqua, A quæ ipse deblaterat. Verumenimvero is, nescio quomodo suimet ipsis oblitus, & quasi somniando alibi suis in libris ita loquitur: *Ego die noctéque revolvens Sanctorum Patrum volumina, neminem adhuc invenire potui, qui duas inesse Christo naturas affirmarit, ut judicaverunt Concilii Chalcedonensis Patres, qui & in duabus naturis eum subsistere pronunciarunt.* Hæc, nisi sanctitas argumenti, de quo agitur, reverentiam auditoribus incuteret, nonne risum atque cachinnum eis moverent? Etenim sui quodammodo oblitus, ut ajebam, vel mentis imbecillitate, vel ita Deo permittente (quo enim verbo utar nescio) sibimet ipsi turpiter contradicit. Porro no- B bis propositum non erat (testor Deum) homini eadem, qua nos, imbecillitate prædito exprobrare ignorantiam, nec ipsius inconstantiam sermonis apud alios decantare, sed adversus ejus dogma duntaxat sermo nobis susceptus est. Cui dogmati quum is mordicus hæreret, quumque se judicio Universalis Concilii committere nollet, atque propterea regalibus decretis, & Ecclesiastica sententia fuerit ab Sede Antiochena dejectus: necesse fuit accurate describere ingenium atque indolem hujusce viri, ne forte simpliciores homines ejus celebritate, & fama de eo concepta deciperentur, excipe- rentque nulla præmissa disquisitione, qua- C lemcumque ipsius doctrinam. Talis enim vir ille deprehenditur & in aliis, quæ subjiciuntur, ejus operibus, ubi constans, ut ita dicam, inconstantia semper occurrit.

„ σι, καθάπερ οἱ ἐν Χαλκηδόνι συνελθόντες „ ἔδοξαν, καὶ ἐν δυσὶν αὐτὸν ἀπεφήναντο φύσεσι. Ταῦτά γε, εἰ μὴ τὸ τῆς ὑποθέσεως τῶν ζητουμένων σεπτὸν πρὸς εὐλάβειαν ἦγε τὸν ἀκροατήν, οὐκ εἰς ἄμετρον ἐκχύσει γέλωτα; οὕτωσὶν αὐτοῦ ἑαυτὸν ἀμνημόνως, ἢ ἀπαλοφρόνως, ἢ θεηλάτως οὐκ οἶδα πῶς λέγειν ἀντικαταπράσσοντος. καὶ ἡμῖν μὲν σκοπὸς οὐκ ἦν, ὡς ὁ κύριος μάρτυς, ἀνδρὸς ὁμοφυοῦς ἄγνοιαν ὀνειδίζειν, ἢ σαθρότητα λόγων ἀλλοτρίων ἑτέροις δημοσιεύειν· ἀλλ' ἐπὶ τὸ μὲν κατ' αὐτὸν δόγμα κεκίνηται· ὁ δὲ θερμῶς ἀντιποιησάμενος τοῦδε τοῦ δόγματος, αὐτὸς οὕπω ἔφθη πανεκκλησίῳ συνόδῳ κατακριθῆναι· ἀλλὰ ψήφοις βασιλικοῖς, καὶ ἱερατικοῖς ἐκβληθῆναι τοῦ θρόνου τῆς Ἀντιοχείων, ἀναγκαῖον παραστῆναι τὴν ποιότητα τοῦ ἀνδρός, μή τως ἐκ τῆς τινων περὶ αὐτοῦ φαντασιαστικῆς τὸ ὅλον προλήψεως ἐνδόξου ταῖς ἐκείνου διδασκαλίαις ἀβασανίστως οἱ νηπιώτεροι κατασύρονται. ἔστι γὰρ τοιόσδε ὁ ἀνὴρ καὶ ἐν ἄλλοις τοῖς ὑποτεταγμένοις αὐτοῦ συγγράμμασι θεωρούμενος, καὶ σύμφωνος, ὡς εἰπεῖν, τὴν ἀσυμφωνίαν ἑαυτοῦ γινώσκειν,

EJUSDEM SEVERI

Ex lib. III. contra Grammaticum, cap. 9. vel 13

Verum duas naturas, inquis, haud inficiatur clarissimus Cyrillus, quandoquidem ille confitetur aliam esse naturam Dei Verbi, & aliam carnis, anima, & ratione præ- D ditæ. Fateor id ipsum & ego, quemadmodum nec illud nego, concilii nempe Chalcedonensis patres, D. Cyrilli verbis inhærendo pronunciasse (quod nobiscum fatetur & Nestorius) duas in Christo naturas, ab se invicem Divinitate, & humanitate plane diversas.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ.

Ἐκ τοῦ κατὰ τοῦ γραμματικοῦ λόγου τρίτου, κεφ. θ'. ἢ ιγ'.

Ἀλλὰ λέγεις, ὡς οὐκ ἀρνεῖται· ὁ δοκιμώτατος Κύριλλος δύο φύσεις ὀνομάζειν· ἑτέρα γὰρ ἡ τοῦ Λόγου, καὶ ἑτέρα ἡ τῆς ἐμψύχου, καὶ ἐννου σαρκός. σύμφημι κἀγώ, καὶ ὡς οἱ ἐν Χαλκηδόνι συνελθόντες, ἃ μὲν συνομολογεῖ καὶ Νεστόριος, ἡμῖν ἐκ τῶν Κυρίλλου φωνῶν παρατίθενται, δηλαδὴ τὸ φύσεις εἶναι δύο. καὶ διαφόρους τὴν οὐσίαν, θεότητι, καὶ ἀνθρωπότητι.

EJUSDEM

Ex lib. III. contra eundem Jo. Grammaticum Cæsariensem, cap. 17.

Duas in ipso naturas intelligimus, unam creatam, alteram increatam, inter quas ma- E gnum interesse discrimen confitemur.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Ἐκ τῶν κατὰ τοῦ αὐτοῦ Ἰωάννου Γραμματικοῦ, τοῦ Καισαρέως λόγου γ'. κεφ. ιζ'.

Τὴν διαφορὰν δεξάμενοι, δύο τὰς φύσεις ἐν αὐτῷ νοοῦμεν, τὴν μὲν κτιστήν, τὴν δὲ ἄκτιστον.

EJUSDEM

Cap. IX.

Duas de Christo naturas prædicare, commune nobis est cum Nestorio; quemadmodum & discrimen inter utramque confiteri.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Κεφ. θ'.

Τὸ δύο φύσεις λέγειν, εἴτ' οὖν ὀνομάζειν κοινὸν ἡμῖν, καὶ Νεστορίῳ, μέχρι τοῦ γινώσκειν τὴν διαφορὰν Θεοῦ Λόγου, καὶ τῆς σαρκός.

ΤΟΥ

A

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Ἐκ τῆς πρὸς Σόλωνα ἐπιστολῆς, ἧς ἡ ἀρχή, ἦλθεν εἰς τὴν ἐμὴν μετριότητα.

Τὰ, ἐξ ὧν ὁ Ἐμμανουὴλ ὑφέστηκε καὶ μετὰ τὴν ἕνωσιν, ἢ οὐ τρέπεται, ὑφέστηκε καὶ ἐν τῇ ἑνώσει, καὶ ἐν μιᾷ ὑποστάσει θεωρούμενα, καὶ οὐκ ἐν μονάδι κατ᾽ ἰδίαν ὑπόστασιν, ἕκαστον ἰδιοσυστάτως θεωρούμενον.

EJUSDEM

Ex epistola ad [a] *Solonem cujus initium*: pervenit ad moderationem nostram.

Ea, ex quibus Emmanuel subsistit post conjunctionem, quin unum in aliud convertatur, subsisterunt & in ipsa naturali conjunctione, quæ sane considerari debent in una eademque *Hypostasi*, neque per se urumquodque subsistere peculiari sua subsistentia fretum intelligitur.

B

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Ἐκ τοῦ πρὸς τὸν γραμματικὸν λόγου β΄. κεφ. πρώτου.

Καὶ τὰ, ἐξ ὧν ἡ ἕνωσις, μεμενήκασιν ἀμείωτα, καὶ ἀναλλοίωτα, ἐν συνθέσει δὲ ὑφεστῶτα, καὶ οὐκ ἐν μονάσιν ἰδιοσυστάτως.

EJUSDEM

Ex lib. II. cap. I. contra Grammaticum.

Manentibus integris, & immutatis iis, ex quibus conjunctio facta est, quæ quidem in compositione subsistunt, non tamen in unitatibus propria subsistentia præditis.

LEONTIUS.

Ἰδοὺ τότε ἀμείωτον κατὰ ποσὸν, καὶ ἀναλλοίωτον κατὰ ποιὸν λέγειν φυσικὴν συντίθεται. καὶ μετ᾽ ὀλίγα· καὶ ὡς τὰ, ἐξ ὧν εἷς ὁ Χριστὸς ἐν τῇ συνθέσει, τέλεια, καὶ ἀμείωτα ὑφέστηκε.

En cogitur fateri *integrum* secundum quantitatem, & *immutabile*, secundum naturalem qualitatem. Et post quædam alia: *Ea ex* C *quibus Christus componitur, in compositione ipsa manserunt integra, & perfecta.*

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΣΕΒΗΡΟΥ

Ἐκ τῆς πρὸς Σέργιον τὸν γραμματικὸν δευτέρας ἐπιστολῆς.

Καὶ καταπέπληγμαι λίαν πῶς καὶ σύνθεσιν ὀνομάζεις τὴν σάρκωσιν· ἔτι ὅτι καὶ πάλιν λέγεις μιᾶς γεγενημένης καθάπαξ οὐσίας, ἢ ποιότητος· ἄρα γὰρ ἤρχθη μὲν ἡ ἕνωσις ἐκ συγχύσεως, καὶ πέπαυται δὲ ἡ σύνθεσις, καὶ εἰς μίαν οὐσίαν μετεχώρησεν; ἵνα, ὡς λέγεις, ἡ ἁγία Τριὰς φυλαχθῇ Τριὰς, καὶ μὴ περιττὸν πρόσωπον παραδέξηται· καὶ πάλιν· καὶ οἴει τοῦτο πρὸς μίαν οὐσίαν ἄγειν τὰ τῇ φυσικῇ ποιότητι διαφέροντα Θεότητι, καὶ ἀνθρωπότητι, ἐξ ὧν ἀσυγχύτως, καὶ ἀμειώτως ὑπάρχει Χριστός.

SEVERUS

[b] *Ex ep. II. ad Sergium Grammaticum.*

Valde miror te compositionem vocare carnis assumptionem, qui alibi prædicas unam in Christo essentiam, & qualitatem. Numquid ex confusione cœpit conjunctio, & in essentiam unam versa desiit omnis compositio? ut *Sancta Trinitas*, ais, *maneat Trinitas, nec supervacaneam Personam assu-* D *mat*. Et rursum: *Et putas, ait, hoc ad essentiam unam redigere naturas duas, qualitate naturali, Divinitate scilicet, & humanitate, plane diversas, ex quibus integris, atque distinctis manentibus citra confusionem omnem subsistit Christus.*

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΑΙΡΕΤΙΚΟΥ

Ἐκ τῆς πρὸς τὸν αὐτὸν Σέργιον τρίτης ἐπιστολῆς.

Ἴσθι οὖν μὴ οὕτως ἔχειν τὸ ἀληθές· καὶ προσφανέντος μου, καὶ διὰ πλειόνων μαρτυριῶν ἀποδείξαντος, ὡς οὐ χρὴ λέγειν τὸν Ἐμμανουὴλ μιᾶς οὐσίας τε, καὶ ποιότητος, καὶ ἑνὸς ἰδιώματος· καὶ πάλιν· οὐκ ἄν τις νοῦν ἔχων εἴποι τὴν τοῦ Θεοῦ Λόγου, καὶ τὴν ἔμψυχον, καὶ ἔννουν σάρκα, τὴν ἑνωθεῖσαν αὐτῷ καθ᾽ ὑπόστασιν, γεγενῆσθαι μιᾶς οὐσίας, καὶ ποιότητος.

EJUSDEM HÆRETICI

Ex ep. III. ad eundem Sergium.

Scito rem non ita se habere, quum ego planum fecerim, auctoritatibusque benemultis ostenderim dici non oportere Emmanue- E lem esse unius, & ejusdem essentiæ, & qualitatis, atque proprietatis. Et rursus: nemo sana mente præditus dicet naturam Dei Verbi, ejusdemque carnem anima, & ratione præditam, in una subsistentia ipsi conjunctam esse unius essentiæ, & ejusdem qualitatis.

a Severi Epistola ad Soloncm [illegible] memoratur a Fabricio *Bibl. Græc.* Tom IX. p. 143

b Scripsit Severus ad Sergium saltem tres Epistolas, ut ex Codice nostro liquet, ex quarum una extat fragmentum in Actis Concilii Later. an. 649.

A.

EJUSDEM

Ex ep. ad eundem.

A Christi fidelium communitate segregandos judicamus eos, qui post assumptam carnem Christum dividunt in naturas duas; quo sane supplicio dignos eos censemus, non quod plures naturas, aut proprietates, aut operationes dicant, sed quia duas esse prædicant.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Ἐκ τῆς πρὸς τὸν αὐτὸν ἐπιστολῆς.

Ἀναθεματίζοντες τοίνυν τοὺς διαιροῦντας τὸν ἕνα Χριστὸν μετὰ τὴν ἕνωσιν τῇ δυάδι τῶν φύσεων, οὐ δι᾽ αὐτὸ τὸ λέγειν φύσεις, ἢ ἰδιότητας, ἢ ἐνεργείας ὑπαναθεματισθέντας τοῦτο φαμὲν, ἀλλὰ διὰ τὸ λέγειν δύο.

LEONTIUS

B

At si *naturas*, *unam* nemo, ne litterarum quidem expers dixerit; eos vero, qui duas asserunt, a Christi fidelium societate segregandos judicas: fatearis oportet eas esse vel tres, vel quatuor, vel decem, vel centum.

ΛΕΟΝΤΙΟΥ

Ἀλλ᾽ εἰ μίαν εἶναι τὰς φύσεις οὐδ᾽ ἀγράμματός τις ἐρεῖ· δύο δὲ τοὺς λέγοντας αὐτὰς εἶναι ἀναθεματίζεις, ἢ τρεῖς, ἢ τέσσαρας, ἢ δέκα, ἢ ἑκατὸν εἶναι αὐτὰς ἐξ ἀνάγκης ὁμολογήσεις.

SEVERUS

Ex lib. contra [a] *Jo. Grammaticum Cæsareæ episcopum.*

C

Quamvis, ait, cum alii ecclesiæ patres, tum etiam Cyrillus ipse dixerint Christum post naturalem conjunctionem in duabus distinctis naturis subsistere; quum posterioribus tamen temporibus verbum hoc explosum fuerit, quemadmodum distinctionem asserentibus & illud dicere vetitum, Christum humana carne passum, quod ab Orthodoxis antea recte usurpari consueverat: nullus propterea defensionis locus relinquitur concilii Chalcedonensis patribus, qui Christum in duabus naturis ab se invicem distinctis subsistere declararunt.

ΣΕΒΗΡΟΥ

Ἐκ τοῦ κατὰ τοῦ γραμματικοῦ Ἰωάννου ἐπισκόπου Καισαρείας βίβλου τοῦ αὐτοῦ Σεβήρου.

Εἰ καὶ τὸ λέγειν ἐν δύο φύσεσιν ἀδιαιρέτοις ὑφεστάναι τὸν Χριστὸν μετὰ τὴν ἕνωσιν εἴρητό τισι τῶν πάλαι διδασκάλων τῆς ἐκκλησίας, ἢ καὶ αὐτῷ Κυρίλλῳ· μετὰ ταῦτα δὲ ἀπηγόρευτο, καθάπερ καὶ τὸ λέγειν τῇ φύσει τῆς ἀνθρωπότητος παθεῖν τὸν Χριστὸν, καλῶς ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων λεγόμενον, ἀπηγόρευσε λέγειν τοῖς νοοῦσι τὴν διαίρεσιν ἀντιστάμενον· οὐδὲ ἔτι τοῖς ἐν Χαλκηδόνι συνελθοῦσιν ἀπολογίας τις ὑπελείπετο τρόπος, δεξαμένοις ἐν δύο φύσεσιν ἀδιαιρέτοις γνωρίζεσθαι τὸν Χριστόν.

EJUSDEM ORATIONE

D

[b] *Quod impassibile sit verbum.*

Verbis inquit, inhærentes sacrarum scripturarum, quæ carne Christum passum esse prædicant, & probe scientes passionem extra passibile corpus haud egredi, quum dolor attingere nequeat impassibilem Divinitatem....

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Ἐν τῷ ὅτι ἀπαθὴς ὁ Λόγος

Καὶ τῇ διδασκαλίᾳ τῶν ἱερῶν γραμμάτων πειθόμενοι, κηρυττόντων αὐτὸν πεπονθέναι σαρκὶ, καὶ σαφῶς εἰδότες, ὡς τὸ πάθος οὐ πέρα τοῦ παθητοῦ διαβήσεται σώματος. προσψαύει γὰρ οὐδαμῶς τοῦ ἀπαθοῦς τῆς Θεότητος....

AMPHILOCHII SIDENI

Quem solum intrepido animo fuisse ferunt. [c] *Ex epistola contra synodum scripta ad Leonem imperatorem.*

E

Confugient ad quosdam præceptores, qui duas naturas prædicarunt

ἈΜΦΙΛΟΧΙΟΥ ΤΟΥ ΣΙΔΗΣ

Ὃν φασὶ μόνον ἀπροσπαθῶς, καὶ ἀδεῶς ἔχειν τὴν ἐν τῇ συνόδῳ. ἐκ τῆς κατ᾽ αὐτῆς γραφείσης ἐπιστολῆς πρὸς Λέοντα τὸν βασιλέα.

Καταφεύξονται γὰρ εἴς τινας διδασκάλους δύο φύσεις εἰρηκότας.

TI-

a Nota Joannem illum Grammaticum, ad quem Severus scripsit, fuisse Cæsarea Episcop.

b Hæc MS. memoratur a Fabricio Bibl. Græc. Tom. IX. p. 345 apud Cl. virum Michaelem le Quien.

c Scripsit igitur hic Amphilochius contra Synodum ad Imp. Leonem, cujus rei nulla mentio, quod ego sciam, apud Ecclesiasticos scriptores. Hic Amphilochius interfuit Concilio an. 431. ejusque scripta memorat Photius *Cod.* 230.

TIMOTHEI AULURI HÆRETICI MONOPHYSITÆ

Ex disputatione ad Alexandrinum Ca-nymum

INTERPRETE

ANTONIO BONGIOVANNI

Cum notis ejusdem

ARGUMENTUM

FUit hic Timotheus monachus Ægyptius, in ecclesiastica historia celeberrimus, qui quum Eutychianorum erroribus impense faveret, damnatus proscriptusque fuit in concilio quodam Ægypuo, cui præfuit Proterius. Fortasse denominatus fuit Ælurus a ... canna quadam va cua, qua usus, ad monachorum cellulas accedere noctu consueverat, se angelum a Deo mis sum profitendo, eosque hortando, ut Timotheum (se videlicet) sequi mallent, quam Prote rium. Quidam Ælurum eum dictum autumant ab αἰλουρ quod græce felem significat. Hic porro scripsit dissertationem quandam, cujus memoria una cum opere ipso jamdiu intercidit Ex hac Leontius profert quæ sequuntur, quibus idem Leontius abunde satisfacit. Sit ergo

ΤΙΜΟΘΕΟΥ ΤΟΥ ΑΙΛΟΥΡΟΥ ΤΟΥ ΑΙΡΕΤΙΚΟΥ

Τοῦ Μονοφυσίτου ἐκ τῆς πρὸς Αλεξανδρέα Κα νυμον διαλέξεως.

ΚΥριλλός ἐστιν ὁ τῆς Ἀλεξανδρέων ἐπίσκοπος· αὐτὸς γὰρ διαφόρως τὸ σοφὸν τῆς ὀρθοδοξίας διαρθώσας κήρυγμα, παλίμβολος φανεὶς, τἀναντία δογματίσας ἐλέγχεται· ἐπεὶ μίαν φύσιν τοῦ Θεοῦ Λόγου σεσαρκωμένην χρῆ λέγειν ὑποθέμενος, ἀναλύει τὸ ἐπ' αὐτοῦ δογματισθὲν, καὶ δύο φύσεις ἐπὶ Χριστοῦ προσβάλλων ἀλίσκεται· καὶ ἔγε σαρκὶ παθεῖν τὸν Θεὸν ἀποφηνάμενος Λόγον, τοὐναντίον φησὶν οὐδενὶ τρόπῳ τὸ ὑπὲρ ἡμῶν ἀναδέξασθαι πάθος· ἀλλ' ἐναντίος τοῖς οἰκείοις λόγοις γενόμενος, τὸν νῦν κρατοῦντα ἐν ταῖς ἐκκλησίαις δυσδιάλλακτον πόλεμον ἐνέσπειρε, καὶ ὥσπερ τινὰ φλόγα λαβρομάχην ἐξάψας, τὸν τῆς ὑγιοῦς πίστεως λόγον ἐνεπρήσατο, εἰ μὴ θεόθεν φανεὶς ὁ Πατριάρχης Σέβηρος, τοῖς ἱεροῖς αὐτοῦ συγγράμμασιν ἰάσατο Κυρίλλου τὸ ἄστατον, καὶ παλίμβολον, καθάπερ τις φιλοπάτωρ υἱὸς λώβην τοῦ φύσαντος ἀμφιάσας τοῖς οἰκείοις ἐσθήμασιν. ἀλλὰ τί πρὸς ταῦτά φασι πάλιν ἡμῖν οἱ ὡς ἀσπίδες τὰ ὦτα βύοντες, καὶ τῆς τῶν πατέρων σοφῆς ἐπῳδῆς οὐκ εἰσακούοντες; ποῖα δὲ γὰρ πάντως ἡμῖν ἀντιλέξουσι καὶ πρὸς τόδε. τί δῆτα μελιττῶν δίκην πᾶσι τοῖς πατρικοῖς συγγράμμασιν ἐφιπτάμενοι, τὸ μὲν καθ' ἡδονὴν ὑμῖν ἀνθολογεῖται τῶν χρησίμων, καὶ περιβομβεῖτε ἡμᾶς τούτοις ἐνδελεχῶς· τὸ δὲ πολέμιον τοῖς ὑμετέροις φρονήμασιν ὑπερπτῆναι, σιγῇ τούτων ἀποπηδήσαντες;

A TIMOTHEI AULURI HÆRETICI

a Monophysita, ex disputatione ad Alexandrinum Ca nymum

CYrillus Alexandriæ episcopus sibi me-ipsi contradicit, quippe qui multis in locis rectæ Fidei capita recensendo inconstantiam præsefert atque sibi invicem contraria dogmata tradere deprehenditur. Nam quum is naturam unam Dei Verbi incarnatam dici oportere statuisset, evertit postea suum hoc dogma, duas de Christo naturas prædicando. Idem quum antea dixisset Dei Verbum carne passum, alibi postea sibi contradicens, asserit ipsum pro nobis B pati nullo pacto potuisse. Atque ita sibi metipsi contrarius, disseminavit atrocissimum illud bellum, quod nunc in Ecclesiis grassatur, & vix, ac ne vix quidem sedari potest; suscitavitque maximum incendium, quo recta Fides, cuique dogmata jam conflagrassent, nisi patriarcha Severus a Deo missus opportunum Cyrilli morbo remedium attulisset; quasi filius amantissimus Patris vulnus suis ipse vestibus operiens tegensque. Quid ad hæc reponent ii, qui suas aures, quasi aspides obturant, negliguntque sapientissima Patrum oracula? Talia profecto ii C respondebunt: quid apum instar volitantes supra sanctorum Patrum scripta, quasi flores, ex his decerpitis duntaxat, quod vobis lubet, idque circa nos obstrependo, perpetuo decantatis, ea contra prætereuntes, quæ vestræ sententiæ maxime adversantur?

ΛΕΟΝΤΙΟΣ

Καὶ πρὸς τοῦτο γοῦν φαμὲν, ὡς οὕτως καὶ τὸ δοκοῦντα ὑμῖν συμφωνεῖν πατρικὰ ῥήματα τοῖς ὑ-

LEONTIUS

Facilis est ad hæc, & expedita responsio, nam ea quoque Patrum dicta, quæ ve-

a Hoc nomine appellabantur, ut supra monuimus, Eutychiani, propterea quia unam duntaxat in Christo naturam admittebant.

vestræ doctrinæ maxime suffragari videntur, magis magisque dogmata nostra confirmant, si ea sana mente, ut initio dixi, spectentur. Nemo enim sapientum Patrum in iis, quæ ad vestram Fidei regulam spectant, sibimet ipsi, vel sui similibus adversatur; etiamsi ob quorumdam verborum, quibus Pater utitur, varietatem sibi contradicere vobis videatur, qui nuda verba, non verborum sensum attendendum putatis. Vos præterea latet argumentum ab simili ductum, nec intelligitis vos idipsum latere. Quemadmodum enim sub iisdem verbis male perceptis latere potest significatio plane diversa; ita sub vocibus diversis recte sumptis contineri potest idem omnino sensus. Prodeat igitur in medium, si quis S. Pater vobis est (ex eorum numero, quos ut Orthodoxos omnes agnoscunt, & colunt) qui vestræ sententiæ favere videatur; & si quod genuinum ejus oraculum ex vetusto aliquo codice depromere potestis, illud afferte. Nam quod attinet ad auctoritates a vobis allatas, quum sæpe adulterinæ, ac spuriæ deprehensæ fuerint, eas amplius ut integras atque genuinas admittere non possumus. Asserimus tamen & in his ipsis auctoritatibus, quibus abuti soletis, mentionem sæpe fieri cum naturæ, & essentiæ, tum subsistentiæ, & personæ. Non enim pro proprio sensu semper sumuntur. Nam cum magnus Athanasius, & Proclus personas, & a Hypostases in Christo conjunctas afferunt, tum B. Cyrillus hæc habet, *si quis Hypostases distinguit*. Porro si propria significatione voces istas usurpatas intelligamus, eas jure ac merito nobis statim obtrudent & Nestoriani, qui Personas in Christo conjungi autumant. Quomodo autem hoc sensu loqui potuit Cyrillus, qui IV. *Anath.* ait: *si quis duabus Personis, vel subsistentiis tribuit voces*, & quæ sequuntur? Et in ep. ad Imp. Theodosium nec non ad Jo. Antioch. *Novimus*, inquit, *evangelicas, & apostolicas de Christo voces interdum a Sanctis Patribus capi promiscue, tanquam de una Persona; interdum dividi, & prædicari quasi de naturis duabus*. Profecto si S. Pater semper, & ubique naturam, & hypostasim (ubi de Christo sermo est) idem esse putat, fateamur oportet omnes hosce divinos Patres percuti anathemate illo, quo feriuntur ii, qui de duabus quasi naturis voces quasdam prædicant. Ne itaque proferatis quædam minus proprie dicta adversus ea, quæ proprie dicuntur, sed ex convenienti, consono, & communiori sermone conficienda nobis est vobisque simul veritas eorum omnium, quæ proferuntur.

At Nestorius, inquiunt, abusus est vocabulo duarum in Christo naturarum, qua voce vos quoque uti soletis.

Ad hæc respondemus, eum usum etiam esse pluribus aliis sacrarum scripturarum verbis, ecquid propterea? numquid ab his etiam nobis abstinendum? quid? Ariani quoque omnium primi, & Apollinaristæ, &

A μετέροις δόγμασι μᾶλλον τὰ ὑμέτερα συνιστᾷεν, διότι διϊστάζόμενα κατὰ τὴν ἔννοιαν, καθὼς ἐξ ἀρχῆς ἐλέγομεν· οὐ γὰρ δή τις τῶν ἐκκρίτων πατέρων ἀσύμφωνός ἑαυτῷ ἐστι, ἢ τοῖς ὁμοτίμοις αὐτῷ κατὰ τὴν ἔννοιαν τῆς πίστεως, εἰ καὶ δι' ἑτέρων λέξεων, καὶ λόγων φερόμενος, ἐναντίος ὑμῖν δοκεῖ εἶναι, τὰς λέξεις, καὶ οὐ τὰς δυνάμεις τῶν λόγων συμβιβάζειν ἐθέλουσιν· ἀλλ' εἰκότως καὶ τοῦτο ὑμᾶς λανθάνει, τό γε ὅμοιον ἐπιχειρήματος. ὥσπερ γάρ ἐστι διὰ τῆς αὐτῆς φωνῆς διάφορον ἔννοιαν σημαίνεσθαι ἐπὶ τῶν δυσεμφάτων λόγων, οὕτω καὶ ἐκ διαφόρων λόγων τὴν αὐτὴν ἔννοιαν συνάγεσθαι ἐπὶ τῶν πολυφράδων νοημάτων· εἰ οὖν B τινὰ ἔχετε τῶν ὁμολογημένων, καὶ γνωστῶν πατέρων ὀρθοδόξων, καὶ διὰ τάχους παλαιοῦ, καὶ αὐθεντικῶς ἐπιδεικνύοιτε τι τοῖς ὑμετέροις συνᾷδον εἰρηκότα προσαγάγετε· τὰς γὰρ ψευδωνύμους, καὶ ψευδογράφους ὑμῶν χρήσεις ἅπαξ καὶ δὶς φωραθείσας ἐν ἀκεραίῳ ἁπλότητι λοιπὸν οὐ παραδεχόμεθα· προδιαμαρτυρόμεθα δὲ ὅμως ὅτι ἐν καταχρήσει ἐστὶ πολ- C λάκις μετηγμένα εὑρεῖν καὶ τὰ τῆς φύσεως, καὶ οὐσίας, καὶ ὑποστάσεως, καὶ προσώπου ὀνόματα ἐπὶ τῆς οἰκονομίας. οὐ γὰρ κυρίως ἀεὶ κεῖται· Ἀθανάσιός τε γὰρ ὁ μέγας καὶ προσώπων ἕνωσιν ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ διϊσχυρίζεται, καὶ Πρόκλος ὑποστάσεων· Κύριλλός τε ὁ μακάριος εἴ τις διαιρεῖ τὰς ὑποστάσεις ἔφησεν. ἐὰν οὖν ὡς κυριολεξίας ὄντα καὶ ταῦτα νοῆτε, ἰδοὺ καὶ οἱ Νεστοριανοὶ καλῶς ἡμῖν ταῦτα ἀεὶ προβάλλονται ὑποστάσεων, καὶ προσώπων ἕνωσιν δογματίζοντες ἐν τῇ οἰκονομίᾳ· πῶς δὲ ἂν τόδε ὅπως ἔφη ὁ ἐν τετάρτῳ ἀναθεματισμῷ εἰπὼν πατὴρ Κύριλλος. εἴ τις προσώποις δυσὶν, ἤγουν ὑποστάσεσι διανέμει φωνάς, καὶ τὰ ἑξῆς; ἐν δὲ τῇ D πρὸς τὸν βασιλέα Θεοδόσιον ἐπιστολῇ, ἀλλὰ καὶ πρὸς Ἰωάννην τὸν Ἀντιοχείας φησί, τὰς εὐαγγελικάς, καὶ ἀποστολικὰς περὶ τοῦ Κυρίου φωνὰς ἴσμεν τοὺς θεηγόρους ἄνδρας τὰς μὲν κοινοποιοῦντας, ὡς ἐφ' ἑνὸς προσώπου· τὰς δὲ διαιροῦντας ὡς ἐπὶ δύο φύσεων. εἰ γὰρ πανταχῆ ἐπὶ τῆς οἰκονομίας ἀπαραλλάκτως φύσιν, καὶ ὑπόστασιν ταὐτὸν οἶδεν ὁ πατήρ, οἱ διαιροῦντες ὡς ἐπὶ δύο φύσεων τὰς φωνάς, τῷ ἀναθέματι τῷ ἐπὶ τῶν δύο ὑποστάσεων διανεμόντων φωνὰς κειμένῳ καθυποβέβληνται πάντες οἱ θεηγόροι. μὴ οὖν τὰ μὴ κυρίως κατὰ τῶν κυρίως εἰρημένων προφέρετε· ἀλλ' ἐκ τοῦ συνήθους λόγου, καὶ συμφώνου, καὶ κοινοτέρου, καὶ E πᾶσιν ὡμολογημένου, τῆς ἀληθείας στοχαστέον ἡμῖν τε, καὶ ὑμῖν κατὰ πάντα τὰ παραγόμενα.

Πρῶτον μὲν οὖν εἰπεῖν Νεστόριός φασι κατεχρήσατο τῇ τῶν δύο φύσεων φωνῇ ἐπὶ Χριστοῦ, ᾗ καὶ ὑμεῖς.

Λέγομεν οὖν ὅτι καὶ γραφικαῖς φωναῖς πολλαῖς ἐχρήσατο· μηδὲ αὗται οὖν ὀνομαζέσθωσαν ἡμῖν; ἀλλὰ καὶ τῇ μιᾷ φύσει τοῦ Λόγου σεσαρκωμένῃ οἱ Ἀρειανοὶ πρῶτοι, καὶ Ἀπολιναρισταί, καὶ ἕτεροι αἱ-

ρετι-

a Occasione hujus vocis maximum bellum ortum est Ecclesiæ sæculo V. Orientales inter, & Occidentales, nam illi [illegible] Hypostasim, hi tres astruebant. Qui licet specie tenus sibi invicem adversari maxime [illegible] sententia re ipsa tamen omnes consentiebant. Nam illi Hypostasim accipiebant pro substantia, hi vero pro subsistentia. Hac de re vide, si placet, Basilium Epist. 181. ad Meletium, & Epist. 349

ρετικοὶ προχεῦνται· συγγνώμη ἆρ καὶ τῷδε διὰ A τὰ δὲ; οὐχί· ἀλλ' ἐμφράξει πᾶσα ἀνομία τὸ στόμα αὐτῆς· ἡμεῖς δὲ παῤῥησιαζόμεθα, ὡς δεῖ λαλῆσαι τὸν θεοθαρσῆ κήρυκα· ὁ γὰρ τῆς ἀληθείας λόγος ἐν τῷ θεραμβεύεσθαι, οὐκ ἐν τῷ περιαλύεσθαι νικᾷ τὸ ψεῦδος, καὶ δοξάζει αὐτοὺς οὐδὲ τοὺς λαλοῦντας αὐτὸν, οὐκ ἐκ τῶν λαλούντων αὐτὸς δοξάζεται· καὶ περὶ μὲν τούτων τάδε. λοιπὸν δὲ ἴδωμεν, οἷα ἐστὶ καὶ ἅ φασιν αὐτοὶ σαφῶς μίαν φύσιν ἐπὶ τοῦ Κυρίου λέγειν, καὶ τὰς δύο ἀπαγορεύειν φύσεις πατρικῶς πατέρα δόγματα.

alii Hæretici naturam unam Dei Verbi *incarnatam* asseruerunt; numquid propterea idipsum nos asserere non possumus? Minime profecto. Sed claudat os suum impietas; nos contra libere loquamur, ut loqui decet divinitus afflatum præconem. Nam veritatis verbum per hoc vincit mendacium, quod prædicetur, non quod occultetur; idemque honorat eos, qui prædicant ipsum, non a prædicantibus honoratur. Hæc satis. Reliquum est, ut videamus sanctorum Patrum oracula quæ manifeste, ut ipsi ajunt, Christo Domino tribuunt naturam unam at duas eisdem tribuendas omnino vetant.

ATHANASII DE CHRISTO TESTIMONIUM

Cum interpretatione, & notis

ANTONII BONGIOVANNI

ARGUMENTUM.

Refellit deinde Leontius celeberrimum D. Athanasii testimonium, quod vel a primis ecclesiæ sæculis Atanasio tribuebatur, quodque a Cyrillo ipso sub Athanasii nomine laudatur. Hoc autem spurium esse, luce meridiana clarius ostendit Leontius. Sit igitur.

ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ. B MAGNI ATHANASII

Ὁμολογοῦμεν καὶ εἶναι αὐτὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ Θεὸν κατὰ πνεῦμα, υἱὸν ἀνθρώπου κατὰ σάρκα, οὐ δύο φύσεις τὸν ἕνα υἱὸν, μίαν προσκυνητὴν, καὶ μίαν ἀπροσκύνητον, ἀλλὰ μίαν φύσιν τὴν, καὶ μίαν ἀπροσκύνητον, ἀλλὰ μίαν φύσιν τοῦ Θεοῦ Λόγου σεσαρκωμένην, καὶ προσκυνουμένην μετὰ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ μιᾷ προσκυνήσει· ἰδοὺ, φασὶ, τὴν δυάδα σαφῶς ἀναιρεῖ τῶν φύσεων ὁ πατὴρ ἐπὶ τοῦ ἑνὸς υἱοῦ.

Ἀλλ' οὐ τὰς δύο φύσεις, ὦ οὗτοι ἀνεῖλεν, ἀλλὰ τὸ μὴ θατέραν μὲν εἶναι τῶν δύο φύσεων προσκυνητὴν ἐν τῷ υἱῷ, θατέραν δὲ ἀπροσκύνητον ἐν αὐτῷ. διὰ γάρτοι τόδε καὶ ἐπήγαγεν, ὅτι ἐν μιᾷ, καὶ τῇ αὐτῇ προσκυνήσει τοῦ ἑνὸς υἱοῦ, οὐ μίαν φύσιν λέγων. ὡς γὰρ διὰ καθολικωτέρου τινὸς τοῦ ὅλου προσώπου ἅμα προσκυνεῖσθαι τὰ μέρη αὐτοῦ, ἤγουν τάσδε τὰς φύσεις συμβαίνει, ὡς ἐν αὐτῷ, ἤγουν τάσδε τὰς φύσεις συμβαίνει, ὡς ἐμπεριεχομένας τῷ προσκυνουμένῳ υἱῷ ὁμοίως ἀμφοῖν· ὑμεῖς δὲ σοφιστικῶς τελείαν στίζοντες, καὶ οὐχ ὑποστιγμὴν καθ' ἡμᾶς τῷ ἕνα υἱὸν, τὰ πρῶτα μὲν τῶν ῥησειδίων κατὰ σκοπὸν ἑαυτοῖς ἀποτίλλοντες διορίζετε· τὰ δὲ ἑξῆς ἀσυνάρτητα παρελκόντες ἐν τῷ τμήματι τοῦ ὅλου χωρὶς διελέγχεσθε. Οὕτως μὲν οὖν νοεῖσθω, εἰ οὕτως Ἀθανασίῳ εἴρηται· οὐ γὰρ ἑαυτῷ περὶ τῷ αὐτῷ τῆς θεοφόρος στασιάζει. ὅτι δὲ Ἀπολιναρίῳ εἴρηται τόδε κατὰ τὴν ἑαυτοῦ ἔννοιαν, Τιμόθεός τις τούτου μαθητὴς ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ λέγει, καὶ Πολέμων ὁ συνουσιαστὴς, οὗ ὁ Κύριλλος ὁ πατὴρ, καὶ Σεβῆρος ὁ Παῤῥαλέας μνημονεύουσι, φάσκων οὕτως. Θεὸς

Confitemur & ipsum esse Dei Filium, atque Deum secundum spiritum, & filium hominis secundum carnem, non autem duas naturas unum Filium, unam adorandam, aliam non item; sed unam in ipso Dei Verbo naturam *incarnatam*, atque uno eodemque cultu una cum ipsa carne prosequendam. En, inquiunt, aperte S. Pater duas de uno Filio naturas prædicandas negat.

Verum haud inficiatur, miseri, duas in Christo naturas, sed hoc unum negat, unam scilicet in ipso naturam adorandam, aliam non item, atque propterea subdit, *uno eodemque* D *cultu unius Filii*, non naturæ, *prosequendam*. Accidit enim per universaliorem quasi quandam integram personam, ut ipsius partes, hæ scilicet naturæ simul adorentur; quippe quum in eodem, qui colitur, Filio similiter ambæ contineantur. Vos autem malitiose verba hæc *Unum Filium* interpunctione completa, non ut nos, simplici commate notatis; atque ita sensum vitiando, priora verba menti vestræ aptatis, reliqua ita proferentis, ut integri loci menti minime respondeant. Nunc videamus num revera Athanasius ea protulerit. Nemo enim vir Sanctus circa eadem sibimet ipse contradicere consuevit. Quod autem ea protulerit Apollinaris E menti vestræ maxime consona testatur, id in ecclesiastica Historia cum Timotheus quidam ipsius discipulus, tum Polemon ejus familiaris, cujus meminerunt S. Pater Cyrillus, & Severus Patroloeæ episcopus, qui Polemon hæc habet

Fan-

a Affert [illegible] Leontio [illegible] & I. S. [illegible] Athanasio esse [illegible]
[illegible]
b [illegible] contra [illegible] Mo[illegible]
[illegible]

Eundem ii Christum & Deum & hominem esse dicunt, nec eos pudet unam asserere Dei Verbi Naturam incarnatam, quasi compositam. Quod si idem perfectus Deus est, & perfectus homo; fateamur oportet duas esse in ipso naturas, quemadmodum nuper commenti sunt Cappadoces, & Diodorus, & Athanasius, & arrogantes Italiæ præsules omnes. Atque ita nostri fingunt se cum S. Apollinare sentire, reipsa tamen cum Gregorii sectatoribus duas de Christo naturas prædicant. Et paulo post: *quid se D. Apollinaris discipulos fingunt? Hanc enim sententiam ipse solus protulit, ut duas naturas everteret, quippe qui manifeste scriptum reliquit, & esse Christum Filium Dei secundum spiritum, & filium hominis secundum carnem, non duas naturas unum Filium, unam adorandam, aliam non item, sed unam Dei Verbi Naturam incarnatam, & uno eodemque cultu una cum ipsa carne prosequendam.*

A γὰρ λέγοντες, κ. ἄνθρωπον τὸν αὐτόν. οὐκ αἰσχύνονται φύσιν τοῦ Θεοῦ Λόγου σεσαρκωμένην, οἷον τινα σύνθετον ὁμολογοῦντες· εἴγε Θεὸς τέλειος, καὶ ἄνθρωπος τέλειος ὁ αὐτός, δύο φύσεις ἄρα ὁ αὐτός, καθάπερ ἡ τῶν Καππαδοκῶν εἰσηγεῖται καινοτομία, Διοδώρου τε, καὶ Ἀθανασίου ἡ οἴησις, καὶ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ ὁ τῦφος. καὶ σχηματίζονται μὲν οἱ δῆθεν ὑμέτεροι φρονεῖν τὰ τοῦ ἁγίου πατρὸς Ἀπολιναρίου· κηρύττουσι δέ, καθάπερ Γρηγόριοι, τὴν τῶν φύσεων δυάδα· καὶ μετὰ βραχέα· τί δὲ Ἀπολιναρίῳ τῷ θείῳ μαθητῶν σχηματίζονται; ταύτην γὰρ ἐπ' ἀναιρέσει τῆς τῶν φύσεων δυάδος μόνος ἀπεκύησε, γέγραφως ὧδε πη σαφῶς καὶ εἶναι αὐτὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ Θεὸν κατὰ
B πνεῦμα, υἱὸν ἀνθρώπου κατὰ σάρκα, οὐ δύο φύσεις τὸν ἕνα υἱόν, μίαν προσκυνητήν, καὶ μίαν ἀπροσκύνητον· ἀλλὰ μίαν φύσιν τοῦ Θεοῦ Λόγου σεσαρκωμένην, καὶ προσκυνουμένην μετὰ δὲ σαρκὸς αὐτοῦ μιᾷ προσκυνήσει.

Quis porro non miretur si his omnino similia protulisset Athanasius, cui cum impio Diodoro sentire nuper crimini dabatur? Et si protulisset, accepissetque eodem sensu, quo auctor ipse, quomodo ab Appolinare, & Timotheo id ei vitio verteretur? Quomodo [a] primus omnium Apollinaris hæc dixisset, ut ipsius discipuli testantur, si prius a præceptore nostro Athanasio prolata fuissent? Quo-
C modo item hic *Orat. 5. de Trinitate* diceret; *non commiscetur opificis, & operum substantia ad naturam unam componendam, sed impietatem hoc maximam continet, quum summam Divinitatis dignitatem maiestatemque ita deprimat, ut cum creatura conjungi dicatur.* Si ergo & magister noster Cyrillus auctoritatem eamdem sub Athanasii nomine [b] laudat; fieri facile potuit, ut vel eodem sensu, quo nos, eam acceperit, vel quorumdam malitia deceptus eam bona fide tanquam S.Patris, non hæretici testimonium protulerit.

Τίς οὖν μὴ θαυμάσειεν, εἰ ὁ μετὰ Διοδώρου τοῦ ἀσεβοῦς διαβαλλόμενος αὐτῷ Ἀθανάσιος τὰ ὅμοια ῥήματα πάντα ἔφη; εἰ δὲ καὶ τάδε ἔλεξε, πῶς καὶ ἐπὶ τῆς αὐτῆς διανοίας τῷδε τάδε εἰπὼν διεβλήθη Ἀπολιναρίῳ, καὶ Τιμοθέῳ; πῶς τε πρῶτος Ἀπολινάριος τάδε ἀπεκύησεν, ὡς φασὶν οἱ τοῦδε μαθηταί, εἰ τῷ διδασκάλῳ ἡμῶν Ἀθανασίῳ προείρηται; πῶς δὲ καὶ ὁ οὕτως ταῦτα εἰπών, ἔφη ἂν ἐν τῷ περὶ τῆς ἁγίας Τριάδος λόγῳ, οὐκ ἐπιμίγνυται ἡ τῶν δημιουργημάτων εἰς ἑνότητα φύσεως, ἀλλὰ δυσφημίας τὸ τοιοῦτον μεγίστης, τὴν ὑπεροχὴν τῆς Θεότητος καταγούσης εἰς ἑνότητα τῆς ἐκτισμένης οὐσίας. εἰ οὖν καὶ Κύριλλος αὐτὴν παράγει ὁ διδάσκαλος ὡς Ἀθανασίου, οὐ τῶν ἀδυνάτων ἢ κατὰ τὴν ἡμετέραν ἔννοιαν, ἢ κατὰ ῥᾳδιουργίαν τινῶν, ταύτῃ προσειλῆφθαι αὐτόν, ὡς πατρικῇ, καὶ οὐχ αἱρετικῇ μαρτυρίᾳ.

JULII EPISCOPI ROMANI

Supposita quædam cum interpretatione & notis

ANTONII BONGIOVANNI

ARGUMENTUM.

Afferunt Eutychiani varia D. Julii pontificis Romani testimonia, præsertim ex epistola ad Dionysium, quam Gennadius vere Julii esse putat, quibus suam sententiam confirmare conantur. His omnibus satisfacit Leontius. Ostendit ea perperam Julio adscribi, idque tam luculentis argumentis evincit, ut nullus amplius dubitandi locus eruditis relinquatur. Prodeat ergo.

JULII EPISCOPI ROMANI

Ut videtur, ex [c] lib.....

IN confesso est in ipso esse quid creatum cum increato conjunctum, & aliquid in-

D ΙΟΥΛΙΟΥ ΤΟΥ ΡΩΜΗΣ.

Ὡς δοκεῖ ἐκ τῆς....

Ὁμολογεῖται δὲ ἐν αὐτῷ τὸ μὲν εἶναι κτιστὸν ἐν ἑνότητι τοῦ ἀκτίστου· τὸ δὲ ἄκτιστον, ἐν συγ-

a Non primus, sed solus, ait Polemon supra laudatus.
b In Apologetico pro duodecim Capitulis, & Invect. contra Theod.
c In Conjunctione in Christo, ἐκ τοῦ περὶ τῆς ἐν Χριστῷ ἑνώσεως ut alibi Leontius testimonium idem laudans affert.

ἐν συγκράσει τοῦ κτιστοῦ, φύσεως μιᾶς ἐξ ἑκατέ- A ρου μέρους συνισταμένης, μερικὴν ἐνέργειαν καὶ τοῦ Λόγου συμπληρώσαντος εἰς τὸ ὅλον, μετὰ τῆς θεϊκῆς τελειότητος· ὅπερ ἐπὶ τοῦ κοινοῦ ἀνθρώπου ἐκ δύο μερῶν ἀτελῶν γίνεται φύσιν μίαν πληρούντων, καὶ ἑνὶ ὀνόματι δηλουμένων.

Ταύτην πρῶτον μὲν Ῥωμαῖοι οὐ καταδέχονται εἶναι Ἰουλίου· οὐδὲ γὰρ εὕρηται ἐν ταῖς βίβλοις τῶν ἀρχαίων τι τοιόνδε, τοῦ ἀνδρός· Ἰωάννης δὲ ὁ τῆς Σκυθοπόλεως ἐπίσκοπος φιλοπονήσας ἐν τοῖς παλαιοτάτοις Ἀπολλιναρίου συγγράμμασιν, εὗρεν ἐπὶ λέξεως τὴν χρῆσιν· ὅτι δὲ Ἀπολλιναρίου ἐστί, δηλοῖ καὶ τὸ ἐπαγόμενον ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ μετὰ B τινα φύλλα. ἔφη γὰρ μὴ ζωοῦσθαι καὶ ὑπὸ ψυχῆς τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου, ὅπερ Ἰούλιος οὔποτε ἂν ἔφη. ἔχει δὲ οὕτως· οὕτω γὰρ ἔζησε τὸ σῶμα Θεότητος ἁγιασμῷ, καὶ οὐκ ἀνθρωπίνης ψυχῆς κατασκευῇ· ὅτι δὲ πάλαι καὶ ἄψυχον ἐδογμάτισεν Ἀπολλινάριος εἶναι τὸν Κύριον· εἶτα ὡς ἐκ μεταμελείας ἄνουν, καὶ οὐκ ἄψυχον λέγειν αὐτὸν μετέμαθε, Σωκράτης ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ φησὶν οὕτως περὶ αὐτοῦ, καὶ τῶν ἀμφ' ἑαυτόν· καὶ πρότερον μὲν ἔλεγον μὴ ἀνειληφέναι ψυχὴν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ Λόγου ἐν τῇ οἰκονομίᾳ τῆς ἐνανθρωπήσεως· εἶτα ὡς ἐκ μετανοίας ἐπιδιορθούμενοι προσέθηκαν, ψυχὴν μὲν ἀνειληφέναι· νῦν δὲ οὐκ ἔχειν, ἀλλ' εἶναι τὸν C Θεὸν Λόγον ἀντὶ νοῦ εἰς τὸν ἀναληφθέντα ἄνθρωπον.

A creatum cum creato commixtum. Ex utroque compositam esse naturam unam, & ad totius complementum peculiarem quandam virtutem Divina sua perfectione contulisse & Verbum. Quod in vulgari homine duabus imperfectis partibus composito fieri consuevit; quæ partes naturam unam conficiunt, & uno eodemque nomine appellantur.

Primum auctoritatem hanc esse Julii negant Romani, quia in veterum libris nullum hujusmodi testimonium ipsius nomine inscriptum occurrit. Præterea Jo: Scithopoleos episcopus, qui circa Apollinarii vetustissima scripta diu multumque laboravit, auctoritatem illam in hisce scriptis exara- B tam iisdem omnino verbis invenit. Quod autem sit Apollinarii, manifeste declarat & id, quod in eodem libro pauca post folia adjicitur. Ait enim Domini corpus humana anima, & vita destitutum, quod Julius profecto nunquam dixit. Ita porro ibi legitur: *Corpus enim*, ait, *vitam trahebat a Divinitatis sanctitate, non ab humana animæ facultate.* Quod autem Apollinaris Dominum anima destitutum primum dixerit; deinde quasi pœnitentia ductus, eum mente carere, non anima docuerit: testatur id in ecclesiastica Hist. [a] Socrates, qui de Apollinario, & ipsius asseclis hæc habet.

Ii primum asseruerunt Dei Verbum anima C *destitutam carnem assumpsisse; deinde quasi pœnitentia ducti, se suamque sententiam corrigendo, dixerunt Verbum animam una cum carne sumpsisse, sed mente destitutam, idemque in homine assumpto mentis gerere vicem.*

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΙΟΥΛΙΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΡΩΜΗΣ.

Ἐκ τῆς πρὸς Διονύσιον ἐπιστολῆς.

Μία φύσις ἐστίν, ἐπειδὴ πρόσωπον ἕν, οὐκ ἔχον εἰς δύο διαίρεσιν· ἐπεὶ μὴ ἰδία φύσις τὸ σῶμα, καὶ ἰδία φύσις ἡ Θεότης κατὰ τὴν σάρκωσιν· ἀλλ' ὥσπερ ἄνθρωπος μία φύσις, οὕτω καὶ D ὁ ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος Χριστός· εἰ δὲ οὐκ ἐπιγινώσκουσι τὸ καθ' ἕνωσιν ἕν, δυνήσονται καὶ εἰς πολλὰ κατομερίζειν τὸν ἕνα, καὶ πολλὰς λέγειν φύσεις· ἐπειδὴ πολυειδὲς τὸ σῶμα ἐξ ὀστέων, καὶ νεύρων, καὶ φλεβῶν, καὶ σαρκῶν, καὶ δέρματος, καὶ ὀνύχων, καὶ τριχῶν, καὶ αἵματος, καὶ πνεύματος· ἅπερ πάντα διαφορὰν μὲν ἔχει πρὸς ἄλληλα· μία δὲ φύσις ἐστίν· ὥστε καὶ ἡ τῆς Θεότητος ἀλήθεια μετὰ τοῦ σώματος ἕν ἐστι, καὶ δύο φύσεις οὐ μερίζεται· καὶ μετὰ βραχέα· ἀνάγκη γὰρ τοὺς αὐτοὺς δύο λέγοντας φύσεις, τὴν μὲν μίαν προσκυνεῖν· τὴν δὲ ἑτέραν μὴ προσκυνεῖν· καὶ εἰς E μὲν τὴν θεϊκὴν βαπτίζεσθαι· εἰς δὲ τὴν ἀνθρωπίνην μὴ βαπτίζεσθαι· εἰ δὲ εἰς τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου βαπτιζόμεθα, μίαν ὁμολογοῦμεν φύσιν τῆς ἀπαθοῦς Θεότητος, καὶ τῆς παθητῆς σαρκός, ἵνα οὕτως εἰς Θεὸν ᾖ τὸ βάπτισμα ἡμῶν, καὶ εἰς θάνατον τοῦ Κυρίου πληρούμενον· καὶ μετ' ὀλίγα πάλιν μὴ ἐν τοῖς διαιρήμασι προφάσεσιν δο-

EJUSDEM JULII EPISCOPI ROMÆ.

[b] *Ex epistola ad Dionysium* [c]

UNa est in Christo natura, quia una est & Persona, quæ profecto in duas non dividitur. Haud enim una corporis propria natura est in Christi carne assumpta, alia D propria Divinitatis; sed quemadmodum homo naturam unam habet, ita & Christus, qui hominibus assimilatus est. Quod si ii non agnoscunt hanc naturæ unitatem, quæ ex multorum conjunctione manat; profecto dividere potuerunt unam quamlibet in partes plures, easque ita divisas nuncupare naturas plures. Siquidem humanum corpus ex. gr. constat rebus multis substantia diversis, ossibus, nervis, venis, carne, pelle, unguibus, pilis, sanguine, & spiritu, quæ licet ab se invicem differant, unam tamen in homine naturam conficiunt. Quocirca & divinitatis veritas cum humano corpore E conjuncta unum est, nec in naturas plures dividitur. *Et paulo post.* Necesse enim est, *ait*, eos qui naturas duas profitentur, adorare unam, & non alteram, & per divinam nos sacri fontis undam lavari, non item & per humanam. Quod si per unam Domini mortem omnes eadem salubri unda mundamur, unam etiam fateamur oportet naturam ex impassibili Divinitate, & passi-

a Lib. II. cap. 46. b Hanc eandem Epistolam refellit Leontius & l. de sect. Act. VIII c Integram hanc Epistolam legas Tom. I. pag. 148. Suppl. P. Dom. Mansi.

passibili carne conflatam, ut ita lavacrum A nostrum per Divinitatem simul, & Domini mortem perfici vere dicatur. *Et post pauca rursum hæc habet*. Caveant ergo qui duas in Christo naturas asserunt, ne Christum ipsum dividentibus ansam præbeant. Nam neque corpus aliquod per se subsistens natura est, nec ipsum per se vivit, neque seorsim a vitali Verbo dividi potest, neque Verbum divitam ab carne naturam suam habet, quam a carnis experte Divinitate trahit. Quandoquidem Dominus in Mundum venit carne præditus, non ea destitutus. Neque creatum corpus vivit sine increata Divinitate, quo creata natura dividi possit; nec increatum Verbum in mundum B venit sine corpore, quo quis increati quoque naturam dividere queat. Si vero utrumque unum est ob ipsorum arctam conjunctionem, & copulam, compositionemque humano composito similem; unum quoque composito nomen aptari debet eique tribui multiplex proprietas, ut ob Divinitatem increatum, ob carnem contra cre.tum, & per hanc pati posse vere dicatur. Et quemadmodum quum ab Apostolo Paulo Christum fuisse passum audimus, hoc de toto Christo, non de parte dictum accipimus, neque propterea Divinitatem passam fuisse credimus; ita quum creatus, atque servus idem prædicatur, hoc de toto, non de so- C la parte dicitur, neque propterea Divinitatem creatam, atque servam dicere videtur.

Quod auctoritas hæc perperam Julio [a] adscribatur, quodque propterea nulla vi polleat, id consideranti liquido patebit; nec ad eam evertendam futilibus commentationibus opus esse arbitramur. Quod enim recens hæc sit, adversariorum malitia excogitata, quivis ex eo facile perspicere potest quod ... neque Dioscorus, neque Severus, nec alii veteres hujus impietatis magistri produxerint. Perspicuum enim est & hos ipsos, qui huic dogmati impense favent, vel aperta calumnia, vel nimia impietate deterritos, hac in re præterire consul- D to Julii aliorumque Patrum opera omnia, quum cæteroquin in eo vel maxime laborare consueverint, ut ex eorum scriptis auctoritates aliquas ad suæ sententiæ probationem depromerent. Quamquam qui Apollinaris vetusta *de Christi dispensatione* scripta primis labris attigit, ne dignum quidem putabit, quod in dubium id revocetur; sit ne genuinum, an non, hoc Julii testimonium. Passim enim cum duas Christi naturæ partes, corpus scilicet solum, atque Divinitatem commemorat; tum Verbum humanam duntaxat carnem, corpus scilicet, non integram humanitatem assumpsisse prædicat, atque Christi compositionem humanæ simi- E lem appellat, quod erat præcipuum ipsius Apollinarii dogma, qui primum asseruit Divinitatem animæ vicem gerere, unamque solam in Christo naturam divinam anima destitutam esse; deinde nonnihil de impietate sua quodammodo remittendo, mentis humanæ duntaxat officio fungi Divinitatem in Christi anima docuit, asseruitque Ver-

A τωσαν οἱ δύο λέγοντες φύσεις. οὔτε γὰρ τὸ σῶμα καθ' ἑαυτὸ φύσις, μηδὲ ζωοποιὸν καθ' ἑαυτό, μηδὲ χωρισθῆναι δυνάμενον ἀπὸ τοῦ ζωοποιοῦ· οὔτε ὁ Λόγος καθ' ἑαυτὸν εἰς ἰδίαν μερίζεται φύσιν, ἣν ἔχει κατὰ τὸ ἄσαρκον. ἐπειδὴ ἐν σαρκὶ Κύριος, καὶ ἄσαρκος ἐπεδήμησε τῷ κόσμῳ· οὐ τὸ κτιστὸν σῶμα ζῇ χωρὶς τῆς ἀκτίστου Θεότητος, ἵνα χωρίζηται φύσιν κτιστήν, οὔτε μὴν ὁ ἄκτιστος Λόγος ἐπεδήμησε χωρὶς σώματος, ἵνα μερίζῃ τις ἀκτίστου φύσιν· εἰ δὲ ἓν ἑκάτερόν ἐστι κατὰ τὴν ἕνωσιν, καὶ τὴν σύνοδον, καὶ τὴν σύνθεσιν τὴν ἀνθρωποειδῆ, ἓν καὶ τὸ ὄνομα τῷ συνθέτῳ προσαρμόζεται, ἀπὸ μὲν τῆς Θεότητος τὸ ἄκτιστον, ἀπὸ B δὲ τοῦ σώματος τὸ κτιστόν, ἀπὸ μὲν τῆς Θεότητος τὸ ἀπαθές, ἀπὸ δὲ τοῦ σώματος τὸ παθητόν· καὶ ὥσπερ ἀκούοντες τοῦ Παύλου τὸν Χριστὸν παθητόν, οὔτε μερικῶς ἠκούσαμεν· οὕτω καὶ τὸ κτιστόν, καὶ δοῦλον οὔτε μερικῶς λέγεται, οὔτε τὴν Θεότητα ποιεῖ κτιστήν, οὔτε δούλην.

C

Ταύτην τὴν χρῆσιν εἴ γε προσεχόντως ἐπισκέψοιντο οἱ ἐντυγχάνοντες, εἴτε διαβολῆς οἰόμεθα χρῄζειν εἰς τὸ ψευδεπίγραφον, οὔτε ἀνατροπῆς εἰς τὸ ἀνίσχυρον· ὅτι μὲν γὰρ πρόσφατος ἡ ταύτης συκοφαντία, συνίδοι τις ῥᾷστα τῷ μηδὲ Διοσκόρῳ, μηδὲ Σεβήρῳ, μηδὲ τοῖς παλαιοτέροις τῆσδε τῆς ἀσεβείας αἱρεσιάρχαις παράγεσθαι. δῆλον γὰρ ὅτι ἢ διὰ τὴν διαβολὴν τοῦ εἰπόντος, ἢ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ ἀσεβήματος καὶ ἐκείνοις τοῖς λίαν προσκειμένοις τῷ δόγματι παρώφθη πάντα τὰ Ἰουλίου, D καὶ τῶν λοιπῶν πατέρων, μυριάκις σπουδαίως περιειργασμένων, ἵνα τι πρὸς συνηγορίαν τοῦ οἰκείου φρονήματος ἀναλέξωνται· ἄλλως τε τῷ γε ψιλῶς πως τοῖς Ἀπολιναρίου ἐντυγχάνοντι πρεσβυτέροις συγγράμμασι περὶ τῆς Οἰκονομίας, οὐδ' ἀμφιβολίας εἶναι ἄξιον δόξει τὸ γνήσιον αὐτῷ τῆσδε τῆς χρήσεως· ἄνω τε γὰρ καὶ κάτω τὰ δύο μέρη τῆς φύσεως Χριστοῦ, σῶμα μόνον, καὶ Θεότητά φησι, καὶ σάρκα τὴν ὡς σῶμα, οὐ μὴν ὡς ἀνθρωπότητα λαμβανομένην, ὑπὸ Λόγου· ἀνθρωποειδῆ δὲ τὴν Χριστοῦ ἕνωσιν καλεῖ, ὅπερ ἦν ἰδιαίτατον ἐκείνου τὸ δόγμα, λέγοντος, πάλαι μὲν ἀντὶ ψυχῆς σώματι ἀνθρωπείῳ ἐγγενέσθαι τὴν Θεότητα, E καὶ μίαν φύσιν ἀπαρτίσαι ἄψυχον Θεῖον τὸν Χριστόν. ὕστερον δὲ ὑφέντος πως τῇ ἀσεβείᾳ, ἀντὶ νοῦ ψυχικοῦ ἑνῶσαι τὴν Θεότητα ἐν Χριστῷ, μετὰ τοῦ Λόγου τῆς ψυχῆς μέρους δογματίζοντος. ἀλλ' οὕτω μὲν ἀφώρατος ἡ κατὰ τοῦ πατρὸς διὰ τῆς ἐπιγραφῆς συκοφαντία. ἡ δὲ κατὰ τοῦ Κυρίου βλασφημία ὅση ἐστίν, ἐν τοῖσδε τοῖς ῥητειδίοις

a Hæc leviter attigit Leontius in Libro de Sectis, Act. VIII.

δίους ἐξεταστέον λοιπὸν τὰ πλεῖστα ἐν αὐτοῖς ἀλόγιστα καθ᾽ ἓν βασανίζοντας. μία φύσις ἐστί, φησιν, ἐπειδὴ πρόσωπον ἕν. ἆρα οὖν ὅπου πλείονα πρόσωπα, καὶ φύσεις πλείους; ἀλλὰ τρία μὲν Θεῖα Πρόσωπα· φύσις δὲ μία· οὐχ ἐναντίως ἔχει ὁ τῆς οἰκονομίας λόγος, ᾗ φησιν ὁ Θεολόγος Γρηγόριος· ἔτι μὲν ἐπεὶ καὶ τοῦ μύδρου ὑπόστασις μία, εἴτουν πρόσωπον, μία καὶ τοῦ ἐν αὐτῷ πυρὸς, καὶ σιδήρου φύσις ἐστίν; ἢ παρὰ τὰς κοινὰς ἐννοίας δοξάζομεν τάδε; εἶτα φησιν, οὐκ ἔχον εἰς δύο διαίρεσιν, ἐπεὶ μὴ ἰδία φύσις ἡ Θεότης κατὰ τὴν σάρκωσιν. τὸ οὖν ἰδία τοῦτο φησιν· εἰ μὲν κατὰ τόπον, ὄντως οὐκ ἔστιν ἰδία θάτερον ἀπὸ θατέρου· οὐκ ἔστι γὰρ αὐτοῖς τοπικὸς διαχωρισμός, ὅτι ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ τοῦ Χριστοῦ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς Θεότητος σωματικῶς· εἰ δὲ κατὰ Λόγον, οὐκ ἔστιν ἑκατέρα ἰδιάζουσα φύσις ἐκ θατέρας· τοῦτο γὰρ ἐσαφήνισε διὰ τῶν μετὰ βραχέα λόγων, μίαν ὁμολογοῦμεν φύσιν τῆς ἀπαθοῦς Θεότητος, καὶ τῆς παθητῆς σαρκός· καὶ οὔτε ἡ ἀπάθεια Λόγου, οὔτε τὸ πάθος τῆς σαρκὸς ἴδιον δῆλον πᾶσιν, ὡς καὶ ὁ λόγος αὐτῆς ὡς ἴδιον λόγον ἔπαθε, καὶ ἡ σὰρξ ἰδίῳ ὡς ἔπαθεν· ἐζωοποίησέ τε οὐ μόνον ὁ Λόγος τὴν σάρκα, ἀλλὰ καὶ ἡ σὰρξ τὸν Λόγον, εἴτουν ἡ ἀνθρωπότης, ἢ ὡς οὗτος λέγει, τὸ σῶμα τὴν Θεότητα· ὧν τῆς βλασφημίας ὑπέρτερος λόγος, ἀλλὰ τὸν περὶ τὰς ἀσεβεῖς διανοίας συμβαίνοντα σάλον ἐξ ἀδρανείας τοῦ ψεύδους καὶ διὰ τῆς ἑξῆς σκεπτέον· οὔτε γὰρ τὸ σῶμα καθ᾽ ἑαυτὸ φύσις φησί, μηδὲ ζωοποιὸν καθ᾽ ἑαυτό, μηδὲ διατέμνεσθαι δυνάμενον· ἆρα γοῦν ὥσπερ οὐκ ἔχει τὸ ζωοποιὸν ἐκ τοῦ ἰδίου λόγου, οὕτως οὐδὲ τὸ διατέμνεσθαι ἔχει ἐκ τοῦ ἰδίου λόγου τὸ σῶμα; ἢ ἐκ μὲν τοῦ λόγου τῆς ἰδίας φύσεως θάτερον ἔχει· ἕτερον δὲ οὔ; ἐκ δὲ τῆς πρὸς τὸ ζωοποιόν, καὶ ἀδιάτμητον φύσει ὂν ἑνώσεως ἀμφότερα ἔλαβεν· ἄλλως δέ, εἰ μὴ ἔχει τὰ ἴδια, καὶ ἐπεδείξατο ἐνεργείᾳ ἡ φύσις τοῦ σώματος τὸ διατμητὸν αὐτῆς ἐν Χριστῷ, οὔτε τοῦ Λόγου, οὔτε τῆς σαρκὸς οὔσης διατμητῆς, τίς περιετμήθη, τίς δὲ ἥλοις καταπεπερονήθη; τίς δὲ λόγχῃ διενύχθη, πλὴν εἰ μὴ φαντασία τις, καὶ σκιᾶς τύπος. τὸ δὲ ἐπαγόμενον ὅσης γέμει τῆς ἀνοίας προσεκτέον. φησὶ γάρ, οὔτε ὁ Λόγος εἰς ἰδίαν μερίζεται φύσιν, ἣν ἔχει κατὰ τὸ ἄσαρκον· ἔχει οὖν, ὦ σοφοί, κατὰ τὸ ἄσαρκον ἰδίαν φύσιν ὁ Λόγος ἔτι καὶ ἐπιδημήσας ἐν σαρκί, καὶ πῶς τῶν ὑμετέρων οὐκ ἐπαίετε; τί δὲ ἡμῖν προσεπερωτῶσιν ὑμᾶς ἀποκριθήσεσθε; ἆρα γὰρ καὶ ὁ κυριακὸς ἄνθρωπος ἔχει ἰδίαν φύσιν κατὰ τὸ σαρκικόν, εἰ καὶ Θεὸς ἐπεδήμησεν, ἢ τοῦ Λόγου μόνου σώζεται ἡ φύσις ἡ ἄσαρκος. δόκησις δὲ ἦν ἡ φανέρωσις τῆς σαρκὸς τοῦ Κυρίου, εἰ γὰρ ἀληθεία ἦν, δύο φύσεις ἑκατέρα τῶνδε συγχυθεῖσαι εἰς μίαν κοινὴν ὑπόστασιν συνηγμένας τὴν αὐτοῦ· ἀλλ᾽ ἐπὶ τούτοις τί φησιν; εἰ δὲ ἓν ἑκάτερον ἐστὶ κατὰ τὴν σύνοδον, ὦ ἄνθρωπε, εἰ ἕν, πῶς ἑκάτερον; εἰ δὲ ἑκάτερον, πῶς ἓν κατὰ τὸ αὐτὸ ἐστι· οὐκ ἂν σχοίης, ὅτι ἓν μὲν κατὰ τὸ πρόσωπον, ἑκάτερον δὲ κατὰ τὰς φύσεις ἐστίν; οὐχί φησιν, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀνθρωπείας δὴ σύνθεσιν· τί οὖν σωζομένης φύσεως, καὶ σώματος, ἴσμεν καὶ ὑπάρχει φύσει εἶναι τὸν ἄνθρωπον παρὰ τοῦδε, ἢ οὐχί; εἰ μὲν οὖν οὐχί, οὐδὲ ἔστι τὸ

bum esse ipsius animæ partem. Quod itaque laudata epistola perperam Julio tribuatur, ex dictis manifeste liquet: quanta vero per eam Christo Domino fiat injuria, consideranti patebit, si voculas ipsas, earumque maxima absurda accurate perpendere velimus. *Una natura est*, ait; *quandoquidem una est Persona*. Numquid ergo ubi sunt personæ plures, ibi quoque sunt naturæ plures? Atqui tres in Divinitate sunt Personæ, natura tamen una, contra vero se res habet in ipsa Christi dispensatione, teste Gregorio theologo. Præterea quum ferri candentis una sit subsistentia, seu persona, numquid una in eo est & ignis, & ferri natura? hæcne contra communes a natura nobis insitas leges ita se habere putamus? Adjicit deinde: *quæ in duas dividi nequit, quandoquidem Divinitas haud seorsim a carne assumpta in Christo subsistit*. Hoc est; quod attinet ad locum, vere unum seorsim ab alio non subsistit, quandoquidem loco non distinguuntur, quum in humana Christi carne tota Divinitatis plenitudo degat: quod vero spectat ad Verbum, profecto dici nequit naturam unam seorsim ab alia secundum se degere, quod paulo post ita declaravit. *Unam*, inquit, *confitemur naturam impassibilis Divinitatis, atque passibilis carnis. Quod porro neque carere passionibus proprium sit Verbi, nec iis obnoxium fieri proprium sit carnis; id ex eo liquido patet, quod Verbum in propria persona passum, non item in propria persona passa caro vere dicatur. Et non modo Verbum carnem, sed etiam caro vivificavit Verbum, scilicet humanitas*, vel, ut hic ait, *corpus vivificavit Divinitatem*.

Quibus quid absurdius dici potest? quid a pietatis ratione alienius? Sed consideremus & ex sequentibus impiarum cogitationum æstum ac fluctum, qui instabili mendacio suscitatur. *Corpus enim*, ait, *nec ipsum per se subsistens natura est, neque per se vitale, nec hujusmodi, quod scindi queat*. Numquid ergo quia non habet ex intima sui natura, ut vitale sit, ne illud quidem habet, ut scindi possit? an unum quidem ab intima sua natura habet, alterum vero nequaquam? Ac deinceps ex conjunctione cum eo, quod natura sua vivificum est, & individuum, obtinuit utrumque: Quod si caret suis proprietatibus, & corporis natura vim suam exerendo dividi se posse patefecit in Christo: si neque Verbum, neque caro discindi poterant, quis circumcisus est? quis clavis confixus; quis lancea transverberatus? Nisi hæc specie tenus, & instar umbræ contigisse dicant. Videamus autem quanta scateat dementia quod adjicitur. Ait enim *neque Verbum in propriam naturam secernitur, quam habet in carnis experte Divinitate*. Retinet ergo, sapientissimi viri, propriam naturam Verbum (qua carnis expers est) etiam posteaquam carnem assumpsit. Quomodo ergo vestros non insectamini? Ecquid ad hæc alia respondere nobis poteritis? An & Humanitas Christi Domini, qua caro est, suam retinet naturam etiamsi Verbum eam statim procreatam sibi copulavit; an sola natura Verbi carnis expers in suo statu mansit, atque vana quædam species fuit illa, qua Christus humana carne

ne præditus apparuit? Nam si vera caro fuisset, duæ profecto naturæ convenissent in unam, eamdemque communem subsistentiam. Quid ad hæc? nonne per conjunctionem utrumque fit unum, vir eximie? at si vere unum, quomodo utrumque? Si vero utrumque, quomodo secundum idem erit unum? Nonne perspicuum est idem dici unum ob unitatem personæ, & utrumque ob naturam duplicem? Minime, inquit, sed hoc dicitur ob compositionem humanæ prorsus similem. Quid ergo? Salva manente natura corporis & animæ, numquid & aliam [a] præter hasce naturam esse in homine novimus, an non? Si negemus, nec in Christo Domino salva manente Divinitate, & Humanitate necesse nobis erit comminisci communiorem aliam naturam; si vero affirmemus, contendamusque præter animæ, & corporis substantiam inesse & communiorem aliam hominis naturam, ab utraque illa prorsus diversam; quænam erit in Christo similis huic natura, quæ neque Divina sit, neque humana? Qualis, amabo vos, ista species naturalis, & suprema? Hæc quum ita sint, quale composito nomen tribuendum putatis? Equidem si tale sit, quod subsistentiam significet, nihil oppono; si vero naturam significet, quæro quænam sit hæc natura per hocce nomen significata? Profecto si diversa dicatur ab divina, & humana, qualis erit? si vero sit eadem ac divina non erit propria compositi denominatio, quippe quum ante compositionem extiterit cum natura, tum ipsius nomen; si vero sit eadem ac humana, ne ita quidem propria compositi denominatio erit, quippe quum ante hujusce conjunctionem & natura, & denominatio cunctis innotesceret. Sed missa faciamus hæc omnia. Quomodo toti composito naturale nomen unum tribui oportere contenditis, atque de ipso contraria prædicatis, creatum scilicet esse, & increatum? &, quod absurdius est, quomodo dicitis Christum id habere a natura divina, quod sit increatus, & impassibilis: ab humana contra, quod sit creatus, atque passibilis; simulque contenditis hæc non de parte, sed de toto Christo prædicari? Quæ si concederemus ita se habere, quemadmodum vultis, eadem semper deblaterando, vestris tamen dictis adhuc instarem. Si de utraque Christi parte contraria prædicatis, & universalem totius Christi naturam hoc ferre putatis, ut quidquid unius partis proprium est, id de tota ejus persona, & subsistentia prædicetur; an quemadmodum vere passibilis est, & creata ejus caro, ita & divinitas? & quemadmodum pati nequit, & creationis expers est divinitas, ita & ejus caro? Quæ profecto præterquamquod manifestam præseferunt impietatem, fieri nullo pacto possunt. Nam fieri nequit, ut uni eidemque secundum idem eodemque modo contraria conveniant.

A Κυρίως σωζομένης Θεότητος, καὶ ἀνθρωπότητος ἔτι φύσις ἐστὶν αὐτῷ ἡ καθολικωτέρα μία· εἰ δὲ σωζομένων τούτων, οἰόμεθα ἐπιζητεῖσθαι καὶ τὴν κοινοτέραν τοῦ ἀνθρώπου φύσιν παρὰ ταύτας ἑτέραν οὖσαν, τίς ἂν εἴη καὶ ἡ ἐπὶ Χριστοῦ ἐπιζητουμένη φύσις; ἣ οὔτε θεία, οὔτε ἀνθρωπίνη ἐστί· καὶ τί τὸ φυσικὸν τοῦτο εἶδος, τὸ ὑπερθεν, εἴπατε· ἀλλ' ὅπως μὲν τάδε· ἐν δὲ τῷ συνθέτῳ ὄνομα τὸ ποῖον φατὲ προσαρμόζεσθαι; εἰ μὲν τὸ ὑποστατικόν, ἀναντίῤῥητος ὁ λόγος· εἰ δὲ φυσικόν, τίς αὐτῷ ἡ ὑποκειμένη φύσις, καὶ διὰ τόδε προσαγορευομένη; εἰ μὲν γὰρ ἑτέρα παρά τε τὴν Θεότητα, καὶ ἀνθρωπότητα, ποία ἂν εἴη; εἰ δὲ ἡ
B τῆς Θεότητος, οὐ τοῦ συνθέτου ἰδίως ἡ ὀνομασία ὡς συνθέτου· καὶ πρὸ γὰρ τῆς συνθέσεως ἦν ἥτε φύσις, καὶ τὸ ὄνομα· εἰ δὲ τῆς ἀνθρωπότητος, οὐδ' ὅπως ὁ τοῦ συνθέτου ἡ προσηγορία· καὶ πρὸ γὰρ τῆς ἑνώσεως τῆσδε ἦν ἥτε φύσις, καὶ ἡ κλῆσις αὕτη ὡμολογημένως πᾶσι. ἀλλ' ἵνα πάντα παρίδωμεν, πῶς ἓν ὄνομα φυσικὸν δεῖν εἰδέναι κατὰ τοῦ συνθέτου λέγοντες ὅλου, δύο τε καὶ ἐναντία αὐτοῦ καταφάσκετε, κτιστόν τε, καὶ ἄκτιστον αὐτὸ λέγοντες; καὶ τὸ γε λίαν παραδοξότερον, ὅτι ἀπὸ μὲν τῆς Θεότητος μόνον τὸ ἄκτιστον, καὶ ἀπαθὲς φάσκοντες εἶναι αὐτοῦ· ἀπὸ δὲ τοῦ σώματος τὸ κτιστόν, καὶ παθητόν, ἔτι μερικῶς ἀκούειν, οὔτε λέγειν
C τόδε ἐπὶ Χριστοῦ εἰρήκατε, ἀλλ' ἐκ τοῦ ὅλου Χριστοῦ· συγχωρήσαντες δὲ ὑμῖν ὡς ἂν καὶ βούλεσθε παλλιλογεῖν, ἐπαγάγοιμεν τοῖς παρ' ὑμῶν ἀναγκαίως. ὡς εἴπερ ὁμοτίμως περὶ ἑκατέρου τῶν ἐν Χριστῷ τὰ ἐναντία δοξάζετε· καὶ τὸ ὅλον κατὰ φύσιν ἐστὶ τοιόνδε Χριστοῦ, ὃ ἂν ἐκ θατέρας τῶν ἐν αὐτῷ φύσεων λέγεται κατὰ τῆς ὅλης ὑποστάσεως αὐτοῦ, ἆρά γε ὥσπερ ἀληθῶς παθητή, καὶ κτιστὴ ἡ σὰρξ αὐτοῦ, οὕτως γε καὶ ἡ Θεότης αὐτοῦ; καὶ ὥσπερ ἀπαθής, καὶ ἄκτιστος ἡ Θεότης αὐτοῦ, οὕτως γε καὶ ἡ σάρξ; ἃ πρὸς τῷ βλασφήμῳ ἔχει καὶ
D τὸ ἀδύνατον σαφῶς· οὐ γάρ ἐστιν ἐν τούτῳ, καὶ κατὰ τὸ αὐτό, καὶ ὡσαύτως πάντη τὰ ἐναντία πώποτέ τινος καταφάσκεσθαι.

E

GREGORII THAUMATURGI

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΥ

In [b] particulari fidei expositione.

Ὥς φασιν, ἐν τῇ κατὰ μέρος πίστει.

Credere duas naturas esse unum Christum, inquiunt, hoc quaternitatem in Trinitatis locum inducit. Ita enim loquitur:

Τὸ δοξάζειν δύο φύσεις τὸν ἕνα Χριστόν, τετράδα τὴν ἁγίαν Τριάδα ποιεῖ φασιν· ἔφη γὰρ οὕτως· καὶ ἐστι Θεὸς ἀληθινὸς ὁ ἄσαρκος ἐν σαρκὶ

a Putant nonnulli inesse singulis individuis naturam quandam communem, a particulari cujusque natura distinctam: quum enim mens nostra sibi finxerit ideas quasdam communes, quæ singulis individuis aptantur, hinc putarunt existere & naturas communes ab ideis illis repræsentatas. Nimirum ignorant ideas, ut logici loquuntur, *abstractas* nullum in rerum natura objectum habere.

b Nullum Gregorii Thaumaturgi opus ad manus nostras pervenisse præter solam fidem, quam in visione conspexerit, testatur Nyssenus in ejus oratione funebri.

σαρκὶ φανερωθεὶς, τέλειος τῇ ἀληθείᾳ, καὶ Θεϊκῇ τελειότητι, οὐ δύο πρόσωπα, οὐ δύο φύσεις, οὐδὲ τέσσαρας προσκυνεῖν λέγομεν, Θεὸν, καὶ υἱὸν Θεοῦ, καὶ ἄνθρωπον, καὶ πνεῦμα ἅγιον.

Πρῶτον μὲν ἀγνοεῖται, καὶ ἀμφιβάλλεται λίαν ἡ χρῆσις καὶ ἔδε· ὅμως μάλιστα μὴ δύο πρόσωπα ἐπὶ Χριστοῦ λέγειν φησὶν, ἵνα μὴ ὁμολογοῦντες αὐτὸν Θεὸν, καὶ ἐν τελείᾳ Θεότητι, τοῦτο δὲ καὶ αὐτὸν Θεὸν, παρεισάγωμεν τὰ Θεῖα τεσσάρων προσώπων, Θεοῦ τοῦ Πατρὸς ἓν, καὶ υἱοῦ Θεοῦ ἓν, καὶ ἀνθρώπου ἓν, καὶ Πνεύματος ἁγίου ἓν ἀριθμοῦντες· ἀλλ' οὐδὲ δύο φύσεις Θείας μόνον εἰδέναι αὐτοῦ φησιν, ἀλλ' ἐν μιᾷ φυσικῇ Θείᾳ τελειότητι τέλειον αὐτὸν Θεὸν ὁμολογεῖν, καὶ οὐκ ἐν δύο· ὅτι γὰρ ἀτρέπτως ἐσαρκώθη, καὶ ἀδιαλωβήτως τὴν Θεότητα ἔχει βούλεται δεῖξαι, ὁ γοῦν αὐτὸς πρὸ βραχέως φησί. καὶ τῶν περὶ σάρκα παθῶν γινομένων, τὴν ἀπάθειαν ἡ δύναμις εἶχε τὴν ἑαυτῆς· ἀσεβὴς οὖν ὁ τὸ πάθος ἀνάγων εἰς τὴν δύναμιν· ὁ γὰρ τῆς δόξης Κύριος ἐν ἀνθρωπίνῳ σχήματι πέφηνε, τὴν ἀνθρωπίνην οἰκονομίαν ἀναδεξάμενος.

A Et est Deus verus (qui carnis expers in carne se visendum præbuit) & perfectus, vere, & divina perfectione præditus; in quo neque duas personas nos adorare dicimus, neque duas naturas, nec ista quatuor, Deum scilicet, & Filium Dei, & Hominem, & Spiritum Sanctum.

Ad hæc primum dicimus incertum esse, & dubitari maxime etiam de hac auctoritate, num genuina sit: deinde S. Pater ait non esse nobis de Christo personas duas prædicandas, ne dum ipsum Deum perfecta divinitate præditum, eundemque duabus personis ornatum asserimus, inducamus quatuor divinas personas, Dei Patris unam,
B Filii Dei alteram, Hominis tertiam, & Spiritus Sancti quartam. Neque dicit duas in Christo se nosse naturas Divinas, sed in una (non in duabus) naturali Divina perfectione eum perfectum se fateri prædicat. Hoc enim innuere vult, Verbum carnem assumpsisse, eadem in simplicitate sua manente Divinitate. Iccirco idem paullo ante dicit: *Cum caro dolores subiret, & affectibus traheretur; superna potestas horum omnium immunis mansit*. Quisquis ergo dolores, & perturbatos affectus in supernam potestatem illam inducit, impius est; etenim Dominus gloriæ se conspiciendum in humana forma præbuit, humanam conditionem subeundo.

D. CYRILLI TESTIMONIA

A Leontio explicata.

INTERPRETE

ANTONIO BONGIOVANNI

Cum notis ejusdem.

ARGUMENTUM.

DEnique in calce Operis subsequuntur varia D. Cyrilli testimonia, quæ Eutychianorum errori favere videntur, quibus Hæretici gloriari maxime consueverant. Hæc Leontius clare explicat, ostenditque D. Cyrillum ea recto sensu accepisse. Sit ergo.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΚΥΡΙΛΛΟΥ C

Ἐκ τῆς πρὸς Σούκενσον β΄. ἐπιστολῆς.

ΤΟ λέγειν δύο ὑφεστάναι μετὰ τὴν ἕνωσιν ἀδιαιρέτως, μάχεσθαί ἐστι τοῖς μίαν εἶναι λέγουσι τὴν τοῦ Λόγου φύσιν σεσαρκωμένην.

Ἀλλὰ πρὸς Νεστοριανοὺς τοῦτο λέγων ἐπιφέρει μετὰ βραχέα, ὡς οὕτω· τὸ γὰρ ἀδιαιρέτως προστεθὲν, δοκεῖ μὲν παρ' ἡμῖν ὀρθῆς εἶναι δόξης σημαντικόν· αὐτοὶ δὲ οὐχ οὕτως νοοῦσι· τὸ γὰρ ἀδιαίρετον παρ' αὐτοῖς κατὰ τὰς Νεστορίου φωνὰς καθ' ἕτερον λαμβάνεται τρόπον· φασὶ γὰρ ὅτι τῇ ἰσοτιμίᾳ, τῇ ταυτοβουλίᾳ, τῇ αὐθεντίᾳ ἀδιαίρετος ἐστὶ τοῦ Λόγου ὁ ἐν ᾧ κατῴκησεν ἄνθρωπος· ὥστε οὐχ ἁπλῶς τὰς λέξεις λέγουσιν, ἀλλὰ μετά τινος κακουργίας. ἰδοὺ οὖν σκοπεῖτε ἀγνώμονος, ὅτι τὴν μὲν φωνὴν οἶδεν ὀρθῆς δόξης· τί γὰρ κακοῦργος

S. CYRILLI

Ex ep. II. ad Succensum.

FAteri duo subsistere post naturalem conjunctionem, sine ulla distinctione, id aperte pugnat cum iis, qui Verbi Dei naturam unam *incarnatam* profitentur.

Verum enim vero, stolidissima capita, S. Pater post quædam alia subdidit hæc ad profligandos Nestorianorum errores: etenim vox ἀδιαιρέτως *sine distinctione*, videtur apud me rectum dogma significare, non item apud illos, qui contrarium sentiunt. Nam apud ipsos hæc vox *indistinctus* secundum Nestorii interpretationem longe aliter, quam apud nos accipitur, ait enim hominem, in quo Verbum habitavit, ab eo minime distingui, dignitate scilicet, voluntate atque potestate. Quare laudata Cyrilli verba accipiuntur ab iis non propria significatione, sed malitia

tia quadam in pravum sensum detorquentur. Videte ergo quemadmodum S. Pater ea voce recte utatur, pravum contra sensum omnino rejiciat, ut & vobis facere a principio usque ad finem optamus, obsecramusque. Possumus ergo cum vocem illam impio sensu efferre, tum & hanc aliam subsequentem unam Dei verbi naturam *incarnatam* interpretari cum Ario, quasi Filius immutabilis naturæ non sit, & cum Apollinare quasi Verbum in animata carne rationis experte, vice mentis fungatur, & cum Eutyche, quasi verbum ipsum in carnem fuerit conversum. Nisi ergo profitentium mentem, & animum accurate perpenderimus; nunquam recte vocem hanc, vel illam interpretabimur. Ait B enim S. Pater non audiendos Hæreticos, utpote de naturarum conjunctione male sentientes, etiamsi voces ab ipsis usurpatæ bene sonare videantur. Non enim asserunt ii Christum individuum secundum hypostasim, sed secundum habitum. In multis enim vocibus, quæ bonæ videntur, latitare dolum ac fraudem clare perspexit etiam apostolus. Quod autem Cyrillus ita sentiat, clare liquet, & ex sequenti ipsius oraculo, quod ii decantare maxime solent.

A ἔχον νόημα ἀποβάλλετε, ὅπερ ἐξ ἀρχῆς καὶ ἕως τέλους ποιεῖν καὶ ὑμᾶς καὶ ἡμεῖς δυσωποῦμεν, ἔστιν οὖν τὴν αὐτὴν ἀσεβῶς εἰπεῖν τινα φωνὴν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἑτέραν φωνὴν τὴν λέγουσαν, μίαν φύσιν τοῦ Θεοῦ Λόγου σεσαρκωμένην· ἔστι κατὰ Ἄρειον, ὡς οὐ τῆς ἀτρέπτου φύσεως ὄντος τοῦ υἱοῦ νοεῖν, καὶ κατὰ Ἀπολινάριον, ὡς αὐτοῦ τοῦ Λόγου ἀντὶ νοῦ ψυχικοῦ γενομένου, τῇ ἐμψυχωθείσῃ ἀλόγῳ σαρκὶ λογίζεσθαι· κατὰ Εὐτυχέα, ὡς αὐτοῦ τοῦ Λόγου εἰς σάρκα μεταποιηθέντος ἐκδέχεσθαι· ἐὰν οὖν μὴ τῷ νοήματι ἀνακρίνωμεν τῶν ὁμολογούντων, καὶ ταύτην κἀκείνην οὐκ ἄλλως προστιμῶμεθα τὴν φωνήν· τοῦτο γὰρ ὁ πατὴρ φησιν, ὅτι ὡς κακουργοῦντας περὶ τὴν ἔννοιαν τῆς ἑνώσεως τῶν φύσεων μὴ B ἀποδέχεσθαι τοὺς αἱρετικοὺς δεῖ, κἂν λέγοιεν αἱ φωναί· οὐ γὰρ τὴν καθ' ὑπόστασιν λέγουσι τῶν φύσεων, ἀλλὰ κατὰ σχέσιν ἀδιαίρετον· ἐν πολλαῖς γὰρ χρηστολογίαις οἶδε τὴν ἀπάτην καὶ ὁ Ἀπόστολος γινομένην· ὅτι δὲ τοῦτο οὕτως νοεῖ καὶ ἐν τῇ ῥήσει, ἣν παράγουσι χρήσει, σαφὲς ἔσται.

EJUSDEM

Ex Tomo II. com. in epist. ad Hebræos. C

Secernentes, ait, ab se invicem duas Christi naturas, & unam ab alia distinctam ostendentes, id unum significare volunt, personas videlicet in Christo fuisse conjunctas animo, & consensu, & voluntatum affectu, non secus ac ii, de quibus in Act. S. Apostolorum scriptum legimus: *multitudinis autem credentium unum cor erat, & anima una*. Quum enim unusquisque credentium ab cæteris omnibus peculiari subsistendi ratione distingueretur, quumque de illis utpote voluntate ac fide sibi invicem conjunctis, dicatur, *unum fuisse cor, & animam unam*: numquid propterea hoc eodem D modo & in Christo personas fuisse sibi invicem conjunctas autumant? En aperte S. Pater innuit quale sit, quod ipse rejicit istorum dogma, qui de duabus Christi naturis conjunctionem individuam profitentur. *Et paulo post:*

Profecto non asserimus, ait, humano corpore circumscribi Dei Verbi naturam; divinitas enim caret quantitate. Deinde subdit: comperiet quis in Christo perfectum individuum humanum, perfectum, inquam, ratione habita naturæ suæ: perfectum item comperiet in ipso Verbum a Deo conceptum, fatebitur tamen unum ex utraque natura manare Christum, & unum Filium, E non conjunctione personarum Christum, ipsum compositum intelligens, sed potius naturas ipsas in unum arcano quodam, & ineffabili modo compactas, quem modum novit ipse Deus. Nullam præterea dicimus in naturis contigisse confusionem, ut neque divina verbi fuerit in humanam, nec humana in Divinam, sed utraque potius in

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Ἐκ τῶν εἰς τὴν πρὸς Ἑβραίους δευτέρου τόμου.

Ἀποδιϊστάντες γὰρ ἀλλήλων τὰς δύο φύσεις, καὶ ἀνὰ μέρος ἡμῖν ἑκατέραν ἀσυναφῆ θατέρας δεικνύοντες, ἐν μόνοις προσώποις φασὶ γενέσθαι τὴν ἕνωσιν· καὶ ὡς ἔγε ψιλῇ συναινέσει, καὶ ταυτοβουλίᾳ, καὶ θελημάτων ῥοπαῖς, καθ' ἐκεῖνό πως τυχὸν τὸ ἐν ταῖς πράξεσι τῶν ἁγίων ἀποστόλων γεγραμμένον, τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν ἡ καρδία, καὶ ἡ ψυχὴ μία. ἑκάστου γὰρ τῶν πεπιστευκότων κατά γε τὸν τῆς ἰδίας ὑποστάσεως λόγον διακεκριμένου τῶν ἄλλων, ὅσον ἧκεν εἰς ταυτοβουλίαν, καὶ τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως, ψυχὴ πάντων D εἶναι μία λέγεται, καὶ καρδία. ἆρα δὲ κατὰ τοῦτον, καὶ αὐτοὶ τὸν τρόπον τῶν προσώπων τὴν ἕνωσιν ὁμολογεῖν ἐγνώκασι. ἰδοὺ διαστρεφεῖ ἐκβάλλει τί ἐστιν ὃ μέμφεται δόγμα τῶν δὲ καὶ ἕνωσιν ἀδιαίρετον λεγόντων ἐπὶ δύο φύσεων. καὶ μετ' ὀλίγα.

Καὶ οὐ δή τι φαμὲν ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ σώματι τὴν τοῦ Θεοῦ Λόγου περιγεγράφθαι φύσιν· ἄποσον γὰρ τὸ Θεῖον. εἶτα ἐπάγει· ὅτι ὄψεταί τις ἐν Χριστῷ τὸ ἀνθρώπινον τελείως ἔχον κατά γε τὸν τῆς ἰδίας φύσεως λόγον. ὁμοίως τε τέλειον τὸν ἐκ Θεοῦ φύντα Λόγον, πλὴν ἕνα τὸν ἐξ ἀμφοῖν ὁμολογήσει Χριστὸν, καὶ υἱὸν, οὐ προσώπων E ἑνώσει μόνον συντιθεὶς τὴν οἰκονομίαν· συλλέγων δὲ μᾶλλον εἰς ἓν τὰς φύσεις, ἀπορρήτως τε, καὶ ὑπὲρ λόγον, ὡς αὐτὸς ἔγνω ὁ Θεὸς, καὶ οὐ δήπου φαμὲν ἀνάχυσιν ὥσπερ τινὰ συμβῆναι περὶ τὰς φύσεις, ὡς μεταστῆναι τὴν τοῦ Λόγου φύσιν εἰς τὴν τοῦ ἀνθρώπου τρόπον· ἀλλ' οὐδὲ αὖ τὴν ἀνθρωπίνην εἰς τὴν τοῦ Λόγου· νοουμένης δὲ μᾶλλον

a [illegible] Cyri[illegible] praesentibus [illegible]

λον καὶ ὑπαρχούσης ἑκατέρας ἐν τῷ τῆς ἰδίας φύ- A σεως ὅρῳ συνενηνέχθαι φαμὲν τὴν ἕνωσιν· καὶ μετ' ὀλίγα· εἴ τις οὖν ἄρα λέγοι μόνων προσώπων τὴν ἕνωσιν ἀποδιϊστάναι ὁλοσχερῶς ἀλλήλων τὰς φύσεις, ἔξω τῆς ἀληθείας φέρεται τρίβου. τούτων τίς ἀγνοήσει τὴν ἔννοιαν, καὶ μίαν φύσιν λέγειν οἰήσεται τὸν πατέρα ἐπὶ Χριστοῦ· οὐχὶ δὲ ἓν πρόσωπον μᾶλλον ἡνωμένων αὐτοῦ τὴν φύσιν οὐχ ἁπλῶς ἀδιαιρέτως, ἀλλὰ καθ' ὑπόστασιν συνιοῦσαν αὐτήν;

suo statu manente, factam fuisse conjunctionem arbitramur. *Et paulo post.* Si quis ergo diceret solas in Christo Personas conjungi, & naturas ab se invicem omnino distingui, profecto ab recto tramite aberraret. Quis horum sensum non intelligit? Ecquis S. Patrem unam in Christo naturam asserere dicat? quin potius ab eo manifeste doceri tacat? quin potius ab eo manifeste doceri teatur naturas in unam Personam coaluisse, non omnimoda quidem conjunctione, sed ea duntaxat, quæ secundum subsistentiam contingit?

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Ἐκ τῆς πρὸς Σούκενσον ἐπιστολῆς. B

Ὥστε τὰ δύο μηκέτι εἶναι δύο, δι' ἀμφοῖν δὲ ἓν τὸ ἀποτελεῖσθαι ζῷον.

Εἰ οὖν τοῦτο φησιν, ὅτι αἱ φύσεις οὐκ εἰσὶ λοιπὸν φύσεις, ἔδει εἰπεῖν, ὥστε τὰς ποτὲ δύο, ταύτας μὴ εἶναι νῦν δύο· ἢ ὥστε τὸ ἓν τὸ νῦν μηκέτι εἶναι, ὡς καὶ πρώην, δύο. εἰ δὲ ἔστι καὶ νῦν δύο, τὰ δύο· δι' ἀμφοῖν τε, καὶ οὐκ ἐξ ἀμφοῖν ἁπλῶς τὸ ἓν ὁρᾶται, δῆλον ὡς κατ' ἄλλο, καὶ ἄλλο· ὡς μὲν γὰρ φύσεις, δύο· ὡς δὲ συνθετόν τε τοιόνδε ζῷον, ὅπερ καὶ ῥητῶς ἔφη, ἕν ἐστι.

Ἀλλ' ἅπαν ἓν ζῷον, καὶ μία φύσις φασίν· εἰ οὖν ἓν ζῷον, καὶ μία φύσις ὁ Χριστός.

Ἀλλ' εἰ ἀποδεικτικῶς ἀπαιτεῖν βούλεσθε, μὴ ἀγνοεῖτε τὰ κοινῶς δεδομένα πᾶσι τοῖς ἀποδεικτικοῖς, καὶ διαλεκτικοῖς· τῶν γὰρ ἀντιστρόφως ἀλλήλοις κατηγορουμένων, τούτων ἀνάγκη θατέρου δοθέντος, καὶ τὸ ἕτερον συνεισάγεσθαι· τῶν δὲ οὐκ ἀντιστρεφόντων, οὐ δήπου· εἰ μὲν οὖν καὶ πᾶσα φύσις ζῷον, ὥσπερ οὖν καὶ πᾶν ζῷον φύσις, καλῶς ἐλέγετε, ἐπεὶ ζῷον ἓν συνῆφθαι τὸν, καὶ φύσιν ἀποτελεῖσθαι· εἰ δὲ ἔστιν ὁ λίθος φύσις, οὐ μὴν διὰ τοῦτο καὶ ζῷον, οὐκ ἀναγκαῖον εἴ τι ζῷον ἕν ἐστι, διὰ τόδε ἁπλῶς καὶ φύσιν μίαν εἶναι· καὶ ἄλλως γὰρ, εἰ διότι ἓν ζῷόν ἐστιν ὁ Χριστὸς, καὶ μία φύσις ἐστί· καὶ διότι ἐκ δύο φύσεών ἐστι, καὶ δύο ζῷα ἔσται, ὅ φησι Νεστόριος ἀσεβῶν μόνος. εἰ δὲ λέγοιτε ὅτι ἐκ δύο ζῴων, ὡς ἀπὸ κοινῆς τῆς Θεότητος, καὶ τῆς ἀνθρωπότητος τῶν διαφόρων φυσικῶν εἰδῶν φαμὲν αὐτὸν, ἆρα γε καὶ ἓν ζῷον ἕν, ὡς κοινόν τε, καὶ ὡς εἶδος ἕτερον παρὰ τὴν Θεότητα, καὶ ἀνθρωπότητα λέγετε αὐτόν; καὶ πῶς φησιν ὅ τε ὁ πατὴρ, καὶ οἱ λοιποὶ, τὸ Χριστὸς ὄνομα μήτε οὐσίας ὅρον, μήτε φύσεως ὁμοιάζ[illegible], μήτε ὅρου δύναμιν ἔχειν, μήτε εἶδος φύσεως σημαίνειν, ἀλλ' ἤ τι τοιοῦτον· ζῷον ἄρα τὸ ὡς ὁρισμὸς προσωπικὸς ἕν.

EJUSDEM.

Ex ep. ad Succensum.

B Ut duo non amplius duo sint, sed per utrumque perficiatur animal unum.

Porro si S. Pater hoc innuere voluisset, Naturas non amplius esse naturas, dicere debuisset, *quæ pridem duæ erant, nunc amplius duæ non sunt*: vel, *quod nunc unum est, non amplius duo sunt ut antea.* Quod si quæ antea duo erant, etiam nunc duo sunt, & si per utrumque, non ex utroque simpliciter unum cernitur, perspicuum est id contingere diversa ratione, ut quod ad Naturas spectat, hæ duæ quidem sint, quod ad compositum attinet, hoc vero sit animal C unum, quod expressis verbis ipse dixit.

Atqui omne animal, inquiunt, quod vere unum est, una quoque natura est: adeoque si Christus est animal unum, ejus quoque natura una erit.

Verum si recta demonstrationis via procedere vultis in objectionibus vestris, vos latere non debent, quæ passim a Dialecticis, & hujus artis præceptoribus traduntur. Etenim conversorum eadem est ratio, & uno posito, necesse est aliud quoque se poni, eorum contra, quæ non convertuntur, diversa ratio est. Itaque si & omnis natura animal est, & omne animal natura, recte de Christo ratiocinamini, quum sit animal D unum, unam quoque esse oportere ejus naturam. Sin minus, & lapis natura quidem est, non item ob id etiam animal, idcirco si quid animal unum est, non inde necesse sequitur, id ipsum etiam naturam esse unam. Vel aliter. Si propterea quia Christus est unum animal, una quoque natura est, licebit item ratiocinari, quandoquidem Christus idem duabus naturis constat, duo quoque erunt animalia, quod solus Nestorius impie deblaterat. Si vero dicitis Christum eumdem e duobus animalibus constare propterea quia ex duabus naturis specie diversis, Divina scilicet, & humana, compositum asserimus, numquid & E unum animal tanquam quid communi alterius speciei, & quidem a Divina, & humana diversæ quid commune, ipsum dicetis? quomodo idem S. Pater, & alii aiunt, Christum nec *essentiæ nomen esse, neque Naturæ nec habere terminum* [illegible] [illegible] mode? Animal [illegible] unum [illegible] ... in una eademque Persona [illegible].

A

EJUSDEM

Ex ep. ad Acacium.

Cernimus naturas duas in unum coaluisse, sibi invicem arcto modo conjunctas, sine confusione ulla, & sine ulla mutatione; nam caro, caro est, non Divinitas, etiamsi Dei caro sit. Verbum item Deus est, non caro, etiam si carnem assumens, eam sui propriam effecerit. Quod quum ita se habere fateamur, profecto non erramus, quum e naturis duabus in Christo factam conjunctionem asserimus. Qua conjunctione B facta non dividimus ab se invicem naturas ipsas, neque in filios duos discerpimus Christum, qui unus est, & individuus; sed unum Filium esse dicimus, &, ut ajunt Patres, unam Dei Verbi Naturam *incarnatam* prædicamus. Quantum ergo cogitatione complecti licet, & mentis oculis contemplari qua ratione carnem Unigenitus assumpsit, dicimus, duas esse in Christo naturas.

Ad hæc dicimus eum se satis superque clare explicare; ait enim, *non dividimus*, *non copulamus*, & subdit *naturas*, non naturam, ut hi volunt, adjecitque præterea *neque dividimus unum Filium*, non dixit unam naturam. Denique ait *mentis oculis*, C quibus homo differt a brutis animalibus, quæ solis corporeis oculis vident. Duas ergo vere dixit S. Pater esse *Incarnati* Verbi naturas.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Ἐκ τῆς πρὸς Ἀκάκιον ἐπιστολῆς.

Ὁρῶμεν ὅτι δύο φύσεις συνῆλθον ἀλλήλαις καθ' ἕνωσιν ἀδιάσπαστον, ἀσυγχύτως, καὶ ἀτρέπτως. ἡ γὰρ σὰρξ, σάρξ ἐστι, καὶ οὐ θεότης, εἰ καὶ γέγονε Θεοῦ σάρξ· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Λόγος, Θεός ἐστι, καὶ οὐ σάρξ, εἰ καὶ ἰδίαν ἐποιήσατο τὴν σάρκα οἰκονομικῶς. ὅταν οὖν ἐννοῶμεν τοῦτο, οὐδὲν ἀδικοῦμεν τὴν εἰς ἑνότητα συνδρομὴν, ἐκ δύο φύσεων γεγενῆσθαι λέγοντες· μετὰ μέντοι τὴν ἕνωσιν οὐ διαιροῦμεν τὰς φύσεις ἀπ' ἀλλήλων, οὐδὲ εἰς B δύο τέμνομεν υἱοὺς τὸν ἕνα, καὶ ἀμέριστον, ἀλλ' ἕνα φαμὲν υἱὸν, καὶ ὡς οἱ πατέρες εἰρήκασι, μίαν φύσιν τοῦ Λόγου σεσαρκωμένην· οὐκοῦν ὅσον μὲν ἧκεν εἰς ἔννοιαν, καὶ εἰς μόνον τὸ ὁρᾷν τοῖς τῆς ψυχῆς ὄμμασι τίνα τρόπον ὁ Μονογενὴς ἐνηνθρώπησε, δύο τὰς φύσεις φαμέν.

Ἀλλ' εἴπομεν καὶ πρὸς τάδε, ὅτι ἀρκεῖ ἡμῖν αὐτὸς ἑαυτὸν διασαφῶν· οὐ γὰρ διαιροῦμεν ἔφη, καὶ ἐγκείμεθα, καὶ τὰς φύσεις, οὐ μὴν τὴν φύσιν, ὡς οὗτοι λέγουσιν· οὐδὲ τέμνομεν τὸν ἕνα υἱὸν, οὐ μὴν τὴν μίαν φύσιν ἔφη· τοῖς δὲ τῆς ψυχῆς C ὄμμασιν, οἷς καὶ διαφέρει ἄνθρωπος κτηνῶν, τὰ ἐν τοῖς τοῦ σώματος ὄμμασι μόνον βλέπουσι. δύο ἄρα καὶ φύσεις εἶναι ὁ πατὴρ τὰς φύσεις τοῦ Λόγου σεσαρκωμένου ἀληθῶς.

EJUSDEM

Ex eadem epistola.

Adducamus, inquit, in exemplum omnium nostrum compositum individuam, quo constituimur homines; constat enim quisque nostrum anima, & corpore, cernimusque duas in unoquoque individuo naturas, corporis unam, animi alteram, unum tamen D ex utriusque conjunctione hominem componi. Neque duos homines judicandum, propterea quia ex duabus naturis individuum componitur; sed unum duntaxat hominem dicendum, utpote corpore, & anima compositum, ut in ipso diximus.

En, rursus aperte dixit, unum, individuum duos homines judicari non oportere, non autem dixit naturam unam existimari non debere duas; quandoquidem nec exemplum ab homine desumptum in omnibus quadrat.

At, inquiunt, in secundo ad Succensum commentario Cyrillus cum attulisset exem- E plum hominis, anima, & corpore compositi, expresse ait, *ut quæ prius duæ erant, non amplius duæ sint*.

Verum nonne perspicuum est, & hoc dici tali sensu, non esse videlicet duos homines, quatenus ad compositum unum referuntur? Idem enim paulo inferius ait: *duas in ipso naturas concipimus, unam scilicet animæ, alteram corporis*, etiamsi hoc expressis verbis ipse minime dicat. Subdit enim: *sed unum hunc esse intelligimus*. Quare recte San-

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς.

Δεξώμεθα πρὸς παράδειγμα τὴν καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς σύνθεσιν, καθ' ἥν ἐσμεν ἄνθρωποι· συντιθέμεθα γὰρ ἐκ ψυχῆς, καὶ σώματος, καὶ ὁρῶμεν δύο φύσεις· ἑτέραν μὲν τὴν τοῦ σώματος. ἑτέραν D δὲ τῆς ψυχῆς, ἀλλ' ἐξ ἀμφοῖν, καθ' ἕνωσιν, ἄνθρωπον, καὶ οὐχ ὅτι ἐκ δύο φύσεων συντέθειται ὁ ἄνθρωπος δύο τὸν ἕνα νομίζομεν· ἀλλ' ἕνα, τὸν αὐτὸν κατὰ σύνθεσιν, ὡς ἔφην, τὸν ἐκ σώματος, καὶ ψυχῆς.

Ἰδοὺ πάλιν σαφῶς μὴ δύο ἀνθρώπους τὸν ἕνα νομίζειν λέγει· οὐχὶ μὴ δύο φύσεις τὴν μίαν φύσιν λογίζεσθαι ἔφη. ὅτι γε τοῦ ἀνθρώπου οὐδὲ κατὰ πάντα ἐλήφθη τὸ παράδειγμα. ἀλλ' ἐν τῷ δευτέρῳ πρὸς Σούκενσον ὑπομνηστικῷ ῥητῶς, φασὶν, ὁ πατὴρ Κύριλλος εἴρηκε·

Τὸ τοῦ ἀνθρώπου λαβὼν ἐκ ψυχῆς, καὶ σώ- E ματος ἔντιμον παράδειγμα, ὅτι τὰ δύο, μηκέτι εἶναι δύο.

Καὶ πῶς οὐ δῆλον, ὡς καὶ τοῦτο οὕτως λέγει, ὅτι καθὼς γέγονεν, οὐκ εἰσὶ δύο, ἤγουν ἄνθρωποι· ἴδε γὰρ αὐτὸς ἀκολούθως φησὶ, δύο μὲν γὰρ καὶ ἐπ' αὐτοῦ νοοῦμεν τὰς φύσεις, μίαν μὲν ψυχῆς, ἑτέραν δὲ σώματος, εἰ καὶ μὴ ἀνὰ μέρος δῆλον καὶ γὰρ ὑπάγει· ἀλλ' ἕνα εἶναι τολμῶμεν· ὅτι οὐδὲν αὐτοῦ δύο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἕνα. οὐ

γὰρ

γὰρ ἂν ἴσῃ μᾶλλον εἶδος τὴν διπλῆν, τὸ εἶδος τοῦ ἀνθρώπου, ὡς ἰδικὰ ἔχοντος· [illegible] μόνον δύο· τοῦτ᾽ ἐστὶ μόνον καὶ ἁπλοῦς ἐστι, ἀλλὰ καὶ [illegible], τὸν ἄνθρωπον· καὶ [illegible] γὰρ ὁρῶνται, καὶ νοοῦνται. [illegible], οἱ [illegible] σὺν δύο, ψυχή ἐστι, καὶ σῶμα συγκείμενα; [illegible] ἐπὶ Χριστοῦ οὐδὲ κατὰ [illegible] φύσεως λέγων, ἀλλὰ κατὰ [illegible] τῆς ὑποστάσεως εἴληπται αὐτὸ τὸ παράδειγμα. [illegible] γὰρ Νεστόριον, δύο [illegible] ὑποστάσεις αὐτοῦ λέγοντος, [illegible]· εἰ γὰρ [illegible] ἐπὶ [illegible] λέγω εἴληπται τὸ παράδειγμα τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ Χριστοῦ, ἄρα καὶ [illegible] χωροῦν δύο [illegible] ὁ Ἀδὰμ ψυχὴ καὶ σώματι, [illegible] ὁ [illegible] ἐκ δύο φύσεων; ἐπὶ μίαν ὁ Λόγος καὶ [illegible] τῆς σαρκός· [illegible] δὲ ἀνθρώπου [illegible] τῷ ἑτέρῳ [illegible]. ἐπὶ ὁ ἄνθρωπος [illegible] διαιρεῖται εἰς τὰς αὐτὰς δύο [illegible], ἀλλὰ καὶ [illegible] ἐπὶ Χριστοῦ [illegible], [illegible] λαβόντα, καὶ [illegible], ἐκ [illegible], τὴν [illegible] αὐτὴν λεγομένην [illegible] παράδειγμα [illegible] λαμβάνει [illegible], [illegible] καὶ ἐν τοῖς [illegible] ἐπὶ Χριστοῦ τὸ [illegible] γεν εἶπεν, εἰ [illegible] ἐκ ἀνθρώπου [illegible], ὁ λόγος [illegible].

A qui Pater esse duo, quum unus ea esse [illegible] Nam si [illegible] penitus [illegible] duo, numquam hoc diceret, [illegible] licet ho[illegible] minis esse. Non amplius vero [illegible] duo, hoc est, seorsim unum ab alio vere non subsistunt, sed compositum unum [illegible] licet hominem conficiunt. Quandoquidem unum quid esse [illegible], [illegible] que. Quomodo enim corpus, & [illegible] plus? Quandoquidem de Christo loquens [illegible] hominis exemplo, [illegible] habita non naturæ, sed subsistentiæ. [illegible] Nestorium, qui [illegible] Christo adstruebat. [illegible] Christo

B sumptum fuisse hominis [illegible] habita etiam natura, [illegible] Adam [illegible] & corpore non constitui [illegible] modo confundi [illegible] carnem, [illegible] præcellere [illegible] semper [illegible] etiam [illegible] ecbat & de Christo affirmare [illegible] plane decipiens. Quod ergo [illegible] cipere, & probare [illegible] relatum, quasi de natura [illegible] subsistentia intelligendum videre [illegible] go est S. Pater & in suis Epichirematibus unam de Christo prædicare naturam, quum hoc de homine affirmare liceat. Hoc certe dici nequit.

Ἐν πολλοῖς, φησὶ, [illegible] τὸν πατέρα Κύριλλον [illegible] τὸ τοῦ διπλοῦ ὀνόματος ἐπὶ τοῦ Κυρίου· τοσοῦτον μᾶλλον τὸ τῶν δύο [illegible];

Ἆρα δὲ [illegible] Γρηγορίῳ τῷ πολλάκις [illegible] τῇδε ἐστίν; [illegible] γάρ, φησι, ἀλλ᾽ ὡς ἄνθρωπος· διπλοῦς γὰρ ἦν· καὶ [illegible] τῷ ὁρωμένῳ· τῷ νοουμένῳ δέ. καὶ γὰρ ἦν διπλοῦς· καὶ ἄλλοι δὲ πλεῖστοι τῶν πατέρων [illegible] ἢ δῆλον, ὅτι μὴ διπλοῦς κατὰ τὰς [illegible], [illegible]· ὅτι δὲ ὁ διπλοῦς Χριστὸς, [illegible] γεται, Κύριλλος ὁ [illegible] γὰρ Νεστόριος [illegible]· εἰ γὰρ τὸ κατὰ [illegible] ἐγχειρῶν, [illegible] καὶ αὐτὸς [illegible] ἐν τῷ κατὰ Ματθαῖον· ὁ στατὴρ ὁ ἀληθινὸς, καὶ [illegible], [illegible] ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστὸς, ὁ διπλοῦς χαρακτήρ.

C Multis in locis, inquit, videre est Cyrillum offendi voce [illegible] gisei dissidere vocem [illegible]?

Numquid ergo Cyrillus advertatur hoc in re Gregorio, qui voce illa [illegible]? *Minor enim [illegible], inquit, sed quatenus homo. Erat enim duplex.* Et alibi: *Pater, ait, non erat, quod oculis cernebatur, sed [illegible], quod mente percipiebatur.* Idem affirmarunt & alii [illegible] Patres [illegible]. Verum enim vero duplicem eum fuisse S. Pater [illegible], quod ad naturas attinet, id quod [illegible] liquet. Quod autem contendit Cyrillus, [illegible], dici videlicet non posse Christum, vel Filium esse duplicem, hoc enim [illegible] Ne-

D storius. Nam si duplicis vocem de natura prædicatam [illegible] omnino rescindendam putat, [illegible] S. ipse Com. in Matthæum, ait: *Stater verus, & intelligibilis, & [illegible] in [illegible] forma [illegible], [illegible] forma.*

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Ἐκ τῶν [illegible]

Ἐν ἰδιότητι τῇ κατὰ [illegible] τὸ νοούμενον κατὰ [illegible] λόγον [illegible], καὶ [illegible], [illegible] ἰδ[illegible] φύσιν, [illegible] ἐστι μόνον τῶν [illegible] κατὰ τὴν φύσιν [illegible] λέγεται [illegible], ὅ ἐστι Χριστός, μίαν φύσιν [illegible].

EJUSDEM

Ex [illegible] ad [illegible]

In [illegible] suæ naturæ [illegible] E ponte, & [illegible], Ch[illegible] [illegible], & ineffabili modo conjuncta, unam [illegible] prædicat naturam, nomine carne prædicam, [illegible] de solis [illegible] naturam [illegible] num [illegible]. En [illegible], [illegible] qui Christus est, unam Cyrillus asseruit naturam.

a Hoc ex epist. II. ad Succensum.

Verum adnectant ii & præcedentibus subsequens verbum, si recte perspicere volunt, utrum bene, an male se habeat ipsorum ratiocinium. Etenim si Filii nomen ante carnem assumptam de Christo prædicatum intelligatur, sensus erit unam cum nobis ostendisse Christi naturam, carne præditam. Id autem accipi potest dupliciter, vel quod antea Christus fuerit carnis expers, quod intelligi nullo pacto potest, vel præter suam ipsius naturam fuerit & Christi carne præditus: eritque propterea Christus compositus ex Verbo, carne, & tertia alia carnis natura, ac specie. Proindeque non erunt in ipso duæ solæ naturæ, sed tres, una simplex ac divina, & duæ compositæ, scilicet humanæ, diceturque Christus his tribus constare. Duæ nihilominus ex vestra sententia sunt in ipso naturæ, una videlicet, ut vos dicitis, Christi propria, altera carnis humanæ, quam secunda vice assumendo sibi Christus ipse copulavit. Sed cur deposita cæcitate vestra, Patrum mentem rectis oculis contemplari non vultis? Quod enim Verbum natura Filium manere S. Pater hoc loco intelligat, etiamsi naturam aliam Verbum idem assumpserit, ipse clare se explicat, dum ait, *non enim de solis simplicibus*, secundum naturam scilicet, *unum vere dicitur*. Numquid potius ex hisce colligetis Filium, de quo hæc dicuntur, non esse natura simplicem, sed duplicem? Illud enim S. pater intelligit (quod & nos sæpe vobis prædicamus) unam esse multis naturis præditam Personam; & unum eundemque natura Filium, non autem unam ipsius naturam esse natura Filium, aliam esse Filium per adoptionis gratiam. Quandoquidem si ita se res haberet, ut vultis, omnia S. Patris oracula de duabus Christi naturis, quæ alibi occurrunt, cum istis ipsius dictis aperte pugnarent, quod nemini unquam numine divino afflatorum Patrum accidisse credibile est.

A Ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπαγόμενον συνάψατε ῥῆμα, εἰ βούλεσθε διαγνῶναι, εἰ ὀρθῶς συλλογίζονται· εἰ γάρ τι τοῦ υἱοῦ ὄνομα καὶ πρὸ τῆς σαρκώσεως τεταγμένον ἀντὶ τοῦ Χριστοῦ εἴρηται ὅπως φρασθήσεται μίαν ἡμῖν ἔδειξε Χριστοῦ φύσιν, πλὴν σεσαρκωμένην· τοῦτο δὲ ἢ ὡς ἀσάρκου Χριστοῦ δυναμένου λαβεῖν, ὅπερ ἀνεπινόητον, ἢ ὡς καὶ πρὸς τῇ δε τῇ μιᾷ αὐτοῦ φύσει, καὶ σάρκα ἀπενδυσαμένου Χριστοῦ· ἔσται οὖν ἐκ Λόγου τε, καὶ σαρκὸς, καὶ ἑτέρας φύσεως σαρκὸς ὢν ὁ Χριστός· καὶ οὐ μόνον δύο φύσεις ἁπλῶς· ἀλλ' ἐκ μιᾶς μὲν τῆς Θείας ἁπλῆς. ἐκ δύο δὲ συνθέτων, ἤγουν τῶν ἀνθρωπίνων νοουμένος ἐκ τριῶν τε φύσεων λεγόμενος λοιπόν· ἰδοὺ δὲ τούτων καὶ δύο B φύσεις ἐκ μιᾶς τῆς καθ' ὑμᾶς Χριστοῦ φύσεως, καὶ τῆς ἐπισαχθείσης Χριστῷ κατὰ τὴν δευτέραν σάρκωσιν αὐτοῦ σαρκὸς φύσεως. ἀλλὰ τί μὴ τούτων ἀφέμενοι παραληρισμάτων, ὄμμασιν ὀρθοῖς τὸν σκοπὸν τῶν εἰρημένων κατανοεῖτε; ὅτι γὰρ υἱότητος φυσικῆς νῦν φησι τὴν αὐτὴν μίαν φύσιν μένει τῷ υἱῷ, κἂν προσελάβετο ἄλλην φύσιν, ἰδὲ αὐτὸς σαφῶς λέγων, οὐ γὰρ ἐπὶ μόνων τῶν ἁπλῶν κατὰ τὴν φύσιν, υἱῶν δηλαδὴ, τὸ ἓν ἀληθῶς λέγεται. ἆρα ἂν τοῦτο ὑμᾶς μᾶλλον διδάξει, ὅτι οὐχ ἁπλοῦς κατὰ τὴν φύσιν ὁ περὶ οὗ τάδε φησὶν υἱὸς εἷς, ἀλλὰ διπλοῦς. ἔστι γὰρ κατὰ τὸν πατέρα ὃ πολλάκις καὶ ἡμεῖς ὑμῖν ἐνηχοῦμεν, καὶ πλειόνων C ἐσῶν τῶν φύσεων, ἓν εἶναι τὸ πρόσωπον, καὶ ἕνα τὸν αὐτὸν υἱὸν φύσει, καὶ οὐ τὴν μὲν τῶν φύσεων υἱὸν φύσει· τὴν δὲ υἱὸν χάριτι εἶναι· ἐπεί γε εἰ καὶ οὕτως εἶχεν, ὡς βούλεσθε, πάντη ἂν τὰ ἑτέρως εἰρημένα τῷ πατρὶ, ὡς περὶ δύο φύσεων Χριστοῦ, τοῖς δε τοῖς αὐτοῦ ἂν διεμάχετο· ὅπερ οὐδεὶς ἐν πνεύματι Θεοῦ λαλῶν πατέρων ὑποπτεύεται.

EJUSDEM D ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Ex ep. ad Succensum.

Quamquam conjunctione facta, ut in confesso est, non amplius ab se invicem dissunguntur, quæ conjuncta sunt; sed unus remanet Filius, una ejus, qui carnem assumpsit natura.

Verum accurate pieque rem perpendere volenti perspicuum fit unam eum asserere Filii naturam, quatenus natura Filius est; nam fieri non potest, ut qui semel natura Filius fuit, evadat etiam adoptionis filius per gratiam, etiamsi carnis naturam assumpserit, ab se nunquam segregandam; quasi egeat & adoptionis gratia, qui jam natura Filius evasit. Etenim ex quo momento humana natura in Personam Filii naturalis transiit, ea semper ipsi conjuncta manet; propterea tanto honore dignata una cum ipso colitur, adoraturque.

Ἐκ τῆς πρὸς Σούκενσον ἐπιστολῆς.

Πλὴν τῆς ἑνώσεως ὁμολογουμένης, οὐκέτι διΐστανται ἀλλήλων τὰ ἑνωθέντα, ἀλλ' εἷς λοιπὸν υἱὸς, μία φύσις αὐτοῦ, ὡς σαρκωθέντος νοοῦ.

Δῆλόν ἐστι παντὶ τῷ σαφῶς ἅμα, καὶ εὐσεβῶς E ἐπισκεπτοῦντι ὅτι μίαν φύσιν υἱοῦ φησὶν ὡς φύσει· οὐ γάρ ἐστι καὶ χάριτι υἱὸς ὁ ἅπαξ τὴν τοῦ φύσει υἱοῦ φύσιν ἔχων, εἰ καὶ τὴν σαρκὸς φύσιν προσεκτήσατο μηδέποτε αὐτοῦ διαστᾶσαν, ἵνα καὶ τῆς κατὰ χάριν υἱοθεσίας δέοιτο τῆς κατὰ φύσιν ἠξιωμένος. ἀεὶ γὰρ ἐξ ὅτε ἐστὶ τῇ φύσει υἱῷ ἡνωμένη οὐσία, ἡνωμένη ἐστι, καὶ τῇ τῆς φυσικῆς υἱοθεσίας ἀξίᾳ συντετιμημένη ἂν δοξάζεται καὶ συμπροσκυνεῖται.

ᵃ SYNODUS ALEXANDRINA

A PROTERIO ALEXANDRINO EPISCOPO,

in causa Eutychianorum celebrata sub Leone.

Cas'i hae... [illegible] a *Synodus Alexandrina.*) In hac synodo congregata auctoritate Proterii illius, qui in locum Dioscori magna cum seditione Alexandrinorum, ut supra diximus, subrogatus fuit, actum est, ut illi qui a catholica communicatione hactenus ob hæresim Eutychianam separati fuerant, catholicæ fidei professione facta, A ad ecclesiam redeant. Sed cum illi pertinaciter restitissent, imperator eos exilio mulctavit. Mentio hujus concilii habetur in epistola catholicorum episcoporum & clericorum Ægypti ad Leonem, quæ extat supra post Chalcedonense concilium. Vide quæ dixi in notis a concilio Chalcedonensis, verbo *exemplar*.

VARIÆ SYNODI OCCASIONE

TIMOTHÆI ÆLURI EX LIBELLO SYNODICO.

ALEXANDRINA ᵃ TIMOTHEI ÆLURI.

Ἀνατολίου τινος τῶ Βυζαντίων ἀρχιερέως ὑπαρξαντος, κ͵ Ἀπολιναρίου τὸν Διοσκόρου θρόνον κατέχοντος, κ͵ πρὸς κύριον ἐκδημήσαντος, Προτέριος ὁ μακάριος ἀρχιερεὺς Ἀλεξανδρείας ἐχρημάτισε. Καὶ Τιμόθεος μοναχὸς, ὁ ἐπονομαζόμενος Αἴλουρος, διεγείρας Ἀλεξανδρέων τὸ φιλοσυγχυτον, ἐν τῷ βαπτιστηρίῳ παρεσκεύασεν ἀναιρεθῆναι τὸν Προτέριον· κ͵ αὐτὸς Ἀλεξανδρείας τὸ θρόνον δραξάμενος, συνέδριον συνεκρότησεν ἀθεώτατον, κ͵ τὴν ἁγίαν ἐν Χαλκηδόνι ἀναθεμάτισε σύνοδον.

B Cum igitur Anatolius Byzantiorum esset summus sacerdos, & Apollinarius qui Dioscori thronum obtinuerat, ad dominum emigrasset, beatus Proterius Alexandriæ episcopus est factus. Timotheus autem monachus, qui Ælurus cognominabatur, commotis Alexandrinis ad confusiones promptis, in baptisterio ᵇ abdicandum curavit Proterium: ipseque solio Alexandriæ occupato, impiissimum corrogavit synedrium, & Chalcedonensem synodum anathematizavit. ᵃ Celebrata ... [illegible] ᵇ occidendum

THESSALONICENSIS, ᵃ EUDOXII. ᵃ [illegible]

Ὅπερ Λέων, ὁ φιλόχριστος βασιλεὺς, μετὰ Μαρκιανὸν τελευτήσαντα, μαθὼν, θείαν κ͵ ἱερὰν ἐν Θεσσαλονίκῃ σύνοδον ἀθροισθῆναι ὑπὸ Εὐδοξίου τῶ αὐτῆς ἐπισκόπου ἐθέσπισεν· ἣ Εὐτυχῆ, κ͵ Διόσκορον ἀναθεμάτισε, κ͵ Τιμόθεον· κ͵ τὴν ἁγίαν ἐν Χαλκηδόνι ἐκύρωσε σύνοδον.

C Quod cum Leo imperator Christi amans, qui Marciano mortuo successerat, percepisset, divinam & sanctam Thessalonicæ ab Eudoxio, urbis illius episcopo, synodum congregari jussit: quæ Eutychem, Dioscorum, & Timotheum anathemate notavit: sacram vero Chalcedonensem synodum confirmavit.

CONSTANTINOPOLITANA, ANATOLII.

Ὡσαύτως κ͵ Ἀνατόλιος ἐν Κωνσταντινουπόλει θεοσυλλέκτον προσκαλεσάμενος σύνοδον, Εὐτυχῆ, κ͵ Διόσκορον, κ͵ Τιμόθεον, τὸν ἐπιλεγόμενον Αἴλουρον, ἀναθεμάτισε· κ͵ τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον ἐκύρωσε.

D Similiter & Anatolius, Constantinopoli divinitus inspirata convocata synodo, Eutychem, Dioscorum & Timotheum, cui Æluro cognomen erat, anathemate notavit: & Chalcedonensem synodum confirmavit.

ROMANA, LEONIS

Ἀλλὰ κ͵ Λέων Πάπας Ῥώμης ὁ ἰσαπόστολος, Εὐτυχῆ, κ͵ Διόσκορον σὺν Τιμοθέῳ, συνοδικῶς καθυπέβαλε ἀναθέματι. κ͵ τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἁγίαν ἐκύρωσε σύνοδον.

E Sed & Leo Romæ papa, apostolis æquandus, Eutychem & Dioscorum una cum Timotheo, synodo convocata, anathemati subjecit: sanctamque Chalcedonensem confirmavit synodum.

ROMANA, * SIMPLICII.

Hæc habita fuisse anno ut ferunt dicitur.

SImiliter & Simplicius, qui Leoni Romæ A successerat, divina & sancta constituta synouo, Eutychem, Dioscorum & Timotheum anathemate notavit: & sanctam Chalcedonensem synodum confirmavit.

Ὁμοίως τούτῳ καὶ Σιμπλίκιος, Λέοντι Ῥώμης διαδεξάμενος, θεῖαν καὶ ἱερὰν σύνοδον συναθροίσας, Εὐτυχῆ, καὶ Διόσκορον καὶ Τιμόθεον ἀναθεματίσας, καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἁγίαν σύνοδον ἐκύρωσε.

* ANTIOCHENA, LEONIS IMP.

* Hæc habita anno ut ferunt dicitur.

* Accemetorum.

CUm autem imperator Leo generum Ze- B nonem, Ariadnes filiæ maritum, in Syriam ablegasset: monachus quidam monasterii * Pervigilatorum cum comitatus est: qui cum ad solium urbis oculos adjecisset, Zenoni persuasit, ut ipsum adjuvaret: & mercede conductis quibusdam de Apollinarii factione, solium Antiochiæ invasit, & impia congregata synodo, ipse impius additionem illam hymni trisagii, *Qui crucifixus es pro nobis*, innovavit. Quod cum comperisset Leo magnus & piissimus imperator, in exilium agi ipsum præcepit: verum ipse prævertens, in monasterium Pervigilatorum confugit.

ΤΟῦ βασιλέως δὲ Λέοντος γαμβρὸν αὐτοῦ Ζήνωνα, τὸν ἐπὶ θυγατρὶ Ἀριάδνῃ ἔχοντα, ἐν στρατείᾳ Συρίας ἐξαποστείλαντος, μοναχός τις μονῆς τῶν Ἀκοιμήτων συνεπολέμησε· ὃς τοῦ θρόνου ἐποφθαλμιάσας τῆς πόλεως, πείθει τὸν Ζήνωνα συνεργῆσαι αὐτῷ· καὶ τοὺς λοιποὺς Ἀπολλιναριστὰς μισθωσάμενος, τὸν θρόνον Ἀντιοχείας κατήρπασε· καὶ μιαρὰν ποιησάμενος σύνοδον, προσέθηκε τῷ τρισαγίῳ, ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς, καινοτομῶν ὁ ἀνόσιος. Ὅπερ μαθὼν ὁ αὐτοκράτωρ Λέων, ὁ μέγας, καὶ εὐσεβέστατος, ἐξορισθῆναι αὐτὸν διετάξατο· ὃς προφθάσας εἰς τὴν μονὴν τῶν Ἀκοιμήτων κατέφυγε.

EDITORIS PRÆMONITIO.

PP. Martene & Durand ex MS. Morbacensi Cod. fragmentum quoddam vulgarunt, ex quo concilium Forojuliense quoddam circa hos annos celebratum exsculpsisse sibi visi sunt. Hinc V. e- tus Labbei editor concilium quoddam Forojuliense collectioni suæ adscripsit. Re tamen vera fragmentum istud nihil est aliud quam epistola concilii Valentini anni 374 celebrati ad clerum & populum Forojuliensem, quæ sane literæ eidem concilio adjectæ leguntur. Hinc Forojuliense concilium horum annorum nullum est. Mansi.

CONCILIUM ROMANUM SUB S. LEONE

Anno 451. celebratum.

Ex Suppl. Mansi t. 1. pag. 333.

COncilium hoc anno Romæ habitum didi- C cit Labbeus ex synodico, a quo pariter accepit in ea synodo anathema dictum fuisse Eutycheti, Dioscoro, & Timotheo, simulque sanctam Chalcedonensem synodum apostolica authoritate confirmatam. Sed & ad idem concilium referendi erant canones bini, quorum alius est de baptizandis iis, qui e captivitate restituti, num baptismum unquam recepissent, ambigebatur; alter vero baptisma ab hæreticis receptum minime iterandum edicit. Utrumque canonem editum *nuper in synodo* testatur S. Leo in epistola XXXVII. ad Neonem Ravennatem Tomo superiori col. 387. quæ data legitur *IX. Kal. Novembris consulatu Majoriani Augusti*, nempe anno 451. ex qua temporis adscriptione intelligimus, concilium istud definito tunc concilia Romæ habendi tempore nempe III. Kal. Octobris celebratum fuisse.

CONCILIUM GALLICANUM (FORTE) ARELATENSE.

Anni 451.

In Suppl. Mansi T. I pag. 307

CUm S. Leo Romanus Pontifex celebrem illam suam ad Flavianum epistolam adversus saevientem Eutychianam haeresim scripsisset, & per legatos suos ad Concilium Chalcedonense transmittendam destinasset; opportunum tamen fore consuit si probatam prius, confirmatamque assensu occidentalium, praesulum mitteret. Quare ad varias occidentis provincias legendam, approbandamque legavit. Ea occasione Gallicani episcopi praeside Ravennio Arelatensi (ex quo forte Arelatem convenisse patres illos deducerem) in concilium, serius tamen quam res postularet, coacti, lectam epistolam illam in coetu suo non probarunt tantum, sed & summis laudibus commendarunt, qua de re synodicam scripserunt ad S. Leonem, legendam inter ejus epistolas Tomo superiori col. 161. Rescripsit statim S. Leo gratias agens pro laudibus impensis, & petrum illorum fidem commendans, quae pariter epistola ibidem col. 181. legitur signaturque Kal. Februarii Herculano V. C. Cos. idest anno Christi 452. ex quo inferre licet concilium istud vel exeunte anno 451. vel in ipso succedentis anni introitu convenisse.

ANNO CHRISTI CIRCITER [illegible]

CONCILIUM ARELATENSE II.

ANNO CHRISTI CIRCITER [illegible]

SUB RAVENNIO, UT VIDETUR,

Episcopo per hæc tempora celebratum, post Arausicanum videlicet, & Vasense, quorum ex canonibus concilii hujus canones pro parte contexti sunt.

* Binius [illegible] tempore Sixti Papæ celebratum putat, minus recte.

ADMONITIO JACOBI SIRMONDI
De Concilio sequenti.

DE Concilio Arelatensi II. quod sequitur, duo paucis admonendus es, lector. Unum, quod magnam in hac editione Canonum accessionem factam vides, secutos in ea nos esse vetustissimum exemplar * Sancti Mariæ Rhenensis, quod & titulos & canones hocce numero atque ordine continebat. Nec dubium videbatur, quin hæc vera olim ac germana Concilii prima editio fuisset. Alterum, cum exploratum hactenus de Concilii hujus tempore nihil sit, nos in eo collocando id spectasse, ut iis omnibus Conciliis, quæ priora illo fuisse constaret, subjiceremus. * S. Remigii.

TITULI CANONUM.

I. *Neophytum levitam, vel sacerdotem non ordinandum.*

II. *Si conjugatus ad sacerdotium fuerit electus.*

III. *Quæ mulieres in domibus habitent clericorum.*

IV. *Ut puellæ ad cellarium clerici non intromittantur.*

V. *Ut episcopus sine metropolitani epistola, & tribus comprovincialibus, non ordinetur; vel si in duas fuerit electio facta personas.*

VI. *De eo qui sine conscientia metropolitani episcopus fuerit ordinatus.*

VII. *De his qui se carnaliter abscidunt.*

VIII. *Qui alterius excommunicatum receperit.*

IX. *De Novatianis nisi damnato errore recipiendis.* B

X. *De his qui in persecutione fidem Christi negaverint, quantum temporis, ut recipiantur, pœnitentiam agant.*

A XI. *Si qui in persecutione fidem negantes sacrificare compulsi sunt.*

XII. *De his qui in pœnitentia positi excesserunt.*

XIII. *Nullus clericus suam relinquat ecclesiam, quod si in aliena ecclesia habitans, invito episcopo suo fuerit ordinatus, irrita sit ordinatio.*

XIV. *Ut clericus pecuniam ad usuram non donet, nec conductor alienæ rei, vel negotiator existat.*

XV. *Ut diaconus in secretario inter presbyteros non sedeat, nec corpus Christi tradere præsente presbytero præsumat.*

XVI. *De Photinianis, vel Paulianistis.*

XVII. *De Bonosiacis, qualiter, si petierint, recipiantur.*

XVIII. *De privilegio Arelatensis episcopi ad synodum congregandam.*

XIX. *Si quis episcopus ad synodum venire distulerit, aut de concilio sine permissu discesserit.*

XX. *De agitatoribus, sive theatricis.*

XXI. *Si pœnitentiam professi nupserint.*

XXII.

a Marca lib. 6. de Concordia cap. 17. num. 9. & Baluzius in supplem. lib. 5. de Concordia cap. 31. num. 1. existimant ex verbis Epist. [illegible] S. Leonis ad Episcopos Provinciæ Viennensis, (*Sane*, inquit Leo, *unaquæque Provincia sit contenta Conciliis, nec ultra Hilarius audeat Conventus indicere synodales.*) posse constitui Epocham Concilii Arelatensis II. hactenus inexploratam. Nam, cum constet Hilarium, qui magnas Synodos propria auctoritate congregabat intra Gallias, a S. Leone an. 445. fuisse reprehensum, locus non videtur dubitandi, quin Synodus ista habita fuerit ab Hilario, adversus quem Leo excandduit ob hanc ipsam caussam, ideoque quin collocanda sit immediate post Concilium Vasense an. 442. celebratum, & ante an. 445. quo scripta est Leonis ad Gallicanos Episcopos adversus Hilarium Epistola. *Pagius ad an. 443. n. 16.*

XXII. Si conjugati pœnitentiam sibi dari petierint. A
XXIII. Si in cujuscumque territorio arbores, fontes, vel saxa venerantur.
XXIV. De his qui fratribus suis aliquid falso objecerint.
XXV. De his qui religione professa apostatant, vel post pœnitentiam habitam sæcularem præsumunt.
XXVI. Si hereticus moriens catholicus esse desiderat.
XXVII. Qui baptizandi officium accepit, sine chrismate non procedat.
XXVIII. De pœnitentibus in extremis, qualiter communicent.
XXIX. Si clericus pœnitentiam sibi dari petierit.
XXX. Confugientes ad ecclesiam tradi non oportet.
XXXI. Si quis clericus relicta synodo patrocinia sæcularia expetierit, ut causa clericorum non sæcularium, sed episcoporum judicio terminentur. B
XXXII. Si quis pro eo quod mancipia sua in ecclesia perdit, mancipia clericorum pervaserit.
XXXIII. Si quis manumissum servitute oppresserit.
XXXIV. Si quis manumissum in servitutem revocandum putarit.
XXXV. Si quis alienum clericum ordinare instituat.
XXXVI. Si quis episcopus in alieno territorio ecclesiam ædificaverit, a quo debeat consecrari & gubernari.
XXXVII. Si quis ecclesiam ædificat, & ad dedicandum locum ipsum alienæ episcopum civitatis invitat. C
XXXVIII. De his qui subito obmutescunt, vel amentes fiunt.
XXXIX. Energumenis baptizatis communionem non negandam.
XL. De energumenis catechumenis.
XLI. Si qui palam aliquando arrepti sunt.
XLII. Si duo, sine epistola metropolitani, episcopum ordinaverint.
XLIII. Si diaconus ordinandus fuerit conjugatus.
XLIV. Si post benedictionem acceptam, cum uxore sua incontinens invenitur.
XLV. Ut bigami ultra subdiaconatum non promoveantur.
XLVI. Professæ viduæ si raptoribus consenserint. D
XLVII. Qui oblationes fidelium suppresserint.
XLVIII. Si quis episcopi sui sententiæ non acquiescit.
XLIX. Qui a communione sacerdotali auctoritate fuerit suspensus.
L. De his qui inter se pacem non habent.
LI. De expositis quid observandum.
LII. De puellis conversis, si ad terrenas nuptias transierint.
LIII. Si servus furore actus seipsum percusserit.
LIV. De eligendis episcopis, venalitate submota.
LV. Si quis sacrilegium religionis amore se ad sacerdotem contulerit.
LVI. Ut nihil metropolitani sibi contra synodi interdictum præsumant. E

TITULI VETERES

Vel excerpta hujus Concilii ex vetusto Cod. Lucensi 490.

EX CONCILIO ARELATENSE

I. Neophytus in sacerdotio vel diaconatu non ordinetur.
II. Conjugatus in sacerdotium non admittatur nisi in præmissa conversione.
III. Extraneam mulierem clericus non habeat.
IV. Nullus minister, sacerdos, vel episcopus puellam habeat in cellariis.
V. Episcopus sine consensu metropolitani vel reliquorum episcoporum non ordinetur.
VI. Quod si ordinatus fuerit, deponatur.
VII. Qui se absciderit in clero non promoveatur.
VIII. Excommunicatos alterius alter non recipiat.
IX. Novatianum in communione non recipiendum, nisi damnet cum pœnitentia errorem priorem.
X. Qui in persequutione prævaricati sunt Nicæni Concilii sententiam teneant septem annorum; si vero inviti, quinos.
XI. Qui in persecutione lapsi sunt, quinque annos pœniteant.
XII. Pœnitens si mortuus fuerit subito oblatio sua recipiatur.
XIII. De alia in aliam Ecclesiam, non vadat clericus, quod etsi ordinatus fuerit irritum sit.
XIV. Quicumque clericus usurarius negotians inventus fuerit, excommunicetur & deponatur.
XV. Diaconus præsente Presbytero nec communionem tradat, nec sedeat; quod si fecerit, deponatur.
XVI. Fotinoacos, vel Paulinianistas baptizare oportet.
XVII. Bonosiaci chrismate & manus impositione confirmentur.
XVIII. Episcopus pro infirmitate sua vicarium dirigat in Concilio; aliisque (sic) consensu concilii. Si dimisso Concilio quis ambulaverit, excommunicetur.
XIX. Agitatores vel theatrici quamdiu agunt non communicent.
XX. Pœnitens utriusque sexus si acceperit uxorem aliam post mortem uxoris excommunicetur.
XXI. Pœnitentiam conjugatis nonnisi ex consensu dandam.
XXII. Sacrilegos si dominus aut si ordinator monite fuerint & non vetaverint excommunicentur.
XXIII. Criminator si non probaverit in exitu communicet.
XXIV. Apostatæ qui non requirunt pœnitentiam nullatenus communicent, nec in clero promoveantur.
XXVI. Professas viduas si continentiam prostiterint cum raptoribus esse damnandas.
XXVI. Quicumque oblationem fidelium suppresserit aut negaverit ab ecclesia excludatur.
XXVII. Si quis episcopi sui sententiæ non acquiescit synodi legibus audiendus.
XXVIII. Cum excommunicato nec clericus nec laicus conviveretur, nec loquatur.
XXIX. Hi qui publicis inter se odiis exardescunt ab ecclesiasticis conventibus removendi sunt.
XXX. Qui invenerint expositum epistolam contestationis proponat ut nullam calumniam habeat.
XXXI. Puella, quæ se voverit Deo, & post xxv. annos ætatis suæ sponte ad nuptias venerit, excommunicentur ambo.
XXXII. Quicumque se percusserit, nihil domino ad patrone (sic) periculum.
XXXIII. Tres eligantur qui debent esse episcopi, ex ipsis unus ordinetur.
XXXIV. Episcopus quem nutrierit, sibi vindicet.
Contra consilium metropolitani nullus veniat.

CANONES.

I.

Ordinari ad diaconatus ac sacerdotii officium neophytum non debere.

II.

Dist. 28 Assumi aliquem. * promissa. Vat.

Assumi aliquem ad sacerdotium non posse in conjugii vinculo constitutum, nisi fuerit * præmissa conversio.

III.

Si quis clericus a gradu diaconatus in solatio suo mulierem, * præter aviam, matrem, filiam, neptem, vel conversam secum uxorem, habere præsumpserit, a communione alienus habeatur. Par quoque & mulierem, si se separare noluerit, pœna percellat.

IV.

* cellarum alias, cellulam secretam

Nullus diaconus, vel presbyter, vel episcopus, * ad * cellarii secretum intromittat puellam, vel ingenuam, vel ancillam.

V.

Ivo part. 5. cap. 138.

* ordinari

* scripto al. proprio responso. Vide Conc. Regense can. 1. & 7.

Episcopum sine metropolitano, vel epistola metropolitani, vel tribus comprovincialibus, non liceat * ordinare: ita ut alii comprovinciales epistolis admoneantur, ut * se suo responso consensisse significent. Quod si inter partes aliqua nata fuerit dubitatio, majori numero metropolitanus in electione consentiat.

VI.

Ivo part. 5. cap. 71. Con. Nic. can. 4. Regen. Can. 1.

Illud autem ante omnia clareat, eum qui sine conscientia metropolitani constitutus fuerit episcopus, juxta magnam synodum esse episcopum non debere.

VII.

Dist. 55. Hi qui se castrant.

Hos qui se carnali vitio repugnare nescientes abscidunt, ad clerum perveniri non posse.

VIII.

* ecclesia

Si quis excommunicatum alterius, * sive clericum, sive sæcularem, recipere post interdictum præsumpserit, noverit se reum fraternitatis factum, causam in concilio redditurum.

IX.

Novatianum in communionem recipi non debere, nisi suscepta pœnitentiæ credulitate præteritum damnet errorem.

X.

Conc. Nic. can. 11. Canon. Epist. Tolet. III. P. ad univers. Epp. post in- cipit. quali- ter &c. cap. 5.

De his qui in persecutione prævaricati sunt, si voluntarie fidem negaverint, hoc de eis Nicæna synodus statuit, ut quinque annos inter catechumenos exigant, & duos inter communicantes: ita ut communionem inter pœnitentes non præsumant, in potestate tamen vel arbitrio sit episcopi, ut si eos ex animo errorem deflere & agere pœnitentiam

A viderit, ad communionem pro ecclesiastica humanitate suscipiat.

XI.

Si qui vero dolore victi, & pondere persecutionis, negare vel sacrificare compulsi sunt, duobus annis inter catechumenos, triennio inter pœnitentes habentur a communione suspensi.

XII.

De his qui pœnitentia positi vita excesserunt, placuit nullum communione vacuum debere dimitti; sed pro eo quod honoravit pœnitentiam, oblatio illius suB scipiatur.

XIII.

Nullus cujuscumque ordinis clericus, non diaconus, non presbyter, non episcopus, quacumque occasione faciente, propriam relinquat ecclesiam: sed omnimodis aut excommunicetur, aut redire cogatur. Quod si aliquo commorationis tempore, invito episcopo suo, in aliena ecclesia habitans ab episcopo loci clericus fuerit ordinatus, hujusmodi ordinatio irrita habeatur.

XIV.

C Si quis clericus pecuniam dederit ad usuram, aut conductor alienæ rei voluerit esse, aut turpis lucri gratia aliquod negotiationis exercuerit, depositus a communione alienus fiat.

XV.

In secretario diacono inter presbyteros sedere non liceat, vel corpus Christi præsente presbytero tradere non præsumat. Quod si fecerit, ab officio diaconatus abscedat.

XVI.

Photinianos, sive Paulianistas, secun- Can. 19. Nicæni.

D dum patrum statuta baptizari oportere.

XVII.

Bonosiacos autem ex eodem errore Can. 7. Constantinop.

venientes, quos sicut Arianos baptizari in Trinitate manifestum est, si interrogati fidem nostram ex toto corde confessi fuerint, cum chrismate & manus impositione in ecclesia recipi sufficit.

XVIII.

Ad Arelatensis episcopi arbitrium synodus congreganda: ad quam urbem ex omnibus mundi partibus, * præcipue Gallicanis, sub sancti Marini tempore

E legimus celebratum fuisse concilium, atque conventum. Si quis commonitus infirmitatis causa defuerit, personam vice sua dirigat. Conc. Arelatense I anno 314 celebratum sub Silvestro & Constantino.

XIX.

Si quis autem adesse neglexerit, aut Dist. 18. Si quis autem.

cœtum fratrum, antequam concilium dissolvatur, crediderit deserendum, alienatum se a fratrum communione cognoscat,

fcat: nec eum recipi liceat, nisi in sequenti synodo fuerit absolutus.

XX.

De agitatoribus, sive theatricis, qui fideles sunt, placuit eos, quamdiu agunt, a communione separari.

XXI.

Pœnitens quæcumque defuncto viro alii nubere præsumpserit, vel suspecta, vel interdicta familiaritate cum extraneo vixerit, cum eodem ab ecclesiæ liminibus arceatur. Hoc etiam de viro in pœnitentia posito placuit observari.

XXII.

Pœnitentiam conjugatis non nisi ex consensu dandam.

XXIII.

Si in alicujus episcopi territorio infideles aut faculas accendunt *, aut arbores, fontes, vel saxa venerentur, si hoc eruere neglexerit, sacrilegii reum se esse cognoscat. Dominus * aut ordinator ipsius, si admonitu emendare noluerit, communione privetur.

XXIV.

Eos qui falso fratribus suis capitalia objecisse convicti fuerint, placuit usque ad exitum non communicare, sicut magna synodus ante constituit, nisi digna satisfactione pœnituerint.

XXV.

Dist. 50. Hi qui post sanctam

Hi qui post sanctam religionis professionem apostatant, & ad sæculum redeunt, & postmodum pœnitentiæ remedia non requirunt, sine pœnitentia communionem penitus non accipiant: quos etiam jubemus ad clericatus officium non admitti. Et quicumque ille, post pœnitentiam habitum sæcularem non præsumat: quod si præsumpserit, ab ecclesia alienus habeatur.

OBSERVATIO PHILIPPI LABBE, S. J.

In quibusdam celeberrimis exaratis codicibus qui sequuntur canones hoc titulo a xxv. præcedentibus seJunguntur CAPITULA DE SYNODO QUÆ IN TERRITORIO ARAUSICO CELEBRATA EST. (a)

XXVI.

Hæreticos in mortis discrimine positos, si catholici esse desiderant, & si desit episcopus, a presbytero cum chrismatis benedictione consignari placet.

XXVII.

Conc. Arausic. I. cap. 2.

Nullum ministrum, qui baptizandi recepit officium, sine chrismate usquam debere progredi: quia inter nos, juxta synodi constitutionem, placuit semel chrismari.

XXVIII.

De his qui in extremis periclitantur pœnitentia accepta, placuit sine reconciliatoria manus impositione eis communicari. Quod si accepto hoc viatico supervixerint, stent in ordine pœnitentum, ut ostensis necessariis pœnitentiæ fructibus, legitime reconciliatoriam manus impositionem recipiant.

XXIX.

Pœnitentiam desiderantibus etiam clericis non negandam.

XXX.

Eos qui ad ecclesiam confugerint tradi non oportet: sed eos domi ut promissa intercessione exire persuadeant. Quod si ab ecclesia exeuntibus pœnale aliquid intulerint ut ecclesiæ inimici, habeantur excommunes.

XXXI.

Si quis clericorum religionis negotia, vel spiritale causas ecclesiæ ad sæcularia patrocinia relicta synodo, transire præsumpserit, excommunicatione omnium ac detestatione dignus habeatur. Simili modo si causa inter clericos orta fuerit, ne invito episcopo ad sæculares judices deferatur, sed episcoporum judicio terminetur.

XXXII.

Si quis autem mancipia clericorum pro suis mancipiis ad ecclesiam confugientibus crediderit occupanda, per omnes ecclesias districtissima damnatione feriatur.

XXXIII.

Si quis per testamentum manumissum in servitute, vel obsequio, vel in colonaria conditione imprimere tentaverit, animadversione ecclesiastica coerceatur.

XXXIV.

Si quis in ecclesia manumissum crediderit ingrati titulo revocandum, non aliter liceat, nisi eum gestis apud acta municipum reum esse ante probaverit.

XXXV.

Si quis alibi consistentem clericum ordinandum putaverit, prius definiat ut cum ipso habitet: sic quoque non sine consultatione ejus episcopi, cum quo ante habitavit, eum, qui forte non sine causa diu ab illo non ordinatus est, ordinare præsumat.

XXXVI.

Si quis episcopus in alienæ civitatis territorio ecclesiam ædificare disponit, vel pro agri sui, aut ecclesiastici utilitate, vel quacumque sua opportunitate, per-

(a) At in uno MS Collegii Parisiensis Soc. Jesu, qui antiquorum esse creditur amplius 800. omittuntur isti [illegible] Canones usque ad XLVI. qui est in sexta ut [illegible] ceteris deinde subsequentibus ordine positis. [illegible] Id pariter & ex titulis vetustis Lucensis Codicis superius datis confirmatur. Mansi.

permiſſa licentia, quia prohiberi hoc votum nefas eſt, non præſumat dedicationem, quæ illi omnimodis reſervanda eſt, in cujus territorio eccleſia aſſurgit: reſervata ædificatori epiſcopo hac gratia, ut quos deſiderat clericos in re ſua videre, ipſos ordinet is cujus territorium eſt: vel ſi jam ordinati ſunt, ipſos habere acquieſcat, & omnis eccleſiæ ipſius gubernatio ad eum, in cujus civitatis territorio eccleſia ſurrexit, pertinebit. Et ſi quid ipſi eccleſiæ fuerit ab epiſcopo conditore conlatum, is in cujus territorio eſt, auferendi exinde aliquid non habeat poteſtatem. Hoc ſolum ædificatori epiſcopo credidimus reſervandum.

XXXVII.

Quod ſi etiam quicumque eccleſiam ædificaverit, & alium magis, quam eum in cujus territorio ædificat, invitandum putaverit, tam ipſe qui contra conſtitutionem, vel diſtrictionem, gratificari vult, quam omnes epiſcopi, qui ad hujuſmodi dedicationem invitantur, conventu abſtinebuntur, ſi ordinem exceſſerit, in reatu revocabitur.

XXXVIII.

Subito obmuteſcens baptizari poteſt: & amentibus quæcunque pietatis ſunt conferenda.

XXXIX.

Energumeni baptizati, ſi de purgatione ſua curant, & ſe ſollicitudini eccleſiæ tradunt, monitiſque obtemperant, omnimodis communicent, ſacramenti ipſius virtute ab incurſu dæmonii, quo infeſtantur, purgandi, quorum jam oſtenditur vita purgatior.

XL.

Energumenis catechumenis, in quantum vel neceſſitas, vel opportunitas permiſerit, de baptiſmate conſulendum.

XLI.

Si qui palam aliquando arrepti ſunt, non ſolum non aſſumendi ſunt ad ullum ordinem clericatus; ſed etſi jam aliqui ordinati, ab impoſito officio repellendi.

XLII.

In provinciis noſtris placuit de præſumptoribus, ut ſicubi duo epiſcopi auſi fuerint epiſcopum facere, etiam ſi metropolitani epiſcopi epiſtolam non habuerint, & is qui ordinatus eſt, cum ordinatoribus excludatur.

XLIII.

Conc. Araus. I. can. 22. Placuit præterea, ut ſecundum ſynodi inſtituta non ordinentur diacones conjugati niſi qui prius converſionis propoſito profeſſi fuerint caſtitatem.

XLIV.

Si quis autem in poſterum accepta benedictione levitica cum uxore ſua incontinens invenitur, ab officio abjiciatur.

XLV.

De his quos clericatui alligari ipſa vitæ gratia ſuggeſſerit, ſi forte internupta & duplicata matrimonia inciderunt, non ultra ſubdiaconatum eccleſiaſticas capiant dignitates. Quod ſi facti forſitan ſunt, ab eccleſiaſtico removeantur officio.

XLVI.

Profeſſas viduas, ſi conniventiam præſtiterint, cum raptoribus eſſe damnandas.

XLVII.

Secundum conſtitutionem ſynodi Vaſenſis, quicumque oblationem fidelium ſuppreſſerit, aut negaverit, ab eccleſia, cui fraudem fecerit, excludatur. Conc. Vaſens. I. can. 4.

XLVIII.

Si quis epiſcopi ſui ſententiæ non acquieſcit, ſynodi legibus audiendum. Ibidem c. 4.

XLIX.

Secundum inſtituta ſeniorum, ſi quis a communione ſacerdotali fuerit auctoritate ſuſpenſus, hunc non ſolum a clericorum, ſed etiam a totius populi conloquio atque convivio placuit excludi, donec reſipiſcens ad ſanitatem redire feſtinet.

L.

Hi qui publicis inter ſe odiis exardeſcunt, ab eccleſiaſticis conventibus removendi, donec ad pacem recurrant.

LI.

Si expoſitus ante eccleſiam cujuſcumque fuerit miſeratione collectus, conteſtationis ponat epiſtolam, & ſi is qui collectus eſt, intra decem dies quæſitus agnituſque non fuerit, ſecurus habeat qui collegit. Sane qui poſt prædictum tempus calumniator extiterit, ut homicida, eccleſiaſtica diſtrictione damnabitur, ſicut patrum ſanxit auctoritas. Diſt. 87. S. expoſitus. Conc. Vaſens. I. can. 9.

LII.

De puellis quæ ſe voverunt Deo, & præclari decore nominis floruerunt, ſi poſt viginti & quinque annos ætatis ad terrenas nuptias ſponte tranſierint, id cuſtodiendum eſſe decrevimus, ut cum his, cum quibus ſe alligaverint, communione priventur: ita ut eis poſtulantibus pœnitentia non negetur; cujus pœnitentiæ communio multo tempore differatur. Innoc. I. ep. ad Victricium cap. 13.

LIII.

Si quis famulorum cujuslibet conditionis aut generis, quaſi ad exacerbandam domini diſtrictionem, ſe diabolico repletus furore percuſſerit: ipſe tantum ſanguinis ſui reus erit, neque ad dominum ſceleris alieni pertinebit invidia.

LIV.

A

LIV.

Placuit in ordinatione episcopi hunc ordinem custodiri, ut primo loco venalitate, vel ambitione submota, tres ab episcopis nominentur, de quibus clerici vel cives erga unum eligendi habeant potestatem.

LV.

Si quis sæcularium amore religionis se ad quemcumque sacerdotum crediderit conferendum, ipse sibi eum, quem erudiendi gratia susceperit, vindicabit.

LVI.

Hoc etiam placuit custodiri, ut nihil B contra magnam synodum metropolitani sibi æstiment vindicandum.

Observatio Philippi Labbe S. J.

Ex Append. Tom. IV.

ARelatensis II. anni ccccli. addo Synodicam Episcoporum Galliæ ad S. Leonem Papam, quæ inter ejusdem Pontificis Epistolas edita est Tomo quarto; tum etiam Leonis rescriptum ad eosdem, cujus initium, *Optassemus quidem*, &c. eodem tomo. Quas literas cum huic Concilio merito restituisse mihi videatur Petrus de la Lande V. Cl. non æque persuadet missam eidem esse dogmaticam ad Flavianum. Eam enim misit Leo Papa anno ccccl. mense Maio, ut constat ex fine Epistolæ 110. Quo tempore congregata nondum erat Synodus anni ccccli. Deinde Epistolam hanc Leo misit non ad Episcopos, quod fieri oportuisset, sed ad Ra- C venniam, ut eam cum ipsis communicet.

Notæ Jacobi Sirmondi, S. J.

1. *Concilium Arelatense.*) Incertis sedibus vagatum fuit hoc Concilium; quod alii nimirum Constantini magni, alii Constantii ejus filii temporibus adscripserunt. Verum, ut alia nunc omittam, ex canone Vasensis Concilii, quod ante decem annos celebratum revera fuisse constat, liquido patet, Concilium hoc, ut nunc quidem se habet, post Vasense habitum necessario dici oportere; sed quo prorsus anno, & quibus ab Episcopis celebratum sit, non liquet. De numero etiam canonum magna est, undecumque ea orta sit, in antiquis exemplaribus discrepantia, quæ triplici discrimine continetur. Quidam enim Codices in unico sunt primos tantum xxv. Canones habent, ut Pithœanus unus, & alter in Bibliotheca Vaticana. In aliis Canones sunt [illegible] ut in Corbejensi, Lugdunensi, Fossatensi, & Tiliano D Engolismensi, iidem ipsi videlicet, qui in editione sunt vulgata, quæ est canonum [illegible], quatuor demptis, quos prætermittunt, hoc est [illegible]. In Rhemensi vero Codice, quem hoc loco repræsentamus, Canones numerantur cum titulis suis lvi. adjectis & insertis ex Synodo Arausicana plerisque, qui in aliis Codicibus desiderantur. Totum enim fere Concilium ex antecedentium Conciliorum Decretis conflatum est, præsertim ex Nicæna, Arelatensis prima, Vasensis, & Arausicanæ Synodi canonibus.

Ut plerique [illegible] collectio concilio- rum.

2. *Præter aviam, matrem, sororem.*) Codex Corbejensis & Lugdunensis Græca voce, *præter thiam, sororem.* Synodus Nicæna can. iii. [illegible], idest, *amitam vel materteram.*

3. *Ad viliorem sororum.*) Lugdunensis, *ad viliorem sororum*, alii [illegible], ut in Concilio Agathensi can. xi. [illegible] in Arvernensi can. xv. *in cubiculum atque cellarium.*

4. *Præcipue Gallicani.*) Ita Rhemensis: ceteri fere omnes hæc verba non habent. Codex idem Rhemensis post Canonem xxv. titulum interserit, *Capitula de Synodo quæ in territorio Arausico celebrata est.* E

5. *De his qui clerici non.*) Citatur hic locus in certa collectione canonum codicis Pithœani, & dicitur similiter canon xli. Concilii Arelatensis ii. Ex quo apparet exemplar Synodi, quo usus est auctor illius collectionis, cum hoc nostro consensisse, atque hos etiam Canones Arausicanos complexum esse.

6. *Si quis a communione.*) Editiones vulgatæ, & cum his Codex Rhemensis: *Si a communione suspendendus fuerit auctoritate suspensus Episcopi*, &c. ut de excommunicato tantum Episcopo agi videatur. Ceteri omnes Episcopi nomen habent, & ita verum esse [illegible].

Ejusdem Sirmondi Notæ Postumæ

Nunc primum editæ.

Incertis sedibus vagatum hactenus fuit hoc Concilium, ut Labbeus [illegible], quod alii nimirum Constantini magni, alii ejus filii temporibus adscripserunt. Sed ut alia nunc omittam, ex Canone Vasensi, qui in eo citatur, quemque non [illegible] Vasensis Concilii, quod ante decem annos celebratum est, revera fuisse ostendimus, liquido patet Concilium hoc, ut nunc quidem se habet, post Vasense habitum necessario dici oportere. Quo vero anno, & quibus ab Episcopis celebratum sit, nondum liquet: [illegible] doceamus in re dubia haerere, quam [illegible] indulgere. De numero etiam Canonum magna est, undecumque ea orta sit, in antiquis exemplaribus discrepantia, quæ triplici discrimine continetur. Quidam enim Codices in [illegible] primos tantum xxv. Canones habent. In aliis Canones sunt [illegible] ut in Corbejensi, Lugdunensi, Fossatensi, & Tiliano Engolismensi, iidem ipsi videlicet, qui in editione vulgata, quæ est Canonum [illegible] quatuor demptis, quos prætermittunt, hoc est [illegible] qui in editione nostra est [illegible]. In Remensi vero Codice, quem hoc loco repræsentamus, Canones numerantur, cum titulis suis, lvi. additis & insertis ex Synodo Arausicana plerisque, qui in aliis Codicibus desiderantur. Totum enim fere Concilium, ut res docebit, ex antecedentium Conciliorum Decretis conflatum est, præsertim ex Nicæna, Arelatensis primæ, Vasensis, & Arausicanæ Synodi Canonibus.

Appendice tom. I. Petrus Sirmondi [illegible]

Ordinandi neophytum.) Neophytus, novellus Christianus, nuper baptizatus. [illegible] Neophytum [illegible] Episcopos vetuit Apostolus i. ad Timotheum [illegible]. Admisit Synodus Nicæna, ne ad Presbyteratum promoveantur. Hic vero canon etiam a [illegible] juxta canonem [illegible] Synodi Sardicensis: C *Neophytus* [illegible] *non est*, [illegible] *ordinetur, aut Episcopus, aut presbyter, aut Diaconus, qui neophytus est.* Synodus Laodicena can. iii. [illegible]

Can. i.

Promissa conversio.) Ita opinor quoque libri [illegible] aliis *promissio*. Conversi dicebantur conjuges, cum ex mutuo consensu separabantur, & promittebant castitatem. Hoc ubi servarent, conversi & conversæ appellabantur, ut conversa uxor Canone sequenti. Velle igitur hæc Synodus videtur, ut qui [illegible] ad Sacerdotium assumuntur, non tunc demum conversionem promittant, cum assumuntur, sed ut jam ante promiserint, continentiæque sint specimen dederint. Quod quidem probasse illos necesse est, qui Diaconi [illegible] fuerunt, quia Diaconos conjugatos, nisi ante conversi fuerint, ordinari vetuit Synodus Arausicana Canone xxii.

Can. ii.

Si quis Clericus.) Episcopos, Presbyteros, & Diaconos qui extraneas mulieres domi habent, excommunicandos decernit, ac mulieres quoque ipsas, si separari D nolint. Propinquas autem feminas, quas secum habere Clericis liceat, alii alias exempli gratia proponunt. Synodus Nic. canone iii. [illegible] *matrem, sororem, amitam*, quas easdem & solas designat Synodus Ancyrana can. [illegible] & Lugdunensis [illegible] can. i. & Namnetensis can. iii. Tres item lex Honorii [illegible] cod. Theod. De Episcopis &c. *matrem, filiam, & germanam*, & has ipsas Synodus ii. Turonensis can. x. Tres iisdem Synodus Agathensis can. x. *sororem, filiam, & neptem.* Tres Synodus Matisconensis sub Childerico, *matrem, sororem, & neptem.* Quatuor Arvernensis can. xvi. & Matisconensis i. can. i. *aviam, matrem, sororem, & neptem.* Sex hoc loco nominantur *avia, mater, soror, filia, neptis, & conversa*: nisi quod in codice Corbejensi, atque in Lugdunensi, ut & matris loco thia legitur, id est amita vel matertera. Sed porum interest, pluresve an pauciores nominentur cum exempli causa, ut dixi, proferantur ad eas personas universe designandas, quæ soli E omni suspicione carent, [illegible] ut loquuntur patres Nicæni, & de quibus [illegible], ut est in Synodo Agathensi, nefas est aliud, quam naturæ constitutum, suspicari.

Can. iii.

Ad consortium sororum.) Idem interdictum in Synodo Agathensi can. xi. & in Arvernensi. Superius [illegible] extraneas feminas domi a Clericis haberi vetuit. Hic vero ne feminis [illegible] admitti vetat tum extraneas, tum etiam eas quas domi habere licet.

Can. iv.

Episcopum sine Metropolitano.) Hi duo ex Synodo Nicæna depromti sunt, prior ex canone iv. per quos ordinari debeat Episcopus, quo de re dictum est ad canonem xx. Synodi i. Arelatensis; posterior ex canone vi. [illegible]

Can. v. & vi.

[illegible] Quo Dionysius sic interpretatur. *Illud autem generaliter statutum est, quod si quis quis præter sententiam Metropolitani fuerit factus Episcopus, hunc magna Synodus definivit Episcopum esse non oportere.*

Can. 7. *Qui se absciderunt.*) Cum eunuchorum diversa sint genera, non omnes arcet a clero Synodus Nicæna can. I. Eunuchos enim, qui vel a medicis curandi morbi gratia, vel a barbaris per vim, aut a dominis suis sectis sunt, si alias digni sint, Clericos fieri per Ecclesiasticas leges posse docet. Eos vero qui extra morbum sua sponte, sive ut carnis illecebris repugnent, quod de Origene prodit Eusebius lib. VI. cap. VIII. sive alia de causa se ipsos absciderint, hos in Clerum recipi vetat, receptosque, [illegible], abstinere & cessare jubet ab officio.

Can. 8. *Clericum sive sæcularem.*) Id est Laicum. Synodi Nicænæ can. V. [illegible]. *Sive ex Clericis, sive ex Laicis.* Episcopus, qui cum alterius excommunicato communicat, reus jam ante pronunciatus est in Synodo Arausicana can. XI. Consequens proinde, ut in Provinciali Synodo accusatus, causam dicere cogatur.

Can. 9. *Suscepta pœnitentia credulitate.* Novatianorum error fuit, ut dictum est ad Epist. Innocentii ad Exuperium: pœnitentiæ remedium in Ecclesia nullum agnoscere: qua in hæresi ante Novatum fuerat etiam Montanus. Unde una copulantur a S. Hieronymo in Epistola LXI. ad Pammachium: *Facessat*, inquit, *Novatus errantibus manus non porrigens. Montanus cum insanis feminis prosternatur, jacentes in barathrum præcipitans, ne leventur.* Et lib. II. contra Jovinianum: *Ne Montanus & Novatus hic rideant, qui contendunt non posse renovari per pœnitentiam eos qui crucifixerunt sibimet filium Dei, & ostentui habuerunt.* Novatianos ergo Synodus statuit, cum ad Ecclesiam redeunt, non recipi, nisi profiteantur se pœnitentiam credere, quam negabant. Quo spectat & Synodi Nicænæ canon VIII. de Catharis id est Novatianis, quos Catholica Ecclesiæ dogmata profiteri jubet.

Can. 10 *De his qui in persecutione.*) Lapsorum, qui voluntarie, hoc est nulla urgente necessitate, prævaricati sunt, pœnitentiam Synodus Nicæna can. XI. duodecim annis definivit, ita ut tribus annis inter audientes agant, septem inter eos qui supplices prosternuntur, duobus absque oblatione cum populo in oratione participent. Quorum pœnitentiæ graduum primus [illegible], alter [illegible], tertius [illegible], dicebatur. Diversa igitur ab ea quæ hoc loco exponitur Nicæni Canonis est sententia. Sed Rufinum nempe auctorem Synodus nostra secuta est, apud quem lib. II. Historiæ cap. VI. inter canones Nicænos hic duodecimo loco sic concipitur: *Si qui absque tormentis in persecutionibus lapsi sunt, [illegible] corde agunt pœnitentiam, quinque annos inter c[illegible] menos faciant, & duobus annis post hoc fidelibus [illegible] tum in oratione jungantur, & ita postmodum recipiantur.*

In potestate sit Episcopi.) Synodus Nicæna can. XII. [illegible]. *Licet præterea Episcopo etiam humanius aliquid de eis statuere.* Rufinus ibidem can. XIII. *Esse tamen in potestate Episcopi, moderandi facultatem, si eorum fructuosam & attentam pœnitentiam viderit.* Hanc vero moderandæ pœnitentiæ potestatem Episcopis Synodus quoque Ancyrana concesserat canon. V. [illegible]. *Statuimus autem ut Episcopi, modo conversionis examinato, potestatem habeant vel utendi clementia, vel plus temporis adjiciendi.*

Can. 11. *Si qui vero dolore victi.*) De his qui vim passi, coactique, a fide desciscunt, nihil in Synodo Nicæna præcipitur. præceperat autem Ancyrana, & pro delicti culpæque modo diversas pœnitendi leges imposuerat can. III. & quinque sequentibus. Hic universe statuitur, ut biennio inter audientes versentur, triennio inter pœnitentes qui non communicant.

Can. 12 *De his qui in pœnitentia.*) Et si quibus cum in vita communio non fuit, cum iisdem mortuis communicari non solet pœnitentiam tamen agentibus, si ante communionis gratiam de vita excesserant, communio post mortem indulgebatur, recepta oblatione quæ pro eis offerebatur, juxta canonem II. Concilii Vasensis.

Can. 13 *Nullus propriam relinquat Ecclesiam.*) Clericorum relicta propria Ecclesia ad aliam migrare vetat canon XV. Synodi Nicænæ. [illegible]. *De civitate ad civitatem non Episcopus, non presbyter, non Diaconus transeat.* Si quis ab Ecclesia sua discesserit, hunc in alia recipi vel ordinari, non consentiente Episcopo, a quo discessit, prohibet canon XVI. Utriusque igitur canonis sententiam hic unus complexus.

Can. 14 *Si Clericus ad usuram.*) Et hic etiam canon duobus diversis respondet: nempe canoni XVII. Synodi Nicænæ, qui usuras Clericis interdicit. & canoni XIV. Synodi Chalcedonensis, de Clericis, qui [illegible]. *Turpis lucri gratia conductores fiunt alienarum possessionum, & sæcularia negotia curarent.*

Diacono inter Presbyteros sedere.) Hic vero canon totus est ex canone XVIII. Nicæno: non ut in Synodo ipsa legitur, sed ut a Rufino interpretatus est canone XX. *Ut ne Diaconi*, inquit, *Presbyteris præferantur, neve sedeant in consessu Presbyterorum, aut illis præsentibus Eucharistiam dividant, sed illis agentibus solum ministrent. Si vero Presbyter nullus sit in præsenti, demum etiam ipsis liceat dividere. Aliter vero agentes abjici jubent.* At Synodus Nicæna, ut Græca sunt exemplaria, non prohibet Diaconis ne præsentibus Presbyteris Eucharistiam, sed ne Presbyteris ipsis porrigant. Olim sane Diaconorum munus fuit Eucharistiam præsentibus dividere, & deferre ad absentes. Justinus martyr in Apologia II. [illegible]. *Ubi consecrationem peregit antistes, & universus populus acclamavit, tum Diaconi quos appellamus, singulis adstantibus sumendum porrigunt panem & vinum cum aqua, deferuntque ad absentes, atque hic cibus a nobis Eucharistia vocatur.* Cyprianus de lapsis: *Ubi vero solemnibus adimpletis calicem Diaconus offerre præsentibus cœpit, & relictantis licet de Sacramento Calicis infudit, in corpore atque ore violato Eucharistia permanere non potuit.* Neque hoc Diaconis interdictum a Synodo Nicæna videtur. Postea coerceri eos, & modum adhiberi placuit, ut Eucharistiam præsentibus Presbyteris sine necessitate, & nisi ab eis jussi, non darent. Concilium IV. Carthaginense can. XXXVIII. *Diaconus præsente Presbytero Eucharistiam corporis Christi populo, si necessitas cogat, jussus eroget.* Can. 15.

Photinianos sive Paulianistas.) Et hoc rursus editionis est Rufinianæ can. XXI. *Ut Paulianistæ, qui sunt Photiniani, rebaptizentur.* Nicæna enim Synodus de Photinianis, qui exorti nondum erant, statuere non potuit: solos vero Paulianistas commemorat can. XIX. unde hic excerptus est. Paulianistæ igitur, a Paulo Samosateno dicti, Christum non semper fuisse, sed ejus initium ex quo de Maria natus est, asseverabant, nec eum aliquid amplius quam hominem putabant. Quæ hæresis postea sic a Photino Sirmiensi Episcopo confirmata est, ut Photiniani, quam Pauliani crebrius vocarentur. Ideo autem ab his venientes in Ecclesia baptizabantur, quia veram scilicet baptismi formam non usurpabant. Augustinus hæresi XLIV. *Istos sane Paulianos baptizandos esse in Ecclesia Catholica, Nicæno Concilio constitutum est. Unde credendum est, eos regulam baptismatis non tenere, quam secum multi hæretici, cum de Catholica discederent, abstulerunt, eamque custodiunt.* Can. 16

Bonosiacos.) Ut Photiniani Paulianorum, sic Bonosiaci Photinianorum nomen postea suum fecerunt. Gennadius in Audentio: *Scripsit contra Photinianos, qui nunc Bonosiaci dicuntur.* Avitus Viennensis Epistola III. *Unde respiciendum est his, quantum Eutychiani Bonosiacis barathro profundiore merguntur. Illi Christo divinitatis honorem tantummodo adimunt, isti & corporis veritatem, Photinus hominis personam nos adorare deridet, hi nebulam.* Idem ergo vel cognatus error utrisque, sed verum apud Bonosiacos baptisma. Propterea, cum ad Ecclesiam veniebant, non baptizabantur, sicut Photiniani, sed ejurata tantum hæresi confirmabantur, ut Spiritum Sanctum acciperent, quem apud hæreticos accepisse non viderentur. Bonosus horum auctor cujus loci Episcopus fuerit, nemo tradit. Ego Naissi in Dacia Episcopatum gessisse arbitror, idque ex Innocentii Papæ Epistola ad Martianum ejusdem Sedis Episcopum, ubi de Clericis Naissensibus a Bonoso ordinatis agitur, liquido comprobari. Can. 17

Ad Arelatensis Episcopi.) Decretum fuerat canone ultimo Concilii Arausicani, ut unaquæque Synodus insequentem Synodum denunciaret. Hic statutum, ut Synodi Episcopi Arelatensis arbitrio convocentur: & ut qui ad eas commonitus venire non poterit, Vicarium mittat. Tum ut qui adesse neglexerit, aut ante finem Synodi recesserit, communione careat, donec in sequenti Synodo fuerit absolutus. Can. 18.19

De agitatoribus sive theatricis.) Unus hic canon duos comprehendit Synodi primæ Arelatensis, quartum scilicet de aurigis Circensibus, & quintum de scenicis histrionibus. Can. 20

Pœnitens quæcumque.) Qui pœnitentiam publicam acceperunt, tam viri, tum feminæ, a conjugibus deinceps abstinere debent, & his superstites si fuerint, nova conjugia inire prohibentur. Qui contra fecerint, ab Ecclesiæ liminibus arcendi, quod similiter postea cautum est in Concilio II. Barcinonensi cap. IV. Siricius enim Papa in Epistola ad Himerium cap. V. de iisdem lenius constituerat, ut communione tantummodo careant Can. 21

rant: *Sola*, inquit, *intra Basilicam fidelibus orationi jungantur. Intra auspiciorum celebritati, quamvis non mittantur, intersint: a Dominica autem mensa contracto segregentur. Quibus tamen viatico manere, cum ad Dominum coeperint proficisci, per communionis gratiam subveniri subveniri*.

Can. 22. *Paenitentiam conjugatis*.) Cur uni conjugum sine alterius consensu paenitentia publica dari non debeat, manifesta est ratio ex iis quae proxime dicta sunt ad canonem praecedentem.

Can. 23. *Si infideles faculas accendunt*.) Rei declarantur episcopi qui reliquias idololatriae delere negligunt: excommunicandi vero saeculares, qui has de agris suis admonitu non abstulerint. Itaque praecipuus olim in his eruendis episcoporum labor ac studium fuit, ut sancti Martini, de quo mira in eo genere narrat Sulpicius Severus libro 1. August. de Tempore serm. CCXLI. *Quicumque in agro suo, aut villa, aut juxta villam aliquam, arbores aut aras vel qualibet fana habuerit, ubi miseri homines solent aliqua vota reddere, si non destruxerit vel succiderit, in illis sacrilegiis quae ibi facta fuerint, sine dubio particeps erit*. Gaudentius vero Brixianus argumentum id tractans serm. XIII. auditores suos his verbis existimulat: *An existimatis, inquit, quod Deum diligis tepidus ac negligens Christianus, qui idola in possessionibus suis coli permittis? qui fanum daemonis & aram diaboli stare in contumeliam Dei patitur?*

Can. 24. *Eos qui falso*.) De canone isto dixi ad canonem XIV. concilii 2. Arelatensis, unde hic excerptus est. Magnam enim synodum hoc loco appellant, non Nicaenam, in qua nihil tale constitutum legimus, sed primam Arelatensem.

Can. 25. *Hi qui post sanctam*.) Hic etiam canon effictus est ad exemplum ultimi primae synodi Arelatensis. Sed quod ibi statutum fuerat de apostatis fidei Christianae desertoribus, hic de iis cavetur, qui religiosae vitae professionem abjiciunt. De his ergo apostatis statuit synodus primum ut communionem sine paenitentia non accipiant: deinde ut ad clerum non admittantur: postremo ut si post paenitentiam saecularem habitum praesumpserint, ab ecclesia ejiciantur.

Can. 26. *Haereticos in mortis discrimine*.) Hactenus canones xxv. quos in quibusdam libris solos extare meminimus. Post hos in codice Remensi novus titulus intexebatur CAPITULA DE SYNODO QUÆ IH TERRITORIO ARAUSICO CELEBRA·A EST. Tum sequebantur canones numero viginti, qui omnes, duobus demptis, e synodo Arausicana deprompti sunt hoc modo.

Synodi Arelat. II.		*Synodi Arausicanae.*
xxvi.	Haereticos in mortis discrimine.	*can.* i.
xxvii.	Nullum ministrorum qui baptiz.	ii.
xxviii.	De his qui in extremis.	iii.
xxxix.	Paenitentiam desiderantibus.	iv.
xxx.	Eos qui ad ecclesiam confugerint.	v.
xxxi.	Si quis clericorum religionis negotia.	
xxxii.	Si quis autem mancipia clericorum.	vi.
xxxiii.	Si quis per testamentum manumissum.	vii.
xxxiv.	Si quis in ecclesia manumissum.	
xxxv.	Si quis alibi consistentem.	viii.
xxxvi.	Si quis episcopus in aliena civitatis.	ix.
xxxvii.	Quod si etiam saecularium.	x.
xxxviii.	Subito obmutescens baptizari.	xii. xiii
xxxix.	Energumeni baptizati.	xiv.
xl.	Energumenis catechumenis.	xv.
xli.	Si qui palam aliquando arrepti.	xvi.
xlii.	In provinciis vestris placuit.	xxi.
xliii.	Placuit praeterea ut secundum.	xxii.
xliv.	Si quis autem in posterum.	xxiii.
xlv.	De his quo clericatui alligari.	xxiv.

Ex his patet verba illa canonis xxvii. *juxta synodi constitutionem*, & can. xliv. *secundum synodi instituta*, de synodo Arausicana intelligi, in qua primum fuerant hi canones editi.

Can. 31. *Si quis clericorum*.) Docet religionis negotia, & spirituales causas ecclesiae, non apud laicos tractari debere, sed in synodis. Clericorum item controversias, sine consensu episcopi, ad publicos judices non esse deferendas, sed episcoporum judicio terminandas.

Can. 34. *Si quis in ecclesia manumissum*.) Libertos ingratos patroni rursus in servitutem revocare poterant cod. Theod. De Libertis & eorum moribus. In ecclesia porro manumissos, tanquam sibi commendatos, ecclesia defensabat, ut ostendit canon vii. synodi Arausicanae. Nunc ergo ne quis per calumniam opprimatur, cavet synodus ne ad servitutem reduci possit in ecclesia manumissus, nisi ejus crimen actis municipalibus fuerit comprobatum.

Can. 45. *De his quos clericatui*.) Citatur etiam hoc caput in antiquissimis collectionibus canonum, velut synodi Arelatensis canon xlv. Ex quo apparet pro Arelatensibus agnitos fuisse institutos istos viginti, quorum hic postremum locum tenet, cum alioqui non extet inter synodi hujus canones in veteribus libris, neque in iis qui xxv. canones habent, neque in aliis qui xxviii. ut mirum sit in Suriana nostra editione reperiri. Est autem Arausicanae synodi canon xxv. adjecta sanctione, ut removeantur ab officio digni, qui ante subdiaconatum fuerint ordinati.

Professae viduae.) Posterius est membrum canonis xxvii. Arausicani. Quae autem post professionem viduarum raptores, & viduas ipsas, si consenserint, affici oporteret, nondum synodus definivit: alia postea excommunicationem irrogarunt. Can. 46.

Servandam constit. synodi Vasensis. Est canon iv. synodi Vasensis, cujus se vestigiis harere profitentur. Qui mox sequitur, ex ejusdem quoque synodi canone v. translatum est. Can. 47. 48.

Secundum scripturas statutorum.) Qui sacerdotali auctoritate, id est ab episcopo, excommunicati sunt, vitari debent non solum a clericis, quem solos adstringit canon xv. concilii primi Toletani, verum etiam a laicis. Concilium iv. Carthaginiense can. lxxiii. *Qui communicaverit vel oraverit cum excommunicato, sive clericus, sive laicus, excommunicetur*. Instituta enim, sive ut alii codices habent, statuta seniorum, dici hoc loco videntur, quae in veteribus libris statuta ecclesiae antiqua inscribi solent. Sunt autem iidem ipsi canones, qui synodi iv. Carthaginensis nomine circumferuntur, quod in ea fortasse relecti, probatique sunt. Can. 49.

Qui publicis inter se odiis.) Discordias episcoporum synodi est componere. Concilium Carthaginiense iv. can. xxv. *Dissidentes episcopos, si non timor Dei, synodus reconciliet*. Eos vero qui odiis inter se sic exardescunt, ut reconciliari nolint, synodus, donec ad pacem redeant, a synodis, ordinationibus & caeteris ecclesiasticis conventibus excludi jubet. Can. 50.

Si expositus ante ecclesiam.) Concilii Vasensis can. ix. & x. De his in synodo Agathensi canone xxiv. Can. 51.

De puellis.) Concilii Valentini canon ii. Quod ibi de puellis devotis, quae ad nuptias postea transeunt, indefinite sancitum est, hoc loco ad eas aptatur, quae post xxv. aetatis annum nupserint, & pari cum eis lege plectuntur, qui eas sibi adjugarint. Can. 52.

Si quis famulorum.) Ex legibus civilibus post Hadriani decretum, & ecclesiasticis, servos occidere dominis vetitum est. Quod si quis servorum, domini districtionem non ferens, mortem sibi consciverit, in dominum, quasi auctorem, redundare caedis invidia ex hoc canone non debet. Can. 53.

In ordinatione episcopi.) Formulam tradunt in episcoporum electione servandam, nimirum ut ab episcopis qui electionis causa convenerint tres nominentur, de quibus clerici & primores civitatis unum eligant ordinandum. Cui synodi decreto, quod ad tria nomina attinet, similis postea fuit Justiniani Imp. constitutio cod. De episcopis & clericis l. xlii. Sed hoc discrepat, quod tres istos a civibus designari jubet, tum ex ipsis optimum promoveri. Quae de re idem iterum Novella cxxxvii. quae est de ordinatione episcoporum & cleric. eadem statuit his verbis. [illegible] Hoc est, ut Juliani antecessoris verba reddamus: *Sancimus, quando opus fuerit episcopum creari, clericos & primates civitatis ejus cujus episcopus desideratur fieri, in tribus personis decreta facere propositis sanctis evangeliis, ut ex tribus personis pro quibus decreta fecerint, melior eorum electione & periculo creatoris*. Eodem modo & in concilio ii. Barcinonensi can. iii. statutum est, ut duobus vel tribus a clero & plebe selectis, episcopi unum sorte deligant & consecrent. Vocalem TRES in canone, pro qua NEC in vulgaris editionibus perperam legebatur, restituimus ex manuscriptis. Can. 54.

Si quis saecularium.) Id est laicorum. Clericum alterius episcopi sine ipsius consensu vindicare sibi nullus episcopus debet. Laicum alterius dioecesis, quem ad se religionis causa venientem erudiendum susceperit, quilibet episcopus sibi ex hoc canone vindicare potest, ac proinde ut suum ordinare, si videbitur. Can. 55.

Contra magnam synodum.) Magnam synodum supra canone vi. appellarat synodum Nicaenam, & canone xxiv. magnam item synodum dixit synodum primam Arelatensem. Ego neutram hoc loco intelligi puto, sed de seipsa synodum loqui exemplo synodi Nicaenae, quam Nicaeni ipsi patres μεγάλην σύνοδον passim vocant. Est igitur velut sanctio synodi, quae metropolitanos contra decreta sua quicquam audere vetat. Can. 56.

NOTÆ SEVERINI BINII

a *Concilium*) Sicut etiam Vasensium synodorum Decreta in... cano-

Eadem & aliarum subscriptiones & tempora confusa fuerunt.

canones, ita duarum Arelatensium subscriptiones & A tempora confusa fuere. Subscriptiones quæ in editione Suriana Coloniensi & Veneta huic Arelatensi secundæ præfixæ antea extabant, sunt eorum episcoporum qui Arelatensi primo, anno Christi 314. celebrato interfuerunt. Itaque lectori non ingratum fore speramus, quod eas huic concilio ablatas, priori Arelatensi cujus erant, restituerimus. Rationes quibus ad id faciendum inducti sumus, vide in notis ejusdem concilii Arelatensis I. De veritate temporum dicemus verbo, *Tempore Siricii*.

b *Arelatensi*.) Arelate, quod supra prolixius dicendum oportuerat, est urbs Narbonensis Galliæ inter Salyes: Colonia Sextanorum a Plinio lib. 3. cap. 4. appellata, ideo quod a sexta legione milites coloni eo deducti sint. Eam juxta Rhodanum sitam, celeberrimoque emporio insignem scribit Strabo lib. 4.

c *Tempore Siricii*.) Editiones anteriores in titulo & inscriptione habent, celebratum fuisse concilium tempore Silvestri pontificis, & Constantini, circa annum B domini 326. idque occasione illius inscriptionis, quæ ante hanc, nunc vero suo loco restituta, Arelatensi primo præfixa extat. In qua hæc verba: *Circa annum domini 326.* subreptitia esse probavi supra in notis Arelatensis I. ex eo quod exploratum sit, ante tempora Dionysii Exigui acta ecclesiastica non nisi consulibus consignari consuevisse.

Quo tempore.

Hanc synodum tempore Silvestri, quod habent veteriores conciliorum editiones, coactam fuisse, nequaquam sustineri potest. Primum quidem, quod Vasensis concilii, quod circa finem pontificatus Julii habitum fuit, mentionem faciat. Secundo, quod præ laminatam in concilio Sirmiensi, anno Christi 357. sub Liberio, Photini hæresin, hæc synodus Arelatensis iterato judicio condemnet. Tertio demum, quod canone 17. Bonosiacorum meminerit, quorum ante pontificatum Siricii nulla usquam memoria reperitur. Cum igitur ex notis Capuensis concilii manifestum sit, tempore Siricii pontificis, mandato ejusdem concilii, Bonosum hæresiarcham ab Anysio Thessalonicensi episcopo damnatum C esse, ad hæc tempora Siricii hanc synodum Arelatensem II. referendam esse putavi. Spero futurum, ut sententia auctoritate aliorum scriptorum destituta, per rationes supra allegatas pondus deinceps & auctoritatem accipiat.

d *Est qui*.) Ex hoc canone claret plures esse Nicænæ synodi constitutiones, quam viginti, cum ista non sit de illarum numero. Item in Arelatensi concilio canon. 14.

NOTÆ GABR. ALBASPINEI EP. AUR.

AD CANON. II.

CONCILII ARELATENSIS II.

PRomissa *conversio*, nisi ejus uxor castitatem quoque vovisset, nam ni fallor conversio, conversa, convertere, hanc habent in canonibus significationem. A- D rausicanum concilium can. 21.

AD CANON. IX. EJUSDEM CONCILII.

NIsi *suscepta pænitentia incredulitatis*, nisi confiteantur solvendorum peccatorum, quamvis atrocissima videantur, in ecclesiam transmissam esse potestatem; quod pernegarent Novatiani: hæc est illa incredulitas.

AD CANON. X. EIUSDEM CONCILII.

ILlud mirum est patres istius concilii in medium proferre concilium Nicænum, sed omnino aliter est, affirmareque lapsos & idololatras voluntarios, de consilio, sententiaque ejusdem concilii condemnandos, & A tamen non ab iis condemnari juxta canonem concilii Nicæni. Canon quippe Nicænus duodecim annorum pœnitentiam imponit: hi autem patres non nisi septem annorum præscribunt, & præterquam quod rationem temporis non observent, non ut patres Nicæni partiuntur & dividunt, qui *tres annos inter audientes, & duos inter communicantes solis orationibus* designant: Hi autem *quinque* inter catechumenos & duos inter *discommunicantes*. Ad hæc quantum ego conjicio aliud opponi non potest, nisi quod Rufini versionem sequuti sunt, nullosque Latine scriptos canones concilii Nicæni in manibus haberent, præterquam Rufini, qui exponit vertitque canonem undecimum Nicæni, quem patres Arelatenses proferunt eodem sensu, significationem eadem iisdemque verbis, *quinque annos inter catechumenos faciant, & duobus annis postea fidelibus tantum in oratione jungantur*.

Nicæna synodus, canone duodecimo.

Inter catechumenos, audientes scilicet, non autem B inter alios.

Inter discommunicantes, hoc est pœnitentes quarti gradus qui non nisi precum participes essent; discommunicantes vero vocantur, quod iis eucharistiam percipere non liceret: neque oblationem offerre, neque pleno jure communionis cum fidelibus uterentur.

Communionem inter pœnitentes, non vidi hujus concilii manuscriptos codices, sed aliqui tamen extant, in quibus, non *pœnitentes*, sed *fideles*, legitur; quemadmodum accepimus a Jacobo Sirmondo viro omni liberali eruditione penitus imbuto, & merito certe ita legendum censet. alioquin canonis sensus non cohæreret, neque conveniret cum antiqua illa disciplina, quæ pœnitentes a communione longe segregabat. Sensus igitur est, quamvis inter fideles & ad simplicem communionem, hoc est ad communionem precum admittatur, non tamen præsumat sumere eucharistiam.

AD CANONEM XII. EIUSDEM CONCILII.

C HInc disces, quamobrem tantopere oblationes offerre, & in oblationibus communicare desiderarent, quod scilicet in intimam & perfectam societatem & partem corporis Christi advocarentur, quorum oblationes acceptas haberet ecclesia, easque suo nomine Deo offerret: genus namque & species erat communionis, quam pluris facerent quam ipsam communionem, & reconciliationem simplicem. Vides præterea communionis jus illud mortuis reddi posse, quod frustra reddidisset, nihil inde solatii aut auxilii accepturis.

Vitam excesserant, absque absolutione.

Communione, verbum hoc, non pro eucharistia sumi potest; de eo namque qui interiisset loquitur, sed pro communione in corpore fidelium.

AD CANONEM XXVII. EIUSDEM CONCILII.

D SI *in cohibenda*, aut legendum *in continentia*, quemadmodum in quinto Carthaginensi canone tertio: aut supplendum in cohibenda conversatione: aut denique *cohabitando* cum quibusdam exemplaribus, reponendum.

AD CANONEM XXXVI. EIUSDEM CONCILII.

EX aliena diœcesi quemquam ordinare leges vetabant, iisdem legibus ordinati, a propriis episcopis repeti & vindicari poterant: ne igitur vi & authoritate illorum canonum religiosi revocari posse viderentur, statuunt patres in hoc concilio, monachum & religiosum sub cujuslibet episcopi potestate, vitam posse ducere religiosam, si ex ejus præceptis & institutis, hanc piam vivendi rationem instituisset: cujus statuti ea causa esse videtur, quod religiosi tunc temporis essent laici, & inter laicos haberentur.

JOANNIS DOMINICI MANSI

AD VETERA ECCLESIÆ STATUTA

PRÆMONITIO.

BAllerinis fratribus adhærens statutis hisce vetustum titulum restituo, quem MSS. Codices
plures servarunt; quamquam fateor in multis non tanquam vetustatis aliter inscribi, ac præ-
fertim in iis, quos Labbæus consuluit, & secutus est. Nam & Labbæum non fugerunt, edidítque
sub hac inscriptione: Concilium Carthaginense nomine, & temporis ordine quartum ad annum
398. Verum multo potior est sententia Ballerinorum, qui in dissertatione tertia ad tertium volumen
operum S. Leonis part. 2. cap. III. §. IV. adductis argumentis evincunt contineri quidem hisce statu-
tis vetustam quandam canonum collectionem, minime vero genitam in Synodo quadam Carthaginensi,
sive anni 398. sive anni 418. condita fuisse. Quin nec ex solis Africanis Canonibus fuisse collecta,
sed & multa ex aliis Conciliis continere. Addunt insuper in ea collectione Canonum, quæ Concilii
Arelatensis II. nomine circumfertur, dum can. 49. secundum statuta seniorum præcipitur, ut Laici
pariter, & Clerici excommunicatos vitent, statuta hæc indicari, in aliis enim Conciliis solis Cle-
ricis id præcipitur. Hæc autem Arelatensia statuta sub S. Cæsario condita arbitrantur.
Porro diu multumque hæsi ambiguus, num hæc, quæ dixi, statuta ex eorumdem Ballerinorum edi-
tione darem, vel eam sequerer lectionem, quam vetustissimus noster Lucensis Codex (neque enim in
eo desiderantur) præfert. Tandem in eam descendi sententiam, quæ Lucensem lectionem suadebat ut-
pote nondum editam, dignamque præterea propter insignes variantes, ut lucem aspiceret. Illud insu-
per admonuisse lectores juvat in hoc Lucensi Codice titulum ex aliis etiam vetustis libris nonnum re-
ferri: Carthaginense Africæ Honorio XII. & Theodosio VIII. Conss. quod respondet anno 418.
Nihil etiam in eo legitur de illa, quam Ballerini vocant, præfatione, & in editione Labbæi in ca-
pita distributa exhibetur. Cætera ex eorum lectione, & ex nonnullis a me additis annotationibus
disces.

Postquam hæc scripseram, evolventi mihi MS. Lucensem Codicem 124. occurrit Concilium Valenti-
num Gratiano III. & Equitio Coss. idest anno 374. celebrato, quo sub titulo statim dantur statuta
ista, hac illis epigraphe præscripta: Quales debeant ordinari Sacerdotes secundum statuta eccle-
siæ antiquæ; statim hæc ipsa statuta exhibentur juxta eumdem ordinem quo a Labbeo edita sunt.
His absolutis solemnis clausula imponitur. Explicit statuta Synodi apud Ecclesiam Valentinam,
habita die & Coss. suprascriptis. Demum sequitur epistola illa quæ in editis Concilii Valentini ha-
betur. Ex his patere arbitror codicis hujus scriptori qui sæculo XII. vivebat oculis subjecta fuisse
Valentini concilii acta; multo quam cæteris occurrerunt, integriora; neque in illis statuta hæc anti-
qua præscriptum habuisse titulum Concilii Carthaginensis, quem edita & codices etiam plures præ-
ferunt. Inferre etiam liceret hæc ipsa Statuta condita primum fuisse in Synodo Valentina, vel sal-
tem ante eamdem Synodum collecta in Synodo dein approbationem obtinuisse. Meam hanc conjecturam
si lectores admiserint simul intelligent Gallicana illa Concilia quorum canones in Statutis hisce re-
præsentantur, ex statutis profecisse, non vero Statuta ex Conciliis accepisse.

STATUTA ECCLESIÆ ANTIQUÆ.

I. (a) *Ut episcopus non longe ab ecclesia hospitiolum habeat.*

II. *Ut episcopus in ecclesia in consessu presbyterorum sublimior sedeat. Intra domum vero collegam se presbyterorum esse cognoscat.*

III. *Ut episcopus nullam rei familiaris curam ad se revocet: sed lectioni, & orationi, & verbi Dei prædicationi tantummodo vacet.*

IV. *Ut episcopus vilem suppellectilem & mensam ac victum pauperem habeat, & dignitatis suæ auctoritatem fide, & vitæ meritis quærat.*

V. *Ut episcopus gentilium libros non legat; hæreticorum autem pro necessitate, & tempore.*

VI. *Ut episcopus tuitionem testamentorum non suscipiat.*

VII. *Ut episcopus gubernationem viduarum & pupillarum ac peregrinorum non per se ipsum, sed per archipresbyterum, vel archidiaconum agat.*

VIII. *Ut episcopus nec provocatus pro rebus transitoriis litiget.*

IX. *Ut episcopus ad synodum ire satis gravi necessitate inhibeatur, sic tamen ut pro sua persona legatum mittat, suscepturus salva fidei veritate quicquid synodus statuerit.*

A X. *Ut episcopus absque consilio presbyterorum suorum clericos non ordinet, itant civium conniventiam, & testimonium quærat.*

XI. *Ut episcopus de loco ignobili ad nobilem per ambitionem non transeat, nec quisquam inferioris ordinis clericus: Sane si id utilitas ecclesiæ fiendum poposcerit, decreto pro eo clericorum & laicorum episcopis porrecto, per sententiam synodi transferatur, nihilominus alio in loco ejus episcopo subrogato. Sacerdotes, vel alii clerici concessione suorum episcoporum possunt ad alias ecclesias transmigrari.*

XII. *Ut episcopus quolibet loco sedens stare diu presbyteros non patiatur, (b) in sacerdotibus ordinandis etiam ætas requiratur.*

B XIII. *Ut episcopus nullam causam audiat absque præsentia clericorum suorum, alioquin irrita erit sententia episcopi, nisi præsentia clericorum confirmetur.*

XIV. *Ut episcopus rebus ecclesiæ tanquam commendatis, non tanquam propriis utatur.* (c)

XV. *Ut episcopus nullum prohibeat ingredi ecclesiam, audire verbum Dei, sive gentilem, sive hæreticum, sive Judæum usque ad missam catechumenorum.*

XVI. *Ut episcopus accusatores fratrum excommunicet, & si emendaverint vitium, recipiat eos ad communionem, non ad clerum.*

XVII.

XVII. Ut sacerdos pœnitentiam imploranti (d) absque personæ acceptione pœnitentiæ leges injungat.

XVIII. Ut negligentes pœnitentes tardius recipiantur.

XIX. Is qui pœnitentiam infirmitatis petit, si casu, dum ad eum sacerdos invitatus venit, oppressus infirmitate obmutuerit, vel in phrenesim versus fuerit, dent testimonium, qui eum audierunt, & recipiat communionem. (e) Et si supervixerit agat integram pœnitentiam.

XX. Pœnitentes qui in infirmitate viaticum eucharistiæ acceperint, non se credant absolutos sine manus impositione si supervixerint.

XXI. Pœnitentes, qui attente leges pœnitentiæ exequuntur, si in itinere, vel in mari mortui fuerint, ubi non subveniatur eis communio, memoria eorum, & orationibus, & oblationibus commendetur.

XXII. Baptizandi nomen suum dent, & a vino & carnibus abstineant. (f) Neophyti aliquandiu & lautioribus epulis, & spectaculis, & conjugibus abstineant.

XXIII. Clericus ne comam nutriat nec barbam (sed hoc additur manu antiqua) radat. (g)

XXIV. Clericus professionem suam etiam habitu & incessu probet, & ideo nec vestibus, nec calceamentis decorem quærat.

XXV. Clericus cum extraneis mulieribus non habitet.

XXVI. Clericus per plateas & andronas certa & maxime officii sui necessitate ambulet.

XXVII. Clericus victum, & vestimentum sibi artificiolo, vel agricultura absque officii dumtaxat sui detrimento præparet.

XXVIII. Catholicus qui causam suam sive justam, sive injustam ad judicium alterius fidei judicis provocat; excommunicetur.

XXIX. Sacerdote verbum in ecclesia faciente qui egressus de auditorio fuerit, excommunicetur.

XXX. Pauperes, & senes ecclesiæ plus cæteris honorandi sunt.

XXXI. Qui die solemni prætermisso ecclesiæ conventu ad spectacula vadit, excommunicetur.

XXXII. Clericus qui non propter emendum aliquid in nundinis, aut in foro deambulat, ab officio suo degradetur.

XXXIII. Clericus, qui absque corpusculi sui inæqualitate vigiliis (h) prætermissis stipendiis privetur.

XXXIV. Viduæ adolescentes, quæ corpore debiles sunt, sumptu ecclesiæ cujus viduæ sunt, sustententur.

XXXV. Mulier quamvis docta, & sancta viros in conventu docere non præsumat.

XXXVI. Laicus præsentibus clericis, nisi ipsis probantibus, docere non audeat.

XXXVII. Vir qui religiosis feminis præponendus est, ab episcopo loci probetur.

XXXVIII. Qui communicaverit, vel oraverit cum excommunicato, excommunicetur, sive clericus, sive laicus.

XXXIX. Mulier baptizare non præsumat.

XL. Clericus invidens fratrum profectibus, donec in vitio est non promoveatur.

XLI. Clericus qui adulationibus, & proditionibus vacare deprehenditur, degradetur ab officio.

XLII. Clericus maledicus maxime in sacerdotibus cogatur ad postulandam veniam. Si noluerit, degradetur, nec unquam ad officium absque satisfactione revocetur.

XLIII. Omnes clerici, qui ad operandum validi sunt, & artificiola, & litteras discant.

XLIV. Eum, qui frequenter litigat, & ad accusandum facilis est, in testimonium nemo absque grandi examinatione recipiat.

XLV. Dissidentes episcopos, si timor Dei, non synodus reconciliet.

XLVI. Discordantes clericos episcopus vel ratione vel potestate ad concordiam trahat. Inobedientes synodus per audientiam damnet.

XLVII. Oblationes dissidentium fratrum neque in sacrario, neque in gazophylacio recipiantur.

XLVIII. Irrita erit episcopi vel donatio, vel venditio vel commutatio rei ecclesiasticæ absque conniventia & subscriptione clericorum.

XLIX. Irritam esse injustam episcoporum damnationem, & idcirco a synodo retractandam.

L. Quærendum in judicio, cujus sit conversationis & fidei is qui accusat, & qui accusatur. B

LI. Caveant judices ecclesiæ, ne absente eo cujus causa ventilatur, sententiam proferant, quia irrita erit, imo & causam in synodo pro facto dabunt.

LII. Studendum episcopo est, ut dissidentes fratres, sive clericos sive laicos ad pacem magis, quam ad judicium cohortetur.

LIII. Seditionarios nunquam ordinandos clericos, sicut nec usurarios, nec injuriarum suarum ultores.

LIV. Episcopi vel presbyteri si causa visitandæ ecclesiæ alterius episcopi ad ecclesiam venient, in gradu suo suscipiantur, & tam ad verbum faciendum, quam ad oblationem consecrandam invitentur.

C LV. Diaconus ita se presbyteri, ut episcopi ministrum noverit.

LVI. Ut Diaconus præsente presbytero eucharistiam corporis Christi, populo, si necessitas cogit, jussus eroget.

LVII. Ut diaconus quolibet loco jubente presbytero sedeat.

LVIII. Ut diaconus tempore tantum oblationis, & lectionis (i) alba utatur.

LIX. Ut diaconus in conventu presbyterorum interrogatus loquatur.

LX. Omni die energumenis exorcistæ manus imponant.

LXI. Pavimenta domorum Dei energumeni everrant.

D LXII. Energumenis in domo Dei assidentibus victus quotidianus per exorcistas opportuno tempore ministretur.

LXIII. Omni tempore jejunii manus pœnitentibus (k) imponatur.

LXIV. Mortuos ecclesiæ pœnitentes & efferant, & sepeliant.

LXV. Pœnitentes etiam diebus remissionis genua flectant.

LXVI. Ad reatum episcopi pertinet, vel presbyteri, qui parochiæ præest si sustentandæ vitæ præsentis causa adolescentiores viduæ, vel sanctimoniales clericorum familiaritatibus subiciantur.

LXVII. Eorum, qui pauperes opprimunt, dona E a sacerdotibus refutanda.

LXVIII. Christianum catholicum, qui pro catholica fide tribulationes patitur omni honore a sacerdotibus honorandum, etiam in quotidiano victu, & ministerio.

LXIX. Clericum inter tentationes officio suo incubantem, gradibus sublimandum.

LXX. Clericum inter tentationes ab officio suo declinantem, vel negligentius agentem ab ipso officio removendum.

LXXI. Clericus scurrilem, & verbis turpibus jocularem ab officio retrahendum.

LXXII.

LXXII. *Clericum per creaturas jurantem, acerrime objurgandum. Si perstiterit in vitio excommunicandum.*

LXXIII. *Clericum inter epulas cantantem supradicta sententia severitate corrcendum.*

LXXIV. *Clericum qui in tempore indicti jejunii absque inevitabili necessitate jejunium rumpit, minorem habendum.*

LXXV. *Qui in dominico die studiose jejunat, non credatur catholicus.*

LXXVI. *Pascha solemnitatem uno die & tempore celebrandam.*

LXXVII. *Clericus quantumlibet verbo Dei eruditus artificio victum quærat.*

LXXVIII. *Clericus hæreticorum & schismaticorum tam convivia, quam sodalitates æqualiter vitet.*

LXXIX. *Conventicula hæreticorum non ecclesias, sed conciliabula diaboli appellanda.*

LXXX. *Cum hæreticis neque orandum neque psallendum.*

LXXXI. *Auguriis, vel incantationibus, vel Judaicis superstitionibus, vel* (*l*) *feriis servientes excommunicentur.*

LXXXII. *Ex pœnitentibus si ordinatus fuerit clericus, sicut & episcopus sciens ordinaverit, deponitur.* (*m*)

LXXXIII. *Simili sententia subjacebit episcopus, si sciens ordinaverit clericum eum, qui viduam aut repudiatam uxorem habuit, vel secundam.*

LXXXIV. *Qui oblationes defunctorum aut negant ecclesiis, aut cum difficultate reddunt, tamquam egentium necatores excommunicentur.*

LXXXV. *Presbyteri per diœceses aut ipsi accipiant chrisma, aut qui sacrarium tenet.* (*n*)

LXXXVI. *Clericus qui episcopi circa se districtionem injustam putat recurrat ad synodum.*

LXXXVII. *Episcopus si clerico, vel laicò crimen impegerit, deducatur ad probationem in synodo.*

RECAPITULATIONES OFFICIALIUM ECCLESIÆ (*o*)

LXXXVIII. *Episcopus cum ordinatur, duo episcopi teneant evangelia super caput; tertius benedicat, & reliqui manus imponant.*

LXXXIX. *Presbyter cum ordinatur; episcopus super caput ejus manum imponat, & reliqui presbyteri.*

XC. *Diaconus cum ordinatur, solus episcopus manum imponat.*

XCI. *Subdiaconus cum ordinatur, manum episcopus non imponat, & det ei patinam, & calicem vacuum, & archidiaconus det ei archiolum, & aquamanile.*

XCII. *Acolytus cum ordinatur, ab eo episcopo doceatur & ab archidiacono ceroferarium accipiat, & urceolum ad suggerendum vinum.*

XCIII. *Exorcista ab episcopo accipiat libellum exorcismorum.*

XCIV. *Lector accipiat libellum ab episcopo de quo lecturus.*

XCV. *Hostiarius ab episcopo claves accipiat.*

XCVI. *Psalmista idest cantor, & a presbytero potest ordinari.*

XCVII. *Sanctimonialis puella dum ordinatur vestem mutet, qualem semper vestiat.*

XCVIII. *Viduæ sanctimoniales, quæ ad ministerium baptizandarum mulierum eliguntur, honestæ, & doctæ sint.*

XCIX. *Sponsus & sponsa cum benedicendi sunt a parentibus suis, vel a paranymphis offerantur. Qui cum benedictionem acceperint, & ea nocte pariter non dormiant.*

C. *Viduæ quæ stipendio ecclesiæ sustentantur, orationibus vacent. Viduæ si professæ fuerint publice in castitate manere, & postea voluntate, sive invita nupserint, excommunicentur.*

NOTÆ P. JOANNIS DOMINICI MANSI.

(*a*) Statutis hisce Ballerini præmittunt ea omnia capita, quæ in edito concilii IV. Carthag. leguntur usque per totum caput primum: hæc vero desunt omnino in nostro codice. Quæ vero succedunt in editis a cap. III. usque ad XIV. in nostro codice in fine apparent, ut hic legitur.

(*b*) Duo hic canones in unum coalescunt, ut ex edito apparet.

(*c*) Addunt canoni huic Ball. sequentia ex mss. Barb. & Vat. 1343. *Diaconi & presbyteri in parochia constituti de rebus ecclesiæ sibi creditis nihil audeant commutare* &c. sicut leguntur in ed. Conc. IV. Carthag. ex cod. Barb. Monent autem Ball. eadem absque præcedentibus legi in canonibus additiciis synodi Agathensis an. 506. can. 49.

(*d*) In ed. conc. & apud Ball. inseritur hic *absque acceptione*.

(*e*) In ed. conc. & apud Ball. ponitur *accipiat pœnitentiam*. Cætera vero, quæ ibi usque sequuntur desunt in nostro cod. in quo tantum additur: *& si superviveret agat integram pœnitentiam*.

(*f*) Nonnulla huic statuto adduntur in ed. can. 35. & apud Ball. can. 23.

(*g*) Desunt *eadem* apud Ball.

(*h*) In conc. & apud Ball. est *desit*

(*i*) Ita & in ed. sed apud Ball. pro *alba* est *orarie*.

(*k*) In ed. & apud Ball. additur: *a sacerdotibus*.

(*l*) Apud Ball. transposita sunt aliqua verba & pro *feriis* ponitur *festis*.

(*m*) Apud Ball. legitur multo fusior hic canon sicut etiam in ed. conc. can. 68.

(*n*) Iste etiam can. multo fusior est apud Ball. apud quos eodem modo legitur ut in ed. can. 36.

(*o*) Sequentes canones multo fusiores sunt apud Ball. apud quos lectio eadem retinetur, quæ & in ed. cap. II. III. IV. V. VI. usque ad tot cap. XIII. sicut etiam apud eosdem Ball. diversa est lectio can. CII. ab ea quæ est in ed. conc. & in nostro cod. ita enim apud illos concipitur. *Viduæ quæ stipendio ecclesiæ sustentantur ita assiduæ in Dei opere esse debent, ut & meritis & orationibus suis ecclesiam adjuvent*. Et hic etiam apud illos hæc statuta absolvuntur.

Ex vetere Ballerin. Collectione.

CONCILIUM NARBONENSE
HABITUM ANNO CCCCLII.

SAbinianus & Leo presbyteri primæ Narbonensis actionem adulterii intenderunt ea tempestate adversus quosdam. Congregatis ergo propterea Episcopis provinciæ & honoratis a Rustico Archiepiscopo Narbonensi, accusatores se ab inchoatis disceptationibus sponte subtra-

traxerunt, & ſic evanuit accuſatio. Dubius fuit Ruſticus quæ pœna imponenda illis eſſet qui cauſam detulerant, eaque de re ſanctum Papam Leonem conſuluit. Reſpondit ille mitius cum eis agendum qui zelo pudicitiæ videbantur A modum exceſſiſſe vindictæ: ne diabolus, qui deceperat adulteros, de adulterii ultoribus exultaret. Epiſtola ergo Ruſtici ad Leonem erat ſynodalis.

CONCILIUM INCERTI LOCI IN ORIENTE

FORTE CONSTANTINOPOLITANUM

Anno 453. celebratum.

Mansi Suppl. T. I. pag. 331. CUm S. Leo Papa catholicæ adverſum Eutychetem fidei ſtabiliendæ ſollicitus, quas ante biennium ſcripſerat ad ſynodum Chalcedonenſem literas, ad orientales epiſcopos, vel, ut mea fert conjectura, Conſtantinopolim miſit. Ibi in cœtu epiſcoporum lectas atque probatas fuiſſe ſcripſit ad eundem S. Leonem Julianus Coenſis epiſcopus. Cui hæc reſcripſit S. Leo epiſt. LXVIII. *Epiſtolam ſane meam ad Chalcedonenſem ſynodum datam præſentibus epiſcopis & clericis lectam fuiſſe tuis epiſtolis retuliſti, ſed uſque ad illum capitulum quo ea quæ de fide acta ſunt, meus videtur firmaſſe conſenſus*. Et infra: *Ætium presbyterum, quem aſſe-* B *ris fuiſſe diſcuſſum* (in eodem concilio, ut arbitror) *gratulamur, cognitione habita in omnibus fuiſſe purgatum*. Data eſt epiſtola *V. id. januarii Ætio & Studio V. C. Coſſ.* nempe anno 454. ex quo concilium iſtud ſuperiori anno 453. habitum conjicio. Quod vero pontificiarum literarum pars quædam inter legendum omitteretur, in cauſa fuiſſe cenſeo Anatolium Conſtantinopolitanum patriarcham, quem de prorogata latius quam par erat authoritate ſua reum hic a pontifice habitum ſuſpicor. Eo nomine illum pariter caſtigat in epiſtola ad ipſum data legenda inter acta concilii Chalcedon. par. 3. num. 5

[a] CONCILIUM [b] ANDEGAVENSE

IN ORDINATIONE TALASII EPISCOPI

Celebratum IV. Nonas Octobris, Opilione V.C. conſule, [c] anno Chriſti CCCCLIII. Valentiniani III. Auguſti XXVIII. Leonis I. Papæ XIII.

TITULI CANONUM.

C

I. *Ut clerici epiſcoporum judicio acquieſcant: illis inconſultis ſæcularia judicia non expetant, nec ad alium locum tranſeant; & ſine illorum literis non peregrinentur.*

II. *Ut diaconi presbyteris humiliter deferant.*

III. *A violentia & perputatione abſtinendum.*

IV. *Ut qui ab extraneis fœminis revocare ſe noluint, non miniſtrent, & ulterius non provehantur. Qui vero tradendis vel capiendis urbibus interfuerint, a communione & conviviis arceantur.*

V. *Ut qui accepta pœnitentia reſiliunt, & ſanctimoniales quæ decidunt, communione priventur.*

VI. *De iis qui alienis uxoribus conjugii nomine* D *abutuntur.*

VII. *Qui relicto clero ad ſæcularem militiam ſe conferunt, ab eccleſia ejiciendi.*

VIII. *Ut monachi, qui propoſitum deſerunt, & ſine literis vagantur, ad communionem non recipiantur.*

IX. *Alieno clerico epiſcopus gradum ne augeat.*

X. *De laicis excommunicare non liceat, niſi probatis criminibus.*

XI. *Qui digami fuerunt, diaconi vel presbyteri non ordinentur.*

XII *Ut pœnitentia converſis omnibus pateat, & pro epiſcopi æſtimatione venia concedatur*

PRÆFATIO.

CUm ad ordinandum epiſcopum in civitate Andegavorum epiſcopi conveniſſent, & [d] Talaſius eſſet epiſcopus ordinatus, omnibus pariter reſidentibus, [e] Leone, Euſtochio, [f] Chariatone, Rumorido, [g] Viventio, [h] Victorio, & Talaſio, epiſcopis, pari conſilio atque tractatu deciſionem, quam verbis decreverant, etiam ſcripturæ mandare voluerunt: ut ab hac die, hoc eſt IV. Nonas Octobris, Opilione V. C. conſule, hæ regulæ eccleſiaſticæ ſervarentur, quæ a ſenioribus juxta auctoritatem ſcripturarum jam fuerant conſtitutæ.

[f] Charlletone, [g] Vincentio,

CANONES:

I.

Primum [i] ut contra epiſcopale judicium clericis non liceat [k] proſilire: neque inconſultis [l] ſacerdotibus ſuis ſæcularia judicia expetere: ſed nec de loco ad alium ſine epiſcopi permiſſione tranſire: nec ſine commendatis ſacerdotum ſuorum literis commeare.

Conc. Chalc. c. 9. [k] reſilire: [l] ſacerdotibus ſecularium jud.

II

II.

k Ut diaconi presbyteris noverint omni humilitate deferendum.

III.

l Ut a λ violentia & crimine perputationis abstineatur.

IV.

m Familiaritatem extranearum fœminarum noverint esse vitandam. Sed si qui sunt cælibes, non nisi a sororibus, aut amitis suis, aut a matribus consolentur. Quia sicut bonum non est homini solum esse, ita familiares esse clericos fœminis non oportet extraneis: quia frequenter plurimorum ruinas sub hac occasione deflemus. Si quis autem post hoc interdictum a prædictis familiaritatibus se revocare noluerit, nequaquam gradu altiore donabitur: & si jam ordinatus fuerit, non ministret. ² Tum si qui tradendis civitatibus fuerint interfuisse detecti vel capiendis, non solum a communione habeantur alieni, sed nec conviviorum quidem admittantur esse participes.

V.

Quod etiam de his qui accepta, pœnitentia resilierint, debita severitate servabitur, quæ forma etiam circa eas quæ de virginitate sanctimoniali crimine proprio deciderunt, statuto rigore permaneat.

VI.

Hi quoque qui alienis uxoribus, superstitibus ipsarum maritis, nomine conjugii abutuntur, a communione habeantur extranei.

VII.

Clerici quoque, qui relicto clero se ad sæcularem militiam, & ad laicos contulerint, non injuste ab ecclesia, quam reliquerunt, amoventur.

VIII.

Monachi quoque, qui cœptam observationis viam relinquunt, & absque epistolis, & absque certis negotiis vel necessitatibus per regiones vagantur alienas, cognita districtione, si se non emendaverint, ab abbatibus suis, vel a sacerdotibus, ad communionem non recipiantur.

IX.

Aliis quoque episcopis aliorum clericis gradum augere non liceat.

X.

Quicumque autem vel de laicis, vel de clero, ministri fuerint ordinati, & observare noluerint; si laicus, communicare non liceat, nisi forte reprobaverint criminosos.

XI.

n Non nisi unius uxoris viri, iidemque virginibus copulati, diaconi vel presbyteri ordinentur.

XII.

Pœnitentiæ sane locus omnibus pateat, qui conversi errorem suum voluerint confiteri, quibus perspecta qualitate peccati, secundum episcopi æstimationem erit venia largienda.

Quod ita inter prædictos viros pari consilio & ordinatione decretum est, ut si quis ex ipsis contra hanc ordinationem * agendum esse præsumpserit, obvius fuisse regulæ ecclesiasticæ judicetur: adversus quem ceteris fratribus suis, quasi adversus contemptorem, licebit exurgere.

* aliq. e

NOTÆ JACOBI SIRMONDI, S. J.

1 *Concilium.*) Collatum est cum tribus exemplaribus, Engolismensi Tiliano, Fossatensi, & Pithœano: ex quibus quæ minime dubia erant, in contextum de more conjecimus. Titulos vero, ubi corrupti aut mutili videbantur, alios substituimus.

2 *Tum si qui tradendis.*) Rectius, opinor, manuscripti, qui hoc membrum hinc divellunt, & cum sequenti canone copulant.

EJUSDEM SIRMONDI NOTÆ POSTUMÆ

Nunc primum editæ.

Ad Talasium Andegavensium episcopum, in cujus ordinatione celebrata dicitur hæc synodus, [illegible] extat epistola Lupi & Euphronii episcoporum, de qua postmodum dicendi erit locus. Idem concilio cum ceteris absens subscripsit. Ad eumdem præterea & ad Victorium Cenomanensem, qui ad eam synodum non venerant, missa est synodica concilii Venetici, in eadem provincia tertia Lugdunensi. Cujus provinciæ hoc loco metropolitanus Eustochius episcopus Turonensis, cum Leone metropolitano, ut reor, B[illegible]ensi. Ex Labbe App. I. IV.

Contra epistola judicium.) De clericis vetat, primum ne relicto episcopali judicio publica judicia expetant inconsultis episcopis suis. Deinde ne sine illorum permissu ad alia loca transeant, nec sine illorum literis ambulent. Quibus de rebus singulatim proximo ante anno cautum fuerat in synodo œcumenica Chalcedonensi can. v. ix. xiii. postmodum vero in eadem provincia iterum actum est in concilio Turonico & Venetico. Can. 1.

Ut diaconi presbyteris.) Debent enim diaconi se presbyterorum quoque ministros agnoscere. Concilium IV. Carthaginense can. xxxvii. *Diaconus ita se presbyteri, ut episcopi, ministrum noverit.* Quare quod Commodianus diaconos instruens inter cetera commendat, ut pastores reverenter habeant, de presbyteris quoque accipiendum libro ii. cap. xxvi. Can. 2.

MINISTRIS, id est diaconis

Ministerium Christi Zacones exercete caste.
Idcirco ministri facite præcepta magistri:
Nolite ludere personam judicis æqui
Integrate locum vestrum per omnia decti
Sursum intendentes semper Deo summo devoti.
Tota Deo reddite in lapsa sacra ministeria ara
Debet in diversis exemplum dare parati
Inclinato capite vestrum pastoribus ipsi
Sic fieri ut Christo populo jam probati

Ut a violentia.) Consentiunt in his verbis duo codices, Tilianus & Fossatensis, in quibus solis hoc concilium reperimus. Perputationem itaque dicere videtur amputationem seu truncationem membrorum, a qua & ab omni genere cædis ac violentiæ compescit, abstinereque clericos jubet. Can. 3.

Familiaritatem extranearum.) Clericos qui [illegible] Can. 4.

λ Ita omnes MSS. & editi. Forte legendum [illegible] a violentia & crimine perpetrationis. Harduinus

inhærent extranearum fœminarum familiaritati, alienos a communione habendos decrevit synodus secunda Arelatensis can. III. eademque illos pœna mulctant synodus tertia Turonensis can. III. & secunda can. X. Hæc vero ad altiorem illos gradum promoveri, atque in eo quem adepti fuerint ministrare vetat. Alii aliis in eosdem modis canones animadvertunt.

Tum si aut ordenati.) Parum cohærent hæc verba cum superioribus: sed ideo fortasse conjunguntur, quia de eisdem clericis accipienda sunt, cum alia quæ mox sequuntur, ad alios pertineant.

Qui accepta pœnitentia reciderint.) Qui susceptam pœnitentiam deseruerint, & virgines sacræ quæ sua sponte lapsæ aut prævaricatæ fuerint, una eademque pœna plectuntur, ut a communione videlicet convictuque fidelium submoveantur. Can. 5

Qui alienas uxores.) Alienas uxores appellat a viris suis dimissas, ut ἀλλοτρίαν ἀνδρός alienum virum, Basilius ad Amphilochium can. IX. eum, cui post repudium uxoris altera cohabitat. [illegible] Et qua est, qui uxorem dimisit, cohabitat, est adultera, eo quod alienum virum ad se traduxit. Excommunicantur ergo, qui dimissas aliis uxores superstitibus maritis sibi copulant. Can. 6

Clerici qui relicto clero.) In clericos apostatas ex can. VII. synodi Chalcedonensis [illegible] Eos qui in clero semel deputati sunt, statuimus neque ad militiam, neque ad dignitatem aliquam secularem venire, sed hæc tentantes anathematizari. Can. 7

Monachos quoque.) Monachos vagos, & sine epistolis ambulantes, nisi resipiscant, recipi ad communionem non debere. De his etiam vetuerat canone IV. synodus Chalcedonensis, ne relictis suis monasteriis evagentur ecclesiasticisque aut secularibus negotiis se ingerentur, nisi si quid illis forte ab episcopo propter necessariam causam præcipiatur. Can. 8

Alienum clerici.) Alieni clerici ordinationem, nisi eius consentiat episcopus, irritam esse constituit synodus Sardicensis can. XIX. *Et hoc universi constituimus, ut qui unquam ex alia parœcia voluerit alienum ministrum, sine consensu episcopi ipsius, & sine voluntate ordinare, non sit rata ordinatio ejus.* Idem sancitum in synodo II. Arelatensi can. XIII. Can. 9

Quicumque autem.) Prior pars canonis ad ministros ecclesiæ spectat, qui observare nolunt, id est qui officium suum in suspectis ministeriis implere negligunt, de quibus alii erant canones permulti. Posterior, si titulo credimus, excommunicationes docet, nisi probe [illegible] non esse. Verum adeo corruptus est locus, ut certa sententia elici vix possit. Can. 10

Non nisi unius uxoris virl.) Ne digamos, si ad clerum adsciscantur, ultra subdiaconatum ordinare liceat, cautum est tum in synodo Arausicana can. XXV. tum in Arelatensi II. can. XLV. Consequens ergo, quod hoc loco adstruitur, ut diaconi aut presbyteri ordinari non possint, qui non unius viri, unius uxoris viri fuerint, ejusque virginis, non viduæ aut internuptæ. Can. 11

Pœnitentia locus.) Pœnitentiam desiderantibus non negandam docuit canon IV. synodi Arausicanæ. Sed huic canoni apte congruunt quæ statuta sunt in Laodicena can. II. [illegible] Eos qui diversis modis peccant, & in oratione confessionis & pœnitentiæ perseverantes, & conversionem pro se ferant, tempus pœnitentiæ pro qualitate culpæ imposito, ad communionem, propter clementiam & bonitatem Dei, recipiendos esse. Ad pœnitentiam porro publicam admittebant episcopi, & pro delictorum modo pœnitentibus leges ac tempora decernebant. Concilium III. Carthaginense can. XXXI. *Pœnitentibus, secundum peccatorum differentiam, episcoporum judicio pœnitentiæ tempora decernantur.* Et concilium IV. can. LXXIV. *Sacerdos pœnitentiam imploranti absque personæ acceptione pœnitentiæ leges injungat.* Iidem ipsi peracta pœnitentia illos venia data reconciliabant, & ad communionem recipiebant, aut eorum permissu presbyteri, quibus alioqui non licebat. Concilium idem III. can. XXXII. *Ut presbyter inconsulto episcopo non reconciliet pœnitentem, nisi absente episcopo & necessitate cogente.* Can. 12

Notæ Severini Binii.

a *Concilium.*) Hoc concilio disciplina ecclesiastica, licentia quadam vivendi corrupta, in meliorem statum reformata fuit. Pater Fronto Ducæus societatis Iesu presbyter dignissimus, & professor in Galliis doctissimus, e temporum obscuritate vindicatum per annales illustrissimi cardinalis Baronii in lucem primus emisit. Apud Baronium desiderantur tituli canonum, quos magno commodo universæ ecclesiæ idem pater Fronto ad nos transmisit, dum hoc ipsum concilium prælo committeremus. Scribit se hæc exhibere ex manuscripto codice reverendissimi domini Joannis Tilii episcopi Meldensis. Varietatem lectionis ex eodem codice collectam, suis locis addidimus. Rogo ut si plura hujus generis ecclesiæ profutura habeantur, in appendice quadam universali ad finem quarti tomi addenda communicentur.

b *Andegavense.*) Sic dictum a civitate quadam Galliæ Lugdunensis, quæ hodie Latine Andegavum, Gallice *Angers* appellatur.

c *Anno Christi* 453.) Quarto nonas Octobris sub clarissimi viri Opilionis consulatu, qui cum anno Christi 453. Leonis 14. Marciani 4. & Valentiniani imperatoris 29. coincidit. Hæc acta concilii testantur.

d *Thalassius.*) Andegavensis episcopus, ut ex Turonensis concilii subscriptionibus constat.

e *Leone.*) Bituricensi episcopo.

f *Eustochio, Chariatone.*) In manuscripto episcopi Meldensis Chariatone, scribendum fortasse, Charitone. Hæc Fronto.

g *Vincentio.*) Manuscriptus Meldensis episcopi habet *Vincentio*, ut pater Fronto notavit.

h *Victurio.*) Alias Victurio Cenomanensi antistite, qui una cum Thalassio Andegavensi in Venetico concilio scriptus habetur.

i *Ut contra episcopale judicium clericis non liceat secularium judicia expetere.*) Hæc pro ecclesiastica immunitate contra Valentiniani imperatoris sanctionem anno 452. Romæ promulgatam, & Christiano principe indignam, quæ ecclesiasticum forum suis privilegiis spoliavit, fori exceptionem clericis abstulit, nullamque extra causas fidei & religionis juris dicendi auctoritatem illis concessit, nisi partes ex consensu apud aliquem episcoporum agere delegissent. Hæc patrum constitutio quam æqua: contra vero imperatoris Valentiniani sanctio quam fuerit iniqua & impia, non modo Caii & Marcellini pontificum constitutiones, Milevitani & Chalcedonensis concilii antiquiora decreta, & Majorani & Justiniani novellæ constitutiones 79. 83. & 123. indicant, verum etiam ipsa denique ratio evidentissime ostendit. Omnium enim judicio absurdum est, si ovis pastorem suum judicet, si hodie prætor ad tribunal episcopi, cras episcopus ad tribunal prætoris evocari possit. Ut judex terrenus summi judicis servos hominesque sacratos capiat aut puniat, quis non absurdissimum esse dixerit? Piissimum igitur fuit Constantini magni, quo ad episcopos loquens dixit: *Vos dii estis a summo Deo constituti: conveniens non est ut homo judicet deos.* Quo sensu deos appellarit, diximus supra in notis edicti de donatione. Accedit quod magno malo totius Romani imperii Valentinianus imperator expertus fuerit, quod hanc sanctionem impiissimam ferendo, in jura ac privilegia ecclesiarum hactenus longo tempore usurpata insurrexerit. Nam cum Attila flagellum Dei nominatus, a Gothis * anno præcedente in Gallia victus fuisset, adeoque Romano imperio parum nocuisse potuisset, peccato imperatoris, justoque Dei vindicis permissu, viribus auctus Aquilejam aliasque nobilissimas urbes Italiæ expugnavit & diruit: ipsam quoque urbem Romam una cum imperio evertisset, nisi per Leonis papæ, cujus auctoritatem & potestatem suo edicto depresserat & humiliaverat, præsidium & auxilium munita fuisset. *Nam cum Romam quoque pararet irrumpere*, inquit Paulus diaconus lib. 15. miscel. *Leo magnus ad eum missu Valentiniani imperatoris accessit, eumque adeo mitem reddidit, ut illico promissa pace firmissima, ultra Danubium, non reditura, abierit.* Qua ratione id effectum fuerit, hac de re quæsitus, suis id indicavit responso, quod nimirum Leoni summo sacerdoti alium quemdam, fortasse Petrum apostolum, ut inquit diaconus, sacerdotali habitu astantem viderit, sibique gladio minari eum, si non Leonis mandato obtemperaret.

Quæ occasione hic canon conditus. Clerici a potestate secularium jure exempti. Attila flagellum Dei cessit Leoni Papæ. * Francis atque Romanis. Attila cur ab urbis eversione abstinuerit.

k *Ut diaconi presbyteris deferendum esse.*) Hoc idem constitutum fuit ante annos plusquam centum in concilio Arelatensi primo canone 18. his verbis: *De diaconibus urbicis, ut non sibi tantum præsumant, sed honorem presbyteris reservent.* Diaconi ob bonorum administrationem sibi commissam, majore honore a populo observabantur, eoque occasione adversus presbyteros cervicem erigebant, eosque contemnebant: & cum ex antiqua lege ecclesiæ, presbyteris sedentibus, illi stare tenerentur, ex administratione bonorum elatiores facti, contra has leges & observationes ecclesiæ agebant. Cum ergo ille diaconorum fastus aliquoties depressus, hoc tempore in Galliis rursum repullulasset, opus fuit, ut ecclesiastica censura securi malum illius amputatum iterum succideretur. Vide quæ de fastu Romanorum diaconorum, de contentione inter diaconos & presbyteros Roma Cap. 8 Diaconorum arrogantia quæ fuerit.

Romæ exorta, dixi supra tomo primo in notis ad epistam Anastasii I. verbo *Confitentes*, ut quatuor evangelia *audientes*, *sedeant*, *non sedeant*, *sed curvi stent*. Item quæ de diaconis dixi in notis concilii Romani II. sub Silvestro, & Carthaginensi IV. can. 30.

1 *Ut a [illegible] [illegible].*) Ita quam [illegible] legit manuscriptum [illegible]. Sed pater Fronto in notis suis marginalibus, quas mihi transmisit, legendum putat *pervadendi*. Hoc enim sensu usurpabant illud illo seculo, ut pervadere sit aliena res invadere, ac per vim usurpare. Sic concilio Agathensi, can. 19. *Libertos* A *legitime a dominis suis factos ecclesia tueatur* [illegible] *quæ ante audientiam aut pervadere aut expoliare præsumpserit, ab ecclesia repellatur.* Item Turonensi I. cap. 9. *Ut aut diversos aliorum, transgrediendo terminos, a patribus constitutos, pervadat.* Hæc pater Fronto Ducæus.

m *Familiaritatem*) De habitatione mulierum cum sacerdotibus & clericis, plura dixi supra in notis ad canones apostolicorum, conciliorum Eliberini, &c.

n *Non est autem nostri* [illegible].) [illegible] qui bigamus ordinantur: qua de re vide notas can. apost. 17.

Cap. 1

Cap. 4

Cap. 1

CONCILIUM GALLICUM
INCERTI LOCI.

Ex Labbei Append. Tom. IV.

EPistola Leonis, Eustochii & Victurii, (ad B quam vide Sirmondi nostri notas) esse synodicam constat, tum ex subscriptionibus quæ supersunt episcoporum trium, tum ex clausula quæ additur in cod. Remensi, *Et ceteri qui adfuerunt episcopi subscripserunt*. Cujus autem sit concilii non liquet. Romanum concilium Hincmarus passim appellat, deceptus Leonis nomine, quem pontificem Romanum falso credidit. Bituricense vocat Petrus de la Lande, capta ex Leonis nomine (quem Bituricensem archiepiscopum esse Sirmondus admonuerat) conjectura; sed parum, ut mihi quidem videntur, certa: cum par esset causa Turonense concilium idcirco vocandi, quia Eustochius Turonensis archiepiscopus ei subscripsit.

TURONICÆ PROVINCIÆ SYNODUS
PER HOS ANNOS CELEBRATA
adversus Clericos coram sæculari Judice disceptantes.

CUr Synodum hanc instituerim, & qua conjectura eam quam subjicio epistolam ex Synodo scriptam deduxerim docent geminæ Sirmondi notæ eidem epistolæ subjiciendæ.

EPISTOLA LEONIS BITURICENSIS EPISCOPI.

AD EPISCOPOS, ET PRESBYTEROS intra * Thraciam provinciam constitutos.

* Tertiam

Declarat excommunicatos clericos illos, qui prætermisso ecclesiastico judicio sæcularem adierint potestatem.

*Dominis fratribus merito beatissimis, in Christo venerabilibus, * Samartioni, * Charatoni, Desiderio episcopis, & presbyteris omnium ecclesiarum, quæ sunt intra provinciam * Thraciam constitutæ, Leo, * Victurius, * Eustochius episcopi.*

* Sarmationi
* Charatoni
* Tertiam
* Victurius
* Eustochius

TAnta sæculi potestates circa sacerdotalem hominem reverentia prævaluere, etiam hi quos sub imperiali nomine terris divina potentia præesse præcepit, ut jus * distinguendorum negotiorum episcopis sanctis juxta divalia constituta permiserint. Quod cum & juris antiqui formulis & * illibatis frequentius sit legibus confirmatum, præsenti tamen tempore a plerisque invenimus fuisse calcatum. Nam prætermisso sacerdotali judicio, passim ad examen sæculare transire. * Quocirca nobis visum est, ut hanc & sacræ legis, & nostri ordinis con C tumeliam, & ad præsens ulcisceretur plena districtio, & observandam formulam constitueret in futurum. * Censemus itaque, ut quicumque, prætermisso sacerdote ecclesiæ suæ, ad disceptationem venerit sæcularium, sacris liminibus expulsus, a cœlesti arceatur altario: neque ullus post hanc definitionem, quæ communi sedit arbitrio, quidquam sibi ultra præscriptum vindicare nitatur. Ita fiet, ut hi qui ante erravere, congrua emendatione se corrigant, & * qui sub observatione clericali ecclesiæ probatur servire officio, ex clero abjiciendum, * si prætermisso sacerdotum judicio, sæcularem adierit potestatem. Quod ideo singulos universosque volumus agnoscere, ut quod D pleno justitiæ & juris ordine constitutum est, effectum totius firmitatis in omnibus clericorum negotiis fortiatur. Sane si * clericus laicum pulset, prius se audiri ab * episcopis poscat: tum si petitioni suæ laicum viderit obviare, ex permissu episcopi sui, in sæculi moderatoris disceptatione confligat. Leo episcopus * scribit. Victorius * episcopus scribit. Eustachius * episcopus scribit.

* distinguendorum
* alias
* Quocirca
* [illegible]
* & a [illegible]
* clericus et [illegible]
* episcopum
* [illegible]
* [illegible]
* Eustochius

JACOBI SIRMONDI S. J.

Notæ sequentes.

L [illegible] ut [illegible] Leonis [illegible] E quæ [illegible] Bituricensis [illegible] Turonensi [illegible] episcopus [illegible] inter Leonis [illegible] Turonensis [illegible] legit.

Lugdunensis. Ad calcem vero epistolæ, post subscriptiones trium episcoporum, sequebatur in codice S. Remigii Remensis clausula, *Et cæteri qui adfuerunt episcopi subscripserunt*, ut hinc appareat, a pluribus episcopis, & in synodo fortasse aliqua editam fuisse, post Andegavensem, cui cum his tribus episcopis adfuerat etiam Chariato, qui hoc loco inter ejusdem provinciæ Tertiæ antistites numeratur.

A *Consulimus itaque*.) Clericum qui prætermisso episcopali judicio publicum judicium sua sponte adierit, ex clerico habendum, id est clericatus gradu & officio privandum decernunt. Quod si a laico pulsatus, & audiri se ab episcopo petens; impetrare non possit, tum ei ex permissu episcopi in sæculari judicio confligere licebit.

* A Sirm. editum ex codice eccl. Lugdunensis.

CONCILIUM * ARELATENSE III.

A RAVENNIO EPISCOPO

In Causa Fausti abbatis insulæ Lirinensis & episcoporum celebratum, Leonis I. Papæ temporibus, [1] circa annum Christi CDLV.

Exemplar epistolæ generalis, quæ ad episcopos invitandos in causa insulæ Lirinensis missa est.

Extat etiam in Cod. 174. Vat. Pal. ex quo paucolas habe variantes accepi *Mansi*

QUotiens membrum aliquod quolibet infirmitatis genere laborat, fieri non potest, quin ejusdem corporis etiam cetera membra condoleant. Et ideo causam quæ inter (*a*) sanctum episcopum Theodorum & sanctum Valerianum, vel sanctum Maximum, (*b*) item episcopos, atque abbatem Faustum, nec non & reliquos fratres insulæ Lerinensis acciderat, absque dubio omnes nos, qui in Christo unum sumus, differre non possumus, nisi id agamus qualiter curetur & abstergatur. Ad hoc itaque remediandum scandalum orationibus vestris 3. Kal. Januarias audientiæ dies est constitutus. Rogamus ergo, ut sanctitas vestra (*c*) se usque Arelate fatigare dignetur: quatenus tantum malum, quod dilatione plus crescit, beatitudinis vestræ præsentia terminetur. Talis enim causa, quæ tam grande scandalum gignit, sicut atrocitate sui multos involvit, ita plures qui in Christo medeantur, exposcit. *Ad eos qui in ipsa insula sunt*. Beatitudinem vero vestram præcipue adesse convenit, quos insula ipsa velut sinu quodam genitricis fovens, ad (*d*) eam gratiam, quæ nunc in vobis est, domino instigante (*e*) produxit. *Ad sanctum Rusticum*. Ac præcipue beatitudo vestra ut adsit, primum deprecamur; quia gravior infirmitas necessario medicos peritissimos inquirit.

INSTITUTIO SANCTORUM EPISCOPORUM [γ] *Ravennii, Rustici, Nectarii, Flori, (f) Constantii, Asclepii, Maximi, Justi, Salonii, Ingenui, (g) Ynanti, (h) Zotici, Chrysanthi, in causa insulæ Lirinensis.*

CUm Arelate in secretario ecclesiæ convenissemus, præmissa prece ad dominum, nullo extrinsecus arbitro interveniente retedimus, de remedio scandali, quod in monasterio in insula Lerinense obortum fuerat, pertractantes. Placuit ergo nobis sancto, ut credimus, Spiritu gubernante, ut omnibus quæ in querelam venerant, sollicite ventilatis atque discussis, sanctus ac beatissimus frater Theodorus episcopus primum exoraretur a nobis, ut scandalum quod & ipse, sicut & nos, graviter do- B lebat exortum, differendo in tempora mancte diutius non pateretur, sed potius ad recipienda satisfactionum remedia festinaret, & sanctum presbyterum Faustum, abbatem monasterii supradicti, indulta, si qua illa esset, culpæ venia, in pristina pace toto caritatis affectu reciperet, & ad insulam ac congregationem ipsi Deo dispensante commissam, cum sua gratia & caritate remitteret. Nec quidquam deinceps ex his quæ sibi fratrem Faustum arguebat fecisse, aut verbis repeteret, aut animo retineret. Quin potius conlatione, utpote antiquus abbas & episcopus, ei ut piam ac necessariam perpetuo exhiberet, & solatia secutura, quæ verbis dignabatur promittere, rebus ipsis, in C quo usus exigeret, plenissime exhiberet. Hoc tamen sibi tantummodo vendicaturus, quod decessor suus sanctæ memoriæ Leontius episcopus vindicaverat: id est, ut clerici, atque altaris ministri, a nullo, nisi ab ipso, vel cui ipse injunxerit, ordinentur: chrisma non nisi ab ipso speretur: neophyti si fuerint, ab eodem confirmentur: peregrini clerici absque ipsius præcepto in communionem, vel ad ministerium, non admittantur. Monasterii vero omnis laica multitudo ad curam abbatis pertineat: neque ex ea sibi episcopus quidquam vindicet, aut aliquem ex illa clericum, nisi abbate petente, præsumat. Hoc enim & rationis & religionis plenum est, ut clerici ad ordinationem D episcopi debita subjectione respiciant: laica vero omnis monasterii congregatio ad solam ac liberam abbatis proprii, quem sibi ipsa elegerit, ordinationem, dispositionemque pertineat; regula, quæ a fundatore ipsius monasterii dudum constituta est, in omnibus custodita.

NOTÆ JACOBI SIRMONDI S. J.

1. *Circa annum* 455.) Cum Ravennius Arelatensis episcopatum inierit, ut vidimus, anno 449. idemque Leone adhuc superstite, ante annum 461. vita functus sit, ut Hilari papæ ad Leontium Ravenii successorem epistolæ docebunt, consequens est, ut concilium hoc, cui Ravennius præfuit, uno aliquo intra hos fines anno celebratum intelligamus. Ejus vero exemplar nobis suppeditavit optimus, & antiquissimus codex ecclesiæ E Lugdunensis, cui & alia in hoc opere plura debemus.

Ejus-

γ Ravennius erat Arelatensis Episcopus, Rusticus Narbonensis, Maximus Regiensis, Ingenuus Ebredunensis. Nomina hæc fere omnia sunt in epist. 52. Leonis Papæ. *Harduinus*.

(*a*) *Vatic. sanctos episcopos Theodorum, Valerianum*. (*b*) *Idem episcopi*. (*c*) *Deest se*. (*d*) *Eam vos*. (*e*) *Perduxit*. (*f*) *Constantii*. (*g*) *Evanti*. (*h*) *Lotcei*

Ejusdem Sirmondi Notæ Posthumæ.

Ex Labbei App. T. IV. *Quatuor monachorum aliquod.*) Cogendæ Synodi caussam titulus indicat: controversiam nempe quæ inter Abbatem Insulæ Lirinensis, & Episcopum Forojuliensem, verſabatur. Eſt igitur Epiſtola Ravennii Epiſcopi Arelatenſis, qua Epiſcopos invitat ad Synodum. Et quia uno exemplo hujuſmodi Epiſtolæ ad diverſos mittebantur: ideo ut ſuprà monuimus, generales dicebantur, niſi quod pauca interdum, ut res poſcebat, quibuſdam propria inſerebantur, ut quæ in hac præcipue ſcripta ſunt ad Inſulanos & ad Ruſticum epiſcopum Narbonenſem. Qui Theodoro in hac cauſa judices ſunt, Valerianus, Cemelienſis, opinor, fuit Epiſcopus, Maximus vero, Rejenſis, Abbas ante Lirinenſis, cui Fauſtus ſucceſſerat.

Cum Arelate.) Exigebat Theodorus Forojulienſis Epiſcopus a Fauſto Abbate, monaſterioque ejus nonnulla, quæ Leontius ejus deceſſor ſibi non vindicarat. Ea cum Fauſtus negaret, inde ortum inter illos diſſidium, & contentio. Synodus Theodorum hortatur, primum ut oblitterata præteritorum memoria Fauſtum recipiat in gratiam: deinde ut impoſterum nihil amplius exigat, quam quod a deceſſore fuerat exactum. Nempe ut Clerici ab ipſo, vel cui ipſe injunxerit, ordinentur, ab ipſo chriſma, & confirmatio petatur, clerici advenæ ad communionem, vel ad miniſterium, ſine ipſius præcepto non admittantur. Ipſe viciſſim laica congregationis miniſterii curam omnem Abbati liberam relinquat, neque ex ea quemquam, niſi Abbate petente, clericum faciat. Eva forma apud alios deinceps Epiſcopos & Abbates ſolemni jure ſervata eſt. Docet porro hæc controverſia, Monaſterium Lirinenſe, quod nunc in Antipolitano ſive Graſſenſi Epiſcopatu cenſetur ad Forojulienſem eo tempore pertinuiſſe.

Antiquos Abbas, & Episcopus.) Si Theodorus idem eſt, ut ſane videtur, Abbas fuerat in Stœchadibus inſulis, quod innuit Caſſiani præfatio in collationem XI. Caſſianus idem præfatione collationis XVIII. quam Theodoro cum reliquis ſequentibus conſecravit: *Totidem & nunc usque, a Sancto Fausto, Joviniano, Maximo, Leonti & Theodoro, tradidit conferendas. Postea quidem vestram illam conditionem sanctam, atque egregiam disciplinam in provincia Gallicana præcipuarum ecclesiarum distinctione fundavit.* Ex hac ergo Cœnobio ſuo Theodorus Abbas ad Forojulienſem aſſumtus fuit Epiſcopatum, ſicut e Lirinenſi tres primi Abbates, Honoratus ad Arelatenſem, Maximus, & poſtmodum Fauſtus ad Rejenſem.

Observatio Philippi Sabbe, S. J.

Confeſſionem Tironi Proſpero Aquitano a quibuſdam tributam, & a Sirmondo noſtro, poſt Eugenii Dracontiique carmina anno 1619. editam, hic ſeorſum abeas collocare cum Epiſtola quadam Ruſtici. Narbonenſis Archiepiſcopi alteriuſve cognominis ad Eucherium Lugdunenſem Antiſtitem ab eodem in notis ad Sidonium jampridem vulgata. Verum re diligentius perſpecta, in neutra ne γρῦ quidem deprehendi, quod ad Concilia noſtra hiſtoriamve Eccleſiaſticam pertineat, ut inſulſus ſit omnino, qui hujuſmodi πάρεργα aut requirat ipſe, aut aliis obtrudat.

De inſcriptione Narbonenſi ejuſdem Ruſtici, vide ſis, ſtudioſe lector, nuperas notas Stephani Baluzii ad Salviani Epiſtolas. Huc uſque Labbeus, cujus admonitioni addere juvat eandem Ruſtici inſcriptionem novis curis illuſtratam fuiſſe a Balleriniis fratribus, qui multa ingenioſe eruerunt in lucem Baluzio ſeu non viſa, ſeu aliter ac res poſcebat expoſita. Vide eoſdem Ballerinos operum S. Leonis Tomo 2. pag. 1577. *Mansi.*

☞ Adnotatio Cronologica.

Certus annus quo Synodus iſta convenit ignoratur. Habitam conſtat poſt annum 449. quo cœpit Ravennius Arelatenſis, qui illi præfuit, & ante annum 461. quo deſiit. Nos annum 456. præferimus, cum anno illo dies 3. Kal. Januarias, qua Canones ſignantur dominicalis fuerit. Indici vero Concilia ad diem Dominicam vetuſta ejus ætatis conſuetudo ferebat.

SYNODI, ALEXANDRINA ÆLURI,

THESSALONICENSIS EUDOXII,

Constantinopolitana Anatolii, Romana Leonis.

Circa An. 457. & 458. QUatuor harum Synodorum meminit Auctor libelli Synodici allatus a Labbeo ad calcem tom. IV. Prima fuit hæreticorum coacta a Timotheo Æluro, inque ea damnata fuit Chalcedonenſis Synodus. In reliquis Catholicorum, anathemate notati Eutyches, Dioſcorus, & Timotheus, & Chalcedonenſis Synodus confirmata. Harduinus ad calcem tom. V. ubi libellum Synodicum exhibet, addidit in harum ſynodorum margine has temporarias notas; primæ ſcilicet an. 451. ſecundæ 453. tertiæ 455. quartæ 458. Verum temere. Nam Ælurus Alexandrinam Eccleſiam invaſit non diu ante S. Proterii Alexandrini Epiſcopi necem (quæ anno 457. contigit) certe poſt Marciani Imper. obitum eodem anno 457. defuncti, ut liquido claret ex epiſtola Epiſcoporum Ægyptiacæ diœceſis in tertia Chalcedonenſis Concilii parte numero XXIII. a Labbeo allata. Theſſalonicenſis deinde dicitur Leonis Imp. juſſu congregata; ac proinde non ante an. 457. quo Imperium Leo poſt Marciani obitum adeptus eſt. Alexandrina igitur Æluri habita fuit anno 457. & quidem poſt S. Proterii necem, ut colligitur ex citata Ægyptiorum Epiſcoporum Epiſtola, in qua Chalcedonenſem ſynodum, interfecto jam S. Proterio, anathematizaſſe dicitur Ælurus. Reliquæ vero poſt Alexandrinam vel eodem anno 457. vel ſequenti 458.

CONCILIUM CONSTANTINOPOLITANUM

LXXIII. EPISCOPORUM, ANNO DOMINI CDLIX.

celebratum sub Leone.

EPISTOLA ENCICLICA GENNADII Patriarchæ Constantinopolitani, & synodi cum ipso, ad omnes sanctissimos Metropolitas, & ad Papam Romæ.

A

ἘΓΚΥΚΛΙΟΣ ἘΠΙΣΤΟΛΗ Γενναδίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς σὺν αὐτῷ ἁγίας συνόδου, πρὸς ἅπαντας τοὺς ὁσιωτάτους μητροπολίτας, (a) καὶ πρὸς τὸν Πάπαν Ῥώμης.

* Gennadio Hervero interprete.

* *Religiosissimo & sanctissimo in sacris comministro N. Gennadius, & quæ in Christi amante regia civitate Constantinopoli coacta est sancta synodus.*

Τῷ θεοφιλεστάτῳ συλλειτουργῷ, τῷ δεῖνα, Γεννάδιος, καὶ ἡ ἐνδημοῦσα τῇ βασιλευούσῃ πόλει νέᾳ Ῥώμῃ, ἁγία σύνοδος.

Quid adversus simoniacos statutum sit.

CUm dominus & Deus salvator noster Jesus Christus suis discipulis evangelii prædicationem credidisset, eosque per universum terrarum orbem inter homines ad docendum misisset, aperte jussit, ut quod gratis accepissent, eis quoque gratis darent, non aurum vel argentum, aut alias omnino materiales, & terrenas facultates pro eis acquirentes. Cælestibus enim & spiritualibus donis nulla est cum terrenis & temporalibus commutandi ratio. Hoc autem præceptum non solum illis, sed etiam nobis per illos dedit, quos in illorum gradum & locum substituere dignatus est: & oportet, sicut illi tunc, nos quoque nunc accurate & diligenter servare, nec in iis quæ technas sophisticas non admittunt, uti sophistica calliditate, nec aleam periculosam jacere. *Gratis* (inquit) *accepistis, gratis date. Non possideatis au, neque aurum, neque argentum in zonis vestris.* Simplex est & aperta hujus mandati ratio, quæ nihil habet varium, nihil quod non sit facile & explicatum, nihil quod sophistica expositione egeat. A me (inquit) accepistis dignitatem sacerdotii. Si mihi pro ipso parum quid vel magnum solvistis, & hoc a me venditum est, vos quoque ipsum aliis vendite: si autem gratis accepistis, vos quoque gratis date. Quid hoc est mandato apertius? Quid autem iis qui parent, utilius? Væ illis re vera qui Dei donum acquirere, vel illud pro pecunia dare in animum inducunt. In fel enim amaritudinis & vinculum iniquitatis ii (juxta sancti Petri sententiam) a sua malitia comprehensi sunt.

Matth. 10. Marc. 6.

Act. 8.

B C D

ὉΔεσπότης ἡμῶν καὶ Θεὸς, καὶ σωτὴρ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐγχειρίσας τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ μαθηταῖς τοῦ εὐαγγελίου τὸ κήρυγμα, καὶ διδασκάλους τούτους ἀνὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἀνθρώποις ἐξαποστείλας, περιεκελεύσατο διαῤῥήδην, ἣν εἰλήφασι παρ᾽ αὐτοῦ δωρεὰν, ταύτης καὶ αὐτοὺς τοῖς ἀνθρώποις μεταδιδόναι δωρεὰν, μὴ κτωμένους ὑπὲρ αὐτῆς χαλκὸν, ἢ ἄργυρον, ἢ χρυσὸν, ἤ τινα περιουσίαν, ἄλλως ὅλως ὑλικὴν, ἢ γεώδη· μὴ γὰρ εἶναι τῶν ἐπουρανίων, καὶ πνευματικῶν χαρισμάτων ἀμοιβὴν, τὰ γηρὰ, καὶ ἐπίκηρα. ταύτην τὴν ἐντολὴν, οὐ μόνον ἐκείνοις, ἀλλὰ καὶ ἡμῖν δι᾽ ἐκείνων ἐνετείλατο, οὓς εἰς τὸν ἐκείνων βαθμόν τε, καὶ τόπον ὑπεισαγαγεῖν κατηξίωσε. καὶ δεῖ καθάπερ ἐκεῖνοι τότε, καὶ ἡμᾶς νῦν ἀκριβῶς φυλάττειν τε, καὶ παρατηρεῖν, καὶ μὴ σοφίζεσθαι τὰ ἄσοφα. μηδὲ κύβον ἀναῤῥίπτειν ἐπὶ κίνδυνον. δωρεὰν, φησὶν, ἐλάβετε, δωρεὰν δότε. μὴ κτήσησθε χαλκὸν, μηδὲ ἄργυρον, μήτε χρυσὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν. ἁπλοῦς, καὶ σαφὴς ὁ τῆς ἐντολῆς ταύτης λόγος ἐστὶν, οὐδὲν ποικίλον ἔχων, οὐδὲ δυσέφικτον, οὐδὲ σοφιστικῆς δεόμενον ἐξηγήσεως· παρ᾽ ἐμοῦ φησιν ἐδέξασθε τὸ τῆς ἱερωσύνης ἀξίωμα, εἰ μὲν ὑπὲρ αὐτοῦ μοι μικρὸν, ἢ μέγα τι κατεβάλλεσθε, καὶ τοῦτο ὑμῖν πέπραται παρ᾽ ἐμοῦ, πωλεῖτε καὶ ὑμεῖς ἑτέροις αὐτό. εἰ δὲ δωρεὰν εἰλήφατε, δότε δωρεὰν καὶ ὑμεῖς, τί τῆς ἐντολῆς ταύτης σαφέστερον; τί δὲ τοῖς πειθαρχοῦσι λυσιτελέστερον, οὐαὶ τῷ ὄντι, τοῖς κτήσασθαι τὴν τοῦ Θεοῦ δωρεὰν, ἢ διδόναι ταύτην διὰ χρημάτων ὑπειληφόσιν. εἰς γὰρ χολὴν πικρίας, καὶ σύνδεσμον ἀδικίας οἱ τοιοῦτοι, κατὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ ἁγίου Πέτρου, ὑπάρχουσι συλληφθέντες ὑπὸ τῆς ἑαυτῶν φιλαργυρίας.

Unde & sanctorum & beatorum patrum sanctæ magnæ synodi œcumenicæ Chalcedone congregatæ huic legi dominicæ convenit canon, qui sic a nobis aperte iisdem verbis editus est:

Ὅθεν καὶ τῶν ὁσίων, καὶ μακαρίων πατέρων τῶν τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης οἰκουμενικῆς τῆς ἐν Χαλκηδόνι συναχθείσης, τῷ δεσποτικῷ τούτῳ νόμῳ συνᾴδει ὁ περὶ τούτου κανὼν, ὃς ἡμῖν σαφῶς αὐταῖς λέξεσιν αὐταῖς ἐκπεφώνηται.

Canon concilii Chalcedonensis adversus simoniacos.

Si quis episcopus pecuniis ordinationem fecerit, vel non venalem gratiam ad venditionem

Εἴ τις ἐπίσκοπος ἐπὶ χρήμασι χειροτονίαν ποιήσαιτο, καὶ εἰς πρᾶσιν καταγάγοι τὴν ἄπρατον χάριν,

(a) In Codd. Cæsareo, & duobus Colbertinis 2202. & 964. deesse καὶ πρὸς τὸν Πάπαν Ῥώμης notant Ballerini in Præfat. ad Epistolas S. Leonis Magni to. I. pag. 566. *Mansi*.

ου, καὶ χειροτονήσει ἐπὶ χρήμασιν ἐπίσκοπον, ἢ χωρεπίσκοπον, ἢ πρεσβύτερον, ἢ διάκονον, ἢ ἕτερόν τινα τῶν ἐν τῷ κλήρῳ κατηριθμημένων, ἢ προβάλλοιτο ἐπὶ χρήμασιν οἰκονόμον, ἢ ἔκδικον, ἢ παραμονάριον, ἢ ὅλως τινὰ τοῦ κλήρου, δι' αἰσχροκέρδειαν οἰκείαν, ὁ τοῦτο ἐπιχειρήσας ἐλεγχθεὶς κινδυνευέτω περὶ τὸν οἰκεῖον βαθμόν. καὶ ὁ χειροτονούμενος, μηδὲν ἐκ τῆς κατ' ἐμπορίαν ὠφελείσθω χειροτονίας, ἢ προβολῆς· ἀλλ' ἔστω ἀλλότριος τῆς ἀξίας, ἢ τοῦ φροντίσματος, ὅπερ ἐπὶ χρήμασιν ἔτυχεν. εἰ δέ τις καὶ μεσιτεύων φανῇ τοῖς αἰσχροῖς τούτοις, καὶ ἀθεμίτοις λήμμασι, καὶ οὗτος εἰ μὲν κληρικὸς εἴη, τοῦ οἰκείου ἐκπιπτέτω βαθμοῦ. εἰ δὲ λαϊκὸς, ἢ μονάζων, ἀναθεματιζέσθω.

Κάλλιστα καὶ λίαν εὐσεβῆ τοῦ κανόνος τῶν ἁγίων πατέρων ὑπάρχει τὰ παραγγέλματα, πᾶσαν ἔφοδον σατανικὴν, καὶ πᾶν ἐγχείρημα διαβολικὸν κατὰ τῆς πνευματικῆς φερόμενον δωρεᾶς, ἀπωθούμενά τε, καὶ ἀνακόπτοντα. Οὐ βούλεται γὰρ οὐδαμῶς διὰ χρημάτων γίνεσθαι τῆς χειροτονίας τὴν προβολὴν, ἢ ἀποδέχεσθαι, οὔτε παρὰ τοῦ ταύτην ἐνεργοῦντος, οὔτε παρὰ τοῦ τῆς χειροτονίας τὴν προβολὴν ἀποδεχομένου, ἀλλ' οὐδὲ πρὸ καιροῦ τῆς χειροτονίας, οὐδὲ μετὰ τὸν καιρὸν τῆς χειροτονίας, οὐδὲ κατὰ τὸν καιρὸν αὐτὸν τῆς χειροτονίας, ὑπὲρ τῆς χειροτονίας δίδοσθαι χρήματα συγχωρεῖ. καθόλου γὰρ τὴν ἐπὶ τῷ πράγματι τούτῳ δωροδοκίαν ἀπείργει.

Ὅμως ἐπειδὴ νῦν, καίτοι προδήλως τούτων οὕτω κεκωλυμένων, ἐφωράθησάν τινες κατὰ τὴν Γαλατῶν ὀλιγωροῦντες, καὶ παραβαίνοντες δι' αἰσχροκέρδειαν, καὶ φιλαργυρίαν τὰ σωτήρια ταῦτα, καὶ φιλάνθρωπα παραγγέλματα, εὖ ἔχειν ἔδοξε καὶ ἡμῖν ταῦτα πάλιν ἀνανεώσασθαι μετὰ τῆς ἁγίας συνόδου, τῆς ἐνδημούσης ἐν ταύτῃ τῇ βασιλευούσῃ νέᾳ Ῥώμῃ, ὥστε δίχα πάσης ἐπινοίας, καὶ πάσης προφάσεως, καὶ παντὸς σοφισμοῦ, τὴν βδελυρὰν ταύτην, καὶ ἀσεβῆ οὐκ οἶδ' ὅπως ἐπεισελθοῦσαν συνήθειαν ταῖς ἁγιωτάταις ἐκκλησίαις παντελῶς ἐκτεμεῖν. ἵνα ἀληθῶς ἀκαπήλευτος, καὶ καθαρᾶς χωρὶς τῆς ἐργασίας τῆς ἐπὶ τῶν χειροτονουμένων ἀναρρήσεως γινομένης, ἄνωθεν ἡ τοῦ πνεύματος χάρις ἐπιφοιτᾷ· ὧν νῦν γε οὐκ οἶδα διὰ χρημάτων τὴν προβολὴν ποιουμένων, καὶ οὐ τῆς χειρὸς καθαρῶς ἐνεργούσης, ἐπιφοιτᾷ τῷ προχειριζομένῳ κατὰ τὴν φωνὴν τοῦ κηρύγματος, καὶ οὐχὶ συστέλλεται μᾶλλον ἡ τοῦ ἁγίου πνεύματος χάρις.

Ἴσθι τοίνυν τὰ πάντα θεοσεβέστατε, κατὰ πάντα ὁσιώτατε, ὡς ἁλισκόμενος ἐπὶ τῇ ταύτῃ τις ἐπίσκοπος, ἢ χωρεπίσκοπος, ἢ περιοδευτὴς, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ἄλλος τις ὁστισοῦν τοῦ κανόνος, ἢ λαϊκὸς, κοινῷ δόγματι τῶν ἀρχιερέων κατακρίνεσθαι, καὶ κοινῇ ψήφῳ, καθὼς περὶ τούτου καὶ ὁ τῶν ἁγίων πατέρων κανὼν φθάσας διαλαλεῖ. δεῖ γὰρ εἶναι χάριν τὴν χάριν, καὶ μηδαμοῦ μεσιτεύειν παρ' αὐτῇ ἀργύριον. ἔστω τοίνυν καὶ ἔστω ἀποκήρυκτος, καὶ πάσης ἱερατικῆς ἀξίας τε, καὶ λειτουργίας ἀλλότριος, καὶ τῇ κατάρᾳ τοῦ ἀναθέματος ὑποκείμενος, ὅ, τι ταύτην κτᾶσθαι διὰ χρημάτων οἰόμενος, καὶ ὁ ταύτην παρέχειν ἐπὶ χρήμασιν ὑπισχνούμενος, εἴτε κληρικὸς, εἴτε λαϊκὸς εἴη, κἂν ἐλέγχηται, κἂν μὴ ἐλέγχηται ποτε,

dederit, & pecuniis ordinaverit episcopum, vel corepiscopum, vel presbyterum, vel diaconum, vel aliquem eorum qui in clero connumerantur, vel pecuniis provehat oeconomum, vel defensorem, vel paramonarium, vel omnino aliquem ex clero, propter suum turpe lucrum: qui hoc aggressus esse convictus fuerit, de proprio gradu veniat in periculum; & qui ordinatur, nihil ex ordinatione, vel promotione, quae fit instar mercatura, juvetur, sed sit alienus a dignitate, vel curatione, quam pecuniis affectatus est. Si quis autem his turpibus ac nefariis lucris sequester intercessorve apparuerit, is quoque si sit clericus, a proprio gradu excidat: si autem laicus, vel monachus, anathematizetur.

* Pulcherrima & valde pia sunt hujus canonis sanctorum patrum praecepta, qui omnem invasionem satanicam, diabolicumque conatum, qui in donum spirituale intenditur, repellit & rescindit. Nullo enim modo vult ordinationis promotionem pecuniis aut fieri, aut suscipi, nec ab eo qui illam exercet, nec ab eo qui ordinationis promotionem accipit: sed nec ante tempus ordinationis, nec post, dari pecunias concedit: omnium enim in hac quoque re esse sordes, munerumque corruptionem pronuntiat.

* Ejusdem epistolae verbo esse recte monet Binius post Baronium. Errorem enim vero, qui in Parisiensi ultima etiamque Bellarmini editionibus ad scholia [illegible] illius retulerunt quae sequuntur omnia usque ad [illegible] nem.

Quoniam tamen iis ita aperte prohibitis, quidam sunt in Galatarum ecclesia deprehensi propter turpe lucrum & avaritiam haec salutaria & humana praecepta negligere & transgredi: ea quoque ipsa nobis renovare visum est, cum hac sancta synodo, quae in hac regnante nova Roma, nunc agit: ut sine omni penitus inventione, & omni praetextu, callidoque commento, impiam hanc & odiosam, quae nescio quomodo in sanctissimas ecclesias subiit, consuetudinem omnino exscindamus; ut cum pura & absque ulla cauponatione eorum qui ordinantur, renuntiatio ab antistitibus facta fuerit, gratia Spiritus sancti superne veniat. Quibus nescio an per pecuniam promotionem facientibus, & manu non pure operante, ad eum qui promovetur accedit, secundum vocem evangelii, & non potius retrahitur gratia sancti Spiritus.

Galatae simoniaci.

Scias ergo, o vir religiosissime & omni ex parte sanctissime, quod quicumque hujus convictus fuerit episcopus, vel coepiscopus, vel viator, vel presbyter, vel diaconus, vel quivis alius ex canone, vel ex laicis, communi antistitum decreto, communique sententia condemnatus est, sicut de hoc quoque sanctorum patrum praecedens canon loquitur. Oportet enim gratiam semper esse gratiam, & argentum apud eam nequaquam intercedere. Sit ergo & ab omni sacerdotali dignitate & ministerio alienus, & anathematis loco subjectus, qui & se per pecunias acquirere existimat, & qui eam pecuniis habere pollicetur, sive sit clericus, sive laicus, sive hoc facere convincatur, sive non: quia fieri non potest, ut conve-

niant quæ convenire nequeunt, nec ut mammona Deo consentiat; vel ut qui ei serviunt, Deo serviant. Domini est sententia, cui contradici non potest: *Non potestis Deo* Matth. 6. *servire & mammonæ*.

Nos in his pro viribus consulentes, & eis credentes, cum eo qui hæc dixit, adversus eos qui in iis peccant, sententiam protulimus. Tua sanctitas curam gerat, omni adhibita diligentia, ut hæc per transcripta exemplaria innotescant & sanctissimis episcopis qui tibi subsunt, & περιοδευταῖς, & aliis omnibus: ut in uno spiritu & una anima omnes simul constipati Christiani adversus communem inimicum, Dei auxilio, possimus avaritiæ radicem, quæ ab illo in nobis insita est, cum omnibus eorum malorum germinibus exscindere. Omnem quæ tecum est in Christo fraternitatem salutamus. Fortis existens in Christo, ora pro nobis sanctissime frater.

A ὅτι οὐδὲ οἷόν τε συμβιβασθῆναι περὶ τὰ σύμβολα, οὐδὲ Θεῷ συμφωνῆσαι τὸν μαμμωνᾶν, ἢ τοὺς τούτῳ δουλεύοντας δουλεῦσαι Θεῷ. δεσποτικὴ καὶ αὕτη ἐστὶν ἀπόφασις ἀναμφίβολος. οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν, καὶ μαμμωνᾷ.

Τούτοις ἐπιθαρρήσαντες ἡμεῖς κατὰ δύναμιν, τοὺς τούτοις ἐπιχειροῦντας, μετὰ τοῦ ταῦτα φήσαντος, κατὰ τῶν ταῦτα παρανομούντων τὴν ἀπόφασιν πεποιήμεθα. φροντισάτω δὲ καὶ ἡ σὴ ὁσιότης διὰ πάσης περιφυλακῆς ποιήσασθαι, ὥστε καταδηλῶσαι διὰ ἀντιγράφων καὶ τοῖς ὑπό σε θεοφιλεστάτοις ἐπισκόποις, καὶ περιοδευταῖς, καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν, ἵνα ἐν ἑνὶ πνεύματι, καὶ μιᾷ ψυχῇ πάντες ὁμοῦ χριστιανοὶ συμφραξάμενοι κατὰ τοῦ κοινοῦ δυσμενοῦς B ἰσχύσωμεν σὺν Θεῷ, τὴν ὑπ' ἐκείνου φυτευθεῖσαν ἐν ἡμῖν τῆς φιλαργυρίας ῥίζαν, ἅμα πᾶσιν αὐτοῖς τοῖς κακοῖς βλαστήμασιν ἐκτεμεῖν. πᾶσαν τὴν σὺν σοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφότητα προσαγορεύομεν. ἐρρωμένος ἐν κυρίῳ ὑπερεύχου ἡμῶν θεοφιλέστατε ἀδελφέ.

* Hæc forte postrema verba Balsamon addidit epistolæ synodali.

* *Huic epistolæ cum ipso Gennadio subscripserunt etiam septuaginta tres.*

Τούτῳ τῷ ἐπισταλμένῳ λόγῳ σὺν αὐτῷ δὴ τῷ Γενναδίῳ ὑπέγραψαν καὶ οἱ ἑβδομήκοντα τρεῖς.

Gennadius episcopus Constantinopolis novæ Romæ.
Joannes episcopus metropolis Heracleæ.
Anastasius episcopus metropolis Ancyræ.
Eunomius episcopus metropolis Nicomediæ.
Petrus episcopus metropolis Nicææ. *Et alii quorum nomina exciderunt injuria temporum.*

Notæ Severini Binii.

Causa concilii.

a *Concilium Constantinopolitanum.*) Cum Leo imperator apud Leonem Pontificem de indicenda universali Synodo diu frustra egisset, rogavit tandem ut a latere suo legatos mitteret Constantinopolim, qui una cum Gennadio ejusdem sedis antistite vigilantissimo, ecclesias ab Eutychiana hæresi, & a labe simoniaca expurgarent. Præsentibus igitur Domitiano atque Geminiano C episcopis, apostolicæ sedis a latere legatis, Gennadius e proximioribus provinciis episcopos 73 convocavit. Inchoato concilio, ex more, primo omnium actum est de firmando fidei decreto in Chalcedonensi concilio edito; quod hæretici frequentibus ictibus concutere, atque penitus dejicere conabantur. Deinde recitatæ fuerunt ibidem omnes illæ epistolæ, quas & episcopi orientis, & sanctissimi anachoretæ conscripserant. Ad tollendam simoniacam labem, quæ Constantinopolitanam ecclesiam deturparat, canonem illum ediderunt, qui in epistola encyclica hujus concilii supra extante continetur. Reliqua acta omnia præter fragmentum supra positum interierunt. Vide Baronium anno 459. num. 1. 2. 3.

Numerus episcoporum.

Acta concilii quæ.

STEPHANI BALUZII ADDITIO.

Ex nova Baluzii Collectione.

DEcretum istius Concilii adversus simoniacas molitiones extat apud Balsamonem, & hinc in editionibus Conciliorum. Desunt autem utrobique subscriptiones Episcoporum, quas exhibet Petrus Lambecius ex vetustissimo codice MS. Busbekii, qui nunc servatur in bibliotheca imperatoria. Extant etiam in libro * secundo Juris Græco-Romani. Earum XVII. priores & sex posteriores nos invenimus in ve- D tustissimo codice 924. bibliothecæ Colbertinæ, in quo desideratur folium intermedium ubi erant reliquæ. Porro titulus istius decreti sic habet in codice imperatorio & in Colbertino. Ἐγκύκλιος ἐπιστολὴ Γενναδίου τοῦ ἁγιωτάτου Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς σὺν αὐτῷ &c. ut in editis, nisi quod ista, καὶ πρὸς τὸν πάπαν Ῥώμης, non habentur in laudatis codicibus. Extant tamen in codice 4262. bibliothecæ Colbertinæ. Sequuntur subscriptiones.

Lambec. t. 8. pag. ...

* titulo.

Desunt variantes ex Lambecio Mansi.

SUBSCRIPTIONES

Gennadius Episcopus Constantinopoleos novæ Romæ subscripsi.
Joannes Episcopus metropoleos Heracleæ subscripsi.
Anastasius Episcopus metropoleos Ancyræ subscripsi.
Eunomius Episcopus metropoleos Nicomediæ subscripsi.
Petrus Episcopus metropoleos Nicææ subscripsi.
Pergamius Episcopus metropoleos Antiochiæ Pisidiæ subscripsi.
Paulus Episcopus metropoleos Marcianopolis subscripsi.

ΑΙ ΥΠΟΓΡΑΦΑΙ.

E Γεννάδιος ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης ὑπέγραψα.
Ἰωάννης ἐπίσκοπος Μητροπόλεως Ἡρακλείας ὑπέγραψα.
Ἀναστάσιος ἐπίσκοπος Μητροπόλεως Ἀγκύρας ὑπέγραψα.
Εὐνόμιος ἐπίσκοπος Μητροπόλεως Νικομηδείας ὑπέγραψα.
Πέτρος ἐπίσκοπος Μητροπόλεως Νικαίας ὑπέγραψα.
Περγάμιος ἐπίσκοπος Μητροπόλεως Ἀντιοχείας Πισιδῶν ὑπέγραψα.
Παῦλος ἐπίσκοπος Μητροπόλεως Μαρκιανουπόλεως ὑπέγραψα.

A Νουνέχιος ἐπίσκοπος μητροπόλεως Λαοδικείας ὑπέγραψα.

Πέτρος ἐπίσκοπος μητροπόλεως Γαγγρῶν ὑπέγραψα.

Καρτέριος ἐπίσκοπος μητροπόλεως Κλαυδιουπολιτῶν ὑπέγραψα.

Ἀγαπητὸς ἐπίσκοπος μητροπόλεως Ῥόδου ὑπέγραψα.

Ἐλευθέριος ἐπίσκοπος μητροπόλεως Χαλκηδόνος ὑπέγραψα.

Στέφανος ἐπίσκοπος μητροπόλεως Ἱεραπόλεως Εὐφρατησίας ὑπέγραψα.

Γρηγόριος ἐπίσκοπος μητροπόλεως Ἀδριανουπολιτῶν ὑπέγραψα.

Λουκιανὸς ἐπίσκοπος μητροπόλεως Βιζύης ὑπέγραψα.

Εὐνόϊος ἐπίσκοπος μητροπόλεως Μυτιλήνης ὑπέγραψα.

Θαλάσσιος ἐπίσκοπος μητροπόλεως Παρίου ὑπέγραψα.

Μάξιμος ἐπίσκοπος μητροπόλεως Λαοδικείας Συρίας ὑπέγραψα.

Γερόντιος ἐπίσκοπος μητροπόλεως Σελευκείας ὑπέγραψα.

Εὐστάθιος ἐπίσκοπος Παρνασσοῦ ὑπέγραψα.

* Νετίρας ἐπίσκοπος Γάζης ὑπέγραψα.

C Θεοδόσιος ἐπίσκοπος Κανώθης ὑπέγραψα.

Ἀνατόλιος ἐπίσκοπος Ἀθηνῶν ὑπέγραψα.

Στέφανος ἐπίσκοπος Προυσαίων ὑπέγραψα.

Κυριακὸς ἐπίσκοπος Ἀπολλωνιατῶν ὑπέγραψα.

Ἀκάκιος ἐπίσκοπος Ἀντάνδρου ὑπέγραψα.

Πλούταρχος ἐπίσκοπος Πλαταιῶν ὑπέγραψα.

Κυριακὸς ἐπίσκοπος Καρφιῶν, ὑπέγραψα.

Ἀφόβιος ἐπίσκοπος Κορωνείας ὑπέγραψα.

D Μακεδὼν ἐπίσκοπος Μανδρῶν ὑπέγραψα.

Ῥουφῖνος ἐπίσκοπος Αἰγαίου ὑπέγραψα.

Παλλάδιος ἐπίσκοπος Ἄνδρου ὑπέγραψα.

Φωτεινὸς ἐπίσκοπος Ὄτρου ὑπέγραψα.

Εὐτρόπιος ἐπίσκοπος Αὐρηλιουπόλεως ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἐπίσκοπος Ἐκκλησιῶν ὑπέγραψα.

Φωτεινὸς ἐπίσκοπος τῶν Θερμῶν ὑπέγραψα.

Ὑπάτιος ἐπίσκοπος Γερμανῶν ὑπέγραψα.

Σαββάτιος ἐπίσκοπος ὑπέγραψα.

Εὐδόξιος ἐπίσκοπος Βοσπόρου ὑπέγραψα.

E Βασίλειος ἐπίσκοπος Ναυκλίου ὑπέγραψα.

Ποιμὴν ἐπίσκοπος Κλύσματος ὑπέγραψα.

Ἀπόλλων ἐπίσκοπος * Πιθανίας ὑπέγραψα.

Ἡσαΐας ἐπίσκοπος Ναυκρατιτῶν ὑπέγραψα.

Ἰσαὰκ ἐπίσκοπος Θύνεως ὑπέγραψα.

Ἐλπίδιος ἐπίσκοπος Ταμιάθεως ὑπέγραψα.

Μαρίων ἐπίσκοπος Κυνῶν ὑπέγραψα.

Nunechius Episcopus metropoleos Laodiceæ subscripsi.

Petrus Episcopus metropoleos Gangrorum subscripsi.

Carterius Episcopus metropoleos Claudiopolitanorum subscripsi.

Agapitus Episcopus metropoleos Rhodi subscripsi.

Eleutherius Episc. metropoleos Chalcedonis subscripsi.

Stephanus Episcopus metropoleos Hierapolis Euphratesiæ subscripsi.

B Gregorius Episcopus metropoleos Adrianopolis subscripsi.

Lucianus Episcopus metropoleos Byzæ subscripsi.

Eunoius Episcopus metropoleos Mytilenes subscripsi.

Thalassius Episcopus metropoleos Parii subscripsi.

Maximus Episcopus metropoleos Laodiceæ Syriæ subscripsi.

Gerontius Episcopus metropoleos Seleuciæ subscripsi.

Eustathius Episcopus Parnassi subscripsi.

Netiras Episcopus Gazæ subscripsi.

Theodosius Episcopus Canothæ subscripsi.

Anatolius Episcopus Atheniensis subscripsi.

Stephanus Episcopus Prusenus subscripsi.

Cyriacus Episcopus Apolloniadis subscripsi.

Acacius Episcopus Antandri subscripsi.

Plutarchus Episcopus Platæensis subscripsi.

Cyriacus Episcopus * Carphiensis subscripsi.

Aphobius Episcopus Coroniæ subscripsi.

Macedon Episcopus Magidi subscripsi.

Rufinus Episcopus Ægeæ subscripsi.

Palladius Episcopus Andri subscripsi.

Photinus Episcopus Otri subscripsi.

Eutropius Episcopus Aureliopoleos subscripsi.

Joannes Episcopus Ecclisinæ subscripsi.

Photinus Episcopus Germenorum subscripsi.

Hypatius Episcopus Germenorum subscripsi.

Sabbatius Episcopus subscripsi.

Eudoxius Episcopus Bospori subscripsi.

Basilius Episcopus Naucleorum subscripsi.

Pœmen Episcopus Clysmatis subscripsi.

Apollo Episcopus Pithaniæ subscripsi.

Esaias Episcopus Naucratitorum subscripsi.

Isaac Episcopus Thyneos subscripsi.

Helpidius Episcopus Tamiatheos subscripsi.

Marion Episcopus Cynorum subscripsi

* Ita & in Concil. Ephesino, Netiras. Bord.

* Forte Carphiensis. & Græce Καρφιῶν. Bord.

* Forte Pithanis. Bord.

Theotecnus Episcopus Asenæ subscripsi. A
(a) Atticus Episcopus Malenorum subscripsi.
Theotimus Episcopus Acmonæ subscripsi.
Chariton Episcopus Appiæ subscripsi.
Serenus Episcopus metropoleos Maximianopoleos subscripsi.
Maximus Episcopus Zagylensis subscripsi.
Athanasius Episcopus Zoitorum subscripsi.
Plusammon Episcopus Niciotarum subscripsi. B
Papas Episcopus Eleitorum subscripsi.
Theonas Episcop. Butitorum subscripsi.
Apollo Episcopus Antiphrorum subscripsi.
Agathus Episcopus Periœcidensis subscripsi.
Petrus Episcopus Ephæsti subscripsi.
Apollonius Episcopus Athribeos subscripsi.
Petrus Episcopus Dystheos subscripsi.
Harpocras Episcopus Taneos subscripsi.
Paulus Episcopus Sebennyti subscripsi.
Aristoteles Episcopus Echinei subscripsi. C
Photius Episcopus Babylonis subscripsi.
Augustinus Episcopus novæ Marcianæ subscripsi.
Joannes Episcopus Nicopoleos Armeniæ subscripsi.
(b) Julianus Episcopus Coensis subscripsi.
Sabbatius Episcopus Anchiali subscripsi.
Stratocles Episcopus Proconnesi subscripsi.
Joannes Episcopus (c) Tranipoleos subscripsi. D
(d) Maximus Episcopus Libyæ subscripsi.
Theodosius Episcopus (e) Trajanopoleos subscripsi.
Marinus Episcopus Epiphaniæ subscripsi.
Basilius Episcopus Alexandriæ subscripsi.
Joannes Episcopus Germaniciæ subscripsi.
Indimus Episcopus Irenopoleos subscripsi.
Timotheus Episcopus (f) Doliches subscripsi. E
(g) Fontejanus Episcopus Sagalassi subscripsi.
Docimasius Episcopus Maroniæ subscripsi.
Jobinus Episcopus Debelti subscripsi.

Θεόκτιστος ἐπίσκοπος Ἀσέων ὑπέγραψα.
Ἄτταλος ἐπίσκοπος Μαλησῶν ὑπέγραψα.
Θεότιμος ἐπίσκοπος Ἀκμωνείας ὑπέγραψα.
Χαρίτων ἐπίσκοπος Ἀππίας ὑπέγραψα.
Σερῆνος ἐπίσκοπος Μητροπόλεως Μαξιμιανουπόλεως ὑπέγραψα.
Μάξιμος ἐπίσκοπος Ζαγυλίας ὑπέγραψα.
Ἀθανάσιος ἐπίσκοπος τῆς Ζωΐτου ὑπέγραψα.
Πλουσάμμων ἐπίσκοπος τῆς Νικιωτῶν ὑπέγραψα.
Παπᾶς ἐπίσκοπος τῆς Ἐλεΐτου ὑπέγραψα.
Θεωνᾶς ἐπίσκοπος Βουτοῦ ὑπέγραψα.
Ἀπολλῶν ἐπίσκοπος Ἀντιφρῶν ὑπέγραψα.
Ἀγαθὸς ἐπίσκοπος Περιοικίδος ὑπέγραψα.
Πέτρος ἐπίσκοπος Ἡφαίστου ὑπέγραψα.
Ἀπολλώνιος ἐπίσκοπος Ἀθρίβεως ὑπέγραψα.
Πέτρος ἐπίσκοπος Δύσθεως ὑπέγραψα.
Ἁρποκρᾶς ἐπίσκοπος Τάνεως ὑπέγραψα.
Παῦλος ἐπίσκοπος Σεβεννύτου ὑπέγραψα.
Ἀριστοτέλης ἐπίσκοπος Ἐχινοῦ ὑπέγραψα.
Φώτιος ἐπίσκοπος Βαβυλῶνος, ὑπέγραψα.
Αὐγουστῖνος ἐπίσκοπος Νέας Μαρκιανῆς ὑπέγραψα.
Ἰωάννης ἐπίσκοπος Νικοπόλεως Ἀρμενίας ὑπέγραψα.
Ἰουλιανὸς ἐπίσκοπος Κῶν, ὑπέγραψα.
Σαββάτιος ἐπίσκοπος Ἀγχιάλου ὑπέγραψα.
Στρατοκλῆς ἐπίσκοπος Προικοννήσου ὑπέγραψα.
Ἰωάννης ἐπίσκοπος Τραϊανουπόλεως ὑπέγραψα.
Μάξιμος ἐπίσκοπος Λιβύας ὑπέγραψα.
* Θεοδόσιος ἐπίσκοπος Τραϊανουπόλεως ὑπέγραψα. * al. Θεόδωρος apud Leunclavium. Bard.
Μαρῖνος ἐπίσκοπος Ἐπιφανείας ὑπέγραψα.
Βασίλειος ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας ὑπέγραψα.
Ἰωάννης ἐπίσκοπος Γερμανικείας ὑπέγραψα.
Ἴνδιμος ἐπίσκοπος Εἰρηνουπόλεως ὑπέγραψα.
Τιμόθεος ἐπίσκοπος Δολιχῆς ὑπέγραψα.
Φοντηϊανὸς ἐπίσκοπος Σαγαλάσσου ὑπέγραψα.
Δοκιμάσιος ἐπίσκοπος Μαρωνείας ὑπέγραψα.
Ἰοβῖνος ἐπίσκοπος Δεβελτοῦ ὑπέγραψα.

CON-

(a) In Leunclavio est *Attalus*. (b) Leuncl. *Lulianus*. (c) Leun. *Trajanopoleos*.
(d) Leun. Theodosius Tranopoleos. (e) Leun. *Dolichia*. (f) Photinus Agalassi.

Ex Labbei App. T. IV.

CONCILIUM LUGDUNENSE

Anno Christi CDLX. celebratum.

LUgdunense Concilium a Verano archiepiscopo, ac proinde circa annum Christi CDLX. celebratum esse, discimus ex Verani ipsius sententia, quam in concilio dixit. Eam habes Tomo VI. (*ad ann. 584. ante Concilium Matisconense III.*) tributam Verano Cabellicensi episcopo, quæ primum Sirmondi mens fuerat: quam deinde mutavit, ut ex ejus nota ibidem intelliges.

VITA EPISTOLÆ, ET DECRETA HILARI PAPÆ.

Ex Libro Pontificali.

Desunt variantes e Cod. 490. Lucensi vetustiss.

* Crispiniano

a HIlarus natione Sardus, ex patre * Crispino, b sedit annos sex, menses tres, dies 10. Hic fecit decretalem, & per universum orientem * (*a*) sparsit, & epistolas de fide catholica, confirmans tres synodos Nicænam, Ephesinam, & Chalcedonensem, (*b*) & tomum sancti archiepiscopi Leonis. Et damnavit Eutychem & Nestorium, & omnes eorum sequaces, & omnes hæreses, confirmans * damnationem & principatum sanctæ sedis catholicæ & apostolicæ. Hic c fecit constitutum de ecclesia in basilica ad sanctam Mariam, consulatu Basilisci & Hermenerici, 16. Calendas Decembres. Hic fecit oratoria tria in basilica Constantinianæ baptisterio, sancti Joannis Baptistæ, & sancti Joannis evangelistæ, & sanctæ crucis, omnia ex argento & lapidibus pretiosis. Confessionem (*c*) autem sancti Joannis Baptistæ fecit ex argento, pensantem libras 100. & crucem auream. Et confessionem sancti Joannis Evangelistæ fecit ex argento, pensantem libras 100. & crucem auream. Et in ambobus oratoriis januas æreas argento clusas. In oratorio vero sanctæ crucis fecit confessionem, ubi (*d*) lignum posuit dominicum, & crucem auream cum gemmis, pensantem pondo librarum 20. In confessione fecit januas ex argento, pensantes lib. 50. supra confessionem arcum aureum, qui pensat libras 4. quem portant columnæ onychinæ: & eo loci stat agnus aureus, qui pensat libras duas. Coronam auream ante confessionem. Pharum cum delphinis, pensantem libras quinque. Lampades aureas 4. pensantes libras duas. Nympheum & triporticum ante oratorium sanctæ crucis, ubi sunt columnæ miræ magnitudinis, quæ dicuntur (*e*) Hecatonpenta. Lacus & (*f*) conchas cithariacas duas, cum columnis porphyreticis * (*g*) foratis, aquam fundentes. Et in medio lacum porphyreticum cum concha * (*h*) raita in medio, aquam fundente, circumdata & a dextris & a sinistris in medio cancellis æreis & columnis, cum fastigiis & epistyliis, undique ornatis ex musivo, & columnis Aquitanicis, & tripolitis & porphyreticis. Ante confessionem beati Joannis posuit coronam argenteam, pensantem libras 20. Pharum cantarum, pensantem libras 25. Item ad sanctum Joannem intra sanctum fontem lucernam auream cum * nixis luminum 10. pensantem libr. 5. Cervos argenteos tres fundentes aquam, pensantes singulos libras 30. Turrim argenteam cum delphinis, pensantem libr 60. Columbam auream, pensantem libras duas. In basilica Constantiniana (*i*) cantharos argenteos, pendentes ante altare, 10. pensantes singulos libras 20. Scyphum aureum pensantem lib 6. Alium scyphum aureum, pensantem lib. 5. Calices aureos 5. pensantes singulos libras * singulas. Scyphos argenteos 5. pensantes singulos libras 10. calices ministeriales 20. pensantes singulos libras 2. Amas argenteas 5. pensantes singulas libras 10. Ad beatum Petrum apostolum scyphum aureum, pensantem libras 5. Alium scyphum aureum cum gemmis prasinis & hyacinthinis, pensantem libras 4. calices argenteos ministeriales 10. pensantes singulos libras 2. Amas argenteas 2. pensantes singulas libras 8. Pharos cantharos argenteos (*l*) 14. pensantes singulos libras (*k*) 3. Ad beatum (*m*) apostolum scyphum aureum, pensantem libras 5. Scyphos argenteos 4. pensantes singulos libras 6. calices ministeriales 10. pensantes singulos, libras duas. Amas argenteas duas,

* direxit
* dominationem lit. & Luc.
* perforatis
* cithariaca
* nixis ...
* duas

(*a*) *transmisit.* (*b*) *vel tomum sancti episcopi.* (*c*) Desunt *autem & inferius* desunt *fecit.*
(*d*) *agnum.* (*e*) *Exatonpentalenai*
(*f*) *concas striatas.* (*g*) *rolatis.* (*h*) *rolata.* (*i*) *Phara canthara.*
(*k*) XXIV. (*l*) V. (*m*) *Paulum apostolum scyphum aureum pensantem lib. V. alium scyphum aureum cum gemmis pensantem lib. V. Scyphos argenteos &c.*

duas, pensantes singulas libras 10. ad beatum A Laurentium martyrem scyphum aureum cum gemmis prasinis & hyacinthinis, pensantem lib. 4. Lucernam auream * nixorum 10. pensantem libr. 5. Scyphum aureum purissimum, pensantem lib. 5. Lampades aureas 2. pensantes libras singulas. Pharum cantharum aureum, pensantem libras duas. Turrim argenteam cum delphinis, pensantem libras 25. Scyphos argenteos tres, pensantes libras 24. calices ministeriales 12. pensantes libras 2. Altare argenteum, pensans lib. 40. Lampades argenteas 10. pensantes libras 20. Amas argenteas duas, pensantes singulas libras 10. In basilica beati Laurentii martyris, pharos cantharos argenteos decem, pensantes libras (a) 10. Cantharos æreos B viginti sex. Ministeria ad baptismum sive ad pœnitentiam argentea, pensantia libras decem. Pharos æreos 50. In urbe Roma constituit (b) ministeriales qui circuirent constitutas stationes. Scyphum aureum (c) anaium vel stationarium, pensantem libras octo. Scyphos per titulos vigintiquinque, pensantes libras 10. Amas argenteas 25. pensantes (d) libras 10. calices ministeriales 50. pensantes singulos lib. 2. Hæc omnia in basilica Constantiniana, vel ad sanctam Mariam constituta recondidit. Hic fecit monasteria ad sanctum Laurentium, & balneum, (e) & prætorium (f) sancto Laurentio. Fecit autem oratorium sancti Stephani in baptisterio Lateranensi. Fecit autem & biblio- C thecas duas in eodem loco. (g) Ad Lunam vero monasterium in urbe construxit. Hic fecit ordinationem unam in urbe Roma per mensem Decembrem, presbyteros vigintiquinque, diacones (h) quinque, episcopos per diversa loca vigintiduos. Qui etiam sepultus est ad sanctum Laurentium in crypta, juxta corpus beati Sixti. Et cessavit episcopatus dies decem. a

NOTÆ SEVERINI BINII

a *Hilarus*) Post [illegible] ... die Idus Novembris anno 461. [illegible] ... Hilarus natione Sardus [illegible] ... [illegible] D ... [illegible] ... E ... [illegible]

dias, quam Hilarus adhuc diaconus ad Pulcheriam Augustam hac de re conscripsit.

b *Sedit annos sex, menses tres, dies decem.* Quarto Idus Septembris anni Christi nati 467 qui est Leonis [illegible] imperii, Hilarus vita ac Pontificatu defunctus, sedit annis sex, mensibus [illegible], minus duobus diebus. Constabit verum esse quod dixi si initium & finem Pontificatus consideres. — Quamdiu hic idem pontificatum obtinuerit

c *Fecit constitutum*) id est decretum synodale, ut dixi supra in notis ad vitam Innocentii. Hoc autem decretum, de quo loquitur auctor Pontificalis Anastasius, latum fuit in concilio Romano sub Hilaro celebrato anno Domini 465. qui Pontificatus Hilari quintus annus est. — Constitutum quid

EPISTOLA HILARI DIACONI SACRÆ ROMANÆ ECCLESIÆ, ET SANCTI LEONIS papæ Legati, ad Pulcheriam Augustam.

De Ephesino conciliabulo, factionibus Dioscori, & fuga sua.

Gloriosissimæ & piissimæ Pulcheriæ Augustæ Hilarius diaconus.

STudium mihi fuisse, &c. *Excusa est cum quibusdam annotationibus supra * in præambulariis concilii Chalcedonensis.*

NOTÆ JACOBI SIRMONDI, S. J.

Epistolæ Hilari Papæ collatæ sunt cum tribus exemplaribus, quæ epistolas omnes continebant Pithœano, Arelatensi & Lirinensi, postremis etiam cum aliis duobus quorum alterum Corbeiensis monasterii, alterum S. Remigii Remensis. Et supersunt tamen non pauca quæ emendatiorum codicum opem desiderant.

Tum ad verba hæc epistolæ 8. *Et recte ante probatum.* Ita & Lirinensis, sed magis arridet, quod ex alterius libri vestigiis eruimus, *& recte omne probatum.* *[illegible] diligentissimus [illegible] in ea [illegible]*

EPISTOLA I. HILARI PAPÆ ad episcopos Tarraconenses. De synodali decreto.

[illegible] Basilisco & Herminerico viris clarissimis consulibus

D QUoniam religiosus, &c. *Extat infra in concilio Romano sub Hilario.*

a EPISTOLA I. TARRACONENSIUM EPISCOPORUM AD * HILARUM Papam.

De ordinatione episcopi per Silvanum Calagurritanum episcopum contra patrum regulas & Nicænos canones facta apud Romanum pontificem conqueruntur, eumque consulunt, quid in hoc casu facere, aut qua ratione abusibus ejusmodi occurrere debeant.

Domino beatissimo, & apostolica reverentia a nobis in Christo colendo papæ Hilaro, Ascanius episcopus, & universi episcopi Tarraconensis provinciæ

E ETiamsi nulla * extaret necessitas ecclesiasticæ disciplinæ, expetendum re vera nobis

* In MS. [illegible] Hilarum [illegible]

a Has epistolas Hilari cum tribus MSS. contulimus, [illegible] Pithœanis, Arel. Lirin. Corb. Rem. Harduin. [illegible] emendatiores damus

(a) LX. [illegible] (e) [illegible] (g) Item monasterium [illegible] urbem [illegible]

nobis fuerat illud privilegium sedis vestræ, quo A susceptis regni clavibus post resurrectionem salvatoris, per totum orbem beatissimi Petri singularis prædicatio universorum illuminationi prospexit: cujus vicarii principatus sicut eminet, ita metuendus est ab omnibus, & amandus. Proinde nos Deum in vobis penitus adorantes, cui sine querela servitis, ad fidem recurrimus apostolico ore laudatam, inde responsa quærentes, unde nihil errore, nihil præsumptione, sed pontificali totum deliberatione præcipitur.

Cum hæc ita se habeant, est tamen inter nos fallus frater, cujus præsumptionem sicut diutius tacere non licuit, ita & loqui futuri judicii necessitas imperavit. Silvanus quidam B episcopus Calaguræ in ultima parte nostræ provinciæ constitutus, * divinationes sibi indebitas usurpando, humilitatem nostram ad hoc usque perduxit, ut contra ejus vanissimam superstitionem sedis vestræ unicum remedium flagitemus. Hic namque jam ante septem aut octo amplius annos, postponens patrum regulas, & vestra instituta despiciens, nullis petentibus populis episcopum ordinavit: cujus præproperum factum existimantes fraterna & pacifica posse admonitione sanari, profecit in pejus. Denique contra vetustatem canonum, contra synodi constituta, alterius fratris nostri presbyterum, spiritu tantum præsumptionis accensus, in eodem loco, qui illi fuerat destinatus, C cui invito & repugnanti imposuerat manus, & qui nostro jam cœtui fuerat aggregatus, episcopum fecit. Hinc factum est, ut de ejus miserrima temeritate ad nos Cæsaraugustanæ urbis episcopus frater noster referret, cujus diligentia & sollicitudo admodum prospexerat, si in aliquo profuisset. Siquidem conjunctis in vicinia positis episcopis, ne se schismatico adjungerent, frequentissime contradixit: sed obstinatione damnabili totum, quod erat illicitum, & quod nobis pudor est dicere, non erubuit solus ille committere.

Proinde quia his præsumptionibus, quæ unitatem dividunt, quæ schisma faciunt, [illegible] debet occurri, quæsumus sedem vestram, ut quid super hac parte observare velitis, apostolicis affatibus instruamur: quatenus fraternitate collecta, prolatis in medium [illegible] constitutis, contra rebelles [illegible] vestra auctoritate [illegible] de ordinatore & de ordinato [illegible] intelligere, Deo adjuvante, possimus. [illegible] quod sancti Petri cathedra [illegible] ecclesia, si [illegible] fuerint extirpata. Et [illegible]. Orantem pro nobis sanctum apostolatum vestrum [illegible] divina conservet æternitas.

NOTA SEVERINI BINII

[illegible]

* [illegible]

[illegible]

EPISTOLA II TARRACONENSIUM

EPISCOPORUM AD HILARUM PAPAM

Beatissimo, & apostolica reverentia a nobis in Christo colendo papæ Hilaro, Ascanius & universi episcopi Tarraconensis provinciæ.

QUam curam apostolatus vester de provinciarum suarum sacerdotibus gerat, filio nostro illustri Vincentio provinciæ nostræ, referente cognovimus: cujus impulsu votum nostrum in ausum scribendi prona devotione surrexit. Ergo provinciali literario sermone debita coronæ vestræ obsequia deferentes, hoc quæsumus, ut dignatione, qua ceteris, etiam humilitatem nostram in orationibus vestris in mente habere dignemini, beatissime & apostolica reverentia in Christo a nobis colende pater: illud specialius deprecantes, ut [illegible] nostrum, quod tam voto pene omnium [illegible], quam exemplo vetustatis in notitiam vestram defertur, petentis assertionibus nostris roborare dignemini. [illegible] Barcinonensium civitatis sanctus Nundinarius sortem [illegible] conditionis humanæ. Hic [illegible] fratri nostro Irenæo, quem ipse antea [illegible] cessi sua nobis [illegible] derelinquens ei, quod poterat habere paupertas, supremæ voluntatis arbitrio, in locum suum ut substitueretur, optavit: sed defuncti [illegible] in ejus meritum non vacillat. Siquidem [illegible] clerus & plebs ejusdem civitatis, & optimi & plurimi provinciales, [illegible] servaret, a nobis speraverunt [illegible]. Nos cogitantes defuncti judicium, & probantes ejus vitam, & eorum nobilitatem atque multitudinem, qui [illegible] & utilitatem ecclesiæ memoratæ, optimum duximus, ut D [illegible] sacerdoti, qui ad divina [illegible], non minoris meriti substitueretur antistes, præsertim cum ecclesiæ illius [illegible] ante fuerat ordinatus, semper hujus civitatis ecclesiæ fuisse [illegible] constet. Ergo suppliciter precamur apostolatum vestrum, ut humilitatis nostræ decretum, quod juste a nobis [illegible] factum, vestra auctoritate firmetis. Jamdudum sane questi fueramus literis nostris de præsumptione Silvani episcopi, & miramur, quod nulla apostolatus vestri responsa suscepimus. Nunc hæc eadem suggerentes, petimus, ut quid super his rebus observandum sit, apostolicis sermonibus nos dignemini informare. Et ne forsitan per negligentiam portitoris, aut F per longinqui itineris difficultatem, humilitatis nostræ ad vos scripta non potuerint ex hoc negotio pervenire, etiam suggestionem nostram maluimus iterare. *Et* [illegible]. Orantem pro nobis sanctum apostolatum vestrum [illegible] divina conservet æterno [illegible] & ecclesiæ [illegible], domine [illegible] noster & apostolice papa.

A

Nota Severini Binii.

a *Epistola.*) Hanc epistolam, (quæ prioris jam deperditæ mentionem facit, adeoque tempore posterior est) priori illi Tarraconensium postposui hoc loco: putavi enim gratius fore ad veritatem rei gestæ inspiciendam, si, quæ prius acta sunt, priore loco enarrentur & collocentur. In concilio Romano hæc primo loco recitata, primo ordine merito collocata fuit. Acclamationes episcoporum lectioni hujus epistolæ interpositas infra designabimus in prædicto concilio Romano. Memoratu digna duo continet. Unum, quod ad Romanam sedem tantum pertineat dispensare in iis, quæ contra canones præsumpta sunt: alterum, quod nullius concilii provincialis tanta est auctoritas, ut inconsulta sede apostolica id præstare potuerit.

a EPISTOLA II. HILARI PAPÆ AD ASCANIUM ET RELIQUOS TARRACONENSIS provinciæ episcopos.

B

I. *Ut nullus sine consensu episcopi metropolitani episcopus ordinetur.*

II. *Ut nullus episcoporum, relicta propria ecclesia, ad aliam transeat.*

III. *Ut Irenæus remotus a Barcinonensi ecclesia, ad propriam revertatur.*

IV. *De removendis episcopis qui illicite ordinati sunt, & ne in una ecclesia duo episcopi habeantur.*

V. *De damnatione Irenæi, si ad suam ecclesiam non revertatur.*

Hilarus episcopus Ascanio & universis episcopis Tarraconensis provinciæ.

POstquam literas vestræ dilectionis accepimus, quibus præsumptiones Silvani episcopi Calagurensium ecclesiæ retundi petistis, & rursum Barcinonensium quæritis nimis illicita vota firmari: honoratorum & possessorum Turiassonentium, (a) Calcantesium, Calaguritanorum, * Virgiliensium *, Triciensium, Legionensium & Civitatensium, cum subscriptionibus diversorum, literas nobis constat ingestas: per quas id quod de Silvano querela vestra deprompserat, excusabant. Sed reprehensione justissima eorum pariter (b) justa allegatio non carebat; quia præter conscientiam metropolitani, fratris & coepiscopi nostri Ascani, nonnullis civitatibus ordinatos claruit sacerdotes. (c) Unde, quoniam quidquid ab alterutra parte est indicatum, omni videmus perversitate confusum, temporum necessitate perspecta, hac ratione decernimus ad veniam pertinere quod gestum est, ut nihil deinceps contra præcepta beati apostoli, nihil contra Nicænorum canonum constitutum tentetur.

[Margin: Extat & in Luc. Cod. notat & ibi ea quæ variantes dantur. — * Veregensium civitatis in MS. Just. exteris omissis. — 1. q. 7. c. Quoniam quidquid. — 1. Tim. 3. & Hebr. 10. — Nicæn. concil. c. 4. & 15.]

I.

Hoc autem primum, juxta eorumdem patrum regulas, volumus custodiri, ut nullus præter notitiam atque consensum fratris Ascanii metropolitani aliquatenus consecretur antistes; quia hoc vetus ordo tenuit, hoc trecentorum decem & octo sanctorum patrum definivit auctoritas; cui quisquis obvias tetenderit manus, eorum se consortio fatetur indignum, quorum præceptionibus resultarit.

A

II.

In quorum contumeliam a superbo spiritu etiam pars illa contemnitur, qua * vetatur, ne quis, relicta ecclesia sua, ad alteram transire præsumat. Quod nimis improbe conniventibus, & (ut doleatur gravius) vobis afferentibus, Irenæus episcopus conatur admittere, * qui nostra auctoritate roborari cupitis, quos maxime de rebus illicitis magna indignatione probatis accendi. Lectis ergo in conventu fratrum, quos natalis mei festivitas congregarat, literis vestris, quæ de ordinandis episcopis secundum statuta canonum vel prædecessorum meorum decreta sunt, prolata sententia, gestorum, quæ pariter direximus, tenore discetis.

[Margin: * careat Sard. concil. c. 1. — * quod]

B

III.

Unde remoto ab ecclesia Barcinonensi, atque ad * (d) sua remisso Irenæo episcopo, sedatis per sacerdotalem (e) modestiam voluntatibus, quæ per ignorantiam ecclesiasticarum legum desiderant, quod non licet, obtinere; talis protinus de clero proprio Barcinonensibus episcopus ordinetur, qualem te præcipue, frater Ascani, oporteat eligere, & deceat consecrare: ne si * (f) similiter forte factum fuerit, non sine objurgatione tui maxime nominis * retundat nostra præceptio, quod in injuriam Dei, a quo specialiter sacerdotalium est gratia dignitatum, didicerimus admissum. Nec episcopalis honor hæreditarium jus putetur, * quod nobis sola Dei nostri benignitate * Christi confertur.

[Margin: 7. q. 1. c. Remoto. — * suam — * aliter — * retundatur — * qui — * al. est a c. Just.]

C

IV.

Ordinatos ergo nunc episcopos (* qui, (g) licet te ignorante provecti sunt, cum suis auctoribus * (h) meruerunt submoveri) hac ratione firmamus, si nec * viduarum maritus fuerit quisquam, (i) & in unius virginis nuptias ac vota convenerit, sicut & legalia constituta præcipiunt, dicendo: *Sacerdos virginem uxorem accipiat, non viduam, non repudiatam*: secundum quod etiam beatus apostolus Paulus, magister gentium, de his qui fieri desiderant sacerdotes, propria institutione non tacuit, dicens: *Unius uxoris virum*. Cujus sane tenore sententiæ ita informati esse debetis, fratres carissimi, ut inter cetera quæ cavenda sunt, hæc studeatis præcipue (k) custodire, quæ cognoscitis ante universa mandari. In quibus etiam * prospiciendum est, ne duo simul sint in una ecclesia sacerdotes: nec literarum ignarus, aut carens aliqua parte membrorum, vel etiam * ex pœnitentibus aliquis ad sacrum ministerium prorsus sinatur accedere. Nec tantum putetis petitiones valere populorum, ut cum his parere cupitis, voluntatem Dei nostri, qui nos peccare prohibet, deseratis. Cujus indignatio ex hoc gravius commovetur, quia benignitas ejus, dum fiunt illicita per eos qui sunt interpretes placationis, offenditur.

[Margin: * licet dum te — * meruerint — * viduæ nec in secunda conjugia — Levit. 21. Ezech. 44. — 1. Tim. 3. — D — * perspiciendum — * experientia]

E

V.

Ut autem omnia secundum hæc quæ scripsimus, corrigantur, præsentes literas, Trajano subdiacono nostro veniente, direximus. Quod si Irenæus episcopus ad ecclesiam suam, deposito improbitatis ambitu, redire neglexerit, quod

1 Dionys. *Varegensium, Tritiensium, Leonensium & Veregiensium civitat.* Hard.
(a) Luc. *Cascantensium, Calagorritanorum, Varegensium, Tritiensium, Leonensium, & Deobricensium civitatum*.
(b) *ista*. (c) Luc. *Inde*. (d) *suam*. (e) *sententiam*,
(f) *aliter*. (g) *licet non te*. (h) *meruerint*
(i) addit *nec secunda conjugia, sed in unius* &c. (k) *custodire*

quod ei non judicio, sed humanitate praestabitur, removendum se ab episcopali consortio esse cognoscat. Deus incolumes vos custodiat, fratres carissimi. Data tertio Kalenda Januarii, Basilisco & Herminerico viris clarissimis consulibus.

Ad Com. 439.

Nota Severini Binii

Natalis diem Pontificis quis.

a *Quos natales mei festivitas congregavit.*) Per natalem diem Pontificis Hilari, intelligo diem ordinationis sive electionis, quo in Summum Pontificem electus & assumptus fuit. Solebant enim hoc tempore consecrando erat, ut plures episcopi singulis annis Romam convenirent, magna cum solemnitate celebrarent illum diem, quo episcopus Romanae ecclesiae ad summi pontificatus culmen assumptus fuit. Sanctus Leo aliquot sermones de sua ordinatione, sive anniversaria die assumptionis suae ad fastigium & culmen summi pontificatus habuit. Huc faciunt ea quae Sanctus Augustinus habet de die natali Aurelii episcopi Carthaginensis, sermone tricesimo tertio de verbis domini in fine, deque anniversario ... die dimissionis suae, homilia 24. & 25. Quomodo hoc idem nonnulli auctoritate Paulini epistola ... ad Delphinum confirment, non video. Locus enim de solenni illa & antiquissima consuetudine, qua solebant fideles, nulla habita ratione ... apostolorum, ad natalem diem sanctorum apostolorum Petri & Pauli concurrere, de qua egimus supra in notis epistolae illius praeambularis Concilii Chalcedonensis, quam Galla Placidia scripsit ad Pulcheriam Augustam. Vide Baronium anno 465. num. 17.

a EPISTOLA III. HILARI PAPAE AD ASCANIUM TARRACONENSEM EPISCOPUM

privatim scripta: estque ejusdem argumenti cum epistola praecedente

Dilectissimo fratri Ascanio Hilarus episcopus.

Divinae circa nos gratiae memores esse debemus, qui nos per dignationis suae * misericordiam ob hoc ad fastigium sacerdotale provexit, ut mandatis ipsius inhaerentes, & in quadam * sacerdotii ejus specula constituti, prohibeamus illicita, & sequenda doceamus. Unde directis per Trajanum subdiaconum nostrum literis admonemus, ut quae male sunt facta, corrigantur. Et miramur admodum dilectionem tuam Barcinonensium petitiones non solum nulla auctoritate retudisse, verum etiam, directis ad nos literis, * consummationem pravi desiderii postulasse, adhibendo in epistolarum procemio concilii mentionem, tamquam culpae minuerentur excessus per multitudinem * imperitorum, cum si etiam * sub significatione unusquisque sui nominis secum pariter retulisset, & subscriptiones proprias * factas singulis * commodassent, dilectionem tamen tuam rei, * de qua displicet, summa tangebat: quia pro loco & honore tibi debito, ceteri sacerdotes docendi fuerant, non sequendi. Unde ... cut in generalibus literis indicavi, Irenaeus ad propriam revertatur ecclesiam, & Barcinonensibus de suo clero protinus consecretur antistes, cui tamen statuta canonum & apostolica praecepta concordent. Et licet hi qui praeter notitiam atque consensum tuae dilectionis ordinati sunt sacerdotes, cum suis debuerint auctoribus submoveri; ne quid tamen in tam ... necessitate decernamus austerum, eos qui episcopi facti sunt, ita volumus permanere, ... apostolicis praeceptionibus & statutis sanctorum patrum non reperiantur obnoxii, ... de caetero nihil, quod contra disciplinam ecclesiasticam veniat, sicut hactenus factum est, ... Tuae sollicitudinis est, frater carissime, ...

* gratiam

* sacerdotum

* consummationem ... s. lust.

* imperitorum *Forte*, prisnorum

* subsignatione

* fratres

* commendasses.

* quae

debita tibi auctoritate tueri, & illicitis non modo non praebere assensum, sed etiam cuncta, quae contra regulam facta reperientur, coercere: atque ante omnia, quae sola * unitate decernimus, Irenaeum ad ecclesiam suam redire compelle. Ad quam sponte potius * redire debebit, si a sacerdotali consortio * non metuit separari. Nec unius ecclesiae duo esse permittantur antistites, quod opportunius supradicti subdiaconi fieri delegamus instantia, quem etiam pro conservanda ecclesiae disciplina commeare ad Hispanias, dispositionis nostrae fecit auctoritas. Deus autem incolumem te custodiat, frater carissime.

* humanitate

* ...

Nota Severini Binii

a *Epistola.*) Hujus pluriumque aliarum ... pontificiorum ... & ... tertia Fabiani, ... facile, & prima * Zepherini, & tertia Fabiani, ... hac tertia Hilari ... tertia Sancti Leonis cum secunda Pelagii, ...

* Hoc ... ingenue ... de ...

a EPISTOLA IV. HILARII PAPAE AD b LEONTIUM VERANUM, & Victurum episcopos.

Detegit illis Ingenui & Auxanii episcoporum controversiam, statuitque, ut Cemelenensis civitas & Nicaensis castellum ad unius episcopi regimen revertantur.

Dilectissimis fratribus, Leontio, Verano, & Victuro episcopis, Hilarus papa.

Movemur ratione justitiae, quae licet ab omnibus qui recta sapiunt, debeat custodiri, tum praecipue domini sacerdotibus non est temere negligenda, quorum ceteros informari convenit institutis. Frater igitur & coepiscopus noster Ingenuus Ebredunensis, Alpium maritimarum provinciae metropolitani tempore honore submixtus in praejudicium suum, sicut annexa declarant, quaedam nos, petente fratre & coepiscopo nostro Auxanio, statuisse commemorat, quae universis in hac eadem causa defensionibus contraeunt. Siquidem relationibus in nostro judicio recensitis, quas frater & coepiscopus noster Veranus ad sanctae memoriae decessorem meum cum ceteris provinciae sacerdotibus misit, & apostolicae sedis, quae tunc directa fuerat, responsione patefacta manifestum est, nihil postea debuisse tentari, nec ad injuriam synodalium regularum * quidquam per obreptionem, quae postea manifesta est, oportere constitui. Nam licet & hoc etiam quod a nobis est elicitum censeatur irritum, quia ... insinuatum est ... noluisse ... tamen ne ... gratia moveamur, quae in causarum disceptationibus esse non ... ita vestrae caritati cognitionem ... querimoniae delegamus, ut nihil adversum venerandos canones, nihil contra sanctae memoriae decessoris mei judicium valeat, quidquid obreptum nobis esse constiterit. Nolumus namque, fratres carissimi, ecclesiarum privilegia, quae semper sunt servanda, confundi, nec in ... sacerdotis alterius ... per hoc ... tractatum ... sanctiones, ... fructus nostri ... sed in acquisitione ...

tur animarum. Habeat itaque pontificium fra- A ter & coepiscopus noster Ingenuus provinciæ suæ, de cujus dudum ab apostolica sede est illicita cessione culpatus: & custoditis omnibus, quæ super ecclesiis Cemelcnensis civitatis, vel castelli Nicaensis, sicut diximus, sanctæ memoriæ decessoris mei definivit auctoritas, nihil ecclesiarum juri noceat, quod in altera memoratarum a prædicto fratre, ad excludendam cupiditatem, quemadmodum perhibuit, ambitionis alienæ, proxime est episcopus consecratus: sed statutæ correctionis forma permaneat, ut ad unius antistitis regimen prædicta loca revertantur, quæ in duos dividi non decuit sacerdotes. Deus vos incolumes custodiat, fratres carissimi.

Nota Severini Binii.

Quæ occasione scripta. a *Epistola.*) Epistola hæc scripta fuit ea occasione. Auxanius episcopus per obreptionem impetraverat, ut Ebredunensis provincia suo episcopatui quoad jurisdictionem ecclesiasticam subjiceretur. Quod cum in præjudicium sui cederet Ebredunensis episcopi, Alpium maritimarum metropolitani, auctoritate apostolica concessum [illegible], & quærelam ejusdem Ingenui, Leontio, Verano & Victurio causæ inquisitionem & informationem [illegible] Ebredunensis metropolitani delegavit. A [illegible] qui insana cupiditate laborant, ut fines dilatent, auream & [illegible] dignissimam sententiam alludit non *[illegible] in latitudine regionum, sed in acquisitione animarum.* Baron. anno 465. num. 27.

Leontius qui. b *Leontium.*) Etiamsi hic nulla mentio fiat, cujus ecclesiæ Leontius episcopus fuerit, dubium tamen nullum est Arelatensem episcopum fuisse, quem Hilarius Arelatensis in funebri oratione de sancto Honorato episcopo prædecessore summis laudibus extulit, & ad quem Sidonii Apollinaris literæ scriptæ reperiuntur, cujusque sanctus Leo meminit in epistola 89. ad episcopos Galliæ Viennensis. Baronius prædicto loco.

Pontifex ex [illegible]. c *Quod nam per obreptionem, quæ pessime facta est.*) Hoc exemplo constat, aures summorum pontificum falsis ac fictitiis accusationibus & relationibus persæpe impleri, adeo ut bonos atque innocentes quandoque ex malis informationibus contemnant ac opprimant. Nemo ergo miretur, quod sanctus Leo Hilarium Arelatensem, Hilarus pontifex Mamertum Viennensem, episcopos sanctitate celeberrimos acerbe exagitaverint, cum & in his quæ conveniunt [illegible], facillimum sit sub specie recti unumquemque decipere.

d *Nemo [illegible] privilegia confundi.*) De [illegible] ecclesiarum antiquitus concessis nihil innovandum esse, nec contra decreta conciliorum [illegible] [illegible] lib. [illegible] cap. de sacrosancta ecclesia, [illegible] Quod privilegia inviolabiliter custodienda sententia sanctus Leo, ex ejusdem epistolis 53. 54. 55. 89. 109. cognoscere licet.

a EPISTOLA V. HILARI PAPÆ AD LEONTIUM EPISCOPUM Arelatensem

De episcopatus sui primordiis.

Dilectissimo fratri Leontio, Hilarus papa.

QUantum reverentiæ in spiritu Dei, qui subditos sibi inhabitat sacerdotes, beato Petro apostolo & sedi ejus deferatur, omnibus arbitror esse compertum, qui ipsius paternarum traditionum incorrupta custodia est. Quos cum volumus de nostræ ordinationis primordiis gratulari, opera quæ in nos divinæ pietatis dignatio ostendit, sanctitati tuæ duximus indicanda: ut ipse primum pro eo quæ nobis invicem semper impendimus, pro tanto domino, literis affectu: deinde ut dispositione tua fraternitatis omnibus per universam provinciam fratribus & consacerdotibus innotescat, quod humilitatem meam dextera domini visitare dignata sit, & mihi apostolicæ sedis regimen non pro merito, sed pro suæ gratiæ abundantissima largitate commiserit. Proinde, frater carissime, quod sanctitati tuæ præsenti sermone patefecimus, in omnium fratrum, quemadmodum diximus, notitiam deferre digneris: ut supplicaturi domino nostro Jesu Christo, sicut exultationis gaudia, ita profutura univer- B sali ecclesiæ orationum suarum nobis vota conjungant. Deus te incolumem custodiat, frater carissime. Data VIII. Kalendas Februarias, D. N. Severo Augusto consule. * * Anno Chr. 462.

Nota Severini Binii.

a *Epistola.*) Hæc epistola circularis est & encyclica, ex more & consuetudine de novi pontificis creatione ad omnes ecclesias transmissa. Hæc ejusdem argumenti, eorumdemque verborum ad Leontium scripta, extat in vetere codice Arelatensis ecclesiæ, unde cum sequentibus omnibus accepta, ab illustrissimo cardinale Baronio primum in lucem emissa inveniuntur.

LEONTII [1] ARELAT. EPISCOPI Ex Labbe App. T. IV

EPISTOLA

AD HILARUM PAPAM.

C

Gratulatur Hilaro pontificatum: rogatque, ut Arelatensis ecclesiæ jura tueatur.

QUod Leonem sanctissimum prædecessorem tuum mors abstulerit contra hæreses invigilantem, & lolium in agro Domini, heu! nimis fruticans eradicantem, dolemus: quod de tua sanctitate reparaverit, gratulamur. Nam gaudet filius de honore matris: & cum ecclesia Romana sit omnium mater, fuit nobis gau- D dendum, quod in tanta consternatione rerum, & infirmitate sæculorum, super eam te erexerit, ut judices populos in æquitate, & gentes in terra dirigas. Unde cum nobis nuncius ille per Concordium ecclesiæ nostræ diaconum, qui tunc præsens erat cum sanctitas tua ad id honoris fastigatum culmen evecta est, relatus est, gratias Deo nostro reddidimus, & te decrevimus quam primum hac humilitatis nostræ epistola salutare: ut & sic affectus, qui inter tuam sanctitatem & nos jamdiu coaluit, in Domino corroboraretur, & de cetero augeatur cum debita reverentia, qua decet filios patrem prosequi. Benedictus itaque qui venit in nomine Domini. Jam fortiter sanctitati tuæ E insudandum, & anhelandum est, ut quod sanctissimus Leo papa incepit, ad terminabilem perducas limitem, & cum exercitu Gedeonis per tubas in ore fortium concrepantes, & per lampades in robusta manu agitatas & ventilatas, maledictos muros Jericho jam toties anathematizatos & quassatos sanctitas tua faciat prosternere. Ceterum cum ecclesia nostra Arelatensis semper ab apostolica sede amplis favoribus

[1] Hanc Leontii epistolam primus edidit Dacherius in Spicil. tom. V. nunc III. pag. 302.

ribus & privilegiis fuerit decorata; rogamus ſan-A ctitatem tuam, ut per eam nihil nobis decedat, ſed potius augeatur, ut & collaborare tecum in vinea Domini Dei Sabaoth valeamus, & invidorum conatus infringere: quos, ſi non eſſet auctoritas reprimens, certum eſt de die in diem graſſaturos in pejus, quia malitia qua nos oderunt, aſcendit ſemper. Dat. Severo Aug. Coſ.

EPISTOLA VI. HILARI PAPÆ AD LEONTIUM.

Reſpondet ad literas Leontii, quas ſcripſerat, cum præcedentem Hilarii epiſtolam nondum accepiſſet.

Dilectiſſimo fratri Leontio Hilarus papa.

DIlectioni meæ, quæ circa eccleſias Gallicanas, omneſque in eis domini ſacerdotes, etiam in inferiori gradu poſitos, abundat, multum accedit augmenti, quod per virum ſpectabilem Pappolum filium noſtrum ſermonis tui ad me ſunt delata principia. Ex quo tamen conjicio, paginam meam, quam dudum de epiſcopatus mei primordiis miſi, nec dum traditam tibi fuiſſe cum ſcriberes: de qua utique non ſiluiſſes, niſi periatorum aliqua cauſa tardaſſet. Unde quod & conſuetudo poſcebat, & caritas, jampridem me executum fuiſſe ſigni- C fico, & hoc ipſis literarum exemplaribus, quæ direxi, plenius noſſe vos cupio; ut officio fraterno in nullo intelligatis fuiſſe me deſidem, & ita viciſſim frequentandis ſtudeamus alloquiis, ut vicem nobis communis præſentiæ ſcribendi cura compenſet, frater cariſſime. Affectus itaque tui gratiam perire non paſſus es, quod ei ſolicitudini intentum te eſſe cognoſco, ut cuſtodiendi paternorum canonum regulis ſtudere me cupias. Quo deſiderio nihil concipi ſalubrius poteſt, quam ut in una eccleſia, cui oportet nec maculæ aliquid ineſſe, nec rugæ, una ſit in omnibus obſervatio diſciplinæ. Cui ſi aliquid eruditionis aut correptionis addendum eſt, rectiſſime per veſtram diligentiam D conſuletur, ſi quemadmodum es dignatus ſcribere, tam inſtructa ad nos fuerit perſona directa, quæ inquiſitionem noſtram plene ex omnibus poſſit inſtruere. Spondeo enim, quantum gratia Dei donat ut ſpondeam, hoc me ad univerſalem ſacerdotum domini concordiam proviſurum, ut omnes non ſua audeant quærere, ſed quæ ſunt Chriſti ſtudeant obtinere. Deus te incolumem cuſtodiat, frater cariſſime.

EPISTOLA VII. HILARI PAPÆ AD LEONTIUM.

Monet ut relationem mittat de Herme, qui eccleſiæ Narbonenſi epiſcopatum temere, uſurpaſſe dicebatur.

Dilectiſſimo fratri Leontio Hilarus papa.

MIramur fraternitatem tuam ita legis catholicæ immemorem eſſe, ut quæque iniqua, & contra patrum noſtrorum ſtatuta, in provincia quæ ad monarchiam tuam pertinet, ſi ipſe aut non vis, aut non potes, etiam nec nos ſilentii tui taciturnitate permittas corrigere. Siquidem quod & rumore cognovimus, & A quantum diligenter a diacono Joanne, qui a magnifico viro filio noſtro * Friderico literis * Fridiberto ſuis nobis inſinuatus eſt, perquiſivimus, quod iniquiſſima uſurpatione quidam Hermes epiſcopatum civitatis Narbonenſis execrabili temeritate præſumpſerit. Quam rem decuerat ſanctitatem tuam ut nobis in veſtigio indicaret. Qua de re, frater cariſſime, monemus, ut ſi fides adhibeatur aſſertis, ſepoſita excuſatione, ad nos tam tuæ dilectionis, quam fratrum noſtrorum, aut per portitorem literarum, aut per quem ipſi elegeritis, ſubſcriptam manuum veſtrarum relationem tranſmittatis; ut quod definire poſſimus recurrenti pagina poſſitis agnoſcere. Deus te incolumem cuſtodiat, B frater cariſſime. Data III. Nonas Novembris. * * Anno Chr. circ. 461

EPISTOLA VIII. HILARI PAPÆ AD EPISCOPOS DIVERSARUM provinciarum Galliæ.

I. *Hermen Narbonenſi eccleſiæ præſidere ita permittit, ut ordinandorum epiſcoporum careat poteſtate.*
II. *Ut concilia quotannis fiant ex quibus provinciis poterunt, & a Leontio convocentur.*
III. *Ut ſine metropolitani literis epiſcopi in aliam provinciam non proficiſcantur. Quod ſi eas impetrare non poterunt, cauſam diſcutiat epiſcopus Arelatenſis.*
IV. *De parochiis eccleſiæ Arelatenſis, quas repetebat Leontius, judicium ad epiſcopos remittit.*
V. *Ut prædia eccleſiaſtica non alienentur, niſi apud concilium alienationis cauſa prius doceatur.*

Dilectiſſimis fratribus epiſcopis provinciæ Viennenſis, Lugdunenſis, Narbonenſis primæ & ſecundæ, & Alpium * Pœninarum, Hilarus * Penninarum epiſcopus.

QUamquam notitiam dilectionis veſtræ quanta vel qualia in Narbonenſi ac Biterrenſi eccleſia dudum ſint admiſſa non lateant, & præſumptionis improbitas ad nos uſque per- D veniens procul dubio regionibus manifeſta ſit Gallicanis: apoſtolicæ tamen ſolicitudinis intereſt, culpas in noſtro deprehenſas examine non tacere; ne per incongruum ſilentium cum iniqua agentibus habere videamur conniventiæ portionem. Olim igitur urbium præſides prædictarum ſanctæ memoriæ deceſſori meo non minus quam nobis, etiam tunc attulerunt doloris, illicitis petitionibus audendo proſequi, quod vix apud patientiam noſtram ſola neceſſitatum potuit deploratione leniri. Quibus enim, ſicut etiam vos probatis, factum conſtat exemplis, & qua non objurgatione digniſſimum eſt, quod ſanctorum patrum decretis, & ipſis repugnat canonum inſtitutis? cum ideo ſe frater E jam & coepiſcopus noſter Hermes a Narbonenſi eccleſia credidit jure ſuſcipi, quia indigne a Biterrenſibus, quibus ordinatus eſt, dicebat excludi. Qui ſi vere hoc in ſe factum doleret, & legitimo remedio ſubvenire propriæ ſciſſet injuriæ, vindictam magis debuit ſperare perpeſſis, quam veniam perpetratis. Denique ſi nunc ſaltem communi omnium dominis ſacerdotum utatur animo, ſi imitetur exemplum, ſi ad hæc quæ eccleſiaſticæ quietis contemplatione utcumque ſopita ſunt, oculis corde intendat, & pro totius eccleſiæ pace, vel fide,

fide, quæ sunt multipliciter errata consideret: A nihil est profecto quod non etiam ipse reprehendat, & erubescat sibi annui, quod in altero laudabiliter improbarit. Scimus enim, &
jam diu de memorati fratris conversatione ni-
hil habemus ambiguum, cum anteactæ vitæ
ipsius cursum, & retro * antepositum nostro
revolventes animo, hos illum, quos in eo ar-
guimus, incurrisse potius, quam fecisse, æsti-
mamus excessus. De quibus præsidente fratrum
numeroso concilio, & ex diversis provinciis ad
diem natalis nostri in honorem beati Petri apo-
stoli per Dei gratiam congregato, præsidenti-
bus fratribus & coepiscopis nostris Fausto &
Auxanio, atque agentibus plurimis, quæ vi-
gorem respiciunt auctoritatemque judicii, id a B
nobis pacis est amore constitutum, ut in sen-
tentia, quam sub adversione utriusque legatio-
nis inde directæ, Christo domino nostro in-
spirante, protulimus, neque caritas evangelicæ
indulgentiæ, neque apostolicæ virga defuerit
disciplinæ. Namque in totum nec remittere
nos fecit indulgentia, nec affectio coercere.

* amoo pro-podium

* Vide supra.

I.

Ei qui nunc ecclesiæ Narbonensi præsidere permittitur, ordinandorum episcoporum, ob hæc quæ prave facta sunt, sustulimus potestatem, quam ita ad fratrem & coepiscopum nostrum Constantium Uceticæ ecclesiæ antistitem, quia ævo honoris primas esse dicitur, pertinere censuimus, ut si superstite Herme episcopo defun- C ctus fuerit, illum hæc cura respiciat, quem repererit episcopalis ordo primatem. Herme autem episcopo deficiente, faciendorum mos antistitum Narbonensi mox reddatur ecclesiæ, quem non civitas, sed causa præsumptionis amisit. Unde vestræ fraternitatis in domino sincera dilectio, solicitudinem pastoralis curæ in suis sedibus partita nobiscum, commissarum sibi ecclesiarum diligentiam vigilanter exerceat, & eorum taliter quæ in Narbonensi provincia emersere, meminerit, ut detestetur factum potius, quam sumat exemplum. Quod ita deinceps esse nolumus, sicut novimus, non fuisse. Itaque, fratres carissimi, necessariis studiis est agendum, ne error, quem D juvante Christo domino nostro nuper abolevimus, aut in similes, aut in novos unquam prodire possit excessus. Quod utique non aliter poterit præcaveri, nisi statuta venerandorum canonum in faciendis conventibus, quos hactenus omitti fecit certa necessitas, exequamur: in quibus possint, pro emergentium necessitate causarum, ad ecclesiasticæ observantiam disciplinæ, & quæ secus facta fuerint, corrigi, & sequenda constitui.

II.

Per annos itaque singulos, ex provinciis quibus potuerit, congregari, habeatur episcopale concilium: ita ut opportunis locis atque temporibus, secundum dispositionem fratris & coe- E piscopi nostri Leontii, cui sollicitudinem in congregandis fratribus delegavimus, metropolitanis per literas ejus admonitis, celebretur: ut si quid usquam vel in ordinandis episcopis, vel presbyteris, aut cujuslibet loci clericis faciendis, contra præcepta apostolica reperitur admissum, aut in eorum conversatione quippiam reprobatur, communi omnium auctoritate resecetur. In ea præcipue celebritate conveniatur, quæ præsidente Christo domino nostro, & veneranda sit sanctis, & formidanda perversis. Nec cuiquam licebit a regulis evagari, quas sibi juxta canonum definitiones unita fraternitas in commune præfixerit: cum imminente quotannis examine ita singuli actus suos dirigent, ut his discussio judicii optari magis debeat, quam timeri. In dirimendis sane gravioribus causis, & quæ illic non potuerint terminari, apostolicæ sedis sententia consulatur.

III.

Illud etiam non possumus præterire, quod solicitudine diligentiore curandum sit, ne præter metropolitanorum suorum literas aliqui ad quamlibet provinciam audeant proficisci: quod etiam in omni genere officii clericalis per singulas debet ecclesias custodiri. Quibus e contrario hac ratione prospicimus, ut si hoc impetrare per aliquam non meruerint simultatem, cum duobus metropolitanis provinciarum, quæ congruæ sunt, Arelatensis episcopus cuncta discutiens, pro causæ qualitate observanda constituat: nec in injuriam alterius alienum clericum suscipi præter testimonium proprii antistitis secundum canonum statuta præcipiet. Singuli autem fratres, universique cognoscant parendum esse præsentibus constitutis, quibus etiam commonitio nostra denunciat in eos Christi domini nostri judicium minime defuturum, qui declinando superba rebellione conventus, conscientiæ suæ testimonio confutantur sacerdotalis innocentiæ fiduciam non habere.

IV.

Præterea ejusdem fratris libellus oblatus est nobis, quo perhibet parochias Arelatensis ecclesiæ a prædecessore suo Hilario in alios (quod non licuit) fuisse translatas, petens illas pristino juri nostra auctoritate restitui. Sed moderaminis apostolici memores, fraternitati vestræ querelam ipsius remisimus audiendam: ut in vestro conventu ea quæ a nobis sperata sunt, allegentur, & quæ ecclesiasticis regulis congruunt, decernantur.

V.

Simul etiam super hoc universam fraternitatem volumus esse commonitam, ne prædia, quæ neque deserta, neque damnosa sunt, & ad ecclesiam pertinent, ex quibus plurimorum consuevit necessitatibus subveniri, aliquo jure in alterum transferantur, nisi prius apud concilium alienationis ipsius causa doceatur, ut quid fieri debeat, communi omnium deliberatione tractetur. Deus vos incolumes custodiat, fratres carissimi. Data III. Nonas Decembris, GL. P. Severo Augusto consule. * * Anno Chr. 470. (1)

EPISTOLA IX. HILARI PAPÆ AD LEONTIUM.

De Mamerto episcopo, qui extra suos fines Deensibus episcopum ordinarat, ut illius causam in synodo examinet.

Dilectissimo fratri Leontio Hilarus.

QUaliter contra sedis apostolicæ veniens constituta, sacerdotalem modestiam Mamertus

1 Anno Christi 470. e vivis jam excesserant & Hilarus Papa, & Severus Augustus, qui Consul fuit anno Christi 462.

merus episcopus Viennensis excesserit, dilectionis tuæ debuimus relatione cognoscere, ut excessibus talibus maturum & justa ecclesiasticarum ordinem regularum congruum judicium proferremus. Quantum enim filii nostri, viri illustris, magistri militum Gundaici sermone est indicatum, prædictus episcopus invitis Deensibus, & qui ad ecclesiarum ejus numerum, quem ei apostolicæ sedis deputavit auctoritas, sicut in scriniis nostris legimus, minime pertinebant, hostili more, ut dicitur, occupans civitatem, episcopum consecrare præsumpsit. In quo, frater carissime, si ita est, quam multiplex culpa sit, pronunciare possimus, nisi judicii, ut diximus, & moderatio nobis esset, & ordo servandus. Atque ideo memor sollicitudinis, quam dilectioni tuæ scis esse commissam, quidquid nunc ad notitiam nostram brevi insinuatione delatum est, in conventu synodali, qui secundum statuta nostra annis singulis te sibi præsidente est congregandus, discutere quæ sunt acta debebis, & a prædicto rationem facti sui sub universo cœtu fraternitatis exigere, ac deinde omnium literis nostræ intimare notitiæ; ut quod sancto Spiritu dictante est faciendum, ad comprimendos conatus illicitos ordinemus. Deus te incolumem custodiat, frater carissime. Data VI. Idus Octobris Basilio viro clarissimo consule.*

* Anno Chr. 463.

EPISTOLA X. HILARI PAPÆ

AD EPISCOPOS DIVERSARUM provinciarum Galliæ.

Ne quisquam suos terminos transcendat, & ut concilia quotannis Leontii episcopi opera convocentur.

Dilectissimis fratribus episcopis provinciæ Viennensis, Lugdunensis, Narbonensis primæ & secundæ Alpinæ, Hilarus episcopus.

ETsi meminerimus fraternitatem vestram ea quæ sunt a nobis statuta retinere, nec aliquid ex his dissimulare quæ scripsimus: ut scilicet pro disciplina ecclesiastica, & pro causis quas inter domini sacerdotes oboriri plerumque non dubium est synodalia quotannis concilia, quorum maxime in fratre & coepiscopo nostro Leontio Arelatensis ecclesiæ sacerdote summam placuit esse, celebrentur: nec aliud fieri posse credamus, quam quod pro communis domini domo nostra ordinatio vobis placitura constituit: tamen repetitis literis eadem nunc quoque observanda decernimus; præcipue cum gravissima Viennensis civitatis episcopus involvatur offensa, in injuriam fratris & coepiscopi nostri Leontii Deensibus antistitem consecrando. De cujus facto vindictæ congruæ sententiam differentes, relationi fratrum quæ interim fuerant visa respondimus. Sed quoniam tanti excessus majorem nobis solicitudinis materiam detulerunt, hæc ad universam caritatem etiam per fratrem & coepiscopum nostrum Antonium scripta direximus, quibus admonita communis omnium solicitudo procuret, ne quisquam fratrum in alterius prorupturus injuriam, transcendat terminos a venerandis patribus constitutos. Unde omnia quæ a nobis sunt per fratres & coepiscopos nostros Faustum & Auxanium definita roborantes, congregationes annuas, ordinante fratre & coepiscopo nostro Leontio, admonitis metropolitanis, quod sæpe dicendum est, iis locis celebrare dignemini, ad quæ conveniendi nulla sit cuiquam commeantium difficultas. Cui diligentiæ etiam provisio adhibenda est, ut opportunitas quemadmodum locorum, ita constituatur & temporum: ut inexcusabilior, quisquis tam necessarium & salubre constitutum nostrum negligendum putaret, appareat, fratres carissimi. Illius autem confirmationem, quam Viennensis episcopus alienum, & ad se minime pertinentem, graviter ordinare præsumpsit, fratres & coepiscopi nostri Leontii reliquimus voluntati; quem confidimus non præter humanitatem pensare quæ justa sunt. Deus vos incolumes custodiat, fratres carissimi.

Hincmarus ep. 6. c. 9.

EPISTOLA XI. HILARI PAPÆ

AD EPISCOPOS QUI DE MAMERTI causa in synodo cognorant.

Præceptum Hilari papæ de ecclesia Deensi, ubi episcopus indebite a Viennensi episcopo ordinatus est.

I. *Ut per Veranum episcopum moneatur Mamertus, ut ab ordinationibus indebitis, ordinis sui & privilegiorum periculo, in posterum abstineat.*

II *Ut qui Deensibus a Mamerto consecratus est, Leontii Arelatensis episcopi, a quo consecrari debuit, arbitrio confirmetur.*

Dilectissimis fratribus, Victuro, Ingenuo, Ydatio, Eustasio, Fontejo, Viventio, Eulalio, Verano, Fausto, Auxanio, Proculo, Ausonio, Paulo, Memoriali, Cælestio, Projecto, Eutropio, Avitiano, Urso, & Leontio, Hilarus.

SOlicitis admodum nobis, & ex his quæ proxima ad nos relatio certa detulerat, multa expectatione suspensis, literæ dilectionis vestræ, fratre & coepiscopo nostro Antonio, quem dignum tanta legatione probamus interpretem, deferente, sunt traditæ, quæ nos ipsis contextus sui contristavere principiis. Nam qui requiescere solicitudinem nostram, & magnam ex parte relevari in his quæ a sanctæ memoriæ decessore meo de Viennensi episcopo præfixa sunt, credebamus, evidenti assertione cognovimus, & non sine dolore miramur, definitiones illas * a Mamerto episcopo nunc potuisse transcendi, per quas ecclesiam privilegium probarat acquiri; cum præcipue fratris & coepiscopi nostri Leontii moderatio formam continentiæ præbere debuerit ambienti: aut si spiritu æmulationis inflatus, cum (quod non oportuit) arbitratus est negligendum; decessoris sui saltem instructus exemplo, illius imitaretur temperantiam, cujus honore persungitur, nec transgrediendo violaret, quod jam nunc, nisi patientiæ moderamina teneremus, posset amittere. Cui unquam profuit mens rebellis? aut quem superbiæ non inclinavit elatio? Altior est humilitatis gratia, cui paupertate spiritus ad præmium promissæ beatitudinis iter regni cœlestis aperitur. Nec perfunctorium prævaricator existimet esse quod fecit, si eruditus doctrinis ecclesiasticis, quid uterque mereatur agnoscit: cum alter secundum propheticam vocem in medio dominicæ domus, habitare prohibetur; alter spi-

ſpiciente ſe Deo ſemper junctus aſſeritur, cujus conſolatione ſalvatur. Poſſent venerabilium veterum multa replicari, quæ juxta veritatem dicta demonſtrantur: ſed ab eadem cauſa, quæ ſe ut loqueremur, ingeſſit, recentiora ſunt exempla ſumenda. Nam dignitatem Viennenſis ecclesiæ Mamertus epiſcopus Arelatenſis antiſtitis quondam tranſgreſſione creviſſe, & pro corrigendis quæ perperam gerebantur, inviolabili poſtea definitione compoſitum, ne alter inglorius, alter in totum veteri honore per vitium prædeceſſoris reperiretur exutus. Sicut ergo & veſtræ dilectionis relatio, & fratris & coepiſcopi noſtri Antonii inſinuatio reſeravit, claret prædictum privilegia certis concluſa terminis velle perdere plus volendo, qui abuſus fratris & conſacerdotis Leontii moderantia, Deenſibus contra fas epiſcopum, etiamſi eſt meritus, non timuit conſecrare. In quo factum ejus convenerat ſic reſolvi, ut juxta eorum quæ perpetrata ſunt qualitatem, non ſine jactura proprii ordinis, etiam illum a ſacerdotali conſortio ſubmoveri cerneret, quem creavit indebite, quemque indignitatibus ſeculi convincitur, correptum juſta ultione ſentiret, ne conceptæ audaciæ incaſtigata temeritas licentiæ ſe peperiſſe putaret exemplum. Verum ad eccleſiarum quietem tantæ tranſgreſſionis vulnera, memores apoſtolicæ ſapientiæ, curari volumus ante fomentis, ut corporis noſtri membrum forte ſanandum in integritatem priſtinam per mitiora medicamenta revocetur, nec credatur negligi, quod interim non monetur abſcindi. Prævia medendi ſemper auſteritatis eſt lenitas, nec omnis ferro ſtatim culpa compeſcitur, aut inexplorato vel quod facile prodeſſe poſſit, offertur. Nunc enim temporis opportunitas, nunc languentis neceſſitas, nunc medicinæ ipſius & modus eſt quærendus & qualitas; ut omnis per ſapientiam facta in vitiis reprimendis ſolicitudo curantis gaudeat reparatione quod ſalvat, nec careat moderatione quod reſecat. His igitur veſtra fraternitas graviter prudenterque perpenſis, talia apud nos diſſimulari poſſe non æſtimet, in quorum ſe maxime contumeliam, qui non immerito pulſatur, erexit. Fratri enim noſtro Leontio nihil conſtituti a ſanctæ memoriæ deceſſore meo juris potuit abrogari, nihil valuit, quod honori ejus debetur, auferri: quia Chriſtianorum quoque principum lege decretum eſt, ut quidquid eccleſiis earumque rectoribus, pro quiete omnium domini ſacerdotum, atque ipſius obſervantia diſciplinæ, in auferendis confuſionibus apoſtolicæ ſedis antiſtes ſuo pronunciaſſet examine, veneranter accipi, tenaciterque ſervari, cum ſuis plebibus caritas veſtra cognoſceret: nec unquam poſſent convelli, quæ & ſacerdotali eccleſiaſtica præceptione fulcirentur & regia. Unde, fratres cariſſimi, præſumptionem prædicti, quæ in fratris & coepiſcopi noſtri Leontii proceſſit injuriam, ita convenit tolerari, dignæ nunc interim ultionis immunem, ut ſi tranſgreſſor remediis abutitur ſatisfactionis & veniæ, nec culpam præſentis exceſſus curandam futuræ obſervantiæ ſecuritate promittit, redeunte querimonia, eo privilegia Viennenſis eccleſiæ ad Arelatenſem antiſtitem transferantur exemplo, quo migravere principio.

Ita pars c. 11

I.

Unde noſtræ moderationis nomen tenentes, ad Veranum fratrem & coepiſcopum noſtrum ſcripta direximus, ut prædictum ex noſtra delegatione conveniat, quatenus quid de eo retuleritis agnoſcat: quia oneroſum eſſe non debet, delinquentem fratrem de propriis exceſſibus increpare, quibus præceptum conſtat frequenter ignoſcere. Neceſſe eſt autem, ſi nullum correctionis ejus indicium ſumpſerimus, (quod illa eſt profeſſione retinendum, qua definitionem ſedis apoſtolicæ periculo ordinis ſui ſemper conſervandam ſine ulla deinceps tranſgreſſione teſtetur) ad Arelatenſem eccleſiam eaſdem quatuor civitates, quarum non fuit, aut non fuerit Mamertus epiſcopus ordinatione contentus, eſſe revocandas. Quod etiam tunc oportebit fieri, ſi ullus unquam poſt eum, quem nunc caritate corripimus, & ulterius ab illicitis confidimus abſtinere, præſumptionis hujus imitator extiterit.

II.

De hoc ſane, qui licet indebite, Deenſibus cognoſcitur ordinatus, juſtitiæ ratione cenſuimus, ut ſacerdotium ejus fratris & coepiſcopi noſtri Leontii confirmetur arbitrio, a quo rite debuit conſecrari. Deus vos cuſtodiat, fratres cariſſimi, ævo longiore. Data ſexto Kalendas Martias P. C. Baſilii viri clariſſimi conſulis. *

* Anno Chr. 464.

NOTÆ SEVERINI BINII.

a *A Mamerto.*) Mamertus, alias Mamercus, ſanctiſſimæ vitæ & beatiſſimi obitus Viennenſis epiſcopus, qui uſum ſacrum litaniarum antiquitus editum, diſciplinæ ſolutione, cultu remiſſione neglectum in Galliis tempore Valentiniani tertii imperatoris, anno Chriſti 452. ut ſcribit Ado Viennenſis, reſtituit, triduoque ante aſcenſionem ſuo exemplo & experimento utiliſſimo, eas quæ rogationes appellatæ ſunt, & nunc ab univerſa eccleſia receptæ, celebravit. Has a Mamerto non primum in Galliis fuiſſe inſtitutas, ſed tantum magno cum fervore ad terræ motus, incendii, aliarumque cladium pericula avertenda reformatas, poſt Adonem, teſtatur Sidonius libro quinto, epiſtola quarta ad Aprum his verbis: *Harum rogationum ſolennitatem primus Mamertus pater & pontifex reverendiſſimo exemplo, utiliſſimo experimento invenit. Erant quidem prius (quod ſalva fidei pace ſit dictum) vagæ, tepentes, infrequentesque, atque (ſic dixerim) oſcitabundæ ſupplicationes, quæ ſemper interpellantium prandiorum obicibus hebetabantur: ad quas, ut nihil amplius dicam, ſigulo pariter & hortulano non oportuit convenire. In his autem, quas ſupra ſatus ſummus ſacerdos & præſulit pariter & condidit, jejunatur, oratur, pſallitur, & fletur,* &c.

Mamertus a rogationes instituerit.

Unde patet ſanctum Mamertum epiſcopum non tam inſtituiſſe, quam reſtituiſſe ſacras rogationes, eaſque in meliorem formam reduxiſſe. Harum enim rogationum triduanarum ante aſcenſionem domini celebrari ſolitarum ſanctus Auguſtinus multis annis Mamerto anterior meminit ſermone 173. de tempore *, in vigilia aſcenſionis: *Scire debemus*, inquit, *& intelligere, fratres cariſſimi, quia dies compunctionis & pœnitentiæ celebramus*, &c. Et circa finem: *Nullus ſibi de induſtria aliquas occupationes inquirat, per quas ſe de eccleſia convenire ſubtrahat. Sine dubio peccatorum ſuorum vulnera diligit, qui in iſtis tribus diebus jejunando, orando & pſallendo medicamenta ſibi ſpiritualia non inquirit.* Litaniias vero & proceſſiones temporibus ſancti Gregorii Thaumaturgi & Tertulliani tertio ſeculo in eccleſia uſurpatas fuiſſe, patet ex epiſtola Baſilii ſexageſima tertia ad Neocæſarienſes, & Tertulliani libro ſecundo ad uxorem. Item ex iis quæ dixi ſupra in notis canonis decimi ſeptimi concilii Laodiceni. Vide quæ hac de re prolixe ſcribit Baronius anno 475. num. 11. & ſequentibus. Et in notis Martyrologii 25. Aprilis, verbo *litaniæ*.

* Non videtur Augustini.

Hunc Mamertum Viennenſes anniverſaria feſtivitate colunt undecimo Maii. Qualis quantuſque fuerit, Sidonii Apollinaris, qui eum novit, eoque familiariſſime uſus fuit, epiſtola undecima lib. 4. & prima lib. 7. indicat: Alcimus Avitus, ſecundus poſt eum Viennenſis epiſcopus, in homilia quam de rogationibus habuit; Gregorius Turonenſis hiſt. Franc. lib. 2. cap. 34. &c. Quod itaque adverſus hunc Mamertum ſanctitate inſignem Hilarus Pontifex hac epiſtola, quaſi alienam juriſdictionem illicite uſurparit, adeo vehementer inſurrexit, non eſt mirum. Quis neſciat ſæpe accidere, ut talibus accuſationibus & ſubreptionibus aures pontificum repleant

Mamertus an juste ab Hilaro papa reprehensus

replicantur, & cum putant agere quod justum appa-reat, innocentem exagitant.

Quod accidit Leoni pontifici sanctissimo in causa Hilarii Arelatensis, qui epistola sua asserrimo innocentem persequitur, idem ex obreptione Hilaro pontifici in causa Mamerti accidisse potuit.

DECRETUM HILARI PAPÆ

juxta Gratianum, quod in prioribus non ponitur.

Corpus Christi in similis portionibus singuli totum accipiunt.

De cons. distinct. 2. Ubi pars est. Ubi pars est corporis, est & totum. Eadem ratio est in corpore domini, quæ in manna, quod in ejus figura præcessit. De quo dicitur: *Qui plus collegerat, non habuit amplius: neque* Exod. 16 *qui minus paraverat, habuit minus.* Non enim est quantitas visibilis in hoc æstimanda mysterio, sed virtus sacramenti spiritualis.

ALIUD DECRETUM EJUSDEM,

ex codice librorum sexdecim, cap. XIX.

De contentiosis.

Si quis videtur contentiosus esse, dicente apostolo, *nos talem consuetudinem non habemus, sed neque ecclesia Dei*: si quis facit, notetur, utquequo se corrigat. (*a*) 1. Cor. 11

EPISTOLA SANCTORUM EPISCOPORUM

Lupi Tricassini, et Euphronii Augustodunensis,

Ad Talasium episcopum Andegavensem.

De solennitatibus, & de bigamis clericis, & iis qui coniugati assumuntur

Domino sancto, & in Christo cultu atque honore venerando beatissimo fratri Talasio episcopo, Lupus & Euphronius episcopi pariter positi.

COmmonitorium quod per subdiaconum Arcontium missum fuerat, inspeximus: ad quod sanctitati tuæ, sicut poposcisti, respondere curavimus. Vigilia natalis domini longe alio more, quam paschæ vigilia, celebranda: quia hic nativitatis lectiones legendæ sunt, illic autem passionis. Epiphaniæ quoque solennitas habet suum specialem cultum. Quæ vigiliæ vel maxime, aut perpete nocte, aut cergile in maturinum vergente, curandæ sunt: paschalis autem vigilia a vespere raro in matutinum usque perducitur. Deinde in vigilia paschæ diversorum librorum lectiones sunt recensendæ, quæ totæ habeant aliquid de præfiguratione, aut vaticinio passionis: antedicta autem vigilia, prout visum fuerit, inter psallendum, & legendum, sive de prophetis, sive de novo testamento, quod quisque voluerit, non legali, sed voluntaria lectione præsumet. De clericis vero bigamis, usque ad ostiarios ecclesia permittit & patitur; & quam quis sacerdotum regulam pro districtione sua assumpserit, jure custodiet. Exorcistas vero, aut subdiaconos, a secundis nuptiis penitus excludit. Generationem vero filiorum ab his, quos conjugatos assumimus, melius esset. si fieri possit, arceri: quos melius est non assumi, quam de his postea sub diversa sensuum varietate certari: cum melius sit omnes disceptationum causas excludi, ut qui non vult in clericatu generari, non constituat in altario conjugatos. Hæc pro consuetudine ecclesiarum nostrarum, quarum una est regula, paginæ hujus sermone texuimus. Si quid vero pro honore domini potest districtionis accrescere, & si imitari non possumus, pro domini honore laudabimus. Nam jam ecclesiæ obsequiis aggregatos ad secundas nuptias transire non patimur: quos, postquam assumpti fuerint, etiam a primis penitus arcemus; exorcistas dumtaxat, atque subdiaconos. In Augustodunensi autem ecclesia, vel ostiarius in imo officio constitutus, si uxorem aliam acceperit, ab officio penitus abdicatur. Subdiaconos autem ad pacem inter se in sacrario oportet accedere: in altario autem, non nisi dum porrigunt pallas diacono, aut suscipiunt quod refertur; ad pacem autem nequaquam eis permissum est. Si autem illius amentiæ fuerit, vel exorcista, vel subdiaconus, vel etiam, sicut supra memoratum est, ostiarius, ut secundis se nuptiis illigarit, non solum ab officio, sed etiam a communione penitus arcetur.

Notæ Jacobi Sirmondi S. J.

1 *Epistola.*) Hujus etiam epistolæ tempus incertum est, nisi quod Talasii novi, ut apparet, episcopi admonere nomen videtur, ut non multo post Andegavensem concilium, in quo episcopus ordinatus est, ad eum missam credamus. Præter varia ejus exemplaria, quæ in manus nostras venerunt, animadvertimus ejusdem fieri mentionem in antiqua collectione canonum, quæ est in bibliotheca S. Germani Parisiensis.

Ejusdem Sirmondi notæ postumæ.

Ex Labbei Append. Tom. IV

TAlasii episcopi consultationi de tribus capitulis respondent. Primum de vigiliis Natalis Domini, Epiphaniæ, & Paschæ, quo ritu celebrandæ sint. Tum de inferioribus clericis, quibus uxores ducere licet, utrum secundas nuptias inire possint. Qua in re pati quidem ecclesiam docent, ut ostiarii alias uxores ducant, & bigami fiant: exorcistas vero & subdiaconos a secundis nuptiis penitus excludere. Ceterum in ecclesia Tricassina exorcistas & diaconos, postquam in clerum assumpti sunt, etiam a primis nuptiis arceri: in Augustodunensi, ostiarios a secundis. Postremo subdiaconos pacem inter se dare in sacrario debere, non in altario. Extat hæc epistola in variis codicibus antiquis, citaturque in pervetusta collectione canonum S. Germani Parisiensis.

LUPI ET EUPHRONII.) Lupi Tricassini episcopi apud omnes clarissima est memoria. Euphronii Augustodunensis ex Sidonio, Gregorio Turon. & ex Idacio qui alteram ejus epistolam commemorat in chronico ann. CCCCLX. *dicbus, inquit, consequentis Paschæ visa ... in cælo ... ad Agrippinum comitem ...* D. Talasio Andegavensi ... est ad synodum Andegavensem, in qua ordinatus est.

CON-

(*a*) Extat & in Burchar. lib. 10. cap. 55. apud quem postrema verba sic lego: *usquequo corrigatur* Manf.

CONCILIUM [b] TURONICUM I.

PERPETUI EPISCOPI TEMPORE

Celebratum, [*] [c] Severino v. c. consule, sub die XIV. [λ] Kalendas Decembris, anno Christi CDLXI. [*] Severi Augusti & Hilari Papæ primo.

[*] Vacante aula post Majoriani obitum, Severus enim dumtaxat levatus est XV. Kal. Dec.

ADMONITIO EJUSDEM

JACOBI SIRMONDI AD LECTOREM

De Conciliis Turonico & Venetico.

Concilium Veneticum, quod præponi hactenus solebat, Turonico subjecimus, non solum quia in codice Rhemensi, & in aliis postponitur, sed hoc præcipue ducti argumento, quod Nunechius episcopus, qui in concilio Venetico subscribit, successor Eusebii Nannetensis fuerit, qui Turonico subscripserat. Simili etiam modo, Turonicum ipsum anno Christi 461. quo consulatum Dagalaiso collega gessit Severinus, restituendum deprehendimus. Nam qui ad Severini alterius tempora, qui consul fuit anno 482. referendum in postremis conciliorum editionibus censuerunt, non animadverterunt Leonem Bituricensem episcopum, qui concilio Turonico interfuit & subscripsit, ad illius, quem volunt, Severini consulatum minime pervenisse, sed multis ante annis vita excessisse: quod quidem ex iis quæ de Simplicii, quarti a Leone Biturigum episcopi, electione postmodum ex Sidonio proferentur, liquido patebit.

TITULI CANONUM.

I. *De sanctitate sacerdotum, & ministrorum ecclesiæ.*
II. *Quod sacerdotes & diaconi ab uxoribus suis abstinere, atque ebrietatem vitare clerici omnes debeant.*
III. *De familiaritate extranearum fœminarum clericis interdicta.*
IV. *Ut clericus, cui uxorem ducere licet, viduam non accipiat.*
V. *De clericis qui ad laicam vitam redeunt.*
VI. *De iis qui virginibus sacratis matrimonio junguntur, vel religionem professam deserunt.*
VII. *Cum homicidis non communicandum.*
VIII. *Si pœnitentes derelicta pœnitentia ad sæculares illecebras revertantur.*
IX. *De præsumptoribus episcopis, qui aliorum diœceses pervadunt, aut aliorum clericos promovent.*
X. *De illicitis ordinationibus.*
XI. *De vagantibus clericis.*
XII. *Clericus sine commendatitiis non ambulet.*
XIII. *Ut clerici usurariis non sint.*

PRÆFATIO.

Severino viro clarissimo consule, sub die [*] decimaquarta Kalendas Decembris, cum [d] ad sacratissimam festivitatem, qua domni Martini receptio celebratur, in civitate Turonorum beatissimi sacerdotes, quorum subscriptio subter adjecta est, convenissent, necessario crediderunt, ut quia per longam incuriam in aliquo de rebus ecclesiasticæ disciplinæ regula fuisset vitiata, definitionem suam, quæ cum patrum auctoritate concordat, præsentis scripturæ emissione firmarent: non quæ prius illicite admissa sunt revolventes, sed in posterum universorum utilitati prospicientes: ut secundum evangelica præcepta, & apostolicam doctrinam, patrum statuta servantes, ecclesia domini pura & immaculata permaneat.

[*] al. XVIII.

CANONES.

I.

[μ] Primo ergo in loco sacerdotes vel ministri ecclesiæ, de quibus dictum est, *Vos estis lux mundi*, ita in omni sancta conversatione a Dei timore actus suos dirigant, ut & divinæ possint placere clementiæ, & bonum fidelibus præbeant exemplum: quia sicut væ eis, per quos nomen Dei blasphematur, ita illi immortalitatis gloriam consequentur, per quorum actus nomen Dei benedicitur. Si enim universis fidelibus secundum apostolicam doctrinam castitas custodienda indicitur, ut qui habent uxores, ita sint quasi non habentes; quanto magis sacerdotes Dei ac levitæ divino mancipati altario, custodire debent, ut non solum cordis, verum etiam corporis puritatem servantes, pro plebe supplicaturi preces suas ad divinum introire mereantur auditum? quia secundum auctoritatem apostoli, *qui in carne sunt, Deo placere non possunt*: *vos autem non estis in carne, sed in spiritu*, & iterum: *Omnia munda mundis: coinquinatis & infidelibus nihil est mundum, sed polluta est eorum & mens & conscientia*. Cum ergo laico abstinentia imperetur, ut possit orationi vacans & Deum deprecans exaudiri;

Matth. 5.
1. Cor. 7.
Rom. 8.
Tit. 1.

[λ] MSS Collegii Paris. Soc. Jesu, teste Harduino legunt sub die XVIII. Kalendas Decembris, atque ita legendum esse ostendit Pagius in Dissert. de anno & die mortis S. Martini Ep. Turonensis.
[μ] Hic Canon totus est conflatus ex cap. 9. epist. Siricii Papæ. Harduinus.

diri; quanto magis sacerdotibus, vel levitis, qui omni momento parati Deo esse debent in omni munditia & puritate, securi, ne aut sacrificium offerre, aut baptizare, si id temporis necessitas popoścerit, cogantur? Qui si contaminati fuerint carnali concupiscentia, qua mente excusabunt, quo pudore usurpabunt, qua conscientia, quo merito exaudiri se credent?

II.

Et licet patribus nostris emissa auctoritate id fuerit constitutum, ut quicumque sacerdos vel levita filiorum procreationi operam dare fuisset convictus, a communione dominica abstineretur: nos tamen huic districtioni moderationem adhibentes, & justam constitutionem * molientes, id decrevimus, ut sacerdos vel levita conjugali concupiscentiæ inhærens, vel a filiorum procreatione non desinens, ad altiorem gradum non ascendat, neque sacrificium Deo offerre, vel plebi ministrare præsumat. Sufficiat his tantum, ut a communione non efficiantur alieni. Sed ut hæc valeant observari, fomitem omnium vitiorum oportet abscidi, apostolo præcipiente: *Nolite inebriari vino, in quo est luxuria*. Et quam gravi ebrietas supplicio expietur, idem apostolica manifestat doctrina, inter cetera dicens, neque fornicatores, neque idolis servientes, neque ebriosos regnum Dei possessuros. Si quis vero in omni officio clericali Deo militans ab ebrietate se non abstinuerit, secundum statum sui ordinem competens in eum vindicta tribuatur.

III.

Et quia nullum diabolo locum dari oportet, hoc præcipue custodiendum decrevimus, ut nullam clerici cum extraneis fœminis habeant familiaritatem, ne ullum male loquendi vel sentiendi hominibus aditum tribuant: quia frequenter per hanc indecentem occasionem contigit, ut diabolus, qui insidiatur sicut leo in cubili suo, de ruina servorum Dei insultet. Si quis vero clericus, post interdictum episcopi sui, illicitis familiaritatibus extranearum fœminarum voluerit inhærere, a communione habeatur alienus.

IV.

Ut clericus, cui nubendi datur licentia, internuptam non accipiat uxorem: quod si fecerit, ultimum in officio clericali teneat locum.

V.

Si quis vero clericus, relicto officii sui ordine, laicam voluerit agere vitam, vel se militiæ tradiderit, excommunicationis pœna feriatur.

VI.

Qui vero se sacratis virginibus per conjunctionem nefandam miscuerint, vel propositum professæ religionis dereliquerint, utrique a communione habeantur alieni: quia si quis templum Dei violaverit, disperdet illum Deus: donec resipiscentes a laqueo diaboli, a quo capti tenentur ad ipsius voluntatem, ad auxilium pœnitentiæ revertantur.

VII.

Homicidis penitus non communicandum, donec per confessionem pœnitentiæ ipsorum crimina diluantur.

VIII.

Si quis vero post acceptam pœnitentiam, sicut canis ad vomitum suum *, ita ad seculares illecebras, derelicta quam professus est pœnitentia, fuerit reversus, a communione ecclesiæ, vel a convivio fidelium extraneus habeatur, quo facilius & ipse compunctionem per hanc confusionem * accipiat, & alii ejus terreantur exemplo.

IX.

De præsumptoribus etiam placuit observari, ut si quis episcopus in jus fratris sui suam conatus fuerit inserere potestatem, ut aut diœceses alienas, transgrediendo terminos a patribus constitutos, pervadat, aut clericos ab aliis * ordinatos promovere præsumat, ab universorum fratrum & consacerdotum suorum communione se alienum efficiendum non dubitet, quia apostolo dicente cognoscimus, nullam nos cum fratribus inordinate ambulantibus, & non secundum traditionem a patribus constitutam, posse habere participationem.

X.

Ordinationes vero illicitas in irritum devocamus, nisi satisfactione quæ ad pacem pertinent, componantur.

XI.

Si quis vero clericus, absque episcopi sui permissu, derelicta ecclesia sua, ad alium se transferre voluerit locum, alienus a communione habeatur.

XII.

Et ut clerici non absque sacerdotum suorum commendatione ad alias provincias, sive civitates, ambulare disponant.

XIII.

Illud jam secundum scripturarum auctoritatem, vel patrum constitutionem, addendum credidimus, ut ne quis clericus, qui negotiandi studium habere voluerit, usuras accipiat, quia scriptum est: *Qui pecuniam suam non dedit ad usu-ram*.

rum : & alio loco : *In plateis ejus usura* A *& dolus*. Manifestum est enim, beatitudinis non posse consequi gloriam, qui a præceptis divinis deviaverit.

Et ut humilitatis nostræ constitutio, adjuvante domini misericordia, valeat custodiri, sancti ac beatissimi sacerdotis domni Martini, quæ Deo accepta est, obtinebit intercessio. Confidimus enim sacerdotum domini consensu definitionem nostram firmandam, quæ cum patrum nostrorum auctoritate concordat.

SUBSCRIPTIONES. B

Perpetuus Turonicæ civitatis episcopus interfui & subscripsi.

Victorius episcopus Cenomanicæ civitatis huic definitioni interfui & subscripsi.

Leo episcopus Bituricæ civitatis interfui & subscripsi.

Eusebius episcopus Namneticæ civitatis interfui & subscripsi.

Amandinus episcopus Catalaunicæ civitatis interfui & subscripsi.

Germanus episcopus Rothomagensis civitatis interfui & subscripsi.

Athenius episcopus Redonicæ civitatis interfui & subscripsi.

Mansuetus episcopus Britannorum interfui & subscripsi.

Jocundinus presbyter jussu domni mei Venerandi episcopi, quia ipse non cerneret, subscripsi.

Thalasius. Talasius peccator hanc definitionem dominorum meorum episcoporum, ab ipsis ad me transmissam, in civitatula mea relegi, subscripsi, & consensi.

NOTA JACOBI SIRMONDI, S. J.

a *Severino viro clarissimo consule.*) Qui cum Dagalaipho consul fuit anno Christi cccclxi. Cur huic anno restituendum censuerimus concilium Turonense, quod alii cum Baronio ad alterius Severini consulatum referunt, qui Trocundum collegam habuit anno cccclxxxii. ex iis quæ præfati sumus ad concilium Veneticum. De anno igitur constat; de die tamen incertum facit codicum varietas. Multi enim xv. Kalendas Decembris legunt; alii, ut Rhemensis & Bellovacensis, xviii.

NOTÆ SEVERINI BINII.

a *Concilium.*) In hoc concilio disciplina ecclesiastica barbarorum incursionibus in Gallias laxata, tredecim canonibus est reformata. Causam conveniendi dedisse sacratissimam illam festivitatem, qua sancti Martini receptio celebratur, acta referunt. Causa hujus concilii.

b *Turonicum.*) Sic dictum ab oppido Galliæ, cujus incolæ apud Tacitum & Cæsarem Turones appellantur. Sidonius nominat eam Turonem, Gregorius Turonicam. Martinopolim a sancto Martino hujus urbis episcopo nominat Matthæus Vindocinensis in sua historia Tobiæ. Locus concilii.

c *Severino viro clarissimo.*) anno domini 482. qui est Simplicii pontificis 15. & Zenonis imperii 9. ut ex emendatioribus fastis constat. Tempus concilii.

d *Ad sacratissimam festivitatem receptionis sancti Martini, &c.*) De hac festivitate Baronius in notis Martyrologii, die 11. Novembris hæc scribit. *Existimamus autem hanc illam esse diem, qua post altercationes Pictaviensium conantium sibi vendicare corpus ejusdem sancti (Martini) a Turonensibus ipsum clam ablatum, atque navigio impositum, magna omnium alacritate in Turonensem civitatem receptum est, ut scribit Gregorius Turonensis hist. Franc. lib. 1. cap. ultimo.* Unde patet hanc receptionem sancti Martini eamdem esse cum translatione, cum videlicet e pristino loco perangusto in ampliorem basilicam ejus venerandum corpus receptum fuit. Hoc tempore basilicam ipsam absolutam fuisse, Sidonius, qui de ea carmen scripsit, satis admonet. Festum receptionis S. Martini quod.

e *Perpetuus.*) Perpetuus sextus Turonensis sedis episcopus, is qui basilicam sancto Martino confessori dicatam, multo ampliorem reddidit. De quo Sidonius Apollinaris lib. 4. epist. 18 hæc scribit. *Basilicam sancti pontificis confessorisque Martini Perpetuus episcopus, dignissimus tanto prædecessore successor, multo priore qua fuit pallentius, capaciorem novavit. Magnum est* (ut ferunt) C *opus nominandumque, quod in honorem talis viri factum talis vir fecisse debuerit. Hujus me partibus inscribere supradictus sacerdos hoc epigramma compellit, &c.* De jejuniis & vigiliis sacris ab eo institutis, hæc Gregorius Turon. lib. 10. hist. Franc. cap. 30. *Hic instituit jejunia vigiliasque, qualiter per circulum anni observarentur, quod hodie quoque apud nos retinetur scriptum.*) Postea subsequitur ordo & temporum & locorum, quibus singula jejunia & vigilias haberi volebat. Sedit (teste Gregorio prædictis locis) annis triginta. Hujus natalis dies anniversaria celebratione in toto orbe occidentali recurrit sexto Id. April. Baron. in Martyr. & annalibus an. 482. n. 48. & sequentibus. Perpetuus quis. Quid instituerit.

f *Victorius.*) His temporibus Victorium quemdam episcopum Cenomannorum ecclesiæ præfedisse, non hinc tantum, sed etiam supra ex concilio Andegavensi constat. Sitne ille idem, qui secundum tabulas Demochar. lib. de sacrificio missæ, sancto Liborio ejusdem sedis episcopo, quinto ordine subrogatur, quique annis 24 mensibus 7. & diebus 13. sedisse, ibidem describitur, D dubium fit & incertum ex eo quod Beda in martyrologio scribit, hunc sancto Martino notissimum fuisse, adeoque Theodosii imperatoris temporibus claruisse. De Victorio Cenomannorum episcopo agit Gregorius Turonensis lib. de gloria confess. cap. 56. Ejus acta manuscripta extare tradit Molanus. Victorium interfuisse concilio Andegavensi diximus supra in notis ejusdem concilii sub Leone. Victorius quis.

g *Leo, Thalasius.*) De Leone & Thalasio, vide quæ supra notavi in notis concilii Andegavensis.

TURONENSIUM CONCILIORUM
CANONES EX BURCHARDO ALIISQUE.

Item in Cod. MS. Burch.

Burch. lib. II. cap. 113. Ex Concil. Turonico cap. VIII.

Quod diaconi sicut episcopus & presbyter cessare debeant ab opere conjugali.

Lex continentiæ eadem est altaris ministris, quæ episcopis atque presbyteris, qui cum essent laici sive lectores licito & uxores ducere & filios procreare potuerunt. Sed cum ad prædictos pervenerunt gradus cœpit eis non li- E cere, quod licuit. Unde ut de carnali fiat spirituale conjugium oportet eos nec dimittere uxores, & quasi non habeant sic habere, quo & salva sit caritas connubiorum, & cessent opera nuptiarum.

Verba sunt S. Leonis epist. ad Rustic. & ex eadem asseritur cap. Lex continentiæ 31.

Lib

Lib. III. cap. 83. Ex concil. Turonen. cap. II.

Ut nullus in ecclesiis tabernas constituat.

Perlatum est ad sanctam synodum, quod quidam presbyteri in ecclesiis sibi commissis tabernas, quod nefas est, constituant, ibique per caupones vinum vendant, aut vendere permittant; & ubi tantummodo orationes, & verbum divinum Deique laus debuerat resonare, ibi commessationes & ebrietates fiant, ibi risus & plausus & verba turpia, ibi rixæ, & contentiones resultent. Quod quam sit Deo contrarium Jesus demonstrat, qui cum invenisset in templo vendentes & ementes & nummularios sedentes, facto funiculo de restiuncula omnes dejecit de templo. Si enim ea, quæ licite vendi videbantur in templo, & ad hoc emebantur ut in eodem templo offerrentur Domino ipse foras ejecit: Quid putas de tam pestifera præsumptione & Dei contemptu fiet? Et si non solum sacerdotibus, sed etiam omnibus aliis clericis præcipitur ne tabernas ingrediantur, quis audire potest ut ecclesiæ taberna fiant? Itaque interdicit per omnia synodus ne hoc in posterum ullatenus fiat; quod si factum fuerit presbyter deponatur, laici communione privati ab ecclesia quam dehonestaverunt expellantur. B

Hoc etiam de venditione vini in ecclesia vetatur in Constitutionibus Riculfi Suessionensis * *sed non est idem decretum.* C

Cap. 84. Ex eodem concil. cap. III.

De eadem re.

Si enim domus Dei orationis domus vocatur, hoc debet esse quod dicitur, nec ibi aliud debet geri aut recondi; ubi enim corpus Domini consecratur, ibi angelorum præsentia non dubitabitur adesse, ubi sanctorum reliquiæ venerantur, ne quid inhonestum appareat, quod oculos adorationem venientium offendat; ne quid videatur, quod ad lucrum temporale pertineat, sed omnia sancta, omnia munda fiant, & tantummodo ad ecclesiasticum ministerium pertinentia. D

Lib. IV. cap. 85. Ex eod. concil. cap. IX.

De chrismate quod semper sub sera esse debeat.

Præterea & illud omnimodis observandum est, ut sacrum chrisma, & oleum consecratum semper sub sera sit, ne illud unde Christo incorporamur, & unde omnes fideles sanctificantur, unde reges & sacerdotes inunguntur, aliquis infidelis aut immundus tangat, aut aliquis perfidus ad Dei judicium subvertendum subripiat, quod experimento didicimus. E

Lib. IV. cap. 9[illegible]. Ex concil. Turonensi cap. III.

De illis baptizatis [illegible] diaconibus baptizati fuerint.

Si quis diaconus [illegible] sine episcopo vel presbytero aliquos pro periculo mortis

A baptizaverit, episcopus eos per benedictionem & confirmationem perficere debebit sub hac qua quisque * credi poterit esse justus.

Lib. V. cap. 9. Ex concil. Turonico cap. IV.

Ut presbyteri [illegible] mundam habeant ubi corpus Domini cum diligentia recondatur.

Ut omnis presbyter habeat pixidem aut vas [illegible] tanto sacramento dignum, ubi corpus Dominicum diligenter recondatur ad viaticum recedentibus a sæculo; quæ tamen sacra oblatio intincta debet esse in sanguine Christi, ut veraciter presbyter possit dicere infirmo: *Corpus & sanguis Domini proficiat tibi &c.* Semperque sit super altare observata propter mures & nefarios homines, & de tertio in tertium diem semper mutetur, idest a presbytero illa diem semper mutetur, & alia quæ eodem die consecrata est sumatur, & alia quæ eodem die consecrata est in loco ejus subrogetur, ne forte diutius observata, mucida, quod absit, fiat.

Lib. VI. cap. 21. Ex concil. Turon. cap. III.

De illis qui de homicidio sunt infamati si negaverint.

Ubi manifestari potest quemlibet hominem [illegible] perpetrasse homicidium, secundum canonicam auctoritatem condignum pœnitentiæ judicium illi injungatur. Si autem manifestis indiciis non potest probari eum homicidam esse, nec ipse vult confiteri, omnipotentis Dei judicio, cui omnia manifesta sunt, reservetur, ei tamen indicetur publice a presbytero quod communione ecclesiastica indignus sit, & ea carere debeat, donec perpetratum crimen confiteatur, & per confessionem, & pœnitentiam condignam ab hoc crimine se absolvere certet.

Burch. ib. cap. 24.

De insano si homicidium perpetraverit.

Si quis insaniens aliquem occiderit, si ad [illegible] sanam mentem pervenerit, levior ei pœnitentia imponenda est, quam ei qui sana mente tale quid commiserit. Cui quamvis pœnitentia sit imponenda, quia ipsa infirmitas causa peccati fuisse creditur; tantum tamen levior, quam ei qui sanus aliquem occiderit, quantum inter sanum & insanum, & irrationabile a rationabili constat esse discriminis.

Est caput 28. Concilii Vvormatiensis anno 868.

Lib. VIII cap. 73. Ex eod. concil. cap. XI.

Ut abbates ad synodum ire non cogantur, nisi pro rationabili re.

Ut episcopus non debeat abbatem cogere ad synodum ire, nisi rationabilis causa consistat.

Ivo par. 14. cap 79.

Ex Concil. [illegible]

Canonica instituta, & sanctorum patrum exempla sequentes, Ecclesiarum Dei violatores, videlicet raptores, deprædatores, & homicidas, N. in nomine patris, & filii, & virtute Spiri[illegible]

tus Sancti, nec non auctoritate episcopis per A Petrum principem Apostolorum divinitus collata, a Sanctæ matris ecclesiæ gremio segregamus, ac perpetuæ maledictionis anathemate condemnamus. Sintque maledicti civitate, maledicti in agro: maledictum horreum eorum, & maledictæ reliquiæ illorum: maledictus fructus ventris eorum, & fructus terræ eorum. Maledicti sunt ingredientes, & maledicti sunt egredientes, sintque in domo maledicti, in agro profugi, veniantque super eos omnes illæ maledictiones, quas dominus per Moysen in populum divinæ legis prævaricatorem se esse missurum intentavit, sintque anathema, maranatha, id est, pereant in secundo adventu Domini.

Nullus eis Christianus ave dicat, nullus presbyter missam cum eis celebrare præsumat, B vel sanctam communionem dare. Sepultura asini sepeliantur, & in sterquilinium sint supra faciem terræ. Et sicut hæ lucernæ de manibus nostris projectæ, hodie extinguuntur, nisi eorum lucerna in æternum meditatione, & condigna pœnitentia satisfecerint.

Burch. lib. VI. cap. IX.

Ex Turon. can. III.

Nuntiatum est nobis quod aliqui, qui olim dixerunt se fuisse Sacerdotes, & postea degradati pro suis peccatis pœnitentiam agendo suffragia Sanctorum per diversa loca transeuntes quæsierunt, trucidati sunt. Hujusmodi interfectoribus omnem dignitatem ecclesiasticam denegamus, donec dignam pœnitentiam pro reatu suo secundum judicium episcoporum exsolvant; *quia gravius alns homicidiis pœnitere debent.* Ex canon. xxv Moguntini anni 847. Desunt hæc in Moguntino.

Ex Concilio Turon. can. XVIII.

Burch. lib. XIII. cap. XX.

Si quis præter publicam pœnitentiam a sacerdote acceptam aut pro aliqua necessitate die dominica vel pro quadam religione jejunaverit sicut & Manichæi, anathema sit.

Ex Labbe. App. I. IV.

CONCILIUM ARELATENSE

Anno Christi CDLXIII. celebratum.

Arelatense Concilium celebratum esse jussu Hilari papæ adversus Mamertinum Viennensem archiepiscopum, qui Deensibus, a S. Leone provinciæ Arelatensi contributis, episcopum consecraverat, intelligimus ex Hilari ipsius epist. IX. Interfuisse XX. episcopos docet Hilari epistola XI. qua synodicis ipsorum literis respondet; ac proinde non ex Arelatensi tantum & Viennensi provincia collectos, in quibus tan- C tus non est episcoporum numerus, sed præterea ex Lugdunensi, Narbonensi prima & secunda, & Alpina, quod epistolæ X. inscriptione docemur. Convocatos fuisse a Leontio Arelatensi archiepiscopo, eumque præfedisse, docent eædem epistolæ 9. & XI. Tempus indicat epistola 9. Basilio V. C. consule, qui annus est Christi 463. quis denique concilii fuerit exitus, ostendit epist. X. sub finem.

[a] CONCILIUM [b] VENETICUM

IN PATERNI VENETENSIS EPISCOPI

Ordinatione a Perpetuo metropolitano celebratum, [c] circa annum Christi CDLXV. Severi Augusti & Hilari Papæ IV.

TITULI CANONUM.

I. *De homicidis & falsis testibus.*
II. *De iis qui relictis uxoribus alias ducunt.*
III. *De iis qui susceptam pœnitentiam deserunt.*
IV. *De virginibus projessis quæ mœchantur.*
V. *Ut clerici sine commendatitiis non vagentur.*
VI. *Ut monachi sine commendatitiis non vagentur.*
VII. *Ut monachi solitarias cellas sine abbatis sui licentia non petant.*
VIII. *Uni abbati plura monasteria habere non liceat.*
IX. *Ut clerici sæcularia judicia non adeant.*
X. *Episcopi alienos clericos ne promoveant.*
XI. *Ut clerici nuptiarum convivia devitent.*
XII. *Ut clerici Judæorum convivia declinent.*
XIII. *Ut clerici ebrietatem evitent.*
D XIV. *Ut clerici qui in civitate fuerint, matutinis hymnis intersint.*
XV. *Ut idem ordo sacrorum & psallendi observetur intra provinciam.*
XVI. *De auguriis & sortibus sanctorum.*

EPISTOLA SYNODI AD EPISCOPOS EJUSDEM PROVINCIÆ QUI CONCILIO non interfuerant.

[a] *Dominis beatissimis, & nobis in Christo omni caritatis honore venerandis fratribus, Victorio & Talasio episcopis, Perpetuus, [λ] Paternus, Albinus, Athenius, [*] Nunechius, & Liberalis, episcopi.* [*] Nunecthius

Cum semper a nobis cura religionis haberi debeat in promptu, nec aliunde debeat esse

λ Cum Paternus jam esset Episcopus, & post Perpetuum ante alios quatuor Episcopos subscripsisset, non est juxta Sirmondi sententiam, in hoc Concilio ordinatus Veneticus Episcopus, ut observat Usserius in Antiq. Britan. Eccl. cap. 14. Opinatur autem Pagius ad an. 453. n. 20. hoc Concilium Veneticum celebratum fuisse paulo post Turonicum, anno 461.

esse meditatio; eo præcipue tempore, quo nos A patio non emendaverit, etiam verberi- aut voluntas, aut occasio congregarit: ut communis ex multorum collatione tractatus, consentiente in Christo spiritu, multarum sententiarum auctoritate firmetur: ne singulorum pro arbitrii sui qualitate definitio aut imperitiæ decipiatur errore, aut tumore præsumptionis vel iracundiæ depravetur: & dum unusquisque, sine fratrum collatione, suo tantum credit arbitrio, statuat quod merito possit omnibus displicere. Itaque quoniam nos in ecclesia Venetica causa ordinandi episcopi congregavit, rectum esse credidimus, de regula ecclesiastica, quæ nobis donante domino credita est, & de districtione, cujus cura non sine culpa nostra omittetur, habita consultatione, ut quæ B in prioribus patrum statutis videmus omissa, & procedente tempore licentia ex nimia prolabentis sæculi libertate præsumpta, statutis saluberrimis sancitemus. Quod in notitiam beatitudinis vestræ, quia præsentia vestra nobis necessitate faciente fraudata est, credidimus deferendum: ut si probabile duxeritis, id quoque & vestra auctoritate firmetur, & districtione servetur.

CANONES.

I.

Conc. Agath. can. 37. & Conc. Turon. ... c Itaque censuimus homicidas & falsos testes a communione ecclesiastica submovendos, nisi pœnitentiæ satisfactione crimina admissa diluerint.

II.

Matth. 5. d Eos quoque, qui relictis uxoribus suis, sicut in evangelio dicitur, excepta causa fornicationis, sine adulterii probatione alias duxerint, statuimus a communione similiter arcendos: ne per indulgentiam nostram prætermissa peccata alios ad licentiam erroris invitent.

III.

Pœnitentes quoque, qui susceptam publice pœnitentiam intermiserint, & ad D prioris erroris consuetudinem revoluti, vitæ se sæculari conversationique reddiderint, non solum a communione dominicorum sacramentorum, sed etiam a conviviis fidelium submovendos.

IV.

Eas etiam quæ virginitatem professæ, & benedictionem fuerint per manus impositionem sub contestatione hujus propositi consecutæ, si fuerint in adulterio deprehensæ, cum adulteris ipsarum arcendas a communione censemus.

V.

Agath. 38. e Clericis sine commendatitiis epistolis episcopi sui licentia non pateat evagandi; & in omni loco, ad quem sine epistolis episcopi sui, ut dictum est, venerint, a communione habeantur alieni.

VI.

Agath. 38. f In monachis quoque par sententiæ forma servetur: quos si verborum increpatio non emendaverit, etiam verberibus statuimus coerceri.

VII.

Ibidem. Servandum quoque de monachis, ne eis ad solitarias cellulas liceat a congregatione discedere, nisi forte probatis post emeritos labores, aut propter infirmitatis necessitatem g asperior ab abbatibus regula remittatur. Quod ita demum fiet, ut intra eadem monasterii septa manentes, tamen sub abbatis potestate separatas habere cellulas permittantur.

VIII.

Agath. can. ... h Abbatibus quoque singulis diversas cellas, aut plura monasteria habere non licet; nisi tantum propter incursum hostilitatis intra muros receptacula collocare.

IX.

Clericis, nisi ex permissu episcoporum suorum, sæcularia judicia adire non liceat. Sed si quis fortasse episcopi sui judicium cœperit habere suspectum, aut ipsi de proprietate aliqua adversus ipsum episcopum fuerit nata contentio, aliorum episcoporum audientiam, non sæ- C cularium potestatum, debebit ambire. Aliter a communione habeatur alienus.

X.

Agath. ... Episcopi quoque ab aliis episcopis ordinatos clericos, sine permissu eorum a quibus fuerint ordinati promovere ad superiorem ordinem non præsumant, ne concordiam fraternam injuria illata contaminet.

XI.

Presbyteri, diaconi, atque subdiaconi, vel deinceps quibus ducendi uxores licentia non est, etiam alienarum nuptiarum evitent convivia, nec iis cœtibus admisceantur, ubi amatoria cantantur, & turpia, aut obscœni motus corporum choris & saltibus efferuntur: ne auditus & obtutus sacris mysteriis deputatus, turpium spectaculorum atque verborum contagio polluatur.

XII.

Conc. Agath. can. 40. & Conc. ... Omnes deinceps clerici Judæorum convivia evitent, nec eos ad convivium quisquam excipiat, quia cum apud Christianos cibis communibus non utantur, indignum est atque sacrilegum eorum ci- E bos a Christianis sumi: cum ea quæ apostolo permittente nos sumimus, ab illis judicentur immunda, ac sic inferiores incipiant esse clerici quam Judæi, si nos quæ ab illis apponuntur, utamur, illi a nobis oblata contemnant.

XIII.

Conc. Agath. ... Ante omnia a clericis vitetur ebrietas, quæ omnium vitiorum fomes ac nutrix est; nec quis potest liberum corporis

poris sui ac mentis habere judicium, cum captus vino a sensu probetur alienus, & proclivis ad vitium mente labefacta ducatur: ac plerumque possit peccatum aut crimen, dum nescit, incurrere. Sed ignorantia talis non potest non subjacere pœnæ, quam ex voluntaria amentia manasse constiterit. Itaque eum, quem ebrium fuisse constiterit, ut ordo patitur; aut triginta dierum spatio a communione statuimus submovendum, aut corporali subdendum esse supplicio.

XIV.

Clericus quem intra muros civitatis suæ manere constiterit, & a matutinis hymnis sine probabili excusatione ægritudinis inventus fuerit defuisse, septem diebus a communione habeatur extraneus quia ministrum sacrorum eo tempore, quo non potest ab officio suo ulla honesta necessitas occupare fas non est a salubri devotione cessare.

XV.

Rectum quoque duximus, ut vel intra provinciam nostram sacrorum ordo & psallendi una sit consuetudo: & sicut unam cum Trinitatis confessione fidem tenemus, unam & officiorum regulam teneamus: ne variata observatione in aliquo devotio nostra discrepare credatur.

XVI.

Ac ne id fortasse videatur omissum, quod maxime fidem catholicæ religionis infestat, quod aliquanti clerici student auguriis, & sub nomine fictæ religionis, quas sanctorum sortes vocant, divinationis scientiam profitentur, aut quarumcumque scripturarum inspectione futura promittunt: hoc quicumque clericus detectus fuerit vel consulere, vel docere, ab ecclesia habeatur extraneus. Incolumem coronam vestram ecclesiæ suæ Deus protegat, domini fratres.

SUBSCRIPTIONES

Perpetuus episcopus hanc definitionem nostram relegi & subscripsi, & ea quæ a patribus nostris, vel a nobis prius statuta sunt, censeo observanda.
Paternus episcopus subscripsi.
Albinus episcopus subscripsi.
Athenius episcopus subscripsi.
Nunechius episcopus subscripsi.
Liberalis episcopus subscripsi.

NOTÆ JACOBI SIRMONDI, S. J.

1 *Circa annum 465.*) Quo anno celebratum sit, nihil est exploratı. Ut certa videtur conjectura, quam ec Namnetensium episcoporum series duximus, ut Turonensi posterius fuisse doceremus. Eusebii enim episcopi, ut antiqui omnes indices testantur, successor fuit Nunechius, quem Nonnechium alii vocitant, is haud dubie, cujus nomen hoc loco inter eos qui Venetico concilio subscribunt. Antea jam ergo præcesserat Turonense, cui Eusebius interfuit. Accedit quod non solum in codice Rhemensi, ut monuimus, verum etiam in antiquis collectionibus observatum est, cum utriusque concilii canones proferuntur, Turonenses Veneticis præponi. Quare videant quam nihil causæ habuerint, qui contra, ut præpostero in vulgatis editionibus conciliorum ordini suffragarentur, legitimum episcoporum Namnetensium ordinem, Eusebium Nunechio postponentes, in suis catalogis perverterunt.

2 *Domini beatissimi.*) In codice Pithœano inscribitur, *Epistola episcoporum Armoricanæ provinciæ*: in aliis, *Canones ecclesiæ Veneticæ*. Subscriptiones adjectæ sunt ex codicibus Corbejensi & Rhemensi: sed in Corbejensi Perpetuus his verbis utitur. *Perpetuus episcopus definitionem aliquidque subscripsi, & ea quæ a patribus definita sunt, vel a nobis prius statuta sunt, &c.* In Rhemensi vero post Perpetuum reliqui alio subscribunt ordine, Nunechius, Paternus, Albinus, Liberalis & Athenius.

NOTÆ SEVERINI BINII.

a *Concilium.*) Hoc concilium licet nulla consulum nota perspicuum sit, constat tamen circa tempora Andegavensis & Turonensis concilii celebratum esse. Qui enim huic concilio interfuerunt, synodicam ad Victorium Cenomanensem & Talasium Andegavensem episcopos dederunt, qui & Turonensi concilio interfuerunt. Causam habiti concilii prædicta synodica indicat his verbis: *Itaque quoniam nos in ecclesia Venetica causa ordinandi episcopatus congregavit*, &c. ut scilicet disciplinam ecclesiasticam, barbarorum incursionibus in Gallia plurimum laxatam, emendent & corrigant. Quo tempore habitum. Causa concilii.

b *Veneticum.*) Duplex est Venetia. Una Lugdunensis Galliæ, quæ Britonibus incolitur juxta Oceani Gallici litora, ut auctor est Plin. lib. 4. cap. 18. Strabo lib. 4. Hujus episcopatus Venetensis appellatur, Turonensi metropolitano subjectus. Altera est urbs Italiæ Hadriatico mari apposita, multis nominibus longe clarissima, cujus incolæ Veneti appellantur. Hos suam originem duxisse a Trojanis scribunt Plin. lib. 3. c. 19. Strabo lib. 4. Baron. tomo sexto annalium, anno 453. num. 63. de Venetorum origine hæc ait. *Tradunt ex invasione Attilæ Venetiæ occasionem manasse, ut Veneti in insulas transmigrarint atque Patavini occupaverint altum Rivum: iidemque necessitate primum impellente, postea vero & ratione suadente, ad evitandos barbarorum incursus ibi habitare delegerint: ut paulatim crescentibus ædificiis amplissima fundamenta jacta fuerint: ut divino plane nutu acciderit, ne Italia relinqueretur sine republica, quæ olim florentissima, dominantium vi oppressa, jam cum imperio collabente prorsus extincta videretur.* Venetia duplex.

Hanc synodum Venetiis in Gallia celebratum fuisse non tantum episcoporum nomina, verum etiam ipsarum Venetiarum in Italia origo ea, quam ex Baronio descripsimus, evidentissime testatur. Quid quod neque ipsi Veneti suam rempublicam ultra annos mille & centum floruisse profiteantur, adeoque synodi alicujus ibidem habitæ locus esse non potuerit? Locus hujus concilii.

c *Ita censuimus*, &c.) Hic canon cum sequentibus aliquot canonibus ad verbum recitatur infra concilio Agatensi, canone 37. 38. & dubium non est, quin hinc desumpti fuerint. Extat apud Burch. lib. 6. cap. 59. Ivonem part. 10. cap. 38. & 158. Cap. 1.

d *Eos quoque qui relictis.*) Quid si adulteram fontem dimiserit, licebitne innocenti marito impune ad secundas nuptias transire? Nequaquam; sed potius, qui post dimissam adulteram, ipsa adhuc vivente aliam duxerit, mœchus est & adulter, non quod fornicariam dimiserit, sed quia aliam uxorem duxit. Si dicas, Christus ait Matth. 19. *Qui dimiserit uxorem, nisi ob fornicationem, & aliam duxerit, mœchatur*. Ergo qui ob fornicationem dimiserit, & aliam duxerit, non mœchatur. Respondeo vere id inferri non posse, quia dimissa legitime, adhuc uxor manet, nam qui dimissam duxerit, adulterium committit. Si dicas, eum duntaxat mœchari qui insontem dimissam ducit, non vero si quis ream adulterii duxerit dimissam. Respondeo id plane absurdum esse, omnique rationi contrarium. Ita enim sequeretur sontem insonte melioris esse conditionis. Innocenti innocenter dimissa non licebit nubere, adeoque punietur ubi nullum est delictum: contra vero adulteræ, quæ merito propter fidem conjugii semel violatam consortio mariti carere debeat, ad secunda vota transire licebit. Quod quam sit absurdum, nemo non videt. Cap. 2. Vinculum matrimonii non solvitur per adulterium. Explicatur locus Matt. 19.

Dices secundo: Ad quid ergo causa fornicationis, sicut Matthæi 5. & 19. ita etiam hoc canone excipitur? Respondeo, ut ostendat nullo alio quam adulterii causa licere conjugem indissolubili vinculo sibi conjunctam, quoad torum & cohabitationem dimittere: nam qui uxorem non fornicariam quoad torum dimittit, facit eam mœchari.

Sed

Sed numquid multæ sunt causæ, quibus justius quam ob adulterium uxor dimittitur? Sunt utique? Pejus enim est hæreticam aut parricidam, quam adulteram esse. Id certum ex divo Paulo non obscure colligitur, qui 1. Corinth. cap. 7. vult, ut mulier infidelis, si cum marito fideli habitare non consentit, ejiciatur: non consentiente autem quæ non vult cum marito salva religione habitare. Tali igitur casu eruendus est oculus, manusque dextera est resecanda & procul abjicienda, ut Paulus interpretatur. Sed ne liberum esset unicuique causas dimissionis effingere, post causam fornicationis, ecclesia quasdam alias definivit. Quarum prima est, si uxor sodomitica sit, C. *maritus de adulteriis*. Secunda est, si hæretica, C. *quæ sunt de divortiis*. Tertia, si maritum ad aliquod grave peccatum trahere, vel grave damnum corporis illi inferre conata fuerit. Plures referuntur a theologis & summistis; sed ad has omnes aliæ revocari possunt. Cur ergo Christus solam excepit fornicationem?

Tribus de causis Christum exceptam fornicationem uxorem dimitti posse ait.

Tribus, ut opinor, de causis. Prima, quod propter solam fornicationem absolute & in perpetuum uxor dimittatur; ita etiam ut si dimissa sese emendarit, maritus eam resumere non cogatur. Non enim dimittitur, ne injuriam faciat, sed quia injuriam intulit, ob quam toto vitæ tempore pœnam culpæ luere debeat. Ob alias causas ad tempus, & quidem ordinarie tamdiu dimittitur, quamdiu causæ dimissionis durant. Nam post sublatum periculum corporis aut animæ, quod ex cohabitatione alteri conjugi imminet, dimittens dimissam recipere tenetur, nisi ecclesia in pœnam criminis semel admissi aliud statuerit.

Prima causa.

Causa 2.

Secunda causa est, quia maritus innocens dimittere potest adulteram uxorem etiam invitam & manere volentem: quia non ob correctionem, sed potius in pœnam violatæ fidei conjugalis dimittitur: aliis vero vitiis corporis aut animi obnoxiam, non diutius quam durat periculum imminens, dimittere licet.

Causa 3.

Tertia & potissima causa est, quod adulterium sit causa dimittendæ uxoris propria matrimonii, reliquæ autem causæ sint communes cujuslibet consortii relaxandi & dimittendi. Nam jure divino dimittendus est omnis vitæ consors, cujus conversatio corporis animæque saluti obest. Ad dimittendam adulteram maritus innocens extra periculum standi nulla lege obligatur. Est enim matrimonium contractus, in quo hoc maxime naturale est, juxta regulam juris, ut qui pacta & conditiones illius, fidemque semel datam ac promissam violavit, jure suo cadat. Quod supra dixi, dimissionem conjugis adulteri esse quamdam pœnam ad vindicandam injuriam innocenti illatam, verissimum est. Nam ex instituto Christi domini factum est, Matthæi cap. 5. ut adultera, quæ in antiqua lege propter adulterium comburebatur, vel lapidibus aliisve modis e medio tollebatur, tempore legis gratiæ non moreretur, sed abrogata lege vetere dumtaxat dimitteretur.

Dimissio est pœna adulteræ.

e *Clerici aut Monachi*.) Addita videntur voces *aut monachi*, quæ in concilio Agathensi can. 38. item 27. quæst. 4. can. 3. non habentur. Et quidem decimo-sexto, quod sequenti canone hic, & utroque loco proxime prædicto, ad monachos eadem constitutio extendatur. Can. 5.

f *In monachis quoque par sententia*.) In Concilio Agathensi & in decreto Gratiani 20. quæst. 3. can. 3. legitur: *In monachis quoque præsentis sententiæ forma servetur*. Can. 6.

g *Absque ab abbatibus regula permittatur*.) In decreto Gratiani canone supra allegato, sicut etiam novella 123. num. 53. apud Julianum, *abbatis licentia*, legitur & requiritur. Sed hæc vox *licentia* non tantum a duobus vetustioribus conciliorum editionibus, & duobus Vaticanis codicibus, sed etiam a duobus Gratiani exemplaribus abest. Vide notas jussu Gregorii XIII. ad can. 4. quæst. 3. caus. 20. editas. Can. 9.

h *Abbatibus quoque regulis*.) In aliquot conciliorum editionibus legitur *absit*. Hæc enim intelligenda esse de monachis religiosis viventibus, prædicto loco annotatum est. Can. 8.

i *Licentia non est*.) In impressis codicibus Gratiani legebatur, *licentia modo non est*: quæ dictio cum neque in originali, neque in vetustis exemplaribus Gratiani, neque in Burchardo & Ivone habeatur, merito in Gratiani decreto ab ejusdem censoribus & animadversionibus expuncta est. Nam presbyteris ne quidem apud Græcos unquam uxores ducere permissum fuit. Can. 11.

CONCILIUM CAMBRICUM,

SIVE CIRCA MONTES ERIR,

APUD ORDOVICES IN CARNARVONIA,

Sive alibi ibidem celebratum.

• *Concilium*.) Matthæus VVestmonasteriensis, anno 465. postquam recitasset prophetias Merlini, quibus Vortigerno regi exitum denunciat, & Aurelium Ambrosium fore regem auguratur, conventus cujusdam meminit. *Nec* (inquit) *cum crastina dies illuxisset, applicuit Aurelius Ambrosius (e Britannia minori) cum fratre suo Uterpendragon, cum innumera manu armatorum. Convenerunt itaque Britones undique dispersi, & convocato regni clero, Aurelium in regem erexerunt. Sublimatus autem ecclesias ad solum usque destructas, ut potuit, reparare vacuavit. Erat largus in muneribus dandis, sedulus in divinis obsequiis*, &c.

Ex Nova Baluzii Collectione.

CONCILIUM TARRACONENSE

HABITUM ANNO CCCCLXV.

Congregatum est istud Concilium adversus Silvanum Episcopum Calaguritanum illicitas ordinationes usurpantem in provincia Tarraconensi, & ut ordinaretur sedes Barcinonensis, quæ vacabat per mortem Episcopi Nundinarii. De utroque ergo negotio ad Hilarum Papam scripserunt Ascanius provinciæ metropolitanus & ceteri Episcopi qui aderant in synodo. Extant eorum literæ supra relatæ, itemque responsoria Hilari.

(a) [1] CONCILIUM ROMANUM XLVIII. [2] EPISCOPORUM, SUB HILARO PAPA,

Celebratum Anno Domini CDLXV.

TITULI CANONUM.

I. *Canones Nicæni, vel apostolicæ sedis decreta custodiantur.*

II. *Ut bigami, aut viduæ, aut corruptæ mariti, ad ecclesiasticos gradus non accedant.*

III. *Ut pœnitentes, aut inscii literarum, sive defectu membrorum, aut decisione aliquid minus habentes, ad superiorem ordinem non accedant.*

IV. *Ut ea quæ illicite episcopus, vel decessor ejus ordinavit, ab eo qui superest, emendentur.*

V. *Ut nullus episcopus sibi eligat successorem.*

PRÆFATIO.

[b] FLAVIO * (a) Basilico & (b) Herminerico viris clarissimis consulibus, sub die decimoquinto [3] (c) Kalendarum Decembrium, residente viro venerabili Hilaro papa [4] in basilica sanctæ Mariæ, & [5] Maximo Taurinæ civitate provinciæ Gallicarum, [6] ingenuo; Ebredunensi, provinciæ supraścriptæ Mediolanensi [5] provinciæ supraścriptæ: Saturnino Avinionensi provinciæ supraścriptæ: Petro Portuensi, * Paulino Aquævivensi, Primo Atellano, Palladio Salpinati, Gaudentio Albigensi, Sotere Neapolitano, Tiburtio Capuano, Gaudentio Scyllaceno, Felice [6] Lucensi, Eubodio Titernensi, Eusebio [7] Senensi, Majoriano Astensi, Justo [8] Faventino, Felice Sipontino, Concordio Barino, [9] Verano ...., Capra[...]o Castitano, Januario Prænestino, Constantino Aquinati, Adeodato Cumano, Prætextato Interamnino, [10] Tiberio Curium Sabinorum, Claudio [11] Puteolano, Gerontio Camerino, Adeodato Veliterno, [12] Lucifero Trium tabernarum, Crispiano Subaugustano, Romano Albanensi, Servodei Nomentano, Florentio [13] Clusino, Hilaro Amerino, Candido Tiburtino, Paulo Foronovano, Eusebio Sutrino, Apulejo Tarquiniensi, Gaudentio Antiatino, Asterio Gabinate, Projectitio Nepesino, Asterio [14] Forojuliensi, Philippo Numanate, Gudentio [15] Vecconensi, Restituto & Octavio Afris: Residentibus etiam universis presbyteris, adstantibus quoque diaconibus, Hilarus episcopus ecclesiæ catholicæ urbis Romæ, synodo præsidens, dixit.

CANONES.

I.

Quoniam religiosus, sancto Spiritu congregante, conventus hortatur, ut (d) quæcumque pro disciplina ecclesiastica necessaria sunt, cura diligentiore tractemus: si placet, fratres, ea quæ ad ordinationum tenorem pertinent, juxta divinæ legis præcepta & Nicænorum canonum constituta, ita adjuvante domino in omne ævum mansura solidemus, ut nulli fas sit sine status sui periculo, vel divinas constitutiones, vel apostolicæ sedis decreta temerare: quia nos, qui * potissimi sacerdotis administramus officia, talium transgressionum culpa respiciet, si in causis Dei desides fuerimus inventi: quia meminimus, quod timere debemus, qualiter comminetur dominus negligentiæ sacerdotum, siquidem reatu majore delinquit, qui potiori honore perfruitur: & graviora facit vitia peccatorum, sublimitas dignitatum.

II.

Cavendum ergo imprimis est, ne ad sacratos gradus, sicut gestis prioribus ante (e) præscriptum est, quisquam, qui uxorem non virginem duxit, aspiret. Repellendus est etiam quisque, qui in secun-

Marginalia: Desunt hæc primum ... (left, beside Tituli); * Basilisco; * Paulo; Volusiano; Dist. 34. Curandum est.; * quasi; * Nulli fas sit.

---

1 In Collectione Isidori titulus est *Concilium Romanum sub Hilaro papa celebratum*; in collectione vero Dionysiana, quæ Ms. servatur in Bibl. Colleg. Paris. Soc. Iesu *Incipiunt regula Papæ Hylari*. Hoc concilium pariter edidit, ex Vaticana Bibl. Ms. Christianus Lupus in fine Epistolarum Cassinensium, ejus operum novissimæ editionis tom. [...] Nos ex Harduino emendatiorem damus.

2 In editione Lupi XLV tantum Episcopi numerantur, omissis Palladio Salpinati, Romano Albanensi, & Servo Dei Nomentano. Fallitur proinde Pagius ad an. Christi 465. dum ait in exemplaribus a Labbeo & Lupo publicatis numerari tantum XLIV. Episcopos, cum in Lupi editione 45. ut diximus, recenseantur, in Labbei vero, XLVIII.

3 Lupus, & Harduinus *sub die XVI Kalend. Decemb.*

4 *cum episcopis numero quinquaginta*. Isidor. non appellatis nominibus. *Hard.*

5 In Collect. Dionys. *Mediomensi provincia supradicta*, prave pro *Mediolanensi*. Hard. *Mediomensi* legit etiam Lupus in Cod. Vatic. Is fuit vel Eusebius, vel Geruntius. Vide Papebrochium ad tom. 7. Ss. Maii.

6 Dionys. *Lucensi*. Hard. Lupus legit, *Cumensi*.

7 Lupus legit, *Genuensi*.

8 Dionys. *Faventino* Hard. Lupus *Faventino*.

9 Dionys. *Uranio*. Hard. Ita etiam Lupus. Veranus per hæc tempora vivebat Cabellensis Episcopus alter Veranus Galliæ Narbonensis, ad quem extant Epistolæ Ss. Leonis, & Hilari Pp.

10 Dionys. *Tribeno Curte-Sabinorum*. Hard.

11 Lupus legit, *Pontiano*.

12 Dionys. *Lucifero Tiferati Meianis*. Hard. Ita etiam Lupus.

13 Lupus legit, *Galepano*.

14 Lupus legit, *Foro-Clodiensi*.

15 Lupus, *Veronensi*.

(a) Luc. Basilisco. (b) Hermerico. (c) XVI. (d) Luc. quadam quæ. (e) præscriptum.

secundæ uxoris nuptias contra apostolica præcepta convenit.

III.

* Inscii quoque literarum, nec non & aliqua membrorum damna perpessi, & hi qui * ex pœnitentibus sunt, ad sacros ordines aspirare non audeant. Quisquis talium consecrator extiterit, factum suum (*a*) dissolvet.

IV.

Sed & quod quis commisit illicite, aut a decessoribus suis invenit admissum, si proprium periculum vult vitare, damnabit: nos enim in nullo volumus sententiam ultionis exercere. Sed qui in veritatem ultionis exercere. Sed qui in causis Dei vel contumacia, vel in aliquo excessu deliquerit, aut ipse quod perperam fecit, abolere noluerit: in se, quidquid in * alium non * resecarit, inveniet. Quod ut deinceps possit tenacius custodiri, si placet, sententias, causas & subscriptiones proprias omnes * (*b*) commendate, ut synodali judicio * auditus claudatur * illicitis.

* commodate * editus * illicitus

Ab universis episcopis & presbyteris acclamatum est: Exaudi Christe, Hilaro vita: dictum est ¹ sexies. Hæc & confirmamus, & hæc docemus; dictum est octies. Hæc tenenda sunt, hæc servanda sunt: dictum est quinquies. Doctrinæ vestræ gratias agimus: dictum est decies. Ista ut in perpetuum serventur, rogamus: dictum est quindecies. Ista per (*c*) sanctum Petrum, ut in perpetuum (*d*) serventur, optamus: dictum est octies. Hæc præsumptio nunquam fiat: dictum est decies. Qui hæc violaverit, in se inveniet dictum est septies. Et facto silentio, Hilarus episcopus dixit.

V.

Præterea fratres, nova & inaudita (sicut ad nos missis de Hispaniis epistolis, sub certa relatione pervenit) in quibusdam locis perversitatum semina subinde nascuntur. Denique nonnulli episcopatum, qui (*e*) non nisi meritis præcedentibus datur, non divinum munus, sed hæreditarium putant esse compendium: & credunt, sicut res caducas atque mortales, ita sacerdotium, velut (*f*) * ² legali aut testamentario jure, posse dimitti. Nam plerique sacerdotes in mortis confinio constituti, in locum suum feruntur alios designatis nominibus subrogare: ut scilicet non legitima expectetur electio, sed defuncti gratificatio pro populi * habeatur assensu. Quod quam grave sit, æstimate. Atque ideo, si placet, etiam hanc licentiam generaliter de ecclesiis auferamus, ne (quod turpe dictu est) homini quisquam putet deberi, quod Dei est.

Ut, autem quod ad nos * prolatum est, ad * [illegible] vestram etiam possit pervenire notitiam, Hispanorum fratrum & coepiscoporum nostrorum scripta legantur. Paulus notarius recitavit.

(*g*) Additur in ms. Justelli: Et statutum est ne quid ultra hujusmodi a sacerdotibus præsumatur.

B EPISTOLA I TARRACONENSIUM EPISCOPORUM AD HILARUM, in concilio Rom. lecta.

*Rogant ut Hilarus papa Irenæum episcopum, quem Nundinarius episcopus de ecclesia beneficii sui testamento suo in * Tarraconensi ecclesia successorem designaverat, confirmet, de se Silvani episcopi facto sententiam suam re[illegible] bat.*

Beatissimo, & apostolica reverentia a nobis in Christo colendo papæ Hilaro, Ascanius & universi episcopi Tarraconensis provinciæ

C QUam curam * apostolatus vester de provinciarum suarum sacerdotibus gerat, filio nostro illustri Vincentio, duce provinciæ nostræ, referente, cognovimus: cujus impulsu votum nostrum in ausum scribendi prona devotione surrexit. Ergo provinciales (*h*) literarum sermone debita coronæ vestræ obsequia deferentes, hoc quæsumus, ut dignatione, qua cæteros, etiam humilitatem nostram in orationibus vestris in mente habere dignemini, beatissime & apostolica reverentia in Christo a nobis colende pater, illud specialius deprecantes, ut factum nostrum, quod tam voto [illegible] quam exemplo vetustatis [illegible] notitiam vestram defertur, perpetuis affectionibus roborare dignemini.

D *Et cum * (i) legeret, ab universis episcopis & presbyteris acclamatum est: Exaudi Christe, Hilaro vita: dictum est decies. Hæc [illegible] A[illegible] nunquam fiat: dictum est sexies. Quæ Dei sunt, ab homine dari non possunt: dictum est [illegible]. Per (k) dominum Petrum rogamus, ut in perpetuum serventur: dictum est (l) sexies. Hæc ut [illegible] serventur, rogamus. Hilarus episcopus dixit: Lege. Paulus notarius recitavit.*

Episcopus Barcinonensium civitatis sanctus Nundinarius sortem explevit conditionis humanæ. Hic episcopo venerabili fratri nostro Irenæo, quem ipse antea in diœcesi sua nobis volentibus constituerat, derelinquens ei quod potuit habere E paupertas, supremæ voluntatis arbitrio, in locum suum ut substitueretur, optavit: sed defuncti judicium in ejus meritum non vacillat. *Et cum * legeret, Primus episcopus ecclesia [illegible] [illegible] Auctoritate [illegible] tore: Deus dat.*

1 Dionys. octies. Hard. 2 [illegible] legali aut testamentario jure.
(*a*) ipso dissolvet. (*b*) [illegible] (*c*) Dominum. (*d*) in Dei [illegible] (*e*) non per. (*f*) legali aut testamentario [illegible]
(*g*) Additamentum Cod. Justelli deest. (*h*) literarum. (*i*) legeretur. (*k*) dominum. (*l*) [illegible]

rei per apostolatum vestrum. Hilarus episcopus A *dixit: Percurre quæ cœperas. Paulus notarius recitavit:* Siquidem omnis clerus & plebs ejusdem civitatis, & optimi & plurimi provinciales, ut idem (a) ejus locum observaret, a nobis speraverunt, dato consensu. Nos cogitantes defuncti judicium, & probantes ejus vitam, & eorum nobilitatem atque multitudinem, qui petebant, simul & utilitatem ecclesiæ memoratæ, optimum duximus, ut tanto sacerdoti, qui ad divina migraverat, non minoris meritis substitueretur antistes, præsertim cum ecclesia illius, (b) municipii in qua ante fuerat ordinatus, semper hujus civitatis ecclesiæ fuisse diœcesis constet. Ergo suppliciter precamur apostolatum vestrum, ut humilitatis B nostræ (c) decretum, quod juste a nobis videtur factum, vestra auctoritate firmetis. Jamdudum sane questi fueramus literis nostris de præsumptione Silvani episcopi, & miramur, quod nulla apostolatus vestri responsa suscepimus. Nunc hæc eadem suggerentes, petimus, ut quid super his rebus observandum sit, apostolicis sermonibus nos dignemini informare. Et ne forsitan per negligentiam portitoris, aut per longinqui itineris difficultatem, humilitatis nostræ ad vos scripta non potuerint ex hoc negotio pervenire, etiam suggestionem nostram maluimus iterare. *Et subscriptio:* Orantem pro nobis sanctum apostolatum vestrum jugi C ævo divina conservet æternitas nobis omnibus & ecclesiæ suæ, domine * vere noster & apostolice papa. *Hilarus episcopus dixit: Alia epistola recitetur. Paulus notarius recitavit.*

* vere sede

EPISTOLA II. TARRACONENSIUM EPISCOPORUM AD HILARUM PAPAM, in concilio recitata.

Domino beatissimo, & apostolica reverentia a nobis in Christo colendo papæ Hilaro, Ascanius episcopus & universi episcopi Tarraconensis provinciæ.

Etsi nulla * extaret necessitas ecclesiasticæ disciplinæ expetendum revera nobis fuerat. *&c. usque ad finem, ut supra inter epistolas Hilari.*

Ab universis episcopis & presbyteris acclamatum est: Ut hæc emendentur, rogamus: dictum est sexies. Ut hæc * recidantur, rogamus: dictum est septies: Ut disciplina servetur, rogamus: dictum est octies. Ut antiquitas servetur rogamus: dictum est quinquies. Ut canones custodiantur, rogamus: dictum est septies. Ut A in præsumptoribus vindicetur, rogamus: dictum est septies. Ordinatio apostolica illibata servetur: dictum est octies. Exaudi Christe, Hilaro vita: dictum est quinquies. Dignus papa, dignus doctor: dictum est octies. Hilarus episcopus dixit: Acceptis quæ recitata sunt, de omnibus nunc fratres speciales sententias, Deo vobis inspirante, depromite. Maximus episcopus ecclesiæ (d) Taurinatis dixit: In custodiendis omnibus, quæ ad * sacras ordinationes pertinent, disciplinis, melius sententiæ meæ professione (e) denuntio, nihil a me unquam eorum quæ prohibita sunt, esse faciendum. * De reliquis censeo, ut quisquis talia fecerit, aut detecta in ecclesiis resecare noluerit, se B graves causas in apostolicæ sedis judicio redditurum, in quo illi necesse erit subire sententiam. Ingenuus episcopus Ebreduuensis dixit: Mihi quoque eadem de omnibus partibus sententia est, quæ me * ipse constringo, ne quid a me unquam de his quæ sunt interdicta tentetur: quia novi statum & professionem meam. De ceteris etiam censeo, ut quisquis statutorum transgressor extiterit, sciat se ecclesiasticæ regulæ laqueis innodari, & reatum apostolicæ sedis incurrere. * Paulus episcopus Aquævivæ dixit. Ego quoque simili me lege constringo, & de ceteris qui transgressores fuerint pariter censeo, ne eis sine periculo sui quidquam tentare liceat, quod merito debeat vindica- C ri. Primus episcopus ecclesiæ Atellanæ dixit: Hoc & ego censeo observandum. Palladius episcopus ecclesiæ Salpinatis dixit. Nihil me contra disciplinam ecclesiasticam, vel statuta sanctorum canonum facturum esse polliceor. Tiberius episcopus ecclesiæ Sabinensis dixit: Profiteor me statuta sedis apostolicæ in omnibus custodire: & si in ecclesia mea clericorum aliquem contra præcepta sanctorum canonum deprehendero aut mulierem duxisse, aut duas * habere uxores, ab ecclesiastico officio separari. Ab universis episcopis dictum est: Sententias fratrum omnes sequimur, omnes confirmamus, & observandas esse decernimus. Exaudi Christe, Hilaro vita: dictum est se- D xies. Quæ male admissa sunt, per te corrigantur: dictum est octies. Quod non licet, non fiat: dictum est octies. Hilarus episcopus ecclesiæ urbis Romæ, synodo præsidens, dixit: Quoniam præsentis definitionis formam, quæ secundum sanctorum est statuta sententiam, in omnium ecclesiarum notitiam pervenire decernimus, ne cuiquam pro sui possit ignoratione licere, quod non licet, edere gesta notariorum sollicitudo curabit.

* sacræ ordinationi pertineat disciplinam. * definio, * Ipsum * Paulinus * habuisse

AD

(a) [illegible] (b) municipium istum ecclesia. (c) Deest *decretum*.
(d) Taurinatis, & sic semper. (e) distincte.

AD CONCILIUM ROMANUM
AB HILARO PAPA ANNO CDLXV. CELEBRATUM
CORRECTIO.

ex Suppl. Mansi T. I. pag. 338.

Concilii Romani sub Hilaro papa acta passim in editis & MSS. codicibus eadem paucis variatis, occurrunt. Sed eorum qui concilio interfuerunt episcoporum catalogus, nec ubique idem, nec alicubi integer saltem in editis, legitur. Probus enim episcopus, cujus nomen apparet in actis, in serie episcoporum frustra quæritur. Quare cum in actis sedes cui præfuit minime designetur, nonnisi per conjecturam eruditi quidam suspicati sunt Probum hunc Canusinum esse episcopum, cujus ætas cum concilio isto congruit. Gratum proinde fore eruditis censui, si & ipse pariter quem nactus sum in MS. codice Lucensi sæculi, ut arbitror, XI. catalogum deprompserim, quem in multis ab editis discrepantem reperi, &, sin minus forte in aliis, in eo saltem illis integrior est, quod Probum Canusinum in seriem referat. Præterea quid est illud *Ingenuo Ebro-* A *dunensi provincia suprascripta. Mediolanensi provincia suprascripta.* & illud, *Saturnino Avenionensi provincia suprascripta*, quod in editis legitur? Quantas ambages, Deus bone. Decile hic nomen archiepiscopi Mediolanensis post Ebredunensem inferendi, censent quidam. Sed tunc qui consequitur episcopus Avenionensis provinciæ Mediolanensi accensendus esset. Quod inter absurda est absurdissimum. Melius igitur in nostro codice hæc omnia desunt. Luxatio tandem, quæ est in editis, in nostro tollitur. Hoc ergo codicum ut melius sentiatur discrimen editum catalogum e regione Lucensis adjungo.

Denique Christiani Lupi catalogum alterum B ex codicibus Vaticanis erutum in mea hac editione integrum appono, ut e tribus mendosis unus emaculatior ab eruditis Lectoribus conficiatur.

MS. Lucense

Fl. Basilisco & Ermerico VV. Cll. Coss sub die XVI. Kal. Decembris. Præsidente viro venerabili Hilaro papa in basilica S. Mariæ.

Et Maximo Tauritanorum civitatum provinciæ Galliarum.

Ingenio Ebridonensi
Hic spatium vacuum unius versus in codice cernitur
Saturnino Abilionensi

Petro Portuensi,
Paulino Aquæbiensi.
Primo Atellano,
Palladio Salpinati,
Gaudentio Abiciensi,
Sothere Neapolitano,
Tiburtio Capuano,
Probo Canusino,
Gaudentio Sillateno,
Felice Lunensi,
Eubodio Trisenente
Eusebio Semiensi,
Majoriano Astensi,
Justo Faverino.
Felice Sepontino,
Concordio Barino,
Surano,
Caprario,
Januario,
Cusitani,
Aflesentino,
Constantio Aquinati,
Pro-

Editi.

Fl. Basilisco & Hermineri-co viris clarissimis consulibus, sub die decimo quinto Kalendarum Decembrium Residente viro venerabili Hilaro papa in basilica S. Mariæ.

Et Maximo Taurinæ civitate provinciæ Galliarum.
Ingenuo Ebredunensi provinciæ suprascriptæ.
Mediolanensi provinciæ suprascriptæ.
Saturnino Averionensi provinciæ suprascriptæ.
Petro Portuensi,
Paulino Aquævivensi,
Primo Atelirno,
Palladio Salpinati,
Gaudentio Albinjensi,
Sothere Neapolitano,
Tiburtio Capuano
Deest
Gaudentio Scyllaceno.
Felice Lucensi,
Eubodio Trifernenti,
Eusebio Senensi,
Majoriano Astensi,
Justo Farentino,
Felice Sipontino,
Concordio Barino,
Verano.
Caprario Cassitano,
Januario Prænestino,
Deest.
Deest.
Constantino Aquinati,
Præ-

MS. Vaticanum *ex Lupo oper. to. VII. pag. 386.*

Flavio Basilisco & Hermenrico Viris Clarissimis sub die XVI. Kal. Decembris Residente viro venerabili papa Hilaro in basilica S. Mariæ.

Et Maximo Taurinium civitatum provinciæ Galliarum

Ingenuo Ebredunensi provinciæ S.
Medionensi provinciæ S.
Saturnino Avenionensi provinciæ S.
Petro Portuensi.
Paulino Aquæbiensi.
Primo Atellano.
Deest.
Gennadio Abicensi,
Sotnere Neapolitano,
Tiburtio Capuano,
Deest
Cademio Scillateno,
Felice Cumiensi,
Eubodio Tritanenti,
Eusebio Genuensi,
Majorano Astensi,
Justo Faberino,
Felice Sipontino,
Concordio Barino,
Uranio,
Caprario Castano.
Januario Prænestino,
Deest.
Deest
Constantio Aquinate,
Præ

Adeodato Cumano,	Adeodato Cumano,	Adeodato Cumano,
Protestato Internaniam,	Prætextato Interamnino	Prætextato Interamnano,
Triberio Curisabinorum,	Tiberio Curium Sabinorum,	Triberio Curium Sabinorum,
Claudio Pautulano,	Claudio Puteolano,	Claudio Pausolano,
Gerontio Camerino,	Gerontio Camerino,	Geruntio Camerino,
Adeodato Beliterno,	Adeodato Veliterno,	Adeodato Veliterno,
Lucifero Tiferniis Metauri,	Lucifero Trium Tabernarum	Lucifero Tifernis Metauri,
Chrispiano Subaugestano,	Crispiano Subaugustano,	Crispiano Sub Augustano,
Romano Albonensi,	Romano Albanensi,	*Deest*,
Servodei Numentano,	Servodei Nomentano,	*Deest*.
Florentio Talesino,	Florentio Clusino,	Florentio Galesino.
Hilario Amerino,	Hilario Amerino,	Hilario Amerino,
Candido Tiburtino,	Candido Tiburtino,	Candido Tiburtino,
Paulo Fornovano,	Paulo Fornovano,	Paulo Foro-Novano,
Eusebio Sutrino,	Eusebio Sutrino,	Eusebio Sutrino,
Epuleogo Tarquiniensi,	Apulejo Tarquiniensi,	Apulegio Tarquiniensi,
Gaudentio Anteatino,	Gaudentio Antiatino,	Gaudentio Anteatino,
Provectitio Davinati,	Astario Gabinate,	Asterio Cabinate,
Asterio Nepesino,	Projectitio Nepesino,	Projectitio Nepesino,
Philippo Forocludiensi,	Asterio Forojuliensi,	Asterio Foro-Aodiensi,
Gaudentio Numanati,	Philippo Numanate,	Philippo Numanate,
Restituto Veconensi,	Gaudentio Vecconensi,	Gaudentio Veronensi,
Octavio Afris,	Restituto & Octavio Afris.	Restituto & Octavio Afris,

EPISTOLA SYNODALIS HILARI PAPÆ AD ASCANIUM ET RELIQUOS Tarraconensis provinciæ episcopos.

A

POstquam litteras vestræ dilectionis accepimus, &c. *Excusa est supra inter epistolas Hilari*

NOTÆ SEVERINI BINII.

Causa concilii.

a *Concilium.*) Qua occasione, quave de causa hoc concilium Romæ celebratum sit, indicat Hilarus papa epistola octava his verbis, *Præsidente fratrum meorum consilio, ex diversis provinciis ad diem natalis nostri in honorem beati Petri apostoli per Dei gratiam congregato*, &c. & epist. 1. *Lectis in conventu fratrum, quos natalis mei festivitas congregaverat, literis vestris, quæ de ordinandis episcopis secundum statuta canonum* B *vel prædecessorum meorum decreta sunt, direxit.* Unde patet, quod cum ad celebrandum diem creati pontificis Hilari 48. episcopi Romam convenissent, ex Hispania diversæ epistolæ Tarraconensium episcoporum allatæ sunt, quarum prima Silvanum de ordinatione perperam facta denuntiavit, altera Irenæum, quem sibi Nundinarius jam moriturus successorem designaverat, confirmari petivit. Itaque postquam in nomine Sancti Spiritus congregati tria decreta ad rectam ordinandorum clericorum dispositionem spectantia, constituta, omniumque acclamationibus approbata edidissent, consultationes duæ, quas per duas literas episcopus Tarraconensis ex Hispania miserat, in medium allatæ sunt. Recitata est utraque epistola. Priore loco illa quæ posterius scripta fuerat, Nundinarii Barcinonensis episcopi, & ejus successoris Irenæi, causam continebat.

Acta concilii.

Posteriore loco illa quæ de Silvano Calagurritano episcopo querelam injustæ ordinationis habebat. Quid in utroque negotio definitum sit, acta declarant. In hac eadem synodo ab Hilaro papa ad notificationem universalis ecclesiæ constitutionem editam fuisse refert Anastasius in vita Hilari his verbis. *Fecit constitutum de ecclesia in basilica ad sanctam Mariam, consulatu Basilisci & * Hunnerici, decimo sexto Kalendas Decembris.* * Hermenerici, Hilarus papa epistola 1. synodica fatetur, pro Silvano episcopo quædam producta fuisse, quæ ad evitandum schisma ecclesiæ Hispanicæ, pontificem ad dispensandum cum eodem Silvano commoverent. Quæ cum in actis hujus concilii desiderentur, ea mutila & non integra esse, evidentissimo argumento convincitur. Hæc synodus uno mense & duodecim diebus durasse videtur. Constat enim in principio actorum eam 19. Kalendas Decembris inchoatam, tertio Kalendas Januarias quando synodica ad Tarraconenses reddita est, absolutam fuisse.

Acta concilii mutila sunt.

b *Flavio Basilisco*, &c.) Anno nimirum Christi 465. qui est Hilari pontificis quintus, & Leonis imperatoris nonus.

Tempus concilii.

c *Maximo Taurinensi.*) Moris erat antiquissimi, ut post patriarchas in synodali consessu, inter simplices episcopos primum locum sibi vendicaret is qui in episcopatu plures annos egerat, quantumvis dignitate inferior fuisset. Eodem jure accidit hic, ut Maximus Taurinensi episcopus, Mediolanensi prærogativa sedis inferior, post Romanum pontificem primo loco ponatur. Hunc plurimos annos in episcopatu egisse, ex eo poteris intelligere, quod de illo agens Gennadius de viris illustribus cap. 40. tradit eum vixisse sub Honorio & Theodosio juniore; quodque concilio Mediolanensi anno 451. sub Leone habito interfuerit & subscripserit

Consessus quis.

Maximus Taurinensis episcopus.

d *Ingenuo.*) Hic est ille Ebredunensis episcopus, Alpium maritimarum metropolitanus, qui de invasis suæ diœcesos juribus apud Hilarum pontificem conquestus, causæ illius cognitionem Leontio delegari impetravit. Vide quæ supra dixi in notis epist. 4. Hilari ad Leontium, verbo *epistola*.

Ingenuus episcopus quis.

e *Epistola Tarraconensium.*) Hæ sunt illæ epistolæ duæ, quas Tarraconenses ad Hilarum pontificem transmiserunt, quibus dum legerentur in concilio, patres suas sententias & acclamationes majoribus typis excusas interposuerunt. Notas harum epistolarum cum nostra synodica require supra.

VITA
EPISTOLÆ, ET DECRETA
SIMPLICII PAPÆ.
Ex Libro Pontificali.

[a] Simplicius natione Tiburtinus, ex patre A Castino [b] sedit annos quindecim, mensem unum, dies septem. Hic dedicavit basilicam S. Stephani in Cælio monte in urbe Roma, & [c] basilicam beati apostoli Andreæ juxta basilicam sanctæ Mariæ, & aliam basilicam S. Stephani juxta basilicam sancti Laurentii, & aliam basilicam intra urbem Romam juxta palatium Licinianum, beatæ martyris Bibianæ, ubi corpus ejus requiescit. Hic [d] constituit ad sanctum Petrum apostolum, & ad sanctum Paulum apostolum, & ad sanctum Laurentium martyrem, hebdomadas ut presbyteri manerent ibi propter pœnitentes & baptismum, [e] * regionem tertiam ad sanctum Laurentium, regionem primam ad sanctum Paulum, regionem B sextam vel septimam ad sanctum Petrum. [f] Sub hujus episcopatu venit relatio de Græcia ab Acacio Constantinopolitano episcopo, & affirmavit Petrum Alexandrinæ urbis Eutychianistam hæreticum, facta petitione ab Acacio episcopo, chirographo ejus constructa. Eodem tempore fuit ecclesia (a) prima, hoc est, sedis apostolicæ executrix. Tunc Simplicius præsul hoc audiens, damnavit Petrum Alexandrinum, de quo Acacius innumerabilia crimina affirmabat: ita tamen, ut pœnitentiæ reservaret tempus. Eodem tempore rescripsit Timotheus catholicus, & Acacius, dicentes, quod etiam in morte Proterii catholici Petrus esset permixtus. Tunc archiepiscopus Simplicius dissimulans, nunquam rescripsit Acacio; sed damnavit Petrum, expectans C tempus pœnitentiæ. Hic fecit in ecclesia Romana scyphum aureum, pensantem libras 5. cantharos argenteos ad beatum Petrum 16. pensantes singulos lib. 12. Hic fecit ordinationes in urbe Roma tres per mensem Decembrem & Februarium, presbyteros quinquaginta octo, diacones undecim, episcopos per diversa loca numero (b) * triginta sex. Hic sepultus est in basilica beati Petri apostoli, VI. Nonas Martii, & [g] cessavit episcopatus dies (c) 6.

* de regione ptra

* 88.

Notæ Severini Binii.

Simplicius quando pontifex creatus.

a *Simplicius.*) Cum post obitum Hilari decem diebus sedes vacasset, anno Christi 467. qui est Leonis imperatoris orientalis 11. vigesimo die Septembris creatus est pontifex Simplicius Tiburtinus Castini filius. Hujus temporibus totus fermo Christianus orbis sub hæreticorum principum dominio constitutus fuit, a libusque penitus rex catholicus alicui saltem exiguæ provinciæ dominabatur. Etenim post Anthemium, Olybrium, Glycerium & Augustulum occidentis imperatores occisos vel relegatos, Odoacer Erulorum rex Arianus juxta vaticinium sancti Severini, Noricorum & vicinarum gentium apostoli miraculis clarissimi, Italiam totamque occidentale imperium suo dominio subjecit, tituloque imperatoris purpura & regalibus indumentis abdicatis, regio tantum nomine usurpato, deinceps regnavit. Gallias cum Hispania Ariani Gothi obtinuerunt. Dirus catholicorum persecutor Arianus & tyrannus Gensericus universa Africa imperavit. In oriente post obitum Leonis, Zeno imperator Eutychianus simulata perfidia acerbissimum se ecclesiæ impugnatorem prabuit. Petrum Fullonem Acœmetarum monachum, & Timotheum Ælurum sacrilegum Alexandrinæ ecclesiæ invasorum, quos ob hæreses & seditionem Leo imperator justissimo judicio in exilium relegarat, Zeno imperator impius non tantum ab exilio revocavit, verum etiam Martyrio Antiocheno, & Timotheo Alexandrino, præsulibus sanctissimis & catholicis inde expulsis, monachos sacrilegos & apostatas iisdem, non sine magno totius ecclesiæ periculo ac dispendio, subrogavit. Ad hæc non parum perturbationis addidit Acacii Constantinopolitani violenta ambitio, qua conatus est diu desideratam sedis Constantinopolitanæ prærogativam per imperatorem a Simplicio extorquere, quam sub prædecessoribus pontificibus duobus aliquoties frustra experiverat. Inter has maris procellas ventorumque turbulentas agitationes, barbaricos inter furores & Arianorum procationes, barbaricos [illegible] cum potentia conjunctam, deploratissimis [illegible] temporibus, Simplicius pontifex, omnium Christianorum principum præsidio destitutus, eadem auctoritate & libertate, qua semper antea prædecessores, in cathedra Petri consedit. Ambitionis præsulis Acacii, teste Gelasio epistola undecima ad episcopos Dardaniæ, restitit. Timotheum Ælurum sed Alexandrinæ [illegible] imperatori Zenoni concilium universale exigenti contradixit, eumque post editam fidei confessionem in communionem ecclesiæ recepit, ea lege, ut se catholicæ fidei defensorem præberet, Fullonemque impiissimum Antiochenæ sedis detentorem urbe & episcopatu ejiceret. De rebus Alexandrinis, prout ipse pro sua universorum sollicitudine petierat, ab Acacio per literas certior redditur nimirum, quod Timotheus Ælurus Alexandrinæ ecclesiæ invasor sibi ipsi mortem hausto veneno intulisset, & Timotheus catholicus in sedem, unde ejectus fuerat, restitutus esset. Cum ex Alexandrina ecclesia legatis (quos Timotheus episcopus Romam miserat ad postulandam veniam, ob id quod Eutychianorum timore perterritus Dioscorum ad altare nominasset) Simplicius pontifex intellexisset, Petrum Moggum Alexandrinæ sedis quondam invasorem, postquam inde ejectus fuisset, in civitate latere, ibique multos seducere, mandavit Acacio, ut ejusdem Moggi relegationem apud imperatorem urgeret. Missum ad se libellum pœnitentiæ eorum qui a fide catholica per Eutychianos præsules & antistites seducti fuerant, approbat, iisque absolutionem ab hæresi soli apostolicæ sedi reservatam paterno affectu impendit. Unde quid aliquid colligas [illegible] nisi quod Simplicius pontifex eam cathedram occuparit, quæ auctore Deo altissimo supra firmam petram ita est ædificata, ut adversus eam nulla hominum inferorumque potentia prævalere possit? Quas turbas in alteras D duarum sedium patriarchalium Petrus Cnapheus, Timotheus Ælurus & Petrus Moggus in ecclesia concitarint, ex notis epistolarum Simplicii patebit. Zeno imperator qua ratione imperium amiserit, postque Basilisci tyrannidem restitutus, qualisve in Deum & religionem fuerit, ibidem dicetur. Memorabile est, quod hoc tempore accidisse refert Nicephorus lib. 15. cap. 18. [illegible] mirum duobus episcopis contendentibus, uno Ariano, altero catholico, Arianum a catholico provocatum esse ad testimonium per ignem, recusante Ariano, catholicum per ignem illæsum transisse, & ex igne dilapsum [illegible] tasse.

b Se.

(a) hoc est prima sedis apostolica executrix (b) LXXVIII. (c) VII.

Quamdiu sederit.

b *Sedit annos quindecim, mensem unum & dies septem.*) Annis quindecim, mensibus quinque & diebus decem sedisse, initium pontificatus & obitus Simplicii ostendunt. Principio enim mense Martii, anno domini 483. defunctum esse, constat ex epistola Felicis successoris ejusdem.

Basilica S. Andreæ.

c *Basilicam beati apostoli Andreæ.*) Hæc basilica in monte Esquilino olim erecta, hoc tempore penitus diruta jacet. Apud Platinam unum ejusdem monumentum conservatum extat his verbis: *Hoc autem in templo hæc carmina legisse meminit musivo opere descripta*

Hæc tibi mens valido decrevit prædia Christo.
Cui testator opes detulit ille suas.
Simpliciusque papa sacris cœlestibus aptans,
Effecit vere muneris esse tui.
Ne quod apostolici deessent limina nobis,
Martyris Andreæ nomine composuit.
Utitur hæc heres titulis ecclesia justis,
Succedensque domo mystica jura locat.
Plebs devota veni, perque hæc commercia disce,
Terrena censu regna superna peti. Hæc ex Platina.

Hebdomadarii pœnitentiarii qui.

d *Constituit hebdomadas, ut presbyteri manerent ibi propter pœnitentes & baptismum, &c.*) Constituit ut propter ingruentem populum, presbyteri per vices hebdomadales in designatis ecclesiis præstolentur, semperque ad confessiones peccatorum audiendas, & ad reliqua sacramenta pro necessitate fidelium dispensanda parati adsint. Qui hoc munus peragebant, dicti sunt hebdomadarii, ideo quod alii aliis per vices succederent. Unde manifestum est, sacramentalem peccatorum confessionem a Christo domino institutam, anterioribus seculis huc usque frequentatam fuisse. Quod novantes nostri temporis ajunt, Nectarium Constantinopolitanum episcopum cum presbytero pœnitentiario, ejusve munere & officio, sacramentalem peccatorum confessionem sustulisse, ridiculum est. Nihil enim ad substantialem usum hujus sacramenti pertinens Nectarius sustulit, sed tantum vel abstulit, vel moderatus est illum ritum, quo publica peccata per libellum confessionis pœnitentiam presbytero oblaturi recensebantur, atque ab eodem illa quæ majus scandalum generabant, publice recitabantur, prout ille pro sua prudentia necessarium esse judicabat. Quoniam igitur hujus occasione scandalum illud, quod de diacono & muliere quadam referunt Socrates & Sozomenus, obortum fuerat, hanc consuetudinem & ritum publicæ pœnitentiæ Nectarius sustulit. Et quoad hoc, eum multi alii episcopi fortasse imitati sunt: quamvis non defuerint, qui graviter tulerunt, antiquam illam & honestam consuetudinem, & ad frænandos peccatores utilissimam, abrogatam esse. Poterat enim hæc in re pro diversitate locorum & temporum esse diversitas judiciorum absque errore. Quocirca cum Socrates libro quinto, cap. decimonono, & Sozomenus libro sexto, capite decimosexto, referunt, *unumquemque relictum esse consilio animi sui*, &c. si illud Socrates Novatianus hostisque pœnitentiæ, & Sozomenus, teste Gregorio libro sexto, epistola 195 frequenter mentiri solitus, maliciose non addiderunt, exponendum est id factum fuisse, non ad excludendam confessionem, sed publicam illam satisfactionem & consultationem presbyteri pœnitentiarii: atque hoc modo uniuscujusque libertati relictum fuisse, ut confiteretur cui vellet sacerdoti jurisdictionem habenti, & juxta illius præscriptum peracta pœnitentia ad sacra mysteria accederet. Ita Bellarminus lib. 3. de pœnitentia cap. 14. Suarez tom. 4. disp. 17. sect. 2. num. 30. & sequentibus. Illustrissimus cardinalis Baronius tom. 1. anno domini 56. totam hanc historiam, quasi a Socrate Novatiano, & Sozomeno mendace confictam, omnino fere rejicere videtur. Quod cum citra difficultates graviores sustineri non posse, placet magis id quod supra dixi. Vide notas concilii Laodiceni.

Ex pœnitentium Nectarius Const. abrogarit.

Socrates exponitur.

Cur quatuor tantum pœnitentiarii constituti.

e *Regionem.*) Ex septem regionibus urbis, Eruli qui ecclesiæ catholicæ non communicabant, utpote quod Ariani essent, tres occupabant. Unde factum est, quod Simplicius pontifex quatuor tantum regionibus pœnitentiarios, eosque hebdomadarios presbyteros posuerit. Ita Romanæ ecclesiæ auctoritas atque majestas effulsit, quantumvis occidentalis orbis Romani imperatores defecissent, barbarique Ariani in Italia principatum obtinerent.

f *Sub hujus episcopatu.*) Harum rerum enarrationem prolixiorem vide in notis epistolarum.

g *Cessavit episcopatus.*) Hoc tempore Basilium præfectum Romæ quamdam præsumpsisse, enarratur infra in actione tertia synodi.

A

* EPISTOLA I.

SIMPLICII PAPÆ

ad Zenonem * Spalensem episcopum,

* HISPALENSEM rectius.

De commissa illi vice sedis in omnibus Hispaniarum ecclesiis. Hispalensem episcopum virum optimum sedis apostolicæ vicarium constituit.

Dilectissimo fratri Zenoni Simplicius.

B

PLurimorum relatu comperimus, dilectionem tuam fervore Spiritus sancti ita te ecclesiæ gubernatorem existere, ut naufragii detrimenta, Deo auctore, non sentiat. Talibus idcirco gloriantes indiciis, congruum duximus, vicaria sedis nostræ te auctoritate fulciri, cujus vigore munitus, apostolicæ institutionis decreta, vel sanctorum terminos patrum: nullo modo transcendi permittas: quoniam digna honoris remuneratione cumulandus est, per quem in his regionibus divinus crescere innotuit cultus. Deus te incolumem custodiat, frater carissime.

NOTA SEVERINI BINII.

C

a *Epistola.*) Hæc epistola magnum & vigilantissimum Simplicii papæ studium ostendit, quod sub gladio Erulorum existens, non prætermiserit solicitudinem externarum ecclesiarum, quæ longius positæ, sub Gothica servitute gemebant. Observandum, quod sicut hoc loco Zenonem Hispalensem ecclesiarum Hispanicarum vicarium constituit, ita alibi Acacio Constantinopolitano in orientalibus ecclesiis moderandis vices suas delegaverit. Idque factum ideo, ut is cui totius ecclesiæ cura a Deo commissa fuit, nulla in re officio suo defuisse videretur. Vide quæ diximus supra in notis canonis vigesimi concilii Sardicensis.

EPISTOLA II.

SIMPLICII PAPÆ

D

ad Joannem Ravennatem episcopum.

Reprehendit Joannem, quod Gregorium adhibita vi episcopum ordinasset; cui ut Mutinensem ecclesiam, nullam causam cum Joanne habiturus, gubernet, præcipit.

Simplicius episcopus Joanni episcopo Ravennati.

SI quis esset intuitus ecclesiasticæ disciplinæ, vel si quid apud te sacerdotalis modestiæ teneretur, nunquam plectibiles perpetrarentur excessus: a quibus si nullo te paternarum regularum poteras continere præcepto, saltem sanctæ memoriæ prædecessoris tui fueras revocandus exemplo. Qui cum minus deliquisset faciendo presbyterum invitum, senserat tamen dignum pro tali usurpatione judicium. Ubi ista didicisti, quæ in fratrem & coepiscopum nostrum Gregorium non electione, sed invidia perpetrasti, quem inexcusabili violentia pertrahi ad te passus es, atque vexari, ut ei honorem tantum non per animi tranquillitatem, sed per amentiam (sicut dicendum est) irrogares? Neque enim talia potuissent fieri sanitate consilii.

E

Contuli cum sequen. cum Cod. 181 Lucensi.

No-

20. q. 3. Privilegium omnino. Et est textum Gregorii in registro, sed potius est Simplicii a Gratiano male tributum Gregorio. Mansi.

Nolumus exaggerare quod (a) dignum est, ne A cogamur judicare quod dignum. Nam privilegium meretur amittere qui permissa sibi abutitur potestate. Sed una nos ratio facit esse sententiæ mollioris, quam maluimus te, fratre & coepiscopo nostro Projecto referente, cognoscere, non nostris literis propter opprobrium publicare. Nam scandalum, cujus auctor cognosceris, ita moderatio nostra compescuit, ut frater & coepiscopus meus Gregorius (quem non provectum constat esse, sed pulsum) nullam causam (sicut petiit) tecum habiturus, Mutinensem gubernet ecclesiam, & contubernium * spiritale, quod sortiri non oportebat invitum, non recuset amplecti. Cui si quid negotii forsitan emerserit, nostrum * (b) ex eo vel con- B tra eum petatur examen. Necessitatibus etiam, quas (faciente te) compellitur sustinere, hac definitione (c) consulemus, ut refuso prædio, quod ante annum (d) * sibi datum esse commemorat, atque ad ecclesiam Ravennatem reverso, possessio in Bononiensi triginta solidorum * redditum liberorum sine dubitatione tradatur in diem scilicet vitæ ejus, salvo proprietatis jure Ravennatis ecclesiæ, ad quam post prædicti obitum revertetur. Quod si non fuerit nostris paritum constitutis, quid post transgressionem maneat contumacem, ipse perpendis. Denuntiamus autem, quod si post hac quidquam tale præsumpseris, & aliquem seu episcopum seu presbyterum, seu diaconum, C invitum facere forte credideris, ordinationes tibi Ravennatis ecclesiæ vel Æmiliensis noveris auferendas. Data (e) tertio Kalendas Junii, Severino viro clarissimo consule.

* speciale. * ab * ibi * redditus

17. q. 1. Denuntiamus autem.

Anno domini 482.

EPISTOLA III.

SIMPLICII PAPÆ

Ad Florentium, Equitium & Severum episcopos.

Gaudentius Aufiniensis episcopus, ob illicitas ordinationes factas, munere sacerdotali & triplici parte redituum ecclesiæ privatur.

Simplicius episcopus, Florentio, Equitio & Severo episcopis.

* Asser. & Baron. l. 1. c. 11. * Barch. Offiniensis.

* RElatio nos vestræ dilectionis instruxit, & gestorum series plenius intimavit, Gaudentium * Aufiniensis ecclesiæ sacerdotem, contra statuta canonum ac nostra præcepta, ordinationes illicitas perpetrasse, quarum illi totam penitus auferri præcipimus potestatem. Scripsimus enim ad Severum fratrem & coepiscopum nostrum, ut (si necesse fuerit) ipse in supradicta ecclesia, consideratis patrum regulis, hoc fungatur officio, quo ille abusus esse convictus est: ita ut hi qui illicite ab eodem sunt provecti, ab ecclesiasticis ministeriis sint remoti. Simul etiam de redditibus ecclesiæ vel oblatione fidelium, quid deceat nescienti, nihil licere permittat, sed sola ei ex his * quarta A portio remittatur. Duæ ecclesiasticis fabricis, & erogationi peregrinorum & pauperum profuturæ, * ab Onagro presbytero sub periculo sui ordinis ministrentur: (f) ultima inter se clericis pro singulorum meritis dividatur. At vero ministeria ecclesiæ, quæ alienata comperimus, reparare præsumptor, prædicti fratris compellatur instantia, (g) cui etiam hoc specialiter præcipimus imminere, ut tres illas portiones, quas per triennium dicitur sibi tantummodo vindicasse, restituat. Data decimotertio Kalendarum Decembrium, post consulatum Leonis Augusti.

22. q. 2. De redditibus ecclesiæ. * una * a Bonagro * xiv. Anno domini 4..

Nota Severini Binii.

De * dispensatione bonorum ecclesiæ plura supra dixi in notis canonis apostolorum 39. & concilio Gangrensi, canone 7 &c.

* dispensatione

EPISTOLA IV.

SIMPLICII PAPÆ

Ad Zenonem.

Rogat ut Timotheum Ælurum, qui Alexandrinam sedem iterum occupare, & clam Constantinopoli suas hæreses disseminare conabatur, regia potestate cohibeat.

Zenoni * Augusto Simplicius episcopus.

* Basilisco honorem c. Vindicem ... (1)

CUperem quidem, quantum ad meæ spectat devotionis arbitrium, qua principes Christianos jugi veneratione suscipio, debita pietati vestræ continuis officia deferre colloquiis. Sed cum ad hujus intentionis augmentum etiam sacræ cura religionis accedat, ratio mihi negotii potioris incumbit, ut simul honorificentiam vobis prona mente persolvam, & causas fideliter insinuem: quia me ad utramque vel dicata trahit clementiæ vestræ semper affectio, vel respectus ordinis mei & apostolici moderaminis solicitudo compellit.

D Functus igitur, gloriosissime ac clementissime fili imperator Auguste, munere salutandi, quæ in ecclesiis orientis per hæreticorum latrocinia recidiva rursus dicuntur scandala concitari, nec debeo silere, nec possum. Nam sicut in meam notitiam ferventium pro fide catholica detulerunt scripta monachorum, comperi Timotheum parricidam, qui Ægyptiacæ pridem vastator ecclesiæ in morem Cain (ut lectio divina testatur) ejectus a facie Dei, hoc est, ab ecclesiæ dignitate seclusus, & jam per deserta vagus, sceleratæ conscientiæ diu tormenta passurus, in exilium proprii erroris abductus est, resumptis pristini furoris incendiis, conflasse nihilo minus agmina perditorum, & Alexandrinæ urbis ec- E clesiam, quam sacerdotali prius sanguine cruentavit, ipsum denuo nunc cruentum depulsione legitimi pervasisse pontificis: ut cui illa relegationis humilitas injicere debuerit ex iis quæ impie gesserat, aculeum pœnitendi, nutriendi potius otia tribuisse videatur atrocioris insaniæ: quo

De Timotheo ... sceleribus.

Genes. 4.

1 Et Basilisco, non Zenoni scriptam a Simplicio hanc epistolam probat Pagius ad an. Ch. 476 n. XI. & seqq.
(a) Luc. gestum. (b) ab eo. (c) Ita & prima manus: sed altera æque antiqua emendat: consulimus. (d) ibi. (e) quarto Calen. Juni. (f) ultimam clerici. V. dividant.
(g) Manus æque antiqua in margine addit hæc verba in textum ad locum a me signatum revocanda: & quæ abstulit restituere cogatur, cui &c.

quo procul dubio Cain ipso longe detestabilior approbatur. Ille si quidem a perpetrato semel facinore damnatus abstinuit, hic profecit ad crimina majora post pœnam.

Nec eo tamen scelerum fine contentus, Constantinopolitanam insuper urbem, recti semper dogmatis amore flagrantem (ne quid intemeratum populator humanæ salutis omitteret) fertur audacter ingressus, & a suæ consortibus pravitatis libenter audisse soli Christo debitam vocem, qua plane non in nomine domini venire benedictus, sed divini culminis usurpator evidenter est monstratus antichristus: qui cum etiam a communione catholica tam laudabiliter esset exclusus, per quorumdam privatas domos, respersis humano sanguine manibus, non divina sacrificia, sed sacrilegia celebrasse memoratur, in quo utique non est ejus firmata susceptio, sed consciorum divulgata proditio, cum eodem de illa iniquitatis sede, nisi resipiscant, omnimode casuros, quam sicut diabolus pater ejus, altissimo similem se faciens, æternum sibi perfidus construere non desinit ad ruinam.

Hæc venerabilis imperator, cum horreat animus vel a tanto gladiatore fuisse tentata, maximo tamen (fateor) stupore detineor, sub vestræ pietatis aspectibus potuisse committi. Quis enim devotam semper Deo clementiæ vestræ mentem, & orthodoxis deditam regulis, aut ignoret, aut ambigat? quippe qui supernæ dispositione providentiæ, sicut pro utilitate publica augustæ memoriæ Marciani pariter & Leonis eruditi virtutibus, sic eorum sitis etiam ad catholicam veritatem sensibus instituti: nec cuiquam omnino sit dubium, pietatem tuam illorum esse fidei sequacem, quorum es successor imperii. Quæ cum de vestræ tranquillitatis animo certa ab omnibus teneantur & fixa, absit ut temporibus vestris divini cultus integritas, & antiquitus roborata fidei catholicæ putetur interpellanda sinceritas.

Imitanda proprio exemplo Leonis & Marciani imperatorum.

Respicite, quæso, ad divina beneficia: & quæ sint vobis collata, perpendite: atque ut hæc prospera valeant permanere, propitiandum esse incessere auctorem muneris, non lædendum. Inter quaslibet enim occupationes publicas a religioso principe magnopere procurandum est, quod ejus protegit principatum: & præferenda cunctis rebus est cœlestis observantiæ rectitudo, sine qua recte nulla consistunt. Suppetunt affatim clementiæ tuæ (si in palatii sui requiri mandet archivis) cum nostrorum coeuntia definitione majorum documenta copiosa. Neque enim conscientiam vestram latere credendum est, quæ per cunctas provincias orientis ex imperii vestri arce diffusa sunt: illa scilicet, quæ vel ad augustæ memoriæ Marciani, nihilo minus & Leonis, vel ad Chalcedonensis concilii beatæ recordationis prædecessor meus Leo consulta direxit: quibus ita plene atque dilucide sacramentum dominicæ incarnationis exposuit, ut non modo catholicus, sed ne Christianus quidem valeat nuncupari, quisquis illic & redemptionis suæ causas non evidenter agnoscat.

Cavere studet Zenonem epistolam S. Leonis.

Certe ut facilis vobis necessaria non desit instructio, earumdem exemplaria literarum ad fratrem & coepiscopum nostrum Acacium misi vestris sensibus, offerenda. Hæc igitur pietas tua si recensere dignetur, vel quæ totius orientis episcopi de hujus prædicationis confessione rescripserint, aspiciet profecto examinata diligenter, & veraciter promulgata, atque ideo pestiferæ falsitatis, ambagibus nequaquam debere pulsari. Quia re vera quæ de scripturarum fonte purissimo sincera perspicuaque manarunt, nullis agitari nebulosæ versutiæ poterunt argumentis. Perstat enim in successoribus suis hæc & eadem apostolicæ norma doctrinæ, cui dominus totius curam ovilis injunxit, cui se usque ad finem sæculi minime defuturum, cui portas inferi nunquam prævalituras esse promisit; cujus sententia quæ ligarentur in terris, solvi testatus est non posse nec in cœlo.

Matth. 16.

Quapropter clementiam vestram, cui mea ice propensius frater* & coepiscopus meus Acacius supplicabit, precor atque obsecro, ut imitatores facti tantorum & talium prædecessorum, nefandæ præsumptionis operarios catholico pectore respuentes, regia censeatis potestate cohiberi. *Quisquis aliud* (sicut prædixit apostolus) *præterquam quod accepimus, seminare molitur, anathema sit*. Nullus ad aures vestras perniciosis mentibus* subrependi pandatur accessus: nulla retractandi quidpiam de veteribus constitutis fiducia concedatur. Quia (sicut sæpius iterandum est) quod apostolicis manibus cum ecclesiæ universalis assensu acie meruit evangelicæ falcis abscindi, vigorem sumere non potest renascendi: nec in dominicæ vitis * fructivum valet redire propaginem, quod igni deputatum constat æterno.

Galat. 1. — *al. subripiendi* — *fructiferum*

Si hæresum denique machinamenta cunctarum ecclesiasticis prostrata decretis nunquam sinuntur oppugnatione elisa reparari certamina: * ante omnia autem quæso, ut beati Marci evangelistæ sedes (Alexandrinam loquor ecclesiam) a cruentissimi prædonis incubatione liberata, catholico reformetur antistiti, libertatemque suam pariter recipiat & quietem. At vero impius parricida, qui divinis simul est reus legibus & humanis reductus eodem quo jure fuerat ante detrusus, ab innocentium nece retrahatur animarum: procul a regno pietatis vestræ funesti capitis venena discedant: quæ quoniam salutiferæ prædicationis auribus obturatis, medicantia verba capere nequiverunt, ab humani conventus abducta pernicie, in virulentiæ suæ congrua solitudine contabescant: quo magis B. Petri apostoli voce, qualiscumque sedis ejus minister, obtestor, ut inimicos antiquæ fidei non sinas impune grassari, qui vestros optatis habere subjectos; ut veræ confessionis pacem cunctas, domini servare decernatis ecclesias, qui orbem vestri imperii desideratis tenere pacatum; & unicam spem salutis, quæ genus hominum ad regna cœlestia vitamque perducit æternam, nulla patiamini parte violari, qui placatum Deum vel regno vestro capitis, vel saluti. Data quarto Idus * Januarias, Basilico * Augusto consule. *

De restituenda in pristinum ecclesia Alexand. — *Armato Coss.* — *Anno Chr. 476.*

NOTÆ SEVERINI BINII.

a *Epistola.*) Cum Simplicius ex fidelissima relatione monachorum Constantinopolitanæ ecclesiæ accepisset Timotheum Ælurum, scelestissimum Alexandrinæ ecclesiæ invasorem, non solum ab exilio solutum fuisse, sed etiam libere Constantinopoli morari, ibique vires omnes pro hæresi propaganda insumere, hanc epistolam ad Zenonem Augustum, cujus patrocinio ipse clanculo fove-

Occasio epistolæ scriptæ.

c Legendum IV. Nonas Jun. sicut & in sequenti V. Idus Jun. & in septima III. Id. Jun. ut suspicabatur Bollandus ad diem 2. Mensis Martii, ubi de S. Simplicio agit. Vide Pagium ad an. Ch. 476. n. 14.

A fovebatur, scripsit: adjungit praeterea ad Acacium episcopum scriptam hac de re epistolam, eidem Zenoni offerendam, ea quidem intentione, ne in transversum ab haereticis penitus ageretur. Et quamquam uni imperatori omnis mali origo tribui deberet, utpote qui sacrilegum invasorem ecclesiae ab exilio cum honore revocasset; tamen ipsi culpam adscribere prudentissime dissimulat, ut ad poenitentiam agendam commotum, faciat patrati sceleris destructorem.

Nota consularis mendosa.) In consularem notam mendum irrepsit: nam loco *Armati*, qui hoc anno, prout emendatiores fasti testantur, cum Basilisco consulatum agebat, positum est nomen Augusti.

a EPISTOLA V.

SIMPLICII PAPÆ

Ad Acacium.

Scribit Acacio, ut omni conatu obsistat Timotheo, ne concilium universale, quod ille apud imperatorem agebat, habeatur.

Simplicius papa Acacio episcopo Constantinopolitano.

QUantum presbyterorum & ex diversis monasteriis domino servientium monachorum relatione patefactum est, ecclesias domini rursus diabolus inquietat; ita ut excluso Alexandrino sacerdote, haereticus, atque ab universitate damnatus, eumdem locum, de quo pulsus fuerat, occupasse dicatur: insuper quibusdam C faventibus, Constantinopolim ausum fuisse contendere, ut civitas Christianorum principum circa fidei catholicae veritatem devotione praecellens, & Christiana plebs in defensione religionis attenta, haereticorum pravitate, quae jam fuerat sopita, turbetur. Sed misericordia Dei, cujus est causa, non defuit, ut Timotheus, qui ab universali ecclesia sacerdotalibus sententiis & imperialibus constitutis * juste fuerat segregatus, ad ecclesiam tuae dilectionis, vel ad fidelium domorum limina non permitteretur accedere. Quem conventus novos pro se didicimus comminari, resolvi existimantem quod de se universalis decrevit auctoritas. Unde quia D sanctae memoriae praedecessorum nostrorum exstante doctrina, contra quam nefas est disputare, quisquis recte sapere videtur, novis assertionibus non indiget edoceri, sed plana atque perfecta sunt omnia, quibus potest vel deceptus ab haereticis erudiri, vel in vinea domini plantandus institui, implorata fide clementissimi principis vocem faciendae synodi fac respui, nec sit apud aures imperatoris Christiani pigra suggestio; quia salus ejus, & regni ipsius Christus est fortitudo.

* al. jure est seg.

Ergo cum praedictis presbyteris ac monachis opportune pietati ejus nostro quoque nomine supplica, & legationem hanc pro nobis quoque clementiae ipsius, ne quid * subrepatur, insinua: omnium pariter precibus instruatur, ne E per occupationes publicas quieti ecclesiasticae aliquas inimicus moliatur insidias: integritati suae Alexandrinam reddi praestet ecclesiam, & beati Marci evangelistae sede hostem parricidamque propellat; & qualiter catholicae fidei teneatur integritas, in penetralibus aulae suae diligenter inquirat: quae ne aliqua forsitan fidei aemulorum fraude vitientur, licet in ecclesiae tuae possint scriniis inveniri, tamen exemplaria misimus, quae pietati ipsius * praeparabis offerri.

* al. subripiatur,

* al. praeparabis

Nota namque & omnibus illic potestatibus celebrata, quae sanctae memoriae praedecessor meus Leo ad consultationem augustae recordationis Leonis scripserit, & quam veneranter accepta sint, recognoscant; appareat sic (ut confidimus) ejus imitator fidei, cujus, propitiante Deo, dignior est successor imperii: sibique scriptum aestimet, quidquid ante se principibus pia est traditum lectione. Illa est namque perennitas, regnique per seriem propaganda posteritas, si in successore reperitur, quod a praedecessore descendit.

Hortor ergo, frater carissime, ut modis omnibus faciendae synodi perversorum conatibus resistatur; quae non alias semper indicta est, nisi B cum aliquid in pravis sensibus novum, aut in assertione dogmatum emersit ambiguum: ut in commune tractantibus, si quae esset obscuritas, sacerdotalis deliberationis illuminaret auctoritas; sicut primum Arii, ac deinde Nestorii, postremum Dioscori atque Eutychetis fieri coegit impietas. Et (quod misericordia Christi Dei nostri salvatoris avertat) intimandum est, abominabile esse, contra sententias totius orbis domini sacerdotum & principum utriusque rectorum, damnatos reos restituere, reduci exules, relegatos in causa nefariae conjurationis absolvi. Itaque (quod saepe repetendum est) haec omnia clementissimis auribus suppliciter intimato. Veniet procul dubio Deus in C adjutorium vestrum, in cujus manu cor regis esse retinens constitutum potestatis suae * nesciat aliunde principium. Data quinto * Idus Januarii.

Oecumenico concilio quo occ. haec cogenda,

* al. nesciat alias v. Kal. Februarii

NOTA SEVERINI BINII.

a *Epistola.*) Haec est illa epistola ad Acacium scripta, quam pontifex patentem & nondum obsignatam cum praecedente epistola misit ad imperatorem illo fine & argumento, quo supra dixi.

a EPISTOLA VI. SIMPLICII PAPÆ AD ACACIUM.

D *Commendat Acacium, quod Timotheo Æluro nulla ecclesia Constantinopoli patuerit, hortaturque eumdem ut imperatorem moneat, ne Chalcedonensis concilii statuta violari permittat.*

Simplicius episcopus, Acacio episcopo Constantinopolitano.

CUm filii nostri illustris vir Latinus patricius & spectabilis Madusius pro legatione publica mitterentur, negligere non potuimus, quod omni intentione curamus. Proxime namque cum presbyterorum & monachorum de Timotheo olim ab universali ecclesia separato querela venisset, tam Christianissimo principi, E quam dilectioni tuae scripsimus, ut modis omnibus resistat, ne quid haereticorum contra Chalcedonense concilium moliatur audacia, frater carissime: & dilectionis tuae laudando constantiam, multum nobis, imo ipsi domino placere memoravimus, quod damnatum hominem non solum fidei, sed etiam parricidii causa, nullam Constantinopoli ecclesiam introire permiseris. Quod nunc iterum commonemus, ut cum ad dilectionem tuam eadem scripta pervenerint, imo etiam donec veniant, apud Christianissimum principem etiam nostro nomine agere suppliciter atque insinuare non desinas.

ſinas, ut quæ totiens & bene ſtatuta ſunt, nulla obreptione violentur: quia regni ejus certum & ſingulare eſt firmamentum, vero atque æterno regi congregatorum in cauſa fidei divino ſpiritu ſacerdotum illæſum conſervare concilium.

Nota Severini Binii.

Quæ occaſione ſcripta.

a *Epiſtola*,) Hanc epiſtolam, aliaſque nonnullas ejuſdem argumenti, occaſione publicæ legationis, quam miſit Odoacer ad Zenonem, Acacio ſcripſit. Ex Vaticano codice acceptam, primumque tomo 1. epiſtolarum Romanorum pontificum excuſam, hoc tranſtulimus cum ſequentibus.

EPISTOLA VII. SIMPLICII PAPÆ AD PRESBYTEROS ET ARCHIMANDRITAS Conſtantinopolitanos

Clericorum ac monachorum Conſtantinopoli degentium fidei conſtantiam commendat, cum Timotheum ad communionem non admiſerint: illumque, ut ſæpe damnatum, oſtendit non audiendum.

Simplicius epiſcopus, presbyteris & archimandritis apud Conſtantinopolim conſtitutis.

* Vide ſis epiſtolam xix ex Holſteniana collectione paulo poſt excudendam.

* al. totius

PEr filium noſtrum laudabilem virum * Epiphanium literis veſtræ dilectionis ſerius quam voluiſtis acceptis, magno ſumus dolore permoti, quod illic intra eccleſiam Dei ſcandalorum recidiva naſcuntur incendia, ubi * totius auctoritate apoſtolicæ ſedis, & ſententia ſynodi univerſalis extincta ſunt. Cui namque in toto terrarum orbe cum perverſitate dogmatum nefandorum Neſtorii, Eutychetis, Dioſcorique damnatio; cui Timothei rurſus Alexandrinæ eccleſiæ pervaſoris non eſt nota dejectio? Teſtis eſt anterius Epheſinum, teſtis eſt recens Chalcedonenſe concilium, quod quiſquis deſiderat retractari, in numero fidelium pronunciat ſe non haberi; cum prædictorum talis impietas auctoribus & principibus Chriſtianis, non ſolum ab eccleſiæ corpore, verum a cœtu omnium exiliis ſegregata diverſis, unitæ ſententiæ damnatione percuſſa eſt. De quorum nihil eſt nunc errore dicendum, quia poſt traditionem tantorum domini ſacerdotum, qui longe ante nos in univerſa mundi parte has quoque hæreſes evicerunt, beatæ recordationis prædeceſſor noſter Leo multiplici ſermone doctrinæ, quid catholicæ veritatis ſequatur integritas, quid deteſtetur, aſſeruit. Hac eruditione fundata, non contentione opus eſt, ut adhuc tanquam de dubiis judicetur. Sed ſicut dilectionem veſtram gaudemus facere, firmis contra dejectos ſtate veſtigiis: nec vos adverſarius terreat, aut tardam putetis deſuper venire victoriam. Cadere didicit, qui reſultat. Breviter hæc ad conſultationem, imo etiam conſolationem veſtræ ſcripſimus caritati, volentes aliquos, quemadmodum cupitis, pro cauſæ neceſſitate dirigere, niſi ad omnem plenitudinem, non jam defendendæ, quæ * ſolidæ jacta eſt, fidei, ſed repellendis hæreticis atque damnatis illa ſufficerent, quæ etiam ad ſanctæ memoriæ Flavianum, atque ad ſanctam Chalcedonenſem ſynodum, vel ad auguſtæ recordationis Marcianum ac Leonem, beatæ memoriæ anteceſſorem meum ſcripſiſſe retinetis, atque totius orientis epiſcopi reſcriptis ad principem tunc Leonem propriis intimarunt. Unde inſolubile eſſe non dubium eſt, quod vel ante decreverunt in unum convenientes tot domini ſacerdotes, vel quod ſinguli per ſuas eccleſias conſtituti, eadem nihilo minus ſentientes, diverſis quid vocibus, ſed una mente dixerunt, damnantes eorum execrabilium auctores pariter & ſequaces. Quapropter inter tot formas, quæ erectæ ſunt, prædicandi, non aſſertione nova, ſed conſtantia nitendum eſt. Jam probatum eſt, quid (domino vos juvante) profecerint labores veſtri, Deo placitus fructus oſtendit, quando ejus domum vobis obſiſtentibus latroni introire non licuit, qui nonnullis occurrentibus ſibi, latentes adhuc forſitan ſui ſimiles publicavit, non enim junguntur bona peſſimis, recta perverſis; nec poſſunt ſalutaria coire cum noxiis: quia luci communio nulla cum tenebris: nec infideli portio cum fideli. Unde neceſſario damnatorum comitabuntur exitum, qui talium delegere conſortium; niſi forte reſipiſcentibus animis, & maxime qui nuper decepti ſunt, videntes in quæ abrupta ſunt ducti, ad ſplendorem veræ fidei diſcuſſa conferant ſe nube mendacii. Quod apoſtolicæ ſedis pietate ut provenire poſſit, optamus, quia vitam in domini voluntatem cognoſcimus, ad Chriſtianiſſimum quoque principem, vel ad fratrem & coepiſcopum noſtrum Acacium competentia ſimul ſcripta direximus, cujus accuſandum ſilentium non putamus, quia ſcientes fidem probatiſſimi ſacerdotis, certum tenemus, ſuum non eſſe quod tacuit. Ut autem plenius dilectio veſtra cognoſcat noſtrarum, quas ad Chriſtianiſſimum principem miſimus, ſeriem literarum, exemplaria, internuncio quem miſiſtis, redeunte, direximus. Data III. Idus Januarii, conſule ſupraſcripto.

* f. ſolidæ

1. Cor. 6.

EPISTOLA * VIII. SIMPLICII AD ZENONEM IMPERATOREM.

Gratulatur ei de recuperato imperio, hortaturque ut Alexandrinum epiſcopum ſedi ſuæ reſtituat, & Leonis, & Chalcedonenſis concilii decreta ſervari faciat.

Simplicius epiſcopus Zenoni Auguſto.

INter opera divinæ providentiæ, quæ pia ſemper & juſta ſunt, noſtris quoque temporibus eloqui potentias domini vix qualibet humana lingua ſufficiet. Quis etenim valeat vel cogitatione complecti, vel voce depromere, quod in ipſo utriuſque rei laborantis articulo & votis publicis religionis ſanctæ reddidit vos quieti, niſi quod tanti conſideratione miraculi clamandum eſt cum propheta: *Hæc eſt mutatio dexteræ excelſi*, quæ exaltantes ſemetipſos potenter humiliat, & humiliantes ſe clementer exaltat? in quibus etiam ſi diſpenſationis ſupernæ ſagacius menſura libretur, profecto evidenter apparet, ideo perfidorum irrepſiſſe perniciem, ut fides clementiæ tuæ etiam inter adverſa probaretur; quantoque magis rebus urgeri crederetur infeſtis, tanto clarius veſtra magnanimitas immineret: atque ob hoc manſuetudinis veſtræ de Conſtantinopolitana urbe proveniſſe diſceſſum, ut univerſorum deſideriis expetiti, gloria majore rediretis; ut ex contra-

Pſal. 76

trariorum periculis, quod in vobis esset cunctis utile nosceretur. Davidicæ nimirum illius virtutis exemplo, qua singulari patientia cedens paululum furoribus parricidæ, continuo victoriam populorum precibus imploratus præstantiore fastigio est reversus in regnum. Lætare igitur venerabilis imperator, eos fuisse tuos hostes, qui extiterunt divinitatis inimici: atque gaude cum ecclesia laborasse, & cum fidei catholicæ libertate imperium restitutum, atque ut in omnibus doceas causam tibi cum Deo esse communem, cujus ope viriliter fretus insiste; ut per quem publicos incubatores subegit, ecclesiæ quoque depellat tyrannos. Sicut enim pietas vestra merito recteque confidit, illo nos tempore nihil aliud Deum nostrum suppliciter implorasse, quam ut nobis Romani imperii præsules quales nunc loquimur, redderentur; ita expectari cernis, ut hujusmodi vos esse ipsorum actuum qualitate monstretis. Respicite, quæso, augustæ memoriæ Marciani atque Leonis omni mundo conspicuam catholica devotione constantiam; & salubri consideratione perpendite, cum in eodem loco stare nequiverint qui ab eorum rectitudine deviarunt, successorem regiæ potestatis legitimum, ac divinitus attributum eum fore sine dubio, qui illorum fidei perstiterit imitator. Debes, gloriosissime & clementissime fili imperator augustæ memoriæ tantorum virorum taliumque reverentiam, debes vices muneribus Dei. Ille te ad istorum reduxit imperium: tu Deo istis similem redde famulatum. Et quia hæc beato apostolo docente nos Petro mea nuper humilitate prædicante, refutata sunt, a casuris, Deo fautore, proficiant in regni soliditate mansuris. Equidem literis, quas vestra clementia destinavit, pignus immensum venerandæ religiositatis accipiens, & ingenti gratulatione respiro, & omnino non ambigo mentem vestram in rebus divinis gesturam longe potiora quam cupio: sed mei memor officii, in hanc partem clementiam tuam ideo prolixiore hortor alloquio, quia imperii tui pariter & salutis affectu, illis te causis inhærere semper exopto, quibus solis & præsentis regni stabilitas custoditur; & æterni gloria comparatur. Unde ante omnia precor, ut Alexandrinam ecclesiam non minus a funesto, quam ab hæretico pervasore clementiæ vestræ dispositionibus liberatam, catholico ac legitimo restitui censeatis antistiti; eisque etiam, quos temeritate diabolica diversis ecclesiis ordinasse perhibetur, ejectis, rectæ fidei subrogari constituatis episcopos: ut sicut rempublicam vestram a tyrannica dominatione purgastis, ita ubique ecclesiam Dei ab hæreticorum latrociniis atque contagiis exuatis; nec id potius prævalere patiamini, quod iniquitas temporum, & eos quos non solum vestro imperio, sed & in Deum quoque rebellis spiritus concitavit; quam quod tot tantique pontifices, & cum egregiis orthodoxisque pontificibus universalis ecclesiæ decrevit assensus. Chalcedonensis synodi constituta, vel ea quæ beatæ memoriæ prædecessor meus Leo apostolica eruditione perdocuit, intemerata vigere jubeatis; quia nec ullo modo retractari potest, quod illorum definitione sopitum est, nec ullatenus recipi totiens uno undique ore damnatus. Ipsa est quippe, sicut experti estis, catholica fides, quæ potentes de sede læsa deposuit, & exaltandos humiles custodita servavit. Quare satis agendum est pietati tuæ, ut qui hujus tibi auctor est doni, sit ipse etiam propagator. Data * octavo Idus Octobris post consulatum Basilisci, & * Armati.

Unde imperatoris laus, ut eius causa sit cum Deo communis.

* al. septimo

* Anno Chr. 477.

Nota Severini Binii.

a *Epistola.*) Cum Zeno imperator scelestissimum Timotheum ab exilio, quo illum Leo imperator mulctaverat, posthabitis omnium catholicorum votis, spretisque sanctissimi pontifici Leonis piis admonitionibus, revocasset, & contra ipsum Christum dominum in urbem introduxisset, accidit justo Dei judicio ut Basiliscus flagellum Dei & virga furoris domini ad Zenonem puniendum imperium invaserit, eoque in exilium, unde execrandum hæreticum revocaverat, fugato, illud anno uno & sex mensibus tenuerit. Quibus evolutis, Zeno per hujusmodi vexationem nonnihil melior redditus, precibus & intercessione sanctæ protomartyris Theclæ, devicto tyranno ad fasces imperii rediit, scriptaque statim ad pontificem Simplicium epistola, orthodoxæ fidei catholicæ professionem integerrimam edidit. Quam cum pontifex magno cum gaudio accepisset, hanc illi gratulatoriam epistolam reddidit, qua de recuperato per Dei gratiam imperio ei congratulatur, & ut amoto violento invasore Timotheo, verum Alexandrinæ ecclesiæ antistitem exulantem sedi suæ restituat, hortatur. Invasor sedis cognito zelo imperatoris, non expectans sententiam judicis, *optavit sibi mortem*, inquit Liberatus capite decimo sexto, *& istud persequitur orans, ab humana vita hausto veneno solutus est.* Ita in semetipsum justo Deo judicio vindex scelerum suorum insurrexit, cui imperatores qui præcesserunt, inique admodum ignoverant.

Qua occasione hæc epistola ad Zenonem imperatorem scripta sit.

EPISTOLA ACACII AD SIMPLICIUM PAPAM (a).

Simplicium de Alexandrinæ ecclesiæ statu certiorem facit, scribens ob Timothei hæretici mortem, Petri Moggi ejusdem ecclesiæ perturbatoris fugam, pacem ecclesiæ redditam esse, ac Timotheum suæ sedi restitutum.

Domino beatissimo, sancto * (b) patri archiepiscopo Simplicio Acacius.

* patriarchæ episcopo

SOlicitudinem omnium ecclesiarum, secundum apostolum, circumferentes, nos indesinenter hortamini, quamvis sponte vigilantes ac præcurrentes: sed vos * divinum zelum solito demonstratis, statum Alexandrinæ ecclesiæ certius requirentes; ut pro paternis canonibus suscipiatis laborem, pissimo stillantes sudore pro his, sicut semper est approbatum. Sed Christus dominus noster, qui diligentibus se in bonum cooperatur, nostris cogitationibus insidens, & unam nobis in his mentem atque eamdem pro gloria sua esse cognoscens, omnem victoriam ipse perfecit, consortes non cum tranquillissimo principe faciens, & Timotheum quidem decessorem, spirantem procellas, & ecclesiasticam tranquillitatem (sicut apparuit) conturbantem, vitæ subduxit humanæ, dicens ei: *Tace & obmutesce.* Petrum quoque qui ab Alexandria more * similiter procellæ surrexerat, dissipavit, atque in æternam fugam (sancto Spiritu flante) convertit, unum & ipsum de his qui olim fuerant damnati.

2 Cor. 11

* divino zelo ferventes

Rom. 8.

Marc. 4.

* similis

(a) In Cod. vetustiss. Frisingensi sæc., ut alibi adnotavi, VIII. hæc epistola ita enunciatur. *Incip. exemplum epistolæ quam (sic) misit Acacius ad sanctæ memoriæ Simplicium papam Romanæ urbis, ubi damnatum indicat Petrum Alexandrinum.*

(b) Frising. *patri archiepiscopo.*

A mnati. Sicut enim in nostris * archivis in- ventum est, & de vestris * scriniis, si dignamini requirere, poteritis agnoscere, quæ in tempore de eodem subsecuta, ab Alexandrino episcopo Romam ad alterutrum sint relata. Qui Petrus noctis existens filius, & operum diei lucentium alienus apparens, omnino tenebras ad latrocinium peragendum congruas, earum cooperator inveniens media nocte, adhuc jacente cadavere illius qui paternos canones subverterat, insepulto, * subrepsit in sedem, sicut ipse arbitratus est, uno & solo præsente, & eo qui consors illius insistebat insaniæ, ita ut propter hoc majoribus suppliciis subderetur: nec quod sperabat effectum est. B Sed ille quidem de se ex parte vel minima judicans, nusquam penitus omnino comparuit. Timotheus autem paternorum canonum custos, qui Davidicæ mansuetudinis exemplo subditur, & usque in finem patiens, atque potestati propriæ restitutus a Christo, propriæ sedis honore lætatur: & spiritualium filiorum voces accipiens, gratiam curationis expectat, multiplicato in se honore a Christo principe sacerdotum: propter quem & tolerantiæ coronam sibimet religavit. Attentius igitur oret vestra beatitudo & pro Christianissimo imperatore, & pro nobisipsis. Nihil enim prætermittitur eorum quæ ad custodiam ecclesiasticæ respiciunt disciplinæ. Universam fraternitatem C quæ vobiscum est in Christo, & ego & qui mecum sunt, salutamus. *Et alia manu*. In domino * conserveris sanctissime & beatissime pater.

* concil. * gremio
* surripuit sedem,
* o domine frater beatissime pater

EPISTOLA IX. SIMPLICII PAPÆ AD ACACIUM.

Gratulatur Timotheum Alexandriæ episcopum catholicum suæ ecclesiæ fuisse restitutum.

Simplicius episcopus Acacio episcopo Constantinopolitano.

QUam sit efficax supplicantium domino perseverantia sacerdotum, & quam jucundo D gratuletur affectu, studium quod defensioni fidei sinceris mentibus exhibetur, literis tuæ dilectionis agnoscitur, quando post tanta certamina, quibus Dei misericordia in causa propriæ religionis famulos & ministros suæ constituens potestati, probatissimos sibi fecit esse victores: si quidem Alexandrina ecclesia divino tandem judicio liberata, in consortium communium nos advocans gaudiorum, cum qui ab hæretico fugatus fuerat, ad ejus sedem rediisse testaris. Unde animis exultantibus ad universalis ecclesiæ quietem, Christo Deo nostro pro salute primum fidelissimi principis supplicamus, cui pro devotione, qua cunctos antevenit sacerdotes, pietas hæc divi- E na concedit, quæ nos liberos pro populis Christianis apud omnipotentiam cœlestem præstat interpretes. Sicut ergo in reditu fratris & coepiscopi nostri Timothei gratulamur, ita cum commonente dilectione tua cupimus irreprehensibilem reperiri: quia meministi hoc, cum jamdudum fidelis præsulis non habuisse constantiam, quando ei, ut damnati Dioscori nomen inter altaria recitaretur, extortum est. Data tertio Idus Martii, Illo viro clarissimo consule. *

* Anno Chr. 478.

EPISTOLA X. SIMPLICII PAPÆ AD ZENONEM IMPERATOREM.

Gratias agit, Timotheum Alexandrinæ ecclesiæ restitutum, eumque rogat, ut Petrum ejusdem ecclesiæ perturbatorem expelli jubeat.

Simplicius episcopus, Zenoni Augusto.

PEr Petrum virum spectabilem comitem Placidiæ nobilissimæ fœminæ olim divinorum exultatione munerum, triumphalis in domino regni vestri gloria dilatatur, cum universalis ecclesiæ gaudio mediocritatis meæ literas obtulisse meminerim; nec inter universos catholicæ fidei sacerdotes opera domini nostri vel solus potui tacere, vel primus: quia secundum beatum Paulum apostolum, ecclesiarum, omnium curam sustinens, mihi summam gaudii de reddita pro clementia vestra earum quiete specialiter vindicavi, quod vos divinitatis auxilio, dejectis religionis & regni hostibus, meruerimus habere victores, & in uno eodemque proventu, Christo in nobis ubique vincente, & cultus veræ fidei, & status est reparatus imperii: quod utrumque ideo fuerat (diabolo se ad tempus interferente) turbatum, ut alterutrius adversariis dissipatis, præconia fierent majora vincentis; unde tam præclaræ fructum virtutis adeptus cum lætitia universalis ecclesiæ nunc quoque sine cessatione facio; tacere non possum gratias sine dubio perennes quod antiquæ veræque fidei in fratre & coepiscopo meo Timotheo Alexandrinam ecclesiam reddidistis, cujus ad me nuper literæ commeantes, expulsa profanitate Eutychetis atque Dioscori damnatorum, ad regendos orthodoxos beati Petri & evangelistæ Marci sedem (quod ante compertum est) se recepisse commemoravit; incitans nos volentes, ut hæc ipsa pietatis vestris sensibus referremus. Ut ergo tranquillitas vestri perpetua & fixa sit regni, quietem quam cunctis in memorata ecclesia præstitistis, pervigili protectione custodite: & quod juvante vos domino pro innocentium fecistis salute animarum, religiosiore studio & diligentia attentiore protegite: quia non minoris est gloriæ, quod condideris servare, quam * concedere; & omnibus est probatum, tantum vobis divini favoris impensum, quantum Christianæ religioni a vestra pietate est sedulitatis exhibitum. Et quamvis in omni parte regni sui profutura divina cultui providentia vestra non desisteret curis publicis tranquillitatem ecclesiæ præferre; precor tamen, ut quod per nos serio postulat, imo quod ipsi specialius supplicamus, Petrum Alexandrinæ ecclesiæ pervasorem, & ob hoc jure damnatum, quia moliri quædam latens in Alexandrina (sicut ad nos scriptum est) civitate contra hæc quæ a vobis sunt statuta, memoratur; ad exteriora transferri piissima præceptione jubeatis, ne aliquos modicæ fidei (quod facere perhibetur) inficiat, & ad perversitatis suæ instrumenta traducat. Longe sint ab innocentibus perniciosa contagia, ut per vos intra domini gregis ovile sit sinceritas, quam sola tenere potest imperialis auctoritas.

2. Cor. 11. Romanus Pontifex curam sustinet omnium ecclesiarum.
* condere

EPI-

EPISTOLA XI. SIMPLICII PAPÆ

AD ACACIUM.

Scribit Timotheum Alexandriæ catholicum episcopum a se veniam petisse, quod Dioscori nomen inter altaria timore ductus recitasset, & se ad imperatorem literas dedisse, ut Petrum dictæ ecclesiæ perturbatorem procul arceat.

Simplicius episcopus, Acacio Constantinopolitano episcopo.

QUantos & quam uberes fructus constantiæ fidei, & devotárum circa religionem catholicam mentium semper habeat fortitudo, labor tuæ dilectionis & eorum qui pariter repente diabolo jamdudum turbantur, ostendit. Nam cum Christi inimicus & regni Christiani semper aulam mox casurus invaderet, atque impia persecutione fideles domini plebemque concuteret, oratione atque vigiliis sacrilega tentamenta superavit, & se victoria cælestis eo usque porrexit, ut regressu religiosissimi principis, ecclesiæ quoque Alexandrinæ catholicus redderetur antistes, de quo mox cum exultatione divinæ gratiæ gaudia nostra contulimus, & mutuis nos literis fecimus gratulari. Et licet lætitiæ ipsius nunquam sui defuerit plenitudo, tamen frater & coepiscopus noster Timotheus persecutione probabilior factus, pristini non immemor instituti per fratrem & coepiscopum Isaiam, & filios nostros Nilum presbyterum, & Martyrium diaconum Alexandrinæ ecclesiæ solennia scripta direxit, quibus & illud quod ante perterritus de Dioscori nomine fecerat, se destruxisse memoravit, & remissionem ipsius erroris expetiit, nosque de quiete fecit ecclesiæ gratulari, expertus erga se quantum nobiscum tua caritas videt, quod in eo tunc reprehendimus non inultum & reconciliatum sibi, nunc divinæ miserationis affectum, frater carissime, memoratis in urbe, quæ mox venerant, constitutis occasionem filii nostri Petri, viri spectabilis comitis, quasi ex sententia proficiscentis amplexi, tam nostro proposito, quam petitione fratris & coepiscopi nostri Timothei, legatorumque ipsius precibus, idipsum ad tuam voluimus pervenire notitiam, ut etiam nunc communium fieres particeps gaudiorum, & in prædictæ ecclesiæ tranquillitate (quemadmodum diximus) laboris tui nobiscum carperes fructum, & Christianissimo & clementissimo principi nostras literas offerens, super hac etiam re, ut & ipse quoque devotionis & fidei propriæ donis, se Deo protegente, lætetur, atque insistente caritate tua acrioribus studiis catholicæ religionis salutaria scripta mittendo munire dignetur ecclesias, ne (sicut experti sumus) in aliqua * religione antiquus ille serpens totiens excisi capitis virus effundat, & inficiendi aliquos occasionem (quod absit) rursus inveniat, provida præceptorum suæ pietatis ordinatione disponat religiosis, & sicut evidentius approbavit Deo, se commendantibus legibus sanciat, ne vel in tenebris delitescant, & improvisi ambulantes in luce percutiant, & his quos in fide pauperes esse repererint (quod propheta testatur) insidietur ut rapiat. Petrum maxime, qui nonnullarum domorum, suique similium latebris confovetur, & quem zelo fidei ab episcopatu constituit submoveri, in exteriores terras abjici, sicut & nos pietati ejus scripsimus, ad ecclesiasticam pacem specialis præceptione decernat: quia rursus asseritur aliqua contra dispositionem fidei ipsius sine cessatione moliri. Quia igitur hac opportunitate perlatoris fidissimi nos oportuit indicare, & specialius admonere, hortamur, ut cum inter nuntius remeare cœperit, vel si qua fortitan altera occasio reperietur, quamprimum nos facias certiores, & curam nostram sublevare deproperes. Ut autem perfecto gaudio gauderemus, idem frater & coepiscopus noster Timotheus exemplum libelli satisfactionis eorum, quos a catholicæ fidei veritate Timotheus & Petrus utrique damnati, damnationis terrore traduxerant, veniam postulantes, ad nos pariter destinavit, sacerdotali pietate lapsis subvenire desiderans quod divinæ miserationis intuitu, quæ neminem vult perire, refutabile non putamus.

* f. regione

Psal. 10.

EPISTOLA XII SIMPLICII PAPÆ

Ad Zenonem imperatorem.

Hortatur ut Timotheum Alexandrinæ ecclesiæ sua opera restitutum protegat, & ut Petrum ejusdem ecclesiæ perturbatorem longius expelli jubeat.

Simplicius episcopus Zenoni Augusto

PRoxime quidem cum ad urbem frater & coepiscopus mediocritatis meæ Timotheus Alexandrinæ urbis antistes novato more misisset, victoriam vestræ fidei in ejus restitutione cognovi. Pietate enim vestra fulta divinitatis auxilio, & imperii tranquillitas, & catholicæ religionis splendorem suum, scandalorum nube discussa, recepit integritas: de quo me gratias post Deum clementiæ vestræ egisse reminiscor & nunc quoque cultum vestro regno debitum silere non potui, ne quodammodo viderer ingratus, si vobis qualibet opportunitate vel imperii vel ecclesiarum laudare desisterem tot triumphos. Exhibens ergo debitæ venerationis officium, precor ut studiosius circa universos rectæ fidei sacerdotes, & maxime circa Alexandrinum episcopum, cujus certaminis & testes fuistis & judices, protectionis impendatis auxilium, & decernatis piissimis constitutis Petrum sedis ipsius pervasorem (cui nec in diaconatu suus potuit ordo constare) longius a tam præclara civitate relegari, ne * infirmiores fidei aliquos forte seducat, & in eadem ecclesia, (quod absit) quæ sopistis scandala rursus exagitet. Probastis in corpore illum vobis dexteræ suæ dedisse præsidium, qui ad totius orbis gaudium & in ecclesiæ universalis exultationem in vestra clementia Romanum servat imperium. Data x. Kalendas Novembris, viro clarissimo consule. *

A

EPISTOLA XIII.

SIMPLICII PAPÆ

Ad Acacium

Eadem quæ in superiori epistola.

Simplicius episcopus, Acacio episcopo Constantinopolitano.

PRoxime quidem dilectioni tuæ, petentibus his qui ad nos a fratre & coepiscopo nostro Timotheo Alexandrinæ ecclesiæ antistite directi fuerant, commune gaudium literis indi- B cavi, & de fructu pissimi operis, quod catholicus memoratæ ecclesiæ sacerdos est restitutus, pariter nos gaudere memoravi: quod nunc quoque significare properavimus, ut agnosceres gaudia silentium non amare. Unde semper exultans, & orationum communium cupiens vota sociari, hortor, frater carissime, ut rebus per clementissimum & Christianissimum principem Deo auctore compositis, diligentiæ solicitudo non desit: sed Petrus ab indebito sibi honore dejectus, in Alexandrina regione non sinatur habitare, sed procul extra terminos patriæ, sicut etiam nos poposcimus, frequenti cum postules suggestione relegari; ne quos imperitorum pravitatis suæ persuasione seducat, & a catholicæ tramite veritatis avertat. Quidquid autem de religiosissimo impetrabis imperio, cura tuæ dilectionis ad meam notitiam faciat pervenire, & nos actuum ad custodiam evangelicæ doctrinæ pertinentium det esset consortes. Data 16. Kalendas Novembris, Illo viro clarissimo consule.

Anno Chr. 478

NOTA SEVERINI BINII.

Timotheus Alexandrinus sedi suæ restitutus, occasionem dedit his quatuor præcedentibus epistolis scribendis.

a *Epistola.*) Timotheus Alexandrinus episcopus in sedem restitutus, tres hosce legatos, Isaiam episcopum, Nilum presbyterum & Martyrium diaconum ex more antiquo ad Romanum pontificem ablegavit, veniam rogans delicti sui illius, quo gladiis Eutychianorum coactus, contra constitutiones Leonis papæ, nomen Dioscori apud altare recitavit. Et quamquam id monitus fecisset, non leve tamen facinus illud in tanto pontifice videri poterat. Insuper eadem legatione notum fecit, Petrum Moggum Alexandrinæ sedis invasorem, qui fugam captasse videbatur, in civitate latitare, & secreto rem agere seducentem multos, & cladem illius ecclesiæ graviter procurare: adeoque necessarium videri, ut ad hæc pericula tollenda, longius in exilium pelleretur. His acceptis scribit imperatori & Acacio episcopo Simplicius papa, petens hoc sedulo curari, ut quamprimum homo scelestus longius in exilium detrudatur: ideo in primis, quod episcopum Alexandriæ ageret, quem necdum diaconum ordinatum esse constaret. Vide Baronium anno 478. num. 9. & sequentibus.

EPISTOLA XIV

SIMPLICII PAPÆ

Ad Zenonem imperatorem

Laudat imperatoris solicitudinem in his puniendis, qui Antiochiæ in episcoporum cædes conspiraverunt. Dolet suas ad Acacium literas executioni non fuisse mandatas, & Antiochenæ ecclesiæ antistitis electionem, Nicæni concilii non observato decreto factam approbat.

Simplicius episcopus, Zenoni Augusto.

DE ecclesia Antiochena venerandos mihi semper vestræ pietatis apices gavisus accepi, quibus ingenito vobis studio catholicæ religionis post defensionem fidei, quæ vos servat ac custodit, impietatis audaciam & facinora apud Antiochiam perpetrata coercita reperimus. Exultantes vobis inesse animum fidelissimi sacerdotis & principis, ut imperialis auctoritas & juncta Christianæ devotioni acceptabilior Deo fieret, & appareret integritas, cum hi qui in episcoporum neces sacrilega cæde versati sunt, di- C gnis jubentur perire suppliciis: in quo & quieti ecclesiæ & vestro consuletis imperio, quia vindicata Dei contumelia ulciscentis est gratia, & conciliatur his divini favoris auxilium, quorum cura sacrilegium non reliquerit impunitum. Sed ut loquar fiducialiter principi Christiano, si præteritarum literarum, quas de Petri aliorumque nomine jamdudum ad fratrem & coepiscopum meum Acacium scripsisse memini, ordo teneretur, ad hoc non potuit pervenire; quod jure nunc meruit vindicare. Mandaveram namque ut facta suggestione pietati vestræ, prædictus, ut & ceteri qui per occasionem tyrannicæ dominationis invaserant ecclesias Dei, extra metas vestri pellerentur imperii, ne pestiferis sensibus quibus- D que simplicioribus ore sacrilego virus infunderent, & verbis impiis contra fidem orthodoxam innocentiores animas sauciarent; quod tum apparet, cum minus ista curantur, & levia esse creduntur; actum est, ut (quemadmodum perhibetis) inter altaria, non jam plebs persuasionibus eorum, sed ipsi quoque præsules & prædicatores fidei perirent funestis gladiis sacerdotes. Unde si quæ aliæ reliquiæ sub vestro reperiuntur imperio, eas vel nunc in exteriores terras jubete propelli, ne qua deinceps in eo sit necessitas & causa supplicii; quia melius est aditum obstruxisse, quam pœnam exegisse peccati. Et quoniam seditiones Antiochenas religiosissimo proposito sedandas non aliter existimastis, nisi præter præjudicium ve- E nerandi illius concilii Nicæni apud Constantinopolim iisdem petentibus ordinaretur antistes, quod in ejus tantummodo persona sic memorastis assumptum, ut deinceps secundum definitiones patrum orientali synodo creatio Antiocheni pontificis reservetur, nec haberi locum vultis injuriæ, quod dissensionis gratia factum est auferendæ. Tenet hanc pietatis vestræ beatus Petrus apostolus sponsionem, & Christianissimi fidelissimique principis mentem in hæc verba jurasse, quod posthac in Antiochena urbe veteri more servato a comprovincialibus suis episcopis ordinetur, ne quod nunc frater & coepiscopus meus Acacius vobis est jubentibus exe-

Dum vindicatur Deo facta contumelia, consulitur imperio

executus, in usum posteritatis veniat, & illæ A tuta patrum, quæ præcipue præstastis illæsa, confundat. Unde quæ a vobis amore quietis sancte & religiose sunt ordinata, reprobare non possumus, ne status Antiochenæ ecclesiæ sub nostra dubitatione videatur ambiguus, præcipue cum is qui legitur ordinatus, testimonio clementiæ vestræ, & tanta sit prædicatione subnixus, ut in eo præter horum vulnerum dolorem posito possimus & ecclesiæ quæ illum meruit, gloriari. Hæc repensis sermonibus & venerationis officio respondere curavi, ut tantas hæreticorum fraudes & facinora divinis & sæcularibus legibus persequenda, quæ sæpius probatis esse tam noxia, de memoria & conversatione hominum jubeatis auferri, quorum im- B pietatis nulla, quantum videtis, potest auctoritate compesci. Data x. Kalendas Julias post consulatum Illo viri clarissimi *

Papa dispensat contra canones concilii Nicæni, ut servetur pax.

Dispensat papa in gratiam imperatoris.

* Anno Chr. 479.

* EPISTOLA XV SIMPLICII PAPÆ

Ad Acacium.

Eadem quæ & in superiori.

Simplicius episcopus Acacio episcopo Constantinopolitano.

CLementissimi principis literis, tuæque dilectionis, de sacrilega & funestissima cæde, quæ apud Antiochiam facta est, sauciatus, & nimium affectus mœrore, respondeo, astruens, si quæ jamdudum de Petro & aliis complicibus eorum scripseram, & ut pietati ejus cum ceteris, qui aderant, fratribus suggerere postularam, ut optaverat, ordinatum fuisset, hæreticorum temeritas ad tantum facinus non veniret; † ne aliquid necessitatis existeret, ut non aliter prædictæ subveniretur ecclesiæ, nisi ut aliquid de jure ejus curatio ipsa minueret. Quamvis enim profecerit ad quietem, quod Christianissimi principis jussione, vel sine præjudicio canonum a tua caritate fuerit Antio- D chenus episcopus ordinatus: tamen non est sine invidia factum, cujus cavendum deinceps etiam ille testatur, qui præcepit, exemplum. In quo pietatis ejus gratias dignum est nos referre: quoniam ita gloriæ suæ moderatus est potestatem: ut fidelissima devotione patrum regulis submittere quæ juberet, nec in auctoritatem recipi quod sequenti constituit ætate prohiberi: ut scilicet in hac tantummodo perforna, quam jussu ejus & studio quietis Antiochenfibus, non tua usurpatione, antistitem consecrasti, quod factum est necessitate, sufficeret. In quo tuæ dilectionis non irrationabilem cognoscimus fuisse famulatum: quia eccle- E siarum jura respiciens, diu te non immerito suspendisse testaris, ne videreris ambire quod tanto principi, & in tam gravi causa non poteras abnegare. Quopropter, frater carissime, institutorum veterum, quæ in te sunt probata, non immemor, sicut veniale judicare non pervides quod tibi certum est imperatum, ita ipse dans honorem patribus, labora ne necessitas sit ulla faciendi quod optas nunc satisfactione purgari.

† nec

NOTÆ SEVERINI BINII

a *Epistola.*] Auctore & impulsore Petro Cnapheo, quem Zeno imperator ab ipso throno depulsum, in Antiochena ecclesia nimis inconsulte degere versarique permisit, Eutychiani ibidem novas turbationes cruentasque seditiones vicissim concitarunt. Nam cum Stephanus orthodoxus episcopus, una cum suis in magna ecclesia sacram synaxim solemniter celebraret, Petri Cnaphei omnium hominum nequissimi soboles Eutychiani, confecto agmine, exertis gladiis furentes ingressi, in Dei sacerdotes sævientes, eosdem sævissime trucidarunt, sanctissimumque ipsum antistitem Stephanum, in quem potissimum majore odio ardebant, & ita arreptum corripientes ad necem usque atrocissimis tormentis confecerunt. De quo ex Joanne Rhetore suorum temporum accuratissimo scriptore Evagrius lib. 3. cap. 10. hæc scribit. *Petro ecclesia Antiochena extrusto, Stephanus illius sedem capessit, quem interanto in hunc usque annum semper. Hunc,* subdit, *Antiocheni calamis ad fi*... *multitudinem bastarum praeacutis,* ut scribit Joannes *Rhetor, confecerunt.* Corpus ejusdem in Orontem amnem projectum fuisse, ex eodem Joanne scribit Nicephorus lib. 15. cap. 18. Postquam vero Zeno imperator missis Antiochiam militibus ultoribus, de sacrilegis homicidiis debitas pœnas sumpsisset, jussit, ut Antiochenus futurus episcopus Constantinopoli eligeretur, idque ideo, ut paci & quieti ejus civitatis prospiceret, timebatur enim obducta cicatrix in ulcus vicissim erumpere, si de antistite deligendo Antiochiæ comitia haberentur. Electus est Constantinopoli Stephanus junior. Sed cum id præter regulas ecclesiasticas & antiquam Antiochenæ ecclesiæ consuetudinem accidisset, utpote quæ non nisi in concilio omnium Syriæ episcoporum Antiochenum episcopum ordinare soleret, Zeno imperator literas ad pontificem scripsit, quibus ea quæ gesta erant, a Romano pontifice rata haberentur. Pon- C tifex respondit, se factam ordinationem libenter ratam habiturum, modo exemplum hoc extraordinarium posteris nihil præjudicii adferret, idque imperator juramento promittat. Ita novo & prorsus inaudito exemplo contigit, ut qui a totius Syriæ episcopis ordinari soleret antistes Antiochenus, agente imperatore, & ratum habente pontifice Romano, Stephanus junior ab Acacio Constantinopolitano episcopo ordinatus fuerit. Accidit etiam hac occasione, quod sicut latens humor malus, cum a natura in cutem transmittitur, levi confricatione pruritus mordacior excitatur; ita plane ambitio primatus quæ in Acacio hactenus latuit, hoc facto magis magisque increvit, appetitum primatus illi vehementiorem ingessit, usque adeo, ut famis, seu potius explenda rabiei causa, custodita canonum claustra rupit, & vincula catholicæ communionis fregerit, & se suosque posteros præcipites dederit, ut infra suo loco dicemus. Vide Baronium anno 479. num. 1. & 2.

Eutychiani quas turbas auctore Petro Fullone Antiochiæ concitarint

Stephanus Antiochiæ occisus

Stephanus junior Constantinopoli electus

Qua occasione Simplicius ad Zenonem scripserit

OBSERVATIO P. ANTONII PAGI

ad an. Chr. 479. n. 2. & seqq.

HÆ duæ proxime allatæ epistolæ Baronio, omnibusque suasere, Stephanum seniorem Episcopum Antiochenum anno 479. ab hæreticis interfectum fuisse, & in ejus locum Imperatoris jussu Stephanum juniorem Constantinopoli ab Acacio ordinatum. Verum vulgaris hæc opinio falsa est, & in subscriptione prioris epistolæ Simplicii Papæ ad Zenonem loco, *post Consulatum Illo V. C.* legendum est, *post Consulatum Placidi V. C.* idemque ex epistola data anno 482. cum Placidius an. 481. Consulatum gesserit. Decursu enim prioribus nominis Placidi literis facile fuit librario errare, & loco *Placidi* legere *Illi*, eo magis quo epistolæ XII. & XIII. quæ eam præcedunt, datæ sunt *Illo V. C. consule*, anno sc. 478. Hæ duæ igitur epistolæ Simplicii, in quibus mentio de cæde Episcopi Antiocheni, ejus nomine suppresso, pertinent ad an. E 482. atque non de Stephano seniore, sed de Stephano juniore intelligendæ. Hic enim ab hæreticis interfectus, & neuter ab Acacio ordinatus, sed Calendio, qui Stephano juniori successit, ut ad an. 482. monstrabo. Quod vero ex Baronio ait Binius novo & inusitato exemplo Episcopum Antiochenum Constantinopoli ordinatum fuisse, contrarii ex iis, quæ an. 449. diximus. Ibi enim ostendimus Maximum Ep. Antiochenum Constantinopoli ab Anatolio consecratum. In Evagrii verbis a Binio post Baronium relatis illa, *quem interanto in hunc usque annum tenuit*, neque in editione Valesii, neque in editione Christophorsoni, sed ab Baronio verba ab Evagrio. Ea igitur errore typographi Baronii verba ab Evagrii textu diverso charactere non distinguuntur, ... edita. Evagrius enim de ejusmodi cæde Stephani non

memorat, & tamen hic Binius, aliique locum illum integrum Evagrio adscribunt, quod monendum duxi, ne in posterum locus ille fucum faciat. (*Lege Pagium ad an. Chr. 482. n. 3. & seqq. ubi plura de his Simplicii epistolis, de cæde Stephani non senioris, sed junioris, & de sola Calendione ab Acacio Constantinopoli ordinato.*)

• EPISTOLA XVI.

SIMPLICII PAPÆ

Ad eundem.

Calendionis Antiocheni episcopi electionem confirmat.

Simplicius episcopus, Acacio episcopo Constantinopolitano.

Antiocheni exordium sacerdotis qua ratione fuerit serius indicatum, quamvis minime nos latere potuerit, tamen & ipse vel synodus ipsius indicavit. Quod sicut non optavimus fieri, ita faciles excusationi, quam necessitas fecit, extitimus: quia quod voluntarium non est, vocari non potest in reatum. Et ideo per fratrem & coepiscopum nostrum Anastasium, qui ex prædicta regione directus est, literis quoque tuæ dilectionis acceptis, alterni vicissitudinem sermonis tuæ reddidimus caritati, necessario fratris & coepiscopi nostri Calendionis sacerdotium gremio apostolicæ sedis amplexi, in consortium nostrum per gratiam Christi Dei nostri tantæ urbis antistitem collegii unione numeramus. Miramur autem nihil nos de statu Antiochenæ ecclesiæ te instruente didicisse, quem nunc ita habere se comperimus, ut improbi per occasionem obitus [b] sanctæ memoriæ Timothei eamdem ecclesiam conentur habere captivam. Unde agendum est dilectioni tuæ cum clementissimo principe, ne convellatur sub ejus imperio, quod tyranni temporibus potuit obtineri. Data Idibus Julii, Severino viro clarissimo consule. *

* Anno Chr. 482.

NOTÆ SEVERINI BINII.

a *Epistola.*) Anno redemptoris nostri 482. sub consulatu Severini, Stephanus junior Antiochenus episcopus tertio anno sedis suæ ex hac vita migravit: collectaque ibidem synodo vicinorum episcoporum, electus est in ejus locum Calendion episcopus, qui ut testatur Evagrius lib. 3. capite 10. omnes se convenientes injunxit, ut tum hæretico Timotheo, tum literis Basilisci generatim ad omnes scriptis, anathema dicerent: quique Zenonis permissu, magni illius Eustathii Antiocheni episcopi, de quo in notis Nicæni concilii supra egimus, sacras reliquias Antiochiam transtulit. Ad hunc in sede Antiochena confirmandum esse missum Anastasium episcopum, eumque Calendionis electi confirmationem ab apostolica sede impetrasse Simplicius papa Acacio Constantinopolitano renunciat. Quid post hæc Acacius? Calendionem criminis læsæ majestatis reum, adeoque episcopatu indignum esse denunciat; tum quod factiosis quibusdam, ut ait Evagrius, contra Zenonem adhæsisset: tum etiam quod nomen ejusdem Zenonis e diptychis abstulisset. Gelasius epist. 11. ad Dardanos. Ita qui confessorem Eustathium in nomine confessoris recepit, sustinendo exilium confessionis gloriam est consecutus. *Post amotum Calendionem*, subdit Evagrius cap. 16. præmissi libri, *Petrus Fullo cognomento Cnapheus, qui ante Calendionem & Stephanum episcopus fuit Antiochiæ, pristinam sedem recuperavit*: per vim & dolum vicissim occupata. Theopaschitarum hæresim sæpe damnatam palam non tantum promulgavit, sed ipse etiam sanctissimæ Trinitati in trisagio hymno crucem adscripsit, verbo & opere docens non unam tantum personam, sed totam sacrosanctam Trinitatem passam esse. Unde quam vehementer orientalis ecclesia turbata fuerit, infra dicetur. Vide Baronium anno 482. num. 3.)

Stephanus Antiochenus quarto mortuus.

Calendion ei substituitur.

Acacius Calendionem de crimine læsæ majestatis accusat, & episcopatu amovet.

Petrus Fullo eidem substituitur.

b *Sanctæ memoriæ Timothei.*) Timotheus Alexandrinus episcopus catholicus anno 482. diem obiit, cum sedisset annos 23. Liberatus cap. 16. Ab episcopis Ægypti in unum coeuntibus communi consensu Joannes homo orthodoxus in locum ejusdem subrogatus fuit. Missa est legatio, quæ electionis confirmationem peteret. Hujus legationis relatu cum statum Antiochenæ ecclesiæ pontifex cognovisset, eumque Acacius subdole & malitiose subticuisset, sequentem illi epistolam 17. scripsit, qua eum non immerito redarguit, quod de rebus tanti momenti nihil scripsisset, cum ex credito sibi vicariæ præfecturæ sedis apostolicæ officio illud facere debuisset.

Timotheo Alexandrino Joannes substituitur episcopus orthodoxus.

Occasio epistolæ.

EPISTOLA XVII.

SIMPLICII PAPÆ

Ad eundem.

Conqueritur una cum imperatoris literis ab eo literas non accepisse, & imperatorem, Petrum hæreticum in Alexandria episcopum petere, dum ipse paratus esset Joannem confirmare: deinde precatur ut imperatorem moneat, ne hæretico jam damnato favere velit.

Simplicius episcopus, Acacio episcopo Constantinopolitano.

Miramur pariter & dolemus, ita in tuæ dilectionis animo dissimulatam * lacerare * curam caritatis & fidei, ut cum Christianissimus imperator pietatis & religionis instinctu affandi me, & de causis ecclesiasticis consulendi, fideles atque solertes internuncios destinaret, ipse & alternæ gratiæ & vigilantiæ pastoralis oblitus, nec alloqui nos volueris, nec de his quæ ad catholicæ veritatis custodiam pertinebant, duxeris instruendos: atque ideo, frater carissime, quæ non immerito cernis libera affectione culpari, potiore diligentia repensando, cognosce proinde delegatum tibi munus impendens, sensus tuos prudenter attolle, & pro tuendis Chalcedonensis synodi constitutis vehementer invigila, ne per negligentiam desidiamque nostram subrepatur gregibus domini lethale * dispendium. Nuper ab Ægyptia synodo, * quæ & numero plurima, & fidei catholicæ est communione suffulta, atque ab ipso omni propemodum clero Alexandrinæ sedis ad nos ex more relatio missa patefecit, sanctæ memoriæ fratrem * quemdam & coepiscopum nostrum obiisse Timotheum, inque ejus vicem consona fidelium voluntate Joannem, cui ad sacerdotium constare crederentur omnia, subrogatum, ut nihil omnino restare videbatur, nisi ut Deo nostro gratias agentibus nobis, atque gaudentibus, ut sine strepitu, quod catholicus in defuncti ministerium successisset antistes, apostolicæ quoque moderationis assensu votivam sumeret firmitatem: cum ecce secundum consuetudinem mihi talia disponenti tranquillissimi principis scripta sunt reddita, quibus memoratum tamquam perjurii reum, quod fraternitati quoque tuæ non esse diceretur incognitum, sacerdotio perhiberet indignum. Illico retraxi pedem, & meam revocavi super ejus confirmatione sententiam, ne quid contra tantum ac tale testimonium praepropere fecisse judicarer. Sed illud me non mediocriter fecit attonitum, quod iisdem literis suis Petrum, qui hæreticorum socius dudum extitisse probetur & princeps, quod conscientiam dilectionis tuæ meminimus non latere, instructio-

* laniare

* al. suspendium

* quendam

Alexandrinæ ecclesiæ episcopum Simplicius Pontifex confirmat.

ctionesque ipsas, quibus fuerit confutatus, nos- A se confidimus, quemque etiam dubium non sit adhuc extra communionem durare catholicam, saepeque nos de eodem ex illa urbe pellendo scripsisse sit certum, ad praefatam ecclesiae regimen existimet provehendum: cumque promittat rectae fidei definitionibus convenire, a cujus utique (sicut superius dixi) consortio tam degit extraneus, quam ab ejus communione discretus est, ad quam si nunc redire contendit, nisi per satisfactionem Christianis regulis competentem non potest introire, ac * perinde non ad fastigium sacerdotalis dignitatis accedere; sed medelae, quae post poenitudinem praestanda est, consequenter aptari animae suae cupiens reconciliatus auxilium, non gradum sum- B mi honoris affectans, qui diu convincitur fuisse perversus, ne per speciem remeantis non remedium sincerae salvationis inquirat, sed facultatem propagandae pravitatis inveniat. Quo facto non hunc magis ab errore detrahimus, quam perniciem fidelibus irrogamus, eoque modo Chalcedonensis synodi statuta violantes, aditum saeva copulatione grassandi in ecclesiam lupis rapacibus aperimus. Denique ab eisdem ipsis, cum quibus olim a catholica participatione divisus est, pontifex dicitur postulari: ut satis evidenter appareat, non eos rectam fidem velle, sed in praesule proprio nefandi dogmatis quaerere potestatem; neque inter ipsos & veraciter sentientes pax inde possit foeda generari, C unde haereticarum mentium crescit funesta damnatio, & catholicorum succedit miseranda captivitas. Tantis igitur malis atque periculis pro sacerdotii qualitate, & catholicae praedicationis intuitu, ut qua potes ratione sapienter obsistas, maximis undique rebus astringeris: nec dilectioni tuae fas est id segnius operari, quod ad animae tuae causam, honoris aestimationisque respectum non dubitas pertinere. Opportunitatibus ergo repertis, clementissimi principis voluntatem incessabiliter pro fide catholica supplicando, & ab his sedulo revocare quae nociva sunt dogmati Christiano, & secundum haec quae mandamus, informare crebro, inque eam partem quae amica sit veritati, potius in- D stare non desinas, & (ut sanctum Timotheum venerandus apostolus Paulus instituit) opportune, importune, obsecrando, insinuando, exponendoque nullatenus allegare cessabis, & nobis subinde quae gerantur, quaeve gerenda sint, veraciter indicare, ut creditorum tibimet dispensatione dominica talentorum in hac multiplicatione fidelis servus ostendaris, si non tantum in ecclesia cui praesides, sed ubicumque potueris, pro unitate catholica & pro paternis definitionibus suadere non renuas. Data Idibus Juliis, Severino viro clarissimo consule. *

Haeretico non potest aditus ad munera ecclesiastica, nisi praecedat satisfactio.

* procede.

1. Tim. 4.

* Anno Chr. 482.

NOTA SEVERINI BINII.

a *Epistola.*) Qua occasione haec epistola scripta sit, dixi supra in notis epistolae decimae quintae verbis *sanctae memoriae Timothei*. Subrogatum in locum Timothei Joannem Zeno imperator impulsu Acacii episcopum amovit, eique nefandum illum Petrum Moggum ante dejectum haereticum substituit, eo praetextu quod perjurus esset Joannes: utpote qui jurasset non futurum, ut pateretur se aliquando in Alexandrinum episcopum eligi. Vide Baronium anno 482. num. 12. & 13.

Joannem orthodoxum Alexandriae episcopum Zeno amovit, eique Moggum substituit.

FRAGMENTUM EPISTOLÆ

SIMPLICII PAPÆ AD ZENONEM

Incipit epistola sanctae memoriae Simplicii papae ad Zenonem Imperatorem.

Inter caetera, & ad locum.

SEd jam veniamus ad eos, quorum unum a Pontificio Alexandrinae ecclesiae secludendum, alterum huic praeficiendum tranquillitatis tuae scripta pronunciant, ac primo si placet persona Petri, meritum expendamus. Nimirum B hic est complex * parricidae Timothei, & exilio sempiterno vestra quoque jussione damnatus. Hic contra veritatem militantium socius semper, & doctor. Hic, de quo Alexandrina urbe pellendo saepe me literis rogasse non dubium est; qui si esset rectae fidei in catholica utique communione mansisset. Quod si ad eam nuper emendandus accedit hoc ipsum diu renenti confutatur erroris, quam tamen emendationem si vel nunc sincera mente perquireret satisfactionem consequenter afferret: non expetit (f. expetat) dignitatem, qui post poenitudinem indulgentia dignus est, non honore. Absit, ut ejus saluti si resipiscit, invideam; complector, hortor, & gaudeo, gloriosissime C Imperator; sed diu pravitatis vulnere sauciato medicinae venia competit, non potestatis. Tunc enim religionis poterit nuncupari, si perversitate damnata ad sanam fidem remeare praeelegerit. Alioquin manifestus est cum non curationem proprii desiderare languoris, sed ambire fastigium, quo perfidiae suae virus miseris animantibus confidentius licentiusque diffundat, & de superiore loco multo violentius in servitutem catholicam redigat libertatem. Quaeso deinde qui ejus provectui suffragentur, & eos audio esse archimandritas, & monachos, vel si qui sunt alii, qui sese a communione catholica separaverunt. Horum ergo testimonium comprobandum est, quorum admittenda persona, D quibus sanae fidei est conscientiae causa non suppetit, & qui cum eumdem (eodem) pari tenentur errore. *Finis.*

Ex MS Cod. Frising. nunc primum editur.

* f. parricidae

JO. DOMINICI MANSI NOTA.

Epistola Simplicii papae qua respondet Zenoni imperatori petenti Alexandrinae ecclesiae ex nece Timothei illata vacanti praefici Petrum Moggum rejecto Joanne quem sibi Alexandrina ecclesia elegerat, epistola haec, inquam, hucusque latuit Eruditos, quamvis de petitione hac a Zenone facta moniti fuerunt ex epistola Simplicii ad Acacium. Hanc vero, quamvis non integram, dedit nobis insperato vetustissimus Cod. Frisingensis, quem in usum hujus editionis consuluit P. Frobenius Forster Benedictinus Prior & Bibliothecarius S. Emmerami Ratisbonae. Ex hac vero nihil discimus supra id quod jam innotuerat, Simplicium scilicet obsequi E Imperatori recusasse.

EPISTOLA XVIII. SIMPLICII

Ad eumdem.

Mirari se ait, Acacium de Alexandrinæ ecclesiæ vexationibus nequaquam se monuisse: hortatur autem ut imperatori insinuet, ut eidem ecclesiæ pax optata reddatur.

Dilectissimo fratri Acacio, Simplicius.

COgitationum ferias non habemus: nec enim quiescere nos causa permittit, quam si relinquamus, apud Christum dominum nostrum, cujus interest, * excusabiles sumus. Et mirum est, dilectionem tuam tot emensis temporibus, & tot opportunitatibus inde venientibus, nil nos de Alexandrina ecclesia, quæ tam graviter quatitur, instruere voluisse; cum monere te nec increpatio nostra destiterit, ut participata solicitudine, literas meas apud Christianissimum & clementissimum principem præsentibus tuæ dilectionis prosequereris alloquiis, & instituti veteris memor, in orthodoxorum defensionem nobiscum sic semper incumberes, ne quisquam nostrum, Christiana plebe pereunte, reatum deditionis incurrat, & mercenarius potius videatur esse quam pastor. Unde hortamur dilectionem tuam, ut opportune atque importune piis auribus insinuare non desinat, quatenus remotis scandalis quæ in Alexandrinam ecclesiam recidivis ausibus irruerunt, pax optata reddatur, & celeriter vigilantiæ tuæ profectus, posthabitis difficultatibus, inducatur. Data octavo Idus Novembris, Severino consule, *directa per Restitutum.*

* f. inexcusabiles

NOTA SEVERINI BINII.

Quare & quando ad Acacium scripta.

a *Epistola.*) Perbreves hasce & aculeatas literas postremas ad Acacium dedit Simplicius, quibus illum adversus hæreticos ad prælium evocare conatur; sed frustra, utpote qui transfuga factus in castris adversariorum militet, sollicitetque apud imperatorem agat, ut duo venenati colubri, truculentæ bestiæ & faces hæreticorum, Cnapheus & Moggus Antiochenæ & Alexandrinæ sedi obtrudantur, legitimique possessores Calendion & Joannes episcopi inde expellantur.

SIMPLICII EPISTOLA

Ad eumdem.

A Luca Holstenio Romæ edita.

Dilectissimo fratri Acacio Simplicius.

LIteris tuæ dilectionis, quas per filium nostrum Epiphanium diaconum probatæ fidei direxisti, ea quæ strictim religiosissimi viri filii nostri presbyteri, archimandritæ cum monachis vel ante scripserant, latius indicasti, & prolixo quidem volumine, sed sermone necessario retulisti; ut quid vel Constantinopoli, vel in aliis regionibus ab hæreticis gestum disceremus: ac singula quæ contra ecclesiasticas regulas, & contra ipsam catholicam fidem ubicumque commissa sunt, ante nostros oculos collocasti; quatenus videatur quo etiam remedio subveniretur ecclesiis, quibus vim sub occasione tyrannicæ dominationis, & per absentiam Christianissimi principis perniciosus latro & recidivus invasor Alexandrinæ ecclesiæ

A lapsus exiliis inrogavit. Unde unicum post Deum, qui ecclesiam & rempublicam consolatione mirabili visitavit, etiamsi hoc fieri minime postulasses, clementissimi imperatoris auxilium duximus implorandum; ut pro omnibus quæ regno ejus dominus tribuit, ne ulterius in orbe terrarum, quas subditas suo cognoscit imperio, ecclesiæ Dei ab hæreticorum contagione & pravitate violentur, sed doctrinæ diabolicæ præceptione pietatis ipsius præstentur immunes. Ut ii qui sibi crediderint sacerdotale ministerium damnati hominis præsumptione conferri, promulgata imperiali constitutione etiam a conventu hominum segregandi jubeantur excludi: quatenus his submotis, atque in B solitudinis perpetuæ relegatione damnatis, antistites catholici deceptis vel reddantur ecclesiis, vel creentur. In quo nec nostræ preces apud religiosissimum principem, nec dilectionis tuæ suggestio, aut tantorum fratrum nostrorum, quos advenisse Constantinopolim reperimus, imploratio sacerdotum, aut supplicatio monachorum laborare poterit. Quin quicquid ad integritatem catholicæ fidei pertinet, in qua ecclesiarum est constituta securitas regressu pietatis suæ, domino se ubique prosequente omnium præveniens vota restituit. Et apud mentem Christianissimam facilis est impetrandi gratia, ubi religionis est causa. Sicut ergo literis nostris, ita tuæ dilectionis, vel omnium fratrum, C qui se ad documenta fidei suæ Christianissimi principis præsentavere conspectui, suggestione repetendum est, ut Timotheus cum sequacibus suis ad irremeabile dirigatur exilium. Cum quo Paulus ab Ephesina ecclesia, & Petrus ab Antiochena civitate depulsus, atque omnes qui ab eo se, vel ab his quos illicite fecerat, æstimant episcopos ordinatos, eadem debent lege percelli. De Antonio autem, qui eorum, quos contra ecclesiam tyrannos miserat, antesignanus existens, sicut scriptum est, inimicus & Psal. 8 defensor apparuit. De Joanne quodam Constantinopolitano, qui ab hæreticis Apamenum sacerdotium, quod ei, qui presbyter aliunde fuerat, vel a catholicis sumere non licebat, se D hæreticum publicavit, & quod in se perperam factum est improperium retorsit in auctorem; expellens ab Antiochia Petrum pervasorem ipsius, eamdem ecclesiam ipse pervasit, sub anathemate a Christianorum consortio, vel ipsa appellatione removemus: nec unquam his satisfactionis patefaciendus est locus. Quia sicut Judas inter apostolos, ita isti inter ministros dei subdola & diabolici spiritus fraude latuerunt. De Christiani quoque populi fide & devotione gaudentes, profectum ejus & multiplicationem Deo jugiter supplicantes expetimus: ut in timore atque amore domini perseverans, & numero augeri, & cœlesti mereatur protectione muniri. In quo maxime gloriamur, & Deo E nostro gratulabimur complacere: quia pastoralem respicit fructum, religiosi ovilis augmentum. Diu autem fratres & coepiscopos nostros apud Constantinopolim non convenit demorari: nunc præcipue, cum propter concussionem persecutionis, quæ mota fuerat, sollicitæ atque attonitæ sunt in suprascriptis ecclesiis civitates: ne aliquis dubius rationis & trepidus mentis expectet novi aliquid post Chalcedonense concilium contra definitiones ipsius retractari: quia per universum mundum insolubili observatione retinetur, quod a sacerdotum universitate est con-

constitutum; & sicut apparuit cœlestis totiens ultionis assertione firmatum. Unde divino judicio reluctatur quisquis ejusdem venerabilis definita concilii post tot divinæ indignationis exempla non sequitur.

OBSERVATIO P. ANTONII PAGI

ad an. Ch. 477. n. XII. & XIII.

Holstenius in Collectione Romana publicavit Epistolam Simplicii Papæ ad Acacium Constantinopol. Episcopum quæ sine die & Consule est, quamque Labbeus Tom. IV. Concil. pag. 1039. post omnes Simplicii Epistolas male collocavit. Cum enim eam scripserit Simplicius, paulo postquam accepit ab Acacio vim, qua illata fuerat Ecclesiis, *sub occasione tyrannicæ Dominationis, & per absentiam Christianissimi Principis*; & ipso tempore, quo Ælurus adhuc vivebat, quem cum sequacibus suis *ad irremeabile exilium* dirigi, a Zenone Imp. petendum esse dicit, apparet eam Epistolam in futura Collectione Conciliorum immediate collocandam esse post Epistolam VIII. Simplicii ad Zenonem Imp. datam *VIII. Idus Octob. post Consulatum Basilisci & Armati*, qua Simplicius gratulatur Imperatori de recuperato Imperio; cum post illam in eadem Collectione Concil. sequatur Epistola Acacii ad Simplicium, qua ei Timothei Æluri mortem significat, quæ adhuc Simplicium latebat, cum Epistolam ab Holstenio editam ad Acacium scripsit. Ex ea intelligimus *Acacium* [illegible] complexum de Synodo a se apud Constantinopolim indicta. Ait enim Simplicius: *Unde oratum post Deum, qui Basiliscum & Romanum confolatum mirabili efficacia, reliqui hos sane minime posui.ssse, Christianissimi Imperatoris auxilium deposcas [illegible], dum, ut pro omnibus quæ regno ejus Dominus tribuit, ne videntur in Orbe terrarum, quæ subditas suo sub Imperio, Ecclesiæ Dei ab hæreticorum contagione & pravitate [illegible], sed doctrina diabolica præcepta [illegible] pietatis ipsius profusione [illegible]. Ut ii qui sibi contra [illegible] Sacerdotale [illegible] domuati [illegible] præsumptione confixere, promulgata Imperiali constitutione, [illegible] a consortio hominum segreget, jubeantur exterminari: quatenus hic subacti, atque in solitudinis perpetua relegatione damnati, Antistites Catholici [illegible] vel reddantur Ecclesiis, vel creentur. Id quo nec nostra preces apud religiosissimum Principem, nec Dilectionis tuæ suggestio, aut cunctorum fratrum nostrorum, quod adversis Constantinopolim reportantur, implorante Sacerdotum, aut supplicatio Monachorum laborare potenti.*

Imploraverat autem Imperatoris auxilium Simplicius in Epistola ad Zenonem *VIII. Idus Octob. post Consulatum Basilisci & Armati*, ideoque Holsteniana Epistola prioribus mensibus anni insequentis data. In illa Epistola, quam an. 477. *VIII. Idus Octob.* scripsit Simplicius, ait: *Unde ante omnia precor, ut Alexandrinam Ecclesiam non minus a funesto, quam ab hæretico persecutore Clementia vestra dispositionibus liberatam, Catholico & legitime restitui confestim Antistiti, ut ... quos temeritate diabolica diversis ordinasse perhibentur, ejectis, recta fidei subrogari consentanis Episcopis, &c.*

Ex Labbei App. T. IV.

CONCILICM CABILLONENSE

Cui præfuit Patiens Lugdunensis metropolitanus, cum Euphronio Augustodunensi, & reliquis provincialibus episcopis, circa annum Christi CCCCLXX

CAbillonense Concilium, quo electus est Joannes Cabillonensis episcopus circa an. Christi CCCCLXX. concilium reipsa fuisse, habemus ex Sidonii ad Domnulum epistola. *Exceperunt*, inquit, *pontificale concilium variæ voluntates oppidanorum*. Quam epistolam a Sirmondo inter concilia Gallicana editam, & in regia collectione omissam, nos hic restituendam duximus, cum aliis ad Bituricense ejusdemmodi concilium spectantibus.

ELECTIO JOANNIS EPISCOPI Cabillonensis

Ex libro IV. epistolarum Sidonii episcopi Arvernorum, epist. ultima.

Sidonius Domnulo suo salutem.

NEqueo differre, quin grandis communio ne te gaudii festinus impertiam: nimirum nosse cupientem quid pater noster in Christo pariter & pontifex Patiens, Cabillonum profectus, more religionis, more constantiæ suæ fecerit. Cum venisset in oppidum suprascriptum, provincialium sacerdotum prævio partim, partim comitante collegio, scilicet ut municipio summus aliquis antistes ordinaretur, cujus ecclesiæ disciplina nutabat, postquam junior episcopus Paulus discesserat, decesseratque: exceperunt pontificale concilium variæ voluntates oppidanorum, nec non & illa, quæ bonum publicum semper evertunt, studia privata, quæ quidam triumviratus accenderat competitorum; quorum hic antiquam natalium prærogativam, reliqua destitutus eorum dote, ructabat; hic per fragores parasiticos, culinarum suffragio comparatos, Apicianis plausibus ingerebatur; hic apice votivo si potiretur, tacita pactione promiserat ecclesiastica plausoribus suis prædia fore. Quod ubi viderunt sanctus Patiens, & sanctus Euphronius, qui rigorem firmitatemque sententiæ sanioris, præter odium gratiamque primi tenebant: consilio cum coepiscopis prius clam communicato, quam palam prodito strepituque despecto turbæ furentis, jactis repente manibus arreptum, nihilque tum minus, quam quæ agebantur, optantem suspicantemque, sanctum Joannem virum honestate, humanitate, mansuetudine insignem, (lector hic primum, sic minister altaris, idque ab infantia: post laborum, temporumque processu, archidiaconus; in quo seu gradu, seu ministerio, multum retentus propter industriam, diu dignitate non potuit augeri, ne potestate posset absolvi) attamen hunc jam secundi ordinis sacerdotem, dissonans inter partium voces quæ differebant laudare non ambientem, sed nec audebant culpare laudabilem stupentibus factiosis, erubescentibus malis, acclamantibus bonis, reclamantibus nullis, collegam sibi consecravere. Nunc ergo Jurensia si te rebi committunt jam monasteria, in quæ libenter soles ascendere, jam cœlestibus supernisque præludis habitaculis: gaudere te par est de communium patronorum, seu sic sentiente concordia, seu sic concordante sententia. Illius quoque nomine exulta quem creaverunt Euphronius testimonio, Patiens manu, ambo judicio. In quo fecit Euphronius, quod conveniret non senectuti modo suæ, verum etiam dignitatis longævitati: fecit & Patiens, vir quamlibet magnis par tamen laudibus, quod satis decuit facere personam, quæ caput est civitati nostræ per sacerdotium, provinciæ vestræ per civitatem. Vale.

Ex Pagi Critico ad An. Chr. 470.

CONCILIUM ANTIOCHENUM,

In quo PETRUS FULLO deponitur.

CUm ob tumultus in Ecclesia Antiochena a A Petro Fullone excitos Martyrius Antiochenus Episcopus sedi Suæ nuncium misisset, eam Petrus Fullo invasit. Qua temeritate commotus Leo Imperator Synodum Episcoporum fieri præcepit, in qua Fullo depositus ac damnatus, & in ejus locum ordinatus est Julianus. Rem narrat Theophanes ad annum Incarn. secundum Alexandrinos 456. qui Kalend. Septemb. anni Christi 463. auspicatur, his verbis. *Hoc anno Leo Imp. Zenonem generum Ducem Orientis instituit, & Basiliscum Verinæ Augustæ fratrem Thraciæ pariter Ducem. Zeno vero Antiochiam profectus sacrum Martyrium in ea comperit Episcopum. Petrus autem Fullo, etiam in templo Bassæ Martyris Chalcedonensis presbyterio B fungens Zenonem sequebatur. Is implorata Zenonis opera nonnullos ex Apollinarii asseclis mercede conductos sibi conjungit; & innumeros tumultus contra fidem & Martyrium excitat: anathemate etiam ferit, qui non assererent Deum cruci suffixum populoque demum in duas partes Antiochiæ discisso, addit ter sancto hymno: Qui crucifixus est pro nobis: quæ voces ab eo tempore in hodiernum usque diem a Theopaschitis usurpari consueverunt. Martyrius porro ad Imp. Leonem profectus, Gennadii CP. præsulis commendationibus multo cum honore suscipitur. Antiochiam deinde reversus, cum populi factiones varias, easdemque tumultibus comperisset agitatas, & Zenonis favore fortiores, in Ecclesia conventu cessit Episcopa- C tu, verbis usus hujusmodi: Clero inobedienti, populo contumaci, & ecclesiæ sordibus infectæ nuncium remitto: soloque Sacerdotii dignitate mibi reservata Episcopale munus depono. Eo secedente, Petrus Fullo in Antiochiæ thronum insiliens confestim Joannem quemdam degradatione damnatum ordinat Apameæ Episcopum. Nuncio de his accepto Gennadius cuncta refert ad Imperatorem, qui Petrum Fullonem exilio plectendum pronunciat. Quod cum Petrus audisset, ipse fuga proprium exilium evitat; moxque communibus suffragiis Julianus quidam Antiochiæ Episcopus institutus est.* Idem habet Cedrenus ad an. VII. Leonis Imp. & Theodorus Lector lib. 1. antequam de incendio urbis CP. quod anno 465. accidit, loquatur. Unde colligitur hos motus Alexandrinos initium cœpisse non anno 471. ut vult Baronius eumque secutus Valesius sed anno 463. vel 464. ut late probat Pagius ad an. 471. n. 3. & seqq. Hujus Antiochenæ Synodi Synopsim refert libellus Synodicus supra relatus a Labbeo, Auctor Breviculi Historiæ Eutychianistarum inter epistolas Felicis Papæ III. mox afferendi, nec non Liberatus in Breviario cap. 18. Cur autem anno 471. hujus concilii epocha affigatur, auctor est Victor Tunumensis, qui sub illius anni Consulibus, Leone nimirum Aug. IV. & Probiano: ait: *Post Martyrium Julianus ordinatur Episcopus*. Martyrius equidem, cum teste Nicephoro in Chronico annis tredecim (hi vero incompleti numerandi sunt) sedisset, & Episcopatum inierit an. 459. nonnisi sub initium anni 471. Episcopatu cesserit, necesse est; at Petrus Fullo brevi admodum tempore sedit; cum in citato Breviculo post arreptum Episcopatum *continuo* damnatus esse dicatur.

Ex Labbei App. T. IV.

CONCILIUM BITURICENSE,

Cui præfuit Sidonius episcopus Arvernorum, facta illi ab omnibus designandi creandique antistitis potestate, circa annum Christi CDLXXII.

BIturicense Concilium, quo Simplicius Bitu- D ricensis archiep. electus est, anno Christi circiter CCCCLXXII. præsidem habuit Sidonium Arvernorum episcopum, cujus literas eo spectantes, orationemque in illo conventu habitam, prætermissas in regia conciliorum editione, hic repræsentamus, uti a Sirmondo editæ sunt Tomo I. conciliorum antiquorum Galliæ.

ELECTIO SIMPLICII EPISCOPI TURICENSIS.

Ex epistolis Sidonii ejusdem

I.

Agrœcium metropolitanum Senonensem ad Bituricensis electionem propterea invitat, quod provincialium episcoporum numerus deficeret.

Sidonius Domino Papæ Agrœcio.

BIturicas decreto civium petitus adveni. Causa fuit evocationis titubans ecclesiæ status, quæ nuper summo viduata pontifice utriusque professionis ordinibus quoddam classicum cecinit. Fremit populus per studia divisus: pauci alteros, multi sese non offerunt solum, sed inferunt. Si aliquid pro virili portione secundum Deum consulas veritatemque, omnia occurrunt levia, varia, fucata, & quid dicam? sola est illic simplex impudentia. Et nisi me immerito queri judicaretis, dicere auderem tam præcipitis animi esse plerosque, tamque periculosi, ut sacrosanctam sedem dignitatemque affectare pretio oblato non reformident: & rem jamdudum in nundinam mitti actionemque potuisse; si quam paratus invenitur emptor, venditor tam desperatus inveniretur. Proinde quæ- E so, ut officii mei novitatem, pudorem, necessitatem, spectatissimi adventus tui ornes contubernio, tuteris auxilio. Nec te, quamquam Senoniæ caput es, inter hæc dubia subtraxeris intentionibus medendis Aquitanorum: quia mi-

nimum

nimum refert quod nobis est in habitatione divisa provincia, quando in religione causa conjungitur. His accedit, quod de urbibus Aquitanicæ primæ solum oppidum Arvernum Romanis reliquum partibus bella fecerunt. Quapropter in constituendo præfatæ civitatis antistite, provincialium collegarum deficimur numero, nisi metropolitanorum reficiamur assensu. De cetero, quod ad honoris vestri spectat prærogativam, nullus a me hactenus nominatus, nullus adhibitus, nullus electus est: omnia censuræ tuæ salva, illibata, solida, servantur. Tantum hoc meum duco, vestras invitare personas, expectare voluntates, laudare sententias: & cum in locum statumque pontificis quisque sufficitur, ut a vobis præceptum, a me procedat obsequium. Sed si (quod tamen arbitror minime fore) precibus meis apud vos male suadens obstiterit interpres, poteritis præsentiam vestram potius excusare, quam culpam, sicut e diverso, si venitis, ostendetis quia terminus potuerit poni vestræ quidem regioni, sed non potuerit caritati. Memor nostri esse dignare domine Papa.

II.

Euphronium Augustodunensem ad eamdem electionem invitat, aut consilium certe petit de Simplicio, quem populus Biturix episcopum sibi ordinari flagitabat.

Sidonius domino papæ Euphronio S.

Lib. 7. ep. 8.

QUandoquidem me clericalis officii vincula ligant, felicissimum mediocritatis meæ statum pronunciarem, si nobis haberentur, quam territoria vicina, tam mœnia. De minimis videlicet rebus coronam tuam maximisque consulerem, fieretque actionum mearum quasi cujusdam fluvii placidissimus cursus atque inoffensus, si e tractatu tuo, veluti e saluberrimo fonte, manaret. Procul dubio tunc ille non esset, aut spumosus per jactantiam, aut præceps per juventutem. Quin potius in illo squalidum si quid ac putre sordere, totum admixta consilii tui vena dilueret. Sed quod hujuscemodi votis spatia sunt longa interposita præpedimento, sedulo precor, ut consulentem de scrupulo incursæ ambiguitatis expedias: & quia Simplicium, spectabilem virum, episcopum sibi flagitat populus Biturix ordinari, quid super tanto debeam negotio facere decernas. Hujus namque vel erga me dignationis, vel erga rel[illegible]os auctoritatis, ut si quid fieri voles, (voles autem quidquid æquissimum est) non suadere tam debeas, quam jubere. De quo tamen Simplicio scitote narrari plurima bona, atque ea quidem a plurimis bonis. Quæ testimonia mihi prima fronte colloquii non satis grata, quia satis gratiosa judicabantur: at postquam æmulos ejus nihil vidi amplius quam silere, atque eos maxime qui fidem fovent Arianorum: neque quippiam nominato, licet necdum nostræ professionis, illicitum opponit animum adverti, exactissimum virum posse censeri, de quo civis malus loqui, bonus tacere non posset. Sed cur ego ista hæc ineptus adjeci, tanquam darem consilium, qui poposci? quin potius omnia ex vestro nutu, arbitrio, litterisque disponentur, sacerdotibus popularibusque manifestabuntur. Neque enim ita desipimus in totum, ut evocandum te primum, si venire possibile est, deinde si quid secus, certe consulendum decerneremus, nisi in omnibus obsequuturi. Memor nostri esse dignare domine papa.

III.

Perpetuo Turonensi episcopo, ipsius rogatu, mittit orationem quam habuerat in electione episcopi Bituricensis.

Sidonius domino papæ Perpetuo S.

DEsiderio spiritualium lectionum, quarum tibi tam per authenticos, quam per disputatores, bibliotheca fidei catholicæ perfamiliaris est, etiam illa quæ maxime tuarum scilicet aurium minime digna sunt occupare censuram, noscere cupis. Siquidem injungis, ut orationem, quam videor ad plebem Biturigis in ecclesia sermocinatus, tibi dirigam. Cui non rhetorica partitio, non oratoriæ minæ, non grammaticales figuræ, congruentem decorem disciplinamque suppeditaverunt. Neque illic, ut exacte perorantibus mos est, aut pondera historica, aut poetica schemata, scintillasve controversalium clausularum, libuit aptari. Nam cum me partium seditiones, studia, varietates, in diversa raptarent: sic dictandi mihi materiam suggerebat injuria, quod tempus occupatio subtrahebat. Etenim tanta erat turba competitorum, ut cathedræ unius numerosissimos candidatos nec duo recipere scamna potuissent. Omnes placebant sibi, omnes omnibus displicebant. Neque enim valuissemus aliquid in commune consulere, nisi judicii sui faciens plebs lenita jacturam, sacerdotali se potius judicio subdidisset: presbyterorum sane paucis angulatim fringultientibus, porro autem palam ne mussitantibus quidem: quia plerique non minus suum, quam reliquos ordines pertimescebant. Igitur dum publice totos singuli cavent, factum est, ut omnes non aspernanter audirent, quod deinceps ambienter exponerent. Itaque paginam sume subditis voluminibus adjunctam, quam duabus vigiliis unius noctis æstivæ, Christo teste, dictatam, plurimum vereor ne ipsi amplius lectioni, quæ hoc de se probat, quam mihi credas. Memor nostri esse dignare domine papa.

SIDONII CONCIO,

SIVE ORATIO

Quam in ecclesia Bituricensi habuit, cum Simplicium designatum arbitrio suo episcopum renunciaret.

REfert historia secularis, dilectissimi, quemdam philosophum discipulis advenientibus prius tacendi patientiam, quam loquendi monstrasse doctrinam: & sic incipientes quosque inter disputantium consectaneorum cathedras mutum sustinuisse quinquennium, ut etiam celeriora quorumpiam ingenia non liceret ante laudari, quam deceret agnosci. Ita fiebat, ut eosdem post longam taciturnitatem loquutos quisque audire cœperat, non taceret: quia donec scientiam natura combiberit, non major est

est gloria dixisse quod noveris, quam siluisse A
quod nescias. At nunc mediocritatem meam
manet longe diversa conditio: cui per suspi-
riosas voragines, & flagitiorum volutabra gra-
dienti, professionis hujusce pondus impactum
est. Et priusquam ulli bonorum reddam di-
scentis obsequium, cogor debere ceteris docen-
tis officium. Adjicitur huic impossibilitati pon-
dus pudoris, quod mihi peculiariter paginæ de-
cretalis, oblatu pontificis eligendi mandastis
arbitrium, coram sacrosancto & pontificatu ma-
ximo dignissimo papa, qui cum sit suæ pro-
vinciæ caput, sit etiam mihi, institutione, fa-
cundia, privilegio, tempore, ætate præstantior,
ego deque, coramque metropolitano verba fa-
cturus & provincialis & junior, pariter fero B
imperiti verecundiam, procacis invidiam. Sed
quoniam vestro sic libitum errori, ut ipse pru-
dentia carens prudentem vobis, in cujusque
personam bona multa concurrant, sub ope
Christi episcopum exquiram: noveritis hujusmo-
di assensu multum me honoris, plus oneris ex-
cipere. Primo loco grandem publicæ opinio-
nis sarcinam penditote, quod injunxistis inci-
pienti consummata judicia; atque ab hoc re-
ctum consilii tramitem postulatis, in quo re-
ceptis adhuc nuper erratum. Igitur quia vo-
bis id fuit cordi, obsecro ut quales nos fide
creditis, tales intercessione faciatis, atque di-
gnemini humilitatem nostram orationibus po-
tius in cœlum ferre, quam plausibus. Primum C
tamen nosse vos par est, in quas me obloquio-
rum scyllas, & in quos linguarum, sed hu-
manarum, latratus, quorumdam vos infamare
conantum turbo conjecerit. Est enim hæc quæ-
dam vis malis moribus, ut innocentiam mul-
titudinis devenustent scelera paucorum: cum
tamen e diverso bonorum raritas, flagitia mul-
torum nequeat excusare virtutibus communica-
tis. Si quempiam nominavero monachorum,
quamvis illum Paulis, Antoniis, Hilarioribus,
Macariis conferendum, sectatæ anachoreseos
prærogativa comitetur: aures illico meas in-
condito tumultu circumstrepitas ignobilium pu-
milionum murmur everberat conquerentium.
Hic qui nominatur, inquiunt, non episcopi, D
sed potius abbatis complet officium, & inter-
cedere magis pro animabus apud cœlestem,
quam pro corporibus apud terrenum judicem
potest. Sed quis non exacerbescat, cum videat
sordidari virtutum sinceritatem criminatione vi-
tiorum. Si eligimus humilem, vocatur abje-
ctus: si proferimus erectum, superbire cense-
tur: si minus institutum, propter imperitiam
creditur irridendus: si aliquatenus doctum,
propter scientiam clamatur inflatus: si severum,
tamquam crudelis horretur: si indulgentem,
facilitate culpatur: si simplicem, despicitur ut
brutus: si acrem, vitatur ut callidus: si dili-
gentem, superstitiosus decernitur: si remissum,
negligens judicatur: si solertem, cupidus: si E
quietum, pronunciatur ignavus: si abstemium
producimus, avarus accipitur: si cum qui pran-
dendo pascat, edacitatis impetitur. Libertatem
pro improbitate condemnant, verecundiam pro
rusticitate fastidiunt. Rigidos ab austeritate
non habent caros: blandi apud eos commu-
nione vilescunt. Ac si utrolibet genere vivatur,
semper hic tamen bonarum partium mores
pungentibus linguis maledicorum, veluti bici-
pitibus hamis, inuncabuntur. Inter hæc mo-
nasterialibus disciplinis ægre cedatur vel po-

pularium cervicositas, vel licentia clericorum.
Si clericum dixero, sequentes æmulantur, de-
rogant antecedentes. Nam ita ex iis pauci,
quod reliquorum pace dictum sit, solam cleri-
catus diuturnitatem pro meritis autumant cal-
culandam, ut nos in antistite consecrando non
utilitatem velint eligere, sed ætatem, tanquam
diu potius quam bene vivere debeat accipi ad
summum sacerdotium adipiscendum, pro om-
nium gratiarum privilegio, decoramento, leno-
cinamento. Et ita quipiam in ministrando se-
gnes, in obloquendo celeres, in tractatibus otiosi,
in seditionibus occupati, in caritate infirmi,
in factione robusti, in æmulationum conserva-
tione stabiles, in sententiarum assertione nu-
tantes, nituntur regere ecclesiam, quos jam re-
gi necesse erit per senectam. Sed nec diutius
placet propter paucorum ambitus, notare per-
sonas: hoc solum astruo, cum nullum proferam
nuncupatim, ille confitetur repulsam qui pro-
fitetur offensam. Sane id liberius dico, de mul-
titudine circumstantium multos episcopales es-
se, sed totos episcopos esse non posse: & cum
singuli diversorum charismatum proprietate po-
tiantur, sufficere omnes sibi omnibus nemi-
nem. Si militarem dixero forte personam,
protinus in hæc verba consurgitur: Sidonius
ad clericatum quia de seculari professione trans-
latus est, ideo sibi assumere metropolitanum
de religiosa congregatione dissimulat: natalibus
turget, dignitatum fastigatur insignibus, con-
temnit pauperes Christi. Quapropter in præsen-
tiarum solvam quam non tam bonorum cari-
tati, quam maledicorum suspicioni debeo fidem.
Vivit Spiritus sanctus omnipotens Deus noster,
qui Petri voce damnavit in Simone mago,
cur opinaretur gratiam benedictionis pretio sese
posse mercari: me in eo, quem vobis oppor-
tunum censui, nec pecuniæ favore nec gratiæ,
sed statu satis superque trutinato personæ, tem-
poris, provinciæ, civitatis, virum cujus in con-
sequentibus raptim vita replicabitur, compe-
tentissimus credidisse. Benedictus Simplicius,
hactenus vestri, jamque ab hinc nostri (modo
per vos Deus annuat) habendus ordinis co-
mes, ita utrique parti vel actu, vel professio-
ne respondet, ut & respublica in eo quod ad-
miretur, & ecclesia possit invenire quod dili-
gat. Si natalibus servanda reverentia est, quia
& hos non omittendos Evangelista monstravit
(nam Lucas laudationem Joannis aggressus,
præstantissimum computavit, quod sacerdotali
de stirpe veniebat, & nobilitatem vitæ prædi-
caturus, prius tamen extulit familiæ dignita-
tem) parentes ipsius aut cathedris aut tribu-
nalibus præsederunt. Illustris in utraque con-
versatione prosapia, aut episcopis floruit, aut
præfectis. Ita semper huiusce majoribus aut
humanum aut Divinum dictare jus usui fuit.
Si vero personam suam tractatu consiliosiore
pertemus, invenimus eam tenere istic, inter
spectabiles principes locum. Sed dicitis, viros
Eucherium & Pannychium illustres, haberi su-
periores. Quod hactenus, eos esto putatos. Sed
præsentem jam modo ad causam illi ex cano-
ne non requiruntur, qui ambo ad secundas nu-
ptias transierunt. Si annos ipsius computemus,
habet efficaciam de juventute, de senectute
consilium. Si literas vel ingenium conferamus,
certat natura doctrinæ. Si humanitas requiren-
da est, civi, clerico, peregrino, minimo, ma-
ximoque, etiam supra sufficientiam offertur; &
suum

suum sæpius panem ille qui non erat redditu- A rus agnovit. Si necessitas accipiendæ legationis incubuit, non ille semel pro hac civitate stetit ante pellitos reges, vel ante principes purpuratos. Si ambigitur quo magistro rudimentis fidei fuerit imbutus: ut proverbialiter loquar, domi habuit unde disceret. Postremo iste est ille, carissimi, cui in tenebris ergastularibus constituto, multipliciter obserata barbarici carceris divinitus claustra patuerunt. Istum, ut audivimus, tam socero quam patre postpositis, ad sacerdotium duci oportere vociferabamini. Quo quidem tempore plurimum laudis domum retulit, quando honorari maluit parentum dignitate, quam propria. Pene transieram, quod præteriri non oportuerat. Sub Mose quondam, B sicut Psalmographus ait, in diebus antiquis, ut tabernaculi fœderis forma consurgeret, totus Israel in eremo ante Bezeleelis pedes oblatis symbolum coacervavit impendii. Salomon deinceps, ut templum ædificaret in Solymis, solidas populi vires in opere concussit; quamvis Palæstinorum captivas opes & circumjectorum regum tributarias functiones, australis reginæ Sabaitis gaza cumulaverit. Hic vobis ecclesiam juvenis, miles, tenuis, solus, adhuc filius familias, & jam pater, extruxit. Nec illum a proposita devotione suspendit vel tenacitas senum, vel intuitus parvulorum; & tamen fuit morum factura quæ taceret. Vir est namque, ni fallor, totus popularitatis alie- C nus: gratiam non captat omnium, sed bonorum: non indiscreta familiaritate vilescens, sed examinata sodalitate pretiosus: & bonovi ratu æmulis suis magis prodesse cupiens, quam placere: severis patribus comparandus, qui juvenum filiorum non tam cogitant vota, quam commoda. In adversis constans, in dubiis fidus, in prosperis modestus, in habitu simplex, in sermone comis, in contubernio æqualis, in consilio præcellens. Amicitias probatas cunctæ expetit, constanter retinet, perennis servat. Inimicitias invidas honeste exercet, tarde credit, celeriter deponit. Maxime ambiendus, quia minime ambitiosus non studet suscipere sacerdotium, sed mereri. Dicet aliquis unde tibi de illo tam cito tanta comperta sunt? Cui respondeo: Prius Bituriges noveram, quam Biturigas. Multos in itinere, multos in commilitio, multos in tractatu, multos in contractu, multos in sua, multos in nostra peregrinatione cognoscimus. Plurima notitiæ [illegible] & ex opinione compendia: quia non tam patrios terminos potuit famæ natura, quam patriæ. Quocirca si urbium status non tam murorum ambitu, quam civium claritate taxandus est, ut non modo primum qui essetis, sed ubi esse[illegible] agnovi. Uxor illi de Palladiorum stirpe descendit, qui aut literarum aut altarium cathedras cum sui ordinis laude tenuerunt. Sane quia persona matronæ verecundam succinctamque sui exigit mentionem, constanter adstruxerim, [illegible] re illam fœminam sacerdotii [illegible] liæ, vel ubi educata crevit, vel ubi electa migravit. Filios ambo bene & prudenter instituunt: quibus comparatus pater inde felicior incipit esse, quia vincitur. Et quia sententiam parvitatis meæ in hac electione valituram esse jurastis (siquidem non est validius dicere sacramenta, quam scribere) in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti Simplicius est, quem provinciæ nostræ Metropolitanum, civitati vestræ summum sacerdotem fieri debere pronuncio. Vos autem de viro, de quo loquimur, si novam sententiam meam sequimini, secundum vestram veterem consonate.

CONCILIUM VIENNENSE,

IN CAUSA ROGATIONUM TRIDUANARUM

Ante Ascensionem Domini celebrandarum, a Beato Mamerto Viennensi episcopo sub Simplicio Papa, [b] circa annum Christi CCCCLXXIV. habitum.

[a] CONCILIUM [illegible] De rebus in hac synodo gestis chronicon Cameracense a reverendo & eximio viro ac domino Georgio Colvenerio sacræ theologiæ academiæ Duacensis doctore ac professore absolutissimo, collegiatæ ecclesiæ ad sanctum Petrum canonico & scholastico, antiquitatis amantissimo, paucos ante annos editum, ac notis illustratum, libro primo, capite octavo, ista: *Hujus temporibus [illegible] bita synodus Vienna urbe describitur, ad quam Galliarum episcopi a beato Mamerto convocati pene omnes convenerant: ubi & ipsi beatum Remigium, utpote divinis eloquiis eruditissimum, & prælantioris gratiæ privilegio facundissimum, [illegible] nire petierunt. At vir sanctus, longo gravatus [illegible] cum corporis imbecillitate detineretur, beatum [illegible] Vedastum vicaria solicitudinis [illegible] [illegible]. In ea namque urbe, ut beatus Gregorius Turonensis urbis episcopus scribit in gestis Francorum, tunc temporis inaudita [illegible] ruerant. Hinc enim motu terræ maximo, multarum ecclesiarum [illegible] corpore, & [illegible] Dracaliorum [illegible] animis [illegible] [illegible] [illegible] & extremum [illegible] [illegible] Porro [illegible] [illegible] per portam [illegible] [illegible] per totum annum [illegible] Super [illegible] paschæ [illegible] Mamertus [illegible] [illegible] mysterium celebraret [illegible] quoque regale, quod [illegible] [illegible] est. [illegible] animadversionem [illegible] [illegible] episcopi [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Hæc chronicon [illegible]

[b] Circa annum Christi 474. Ado Viennensis in chronico hanc synodum anno [illegible] 452 tempore Leonis papæ celebratam, eoque [illegible] tempore rogationes triduanas institutas esse [illegible] bens, errat: cum sanctus Remigius [illegible] synodo

nodi tempore episcopus extitisse referatur, quem A scopi. Anno igitur 474. adscripsi hanc synodum, quam ex ordinatione sancti Remigii episcopi ante 471. & ex epistolis Sidonii, ante 475. celebratam fuisse probavi. De rogationibus videque notavimus ad epistolam ultimam Hilari papæ supra.

anno 471. qui est annus quartus Simplicii papæ in Rhemensem episcopum ordinatum esse constet. Post annum Christi 475. habitam non esse, arguunt epistola quarta libri quinti, & prima libri septimi, Sidonii Arvernensis epi-

CONCILIUM ARELATENSE,

QUOD A LEONTIO ARELATENSI

Episcopo ad condemnandum prædestinationis errorem congregatum est circa anno Christi CDLXXV. Simplicii Papæ, & Eurici Vesogothorum in Gallia regis temporibus.

In edit. Sirmondi.

QUo consilio coacta fuerit hæc synodus, & quæ in ea tractata sint, declarant Fausti episcopi Rejensis libri duo de gratia Dei, & humanæ mentis libero arbitrio, quos ex synodi Arelatensis jussu ac sententia scriptos a se, & a synodo ipsa subscriptos testatur in prologo ad Leontium Arelatensem, qui synodo præsederat. Sic enim illum affatur. Domino beatissimo & reverentissimo Leontio papæ Faustus. Quod pro sollicitudine pastorali, beate papa Leonti, in condemnando prædestinationis errore, concilium summorum antistitum congregastis, universis Galliarum ecclesiis præstitistis. Quod vero ad ordinanda ea quæ conlatione publica doctissime protulistis, operam infirmis, curamque mandastis, parum ut reor tanto negotio, parum sanctæ existimationi vestræ consuluistis, & me judicio caritatis, vos periculo electionis onerastis. Quia ergo vestram laborare personam, sub imposito nobis fasce cognoscitis, communem causam hoc loco agitis, si ei quem opinioni vestræ imparem cernitis, manum suffragii porrigatis. *Et in fine prologi.* In quo quidem opusculo, post Arelatensis concilii subscriptionem, novis erroribus deprehensis, adjici aliqua synodus Lugdunensis exegit. *Prædestinationis porro errorem, ad quem expugnandum hæc synodus congregata est, prædestinatorum hæresim illam interpretor, quæ, ut Prosper & Sigebertus in chronicis tradunt, Honorii orta principatu, ex libris sancti Augustini male intellectis initium sumpsisse* D *ferebatur. Hi de prædestinatione ita disserebant, quasi fatalem quamdam necessitatem afferret, quæ bonorum operum studium omne præcideret: quippe qui nec mala opera obesse hominibus posse dicerent, si essent prædestinati, nec bona prodesse, si non essent. Cui absurdo quia nonnullis quorumdam librorum suorum sententiis viam munire, aut viam addere sanctus Augustinus quorumdam in Gallia episcoporum, aliorumque judicio videbatur, ab illo propterea, cum in ceteris maximi facerent, vehementer hac in parte diffidebant. At contra qui pro sancti Augustini placitis cum Prospero dimicabant, ejus adversarios, quod naturæ humanæ plus æquo tribuere viderentur, ut Semipelagianos insimulabant. Qua nota in his etiam libris suis Faustus non caruit. Nam & a Gelasio papa hoc nomine inter apocryphos relati sunt, & ab Avito Viennensi, atque a Fulgentio & aliis pluribus oppugnati. Ceterum gravi ac diuturnæ contentioni, quæ sanctissimos & doctissimos utrimque viros in Gallia centum amplius annos exer-* B *cuit, finem postea tandem attulit synodus Arausicana II. quæ totam de gratia & libero arbitrio controversiam ex sancti Augustini sententia composuit.*

EPISTOLA FAUSTI

REJENSIS EPISCOPI,

Ad Lucidum presbyterum e secta Prædestinatorum,

In qua illi sententias proponit, quas rejicere, quasque amplecti ac profiteri debeat; synodi Arelatensis tempore scripta, & a multis episcopis atque a Lucido ipso subscripta. C

Domino devinctissimo, & mihi speciali affectu venerando ac suspiciendo fratri, Lucido presbytero Faustus.

GRandis caritas est, parum cauti fratris errorem per Dei adjutorium & gratiam magis velle curare, quam sicut summi antistites meditantur, a bonitate suspendere. Quid possum de hoc sensu sicut vis cum unanimitate tua per literas loqui, cum te præsens multa & blanda & humili conlocutione nunquam potuerim ad viam veritatis attrahere? Loquentes ergo de gratia Dei & obedientia hominis, id omnino statuere debemus, ut neque proni in sinistram, neque importuni in dexteram, regiam magis gradiamur viam. Illud autem venerationem tuam dixisse miratus sum, quod nullus unquam sub religiosa professione contra catholicam fidem vel scripserit, vel prædicaverit: cum plurimi multiplices & profanos errores suos etiam scriptorum monumentis credideri inserendos, qui tamen Christiano nomine gloriabantur. Breviter ergo dicam, quantum cum absente loqui possum, quid sentire cum catholica ecclesia debeas. Id est, ut cum gratia domini operationem baptizati famuli semper adjungas, & eum qui prædestinationem exclusо labore hominis asserit, cum Pelagii E dogmate detesteris.

I. Anathema ergo illi, qui inter reliquas Pelagii impietates hominem sine peccato nasci, & per solum laborem posse salvari damnanda præsumptione contenderit; & qui eum sine gratia Dei liberari posse crediderit.

II. Item anathema illi, qui hominem cum fidei

fideli confessione solenniter baptizatum, & af-ferentem catholicam fidem, & postmodum per diversa hujus mundi oblectamenta prolapsum, in Adam & originale peccatum periisse asseruit.

III. Item anathema illi, qui per Dei præscientiam in mortem deprimi hominem dixerit.

IV. Item anathema illi qui dixerit, illum qui periit, non accepisse ut salvus esse posset: id est, de baptizato, vel de illius ætatis pagano, qui credere potuit & noluit.

V. Item anathema illi qui dixerit, quod vas contumeliæ non possit assurgere, ut sit vas in honorem.

VI. Item anathema illi qui dixerit, quod Christus non pro omnibus mortuus sit, nec omnes homines salvos esse velit.

Cum autem ad nos in Christi nomine veneris, aut cum a sanctis sacerdotibus evocatus fueris, tunc opportune, si dominus jusserit, locis suis testimonia proferemus, quibus & quæ catholica sunt manifestentur, & quæ catholicis sunt contraria destruantur.

Nos autem per illuminationem Christi veraciter & confidenter asserimus, & eum qui periit per culpam, salvum esse potuisse per gratiam, si gratiæ ipsi famuli laboris obedientiam non negasset: & eum qui per gratiam ad bonæ consummationis metas servitio obsequente pervenit, cadere per desidiam, & perire potuisse per culpam. Nos ergo per medium Christo duce gradientes, post gratiam, sine qua nihil sumus, laborem officiosæ servitutis afferimus. Sed omni modo arrogantiam & præsumptionem laboris excludimus, ut totis viribus desudantes, ne gratia in nobis evacuetur, quidquid de manu domini suscepimus, donum pronunciemus esse, non pretium: scientes laboris ipsius fructum officii rem esse, non meriti, cum Evangelista dicentes *Servi inutiles sumus, quod debuimus facere, fecimus.*

Hæc quæ strictim pro epistolæ brevitate memorata sunt, aut recipere se, aut respuere unanimitas tua recurrente sermone respondeat. Ceterum qui hanc veritatis mensuram, gratia præcedente, & conatu assurgente, non sequitur, dignus erit qui a sacris liminibus arceatur. Ego tamen individuam mihi bonitatem tuam toto sinceræ benignitatis amplexu in via retinens, in matris ecclesiæ gremio permanere repudiato hoc errore desidero. Qui si cito respuatur, ignorantiæ fuisse videbitur: blasphemia vero reputabitur, si pertinaciter defendatur. Gravem namque in auctorem retorquemus invidiam, si dicamus quod ei possibilitatem capessendæ saluti noluerit dare qui periit, ei dumtaxat, qui capere jam possit arbitrii libertatem: cum minime negare possimus, quod mandati prævaricatorem in judicio sui examinatione damnabit. Qui enim non est obnoxius de suscepto, nescio quomodo ejus possit esse de perdito. Ac sic peccantes in Deum, cujus in primis incautius asseruimus gratiam, in postremis ejus videbimur impugnare justitiam. Hujus autem epistolæ exemplar mecum retineo, in conventu sanctorum antistitum, si
Quam si subscriptam
ita necesse fuerit, proferendum. * Quod si eam subscriptam, ut dixi, transmittere nolueris, aperte adhuc te in errore persistere ipso silentio comprobabis: ac proinde jam necessitatem mihi facies ad personam tuam publicis conventibus exponendam. Et ideo secundum hæc quæ a me sunt directa rescribe, utrum ea remotis circuitionibus aut agnoscas, aut respuas. [illegible]

SUBSCRIPTIONES.

1 Auxanius in Christi nomine episcopus, relegi & subscripsi.
Faustus exemplar epistolæ meæ relegi & subscripsi.
Paulus episcopus in Christi nomine, relegi & subscripsi.
Eutropius in nomine Christi episcopus, relegi & subscripsi.
Pragmatius in Christi signo episcopus, relegi & subscripsi.
Patiens in Christo episcopus, relegi & subscripsi.
Euphronius relegi, & admiratus sum plenitudinem sanctam.
Megethius episcopus, relegi & subscripsi.
Claudius in nomine Christi episcopus, relegi & subscripsi.
Leucadius in nomine Christi episcopus, relegi & subscripsi.
Julianus in nomine Christi episcopus, subscripsi.
Lucidus presbyter, relegi & subscripsi.

LUCIDI PRESBYTERI ERROREM EMENDANTIS LIBELLUS AD EPISCOPOS,

In quo fidei suæ professionem, juxta synodi Arelatensis statuta, & superiorem Fausti epistolam depromit.

Dominis beatissimis & in Christo reverentissimis patribus Leontio, Euphronio, Fonteio, Viventio, Mamerto, Patienti, * Veriano, Auxanio, Fausto, Paulo, Megethio, Græco, Eutropio, Leontio, Claudio, Marcello, Croco, Basilio, Claudio, Ursino, Prætextato, Pragmatio, Theoplasto, Leucadio, Viventio, Juliano, Amicali, Joanni, Optioni & Licinio episcopis, Lucidus presbyter. * V. [illegible]

Correptio vestra salus publica, & sententia vestra medicina est. Unde & ego summum remedium duco, ut præteritos errores accusando excusem, & salutifera confessione me diluam. Proinde juxta prædicandi recentia statuta concilii, damno vobiscum sensum illum, qui dicit humanæ obedientiæ laborem divinæ gratiæ non esse jungendum. Qui dicit post primi hominis lapsum ex toto arbitrium voluntatis extinctum. Qui dicit quod Christus & salvator noster mortem non pro omnium salute susceperit. Qui dicit quod præscientia Dei hominem violenter compellat ad mortem, vel quod cum Dei pereant voluntate qui pereunt. Qui dicit quod post acceptum legitime baptismum in Adam moriatur quis

1 Cum Leontii Concilii Arelatensis præsidis nomen in his literis desideretur, inde colligit Em. Norisius lib. 2. Hist. Pelag. hanc XL. Episcoporum subscriptionem non spectare ad synodum Arelatensem, sed perscriptam fuisse in quodam privato eorumdem pro dedicanda basilica, vel alio quopiam congressu. *Pagius ad an.* [illegible] *n.* 14.

cumque deliquerit. Qui dicit alios deputatos ad mortem, alios ad vitam prædestinatos. Qui dicit ab Adam usque ad Christum nullos ex gentibus per primam Dei gratiam, id est per legem naturæ, in adventum Christi fuisse salvatos, eo, quod liberum arbitrium in primo parente perdiderint. Qui dicit patriarchas ac prophetas, vel summos quosque sanctorum, etiam ante redemptionis tempora, intra paradisum deguisse. Hæc omnia quasi impia, & sacrilegus repleta condemno. Ita autem assero gratiam Dei, ut annisum hominis & conatum gratiæ semper adjungam, & libertatem voluntatis humanæ non extinctam, sed attenuatam & infirmatam esse pronunciem; & periclitari eum qui salvus est, & eum qui periit potuisse salvari. Christum etiam Deum & salvatorem nostrum, quantum pertinet ad divitias bonitatis suæ, pretium mortis pro omnibus obtulisse: & quia nullum perire velit, qui est salvator omnium, maxime fidelium, dives in omnibus qui invocant illum. Et quia in tantis rebus conscientiæ satisfaciendum, memini me ante dixisse, quod Christus pro his tantum, quos credituros præscivit, advenisset, sententias dominicas sequens, quibus ait sic: *Filius hominis non venit ministrari, sed ministrare, & animam suam redemptionem dare pro multis.* & illud: *Hic est calix sanguinis mei novi testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum*, vel illud apostoli. *Sicut semel statutum est hominibus mori, ita & Christus semel oblatus est ad multorum exhaurienda peccata.* Nunc vero sacrorum testimoniorum auctoritate, quæ abunde per spatia divinarum inveniuntur scripturarum, ex seniorum doctrina ratione patefacta, libens fateor Christum etiam pro perditis advenisse, quia eodem nolente perierunt. Neque enim fas est circa eos solum qui videntur esse salvati, immensæ divitias bonitatis ac beneficia divina concludi. Nam si Christum his tantum remedia attulisse dicimus, qui redempti sunt, videbimur absolvere non redemptos, quos pro redemptione contempta constat esse puniendos. Assero etiam, per rationem & ordinem sæculorum alios lege gratiæ, alios lege Moysi, alios lege naturæ, quam Deus in omnium cordibus scripsit, in spe adventus Christi fuisse salvatos. tamen ex initio mundi ob originali nexu, nisi intercessione sacri sanguinis, non absolutos. Profiteor etiam æternos ignes, & infernales flammas factis capitalibus præparatas: quia perseverantes humanas culpas merito sequitur divina sententia quam juste incurrunt, qui hæc non toto corde crediderint. Orate pro me, domini sancti & apostolici patres.

Lucidus presbyter hanc epistolam manu propria subscripsi, & quæ in ea adstruuntur assero, & quæ sunt damnata damno.

NOTÆ JACOBI SIRMONDI S. J.

1 *Concilium Arelatense.*) Biniana editio postrema Coloniensis concilium hoc, in quo Fausti & Lucidi epistola approbata dicuntur, Arelatense illud concilium vult fuisse, quod a nobis quartum numeratur, & post annos fere quinquaginta Opilione consule celebratum est anno Christi 524. Quod quidem mirum est viro docto persuaderi potuisse. Nam ut omittam, quod exploratum est, Faustum Rejensem ad ea usque tempora non pervenisse, ex Fausti præfatione, atque ex Lucidi epistola constat, concilio Arelatensi, de quo agimus, præsedisse Leontium Arelatensem, cum eoque adfuisse inter alios Mamertum Viennensem, & Patientem Lugdunensem: cum Arelatensi IV. præfuerit Cæsarius, tertius a Leontio, & Epaonensi septem ante annis subscripserint Avitus Viennensis, tertius itidem a Mamerto; & Viventiolus Lugdunensis, quintus a Patiente. Quare longe diversum ac multo ante celebratum fuisse hoc concilium necesse est. Baronius, alique eum secuti, conjiciunt in annum 490. Quod etsi propius abest a vero, satius tamen in re dubia duximus ad Sidonii ætatem id referre: tum quod Sidonius ad plerosque ex iis scribat, qui huic concilio adfuerunt: tum quod ita potius sentire oportuerit Baronium, qui Fausti libros de gratia & libero arbitrio, quos synodi hujus auctoritate compositos tradunt, eos ipsos esse contendit, de quibus ad Faustum eundem scribit Sidonius lib. 9. epist. 9.

2 *Et quia in tantis rebus.*) Totum hoc membrum usque ad illa verba, *constat esse puniendos*, quod neque in vulgatis exemplaribus legitur, neque in Puteanorum fratrum manuscripto, quo hic usi sumus, extat in vetusto codice sancti Galli, ut admonuit Henricus Canisius tomo 4. antiquæ lectionis.

OBSERVATIO PHILIPPI LABBE, S. J.

Jacobus Usserius Armacanus in Hibernia Calvinistarum antistes cap. 13. libri quem anno 1639. de Britannicarum ecclesiarum antiquitatibus vulgavit, ejusque seduli exscriptores Janseniani nostri Parisienses in apologia Jansenianarum hæreseon anno 1643. vulgata concilium hoc Arelatense geminasque Fausti Rejensis ep. ac Lucidi presbyteri epistolas criminari sunt aggressi. Verum infelici plane successu, ut per otium disces ex libris de hæresi Janseniana ab apostolica sede merito proscripta quos R. P. Stephanus Dechamps Bituricus cum maxima catholicorum omnium approbatione anno 1654. publici juris fecit. Consule si, cum libri 1. disputationis VII. cap. 7. tum libri II. disputationis itidem VII. caput primum, ubi omnia heterodoxorum illorum adversus orthodoxos tractatores argumenta fracta prorsus ac contrita deprehendes.

CONCILIUM LUGDUNENSE

PAULO POST SYNODUM ARELATENSEM

Suprascriptam, sub Patiente ecclesiæ Lugdunensis episcopo celebratum.

Ex P. Jacobo Sirmondo.

De hac synodo unicum extat Fausti Rejensis testimonium, quod paulo ante citavimus ex ejus epistola ad Leontium episcopum, ubi significat se post Arelatensis concilii subscriptionem, novis erroribus deprehensis, aliqua libris suis adjecisse jussu synodi Lugdunensis. Quid præterea in hoc conventu actum sit, ignoramus. Nisi forte ad hanc synodum referri placeat, quod in vetusto codice conciliorum adnotatum legitur his verbis: De libro ecclesiasticorum dogmatum, quem S. Patiens protulit: *ut quemadmodum in synodo Arelatensi approbati fuerant libri Fausti episcopi Rejensis, sic in Lugdunensi prolatum tum a Patiente intelligamus, receptumque a synodo librum de ecclesiasticis dogmatibus, cujus auctor vulgo creditur Gennadius presbyter Massiliensis. Qua de re quia non liquet, haud facile pronunciarim.*

PSEU-

PSEUDO-SYNODUS EPHESINA

EUTICHIANORUM BASILISCO IMPERANTE.

Ex Pagio ad ann. Ch. 476. n. 15. & seq.

CElebrata Basilisco imperante Synodus Ephesi, in qua Paulus in Archiepiscopalem sedem Ephesinam restitutus est, ut tradit Evagrius lib. 3. cap. 5. *Refertur etiam ab eorum scriptore* (scilicet Zacharia Rhetore) *libellus precum oblatarum Basilisco ab Episcopis Asiæ, qui Ephesi in unum convenerant*. Scribit deinde Evagrius cap. 6. *Idem Zacharias ait: Timotheum Constantinopoli digressum in Ephesiorum urbem venisse, atque illic Paulum in archiepiscopali sede collocasse. Qui cum jam prius ab Episcopis illius Provinciæ juxta antiquiorum consuetudinem ordinatus fuisset, sede sua exciderat. Reddidit etiam Timotheus Ephesinæ Ecclesiæ jus Patriarchicum, quod illi ademptum fuerat a Chalcedonensi synodo: Illinc profectus Alexandriam venit*. A Verissimum est, inquit Valesius in notis ad eum Evagrii locum, quod ait Zacharias Rhetor, vetustiorem sc. consuetudinem fuisse, ut Episcopus Ephesi ab Episcopis suæ provinciæ ordinaretur. Jus autem Patriarchicum appellat Zacharias ejus Primatum, seu jus ordinandi Metropolitanos. In hoc enim proprie consistit jus Patriarchicum. Quod autem addit Zacharias, hoc jus adeptum fuisse sedi Ephesinæ, intelligit Actionem XVI. Synodi Chalcedonensis, in qua decretum, ut CP. Episcopus Metropolitas in Asiana diœcesi ordinaret. Præfatus Paulus, ut videtur, post Stephanum in Synodo Chalcedonensi depositum, Episcopus Ephesiorum ordinatus fuerat: sed propter tumultus, qui in Stephani depositione contigere, factum, ut in codice Encyclio nullæ Metropolis Ephesiorum literæ Chalcedonensem Synodum approbantes legantur.

Quia vero Baronius leviter admodum, ac perfunctorie de hoc Concilio Ephesino locutus est, observans tantum ab Eutychianis celebratum fuisse, sed non quam ob caussam, aut quid in ea gestum fuerit, commemorans, Valesius citatus, quæ ab illo prætermissa sunt, hoc modo supplevit. Post editas a Basilisco Imper. Encyclicas literas adversus Concilium Chalcedonense, Acacius CP. Episcopus solus ex Patriarchis, qui orientali imperio subjacebant, his literis subscribere recusavit, nec A Chalcedonense Concilium ex ecclesiasticis tabulis expungere unquam sustinuit. Sed & Monachi CPP. Basilisco fortiter restiterunt. Denique plebs CP. gravissime tumultuari cœpit, urbis ac palatii incendium minitans, si Imperator vim inferre Acacio & Catholicis perseveraret. Quare territus Basiliscus ex urbe regia aufugit, & Ecclesiæ CP. jura sua, ac privilegia ademit, & Senatoribus interdixit, ne Acacium alloquerentur. Postea vero cum Zenonem ex Isauria redire didicisset, metu perculsus, una cum uxore & liberis in ecclesiam venit, seque Acacio, & Clero urbis regiæ excusans, Ecclesiæ CP. jura sua restituit, & Antencyclicas literas promulgavit, ut Theodorus B Lector lib. 1. & Theophanes ex parte narrant.

Eutychiani itaque cum viderent Acacium pro confirmatione Chalcedonensis Synodi tam acriter decertare, nec Monasteria solum, verum etiam plebem urbis regiæ, aliosque passim Sacerdotes ab eo adversus Basiliscum concitari, Episcoporum partis suæ Concilium in urbe Epheso congregarunt; in quo tum Acacium, & alios quosdam Episcopos idem cum illo sentientes damnarunt, ac deposuerunt, tum Basiliscum Imper. rogarunt, ut in pristina sententia maneret, nec contrariam Encyclicis suis constitutionem promulgaret. In eadem Synodo Paulus Ephesiorum Episcopus ordinatus est, & jus Patriarchicum Ephesinæ C sedi restitutum, ut supra ostendimus. Eam anno 477. celebratam ex eo colligit Valesius, quod habita fuerit paulo antequam Basiliscus literas suas Antencyclicas promulgaret. Eas autem anno 477. publicavit, cum Zenonem ex Isauria reverti didicisset, ut supra ex Theodoro retulimus. Certe hoc innuunt Episcopi Asiani in epistola ad Basiliscum: *Nihil igitur contrarium divinis Encyclicis vestris proponi jubeatis*. Huic concilio præfuisse videtur Timotheus Ælurus, quia verisimile non est, Acacium ab alio depositum fuisse, quam ab Alexandrino Episcopo, qui æqualem ab Acacio dignitatem Patriarchæ obtinebat. Præterquam quod Ælurus Paulum in sede Ephesina collocavit, ut testatur Evagrius.

AD PSEUDO-SYNODUM EPHESINAM

ANNI CDLXXVII.

ADDITIO.

Ex Suppl. Mansi T. I. pag. 393.

SYnodus ista Venetum collectorem non fugit; sed cum Pagii criticam Baronii ad hunc annum exscripserit, nonnulla omisit, quæ hausta ex ipsis fontibus historia dedisset. Evagrius Scholasticus lib. 3. cap. V. author est, post evulgatas a Basilisco imperatore encyclicas literas, quibus Chalcedonense concilium D plane evertebatur, Asiaticos episcopos *Ephesi in unum convenisse*, libellumque precum a se tunc digestum eidem imperatori obtulisse; quem sane libellum ab eodem scriptore passim excerptum, & in collectione Veneta omissum, ex eodem hic damus Græce & Latine ex versione Valesii.

Piissimis per omnia Christique amantissimis Dominis nostris Basilisco & Marco perpetuis victoribus augustis &c.

Perpetuo visi estis, Imperatores piissimi omnino, Christique amantissimi, una cum fide quæ odio habebatur, & oppugnabatur, diversis modis oppugnari. Et aliquanto post. Terribilis quædam expectatio judicii, & divini ignis ardor, & Serenitatis vestræ justa indignatio, adversarios brevi corripiet, qui præpotentem Deum, & imperium vestrum recta fide roboratum, superba quadam dementia, quasi jaculis impetere conantur, nec tenuitati nostræ ullo modo parcunt: sed calumniis ac mendaciis assidue nos insectantur, quasi vi quadam ac necessitate compulsi, sacris vestris & Apostolicis encyclicis literis subscripserimus: quibus tamen cum omni gaudio & alacritate animi subscripsimus. Et post alia. Nihil igitur aliud præter sacras vestras Encyclicas literas proponi sinatis: pro certo habentes id quod jam dixi universum orbem rursus eversum iri, & quod mala, quæ a Chalcedonensi synodo importata sunt, levia esse videbuntur; quæ tamen innumerabiles hominum cædes pepererunt, & orthodoxorum sanguinem injuste & illegitime effuderunt. Et iterum paucis interjectis. Protestamur coram Salvatore nostro Jesu Christo; liberam esse pietatem vestram rogamus, ab ea quæ illis irrogata est, justa & canonica & ecclesiastica condemnatione, ac depositione: præsertim vero ab ea quæ irrogata est ei, qui per multa facinora deprehensus est, regiæ urbis episcopatum non recte administrare. Cæterum idem Zacharias hæc etiam scribit ad verbum. Simul atque editæ sunt Encyclicæ, atque imperiales literæ, eos qui Eutychis phantasiam in urbe regia sectabantur, & Monasticum vitæ genus profitebantur, cum insperatum quoddam lucrum sibi obvenisse in Timotheo, & per Encyclicas literas maximam se utilitatem percepturos esse sperarent, celeri cursu ad Timotheum se contulisse. Cumque a Timotheo convicti essent, Verbum Dei nobis quidem consubstantiale esse secundum carnem: Patri vero consubstantiale quoad divinitatem, eos ad sua rediisse.

Τοῖς κατὰ πάντα εὐσεβεστάτοις, καὶ φιλοχρίστοις Δεσπόταις ἡμῶν, Βασιλίσκῳ, καὶ Μάρκῳ, αἰωνίοις νικηταῖς Αὐγούστοις.

Διὰ πάντων ἐδείχθητε πανευσεβέστατοι, καὶ φιλόχριστοι βασιλεῖς, μισουμένῃ, καὶ πολεμουμένῃ τῇ πίστει διαφόρως συμπολεμούμενοι. καὶ μεθ' ἕτερα. φοβερά τις ἐκδοχὴ κρίσεως καὶ θείου πυρὸς ζῆλος, καὶ ἡ δικαία τῆς ὑμετέρας γαληνότητος κίνησις, τοὺς ἀντιδιατιθεμένους παρατόλμως συμποδίσει τοὺς τὸν Θεὸν τὸν δυνατὸν, καὶ τὴν ὑμετέραν τῇ πίστει κρατυνομένην βασιλείαν ἀλαζονικῇ τιμωρίᾳ καταπαίζειν ἐπιχειροῦντας, καὶ τῆς ἡμετέρας βραχύτητος πολυτρόπως μὴ φειδομένους, ἀλλ' ἀεὶ συκοφαντοῦντας, καὶ καταψευδομένους ἡμῶν, ὡς ἀνάγκῃ τινὶ, καὶ βίᾳ καθυπογραψάντων ἡμῶν ἐν τοῖς θείοις ὑμῶν, καὶ ἀποστολικοῖς ἐγκυκλίοις, ἐν οἷς μετὰ πάσης χαρᾶς, καὶ προθυμίας καθυπεγράψαμεν. καὶ μεθ' ἕτερα. μηδὲν ἓν ἕτερον παρὰ τὰ θεῖα ὑμῶν ἐγκύκλια προτεθῆναι θελήσατε, εἰδότες ὅπερ εἰρήκαμεν, ὅτι πᾶς ὁ κόσμος ἀναστατωθήσεται πάλιν, καὶ μικρὰ εὑρεθήσεται τὰ παρὰ τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου γενόμενα κακὰ, ἅτινα καὶ τοὺς ἀναριθμήτους ἐκείνους εἰργάσατο φόνους, καὶ τὰ αἵματα τῶν ὀρθοδόξων ἀδίκως, καὶ παρανόμως ἐξέχεε. καὶ μεθ' ἕτερα. διαμαρτυρόμεθα ἐνώπιον τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐλευθέραν τὴν ὑμετέραν εὐσέβειαν εἶναι δεόμεθα τῆς ἐπενεχθείσης αὐτοῖς δικαίας, καὶ κανονικῆς, καὶ ἐκκλησιαστικῆς κατακρίσεως, καὶ καθαιρέσεως, καὶ μάλιστα τῆς τὴν βασιλεύουσαν οὐχ ὁσίως ἐπισκοπεῖν διὰ πολλὰ φωραθέντι. ὁ αὐτὸς Ζαχαρίας καὶ τάδε πρὸς ῥῆμα γράφει. ὡς τῶν ἐγκυκλίων, καὶ βασιλικῶν γραμμάτων ἐκδοθέντων, οἱ τὴν Εὐτυχοῦς φαντασίαν νοσοῦντες ἀνὰ τὴν βασιλεύουσαν, καὶ τὸν μονήρη διάγοντες βίον, ὥσπερ ἑρμαίῳ τινὶ περιτυχεῖν οἰηθέντες Τιμοθέῳ, καὶ τοῖς ἐγκυκλίοις τὸ ἴδιον θηρᾶσαι ἐλπίσαντες, δρομαῖοι παρ' αὐτὸν ἀφικνοῦνται. καὶ ὡς διελεγχθέντες πρὸς Τιμοθέου ὁμοούσιον ἡμῖν εἶναι κατὰ σάρκα τὸν τοῦ Θεοῦ λόγον, καὶ τῷ πατρὶ ὁμοούσιον κατὰ τὴν θεότητα, ἐς τοὐπίσω ἀνεχώρησαν.

Emendandum est etiam Veneti Collectoris erratum opinantis hanc synodum ex Eutychianis episcopis collectam. Cum enim Timotheus Ælurus Pseudo-Episcopus Alexandrinus synodo huic præsedisse non immerito reputari possit, ex episcopis communionis suæ coadunasse synodum existimandus est. Porro Timotheo sententiam Eutychianis plane oppositam edidisse, ex subjecta ab Evagrio ibidem historia plane demonstratur. Narrat enim Eutychianos quosdam monachos ex encyclicis Basilisci literis in spem meliorem erectos Timotheum Constantinopoli agentem convenisse, a quo tamen dogma catholicum adversus Eutychetis hæresim aperte confitente confusos, ac de rebus suis iterum desperantes se se recepisse. Ephesini ergo concilii illius Patres non quidem Eutychianis favebant, sed unum Chalcedonense concilium rejiciebant. Quin nec illud nisi coacti; cum plane in corde diversa sentirent ipsimet episcopi, ut non diu post in libello pœnitentiæ suæ Acacio CPtano porrecto, de quo Evagrius lib. 3. cap. 9. asseruerunt.

PSEUDO-SYNODUS ALEXANDRINA

TIMOTHEI ÆLURI.

PEracta Synodo Ephesina Timotheus Ælurus Alexandriam profectus alteram hæreticam synodum coegit, ac multis anathematismis sanctam Chalcedonensem Synodum subjecit, ut ait Auctor libelli Synodici, qui hujus Pseudo-Synodi meminit. Synodici verba infra A leges ad calcem Pontificatus Felicis III. quo complures Synodos ex eodem libello congessit Labbeus. Ad an. Christi 481. eam refert Harduinus in margine libelli synodici Tom. V. Concil. sed erronee: nam Ælurus anno 477. defunctus est.

CYRENSIS SYNODUS

IN QUA PETRUS FULLO DAMNATUR.

IN Cyrensi Synodo a Joanne Cyri episcopo damnatum fuisse Petrum Fullonem testis est Auctor libelli Synodici, cujus verba afferuntur a Labbeo infra immediate ante Gela- B sii Pontificatum. Hanc quoque per errorem Harduinus loco citato adscribit anno Ch. 482. cum ex libello synodico colligatur habita, antequam Fullo rursum expelleretur.

ANTIOCHENA CONCILIA DUO,

In quorum altero deponitur PETRUS FULLO, in altero JOANNES APAMENUS.

ANnuente Basilisco tyranno in sedem Antiochenam restitutus fuerat Petrus Fullo anno Christi 476. verum extincto Basilisco, ac Zenone rursum rerum potito, Fullo iterum anno 478. sede per synodum dejectus est. *Ceterum*, inquit Theophanes anno Incarnat. secundum Alexandrinos 469. *Petrus Fullonem, ut qui Basilisco faverat, Zeno habuit exosum. Orientalis itaque synodi decreto dignitate motus est, & in ejus locum Joannes ordinatur*. Hic Joannes constitutus fuerat anno 477. ab eodem Petro Fullone Apamenus Episcopus; unde Auctor Breviculi historiæ Eutychianorum ait: *Idem Petrus* (nempe Fullo) *Joannem quemdam Presbyterum ordinat Apamenis Episcopum, a quibus non receptus venit Antiochiam, & Petrum Episcopatus sui pellit auctorem, & invadit ejus Ec-* C *clesiam*. Id anno 478. contigisse oportet, cum Fullo juxta Nicephorum in Chronico annos tres sederit. Hujus synodi mentio etiam apud Auctorem libelli Synodici, cujus verba Labbeus affert infra ad finem Pontificatus Felicis III. Hic pariter deviat Harduinus, adscribens margini libelli synodici an. 483.

Verum non diu stetit Joannes; siquidem post tres menses ab altera Synodo pulsus est, eique subrogatus Stephanus; unde laudatus Theophanes subdit: *Hic quoque* (nempe Joannes) *post menses tres ejicitur, ac demum successor ejus Stephanus vir pietate spectabilis Antiochiæ promovetur Episcopus*. Hic synodicas literas misit ad Acacium CP. Episcopum, quibus ei D & ordinationem suam, & damnationem Petri Fullonis, & Joannis Apameni significabat.

SYNODI CONSTANTINOPOLITANA ET ROMANA.

Ex Pagio ad An. Ch. 477. & 478.

Contra PETRUM FULLONEM, aliosque habitæ.

CElebratæ eodem anno 478. Synodi Constantinopolitana ab Acacio, & Romana a Simplicio Papa. In illis Timotheus Ælurus, Petrus Fullo, Joannes Apamenus, & Paulus Ephesiorum Episcopus damnati. Nam Felix III. Simplicii Papæ successor in Epistola ad Clericos & Monachos Orientales ait: *Quos tunc hypocrita Acacius ita fecit ab* APOSTOLICA SEDE *damnari, ut his etiam vocabulum Christia-* E *norum tolleretur, quod* GESTA *apud eum habita manifestant*. Quæ ultima verba nonnisi de synodalibus gestis intelligi possunt, inquit Valesius lib. 1. Observ. Eccles. ad Evagrium cap. 2. ex illis probans, Petrum Fullonem in Synodo CP. hoc anno congregata damnatum fuisse. Verum etiam inde constat, eum ac consortes in Synodo Romana a Simplicio post CP. habita damnatos; cum Felix papa dicat: *Quos*

tunc

tunc hypocrita Acacius ita fecit ab Apostolica A *sede damnari &c.* Quod de more in Synodo fiebat.

Acacius synodum collegit *ἐνδημοῦσαν*, sive Episcoporum, qui in illa urbe præsentes aderant, sollicitante præcipue Simplicio, ut ex ejus Epistola, quam Holstenius edidit, colligitur. Fullo in ea damnatus est, quod Trisagio hymno in ecclesia ab anno 447. cani solito, ex his tantum verbis composito: *Sanctus Deus, Sanctus Fortis, Sanctus Immortalis, miserere nobis*, clausulam hanc adjecisse: *Qui crucifixus es pro nobis*, ut nempe Theopaschitarum hæresim, qua Fullo infectus erat, induceret, & Deo trino, ad quem superiora spectabant, passionem adscriberet. Hujus CP. synodi nihil B superest præter Simplicii epistolam ab Holstenio publicatam, & Acacii synodicam, cujus initium in latino: *Obstupuit cælum & tremuit terra*, ad Petrum Fullonem missam, & infra a Labbeo ad ann. 483. allatam.

Eadem de causa damnatus est Fullo etiam in Synodo Romana, ut patet ex epistola Felici Papæ male adscripta, quæ incipit: *Quis dabit capiti meo &c.* & ex epistola alia, cujus initium; *Quoniam pestiferis doctrinis &c.* quæ utraque ad Fullonem data est, in iisque Simplicius in eum invehitur, quod Trisagiæ deprecationi additionem illam induxerit. De hac Synodo Romana loquitur libellus Synodicus asserens Simplicium in ea Eutychen, Dioscorum, C & Timotheum anathemate notasse, & sanctam Chalcedonensem Synodum confirmasse. Sinodici libelli verba exhibentur a Labbeo ad calcem tomi IV.

Baronius quidem an. 483. n. 52. scripsit Petrum Fullonem damnatum esse in Synodo Romana, & in Synodo CP. sed contendit utramque habitam eo Christi anno, & post Simplicii Papæ obitum. Hanc in rem laudat Epistolam Felicis Papæ ad Petrum Fullonem scriptam, cujus initium: *quis dabit capiti meo aquam*, ut videre est ibidem n. 56. extat ea Græce, & Latine infra inter Felicis III. epistolas n. 3. in qua Felix Fullonem monet, ut resipiscat, & singulas ejus blasphemias confutat. D Refert deinde Baronius n. 66. sententiam a Felice adversus Fullonem latam, quæ his verbis inchoatur: *Quoniam pestiferis doctrinis imbutus &c.* quæ extat etiam Græce & Latine inter Felicis epistolas n. IV. sed alterius versionis. Denique Baronius n. 71. recitat literas ejusdem Felicis ad Zenonem Imp in quibus ei Pontifex significat, ut caveat a communione Petri jam judicio ecclesiastico condemnati; quæ epistola Græce & Latine habetur pariter infra inter Felicis Epistolas n. 5. Post Felicis vero epistolas affertur a Labbeo concilium illud Romanum contra Acacium & Petrum Fullonem, consarcinatum partim ex actis & productis in causa Acacii, partim ex actis & E productis in causa Petri Fullonis; ac deinde Constantinopolitanum conflatum ex epistola Acacii ad Petrum Antiochenum, eique etiam assignantur quatuor aliæ epistolæ Græcæ & Latinæ a quatuor Episcopis Orientalibus ad Petrum Fullonem scriptæ. Hæc monumenta a Baronio ibidem, uti in Collectione Conciliorum disposita.

Sed hæc farrago est rerum inter se nullum ordinem habentium, imo inter se pugnantium. Nam in Concilio Romano mittitur libellus citationis ad Acacium, & in eodem Concilio profertur sententia in Petrum Fullonem, in qua Felix Papa dicit: *Firma sit hæc tua dispositio a me & ab his, qui una mecum Apostolicum thronum regunt, & ab Acacio CP. Ecclesiæ Pastore, & a venerabilibus Episcopis sibi subjectis, quoniam ipsorum monimenta non sustinuisti.* Et tamen in epistola quam ex eadem Synodo Felix ad Acacium scribit, cujus exordium: *Postea quam sanctæ memoriæ decessore meo* &c. suspectus hæresis habetur Acacius, & per Vitalem & Misenum citatur. In Concilio vero CP. Acacius damnat Petrum Fullonem, qui jam in Concilio Romano eodem anno habito damnatus fuerat, & ipsemet Acacius, ut mox dixi, Romam citatur. Præterea Flaccianus Episcopus Rhodopensis scribit ad Petrum Fullonem tanquam ad illum, qui hæresum procellas excitavit, aitque: *Falsis literis cor pontificis erexisti*, idest Acacii, *ut ad communionem te susciperet.* Unde in concilio CP. Acacius damnabat Fullonem, & Flaccianus Acacium conscium criminis Fullonis dicebat, si res ita actæ sint eo in concilio, ut Baronius & collectores Conciliorum existimarunt. Mitto alia multa absurda, quæ necessario consequuntur, si verum sit, in utraque Synodo res ita se habuisse, ut passim dicitur, quia vel sola epistolarum illarum inter se collatione, quilibet ea observare poterit.

Rem paucis extricare conabor. Certum est, Simplicium & Acacium, illum in Synodo Romana, hunc in Synodo Constantinopolitana Petrum Fullonem damnasse; quod non tantum ex eis, quæ supra dixi sed etiam ex variis aliis testimoniis, quæ brevitatis causa prætermitto, indubitatum redditur. Certum est secundo, Felicem III. Fullonem non damnasse, antequam is ejecto Calendione, sedem Antiochenam invasisset, idque non contigisse, nisi postquam Felix in Concilio Romano an. 484. coacto sententiam tulit adversus Acacium 5. Kal Aug. illius anni, quod ex iis, quæ suo loco afferemus, manifestum fiet. Quare epistola illa, cujus initium: *Quis dabit capiti meo aquam*, & sententia quæ incipit; *quoniam pestiferis doctrinis imbutus* ab imperitis librariis male attributæ fuere Felici III. datæ enim sunt a Simplicio in Synodo Romana adversus Fullonem an. 478. indicta. Neque res aliter se habere potuit, cum illa sententia prolata sit eo tempore, quo Acacius cum Pontifice Romano conspirabat & consentiebat, ut ex verbis supra ex ea recitatis evidenter patet. At nunquam inter Felicem & Acacium convenit, quinimo in prima epistola, quam Felix ad Acacium dedit, questus est Acacium a Decessoribus suis literis incitatum, velut *obstinato silentio* nihil quicquam voluisse referre. Cum contra certo constet, Simplicium & Acacium uno animorum consensu Fullonem damnasse, Simplicium in Synodo Romana, Acacium in Constantinopolitana. Non dubium itaque, quin epistola laudata a Simplicio ad Fullonem scripta sit, eoque pertinaciter mandata ejus contemnente supradicta sententia ab eodem Pontifice in ipsum lata. Ad hæc epistola, cujus initium, *Obstupuit cælum* &c. in Synodo CP. an. 478. coacta, scripta ab Acacio ad Petrum Fullonem, postquam in ea damnatus est. Denique Epistola ad Zenonem, cujus exordium *Convenit clementiæ tuæ* &c. data quidem a Felice

lice Papa, sed post utramque Sinodum Romanam an. 485. ab eo congregatam, in quorum priori Acacius, in posteriori Petrus Fullo Episcopatu depositi sunt, & excommunicati. Id ex ejusdem epistolæ lectione planum fit: ea enim ad Zenonem scripta eo tempore, quo Zeno obstinata mente Fullonem in Antiochena ecclesia sedentem tuebatur, parumque de Pontificis monitis curabat.

Fontem erroris aperio. Cum Librarius incidisset in codicem, in quo descripta erat hæc epistola Græco-Latina Felicis ad Zenonem, insuperque tres laudatæ epistolæ Græcæ etiam ac Latinæ, quarum altera ab Acacio ad Fullonem, & duæ priores a Pontifice Romano ad eumdem Fullonem inscriptæ erant sine Romani Pontificis nomine, existimavit, priores illas duas epistolas, quemadmodum & epistolam ad Zenonem a Felice fuisse datas. Quæ conjectura nostra firmatur ex eo, quod duæ priores illæ epistolæ a Pontifice Romano scriptæ, editæ sunt cum sola inscriptione Latina, quia nempe in Græco inscriptio Græca desiderabatur; cumque putaret librarius utramque a Felice datam, utramque etiam in inscriptione Latina Felici attribuit; quod non raro accidisse norunt viri docti. Quare cum certum, Simplicium & Acacium damnasse Petrum Fullonem, idque non multo post Zenonis in imperium restitutionem, & Felicem in Fullonem sententiam non tulisse ante an. 484 aut potius insequentem, apparet conjecturam nostram certam esse, epistolam nempe Acacii ad Fullonem pertinere ad Synodum CP. hoc anno habitam, & utramque epistolam a Pontifice Romano ad Fullonem, spectare ad Synodum Romanam, adversus eumdem anno 478. coactam. Quod alias epistolas Græco Latinas, a quibusdam Episcopis Orientalibus ad Petrum Fullonem missas, quarum mox meminimus, datæ illæ anno

A 484 in variis Synodis adversus Fullonem habitis.

Executio sententiæ Romanæ Synodi, qua Petrus Fullo damnatur, & Episcopatu Antiocheno dejectus, demandata Acacio, ut docet Gelasius Papa in epistola ad Episcopos Dardaniæ: *Hæc* (sc. sedes Apostolica) *dum Acacium certis comperisset indiciis a communione Catholica deviasse, diutius ista non credens, quippe quem noverat executorem sæpe necessariæ dispositionis suæ contra hæreticos extitisse, per triennium fere literis destinatis eumdem monere non destitit, sicut per diversos missa frequenter scripta testantur.* Idem habet Gelasius in Commonitorio ad Faustum: *In hac ipsa causa*, inquit, *Timotheus* B *Alexandrinus, & Petrus Antiochenus, Petrus, Paulus, Joannes, & ceteri, non solum unus, sed plures utique nomen Sacerdotii præferentes, sola sedis Apostolicæ sunt auctoritate dejecti, cujus rei testis etiam ipse docetur Acacius, qui præceptionis extitit hujus executor.* Et paulo post: *Hoc igitur modo recidens in consortium damnatorum, est damnatus Acacius, qui eorum damnationem, antequam prævaricator existeret, fuerat executus.* Quas adversus hæreticos sententias in Synodo Romana latas Acacius minime executioni detulisset, si Synodus illa an. 483. coacta fuisset: cum anno 482. tam ipse, quam Petrus Moggus Henotico Zenonis jam subscripsissent, ut testatur Liberatus in Breviario cap. 17. *Com-* C *municavit etiam & Petrus Moggus suis qui descenderunt cum Henotico*, & Acacio Synodicam scripsit epistolam, & ab eo recepit. Cumque Henoticon an. 482. emissum sit, post eum annum inter Pontifices Romanos, & Acacium nunquam convenit, hicque ab eo tempore episcopis hæreticis, aliis publice, aliis occulte adhæsit; ideoque posthac decretorum adversus eosdem latorum executor non fuit.

SYNODUS LAODICENSIS

PRO STEPHANO ANTIOCHENO.

Stephano seniori Antiocheno Episcopo anno 481. defuncto subrogatus est a Synodo Orientali, ut mos ferebat, Stephanus junior. Hunc veluti Nestorianum accusarunt apud Zenonem Imperatorem Petri Fullonis sequaces, ac ut ejus causa in Synodo cognosceretur impetrarunt. Laodiceæ congregata Synodus est, quæ cum falso accusatum ab impiis comperisset, Stephanum Ecclesiæ Antiochenæ restituit. Meminit hujus Synodi Theophanes ad annum III. Zenonis Imp. his verbis: *Stephanus autem communi Petri Fullonis sequacium suffragio Antiochiæ designatus Episcopus, apud Zeno-* D *nem quasi Nestorianus accusatur. Eum tamen velut ab imposito crimine alienum Orientalis Synodus Imperatoris mandato Laodiceæ congregata suæ sedi restituit.* Verum Theophanes (præterquam quod locus ejus corruptus) eam in causa Stephani senioris habitam esse perperam refert. De ea pariter Auctor libelli synodici infra ad finem Pontificatus Felicis III. a Labbeo allatus; in cujus margine Harduinus Tom. V. Concil. annum Christi 483. male affinxit: anno siquidem 483. in cathedra Antiochena sedebat Calandio, seu Calendio.

BINÆ SYNODI ANTIOCHENÆ ANNO CHRISTI CDLXXXII. HABITÆ.

INterfecto ab Eutychianistis Stephano Juniore Episcopo Antiocheno anno Christi 482. *Zeno* Imperator, inquit Theophanes, *facinus attentatum ulturus Acacio CP. præsuli, ut Antiochiæ crearet Episcopum, mandavit: qui consecravit Calendionem. Id nescientes Orientales Episcopi* (subdit Victor Tunonensis post Consulatum H. Longini) *Joannem cognomento Codonatum eidem Antiochenæ Ecclesiæ consecrant Episcopum*, scilicet in Synodo Provinciæ.

Verum ordinatus Constantinopoli Calendio mox Antiochiam profectus est, ubi collecta Episcoporum provincialium Synodo, primo quidem ordinationem suam omnium suffragio comprobandam voluit: deinde Synodicam Epistolam misit ad Simplicium Papam, ut liquet ex Simplici Epistola XVI. ubi Calendionis ordinationem confirmans ait: *Antiocheni exordium Sacerdotis qua ratione fuerit serius indicatum, quamvis minime nos latere potuerit, tamen & ipse vel Synodus ipsius indicavit.* Joannem vero Codonatum Tyriis præfecit Calendio, teste Theophane citato.

DUPLEX ALEXANDRINA SYNODUS

JOANNIS TABENNIOSITÆ, AC PETRI MOGGI.

POst mortem Salophacioli Episcopi Alexandrini, quæ anno Christi 481. exeunte contigit, cum factiosi Petrum Moggum revocassent, coacta Egyptiaca Synodus Joannem, quem Græci Tabenniositam cognominant, eo quod esset ex numero Tabennentium Monachorum, qui apud Canopum Monasterium habitabant jam inde a Cyrilli temporibus, Alexandriæ Episcopum ordinavit: qui statim Synodicas literas ex more misit ad Simplicium Papam, & ad Calendionem Episcopum Antiochiæ, ut ex Breviario hist. Eutych. & ex Liberato liquet. De hac Synodo hæc Simplicius in Epist. ad Acacium n. XVII. *Nuper ab Ægyptia Synodo, quæ & numero plurima, & fides catholicæ esset communione suffulta, atque ab ipso omni propemodum clero Alexandrinæ sedis ad nos ex more relatio missa patefecit, sanctæ memoriæ fratrem quondam & coepiscopum nostrum obiisse Timotheum, inque ejus vicem consona fidelium voluntate Joannem, cui ad sacerdotium constare crederentur omnia, subrogatum* &c. Ad Acacium vero CP. Episcopum Synodicas mittere Joannes neglexit, seu quod amicitiæ Illi magistri Officiorum nimis confideret, seu quod jamdiu antea infensus erat Acacio. Ea res Acacii animum graviter commovit. Qui se a Joanne despectum videns, Imperatoris animum adversus eum exasperavit, minus idoneum Episcopatu Alexandrino esse dicens, qui olim de Ecclesia exire voluisset; & Salophaciolo suasisset, ut nomen Dioscori sacris Diptychis insereret: ad hæc perjurii reum esse affirmans, quippe qui jurasset olim Imperatori nunquam se Alexandrinam sedem ambiturum: Petrum vero Moggum magis idoneum esse Episcopatui, utpote gratum & acceptum populo Alexandrino, ejusque opera Ecclesias urbis Alexandrinæ ac totius Egypti ad unitatem reduci posse.

His adductus Imperator, & cum Moggi restitutionem a Simplicio Pontifice impetrare non potuisset, graviter offensus scripsit ad Pergamium Ducem Ægypti, & ad Apollonium Augustalem, *ut Joannes expelleretur ab Alexandrina sede, quasi eam contra jusjurandum, quod in Regia civitate dedit, arripuisset: cooperaretur Petro Moggo, ut remaneret in sede; nec prius hoc faceret, nisi susciperet Henoticum Principis, Synodicas destinaret CP. Acacio, & Simplicio Romano, & ceteris Archiepiscopis. Acacius vero promittente Petro facere unitatem, nec adhuc implente legitime nomen ejus in Diptychis recitari permisit tanquam jam Alexandrini præsulis in sede Apostolica positi*, inquit Liberatus cap. 7. Ejecto igitur Joanne, Petrus Moggus sedem Alexandrinam obtinuit, Synodumque coegit, in qua Chalcedonensem Synodum anathemate notavit, ut ait Auctor libelli Synodici a Labbeo allatus infra ad finem Pontificatus Felicis III.

VITA
EPISTOLÆ, ET DECRETA
FELICIS PAPÆ III.

Ex Libro Pontificali.

FElix [a] natione Romanus, ex patre Felice, A presbytero, de titulo Fasciola, [b] sedit annos octo, menses undecim, dies (a) octodecim. Hic [c] fuit temporibus Odoacris regis, usque ad tempora Theoderici regis. Hic fecit basilicam sancti Agapeti juxta basilicam sancti Laurentii martyris. Sub hujus episcopatu iterum venit relatio [a] de Græcia, Petrum Alexandrinum revocatum [b] ab Acacio Constantinopolitano. Tunc venerabilis Felix archiepiscopus sedis apostolicæ urbis Romæ, mittens defensorem [c] cum concilio sedis suæ, facto concilio, damnavit Acacium cum Petro. [d] Post annos tres iterum venit relatio ab imperatore Zenone, ut pœnitens rediret Acacius. Tunc papa Felix [e] misit duos episcopos, Misenum B & Vitalem, ut si invenirent complicem Petri Acacium, iterum damnarent eos, si non, offerrent libellum pœnitentiæ. Qui dum introissent in civitatem (b) [f] Heracleam, corrupti sunt pecunia data suprascripti episcopi, & non fecerunt secundum præceptum apostolicæ sedis. Venientes vero Romam ad sedem apostolicam, (c) venerabilis Felix papa fecit [g] synodum & facta discussione invenit ambos episcopos (id est, Misenum & Vitalem) reos, & ejecit eos a communione. Tunc Misenus episcopus non se tacuit corruptum pecunia, cui concilium concessit tempus pœnitentiæ. Hoc factum est tempore [h] Odoacris regis. Hic fecit ordinationes duas in urbe Roma per mensem Decem- C brem, presbyteros viginti octo, diaconos quinque, episcopos per diversa loca triginta unum. Hic sepultus est in basilica beati Pauli apostoli. Et cessavit episcopatus dies quinque. Et post transitum ejus factum est a presbyteris & diaconibus constitutum de omni ecclesia.

NOTÆ SEVERINI BINII.

a *Felix.*) Post interfectum ... Basilius præfectus prætorio ... Romanorum ... electione ... [illegible] ... Hormisdas ... Gregorius magnus ... homilias 38 in evangelia, & 4 dialogorum ... [illegible] ... Zenonis Henoticum ... concilium Chalcedonense ... [illegible] ... anathema ... [illegible]

Concil. General. Tom. VII.

[illegible] D

[illegible]

(a) XVII. (b) Constantinopolim ... sapere, &c.

[illegible]

mum in sede Constantinopolitana collocatus fuit, synodum Chalcedonensem approbavit, Petri Alexandrini communioni renunciavit, ejusque nomen e diptychis expunxit, Felicis papæ ab Acacio extinctum nomen restituit. Et quia needum nomen Acacii e diptychis abstulisset, non quas per synodicam expetierat literas pacificas communicatorias, sed tantum commonitorias impetravit. Liberatus diaconus cap. 18. Evagrius lib. 3 cap. 23. Niceph. lib. 16. cap. 17.

Petrus Moggus vastator & prædo ecclesiæ Alexandrinæ moritur anno de[illegible] occupati episcopatus, [illegible] est Felicis papæ 9. Christi Redempt. 491. Successit ei Athanasius Herniosus in perfidia & moribus successor, tanta sede, tantoque nomine plane indignus. Evagrius, Nicephorus, Liberatus prædictis locis. De his [illegible] in notis epist. & conciliorum infra.

Hunc Felicem tertium atavum sancti Gregorii papæ fuisse, sanctæque Tarsillæ nepti suæ apparuisse, eamque ad cœlestia regna vocasse, martyrologium Romanum à mendis, quæ in illud irrepserant, emendatum, testatur his verbis: *Romæ* (die vigesima quinta Februarii) *natalis sancti Felicis papæ tertii, qui sancti Gregorii papæ atavus fuit: de quo ipse refert, quod sanctæ Tarsillæ nepti suæ apparens, illam ad cœlestia regna vocavit.* Verba Gregorii illud referentis homil. in evang. 38. & dialog. lib. 4. c. 16. hæc sunt: *Tres pater meus sorores habuit, quæ cunctæ tres sacræ virgines fuerunt, quarum una Tarsilla, alia Gordiana, alia Æmiliana dicebatur.* Et paulo infra: *Quadam vero nocte huic Tarsillæ, quæ inter sorores suas virtute continuæ orationis, gravitate vitæ, abstinentiæ singularis, gravitate sancte [illegible], & ad [illegible] culmen sanctitatis excreverat (sicut ipsa narravit) per visionem atavus meus Felix, hujus Romanæ ecclesiæ antistes, apparuit, eique mansionem perpetuæ claritatis ostendit, dicens: Veni, quia in hac te lucis mansione suscipio. Quæ subsequente mox febre correpta, ad diem pervenit extremum,* &c.

Tempus sedis Felicis

ᵃ *Sedit annis octo, mensibus undecim,* [illegible]) annis nimirum novem, minus 11. diebus. Obiit enim 5. Kalend. Martii, anno redemptoris nostri 492. Quare si ad [illegible] & hunc finem pontificatus advertatur, prædictus annorum numerus reperietur.

ᵇ *Fuit temporibus Odoacri.*) Odoacer rex Herulorum a Nepote [illegible] in [illegible] Orestis, qui Augustulum filium suum imperatorem appellaverat, in Italiam vocatus, occiso Oreste & fratre ejus Paulo, relegato in Campaniam Augustulo, sublatoque occidentali imperio, factus est rex Italiæ anno domini 476. sicut illi sanctus Severinus Noricorum apostolus, sanctitate & miraculis clarissimus, futurum prædixerat, dum ab Odoacre vilissimis pellibus induto visitaretur. Regnavit in Italia juxta ejusdem sancti Severini vaticinium annis tredecim integris & absolutis, atque a purpura, regalibus indumentis, & a nomine imperatoris abstinuit, ita ut Romanum imperium in Augustulo inchoatum, in Augusto, qui per contemptum Augustulus dicebatur, in Occidente defecerit. Hic Odoacer, quamlibet Arianus esset, nullum, quod dignum est memoria, rebus sacris negotium fecit: conanti vero illi postea Arianismum in urbem inferre, Gelasius papa magno animo restitit, ut infra dicemus. Cæterum eum, [illegible] Eugippius in vita sancti Severini, *[illegible] sancto Severino familiares literas direxit, [illegible] si [illegible] ab eo [illegible], peteret, memor* [illegible] *præsagii, quo eum [illegible] prædixerat regnaturum. Qui ex sancti admonitionis [illegible], Ambrosium quemdam exsilio damnatum,* illum qui Britanniam a barbaris oppressam liberavit, *jussit absolvi.* Testatur Ennodius Diaconus Ticinensis in vita sancti Epiphanii Episcopi Ticinensis, eumdem Epiphanium perdifficilibus [illegible] quinquennium indulgentiam tributorum, quæ Orestes tyrannica potestate imposuerat, plurimaque quæ ab eodem Odoacre petierat, impetrasse. A Theodorico Ostrogothorum rege anno regni sui Italia [illegible] fugatus, & Veronæ victus est. Tertio certamine superatus Ravennæ, proditione ibidem occisus est, anno domini 493. Post [illegible] Italia Ostrogothorum regibus paruit, ut infra dicemus.

De Zenonis obitu infra dicemus in notis ad vitam Gelasii.

ᶜ *Post annos tres.*) Constat infra ex epistola VI. Felicis, qua continetur sententia in Acacium lata, & ex notis concil. Roman. primi & secundi sub Felice [illegible], hos ante damnationem Acacii deputatos & ablegatos esse. Factum est igitur, quod scribitur hic, eos triennio post damnatum Acacium Constantinopolim missos fuisse.

A

ᵃ EPISTOLA I.

ᵇ FELICIS PAPÆ III.

ad Acacium Constantinopolitanum.

Optat sancta synodus Romana, ut Zenonem imperatorem inducat ad emendandum sedulo studio ea, quæ adversus catholicam fidem hactenus perperam egisset.

Felicis ad Acacium episcopum ᶜ per Vitalem & Misenum episcopos.

B

3 POstquam sanctæ memoriæ decessore meo papa Simplicio de vitæ cursu superna præceptione migrante, ministerii quod regebat, ad meæ humilitatis officium gubernacula pervenerunt; in diversas generalis ecclesiæ curas, quas ubique terrarum cunctis populis Christianis, summi pastoris voce delegante, Beatissimus Petrus apostolus pervigili moderatione dispensat; continuo me sollicitudo maxima, quæ & prædecessorem meum incessanter urgebat, tam Alexandrinæ urbis, quam status fidei totius orientalis regionis excepit. Hæc nos diebus noctibusque perstringens, ad dominum filium nostrum Christianissimum principem per Vitalem & Misenum fratres & coepiscopos nostros legationem

C compulit destinare: quæ vice mea pietati ejus & debita præsentaret officia, & pro fide catholica, majorumque nostrorum servandis constitutionibus supplicaret.

ᵃ Hac igitur illo peragente, par fuit dilectionem tuam dilectis pariter salutare colloquiis, & consequenter hortari, ut aliquando tandem patrocinium causæ domini communis impendas, nec despiciendum putes, Christi confessione veridica, & universalis ejus ecclesiæ definitione .... vel de pace concorditer .... si illius & honore cupis esse clarus & nomine. Fatemur enim secundum apostolicam vocem, *magnam nobis inesse tristitiam & dolorem cordis nostris continuum* cogitationibus, quas in die ᵇ

D procedentibus negotiis sustinemus. In primis illud, quod dudum ante oculos fere omnium vertebatur, occurrit: cujusnam rei causa videlicet intercessit, indica nobis, quod dilectio tua non modo tantis opportunitatibus indesinenter exortis, verum etiam sæpenumero a decessoribus meis literis invitata, velut obstinato silentio, nunquam super hanc partem aut consulere quidquam voluerit, aut referre. Cumque nos aliquid temere sinistrum (quod absit) de tua mente conveniat opinari: tamen quia venerabilium virorum, qui ecclesiam, cui præsides, ante rexerunt, morem formamque destituas, ullo modo possis non esse suspectus.

E Certe si (quod non credimus) dedignaris B. apostoli victoriis reverentiam tuis deferre fastuosis ᶜ affectibus, memor saltem officii pro fidei integritate catholicæ, pro paternarum custodia sanctionum, pro synodi Chalcedonensis constitutione servanda, quæ Nicæni conventus penitus probat articulos; atque pro eis ubique hostibus comprimendis, sicut orthodoxorum urbis illius imitator antistitum, constanter exurgere debuisses: quoniam te aliter inter membra corporis Christi monstrare non possis, nisi nullatenus providere desisteres illis, quæ per totum mundum dicuntur obrepsisse, contagiis.

Proin-

ᵃ id est, hac legatione. Hard.

Felix vero [illegible] Acacium de affectu o[illegible] silentio.

Rom.

ᵇ propellentibus

incitata

ᶜ Acacius superbiæ [illegible] Forte, ac fastibus Hard.

Proinde adire debes sæpius Christianæ mentis Augustum, & causas eidem salutis suæ atque etiam imperii redditurus, & conservandi ejus auxilium frequenter inquirere, unde inimici illius corruerint, & qua via idem surrexerit, nihilominus intimare et, scripta illa sensibus pietatis ejus offerre, quibus decessorem meum eximia laude extulit, eo quod hæreticam catholicæ tyrannidem veritatis assertione confoderit. Item illa quoque, quibus Petrum Alexandrinum ab Alexandrinæ cervicibus expulit ecclesiæ, & sanctæ memoriæ Timotheum revocavit orthodoxum: Nec illa præterire, quibus episcopis & clericis, laicisque per omnem Ægyptum constitutis, quod a divina Christiana professione deviassent, sicut catholicus imperator obtestans, nisi intra duos menses ad communionem Timothei redirent, honoribus ecclesiis, omnibusque in illa regione denunciavit esse privandos: Simul etiam quibus Petri, quem illicite se Alexandrinæ ecclesiæ injecisse perhibuit, ac Timothei hæretici jam defuncti ordinationes, vel ea quæ secreto per modos dicebant, ita recassavit: Necnon etiam illud adnectere, quod cum Timotheus sanctæ memoriæ catholicus fungeretur extremis, divinæ inspirationis instinctu, tam ad ejus pontificis consulta rescribens, quam ad urbis Alexandrinæ clerum, omni providentia mandavit præcavendum, ut si prætatum dominus sacerdotem transire jusserit, non nisi de catholicorum corpore clericorum, & qui orthodoxæ fidei probaretur esse discipulus, omnibusque communicaret ecclesiis, atque a catholicis ordinatus succederet defuncto pontifici: nimirum sapienter intendens, Petrum, qui aut a nullis, aut ab hæreticis falsi nominis hujus honore jactaretur, super * petram catholicæ ecclesiæ, e qua ejus temeraria fuerat præsumptione depulsus, nunquam posse penitus præsidere.

Hæc hujusmodi quæ gesta sunt, & dilectionis tuæ conscientiam non latent, convenerat sæpius impertiri: præcipue cum in his Christianissimo principi promulgandis, quando ad regiam potestatem Deo comitante remeavit, operam tuam missis huc literis non tacueris vehementer impensam esse, dignam catholico pontifice; gloriareris omnes qui contra sedem * vestram, contraque Chalcedonensem synodum, & contra prædicationem sedis apostolicæ venire tentaverint, fuisse prostratos: quo magis te pro tua salute & professione ferventius apud clementiæ ejus aures oportuerat talia incessabiliter allegare, ac magnopere deprecari, quo nec suam, quam catholica mente deprompserat, violari ullatenus pateretur cujuslibet subreptione sententiam: nec adversus universalis ecclesiæ sanctionem per hæreticorum fucias, quas, Deo inspirante, pietas ejus elicerat, sineret denuo pullulare, quam manifestissime pervideres; ac tua modis omnibus prædicatione rursum in ea quæ exstiterant ei adversa consurgeres, atque eadem sine dubitatione firmares: quando huic reluctantia, sicut dudum fuerant subversa, jacuissent; ne vel sux (quod absit) fidei destitutor, vel perfidiæ decereris fautor alienæ. Error enim, cui non resistitur, approbatur: & veritas, quæ minime defensatur, opprimitur. Deinde cum tibi Domino præstante, apud dominum filium nostrum religiosum principem familiaritatem esse [illegible] tuitus: nullum unquam potuit sacere, [illegible] dionem tuam nequivisse repere, quin potius noluisse. Et ideo quia non impossibilitatis ei [illegible], quod taceretur, ipse cunctis non ambigis, quid hinc universalis judicare possit ecclesia.

Ubi est, frater Acaci, labor tuus, qui tyrannidis hæreticæ tempore desudasti? Pateris hoc damno conscientiæ tuæ cumulo perire mercedem? Respice apostoli verba, quæ testantur: *Currebatis bene, quis vos confascinavit?* Cur eorum, frater, quærere tempora veteres nunc relinquis? Cur irruentibus in ovile dominicum lupis, nulla vigilantia ministerii pastoralis obsistis, sed æquanimiter atque securus commissum gregem aut laniari perspicis, aut necari? Non dicentem recolis dominum, & animam suam quidem pro ovibus ponere pios pro devotione pastores, mercenarium autem de his curam penitus non habentem, mox ut bestiam forte conspexerit, sine ulla diffugere consideratione testantem? Verumtamen tibi fugiendi nulla sit causa (nam nulla formido est) metuo, ne septa dominica non tam pavore deserere, quam (quod est detestabilius) sponte videaris sævis dentibus * objecisse.

Ausculta vocem ejusdem domini præmonentis: *Qui mecum non est, contra me est. Et qui mecum non colligit, dispergit.* Et diligenter attende, nihil aliud esse, non procurare quæ Christi sunt, nisi se palam refutare ejus inimicum. Non desperemus facere, frater, veram salvatoris nostri sententiam, qua se usque ad finem sæculi ecclesiæ suæ non defuturum esse pollicitus est: nec ab inferi portis eam dixit esse superandam; & quæ omnia per apostolicæ sedis doctrinæ ligarentur in terris, & in cœlestibus memoravit absolvi. Neque putemus, quod quibuslibet sit vallata persecutionibus, unquam pondus vigoris sui, vel censura beatissimi Petri, vel auctoritas universalis amittat ecclesiæ, quæ quanto magis cavet ne mundi prosperitatibus intepescat, tanto non frangitur, sed potius erudita divinitus, crescit * adversitas. * Unde perspiciendum est, ne eam, quæ nullis potest obrui * motibus procellarum, quicumque eam submergere nititur in ipso sæculi pelago fluctuantis, ipse potius a gubernatione salutari in profunda dejectus, illa prævalente, mergatur.

Atque ideo, cum ita sit, moneo, hortor [illegible] & suadeo, ut quæ commissa sunt corrigas, & [illegible] sequentibus studiis de te facias meliora sentiri [illegible] ri: [1] *Negligere quippe, cum possis deturbare perversos, nihil est aliud quam fovere. Non * caret * scrupulo societatis occultæ, qui evidenter * facinori desinit obviare.* Unde si contra synodi instituta Chalcedonensis tendere hostilia corda perspicis, quiescis: mihi crede, nescio quemadmodum te ecclesiæ totius asseris esse participem. Ad te oculos præterea non reducis, quia non solum in hac causa adversus omnem catholici dogmatis tendatur unitatem, sed etiam cunctis hæresibus, quæ vel te nobis melius sentire prætendunt, resumendi vires, atque in-

Ttt 2 ter

Margin notes: * [illegible] Petram. * vestram. Felix Papa [illegible]. * Marth. [illegible]. * [illegible]

1 Forte, adversitas. [illegible] 2 Hic locus citatur in [illegible] Carthag. in Concil. Lateran. sub Martino, & ab ipso Martino Papa [illegible] A Grat. [illegible] tribuitur Anastasio II. Papæ. Harduin.

tes ... pristinos resurgendi, latus campus ape- A ritur, si semel quod a nostris majoribus est depositum, quolibet occasione pulsetur.

Unde iterum atque iterum protestamur, ne in abruptum totius ecclesiæ statuta per audaciam contra synodum catholicam insurgere molientium sinatur abduci. In quo quidem certamine firmum fundamentum Deus statuet, sicut de eo nobis licet sperare, & *novit dominus qui sunt ejus*. Veruntamen, salvo eo, quod in die judicii talem a nobis ecclesiam, certum est, qualem a patribus accepimus, exigendam; etiam in hac vita se ad eam non pertinere cognoscet, qui non solum plenitudini ejus noxia conatur inferre, sed etiam qui ea quæ eidem congruentia sunt, dissimulat providere. Absit, B ut de tua dilectione taliter nos credamus, quem & dudum pro catholica fide viriliter stetisse reminiscimur, & a totius ecclesiæ corpore nolumus discrepare. Quapropter instantius (qui te sincero diligimus caritatis intuitu) crebro repetitis hortationibus incitamus, ut ipse vicissim ea post hæc devites, quæ te ab omni domo Christi ostendant esse disjunctum; nec magis illa sectaris, quæ ab eadem te faciant esse divisum. Multa vero (quia non opus fuit literis universa congerere) quæque utilitas nostri præsentis efflagitat, fratribus & coepiscopis apostolicæ sedis legatione fungentibus, vel cum domino filio nostro clementissimo principe, vel cum tua dilectione colloquenda man- C davimus: * quod æquum est & pro catholicæ fidei observatione prompta mente suscipere, & pro tuæ æstimationis intuitu necessariam apud augustæ mentis benevolentiam suggestionibus adjuvari.

NOTÆ SEVERINI BINII.

Epist. a synodica. a *Epistola*) Hæc epistola est illa synodica, quam patres concilii Romani a Felice pontifice ad Acacium transmittendam esse censuerunt. Qua de re infra in notis ejusdem concilii. Hactenus nusquam edita, nunc primum e penetralibus bibliothecæ Baronianæ e usque annalibus in lucem emittitur. Exstat in pervetusto codice Cresconianæ collectionis. Hujus & sequentium epistolarum a Felice scriptarum meminit Evagrius lib. 3. cap. 18. 19. & 35. Item Liberatus in breviario cap. 18.

b *Felix ad Acacium*) In allegato codice hæc inscriptio his literis præfigitur.

Vitalis & Misenus qui. c *Per Vitalem & Misenum*) Quarum civitatum episcopi hi legati fuerint, nusquam apud aliquem historicum expressum invenitur. *De Miseno tantum*, inquit Baronius, *in concilio ... Vigilii Romani pontificis ... reperimus eum nominatum esse Cumanum episcopum ... sed in ... antiquo codice nostra ... Concordantia canonum, ... inter alia inest breve compendium historiæ, complectens tempora ab ortu Nestorii hæresis, usque ad concilium Romanum sub Felice papa, in quo damnatus est Acacius ... nomine editum reperiatur ... qui nos ... veritatis studiosus fuit ... videtur ... inter alia habentur hæc de his legatis missis Constantinopolim*. Postquam ergo Felix papa literas prædecessoris sui ... proficere cognovit, & ludibria quædam in ... fide ab Acacio fieri ... tunc Vitalem episcopum Druentinum ex regione Picena, & Misenum Cumanæ ecclesiæ episcopum ex regione Campaniæ direxit, &c. *Sed pro Druentinum legendum est Truentinum. Erat enim tunc ea civitas apud Auctum ... nomine nuncupatum Truentum ... Truento dictum meminerunt ... Plinius, Ptolemæus, & alii*. Hæc de legatis Constantinopolim missis Bar. anno 483. num. 19.

II. * AD ZENONEM IMPERATOREM.

Pro ecclesia Alexandrina supplicat: quidquid antehac pro defensione ejusdem ecclesiæ dixit aut fecit, commemorat, ut posteriorem Joannis Alexandrini episcopi ejectionem, & Petri Moggi restitutionem reprehendat.

Incipit epistolæ exemplum beatissimi papæ Felicis urbis Romæ ad Zenonem Augustum per Vitalem & Misenum episcopos.

Decebat profecto, venerabilis imperator, post sanctæ memoriæ decessoris mei transitum, meque in ejus locum divina gratia subrogatum, clementiæ tuæ literarum munus offerre: quod vel ea, sicut rerum poscebat ratio, nuntiarem, vel officiositatis meæ primitias exhiberem quibus tamen rite depensis, etiam illa pariter nectorentur, quæ ad vestri munimen imperii, prosperitatisque ejus suffragia pertinerent: quantoque essent studio majore curanda, tanto dignioribus internuntiis explerentur. Itaque conveniens fuit, ut Vitalis & Miseni fratrum & coepiscoporum meorum, & famuli vestri Felicis ecclesiæ defensoris ad vos necessariam legationem mitterem, qui non tam bajuli specie ista deferrent, quam meam vicem peragentes, me quodammodo vobis facerent esse præsentem. Per hanc igitur, velut cominus honorificentiæ tuæ junctus colloquiis, precor ut supplicationem meam benignis auribus, sicut princeps Christianus, accipias. Nec existimet pietas tua, quod quisquam magis sincera mente te diligat, quam qui te pacem in Deo vult habere perpetuam: quando fidei mente non ambigas, & temporalis culminis potestatem & æternæ vitæ commercia de superna propitiatione pendere.

Ecce jamdiu est, quod beati apostoli sedes, datis per beatæ memoriæ decessorem meum ad serenitatem tuam literis, expectans, & nullum recepit pro catholica fide, pro * occidentalium tranquillitate responsum; præsertim cum tuam conscientiam, gloriosissime princeps, metuendis obstrinxerit illa sacramentis, ne sedes beati evangelistæ Marci a doctrina magistri sui, vel communione permitteres separari. Sed quoniam præfati decessoris mei studium, longa incommoditate faciente, hæc eadem crebrius iterare non potuit; per meæ nunc humilitatis officium solicitius repetere non quiescit. Rursus ergo apostoli Petri veneranda confessio materna instat vocibus, & suorum præcipue filiorum compellare non desinens confidentiam tuæ pietatis, exclamat: Christiane princeps, cur me a curriculo caritatis, quo ecclesia universalis astringitur, permittis incidi? cur in me rumpis totius orbis assensum?

Pro ecclesia Alexandrina supplicat.

orientalium (1)

E Quæso te, fili piissime, ne tunica domini desuper contexta per totum, qua in unum corpus sancto Spiritu ubique regente, individuam fore Christi figuravit ecclesiam, ulla partiaris forte violari: neve cujus inter ipsos qui crucifixerunt salvatorem, mansit integritas, tuis videatur temporibus esse divisa. Nonne mea fides est, quam solam esse unam, & nulla adversitate superandam dominus ipse monstravit, qui

1 Vel *Occidentalium*, qui soliciti sunt de Orientalium salute. *Hard.*

qui ecclesiæ suæ in mea confessione fundatæ A portas inferi nunquam prævalituras esse promisit? Hæc te renatum ad regiam sustulit dignitatem, atque ab ejus impugnatoribus potestate extrusa, prævalendi tibi denuo viam in ipsius defensione patefecit.

Verum quæso propone etiam exempla gestorum, & hanc vicem meis rependе beneficiis, ut quæ per rerum examina comprobasti, & periculosa præcaveas, & subsidia recuperatæ a te dignitatis affectes. Hæc rogo, quæ dicta Deus esse voluit per dictæ sedis antistitem, vel per mei ordinis parvitatem, qui tuæ [1] securitatis intuitu, hujuscemodi ideo promenda judicavit, ut non tam per ejus qualemcumque vicarium, sed præsentis apostoli velut auctori- B tate commonitus, altius vias & divinæ reverentiæ & humanæ conditionis aspiciens (quod absit) non ingratus existere videaris collatæ felicitatis auctori. Redeat, obsecro, in animi tui integrâ deliberatione conspectum, quæ inimicos tuos facta dejecerunt, quæ te ad imperiale fastigium Deo comitante revexerint; qualiter illi cum nefanda dogmatis receptione conciderunt; & quemadmodum gloria tua in hæreticorum fuerit depulsione reparata: ut illi contra Chalcedonensis synodi venerabilia constituta, & beatissimi papæ Leonis scripta venientes, ipsa sui molitione collapsi sunt; & quibus modis eorum reformationes, ad pristinum [2] remearunt [3] tuarum reverentiam principa- C tum.

Liceat, oro, apud te fidenter [4] exponere, quem convenit non tacere. Unicum in te superest prisci nomen imperatoris. Ne, quæso, nobis salutem tuam, pie imperator, invideas: ne fiduciam pro te minuas supplicandi. Causæ, quibus dominus sit propitius, inquirendæ sunt, non quibus ejus indignatio provocetur. Convenio, contestor, obtestor; quoniam metuo, horresco, formido, ne mutatione cautarum (quod absit) mutetur eventus. Respice propitius ad decessores tuos augustæ memoriæ, Marcianum scilicet & Leonem, & tantorum principum fidem, legitimus eorum successor: amplecti debes illorum in religione consensum, D quorum debes memoriæ reverentiam. Absit a tua devotione, absit a tua potestate, ut talium credaris respuisse judicium.

Postremo professionem tuam, conscientiamque recolendam sensibus tuæ pietatis insinuo. Palatii tui sacito scrinia recenseri, & scripta illa diligenter investigari, quæ ad apicem summæ regrediens potestatis ad decessorem meum pietas tua pro communi gratulatione direxit: his cum semper magna laude prosequeris, quod hæreticam tyrannidem prædicationis catholicæ vigore contriveris, qua utique istius veritatis prædicatione nihil aliud quam de Eutychiano labores errore prorsus abolendo, ejusque sequacibus excludendis. Hæc pro synodi E Chalcedonensis definitione servanda, reducendoque sanctæ memoriæ Timotheo rectæ fidei sacerdote, tota sua textus serie pie locuta est. Hæc certe tua mansuetudo cognovit: nec res incognitas tua clementia proferre potuisset, & palam aperteque professa, quod laudum tuarum testificatione firmasti.

Requirantur illa quoque, quæ ad sanctæ memoriæ Timotheum orthodoxum Alexandrinum episcopum serenitatis tuæ paginæ sunt locutæ, atque ex ipsis actibus intuere, nisi Petro ex ea memorata urbe secluso, qui ei ecclesiæ tunc temporis incubabat, supradictum Timotheum non fuisse revocatum. Vos ad eumdem venerandæ recordationis Pontificem jam reductum sacras venerabiles mox dedistis, quibus fideli pectore gloriabamini, quod sanctæ ecclesiæ magnæ civitatis Alexandrinæ providens orthodoxæ fidei, dominus noster ac salvator verum restituerit sacerdotem. Ubi manifestum est, quia cum verum dicitis, illum fuisse falsum qui pulsus est, ostenditis: & cum in venerando Timotheo orthodoxo fidem dominum testamini reduxisse, perversam in omnibus in Petro perhibetis refutasse doctrinam, non ob aliud, nisi quia & ille qui orthodoxus pronuntiatur & verus, Chalcedonensi synodo (sicut ejus tunc missa tenet protestio) consentiebat, & ille qui falsus & perversus ejicitur, ab ejusdem synodi tramite discrepabat.

Denique cunctos episcopos Ægypti, universosque [5] cleros increpastis, vestris generaliter apicibus sancientes, ut nisi intra duos menses ab his quæ a principio contra canones, contra ecclesias Dei, contra orthodoxam fidem cogitaverunt, abstinerent, atque beati Timothei communione, quam impie reliquerunt, dignæ pœnitentiæ satisfactione remearent, non solum despoliandos honoribus, verum etiam & Alexandrina urbe & omni Ægyptiaca regione carituros: injustum enim videri, sicut Christianus imperator affirmans, ut qui se [6] ad ecclesiam, quæ ubique terrarum est, segregarent, haberent sacerdotes, aut ullo sacro ministerii nomine censerentur. Vos indigne ferentes ab Alexandrinis seditiones concitatas, eos qui propter ordinem clericalem simili deceptione tenebantur, nisi salutaribus monitis obedirent, tali pœna dignos arbitrabamini.

Vos Petrum speciali notantes elogio, quod illicite se Alexandrinæ injecisset ecclesiæ, omnes qui tam ab eo quam hæretico Timotheo jam defuncto fuerant ordinati, si infra finita tempora resipiscerent, ad communionem catholici Timothei mandastis recipi, (non etiam ad male præsumpti gradus privilegia decreveratis admitti) consequenter addentes ceteros deteriora subituros, si eligere meliora noluissent. Vos cujuslibet post has varias satisfactionis causas cunctis penitus abstulistis, quibus ipsos ab unitatis consortio discedentes, recensuistis tulisse judicium. Vos de ipsius persona Petri quidquam denuo detricandi, sapienti consideratione tacuistis: quippe quem ecclesiæ arce dejectum, simul pervasi pontificii videretis honore nudatum; nec ullo modo fieri posse, ut unquam vel orthodoxis præsideret, qui aut a nullis, aut ab hæreticis fuerat institutus, vel recidiva toties temeritate violentus ovile dominicum subdolus & invidiosus intraret.

Atque ideo quod corrigendis ejus prætendebatis sectatoribus irrogandum, huic jam quasi magistro sceleris rationabiliter deputabatis inflictum: ut quibus fratres merserat ad ruinam, fieret ipse metuendæ damnationis exemplum quod-

Marginal notes: * reparatum; * exercere; * universos (right margin, illegible)

1 Lege, *serenitatis*, ut infra in hac ipsa epistola. *Hard.*
2 Forte, *revocarent*. Hard.
3 Forte, *tua cum reverentia*. In Reg. MS. *tuam*. Hard.
4 Forte ab ecclesia, vel *adversus ecclesiam*. Hard.

quodque adeo verum est, ut superstare venerando Timotheo legionem solicite jusseritis, si eidem humanitus aliquid evenisset. Vos non nisi de catholicorum collegio clericorum & a catholicis consecratum subiistis videre pastorem: quia ubique nullo ritu sub vestræ serenitatis obtutibus hæresis ipse præcipuus Eutychianæ dementiæ potuit esse vel dici orthodoxi successor antistitis. Quo igitur animo bestiam, quam a gregibus Christi duxistis abigendam, in eorum denuo patimini sævire perniciem? Certe legibus, quas universis imponitis, magis vultis vinci, quam promulgare contraria; quanto satius fuerit, intemerata persistere quæ heri pro integritate retinenda totius ecclesiæ protulistis, quo & tui catholici imperii auctoritas inconvulsa permaneat, & nihil accedat quod actibus apud dominum vestræ felicitati obsistat.

Cernis enim, venerabilis imperator, quia ut Chalcedonensis synodi indubitata defensio, inimicorum ejus elisio est, sic vicissim manifesta illius impugnatione comprobatur hostium venerandæ ipsius * cognitionis evectio. Meministis quemadmodum verba divina nos instruant, *neque in dextrum neque in sinistrum limitem recta dispositionis excedere, sed via* (ut scriptum est) *regia mediaque gradiendo*, hinc atque inde Nestorii Eutychetisque sacrilegia condemnata detestans, ita magnæ pietatis prædicans sacramentum, ut omnipotentis Dei patris consubstantiale sempiternumque Verbum, quod incommutabili deitate & incarnatum est, & ab ipso ineffabilis conceptionis exordio, quam sibi in utero virginis matris potenter instruxit, unum eumdemque Jesum Christum dominum nostrum, unum eumdemque & Dei & hominis Filium, unum eumdemque inconfuse, indivise Deum hominemque veraciter permanentem intemerata Patris lege prolatum, in hoc mundo fuisse * conspicuum, divina simul humanaque gessisse, mortuum, atque ex mortuis exurgentem, in Patris dextera residere: itemque inde venturum, ut est visus ire in cœlos, eatenus profiterentur, quatenus librorum memorat traditio divinorum, & Nicæni concilii forma, sicuti cuncti retro prædicavere pontifices: sic eorum tam Ephesino primo competenter inserta conventui, quo beati Papæ Cœlestini temporibus Nestoriana pestis extincta est, quam datis augustæ memoriæ Leoni sanctæ memoriæ Leonis Papæ epistolis capitula subjecta testantur: quibus vir ille consulens etiam totius orientis * episcopis, eorumque responsa, subscriptionesque super synodi Chalcedonensis approbatione suscipiens, ea nullatenus passus est mutari; quo magis Christiana mente perpendit, & hoc esse verum, quod cum divinis assertionibus catholicorum de toto orbe doctorum longe antequam hujusmodi quæstio nasceretur, consonantia ubique dicta concinuerant; & ideo nulla iteratione refodienda, quæ constarent jure damnata: ne non solum causa præsens in omne catholici nominis extendat exitium, sed etiam cunctis residuis publica bella resumendi pandatur occasio, si quolibet modo, quod semel a veteribus universaliter decisum est, retractetur uti esse jam pervidetis Alexandrinæ ecclesiæ pervertorem, funesta diu impunitate grassantem, vestris præceptionibus, quibus merito dudum probatur ejectus, esse nihilominus abigendum.

An non ipse est per triginta annos catholicæ desertor ecclesiæ, inimicorumque ejus sectator & doctor, & ad fundendum sanguinem semper velox fuit & promptus? Numquid ad hanc istam dissimulationem sumus quadam ex * conniventia præceptoris? In quo revera non est opus discussione subtili; quia ejus aperta sunt crimina. Dolet certe pietas tua, quod per diuturnos partis alternæ gravesque conflictus multi ex hoc sæculo videantur ablati aut baptismatis aut communionis expertes. Sub hoc ergo præsule ne sint baptizati, & efficiantur hæretici, & sine communione transeant, ne in perditorum pravitate deficiant: ut quemadmodum scriptum est, *Cæcus cæco ducatum præbens, cum eodem mergatur in foveam.*

Non est hoc, oro te, acerrimum decrevisse periculum, quando nec fauciis adhibetur firma curatio, & sanis ingeritur miseranda contagio? Nam quomodo ajunt sedari posse, si in futuro furores suos patiantur? Quid est illud dicere jam causam nullam superesse certaminis, nisi hæreticis victoria tribuatur? Proinde quibus inferri castigationis aliquid etiam corporalis, ut pater benignus, horrescis; multo clementius eorum animas non patiaris intercipi, sed pia depositione compressos tandem subdi facias catholico sacerdoti: ut veræ generationis effectum, & securum sibimet profuturæ communionis auxilium consequantur. Subjecit vobis divina providentia facultatem, qua itidem effringatis opera perfidorum. Depulit ille nostræ religionis vastatorem: vos ab ejus ecclesiæ cervicibus irruptionem deturbate prædonum. Pacavit ille rempublicam (sicut vester quoque sermo testatur) a tyrannide hæretica: libertatem vos, ab ipsis hæreseos præceptoribus populos eruentes, Christianis restituite. Ille vos aulæ legitimæ restituit, imperatoris jure suffultos: reddite vos magistro discipulum; sedem beati Marci evangelistæ ad communionem beatissimi Petri, de vitæ eorum meritis devotione reducite: ut ipso in vobis opus bonum perficiente, qui cœperit, secure audire mereamini: *Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit*: & ad tuæ gloriæ cumulum, ita vice Dei præsideas, verendus veraciter existens divinitatis imitator, atque adhuc in rebus temporalibus constitutus, jam experiaris & munus in æternam tibi beatitudinem præparatum.

Quod vero cuncta literis non potuerunt comprehendi, quæ negotii qualitas non sinit præteriri: quædam venerabilibus nostris fratribus & coepiscopis meis, quibus cura legationis injuncta est, proprio apud vos agenda sermone commissa sunt. Precor ut ea quæque & audire benignus, & indifficulter annuere, tum pro catholicæ observantia veritatis, tum etiam pro regni vestri incolumitate, dignemini.

NOTA SEVERINI BINII.

a *Epistola.*) Hæc est illa synodica Felicis papæ epistola, quam consilio synodi Romanæ dedit ad Zenonem imperatorem: qua occasione, in notis illius synodi dicemus infra. Ex codice Cresconiano collectionis supradicto in hanc editionem conciliorum nunc recens translata est.

III.

* ex vett., Ita apud Harduinum.

III. AD PETRUM FULLONEM EX SYNODO ROMANA.

Ostendit Petrum Fullonem, alias Gnapheum, non solum in Valentini, Manichæi, Arii, Sabellii, Apollinaris & Eutychetis hæreses, verum etiam in errores gentilitatis plures Deos asserentis incidisse. Deinde monet ut resipiscat, & quod in Trisagio, Crucifixus propter nos, addere non oporteat.

Felix episcopus, Petro episcopo Antiochiæ.

ΤΙΣ δώσει τῇ κεφαλῇ μου ὕδωρ, καὶ τοῖς βλεφάροις μου πηγὴν δακρύων; Ποῖον δὲ καὶ ἄξιον ὀδυρμὸν προσοίσω τῇ ἐμαυτοῦ ψυχῇ, συναλγῶν τῇ τοῦ δεσπότου, καὶ σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ ἁγίᾳ καθολικῇ, καὶ ἀποστολικῇ ἐκκλησίᾳ; Κλαίουσα ἔκλαυσεν αὕτη ἐπὶ υἱοῖς, καὶ θυγατράσιν αὐτῆς, καὶ οὐχ ὑπάρχει ὁ παρακαλῶν αὐτὴν, ἀπὸ πάντων τῶν ἀγαπώντων αὐτήν. ἅπαντες οἱ καταδιώκοντες αὐτὴν τύραννοί τε, καὶ αἱρεσιάρχαι, κατέλαβον αὐτὴν διὰ σοῦ, ἀδελφὲ τιμιώτατε· καὶ οἱ θλίβοντες αὐτὴν, ἐγένοντο εἰς κεφαλὴν αὐτῆς. πᾶσα ἡ εὐπρέπεια αὐτῆς, τὸ ὅσον ἐπὶ σοὶ, ἐγένετο εἰς οὐδέν. Ἰδόντες οἱ ἐχθροὶ αὐτῆς, ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τῶν τέκνων αὐτῆς. οὓς γὰρ ἐξέθρεψεν, ἐτιθηνήσατο, οὓς εἰς μέτρον ἡλικίας ἀνήγαγε, γαλακτοτροφήσασα προφητικοῖς, καὶ ἀποστολικοῖς δόγμασι, τούτους ἐν μιᾷ καιροῦ ῥοπῇ διὰ δηλητηρίου ἐφόνευσας. καθ' ὃν γὰρ τρόπον οἱ τὴν ἁλιευτικὴν μετερχόμενοι, βρώμασι τὸ ἄγκιστρον καλύπτουσι, καὶ ἀπροόπτως τοὺς ἰχθύας ἀγρεύουσιν. οὕτως καὶ σὺ τῇ τῶν ἀγγέλων ὑμνολογίᾳ προσθήκην ἐπήγαγες, καὶ τρισαγίῳ λιτῇ, ὡς ἐκ προσώπου εὐσεβείας, ἀσέβειαν ἐπενόησας δεινήν. ἐκ πολλῶν γὰρ ἐπαρχιῶν τῶν κατὰ τὴν ἀνατολὴν γράμματα ἐδεξάμεθα, τὰ σημαίνοντα ἡμῖν, ὡς ὅτι ἡ σὴ θεοφιλία τὸ πάλαι σιωπηθὲν Οὐαλεντίνου δόγμα κατέλαβε, καὶ αὖθ[illegible]ται παρ' ὑμῶν ἡ σωτήριος ἐνανθρώπησις, καὶ ὅτι εἰς τὸ Μανιχαϊκὸν δόγμα, Ἀρείου τε, καὶ Ἀπολιναρίου, καὶ Παύλου τοῦ Σαμοσατέως περιεπιχθητε. Τὸ γὰρ μὴ λέγειν μονογενῆ τὸν υἱὸν, καὶ κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν εἶναι τέλειον ἐν θεότητι, καὶ τέλειον ἐν ἀνθρωπότητι, αὐτόν τε τὸ πάθος τὸ τοῦ σταυροῦ ὑπομεμενηκέναι, ἀλλὰ μίαν φύσιν τοῦ Θεοῦ λόγου σεσαρκωμένην, ἄψυχόν τε, καὶ ἄνουν τὸ τοῦ κυρίου σῶμα, τὴν Ἀπολιναρίου αἵρεσιν κρατύνει. ἐκεῖνος γὰρ μὴ ἐγνωκὼς, ὅτι κατ' αὐτὴν τὴν ἔναρξιν τῆς κοσμοποιίας πρῶτον ἡ ψυχὴ τοῦ πρωτοπλάστου, καὶ προπάτορος ἐθανατώθη, καὶ εἶθ' οὕτως τὸ σῶμα. ἐλέχθη γὰρ πρὸς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. ᾗ δ' ἂν ἡμέρᾳ φάγητε ἀπὸ τοῦ ξύλου, θανάτῳ ἀποθανεῖσθε. Κατὰ οὖν τὴν ἀπόφασιν τὴν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ κατ' αὐτοῦ ἐξενεχθεῖσαν, ἐν ᾗ ἡμέρᾳ ἔφαγεν ἀπὸ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκοντος καλὸν, καὶ πονηρὸν ἐν αὐτῇ ἐθανατώθη ψυχικῶς. ὁ γὰρ τοῦ σώματος αὐτοῦ θάνατος γέγονε μετὰ ἐννακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη. Ὁ τοίνυν Θεὸς οὐχ ἡμιτελὲς τὸ δῶρον αὐτοῦ ἐποίησεν, ἀλλ' ὅλον ὁμοῦ τὸν Ἀδὰμ ἐκ μήτρας παρθενικῆς ἀνέλαβεν, ἵνα καὶ ὅλον τὸν ἀπολωλότα διασώσῃ· διὸ καὶ ἔλεγεν ὁ κύριος. ἐγὼ τὴν ψυχήν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων. κρατύνειν δὲ βούλει καὶ Οὐαλεντίνου, καὶ Μαρκίωνος, Μα-

QUis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum? qualem autem & dignum fletum adducam animæ meæ, condolens domini salvatoris nostri Christi sanctæ catholicæ & apostolicæ ecclesiæ? *Ipsa enim plorans ploravit super filios & filias suas, & non est qui consoletur eam, ex omnibus qui diligunt eam.* Universi tyranni & hæresiarchæ persequentes ipsam, *apprehenderunt eam* per te, frater honoratissime, & affligentes ipsam, *facti sunt in caput ejus.* Omnis decor ipsius, quantum in te est, factus est ad nihilum. Videntes inimici ejus, gavisi sunt super perditione filiorum ejus. Quos enim foverat, quos enutrierat, quos ad mensuram ætatis produxerat, lacteque paverat, propheticis & apostolicis doctrinis, hos tu uno temporis momento veneno necasti. Quemadmodum enim qui piscationem sectantur, hamum esca contegunt, & ex improviso capiunt pisces: sic & tu angelicæ laudationi additionem induxisti, & trisagiæ deprecationi, quasi pietatis obtentu, diram impietatem excogitasti. Ex pluribus enim orientalibus provinciis literas suscepimus, significantes nobis, quomodo veneratio tua dudum sopitum Valentiniani dogma resumpsit, & irritatur a vobis salvatoris incarnatio; quodque in Manichæorum dogma & Arii, & Apollinaris, Paulique Samosateni incidistis. Dicere enim unigenitum filium & dominum nostrum Christum Jesum perfectum non esse in deitate, atque in humanitate perfectum, nec ipsum subisse passionem crucis, sed unam verbi Dei naturam incarnatam, corpusque domini sine anima & mente, Apollinaris hæresim roborat. Ille enim ignoravit, quod ab ipsis mundi nascentis exordiis primum anima primi parentis nostri mortua est, vel in mortem præcipitata est, atque ita demum corpus. Dictum quippe illi est a Deo: *In quacumque die comederitis de ligno scientiæ boni & mali, morte moriemini.* Itaque juxta latam in illum a Deo sententiam, in ipsa secundum animam mortuus est. Nam ipsius corporis mors post nongentos & triginta annos contigit. Itaque donum non dimidiatum fecit, sed totum simul Adam ex utero virginis sumpsit, ut etiam perditum, totum salvum faceret. Idcirco & dominus ipse dicebat: *Ego animam meam pro ovibus pono.* Valentini item & Marcionis, Manichæorumque ac [illegible] gentilium innovare vis dogmata. Si enim Deus est, qui divisibiliter atque substantialiter est mortuus, similiter sanctus Spiritus Deus, & ipse

1 Hæc & sequens [illegible] non Felicis, sed Simplicii sunt, ut diximus supra pag. 1017. [illegible] Pagius ad an. C[illegible] 478. n. 9. [illegible] Valesius lib. 1 Obs. [illegible] ad Evag[illegible] um, sed ut genuinas tueatur [illegible] & an. 485. n. 83. Vid. Cl. Mansi [illegible] ad Suppl. Ac[illegible] infra exhibendas pag. 1067.

& ipse divisibiliter ac substantialiter invenietur; sicque juxta tuam & illorum rationem, tres dii erunt, ac per hoc plurium deorum invalescet error: quantumque in te est, evacuabitur illud: *Audi Israel, dominus Deus tuus, dominus unus est*. (Deut. 6) Item quod ait Jeremias: *Hic Deus noster, non reputabitur alius ad eum*. (Baruch 3) Similiter & dominus: *Ut cognoscant te solum verum Deum*. (Joan. 17) Cumque scriptura unum Deum, sanctam & individuam Trinitatem prædicet, tu & hi, qui ante te fuerunt hæresiarchæ, tres Deos dogmatizare ausi estis, alium quidem dicentes Deum patrem præter filium, & alium Deum filium præter patrem: rursusque alium Deum Spiritum sanctum præter patrem & filium. Atque alium quidem mortalem & noviter genitum, alium vero æternum atque immortalem. In his autem noxiis verbis tuis, contraria sentire vis patribus, qui in Nicæa, & qui in Constantinopoli, atque Chalcedone convenerunt, qui & consubstantialem roborarunt, & unam deitatem patris & filii sanctique Spiritus prædicarunt, atque Arii amentiam confuderunt. At vero tu in ecclesia ausus es dicere, quod unus increatæ atque individuæ Trinitatis passionem subiit: & per hoc consubstantialem quoque solvere niteris, ac Deum subjicere numero. Si enim unus sanctæ Trinitatis & coæternus, qui crucifixus est Deus, * hoc est filius: sunt autem duo S. Trinitatis, pater & spiritus sanctus: dicuntur autem dii, & non (ut habet vera ratio) Deus, sicut tradiderunt nobis, *qui ipsi inspexerunt, & ministri fuerunt verbi*, invenitis quoque consubstantialem solvere. Quippe mortale & immortale consubstantialia jam esse non possunt: roborabitur autem sic pluralitas deorum, dum tres dii Christianis auribus ingeruntur. Cum itaque scriptum sit, *Verbum caro factum est, & Deus erat verbum*: (Joan. 1) non alius Deus Verbum, præter patrem, invenietur: verbum non simpliciter, sed verbum substantiale: & Deus filius invenietur, ut ex vilitate nostra, identitatem substantiæ patris & verbi & sancti spiritus agnoscamus. Non enim nos alii, præter verbum nostrum, invenimur. Quoniam igitur unigenitus Dei filius, qua ratione verbum est, in propria substantia non poterit pati, ne ad omnipotentis Dei patris substantiam passio referatur: (est enim una patris & filii & sancti spiritus deitas) patitur autem proprium animatum corpus, quod ipsum substantiale Dei verbum ex ipsa sanctæ & intemeratæ virginis vulva sibi conjungens, ex muliere processit, de qua sancto spiritu afflati prophetæ cecinerunt: *Deus virtutum convertere, respice de cælo, & vide, & visita vitem istam: & perfice eam, quam plantavit dextera tua: & super filium hominis, quem confirmasti tibi*: (Psal. 79) vitem & filium hominis, quem confirmavit verbum, ut inferni claustra contereret, & vivificaret eos qui a sæculo mortui sunt, salutarem verbi incarnationem vocans. Idcirco & dominus dicebat discipulis suis: *Ego sum vitis vos autem palmites, & pater meus agricola est*: (Joan. 15) &; *tradetur filius hominis in manibus peccatorum*. (Matth. 26) Patris enim intimum substantiale verbum ac Deus, per

* Ita. [illegible]

νιχαίωτι, καὶ Βασιλιδιανῶν, ἔτι μὴν καὶ Ἑλλήνων τὰ θρησκεύματα. Εἰ γὰρ Θεὸς ὁ ἀποθανὼν διαιρετῶς, καὶ οὐσιωδῶς, ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα Θεὸς, καὶ αὐτὸ διαιρετῶς, καὶ οὐσιωδῶς· εὑρεθήσονται ὡς κατὰ τὸν σὸν, καὶ τὸν ἐκείνων λόγον τρεῖς Θεοί. καὶ διὰ τοῦτο κρατυνθήσεται τῆς πολυθείας ἡ πλάνη. καὶ ὅσον ἐπὶ σοί. διεσκέδασται τό. Ἄκουε Ἰσραήλ· κύριος ὁ Θεός σου, κύριος εἷς ἐστι (Deut. 6). καὶ ὅπερ εἴρηκεν ὁ Ἱερεμίας· Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν· οὐ λογισθήσεται ἕτερος πρὸς αὐτόν. (Baruch 3) ὁμοίως δὲ ὁ κύριος· ἵνα γινώσκωσί σε, τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεόν. (Joan. 17) καὶ τῆς θείας γραφῆς, ἕνα Θεὸν τὴν ἁγίαν τριάδα καὶ ἀδιαίρετον, κηρυττούσης, σὺ, καὶ οἱ πρὸ σοῦ αἱρεσιάρχαι, τρεῖς Θεοὺς ἐδογματίσατε· ἄλλον μὲν λέγοντες Θεὸν τὸν πατέρα, παρὰ τὸν υἱόν· καὶ ἕτερον Θεὸν τὸν υἱὸν, παρὰ τὸν πατέρα· καὶ πάλιν ἄλλον Θεὸν, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, παρὰ τὸν πατέρα, καὶ τὸν υἱόν. καὶ τὸν μὲν θνητὸν, καὶ νεογενῆ, τὸν δὲ ἄναρχον, καὶ ἀθάνατον. ἐπὶ τούτοις δὲ τοῖς βλαβεροῖς σου φρονεῖν, τῶν τε ἐν Νικαίᾳ ἀθροισθέντων, καὶ ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει, καὶ ἐν Χαλκηδόνι, ἁγίων πατέρων, τῶν καὶ ὁμοούσιον κρατυνάντων, καὶ μίαν τὴν θεότητα τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος κεκραγότων· κατὰ τὴν Ἀρείου φρενοβλάβειαν, καὶ σὺ ἐτόλμησας εἰπεῖν ἐπ' ἐκκλησίᾳ, ὅτι ὁ εἷς τῆς ἀκτίστου, καὶ ἀδιαιρέτου τριάδος τὸ πάθος ὑπέμεινε· καὶ διὰ τοῦτο ἐδοκίμασας λύειν καὶ τὸ ὁμοούσιον, καὶ ἀριθμῷ ὑποβάλλειν τὸ θεῖον. Εἰ γὰρ εἷς τῆς ἁγίας τριάδος τῆς ἀκτίστου, καὶ συναΐδιος, ὁ σταυρωθεὶς Θεὸς λόγος, τοῦτ' ἔστιν ὁ υἱός· δύο δὲ τῆς τριάδος, ὁ πατὴρ, καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα. λέγονται δὲ Θεοὶ, καὶ οὐχὶ κατὰ τὸν ἀληθῆ λόγον Θεὸς, καθὼς παραδεδώκασιν ἡμῖν οἱ αὐτόπται, καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ λόγου, εὑρεθήσεται καὶ οὕτως λυόμενον μὲν τὸ ὁμοούσιον, (θνητὸν γὰρ καὶ ἀθάνατον ὁμοούσια εἶναι ἔτι οὐ δύνανται) κρατυνθήσεται δὲ οὕτως ὁ τῆς πολυθείας λόγος, ἐν τῷ τρεῖς Θεοὺς χριστιανισμῷ καταγγέλλειν. ὁπότε οὖν γέγραπται, ὅτι ὁ λόγος σὰρξ γέγονε. καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος· (Joan. 1) οὐχ ἕτερος Θεὸς ὁ λόγος παρὰ τὸν πατέρα εὑρεθήσεται· λόγος οὐχ ἁπλῶς. ἀλλὰ λόγος ἐνυπόστατος. καὶ ὁ υἱὸς εἴρηται, ἵνα ἐκ τῆς ἡμῶν εὐτελείας γνῶμεν τὸ ταυτὸν τῆς οὐσίας τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ λόγου, καὶ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου. καὶ γὰρ ἡμεῖς οὐχ ἕτεροι παρὰ τὸν ἡμέτερον λόγον εὑρεθησόμεθα. ἐπεὶ οὖν καθὸ λόγος ὁ μονογενὴς τοῦ Θεοῦ υἱὸς οὐκ ἐδύνατο εἰς ἰδίαν οὐσίαν παθεῖν, ἵνα μὴ εἰς τὴν τοῦ παντοκράτορος Θεοῦ, καὶ πατρὸς τὸ πάθος λογισθῇ· μία γὰρ θεότης πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος· πάσχει τὸ γεγονὸς ἴδιον τοῦ λόγου ἔμψυχον σῶμα, ὅπερ αὐτὸς ὁ τοῦ Θεοῦ ἐνυπόστατος λόγος ἐξ αὐτῆς τῆς μήτρας τῆς ἁγίας, καὶ ἀπειρογάμου ἑνώσας ἑαυτῷ, προῆλθεν ἐκ γυναικός· περὶ ἧς προμηνυόμενοι οἱ θεηγόροι ἄνδρες, ἔλεγον· ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, ἐπίστρεψον δὴ, καὶ ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἴδε. καὶ ἐπίσκεψαι τὴν ἄμπελον ταύτην, (Psal. 79) καὶ κατάρτισαι αὐτὴν, ἣν ἐφύτευσεν ἡ δεξιά σου· καὶ ἐπὶ υἱὸν ἀνθρώπου, ὃν ἐκραταίωσας ἑαυτῷ. ἄμπελον, καὶ υἱὸν ἀνθρώπου, ὃν ὁ λόγος ἐκραταίωσε, συντρίψαι τὰ τοῦ ᾅδου κλεῖθρα, καὶ ζωοποιῆσαι τοὺς ἀπὸ τῶν αἰώνων θανόντας, τὴν σωτήριον τοῦ λόγου ἐνανθρώπησιν καλῶν. Διὸ καὶ ὁ Θεὸς ἔλεγε (Joan. 15) τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς· ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα, καὶ ὁ πατήρ μου ὁ γεωργός ἐστι. καὶ μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἁμαρτωλῶν. (Matth. 26)

A πολλήν. ὁ γὰρ τῷ πατρὸς ἐνυπόστατος, καὶ Θεὸς λόγος, δι' ἀκοῆς εἰσπηδήσας τῆς ἁγίας παρθένου, μυστικῶς τὴν κυοφορίαν εἰργάσατο. καθὸ μὲν οὖν ὁ μονογενὴς υἱός ἐστι τῷ πατρὸς ὁμοούσιος, καὶ εἷς τῆς ἀδιαιρέτου τριάδος, ἄκτιστος, καὶ ἀΐδιος, ἐμμεμένηκεν ἀπαθὴς, καὶ ἀθάνατος. Τὸ οὖν ἄκτιστον, καὶ ἀθάνατον τῇ κτίσει μὴ συνάπτε, καὶ τὸν τῆς πολυθεΐας λόγον μὴ κράτυνε, διὰ τοῦ λέγειν τεθνάναι τὸν ἕνα τῆς τριάδος. καθὸ δὲ πάλιν ἐκ γυναικὸς ἐγεννήθη, καὶ ἐστὶν ἡμῖν ὁμογενὴς, καὶ ὁμόφυλος, καὶ ὁμοούσιος, ἄνευ ἁμαρτίας, τὸ πάθος ὑπέμεινεν. ὅτι δὲ οὐ μόνον ὁμοούσιος ἡμῖν ὁ υἱὸς τὸ κατὰ σάρκα, ἀλλὰ καὶ συγγενὴς, διδάσκει αὐτὸς ὁ κύριος, ἐν τῷ λέγειν, ποτὲ μὲν ἐν

B εὐαγγελίοις, τοῖς εἰς αὐτὸν πιστεύουσιν· ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα. ποτὲ δὲ καὶ ἐν ψαλμοῖς· ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου. πόθεν δὲ καὶ ἡ τοσαύτη κακίστη ἔννοια ὑπεισῆλθεν, ὥστε σεαυτὸν καὶ τῶν ἁγίων ἀγγέλων συνετώτερον, καὶ σοφώτερον λογίσασθαι; ἐν τούτοις κλαίω, ἐν τούτοις ὀδύρομαι τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν ὁ Θεὸς ἡ κοιλία, καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν. οὐκ ἐνενόησας, ὅτι τὸ σκανδαλίσαι καὶ μόνον ἕνα τῶν πιστευόντων εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, ἀφόρητον ἔχει τὴν ἀγανάκτησιν. ἀλλ' ὅπως ἀπαραφυλάκτως, καθάπερ ὁ ὄφις τῇ Εὔᾳ, καὶ αὐτὸς τὸν ἰὸν τῆς ἀπάτης τῷ πλήθει τῶν πιστῶν ταῖς ἀκοαῖς ἐπέχεας,

C καὶ τὸν παραδοθέντα ἡμῖν ὑπ' ἀγγέλων τρισάγιον αἶνον ἐνόθευσας, ἐνθέμενος ἐν αὐτῷ, ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς. ἆρα οὐκ ἐνενόησας ἀσεβέστερον σαυτὸν ὁριζόμενος Παύλου τοῦ Σαμοσατέως, καὶ Φωτεινοῦ, καὶ Ἀρτεμᾶ, τῶν δύο υἱοὺς τοῦ Θεοῦ διισταμένων, ἕνα προαιώνιον, καὶ ἕνα νεογενῆ· ὅτι καὶ σὺ πλεονασμὸν τῇ τριάδι ἐπέθου, δύο υἱοὺς τοῦ Θεοῦ εἰπὼν, ἕνα ἰσχυρὸν, καὶ ἕνα σταυρωθέντα. ἐπὶ τούτοις δὲ καὶ εἰς ἔννοιαν εἰσάγειν τὸ πιστότατον Χριστοῦ ποίμνιον, ὡς ὅτι κατὰ τὸν τοῦ Μάνεντος λόγον, τὸ ἅγιον πνεῦμα ἐσταυρώθη. μετὰ γὰρ τὸ εἰπεῖν, ἅγιος ἀθάνατος, ὅπερ ἐστὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τότε ἐπάγεις, ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς, ἐλέησον ἡμᾶς· καὶ τετράδα οὐ τριάδα δείκνυσι τὸν λαὸν ἐκδιδάσκων. καὶ εἰ μὲν ἐξ ἀνθρωπίνης παραδόσεως ὑπῆρχεν ὁ αἶνος, καὶ οὕτως μετὰ παραφυλακῆς ἂν ἐν τῷ τρισαγίῳ τὸν σταυρὸν ἔθηκας, ἔνθα ἡ τοῦ υἱοῦ προσηγορία.

D ἥτις ἐν τῷ τρισαγίῳ, ἰσχυρὸς, εἴρηται. ἐπειδὴ δὲ ὑπ' ἀγγέλων ὁ τρισάγιος οὗτος αἶνος ἡμῖν ἐξεδόθη, οἵτινες πρὸ μὲν τοῦ σταυροῦ ἔλεγον, ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, ὡς ἠξιώθη Ἡσαΐας θεάσασθαι· μετὰ δὲ τὸν σταυρὸν ὑμνολογοῦν, ἅγιος ὁ Θεὸς, ἅγιος ἰσχυρὸς, ἅγιος ἀθάνατος· ὥστε ὁ κομιδῇ νήπιος παῖς, σειομένης τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τοῦ λαοῦ ἐν τῷ κάμπῳ ἱκετεύοντος, ἡρπάγη εἰς τὸν αἰθέρα ὡς ἐπὶ ὥραν μίαν, τοῦ ὁμοῦ πλήθους θεωροῦντος, καὶ Πρόκλου τοῦ τῆς πόλεως ἐπισκόπου· κἀκεῖ μεμαθηκὼς τὸν αἶνον, καὶ πάλιν κατενεχθεὶς, ἀπήγγειλεν ἅπερ ἐδιδάχθη ἐν τῷ αἰθέρι· εἰπὼν, ἐξ οὐρανῶν, ὡς ἀπὸ

E πλήθους πολλῶν, φέρεσθαι εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ τοιαύτην τὴν ὑμνῳδίαν, καὶ ὅτι ἐρρήθη αὐτῷ ἐξειπεῖν τῷ λαῷ ταύτην τὴν ὑμνολογίαν. ἣν ἐναρξάμενοι οἱ λαοὶ τὴν πόλιν κατέλαβον, καὶ τὸν Θεὸν διὰ τῆς τοιαύτης ὑμνῳδίας ἐξευμενισάμενοι, ἐλυτρώθησαν τῆς ἐπικει-

A sanctæ virginis aures illapsum, conceptionem ineffabiliter operatum est. Qua igitur parte unigenitus filius est consubstantialis patri, & unus individuæ Trinitatis, increatus atque invisibilis, impassibilis & immortalis permansit. Quod ergo increatum atque immortale est, creaturæ ne applices, neque deorum pluralitatem confirmare pergas, dicens unum S. Trinitatis mortuum esse. Rursus, qua parte ex muliere natum est, & substantiæ nostræ ac generationis est particeps, absque peccato, sustinuit passionem. Porro, quod non modo consubstantialis, verum etiam cognatus secundum carnem sit nobis filius Dei, docet ipse dominus, nunc qui-

B dem in evangelio his qui in se crediderant, dicens: *Ego sum vitis, vos palmites*: nunc autem in psalmis: *Annuntiabo nomen tuum fratribus meis*. Unde autem tibi tam pessima superbia subrepere potuit, ut te ipsis quoque sanctis angelis intelligentiorem sapientioremque putares? Super his ingemisco, *in his plango inimicos crucis Christi, quorum finis perditio, & quorum Deus venter est, & gloria in confusione ipsorum*. Non cogitasti, quod scandalizare vel unum solum ex his qui credunt in dominum nostrum Jesum Christum, quam gravi cruciatui facit obnoxium? Sed incaute, ut serpens Evæ, tu ipse quoque erroris venena

C multitudini fidelium atque auribus infudisti, traditamque ab angelis sanctissimam laudationis formam corrupisti, inferens illi *Qui crucifixus es pro nobis*. Ergone non advertisti, quod Paulum Samosatenum, Photinumque & Artemium impietate transcendis, qui duos Dei filios posuerunt, unum quidem ante sæcula, alterum vero noviter natum, cum ipse quoque Trinitati invexeris pluralitatem, duos Dei filios dicens, unum fortem, alterum crucifixum? Adhæc fidelissimum Christi gregem in Manichæi opinionem præcipitare contendis, qui [1] Spiritum sanctum asserit crucifixum. Nam quod post illud, *sanctus immortalis*, quod est spiritus sanctus, tunc infers, *Qui pro nobis crucifixus es, miserere nobis*; quaternitatemque, non Trini-

D tatem, populo insinuare videris. Nempe si ex humana traditione manasset hæc laus, non ita incaute crucem insereres laudi, in qua filii appellatio, *fortis* scilicet, ponitur. Quoniam vero ab angelis nobis laus ista profluxit, qui ante crucem dicebant, *Sanctus, sanctus, sanctus*; sicut respicere Isaias meruit; post crucem vero cum laude clamabant: *Sanctus Deus, sanctus fortis, sanctus immortalis*. [b] Denique cum terræmotu Constantinopolis quateretur, populusque in campo oraret, infantulus, toto populo spectante cum Proclo civitatis episcopo, in cœlum per unam horam raptus est, ibique hujusmodi didicit hymnum. Rursumque descendens, nuntia-

E vit quæ in æthere audierat, dicens de cœlo quasi de multitudine psallentium, hujusmodi laudes insonuisse auribus suis, dictumque sibi ut eam laudationem populo indicaret. Quam ubi populi inceperant, civitatem receperunt; Deoque per hujusmodi laudem propitio facto, ab imminenti

1 Ut Ariani apud Theodoretum lib. 1 hist. Eccles. cap. 8 *Hard.*

ira liberati sunt. At tu quam temere, ut A scripturas divinas reliquas, ita & angelorum laudem pervertere præsumpsisti? Quis igitur in hujusmodi non ingemiscat? quis non lamentetur? quis dolor similis invenietur, sicut dolor ecclesiæ domini & salvatoris nostri Christi? conspice te constitutum, *ducem his qui in tenebris sunt, & eruditorem insipientium*: imo insipientiæ præceptor es, lucem in tenebras transferens. Vide a te populos semel illuminatos, qui bona gustaverunt Dei verba, Dei mandata, Dei prophetias, prædicationes Dei, apostolicas evangelicasque doctrinas, abs te perverti magis, ac doceri non solum crucifigere filium Dei & ostentui habere, verum & contraria B sentire scripturis divinis, & pacta abnegare quæ accedentes ad sanctum baptisma fecerunt. Nam cum coram cœlestibus virtutibus omnibus, coram apostolicis evangelicisque ordinibus, sancti baptismatis tempore promiserint credere in unum Deum omnipotentem, nunc illos in tres deos credere docuisti. Rursum, cum polliciti sint credere in unum dominum Jesum Christum filium Dei incarnatum, & hominem factum de Spiritu sancto & Maria virgine; tu eos doces ne dicant dominum Jesum Christum filium Dei crucem perpessum esse, qui Deus est secundum sempiternam & impassibilem ex patre generationem, & idem homo se- C cundum eam qua in novissimis diebus ex matre prodiit, secundum quam etiam sustinuit passionem: sed unum Trinitatis mortuum esse, qui est ipsum Dei verbum. Confessi sunt rursus Spiritum sanctum, vivificum & immortalem, dicentes credere in Spiritum sanctum, dominum & vivificantem; & mortalem esse ponis Spiritum sanctum, cum dicis: Sanctus immortalis, qui crucifixus es pro nobis. Fuge obsecro, hujusmodi errorem. Corruisti, noli in ruina persistere. Peccasti, jam peccare noli. Expectat te sancta Dei ecclesia, cupit amplecti pœnitentem in vanis propositionibus tuis, & secum de Christo divina prædicantem, D neque negantem ipsius animatam incarnationem: secundum quam etiam passus esse memoratur, clamatque tibi per nos: *Venite ad me omnes, qui laboratis, & ego reficiam vos.* *Non vult Deus*, frater carissime, *mortem peccatoris: sed ut convertatur, & vivat. Memor esto, Jesum Christum resurrexisse a mortuis*, secundum evangelium. Memento beati Matthæi scribentis: *Liber generationis Jesu Christi filii David, filii Abraham.* Recordare, quid Paulus scribat: *Segregatus in evangelium Dei, quod promiserat ipse Deus in scripturis sanctis de filio suo, qui factus est ei ex semine David secundum carnem, qui prædestinatus est filius Dei.* Memento etiam E Joannis clamantis, *In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum*, sicut enim est, *& Deus erat Verbum*; quodque *caro factum est*, homine assumpto, & quod *Deum nemo [illegible] unquam.* Hæc tibi scripsi una cum præsente synodo, conveniens te coram Deo & sanctis angelis, ut ea doceas, ea nobiscum sentias, ut illibata fides nostra permaneat in gloriam Dei.

A μῆνας ὀργῆς. σὺ δὲ ἀφειδῶς κατετόλμησας, ὡς τὰς λοιπὰς θείας γραφὰς, καὶ τὴν τῶν ἀγγέλων ὑμνῳδίαν διαστρέψαι. τίς οὖν οὐ μὴ θρηνήσῃ ἐπὶ τούτοις; τίς οὐ μὴ στενάξῃ; ὁποῖον δὲ ἄλγος κατὰ τὸ ἄλγος τῆς τοῦ κυρίου, καὶ σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ ἐκκλησίας εὑρεθήσεται, θεώρησαι τὸν πεποιθότα φῶς εἶναι τῶν ἐν σκότει, καὶ παιδευτὴν τῶν ἀφρόνων, μᾶλλον δ' ἀφροσύνης διδάσκαλον, καὶ τὸ φῶς εἰς σκότος μεταποιοῦντα; [illegible] θεώρησαι τοὺς λαοὺς τοὺς ἅπαξ φωτισθέντας, καὶ καλὸν γευσαμένους Θεοῦ ῥῆμα, Θεοῦ ἐντάλματα, Θεοῦ προφητικὰ προσφθέγματα, Θεοῦ ἀποστολικὰ, καὶ εὐαγγελικὰ διδάγματα, μᾶλλον ὑπὸ σοῦ διαστρεφομένους, καὶ ἐκδιδασκομένους, μὴ μόνον ἀνασταυροῦν τὸν υἱὸν τοῦ B Θεοῦ, καὶ παραδειγματίζειν, ἀλλὰ καὶ ἐναντία φρονεῖν τῶν θείων γραφῶν· ἀπαρνήσασθαι δὲ καὶ τὰς συνθήκας, ἃς συνέθεντο αὐτοὶ προσιόντες τῷ ἁγίῳ βαπτίσματι. συνθέμενοι γὰρ ἐπὶ πάντων τῶν χερουβικῶν δυνάμεων, καὶ τῶν προφητικῶν, καὶ ἀποστολικῶν ταγμάτων, ἐν τῷ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος καιρῷ, πιστεύειν εἰς ἕνα Θεὸν πατέρα παντοκράτορα, νῦν εἰς θεοὺς τρεῖς πιστεύειν αὐτοὺς ἐξεπαίδευσας. πάλιν συνθεμένων πιστεύειν εἰς ἕνα κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν σαρκωθέντα, καὶ ἐνανθρωπήσαντα ἐκ πνεύματος ἁγίου, καὶ Μαρίας τῆς παρθένου, σὺ ἐκδιδάσκεις αὐτοὺς μὴ λέγειν, τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν σταυρὸν ὑπομεμενηκέναι· C ὅς ἐστι Θεὸς κατὰ τὴν ἐκ Θεοῦ καὶ πατρὸς προαιώνιον, καὶ ἀπαθῆ γέννησιν, καὶ ἄνθρωπος ὁ αὐτὸς κατὰ τὴν ἐπ' ἐσχάτων γέννησιν, καθ' ἣν καὶ τὸ πάθος ὑπέμεινεν· ἀλλ' ὅτι ὁ εἷς τῆς τριάδος ἀπέθανεν, ὅς ἐστιν αὐτὸς ὁ Θεὸς λόγος. ὡμολόγησαν πάλιν τὸ ἅγιον πνεῦμα ζωοποιὸν, καὶ ἀθάνατον, εἰπόντες πιστεύειν εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ κύριον, καὶ ζωοποιόν· καὶ σὺ θνητὸν ὑποτίθεσαι εἶναι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, διὰ τοῦ λέγειν· ἅγιος ἀθάνατος, ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς. ἀπόστηθι, παρακαλῶ, ταύτην τὴν πλάνην. ἔπεσας, μὴ ἐπιμείνῃς τῷ πτώματι. ἥμαρτες, μηκέτι ἁμάρτανε. ἀναμένει σε ἡ ἁγία τοῦ Θεοῦ ἐκκλησία, περιπτύξασθαί σε μετανοοῦντα ἐπὶ τοῖς ματαίοις σου προβλήμασι, καὶ σὺν αὐτῇ θεολογοῦντα τὸν Χριστὸν, καὶ μὴ D ἀπαρνούμενον τὴν αὐτοῦ ἔμψυχον ἐνανθρώπησιν, καθ' ἣν, καὶ τὸ πάθος ὑπομεῖναι λέγεται· καὶ βοᾷ σοι δι' ἡμῶν· δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες, καὶ τὰ ἑξῆς. [Matth. 11] οὐ βούλεται ὁ Θεὸς, ἀδελφὲ τιμιώτατε, τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὡς τὸ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν αὐτόν. [Ezech. 18] μνημόνευε Ἰησοῦν Χριστὸν ἐγηγερμένον ἐκ νεκρῶν, [2. Timoth. 2] κατὰ τὸ εὐαγγέλιον. μνημόνευε τοῦ μακαρίου Ματθαίου γράφοντος· βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ Δαβὶδ, υἱοῦ Ἀβραάμ. [Matth. 1] μνημόνευε Παύλου ἐπιστέλλοντος. ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον Θεοῦ, ὃ προεπηγγείλατο αὐτὸς ὁ Θεὸς ἐν γραφαῖς ἁγίαις, λέγων [Rom. 1] περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος Δα- E βὶδ κατὰ σάρκα, τοῦ ὁρισθέντος υἱοῦ Θεοῦ. μνημόνευε καὶ Ἰωάννου βοῶντος· ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεὸν, (ὥς καὶ ἐστι) καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος· [Joan. 1] καὶ ὅτι σὰρξ γέγονεν ἐνανθρωπήσας· καὶ ὅτι Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε· [Joan. 1. 18] ταῦτά σοι γεγράφηκα ἅμα τῇ συνούσῃ μοι ἁγίᾳ συνόδῳ, παρεγγυώμενός σε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ τῶν ἁγίων ἀγγέλων, ἵνα ταῦτα διδάσκῃς, καὶ ταῦτα φρονῇς μεθ' ἡμῶν· ἵνα ἀνόθευτος ἡ πίστις ἡμῶν διαμείνῃ εἰς δόξαν Θεοῦ.

No-

Notæ Severini Binii.

Epistola synodica.

a *Epistola*. Hæc est illa synodica epistola, quæ missa est a concilio Romano ad Petrum Fullonem, quo post refutatos ejus errores blasphemos prima actione ad resipiscendum admonitus fuit. Vide quæ diximus ibidem in notis ejusdem concilii.

Trisagion quando & qua occasione institutum.

b *Denique cum terræmotu Constantinopolis quatere-tur*.) Hæc de terræmotu & trisagii miraculosa institutione historia contigit anno Christi 446. Meminerunt illius Marcell. in chronic. Niceph. lib. 14. cap. 46. Omnes fere episcopi in epistolis suis, quas a synodo Constantinopolitana sub pontificatu Felicis III. habita ad Petrum Fullonem miserunt, hanc rem adeo ingentem omnemque captum humanum penitus superantem, magnificentissimis testimoniis confirmarunt. Hoc trisagion in fine actionis primæ decantatum est in concilio Chalcedonensi. Græci totam historiam ex antiquo suo menologio, die quo anniversariam hujus facti memoriam recolunt, in ecclesia publice legunt. Verba menologii recensita extant supra in notis concilii Chalcedonensis in fine act. 1. verbo *Trisagion*.

IV. AD EUMDEM, QUA DEPONITUR ET ANATHEMATIZATUR.

Græcum textum edidere Ducæus & Binius locis indicatis.

Ἐπειδὴ δυστυχῶς ἐξεμαινεύθης ἐν ἀσεβείᾳ λόγων, καὶ οὐκ ἔκρινας εἶξαι τοῖς προτεταγμένοις ἁγίοις ἀνδράσι, τοῖς κατακοσμήσασι τὸν θρόνον τοῦ τῆς μακαρίας μνήμης, καὶ πολυάθλου Ἰγνατίου τοῦ μάρτυρος, οὗ καὶ ἀνάξιος ὤν, οὐκ οἶδα ὅπως ἐμπεπήδηκας ἄρξαι, καὶ νόμοις σου βεβήλοις, καὶ ἀσεβέσι δόγμασι καινοτομίαν τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ ἐντεθεικας, τὸ μὴ Χριστὸν σταυρωθέντα δι' ἡμᾶς δεῖν εἰπεῖν, ἀλλὰ πάθος τῷ ἀπαθεῖ Θεῷ ἀνόμως ἐπεισάξαι, καὶ τῷ ἀθανάτῳ πνεύματι θάνατον ἐπιθεῖναι. καὶ οὐκ ἐφρίξας, ἃ οὐ παρεδέξω ἐκ τῶν θείων εὐαγγελίων, καὶ ἀποστόλων, καὶ τῶν ἀνδραγαθησάντων εὐφήμων πατέρων, κάκιστος ἐπισοφισάμενος, ταῦτα ἐπιστρέψαι, καὶ οἰκείας φρονήσεως λύμην ἐκπαραθέσθαι τοῖς ἁπλουστέροις, καὶ σκάνδαλον τοιαύτης αἱρέσεως, ὡς οὐδὲ ἴσα ταῖς προτέραις αἱρέσεσιν εὑρεθῆν, ὑπερέχειν δὲ μᾶλλον πολλαχῶς· καὶ οὐχ ὡρμήσας τῇ ἀληθείᾳ, ἐν τοῖς ἐπὶ σὲ γράμμασιν ἡμῶν ἐπιστεῦσαι, νῦν ἠρξάμην ἀποφήνασθαι κατὰ σοῦ· μᾶλλον δὲ ὁ κορυφαιότατος τῶν ποιμαντικῶν θρόνων, ὁ ἐν ἁγίαις εὐφημίαις κοσμῶν, ὁ ἄριστος τῶν ἀποστόλων ἀληθῶς Πέτρος· οὐ μόνον δὲ κατὰ σοῦ, οὗ τὸ ὄνομα ἐπίσης εἶ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώμῃ, οὐδὲ τῇ πίστει· ὅτι ὑπεράγαν ἐκ τούτου ἐκκλινὼς εἶ τοῦ ὀρθοῦ σκοποῦ, καὶ τῆς ἀμωμήτου πίστεως. ἀλλὰ μὴν καὶ κατὰ τῶν οὐκ ἐρυθριασάντων τοὺς τῶν σεπτῶν εὐαγγελιστῶν χαρακτῆρας, καὶ τῶν τούτοις ἑπομένων ἀποστόλων, καὶ τελείων ἀνδρῶν διδασκάλων τοὺς λόγους, ἀστάτῳ γνώμῃ ἐπερειδομένων τῇ ἐκ σοῦ * παραμεμυθημένῃ ἐκθέσει· ὡς ἡδύπιστα ἐπείγεσθαι ἐπὶ τὸ τῆς κακοδοξίας ὄντως πικρότατον, καὶ οὐκ ἀποστραφέντων τὴν τοιάνδε δυσσέβειαν· λέξομεν οὖν σοι, ὡς καὶ κατ' ἐκείνων· ἐπειδὴ ἠγάπησας κακίαν ὑπὲρ τοῦ λαλῆσαι δικαιοσύνην, ἠγάπησας πάντα τὰ ῥήματα καταποντισμοῦ, γλῶσσαν δολίαν. διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς καθελεῖ σε εἰς τέλος ἀπὸ τῆς οὐ μόνον Ἀντιοχέων ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ πάσης πόλεως· καί γε πεπαγιωμένη ἔστω ἡ καθαίρεσις αὕτη ὑπ' ἐμοῦ, καὶ τῶν διεπόντων μετ' ἐμοῦ τὸν ἀποστολικὸν θρόνον, καὶ Ἀκακίου τοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκκλησίας ποιμένος, καὶ τῶν αὐτῷ τιμίων ὑποκειμένων εἰς τὴν ἐνορίαν αὐτοῦ ἐπισκόπων, καὶ τῶν αὐτῶν μὴ ἀνασχόμενος ὑπομνήματα· ὅτι μὲν γὰρ φὴς τριάδα δι' ἡμᾶς σταυρωθῆναι, καὶ οὐχὶ Χριστόν· ὅτε δὲ τὸ ἀθάνατον πνεῦμα, μανιχαΐζων· ὅτε δὲ ἐκ τούτων φυγὼν, διακατελεγχόμενος ὑπὸ τῶν ἐμῶν ὑποθηκῶν, καὶ λόγων, Χριστὸν μετὰ τὸ ἀθάνατον πνεῦμα ἔλεξας ὑπομεμενηκέναι, ὡς ὁ Σαμοσατεὺς, καὶ Νεστόριος, τὸ πάθος, τὸν ἕνα υἱὸν διχάζοντες εἰς δυάδα υἱῶν. ὅτε καὶ ἐπὶ τούτοις εἶξαι μὴ διασείσασθαι, ἦλθες ἐπὶ τὸ κακόν, τὸν χερουβικὸν ὕμνον ἀπαράδεκτον θρόνῳ ἀνενδοιάστως, ὡσαύτως τὴν τριάδα,

Quoniam importabilibus verbis impie garrulasti, & non judicasti cedere prædictis sanctis patribus, qui ornarunt sedem beatæ memoriæ multum triumphantis Ignatii martyris, cujus tu indignus existens, nescio quomodo insiluisti inchoare novitatem in catholica ecclesia tuis prophanis legibus & impiis dogmatibus, & judicasti non oportere dicere Christum crucifixum propter nos: sed passionem ideo impassibili impie induxisti, & immortali patri mortem imponere, & non horruisti ea, quæ non suscepisti ex divinis evangeliis & apostolis, probatissimisque & gloriosis patribus, pessime sophisticatus ipsa intorquere, & propriam peculium hujuscemodi hæresis, non ut æqualiter prioribus hæresibus vigest sed magis multipliciter excellat. & non statuisti credere veritati & * literis nostris ad te scriptis, nunc incepi sententiare contra te: imo ille, qui vertex est omnium pastoralium sedium, in sanctis laudibus florens, apostolorum vere optimus Petrus, cujus tu nomine æqualis es, sed non opinione, neque fide, quoniam ab istius recta intentione, & immaculata fide valde declinasti. Et non solum contra te * sententio, sed & contra eos, qui non erubuerunt characteres venerabilium evangelistarum, & apostolorum eos sequentium, ac perfectorum doctorum sermones: & instabili sententia ex tua iniqua expositione firmati sunt: tanquam dulcissima circumsequendi in mala opinione, quod vere amarissimum est, & non averterunt hujusmodi impietatem. Dicemus ergo tibi, sicut & contra illos, *quoniam dilexisti iniquitatem magis loqui quam justitiam, dilexisti super omnia præcipitationis linguam dolosam: propter hoc Deus destruet te in finem*. Et non solum ab Antiochena ecclesia, sed ab omni civitate deponet: & firma sit hæc tua depositio a me, & ab his qui una mecum apostolicum thronum regunt, & ab Acacio Constantinopolitanæ ecclesiæ pastore, & a venerabilibus episcopis sibi subjectis, quoniam ipsorum monimenta non sustinuisti. Quandoque enim dicis Trinitatem propter nos crucifixam, non Christum; quandoque autem immortalem spiritum, Manichaizans: quandoque ab istis diffugiens, meis argumentis reprehensus & sermonibus, dixisti Christum, post immortalem spiritum passionem sustinuisse, sicut Samosatenus & Nestorius, unum filium dividentes in dualitatem filiorum. Quandoque autem & his cessisti non detrectando, & venisti ad pejus, non glorificando cherubicum hymnum, a filium referre præstolanti tremore ......

venerabiliter similiter Trinitatem, sed totum A hymnum ad filium referre, volens firmare morbum cancri rodentus, quem innocentibus intulisti; & inde omnis generis hæresium laqueis circumpræcipitatus, a veritate exiens, non prædicas Christum pro nobis crucifixum, nec unigenitum filium Dei, qui in medio Patris & Spiritus sancti est, pie glorificas. Quid enim isto magis interdictum, Patre a vobis & sancto Spiritu non glorificato? Nam calumniam seraphim vos infertis, qui Trinitatem non dicitis glorificandam, Sanctus, sanctus, sanctus, sed solum personaliter filium. Et quæ præcipitatio hæresium ita confundit, id est impudenter egit, sicut vos? Verumtamen & in isto percur- B rens adhuc * novius ascendistis, & strangulandas infamias a Deo adjicitis, Filium videlicet, Patrem, & sanctum Spiritum, Sabellianizantes, simul conjungere judicantes. Trinitatem confiteri negatis, in qua baptizamur, & credimus, & confitemur. Quis ergo non defleret sic dicentes de intemerato trisagio, quod mihi valde convenit refutare, & fletum merito dare in hos animarum simplicium cavillatores, ac impium facinus fingentes: quos & alienos putavimus ab orthodoxa fide & catholica ecclesia, & a communione ducis nostri gloriosi præcessoris Petri, qui claves regni a salvatore nostro recepit? Qui autem participes C apostoli esse volunt, ducuntur & doctrina ipsius, qui Christum dicit & credit propter nos crucifixum, & hoc non negat, sicut & modo depositus Petrus, ex eo quod non[illegible]gitime & inclementer in trisagio adinno[illegible]vit, *Qui crucifixus est propter nos*: scientes quia non Trinitatem crucifixam ab apostolis suscepistis, non Patrem, non Spiritum sanctum, nisi carne filium Dei unigenitum solum. Fugite ergo ab hac inclementi communione, & ero vobis communicans, in quantum & vos mihi, dolosa fallacia longe a nostra orthodoxia expulsa. Custodite Christi discipuli, mei autem filii, traditiones, quas a divinis scripturis accepistis.

* vocentius

Citat hunc locum Ana... [illegible]

μὴ δοξολογεῖν, ἀλλὰ τὸν πάντα ὕμνον εἰς τὸν υἱὸν ἀ- A γειν, ἐθέλων ἐνίστασθαι τὴν κατὰ τῶν ἀκάκων ἐξήνεγκας νομῆς γάγγραιναν. καὶ παντοίαις ἐντεῦθεν ἀγχόναις αἱρέσεων μεγίστων περικρημνιζόμενος, ἐκτὸς ὢν τῆς ἀληθείας τοῦ τὸν Χριστὸν μὴ κηρύττειν δι' ἡμᾶς σταυρωθέντα, τὸν μονογενῆ Θεοῦ υἱὸν, τὸν ἐν μέσῳ πατρὸς, καὶ ἁγίου πνεύματος εὐσεβῶς δοξολογούμενον. Τί γὰρ τούτου ἀπαγορευτικώτερον, πατρὸς παρ' ὑμῶν, καὶ ἁγίου πνεύματος ἀδοξουμένου; καὶ συκοφαντίαν τοῖς σεραφεὶμ ὑμῶν παρεισφερόντων, ὅτι οὐ τὴν τριάδα φάσκουσι δοξολογεῖν, ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, ἀλλὰ μονοπροσώπως τὸν υἱόν. καὶ ποία φαραγγώδης αἱρέσεων οὕτως ἀπηναισχύντησεν, ὡς ὑμεῖς; πλὴν καὶ ἐν B τούτῳ διατρέχοντες. ἔτι καινοτέρως ἐπέβητε ταῖς στραγγαλιώδεσι τῶν ὑπὸ Θεοῦ ἀπεσταμένων δυσφημιῶν, τὸν υἱὸν, πατέρα, καὶ ἅγιον πνεῦμα λέγοντες, σαβελλιανίζοντες, καὶ συναλείφειν κρίνοντες, τὴν τριάδα ὁμολογεῖν ἀπηρνήσασθε, εἰς ἣν ἐβαπτίσθημεν, καὶ πιστεύομεν, καὶ ὁμολογοῦμεν. τίς οὖν οὐκ ἀποδύρεται τοὺς οὕτω φάσκοντας περὶ τοῦ τρισαγίου τοῦ ἀχράντου; ὃ ἐμοὶ λίαν πρέπει ἀπελέγξασθαι, καὶ κλαυθμὸν δοῦναι ἐπαξίως τῶν ἐπὶ τούτῳ διασυλωμένων ἀπλουστέρων ψυχῶν, τῶν τὸ ἀσεβὲς, ὡς εὐσεβὲς δραματουργησάντων. οὓς καὶ ἀλλοτρίους ἡγούμεθα τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, καὶ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, καὶ τῆς κοινωνίας τοῦ ἡμῶν ἡγουμένου ἐνδόξου προέδρου Πέτρου, τοῦ τὰς C κλεῖς τῆς βασιλείας παρὰ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν εἰληφότος. οἱ δὲ τοῦ ἀποστόλου θέλοντες εἶναι κοινωνοὶ, ἄγονται καὶ τῇ διδαχῇ τούτου, τὸν Χριστὸν φάσκειν, καὶ πιστεύειν δι' ἡμᾶς σταυρωθέντα, καὶ μὴ τοῦτο ἀπαρνήσασθαι, ὡς καὶ ὁ ἀρτίως καθῃρημένος Πέτρος, διὰ τὸ ἀλλοκότως, καὶ δυσμενῶς ἐν τῷ τρισαγίῳ προσκεκαινοτομηκέναι τὸ, ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς· εἰδότες ὅτι οὐ τριάδα τῶν ἀποστόλων σταυρωθεῖσαν παρεδέξασθε, οὐ πατέρα, οὐ πνεῦμα ἅγιον, εἰ μὴ σαρκὶ τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν μονογενῆ μονώτατον. φεύγετε τοίνυν ἀπὸ τῆς δυσμενοῦς ταύτης κοινωνίας, καὶ ἔσομαι ὑμῶν κοινωνὸς, καθότι καὶ ὑμεῖς ἐμοί. τοῦ δολεροῦ φάσματος πόρρω ὑμῶν τῆς ὀρθοδοξίας ἐκπεπηδηκότος. φυλάξατε Χριστοῦ μαθηταὶ, ἐμοῦ δὲ υἱοὶ, τὰς παραδόσεις, ἃς παρελάβετε ἀπὸ τῶν θείων γραφῶν.

(a) EJUSDEM EPISTOLA D

BEATI FELICIS PAPÆ III

ad Petrum episcopum Antiochenum, versio antiqua.

Petrus Antiochenus deponitur & anathematizatur.

QUoniam pestiferis doctrinis imbutus & impietate verborum non curasti sequi præordinatos sanctos patres, qui sedem beatæ memoriæ Ignatii gloriosi martyris ordinaverunt, quo etiam cum sis indignus, nescio quemadmodum adeptus fueris principatum, & sceleribus tuis profanis, impiisque dogmatibus inferre putaveris ecclesiæ catholicæ novitatem, ut non propter nos Christum crucifixum dicas, sed passionem impassibili Deo iniquissime intulisti, & immortali spiritui mortem apponere præsumpsisti. Nec exterritus es, quæ tibi a sanctis evangelis & apostolis & viris beatissimis ac probatissimis patribus tradita non sunt, sed callidis hæc commentis astruere, & sensum proprii languoris, & hujus hæreseos scandalum simplicioribus inculcare, ita ut nec similis prioribus videatur hæresibus, sed multipliciter potius hæc transcendant: nec ambulare in veritate; nec nostris duabus epistolis aurem vo-

(a) Ballerini fratres in dissertatione præmissa ad tomum III. operum Sancti Leonis admonuerunt in collectione, quæ Avellana dicitur servata in Codice Vatic. 4961. extare ibi versionem veterem hujus epistolæ Felicis ad Petrum diversam ab ea, quæ legitur in collectionibus synodorum eamque exhiberi affirmant a collectoribus epistolarum Romanorum pontificum tom. I pag. 316. Hanc ego hic repræsentandam censui tum quod vetustissima sit cum etiam quod in probatissima Avellana editione contineatur. Addunt insuper in eodem Avellano codice extare pariter sequentium Græcarum epistolarum versionem diversam ab ea quæ hic in conciliis legitur. Has ego pariter versiones libenter mihi descripsissem in præsentem usum cum Romæ agebam, si per tempus licuisset.

voluisti commodare. Nunc igitur sum exorsus A adversum te proferre sententiam (magis autem summus princeps apostolorum Petrus, qui inter sanctorum apostolorum praeconia veridicus est) & non solum adversum te (qui ejus nominis, non sententiæ neque fidei parem te esse cognoscens, quoniam ultra modum ab ejus intentione recta inviolabili fide deviasti) sed etiam adversus eos, qui non erubescentes evangeliorum venerabiles characteres, neque horum sequacium apostolorum præfectorumque virorum doctorumque sermones, inconstanti sententia iniquis traditionibus tuis incumbunt. Ita ut malæ sectæ delectabiliter revera sequantur amaritudinem, nec hujusmodi exetrabilem aversantur impietatem. Dicimus ergo tibi sicut et- B iam illis; quoniam dilexisti malitiam super benignitatem, iniquitatem magis quam loqui æquitatem. Dilexisti omnia verba præcipitationis, & linguam dolosam; propterea destruet te Deus in finem, non solum ab Antiochenæ ecclesiæ sede, sed etiam ab omni civitate. Etenim sit in te hæc fixa damnatio, a me & ab his qui sub me constituti episcopales sedes gubernare noscuntur, & Acacio Constantinopolitanæ ecclesiæ pastore, & venerabilibus episcopis ejus juri subjectis tamquam & ipsis minime consentientibus tuis commentis, sic aliquando siquidem dixisti, Trinitatem propter nos crucifixam, & non Christum, aliquando vero immortalem spiritum Manichæi sequutus C errorem, aliquando autem hæc fugiens, nostrorum sermonum pignoribus increpatus, Christum post immortalem spiritum passionem sustinuisse dixisti, sicut Paulus Samosatenus, & Nestorius unum filium dividentes in dualitate filiorum, & cum hic putasti non immorandum, ad pejora venisti, ut hymni, quos Cherubim cum tremore Trinitatis incessanter emittunt, ad Trinitatem glorificandam non referantur. Sed ut totus hymnus ad filium dedicatur, confirmare volens sententiam, velut cancer serpentem, quam adversus simplices extulisti, & hinc omnium hæresum laqueis præcipitatus es, a veritate declinando, nec prædicando propter nos Christum crucifixum unige- D nitum Dei filium, qui est in medio patris & Sancti spiritus, qui glorificatur. Quid enim hoc erit damnabilius, quam cum a vobis Pater & Spiritus sanctus fiat inglorius, & calumnia Seraphin inferatur, quam cum non Trinitatem glorificare credatur, cum dicunt Sanctus, Sanctus, Sanctus, sed solam personam? Quæ infernalis hæresis ita crudeliter ut vos inverecunda fuit. Verumtamen adhuc in ista discurrentes novitate usque ad fundamenta blasphemiarum Dei pertingitis filium, Patrem & Spiritum sanctum dicentes, Sabellium sectamini, & confusionem inducitis, & Trinitatis confessionem pariter abnegatis, in qua baptizati sumus, & credimus & fatemur. Quis ergo non lugeat talia dicentes de sancta & inviolabili Trinitate? hoc mihi valde convenit allegare, & planctum sufficienter effundere, cum in hoc simplicium animæ fuerint captivatæ, quæ tunc rem impiam velut piam divulgaverunt, quos etiam judicamus extraneos ab orthodoxa fide, ecclesiaque catholica, & communione gloriosi nostri principis Petri, qui claves regni cœlorum a nostro Salvatore percepit. Qui ergo voluerint esse communicatores apostoli, ejus quoque doctrinam sequantur, dicendo & credendo Christum propter nos crucifixum, neque eum negando, sicut Petrus, qui nuper damnatus est, eo quod prave & nefarie in hymno trisagion noviter introduxit, qui crucifixus est pro pter nos, scientes quia non Trinitatem crucifixam ab apostolis accepistis, neque Patrem, neque Spiritum sanctum nisi carnem Christi filium Dei unigenitum solum. Igitur fugite ab hujus communione sacrilega, & ero vester socius, atque communicator, & vos quoque mei, peste dolosa a vestra rectitudine procul expulsa: custodite Christi discipuli, mei autem filii traditiones, quas a sacris voluminibus accepistis.

„ Explicit epistola papæ Felicis ad Petrum „ Antiochenum damnans eum: quæ epistola „ ante damnationem Acacii quantum ejus tex- „ tus indicat comprehenditur scripta; sed quia „ cum aliorum literis ad eumdem Petrum di- „ rectis in Græco volumine reperimus de La- „ tino translatas, quas nunc iterum de Græ- „ co in Latinum necessitate compulsi transfe- „ rentes descripsimus propter hæreticorum in- „ sidias, & supradictis epistolis ejusdem papæ „ connectimus.

Nota Severini Binii.

Epistola 3 ad Fullonem in decreto Romano. a *Epistola.*) Hæc est tertia epistola Felicis papæ, quam e synodo Romana ad Petrum Fullonem transmisit, quaque eum post binas salutares admonitiones, sententia anathematis & depositionis jure meritoque condemnavit. Hanc ordine tertiam ad eum scriptam esse indicant hujus epistolæ verba hæc ex editione quæ habetur tom. 1. epist. Rom. pontif. *Nec amicitiæ in veritate, nec nostri duabus epistolis autem ... adversum te proferre sententiam*, &c. Unde patet quod secunda illa monitoria Felicis papæ ad Petrum transmissa interierit.

V. AD ZENONEM IMPERATOREM.

Nunciat Imperatori Petrum Fullonem synodali judicio sententia anathematis condemnatum, ideoque ab ejus communione abstinendum esse. Hortatur eumdem imperatorem, ut Petrum depositum ex Antiochena ecclesia expellat.

a Gloriosissimo ac serenissimo filio Zenoni Augusto, Felix Episcopus in Domino salutem.

Πρέπει τῇ σῇ φιλανθρωπίᾳ ταῦτα ἃ πρέπει E τῶν πραγμάτων ἀπαγγεῖλαι τάξει, ἅπερ καὶ ἀφῆκα ἀπαγγεῖλαι εἰς ὠφέλειαν τῆς σῆς γα-

CONvenit clementiæ tuæ, rerum ordinem nuntiare gestarum pro tranquillitate imperii serenitatis tuæ, & oro suscipias precem

a Hæc data ad Zenonem post Synodum Rom. an. 485

cem meam, ac si ipse præsens essem, benignis auribus tuis, ut Christianissimus imperator: & nequaquam arbitretur pietas tua, illum puto nos corde diligere, quicumque te pacem cum Deo habere non vult. Quoniam vero fideli mente credidisti, nec ambigis & temporalis solii potestatem, & æternæ vitæ retributionem superno ex momento pendere, per nostram etiam parvitatem dignare suscipere venerabilem ac divinam beatissimi Petri confessionem, apostolorum scilicet principis, cui & regni claves a salvatore traditæ sunt, qui etiam præparabit Christianissimo imperio vestro locum in cœlo cum sanctis angelis; quique immutabilem & immaculatam fidem in dominum nostrum Jesum Christum, Dei filium unigenitum, primus exponens, a salvatore ipso beatus est dictus. Nam cum ipse dixisset ad dominum, *Tu es Christus filius Dei vivi*; ab ipso audire meruit, *Beatus es Simon Bar Jona, quia caro & sanguis non revelavit tibi, sed pater meus qui in cælis est: & super ista confessione ædificabo ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversus eam.* Cum ergo salvator dixerit, quod portæ inferi non prævalebunt adversus ipsius ecclesiam, ut ab ea ipsius denominationem tollant, quæ dicitur Christus Jesus, & Dei omnipotentis filius; Petrus primogenitus diaboli filius, & qui sanctæ Antiochenæ ecclesiæ indignissime se ingessit, sanctamque sedem pontificatus Ignatii martyris polluit, qui Petri dextra episcopus ordinatus est, Eustathiique confessoris ac præsidentis trecentorum decem & octo patrum, qui in Nicæa convenerunt, ausus est dicere non oportere Christum etiam Dei filium nominare secundum divinam salvatoris sanctionem & traditionem divinarum scripturarum, patrumque expositionem: sed unum de Trinitate passionem pro nobis pertulisse in substantia deitatis, juxta Arii, Apollinaris, Eunomiique blasphemiam, volens hac voce evacuare salutarem domini incarnationem, secundum quam Christus & passionem subiit. Dicitur autem & unus ex nobis, ut *qui Abrahæ semen apprehendit*. Augere quoque deorum pluralitatem nititur. Quippe sensus ejus tres introducit deos, unum mortuum, & duos viventes. Solvit etiam consubstantialis nomen, sacrasque abjicit synodos, Nicænam, Constantinopolitanam, & Chalcedonensem: sanctam quoque Mariam virginem nequaquam admittere deprehenditur. Si enim non ex ea incarnatum verbum homo factum est, quæ necessitas virginis? & quare ad eam dixisset Gabriel: *Quod ex te nascetur sanctum, vocabitur filius Dei & dabit illi dominus Deus sedem David patris ejus?* Post hæc autem omnia impia & blasphemiæ suæ præsumpta, & depravationem trisagiæ deprecationis, cum illi addere voluit: Qui crucifixus est pro nobis: multa inconvenientia effecit. Multumque a nobis & in Christo dilectis fratribus nostris qui in oriente sunt, & a venerabili Acacio vestræ regalis & a Deo amatæ civitatis archiepiscopo admonitus, converti noluit. Quapropter nunc sancta Dei ecclesia maternis te vocibus, utpote excellentem ipsius filium, alloqui non cessat: O

Matth. 16 — Hebr. 2 — Luc. 1

A λιώτητος κράτους. καὶ καθάπερ ὡς ἐγγὺς τυγχάνων, παρακαλῶ τὴν ἐμὴν ἱκετηρίαν δέξασθαι ταῖς φιλαγάθαις ὑμῶν ἀκοαῖς, ὡς Χριστιανικώτατος ὢν βασιλεύς· μηδαμῶς τε ἡ σὴ εὐσέβεια διανοηθείη ἕτερόν τινα μετὰ καθαρᾶς τῆς διανοίας ἡμᾶς ἀγαπᾷν, πλὴν ἐκείνου τοῦ βουλομένου σοι μετὰ τοῦ Θεοῦ τὴν εἰρήνην ἔχειν. ἐπειδήπερ ἐκ πίστεως ὡρμημένος τῆς δικαίας, οὐκ ἀμφισβητεῖς τοῦ προσκαίρου θρόνου τὴν ἐξουσίαν, καὶ τῆς αἰωνίου ζωῆς τὴν ἀντίδοσιν ἐκ τῆς ἄνωθεν ῥοπῆς ἠρτῆσθαι. διά τε τῆς ἡμῶν βραχύτητος δέξασθαι καταξίωσον τὴν σεπτὴν, καὶ θεόφραστον ὁμολογίαν τοῦ μακαριωτάτου Πέτρου, τοῦ πρωτοστάτου τῶν ἀποστόλων, ὃς καὶ τὰς τῆς βασιλείας κλεῖς ὑπὸ τοῦ σωτῆρος πι-
B στευθεὶς, προευτρεπίσει τῇ φιλοχρίστῳ ὑμῶν βασιλείᾳ τὴν ἐν ὑψίστοις μετὰ ἀγγέλων διαγωγήν. ὃς καὶ τὴν ἀπαράλλακτον, καὶ ἀμώμητον πίστιν εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ μονογενῆ τοῦ Θεοῦ υἱὸν, πρῶτος ἐκθέμενος, ἐμακαρίσθη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ σωτῆρος. εἰπόντος γὰρ αὐτοῦ πρὸς τὸν κύριον· ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος· ἀκήκοε παρ' αὐτοῦ· μακάριος εἶ Σίμων Βὰρ Ἰωνᾶ, ὅτι σὰρξ, καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι, ἀλλ' ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς· καὶ ἐπὶ ταύτῃ σου τῇ ὁμολογίᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. τοῦ οὖν σωτῆρος φήσαντος, ὅτι πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσι τῆς αὐτοῦ ἐκκλησίας, τοῦ ἐξᾶραι ἀπ' αὐτῆς τὴν αὐτοῦ ἐπωνυμίαν, ἥτις εἴ-
C ρηται, Χριστὸς Ἰησοῦς, καὶ Θεοῦ παντοκράτορος υἱός· Πέτρος ὁ πρωτότοκος υἱὸς τοῦ διαβόλου, ὁ ἀναξίως εἰσπηδήσας τῇ Ἀντιοχέων ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ, καὶ μιάνας τὸν τῆς ἀρχιερωσύνης θρόνον Ἰγνατίου τοῦ μάρτυρος, ὃς τῇ δεξιᾷ Πέτρου τὴν ἀρχιερωσύνην ἐδέξατο, καὶ Εὐσταθίου τοῦ ὁμολογητοῦ, καὶ προέδρου τῶν τιη. ἁγίων πατέρων, τῶν ἐν Νικαίᾳ ἀθροισθέντων, λέγειν ἐτόλμησεν, ὅτι οὐ δεῖ τὸν Χριστὸν, καὶ υἱὸν τοῦ Θεοῦ ὀνομάζειν, κατὰ τὴν θείαν τοῦ σωτῆρος νομοθεσίαν, καὶ τὴν τῶν θείων γραφῶν παράδοσιν, καὶ ἔκθεσιν τῶν πατέρων· ἀλλὰ τὸν ἕνα τῆς τριάδος τὸ πάθος τὸ ὑπὲρ ἡμῶν ὑπομεῖναι, εἰς τὴν τῆς θεότητος οὐσίαν, κατὰ τὴν τοῦ Ἀρείου, καὶ Ἀπολλιναρίου, καὶ Εὐνομίου πα-
D ράδοσιν· βουλόμενος διὰ τῆς τοιαύτης φωνῆς ἀθετῆσαι μὲν τὴν σωτήριον ἐνανθρώπησιν, καθ' ἣν ὁ Χριστὸς, καὶ τὸ πάθος ὑπέμεινε. λέγεται δὲ καὶ εἷς ἐξ ἡμῶν, ὡς τοῦ σπέρματος Ἀβραὰμ ἐπιλαβόμενος· ἐπαυξῆσαι δὲ καὶ τὴν πολυθεΐαν. ὁ γὰρ νοῦς τοῦ λόγου τρεῖς θεοὺς παρεισάγει, ἕνα τεθνεῶτα, καὶ δύο ζῶντας. λύει δὲ καὶ τὸ ὁμοούσιον, καὶ τὰς ἁγίας συνόδους ἐξωθεῖται, τήν τε ἐν Νικαίᾳ, καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ἐν Χαλκηδόνι· ἀλλὰ καὶ τὴν ἁγίαν παρθένον Μαρίαν μὴ προσδεχόμενος ἐλεγχθήσεται. εἰ γὰρ μὴ ἐξ αὐτῆς ὁ λόγος σαρκωθεὶς ἐνηνθρώπησε, τίς χρεία τῆς παρθένου; διὰ τί δὲ ὁ Γαβριὴλ ἔλεγε πρὸς αὐτήν. τὸ γεννώμε-
E νον ἐκ σοῦ ἅγιον, κληθήσεται υἱὸς Θεοῦ· καὶ δώσει αὐτῷ ὁ κύριος ὁ Θεὸς τὸν θρόνον Δαβὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ; ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις τοῖς ἀσεβέσι, καὶ βλασφήμοις αὐτοῦ τολμήμασι, καὶ τὴν τρισάγιον λιτὴν νοθεῦσαι βουληθεὶς, διὰ τοῦ ἐνθεῖναι ἐν αὐτῇ· ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς· μυρία ἄτοπα εἰργάσατο. καὶ πολλὰ παρ' ἡμῶν καὶ τῆς ἐν Χριστῷ ἀδελφότητος ἡμῶν τε, καὶ τῶν ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ τοῦ θεοσεβεστάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀκακίου τῆς παρ' ὑμῶν βασιλευομένης, καὶ φιλοχρίστου πόλεως, παραινεθεὶς, ἐπιστρέψαι οὐκ ἠβουλήθη. καὶ διὰ τοῦτο νῦν ἡ ἁγία τοῦ Θεοῦ ἐκκλησία, ταῖς μητρικαῖς

Matth. 16 — Hebr. 2 — Luc. 1

καῖς αὐτῆς φωναῖς, ὡς πρὸς τὸν ἔξοχον αὐτῆς υἱὸν φθεγγομένη οὐ παύεται· ὦ φιλόχριστε βασιλεῦ, τῆς ἐμῆς τιμιότητος τὸν δεσμὸν, ἐν ᾧ περισφίγγονται τὰ πλήθη τῶν πιστῶν, μὴ συγχωρήσῃς διαλυθῆναι· τὴν τοῦ δεσπότου Χριστοῦ, καὶ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ἐπαινουμένην μὴ συγχωρήσῃς παραβιασθῆναι· τὴν ξενοσύγκριτον ὑμνῳδίαν, ἥτις καὶ τὴν ὑμετέραν πόλιν διέσωσε κινδυνεύουσαν, ὡς ἀγγέλων παράδοσιν, ἀνόθευτον διαφύλαξον. Πέτρον τὸν τῇ Ἀρειανῇ θρησκείᾳ ἐπακολουθήσαντα, τῆς τῶν Ἀντιοχέων ἐκκλησίας ἀπέλασον· τίνος ἕνεκα Πέτρος τὴν ἐμὴν πίστιν ἀθετήσας, ῥηγνύει τοῦ κόσμου τὴν σωτηρίαν; τίνος ἕνεκα Πέτρος ῥηγνύει τὸν χιτῶνά μου τὸν ἄνωθεν ὑφαντόν; ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ ἐνετείλατο τῷ κορυφαίῳ, τί δεῖ καλεῖσθαι τὸν αὐτοῦ υἱόν. ὁ μονογενὴς υἱὸς ἐν τῇ ὁμολογίᾳ τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων ἐθεμελίωσέ με. τὸ ἅγιον πνεῦμα ἐφ' ἑκάστης διαμαρτύρεταί μοι, λέγον· μὴ κρίνῃς εἰδέναι τι, εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον. οἱ ἐχθροὶ ἀπειθεῖς, οἱ ἐπίβουλοι, οἱ ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος, τὸν μονογενῆ Θεοῦ υἱὸν σφαγιάσαντες, καὶ λιθοβολήσαντες, καὶ τῷ ξύλῳ τοῦ σταυροῦ προσπήξαντες, οὐ διεῖλον τὸν αὐτοῦ χιτῶνα· καὶ Πέτρος τῆς πίστεώς μου τὸν χιτῶνα διαῤῥήξει; αἱ τοῦ ᾅδου πύλαι οὐκ ἴσχυσαν κατ' ἐμοῦ· καὶ Πέτρος πειρᾶται τὸ τεῖχός μου καταβαλεῖν· ἰδοὺ, εὐσεβέστατε βασιλεῦ, ὠθηθέντα σε τῆς βασιλείας ταύτης ἐπανήγαγον, καὶ τοὺς πονηροὺς, καὶ ἀπειθεῖς τῶν ἐν ἐμοὶ θείων δογμάτων δέδωκα ἀντὶ ταφῆς σου, δυνάμεώς τε ὁδὸν ἠνέωξα ἔμπροσθέν σου· τοὺς σοὺς ἐχθροὺς καταβέβληκα μετὰ τοῦ ἀθεμίτου αὐτῶν δόγματος. τὸ ἀρχαῖον κράτος ἐξῃτησάμην σοι παρὰ τοῦ ἐν ὑψίστοις βασιλεύοντος Θεοῦ, ἐξ οὗ καὶ τὸ βασιλεύειν εἴληφας. ἀπόβλεψον εἰς τὸν προηγησάμενόν σου εὐσεβέστατον βασιλέα Μαρκιανὸν, καὶ τὴν ἐκείνου πίστιν ἀσμένως ἀσπάζου. τὴν αἱρετικὴν Πέτρου τυραννίδα διὰ τάχους ἐκρίζωσον· τοῦ Οὐαλεντίνου, καὶ Εὐτυχέως μαθητὴν ἀποδίωξον τῆς ἀκροπόλεως, καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως, ἅμα τοῦ ἱερατικοῦ ἀξιώματος κατενεχθῆναι θέσπισαι. θεώρησον, ὦ γνησιώτατε υἱὲ, καὶ ἀήττητε βασιλεῦ, ὁποία τῇ ἐν Χαλκηδόνι συνόδῳ ἀναμφισβήτητος ἐκδίκησις γέγονε, καὶ τοῦ σοῦ πολεμίου ἐκδίκησις· καὶ τῆς αἱρετικῆς διδασκαλίας Πέτρου τοὺς δήμους ἐκλύτρωσον. ταῦτα πρεσβεύει ἡ ἁγία τοῦ Θεοῦ καθολικὴ, καὶ ἀποστολικὴ ἐκκλησία, ἵνα τὸν ὑπ' αὐτῆς καθαιρεθέντα διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας, εἰς κοινωνίαν τοῦ λοιποῦ μὴ προσδέξησθε, ἀλλὰ διὰ θείων ὑμῶν συλλαβῶν τῆς Ἀντιοχέων πόλεως μεθορίων ἐξωθεῖσθαι παρασκευάσητε, ἀντ' αὐτοῦ δὲ καταστῆσαι ἄνδρα ἔργοις τὴν ἱερωσύνην κοσμοῦντα, φύλακα τε ἀκριβῆ τῆς ἐν Χαλκηδόνι ἁγίας συνόδου, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ βεβαιωθέντων, ὁ παντοκράτωρ Θεὸς διαφυλάξει τὸ ὑμέτερον κράτος ἐν εἰρήνῃ διαπαντός.

A a Christo amate imperator, meæ venerabilitatis vinculum, in quo multitudines fidelium circumstringuntur, dissolvi non permittas: domini autem Christi & unigeniti filii Dei laudationem transgredi non permittas, & quæ vestram civitatem periclitantem salvavit; sed tanquam angelorum traditionem indepravatam conserva. Petrum Arianæ superstitionis sequacem, ab ecclesia Antiochena expelle. Qua ex causa Petrus *scindit vestem meam desuper contextam*? Deus & pater mandavit principi apostolorum quid vocarent filium. Ejus unigenitus filius in confessione primi apostolorum fundavit me, sanctus Spiritus quotidie testatus mihi, dicens: *Non judica te scire aliquid, nisi Jesum Christum, & hunc crucifixum*. Si autem inimici, increduli, insidiatores, qui extra vitem sunt, & qui unigenitum filium Dei mactaverunt, lapidaverunt, vestem illius non diviserunt, & Petrus fidei meæ vestem dirupit? *Portæ inferi non prævalebunt adversus me*, & Petrus tentat muros meos demoliri? Ego, piissime imperator, te de imperio expulsum rursus introduxi, & malignos ac inobedientes meis divinis dogmatibus dedi pro sepultura tua, viamque potentiæ aperui ante te, inimicos tuos percussi una cum iniquo eorum dogmate, antiquam potentiam exquisivi tibi a Deo in altis regnante, ex quo & regnante sumpsisti. Respice ad prædecessorem tuum piissimum imperatorem Marcianum, & illius fidem libenter amplectere: hæreticam tyrannidem Petri quam citissime eradica, Valentini & Eutychetis discipulum expelle a civitate simul & ecclesiastico regimine, & a dignitate hierarchica dejectum esse sancito. Conspice, sanctissime fili & imperator invictissime, qualis in Chalcedonensi synodo indubitabilis defensio facta fuit, & quibus expugnavit * Æschinum; & divulgationes hæreticæ doctrinæ Petri expedias. Hæc legat sancta Dei apostolica & catholica ecclesia, ut ab ipsa propter prædictas causas depositum, ad communionem non suscipias: sed per divinos apices vestræ serenitatis ab Antiochiæ confinio propellite. Pro ipso autem constituite virum operibus sacerdotium ornantem, custodemque diligentem sanctæ Chalcedonensis synodi, & eorum quæ in ea firmata sunt. Omnipotens Deus custodiat vestram potentiam in pace semper.

Margin: Matth. 16. — 1 Cor. 2. — Joan. 19. — Matth. 16. — Isa. 10. — [illegible]

VI. AD ACACIUM.

Acacium munere sacerdotali, & fidelium communione privat.

Felix episcopus sanctæ ecclesiæ catholicæ urbis Romæ, Acacio. [1]

[2] MUltarum transgressionum reperiris obnoxius, & invenerabilis concilii Nicæni contumelia sæpe versatus, alienarum tibi provinciarum jura temerarie vindicasti. Hæreticos * pervasores, atque ab hæreticis ordinatos, & quos ipse damnaveras, atque ab apostolica * instituisti sede damnari, non modo communioni tuæ recipiendos putasti, verum etiam aliis ecclesiis, quod nec de catholicis fieri poterat præsidere fecisti; * autem etiam honoribus, quos non merebantur, auxisti. Testatur hoc Joannes, quem a catholicis Apamensem

* a — * prid. — * atque

1 Hanc Felicis in Acacium sententiam putat Valesius datam in Synodo Romana II. contra Acacium, sed datam fuisse in prima late probat Pagius ad an. Ch. 483 n. IX. & seq.
2 Hanc epistolam citat Liberatus cap. 18. *Hard.*

meæ non receptum, pulsumque de Antiochia, A Tyriis perfecisti: & [1] Humerius, tunc de diaconio dejectus, atque Christiani nominis appellatione privatus, a te etiam in presbyterii provectus officium. Et quasi hæc minora tibi viderentur, in ipsam doctrinæ apostolicæ veritatem * ausu superbiæ tuæ tetendisti: ut Petrus, quem damnatum a sanctæ memoriæ decessore meo ipse retuleras, sicut testantur annexa, beati evangelistæ Marci sedem te * connivente, rursus invaderet, & fugatis orthodoxis episcopis & clericis, sui procul dubio similes ordinaret; pulsoque eo qui illic fuerat regulariter constitutus, captivam teneret ecclesiam. Cujus tibi adeo grata persona est, & * ministri ejus accepti, ut episcopos & cleri- B cos plurimos orthodoxos, * nunc Constantinopolim venientes, detegaris affligere, & apocrisarios ejus confovere, atque anathematizantem eumdem Petrum Chalcedonensis decreta concilii, & violantem sanctæ memoriæ Timothei sepulturam, sicut ad nos certiores nunc quoque nuntii detulerunt, per Misenum & Vitalem * credideris excusandum: nec eum laudare * desieris, & multis efferre præconiis, ita ut damnationem ipsius, quam ante retuleras, veram non fuisse * jactaris. Tantum autem perseveras in hominis defensione perversi, ut quondam episcopos, nunc vero honore & communione privatos, Vitalem atque Misenum, quos ad ejus expulsionem specialiter mi- C seramus, sublatis chartis, custodiæ passus fueris mancipari; & ad processionem, quæ tibi cum hæreticis habetur, exinde productos, sicut eorum * professione patefactum est, ad hæreticorum tuamque communionem, contempta, quæ vel gentium jure servari debuit, legatione, pertraxeris, præmiisque corruperis, & in læsionem beati Petri apostoli, a cujus sede profecti fuerant, non solum inefficaces redire feceris, sed etiam impugnatores omnium quæ fuerant mandata, monstraris. In quorum deceptione tuam nequitiam prodidisti, & [2] ad libellum fratris & coepiscopi mei Joannis, qui te gravissimis objectionibus impetivit, in apostolica sede secundum canones respondere dif- D fidens, objecta firmasti. Felicem quoque defensorem fidelissimum nobis, necessitate faciente serius subsecutum, indignum tuis censuisti oculis. Eos quoque tecum literis tuis communicare testatus es, quos constat hæreticos. Quid enim sunt aliud, qui post obitum sanctæ memoriæ Timothei ad ecclesiam sub Petro redeunt, vel qui se ex catholicis eidem tradiderunt, nisi quod Petrus ab universa ecclesia, atque a te fuerat judicatus? Habe ergo cum his, quos libenter amplecteris, portionem ex sententia præsenti, quam per tuæ tibi direximus ecclesiæ defensorem: sacerdotali honore, & communione catholica, necnon etiam a fi- E delium numero segregatus, sublatum tibi nomen & munus ministerii sacerdotalis agnosce, sancti Spiritus judicio & apostolica * auctoritate damnatus, * nunquamque anathematis vinculis exuendus. Cælius Felix episcopus sanctæ ecclesiæ catholicæ urbis Romæ, subscripsi. Data v. Kalend. Augusti, Venantio viro clarissimo consule. *Simul 67. episcopi absque papa subscripserunt.*

Marginal notes: * ausus tuos & superbiam. * jubente. * ministerium ejus acceptum. * tunc. * crederes. * deineres. * jactares. * professionibus. * libello. * per nos. * nec jam unquam. An. Chr. 484.

Nota Severini Binii.

a *Epistola.*) Hæc epistola synodica est, scripta ex concilio Romano II. continetque eam anathematis & depositionis sententiam, quæ post causæ diligentem inquisitionem, omnium decreto lata est in Acacium Constantinopolitanum, quæque ad eumdem Constantinopolim transmissa, & ab illo recusata, monachi cujusdam opera suspensa est ad pallium Acacii, dum ad sacra peragenda pergeret. Quo facto eo insaniæ prorupit, ut Dioscorum Alexandrinum imitatus, nomen Felicis papæ e sacris diptychis tolleret, atque catholicos episcopos, subrogatis hæreticis & infamibus, sedibus suis exterminaret. Verum non super regnum & imperium innixi sedem apostolicam, sed super Christum regem regum & dominum dominantium, ipse suo tandem expertus est damno, quando nomen hominis ambitiosissimi & arrogantissimi, qui suas ipsius viventis imagines in ecclesia dedicari passus est, e sacris tabulis plane abolitum fuit, ut infra dicemus. Vide Liberat. infr. cap. 18. Niceph. lib. 7. c. 17. Baron. an. 484.

Marginal note: Epistola synodica concilii Romani.

VII. AD UNIVERSOS EPISCOPOS

Statuit quomodo qui rebaptizati sunt, ad ecclesiam catholicam admitti debeant.

TITULI VETERES

HUJUS EPISTOLÆ

Ex Vetust. Cod. Luc. 490.

Ex epistola Felicis papæ ad Sicilienses episcopos.

I. *Rebaptizatus per pœnitentiam recipiatur.*
II. *Episcopus, Presbyter, Diaconus, si rebaptizatus fuerit, laicam communionem accipiat in mortem.*
III. *Clericus, Monachus, puella Dei, laicus, si rebaptizatus fuerit, Nicæni concilii sententia teneat.*
IV. *Ætatiores utroque sexu per manus impositionem transeant.*
V. *Qui rebaptizatus fuerit in clero non recipiatur.*
VI. *Pœnitentem alterius Episcopus non absolvat nec accipiat.*

Dilectissimis in Christo Jesu fratribus, universis episcopis * per diversas provincias constitutis. (*a*)

QUaliter in Africanis regionibus astutia diaboli sævierit in populum Christianum, atque id in multiplici deceptione proruperit, ut non modo vulgus incautum, sed ipsos quoque in mortis profunda demerserit sacerdotes, nullus non orbis gemuit, nulla terra nescivit. Unde in * gravi mœrore positi, dissimulare non possumus pereuntium atque a nobis exigendarum discrimen animarum. Quapropter competens adhibenda est talibus * medicina E vulneribus, ne immatura curandi facilitas mortifera captis peste nihil prosit, sed segnius * tracta pernicies, reatu non legitimæ curationis involvat pariter saucios & medentes.

In primis itaque venientis ad vos & remedium postulantis, solicite discutienda est professio & persona decepti, ut medela possit congruens exhiberi. Et qui satisfacturus Deo per pœnitentiam, se rebaptizatum legitime doluerit,

Marginal notes: * in c. Isidoli, per Siciliam durantes. Contuli cum Cod. Luc. 125. Mansi. * grandi. * medela. Rebaptizatus non nisi per pœnitentiam ad ecclesiam catholicam possit recipi.

[1] Forte, Himerius. Hard. [2] Dionys. tractata. Hard.
(*a*) Luc. addit. *Felix episcopus in Domino salutem.*

rit; utrum ad hoc facinus * concurrerit, jam A impulsus accesserit, requiratur: sciens *quod se decipiat ipse, qui fallit*: nihilque per nostram facilitatem tribunalis excelsi judicio derogari, cui illa sunt * rata, quæ pia, quæ vera, quæ justa sunt: & aliter necessitatis, aliter tractanda est ratio voluntatis. Deterior est autem causa illius, qui forte pretio sollicitatus est ut periret. Nihil enim intentatum relinquit inimicus, cui ne de sua liceat gaudere captura, succurrendum est irretitis; & * contendendus est venantis laqueus, (*a*) infucatum lamentantibus tam justitiæ moderatione, quam compunctione pietatis ad * aulam, quam reliquerant, sit regressus. Nec pudeat forsitan, aut pigeat indictis jejuniorum gemituumque temporibus obe- B dire, aut aliis observantiæ salubrioris obtemperare præceptis: quia humilibus datur gratia, non superbis. Sit ergo ruinæ suæ dolore prostratus quisquis in Christo fieri quærit erectus, & per * (*b*) dispositionis nostræ ministerium, quod vestram sequi convenit caritatem, nec alicui fas est velle vel posse transcendere causas ejus, qui contra apostolicam doctrinam, ad iterationem se baptismatis nimis infaustam dedidit: vel ejus, qui aliquibus argumentis excusandum callide proprium putaverit esse consensum, sacerdotali vigore & humanitate tractemus, ut in eis fides, quæ nisi est una, jam nulla est, adjutorio domini judicis, ad salutem sine nostræ (*c*) operationis offensione reparetur: quia C cum peccatoris a nobis satisfactio protrahitur, non præter laudem nostram atque lætitiam, mens ejus ad veniam purgatior invenitur. Et ideo memineritis, hanc super his nos habere sententiam, ut servata discretione peccantium, non eadem cuncti qui lapsi sunt, lance pensentur: quoniam majoris castigationis (*d*) exigendus est * usura, cui domus domini commissa fuerit disciplina.

Ut ergo ab ecclesiæ summitatibus inchoemus, eos, quos episcopos, presbyteros, vel diaconos fuisse constiterit, & seu optantes forsitan, seu coactos lavacri illius unici salutarisque claruerit fecisse jacturam, & Christum, quem non solum dono regenerationis, verum D etiam gratia percepti honoris induerant, exuisse, cum constet neminem ad secundam tinctionem venire potuisse, nisi se palam Christianum negaverit, & professus fuerit se esse paganum. Quod cum generaliter sit in omnibus execrandum, multo magis in episcopis, presbyteris, diaconibus auditu saltem dictuque probatur horrendum. Sed quia idem dominus atque salvator clementissimus est, & neminem vult perire, usque ad exitus sui diem, in pœnitentia (si resipiscunt) jacere conveniet: nec orationi non modo fidelium, sed ne catechumenorum omnimodis interesse, quibus communio (*e*) laica tantum in morte (*f*) reddenda est. Quam rem diligentius explorare vel facere probatissimi sacerdotis cura debebit. E

De clericis autem & monachis, aut puellis Dei, aut sæcularibus, servari præcipimus hunc tenorem, quem Nicæna synodus circa eos qui lapsi sunt, vel fuerint servandum esse constituit; ut scilicet, qui nulla necessitate, nullius rei timore, aut periculo, se, ut rebaptizentur, hæreticis impie dediderunt; si tamen eos ex corde pœniteat, tribus annis inter audientes sint: septem autem annis subjaceant inter pœnitentes manibus sacerdotum: duobus autem annis oblationes modis omnibus non sinantur offerre, sed tantummodo (*g*) * sæcularibus in oratione socientur: Nec confundatur Deo colla submittere, qui non eum timuit abnegare. Quod si, utpote mortales, intra metas præscripti temporis cœperit vitæ finis urgere, subveniendum est imploranti, & seu ab episcopo qui pœnitentiam dederit, seu ab alio, qui tamen datam esse probaverit, aut similiter a presbytero viaticum abeunti de sæculo non negetur.

Pueris autem, quibus quod adhuc (*h*) * impuberes, a pubertate vocabulum est, seu clericis, sive laicis, aut etiam similibus puellis, quibus ignorantia suffragatur ætatis, aliquamdiu sub manus impositione detentis, reddenda communio est: nec eorum expectanda pœnitentia, quos excipit a coercitione censura. Quod est a nobis provide constitutum, ne hi, quibus in terreni labe contagii plus minusve restat ad vitam, dum adhuc in pœnitentia sunt; pœnitenda * (*i*) committant. Quod si ante præfinitum pœnitentiæ tempus (*k*) * desperatus a medicis, aut evidentibus mortis pressus indiciis, recepta quisquam communionis gratia convaluerit; servemus in eo, quod Nicæni canones ordinaverunt, ut habeatur inter eos, qui in oratione sola communicant, donec impleatur spatium temporis eidem præstitutum. Nec catechumenos nostros, qui sub tali professione baptizati sunt, prætermittimus: quia non est causa dissimilis (sicut iidem sancti canones ordinaverunt) ejus, qui quolibet modo Christum, quem semel confessus, abjurarit; tribus annis inter audientes sint, & postea cum catechumenis (*l*) per manus impositionem communionis catholicæ gratiam percepturi, exceptis sane tantummodo episcopis, presbyteris & diaconibus, quos solo mortis suæ tempore reconciliandos esse jam diximus. Ceteros id est, seu clericos, sive monachos, seu laicos, utriusque sexus personas, quos (*m*) violentiæ periculis coactos iterationem baptismatis subiisse constiterit, vel qui aliquo commento, (*n*) cujus se facinoris piaculo dixerint non teneri, his pœnitentiam per triennium durare decrevimus, & per manus impositionem ad societatem recipi eos sacramenti.

Illo per omnia custodito, ne ex eis unquam qui in qualibet ætate alibi quam in ecclesia catholica aut baptizati, aut rebaptizati sunt, ad ecclesiasticam militiam prorsus non permittantur accedere. Quibus satis esse debeat, quod in

Margin notes: * concurrerit, & occurrerit. — 1. Petr. 5. — * recta — * corripiendus. — * usura — Episcopis & clericis rebaptizatis usque ad finem vitæ agenda est pœnitentia, quibus usque ad eum diem negatur communio. — Rebaptizatis pœnitentibus — Nic. conc. c. 10 — * populoribus — * imberbes. Impuberibus sub manus impositione reddatur communio. — * docte — * desperatus — Nicæn. concilii canon 13. — Nicæn. conc. can. 14 — Extra ecclesiam baptizati aut rebaptizati ad ecclesiasticam militiam non admittantur.

1 Forte *caulam*. Harduinus. 2 Dionys. *dispensationis*. Harduinus.

(*a*) Luc. sic ista legit: *& contemendus est venantis laqueus, ut infucatum lamentationibus lapsum* (prima manus posuerat *laqueum*, sed altera æque antiqua emendat *lapsum*) *tam justitia moderatione & ... ad caulam quam reliquerat &c.* (*b*) *Dispensationis.* (*c*) *properationis.* (*d*) Ita & Luc. sed antiqua manus emendat. *est exigenda usura.* (*e*) *laici.* (*f*) *reddebenda.* (*g*) *populoribus.* (*h*) Luc. *imberbes.* (*i*) addit *forte.* (*k*) *desperatus.* (*l*) Post *catechumenis* sic legit Lucensis *permittantur orare per manus impositionem communionis gratiam percepturi.* (*m*) *Violentia & periculis.* (*n*) *hujus*

in catholicorum numero sunt recepti: quoniam A de suo ordine & communione videbitur ferre judicium quisquis hoc violaverit (a) institutum, vel qui non removerit eum quem ex eis ad ministerium clericale obrepsisse cognoverit.

Pœnitentes ab alio quam a suo episcopo vel presbytero non suscipiantur.

Curandum vero maxime, & omni cautela est providendum, ne quis fratrum coepiscoporumque nostrorum, aut etiam presbyterorum, in alterius civitate vel diœcesi pœnitentem, vel sub manu positum sacerdotis, aut eum qui reconciliatum se esse dixerit, sine episcopi vel presbyteri testimonio & literis, (b) * ad cujus pertinet parochiam, presbyter aut episcopus in civitate suscipiat (c) Quod si aliqua dissimulatione negligitur, culpa tangit etiam * clerum, qui in locis, in quibus hoc minus curatum B fuerit, commoratur. His itaque rite dispositis, & ad ecclesiarum vestrarum notitiam nostra deliberatione perlatis, parere vos * convenit: quibus, licet ad animarum reparationem nihil deesse videatur, tamen si cui novi aliquid, & quod præterire nos potuit, fuerit revelatum, secundum beatum apostolum Paulum, *tacente priore*, * fideliter insinuet: quia *Spiritus sanctus, ubi vult, spirat*, maxime cum sua causa tractatur: nec nos pigebit audire, & si quæ sunt omissa, non arroganter abnuere, sed rationabiliter ordinare. Deus custodiat vos, dilectissimi fratres. Data Idibus Martii, Dynamio & [1] (d) Siphidio viris clarissimis consulibus. *

* aut in parochia p. aut episcopus

* clericum.

* convenerat

Cor. 1. 14.

* Recitet

Joan. 3.

* An. Ch. 488.

Nota Severini Binii.

Epistola synodica concilii Romani.

a *Epistola*.) Hæc est illa synodica, quæ ex concilio Romano III. sub Felice missa est ad universos episcopos, quæque diutius Romæ detenta, consignata est nota consulari anni 488. quo in Africam transmissa fuit. Lecta in consessu patrum, sententia eorumdem approbata fuit: quas constitutiones synodales contineat, summatim infra in notis prædlegati concilii recensui.

VIII. AD ZENONEM * EPISCOPUM

* SPALENSEM in c. Just.

Terentianum commendat.

Dilectissimo fratri Zenoni, Felix episcopus.

Filius meus vir clarissimus Terentianus ad Italiam dudum veniens, dilectionis tuæ singularis extitit prædicator, talemque te esse vulgavit, qui ita Christi gratia redundares, ut inter mundi turbines gubernator ecclesiæ præcipuus appareres. Quapropter, frater carissime, cum ad provinciam commearet, seduloque deposceret nostras ad dilectionem tuam literas destinari, gratanter annuimus, qui & dignum Deo sermone complecti cuperemus antistitem, & per eum maxime vellemus id fieri, cujus nobis fuerat laudibus intimatus. Quamvis ergo sanctis operibus ex omni parte prædictam D fraternitatem tuam vir præfatus adstruxerit, multumque fiduciæ de tua benevolentia jam teneret, tamen æquum est, ut quod desiderabat magnopere, consequatur: quatenus, qui tuis olim gratus est animis, contemplatione nostri reddatur acceptior, simulque materna & sacerdotali consolatione foveatur, peregrinationisque præsidium pastorali pietate reperiat, ut vestræ dignitatis affectu appareat apud sinceritatem tuam, nostrum quoque non minimum salutantis valuisse colloquium. Deus te incolumem custodiat, frater carissime.

Admonitio Severini Binii.

B Epistola quædam Felicis ad Cæsarium Arelatensem extat apud Baron. anno domini 488. num. 7. sub Felice III. Hanc a Felice IV. scriptam fuisse, Baronius in appendice tomi decimi recognovit, eo ipso, quod Arausicanum II. aliaque plura concilia, quibus Cæsarius Arelatensis præsedit vel interfuit, longe post hæc tempora, habita fuisse recognoverit: quodque idem Cæsarius annum domini 534. attigerit; quem, si tempore Felicis III. Arelatensis episcopus fuisset, attingere non potuisset. Obstat huic sententiæ, quod Gennadius de scriptoribus ecclesiasticis cap. 86. hujus Cæsarii, datæque ad eum epistolæ librum ejus de gratia approbantis meminerit. Quod fieri non potuisset, si ad Felicis IV. tempora episcopatum Arelatensem tenuisset. Ea enim, quæ Gennadius de scriptoribus ecclesiasticis scripsit, Gelasii pontificis censuræ subjecit, ut constat ex ejusdem libri cap. 99. & 110. adeoque Felicis IV. esse non potest ea epistola, cujus prædicto libro ad Gelasium misso mentionem facit. Nodus iste difficilis est, nisi dicamus, quod ait Suffridius Petri, C Cæsarium Gennadiano codici insertum fuisse eadem ratione, qua Avitus, Pomerius, & Honoratus Massiliensis, eidem operi fraudulenter, vel saltem ignoranter inserti fuisse scribuntur ab Honorio, in catalogo de viris illustribus. Vide Possevinum in apparatu sacro, verbo *Gennadius*.

Observatio Philippi Labbe, S. J.

Anno 1631. opera & studio R. P. Jacobi Sirmondi *ὡς αγιας μνήμης* prodiit in lucem appendix codicis Theodosiani novis constitutionibus cumulatior cum epistolis aliquot veterum conciliorum, quas Tomo II. a pag. 1894. ad 1186. exhibuimus, necnon trium pontificum Romanorum Felicis III. (cui præmisit breviculum Eutychianistarum sive gesta de nomine Acacii cum edicto sententiæ ejusdem papæ) Gelasii atque Vigilii. Nos ne quid desit amplissimæ huic collectioni nostræ, eadem omnia in Luparea editione prætermissa, felicibus auspiciis, suis quæque locis inserta, pro more collocabimus.

(e) BREVICULUS [2] HISTORIÆ

Eutychianistarum.

Sive, ut vetus habet inscriptio,

GESTA DE NOMINE ACACII.

In causa fidei Christianæ, cui ab exordio sui nunquam defuisse probantur inimici, nostro quidem sæculo, sed intervallo temporum,

1 Dionys. *Sibidio*. Hard.
2 Ediderat Sirmondus cum appendice Codicis Theodosiani. Auctor Valesio ad Evagrium videtur esse Gelasius Papa, sed Tillemontius tom. 16. p. 859. observat accuratiorem esse in historia narranda, quam Gelasius esse solet. & Pagius ad an. 475. n. 4. docet priorem hujus libelli partem totidem verbis esse excerptam e Liberato, qui sub Justiniano scripsit: posteriorem vero ex Gelasii collectam Epistolis.
(a) *antistitum*. (b) *aut in parochiam presbyter, aut episcopus in civitate suscipiat.*
(c) *quod aliqua dissimulatione neglectum culpam tangit etiam clericorum.* (d) *Simidio.*
(e) Narrationis hujus tres sunt editiones, ac singulæ suos Codices MSS. vindicant. Brevissimam dedit Quesnellus in Cod. Canonum Ecclesiæ Romanæ, & incipit ab illis verbis *quidam Timotheus*, ac desinit fere cum illis *misericors ecclesiæ providere*. Quamquam enim post hæc longius aliquanto excurrit, nihil tamen historicum addit. Alteram in fine & in principio auctiorem hic cernimus ex Sirmondo datam. Tertia habet in fine additamentum supra secundam. Porro quod ait Pagius auctorem hujus opusculi ex Liberato accepisse, falso revincunt Ballerinii qui hanc narrationem, ut prout edita est a Sirmondo, nacti sunt in Cod. Vatic. Regin. 1997. quem Liberato vetustiorem esse probant. Mansi

rum, Nestorius & Eutyches non nova dogmata suæ perversitatis, sed nomina prodiderunt. Nam Nestorius ante quinquaginta & octo fere annos, Photini & Pauli Samotateni secutus errorem, Oasitano * exilio meruit relegari, dicendo, sicut ab auctoribus suis didicit, Christum dominum nostrum hominem tantummodo de Virgine Maria esse progenitum. Contra quem Eutyches, post annos non plurimos, æstimans disputandum, rectum tramitem tenere nesciens, offendit; & in Apollinaris est raptus insaniam, in hæc verba prorumpens, quibus assereret Christum verum hominem non fuisse, nec in eo duas naturas esse credendas, sed unam tantummodo Dei verbi, verumtamen incarnatam. Quam quidem non esse hominis perhibuit, sed humanam, ut similitudo magis humani corporis, quam ipsa veritas suaderetur. Cum catholica fides verum Deum, verumque hominem, Christum Dei filium esse fateatur, non unius naturæ, sed unius essentiæ atque personæ. Cum ergo Eutychem istum, presbyterum & abbatem Constantinopolitanæ civitatis, Eusebius Dorylitanus Episcopus suadere talia reperisset, zelo fidei, quam etiam cum agens in rebus esset ostendit, (ipse enim Nestorium quoque in tempore reprehendit in ecclesia res sacrilegas prædicantem) detulit ad Flavianum episcopum, & ad judicium provocavit. Dicta causa est. Cum partes suas Eutyches videret urgeri, per Chrysaphium spatarium Theodosii præsidium principis expetivit. Cujus præcepto Florentius vir illustris, ex consule, discussioni Eutychis abesse non potuit, & jam in præsentia ipsius convincitur Eutyches, atque damnatur. Offenditur imperator, & in Ephesina civitate mandat synodum congregari. Adsunt fere * CCCLX. episcopi, principibus Dioscoro Alexandrino episcopo, Juvenali Hierosolymitano, Thalassio Cæsariensi, Eustathio Berytensi, Eusebio Ancyritano, Basilio Isauriæ. Interfuerunt etiam Vicarii ab apostolica sede directi, Julius Puteolanus episcopus, Hilarus archidiaconus, quia presbyter * Renatus in Delo insula morte præventus est. Adfuit etiam Dulcitius Notarius. In quo conventu * repudiata est epistola papæ Leonis dogmatica ad synodum Flavianumque directa, & penitus non permittitur recenseri. Tota die, id est VI. Idus Augusti, nihil aliud nisi quondam Nestorii damnati, id est prioris Ephesinæ synodi gesta releguntur. Simul etiam discutitur, lectis omnibus chartis, judicium de Eutyche sanctæ memoriæ Flaviani. Interea cum Eutychis * blasphemiæ relegerentur, ab omnibus adclamatum est, hanc esse veram fidem, hanc orthodoxam. Dejicitur contradicentibus Vicariis Romanis Flavianus. * & recipitur Eutyches. Damnatur etiam Eusebius episcopus accusator ejusdem presbyteri, tanquam Nestorianus, qui ante, dum adhuc esset laicus, Nestorii fuerat accusator. Ita enim nihil volunt isti Eutychianistæ inter se esse atque Nestorium, ut quicumque apud eos Eutychianista non fuerit, Nestorianus prorsus habeatur: cum doctrina catholica uniat duas naturas in Christo, non dividat sicut Nestorius fecit. Et isti quidem reperiuntur deteriora garrire. Nam fidentissime dicunt rem ineptam, rem etiam stolidis execrandam, ante unitionem, id est incarnationem, duas dici debere naturas; post vero unam Dei verbi tantum incarnatam: ut si dicamus aliquid ceratum, aut picatum, aut * stagnatum, aut quolibet alio genere coloratum. Jam vero post diem tertium synodi, qua dejectus est sanctæ memoriæ Flavianus, dejicitur etiam & Domnus Antiochenus. Dioscorus repente discessit, solutusque conventus est. Ducitur in exilium * Flavianus apud Epipam, quæ est civitas Lydiæ, seu superveniente, seu ingesta morte defunctus * est. Tunc temporis Anatolius quidam presbyter Alexandrinus apud Constantinopolim morabatur. Hæc enim consuetudo prædictis est, ut ad comitatum vicibus clerici dirigantur; ne quid forte causæ vel necessitatis emergat. Fit ergo iste Anatolius Constantinopoli episcopus, homo partium Dioscori. Exempto anno moritur Theodosius * imperator, Chrysaphius punitur *, Marcianus factus est princeps *. Læsam fidem graviter ferens indicit synodum apud Nicæam, in qua & ipse &. Pulcheria * resedit, & omnis cum eo senatus & potestates. Quam synodum postea transtulit Chalcedona propter palatii vicinitatem. Conveniunt * quingenti & ultra episcopi totius orientis & Ægypti, Dioscorus exhibetur, ut facti sui causa in concilio possit adserere. Interfuit etiam imperator ipse conventui: interfuit & senatus, & omnes judices, & omnes aulicæ potestates. Eusebius ille Dorylitanus episcopus qui ante annum de exilio fugiens Romam venerat, etiam & Chalcedonensi synodo interesse properavit. Accusat ipse Dioscorum, & alii Alexandrini. Quid multa? Damnatur Dioscorus, sanctæ memoriæ Flaviani * corpus officiosissime Constantinopolim reportatur, apud Alexandriam Proterius catholicus fit sacerdos. Quidam Timotheus, * cui cognomen erat Ælurus, presbyter, & Petrus * diaconus, qui episcopatum nunc Alexandrinæ occupavit ecclesiæ, Dioscori sectatores, se ab ecclesia Alexandrina separarunt. Quos cum Proterius episcopus suis monitis ad ministeria sua revocare non posset, utrumque damnavit. Mortuo principe Marciano, * collectis turbis hæreticorum, Timotheus & Petrus veniunt Alexandriam, & ordinatur ab hæreticis * Timotheus episcopus. Duo igitur apud Alexandriam episcopi esse cœperunt. Ante triduum paschæ, quo cœna domini celebratur, collecta multitudine perditorum occupatur ecclesia, ad quam se sanctæ memoriæ Proterius de more contulerat. Ibi sæpradicto die * in baptisterio occiditur, laniatur, ejicitur, & funus ejus incenditur, cineresque ipsius sparguntur in ventos. Leo sumit * imperium: ad quem tanti facinoris catholicorum querela pervenit. Contra quos hæretici supplicarunt, petentes ut Chalcedonensis synodus aboleretur: illi autem vindictam tanti sceleris spectabant. Considerans imperator nimis esse grave, vexari tantos iterum sacerdotes, quorum plurimos aut ætas, aut infirmitas, aut etiam paupertas hunc laborem subire prohibebat, dirigit Magistrianos per totum orientem: dirigit etiam Anatolius episcopus Constantinopolitanus Asclepiadem diaconum suum. Per quos & omnes illi episcopi, qui Chalcedona fuerant congregati, quid Alexandriæ factum fuisset agnoscunt, interrogatique cum suis provincialibus episcopis rescribunt, Chalcedonensem synodum usque ad sanguinem esse defendendam, quia non alteram fidem statuit quam synodus Nicæna. Timotheum non solum episcopum non haberi, sed etiam Christiani appella-

Per ea in Oasitana solitudine deportatus anno 436.

CXL.

* Ad eum itaque non dedit epistolam Theodoretus post synodum, sed ad Hilarum.

* susceptaquidem a Dioscoro, sed non lecta.

* Subdola enim fuit ejus professio & hæresim tacendo tegebat.

* ann. 449. die 8. Augusti.

* Augusto mense anni 450. …

pellatione privari. * Quo deposito, fit alter A Timotheus * catholicus episcopus Alexandriæ. Vix Timotheus * hæreticus depellitur, fugit Petrus, mittitur in exilium Timotheus Chersona, qui locus est in Ponto abditus. Quamdiu vixit imperator * Leo, vixit Timotheus episcopus Alexandriæ cum quiete. Sed cum Basiliscus occupasset imperium, * damnare cœpit Chalcedonensem synodum, & catholicos persequi. Tunc denique Timotheus ille damnatus accepta libertate venit Constantinopolim, & damnatos hæreticos locis suis reddidit. Vadit Alexandriam, fugit * Timotheus catholicus, & in monasterio latet. Petrus ille iterum se junxit Timotheo, cum quo fuerat ante damnatus. Redit Zeno imperator ad regnum, B Basiliscus opprimitur. Mittitur Alexandriam, ut pulso pervasore Timotheus catholicus redderetur ecclesiæ. Sed Timotheo damnato morte prævento, Petrus * consors ipsius ab uno hæretico Alexandrinis episcopus ordinatur. Quem nihilominus denuo jussit Christianissimus imperator, & reduci Timotheum catholicum, sicut Acacii Constantinopolitani literis continetur. Cum plurimi, seu clerici, seu monachi, seu sæcularis vitæ homines, ad communionem catholici episcopi Timothei nollent penitus convenire, diversis sacris terruit universos clementissimus imperator. Scripsit ad Papam Simplicium Timotheus (dicens Petrum olim in diaconio esse damnatum, nunc etiam Christiana C societate remotum, mandans per Esaiam episcopum *) rogans ut scriberetur imperatori de Petro, qui latebat in Alexandrina civitate, & insidiabatur ecclesiæ, ut ad longinquum deportaretur exilium. Per ferme triennium sanctæ memoriæ Papa Simplicius non desiit scribendo ad Acacium episcopum, ut ageret cum imperatore, & fieret de Petro quod Timotheus episcopus postulabat. Scriptum est etiam principi, sed nunquam inde rescriptum est. Post omnia, Joannem * presbyterum œconomum suum Timotheus ad principem misit, rogans ut si quid humanitus sibi forte contingeret, juberet pietas ejus catholicum a catholicis ordinari. Ad cujus petita responsum est, & tam D ipsi quam clericis scriptum: atque in iisdem sacris Joannes œconomus multis laudibus prædicatur, ut jam pene omnibus Alexandrinus episcopalis putaretur officii candidatus. Defuncto isto Timotheo episcopo * Joannes œconomus catholicus a catholicis ordinatur episcopus. Qui cum de consuetudine majorum ad apostolicam sedem synodica (per Isidorum presbyterum, & Petrum diaconum) scripta misisset, superveniente Uranio subadjuva, & contra Joannem jam episcopum sacra principis deferente, ab episcopatus illius confirmatione Papa suspensus est. Et quia in iisdem sacris de restituendo Petro, quem ipse damnavit, fecerat mentionem, hæc pars omnino est abnegata. Unde E cum videtur clementissimus imperator offensus. Cum ergo sanctæ memoriæ Papæ Simplicii nihil totiens ad Acacium directa, propter Alexandrinæ ecclesiæ quietem, & catholicæ fidei integritatem, scripta proficerent, supervenit idem sanctus Joannes episcopus, qui sicut decebat, ab apostolica sede susceptus est. Nam & priores ejus similiter Romanæ ecclesiæ tempore persecutionis suffugium poposcerunt. Hujus adventus plenius universa patefecit. Cui dum Acacii scripta legeremus, quæ de Petro * & Joanne * Antiochenis miserat, excessus Acacii etiam in hac causa gravissimos deprehendit. Illo enim tempore, quo de Petro Alexandrino damnato retulerat, non longe post etiam de Petro & Joanne scripserat. Petrum apud Constantinopolim monasterium * gubernasse: sed hoc propter crimina derelicto, Antiochiam fugisse. Ibi pulso (Martyrio) catholico episcopo, per hæreticos sedem ipsius occupasse: continuoque damnatum a Leone tunc principe ad Oasitanum exilium esse directum. De quo lapsum Constantinopolim rediisse, ac dedisse fidem, quod nullas ulterius turbas facere prorsus auderet. Sed sicut superius dictum est, Basilisci temporibus a Timotheo * illo damnato, qui Constantinopolim venerat, ad Antiochiam remissum fuisse, ut iterum illic episcopatum teneret. Quo facto, idem Petrus Joannem quemdam presbyterum, de quo Acacium diximus retulisse, ordinat Apamenis episcopum: a quibus non receptus venit Antiochiam, & Petrum episcopatus sui pellit auctorem; & invadit ejus ecclesiam. Quos iterum damnatos dicit Acacius, petens ab apostolica sede, ut si forte ad eam confugerent, nec visu dignos haberet: & si jam aliquam indulgentiam forsitan impetrassent, irritam esse debere, nec eorum pœnitentiam recipiendam esse. Quod cum præfatus Joannes Alexandrinus episcopus relegisset, tacere non potuit, quod illum Joannem, quem Acacius damnaverat cum Petro, & sine remedio pœnitentiæ fecit ab apostolica sede damnari, post tot damnationes Tyriorum miserit ecclesiæ præsidere. Postquam ergo non solum nihil profecisse literas decessoris sui sanctus Felix Papa cognovit, & ludibria quædam Acacio fieri in eversionem totius ecclesiasticæ disciplinæ, electis Vitale episcopo Troentinate ex Picena regione, & Miseno Cumanæ ecclesiæ episcopo ex regione Campaniæ, sub hac instructione direxit, ut Petrus de Alexandrina pelleretur ecclesia, & ut libello sancti Joannis episcopi Alexandrini responderet Acacius, atque ipsi denunciaretur Acacio, ut anathema diceret Petro. Qui quamvis hostili more detrusi in custodiam chartas amiserint, tamen perfidis hæreticis atque damnatis accommodare non debuerant, quæ sola negari potuit, voluntatem. Non solum ergo non egerunt quæ jussa sunt, aut quæ expedire poterant; sed etiam hæreticis communicaverunt, confirmationem Petri episcopatus, ad quem pellendum missi fuerant, deferentes, atque contumelias in episcopum Joannem Acacio dirigente portantes. Quibus rebus habita synodo commotus beatissimus Papa, Vitalem & Misenum ab officio & communione suspendit *, Acaciumque damnavit. Cujus audacia deteriora committens, etiam Petrum * Antiochenum, ejecto catholico * Calendione, quem ipse ordinaverat, ad Antiochenam misit ecclesiam.

Additamentum ex tertia Editione desumptum.

POstquam Joannes supervenit episcopus, quem Romana suscepit ecclesia sanctus Papa Felix legationem (ut dictum est) sicut oportuit ordinavit, quæ apud prædictos omnes quidquid est hostilitatis experta est. Nam detrusa in custodiam prædictis chartis, cum grandi vix remeavit opprobrio, episcopatum Petri, ad quem expellendum missa fuerat confirmatum reportans

Margin notes: * hactenus libera [illegible] * dictus Salophaciolus [illegible] anno 468 * Ælurus * obiit perfe[illegible] Januar. anni [illegible] Leo junior mense Novemb. * anno 476 * Liberat. cap. 16 * Mongus de quo supra * [illegible] * [illegible] * anno 482 * al. Apamenis non recepto, de quo paulo post plura * Liber. 18. * Æluro [illegible] 476. * anno 483 * die Julii 28. anni 484 * Cnaphæum qui cum [illegible] Patricio [illegible] conspiraverat.

tans, quem Romana anathematizarat ecclesia. Ita Felix Papa episcopis per Ægyptum, Thebaidem, Lybiam, & Pentapolim constitutis post alia: Petrus vero, qui se ab ecclesiæ unitate sub B. recordationis Proterio separavit, & in mortem ipsius parricidæ Timotheo ad persequendos se junxit orthodoxos, nulla tanti nominis, aut honoris permittimus societate lætari, quanto in creatoribus propriis non dissimiri, quanto in creatoribus propriis non dissimi- libus ipso sui exordio caducum, quod se æstilibus ipso sui exordio caducum, quod se æstimat reperitur. Est ergo præfatus cunctis anathema, nec ab ecclesia catholica credatur unquam recipi, qui post cohortationem sæpissimam & per tot annorum spacia in perversitate propria perseverans, locum satisfactionis amisit.

Edictum sententiæ Felicis papæ propter Acacii episcopi CP. damnationem.

Acacius, qui secundo a nobis admonitus statutorum salubrium non destitit esse contemptor, meque in meis credidit carcerizandum, hunc Deus, cœlitus prolata sententia, de sacerdotio fecit extorrem. Ergo si quis episcopus, clericus, monachus, laicus, post hanc denunciationem eidem communicaverit, anathema sit, sancto Spiritu exequente.

EPISTOLA IX.

FELICIS III. PAPÆ

Ad Zenonem Imperatorem.

Conqueritur de violatis ab eo legatis, suadetque ut acquiescat damnationi Petri Alexandrini, & Acacii.

FELIX ZENONI AUGUSTO.

QUoniam pietas tua, licet profusiore pagina ad mea scripta responderit, suis auribus diligentius intimatam fastidio dignam credidit veritatem: curandum mihi fuit, ut breviter quæ non vultis latius publicari definita concluderem. Itaque officiositate præmissa timere me fateor regno vestro pariter & saluti. Siquidem contra divinam reverentiam probabitur, ut beati apostoli Petri directa Legatio, sicut ejus confessio patefecit, tanquam in captivitate redacta teneretur, & chartis quas bajulabat violenter ablatis, ad communicandum hæreticis, hoc est apocrisiariis Alexandrini Petri, adversum quem ierat, de custodia sit producta. Quapropter * Vitalem quidem & Misenum, cur vel impulsi ad ista consenserint, honore simul & communione apostolica censura privavit. Sed * cum apud barbaras etiam nationes, atque ipsius deitatis ignaras, pro exequendis negotiis vel humanis, jure gentium legationis cujuslibet habeatur sacrosancta libertas; notum est omnibus, quanto magis ab imperatore Romano & Christiano principe, in rebus præsertim divinis oportuerit intemeratam servari. Deinde legatione summota, quæ apud vos, ut dictum est, nec beati Petri apostoli inviolata esse jam potuit, tranquillitas tua literarum saltim tenore cognoscat, eidem beati apostoli Petri Alexandrino Petro, olim juste que damnato, ac nihilominus per sententiam synodalem nuper elisio, communionis nunquam

* Nicolaus I. Papa ep. 9.

* Idid post pauca.

A vel præbuisse, vel præbituram esse consensum. Quia, ut cetera nunc omittam, ab hæreticis institutus, contra fas omne catholicæ præsidere non possit ecclesiæ. Unde quoniam adhortationem meam duxistis onerosam, in vestro relinquo deliberationis arbitrio, utrum beati apostoli Petri, an Alexandrini Petri, cuiquam sit eligenda communio. Qualis autem Alexandrinus extiterit, vel quemadmodum falsi nominis sacerdotium per unum vix suæ complicem pravitatis temerarius usurparit, atque in damnatorum fuerit etiam apud vos dudum sorte numeratus, suffragatoris ejus Acacii literis ad sanctæ memoriæ decessorem meum datis, quarum exemplaria subdita cernitis, approbate. B Utrum vel episcopus dici valeat, quod nomen etiamsi a pluribus episcopis accepisset, habere non posset, vel orthodoxis plebibus contra Nicænam synodum, contra observantiam singularem, mereatur imponi, prompta in Deum pietate perpendite. Ubi etiam apparet evidenter, Acacium, qui excessus suos sub vestro potius nomine celare voluit, quam vobis profutura suggerere, tam saluti vestræ devotionem deferre sinceram, quam fidelem conscientiam circa patrum regulas, atque ipsum dogma gestaret catholicum. Propterea hunc eumdem, utpote qui multa, contra scita veterum nefaria perpetrarit, & ejus laudator emerserit, quem adseruit & ipse damnatum, & ab apo- C stolica fecit sede damnari, ac rursus ædificans quæ ante destruxerat, prævaricatorem se ipse constituit; eorum quos sequi maluit portionem districtionis apostolicæ per Tutum Romanæ ecclesiæ defensorem, justa deputavit auctoritas, atque a communione & dignitate apostolica, qua se ipse ejus externis sociando monstravit indignum, legitima severitate discrevit. Puto autem quod pietas tua, quæ etiam suis mavult vinci legibus, quam reniti, cœlestibus debeat parere decretis: atque ita humanarum sibi rerum fastigium noverit esse commissum, ut tamen ea quæ divina sunt per dispensatores divinitus attributos percipienda non ambigat. Puto quod vobis sine ulla dubitatione sit utile, si ecclesiam catholicam vestri tempore principatus sinatis uti legibus suis, nec libertati ejus quemquam permittatis obsistere, quæ regni vobis restituit potestatem. * Certum est enim hoc rebus vestris esse salutare, ut cum de causis Dei agitur, & juxta ipsius constitutionem regiam voluntatem sacerdotibus Christi studeatis subdere, non præferre: & sacrosancta per eorum præsules discere potius, quam docere Ecclesiæ formam sequi, non huic humanitus sequenda jura præfigere. Neque ejus sanctionibus velle dominari, cui Deus voluit clementiam tuam pia devotionis colla submittere: ne dum mensura cœlestis dispositionis excedi- catur in contumeliam disponentis. Et ex hoc E quidem de his omnibus conscientiam meam ante tribunal Christi cautam duximus absolvo. Vestræ mentis interest, magis ac magis cogitare, & in rerum præsentium statu nos divina nos examinatione subsidere, at post hujus vitæ cursum ad divinum consequenter venturos esse judicium. *Et alia manu.* Data Kalendis Augusti. Venantio v. c. consule *.

A

EPISTOLA X.

FELICIS III. PAPÆ

Ad clerum & plebem Constantinopolitanam.

Ne turbentur ob prævaricationem legatorum, atque ut Acacii a sede apostolica damnati communionem devitent.

FELIX CLERO ET PLEBI ORTHODOXIS Constantinopoli constitutis dilectissimis filiis salutem.

B

PRobatam cunctis vestræ fidei firmitatem Vitalis atque Miseni non inrationabiliter opi-
namur prævaricatione turbatam: qui univer-
sa, quæ illis mandata sunt, non tantum ne-
gligendo, verum etiam impugnando, fecerunt
ut ecclesia Romana consentire damnatis hære-
ticis crederetur: quando contra vetitum his
* Mongo — qui a Petro illo * hæretico, parricidarum so-
cio, olim justeque dejecto, & totiens anathe-
matizato, directi, atque ab Acacio suscepti
sunt, nostrorum immemores mandatorum, com-
municare convicti sunt, nulla contestatione
præmissa, quam tamen, sicut his præceptum
fuerat, religio vestræ sanctitatis audiret: actum-
que est ut, sicuti prædiximus, excessus illorum C
noster crederetur assensus. Quos & ordinibus
suis, & veneranda divini mysterii perceptione
privavimus. Nullus ergo vestrum per tale com-
missum sit immemor sui, nec nos æstimet in
apostolicæ traditionis defensione deficere, quos
videt fidei contumeliam in proditores & perdi-
tos vindicasse. Scire vos quoque decuit, Aca-
* depositi diaconi 18 lou 486. — cii quondam * episcopi varietatem inconstan-
tiamque detectam. Qui cum de Petro isto, si-
cut probatur adnexis, non ferenda retulerit,
atque olim dixerit fuisse damnatum, per lega-
tos nostros multis laudibus prosecutus, contra
conscientiam fecit, utrum ei quicquam creden-
dum sit, omnes qui timorem Dei ante ocu-
los constituunt judicabunt. Alienarum quoque D
provinciarum sibi jura defendens, sanctorum
trecentorum decem & octo patrum canones il-
licitarum sibi ordinationum præsumptor est co-
natus evertere. Quorum etiam ob hoc sub-
jacet ultioni: nec Romanæ id est apostoli-
cæ sedis, qua se ipse privavit, communione
jam gaudet: quando Petri Eutychianistæ so-
cius & susceptor apparens, damnationis ejus
se participem indicavit. Quem nostra quoque
sententia ministerii episcopalis officio, & san-
cta communione, vestroque numero, id est
Christiano, judicavit alienum, sicut reperitur
in adnexis. Filio autem nostro Salomoni pres-
bytero, quem Acacius, ut placeret hæreticis,
suo privare [illegible] gradu, gradum proprium E
sententia [illegible] conservet, vel omnes qui for-
te a memorato propulsi, in locis suis & in no-
stra communione manere pronunciet. Quamvis
autem zelum vestræ fidei noverimus, mone-
mus tamen, ut omnes qui catholicæ fidei vo-
lunt esse participes, ab illius se communione
abstineant, ne [illegible] subjaceant ul-
tioni.

EPISTOLA XI.

FELICIS PAPÆ III.

Ad monachos urbis Constantinop. & Bithyniæ.

Tutum ecclesiæ defensorem prævaricationis causa fuisse damnatum, & quomodo ipsi in suos, qui Acacio adhæserint, animadvertere debeant.

FELIX, RUFINO, THALASIO, presbyteris & archimandritis, & ceteris monachis circa Constantinopolim & Bithyniam constitutis.

DIabolicæ artis astutias frequentius experi-
mur, sed malignitati ejus, Deo juvan-
te, non cedimus. Nam cum ea quæ totiens
pro constantia fidei disponuntur fraus ejus va-
cuare molitur, necesse est ut & viribus, quas
divina gratia subministrat, conatus ipsius ex-
stirpemus. Acceptis itaque literis dilectionis ve-
stræ, quarum Basilius fuit lator, inter cetera * — * de quo sup. ep. 9.
Tutus, quem ob hoc feceramus defensorem
ecclesiæ de provectioribus intra ecclesiam cleri-
cis, ut quam dirigi non licebat, in Acacium sen-
tentiam ipse portaret, se quadam dementia,
immo ardore pecuniæ, post quam nostris sa-
C tisfactum est constitutis, inimicis fidei vendi-
disse convictus est atque confessus. Lectæ sunt
enim literæ ipsius in conventu fratrum, quali-
ter pacta interposita persona, Marone condem-
nato, ei cui sententiam portarat inhæsisse cre-
ditur: quas proprias esse cognoscens, non po-
tuit diffiteri. Unde eum fidei & sedis apostoli-
cæ proditorem, officio defensoris quod ei ad
tempus dederamus exuimus, eumque sacrosan-
cti mysterii communione privatum præcipitari-
que cognitione præcepimus, monentes dilectio-
nem vestram, ut sicut semper fecistis, pro cu-
stodia veritatis jugi observatione vigiletis. Et
quia non est dubium, nonnullos ex monaste-
riis vestris esse deceptos, atque ad inimicos
D Dei, seu sponte, seu necessitate transisse, ob-
servandum vobis de talibus hoc esse manda-
mus, ut quisquis cujuslibet loci apud vos, vel
sponte se dedit, vel mercede corruptus, colle-
gii vestri sit prorsus alienus. Quia nisi a fide-
libus perfidi sint remoti, rerum discretione
sublata, laborabunt suspicionibus innocentes,
ut ad vitia facilis hominibus est prolapsus. A — 1. Cor 15. 33.
probatorum consortio contagia repellenda sunt
perditorum: quoniam mores bonos colloquia,
sicut scriptum est, perversa corrumpunt. Illo-
rum vero aliter causa tractanda est, quos con-
stiterit pœnis gravibus ut traducerentur affli-
ctos. Circa quos humaniores vos esse conve-
nit, ut ad cellulas sub districtione pœnitentiæ re-
E vertantur, & fidelioribus lacrymis eorum quod
lapsi sunt expietur, donec exclusis inimicis,
& perversoribus suis catholica purgetur ecclesia.

SUPPLEMENTUM ACACIANUM

Monumenta numquam edita continens, quæ Marchio Scipio Maffejus e vetustissimis Veronensis Capituli codd. eruit, atque illustravit.

IN FELICIS EPISTOLAM

ACACII PROPUGNATORES REFUTANTEM

PRÆFATIO.

Bibliotheca Veronensi Manuscripta, quam haud levibus quidem de causis intra domesticos cancellos adhuc contineo, Supplementum hocce Acacianæ causæ emittens, particulam aliam demo, ac veluti membro quodam rursus minuo. Cassiodorii Complexiones ut ab eo corpore avellerem, paucis ab hinc annis concives evicerunt docti, atque amicissimi; ut hasce Epistolas ab eodem diduci patiar, Nicolai Coleti obtinuit instantia, præclarum quoddam Ecclesiasticæ antiquitatis monumentum a me etiam atque etiam exposcentis, ad illustrissimam, quam adornat, Conciliorum collectionem augendam, atque exornandam. Ut morem gererem, hunc potissime Tractatum selegi, quem anno MDCCXIII. repertum, exscriptum, ac quomodocumque illustratum mihi seposueram. Quanti vero eximium documentum faciendum sit, quove loco habendum, statim arbitror a doctis omnibus perspectum iri, ubi & a Felice III. profectum intelligant, cujus Epistolæ aliæ eodem prorsus stilo exaratæ inter eloquentissimas, quæ a Romanis Pontificibus emanarint, recenseri solent, & in ea causa versari, qua paucæ reperiantur in Ecclesiastica historia nobiliores, & majoribus studiis agitatæ, ac defensæ. Agit siquidem de Acacii Constantinopolitani Episcopi damnatione, illamque Apostolicæ sedis sententiam tuetur, ac propugnat, ex qua tam acre, atque diuturnum cum Orientalibus Episcopis ortum dissidium est. Neque vero disceptationis illius, factique omnis historiam pertexere, atque hic prænotare opera pretium duco: quod omnino supervacaneum esset, cum percelebris Annalium pater, ac plures post illum docti viri, specialibus etiam in id adornatis lucubrationibus, rem omnem amplissime pertractarint.

Epistolam acephalus servat liber in vetustissima Canonicorum Veronensium Bibliotheca. Majori Romana litera ut inter Capitulares quamplures alii non commendatur, solo N eam formam retinente. Elementa partim typographicis, vel quas nunc adhibemus, notis, partim antiquæ celeri scriptioni assimilantur, quod scribendi genus proximiori ævo tribui solet: hunc tamen codicem pervetustum esse, nullus dubito, quod alibi persequar. Ejus figura perfectæ quadratæ propior est ceteris, subflavum atramentum, orthographia antiquior, frustumque, quod habet, Catalogi Pontificalis in Vigilio desinit, qui sedit medio seculo sexto. Eadem manu scriptus est totus: lignea palmula, quæ ab una parte reliqua adhuc est, alterius codicis membrana cooperitur, maximis literis depicta.

Post alia plura Epistolarum ac monumentorum ad Acacii causam spectantium eamdem collectionem hic liber continet, quæ in codice Canonum visitur, edito a Paschasio Quesnellio in Appendice ad Opera S. Leonis: *Ecclesiæ Romanæ codicem* idem scriptor appellat, & putat. Procedit ergo *Narrationis Ordo*, quem Labbeana Conciliorum editio non exhibet, at exhibuit Crabbiana, respondet autem magna ex parte Breviculo historiæ Eutychianistarum, quem Sirmondo debemus. Sequuntur cetera eodem ordine, consentiente ut plurimum cum editis MS. Codice, variis quibusdam non magni momenti lectionibus, aut verborum transpositionibus exceptis. At insignis diversitas in ea Epistola occurrit, quæ in Conciliis XV. Gelasii est, & in Canonum Codice capitulo notatur LI. Columna siquidem apud Labbeum 1222. ubi legitur: *& ab eadem vos proprio judicio separasse videamini*: pergunt editiones omnes: *& adhuc dicitis*, vel, *Dicitis etiam synodum in unum hominis personæ &c.* at MS. noster post verbum *videamini* duas hasce paginas subdit, atque interponit.

Ecce agnoverunt, in eorum professione, qui constantissime perduraverunt, quid fidei, communionisque Catholicæ decernitur. Ecce agnoverunt, quemadmodum a catholicis summo taciti contraria moliendo, a fide, & communione Catholica deviavit Acacius, seque pariter cum eodem errori subdiderunt. Ecce agnoverunt, quam juste ex causis pro fide, & communione Catholica, atque Apostolica, cui & illi qui in ea perstiterunt, congruebant, & illi qui persistentibus obviabant, ab eodem detrahantur alieni, Sedis Apostolicæ constantia se ipsi removent Acacium, ejusque pariter quicumque complices extiterunt; atque ab illa merito cum his communione discreti, a qua se ipsi primum cum suis consortibus a catholicis Pontificibus dissentiendo cognoscuntur separasse; eorumque sententiam illis damnationis exceptæ, totius consortibus promulgandam, quæ solo pro omnibus sui consortibus in communionem se recidisse perpetua ad Apostolicam sedem missis literis est professus. Cum si communicaverant Orientales Episcopi, antequam hæc referrent, post atque etiam hæc dubio probarent, eorumque per illum transgressionis sententiam susceperunt, tanquam facti cum eodem communionis consortes: qui utique non consulti tanquam nostræ communionis homines jam docerent, sed tanquam in contrariis positi conjuncti refutari. Si vero non communicaverant antequam Acacius hæc referret, & communicantem notare debuerant, & ipsi de eodem postea hæc referre; atque Apostolicæ sedis vigore percussum merito comprobare, cumque Sede Apostolica tamilisque illis catholicis Pontificibus magis tenere concordiam. Sed quia ab illorum societate dissentirent, & eorum successoribus communicare deligerent, ideo cum Sede Apostolica minime congruebant, quia in sortem reciderant prævaricationis Acacii, & illius se sociorum sententia consequenter adstringi ne dubio providebant. Ob hoc eum videri noluerunt esse damnatum, quia se cognoscebant in eadem prævaricatione damnatos, in qua hodie manere persistunt. Sed post ea pænis conditione constricti complicem suum non possunt judicare non jure damnatum, neque vel eorum possunt competenter absolvere, sic illo juste prævaricatore damnato ipsi quoque pariter tacent damnationi prostrati, neque nisi resipiscentes inde poterunt penitus abjici. Et adhuc dicitis Synodum in unum &c.

Acacianis actis in memorata editione Epistola hæc finem imponit: at in Veronensi codice nova, & numquam hactenus visa subsequitur, quam in præsentia vulgamus. Post quam Epistola ad Euphemium leniter claudit, quæ ceteris Gelasii præponi solet: ita ut complementum quodammodo hæc appareat ad persolvendam causam pertinentium monumentorum.

Quod ad Epistolam nostram attinet, pluribus locis eloquentiæ luminibus nitet, quamvis inficiari nemo possit, luxuriari Auctorem aliquando, acutumque ac subtile dicendi genus curiose consectari. Ordinem mirabitur aliquis, quo utitur, sive quo caret, cum inconnexa quandoque membra, & sententias sæpius repetitas. At præterquam quod advertatur in tantis saeculis infilit, luxato codici, id ex parte tribuendum suspicor. Mirum sane est, quot librarii mendis, quanta, ut videtur, sententiarum corruptione, ac perturbatione non uno laboret loco: quibus & stilum adinitas quibusdam locis aliquanto implexum, difficultatemque ex interpunctionis, atque distinctionis defectu scriptionibus antiquis communem, eo ita obstantur ambages, ut cum extricari vix posse crederem, pœnituerit non semel rem molesto operi manum admovisse, hancque curam abjecturus jam fuerim non semel. Transpositis præcipue detinebar, ac lusatis locis, quod vitium cum alicubi deprehenderem, cogebar & alibi suspicari: sed confirmavit id me tandem, atque in proposito retinuit, cum animadverterem, ceteris quoque tum hujus Pontificis, tum successoris Gelasii scriptis idem prorsus infortunium velut fato quodam accidisse: quorum plura monumenta ita perturbata, ni fallor, ad nos pervenerunt, atque intermixta, ut tanquam Sybillina carmina foliis mandata, *rapidis ludibria ventis* volitasse aliquando, mihi videantur.

A falso titulo Epistola nostra rem in manuscripto auspicatur. *Exemplum rationis reddendæ beati Gelasii Papæ de vitanda communione Acacii, missæ ad Orientales Episcopos*: habet etiam in fine *Explicit beati Gelasii de vitanda communione Acacii*. Quo nomine perspicuum est falso inscribi, cum enim vivente Acacio exarata sit, aut nondum certe mortis suæ nuncio Romam perlato, Gelasio tribui non potest post annos tres ab Acacii morte inaugurato. Nihilominus Gelasii laudato nomine priores hujus Tractatus versus attulit Nicolaus I. in Epistola ad universos Galliæ Episcopos. Sed non hæc tantum Felicis Epistola Gelasii nomen præ se tulit in MS. Eodem præfixo nomine inventa est inter alias a Sirmondo, quæ in Labbeana editione XIII. est, nec ab editis, ut ego puto, hic omnino abest error: in quem delabi notarius in proclivi fuit, cum ob stili similitudinem, ac temporis propinquitatem, tum ob res easdem, eademque argumenta ab utroque Pontifice pertractata. Principio etiam ac fine carentia ex eorumdem monumentis videmus plura: quo more nostrum hoc nequaquam defectere utpote acephalum conspicimus; etiamsi nec mutilationis nota in MS. scriptas. Depravationes vero, luxationesque, quas in nostro deprehendo, quidam item ex aliis horride deformasse, et eo maxime credendum est, quod post præstantium Editorum studium,

dium, a diligentiam squalleant adhuc, ac monstrosa sint. Illa autem paulo attentius inspexisse, magnamque in aliquibus perturbationem detexisse, infimus, ut opinor, laboris hujus nostri fructus non erit. Quorumdam ergo contextum, & sententias aliquas summatim expendamus.

Præmitti possit, a primis ipsa Gelasii ad Euphemianum periodo ænigmata jam prænunciari, & ad primas paginæ finem luxationes jam portendi. Prior quoque Epistolæ III. sententia ænigmatica est, quæ tamen restituitur modo pro temporibus legas temporum. ita & Card. Baronius jam emendaverat; qui etiam Domini sacerdote probe scripserat. In eadem pagina deitate sacerdotii assumpta lege, Deitate non præstat abjumpta. an. 491. n. 14. Cum autem XIII. Gelasii, quæ huic nostræ magis affinis est, in Conciliorum collectione a Ms. valde recedentem animadverterem, multum laboris insumpseram, cum ut interpolationes excuterem, tum ut discrepantias omnes exciperem. Veruntamen ubi Quesnellianam etiam editionem venit in mentem conferre, consentire prorsus cum codice nostro miratus sum; qui eumdem quoque titulum in Thuaneo Ms. inventum ad calcem Epistolæ ostendit. Explicit ratione reddenda Acacium a sede Apostolica competenter fuisse damnatum, nec posse quemquam sine discrimine animæ sua ejus communionis participem effici. Ex iis autem, quibus Labbeana editio redundat, frustum illud Gelasii non esse (quamvis in eo iterata interpolatione Papa Felix sanctæ memoriæ dicatur) satis patere arbitror, in quo hæc occurrunt. Ecce nuper Hunerico Regi Vandalorum ... vir magnus, & egregius sacerdos, Eugenius Carthaginensis Episcopus, ... catholici ... sacerdote ... restiterunt ... cunctaque extrema ... perferentes ... resistere ... Nec non ... quo Odoacri barbaro hæretico regnum ... tunc tenenti ... cum aliqua non facienda præciperet, Deo præstante nullatenus paruisse manifestum est. Si cum anno, quem exhibet, 495. Epistola data esset, non video quomodo nuper evenisse dici possent, quæ ante annos saltem XI. contigerant; Hunericus siquidem anno 484. Felicis secundo, decesserat. Neque ... ea videntur competere. hodieque resistere non omittunt: cum præcedente 494. Gundabundus Hunerici successor Episcopos omnes ab exilio revocasset, suisque Ecclesiis jam reddidisset, ut colligitur ex fragmento Augustano apud Henricum Canisium. Pariter quæ postremo de Odoacre habentur, Gelasio minus commode aptantur: nam Gelasii annus primus Odoacris extremus fuit, quo sane tempore Ravennæ obsessus, & a victore Theodorico ad incitas redactus, ne dum Romanum Pontificem præceptis suis vexare posset, sed ne regnum quidem tenere amplius videbatur. Id quoque non dissimulandum: multa ex iis, quæ ad defensionem pertinent sententiæ in Acacium latæ, Gelasio quidem incongruentia dici non possunt, Felici tamen recentibus adhuc, atque ferventibus Græcorum querimoniis multo magis conveniunt. Quæ augetur suspicio, cum ejusdem Epistolæ plures loci huic nostræ, quæ ex toto contextu Felici asseritur, tam similes sint, quam qui maxime.

Verum minora consectemur, atque ad Tractatum de Anathemate nos conferamus. Conveniunt in hoc tum editiones omnes, tum Ms. noster, varias enim lectiones, quas ad marginem recensuit Quesnellius, & in quibus codex ad Labbeanas magis accedit, non magnifacio, ubi tanto potiora animadvertenda erant. Scilicet scriptum illud, aut ego fallor, aut nihil ferme est aliud, quam cento ex diversis fragmentis librariorum vitio contextus. Præmittamus, eo dirigi Tractatum hunc, ut illa verba explicarentur, ac purgarentur in Acacii damnatione prolata, numquamque anathematis vinculis exuendus. At hoc præstare longe magis Felici congruebat, cujus ea verba fuerant, quam Gelasio tot annis jam elapsis: quin superflua fuisset omnino hac Gelasii cura, postquam Felix ipse abunde in Epistola, quam nunc edimus, id jam præstiterat. Quis autem credat, Gelasium hanc defensionem adornasse, eo validissimo argumento numquam adducto, scilicet in dubium revocari non posse, quin eorum verborum is verus sensus fuisset, cum Felix ipse, qui pronunciaverat, ita docuisset. Quis credat a Gelasio eosdem sacræ Scripturæ locos in eumdem finem adhibitos, nulla unquam Felicis mentione facta? quibus si easdem ferme, ubi agitur de sententia resipiscentem non afficiente, adjicias loquendi formulas, tenoremque orationis ac stili, prorsus eumdem, a Felice hæc quoque profecta esse, non immerito conjectabis. At quod magis observandum est, abruptum hujus Tractatus initium ad ejus argumentum non pertinet, cum frustum sit alterius scripti, in quo de Constantinopolitanis Episcopis agebatur, honorem secundæ Sedis sibi arrogantibus ex quorumdam Chalcedonensium Patrum decreto, de quo, dum hæc meditor atque adorno, novus ad me Aloysii Andruccii liber verba faciens. Hanc materiam prima columna prosequitur usque ad ea: Peccatori homini &c. ubi repente, quamvis tanquam continuata afferantur, in propositum insilit, scilicet quo perpetuæ damnationis nota removetur. Per tres columnas idem agitur, distinctione, quam col. 1229. aspicimus, intempestive posita. Col. 1231. versus decem perperam interseruntur incipientes, Quod sedes Apostolica: spectant enim ad scriptum id, cujus & initium est. Verbo, hoc tamen, ad argumentum redit, periodum Sphingi reservatam subjiciens, quæ nec manuscriptorum ope satis restituitur: procedit tamen usque ad ea, Quod si hac tentare formidant: ubi rursus aberrare videmur, & ex abrupto Tractatus alterius fragmentum ingredi, quo ab Imperatore Petrum Alexandrinum absolvi non potuisse ostendebatur: perstatque usque ad finem, si postremas periodos excipias, quæ rursus alio referuntur, inter se etiam inconnexæ. Hæc autem omnia a tot viris doctissimis, qui in his monumentis vel ut ederent, vel ut expenderent, vel ut adducerent, versati sunt, animadversa non fuisse, vehementer profecto mirari subit. S. Leonis editor & hujus Tractatus caput invenisse, & novis quibusdam lectionibus, novaque partitione reconcinnasse se existimavit, ac restituisse: abruptum tamen adhuc initium est, finis mutilus, confusa series, atque intermixta: quod patebit, ut puto, statim ac fragmenta ad disparatas causas spectantia in eo contineri constet. Luxationem hujusmodi valde ab antiquo accidisse, tum e codice, quem præ manibus habemus, tum ex Anastasio Bibliothecario discere in promptu est, qui in Epistola ad Joannem Diaconum Collectaneis præfixa sententiam afferens, quæ in priori ejus pagina, alio ut videtur pertinente, visitur, depromptam dicit ex Tomo Gelasii de Anathematis vinculo. Non deerunt fortasse, quibus durus videatur hic sermo, ut in canonicum Ecclesiæ Romanæ Codicem cento, ut ita dicam, receptus fuerit. At quamvis monumentum illud antiquitus luxatum, & a librariis male habitum dixerim, non tamen antequam in eum Codicem insertum esset, intelligere necesse est. Sed illud insuper animadvertendum, illam Canonum collectionem ejusmodi nomine S. Leonis editorem ex proprio judicio donasse, neque in hoc doctorum calculos laturum profecto universos si colligantur: multa enim sunt, quæ contrarium suadeant, ac ferme evincant.

Quid de Græcis tribus Felicis Epistolis dicemus, quas rejiciunt Valesius, Dupinius, alii; probant Cave, Pagius, aliique? Anastasius quidem secundam videtur laudasse in Epistola paulo ante memorata: unde notandum, quod nonnulla, quæ Latine fuerunt edita, Latinitas funditus mole obliviosi obruta deplorasset, nisi ex Græcorum post fonte librorum has haustas sitibundo pectore resumpsisset; sicut Epistolam B. Papæ Felicis in Petrum sententiam proferentem Antiochenum damnationis. At interpolatas saltem quis non videat? tertiam præcipue, quæ sibi non cohæret, neque titulo respondet, neque principio. In Latina prioris versione syllaba omissa hæresim creat: dividuam Trinitatem, ut memini, errorem alium hæresim pariter circa Trinitatem facere, ubi legitur de Filio, non genitus est, sed procedens: inspecto Græco textu plures facillime errores abstergi possunt, quos ea de causa memoro, ut in nova Conciliorum collectione animadvertantur. Multi sane cujuscumque generis in anteriores editiones irrepserunt, quorum haud paucos Acaciana monumenta inficientes in hoc Prooemio, & in Adnotationibus obiter amendabo.

Vetus Græcia &c. Venet. 1713.

Vide modo P. Coustantii ad Pontificum epistolas Præfationem doctissimam.

c. 1059 ... dividuam c. 603.

Iis ergo nunc insistendum est, quæ Acacium respiciunt. Gelasii IV. seu Commonitorium ad Faustum, in quo pariter cum editis consentit Ms. codex, non multo depuratius est: ad initium secundæ paginæ labat connexio, ad finem perit. Ab iis, illud autem nimis est impudens, usque ad ea, in quam traduceret pravitatem, diversa videtur Epistola, & quidem Felicis, a quo Andromachus instructus fuerit, ut Acacium cohortaretur. Sequens periodus redit ad anteriora, & subsequens usque ad verba, Non est mirum; rursus Felici tribuenda. Neque doctissimi Baronii sufficit interpretatio, ut nempe ex persona Apostolicæ sedis Gelasius loquatur: illa enim quod ait, si necesse fuerit, veniam postulare; existimant nimirum, tunc se peccati veniam necessario postulare, si et concedamus, ne peccare desistat: Acacium adhuc hac aura vescentem manifesto ostendunt. Cum Græcis deinde, etsi confuse, iterum res est, at ea in fine, neque plane cum illis non correcturis ineunda congressio, ad supra posita referuntur, neque nullum fas est inire certamen cum hominibus communione alienis. Nullam in his nobis lucem prætulit liber noster, cum editis mire conveniens, nisi eo loco, ubi in extremo vulgatæ paginæ 1168. sensus est nullus: legitur autem in codice nec novit, aut se nosse dissimulat, per numerosissimam sententiam sacerdotum &c. cui sententiæ si verbum constat demas, vel particulam et addas, locum habebis integre, & mutatione quam minima restitutum. Sed de his satis.

c. 1170

an. 483. n. 11. 493. n. 18

Tem-

Temporis notam, quo Epistolam hanc Felix III. A
(quibusdam II. alterum nempe tanquam intrusum cum
Liberius superstes exularet, excludentibus) scripserit,
Ms. codex exhibet nullam; verum ex ipso contextu
eruitur: scilicet post Synodum de lapsis in Africa, an-
no 487. Romæ coactam, cujus mentio fit, & ante
Acacii mortem, quæ contigit anno 489. *Eusebio Consu-*
le, ut discimus ex Victore Tunonensi. In Labbeana
Conciliorum editione ante Felicis Epistolam XII. col-
locanda hæc esset, primam nempe, quæ post obitum
Acacii sit data. Ad certos homines non est missa, ano-
nymo enim scripto respondet, in Acacii, Petrique A-
lexandrini defensionem vulgato, quod etiam an ob una
compactum fuisset, an a pluribus plane ignoraffe vide-
tur Felix. Ex hac vero illius scripti confutatione, cum
nova hinc inde allata argumenta, tum ulteriorem qua-
rumdam rerum notitiam, pluraque insuper colligere est,
quibus, vel quod in ancipiti erat, firmetur, vel quod
in obscuro, illustretur plurimum. Nondum tamen,
meo quidem judicio, singula, quæ ob eam controver-
siam acta sunt, apte distingui, ac in tuto poni, neque B
ea omnia, quæ de hac causa apud antiquos Scriptores
legimus, satis conciliari possunt: quod corruptis ejus
ævi monumentis præcipue imputandum puto.

Verumtamen quod in hac re caput est, quantum
Acacius deliquerit, & quam juste exinde Gelasius vel
in ejus memoriam invectus sit, abunde heic elucet.
Minime profecto intelligo, qui fieri potuerit, ut Du-
pinio aliquando exciderit, *videri Acacii errorem emerm*
tom. 3. P. 2. *eo continere, ut Romano Episcopo displicuerit, Princip-*
que suo nimium adhæserit. Quod enim Felix, & Ge-
lasius in Acacium statuerunt, id successores habuerunt
ratum, ea quidem constantia, ut post contentiones
acerrimas, inter Orientalem, & Occidentalem Eccle-
siam pax, atque concordia obsignata non fuerit, ac re-
stituta, nisi cum anno demum 519. Hormisda sedente,
nomen *Acacii de Dypticis est deletum*, ut in Sugge-
stione Dioscori Diaconi legitur. Æquitatem autem Ro-
manæ postulationis Græci tandem confessi sunt, Joan-
ne Episcopo Constantinopolitano post hæreticum Euty-
chetem, Dioscorum, Timotheum parricidam, & Petrum
Alexandrinum, *Acacium quoque Constantinopolitanæ quon-*
dam urbis Episcopum complicem eorum, & sequacem si-
militer anathematizante. Inspiciatur Græcorum Antisti-
Epist. Encycl. II. tum Epistola, quæ a Bessarione recitatur, *Κωλυθέντος*
se fatentium *διὰ τὴν παράβασιν τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀκακίου*
propter Acacii Patris nostri prævaricationem. Quin etiam
Acacius in Decreto de apocryphis Scripturis post hære-
ticos recensetur. a Felice *in ipsam doctrinæ Apostolicæ*
veritatem tetendisse dicitur: ubi in editis professus
Gelasius cum *a communione catholica deviasse*, legitur
in Veronensi codice *a catholica veritate*. Hormisda Dio-
scori, & Eutychetis dogmate, & communione pollutum
vocat: in secunda fidei confessione, quam Pontifici A-
gapeto Justinianus Imperator obtulit, post Eutyche-
tem, cæterosque, *aversamur*, inquit, *& Acacium schæ-*
reticum, & sequacem: ac ad *plenum devotum hæreticum*
scribit Liberatus, quo elogio non semel eum item ma-
cap. 18 ctat Nicolaus I. Quin & Basilius Cilix *mysterio sanæ ve-*
Epist. VII. & IX. Cod. 42. *ritatis* reportasse Acacium tradidit, ut apud Pho-
tium legimus. Nec propterea rem mihi esse volo cum
viris doctis iis, qui Dissertationibus etiam in hoc ad-
hibitis, Episcopum illum, etsi juste damnatum, or-
thodoxum tamen, quod fidem spectat, contendunt fuis-
se. Indicia quidem haud præclara sunt (præter commu-
Epist. VI nicationem, de qua aiebat Symmachus in Apologetica,
an communicare non est consentire cum talibus?) quod
orthodoxos Episcopos ejecerit, & in eorum sedes hære-
ticos intruserit; quodque cum impius Mongus *μετὰ τῶν*
συγκαθιστάντων αὐτόν, Concilium Chalcedonense anathema-
te notavit, Acacium *συνεργὸν* habuerit, ut libellus
synodicus loquitur. Verum ad Apostolicam sedem pu-
gandam id satis superque est, quod Joannes Constanti-
nopolitanus profitebatur: *quorum quis communionem*
complectitur, eorum & similem adjudicationem in con-
demnatione consequitur. Quin etiam ea ne pro nihilo
habenda sint, Imperatorem in hæreticorum partes per-
duxisse conscribendi, & promulgandi Henotici aucto-
rem fuisse; sedis Apostolicæ Legatos ablatis literis car-
cere, & pœnnis expugnasse, in jurisdictiones alienas tam
Gel. Epist. XIII. temere irruisse, *catholicisque sacerdotibus per Orientem*
totum violenter exclusis, perditos ac nefarios homines,
& ab ipso antea damnatos subrogasse, sedesque, Ale-
xandrinam quidem Petro Mongo parricidii socio, Ty-
rium Joanne ab Apamenis, & Antiochenis rejecto, An-
tiochenam Petro Fullone synodali judicio exauctorato,
temerasse per fas & nefas, atque infecisse? quid plura?
nonne etiam Felicis nomen e sacris tabulis ab eo ex-
punctum docet Theophanes? *ὡς ὄντος αὐτοῦ Μοδίου δι-*
οσ... ρευχ..., quod etiam referunt Nicephorus, & Cedre-
nus. Majus quiddam hæc omnia profecto sonant, quam
Episcopo Romano displicuisse.

Quo consilio, seu qua methodo hanc editionem in-
stituerim, paucis admonebo. Textum quidem purgare A
adnisus sum; verumtamen transformare nolui. Hinc
etsi partes male inter se cohærescere nonnumquam vi-
derentur, arbitrium non adhibui: eo siquidem uti, te-
merarium fuisset, præcipue ubi constat, Auctorem ipsum
prosilire aliquando, & ad eadem sæpius redire. Semel
tantum transpositos sensus aliquos suo loco reddidi,
cum reconcinnatio in promptu esset, ac perturbatio in
aperto. Lacunas, siquæ sint, quarum vero in codice nulla
umquam nota nos admonet, non explevi; ubi enim ea-
dem reponendi certi non fimus, cur nostra Auctoribus
appingemus, non video. Emendationum quoque par-
cum, ac in iis, ni fallor, satis cautum me præstiti:
quapropter sententias quandoque minus integras, dictio-
nesque minus correctas non attigi. Quin ubi insignis
quædam, aut paulo liberior emendatio contigerit, Ms.
lectionem in adnotationibus afferam, ut quisquis pro-
prio judicio uti possit. Illa vero, cum dictionis cujus-
dam inflexione mutata, vel particula addita, aut dem-
pta syllaba sententiam restituimus, quid opus erat ad-
monere? aut quid minuta menda memorare tam frequenter
B obvia, ex quibus nihil eruatur frugi? Animadversiones
ad pompam nequaquam concinnavi: con ectiones quidem
arrepta cujuscumque verbi occasione cumulatas, & nihil
nisi quod millies audivimus adferentes probare nequa-
quam soleo. Jam vero illud reliquum est, ut erratis
haud codicis quidem, sed meis, mihique tantum impu-
tandis humanus eruditusque Lector ignoscat.

FELICIS III. PAPÆ EPISTOLA,

SIVE TRACTATUS.

Quæ pro Acacio afferebantur, refellit; eumque ut juste, ac rite damnatum, ita non nisi canonice restituendum ostendit.

C . . . .

[a] post quingentos annos constituta Christi ec-
velle subvertere, cum triginta annorum lex
hominum non possit abrumpi. Sanctum Atha-
nasium ideo non fuisse damnatum a Synodo
Orientis, quia Sedes ista non consenserit: san-
ctum Johannem Constantinopolitanum, san-
ctum Flavianum .... Si ergo ea non consen-
tiente sola, qui damnati sunt a Synodo Orien-
tis non potuerunt esse damnati; consequens
est, [b] etiam sine synodo qui eadem sola dam-
nante damnatus fuerit, damnatus sit. [c] Postre-
mo si nulla est ejus solius sententia, quid tan-
topere cupiunt, hanc resolvi .... testimonio
Acacii ubi confirmat, Timotheum catholicum
D de damnatione Petri retulisse ad utramque Ro-
mam; ubi, ab hæretico fuisse ordinatum, hoc
est complicem insaniæ suæ; ubi dicit, *ut pro-*
pter hoc majoribus suppliciis subderetur. [d] Ita-
que non ut in sequestris esset, quod nunc
prætenditur, sancto, cum obisset, Timotheo
subrogandus; qui pro sceleribus suis, quæ ret-
tulit Acacius, suppliciis subditus est: nemo au-
tem ad honorem reservatum dignum asserit es-
se suppliciis. Imperator Timothei catholici ele-
ctioni cuncta permisit; necesse est igitur, ut
sequatur, quod ille constituit, & dixit, catho-
licum a catholicis ordinatum: falsum est ergo
quod in sequestri dicitur constitutus, ut eidem
subrogaretur, cui numquam communicavit, &
E a quo postulatus est longius debere relegari.
[e] Si juraverat Johannes, non se futurum Epi-
scopum, quomodo tu mandasti, dignum esse,
cui majora committerentur, quæ ad guberna-
tionem Ecclesiæ pertinerent? Supra Presbyte-
rium quid est majus ad Ecclesiæ gubernatio-
nem nisi Episcopatus? si juraverat, quomodo
hoc mandas? & si juraverat, cur illum expo-
suisti, ut fieret contra quod juraverat? aut si
factum est quod mandasti, quid irasceris, quid
illum tibi dicis pejerasse, cum factum sit,
quod se non juraverat esse facturum? cum tu

cum hoc fieri debere mandaſti, [6] Apocriſarius A
erat ; omnia ad ipſum pertinebant ; omnia Ec-
cleſiæ ipſe curavit ; potior illo inter clericos
Alexandrinos nullus habebatur : honore Pres-
byter erat ; ſupra quid ei adderetur ad guber-
nationem Eccleſiæ ? quid ei amplius adjicere-
tur niſi Epiſcopatus ? tu igitur eum Epiſco-
pum eſſe voluiſti, qui eum ſupra quam erat
(nec aliud reſtabat, niſi ut eſſet Epiſcopus)
eſſe debere mandaſti . [7] Miror autem, ſi ne-
ceſſitatem patitur Imperator, ne pellat Petrum,
& unum hominem neceſſitatem perpeti non
potuiſſe contendat, ut fieret quod nolebat in-
vitus : nam & ipſe Imperator, cum neceſſita-
tem prætendit, malum eſſe definit, quod ne-
ceſſitate facit, docens, ſe hoc nolle facere vo- B
luntate, & pati teſtatur invitus . Si perſonam
Petri excuſandam putatis, probamus noxiam,
hæreticam, atque damnatam : ſi in ſequeſtri
fuiſſe prætenditis [8] propter ſcandalum, Timo-
theo catholico ſubrogandum ; nec Acacii hoc
ſcripta teſtantur, qui dicit evidenter, cur fue-
rit excluſus ; nec Imperatoris, qui & Timo-
theo catholico, quæ ſtatuiſſet, manſura eſſe
promiſit, a cujus fuit Petrus communione di-
ſcretus, & a quo poſtulatus eſt longius debe-
re relegari, atque huc pariter, & Conſtanti-
nopolim relatus : ſicut etiam teſtatur Acacius,
a ſancto Proterio in diaconio fuiſſe damna-
tum, non Petrum, qui erat hæreticus, tam-
quam in ſequeſtri poſitum ſubrogandum ; a C
quo ordinati niſi ad communionem ſancti Ti-
mothei revertiſſent, juſſi ſunt ſine dilatione
damnari. Qui ſi dicitur poſtea fuiſſe correctus,
interim hoc ipſo in errore hactenus jacuiſſe
monſtratur ; nec debuiſſe catholicis præfici poſt
errorem, a quibus eſt de errore correctus . [9]
Itaque venia dignus fuerat, non honore ; &
maxime ab hæreticis ordinatus nullam epiſco-
palis dignitatis prorſus habere ſubſtantiam .
Quod ſi negatur ; & teſtimonio vincuntur Aca-
cii, & rerum ratione monſtrabitur : quia cum
Timotheus hæreticus cum ſuis complicibus da-
mnaretur, hic comes ejus fuit, & cum eodem
uſque in ejus finem perdurans, a Timothei ſit
ſequacibus inſtitutus . Quærendum denique, ſi
uſque ad diem obitus ſui ſancto Timotheo
communicavit ; quod ſi factum non eſt, inter
eos erit ſine dubio, quos Imperator dixit a
communione catholici Timothei diſcrepantes,
niſi ad ejus communionem intra duos menſes,
gratiamque remeaſſent, in perpetuum eſſe da-
mnatos . Ridendum autem quod quidam ab
eodem Timotheo catholico Petrum aſſerunt
ordinatum : nam vivus illum ſe ſuperſtite nul-
latenus ordinavit, ad cujus numquam commu-
nionem prorſus acceſſit : quem popoſcit, ut
dictum eſt etiam longius relegari ; nec ſibi ſu-
perſtiti ſacerdotem ſuperordinare potuerit : ipſi
viderint, ſi illum mortuus ordinavit . Tempo-
re autem, quo Petrus invaſit eccleſiam, ſan-
ctus Timotheus in Alexandria non erat, nec
ſe extante Pontificem, ſicut dictum eſt, pote-
rat ordinare ; ſed potius Petrus nefande omnia
agens, ſuperſtite Timotheo legitimo ſacerdote,
epiſcopatus ſibi auſus eſt nomen imponere .
Nec hoc quilibet catholici tunc fecerunt, qui
utique omnes cum Timotheo ſentiebant, eique
communicabant, ſed unus complex inſaniæ Pe-
tri, ſicut jam [10] teſtatur Acacius . Nec enim
poterant catholici, qui Timotheo hæretico non
communicaverant, qui Timotheo catholico

A communicabant, ſuperſtite, & eo catholico,
quem noſſent legitimum ſacerdotem, vel ſu-
perducere alium, vel hæreticum conſecrare :
unde apparet, eum ab hæreticis ordinatum,
& ideo catholicæ eccleſiæ præſidere non poſ-
ſe ; quia prorſus hoc abominandum, nefan-
dumque judicetur, ut qui diu in perfidia vo-
lutaverit, fidelium cervicibus imponatur . Quod
ſi admittitur, poteſt & de aliis hæreſibus paſ-
ſim ſimiliter permitti, quod nulla umquam
exempla, nullæ regulæ, nullæ leges eccleſia-
ſticæ patiuntur imponi . Sed inquis, eum fuiſ-
ſe correctum : interim, ut ſupra jam dictum
eſt, hoc ipſo hæreticum fuiſſe monſtrabis ;
qui etiamſi damnata hæreſi ſe ad fidem catho-
B licam dicitur contuliſſe, ſubdi debuit catholi-
cis, a quibus correctus eſt, non præeſſe : non
eſt enim diſcipulus ſupra magiſtrum : ſatiſque
erat, ut correctionis ſuæ ſubjectus præberet
exemplum, non poſt diuturnum errorem,
longamque perfidiam, a quibus emendatus eſt,
correctuſque dominari . Tum deinde quæro,
quid erroris damnaverit, quid rectæ confeſſio-
nis elegerit, & quam petit eſſe falſam, quam-
ve veracem fidem : qui ſi definitam apud Chal-
cedonem fidem, & catholicam ſequitur, cur
eis communicat, qui duarum naturarum in
Chriſto nullatenus recipiunt veritatem ? cur
Dioſcorum, cur Timotheum hæreticum reci-
tari facit ? cur quicumque inde veniunt, ſyno-
C do Chalcedonenſi adverſa defendunt ? quibus
Petrus ſine dubitatione communicat : ſi autem
magis talium fidem veram eſſe pronuntiat,
apparet ſatis, quam de ſuo ſit errore conver-
ſus . [11] Sed non miror correctum dici, cum in
ſua perverſitate permaneat, quando non con-
ſtat, & a quo vel correctus fuerit, vel rece-
ptus : ſiquidem Eccleſiæ regula, vetuſque tra-
ditio nota ſit omnibus : ab Epiſcopo enim pro-
vinciæ ſuæ, ideſt ſecundæ ſedis Antiſtite eum,
vel diſcuti, vel recipi conveniſſet . Qui tamen
Alexandrinus Antiſtites etiamſi pravitate da-
mnata eum recipiendum eſſe judicaret, non
prius hoc faceret, quam ad ſedem Apoſtoli-
cam retuliſſet . Docent hoc catholici geſta Ti-
D mothei, aliorumque exempla multorum, qui
acceptis libellis hæreticorum, in quibus vete-
rem ſe damnare profitentur errorem, non
prius receptionem eorum, communionemque
confirmant, quam ad hanc ſedem ſatisfacien-
tium geſta dirigerent, atque hinc poſcerent,
ſicut factum eſt, debere firmari . Quæro, in-
quam, quis iſtum diſcuſſerit, quiſve ſuſcepe-
rit, quis vere conciliaverit, quis ad commu-
nionem catholicam intrare permiſerit ; ubi in-
terim taceo, quia hæc omnia pœnitentis ſunt,
ut poſt & hæretici, & ab hæreticis ordinati :
quem ſine ambiguo & conſtat erraſſe, qui
nunc perhibetur eſſe correctus : alia eſt enim
venia ſub terrore lapſorum, alia ſpontaneæ
E pravitatis electio . Si Acacius hunc recipit,
quo jure, qua regula ? cum nec pontificis ipſius
eſſet hoc facere, nec ad me voluerit hæc re-
ferre : immo cui, ne id faceret, ſæpiſſime con-
traditum eſt, & magnopere delegatum, ut
eum longius ab Alexandria faceret ſacerdota-
li, & catholico jure noſtra ſuggeſtione depel-
li . Cur præſumpſit quæ vetui, & quæ ſunt in-
juncta calcavit ? an Imperator illum diſcuſſit,
atque ſuſcepit ? conſtat interim illum eccleſia-
ſticis regulis non receptum : ab eccleſiaſtica igi-
tur regula receptio ejus omnis aliena eſt . Quod
ſi di-

si dixeris; *sed Imperator catholicus est:* " salva pace ipsius dixerimus, filius est, non Præsul Ecclesiæ: quod ad religionem competit, discere convenit, non docere: habet privilegia potestatis suæ, quæ amministrandis publicis rebus divinitus consecutus est; & ejus beneficiis non ingratus contra dispositionem cælestis ordinis nil usurpet: ad sacerdotes enim Deus voluit, quæ Ecclesiæ disponenda sunt, pertinere, non ad sæculi potestates: quæ si fideles sunt, Ecclesiæ suæ, & sacerdotibus voluit esse subjectas: Non sibi vindicet alienum jus, & ministerium quod alteri deputatum est: ne contra eum tendat abrupte, a quo omnia constituta sunt, & contra illius beneficia pugnare videatur, a quo propriam consecutus est potestatem. Non legibus publicis, non a potestatibus sæculi, sed a pontificibus, & sacerdotibus omnipotens Deus Christianæ religionis dominos & sacerdotes voluit ordinari, & discuti, recipique de errore remeantes. Imperatores Christiani subdere debent executiones suas ecclesiasticis præsulibus, non præferre. Nulla ergo, nec certa discussio est, nec manere potest ista susceptio ejus, quem Ecclesia suis legibus, nec ordine competenti, nec discussit omnino, nec communione restituit: ideoque potius errori ejus communicavit Acacius, catholicamque fidem ei prostituit, quam illum ad communionem catholicam revocavit: cujus enim non est ordinata receptio, sequitur, ut in errore permanserit. Acacium quoque a nostra communione submovimus, ne per eum etiam nos, Petro nulla Ecclesiæ regula discusso, atque suscepto, & ideo in pristino errore duranti, communicasse dignosceremur. Quomodo autem non reus citatur Acacius, communicando ei, quem retulit esse damnatum? *numquid ex eodem foramine manat aqua dulcis, & amara?*

Jacob. 3. 11.

Nam cum dicat Apostolus: *si quæ destruxi, hæc eadem reædifico, prævaricatorem me constituo:*

Gal. 2. 18.

cum hæc inquam dicat tantus Apostolus, vos judicate, utrum prævaricator non sit Acacius, qui quod ante damnavit, suo post ore laudavit. *Ex ore tuo*, inquit, *justificaberis, & ex ore tuo condemnaberis: Pax, pax, & non est pax:* " pax est enim *caritas de corde puro, & conscientia bona, & fide non ficta*. Quid horum in Petro? quid horum docetur esse in Acacio?

Matth. 12. 37. Vulg. in verbis enim tuis. Ezech. 13. 10. 1. Tim. 1. 5.

ille non legitima, nec ecclesiastica regula discussus, atque susceptus in sua permanet pravitate, hic permanenti in pravitate fit complex, etiam postquam eum professus est ipse damnatum. *Sed necessitate*, inquit, *Imperiali communicavit Petro Acacius*. Hoc ipsum sufficit, quia quod necessitate dicitur perpetratum, pravum esse monstratum est. Viderit Acacius, vel qui ista pronuntiat, utrum Imperatorem catholicum profiteatur hujus pravitatis auctorem. Nos ista de catholico Imperatore non credimus, ut pote cujus Sacra retinemus, in quibus catholicam fidem, & Chalcedonensis synodi definitionem se tenere testatur; atque ideo etiam ab eodem postulamus, hæreticos debere depelli: pessimeque de eo magis ille sentit, qui ait eum, aut nolle, aut non facere posse quæ sentit: cum nec divinitati sit aliquid præferendum, & impium sit, quæ ad Deum pertinent, prompta non exequi voluntate. Nos inquam ista de Imperatore non credimus: absit enim, ut contra hoc quod palam profitetur, contra decus Imperii catholicam fidem impugnare dicatur. Impugnat autem, quod absit, si quemquam in hoc, quod inimicum est catholicæ Ecclesiæ necessitate compellat: hoc ipso autem, sicut dictum est, constat esse perversum, quod dicitur necessitate committi: Sed hæc de Imperatore viderint, qui ista prætendunt: nos autem etiam in hac parte " Imperatoris Sacra recitamus, quibus omnia se Imperator cum Acacii consilio fecisse promit, & item Acacii scripta depromimus, quæ laudant Imperatorem ista facientem. Nemo quod patitur necessitate, conlaudat: nemo suo consilio necessitatem sibi poscit inferri. Si necessitate fecit, fateatur malum esse quod fecit; nolens enim non volens facit; non enim voluntate facit, quod necessitate facit: malum autem fatetur, quod nollet fieri, si necessitate non premeretur. Si malum est quod necessitate facit, cur id laude prosequitur? cur ad aliorum perditionem prædicator rei ejus existit, quam committit invitus? unde apparet, non necessitatis, sed voluntatis esse, quod facit, cum utique placet, cum laudat, cum præ ceteris retro Pontificibus esse promulgat; " quippe qui dicit, *nunc Alexandrinam Ecclesiam respirare, & spiritalis alimoniæ ubertate satiari*; de qua ante dixerat, cum expulsus esset, lætari cum patre, idest cum Timotheo catholico, corda fidelium, idest plebis suæ. Postremo ipse videat, si Imperatorem dicat facere cuncta, quæ mala sunt; quando quæ cum necessitate se tolerare prætendit, mala esse profitetur, & non facere voluntate pronuntiat. In tantum ergo hæc mala sunt, ut non vellet hæc facere, si necessitas non urgeret: apud nos quod magnopere prædicat, non necessitate, sed voluntate facere demonstrat. Si autem ut errasse consentiunt, sic remedium quærunt, petant ordine suo remedium: acquiescant curari vulnera sua: nunquam ægrotus medico conditionis suæ curationes apponit: proinde vulnera sua, immo quæ Ecclesiæ omni suis excessibus intulerunt, ut possint veram recipere sanitatem, sinant curari patienter; ea ipsa utique, quæ iidem male commissa esse non abnuunt. *Sed populus*, inquit, *Alexandrinus hoc magnis desideriis postulavit, nec Petrum sibi patitur ulla ratione subduci*. Quid si peteret populus Alexandrinus idololatriam debere parari; quid enim interest utrum hæreticus, an profanus Ecclesiæ catholicæ permittatur imponi? quid si alterius hæresis cujuslibet hominem sibi præsulem poscat adhiberi; qui enim fecit hoc de aliqua hæresi, potest & de alia, si id delectat expetere. Si inter hominum mores aliquid perpetrari temptaretur contra leges publicas, nullatenus id bonus Imperator annueret: contra Deum poscentibus acquiescit? Si prava cupientibus annuendum est, ubi est Imperialis auctoritas? ubi moderatio? ubi legum gubernatio? si contra Catholicam fidem, & Ecclesiasticam regulam petentibus concedendum est quod petatur; quomodo catholicus Imperator permittat, ne fiat contra hominum voluntatem, fiat contra Deum? ne corripiantur utiliter improba, immo letalia concipientes ne corrigantur, insana molientes pereant in æternum? Nec boni Imperatoris est, nec Catholici Principis sibimet poscentibus inimica concedere; imo & ipsi, de quibus agitur, & omni Reipublicæ, & saluti ejus, & regno, quæ contra Deum sunt, non cessisse, salutare est. *Sed non sunt*, inquis, *nec bonis moribus*,

nec fides recta contraria. Quomodo non sunt A bonis moribus noxia, perfidum [16] parricidii socium, comitem hæreticorum, atque damnatum, rerum amministratorem poscere divinarum, quem præfici nefas esset, vel non decebat, nec pubblicæ dignitati? Quomodo non religioni contrarium est, hæreticum, damnatumque, ab hæreticis falsum nomen Sacerdotis indeptum, catholicæ fidei velle præsidere? *Sed correctus est*, inquis, *& hoc omnes voluerunt, a quibus correctus est, & a quibus cognoscitur approbatus*. Qui tandem isti sint, diligenti examinatione videamus. Ipsi certe, quos pariter cum eodem testamini ab errore correctos. Restat ut complices ejus esse, non dubium sit: quibus legibus igitur eorum pro quolibet testifi- B catio debet admitti, quos par crimen involvit? *Sed*, inquis, *qui etiam Timotheo catholico communicare videbantur, nunc Petro communicantes, de eodem similia poposcerunt*. Sunt ergo isti communionis Catholicæ prævaricatione notabiles, qui, ut dicitur, a catholici Timothei communione, quam ad ejus usque obitum servaverunt, post illius transitum in consortium istius reciderunt, cui numquam Timotheus catholicus communicasse monstratur. Itaque a Timothei catholici, immo a catholica communione delapsi sunt. Ecce quomodo Petrus correctus est, & probatus, qui vel a complicibus suis, vel a prævaricatoribus catholicæ communionis dicitur postulatus Antistes. *Sed Ti-* C *motheus*, inquis, *Catholicus ideo Petro non communicavit, quia Episcopatum illo vivente præsumpserat*. Si propter Episcopatum, suffecerat Timotheo, Petrum fuisse submotum: quod autem ei non communicavit, non erat Episcopatus causa, sed hæresis: communio enim ad fidem pertinet: nam si propter honorem, certe vel laico communicare potuisset, si in illo fides recta mansisset. [17] Cur ab eo ordinati ad fidem Catholicam regulariter jussi sunt recipi? ubi ostenditur, illum communionis catholicæ non fuisse. Deinde si correctus est Petrus, cur ab eo catholici, quicumque sunt vel in Alexandria, vel per Ægyptum, remansere discreti? cur ei non communicant illi Catholici, D qui usque in diem vitæ suæ catholico communicavere Timotheo? Indeque vere Catholici sunt, quia in eadem communione sine ulla ejus temeratione perdurant. Ergo evidenter apparet, quia ei communicant illi tantummodo, & eum sibi præsulem poposcerunt, qui ejus ut dictum est, vel antiquæ sunt complices pravitatis vel a communione catholica deviantes, in ejus consortium transierunt; atque ideo incessabiliter etiam catholicos persequuntur. Audivimus assidue, & certa relatione cognovimus, qui eidem communicare dicantur, qui ab ejus communione discreti sunt: qui contra fidem Catholicam cotidie, & contra [18] Apostolicæ Sedis prædicationem, & contra Chalcedonensis E Synodi constituta venire perspiciuntur. Quod in tantum verum est, ut testes paternæ vesaniæ ejus, quos hic habemus, filios producamus. Denique omnes Ægyptii qui diversis in hac urbe negotiationibus detinentur, Petroque communicant, Synodum Chalcedonensem, ejusque definita canones audire non possunt, ut nos, cur ista tenemus, audeant incusare. Apparet igitur ex discipulis, quæ doceat hos magister, & ex genitis genitor nefandus agnoscitur. Palam certe solent pronunciare, quod si audiant Petrum Chalcedonensem synodum prædicare, ipsi eum anathematizare non differant: ubi satis apparet, cujusmodi eum doctrinam proferre testantur. Quærimus certe de vobis, utrum Chalcedonensem Synodum sequendam putetis, an non; si non sequendam, quomodo hanc vos literis vestris tenere profitemini? apparet ergo, non solum in catholica neminem vestrum definitione constare, sed ne in sua quidem professione consistere: proinde quemadmodum vobis credemus, fidem Catholicam tenere jactantibus, quando etiam ea, quæ scripto publicamini, non tenetis? quod si vestra professione constricti, Chalcedonensis synodi constituta vos omnibus modis servare firmatis; simul etiam Apostolicæ sedis prædicationem, quæ in illa Synodo relecta, tractata, suscepta est, vos suscepturos esse dicitis: quæ omnia definita ex omnium retro Pontificum, qui fuerunt a tempore Domini Salvatoris toto orbe terrarum, beatæ memoriæ Papa Leo ad Augustæ memoriæ Leonem subditis Epistolæ suæ testimoniis approbavit. Si igitur antiquam fidem, & quæ a ss. Patribus ad nos est transmissa, sectamini; si de Incarnatione Dñi Salvatoris hæc nobiscum, quæ illi sensere, sentitis, & a totius Ecclesiæ doctrina nullatenus deviatis (quia neque prudentiores majoribus nostris sumus, neque nobis fas est, aliter noviter usurpare, quam illibi & didicere, & docuere majores; ipsiusque [19] Nicæni Concilii non magis nos intellectores, expositoresque eruditiores sumus, quam illi tot tantique Præsules venerandi, vel intellexere sapienter, vel prædicavere fideliter) hanc omnes sincera mente, veroque corde in commune teneamus, & pax est. Regulas quoque, quas ab eisdem Patribus accepit Ecclesia, intemeratas habeamus & pax est. Sint ergo hæc apud vos certa, sint fixa, & nulla discordia est: quæ si apud vos esse prætenditis, patimini, sollicitudinem nostram paulisper ista discutere, quia quanto veriorem pacem habere volumus, tanto certiorem causam pacis desideramus agnoscere. Si hæc apud vos intemerata perdurant, quid est, quod Petrum Alexandrinum ad fidem catholicam correctum dicitis, & receptum? abjecit ergo cuncta, quæ his definitionibus obviant, & in hanc formam doctrinæ Catholicæ toto corde transiit. Quid sibi isti igitur volunt, quos apud nos cotidie vociferantes agnoscimus, contra Chalcedonensem synodum, contra Apostolicæ sedis prædicationem frementes, atque frendentes? qui si correcti sunt, tenent ergo illa, quæ superius memorata sunt; si ea tenent, cur vehementer impugnant? si illa profitentur, cur a catholicis qui eadem perseveranti tenent professione, desciscunt? aut cur illi, qui veram fidem profitentur, ab istorum societate dissentiunt; si eos unam fidem secum retinere noverunt, apparet igitur, hos, qui illa, quæ ad fidem catholicam pertinent, palam impugnare non dubitant, qui a catholicorum professione dissentiunt, catholicos omnino non esse, atque ideo nulla ratione correctos. Quid? his cur communicat Petrus? si istis in errore durantibus ille fidei veræ examinatione probatus est, & receptus, utique si se correxit, ad illa translatus est, quæ fidei catholicæ convenirent, non in his remansit, quæ ei probantur inimica. Cur talibus ergo communicat? si illa manifeste

ste profitetur, ad quem errore deposito eum transisse cognoscitur, cur ejus communicat inimicis? Itaque luce clarius probatur, non esse correctum, sed in eadem pestilentia permanere, cujus sequacibus, professoribusque communicat. Ecce igitur, etiam hoc ipsum quod correctum vultis, videtur falsum, & evidentissime confutatur. Quapropter licet, etiamsi correctus esset, correctoribus suis subdi debuit, non præponi, quibus ab hæreticis ordinatus, nulla potuit præesse ratione; etiam in hac parte convincitur, qui correctus obtenditur, quando his communicare, qui in pravitate perdurant, sine ambiguo reperitur, atque a nostra communione omnifariam merito, justeque repellitur. Ecce quam nobis justa causa suppeditat, si etiam Acacium qui hunc & juste retulit ante esse damnatum, & post eum nefarie in sua communione suscepit, a nostra communione discrevimus. Cum Acacio enim nobis fuit prisca communio, hæc ut servaretur inlæsa, " per quinquennium permonuimus; & licet nec rescribere dignaretur, nos tamen, ut catholicam fidem retineret, numquam destitimus adhortari. Postremo Legatis missis terruimus, blanditi sumus, prædiximus comminantes, suadentes, obtestantes, damnationem prætendentes, ne communioni cederet perditorum: laborum suorum pro fide catholica primitus impensorum eum meminisse mandavimus; & incitantes ad gloriam, & a periculo deterrentes. Quæ cuncta despiciens circumvenit Legatos, ut veluti nobiscum se errare prætenderet, & hæretico, atque damnato, quem præcipue ipse retulerat, communione se miscuit. Donec ista cognoscerem, potuit mihi cum illo pristina manere communio, verum ubi hoc comperi, si non eum continuo a mea communione separassem videretur mihi, etiam cum jam prævaricatore nihilominus manere communio, & quæ cum catholico fuerat, esse etiam cum eo, qui hæreticorum consortium inire maluerat. Quod ne fieret, necessarium mihi fuit abrumpere communionem ejus, & a meo consortio sequestrare. Ideo quippe necesse fuit hoc facere, quia catholicæ fidei non erat tutum hoc omnino non facere. *Sed imperator*, inquis, *necessitatem cum Petro communicandi imponit Acacio*. De hac necessitate & superius jam multa dicta sunt, & multa dicentur; quibus appareat, & necessitatem, si vera esset, sacerdotem pro catholica fide contemnere debuisse, & tolerare quidquid adversi est, dummodo ab integritate fidei catholicæ nullatenus deviaret: deinde manifesta ratione monstretur, sic nullam necessitatem Acacio ab Imperatore prorsus ingestam, sicut potius Imperatorem satis claret ex Acacii cuncta fecisse consilio. *Etiam ipse Imperator*, inquis, *necessitatem habet ista faciendi*. Necessitatis causam interim non requiro; nulla tamen major est necessitas, quam divino cultui, & religioni, unde omnia prosperantur, unde necessitas magis omnis absolvitur, & cuncta adversa removentur, esse subjectum; nec ei aliquid omnino præponere; quia non est utique quod Deo debeat anteponi, cum ei jussi fuerimus nec animas nostras omnino præponere: illo enim despecto nulla potest necessitas expediri, sed nec res quælibet humana constare: unde apparet, majorem necessitatem, & majorem præ omnibus causam esse cuncta eidem postponendi

Adde, quia nulla necessitas est, sed esse prætenditur; nullus jam non est .... De exclusione Petri seditio vana proponitur; quippe cum & Timotheo hæretico pulso nemo " resultare temptaverit, & pro Petro consequenter ejecto nullus obstiterit. Falso igitur non fieri posse confingitur, quod exemplo earumdem rerum sine tumultu factum esse jam constat. Pecuniæ causa non sit, & nulla necessitas est. Tumultus in sancti cæde Proterii hæreticorum inruptione commotus est, numquam autem per catholicos usus est tumultus excitatus: & convenit seditiones quorumcumque populorum publica auctoritate compesci. Itaque ut pravorum indulgeatur furori, qui levi metu perterriti conquiescere potuissent, religio divina subvertitur, & Christi Ecclesia laceratur. Postremo hoc ipso quod necessitatem esse prætendit, malum esse pronunciat quod facit; unde si ei est necessitas contra divina tendendi, mihi id operandi nulla necessitas: cavere debeo a malo, quod etiam tu fateris malum, dum necessitate te facere testaris invitum: immo mihi major necessitas est divini timoris, & futuri judicii, ut caveam malum. Cur me in tuum nefas, quod necessitate geris, conaris adtrahere, cum id subeundi nulla necessitas sit? immo ut dictum est, non faciendi sit " alia causa, majorque necessitas. *Sed corrige me*, inquis, *& noli me a tuo consortio sequestrare*. Relinque malum, convertere ad bonum, revertere ad me, & correctus es, & liberatus a malo, & a me nullatenus separatus. *Sed non possum*, inquis, *& relinquere me non debes*. Tu doles, ut video, quia tecum ego non peream; sed ego doleo, quare mecum ipse non salveris: si tantum apud te valet persona Petri, ut Deum contemnas, tu videris: me facere, nec oportet omnino, nec libet. *Quod potest fieri*, inquis, *hoc exige*. Et ego tibi dico, *quod potest fieri, hoc me posce*; facilius enim fieri potest, ut homo postponatur Deo, ut homo refutetur magis quam Deus: quod si id non potest fieri, multo magis non potest fieri a nobis, ut refutato Deo homo eligatur, major nobis est causa, qua non possimus hoc facere, quam vobis, ut illud facere nolitis: possumus dicere, dicite omnes anathema Petro; quamdiu vivit, nolite illi communicare, & communicamus vobis: & quam rationem reddituri sumus Deo, si animas, quas ille perdit, etiam nobis quodammodo permittentibus, assumat, ut perimat? quo me trahere conaris ad te? cur non potius revertaris ad me? ibi perditio est, hic salus; ibi præcipitium, hic fida securitas; ibi deceptio, hic monitio, tu ad ista salutaria redire non vis, & me vis ad periculosa descendere. Nescio si vel te judice debeam ista committere. *Sed Acacius*, inquis, *vi oppressus est, & opprimitur, ut aut ad ista perveniret, aut ista non corrigat*. Vim quidem non pertulisse, multis rationibus comprobatur, immo & docetur: quia si noluisset, non ad ista pervenerat; quin insuper suis literis confutatur, quod ipsius consilio cuncta sint gesta, eaque velut divinitus inspirata collaudet. Sed etiamsi vim apud Imperatorem ..... non per Imperatorem insidiari legatis, quod nostrorum quoque Legatorum professione jam dictum est. Quod si verum est, ille reus est, " si falsum, gravamus istos etiam hoc insuper, quod supra prævaricationem tantum addidere menda-

dacium. Sed quia hoc etiam ex literis Acacii demonstratur, isti hoc non falso dixerunt; ita illius persona gravatur, quæ noluit cum Legatis nostris adniti, sed potius nostris est insidiata.... Certe vel retulisset hoc, antequam communicaret, monuissetque illos, ne communicarent. Postremo etiamsi vi premitur, vim perferre debuit, non fide, & communione calcata prodere perfidis, & se miscere damnatis; sicut fecit sanctæ memoriæ Flavianus, & alii sub persecutoribus Imperatoribus, vel hæreticis, vel paganis, & " nuper in Africa factum est. Quid enim? vim maximam illi non patiebantur? & ideo vincebant patiendo vim, non violentiæ cedendo. Numquid sub illis persecutoribus, qui negabant Christum, vel in hæresim transibant, a Catholicis, & Christianis non jure damnabantur? Numquid erat excusatio, quod vim passi persistere nequivissent? *Unde ergo*, inquis, *lapsi remedia sunt provisa?* Bene: suscipio ergo eum, si placet, more lapsorum pœnitentiam agentem tota vita sua, & in fine sumentem, " sicut de lapsis legitur constitutum, secundum hujus tenoris formulam ad Ecclesiam revocemus. Nunc autem si curatio Ecclesiæ totius accedat, erit tanti (quia hoc Pontificis est sedis Apostolicæ, & causa universalis curationis hoc videtur exigere) ut persona Acacii in sacerdotali possit honore revocari. Hoc ipso enim se ostendit non voluntate succubuisse, & animum gessisse catholicum, dum curationi competenter insistit. Quod si vult, & non potest, cur per Imperialem personam ceteros opprimit? Si Imperator, ut fertur, obediens est Acacio, potest; si obediens ei Imperator non est, quamvis eum debuerit, & debeat constanter, viriliterque tractare, certe hoc ipso se fatetur contra catholicam succumbere veritatem. Itaque me ei in hoc statu rerum non misceri communionem, manifestum est: non enim si ille premitur, & adesse sibi non potest, ego oppressionis ejus, & transgressionis complex esse jam debeo: sed quia donante Deo liber sum, servo saltem me incolumen, ut & si nunc potest, cum Deus jusserit, sit qui valeat pro integritate communionis, & fidei illis subvenire, qui integritatem communionis, & fidei perdiderunt; alioquin si omnes eam perdamus, quod absit, unde postea reparabitur? præcipue si in sedis Apostolicæ, quod numquam Deus fieri sinat, fuerit, temerata fastigio. Itaque si Acacius vim hominis sustinet, ut errata non corrigat, major mihi necessitas est divini metus, & tuendæ catholicæ communionis, & fidei, quolibet modo, & qualibet conditione in errore positis nulla fieri ratione consortem, sed ab eorum me contagio servare prorsus immunem: quia si ille per vim habet excusationem, ego præstante Domino qui securus sum, ne per hoc quidem excusationem ullam habere jam potero, qui nulla præstante Domino, sicut dictum est, vi premor. Dimittantur ergo ista divino judicio, donec ipse, sicut sæpissime experti sumus, libertatem reddat communioni catholicæ, atque fidei Christianæ, & tunc de eis, qui in illius sunt errore, tractabimus: persona enim Acacii sine curatione totius Ecclesiæ solvi non potest, per quam sauciata est omnis Ecclesia. *Sed & tunc*, inquit, *Acacius tecum communicabat, quando Timotheus hæreticus, vel iste Petrus sub Tyranno Basilisco Alexandrinam tenebat Eccle-*

A *siam*. Vere dicis, sed his tunc Acacius minime communicabat, & in mea communione durabat; unde potius si vim patitur Acacius, & nunc talem se debet exhibere, qualem se exhibuit sub Basilisco Tyranno hæretico persecutore suo. *Sed nunc*, inquis, *utilitatis interest Reipublicæ*. Sed Sacerdos allegare debuit, utilitatis interesse potius publicæ, ut divina communio, & fides integra servaretur: utilis est Reipublicæ religionis eversio, & utilis non erit Reipublicæ religionis integritas? nescio si sunt ejusdem religionis, qui ista prætendunt, & si ejusdem religionis debeant homines ista prætendere " quem vellet de suis, & sibi fidelibus subsistere sacerdotem, excluso Johanne, dum- B modo catholicum, & communionis nostræ suspectis locis pateretur præsidere pontificem. Nonne evidenter hæc res facit causam Johannis esse meliorem, dum eo excluso, & hæretico subrogato, non persona hoc meruisse monstratur, sed expugnatio fidei catholicæ procuratur? " Nos non in Acacium ideo sententiam tulimus, quia homo est, quia Acacius dicitur, quemadmodum de quolibet hæretico dici potest; sed propterea quia fit persona prævaricatrix. Itaque malefactum est, quod in eo est punitum inrogatione sententiæ: quæ prævaricatio, quod maleficium si recedat, jam non erit illa persona, in quam sententiam insolubilem proferre sum visus. Remanebit enim C homo, & Acacius, quem non damnat in quantum homo est, & hominis nomine censetur, sed in quantum prævaricator, & malefactor; Cui sententia mea insolubilis est, jam in eo hæc sententia mea insolubilis, remoto illo cui illata est, locum penitus non habebit: alter enim erit, quam ille, cui illata sententia est, dum incipiet non esse quod fuit, vel non hoc esse, cui illata sententia est. Sed incipiente esse quod non fuit, vel hoc tantum incipiente esse se, cum ea non esset illata sententia, non remanebit omnino ubi stet prolata sententia. Nam quamdiu in hoc manet, cui illata sententia est, vere insolubilis est illa sententia cum eo, cui illata est insolubiliter; cum au- D tem hoc non erit: etsi in eo non manserit, cum illo maleficio, cui inlata insolubilis est, illa sententia sine dubitatione transibit. In isto ergo erit solubilis, immo nec erit, cui illata non est; immo ab hoc erit extranea, & aliena, cui eam non constat illatam: quia in Acacio maleficium, & prævaricatio accepit illam insolubilem sententiam, non quod homo est, non quod Acacius nuncupatur: remoto ab eo maleficio, erit cum omni vi sua, & causa remota sententia. " In Scripturis autem invenimus & illatam interminabilem sententiam in plerosque peccatores, quibus tamen a peccato discedentibus fit remissa: & quosdam dictos occidi, & vivificari (dum in his necatur quod E fuerunt, & incipiunt esse quod non erant) vel everti, & plantari, & talia. *Triduum, & Ninive subvertetur*: item de Rege Ezechia, adjectis quindecim annis post denunciationem mortis ad vitam: item de ramis fractis, & inserendis; & de iisdem ramis, *si non permanserint in incredulitate, misericordiam consequentur. Ne quando*, inquit, *convertantur, & sanem eos*. Hoc de illis, qui cor crassum habebant, & videntes non videbant; & audientes non audiebant. Numquid Deo inspirante non sunt ex iisdem Judæis, de quibus dictum est, *videntes vide-*

Jon. 3. 4. Vulg. Adhuc 40. dies. — Isai. 38. 5. — Rom. 11. — Rom. 11. Vulg. inserentur — Isa. 6. Matth. 13. — Rom. 11.

viderunt, audientes audierunt, & corde crediderunt? sicut Apostoli, & tot millia, quas reliquias salvas factas esse testatur Apostolus, qui hunc sensum ita tractat, ubi dicit, *nam & ego Israelita sum*. Si vi Imperiali premitur Acacius, ut ista faciat; quæ facit, primum Imperatorem contra fidem Catholicam facere, ac per hoc non esse Catholicum, ipse profitetur: non est ergo, quare a nobis dici persuadeat, quod ipse depromit, vel quod ipse testatur. Deinde hoc ipso quo se vim pati perhibet, malum profitetur esse, quod facit, & contra fidem Catholicam se agere demonstrat: cur ergo me hortatur, & petit hujus rei complicem esse debere, quam fatetur esse perversam? Si autem malum non esse contendit, restat, B ut non jam se vim pati ab Imperatore persuadeat, cum sponte sua id faciat, quod bonum esse confirmat. Cum enim bonum dicit esse quod facit, sponte hoc se facere, tanquam quod putat esse bonum, sine dubitatione designat: non ergo hoc compulsus facit Acacius, sed quod invitus non facit tamquam malum, sed sponte tamquam bonum. Si enim compulsus, utique invitus, si invitus, utique malum est; non ergo sponte facit, tamquam hoc bonum, sed tamquam malum invitus: si non invitus tamquam malum, sequitur ut sponte tamquam bonum: Studio ergo & voto, & voluntate, & judicio proprio, non coactus; non ergo vim patitur, sed sponte delinquit. *Sed obstinatione* C *vestra*, inquis, *in periculum causam totius Ecclesiæ adducitis*. Si fides, communioque catholica custoditur, in periculum religio venit, vel periclitatur religio? & si, quod absit, fides communioque catholica violatur, in periculum religio non adducitur, vel salva religio est? absit, ut hoc quisquam catholicus, & Apostolicæ fidei filius dicat. *Sed Apostolicæ sedis dignitatem ista obstinatione minuitis*. Si fides, communioque catholica servatur, dignitas sedis Apostolicæ minuitur? si illa violatur, sedis Apostolicæ dignitas manet? absit ut hoc Christianus, catholicusque depromat. Si fides catholica, & communio læditur, respublica juvatur? & si illa salva sit, respublica læditur? D absit, ut hoc Christianus, & catholicus protestatur. Si fides catholica, & communio servetur, Imperator læditur? & illis violatis Imperator non læditur? absit ut hoc Christianus & catholicus Imperator dicat, vel aliquis catholicus Christianus dicat debere fieri: hoc est lædi fidem, & communionem deberi catholicam, ne Imperator lædatur, quia si servetur fides catholica, atque communio, Imperator lædatur. Nos Imperatorem tantum amamus, ut velimus eum facere quod pro salute ipsius sit, quod pro anima, pro conscientia ipsius est. [18] Pontificibus catholicis etiamsi quæ probatur, relaxetur offensa: ipsius est, quod conscientiæ, quod animæ suæ, & saluti scit prodesse, facere: si non vult, quæ in his sunt utilia facere, ipse viderit. Nos & apud Deum, & apud homines absoluti sumus; nam si apud Deum etiam pro criminosis intervenire Pontifices decet, quanto apud Deum magis convenientius est, pro sacerdotibus intervenire Pontifices? si pro sacrilegis ipse intervenit, quanto magis pro iis nos intervenire ... qui sicut dicit, cum læserunt. Quid me vultis exaggerare prævaricationem Acacii, damnationemque firmare, ut magis ... magis videar

inconstans, & meæ contrarius esse sententiæ. Ego si, quod absit, complex mali essem effectus, nunc remedio egerem, non remedium ministrarem; & sedes B. Petri, quod Deus non sinat fieri, aliunde peteret, non præberet ipsa remedium. Quare, quia sententiam tulimus in Acacium ... quod nisi fecissemus, catholicam communionem ab hæreticis, & damnata communione, cui se hic miscuerat, decernere, & tueri, & inviolatam servare poteramus? [19] Quomodo nos compellitis, iterata quodammodo constitutione, cum exaggeratione prævaricationis Acacii justam sine dubio firmare, & conceminare sententiam? numquid Misenus, & Vitalis potuerunt recipi, B nisi dicant anathema Petro Alexandrino, & omnibus, qui ei post anathema communicaverunt, vel communicant? damnabunt ergo nobis definientibus iterum ipsi consequenter Acacium. Quomodo ergo eum vultis absolvere? an grave videtur semel damnatum Acacium, & bis damnatum non erit grave? an vultis sive per vos, sive per nos videri, vel dici sedem Apostolicam circumventam fuisse? [20] ecce poposcimus vos; ecce scripsistis; ecce non dignatus est ille rescribere, nec vobis, nec mihi: videtis obstinatam perniciem pravitatis: nonne & propter religionem, & propter injuriam vestram debetis unamines esse nobiscum? *Dicite nobis* inquirunt, *utrum Vitalem, & Misenum ab-* C *soluturi sitis, an non*. Respondemus & quærimus & nos a vobis, utrum eos salva fide, & communione catholica, & sedis Apostolicæ reverentia absolvi velitis, an non. Si salvis illis non vultis, non eos hoc modo vel hujusmodi ratione salvemus. *Sed promisistis*, inquiunt. Quod promisi, legitur; hoc nunc implere contendo: promisi enim, deliberaturum quomodo juste videantur absolvi: hoc etiam nunc sine dubitatione promitto. Sed ergo deliberationem nostram ad hunc modum esse perductam: [21] quia istos absolvere non valemus, nisi ut juste nostra sententia ante tempus videatur esse laxata nisi eos exoneremus prævaricationis pondere, curabilioresque reddamus, dignumque sit nostram in eos anticipare sententiam, quos minoris culpæ probaverimus inventos: satisque esse dicamus, ex eo ipso quod aliquid in sua desidia deliquerint, hucusque correctos, & a sacra communione summotos. Si autem, ut eos relaxemus, circumventos, deceptosque dicimus, sequitur, ut quantum istos levamus, tantum opprimamus Acacium: neque enim jam velitis aliud dicere, vel nobis licet aliud æstimare, quam illum esse totius prævaricationis auctorem; siquidem id illorum confessio [22] synodalibus dixisse teneantur in gestis. Itaque si assertionibus iteratis, & professione geminata, recentique tractatu, atque decreto justam esse sententiam, quæ in Acacium sit prolata, cum totius utique prævarica- E tionis exaggeratione firmemus, vos repente, quomodo postea possit absolvi, quem repetita quodammodo contestatione damnamus? Quemadmodum, inquam, molimur absolvere, totius vinculis prævaricationis obstringimus, & quem levare nitimur, toto pondere damnationis obruimus. Itaque aut illi expectent, ut curatione totius Ecclesiæ, secundum sententiam liberentur, aut spondete nobis ... quam de Acacii absolutione ... sendum. Cur enim est, ut ... tolis, ut in omnibus ...

& famam faciatis exponi? conscientiam, si absolvam quem totius proditionis auctorem se ipse professus est; famam, totius mutatæ sententiæ. Nec potest dici, quod cum in istos, tamquam in auctores malefactorum, fuerit usque ad certum tempus promulgata sententia, ideo ab his retracta sit, tamquam innoxiis, ut in Acacio usque ad id tempus, quod his fuerat præstitutum, quia auctor totius est mali, eadem quæ in istos ratio servetur: Quia in Acacium, utpote in auctorem, insolubilem dixi meam fore sententiam, non certo tempore relaxandam: quam si denuo confirmo, definitionis suæ tenore mansura est, ut non possit absolvi.. nec enim illic dictum est, *usque ad illud tempus*, sed dictum est, *numquam* esse solvendam. *Sed cum hoc*, inquis, *jam dixeris, tamen nunc eum mavis absolvere*. Sufficit vel semel dictæ sententiæ procurare solutionem: quid eam me vis meo iterare decreto? si semel latam indignamini, cur geminare contenditis? si semel prolatam absolvere videtur esse difficile, quid faciemus de geminatione sententiæ? forsitan & illic aliquid minus me cognovisse, quam dictum est, potero in semel prolatæ sententiæ resolutione tractare: cum eam geminata professione firmavero, quid me remedii vis habere? maxime si etiam eo tempore hanc confirmare demonstrem, quo nitor absolvere. Sed Imperator vim fecit Acacio. Hoc ego dicturus non sum, quia nec verum est, & accusare palam Principem omnino non possum: certe vos estote hujus [13] accusationis auctores. [14] Per id, quod dictum est in prolatæ tenore sententiæ, cum adnisu Principis Christiani, vel populi res esse curandas, hoc minus eorum obstinatione provenit. Si voluerimus causam Miseni, Vitalisque tractare, quorum communione, & contentione illi obstinati sunt redditi, & illos oneramus quos putamus absolvi, itemque illorum exaggeratione peccati sententia nostra fit irrevocabilis a tempore præstituto. Sic enim de istorum receptione tractandum est, ut conscientia nostra, & existimatio quorum interest maxime, in sententiæ suæ revocatione curetur, & juste nos eam ante tempus revocasse, vel remisisse doceamus: ut etiam consolemur eos, qui in fide Catholica perseverant, de istorum communicatione probantes non nostro eos tunc communicasse mandato, nec eorum communioni præbuisse consensum, & secum nos in fide Catholica perdurare. Et ideo ipsi quoque nobiscum nituntur esse constantes, quod si istis sine aliquo colore justitiæ ante præstitutum tempus sententiam relaxatam audierint, ex nostra voluntate eos communicasse credituri sunt. Et hoc, quod suspendere visi sumus, fortasse simulatorium ad excusationis umbram, & nos transgressores merito judicabunt: ipsique aut deficient & illorum communioni se tradent, aut jure nos damnabunt, tamquam communionis alienæ, vel catholicæ violatores communionis. Quomodo ergo ista curentur, justa ratio est quærenda; quæ nulla est alia, nisi ut isti releventur, & excusentur, quos volumus ante constitutum tempus absolvi, justaque videatur nostra remissio. hoc autem fieri potest, si in Acacium cuncta transgressio transferatur. Quod & illi ipsi, qui in fide Catholica perseverant, magis fieri ardenter exspectant, in illum enim plus sæviunt, quam in istos, tantique habebunt istos

A relaxari, dummodo in illum, tamquam auctorem prævaricationis, omnia audiant malefacta transferri. Quod cum fuerit, sine dubitatione subsequitur, ut justa sit pœna, id justa damnatio, quæ ei pro his videatur inflicta: quæ damnatio in sui tenore insolubilis esse monstratur. Itaque fit persona irremediabilis Acacii in exaggeratione criminis, & conventione vindictæ: nam si curatione totius Ecclesiæ persona Acacii liberetur; & isti secundum sententiam nostram erunt modis omnibus absoluti. [15] Ita hoc genus, quod supra diximus, quia non annititur Imperator, aut populus, alterutram partem non expedire poterit, sed gravare: unde nonnisi illo solo modo rebus B remedium providendum est, ut prius de absolutione agatur Acacii cum totius dumtaxat Ecclesiæ sanitate, & sic istis sit suo ordine relaxatum. Si Acacius autem modis omnibus absolvi noluerit, istorum persona illius aggravatione levabitur. Eo magis quod & oblatum sibi Acacius respuisse convincitur, & nostra erit excusata sententia, & de istorum absolutione ante tempus impensa, & de illius cum exaggeratione criminis damnatione firmata. Ideo illi perstant in fide catholica, qui in Oriente persistunt, quia a me eam defendi vident, & animantur ex me; alioquin aut & illi corruent me faciente, aut si me, quod absit, decidente illi perstabunt, apud Deum, hominesque C me jure damnabunt. Illi me etiam sub persecutione positi non deseruerunt, ego illos sine persecutione deserturus sum? quid Deo, quid hominibus inde dicturus? possum illis dicere; aliter me damnationem in Acacium non firmare potuisse, nisi ut Vitalem, & Misenum absolverem illius exaggeratione peccati; ut autem Acacium exaggerato ejus malo postmodum cogar absolvere, quid ei sum rationis, quid negotii redditurus? *Sed si per Acacium curatur omnis Ecclesia*, inquis, *est tanti unius hominis absolutio, est tanti quovis tempore, & quandocumque unius hominis absolutio*. Sed meæ interest conscientiæ, & meæ levitatis opprobrium agitur. Nam si per Acacium curatur Ecclesia, D hoc ipso docetur, quia quæ potuit per hunc curari, id est eo correcto, per hunc etiam læsa videatur, cum potuerit illo non peccante non lædi. *Sed si istorum*, inquis, *pondus in Acacium jactaveris, istos recte absolvis; cum item Acacius egerit, ut curetur Ecclesia, Acacium convenienter absolves*. Si in hoc spes est, cur eum damnationis pondere me urgere compellis, quem posse vel debere testeris absolvi? Esto hi absolvi possint Acacii pondere, me quare vis eum onerare, quem nitor absolvere? *quia aliter*, inquis, *istis non potest subveniri*: at per hoc, aut illum vis obrui, aut me exponi. *Sed privilegia*, inquis, *vestra hac obstinatione minuitis*. Igitur [16] ne minus juris E habeamus, efficiamur hæretici, & ne amittamus Ecclesiasticæ privilegia potestatis, amittamus ipsam religionem: ne minor sit dignitas Apostolicæ sedis in paucis, erret in multis. Nescio si quis dicat falsitatem sequendam potius esse cum plurimis, quam veritatem servandam, tuendamque cum paucis. An ideo falsitas non erit falsitas, quia cum multitudine tenetur? ideo veritas non erit veritas, quia habetur in paucis? cum veritas non in multitudine, sed in quantacumque sui parte, vel portione consistat, religio autem nonnisi in veritate sit fixa, pri-

vile-

vilegia vero ejus nonnisi in eo consistent, ubi A est firma ipsa religio. An veritas si in paucis fuerit, veritas non erit, & falsitas in multis non erit falsitas? Falsitas in multis major est error; veritas in parvo nullum sustinet detrimentum, quia in quantacumque sui parte veritas fixa consistit: & sicut multitudo non efficit, ut falsitas non sit falsitas; ita nec parvitas efficit, ut veritas non sit veritas. Sunt innumera exempla, quibus doceatur, in multis falsitate crassante, in paucis constitisse veritatem. *Sed abominamur hoc*, inquis; Quid igitur faciemus? ne veritatem teneamus in paucis, erremus in multis? *absit*, inquis. Respuamus ergo vel cum plurimis falsitatem, dummodo teneamus vel in paucissimis veritatem. Non- B ne toto mundo falsitatem tenente, in Apostolis ita constabat Ecclesia, sicut mandabat & veritas? nonne toto populo deerrante in septem millibus apud Israhelitas mansit Ecclesia? Et si

Rom. 11. Reg. 19.

cuncta curramus, invenimus innumera: nonne scriptum est, arctam, & angustam esse viam, quæ ducit ad vitam; latam, spatiosamque, quæ tendit ad mortem? *Quid quod illi*, inquies, *dicunt, se tenere quod rectius est*? Interim iam

Matth. 7. 13. 14.

falsum erit, quod se fatentur id tenere quod nos, si enim melius tenent, aliud tenent; jam consequens est, ut se probent melius tenere, quam nos. Si melius tenent, abstineant se a me, qui male teneo: corrigi ad fidem, & sequi quod melius est voluntate debet venire, C non vi. Ego illi molestus non sum, ille mihi quare molestus est? Ego ut me corrigat, non peto, non petenti quid ingerit, quid se infert invito? Si nullam meam putat esse sententiam, contemnat illam; quid tantopere poscit absolvi? si poscit absolvi, & esse alicujus utique momenti non dubitat, & justæ damnationis esse confirmat, qua se teneri non declinat obstrictum. Itaque fateatur errorem, cui est illata sententia; deponat errorem, & vacua sententia est. Si injusta est, tanto eam curare non debet, quanto apud Deum & Ecclesiam ejus neminem potest iniqua gravare sententia. Ita ergo ea se absolvi non desideret, qua se nullatenus perspicit obligatum; si vero ea se judicat D obligatum, & poscit absolvi, utique non prætendit injustam, quæ eum potuit obligare, atque ab eadem poscit absolvi, quia non potuit obligare nisi justa. Justa autem si est, nonnisi damnato errore justa cognoscitur. Itaque ad solvendam justæ obligationem sententiæ, errorem fateatur: ponat errorem, quo eum ligatum tenet justa sententia: eo sublato obligationis causa resolvitur.

Scipionis Maffei Adnotationes

1 *Post quinquaginta annos.*) Duo priores versus idem sunt, quibus Gratianus Decretum primum protulit, post Gelasii Tractatus in collectione Conciliorum allatum, quod invenire non erat unde erutum esset, cum nec in laudata ibidem Epistola, ex qua secundum Decretum excerptum est, nec in aliis [illegible] ea verba conspicerentur. Verumtamen eamdem auctoritatem prolixius multo attulit Nicolaus I. ut monuimus, nempe usque ad ea *damnatus fit*, cujus Epistolam *ad Universos Episcopos Galliæ* cum recenserent Conciliorum editores, priores versus tantummodo, quos apud Gratianum viderant, literis notarunt Italicis, cum sex item subsequentes ejusdem textus verba continere, & eodem modo in posterum scribendos esse, ex hoc monumento discamus. Mirum est quod item didicimus, utique ab ævo Nicolai I. non nisi abruptam, & capite carentem in Romanæ quoque Ecclesiæ scriniis, ut modo & in Veronensis deprehendimus, hanc Epistolam visam esse. Acacii propugnatoribus respondebat hoc loco Felix,

male ab ipsis Apostolicæ Sedis morem, potestatemque A oppugnari, quo eum Christianæ Ecclesiæ adolevisset, & quinque jam ferme secula viguisset. Ut prima periodus acephala, ita secunda exemplis rem comprobans mutila videtur in MS. illustratur autem optime ab Epistola, quæ XIII. Gelasii dicitur: *Sed nec illa præterimus, quod Apostolica sedes frequenter, ut dictum est, more majorum, etiam sine ulla synodo præcedente, & absolvendi, quos synodus inique damnaverat, & damnandi, nulla existente synodo quos oportuit, habuerit facultatem. Sanctæ memoriæ quippe Athanasium synodus Orientalis addixerat, quem tamen exceptum sedes Apostolica, quia damnationi Græcorum non consensit, absolvit. Sanctæ memoriæ Joannem Constantinopolitanum synodus etiam catholicorum præsulum certe damnaverat, quem simili modo sedes Apostolica etiam sola, quia non consensit, absolvit, itemque s. m. Flavianum Pontificum congregatione damnatum, pari tenore, quoniam sola sedes Apostolica non consensit, absolvit.* Opinor & in Epistola nostra, & in Nicolai illa textus consequentiam particula B tantum addita aliquo modo sic resarciri posse. *S. Athanasium ideo non fuisse damnatum a synodo Orientali, quia Sede ipsa non consenserit, vel S. Joannem Constantinopolitanum, vel S. Flavianum.*

2 *Acium per Synodo.*) De universali synodo intelligas. Ut ita intelligamus, & Acacium non sine Italicorum Præsulum synodo discussum, atque damnatum credamus, plerumque nostrorum auctorum collatio, Sedis Apostolicæ illo ævo mos, & insita propemodum argumenta nos adigunt, & compellunt. Verba ceteroquin [illegible] attendimus, & plures locos, nullam omnino præcessisse synodum, & ex tenore Concilii Chalcedonensis a summo tantum Pontifice cum privato suo Presbyterorum cœtu sententiam prolatam, quamvis deinde synodo etiam propositam, [illegible] [illegible] A- cerbis enim [illegible] quærimoniis, sine ulla synodo, & ab uno solo damnationem peractam, tamquam [illegible] Felix, numquam Gelasius, in [illegible] Com- C de Acacio statutum esse, ut paulo post ac [illegible] in Africa. In Epistola, quam edimus, illum Felix non semel locum urget: *mea levitate [illegible] [illegible] eum sic solitis objicit, ut [illegible] [illegible] nostram, & famam [illegible] capens [illegible] absolutam, quem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fama*, [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] forte, *famam ob levitatem* [illegible] quod Pontifici Romano obsimile. Ut illud idem quod Pontifici Romano ob [illegible] batur, peregisse Acacium Gelasius ostenderet, numquid Joannem [illegible] Petrumque recepit, [illegible] *synodo saltem [illegible] habita*? [illegible] *in [illegible] [illegible] a [illegible] in [illegible] synodus celebranda*? ubi nullam omnino synodum, cum primitus Acacium damnaret a Felice coactam, videtur concedere. Theophanes, ubi Acacii damnationem refert, Felicem tantummodo, qui sententiam scripserit, memorat [illegible] (Legates [illegible] [illegible]) Idem propterea Pontifex, synodo postmodum probatam sententiam sic innuit: *plurimorum in Italia catholicorum congregatio Sacerdotum sententiam in Acacium* D *[illegible] cognovit [illegible] prolatam*. Quicquid autem sit, id plane constat, ob documentorum quorumdam interpolationem, luxationemque, multis circumfusam esse tenebris synodicam historiam sub Felice, ita ut nihil mirer magis, quam singulos eruditos viros, qui in his versati sunt, quasi eam omnino extricassent, sibi plausisse, anterioribusque scriptoribus rejectis sua veluti indubitata attulisse. Acacium sane a duabus synodis damnatum non fuisse, ut Valesius ad Evagrium pugnat, & Pagius pro certo habet, perspicue patebit infra.

3 *Postremo [illegible] [illegible] est.*) Multa præcessisse argumento est. In iis quæ sequuntur, hiatum agnoscimus, integrumque contextum vix assequimur. Acacii ad Simplicium indicatur Epistola, qua heretici Timothei Æluri mortem nunciat, Petrique Mongi fugam, cujus Epistolæ ea verba sunt: *ut propter hoc [illegible] [illegible] [illegible]*. Obscura tamen dictionis aut emendationem, aut sensum etiam ex deductis illic ac vix significantibus verbis eruere est. Legitur siquidem in memorata ad E Simplicium Epistola, *ab Alexandrino Episcopo Romam ad alterutrum sunt relata*: ubi vel reponendum, ut hic legitur, *Romam ad utramque*, novam & veterem, vel *alterutrum* accipiamus pro *uterque*, sicut ubi in Columella legitur: *necessarium fuit alterutrum, [illegible]* &c. In Vulgata *alterutrum* est pro [illegible] qui &c. Interius quoque illum dicit Felix, *[illegible] & Constantinopolim [illegible]*.

4 *Itaque non ut in [illegible] esset.*) Inter illa, quæ pro Petro Alexandrino adducta sunt, [illegible] non erat, Timotheo catholico sedente Expectat[illegible] se. Inauditum etiam ni fallor, in hoc materia [illegible] lum *in [illegible]*, sive *in [illegible]*, quod hic [illegible] usurpatur ad futuram successionem significandam latum est a legibus, in quibus *sequester* est quod [illegible]

dicendam, reddendumque depositi loco tradebatur: vide A
L. *proprio* D. Deposit. Animadvertendum autem, quam-
vis hac pro Petro Alexandrino falso dicerentur, ta-
men ex rei novitate atque insolentia nequaquam rejicia
Felice, vel dilui: quia subdere videtur, Timotheo ca-
tholico successionis electionem permissam fuisse (quod
etiam ab hac Epistola Historia accedit) idque paulo
post confirmare, ubi Imperatorem dicit eidem Timo-
theo, *quae statuisset mansura esse*, promisisse. At in A-
lexandrina Ecclesia successores ab Episcopis, praesertim
extremo morbo decumbentibus, non semel suffragio suo
designatos, novimus. Alexander nullum post ejus obi-
tum sibi dari successorem jussit nisi Athanasium, ut S.
Epiphanius testatur: Ἀλεξάνδρῳ δὲ ἐπιλαμβάνει μόνον
αὐτὸν ... Ἀθανάσιον &c. Quia ex Liberati verba
observavi aliquando. *Consuetudo quidem est Alexandriae,*
illum qui defuncto succedit, excubias super defuncti cor-
pus agere, manumque dexteram ejus capiti suo imponere,
& sepulto manibus suis accipere collo suo beati Mar-
ci pallium, & tunc legitime sedere. Cum enim excu-
bias super defuncti corpus agere deberet successor, vi-
deri potest ante Episcopi mortem electus fuisse. Quod
quidem Antiochena Synodus improbat, & in Concilio
Romano sub Hilaro Papa statutum jam fuerat Can. V.
ut nullus Episcopus sibi eligat successorem. Felix infra
ex eodem Timotheo: *nec sibi superstite Sacerdotem su-*
perordinare patitur: rursus: *nec se extante Pontificem po-*
terat ordinare: quamvis aliud sit *ordinare*, aliud *desi-*
gnare. Quod ad rem attinet, ostendit heic S. Pontifex,
quam incredibile sit, illum a Timotheo designatum,
cum quo nec communicabat, quemque, ut videbimus,
postulavit *longius debere relegari.*
5 *Si invenerat Johannes*) Instabant fautores Petri
Alexandrini, ut Johannes Talaja *ab Alexandrina sede,*
quam eam contra suum jusjurandum, quod in regia ci-
vitate dedit, arripuisset, expelleretur. Id etiam Eva-
grius refert, sed ex Zacharia Rhetore. Ostendit Felix,
quam incongruenter hoc objicerent: si enim hoc jura-
mento se obstrinxisset Johannes, numquam Acacius ita
postmodum de eo scripsisset, ut ad Episcopatum pro-
movendum innueret. *Quomodo mandasti dignum esse*
&c. verbum *mandare* ita hodie Gallica lingua usurpa-
tur.
6 *Apocrisarius erat*) Ex Apocrisarii, sive Legati
munere plures ad Episcopatum evecti fuerunt. *Omnia*
Ecclesiae ipse curavit, sive quia Oeconomus etiam fuit,
ut ex Liberato, & Breviculo, sive quod Apocrisarius
Responsalis erat negotiorum Ecclesiasticorum, ut loquitur
Graeco nomine expresso Hincmarus Remensis Epist. III.
qua etiam tradit, id officii sub Constantino incepisse:
Imperatore siquidem Constantinopoli residente. *Respon-*
sales tam Romanae Sedis, quam & aliarum praecipua-
rum Sedium in Palatio pro Ecclesiasticis negotiis excu-
babant: quia etiam *de omni Ecclesiastica religione, vel*
ordine, nec non etiam de Canonica, vel Monastica al-
tercatione sollicitudinem habebant.
7 *Miror autem*) Adducebatur pro Imperatore, a po-
pulo vim passum esse; quod retorquet Felix in excusa-
tionem Johannis, qui tanto facilius vim pati poterat.
8 *Propter scandalum*) evitandum. Infra *in Diacono*: D
erat in MS. a *S. Proterio diacono*. Emendavi ex Bre-
viculo, in quo habemus: *Petrum olim in diaconio ej-*
us damnatum. Liberatus cap. 16. *Scribit ad Simpli-*
cium Timotheus, Petrum Moggum in diaconatu esse
damnatum. Hujus periodi membra parum apte conne-
ctuntur.
9 *Itaque venia dignus*) Felix sibi constat: in Epi-
stol. XII. ad Zenonem: *veniam mereri debuit non bo-*
norem. Ubi legis, *quos Imperator dixit*, vide Felicis
Epist. II. ad Zenonem: *denique constat Episcopos &c.*
10 *Testatur Acacius*) Scilicet in Epistola ad Simpli-
cium: *uno & solo praesente, & eo qui consors illius in-*
sistebat insaniae. Quantum eo aevo ab Ecclesiastico ritu
recederet, ut ab uno tantum etiamsi Catholico Episco-
pi ordinarentur, videre est in Concilio Arelatensi can.
20. in Nicaeno can. 4. in Regensi can. 2. in Arausica-
no can. 21.
11 *Sed non miror*) Videmus quo conatu Acacii fau-
tores Petrum quoque Alexandrinum tuerentur, hareti-
cum hominem, ac perditissimum. *Qui tamen Alexan-*
drinus Antistes &c. Ita exinde Gelasius epist. XV. ad
ea verba. *Cum enim constet semper.* Apparet Patriar-
chas ipsos Orientales ante Apostolicae sedis assensum,
ac sine Romani Pontificis oraculo, hareticos reconcilia-
re non consuevisse.
Alia est enim venia) Petrus siquidem non ob terro-
rem, sed spontanea pravitate deliquerat. *Pontificis ipsius*
hoc est Episcopi sui. *Immo cui* &c. ipsi Alexandrino
Episcopo.
12 *Salva pace ipsius*) Aliqua ex his jam protulerat
Felix in Epist. IX. ad Zenonem: *regiam voluntatem*
sacerdotibus Christi ... subdere, non praeferre, &
sacrosancta per eorum ... discere potius, quam do-
cere.

A 13 *Pax, & non pax*) Verba haec attulit Felix & in
Epistola XIII. ad Flavitam. Ubi in Labbeana editio-
ne ad oram praecedentis Epistolae duodecimae adjectum
est. *Exploravimus id fuit*, reponendum *Flavita*, ad quem
est sequens Epistola.
14 *Imperatoris Sacra*) In Epistola ad Dardaniae Epi-
scopos: *ipse Zenon Imperator suis litteris profitetur,*
cuncta sese ex Acacii gessisse consilio.
15 *Quippe qui dixit*) Verba sunt ex deperdita Acacii
Epistola pro Petro Alexandrino, qua, ut ex Liberato
c. 18. *miris eum laudibus prosecutus est Acacius, de quo*
se tanta crimina antea meminerat retulisse.
16 *Parricidii factum*) Proterii Episcopi caedem in-
nuit.
17 *Cur ab eo ordinati*) Idem Felix in Epist. XIII.
provisurum se spondet, *ut eorum quos ordinavit, vel*
baptizavit Acacius, salva confessione catholica, pro ca-
ritatis Ecclesiae redintegratione nihil pereat. Ita vero ar-
guit, ut si ab eo ordinati speciali indulto eguerunt,
ut reciperentur, perspicuum sit ordinantem communio-
B nis catholicae non fuisse.
18 *Apostolicae sedis praedicationem*) Sic appellat Leo-
nis Magni percelebrem ad Flavianum Epistolam, quae
Concilii norma quaedam fuit, quaeve in posterum co-
rum, qui de Incarnationis mysterio recte sentirent, ve-
luti lydius lapis habita est. Testimonia SS. Patrum,
quae in Conciliorum collectione huic etiam Epistolae ad-
junguntur, Epistolae ad Leonem Augustum legimus hic
a S. Leone addita esse. Testimonia vero hac longe plu-
ra fuisse licet conjicere; si enim ex novem tantummo-
do, aut decem Episcopis excerpta fuissent, ea hy-
perbole non uteretur Felix, *ex omnium retro Pontifi-*
cum, qui fuerunt a tempore Domini Salvatoris toto or-
be terrarum. Traditionis pondus, atque usum vides.
19 *Nicaeni Concilii*) Compertum est, Eutychianos,
ut impiam doctrinam assererent, qua Christum homi-
nem negabant, Nicaenum Concilium stulte procudisse,
quo damnati fuerant, qui Filium negabant Deum.
20 *Per quinquennium permonuimus*) Permonuimus cap. 18
C Romani Pontifices. *Per quinque annos* legimus etiam
in Liberato: at Gelasius in VIII. Epistola, & in XIII.
per triennium dicit. Ita conciliari possunt, ut tres an-
nos Simplicius admonuerit duos vero Felix. Hinc in
Breviculo: *Per fere triennium S. M. Papa Simpli-*
cius non destitit scribendo. Videtur autem quinquennium
ante missionem Legatorum computari, cum addatur,
postremo Legatis missis &c. quod iis expendendum est,
qui censent a Felice statim ab inauguratione Legatos
missos.
21 *Resultare*) Sensu obsistendi: ita usurpavit Gela-
sius in XV. *Subrogantur haeretici (l. subrogabantur) nemo*
resultabat. In XIII. *Ecce resultantis non infestis Impe-*
ratore: ubi erronea emendatio est, seu varia lectio adpo-
sita: *restitit.* Acacius enim Imperatori tunc restitit, &
resistenti Imperator non *institit*.
22 *Alia causa*) In Ms. erat *nulla*.
23 *Et nuper in Africa*) Persecutione Vandalica, quae
sub Hunerico saevit, nec primis Gundabundi annis
quievit, ut ex Procopio de Bel. Vand. lib. 1. Vide Car-
D din. Norisium Hist. Pelag. lib. 2.
24 *Sicut de lapsis*) Quod de lapsis in Africa, sive
rebaptizatis, in Concilio Romano constitutum est, le-
gitur in Epist. septima Felicis. *Usque ad exitus sui diem*
in poenitentia, si resipiscant, jacere conveniat.
25 *Quem velles de suis*) Imperfecta sententia, con-
textusque sibi non constans lacunam, luxationemque
testatur. Forte legebatur: *tolerari posset, si quem vel-*
les &c.
26 *Nos non in Acacium*) Incipit purgatio illa ejus
clausulae *nunquamque anathematis vinculis exuendus*,
de qua diximus in Praefatione. Ceterum Felicis men-
tem, & consilium, propensumque in reconciliationem
animum illud etiam prodit in Epistola XV. *Unde quod*
non sine divini judicii terrore dicendum est, etiam no-
bis, si requisisset, optantibus, non est permissus absolvi,
& in Epist. XIII. *etiam nobis consentibus.* In Episto-
la VI. quae memoratam clausulam continet, ubi legitur
respondere diffidens, legendum forte *diffidens*; ubi vero,
E *& Humorius tunc de diaconio dejectus*, est in Ms. *&*
merito de diaconio dejectos, exinde *privatos*, & *provo-*
ctos.
27 *In Scripturis autem*) Confirmat exemplis pluri-
bus ex Scriptura Sacra decerptis; ostenditque frequen-
ter in Bibliis veluti peremptorie pronuntiatum esse, ita
ut videretur spes omnis prorsus abscindi, & nihilomi-
nus poenitentiae, ac per eam gratiae exinde aditum pa-
tefactum. At hic loci tenebricosa ambages in Ms. &
inextricabilis error. Post verba *remota sententia* seque-
batur ex abrupto, *ne quando, inquit* &c. Periodus il-
la, *In Scripturis autem* &c. quae coagmentationem fir-
mat, ac testimoniis, quae subsequuntur, viam sternit,
post ea omnia jacebat inutiliter atque intempestive. Il-
la vero *Triduum, & Ninive* &c. usque ad verbum *con-*
sequenter, post tres paginas sententiae, cui nullatenus
com-

Mar. 18
cap. 10
Ibid c. 16

A competere poterant, inserta inveni, atque intertextas. Re tam implexa, ac involuta, infanabiles profecto ol- debantur loci, compositique omnes ex verbis fortuito congestis. Videor tamen mihi, non omnino infeliciter utrosque restituisse, id tantum praestans, ut in sedem suam quaelibet redirent: neque enim emendationem ul- lam adhibui, praeterquam quod ubi scriptum est in co- dice, *Numquid eo inspirante sunt ex iisdem Judaei*, substitui, *Numquid Deo inspirante non sunt ex iisdem Judaei*. Documento esse potest locus, quam misere de- formata, ac discerpta plura antiquitatis monumenta ad manus nostras devenerint: sive perturbatio ex disjun- ctis, aut revulsis, & volitantibus foliis ortum duxerit, quae librarii aliquando transcriberent; sive ex eo quod incuria diffluentes, aliqua interdum omitterent, quae postmodum animadvertentes, eo loco reponere non du- bitarent, ad quem tunc pervenerant; perinde ac si suf- ficeret, ne deessent. Quod attinet ad sensum eorum, quae hic a Felice afferuntur, perspicua fiunt omnia cum a contextu locorum in Bibliis, unde eruta sunt, tum a simili ratiocinatione, quam in Tractatu de Anathe- mate percurrere possumus, ab iis incipiendo. *Sit Tyrus & Error* &c. Ibi etiam sacra Scriptura aperitur sen- sus, atque illustratur. *Ne convertantur*: hoc est, *ne suis operibus, quibus utique confidebant* &c. *Et sanari ut*; scilicet, *ne eorum quasi meritis propria facultate ventionis salvatrix gratia daretur* &c. Ad eum locum *Triduum & Nineve subvertetur*, versionem Graecam Auctor amplectitur, quam Symmachus, & Theodotio ex Hebraico textu emendarunt. Eamdem sequitur San- ctus Prosper, sive quis alius Carminis de Providentia auctor fuit. Videsis D. Augustinum de Civ. Dei l. 18. cap. 44. In iis *videntes videant* &c. sententiam respi- cit versiculorum octavi, & trigesimi primi Cap. XI. ad Rom. quamvis verba mutet. Item illud Isaiae VI. 10. *ne forte videant oculis suis, & auribus suis audiant*; quod in antiqua versione sic reddebatur: *& videntes non videant, & audientes non audiant* &c. ut disco ex Tractatu de Anathematis vinculo, ubi is versus adducitur. Verbo *si ut Imperiali* redit ad pluries di- cta.

28 *Pontificibus catholicis*) *Offensas*, quae catholicis Episcopis imputabantur, Epistola ad Dardanis Epi- scopos explicat. *Sed ecce, Calendion Imperatoris nomen abstulerit; Joannes Principi mentitus fuisse jactatur.* Interrogandi nota, quae eo loci in editione Labbeana subsequitur, sensum invertit, neque enim negat S. Pon- tifex, sed affirmat, ob novas causas discussionem no- vam institui debuisse.

29 *Quomodo nos compellitis*) Aggreditur quod paulo ante coepit attingere iis verbis, *Quid nos vobis exagge- rare* &c. sed statim familiari luxatione quibusdam in- terjectis deseruit. Instabant Graeci, ut Legati quoque Vitalis, & Misenus absolverentur. Respondet Felix absolutionem istorum sine iteratione damnationis Aca- cii decerni non posse, & eas postulationes pugnare osten- dit inter se, *an enim grave videtur semel damnatum Acacium, & bis damnatum non erit grave*? Hic vero liquido constat, quod & infra magis patebit, deceptum esse procul dubio V. Cl. Henricum Valesium, qui in Observationibus ad Evagrium lib. 2. Acacium a duabus synodis damnatum probare contendit, laudatus a Cl. Pagio, qui pariter bis damnatum censet. Fundamenta, quibus nituntur, duo praesertim sunt: alterum scilicet Synodica ad Clericos, & Monachos Orientales, quae plura sine incongrua continet, nec in nostro codice ap- paret ex pertinentibus ad Acacii causam praecipuas re- censente; & quae si recte expendatur, iteratam Acacii damnationem nullam profert: alterum ex iis verbis de- sumitur in Epistola ad Vetranionem, *iterata excommu- nicatione depulsus est*: quae tamen facillime explican- tur; postquam enim dixerat Felix a Chalcedonensi sy- nodo Eutychianos damnatos, & consequenter Acacium, subdit, *unde merito praedictus Acacius Apostolicae sedis, qua nunc executrix utique saepe dicti Chalcedonensis con- cilii pro fide catholica tunc probari non defuit, iterata excommunicatione depulsus est*. Roma siquidem Chalce- donensis sententia iterata est. In subsequentibus verbis loco *redderetur* l. *reddamur*, & marginali nota in Con- ciliis adposita adde *nunc*, quae sane particula heic loci non parum refert.

An. 484. 485.

30 *Ecce proposuimus vos*) Haec prave interposita sus- picor, cum alio spectent. Orientales quidem Episcopi a summo Pontifice impulsi, videntur Acacium per lite- ras admonuisse. Quae legitur *nec vobis, nec mihi*, est in MS. *nec vobis, nec regi*. nulla vero, quam videam, non inepta interpretatio lectionem illam tueri poterat.

31 *Quia istos absolvere*) Cum mens fuerit, absolutio- nem Legatorum universali Ecclesiae tranquillitati con- jungere, non aliter eorum sententiam separaturum esse se, ac praemissarum S. Pontifex asserit, quam si hujus anticipationis justa quaedam ex eorum delicti probata levitate causa appareret.

32 *Synodalibus in gestis*) Synodo, ut videtur, quae Auctor Breviculi opus absolvit. In ea Legati malorum omnium auctorem Acacium detexerant.

33 *Accusationis auctores*) Post haec pergit codex: *Si pusatur absolvendus, qui in Deum deliquisse convinci- tur, quanto magis absolvendus est, qui in hominem de- liquisse*? Hanc vero sententiam plane intrusam, & eo spectantem, ubi Johannes Talaja excusatur, ne etiam atque etiam contextus implicaretur, subduxi.

34 *Per id quod dictum est*) Ita & in Concilio Ro- mano sub Gelasio, cum Misenus absolutus est. *Dictum est enim; tamdiu istos fore suspensos, donec ...* *Deo, & adnisu catholicorum Principum, vel popu- li Christiani* &c. Per illa verba *eorum obstinatione*, & infra *illi obstinati sunt redditi*, videntur aliqui con- notari, qui ex Legatorum errore in errorem prolapsi essent, de quibus alia praecessisse indicium est, quae non apparent. Dz-P. 1093

35 *Ita hoc genus*) Supple *absolutionis*. Optimam ve- ro Felicis mentem, neque odio in Acacium ullo, neque affectione alia impulsam satis perspicimus, cum instet hic, *ut prius de absolutione agatur Acacii*.

36 *Ne minus juris habeamus*) Indicant verba haec, id etiam allatum ab Orientalibus, ut Pontificem ex- pugnarent, nempe rem suam agi: Acacio enim cum so- ciis ab ejus communione abscissis, jurisdictionem quae suam valde minui, & in arctiores limites redigi. Ex quo videtur confirmari, eo jam aevo, quo incorruptum Ecclesiae regimen doctiores etiam ex Heterodoxis faten- tur, non dignitate tantum, sed jure, ac potestate Ro- manum Episcopum orbi Christiano praefuisse. Idem cer- te Felix de sede Apostolica, ad quam Flavita legatos miserat, ita loquebatur, *per quam largiente Christo omnium solidatur dignitas Sacerdotum*. Ostendit autem S. Pontifex, haec privilegia omnium sibi propugnanda, quod Christianae fidei conducat: interest siquidem Chri- stianae Reipublicae, ut caput habeat, cum Ecclesiastici regiminis potior pars in unum collata sit, ut *capite constituto schismatis tolleretur occasio*, quod D. Hiero- nymus docuit. Sub finem Epistolae pro illa *itaque de absolvenda* &c. legendum opinor, *Itaque absolvendam* ... *justa obligationem sententia*. In Epist. Ad. hoc

C

EJUSDEM, UT VIDETUR,

FELICIS EPISTOLA,

Cui titulus in eodem Codice praefixus est hujusmodi.

Epistola Papae Gelasii ad Succonium Episcopum Afrum apud Constantinopolim constitutum, qui persecutionem Arrianorum de Africa fugiens Constantinopolim, improvide communicando, in praevaricationem Chalcedonensis synodi arguitur corruisse: ut corrigat.

D Cum tuae dilectionis in Christo constantiam, ferventemque doctrinam celeberrima lo- queretur opinio, dici non potest, quantis gau- diis exultavimus in Domino, quod vas egre- gium belli tempore maxime profuturum divina gratia praeparasset: teque votis omnibus ambien- tes, & quasi comminus constitutum, toto cor- dis affectu comitabamur absentem. Sed tristi subito rumore perculsi, consternata fatemur mente concidimus; haesimusque diu, utrum ad caritatem tuam super his literas mitteremus: nam loqui prohibebat dolor, tacere Christi af- fectio non sinebat. Inter ista fluctuantes vicit divina scientia, quae toto Scripturarum corpore E perdocemur, aliqua temptationum subreptione sic praeventos caritate libera permonere. Com- municare enim dilectionem tuam in partibus Orientis adversarii veritatis primum fama detu- lit; deinde plurimorum relatio non spernenda patefecit: quod ne temere credidisse nos ar- guas, si falsum est, quo optamus da veniam de te sollicitae pietati: si verum est, accipe sa- lubria quaeso patienter amicorum vulnera casti- gantum, qui perniciosa subisti amicorum oscu- la blandientum. Itane tu, amantissime, & di- lectissime, adversaria catholicae regulae consor- Prov. 27

A tia suscipere potuisti, tantumque nefas in te invenit effectum, quod vel cogitationibus tuis obrepere potuisse non creditur? Itane tu delegisti præsentis temporis ferre jucunditatem, magis quam affligi cum populo Dei? Stupet animus, mens sauciata subcumbit, mœrentia corda deficiunt, nec tamen dolori tanto par lamentatio reperitur. Nonne tu ille es, qui spretis Regum minis, & sævientium barbarorum feralia jura despiciens, simul patriam, facultates, & honoris sacerdotalis privilegia posuisti, ut ea perpetua recipere merearis in Christo? Quid igitur nunc agimus? decolorasti gloriam, violasti confessionem, intercepisti victoriam, quantoque apud Apostolicam sedem de tuo nomine fiducia, gratiaque crescebat, B tanto nunc accedit miseranda confusio. Itane non senseras, quod duobus cornibus præludendo uno eodemque tempore non minus in Oriente, quam in Africa Jesum solvere niteretur Antichristus? cum & illi sic Deum fateantur, ut Deus non sit, & isti sic hominem prædicent, ut hominem vacuare contendant. Inter quæ funesta pericula quid prodest evasisse præcipitium si recedatur in baratrum? Ante oculos non redibat, quod non solum qui ea faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus, simili damnatione censentur? Væ si eruditionem tuam tantum latuit scelus? væ amplius si non latebat, & gestum est? nam si nihil aliud, hoc unum C dilectioni tuæ potuit ad hæc præcavenda sufficere, ne te illorum communioni misceres, quibus communionem suam beatum Petrum noveras denegasse. Sed cum te Scripturis refertum, & catholica institutione pollentem respicimus, tanto consolationis exitum non habemus, quanto te perpendimus scientem petisse fœdera perditorum. *Quis itaque dabit capiti nostro aquam, & oculis nostris fontem lacrimarum?* Jerem. 9. 1. nunc vere de patria conversatione discessum est; nunc verum sentitur exilium; nam illud salutis causa est, hoc ruinæ. Nec nos inaniter in te uno perpeti cuncta jactamus; cum secundum Apostolum, & in cujuslibet membri gloria cuncta membra congaudeant, & D in quacumque parte corporis convulsa omnis compago vexetur. Et nos quidem pro affectu, quem tibi debemus, prudentiæ tuæ cruciatum nostrorum viscerum duximus intimandum. Tuæ conscientiæ intererit, quemadmodum ab his laqueis expediri non renuas. Nobis enim in utroque fructus non vacuus erit, si vel quod desideriis omnibus imploramus, de tuæ salutis, & famæ redintegratione gratulemur; vel si, quod absit, nostra scripta contempseris, adjuvando fratri minime defuisse videamur.

Scipionis Maffeii Adnotatio.

In Catalogo Episcoporum, qui Carthagine convenerunt ex edicto Regis Hunerici, Sacconius Uzalensis inter primos recitatur ex provincia Proconsulari. Ad illum Epistolam hanc datam esse puto, erutam ex eodem codice, sicut & subsequentem. An vero *Succonius* legi debeat, ut in eo est, an *Sacconius*, ut in editis, alii judicent. Ex CCCCLXXXIV. Africanis Episcopis XXVIII. fuisse, qui fuga tunc coactis, hunc inter eos fuisse se subduxerunt, nunc discimus. At cum anno 484. ea fuga evenerit, cumque non multo post scripta videatur Epistola, Felici tribuendam existimo, qui sedit usque ad annum 492 quamvis Gelasii nomine inscripta sit. Locum Jeremiæ: *quis dabit capiti meo aquam* &c etiam in Epistola III. ad Petrum Episcopum Antiochiæ attulit Felix. Hæsitatione tamen quadam loquutus sum, cum omnino absonum non videatur, a Gelasio, antequam catholici Episcopi restituerentur, potuisse conscribi: obscura siquidem usque ad eam revocationem Gundabundi acta, Victoris Vitensis historia Hunericum non prætergrediente, atque lovicem contradicentibus Procopio, & Isidoro: ita ut a credibili non abhorreat, usque ad Gelasii tempora Succonium exilium tolerasse. Arrianos in Africa, & in Oriente Eutychianos grassantes duo Antichristi cornua hic Auctor vocat, qui meo quidem calculo censebitur Felix. Succonius Constantinopoli forte cum Acacio *temporaliter* communicavit. Dicitur in argumento, *ut corrigat*: ita in Concilio Romano sub ejusdem *etiamsi forte corrigeret* quæ verbi acceptio & alibi occurrit.

* Incipit Epistola
BEATI PAPÆ GELASII
Ad Natalem Abbatem.

Dilectissimo filio Natali Abbati Gelasius Episcopus.

QUamvis pro beati Petri Apostoli moderamine divinitus instituto, quo sedis ejus Vicarii cunctis sunt Ecclesiis debitores, ad fratres & coepiscopos meos per Dardaniam constitutos competentia scripta dederimus; antiquæ fidei, communionisque tramitem subsequentes, ut cavere valeant contagia perfidorum, & nobiscum inlibatum tenere consortium: tamen dilectionem quoque tuam non desistimus desiderantes affari, cujus & sollicitudinem de noxiis quibusque vitandis, & in retinendis, quæ ad utilitatem pertinent Christianam, laudabilem perspeximus esse fervorem. Ex literis siquidem, quas ad fratrem, & coepiscopum meum Serenum tua caritas destinavit, conlaborandum sibi tua dilectio perpendit Evangelio Dei, & ob æternæ salutis intuitum etiam adversantia quæque tolerando constanter, ut nullum subeat, quod absit, cælestis regni dispendium, ad quod utique nisi legitime certaveris, non potes pervenire. Tanto enim præstante Domino nobis est instandum, vigilandumque, quanto sub ipso fine jam mundi vehementior humani generis hostis insistere non quiescit. Nihil significamus omissum, quod aut correctioni rerum, quas in Ecclesiis Orientis seminavit inimicus, aut patrum regulis congruentem possit adhibere medicinam. Sed quid facimus? quia obduratis auribus vocem refugiunt veritatis audire; tantaque vis morbi sævientis incubuit, ut secum malint salvos quoque letaliter ægrotare, quam ipsi recipere sanitatem: nunc inficiantes universa, quæ ipsorum cartis, ipsorum subscriptionibus adprobamus; nunc cum manifesta rerum fuerint luce convicti, palam, aperteque fatentes errorem, nolle se tamen reverti ad viam puræ confessionis, communionisque te- E stantes; sed nos potius expectantes suis prævaricationibus implicari. Quapropter largiente Christi gratia magnis studiis est agendum, ut quia de vita perpetua vel amittenda res agitur, vel tenenda, demus operam quidem, si aliquos ex illis operante Domino salvare possumus: alioquin, sicut ait Apostolus, *te ipsum castum custodi*. 1. Tim. 5. 22. Perire volentium nitamur declinare

1 Gelasianam hanc inter Felicis Epistolas si offendis, lector, ne mirere nolumus siquidem cl. viri Supplementum Acacianum discerpere, sed quale nobis perhumaniter obtulit, integrum exhibere.

climare perniciem, & quod solum facere debemus, divinam pro illis exorare clementiam, ut resipiscant a diaboli laqueis, a quo capti detinentur ipsius voluntate: ut ab obstinatione mortifera respirantes, pestem, quam se humanitus incidisse etiam ipsi sentiunt, inutilis verecundiæ languore deposito ad recuperanda remedia sempiterna libero corde resipiscant. His ergo cognitis, quæ sicut diximus ad regionum vestrarum sunt directa Pontifices, & ipsi protegente vos Domino debetis esse convenienter instructi, & Provinciis eadem quibusque fiducialiter prædicare. Nihil est enim quod pavere debeamus, cum certum sit a cœlesti Præsule non derelinqui, quos suæ veritatis præstitit arma tractare: nec quicquam videamus ei ullatenus præferendum, cum ipsas animas nostras pro eorum nos voluerit salute contemnere. Qualiter autem vel proficiat ibidem religionis integritas, vel quid forsitan adferatur, sæpius nobis vestra dilectio non omittat ostendere, ut necessaria Christo tribuente subsidia responsis congruentibus ministremus.

Subscriptio Papæ. Deus te incolumem custodiat, fili dilectissime.

Scipionis Maffeii Adnotatio.

Hæc demum falso non inscribitur, cum vere ad Gelasium spectet. Ipso initio Epistolam suam, in Conciliorum collectione tertiam, ad Dardanos Episcopos nominat, quam scripsit anno primo. Haud diu post illam hanc dedit ad Natalem in regionibus iisdem Abbatem: utque in ea Græcos *ipsorum chartis* convictos arguebat, ita in hac prævaricationes suas *ipsorum chartis*, *ipsorum subscriptionibus* innuit patefieri. Illud notatione dignum in hac Epistola, Gelasium quoque in ea sententia fuisse de instante Mundi fine, quæ ab ævo Apostolico jam incœperat. Ab emendationibus abstinere non potui, ut syntaxis alicubi restitueretur.

EPISTOLA XII.

FELICIS III. PAPÆ

ad Zenonem imperatorem.

Anno 490. post mortem Acacii CP. ejusque successoris Flavitæ.

Laudato ejus studio in ordinatione novi episcopi, hortatur ut in Acacii Petrique nominum damnatione, de qua cleri legati nihil sibi mandatum responderant, cum ecclesia Romana consentiat.

FELIX ZENONI IMPERATORI.

Dignas referre Deo nostro gratias fateor mens humana non sufficit, quod tantam religionis curam in vestræ pietatis sensibus miseratio divina constituit, ut eam & universis negotiis anteponi, & soliditate reipublicæ contineri, quam veraciter Christiano, tam augusto judicio censeretis, quia revera propitiatione cœlesti rerum subsistit universitas. Ex qua mirabili devotione vestræ clementiæ processisse cognosco quicquid pro divini cultus reverentia celebratus tranquillitatis vestræ sermo deprompsit. Ut scilicet firmare catholicæ fidei cupientes unitatem, ecclesiarumque pacem magnopere roborari, talem studeretis præfici Constantinopolitanis * antistitem, qui superno munere prosequente, & morum probitate fulgeret, & præ omnibus orthodoxæ veritatis polleret affectu. Magnam igitur, egregie princeps, capio de utroque lætitiam: cum & in tuæ serenitatis animo, sicut in sæculi fastigio constitutum, ita præcipuum ecclesia filium Deo factore suscepit: & cum ipsum, de cujus pontificio gloriamini, dum ad beati Petri apostoli sedem suæ refert dignitatis exordium, jam suæ dedisse gaudeo moderationis indicium. Ubi simul & magnanimitas vestra resplendet, quando ecclesiæ causam, sicut divinitus institutum est, pontificum desiderat ordinatione componi, & qui in sacerdotii perhibetur provectus officium, optat inde fulciri, unde Christo cupiente profluit cunctorum gratia plena pontificum. Cujus etiam literarum me refovet intentio, qua sicut decet Christo placere nitentem, & summum apostolorum beatum Petrum, & petram fidei esse non tacuit, & eidem mysteriorum claves creditas fuisse cœlestium prudenter struxit, utque nobiscum circa orthodoxam fidem consentientem haberet assensum, quo amplius unanimis redderetur, expetiit. Gratissimis igitur professionibus hujus, & votis copiosa lectione patefactis, mox ut etiam filios meos sancti propositi monachos pariter venisse conspexi, difficultates omnes, quæ primitus obstrepebant, hac credidi dispositione summotas: atque ideo venientibus clericis eas præter consuetudinem sociatas esse personas, quæ Petro vel Acacio non communicasse viderentur: ut illorum nominibus sequestratis, per quos scandalum contigisset ecclesiis, sincera deinceps caritas proveniret. Quibus rite perpensis, nihil aliud mihi supererat gratulanti, nisi ut his qui fuerant destinati apostolicæ sedis communio traderetur. Sed cum pro catholica fide cautius admonerem, ut suscipientes eam se a consortio retraherent damnatorum, non sibi hoc mandatum omnino dixerunt. Qua rerum diversitate permotum anxium me hæsisse profiteor; cum aliud literæ, & ipsa rerum ratio demonstraret, & aliud memoratorum contineret assertio. Puramque volens cum eo qui pontifex creatus asseritur inire concordiam, gloriæ vestræ suggerere properavi, ut nihil residere patiamini, quo denuo quicquam valeat dissensionis oboriri. Quia dum per synodum Chalcedonensem, quam se dudum literis designavit tua clementia venerari, Eutychem atque Dioscorum constet esse damnatos, & eorum sectatores plurimis illarum partium documentis Timotheus & Petrus extitisse monstrentur, atque eorum communionem, etiam si prohibitam, secutus Acacius, quos ipse epistolis suis hæreticos dixerat esse damnatos: sententia illius concilii convincuntur adstringi, & in ipsorum pœnam merito recidisse, quorum elegere consortium: sicut in ceteris hæresibus facta semel synodus abjecti cujuslibet erroris cunctos sequaces consequenter involvit. Quæso igitur, gloriosissime, nec in successoribus resolvere judicemur quod manifestum est in auctoribus fuisse damnatum: nec Petri putetur legitima provenisse purgatio, quem non secundum morem veterum apostolica sedes, quæ ligavit, absolvit. Scit enim Christiana mens tua, venerabilis imperator, quoniam delicta mortalium secundum conscientiam relaxandi non nisi pontificibus suis ordine competenti superna dederit dispensatio facultatem. Qui Petrus tamen, si vere receptus esset, veniam mereri debuit, non honorem: qui a damnatis atque hæreticis falsum sacerdotii nomen accipiens catholicæ non poterat ecclesiæ præsidere. Hæc ego, reverentissime princeps, beati Petri qualiscumque vicarius, non auctoritate velut apo-

Matth. 16.

* Flavita is fuit.

apostolicæ potestatis extorqueo, sed tanquam A
sollicitus pater, salutem prosperitatemque cle-
mentissimi filii manere cupiens diuturnam, fi-
deliter imploro. Ecce desideramus, optamus,
ambimus ecclesiam Constantinopolitanam, si-
cut semper, habere connexam. Exuantur ob-
secro ab his qui nostri non sunt, & nos quo-
que volumus esse nobiscum. Postulationes cer-
te gentium barbararum, venerabilis imperator,
pro quiete mundani regni publice benignus ex-
audis. Quanto præstantius quæso te, preces
apostolicæ sedis pro sacrarum tranquillitate re-
rum placatus admittis? Hoc enim hoc expe-
dit, ut si utraque Roma pro mutuo pignore
nuncupatur, fiat utraque una fides illa Roma-
norum, quam per universum mundum prædi B
Rom. 1. 8. cari beatus Paulus testatur apostolus, sicut apud
nostros floruit indiscreta majores: & quæ ge-
nere concordat, ac nomine, non sit religione
divisa, per quam etiam discrepantia copulan-
tur. Putasne me, venerabilis imperator, non
cum lacrymis ista profundere, & velut præ-
sentem ad tuæ pietatis vestigia? Nec enim pi-
get, in tali maxime causa, imperialibus offi-
1. Cor. 4. 13. ciis inclinari, cum se apostolus omnium fa-
ctum dicat esse peripsema. Hæc diutius tacui,
ne aliis contraria suggerentibus irreverentiam
meis potius literis commoverem. Verum nunc
facultate percepta, qualiter vigeat in meo cor-
de vestræ pietatis affectus insinuo: quia succes-
sus traditæ vobis divinitus potestatis cupio pro- C
pitiatione constare. Neque, venerande fili,
respuas supplicantem, neve meam velis dissi-
mulare personam. In me enim qualicumque
vicario beatus Petrus apostolus, & hæc in illo,
qui ecclesiam suam discerpi non patitur, ipse
etiam Christus exposcit. Absit ut huic quem-
quam Christiana mens tua vel possit, vel de-
beat anteferre, quem pro te votis omnibus de-
sideras exorari. Præsertim cum tanta sint illa,
vel talia, quæ tyrannide deleta pro fide catho-
lica gessisti & geris, ut plena a Deo vestræ con-
scientiæ experimenta teneamus. De quibus etsi
quid fortassis omissum est, non respicit nisi per-
fidi virus Acacii: qui dum inlicitis crescere
tendit augmentis, ea quæ rectæ religioni con- D
gruerent, vobis inter curas publicas occupatis
destitit intimare. Nam pietas tua quomodo non
sequendum potius existimaret, quod fecisse con-
spiceret sacerdotem? Unde divino judicio nul-
latenus potuit, etiam cum id mallemus, absol-
vi. Quapropter magis magisque supplicare non
desino, ut cum suis nominibus atque personis
feralis illa causa transierit: quo nos, annuen-
te domino nostro, certa perfectaque lætitia ne-
sti valeamus cum præsule nunc creato, beati
apostoli voce dicentis: *Si qua igitur in Christo*
2. Cor. 5. 17. *nova creatura, vetera transierunt, omnia facta*
sunt nova. Literæ certe vestræ catholicæ fidei
prædicant unitatem, pacemque ecclesiarum re- E
gia pietate pronuntiant. Quæ cum debito ho-
nore legerentur, qualiter mecum totus ordo
Romani presbyterii vitam vobis prosperitatem-
que continuam promptus exorans, repetitis as-
sidue vocibus acclamarit, & hi qui directi sunt
audierunt, & ubique velox tam præclari nuntii
legatio putabatur obviare. Necessitati populi
Alexandrinæ civitatis magis in ea parte prospi-
ciendum est, ut a pestiferi rectoris retrahatur
insidiis. Concurrant omnia, rogamus omnes,
ut quemadmodum docet apostolus, auferatur
Galat. 5. 12. de medio qui nos conturbat: & ea quam au-
gustæ memoriæ Leo, pater eruditorque vester,
jugiter custodivit, vel vos magnanimiter serva-
re decernitis, ecclesiarum fida pax, vera sit
unitas: quoniam cuicumque personæ paterna
fides, & beati Petri communio debet præferri.
Atque ad vestram gloriam, sicut imperii vestri
felicitas, ita post Deum pertinere doceatur re-
gni cælestis integritas; ut de conservatis eccle-
siæ suæ legibus tranquillitatis tuæ benevolen-
tiam Christus assumens, & temporalia tibi do-
na multiplicet, & præstet æterna.

EPISTOLA XIII.

FELICIS PAPÆ III.

ad Flavitam episcopum CPtanum.

Quod legatos ejus a communione propterea suspenderit, quia de Acacii, Petrique nominibus nihil sibi mandatum responderint. Hortatur ut & ipse ab his recitandis abstineat, & Zenoni id ipsum persuadeat.

FELIX FLAVITÆ EPISCOPO Constantinopolitano.

MUlta sunt quæ nobis præbeant de tuæ di-
lectionis ordinatione lætitiam, & sperare
divino beneficio cohortentur ecclesiasticæ pacis
effectum. Primum quidem, quod talem te gra-
tia cælestis elegerit, cujus a puero vita proba-
bilis asseratur, & catholicæ fidei, quod ante
omnia cupimus, prædicetur intentio. Deinde
quia inter hæc munera tuæ dominus caritati
domini quoque filii nostri gloriosissimi princi-
pis votum contulit & favorem: quatenus pote-
statis fultus, Deo præstante, subsidio, facilius
valeas expetere, quæ secundum veritatem sa-
pienter intenderis. Postremo quod omnia pro-
pemodum, quæ tui sequuntur honoris exor-
dium, tam benevolentiam nobis clementiæ prin-
cipalis ostendunt, quam tuæ produnt speciem
voluntatis. Dum scilicet ad apostolicam sedem
regulariter destinatur, per quam largiente Chri-
sto omnium solidatur dignitas sacerdotum.
Quod ipsæ dilectionis tuæ literæ apostolorum
summum, petramque fidei, & cælestis dispensa-
torem mysterii creditis sibi clavibus, beatum
Petrum apostolum confitentur. Quod denique,
ut amplius esse unanimes valeamus, nobiscum
dilectionem tuam orthodoxæ fidei habere velle
testantur assensum. Quæ cum non mediocria
videantur indicia, quibus de tua mente nobis
procedere votiva credamus, ad testimonium
majus accessit, ut filii nostri religiosi monachi,
rectæ fidei confessione pollentes, pariter huc
venirent. Quibus utique visis æstimamus non
aliter destinatos, nisi nominibus damnatorum,
a quorum isti communione distabant, de Con-
stantinopolitana ecclesia jam repulsis. Itaque
nihil superesse perspeximus, nisi ut hi qui di-
lectionis tuæ synodica bajulabant, communio-
nis apostolicæ participatione fruerentur. Sed
dum cum ipsis sollicitius ageretur, ut si mal-
lent B. Petri apostoli communionem fideli cor-
de suscipere, responderent vel se, vel dilectio-
nem tuam ab Alexandrini Petri, Acaciique
deinceps recitatione futuram modis omnibus
alienam: illi nihil sibi tale mandatum fuisse
perhibentes, oblatæ salubriter gratiæ nostræ
consentire noluerunt. Qua eorum cunctatione

per

permoti, cum literæ venientes, vel ipsa rerum A dispositio aliud promittere videretur, & relatio prædictorum longe aliter quam sperabatur efferret, communionem quidem nostram contristati distulimus, quam remotis dubietatibus optabamus plenam catholicæ fidei, & hoc, quod circa orthodoxam fidem consensum nobiscum se habere promisit, arbitramur esse venturam. Alioqui nihil nobis poterit imputari, si complectentibus fœdera caritatis beati apostoli Petri consortio Alexandrini Petri societas præferatur. Erit enim apud Deum hominesque manifestum, talia perpetrantes non nostro vitio, sed suo prorsus arbitrio separari, idemque ante tribunal Christi modis omnibus terribiliter judicandum. Non sumus pertinaces, sed dogma- B ta paterna defendimus: quemadmodum etiam tuæ dilectionis pagina designavit, zelum pro orthodoxis ostendere nos debere. Chalcedonensi concilio, quod universalis sanxit & custodit ecclesia, Eutyches & Dioscorus non probantur esse damnati? An eorum complices Timotheus atque Petrus instructionibus plurimis convenientibus non docentur, sicut hi quoque quos misit tua dilectio perviderunt? An eorum communionem, frequenter & regulariter interdicentibus nobis, non est secutus Acacius, quos ipse suis epistolis hæreticos dixerat, olimque damnatos, & male rursus ædificans, quod be-

Galat. 2. 18. ne ante ipse destruxerat, secundum apostolum prævaricator apparuit? Ideoque juxta præfatæ C synodi tramitem, merito illic damnatæ perfidiæ parem cuncti subiere vindictam, qui hujus maluerunt esse participes: quemadmodum contra unamquamque hæresim synodus constituta, cunctos etiam dejectæ similes pravitatis adstringit: ne in successoribus omnino reparandum esset, quod in auctoribus juste monstratur esse prostratum. Absolvi autem Petrus nulla ratione potuit sine apostolicæ sedis assensu, qua fuerat mandante seclusus, sicut de recipiendis talibus forma veterum testatur antistitum. Qui etiam Petrus, si de legitima fuisset curatione sanatus, ad indulgentiam suscipi deberet, non ad sacerdotii dignitatem: qui a damnatis atque hæreticis institutus, catholicis plebibus nul- D la posset ratione præponi: Perspexisti & ipse nobiscum salutaria esse quæ dicimus. Unde etiam in tuis literis, cum de beati Petri fide loqueris, quod cum tota gratulatione legimus, catholica mente posuisti: "Et qui cum " eo sicut vos credunt consona voce gloriantes di" spersa colligere valeamus ". Quæro igitur quænam illa sint, vel qua rerum perturbatione dispersa. Nec alia nunc prorsus occurrunt, nisi quæ per Eutychianæ pestis ejusdem sequacium sunt excogitata vesaniam. Dilectio vero tua operam det nobiscum, quatenus possit quæ te quoque fatente dispersa sunt colligi. Voce utor

Galat. 4. 12. apostoli, *Obsecro vos, nihil me læsistis*. Non hoc velut imperiosus impono, sed ut conscien- E tiam meam convenienter expediam. Ne commissæ vobis divinitus rationabiles oves, non sine vestro discrimine, quod absit, perire sinantur, exhortor. Cogitate simul omnes, qui dignitate pastorali censemini, pro Christiana fide, quæ tunc est Christi si vera est, & vivendum nobis, & si oportuerit sacrosanctæ religionis amore moriendum. Perpendite igitur ipsius vitæ semper tempus incertum: ne repente rapti ad cognitionis illius formidandæ trahamur examen. Unde propensius tanquam præ-

A sentem dilectionem tuam jure caritatis vehementer adstringimus, ut sortem infelicis Acacii perhorrescens, qui sicut scriptum est, ut iret in locum suum, etiam nobis conantibus, non est permissus absolvi, quo vales tenore contendas, ut catholicorum illius urbis antistitum magis monstreris esse imitator, & dominum filium nostrum gloriosissimum principem, conjugemque ejus, adjuncta tecum mea prece, non desinas suppliciter exorare, ut sicut devoti ecclesiæ filii, & obsecrationes nostras clementer admittant, & pro sui regni salutisque perpetuæ perfici consideratione decernant. Nec dilatæ communionis apostolicæ tua caufetur dilectio tarditatem. Nollemus qualicumque diffi- B cultate suspendi, nisi respectus catholicæ veritatis obsisteret, cui dilectionem quoque tuam summis viribus inhærere vel opto, vel moneo. Nomen igitur Petri & Acacii tollatur e medio: nec apocrisiariis damnati Petri misceamur, aut literis. Et sicut ait Apostolus, *Abscindan-* Galat. 5. 12. *tur qui nos conturbant*. Iterumque ut ipse pronuntiat, *Expurgate vetus fermentum, ut sitis* 1. Cor. 5. 7. *nova conspersio*, cum nominibus personisque suis præterita causa deleatur. Nobis Deo inspirante provisuris rationabiliter, ut scripsimus, si cuncta convenerint, ut eorum quos ordinavit vel baptizavit Acacius, salva confessione catholica, pro caritatis ecclesiæ redintegratio- Ephes. 2. ne nihil pereat: quatenus pax illa proveniat, C quæ fecit utraque unum: non illa quam pro- Ezech. 13. 10. pheta condemnat, *Pax, pax, & non erat pax*, & caritas, quam tua dilectio suis sæpe literis, 1. Tim. 1. postulavit, pura succedat, de qua dicitur, *Ca-* 2. Cor. 6. *ritas de corde puro, & conscientia bona, & fide non ficta*. Nihil sit commune luci cum tenebris: quia non possumus, nec debemus men- 1. Cor. 10. sæ domini participare, & mensæ dæmoniorum ut tibi creditis ovibus præteritorum congrega- Joan. 10. tione mundatis, fiat unus grex, & unus pastor. Scriptum esse meministi, *Si recte offeras*, Gen. 4. 7. *& recte non dividas, peccasti*; & Propheta clamat, *Inter mundum & immundum non discerne-* Ezech. 22. 26. *batis*. Quæ universa summatim illa circumspectione perstringimus, ut cordibus salubriter ex- D piatis, tam firmam sine dubitatione, quam veram, tam perpetuam, quam unitam possimus tenere concordiam. Quantocius ergo super his tua nos reddat dilectio certiores: ut Deo nostro perficiente quod cœpit, in compage corporis Christi plena valeamus reconciliatione consentire.

NOTA JACOBI SIRMONDI, S. J.

Codex Virdunensis hanc tribuit Gelasio. at Gelasius hoc tempore pontifex non erat, sed Felix. Liberatus breviarii cap. 18. Moritur, inquit, Acacius, & ordinatur post eum Flavitas presbyter, qui fuit a sancta Thecla: qui non consensit sine Romano pontifice inthronizari, sed transmisit synodicam papæ Romano Felici. Qui modico vivens tempore moritur non accipiens epistolam ipsius. Vide Nicephorum lib. 16. cap. 10.

EPI

EPISTOLA XIV. FELICIS III. PAPÆ

ad * Thalassium archimandritam CP.

* data vacante post Flavita mortem sede CP.

Ne cum ecclesia Constantinopolitana, vel illius episcopo, ipse aut monachi ejus ante communicent, quam a sede apostolica jussum fuerit.

Felix * Thalasio.

* THALASSIO

POst factas literas, quas per filios nostros religiosi propositi viros dilectioni tuæ misimus contradendas, ne quid minus pro catholicæ fidei custodia diligentior cura prospiceret, caritatem tuam duximus admonendam, ut etiamsi, præstante Deo nostro, nomina damnatorum; id est Alexandrini Petri & infelicis Acacii, fuerint de ecclesiastica recitatione sublata, ut similes perditionis eorum, sacerdotii non permittantur præsumere dignitatem, non prius tua dilectio, vel congregatio quam gubernas, Constantinopolitanæ ecclesiæ, vel quicumque ejus futurus est pontifex, communicandum esse decernat, quam ad notitiam sedis apostolicæ cuncta referantur, vel ipsius literis qui fuerit creatus episcopus, vel tuæ dilectionis alloquiis. Quia sicut per professionem catholicam sedis apostolicæ formam secutus es, ut te a damnata communione suspenderes: ita beati Petri sequi debetis exemplum, ut quando ejus auctoritate fuerit relata communio, tunc eis etiam tuum noveris miscendum esse consortium. Nec quisquam dilectioni tuæ omnino persuadeat jam nostram communionem illis partibus fuisse commissam, cum videas adhuc res in dubio constitutas, & apud nos de illic creato pontifice omnia haberi prorsus incerta. Neque posset cum eo sociari communio, cujus adhuc a nobis nec honor probatur esse susceptus, nec fides atque intentio comprobata. Expectet ergo dilectio tua sedis apostolicæ jussionem, & sic ecclesiæ Constantinopolitanæ sacra se communione conjungat, si in participatione beati Petri & catholicæ veritatis desiderat permanere. Data Kalendas Majas. * Probo & Fausto vv. cc. Indictione XIII.

* scribendum Longino & Fausto ann. 490.

Nota Jacobi Sirmondi, S. J.

Superiori epistolæ titulus in veteri codice præfixus est hujusmodi. Exemplum epistolæ, quam pertulerunt in legationem directi monachi, ad Rufinum, Hilarum, & Thalasium, archimandritas Constantinopoli.

EPISTOLA XV. FELICIS III. PAPÆ

ad Vetranionem Episcopum.

Discidii ecclesiæ Constantinopolitanæ causas exponens, hortatur ut Zenonem ad unionem cum Romana instaurandam permoveat.

Felix Vetranioni episcopo.

QUod unitatis ecclesiæ plena cupimus redintegratione firmari, multorum relatione comperimus, dilectionem tuam, & egregiis moribus divina gratia tribuente pollere, & domni filii nostri Christianissimi principis familiaritate subnixam: paratamque fraternitatem tuam catholicæ fidei causam, si manifestius panderetur, libere & prudenter adstruere. Quibus de tua mente sumptis indiciis, talem te veritatis * auctorem esse perpendimus, qualem illic desideravimus invenire. Gratamur igitur, quod hæreditatem suam non usquequaque dominus repulisset, * sed in eorum cordibus flammam rectæ confessionis servaret absconditam, qui sive se a communione confusa penitus abstinerent, sive in eam per ignorantiam recidissent, mallent tamen & declarari quæ recta sunt, & secundum traditionem veterum comprobata sectari. Atque ideo adloqui caritatem tuam nostro modis omnibus sermone curavimus; & de his quæ ecclesiam Christi fecerint diffidere competenter instruere. In Chalcedonensi itaque synodo, quæ de concilii Nicæni tenore procedens, pro Christianæ confessionis integritate servanda, tam auctoritate sedis apostolicæ, quam universalis ecclesiæ est celebrata consensu, Eutychem atque Dioscorum constat fuisse damnatos. Quorum Timotheus & Petrus extitisse docentur proculdubio sectatores, eorumque se communioni nefariæ miscuisse, etiam cum a nobis prohibitus est * Acacius: atque ob hoc, ex forma synodi memoratæ, similem cunctos, quæ præfixa fuerat pravitati, damnationis incidisse sententiam, cujus se elegerunt esse consortes. Unde merito prædictus Acacius * apostolicæ sedis, quæ nunc exsecutrix utique sæpedicti Chalcedonensis concilii pro fide catholica tunc probati non defuit, iterata * excommunicatione depulsus est, ne per eum quod absit nos quoque reddamur complices perditorum. Neque Petrum quisquam legitime credat esse purgatum, qui non a beati Petri apostoli sede receptus est, qua fuit mandante dejectus. Bene enim dilectionem tuam nosse non ambigo, quod personam hujusmodi, cum ita ratio postularet, non nisi ecclesiasticæ legis ordine competenti, sicut divinitus constitutum est, vel possint, vel debeant convenienter absolvere. Quod cum factum non sit, manifestum est Petrum in ea qua pridem fuerat perversitate ac damnatione detineri. Qui etiamsi legitime corrigi voluisset, indulgentiam consequi debuit, non ecclesiasticam dignitatem: quia ab hæreticis damnatisque falsi sacerdotii nomen assumens, ecclesiæ catholicæ nullis regulis potuit præsidere. Hæc autem, quæ de prædictis gesta narravimus, documentis inde venientibus approbantur, sicut Constantinopolitani clerici, qui directi sunt, agnoverunt; palamque monstratum est, Acacium se eorum fecisse participem, quos suis literis hæreticos, & retulerat ipse damnatos. Perceptis ergo summatim dilectio tua, quæ videntur ecclesiarum fecisse discidium, nosque perpendens non immerito pro fide catholica extitisse sollicitos, non solum deinceps se a communione damnatorum studeat custodire: sed Christi gregem qua valet industria retrahere non quiescat, & domno filio nostro Christianæ mentis Augusto incessabiliter suggerere non omittat, ut operis sui memor, quod fide catholica, inspirante domino nostro, clementer dicitur exsecutus, plenam temporibus suis pacem, & Christi veritatem sinceram, ut præcipuus sacræ religionis filius, & pia devotione conspicuus, tranquilla dispositione restauret, & de ecclesia Constantinopolitana Petri Alexandrini nomine Acaciique sublato, pro quo tempestas omnis exorta est, intemeratam paternæ traditionis fidei post dominum benignus efficiat unitatem. Quæ nunquam fuisset utique teme-

* auctorem
* Psal. 9
* an. 483.
* Romana sedes executrix SS. conciliorum
* Die Iulii 28. an. 484

temerata, si hanc imperatori Christianissimo A fideliter Acacius insinuare voluisset. Sed dum patrum terminos transferre molitur, & ambitionibus suis prævaricationis aditum impudenter exquirit, nec venerabilia dubitavit decreta calcare, & inter curas publicas occupato principi venerando dissimulavit quæ noverat vera suggerere: talem se conscientiam circa salutem regiam potestatemque gestare demonstrans, qualem in negotio ipsius religionis exhibuit. Unde, quod non sine divini judicii terrore dicendum est, etiam nobis si requisisset optantibus, non est permissus absolvi. Quomodo autem domnus filius noster venerabilis imperator non hoc sibi judicare posset faciendum, quod cerneret sacerdotem vel facere vel docere? B Quapropter adjuncta secum mea prece, dilectio tua sæpedictum dominum filium nostrum supplicatione qua potest, & lacrymarum professione deprecetur, ut patienter permittat abscidi qui nos conturbant: ne in successoribus hæreticorum reparasse videamur, quod in auctoribus eorum certum est fuisse damnatum. Priorumque consimiles opprimere non sinat ecclesiasticam dignitatem: quatenus apostolica voce dicamus: *Si qua igitur in Christo nova creatura, vetera transierunt, ecce facta sunt omnia nova*. Ecclesiam Constantinopolitanam nobis sicut semper, unitam sua post Deum placiditate concedat. Quoniam & hoc præsentis felicitatis ejus incrementa desiderant, & consequendæ fructus æternitatis exposcit. Dilectionem vero tuam specialiter commoneo atque contestor in illo nostri salvatoris examine formidando rationem mihi modis omnibus redditurum, si quæ pro integritate salutis humanæ, C pro orthodoxa atque regulari constitutione majorum, & veraci atque sincera totius ecclesiæ pace reparanda delegavi, quod de tua mente non credimus, segnius exequaris.

Galat. 5.

2. Cor. 5. 17.

Ex eodem codice Virdunensi.

Felix Andreæ episcopo Thessalonicensi.

Quod plene catholicæ fidei cupimus redintegratione firmari, sollicitudinem dilectionis tuæ, qua ad sedis beati Petri communionem venire desideras, libenter amplectimur; sed eam vellemus, sicut orthodoxæ veritatis cautela deposcit, ex omni fieri parte constantem.

FELICIS PAPÆ III. DECRETUM

Unum desumptum ex Gratiano, quod non habetur in præmissis.

In ecclesiasticis causis regia voluntas sacerdotibus est postponenda.

Certum est hoc rebus vestris esse salutare, ut cum de causis Dei agitur, juxta ipsius constitutionem, regiam voluntatem sacerdotibus Christi studeatis subdere, non præferre; & sacrosancta per eorum præsules potius discere, quam docere: ecclesiasticam formam sequi, non huic, humanitus obsequendo, jura præfigere: neque in ejus sanctionibus velle dominari, * cujus clementiæ Deus voluit tuæ piæ devotionis colla submittere: ne, dum mensura cœlestis dispensationis exceditur, eatur in contumeliam disponentis.

Distin. 10. Certum est hoc

* cui Deus voluit clementiam tuam p. d. c. s. *Vide supra epistolam ex qua de hoc decretum a Gratiano alioque decerptum.*

[1] CONCILIUM ROMANUM PRIMUM

SUB FELICE III. CONTRA ACACIUM

Constantinopolitanum & Petrum Fullonem.

Causa concilii.

[a] *COncilium*.) Cum in locum defuncti Ti- D mothei, Alexandrinæ ecclesiæ episcopi orthodoxi, communi consensu episcoporum, Joannem virum optimum, hominemque orthodoxum, Timotheo in sede Alexandrina suffectum, Zeno imperator impulsu Acacii episcopatu amovisset, eique, ut supra in notis epist. 17. Simplicii papæ diximus, Petrum Moggum hæreticum, antea semel inde fugatum, substituisset, Joannes de vi & injuria sibi illata protestatus, ad sedem apostolicam appellavit. Anno domini 483. Romam veniens, suam quam interposuerat appellationem introducturus, & debito modo prosecuturus, Felici papæ (Simplicium enim defunctum invenerat) libellum injuriarum obtulit. Quo suscepto Fe- E lix ob causam, qua non unius tantum, sed trium, præcipuarum sedium orientis ecclesiarum vertebatur periculum, concilium ex episcopis Italiæ more majorum celebrandum esse putavit. Convocatis itaque sanctissimis patribus habita est sacra synodus, qua post gravissimas sententias plurimorum interpositas, omnium consensu illud constitutum fuit, ut ad Zenonem imperatorem Constantinopoli degentem legatio decerneretur, scriberenturque robustissimæ ad eum literæ, quibus de proditione catholicæ fidei, ejusque proditoribus querelæ ingererentur: adderet suas ad Acacium Constantinopolitanum, quibuscum ob fidem non defensam & conniventiam cum hæreticis expostularet. Præterea visum fuit esse convenientissimum, ut transmissa copia illius libelli, quem Joannes Alexandrinus pontifici obtulerat, Acacius ad sui defensionem in scripto citaretur, scriptoque libello rogaretur imperator, ut Acacium ad respondendum querelis adversum se obiectis impelleret. Hæc omnia debito modo peracta fuisse, epistolæ Felicis ad Acacium & Zenonem, quæ nunc primum cum prædictis libellis quibusdam, opera illustrissimi Cardin. Baronii in lucem prodierunt, aperte demonstrant. Hac eadem [1] synodo damnatus est Petrus Fullo, alias Cnapheus nominatus, in-

Decretum concilii.

Petrus Fullo damnatus.

1 Quæ hic de Fullone narrantur pertinent ad an. 478. partim, reliqua ad an. 485. ut supra diximus, & infra dicemus.

intrusus post Calendionem ejectum episcopus A Antiochenus. Qui dum sacro Trisagio, in omnibus orientis ecclesiis ex revelatione Dei cantari consueto, quo dicitur: *Sanctus Deus, sanctus fortis, sanctus immortalis;* hanc blasphemiam addidit: *Qui passus es pro nobis:* quasi scilicet tota sanctissima Trinitas mortem ac passionem subiisset, se non tantum Eutychianum, sed etiam Apollinaristam atque Sabellianum esse detexit. Cum enim diceret unam in Christo esse naturam, Eutychianum se prodidit. Cum diceret carnem de cœlo allatam in Verbum esse conversam, se Apollinaris sectatorem professus est. Cum vero Patri, Filio, ac Spiritui sancto passionem conjungeret, Sabellianum se esse aperuit; quoniam eo ipso unam B tantum totius Trinitatis personam esse asseruit, sicque nefandum Theopaschitarum errorem, jamdiu ante proscriptum, majori cumulo reddidit. In hoc judicio Fullonis tres actiones habitæ videntur; quarum prima directa est ad eum epistola synodica, qua pontifex confutatis singulis illius blasphemis erroribus, in fine sic eum alloquitur: *Hæc tibi scripsi una cum præsente synodo, conveniens te coram Deo & sanctis angelis, ut ea doceas & nobiscum sentias, ut illibata fides nostra permaneat ad gloriam Dei.* Extat hæc epistola supra inter epistolas Felicis ordine 3. Incipit sic: *Quis dabit capiti meo aquam?* Secunda actione visum fuit secundas literas commonitorias ipsi transmittere, minis C adhibitis, ut nisi bene monentibus acquiescat, excommunicationis & depositionis sententiam sibi infligendam præcognoscat. Hæc constant ex epistola quarta Felicis, qua laturus in eum depositionis sententiam, sic eum alloquitur. *Nec ambulare in veritate, nec nostris duabus epistolis aurem voluisti accommodare. Nunc igitur sum exorsus adversus te proferre sententiam,* &c.

Quid ad Trisagium addiderit.

In judicio Fullonis tres actiones habitæ.

Prima actione quid.

Secunda actione quid gestum.

Secundæ literæ Felicis ad Petrum interierunt. Cum duabus hisce admonitionibus maxime paternis homo sceleftissimus necdum acquiesceret, consilio & hortatu patrum quadraginta duorum Romæ hac de causa diutius commorantium, Felix pontifex excommunicationis & D depositionis sententiam in eum conceptam promulgavit, scriptaque ad eum epistola synodica, latam sententiam eidem intimavit. Adjecit his Felix papa literas ad Zenonem monens eum, ut caveat a communione Petri ecclesiastico judicio jam condemnati.

Tertia actione condemnatus est Petrus Fullo.

At non Felix tantum, sed etiam Quintianus magni nominis Asculanus; Justinus Siciliæ & Flavianus Rhodopensis episcopi ex occidente, ad Petrum Fullonem blasphemum literas dederunt, quibus post refutatas illius horrendas blasphemias, eumdem ab pœnitentiam & meliorem mentem exhortati fuerunt. Horum epistolas hactenus confuse editas, hic loco inserendas esse putavi.

ACTA ET PRODUCTA
In causa Acacii.

Epistola Felicis ad Acacium Constantinopolitanum.

Optat sancta synodus, &c. *Extat supra inter epistolas Felicis, estque ordine* 1.

Decebat profecto, &c. *Extat supra ordine & tempore secunda.*

Libellus citationis ad Acacium per Vitalem & Misenum transmissus.

EPiscopali diligentia commonente, debuerat dilectio tua ecclesiasticum morem secura, quid responsio sanctæ memoriæ prædecessoris mei per virum devotum Uranium * subdiaconum apud clementissimum principem, quid apud te quoque literæ ipsius in causa Alexandrinæ ecclesiæ profecerint, indicare; & curam, cujus te non immerito voluit esse participem, cuncto studio prosperorum significatione moliri: ut catholica fides apud Chalcedonensem synodum roborata, & iterum firmata responsis omnium, qui in eadem resederant domini sacerdotum, quam inopinato rursus hæreticorum pravitas inquietat, communi opere inimicis propriis subjacere non permitteretur oppressa. Quod cum diu omittitur, superveniens * & coepiscopus noster Joannes fugatus ab hæreticis pervasoribus sedis Alexandrinæ, libellum nobis, quem sanctæ memoriæ decessori meo paraverat porrigendum (quantum ex subjectis agnosces) ingessit. Quem morem, majoris sui beatæ memoriæ Athanasii exemplo & priorum nostrorum, non potuimus refutare.

* subadjuvam

* frater

Et ideo lectis subditis *, frater carissime, ad hæc quæ proposita esse cognoscis, apud B. Petrum apostolum, cui preces in nobis oblatas pervides, & quem ligandi atque solvendi a domino potestatem sumpsisse, non potes diffiteri; in conventu fratrum & coepiscoporum nostrorum respondere festina: ut in alterutram partem quod justitia paraverit, ordinantes, amotis scandalis ecclesiarum, quas scindi videmus, reparata concordia, & servata integritate fidei, puris mentibus acceptissimas faciamus placationis hostias quas pro omni populo Christiano & salute gloriosissimi imperatoris offerimus. Ad quam rem de collegio nostro fratres & coepiscopos nostros Vitalem & Misenum, cum quibus illum a latere nostro fidelissimum nostrum Felicem defensorem, sanctæ ecclesiæ Romanæ ordinatione direximus: quibus moram fieri non oportet, ne ad indignationem domini provocandam, quæ corrigenda sunt, procrastinationibus convalescant.

* subjectis.

Libellus a Felice papa decreto concilii ad Zenem imperatorem transmissus.

CUm sibi redditam pacem, compressis per vos hæreticis, qui sentiebantur attolli, universalis gauderet ecclesia, & vestræ pietatis imperium etiam de inimicis suis victoriam reportasset, & per universum orbem pro salute vestræ serenitatis oratio cunctorum oraret ad dominum sacerdotum; & vestra pietas fidei custos & defensor orthodoxiæ, sub æterni regis propitiatione regnaret: quando venerandi apices vestri, & Deo proxima currens de sacro pectore frequenter auctoritas, inter gaudia recepti imperii, Petrum conversatum cum hæreticis, & parricidæ illi Timotheo cohærentem, E a profanis (quia nec ab aliis fieri poterat) Alexandrinæ ecclesiæ episcopum, quantum sibi existimaverat, ordinatum, acceptissima Deo præceptione dejecerat; & tyranni literas, quas in eversionem contra fas & sacro-sancti Chalcedonensis concilii definitiones mens insana dictaverat, pro regni sui commendatione, evacua-

cuavit. Ita deinde illicitas ordinatione ejus, vel A etiam Timothei, utpote hæreticorum, irritas fecit; atque eos quantum extra ecclesiam fuerint; * judicavit.

* indicavit

Sed nunc cum, mutatis omnium gaudiis in mœrorem, ecclesiæ Alexandrinæ cognovimus præsidere. Quod si verum est (ut Christianissimo principi coram Deo fiducialiter est faciendum) divino judicio suggerimus, non leviter esse pensandum; nisi certis remediis, quod in contumeliam Dei factum dicitur, fuerit expiatum. Et quia (sicut scriptum est) *unius membri totum corpus patitur passiones*, in persona ejus orientis concutiuntur ecclesiæ. Quod fratrem & coepiscopum meum Constantinopolitanum respicit sacerdotem, adversus quem in B conventu mihi ab eo, cujus sedem præfatus fertur tenere, libellus oblatus est, quem deplorationibus meæ humilitatis annexui; ut idem frater & coepiscopus meus Acacius (sicut ecclesiasticis necesse est, & vestris legibus fieri decet) ad hæc quæ de se pervidet intimari, apud beatissimum Petrum apostolum diluere obedienter procuret, nec ullo modo existimet differendum. Qui si (quemadmodum confidimus) bene conscius est, apostolicum non debet judicium cum consacerdotibus suis & moderationem abjicere; ut sacerdotalibus actibus & comprobatione fideli comprobatus primum Christi domini nostri, atque omnium sacerdotum, ac deinde pietatis vestræ gratia gloriosus perfrua- C tur.

1. Cor. 3.

ACTA ET PRODUCTA

In causa Petri Fullonis, alias Cnaphei.

Epistola monitoria Felicis papæ ad Petrum Fullonem.

Quis dabit capiti, &c. *Extat supra ordine 3.*

Pag. 1038.

Epistola Felicis papæ ad Petrum Fullonem, continens sententiam excommunicationis & depositionis, hæc est.

Quoniam * pestiferis doctrinis, &c. *Extat supra ordine 4.*

Imponabilibus verbis &c. p. 1046.

Epistola Felicis papæ ad Zenonem.

Convenit tuæ clementiæ, * &c. *Extat supra ordine 5.*

* Pag. 1040.

OBSERVATIO P. ANTONII PAGI

ad an. C. 483. n. 7.

Baronius, eumque secuti Conciliorum Collectores duas anno 483. Synodos, in quibus Petrus Fullo damnatus sit, proponunt, Constantinopolitanam sc. ab Acacio (*de qua Labbeus infra*) & Romanam a Felice papa habitam. Verum nulla Synodus hoc anno adversus Fullonem celebrari potuit, quia Calendio Episcopus Antiochenus per vim & calumniam anno tantum 483. depositus est, & in ejus locum Petrus Fullo substitutus. Præterea quorsum, inquit Valesius in Observat. Eccles. ad Evagrium lib. 2. cap. 4. Acacius Petrum Fullonem iterum damnare necesse habebat, quem Simplicii Papæ temporibus jam ante damnaverat, anno scilicet 478. ut supra dixi. Quorsum item Felix necesse habebat Petrum Fullonem sententia sua damnare, qui jam ante a Simplicio fuerat damnatus in Synodo Romana anno 478. congregata, ut supra ostendi? His rationibus hanc addo, quod non solum utriusque concilii apud antiquos nulla mentio fit; sed etiam ex libello Synodico constet, Zenonem August. Tabennioſitem Alexandria expulisse, & in ea Petrum Mongum, dato ei suo Henotico, remisisse, *qui hæretica convocata Synodo Chalcedonensem sanctam Synodum anathemate notavit, Acacium CP. adjutorem habens.* Quare Acacius hoc tempore non tantum hæreticos non damnavit; sed fovit, illisque adhæsit. Imo idem Anonymus refert postea Synodum Romanam a Felice Papa adversus Petrum Mongum, & Acacium habitam, quæ utrumque *anathemate notavit, & sanctam Chalcedonensem Synodum confirmavit*, anno sc. 484. De Synodo vero Romana adversus Fullonem non loquitur, nisi postquam istam recitavit, quam anno 485. celebratam esse infra dicemus. Quare cum iste Auctor, qui Synodos per hæc tempora in Oriente coactas accurate narrat, de Synodo Romana adversus Fullonem taceat, ea sine dubio fictitia. Quæ vero hic de Synodo Romana adversus Fullonem congeruntur, partim ad annum 478. ut ibi diximus; partim ad annum 485. pertinent, ut tunc dicemus.

EPISTOLA [1] QUINTIANI EPISCOPI AD PETRUM FULLONEM EPISCOPUM ANTIOCHIÆ.

Edidit G. L. R. P. Fronto Ducæus S. J. post commentaria Jo. Zonaræ S. J. anno 1618. Easdem quoque Græce vulgavit Binius eodem anno, ut jam supra innuimus. [2]

Πολυτρόπως, καὶ πολυμερῶς ἐξεβάσας, ἀ- D γαπητὲ, τῆς ἀληθείας, ἐναντία φρονῶν τῶν τοῦ δεσποτικοῦ μυστηρίου, μὴ ἑπόμενος τοῖς εὐαγγελίοις, ἤτοι τοῖς ἀποστόλοις, ἤτοι τοῖς ἁγίοις πατράσι. καὶ γὰρ βαρεῖαν φέρει κατ' αὐτῶν καινοτομίαν τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἡ ἔκθεσίς σου. καὶ μὴν τοίνυν οὐκ ἀπεῖπω ταύτην, πολλῶν ἐπισκόπων ὑπομιμνησκόντων σε, μάλιστα τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Φήλικος, τοῦ ταύτην ἀποστραφῆναί σε, καὶ ἤδη καὶ ὀρθότομον εἶναι τοῦ σωτηρίου κηρύγματος. ἀλλ' οὖν γε ἀντιποιούμενος αἱρέσεων, τὸ τῆς θείας διδασκαλίας τάλαντον ἀπέκρυψω εἰς τὴν γῆν, καὶ οὐ μᾶλ-

Multifariam multisque modis, carissime, a veritate deviasti, contraria herilis mysterii, non sequendo evangelia, vel apostolos, vel sanctos patres. Etenim expositio tua gravem fert contra ipsos novitatem catholicæ ecclesiæ. Et quidem non abjecisti ipsam, multis episcopis præmonentibus te (maxime sanctissimo archiepiscopo Felice) ab ipsa divertere, & esse rectum & orthodoxum salubris prædicationis sectatorem: sed certe contra hæresium affectator fuisti, & talentum divinæ doctrinæ in terram abscondisti, & non potius ipsum supra mensam projicere censuisti videlicet sa-

1 In Bellovacensi Codice, & altero S. Victoris, *S. Quintiani Episcopi Asculani ad Petrum Antiochenum*. In Ms. cod. Bibl. Cæsarea, teste Lambecio tom. 8. pag. 494. titulus Græce hic est: Ἐπιστολὴ Κυντιανοῦ ἐπισκόπου Ἀσκουλανῶν (in alio Ἀσκουλανοῦ) πρὸς Πέτρον ἐπίσκοπον (in alio Ἀρχιεπίσκοπον) Ἀντιοχείας, *Hard.*

2 Hanc, & sequentes Græcas epistolas contendit falsas esse, & suppositititas Valesius lib. 1. Observ. Eccles. ad Evagrium cap. 4. genuinas vero esse probat Pagius ad an. 485. n. 15. & seqq. datasque e diversis synodis contra Fullonem habitis. Hæc Quintiani Epistola spectat ad synodum Quintiani an. 485. habitam, de qua infra.

nam doctrinam in cordibus hominum inserere; sed e contra seminasti. Et quis adhuc sustinebit te, pervertentem Christi evangelium? Non prædicando unum filium in duabus naturis dominum nostrum Jesum Christum, & hunc crucifixum; sed Deum fortem, immortalem, videlicet unam Trinitatis substantiam dicens crucifixam: & non solum, sed & unam naturam Dei verbi & carnis dicis. Et si una natura Dei verbi & carnis est, una autem natura Dei Patris & verbi, quomodo non una & ipsa natura Patris & corporis & verbi? Si autem non una natura Dei Patris, & carnis humanæ, & verbi: dic quomodo una natura verbi & carnis? Quomodo creata, & [1] increatum, una natura est? Si autem hoc impossibile est, quomodo caro & increatum verbum una natura, & non duæ commutatæ? Si autem unius naturæ est Christus, & non duarum: quare dicis Christum, creatum, sicut Arius, * vel increatum, sicut Manichæus? Ubi autem est temporalis Christi generationis natura, & divinitatis ipsius æterna generatio? Ubi & illud, *Hodie genui te?* & illud, *Jesus Christus heri & hodie, ipse est & in sæcula?* Quomodo autem & dicis, ante unionem verbi Dei & carni, * duæ, [2] vel ante fuit secundum subsistentiam ex virgine unio? Etenim si est Christi caro ante Mariam, secundum Valentini impium sermonem, quomodo duæ ante fuerunt naturæ ante Mariam? Cujus autem est ipsa expressio? [3] non Eutychis, magis Atychis, ex duabus dicere unam naturam factam fuisse? Si ista autem cum illo sapis, quomodo ipsum abjicis, qui ipsius recipis pessimas innovationes? Quod si in veritate hoc factum est, sanctos patres in Chalcedone contra ipsum habuisses certe acceptos. Dic verumtamen mihi, quomodo unite Pater & Filius & Spiritus sanctus dicitur Trinitas, solus existens Deus, si non suscipis dicere in uno filio duas naturas? Et si Trinitas unus Deus est, quomodo Deus, & corpus nostrum ipsi unitum, non debet dici unus Filius in duabus naturis? Si autem una natura, Deus verbum & caro; vel mutatum est verbum, vel caro. Et si caro mutata, facta fuit verbum, non erit amplius caro. Si autem istis non facta est mutatio, quomodo in Christo non sunt duæ naturæ? Caro enim caro est, quamquam sit Dei caro: & verbum, verbum est, licet assumpsit nostrum assumptum. Si autem mutata est, quomodo non est consubstantialis caro & coæterna Patri, sicut & verbum? Si autem alterius substantiæ est caro Patri, inquantum recentior est, Pater autem sine tempore est, quomodo non recens & verbum? Sicut enim unam esse naturam carnis & verbi Dei dicis, & Filium alterius substantiæ Patri, dicis. Si autem non est eadem natura verbi Dei & carnis, quomodo non sunt duæ, caro & verbum? Si autem omnino deitas caro facta est, quomodo mansit verbum quod fuit? Quomodo autem incommutabiliter incarnatum est, si non est Christus in duabus naturis? Quomodo incarna-

* an

Psal. 2. *Hebr.* 13.

* *for.* naturæ duæ, vel antequam

Eutyches sonat faustum, Atyches infaustum.

A λον τοῦτο προβάλλεσθαι ἐπὶ τράπεζαν εἶξας, οἷον ἐν ταῖς τῶν ἀνθρώπων καρδίαις τὴν ὑγιῆ διδασκαλίαν. ἀλλὰ τοὐναντίον ζιζάνια ἔσπειρας· (καὶ τίς ἔτι ἀνέξεταί σου διαστρέφοντος τὸ τοῦ Χριστοῦ εὐαγγέλιον;) οὐ τὸν ἐν δύο φύσεσιν ἕνα υἱὸν, τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, τοῦτον κηρύσσων ἐσταυρωμένον, ἀλλὰ τὸν Θεὸν τὸν ἰσχυρὸν, τὸν ἀθάνατον, οἷον τὴν μίαν τῆς τριάδος οὐσίαν, φάσκων ἐσταυρωμένον· καὶ οὐ μόνον, ἀλλά γε καὶ τοῦ Θεοῦ λόγου φύσιν μίαν, καὶ τῆς σαρκὸς φῄς. καὶ εἰ μία φύσις τοῦ Θεοῦ λόγου τῆς σαρκὸς, μία δὲ φύσις τοῦ Θεοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ λόγου πῶς οὐ μία, καὶ ἡ αὐτὴ φύσις τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ σώματος, καὶ τοῦ λόγου; εἰ δὲ οὐ μία φύσις Θεοῦ τε πα- B τρὸς, τε σαρκὸς ἀνθρωπείας, καὶ τοῦ λόγου, φράσον πῶς μία φύσις τοῦ λόγου, καὶ τῆς σαρκός; πῶς γὰρ κτιστὴ καὶ ἄκτιστος μία φύσις; εἰ δὲ τοῦτο ἀδύνατον, πῶς ἡ κτιστὴ σὰρξ, καὶ ὁ ἄκτιστος λόγος, μία φύσις, καὶ οὐ δύο συνηλλαγμέναι; εἰ δὲ φύσεως μιᾶς ἐστιν ὁ Χριστὸς, καὶ οὐ δύο, τί οὐ λέγεις τὸν Χριστὸν κτιστὸν, ὡς ὁ Ἄρειος, ἢ ἄκτιστον, ὡς ὁ Μανιχαῖος; ποῦ δὲ καὶ ἡ χρονικὴ Χριστοῦ γεννήσεως φύσις, καὶ ἡ τῆς θεότητος αὐτοῦ προαιώνιος γέννησις; ποῦ τὸ, Σήμερον γεγέννηκά σε; καὶ τὸ, ἐκ γαστρὸς πρὸ ἑωσφόρου γεγέννηκά σε; καὶ τὸ, Ἰησοῦς Χριστὸς χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας; πῶς δὲ καὶ λέγεις, πρὸ τῆς ἑνώσεως τοῦ Θεοῦ λόγου, καὶ τῆς σαρκὸς, δύο, C ἢ προϋπῆρχεν ἡ κατ' οὐσίαν ἐκ παρθένου ἕνωσις; καὶ γὰρ εἰ προϋπάρχει ἡ τοῦ Χριστοῦ σὰρξ πρὸ Μαρίας, κατὰ τὸν Οὐαλεντίνου ἀσεβῆ λόγον, πῶς δύο προϋπῆρχον φύσεις πρὸ Μαρίας; τίνος δὲ καὶ αὕτη ἡ ἔκφρασις; οὐχὶ Εὐτυχοῦς, τοῦ μᾶλλον ἀτυχοῦς, τὸ ἐκ δύο λέγειν φύσεων μίαν γεγενῆσθαι φύσιν; εἰ δὲ ταὐτὰ ἐκείνῳ φρονεῖς, πῶς τοῦτον ἀποβάλλῃ, ὁ τὰ αὐτοῦ παραδεχόμενος κάκιστα καινίσματα; ὅπερ εἰ ἐπ' ἀληθείας σοι τοῦτο πέπρακτο ἄν, εἰ τοὺς κατ' αὐτοῦ ἁγίους πατέρας, τοὺς ἐν Χαλκηδόνι, εἶχες δεκτούς. πλὴν φράσον μοι, πῶς * ἡνωμένος ὁ πατὴρ, καὶ ὁ υἱὸς, καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα, λέγεται τριὰς, μόνος ὢν Θεός; ἢ εἰ οὐ παραδέχῃ λέγειν ἐν τῷ ἑνὶ υἱῷ δύο D φύσεις· καὶ εἰ ἡ τριὰς εἷς Θεὸς, πῶς ὁ Θεὸς, καὶ τὸ ἡμῶν σῶμα αὐτῷ ἑνωθὲν, οὐκ ὀφείλει λέγεσθαι εἷς υἱὸς ἐν δυσὶ φύσεσιν; εἰ δὲ μία φύσις ὁ Θεὸς λόγος, καὶ ἡ σὰρξ, δῆλον ὅτι τραπεὶς ὁ λόγος οὐκ ἔτι εἴη λόγος, ἀλλὰ σάρξ. καὶ εἰ ἡ σὰρξ τραπεῖσα γέγονε λόγος, οὐκ ἔτι εἴη σάρξ. εἰ δὲ ἐν τούτοις οὐ γέγονε τροπὴ, πῶς οὐκ εἰσὶν ἐν Χριστῷ δύο φύσεις; ἡ γὰρ σὰρξ, σάρξ ἐστι, καὶ εἰ ἔστι Θεοῦ σάρξ· καὶ ὁ λόγος ἐστὶν, εἰ καὶ ἀνέλαβε τὴν ἡμῶν πρόσληψιν. εἰ δὲ ἐτράπη, πῶς οὐχ ὁμοούσιος ἡ σὰρξ, καὶ συναΐδιος τῷ πατρὶ, καθ' ὃ καὶ ὁ λόγος. εἰ δὲ ἑτερούσιός ἐστιν ἡ σὰρξ τῷ πατρὶ, καθότι αὕτη μὲν πρόσφατος, ὁ δὲ πατὴρ ἄχρονος, πῶς οὐχὶ πρόσφατος, E καὶ ὁ λόγος; καθὸ γὰρ μίαν εἶναι φύσιν τῆς σαρκὸς, καὶ τοῦ Θεοῦ λόγου λέγεις, καὶ τῷ πατρὶ ἑτερούσιον αὐτὸν λέγεις. εἰ δὲ οὐχ ἡ αὐτὴ φύσις τοῦ Θεοῦ λόγου, καὶ τῆς σαρκὸς, πῶς οὐκ εἰσὶ δύο, ἡ σὰρξ, καὶ ὁ λόγος; εἰ δὲ πᾶσα ἡ θεότης σὰρξ γεγένηται, πῶς ἔμεινεν ὁ λόγος ὃ ἦν; πῶς δὲ καὶ ἀτρέπτως σαρκωθεὶς, εἰ οὐκ ἔστι Χριστὸς ἐν δύο φύσεσι, πῶς σαρκωθεὶς ὁ Θεὸς λό-

Ψαλ. β. Ἑβρ. ιγ.

* ἴσ. ἡνωμένοι.

1 In Græco, *increata*. Harduinus. 2 Pro, *vel*; forte rectius, *an*. Hard. 3 Melius, *nonne*. Hard.

λόγος ἔμεινεν ὃ ἦν; καὶ εἰ ἔστιν ὁ Θεὸς λόγος παθητὸς, ἀπαθὴς δὲ ὁ πατὴρ, πῶς εἷς καὶ μόνος ἐστὶν ὁ Θεός; πῶς δὲ καὶ τούτων μία ἐστὶν ἡ φύσις; εἰ δὲ καὶ ἀπαθὴς ἡ τριὰς, πῶς ὁ Θεὸς λόγος ἔπαθεν ὑπὲρ ἡμῶν; εἰ δὲ οὐκ ἔπαθε, πῶς ἡ ἑτέρα φύσις τῆς σαρκὸς οὐκ ἔπαθε; καὶ εἰ πᾶν τὸ πάσχον κτιστὸν, πῶς ὁ Θεὸς λόγος οὐ κτιστὸς, πάσχων σαρκί; εἰ δὲ πάσχει σαρκὶ ὁ Θεὸς, πῶς οὐ πάσχει θεότητι; εἰ δὲ οὐ πάσχει θεότητι, τίνι πάσχει σαρκί; εἰ δὲ σαρκὶ πάσχει, πῶς οὐ πάσχει καὶ ἑαυτῷ ὁ Θεός; εἰ δὲ ταὐτὸν τὸ εἰπεῖν, Θεοῦ παθόντος σαρκὶ, τῷ εἰπεῖν, Χριστοῦ παθόντος σαρκὶ, πῶς οὐκ ἔσται ταὐτὸν τὸ εἰπεῖν, πνεῦμα θεῖον πάσχει σαρκὶ, ἐπειδὴ πνεῦμα ὁ Θεός; εἰ δὲ οὐχ ὅμοιον τὸ εἰπεῖν, Θεοῦ παθόντος σαρκὶ, τῷ εἰπεῖν, Χριστοῦ παθόντος σαρκὶ, πῶς δυνατὸν, πλέον οἰκειοῦσθαι τὸν Θεὸν λόγον τῆς σαρκὸς, οὗ οἰκειοῦται τὰ τοῦ Θεοῦ λόγου ὁ πατήρ; πῶς δὲ καὶ, εἰ οἰκειώσει ὁ Θεὸς λόγος πάσχει σαρκὶ, οὐκ ἔσται οἰκειώσει ὁ πατὴρ τῷ Θεῷ λόγῳ πάσχων; καὶ εἰ ἀπέθανεν ὁ Θεὸς λόγος σαρκὶ, πῶς ἐστιν ὁμοούσιος τῷ πατρὶ τῇ ἀθανασίᾳ; ὁ γὰρ θανὼν ὑπὲρ ἡμῶν, οὐκ ἔστιν ἀθάνατος· ἀπέθανε γὰρ κατὰ τὰς γραφάς; [1] καὶ εἰ εἷς τῆς τριάδος ἀπέθανε, ποτὲ δυὰς ἡ τριάς. καὶ εἰ δυὰς ἡ τριὰς οὐ γέγονέ ποτε, πῶς εἷς τῆς τριάδος ἀπέθανεν; εἴ γε ἡ ἑτέρα φύσις τοῦ Θεοῦ λόγου, οἷον ἡ τῶν ἀνθρώπων φύσις, οὐκ ἔθανεν. εἰ δὲ ἡ τρισαγία φωνὴ, τριὰς, οὐχ ὑφίσταται, δῆλον ὅτι μιᾶς ὑποστάσεως εἶναι λέγεις τὴν τριάδα. καὶ πῶς οὐ δείκνυσαι εἶναι Σαβελλιανός; εἰ δὲ ἐν τρισὶν ὑποστάσεσι μία φύσις ὑφίσταται τῆς τρισαγίας φωνῆς, πῶς οὐχὶ τὴν τριάδα σταυρωθεῖσαν λέγεις, καὶ ἄθεον ἑαυτὸν, ὡς οἱ Μαρκιωνισταὶ, εἶναι οὐ λέγεις;

A tus Deus verbum mansit quod fuit? Et si est Deus verbum passibilis, impassibilis autem Pater, quomodo unus & solus est Deus? Quomodo autem & istorum una est natura? Si autem & impassibilis est Trinitas, quomodo Deus verbum passus est pro nobis? Si autem non passus est, quomodo altera natura carnis non est passa? Et si omne patiens creatum est, quomodo Deus verbum non est creatus, patiens carne? Si autem carne patitur Deus, quomodo non patitur sibiipsi Deus? Si autem idem est dicere, Deum passum carne; & dicere, & Christum passum carne: quomodo non erit idem dicere, Spiritum divinum carne pati, B cum Spiritus Deus sit? Si autem non simile, Deum passum carne dicere, & Christum pati carne: quomodo possibile erit, plus appropriari Deum verbum carnis, cujus appropriat Pater ea quæ sunt Dei verbi? Quomodo autem & si appropriatione Deus verbum patitur carne, non erit * appropriatione & Pater Deo verbo patiens? Et si mortuus est Deus verbum carne, quomodo est consubstantialis Patri immortalitate? Mortuus enim pro nobis non est immortalis: mortuus certe est secundum scripturas. [1] Et si unus de Trinitate mortuus est, quandoque Trinitas dualitas facta est. Et si Trinitas nunquam dualitas facta est, quomodo C unus de Trinitate mortuus est? Et si altera natura verbi Dei, scilicet hominum natura non est [2] mortua: & si trisagia vox, Trinitas, non subsistit, manifestum est, quod unius [3] substantiæ esse dicis Trinitatem. Et quomodo non ostendis * esse Sabellianum? Et si in tribus hypostasibus una natura subsistit trisagiæ vocis, quomodo non dicis Trinitatem esse crucifixam, & sine Deo teipsum, sicut Marcionistæ, esse non dicis?

* f. appropriativo

* f. esse te

S. QUINTIANI XII. ANATHEMATISMI.

ΠΑΣ γοῦν, ὅστις λέγει μίαν φύσιν Θεοῦ λόγου, καὶ σαρκὸς, καὶ οὐ δύο ἡνωμένας, καθαιρείσθω.

D I. Omnis ergo qui dicit unam naturam Dei verbi & carnis, non duas unitas indivisasque; damnetur.

Καὶ εἴτις * φέρει τὰς δύο τοῦ Χριστοῦ φύσεις, λέγων Θεὸν παθόντα σαρκὶ, καὶ οὐ παθόντα Χριστὸν σαρκὶ, κατὰ τὸν ἀπόστολον, καθαιρείσθω.

* Ις. ἄνευ

II. Si quis confundit duas Christi naturas, dicens Deum passum carne & non passum Christum carne, secundum apostolum; damnetur.

Καὶ εἴτις τὸν ἀπαθῆ, καὶ ἀθάνατον Θεὸν λόγον τετράφθαι εἰς πάθος, καὶ εἰς θνῆσιν φησι, καὶ οὐκ ἀποδιδῷ τὸ πάθος τῇ αὐτοῦ σαρκὶ, καθαιρείσθω.

III. Si quis impassibilem & immortalem Deum verbum dicit conversum in passionem & mortem, & non hoc reddit eius carni; damnetur.

Καὶ εἴτις τὴν τρισαγίαν λέγει δι' ἡμᾶς σταυρωθεῖσαν θεότητα, καὶ οὐχὶ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, καθαιρείσθω.

IV. Si quis nomen trisagion, hoc est, ter sanctum, dicit propter nos crucifixum, & E non dominum Jesum Christum filium Dei unigenitum; damnetur.

Καὶ εἴτις κατὰ τὴν τρισαγίαν φωνὴν, Χριστὸν λέγει σταυρωθέντα, καὶ οὐχὶ μᾶλλον τὸν ἕνα υἱὸν, τὸν ἐν μέσῳ τῆς τρισαγίας φωνῆς ἀνυμνούμενον, καθαιρείσθω.

V. Si quis post vocem ter sanctam, Deum dicit crucifixum propter nos, & non potius unum Filium, cui in medio ter sanctæ vocis hymnus dicitur; damnetur.

Καὶ εἴτις ἄνθρωπον λέγει τὸν δι' ἡμᾶς σταυρωθέντα, ἤτοι τὸν Θεὸν, χωρίζων τὰς φύσεις,

VI. Si quis hominem dicit qui pro nobis crucifixus est, sive Deum, dividendo naturas,

1 Citatur hic locus ab Anastasio msf. fol. 184. ex Quintilliano. *Hard.*
2 Forte in Græco, *mortuus*. Hard.
3 In Græco, *hypostases*. Hard.

ras, & non eas copulando in crucifixione A ejus; damnetur.

VII. Si quis nudum hominem dicit, sicut Paulus Samosatenus, aut sicut Photinus; damnetur.

VIII. Si quis dicit duas personas, seu subsistentias, & non potius duas naturas in unam personam & unam subsistentiam concurrentes; damnetur.

IX. Si quis alterius substantiæ dixerit carnem domini a carne nostra; & non potius nobis consubstantialem absque peccato; damnetur.

X. Si quis Deum hominem, & non magis Deum & hominem dicit; damnetur. B

XI. Si quis dicit creatum Patris verbum, & non magis ejus carnem; & siquis dicit consubstantialem carnem domini Deo & patri, & non potius Deum verbum; damnetur.

XII. Si quis dicit sine mente & sine anima dominum nostrum Jesum Christum, & pro ea habuisse divinitatem, & ex hoc dicendum passum carne Deum, & non magis mentem cum anima rationali humanatum Deum verbum, & impassibilem dicendum eumdem divinitate, humanitate vero passibilem, damnetur.

a Has duodecim depositiones misi tibi, ut terrefactus istorum judiciis, removearis C ab omni tua iniqua novitate; sciens, quod oportet sequi revelationem sanctissimi Procli Constantinopolitanæ ecclesiæ episcopi, quando in campum cum toto populo cucurrit, fluctuante ipsa civitate sub terræmotu, & omnibus fletum emittentibus, repente puerum in aera levari a quadam virtute, & huic imponi trisagium litaniæ, & dicere: Sanctus Deus, sanctus fortis, sanctus immortalis, miserere nobis; & hæc annuntiare episcopo jussus est: sicque per tres horas in tribunali stans secus pedes ipsius episcopi, hæc narravit. Et sic postquam litanias fecerunt, stetit terræmotus. Sic ergo & tu litanias fac, & pausabit ira quæ contra te D proferenda est. Si autem non, veniat super te depositio a patre nostro Felice. Custodiet autem Deus mundum a scandalis. Cui gloria nunc & semper & in sæcula sæculorum. Amen.

ϗ οὐ συνάπτων ἐν τῷ σαυροῦσθαι αὐτὸν, καθαιρείσθω.

Καὶ εἴτις ψιλὸν ἄνθρωπον λέγει, ὡς Παῦλος ὁ Σαμοσατεὺς, ἢ ὥσπερ Φωτεινὸς, ἀναθεματιζέσθω.

. . . .
. . . .
. . . .

Καὶ εἴτις ἑτερούσιον λέγει τῆς ἡμετέρας σαρκὸς τὴν σάρκα τοῦ Χριστοῦ, καὶ οὐχὶ δὴ μᾶλλον ἡμῖν ὁμούσιον, χωρὶς ἁμαρτίας, καθαιρείσθω.

Καὶ εἴτις θεανθρωπίαν λέγει, ϗ οὐχὶ θεὸν ϗ ἄνθρωπον μᾶλλον λέγει, ἀναθεματιζέσθω.

. . . .
. . . .
. . . .
. . . . .

Καὶ εἴ τις λέγει * ἄνθρωπον, ϗ ἄψυχον τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, ϗ ἀντὶ ψυχῆς ἔχειν τὴν θεότητα, ϗ ὡς ἐκ τούτου πάσχειν σαρκὶ τὸν θεὸν λόγον λέγει, ϗ οὐχὶ δὴ μᾶλλον νοῦν ἔχειν, τὴν ψυχὴν τὴν λογικὴν ἀνειληφέναι τὸν θεὸν λόγον, ϗ ἀπαθῆ λέγει αὐτὸν τῇ θεότητι, παθητὸν δὲ τῇ ἀνθρωπότητι, καθαιρείσθω. (* Ισ. ἄφρονα)

Ταύτας τὰς δώδεκα καθαιρέσεις ἀπέστειλά σοι, C ὅπως φοβηθεὶς τούτων τὰς κρίσεις, διεστηκὼς ἔσῃ τῆς πανδεινοτάτης σου καινοτομίας· εἰδὼς ὅτι χρὴ ἐξακολουθεῖν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ ὁσιωτάτου τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκκλησίας ἐπισκόπου Πρόκλου· πῶς ἐν τῷ κάμπῳ καταδραμὼν σὺν παντὶ τῷ λαῷ, κυματιζομένης ὑπὸ σεισμῶν τῆς αὐτῆς πόλεως, ϗ θρήνους ὑπὸ πάντων ἀναπεμπομένου, ἄφνω παῖδα εἰς τὸν οὐρανὸν ἀρθῆναι ὑπό τινος δυνάμεως, ϗ τούτῳ ἐντεθέσθαι τοῦ λιτανεύειν τὸ τρισάγιον, ϗ λέγειν· ἅγιος ὁ θεὸς, ἅγιος ἰσχυρὸς, ἅγιος ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς· ϗ ταῦτα τοῦ ἀγγεῖλαι τῷ ἐπισκόπῳ προσετάχθη. ὃς ϗ μετὰ τρίωρον ἔστη ἐν τῷ τριβουναλίῳ παρὰ τοὺς πόδας τοῦ αὐτοῦ ἐπισκόπου, ϗ ταῦτα διηγήσατο. D ϗ οὕτως λιτανευσάντων, ἔστησαν οἱ σεισμοί. οὕτως οὖν ϗ σὺ λιτάνευε, ϗ παύσεται ἡ κατὰ σοῦ μελετωμένη ἐξενεχθῆναι ὀργή. εἰ δὲ μὴ, ἥξει ἐπὶ σὲ καθαίρεσις ὑπὸ τοῦ πάπα ἡμῶν Φήλικος. Φυλάξει δὲ ὁ θεὸς τὸν κόσμον ἀπὸ τῶν σκανδάλων. ᾧ ἡ δόξα νῦν, ϗ ἀεὶ, ϗ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

NOTÆ SEVERINI BINII.

Duodecim anathematismi.

a *Has duodecim damnationes vel depositiones*, &c. Vides hoc loco non plures quam duodecim fuisse Quintiani anathematismos. Reliqui igitur octo alii, qui tom. 2. concil. editionibus anterioribus post hos duodecim sequuntur, non sunt Quintiani episcopi Asculani, sed Asclepiadis Trallensis antistitis, ut ex codice Vaticano apparet.

EPISTOLA JUSTINI EPISCOPI IN [1] SICILIA AD PETRUM FULLONEM.

Quoniam non oportet additionem crucis esse in trisagio, ut non inducas duos filios.

Ex iisdem Binii & Zon. editionibus.

Oportet militem armari contra bellantes, E & athletam contrastantibus obsistere. Luctatio autem nostra non est carnalis, neque luctatio corporis unctionibus fit: neque

ΔΕῖ τὸν στρατιώτην ὁπλίζεσθαι κατὰ τῶν πολεμίων, ϗ τὸν ἀθλητὴν τοῖς ἀνθισταμένοις. ἡ δὲ πάλη ἡμῶν οὐ σαρκικὴ, οὐδὲ ἐπιφανείας σώματος ἀλείμμασιν. οὐδὲ χολάζων τις * τῆς πλάνης, τὸ ξίφος (* Ισ. τὰς πλάνας, τὸ ξί-)

[1] In *Cilicia*, legendum admonet Pagius ad an. Ch. 485. n. 15. utraque enim Ciliciæ Metropolis Episcopo Antiocheno subdita erat, nihilque Siculis cum Orientalibus commune fuit.

[illegible] τῆς θεότητος. σίφος ἄξει κατὰ τῆς θεότητος. ἐῤῥαθύμησας τοῖς ἐπιπλήττουσι μὴ προΐεσθαι τῆς ἀληθείας τὴν πάλην. εἰ γὰρ καὶ ἀθλητὴς οὐ στεφανοῦται, ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ· (2. Τιμοθ. 2. 2. Κορ. 10.) καὶ τὰ ὅπλα ἡμῶν οὐ σαρκικὰ, ἀλλὰ δυνατὰ τῷ Θεῷ πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων, λογισμοὺς καθαιροῦντα, καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ. διὸ ὡς ἀδελφὸν διανίστημι ἐν ὑπομνήσει. ὅτι καλὸν τὸ ὑπείκειν τοῖς πατράσι, καὶ ἀπείπασθαι οἰκείας καινοτομίας. πείθου φιλικῶς, ἀγαπητὲ, ταῖς ἀποδείξεσιν, ἐν τῷ μὴ παραθήσειν σε ἐν τῷ τρισαγίῳ δύο υἱούς. καὶ πείθου τοῖς σεραφεὶμ, τὴν τριάδα ὡσαύτως δοξολογεῖν, καὶ μὴ παρὰ ταῦτα νοσεῖν κενοδοξίας, τὸ ποιεῖσθαι κακίστην ἐπισόφισιν, σταυρὸν τῷ ὕμνῳ προστιθεὶς, πηρὸς πολλοῖς γινόμενος. τί οὖν ὀρύττεις ὄμματα ἰδιωτῶν, ἐπισκαλίζων ἀσεβῶν ὁρμὰς, Μάνην, καὶ Οὐαλεντῖνον, καὶ Εὐτυχῆ ὁπλίζων, τοῦ φάσκειν παθητὸν τὸ θεῖον; μᾶλλον δὲ Παῦλον τὸν Σαμοσατέα, καὶ Νεστόριον, διότι ἐν τῷ τρισαγίῳ προστίθης τετράδα. ὅτι ὡς ἐὰν περιστραφῇς τὸ ἀσεβὲς νόημα, εὐσεβείας οὐκ ἔχει, ἀλλὰ πλείστων αἱρέσεων δείκνυσι μορφάς. Ἄρειος γὰρ ἐλαττοῖ τὸν υἱὸν, καὶ Εὐτυχὴς ὁμοίως, διὰ τὸ πάθος παραθέσθαι τῇ θείᾳ φύσει τοῦ υἱοῦ· διὸ οὐδὲ ὁμοούσιον φράσειαν, ὡς Εὐνόμιος, τὸν υἱόν. εἰ γὰρ δὴ παρ᾽ αὐτοῖς ὁ πατὴρ ἀπαθὴς, ὁ υἱὸς δὲ τῇ θεότητι παθητὸς, πῶς ὁμοούσιος; Μακεδόνιος δὲ τέμνει ἐκ τοῦ πατρὸς τὸ ἅγιον πνεῦμα, καὶ Νεστόριος ὡσαύτως διχάζει εἰς δυάδα τὸν ἕνα υἱὸν, καὶ οὐ δύναται, ὡς σὺ ἔφης, φάσκειν ἐν τῷ τρισαγίῳ τετράδα, σταυρὸν, μετὰ τὸ ὁμολογῆσαι τὴν τριάδα, προστιθεὶς ἀσεβῶς. παῦσαι οὖν τῆς τοιαύτης σου ἀσεβοῦς φαραγγώσεως, μὴ προσθεῖναι τῷ σκανδάλῳ σκάνδαλον· καὶ μὴ ἔσῃ αἴτιος ἀπωλείας τῶν ἁπλουστέρων ἀνθρώπων· μήπως ὁ πρόεδρος ἡμῶν Φίληξ κατὰ τοὺς κανόνας ἀποφήνηται κατὰ σοῦ, καὶ οὐδέν σε ὠφελήσῃ τὸ λέγειν· ἐγὼ εὐχρήστως τοῦτο ἀπετιθέμην, τοῦ τὸν σταυρωθέντα ἐν τῷ τρισαγίῳ ὁμολογεῖν. ἆρον ἀνομίαν ἐκ τῆς οἰκουμένης, μήπως τάχος τοῦτο περιπολάσῃ· ὅτι τὸ ἀσεβὲς, ῥᾷον δεκτικόν· τὸ δὲ ἄμεινον, οὔ. δέξαι ὡς ἀδελφοῦ σου παραίνεσιν, καὶ σβέσον τὸ [1] φρύαγμα τῶν αἱρετικῶν, καὶ γενοῦ ποιμὴν τῶν προβάτων, καὶ οὐ λύκος. καὶ τῷ μακαρίῳ Πρόκλῳ ἀκόλουθος γενοῦ, καὶ τῇ αὐτοῦ ἐν τῷ κάμπῳ ἀποκαλύψει, φόβων ὄντων, λιτῶς φάσκειν τὸ τρισάγιον εἰς παῦσιν ὀργῆς, καὶ μὴ ἐγείρειν ἔτι θυμὸν ἰσχυρόν. εἰ δὲ μὴ, ὄψει σύ. ἡ δὲ ἀδελφότης μου ἀθῷος ἔσται, κἀγὼ μετ᾽ αὐτῆς, καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ γράψαντές σοι περὶ τούτων. φρούρει σεαυτὸν, ἀγαπητὲ, ἀπὸ τῶν σκανδάλων. ἔμαθες ἀπὸ τοῦ Ἡσαΐου· ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, λέγειν. μὴ σταυρὸν ἔφη σοι λέγειν; ἀλλὰ φὴς, τότε υἱὸς οὐκ ἐσταυρώθη, καὶ διὰ τοῦτο οὐ παρέδωκε τότε τὸ, σταυρωθείς. τί οὖν τὰ σεραφεὶμ ἐν τῷ τρισαγίῳ προσέθηκαν τὸν σταυρὸν, ὅτι σὺ λέγεις; καί φησιν, οὐκ οἶμαι. καὶ εἰ οὐκ οἶδας, πῶς ἀσεβεῖς; καὶ γὰρ καὶ τότε ἔφη τὰ πάθη τῆς σαρκὸς τοῦ λόγου ὁ προφήτης, καὶ ὑμνολογεῖ σεμνῶς τὸ τρισάγιον. πλὴν πῶς δὲ καὶ λέγεις δεδέχθαι τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον, καὶ ὡς αὐτὴ παραδίδω-

A quis vacans a luctatione, coronam habebit deitatis, si neglexerit reprehendendis non anteponere luctationem veritatis. *Si enim quis certat, non coronatur, nisi legitime certaverit*: (2. Tim. 2. 2. Cor. 10.) & arma nostra non sunt carnalia, sed potentia Deo ad demolitionem munimentorum, cogitationes destruentia, & omnem altitudinem contra scientiam Dei elevatam. * Quare tanquam fratrem incito hac (* f. quare te.) monitione, quoniam bonum est patribus obedire, & detrahere proprias novitates. Obedias amicabiliter, carissime, argumentis, & non addas trisagio duos filios: sed crede seraphim, Trinitatem similiter glorificando: & non præter hæc addes languescere vana B gloria, pessimum sophisma faciendo, crucem in hymno ponens, multisque factus cæcus. Quid ergo oculos rusticorum idiotarum effodis, insculpens impiorum impietates? Quid * Maniam, (* f. Manem) & Valentinum & Eutychen armas ad dicendum divinum passibilem; & magis Paulum Samosatenum & Nestorium, propterea quod in trisagio addis quaternitatem? * Quia quocumque te vertas, (* Græcus textus id suadet.) quod impium est, intellectum pietatis habere non potest, sed plurimarum hæresum formas ostendit. Arius enim filium diminuebat, & Eutyches similiter: propter quod & passionem addebant divinæ naturæ filii: ideo non dicebant filium homousion, id C est, consubstantialem, sicut Eunomius. Si enim jam apud ipsos pater impassibilis est, filius autem divinitate passibilis, quomodo consubstantialis est? Macedonius autem separat a Patre solo Spiritum sanctum, & Nestorius similiter dividit unum filium in dualitatem filiorum: & impossibile est (sicut tu dicis) in trisagio quaternitatem dicere, crucifixum impie addens post confessionem Trinitatis. Cessa igitur ab hujusmodi tua impia præcipitatione, non addas scandalum scandalo, & non eris causa perditionis magis simplicium hominum, ne præsidens noster Felix secundum canones sententiam dicat contra te: & non juverit te dicere: Ego utiliter hoc D apposui, crucifixum in trisagio confiteri. Tolle iniquitatem de universo, ne hoc cito multiplicetur: quoniam impium, facile susceptibile est: melius autem, non. Suscipe ergo tanquam fratris tui admonitionem: extingue hæreticorum * conspersionem, (* fastum) & fias pastor ovium, non lupus: & secutus B. Proclum & ipsius revelationem, in campo timoribus existentibus, deprecative dicas trisagium ad pausationem iræ, & ne incites adhuc iram fortis. Si autem non velis tu; fraternitas mea innocens, & ego cum ipsis, & qui una mecum de his tibi subscripserunt, custodiemus nosipsos a scandalis. Didicisti a Isaia dicere: *Sanctus, sanctus, sanctus*: (Isai. 6) E Num crucifixum inquit tibi dicere? Sed dicis: Tunc filius non erat crucifixus, & propter hoc non addidit tunc, crucifixus. Qui ergo nunc seraphim in trisagio addiderunt crucifixum, quod tu dicis? Et si dicis, non puto. Etsi nescis, quomodo non impius es? Etenim & tunc inquit propheta passiones carnis Verbi, & aperte confitetur trisagium.

Pro-

1 Forte ex Latino, φύραμα. *Hard.*

Propterea, quomodo & dicis susceptam fuisse synodum Chalcedonensem, & tamen absolute, sicut ipsa tradidit, tu non prædicas trisagium? sed inobedis illi, & non timuisti ipsam dicentem: Qui non sapit sic, anathema sit. Salubriter prædica vel dic, & sanus eris: si autem non, solus hauries mala tua.

A σι, σὺ οὐ δοξολογεῖς τὸ τρισάγιον; ἀλλ᾽ ἀπειθεῖς κἀκείνῃ, καὶ οὐκ ἐφοβήθης, λεγούσης αὐτῆς· ὁ μὴ φρονῶν οὕτως, ἀνάθεμα ἔστω. ὑγιῶς δοξολόγει, καὶ ὑγιὴς ἔσῃ. εἰ δὲ μήγε, μόνος ἀντλήσεις τὰ κακά σου.

FLACCIANI

EPISTOLA * FLAVIANI EPISCOPI RHODOPENSIS AD PETRUM FULLONEM.

Hujus epistolæ hactenus nusquam editæ fragmentum ex codice Vaticano desumptum extat apud Baronium anno 483. num. 62. 63. & 64. Unde illud exscriptum tibi, lector, repræsentamus. Postquam nonnulla ipsius eminentissimi annalium ecclesiasticorum conditoris verba præmiserimus.

Sequebatur in codice (Vaticano) post Quintiani literas epistola Justini episcopi in Sicilia ad eumdem Petrum blasphemum data, quæ incipit *Oportet armari militem adversus hostem*, &c. Ubi post nonnulla salubrem admonitionem apponit: *Recede ab hac impietate*, &c. Sed in eodem codice Vaticano extat epistola Flacciani episcopi Rhodopensis hactenus nusquam edita. Fuisse hic unus videtur ex illis episcopis, qui ex Ægypto Romam cum Joanne Alexandrino venerunt atque Romano concilio interfuerunt. Habentur in ea nonnulla sui ipsius exordio, quomodo hic nefarius deceperit Acacium CP. episcopum, ut restitueretur in sedem. Reddamus hic aliqua ex ea, ab ipso epistolæ initio inchoantes, quod est hujusmodi:

Venatores bestiarum iracundia non terrentur, neque sanguineis earum oculis perturbantur, sed potius ex adverso provocant eas qui confidunt in jaculis, quæ secum habere noscuntur: & veritatis indagatores non metuunt regum & principum hæreticorum iracundias, neque inflammant in subversionem oculos suos; sed accedunt ad eos viriliter, si quomodo possint ex iis cibum Deo venari, cum faciunt furorem cessare eorum quem habent de mala conscientia, si quando sancto Spiritui reluctantur. Hirundo dum non prævalet in hyeme consistere, apprehendit ea loca, ubi tranquillus aer est: & pii viri hæreticorum fluctus respicere non volentes, illuc confugiunt, ubi fides temperata consistit, &c.

Quis est igitur qui procellas excitavit hæresum, nisi tu qui sollicitasti aures principis innocentis, & falsis literis cor pontificis erexisti, id est Acacii, ut ad communionem te susciperet, dicendo: non mihi fiat ulterius crucem apponere Trinitati, prædicando tantum Christum crucifixum. Cui enim non videatur errare sermo impudentiæ? Ubi ergo ex hoc declinans, remaneam non susceptus a vobis? Et ubi sunt viscera Christi ad Petrum? &c.

Hæc & alia similia dicens, non audis baculum exactoris: institisti in proposito tuo, universisque errores distribuis. At enim cribratus es canonice a præsulibus nostris, id est, a principe apostolorum Petro, cui dominus ait: B *quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in cælo*. At nec hoc meruisti, ut per dignam pœnitentiam relaxeris, in temetipsum statuens, ut perseveres in hac damnatione: sed in hac vita spem habes tantummodo sperare in principibus, ut redeas ubi digne ejectus es a sancta sede; ideoque perfectius es miserabilior omnibus hominibus, tanquam minime desiderium habens ad Deum vivum & ejus regnum cœlorum. Verumtamen noli frustra pulvere dealbari, quia irregulariter sacerdotii principatum arripuisti: neque infleris adversus nos pie recteque prædicantes, &c.

Cur abhorres Arium, ut putes quæ non sunt illius sapere? Ubi apud te consubstantialitas C invenitur, quæ apud illum nequaquam suscipitur? Dixisti enim: unum Trinitatis reor passibilem; sed non Patrem nec Spiritum sanctum sed Filium Dei. Ecce factus es Arianæ hæreseos a temetipso convictus, cum hoc Arius dixerit: quia si passibilis est filius, pater vero non, quomodo consubstantialis? &c.

Resipisce, vigila, ne permaneas in judicio patrum: scis enim, quia neque reges, neque potestates, neque principatus solvere te poterunt hoc vinculo, nisi convictus relinquas temporalem dignitatem, sedeasque tanquam Job super sordes extra civitatem. Hæc est ad te mea salutatio secundum Deum in Christo circa te, non secundum homines.

* CONCILIUM CONSTANTINOPOLITANUM SUB FELICE PAPA.

In causa Petri Fullonis Antiocheni episcopi, anno Domini 483. celebratum.

[1] *Concilium*.) Petrus Fullo alias Cnapheus, D epistolam quamdam blasphemiis plenissimam scripsit ad Acacium Constantinopolitanum episcopum, quando ejus opera expulso Calendione, in sedem Antiochenam invectus fuit. Hanc cum Acacius accepisset, exhorrescens tot blasphemiarum involucrum instar serpentum, mutuis spiris inter se invicem glomeran-

1 Hoc Concilium habitum anno 478. ut supra diximus. Lege pariter observationem P. Pagi ad Concilium Romanum supra pag. 1110. allatam.

merantium, quantumvis eisdem nonnihil studuisset, ad dementem hominem curandum, Constantinopoli concilium episcoporum congregavit, quo omnium orthodoxorum unanimi consensu, insanus ille insani Fullonis error condemnatus fuit. Hæc autem anno domini 483. initio pontificatus Felicis, quando in eadem causa Romæ haberetur concilium, facta esse, certo inde deducitur argumento, quod epistola 4. Felicis, qua Petrus Fullo condem- A natur, mentio habeatur de Acacio adhuc præsidente Constantinopolitanæ ecclesiæ: quem tamen anno 2. Felicis, qui est Christi 484. exauctoratum esse infra constabit. Absoluta synodo Acacius Constantinopolitanus, Antheon Arsinoes in Ægypto, Faustus Apollonidis, Pamphilus Abydorum, & Asclepas Tralliarum, episcopi literas ad Petrum Fullonem dederunt hasce sequentes.

Acta concilii. Tempus concilii.

Epistolæ variorum illustrium ad Petrum Fullonem.

EPISTOLA ACACII ARCHIEPISCOPI CONSTANTINOPOLITANI, AD PETRUM ARCHIEPISCOPUM ANTIOCHENUM.

Quod non oportet ponere in trisagio illud: *Qui crucifixus est propter nos.*

Ex iisdem Binii & Zon. edit.

Ἐξέστη ὁ οὐρανὸς, καὶ ἔφριξεν ἡ γῆ· ἐσαλεύθη B δὲ, καὶ τὰ θεμέλια τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς, καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας· θρῆνος δὲ, καὶ κλαυθμὸς κατείληφε τοὺς ἱερεῖς τοῦ Χριστοῦ, ἐφ' οἷς ἐγώ τε, καὶ ἡ κατὰ Θεοῦ ἐπίνευσιν ἐνταῦθα ἀθροισθεῖσα ἁγία σύνοδος ἀκηκόαμεν πεπρᾶχθαι ὑπὸ σοῦ, ἀδελφέ. ποία γραφή σε ἐδίδαξε τὸ ἅγιον πνεῦμα λέγειν ἐσταυρῶσθαι, ἢ δύο υἱοὺς δογματίζειν, ἢ νοθεύειν τὴν τρισαγίαν ὑμνολογίαν, ἢ τετράδα ἀντὶ τριάδος δοξολογεῖν, ἢ ἀγγέλων ἁγιώτερον, καὶ νουνεχέστερον ἑαυτὸν ἀποφαίνειν; ἐν γὰρ τῷ λέγειν σε, ἅγιος ἰσχυρός· καὶ πάλιν κατωτέρω ἐπάγειν, ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς· δύο υἱοὺς σημαίνεις, ἕνα ἰσχυρὸν, καὶ ἕνα τὸν σταυρωθέντα. ὅταν δὲ πά- C λιν εἴπῃς· ἅγιος ἀθάνατος, ὁ σταυρωθεὶς δι' ὑμᾶς· εὑρίσκῃ τῷ ἁγίῳ πνεύματι τὸν σταυρὸν ἐπιφέρων. περὶ γὰρ αὐτοῦ εἴρηται τὸ, ἅγιος ἀθάνατος. καὶ τὰ τοιαῦτά σου φρονήματα, πάσης αἱρετικῆς κακονοίας ἴδια, μᾶλλον δὲ Μανιχαϊκῆς μανίας ἰνδάλματα. καὶ γὰρ ἐκεῖνος, καθάπερ καὶ σὺ, παντελῶς ἀπαρνησάμενος τὸν μονογενῆ τοῦ Θεοῦ υἱὸν, καὶ τὴν παρθενικὴν ὠδῖνα, ἔφησε τὸ ἅγιον πνεῦμα, τὸ ἐν εἴδει περιστερᾶς κατελθὸν ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ἐκ τῶν οὐρανῶν, σεσωματῶσθαι ἐκ τῶν ὑδάτων, καὶ τοῖς ἀνθρώποις συναναστραφῆναι, καὶ τῷ σταυρῷ προσηλῶσθαι, καὶ τὸν θάνατον ὑπομεμενηκέναι τὸν ὑπὲρ ἡμῶν. πῶς δὲ ἐπιβαίνειν νῦν οὐκ ἐρυ- D θριᾷς τῷ ἱερατικῷ θρόνῳ, ὃν ἐμόλυνας διὰ τῶν σῶν βλασφημιῶν ἔξω τοῦ ἱερατικοῦ τάγματος, καὶ ἀλλότριος γεγονὼς τοῦ ποιμνίου τοῦ Χριστοῦ; οὐ μόνον γὰρ τὸν χερουβικὸν ὕμνον ἐνόθευσας, δι' οὗ ἡ ἡμετέρα πόλις ἐστερεώθη, σαλευομένη ποτὲ ὑπὸ ἐνδοτῶν σεισμῶν, παιδὸς νηπίου περὶ τὸν ἀέρα ἁρπαγέντος ἐπ' ὄψει πάσης τῆς πόλεως, ὡς ἕως τρίτου οὐρανοῦ, κατὰ τὸν θεσπέσιον Παῦλον, κἀκεῖ ἀκηκοότος τὴν ἄρρητον ταύτην ὑμνολογίαν, καθ' ἣν ὥραν ἐν τῷ κάμπῳ τὰ πλήθη μετὰ δακρύων ἀνεβόων τὸ, κύριε ἐλέησον, πρὸς τὸν Θεὸν, ἅμα τοῦ ἐν ἁγίοις Πρόκλου, τοῦ γεγονότος πατρὸς ἡμῶν, καὶ ἀρχιεπισκόπου ταύτης τῆς βασιλίδος, καὶ φιλοχρίστου πό- E λεως. ἀλλὰ γὰρ πολυτρόπως πειρᾶσαι τὰ ἐναντία φρονεῖν οὐ μόνον τῶν ἁγίων συνόδων, τῆς τε ἐν Νικαίᾳ, καὶ ἐν ταύτῃ τῇ βασιλίδι πόλει, καὶ τῆς ἐν Χαλκηδόνι, ἀλλὰ καὶ τῶν θείων γραφῶν· μὴ βουλόμενος κατὰ τὴν αὐτῶν παράδοσιν λέγειν, Χριστὸν τὸν μονογενῆ τοῦ Θεοῦ υἱὸν τὸ πάθος ὑπομεμενηκέναι σαρκὶ, κατὰ τὴν παράδοσιν τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων. γράφων γὰρ αὐτὸς εὖ φράζει· Χριστὸς

2. Κορ. 12.

1. Πετ. 3.

Obstupuit cœlum, & tremuit terra: Mota sunt autem & fundamenta sanctæ Dei catholicæ ecclesiæ; luctus & ploratus apprehendit sacerdotes Christi in his quæ ego & sancta synodus, hic secundum Dei nutum congregata, audivimus fieri a te, frater. Quæ scriptura docuit dicere Spiritum sanctum crucifixum esse, aut duos filios dogmatizare, seu trisagium hymnologiam depravare, vel quaternitatem pro Trinitate glorificare, aut angelis sanctiorem & sensatum magis te ipsum demonstrare? Nam dicendo, *Sanctus fortis*; & rursus ex altera parte inferendo, *Qui crucifixus * est propter nos*: duos filios significas, unum fortem, & unum crucifixum. Quando autem rursus dicis: *Sanctus immortalis, qui crucifixus est propter nos*; inveniris inferre crucem sancto Spiritui. De ipso enim dictum, *Sanctus immortalis*. Et hujusccemodi intellectus tuæ totius hæreticæ pravitatis proprii sunt, imo vero Manichææ furiæ idololatria est. Nam ille, quemadmodum & tu, cum omnino negasset unigenitum Dei Filium, & virginalem partum, dixit sanctum Spiritum in specie columbæ descendisse de cœlis in Jordane flumine, & ex aquis incorporatum fuisse, & cum hominibus conversatum, & cruci affixum fuisse, & mortem pro nobis sustinuisse. Quomodo autem & ascendere nunc sacerdotalem thronum non erubescis, quem contaminasti per tuas blasphemias? Extra hierarchicum ordinem, & alienus factus es ab ovili Christi. Non solum enim cherubicum hymnum corrupisti, per quem & nostra civitas firmata est, cum olim moveretur ab interioribus terræ motibus, puero infante ad aera rapto in conspectu totius civitatis usque ad tertium cœlum, quemadmodum divinus Paulus, ibidem hanc ineffabilem hymnologiam, in qua hora in campo multitudo cum lacrymis exclamabat, *Domine miserere*, ad Deum simul cum sancto * patre nostro archiepiscopo hujus regalis & a Deo amatæ civitatis. At tu enim multis modis conaris contraria sapere non solum sanctarum synodorum, quæ in hac regali civitate, & quæ in Chalcedona, sed & divinarum scripturarum, non volens secundum ipsarum traditionem dicere, Christum unigenitum Filium Dei passionem sustinuisse carne, id est, secundum carnem, secundum traditionem verticis apostolorum. Scribens enim ipse bene dicit; *Christus semel pro peccatis mortuus est, justus pro injustis: mortuus quidem carne, vivificatus autem*

* Melius, ex Hard.

2. Cor. 12.

* Proclo

1. Petr. 3.

Locus obscurus. *tem spiritu:* in quo & in custodia spiritibus A
ambulavit & prædicavit : custodiam infernum vocans. Abscondes enim hamum suæ
deitatis intra animam sancti sui corporis,
sic inferno occultatus est, & ipsius omnium
voracem ventrem abscidit, & ab æterno
mortuos vivificavit, secundum Job dicen-
Job. 40. tem : *Duces draconem in hamo*. Tu autem
avertisti aurem, a veritate ad fabulas con-
versus, secundum Arium & Apollinarium
Hebr. 1. dicens, unum de Trinitate pati, qui est
ineffabilis sapientia Dei Patris, hoc est ip-
sius splendor & character substantiæ ipsius,
Verbum simul sine principio & coæternum.
Joan. 1. *In principio enim erat Verbum, & Verbum
erat apud Deum, & Deus erat Verbum. O- B
mnia per ipsum facta sunt, & sine ipso fa-
ctum est nihil*. Sic autem sapere festinasti,
cum jam negasti salutarem Verbi humani-
tatem, quam pro nobis ipse Deus & Ver-
bum redemptionem dedit morti, quam re-
suscitans a mortuis adduxit ad cœlos, de
Genes. 22. qua ad Abraham dixit Deus: *In semine tuo
benedicentur omnes gentes*. Quod confirmans
Galat. 3. apostolus, dixit : *Abrahæ dictæ sunt repro-
missiones & semini suo: non dicit, & semini-
bus suis, tamquam in multis, sed tanquam
in uno : & semini tuo, qui est Jesus Chri-
stus*. Festinatur autem a te sic sapere, quem-
admodum non suscipis cognominationem
domini nostri Jesu Christi Filii Dei. Et C
ideo omnino de te sit hoc scriptum : *Si
1. Joan. 4. quis non confitetur dominum nostrum Jesum
Christum in carne venisse : sit anathema*. Et
quod est a Joanne dictum : *Omnis spiritus
1. Joan. 4. confitens Jesum Christum, ex Deo fuit : &
omnis spiritus qui non confitetur Jesum Chri-
stum, ex Deo non fuit*. Qui ergo ex Deo
fuerunt, Christi Filii Dei passionem fuisse
dicunt secundum prænunciatas de ipso
prophetias, & apostolorum doctrinas: Chri-
stum enim dicens Filium omnipotentis Dei
crucem sustinuisse, utrumque dicis in uno,
& ipsius deitatem, secundum quam Deus
* Deo patri. est impassibilis & consubstantialis * Dei &
Patris : & humanitatem, secundum quam D
homo est mortalis & consubstantialis virgi-
ni matri. Dicere enim unum Trinitatis pa-
ti, ostendit ipsum Verbum passibile. Si er-
go Verbum passibile est, similiter & Pater.
Si autem Pater & Verbum passibile est,
passibilis & Spiritus sanctus erit, cum una
substantia & una istorum deitas sit. Si au-
tem dicis (fugiens culpam paternitatis) pas-
sibile quidem Verbum, impassibilem autem
Patrem & Spiritum, solvisti consubstantiali-
tatem, adduxisti autem & plures deos. Ut
ergo non incedas per non tritam & inviam
semitam, & præcipitatus in aciem hæresum,
fias & causa perditionis multorum, & a Dei
sacerdotio alienus, in via regali teipsum & E
ovile dirige, per quam & sancti patres qui
in Chalcedona convenerunt, ambulaverunt,
Matth. 3. & cœlum apprehenderunt. Tu enim cogno-
scis, quod dolabra ad radicem infructuosa-
rum arborum jacet, & sub ipsa sicut olea-
ster incideris; hoc est, sancti Spiritus vir-
tute, ut pax & concordia firma permaneat
in sacerdotibus Christi.

A ἅπαξ περὶ ἁμαρτιῶν ἀπέθανε, δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων,
θανατωθεὶς μὲν σαρκὶ, ζωοποιηθεὶς δὲ πνεύματι,
ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασι πορευθεὶς ἐκήρυ-
ξε. φυλακὴν τὸν ᾅδην καλῶν. κρύψας γὰρ τὸ ἄγ-
κιστρον τῆς αὐτοῦ θεότητος ἔνδον τῆς ψυχῆς τοῦ ἁ-
γίου αὐτοῦ σώματος, ὅπως τῷ ᾅδῃ * συνεκρύβη, καὶ * Lege συνεκρύβη. Hard.
τὴν αὐτοῦ παμφάγον γαστέρα ἀνέτεμε, καὶ τοὺς ἀπ' αἰῶ-
νος θανόντας ἐζωοποίησε, κατὰ τὸν Ἰὼβ τὸν λέγον- Job 40.
τα· ἄξεις δράκοντα ἐν ἀγκίστρῳ. σὺ δὲ ἀπὸ τῆς
ἀληθείας τὴν ἀκοὴν ἀποστρέψας, ἐπὶ τοὺς μύθους
ἐξετράπης, κατὰ τὸν Ἄρειον, καὶ Ἀπολινάριον λέγων
τὸν ἕνα τῆς τριάδος παθεῖν. ἥ τις ἐστὶν ἡ ἄρρητος
σοφία τοῦ Θεοῦ, καὶ πατρὸς, τοῦτε αὐτοῦ, ἀπαύ- Ebr. 1.
B γασμα, καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, λό-
γος συνάναρχος, καὶ συναΐδιος. ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λό-
γος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ Joan. 1.
λόγος. πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐ-
γένετο οὐδὲ ἕν. οὕτως δὲ φρονεῖν ἔσπευσας, ἐπειδὴ
ἀπηρνήσω τὴν σωτήριον τοῦ λόγου ἐνανθρώπησιν,
ἣν καὶ ὑπὲρ ἡμῶν αὐτὸς ὁ λόγος καὶ Θεὸς λύτρον δέ-
δωκε τῷ θανάτῳ, καὶ ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν ἀνήγαγεν
εἰς οὐρανούς· περὶ ἧς καὶ τῷ Ἀβραὰμ ἔλεγεν ὁ Genes. 22.
Θεός· ἐν τῷ σπέρματί σου εὐλογηθήσονται πάντα
τὰ ἔθνη. ὃ καὶ βεβαιῶν ἔλεγεν ὁ ἀπόστολος· τῷ
Ἀβραὰμ ἐλέχθησαν αἱ ἐπαγγελίαι, καὶ τῷ σπέρ- Galat. 3.
ματι αὐτοῦ, οὐ λέγει, καὶ τοῖς σπέρμασιν αὐτοῦ
C ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνὸς καὶ τῷ σπέρματί
σου, ὅς ἐστιν ὁ Χριστός. ἐσπούδασαι δέ σοι τὸ οὕτως
φρονεῖν, καθότι οὐδὲ τὴν δεσπότου, καὶ σωτῆρος ἡ-
μῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπωνυμίαν προσδέχῃ, ἤτοι τὴν
τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἄρα πάντως περὶ σοῦ ἂν εἴη τὸ
γεγραμμένον· εἴτις οὐχ ὁμολογεῖ τὸν κύριον ἡμῶν 1. Joan. 4.
Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθέναι, εἴη τὸ ἀνά-
θεμα. καὶ τὸ ὑπὸ Ἰωάννου λεγόμενον· πᾶν πνεῦμα, 1. Joan. 4.
ὃ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστὸν, ἐκ Θεοῦ γεγέννηται. οἱ
οὖν ἐκ θεοῦ γεννηθέντες, Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ τὸ
πάθος γεγενῆσθαι λέγουσι, κατὰ τὰς προαγγελθεί-
σας περὶ αὐτοῦ προφητείας, καὶ τὰ τῶν ἀποστόλων δι-
δάγματα. Χριστὸν γὰρ λέγων τὸν τοῦ θεοῦ παντοκρά-
D τορος υἱὸν, τὸν σταυρὸν ὑπομεμενηκέναι, τὰ ἑκάτε-
ρα λέγεις ἐν τῷ ἑνὶ, τήν τε αὐτοῦ θεότητα, καθ'
ἣν Θεός ἐστιν ἀπαθὴς, καὶ ὁμοούσιος τοῦ θεοῦ, καὶ πα-
τρός· καὶ ἄνθρωπος ὁ αὐτὸς θνητὸς, καὶ ὁμοούσιος τῇ
παρθένῳ μητρί· τὸ γὰρ λέγειν τὸν ἕνα τῆς τριά-
δος παθεῖν, δείκνυσιν αὐτὸν τὸν λόγον παθητόν. ἐὰν
οὖν ὁ λόγος παθητὸς, ὁμοίως καὶ ὁ πατήρ. εἰ δὲ καὶ
ὁ πατὴρ, καὶ ὁ λόγος παθητὸς, καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅ-
γιον παθητὸν, ἐπειδὴ μία οὐσία, καὶ μία ἡ τούτων
θεότης. ἐὰν δὲ εἴπῃς, φεύγων τὸ τῆς * υἱοπατρείας * Forte υἱοπατρίας.
ἔγκλημα, παθητὸν μὲν τὸν λόγον, ἀπαθῆ δὲ τὸν
πατέρα, καὶ τὸ πνεῦμα. ἔλυσας τὸ ὁμοούσιον, ἐπηύ-
ξησας δὲ καὶ τὴν πολυθεΐαν. ἵνα οὖν μὴ ἄτριβον, καὶ
E ἄβατον τρίβον διοδεύων, κρημνισθῇς εἰς τὴν τῶν αἱ-
ρέσεων φάλαγγα, γένῃ δὲ καὶ ὑπαίτιος τῆς τῶν πολ-
λῶν ἀπωλείας, καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ ἱερατείας ἀλλότριος, Matth. 3.
τῇ βασιλικῇ ὁδῷ σεαυτὸν, καὶ τὴν ποίμνην σου ὁδήγη-
σον, καθ' ἣν καὶ οἱ ἐν Χαλκηδόνι ἅγιοι πατέρες βα-
δίσαντες, κατέλαβον τὸν οὐρανόν. ἐπεὶ ἴσθι γινώσ-
κων, ὅτι ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν ἀκάρπων δέν-
δρων κεῖται· καὶ ὑπ' αὐτῆς, ὡς ἀγριέλαιος, ἐκκοπή-
σῃ, τουτέστι, τοῦ ἁγίου πνεύματος δυνάμει, ἵνα ἡ εἰρήνη,
καὶ ὁμόνοια ἀρραγὴς διαμείνῃ τοῖς ἱερεῦσι τοῦ Χριστοῦ.

AN-

ANTHEONIS EPISCOPI ARSINOES EPISTOLA AD PETRUM EPISCOPUM ANTIOCHIÆ.

Quoniam non oportet additionem crucis in trisagio adjungere, illam scilicet: Qui crucifixus est propter nos, *quam haeretici apposuerunt.*

Ex iisdem Binii & Zon. edit.

A Πάνυ εἰμὶ ἐστυγνακὼς, ἀδελφὲ τιμιώτατε, ὅτι ἐπανύξηται διὰ σοῦ μέγα σκάνδαλον. καὶ γὰρ ἐπισχεῖν θέλω τὰ ἐπὶ τούτῳ δάκρυα, καὶ κεκώλυμαι ὑπὸ τῆς σῆς ἐν κακίᾳ ἐξευρημένης αἱρέσεως, ὅτι παρατέτρωται παρὰ σοὶ τὰ εὐαγγέλια, πράξεις τε, καὶ ἀπόστολος· ἐπείπερ παρ' αὐτοὺς ἔδειξας ἐπισοφίζεσθαι, τοῦ μὴ Χριστὸν σταυρωθέντα καθαρῶς ὁμολογεῖν, ἀλλὰ τῷ τρισαγίῳ τὸν σταυρὸν συνάπτειν, ὡς τὰ πρῶτά σου γράμματα τὰ πρὸς Ἀκάκιον τὸν Κωνσταντινουπόλεως ποιμένα δείκνυσι. ἐπειδή γε εἰς ἀσέβειαν ἐμπεπτωκὼς, διαφόρως διαστρέφεις τὴν ἐξενεχθεῖσαν ὑπὸ σοῦ ἀδίκως γνώμην, ὅπως ἐμπαράμονον, καὶ ἑδραίαν αὐτὴν παρὰ πᾶσι B κυρώσῃς. οὔτε γὰρ τὸ θεῖον λέγομεν παθητὸν, ὡς σὺ λέγεις. οὔτε γυμνὸν λόγον φαμὲν σταυρωθέντα, ἀλλὰ Χριστὸν Ἰησοῦν. ἐν δὲ τῷ τρισαγίῳ, ποῦ σώματος δήλωσις, ἵνα χώραν ἡ τοῦ σταυροῦ λάβοι προσηγορία; λέγεις γὰρ, ἅγιος ὁ Θεός. καὶ τίς οὐκ οἶδεν, ὅτι πρῶτος ὁ πατὴρ κατὰ τὴν τάξιν τῆς συνήθους πᾶσι δοξολογίας, εἰ καὶ μὴ καθ' ὑπεροχὴν τῆς θεϊκῆς ἀξίας; ἔπειτα φάσκεις, ἅγιος ἰσχυρός καὶ τίς οὐκ οἶδε, κατὰ τὸν προφήτην Ἡσαΐαν, ὅτι τὸ τεχθὲν ἡμῖν παιδίον, Χριστὸς Ἰησοῦς, οὗ ἡ ἀρχὴ ἐγενήθη ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ· καὶ καλεῖται, καὶ ἔστι μεγάλης βουλῆς ἄγγελος, ἰσχυρὸς Θεός; εἰ γὰρ καὶ ἐσταυρώθη ἐξ ἀσθενείας, ἀλλὰ τὸ ἀσθενὲς ἡμῶν ἀναλαβὼν σῶμα, τοῦτο πέπονθεν. C ἰσχυρὸς δὲ Θεὸς τυγχάνων, προθύμως πρὸς τὸν σταυρὸν τὸ οἰκεῖον ἐξεδίδου σῶμα, ὡς εἰπεῖν καὶ τὸν προφήτην· αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἀνέλαβε. Θεὸς δὲ, καὶ ἄνθρωπος παρὰ πάντων συνωμολόγηται ὁ Χριστός· σὺ δὲ μόνον τὸ ἰσχυρὸν τῆς τοῦ Χριστοῦ θεότητος εἰπὼν, παραδραμὼν δὲ καὶ τοῦτον, ἧκες ἐπὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ ὡμολόγησας, ὡς ἔστιν ἀληθῶς, ἀθάνατον. τίνα οὖν ἐπιφέρεις ἐσταυρωμένον δι' ἡμᾶς μετὰ ταῦτα; τὸν Χριστὸν λέγεις; οὐκοῦν δῆλος γέγονας τετράδα * φρονῶν, ἕτερον παρὰ τὸν ἰσχυρὸν Θεὸν, τὸν Χριστὸν ὀνομάζων; ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον σταυρωθῆναι φάσκεις· καὶ τί τούτου δυσσεβέστερον D γένοιτ' ἄν; ἀλλὰ φαντασίαν λέγεις τὴν τοῦ πάθους οἰκονομίαν; οὐκοῦν φαντασία κατὰ τοὺς ἀσεβεῖς Μανιχαίους καὶ ἡ ἡμῶν σωτηρία; ὁρᾷς πῶς πανταχόθεν περικρημνίζῃ, καὶ ἀγνοεῖς· ἢ καὶ εἰδὼς, ἑκὼν κακουργεῖς· ἰδοὺ νῦν ὑπομνησθεὶς, ἐντράπηθι περὶ τῆς ἀπαιδευσίας σου, καὶ εἶξον, ὡς παρεδέξω παρὰ τοῦ προφήτου, δοξολογεῖν τὸ τρισάγιον. ἀσωμάτως γὰρ ὀνομάζομενον, μηδενὸς προκειμένου τῆς σαρκώσεως τοῦ μονογενοῦς αἰνίγματος· καθαρῶς ὀφείλει δοξολογεῖσθαι, μηδεμιᾶς σταυροῦ προσθήκης ἐπαγομένης. ὡς γὰρ ἂν σοφίζηταί τις, ἐκκρημνίζεται τῆς ὀρθοδοξίας. Χριστὸν δὲ δι' ἡμᾶς σταυρωθέντα, τὸν E υἱὸν τοῦ Θεοῦ, παραλαβὼν, κατὰ τὸν μακάριον Παῦλον φάσκοντα· ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον. μὴ ἀπαρνοῦ τοῦτο τὸ ὄνομα, καὶ

A Multum valde sum angustiatus super te, frater honorandissime, quoniam per te magnum oritur scandalum, præamputante me scandala. Etenim cum in hoc volo lacrymas compescere, prohibeor a tua perversa excogitata hæresi, quoniam evangelia a te sauciantur, actusque & apostolus. Visus es enim ultra ipsos [illegible], dum non Christum crucifixum pure confiteris, sed trisagio crucem coadunas, sicut prima tua scripta ad Acacium Constantinopolitanæ urbis pastorem, ostendunt. Ex quo autem in impietatem incidisti, opinionem a te injuste prolatam, differenter pervertis, quatenus permanentem & stabilem ipsam B apud omnes confirmes. Neque enim divinum dicimus passibilem, sicut tu dicis: neque nudum Verbum dicimus crucifixum, sed Christum Jesum. In trisagio autem, ubi non est corporis significatio, quem locum crucis appellatio accipiet? Dicis enim, Sanctus Deus. Et quis nescit, quoniam primus Pater sit secundum ordinem * opinationis omnibus consuetæ, licet non secundum eminentiam divinæ dignitatis? Postea dicis, Sanctus fortis. Et quis nescit secundum prophetam Isaiam, natum nobis Christum Jesum puerum, *cujus principatus super humerum ejus, & vocatur & est magni consilii angelus, Deus fortis*? Si enim crucifi- C xus est, ex infirmitate, infirmum nostrum assumens corpus, hoc passus est. Fortis autem Deus existens, voluntarie ad crucem proprium exhibuit corpus, sicut dicit propheta: *Ipse infirmitates nostras assumpsit.* Deus autem & homo ab omnibus simul confitetur Christus, tu solam fortitudinem Christi deitatis dicis. Et percurrens hoc, venisti ad Spiritum sanctum, & confessus fuisti (sicut est vere) immortalem. Quem ergo inferens crucifixum propter nos, præter Christum dicis? Nonne ergo manifestus factus es quaternitatem sapere, alium præter fortem Deum, Christum nominans, dum Spiritum sanctum crucifixum fuisse di- D cis? Et quid magis impium isto factum unquam fuit? Sed phantasiam dicis, passionis dispensationem. Nonne ergo phantasia, secundum impios Manichæos, & salvatio nostra est? Vides quomodo undique præcipitaris, & ignoras, vel sciens voluntarie male facis? Ecce nunc recordatus verecundare de tua ineruditione, & scito, sicut a propheta recepisti, glorificare trisagium. Incorporaliter enim nominatur. Nullo carnis ænigmate ipsum prædices. Unigenitus pure debet glorificari, nulla crucis additione inducta. Sic enim si quis sophista sit, e recta opinione præceps efficitur. Christum autem assumo, propter nos Filium Dei cru- E cifixum, secundum B. Paulum dicentem: *Nos autem prædicamus Jesum Christum, &* hunc

Margin notes: Isai. 11. — * in τριάδα — Vulgata forte melius [illegible] Deum — Isai. 53. — Isai. 6. — 1. Cor. 1.

hunc crucifixum. Noli negare istius nomen A & passionem. Sic autem nos præveniens ille dixit: *Si quis vobis evangelizet præter quod accepistis, anathema sit; Ego enim*, inquit, *non judicavi me aliquid scire in vobis, nisi Christum Jesum, & hunc crucifixum*. Si autem istum negas crucifixum, & trisagio passionem adjungis, quomodo non subintrasti anathematizationem? Paulus est qui anathematizat, *vas electionis*. Prætendas, id est, assumas Christum, & crucem noli negare. Non alterum pro altero. Plurimi enim sunt crucifixi, unus autem qui propter nos. Porta ergo in cruce istius nomen, ut non alium suspiceris dicere crucifixum, quoniam scis, quod *multa sunt insidiæ dolosi*. B Propter hoc trecenti decem & octo, & centum quinquaginta patres, unum dominum Jesum Christum crucifixum tradiderunt, & non trisagium. Qui autem judicant seipsos esse meliores legislatores quam isti patres, quomodo non ostendunt se ab istis alienos?

Galat. 1. 1. Cor. 2. Actor. 9. Prov. 11.

A τὸ πάθος. εἰ δὲ μὴ, προλαβὼν ἐκεῖνος ἔφη· εἴτις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔσω. ἐγὼ γὰρ, φησὶν, οὐκ ἔκρινά τι εἰδέναι ἐν ὑμῖν, εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ τοῦτον ἐσαυρωμένον. εἰ δὲ τοῦτον ἀρνεῖσθε σαυρωθέντα, καὶ τῷ τρισαγίῳ πάθος προσάπτετε, πῶς οὐχ ὑποίσετε τὸν ἀναθεματισμόν; Παῦλός ἐστιν ὁ ἀναθεματίζων, τὸ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς, προβαλοῦ Χριστὸν, καὶ σαυρὸν μὴ ἀπαρνοῦ, μὴ ἕτερον ἀνθ' ἑτέρου. πλεῖσοι γάρ εἰσιν οἱ σαυρωθέντες, εἷς δὲ ὁ δι' ἡμᾶς. φέρε οὖν ἐν τῷ σαυρῷ τούτου τὸ ὄνομα, ἵνα μὴ ἕτερον ὑποπτευθῇς λέγειν σαυρωθέντα, ὅτι οἶδας πολλὰ τὰ ἔνεδρα τοῦ δολίου. διὰ τοῦτο καὶ οἱ τριακόσιοι δέκα καὶ ὀκτὼ, καὶ B οἱ ἑκατὸν πεντήκοντα, ἕνα κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν παραδεδώκασι σταυρωθέντα, καὶ οὐ τὸ τρισάγιον. οἱ δὲ νομοθετικωτέρους κρίναντες ἑαυτοὺς εἶναι τούτων τῶν πατέρων, πῶς οὐ δεικνύουσιν ἑαυτοὺς τούτων ἀλλοτρίους;

Γαλ. 1. 1. Κορ. 2. Εκκλ. 11.

EPISTOLA (a) FAUSTI EPISCOPI * APOLLONIDÆ,

AD EUMDEM PETRUM.

* APOLLONIADIS,

QUoniam jam * permissum est primos C pungi ab his, quibus postremo mysterium Dei revelatum est, illos autem silentium agere a mala doctrina, tamquam pessimos dogmatistas effectos: audivi a multis coepiscopis, dilectissime, te a recta opinione deviare, & hoc ubique circumstrepere. Propter quod necessarium putavi, quærere a te, si hæc ita se habent. Ostendere enim visum est, non ita te sapere debere, ut trisagio crucem adjungas, & passioni & morti impassibile submittas: sed pure, sicut ea quæ sunt seraphim, & pie gloriam dicere. Quomodo christianizant gentes, si nomen salvatoris non inferatur Christo? Quomodo autem & ipsi Christiani fideles esse pos- D sunt, non superponentes cruci nomen Christi? Audientes enim infideles Deum immortalem propter nos crucifixum, dicent scandalum esse credere in Christum, avertentes & dicentes: Dii nostri qui apud Christianos populos adulteri sunt, immortales a nobis appellantur. Et quomodo ipsorum Deus, immortalis existens, mortuus est; Manifestum quod falsa est * dictio ipsa. Si enim mortuus est, non est immortalis. Adhuc neque fortis, sed infirmus, mortalitate tentatus. Non isti solum, sed & Dei cultores, & nobis confideles, dicent: Utique isti Dei passionarii sunt, & non Christiani: Manichæi, & non orthodoxi: [1] quia E Trinitatem tenentes non Trinitatem, Eutychianistæ sunt, non recte sentientes; Nestoriani, non christianizantes. Si quis autem in cruce appensum audiet Christum Jesum esse, qui mortalem carnem nostram sua clementia * χριόμενος, Christus proprie vocatur; propter quod & crucifixerunt ipsum, quem speramus, quoniam ipse est

* pronum
Isai. 6.
* judicium hoc.
Theopaschitæ hæretici.
* inunctus

Ἐπειδήπερ ἐπιτέτραπται νύττεσθαι τοὺς πρώτους ὑπὸ τῶν ἀποκαλυφθέντων Χριστοῦ τὸ μυστήριον ἐσχάτως, ἐκείνους δὲ σιγὴν ἄγειν τῆς κακοδιδασκαλίας, ὡς γεγονότας κακίστους δογματιστάς· ἤκουσα παρὰ πολλῶν ἐπισκόπων, ἀγαπητὲ, ἐκνενευκέναι σε τῆς ὀρθοδοξίας, καὶ τοῦτο πανταχοῦ περιήχηται. διὸ ἀναγκαῖον ἡγησάμην πυθέσθαι παρὰ σοῦ, εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει. δεῖξαι γάρ μοι δέδοκται, μὴ οὕτω σε φρονεῖν ὀφείλειν, ὥστε τῷ τρισαγίῳ σαυρὸν συνάπτειν, καὶ πάθει, καὶ θνήσει τὸ ἀπαθὲς ὑποβάλλειν, ἀλλὰ καθαρῶς, ὡς τὰ σεραφεὶμ, καὶ εὐσεβῶς δοξολογεῖν. πῶς γὰρ χριστιανίσουσι τὰ ἔθνη, τοῦ ὀνόματος τοῦ σωτῆρος μὴ ἐπιφε- D ρομένου τῷ Χριστῷ; πῶς δὲ καὶ αὐτοὶ οἱ Χριστιανοὶ δύνανται πιστοὶ τυγχάνειν, μὴ ἀνατιθέντες τῷ σαυρῷ τὸ τοῦ Χριστοῦ ὄνομα; ἀκούοντες γὰρ οἱ ἄπιστοι Θεὸν ἀθάνατον δι' ἡμᾶς σαυρωθέντα, ἐροῦσι σκάνδαλον εἶναι τὸ πιστεῦσαι Χριστῷ, ἀποστρεφόμενοι, καὶ λέγοντες· οἱ Θεοὶ ἡμῶν, οἱ παρὰ τοῖς Χριστιανοῖς κίβδηλοι ὄντες, ἀθάνατοι παρ' ἡμῶν ἀναγορεύονται. καὶ πῶς αὐτῶν Θεὸς ἀθάνατος ὢν, ἔπαθε; δηλονότι ψευδὴς ἡ κρίσις αὕτη. εἰ γὰρ ἀπέθανεν, οὐκ ἔτι ἀθάνατος, οὐδὲ ἰσχυρὸς, ἀλλ' ἀσθενὴς, τῆς ἀθανασίας ἐκπεσών. οὐχ οὗτοι δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ θεοσεβεῖς, καὶ ἡμῖν ὁμόπιστοι, λέξουσιν ἄν· οὗτοι θεοπασχῖται, καὶ οὐχὶ Χριστιανοί εἰσι· Μανιχαῖοι, καὶ οὐκ ὀρ- E θοτόμοι· τετραδῖται, καὶ οὐ τριάδοξοι· Εὐτυχιανισταὶ, καὶ οὐκ ὀρθόδοξοι· Νεστοριανοὶ, καὶ οὐ φιλόχριστοι. εἰ δέ τις τὸν ἐπὶ σαυροῦ κρεμασθέντα ἀκούσει Χριστὸν εἶναι, ὃς τὴν θνητὴν ἡμῶν σάρκα χρισθεὶς φιλανθρωπίᾳ, Χριστὸς εἰκότως κεκλήσεται, διὸ καὶ ἐσαύρωσαν αὐτὸν, ὃν ἐλπίζομεν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ μέλλων λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραήλ· τότε πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, ἐρεῖ.

Ex iisdem Binii & Ducæi edit.

---

1 Lege, *quaternitatem tenentes*. Hard.
(a) In collectione Avellana Cod. Vatic. 4961. non Faustus, sed Faustinus legitur. *Mansi*.

ἐρεῖ. κἀγὼ Χριστιανός εἰμι· πιστεύω εἰς ὃν καὶ οὗτοι ἐπίστευσαν. καὶ πιστευθήσεται καὶ τὰ πάθη, καὶ ἡ θνῆσις τοῦ σώματος αὐτοῦ. καὶ γὰρ διὰ τοῦτο πλείσταις λοιδορίαις ἐβλήθη παρὰ τῶν ἀπίστων ἡ ἐν Χαλκηδόνι τῶν ἑξακοσίων τριάκοντα πατέρων ὀρθόδοξος πίστις, ὅτι εἶπον δύο φύσεις εἶναι ἐν τῷ Χριστῷ, μίαν παθητήν, θνητήν, ὁρατήν τε, καὶ ἁπτήν, ἥτις ἐστὶν ἡ σάρξ ἡμῶν· καὶ μίαν ἀπαθῆ, ἀθάνατον, ἀόρατον, ἀψηλάφητον, ἥτις ἐστὶν ἡ τοῦ Θεοῦ ἄχραντος φύσις. τὰ ἑκάτερα οὖν ἐν τῷ Χριστῷ δεῖ ἡμᾶς ὁμολογεῖν, ὧν τῇ ἑνώσει μὴ δῷς διάστασιν, μηδὲ τέμῃς τὸν Θεὸν ἀπὸ τῆς σαρκός· καὶ οὐ φωραθήσῃ Νεστοριανός. μηδὲ τὸ διάφορον ἀπαρνήσῃ τῶν Χριστοῦ φύσεων· καὶ οὐχ ὑποπτευθήσῃ Εὐτυχιανιστὴς εἶναι. καὶ μὴ συγχέῃς Θεὸν σαρκὸς πάθεσι· καὶ οὐκ ἐλεγχθήσῃ Ἀπολιναριστὴς εἶναι. μηδὲ τὸν ἀπαθῆ, καὶ ἀθάνατον τετράφθαι λέξῃς Θεόν· μηδὲ προσοχθήσῃ εἶναι Μανιχαῖος. μηδὲ ἐν τῷ τρισαγίῳ μετὰ Θεὸν πατέρα, καὶ ἰσχυρὸν αὐτοῦ υἱόν, καὶ ἀθάνατον πνεῦμα, προσθῇς Χριστὸν ἐσταυρωμένον· καὶ οὐχ ἕξεις τοῦ Σαμοσατέως τὴν αἵρεσιν, καὶ οὐκ ἐλεγχθήσῃ τετράδα * φρονῶν, καὶ οὐ τριάδα, μηδὲ τὴν τριάδα εἰς Χριστὸν ἀναπλάσῃς, αὐτὸν λέγων πατέρα, καὶ υἱόν, καὶ ἅγιον πνεῦμα· καὶ οὐχ ὑποίσεις τὴν Σαβελλίου δίκην. μηδὲ κληθῆναι θέλων καθηγητής, καὶ οὐκ ἀκόλουθος τῆς Χριστοῦ διδασκαλίας, καινοτομήσῃς κενοδοξίας αἵρεσιν· καὶ οὐ μολύνῃς τὴν ψυχήν, ὅτι οἶδας τοὺς ἀποστόλους μὴ καθηγησαμένους ἐν καινοτομίαις, ἀλλ' ἰχνηλατήσαντας τὸν μόνον καθηγητήν, καὶ νομοθέτην Χριστόν. βλέπε, ἀγαπητέ, μὴ εἰς πέρας ἄξῃς τὸ διαφημιζόμενον περὶ σοῦ· μὴ γέλως γένῃ, ὡς θεοπασχίτης, ἢ τετραδίτης. εἰ δὲ καὶ ἐφήψω τούτων τῶν λόγων, ἢ τῆς φροντίσεως ἐμπαροιστρήσῃ, ταχέως ἔκκλινον ἀπὸ κακοῦ, καὶ ποίησον ἀγαθόν· ἵνα, ὡς εὐχόμεθα, ὀρθοτομῇς τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, Χριστὸν καθομολογῶν σαρκὶ δι' ἡμᾶς παθόντα, τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος. καὶ ἅπαξ τοῦ οὕτως ὁμολογεῖν μὴ ὑποσκελισθῇς ὑπὸ τῶν αἱρέσεων. πολλοὶ γὰρ πλάνοι ἐξῆλθον εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ ὁμολογοῦντες Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθέναι.

* ἴσ. φρονεῖν

Ψαλ. 33.

Ἰωάν. 2.

venturus redimere Israel: tunc cadens in faciem, dicet: Et ego Christianus sum: Credo in quem & isti crediderunt. Et credentur esse & passiones, & mortalitas corporis ipsius. Et propter hoc enim plurimis deliramentis jaculata est ab infidelibus fides orthodoxa sexcentorum triginta patrum in Chalcedona, quoniam dixerunt, duas naturas esse in Christo, unam passibilem, mortalem, visibilem & tractabilem, quæ est caro nostra: & unam impassibilem, immortalem, invisibilem, intractabilem, quæ est Dei inviolabilis natura. Utrumque ergo in Christo oportet nos confiteri, quorum unioni non des distantiam: neque scindas Deum a carne, & non deprehenderis Nestorianus: neque discretionem Christi naturarum negaris, & non suspicaberis esse Eutychianista: & non confundas Deum passionibus carnis, & non diceris Apollinarista: neque * impassibili & immortali superbe addas Christum crucifixum, & non asseveres mutatum Deum; & non eris habitus Manichæus. Neque in trisagio post Deum Patrem, & fortem ipsius Filium & immortalem Spiritum, addas Christum; & non habebis Samosateni hæresim. Et non redarguaris quaternitatem sapiens non Trinitatem: neque Trinitatem in Christum induplices, ipsum Patrem & Filium & Spiritum sanctum dicens; & non subibis Sabellii pœnam, id est, causam. Non velis vocati præceptor, & non secutor doctrinæ Christi: & non innovabis * vanæ gloriæ hæresim, & non contaminabis animam tuam: quoniam scis apostolos non fuisse præceptores in novitate, sed indagantes solum præceptorem & legislatorem Christum. Videas carissime, non in finem ducas diffamationem tuam, ne derisus fias, tamquam Deum passibilem, vel quaternitatem asserens. Si autem apprehendisti hos sermones in instinctu sensus, *cito declina a malo, & fac bonum*, & (ut optamus) rectum facias verbum veritatis, Christum simul confitendo secundum carnem propter nos passum, Filium Dei viventis: & simul sic confitendo, non supplantaberis ab hæresibus: *Multi enim errones exierunt in mundum, qui non confitentur Jesum Christum in carne venisse.*

* impassibilem & immortalem.

* novæ opinionis

Psal. 33.

Joan. 2.

EPISTOLA PAMPHILI EPISCOPI * ABYDARUM,

AD EUMDEM PETRUM.

* ABYDORUM, alias AMYDENORUM,

Ex iisdem Binii & Zon. edit.

ΤΟ' πολύθρυπτον τῶν ἐμῶν παίδων, ἀγαπητέ, διεγείρει με κλαδεῖν θρῆνον. εἰ γὰρ ἐν οἴκῳ θνήσκει τις, ἐκεῖσε κλαυθμὸς φορτῆ, πῶς οὐκ ἀποδακρύσομαι, καὶ ἀποδύρομαι τὸν ἀλιτήριον ἐκ τῶν σῶν ἀγγελιῶν καταγγελθέντα τῶν ἐμῶν υἱῶν θάνατον, οὓς ἔδει σε ὡς συναδελφὸν ἐπισπουδάσαι συνάγειν πρὸς τὸν Θεόν; τοὐναντίον δὲ πέπρακταί σοι, θεοφιλέστατε. ἐγένου γὰρ ὀλετήρ, καὶ οὐ ζωή· πικρία, καὶ οὐ γλυκύτης. * καλάμη, καὶ οὐ χρυσός· ἄκανθα, καὶ οὐκ ἄνθος· καταῤῥαγμός, καὶ οὐ γαλήνη. τί γὰρ τῶν προέδρων ἡμῶν, καὶ ἐπισκόπων οὐ προσχὼν τοῖς συμβόλοις, εἶξας μὴ προστίθεσθαι τῇ ξένῃ * ξιάδα, ἣν ἐν τῷ τρισαγίῳ σὺ φάσκεις λέγουσιν ἐν προσθήκῃ σταυροῦ; αὕτη γὰρ δρακοντική,

* quædam desunt. num. [illegible]

Filiorum meorum, dilectissime, amarum excitas me luctum emanare. Si enim cum in aliqua domo quis moritur, ibidem fletus abundat; quomodo non lacrymabor & dolebo mortem filiorum meorum: tuis suasis perniciose delatam, quos oportebat, te tanquam confratrem, studere una mecum ad Deum adducere? Contrarium autem a te factum est, Deo amantissime. Fuisti enim ipsorum corruptor, non vita: amaritudo non dulcedo: uva amara, non dulcis botrus: zizania, non frumentum: stipula, non aurum: spina, non flos: conturbatio, non serenitas, id est, tranquillitas. Quid enim? Præcedentium nostrorum coepiscoporum attedens symbola, non scivisti non fuisse additam.

ditam Trinitati quaternitatem, dum trisagium A
diceres in additione crucis? Ipsa enim est
draconica & venenosarum heresum vox, &
porta inferni, & sempiternus janitor mortis,
& Christianorum laqueus, innocentium ca-
ptio, orthodoxorum momus, id est, con-
taminatio, fidelium prolapsus, sapientium ti-
tubatio, industriorum scandalum, quibus su-
spectus fuisti dulcis esse cum tua * exclama- (* excecata, vel excogitata appositione.)
ta expositione, qua agonizas contra apostoli-
cam diffinitionem & evangelia, & trecento-
rum decem & octo patrum symbolum, ad-
ditionem in trisagio ignorantium, intelle-
ctuale venenum. Dic mihi ergo, quis dei-
tatem dicit crucem sustinuisse? Quid Deum
Verbum nudas a stola? Quid insecabilem B
tua ignavia seu umbrositate secas? Quid ve-
ritatem saucias? Quid Nestorio & Eutyche-
ti, Christi sectione, fœderatus sis, & Samo-
sateno condiscipulus, scindis Christi divinam
substantiam a carne, & cum Valentino eru-
ctasti, dicens, sicut ille, immortalem cruci-
fixum fuisse & divinam naturam, servi sup-
ponens passionibus? Quid? * Continebo, vel (f. Conticebo.)
loquar? Num Paulianistam te acclamabo?
Tamen in tuis literis dixisti, post Trinita-
tem, Christum propter nos crucifixum. Num
Manichæum te dicam? Tamen tu tibiipsi
reprehensibilis factus fuisti, Deum non Chri-
stum, dicens crucifixum. Num Nestorianum
te appellabo? Sed approbasti post Patrem C
confiteri laudatum a fidelibus Filium Dei
fortem, carne crucifixum. Num Apollinari-
stam te dicam? Commiscuisti enim, sicut
ipse, Deum confundens passionibus carnis.
Multa itaque tristitia repletus, hæc tibi pro-
pono, simul cum Acacio, inducente me ad
hoc ipsum. quorum viriliter * ab orthodo- (* Ista non respondent textui Græco ut dicemus in Annotatis.)
xis dementiæ resistendum est. Quid conta-
minas ecclesiam? Quid dilaceras Christi ovi-
le? Si male dico, dic mihi tu. Quæro enim
te doctrina rectissima excellere me & pluri-
mos. Quid ergo? dicemus, sicut Paulus,
Christum crucifixum, vel sicut tu, immor-
talem crucifixum? Quid? dicemus, quoniam
oportet filium hominis pati, sicut multo- D
ties dominus dixit, vel sicut tu innovando
dixisti, deitatem pati? Vel evangelia & actus
& apostolus (sicut tu dicis) non dicunt si-
cut oportet, sed sunt apud te spernenda, &
apud eos qui secuti sunt hujusmodi tuam insi-
pientiam, dicendo trisagium crucifixum, vel
post Trinitatem, Christum crucifixum? De-
signati enim sunt tecum quaternitatem asse-
rentes. Si autem hæc ita se habent, ad
quid sacræ scripturæ leguntur, vel ipsæ cre-
duntur * auditæ? Ubique enim Christum (* audita)
tradunt propter nos crucifixum, & non tri-
sagium, sicut tu dicis: sed rejiciendos scri-
pturæ dixerunt omnes, qui Deum passibi-
lem dicunt. Jam autem & ante has literas, E
tamquam domino meo & patri, sic rectissima
sapiens manifestavi, reformari debere & * re- (* f. restringi)
stringere impium dogma a te innovatum;
& non acquievisti. Propter quod ego, tam-
quam ad primum invectorem horum impio-
rum sermonum, jaculor contra te mulctam;
ut si forte per ista monita reprehensus a
minore in dignitate, cito cedas confiteri
Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, &
nihil his addere vel auferre teneas culmen
throni pro nobis. Si autem sic non susti-

καὶ ἰοβόλων αἱρέσεων φωνὴ, καὶ πύλη ᾅδου, καὶ αἰώνιος
πυλωρὸς θανάτου, χριστιανῶν βρόχος, ἀκάκων θή-
ραμα, ὀρθοδόξων μῶμος, πιστῶν πρόπτωσις, σο-
φρόνων σκάμβωσις, ἀσκητῶν σκάνδαλον· οἷς ὑπώ-
πτευσαι γλυκὺς εἶναι σὺν τῇ ἐκφωνηθείσῃ σου ἐκθέσει,
τῇ παρακεντιζούσῃ τὸν ἀποστολικὸν ὅρον, καὶ τὰ εὐαγ-
γέλια, καὶ τὸ τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ σύμβο-
λον, τῶν τὴν προσθήκην ἐν τῷ τρισαγίῳ ἀγνοούν-
των, τὸ νοητὸν δηλητήριον. φράσον μοι οὖν, τίς τὴν
θεότητα ἔφη σταυρὸν ὑπομεμενηκέναι; τί τὸν Θεὸν
λόγον γυμνοῖς ἀπὸ τῆς στολῆς; τί διχάζεις τὸν ἄτ-
μητον τῇ σῇ σκιότητι; τί παρατιτρώσκεις τὴν ἀ-
λήθειαν; τί Νεστορίῳ, καὶ Εὐτυχεῖ τῇ τομῇ τοῦ Χρι-
στοῦ ὑπόσπονδος γίνῃ, καὶ τῷ Σαμοσατεῖ μεμαθη-
τευσαι, ὥστε ῥῆξαι Χριστοῦ τὴν θείαν οὐσίαν ἀπὸ τῆς
σαρκός; καὶ Οὐαλεντίνῳ συνηρεύξω, ὡς ἐκεῖνος,
φάσκων τὸν ἀθάνατον σταυροῦσθαι, καὶ ὑπόδουλον θεὶς
τοῖς πάθεσι τὴν θείαν φύσιν; τί ἐπισχῶ, ἢ τί λα-
λήσω; οὐ Παυλιανιστήν σε φωνήσω; ἀλλ᾽ ἐν τοῖς συγ-
γράμμασιν ἔφης, μετὰ τὴν τῆς τριάδος φωνὴν,
Χριστὸν δι᾽ ἡμᾶς σταυρωθέντα. οὐ Μανιχαῖόν σε λέ-
ξω; ἀλλὰ γέγονας αὐτέλεγκτος, Θεὸν καὶ οὐχὶ Χρι-
στὸν φήσας ἐσταυρωμένον. οὐ Νεστοριανόν σε φράσω;
ἀλλ᾽ ἀπέδειξας μετὰ τὸν πατέρα μὴ ὁμολογεῖν τὸν ὑ-
μνούμενον ὑπὸ πιστῶν Θεοῦ ἰσχυρὸν υἱὸν, σαρκὶ ἐσταυ-
ρωμένον. οὐκ Ἀπολιναριστήν σε λέξω; ἔφυρες γὰρ,
ὡς αὐτὸς, Θεὸν συγχέας σαρκὸς πάθεσι. λίαν οὖν
λύπῃ χυθεὶς, τάδε σοι προτίθημι. εἰς τοῦτό με συμ-
βιβάσαντος Ἀκακίου. * αὐτὸς δὲ ὁ τῆς Ῥωμαίων, (* αὐτὸν δὲ alii legunt supp. συμβιβάσαντος.)
ὑπὲρ τοὺς πάντας δὲ ὁ πάντων ἐπίσκοπος. τί λυ-
μαίνῃ τὴν ἐκκλησίαν; τί σκορπίζεις Χριστοῦ τὴν ποί-
μνην; εἰ κακῶς λέγω, φράσον μοι σύ. ζητῶ γὰρ
σε τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὀρθοτάτῃ ὑπερέχειν μου καὶ
πλείστων. τί οὖν; φράσομεν, ὡς Παῦλος, Χριστὸν
ἐσταυρωμένον, ἤ, ὡς σὺ, τὸν ἀθάνατον ἐσταυρωμένον;
τί ἐροῦμεν; ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ὡς πολλα-
χῶς ἔφη ὁ κύριος, παθεῖν· ἤ, ὡς σὺ κεκαινοτόμη-
κας, τὴν θεότητα παθεῖν; ἢ τὰ εὐαγγέλια, καὶ αἱ
πράξεις, καὶ ὁ ἀπόστολος, ὡς σὺ ἔφης, οὐ λέγουσιν
ὥσπερ δεῖ· ἀλλ᾽ εἰσὶ παρὰ σοὶ μεμπτέα, καὶ παρὰ
τοῖς ἐξηκολουθηκόσι τῇ τοιᾷδε παραφροσύνῃ, τοῦ τὸ
τρισάγιον φωνεῖν ἐσταυρωμένον; ἀποδεδειγμένοι γὰρ
εἰσὶ σὺν σοὶ τετράδα παρεισφέροντες. εἰ δὲ ταῦτα
οὕτως ἔχει, τί ἀναγινώσκονται αἱ θεῖαι γραφαὶ, εἰ
αὗται οὐ πιστεύονται, ἀλλὰ σύ; ἄνω γὰρ καὶ κάτω Χρι-
στὸν παραδιδόασι δι᾽ ἡμᾶς ἐσταυρωμένον, καὶ οὐ τὸ τρι-
σάγιον, ὡς σὺ νῦν φάσκεις. ἀλλὰ καὶ ἀποβλήτους εἶ-
πον αἱ γραφαὶ τοὺς θεοπασχίτας. ἤδη δὲ καὶ πρὸ τού-
των τῶν γραμμάτων, ὡς κυρίῳ μου, καὶ πατρὶ ὀρθότα-
τα φρονοῦντι, δεδήλωκα ἐπανορθώσασθαι, καὶ ἀναρ-
ρῆξαι τόδε τὸ παρὰ σοῦ καινισθὲν ἀσεβὲς δόγμα, καὶ
οὐκ εἶξας. διὰ τοῦτο τοίνυν, ὡς πρὸς πρῶτον εὑρετὴν
τῶν ἀσεβῶν τούτων λόγων, δεδόνημαι τοῖς κατὰ σοῦ
ἐπιτιμίοις. ἴσως κἂν διὰ τούτων ἐντραπεὶς, ἐπιστο-
μιζόμενος παρ᾽ ἥσσονος τῇ ἀξίᾳ, θᾶττον εἴξεις
ὀρθοδοξεῖν πατέρα, καὶ υἱὸν, καὶ ἅγιον πνεῦμα, ἐν
τῷ μηδὲν τούτοις προσθεῖναι, ἢ ὑφαιρεῖν, καὶ ἔχεσθαι
τῆς ὑπὲρ ἡμῶν ἀψῖδος τοῦ θρόνου. εἰ δὲ μὴ οὕτως
ἀνάσχοιο, οἴσω σοι κοινωνίας παραίτησιν. ἔφη γὰρ
ὁ ἀπόστολος· αἱρετικὸν ἄνθρωπον, μετὰ πρώτην, καὶ
δευτέραν νουθεσίαν, παραιτοῦ· εἰδὼς, ὅτι ἐξέστρα-
πται ὁ τοιοῦτος, καὶ ἁμαρτάνει, ὢν αὐτοκατάκριτος. Tit. 3.
πλὴν

πλὴν Θεοῦ ἱερέων ἐντυγχάνει, μὴ γίνεσθαί σε αὐτοκατάκριτον, ἀλλ' ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας.

A neris, inducam supra te communionis privationem. Dicit enim apostolus: *Haereticum hominem post primam & secundam monitionem recusa, sciens quoniam eversus est talis, & peccat, seipso condemnatus existens.* Tit. 3. Verumtamen Dei interpellatores sumus, ne tui ipsius condemnator existas, sed recti verbi veritatis praedicator existas.

EPISTOLA ASCLEPIADIS EPISCOPI * (a) TRALLIARUM

* TRALLIUM

AD EUNDEM PETRUM.

Ex iisdem Bibli & Zon. edit.

Ἰδοὺ ἀγαπητέ, πεπλήρωται ὁ κόσμος ἐκ τῆς ἐκθέσεώς σου σκανδάλου, καὶ τὰ βασίλεια ἐμφρόντιστα γέγονε, καὶ οἱ ποιμένες διεγείρονται ἐπαξίως ἄξαι ἐπὶ σοὶ ἀναθεματισμόν. δὸς οὖν, παρακλήθητι, φωνὴν μίαν ὀρθοτομίας, τοῦ ἐπιφροντίσαι τὸ ἀληθὲς ἐν τῷ κοινῷ, τοῦ τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν κόσμον καθομολογεῖν ἐσταυρωμένον· καὶ μὴ τοῦτον διαβρίπτεσθαι διὰ σοῦ, καὶ τούτου τὸ ὄνομα, ἐν τῷ ἑτέρως ἐν διαστροφῇ λέγειν ἐν τῷ τρισαγίῳ τούτου τὸν σταυρόν. μὴ σὺ πρῶτος εἶ τῶν ἐν Νικαίᾳ πατέρων, ἵνα ἄρξῃ ὁ ὅρος σου ὑπὲρ αὐτούς; ἀλλά φησιν, ἐγὼ διὰ Νεστόριον προσέθηκα ἐν τῷ τρισαγίῳ τὸν σταυρόν, διὰ τὸ αὐτὸν παρεξωθεῖσθαι ἐν τούτῳ τὴν θεότητα, ἐν τῷ σταυροῦσθαι αὐτόν. καὶ τί; μὴ νεώτερον τοῦ Νεστορίου τὸ φρόνημα; ἦρξε γὰρ τοῦτο ἀπὸ τοῦ ματαιόφρονος * Φωτεινοῦ, ὃν οἱ ἅγιοι πατέρες οἱ ἐν Νικαίᾳ, ἐν ζωῇ μὲν οὐ κατέφθασαν, τὸ δὲ δόγμα αὐτοῦ κατέκριναν, οὐ διὰ τὸ φράσαι αὐτοὺς τὸ τρισάγιον ἐσταυρωμένον, ἐπειδὴ τοῦτο ἦν ἐν γνώσει αὐτοῖς λίαν δύσφορον, Φωτεινῷ δὲ ἐράσμιον. ὅθεν τὸ μὲν τρισάγιον ἐν μυστηρίοις μόνοις ἀπέθεντο φωνεῖσθαι, καθὰ τὰ σεραφεὶμ φασι, μηδεμίαν ἐν τούτῳ προσθήκην, ἢ ὑφαίρεσιν πράξαντες. πάλιν δὲ τούτου τὸ ἀσεβὲς ἀνανεωθὲν ἐπὶ τοῦ * Σαμοσατέως, λίαν ἱδρύθη· καὶ ἐπισυναχθέντες οἱ ἀγιώτατοι τὴν μνήμην πατέρες ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει, εἰ καὶ αὐτὸν οὐ παρέφθασαν, ἀλλὰ τὸ δόγμα αὐτοῦ κατέκριναν, τὸ μὴ φρονεῖν δύο υἱούς. διὸ ἕνα καθωμολόγησαν ἐν τῷ ὅρῳ αὐτῶν υἱόν· μὴ τὸ τρισάγιον ἔφησαν, δι' αὐτὸν ἐσταυρωμένον, ὅτι τῷ ὅρῳ τῶν πρὸ αὐτῶν πατέρων ἐξηκολούθησαν, καὶ ἕπεσθαι τοῖς δόγμασιν αὐτῶν ἔκριναν, τοῦ τὸ τρισάγιον ἐν τοῖς μυστηρίοις μόνον ἐξακούεσθαι ἀπαθῶς, ὡς τὰ σεραφεὶμ, καὶ μὴ ἐσταυρωμένον· πάλιν δὲ Νεστορίου ἀνακαλύψαντος, καὶ καταρτίζοντος τὰ ἀσεβῆ πρὸ αὐτοῦ δόγματα, φαμὲν δὴ τὰ Φωτεινοῦ, καὶ τὰ τοῦ Σαμοσατέως, συναθροισθέντες δι' αὐτὸν οἱ περὶ Κελεστῖνον, καὶ Κύριλλον, ἔπαυσαν τὰς τοιαύτας δυσσεβείας, οὐκ ἀποθέντες ἐν τῷ τρισαγίῳ σταυρόν. ἢ σὺ δοκεῖς πάντων τούτων σοφώτερος εἶναι, ἢ ἔχεσθαι παρ' αὐτοὺς πνεύματος ἁγίου, οἷς ἦν γνῶσις; ἡ σὴ τοίνυν ἀποτεθεῖσα ἐν τῷ τρισαγίῳ προσθήκη, δυσφημίας βλασφημία ἐστί. πλὴν καὶ κατὰ τούτους τοὺς ἁγίους πατέρας, δυσφόρου καταλαβόντων τὴν Κωνσταντινούπολιν σεισμῶν, μικρός, καὶ μέγας, πλούσιος, καὶ πτωχός, δοῦλος, καὶ ἐλεύθερος, ἐκ τῆς δὲ ἀναχωρήσαντες, ἐν τῷ κάμπῳ ἅμα συνέδραμον, κρυμοῖς

* Σαμοσατέως Paulo legendum omnino est.

* Φωτεινοῦ qui Paulo Samosateno junior exstitit.

B Ecce carissime, impletus est mundus scandalo appositionis tuae, & palatia plena curis facta sunt, & pastores incitantur merito inducere supra te maledictionem. Da ergo, obsecro, vocem unam orthodoxam, ut cures verum in communi, ut Filium Dei totus mundus simul confiteatur crucifixum, & non spernatur iste per te, & istius nomen in dicendo non aliter pervertatur in trisagio istius crucis. Num tu primus es patrum in Nicaea, ut diffinitio tua super ipsos dominetur? Sed dicis: Ego propter Nestorium addidi in trisagio crucem, ex eo quod repellebatur ab eo deitas, dum ipsum crucifixum dicebat. Et quid? Non est intellectus iste junior Nestorio. Incepit enim hoc a Photino vanae sententiae, quem sancti patres, qui in Nicaea convenerunt, in vita quidem non invenerunt, dogma autem ipsius condemnaverunt. Non tamen propterea deprehendunt ipsi trisagium crucifixum, Isai. 6. C quoniam hoc ipsis erat in notitia valde grave, Photino autem amabile. Unde trisagium in solis mysteriis vocari permiserunt, sicut illa seraphim dicunt, nullam in isto additionem vel detractionem facientes. Rursus autem haec impietas renovata in tempore Samosateni, iterum invaluit: & sanctae memoriae patres in Constantinopoli congregati, licet ipsum non invenerunt, tamen dogma ipsius condemnarunt: hoc est, non sapere duos filios. Ideo unum filium in ipsorum diffinitione confessi sunt, non trisagium. Dixerunt autem ipsum crucifixum, quoniam diffinitionem patrum ante ipsos praecedentium D secuti sunt, & ipsorum dogmata, sequi judicaverunt, audire videlicet in solis mysteriis trisagium impassibiliter, sicut seraphim & non crucifixum. Rursus revalescente Nestorio, & instruente impia ante ipsum dogmata illa, videlicet Photini & Samosateni, congregati propter ipsum, qui circa Caelestinum & Cyrillum erant, hujusmodi impietates propulsaverunt, & non apposuerunt in trisagio crucem. * Vel tu videris omnibus istis sapientior esse; vel habere plus Spiritus sancti quam ipsi, quibus scientia fuit? Tua ergo additio crucis in trisagio apposita, impia blasphemia est. Verumtamen, & post hos sanctos patres, cum graves terraemotus civitatem Constantinopolitanam occupassent, magnus & parvus, dives & E pauper, servus & liber, extra civitatem in campo succedentes, simul concurrerent, frigoribus & hieme ibidem perdi malentes, quam

* for. An

(a) In collectione Avellana quae est in Vaticana bibliotheca num. 4961. haec epistola inscribitur: *Asclepiadis Episcopi Citralensi*. Mansi.

quam civitati ipsi * conjungi. Quibus ubi Deus parcere clementer dignatus est, revelavit beato Proclo trisagium acclamare, cum ipsi ad propulsandam iram litanias facerent. Et hoc clare non uni vel duobus notum fuit, sed toti mundo. Si ergo introduxit Deus in eo dicere crucem, quomodo non respicit ad injuriam suam? Dixit enim * dicere; Sanctus Deus, sanctus fortis, sanctus immortalis, miserere nostri. Quomodo ergo tu ausus fuisti apponere crucem, præter Deum & sanctos patres, Patrem confundens Filio & Spiritui sancto, in trisagio vocans crucem, tanquam apud te Pater non esset Pater solum, sed & Filius: & Filius non esset Filius solum, sed & Pater: & Spiritus sanctus non esset Spiritus solum, sed & Filius? Propter hoc;

* cum ipsa civitate obrui.

* dici.

A ϗ χειμῶνι ἐκεῖσε ὀλέσθαι, ϗ μὴ συμπεπτῶσθαι τῇ αὐτῇ πόλει. ὡς φειδοῦς ὁ Θεὸς ἀξιώσας φιλανθρωπευσάμενος, ἀπεκάλυψε τῷ μακαρίῳ Πρόκλῳ τὸ τρισάγιον εἰς παῦσιν ὀργῆς λιτανεύοντας αὐτοὺς φωνεῖν. ϗ τοῦτο ἐμφανῶς οὐχ ἑνὶ, ἢ δευτέρῳ γνωσθὲν, ἀλλὰ παντὶ τῷ κόσμῳ. μὴ ἀπέθετο ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ λέγεσθαι σταυρὸν, ὅτι οὐδεὶ ὁρᾷ εἰς ὕβριν αὐτοῦ; ἔφη γὰρ φάσκειν· ἅγιος ὁ Θεὸς, ἅγιος ἰσχυρὸς, ἅγιος ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς. πῶς οὖν σὺ τετόλμηκας παραθέσθαι σταυρὸν, παρὰ τὸν Θεὸν, ἢ ϗ παρὰ τοὺς πατέρας, τὸν πατέρα συγχέων τῷ υἱῷ, ϗ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, ἐν τῷ τρισαγίῳ φωνῶν τὸν σταυρόν; ὡς παρὰ σοὶ μὴ εἶναι πατέρα τὸν πατέρα B μόνον, ἀλλὰ υἱόν· ϗ τὸν υἱὸν μὴ εἶναι υἱὸν μόνον, ἀλλὰ ϗ πατέρα· ϗ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον μὴ εἶναι μόνον πνεῦμα, ἀλλὰ ϗ υἱόν. διὰ τοῦτο,

Sequuntur anathematismi, duplicis editionis.

I. Si quis apponit in trisagio crucem præter Filium Dei, anathema sit.

Εἴτις ἀνατιθεῖ ἐν τῷ τρισαγίῳ σταυρὸν παρὰ τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, ἀνάθεμα ἔστω.

II. Si quis quaternitatem introducit, in trisagio apponens post Trinitatem Christum crucifixum, anathema sit.

Εἴτις τετράδα παρεισφέρει, ἐν τῷ τρισαγίῳ παραθεὶς μετὰ τὴν τριάδα Χριστὸν ἐσταυρωμένον, ἀνάθεμα ἔστω.

III. Si quis confundit Trinitatem, eumdem dicens esse Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, anathema sit.

Εἴτις συγχέει τὴν τριάδα, αὐτὸν λέγων εἶναι πατέρα, ϗ υἱὸν, ϗ ἅγιον πνεῦμα, ἀνάθεμα, ἔστω.

IV. Si quis distinguit unam essentiam Trinitatis in duas, anathema sit.

Εἴτις διΐστησι τὴν μίαν οὐσίαν τῆς τριάδος εἰς δύο, ἀνάθεμα ἔστω.

C

V. Si quis unum Filium secat in dualitatem filiorum, anathema sit.

Εἴτις τὸν ἕνα υἱὸν διχάζει εἰς δυάδα υἱῶν, ἀνάθεμα ἔστω.

VI. Si quis Dei Verbum & carnem dicit unam naturam, ignorans naturarum differentiam, anathema sit.

Εἴτις τὸν Θεὸν λόγον, ϗ τὴν σάρκα, μίαν φύσιν λέγει, ἀγνοῶν τῶν φύσεων τὸ διάφορον, ἀνάθεμα ἔστω.

VII. Si quis divinam naturam Filii confundit passionibus carnis ejus, & non confitetur eum spiritu impassibilem, carne vero passum, anathema sit.

VIII. Si quis dicit Deum passibilitatem aut mortem gustasse, tanquam ad hæc eum bona voluntate venisse, cum conversus esset; & non confitetur eam tanquam Deum non fuisse sub damnatione mortis, mortem vero mortificasse per carnem suam mortalem quam assumpsit, anathema sit.

IX. Credimus enim quia vita, vita est, & non recidit in mortem. Tu autem cognosce & abscide, in quibus inique locutus es. Tamen sit & est Dei gratia cum his qui recte prædicant verbum veritatis.

D Καὶ γὰρ πιστεύομεν ὅτι ἡ ζωὴ, ζωή ἐστι, ϗ οὐ μεμπέπτωκεν εἰς θάνατον. σὺ δὲ γνῶσι, ϗ ἀπόκοψη, ἐφ' οἷς ἀνόμως εἴρηκας. ἔστω δὲ, ϗ ἔστι, τοῦ Θεοῦ ἡ χάρις μετὰ τῶν ὀρθοτομούντων τὸν λόγον τῆς ἀληθείας.

* Altera editio.

Propter * hoc, si quis apponat in trisagio crucem, præterquam Filio Dei, anathema sit. Si quis confundat Trinitatem, dicens eumdem esse Patrem & Filium & Spiritum sanctum, anathema sit. Si quis distinguit unam substantiam Trinitatis in duas, anathema sit. Si quis unum Filium dividit in dualitatem filiorum, anathema sit. Si quis Deum Verbum & carnem unam dicit naturam, ignorans naturarum differentiam, anathema sit. Etenim credimus, quod vita, vita est, & non coincidit in mortem. Tu autem cognoscas & præcidas quæ inique dixisti. Sit autem (ut est) Dei gratia cum his qui rectum faciunt Verbum veritatis.

* CONCILIUM ROMANUM II.

IN QUO EPISCOPI * LXXVII.

Damnatis Vitale & Miseno Sedis Apostolicæ legatis, in Acacium Constantinopolitanum, & Petrum Moggum Alexandrinæ Sedis invasorem, synodali judicio anathematis & depositionis sententiam pronunciarunt, Petrique Fullonis damnationem repetiverunt.

Causa concilii. * *COncilium.*) Huic synodo celebrandæ occasionem præbuerunt Vitalis & Misenus duo episcopi, sedis apostolicæ legati. Destinarat eos Romana synodus prima, ut ad instantiam Joannis Antiocheni, Acacio & Zenoni synodicas illas supra memoratas epistolas porrigerent; quibus si nihil impetraretur, Acacium citarent, oblatoque imperatori scripto alio, peterent eumdem ad parendum compelli. Cum itaque his literis instructi Constantinopolim venissent, contra jus gentium omnemque pietatem a Zenone tractati fuerunt: ereptis literis in carcerem conjecti sunt, & ab Acacio blanditiis mellitisque sermonibus inducti, ipsi Acacio non tantum communicarunt, verum etiam nefandissimi Petri Moggi Alexandrinæ sedis invasoris hæretici nomen in diptychis publice recitari audiverunt, & sine ulla contradictione sustinuerunt. Prævaricatio legatorum per monachos orthodoxos Romam nunciata fuit. Quibus auditis, Felix papa in tanto rerum discrimine, licet ecclesia sub Herulis Arianis quasi captiva videretur, majoresque tumultus ab Eutychianis in oriente concitatos esse sciret, fideique catholicæ imperatorem adversari conspiceret, indicit synodum 77. episcoporum, ut tantum nefas ex proditione legatorum admissum, omnium sententia damnaretur, & tam ipsos proditores, quam ad scelus impulsores per damnationis sententiam percelleret. Episcopi (Primæ sessionis acta.) ex Italia vocati properarunt ad synodum. Qui dum simul in unum congregati essent apud S. Petrum apostolum, solennibus ex more rite peractis, præsidente Felice papa Romano, jusserunt Misenum atque Vitalem episcopos jam Constantinopoli reversos, de credita sibi legatione rationem reddere. De transgressione & prævaricatione suorum mandatorum, deque inita cum hæreticis communicatione, ex literis Acacii quas secum attulerunt, & quorumdam præsentium testimonio convicti, una omnium sententia, quantumvis vim, fraudes & injurias sibi illatas pro defensione prætexerent, apostolica communione indigni habiti, sunt condemnati, & episcopatus honore dejecti. *Gelasius in epistola ad episcopos Dardaniæ.* (Secundæ sessionis acta.) His peractis, alia sessione cognita est causa Acacii, allatisque in medium cunctis manifestis ab eo perpetratis criminibus, hæreticorum participatione pollutus, omnium episcoporum judicio de hæresi est condemnatus: sub pœna excommunicationis infligendæ admonitus ut resipisceret, non modo non resipuit, verum amplius perverse agere, & contra Romanum pontificem niti constituit: Joannem illum Apameæ episcopum, quem nuper ad instantiam ipsius Acacii cum Petro Felix papa excommunicarat, Tyri episcopum creavit: Petrum Fullonem synodali decreto depositum, etiam in sede Antiochena confirmavit, superbe nimis existimans, præsulem amplissimæ Constantinopolitanæ civitatis, in qua sola Romani imperii sceptra vigebant, cedere non debere Romanæ ecclesiæ, quæ cum Romano imperio in occidente humi depressa esset. (Acacius condemnatus factus est pertinacior.) Cum igitur ipsi Romano pontifici, & sanctæ huic synodo simul innotuisset, Acacium more suo novissimam admonitionem contempsisse, adeo ut nulla plane spes emendationis reliqua foret, collatis calculis una omnium sententia eum condemnarunt, & catholica communicatione indignum, episcopatus honore privarunt, ipsam damnationis, & excommunicationis sententiam scripto conceptam, teste Liberato cap. 18. Constantinopolim miserunt. Quam cum Acacius præsidio imperatoris fultus acceptare nollet, ignotus quidam monachus Acœmetensis ad pallium Acacii, dum ad sacra peragenda procederet, sententiam suspendit. Formula sententiæ hæc est: *Habe ergo cum his, quos libenter amplecteris, portionem ex sententia præsenti, quam per tuæ tibi direximus ecclesiæ defensorem, sacerdotali honore & communione catholica, nec non etiam a fidelium numero segregatus: sublatum tibi nomen & munus ministerii sacerdotalis agnosce, sancti Spiritus judicio & apostolica auctoritate damnatus, nunquamque anathematis vinculis exuendus.* (Formula sententiæ in Acacium latæ.) Extat in fine synodicæ epistolæ Felicis supra ordine sextæ, quæ sic incipit: *Multarum transgressionum.*

His literis a Felice papa & synodo datis, mox ad omnes orientales episcopos aliæ scriptæ fuerunt, quibus admoniti sunt, ut Acacii communionem vitarent, quem ecclesia sua communione indignum judicasset. Scripsit etiam sancta synodus, post latam sententiam, ad clericos & monachos, tum Constantinopoli, tum in omni provincia Bithyniæ existentes; quibus eos de rebus in synodo gestis admonuit.

Epistola synodalis mutila extat, desideratur (Epistola synodalis mutila.) Denim in ea rectæ fidei instructio, & sententia Felicis papæ; quæ corpori epistolæ inserta fuisse videntur. Sicut nunc extat, hic eam tibi subjicimus.

* Sententia contra Acacium ab hac synodo lata quæ supra habetur inter Felicis Epistolas n. 6. sexaginta septem tantum Episcopi subscripsisse dicuntur.

[1] EPISTOLA SYNODI ROMANÆ

AD CLERICOS ET MONACHOS ORIENTALES.

Sancta synodus apud beatum Petrum apostolum congregata universis presbyteris & archimandrıtis orthodoxis Constantinopoli & Bithyniæ consistentibus dilectissimis filiis in domino salutem.

OLim nobis, atque ab initio sedi apostolicæ omnium nostrorum principi fides vestræ probata est sanctitatis: nec dubitari potest, ita vos veræ in Deum pietatis tenere B constantiam, ut etiam discernendi justos ab impiis, fideles ab infidelibus, catholicos ab hæreticis, dono divini Spiritus habeatis industriam. De quo gloriantes in domino, etsi nihil esset quod in causa fidei latere noverimus; tamen ne quis pusillæ forte sit mentis, pro sollicitudine ministerii per Ezechielem prophetam a domino specialiter verba dicta proferimus: *Quod si* (inquit) *speculator gladium viderit venientem, & non insonuerit buccina, & populi se non custodierint, veneritque gladius, & tulerit de eis animam: ille quidem in iniquitate sua captus est, sanguinem vero de manu speculatoris requiram.* (Ezech. 33.) Videtis ecce quæ nos cura constringat, quæ mandata perterreant; & quod ca- C vendum est potius, ne ipsis taceamus adversis, quam magis verendum divinis subjacere suppliciis; & cum possit cælestis vocis auditu, quisquis se custodierit, sine dubitatione salvari: speculatoris sit gravior reatus, si quemquam taciturnitas ejus amiserit.

Unde quæ sint acta, memoramus. Cum Vitalis atque Misenus nostro judicio constituti causas mandatæ sibi pro fide legationis exponerent, quoniam astutiores sunt filiis lucis filii tenebrarum, prævaricatores mandatæ sibi legationis, circumveniente magisque opprimente Acacio, sunt reperti: ita ut (quantum famæ mobilitate præcognitum est) constiterit eos, * prædicti contra formam præcepti, prohibitum D sui exhibuisse famulatum, cum ob hoc specialiter directi fuissent. (* Edit. Rom. prædicto.) Utinam ecclesia vobis audientibus eum corriperet, & Petro Alexandrina urbe secluso (quem S. Simplicius papa sæpius poposcerat longinquo exilio relegandum, ut catholicis episcopis clericis subveniretur & populis), isti coram vobis inter altaria veneranda non solum Acacio, quod veritum fuit contraria perpetranti, sed iisdem ipsis, ad quos directi fuerant evitandos, se nescientes communicasse dixerunt; nec catholicis episcopis & clericis, quos persequebatur Acacius, callida seductione translatis, subvenire voluerunt. Et cum se universa sicut illis mandata sunt mentirentur egisse; lectis Acacii literis, quas ipsi de- E tulerant, manifestum est eos sine * executione vidisse, unum atque idem Petrum Acaciumque sentire, qui Petrum a sancto Simplicio & ante episcopatum fuisse damnatum, & ab episcopatu ipsius retulerat honore propulsum. (* excusatione Hard.)

Adjectum etiam tunc, cum ista in examinatione tractantur, quod Acacius Joannem illum A Tyriorum ecclesiæ fecerit præsidere, qui Apamenis a Petro Antiochenæ ecclesiæ tyranno fuerat episcopus ordinatus; sed minime receptus, proprio ordinatore depulso, eamdem sedem non timuit occupare: quos tunc hypocrita Acacius ita fecit ab apostolica sede damnari, ut his etiam Christianorum vocabulum tolleretur, quod gesta apud eum habita manifestant.

His ergo deterioribus compertis, Vitalem atque Misenum a sacerdotali collegio & sacrosancta communione suspendimus. Acacium quoque membris Christi perniciosius inhiantem, & per civitates atque provincias unam de fide catholica ecclesiam dissipantem, inter episcopos B sanctos atque inter Christianos judicavimus non haberi. Qualiter enim fieri poterat, ut scindens tunicam Christi, quam nec crucifigentes eum dividere ausi sunt, in numero fidelium censeretur? Igitur omnia quæ nobis in timore Dei competunt cogitantes & prævidentes, ne totiens extinctæ Eutychianæ pestis hæreseos, cujus Acacius defensor est & patronus, serpens ut cancer, Christi membra disperderet, eum jam nunc e corpore ecclesiastico, ut partem putridam, anathematizamus, sententia memorata abscissum; dominicis eloquiis obsequentes: *Si oculus tuus, aut pes scandalizaverit te, abscinde eum, & projice abs te.* (Matth. 18.) Et ut caritas vestra possit agnoscere, venerandas synodos Ni- C cænam & Ephesinam priorem, atque Chalcedonensem contra Nestorium & Eutychetem impiissimum nos tenere, (a) &c.

(Sequitur fidei instructio ejusdem epistolæ.) Post illam sententiam, quæ in Acacium perturbatorem totius orientis ecclesiæ dicta est; his quoque nunc congregatis addicimus * literis, memoratam subdendo sententiam, quam placuit per Tutum defensorem ecclesiæ Acacio dirigi; ne volentes aliqui circumscribere veritatem, malignissimis blandimentis simpliciores quoque seducant. (* adducimus) Nam si terra marique orthodoxis non ponerentur insidiæ, plurimi ex nobis cum eadem Acacii sententia venire potuissent. Unde nunc causa Antiochenæ ecclesiæ apud beatum Petrum apostolum collecti, rur- D sum dilectioni vestræ, more qui apud nos semper obtinuit, properavimus indicare.

(Mos vetus Romanæ ecclesiæ.) Quotiens intra Italiam propter ecclesiasticas causas, præcipue fidei, colliguntur domini sacerdotes, consuetudo retinetur, ut successor præsulum Sedis apostolicæ ex persona cunctorum totius Italiæ sacerdotum, juxta solicitudinem sibi ecclesiarum omnibus * competentem cuncta constituat, qui caput est omnium; (* omnium) domino ad beatum Petrum apostolum dicente: *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversus eam.* (Matth. 16. Auctoritas apostolicæ sedis.) Quam vocem sequentes trecenti decem & octo sancti patres apud Nicæam congregati, confirmationem rerum atque au- E ctoritatem sanctæ Romanæ ecclesiæ detulerunt: quam utramque usque ad ætatem nostram successiones omnes, Christi gratia præstante, custodiunt. Quod ergo placuit sanctæ synodo apud beatum Petrum apostolum (sicut diximus) per Tutum ecclesiæ defensorem, & beatissimus vir Felix, caput nostrum, papa & archiepiscopus judicavit, in subditis continetur.

Sic

---

1 Hac data in posteriori synodo contra Acacium anno 485. ut mox dicemus.

(a) Abundare videtur sigla &c. quæ & in Edit. Rom. deest.

Sententia in Acacium lata.

Sic * autem Acacius impietatem pestiferæ A damnationis tetendit, ut etiam dejectus insultet, ut scissus sævire non desinat; & cum omnino extra corpus habeatur, ejus tamen membra dilaceret, & de se scriptum esse testetur: *Impius cum * venerit in profundum malorum, contemnit:* adjiciens deteriora prioribus, persequendo jam mortuos, ejus anima graviter delinquendo, condemnationem secundæ mortis incurrit: qui, Calendione episcopo sancto (quemadmodum cognovimus) nuper ejecto, Petrum totiens & a se ante damnatum in ejus immisit ecclesiam; ita ut plurimi (si verum est) catholici cesserint, relictis suis sedibus, sacerdotes, & nostræ projectæ sint porcis & canibus margaritæ.

* Sicut

Prov. 18

* Edit. Rom. pervenerit

Verumtamen neminem terreat, quod damnatus Acacius non quiescat. Elisus est satanas, & tamen operatur. Vicit Christus & vincit, nec adhuc hostis absit. Et quia certum est nobis, meminisse vos etiam propheticæ lectionis, nec aliquid habere contra consistentia castra formidinis, opportunissime cohortamur expectantes dominum, ut (sicut & nos) perseveretis in finem, & sententiam, quam reperitis in subditis, animo constanti retineatis.

Ne quid autem maligne in literis nostris mutari apud gravissimas mentes, aut aliter interpretari possit: primum clementissimo principi (sicut oportuit) supplicantes, has easdem literas nostras ad dilectionem vestram, clerum, plebemque, & amplissimum senatum direximus, quibus singuli universique subscripsimus, divinum petentes auxilium, ut vitatis insidiis, hæc ad vos scripta faciat pervenire. * Et alia manu: Deus vos incolumes custodiat, filii dilectissimi.

* III. Nonas Octobris Symmacho V. C. cons. in vet. c. mss. hoc est anno Christi 485.

SUBSCRIPTIONES EPICOPORUM.

Candidus Tiburtinæ civitatis episcopus Pe- B tro Alexandrinæ ecclesiæ pervasori, & Acacio quondam ecclesiæ Constantinopolitanæ, nec non etiam Petro Antiocheno ab episcopatus & Christianorum numero olim jure & merito segregatis, omnibusque sequacibus eorum, sequens auctoritatem sedis apostolicæ secundum nostrum juxta ecclesiæ statum catholica deliberatione prolatam, anathema dicens subscripsi.

Quadraginta duo episcopi similiter subscripserunt.

CONVENTUS GENERALIS

EPISCOPORUM CATHOLICORUM

Diversarum provinciarum Africæ, qui Carthaginem ex præcepto regali venerunt pro reddenda ratione fidei, die Kalend. Februarias anno VIII. regis Hunerici, sive anno Christi CDLXXXIV.

Præceptum Hunerici Vandalorum regis directum C *Eugenio Carthaginensi, & ceteris catholicis episcopis per universam Africam constitutis, ut ad fidei suæ rationem reddendam Carthaginem veniant.*

Rex Hunericus Vandalorum, & Alanorum universis episcopis Homousianis.

NOn semel, sed sæpius constat esse prohibitum, ut in sortibus Vandalorum sacerdotes vestri conventus minime celebrarent, ne sua seductione animas subverterent Christianas. Quam rem spernentes plurimi reperti sunt contra interdictum missas in sortibus Vandalorum egisse, asserentes se integram regulam D Christianæ fidei tenere: & quia in provinciis a Deo nobis concessis scandalum esse nolumus, ideo Dei providentia cum consensu sanctorum episcoporum nostrorum hoc nos statuisse cognoscite, ut ad diem Kalendarum Februariarum proxime futurarum, omissa omni excusatione formidinis, omnes Carthaginem veniatis, ut de ratione fidei cum nostris venerabilibus episcopis possitis inire conflictum, & de fide omousianorum quam defenditis, de divinis scripturis proprie approbetis, quo possit agnosci, si integram fidem teneatis. Hujus autem edicti tenorem universis episcopis tuis per universam Africam constitutis direximus. Data sub die XIII. Kalendas Junias anno VII. E Hunerici.

Suggerenda Hunerico regi data ab Eugenio episcopo Carthaginis. Ut ad collationem de communis fidei causa habendam etiam transmarini episcopi vocentur.

QUoties animæ, vel vitæ, ac fidei Christianæ causa tractatur intrepide, sicut regalis providentia compromisit, necesse est quod competat, suggeratur. Nuper potestas regia per Vitaritum notarium parvitatem meam admonere dignata est: qui nobis de merito, ac religione fidei præceptum ejus in ecclesia præsente clero, & plebe recensuit. Ex cujus tenore cognovimus ad omnes episcopos meos præceptum regium similiter emanasse, ut die constituta pro disputatione fidei veniatur. Quod nos venerabiliter accepisse suggessimus, cui præfato notario humilitas mea suggessit debere etiam transmarinarum omnium partium, qui nobiscum sunt in una religione vel communione consortes agnoscere, quia ubique regno ejus obtemperant universi, maxime quod totius mundi sit causa, non specialis provinciarum Africanarum tantummodo. Et quia secundo responso suggerendam me promisi oblaturum, merito suppliciter peto, magnificentiam tuam, ut ad domini, & clementissimi regis aures memoratam suggestionem meam perferre digneris, quo ejus clementia dignanter agnoscat nos disputationem legis cum adjutorio Dei nullatenus declinare, vel fugere, sed sine universitatis assensu nos non debere asserendæ fidei nostræ causas assumere. Quod petimus ut beni-

gnitate quantus eſt, & juſtitia ſapientiæ ſuæ, A
dignetur annuere. Data ab Eugenio epiſcopo
eccleſiæ catholicæ Carthaginis.

* Gennadius c. 97. docet compoſitam fuiſſe cum conſenſu omnium Africæ, Mauritaniæ & Sardiniæ atque Corſicæ epiſcoporum & confeſſorum qui in catholica permanebant fide &c.

*B. Eugenii * epiſcopi Carthaginenſis fidei catholicæ ratio, exigente Hunerico rege Vandalorum.*

Regali imperio fidei catholicæ quam tene-
mus, præcipimur reddere rationem: ideoque
aggredimur pro noſtrarum virium mediocritate
divino fulti adjutorio, quod credimus, & præ-
dicamus, breviter intimare. Primum igitur de
unitate ſubſtantiæ patris, & filii, quod Græci
ὁμοούσιον dicunt, exponendum nobis eſſe cogno-
ſcimus. Patrem ergo, & Filium, & Spiritum
ſanctum ita in unitate deitatis profitemur, ut B
& patre in ſua proprietatis perſona ſubſiſtere,
& filium nihilominus in propria extare perſo-
na, atque ſpiritum ſanctum perſonæ ſuæ pro-
prietatem retinere fideli confeſſione fateamur:
non eumdem aſſerentes patrem, quem filium,
neque filium confitentes, qui pater ſit, aut ſpi-
ritus ſanctus: neque ita ſpiritum ſanctum ac-
cipimus, ut aut pater ſit, aut filius: ſed inge-
nitum patrem, & de patre genitum filium, &
de patre procedentem ſpiritum ſanctum, unius
credimus eſſe ſubſtantiæ, vel eſſentiæ: quia in-
geniti patris, & geniti filii, & procedentis ſpi-
ritus ſancti una eſt deitas, tres vero perſona-
rum proprietates. Et quia contra hanc catho-
licam, vel apoſtolicam fidem exorta hæreſis C
novitatem quamdam induxerat, aſſerens filium
non de patris ſubſtantia genitum, ſed ex nul-
lis extantibus, id eſt, ex nihilo ſubſtitiſſe; ad
hanc impietatis profeſſionem quæ contra fidem
emerſerat refellendam, & penitus abolendam
ὁμοούσιον ſermo Græcus poſitus eſt quod inter-
pretatur unius ſubſtantiæ, vel eſſentiæ, ſignifi-
cans filium non ex nullis extantibus, nec ex
alia ſubſtantia, ſed de patre natum eſſe. Qui
ergo putat omouſion auferendum, ex nihilo
vult aſſerere filium extitiſſe. Sed ſi ex nihilo
non eſt, ex patre ſine dubio eſt, & recte omou-
ſios, id eſt unius cum patre ſubſtantiæ: his
teſtimoniis approbatur, apoſtolo dicente: *Qui*
Hebr. 1. 3. *cum ſit ſplendor gloriæ, & figura ſubſtantiæ* D
ejus, gerens quoque omnia verbo virtutis ſuæ.
Et ipſe iterum Deus Pater incredulorum per-
fidiam objurgans, qui prædicantis per prophe-
tas Filii vocem in ſua ſubſtantia manentem au-
dire noluerunt, dixit: *Non audierunt vocem ſub-
ſtantiæ.* Quam vocem ſubſtantiæ cum tam terri-
bili inteſtatione increpans ad eumdem prophetam
loquitur, dicens: *Super montes accipe planctum,*
Jerem. 9. 16. *& ſuper ſemitas deſerti luctum, quia defecerunt,*
eo quod non ſint homines, non audierunt vocem
ſubſtantiæ a volatilibus cœli uſque ad pecora. Et
rurſum eos qui a profeſſione ſubſtantiæ decli-
nantes, in eadem fidei ſubſtantia ſtare nolue-
runt, increpat dicens: *Si ſtetiſſent in ſubſtantia*
Jerem. 23. 22. *mea, avertiſſem utique eos a via ſua mala, &* E
a peſſimis cogitationibus ſuis. Et iterum non
extra ſubſtantiam Patris Filium confitendum,
ſed in eadem fideliter mentis oculis contuen-
dum, apertiſſime declaratur, dum dicit pro-
Jerem. 23. 18. pheta. *Quis ſtet in ſubſtantia domini, & vidit*
verbum ejus? Patris ergo ſubſtantiam Filium
eſſe propheticis jam olim deſignatum eſt ora-
culis; dicente Salomone: *Subſtantiam enim, &*
Sap. 16. 21. *dulcedinem tuam, quam in filios habes, oſtende-
bas.* Quam in figura, & imagine panis cœle-
ſtis populo Iſrael cælitus apparet profluxiſſe:

quod ipſe dominus in evangelio expoſuit di-
cens: *Non Moyſes dedit vobis panem de cœlo;* Joan. 6. 32.
ſed Pater meus dat vobis panem de cœlo: ſe
utique panem eſſe deſignans, cum dicit: *Ego* Joan. 6. 41.
ſum panis vivus qui de cœlo deſcendi. De quo
etiam propheta David dicit: *Panem angelorum* Pſal. 77. 25.
manducavit homo. Namque ut adhuc eviden-
tius Patris & Filii ſubſtantiæ unitas, & divi-
nitatis æqualitas oſtendatur, ipſe in evangelio
dicit: *Ego, & Pater unum ſumus.* Quod non Joan. 10. 30.
ad unitatem tantummodo voluntatis: ſed ad
unam refertur, eamdemque ſubſtantiam: quia
non dixit, *Ego, & Pater* unum volumus, ſed
unum ſumus. Ex eo enim quod ſunt, non ex
eo tantum quod volunt, paternæ unitatis de-
claratur aſſertio. Item Joannes evangeliſta di-
cit: *Propterea quærebant eum Judæi interficere,* Joan. 5. 18.
qui non ſolum ſolvebat ſabbatum, ſed & Patrem
ſuum dicebat Deum, æqualem ſe faciens Deo.
Quod utique non ad Judæos eſt penitus refe-
rendum, quia evangeliſta veraciter dixit de
Filio, quia æqualem ſe faciebat Deo. Item
in evangelio ſcriptum eſt: *Quæcumque Pater* Joan. 5. 19. 21. 23.
facit, eadem & Filius facit. Similiter & ſicut
Pater ſuſcitat mortuos, & vivificat, ita, & Fi-
lius quos vult vivificat. Item: *ut omnes hono-* Joan. 17. 10.
rificent Filium, ſicut honorificant Patrem. Æ-
qualis enim honor, nonniſi æqualibus exhibe-
tur. Item ibi Filius ad Patrem dicit: *omnia* Joan. 14. 9.
mea tua ſunt, & tua mea. Item: *Philippe qui*
videt me, videt & Patrem. Quomodo tu dicis
oſtende nobis Patrem? Hoc non dixiſſet, niſi
Patri per omnia fuiſſet æqualis. Item ipſe do- Joan. 14. 1.
minus dixit: *Credite in Deum, & in me credi-*
te. Et adhuc ut unitatem æqualitatis demon-
ſtraret, ait: *Nemo novit Filium, niſi Pater,* Matth. 11. 27.
neque Patrem quis novit niſi Filius, & cui vo-
luerit Filius revelare: & ſicut Filius cui vult
revelat Patrem, ita & Pater revelat Filium:
ſicut ipſe Petro ait confitenti eum Chriſtum
Filium Dei vivi: *Beatus es,* inquit, *Simon* Matth. 16. 17.
Barjona, quia caro, & ſanguis non revelavit
tibi, ſed & Pater meus qui in cœlis eſt. Et
iterum Filius dicit: *Nemo venit ad Patrem ni-* Joan. 14. 6.
ſi per me, & nemo venit ad me, niſi Pater qui Joan. 6. 44.
miſit me attraxerit eum. Unde claret æqualita-
tem Patris, & Filii ad ſe invicem credentes
adducere. Item dicit: *Si cognoviſſetis me, &*
Patrem meum utique cognoviſſetis, & amodo no- Joan. 14. 7.
ſtis eum, & vidiſtis eum. Verum quia duas in
Filio profitemur eſſe naturas, id eſt, Deum
verum, & hominem verum corpus, & animam
habentem, quicquid ergo excellenti ſublimita-
tis potentia de eo referunt ſcripturæ, admiran-
dæ ejus divinitati tribuendum ſentimus: &
quicquid infra honorem cœleſtis potentiæ de
eodem humilius enarratur, non verbo Dei,
ſed homini reputamus aſſumpto. Secundum
divinitatem ergo eſt, quod ſuperius diximus,
ubi ait: *Ego, & Pater unum ſumus;* &, *Qui* Joan. 10. 30.
videt me, videt & Patrem. Et, *Omnia quæ-* Joan. 14. 9.
cumque Pater facit, eadem & Filius facit ſimi- Joan. 5. 19.
liter, vel cetera quæ ſuperius continentur. Il-
la vero quæ de eo ſecundum hominem refe-
runtur, iſta ſunt: *Pater major me eſt.* Et:
Non veni facere voluntatem meam, ſed volunta-
tem ejus qui miſit me. Et: *Pater ſi fieri poteſt,*
tranſeat a me calix iſte; vel cum de cruce di-
cit: *Deus, Deus meus, quare me dereliquiſti?* Matth. 27. 46.
Et iterum ex perſona Filii propheta dicit: *De*
ventre matris meæ Deus meus es tu: vel cum Pſal. 21. 11.
minor angelis indicatur, & quam plura his
ſimi-

similia, quæ studio brevitatis non inseruimus. Filius ergo Dei nullis conditionum necessitatibus obstrictus, sed libera divinitatis potentia, ita quæ nostra sunt mirabili pietate assumpsit, ut a suis quæ divina sunt, omnino non destiterit: quia divinitas nec augmentum admittit, nec patitur detrimentum. Unde gratias agimus domino nostro Jesu Christo, qui propter nos, & propter nostram salutem de cœlo descendit, sua passione nos redemit, sua morte vivificavit, sua ascensione glorificavit. Qui sedens ad dexteram Patris venturus est judicare vivos & mortuos: justis æternæ vitæ præmium largiturus, impiis atque incredulis merita supplicia redditurus.

Profitemur itaque Patrem de se ipso, hoc est de eo, quod ipse est, sempiterne, atque ineffabiliter Filium genuisse, non extrinsecus, non ex alia genuisse materia, sed ex Deo natum esse: Et qui de Deo natus est, non aliud est, quam id quod pater, & idcirco unius substantiæ est, quia veritas nativitatis diversitatem non admittit generis. Nam si alterius a Patre substantiæ est, aut verus filius non est, aut quod nefas est dicere, degener natus est. Est enim verus filius, sicut Joannes est: *Ut simus*
1 Joan. 5. 20. *in vero filio ejus*. Non est etiam degener, quia Deus verus de Deo natus est vero. Sicut idem Joannes evangelista exequitur, dicens: *Hic est verus Deus, & vita*. Et ipse dominus
Ibidem. Joan. 14. 6 in evangelio: *Ego sum*, inquit, *via, veritas, & vita*. Ergo si aliunde substantiam non habet, de Patre habet. Si de Patre habet, unius substantiæ cum Patre est: sed si unius substantiæ non est; ergo non est de Patre, sed aliunde est: quoniam unde est, inde substantiam habeat necesse est. Omnia enim ex nihilo, filius vero de Patre. De duobus eligat quis quod velit, aut det & substantiam de patre, aut fateatur ex nihilo substitisse. Sed propheticum forsitan objiciunt testimonium: *Genera-*
Isai. 53. 8. *tionem ejus quis enarrabit?* Cum ego non dixerim, enarra mihi modum, vel qualitatem divinæ generationis, & tanti secreti arcanum humanis verbis enuntia, quoniam unde natus sit requisivi. Divina enim generatio inenarrabilis est, non ignorabilis. Nam usque adeo non est ignorabilis, id est, non ignoratur unde sit, ut & pater de se ipso genuisse, & filius de patre se natum sæpissime protestetur. Quod nullus omnino ambigit Christianus, sicut in evangelio demonstratur, ipso filio dicente. *Qui autem non cre-*
Joan 3. 11. *didit jam judicatus est, quia non credidit in nomine unigeniti filii Dei*. Item Joannes evangelista dicit: *& vidimus gloriam quasi unigeniti a patre*. Ergo professionem nostram brevi sermone concludimus. Si vere de patre natus est, unius substantiæ est, & verus filius est. Sed si unius substantiæ non est, nec verus Deus est: aut si verus Deus est, & tamen de patris substantia non est, ingenitus ergo & ipse est: sed quia ingenitus non est, factura ergo est, ut putatur, aliunde subsistens, si de patris substantia non est. Sed absit hoc ita credere. Non enim unius substantiæ cum patre filium profitemur, detestantes Sabellianam hæresim, quæ ita Trinitatem confudit, ut eumdem dicat esse patrem, quem Filium, eumdemque credat esse Spiritum sanctum, non servans tres in unitate personas. Sed forsitan objicitur, cum ingenitus pater sit, filius genitus, non fieri posse unam, eamdemque esse substantiam geniti, atque ingeniti, cum utique si sicut ingenitus pater est, ingenitus est & filius, tunc magis diversa possit esse substantia, quia unusquisque a se ipso subsistens, communem substantiam cum altero non haberet. Cum vero ingenitus Pater de se ipso, id est, de eo quod ipse est, (si quid illud est aut dici potest, imo quia ut est dici omninò non potest;) Filium generavit, apparet unam esse gignentis, genitique substantiam: quia Deum de Deo, lumen de lumine, Filium esse veraciter profitemur. Nam lucem esse Patrem, Joannes apostolus testis est, dicens *quia Deus lux est, Joan. 1. 5. 18.*
& tenebræ in eo non sunt ullæ. Item de Filio ait: *Et vita erat lux hominum, & lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehenderunt*. Et infra: *Erat lumen verum quod illumi-* Joan. 1. 4.
nat omnem hominem venientem in hunc mundum. Unde apparet Patrem, & Filium unius esse substantiæ, ejus scilicet quæ de se gignit, & quæ de gignente existit. Denique ne aliquis inter Patrem, & Filium diversitatem naturalis hominis introducat, ideo apostolus de eodem Filio dicit: *qui cum sit splendor gloriæ, & figu-* Hebr. 1. 3
ra substantiæ ejus. In quo evidentius & coæternus Patri, & inseparabilis a Patre, & unius cum eo esse substantiæ perdocetur: dum luci splendor est semper coæternus, dum splendor a luce nunquam separatus est, dum splendor a luce natura substantiæ nunquam potest esse diversus. Qui enim splendor lucis est, idem & Dei Patris virtus est. Sempiternus ergo propter virtutis æternitatem, inseparabilis propter claritudinis unitatem. Et hoc est quod nos fideliter profitemur Filium de Patris substantia natum. Sicut ipse Pater Deus apertissimum perhibet testimonium. Qui ut de sua ineffabilis naturæ substantia proprium Filium genuisse monstraret, ad instruendam fragilitatis nostræ imperitiam, ut nos ex visibilibus ad invisibilia erigeret, terrenæ nativitatis vocabulum ad divinæ generationis traxit exemplum,
dicens: *Ex utero ante luciferum genui te*. Quid Psal. 109. 3.
clarius, quid luculentius effari divinitas dignaretur? Quibus indiciis, quibus existentium rerum exemplis proprietatum generationis ostenderet? Non quia corporeis compositus est membris, aut aliquibus artuum lineamentis distinctus: sed quia nos aliter veritatem divinæ generationis auditu mentis percipere non possemus, nisi humani uteri provocaremur vocabulo, ut ambigi ultra non possit de Dei substantia natum esse, quem constat ex Patris utero extitisse.

Credentes ergo Deum Patrem de sua substantia impassibiliter Filium generasse, non dicimus ipsam substantiam aut divisam esse in Filio, aut diminutionem pertulisse in Patre, & per hoc passionis potuisse vitio subjacere. Absit enim a nobis ut talia vel opinemur, vel cogitemus de Deo, quia nos perfectum Patrem, perfectum Filium sine sui diminutione, sine aliqua derivatione, sine omni omnino passionis infirmitate genuisse fideliter profitemur. Nam qui objicit Deo, quod de se ipso genuit, divisioni vitium pertulit: potest dicere quia & laborem sensit, quando universa condidit, & ob hoc die septima ab omni suo opere requieverit. Sed nec in generando de se ipso passionem, vel diminutionem aliquam sensit, nec in condendo universa fatigationem aliquam pertulit. Namque ut evidentius nobis divinæ gene-

generationis impassibilitas insinuaretur, Deum A ex Deo, lumen ex lumine Filium profitendum accepimus. Si ergo in efficientia visibilis, ac mundani luminis tale aliquid non invenitur, ut lumine ex lumine sumpto, & per quamdam generationis nativitatem exorto, ipsam luminis originem, quæ ex se lumen aliud dedit, nec minui, nec ullum omnino detrimentum ministrati ex se luminis perpeti potuit: quanto rectius, & melius de divini, & ineffabili luminis natura credendum est: quæ ex se ipsa lumen generans, minui omnino non potuit. Unde æqualis est Patri Filius, non natus ex tempore, sed gignenti coæternus: sicut splendor ab igne genitus gignenti manifestatur * æqualis.

* *al. æquævus* Hard.

Hæc de Patris, & Filii æqualitate, vel de substantiæ unitate quantum brevitatis ratio sinit dixisse sufficiat. Superest ut de Spiritu sancto, quem Patri ac Filio consubstantivum credimus, coæqualem & coæternum dicamus, & testimoniis approbemus. Licet enim hæc veneranda Trinitas personis, ac nominibus distincta sit, non tamen ob hoc a se atque a sua æternitate discrepare credenda est, sed manens ante sæcula divinitas in Patre, & Filio, & Spiritu sancto vere, ac proprie creditur, nec dividi nostris interpretationibus potest; nec rursus versa in unam personam Trinitas ipsa confundi. Hæc fides plena, hæc nostra credulitas est. Idcirco Deos nec æstimare patimur, C nec vocari, sed unum Deum in prædictis personis, ac nominibus confitemur. Inenarrabilis enim divinitas non ut concludi, aut apprehendi velut vocabulis posset, intra nomina, personasque se præstitit; sed ut id, quod erat esse nosceretur, intelligentiam sui ex parte, quam capere humanæ mentis angustiæ prævalebant, credentibus dedit, propheta dicente: *nisi credideritis, non intelligetis*. Una est ergo (Isai. 7. 9.) Trinitatis deitas, & in hujus vocabuli appellatione, significatio est unius substantiæ, non unius personæ. Ad quam rem fidelibus comprobandam in testimonium sui divinitas ipsa multis, & creberrimis contestationibus semper affuit. Liceat ergo ob brevitatis compendia ex D multis pauca proferre, quoniam veræ probatio majestatis, tametsi habet pluralitatem testimoniorum pluralitate tamen non indiget, quoniam credenti pauca sufficiunt. Primum igitur de veteris testamenti libris, post etiam novi, Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum unius docebimus esse substantiæ, libro Genesis sic inchoante: *In principio fecit Deus cœlum, & Terram. Terra autem erat invisibilis, & in-* (Gen. 1.) *composita, & tenebræ erant super abyssum, & spiritus Dei ferebatur super aquas*. Ille Judæis, quis esset? interrogantibus dixit: *Principium* (Joan. 8. 25) *qui & loquor vobis*. Superferebatur spiritus Dei super aquas, utpote creator virtute potentiæ suæ continens creaturam, ut ex his viva om- E nia producturus, ipse rudibus elementis ignis proprii fomenta præstaret; etiam tunc mysterio emicante baptismatis, virtutem sanctificationis liquoris natura perciperet, primaque ad vitam corpora animata produceret. David proinde aspirante; *Verbo domini cœli firmati sunt,* (Psal. 32. 6.) *& spiritu oris ejus omnis virtus eorum*. Vide quam plena sit brevitas, & quam clare in sacramentum unitatis recurrit. Patrem in domino, verbi significatione Filium ponens, Spiritum sanctum altissimi ex ore nuncupavit. Et

A ne vocis editio acciperetur in verbo, cœlos per eum asserit esse firmatos; Ne autem flatus in Spiritu reputetur, cœlestis in eo virtutis plenitudinem demonstravit. Nam ubi virtus, ibi necesse est persona subsistens. Ubi omnis non ablata a Patre, & Filio, sed consummata significatur in Spiritu sancto; non ut solus habeat, quod in Patre, & Filio est, sed ut totum habeat cum utroque. Et iterum cum de vocatione gentium dominus loqueretur intra unum divinitatis nomen Spiritum sanctum prædicans, ait: *Euntes docete omnes gentes bapti-* (Matth. 28. 19.) *zantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti*. Et iterum cœlestia Corinthiis prædicans apostolus hæc subdidit: *Gratia domini* (2. Cor. 13. 13.) B *nostri Jesu Christi, & caritas Dei, & communicatio sancti Spiritus cum omnibus vobis*. Et ut apertius in hac Trinitate unitatem substantiæ fateamur, illud etiam nobis est intuendum, quomodo Deus, cum de mundi, & hominis creatione disponeret, sacramentum Trinitatis ostenderet, dicens: *Faciamus hominem ad ima-* (Gen. 1. 26.) *ginem, & similitudinem nostram*. Cum dicit nostram, ostendit utique non unius. Cum vero *imaginem, & similitudinem* profert, æqualitatem distinctionis personarum insinuat, ut in eodem opere sit aperta cognitio, in quo nec pluralitas cassa est, nec similitudo dissentiens, dum & consequentia sic loquuntur: *& dixit Deus, & fecit, & benedixit Deus*. Et necesse C est, ut creationis totius auctor Deus unus sit. Quam fidei rationem antiqua denique per Mosen benedictio pandit, & comprobat, qua benedicere populum sacramento trinæ invocationis jubetur: ait enim Deus ad Mosen: *Sic* (Num. 6. 23.) *benedices populum meum, & ego benedicam illos. Benedicat te dominus, & custodiat te. Illuminet dominus faciem tuam super te, & misereatur tui. Attollat dominus faciem tuam super te, & det tibi pacem*. Quod hoc ipsum propheta David affirmat, dicens. *Benedicat nos Deus Deus* (Psal. 66. 8) *noster, benedicat nos Deus, & metuant eum omnes fines terræ*. Quam Trinitatis unitatem supernæ angelorum virtutes hymno venerantur, & ter numero, *Sanctus, Sanctus, Sanctus do-* (Isai. 6. 3.) D *minus Deus Sabaoth*, indesinenti canentes ore in unius fastigium dominationis gloriam ejus exaltant. Quod ut adhuc apertius fidelium sensibus inculcetur, cœlestium mysteriorum conscium producimus Paulum, ait enim: *Divisiones autem donationum sunt, idem autem spiritus, & divisiones ministrationum sunt, idem autem dominus: & divisiones operationum sunt, idem vero Deus qui operatur omnia in nobis*. Et certe has divisionum differentias pro qualitate, ac merito participantium, Spiritum sanctum docuit operari. Cum ipsarum gratiarum differentias partiretur, in ultimis intulit, dicens: *Hæc autem omnia operatur unus atque idem spi-* (1. Cor. 12. 4.) *ritus, dividens propria unicuique prout vult*. E Unde nullus ambiguitatis relinquitur locus, quin clareat Spiritum sanctum, & Deum esse, & suæ voluntatis auctorem, qui cuncta operari, & secundum propriæ voluntatis arbitrium divinæ dispensationis dona largiri apertissime demonstratur. Quia ubi voluntaria distributio prædicatur, non potest videri conditio servitutis. In creatura enim servitus intelligenda, in Trinitate vero dominatio, ac libertas. Et ut adhuc luce clarius unius divinitatis esse cum Patre, & Filio Spiritum sanctum doceamus, Joannis evangelistæ testimonio comprobatur, ait

1. Joan. 5. 7. ait namque: *Tres sunt qui testimonium* [1] *dant in cælo; Pater, Verbum, & Spiritus sanctus, & hi tres unum sunt*. Numquid ait, tres in differenti æqualitate sejuncti, aut quibuslibet diversitatum gradibus longo separationis intervallo divisi? *Sed tres*, inquit, *unum sunt*. Ut autem magis, magisque sancti Spiritus cum Patre, & Filio una divinitas in creandis rebus omnibus demonstraretur, habes creatorem Spiritum sanctum in libro Job primo: Job. 33. 4. *Spiritus*, inquit, *divinus est: qui fecit me, & Spiritus omnipotentis, qui docet me*. Et David dicit: Psal. 103. 30. *Emitte Spiritum tuum, & creabuntur, & renovabis faciem terræ*. Si renovatio, & creatio per Spiritum erit, sine dubio & principium creationis sine Spiritu non fuit.

Post creationem igitur ostendamus quia vivificat etiam Spiritus sanctus sicut Pater, & Filius. Equidem de persona Patris refert apostolus: 1. Tim. 6. 13. *Testor in conspectu Dei qui vivificat omnia*. Vitam vero dat Christus. *Oves*, inquit, *meæ vocem meam audiunt; & ego vitam æternam do illis*. Vivificamur vero a Spiritu sancto, ipso dicente domino: Joan. 6. 64. *Spiritus est qui vivificat*. Ecce una vivificatio Patris, & Filii, & Spiritus sancti aperte monstrata est. Præscientiam rerum omnium in domino esse, & occultorum cognitionem licet nemo Christianus ignoret, tamen ex Danielis libro monstrandum est. Dan. 13. 42. *Deus*, inquit, *qui occultorum cognitor es, qui præscius es omnium antequam nascantur*. Hæc eadem præscientia in Christo est, sicut refert evangelista. Joan. 6. 65. *Ab initio autem sciebat Jesus qui esset eum traditurus, vel qui essent non credentes in eum*. Quod sit autem occultorum cognitor ex hoc manifestum est, cum obscura consilia Judæorum traducens, dicebat: Matth. 9. 4. *Quid cogitatis nequam in cordibus vestris?* Similiter præscire omnia Spiritum sanctum ipse manifestavit dicens ad apostolos, Joan. 16. 30. *Cum venerit Spiritus veritatis docebit vos omnia, & ventura annunciabit vobis*. Qui ventura nuntiare perhibetur, præscire omnia non dubitatur, quia ipse scrutatur altitudines Dei, & novit omnia, quæ in Deo sunt; sicut memorat Paulus dicens: *Spiritus enim omnia scrutatur, etiam altitudines Dei:* item in eodem loco: 1. Cor. 2. 10. *sicut nemo scit hominum quæ sunt hominis, nisi spiritus ejus, qui in ipso est; ita nemo scit quæ sunt Dei, nisi Spiritus Dei*. Ad intelligendam vero potentiam Spiritus sancti pauca de terribilibus proferamus. Vendiderat possessionem ut scriptum est in actibus apostolorum, suppressa parte pecuniæ dolosus discipulus, reliquum pro toto ante pedes ponens apostolorum. Offendit Spiritum sanctum, quem putabat latere. Sed quid ad eum dixit continuo beatus Petrus: Act. 5. 3. *Anania, quare satanas replevit cor tuum, ut mentireris Spiritui Sancto?* & infra: *non es mentitus hominibus, sed Deo*. Atque ita percussus virtute ejus, cui mentiri voluerat, expiravit. Quid hic vult beatus Petrus intelligi Spiritum sanctum? Utique clarum est, cum dicit: *non es mentitus hominibus, sed Deo*. Manifestum est ergo quoniam qui mentitur Spiritui sancto, Deo mentitur, & qui credit in Spiritum sanctum, credit in Deum. Tale aliquid imo fortius quiddam dominus in Matth. 12. 31. evangelio ostendit. *Omne peccatum, & blasphemia remittitur hominibus. Qui autem blasphemat in Spiritum sanctum, non remittetur ei, neque in hoc seculo, neque in futuro*. Ecce terribili sententia irremissibile dicit esse peccatum ei, qui in Spiritum blasphemaverit. Compara huic sententiæ illud, quod scriptum est in libro regnorum: *Si peccando peccaverit vir in virum, orabunt pro eo: si autem in dominum peccaverit, quis orabit?* 1. Reg. 2. 25. Si ergo blasphemare in Spiritum sanctum, & peccare in Deum simile, id est inexpiabile crimen est, jam quantus sit Spiritus sanctus, unusquisque cognoscit. Deus quod ubique sit præsens, & impleat omnia, ore discimus Jeremiæ. *Ego*, inquit, *Deus approximans*, Jerem. 23. 23. *& non de longinquo. Si absconditus fuerit homo in absconditis; ergo ego non videbo eum? nonne cælum, & terram ego impleo?* Quod autem Deus sit ubique, salvator in evangelio: *Ubicumque*, Matth. 18. 20. ait, *fuerint duo, vel tres collecti in nomine meo, ibi & ego sum in medio eorum*. De Spiritu itaque sancto quod adsit ubique, dicit propheta ex persona Dei. *Ego in vobis, & Spiritus meus stat in medio vestrum*. Ezech. 36. 26. Et Salomon ait: *Spiritus domini replevit orbem terrarum, & hoc quod continet omnia scientiam habet vocis*. Sap. 1. 7. Item David: *Quo ibo a Spiritu tuo, & a facie tua quo fugiam? Si ascendero in cælum tu illic es, si descendero in infernum ades. Si sumpsero pennas meas in directum, & habitavero in extremis maris. Etenim illic manus tua deducet me, & continebit me dextera tua*. Psal. 138. 7. Habitat Deus in sanctis suis secundum promissionem, qua dixerat: *Habitabo in illis*. 2. Cor. 6. 16. Quod vero dominus Jesus dicit in evangelio: *Manete in me, & ego in vobis?* Joan. 15. 4. probat hoc Paulus dicens: *An nescitis quia Jesus Christus est in vobis?* 2. Cor. 13. 5. Hoc autem totum in Spiritus habitatione adimpletur, sicut memorat Joannes: *Ex hoc*, inquit, *scimus quia in nobis est, quia de spiritu suo dedit nobis*. 1. Joan. 4. 13. Similiter & Paulus: *Nescitis quia templum Dei estis, & Spiritus Dei habitat in vobis?* 1. Cor. 6. 19. Et iterum dicit: *Glorificate, & portate Deum in corpore vestro*. Quem Deum? Utique Spiritum sanctum, cujus templum esse videmur. Nam quod arguat Pater, arguat Filius, arguat Spiritus sanctus, ita probandum est. In psalmo quadragesimo nono legitur: *Peccatori autem dicit Deus*; & infra: *Arguam te, & statuam contra faciem tuam*. Psal. 49. 16. David similiter orans dicit ad Christum: *Domine ne in ira tua arguas me*, quia ipse venturus est arguere omnem carnem. Quod vero de Spiritu sancto salvator in evangelio: *Cum venerit*, Joan. 16. 8. inquit, *Paraclitus, ille arguet mundum de peccato, & de justitia, & de judicio*. Hoc providens David clamabat ad dominum: *Quo ibo a spiritu tuo, & a facie tua quo fugiam?* Psal. 138. 7. Nam & quod bonus sit Pater, bonus Filius, bonus Spiritus sanctus, sic probatur. Dicit propheta: *Bonus es tu domine, & in bonitate tua doce me justificationes tuas*. Psal. 118. 68. De se autem ipse unigenitus: *Ego sum pastor bonus*. Joan. 10. 11. De Spiritu æque sancto David in psalmo dicit: *Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam*. Psal. 142. 10. Quis autem illam dignitatem Spiritus sancti possit tacere? Antiqui enim prophetæ clamabant: *Hæc dicit dominus*. Hanc vocem Christus adveniens in suam personam revocavit dicens. *Ego autem dico vobis*. Matth. 5. 22. Novi autem prophetæ quid clamabant?

1 Sic editio Labbeana, ex Vulgata editione sed in Mss. & libris editis ante ipsum, hic legitur, *perhibent*. Harduinus.

bant? Sic Agabus propheta in Actibus Aposto- A
lorum: *Hæc dicit Spiritus sanctus*. Et Paulus Act. 21. 11.
ad Timotheum: *Spiritus*, inquit, *manifeste di-* 1. Tim. 4.
cit. Quæ vox omnino demonstrat indifferentiam Trinitatis. Dicit se Paulus a Deo Patre, & Christo vocatum fuisse, & missum. *Paulus*, Gal. 1.
inquit, *apostolus, non ab hominibus, neque per hominem, sed per Jesum Christum, & dominum Patrem*. In actibus autem apostolorum, quod ab Spiritu sancto sit segregatus, & missus. Sic enim Spiritus sanctus; *Segregate mihi Barnabam, & Saulum in opus quo vocavi eos*. Et paulo post: Act. 13. 2.
Ipsi, inquit, *missi ab Spiritu sancto descenderunt Seleuciam*. Item in eodem loco: *Attendite vo-* Act. 20. 28.
bis, & universo gregi, in quo vos Spiritus sanctus constituit episcopos. Ne quis autem Spiritum B
sanctum, quia paraclitus dictus est, contemptibile aliquid æstimet. Paraclitus enim advocatus est, vel positus consolator secundum Latinam linguam. Quæ appellatio etiam Filio Dei communis est, sicut dicit Joannes: *Hæc*, inquit, 1. Joan. 2. 1.
scribo vobis, ne peccetis. Sed si quis peccaverit, paraclitum habemus apud patrem Jesum Christum. Nam & ipse dominus cum dicit ad apostolos; *alterum paraclitum mittet vobis Pater*: sine du- Joan. 14. 16.
bio cum dicit alterum paraclitum, se quoque paraclitum manifestat. Sed neque a Patre hoc nomen paracliti alienum est. Beneficentiæ enim nomen est, non naturæ. Denique ad Corinthios Paulus ita scribit. *Benedictus Deus; &* 2. Cor. 1.
Pater domini nostri Jesu Christi, pater misericor- C
diarum, & Deus totius consolationis, qui nos consolatur. Et cum consolator dicitur Pater, consolator dicitur Filius, consolator etiam Spiritus sanctus, una tamen nobis consolatio a Trinitate præstatur, sicut & una remissio peccatorum, apostolo affirmante. *Abluti*, inquit, 1. Cor. 6. 11
estis, & justificati, & sanctificati estis in nomine domini nostri Jesu Christi, & in Spiritu Dei nostri.

Possemus plura adhuc de divinis scripturis proferre testimonia, quæ juxta baptismi sacramentum, trinitatem unius gloriæ, operationis, ac potentiæ manifestant. Sed quia ex his plenus est sapientibus intellectus, multa præterivimus studio brevitatis. Faciamus ergo recapi- D
tulationem dictorum nostrorum. Si de Patre procedit Spiritus sanctus, si liberat, si dominus est & sanctificat, si creat cum Patre & Filio, & si vivificat, si præscientiam habet cum Patre & Filio, si ubique est, & implet omnia, si habitat in electis, si arguit mundum, si judicat, si bonus, & rectus est, si de eo clamatur; *Hæc dicit Spiritus sanctus*, si prophetas constituit, si apostolos mittit, si episcopos præficit, si consolator est, si cuncta dispensat prout vult, si abluit, & justificat, si tentatores suos interficit, si is, qui cum blasphemaverit non habet remissionem neque in hoc sæculo, neque in futuro, quod utique Deo proprium est: E
Hæc cum ita sint, cur de eo dubitatur quod Deus non sit, cum operum magnitudine, quod ipse est, manifestet? Non utique alienus est a Patris & Filii majestate, qui non est ab opere virtutum alienus. Frustra illi nomen divinitatis negatur, cujus potestas non potest abnegari. Frustra prohibeor eum cum Patre & Filio venerari, quem exigor cum Patre & Filio confiteri. Si ille mihi cum Patre & Filio confert remissionem peccatorum; confert sanctificationem, & vitam perpetuam; ingratus sum nimis, & impius, si ei cum Patre & Filio non refero gloriam. Aut si non est cum Patre & Filio colendus; ergo nec confitendus in baptismo est. Si autem omnimodo confitendus secundum dictum domini, & traditionem apostolorum, ne semiplena sit fides, qui me poterit ab ejus cultu prohibere? In quem enim credere jubeor; ei etiam deinde supplicabo. Adorabo ergo Patrem, adorabo & Spiritum sanctum una eademque veneratione. Quod si quis durum hoc putat, audiat quomodo David ad culturam Dei fideles hortatur. *Adorate*, inquit, *scabellum pedum ejus*. Si Psal. 98. 5.
religionis est adorare scabellum pedum ejus, quanto magis religiosum si ejus spiritus adoretur? Ille utique Spiritus, quem beatus Petrus in tanta sublimitate prædicavit, dicens: *Spiritu sancto misso de cœlis, in quem concupiscunt angeli prospicere*. Si angeli eum cupiunt aspicere, quanto magis nos homines mortales despicere non debemus? ne forte & nobis dicatur sicut dictum est ad Judæos: *Vos semper* Act. 7. 51.
Spiritui sancto restitistis, sicut & patres vestri. Quod si hæc tanta, & talia non inclinant animum ad venerandum Spiritum sanctum, accipe adhuc aliquid fortius. Si enim Paulus instruit prophetas ecclesiæ, in quibus utique, & per quos Spiritus sanctus loquebatur. *Si*, in- 1. Cor. 14.
quit, *omnes prophetaverint, intret autem aliquis infidelis, aut idiota, convincitur ab omnibus, examinatur ab omnibus, occulta quoque cordis ejus manifesta sunt, & tunc cadens in faciem adorabit Deum, pronuncians quia vere Deus in vobis est*. Et utique in eis Spiritus sanctus est, qui prophetant. Si ergo infideles cadunt in faciem, & adorant Spiritum sanctum perterriti, & confitentur invicti, quanto magis fidelibus expedit, ut voluntarie, & ex effectu adorent Spiritum sanctum? Adoratur autem Spiritus sanctus non quasi separatim more gentilium, sicut nec Filius separatim adoratur quia in dextera Patris est: Sed cum adoramus Patrem, credimus nos & Filium, & Spiritum adorare; quia & cum Filium invocamus, Patrem nos credimus invocare; & cum Patrem rogamus, a Filio nos exaudiri confidimus, sicut & ipse dominus dixit: *Quidquid petieritis Patrem in nomine meo, ego* Joan. 14. 13.
faciam, ut honorificetur pater in Filio. Et si Spiritus sanctus adoratur, ille utique adoratur, cujus est spiritus. Illud autem nullus ignorat, quia divinæ majestati nec addi quicquam nec minui humanis supplicationibus potest, sed unusquisque secundum propositum voluntatis suæ, aut gloriam sibi acquirit fideliter venerando; aut confusionem perpetuam pertinaciter resistendo. Certum est enim, quia contentio, & superbia damnat; honorificentia vero fructum devotionis expectat. Quare autem fideles non honorificent integre Trinitatem ad quam se pertinere confidunt, cujus nomine se renatos, cujus servos se nominari gloriantur? Nam sicut ad nomen Dei Patris homines Dei appellantur, ut Helias homo Dei dictus est; ut Moyses homo Dei appellatus est; sic a Christo Christiani nuncupamur; sic etiam ab spiritu spiritales appellamur. Si igitur vocetur quis homo Dei, & non sit Christianus, nihil est. Qui si Christianus vocetur, & non fuerit spiritalis, nec sibi satis de salute confidat. Sit ergo nobis secundum salutaris baptismi confessionem fides integra Trinitatis, sit una devotio pietatis; nec more gentilium, potestatum diversitates opinemur, aut creaturam quantum ad

ad deitatem in trinitate suspicemur; sed nec Judæorum scandalo moveamur, qui filium Dei negant, qui Spiritum sanctum non adorant, sed potius perfectam Trinitatem adorantes, & magnificantes, sicut in mysteriis ore nostro dicimus, ita conscientia teneamus: *Sanctus, sanctus, sanctus dominus Deus Sabaoth*. Ter dicentes *sanctus*, unam omnipotentiam confitemur, quia una est religio, una glorificatio Trinitatis. Ut audiamus ab apostolo, sicut audierunt Corinthii *Gratia domini nostri Jesu Christi, & dilectio Dei; & communicatio Spiritus sancti cum omnibus vobis*.

Isai. 6. 3.

1. Cor. 13. 13.

Hæc est fides nostra, evangelicis, & apostolicis traditionibus, & omnium quæ in hoc mundo sunt catholicarum ecclesiarum societate fundata, in qua nos per gratiam Dei omnipotentis permanere usque ad finem hujus confidimus, & speramus. Directa XII. Kalendarum Majarum, per Januarium Zattarensem, Villaticum a casis Medianis, episcopos Numidiæ. Bonifacio Foratianensi, & Bonifacio [1] Gatianensi episcopis Byzacenis.

DECRETUM HUNERICI

VANDALORUM REGIS,

Quo omnes Africanarum provinciarum episcopi, qui Carthaginem convenerant, ecclesiis suis spoliati, & in exilium missi sunt.

Rex Hunericus Vandalorum & Alanorum universis populis regno nostro subjectis.

TRiumphalis majestatis, & Regiæ probatur esse virtutis, male in authores consilia retorquere. Quisquis enim aliquid pravitatis invenerit, sibi imputet quod incurrit. In qua re nutum divini judicii clementia nostra secuta est, quod quibusque personis, prout eorum facta meruerint, seu bona, seu forte talibus contraria dum facit expendi, simul etiam provenit compensari. Itaque his provocantibus qui præceptionem inclytæ recordationis patris nostri, vel mansuetudinis nostræ crediderunt esse temnendam, censuram severitatis assumimus. Authoritatibus enim cunctis populis fecimus innotesci, ut in sortibus Vandalorum nullos conventus Homousiani sacerdotes assumerent, nec aliquid mysteriorum, quæ magis polluunt, sibimet vindicarent. Quod cum videremus esse neglectum, & plurimos esse repertos dicentes se integram regulam fidei retinere, postmodum universos constat fuisse commonitos, spatio temporis prorogato mensium novem, novæque contentionis si quid ad eorum proposita posset aptari, ut ad Kalendas Februarias anni octavi regni nostri, sine metu aliquo convenirent.

Qui dum huc ad Carthaginensem confluerent civitatem, post moram temporis præstituti, aliam quoque dilationem aliquantorum dierum dedisse cognoscimur. Et dum se conflictui paratos astruerent, primo die a venerabilibus episcopis nostris eis videtur esse propositum, ut Homousion sicut admoniti erant ex divinis scripturis proprie approbarent, aut certe quod a mille, & quot excurrunt, pontificibus de toto orbe in Ariminensi concilio, vel apud Seleuciam, amputatum est, prædamnarent. Quod nequaquam facere voluerunt universa ad seditionem per se concitati populi revocantes. Quinimo & secunda die dum eis mandaremus, ut de eadem fide, sicuti propositum fuerat, responderent, hoc evidenter assumpsere temeritate transacta, ut seditione, & clamoribus omnia perturbantes, ad conflictum facerent minime perveniri.

Quibus hoc provocantibus, statuimus, ut eorum ecclesiæ clauderentur, hac illis conditione præscripta, ut tamdiu essent clausæ, quandiu nollent ad conflictum propositum perveniре. Quod ea obstinatione facere noluerunt, quam pravis videntur assumpsisse conciliis. Adeo in hos est necessarium, ac justissimum retorquere, quod ipsarum legum continentia demonstratur, quas inductis secum in errorem imperatoribus, diversas tunc contigit promulgari. Quarum illud videtur tenere conceptio, ut nulla super exceptis institutionis suæ antistitibus ecclesiæ paruisset: nulli liceret alios aut convictus agere, aut exercere conventus, nec ecclesias aut in urbibus, aut in quibusdam parvissimis locis penitus obtinere, neque construere; sed præsumpta fisci iuribus jungerentur: sed etiam ut eorum patrimonia ecclesiis suæ fidei sociata, suis antistitibus provenissent, nec commemorare quæcumque loca talibus licentia patuisset: sed extorres omnibus urbibus redderentur & locis, nec baptismatis haberent omnino aliquam facultatem, aut forte de religione disputarent; & nullam haberent ordinandi licentiam, sive episcopos, sive presbyteros, vel alios quos ad cleros pertinere contingeret: proposita severitate vindictæ, ut tam hi qui se paterentur hujusmodi honores accipere, quam etiam ipsi ordinatores denis libris auri singuli multarentur: eo adjecto, ut nullus eis locus esset, vel aditus supplicandi, sed etiam si qua specialia meruissent, minime prævalerent: & si in hac pernicie perdurarent, de proprio ablati in exilium sub prosecutione idonea mitterentur.

In populos quoque præfati imperatores similiter sævientes, quod eis nec donandi libertas, nec testandi, aut capiendi, vel ab aliis derelictum, penitus subjaceret, non fidei commissæ nomine, non legati, non donationibus, aut derelictione quæ mortis causa appellatur, vel quolibet codicillo, aliisque forsitan scripturis: ita ut etiam * qui sub palatiis militaret condemnationi gravissimæ pro dignitatis merito facerent subjectos, ut omni honoris privilegio expoliati, infamiam incurrerent, & publico crimini hujusmodi personæ se cognoscerent esse subjectos; officialibus etiam judicium diversorum triginta argenti pondo pœna proposita: quam si quinque vicibus in errore perdurantibus contigisset inferre, tum demum tales convicti, atque subjugati verberibus in exilium mitterentur.

* al. qui fuit palatius Hard.

Deinde codices universos sacerdotum, quos persequebantur, præceperant ignibus tradi. Quod de libris hujusmodi, quibus tibi nominis illius errorem persuasit iniquitas, præcipimus faciendum. Hæc enim, ut pro singulis quibusque personis illi observanda præceperant, ut illustres sigillatim auri pondo quinquagena, senatores

1 Forte, *Gratianensi*, ut in Concil. Carthag. anni 525. *Hard.*

tores auri pondo tricena, populares auri pondo vicena, sacerdotales auri pondo tricena, decuriones auri pondo quina, negotiatores auri pondo quina, plebeii auri pondo quina, Circumcelliones auri pondo dena. Et si qui forte in hac pernicie permanerent, confiscatis omnibus rebus suis exilio multarentur. Ordines autem civitatum, sed & procuratores, & conductores possessionum tali pœna videbantur affligere, ut si forte tales celare diligerent, & minime publicassent, & tentos in judicio non facerent præsentari, ipsi tenerentur ad pœnam; conductoribus etiam regalium prædiorum hac mulcta proposita, ut quantum domui regiæ inferrent, tantum etiam fisco pœnæ nomine cogerentur exolvere. Id generaliter in omnibus conductoribus, vel possessoribus, qui in eadem superstitione crediderint perdurandum, constituerunt observari: judicibus etiam qui huic rei instantissime non imminebant pœna proscriptionis, & sanguinis supplicium poneretur. Sed & de primatibus officiorum tres numero punirentur, aliis viginti librarum auri condemnatione multandis.

Quare his necesse est constitutionibus obligari Homousiones omnes, quos hujusmodi malæ persuasionis constat tenuisse & tenere materiam. Quos ab omnibus supradictis abstinere decernimus in prosecutione venturis per ordines cunctarum urbium. Sed etiam judices qui superioribus neglectis dira supplicia diversis non intulisse monstrantur, omnes supradictæ fidei Homousion erroribus implicatos, quæ cuncto prædamnata est concilio tantorum numero sacerdotum, universis rebus prædictis, & contractibus præcipimus abstineri, quod nihil sibi noverint esse permissum, sed universos similis pœna maneat, & astringat, si ad veram religionem, quam veneramur, & colimus intra diem Kalendarum Juniarum anni octavi regni nostri conversi non fuerint. Diem autem præstitutum adeo pietas nostra constituit, ut prædamnantibus errorem indulgentia non negetur, & obstinatos animos supplicia digna coerceant. Qui autem in eodem errore permanserint, seu domus nostræ occupati militia, seu forsitan divinis titulis, necessitatibusque præpositi, pro gradibus suis dictarum superius mulctarum illationes cogantur excipere, nihil valituris quæ forsitan per surreptionem quemquam talium contigit promereri. In privatas etiam, vel cujuscumque gradus & loci personas hoc nostra promulgatio præcepit observandum, quod circa tales supradictis legibus videbatur expressum, ut pœnæ congruæ subderentur. Judices autem provinciarum quod statutum est negligentes exequi, superiori pœna, quæ talibus præscripta est, constituimus obligandos.

Veris autem majestatis divinæ cultoribus, id est sacerdotibus nostris, ecclesias universas vel totius cleri nominis supradicti quibuscumque terris, & regionibus constitutas, quæ propitia divinitate imperii nostri regimine possidentur, una cum rebus, quæ ad easdem pertinent, hoc decreto statuimus debere proficere, non dubitantes plus alimoniæ inopum proficere, quod sacrosanctis pontificibus juste collatum est. Hanc ergo legem e fonte justitiæ profluentem, cunctis præcipimus innotescere quatenus nullus sibi ignotum esse, quod præceptum est, possit obtendere. Optamus vos bene valere. Data sub die vi. Kalend. Martias Carthagine.

Observatio Philippi Labbe, S. J.

Cetera, qui voluerit, adeat Victorem Vitensem libro tertio de persecutione Vandalica omnia fusius enarrantem. Nos iis prætermissis notitiam provinciarum & civitatum ecclesiæ Africanæ subjiciemus a R. P. Sirmondo editam anno 1630. sive

NOMINA EPISCOPORUM

Catholicorum diversarum Provinciarum,

Qui Carthaginem ex præcepto regali venerunt pro reddenda ratione fidei die Kalend. Februarias anno * vi. regis Hunerici. * viii.

Nomina provinciæ Proconsularis, vel qui in exilium missi sunt.

Eugenius Carthaginiensis, Tamalieni.
Felix Abritanus, exilium.
Paulus [a] Sinuarensis, exilium.
Felix Piensis, Corsica exilium.
Marianus Hippozaritensis, ut supra.
Pascasius [b] Gunelensis, ut supra.
Sacconius [c] Uzalensis, ut supra.
Bonifacius [d] Membrositanus, fug.
Gulosus [e] Beneventensis, Corsica.
Reparatus [f] Utimmirensis, ut supra.
Pastinatus Puppitanus, ut supra.
Reparatus Puppianensis.
Fortunatianus Araditanus, Corsica.
Deum habet Thelensis, Corsica.
Liberatus Mullitanus, ut supra.
Mannucius [g] Duassedemsal.
Hirundinus Missuensis, Corsica.
Jona Lapdensis, ut supra.
Peregrinus Assuritanus, exilium hic.
Quintianus Urcitanus.
Crescorius [h] Tennonensis, per.
Florentinus Uticensis Corsica.
Pascasius Migirpensis, ut supra.
Carissimus Gisipensis, in exilium.
Gajus Uzitensis, per.
Exitiosus Verensis, Corsica.
Crescens Cicsitanus, in exilium.
Bonifacius Bolitanus, Corsica.
Felix Carpitanus, ut supra.
Carcadius [i] Maxulitanus, ut supra.
Cyprianus Bonustensis.
Dalmatius Tinnisensis, Corsica.
Æmilianus [k] Culsitanus, Corsica.
Felix Bullensis, per.
Clementinus Neapolitanus, Corsica.
Felix [l] Curbitanus, ut supra.
Deuterius [m] Simminensis, ut supra.
Aurelius Clipiensis, ut supra.

Co-

a al. *Sinnarensi*. Harduinus, cujus sunt & sequentes notæ.
b al. *Gunelmensi*.
c al. *Uzialensi*.
d al. in Collat. Carthag. cap. 133. & 138. & hic in Mss. Halleri, *Membressitanus*. In Collat. Carth. cap. 133. *Memblositanus*.
e al. *Bennenitensi*.
f al. *Utimirensi*, in ms. Halleri.
g In Collat. Carth. cap. 201. *A Senemsalis*, sive *Senemsalensi*. In Conc. Later. sub Papa Martino, *Ecclesiam duarum Senepsalitarum*. Tamen Codex uterque habet, *Duassedemsal*, recte.
h al. *Texonensi*. In mss. duobus, *Tenensi*.
i Inde Massylitani martyres in sermonibus Augustini.
k al. *Cuinsitanus*, & *Colossitanus*.
l al. *Curubitanus*.
m al. *Simminiensi*.

Coronius Meglapolitanus, ut supra.
Benenatus Timidensis, ut supra.
Vincentius Ziggensis, in exilium.
Florentius Seminensis, Corsica.
Honoratus [a] Tagaratensis, per.
Vindemius [b] Altaburitanus, in exilium.
Cyprianus Cellensis, in exilium.
Augentius Uzipparitanus, in exilium.
Cassosus Ausangensis hic.
Maximinus [c] Maraggaritanus hic.
Felix Muzuensis.
Joannes Bullensium regio.
Cresciturus Titulitanus.
Benenatus Tuburbitensis.
Victor [d] Eudalensis.
Pascasius Tulanensis.

SUNT NUMERO LIV.

Nomina episcoporum Provinciæ Numidiæ.

Felix [e] Berceritanus.
Augentius Gazausulensis, per.
Quodvultdeus Calamensis.
Honoratus Castellanus.
Leontius [f] Burcensis.
Firmianus [g] Centurionensis, per.
Rufinianus Vadensis.
Paulus Nibensis, per.
Martialis [h] Girensis.
Victor Cuiculitanus.
Cresconius Amporensis.
Adeodatus Fesseitanus, per.
Vitalianus [i] Bocconiensis.
Dumvirialis [k] Damatcorensis, per.
Donatus Ausuccurensis.
Palladius Idicrensis, per.
Gaudentius Putiensis.
Victor Suggitanus.
Benenatus Lambiritanus.
Timotheus Tagurensis.
Melior [l] Fussalensis, Nam.
Frumentius [m] Tuburficensis.
Felix Lamsortensis.
Abundius [n] Tididitanus, per.
Valentianus Montensis, per.
Adeodatus [o] Nobabarbarensis.
Adeodatus Idassensis.
Florentius Nobagermaniensis.
Villaticus De casis medianensis.
Eusebius Suficaziensis.
Victorinus De nobacæsaris.
Vitalianus Vazaritanus.
Junior Tigillabensis.
Vigilius Ressanensis, per.
Leporius Augurensis.
Pascentius Octabensis.
Petrus Madensis.

A Felix Matharensis, per.
Florentius Centenariensis.
Felix Gilbensis, per.
Florentianus Midilensis.
Fluminius Tabudensis.
Optantius Casensi calanensis.
Peregrinus [p] Punentianensis per.
Felix Nobasparsensis, per.
Felicianus Metensis.
Domnicus Cæsariensis, per.
Candidus Nobasinensis, per.
Quodvultdeus Cælianensis Nam.
Januarius Zattarensis.
Victorinus de Castello Tituliano.
Fructuosus de Giru Marcelli.
B Cresconius Tharasensis.
Maximus Sillitanus, per.
Vigilius Hizirzadensis, per.
Victor Municipensis.
Servus Arsicaritanus.
Felix [q] Casennigrensis.
Donatianus [r] Veselitanus.
Pudentius Madaurensis.
Donatus Rusticianensis.
Donatus [s] Villadegensis.
Crescens Bussadensis, per.
Adeodatus Sistronianensis, per.
Rusticus Tipasensis.
Simplicius [t] Tibilitanus.
Stephanus Sinitensis.
C Pascentius [u] Cethaquensusca.
Donatianus Teglatensis.
Cresconius Zabensis.
Antonianus Mustitanus.
Reparatus Tubuniensis.
Anastasius Aquenobensis.
Victorinus Babrensis, per.
Felix Tebestinus.
Domninus [x] Moxoritanus, metallo.
Secundus [y] Tamogaziensis, per.
Victorinus Legensis.
Quodvultdeus Respectensis.
Januarius Velesitanus.
Benenatus Mazacensis, per.
Donatus Lugurensis, per.
D Victor [z] Cirtensis, per
Pardalius Macomadiensis.
Januarius Legensis, per.
Quodvultdeus Ad turres concordi.
Maximus Lamfuensis, per.
Marcellinus Vagrautensis.
Domnicosus Tigisitanus.
Donatus Gilbensis.
Fortunius Regianensis.
Donatus Silensis.
Victor Gaudiabensis.
Januarianus [aa] Marculitanus.
Januarius Centuriensis.

a al. *Tagarensis.* b al. *Altuburitanus.*
c al. *Naraggaritanus*, ut in Collat. Carth. cap. 208. & in Conc. Carth. sub Benifacio anni 525. & in Conc. Later. sub S. Martino. d Rectius, *Thiudalensis.* e al. *Becerritanus.*
f al. *Bursensis.* g In Collat. Carth. *Centurionensis.*
h Qui forte in Collat. Carth. cap. 25. *Guirensis.* i In Collat. Carth. cap. 198. *Bacconiensis.*
k Lege, *Bamaccorensis*, ex Collat. Carth. cap. 28. l Mss. *Fossalensis.*
m Mss. *Tubusicensis*. In Collat. Carth. *Tuburcitensis.* n al. *Tiditanus.*
o al. *Novarbarensis.* p Lege, *Pudentianensis*, ex Collat. Carth. cap. 201. & ex Greg. M. lib. 2. epist. 33. Indict. 10. q Unde Donatus a Casis-Nigris.
r Rectius, *Vegesellitanus* ex Collat. Carth.
s Legendum fortassis, *Villaregensis*, ex Collat. Carth. cap. 128. & 207. & codice Eccles. Afric. cap. 48. & 77.
t al. *Tiblitanus.* u Lege, *Casaquensis*, ex Collat. Carth. cap. 143. & 202.
x al. *Maxoritanus.* y In Collat. Carth. *Thamogadensis.*
z Mss. habent *Circensis*, non vero *Cirtensis.* aa Forte, *Masculitanus.*

Felix [a] Suabensis.
Crescentianus Germaniensis.
Annibonius Vadesitanus.
Januarius Gaurianensis, per.
Fortunatianus Naratcatensis.
Maximus Lamiggizensis.
Felix Garbensis, per.
Julius [b] Vagarmelitanus.
Ponticanus Fromensis, per.
Victor De turres ammeniarum.
Servius [c] Belesatensis.
Honoratus Fatensis.
Mensor Formensis.
Peregrinus Muliensis.
Gedalius [d] Ospitensis.
Fulgentius [e] Vagadensis, per.
Secundinus [f] Lamasuensis.
Crescentius Tacaratensis.
Benenatus Milevitanus.
Quodvultdeus [g] Ullitanus.
Proficius Seleucianensis, per.
Proficius Vadensis, per.
Januarius Tagastensis, per.
Donatus Maximianensis.
Adeodatus [h] Zaraditensis, per.
Felicianus De giru tarasi.
Cardelus Lamiggigensis.
Flavianus Vicopacensis.

SUNT NUMERO CXXV.

Nomina episcoporum provinciæ Byzacenæ.

..... Vassinassensis.
..... & aquis.
Liberatus Amudarsensis, per.
Mansuetus Alusceniensis.
Paschasius Septimuniciensis.
Hortulanus Benefensis.
Victorinus Ancusensis.
Eubodius Mididitanus.
Terentianus Tubulbacensis.
Rogatianus [k] Vadentinianensis.
Bonifacius Masclianensis.
Victorinus Seberianensis.
Victor Narensis.
Leontius [l] Decorianensis.
Servus Dei Tambeitanus.
Lætus Neptitanus.
Felix [m] Castrensis, per.
Flavianus Bubelianensis.
Decimus [n] Theuzitanus.
Servandus Putiensis.
Restitutus Thagumutensis.
Præsidius Sufetulensis, in exilium.
Eustratius Sufetanus.
Secundinus [o] Garrianensis, per.
Prætectianus Abaraditensis, per.

A [p] Sabinianus Octabiensis.
Adelfius Mactaritanus.
Restitutus Aquiabensis.
[q] Autacius Medianensis.
Mensius Turrensis.
Filtiosus Aggaritanus.
Fastidiosus Egnatiensis.
Germanus Peradamiensis.
Donatus [r] Ermianensis.
Pascasius Tenitanus.
Domninus Tarazensis.
Hilarinus [s] Trofianensis.
Fortunatianus Leptiminensis.
Honoratus [t] Tegariatenus.
Albinus Octabensis.
B Aurelius Feradimajensis.
Felix Crepedulensis.
Cyprianus Unizibirensis.
Innocentius Muzucensis.
Possidius [u] Massimanensis non occurrit.
Victor Vitensis, non occurrit.
Victorinus [x] Serbatianensis.
Adeodatus Pederodianensis.
Athenius Circinitanus.
Florentius Tuziritanus.
Vindicianus Marazianensis.
Adelfius Mattaritanus.
Adeodatus Præcausensis.
Restitutus Aquis Albensium.
Felix [y] Irpinianensis.
C Victorinus Usulensis.
Habetdeum Tamallumensis.
Concordius Culultanus.
Servus Menefessitanus.
Quintianus Casulis carianensis.
Restitutus Acolitanus.
Vindemialis Capsensis.
Quodvultdeus Durensis, per.
Heliodorus Cutrutensis.
Marcellinus [z] Tasbaltensis.
Fortunatianus Cilitanus.
Honoratus Tiziensis.
Bonifacius [aa] Foratiananensis.
[bb] Servus Arsuritanus.
Felix [cc] Forontoniensis.
D Succensianus Febianensis.
Julianus Varatitanus.
Bonifacius Frontonianensis.
Secundianus Mimianensis, in exil.
Donatus Boanensis.
Bonifacius [dd] Maraguiensis.
Pirasius Nationensis.
Faustus Præsidiensis.
Rusticus Tetcitanus.
Primianus Gurgaitensis.
Bonifacius Filacensis.
Honoratus Macrianensis, per.
Frumentius Teleptensis.

Ho-

a al. *Suavensis*.
b Legendum ex Collat. Carthag. cap. 135. *Magarmelitanus*.
c al. *Balesasensis*.
d al. *Hospitensis*.
e al. *Vagradensis*.
f al. *Lamasbensis*.
g al. *Villitanus*. In Collat. Carth. *Vallitanus*.
h In Collat. Carthag. cap. 128. *Zaraitensis*.
i At appellati dumtaxat CXXIII.
k al. *Valentinianensis*.
l In Conc. Later. sub Martino Papa, *Decorianensis*.
m Ms. *Custrensis*; al. Ms. *Custensis*.
n In alio Ms. *Zteusitanus*.
o Forte, *Tattianensis*, ut in epist. Prov. Byzacenæ ad Constantinum.
p Mss. *Sabinius*.
q Mss. *Amacius*.
r Unde Facundus Hermianensis.
ſ In Collat. Carthag. cap. 133. *Trofimianensis*.
t In al. ms. *Tagaritanus*, al. *Tagariatanus*.
u Hoc est, *Maximianensis*.
x In ms. *Scebatianensis*.
y In Collat. Carthag. cap. 233. *Hierpinianensis*.
z al. *Tasbaltensis*.
aa Ms. unus, *Fortianensis*, alter, *Forontianensis*.
bb Ms. *Servius*.
cc al. *Ferontonianensis*, al. *Ferontonianensis*.
dd al. *Maraguiensis*.

Honorius [a] Oppenucnsis.
Fortunatianus [b] Tagarbalensis.
Simplicius Carcabianensis.
Donatus [c] Rufinianensis
Liberatus Aquarum regiarum, per.
Victorianus Quæstorianensis.
Rufinianus Victorianensis.
Maximus Gummitanus.
Peregrinus Materianensis.
Fortunatus [d] Morcteoritanus.
Pacatus Vicoaterientis.
Proficius Sublectinus.
Saturus Irensis.
Mangentius Ticualtensis.
Villaticus Auzegerensis.
Crescouius Temoniarensis, per.
Paulus Turreblandinus, per.
Restitutus Segermitanus, in exil.
Victor Gauvaritanus.
Donatianus Eliensis.
Stephanus [e] Ruspensis
Vinitor Talaptulensis.
Hortensius [f] Autentensis.
Tertullus Juncensis.
Eusebius Jubaltianensis, per.
[g] Servilius [h] Unuricopolitanus.
Donatus Aggaritanus.
Vigilius Tapsitanus

SUNT NUMERO [i] CVII.

Et cathedræ quæ episcopos non habuerunt.

Madassuma.
Dionysiana.
Sulianis.
Horrea cælia.
Cunculiana.
Ticibus.

SUNT NUMERO VI.

Nomina episcoporum Mauritaniæ Cæsariensis.

Glorinus Juncensis.
[k] Tiberianus Quindiensis.
Victor Susaritanus.
Syrus Corniculanensis.
Lucius Itensis.
Honoratus Timicitanus.
Donatus Nobicensis, per.
Patera Milianensis.
Reparatus Girumontensis.
Avus Altabensis.
Donatus Panatoriensis.
Martialis Columpnatensis.
Subdatius Sucardensis.
Subitanus Idensis, per.
Donatus Tifiltensis.
Felicianus Idensis.
Onesimus Fidolomensis.
Victor Taborentensis.
Verecundus Nobensis.
Stephanus [l] Zucabiaritanus.

A Apocorius Cæsariensis.
Felix Rusubiritanus.
Donatus Subbaritanus.
Januarius Aquensis.
Martianus Murustagensis, per.
Claudius Vagalitanus.
Passitanus Tigisitanus.
Salo Fallabensis.
Donatianus Usinadensis.
Paulus Flumenzeritanus.
Nicetius Castellominoritanus.
[m] Restitutus Florianensis.
Mensius Alamiliarensis.
Maxentius [n] Tigamibenensis, per.
Urbanus Amaurensis, per.
B Cresces Sestensis, per.
Donatus [o] Ternamunensis.
Fortis Caputcillensis.
Januarius Masbincensis, per.
Palladius Bacanariensis.
Valens Villenobensis.
Passinatus Masuccabensis, per.
Longinus Pamariensis.
Honorius Benepotensis.
Burco [p] Vardimissensis, per.
Felix Ambiensis.
Æmilius Mediensis.
Arator Catulensis.
Cæcilius [q] Minnensis.
Lucidus Cartennitanus.
C Victor Regiensis.
Rogatianus Vaunidensis, per.
Primus Caprensis.
[r] Metcur Rusuccuritanus.
Rufus Sfasferiensis.
Eusebius Obbitanus.
Securus [s] Timidanensis.
Donatus Frontensis.
Victor [t] Leositanus.
Quodvultdeus Tablensis, per.
Restitutus Lapidiensis, per.
Donatus Voncariensis.
Bonifacius Rusgunensis.
Venantius [u] Oppidonebensis, per.
Mattasius Castelliiabaritanus.
D Felix [x] Aquisirensis.
Victor Caltadriensis, per.
Cresces Tigabitanus.
Idonius [y] Rusaditanus.
Gelianus Repetitanus.
Ingenuus Ubabensis.
Petrus Oboritanus.
Faustus Castraseberianensis.
Vitalis Castranobensis.
Petrus Castellanus, per.
Quintasius Mutecitanus.
Paulinus Rubicariensis.
Pascasius Mammillensis.
Tacanus Albulensis.
Emptacius Siccesitanus.
Talasius [z] Gratinopolitanus.

Victor

---

a Mss *Oppenensis*.
b al. *Tagarbalensis*.
c al. *Russarensis*.
d Mss. *M[illegible]oritanus*.
e Ms. unus *Rursensis*; alter, *Rufensis*.
f In al. Ms. *Autemensis*.
g Ms. *Servilius*.
h al. *Unqrecopolitanus*.
i At appellat: sunt CIX. vel CXI.
k Ms. *Teberianus*.
l Forte, *Zugabbaritanus*.
m Ms. *Restutus*.
n al. *Tigamilemensis*.
o Forte, *Ternamusensis*, ut in Collat. Carthag. cap. 184.
p Forte, *B[illegible]ensis*, ut in Collat. Carth. cap. 184.
q In al. Ms. *Minnensis*.
r Ms. *Meteun*.
s In alio Ms. *Timidianensis*.
t Ms. *Icositanus*.
u Forte, *Oppidonebensis*.
x Forte, *Adquasirensis*, ut in Collat. Carth. cap. 188.
y Forte, *Rusadiritanus*.
z Forte, *Grattanopolitanus* ex Collat. Carthag. cap. 135.

Victor Manaccenseritanus, per.
Pannonius Bitensis.
Felix Flenucletensis, per.
Campanus Bidensis
Valentinus Castelli mediani.
Romanus Susaritanus.
Secundus Maurianensis.
Reparatus Bulturiensis.
Lucius Maturbensis per.
Cæcilius Balianensis.
Rogatus Sereddelitanus.
Mingin Nobensis, per.
Reparatus Castelli tatroportensis.
Philo [a] Arsinuaritanus.
Vassivus Elsantariensis, per.
Patera Catabitanus.
Vincemalus Baparensis.
Reparatus Tipasitanus, per.
Romanus [b] Tamademsis, per.
Victor Voncarianensis.
Maddanius Murconensis.
Crispinus [c] Tabadcarensis.
Quod vult deus Summulensis, per.
David Tadamatensis.
Candidianus Catrensis, per.
Reparatus Cissitanus.
Pœquarius Tasaccurensis, per.
Quintus Tabuniensis, per.
Maximus Tuscamiensis.
Auxilius [d] Gunagitanus, per.
Reparatus Sitensis.
Saturninus Vissalsensis, per.
Felix Maxitensis, per.
Gajus [e] Adsinuadensis, per.
Cresces Satafensis, per.
Saturninus Sertensis, per.
Victor Numidensis, per.
Carcalis Castelloripensis.
Lucius Tamazucensis.

SUNT NUMERO CXX.

Et Cathedræ quæ episcopos non habuerunt.

Maiucensis. Maurensis.
Nabalensis. Tingariensis.
Tubunensis. Oboritanus.

NUMERO [f] III.

Nomina episcoporum provinciæ Mauritaniæ Sitifensis.

FULINUS Tamallumensis.
Donatus Sitifensis.
Maximus Coviensis.
Domitianus [g] Igilgitanus.
Honorius Aquæalbensis.
Festus Satalensis.
Victor Horrensis.
Maximus Thuguntbditanus.
Victor Jerafitanus.
Vadius Leluitanus.
Pacatus Equizotensis.
Felix Castellanus.
Constantius Gegitanus.
Victor Eminentianensis.
Saturnius Sociensis, per.
Jacobus Lemeletensis.

A Cresciturus Cellensis, per.
Emeritus Macrensis, per.
Redux Nobalicianensis.
Argentius Zallatensis.
Vindemius Lemsactensis.
Abus Ficensis.
Restitutus Macrianensis, per.
Vitalis Assasensis.
Victor Flumenpiscensis.
Juventinus [h] Maronanensis.
Romanus [i] Melicbuzensis.
Victorinus Sercitanus, per.
Montanus Cardamusensis.
Clemens Thamagristensis.
Adeodatus Privatensis.
B Rogatus Parteniensis.
Villaticus Mozotensis.
Honoratus Tamascaniensis, per.
Justus Acufidensis, per.
Æmilius Asuoremitensis.
Uzulus Thuccensis.
Aufidius Suristensis.
Victorinus Perdicensis.
Possessor Zabensis.
Pascasius Salditanus.
Flavianus Vamallensis.

SUNT NUMERO XLIV.

Nomina episcoporum Provinciæ Tripolitanæ.

CALIPIDES Leptimagnensis.
C Leo Sabratensis.
Faustinus Girbitanus.
Cresconius Oensis.
Servilius Tacapitanus.

SUNT NUMERO V.

Nomina episcoporum Insulæ Sardiniæ.

LUCIFER Calaritanus.
Martinianus de Foro Trajani.
Bonifacius de Sanafer.
Macarius de Minorica.
Vitalis Sulcitanus.
Felix de Turribus.
Helias de Majorica.
Opilio de Euuso.
D

SUNT NUMERO VIII.

ET SIC *fiunt omnes episcopi diversarum provinciarum numero* CCCCLXVI.
Ex quibus perierunt numero LXXXVIII. id est,

[k] De proconsulari numero IV.
De provincia Numidiæ numero XXXIV.
De provincia Byzacena numero X.
De provincia Mauritaniæ Cæsar. num. XXXII.
De provincia Maurit. Sitifensis num. VIII.

Permanserunt numero CCCLXXVIII.

Corsica relegati numero XLVI.
E Hic relegati numero CCCII.
Fugerunt numero XXVIII.
Passus numero I.
Confessor numero I.

PSEUDO-

a al. *Arsinnaritanus.* b al. *Tamadensis.* c al. *Tabalcarensis.* d al. *Gunaitanus.*
e al. *Adsinradensis.* f Forte, pro VI. g al. *Igillitanus.*
h al. *Marenensis.* i al. *Melicbunzensis*, al. *Melicuetensis.*
k Codex ms. sic habet, *De Proconsulari numero III. De Provincia Numidia numero XXXIII. De Provincia Mauritania Cæsariensi numero XXXII. Permanserunt &c.* At codicem esse mendosum arbitratus Sirmondus emendare eum besdiam mutatis nonnullis etiam additis. Reipsa numerus Episcoporum, qui sunt superius appellati, est CDLXI. cum sedibus præterea quatuordecim, quæ Episcopos non habuerunt. Itaque sedes episcopales nominatæ sunt CDLXXV. *Hard.*

Ex P. Pagio ad an. Chr. 485.

PSEUDO-SYNODUS ANTIOCHENA

Petri Fullonis.

Acacius CP. Episcopus, cum in Synodo A Romana, a Felice III. anno 484. habita se damnatum comperisset, ad deteriora conversus Calendionem Antiochenum Episcopum e sede deturbari, ac in exilium agi in Oasin; Petrum vero Fullonem in illam cathedram denuo restitui ab Imperatore Zenone curavit. Hinc Auctor Hist. Eutychian. his verbis opus suum absolvit: *Quibus rebus habita synodo commotus beatissimus Papa Vitalem & Misenum ab officio & communione suspendit, Acaciumque damnavit* (anno scilicet 484.) *cujus audacia deteriora committens, etiam Petrum Antiochenum, ejecto Catholico Calendione, quem ipse ordinaverat, ad Antiochenam misit Ecclesiam.* Quare Calendio sedit annos IV. ut legitur in Chronico Nicephori, & in tabulis Theophanis, non vero unum, aut alterum, ut perperam Baronius an. 482. n. 4. & an. 483. n. 51. autumavit. Fullo in Antiochenam Ecclesiam irrumpens Synodum hæreticam statim convocavit, inque ea Chalcedonense Concilium damnavit, ac hymno Trisagio dempsit voces illas, *Rex Christe*, quas Calendio addiderat *propter nos*, inquit Theodorus Lector lib. 2. *qui adjecerant appendicem illam: Qui crucifixus es pro nobis.* Rem narrat Theophanes: *Petrus autem Fullo*, inquit, *Antiochiam ingressus multa nefanda perpetravit, ut puta Synodi execrationes, Episcoporum abrogationes, noxiorum intrusiones, ordinationes illegitimas, & his similia. Imprimis autem ter sancto hymno addidit* (legendum, ut recte observant Sirmondus in notis ad Epistol. 3. Aviti & Valesius in Annotat. ad lib. 2. Theodori, *Prius autem Calendio ter sancto hymno addidit:*) *Rex Christe, qui pro nobis crucifixus es. Reversus idem sustulit verba, Rex Christe.* Præterea Fullonem in hac Pseudo-Synodo Xenajam quemdam, scelestissimum hominem, B Hierapolitanum Episcopum designasse refert Auctor libelli synodici infra allatus a Labbeo, ubi gravi errore hic titulus præponitur Synodo a Petro Fullone celebratæ: *Alexandrina alia Petri Mongi*, cum tamen a Fullone Antiochiæ, vel in alia urbe sui Patriarchatus, ac forte Hierapoli, fuerit convocata, ut constat ex ejusdem Synodi Summario.

Ex P. Pagio ad an. Ch. 485. n. 4. & seqq.

CONCILIUM ROMANUM

Sub Felice III. in quo Petrus Fullo Antiochenus, & Acacius Constantinopolitanus damnati.

In duabus Romanis Synodis damnatus est a C Felice III. Acacius CP. in prima ob Vitalem & Misenum Apostolicæ sedis Legatos anno 484. celebrata; in secunda vero causa Antiochenæ Ecclesiæ anno 485. collecta. Ex ejectione siquidem Calendionis e sede Antiochena, ac intrusione Petri Fullonis, factum, ut Eutychianis hæreticis aditus panderetur, & in locum Catholicorum Antistitum subrogarentur hæretici, ut testatur Gelasius Papa tum in Epistola, quam ad Episcopos Dardaniæ, tum in ea quam ad Episcopos Orientales scripsit. Hanc calamitatem Antiochensis Ecclesiæ cum Felix Papa accepisset, Synodum Episcoporum Romæ anno 485. coegit, in qua Petrus Fullo, qui tyrannico more Antiochensem Ecclesiam occupabat, anathema perculsus est, & Acacius CP. Episcopus cum Petro Mongo Alexandrino Episcopo iterata excommunicatione damnatus.

Hanc Synodum Romanam Baronius, & Conciliorum Collectores non agnovere, sed Petrum Fullonem a Felice damnatum existimarunt in alia Synodo Romana anno 483. habita; cum tamen nondum tunc Petrus Fullo Antiochenam Ecclesiam invasisset, & in ea quiete viveret. Hujus Synodi meminit libellus Synodicus, qui tam Synodi Romanæ anno præcedenti contra Petrum Mongum & Acacium coactæ, quam alterius Romanæ mentionem facit, & de hac secunda ait: *Quin & ipse Felix Romæ divina & sancta convocata Synodo, depositionis libellum Fulloni misit.* Valesius in Observ. Ecclef. ad Evagrium lib. 2. recte utramque Synodum distinxit, sed graviter peccavit, eum secundam Kalendis Augusti anni 484. congregatam tradidit, ita ut quatuor dumtaxat dierum spatium inter utramque Synodum intercesserit; prima enim V. Kalen. Augusti illius anni coacta fuit. Illud colligere se putat Valesius ex subscriptione Epistolæ Felicis Papæ ad Zenonem August. quæ extat supra inter Felicis Epistolas IX. ex quo factum esse Valesius opinatur, ut ea quæ in utraque Synodo gesta erant, unica Epistola complexi fuerint Episco- D pi. Verum ea ad Zenonem epistola ad secundam Synodum pertinere non potest, licet dicatur data *Kalendis Augusti Venantio V. C. Cos.* Nam ea in epistola ad Zenonem, sicuti & in sententia Acacii, nulla fit mentio Antiochenæ Ecclesiæ, & qualibet Synodus propriam de more Synodicam dictabat. Ideo vero Epistola ad Zenonem, triduo post sententiam adversus Acacium emissam data est, quia non in Synodo, ut fuerat sententia, sed post eam solutam, a solo Felice Papa scripta.

Præterea epistola, quæ est *ad Presbyteros & Archimandritas Constantinopoli & in Bithinia consistentes*, anno 484. data non est, ut Valesius putavit, sed anno 485. Hujus epistolæ supra a Lab-

Labbeo ad II. Synodum Romanam Felicis allatæ inscriptio hæc est: *Epistola Synodi Romanæ ad Clericos & Monachos Orientales*. In ea quidem epistola duplex Acacii excommunicatio, duæ item Synodi Romanæ, in quibus damnatus est Acacius, clare & distincte commemorantur; sed ea data est *III. Nonas Octobris Symmacho V. C. Cos.* ut ex veteri codice MS. in margine notat Labbeus. Hæc temporaria nota non legitur in fine ejusdem Epistolæ a Baronio recitatæ, sicuti nec in præcedentibus Conciliorum editionibus: at eam germanam & sinceram esse tenor ejus demonstrat. In ea enim Synodus Romana prima designatur hoc textu: *Cum Vitalis atque Misenus nostro judicio constituti* &c. *Prævaricatores mandata sibi legationis circumveniente, magisque opprimente Acacio sunt reperti* &c. Deinde prima Acacii damnatio refertur his verbis: *Acacium quoque membris Christi perniciosius inhiantem, & per civitates ac provincias unam de fide Catholica ecclesiam dissipantem inter Episcopos sanctos, atque inter Christianos judicavimus non haberi* &c. Altera Synodus Romana, in qua Acacius iterum damnatus, paulo post fusius memoratur his verbis: *Unde nunc causa Antiochenæ Ecclesiæ apud beatum Petrum Apostolum collecti, rursum Dilectioni vestræ morem, qui apud nos semper obtinuit, properavimus indicare*. Tum infra: *Sic autem Acacius impietatem pestiferæ damnationis tetendit, ut etiam dejectus insultet, ut scissus sævire non definat: & cum omnino extra corpus habeatur, ejus tamen membra dilaceret, & de se scriptum esse testatur:* Impius cum venerit in profundum malorum contemnit, *adjiciens deteriora prioribus, persequendo jam mortuos, animæ ejus graviter delinquendo, condemnationem secundæ mortis incurrit. Qui Calendione Episcopo sancto, quemadmodum cognovimus, nuper ejecto, Petrum totiens & a se damnatum, in ejus immisit Ecclesiam*. Quæ verba cap. 3. refert etiam Valesius citatus, ut duas Synodos Romanas in causa Acacii celebratas fuisse ostendat. At quo- A modo Romæ post quartum a priori Synodo diem, ut ipse vult, potuere sciri crimina illa ab Acacio commissa post sententiam adversus se latam? Unde ex laudatis verbis intelligere poterat vir eruditissimus posteriorem Synodum Romanam anno præcedenti post diem V. Kal. Augusti coactam non fuisse.

Præterea priori Synodo sexaginta septem Episcopi, posteriori duo & quadraginta tantum interfuere: ideoque intra quatuor dies utraque Synodus non habita. Nam in fine laudatæ Epistolæ Synodicæ hæc verba leguntur: *Subscriptiones Episcoporum. Candidus* &c. *Quadraginta duo Episcopi similiter subscripserunt*. In fine vero sententiæ a versus Acacium, in priori Sy-B nodo Romana emissæ, habetur: *Data V. Kal. Aug. Venantio V. C. Cos.* simulque subscripserunt *sexaginta septem Episcopi*. Quare hæ duæ literæ Synodicæ diversis annis scriptæ, licet Baronius utramque in una eademque Synodo datam autumarit, & Valesius nonnisi quatuor dies inter utrumque interpositos crediderit.

Ad hanc Synodum revocanda Epistola Felicis Papæ ad Zenonem Aug. supr. a Labbeo allata inter Felicis Epistolas n. 5. Epistola Synodica ad Clericos & Monachos Orientales quæ supra habetur post Concilium Romanum II. Epistola Felicis Papæ ad Presbyteros & Archimandritas Constantinopoli & Bithyniæ consistentes inter Felicis Epistolas n. XI. Epistola ejusdem Pon-C tificis ad Vetranionem Episcopum inter Felicis Epistolas n. XV. Superest denique ipsa adversus Acacium sententia, quæ refertur ab Auctore Breviculi Hist. Eutychian. sub hoc titulo: *Edictum sententiæ Felicis Papæ propter Acacii Episcopi CP. damnationem*. Sententia his verbis concepta: *Acacius, qui secundo a nobis admonitus statutorum salubrium non definit esse contemptor, meque in meis credidit carcerizandum, hunc Deus, cœlitus prolata sententia, de Sacerdotio fecit extorrem. Ergo si quis Episcopus, Clericus, Monachus, Laicus, post hanc denuntiationem eidem communicaverit, anathema sit, Sancto Spiritu exequente*.

AD CONCILIUM ROMANUM

Anni 485. sub Felice III. Papa.

ADNOTATIO CRITICA.

Ex Mansi Suppl. tom. I pag. 345.

Synodum hanc novit Pagius in critica ad hunc annum; & ex Pagio in collectionem Veneto-Labbeanam transiit; sed illius cogendæ fictam saltem ex parte causam prætendit. Non enim sententiam adversus Acacium iterum hoc in concilio patres illi tulerunt; cum semet tantummodo damnatus exprimatur in epistola ad orientales, quam in supplemento Acaciano vulgavit Cl. Scipio Maffejus, inserendumque tradidit in Collectionem Veneto-Labbeanam tom. V. col. 180. & seqq. Constat autem ex epistola Felicis ad Leonem data *Venantio Cos.* idest anno 484. in ejus anni concilio damnationem illam prodiisse. Coiverunt ergo anno 485. Patres ut Tutum S. R. E. defensorem damnarent. Cum enim vir ille ad deferendam Constantinopolim sententiam in Acacium latam ablegatus fuisset, & munus suum rite obiisset; dein D cum eodem Acacio communicavit. Digna visa res est ut in *conventu* fratrum, idest in concilio discuteretur, & convictus, atque confessus Tutus dignitate defensoris excideret, condignamque delicto pœnam subiret. Ita legitur in epistola XI. Felicis ad Archimandritas & cæteros monachos in CP. & Bithynia constitutos, quæ temporis quidem adscriptione caret, sed data videtur altero anno postquam Tutus latam in Acacium sententiam detulit Constantinopolim, quam anno 484. attulisse compertum est.

Hæc olim ex mente clarissimorum virorum scripseram, dein vero diligentius vetera causæ hujus documenta retractans, plura mihi comperisse visus sum, quæ huculque scriptores latuerunt. Primo igitur negari haudquaquam potest, Acacium duplici sententia Romæ damnatum fuit-

fuisse, id enim diserte affirmat Felix in epistola ad Vetranionem episcopum his perspicuis verbis: *Merito Acacius apostolicæ sedis iterata excommunicatione depulsus est*. Priorem adversus illum sententiam editam in synodo anni 484. nemo prudens negaverit. Alteram latam opinor in synodo anni sequentis 485. cujus synodicæ, ad clericos & monachos orientales (nam secundam hanc synodicam illam spectare, quanquam in priori anni 484. apud Labbeum recitatur, demonstrat Pagius ad annum 485. 4.) subscribens Claudius Tiburtinus episcopus nomen suum expromit, simulque addit *Petro Alexandrinæ ecclesiæ pervasori, & Acacio quondam ecclesiæ Constantinopolitanæ, necnon etiam Petro Antiocheno ab episcopatus, & christianorum numero olim segregatis sequens auctoritatem sedis apostolicæ secundum nostrum* (forte nostram sententiam) *juxta ecclesiæ statutum catholica deliberatione prolatam anathema dicens subscripsi*. En igitur novum in Acacium anathema.

At enim cur in epistola Felicis Supplementi Acaciani semel damnatus Acacius asseritur? Ideo forte quod Epistola illa scripta sit intermedio illo tempore, quod inter concilium Romanum anni 484. & alterum anni 485. effluxit. Ita salva sunt omnia.

Superest nunc disquiramus, utrum concilium illud Romanum, quod Tutum damnavit, cujus synodi, & damnationis in epistola Felicis ad Archimandritas & monachos in CP. & Bithynia constitutos fit mentio, idem sit cum synodo anni 485. quo Acacius iterum dejectus est. Si recte epistolam utramque Felicis expendas, statim intelliges alteram ab altera distingui. Quo enim tempore concilium anni 485. Octobri mense agebatur, nulla adhuc damnationis sententia dicta erat in Tutum, ut ex synodica ejus concilii ad presbyteros & Archimandritas intelligimus. Ibi enim ecclesiæ defensor appellatur, qua dignitate exutus est in synodo, in qua damnationis sententiam tulit. Quin & inter nova crimina Acacii, quæ in eadem epistola commemorantur, de corrupto per pecuniam Tuto nihil legitur. Tutus ergo in novo alio concilio Romæ vel hoc ipso anno 485. exeunte, vel sequenti 486. celebrato damnatus est; ex quo novum aliud Romanum concilium statui oportet.

SYNODUS QUINTIANI ARCULIANORUM EPISCOPI

CONTRA PETRUM FULLONEM.

EOdem anno Christi 485. habita Synodus contra Petrum Fullonem a Quintiano Arculianorum Episcopo, de qua Auctor libelli Synodici hæc habet: *Beatus igitur Felix Romæ veteris Episcopus, cum ab Orthodoxis Orientis Episcopis Petri impietatem cognovisset, per Quintianum Arculianorum Episcopum divinam & sanctam convocans Synodum, Fullonem deponendum curavit*. In hac Synodo Quintianus edidit Epistolam Synodicam ad Petrum Cnapheum Episcopum Antiochiæ cum XII. anathematismis Concilio Romano Felicis primo supra p. 1109. temere assutam, ac propterea huc revocandam. Quænam porro fuerit hæc Arculianorum civitas, & ubi sita, fatetur Pagius se apud nullum Geographum invenisse, emendatque Baronium qui habet *Arculanum* Episcopum. In editione tamen Veneta 1601. ad an. 483. n. 74. & 76. Baronius habet *Asculanum*, quam lectionem etiam sequitur Valesius in notis ad Evagrii lib. cap. 1. imo & Harduinus tom. 2. Concil. in margine ad hanc Quintiani Epistolam notat in Codd. Bellovacensi & S. Victoris extare titulum *S. Quintiani Episcopi Asculani ad Petrum Antiochenum*. Verum omnem litem dirimere puto Codicem Græcum ex MSS. Codd. Biblioth. Cæsareæ, teste Lambecio tom. 8. pag. 494. hunc titulum habentem: [Greek text illegible] (in alio [illegible]:) sc. *Arculianorum*, seu *Erculianorum*, quod coincidit cum libello Synodico. Sed non dubium, ait laudatus Pagius, quin urbs fuerit Patriarchæ Antiocheno subjecta. Emendandus igitur insulsus titulus, quem huic synodo præfert libellus Synodicus nempe: *Alexandrina proxime opposita*; cum in Patriarchatu Antiocheno hæc Synodus coacta fuerit.

Ex Mansi Suppl. tom. I. pag. 147.

SELEUCIENSES SYNODI DUÆ,

Quarum altera a Babuæo Catholico Assyriæ orthodoxo ex orthodoxis collecta ad sacrorum hominum conjugia repellenda;

Altera a Barsuma Nisibis metropolita Nestoriano adversus priorem illam, sub Pheroze Persarum rege celebrata;

Sub Babuæo Catholico & Pheroze Persarum rege anno 485. celebratæ.

SEleuciæ sub Babuæo Catholico, & Pheroze Persarum rege synodus habetur anno Christi 485. adversus Barsumam Nisibenum, qui cum Nestorianæ hæresi corruptelam disc[illegible] ecclesiasticæ in Orientem synodo coacta invexerat. Mares propensiori in Barsumam calamo, utramque synodum, a Babuæo nimirum & Barsuma habitam, describit in hæc verba. *Fideles administrabant ecclesias, & oblationem in ædibus suis faciebant, & baptizabant extra ec-*

E. Asseman. Bibl. Orient. tom. 3. par. II. pag. clxxvIII.

clesiam: mulieres autem, permissu episcoporum, baptisterium ingrediebantur, videndi baptismi causa. Hinc multiplicata est fornicatio, & illegitima nuptia. Quamobrem congregati sunt patres, ut Babuaum reprehenderent, decreveruntque, nefas esse ducere uxorem patris & fratris, aut duas simul faminas: condideruntque alios canones. Restitit autem eis Babuaus una cum episcopis suis; & alter in alterum anathema intorsit. Barsumas vero Nisibenus metropolita synodicam scripsit, in A *qua sacerdotibus monachisque, qui seipsos continere nequirent, potestatem nubendi faciebat, dictum Pauli usurpans &c.* Hæc fuit vera causa dissidii inter Babuæum & Barsumam, quod scilicet Barsumas in suo conciliabulo potestatem faciebat clericis, & monachis uxores ducendi; Babuæus in sua synodo id fas esse negabat: alter in alterum ob hanc causam anathema intorsit.

CONCILIUM ROMANUM III.

TRIGINTA OCTO EPISCOPORUM,

De lapsis Africanæ ecclesiæ recipiendis, celebratum anno domini 487. sub Felice III.

TITULI CAPITULORUM.

I. *De his qui rebaptizati doluerunt, & postea pœnitere noluerunt.*
II. *De presbyteris vel diaconibus, qui in lapsu, hæreticorum sese baptismati dederunt.*
III. *De his qui se rebaptizandos impie dederunt.*
IV. *De his qui per ignorantiam ætatis rebaptizati sunt.*
V. *De his qui ab hæreticis baptizati aut rebaptizati sunt, ut ad ecclesiasticam militiam non perveniant.*
VI. *De pœnitentibus, ut ab aliis episcopis non suscipiantur.*

EXEMPLAR GESTORUM CONCILII *Romani, quibus alligatum est præceptum papæ Felicis.*

Consul. cum MS. Cod. 115. Lucen. [1] FLavio Boetio v. c. consule sub die III. Idus Martias, in basilica Constantiniana, residente venerabili viro papa Felice, una cum Candido Tiburtino, Paschatino Centumcellensi, * Constantio Aquinati, Equitio Mattellicati, Philippo Numanati, Epiphanio [2] Spoletino, Bono Ostiensi, Herennio Portuensi, Constantino Trebiati, Agnello [3] Torcelino, Constantino Capuano, Urbano Fulginati, Severo * Cassinati, Martiniano Formiano, Martiano Amerino, Crisconio Tudertino, Herculio Otriculano, Basilio Tolentinati, Maximo Blerano, Projectitio Tarquiniensi, Petro Subaugustano, Maximino * Ferentanensi, Basso Ferentinati, Felice Antiatino, Innocentio Mevanatensi, Felice Anagnino, Benigno Aquævivensi, Andrea Gabinate, Decio Triumtabernensi, Cypriano Nomentano, Athanasio Albanensi, Vitale Fundano, Petro [4] Lorensi, Constantio Sutrino, Felicissimo Sabinensi, Gaudentio Foroclodiensi, Bonifacio Veliterno, Asterio Foronovano, Romulo Prænestino, Victore, Donato, Rustico & Pardalio Afris (*a*) episcopis: & presbyteris, Rustico, Firmino, B Castino, Simplicio, Laurentio, * Unicomalo, Laurentio, Canusio, Cassio, Petro, Leone, Eugenio, Januario Martiano, Gordiano, Petro, Lepido, Maxentio, Epiphanio, Epiphanio, Asterio, Petro, Justino, Felice, Alexandro, Redempto, Projectitio, Bonifacio, Laurentio, Jovino, Epiphanio, Bono, Servodei, Petro, Servando, Marcellino, Petro, Juliano, Urbico, Paulino, Petro, Valente, Petro, Asterio, Sorano, Valentino, Paschasio, Asterio, Asterio, Asello, Bonifacio, Petro, Smaragdo, Bonifacio, Sixto, Petro, Paschasio, Felice, Petronio, Laurentio, Fulgentio, Calisto, Romano, Joanne, Valentino, Sebastiano, Martiniano, Epiphanio, Andrea, Petro, Opilio- C ne, Sebastiano, Romano, Domnino, Agapeto, & Abundantio, adstantibus quoque diaconibus, (*b*) Felix episcopus ecclesiæ urbis Romanæ, præsidens synodo, dixit. Communis dolor, & generalis est gemitus, quod intra Africam rebaptizatos etiam episcopos, presbyteros, diaconosque cognovimus: quæ res sine dubio ad vestræ quoque pervenit notitiam sanctitatis: de quo quid observari debeat, ordinare nos convenit. Proinde, ut manifesta sit super hoc nostra sententia, quæ nobis sunt visa, recitentur.

Margin: * Constantino. * Casinensi. * Ferentanensi. * Viacomalo.

Anastasius diaconus recitavit.

D *Dilectissimis in Christo Jesu fratribus, universis episcopis per diversas provincias constitutis.* (*c*)

QUaliter in Africanis regionibus astutia diaboli sævierit in populum Christianum, atque in id multiplici deceptione proruperit, ut non modo vulgus incautum, sed ipsos quoque in mortis profunda demerserit sacerdotes, nullus non orbis ingemuit, nulla terra nescivit. Unde in grandi mœrore positi, dissimulare non possumus pereuntium, atque a nobis exigendarum discrimen animarum. Quapropter competens adhibenda est talibus medicina vulneribus, ne immatura curandi facilitas mortifera captis peste nihil prosit, sed segnius tracta

1 Emendavit Harduinus ad Codices mss. collectionum Dionysii Exigui, quæ sunt in Bibl. Parisiensis Collegii Soc. Jesu. 2 Dionys. *Stellate*. 3 Dionys. *Telesino*. 4 Mss. *Laurensi*.
(*a*) In Luc. deest *episcopis*. Ante Presbyterorum nomina inserit: *Residentibus etiam Presbyteris LXXVI.*
(*b*) Addit: *vel cuncto Clero*.
(*c*) Addit: *Felix episcopus in Domino Salutem*.

tractata * tracta pernicies, reatu non legitimæ curationis A involvat pariter saucios & medentes.

CAPITULA.

I.

IN primis itaque venientis ad vos, & remedium postulantis, solicite discutienda est professio & persona decepti, ut medela possit congruens exhiberi. Et qui satisfacturus Deo per pœnitentiam se rebaptizatum legitime doluerit, utrum ad hoc facinus * concurrerit, *&c. Extant supra in epistola Felicis 7. quæ incipit sic*: Qualiter in Africanis, *&c.* *

cucurrerit, vel occurrerit.

NOTÆ SEVERINI BINII.

a *Concilium Romanum.*) Cum post obitum Hunerici, Gundabundus rex Vandalorum, teste Isidoro, pacem ecclesiis donasset, & catholicos primus ab exilio revocasset, illi qui lapsi fuerant, a confessoribus postliminio redditis vitabantur. Sed cum resipiscentes vulneribus inflictis medicinam quærerent, Romanamque ecclesiam, velut quamdam pharmaciam, ex qua congruum & præsentaneum antidotum ægrotantibus pararetur, adirent, Felix Romanus pontifex, cujus muneris est ipsos sacerdotes potissimum erigere, collecto triginta octo episcoporum concilio, pro qualitate vulnerum opportuna pharmaca composuit, eaque aliquot diversis capitibus distinxit.

De episcopis, presbyteris & diaconis constitutum est, ut quantumvis pœnis coacti misere lapsi fuerint, exclusi ab omni cura fidelium, atque catechumenorum, usque ad finem vitæ laica tantum communicatione impertirentur. Reliqui inferioris ordinis clerici, monachi vel laici triennio inter audientes perseverarent; inter pœnitentes peregrina tantum communicationis participes effecti, dum cum sæcularibus sine perceptione eucharistiæ orare permitterentur. Additum, neque pueros aut puellas, quas ætas excusat, sine pœnitentia ad ecclesiam admittendos, sed inter pœnitentes sub manus impositione re- B tineri debere, ut tandem communicationis participes esse possint. Denique constitutum fuit, ut ejusmodi lapsis ad clericatum nullus unquam aditus pateret; sed inter laicos catholicos tantummodo usque ad exitum vitæ connumerari deberent.

b *Flavio Boetio*, &c.) Anno nimirum domini 487. qui est Felicis papæ V. & Zenonis imperatoris 14.

AD ROMANUM CONCILIUM III. SEU POTIUS IV. SUB FELICE

ADNOTATIO CHRONOLOGICA.

Mansi Suppl. tom. I. pag. 347.

ROmanum hoc concilium, tertium est Lab-C beo, mihi vero concilium aliud Romanum, quo Tutus damnatur, in censum ducenti quartum est ordine. Anno 487. *Boetio Cos. die III. id. martiarum* habitum ferunt, quotquot legi, codices omnes excusi. Sed quid est quod Felicis III. epistola VII. *ad universos episcopos*, quam synodicam esse hujus concilii, & argumentum ipsum epistolæ demonstrat, & eruditi omnes conveniunt, signatur idibus martii *Dynamio & Siphidio V. Cl. Coss.*, idest anno 488? Nunquid forte integro anno epistolæ hujus missio suspensa est? Ego igitur corrigendas concilii notas sic arbitror *P. C. Boetii V. C. Cos.* quæ sane correctio annum fert 488. & synodicam cum synodo sua concordat. Id vero præter quam probabile est, tum etiam probabilius redit dies III. iduum martii, qua concilium cœpit, cum anno 488. non vero anno 487. in dominicam inciderit.

SELEUCIENSIS SYNODUS NESTORIANORUM

Qua Nestorianum dogma assertum, Catholicum damnatum est.

Acacio Catholico Nestorianorum præside, anno secundo Balascis regis, Christi 489. celebrata.

Idem ibid.

Ex Assemani Bibl. Orient. tom. III. part. II. pag. clxxx.

IN hac synodo Acacius Nestorianorum patriarcha de impacto sibi a Barsuma (Nisibensi metropolita) crimine sese purgavit; Barsumas vero excommunicatus fuit. Mares in vita Acacii: *Barsumas Acacium fornicationis & stupri accusavit. Quod quum Acacius tolerare non posset, episcoporum & fidelium coacto conventu, in conclave quoddam intrare coegit universos, ubi nudato corpore virilibus membris carere se demonstravit, calumniasque in ipsum conjectas palam convicit. Id quum Barsumas rescivisset, facti eum pœnituit, puduitque.* In Adrensi conciliabulo, ut ex synodico Arabico constat, Barsumas assensus fuerat, *ut in concilio episcoporum Modaina, hoc est Seleuciæ, cogendo sua præsentis volentisque acta rescinderentur, promiseratque se suscepturum quidquid ea synodus decrevisset.* Verbis hominem stetisse tradunt Ma-D res, & Amrus, qui in concilio Seleuciæ scribunt Acacium Barsumæ reconciliatum fuisse. Verum res aliter se habuit, ut ex eodem Amro colligitur, qui in vita Babæi patriarchæ, Acacii successoris, hæc ait: *postquam ordinatus est, convocatis in synodo patribus, excommunicationes sustulit, quæ inter Babuæum, Barsumam, & Acacium latæ fuerant.* Barsumas igitur bis excommunicatus fuerat, semel a Babuæo propter assertum sacrorum ministrorum conjugium, propugnatamque Nestorianam hæresim, & iterum ab Acacio propter illatam Babuæo necem, impactumque Acacio ipsi fornicationis crimen. Acta ejus synodi describit Elias Damascenus in Nomocanone; sed quæ ad Barsumæ excom-E municationem spectant reticens, sacrilegos canones ab ipso Barsuma conditos ad eam perperam refert. *Anno*, inquit, *secundo Balascis re-*

git, quum Acacius Catholicus esset, convenere ad eum metropolitæ & episcopi, qui fidem priorum posteriorumque se tenere professi sunt, eorumque statuta & canones observare, quos in oriente, sive in occidente condiderant: communique suffragio decreverunt, id sibi in posterum accurate observandum esse, nec ulla ratione violandum. Pra- A *vera sententiam excommunicationis in eos omnes tulerunt, qui Christi Domini divinitatem passibilem & mutabilem affirmant, nec confitentur, Christum, perfecta Dei Verbi cum corpore unione, perfectam habere Dei substantiam, perfectamque hominis substantiam.*

Ex Nova Baluzii Collectione

CONCILIUM CONSTANTINOPOLITANUM

HABITUM ANNO CCCCXCII.

Victor Episcopus Tunonensis tradit Euphemium Episcopum Constantinopolitanum congregasse synodum sub consulatu Anastasii & Rufi, in eaque confirmata fuisse decreta synodi Chalcedonensis. Auctor vero synodici addit eum postea acta synodi transmisisse ad Papam, B qui tum erat [1] Gelasius, istum vero & occidentales Archiepiscopos Euphemium quidem recepisse ut orthodoxum virum, non tamen ut Episcopum, propterea quod Acacii a Felice III. anathematizati nomen in sacris diptychis non sustulisset.

VARIÆ SYNODI FELICIS ET ALIORUM.

Ex libello synodico.

ALEXANDRINA * TIMOTHEI ÆLURI.

* Hæc habita anno 477. de qua supra.

Cum autem Zeno Leoni utrique & magno & parvo, in imperio successisset, Basiliscus & Harmatius id invadentes eum expulerunt, & cum proposuissent synodum Chalcedonensem plane evertere, generali decreto Timotheum, cui Æluro cognomen erat, ex Chersone evocarunt: qui cum Alexandriam venisset, & Timotheo Salosaciolio amoto, solium invasisset, impia congregata synodo multis anathematismis, sanctam Chalcedonensem synodum subjecit. Hæc autem facta sunt, cum Anatolius & Gennadius Byzantii episcopi vivendi finem jam fecissent, & Acacius solio potiretur.

C Ζήνωνα τοίνυν τὴν βασιλείαν τοῦ μεγάλου, καὶ μικροῦ διαδεξάμενον Λέοντος, Βασιλίσκος, καὶ Ἁρμάτιος, αὐτῆς ἀντάραντες, ἐξεδίωξαν· καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον παντελῶς ἐξοστρακίσαι προθέμενοι, τύπῳ γενικῷ Τιμόθεον ἐκ Χερσῶνος ἀνεκαλέσαντο. ὅστις Αἴλουρος καταλαβὼν Ἀλεξάνδρειαν, Τιμόθεον τὸν Σαλοφακιόλιον μεταστήσας, καὶ τοῦ θρόνου δραξάμενος, ἄθεον ποιησάμενος σύνοδον, πολλοῖς ἀναθέμασι τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἁγίαν καθυπέβαλε σύνοδον. Ταῦτα δὲ Ἀνατολίου, καὶ Γενναδίου ἱεραρχῶν τοῦ Βυζαντίου τῶν ἀειμνήστων χρησαμένων τέλει τοῦ βίου, καὶ Ἀκακίου κρατοῦντος ἐγένετο.

CYRENSIS *, JOANNIS.

* Hæc celebrata anno 478. cujus supra meminimus.

Joannes vero Cyri episcopus beatus, cum Petrum Fullonem iterum Antiochiæ videret impie administrantem ecclesiam, & Basilisci potentia suam fulcientem infirmitatem: divinam & sanctam sua in urbe congregavit synodum, & Petrum Fullonem anathemate notavit.

D Ἰωάννης δὲ Κύρου ἐπίσκοπος ὁ μακάριος, τὸν Κναφέα Πέτρον, καὶ πάλιν ἐν Ἀντιοχείᾳ ὁρῶν ἀθέως πολιτευόμενον, καὶ Βασιλίσκου τὸ κράτος ἐχόμενον πρὸς αὐθεντίαν, σύνοδον θείαν, καὶ ἱερὰν ἐν τῇ πόλει αὐτοῦ συνεκρότησε· καὶ τὸν Κναφέα Πέτρον ἀνεθεμάτισε.

ANTIOCHENA, * ZENONIS IMP.

* Hæc pariter coacta anno 478. de qua supra.

Zeno autem tyranno Basilisco capto, Antiochiæ sanctam synodum congregari jussit: quæ sanctam Chalcedonensem synodum confirmavit, Petrum Fullonem exilio & anathemati subjecit, eique beatum Stephanum substituit: cui mox ad Christum emigranti, Stephanus alius successit.

E Καὶ Βασιλίσκον Ζήνων τὸν τύραννον χειρωσάμενος, ἐν Ἀντιοχείᾳ σύνοδον ἁγίαν συναθροισθῆναι προσέταξεν· ἣ τὴν ἁγίαν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον κυρώσασα, τὸν Κναφέα Πέτρον ἐξορίᾳ, καὶ ἀναθέματι καθυπέβαλεν· ἀντ' αὐτοῦ προχειρισαμένη Στέφανον τὸν μακάριον· ὃν τάχιστα πρὸς Χριστὸν ἐκδημήσαντα, Στέφανος ἕτερος διαδέχεται.

LAO-

[1] Ad Felicem Papam, scribit Auctor libelli Synodici. Sed cum Felix obierit die 24. Februarii 1492. acta hujus Concilii ad Gelasium Felicis successorem pervenerunt.

LAODICENSIS, * PRO STEPHANO ANTIOCHENO.

*Habita an. 482 vel 483. de qua supra.

Οἱ γοῦν Πέτρου σπουδασταὶ, ὡς Νεστοριανὸν αὐτὸν διαβαλόντες, πείθουσι τὸν αὐτοκράτορα Ζήνωνα, θείαν, καὶ ἱερὰν ἐν Λαοδικείᾳ συστήσασθαι σύνοδον. Ἥτις κατηγορούμενον ὑπὸ τῶν ἀθέων εὑροῦσα τὸν Στέφανον, τῷ θρόνῳ Ἀντιοχείας ἀποκατέστησεν. Οἱ δὲ τῆς κιβδήλου δόξης θεράποντες χρόνον μικρὸν ἀναμείναντες, θυμῷ ἐκ φθόνου μεγίστῳ πυρούμενοι, συρμαῖς τὸν ἱερομάρτυρα Στέφανον ὑποκτείναντες, εἰς τὸν παραῤῥέοντα Ὀρόντην ποταμὸν κατεποντισαν. A

Qui vero Petri studiosi erant, tanquam Nestorianum illum (Stephanum) insimulabant: & imperatori Zenoni persuadebant, ut divinam & sanctam Laodiceæ synodum cogeret. Quæ cum falso accusatum ab impiis Stephanum comperisset, solio eum Antiochiæ restituit. Qui vero falsum dogma profitebantur non longo tempore interposito, ita maxima ex invidia accensi, beatum martyrem Stephanum arundinibus acutis instar hastarum confixum interemerunt, & in profluentem Orontem fluvium demerserunt

ALEXANDRINA *, PETRI MONGI.

*Circa annum 482. coacta, de qua supra.

Τιμοθέου γοῦν τοῦ Αἰλούρου ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πρὸς ᾅδην χωρήσαντος, τὸν Μογγὸν Πέτρον οἱ φιλοσύγχυτοι διάδοχον τοῦ θρόνου κατέστησαν. B Κληρικοὶ δὲ, καὶ μοναχοὶ, τῆς ἀληθείας ὑπέρμαχοι, αὐτὸν ἐξώσαντες, τὸν μακάριον Ἰωάννην τὸν Ταβεννιώτην καθίδρυσαν. Ὅνπερ Ζήνων, ὡς παρὰ γνώμην αὐτοῦ χειροτονηθέντα ἐξέωσε, καὶ τὸν δυσσεβῆ Μογγὸν, δοὺς τὸ Ἑνωτικὸν αὐτοῦ, εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἐξαπέστειλεν· ὃς αἱρετικὴν συστησάμενος σύνοδον, τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἁγίαν ἀνεθεμάτισε σύνοδον· τὸν Κωνσταντινουπόλεως Ἀκάκιον ἔχων συμπράκτορα.

Posteaquam vero Timotheus Ælurus Alexandriæ ad infernum migravit, qui confusionis cupidi erant, Petrum Mongum successorem solii constituerunt. Clerici autem & Monachi veritatis propugnatores, ipso ejecto, beatum Joannem Tabensioten consecrarunt. Quem Zenon, utpote præter suam voluntatem electum expulit, & impium Mongum, dato ei suo Henotico Alexandriam remisit: qui hæretica convocata synodo, Chalcedonensem sanctam synodum anathemate notavit, Acacium Constantinopolitanum adjutorem habens.

ROMANA *, FELICIS III.

*Coacta anno 484 de qua supra.

Ἀλλ' οἱ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τῆς πάσης ἑῴας ὀρθόδοξοι, Φήλικι τῷ Πάπᾳ Ῥώμης ταῦτα διασαφήσαντες, θείαν, καὶ ἱερὰν παρεσκεύασαν ποιήσασθαι σύνοδον· ἣ τὸν Μογγὸν Πέτρον ἀνεθεμάτισε, καὶ Ἀκάκιον καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἁγίαν σύνοδον ἀνεκύρωσε. C

Constantinopolitani autem, & qui per totum orientem erant orthodoxi, Felici papæ Romano hæc significantes perfecerunt, ut divinam ille & sanctam synodum convocaret: quæ Petrum Mongum & Acacium anathemate notavit, sanctam Chalcedonensem synodum confirmavit.

ALEXANDRINA [1] ALIA, PETRI MONGI.

Ζήνων τοίνυν ὁ βασιλεὺς, χειρωσάμενος D Ἴλλουν τε, καὶ Λεόντιον, κατὰ τῶν τῆς ἀνατολῆς ἐπισκόπων ἐχώρησε· καὶ Ἀντιοχείας τὸν Κλαυδίωνα ἐξορίσας εἰς Ὄασιν, τὸν Κναφέα Πέτρον πάλιν ἀποκατέστησεν, ὃς αἱρετικὴν συστησάμενος σύνοδον, τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἁγίαν ἀνεθεμάτισε σύνοδον, καὶ σὺν πολλοῖς ἀτοπήμασιν Ἱεραπόλεως χειροτονεῖ Ξεναΐαν ἐπίσκοπον, τῷ γένει Πέρσην, ἀβάπτιστον, καὶ τῆς δουλικῆς τύχης δραπέτην γενόμενον, καὶ τῆς Χριστιανοκατηγορικῆς αἱρέσεως ἀρχηγέτην ἔμπυρον. Πρῶτον γὰρ πάντων Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, τῆς παναγνοῦ μητρὸς, καὶ πάντων τῶν ἁγίων τὰς σεβασμίας εἰκόνας, τῆς ἐκκλησίας ἐξέβαλεν.

Zenon igitur imperator, Illo & Leontio captis, adversus episcopos orientis se convertit, & * Claudione Antiocheno in exilium acto in Oasin, Petrum Fullonem denuo restituit: qui hæretica convocata synodo sacram Chalcedonensem synodum anathemate notavit, & multis cum sceleribus Xenajam Hierapolis episcopum designavit, genere Persam, baptismi expertem, conditionis servilis fugitivum, & hæreseos Christianos accusantis ducem acerrimum. Primus enim omnium Christi Dei nostri, tum sanctissimæ matris & omnium sanctorum venerandas imagines ex ecclesia ejecit.

*Calendione

ALE-

[1] Falsus hic titulus. Reponendum: *Antiochena Petri Fullonis*. Habita fuit anno 485. de qua supra

ALEXANDRINA, [1] PROXIMÆ OPPOSITA.

Beatus igitur Felix Romæ veteris episcopus, cum ab orthodoxis orientis episcopis, Petri impietatem cognovisset, per * Quintinianum Arculianorum episcopum, divinam & sanctam convocans synodum, Fullonem deponendum curavit.

* Quintianum de quo supra

A

Ὁ γοῦν μακάριος Φίληξ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ἐπίσκοπος, μαθὼν περὶ τῶν ὀρθοδόξων τῆς ἀνατολῆς ἱεραρχῶν τὴν Πέτρου δυσσέβειαν, διὰ Κιντινιανοῦ ἐπισκόπου Ἀρκυλιανῶν, θείαν καὶ ἱερὰν ποιησάμενος σύνοδον, γραφὴν καθαίρεσιν τῷ Κναφεῖ παρεσκεύασεν.

ROMANA [2] ALIA, FELICIS III.

Quin & ipse Felix Romæ divina & sancta convocata synodo, depositionis libellum Fulloni misit.

B

Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς Φίληξ ἐν Ῥώμῃ θείαν, καὶ ἱερὰν συγκαλεσάμενος σύνοδον, Πέτρῳ καθαίρεσιν τῷ Κναφεῖ ἀπέστειλεν.

CONSTANTINOPOLITANA * EUPHEMII.

* Habita an. 492. de qua supra

' Flavita

Acacio autem, & qui ei successerat ' Phrarita morte sublatis, Euphemius sanctissimus in solium Constantinopolitanum inducitur: qui divinam & sanctam convocans synodum, Chalcedonensem synodum confirmavit, & acta synodi papæ transmisit: quem Felix & occidentales archiepiscopi, ut orthodoxum quidem virum receperunt: non tamen ut episcopum: propterea quod Acacii a Felice anathemate notati nomen e sacris tabulis non delevisset.

C

Τῷ θανάτῳ δὲ Ἀκακίου, καὶ Φραυίτα προχωρήσαντος, Εὐφήμιος ὁ πανσέβαστος ἐπὶ τὸν θρόνον ἀνάγεται Κωνσταντινουπόλεως· ὅστις θείαν καὶ ἱερὰν σύνοδον συγκαλεσάμενος, τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον ἐβεβαίωσε, καὶ τὰ συνοδικὰ αὐτοῦ τῷ πάπᾳ ἀπέστειλεν. Ὅνπερ Φίληξ, καὶ οἱ Ἑσπέριοι ἀρχιεπίσκοποι, ὡς μὲν ὀρθόδοξον ἄνδρα ἐδέξαντο, οὐ μὴν δὲ καὶ ὡς ἐπίσκοπον. διὰ τὸ μὴ ἐξαλεῖψαι τῶν ἱερῶν διπτύχων τοῦ ὑπὸ Φίληκος ἀναθεματισθέντος Ἀκακίου τὸ ὄνομα.

---

1 Falsus pariter hic titulus cum in Antiocheno Patriarchatu videatur coacta, & quidem eodem circiter anno 485. de qua supra p. 1165.

2 Celebrata anno 485. de qua supra p. 1163.

APPENDIX X.

SYNODUS SYRIACA
HABITA ANNO CHRISTI CCCCV.
Atque in Latinam linguam translata.

Canones aliqui, & ordinationes, quæ positæ fuere a Synodo Episcoporum facta in Soloc & Cataisphon civitatibus potestatis regni Persarum in legatione S. Maruthæ episcopi Miphractensis ad Jesdarged regem, anno XI. ipsius Jesdarged filii Saporis regis.

Convenere Episcopi XL. in Soloc & Cataisphon, & erant ipsorum præcipui Isaac catholicus & Archiepiscopus ipsius Soloc & Cataisphon & Marutha ejus frater. Et consedere in Ecclesia magna ipsius Soloc & Cataisphon, mense Februarii tertia feria. Et cum legissent epistolam missam ad eos ab Occidente ab Episcopis in terra Romanorum, & conscripti erant canones, qui positi fuere in Occidente, posuerunt ipsi canones hos, qui scripti sunt infra.

I.

In omnibus ecclesiis prius oratio & precatio & obsecratio & supplicatio offeratur coram Deo vivo & Sancto pro Regibus & Principibus, ut habitationem tranquillam & quietam habitemus cum tota sanctitate & justitia, & ipsi non excogitent cogitationem superbam & asperam adversus populum Dei.

Symbolum positum ab ipsis Episcopis istis Persis.

II.

Credimus in unum Deum Patrem omnipotentem, qui per Filium suum fecit cœlum & terram, & per ipsum condita sunt secula superius & inferius, & insuper fecit resurrectionem & gaudium toti creaturæ. Et per ipsum Filium suum unigenitum, qui natus est de ipso de substantia Patris sui, Deus de Deo, lumen de lumine, Deus verus de Deo vero, natus & non factus: qui est Filius naturæ Patris sui: qui propter nos homines, qui per ipsum creati sumus, & propter nostram salutem descendit, & induit corpus humanum & factus est homo, & passus, & resurrexit tertia die, & ascendit in cœlum, & sedit ad dexteram Patris sui, & venturus judicare vivos & mortuos. Et confitemur in Spiritum vivum & Sanctum Paraclętum vivum de Patre & Filio, in una Trinitate, in una substantia, in una voluntate, amplexantes fidem CCCXVIII. Episcoporum habitam in Nicæna civitate. Quæ est professio nostra & fides nostra hæc, quam accepimus a Patribus nostris sanctis, definitio posita, a Synodo sancta.

III.

Quicumque Episcopus fiat ab uno Episcopo aut a duobus, deponatur factus & faciens. Itaque quum fit Episcopus, conveniant Episcopi in civitatem illam, pro qua inquiritur Episcopus, & consilio & cogitatione communitatis rogitent, & exquirant de viro, qui habeat curam pauperum, & recipiat hospites, & reficiat angustiatos, & cibet orphanos & viduas, & pecuniam suam ad usuram non det, & subornationem non admittat, & in facies in judiciis non accipiat, & a gula & a dilectione ventris elonget se, & sit verbo & sapientia & doctrina scripturæ die nocteque exercens se, & sit in eo intellectus & prudentia dirigendi omnia convenientia ecclesiæ, quæ requiruntur ad gregem Christi. Unde congregati Episcopi cum facultate & cum epistola ipsius Metropolitani, & Archiepiscopi in populo & metropolitana ejus, quod sit ante altare sanctum tempore, quo offertur sacrificium, imponatur evangelium sanctum super caput ejus, & extendant dexteram super eum omnes æqualiter. Et qui est inter eos caput & senior ceteris congregatis ille ipse recitet ordinationem; & postea accedat Episcopus, qui est ordinatus, & perficiatur a metropolitano magno catholico Solec & Cataisphon, ferens secum epistolam ab Episcopis illis, qui eum ordinarunt. Qui vero ausus fuerit, & nobis & Episcopis alium fecerit, aut in vita aut in morte juxta definitionem istam positam a Synodo magna ac sancta factus & factor a toto clero ecclesiæ sine remissione ejiciatur.

IV.

Circa eunuchos vero secundum quod ordinatum est in Synodo, ita & nos servamus, quia omnis vir qui voluntate propria abscindit se & naturam suæ conditionis lædit, hic in ecclesia non admittitur. Quod si in sua pueritia a Dominis suis violenter aut a barbaris abscissus fuerit, aut in infirmitate decisus est a medicis, admittitur in clerum ecclesiæ, id quod permittit ei canon ecclesiæ.

V.

Circa habitatrices sicut jussum est a Synodo, omnes nos facimus, quia deinceps omnis vir episcopus aut presbyter, aut diaconus, aut subdiaconus, aut clericus, cujus habitatio cum feminis fuerit, & honeste & sancte seorsim, ut decet ordinem ministerii ecclesiæ, non fuerit monastice viri cum viris seorsum, & feminæ cum feminis seorsim, hic in ministerio ecclesiæ nobiscum non recipitur.

VI.

Circa lucra obscœna & conventiones & usuræ, de quibus mandatum est in Synodo ne fiant, omnes nos alacriter servamus, quia deinceps omnis vir, qui in ministerio ecclesiæ in aliquo graduum clericatum, & usuris & conventionibus utitur, alienus ecclesiæ nostræ ministerioque nostro est, & commixtionem nobiscum non habet.

VII.

Circa auguria & incantamentum & opera aliena iniquitatis & peccati, hæc quæ competunt paganismo, & ligationes & veneficium, & totus cultus dæmonum, hæc omnia anathema-

themate & maledictionibus ab omnibus ecclesiis, & filiis fidei nostræ negentur; & qui inventus fuerit in aliquo istorum, sine misericordia ejiciatur a tota ecclesia Christi, & usque in æternum misericordia non sit super eum.

VIII.

Canon vero iste injunctus in Synodo, ut bis in anno quolibet congregentur Episcopi in Synodo ad invicem, ut per eorum congregationem omnis dissensio cessent, rogatu magno præcipuos Synodi rogamus & persuademus ut in duos annos, idest secundo quoque anno semel congregentur, sedente Rege in Soloc & Catasiphon, & scribente ad nos Dominus Metropolitanus magnus & Archiepiscopus, qui sedet super thronum Ucharum, alacriter congregamur & ad adorationem & honorem paternitatis ejus convenimus, & quidquid jusserit nobis in verbo Dei sine mora exequimur, & legem, quam in Christo Domino nostro imponit nobis, recipimus, & cum tremore & amore ejus voluntati consentimus.

IX.

Quoad domum vero in qua sunt recipiendi hospites & pauperes, ut in omnibus ecclesiis nostris sit destinata, consentimus ac persuasi sumus, ut oporteat per epistolam recipiantur ab Episcopo ad Episcopum ejus, socium aut a presbytero ad sibi similem.

X.

Ac ne accedant presbyteri & diacones & subdiacones ad refectorium pauperum, sed sit notum cœnaculum clericorum & portiones inde non sit licitum eis sumere, ne forte dedecus & injuria adversus libertatem ecclesiæ contingant, omnes nos consensimus, & consentimus.

XI.

In loco quoque discumbendi . .. in cœnaculis non est in..... lugentium, neque in nuptiis. Quicumque est in ecclesia & presbyteris aut & diaconibus, aut & subdiaconibus aut filiis status, aut consecratis, aut custodibus januæ consentimus, ut nullo modo liceat eis discumbere.

XII.

Atque in omni die dominico legatur evangelium cum aliis libris, & verbum edisseratur usque ad tertiam horam & quartam horam, & tunc sacrificium offeratur, omnes nos convenienс esse definimus.

XIII.

Quoniam autem multa, quæ sunt sermone illo canonum synodi sanctæ illius Nicænæ, recepimus, adjudicamus, ut quilibet vir aut Episcopus metropolitanus, qui præest tribus aut quatuor aut quinque Episcopis, aut etiam pluribus forte, scribat ipsos canones istos, & coram oculis suis sint semper, & secundum eos constituant Episcopi omne negotium, & secundum eos statuant convenientia pro potestatibus suis; post vero pauca ipsorum synodi Episcoporum Persarum.

XIV.

Seditio quoque chorepiscopi multi, qui efficiebantur in una regione, seu diœcesi, deinceps non fiat, neque sint plures, sed unus chorepiscopus sit uni episcopo & sufficiat ei, ubi sunt plures, interea absolvantur.

XV.

Et singulis Episcopis in civitatibus suis unus archidiaconus sit destinatus eis, qui & rationalis ac prudens & sapiens est in sermone ac doctrina, sitque ei cura circa pauperes & sollicitus hospitum, & versatus in ministerio ecclesiæ, ad corrigendum & ordinandum omnia convenientia.

XVI.

Et die dominico super cathedram concionem diaconi præsente episcopo, ipse prædicet evangelium, ipse legat, & de omni tempore requisito ad ministerium ecclesiæ ipse jubeat, & brachium & lingua & honorans Episcopo ipse sit, & voluntate occulta Episcopi per eum fiat palam, & presbyteros super sedilia ipsa sedere curet, & in capite diaconorum ipse sedeat secundum ordinem, quo sederit Episcopus super thronum.

XVII.

Item ministros hos, qui vocantur Exorcistæ, super januas tempore ministerii ipse constituat, & libros lectoribus ipse injungat & tradantur, & presbyteris & diaconis & subdiaconis ipse distribuat hebdomadam, ut conferat baptisma & inserviat altari, & caveant templo & ejus orationibus & rebus. In omnibus ecclesiis, in quibus sunt Episcopi, ita faciant.

XVIII.

Qui hebdomadas recipiunt, & bonis ecclesiæ cibentur, & eorum cubile sit in domo illa denominata in omni loco nomine ministrorum, & omnis ecclesia & civitas pro sua magnitudine distribuantur in ea homines hebdomadis. Circa vero proventus & reditus qui sequestrantur, & dantur viro illi, qui factus est majordomus fidelis ecclesiæ, hæc lex sit, ut claves dispensationis & administrationis super altare ponantur, & qui futurus est majordomus, ab altari recipiat ea, & cum deponit administrationem, aut ipse ejus Episcopus vult eum absolvere ab hoc negotio, super altare ponat ipsas claves, & ut meretur retributionem suam a domino altaris, sive bene sive male recipiet.

XIX.

Quicumque vero vir presbyter, qui in civitate est, & ægrotans non ægrotat, & super sedilia cum suis collegis tempore orationis non residet, & tempore concionis coram altari non stat, deponatur a ministerio.

XX.

Archidiaconus autem dicito viro presbytero offerat sacrificium, quoties abest Episcopus. Cum vero Episcopus adest, episcopus habet auctoritatem jubendi, ut vult, diaconi quoque ita. Omnis vir diaconus qui in civitate est, & ægrotans non ægrotat, & tempore orationis non reperitur in ecclesia & in ordine diaconorum in populo non stat etiam, cum ab archidiacono jubetur accipere stolam & ascendere ad sedile le....... & accipere librum & legere, & ubi legerit, rursus relinquere ministerium suum, & vagari, subeat pœnitentiam sibi convenientem; quin neque in diaconio liceat ei relinquere populum tempore orationis, & sedere intus, nisi forte ægrotans ægrotat, sed cum sociis suis in ordine stet, & tempore sacrificii coram altare stet, donec absolvatur tempus. Adversus diaconem hæc convenientia spernentem, auctoritatem habet ipse archidiaconus, ut judicium secundum jus suum ulciscatur contra eum.

XXI.

Subdiaconorum quoque eadem similitudine singuli qui in tempore ministerii non reperiuntur

tur in ecclesia, nisi ægrotent, aut discedant aliquo, & in choro psalmis non stant, & ad januas templi tempore ministerii non cavent, reiiciantur extra, ne indulgentia ista, seu mollities plurimos corrumpat.

XXII.

Archidiaconi autem erit hæc omnia convenientia rogare, ac inquirere singulos. Et sine ejus consilio nemini presbyterorum, aut diaconorum aut subdiaconorum aut clericorum liceat adire rus, aut ad aliquem alium locum, sed ut diligenter & splendide decet ipsum archidiaconum ministrare in ecclesia Christi & esse exemplum bonum multis.

XXIII.

Quoniam ipse est lucerna ecclesiæ, & lumen coram Episcopo, verbo ac doctrina sua neque apprehendatur mos iste vetus, neque sit amplius præsente scilicet presbytero seniore non offert sacrificium ille junior ipso. Ob hanc caussam omnes seniores dimittunt, & exeunt quippe qui locum dantes illis junioribus; nam coram Episcopo, si ab eo jubeatur, licet illi juniori ceteris in annis offerre. Quod si coram Episcopo celebrat, & coram sociis suis senioribus se celebrat solum autem absente Episcopo, quicumque presbyter celebrans majoris est honoris sive senior sit sive junior; ergo omnibus Episcopis & diaconis non licet eis deserere altare & discedere quamvis conveniens sit exhibere honorem sibi invicem secundum verbum ipsius apostoli jubentis, ut honore quis socium suum veluti se dignum magis reputet.

XXIV.

Circa morem quoque istum contemnendum, qui subintravit confuse & non competenter ut qui parvuli sunt, doctrinamque scripturæ non intelligunt, facile & leviter dextera sacerdotis eis imponebatur sine discretione & examine, deinceps definitio ista sit juxta præceptum Synodi, quia supra minorem triginta annos natum, dextera presbyteratus non imponatur.

XXV.

Item non liceat Episcopo ordinare presbyteros diaconosque in locis simplicibus, nisi in ecclesia ante altare.

XXVI.

Qui vero ignarus est in doctrina, nisi David totum, *idest Psalterium*, & ore suo recitet, neque subdiaconus fiat. Sed admoneatur ne fiat, donec totum David, & ore suo addiscens, recitet. Ob hanc enim licentiam erit obtenebratio in ecclesia. Quod si contigerit, & acceperit quis prius non eruditus, dexteram presbyteratus aut diaconatus, rursus colligat se, addiscat & consideret doctrinam, ne dormitent ministri Christi, & sint idiotæ in verbo ac doctrina sua.

Post vero alia & ipsis gesta.

XXVII.

Omnis vero Episcopus in sua diœcesi & civitate potestatem habet ipse ordinandi presbyteros & diaconos & discipulos, & ædificandi ecclesias & augendi omnia bona, quæ voluerit, ut sit exemplum bonum. Episcopus vero ille metropolitanus, qui præficitur ipsis Episcopis fratribus suis, sicut est honorandus in ipsis Episcopis secundum gradum suum, ita convenit ut ad eum pertineat scribere cedulam & monere catholicum circa quodlibet negotium, quod contigerit inter ipsos Episcopos sibi proximos, & sub ejus manus sunt. Et ipse moneat fratres suos de eo quod scribitur sibi a catholico, & ab ipsomet scito catholicus quodlibet negotium ortum inter illos; quod si contigerit, & sit querela aliqua inter Episcopum, sive ob convenientiam ministerii, sive quod ipse Episcopus forte non se gerit secundum caritatem benigne & humiliter, intersit eis Episcopus metropolitanus, qui præest eis, juxta quod scriptum est in canone synodi magnæ. Quod si fortius sit ipso metropolitano negotium quodcumque & non valeat pacifice absolvere illud, scribens moneat catholicum & liberetur a contritione, idest fastidio, & ipse catholicus scribat, & secundum sapientiam suam jubeat & absolvat negotia. Episcopo vero illi metropolitare non liceat, ut quasi vi dominanter aggrediatur negotia diœcesis alicujus Episcoporum, quibus præest & inquirere vi res. Sed manens loco suo ipse metropolitanus scribat ad ipsum Episcopum illius diœcesis circa illud scandalum, quod audit, si obtemperat ei. Sin autem moneat catholicum uti supra dictum est. Quod si voluerit ipse Episcopus diœcesis in commemoratione martyrum, postulet ab ipso metropolitano, qui præest sibi, & invitet eum in diœcesim suam. Hoc ejus erit Episcopi, quicumque sit, ut si velit complacere quibus præest habet auctoritatem ipse metropolitanus convocare ipsos ceteros Episcopos, & constituere Episcopum illum, quem voluerit ipsa civitas. Postquam vero ordinavit eum, transmittat eum cum epistola ad catholicum & perficietur ab ipso. Extra vero ista non habet auctoritatem Episcopo metropolitano supra Episcopos illos, qui sub ejus manu, neque hoc potest, ut gula & magnitudine ventris inquirat eos accipiendi & dandi.

Expliciunt canones positi a synodo Episcoporum Persarum, velut ex virtute canonum illorum synodi magnæ Nicænæ. Una & hac parte fluminis, & alia & illinc Cataisphon & Solec vocant eam, sed una est. Tempus horum canonum, Persarum est tempus illud, quod est post synodum CL.

Anonymi Interpretis Adnotationes *in hanc Synodum.*

Circa hanc Synodum nota primo, lector, quod licet tanta fuerit, ac sit Latinorum industria, transferendo scilicet in Latinum sermonem aliarum nationum doctrinas, ut ipsis solis ingenii sagacitatem omnibus numeris absolutam merito adscribere nobis liceat: eos tamen hactenus quamplurima scitu dignissima apud nos Chaldæo-Syros & Arabes latent doctorum opera, quinimo fere omnia.

Nota secundo, catholicum istum, cujus mentionem sæpe numero hæc Synodus facit, esse Armenorum Patriarcham. Sic enim usque in præsentem diem eum vocant ipsi Armeni. Itaque hæc Synodus habita fuit inter Episcopos Armenos, catholicos tamen, atque Ecclesiæ Romanæ tunc temporis obedientes, ut patet in proœmio hujus Synodi.

Nota denique tertio, metropolitanum illum Eucharum, cujus in octavo canone fit mentio, esse Pontificem Romanum, tum quia hæc propositio [illegible], apud nos Syros eum significat, qui majorem se habet neminem. Qui quidem si sæcularis est, imperatorem agnoscimus, sin autem ecclesiasticus, Pontificem Romanum intelligimus. Quam ob rem cum in hoc canone fiat ejus mentio, non ut sæcularis sed ut ecclesiastici, non alius quam Pontifex Romanus esse potest, præsertim cum hoc ipsum colligatur ex ipsomet modo loquendi canonis. Hoc autem notaverim, tenens, auctores hujus Synodi fuisse catholicos ante schismatis tempora.

☞ ADMONITIO.

Post absolutum Volumen Sextum magnæ hujusce Collectionis, cum nobis occurrerint in pervolvendis P. Dominici Mansi supplementis Canones S. Patricio adscripti ex VVilkins, qui ad paginam ejusdem voluminis 519. erant excudendi, hic appendicis loco eosdem transcribimus, nil quoad nos omissuri ad perfectius hujus Operis complementum.

I.

Ex Wilkins Conc. Britan. T. I. Mansi Suppl. T. I. pag 337

De judicio clericorum, ut non sit apud iniquos, aut apud infideles.

Omnis mundialis sapiens, si sapiens sit, non judicet judicia ecclesiæ.

II.

De subjectione populi principi.

Ministri vos estis, & unusquisque vestrum principem suum, cui adsistit, & ministrat, timeat.

III.

De pœnitentia blasphemantis principem bonum.

Qui murmurat verba blasphemiæ contra principem bonum per odium, aut invidiam, cum aqua & pane pœniteat septem diebus, exemplo Mariæ contra Moysem murmurantis.

IV.

De eo quod incertum sit utrum priorem gradum episcopus post lapsum recipiat.

Patricius episcopus dicit: qui sub gradu peccat, debet excommunicari, quia magna est dignitas hujus nominis; tamen potest redimere animam suam post pœnitentiam; ad priorem gradum venire difficile. Nescio annon; Deus scit.

V.

De recipienda adultera post pœnitentiam & de quantitate pœnitentiæ.

Si alicujus uxor fornicata fuerit cum alio viro, non adducet aliam uxorem
A quandiu viva fuerit uxor prima. Si forte conversa fuerit, & agat pœnitentiam, suscipiet eam; & serviet ei in vicem ancillæ, & annum integrum in pane & aqua per mensuram pœniteat, nec in uno lecto permaneant.

VI.

De alienis adeundis ad judicandum.

Si quæ quæstiones in hac insula oriantur, ad sedem apostolicam referantur.

B

VII.

De pœnitentia agenda in ultimo spiritu.

Si quis infirmatur, agat pœnitentiam, etiam ex necessitate, quia misericors est Deus.

VIII.

De eo quod insipientes præesse non debent.

C

Synodus totius mundi, & Patricius decrevit: qui insipiens est, nullo modo præesse liceat, sed sub manu abbatis catholici opus suum exerceat.

IX.

De collectura pecuniæ non vituperanda, necessitate cogente.

Patricius ait: si quis acceperit permissionem Pontificis, & collectum sit
D pretium captivi, non plus exegerit quam necessitas poposcit. Si quid supra remanserit, ponat super altare, & indigentibus detur & captivis.

Item si quis colligit pecuniam sub nomine misericordiæ, non audeat spoliare ecclesiam Dei, sed reges & plebiles, quibus melius est dare, quam recondere.

FINIS TOMI SEPTIMI.

CATALOGO
DEI SIGNORI ASSOCCIATI,

Che si è creduto bene di ristampare sì per emenda degli sbagli avvenuti in alcuni Cognomi, come per aggiungere quelli che sono nuovamente concorsi all' associazione; avvertendo che quelli, i quali si faranno in seguito ascrivere, si registreranno in alcuno de' Tomi seguenti, e si emenderanno ancora gli errori che potessero essere avvenuti nel presente, quando si compiaceranno di renderci avvisati.

A D I G E.

Reverendissimo Abb. Ignazio de Canonici Regolari della Congregazione Lateran. in S. Michele.

A S C O L I.

Tanursi M. R. P. Fr. Luigi Antonio di Ripatransone, Lettore di Sac. Teolog. Min. Osserv. *per copie* 2.
Cornacchia Illustriss. e Rev. P. Abb. de Monaci Olivetani, per la Libreria di S. Angiolo Magno.

A U G U S T A.

Mauro M. R. P. Candido dell'ordine di S. Norberto Premostratense, e Priore del Convento di Ursperg. *per copie* 2.
Wagner Sig. Ignazio Librajo *per copie* 2.

AUSTRIA INFERIORI.

Monasterium Seyttenstittense Ordinis Sancti Benedicti.

A S S I S I.

La Libreria de R.R. P.P. Min. Conventuali.

AUSTRIA SUPERIORI.

Monasterium Garstense ordinis Sancti Benedicti.
—— Glunkense Ordinis Sancti Benedicti.
—— Cremusanense Ordinis Sancti Benedicti.

B A R I.

Pizzoli Reverendiss. Sig. D. Nicolò Canonico.

B O H E M I Æ.

Monasterium Hoschenfurtense Ordinis Sancti Bernardi

B O L O G N A.

Archetti, S. E. Monf. Andrea Vicelegato di Bologna.
Martinez, Illustr. Sig. D. Antonio, Rettore del Real Collegio di Spagna.
Montefanni, Illustr. Sig. D.... Bibliothecario dell'Instituto.
Roffeni M. R. P. Teologo Carlo Maria Provinciale de Servi di Maria.
Zambeccari, Illustr. e Reverendiss. Monf. Francesco, Primicerio di San Petronio, e Prelato Domestico di Clemente XIII.

B R E S C I A.

Pomcharali Reverendiss. Padre Abb. D. Francesco, per la Bibliotecha de Canonici Lateranensi in S. Salvatore.
Rizzardi Sig. Gianmaria Librajo.

B E R G A M O.

La Libreria de P.P. Domenicani di S. Bortolameo.

B R E R A.

Agudio M. R. P. Pasqual Maria della Compagnia di Gesù, per il Collegio di Novara.

C H I E R I.

Il Noviziato de R.R. P.P. della Comp. di Gesù.

C A N D I A N A.

Cusani Reverendiss. Sig. D. Alfonso, Canonico Reg. di S. Salvatore.

C A V A

Borgia Monf. Illustr. e Rever. D. Nicolò Vescovo di detto loco.

C A T A N I A.

La Pubblica Libreria dell'Università.
La Libreria de R.R. P.P. Domenicani.

C H I O Z Z A.

Bottari Illustr. Sig. Dott. Bartolameo Medico Fisico.
Fatturini Illustr. Sig. Dott. Girolamo.
Viannelli Reverendiss. Sig. Canonico D. Girolamo Dot. di Sac. Teolog.
Grassi Reverendiss. Sig. D. Giulio Maria, Arciprete della Cattedrale.

C O M O.

Bettolio Illustr. Sig. Dottor Carlo Salvator, Prefetto degli studi, e Rettore del Seminario Vescovile.
Lezzio Reverendiss. D. Giuseppe Provicario Generale del Vescovato di Como, e Pubblico Lettore del Gius Pubblico.

C O N E G L I A N O.

Sangallo M. R. R M. Fr. Giulio Antonio de Min. Conv.

C I N G O L I.

La Libreria de R.R. P.P. Min. Conventuali.
Raffaeli Nob. Sig. Francesco Maria.

C H I A T I.

Starlik, S. E. Romualdo, Marchese di Carmignano.

CITTA DI CASTELLO.

Segapelli Nob. Sig. Giacopo.

C O M A C H I O.

Zappata S. E. Abbate Carlo Alberto.

C A P O A.

La Libreria de R.R. P.P. Gesuiti.

F E R R A R A.

Rovetta, M. R. P. Stephano, Bibliothechario nel Collegio della Compagnia di Gesù.
Karaviar, Reverendiss. D. Domenico, Rettore del Seminario Arcivescovile, e Dot. in Sac. Teolog. Collegiato.

F I R E N Z E.

Alamanni S. E. Marchese Alfonso, Priore del Capitolo di S. Lorenzo.
Lami, Illustriss. Sig. Abb. Giovanni.
De Moneta Illustriss. Sig. Benedetto, Professore di Legge di S. M. Imp. suo Consigliere di Giustizia nella Ruota di Firenze, e Presidente al Magistrato della Mercanzia.
Bonciani, Reverendiss. Sig. Gerolimo Gerini, Canonico della Metropolitana.
La Libreria di S. Giuseppe de Minimi.
Baldigiani Illustriss. Sig. Auditor Paolo Filippo.
Antinori Illustriss. Reverendiss. Sig. Arcidiacono Nicolò.

F I U M E.

Gerbiezi, Illustriss. Reverendiss. Sig. Abb. D. Marco Nic. Ch. Reg. Arciprete di Brigue Dot. di Sac. Teol.

F U L I N A.

Rombaldini Reverendiss. P. Abb. D. Andrea, per la Libreria del Monastero.

F E R M O.

Il Convento de RR. P.P. Cappucini.

F A B B I A N O

Il Convento de R.R. P.P. Cappucini.

F U L I G N O.

Prosperi M. R. P. M. Fr. Antonio Maria M.C. Publ. Profes. di Teolog. ed Academico.
Di S. Eraclio, Fr. Vicenzo Cappucino.

G E N O V A.

Besio R. P. Vespesiano.
Sobreri R. P. M. Pier Tommaso de l'Ordine de Carm. Calzatti.
Il Noviziato di Paverano de R.R. P.P. delle Scuole pie.
della Croce. M. R. P. Gian Tommaso, Carm. Scalzo, per la Libreria.
Perez M. R. P. D. Giuseppe Gesuita, Procurator del Perù.

G U B B I O.

Nutti Nob. Sig. Abbate Bernardino, Deputato della Congregazion Sperella.
Paolucci M. R. P. Fr. Giuseppe, Min. Conv. Pubbl. Profes. di Filosofia, ed Esaminator Synodale.
Staffa M. R. P. Fr. Francesco Maria, Servita, Maestro in Sacra Teologia, Esaminador Synodale, e Consultor del S. Officio.

I S P I D A.

Gobbati, M. R. P. M. Gian Battista Secretario Generale, della Congregazion del B. Pietro da Pisa.

I S P R U C H.

Egger Illustriss. Sig. Antonio Giuseppe Maria Bernerdo de Marienfraud. Sindico dell' Inclita Provincia del Tirolo.

L A N C I A N O.

Liato, Monf. Illustriss. e Reverendiss. D. Giacomo Arcivescovo.

L E S I N A.

Becich, Illustriss. Reverendiss. Monf. Antonio, Vescovo di detto loco.
Vidali, Illustriss. Sig. Gian Battista.

L U B L I N O.

Trembiaski, P. Rafael, Soc. Jesu. Polonus.

L U C C A.

Mansi Reverendiss. Padre Gian Domenico della Madre di Dio, *per copie* 3.
Ubaldo Reverendiss. Padre D. Francesco de Nebili.

L I S B O N A.

La Libreria de R.R. P.P. Filippini della Necessità.

M A C E R A T A.

Consalvi Reverendiss. P. Giovanni Evangelista, Lettore di Teologia della Congregazione Olivetana.
Cortese Sig. Antonio Librajo *per copie* 2.

M A N D O N I.

Il Collegio de R.R. P.P. Gesuiti.

M E S S I N A.

Tedeschi, P. D. Nicola Decano Benedettino Casinense.
Castillo Rev. D. Isidoro, Parroco di S. Jacopo alla Albergaria.
La Libreria del Collegio Primario de R.R. PP. Gesuiti.
di Stefano Reverendiss. Sig. D. Pietro Paolo, Canonico Penitenziere della Metropolitana.

M I L A N O.

Oltrochi, Illustriss. Reverendiss. Sig. Dot. Baldassarre, Oblato di S. Ambrogio, e Carlo, Bibliotechario dell' Ambrosiana.
Trivulzio, Illustriss. Sig. Marchese Teodoro Alessandro.
di Galbiate Fr. Fulgenzio Lettor Teologo, ed Ex-Provinciale de Minori Rifformati di S. Francesco di Montebarro.
Gambarana, Illustriss. e Reverendiss. Sig. Conte D. Gioachino, per la Bibliotecha del Illustr. e Rev. Capitolo Metropolitano.
Monti, M. Rev. Sig. D. Felice Prette dell'Oratorio, e Custode della Bibliotheca Ambrosiana.

M O D E N A.

Zaccharia Reverendiss. Padre Francesco Antonio, Bibliotec. del Sereniss. Duca, *per copie* 2.

M O N T A R T O N.

Caorlini R. P. Marino Priore Agostiniano.

M O N Z A.

Ferrari R. P. M. Giuseppe, Min. Conv.

M O R A V I A.

Il Venerab. Convento de R.R. P.P. Minoriti di Brunn.
Hanner, Reverendiss. & Ampliss. Sig. D. Bernardo Abb. dell' Antichissimo Monastero del Sacro, ed esente Ordine Cisterciense di Saar, Visitatore, e Vicario generale di questo S. Ordine per la Boemia, Moravia, ed Alta, e Bassa Lusatia, e Prelato del Marchesato di Moravia.

M O R E A L E.

Testa Monf. Illustr. e Rever. D. Francesco, Arciv. di Moreale Inquisitor Generale di Cicilia.

N A P O L I.

Colonna, S. E. D. Marcantonio Principe d'Aliano.
Gessari Sig. Benedetto, Librajo.
Elia Sig. Giuseppe Antonio, Librajo, *per copie* 2.
Stasi Sig. Michele, Librajo.
La Libreria de R.R. P.P. Certosini di S. Martino.
Paoli Reverendiss. P. Paulo Antonio della Congregazione de Chierici della Madre di Dio in Santa Brigida di Toledo *per copie* 6.
De Sia Reverendiss. Padre Abb. Gennaro.
Terres, Sig. Domenico Librajo, *per copie* 8.
La Libreria de R.R. P.P. di Santa Maria in Portico.
—— de R.R. P.P. Gesuiti di Capua.
Zane, Sig Francesco, Librajo.

N E O C E L L E

Puell P. Reverendiss. D. Philippus Nerius Can. Reg. Congreg. Lateranensis.

N O V A R A.

Enrico Illustriss. Reverendiss. D. Carlo.

P A D O V A.

Arrighi, Illustriss. Sig. Abb. Antonio Pubblico Profes. nell' Università.
Carmelli Reverendiss. P. Michel Angelo Publ. Profes. nell' Università.
Francesconi Monf. Illustr. e Rever. Giulio Cesare Canonico Teologo della Cattedrale.
Giroldi R. P. M. Vincenzo Maria del terzo Ordine di S. Francesco nel Conv. di S. Valentino.
Leoni, Reverendiss. P. M. Fr. Francesco Maria Publ. Profes. dell' Università, e Teolog. de Min. Conv.
Sua Emin. Cardinal Veronese.

P A L E R M O.

Barbaracci Rev. Sig. D. Gaetano, Prefetto degli Studj del Semm. Arcivescovile.
Calvo, Illustriss. Sig. Dot. Antonio, Canonico della Cattedrale.
Clemente Reverendiss. P. Lettore Giubilato in Sacra Teologia, e Ministro Generale di tutto l' Ordine de Min. Osserv.
La Libreria del Seminario de Greci Albanesi.
Fuscia Rev. Sig. D. Gaetano.
Lo Castro, Illustriss. Sig. Dot. Serafino.
La Libreria del Seminario Arcivescovile.
—— de R.R. P.P. Paolini Minimi.
Schiavo, Illustr. e Rev. Sig. Abb. Domenico, *per copie* 5.
Sinacori, Illustriss. Sig. Dott. Gioachino.
Serio, Reverendiss. Sig. D. Francesco Emmanuele, Paroco di S. Giacopo alla Marina.

PAT-

PATTI.

Mineo Monf. Illuftr. e Rev. Carlo Vefc. di detto loco.

PARENZO.

Negri, Monf. Illuftr. e Rev., Gafparo Vefc. di detto loco,

PARIGI,

Molini Sig. Claudio,

PARMA.

Mazza, Rev. P. M. Lettore D. Andrea Monaco Benedettino Cafinefe.

PERUGIA.

Borghe M. R. P. M. Gian Battifta, Exprovinciale dell' Ordine de Servi di Maria.
Briganti, Sig. D. Tommafo.
La Libreria de R.R. Monaci Ollivetani.
—— del Clero,

PESARO.

La Libreria de R.R. P.P. Min. Conv.

PRAGA.

La Libreria de R.R. P.P. Serviti di S. Michiel,

RATISBONA.

Fofter M. R. P. Priore Frobenio, del Monaftero di S. Ermerano

RIMINI.

Fanuchi M. R. P. Priore Vicento in San Giovanni Evangelifta per la Libreria.

REGIO.

Foa, Sig. Moisè Beniamino, Librajo.

ROVEREDO.

La Libreria de R.R. P.P. Carmelitani.

ROMA.

Barbiellini Signori Eredi Libraj, *per copie* 3.
Barbiellini, Sig. Michel Angelo, Librajo, *per copie* 2.
Binda M. R. P. Francefco di Campitelli.
Rezzonico S. E. D. Lodovico, Kav. e Proc. di S. Marco.
Roifecco Sig. Nicola Librajo, *per copie* 2.
Stechini, P. D. Federico Decano Benedettino Cafinefe.
di Zelada, Monf. Illuftr. e Rev. Francefco Saverio, Vefcovo.

ROTERDAM.

Illuftris Vir Gherardus Meerman, Republica Roterodamenfis Conciliarius, ac Syndicus, jamque Ordinum Generalium Fœderati Belgy ac Sereniff. Magnæ Britania Rege Legatus Extraordinarius.
Reverentiff. Vir, Petrus Hofftede in Ecclefia Roterodamenfi Sacrorum Oraculorum interpres.

RAGUSA.

Il Collegio de R.R. P.P. Gefuiti.

SACILE.

Polizza, Illuftrifs. Sig. Abb. Polidoro.

S. SEPOLCRO.

Mafi, Padre Francefco Maria dalla Città di S. Sepolcro, Lettor e Predicatore Cappucino.

SINIGAGLIA.

La Libreria de R.R. P.P. Filippini.

SIRACUSA.

Requefens Monf. Illuftrifs. e Reverendifs. Giufeppe Antonio Vefcovo di detto loco.

SOPERGA.

Corte Reverendifs. Sig. Abb. Giufeppe Antonio della Reale Congregazione,

STYRE.

Collegium Societatis Jefu.
Conventus Ordinis Prædicatorum.
Holzmayr Joannes Ferdinandus, Librajo *per copie* 7.

TORINO.

Berardi, Illuftrifs. Sig. Carlo Sebaftiano, Profeffore delle Decretali nella Regia Univerfità.
Colombard, Illuftrifs. Sig. Abb. Teologo di S. M. Sarda.
Il Collegio Vechio.
delle Lanze, Carlo Vitorio Amadeo, Cardinale di S. Chiefa, e Grande Elemofiniere del Rè di Sardegna.
Leera Illuftrifs. e Reverendifs. Sig. Abb. Profefs. delle Iftituzioni Can. nell' Univerfità.
Maria, Teologo Collegiato.
Morano, Sig. Giorgio Domenico Maria Librajo, *per copie* 2.
d' Orlié, Illuftrifs. e Reverendifs. Monf. Gianbattifta de S.S. Innocenti Vefcovo di Pinerolo, e Prevofto d' Orbe.
Pafini, Monf. Illuftrifs. e Reverendifs. Sig. Abb. Giufeppe Regio Configliere, e Bibliotechario della Regia Univerfità.
di Quaregna, Illuftrifs. Sig. Conte Senatore Niccolò Frichignano.
Villa M. R. P. Ignazio de R.R. P.P. dell' Oratorio.

TRENTO.

Fr. Vincenzo Fortunato da Trento, Lettor Cappuccino.
Santoni, Reverendifs. D. Francefco, Profefs. di Filofofia.

TREVIGI.

Juftiniani, Illuftrifs. e Reverendifs. Paulus Francifcus Epifcopus.
Bertoti Illuftr. Sig. Dot. Stefano.
La Bibliotecha de Canonici del Domo.
Michelotti Reverendifs. Sig. D. Giovanni, Piovano di S. Stefano.

TUBINGA.

Scoth Sig. di Tubinga Profeffore.

VARESE.

La Libreria de P.P. Minori Rifformati.

VELETRI.

Bottigli, Illuftrifs. e Reverendifs. Sig. Canonico D. Paolo Teologo di Sabina.

VERONA.

Rafini, M. R. P. M. Odoardo, Priore dei Servi, alla Scala di Verona.
Baleftra M. R. P. D. Raffaelo, per il Ven. Monaftero di S. Nazaro.

VICENZA.

Cereffera, M. R. P. Girolamo Lettore Emerito dell' Ordine di S. Gerolimo, della Congregazione del B. Pietro da Pifa.
Triffino, Illuftrifs. Sig. Conte Parmeniore, per la Libreria Bertoliana.

VIENNA.

de Brun, Illuftrifs. Sig. Carlo Adolfo, Configliere Imp. Aulico.
di Colleredo, Illuftrifs. Sig. Conte, Configliere Imp. Aulico.
Leuchenberg, Chriftianus Heinties Sac. Rom. Imp. Liber Baro, Confiliarius Imperialis Aulicus.
Riedel, M. R. P. M. Domenicano in Vienna.
Zappata, S. E. Criftoforo Henrico des Cifneros, Conte de Baraje.

VITERBO.

Roffi, M. R. P. Fr. Pacifico, Min. Conv.

ULMA.

Gaum, Sig. Giovanni Federico Librajo, *per copie* 7.

ZARA

Caraman, Monf. Illuftrifs. e Reverendifs. Matteo Arcivefcovo di detto loco.

VE-

V E N E Z I A.

Albertis, Illustriss. Sig. Dot. Giovanni, Avvocato.
Albinoni, Rev. D. Francesco, Capellano delle Eremite.
Albrizzi, Sig. Giambattista Librajo, *per copie* 2.
Aleiati, M. R. P. Fr. Gian Carlo, Min. Osserv.
Baglioni, Signori Eredi, *per copie* 3.
Bergantini, M. R. P. M. Giuseppe Giacinto Bibl. de Servi di Maria.
de Bonis, M. R. P.M. Giantommaso Ag., *per copie* 2.
Bortolati, Rev. Sig. Dott. D. Nicolò.
Breseghel, Rev. Sig. D. Gianbattista.
Calegari, Reverendiss. Sig. D. Tommaso, Pievano di S. Samuele.
Caraffa, Monf. Francesco, Nunzio Apostolico.
Carubole, e Pompeati Libraj.
Contarini, S. E. Abb. Pietro.
Corner, S. E. Flaminio Senatore.
Crestini, Reverendiss. Sig. Dot. D. Antonio.
Donà, S. E. Vicenzo, Avogador.
Donati, Rev. Sig. D. Giovanni.
Donegati, Rev. Sig. D. Vito Modesto.
Fincrans, e Mayr Signori.
Foscari, S. E. Francesco.
Franzoni, Illustriss. Sig. Antonio.
Gabrielli, Monf. Illustriss. e Reverendiss. Alvise Vescovo di Famagosta.
Galetto, Rev. Sig. D. Francesco.
Ganassoni, M. R. P. D. Andrea, Monaco Benedettino Casinese, Bibliotech. in S. Giorgio Maggiore.
Giandolini, Rev. Sig. D. Antonio.
Giusto, S. E.
Granziotti, Rev. Sig. D. Gianbattista.
Gritti, S. E. Giovanni.
Hagher, Sig. Giorgio Zaccaria.
La Libreria de R.R. P.P. di S. Domenico di Castello.
Lombardi, R. P. Girolamo Gesuita.
Macarinelli, Reverendiss. P. M. Inquisitor del S. Officio.
Manfrè, Sig. Giovanni Librajo.
Mantoani, Sig. Bortolo.
Millia, Reverendiss. P. M. Spiridion Predicatore, e Vicario Episcopale de Greci.
Morosini, S. E. Lorenzo, Kav. Proc. e Rif.
Moro, S. E. Abb. Francesco.
Novelli, Sig. Giambattista Librajo, *per copie* 3.
Ochi, Sig. Simon Librajo, *per copie* 5.
Olivieri, Illustriss. Sig. Giuseppe.
Paglioni, Illustriss. Sig. Abb. Gioachino, Auditor di Monf. Nunzio Apostolico.
Pasquali, Sig. Gianbattista Librajo, *per copie* 8.
Pezzana, il Negozio, *per copie* 3.
Pisani, S. E. Marc'Andrea.
Pitteri, il Negozio, *per copie* 5.
Piveco Rev. Sig. D. Antonio.
Poli, Reverendiss. Sig. D. Antonio, Piovano di Santa Margherita.
Premuda, Illustriss. Reverendiss. Sig. Canonico D. Vincenzo, Dot. di Filosofia, e sacra Teologia, Protonotario Appostolico, e Priore delle Pie Case de Catechumeni.
Raimondi, Rev. Sig. D. Giuseppe.
Recurti, Sig. Lodovico Librajo.
Riva, S. E. Vicenzo.
de Rubeis, P. Bernardo Maria Domenicano.
Satamartini, Reverendiss. P. M. Antonio Maria, Bibliotechario, e Provinc. de Min. Conv.
Saudi, S. E. Vettor.
Sanfogni, M. R. P. M. Angelo, Comissario del S. Offizio di Venezia.
Santi, Sig. Giacomo.
Seriman, Illustriss. Sig. Conte Abb. Zaccharia.
Schiopalalba, Rev. Sig. D. Gianbattista.
Speroni, R. P. M. D. Arnaldo, Decano Benedettino Casinese.
Svayer, Sig. Amadeo.
Tarma, Rev. Sig. D. Gianbattista.
Tassis, S. E. Leopoldo Ottavio, Conte del S. R. I. della Torre di Valsassina, e Cameriere delle Chiavi d'oro, Consigliere di Stato di S. M. Ces. e Generale Ereditario delle Poste Imperiali nel Sereniss. Dominio Veneto.
Todesco Rev. Sig. D. Giuseppe.
Terzi, Rev. Sig. D. Giuseppe.
Tonellati, Rev. Sig. D. Giovanni.
Venerandi, Rev. Sig. D. Santo.
Venturini, R. P.D. Stefano Benedettino Casinese.
Zanchi, Rev. Sig. D. Giovanni, secondo Prete in S. Malgherita.
Zapella, Rev. Sig. D. Cristoforo.
Zeno, S. E. Sebastiano.
Zentoni, Reverendiss. Sig. D. Giovanni, Pievano di S. Vitale.
Zitti, Sig. Giacomo.
Zocco, Rev. Sig. D. Giacopo.
Zuliani, N. H. f. ....

C A T A L O G O

D' ALCUNI *Libri Latini, ed Italiani, usciti dalle Stampe di* Antonio Zatta *col lor giusto corrente prezzo.*

S. Dionysii Areopagitæ Opera omnia. Græce & Latine, Commentariis & Adnotat. illustrata a P. Corderio: quibus superaddita fuit in hac editione Differtationes praviæ, variantes Lectiones, aliæque Accessiones potissimum ad rem facientes. fol. Tom. 2. 1755. L. 75:

— Idem Opus impressum Charta plusquam optima & maxima, atque, ut ajunt, Imperiali, cum amplissimis marginibus: cujus unicum extat exemplar. L. 300:

Lettere dell' Abbate N. N. Milanese ad un Prelato Romano, nelle quali si mostrano che il preteso Portoghese Scrittore di certe *Riflessioni sopra il Memoriale presentato dai PP. Gesuiti alla Santità di Papa Clemente* XIII. *Felicemente regnante*, è un Uomo maligno, temerario, e un solenne calunniatore 8. Vol. 3. L. 5:10.

Opuscolo contra quelli che in materie Morali fanno poca stima dei RR. PP. Gesuiti. Lettera Cristiana proposta da leggersi alli malevoli della Vener. C. di G. L. 1: 10

S. Clementis Alexandrini Opera omnia, Græce & Latine, recognita, & illustrata, a Joan. Potero: Quibus insuper adjecta sunt in hac editione Fragmenta aliqua ex Fabricio, ac Vita S. Patris, Monumentis præstantissimis exarata, fol. Tom. 2. 1757. L. 80:

Lettere d'un Direttore ad una sua Penitente intorno alle lettere Provinciali. Lettera di N. N. Napoletano ad un suo Amico di Livorno. L. 2: 10

I Gesuiti accusati, e Convinti di Spilorceria. Apologia per li RR PP. della Vener. C. di G. alla Regina Reggente di Francia. Lettera al Sig. March. N. N. sopra il leggere Pubbliche Scritture ec. L. 2:10

Saggio di Risposta all' Innocenza Vendicata ec. Lettera d'un Cavaliere, in risposta ad un'altra scrittagli dal Sig. Ambasciatore N. N. in Roma. Due lettere scritte a Monsign. Vescovo di..... in proposito del Libro del P. Noberto Parte della Lettera del P. Filiberto Balla della Compagnia di Gesù, in Risposta alle Lettere scritte sotto il nome di Eusebio Eranifte. L. 2:10

Sacrorum Conciliorum nova & amplissima Collectio: in qua præter ea, quæ in præcedenti Labbeana in lucem edita fuere, ea insuper omnia suis locis disposita exhibentur, quæ *P. Mansi* in sex voluminibus Supplementorum Lecæ nuper evulgavit. Editio novissima, ab eodem P. Mansi, aliisque eruditis. Viris curata, ad MSS. Codd. Vatican. Lucens. aliosque recensita & perfecta. Notisque, & Dissertationib. quamplurimis nunc primum locupletata. In fol. 1759.

— *Pretium utriusque Tomi Primi, II. III. IV. V. VI. & VII. pro* Subscriptoribus, *parata pecunia* L. 210:

Prænumeratio pro VIII. Tomo L. 10:

Summa L. 240:

Museum Mazzucchellianum, seu Numismata Virorum doctrina præstantium, quæ apud Jo: Mariam Comitem Mazzucchellum Brixiæ servantur, a Petro Antonio de Comitibus Gaetanis Brixiano Presbytero, & Patritio Romano Edita, atque illustrata. Accedit inde Versio Italica studio Equitis Cosimi Mei elaborata. Continet hoc perlegans ac sumptuosum 200. circiter Numismatibus, totidemque Emblematibus ex adverso respondentibus: necnon Cælaturis 2400. circiter, Tabulisque æneis 220. finalibus 150. circiter constat. fol. 2. Vol. 1761. Tomus primus jam completus. *per Associazione* L. 66:

Peregrini (M. Antonii) de Fideicommissis cum Observationibus. Gasparo Lonigo, ac de Observationibus singularibus Francisci Censalii, cum Additionibus ad Tractatum de Fideicommissis Marci Antonii Peregrini, fol. Tom. II. 1760. L. 26:

Decisiones S. Rot. Rom. coram R. P. D. Carolo Rezzonico nunc SS. Domino N. Clemente XIII. fol. 2. Vol. 1760. L. 28:

— Ejusdem Tomus Tertius *Sub Prælo*.

Tabulæ Whistonianæ conspectus, cum Theorematibus ex Astronomiæ selectioribus, addito schemate æneo in 8. charta vulgo Imperiali, 1760. L. 4:

Le Ree Qualità dei due Libelli intitolati le Riflessioni sopra il noto Memoriale de' PP. Gesuiti, e l'Appendice alle medesime, dimostrate ai loro propri Autori, il *Portoghese*, ed il *Romano*. Opera postuma di D. Giovanni Battista Zandalocca Mantovano L. 2:

Weitenaver, P. Ignatii Soc. Jesu, Lexicon Biblicum, in quo explicantur Vulgatæ Vocabula, & Phrases quæcunque propter Linguæ Hebraicæ Græcæque peregrinitatem injicere moram legenti possunt. Ad usum eorum omnium, qui absque magnorum volumi num ambagibus Divinæ Scripturæ Textum & Contextum intelligere, & verbum Dei solide populo proponere desiderant. Accedunt Summaria Capitum omnium totius Codicis Divini. Editio prima Veneta multo correctior, & emendatior 8. 1760. L. 4:

Sianda, Lexicon Polemicum 4. 2. Vol. 1761. L. 12:

Chignoli (R. P. Nicolai Augustini) Exercitationes ad Danielem Prophetam in 4. 1761. L. 6:

Riflessioni sopra il libro intitolato *Motivi Pressanti, e Determinanti*, che obbliga in coscienza le due Potestà Ecclesiastica, e Secolare, ad annientare la Compagnia di Gesù, ec. L. 1:10

Upiani Didymi, De Matrimonio Jus tum Naturæ, tum Canonicum, quorum hoc ex illo, Scientiæ in modum nectitur, atque efficitur. in 4. Tom. II. 1760. L. 7:

De Usuris, Redditibus Vitalitiis, Censibus, Antichresi, Cambiis, Fenoribusque, Trajectitiis Juris Naturæ quocumque minime dissentire jus positivum Utrumque, Canonicum & Civile ostenditur, Institutiones omnia Mathematico more, & modo pertractantur. in 8. 1761. L. 1:10

Stephani (Pauli J. U. D. Sac. Theol. Professoris) De supremo Dogmaticis Episcoporum Judiciis Sanctæ Sedis Apostolicæ auctoritate opportune munientis Theologico-Canonica Dissertatio. Editio secunda. in 4. 1760. L. 4:

Boscovich (P. Rogerii Josephi) De Solis ac Lunæ Defectibus libri V. 8. 1761. Venetiis Juxta Exemplar Londini. L. 3:10

Osservazioni interessanti, e relative agli affari correnti de' PP. Gesuiti ec. Lettera del Sig. N. N. al Sig. N. N. suo corrispondente in Olanda. Decreto del Re Cattolico Filippo V. in proposito delle molte accuse intentate contro i Gesuiti del Paraguay. Processo autentico recentemente fatto ex Officio nel Paraguay sopra le cose imputate ai PP. Gesuiti. L. 2:10

Gordon, Gramatica Geografica, ovvero Analisi esatta, e breve della moderna Geografia, con Figure in rame. Edizione II. Veneta ricorretta, ed accresciuta, in 8. 1760. L. 3:10

Bonomo (Giambat.) Il buon Governo dell' Anime, proposto massimamente a' Parrochi, e Confessori. in 8. 1756. L. 3:

Zampi (Fel. Mar. Carmel.) Parafrasi de' Treni di Geremia tradotti in versi volgari, con annotazioni. in 4. 1755. L. 1:10

Nuovo Manuale, o sia istruzione pratica sopra la Regola, e Costituzione dell' Ordine de' M. Convent. di S. Francesco. in 8. 1758. L. 3:

Barbaro (Antonio Tom.) Esposizione delle Litanie della B. V. M. in 12. 1759. L. 3:

Volgarizzamento del Libro di S. Bernardo della Considerazione, mandato ad Eugenio III. ed ora tradotto in lingua Italiana. in 8. 1759. L. 2:

Ritiro di dieci giorni sopra i principali doveri de' Religiosi dell' uno e l'altro sesso, con una Parafrasi sopra la Prosa dello Spirito Santo, Opera di un Sacerdote Benedettino della Congreg. di S. Mauro, traslatata dalla Lingua Francese nella Italiana in 8. 1759. L. 2:10

Dimostrazione Apologetica, nella quale si convince di calunnia la Imputazione che si fa ai RR. PP. Gesuiti circa le Ree Massime del *Tirannicidio*. Il Reo fatto Giudice ec. Decreto della Corte d' Apollo in Parnaso che dichiara il P. Francesco Saverio Mamachi, Prefetto delle Scuole del Collegio di Rovano, accusato, e convinto del delitto di Plagio ec. Quesito curioso, ed importante per ogni genere di persone. Altro Opuscolo ai Signori mal impressi della Morale dei Gesuiti. L. 1:10

L' augusta Basilica Veneta dedicata a S. Marco Evangelista, Protettore della Città, e suo Dominio, descritta in tutte, e ciascheduna delle sue parti, e delineata da Antonio Vicentino, Edizione Magnifica con Finali, Capopagine, e Contorni in rame ad ogni pagina, in forma Atlantica. 1761. legata L. 118:

Conversazioni di S. Pier d'Arena, o sia Ragionamenti sull' Ortodossia dei Gesuiti, stampata alla fine della *Novena Tuba Massima*, tenuti in S. Pier d' Arena tra un Cavaliere *Portoghese*, un Abate *Toscano*, e un Religioso *Vicentino* villeggianti in S. Pier d'Arena, e dallo stesso Cavaliere Portoghese esposti in varie Lettere ad un Abate Portoghese dimorante in Roma. L. 2:10

Dante Alighieri, la Divina Commedia,

e le

e le altre sue Opere, colle annotazioni del P. Venturi, e di Gio: Antonio Volpi: edizione novissima adornata di 400. e più figure in rame, allusive a tutta l'Opera; ed accresciuta della sua *Monarchia*, e di varie cose inedite, come pure di una nuova Vita di Dante, con alcune Lettere, Apologie, ed Illustrazioni di moderni Scrittori. in 4. Tomi 5. 1759. L. 160:

Lettera del *Portoghese* Autore delle *Riflessioni* sopra il *Memoriale* presentato dai RR. PP. Gesuiti alla Santità di Papa *Clemente* XIII. al *Romano* Autore della *Critica* alle medesime Riflessioni, con un Saggio della *Morale Speculativa* e *Pratica* dei moderni impugnatori dei PP. Gesuiti; Tratta dalla Critica alle *Riflessioni*, *e dalla Neomenia Tuba Maxima*. L. 1:10

Parere sopra il Poemetto del P. Bettinelli intitolato le *Raccolte*, colla Risposta ec. in 4. 1758. L. 2:

Dante Alighieri. la sua Divina Commedia, e tutte le altre sue Opere (ridotte, per la prima volta, in un sol corpo) novellamente arricchite (oltre il Commento del P. Pompeo Venturi, e del Sig. Dott. Giannantonio Volpi) con copiose illustrazioni del P. Gian Lorenzo Berti MS., del Co: Rosa Morando MS., e d'altri rinomati Scrittori, cose tutte che mancano nell' altre Edizioni, col Ritratto, e Sepolcro dell'Autore, col Profilo, Pianta, e misure dell'Inferno di Dante, il tutto in Rame. Edizione completa in 8. grande Vol. 7. 1760. L. 24

—— *Si vendono anche separate dall' Opera di Dante.*

Tutte le Figure in Rame in numero di 212. tra grandi e picciole, che servirono per ornamento all' edizione del Dante in 4.° stampate in Fogli n. 53. distribuite però in modo che cadaun Foglio contiene quattro Figure, cioè due Figure grandi de' Canti di Dante, ed altre due Figure picciole, chè loro corrispondono, in cui sono gli argomenti in versi, da' quali vengono spiegate; e queste aggiustate ancora in piccioli quadri, servir possono d'adornamento per gabinetti. L. 32:

La Barcaccia di Bologna. Poema giocoso del Rev. Sig. Abate *Sabino Fenicio*, proceduto da una Lettera, dal medesimo scritta, in difesa di alcune accuse date dai malevoli della Compagnia di Gesu alla sua *Lettera Cristiana*, propostali da leggere nel passato mese di Marzo. Aggiuntovi il *Burchiello di Padova*, Poemetto di *Poliseno Fegejo* P. A. L. 1:10

Trattato sopra la coltivazione delle Viti, del modo di fare i Vini, e di governarli, tradotto dal Francese del Sig. Bidet. in 8. Fig. 1761. seconda Edizione, ricorretta, ed accresciuta. L. 2:10

Gaetti (Geminiano) Il Giovane Istruito ne' *Dogmi* Cattolici; nella *Verità* della Religione Cristiana; e sua *Morale*; con i Principj della *Geografia*, della *Storia*, della *Filosofia*, e *Astronomia*, e colla spiegazione della *Teologia* de' Pagani. 4. 1759. Tomi 2. L. 10:

Manni, Domenico Maria, Veglie piacevoli, ovvero Vite de' più Bizzari, e Giocondi Uomini Toscani, le quali possono servire di trattenimento. III. Edizione ricorretta, ed accresciuta dall' Autore in 8. Vol. 4. 1762. L. 4:

L'Ester Tragedia in 8. 1759. L. 1:10

Algarotti, Co: Francesco, Lettere in Versi; edizione novissima ricorretta, ed accresciuta dall' Autore, in 12. 1759. L. 1:

—— detto Lettere Militari. in 8. 1759. L. 2:

—— detto Lettere Russe. in 8. 1760. L. 2

Avventure di Lillo Cagnolo Bolognese: Opera dilettevole, e Critica. tradotta dall'Inglese in 8. 1760. L. 1:10

Deca di lettere Confidenziali del Sig. *Apisto* Sassone, e del Signor Apronio Olandese, Eretici, sul Libro intitolato Preservativo ec. L. 3:10

Benetti, Santo, L'accorto Fattor di villa o sia Osservazioni per il governo della Campagna con la maniera di coltivare gli Alberi da Frutto; ed altri Avvertimenti. in 8. 1762. seconda Edizione ricorretta, ed accresciuta. L. 1:

Ragionamento sopra la Vocazione allo Stato Ecclesiastico di Monsig. Antonio Godeau, Vescovo e Signor di Vence, trasportato dal Franzese in Italiano; Aggiuntovi il Volgarizzamento della Lettera XXI. di S. Agostino a Valerio Vescovo d'Ippona. Seconda Edizione corretta, ed accresciuta. in 8. 1762. L. 1:10

Lettera Giustificativa di A. Z. per il Libro uscito sotto il suo nome intitolato Dimostrazione dell' ossequio e rispettosa Venerazione avuta dai Ministri di S. Santità verso li Ministri di S. M. Fedelissima in 8. L. 1:10

Diotallevi P. Alessandro della Compagnia di Gesù, Stimoli alla vera Divozione. in 12. L. 1: 5

—— Detto Trattenimenti Spirituali, sopra le Feste di Maria Santissima 12. Tomi 3. L. 3:10

—— Detto Idea d'un vero Penitente, o sia Spiegazione del Salmo *Miserere* ec. in 12. L. 1:

—— Detto Considerazioni Morali sopra la Beneficenza di Dio. in 12. L. 1:10

—— Detto Meditazioni sul Cuore addolorato di Maria Santissima. in 12. L. : 5

—— Detto. Tutte le sue Opere Spirituali, e Morali. Edizione ricorretta, ed accresciuta. in 12. vol. 7. L. 8:

—— Detto Tutte l'Opere ridotte in un sol corpo. Tom. 2. in 4. L. 8:

Discorso delle Persecuzioni della Compagnia di Gesù, con alcune annotazioni ec. L. 3:10.

Raccolta di Documenti, Memorie, e Lettere, spettanti agli affari correnti fra la Corte di Roma, e quella di Portogallo ec. in 8. L. 2:

Ragionamenti di Cleandro, e di Eudosso, sovra le Lettere al Provinciale, recati novellamente nell'Italiana favella dall' Originale Francese. 8. Tomi 2. L. 4.

Zaccaria P. Francesco Antonio della Comp. di Gesù, Storia Letteraria d'Italia. in 8. Tomi 14. L. 70

—— detto Saggio Critico della corrente Letteratura straniera 8. tomi 10. L. 30:

—— detto Annali Letterarj d'Italia. Li quali incominciano dall' Anno 1756. Perciò posson servire anche di Continuazione alla sudetta Istoria Letteraria, al qual anno appunto sono rimasti col Tomo XIV. in 8. *per Associatà* L. 5

Alli non Associati L. 6

A chi mancassero Tomi della sudetta Istoria, come altresì del Saggio Critico della corrente Letteratura Straniera, potranno a me commetterli, essendo passati tutti in mio potere.

L'Aminta Favola Boscherеccia di Torquato Tasso ricorretta, ed accresciuta. Adornata di otto Rami di grandezza della pagina, con a lato li suoi Capo-pagine, Finaletti, e Lettere Iniziali; il tutto inciso in Rame da perito Professore, tutti allusivi alla materia. in 12. L. 8:

Fleury, Claudii, Institutiones Juris Ecclesiastici cum notis *Bohemeri*, Editio quarta. in 4. *Juxta exemplar Lipsia*. L. 4:

—— Disciplina Populi Dei in Novo testamento ex Scriptoribus Sacris, & Prophanis collecta, curante R.P. Francisco Antonio Zacharia Soc. Jesu, Bibliothecæ Estensi Præfecto. 4. Tomi 2. L. 10.

—— detto Discorsi sopra la Storia Ecclesiastica tradotti dal Francese, in 12. L. 3:

Il Corrier Zoppo con quattro Lettere di risposta all'Autore delle Riflessioni sul Memoriale dato al Papa *dal P. Generale de' Gesuiti*. Aggiuntovi alcune Lettere, scritte da varj Vescovi, sopra gli affari correnti dei Gesuiti in Francia. Chiude questo Tometto con un'Opuscolo intitolato: Il Lupo smascherato ec. in 8. L. 3: 10

Ariosto Mess. Lodovico, L'Orlando Furioso, adornato di Figure in rame, di grandezza della pagina, corrispondenti all'Idea de'Canti, in 4. grande, sulla forma del Dante. vol. 3. *sotto il Torchio*, *per Associazione*, a tenore del Manifesto che in brieve si pubblicherà. L.

Godeau (Monsign. Antonio) Storia Ecclesiastica, trasportata dal Franzese con copiose Annotazioni da D. Arnaldo Speroni Decano Benedittino Casinese. in 4. *per Associtià*, *è uscito Tomi* 3. L. 18:

Joannis Maldonati Soc. Jesu Teologi Comentarii in quatuor Evangelistas. in 4. Sub prælo. L.

Istoria delle persecuzioni fatte alla Chiesa dagl' Infedeli nei Primi quattro Secoli descritta da Bartolomeo Paverelli della Compagnia di Gesù in 4. *sotto il Torchio*. L.

Della Preservazione della Salute dei Letterati, e Gente applicata, e sedentaria, Opera postuma di Giuseppe Antonio Pujati Pubblico Professor di Medicina Pratica nell' Università di Padova. in 8. L. 4:

Della Colezione della Sera ne' Giorni di Digiuno, Delle Messe negli Oratorj Privati de' Secolari, e delle Indulgenze Plenarie, Opuscoli 3. 8. 1762. L. 1:

Amelot (M.r de la Houssaye) Riflessioni, Sentenze, e Massime Morali, illustrate con Note Istoriche, e Politiche, ed arricchita di Massime Cristiane in 8. 1762. L. 1:10

Principj Generali dell' Antica e Moderna Geografia, Traduzione dell' Idioma Inglese in 8. con figure in Rame L.

Raccolta d' Apologie della Dottrina, e Condotta de' RR. PP. Gesuiti, in *Risposta* agli Opuscoli, che sono usciti *contro* la Compagnia di Gesù, in 8. 1760. Vol. 18. ed altri quattro di supplemento, che *viene a compire l' intera Raccolta*. L. 50:10

Chiunque si ritrovasse la sudetta Raccolta mancante di qualche Tomo, ci avvisi che resteranno serviti.

Oltre gli accennati Libri, trovasi vendibile nel mio Negozio a giusti prezzi un copioso Assortimento di Stampe moderne sì di Venezia, che d'altre Città.